Digitized by Google

XII
H
21

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XII
H
21
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

R. P. D. ANTONINVS

DIANA

PANORMITANVS:

CLERICVS REGVLARIS, DOCTOR CELEBERRIMVS CORAM S. D. N. ALEXANDRO VII.

Epiſcoporum Examinator, & S. Officij Regni Siciliæ Conſultor,

COORDINATVS;

SEV

OMNES RESOLVTIONES MORALES

EIVS IPSISSIMIS VERBIS AD PROPRIA LOCA, & materias fideliter diſpoſita, ac diſtributa.

Sed Titulis nouis, Notis Marginalibus, & Indicibus neceſſariis, clarâ luce, & clariori diſpoſitione illuſtratus, ac in nouem Tomos digeſtus, nunc primùm prodit:

Per V. P. MARTINVM DE ALCOLEA, *Monachum Carthuſienſem ex Regali Cœnobio de Paular.*

TOMVS QVINTVS.

LVGDVNI,

Sumptibus IOANNIS-ANTONII HVGVETAN, & GVILLIELMI BARBIER.

M. DC. LXVII.

CVM APPROBATIONIBVS ET PERMIS.

Digitized by Google

ADMONITIO BIBLIOPOLARVM AD LECTOREM.

BENEVOLE Lector, *ordinem noua Methodi Dianæ Coordinati tantiſper admoue, & videbis Alcoleam in otio otioſum minimè fuiſſe. Tract. I.* De Excommunicat. atque de eius Abſolut. *continens in 2.p. Dianæ reſ.6. in 3.p. r.19. in 4.p .r.12. in 5.p.r.123. in 6.p.r.2. in 7.p.r.4. in 8.p.r.5. in 9.p. r.18. in 10.p. r.13. & in 11.p.r.8. in hoc Tomo continet r.214. Tract. II.* De Cenſ.ob percuſſ. Cler.atque de eius Abſol. *amplectens in 2.p.Diana, r.2. in 3.p.r.4.in 4.p.reſ.1. in 5.p.reſ.5. in 7.p.reſ.1: 9.p. r.65.& in 10.p.r.2.in hoc tomo r.80.complectitur. Tract. III.* De Suſpenſ.*includens in 2.p.Dianæ r.1.in 3.p.r.5.in 4.p.r.1. in 5.p. r.52. in 6.p.r.1. in 10.p.r.1.& in 11.p.r.5.in hoc tomo r.66.includit. Tract. IV.* De Interdicto,*referens in 4.p.Dianæ r.1. in 5.p.r.22.& in 10.p.r.1.in hoc tomo r.24.refert. Tract. V.* De Irregularit.atque de eius diſpenſat. *habens in 2.part. Dianæ r.9. in 3.p.r.10. in 4.p.r.79. in 5.p.r.8. in 6.p.r.2. in 7.p. r.8. in 8.p.r.4. in 9.p.r.7. in 10.p.r.11. in 11.p.r.14. & in 12.p.r.1. in hoc tomo reſ.153. habet. Tract. VI.* De abortu iuxta Bull.Sixti V.& Greg.XIV. atque de Abſol.& diſpenſat.pro Excomm.& Irregul.illius agitur,*monſtrans in 3.p.Dianæ r.1 in 4.p. r.3. in 5.p. r.1. in 6.p.r.1.& in 7.p.r.41. in hoc tomo r.46. monſtrat. Tract. VII.* De Simonia,atque de Datis & promiſſis ſuper Bull. Greg.XIII. *complectens in 1.p.Dianæ r.1. in 2.p.r.2. in 3.p.r.2. in 4.p.r.9. in 5.p.r.9. in 6.p. r.3. in 7.p. r.14. in 8.p.r.1.in 9.p.r.4. in 10.p.r.5.& in 11.p.r.12.in hoc tomo r.62.complectitur. Tract. Octauus* De Hæreſi & eius Abſolut. atque de aliquibus aliis delictis pertinentibus ad Tribunal S.Inquiſit.*exhibens in 1.p. Dianæ r.8. in 2.p. r.1. in 3.p.r.3.in 4.p.r.4.in 5.p.r.12. in 6.p.r.1. in 8.p.r.3.& in 11.part.reſ.4. in hoc tomo r.3. exhibet. Tract. Nonus* De Denuntiat. faciendis ex Edicto DD. Inquiſit.& ſignanter ex ſollicitat.facta in Confeſſ. *præbens in 1.p.Dianæ r.27. in 2.p.r.2. in 3.p.r.1. in 4.p.r.55. in 5.p.r.1. in 7.p.2. in 9.r.4. & in 10.p.r.7. in hoc tomo r.99. præbet. Tract. X.* De Offic. & Poteſt. DD. Inquiſit. *claudens in 1.p.Dianæ r.4.in 2.p.r.1.in 4.p.r.132.in 5.p.r.2.in 6.p.r.3.in 10.p.r.2.in 11.p. r.2. & in 12.p.r.1.in hoc tomo r.147. claudit. Tract. XI.* De Tortura in S.Offic.ſuſpectis vehementer de hæreſi inferenda, *oſtendens in 4.p.Dianæ r.37. in hoc tomo reſ.38. oſtendit. Tract. XII.* De Pœnis delictorum pertinentium ad Tribunal S.Inquiſit. *dans in 4. p. Dianæ r.36. in hoc tomo r.38. præbet. Tract. XIII.* In quo ad pedem litteræ continentur Decreta & conſtitutiones Pontificum recentiorum ad Tribunal S.Officij ſpectantes, vt habentur *in fin. p.4. ſecundum ordinem R.P.Dianæ. Hæc vide & Vale.*

SYLLABVS TRACTATVVM HVIVS TOMI QVINTI.

TRACT. I. DE Excommunicatione, atque de eius Abſolutione.
I I. De Cenſura ob Percuſſionem Clerici, atque de eius Abſolutione.
I I I. De Suſpenſione.
I V. De Interdicto.
V. De Irregularitate, atque de eius diſpenſatione.
V I. De Abortu iuxta Bullas Sixti V. & Gregor. X I V. atque de Abſolutione, & Diſpenſatione pro excommunicatione, & irregularitate illius agitur.
V I I. De Symonia, atque de Datis, & Promiſſis ſuper Bullam Greg. X I I I.
V I I I. De Hæreſi, & eius Abſolutione, atque de aliquibus aliis delictis pertinentibus ad Tribunal S. Inquiſitionis.
I X. De Denuntiationibus faciendis ex Edicto DD. Inquiſitorum, & ſignanter ex ſollicitatione facta in Confeſſione.
X. De Officio, & Poteſtate DD. Inquiſitorum.
X I. De Tortura in S. Officio, ſuſpectis vehementer de hæreſi inferenda.
X I I. De Pœnis delictorum pertinentium ad Tribunal Sacræ Inquiſitionis.
X I I I. In quo continentur Decreta, & Conſtitutiones recentiorum Pontificum ad Tribunal Sacræ Inquiſitionis ſpectantes.

INDEX

INDEX

Tractatuum, & Reſolutionum huius Tomi Quinti.

Vltimus Numerus paginam indicat.

TRACTATVS I.

De Excommunicatione, atque de eius Abſolutione. p.1.

1. AN Poteſtas ferendi cenſuras poſſit conſuetudine, vel proſcriptione acquiri? Idem dicendum eſt de poteſtate abſoluendi ab excommunicatione per aliam lata. Et an hæc poteſtas poſſit acquiri circa vnam cenſuram, & non circa aliam? Ex p.5. tr.9. reſ.42. ibid.

2. An, qui habet poteſtatem ferendi cenſuram, poſſit ea vti in ſua cauſa? Et notatur, quod etiam ſi nemo poteſt incidere in cenſuram a ſe ipſo latam, poſſit tamen occaſione cenſuræ à ſe latæ incidere in aliam cenſuram, quam alius tulerit, v.g. communicando cum eo, quem ipſe excommunicauerit, qua modo celebrando in Eccleſia a ſe interdicta fiet irregularis. Ex p.5. tr.9. reſ.52. ibid.

3. An in dubio, vtrum cenſura ſit lata, vel ferenda, cenſendum ſit tantum ferenda? Et docetur, vt teneatur vitare excommunicatum, non ſufficit dubiam prudens denunciationis, ſed requiritur notitia moraliter certa dictæ denunciationis. Ex p.4. tr.3. reſ.16. ibid.

4. An in cenſura ferenda neceſſario requiratur monitio? Et an quando excommunicatio fertur à Prælato non per modum iudicij, ſed per modum defenſionis ad defendendum ius proprium, requiratur monitio? Et an requiratur monitio ad valorem aliarum cenſurarum, vt ſuſpenſionis, interdicti, &c. Ex p.5. tr.9. reſ.18. p.2.

5. An cenſura ſine trina monitione non ſolum ſit illicita, ſed inualida? Et in textu huius Reſolutionis multa diſcutiantur pro firmanda doctrina ſupradictæ quæſtionis. Ex p.5. tr.9. reſ.19. p.3.

6. An Declaratoria incurſionis in cenſuras latas contra N. ſit valida? Et multa adducuntur pro defectu citationis in prædicto caſu. Et infertur, quod ab incurſione cenſurarum excuſat ignorantia moraliter vincibilis; & in aliquibus caſibus ignorantia craſſa, & ſupina, dummodo non ſit affectata. Et docetur ignorantiam probari poſſe per iuramentum; ſed ſi iurare quis recuſat, debet haberi pro excommunicato? &c. Et aſſeritur Clericos, & Beneficiarios non amittere priuilegium fori, etiam ſi ſe immiſceant enormibus, & incedant in habitu laicali, niſi prius ter moneantur. & præcedat declaratoria iudicis Eccleſiaſtici. Et multa alia pro firmanda doctrina ſupradictarum quæſtionum adducuntur, doctrina eſt valdè notanda. Ex p.10. tr.12. & Miſc.2. r.4. ib.

7. An excommunicatio ſit actus irretractabilis, ſeu irreparabilis ad ornatum Concilij Tridentini ſeſſ.13. c.1. de reformat. Et explanantur, quænam ſint grauamina irreparabilia ex Declaratione Sacræ Congregationis, facto verbo cum Sanctiſſimo tunc Clem. VIII. à quibus ſubditus poſſit appellare à ſententia interloquutoria, & deciditur, quod ſunt excommunicatio, ſuſpenſio, interdictum, tortura, carceratio, & alia huiuſmodi, quæ continent factum, quod infectum eſſe non poteſt. Ex p.9. tr.8. & Miſc.3. reſ.21. p.6.

8. An ad valorem cenſuræ requiratur contumacia reſpectu Eccleſiæ comminantis ſub cenſura? Et ſupponitur cenſuram maiorem, ſuſpenſionem, & interdictum non poſſe validè ferri, ac proinde non incurri niſi ob peccatum exterius inobedientiæ, & contumaciæ reſpectu Eccleſiæ. Et notatur, quod tripliciter contingit aliquem eſſe contumacem. Ex p.5. tr.9. reſ.55. p.7.

9. An cenſura requirat actum conſummatum? Et ex doctrina huius quæſtionis aliqui alij caſus inferuntur, & explanantur pro praxi huius difficultatis. Ex p.5. tr.9. reſ.56. ibid.

10. An lata excommunicatio reſeruata contra perpetrantes homicidium, ſi quis, propinato iam alteri veneno, confiteatur illud, incidat in cenſuram, morte ſequuta, vel in caſum reſeruatum? Et in corpore huius Reſolutionis aliqui alij caſus à ſimili explanantur pro praxi ſupradictæ difficultatis. Ex p.8. tr.7 & Miſc. reſ.85. p.8.

11. An excommunicatio ferenda obliget ad peccatum mortale? Et ſi ſuſpenſio, interdictum, & irregularitas pœnalis abſolutè non proferantur, ſed ferendæ ſint, an obligent etiam ſub mortali? Ex p.3. tr.6. & Miſc.2. reſ.76. p.9.

12. An aliqua præcepta, & mandata Epiſcoporum ſub pœna excommunicationis obligent ſemper ad peccatum mortale? Et an leges ciuiles nunquam obligent ad pœnam ſpiritualem, quamuis contineant pœnam grauẽ corporalem, ſi aliunde non ſint prohibita iure naturali, aut diuino. Ex p.5. tr.9. r.21 ib.

13. An excommunicatio minor poſſit fieri pro peccato veniali? Et an peccatum veniale ſit materia ſufficiens excommunicationis minoris? Et an ſuſpenſio, & interdictum poſſit validè ferri ob peccatum veniale? Sed notatur, quod ſi contingat, vt præceptum Superioris ſit de re leui, vel indifferenti in ſe, & tamen ſit cauſa, & periculum inducat maioris mali, vt ſi Superior præcipiat, ne quis tali hora ambulet in tali loco ſub pœna excommunicationis abſolutè, quia præuidet, vel dubitat, quod aliquod graue malum ſit euenturum, ſi quis tranſgrederetur hoc præceptum inobedientiæ, licèt ſit de re leui in ſe, eſſet peccatum mortale, & per conſequens ille eſſet excommunicatus excommunicatione maiori. Ex p.5. tr.9. reſ.47. ibid.

14. An excommunicatio poſſit fieri pro peccato purè interno?

Et an ſi deſit aliqua conditio, per quam actus non iudicetur perfectus, & conſummatus, vel lex requirit, nunquam incurratur excommunicatio, nec cenſura? Ex p.5. tr.9. reſ.48. p.10.

15. *An actus, vel emiſſio externa, per quam feratur cenſura, debeat eſſe ſignum actus interni?* Ex p.5.tr.9.reſ.49.p.11.

16. *An incurratur in excommunicationem, quando opus externum, cui annexa eſt excommunicatio, fuit ſolum veniale, ſed internum mortale?* Ex p.5.tr.9. reſ.41. ibid.

17. *An cenſura ſententia lata ſub forma diſtinctiua, v.g. præcipio hoc ſub pœna excommunicationis, vel ſuſpenſionis, habeat effectum? Et an reus ſub tali forma teneatur ſaltem ad alterutrum? Et an, qui ſub hac forma cenſuram ferret, grauiter peccaret?* Ex p.5. tr.9. reſ.63. ibid.

18. *An cenſura poſſit fieri ſub conditione? Et appellatio poſt ſententiam excommunicationis latam ſub conditione, ſi fiat ante completam conditionem, ſuſpendat excommunicationem? Sed difficultas eſt, an hæc appellatio poſſit fieri toto tempore, quo conditio non eſt impleta, vel ſolum intra decem dies, vt fieri ſolet aliarum ſententiarum appellatio? Et quid eſt dicendum, ſi pendente conditione iudex moriatur, vel reus forum mutet? Et tandem quæritur, an ſi conditio eſſet de futuro, & omnino impertinens, cenſura eſſet valida?* Ex p 5. tr.9. reſ.64. p.12.

19. *An ſi pendente conditione, ſub qua lata eſt excommunicatio, ſi creditor, v.g. terminum abſolutionis à iudice latum proroget, & poſtea debitor non ſoluat, incurrat talem cenſuram? Et ſuppoſitum poſſe creditorem terminum prorogare. Sed difficultas eſt, ſi debitor non ſoluat in ſecundo termino, quid eſt faciendum?* Ex p.5.tr.9. reſ. 65. p.13.

20. *Fuit olim lata excommunicatio per vim, & metum, quæſierunt tunc à me, an fuerit nulla? Idem eſt dicendum de abſolutione excommunicationis.* Ex p.5.tr.9.reſ.69. ibid.

21. *An ſi iudex ſit excommunicatus, validè alium excommunicet? Idem eſt dicendum de iudice ſuſpenſo, & nominatim denunciato, vel notorio percuſſore Clerici. Et quid dicendum eſt, ſi iudex excommunicatus, aut ſuſpenſus eſt occultus?* Ex p.5. tr.9. reſ.50. ibid.

22. *An iudex excommunicatus toleratus validè alium excommunicet?* Ex p.5. tr.9. reſ.135. p.14.

25. *An iudex excommunicatus toleratus poſſit validè exercere iuriſdictionem? Et quid dicendum eſt, ſi talis ſit excommunicatus denunciatus, & ſe transferat ad alium locum, vbi paſſim ignoratur, quod ſit nominatim denunciatus, vel publicus Clerici percuſſor, & eligatur in iudicem, an illius acta valeant in fauorem publicum? Et an collatio, ſeu electio facta à tali excommunicato valeat, &c.* Ex p.5. tr.9. r.109. ib.

24. *An excommunicatus toleratus iudicium exercens peccet mortaliter? Et an ſecus dicendum ſit de actibus aliis iudicialibus, v.g. Aduocati, Procuratoris, actoris, teſtis, & ſimilibus?* Ex p.5. tr.9. reſ.131. ibid.

25. *An effectus excommunicationis quoad priuationem vſus iuriſdictionis habeat locum in iudicio ſeculari excommunicato non tolerato? Et an ſubditi abſoluantur ab obligatione obediendi Superioribus excommunicatis?* Ex p.5. tr.9. reſ.108. p.15.

26. *An excommunicatus ſit incapax officiorum iuriſdictionis ſecularis? Et explanantur diuerſi caſus pro præſentatione, collatione, acceptatione, optatione beneficij tempore, quo Collator, vel præſentatus eſt in excommunicatione.* Ex p.9. tr.8. & Miſc.3. reſ.34. ibid.

27. *An iniuſtè excommunicatus, v.g. ex cauſa præſumpta, ſecundum allegata, & probata, teneatur ſe abſtinere à communione fidelium, & ab aliis actibus prohibitis? Et an in dicto caſu, quamuis ad id teneatur ratione ſcandoli, imo ratione obedientiæ, non fiat irregularis celebrando, non ſolum quando in occulto celebrat, ſed etiam quando in publico, & coram eis, quibus cenſura eſt nota, & innocentia incognita. &c.?* Ex p.5. tr.9. reſ.27. p.16.

28. *An iniuſtè excommunicatus incurrat in pœnas iuſtæ excommunicationis? Sed quid eſt dicendum de pœnis quas incurrunt violantes cenſuras, de irregularitate celebrando Miſſam, in prædicta excommunicatione, de collatione, & receptione beneficij; deferente ſuffragium, & ſimilibus? Et difficultas conſiſtit, ſi violat cenſuras in publico. Et an communicans cum tali excommunicato incurrat pœnas iure impoſitas? Et adhuc illud dubium ſupereſt, an ab orationibus generalibus Eccleſiæ, à quibus excluduntur excommunicati, excludatur ſupradictus excommunicatus?* Ex p.5. tr.9. r.28 ib.

29. *An excommunicatus nulliter teneatur abſtinere à communione fidelium, & ab aliis prohibitis?* Ex p.5. tr.9. r.26. p.17.

30. *An qui probabiliter iudicat ſententiam excommunicationis eſſe nullam, teneatur ſe abſtinere, & incurrat pœnas iuris?* Ex p.5. tr.9. reſ.29. p.18.

51. *An excommunicatio liget, quando pro ſubdito adſit opinio probabilis in contrarium? Et reſolutio huius dubij multum pendet ex illa difficultate, an obedire debeat ſubditus, Superiori præcipienti iuxta ſententiam probabilem?* Ex p.9. tr.9. & Miſc.4. reſ.46. alias 45. ibid.

32. *An ſi Epiſcopus prohibeat furtum ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, furans incurrat excommunicationem, ſi inuincibiliter legem iſtam ignoret? Idem dicendum eſt, ſi excommunicatio lata ſit à Pontifice. Et quæ dicta ſunt de excommunicatione dicenda etiam ſunt de ſuſpenſione, interdicto, & irregularitate. Et quid eſt dicendum, ſi aliquis, v.g. vouit non fornicari, vel ludere ſub pœna centum aureorum, ſi poſtea immemor voti fornicetur, luſeris, &c. an teneatur ſoluere pœnam? Idem eſt, ſi dum fornicatur, memor ſit voti, non autem pœnæ impoſitæ, etiam ſi eſſet pœna Caſtitatis, Religionis, peregrinationis Ieroſolymitanæ, &c. Idem eſt de eo, qui ex obliuione naturali omittit recitare Horas Canonicas, quod non tenetur reſtituere fructus.* Ex p.3. tr.6. & Miſc.2. reſ.41. p.20.

33. *An ignorantia vincibilis iuris, vel facti excuſet ab incurſione cenſurarum, & aliarum pœnarum, ſiue latæ ſint à iure communi Papæ, ſiue à particulari Epiſcoporum? Vbi etiam explanatur, quænam dicatur ignorantia craſſa, & ſupina, lata, & vincibilis; vel ignorantia, craſſa, ſupina, & affectata.* Ex p.3. tr.5. & Miſc.1. reſ.13. p.21.

34. *An ignorantia non ſolum inuincibilis, ſed etiam vicibilis excuſet ab incurſione cenſurarum ſiue facti, ſiue iuris, tam vniuerſalis, quam particularis ſit? Et an ignorantia craſſa, & ſupina nunquam excuſet? Et an hæc omnia habeant locum in ſuſpenſione, & interdicto; quamuis factum ſit iure naturali, aut diuino damnatum; & pœna ſtatuta ſint ab Epiſcopo, vel à Summo Pontifice? Et notatur ignorantiam vincibilem facti impedire incurſionem cenſuræ latæ contra eos, qui ſcienter aliquid fecerint, aut facere præſumpſerint; aut contra eos, qui caſu temerario aliquid fecerint, etiam quando eſt affectata, vel adeo craſſa, vt mortaliter cenſeatur intentata, ſeu affectata.* Ex p.5. tr.9. reſ.17. ibid.

35. *An ignorantia cenſuræ inuincibilis, quæ eſt annexa caſibus Pontificis, impediat reſeruationem? Et an hoc extendatur ad naturalem obliuionem, ſeu inuincibilem aduertentiam? Et an hoc idem dicendum ſit de aliis cenſuris, ſuſpenſione, interdicto, & irregularitate, ſi tamen ignorantia non ſit craſſa, vel ſupina? Et docetur ignorantiam etiam vincibilem, dummodo non ſit craſſa, probabiliter excuſare, ne aliquis incurrat pœnam legis, v.g. excommunicationem, irregularitatem, ſuſpenſionem, inhabilitatem ad officia ratione ſimoniæ, & alias pœnas graues.* Ex p.9. tr.6. & Miſc 1. reſ.13. p.22.

36. *An excommunicatio lata contra ſcienter aliquid facientes, afficiat contrauenientes ex ignorantia affectata, ſiue ſit iuris, ſiue ſit facti? Ex quo infertur legentes libros Hæreticorum ignorantia affectata non incurrere excommunicationem latam in Bulla Cœnæ, quæ fertur contra ſcienter legentes. Etiamque deducitur à fortiori non incurrere in cenſuram, quæ ignorantia craſſa, ſiue ſit iuris, ſiue ſit facti, violat excommunicationes latas contra ſcienter aliquid facientes, vel præſumentes facere.* Ex p.3. tr.6. & Miſc.2. reſ.7. p.23.

37. *An incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ, qui falſificat literas Apoſtolicas ſecundum mentem Pontificis? Et quid dicendum eſt de illo, qui integras literas fabricat? Sed ſi ponas aliquem non habuiſſe partem in falſificandis literis Apoſtolicis,*

licis, ſed illis vtendi, poſtquam falſificatæ fuerint, quæritur, an ſit hac cenſura excommunicatus? Idem eſt de eo, qui falſas impetrat literas. Et notatur defenſores, & fautores falſificantium literas Apoſtolicas; imo illas per alios falſificantes non incurrere in cenſuram Bullæ Cœnæ, ſed in cenſuram cap. ad falſariorum, *quia cenſura huius capitis reſeruata non eſt.* Ex p. 9. tr. 7. & Miſc. 2. reſ. 15. p. 24.

38. *An cenſura, vel caſus reſeruatus contra facientes falſum inſtrumentum, comprehendat falſificantes illud?* Ex p. 8. tr. 7. & Miſc. reſ. 82. p. 25.

39. *An appellantes à Pontifice ad Concilium Generale actu exiſtens incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et an conſulentes appellare ad futurum Concilium in cenſuram Bullæ Cœnæ incidant? Et quid de præſtantibus auxilium, aut fauorem ad prædictam appellationem? Et docetur dictos conſulentes in prædicto caſu incurrere in excommunicationem reſeruatam latam à Pio II. in Bulla incipiente,* Execrabilis, *& confirmata a Iulio II. Sed maior difficultas ſupereſt; an appellantes ab Ordinationibus Pontificis, quatenus Princeps temporalis eſt, excommunicationi Bullæ Cœnæ ſubiiciantur?* Ex p. 9. tr. 7. & Miſc. 1. reſ. 66. ibid.

40. *An appellantes à Papa ad Concilium Generale iam congregatum, & actu exiſtens incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et an ita appellantes ſaltem ſint Sacrilegi, & male ſentiant de Fide? Et an dans conſilium ad ſupra dictam appellationem faciendam incurrant in dictam excommunicationem? Et notatur talem prohibitionem appellandi comprehendere appellationem à ſententia Papæ, in qua motus ira, vel aliqua alia animi perturbatione videatur committere iniuſtitiam.* Ex p. 10. tr. 11. & Miſc. 1. reſ. 60. p. 26.

41. *An extrahentes mercimonij cauſa in magna quantitate frumentum, oleum, blada, legumina, & alia ex ſtatu Eccleſiaſtico incidāt in cenſuram Papæ reſeruatam? Et explanatur, quæ ſit magna quantitas in prædicto caſu. Et an ſi quis extraheret panem coctum, incidat in hanc cenſuram? Et quid, ſi extrahat farinam? Et an ſub nomine olei comprehendantur olea, ex quibus ipſum conficitur?* Ex p. 9. tr. 8. & Miſc. 3. reſ. 43. p. 27.

42. *An in caſu dubij poſſint Principes ſine incurſione cenſurarum Bullæ Cœnæ impedire, ne victualia extrahātur ab eorum Regnis ad Romanam Curiam? Et notatur, quod in foro externo, ſi impedimentum præſtatur à perſona publica, præſumitur iuſto titulo appoſitum eſſe, ſecus à perſona priuata.* Ex p. 9. tr. 7. & Miſc. 2. reſ. 17. p. 28.

43. *An Piratæ, ſeu Curſarij non ſolum diſcurrentes per mare Pontificium, ſed alia maria incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et an Piratæ in dictam cenſuram incurrant diſcurrentes per mare Pontificium, ſi nullam deprædationem actu exerceant? Et quid, ſi cum intentione deprædandi diſcurrant, ſi nullam deprædandi actionem exerceant? Et quid tamen dicendum eſt, ſi caſu ſemel nauigantem deprædantur? Et an deprædantes Infidelium naues à Chriſtianis aſſecuratas incidant in cenſuram?* Ex p. 9. tract. 7. & Miſc. 2. reſ. 73. p. 29.

44. *An qui per donationem, vel furtum accipit bona naufragantium ab alio accepta, incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et an, qui auxilium, conſilium, mandatum, aut fauorem præſtant, vel ratum habent, vt bona naufragantium ſubripiantur, vel bona ſurrepta cuſtodiunt, incidant in cenſuram dicti Canonis? Et an ſi Chriſtiani Piratæ naufragium faciunt, excommunicentur eorum bona ſubripientes? Et notatur quod qui ſubripit bona Chriſtianorum, quæ in nauibus Infidelium cum aſſecuratione illa reddendi certo loco, quomodocumque pereant, aſportantur, non excommunicantur, ſi vero Chriſtiani eadem obligatione Infidelium bona deferant, excommunicantur illa ſubripientes. Et aliqua alia adnotantur, quæ contingere poſſunt in prædictis naufragiis circa ſupra dicta, & circa alios diuerſos caſus, & naufragia.* Ex p. 9. tr. 8. & Miſc. 3. reſ. 36. ibid.

45. *An incidant in cenſurā Bullæ Cœnæ deferentes infidelibus pecunias, merces, & victualia, etiam belli tempore? Et an nuntius deferens Infidelibus literas, ſciēs continere reuelationem ſecreti Reipublicæ Chriſtianæ incurrat cenſuram Bullæ Cœnæ? Et quid eſt dicendum, ſi aliquis reuelet ſecretum Reipublicæ Chriſtianæ alicui fideli qui creditur reuelaturus infidelibus, an iſte incurrat in cenſuram Bullæ? Et an vendentes arma infidelibus in terris tamen Chriſtianorum incidant in cenſuram Bullæ? Idem eſt, ſi vendant quos certo ſciunt ea ad infideles eſſe miſſuros. Quod idem dicendum erit de commutantibus arma pro armis, vt enſes pro haſtis &c. Et an deferens prohibita quando aliter redimi captiui non poſſunt, excuſentur à prædicta cenſura?* Ex p. 9. tract. 7. & Miſcel. 2. reſ. 16. p. 31.

46. *An licitum ſit deferre arma infidelibus, ſi pecunia reportata ſit Chriſtianis vtilior?* Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 1. reſ. 15. p. 32.

47. *An deferre arma Hæreticis, & inſtrumenta bellica ſit prohibitum ex Bulla Cœnæ? Et quid, ſi Hæretici ſint publicè denunciati?* Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 1. reſ. 14. ibid.

48. *An qui narrat conſilia, v. g. Regis Catholici noſtri alicui Turcarum proditori, incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ?* Ex p. 5. tract. 13. & Miſc. 1. reſ. 13. ibid.

49. *Cum in regno ſit magna penuria carnis & in perniciem rei frumentariæ indies plura animalia macillentur, dubitatur, an ſine metu excommunicationis liceat emere à Turcis ſupra dicta animalia, & cum illis alia victualia permutare? Et an commercium cum infidelibus non intelligatur tempore neceſſitatis? Et adducuntur multi Doctores pro explanatione, quando iure poſitiuo ſit licitum, vel prohibitum infidelibus mercimonia deferre.* Ex p. 2. tr. 16. & Miſc. 2. reſ. 34. alias 36. p. 33.

50. *An pœna contra duellantes ipſo facto incurrantur? Ex quo deducitur an publicus percuſſor Clerici ſit vitandus ante ſententiam iudicis declaratoriam?* Ex p. 11. tract. 8. & Miſc. 8. reſ. 21. ibid.

51. *An Principes ad vitandum maiora mala poſſint in aliquo caſu abſque incurſione cenſurarum permittere duellum?* Ex p. 6. tract. 6. & Miſc. 1. reſ. 20. p. 34.

52. *Notabilia quædam circa materiam Duelli Et in textu huius Reſolutionis 14. diuerſi caſus adducuntur, & explanantur pro praxi ad incurrendam, vel non incurrendam excommunicationem propter duellum?* Ex p. 3. tr. 6. & Miſc. 2. reſ. 1. p. 35.

53. *An ſi quis prouocet aliquem ad duellum, ſeſe conferens poſtea ad præfixum locum & præfixo tempore, ibique fruſtra expectato inimico diſcedens, incidat in cenſuram Bullæ Gregorij XIII? Et quid eſt dicendum, ſi aliquis offenſus à N. illum prouocauit ad duellum certo in loco, &c. non tamen habebat animum pugnandi & certo ſciebat pugnam non ſecuturam, amici vtriuſque hoc impediſſent, an in tali caſu incidat in excommunicationem prædictæ Bullæ? Et alij tres caſus curſim attinguntur pro materia Duelli?* Ex p. 2. tract. 16. & Miſc. 2. reſ. 53. alias 55. p. 36.

54. *Vtrum Duellatores oblato & acceptato duello, incidant in excommunicationem, ſi pugna poſtea non ſit ſecuta?* Ex p. 5. tract. 14. & Miſc. 2. reſ. 102. p. 37.

55. *An in aliquo caſu vir Nobilis poſſit ſine peccato acceptare duellum?* Ex p. 5. tract. 14. & Miſc. 2. reſ. 99. ibid.

56. *An liceat in aliquo caſu acceptare duellum?* Ex p. 10. tract. 12. & Miſc. 2. reſ. 54. alias 53. p. 38.

57. *An prouocantes ad duellum teneantur è domo non exire, dum non componitur pax? Et quanam voluntate debeat prouocatus è domo in publicum exire.* Ex p. 5. tract. 13. & Miſc. 1. reſ. 25. ibid.

58. *An ſi conuentio de pugnando facta ſit in rixa, & inter conuentionem & pugnam intercedat tempus non incurratur in pœnas latas contra duellantes? Et notatur conſulentem duellum non incurrere excommunicationem, ſi fecit quantum potuit reuocando conſilium, licet nihil profecerit?* Ex p. 6. tract. 6. & Miſc. 1. reſ. 21. p. 39.

59. *An ſi accuſator offerat duellum purgatiuum, poſſit illud innocens acceptare ad tuenda bona temporalia? Et an ea quæ dicuntur de acceptatione certaminis purgatiui, eandem vim habeat in certamine non purgatiuo? Et an innocens poſſit criminatori offerre ſingulare certamen, quando alia ratione non poteſt ſe ſuaque tueri?* Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 1. reſ. 27. ibid.

Index Tractatuum,

60. *An ſi quis dicat alicui, tecum pugnabo prima vice, qua tibi per Vrbem obuiam ero, incidat in pœnas Duelli?* Ex p.5. tr.13. & Miſc.2. reſ.59. p.40.

61. *In Belgio quis aſpexit Duellum neſciens eſſe prohibitum à Bullis Pontificiis ſub pœna excommunicationis, quæſiuit à me per literas, an in illam inciderit?* Ex p. 11. tr. 6. & Miſc.6. reſ.27. p.41.

62. *An Spectatores Duelli incidant in excommunicationem? Et in corpore huius Reſolutionis declaratur, qui ſunt, qui ex iuſta cauſa interſunt Duello, & non peccant, neque excommunicantur, vt v.g. aliquis famulus, aut amicus, Chirurgus, & Sacerdos ſuſcepturus confeſſionem alicuius moribundi, &c.* Ex p.5. tr.14. & Miſc. 2. reſ.100. ibid.

63. *An ſi quis commodet arma amico volenti duellare, incidat in excommunicationem?* Ex p.5.tr.14 & Miſc.2.r.101.p.42.

64. *An ſepelientes mortuum in Duello ſint excommunicati? Et an ſit neceſſaria ſententia iudicis declaratoria, ne ſupradictus in Eccleſia ſepeliatur? Et in §. vltimo huius Reſolutionis, aliqui alij caſus explanantur pro duello, ſed eam omnes in hoc nouo Ordine ſupra in Reſolutionibus proximè præteritis ſunt appoſiti, & diſcuſſi. Et tandem quæritur, an famuli tantum ſcribentes chartas prouocantes ad duellum, & non deferentes eas incurrant in excommunicationem. &c.?* Ex p.7. tr.11. & Miſc. 2. reſ.44. ibid.

65. *An ſi in ipſo conflictu duelli ſit aliquis vulneratus, & in eodem die, vel alio poſtea moriatur, priuari debeat Eccleſiaſtica ſepultura tanquam mortuus in excommunicationem Duelli* Ex p.2.tr.16.& Miſc.2.reſ.52.alias 54.p.43.

66. *An ſi quis in Duello percuſſus lethaliter decidat in terram, & ſigna contritionis oſtendat, ſed ex defectu Confeſſarij non fecit confeſſionem, & mortuus eſt, poſſit ſepeliri in loco ſacro, vel cenſendum eſt, quod moriatur excommunicatus, & in peccato publico? Et quid, ſi moriatur vnum, aut alterum diem poſt duellum? Et deducitur, quod ſi quis decidat ex facinoroſo actu, ſi tamen in vltimo vitæ, ſeu puncto mortis oſtendat ſigna contritionis, non debet priuari Eccleſiaſtica ſepultura. Et an pro illo, qui mortuus eſt in Duello (modo quo ſupra) cum ſignis contritionis, ſepulto tamen extra Eccleſiam, & non in loco ſacro, poſſit quis offerre Miſſam? Etiamque docetur, quod excommunicato non denunciato poteſt applicari Miſſa, ſi oſtendat ſigna contritionis, aut ſi mortuus eſt in iis.* Ex p.4. tr.4. & Miſ. reſ.192. ibid.

67. *An qui à Duello vno, vel altero die ſuperuixerunt, aut etiam vna hora, & confeſſi ſunt, poſſint in loco ſacro ſepeliri? Et an Epiſcopus, ſi æquum iudicauerit, poſſit cum his contritis, & confeſſis diſpenſare, vt ſepeliant eos in loco ſacro, vel an poſſint in ſupradicto caſu ſepelire eos abſque vlla Epiſcopi diſpenſatione?* Ex p. 5. tr.3. reſ.141.p.44.

68. *In Iubilæo anni Sancti 1650. Romæ in conflictu Duelli, quis accepit vulnus lethale, ex quo poſt aliquos dies mortuus eſt, quæſierunt tunc à me, an priuandus eſſet Eccleſiaſtica ſepultura?* Ex p.11. tr.6.& Miſc.6.reſ.26. p.45.

69. *An excommunicatus toleratus moriens ſit priuandus Eccleſiaſtica ſepultura, ſi publicè innotuerit fuiſſe excommunicatum?* Ex p.5. tr.3. reſ.140. p.46.

70. *An ſub prohibitione* cap. Sacris, & Clem.1. de ſepult. *ne excommunicati ſepeliantur in loco ſacro, excludantur excommunicati tolerati? Et aduertitur, quod non polluitur Eccleſia ſepeliendo excommunicatum, niſi ſit ille vitandus.* Ex p.5. tr.9. reſ.97. ibid.

71. *Qui ſunt illi, qui ſepelientes excommunicatum in loco ſacro incurrant excommunicationem? Et an qui excommunicatos, etiam Hæreticos notorios, ſed nondum denunciatos in loco ſacro ſepeliunt, incurrant in excommunicationem? Et an locus ſacer ſepultura excommunicati, aut Hæretici nondum denunciati, violetur?* Ex p.5.tr.9.reſ.98. ibid.

72. *An Hæreticus non denunciatus poſſit abſque incurſione excommunicationis in Eccleſia ſepeliri? Et an hoc extendatur ad Hæreticorum fautores, & defenſores? Et an peccent, qui cum Hæreticis quibuſcumque non denunciatis ſimul orant, vel concionem ſacram, aut Miſſam audiunt? Et an Eccleſia in qua ſepelitur Hæreticus, (modo quo ſupra) aut excommunicatus non denunciatus, remaneat polluta? Et notatur, quod ſi aliquis reperiretur mortuus in puteo, vel laqueo, ſuſpenſus non eſt ſtatim priuandus Eccleſiaſtica ſepultura. Et aliqua alia docemur, quæ contingere poſſunt in ſupradictis caſibus.* Ex p.9.tr.8. & Miſc.3. reſ.1. p.47.

73. *An Sacerdotes in domibus ſuis, audientes Lectorem legum, vel medecinæ incidant in excommunicationem? Et quid de Regularibus? Et quid eſt dicendum, ſi ſupradicti ſtudeant legibus ciuilibus in Scholis publicis, quatenus conducunt, vel poſſunt conducere ad notitiam Canonum? Et an hoc intelligatur in foro interiori, nam in foro exteriori ſemper præſumantur excommunicati? Et an Diaconi, & Subdiaconi non comprehendantur ſub dicta prohibitione, & excommunicatione, niſi ſint Perſonatus?* Ex p.3. tr.5. & Miſc. 1. reſ.27. p.48.

74. *An ſi mandans, vel conſulens reuocet mandatum, vel conſilium incurrat adhuc excommunicationem, ſi delictum, hoc non obſtante, committatur? Et quid, ſi reuocatio non innoteſcat mandatario? Et quid eſt ſentiendum de irregularitate; & an teneatur reſtituere damna ex tali homicidio emerſa? Et ſi mandans homicidium mortuus fuerit, antequam mandatarius occideret, non contrahat excommunicationem, quæ ſolum ligat viuentes, non autem defunctos?* Ex p.5. tr.9. reſ.58. ibid.

75. *An cenſura lata contra facientes comprehendat mandantes, aut conſulentes? Et aliqua alia circa hoc notantur; & tandem aducritur, quod non ligatur excommunicatione, qui paratum occidere Clericum, conſulit tantum percutere.* Ex p.5. tr. 9. reſ.57. p.49.

76. *An licitum ſit vendere Agnos Dei, & retinere illos ſine incurſione cenſurarum? Et an peccent laici, ſi abſque contemptu eos tangant? Et an dicta excommunicatio ſit Pontifici reſeruata?* Ex p. 3. tr. 6. & Miſc. 2. reſ. 12. ibid.

77. *An furantes Reliquias præter peccatum aliquam excommunicationem incurrant? Et notatur, quod Romæ extat excommunicatio, ne Reliquiæ ex Vrbe extrahantur. Et docetur poſſe ſine vllo peccato ab infidelibus Reliquias ſubtrahi. Et an licitum ſit Chriſtianis, & abſque peccato ſimoniæ emere ab infidelibus Reliquias?* Ex p. 10. tract. 14. & Miſc. 4. reſ. 20. alias 18.

78. *An alienatio Reliquiarum includatur in prohibitione Paulina de rebus Eccleſiæ non alienandis? Et explanatur particula* præſumpſerit, *poſtea in dicta Extrauag. Pauli II. quæ denotat temeritatem & non comprehendit eum, qui bona fide ignoranter, aut imprudenter, ſiue inaduertenter facit aliquid contra dictam Extrauagantem.* Ex p.10.tr.14. & Miſc. 4. reſ. 23. alias 21. ibid.

79. *An Superiores poſſint in contractu licito abſque ſolemnitate obligare bona Eccleſiæ ſub hypotheca generali non obſtante Paulina, & Decreto Vrbani VIII. Et an pecunia ad Cambium, vel mutuo accepta cum ſolutione lucri ceſſantis, vel damni emergentis comprehendantur ſub decreta Sacræ Congregationis & Paulino* Ambitioſæ? *Et an obligando tantum fructus bonorum immobilium, & mobilia pretioſa poſſit Prælatus, & Capitulum Eccleſiæ, ſeu Monaſteriorum abſque ſolemnitate, quam iura ad alienationē bonorum Eccleſiaſticorum requirunt, pecuniam mutuo accipere? Et an hoc procedat, ſi mutuum ſit acceptum abſque vlla obligatione aliquid pro eo ſoluendi, alioquin non poſſit fieri, etiam ſi tantum fructus, & mobilia, & non immobilia, & pretioſa obligentur?* Ex p.10. tr. 16.& Miſc.6.reſ.53.p.51.

80. *An bona Eccleſiaſtica legata, vel donata, vt poſſint alienari ſine aſſenſu Apoſtolico, & in proprios vſus conuerti, poſſint, ſtante hoc, abſque dicta ſolemnitate alienari? Et an quamuis permutatio bonorum Eccleſiaſticorum maxime cum laicis ſit iure prohibita, tamen permutatio cum Imperatore, & Principe patrio ſit permiſſa abſque ſolemnitate? idem eſt cum Fundatore, ſed ſolemnitate præmiſſa* Ex p.10.tr.16. & Miſc.6.reſ.85. p. 52.

81. *An cogentes fœminas intrare in Monaſterium educationis cauſa incidant in excommunicationem latam in Concilio Tridentino,*

Tridentini ſeſſ.35. c.18.? *Et quid de peccato in quacumque opinione circa hoc? Et an ſi metu reuerentiali, vel importunis precibus Parentes, vel alij ſuadeant puellis intrare in Monaſterium, incurrant in excommunicationem Concilij? Et notatur non incurrere hanc cenſuram illum, qui filiam relinquit heredem cum pacto, vel aliquod Monaſterium ingrediatur. Et multa alia explanantur pro ſupradictis caſibus.* Ex p.2.tr.15. & Miſc.1. reſ.56. p.54.

82. *An Pater incurrat excommunicationem Concilij Tridentini,* ſeſſ.35. c.18. *ſi cogat filiam impuberem intrare Monaſterium? Et infertur filios impuberes ſic à Parentibus in Religione oblatos non poſſe egredi ſua voluntate ante annos pubertatis. Et notatur Parentes cogentes filiam etiam puberem intrare Monaſterium non in ordine ad profeſſionem, ſed tantum, vt ibi educetur, donec nuptui apta ſit, non incurrere dictam excommunicationem Tridentini.* Ex p.4. tr.4. & Miſc. reſ.42. p.55.

83. *An ſi quis inſideret ſupra murum Monaſterij Monialium, incideret in cenſuram? Et plura circa clauſuram Monialium notantur. Et pro praxi quæritur, an ſi aliqua Monialis aſcendat ſuper tectum Monaſterij, frangat clauſuram? Et an detur paruitas materiæ in violatione clauſuræ, tam reſpectu exitus, quam ingreſſus; vel reſpectu temporis? Et quæ, & quanta ſit paruitas materiæ in prædictis caſibus?* Ex p.11. tr.8. & Miſc.8. reſ.25. ibid.

84. *Notabilia quædam circa prohibitionem colloquendi cum Monialibus. Et in textu huius Reſolutionis decem caſus adducuntur pro praxi, & exemplis prædictæ difficultatis. Et tandem ſupereſt hæc quæſtio, an nimia frequentia Monaſterij Monialium, abſque legitima cauſa ſit peccatum?* Ex p.3. tr.2. reſ.48. p.57.

85. *An ligentur excommunicatione accedentes ad Monaſteria Monialium Regularibus ſubiecta, ſi Statutum Epiſcopi ferat cenſuras contra accedentes ad Monialium Monaſteria? Et an incurrant in prædictam cenſuram latam per modum ſtatuti contra loquentes cum Monialibus, quæ allocutio ſit in loco exempto?* Ex p.5. tr.9. reſ.71. p.58.

86. *An ſæculares loquentes, & accedentes ad Moniales exemptas incidant in cenſuram ab Epiſcopo latam? Idem eſt de ſtatuto contra ingredientes dicta Monaſteria. Et quid, quando expreſſè non eſt vetitus acceſſus, vel aditio ad Moniales, ſed tantum loquutio? Et docetur, quod non poteſt Epiſcopus Moniales exemptas colloquentes cum ſuis ſubditis punire. Et etiam aduertitur quoad omnes leges Epiſcopales Regularium Monaſteria eſſe loca exempta, non ſolum ratione perſonarum inhabitantium, ſed etiam ratione loci per ſe, & ideo poſſe aliquem in loco exempto poſito intra eamdem Diœceſim ipſius Epiſcopi laborare in diebus feſtiuis de præcepto eiuſdem Epiſcopi, & eius ieiunia non ſeruare; & hoc idem dicendum eſt de aliis Epiſcopalibus legibus.* Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. reſ.50. alias 48. ibid.

87. *An prohibitio contra colloquentes cum Monialibus afficiat, etiamſi ipſa Monialis non reſpondeat? Et quid è contra, ſi audierit Monialem ſibi loquentem, ſi ipſe illi non reſpondeat? Et an peccet contra prohibitionem, qui loquitur cum Moniali per interpretem? Idem eſt dicendum de eo, qui de domo poſita prope Monaſterium loquitur cum Monialibus. Idem eſt de loquentibus cum Abbatiſſa. Idem de ſcribentibus ad illas. Idem de aduenis, peregrinis, pueris, & puellis ante 14. annos, accedentibus ad colloquendum cum Monialibus. Et quid de declarante Moniali aliquem caſum conſcientiæ? Et an Epiſcopi loquentes cum Monialibus includantur in Edictum Ordinarij illius loci contra colloquentes cum Monialibus? Et quid de Canonicis Eccleſiæ Cathedralis, an includantur in prædicto caſu, & Edicto, vel poſſint ad Monaſteria Monialium accedere, & cum ipſis loqui? Et tandem deducitur, quod legis mens magis eſt attendenda, quam verba* Ex p.10.tr.14.& Miſc. 4.reſ.51,alias 49. p.59.

88. *An colloquentes cum Conuerſis Monialibus incidant in cenſuras latas ab Epiſcopo, vel ſi ſint Regulares in pœnas Decreti Sixti V. & Sacræ Congregationis? Et an loquentes cum Monialibus ſignis, aut nutibus, vel per intermediam perſonam, aut per ſcriptum, peccent, & incurrant pœnas?* Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. reſ.53. alias 51. p. 61.

89. *An qui habuit licentiam indefinitam colloquendi cum Monialibus, poſſit ſæpius cum illis loqui? Idem eſt dicendum de licentia ingrediendi Clauſuram Monialium, datâ licentia indefinite. Et an quando quis habuit licentiam colloquendi cum Monialibus, & ante quam ea vtatur, Prælatus concedit licentiam generalem cuilibet colloquendi cum Monialibus tali die, iſte poſſit colloqui bis in eodem die? Et curſim deducitur facultatem conceſſam Epiſcopo teſtandi non eſſe reſtringendam ad primam vicem.* Ex p.10. tr.14.& Miſc.4.reſ.56. alias 54.p.62.

90. *An Gregorij XIII. excommunicationem incurrant ingredientes Monaſteria Monialium non prætextu licentiarum, ſed abſque vlla prorſus licentia, etiam ad malum finem? Et an lex quantumcumque pœnalis extendatur ex ratione identitatis ad caſum ſimilem?* Ex p.2.tr.16.& Miſc. 6. reſ. 30. alias 32 ibid.

91. *An ingredientes Monialium Monaſteria cum licentia, ſi tamen, finito miniſterio multo ſpatio ibi morentur ob malum finem, non ſolum peccent mortaliter, ſed etiam incurrant excommunicationem latam à Gregorio XIII. Et an in ſupradicto motu proprio? & prohibitione Concilij Tridentini* ſeſſ. 25.c.5.de Regular. *comprehendantur Reges, Reginæ, & Cardinales? Et an Religioſi habentes priuilegium abſoluendi à caſibus Summo Pontifici reſeruatis, poſſint abſoluere ob hac excommunicatione? Et an infantes nondum doli capaces poſſint in Monaſteria Monialium admitti, nec ſint incluſi in prohibitione Gregorij XIII. & Concilij Tridentini? Et notatur, quod Confeſſarius poteſt intrare Clauſuram, non ſolum quando Regula confiteri præcipit, ſed etiam quoties infirma dixerit ſe indigere Sacramento Pœnitentiæ; vel Prælatus in aliqua cauſa electionis Abbatiſſæ ſeu Prioriſſæ.* Ex part. 3. tract. 2. reſ. 67. p. 63.

92. *An intrantes cum licentia Monaſteria Monialium, ſi finito negotio ibi notabiliter commorentur incidant in cenſuras?* Ex p.4.tr.4. & Miſc. reſ.90.ibid.

93. *An licentia ingrediendi Monaſteria Monialium debeat eſſe in ſcriptis, etiam quoad forum conſcientiæ?* Ex p.3.tr.2. reſ. 129. ibid.

94. *An ceſſante excommunicatione Papali, ceſſet etiam Epiſcopalis?* Ex p.5.tr.9.reſ.70.p 64.

95. *An Epiſcopi poſſint excommunicare Inquiſitores, & è contra Inquiſitores Epiſcopos?* Ex p.5. tr. 9 reſ.51.p. 64.

96. *An contra incendiarios ſit lata aliqua cenſura? Et an ſufficiat, vt dicta denunciatio fiat Edicto generali, vel an ab Epiſcopo ſint excommunicandi; & ſi poſtea denuncientur tunc talis excommunicatio ſit Papæ reſeruata? Et difficultas adhuc ſupereſt, an Epiſcopi teneantur ſub aliqua pœna contra incendiarios excommunicationem ferre?* Ex p.9.tr.8. & Miſc. 3.reſ.10.ibid.

97. *An Epiſcopus poſſit excommunicare ſubditum committentem delictum in Monaſterio Regularium exiſtente in ſua Diœceſi? Et an Religioſi vbique terrarum poſſint à ſuis Superioribus ligari cenſuris, ſiue annexis ſtatuto perpetuo, ſiue præcepto?* Ex p.5.tr.9.reſ. 66.p. 65.

98. *An Epiſcopus poſſit citare ſubditum ſuum exiſtentem in aliena Diœceſi? Et Epiſcopus poſſit iuriſdictionem contentioſam exercere extra Diœceſim, quando cauſa cognitio non vertitur, & effectus confertur in ſuam Diœceſim? Et negatur poſſe Epiſcopum ſententiam excommunicationis ferre contra ſubditum ſuum exiſtentem tamen in alieno territorio, etiam pro delicto commiſſo in ſuo territorio. Et quid dicendum eſt, quando adſit priuilegium, vel per conſuetudinem; an poſſit in alieno territorio ſuos ſubditos citare, & in eos iuriſdictionem exercere? Et an Prælati Regulares reſpectu ſuorum ſubditorum Regularium cenſeantur habere totum mundum pro territorio, ita vt poſſint exercere iuriſdictionem, & capere ſuos ſubditos in quocumq; territorio ſint*

Index Tractatuum,

etiam non implorato brachio iudicis ſecularis, vel Epiſcopi? Et an hoc locum habeat, vbi Prælati Regulares iuriſdictionem cum territorio habeant? Ex p. 5. tr. 9. reſ. 34. ibid.

99. An ſubditi incurrant excommunicationem latam per Statutum in Diœceſi, ſi contra illud agant extra Diœceſim, vel intra Diœceſim in loco exempto exiſtentes? Sed maior difficultas eſt, quando cenſura lata eſt per ſententiam. Et quid eſt dicendum, ſi delictum ſubditi perpetratur in Diœceſi; an in tali caſu poſſit illum excommunicare, etiamſi extra Diœceſim commoretur? Et an pro delicto extra territorium commiſſo, ſi ad ſuam Diœceſim redeat, poſſit Epiſcopus ſubditum punire? Et infertur, quod non poteſt Epiſcopus præcipere Clerico peregrinaturo ſub pœna ſuſpenſionis, ne ludat, nec arma prohibita ferat, nec dicat Sacrum, & ſimilia in aliena Diœceſi. Ex p. 3. tr. 5. & Miſc. 1. reſ. 74. p. 67.

100. An delinquentes extra territorium poſſint ligari lege, & Statuto? Et quæ differentia inueniatur in excommunicationem latam per ſententiam, vel per modum Statuti? Et an quis contrahat cenſuram homicidio, & ſtupro impoſitam, ſi exiſtens in ſuo territorio occideret exiſtentem in alieno, vel ſi decepit in territorio virginem, & extrahit à territorio, & in alieno violauit? Ex part. 3. tract. 6. & Miſc. 2. reſ. 78. pag. 68.

101. An Epiſcopus poſſit excommunicare ſubditum exiſtentem in alieno territorio, quando cenſura eſt annexa præcepto ſiue generali, ſiue ſpeciali? Et an ſi cenſura lata ſit per modum ſententiæ ſiue particularis, ſiue generalis, liget proprios ſubditos extra proprium territorium peccantes? Et quid, ſi cenſura ſit pro crimine, vel ratione delicti commiſſi in proprio territorio, & Epiſcopatu? Ex p. 5. tr. 9. reſ. 32. ibid.

102. An ſubditus Epiſcopi in alieno territorio ligetur cenſuris annexis præcepto, ſiue generali, ſiue ſpeciali ſui Epiſcopi? Et quid, ſi cenſura ſit pro crimine, vel ratione delicti commiſſi in proprio Epiſcopatu? Et an ſi delictum ſit inchoatum in proprio territorio, & conſummatum in alieno, ſubditus incurrat cenſuram Statuti generalis ſui Epiſcopi? Et ſi aliquis committat aliquod delictum in loco exempto intra proprium territorium Epiſcopi, an Epiſcopus poſſit eum cenſura ligare? Ex p. 5. tr. 9. reſ. 37. p. 69.

103. An ſi delictum inchoatum ſit in proprio territorio, & conſummatum in alieno, tunc ſubditus incurrat cenſuram Statuti generalis ſui Epiſcopi? Et an Epiſcopus per Statutum poſſit prohibere ſub cenſura, ne Sacerdos ſubditus in aliena Diœceſi celebret, & ſimilia? Ex p. 5. tr. 9. reſ. 33. pag. 70.

104. An Epiſcopus exiſtens extra ſuam Diœceſim poſſit excommunicare ſuum ſubditum, ſi res adeo manifeſtata ſit, vt non requirat cognitionem cauſæ? Ex p. 5. tr. 9. reſ. 35. ibid.

105. An ratione delicti poſſit Epiſcopus excommunicare ſubditum alienum? Vbi etiam inuenies aliud pulchrum dubium, nempe, an ſi Epiſcopus Panormitanus ferat excommunicationem contra ſcientes, quinam fecerit tale furtum, & non manifeſtantes; ſi Petrus, v. g. originarius Diœceſis Montis Regalis perueniat ad Ciuitatem Panormi poſt latam hanc ſententiam, & ibi acquirat domicilium, & cognoſcat furem, & non manifeſtet, an ligabitur cenſura? Ex quo infertur, quod cenſura lata ab Epiſcopo per viam ſententiæ generalis non ligat, niſi ſubditos ratione perſonæ, & domicilij, non autem eos, qui ſubditi non ſunt, etiamſi intra eius territorium exiſtant. Ex part. 5. tract. 9. reſ. 36. pag. 71.

106. An peregrini obligentur cenſuris locorum generali ſententia, aut Statuto Decretis? Et ideo excommunicatio lata contra eos, qui ſciunt aliquod furtum, ſeu delictum eſſe commiſſum, non ligat tranſeuntes aduenas, & peregrinos. Ex part. 3. tract. 5. & Miſcel. 1. reſol. 73. ibid.

107. An Collegium, vel Communitas poſſit excommunicari? Et quid eſt dicendum, ſi quilibet ſigillatim excommunicetur; etiamſi omnes eius Collegij excommunicentur? Ex p. 5. tr. 9. reſ. 38. ibid.

108. An pueri ſtatim poſt vſum rationis teneantur cenſuris, & pœnis? Et difficultas eſt de cenſuris latis à iure? Et an puer impubes occidens aliquem incurrat, & contrahat irregularitatem? Et an pueri, ſi in ea ætate ante vſum rationis decedant, poſſint ſepeliri in loco interdicto? Ex p. 3. tr. 6. & Miſc. 2. reſ. 88. p. 72.

109. An impuberes incurrant excommunicationem latam, v. g. ab Epiſcopo contra non obſeruantes præceptum annuæ Confeſſionis, vel Communionis in Paſchate? Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. reſ. 207. ibid.

110. An pueri ante annos pubertatis incidant in excommunicationem latam tam à iure, quam ab homine? Et an ex vi monitorij teneantur impuberes reuelare? Ex p. 5. tr. 9. reſ. 46. ibid.

111. An excommunicatus poſſit eſſe Tabellio, & eius acta ſint valida? Et an ſupradictus Tabellio peccet mortaliter exercens munus ſuum Tabellionis quantumcunque ab aliis requiratur, ſi ſit excommunicatus non toleratus, vel ſi ſe ingerat? Toleratus verò non peccet, ſi requiratur ab aliis? Ex p. 5. tr. 9. reſ. 112. p. 73.

112. An excommunicatus poſſit eſſe teſtis, & eius teſtimonium ſit validum? Quæritur etiam, quodnam peccatum committat, ſi excommunicatus ſit teſtis in iudicium, vel extra? Et an ſupradicti excommunicati poſſint eſſe teſtes in cauſa matrimonij, vt & etiam in cauſa hæreſis? Ex p. 5. tr. 9. reſ. 113. ibid.

113. An excommunicatus poſſit eſſe Aduocatus, aut Procurator? Et an matrimonium contractum per Procuratorem excommunicatum ſit validum? Ex p. 5. tr. 9. reſ. 114. pag. 74.

114. An excommunicatus poſſit eſſe Tutor, vel Curator? Et vtrum validi ſint contractus ab eis facti? Ex p. 5. tr. 9. reſ. 115. ibid.

115. An excommunicatus poſſit eſſe actor in iudicio? Et an ſit peccatum mortale ex obiecto, ſi excommunicatus ius ſuum petat in iudicio? Ex p. 5. tr. 9. reſ. 110. ibid.

116. An excommunicatus vitandus poſſit petere à ſuo debitore ſuum creditum, & is ad id teneatur? Ex p. 5. tr. 9. reſ. 130. p. 75.

117. An excommunicatus poſſit in iudicio reſpondere per ſcriptum, vel cogatur reſpondere per Procuratorem? Ex p. 5. tr. 9. reſ. 111. ibid.

118. An excommunicatus poſſit teſtari, & ſi aliquis inſtituat aliquem excommunicatum pro hærede, teſtamentum ſit validum? Et an in ſupradicto caſu omnes conuenientes ad teſtamentum peccent? Ex part. 5. tract. 9. reſ. 129. ibid.

119. An excommunicati vitandi poſſint validè condere teſtamentum? Et quid, ſi talis ſit excommunicatus pro hæreſi, pro vſuris, & propter iniuriam factam Cardinali? Et infertur excommunicatum vitandum hæredem inſtituere poſſe. Et ſequitur contractum initum cum excommunicato vitando eſſe validum, non ſolum in fauorem contrahentium, ſed etiam in fauorem ipſius excommunicati. Et hinc fit validam eſſe venditionem, emptionem, locationem, & donationem tum ab excommunicato, tum ipſi excommunicato factam. Et quid de prædictis contractibus factis à Prælato excommunicato Tutore, Curatore, & ſimilibus? Ex part. 11. tr. 14. & Miſcel. 4. reſol. 20. pag. 76.

120. An validi ſint contractus, qui cum excommunicatis fiunt? Ex p. 5. tr. 9. reſ. 128. p. 77.

121. An non reſtituens ex opinione probabili, ſi condemnetur à iudice reſtituere ſub excommunicatione, illam incurrat? Et quid eſt dicendum, quando opinio in fauorem rei excommunicati eſt probabilior? Ex part. 5. tract. 9. reſolut. 72. ibid.

122. An excommunicatio lata contra aliquos, quorum vnuſquiſque tamen minimam quantitatem furatus eſt, ſit valida?

Et

Et an in tali caſu, ſi vnuſquiſque non reſtituat ſuam partem, quamuis minimam, an peccet mortaliter, & ex eo incurrat on prædictam excommunicationem? Ex p. 5. tract. 9. reſ. 54. p. 78.

123. *An detur paruitas materiæ in excommunicatione Papali contra extrahentes libros à Bibliotheca communi? Et quid eſt dicendum, ſi aliquis extraheret extra Bibliothecam librum magni valoris per tres, vel quatuor paſſus; an excuſetur ab excommunicatione ratione paruitatis materiæ? Et an poſſit intra dictum ſpatium permanendo illum per multum tempus legere?* Ex p. 10. tract. 11. & Miſc. 1. reſ. 29. ibid.

124. *An quis non incidat in excommunicationem ratione paruitatis materiæ? Idem dicendum eſt de caſibus reſeruatis: vt ſi v.g. modicitas rei ſubtractæ in Eccleſia excuſat à mortali, ita etiam à reſeruatione. Et extra alios caſus pro colloquentibus cum Monialibus eandem quæritur, quod tempus dicatur breue, vt cum illis colloquentes non incidant in excommunicationem?* Ex p. 3. tract. 3. & Miſc. 1. reſ. 69. ibid.

125. *Dubius vtrum excommunicationem contraxerit, cenſendus ſit excommunicatus? Et idem dicendum eſt in dubio de ſuſpenſione, & interdicto. Et dubius de alterius excommunicatione, & denunciatione, an debeat illum vitare? Et quid dicendum eſt, quando excommunicatio eſt conditionalis, & dubium eſt an conditio fuerit impleta?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 35. p. 79.

126. *Dubius an cenſuram incurrerit, quid facere debeat? Et quid in ſimili de irregularitate?* Ex part. 5. tract. 9. reſ. 44. ibid.

127. *An excommunicatus aliquando poſſit recipere Sacramenta ſine peccato?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 81. ibid.

128. *An extra caſus prædictos in præterita Reſolutione, ſi non licitè, ſaltem validè excommunicatus recipiat Sacramenta? Et quid ſaltem de Sacramento Pœnitentiæ? Et an ipſo iure pœnam incurrant, qui excommunicatis vitandis Sacramentum miniſtrant?* Ex part. 5. tract. 9. reſolut. 82. ibid.

129. *An excommunicatus non audiendo Miſſam peccet contra Eccleſiæ præceptum, ſi ſit negligens in obtinenda abſolutione excommunicationis? Et an excommunicatus qui per annum non audierit Miſſam in diebus feſtis, ſi poſtea, obtenta abſolutione excommunicationis confitetur, teneatur ſe accuſare, quod peccauerit toties contra præceptum audiendi Miſſam?* Ex part. 4. tract. 4. & Miſcel. reſol. 57. pag. 80.

130. *An ſi excommunicatus negligens ſit in procuranda abſolutione excommunicationis, peccet contra Eccleſiaſticum præceptum de audienda Miſſa, annua confeſſione, & communione?* Ex p. 5 tr. 9. reſ. 88. ibid.

131. *An excommunicatus cum alio legens priuatè Horas Canonicas, vel Officium B. Virginis, &c. peccet? Idem dicendum eſt de recitante cum excommunicato.* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 89. p. 81.

132. *An excommunicatus poſſit vti aqua benedicta?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 90. ibid.

133. *An excommunicati poſſint ingredi Eccleſiam? Et an poſſint ibi orare, etiam ſi alij fideles in Eccleſia priuatim orent, dum modo ſeparatim illi orent? Et an excommunicatus in eadem met Eccleſia cum aliis in commune poſſit audire concionem? Et quid eſt dicendum, ſi excommunicatus Eccleſiam ingrediatur, quo tempore celebrantur ibidem diuina officia; non quidem vt interſit illis, ſed vt tranſeat per Eccleſiam ob commoditatem itineris, etiam ſi tranſeundo genu flectat, & priuata oratione oret?* Ex p. 5. tr. 9 reſ. 86. ibid.

134. *An qui dubitat ſe eſſe excommunicatum, poſſit audire Miſſam? Et an ſimiliter liceat aliis, ſimili dubio exiſtente, cum eo communicare?* Ex part. 4 tract. 3. reſ. 66. p. 82.

135. *An excommunicatus incurrat aliquam pœnam, ſi Miſſæ, aut diuinis Officiis aſſiſtat? Et an aliquam pœnam incurrant admittentes excommunicatos ad diuina Officia?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 95. ibid.

136. *Quid facere debeat Sacerdos, ſi excommunicatus denunciatus intret in Eccleſiam, dum Miſſa celebratur? Et an ſit omittenda Miſſa poſt inceptum Canonem, ſi conſecratio non ſit facta? Et notatur prohiberi, ne quis ſimul cum excommunicato audiat Miſſam eamdem. Sed præter excommunicationem minorem poterit excuſari à mortali, ſi careat inductione, & cooperatione, & fiat abſque contemptu & ſcandalo.* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 92. ibid.

137. *An pro excommunicatis toleratis liceat publicè orare & Sacrificia offerre? Et ſi excommunicatus toleratus petat pro ſe offerri ſuffragia communia, an peccet?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 74. ibid.

138. *An liceat offerre ſuffragia Eccleſiæ pro excommunicatis non toleratis ſi per contritionem iuſtificeatur, ante obtentam abſolutionem? Et an liceat applicare communia ſuffragia Eccleſiæ ei, cuius excommunicatio eſt occulta ſi mortuus eſt in gratia?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 75 p. 83.

139. *An pro excommunicato iam per contritionem iuſtificato liceat applicare Sacrificium Miſſæ ante obtentam abſolutionem?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 76. ibid.

140. *An liceat priuatas orationes, & bona opera pro excommunicatis offerre? Sed difficultas eſt, an Sacerdos poſſit orare pro excommunicatis in* Memento Miſſæ, *etiam ſi ſint denunciati? Et circa orationes priuatas pro excommunicatis alij etiam caſus notantur, inferantur, & explanantur.* Ex. p. 5. tr. 9. reſ. 77. p. 84.

141. *An declaratus per Cedulones incurriſſe in aliquam excommunicationem, ſi intra terminum appellauit, poſſit libere cum omnibus communicare? Idem eſt de recuſatione iudicis excommunicantis. Et notatur appellationem legitimam, id eſt, ex rationabili cauſa factam antequam iudex abſolute ferat excommunicationem ipſo facto ob peccatum factum impedire excommunicationis maioris incurſionem.* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 30. p. 85.

142. *An quis legendo inſcriptionem, ſeu Titulum libri alicuius Hæretici incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et quid, ſi legat indicem, præludia, operis intentionem, epiſtolam ad Lectorem, & his ſimilia; & an in hec detur paruitas materiæ? Et quid eſt dicendum de legentibus vnam epiſtolam hominis hæretici, hæreſim continentem? Et notatur non ligari hac cenſura legentem, retinentem, aut imprimentem epiſtolam, aut concionem, aut aliam papyrum Hæretici ſolutam, & non in tractatus, aut formam concinnatam. Et an ſi hæreſis vna, vel altera, quæ continebatur in libro penitus inueniatur abraſa, aut ea folia detracta, dicendum ſit ex eius lectione non contrahi excommunicationem? Et an ex pluribus eiuſdem operis voluminibus poſſit legi, in quo hæreſis non reperitur? Et an ſi liber vnius voluminis in duo redigatur, alter illorum, in quo hæreſis non ſit, legi poſſit?* Ex p. 10. tr. 12. & Miſc. 2. reſ. 48. alias 47. ibid.

143. *An ad euitandum excommunicatum ſufficiat tantum, vt ſit per publicam ſententiam damnatus de aliquo Crimine, cui certum eſt eſſe annexam excommunicationem vt v. g. de Hæreticis, Schiſmaticis, Apoſtatis, Symoniacis, &c. vel neceſſarium ſit, vt ſpecialiter, & expreſſe denunciata ſit excommunicatio?* Ex part. 5. tract. 9. reſolut. 62. p. 86.

144. *An licitum ſit communicare cum Hæretico, in quem lata eſt ſententia eum hæreticum declarans, vel neceſſarium ſit, vt publice, & nominatim, atque expreſſe denuncietur excommunicatus? Et doctrina huius quæſtionis eſt applicanda omnibus delictis ſecum ferentibus excommunicationem.* Ex p. 5 tr. 14. & Miſc. 2. reſ. 97. ibid.

145. *An nominatim denunciatum, vel publicum Clerici percuſſorem in vno loco teneat vitare in aliis vbi delictum eſt occultum?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 134. p. 87.

146. *An quis poſſit reſalutare excommunicatum non toleratum, vel reſpondere eius Chartis?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 116. ibid.

147. *An in communicatione cum excommunicato non tolerato detur paruitas materiæ? Et quid in Diuinis, & Sacris? Et quid ſi communicet in crimine crimininoſo, vel in aliis caſibus, in quibus fideles communicando cum excommunicato incurrunt maiorem excommunicationem? Et an ſi excommunicatus iudicet, peccet mortaliter? Et quid, ſi vnum tantum teſtem recipiat, vel quid ſimile? Et quid, ſi aliqui legunt officium diuinum cum excommunicato? Et an excommunicatus agens in iudicio regulariter loquendo non peccet mortaliter, ratione paruitatis materiæ, & ſecus ſi ſæpius agat? Et tandem quæritur, an lauari interdum cum Iudæo in balneo non nunquam excipere, vel excipi in conuiuio, & alia huius generis rarius effecta ſint tantum peccatum veniale ob materiæ leuitatem?* Ex p. 5. tr. 5. reſ. 21. ibid.

148. *An licitum ſit communicare cum excommunicato tolerato, ac ſi non eſſet excommunicatus non ſolum in humanis, ſed etiam in Sacramentis, & in quibuſcumque aliis diuinis?* Ex part. 5. tract. 9. reſolut. 117. pagina 88.

149. *An communicatio in humanis, & ciuilibus cum nominatim excommunicato, vel denunciato ſit peccatum mortale? Et an communicans cum prædicto excommunicato nominatim præter peccatum veniale incurrat etiam excommunicationem minorem? Et an detur aliquis caſus, in quo incurrat etiam excommunicationem maiorem?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 2. ibid.

150. *An communicare cum excommunicato non tolerato in rebus politicis & ciuilibus ſit tantum peccatum veniale? Sed difficultas eſt, an extra prædictas cauſas in hoc verſu incluſas,* vtile, lex, humile, res ignorata, neceſſe, *ſi quis communicet cum excommunicato denunciato in ciuilibus, peccet mortaliter?* Ex p. 7. tract. 11. & Miſc. 2. reſ. 47. p. 89.

151. *An liceat communicare cum excommunicato in diuerſa menſa? Idem eſt de lecto. Et an prohibeatur hæc communicatio etiam in diuerſis menſis, facto conuiuio in eadem domo, & eodem tempore per modum vnius? Et quid, ſi in prædicto caſu menſæ ſint in diuerſis cubiculis?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 121. ibid.

152. *An ſponſus excommunicatus poſſit communicare cum ſponſa? Et diſtinguitur inter ſponſos de futuro, & de præſenti?* Ex p. 5. tract. 9. reſ. 126. p. 90.

153. *An vxori liceat communicare cum marito excommunicato? Et quid, quando excommunicatio eſt cauſa matrimonij? Et alij caſus excipiuntur in textu huius Reſolutionis in quibus vxor non poteſt vti communicatione viri excommunicati. Et difficultas adhuc ſupereſt, an ſi mulier ſcienter contraheret matrimonium cum excommunicato, poſſit cum illo communicare?* Ex p. 5. tract. 9. reſolut. 122. ibid.

154. *An maritus poſſit communicare cum vxore excommunicata? Idem eſt, ſi contigerit vtrumque eſſe excommunicatum. Et ſi maritus neglexerit vxorem corripere de contumacia, ob quam excommunicata eſt, an peccet?* Ex p. 5. tract. 9. reſ. 123. p. 91.

155. *An nepotes, pronepotes, nurus, gener, ſocer, priuignus, priuigna, ſpurius, & pupillus comprehendantur nomine filiorum, ita vt poſſint cum excommunicato communicare? Idem eſt dicendum de pupillo reſpectu Tutoris. Et conſequenter etiam nomine Patris intelliguntur auus, abauus &c.* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 119. ibid.

156. *An filij etiam emancipati naturales & adoptiui cum patre excommunicato poſſint communicare?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 118. p. 92.

157. *An pater poſſit communicare cum filio excommunicato? Idem dubium eſt de ſeruo. Et docetur excommunicationem incurrere parentes communicantes cum filia excommunicata, eo quod poſt profeſſionem matrimonium duxerat. Et quid, ſi cenſura incurſa eſt à patre, filio, &c. ob crimen hæreſis, ſi inſtet periculum infectionis? Et infertur, quod ſi filius patris Parochus ſit non liceat ei Sacra miniſtrare, nec coram eo diuina facere.* Ex p. 5. tract. 9. reſolut. 120. ibid.

158. *An ſerui poſſint communicare cum Domino excommunicato? Sed difficultas eſt, quando ſeruitus non præceſſit, ſed fuit poſterior excommunicatione; quod idem dicendum eſt de famulis, aut etiam operariis. Et an vxor, filius, ſeruus, & ſupradictæ perſonæ poſſint communicare cum marito, patre, & domino, excommunicato, etiam in Sacris?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 124. ibid.

159. *An ſerui eiuſdem domini, quando vnus illorum eſt excommunicatus, poſſint alij cum illo communicare? Et idem dubium eſt de filiis reſpectu alterius filij? Et an Dominus poſſit communicare cum ſeruis excommunicatis?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 125. p. 93.

160. *An teſtes de iure priuilegiati teneantur reuelare crimen occultum ſui coniuncti, ſi non adſint alij teſtes propter excommunicationem latam in aliquo monitorio?* Ex p. 3. tr. 5. & Miſc. 1. reſ. 63. ibid.

161. *An teſtes priuilegiati de iure teneantur ex vi monitorij reuelare crimen ſui coniuncti, etiam ſi non adſint alij teſtes? Idem eſt de coniunctiſſimo amico & de benefactore planè inſigni. Et an hoc intelligatur tam in cauſis criminalibus, quam in ciuilibus? Et an filius ſpiritualis vi monitorij teneatur detegere patrem ſpiritualem? Et quid, ſi caſus ſint pertinentes ad Tribunal S. Inquiſitionis? Et explanatur, qui ſunt dicti priuilegiati?* Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 1. reſ. 67. ibid.

162. *An conſanguinei vſque ad quartum gradum teneantur teſtificari vigore Edictorum. Si non ſint alij, qui denunciare valeant? Et an nomine conſanguineorum complectatur coniux ipſa? Et an hoc intelligatur tam in cauſis criminalibus, quam in ciuilibus? Et quid non ſolum in cauſa hæreſis, ſed etiam in aliis delictis pertinentibus ad Tribunal S. Inquiſitionis?* Ex p. 9. tract. 7. & Miſc. reſ. 10. p. 94.

163. *An non reuelantes ex vi monitorij teneantur reſtituere damna indè ſequuta? Vt v. g. qui tenetur denunciare furtum, ſi non denunciat, non ſolum incurrat excommunicationem, ſed inſuper teneatur reſtituere damnificato? Et an teſtis vocatus à iudice ad teſtificandum, intimato præcepto, ſi fugiat, teneatur reſtituere damna indè ſequuta?* Ex p. 5. tract. 13. & Miſc. 1. reſ. 68. p. 95.

164. *An ex vi monitorij quis teneatur reuelare furtum domeſticum factum à filio familias? Et quid de famulis, vel aliis ſociis furti filiorum?* Ex p. 5. tract. 13. & Miſc. 1. reſ. 69. ibid.

165. *Quando quis virtute alicuius monitorij teneatur reuelare ſcripturas? Et tota doctrina huius Reſolutionis eſt valdè notanda pro circunſtantiis, quæ in prædicto caſu contingere poſſunt.* Ex p. 9. tract. 9. & Miſc. 4. reſolut. 49. alias 48. ibid.

166. *An præſentatio facta à Patrono laico excommunicato non tolerato ſit valida? Et quid, ſi præſentatio ſit facta à Patrono Eccleſiaſtico excommunicato? Et an ſupradicta præſentatio facta à laico ſit ita valida, vt teneatur Epiſcopus eam admittere? Et an quoad hoc idem dicendum ſit, etiam ſi Patronus ſit excommunicatus toleratus?* Ex p. 5. tract. 9. reſ. 105. p. 97.

167. *Quam pœnam incurrant conferentes beneficium excommunicato?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 117. p. 98.

168. *An electio ad beneficium excommunicati excommunicationis minoris ſit irritanda, ſi Electores illam ignorauerint? Et an eligentes ſcienter excommunicatum excommunicatione minori, ſint priuati voce?* Ex p. 5. tract. 9. reſ. 132. ibid.

169. *An collatio beneficij facta excommunicato tolerato ſit valida? Et quid, ſi ipſe ſuam excommunicationem ignoret, vel bona fide beneficium accipiat in excommunicatione, & ſi poſtea re cognita, teneturne illud relinquere, ſed poſſit retinere fructus interim perceptos, qui reſpondent congruæ ipſius ſuſtentationi? Et notatur, quod ſi præuiſus ignoret ſe eſſe excommunicatum, ignorantia probabili; tunc*

electio

electio & collatio beneficij non erit irrita. Et tandem quæritur, an collatio beneficij facta ab excommunicato tolerato ſit valida? Ex p. 5. tr. 9. reſ. 99. ibid.

170 *An excommunicatus, cui facta eſt collatio beneficij poſſit poſt abſolutionem retinere, vel acceptare illud ſine noua collatione? Et infertur eum, cui in excommunicatione beneficium eſt collatum debere illud reſignare, in manus Collatoris purè, & ſimpliciter, ſed poterit Collator ei ſecundo conferre.* Ex p. 5. tract. 9. reſ. 101. p. 99.

171. *An ſit valida acceptatio beneficij ab excommunicato, qui tempore Collationis, & electionis non erat excommunicatus? Et an Canonicus excommunicatus, validè poſſit optare præbendam meliorem, & beneficium pinguius? Sed maior difficultas eſt, an ſit valida electio, & præſentatio facta tempore excommunicationis acceptatam poſt obtentam abſolutionem excommunicationis modo tempore acceptationis Electores & præſentatores permanſerint in ſua prima voluntate? Et quid, ſi periculum imminet infamiæ & ſcandali ut excommunicatus occultus in electione, vel Collatione beneficij non teneatur ſuam excommunicationem prodere, ſed poſſit ſine vllo ſcrupulo acceptare beneficium, & poſtea quam primum occultè petere diſpenſationem?* Ex part. 4. tract. 4. & Miſc. reſ. 56. ibid.

172. *An excommunicatus validè acceptet beneficium, ſi ante excommunicationem fuerit ei collatum? Et quid dicendum eſt de antiquiori Canonico, qui licet ſit excommunicatus, an poſſit validè acceptare pinguiorem præbendam, licet collatio ſuſpendenda ſit donec abſoluatur?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 102. p. 100.

173. *An excommunicatus priuetur fructibus beneficij ante excommunicationem legitimè obtenti? Et ſi excommunicatus ſit pauper, & fructibus indigeat, vt ſuſtentetur, an poſſit aliquid de fructibus percipere?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 104. p. 101.

174. *An beneficiarius ſi incidat in excommunicationem, ſit priuatus fructibus, redditibus, ſeu diſtributionibus beneficij? Siue excommunicatus ſit Curator animarum, ſiue Canonicus, ſiue habent beneficium ſimplex?* Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. reſ. 54. ibid.

175. *An recipiens beneficium animo illud reſignandi, vel permutandi peccet mortaliter & incurrat in excommunicationem latam per Paulum IV. & reſeruatam Papæ?* Ex p. 8. tract. 7. & Miſc. reſ. 14. p. 102.

176. *An licitum ſit procurare, & obtinere beneficium animo reſignandi illud?* Ex p. 9. tr. 7. & Miſc. 2. reſ. 53. alias 52. p. 103.

177. *An reſignatio beneficij ab excommunicato facta in fauorem tertiæ perſonæ ſit valida? Et an hoc etiam locum habeat in excommunicato vitando?* Ex p. 5. tract. 9. reſ. 106. ibid.

178. *An excommunicatus ſit inhabilis ad recipiendas penſiones? Et an hoc locum habere debeat in penſionibus, quæ dantur titulo ſpirituali, non vero in his, quæ non ſunt beneficium, quia dantur titulo ſæculari?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 103. ibid.

179. *An collatio penſionis facta excommunicato titulo Clericali ſit inualida?* Ex p. 4. tract. 4. & Miſc. reſolut. 55. p. 104.

180. *An excommunicatus excommunicatione minori abſque diſpenſatione impetrarit penſionem, quam poſtea ſine licentia Papæ extinxit; adiit Confeſſarium, qui illum ad me miſit, quæritur, &c. Et infertur, quod excommunicatus minori excommunicatione poteſt opponi ad beneficium Curatum, in Concurſu, cuius admiſſio ad examen, & oppoſitio valida erunt, ſicut & collatio, &c. Et aſſeritur non poſſe penſionem abſque authoritate Papæ redimi ſine culpa. Et probatur ſimoniam eſſe extinguere penſionem ſine aſſenſu Apoſtolico.* Ex p. 11. tr. 5. & Miſc. 5. reſ. 5. ibid.

De Abſolutione Excommunicationis. pag. 106.

181. *AN Pontifex poſſit aliquem abſoluere à cenſuris actu ſolo interiori? Et aliqua primo ſupponuntur pro ſolutione prædictæ quæſtionis. Et docetur, quod in foro conſcientiæ in Sacramento, vel extra non debet abſoluens verberare excommunicatum, nec cum Pſalmis, & precibus illum abſoluere, ſed, &c.* Ex p. 11. tr. 3. & Miſc. 3. reſ. 36. ibid.

181. *De effectu excommunicationis minoris, & de eius abſolutione. Et an excommunicatus excommunicatione minori, licet validè adminiſtret Sacramenta, peccet tamen in eius adminiſtratione? Et an ſimplex Sacerdos non approbatus ab ordinario poſſit abſoluere ab excommunicatione minori; quamuis ſic excommunicatus habeat peccatum mortale? Et quid, quamuis ſupra dicta excommunicatio incurſa ſit ob peccatum mortale? Et an ex delegatione non ſolum ſimplex Sacerdos, ſed etiam Diaconus; aut quilibet alius Clericus poſſit à minori excommunicatione abſoluere? Et an ſi excommunicatus excommunicatione minori celebret, vel recipiat aliquod Sacramentum incurrat irregularitatem, vel maiorem excommunicationem? Et notatur electionem paſſiuam eius, qui eſt irretitus excommunicatione minori, non eſſe irritam, ſed irritandam.* Ex part. 5. tract. 9. reſ. 3. ibid.

183. *An abſolutio excommunicationis valeat, ſi dicat* Abſoluo te; *non addendo ab excommunicatione, vel ſuſpenſione? Et quid, ſi abſolutio detur inuito, vel detur non petenti; vt fieri ſolet in confeſſione ante abſolutionem ſacramentalem à peccatis, etiam quando pœnitens nihil cogitat de abſolutione à cenſuris? Et in §. vlt. huius Reſolutionis aliqua alia valde notanda diſſeminantur pro abſolutione excommunicationis, & eius forma.* Ex part. 5. tract. 9. reſolut. 31. p. 107.

184. *An ſit peccatum mortale relinquere cæremonias in abſolutione excommunicationis? Et in quo ſenſu intelligatur iuramentum, quod exigitur ab excommunicato?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 23. ibid.

185. *An iuramentum de parendo, &c. præſtandum ſit ſemper in abſolutione excommunicationis maioris, & ſi omittatur, quando debet præſtari, an abſolutio ſit nulla?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 68. p. 108.

186. *An excommunicatus, ſi non poteſt ſatisfacere, debeat ſaltem Confeſſario præſtare cautionem iuratoriam? Et an ille proceſſus ſatisfactionis, & cautionis pigneratitiæ, & iuratoriæ intelligendus ſit pro foro exteriori; nam in foro pœnitentiali, deficiente poſſibilitate pœnitentis, propoſitum eius firmum tantum valeat?* Ex p. 2. tr. 16. & Miſc. 2. reſ. 42. alias 44. ibid.

187. *An excommunicatus, vt abſoluatur, ſufficiat dare fideiuſſoriam cautionem, ſi non poſſit dare pigneratitiam? Et qui incurrit excommunicationem eo quod, cum potuit, non ſoluit decimas, ſi poſtea ſiat impotens, an poſſit abſolui per Bullam cum cautione, non obſtante Concilio Tridentino* ſeſſ. 25. c. 12. de Reformat. *dicente talem non eſſe abſoluendum niſi plena reſtitutione ſubſequuta?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 39. ibid.

188. *An pœnitens oblitus cenſuræ exigentis ſatisfactionem, remaneat abſolutus per generalem abſolutionem, collatam à Confeſſario poteſtatem habente? Et an pœnitens in Confeſſione etiam extra Iubilæum facta, ſi nullam faciat mentionem cenſurarum, remaneat abſolutus ab illis, quarum ſit inculpabiliter oblitus, etiam ſi Superior Confeſſarius non habuiſſet expreſſam intentionem ab his abſoluendi? Et difficultas eſt, an talis pœnitens remaneat abſolutus ab his, quas culpabiliter non expreſſerit, quoties abſolutio ſit collata ab habente poteſtatem ordinariam?* Ex p. 7. tr. 10. & Miſc. 1. reſ. 12. ibid.

189. *An licite abſoluatur quis ab excommunicatione inuitus, licet non velit deſiſtere à contumacia, & a peccato propter quod fuit excommunicatus? Et an hoc intelligatur tantum de abſolutione ab homine, non autem de abſolutione à iure? Et an per Bullam Cruciatæ, Iubilæum, vel aliud priuilegium conceſſum in fauorem pœnitentis non poſſit abſolui inuitus ab excommunicatione; ſecus ſi priuilegium ſit conceſſum in fauorem Confeſſarij, vt ſi ſit Religioſus, &c.* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 10. p. 109.

190. *An abſolutio ab excommunicatione data ſub conditione in futurum, valide conferatur?* Ex. p. 5. tract. 9. reſ. 14. ibid.

191. *An vt abſolutus ab excommunicatione ad reincidentiam in eam reincidat, ſit neceſſaria noua culpa? Et an qui poteſt abſolute abſoluere, poſſit etiam ad reincidentiam, quamuis excommunicare non poſſit?* Ex part. 5. tract. 9. reſ. 15. pag. 110.

192. *An ſi pars dilatet tempus abſolutionis ad reincidentiam à iudice facta, incurratur, eo ipſo tempore excommunicatio, vel neceſſe ſit aliam excommunicationem ferre:* Ex p. 5. tr. 9. reſ 22 p. 111.

193. *An ab excommunicatione lata ab homine generaliter, quando non reſeruatur, poſſit abſoluere Parochus, ſeu alius Confeſſarius, qui poteſt ab excommunicatione à iure lata non reſeruata?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 4. ibid.

194. *Quis non poſſit abſoluere à cenſura iuris nemini reſeruata? Idem eſt de cenſura permanente, & impoſita per modum ſtatuti. Et an abſolutio excommunicationis maioris impendi poſſit extra confeſſionem ſacramentalem tam ab Epiſcopo, quam à Parocho, aut Confeſſario ordinario?* Ex p. 5. tr. 9. reſ 5. p. 112.

195. *An Epiſcopus poſſit abſoluere à cenſuris reſeruatis Papæ, exiſtente impedimento illum adeundi, ita tamen, vt ceſſante impedimento, teneatur adire ſaltem per Procuratorem ſub pœna reincidentiæ; quam obligationem tenetur ille iniungere, ſi non ſit impedimentum pueritia, quoad hoc ceſſante adire non tenetur? Et an, qui impediti ſunt, adire queant Nuntium, aut Legatum Pontificis, poſſint abſolui ab Epiſcopo? Et docetur, quod ſi impeditus nequeat Epiſcopum adire, poſſit eum prædicto onere à Parocho abſolui, eoque deficiente ab alio Confeſſario. Et in textu huius Reſolutionis apponuntur impedimenta, quæ excuſare poſſunt excommunicatum a recurſu ad Papam. Et an ſi impedimentum ſit breuis temporis, tunc non poſſit ab excommunicatione Papæ reſeruata Epiſcopus abſoluere? Et quid, ſi ignoratur quamdiu duraturum eſſet impedimentum:* Ex p. 11. tr. 8. & Miſc. 8. reſ. 1. ibid.

196. *Quisnam poſſit abſoluere ab excommunicatione maiori lata à iure, & reſeruata? Et an etiam Epiſcopus poſſit abſoluere ab excommunicatione reſeruata Papæ, quando delictum eſt occultum, vel quando excommunicatio eſt publica, ſed excommunicatus non poteſt recurrere ad Papam? Et in corpore huius Reſolutionis explanantur impedimenta, cum quibus excommunicatus excuſatur recurrere ad Papam pro abſolutione reſeruata. Et tandem quæritur, an excommunicatus impeditus ex ſupra dictis cauſis, & impedimentis, ſi non poſſit adire Papam pro abſolutione, teneatur adire Legatum, vel alium habentem priuilegium Papæ, vel ab Epiſcopo abſolui poſſit; & ſi nec Epiſcopum adire poſſit, Parochus; eoque deficiente, quiuis Confeſſarius approbatus eum abſoluere poſſit? Et an, qui abſolutus eſt ab Epiſcopo, teneatur poſtea, ceſſante impedimento, ſe præſentare Pontifici per ſe, vel Procuratorem?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 6. p. 113.

197. *An excommunicatus, ſi non poteſt propter impedimentum Papam adire, teneatur impetrare abſolutionem per Epiſtolam, aut Procuratorem, vel poſſit abſolui ab Epiſcopo? Sed magis difficultas eſt in tali caſu, an excommunicatus poſſit abſolui ab Epiſcopo, ſi poteſt adire Nuntium Summi Pontificis vel alium habentem priuilegium Papæ?* Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. reſ. 58. p. 114.

198. *An Epiſcopus reſeruando abſolutionem alicuius excommunicationum Summo Pontifici, poſſit, hoc non obſtante, Metropolitanus in caſibus ſibi permiſſis eam elargiri: Et in textu huius Reſolutionis adducuntur aliqui caſus in exemplum ſupradictæ quæſtionis.* Ex p. 5. tr. 4. reſ. 157. alias 158. ibid.

199. *An excommunicatus ab vno Epiſcopo poſſit ab illo abſolui etiamſi mutauerit domicilium; vel ſit abſoluendus ab Epiſcopo, cui tunc ſubditus eſt?* Ex p. 5. tract. 9. reſ. 8. pag. 115.

200. *An qui dum verſabatur in alieno Epiſcopatu fuit excommunicatus, rediens in patriam poſſit abſolui a proprio Epiſcopo? Idem dicendum eſt, ſi ita verſatus in alieno Epiſcopatu fuit in aliqua cauſa citatus coram illo Epiſcopo, in qua cauſa contingat illum excommunicari.* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 9. ibid.

201. *An abſolutus à cenſuris reſeruatis in articulo mortis, ſi conualuerit, teneatur accedere ad Superiorem? Et obiter quæritur, an per Indulgentias non compenſetur, nec tollatur obligatio adimplendi ſatisfactionem ſacramentalem, ita vt pœnitens eximatur a debito eam exequendi. Et quid, ſi pœnitentia imponatur non ſolum in ſatisfactionem, verum etiam in medicinam, & remedium?* Ex p. 9. tr. 6. & Miſc. 1. reſ. 35. alias 36. ibid.

202. *An abſolutus tempore mortis ab excommunicatione, elapſo morbo, teneatur, quam primum poterit ſe præſentare Superiori, alioquin reincidet in eandem excommunicationem, ſicut erat prius? Et in dicto caſu an teneatur ſe præſentare vel ſufficiat, vt abſens appareat? Et an, qui in articulo mortis fuit abſolutus à cenſuris reſeruatis Papæ, aut Epiſcopo vi alicuius Bullæ, Iubilæi, aut priuilegij, vel à delegatis prædictorum, non teneatur ſe præſentare, imo etiam ſatisfaceret, (quod eſt valde notandum,) oneri comparendi, ſi coram Confeſſario facultatem habente ex priuilegio abſoluendi extra mortis articulum, ſe præſentaret?* Ex p. 5. tr. 14. & Miſc. 2. reſ. 59. p. 116.

203. *An abſolutus à cenſuris tempore mortis, teneatur poſteà ſe perſonaliter præſentare Superiori, vel ſufficiat, ſi per Procuratorem ſe præſentet? Et quid, ſi cenſura ſit ob percuſſionem Clerici? Et an, qui modo reincidit in eamdem cenſuram, quia non ſe præſentauit Superiori, ſit adhuc vitandus ex eo, quod ante abſolutionem eſſet vitandus?* Ex p. 8. tr. 7. & Miſc. reſ. 66. p. 117.

204. *Quomodo ſimplex Sacerdos abſoluat moribundum ab excommunicatione maiori? Et doctrina huius Reſolutionis eſt valde notanda, & in promptu tenenda ab omnibus Sacerdotibus & Confeſſariis pro praxi ſupradictæ quæſtionis, & abſolutionis dandæ in articulo mortis. Et eandem quæritur, an in articulo mortis ſimplex Sacerdos poſſit abſoluere etiam ab irregularitate, quæ contrahitur ex peccato? Et notatur, quod poteſt ita vrgere neceſſitas in articulo mortis, vt ſufficiat vnico verbo dicere* Abſoluo te, *intendendo abſoluere prius à cenſuris, & poſtea à peccatis.* Ex p. 5. tr. 3. reſ 67. ibid.

205. *A quibus cenſuris poſſit ſimplex Sacerdos abſoluere in articulo mortis? Et quid, ſi adſit Sacerdos, qui alias poſſet, & haberet iuriſdictionem in cenſuris?* Ex p. 7. tract. 10. & Miſc. 1. reſ. 12. p. 118.

206. *An in articulo mortis poſſit Confeſſarius abſoluere ab omni excommunicatione? Sed difficultas eſt, an in articulo mortis poſſit ſimplex Sacerdos abſoluere ab excommunicatione, præſente Parocho, aut approbato? Et an in prædicto caſu ſimplex Sacerdos poſſit abſoluere moribundum, etiam ſi poſſet per Confeſſarium, vel per literas recurrere ad Superiorem? Et notatur nullum in præſenti ponendum eſſe diſcrimen inter articulum, & periculum mortis, quantum attinet ad hanc abſolutionem, ſed tantum excluditur periculum in ludo haſtarum, taurorum agitatione & ſimilibus?* Ex part. 5. tract. 9. reſ. 67. ibid.

207. *An conſtitutus in articulo mortis abſque alio prauio ſigno contritionis poſſit abſolui a cenſuris? Et an vt ſimplex Sacerdos poſſit abſoluere à ſola cenſura in articulo mortis, neceſſarium ſit, quod pœnitens præmiſerit aliquod ſignum contritionis*

contritionis? Ex p. 7. tract. 10. & Miſc. 1. reſ. 10. p. 119.

208. *An notoriè excommunicatus in articulo mortis poſſit ſaltem abſolui à cenſuris ſi ſubmuteſcens nullum ſignum contritionis oſtendit? Et quid, ſi conſtaret euidenter ægrum priuatum vſu rationis omninò impœnitentem in talem ſtatum incidiſſe? Et an in ſupra dicto caſu poſſit etiam laicus talem abſolutionem moribundo concedere? Et aliqua alia adducuntur quæ contingere poſſunt in ſupra dictis caſibus.* Ex part. 9. tract. 7. & Miſcel. 2. reſolut. 13. ibid.

209. *Quid faciendum ſit cum excommunicato qui tempore mortis dedit ſigna contritionis, ſed non fuit abſolutus? Et qui mortuus eſt excommunicatus, & ſi non conſtat mortuum eſſe in peccato mortali, an poſſit Prælatus eum abſoluere à cenſura, vt in Eccleſia ſepeliatur, ſi non dedit ſigna contritionis; vel poſſit poſt eius mortem ſumi Bulla, ſi illam antea mortuus non habebat & per eam eum abſoluere ab excommunicatione?* Ex part. 5. tract. 9. reſ. 24. ibid.

210. *An non ſolum Clericus, ſed etiam laicus poſſit in articulo mortis à cenſuris abſoluere? Idem dicendum eſt de interdicto. Et ſi aliquis ita fuit abſolutus à laico in articulo mortis an hæredes debeant poſtulare abſolutionem ab eo, qui poteſt abſoluere, vt detur ei defuncto Eccleſiaſtica ſepultura, & poſſint fieri communia ſuffragia pro eo? Et curſim nota, quod ſi cenſura fuit reſeruata & aliquis ab illa non fuit abſolutus in vita, non poteſt poſt mortem à quolibet Sacerdote relaxari, ſed ſolum ab eo, cui reſeruatur, vel eius delegato.* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 7. p. 120.

211. *Laicus quidam abſoluit ab excommunicatione morientem, quæritur, an abſolutio ſit valida, ita vt in loco ſacro defunctus ſepeliendus ſit? Et an hæredes ita abſoluti teneantur adire Papam, vel excommunicantem pro abſolutione? vel poterunt ſepelire defunctum in loco ſacro & pro eo facere Miſſas celebrare? Et an laicus in prædicto caſu, & mortis articulo poſſit moribundo concedere Indulgentiam Bullæ Cruciatæ?* Ex p. 3. tr. 4. reſ. 132. alias 133. ibid.

212. *An laicus poſſit abſoluere morientem à cenſuris? Et an poſſit laicus, quando non eſt Sacerdos applicare moribundo Indulgentias Bullæ Cruciatæ?* Ex p. 5. tract. addit. reſ. 12. p. 121.

213. *An ſi non adſit Sacerdos liceat laico abſoluere moribundum à cenſuris, vt non careat Eccleſiaſtica ſepultura? Et an in tali caſu, quando abſolutio à Sacerdote obtenta non eſt, vt poſt mortem proſit abſolutio laico, expediat vt obtineatur noua abſolutio ab illo, cui excommunicatio erat reſeruata, ſi commodè fieri poſſit?* Ex p. 5. tract. 3. reſ. 77. ibid.

214. *An ſepeliens in Eccleſia excommunicatum abſolutum à cenſuris à laico in articulo mortis, peccet, & in pœnas & cenſuram excommunicationis incurrat? Et ſupponitur ſepelientes excommunicatum in maiori excommunicatione; imò & lauantes, & veſtientes, vel funus ducentes, incurrere excommunicationem. Et reſolutio ſupra dictæ quæſtionis pendet etiam ab illa, an laicus poſſit abſoluere à cenſuris in articulo mortis; nam Eccleſia, & ſaltem Summus Pontifex poteſt hanc facultatem laico, & Clerico non Sacerdoti concedere; imò & etiam fœminis? Et docetur, quod Eccleſiaſtica ſepultura deneganda eſt in caſu claro, & manifeſto; nam quando dubitatur, an cadauer ſepeliendum ſit, necne, tunc debet in loco ſacro ſepeliri; nam in partem fauorabilem & meliorem inclinandum eſt?* Ex part. 8. tract. 7. & Miſc. reſ. 79. ibid.

Appendix ad cæteras alias quæſtiones ſimul pertinentes ad hunc *tract.* 1. *de excommunicatione, & eius abſolutione, huius tom.* 5.

QVodnam peccatum committat excommunicatus excommunicatione minori miniſtrando Sacramenta? Et an confeſſus excommunicato excommunicatione minori teneatur reiterare confeſſionem? Et an excommunicatus denunciandus, & euitandus poſſit conferre Sacramenta? Et an per accidens in variis caſibus etiam nominatim excommunicatus denunciandus & euitandus poſſit excuſari à peccato miniſtrando Sacramenta, & celebrando? Et quid eſt dicendum de excommunicato tolerato? Et an Sacerdos excommunicatus abſoluendo petentem ad miniſtrationem Sacramenti incurrat irregularitatem? Et an ſi Sacerdos ſit excommunicatus & adſint alij, ſit tamen ab ipſo petenda adminiſtratio Sacramenti Baptiſmi in neceſſitate? Et notatur licitum eſſe ſine vlla neceſſitate petere Sacramentum à quouis excommunicato tolerato, dum modo non ſit aliud impedimentum præter excommunicationem, nec peccare Miniſtrum iſtum dum ad petitionem alterius miniſtrat, & ſecus ſi ſe inuitaret. Ex p. 5. tr. 9. ex reſ. 83. 96. & 133. & in tract. 7. ex reſ. 4. & in tract. 9. ex reſ. 87. & in p. 10. tr. 11. ex reſ. 64. *Quæ nunc inueniuntur* in tom. 1. tr. 1. de Baptiſmo reſ. 15. 16. 17. 18. 44. & 19.

An quis ſatisfaciat præcepto Eccleſiæ cum confeſſione voluntariè nulla, quia ſine dolore, propoſito, &c. ita vt per dictam confeſſionem poſſit vitare pœnam excommunicationis in Conſtitutionibus Epiſcopalibus impoſitam? Et an pueri poſt vſum rationis incurrant prædictam excommunicationem, vel neceſſe ſit, vt 14. annos habeant, ad incurrendam ſupradictam excommunicationem & ita pueri excuſentur à ſententia ferenda à iudice, non autem à cenſura Canonis? Et an Sacerdos ſine approbatione abſoluens incurrat aliquam cenſuram vel irregularitatem? Et an aliquis excommunicatus vrgente neceſſitate celebrandi, vel communicandi poſſit celebrare, aut communicare ſine præuia confeſſione & contritione & pro praxi huius quæſtionis adducitur pulchrum dubium? Et an meretrices, quæ in Paſchate confeſſæ non ſunt, priuentur Eccleſiaſtica ſepultura, & incidant in excommunicationem aliquam ſynodalem, ſi extat? Ex p. 3. tract. 4. ex reſ. 119. alias 120. & in p. 6. tract. 6. ex reſ. 52. & in p. 10. tr. 12 ex reſ. 16. & 36. *Quæ hic reperientur* in tom. 1. tract. 3. de Pœnitentia reſ. 50. 27. 176. & 83.

An abſolutio obtenta bona fide à peccatis tantum, & non à cenſuris ſit valida, ſi pœnitens ſit nodatus aliqua excommunicatione etiam reſeruata, ita vt non teneatur iterare confeſſionem, ſed tantum petere abſolutionem ab excommunicatione? Et quid eſt dicendum, ſi Confeſſarius ſciat peccata habere excommunicationem, & eum, hoc non obſtante ex malitia abſoluit, licet non habeat poteſtatem abſoluendi à tali cenſura? Et An abſolutio ſacramentalis data ab excommunicato vitando ſit valida; & an hoc etiam intelligatur, ſi abſolutio ſit tantum de peccatis venialibus? Et an Sacerdos, v. g. qui in Hiſpania eſt nominatum excommunicatus, vel notorius Clerici percuſſor, ſi in Sicilia venit, vbi hoc ignoratur, & confertur ſibi beneficium Parochiale, confeſſiones, quas audit, an validæ ſint? Ex p. 3. tr. 4. reſ. 78 & in p. 10. tr. 15. ex reſ. 14. *Quæ hic eſt* in tom. 1. tr. 4. de Abſolutione Sacramentali reſ. 38. & 12.

An nominatim excommunicatus poſſit validè abſoluere à venialibus? Et an excommunicatus, ſi Sacramentum pœnitentiæ recipiat, validè abſoluatur? Et an moribundus, quando alius non adeſt Sacerdos, poſſit petere à Sacerdote excommunicato, hæretico, ſchiſmatico, &c. abſolutionem, etiam ſi ſciat ſupradictos cum peccato Sacramentum adminiſtra-

Index Tractatuum,

miniſtraturos? Et quid, quando in prædicto caſu concurrunt ſimplex Sacerdos, & Sacerdos approbatus, ſed excommunicatus, ſuſpenſus, &c. vel quando concurrunt approbatus ſimpliciter, & excommunicatus habens priuilegium abſoluendi à cenſuris, & reſeruatis, ſi caſus reſeruati moribundi habeant annexam cenſuram, &c. Ex p. 5. tr. 9. ex reſ.84.& 53.& in tract. 3 ex reſ.58.& 57.& in p. 4. tr. 4. ex reſ. 135.& in p.5.tr.3.ex reſ. 60. & 66. *Quæ nunc inuenientur* in tom.1.tr.4.de Abſolutione Sacramentali reſ. 11.25.40.41.42.43. & 44.

An Confeſſarius abſoluens à caſibus reſeruatis Epiſcopo ſiue prætextu alicuius priuilegij incidat in excommunicationem & alias pœnas Decreti Clem. VIII. Et an Religioſus, qui abſoluerit abſque facultate ab aliquo caſu in Religione reſeruato non incidat in pœnas dicti decreti iuxta aliud decretum eiuſdem Clem. VIII. Et an qui abſoluit à reſeruatis, vel ex inconſideratione, aut ignorantia non tamen craſſa, aut affectata non incidat in prædictam excommunicationem? Et an Sacerdos, qui in prædictam excommunicationem incidit, poſſit abſolui ab Epiſcopo vigore Concilij Tridenti. ſeſſ. 24. de Reformat. *Et an qui habet caſum reſeruatum cum annexa excommunicatione, & vrgente neceſſitate celebrauit, quæſierunt an in tali caſu tenebatur confiteri cum Sacerdote inferiori? Idem eſt dicendum de laico, ſi vrgente neceſſitate communicauit. Et reſeruatio caſuum includat peccata præterita, ſi cenſura ſuper his imponatur? Et an in caſibus, & cenſuris reſeruatis detur paruitas materiæ? Et an alumni, qui viuunt in Collegiis Societatis Ieſu, vel aliorum Regularium exemptorum ſubdantur cenſuris Epiſcopalibus? Et an non ſolum in articulo, ſed etiam in periculo mortis poſſit quis eligere Confeſſarium non approbatum pro omnibus peccatis, & cenſuris? Et an in prædicto periculo poſſit eligi in Confeſſarium excommunicatum etiam non toleratum? Et an ſimplex Sacerdos poſſit abſoluere omnes parturientes tanquam conſtitutas in periculo mortis ab omnibus cenſuris, & reſeruatis? Et an confeſſio reſeruatorum inualida, ſi facta ſit Confeſſario habenti facultatem delegatam, tollat etiam reſeruationem, quando peccatum eſt reſeruatum ob ſolam annexam cenſuram? Et an ſi Superior habens poteſtatem delegatam abſoluendi à cenſuris reſeruatis, abſoluat ab vna cenſura, non maneat pœnitens abſolutus ab aliis, quas forte incurrerat, nec ablata ſit reſeruatio pro illis? Et quid quando abſoluit generaliter ab omni cenſura, in quantum poteſt, an tunc dirigantur verba ad omnes cenſuras, etiam oblitas?* Ex p. 3. tr. 4. ex reſ. 73. & 103. alias 104. & in tract. 5. ex reſ. 68. & in p. 5.tr. 13.ex reſ.10. & in p. 8.tr.7.ex reſ.70. & in p.5. tr. 5.ex reſ.46.& in p. 7. tr. 12. ex reſ.14 & in p.3. tr. 4. ex reſ.71. 57.& 72.& in p. 8. tr. 7.ex reſ. 65. & in p. 10. tr. 13. ex reſ.56.& in tract.14.ex reſ.70.alias 68.*Quæ hic reperientur* in tom.1.tr.5. de Reſeruatis reſ.23.32. 34. 35. 44.46.54. 1.2.5.30 26.& 52.

Quando cenſeatur non adeſſe copiam Superioris habentis poteſtatem in cenſuras, vt poſſit conſtitutus in articulo mortis abſolui à quocunque Sacerdote? Et an, qui legitime impeditus non poteſt ire Romam pro abſolutione excommunicationis, teneatur illam obtinere à Sacra Pœnitentiaria? Et difficultas vero eſt, an prædicta facultas abſoluendi legitimè impeditos phyſice, vel moraliter adire Papam à iure Epiſcopis permiſſa ſe extendat ad omnes culpas, & cenſuras Sedi Apoſtolicæ reſeruatas, ita vt nulla ſit excipienda? Et quid in cauſa hæreſis? Et notatur, quod Epiſcopus poteſt ſubditos impeditos ab excommunicatione Papali ſiue occulta, ſiue publica abſoluere, non audita confeſſione ſacramentali; vel extra confeſſionem Sacramentalem; & ſubditus ſit abſolutus à cenſura, poterit deinde à quocumque Confeſſario abſolui à culpa. Et an in ſupra dictis caſibus Epiſcopus poſſit abſoluere ſubditos, ſiue præſentes, ſiue abſentes ſint; ſiue ipſe ſit in propria Diœceſi, ſiue extra, ſiue è conuerſo, vel ſi tam ſubditi, quam Epiſcopus ſint extra Diœceſim? Et an impeditus ire Romam pro abſolutione cenſuræ Papalis, ſi ſit etiam impeditus adire Epiſcopum, poſſit à Parocho, vel à quolibet alio Confeſſario abſolui? Ex p.5.tr.3.ex reſ.65.& in p.9. tr. 7. ex reſ. 9.& 10. *Quæ hic ſunt* in tom. 1.tr. 5. de Reſeruatis reſ.4.16.& 17.

An ſi quis vno ictu tres occideret Clericos, in tres excommunicationes incideret; & ſecus autem ſi ter percuteret Clericum? Ex p. 3.tr. 4.ex reſ. 163. alias 164. *Quæ nunc inuenietur* in tom.1.tr.7.de Circumſtantiis reſ.21.

An Conſiliarius teneatur manifeſtare Prælato, quod conſuluit, & communicauit cum Petro, in ordine ad confeſſionem, etiam, ſi ſub excommunicatione præcipiat? Ex p.15. tr. 11. ex reſ.44.*Quæ hic reperietur* in tom.1.tr.8.de Sigillo Confeſſionis reſ. 40.

An Sacerdos celebrans excommunicatus committat duplex peccatum, non præmiſſa confeſſione, ſciens ſe teneri vinculo peccati, & cenſura? Et an Sacerdos celebrans Miſſam, ſi alium non habeat, poſſit vti Miniſtro excommunicato non denunciato? Et quid, ſi ſit denunciatus? Et an quis pro euitando mortis periculo poſſit celebrare excommunicatus? Et an neceſſitas dandi Viaticum moribundo ſufficiat, vt Sacerdos excommunicatus poſſit celebrare, & etiam ſine præuia Confeſſione, ſi non adſit copia Confeſſarij; vel ſi Sacerdos moriatur poſt conſecrationem, & non ſit alius, qui perficiat Sacrificium, niſi Sacerdos excommunicatus? Ex part. 2. tract. 14.ex reſ. 22. & in p.5. tract. 9. ex reſ. 91.& in tract. 3. ex reſ. 39. & 36. & in pag. 9. tract. 6. ex reſolut. 18. *Quæ hic ſunt* in tom. 2. tract. 1. de Celebratione Miſſarum reſ.152.161.129.134. & 238.

An pueri non communicantes in Paſchate excommunicatione, & pœnis non ligentur vſque ad 14. annum? Et an qui in Paſchate communicauit indigne, ſatisfecerit præcepto, & non incurrat excommunicationem latam ab Ordinario contra tranſgreſſores præcepti communionis? Et an in periculo mortis, ſi alius non adſit, poſſit ſumi Euchariſtia à Sacerdote excommunicato nominatim, & publico Clerici percuſſore? Et an Religioſus incurrat cenſuram qui cum licentia certo præſumpta, & moraliter certa Parochi alieni miniſtrat Euchariſtiam in articulo mortis, & in die Paſchatis? Et an Regulares poſſint ſine incurſione cenſuræ miniſtrare Euchariſtiam in die Paſchatis ad implendum præceptum annuæ Communionis Equitibus Ieroſolymitanis D. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, &c. & Religioſis extraneis? Et an deficiente Parocho, vel nolente adminiſtrare per ſe ſuis Parochianis Euchariſtiam pro adimplendo præcepto annuæ Communionis poſſintne in tali caſu Regulares adminiſtrare Euchariſtiam ſæcularibus tempore Paſchatis ſine incurſione cenſurarum? Et de multis aliis caſibus agitur, in quibus poſſunt Regulares miniſtrare Euchariſtiam tempore Paſchatis ſine metu cenſurarum. Et quando prudenter timetur Euchariſtiam peruenturam in manibus Infidelium, vel Hæreticorum & Sacerdos eſt excommunicatus, an liceat, hoc non obſtante, in dicta excommunicatione ſumere Euchariſtiam? Et quid, ſi adſit laicus non excommunicatus, ſed non ieiunus? Et quid eſt, ſi Sacerdos ſit excommunicatus, & ieiunus & laicus qui non eſt excommunicatus, non ſit ieiunus? Et quid eſt dicendum, ſi Sacerdos non ſit ieiunus, ſed non excommunicatus, & laicus, qui adeſt eſt excommunicatus & ieiunus? Ex p. 3. tract. 6. ex reſ. 70. & in tract. 4. ex reſ. 43. & in tract. addit. ex reſ. 14. & in p. 5. tract. 3. ex reſ.49. & in p. 3.tract. 2. ex reſ. 12.& in p. 10. tract. 11. ex reſ. 31. & in tract. 13. ex reſ. 53. *Quæ hic ſunt* in tom. 2. tract. 2. de Communione, reſ.5. 12. 9. 60. 21. 22.& 102.

Notatur, quod ſolis Religioſis Clericos aut laicos communicare præſumentibus eſt ſtatuta excommunicatio ipſo facto incurrenda ſoli Sedi Apoſtolicæ reſeruata, ad quam non incurrendam ſufficit quæcumque ignorantia vel cauſa probabilis, vel probabilis ſpes ratihabitationis. Præterea hæc excommunicatio non contrahitur, ſi Religioſus aliis Religioſis etiam ſine licentia ſuorum Prælatorum, vel Clericus ſæcularis aliis laicis vel Religioſis hoc Sacramentum adminiſtrent. Et infertur, tibi ægrotanti, & ex deuotione

com an

Digitized by Google

communicanti poſſe Religioſum deferre Euchariſtiam, modo per vicos, & plateas ſolemniter Euchariſtiam non deferat. Ex part. 9. tract. 9. ex reſ.64. alias 63. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 2. tract. 2. de Communione reſ.62.

An qui audit Miſſam à Sacerdote excommunicato vitando, vel degradato, & depoſito impleat præceptum Eccleſiæ de audienda Miſſa in die feſtiuo? Et infertur eum, qui excommunicatus audit Miſſam, quamuis peccet ſic audiendo, ſi tempore opportuno eadem die abſoluatur ab excommunicatione, non teneri iterum Miſſam audire, poſtquam iam eſt abſolutus. Et an excommunicatus, qui ob negligentiam ſuam perſeuerat in excommunicatione peccet contra præceptum de audienda Miſſa in diebus feſtiuis? Ex part. 10. tract. 11. ex reſol. 7. & in tract. 14. ex reſol. 12. alias 10. *Quæ hic reperietur* in tom. 2. tract. 3. de audienda Miſſa in die feſtiuo reſol. 15. & 14.

An ſi extra caſum neceſſitatis abſente Parocho, Sacerdos Religioſus infirmum vngat, incurrat excommunicationem extra peccatum mortale? Et an nominatim excommunicatus poſſit in articulo mortis miniſtrare infirmo Sacramentum Extremæ Vnctionis, & hoc etiam tempore interdicti? Ex part. 5. tract. 3. ex reſ. 81. 82. & 89. & in tract. 10. ex reſol. 78. alias 77. *Quæ hic ſunt* in tom. 2. tract. 4. de Extrema-Vnctione reſ. 30. 29. 31. & 32.

An Epiſcopus excommunicatus validè conferat Ordines? Et an ſuſcipientes Ordines non ſeruatis inſtitutis incurrant aliquam cenſuram? Ex part. 8. tract. 2. ex reſol. 2. & in part. 3. tract. 2. ex reſol. 32. *Quæ nunc inuenientur* in tom 2. tract. 5. de Sacramento Ordinis reſ. 24. & 89

An conſanguinei contrahentes matrimonium per verba de præſenti ſub conditione, ſi Papa diſpenſauerit, incurrant excommunicationem latam in Clement. vnic. de Conſang. *Et an Parentes, qui coactione ſufficienti ad mortale compellunt filios ad matrimonium, incurrant excommunicationem latam in Concilio Tridentino* ſeſſ. 24. c. 9? *Et an hoc ipſum dicendum ſit de Epiſcopis Parochis, Regibus, & Imperatoribus, vel tantum de Dominis temporalibus, & Magiſtratibus? Et an Parrochus excommunicatus aſſiſtens matrimonio peccet? Et an in articulo mortis aſſiſtens matrimonio nullum peccatum committat? Et an Parrochus excommunicatus, etiamſi ſit excommunicatus non toleratus, & nominatim denunciatus, validè poſſit aſſiſtere Matrimonio? Et ſi validè, an licitè? Et an ipſi contrahentes peccent, dum coram illo contrahunt? Et an Parrochus excommunicatus non toleratus validè, & licitè licentiam conferat Sacerdoti, vt aſſiſtat matrimonio? Et quid dicendum eſt de teſtibus, ſi ſint excommunicati tolerati, an valeat matrimonium coram illis celebratum? Et an excommunicati contrahentes matrimonium peccent dupliciter? Et an, qui contrahit cum excommunicato, peccat mortaliter? Et quid ſi ſit denunciatus, aut publicus Clerici percuſſor? Et an in tali caſu duo, vel tria committat peccata? Et an ex metu mortis poſſit quis excommunicare aliquem ſine poteſtate? Et an ex matrimonio rato, & non conſummato cum affine, quis incurrat excommunicationem latam* in Clem. vnic. de Conſang. *ſi eam ignorat? Et an lite pendente ſuper validitate matrimonij, ſi ſub pœna excommunicationis illis præcipiatur, ne ſimul cohabitent, filij illo medio tempore nati ſint legitimi?* Ex p.3. tr.4. ex reſ.289. alias 290. & in p.4. tr.4. ex reſ.132. & in p.9. tr.4. ex reſ.232. alias 233. & in p. 5. tr. 9. ex reſ.78. 79. 80. & 85. in p.3. tr. 4. ex reſ. 267. alias 268. & in tr.6. ex reſ.83 & in p.6. tr.8. ex reſ. 25. & in p. 3. tr.5. ex reſ.12. & in p.10. tr.11. ex reſ.62. *Quæ hic ſunt* in tom.2. tr.6. de Matrimonio reſ. 19. 58. 84. 83. 85. 86. 127. 128. 136. 240. 241. & 134.

An Pontifex poſſit cenſuris punire confeſſionem annuam ſacrilegam ex defectu doloris? Et deducitur, an Eccleſia poſſit prohibere, vel præcipere actum internum vel illud afficere cenſuris? Et ex doctrina huius Reſolutionis inferuntur aliqui alij caſus ſæpius contingentes in praxi. Et an Pontifex in articulo mortis ſuppleat iuriſdictionem in laico ſaltem prima Tonſura initiato, vt poſſit abſoluere moribundum à cenſuris qui non potuit confiteri? Et an Pontifex poſſit delegare poteſtatem ferendi cenſuras fœminæ, vel laico? Et quid de laica infideli? Et an Parochus publicè excommunicatus poſſit licentiam concedere Sacerdoti ad Sacramentum Extremæ-Vnctionis miniſtrandum? Et an Superior poſſit reſeruare excommunicationem minorem? Et an quamuis Pontifex peccet mortaliter, ſi non adimpleat præceptum annuæ confeſſionis, non tamen incurrat excommunicationem propter hoc, nec poſſit declarari, aut Eccleſiaſtica ſepultura priuari? Idem dicendum eſt de annua communione. Et an Pontifex poſſit ſibi reſeruare abſolutionem excommunicationis etiam in articulo mortis? Ex p. 8. tr.1. ex reſ.50. 53. 92. 39. 56. 52. 20. & 26. & in p.10. tr.14. ex reſ.7. alias 5. *Quæ nunc inuenientur* in tom.3. tr.1. de Poteſtate Pontificis reſ. 29. 32. 43 75. 59. 31. 28. 51. & 34.

An Curialis, qui vt facilius diſpenſationem impetret, mutat narrationis ſubſtantiam, incurrat excommunicationem? Ex p 8. tr.3. ex reſ.68. *Quæ hic reperietur* in tom.3. tr.2. de Diſpenſationibus reſ.167.

An Epiſcopus ſine populi conſenſu poſſit inſtituere dies feſtos, & ſuper hoc, fulminare excommunicationis fulmen? Et an ingredientes ſepta Monaſterij, & cum Sacra Virgine inceſtum committens, ſi caſus ſit occultus poſſit ab Epiſcopo abſolutionem excommunicationis obtinere? Et quid de Confeſſario electo ex vi Bullæ Cruciatæ circa hanc prædictam abſolutionem? Et an Epiſcopus vigore Decreti Concilij Tridentini poſſit abſoluere ab excommunicatione contracta ob delictum occultum duelli? Et an ſi Epiſcopus proferat excommunicationem in eos, qui non audiunt Sacrum in Parrochia diebus Dominicis, & feſtiuis, excommunicatio ſit nulla? Et an Epiſcopus, qui poteſt ſubditos abſoluere ab excommunicatione, an poſſit ſecum diſpenſare in abſolutione excommunicationis, vel ſibi ipſi abſoluere? Ex p.4 tr.4. ex reſ.178. & ex p. 2. tr. 16. ex reſ. 33. alias 35. & in p.7. tr.2. ex reſ.21. & 22, & in p. 10. tr.13. ex reſ.25. & in tr.14. ex reſ. 66. alias 64. *Quæ nunc inuenientur* in tom.3. tr.3. de Poteſtate Epiſcopi reſ. 89. 31. 29 30. 87. & 18.

An Capitulum Sede vacante poſſit concedere monitoria ad effectum reuelandi? Et an Capitulum Sede Vacante poſſit ferre cenſuras? Et an poſſit abſoluere ab excommunicatione incurſa propter percuſſionem Clerici? Et quid de aliis cenſuris? Et an poſſit deputare Pœnitentiarios cum poteſtate abſoluendi ab huiuſmodi excommunicationibus, & aliis caſibus Epiſcopo reſeruatis? Ex p.8. tr.4. ex reſ. 17. 11. & 12. *Quæ hic reperientur* in tom.3. tr. 5. de Capitulo Sede Vacante reſ.29. 30. & 31.

An Clerici, & Religioſi excommunicati teneantur dicere Horas Canonicas? Et quid, ſi Clericus obtinuit beneficium, dum erat excommunicatus? Ex p.2. tr. 12. ex reſ.40. & in p 9. tr.9. ex reſ. 22. *Quæ hic ſunt* in tom.3. tr.6. de Horis Canonicis reſ.31. & 112.

An ſi Epiſcopus prohibeat ſub pœna excommunicationis, ne quis celebret, vel audiat Miſſam in Oratorio priuato aliqua die ex ſolennioribus; an non obſtante tali prohibitione priuilegiatus poſſit per Bullam Cruciatæ, Miſſam facere celebrare, vel audire in ſuo Oratorio priuato, ſecluſo contemptu, & ſcandalo? Ex p.9. tr.1. ex reſ.14. *Quæ hic eſt* in tom. 4. tr.2. de Oratoriis priuatis reſ.28.

Nota, quod in tom.4. tract. 3. de Bulla Cruciatæ ſunt plurimæ difficultates omnes miſtæ pro excommunicatione, & eius abſolutione virtute Cruciatæ, quas omnes reperies in Reſolutionibus hic infra aſſignandis, & non in aliis præcitati tractatus, videlicet à reſ.41. vſque ad reſ. 48. incluſiuè, & in reſ.52. & à reſ. 54. vſque ad reſ.68. incluſiuè, & in reſ.159. 171. & 176.

An Confeſſarius virtute Iubilæi poſſit abſoluere à cenſuris Epiſcopo reſeruatis? Et an hoc extendatur ad

caſus, & cenſuras ab Epiſcopo poſt Iubilæi publicationem reſeruatis? Et an cenſuræ Synodales per Epiſcopum promulgatæ ligent Regulares? Et an excommunicatus contritus, ſi non potuit obtinere abſolutionem lucretur Indulgentias, & Iubilæum, ſi adimpleat alia opera iniuncta, & præſertim quoad eos, qui in aliquam hæreſim inciderunt? Quod idem dicendum eſt de illis, qui excommunicati ſunt ob penſiones, & debita, ſi impotentes ſint ad abſoluendum. Et an ſi quis confiteatur animo lucrandi Iubilæum, & abſoluatur ab excommunicatione, ſed poſtea non lucretur Iubilæum, excommunicatio illa redeat? Et an Confeſſarius poſſit abſoluere à cenſuris eo conditione, vt pœnitens Iubilæum lucretur? Et an ſupradictus abſolutus modo, quo ſupra poſtea mutet voluntatem, & non lucretur Iubilæum, peccet? Et an quicunque Confeſſarius ab ordinario approbatus poſſit tempore Iubilæi abſoluere Moniales à caſibus & cenſuris reſeruatis? Et an quando in Iubilæo conceditur facultas abſoluendi ab omnibus caſibus & cenſuris Papæ reſeruatis poſſit Confeſſarius abſoluere a caſibus & cenſuris Bullæ Cœnæ? Et an vt quis poſſit abſoluere à caſibus Bullæ Cœnæ ſufficiat vt in Iubilæo dicatur quod conceditur facultas abſoluendi à caſibus Bullæ ſine expreſſa derogatione ipſius Bullæ? Et an quando in Bulla, vel Iubilæo, vel aliquo alio indulto conceditur facultas abſoluendi ab omnibus caſibus reſeruatis, vigore talis indulti poſſit fieri abſolutio à cenſuris reſeruatis? Et docetur quod per abſolutionem generalem datam in confeſſione vigore Iubilæi vel Cruciatæ à cenſuris reſeruatis non eſt dubitandum manere pœnitentem abſolutum à cenſuris reſeruatis oblitis, & quod poſt tranſactum Iubilæum poſſit pœnitens abſolui à quocumque Confeſſario ab ordinario approbato. Ex p. 3. tract. 4. ex reſ. 148. alias 149. & in p. 5. tract. 12. ex reſ. 36. & 13. & in part. 3. tract. 4. ex reſolut. 144. alias 145. & in part. 2. tract. 16. ex reſolut. 11. alias 13. & in part. 3. tract. 2. ex reſolut. 29. & in part. 5. tract. 12. ex reſolut. 12. & 34. & in part. 10. tract. 14. ex reſolut. 6. & 30. alias 4. & 28. *Quæ hic ſunt* in tom. 4. tract. 4. de Iubilæo reſ. 21. 22. 50. 61. 64. 10. 11. 13. 66. & 60.

An diſpenſatus ad edendum carnes poſſit ſimul piſces comedere ſi ab Epiſcopo fuerit hoc prohibitum ſub pœna excommunicationis? Ex part. 9. tract. 6. ex reſolut. 11. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 4. tract. 6. de Ieiunio reſolut. 77.

An ſi quis eadem actione quæ ſit tota ſimul v. g. baculo percutiat duos Clericos, vel ſcoplo duos interficiat Clericos, incurrat duas excommunicationes? Idem eſt de eo, qui eadem actione duo vaſa rapuit diuerſorum dominorum ſi furtum erat prohibitum ſub cenſura. Idem eſt etiam de Indice qui ſimul duobus manibus trahit duos homines è Templo contra immunitatem Eccleſiæ; vel de eo, qui eodem tempore conuerſatur cum duobus excommunicatis. Et an ligatus vna cenſura, ſit adhuc capax alterius non tantum diuerſæ rationis ſed einſdem? Et notatur, quod plures cenſuræ incurruntur ab eo, qui fecit vnum actum habentem plures circunſtantias pro quibus ſingulis lata eſt ſententia cenſuræ, ſi tamen dictæ circunſtantiæ mutent actus moralis ſpeciem & ſecus autem ſi non mutent ſpeciem. Etiamque aduertitur quod tot cenſuræ incurruntur quot ſunt Superiores prohibentes quando habent diuerſam poteſtatem & ſecus ſi eamdem. Et an Clerici denunciati excommunicati, & vitandi, gaudeant priuilegio Canonis? Et docetur, vt teneamur euitare excommunicatum denunciatum non ſufficere dubium adhuc prudens dictæ denunciationis ſed requiritur notitia illius moraliter certa, quod excommunicatio ſit expreſsè denunciata? Ex part. 5. tract. 9. ex reſolut. 59. & 60. & in part. 9. tract 4. ex reſolut. 13. & in part. 4. tract. 3. ex reſolut. 71. *Quæ hic ſunt infrà in proximo ſequenti* tract. de Cenſura ob percuſſionem Clerici, reſolut. 53. 54. 37. & 59.

Nota vbi non erat neceſſaria nota quod infrà in hoc ipſomet tom. 5. *tractatus ſecundus de cenſura ob percuſſionem Clerici totus eſt pro diuerſis caſibus & cenſuris contractis ob percuſſionem Clerici, Religioſi, Monachi, Monialis, & aliorum gaudentium priuilegio Canonis. Et ibi vt in proprio loco, & tractatu inuenies quidquid circa hoc cogitare poteris.*

An excommunicatio lata v. g. donec ſatisfaciat, vel reſtituat, ſequuta reſtitutione, vel ſatisfactione, non tollatur ipſo facto ſine alia abſolutione? Et an qui ab Epiſcopo excommunicato ignoranter ſuſcepit Ordines, incurrat ſuſpenſionem, ſed tamen, ſi in ea celebret, non incurrat irregularitatem? Idem eſt de illo, qui ordinem accepit a prædicto Epiſcopo per metum cadentem in conſtantem virum. Et an excommunicatus, ſi ſuſcipiat Ordines, incurrat ſuſpenſionem? Et quidam cum falſis dimiſſoriis ſumpſit minores Ordines, & poſtea cum excommunicatione occulta tamen impetrauit beneficium, quæſiuit, quid iuris? Et an collatio beneficij facta excommunicato probabiliter ſuam excommunicationem ignoranti, ſit valida? Et an excommunicatus, cui tempore excommunicationis collatum fuit beneficium, non faciat ſuos fructus beneficij, ſed eos teneatur reſtituere; ſi tamen bona fide ſeruiuit beneficio, poſſit recipere, aut retinere ſtipendium ſeruitio proportionatum, & reſiduum non poteſt accipere, &c. Et an ſi eligaris ad beneficium tempore, quo habilis es, acceptes verò illud cum excommunicatus exiſtis, valida ſit tua acceptatio? Ex quo ſequitur, ſi iſte, qui acceptauit, moriatur excommunicatus ante abſolutionem, ad quem pertineat prouiſio talis beneficij? Ex p. 5. tr. 10. ex reſ. 24. 3. 5. 39. & 58. & in p. 11. tr. 5. ex reſ. 2. *Quæ hic ſunt infra* in tr. 5. de Suſpenſione reſ. 10. 26. 31. 32. 33. & 35.

Nota quod infra in hoc ipſomet tom. 5. tr. 5. de Irregularitate, *ſunt multæ quæſtiones pro excommunicatis & irregularitatibus ab ipſis excommunicatis contractis, vt v. g. ſi quis excommunicatus miniſtret Sacramentum, celebret vel faciat coram ſe celebrare, recipiat Ordines, &c. incurrat, vel non incurrat irregularitatem, & pro aliis diuerſis caſibus omnibus mixtis circa hoc; & quia prope eſt tractus require in illo, quidquid occurrit ita mixtum.*

Similiter etiam aduerto, quod infra in tract. 6. de Abortu, *ſunt etiam multæ difficultates omnes mixtæ ad incurrendam, vel non incurrendam excommunicationem propter Abortum, & pro abſolutione prædictæ excommunicationis, ideo ibi facillimè inuenies quidquid circa hoc deſiderare poteſt.*

An excommunicatio Extrauag. 2. de Simonia, & Conſt. Pij *V. incurratur per ſimoniam, quæ videtur eſſe pœna ex parte pretij? Et an Electores ſimoniaca electione ad Prælaturam aliquam Regularem incurrant excommunicationem? Et an dans, vel accipiens aliquid pro ingreſſu Religionis ligentur excommunicatione Summo Pontifici reſeruata in Extrauag. de Simonia? Et an qui non denunciant delinquentes contra Bullam Gregorij XIII. de datis, & Promiſſis, incidant in excommunicationem; vel in hac pœna ligentur tantum exiſtentes in Curia Romana? Et an qui aliquid ex prohibitis in prædicta Bulla fecerit cum Summo Pontifice, vel cum eius Miniſtris, aut familiaribus de illius conſenſu expreſſo, vel tacito, in pœnis dictæ Bullæ incidant? Et de aliis diuerſis caſibus pro prædicta Bulla agitur, vt ſi Gubernatores, & alij Officiales ſtatus Eccleſiaſtici accipiant munera, an incidant in excommunicationem Papæ reſeruatam? Et notatur, quod ad facilius impetrandam ſuam receptionem in aliqua Religione poſſit aliquis gratis, & ſponte præbere munera Superioribus, vel aliis; imo & in tali caſu pactum adhibere poteſt. Et an ſi ſtatuto caueatur, quod ludens ad hazardum ſit excommunicatus ludens, cum ipſo Epiſcopo, qui ſtatutum edidit, ſit excommunicatus?* Ex p. 5. ex reſ. 2. & in p. 4. tr. 4. ex reſ. 156 & in p. 1. tr. 2. ex reſ. 64. & in p. 7. tract. 4. ex reſ. 11. & in p. 9. tract. 8. ex reſ. 42. & in p. 10. tract. 16. ex reſ. 16. alias 15. *Quæ hic ſunt ſupra* in hoc ipſomet tom. 5. tr. 7. de Simonia reſ. 2. 10. 34. 59. 51. & 1.

An Hæreticus externus per accidens occultiſſimus incidat in

Google

in excommunicationem Bullæ Cœnæ? Et an in aliquo caſu quis non incidat in excommunicationem etiam ſi proferat exterius hæreſim externam? Et an Hæreticus purè mentalis incidat in excommunicationem? Et an Hæreticus purè externus qui mente non negat fidem non incurrat in cenſuram ita vt poſſit abſolui à quolibet Confeſſario in foro conſcientiæ? Et an Hæreticus ignorans excommunicationem illam incurrat? Et an Confeſſarius virtute alicuius Iubilei poſſit abſoluere ab hæreſi occulta? Ex p. 6. tract. 6. ex reſ. 51. & in p. 4. tract. 4. ex reſ. 240. & in p. 5. tract. 13. ex reſ. 18. & in p. 1. tract. 5. ex reſ. 1. & in p. 5. tract. 12. ex reſ. 35. & in p. 8. tract. 7. ex reſ. 67. *Quæ hic ſunt infrà in hoc ipſomet* tom. 5. tract. 8. de hæreticis, reſolut. 4. 5. 6. 29. 30. & 31.

Aduerte, quod infrà in prædicto tract. 8. de hæreſi & eius abſolutione, *ſunt multa alia quæſtiones pro abſolutione excommunicationis contracta ab Hæreticis & pro hæreſi, quas ibidem facillimè reperies* à reſ. 14 vſque ad reſ. 39. incluſiuè *vbi agitur, an Epiſcopi, Inquiſitores, Prælati Regulares & Confeſſarij ordinarij ex vi ſuæ iuriſdictionis, vel virtute Cruciatæ Iubilæi & priuilegiorum ab hæreſi poſſint abſoluere &c.*

An cum hæreticis damnatis in tribunali S. Inquiſitionis ſit illicitum communicare? Et deducitur fideles, & Catholicos non peccare contra leges excommunicationis in conuictu ciuili cum hæreticis aut in mercatura bello, aut in aliis negotiis politicis, maximè quando excommunicatio eſt generalis aduerſus hæreticos, vt eſt in Bulla Cœnæ. Sed quid eſt dicendum, quando adeſt periculum peruerſionis aut ſcandalum? Et notatur, quod vt Catholicus poſſit habitare in terris Hæreticorum aliqua requiruntur explanata in textu huius reſolutionis. Et an Principes ineundo fœdera cum Turcis, vel hæreticis incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et an Summus Pontifex poſſit ſub cenſuris prohibere Principibus ne bellando ſupra dicta fœdera cum Turcis vel Hæreticis contrahant? Ex p. 10. tract. addit. 2. ex reſ. 9. 6. & 7. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 9. tract. 14. de fœderibus cum Turcis, & Hæreticis reſ. etiam 9. 6. & 7.

An fœmina conſcia edicti, & non denuncians ſolicitationem intra terminum, excommunicationem incurrat, à qua abſolui non poſſit niſi facta ſit denunciatio qua facta poſſit abſolui per Bullam Cruciatæ; vel an ſufficiat illico denunciare? Et an qui propter impotentiam vel ignorantiam edicti non denunciant intra terminum, teneatur poſtea denunciare & in tali caſu non ſit obligatio denunciandi ſtatim, ſed intra eoſdem dies quos edictum ſignauerit? Et an qui non denunciat intra terminum præfixum in Edicto, non incurrat in nouam excommunicationem, ſed tantum maneat in eadem? Et an in aliquo caſu fœmina ſolicitata teneatur denunciare ante impletum terminum publicationis? Et an ſi Edictum non publicetur, teneatur adhuc fœmina Confeſſarium ſolicitantem denunciare ſub pœna excommunicationis? Et an præceptum Inquiſitorum circa denunciationem in Confeſſarios ſolicitantes ſit perpetuum, & per conſequens excommunicatio etiam perpetua, & alij quatuor caſus circa hoc adnotantur? Et explanatur, quod excommunicatio lata contra ingredientes Monaſteria Monialium ſub prætextu licentiarum, non extenditur contra ingredientes ſine tali prætextu. Et docetur, an ſi excommunicatio feratur in eum, qui occidit, vel furatur, liget mandantem furari, vel occidere? Et notatur, quod excommunicantur, qui cogunt mulieres ad ingrediendum Monaſterium; ergo ſub nomine mulierum non includuntur viri, qui coguntur Religionem ingredi, &c. Ex p. 4. tr. 5. ex reſ. 26. & in p. 3. tr. 5. ex reſ. 96. aliàs 95. & in p. 4. tr. 5. ex reſ. 29. 35. & 41. & in p. 1. tr. 4. ex reſ. 17. 25. 22. & 12. *Quæ hic ſunt infra in hoc ipſomet* tom. 5. tr. 9. de Denunciationibus, reſ. 18. 19. 21. 23. 24. 22. 55. 76. & 78.

An Inquiſitores poſſint præcipere ſub pœna excommunicationis vt Clerus, & populus eorum concionibus aſſiſtant? Et an hoc præceptum vt omnes conſluant ad Templum ad audiendum edictum fidei obliget ſub mortali? Et an Inquiſitores in aliquo caſu non incurrant excommunicationem latam in Clement. 1. §. verum de Hæreticis *ſi non procedant contra Hæreticos? Et an quando Inquiſitores incidunt in ſupradictam excommunicationem non poſſint abſolui excepto à Romano Pontifice præterquam in articulo mortis? Et an Inquiſitores poſſint cenſuris compellere ſæculares Aduocatos, vt alicuius rei cauſa patrocinium ſuſcipiant? Et an Clericus quamuis indoctus non includatur in prohibitione* capite 2. de Hæreticis in 6. *nec incidat in excommunicationem latam in dicto capite quæ quidem excommunicatio etiam à laicis diſputantibus de fide in caſu de iure prohibito non incurritur ipſo facto, ſed per iudicem Eccleſiaſticum eſt infligenda? Et quid de laico docto? Et an Sanctimoniales comprehendantur ſub dictis verbis* inhibemus &c. *ne cuique laicæ perſonæ? Et an Inquiſitores poſſint animaduertere in frangentes Cedulones in quibus declarantur excommunicati? Et an Inquiſitores incurrant excommunicationem ſi extorqueant pecuniam prætextu officij Inquiſitoris? Et an Inquiſitores poſſint accipere xenia hoc eſt eſculenta, & poculenta, & contra facientes incurrant excommunicationem? Et an intelligens aliquem librum eſſe hæreticum comburendo illum & non Inquiſitoribus tradendo incurrant excommunicationem Bullæ Cœnæ? Et an in retentione librorum Hæreticorum detur paruitas materiæ, ita vt non incurrat excommunicationem Bullæ Cœnæ vel Indicis? Et an qui legit librum Hæretici de religione tractantem, hæreſim tamen non continentem, incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et an ſi libri Hæreticorum vnum, aut alterum contineant errorem, & ille deleatur omninò poſſint ſine incurſione excommunicationis legi? Et an in electione librorum hæreticorum detur paruitas materiæ? Et an Confeſſarius abſoluere poſſit eum qui vnam paginam libri hæretici legerit? Et quid ſi legantur duæ, vel tres lineæ in quibus legens certo nouit contineri hæreſim?* Ex part. 4. ex reſolut. 89. 37. 9. & 56. & in part. 5. tract. 13. ex reſolut. 22. & in part. 4. tract. 8. ex reſolut. 103. 28. & 8. & in part. 1. tract. 11. ex reſ. 37. & in part. 5. tract. 5. ex reſolut. 43. & 42. & in part. 6. tract. 6. ex reſolut. 55. *Quæ hic ſunt infrà in hoc ipſomet* tom. 5. tract. 10. de Inquiſitoribus reſolut. 24. 32. 53. 77. 10. 90. 133. 134. 139. 140. 146. & 145.

De inſordeſcentibus per annum in excommunicatione, & à quo, & qualiter ſint puniendi? Et an qui recipit, & fauet conſanguineos Hæreticos incidunt in pœnam excommunicationis latam in Bullam Cœnæ contra fautores & receptatores Hæreticorum? Ex part. 4. tract. 7. ex reſolut. 18. & 21. *Quæ hic ſunt infrà in hoc* tomo 5. tract. 12. de pœnis S. Inquiſitionis reſolut. etiam 18. & 21.

An excommunicatus electus & confirmatus Epiſcopus non obtenta abſolutione poſſit abſque peccato mortali ſumere conſecrationem? Et quid eſt faciendum ſi Hæreticus occultus ad mentem reddit, & nec ab Epiſcopo, neque ab alio abſolutionem excommunicationis obtinere potuit? Et an Epiſcopus aliqua cenſura innodatus validè poſſit conſecrare alium in Epiſcopum? Et quid ſi talis Epiſcopus alios ſacros Ordines minores conferet? Et docetur, quod qui ſuſcipit ordinem ab Epiſcopo excommunicato, ſuſpenſo, hæretico, ſchiſmatico, depoſito; degradato verum Ordinem ſuſcipit, at ab illius executione tantum ſuſpenditur. Et an conſecratio Epiſcoporum efficiat, vt ipſos offendentes incurrant excommunicationem Bullæ Cœnæ contra offendentes Cardinales? Et quid, ſi tantum ſit electus & confirmatus, non tamen conſecratus? Et deducitur quod Cardinales ex quo electi ſunt à Summo Pontifice, & erectionem acceptauerunt, tametſi Capellum non obtinuerint, gaudent prædicto priuilegio? Ex part. 12. tract. 1. ex reſolut. 43. 61. & 107. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 4. tract. 8. de Conſecratione Epiſcopi, reſ. etiam 43. 61. & 107.

Index Tractatuum,

An dubitans, ſit ne aliqua lex excommunicationem imponens vſu recepta, poſſit exiſtimare non eſſe vſu receptam? Et notatur, quod qui corrigit litteras iuxta mentem Pontificis, non eſt falſarius, nec incurrit excommunicationem Bullæ cœnæ, vt ſi dicatur in ſupplicatione Petro Panormitano & Notarius poſuit Petro Neapolitano; vel ſi exprimatur quartus gradus conſanguinitatis, & poſuit affinitatis. Et an lex præcipiens aliquid ſub pœna excommunicationis obliget ad mortale? Et quid, ſi excommunicatio eſt latæ ſententiæ, & non comminatoria tantum? Et docetur peccaſſe mortaliter olim quoſcumque Clericos ſacris initiatos, Beneficiarios, & Religioſos, aſſiſtentes agitationi taurorum contra Bullam Pij V. & Gregorij XIII. prohibentes id ſub pœna excommunicationis. Et an Regulares peccent, mortaliter, accedentes ad Monaſteria Monialium, quibus id præcipitur ſub pœna excommunicationis, & priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ? Et an Sacerdos, qui non poteſt abſoluere ab excommunicatione niſi ſatisfacta parte, ſi abſoluat non ſatisfacta parte, abſolutio ſit illicita? Ex p. 4. tract. 3. ex reſolut. 14. & in part. 5. tr. 14. ex reſ. 40. & in p. 9. tract. 6. ex reſol. 5. & in p. 1. tract. 10. ex reſol. 21. & in p. 10. tract. 12. ex reſ. 7. *Quæ hic reperientur* in tom. 6. tract. 1. de Legibus reſ. 41. 83. 43. 42. & 30.

An quando pœna ſupponit intrinſecè culpam, quales ſunt Eccleſiaſticæ cenſuræ, poſſit conſuetudo abrogare legem, quoad culpam, manente obligatione quoad pœnam? Ex part. 6. tract. 5. ex reſ. 20. *Quæ hic eſt* in tom. 6. tract. 2. de Conſuetudine reſ. 27.

An læſus vſque ad dimidium iuſti pretij in aliquo contractu poſſit recurrere ad iudicem Eccleſiaſticum, vt ratione peccati compellat aduerſarium ad reſtitutionem etiam per cenſuras? Et an ſi aliquis cogatur denunciare debitum ſub pœna excommunicationis reſtitutionem inducente, poſſit, hoc non obſtante, vti compenſatione in foro conſcientiæ, etiamſi adſint creditores anteriores? Et an vxor & filij poſſint aliquando poſt mortem viri, vel parentum occultare bona creditorum, & non teneantur reuelare, ſi aliquid occultauerint, etiamſi obligentur & vi, & virtute excommunicationis? Et Rectores cuiuſdam Eccleſiæ conceſſerunt aliqua bona in euidentem illius Eccleſiæ vtilitatem, ſaluo aſſenſu Sedis Apoſtolicæ, & ante aſſenſum tradiderunt poſſeſſionem, quæritur, an dicta alienatio ſit nulla, & inciderint in excommunicationem Paulinæ Ambitioſæ? *Et an incurrant in excommunicationem Bullæ cœnæ Proreges & Miniſtri prohibentes extractionem frumenti & aliorum victualium ad Romanam curiam ſi in Regno deficit neceſſaria prouiſio?* Ex p. 7. tract. 10 ex reſ. 22. & in p. 3. tract. addit. ex reſ. 8. & in p. 5. tract. 13. ex reſ. 79. & in tract. 14 ex reſ. 57. & in p. 1. tract. 8. ex reſ. 77. & in p. 3. tract. 6. ex reſ. 32. *Quæ nunc inueniuntur* in tom. 6. tract. 3. de contractibus reſ. 75. 154. 155. 158. 191. & 206.

An donationes Epiſcopi propè, vel circa mortem ſint validæ in vtroque foro? Vnde Donatarius poterit abſurdeſcere, ſi fortè publicetur excommunicatio contra non reuelantes bona Epiſcopi defuncti? Ex part. 1. tract. 10. ex reſ. 43. *Quæ hic reperietur* in tom. 6. tract. 7. de Donationibus reſ. 74.

An excommunicati poſſint eligi in executores teſtamentarij? Et notatur, quod ſi vnus ſolus ſit executor, vel Commiſſarius, illéque excommunicatus exiſtat, & intra tempus, quod de iure, vel à teſtatore ad executionem conceſſum eſt, excommunicationis abſolutionem conſequi non poſſit, tunc etenim ad Epiſcopum executio deuoluitur in cauſis piis, in aliis verò ad hæredes. Et an Iudex nec ordinarius, nec delegatus, vel arbiter, Aduocatus, vel Tutor ſi ſint excommunicati non poſſint iudicare, patrocinari, nec in iudicio exiſtere? Ex part. 8. tract. 5. ex reſ. 2. *Quæ hic eſt* in tom. 6. tract. 9. de Executoribus Teſtamentorum reſ. etiam 2.

Nota quod in tom. 7. tract. 1. de Regularibus, *ſunt quamplurimæ difficultates pro diuerſis caſibus miſtis, in quibus Epiſcopi poſſunt excommunicare Regulares; & pro excommunicationibus ferendis ab ipſiſmet Prælatis Regularibus, & Abbatiſſis Monialium; & pro communicatione cum ſupradictis, quando ipſi ſunt excommunicati, & pro excommunicatione, quam Epiſcopus pronunciat contra Regulares, & alios colloquentes cum Monialibus etiam exemptis, & pro ingredientibus Monaſteria Monialium, &c. & pro aliis multis caſibus. Et pro abſolutione excommunicationis impertienda à ſupradictis Prælatis Regularibus ſuis ſubditis Religioſis, & Nouitiis, & etiam externis ſæcularibus virtute ſuorum priuilegiorum; ideo ſi ita caſus miſti occurrerint, requ[illegible] illos ibidem in Reſolutionibus his aſſignandis, & non in aliis præcitato tractatus, videlicet* in reſ. 19. 27. 32. 33. & à reſ. 36. vſque ad reſ. 36. vſque ad reſ. 39. & à reſ. 42. vſque ad reſol. 45. incluſiuè, & in reſ. 92. 94. 98. 109. 114. 117. 119. 131. & à reſ. 134. vſque ad reſ. 138. & in reſ. 143. 166. 207. 236. 243. 246. 263. 264. 265. 266. 269. 294. 298. 299. 300. 314. 315. 317. 319. 320. 322. & 332. *& quamuis non ſpecificè & clarè, tamen ex conſequentiis in multis aliis Reſolutionibus præcitati tractatus.*

An quando Epiſcopi, Viſitatores, & Prælati Religioſorum, & alij Superiores Regulares, aut Sæculares Eccleſiaſtici præcipiunt ſub pœna excommunicationis, ipſo facto incurrenda, vt ſcientes crimina intra certum tempus, & terminum ſibi reuelent, ſubintelligendum eſſe ſeruato ordine correctionis fraternæ, alias non eſt obediendum? Et an correctio fraterna ſit adhibenda, quando blaſphemia eſt occulta, & non ſit hæreticalis, ſi præcipiatur ſub excommunicatione denunciare? Ex p. 7. tr. 3. ex reſ. 44. & 60. *Quæ nunc inueniuntur* in tom. 7. tr. 4. de Correctione fraterna reſ. 51. & 74.

An ſi quis ante ebrietatem, vel antequam ſubſequantur aliqua peccata externa, confiteatur, & accuſet ſe de cauſa data in ebrietate, teneatur poſtea confiteri, ſi dicta peccata ſubſequantur, & inducant excommunicationem? Et an Chriſtiani remigantes in triremibus Turcarum peccent mortaliter, & incidant in excommunicationem? Et an licitum ſit metu mortis vel alterius grauis damni communicare cum excommunicato nominatim denunciato, vel publico Clerici percuſſore? Ex part. 3. tract. 6. ex reſol. 52. & in tract. 5. ex reſ. 36. & iterum in tract. 6. ex reſol. 48. §. Quarto infertur. *Quæ hic reperientur* in tom. 7. tr. 5. de Scandalo reſ. 39. 73. & 76.

Quæritur quot annorum ſenex intelligatur, vt excuſari poſſit ex ea ætate adire Pontificem pro abſolutione excommunicationis, ſi caſus occurrerit, ita vt poſſit abſolui à quacumque papali excommunicatione? Ex p. 9. tract. 8. ex reſ. 2. *Quæ hic eſt* in tom. 8. tract. 4. de voto, reſ. 36.

An liceat abſque metu cenſuræ excommunicationis cap. Si quis ſuadente, *percutere Pontificem pro defenſione neceſſaria?* Ex p. 5. tract. 4. ex reſ. 2. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 8. tract. 5. de homicidio reſ. 17.

An ſi quis inueniatur laqueo ſuſpenſus, vel mortuus in puteo, debeat ſepeliri in loco ſacro? Et quid ſi conſtet publicè in paſchate non communicaſſe? Et quid eſt dicendum, ſi hoc eſſet occultum? Et an omnes qui moriuntur in peccato notorio, & ſine ſignis pœnitentiæ, vt vſurarius excommunicatus, meretrices, concubinarij, & qui in ipſo actu venereo correptus morbo amiſit loquelam & paulo poſt expirauit; & morientes extra locum duelli non ſint ſepeliendi in loco ſacro? Ex p. 5. tract. 3. ex reſ. 100. & 99. *Quæ hic reperientur* in tom. 8. tract. 8. de caſibus occurrent. temp. mortis reſ. 4. & 5.

An excommunicatio contra lædentes immunitatem Eccleſiarum non ſit lata, ſed ferenda? Et an iudices ſæculares violantes illam incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et an contrauenientes, & violantes Eccleſiarum immunitatem poſſint abſolui ab Epiſcopo, vel talis abſolutio ſit Summo Pontifici reſeruata? Et an ad incurrendam

rendam excommunicationem baiac Bulla ſufficiat actus inteatatus? Et an mandantee offendi Cardinales, ſi effe-ctus aon ſequatur, incurrant in excommunicationem Bulla Cana? Et quid de eo, qui nomine ſuo offenſionem factam Cardinali ratam habet? Et an receptatorec & defenſorec interficjentium Cardinales incurrant in excommunicatio-nem Bulla Cana? Ec an occidentes bannitam in Eccleſia incurraat in excommunicationem Greg. X I V. contra ex-trahentes ab Eccleſia? Et quid de indice laico mandante reum in Eccleſia occidere? Et an qui eſt excommunicatus gaudeat immunitate Eccleſia? Et netatur, quod priaata perſona, qua extrabit aliquem ab Eccleſia afficitur cenſu-ra. Et an Eccleſia violetur, ſi per Epiſcopum excommuni-catum non toleratum conſecretur aut benedicatur? Et ad-uertitur, quod Eccleſia non violatar quamuis excommuni-catus non toleratus in ea celebret, nec Altare, nec para-menta ſacra polluuntur per vſum talium excommunicato-rum Ex p. 6. tract. 1. ex reſ. 34. & in p. 1. tract. 1. ex reſ. 15. & 41. & in p. 5. tract. 2. ex reſ. 87. & 91. & in p. 6. tract. 1. ex reſ. 21 & 35 & in p. 1. tr. 1. ex reſ. 34. & in p. 4. tract. 1. ex reſ. 102. & in p. 11. tr. 8. ex reſ. 22. *Qua nunc inueniuntur* in tom. 9. tract. 1. de Immunitate Eccleſiæ reſolut. 2. 4. 5. 47. 49. 64. 128. 77. 112. & 131.

An Epiſcopi poſſint excommunicare Reges, & eorum Conſi-liarioc? Et quid de Inquiſitoribus, non ſolum in Sicilia, ſed in aliis Regnis? Et an percutientem Clericam aoa de-ferentem habitum & Tonſuram, incurrat in cenſuram Ca-nonis Si quis ſuadente &c? *Et an bona Confraternitatum laicorum, & Hoſpitalium poſſint alienari ſine aſſenſu Apo-ſtolico?* Ex p. 3. tract. 1. ex reſ. 9. & in p. 1. tract. 2. ex reſ. 35. alias 34. & in p. 4. tract. 1. ex reſ. 37. *Quo hic re-perientur* in tom. 9. tract. 2. de Immunitate Eccleſiaſtica reſ. 46. 135. & 177.

Nota quod in prædicto tom. 9. & tract. 2. de Immunitate Ec-cleſiaſtica, *ſunt alia quam plurima difficultates pro Im-munitate Eccleſiaſticorum, & præincurrenda excommuni-catione Bulla Cana & aliarum contra lædentes, & fran-gentec ſupradictam Immunitatem Eccleſiaſticorum. Et etiam aduertitur, quod ſunt plurimi alij caſus pro priuile-gus contra Immunitatem Eccleſiaſticam quaſi re vera exi-ſtant, docetur reuocata eſſe per Bullam Cana, & ideò ſi ita caſus miſtus pro ſupradictis occurrerit require illum* in reſ. 6. 7. 8. 9. 12. 13. 24. 27. 28. 33. 36. 37. 38. 39. 40. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 56. 60. 62. 63. 95. 100. 101. 113. 115. 116. 146. 181. 196. 197. 207. 215. 223. 230. 237. 239. 244. 282. 300. 308. 315. 333. & 318.

An offendentes, & interficientes Cardinales qui nondum Ca-pellum habuere, incidant in excommunicationem Bulla Cana? Et an Cardinales comprehenduntur in generali conſtitutione Pontificia imponente cenſuras & pœnas; Et an Cardinales poſſint in ſuis titulis excommunicare? Et an Vicarius Cardinalium poſſit etiam fulminare cenſuras & reliqua facere, qua ſunt iuriſdictionis Epiſcopalis; Et an Cardinalis Monaſteria Monialium ingredi valeat poſt Bullam Greg. XIII. vel an hoc intelligatur de Protecto-ribus ſolis? Et an ſi quis eiiciat Cardinales à terris, in quibus nati ſunt, aut domicilium habent, incurrant in ex-communicationem Bulla Cana ſi non exerceant aliquam le-gationem? Et quid ſi ſolis verbis comminatoriis quis eii-ciat ſupradictos Cardinales ſi ob minas actu loca relin-quant? Et an ſi quis inſultum faciat ad domum Cardina-lis ut ex hoc verecundiam tantum inferat, incurrat in ex-communicationem Bulla Cana? Et quid ſi quis percutiat Cardinalem percuſſione leuiſſima? Et quid, ſi ictus ſolam-modo veſtes tetigit, aut leuauit manum ad percutiendum Cardinalem, quamuis poſtea non percutiat? Ec aa, qui offenſionem in cardinalem non impedit, vel qui ſine vita periculo clamando poterat eiuſmodi Prælatis opem ferre, & non clamauit, aut pecunia eas redimere, & non rede-mit, vel ſciat aliquos contra cardinalem conſpiraſſe & illos non denunciauit, incidat in excommunicationem Bulla Cana? Et an offendentes Clericos familiares cardinalium ipſorum intuitu incidant in excommunicationem Bulla ca-na? Et an cardinales percutientes ſe ipſos incurrant in excommunicationem Bulla cana? Et an cardinalis Reli-gioſus, ſi deponat habitum ſua Religionis incurrat in ex-communicationem? Ex part. 5. tract. 2. ex reſolut. 76. 16. 12. 20. 81. 82. 92. 88. 89. 83. 84. & 66 *Qua nunc inueniuntur* in tom. 9. tract. 7. de Cardinalibus reſ. 14. 31. 39. 44. 77. 76. 79. 80. 81. 83. 82. & 86.

An Eminentiſſimi cardinalec reuelando ea, qua in conſiſto-rio tractantur incidant in cenſuram Sanctiſſimo reſerua-tam? Et an cenſura in Concilio Lateranenſi ſuper hoc im-poſita ſit vſu recepta? Et de aliis etiam agitur qui caſu & dolo audierint ea qua in Conſiſtorio dicta vel acta ſunt, vel illis cardinalis reuelet & poſtea illa aliis narrent. Et in-fertur, quod quando eſt dubium, an cenſura ſit vſu re-cepta, illa non obligat. Ex part. 9. tract. 8. ex reſo-lut. 41. *Qua hic eſt*, in tom. 9. tract. 7. de Cardinalibus reſ. 20.

Nota quod in ſupradicto tom. 9. & tract. 7. de Cardinalibus à reſ. 94. vſque ad reſ. 127. *ſunt multa quaſtiones pro ex-communicatione incurrenda vel non incurrenda à cardi-nalibus, & aliis propter collocutiones, & ſcriptiones ve-titas tempore conclaui & pro abſolutione ſupradicta ex-communicationis.*

Docetur prohibitum eſſe ſub excommunicatione ne Prælati Eccleſiarum ſibi commiſſarum bona immobilia aut iura laicis ſubmittant, aut ſubiiciant, nec etiam ex ipſis in Patronos, vel Aduocatos perpetuò, vel ad tempus non modicum conſtituant. Ex p. 10. tract. 7. ex reſ. 5. *Qua nunc inueniuntur* in tom. 9. tract. 11. de iure Protectionis, ſeu Clientelæ reſ. etiam 5.

Nota quod ſupra in principales reſolutiones huius tract. 1. de excommunicatione, *ſunt aliqua difficultatec pro abſolu-tione ipſius excommunicationis & è contra in Reſolutioni-bus* §. de abſolutione excommunicationis, *ſunt etiam ali-qua quaſtiones ſpeciales pro excommunicatione tantum; & non pro eius abſolutione. Eadem eſt ratio in multis* §§. *huius additionis & appendicis in fine huius tractatus ap-poſitis.*

TRACTATVS II.

De Cenſura ob percuſſionem Cleri-ci, atque de eius Abſolutione. pagina 123.

1. *Viſi em dicetur manum violentam in clericum iniicere? Et quis verò ex-cuſetur ab incurſione huius cenſura? Pro quibus in textu huius Reſolutio-nis diuerſi caſus adducantur.* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 174. ibid

2. *An in percuſſione clerici detur paruitas materia ad ex-cuſandam excommunicationem, licet ſecta fuerit interius prauo animo, & mortaliter peccaminoſo? Idem dicen-dum eſt de quouis alio opere, cui annexa eſt excom-municatio, ſi opus externum eſt tantum veniale, & leue, licet internam fuerit mortale.* Ex part. 5. tract. 5. reſ. 65. p. 124.

3. *An ſi quis percuteret clericum pugno, vel baculo vno, vel altero ictu, incurrat in cenſuram canonis* Si quis ſuadente Diabolo? *Et quanam paruitas materia ex-cuſet ab incurſione huius cenſura pro percuſſione cle-rici? Et docetur quod ſi aliquis pugno percuteret cle-ricum in ſchola publica, iſta leuis percuſſio ratione loci efficitur grauis & ideò talis percuſſor in hoc caſu*

Index Tractatuum,

non poſſit abſolui ab Epiſcopo, ſed accedere debet ad Sedem Apoſtolicam. Et curſim a 13 diuerſi caſus adducuntur pro percuſſore Clerici tangente iniurioſè ſe illum ſputo, aqua oleo, puluere, vel ſi quis eriperet de manu Clerici violenter ſcripturam, librum, vel eiecit de capite eius birretum; aut tangit pectus, vel tunicam &c. Ex p. 10. tract. 14. & Miſc. 4. reſ. 38. alias 36. ibid.

4. *Quandonam percuſſio Clerici dicatur leuis, grauis, & enormis?* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 45. p. 125.

5. *An quando eſt dubium an percuſſio ſit leuis, vel grauis iudicandum ſit eſſe grauem?* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 46. p. 126.

6. *An percuſſio Clerici Superioris Eccleſiaſtici, vel Regularis præter malitiam contra Religionem contineat etiam malitiam impietatis?* Ex part. 9. tract. 4. reſolut. 28. ibid.

7. *An Clericus voluntariè percutiens ſe ipſum incurrat in excommunicationem Canonis, ſi quis ſuadente? Et an Cardinalis ſeipſum percutiens, aut vulnerans in ſupradictam excommunicationem incurrat? Et an Monialis, quæ potione, aut vena ſciſſione aborſum intendit, incurrat in prædictam excommunicationem?* Ex p. 3. tract. 5. & Miſc. 1. reſ. 82. alias 81. p. 127.

8. *An Clericus percutiens ſe ipſum incurrat in cenſuram Canonis? Et quid ſi ipſe conſentiat in ſuam percuſſionem, an talis percutiens, & ipſe Clericus percuſſus pro excommunicatis habendi ſint? Et an Clerici, qui in lucta ex more amicorum ſe alapis cedunt, capilloſque euellunt, incidant in excommunicationem Canonis?* Ex part. 9. tract. 4. reſ. 8. ibid.

9. *An ſi duo Clerici enſibus diſtrictis, vnus contra alium digladiatur, incurrant in cenſuram? Et infertur, quod qui animo deliberato per veſtes Clericum apprehendit, aut percutit* ſuadente Diabolo *aliquid corpori Clerici adhærens, puta equum, cui Clericus inſidet vulnerat, aut ei iniuriam infert; vel ſi quis de manu Clerici per vim aufert enſem, aut illum de latere per iniuriam eripiat, aut galerum, ſeu pileum de capite &c. eſt excommunicatus. Et an volens percutere Clericum gladio, vel ſagitta, aut ictu, & caſu aberret, illumque non attingat, etiamque ſi ſagittam emittat, vel ictum in illum dirigat, incurrat excommunicationem? Et notatur eum qui adhuc non eſt initiatus prima Tonſura, & ſi in habitu Clericali incedat, inſeruiendo Eccleſiæ animo aſcendendi ad ſtatum Clericalem non gaudere priuilegio Canonis & de Clericis Saluaticis idem dicendum eſt.* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 4. p. 128.

10. *An percutientes Clericum conſentientem incurrant in cenſuram? Et an Clericus conſentiens dictæ percuſſioni non ſit excommunicatus, ſed poſſit excommunicari? Pro quo explanatur, quod aliud eſt ſubiicere ſe clementiæ alicuius, & aliud participare cum aliquo in crimine criminoſo, quod non participat ſe ſubmittens miſericordiæ alicuius qui de facili ſolet parcere ſubiectis, & proſtratis?* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 9. p. 129.

11. *An Prælati Regulares, & ſæculares percutientes Clericos titulo Correctionis per alios incidant in cenſuram? Et an hic alius qui in Religione debet eſſe Monachus, poſſit eſſe vnus è Conuerſis? Et an reſtrictio, ne fiat per laicum percuſſio habeat locum etiam in Prælatis Clericorum ſæcularium? Et an captura Clerici poſſit fieri per laicum authoritate Superioris Eccleſiaſtici.* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 22. ibid.

12. *An percutiens Monachum, vel Nouitium titulo correctionis incidat in cenſuram, ſi in Religione adſit ſtatutum, ne Prælati cauſa correctionis percutiant Monachos? Et quid, ſi Submagiſter corrigat contra prohibitionem Magiſtri principalis? Et notatur Clericos Sodomitas eſſe priuatos per Bullam Pij V. priuilegiis clericalibus, ſed intellige poſt declarationem criminis. Et an ſub nomine Clericorum Sodomitarum in dicta Bulla intelligantur patientes crimen nefandum?* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 41. p. 130.

13. *An Magiſtri percutientes Clericum diſcipulum per laicum incidant in cenſuram?* Ex part. 9. tract. 4. reſolut. 13. ibid.

14. *An percutientes Clericum titulo correctionis incidant in cenſuram? Et quid, ſi excedant modum vel corrigant ex odio? Et in textu huius Reſolutionis explanantur diuerſæ perſonæ, quæ hanc correctionem facere poſſunt ſine cenſuræ incurſione. Et an, quando dictæ perſonæ excedunt modum percuſſionis relatæ ad correctionem, vel corrigunt ex odio, incurrant hanc cenſuram?* Ex 9. tract. 4. reſolut. 21. ibid.

15. *An pater correctionis cauſa poſſit percutere filium Clericum in ſacris conſtitutum abſque metu cenſuræ? Et quid in prædicto caſu de Clericis in inferioribus gradibus, ſiue ordinibus conſtitutis? Et notatur hoc locum habere in auo, ſi talis filius Clericus eſt in eius poteſtate. Sed quid de Matre? Et aduertitur Magiſtrum ab excommunicatione immunem eſſe, ſi diſcipulum correctionis cauſa percutiat.* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 1. p. 131.

16. *An ſi quis percutiat Clericum turpiter agentem cum filia illegitima incidat in cenſuram? Et quid de filia adoptiua? Et etiam de matre, ſorore, aut vxore agitur in prædicto caſu: & non ſolum in actibus proximis, vt oſculis, amplexibus, & ſimilibus, ſed etiam in colloquio ſuſpecto, & ſecreto. Imò hoc procedit ſi Clericus turpiter infeſtet puerum pro nefanda libidine?* Ex part. 9. tract. 4. reſ. 33. p. 132.

17. *An ſi quis percutiat Clericum turpiter agentem cum ſua ſponſa de futuro, incidat in cenſuram? Et in §. 1. huius reſolutionis apponuntur omnes perſonæ, cum quibus, ſi Clericus turpiter ageret, & percuſſus fuerit percutiens non incidit in excommunicationem, & non ſolum ſi turpiter in actu fornicationis inueniatur Clericus, ſed etiam ſi inueniatur vacans amplexibus, oſculis, aliiſque tactibus turpibus qui nimio in loco ſuſpecto. Et quid ſi in loco honeſto Clericum loquentem cum vxore &c. poſt trinam monitionem reperit maritus domi cum vxore ſolum loquentem, ſi eum per 24. horas captiuum detineat, aut verberet? Et in dictis caſibus adductis in corpore huius Reſolutionis, an percuſſio in continenti præſtanda ſit? Et an patri, filio, fratri, marito, &c. volenti interficere Clericum in flagranti repertum liceat alicui abſque incurſione excommunicationis quando alia via non poteſt illum auertere, conſulere percuſſionem tantum, vel mutilationem; Et notatur ſupradictos non poſſe per alios percutere Clericum turpiter agentem cum vxore, filia, ſorore &c. & in tali caſu tam mandans quam percutiens mandatarius incurreret excommunicationem.* Ex part. 9. tract. 4. reſolut. 32. ibid.

18. *An incurrat cenſuram maritus, ſi data opera ſe abſcondit, vt Clericum adulterum inueniat cum vxore, & illum occidat aut percutiat? Et notatur quod non ob actum copulæ carnalis tantum, ſed etiam ob amplexus, oſcula, & alia huiuſmodi generis ſigna propinqua operis nefandi expleti, vel explendi cum vxore, matre, ſorore, vel propria filia, &c. percuti Clericum poſſe ſine crimine, & excommunicatione. Imò ſatis eſſe vt ſolus cum ſola reperiatur in loco ſuſpecto accedentibus aliis circumſtantiis ſuſpicionemque mouentibus? Et an extendendum hoc ſit ad ſponſam de futuro, auiam, aut neptem? Etiamque notatur, quod ſi maritus procurauerit, vt Clericus vocetur ab vxore ad illam turpem actionem, & ſic eum percuteret, incurreret vterque, ſcilicet tam vxor, quam maritus, excommunicationem. Et tandem quæritur, an adiuuantes, ſeu aſſociantes ſupradictum Patrem filium, fratrem, vel maritum in ſupra dicta percuſſione incidant in excommunicationem?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 2. p. 133.

19. *An mulier Nobilis, quæ fuſte, vel alapa percuſſit Clericum ad venerem ſolicitantem, inciderit in cenſuram? Et quid, ſi Clericus eam verbis tantum tentaret, vel aggrederetur? Idem dicendum eſt in prædicto caſu de puero ſolicitato à Clerico cum peccato nefando.* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 3. p. 134.

20. *An*

20. *An percutientes Clericum, qui poſt inflictum fuſtem, vel alapam fugit, incidat in cenſuram? Et an ſit licitum ob honoris iacturam perſequi fugientem, qui percuſſit aliquem fuſte, v. g. & illum tantum percutere, quantum ad ſui honoris defenſionem opus ſit?* Ex part. 9. tract. 4. reſ. 25. pag. 135.

21. *An percutiens, vel occidens Clericum aggreſſorem, ſi poſſit fugere, incidat in cenſuram? Et an hoc intelligatur tam de Viro Nobili, quam de viro infima nota, vel de Clerico, aut Monacho? Et an ſi aliquis extraneus, vel propinquus conſulat Patri, filio, fratri, vel marito occiſionem Clerici in fragranti reperiendo, vel iniuſtè inuadentis, an, ſequuto homicidio in perſonam ipſius Clerici, talis conſulens incidat in excommunicationem? Et docetur virum Nobilem, etiamſi poſſit fugere, poſſe occidere inuaſorem abſque metu irregularitatis, etiamſi præceſſerit culpa ex parte eius, vt inuaderetur.* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 26. p. 136.

22. *An percutiens Clericum in defenſionem alterius incidat in cenſuram? Et ſupponitur percutientem Clericum in ſui defenſionem non incurrere in cenſuram, quod intellige in continenti cum moderamine inculpatæ tutelæ, quamuis ſcienter, & deliberatè operetur; ſecus verò ſi moderamen legitimæ defenſionis tranſgreſſus fuerit. Et docetur, quod prudentis viri arbitrio relinquitur, in quo conſiſtat dictum moderamen. Et infertur primò poſſe mulierem percutere Clericum tentantem ſuam pudicitiam facto, vel verbis, ſi alia via auertere à ſe illum non poſſet. Secundò, violenter expellens à domo Clericum iniuſtè illam occupantem in hanc excommunicationem non incidit. Tertio, ſi violenter expellas Clericum tibi honorificam ſedem vſurpantem. Quartò, ſi Clericum bona tua furantem inſequaris, & ab eo violenter extrahas. Et quid, ſi res furatas domi haberet depoſitas, eaſque pacificè poſſideret? Quintò, fugientem Clericum debitorem, aut de fuga ſuſpectum detinere poteris, vt Superiori præſentes, debitumque recuperes. Idem eſt, ſi in flagranti delicto, vel in eius probabili ſuſpicione iudex ſecularis Clericum inueniat. Et tandem explanatur in quibus caſibus conſiſtat exceſſus moderata defenſionis.* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 24. p. 137.

23. *An qui tantum ex charitate tenetur impedire percuſſionem faciendam Clerico, ſi non impediat, incurrat cenſuram? Et quid, ſi dolosè non impedit talem percuſſorem, cum poſſet obuiare ſine periculo, & damno? Et quid eſt dicendum, ſi non obſtas propter odium, & prauum affectum, licèt peccares mortaliter? Et quinam ex iuſtitia teneantur obſtare percuſſionem Clericorum? Et notatur, quod vt non impediendo percuſſionem Clerici incidant in cenſuram, quatuor copulatiuè debent concurrere.* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 3. p. 138.

24. *An Heluetij arcentes turbam, dum Pontifex, vel alius Princeps egreditur, ſi percutiant Clericum, incidant in cenſuram? Et quid, ſi tamen id facerent animo maligno ex propoſito, ſcilicet intendens Clericum verberare ſine ſufficienti neceſſitate?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 20. p. 139.

25. *An percutientes Clericum ex ignorantia incurrant in cenſuram? Et quid, ſi ignorantia ſit inuincibilis; & quid, ſi ſit vincibilis? Sed maior difficultas eſt de ignorantia craſſa, ſeu ſupina, & affectata, licet ignorantia affectata procedat ex dolo, & temeritate? Difficultas adhuc ſupereſt de ignorantia concomitante ſiue iuris, ſiue facti. Et in textu huius Reſolutionis adducuntur alij diuerſi caſus in exemplum ſupradictarum quæſtionum.* Ex part. 9. tr. 4. reſ. 42. ibid.

26. *An mandantes, conſulentes, ſeu precibus, & promiſſis incitantes, conſentientes, & ratum habentes, & auxilium præbentes percutere Clericum incidant in cenſuram? Et quid eſt dicendum, ſi mandatum non ſit expreſſum, ſed tacitum? Et vtrum vero mandans incurrat, ſi mandatarius exceſſerit fines mandati; vt quia mandauit tantum verberare Clericum, & mandatarius illum vulnerauit? Et quid ſi quis mandares, vt tantum inferatur Clerico iniuria verbalis, & mandatarius exceſſerit faciendo illi iniuriam perſonalem? Et notatur, quod ſi aliquis, licet non mandet, vel conſulat percuſſionem Clerici expreſſe, dicit tamen coram ſuis amicis, & familiaribus ſe deſiderare vindictam de tali Clerico, ſi poſteà ſui moti his verbis percutiant, iſte incurrit excommunicationem; vnde vt eſſet liber ab excommunicatione, debet affirmare ſe non dicere eo animo, vt percutiant, & quod non deſideret vt ipſi percutiant. Etiamque aduertitur ratam habentem percuſſionem Clerici, etiam poſt factum incurrere cenſuram Canonis, ad quod requiruntur tria, quæ explanantur in §. vltimo huius Reſolutionis.* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 14. p. 140.

27. *Quis conſuluit homicidium cuiuſdam Clerici, & poſtea ſerio conſilium reuocauit, quæritur, an ex homicidio ſequuto incurrat excommunicationem, irregularitatem, & obligationem reſtituendi?* Ex p. 3. tr. 5. & Miſc. 1. reſ. 84. alias 85. p. 141.

28. *An reuocantes mandatum, & conſilium, ſi percuſſio Clerici ſequatur, incidant in cenſuram? Idem dicendum eſt de irregularitate, & damni compenſandi obligatione. Et quid dicendum eſt de illo, qui propinato veneno Clericum occidit, tametſi diligentiam adhibuerit ad damnum impediendum?* Ex p. 9 tr. 4. reſ. 15. ibid.

29. *An mandantes, & conſulentes percuſſionem Clerici, ſi ante percuſſionem pœniteant, & conterantur, incidant in cenſuram? Et ſupponitur non poſſe reuocari mandatum, nec conſilium. Et an excommunicatio incurratur ab illo, qui poſtquam mandauit, moritur, antequam percutiatur Clericus? Et in conclusionem ſupra dicta difficultatis aliqua alia adducuntur in textu huius Reſolutionis.* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 16. p. 142.

30. *An furans cingulum, vel aliam veſtem Clerico dormienti incidat in cenſuram? Et quid, ſi veſtes è domo Clerici auferat latro, aut pecuniam ex crumena ab eo geſtata arripuerit ſubdole, & ſine vi?* Ex part. 9. tract. 4. reſ. 37. p. 143.

31. *An ſi quis capiat Clericum vel Monachum per capillos, ſeu barbam, aut caputium dicens, ſi non eſſes Clericus, vel Religioſus, te occiderem, vel percuterem, incidat in cenſuram? Et notatur Clericum indignatum eleuando manum contra alium Clericum reiicientem illum aliquantiſper de loco, in quo morabatur, non incidiſſe in cenſuram.* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 35. p. 144.

32. *An ſi quis porrigeret venenum Clerico incidat in cenſuram? Et quid de Moniali ſumente venenum, vt fœtus moriatur? Et notatur propinantem venenum Clerico in cenſuram non incurrere, antequam venenum operari incipit. Vnde quæritur, an ſi talis iſto medio tempore confiteretur, vel eliceret actum contritionis, incideret ne poſtea, veneno operante, in cenſuram? Et in §. 1. huius Reſolutionis curſim multi, & diuerſi caſus explanantur pro incurſione cenſuræ in illis qui reducuntur ad percuſſionem iniurioſam perſonæ Clerici, &c.* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 36 ibid.

33 *An percutientes Clericum mortuum incidant in cenſuram?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 39. p. 145.

34. *An percutiens Clericum per iocum, ſi aliquantulum excedat, incurrat in cenſuram?* Ex part. 9. tract. 4. reſ. 43. ibid.

35. *An qui intendit percutere Caium Clericum, & facta diligentia percuſſit Titium Clericum, incidat in cenſuram? Et in exemplum adducitur, quod proiiciens lapidem, vt percuteret Sempronium Clericum, & caſu inculpabiliter, percuſſit Titium etiam Clericum illuc tunc tranſeuntem, is enim nec incidit in cenſuram, nec morte inde ſequuta contraxit irregularitatem. Et quod, ſi percuteret laicum in eo caſu, non incideret in cenſuram, quamuis intentio fuerit percutiendi Clericum. Et quod mandans occidere Petrum, ſi mandatarius occidat leonem, non incurrit mandans irregularitatem ortam ex homicidio voluntario.* Ex p. 9 tr. 4 reſ. 41. p. 146.

36. *An percutientes Clericum in ſacris Ordinibus initiatum, cumque ſuit diſpenſatum à Pontifice, vt poſſit contrahere matrimonium, antequam illud contrahat, an nunquam, illum percutientes incidant in cenſuram? Ex quo infertur, an*

profeſſus, cum quo diſpenſatum eſt ad nuptias, teneatur ad Officium diuinum recitandum; quod idem dicendum eſt de Sacerdote cum prædicta diſpenſatione? Et obiter quæritur, an degradatus ad penſum Horarum Canonicarum adſtrictus ſit? Ex p. 9. tr. 4. reſ. 40. ibid.

37. An qui percutit Clericum incorrigibilem, incidat in cenſuram? Et an talis Clericus amittat priuilegium fori? Et notatur, quod excluduntur ab hoc priuilegio Canonis Clerici Ioculatores, Goliardi, aut Bufones, ſi per annum huic ignominioſo Officio vacauerint. Etiamque excluduntur exercentes Officium Carnificium, Macellariorum, Tabernariorum, modo coniugati ſint, vel habitum Clericalem dimiſerint. Et an, ſi coniugati non ſint, habitumque Clericalem retineant, priuilegio Canonis, & fori quoad perſonas non priuentur, ſed ſolum quoad eorum bona? Et an Clerici excommunicati, etiam denunciati, & vitandi, ſuſpenſi, interdicti, irregulares, vel etiam depoſiti verbaliter gaudeant hoc priuilegio Canonis? Ex p. 9. tr. 4. reſ. 13. p. 147.

38. An percutientes Clericum realiter degradatum incidant in cenſuram? Ex quo infertur, an degradatus, ſi de facto celebraret, conficeret verum Chriſti corpus? Et an ſi degradatus reſtituatur, vel ſi degradatus moriatur, & reſurgeret, deberet iterum ordinari? Ex p. 9. tr. 4. reſ. 29. p. 148.

39. An percutiens Apoſtatam incidat in cenſuram? Et quid, ſi dimiſerit habitum ſuæ Religionis, & Eccleſiaſticum, & percutiens ſciat eſſe Apoſtatam? Et an Nouitius, ſi maneat extra Conuentum cum habitu ſuæ Religionis, & licentia Superioris, etiam ſi illicite, & abſque iuſta cauſa fuit dicto Nouitio à Superiore conceſſa præfata licentia, gaudeat priuilegio Canonis? Et notatur, quod non ſolum conuerſi laici oblati, ſeu donati, qui veram profeſſionem emittunt, ſed etiam ij, qui ſe ſuaque Monaſterio tradiderunt, & in ipſo viuunt habitu aliquantulum mutato, gaudeant priuilegio Canonis. Et quid eſt dicendum de percutiente manifeſte Clericum hæreticum, an in cenſuram incurrat, etiam ſi non traditus ſit brachio ſæculari? Ex p. 9. tr. 4. reſ. 12. ibid.

40. An percutientes Clericum damnatum ad triremes incidant in cenſuram? Et docetur, quod in hoc caſu, quando Comes, & Magiſter triremis percutit Clericum ſicut reliquos remigantes, non incurrit excommunicationem, ſecus vero, ſi ille, vel alius rixando cum illo percutit eum? Et quid, ſi prædictus Clericus damnatus ad triremes ſit incorrigibilis? Ex p. 9. tr. 4. reſ. 17. p. 149.

41. An percutiens Clericum, qui non habet beneficium, neque requiſita Concilij Tridentini, incurrat excommunicationem? Ex p. 3. tr. 5 & Miſc. 1. reſ. 83. alias 82. ibid.

42. An qui percutit Clericum conſtitutum in Minoribus, ſi non incedat in habitu, & Tonſura, & non obſeruet requiſita Concilij Tridentini ſeſſ. 23. c. 6. de reformat. incidat in cenſuram Canonis? Et notatur, quod excluduntur ab hoc priuilegio Canonis Clerici, qui deſerto habitu Clericali grauibus criminibus ſe immiſcent inuerecunde, quod à fortiori procedit, ſi in crimen aſſaſinij inciderint. Et quid de Clericis excommunicatis, ſuſpenſis, interdictis, vel depoſitis verbaliter tantum, aut irregularibus, an prædicti gaudeant priuilegio Canonis? Et quid eſt dicendum de Clericis hæreticis, & ſchiſmaticis? Et quid dicendum erit de Clericis Ordinatis per ſaltum, ante legitimam ætatem, vel per alienum Epiſcopum abſque dimiſſoriis, vel cum dimiſſoriis falſis, vel per Epiſcopum excommunicatum, ſuſpenſum, vel depoſitum? Ex. part. 9. tract. 4. reſ. 5. ibid.

43. An qui percutit Clericum coniugatum non deſeruientem alicuius Eccleſiæ incurrat in cenſuram Canonis? Et quid de priuilegio fori? Et an vxor Clerici coniugati, & filij eorum gaudeant priuilegio Canonis, & fori mariti & Patris incedentis in habitu, & tonſura? Et quid ſi manus iniectio fieret vxori ſupradictæ in odium viri; an tunc iniiciens incurriſſet in excommunicationem, ac ſi ipſum percuteret? Idem eſt, ſi percuſſio fieret in perſonam alicuius conſanguinei Clerici in odium ipſius Clerici. Et an ad euadendam dictam excommunicationem ſufficiat ſi tempore, quo percutitur talis Clericus coniugatus, non ferat Tonſuram, vel non habeat veſtes Clericales? Et notatur, quod Clericus coniugatus non bigamus, ſi dimittat habitum, & Tonſuram, & poſtea illum reaſſumat, gaudet priuilegio Canonis. Ex quo ſequitur, quod Clerici bigami, bigamia vera, & interpretatiua in minoribus ordinibus conſtituti, omni priuilegio denudantur; ſecus vero de bigamia ſimilitudinaria, vt ſi Clerici bigami in Sacris initiati ſunt, vel ex diſpenſatione, vel illegitimitate hoc priuilegio Canonis gaudent, & ſecus in Minoribus conſtituti. Idem docetur de Religioſis bigamis, etiam ſi habitum dimiſerint, quare illos percutientes erunt excommunicati. Ex part. 9. tract. 4. reſolut. 6. p. 150.

44. An torquentes Clericum per laicum incidant in cenſuram, etiam ſi de licentia Epiſcopi hoc faciant? Et an conſuetudo in contrarium excuſet à culpa? Et an ſaltem in tali caſu Superiores torquentes, & corrigentes Clericum per alium laicum peccarent? Ex p. 9. tr. 4. reſ. 30. p. 151.

45. An percutiens Religioſum inualide profeſſum incidat in cenſuram? Et an hoc procedat etiam ſi propria culpa, & non tantum Religionis ſit nulliter profeſſus; imo & ſi contra iura receptus ſit? Ex part. 9. tract. 4. reſolut. 34. p. 152.

46. An percutientes Religioſum nullo ordine inſignitum, & expulſum à Religione, incurrant in cenſuram? Et quid, ſi portet habitum, & Tonſuram Clericalem? Et docetur Clericum ex defectu habitus non committere priuilegium Canonis. Ex p. 9. tr. 4 reſ. 44. ibid.

47. An Monialis, quæ ſumit potionem, vel pugnis ſecedit, vt abortum faciat, incurrat in cenſuram? Et quid eſt dicendum de alio propinante potionem pro abortu faciendo Moniali, illa conſentiente ſequuto effectu? Ex p. 9. tr. 4. reſ. 10. ibid.

48. An Monialis ſumens potionem mortiferam fœtui, vel pugnis ſe percutiens ad abortum faciendum, vt poſtea ſequutus eſt, non ſolum incidat in pœnas Bullæ Sixti V. ſed etiam in cenſuram cap. ſi quis ſuadente Diabolo? Ex p. 7. tr. 5. reſ. 40. p. 153.

49. An Equites D. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, &c. gaudeant priuilegio canonis? Et quid de priuilegio fori? Et in vtroque quid dicendum eſt, ſi dicti Equites profeſſionem non emiſerint, ſed tantum habitum acceperint? Ex p. 5. tr. 13. reſ. 44. ibid.

50. An percutientes Equites D. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, incidant in cenſuram canonis? Et quid de Nouitiis prædictorum Equitum? Et quæritur, quid dicendum ſit de Commendatariis, in quibus maior poteſt eſſe difficultas? Et quid de conſuetudinibus circa ſupra dicta? Et quid etiam ſentiendum ſit de Equitibus D. Ioannis? Et an, qui non Canonicè ad ſtatum clericalem perueniſſet, ita vt pro pœna ſit à gradu deiiciendus, veluti ſi ſeruus, &c. gaudeat priuilegio canonis? Ex p. 9. tract. 4. reſ. 7. ibid.

51. An notorius percuſſor Equitis Ieroſolymitani, Calatrauæ, &c. vel Religioſi alterius Religioſus Ordinis non habentis ſit propter excommunicationem incurſam vitandus? Et an talis percuſſor ſit vitandus ante iudicis ſententiam, & declarationem? Et an ad notorietatem per euidentiam facti requiratur, quod ſciatur ſaltem euidenter à decem perſonis in oppido paruo, & à pluribus aliis in magna ciuitate? Et docetur, quod in odioſis nomine clerici, non veniunt Religioſi; & quod interdicto, clero, non cenſentur interdicti Religioſi. Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. reſ. 11. alias 9. p. 154.

52. An percutientes Eremitas, ſi ſint ſub obedientia Epiſcopi vel alterius Prælati, incidant in cenſuram? Ex quo infertur, quid dicendum ſit de Fratribus tertij Ordinis D. Franciſci, & D. Dominici, vitam in communitate gerentibus, & habitum Religionis geſtantibus; an hoc priuilegio canonis,

canonis, imo & fori gaudeant? Et quid de prodictis Fratribus, qui in propriis domibus commorantur, & ſe ſuaque bona Religioni obtulerunt? Ex p. 9. tract. 4. reſ. 52. p. 155.

53. *An ſi quis eodem actione, qua ſit tota ſimul, verbi gratia baculo, percutiat duos clericos, vel ſcoplo duos interficiat, incurrat duas excommunicationes? Idem eſt dicendum de eo, qui eodem actione duo vaſa rapuit diuerſorum Dominorum, ſi furtum erat prohibitum ſub cenſura. Idem etiam de iudice, qui ſimul duabus manibus trahit duos homines vi è templo contra Immunitatem; vel de eo, qui eodem tempore conuerſatur cum duobus excommunicatis.* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 59 p. 156.

54. *An percutiens plures clericos ſucceſſiue incurrat tot cenſuras, quot ſunt clerici percuſſi? Et an ligatus vna cenſura ſit adhuc capax alterius, non tamen diuerſa rationis, ſed eiuſdem? Et notatur, quod plures cenſura incurruntur ab eo, qui fecit vnum actum habentem plures circunſtantias, pro quibus ſingulis lata eſt ſententia cenſuræ, ſi tamen dictæ circunſtantiæ mutent ſpeciem actus moralis, & ſecus autem ſi non mutent ſpeciem. Et quæritur, ſi quis percuteret Monacham initiatum prima Tonſura, an duas cenſuras incurrat? Etiamque notatur, quod tot cenſuræ incurruntur, quot ſint Superiores prohibentes quando habent diuerſam poteſtatem, ſecus ſi eamdem.* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 60. ibid.

55. *In quadam ciuitate huius Regni quidam percuſſit clericum publice, & notorie, quæſierunt ſtatim à me, an eſſet vitandus?* Ex p. 3. tract. 5. & Miſc. 1. reſolut. 14. p. 157.

56. *An, qui percuſſit clericum publice & notorie, ſit ſtatim vitandus, ante iudicis ſententiam?* Ex p. 5. tract. 9. reſ. 61. ibid.

57. *An percuſſor notorius clerici, eo ipſo ſtatim ſit ſemper vitandus? Et quæritur, quot autem teſtes requirantur, vt factum dicatur notorium in clerici percuſſione? Et an ſcilicet, ſi aliquis notorie conſuluit, vel mandauit, aut ratum habuit, vel non impediat percuſſionem clerici, ſit vitandus, ſicut notorius percuſſor?* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 18. ibid.

58. *Olim interrogatus fuit, quot teſtes requirantur, vt factum dicatur notorium in percuſſione clerici?* Ex p. 2. tr. 16. & Miſc. 2. reſ. 22. alias 24. p. 158.

59 *An dubius de percuſſione notoria clerici teneatur vitare percuſſorem? Et docetur, vt teneamur vitare excommunicatum denunciatum, non ſufficere dubium adhuc prudens denunciationis, ſed requiritur notitia illius moraliter certa, quod excommunicatio ſit expreſſe denunciata.* Ex p. 4. tr. 3. reſ. 71. ibid.

60. *Quidam calcibus percuſſit clericum in publica platea, & eum à tali excommunicatione non poſſe ab Epiſcopo abſolui dixiſſent aliqui viri docti, quæſierunt à me, quid in hac re ego ſentirem? Et in dubiis, an percuſſiones declarandæ ſint potius graues, & enormes quam leues?* Ex p. 2. tr. 16. & Miſc. 2. reſ. 21. alias 23. p. 159.

61. *An calcibus percutiens clericum in platea dicatur percuſſiſſe leuiter in ordine ad obtinendam abſolutionem?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 19. ibid.

62. *Quis poteſt abſoluere à dictis percuſſionibus? Et an hæc poteſtas extendatur ad quoſlibet Prælatos iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes? Et in textu huius Reſolutionis explanantur omnes perſonæ in iure expreſſæ, quæ excuſantur adire Pontificem pro abſolutione ob enormem clerici percuſſionem.* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 47. ibid.

63. *An quis, ſi pro enormi percuſſione non poteſt adire Pontificem, teneatur Romam mittere Procuratorem vel epiſtolam pro abſolutione?* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 48. p. 160.

64. *An Epiſcopus poſſit abſoluere ex quacumque percuſſione clericorum, etiam ſi percuſſor poſſit recurrere ad Summum Pontificem, dum modo percuſſio ſit occulta? Et an fere eadem facultas Mendicantibus Religioſis conceſſa ſit?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 63. ibid.

65. *Quando ab Epiſcopo non eſt exigendum iuramentum, vt abſoluti à cenſura canonis teneantur adire Pontificem?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 64. ibid.

66. *An Principum Ianitores, Oſtiarij, &c. percutientes clericos ſub prætextu Officij poſſint abſolui ab Epiſcopo, quamuis percuſſio grauis ſit, modo non ſit enormis? Et an Officiales non fortuito, & incaute, ſed titulo iuriſdictionis percutiens ex odio clericum, ſemper ſit remittendus ad Papam pro abſolutione, exceptis caſibus legitimi impedimenti? Et quæritur in hoc caſu, cui incumbit onus probandi, an fortuito, vel deliberate Officialis, (vt ſupra) percuſſerit clericum arcendo turbam, ad hoc vt declaretur excommunicatio Epiſcopalis, aut Papalis? Et obſeruatur dictis Ianitoribus, & Officialibus, (dum ab Epiſcopo abſoluuntur ob excommunicatione* Si quis ſuadente, *contracta ob delictum enorme,) non eſſe iniungendum onus ſe præſentandi poſtea Sedi Apoſtolicæ, ſicut etiam mulieribus, pueris impuberibus, & delictis magnæ potentiæ id onus non iniungitur.* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 55. ibid.

67. *An Epiſcopus poſſit abſoluere clericos, qui Collegialiter viuunt, vel in Seminariis, conuictoribus ſe inuicem percutientes non percuſſione leui, ſed graui? Et notatur, quod quando dictis clericis Collegialiter viuentibus ab Epiſcopo abſolutio cenſuræ impertitur, non eſt iis onus imponendum præſentandi ſe poſtea Sedi Apoſtolicæ. Et quid eſt dicendum in prædicto caſu de pueris miniſtrantibus in Eccleſia Cathedrali, vel alia Eccleſia, qui ibi communiter viuunt, & ſuſtentantur de redditibus ab Eccleſia ad id deputatis? Et quid de aliis pueris, qui in domo communi viuunt ſub aliquo moderatore eorum?* Ex part. 9. tract. 4. reſolut. 56. p. 161.

68. *An Epiſcopi poſſint abſoluere impuberes, qui clericum percuſſerunt? Idem eſt dicendum de puellis puberibus. Et docetur quod talis non tenetur poſtea ſe Sedi Apoſtolicæ præſentare, etiam ſi pueri impuberes doli tamen capaces non petant abſolutionem ante pubertatem, quamuis læſio facta tempore impubertatis ſit enormis?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 58. ibid.

69. *An Epiſcopi poſſint abſoluere mulieres cuiuſuis ſtatus ſint & conditionis percutientes Clericos ex quauis percuſſione? Et an dicta abſolutio danda ſit ſimpliciter ab eodem Epiſcopo, & non ad reincidentiam? Idem dicendum eſt & multo magis de Monialibus. Et an ſtatus perſonæ prius, & veritas negotij ſit intimanda Romano Pontifici ante quam abſolutio cenſuræ impendatur ab Epiſcopo mulieribus ſupradictis?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 59. p. 162.

70. *An Epiſcopi poſſint abſoluere ſenes ex quacumque Clerici percuſſione? Sed difficultas eſt, quinam dicendus ſit ſenex?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 60. ibid.

71. *An Epiſcopus poſſit abſoluere à graui, & enormi Clericorum percuſſione ſeruos, & alios ſub poteſtate conſtitutos? Idem dicendum eſt de viro, qui in fraudem vxoris Clericum percuteret. Et ſi ſupradicti ſiunt deſtaxa temporis ſui iuris, vel liberi, an teneantur adire Sedem Apoſtolicam? Et aduertitur, quod quando prædicti abſoluuntur ab Epiſcopo, iniungendam eſſe illis ſatisfactionem aliquam pro recompenſatione laboris in itinere.* Ex part. 9. tract. 4. reſolut. 61. p. 163.

72. *An pauperes poſſint abſolui ab Epiſcopo, etiam ſi percuſſio Clerici fuerit enormis? Et quid eſt dicendum de infirmis & valetudinariis? Et in textu huius Reſolutionis explanatur, qui ſunt ſupradicti pauperes. Et notatur, quod infirmi, valetudinarij, aut propediti à quacumque alia impotentia corporis incidentes in excommunicationem canonis.* Si quis ſuadente, *poſſint abſolui ab Epiſcopo, etiam ſi infirmitas ſit temporalis, nempe febris tertiana, vel quartana, aut podraga; & multo fortius, ſi infirmitas ſit incurabilis, & diuturna. Et in corpore huius Reſolutionis explanantur impedimenta, pro quibus excommunicatus iure communi poſſit abſolui ab Epiſcopo, & non tenetur recurrere ad Papam pro abſolutione, etiam ſi percuſſio Clerici ſit enormis. Et an ſi cum prædictis impedimentis quis non tenetur perſonaliter*

Digitized by Google

naliter adire Papam, & Romam, etiam non teneatur mittere Procuratorem pro abſolutione? Et an ceſſante impedimento teneantur ſe præſentare Pontifici? Sed adhuc duo aduertuntur, Primum non eſſe concedendam huiuſmodi abſolutionem; quin excommunicatus parti læſæ ſatisfactionem præſtet. Secundum, in euentu, quo quis abſoluitur ob temporale impedimentum exigi debere iuramentum comparendi coram Sede Apoſtolica, vel alias authoritatem abſoluendi habente, ſi conualuerit, aliàs in ſimilem incidet excommunicationem. Ex p.9.tr.4.reſ. 62.p. 164.

73. An Epiſcopus poſſit abſoluere Religioſos, ſi ſe inuicem percuſſerunt, vel an ſit neceſſaria licentia Superioru Regularu? Et quid, ſi percuſſio ſit grauis, vel enormis? Et quid eſt dicendum, ſi Prælatus Regularis nollet per ſe, vel per alium concedere abſolutionem? Et notatur, quod idem dicendum eſt de Monialibus ſi aliqua aliquam aliam etiam Conuerſam, aut Clericum percuſſerit; quod poteſt abſolui ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi Monaſterium fuerit. Idem eſt etiam dicendum de Monialibus Nouitiis. Ex p.tr.4. reſ. 54. p. 165.

74. An Regulares poſſint abſoluere à percuſſione enormi Clericorum, quando eſt occulta? Et an Regulares priuilegiati poſſint etiam hodie abſoluere ſæculares à caſibus Bullæ Cœnæ Domini, dummodo ſint occulti? Ex p.9.tr.4.reſ.65. ibid.

75. An Regulares poſſint abſoluere ſæculares, qui percuſſerunt Clericum leui percuſſione? Ex p. 9. tract. 4. reſ. 53. p. 166

76. An ſi in Monaſterio ſint tantum Superior, & alius Religioſus, & ſe inuicem percuſſerunt, poſſint ſe inuicem abſoluere? Et in hoc caſu ſe inuicem abſoluendo, neque peccatum; participando in diuinis, neque irregularitatem ſupradicti incurrant? Sed aduertitur, quod prius abſoluens non abſoluat Sacramentaliter, hoc eſt etiam à peccatis, ſed tantum extra Sacramentum, & ab excommunicatione tantum præcisè, deinde abſolutus primus poteſt ab vtriſque abſoluere. Ex part. tract. 4. reſ. 52. ibid.

77. An Superiores Regulares poſſint abſoluere à cenſura huius canonis ſuos ſubditos? Et quid eſt agendum ſi Religioſi ſe inuicem percutiant extra clauſtrum Monaſterij? Et quid, ſi Prælatus Regularis percutiat aliquem ſubditum? Et an Prælati Regulares, & eorum Vicarij ex priuilegio poſſint ſuos ſubditos abſoluere, etiam ſi percuſſio ſit enormis? Et notatur ſupradicta procedere, quando, Religioſi ſe ad inuicem percutiunt, nam ſi percutiant Clerum ſuæ, vel alterius Diœceſis, non gaudent prædicto priuilegio. Poteſt tamen in tali caſu illos Epiſcopus abſoluere, ſi percuſſio ſit talis, a qua Epiſcopus eoſdem Clericos abſoluere poſſit; id eſt leuis. Et quid, ſi Religioſus percuſſerit Epiſcopum ipſum, vel Abbatem? Ex p 9.tr.4 reſ.49.p 167.

78. An Regularis percutiens Regularem alterius Religionis ſit abſoluendus à proprio Prælato, ſi percuſſio non fuerit enormis? Vel an ſit neceſſe, vt Prælatus eius, qui paſſus eſt iniuriam, vt eam condonet, ac pœnam in ſatisfactionem definiat, & ſit præſens ad talem abſolutionem? Et an vero Prælatus percuſſi ipſum percuſſorem verberare debebit? Et an talis prælatus poſſit delegare talem actionem verberationis? Et quid faciendum eſt in euentu, quod Prælati diſcordauerint in ſatisfactione pœnæ danda? Et quid eſt agendum, quando Regularis percutit Regularem eiuſdem Religionis, at diuerſi Monaſterij Et notatur, quod hodie per ſpecialia priuilegia Prælati Regulares poſſint abſoluere ſuos Religioſos ſubditos ab excommunicatione propter iniectionem manuum violentam in Clericum, etiam ſi ſit Sedi Apoſtolicæ reſeruata. Ex part. 9. tract. 4. reſolut. 50. pag. 168.

79. An Superiores Regularium poſſint abſoluere Nouitium ab excommunicatione incurſa propter percuſſionem Clerici ante ingreſſum Religionis? Et quid eſt agendum, ſi poſtea talis Nouitius ita abſolutus ab iſta, vel quauis alia cenſura egrediatur à Religione; an in illas reincidat? Et quid eſt faciendum, ſi in prædictam cenſuram canonis Nouitius incurrat anno probationis, modo non ſit percuſſio enormis? Ex p.9.tr.4.reſ.51. ibid.

80. An virtute Bullæ Cruciatæ poſſint abſolui percutientes, etiam enormi percuſſione? Et infertur abſolutionem virtute Bullæ Cruciatæ à cenſuris à iure latis valere etiam in foro exteriori, & iudiciali. Ex part. 9. tract. 4.reſ.57. pag. 169.

Appendix ad alias paucas difficultates ſimul pertinentes ad iſtum *tract.* 2. *de Cenſura ob percuſſionem Clerici, & eius Abſolutione huius V. Tomi.*

AN liceat abſque cenſura excommunicationis cap. Si quis ſuadente, &c. percutere Pontificem pro defenſione neceſſaria? Ex p.5. tr.4. ex reſ.2. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 8. tr.5. de Homicidio reſ. 17.

An ſi quis percutiat Cardinalem percuſſione leuiſſima incurrat in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et quid, ſi ictus ſolummodo veſtes tetigit, aut leuauit manum ad percutiendum Cardinalem, quamuis poſtea non percutiat? Et an Cardinales percutientes ſeipſos incurrant in cenſuram Bullæ Cœnæ? Ex part. 5. tract. 2. ex reſ. 92 & 84. *Quæ hic reperientur* in tom. 9. tract. 7. de Cardinalibus reſ. 79. & 82.

An percutientes Cardinales, Epiſcopos, & alios Prælatos expreſſos turpiter inuentos incontinenti non excuſentur ab excommunicatione, &c. Ex part. 5. tract. 2. ex reſ. 91. *Quæ hic eſt* in tom. 9. tract. 1. de Immunitate Eccleſiæ reſ. 49.

An quis impune poſſit occidere, vulnerare, & expoliare Clericum, Epiſcopum, & Cardinalem in bello militantem, ac proinde nullam incurrat pœnam, & excommunicationem? Ex p. 10. tr. 2. ex reſ.3. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 7. tr.7. de Bello, reſ. 53.

An prima Tonſura initiatus gaudeat priuilegio canonis? Et an Regularis excommunicatus propter percuſſionem Clerici, ſi recipiat Ordines incurrat Suſpenſionem? Ex p. 10. tract. 14. ex reſ. 16. aliàs 14. & in p. 5. tract. 10. ex reſol. 58. *Quæ nunc inuenientur infra in hoc ipſomet* tom.5.tr.3. de Suſpenſione, reſ. 12. & 33.

Aſſeritur, quod ſi quis intendat occidere, aut enormiter percutere aliquem Clericum determinatum; & caſu errante, alium etiam Clericum percuteret, aut occideret, illa occiſio, & percuſſio enormis non erit reſeruata. Ex p. 11. tr. 6. ex reſ. 19. *Quæ hic reperietur* in tom. 8.tr. 5. de Homicidio reſ.91.

An Nouitius in Religione clericorum Regularium cum licentia Generalis acceptatus ante pubertatis annum, ſit propriè Nouitius, ita vt gaudeat priuilegio canonis? Et an impuberes admiſſi ad cæteras alias Religiones ante annos pubertatis gaudeant priuilegio canonis? Et an hoſpites noſtræ Religionis, & Nouitij laici antequam annum Nouitiatus incipiant, gaudeant priuilegio canonis? Et an illi, qui aſſumpto aliquo habitu Religioſo adhibentur ad ſeruitia, & obſequia Monialium, & ad petendum pro ipſis eleemoſynam, gaudeant priuilegio canonis? Et quid de clericis Orientalibus coniugatis & in minoribus Ordinibus initiatis? Ex p.5. tr.1.ex reſ. 26. *Quæ hic eſt* in tom.9.tr. 2. de Immunitate Eccleſiaſtica reſ. 153.

An Moniales Turris Speculatorum Romæ exiſtentium ſint Religioſæ, & earum vota ſint ſolemnia, & gaudeant priuilegio canonis? Ex p.8.tr.7.ex reſ.88. *Quæ nunc inuenietur* in tom.7.tr.1.de Regularibus, reſ.350.

An ſi quis conſilium, vel mandatum dedit ad percuſſionem clerici, & conſtat de effectu ſequuto, ſed dubitat, an ille motus ſit à ſua operatione, ſeu à conſilio, vel mandato, an verò alias id principalis eſſet facturus, cenſeatur pœnas, &

cenſuram

cenſuram incurriſſe? Ex p. 7. tr. 5. ex reſ. 26. §. penult. *Quæ hic reperietur infra in hoc ipſomet* tom. 5. tr. 6. de Abortu reſ. 23.

An publicum Clerici percuſſorem in vno loco, teneamur vitare in alio loco, vbi delictum eſt occultum: Ex p. 5. tr. 9. ex reſolut. 134. *Quæ hic eſt ſupra* in tract. 1. huius tom. 5. reſ. 145.

An ſi quis iactauit ſe percuſſiſſe clericum, teneatur confiteri circanſtantiam Clericatus, &c. Ex p. 3. tr. 4. ex reſ. 160. alias 161. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 1. tr. 7. de Circunſtantiis reſ. 37.

An in articulo mortis, ſi alius non adſit, poſſit quis ſumere Eucharistiam à Sacerdote publico percuſſore Clerici? Ex p. 5. tr. 3. ex reſ. 49. *Quæ hic reperietur* in tom. 2. de Communione reſ. 60.

An publici percuſſores Clerici habeant poteſtatem in articulo mortis abſoluendi moribundum? Ex p. 5. tr. 3 ex reſ. 57. *Quæ hic eſt* in tom. 1. tr. 4. de Abſolutione Sacramentali reſ. 42.

An Capitulum Sede vacante poſſit abſoluere ab excommunicatione incurſa propter percuſſionem Clerici? Ex p. 8. tr. 4. ex reſ. 12. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 3. tr. 5. de Capitulo Sede vacante reſ. 31.

An abſolutus in articulo mortis à cenſura ob percuſſionem Clerici, teneatur poſtea ſe præſentare perſonaliter Superiori, vel ſufficiat, ſi ſe præſentet per Procuratorem? Ex p. 8. tract. 7. ex reſ. 66. *Quæ hic reperietur ſupra in hoc ipſomet* tom. 5. tr. 1. de Excommunicatione reſ. 103.

An Confeſſarius electus per Bullam Cruciatæ poſſit abſoluere pœnitentem, qui ſolum ſatisfecit Clerico, vel Monacho percuſſo, vel teneatur etiam ſatisfacere Eccleſiæ, vel Monaſterio, & Abbati? Et vtrum vigore Cruciatæ liceat abſoluere publicos percuſſores Clericorum quorum percuſſio, & per conſequens excommunicatio deducta eſt ad forum contentioſum? Idem eſt, & procedit, ſi quis abſolueret virtute priuilegiorum Mendicantium. Et in textu huius Reſolutionis aliqua alia aduertuntur, quæ facienda ſunt in prædicto caſu. Ex p. 1. tr. 11. ex reſ. 23. & 26. *Quæ hic ſunt* in tom. 4. tr. 3. de Bulla Cruciatæ reſ. 61. & 62.

TRACTATVS III.

De Suſpenſione. p. 170.

1. *Quaenam ſint effectus Suſpenſionis?* Ex part. 5. tr. 10. reſ. 9 ibid.

2. *An ſuſpenſio poſſit ferri, & incurri propter ſolum peccatum veniale?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 19. ib.

3. *An ſuſpenſio poſſit contrahi culpa aliena:* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 22. ibid.

4. *An ſuſpenſio lata ſub hac forma,* ſit Suſpenſus, *liget, & quid, an ab ordine: vel beneficio, aut Officio?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 14. ibid.

5. *An ſuſpenſio disiunctiua, nempe ab Officio, vel beneficio ſit valida?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 13 p. 171.

6. *An ſuſpenſio ſit valida, ſi poſt illam interponatur appellatio? Et an ſuſpenſio à voce actiua, & paſſiua ſuſpendatur per appellationem legitimam ſubſequentem?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 16. ibid.

7. *An ſublata ab Epiſcopo ſuſpenſione ad reincidentiam, ſi detur interim appellatio, ſuſpendat ſententiam, ne poſtea ſuſpenſio contrahatur; quod idem quæritur de interdicto?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 17. p. 172.

8. *An ſi quis appellet generaliter à ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis, &c. ſuſpendat cenſuram? Et quando appellans ad plures diuerſos iudices appellare poteſt, valeat alternatiua appellatio, v. g. appello ad Archiepiſcopum, vel ad Papam? Et an apellatio non debeat recipi niſi ex iuſta, & rationabili cauſa in appellatione ſpecialiter expreſſa?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 18. ibid.

9. *An ſuſpenſio lata à iure, quæ eſt cenſura, ſi reſeruata non ſit Pontifici, poſſit tolli ab Epiſcopo? Et an Parochus, & alius Confeſſarius poſſit abſoluere à ſuſpenſionibus etiam à iure communi non reſeruatis? Et an ſi ſupradicta ſuſpenſio reſeruata ſit Pontifici, & delictum ſit occultum, poſſit etiam Epiſcopus diſpenſare?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 23. ibid.

10. *An ſuſpenſio lata ſub conditione, v. g. donec ſatisfaciat, vel reſtituat, ſequuta ſatisfactione, tollatur ipſo facto ſine aliqua abſolutione? Idem dicendum eſt de interdicto, ſecus verò de excommunicatione.* Ex p. 5. tract. 10. reſ. 24. p. 173.

11. *An ablata contumacia ceſſet ſuſpenſio ipſo iure ſine vlla abſolutione? Et quid de excommunicatione, & interdicto; quia de excommunicatione maiori cautum eſt, quod non tollatur per ſolam reſipiſcentiam abſque abſolutione?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 25. ibid.

12. *An Clerico habenti tantum primam Tonſuram ſit largienda à Confeſſario abſolutio à ſuſpenſione, quatenus indigeat, Et late docetur, an prima Tonſura ſit Ordo? Et rurſum aſſeritur, quod prima Tonſura initiati gaudent priuilegio canonis, & ſunt capaces beneficiorum, & ſi ordinantur ab Epiſcopo alieno ſuſpenduntur.* Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. reſ 16. alias 14. p. 174.

13. *An acta ſuſpenſi ſint valida? Et quid, ſi ſuſpenſus ſit occultus, & ab Eccleſia communiter toleratus, & non ſit ſpecialiter denunciatus?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 11. p. 175.

14. *An teneamur vitare ſuſpenſos in rebus, à quibus ſuſpenſi ſunt? Et quid, ſi talis communicatio fuerit, ſcilicet, quædam cooperatio cum illo in delicto, & malo vſu miniſterij, & quando verò quis dicatur cooperari peccato ſuſpenſi?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 20. ibid.

15. *An ſuſpenſus ab Officio ſit ſuſpenſus à beneficio? Et an ſuſpenſus ab Officio ſit priuatus à fructibus beneficij? Et in §. vltimo huius Reſolutionis alia notabilia inferuntur, & explanantur pro praxi ſuſpenſionis ab Officio, & Ordine.* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 1. ibid.

16. *An ſuſpenſus à beneficio ſit ſuſpenſus ab Officio? Et an ſuſpenſus à beneficio, ſi egeat, poſſit fructus percipere, quatenus neceſſarij ſunt ad ſe, & ſuos alendos, vt etiam contingit in ſimili effectu excommunicationis maioris? Et an excommunicatus, vel ſuſpenſus à beneficio, ſi tamen præſtet Officium, lucretur omnes fructus? Et an qui ſuſpenditur à beneficio, eo ipſo ita priuetur fructibus, vt ante omnem ſententiam eos non faciat ſuos?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 3. p. 176.

17. *An ſuſpenſo ab Officio illicitè conferatur beneficium? Et an collatio beneficij collata, & facta ſuſpenſo per triennium in ſuſpenſione perſeueranti ſit irrita?* Ex part. 5. tr. 10. reſ. 2. ibid.

18. *An ſuſpenſus à beneficio validè accipiat aliud nouum beneficium? Et an qui ſolùm ſuſpenditur à certo beneficio, non poſſit priuari à fructibus aliorum beneficiorum, etiamque poſſit alia beneficia recipere?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 7. p. 177.

19. *An collatio beneficij facta ſuſpenſo, vel interdicto ſit valida?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 100. ibid.

20. *An ſuſpenſus à beneficio ſuſpendatur à Collationis iure beneficij, confirmationis, electionis, &c. ſibi prouenientis ratione beneficij, à quo ſuſpenſus eſt? Et notatur Epiſcopum à beneficio ſuſpenſum poſſe beneficia conferre.* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 8. ibid.

21. *An ſuſpenſus à beneficio priuetur fructibus penſionis collatæ titulo Clericali?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 15. p. 178.

22. *An Epiſcopus cenſura ligatus tempore, quo Epiſcopatum recepit, incurrat ſuſpenſionem? Et diſcutitur, an Epiſcopatus ſit Ordo?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 41. ibid.

23. *Ad quid ſe extendat ſuſpenſio ordinis Epiſcopalis? Et inter alia quæritur, an ſi Epiſcopus ita ſuſpenſus celebret in Pontificalibus, incurrat irregularitatem?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 4. ib.

24. *An*

Index Tractatuum,

24. *An Epiſcopus primam Tonſuram conferens ſine proprij Epiſcopi licentia incurrat pœnam ſuſpenſionis latam in* cap. cos, de temp. ordin. in 6. *Et ſupponitur, quod ſi Epiſcopus ſcienter, vel cum affectata ignorantia præſumit ordinare alienum Clericum ſine ſui ordinarij licentia eſt ſuſpenſus per annum a collatione ordinum. Et an ſi Epiſcopus primam Tonſuram laico alterius Diœceſis conferat, incurrat ſuſpenſionem collationis ordinum, vel tantum à collatione primæ Tonſuræ?* Ex p. 3. tract. 4. reſ. 193. alias 194. ibid.

25. *An Epiſcopus conferens primam Tonſuram in aliena Diœceſi incurrat ſuſpenſionem? Et an liceat Epiſcopo ordinare proprios ſubditos in aliena Diœceſi, ſi habeat licentiam ordinandi ſubditos Epiſcopi illius Diœceſis?* Ex p. 5. tract. 10. reſ. 45. p. 179.

26. *An Epiſcopus ordinans ſubditum alienum ex ratihabitione incurrat ſuſpenſionem concilij ſeſſ.* 23. *c.* 8. *Sunt enim aliqui caſus, in quibus datur excuſatio ab ea cenſura, quos ex Suarez explanatos inuenies in textu huius Reſolutionis.* Ex p. 5. tract. 10. reſ. 38. ibid.

27. *An Abbates conferentes Tonſuram, vel minores Ordines aliis quam ſuis ſubditis regularibus incurrant ſuſpenſionem? Et notatur Abbates conferentes Ordines minores nouitiis non eſſe ſuſpenſos, quamuis peccent.* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 42. ibid.

28. *An Abbates concedendo dimiſſorias nouitio incidant in ſuſpenſionem?* Ex p. 5. tract. 10. reſ. 43. p. 180.

29. *An Monachi Benedictini incurrant in ſuſpenſionem ſi non vtantur habitu preſcripto* in Clement. 1. §. Si quis autem de ſtatu Monach. Ex p. 5. tract. 10. reſolut. 44. ibid.

30. *An ſuſpenſus ob Ordine ſit ſuſpenſus à iure eligendi?* Ex p. 5. tract. 10. reſ. 21. ibid.

31. *An ſuſpenſus ab Ordine inferiori cenſeatur ſuſpenſus ab Ordine ſuperiori, ita vt ſi illum exerceat, incurrat irregularitatem vel an ſaltem peccet mortaliter? Et an qui ignoranter ſuſcepit Ordines ab Epiſcopo excommunicato incurrat ſuſpenſionem, ſed tamen ſi in ea celebret non incurrat irregularitatem?* Ex part. 5. tract. 10. reſolut. 5. ibid.

32. *An qui ab Epiſcopo excommunicato vitando ignoranter ſuſcepit Ordines, incurrat ſuſpenſionem? Idem eſt dicendum de illo, qui ordinem recipit a dicto Epiſcopo per metum cadentem in conſtantem virum?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 39. p. 181.

33. *An Regularis excommunicatus propter percuſſionem Clerici ſi recipiat Ordines, incurrat ſuſpenſionem? Et an hoc extendatur ad omnem irritum cenſura? Et aduertitur ad hoc vt ea cenſura incurratur requiri, vt Ordo recipiatur ſcienter in contemptum diſciplinæ Eccleſiaſticæ; vnde ignorans excommunicationem propter huiuſmodi impedimentum Ordines ſuſcepit, non incurrit cenſuram, quamuis ignorantia eſſet craſſa, vel etiam ſupina?* Ex p. 5. tract. 10. reſolut. 58. ibid.

34. *Puer in anno quinto ſuæ ætatis fuit promotus ab Epiſcopo ad primam Tonſuram, quæritur, quid iuris? Et an poſſit promoueri ad alios Ordines? Et inter alia quæ ſupponuntur docetur dictum puerum nullam ſuſpenſionem incurriſſe ſed concluditur diſpenſationem impetraſſe.* Ex p. 11. tr. 6. & Miſc. 6. reſ. 8. ibid.

35. *Quidam cum falſis dimiſſoriis ſumpſit minores Ordines, & poſtea cum excommunicatione occulta impetrauit beneficium quæſiuit à me, quid iuris? Et an collatio beneficij facta excommunicato probabiliter ſuam excommunicationem ignoranti, ſit valida? Et an excommunicatus cui tempore excommunicationis collatum fuit beneficium non faciat ſuos fructus beneficij, ſed eos teneatur reſtituere; ſi tamen bona fide ſeruiuit beneficio, poſſit recipere, aut retinere ſtipendium ſeruitio proportionatum & reſiduum non poteſt accipere &c? Et an ſi eligaris ad beneficium tempore quo habilis es acceptes vero illud, cum excommunicatus exiſtis valida ſit tua acceptatio? Ex quo ſequitur, ſi iſte qui acceptauit, moriatur excommunicatus ante abſolutionem, ad quem pertineat prouiſio talis beneficij? Et an in Eccleſia in qua eſt ius optandi pinguiorem præbendam validè excommunicatus eam optare poſſit?* Ex p. 11. tract. 5. & Miſc. 5. reſ. 2. p. 182.

36. *An ſi quis recipiat Ordines minores extra tempora, ante legitimam ætatem, vel ſine literis dimiſſoriis vel cum falſis incidat in ſuſpenſionem latam in Bullam Pij II. anno* 1401. *Et aduertitur, vt ſic ordinati Ordinibus ſacris ſuſpenduntur ab Ordinum executione & ideò ſi ante obtentam licentiam à proprio Epiſcopo miniſtrant fiunt irregulares.* Ex part. 5. tract. 10. reſolut. 30. p. 185.

37. *An recipiens Ordines extra tempora, vel ſine literis dimiſſoriis vel ante legitimam ætatem incurrat ſuſpenſionem? Et deducitur, an quando dubitatur, an lex fuerit promulgata, & ab vſu recepta, tunc non obliget lex, & ſi cenſuram, ſuſpenſionem, vel irregularitatem imponat? Et quid quando non ſumus in dubio, ſed quando adſunt opiniones probabiles hinc & indè? Et an quis in ſupradicto primo caſu poſſit obtinere diſpenſationem virtute Bullæ Cruciatæ, vel priuilegiorum Regularium?* Ex p. 11. tract. 4. & Miſc. 4. reſ. 7. ibid.

38. *De quodam Clerico, qui Ordinem Subdiaconatus ſuſcepit cum dimiſſoriis falſis. Et docetur ſupradictum Clericum incurriſſe ſuſpenſionem. Difficultas verò eſt, an incurrerit irregularitatem? Et notatur quod in vtroque Epiſcopus & Confeſſarius virtute Cruciatæ, & etiam regulares virtute priuilegiorum poſſunt diſpenſare.* Ex p. 11. tract. 6. & Miſc. 6. reſ. 4. p. 186.

39. *An ſi quis ſuſcipit Ordinem Sacrum ante legitimam ætatem vel ſine literis dimiſſoriis vel extra legitima tempora, incidat in ſuſpenſionem ex Bulla Pij II. & ſi celebret, incurrat irregularitatem? Et an ad incurrendam hanc ſuſpenſionem requiratur dolus, vel ſaltem culpa lata & mortalis, ita vt ignorantia etiam craſſa, ſi affectata non ſit, à ſuſpenſione, & irregularitate contrahenda excuſet?* Ex p. 3. tract. 4. reſ. 191. alias 192. p. 187.

40. *An qui non ſolum cum ignorantia inuincibili ſed etiam moraliter vincibili, & craſſa ordinatur ante legitimam ætatem extra tempora, &c. incurrat ſuſpenſionem latam à Pio II. Et an qui ita ordinatus eſt cum dolo, & tamen ſi poſtea facta pœnitentia celebret, credens id ſibi licere, incurrat irregularitatem?* Ex part. 5. tract. 10. reſolut. 32. ibid.

41. *An qui bona fide ordinatur ante legitimam ætatem incurrat ſuſpenſionem, & celebrando irregularitatem ex Bulla Pij II. Et an adueniente mala fide ſi ſit ordinatus ante legitimam ætatem celebret, incurrat irregularitatem? Et an ſaltem ita celebrando peccet mortaliter? Et an taliter ordinatus poſtquam peruenit ad legitimam ætatem, poſſit ſine vlla diſpenſatione celebrare, vel exercere actum Ordinis ſuſcepti? Et quid in caſu quo quis mala fide Ordines ante legitimam ætatem ſuſceperit? Et notatur recipientem ordinem mala fide ante legitimam ætatem non ſolum remanere ſuſpenſum ab executione Ordinis ſic mala fide ſuſcepti ſed etiam ab executione aliorum Ordinum ante legitimè ſuſceptorum.* Ex p. 3. tract. 4. reſ. 181. alias 182. p. 188.

42. *An ſuſpenſus propter Ordines ſuſceptos ante legitimam ætatem poſſit exercere Ordines alios ritè ſuſceptos?* Ex p. 5. tract. 10. reſ. 35. ibid.

43. *An ſuſpenſus ex ordinatione ante legitimam ætatem poſſit celebrare illa completa ſine alia diſpenſatione? Et quid eſt dicendum ſi quis culpabiliter omninò ante legitimam ætatem ſuſcepit Ordinem? Et quid, ſi inculpabiliter & iam eſt in legitima ætate, an poſſit exercere actum ſui Ordinis abſque incurſione irregularitatis? Et an talis ante ætatem ordinatus incurrat duas ſuſpenſiones, vnam ob delictum alteram verò ob defectum ætatis, ac proindè abſolutus à prima non cenſeatur abſolutus ab alia nec poteſt miniſtrare, donec attingat legitimā ætatem?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 54. p. 189.

44. *An*

44. *An ſuſpenſus iuxta Bullam Pij II. quia ſuſcepit Ordines ſacros extra tempora, ante legitimam ætatem, vel ſine dimiſſoriis, &c. diſpenſari poſſit ab Epiſcopo, vel à Superiore Regulari? Et idem eſt dicendum de irregularitate ob id contracta.* Ex part. 5. tract. 10. reſolut. 31. ibid.

45. *An qui ordinatur non ſeruatis temporum interſtitiis v. g. Diaconus, elapſo anno ab Ordine Subdiaconatus, incurrat ſuſpenſionem? Et an Epiſcopus poſſit diſpenſare ex cauſa rationabili in hoc? Et Abbas in caſibus, in quibus Tonſuram, & minores Ordines conferre poteſt, an diſpenſare valeat in interſtitiis? Et an hoc procedat in caſu, quo Abbates ſuos ſubditos cum dimiſſoriis remittant, vt ab Epiſcopis Ordinentur; nec tunc examinandos eſſe ab Epiſcopis, non obſtante Concilio Tridentino? Sed docetur, quod in receptione Ordinum minorum nulla requiruntur interſtitia, ſed poſſunt recipi eodem die, ſi videatur Epiſcopo; & de Minoribus ad Subdiaconatum remittitur ad vſum Prouinciæ.* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 40. ibid.

46. *An ordinati cum dimiſſoriis Capituli Sedis Vacantis infra annum incidant in ſuſpenſionem? Et alij quatuor caſus explanantur pro Capitulo Sede vacante & pro dimiſſoriis, & Ordinibus concedendis tempore Sedis vacantis.* Ex p. 4. tr. 10. reſ. 46. p. 190.

47. *An qui ficto titulo impetrat dimiſſorias, incurrat ſuſpenſionem latam in eos, qui ſine literis dimiſſoriis Ordinantur, v. g. qui ab ſictum patrimonium initiantur, &c. Et quid dicendum eſt de eo, qui patrimonio, aut donationi ſibi factæ renunciauit, ante quam literas dimiſſorias, vel Ordinem ſuſcepit, an contrahat in hac promotione ſuſpenſionem?* Ex part. 5. tract. 10. reſolut. 55. ibid.

48. *Quidam Clericus in hac Ciuitate ſuſcepit ſacros Ordines cum patrimonio ficto, & per multos annos celebrauit, quæſiuit, an in Ordinatione ratione patrimonij ficti incurrerit ſuſpenſionem, & poſtea celebrando irregularitatem?* Ex part. 2. tract. 16. & Miſc. 2. reſolut. 5. p. 191.

49. *An qui recipit Ordines cum patrimonio ficto, incidat in ſuſpenſionem? Ex quo infertur non incurriſſe in ſuſpenſionem quemdam Clericum, qui impetrauit à conſanguineo patrimonium, ad cuius titulum Ordinatus fuit, & promittens cum iuramento, quod ante donationem retrodonauit. Et an in aliquo caſu poſſit Epiſcopus diſpenſare, vt quis Ordinetur ſine patrimonio, vt v. g. ſi ſit doctus, & gradu inſignis? Et an Ordinatus, v. g. ad ſubdiaconatum ſine titulo poſſit aſcendere ad ſuperiores Ordines ſine diſpenſatione?* Ex part. 5. tract. 10. reſolut. 50. ibid.

50. *An Ordinatus cum patrimonio ficto, vt pote donato, & poſt Ordines illud reſtituat donanti, præter peccatum mortale incurrat ſuſpenſionem, & teneatur poſtea illud reſtituere?* Ex part. 3. tract. 4. reſolut. 183. alias 184. p. 192.

51. *An ſi quis renunciauit patrimonium poſt ſuſceptum Ordinem, incurrat ſuſpenſionem?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 57. p. 193.

52. *An Ordinatus ſine titulo cum ſola fideiuſſione alimentorum ſit ſuſpenſus?* Ex part. 5. tract. 10. reſolut. 48. ibid.

53. *An ignoranter promittens Epiſcopo ab eo alimenta non petiturus, ſi Ordinetur abſque titulo, incurrat ſuſpenſionem? Et quid de Epiſcopo in prædicto caſu? Et docetur in prædicto caſu non excuſari ignorantiam iuris.* Ex p. 5. tract. 10. reſ. 54. ibid.

54. *An qui fuit Ordinatus, ipſo neſciente, per munera, incurrat ſuſpenſionem, ſi poſtea hoc ratum habeat?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 56 ibid.

55. *An qui ignoranter Ordinatus fuit ſimoniace, ſi ſoluat amico pecuniam datam, incurrat ſuſpenſionem, & quid de beneficio ita ſimiliter obtento?* Ex part. 11. tract. 5. & Miſc. 5. reſ. 16. ibid.

56. *An ſi quis ſuſcipiat duos Ordines maiores eodem die, incurrat ipſo facto ſuſpenſionem? Idem dicendum eſt, ſi ſuſcipiat eodem die minores Ordines cum Subdiaconatu. Et an hoc intelligatur, non ſolum quandoquis ſumeret duos Ordines eodem die naturali, ſed etiam die iuris fictione canonica? Et an Epiſcopus poſſit ſimul Ordines minores cum Subdiaconatu conferre, vbi viguerit de hoc conſuetudo ante Concilium Tridentinum?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 36. p. 194.

57. *Quidam, relictis Ordinibus minoribus, Subdiaconatum recepit, quæritur, an ſuſpenſionem incurrerit, & inhabilitatem ad alios ſuſcipiendos, & irregularitatem, ſi miniſtret in Ordine ſuſcepto?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 47. p. 195.

58. *An Ordinatus per ſaltum incurrat ipſo facto ſuſpenſionem? Et quamuis promotus per ſaltum ſit impeditus ad ſuperiores Ordines ſuſcipiendos, an hoc impedimentum ſit irregularitas; & ſi irregularitas ſit, an illam Confeſſarius approbatus poſſit per Bullam diſpenſare? Et an cum promoto per ſaltum poſſit Epiſcopus diſpenſare, vt prætermiſſum Ordinem ſuſcipiat, & in Ordine malè ſuſcepto miniſtret, & ad ſuperiores aſcendat? Et an Epiſcopus poſſit diſpenſare etiam poſt adminiſtrationem in male ſuſcepto Ordine, ſi adminiſtratio fuit ex ignorantia Et tandem queritur, an hæc ſuſpenſio tolli poſſit per Bullam Cruciatæ?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 27. ibid.

59. *An Ordinatus per ſaltum ſit ſuſpenſus ab Ordinibus, quos legitime ſuſcepit? Et an adminiſtrando in Ordine, quem per ſaltum ſuſcepit, efficiatur irregularis?* Ex p. 6. tr. 10. reſ. 28. p. 196.

60. *An qui miniſtrat in Ordinibus per ſaltum ſuſceptis, indigeat Apoſtolica diſpenſatione, vel ſufficiat Epiſcopalis? Et an hoc etiam procedat non ſolum in maioribus, ſed etiam in minoribus Ordinibus? Et an Epiſcopus poſſit diſpenſare cum miniſtrante publice, & ſcienter in male ſuſcepto Ordine, vt prætermiſſum ſuſcipiat; & in male ſuſcepto miniſtret?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 29. ibid.

61. *An qui durante matrimonio ignoranter ſuſcepit Ordines, incurrat ſuſpenſionem? Et aliqua alia docentur circa præſentem quæſtionem pro durante matrimonio, & ſoluto.* Ex part. 5. tract. 10. reſolut. 59. ibid.

62. *An Sacerdos aſſiſtens matrimonio clandeſtino incurrat poſt Concilium Tridentinum ſuſpenſionem triennalem, de qua* in cap. vlt. §. final. de Clandeſt. deſponſat. *Et an ſuſpenſus ab Officio, quia interfuit matrimonio clandeſtino, non ſit ſuſpenſus à beneficio? Et notatur, quod vigore Concilij* ſeſſ. 24. c. 1. de matrim. *Parochus, aut alius Sacerdos, etiam Regularis, qui auſus fuerit matrimonialiter coniungere, aut benedicere alienos Parochianos abſque licentia proprij Parochi, ipſo iure ſuſpenſus manet. Et an in hoc caſu ceſſet pœna excommunicationis contra Religioſos matrimonia ſolemnizantes ſecundum Declarationem Cardinalium?* Ex part. 5. tract. 10. reſolut. 33. ibid.

63. *An Clericus ſuſpenſus ab Officiis Diuinis, ſi illa audiat, peccet, ſed non incurrat irregularitatem?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 12. p. 197.

64. *An venatio ſit Clericis licita, quia* in cap. 1. de Clerici venat. *Epiſcopis, Presbiteris, & Diaconis prohibitum eſt ſub pœna ſuſpenſionis? Et an, ſi tamen raro fiat cauſa recreationis, non ſit peccatum, & ſecus ſi frequens fiat?* Ex part. 3. tract. 6. & Miſc. 2. reſ. 19. ibid.

65. *An Clericus vtens veſtibus prohibitis incurrat ſuſpenſionem?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 51. ibid.

66. *An Clerici publicè concubinarij ſint ſuſpenſi? Et an qui Ordines ſuſcipit ab Epiſcopo notorio concubinario,*

nut fornicario, remaneat ſuſpenſus ab Ordinis executione? Ex p.5.tr.10.reſ.49.ibid.

Apendix ad aliquas alias quæſtiones, quæ ſimul pertinent ad hunc tract. 3. de Suſpenſione huius tomi quinti.

AN requiritur monitio ad valorem ſuſpenſionis? Et an ſuſpenſio, ſi abſolute non proferatur, ſed ferenda ſit, obliget ſub mortali? Et an cenſura ſententia ſub forma disiunctiua, v. g. præcipio hoc ſub pœna excommunicationis, vel ſuſpenſionis habeat effectum? Et an reus ſub tali forma teneatur ſaltem ad alterutrum? Et an, qui ſub hac forma cenſuram ferret, grauiter peccet? Et an ſi iudex ſit ſuſpenſus valide alium ſuſpendat? Et quid, ſi iudex ſuſpenſus ſit occultus? Et an ſi Epiſcopus prohibeat aliquid ſub pœna ſuſpenſionis, quis illam incurrat, ſi inuincibiliter eam ignoret? Idem eſt, ſi ſuſpenſio ſit lata à Pontifice. Et docetur, quanam dicatur ignorantia craſſa, & ſupina, lata, & vincibilis, vel ignorantia affectata. Et an dubius, vtrum ſuſpenſionem contraxerit, cenſendus ſit ſuſpenſus? Et an ignorantia ſuſpenſionis, ſi tamen non ſit craſſa, vel ſupina excuſet eius incurſionem, & pœnam legis, &c. Et an ſuſpenſio ſit actus irretractabilis ſeu irreparabilis ad ornatum Concilij Tridentini, à quo quis appellare poteſt a ſententia interloqutoria? Et an poſſit Epiſcopus præcipere Clerico peregrinaturo ſub pœna ſuſpenſionis, ne ludat, nec arma prohibita ferat, ne dicat Sacrum, & ſimilia in aliena Diœceſi? Et notatur ſuſpenſionem non poſſe validè ferri, ac proinde nec incurri niſi ob peccatum exterius inobedientia, & contumaciæ reſpectu Eccleſiæ? Et an abſolutio ſuſpenſionis valeat, ſi dicat Abſoluo te, non addendo à ſuſpenſione? Et quid, ſi detur inuito, vel non petenti, vt fieri ſolet in Sacramentali confeſſione ante abſolutionem peccatorum? Ex p 5. tr. 9 ex reſ. 18. 63. & 50. & in p. 3. tr. 6. ex reſ. 41. & 76. & in tract. 5. ex reſ. 13. & in p. 5. tr. 9. ex reſ. 17. & in p. 4. tr. 3. ex reſ. 35. & in p. 9. tr. 6. ex reſ. 13. & in tract. 8. ex reſ. 21. & in p. 5. tr. 9. ex reſ. 35. 55. & 31. Quæ hic ſunt ſupra in hoc ipſomet tom. 5. tr. 1. de Excommunicatione reſ. 4. 17. 21. 32. 11. 33. 34. 125. 35. 7. 104. 8. & 183.

An ſuſpenſi, & depoſiti verbaliter gaudeant priuilegio Canonis? Ex part. 9. tract. 4. ex reſolut. 13. Quæ hic ſunt ſupra in tract. 2. de Cenſura ob Percuſſionem Clerici reſ. 37.

An communis opinio Doctorum poſſit introducere aliquam ſuſpenſionem, v. g. per ſuſceptionem Ordinis per ſaltum, etiam ſi non ſit expreſſa in iure? Et an Epiſcopi in aliquo iure excipiantur ab incurrendo excommunicationem; quamuis excipiantur ab incurrendo ſuſpenſionem, quæ iure Generali fertur? Et an ſi quis in ſuſpenſione ſuſcipiat Ordines fiat irregularis? Et an ſuſpenſus ab Ordine fiat irregularis, ſi ad Ordinem ſuperiorem aſcendat? Et an Epiſcopus ſuſpenſus à Pontificalibus incurrat irregularitatem, ſi Miſſam celebret cum apparatu Epiſcopali? Et an ſuſpenſi fiant irregulares; ſi exerceant ea, quæ pertinent ad forum & iuriſdictionem exteriorem? Et notatur ſuſpenſum non incurrere irregularitatem, ſi exerceat ſolemniter actus minorum Ordinum. Et an ſuſpenſus ex Ordinatione ante legitimam ætatem, ſi canat Euangelium, & Epiſtolam in eamdem Ordinationis Miſſam, incurrat irregularitatem? Idem eſt de conſecrante ſimul cum Epiſcopo Ordinante. Et an Clericus ſodomita occultus ſit ſuſpenſus, & ſi celebret incurrat irregularitatem? Et an ſuſpenſio contracta Clericis Concubinariis ſit conſuetudine ſublata? Et an per adulterium non incurratur irregularitas ſed ſuſpenſio? Ex part. 8. tract. 7. ex reſ. 28. & in p. 4. tr. 2. ex reſolut. 53. & 92. & in p. 9 tract. 7. ex reſolut. 23. & & io part. 5. tr. 10. ex reſolut. 57. & in part. 2. tract. 17. ex reſolut. 69. & in p. 4. tract. 2. ex reſolut. 93. & in p. 10. tract. 11. ex reſolut. 26. Quæ hic ſunt infra in tr. 5. de Irregularitate huius tom. 5. reſ. 9. 10. 17. 14. 18. 37. 39. & 54.

An ſimoniacis occultis ſuſpenſio tollatur per pœnitentiam, & manifeſtis per Epiſcopum poſt pœnitentiam. Et an quando crimen ſimoniæ in beneficio eſt occultum ſolique ſuo authori notum, ſuſpenſionem ei inferat? Et an qui ignorauit datum fuiſſe pretium pro ſe Ordinanti, ſuſpenſionem vllam incurrat? Ex p. 11. tract. 5. ex reſ. 19. 7. & 56. Quæ hic ſunt infra in tr. 7. de Simonia reſ. 4. 18. & 32.

An ſuſpenſus à ſuſceptione Sacramentorum, incurrat irregularitatem ſuſcipiendo illa. Ex p. 5. tr. 10. ex reſ. 26. Quæ hic eſt infra in tr. 5. de Irregularitate reſ. 32.

An ſi in aliqua Synodo prohibeatur audire confeſſiones in domibus priuatis ſub pœna ſuſpenſionis, dictæ confeſſiones ſint nullæ, ſi efficiantur in priuatis domibus? Ex p. 8. tr. 7. ex reſ. 73. Quæ nunc inuenietur in tom. 1. tr. 3. de Pœnitentia reſ. 43.

An Sacerdos ſuſpenſus validè abſoluat? Ex p. 5. tr. 10. ex reſ. 52. Quæ hic reperietur in tom. 1. tr. 4. de Abſolutione ſacramentali reſ. 13.

An Sacerdos celebrans in Eccleſia polluta ante reconciliationem, ſit ſuſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ? Ex p. 6. tr. 6. ex reſ. 28. Quæ hic eſt in tom. 9. tr. 1. de Immunitate Eccleſiæ, & eius pollutione, & reconciliatione reſ. 139.

An qui audit Miſſam à Sacerdote ſuſpenſo, implent præceptum audiendi Miſſam in die feſto? Ex p. 10. tr. 11. ex reſ. 7. Quæ nunc inuenietur in tom. 2. tr. 5. de Audienda Miſſa in die feſto reſ. 15.

An Epiſcopus ſuſpenſus à Collatione Ordinum minorum poſſit, adhuc conferre Ordines maiores? Et an Epiſcopus ſuſpenſus ab Officio confirmandi, non ideo ſit ſuſpenſus ab Officia conſecrandi, & ordinandi? Et an quando quis ſuſpenditur ab adminiſtratione Sacramentorum, non ſuſpendatur à celebratione Miſſæ? Et an Epiſcopus ſuſpenſus validè conferat Ordines? Et notatur, quod ſi quis ordinaſſet aliquem ſubditum alterius Epiſcopi, quamuis ſuſpenſus maneret, tamen ſic ordinatus, ordinatus manet. Et an ſuſpenſio, quam ex ipſo iure ſacris ordinatus alias incurreret, minime contrahatur, ſi ab alieno Epiſcopo primam Tonſuram quis ſuſcipiat? Et an ſuſcipiens Ordines non ſeruatis temporum interſtitijs incidat in ſuſpenſionem, & Epiſcopus talem ordinans? Ex p. 5. tr. 10. ex reſ. 6. & in p. 8. tr. 2. ex reſ. 2. 8 & 10 & in p. 4 tr. 4. ex reſ. 209 Quæ hic reperientur in tom. 2. tr. 5. de Sacramento Ordinis reſ. 25. 24. 31. 38. & 92.

An Epiſcopus poſſit diſpenſare vigore Concilij Tridentini in omnibus ſuſpenſionibus Papalibus in foro conſcientiæ, & non ſolum cum ſuis ſubditis, ſed etiam cum forenſibus, ſcholaribus, Medicis, Prætoribus, Mercatoribus, &c. Et an Epiſcopus, qui habet poteſtatem diſpenſandi cum aliis, poſſit ſecum diſpenſare in ſuſpenſione? Ex p. 7. tract. 2. ex reſ. 9. 10. & 11. & in p. 10. tract. 14. ex reſ. 66. alias 64. Quæ hic ſunt in tom. 3. tr. 3. de Epiſcopis reſ. 10. 12. 43. & 18.

An Capitulum Sede vacante poſſit diſpenſare ſuper omnibus ſuſpenſionibus, quibus poteſt Epiſcopus vigore Concilij Tridentini ſeſſ. 24. c. 6 Ex p. 8 tr. 4. ex reſ 7. Quæ nunc inuenietur in tom. 3. tr. 3. de Capitulo Sede vacante reſ. 19.

An Clericus, & Religioſi ſuſpenſi teneantur dicere Horas Canonicas? Et quid de eo, qui beneficium ſuſcepit, dum erat ſuſpenſus? Ex p. 2. tr. 12. ex reſ. 40 & in p. 9. tr. 9. ex reſ. 22. Quæ hic reperientur in tom. 3. tract. 6. de Horis Canonicis reſ. 31. & 112.

An qui conſecratur in Epiſcopum ante legitimam ætatem triginta annorum incurrat ſuſpenſionem? Et an conſecratio Epiſcopalis ſuſcepta per ſaltum inducat ſuſpenſionem? Ex p. 12. tr. 1. ex reſ. 108. & 109. Quæ hic ſunt in tom. 4. tr. 8. de Conſecratione Epiſcopi reſ. 108. & 109.

An dubitans, ſitne aliqua lex ſuſpenſionem imponens vſu recepta, poſſit exiſtimare non eſſe vſu receptam?

Et

Et an lex pœnalis ſuſpenſionis obliget ad mortale? Et an pœna ſuſpenſionis triennalis ab Officio impoſita in cap. fin. §. vlt. de clandeſt. deſponſ. *fuerit correcta ſeu ablata per Concilium Trident.* ſeſſ. 24. c.1. *Sacerdotibus, qui Matrimoniis clandeſtinis interfuerint, & etiam Parochus, quamuis non interſint, ſi ſcientes talia matrimonia non prohibuerint, quando aſſiſtunt matrimonio clandeſtino inualido defectu teſtium? Et an Parochus, vel alius Sacerdos de eius licentia, ſi aſſiſtant matrimonio valido, clandeſtino tamen ob denunciationum omiſſionem incurrant in pœnam ſuſpenſionis dicti* cap. fin.? Ex p. 4. tr. 3. ex reſ. 14. & in p. 1. tr. 10. ex reſ. 21. & in p. 10. tr. 13. ex reſ. 14. *Quæ nunc inueniuntur* in tom. 6. tr. 1. de Legibus reſ. 41. 42. & 33.

An donatio facta pro patrimonio ad ſuſcipiendos Ordines, ſit in foro conſcientia retro donanda donatori? Et an talis ſit ordinatus nullam incurrat ſuſpenſionem, nec teneatur retrocedere donationem? Ex p. 8. tr. 6. ex reſ. 135. *Quæ hic reperietur* in tom. 6. tr. 7. de Donationibus reſ. 139.

An Religioſus nulliter profeſſus incurrat ſuſpenſionem, ſi ordines recipiat, & irregularitatem, ſi celebret? & peccet mortaliter? Et an Religioſi præter pœnas priuationis officiorum, & inhabilitatis ad illa introducentes fœminas in Monaſteriis, incurrant ſuſpenſionem à Diuinis, & excommunicationem per Bullam Pij V. Pontifici reſeruatam; de qua, ſi ſit occulta, an poſſit Epiſcopus abſoluere, quod idem dicendum eſt de Confeſſario virtute Cruciata? Et an ex Declaratione Sacræ Congregationis Cardinalium eiecti à Religione, & extra illam degentes ſint perpetuò ſuſpenſi ab exercitio Ordinum, ſublata Ordinariy locorum facultate dictam ſuſpenſionem relaxandi, aut moderandi? Et an Prælati Regulares poſſint abſoluere ſubditos ſuſpenſos propter Ordines ſuſceptos ante legitimam ætatem, vel abſque licentia, aut per ſaltum? Et an Prælati Regulares teneantur ferre cenſuras in ſcriptis, & aliter faciendo, an incurrant ſuſpenſionem? Et an Prælati Regulares poſſint diſpenſare cum ſæcularibus ſuper irregularitatem ortam ex delicto, vt v. g. ſi Sacerdos ſuſpenſus Ordines ſuſcipiat? Idem dicendum eſt virtute Iubilæi, & Cruciata. Et an Sacerdos delinquens in Monaſterio exempto, puta, ludens aleis, incurrat cenſuram ſuſpenſionis latam à ſuo Epiſcopo contra ludentes? Et an ſuſpenſus occultus ex delicto omnino occulto non teneatur abſtinere ſe ab vſu Ordinis, ne ſe prodeat? Ex p 3. tr. 2. ex reſ. 66. & in p. 4. tr. 2. ex reſ. 66. & 82. & in p. 3. tr. 2. ex reſ. 85. & in p. 5. tr. 9. ex reſ. 73. & in p. 9. tr. 8. ex reſ. 50. & in tract. 7. ex reſ. 49. & in p. 10. tr. 13. ex reſol. 38. *Quæ hic reperiuntur* in tom. 7. tract. 1. de Regularibus reſol. 246. 288. 187. 197. 135. 300. 197. & 294.

An Cardinales includantur in ſententia ſuſpenſionis à Summo Pontifice impoſita? Et an Cardinales in ſuis titulis poſſint ſuſpendere? Et quid de Vicario Cardinalis? Et aduertitur præceptum ſub pœna ſuſpenſionis non inducere peccatum mortale, niſi expreſſè, & verbis æquiualentibus id ſignificetur. Ex p. 5. tr. 2. ex reſ. 46.. & 12. & in p. 12. tr. 12. ex reſ. 15. *Quæ hic ſunt* in tom. 9. tr. 7. de Cardinalibus reſ. 32. 39. & 108.

TRACTATVS IV.

De Interdicto. p. 198.

1. *AN interdictum perſonale ſpeciale poſſit fieri pro culpa veniali?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 79. alias 78. ibid.
2. *An interdictum perſonale generale poſſit fieri pro debito pecuniario?* Ex part. 5. tract. 10. reſol. 80. alias 79.. ibid.
3. *Quale peccatum ſit violare interdictum? Et an laicus non interdictus, ſi ſine vi, aut ſcandalo audiat Officia Diuina, præter Miſſam in loco interdicto, peccet mortaliter?* Ex part. 5. tract. 10. ex reſ. 69. alias 68. ibid.
4. *An in violatione interdicti detur paruitas materia?* Ex p. 5. tr. 5. reſ. 59. p. 199.
5. *An ſit peccatum mortale dicere Miſſam tempore interdicti, omiſſa vna circunſtantia ex requiſitis in* cap. Alma mater, *vt v. g. facere Sacrum apertis ianuis, &c.* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 66. alias 65. ibid.
6. *An prohibitus celebrare in loco delicti, poſſit celebrare, v. g. in Eccleſia Patrum Capucinorum, vel Carmelitarum propè Vrbem exiſtente?* Ex part. 4. tr. 4. & Miſc. 19. reſ. 123. ibid.
7. *An licitum ſit celebrare coram perſonis interdictis? Sed difficultas eſt, ſi perſona expelli non poſſit quid eſt faciendum?* Ex part. 5. tract. 10. reſol. 65. alias 64. p. 200.
8. *An deficiente Clerico, poſſit Sacerdos accipere laicum ad ſeruiendum Miſſæ? Et an in dicto caſu poſſit celebrare cum duobus Miniſtris laicis?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 88. alias 87. ibid.
9. *An Sacerdotes, qui poſſunt in interdicto Miſſam dicere, & Clerici diuinis Officiis aſſiſtere, poſſint etiam communicare abſque celebratione?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 83. alias 82. ibid.
10. *An laici, quibus tempore interdicti licitum eſt in aliquibus diebus Miſſam audire, poſſint etiam Sacram Eucharistiam ſumere? Et an, ſi tempore interdicti occurrat præceptum ſumendi Euchariſtiam, vt in Paſchate Reſurrectionis, poterit dari ſæcularibus?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 84. alias 83. p. 201.
11. *An tempore interdicti, quando celebrantur diuina Officia ex priuilegio per Feſta Paſchatum intelligantur tantum primi dies? Et an dicta Feſta Paſchatum accipienda ſunt à primis Veſperis iuxta morem, quo Eccleſia ſolet Feſtiuitates inchoare? Adde Feſtum Paſchatis poſſe ſumi ſaltem à* Gloria in excelſis *Sacri diei Sabbathi. Et aliqua alia circa ſupradictas, & circa celebrationem feſtiuam Corporis Chriſti, & eius Octauas explanantur in prædicto caſu tempore interdicti.* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 61. ibid.
12. *An Clerici coniugati poſſint intereſſe diuinis Officiis tempore interdicti?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 86. alias 85. p. 202.
13. *An qui habet duo domicilia, alterum in loco interdicto, & alterum in loco non interdicto, cenſeatur ipſe interdictus?* Ex part. 5. tract. 10. reſolut. 71. alias 70. ibid.
14. *An licitum ſit alicui non interdicto audire Miſſam Sacerdotis interdicti perſonaliter?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 64. ibid.
15. *De pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ appoſita ab Vrbano VIII. in Bulla contra non reſidentes. Et clare, & breuiter explicatur, quid importet dicta pœna. Et in prædicto caſu quæritur, an ſi quis ita interdictus celebret intra Eccleſiam, fiat irregularis? Et quid, ſi tantum audiat Officia diuina? Et an Epiſcopus interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ poſſit intra illam recipere Sacramenta? Et an poſſit in Eccleſia exercere actum iuriſdictionis pro foro interno? Et inter alia alij decem caſus curſim adnotantur, in quibus Epiſcopis interdicitur ingreſſus Eccleſiæ.* Ex p. 10. tr. 13. & Miſc. 3. reſ. 2. ibid.
16. *An interdicto ab ingreſſu Eccleſiæ prohibeatur omnis ingreſſus? Et an ſaltem dum celebratur diuinum Officium, poſſit talis interdictus ibi orare loqui, diſputare, & concionem audire?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 73. alias 72. p. 203.
17. *An interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ poſſit intra illam recipere Sacramenta?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 74. alias 73. ibid.

18. *An interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ poſſit in Cœmeterio Officia diuina audire, & Miſſam celebrare?* Ex p.5. tr.10. reſ.76. alias 75. p. 204.

19. *An interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ, ſi moriatur cum ſignis pœnitentiæ, ſit abſoluendus, vt poſſit ſepeliri in loco ſacro?* Ex p.5. tr.10. reſ.75. alias 74. ibid.

20. *An in interdicto perſonali generali licita ſit Eccleſiaſtica ſepultura?* Ex p.5 tr.10. reſ.67. alias 66. ibid.

21. *An qui tempore interdicti habent priuilegium particulare aſſiſtendi Diuinis Officiis, vel intereſſentes in diebus Paſchatis, Pentecoſtes, &c. poſſint in loco ſacro ſepeliri?* Ex p.5. tr.10. reſ.68. alias 67. ibid.

22. *An Epiſcopus poſſit ſuſpendere interdictum?* Ex p.5. tr.10. reſ 70. alias 69. p.205.

23. *An Confeſſarius poſſit tollere interdictum perſonale particulare ſine reſeruatione latum poſt ſatisfactionem, vel ſatisfaciendi cautionem?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 72. alias 71. ibid.

24. *An interdicto Clero, intelligantur interdicti Religioſi? Et quid, ſi Religioſus habeat beneficium ſæculare, v.g. Paſtoratum, Canonicatum, &c. ita vt cenſeatur à ſuis ſegregatus? Et quid eſt dicendum, ſi cenſura feratur ſub nomine Perſonarum Eccleſiaſticarum; an comprehendantur Religioſi, etiam Conuerſi, Moniales, Nouitij, & Eremitæ?* Ex p.5. tr.10. reſ.81. alias 80. p. 206.

Appendix ad reliquas difficultates miſtas, quæ ſimul pertinent ad iſtum. *tract. 4. de Interdicto huius tomi quinti.*

AN Pontifex poſſit aliquibus interdicere vſum Sacramentorum? Et pro praxi huius quæſtionis aliqui caſus valde notandi explanantur in textu huius Reſolutionis. Ex part. 8. tract. 1. ex reſ. 79. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 3. tract. 1. de Poteſtate Pontificis quoad Sacramenta reſ. 2.

An Capitulum Sede vacante poſſit ponere interdictum perſonale, & locale, & etiam ceſſationem à diuinis? Ex p.8. tr.4. ex reſ.11. *Quæ hic reperitur* in tom. 3. tr. 5. de Capitulo Sede vacante reſ. 30.

An requiratur monitio ad valorem interdicti? Et an interdictum, ſi abſolute non proferatur, ſed ferendum ſit, obliget etiam ſub mortali? Et an ſi iudex ſit interdictus, validè alium interdicat? Et an ſi quis inuincibiliter ignorat interdictum, incurrat illud? Et an dubius, an contraxerit interdictum, cenſendus ſit interdictus? Et an interdictum ſit actus irretractabilis, ſeu irreparabilis ad tenorem Concilij Tridentini, à quo appellare poſſit ſubditus à ſententia interlocutoria? Et an interdictum non poſſit validè ferri, ac proinde neque incurri niſi ob peccatum exterius inobedientiæ, ſeu contumaciæ reſpectu Eccleſiæ? Et an pueri, ſi ante vſum rationis decedant, poſſint ſepeliri in loco interdicto? Ex p.5. tr.9. ex reſ.18. & in p. 3. tr. 6. ex reſ. 76. & in p. 5. tract. 9. ex reſ. 50. & in p. 3. tr. 6. ex reſ. 41. & in p. 5. tr. 9. ex reſ. 17. & in p 9. tr. 6. ex reſ. 13. & in p. 4. tract. 3. ex reſ. 35. & in p. 9. tract. 8. ex reſ. 21. & in p. 5. tr. 9. ex reſ. 55. & in p. 3. tract. 6. ex reſ. 88. *Quæ hic ſunt ſupra in hoc ipſomet* tom. 5. tr. 1. de Excommunicatione reſ. 411. 21. 32. 34. 35. 125. 7. 8. & 108.

An dubius ſit ne aliqua lex interdictum imponens vſu recepta, poſſit exiſtimare non eſſe vſu receptam? Et an lex pœnalis interdicti obliget ad mortale? Ex part. 4. tract. 3. ex reſ. 14. & in p. 1. tract. 10. ex reſolut. 21. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 6. tract. 1. de Legibus reſolut. 41. & 42.

An liceat miniſtrare Sacramentum Confirmationis perſonaliter interdicto, qui cauſam dederit? Et an qui ſic miniſtrat hoc Sacramentum non peccet per violationem interdicti, ſed quia miniſtrat in peccato mortali, & proinde non facit duo peccata; primo, quia miniſtrat in peccato; ſecundo, quia violat interdictum? Ex p.5. tr.10. ex reſ.63. *Quæ hic reperitur* in tom. 1. tr. 2. de Confirmatione reſ. 20.

An Sacramentum Pœnitentiæ miniſtratum à Sacerdote interdicto ſit nullum, & eius abſolutio inualida? Et an Sacerdos interdictus, præſente alio ſine prædicto impedimento, poſſit abſoluere moribundum? Ex part. 3. tract. 3. ex reſ. 6. & in p. 4. tract. 2. ex reſ. 68. *Quæ hic ſunt* in tom. 1. tr. 4. de Abſolutione ſacramentali reſ. 43. & 15.

An tempore interdicti poſſit Miſſa celebrari in quocumque Oratorio ab Epiſcopo approbato? Et an tempore interdicti poſſit Miſſa celebrari in priuato Oratorio coram familiaribus vigore Cruciatæ, ſi non adſit præſens Dominus? Et an deſignatio Oratorij priuati virtute Cruciatæ tempore interdicti poſſit fieri à quocumque Ordinario? Et quinam intelligantur ſub nomine domeſticorum, vt poſſint in Oratorio priuato audire Miſſam tempore interdicti vigore Bullæ Cruciatæ? Et notatur, quod Sacerdos priuilegiatus tempore interdicti vigore Cruciatæ poteſt eligere laicum, ſi Miniſtrum priuilegiatum non reperiat, vt inſeruiat Sacro. Et an tempore interdicti, vt quis poſſit celebrare domi in Oratorio priuato virtute Cruciatæ, ſit omnino neceſſaria licentia Epiſcopi? Et an in priuatis Oratoriis virtute Cruciatæ non ſolum in diebus conceſſis, ſed in Feſtiuitatibus prohibitis tempore interdicti, poſſit ibi Miſſam celebrari, & audiri? Et quis teneatur ſumere Bullam Cruciatæ, vt tempore interdicti audiat Miſſam? Ex part. 5. tract. 10. ex reſolut. 60. & in p. 4. tract. 4. ex reſ. 13. & 76. & in p. 9. tract. 1. ex reſ. 26. 27. & 19. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 4. tract. 2. de Oratoriis reſolut. 38. 39. 55. 50. 51. & 36.

An Bulla Cruciatæ ſuſpendat priuilegia, quæ habent Regulares celebrandi tempore interdicti in aliquibus Feſtiuitatibus, in quibus omnes admittunt ad Officia diuina, & ad recipiendum Sacramenta? Et an tempore interdicti, ſi quis habeat Bullam Cruciatæ, teneatur Miſſam audire? Et qui in dicto caſu Miſſam audit, an teneatur aliquas preces pro vnione Principum Chriſtianorum contra Infideles emittere ſub onere peccati mortalis, vel ſaltem venialis? Ex part. 1. tract. 11. ex reſ. 87. & 2. *Quæ hic reperiuntur* in tom. 4. tract. 3. de Bulla Cruciatæ reſ. 125. & 124.

An priuilegia Mendicantium ſint reuocata per Concilium Tridentinum ſeſſ. 25. cap. 12. de reformat. *quoad celebrandum tempore interdicti? Et an Epiſcopus poſſit interdicere famulos Religioſorum ſine ſpeciali mandato Romani Pontificis? Et an Epiſcopi poſſint præcipere Regularibus, vt interdicta ab Apoſtolica Sede, vel propria authoritate lata populo denuncient?* Ex part. 4. tract. 4. ex reſ. 213. & in p. 5. tract. 9. ex reſ. 43. & in p 11. tract. 2. ex reſ. 21. *Quæ hic ſunt* in tom. 7. tr. 1. de Regularibus reſ. 125. 43. & 40.

An qui audit Miſſam à Sacerdote interdicto, ſatisfaciat præcepto audiendi Miſſam in die feſtiuo? Et ſi forte contingat, vt in vrbe plura eſſent Templa, & loca interdicta, longeque diſtaret Eccleſia aliqua intra vrbem, vel in ſuburbiis libera ab interdicto, teneatur quis in die feſto eo ire, vt audiat Miſſam? Ex p.10. tr.11. ex reſ 7 & 8. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 2. tr. 3. de Audienda Miſſa in die feſto reſ. 15. & 16.

An Moribundus ſenſu carens ſit vngendus tempore interdicti, non valens alia Sacramenta recipere, ſi non habeat Bullam Cruciatæ; & hoc etiam in dicto caſu à Sacerdote excommunicato, & denunciato? Ex part. 5. tract. 3. ex reſol. 89. & in tractatu 10. ex reſol. 78. alias 77. & in p. 3. tr. 4. ex reſ. 170. alias 171. *Quæ hic reperientur* in tom. 2. tr. 4. de Extrema-Vnctione reſ. 31. 32. & 33.

An Epiſcopus interdictus validè conferat Ordines? Et an interdictus

interdictus à Sacro faciendo poſſit Ordines conferre? Ex part. 8. tr. 2. ex reſ. 2. & in p. 5. tr. 10. ex reſ. 87. alias 86. *Quæ hic ſunt* in tom. 2. tr. 5. de Sacramento Ordinis reſ. 24. & 26.

An ordinatus ab Epiſcopo interdicto gaudeat priuilegio fori? Ex p. 4. tr. 1. ex reſ. 26. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 9. tr. 2. de Immunitate Eccleſiaſtica reſ. 146.

An licitè contrahatur matrimonium tempore interdicti? Et quid, ſi ipſi contrahentes ſint ſpecialiter interdicti? Et an tempore interdicti poſſint fieri matrimonij benedictiones? Et an ſaltem poſſint fieri benedictiones nuptiales in diebus, in quibus permittuntur diuina Officia, vt Paſchatis, &c. Ex p. 3. tr. 4. ex reſ. 266. alias 267. & in p. 5. tr. 10. ex reſ. 82. & 85. alias 81. & 84. *Quæ hic reperiuntur* in tom. 2. tr. 6. de Matrimonio reſ. 107. 108. & 109.

An Clerici interdicti teneantur dicere Horas Canonicas? Ex p. 2. tr. 12. ex reſ. 40. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 3. tr. 6. de Horis Canonicis reſ. 31.

An Clerici interdicti gaudeant priuilegio Canonis? Ex p. 9. tr. 4. ex reſ. 13. *Quæ hic eſt ſupra* in tr. 2. de cenſura ob percuſſionem Clerici reſ. 27.

Nota, quod in proxime præterito tractatu de ſuſpenſione inuenies aliquas paruas, & paucas difficultates etiam pro hoc tract. de Interdicto in reſ. 7. 8. 10. 11. 19. & 38. & non in aliis Reſ. præcitati tractatus.

An interdictus incurrat irregularitatem, ſi exerceat ſolemniter actus minorum Ordinum? Et an ſi quis interdictus recipiat Ordinem ſacrum, fiat irregularis? Et an Epiſcopi in aliquo iure excipiantur ab incurrendo interdictum, quæ iure generali fertur? Ex p. 4. tr. 2. ex reſ. 92. & in p. 9. tr. 7. ex reſ. 23. & in p. 4. tr. 2. ex reſ. 53. *Quæ hic ſunt infra in hoc ipſomet* tom. 5. tr. 5. de Irregularitate reſ. 39. 14. & 10.

An Cardinales includantur in ſententia interdicti à Summo Pontifice impoſita? Et an Cardinales poſſint in ſuis titulis interdicere? Et quid de Vicario Cardinalis? Et docetur, quod omnibus parturientibus, aut proficiſcentibus ad bellum poteſt tempore interdicti miniſtrari Euchariſtia, & abſolui à quocumque Sacerdote etiam non approbato ab omnibus caſibus, & cenſuris. Ex p. 5. tr. 2. ex reſ. 46. & 12. & in p. 12. tr. 2. ex reſ. 33. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 9. tr. 7. de Cardinalibus reſ. 32. 39. & 126.

An liceat tempore interdicti conſecrationem Epiſcoporum miniſtrare? Et an ſaltem tempore interdicti liceat miniſtrare conſecrationem Epiſcoporum in illis quatuor Feſtiuitatibus, in quibus ex indulto cap. Alma. *permittitur celebratio ſolemnis diuinorum Officiorum? Et an poſſint miniſtrari Ordines tempore interdicti, quamuis locus ſit interdictus ab ipſo ordinante? Et an ex iure antiquo, & nouo Ordinum miniſtratio tempore interdicti ſit prohibita? Idem eſt de aliis Sacramentis, exceptis Baptiſmi, & Pœnitentiæ. Et an ſaltem Sabbato Sancto in loco interdicto poſſit Epiſcopus conferre conſecrationem Epiſcopalem?* Ex p. 12. tr. 1. ex reſ. 100. & 101. *Quæ hic reperientur* in tom. 4. tr. 8. de Conſecratione Epiſcopi reſ. etiam 100. & 101.

An ſi Eccleſia ſit interdicta, & Cœmeteria, gaudeat immunitate quis ad eam confugerit? Ex p. 6. tr. 1. & reſ. 1. & 6. *Quæ hic ſunt* in tom. 9. tr. 1. de Immunitate Eccleſiæ reſ. 6. & 8.

An non ſolum Clericus, ſed etiam laicus poſſit in articulo mortis abſoluere ab interdicto perſonali? Ex p. 5. tr. 9. ex reſ. 7. *Quæ hic eſt ſupra in hoc ipſomet* tom. 5. tr. 1. de Excommunicatione reſ. 210.

An Epiſcopus, qui poteſt cum ſuis ſubditis diſpenſare in interdicto, poſſit ſecum diſpenſare? Ex p. 10. tr. 14. ex reſ. 66. alias 64. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 3. tr. 3. de Epiſcopis reſ. 18.

TRACTATVS V.

De Irregularitate, atque de eius Diſpenſatione. p. 206.

1. *AN ad incurrendam irregularitatem, quæ culpa ſequatur, ſufficiat peccatum veniale: Et an Papa poſſit imponere irregularitatem pro ob peccatum veniale?* Ex part. 4. tr. 4. & Miſc. reſ. 41. ibid.

2. *Ex occaſione cuiuſdam homicidij caſualis fuit olim à me quæſitum. Vtrum ad irregularitatem ex delicto incurrendam requiratur culpa mortalis, ita vt negligentia venialis non ſufficiat?* Ex part. 2. tract. 16. & Miſc. 2. reſol. 18. alias 20.

3. *An ſuſpenſio, interdictum, & irregularitas, &c. incurrantur propter culpam venialem?* Ex p. 3. tr. 6. & Miſc. 2. reſ. 51. p. 207.

4. *An irregularitas ex delicto incurratur, ſi delinquens neſciat peccatum, ſed ignorat ius poſitiuum prohibens ſub dicta pœna irregularitatis?* Ex p. 3. tr. 5 & Miſc. 1. reſ. 67. ibid.

5. *An quis incurrat irregularitatem, ſi committat aliquid quod ſit iure naturæ prohibitum, vel homicidium, ignorans tamen eſſe prohibitum iure Eccleſiaſtico, aut ſaltem pœnam irregularitatis ei eſſe annexam?* Ex part. 4. tr. 2. reſ. 36. ibid.

6. *An ignorans alicui actui impoſitam eſſe irregularitatem excuſetur ab illa? Idem dicendum eſt de pœna excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, etiamſi ignorantia ſit vincibilis, dummodo non ſit craſſa, vel ſupina. Et docetur, quod irregularitas ex homicidio, vel mutilatione, licet videatur eſſe ex delicto, includit præcipuè defectum lenitatis, & ideò incurritur, licet occidens ignoret homicidio illam impoſitam eſſe, & hoc dubium eſt valdè notandum, quia quotidianum, & à paucis deciſum.* Ex p. 4. tr. 2. reſ. 85. p. 208.

7. *An ignorans homicidio eſſe annexam irregularitatem excuſetur ab illius incurſione? Ex quo oritur hæc alia difficilis quæſtio. An qui ſcienter acceſſit ad conſanguineam vxoris ſuæ, ignorans tamen priuationem petendi debitum eſſe ab Eccleſia ob hoc peccatum impoſitam, illam non incurrat, & ſic non egeat diſpenſatione, vt à ſua vxore petat debitum?* Ex part. 9. tract. 7. & Miſc. 2. reſol. 19. p. 202.

8. *An irregularitas incurratur in aliquo caſu à iure non expreſſo? Et quid eſt dicendum, quando dubium eſt de iure, hoc eſt, an ſit pro aliquo delicto commiſſo impoſita à iure aliqua irregularitas; an tunc iudicandum ſit non eſſe irregularitatem in eo caſu conſtitutam?* Ex part. 4. tr. 2. reſ. 80. ibid.

9. *An communis opinio Doctorum poſſit introducere aliquam irregularitatem, etiam ſi clarè non ſit expreſſa in iure? Idem cenſendum eſt de quibuſdam cenſuris, v. g. ſuſpenſionis propter ſuſceptionem Ordinis per ſaltum.* Ex p. 8. tr. 7. & Miſc. reſ. 28. p. 210.

10. *An Epiſcopi incurrant irregularitatem, quæ fertur aliquo iure generali? Et an aliquo iure Epiſcopi excipiantur ab incurrendo excommunicationem, quamuis excipiantur ab incurrendo ſuſpenſionem, & interdictum, quæ iure generali feruntur, quæ ſunt diſtincta ab irregularitate, & excommunicatione?* Ex p. 4. tr. 2. reſ. 53. ibid.

11. *An Epiſcopus incurrat irregularitatem, ſi concedat licentiam iudici laico exhumandi corpus occiſi ab Eccleſia ad finem capiendi informationem de delicto in genere? & in §. vltimo huius Reſolutionis inuenies aliud pulchrum dubium notabile, & graue.* Ex part. 4. tr. 2. reſ. 95. ibid.

12. *An irregulares poſſint initiari prima Tonſura ſine præuia diſpenſatione? Ex quo infertur, an prima Tonſura ſit Ordo?* Ex p.4.tr.2.reſ.88.p. 211.

13. *An initiatus Ordinibus minoribus, & Sacris non ſuſcepta Tonſura ſit irregularis, & teneatur dictam Tonſuram ſumere? Ex quo deducitur, an Tonſura ſit Ordo?* Ex p.5.tr.8. & Miſc.3. reſ.29. ibid.

14. *An excommunicatus, ſi ſumat minores Ordines, efficiatur irregularis? Et quid, ſi ſuſcipiat Ordinem ſacrum? Ex quo ſequitur, quod excommunicatus minori excommunicatione recipiens primam Tonſuram non eſt irregularis. Et an, qui in ſuſpenſione, & interdicta recipit Ordinem ſacrum, fiat irregularis?* Ex p.9. tr. 7. & Miſc. 2. reſ. 23. p. 212.

15. *An efficiatur irregularis, ſi quis recipiat Ordines furtiuo, vt v. g. qui non examinatur, neque admiſſus ſuſcipit Ordines, &c. Et quid eſt dicendum de aliis caſibus ſæpius in praxi occurrentibus, quos in §. penult. & vlt. huius Reſolutionis diſcuſſos inuenies? Et an quando tempore Ordinationis Epiſcopi ferunt excommunicationem contra furtiue, &c. Ordinationi ſe ingerentes, dicta irregularitas regulariter ſit Papæ reſeruata, ita vt Epiſcopus in ea diſpenſare non poſſit?* Ex p.4.tr.2.reſ.55. ibid.

16. *An ſit irregularis Latinus, ſi Ordinetur à Græco, vel Græcus, ſi ordinetur à Latino? Et quid, ſi ordinetur ab Epiſcopo ſchiſmatico, non obſtante inſtructione Clem. VIII. ſuper ritibus Græcorum anno* 1595. Ex p.4.tract.2.reſ.54. p. 213.

17. *An ſuſpenſus ab Ordine incurrat irregularitatem, ſi ad Ordinem ſuperiorem aſcendat? Et docetur primum Sacrificium non æſtimari actum illum celebrationis tunc ab Ordinatis. Et an Epiſcopus ſuſpenſus à Pontificalibus incurrat irregularitatem ſi Miſſam celebret cum apparatu Epiſcopali? Et an excommunicati, & ſuſpenſi, fiant irregulares, ſi exerceant ea, quæ pertinent ad iuriſdictionem fori exterioris? Et quid, ſi Parochus excommunicatus matrimonio aſſiſtat, an incurrat irregularitatem? Et docetur excommunicatum, ſuſpenſum, & interdictum non incurrere irregularitatem, ſi exerceant ſolenniter actus minorum Ordinum.* Ex p.4 tr.2.reſ 92. ibid.

18. *An ſuſpenſus ex Ordinatione ante legitimam ætatem, ſi canat Euangelium, & Epiſtolam in eadem Miſſa, incurrat irregularitatem? Et notatur, quod Sacerdos Ordinatione ſua incurrens hanc ſuſpenſionem, non ſit irregularis conſecrando ſimul cum Ordinante, nec Diaconus tunc canens Euangelium.* Ex part.10. tract. 10. reſ. 37. ibid.

19. *An Parochus, qui rebaptizauit ſub conditione infantem expoſitum cum ſchedula de collato Baptiſmo, ſit tanquam irregularis repellendus à Collatione eiuſdem beneficij? Et reſolutio huius quæſtionis pendet ex ea, an illicitè baptizetur infans expoſitus cum ſchedula teſtificante illum fuiſſe baptizatum? Et quid ſi talis expoſitus fuiſſet inter Saracenos, aut Indios, etiam ſi haberet tale teſtimonium, aut ſchedulam teſtificantem eſſe baptizatum?* Ex p.10. tr.16 & Miſc.6. reſ. 87. p. 214.

20. *An rebaptizantes ſolenniter ſub conditione incurrant irregularitatem?* Ex part. 3. tract. 4. reſolut. 9. ibid.

21. *An rebaptizantes aliquem ſub conditione ſint irregulares? Et an infans ab Infidelibus captus, ſit poſtea baptizandus ſub conditione? Pro quo caſu adducitur pulchrum dubium, & multa explanantur, quæ contingere poſſunt pro Baptiſmo in dicto caſu, & aliis.* Ex p.3. tr. ꝯ. addit. reſ. 10. p. 215.

22. *An laicus celebrans Miſſam, & ſolenniter baptizans, vel ſacramentaliter abſoluens incurrat irregularitatem? Et an in dicta irregularitate contracta à ſolis Clericis ſi non Sacerdotes confeſſiones audiant, &c. vt aſcendant ad ſuperiores Ordines ſolus Papa diſpenſare poſſit, in ſuſceptis verò vt miniſtrent, proprius Epiſcopus? Et quid, ſi delictum occultum ſit, an tunc Epiſcopus diſpenſare poſſit ad vlteriores Ordines? Et an per Bullam Cruciatam quoad vtrumque effectum hæc irregularitas tolli poſſit?* Ex p 4. tr.2. reſ.77. p. 216.

23. *An ſtando in opinione Doctorum aſſerentium laicum non poſſe in articulo mortis, abſente Sacerdote, infirmum communicare; an tamen, ſi hoc faciat, incurrat irregularitatem? Et an ſi Subdiaconus adminiſtrat Euchariſtiam extra extremam neceſſitatem, irregularis maneat? Et an Diaconus miniſtrans Euchariſtiam incurrat irregularitatem, ſi id faciat ſine commiſſione Sacerdotis, & extra extremam, vel grauem neceſſitatem? Et an Diacono ex Officio competat Euchariſtiæ diſpenſatio? Et quid de diſpenſatione ſanguinis? Difficultas vero eſt, an nulla vrgente neceſſitate poſſit Diaconus iuſſu Sacerdotis hoc Sacramentum miniſtrare? Et an adhuc in caſu neceſſitatis, poſſit, prohibente Sacerdote, vel Epiſcopo, Diaconus Viaticum miniſtrare? Et an ſit licitum, abſente, vel deficiente Sacerdote in die Paraſceues in Altari Hoſtiam Conſecratam conſumere, & reliquas cæremonias peragere? Et an poſſit tamen Diaconus Hoſtiam conſecratam ex Altari deferre ad ſepulchrum in die Paraſceues, ſicut poteſt idem Sacramentum ex vno Altari ad aliud transferre? Et tandem curſim infertur, quod laicus ſolenniter baptizans non ſit irregularis; & fingens ſe Sacerdotem & abſoluens ſacramentaliter non ſit irregularis; nec erit irregularis laicus, qui cum ſtola, & ſuperpelliceo concionem habuerit in Eccleſia tanquam Diaconus.* Ex p.11.tr.7. & Miſc. 7. reſ. 44. ibid.

24. *An incurrat irregularitatem is, qui ſine Ordine requiſito adminiſtrat alia Sacramenta, quam ſolemnem Baptiſmum, & Sacrificium Miſſæ? Et ſupponitur quod irregularis efficitur, qui miniſtrat in Ordine, quem non habet. Sed limitatur primò ad Ordines ſacros, nam ſi in Minoribus miniſtret etiam ſolenniter, non erit irregularis. Secundo, vt miniſtret ſcienter, & non ex ignorantia, putans bona fide ſe habere talem Ordinem. Tertio, vt miniſtret ſolenniter. Et quæritur, an ſupradicta irregularitas ſolos Clericos, aut etiam laicos comprehendat? Et notatur per abſolutionem ſacramentalem præſtitam ab eo, qui ordinatus non eſt, irregularitatem non induci. Et an hanc irregularitatem non incurreres, ſi matrimonio aſſiſteres tanquam Parochus, cum tamen Parochus non ſis? Et docetur exercentem Officium Ordinis, quem non habet non fore irregularem, ſi illam præſtet abſque intentione vſurpandi Ordinis vſum.* Ex p. 10. tr.11. & Miſc. 1. reſ. 21. p. 217.

25. *An qui ſine Ordine requiſito adminiſtrat Sacramenta, ſit irregularis? Et an laicus exercens actum Ordinis, v. g. ſacramentaliter abſoluens, &c. incurrat irregularitatem? Et in textu huius Reſolutionis multi, & diuerſi caſus adducuntur pro praxi prædictarum quæſtionum.* Ex p. 4. tr. 2. reſ. 56. p. 219.

26. *An Clericus nondum Sacerdos, ſi excipiat alicuius confeſſionem, efficiatur irregularis? Et an in irregularitate exercendi Ordinem, quem non habet, poſſit Epiſcopus diſpenſare, vt vtatur Ordine ſuſcepto? Et quid, vt aſcendat ad Ordines vlteriores, ſi delictum eſt occultum an poſt Concilium Tridentinum Epiſcopus poſſit diſpenſare?* Ex p. 4. tr.2. reſ.91. ibid.

27. *An Sacerdos, qui non habet licentiam confitendi, ſi excipiat alicuius confeſſionem, incurrat irregularitatem? Idem dicendum eſt, ſi talis Sacerdos adminiſtret Extremam Vnctionem.* Ex p.4.tr.2. reſ. 89. p. 220.

28. *An Sacerdos excommunicatus, ſi excipiat confeſſiones, incurrat irregularitatem? Et an hoc procedat, quantumcumque excommunicatio, vel delictum ſit occultum etiam ſi abſolutio eſſet inualida ob culpam pœnitentis? Et an Sacerdos excommunicatus ex ſola adminiſtratione Euchariſtiæ, quamuis non celebret, incurrat irregularitatem?* Ex p.4.tr.2. reſ.90. ibid.

29. *An Confeſſarius qui obligat pœnitentem ad confitendum delictum dignum morte, ſi iuridicè interrogetur, incurrat*

irregula

irregularitatem? Idem dicendum eſt, ſi illi conſulat, vt conſentiat ſententia mortis iuſta, quam differre non poteſt niſi per iniuſtam appellationem. Et quid, ſi illi conſulat omittere appellationem a iure conceſſam? Ex p. 4. tr. 2. reſ. 99. ibid.

30. *An Confeſſarius, qui frangit Sigillum confeſſionis, ſit irregularis? Et an laicus, qui ſine neceſſitate confeſſionem ſecretam audit, fiat irregularis, ſi illam reuelet?* Ex p. 5. tr. 11. reſ. 53. ibid.

31. *An Clericus excommunicatus incurrat irregularitatem, ſi faciat coram ſe celebrare? Et multi alij caſus pro diuerſis irregularitatibus aduerſus Maiolum deciduntur in textu huius Reſolutionis.* Ex p. 4. tract. 2. reſ. 57. p. 221.

32. *An ſuſpenſus à ſuſceptione Sacramentorum incurrat irregularitatem ſuſcipiendo illa?* Ex p. 5. tract. 10. reſ. 26. ibid.

33. *An in dubio, ſi incurrerit excommunicationem, miniſtrando quis Sacramenta, efficiatur irregularis?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 94. ibid.

34. *An ſuſpenſus ab Officio prædicandi irregularitatem incurrat, ſi concionetur ſaltem cum ſolennitate? Idem dicendum eſt de excommunicato.* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 10. p. 222.

35. *An excommunicatus recitando Horas canonicas, & dicendo* Dominus vobiſcum, *incurrat irregularitatem? Et ſi non peccet mortaliter, an ſaltem peccet venialiter dicendo priuatim* Dominus vobiſcum? Ex p. 4. tr. 2. reſ. 94. ibid.

36. *An excommunicatus recitando Horas Canonicas priuatim & dicendo* Dominus vobiſcum, *incurrat irregularitatem, vel peccet mortaliter?* Ex p. 5. tract 9. reſ. 93. ibid.

37. *An Clericus ſodomita occultus ſit ſuſpenſus, & ſi celebret, incurrat irregularitatem?* Ex p. 2. tr. 17. & Miſc. 3. reſ. 69. ibid.

38. *Canonicus mihi coniunctiſſimus, literis ad me miſſis, ſcire volebat: Verum Sacerdos Beneficiarius exercens per multos annos crimen ſodomiticum cum fœmina, occulte tamen & ſine ſcandalo, incurrerit irregularitatem, & pœnas Extrauag. Pij V. Et an doctrina dictæ quæſtionis procedat in omnibus alijs criminibus, quibus a iure infamia annexa eſt, vt ſunt periurium in iuditio, ſimonia, vſura vſurarum, ſacrilegium, duellum, hæreſis, eiuſque fauor, crimen læſæ Maieſtatis, percuſſio hoſtilis Cardinalium, & ſimilia?* Ex p. 2. tr. 17. & Miſc 3. reſ. 21. p. 223.

39. *An irregularitas orta ex infamia iuris contrahatur, ſi crimen eſt occultum? Et an Simonia in Ordine, & beneficio, ſi occulta ſit, inducat irregularitatem? Et an Sacerdos publicus concubinarius, adulterus poſt peractam pœnitentiam, & emendationem publicam vitæ ſine diſpenſatione celebrare poſſit? quia ex infamia facti non oritur irregularitas? Et docetur Clericos concubinarios notorios ſuſpenſionem ab Officio contrahere, ſed ſuſpenſionem iſtam conſuetudine contraria ablatam eſſe.* Ex part. 4. tract. 2. reſ. 93. ibid.

40. *An irregularitas incurratur à pueris ante pubertatis annum?* Ex p. 4. tr. 2. reſ. 67. ibid.

41. *Olim hoc facti genus mihi propoſitum fuit: Vir Nobilis accepit in domum ſuam quemdam infantem expoſitum in Hoſpitali; modo cum ſit adoleſcens bonæ indolis, vult illum ad ſacros Ordines promouere; quæritur, an iſte ſit irregularis propter periculum illegitimitatis, ita vt egeat diſpenſatione?* Ex p. 2 tr. 15. & Miſc. 1 reſ. 22. p. 224.

42. *An expoſiti cenſendi ſint irregulares, & ſint baptizandi? Et ſi infans inueniatur ſine ſchedula, de Baptiſmo teſtante, & puer ex colore, & ætate videtur infans natus ante menſem an in tali caſu ſit etiam cum conditione baptizandus? Et quid, ſi puer expoſitus fuiſſet inter Infideles, etiam ſi habeat Chartam teſtantem de Baptiſmo? Et an peccet mortaliter, ſi quis non baptizatum baptizet ſub conditione?* Ex p. 3. tr. ddit. reſ. 6. ibid.

43. *An expoſiti dicantur irregulares?* Ex p. 4. tr. 2. reſ. 58 p. 225.

44. *An dubius, ſi quis ſit illegitimus, debeat cenſeri irregularis? Et alij quatuor caſus in corpore huius Reſolutionis circa illegitimitatem explanantur ad incurrendam, vel non incurrendam irregularitatem.* Ex p. 4. tr. 2. reſ. 59. ibid.

45. *An filius natus ex Patre catholico, qui poſtea in hæreſim incidit, & in ea mortuus eſt, vel etiam ſi pœnituerit brachio ſæculari traditus eſt, an inquam, in his caſibus filius incurrat irregularitatem ſaltem ex infamia?* Ex p. 4. tr. 2. reſ. 45. p. 226.

46. *An filij Hæreticorum, qui combuſti ſunt, ſed ſigna contritionis dederunt, ſint hoc non obſtante, irregulares? Et ſupponitur filios, & nepotes Hæreticorum, & eos, qui Hæreticis fauerunt, vel receperunt, irregulares eſſe, & inhabiles ad beneficia, & officia publica, ſi per viam virilem deſcendunt, ſi verò via fœminea filios, non nepotes. Et an ſaltem incurrant aliam irregularitatem, nempe ex infamia? Et notatur, quod non ſunt inhabiles deſcendentes prædictorum morientium abſque emendatione, ſi nati fuerint ex eis, quando erant Catholici & non fautores, nec receptores Et dato, quod Hæretici irregulares ſint, an ſatis probabiliter dici poteſt hanc irregularitatem non extendi ad Hæreticos externè negantes Fidem, non autem internè? Et an ſuſpecti de hæreſi hanc irregularitatem incurrant? Et quid de Schiſmaticis? Et quis in hac irregularitate poſſit diſpenſare?* Ex p. 10. tr. 11. & Miſc. 1 reſ. 23. ibid.

47. *An filij Sarracenorum, Paganorum, Iudæorum, &c. ſint irregulares? Et difficultas verò conſiſtit, quanto tempore ſit iudicandus aliquis Neophitus, vt ratione irregularitatis non poſſit etiam minores Ordines recipere, an poſt decem annos à ſuo Baptiſmo non ſit amplius irregularis? Et in tali caſu notatur quod non diſpenſatur in irregularitate, ſed declaratur irregularitatem ceſſaſſe.* Ex p. 4. tr. 2. reſ. 50. p. 227.

48. *An fictè negans fidem ab ea apoſtatando ſiue ſpontè, ſiue timore ductus incurrat irregularitatem? Et ſi crimen notorium ſit, an incurrat irregularitatem ex infamia non verò ſi ſit occultum?* Ex part. 4. tract. 2. reſolut. 49. ibid.

49. *An Hæreticus occultus incurrat irregularitatem? Et an Hæreticus occultus poſt impetratam abſolutionem poſſit ſine vlla diſpenſatione, & metu irregularitatis celebrare?* Ex p. 4. tract. 2. reſ. 46. ibid.

50. *An ſuſpecti de hæreſi ſint irregulares? Et an Clericus qui lapſus eſt in hæreſim poſſit poſt pœnitentiam & abiurationem exercere ſuſceptos Ordines dummodo obtineat diſpenſationem ſaltem ab Epiſcopo? Et an prohibitum ſit Inquiſitori Generali Hiſpaniarum, vt non poſſit cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus diſpenſare vt Miſſam celebrent?* Ex p. 4. tract. 2. reſ. 48. p. 218.

51. *An qui de hæreſi ſuſpecti coguntur per Inquiſitores abiurare de vehementi, incurrant irregularitatem?* Ex part. 4. tract. 2. reſ. 47. ibid.

52. *An Hæreticorum fautores, receptatores, & defenſores, &c. incurrant irregularitatem?* Ex p. 4. tract. 2. reſ. 44. ibid.

53. *An Clericus qui lapſus eſt in hæreſim, poſſit exercere ſuſceptos Ordines? Et notatur quem ob ſuſpicionem hæreſis ex qua conſurgit infamia, irregularitatem fieri.* Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. reſ. 38. p. 229.

54. *An Epiſcopus poſſit ordinare & dimiſſorias concedere filiu alicuius ſatellitis, vel publicæ meretricis? Et latè de irregularitate ex infamia. Et ſupponitur ſatellites eſſe irregulares? Et quid ſi ſupradicta meretrix fuerit coniugata? Et quid de filio carnificis? Idem dicendum eſt de filiis, quorum patres fuerunt publicè flagellis cæſi Et an damnati ad triremes ſint irregulares? Et quid de eorum filiis? Et an Hiſtriones, & Officium carnificum, macellariorum, lictorum, & ſimilium ſint officia infamis conditionis & notæ & ex eo ſint irregulares? Et an infamis in vno loco remaneat infa-*

mis in allo loco, ita vt non poſſit recipe e Ordines in vlla loco? Et notatur infamiam iuris incurri dupliciter, Primo per ſententiam iudicis diffinitiuam, Secundo, per quedam crimina, quibus ſtatuta iuris annexa eſt infamia, huiuſmodi ſunt periurium in iudicio, ſimonia, ſodomia, improbum fanus, id eſt, vbi vſura vſurarum exiguntur, ſacrilegium, duellum, crimen læſæ Maieſtatis, hæreſis, fautor, defenſor, & receptor Hæreticorum, & alia crimina notoria. Et an per adulterium incurratur irregularitas, vel tantum ſuſpenſio, &c. Et tandem queritur, quomodo infamia auferri vel diſpenſari poſſit? Ex p. 10. tract. 11. & Miſc. 1. reſ. 26. ibid.

55. An damnatus ad triremes efficiatur irregularis? Idem eſt de pœna infamiæ? Ex part. 4. tract. 2. reſolut. 83. p. 231.

56. An Æthiopes ſint irregulares? Ex p. 4. tract. 2. reſ. 84. ibid.

57. An ſerui fiat irregulares? Et an ſi Epiſcopus alterius ſeruum ſcienter ordinauerit abſente, vel ignorante Domino ſeruus fiat liber, & Epiſcopus duplicatum Domino pretium reddere teneatur? Et an ſeruus ſi ſciente, vel non contradicente Domino Ordines recipiat, fiat liber? Ex p. 7. tr. 7. reſ. 54. alias 53. ibid.

58. An qui cedit bonis, fiat irregularis? Et quid ſi ceſſio ſit ignominioſa? Et inter alia, quæ pro irregularitate ex infamia docentur tandem aduertitur quod ictus fuſtium per ſe non infamat, niſi quando ex cauſa famoſa quis fuſtibus ceditur, neque enim omne turpe factum infamat, ſed id ſolum turpe famoſum quod ius notat. Ex p. 7. tract. 8. reſolut. 22. p. 232.

59. An qui laqueo ſe ſuſpendit & impeditus ab aliis non moritur, maneat irregularis? Ex part. 4. tract. 2. reſolut. 76. ibid.

60. An Dæmoniaci, Energumeni, & Arreptitii ſint irregulares, ſi omnino à vexatione Dæmonis liberati ſunt? Et notatur, quod Dæmoniacus poſt Ordines ſuſceptos illis abſtinere debet; vbi tamen curati fuerint iudicio Epiſcopi, & vnius anni ſpatio liberi poterunt ſua officia repetere. Et quid eſt dicendum de amentibus, etiam ſi amentia non ſit perpetua, ſed ad tempus? Et an in hac irregularitate poſſit Epiſcopus diſpenſare non ſolum ad vtendum Ordinibus ſuſceptis, ſed etiam ad alios ſuſcipiendos? Et notatur amentem ordinatum ſi non licitè, tamen validè ordinari? Et tandem docetur, quod in Sacramento Baptiſmi & Ordinis non requiritur conſenſus aliquis de neceſſitate Sacramenti? Ex part. 11. tract. 2. & Miſc. 2. reſolut. 67. ibid.

61. An mulier quæ erumpente ipſa natura in maſculum tranſiuit, poſſit Sacris Ordinibus initiari inconſulto Summo Pontifice? Et quid de Hermaphrodito, in quo præualet ſexus virilis? Et an ordinatus ſub præualente virili ſexu, ſi poſtea fœmineus præualeat & de facto proferat verba Conſecrationis panis, & vini, ſupra debitam materiam validè conſecraret? Ex p. 10. tract. 13. & Miſc. 3. reſ. 36. p. 234.

62. An qui habet in manu ſex digitos coniunctos vel diuerſos, ſi non habet impedimentum in vſum membri ſit irregularis? Et an hoc arbitrio Epiſcopi relinquendum ſit, ſi hæc deformitas inducat irregularitatem? Ex part. 3. tract. 6. & Miſc. 2. reſ. 61. ibid.

63. Quis in rixa praeſcindit alteri digitum, quæritur, an ſit irregularis? Et quid eſt dicendum de illo qui alteri abſcindit auriculam, dentem, naſum, teſticulos, vel mammillam fœminæ, an incurrat irregularitatem? Et notatur poſſe contingere quod quis efficiat alium irregularem, & ipſe non maneat irregularis & è contra, & pro praxi adducuntur duo caſus? Ex part. 2. tract. 15. & Miſc. 1. reſolut. 20. p. 235.

64. An qui mutilauit alterius pollicem, ſit irregularis? Et quid dicendum eſt de illo qui alteri abſcindit auriculam, id eſt cartilaginem, vngues, dentes, teſticulos, barbam, capillos, labia, vel mammillam fœminæ; vel qui excæcat hominem eum priuando ſolo viſu, non autem illi oculum extrahendo & tandem qui non abſcindit, ſed tantum debilitat membrum & reddit illud inutile? Ex p. 4. tr. 2. reſ. 26. ibid.

65. An ſi quis culpa ſua ab alio fuit mutilatus etiam ſi membrum ſit occultum, & non impediat vſum Ordinis ſit irregularis? Et an ille, qui ſibi ſpontè membrum vel membri partem v. g. digitum vel partem digiti ex indignatione vel impatientia abſcidit, ſit irregularis, etiam ſi ex tali abſciſſione non oriatur notabilis deformitas vel impedimentum ad celebrandum? Ex part. 4. tract. 2. reſolut. 60. p. 236.

66. An abſciſſio alicuius membri facta inuito inducat ipſi patienti irregularitatem etiam ſi id ob culpam paſſus ſit? Et an teſticulorum abſciſſio etiam voluntaria inducat irregularitatem? Et notatur, quod abſciſſio digitorum, & cartilaginis auris, naſi & teſticulorum inducit irregularitatem. Etiamque docetur quod licet qui alterum caſtrat, non ſit irregularis, tamen qui ſe ipſum caſtrat aut ſe caſtrare permittit, eſt irregularis? Ex p. 9. tract. 7. & Miſc. 2. reſ. 21. ibid.

67. An qui teſticulos abſcindi fecerit cauſa vocis retinendæ, ſit irregularis? Et an voluntariò Eunuchi ſint irregulares, id eſt permittentes ſe caſtrare ob quamcumque cauſam excepta cauſa neceſſitatis ob ægritudinem? Et an ſi abſciſſio integri membri ſit occulta, poſſit Epiſcopus diſpenſare? Idem eſt ſi abſciſſio caſu contigerit ex propria culpa, dummodò occulta ſit culpa, tametſi abſciſſio ſit notoria. Ex p. 10. tr. 13. & Miſc. 3. reſ. 11. p. 237.

68. An Eunuchus, qui occultè, ſed ſpontè ſe fecit caſtrare, ſit ab Epiſcopo diſpenſabilis pro irregularitate vt ad Sacros Ordines promoueatur? Ex p. 10. tract. 13. & Miſc. 3. reſ. 28. ibid.

69. An conſulens ad mutilandum aliquem ſit irregularis? Et notatur quod non erit irregularis qui dedit conſilium mutilationis quem non potuit aliter ab homicidio auertere? Ex p. 4. tract. 2. reſ. 18. p. 238.

70. An mandans aliquem verberari modo cauto, & prudenti & cum miniſtro fideli, & ille occidatur incurrat irregularitatem? Ex p. 4. tract. 2. reſ. 19. ibid.

71. Clericus olim chirurgus ſecundum artis præcepta exercuit ſuam artem cum quodam infirmo qui tamen mortuus eſt, quæſiuit à me, an inciderit in irregularitatem? Et docetur Clericis non eſſe ſimpliciter interdictum Medicinæ exercitium aut etiam Chirurgiæ, modo fiat citra inciſionem & aduſtionem; vndè non fiunt irregulares ex eo exercitio. Et aliqua alia obſeruantur circa prohibitionem combuſtionis & inciſionis pro Subdiaconis, Diaconis, & Sacerdotibus & Clericis aliis, etiam ſi ſint Beneficiati. Et an in dicta prohibitione non intelligatur venæ apertio ad emittendum ſanguinem, nec carnis apertio cauſtico, aut tumoris ſeu apoſtematis ruptio emplaſtro mollificatiuo? Ex p. 11. tract. 7. & Miſc. 7. reſ. 9. ibid.

72. An Clericus in Sacris exercens Chirurgiam per inciſionem vel aduſtionem ſit irregularis morte ſequuta, licet adhibeat neceſſariam diligentiam & explicatur cap. tua nos de homicidio? Et an Monachis & Clericis in Sacris non prohibeatur illa in extrema neceſſitate, quando non eſt alius Chirurgus, velut eſt in tempore peſtis? Et an ſi illam operaretur quis extra extremam neceſſitatem cum ignorantia inuincibili huius prohibitionis incurrat irregularitatem? Et alij caſus circa hoc explanantur. Et an Monachus, vel Clericus ſi applicet emplaſtrum mollificatiuum quo apoſtema ſe ſe aperiat, & mors indè ſequatur ſine eorum culpa, incurrat irregularitatem? Item ſi ſupradicti ſecundum peritiam artis ſubeant inciſionem & aduſtionem ſi mors indè ſequatur, incidant in irregularitatem? Et an Clericus vel Monachus, qui ſecundum artem abſcidit vel aduſſit, quando mors eſt ſequuta propter morbi grauitatem & non ex aduſtione, vel abſciſſione, ſint irregulares? Ex part. 4. tract. 2. reſolut. 23. p. 239.

73. An

73. An vena ſectio ſit Religioſis, & Clericis in Sacris prohibita, ita vt incurrant irregularitatem latam in cap. tua nos, ſi ex tali ſectione ſequuta ſit mors? Et an Clerici in Minoribus, quamuis habeant beneficium, poſſint exercere Medecinam, & chirurgiam abſcendendo, & adurendo ſecundum artem? Idem eſt dicendum de Religioſis, ſi non adſint Subdiaconi. Et quid, ſi ſint Sacerdotes? Et an liceat Clerico perito Medico dare Conſilium, quod fiat minutio ſanguinis, dummodo per ſeipſum non faciat dictam minutionem? Ex part. 4. tr. 2. reſ. 24. p. 240.

74. An Medicus effectus Sacerdos poſſit ſine peccato mortali exercere artem Medicinæ? Et an Sacerdos, & Religioſus liberentur a peccato, ſi hoc Officium citra mortis periculum exerceant cauſa pietatis, ac proinde gratis circa perſonas miſerabiles, vel cognatas? Et an interdictum ſit Clericis, & Religioſis exercitium Medecinæ? Et an ſi exerceatur per inciſionem, vel aduſtionem, inducat irregularitatem, morte ſequuta, ſi debita diligentia appoſita eſt? Ex p. 10. tr. 11. & Miſc. 1. reſ 49. ibid.

75. An quis incurrat irregularitatem, ſi voluat, v. g. infirmum, ſi cibum ei exhibeat, & ſimilia faciat, ex quibus ſequatur mors, aut eius acceleratio? Et infertur Sacerdotes, & Religioſos poſſe ſeruire infirmis, etiam conſtitutis in vltimo vito, & eos voluere in lecto, & reliqua exhibere cum prudentia abſque metu irregularitatis. Ex part. 5. tr. 3. reſ. 117. p. 241.

76. An Clerici in Sacris, & Beneficiarij aſſiſtentes quando reus in patibulo ſuſpenditur, incurrant irregularitatem, & peccent mortaliter? Idem eſt dicendum de Religioſis. Ex p. 4. tr. 2. reſ. 35. ibid.

77. An Sacerdotes ducentes reum ad furcam incurrant irregularitatem hortando illum, vt ſcalam aſcendat, vel accelerando executionem iuſtitiæ etiam notabiliter? Et aliqua alia circa hunc actum explanantur, in quo non incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis niſi tantum miniſtri iuſtitiæ, & non alij. Et tandem notatur Sacerdotes poſſe ſine periculo irregularitatis miniſtrare infirmis, vertere eos ex latere ad latus; vel tranſmutare de lecto ad lectum, vel eis potum, aut cibum porrigere, licet ex his actibus propter intentionem mors citius ſequatur. Ex p. 3. tr. 5. & Miſc. 1. reſ. 80. alias 79. ibid.

78. An Confeſſarius, & Reſponſor caſuum conſcientiæ ſit irregularis, ſi interrogatus a iudice, an ſit obligatus ad occidendum reum, reſpondeat eſſe obligatum? Et an ſit irregularis ille, qui detegit malefactorem, vel clamat eſſe latronem, et comprehendatur, niſi quando qui manifeſtat, eſſet accuſator, vel teſtis neceſſarius ad cognitionem cauſæ, vel hoc faceret, vt miniſter iuſtitiæ? Ex part. 3. tr. 5. & Miſc. 1. reſ. 81. alias 80. p. 242.

79. An irregularitatem ex defectu lenitatis incurrant tantum miniſtri iuſtitiæ, & non alij. Ex part. 3. tr. addit. reſ. 15. p. 243.

80. Carnifex ſuper patibulum exiſtimabat iam reum expiraſſe, ſed vnus ex adſtantibus dixit, viuit, vnde ipſe denuo pedibus collum calcauit, & reus mortuus eſt, quæſierunt, an in tali caſu ille irregularitatem incurrerit, & an per Epiſcopum ſit diſpenſabilis? Ex part. 8. tr. 7. & Miſc. reſ. 61. ibid.

81. An Eccleſiaſtici committentes iudici laico in particulari caſum alicuius rei dignum morte, ſi ſequatur, incurrant irregularitatem? Et an hoc procedat, etiamſi in communi Eccleſiaſtici iuriſdictionem temporalem habentes dicant iudici, cui cauſas committunt, vt contra malefactores inuigilet? Ex p. 4. tr. 2. reſ. 78. p. 244.

82. An Clerici, & laici incurrant irregularitatem, ſi accuſent in cauſa criminali cum proteſtatione, quando tantum agitur non de damno illato illis, ſed eorum conſanguineis? Et an accuſator excuſetur ab irregularitate, quando accuſet ob læſionem factam in propria perſona, aut in propriis bonis; vel ob læſionem factam eis, qui ſunt ipſi commiſſi, ſi ante ſententiam proteſtetur ſe non accuſare ad vindictam? Idem dicendum eſt de accuſante eum, qui dedit damnum Eccleſiæ, vel ſuis ſubditis. Et an quando accuſator accuſat ad euitandum graue damnum innocentis, vel Reipublicæ, quando aliter impedire tale damnum non poſſit. Sit neceſſaria proteſtatio? Ex p. 4. tr. 2. reſ. 33. ibid.

83. An proteſtatio liberet ab irregularitate, ſi ficto animo efficiatur, & ſequatur mors? Et an laici, facta dicta proteſtatione incurrant irregularitatem, ſi non fiat ſimul cum ipſa accuſatione, ſed poſtea coram iudice ante prolationem ſententiæ, & non ſolum quando accuſat, ſed etiam quando reum retinet, & iudici tradidit? Et an Clericus conſulens alteri, vt accuſet in caſu permiſſo cum proteſtatione, incurrat irregularitatem? Ex part. 4. tr. 2. reſ. 75. ibid.

84. An ferens teſtimonium in fauorem rei incurrat irregularitatem, ſi ob id ſequatur mors accuſatoris? Et quid eſt dicendum, ſi teſtis ſit Clericus an in fauorem rei poſſit teſtari de licentia Epiſcopi vel eius Vicarij? Ex p. 4. tr. 2. reſ. 96. p. 245.

85. An teſtis præcepto iudicis obligatus vel graui metu coactus & in caſibus, quibus iure naturali tenetur teſtificari, incurrat irregularitatem ſi mors alterius ſequatur? Ex p. 4. tract. 2. reſ. 31. ibid.

76. An Aduocatus qui reum defendit incurrat irregularitatem, ſi ſequatur mors accuſatoris? Ex p. 4. tract. 2. reſ. 34. ibid.

87. An Aduocatus, & teſtes in cauſa ſanguinis incurrant irregularitatem ſi prætermittant proteſtationem eo modo, quo facit accuſator? Ex part. 4. tract. 2. reſolut. 32. p. 246.

88. Dubia circa quandam irregularitatem. Et quæritur, quod in caſu propoſito in textu huius reſolutionis incurrens irregularitatem ex defectu lenitatis, an poſſit Epiſcopus, vel Confeſſarius Regularis priuilegiatus in ea diſpenſare? Et an ſi Epiſcopus, & Confeſſarius Regularis nollent opinionem affirmatiuam ad praxim deducere, poſſit conſulens confugere, ad Sacram Pœnitentiariam pro diſpenſatione? Ex p. 11. tract. 2. & Miſc. 2. reſ. 63. ibid.

89. Iudex pronunciauit ſententiam condemnatoriam ad furcam qui poſtea ex gratia Principis fuit à morte liberatus quæritur an adhuc ſit irregularis, ita vt non poſſit ordinari abſque diſpenſatione Pontificia? Idem eſt, ſi quando reus duceretur ad patibulum eſſet extractus è manibus ſatellitum & ſic mortem euaderet. Et quid, ſi à Carnifico ſuſpenſus fuiſſet, & caſu laqueus rumperetur, ſi propter hoc Gratiam à Principe reciperet? Et an Clericus habens iuriſdictionem temporalem fiat irregularis ex eo quod conſtituat iudicem pro cauſis, ſeu criminibus capitalibus, ſiue in genere pro omnibus, ſiue in particulari pro aliquo adhuc indiuiduo? Idem eſt, & multò magis verius de Principe laico. Et docetur, quod non fiunt irregulares Eccleſiaſtici, qui aliquem degradatum, aut hæreticum condemnatum tradunt Curiæ ſæculari, ac proindè eorum Officiales multò minus. Et an accuſator, Aduocatus, & teſtis fiant irregulares ſi in cauſa ſanguinis proteſtationem præmittant? Et quis poteſt diſpenſare contra præſentem irregularitatem contractam ex defectu lenitatis? Ex part. 11. tract. 5. & Miſc. 3. reſ. 6. p. 247.

Subſequitur ſub hoc, eodemque numero huius Reſ. 89. eadem quæſtio, videlicet. An Iudex proferens ſententiam ſanguinis, & eius miniſtri iuſtitiæ in ea cooperantes, ſi mors ex aliquo caſu poſtea ſequuta non fuerit, incidant, hoc non obſtante, in irregularitatem? Et deducitur, quod quando verſamur in dubio iuris in aliquo caſu, quis non tenetur ſe habere pro irregulari? Ex p. 12. tract. 3. & Miſc. reſ. 5. p. 248.

90. An Conſiliarij Principum vt v. g. Regentes, & Præſidentes, Magiſtri, Rationales, &c. ſint irregulares, ita vt ſine diſpenſatione ordinari non poſſint? Et docetur Iudices, & Officiales Epiſcoporum, & adminiſtratores rerum Eccleſiaſticarum; imò & rerum piarum quamuis ſæcularium, vt ſunt res perſonarum miſerabilium, ordinari poſſe.

Et

Index Tractatuum,

Et an obligatus ad ratiocinia poſſit ordinari ante rationem redditam, etiam defecto Officio, & quid ſi fideiaſſores reddant? Et quid eſt dicendum ante delicti pecuniarij ſolutionem, relicti ex Officio vel adminiſtratione, &c. Ex p. 4. tr. 2. reſ. 98 p. 251.

91. An ſi Clericus in bello iuſto incitet ad aliquem determinatè occidendum, ſit irregularis? Ex p. 5. tr. 14. & Miſc. 2. reſ. 98. ibid.

92. An Clerici exhortantes in bello iuſto, vt hoſtes occidantur incurrant irregularitatem? Ex p. 9. tr. 9. & Miſc. 4. reſ. 7. ibid.

93. An Clerici, qui in graui neceſſitate pugnant in bello, incurrant irregularitatem? Et quid ſentiendum eſt de Clericis de licentia Summi Pontificis bello aſſiſtentibus? Et notatur, quod licet in caſibus, in quibus Clerici in bello iuſto pugnando lethaliter peccent, non ſunt irregulares, eſto in eo bello aliqui interficiantur, aut mutilentur. Ex p. 6. tract. 4. reſ. 38. p. 252.

94. An ſi Clericus ex licentia Summi Pontificis pugnet in bello, ſi aliquem occidat, incurrat irregularitatem: Ex p. 9. tract. 9. & Miſc. 4. reſ. 6. ibid.

95. An Clerici in caſibus, in quibus licitè poſſint pugnare occidendo hoſtes, incurrant irregularitatem? Et notatur quod in bello iuſto ad eius felicem exitum non eſt neceſſaria pugna Clerici, ſi Clericus pugnat, peccat grauiter, non tamen eſt irregularis, niſi ipſe hominem occidat, aut mutilet, quamuis aliquem feriat, & alij ſocij hoſtem occidant. Ex p. 9. tr. 9. & Miſc. 4. reſ. 8. p. 253.

96. An Clerici bello aſſiſtentes pro ſpirituali Militum auxilio ſi illos in conflictu incitent ad præliandum, incurrant irregularitatem? Et vtrum ſit neceſſaria licentia Prælati ad aſſiſtendum in exercitu abſque irregularitate? Ex p. 6. tr. 4. reſ. 39. ibid.

97. An qui vendit arma, vel tribuit, aut mutuat illa ad bellum iuſtum, incurrat irregularitatem? Et quid, ſi præbeat arma offenſiua in ipſo conflictu belli, & quamuis ſit Clericus in Sacris? Ex p. 4. tr. 2. reſ. 28. ibid.

98. Excuſantur aliqua irregularitates in bello iniuſto. Ex p. 11. tr. 7. & Miſc. 7. reſ. 8. p. 258.

99. An Milites pugnando in bello iniuſto, ſi aliquem non occidant, remaneant tamen irregulares? Et quid de cuſtodientibus pugnantium ſarcinas? Et an militantes in bello iuſto aggreſſiuo non ſint irregulares, modo ſuis manibus ſanguinem non fundant, ſi alij mutilant, vel occidunt;. Ex p. 4. tr. 2. reſ. 27. ibid.

100. An Milites in bello iuſto, ſi occidant alios ad defendendam propriam vitam cum moderamine inculpatæ tutelæ, incurrant irregularitatem? Et quid eſt dicendum de mandantibus cooperantibus, animantibus, ſubminiſtrantibus arma &c. ſi bellum iniuſtum eſt aggreſſiuum? Et quid, ſi bellum defenſiuum ſit iuſtum, & licitum, an Milites etiamſi occidant, non ſint irregulares? Et an ſint irregulares exhortantes Milites in bello iuſto, vt ſtrenuè ſe gerant, vel qui illis vendunt, vel donant arma, &c? Ex p. 4. tr. 2. reſ. 29. p. 255.

101. An qui pugnant in bello iuſto ſi dubitant, an occiderint, vel mutilauerint, debeant ſe iudicare irregulares? Ex p. 4. tr. 2. reſ. 30. ibid.

102. An in dubio facti circa homicidium cenſendus ſit quis irregularis? Et an doctrina prædicta quæſtionis non extendatur ad dubium mutilationis, homicidij iuſti v. g. in bello iuſto, commiſſi, & in aliquibus caſibus dubiis pro quibus concluditur, quod in omnibus dubiis iuris, vel facti nunquam incurritur irregularitas, niſi in dubio facti homicidij prohibiti? Ex part. 3. tract. 5. & Miſc. 1. reſolut. 72. ibid.

103. An in dubio facti non ſolum in cauſa homicidij, ſed etiam in aliis caſibus, quis cenſendus ſit irregularis? Et quid in dubio homicidij iuſti commiſſi, vt in bello iuſto? Et infertur dubium, an mutilauerit, non eſſe irregularem? Ex p. 4. tr. 2. reſ. 52. ibid.

104. An in dubio facti cenſendus ſit quis irregularis ſi agatur de homicidio? Ex part. 8. tract. 7. & Miſc. reſolut. 6. ibid.

105. An ſi quis maneat dubius, an ſuum conſilium influxerit ad homicidium factum, debeat ſe reputare irregularem? Et in dicto caſu, an ſtandum ſit dictis ipſius conſulti ita vt, ſi dicat ſe motum non fuiſſe per conſilium conſulens maneat liber ab irregularitate? Ex part. 4. tract. 2. reſolut. 25. ibid.

106. An dubius ſi mandatum ſuum, aut conſilium influxerit in homicidium debeat ſe irregularem exiſtimare? Et docetur non eſſe irregularem, qui non potuit diſſuadere fœminæ abortum, cuius conſilio ipſe prius author fuerit? Ex p. 11. tract. 6. & Miſc. 6. reſ. 42. ibid.

107. Quidam conſilium dedit cuidam qui iam determinatus erat Petrum occidere, ſed ex dicto conſilio citius occidit, quæritur, an incurrerit irregularitatem? Et infertur non incidere in caſum reſeruatum, ſi quis dedit conſilium ad homicidium alicui parato homicidium facere, licet ex illo conſilio poſtea libentius, & citius homicidium commiſerit? Ex p. 8. tract. 7. & Miſc. reſ. 92. ibid.

108. An detur paruitas materiæ excuſans ab incurſione irregularitatis propter accelerationem homicidij ex delicto: Et notatur, quod qui alium inebriat, non eſt irregularis, quamuis ille deindè ebrius alium occidat, aut mutilet, niſi præuideat illud periculum: Ex p. 11. tr. 6. & Miſc. 6. reſ. 49. ibid.

109. An ſi Paulus conſulat, quod homicidium, quod Petrus vult hodie committere, cras committat, ſit irregularis? Et ſequitur in euentibus, in quibus non pecca ſuadendo, neque tenear ad reſtitutionem. Et notatur, quod irregularis es, ſi conſulas, tuiſque rationibus perſuadeas homicidium, vel mutilationem; debet tamen conſilium influere, alias non eris illius cauſa. Sed ſi dubius es, an conſilium influxerit, teneris te irregularem reputare. Et an Clericus incurrat irregularitatem, ſi exiſtens in Exercitu det conſilium propinquum, horteturque non ſolum ad fortiter agendum, ſed etiam ad occidendum, modo non hortetur, vt occidat hunc hoſtem in particulari? Et docetur poſſe Clericum eſſe à conſiliis rerum bellicarum ſed cum aliquibus circumſtantiis. Et quid de vendentibus, aut donantibus arma etiam offenſiua in ipſo conflictu belli? Et quid de Clericis in bello iuſto pugnantibus, & percutientibus dummodò aliquem non occidant, aut deforment, an ſint irregulares? Ex p. 11. tr. 8. & Miſc. 8. reſ. 42 p. 260.

110. Quis conſilio Petri aufugit in quadam obſidione, è caſtris, qui captus poſtea ſuſpenſus fuit, quæritur, an Petrus incurrerit irregularitatem? Et ex doctrina huius difficultatis alij caſus inferuntur ad incurrendam, vel non incurrendam irregularitatem ex conſilio. Ex p. 7. tract. 10. & Miſc. 1. reſ. 30. p. 261.

111. Ex Gallia per literas interrogatus fui de hoc caſu. An Titius contraxerit irregularitatem dum conſuluit Petro vt ad duellum vocaret Paulum, ſi Paulus poſtea interfecit in duello Petrum: Et notatur quod qui aſſiſtunt homicidæ ſi faciliorem faciant occiſionem ſua præſentia, etiam ſi nihil aliud conferunt, ſunt irregulares. Et quid, ſi Pater, filius, conſanguineus, aut etiam intimus amicus, qui alterum comitantur, an incurrant irregularitatem ex occiſione aduerſarij? Et docetur adulterum, aut fornicatorem qui dum immoderata copula cum muliere prægnante coit illique abortum fœtus animati cauſat irregularem fieri, non verò maritum, ſi id faciat. Et an qui fœminam ad ſe venire iubet per tecta aliave loca periculoſa, vndè imprudens mortem ſibi conſciuit, aut ſi prægnans erat fœtum excuſſit, ſit irregularis? Ex part. 11. tract. 6. & Miſc. 6. reſolut. 43. ibid.

112. An quis incurrat irregularitatem, quando alteri conſilium dedit vt, v. g. intret in duellum, vel occidat inimicum, & is, cui dedit conſilium occiſus eſt? Idem eſt dicendum de mutilatione? Ex p. 4. tract. 2. reſolut. 12. p. 124.

113. Quidam mandauit Petro, vt occideret Caium, non præ-

cogitando

cogitando aliquid de morte Petri, & veriſimiliter credere poterat non eſſe ſepulturam; quia Caius longè debilior erat Petro. Accidit verò, his non obſtantibus, quod Caius occidit Petrum. Interrogatus fui, an mandans incurrerit irregularitatem, ita vt non poſſit amplius miniſtrare, quia iam erat ſacris Ordinibus inſignitus? Et an in ſupradicto caſu Epiſcopus poſſit diſpenſare virtute Concilij Tridentini ſeſſ.24. c.6.? Ex p.2. tr. 15. & Miſc. 1. reſ.17. ibid.

114. *An mandans homicidium ad vitandam irregularitatem, non ſolum teneatur reuocare mandatum, ſed monere occidendo, vt caueat; & quid de conſulente? Et quid, ſi bona fide conſulens putabat ſufficere tantum reuocationem ſolam, an erit irregularis, ſi homicidium ſequatur? Et notatur, quod ſi mandatarius occidatur, mandantem manere irregularem.* Ex p. 4. tract. 2. reſol. 14. p.264.

115. *An, qui homicidium ſuo nomine factum poſtea ratum habuit, incurrat irregularitatem?* Ex part.4. tr. 2. reſ.13. ibid.

116. *An ſi intimus amicus bono animo aſſociauit aliquem, ne in rixa periclitetur, incurrat irregularitatem, ſi amicus inimicum occidat? Idem eſt dicendum de Patre, filio, &c.* Ex p.4. tr 2. reſ.17 p.265.

117. *In quadam ciuitate huius Regni plures non ex conſilio, ſed ex rixa ſubito contingente percuſſerunt aliquem, ſed vnus tantum percuſſit vulnere lethali, ex quo mortuus eſt, & cognitus fuit iſte percuſſor; quæſierunt poſtea à multis Theologis, an omnes incurrerint irregularitatem vel ſolus ille, qui mortale vulnus inflixit?* Ex p.2.tr.15.& Miſc.1. reſ.18. ibid.

118. *An ſi inter multos ſit dubium, qui ex illis occiderit, omnes remaneant irregulares? Et quid, ſi ſciatur occiſor? Et notatur, quod ſi quis alios comitetur, & nihil omnino per ſe faciat, ne cauſa ſit, cur homicidium hic, & nunc fiat, id eſt, cùm his circumſtantiis celerius, acrius, animoſius, audacius, &c. non eſt irregularis.* Ex p. 9. tr.7. & Miſc.2. reſ.20. ibid.

119. *Quando non incurratur irregularitas ex homicidio debito?* Ex p.11. tr.6. & Miſc.6. reſ.24. ibid.

120. *Vtrum, qui tradidit arma Titio, quibus Caium occidit, ſit irregularis?* Ex p.4. tr.2. reſ.11. p.267.

121. *Quæ negligentia requiratur, vt per homicidium caſuale ex ea conſequens, efficiatur quis irregularis? Et docetur Clericos eſſe irregulares ex oppreſſione filiorum, ſi ipſis procurantibus, aut ſtudioſè negligentibus fuerunt oppreſſi.* Ex p.4. tr.2. reſ.21. ibid.

122. *An incurratur irregularitas ob homicidium caſuale, quando factum fuit dando operam rei illicitæ, etiamſi adhibita fuerit debita diligentia?* Ex p.4. tr.2. reſol.20. p.268.

123. *An adulter irregularis fiat, ſi maritus cognito adulterio interficiat vxorem?* Ex part. 4. tract.4. reſol. 1. ibid.

124. *An adulter efficiatur irregularis, ſi maritum aggreſſorem, cauſa neceſſaria defenſionis occidat? Et ex doctrina huius quæſtionis alij quatuor caſus inferuntur, in quibus eſt dubium, an incurratur, vel non incurratur irregularitas.* Ex p.4. tr.2. reſ.2. ibid.

125. *Quis interfecit adulterum inuentum cum vxore, poſtea vult Ordinibus initiari; quæritur, an egeat diſpenſatione pro irregularitate ex illo homicidio contracta? Et docetur, quod licitum eſt Patri, marito, & fratri occidere filiam, vxorem, & ſororem, & adulteram cum eis commiſſum. Et deducitur, quod non eſt compellendus ad Sedem Apoſtolicam ire, qui Clericum cum vxore, matre, ſorore, vel filia propria turpiter inuentum manus iniecerit violentas. Et infertur peccare ſemper mortaliter, contra iuſtitiam Patrem, & maritum, qui adulteros occidunt propria authoritate. Et idem dicendum eſt, ſi ante latam ſententiam iudex illis eos tradat occidendo. Et notatur, quod ſecundum iura ciuilia non datur marito facultas occidendi coniugem, ſed adulterum, & quod vxorem accuſet.* Ex p. 11. tr. 6. & Miſc.6. reſ.28. p.269.

126. *An ſi Clericus vel Religioſus aggreſſus occidat inuaſorem præter peccatum mortale incurrat irregularitatem ſi fugere poſſit? Et an in hoc caſu non peccet ſed contra charitatem tantum? Et aduertitur, quod in prædicto caſu nihil eſt diſtinguendum inter Clericum, & laicum, vbi vtrque ad occiſionem iuſtam æquali premente neceſſitate, ſi aliquem occidit, &c.* Ex p. 11. tract. 6. & Miſc. 6. reſ.29. p. 270.

127. *An quis efficiatur irregularis ſi fugiendo potuit mortem euadere & maluit inuaſorem occidere? Et quid ſi aliquis aggreſſori alapam dedit, aut iniurioſum verbum dixit, aut cum eius vxore inuentus eſt, an ſi in talibus caſibus aggreſſus poteſt fugere, poſſit licitè ſe defendere, occidendo, & non incurrat irregularitatem? Et an Clericus incurrat irregularitatem occidendo inuaſorem, ſi non fugiat, cum poſſit? Idem eſt dicendum de Religioſo, & homine infima nota. Et quid verò, ſi in aliquo caſu etiam Clerico fuga eſſet ignominioſa? Et notatur irregularitatem contractam ex homicidio facto in ſui defenſionem culpabilem non eſſe moraliter indiſpenſabilem, ſed comprehenditur in Concilio Tridentino ſeſſ. 24. cap. 6.* Ex part. 4. tract. 2. reſolut. 3. p. 271.

128. *Quidam Vir Nobilis occidit Titium cum moderamine tamen inculpatæ tutelæ, ſed poterat fugiendo vitam ſeruare. Modo pœnitentia ductus vult Sacros Ordines ſuſcipere, quæſiuit à me, an propter illud homicidium incurrerit irregularitatem, ita vt egeat diſpenſatione? Et quid eſt dicendum, quando præceſſerit culpa ex parte eius, qui fugere cogitur, vt ſi ille dedit alteri alapam, vel iniurioſum verbum dixit, vel cum vxore inuentus eſt, aut pallium tollere eſt aggreſſus, &c.* Ex p. 2. tract. 15. & Miſc.1. reſolut.16. p. 272.

129. *An ſit irregularis qui occidit inuaſorem, ne grauiter vulneretur? Et an qui verbis vel factis iniuriando aliquem dedit occaſionem rixæ, ſi illum occidat cum moderamine inculpatæ tutelæ, incurrat irregularitatem?* Ex p. 4. tract. 2. reſ. 6. ibid.

130. *An qui alterum occidit cum moderamine inculpatæ tutelæ ad defenſionem non vitæ, ſed alicuius membri, ſit irregularis?* Ex p. 4. tract. 2. reſ. 22. ibid.

131. *An ſit irregularis, qui occidit inuaſorem in defenſionem bonorum temporalium, honoris, pudicitiæ, &c? Et notatur quatuor conditiones in tali caſu eſſe neceſſarias vt defenſio ſit licita ſine metu peccati, & irregularitatis?* Ex part. 4. tract. 2. reſ. 4. p. 273.

132. *An incurratur irregularitas propter defenſionem licitam proximi maximè innocentis, & ſibi propinqui?* Ex p 4. tr.2. reſ. 5. ibid.

133. *An non impediens homicidium, quod tenetur ex iuſtitia impedire, vt Iudex, Gubernator, & alij miniſtri iuſtitiæ incurrat irregularitatem? Idem dicendum eſt de mutilatione. Et quid de Aduocato, teſte, Procuratore, Medico, & ſimilibus? Et an ſit irregularis qui per vim, vel diſſuaſionem impedit ne aliquis impediat hominis occiſionem?* Ex part. 4. tract. 2. reſ. 7 ibid.

134. *An ſit irregularis Sacerdos, qui ſciens mulierem prægnantem à ſe redditam abortum procurare illum impedire non ſtudet? Et docetur patrem non teneri defendere vitam filiorum lege iuſtitiæ, ſed pietatis, & Officij paterni.* Ex p.4. tract. 2. reſ. 8. p. 274.

135. *An quis incurrat irregularitatem ſi ſciens non contradicat volentibus alium occidere in vindictam iniuriæ ſibi illatæ? Et an ſit irregularis qui rixam habens cum Titio admonet occurrentes in ſui auxilium, ne quid malum Titio inferatur?* Ex p. 4. tract. 2. reſ. 9. ibid.

136. *An ſi vulneratus vulnere non lethali, mortuus eſt Medici, vel propria incuria, incurratur irregularitas?* Ex p.4. tract. 2. reſ. 10. p. 275.

137. *An crimen inducens irregularitatem ſi ſit occultum, dummodò ſit externum inducat irregularitatem? Et notatur, quod & ſi peccatum occultum communiter irregularitatem non pariat lege Canonica, ab hac tamen lege excipi-*

tur

tur homicidium & peccata, quibus cenſura eſt annexa, nam ſi in ea celebratur, incurritur irregularitas, & ſi hæc celebratio occultè fiat à ſuſpenſo, vel excommunicato. Ex part. 7. tract. 11. & Miſc. 2. reſolut. 48. ibid.

138. *Titius irregularis abſque diſpenſatione ſumpſit primam Tonſuram, & poſtea obtinuit beneficium dando mediatori magnam pecuniarum ſummam, quæritur quid iuris? Et ſi Titius nollet reſtituere fructus malè perceptos quod onus mediatori incumbit? Et alia curioſa circa hoc inferuntur.* Ex part. 11. tract. 5. & Miſcel. 5. reſolut. 1. ibid.

139. *An collatio beneficij facta irregulari ſit irrita, & inualida ipſo iure ante iudicis ſententiam?* Ex p. 4. tr. 2. reſ. 79. p. 278.

140. *An irregularitas reddat aliquem inhabilem ad beneficium obtinendum, & ad fructus percipiendos? Et an obtenta diſpenſatione ab irregularitate beneficium non poſſit obtinere ſine noua collatione, ſeu reualidatione collationis prius factæ? Et an valeat collatio Prælaturæ Regularis facta irregulari? Et aliqua alia explanantur in §. vltimo huius reſolutionis.* Ex part. 4. tract. 2. reſolut. 37. ibid.

141. *An irregulares ſint incapaces obtinendi beneficium, & penſiones? Et an ad obtinendam penſionem ſufficiat ſeptennium? Et an excommunicatus ſit capax, vel incapax penſionis? Et quid, ſi penſiones ſint perpetuæ, & datæ in titulum beneficij, & præſtimonia? Et aliqua alia curſim explanantur circa collationem beneficij factam irregulari, &c.* Ex part. 7. tract. 12. & Miſc. 3. reſ. 7. alias 5. ibid.

142. *An Beneficiarius incidens in irregularitatem ex delicto poſſit beneficium renunciare in fauorem tertij? Et ſupponitur, quod Beneficiarius incidens in irregularitatem ex delicto poſſit retinere beneficium, dum per ſententiam non priuatur, ſed debet tamen procurare diſpenſationem, & interim per alium coadiutorem ſatisfacere in actionibus, quæ ratione irregularitatis illi ſunt prohibitæ.* Ex part. 10. tract. 16. & Miſc. 6. reſolut. 25. alias 24. p. 279.

143. *Quidam irregularis, cui iam diſpenſatum fuit, vt Sacros Ordines ſuſciperet, quæſiuit à me, an ſine alia diſpenſatione poſſit beneficia recipere? Et quid eſt dicendum de penſionibus? Et difficultas eſt, an opinio negatiua procedat non ſolum quoad beneficia curata, ſed etiam quoad beneficia ſimplicia? Et explanatur, quod ſi Pontifex diſpenſat cum illegitimo ad beneficium, non poteſt niſi vnum obtinere, & ſi vnum obtinuit non poteſt ſecundum obtinere, etiam ſi relinquat primum. Et an irregularis ſit incapax penſionis? Et an illegitimus, ſi ſaltem ſit prima Tonſura initiatus, poſſit ſine diſpenſatione obtinere penſionem? Et an illegitimus, cui diſpenſatum eſt à Papa, vt poſſit obtinere beneficium curatum, ſi poſtea efficiatur Religioſus, poſſit ſine noua diſpenſatione fieri Prælatus Regularis? Et docetur quod cui diſpenſatum eſt, vt beneficium ſimplex obtineat, non cenſetur diſpenſatus ad Canonicatum Eccleſiæ Cathedralis. Etiamque aduertitur homicidium voluntarium, & à fortiori quemlibet irregularem non eſſe penſionis incapatem.* Ex part. 7. tract. 10. & Miſcel. 1. reſolut. 6. p. 280.

144. *An illegitimus occultus incurrat irregularitatem? Et an illegitimus diſpenſatus ſimpliciter ad Ordines intelligatur ſolum ad minores Ordines diſpenſatus? Et an diſpenſatus ad Ordines, ſit diſpenſatus ad beneficia? Et an diſpenſatus ad beneficium de vno, & ſimplici intelligatur? Et an ex vi talis diſpenſationis poſſit illegitimus obtinere aliud beneficium, primo relicto? Et an ex diſpenſatione ad Curata beneficia, cenſeatur diſpenſatio facta pro Canonicatibus, vel Dignitatibus Eccleſiæ Cathedralis, & principalis Eccleſiæ Collegiatæ? Et tandem docetur, quod ſi illegitimus non diſpenſatus auſus fuerit celebrare in Ordinibus ſuſceptis, & ſi grauiſſimè peccet, nullam tamen irregularitatem denuò contrahat, quia non ob violationem irregularitatis irregularitas contrahitur.* Ex part. 10. tract. 13. & Miſc. 3. reſolut. 30. p. 281.

145. *An irregularitas homicidij tollatur per Baptiſmum? Et an per Baptiſmum tollatur omnis irregularitas præterquam ea quæ contracta eſt ex defectu Sacramenti, vt bigamia?* Ex p. 4 tr. 2. reſ. 51. p. 282.

146. *Quædam notabilia circa irregularitatem bigamiæ. Et inter alia, quæ inferuntur, & explanantur circa hoc, tandem quæritur pro praxi, an ducens fœminam à ſe ipſo defloratam incurrat irregularitatem?* Ex p. 4. tract. 2. reſ. 38. ibid.

147. *An qui fornicatus eſt cum fœmina ſi illam poſtea in vxorem ducat poſſit fieri Clericus coniugatus?* Ex part. 7. tr. 12. & Miſcel. 3. ea reſ. 19. alias 17. §. Ad ſecundum. ibid.

148. *An Clericus Sæcularis Sacris Ordinibus initiatus, ſi contrahat cum Virgine incurrat irregularitatem bigamiæ, vel an bigamia ſimilitudinaria tantum contrahatur quando quis poſt votum ſolemne caſtitatis contrahit matrimonium quamuis cum virgine, quæ tantum locum habet cum Religioſo, & non cum ſæculari in Sacris initiato?* Ex p. 4. tr. 2. reſ. 39. ibid.

149. *An vxorem vi ab altero cognitam, maritus poſt adulterium violentum cognoſcens, incurrat irregularitatem bigamiæ?* Ex p. 4. tr. 2. reſ. 40. p. 283.

150. *An quis incurrat irregularitatem bigamiæ, ſi cognoſcat vxorem poſt eius adulterium licet non ſit notorium, vel ignoretur ab eo?* Ex p. 4. tr. 2. reſ. 41. ibid.

151. *Quis ignoranter cognouit vxorem poſt eius adulterium perpetratum, poſtea illa mortua vult Sacros Ordines ſuſcipere, quæritur, an cenſendus ſit irregularis tanquam bigamus? Et an ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur vtriuſque ſeminis commiſtio?* Ex p. 7. tract. 12. & Miſc. 3. reſ. 20. alias 18. ibid.

152. *An ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur in copula ſeminis virilis emiſſio intra vas fœminæ, vel ſufficiat tantum copula abſque ſeminatione? Et an in tali caſu quis poſſit promoueri ad Sacros Ordines, ſi res ſit occulta, ſine aliqua diſpenſatione?* Ex p. 4. tract. 2. reſolut. 42. p. 286.

153. *An ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur non ſolum effuſio ſeminis viri, ſed etiam fœminæ? Et ex doctrina huius quæſtionis infertur, quod ſi viro ſeminante mulier non ſeminauerit, idque partibus conſtet poſſint Religionem ingredi, ſitque probabile, quod per profeſſionem matrimonium ſoluatur; atque adeo pars in ſæculo relicta poſſit aliud matrimonium inire. Et an ad contrahendam affinitatem ſufficiat ſeminatio viri, vel requiratur etiam ſeminatio fœminæ?* Ex part. 4. tract. 2. reſolut. 43. ibid.

Appendix ad cæteras alias difficultates, quæ ſimul pertinent ad iſtum *tractatum* 5, *de Irregularitate huius tom.* 5.

AN laicus baptizans extra caſum neceſſitatis præſente Diacono, vel Sacerdote peccet mortaliter, & incurrat irregularitatem? Et an ſi Diaconus ſine commiſſione ſolemniter baptizet, ſit irregularis? Et an debeat omitti Baptiſmus propter periculum infantis morituri v. g. ſi puer ita ſit tener & delicatus, vt credatur Baptiſmum forè cauſam mortis, & baptizans in dicto caſu an ſit irregularis? Et an infans in domo baptizatus ab obſtetricibus, ſi iterum in Eccleſia quis eum baptizet etiam ſub conditione ſit irregularis? Et an Sacerdos excommunicatus abſoluendo pœnitentem abſolutionem ſacramentalem incurrat irregularitatem?

tatem? Et an Miniſter excommunicatus etiam non toleratus, ſi miniſtret Baptiſmum, & Pœnitentiam in extrema neceſſitate non incurrat irregularitatem? Et an ſi quis baptizaret infantem ſtatim moriturum, proiiciens eum in flumen vel puteum, quando aliter baptizari non poſſit, incurrat irregularitatem propter homicidium? Ex part. 3. tr. 4. ex reſolut. 4. & in part. 5. tract. 3. ex reſ. 28. & 8. & in tract. 13. ex reſolut. 86. & in tract. 7. ex reſolut. 4. & in part. 10. tract. 11. ex reſolut. 64. & in tract. 16. ex reſolut. 21. alias 20. Quæ nunc inuenientur in tom. 1. de Baptiſmo reſolut. 46. 47. 68. 82. 18. 19. tract. 1. & 70.

An Sacerdos ſine approbatione abſoluens incurrat irregularitatem? Et an ſi in aliqua Diœceſana Synodo prohibeatur audire Confeſſiones in domibus priuatis, vel confeſſiones mulierum in Eccleſia ante ortum, vel poſt occaſum Solis, vel extra ſedem confeſſionalem ſub pœna ſuſpenſionis, ſi in ſuſpenſione quis miniſtret, an incurrat irregularitatem? Ex part. 6. tract. 6. ex reſolut. 52. & ex part. 8. tract. 7. ex reſ. 73. Quæ hic reperientur in tom. 1. tr. 3. de Pœnitentia reſolut. 27. & 45.

An irregularis validè ſacramentaliter abſoluat? Et an peccet qui a tali petit abſolutionem? Et quid, ſi petiit bona fide? Et an irregularis in articulo mortis poſſit abſoluere moribundum, ſi adſit alius ſine iſto impedimento, &c.? Ex p. 4. tract. 2. ex reſolut. 68. & in part. 5. tract. 3. ex reſ. 60. Quæ hic ſunt in tom. 1. tract. 4. de abſolutione ſacramentali reſ. 15. & 45.

An ſi quis uno ictu occideret tres Clericos, incurrat tres irregularitates? Ex part. 3. tract. 4. ex reſolut. 163. alias 164. Quæ nunc inuenientur in tom. 1. tract. 7. de circunſtantiis reſ. 9.

An Clerici ſæculares ſi laicis vel Religioſis infirmis viaticum adminiſtrent ſine licentia Parochi incurrant irregularitatem, & excommunicationem? Ex part. 9. tr. 9. ex reſ. 64. alias 63. Quæ nunc inuenietur in tom. 2. tr. 2. de Communione reſ. 62.

An recipiens Ordines non ſeruatis temporum interſtitiis, incurrat irregularitatem & Epiſcopus talem ordinantem? Et an, qui ſuſcipit Ordinem Diaconatus ante Confirmationem, incurrat irregularitatem? Et an ſi in aliqua ordinatione officialis Epiſcopi proteſtetur Epiſcopum nolle ordinare irregulares, tales re vera ordinentur? Et an non debeat Epiſcopus accedentes ad ordines prohibere ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, ne accedant cum impedimento occulto irregularitatis, quin potius debeat ad cautelam in generali illos abſoluere, & diſpenſare? Et an Religioſus Surdaſter poſſit ad Sacros Ordines promoueri? Et de irregularitate ex ignorantia agitur, & an Regulares non multum literati ſint ordinandi? Et an poſſit ſuper hoc Epiſcopus diſpenſare, vt ad ordines ſacros promoueantur? Et an, ſecluſa conſuetudine, ſi alicubi adſit, poſſit Epiſcopus in eadem die conferre minores Ordines ſimul cum Subdiaconatu, & in tali caſu ſic ordinatus nec incurrat ſuſpenſionem, neque irregularitatem? Ex part. 3. tract 2. ex reſolut. 32. & in part. 4. tract. 4. ex reſolut. 209. & in part. 2. tract. 16. ex reſolut. 4. & in part. 5. tract. 13. ex reſolut 66. & in part. 2. tract. 17. ex reſolut. 20. & in tract. 16 ex reſolut. 29. alias 31. & in part. 3. tract. 2. ex reſolut. 86. & in part. 4. tract. 2. ex reſolut. 74. & in part. 9. tract. 6. ex reſolut. 57. alias 58. Quæ nunc inuenientur in tom. 2. tract. 5. de Sacramento Ordinis reſ. 89. 92. 101. 106. 74. 75. 76. 77. & 97.

An qui ſciēter rebaptizat incurrat irregularitatem? Ex p. 9. tr. 7. ex reſ. 26. Quæ hic reperietur in tom. 2. tract. 6. de Matrimonio reſ. 169.

An illegitimus diſpenſatus, vt poſſit ſuſcipere Ordines cenſeatur diſpenſatus ad Ordines Sacros? Et an diſpenſatio, vt illegitimus, vel irregularis poſſit ſumere Ordines minores, ſit extendenda, vt beneficij ſimplicis capax ſit? Et quid, ſi diſpenſatus ſit ad Ordines Sacros? Et an quando diſpenſatur cum illegitimo abſolutè in irregularitate, tunc extendatur diſpenſatio non ſolum ad beneficia ſimplicia, ſed etiam ad Curata? Et an illegitimus diſpenſatus ad ordines ſit capax penſionis? Et an diſpenſatio ſimpliciter conceſſa illegitimo, vel irregulari vt poſſit obtinere beneficia, intelligendum ſit de beneficiis ſimplicibus, & non ſit extendenda ad curata, & dignitates? Et an diſpenſatus ad beneficium curatum non egeat noua diſpenſatione pro Epiſcopatu? Et an homicida, ſi per diſpenſationem legitimam fiat habilis ad omnes Ordines Sacros, & illorum vſum, an videatur factus habilis ad beneficium Curatum, & Pontificale? Et an diſpenſatus ad omnes Ordines poſſit conſecrari Epiſcopus? Et an diſpenſatio irregularitatis ſuper homicidio ſit ſubreptitia, ſi non explicetur occiſum fuiſſe Clericum Presbyterum? Et an impedimenta plurium irregularitatum ſufficiat ſeparatim illa exprimere, & de illis diſpenſationem ſeparatim obtinere? Et an, qui plura homicidia commiſit, ſi vno tantum narrato velit diſpenſationem obtinere vanus irregularitatis nihil faciat? Et an committens plura homicidia contrahat diuerſas irregularitates in diſpenſatione explicandas? Et an ſi Epiſcopus diſpenſaret ſuper aliqua irregularitate, orta ex delicto, poſſit imponere aliquod onus ei, cui diſpenſatur? Et an in aliquo extraordinario euentu poſſit inferior diſpenſare in aliqua irregularitate? Et an commiſſio diſpenſandi in aliqua irregularitate, quæ in foro interno, vel externo committitur cum clauſula ſi preces veritate nitantur, expiret morte concedentis, re integra? Et an irregularis poſſit adiuuari ex Regula Cancellariæ de triennali poſſeſſione, &c? Ex part. 8. tract. 3. ex reſolut. 36. 37. 38. 39. & 40. & in part. 1. tract. 10. ex reſolut 38. & in part. 8. tract. 3. ex reſolut. 51. 57. 58. & 22. & in part. 4. tract. 2. ex reſolut. 86. & in part. 8. tract. 3. ex reſolut. 71. & 98. & in part. 11. tract. 5 reſolut. 44. Quæ nunc inuenientur in tom. 3. tract. 2. de Diſpenſatione reſolut. 53. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62 38. & iterum 62. 32. 144. & 170.

An Epiſcopus vigore decreti Concilij poſſit extra confeſſionem ſacramentalem diſpenſare in irregularitatibus omnibus prouenientibus ex delicto occulto, vel tantum in foro conſcientiæ, & intra Diœceſim? Et quid, ſi tam Epiſcopus, quam ſubditus ſint extra Diœceſim? Et qui includantur ſub nomine ſubditorum, in dicto decreto Concilij, an includantur ſæculares, alienigenæ, Medici, mercatores, &c. Et an Epiſcopi poſſit diſpenſare in irregularitate proueniente ab excommunicato celebrante, quando excommunicatio eſt occulta, quamuis celebratio ſit manifeſta? Et notatur, quod non ſunt irregulares, & inhabiles ad Officia, & beneficia, qui de hæreſi ſuſpecti coguntur per Inquiſitores abiurare de vehementi. Etiamque aduertitur mutilantem membrum inimici mortui non incurrere irregularitatem. Et quid de illo, qui ob extremam, & omnino ineuitabilem vitæ ſuæ defenſionem alium occidit, an incurrat irregularitatem? Ex part. 7. tract. 2. ex reſolut. 10. 11. & 16. & in part. 4. tract. 4. ex reſolut. 116. & ex part. 2. tract. 15. ex reſolut. 24. & in part. 7. tract. 2. ex reſolut. 28. & 19. Quæ hic reperientur in tom. 3. de Poteſtate Epiſcopi reſolut. 12. 13. 21. 11. 32. 41. & 42.

Nota quod in prædicto tom. 3. & tract. 3. de Poteſtate Epiſcopi, ſunt multæ aliæ difficultates pro facultate Epiſcopi ad diſpenſandum in aliis multis irregularitatibus contractis maximè pro hæreſi, illegitimis occultis, & ex defectu lenitatis, & pro aliis diuerſis caſibus homicidij, mutilationis bigamiæ, ſimoniæ &c. quos omnes inuenies in reſolut. 10. 11. 13. 14. 17. 18. & à reſolut. 32. vſque ad reſolut. 66. incluſiue, & in reſ. 94.

Index Tractatuum,

An Epiſcopus diſpenſans in aliqua irregularitate poſſit imponere pœnam pecuniariam, ſed applicandam piis locis, & pauperibus? Ex part. 10. tract. 8. ex reſolut. 9. *Quæ hic eſt* in tom. 3. tract. 4. de Pœnis, ſeu multis reſ. 8.

An Capitulum Sede vacante poſſit exercere iuriſdictionem in perſonas ſeculares, quando Epiſcopus habet poteſtatem temporalem; & in ſupra dicto caſu poſſit exercere per alios iuriſdictionem in criminalibus abſque metu irregularitatis; Et an Capitulum Sede vacante poſſit diſpenſare ſuper omnibus irregularitatibus, quibus poteſt Epiſcopus vigore Concilij Tridentini, ſeſſ. 24. cap. 6.? Ex part. 8. tract. 4. reſolut. 16. & 17. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 3. tract. 5. de Capitulo Sede vacante reſolut. 7. & 19.

An ſi quis ſit irregularis tenetur dicere Horas Canonicas? Et quid de eo, qui accepit beneficium, dum erat irregularis? Ex p. 4. tr. 4. ex reſ. 146. & in p. 9. tr. 9. ex reſ 22. *Quæ hic reperiuntur* in tom. 3. tr. 6. de Horis Canonicis, reſ. 10. & 112.

An ſi quis celebret cum ſuſpenſione incurſa propter Ordinationem ante legitimam ætatem, vel ob defectum tituli, vel ob malam Ordinum ſuſceptionem poſſit obtinere abſolutionem ab irregularitate virtute Bullæ Cruciatæ? Et an per Bullam Cruciatæ ſit diſpenſabilis omnis irregularitas, quæ eſt pœna? Et quæ ſpecies irregularitatis ſit per Bullam Cruciatæ diſpenſabilis? Et an abſentes poſſint abſolui ab irregularitatibus, quæ includuntur ſub nomine cenſuræ? Et an Commiſſarius Bullæ Cruciatæ poſſit diſpenſare in aliquibus irregularitatibus; Et an Commiſſarius poſſit in irregularitate publica, contracta tamen ex delicto, & in irregularitate proueniente ex homicidio caſuali, licet publica, & ex iniuſta mutilatione membrorum? Et an Epiſcopus poſſit ad maiores Ordines vigore Concilij Tridentini diſpenſare etiam in tali irregularitate dummodo ſit occulta; quia ad minores Ordines, etiamſi talis irregularitas ſit publica, diſpenſare poteſt? Et an Commiſſarius Bullæ poſſit diſpenſare in irregularitate contracta per Symoniam? Et notatur tantum Symoniam in Ordine notoriam inducere irregularitatem. Et an prædictus Commiſſarius poſſit diſpenſare in irregularitate incurſa propter hæreſim occultam, Et an Hæreticus occultus incurrat irregularitatem? Et an irregularitas contracta per malam ſuſceptionem Ordinum, quia ſuſcipiens erat excommunicatus, vel ſuſpenſus, ſit per Commiſſarium Cruciatæ diſpenſabilis; Et in qua irregularitate bigamiæ poteſt Commiſſarius Cruciatæ diſpenſare? Et notatur, quod ſi aliquis contraxit cum corrupta, exiſtente aliquo impedimento dirimente, ſi non conſummauit matrimonium, imo quamuis conſummaſſet, non incurrit irregularitatem. Et enumerantur plures caſus, in quibus ſecundum opinionem aliquorum Doctorum Confeſſarius virtute Cruciatæ, & Prælati Regulares virtute ſuorum priuilegiorum poſſint tollere irregularitatem, quos caſus in hac vltima Reſolutione huius annotationis deciſos inuenies, & explanatos. Ex part. 4. tract. 4. ex reſolut. 115. & in p. 1. tract. 11. ex reſol. 27. & in part. 4. tract. 2. ex reſolut. 81. & 103. & in part. 1. tract. 11. ex reſol. 110. vſque ad reſ. 115. incluſiuè, & in part. 10. tract. 11. ex reſolut. 22. *Quæ hic reperientur* in tom. 4. tract. 3. de Bulla Cruciatæ reſol. 129. 130. 131. & reſol. 133. vſque ad reſol. 139. & in reſol. 132.

An qui voluntariè, vel ex obliuione tempore Iubilæi non petiit diſpenſationem alicuius irregularitatis, poſſit deinde tranſactum Iubilæum, etiam poſt multos annos eamdem diſpenſationem obtinere? Supponimus omnia opera præſcripta feciſſe, & Iubilæum conſequutum fuiſſe & generalem diſpenſationem virtute Iubilæi, vel Cruciatæ ab irregularitatibus obtinuiſſe. Ex p. 2. tr. 16 ex reſ. 9. aliàs 11. & ex p. 10. tr. 14. ex reſol. 30. aliàs 28. *Quæ hic ſunt* in tom. 4. tr. 4. de Iubilæo reſ. 58. & 60.

An puer, qui ante ſeptennium acceleratus eſt vſus rationis, ſi occidat aliquem incurrat irregularitatem? Et docetur impuberes non incurrere irregularitatem. Ex part. 11. tr. 2. ex reſ. 56. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 4. tr. 6. de Ieiunio reſ. 68.

An irregularis, electus & confirmatus Epiſcopus, non obtenta diſpenſatione, poſſit abſque peccato mortali ſumere Conſecrationem? Et docetur, quod irregularis etiam ex delicto, ſi ſit occultus, non tenetur reſtituere fructus. Et an Epiſcopus conſecratus ab Hæretico, ſeu excommunicato efficiatur irregularis, & priuetur vſu Ordinum? Et ſupponitur Ordinatum ab Hæretico, ſuſpenſo, excommunicato, degradato, &c. incurrere irregularitatem, ſi ſuo Ordine vtatur. Et quid, ſi a ſupradictis aliquis cum ignorantia Ordinetur. Et an qui conſecratur in Epiſcopum ante legitimam ætatem, & triginta annorum, incurrat irregularitatem? Ex p. 12. tr. 1. ex reſ. 43. 99. & 108. *Quæ hic reperientur* in tom. 4. tr. 8. de Conſecratione Epiſcopi reſ. etiam 43. 99. & 108.

An celebrando quis in Eccleſia à ſe interdicta fiat irregularis? an irregularitas pœnalis, ſi abſolute, non profeſatur, ſit ferenda, & obliget etiam ſub mortali? Et an iniuſte excommunicatus, ſi celebret, incurrat irregularitatem? Et an puer impuber occidens aliquem contrahat irregularitatem? Et an excommunicatus iniuſtè, v. g. ex cauſa præſumpta ſecundum allegata, & probata, non fiat irregularis celebrando, non ſolum quando in occulto celebrat, ſed etiam quando in publico? Et an dubius, ſi contraxerit irregularitatem, cenſendus ſit irregularis, vel quid debeat facere? Et an excommunicatus excommunicatione minori ſi celebret; vel accipiat aliquod Sacramentum incurrat irregularitatem? Et an in articulo mortis ſimplex Sacerdos poſſit abſoluere etiam ab irregularitate, quæ contracta eſt ex peccato? Ex p. 5. tr. 9. ex reſ 52. 27 & 28. & in part. 3 tract. 6. ex reſol. 76. & 88. & in p. 5. tract. 9. ex reſolut iterum 27. 44. & 3. & in tract. 3. ex reſol. 67. *Quæ hic ſunt ſupra in hoc ipſomet* tom. 5. tr. 1. de Excommunicatione reſ. 2. 27. 28. 11. 108. & iterum 27. 126. 182. & 204.

An qui conſuluit homicidium cuiuſdam Clerici; ſed poſtea ſerio conſilium reuocauit, incurrat irregularitatem ex homicidio ſequuto? Et quid eſt dicendum de illo, qui propinato veneno Clericum occidit, tametſi diligentiam adhibuerit ad dandum impedimentum? Et an mandans occidere Petrum, ſi mandatarius occiderit Ioannem incurrat irregularitatem ex homicidio voluntario, vel tantum ex homicidio caſuali? Et an irregulares, vel etiam depoſiti gaudeant priuilegio canonis? Ex p. 9. tr. 4. ex reſ. 22. 31. & 13 & in p. 3. tract. 5. ex reſol. 84. alias 83. *Quæ hic ſunt ſupra* in tract. 2. de Cenſura ob percuſſionem Clerici reſ. 11. 35. 37. & 7.

An ſuſpenſus ab Ordine inferiori, cenſeatur ſuſpenſus ab Ordine ſuperiori, ita vt, ſi illum exerceat, incurrat irregularitatem? Et an qui ignoranter ſuſcepit Ordines ab Epiſcopo excommunicato incurrat ſuſpenſionem, & ſi in ea celebret; incurrat irregularitatem? Et an ſi quis ſuſcipiat Ordinem Sacrum ante legitimam ætatem, vel ſine literis dimiſſoriis, vel extra legitima tempora, vel cum patrimonio ficto, incidat in ſuſpenſionem ex Bulla Pij II. & ſi celebret, incurrat irregularitatem? Et an qui ita Ordinatus eſt cum dolo, ſi tamen poſtea facta pœnitentia celebret, credens id ſibi licere, incurrat irregularitatem? Et an ſi quis bona fide Ordinatur ante legitimam ætatem, incurrat ſuſpenſionem, & celebrando irregularitatem? Et an talis Ordinatus poſtquam peruenerit ad legitimam ætatem poſſit ſine vlla diſpenſatione celebrare, & exercere actum Ordinis ſuſcepti abſque metu irregularitatis? Et an ſuſpenſus iuxta Bullam Pij II. quia ſuſcepit Ordines extra tempora, ante legitimam ætatem, vel ſine dimiſſoriis, &c. poſſit ab Epiſcopo, vel à Superiore Regulari ab irregularitate ob id contracta diſpenſari? Et quidam, relictis Ordinibus minoribus, Subdiaconatum recepit, quæritur, an ſuſpenſionem incurrerit, & irregularitatem,

ſi

ſi miniſtret in Ordine ſuſcepto? Et an quamuis promotus per ſaltum ſit impeditus ad ſuperiores Ordines ſuſcipiendos, an hoc impedimentum ſit irregularitas. Et an Clericus ſuſpenſus à diuinis, ſi illa audiat, peccet, ſed non incurrat irregularitatem? Et an Ordinatus per ſaltum incurrat ipſo facto ſuſpenſionem, & hoc impedimentum ſit irregularitas? Et ſi irregularitas ſit, an illam Confeſſarius approbatus poſſit per Bullam Cruciatæ diſpenſare? Et an Epiſcopus ſuſpenſus Ordinis Epiſcopalis ſi celebret in Pontificalibus incurrat irregularitatem? Ex part. 5. tract. 10. ex reſ. 5. & in part. 3. tract. 4. ex reſ. 191. alias 192. & in p. 5. tract. 10. ex reſ. 30. & 32. & in p. 3. tract. 4. ex reſ. 181. alias 182. & in part. 5. tract. 10. ex reſ. 31. & in part. 2. tract. 16. ex reſ. 5. & in part. 5. tract. 10. 47. 27. 28. 12. & iterum 5. & 4. *Quæ hic ſunt ſupra in hoc ipſomet* tom. 7. tract. 3. de Suſpenſione reſ. 31. 39. 36. 40. 41. 44. 48. 57. 58. 59. 63. & iterum 31. & 23.

An interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ, ſi celebret extra Eccleſiam, fiat irregularis? Ex part. 10. tract. 13. ex reſolut. 2. *Quæ hic eſt ſupra* in tract. 4. de Interdicto reſ. 15.

Nota, quod infra in hoc ipſomet tom. 5. tract. 6. de Abortu, *ſunt multæ Reſolutiones, & difficultates pro irregularitate, & eius diſpenſatione, contracta propter Abortum; ideo ſi casus ita miſtus occurrerit, quamuis prope eſt præ totus tractatus require illum,* ibidem in reſolut. 1. 9. 11. & à reſol. 18. vſque ad reſol. 27. incluſiue, & in reſolut. 30. *& non in aliis dicti tractatus.*

An Ordinatus ſimoniacè ſit irregularis? Ex p. 11. tr. 5. ex reſolut. 17. *Quæ hic eſt infra* in tract. 7. de Simonia reſ. 3.

An poteſtas diſpenſandi in irregularitate occulta ex hæreſi proueniente adempta ſit Epiſcopis per Bullam Cœnæ? Ex p. 4. tr. 4. ex reſ. 239. *Quæ hic eſt infra* in tr. 8. de Hæreſi reſ. 16.

Quomodo ſe gerere debeant Inquiſitores, ne irregularitatem incurrant tradendo Hæreticos Curiæ ſæculari? Et notatur, quod Paulus IV. & Pius V. ſtatuerunt, vt Inquiſitores, Conſultores, & alij Miniſtri Inquiſitionis eſſent immunes ab irregularitate quantumcumque, & quomodocumque ad Hæreticorum condemnationem incurrant. Et an Inquiſitores poſſint ſe ad inuicem ſuper irregularitatibus diſpenſari ex priuilegio Vrbani III. Et an hoc priuilegium commiſſariis Inquiſitorum competat? Et an Inquiſitores poſſint remittere Familiares iudici laico, quando non gaudent priuilegio fori abſque metu irregularitatis? Et doctrina huius quæſtionis eſt valde notanda etiam ab Epiſcopis, & aliis Miniſtris Eccleſiaſticis. Et an ex abiuratione etiam de vehementi non incurratur irregularitas? Et an Inquiſitores poſſint diſpenſare ſuper irregularitate contracta ob Hæreticis? Et an, licet Hæretici contrahant irregularitatem, attamen ſuſpecti de Hæreſi, poſt quam illam abiurauerint, ſint irregulares? Et an ad incurrendam irregularitatem ex defectu lenitatis opus ſit vt cauſa ſit proxima, nempe dictum, vel factum ex natura ſua tendens ad mortem? Et an qui detegit malefactorem, vt comprehendatur, incurrat irregularitatem, ſi mors eius ſequatur? Ex part. 4. tract. 8. ex reſolut. 51. & in part. 1. tract. 2. ex reſ. 135. alias 134. & in part. 4. tract. 2. ex reſ. 102. & 101. & in tract. 8. ex reſ. 64. & 85. *Quæ hic ſunt infra* in tract. 10. de Inquiſitoribus reſ. 68. 17. 69. 70. 83. & 136.

An ſit in iure irregularitas contracta à Schiſmaticis? Ex part. 4. tract. 7. ex reſolut. 29. *Quæ hic eſt infra* in tract. 12. de Pœnis Sancti Inquiſitionis reſolut. etiam 29.

An dubitans, ſit ne aliqua lex irregularitatem imponens vſu recepta, nec ne, poſſit exiſtimare non eſſe vſu receptam? Et an lex pœnalis irregularitatis obliget ſub mortali? Ex part. 4. tract. 3. ex reſ. 14. & in part. 2. tract. 10. ex reſ. 21. *Quæ nunc inueniuntur* in tom. 6. tr. 1. de Legibus reſ. 41. & 42.

An Confeſſarij Regulares poſſint ſine licentia ſuorum Prælatorum ſemel diſpenſare in irregularitate, excepto homicidio, & mutilatione voluntaria? Et an Nouitius recedens à Religione incidat in irregularitates, a quibus in Religione abſolutus fuit? Et an irregularitas ex defectu natalium tollatur per profeſſionem ſolemnem Religionis non ſolum quoad ſacros Ordines, ſed etiam quoad Prælaturas ſuſcipiendas? Et an per profeſſionem deleatur etiam irregularitas ex vſu Ordinis contracta? Et an eiecti à Religione, & dimiſſi à Superioribus Societatis Ieſu reincidant in irregularitatem ex defectu natalium, ita vt non poſſint exercere Ordines receptos, nec ad alios promoueri? Et quid eſt dicendum circa hoc de Religioſo illegitimo poſt annullatam profeſſionem? Et an Prælati Regulares poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis illegitimis ad Prælaturas, & dignitates in Capitulo tamen Generali, aut Prouinciali ex Conſtitutione Greg. XIV. Et an ſpectet ad Prælatos Regulares iudicare circa ſuos ſubditos, an defectus ſit ita notabilis, vt inducat irregularitatem ad Ordines, an non? Et an, qui aures non habet, ſit irregularis? Et an Prælati Regulares poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis in irregularitate ex vitio Corporis proueniente? Et an Prælati Regulares poſſint quoad ſuos ſubditos diſpenſare ſuper infamia iuris publica? Et an poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis ſuper irregularitate contracta ex homicidio voluntario? Et quid ſi ſit occultum? Et an hoc etiam extendatur ad Nouitios? Et an Prælati Regulares Ordinum Mendicantium poſſint cum ſuis ſubditis diſpenſare in irregularitatibus prouenientibus ex publico delicto ad forum contentioſum deducto præterquam homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis membrorum? Et an ſaltem irregularitas bigamiæ veræ, & interpretatiuæ ſit diſpenſabilis à Prælatis Regularibus cum ſuis ſubditis? Et an bigamia præfata poſſit diſpenſari à quocumque Confeſſario Ordinis ex priuilegio Sixti V. Et an ſaltem Generales Ordinum poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis in bigamia ex conceſſione Sixti IV. facta Carthuſienſibus? Et an Prælati Regulares per quamdam conceſſionem Pauli III. poſſint ſemel ſingulis annis primo die lunæ Quadrageſimæ cum ſuis ſubditis diſpenſare in omni irregularitate quauis occaſione, vel cauſa contracta, ita vt nihil excipiat, neque bigamiam, neque homicidium voluntarium, &c. de quo in Bullario? Ex p. 3. tract. 2. ex reſ. 126. & 44. & in p. 4. tract. 2. ex reſ. 65. 66. & 73. & in p. 5. tract. 14. ex reſ. 91. & in p. 3. tr. 2. ex reſ. 45. & in p. 7. tract. 11. ex reſ. 4. & in p. 4. tract. 2. ex reſ. 63. *Quæ hic reperiuntur* in tom. 7. tr. 1. de Regularibus reſ. 109. 166. 288. 289. 290. 292. 293. & 196.

An Religioſus nulliter profeſſus incurrat ſuſpenſionem, ſi Ordines recipiat, & irregularitatem, ſi celebret? Et adducitur inſigne priuilegium, vt Regulares poſſint eligere ſemel ex eadem obſeruantia Confeſſorem, qui de omnibus peccatis, & cenſuris eos abſoluat; imo & diſpenſet ſuper omnibus irregularitatibus, excepto homicidio, & mutilatione voluntaria. Et an Regulares poſſint diſpenſare cum ſæcularibus ſuper irregularitatem ortam ex delicto, v.g. ſi Sacerdos excommunicatus celebraſſet, aut ſuſpenſus ſacros Ordines ſuſcepiſſet, &c. Et notatur, quod abſolutio, & diſpenſatio, (quod idem eſt in hac irregularitate,) dari poteſt extra confeſſionem. Et an Prælati Regulares poſſint diſpenſare in irregularitate occulta contracta ex homicidio voluntario? Et an ſit probabile non incurri irregularitatem per homicidium voluntarium omnino occultum, quod ſcilicet nulla ratione probari poſſit in iudicio, neque in notitiam hominis venire, niſi ex confeſſione ipſius occiſoris? Et an Superiores Regulares poſſint diſpenſare cum ſubditis in irregularitate contracta ob Simoniam in Ordine, vel beneficio, etiam ſi Simoniacus ſit occultus? Et an ſit probabile Simoniacum occultum non incurrere irregularitatem? Et an Regulares poſſint diſpenſare

cum ſacularibus , & Clericis in omnibus irregularitatibus ab ipſis contractis , in quibus poteſt Epiſcopus diſpenſare? Et pro praxi huius quaſtionis octo diuerſi caſus curſim adducuntur in textu huius Reſolutionis Ex p 4.tr.2.ex reſ.82. & in p.9.tr 8.ex reſ 55.& 50. & in p. 3. tr. 2. ex reſ. 20. & in part.10.tract.13. ex reſ.38. & in tract. 15. ex reſ. 8. & in p. 11 tract.4. ex reſ. 3. *Qua hic ſunt* in tom.7. tr. 1: de Regularibus reſolut. 187. 98. 390. 263. 294. 297. & 301.

An aliqua facta ebriorum inducant irregularitatem? Et quid, ſi in dictis factis commiſſis in ebrietate prius voluntas fuerit per pœnitentiam interrupta, an non inducant irregularitatem? Ex p.3.tr.6.ex reſ.52. *Qua nunc inuenietur* in tom.7 tr.5.de Scandalo reſ.39.

*An Beneficiarius , ſi propria manu aliquem in bello occidat , vel mutilet , beneficium reſignare debeat , vel diſpenſationem ſuper irregularitatem impetrare? Et adducuntur aliqui alij caſus , in quibus Clerici , Religioſi , Epiſcopi,& Cardinales pugnantes in bello, vel ſi Exercitibus praeſſent, dubitatur , an incurrant irregularitatem , nec ne , maximè ſi occidant , vel mutilent aliquem , vel qui in ſupradictis caſibus illos occiderit , aut mutilauerit, &c.*Ex p.6,tract.4.ex reſ.34 & 35.& in p.10 tr.2.ex reſ.2.3.6. & 7. *Qua hic reperientur* in tom.7.tract.7.de Bello reſ.59.60.52. 53. 57. & 58.

*An ſi quis mandaret occidere Titium , & Sempronium occiditur , quia creditur eſſe Titium, incurrat irregularitatem?*Ex p.11.tr.6.ex reſ. 19. *Qua hic eſt* in tom.8.tr.5.de Homicidio reſ.91.

An ad Epiſcopum ſpectet cognoſcere , ſi aliquis eſt Clericus , vel non ſine aliqua limitatione an ſequatur poſtea mors , vel non ſine metu irregularitatis ſuper hoc ? Et an Sacerdos celebrans in Eccleſia polluta ante reconciliationem ſit irregularis ? Ex part. 9. tract. 7. ex reſolut. 64. & in part. 6. tract. 6. ex reſolut. 38. *Qua nunc inuenietur* in tom. 9. tract. 1. de Immunitate Eccleſiæ reſ. 129. & 139.

An illegitimus , & irregularis gaudeant priuilegio fori? Ex part. 1 tract. 1. reſolut. 62. *Qua hic reperietur* in tom. 9. tract. 2. de Immunitate Eccleſiaſtica reſolut. 39.

TRACTATVS VII.

De Abortu iuxta Bullas Sixti V. & Gregorij XIV. atque de Abſolutione & Diſpenſatione pro excommunicatione & irregularitate illius agitur.p.285.

1 *QVID ſit abortus? Et docetur , quod ille,qui dedit cauſam electionis fœtus animati , eſt verus homicida , & tenetur omnibus pœnis Iuris Canonici , & Ciuilis , quibus tenentur illi , qui hominem iam natum peremerunt , ac proinde ſit irregularis. Si verò fœtus non ſit animatus , licet procurare abortum non ſit propriè homicidium , eſt tamen graue peccatum.* Ex part. 7. tract. 5. reſolut. 1. ibid.

2. *Quid ſit procurare abortum?* Ex part. 7. tract. 5. reſ. 1, ibid.

3. *De pœnis procurantium abortum ex iure Canonico,& Ciuili.* Ex p.7. tr.5.reſ. 3 ibid.

4. *De pœnis procurantium abortum ex iure nouo Sixti V.* Ex p. 7.tr.5.reſ.4. p.286.

5. *Quas pœnas Gregorius XIV. circa prædictam Conſtitutionem Sixti V. moderauerit?* Ex part. 7. tract. 5.reſ. 5. ibid.

6. *An in facultate Iubilai abſoluendi à caſibus , & cenſuris reſeruatis includatur abſolutio abortus? Et docetur , quod caſus abortus non eſt amplius Papalis , ſed Epiſcopalis. At verò , quando Epiſcopus , ſeu Ordinarius generaliter concedit alicui Confeſſario facultatem abſoluendi à caſibus & cenſuris ſibi reſeruatis , tunc enim non cenſetur conceſſus fœtus animati per Gregorij Conſtitutionem , niſi ſpecificetur.* Ex part. 7. tract. 5. reſolut. 19. ibid.

7. *Quis poteſt abſoluere ab incurſa excommunicatione propter abortum? Sed difficultas eſt , quiſnam dicatur Confeſſarius ſpecialiter deputatus , vt poſſit abſoluere ab excommunicatione propter abortum ? Et notatur non poſſe Confeſſarium ſacularem abſoluere pœnitentem , qui commiſit abortum fœtus animati. Et quid de Religioſis virtute priuilegiorum , ſi ad hoc per Prouinciales non ſint deputati?* Ex part. 7. tract. 5. reſolut. 15. ibid.

8. *An aliqui præter Epiſcopos poſſint abſoluere ab excommunicatione incurſa propter abortum fœtus animati?* Ex p.7. tr 5.reſ.16 p.287.

9. *An Epiſcopus poſſit diſpenſare hodie in irregularitate contracta ex abortu? Et obſeruatur , quod ſupplicans in Sacra Pœnitentiaria in caſu videlicet occulto pro diſpenſatione ſuper irregularitate ex abortu , debet exprimere , ſi erat fœtus à ſe genitus, alias gratia erit ſubreptitia.* Ex p.7. tr. 5 reſ 21. p 288.

10. *An Prælati Regulares poſſint diſpenſare in irregularitate ſuorum ſubditorum contracta ex abortu animato? Et quid , ſi homicidium eſt occultum apud ſaculares , & manifeſtum apud Fratres ; an poſſint Prælati Regulares adhuc in illo diſpenſare?* Ex p. 4. tr. 2. reſ. 87. ibid.

11. *An Superiores Regulares poſſint diſpenſare cum ſubditis in irregularitate occulta ex abortu animato? Et an hoc extendatur ad quodcumque homicidium voluntarium? Et an Prælatus poſſit committere vni Confeſſario ſubdito hanc diſpenſationem? Et an dicti Prælati poſſint habilitare ad Officia ſuos Religioſos etiam pro foro externo , & ſine dubio ab excommunicatione abſoluere?* Ex part. 7. tract. 5. reſolut. 22. ibid.

12. *An Superiores Regulares poſſint habilitare ad Officia Regulares , qui procurauerunt abortum? Et an Religioſus indigeat hac diſpenſatione ſuper excommunicationem, vel irregularitatem , ſi in Viſitatione , aut Capitulo fuerit diſpenſatus in irregularitatibus , prout fieri ſolet in Viſitatione à Prælatis , etiam ſi Religioſus crediderit ſe non indigere dicta Prælatorum diſpenſatione pro illo tunc?* Ex part. 7. tract. 5. reſolut. 23. p. 289.

13. *Quid ſub prohibitione Officiorum contra procurantes abortum intelligatur in Bulla Sixti V.* Ex p. 7. tract. 5. reſ. 27. ibid.

14. *Quomodo obliget priuatio priuilegij Clericalis , & omnium Dignitatum , & Officiorum , & Beneficiorum impoſita in Bulla Sixti V. Et an dicta pœna obligent reum in conſcientia ante iudicis ſententiam , & declarationem?* Ex part. 7. tract. 5. reſolut. 17. ibid.

15. *An pœna inhabilitatis impoſita in Bulla Sixti V. obliget ante iudicis declarationem?* Ex part. 7. tract. 5. reſ. 18. ibid.

16. *An detur præuentio inter iudicem ſacularem , & Eccleſiaſticum contra procurantes abortum? Et an ſi reus ſit Eccleſiaſticus tradendus ſit Curiæ ſaculari? Et an ad excluſionem pœnæ temporalis , quando criminaliter agitur , fœtus , præſumi debeat potius inanimatus , quam animatus?* Ex part. 7. tract. 5. reſolut. 41. p. 290.

17. *An*

17. *An ex abortu caſuali incurratur reſeruatio.? Et pro praxi huius quæſtionis multi caſus explanantur in textu huius Reſolutionis, in quibus ex abortu non incurritur reſeruatio.* Ex p.7.tr.5.reſ.20. ibid.

18. *An qui procurauit abortum ante animationem, incidat in excommunicationem, & irregularitatem? Idem dicendum eſt de præbentibus opus, conſilium, &c.* Ex p.7.tr.5.reſ.8. p.291.

19. *Quo tempore fœtus animatur, ita vt, qui de illo abortum facit incurrat excommunicationem, & irregularitatem?* Ex p.7.tr.5.reſ.6.ibid.

20. *An qui facit abortum, ſit irregularis, ſi dubitet de animatione fœtus?* Ex p.4 tr.2.reſ.16.p.292.

21. *An in dubio, an fœtus ſit animatus, quis cenſendus ſit irregularis? Et quid eſt dicendum quoad alias pœnas annexas irregularitati, qualis eſt priuatio Officij, & beneficij, & inhabilitatis ad hæc duo?* Ex p.7.tract. 5. reſ. 24. p.292.

22. *An in dubio, vtrum fœtus ſit animatus, procedat non ſolum quoad irregularitatem, ſed etiam quoad pœnas?* Ex p.7.tr.5. reſ.25.p 293.

23. *An ſi quis procurauerit abortum fœtus animati, ſed dubitat de effectu ſubſequuto, vel an mulier ſit mota abortum ex conſilio ei præſtito, vel à ſeipſa, cenſendus ſit irregularis? Et an in ſupradicto caſu poſſit ſtare dicto perſonæ fide dignæ, cui datum eſt conſilium, ſi dicat non fuiſſe ab eo motam? Et idem dicendum eſt de illo, qui dedit conſilium, vel mandatum ad delictum, vt ad homicidium, vel Clerici percuſſionem, &c.* Ex p.7. tr. 5. reſ.26. ibid.

24. *An ſit irregularis, qui non potuit dimouere fœminam à conſilio dato de abortu faciendo?* Ex p.4. tract.2. reſ.15. p. 294.

25. *An qui dedit conſilium de abortu faciendo, ſi non potuit dimouere fœminam a conſilio dato, incurrat cenſuram, & irregularitatem?* Ex p.7.tr.5.reſ.29. ibid.

26. *An qui procurauit abortum fœtus animati, ſi effectus non ſequatur, incidat in excommunicationem? Et an ſaltem in caſum Epiſcopalem reſeruatum inciderit in ſupradicto caſu? Et quid de Regularibus?* Ex p.7. tr.5. reſol.9. p.295.

27. *An qui incidit in excommunicationem, ſi procuret abortum per alios; & quid de conſulentibus, &c.? Et quid de operantibus abortum ope, fauore, potione, vel alia cuiuſuis generis medicamento; aut ſcribendo litteras priuatas, vel apochas, aut alia ratione verbis, aut ſignis? Et notatur in dictam excommunicationem non incurrere ſupradictos conſulentes, auxiliantes, &c. effectu non ſequuto. Idem dicendum eſt de Irregularitate, & pœnis dictarum Bullarum.* Ex p.7. tr.5. reſ 10. ibid.

28. *An ſupradicti excuſentur à cenſuris, ſi in illis adſit ignorantia iuris, vel facti, etiamſi ſit craſſa, ſupina, & affectata; modo cum ingenti temeritate coniuncta non ſit?* Ex p.7. tr.5. reſ.11. p.296.

29. *An qui approbat abortum iam factum etiam ſuo nomine, incidat in pœnas latas à Sixto V.? Idem dicendum eſt de caſu abortus per Epiſcopum reſeruato. Et an mulier incidat in caſum reſeruatum, cui ſuſcia, & ignoranti amator medicamentum, & potionem tribuerit, vt abortus ſequeretur, etiamſi poſt ſumptionem potionis rem illi amator aperiret, & ipſa facto gauderet, atque illud ratum haberet? Idem dicendum eſt, etiamſi poſtquam fuerit monitus de procuratione abortus, illum nollet impedire, cum tamen poſſet.* Ex p.7. tr.5. reſ 14. ibid.

30. *An amaſius teneatur impedire fœminam, ne abortiatur, aliter incurrat in cenſuram, & irregularitatem? Et an Clericus, qui ſciens mulierem a ſe prægnantem redditam meditari conceptæ ab ea ſobolis abortionem, irregularitatem ſuſcipiat, ſi hanc pro virili non impediat? Et an Pater, cum mater dixit ſe velle procurare abortum, ſi ſolum taceat, incurrat irregularitatem? Et docetur Patrem non teneri defendere vitam filiorum lege iuſtitiæ, ſed pietatis, & paterni officij.* Ex p. 7. tract. 5. reſol. 28. ibid.

31. *An qui propinat remedia ſterilitatis mulieri, vt impotens fiat ad generandum, incurrat in cenſuram Bullæ Sixti V.? Sed difficultas eſt in terminis Bullæ Sixti V. ante correctionem Gregorianam, an incidebant in cenſuram, qui porrigebant remedia ſterilitatis alicui viro? Et quomodo hodie damnetur hic caſus?* Ex p. 7. tr. 5. reſ. 12. p.297.

32. *An fœmina, quæ poſt coitum mingit, vel digitis ſemen eijcit, dicatur procurare abortum, itavt incidat in pœnas? Et an talis fœmina non peccet mortaliter ex ſe, ſed ſolum ex conſcientia erronea, quatenus putat hoc conducere ad non concipiendum? Et an peccet mulier vt oppreſſa, ſi poſt coitum ſtatim ſemen eiiciat?* Ex p. 7. tr. 5. reſ. 31. ibid.

33. *An vir, vel fœmina, qui in actu carnali retrahunt ſe à ſeminis emiſſione, vel receptione in vaſe debito cauſa generationem impediendi, incurrant in hanc cenſuram? Et an ex caſu abortus Epiſcopalis excuſetur, qui ne liberos ſuſcipiat, vel alia de cauſa, puta, ex odio, mulieri potionem præſtet, quominus concipiat?* Ex p.7. tr.5. reſ.13. ibid.

34. *Vtrum maritus habens copulam cum vxore, ſi ex magna corporis agitatione ſequatur abortus, incidat in cenſuras? Et an maritus, vel pater, ſi vxorem, aut filiam verberaſſet, vnde illa furore percita abortum fuiſſet paſſa, incurrat in pœnas abortus? Et an liberetur à pœnis impoſitis contra procurantes abortum ille, qui in præſentia mulieris, cum qua rem habuiſſet, diceret, nollem eã eſſe grauidam, quia inde graue aliquod malum tibi, & mihi ſuſpicor euenturum, vnde ipſa abortum procuraret?* Ex p.7. tr.5. reſ. 30.p.298.

35. *An mater, quæ procurauit abortum, incidat, in excommunicationem Sixti V.? Et an procurantes abortum per ſe, vel alios; aut cooperantes ope, conſilio, vel alia ratione, contrahant excommunicationem Sixti V. cuiuſcumque gradus, ordinis, vel conditionis exiſtant tam laici, quam Clerici ſæculares, aut Regulares cuiuſcumque Ordinis; imo etiam mulieres ſæculares & profeſſæ? Et an excuſetur ab excommunicatione mulier, quæ per metum cadentem in virum conſtantem cogitur ſumere potionem, ex qua abortus ſequatur?* Ex p. 7. tr. 5. reſ. 7. ibid.

36. *An ſtante aliqua rationabili cauſa liceat aliquando ſterilitatem in vxoratis procurare? Et adducitur notabile dubium pro praxi prædictæ difficultatis. Et an hoc fieri prohibeatur in Bulla Sixti V. de abortu? Et docetur non licere præbere pharmacum directè tendens ad fœtus nondum animati eiectionem, etiam quando non poteſt aliter matri ſuccurri.* Ex part. 5. tr. 14. & Miſc. 2. reſ. 90. p.299.

37. *An mulier experta periculum mortis in partu poſſit ſumere medicamentum, vt ſterilis euadat, & non concipiat?* Ex part.7. tr.5. reſ.33. p 300.

38. *An mulieri grauidæ, quando pro ſalute nullum aliud ſuppetit remedium, liceat indirectè vti medicamentis ex quibus ſequendus ſit abortus fœtus inanimati? Et ad confirmandam doctrinam huius quæſtionis alij diuerſi caſus adducuntur in exemplum, & pro praxi.* Ex p.7. tr.5. reſ 34. ibid.

39. *An pro ſalute matris prægnantis licitum ſit aliquando vti medicamentis non directè tendentibus ad expulſionem fœtus, vt ſectio venæ, pharmacum, balneum, &c. ex quibus tamen poteſt ſequi abortus fœtus animati? Et doctrina huius quæſtionis eſt valdè notanda, quia in exemplum ſupradictæ difficultatis multa alia ſimiles adducuntur, & curſim explanantur.* Ex p.7. tr. 5. reſ. 35. p 301.

40. *An idem dicendum ſit, quando medicina applicanda æqualiter tenderet ad ſalutem matris, ac ad fœtus abortum? Et vtrum ſit licitum in tali caſu dicta medicamenta applicare? Et difficultas eſt, an cum medicamentum*

prorſus dubium eſt, num auxilium, aut mortem ſit illaturum, poſſit adhuc adhiberi, ſi ſalus infirmæ omnino deſperata eſt; imò Medicus in tali caſu tale medicamentum tenetur adhibere, & applicare? Et obiter quæritur, an ſi mors certa immineat ab incendio excitato, vel fera inuadente, licitum ſit detento, ſeu inuaſo è loco alto ſe præcipitare cum dubio mortis periculo? Ex p.7. tr.5. reſ.36. ibid.

41. *An ſi adſit ſpes, vt poſſit fœtus in lucem prodire, teneatur mater cum periculo ipſius vitæ ſupradicta medicamenta non adhibere, vt fœtus baptizetur? Et an in prædicto caſu mortaliter peccet Medicus contra charitatem talia medicamenta applicando, & mulier aſſumendo? Et ſi tali remedio non adhibito valdè probabile eſſet vtrumque moriturum, eo verò adhibito, probabile eſſet matrem ſaltem poſſe conſeruari, an in tali caſu poſſit adhiberi?* Ex p.7. tr.5. reſ.37. p.302.

42. *An quando mater probabiliter timet ſe eſſe in ſtatu peccati mortalis, teneatur abſtinere à ſupradictis medicamentis, ſi ſperetur, vt dictum eſt, fœtum in lucem edendum, & baptizandum fore? Sed tota difficultas eſt in caſu vero, in quo mater moraliter eſſet certa de ſua vita ſpirituali; an tunc teneatur pati mortem corporalem pro vita ſpirituali prolis? Idem dicendum eſt, quando quis ex iuſtitia teneatur vitæ ſpirituali alterius conſulere, v.g. in Paſtoribus Eccleſiarum tempore peſtis, ne ſubditi fideles ſine Sacramento Pœnitentiæ moriantur.* Ex p.7. tr.5. reſ.38. ibid.

43. *An liceat procurare abortum ad euitandum periculum vitæ, & infamiæ alicuius puellæ prægnantis? Et quando mater in aliqua infirmitate ponit fœtus animationem periculosè laborat, & nullum aliud remedium ſit, an poſſint præbere ei medicamenta, directè tendentia in curationem, vt ſectio venæ, balnea, pharmacum, &c.? Sed difficultas eſt, quando medicamenta æque tendunt ad ſalutem matris, & ad mortem fœtus, vbi ſalus infirmæ omnino deſperata eſt, & fœtus etiam periret; an, inquam, in tali caſu ſupradicta medicamenta liceat præbere? Et aliqua alia contingentia circa hæc notantur; & tandem docetur, quod non ſint adhibenda medicamenta dubia, in ſupradicto caſu.* Ex part.3. tract.5. & Miſc. 1. reſol.11. p.303.

44. *An ad euitandum periculum vitæ, & infamiæ puellæ prægnantis ſit licitum procurare abortum, ſi fœtus non ſit animatus?* Ex part. 6. tract. 8. & Miſc. 3. reſol. 37. p.304.

45. *An pro tuendo honore, & vita puellæ prægnantis licitum ſit ſine timore cenſurarum procurare abortum fœtus animati? Et an doctrina huius quæſtionis vera ſit in fœmina cuiuſcumque conditionis, ideſt, ſi Monialis ſit & Deo ſacra, aut Nobilis, aut etiam ſi ſcandalum timeatur? Et quid, poſtquam natus eſt fœtus, an licitum ſit illum occidere, vel ſuffocare, ne reueletur peccatum.* Ex p.7. tr.5. reſ.32. ibid.

46. *An licitum ſit ſuadere abortum, quando mulier grauida parata eſt ſe occidere ad infamiam vitandam?* Ex p. 7. tr.5. reſ.39. ibid.

† *An Monialis ſumens potionem mortiferam fœtui, aut venæ ſciſſionem, vel pugnis ſe percutiens ad abortum faciendum, vt poſtea ſequutus eſt, non ſolum incidat in pœnas Bullæ Sixti V. ſed etiam in cenſuram* cap. Si quis ſuadente Diabolo? *Idem eſt de alio propinante potionem pro abortu faciendo Moniali, ſequuto effectu.* Ex p. 7. tr.5. ex reſ.40. & in p.9. tr.4. ex reſ. 10. & in p. 3. tr. 5. ex reſ.82. alias 81. *Quæ nunc inuenientur* ſupra in hoc ipſomet tom. 5. tr.2. de cenſura ob percuſſionem Clerici reſ.48.47. & 7.

† *An qui procurauit abortum fœtus animati, ſequuto effectu, gaudeat immunitate Eccleſiæ, ſi ad illam confugiat talis reus?* Ex p.7. tr.5. ex reſ.42. *Quæ hic reperietur* in tom. 9. tr.1. de Immunitate Eccleſiæ reſ.94.

† *An ſi vir ſit ſanæ mentis, licitus ſit ei vſus coniugij, etiam cum periculo abortus? Et adducitur, quod quando fœmina experientia didicit ſe nequire prolem viuum edere, tunc licebit his coniugibus petere, & reddere debitum, quia melior eſt puero ſic eſſe cum originali culpa, & carentia viſionis Dei, quam omnino non eſſe.* Ex p.10. tr.13. ex reſ. 41. *Quæ hic eſt* in tom. 2. tr. 6. de Matrimonio reſ.211.

† *An per Bullam Cruciatæ poſſit Confeſſarius abſoluere ab excommunicatione lata contra cauſantes, procurantes, aut conſulentes abortum?* Ex part.5. tract. 9. ex reſ. 40. *Quæ nunc inuenietur* in tom.4. tract.3. de Bulla Cruciatæ reſ.66.

† *Non ſunt vlla alia difficultates in omni hoc opere, quæ ſimul pertineant ad hunc* tract. 6. de Abortu huius tom. 5.

TRACTATVS VII.

De Symonia; atque de Datis, & Promiſſis ſuper Bullam Gregorij XIII. p.305.

1. *AN ſi quis cum Pontifice ſciente committeret Symoniam incideret in pœnas, ſi Papa expreſſè cum ipſo non diſpenſaret? Ex quo infertur, quod ſi Statuto Epiſcopi caueatur, quod ludens ad hazardum ſit excommunicatus, ludens cum eodem Epiſcopo, qui Statutum edidit, an ſit excommunicatus, etiamſi Epiſcopus non incidat in pœnas Statuti? Etiamque aduertitur, quod ſi Princeps ſciens aliquem eſſe inhabilem ad Dignitatem, quam ei conferre intendit, ipſo facto, quo ei confert, tacitè implicitéque videtur eum capacem reddere, & cum eo diſpenſare. Et tandem quæritur, an Pontifex incurrat crimen, & pœnas Symoniæ iuris poſitiui?* Ex p.10. tr.16. & Miſc.6. reſ.16. alias 15. ibid.

2. *An in Symonia detur paruitas materiæ; ita vt hoc peccatum poſſit aliquando eſſe veniale; & adducuntur multi caſus in exemplum, & pro praxi huius difficultatis? Et an excommunicatio Extrauag.2. de Symonia, & Conſtit. Pij V. incurratur per Symoniam, quæ videtur eſſe parua ex parte pretij?* Ex p.5. tr.5. reſ. 2. p.306.

3. *An pœna contra Symoniacè ordinatos extendatur ad eos, qui prima Tonſura initiati ſunt? Et an ſuſpenſio, qua puniuntur ſimoniacè ordinati, incurratur per ſuſceptionem cuiuſlibet Ordinis? Et an ordinatus ſimoniacè ſit irregularis?* Ex part. 11. tract. 5. & Miſc. 5. reſol. 17. p.307.

4. *An Bulla Sixti V. contra malè promotos ad Ordines ſit vſu recepta? quoad abſolutionem cenſurarum, & inhabilitatum? Et explanantur, quæ pœnæ ſint latæ in ordinatis ſimoniacè. Et an Symoniaci occulti ſuſpenſio tollatur per pœnitentiam, & manifeſti per Epiſcopum poſt pœnitentiam?* Ex part. 11. tract. 5. & Miſc. 5. reſol. 19. p.308.

5. *Notabilia quædam circa pœnas contra Symoniacos inflictas. Et docetur pœnas contra Symoniam confidentialem multas eſſe; & pro praxi in textu huius Reſolutionis adſcribuntur ſeptem. Et aduertitur de pœnis ipſo iure latis nullam eſſe impoſitam committentibus Symoniam, niſi Symonia fuerit commiſſa in ingreſſu Religionis, in Ordine & beneficio. Sed difficultas eſt, an dictæ pœnæ incurrantur ante ſententiam præter excommunicationem?* Ex p. 11. tr.5. & Miſc.5. reſ.20. ibid.

6. *An tantum Symonia in ordine, & beneficio, & ingreſſu Religionis ſubdatur pœnis? Et de aliis plurimis caſibus benignioribus circa materiam Symoniæ agitur. Et tandem notatur non eſſe obligationem reſtituendi pretium acceptum*

pro collatione Sacramentorum. Et ſupponitur Symoniam non obligare ad reſtitutionem iure naturali, ſed ex iure poſitiuo. Ex part. 4. tract. 4. & Miſc. reſol. 157. p. 310.

7. *An vt Symoniacus incurrat in pœnas iuris, opus ſit Symoniam eſſe ex parte vtriuſque completam? Et pro praxi huius quæſtionis adducuntur aliqui diuerſi caſus in textu huius Reſolutionis. Et inter prædictos caſus duo præcipuè proponuntur, vt Symoniacus in illis tutus in conſcientia maneat. Et interim poterit Confeſſarius virtute Bullæ Cruciatæ abſoluere ab excommunicatione, & ſuſpenſione, &c. Sed ſi Symoniacus eſt in mora petendi diſpenſationem non eſt abſoluendus donec diſpenſationem obtineat. Etiamque notatur pœnas latas in Symoniacos non comprehendere illos, qui tantum Symoniam committerent iure Eccleſiaſtico & humano prohibitam. Pro qua etiam multi caſus in exemplum adducuntur in §. vltimo huius Reſolutionis.* Ex part. 11. tract. 6. & Miſc. 6. reſol. 30. p. 311.

8. *An Symonia realis, & completa, ſolo tamen iure Eccleſiaſtico prohibita ſubiaceat reſtitutioni, & pœnis Symoniæ? Et in corpore huius Reſolutionis excipiuntur aliqui caſus, in quibus non incurritur pœna Symoniæ.* Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. reſ. 155. p. 312.

9. *An emens Vicariatum Epiſcopi teneatur reſignare, & Epiſcopus pretium reſtituere, velut Symoniacè receptum? Et in textu huius Reſolutionis docetur, cui eſt reſtituendum pretium pro Symonia in ordine, beneficio, & ingreſſu Religionis. Et an non tantum pretium receptum pro Symonia in ordine, beneficio, & ingreſſu Religionis ſit neceſſario reſtituendum, ſed etiam pro aliis diuerſis caſibus?* Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. reſ. 167. ibid.

10. *An Generalatus, Prouincialatus, Correctoratus, Prioratus, &c. includantur ſub nomine beneficij ad incurrendas pœnas Symoniæ? Et an Mediatores Symoniacæ electionis ad Prælaturam aliquam Religionis incurrant in excommunicationem?* Ex part. 4. tract. 4. & Miſc. reſ. 156. p. 313.

11. *An Regulares conuenientes inter ſe, vt alter in vna electione ſuffragetur vni, & alter alteri in alia, committant Symoniam? Et quid, ſi pactum non interuenit, ſed tantum futura obligatio ſpei; vt ſi dicatur, da hoc ſuffragium, & prouidebitur tibi de alia re, vel quid ſimile?* Ex p. 3. tr. 2. reſ. 125. p. 314.

12. *An ſit Symonia permutare res ſpirituales, dummodo non ſint beneficia, vt v. g. ſi Monachus dicat alteri. Elige me in Prouincialem, & ego eligam te in Priorem; vel fac pro me Sacrum, & ego faciam pro te; audiam tuam confeſſionem, ſi tu audias meam, &c.?* Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. reſ. 150. ibid.

13. *An incurratur labes Symoniaca, ſi petatur à Monialibus dos, quando Monaſterium eſt diues?* Ex p. 8. tr. 7. & Miſc. reſ. 29.

14. *An ſi miniſter Sacramenti petat, vt detur pecunia in pretium illius, & faciat iurare dantem, vt omnino tali pacto det, poſſit ſine Symonia dari? Et an in tali caſu iurans poſſit vti æquiuocatione, & reſtrictione tantum in mente retenta? Et quid, ſi Miniſter petat me iurare coram aliis? Et an neceſſitas recipiendi Viaticum homini iam confeſſo, vel non habenti peccatum mortale ſit cauſa ſufficiens ad hoc, vt pro illo recipiendo det per viam Miniſtro nolenti aliter miniſtrare? De Confirmatione, & Extrema-Vnctione in dicto caſu non videtur eſſe eadem ratio. Et an ſit Symoniacus, ſi adultus in extrema neceſſitate Baptiſmi conſtitutus, ſibique perſuadeat, quod difficulter ſufficientem contritionem habebit, pecuniam offerat Miniſtro ad redimendam ſuam vexationem?* Ex part. 11. tr. 6. & Miſc. 6. reſ. 32. p. 315.

15. *An Muſici qui in Eccleſiis Diuina Officia canunt aliquid temporale accipere poſſint ſine labe Symoniæ? Et quid de Concionatoribus? Et an ſit Symonia aliquid tanquam pretium accipere pro labore interno functionis ſpiritualis? Et quid pro labore externo, v. g. iter agere vnius leucæ ad dicendum Sacrum, expectare quotidie per horam, vel aliud tempus ad celebrandum, &c.? Et an ad Symoniam pertineat, ſi quis iudicem Eccleſiaſticum inducat pecunia, vt iuſtitiam in cauſa ſpirituali adminiſtret? Et quid in cauſa alias ſæculari?* Ex p. 11. tract. 6. & Miſc. 6. reſolut. 34. p. 317.

16. *An liceat alicui ludere preces cum alio pro præmia temporali? Et an in hoc ſit Symoniæ periculum? Et notatur, quod ſi Dominus nihil prorſus mancipio præbeat, quod inſumat in honeſtam recreationem, neque quidquam ſeruus ipſe aliundè habeat, tunc poterit aliquid inſumere ex bonis Domini in moderata recreatione, aut ludo; quia ſeruus ius habet ſumendi moderatam recreationem. Et alij diuerſi caſus pro ludo adducuntur in corpore huius reſolutionis; qui omnes ſunt appoſiti huius tomi & in indice vlt. huius notabilium?* Ex part. 11. tract. 6. & Miſcel. 6. reſolut. 9. p. 318.

17. *An Symonia ad alia beneficia obtinenda inhabilem reddat Symoniacum? Et an Epiſcopus poſſit virtute Concilij Tridentini ſeſſ. 24. c. 6. diſpenſare in inhabilitate Symoniæ ad alia beneficia?* Ex p. 11. tr. 5. & Miſc. 5. reſolut. 18. p. 319.

18. *Si quis obtinuit beneficium Symoniacè quæritur, an ipſo iure priuetur beneficiis antea, vel poſtea obtentis? Et docetur, quod ob Symoniam realem in beneficio Eccleſiaſtico incurritur primò excommunicatio Papalis. Secundo, quod irrita eſt electio, præſentatio, confirmatio, & inſtitutio; vndè talis non facit fructus ſuos; idque etiam ſi à tertia perſona taliter promiſſus id ignorauerit, niſi tamen contradixerit; vel ſi à tertio data fuerit pecunia per fraudem, vt fieret inhabilis, vel ſi bona ſide poſſideret beneficium per triennium. Et an quando crimen Symoniæ in beneficio eſt occultum, ſeliquiſſe authori notum ſuſpenſionem ei inferat?* Ex part. 11. tract. 5. & Miſcel. 5. reſolut. 7. ibid.

19. *An mutuare aliquid cum pacto, vt ille, qui recipit mutuum, conferat Officium, vel Eccleſiaſticum beneficium, non ſolum ſit vſura, ſed Symonia? Et an vtraque deformitas vſura ſcilicet, & Symonia in confeſſione explicanda erit? Et quid eſt dicendum, quando aliquis v. g. confert ſtatim, quantum in ſe eſt, beneficium, de quo interpellauit mutuator, ſed ſolemnitate aliqua hoc ipſum poſtea debet perficere?* Ex part. 1. tract. 8. reſolut. 61. p. 320.

20. *An ſit Symonia ſi Titius promittat Caio ſe daturum eleemoſynam pauperi, vel loco pio, ſi Caius impetret Titio beneficium Eccleſiaſticum, vel Habitum Religionis Militaris?* Ex part. 5. tract. 14. & Miſcel. 2. reſolut. 75. ibid.

21. *Plura dubia in materia Symoniæ obſeruantur, & multi & diuerſi caſus in corpore huius reſolutionis proponuntur pro praxi?* Ex part. 11. tract. 6. & Miſcel. 6. reſ. 31. p. 321.

22. *An ſit Symonia dare pretium cuidam tertio, vt intercedat apud alterum, vt ipſe intercedat apud Collatorem beneficij vt beneficium illi conferat? Et quid, ſi daretur aliquid famulo Archiepiſcopi Granatenſis, vt precibus ab ipſo Archiepiſcopo obtineret, vt me præſentaret Regi ad beneficium illius Regni? Et quamuis in textu huius reſolutionis aduertantur alij caſus circa Symoniam, pro coronide eſt pulchrum dubium in §. Et tandem. Et vltimo quæritur, an ſeruire Epiſcopo intendendo, vt conferat beneficium non tanquam pretium ſeruitij, ſed ex gratia, & beneuolentia cauſata ex ſeruitio, ſit Symonia?* Ex p. 4. tract. 4. & Miſc. reſ. 151. p. 322.

23. *An qui ſeruiuit Epiſcopo cum intentione recipiendi beneficium, vt pretium ſeruitutis, teneatur illud reſignare? Et an Symonia mentalis inducat pœnas Symoniæ, quæ ad reſtitutionem obligent?* Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. reſol. 168. p. 223.

24. *An in obtinendis beneficiis liceat paciſci de aliquo tem-*

porali, retribuendo tanquam motiuo, ſeu pro recompenſatione gratuita? Et notatur eiuſmodi pacta continere ſemper labem Symoniæ. Sed an ſit Symonia, ſi aliquid detur pro labore ſuſcepto eundo, & redeundo ad beneficij Collatorem, &c? Ex p. 2. tract. 16. & Miſc. 2. reſ. 37. alias 39. p. 324.

25. *An ſi quis promiſit aliquam ſummam pecuniæ pro beneficio obtinendo proteſtans ſe illam daturum gratitudinis cauſa, & non ex debito iuſtitiæ incurrat in crimen Symoniæ? Et notatur, quod ſi reſignans beneficium ea intentione & ſpe, vt alterum ſibi à Superiore conferatur, alias non reſignaturus, non erit Symoniacus. Et quid, ſi prædictam ſpem verbis, aut ſcripto quis hoc exprimat Superiori?* Ex p. 6. tr. 7. & Miſc. 2. reſ. 42. ibid.

26. *An ſi quis pro beneficio obtinendo iniret pactum non rigoroſum, ſed ex gratitudine, committeret Symoniam? Et alij diuerſi caſus circa Symoniam curſim adducuntur in textu huius reſolutionis; ſed iam omnes magis latè in ſuis ſpecialibus reſolutionibus pertractati, & appoſiti ſunt in hoc ipſemet tractatu. Et docetur quod ſi pro intercesſione detur plus, quam valet labor, aut pro beneficio collato, aut præſentato plus detur Patrono, quam ratio gratitudinis patitur, neque committi peccatum Symoniæ vt eſt, neque iniuſtitiæ, modo illud plus detur liberaliter, & gratis.* Ex p. 10. tr. 15. & Miſc. 5. reſ. 5. p. 325.

27. *Qui obtinuit beneficium cum promiſſione dandi magnam pecuniarum quantitatem quæſiuit à me, an incurrerit pœnas latas à iure contra Symoniacos cum poſtea pretium non fuerit ſolutum? Et quid eſt dicendum in prædicto caſu, ſi poſtea poſt multum temporis ſoluat illam ſummam pecuniarum, quæ vocatur retractatio, an talis incidat in pœnas Symoniacorum?* Ex p. 10. tract. 16. & Miſc. 6. reſolut. 15. p. 326.

28. *An liceat vendere, & redimere penſiones? Et an hoc ſit Symonia?* Ex part. 4. tract. 4. & Miſcel. reſolut. 153. p. 327.

29. *An poſſit reſignare beneficium cum pacto de penſione redimenda? Et an dicendum ſit eſſe Symoniacum tale pactum & contractum? Et an penſio ſic conſtituta poſſit non ſolui, & beneficium tanquam vacans propter Symoniam impetrari? Et notatur Symoniam committere reſignantem beneficium, & petentem reſignatario ſolutionem expenſarum, quas in eius acquiſitione fecit.* Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. reſ. 1. ibid.

30. *An ſi quis reſignet beneficium cum conditione, vt ſibi penſio ſoluatur, ſit Symonia confidentialis? Et an ſi quis reſignaret beneficium reſeruans ſibi penſionem ſine licentia Papæ ſubiaceat reſtitutioni, & pœnis Symoniæ? Et notatur quod in Conſtitutionibus Pij IV. & Pij V. penſio, & quodlibet aliud ſub nomine beneficij propriè non comprehenſum, etiam ſi reſignetur cum acceſſu, vel regreſſu, vel alio quouis modo Symoniaco non prohibetur, nec punitur in his Conſtitutionibus.* Ex p. 9. tract. 9. & Miſc. 4. reſ. 17. p. 328.

31. *An ſi quis reſignet beneficium cum intentione, vt reſignatarius iterum conferat, & reſignet, v. g. ſuo nepoti, committat Symoniam prohibitam in Bullis Pianis? Sed difficultas eſt, an ſola reſignatio beneficij cum acceſſu, regreſſu, & ingreſſu, vel an etiam permutatio in ſupra dictis Bullis prohibeantur? Et breuiter declarantur prædicta verba acceſſus, regreſſio, & ingreſſus.* Ex p. 9. tr. 9. & Miſc. 4. reſ. 18. p. 329.

32. *Quis poſt poſſeſſionem beneficij nouit à Patre vel, amico per pecuniam, ipſo ignorante, illud obtentum fuiſſe, quæritur, an in foro conſcientiæ teneatur reſignare? Et quid de fructibus in prædicto caſu? Et notatur Epiſcopum iure ſuo diſpenſare poſſe cum promoto Symoniace in minoribus Ordinibus & prima Tonſura. Item, vt in maiori Ordine ritè ſuſcepto miniſtret, non autem in eo, quem per Symoniam recepit, neque vt ad alios Ordines poſſit aſcendere, quod de eo tantum debet intelligi qui ſciens, & volens viam fecit ſibi ad Ordines per Symoniam, ſed ab eo, qui ignorauit datum fuiſſe pro ſe ordinatori pretium, ſuſpenſio nulla incurritur.* Ex part. 11. tract. 5. & Miſcel. 5. reſolut. 56. ibid.

33. *An permutantes beneficia ſine Superioris permiſſu incidant in cenſuras, & alias pœnas vt Symoniaci? Idem eſt de reſeruantibus ſibi penſionem ſine Papæ authoritate. Et an Superior ſufficiens ad permutationem ſit Epiſcopus, vel alius Prælatus inferior ad quos Collatio beneficij, aut inſtitutio ſpectat, & non in aliis? Et an inter ſe Beneficiati poſſint tractare de permutatione accedente authoritate Superioris futura? Et an ſit neceſſaria aliqua cauſa in permutatione beneficiorum? Et in textu huius reſolutionis explicantur aliquæ cauſæ pro praxi huius vltimæ difficultatis.* Ex p. 10. tract. 16. & Miſcel 6. reſolut. 17. alias 16. p. 331.

34. *An ſit peccatum Symoniæ dare aliquid Titio, vt Caium adſcribere faciat inter Equites D. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, &c? Et explanatur, quod dans, vel accipiens aliquid pro ingreſſu Religionis ligatur excommunicatione Summo Pontifici reſeruata,* in Extrauag. 1. de Symonia. *Sed notatur ad faciliùs impetrandam ſuam receptionem in aliqua Religione poſſe quem gratis, & ſpontè præbere munera Superioribus vel aliis; imò in tali caſu pactum adhiberi poſſe. Et an quis probabiliter ſuſtinere poſſit, ſupradictos Ordines D. Iacobi, &c. non eſſe verè Religiones? Et an ſit Symonia ſi Rex vendat* las Encomiendas, *ſupradictorum Ordinum, vel ſaltem ſit peccatum mortale?* Ex p. 3. tr. 2. reſ. 64. p. 333.

35. *An emere ſchedulam Habitus D. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, &c. ab aliquo Miniſtro Regis, ſit Symonia? Et docetur, quod ſi non pro ſchedula, ſed pro laboribus aſſumptis pecunia præbeatur tertio impetranti, & ſi ex pactu hoc fiat, nullo modo illicitum eſt. Et an Habitus prædictorum Ordinum non ſit Habitus Religionis vera, ſed ſecundum quid?* Ex part. 9. tract. 9. & Miſcel. 4. reſolut. 35. p. 334.

36. *Excuſatur quædam Conuentio Equitum Ieroſolymitanorum à labe Symoniaca. Et inter alia quæ in textu huius reſolutionis inſeruntur, & docentur, maximè deducitur in criminalibus eſſe amplectendam opinionem quæ faueat reo, relicta probabiliori, & aliquid de conſuetudinibus agitur. Et quæritur, an ſi vnus ex concurrentibus det alteri pecuniam, vt à concurſu deſiſtat, ob impedimentum tollendum committat Symoniam? Et an pactum cum aliquo quod non concurrat in Ordine ad hunc electionem, & ego non concurram ſecum ad ſequentem licitum ſit? Et tandem quæritur, an Commendæ Equitum D. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, &c. ſint beneficia Eccleſiaſtica, & materia Symoniæ? Et an prædicti Equites ſint verè religioſi? Et in textu huius reſ. alias curioſas difficultates inuenies ſignanter à fine §. Probatur ſecundò vſque in finem §. Probatur tertiò, & in fine §. Notandum eſt, ſed aliqua earum iam iterum adſcripta ſunt in hoc ipſomet tractatu.* Ex p. 6. tr. 8. & Miſc. 3. reſ. 17. p. 335.

37. *An ſit Symonia vendere locum honoratiorem pro ſepultura? Et quid de Vaſis Sacris, & Capellis?* Ex p. 2. tr. 15. & Miſc. 1. reſ. 57. p. 337.

38. *An habens ius litigioſum in beneficio poſſit dare aliquid alteri prætendenti, vt non proſequatur ius ſuum? Et an hoc pactum ſit Symonia? Et an idem dicendum ſit de eo, qui habens poſſeſſionem beneficij vellet illud relinquere alteri prætendenti ob aliquod pretium ab eo receptum? Et an ſi quis fecerit expenſas in beneficio litigioſo, poſſit illas exigere ab illo, cui, vel in cuius fauorem reſignat?* Ex p. 11. tract. 6. & Miſc. 6. reſ. 7. ibid.

39. *An ſi quis poſt Collationem beneficij impediatur iniuſtè accipere poſſeſſionem, poſſit quis pecunia redimere hanc vexationem? Et an hoc ſit Symonia?* Ex p. 5. tr. 14. & Miſc. 2. reſ. 3. p. 338.

40. *An ſi Elector inclinet ad eligendum indignum, vel minus dignum, poſſit dignior pretio redimere hanc vexationem? Et an redimere ſupradictam vexationem ſit Symonia? Et an in hoc caſu Symonia non ſit de iure diuino, ſed humano?*

Digitized by Google

mano? Et an facta collatione beneficij, ſi quis iniuſtè impediatur accipere poſſeſſionem, poſſit pecunia redimere hanc vexationem? Ex part. 4. tract. 4. & Miſcel. reſolut. 152. ibid.

41. *An qui ad redimendam vexationem Electori dedit pretium, ne minus dignus eligatur ad beneficium ſit Symoniacus, & incidat in pœnas latas contra Simoniacos? Et an in hoc caſu Symonia non ſit de iure diuino, ſed humano?* Ex part. 5. tract. 14. & Miſcel. 2. reſolut. 1. ibid.

42. *An ſit licita redemptio vexationis, ſi quis offerat pecuniam Electori qui vult eligere indignum, vel meam dignum, niſi pecuniam à digniori accipiat? Et an hæc ſit aperta Simonia? Et aliqua alia explanantur ſæpius contingentia in praxi in redimendis vexationibus ad beneficia ad Cathedras, &c. Sed difficultas eſt in ſupradicto caſu, an ſi meus aduerſarius, v. g. obtulit Iudici, vel Electori pecuniam, quam ille accepit, vtrum ego poſſim illum pecuniis allicere, vt mihi opituletur?* Ex p. 5. tract. 7. reſ. 17. p. 339.

43. *An quando aliquis non vi, vel fraude illata, ſed ſolum per ſubornationem, preces, & munera; quæ Electoribus confert, impedit, ne quis eligatur ad beneficium, &c. poſſit ille pretio redimere hanc vexationem, etiam dando pecuniam non ſolum tertiæ perſonæ, ſed etiam vni ex Electoribus, ne ſubornet, alios, &c? Et an ſit Simonia redimere pretio talem vexationem?* Ex p. 5. tr. 14. & Miſc. 2. reſ. 2. p. 340.

44. *An ſi Reſponſor caſus conſcientiæ recipiat pecuniam propter conſilium requiſitum à petente ad pacandam conſcientiam, & in illius foro, ſit Simoniacus?* Ex p. 5. tract 14 & Miſc. 2. reſ. 4. ibid.

45. *An Cancellarius Epiſcopi poſſit ratione laboris ſumere aliquid pro licentia audiendi confeſſiones, & concionandi, &c?* Ex part. 5. tract. 13. & Miſcel. 1. reſolut. 70. ibid.

46. *An pro diſpenſationibus matrimonialibus poſſit delegatus ſumere aliquid ratione laboris, & quid pro executoriis, & licentiis publicandi Indulgentias, & ſignanter Indulgentias Bullæ Cruciatæ?* Ex p. 5. tract. 13. & Miſc. 1. reſ. 71 p. 341.

De Datis, & Promiſſis ſuper Bullam Gregorij XIII.

47. *AN Bulla Gregorij XIII. De Datis, & Promiſſis in Romana Curia ſub nomine gratiarum includantur abſolutiones, Indulgentiæ, diſpenſationes, beneficia, & aliæ gratiæ, quæ ſolo verbo perficiuntur?* Ex p. 6. tr. 7. & Miſc. 2. reſ. 14. p. 343.

48. *An in aliquo caſu abſque incurſione pœnarum Bullæ Greg. XIII. de Datis, & Promiſſis poſſint in Curia Romana excuſari dantes munera? Et an iudex, qui in Romana Curia reciperet ab vtraque parte ante latam ſententiam, vel ante gratiam obtentam maiores, quas vocant propinas, ſeu ſportulas, quam ſibi eſſent debitæ, quamuis peccent contra iuſtitiam & teneantur reſtituere, non tamen incurreret prædictas pœnas, neque etiam qui eas propinas ſoluit? Et notatur, quod huius Bullæ pœnæ non habent locum, ſi daretur aliquid ſimpliciter nullo pacto præcedente, & ad effectum ſpecifice obtinendi aliquam gratiam, vel iuſtitiam, & aliqua alia circa hoc explanantur.* Ex p. 7. tr. 4. reſ. 1. ibid.

49. *An in dicta Bulla ſint prohibitæ omnes promiſſiones maximè cum verbis generalibus?* Ex part. 7 tract. 4. reſ. 2. p. 344.

50. *An quis incurrat pœnas dictæ Bullæ Greg. XIII. de datis, & promiſſis ſi aliquid promittat, & donet Vrbis Gubernatori, vel Burgi, aut iudicibus Capitolij, vel eorum delegatis? Et in textu huius reſolutionis proponuntur aliqua alia, pro quibus, ſi aliquid quis promittat, vel donet, in illis eſt dubium, an incurrat necne in pœnas huius Bullæ.* Ex p. 7. tr. 4. reſ. 3. p. 345.

51. *An Gubernatores, & alij Officiales ſtatus Eccleſiaſtici, ſi accipiant munera, incidant in cenſuram Papæ reſeruatam? Et difficultas eſt, an pœna dupli ſit reſtituenda ante iudicis ſententiam, & cuinam facienda ſit reſtitutio? Et an ſi aliquis ex ſupradictis recipiat munus, & poſtea finito Officio reſtitueret illud, non pauperibus, ſed donanti; ſi poſtea iſte donans munus iterum reſtituenti voluntariè, & ſpontè vellet donare, an, inquam, in tali caſu obſtaret prohibitio, & cenſura de qua loquimur?* Ex p. 9. tr. 8. & Miſc. 3. reſ. 42. p. 346.

52. *An fictè promittens incurrat pœnas Greg. XIII. de Datis, & Promiſſis? Et quid in hoc caſu de acceptante promiſſionem, an ſubiaceat prædictis pœnis? Et quid eſt dicendum in vtroque ſi promittens obtenta gratia vel iuſtitia, aliquid mutata voluntate, non tradat intuitu præcedentis promiſſionis?* Ex p. 7. tr. 4 reſ. 4. p. 347.

53. *An ex promiſſione non acceptata incurratur in pœnas Bullæ Gregorianæ de Datis, & Promiſſis? Et quid eſt dicendum de his, qui aliquid dant alteri vt fiat pactio, vel receptio pro gratia, vel iuſtitia obtinenda?* Ex p. 7. tract. 4. reſ 5. ibid.

54. *An ad incurrendas pœnas dictæ Bullæ Gregorij XIII. ſufficiat, vt donum attingat quantitatem ſufficientem ad conſtituendum peccatum mortale furti?* Ex part. 7. tract. 4. reſ. 6 p. 348.

55. *An Cardinales includantur in pœnis dictæ Bullæ Gregorij XIII.* Ex p 7. tr. 4. reſ 7. ibid.

56. *An incidat in pœnas dictæ Bullæ promittens, vel dans aliquid pro iuſtitia auferenda, vel differenda?* Ex p. 7. tr. 4. reſ. 8. ibid.

57. *An qui dat, vel promittit iudici, vt cauſam expediat, incidat in pœnas dictæ Bullæ?* Ex p. 7. tract. 4. reſolut. 9. ibid.

58. *An ſi quis poſt impetratam gratiam, & iuſtitiam donet aliquid, etiamſi non ſit moderatum, ſed exceſſiuum incidat in pœnas dictæ Bullæ? Et an habeat locum pœna huius conſtitutionis extra Curiam Romanam, vndè ſi aliquid daretur Neapoli pro obtinenda gratia à Sede Apoſtolica, euitaretur hæc pœna? Et an pœnæ latæ in Bulla Greg. XIII. non ſpectent etiam ad iudices delegatos citra Montanos?* Ex p. 7. tr. 4. reſ. 10. p. 349.

59. *An qui non denunciant deliquentes contra præfatam Bullam, incidant in excommunicationem? Et an in hac vltima pœna ſolum ligentur exiſtentes in Curia Romana? Et an, qui aliquid ex prohibitis in hac Bulla faceret cum Summo Pontifice, vel cum eius Miniſtris, aut familiaribus de illius conſenſu expreſſo, vel tacito, in pœnas dictæ Bullæ non incidat? Neque in his actionibus, quæ alioquin non eſſent prohibitæ iure diuino, ſed humano poſitiuo, eſſet Symoniacus?* Ex p. 7. tr 4. reſ. 11. ibid.

60. *An ſi quis ſciat aliquem violaſſe dictam Bullam, antequam ipſum denunciet teneatur adhibere correctionem fraternam?* Ex p. 7. tr. 4. reſ. 12. p. 350.

61. *Quid dicendum de Conſulentibus, & auxiliantibus, an & quando incidant in pœnas dictæ Bullæ Greg. XIII.* Ex p. 7. tr. 4. reſ. 13. ibid.

62. *An ſi quis ignorantia vincibili neſciret pœnas huius conſtitutionis, in illas incurreret? Et infertur committentem inceſtum, homicidium voluntarium, raptum Virginis Sacrilegium cum Moniali, Sodomiam, & ſimilia peccata quibus annexa eſt reſeruatio affici reſeruatione, etiam ſi hæc ignoretur Et quid de reſeruatione abſolutionis eorum qui malè promouentur ad Ordines, & ſimilia?* Ex p. 7. tr. 4. reſ. 14. ibid.

Appendix

Index Tractatuum,

Appendix ad alias paucas quæſtiones., quæ ſimul pertinent ad hunc *tract.*7. *de Symonia huius tom.*5.

AN habens infantem morti vicinum, & Sacerdos recuſet eum baptizare, niſi detur quantitas pecuniæ, nec alia via poſſit conferri Baptiſmus, licitum ſit ei præbere pecuniam; & an hoc ſit Symonia? Et an hoc non ſolum pro infante ſit licitum, ſed etiam pro adulto? Idem eſt quando agitur de Abſolutione ſacramentali in extrema neceſſitate. Et quid de aliis Sacramentis? Ex p. 5. tr. 3. ex reſ.19. *Quæ nunc inuenietur* in tom.1. tr.1. de Baptiſmo reſ.17.

An licentia confitendi, mediante pecunia ſit valida? Ex p.5. tr.14.ex reſ.41. *Quæ hic reperietur* in tom. 1. tr. 3. de Pœnitentia reſ.4.

An beneficij titulus reualidetur per Regulam de triennali, aut aliam præſcriptionem, non obſtante pœna inhabilitatis, aut priuationis prouiſo impoſita? Et quid de Symoniaco, & intruſo ad beneficium vacans apud Sedem? Et an ſi aliquis Symoniacè inſtitutus fuit in beneficium Eccleſiaſticum per ignorantiam, v. g. quando Pater pro filio ignorante numerauit pecuniam, &c. an in tali caſu prodeſſet regula triennalis? Ex part. 7. tr. 10. ex reſ. 26. *Quæ hic eſt* in tom. 3. tract. 2. de Diſpenſatione reſ.168.

An Reges poſſint expellere Epiſcopum ab Epiſcopatu, ſi Symoniacè electus eſt? Et an, qui ordinatus eſt per Symoniam, gaudeat priuilegio fori? Ex p. 4. tr. 1. ex reſ. 76. & 26. & in p. 3. tr.1. ex reſ. 62. *Quæ nunc inuenientur* in tom.9. tr. 2. de Immunitate Eccleſiaſtica reſol. 18. 146. & 145.

An Symoniaci, abſque tamen errore in intellectu, nam iſti eſſent Hæretici, gaudeant immunitate Eccleſiæ? Ex p. 1. tr. 1. ex reſ.31. *Quæ hic reperietur* in tom.9. tr.1. de Immunitate Eccleſiæ reſ.98.

An ſi quis recipiat beneficium per Symoniam, teneatur dicere Horas Canonicas? Et an omnes penſiones poſſint vendi pro libito abſque licentia Summi Pontificis? Ex part. 4. tract.4. ex reſ. 146. & ex p. 10. tr. 16. ex reſ. 94. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 3. tr. 6. de Horis Canonicis reſ.10. & 138.

An ludere Orationem Angelicam, Pſalmos, &c. ſit peccatum mortale, & Symonia? Ex p. 7. tr. 9. ex reſ. 41. *Quæ hic eſt* in tom.6. tr.4. de Ludo reſ 4.

An abſque Symonia Sacræ Reliquiæ diſtrahi pecuniis poſſint? Et an liceat exponere Sacras Reliquias videndas, vel tangendas, vt magis eleemoſyna creſcat? Ex part. 10. tr.16. ex reſ.73. *Quæ hic reperietur* in tom. 4. tr. 7. de Eleemoſina reſ.66.

An in omnibus criminibus, quibus à iure annexa eſt infamia, vt Symonia, &c. incurratur irregularitas? Et an Symonia in Ordine, & beneficio, ſi occulta ſit, inducat irregularitatem? Ex part. 2. tract. 17. ex reſol. 21. & in part. 4. tract. 2. ex reſ. 93. *Quæ hic ſunt* ſupra in hoc ipſomet tom. 5. tract. 5. de Irregularitate reſol. 38. & 39.

An puella Monaſterio ingreſſa animo Monachandi, ſed paupertate oppreſſa dotem promiſſam ſoluere non poſſit, non ſit compellenda, eo quia dotem in conditionem neceſſariam ponere non debemus propter Symoniam? Et an Abbatiſſa licitè poſſit paciſci de certa ſumma pecuniæ, donec Monaſterio dos Monialis ſoluatur, & hoc etiam ſi Monaſterium ſit opulentum? Ex p. 3. tr. 2. ex reſ. 100. & 97. *Quæ nunc inuenientur* in tom.7. tr.1. de Regularibus reſ.326. & 327.

An Examinatores Synodales poſſint ex conſuetudine aliquod ſtipendium intuitu ſui Officij accipere abſque Symonia tam dantis, quam accipientis? Et an Epiſcopus poſſit diſpenſare in inhabilitate contracta propter Symoniam occultam? Et an Epiſcopus, ſi fuerit complex in Symonia, poſſit etiam ſecum diſpenſare? Ex p. 11. tr. 6. ex reſ. 33. & in p. 7. tr. 2. ex reſ.36. *Quæ hic ſunt* in tom.3. tr. 3. de Poteſtate Epiſcopi reſ.96. & 60.

An Commiſſarius Bullæ Cruciatæ poſſit diſpenſare in irregularitate contracta per Symoniam? Et notatur Symoniam notoriam in Ordine inducere irregularitatem. Ex part. 1. tr.11. ex reſ.13. *Quæ hic reperietur* in tom. 4. tr. 3. de Bulla Cruciatæ reſ.137.

An Superiores Regularium poſſint abſoluere ſubditos ab excommunicatione incurſa ob Symoniam contractam in ordine, vel beneficio? Et quid de priuatis Confeſſariis Regularium circa Clericum ſecularem Symoniacum occultum in Ordine, vel beneficio venientem ad ſe pro confeſſione facienda? Et quid de Confeſſariis Societatis Ieſu? Ex p. 10. tr.15. ex reſ.8. *Quæ hic eſt* in tom. 7. tr.1. de Regularibus reſ.297.

An Pontifex poſſit errare in approbatione, an aliquis actus ſit Symoniacus, vel non? Ex part. 11. tract. addit. 2. ex reſolut. 26. *Quæ hic eſt* in tom. 9. tract. 5. reſolut. etiam 26.

TRACTATVS VIII.

De Hæreſi, & eius Abſolutione; atque de aliquibus aliis delictis pertinentibus ad Tribunal Sanctæ Inquiſitionis. p.351.

1. *AN dubius in fide ſit Hæreticus?* Ex p. 2. tr. 16. & Miſc.2. reſ.51. alias 53. ibid.
2. *An qui aſſerit de rebus Fidei ſe dubitaſſe, puniendus ſit tanquam Hæreticus?* Ex part.11. tr.8. & Miſc. 8. reſ. 47. p.352.
3. *An qui dixit hæreſim externam, ſed poſtea dubitatur, an dum illam protulit, ita mente ſenſerit, vel illam affirmauit cauſa ioci, quæritur, an talis hæreſis ſit reſeruata? Et an, ſi propter dubium illud inferior abſoluit ab hæreſi, v. g. vel ab alio peccato reſeruato, & poſtea pœnitens, re melius examinata, deponat dubium, & recordatur certo peccati commiſſi, quod erat reſeruatum, cenſeatur iam legitimè abſolutus, an verò debeat recurrere ad Superiorem pro abſolutione? Et an Hæreticus externus ſit ille, qui in ſomnis, aut ebrietate pronunciat hæreſim externam? Et alius curioſus caſus proponitur circa hæreſim in principio §. penult. huius Reſolutionis.* Ex p.11. tr.7. & Miſc.7. reſ.19. ibid.
4. *An Hæreticus externus per accidens occultiſſimus incidat in excommunicationem Bullæ Cœnæ?* Ex p.6 tr.6. & Miſc.1. reſol.51. Sed hic tantum primum dubium huius Reſol. tranſcribitur. p.353.
5. *An in aliquo caſu quis non incidat in excommunicationem, etiamſi proferat exterius hæreſim externam? Et an Hæreticus purè mentalis incurrat in excommunicationem? Et an Hæreticus purè externus, qui mente non negat Fidem, non incurrat in cenſuram, ita vt poſſit à quolibet Confeſſario abſolui in foro conſcientiæ?* Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. reſ.240. p.354.
6. *An Hæreticus ignorans excommunicationem in illam incidat?* Ex part. 5. tract. 13. & Miſc. 1. reſolut. 18. p.355.
7. *An ſit Hæreticus externus, qui ſimulat dormire, & profert aliquam hæreſim, quam vere tenet, ſi audientes ſibi perſuadent verè eum dormire?* Ex p. 5. tr.13. & Miſc. 1. reſ.17. ibid.

8. *An*

8. *An in hæreſi detur paruitas materiæ?* Ex p.5. tr.5. reſ. 28. ibid.

9. *An in Sortilegiis, & Magia detur paruitas materiæ? Et an poſſit fieri, vt aliqui actus Magici excuſentur à peccato mortali ratione ignorantiæ?* Ex part. 5. tract. 5. reſol. 29. p. 356.

10. *An laicus doctus poſſit diſputare cum Hæretico? Et explanatur, quid in* cap. Inhibemus, *ſignificent illa verba* Inhibemus, ne cuique laicæ perſonæ, &c. *Et an Religioſi laici, ſeu Conuerſi, Donati, & Sanctimoniales comprehendantur ſubdictis verbis?* Ex p.5. tr.13. & Miſc. 1. reſ. 22. ibid.

11. *An ſi quis dicat,* Potta Di, Di; Renego Di, Di; Alcoſpelto Di. Di. *amiſſa litera* O, *ſit cenſendus blaſphemus hæreticalis? Et an iurans per membra honeſta Chriſti non ſit blaſphemus, & ſecus ſi per inhoneſta? Et an qui eodem impetu, & actu plures blaſphemias contra vnum Sanctum profert, committat tot peccata, quot ſunt blaſphemiæ? Et quid, ſi blaſphemiæ diuerſi generis ſint, & non ſint vna, & eadem ſæpius repetita?* Ex p. 6. tr. 8. & Miſc. 3. reſ. 38. ibid.

12. *An in blaſphemiis contra Deum, & Sanctos detur paruitas materiæ? Et notatur, quod conuitium in Sanctos, non vt Sancti ſint, ſed ex alio capite, poteſt eſſe peccatum veniale ex paruitate materiæ? vt ſi quis per iocum diceret Sanctum Criſpinum, & Criſpinianum fuiſſe ſutores; & Sanctum Ioannem, & Paulum fuiſſe Eunuchos. Et quid, ſi per hyperbolem fœminam vocat Deam* Ex p.5. tr.5. reſ.3. p. 357.

13. *An qui vocat Amaſiam Deam, vel Idolum ſuum, ſit blaſphemus?* Ex part.5. tract. 13. & Miſc. 1. reſolut. 20. ibid.

De Abſolutione ab hæreſi, & aliis delictis pertinentibus ad S. Inquiſitionem.

14. *AN Epiſcopus poſſit committere abſolutionem ab hæreſi, ſaltem in caſu particulari, & ſpeciali?* Ex p. 3. tr.6. & Miſc. 2. reſ. 92. ibid.

15. *An Epiſcopi poſſint abſoluere ab hæreſi occulta vigore Concilij Tridentini? Et an ſi hæreſis nota ſit quinque, vel ſex; vel ſi Hæreticus quinque, vel ſex complices habeat, adhuc dicatur occulta; & in magna Ciuitate non ſit publica, ſi nota fuerit ſeptem, vel octo perſonis? Et an dictam abſolutionem poſſit Epiſcopus impertiri extra Sacramentum Confeſſionis, & in abſentia, & hoc etiam, ſi ſalus ſubditus, & Epiſcopus ſit extra Diœceſim? Et an poſſit Epiſcopus committere hanc abſolutionem alicui Confeſſario ſpecialiter ad eum hæreſis caſum deputato?* Ex p.1. tr.5. reſ. 2. p.358.

16. *An Epiſcopi hodie poſſint abſoluere ab hæreſi occulta? Et an quando ſciatur à decem perſonis dicatur delictum occultum? Et an Epiſcopi nullo modo poſſint in tali caſu hanc abſolutionem ab hæreſi committere alteri perſonæ? Et notatur poteſtatem diſpenſandi in irregularitate ab hæreſi occulta prouenientè ademptam eſſe ab Epiſcopis per Bullam Cœnæ?* Ex part. 4. tract. 4. & Miſc. reſolut. 239. ibid.

17. *An ſaltem per Bullam Cœnæ ſit Epiſcopis reuocata facultas abſoluendi ab hæreſi, & aliis caſibus in ea contentis? Et an Epiſcopus ſequens ſententiam, & opinionem volens abſoluere Hæreticum occultum, quid eſt faciendum?* Ex p.7. tr. 2. reſ. 23. p. 360.

18. *An Hæreticus occultus poſſit abſolui in abſentia ab Epiſcopo, ſi ipſum adire non poſſit?* Ex p.5. tr. 13. & Miſc. 1. reſ.43. p. 361.

19. *An Inquiſitores habeant facultatem abſoluendi ab hæreſi non ſolum in foro externo, ſed in foro conſcientiæ? Et an hæc facultas abſoluendi ab hæreſi competat cuilibet Inquiſitori, & non tanti Conſiſtorio? Et an quilibet Inquiſitor poſſit eamdem facultatem cuilibet Confeſſario delegare? Et an in Inquiſitore ad hanc in foro conſcientiæ abſolutionem, & delegationem impertiendam non requiratur Ordo? Et quid eſt faciendum, ſi Inquiſitores in caſu facultatem, vt ab ipſo Confeſſario abſoluatur, nollent impertiri, aeque Epiſcopus?* Ex p.1. tr. 5. reſ. 3. ibid.

20. *An Inquiſitores poſſint abſoluere Hæreticum occultum in foro conſcientiæ?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 35. ibid.

21. *Quid facere debeat Hæreticus occultus, qui abſolutionem ab Epiſcopo, vel Inquiſitore obtinere non potuit?* Ex p.1. tr. 5. reſ.4. p. 362.

22. *An legitimè impeditus adire Pontificem, poſſit ab hæreſi occulta abſolui ab inferiori Sacerdote?* Ex p.4. tr.4. & Miſc. reſ. 242. ibid.

23. *An qui laborat impedimento perpetuo, itavt non poſſit adire Pontificem, poſſit abſolui ab hæreſi; vel in dicto caſu extra articulum mortis, an ad Inquiſitores, vel ad Pontificem per procuratorem tacito nomine, recurrendum ſit?* Ex part. 8. tract. 7. & Miſc. reſ. 15. ibid.

24. *An qui non poſſit adire Papam ex perpetuo impedimento poſſit ab hæreſi abſolui, etiam ſi non dum ſit in articulo mortis?* Ex part. 11. tract. 8. & Miſc. 8. reſol. 2. p. 363.

25. *An qui vi, & metu; vel fraude, & dolo, aut alio quocumque caſu inter Infideles exterius Fidem negans, corde tamen illam retinens poſſit poſtea inter Chriſtianos rediens abſolui à quocumque Confeſſario approbato; & quid de blaſphemantibus hæreticaliter inter Chriſtianos? Et quid eſt dicendum de illuſoribus Imaginibus Sanctorum & comedentibus carnes tempore prohibito, &c. Et an quando blaſphemia eſt hæreticalis, abſolutio Inquiſitori reſeruetur?* Ex p.3. tr.4. reſ. 142. aliàs 143. ibid.

26. *An quilibet Sacerdos, etiam Parocho præſente, poſſit in articulo mortis Hæreticum abſoluere? Et quid, ſi in dicto caſu Epiſcopus, vel Inquiſitor præſens ſit? Et an ſupradictus Hæreticus occultus abſolutus in articulo mortis, ſi ab eo euadat, debeat ſe præſentare Summo Pontifici ſub pœna reincidentiæ in eamdem cenſuram, vel ſufficiat, vt ab Epiſcopo, vel Inquiſitore denuo abſoluatur?* Ex p. 1. tr. 5. reſ. 5. p. 364.

27. *An Hæretico negatiuo iam deſtinato ad comburendum, ſit abſolutio impartienda, & Sacra Euchariſtia conferenda? Et an in ſupradicto caſu, ſi nullus eſſet Sacerdos præter ipſum iudicem Eccleſiaſticum, teneatur excipere confeſſionem ſacramentalem negatiui, & illum abſoluere, ſi prudenter ſenſerit illum rite eſſe confeſſum, nec licitè poſſit id prohibere Sacerdotibus?* Ex part. 5. tract. 3. reſ. 78. p. 365.

28. *An ſit petenda facultas ab Inquiſitoribus abſoluendi illum qui damnatus eſt ad mortem, & tamen, vt vulgo dicitur, in Capella penes Domunos Societatis Albornm, & inuenitur Hæreticus? Et quid, ſi in hoc caſu eſſet Prælatus, & ſubditus in eadem domo, & hic autem habet crimina reſeruata; an non teneatur ille, nec Confeſſarius Prælatum adire, quamuis poſſit?* Ex p. 5. tr. 13. & Mic. 1. reſ. 12. p. 366.

29. *An Confeſſarius virtute alicuius Iubilæi, poſſit abſoluere ab hæreſi occulta? Et ſupponitur, quod in Ordine ad incurrendam excommunicationem in foro conſcientiæ, opus eſt, vt Hæreticus habeat errorem in intellectu cum pertinacia, & eius incredulitas humano ſenſui ſubiaceat; ideo ſi aliquis exterius ſolam neget Fidem, non erit Hæreticus, nec ſi tranſiret ad aliam ſectam; vel ſi Idolis externum cultum exhibeat, vel ſi dæmones inuocaret, verbo, cultu, vel alio aliquo opere; vel ſi magnetem, vel caput aſini baptizaret; & incantationes, & maleficia efficeret; & ſimilia horrenda perpetraret; ſi errorem in intellectu non habet, minime Hæreticus in foro conſcientiæ cenſendus erit. Et tandem docetur, quod Hæreticus pure mentalis non incurrit in*

Google

in excommunicationem, niſi verbo, vel aliquo ſigno, aut facto hæreſim explicet. Ex part. 1. tract. 5. reſol. 1. ibid.

30. An quando in Iubilæo conceditur facultas abſoluendi à caſibus Bullæ Cœnæ, excepta hæreſi, adhuc ſit abſoluendus Hæreticus occultus pœnitens, & emendatus? Et an hodie Epiſcopi poſſint abſoluere ab hæreſi occulta? Et an Confeſſarius per Bullam Cruciatam, licet non poſſit abſoluere ab hæreſi occulta, poſſit tamen abſoluere receptatores, fautores, & defenſores Hæreticorum; & legentes, tenentes, & imprimentes eorum libros, & Schiſmaticos, Nigromanticos, &c. Ex p. 5. tr. 12. reſ. 35. p. 367.

31. An ſi in Iubilæo concedatur facultas abſoluendi à contentis in Bulla Cœnæ, excepta hæreſi; poſſit adhuc Confeſſarius Hæreticum occultum abſoluere? Et ex doctrina huius quæſtionis infertur, an Confeſſarius vi Bullæ Cruciatæ pluries poſſit abſoluere pœnitentem à caſibus Papæ reſeruatis, ſed occultis? Et an hodie Epiſcopus poſſit abſoluere ab hæreſi occulta vigore Concilij Tridentini ſeſſ. 24. c. 6. Ex p. 8. tr. 7. & Miſc. reſ. 67. ibid.

32. An Confeſſarium virtute Bullæ Cruciatæ poſſit abſoluere à caſibus contentis in Edicto Dominorum Inquiſitorum, hæreſi tamen excepta? Et an Confeſſor poſſit per Cruciatam abſoluere tantum ſemel in vita, & ſemel in morte ab omnibus caſibus contentis in primo canone Bullæ Cœnæ? At verò malefici, ſortilegi, ſolicitantes in confeſſione; blaſphemantes hæreticaliter, & ſimiles alij poſſint abſolui toties, quoties? Et quid de Epiſcopis in ſupra dictis caſibus? Et an virtute Bullæ Cruciatæ poſſit Confeſſarius abſoluere fœminam ſolicitatam, quæ non denunciauit, ſi poſtea denunciet? Ex part. 1. tract. 5. reſolut. 7. p. 368.

33. An Regulares virtute ſuorum priuilegiorum poſſint abſoluere ſæculares à caſibus contentis in Edicto Dominorum Inquiſitorum, dummodo excommunicationes non proueniant ex hæreſi formali, vel ex aliis Criminibus contentis in Bulla Cœnæ? Et an ſit abſoluendus Hæreticus, qui ducitur ad comburendum, & moritur negatiuus, ſi antea publicè veritatem non fatetur? Ex part. 1. tract. 5. reſolut. 8. p. 369.

34. An Prælati Regulares poſſint abſoluere ſuos ſubditos ab hæreſi occulta? Et an Prouinciales ſubdelegare hanc facultatem in caſibus particularibus poſſint? Et quid, circa ſupradictam primam difficultatem Sacra Cardinalium Congregatio ſub die 17. Nouembris 1628. declarauerit? Ex part. 1. tract. 5. reſolut. 6. ibid.

35. An Prælati Regulares poſſint abſoluere ſubditos ab hæreſi occulta? Ex p. 3. tr. 2. reſ. 122. p. 371.

36. An Superiores Regularium poſſint illos abſoluere ab hæreſi occulta? Et an Epiſcopi poſſint etiam ab hæreſi occulta abſoluere? Ex part. 6. tract. 7. & Miſc. 2. reſ. 63. ibid.

37. An Prælati Regulares poſſint ſubditos ſuos ab hæreſi occulta abſoluere? Et notatur Epiſcopos; & Inquiſitores non poſſe ab hæreſi occulta abſoluere? Ex p. 8. tract. 7. reſ. 50. p. 372.

38. An Regulares poſſint abſoluere ſæculares ab hæreſi occulta? Et infertur Prælatos Regulares non poſſe ab hæreſi ſuos ſubditos abſoluere. Ex p. 6. tract. 6. & Miſc. 1. reſ. 54. p. 373.

39. An Regulares poſſint abſoluere à caſibus Bullæ Cœnæ, ſi ſint occulti, etiam quoad hæreſim? Et quid, ſi prædictæ cenſuræ deductæ ſint ad forum contentioſum, & licet publicæ ſint? Et in textu huius Reſ. aſſignantur alij ſex caſus, in quibus Regulares virtute ſuorum priuilegiorum minimè poſſunt ſæculares abſoluere, niſi in articulo mortis. Ex part. 11. tract. 2. & Miſc. 2. reſ. 18. ibid.

Appendix ad cæteras alias difficultates, quæ ſimul pertinent ad hunc *tract.* 8. *de hæreſi, &c. huius quinti tomi.*

AN Epiſcopus poſſit committere Confeſſario Monaſterij vt Monialem abſoluat ab hæreſi externa? Et an Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitate occulta hæreſis? Et an in hoc ipſo ſolum per ſe poſſit Epiſcopus diſpenſare? Ex p. 4. tr. 4. ex reſ. 89. & in p. 7. tr. 2. ex reſ. 25. & 12. Quæ nunc inuenientur in tom. 3. tr. 3. de Poteſtate Epiſcopi reſ. 16. 33. & 14.

An Capitulum Sede vacante poſſit abſoluere ab hæreſi? Et an ſaltem per Bullam Cœnæ ſit reuocata hæc facultas Capitulo Sede vacante? Et an Capitulum Sede vacante poſſit procedere contra Hæreticos? Et an Vicarius Capituli Sede vacante iure ordinario debeat aſſiſtere Inquiſitoribus in cauſis Fidei? Ex p. 8. tr. 4. ex reſ. 8. & 37. Quæ hic reperientur in tom. 3. tract. 5. de Capitulo. Sede vacante reſ. 21. & 22.

An Inquiſitores poſſint punire Confeſſarium, qui tempore Iubilæi abſoluit Hæreticos in foro conſcientiæ? Ex p. 4. tr. 8. ex reſ. 109. Quæ hic eſt infra in hoc ipſomet tom. 5. tr. 10. de Inquiſitoribus reſ. 81.

Quis poteſt diſpenſare in irregularitate incurſa ex Apoſtaſia, & hæreſi? Et an irregularitas incurſa propter hæreſim occultam ſit diſpenſabilis per facultatem conceſſam Commiſſario Bullæ Cruciatæ? Et an Hæreticus occultus incurrat irregularitatem? Et quænam paruitas materiæ excuſet ab excommunicatione legendo libros hæreticos? Et an eos legentes poſſint abſolui per Bullam Cruciatæ? Et an dicta paruitas materiæ detur in retinentibus libros Hæreticorum? Et quid eſt ſentiendum de libris magicis, & chiromanticis; an comprehendantur ſub nomine Hæreticorum in dicta excommunicatione? Et an qui legit librum hæreticum, qui non tractat de Religione ex profeſſo, neque continet multas hæreſes, ſed vnam tantum, &c. poſſit per Bullam Cruciatæ abſolui? Et de aliis diuerſis caſibus circa legentes libros Hæreticorum agitur; & docetur, an per Bullam Cruciatæ poſſint abſolui? Ex p. 10. tr. 11. ex reſ. 22. & in p. 1. tract. 11. ex reſ. 114. 30. 31. 33. 34. 32. & 35. Quæ nunc inuenientur in tom. 4. tr. 3. de Bulla Cruciatæ reſ. 132. 138. 42. 43. 44. 45. 46. & 48.

An legentes libros Hæreticorum ignorantia affectata incurrant in excommunicationem Bullæ Cœnæ, quæ fertur contra ſcienter legentes? Et an excommunicati poſſint eſſe teſtes in cauſa hæreſis? Et an ad vitandum excommunicatum ſufficiat tantum, vt ſit per publicam ſententiam damnatus de aliquo crimine, cui certum eſt eſſe annexam excommunicationem, vt v. g. de Hæreticis, Schiſmaticis, Apoſtatis, &c. vel neceſſarium ſit, vt publicè, ac nominatim, atque expreſſe denuncietur excommunicatus? Et an licitum ſit communicare cum Hæretico, in quem lata eſt ſententia cum Hæreticum declarans? Et an qui Hæreticos notorios, ſed nondum denunciatos in loco ſacro ſepeliunt incurrant in excommunicationem? Et an hoc extendatur ad Hæreticorum fautores, & defenſores? Et an locus ſacer ſepultura Hæretici nondum denunciati violetur? Et an peccent, qui cum Hæreticis quibuſcumque nondum denunciatis ſimul orant, vel concionem ſacram, aut Miſſam audiunt? Et an liceat communicare cum Patre, filio, &c. excommunicato ob crimen hæreſis, ſi inſtet periculum infectionis? Et an excommunicatus pro hæreſi, validè poſſit condere teſtamentum? Ex p. 3. tract. 6. ex reſ. 7. & in p. 5. tract. 9. ex reſ. 113. & 62. & in tract. 14. ex reſ. 97. & in tract. 9. ex reſ. 98. & 12. & in p. 9. tr. 8. ex reſ. 1. & in p. 11. tr. 4. ex reſ. 20. Quæ hic ſunt ſupra in hoc ipſomet tom. 5. tr. 1. de Excommunicatione reſ. 36. 112. 143. 144. 71. 57. 72. & 119.

An

An baptizatis ab Hæreticis liceat illos iterum ſub conditione baptizare? Et an licitè baptizentur filij Hæreticorum, ſi ſub cura Parentum probabiliter timetur periculum perverſionis? Et an prædicti filij Hæreticorum validè poſſint baptizari, invitis Parentibus? Et an Hæreticus poſſit in Patrinum Baptiſmi admitti, cum Catholicus commode reperiri non poſſit? Et an Catholici poſſint eſſe Patrini in Baptiſmo Hæreticorum, baptizante eos Miniſtro hæretico in forma Sanct. Trinitatis? Ex part. 9. tract. 6. ex reſolut. 34. alias 35. & in part. 3. tract. 4. ex reſolut. 7. & in part. 7. tract. 7. ex reſolut. 68. alias 67. & in part. 9. tract. 7. ex reſ. 51. & in p. 3. tract. 4. ex reſ. 18. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 1. tr. 1. de Baptiſmo reſ. 81. 85. 88. 94. & 97.

An ſit licita fractio Sigilli Confeſſionis, quando caſus eſt talis, quod pœnitens tenetur conſentire, v. g. ſi pœnitens confitetur quod in quadam domo ſunt conventicula Hæreticorum? Et ſi non conſentiat pœnitens; quid in tali caſu debeat facere Confeſſarius? Ex part. 5. tract. 11. ex reſ. 33. *Quæ hic reperiuntur* in tom. 1. tract. 8. de Sigillo Confeſſionis reſ. 26.

An Hæretici obligentur præcepto confitendi ſingulis annis? Et an Hæretici teneantur præcepto communicandi ſingulis annis, contento in cap. omnis vtriuſque ſexus de pœnitent. & remiſſ. Ex part. 8. tract. 7. ex reſolut. 81. & in part. 10. tract. 16. ex reſolut. 33. alias 32. *Quæ hic ſunt* in tom. 2. tract. 2. de Communione reſ. 3. & 4.

An Epiſcopus hæreticus, & ſchiſmaticus validè conferat Ordines? Ex part. 8. tract. 2. ex reſ. 1. & 2. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 2. tract. 5. de Sacramento Ordinis reſ. 23. & 24.

An ſi maritus poſt contractum matrimonium, & conſummatum incidit in hæreſim, poſſit vxor non habitare cum marito? Et quid, quando cohabitatio eſſet innocenti periculoſa? Et an qui ficte profert hæreſim incurrat pœnas, & cenſuras Hæretici? Ex part. 10. tract. 11. ex reſ. 28. & in p. 9. tract. 7. ex reſ. 26. *Quæ hic reperientur* in tom. 2. tract. 6. reſ. 14. & 169.

An ſit Hæreticus externus, qui ſignu dat hæreſis in quantitate tam levi, vt non ſit ex ſe peccatum mortale Ex part. 5. tract. 5. ex reſolut. 32. §. Dicendum. *Quæ hic eſt* in tom. 4. tract. 6. de Ieiunio reſolut. 81.

An ſemper præceptum de confitenda Fide obliget ad reſpondendum Infideli interroganti, an aliquis ſit Chriſtianus? Et an blaſphemiæ, & iuramenta inaduertenter prolata ex prava conſuetudine blaſphemandi ſint peccata mortalia? Ex part. 3. tract. 5. ex reſol. 49. & 62. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 7. tract. 5. de Scandalo reſ. 69. & 77.

An blaſphemus conſuetudinarius, & admonitus ſæpius in aliis confeſſionibus ſit ſtatim abſoluendus? Et an teneatur acceptare aliquam pœnam, ſi poſtea forte blaſphemet? Et an Hæreticus, & Schiſmaticus habeant poteſtatem abſoluendi in articulo mortis? Et quæritur, quid teneatur facere ille, qui tenetur confiteri tempore Paſchatis, vel facere Sacrum, aut ſumere Euchariſtiam ratione ſcandali, & tamen eſt innodatus excommunicatione propter hæreſim? Ex part. 6. tract. 6. ex reſol. 30. & in tract. 7. ex reſolut. 49. & in part. 5. tract. 3. ex reſolut. 58. & in tract. 13. ex reſolut. 10. *Quæ tres primæ Reſ. inuenientur* in tom. 1. tract. 4. de Abſolutione Sacramentali reſolut. 26. 27. & 40. *Vltima reperietur in præcitato* tom. 1. tract. 5. de Abſolut. à Reſeruatis reſ. 35.

An blaſphemantes Deum, & B. Virginem gaudeant Immunitate Eccleſiæ? Et quid de Apoſtata à Religione, vel de eo, qui vehementer ſuſpectus eſt de hæreſi? Et an Hæreticus non ſolum ob hæreſim, verum etiam ob alia delicta diſtincta ab hæreſi gaudeat Immunitate Eccleſiæ? Idem eſt dicendum de Schiſmaticis, Apoſtaticis, fautoribus Hæreticorum, Iudæis, Paganis, & quibuslibet Infidelibus. Ex part. 4. tract. 1. ex reſ. 51. & 83. & ex part. 1. tract. 1. ex reſ. 23. 38. & 29. & in p. 6. tract. 1. ex reſ. 24. & 25. & in p. 1. tract. 1. ex reſ. 22. & in part. 4. tract. 1. ex reſol. 50. *Quæ hic ſunt* in tom. 9. tract. 1. de Immunitate Eccleſiæ reſolut. 29. 97. 39. 40. 41. 42. 45. 43 & 44.

An quando quis confitetur commiſiſſe erga Deum blaphemias addendo paulo plus, minus ve, *ſi recordetur ſe aliis quinque vicibus blaſphemaſſe, teneatur denuo confiteri?* Ex p. 4. tr. 4. ex reſ. 204. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 1. tr. 3. de Pœnitentia reſ. 190.

An de blaſphemantibus hæreticaliter debeant cognoſcere Inquiſitores cumulatiue cum iudice Eccleſiaſtico, & laico, ita vt poſſit dari locus præuentioni? Et an ſupradicti tantum ſint ſuſpecti de hæreſi leuiter; & ideo de levi debeant abiurare? Et quænam ſint blaſphemiæ hæreticales, & quæ non? Et quæ pertinacia ſufficiat ad cognoſcendum hominem hæreticum non ſolum in foro interno, ſed etiam externo? Et an ignorantia craſſa, excuſet ab hæreſi? Et quid de ſupina? Et an ſit cenſendus Hæreticus pertinax vir ſimplex admonitus ab Inquiſitoribus, & Epiſcopo, ſi adhuc in ſuo errore perſiſtit? Ex part. 4. tract. 7. ex reſolut. 8. & 36. *Quæ hic ſunt infra in hoc* tom. 5. tract. 12. de Pœnis Sanct. Inquiſitionis reſolut. etiam 8. & 36.

An omnes blaſphemiæ ſint eiuſdem ſpeciei? Et quid, ſi blaſphemiæ ſint hæreticales, vel imprecatiuæ cum odio formali Dei? Et an in Confeſſione ſint explicandæ blaſphemiæ hæreticales præ imprecatiuis? Et de aliis diverſis blaſphemiis agitur. Et an qui peccatum hæreſis, aut ſuperſtitionis commiſit, teneatur in confeſſione explicare qualitatem ſuperſtitionis, & hæreſis? Et an diuinationes differant ſpecie, & ſint in confeſſione explicandæ? Et quid, ſi per expreſſum pactum cum dæmone quis diuinaret? Et an concubitus viri Chriſtiani cum muliere hæretica ſit circumſtantia in confeſſione aperienda? Ex p. 5. tract. 13. ex reſ. 21. & in p. 1. tract. 7. ex reſ. 51. 50. 54. 46. & 66. & in p. 3. tract. 4. ex reſ. 137. alias 138. & in p. 9. tr. 9. ex reſ. 3. *Quæ hic ſunt* in tom. 1. tr. 7. de Circumſtantiis reſ. 32. 30. 31. 33. 34. 35. 126. & 128.

An filius natus ex Patre Catholico, qui poſtea in hæreſim incidit, & in ea mortuus eſt, vel etiam ſi pœnituerit brachio ſæculari traditus eſt, an inquam, in his caſibus filius incurrat irregularitatem? Et an Hæreticus occultus incurrat irregularitatem? Et an ſuſpecti de hæreſi ſint irregulares? Et an ficte negans Fidem ab ea apoſtando, ſiue ſponte, ſiue timore ductus incurrat irregularitatem? Et an Clericus, qui lapſus eſt in hæreſim poſſit poſt pœnitentiam, & abiurationem exercere ſuſceptos Ordines, dummodo obtineat diſpenſationem ſaltem ab Epiſcopo? Et an Clerici conuerſi ab hæreſi poſſint ad ſuperiores Ordines promoueri? Et an prohibitum ſit Inquiſitori Generali Hiſpaniarum, vt non poſſit cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus diſpenſare, vt Miſſam celebrent? Et an qui de hæreſi ſuſpectus cogitur ab Inquiſitoribus abiurare de vehementi, incurrat irregularitatem? Et an Hæreticorum fautores, receptatores, defenſores, &c. incurrant irregularitatem? Et an quis ob ſuſpectionem hæreſis, ex qua conſurgat infamia, irregularis fiat? Ex p. 4. tr. 2. ex reſ. 45. 49. 46. 48. 47. & 44. & in tract. 4. ex reſ. 38. *Quæ hic ſunt ſupra in hoc ipſomet* tom. 5. tract. 5. de Irregularitate reſ. 45. 48. 49. 50. 51. 52. & 53.

An ſi quis ſciat aliquem commiſiſſe delictum in Edicto DD. Inquiſitorum contentum, ſed non poſſet probare, teneatur in tali caſu denunciare, & an dicta denunciatio facienda ſit ſine præuia correctione, maximè ſi crimen ſit de hæreſi? Et an Hæreticus emendatus ſit denunciandus? Et quid, ſi ſit dubius emendatione? Et an vxor, filius, & frater teneantur denunciare Patrem, maritum, aut fratrem hæreticum? Ex part. 1. tract. 4. à reſolut. 1. vſque ad reſ. 6. incluſi

ſiuè, & in part. 7. tract. 12. ex reſolut. 21. & in tract. 3. ex reſ. 63. & in part. 4. tract. 5. ex reſolut. 24. & 23. *Quæ hic ſunt infra in proximo* tract. ſequenti de Denunciationibus reſ. 1. 3. 6.9. 10. 11. 2. 5. 4. & 7.

Nota, quod in ſupradicto tract. proxime ſequenti de Denunciationibus, ſunt alij diuerſi caſus circa denunciationes in S. Inquiſitione faciendas, quos ibidem inuenies in reſ. 8. 12. 15. 16. 32. 66 68 88. 92.96. & 99.

Similiter aduerte, quod infra in hoc ipſomet tom. 5. tract. 10. de Poteſtate Inquiſitorum; & tract. 11. de Tortura in S. Inquiſitione inferenda; & tract. 12. de Pœnis delictorum pertinentium ad Tribunal S. Inquiſitiones, *hi tres tractatus pleni ſunt quæſtionibus pro Hæreticis, &c.*

An excommunicatus, qui in aliquam hæreſim incidit, contritus, ſi non poſſit obtinere abſolutionem, lucretur Indulgentias, & Iubilæum, ſi adimpleat alia opera iniuncta? Ex part.5. tr.12. ex reſ. 13. *Quæ nunc inuenietur* in tom.4. tr.4. de Iubilæo reſ.50.

An ſi in aliquo Iubilæo Pontifex concederet abſolutionem ab omnibus caſibus Bullæ Cænæ, hæreſim tamen non excludendo, videatur vtique illam concedere? Et pro negatiua ſententia concluditur. Et aſſeritur à fortiori, impeditum adire Pontificem, & Epiſcopum non poſſe abſolui ab hæreſi à quocumque Sacerdote. Ex part. 12. tract. 2. ex reſolut. 19. & 25. *Quæ hic reperientur* in tom. 9. tract. 7. de Cardinalibus reſolut. 112. & 118.

An donatio Hæretici ante delictum ſit valida? Idem dicendum eſt, ſi donatio non ſimpliciter fiat inter viuos, ſed etiam cauſa mortis, & aliqua alia circa hoc explanantur. Ex part. 8. tract. 6. ex reſolut. 111. *Quæ hic eſt* in tom. 6. tract. 7. de Donationibus reſolut.30.

An Prælati Regulares teneantur reſidere in ſuis Conuentibus tempore hæreſis? Et an in ſolo caſu hæreſis poſſit Capitulum Sede vacante ſuſpendere prædicationem Regularibus? Ex part. 9. tract. 7. ex reſolut. 54. & in part. 7. tract. 12. ex reſolut. 27. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 7. tract. 1. de Regularibus reſ.17. & 63.

An ſeruus Infidelis, ſi conuertatur ad Fidem, acquirat libertatem? Et an ſerui Chriſtianorum, qui in Tribunali S. Inquiſitionis damnati ſunt tanquam Hæretici, remaneant ipſo facto liberi? Et quid ſi Dominus infidelis, vel hæreticus ſimul cum ſeruo conuertantur ad Fidem, an tunc non perdant Dominium ſerui? Ex part. 7. tract. 7. ex reſolut. 41. & 17. *Quæ hic reperientur* in tom. 7. tract. 8. de Seruis reſolut. 21. & 22.

An licitum ſit indicere bellum Hæreticis propter ſolam hæreſim, niſi ab Eccleſia, declarentur Hæretici? Ex part. 6. tract.4. ex reſ. 19. *Quæ hic eſt* in tom. 7. tr. 7. de Bello reſ.18.

Nota, vbi non erat neceſſaria nota, quod in tom. 9. tract. 14. de Principum Chriſtianorum fœderibus cum Turcis, & Hæreticis, *omnes nouem eius Reſolutiones pertinent etiam aliquo modo ad iſtum* tract. 8. de Hæreticis huius tom. 5. *ideo ibidem inuenies curioſas quæſtiones, & quidquid ad titulum præcitati tractatus pertinet pro Hæreticis.*

An iudex laicus poſſit cognoſcere in caſu hæreſis? ſi agatur de quæſtione facti? Et an Iudices laici poſſint cognoſcere de crimine Sortilegij, quando hæreſim continet? Et an iudex laicus poſſit punire Apoſtatas? Ex part. 3. tract. 1. ex reſolut. 2. & in part. 4. tract. 1. ex reſolut. 58. & 12. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 9. tract. 2. de Immunitate Eccleſiaſtica reſ. 193. 194. & 195.

TRACTATVS IX.

De Denunciationibus faciendis ex Edicto DD. Inquiſitorum; & ſignanter ex ſolicitatione facta in Confeſſione. p.374.

1. *AN ſi quis ſciat aliquem commiſiſſe delictum in Edicto contentum, ſed hoc non poſſit probare, teneatur in tali caſu denunciare? Et quid, ſi caſus ſit de hæreſi formali?* Ex p.1. tr. 4. reſ.1. ibid.

2. *An peccata pertinentia ad Tribunal S. Officij ſint denuncianda, etiamſi probari non poſſint. Et quid, ſi peccatum ſit de hæreſi?* Ex p.7. tr. 12. & Miſc. 3. reſol.21 pag.375.

3. *An dicta denunciatio facienda ſit ſine præuia correctione fraterna? Et quid, ſi peccatum ſit de crimine hæreſis, vel de muliere ſolicitata in confeſſione, vel contra communitatem? Et an ſi dubium ſit, vtrum in tali caſu correctio profutura ſit, necne, ſit etiam præmittenda correctio, vel potius facienda ſit denunciatio?* Ex p. 1. tr 4. reſ.2. p 376.

4. *An ſi ſperetur correctio, pœnitens debeat denunciare Confeſſarium ſolicitantem in confeſſione? Et quid de Hæretico formali?* Ex p.4. tr.5. reſ.24. p.377.

5. *An Hæretici ſint denunciandi Inquiſitoribus ante præuiam correctionem fraternam? Et ſolicitantes in confeſſione, vel prætextu confeſſionis, an ſint denunciandi? Et quid de aliis criminibus contentis in Edicto DD. Inquiſitorum?* Ex p 7. tr.3. reſ.63. p.378.

6. *An criminoſi iam emendati ſint vigore Edicti denunciandi? Sed difficultas eſt de Hæretico formali, quia ſemper dubitari poteſt, an re vera ſit emendatus? Et quid de Confeſſario ſolicitante in prædicto caſu?* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 5. p.381.

7. *An Confeſſarius emendatus ſit à pœnitente denunciandus? Et an Hæreticus emendatus ſit denunciandus?* Ex p. 4. tr.5. reſ.23. ibid.

8. *An dubius de emendatione alicuius rei in Edicto Inquiſitorum poſiti, & præſertim Hæretici, teneatur illum denunciare? Et quid, ſi moraliter conſtet eſſe emendatum?* Ex p.4. tr.3. reſ.61. p.382.

9 *An filius teneatur denunciare Patrem hæreticum? Idem eſt dicendum de vxore, marito, & fratre.* Ex p. 1. tr. 4. reſ.4. ibid.

10. *An vxor, & frater teneatur denunciare maritum, & fratrem hæreticum?* Ex p.1. tr.4. reſ.5. ibid.

11. *An vxor, filius, & frater teneantur denunciare maritum, Patrem, & fratrem perpetrantem crimina extra hæreſim formalem?* Ex p.1. tr.4. reſ.6. ibid.

12. *An quis teneatur denunciare, ſi ex denunciatione timeat damnum notabile cum probabili periculo mortis, infamiæ, aut grauis alicuius damni proprij, vel patris, aut mariti, matris, vxoris, fratrum, aut aliorum coniunctiſſimorum? Et an ſi aliqua mulier ſolicitata à Confeſſario, vel Moniali, aut alia non potens adire Inquiſitores abſque infamia, ſatisfaciat per Epiſtolam miſſam ad Inquiſitorem, &c.? Et an excuſetur vxor non denuncians maritum hæreticum timens ab eo malè tractari aut interiri? Et quid faciendum eſt, ſi Hæreticus abiurans apud Inquiſitores, ſi iterum delatus, quod nonnullos complices in ſuo examine ſubtacuiſſet, ſi reſpondeat hoc feciſſe, quia valdè timuit ab ipſis complicibus, quia ditiores, & potentiores erant, &c.?* Ex part. 1. tract. 4. reſ.7. p.383.

13. *An pœnitens ſolicitata teneatur denunciare Confeſſarium*

rium, ſi ex illa denunciatione timeat damnum notabile, v. g. ſi ei ſequatur mors, membri abſciſſio, vulnera, notabilis famæ, vel honoris iactura, amiſſio maioris, vel magnæ partis bonorum, vel alia ſimilia; aut hæc conſanguineis, & affinibus vſque ad quartum gradum probabiliter euentura timeantur? Ex p.4.tr.5.reſ.19.ibid.

14. *An fœmina excuſetur à denunciatione, ſi timeat graue damnum in bonis temporalibus amici maximi? Et quid ſi in ſe ipſa metuat graue damnum in fama, vita, aut bonis temporalibus propriis, vel mariti, filiorum, aut fratris?* Ex p.4.tr.5.reſ.36.p.384.

15. *Vtrum quis teneatur denunciare ſe ipſum? Et an criminoſi, & complices delicti teneantur prodere ſe ipſos propter Hæreticum dogmatizantem, & eos docentem hæreſim? Et an in cæteris caſibus criminoſi ex Edicto Inquiſitorum, teneantur prodere ſe ipſos, vel poſſint abſolui per Cruciatam, vel per priuilegium Regularium?* Ex p. 1. tract. 4.reſ. 8. ibid.

16. *An ſaltem dicti criminoſi teneantur denunciare complices? Et quid in cauſa hæreſis? Et an fœmina conſentiens in ſolicitatione facta in confeſſione, teneatur Confeſſarium ſolicitantem denunciare?* Ex p. 1.tr.4.reſ.9.ibid.

17. *An quando Edictum fundatur in præſumptione, & ego ſcio præſumptionem in tali caſu deficere, teneatur ad denunciandum?* Ex p.1. tr. 4.reſ. 10.ibid.

18. *An fœmina Edicti ignara teneatur denunciare ſolicitantem ſtatim, vel intra eoſdem dies, quos Edictum ſignauerat? Et an fœmina conſcia Edicti, & non denuncians intra terminum, excommunicationem incurrat à qua abſolui non poſſit per Bullam Cruciatæ, niſi facta ſit denunciatio?* Ex p.4.tr.5.reſ.26. p.385.

19. *An qui per impotentiam, vel ignorantiam Edicti non denunciauit intra terminum, teneatur poſtea denunciare? Et an in tali caſu non ſit obligatio denunciandi ſtatim, ſed intra eoſdem dies, quos Edictum ſignauerit? Et an qui non denunciat intra terminum præfixum in Edicto incurrat nouam excommunicationem, vel tantum maneat in eadem? Et an ſi in talibus Edictis iubeatur denunciare intra ſex primos dies, ex praxi conſtet inter eos non numerari diem primum?* Ex part. 3. tract. 5.& Miſc. 1. reſ. 96. alias 95. ibid.

20. *An fœmina in decimo menſe v. g. anni poſt Edictum publicatum teneatur denunciare Confeſſarium ſolicitantem? Et an Edicta Epiſcoporum non durent per totum annum, ſed per duos, vel tres menſes, vndè ſi poſt hoc tempus tranſactum nouit quis aliquem eſſe concubinarium, non teneatur illum denunciare?* Ex p. 4. tract. 5. reſ. 27. p. 386.

21. *An fœmina in aliquo caſu teneatur denunciare ante completum terminum publicationis Edicti Inquiſitorum? Et ex doctrina huius quæſtionis infertur, an quis teneatur præuenire tempus Confeſſionis, Euchariſtiæ & auditionis Miſſæ, ſi timeat quod quando obligat Confeſſio, Communio, vel Sacrum, non eſſet copia Confeſſarij &c. Et an ſupradicta fœmina, quæ iam cenſuram incurrit denunciationis præceptum adimpleat, poſſit virtute Bullæ Cruciatæ à quocumque Confeſſario abſolui à cenſura, vel à Regularibus virtute priuilegiorum?* Ex part. 4. tract.5.reſolut. 29. ibid.

22. *An ſupradictæ denunciationes faciendæ ſint ante confeſſionem, ita vt non poſſit Confeſſarius aliquem abſoluere, niſi prius denunciet; vel ſufficiat vt promittat denunciare?* Ex part. 1. tract. 4. reſolut. 27. p. 387.

23. *An fœmina poſt incurſam excommunicationem, quia non denunciauit Confeſſarium ſolicitantem, ſit abſoluenda virtute Cruciatæ; ſi promittat illico denunciare? Et notatur non eſſe abſoluendum, qui excommunicatur, donec eiiciat concubinam, niſi prius ſit expulſa, nec ſufficit, quod promittat expellere.* Ex part. 4. tract. 5. reſolut. 35. ibid.

24. *An ſi Edictum non publicetur, teneatur adhuc fœmina Confeſſarium ſolicitantem denunciare ſub pœna excommunicationis? Et an præceptum Inquiſitorum circa denunciationem in Confeſſarios ſolicitantes ſit perpetuum, & per conſequens excommunicatio quoque perpetua; & alij quatuor caſus circa ſupradictum Edictum annotantur?* Ex p. 4. tr.5.reſ.41. ibid.

25. *An fœmina ſolicitata teneatur ſub mortali denunciare Confeſſarium? Et an quamuis per Inquiſitores Edictum denunciandi non publicetur, teneatur pœnitens ſolicitata denunciare poſt habitam ſufficientem notitiam Decreti Gregorij XV.* Ex part. 4. tract. 5. reſolut. 3. p. 388.

26. *An fœmina teneatur denunciare ſolicitationem commiſſam ante promulgationem Bullæ Greg. XV. & aliorum Pontificum?* Ex part. 4. tract. 5. reſolut. 40. p. 389.

27. *Vtrum Confeſſarius contrauenient huic Conſtitutioni Gregorij XV. & aliorum Pontificum ex paruitate materiæ ſit excuſandus, vel denunciandus? Et docetur Confeſſarium faciem pœnitentis laudando de pulchritudine ad alliciendum eam, omiſſis verbis expreſſioribus incidere in pœnas Bullæ, & denunciandum eſſe.* Ex part. 1.tract. 4.reſ.21. ibid.

28. *An Confeſſarius in ſolicitando propter paruitatem materiæ non ſit denunciandus? Et infertur in peccato luxuriæ non dari paruitatem materiæ.* Ex part. 4. tract. 5. reſol. 5. ibid.

29 *An in ſolicitatione facta in confeſſione, & prohibita in Bullis Pontificiis detur paruitas materiæ?* Ex p. 5.tr.5.reſ.9. p. 390.

30. *An Confeſſarius ſit denunciandus, ſi ſolicitauit ad actum tantum venialiter peccaminoſum?* Ex p.10.tr.14.& Miſc.4. reſ.46.alias 44. ibid.

31. *An fœmina ſolicitata, ſi non denunciauit, & tamen Confeſſarius ex aliarum delatione confeſſus, vel conuictus punitus fuit, teneatur adhuc denunciare?* Ex p.4.tr.5.reſ.49. p. 391.

32. *An ſint denunciandi Confeſſarij ſolicitantes, qui de tali delicto infamati non ſint? Et an in crimine hæreſis poſſit fieri inquiſitio, licet contra reum nulla præcedat infamatio?* Ex p.4.tr.5.reſ. 1. ibid.

33. *An ſi Confeſſarius poſt ſolicitationem ſtatim pœniteat, ſe ſolicitaſſe, ſit denunciandus?* Ex part. 4. tract. 5 reſ.22. p. 393.

34. *An quando Confeſſarius cum verbis vel ſignis dubiis, obſcuris, ambiguis, nutibus, vel tactibus ſolicitat teneatur pœnitens illum denunciare?* Ex part. 4.tract.5.reſ.25. p. 394.

35. *An Confeſſarius, qui in confeſſionario, vel in alio loco, ſub prætextu confeſſionis, non tamen confeſſionis ſequutæ, ſolicitauit fœminam, ſit denunciandus? Et explanatur, quod lex pœnalis non eſt extendenda de caſu ad caſum, & in caſibus reſeruatis, vt pote pœnalibus ſtrictam eſſe faciendam interpretationem ideo concubitum cum fœmina in vaſe præpoſtero non eſſe caſum reſeruatum peccati nefandi, quia non propriè ſodomia; & Clericum cognoſcentem fœminam in vaſe non debito non incurrere pœnas Extrauag. Pij V.* Ex part. 1. tract. 4. reſolut. 13. ibid.

36. *An ſit denunciandus Confeſſarius, qui ſedens in Confeſſionario, & loquens cum pœnitente ſtante, vel ſedente ante Confeſſionarium illam ſolicitat? Et an hoc procedat, ſi Confeſſor in ſubſelliis Eccleſiæ, in quibus etiam ſæculares ſedere ſolent, non in Confeſſionario ſolicitet, tamen ſi aliquando in iiſdem ſubſelliis, & ſcamnis confeſſiones ſuſcipiat?* Ex part. 4. tract. 5. reſol. 38. ibid.

37. *An Confeſſarius ſedens in Confeſſionario, ſi ſolicitat mulierem ſtantem, vel ſedentem ante confeſſionarium non ſimulando confeſſionem, ſit denunciandus?* Ex p.9. tr.9. & Miſc.4. reſ.33. p.393.

38. *An ſi fœmina ſine vllo ordine ad confeſſionem loquatur*

Index Tractatuum,

cum Confeſſario de negotiis in Confeſſionario, & interim ab ipſo ſollicitetur, an ſit dictus Confeſſarius denunciandus? Ex p. 2. tr. 4. reſ. 18. ibid.

39. *An ſi Confeſſarius, & pœnitens conueniant in ſimulatione Confeſſionis, vt ibi inhoneſtas ſermones habeant, ſint denunciandi, & incidant in pœnas Bullarum? Et quid, ſi bono animo pœnitens accedat alia negotia in confeſſione tractaturus, Sacerdos verò, occaſione arrepta, ad venerem inducat?* Ex part. 4. tract. 5. reſolut. 10. p. 394.

40. *An Confeſſarius, qui ante, vel poſt confeſſionem fœminam ſolicitauit, ſit denunciandus? Et quid, ſi poſt longum tempus eam ſolicitauit? Et an ſit denunciandus Confeſſarius, qui pœnitentem litteris amatoriis, lenonibus, & internuntiis ſollicitat, vel qui accedit poſt auditam confeſſionem ad domum mulieris, & ibi illam ſollicitauerit;* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 14. ibid.

41. *An ſit denunciandus Confeſſarius prætextu confeſſionis agendæ vocatus, ſi poſtea in domo ſolicitet?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 37. ibid.

42. *An ſit denunciandus Confeſſarius, qui dicente fœmina, ſe velle in craſtinum confiteri, illam ſolicitat, & confeſſionem diſſuadet?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 6. p. 395.

43. *An Confeſſarius ſolicitans fœminam ad confeſſionem accedentem, quia ipſe eam præuenit, faciendo differre confeſſionem in aliud tempus, ſit denunciandus? Et quid eſt dicendum, ſi mulier abſque Confeſſarij ſuaſu in ipſa iam confeſſione incepta à confitendi propoſito deſiſtat, dicatque Confeſſario amplius nolo confiteri, ſed confabulari, & poſtea longa confabulatione interiecta ſolicitatio ſequatur?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 46. ibid.

44. *An ſit denunciandus Confeſſarius, qui fœminam ad confeſſionem accedentem ante ſignum crucis ſolicitat illam, dilata in aliud tempus confeſſione? Et quid eſt ſentiendum, ſi Confeſſarius ſciens pœnitentem velle confiteri illam ſolicitet, quamuis confeſſio non ſequatur?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 39. ibid.

45. *An ſit denunciandus Confeſſarius, qui non abſoluit fœminam ex aliqua iuſta cauſa, ſi tamen illam ſolicitet? Et quid, ſi fœmina ſub Crucis ſigno velit peccata detegere, & a Confeſſario interrumpatur ad turpia ſolicitante? Et quid ſit dicendum, ſi filiam ſpiritualem, hoc eſt ex precedentibus confeſſionibus notam, ad genua procumbentem ante ſignum Crucis, illam præoccupet Confeſſarius ſolicitans?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 30. ibid.

46. *An Confeſſarius audiens in confeſſione mulierem incidiſſe in aliqua peccata ſenſualia, inſequens illam deſcendentem paulo poſt ab Eccleſia, & in itinere illam ſolicitans, incidat in pœnas, & ſit denunciandus? Et quid, ſi ante diſceſſum ab Eccleſia talis confeſſor fœminam ſolicitauerit?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 7. p. 396.

47. *An ſit denunciandus Confeſſarius, qui tribuit pœnitenti chartam in confeſſione, poſtea tamen legendam, in qua ad venerem ſolicitabat?* Ex part. 4. tract. 5. reſ. 2. ibid.

48. *An Pœnitens, qui ignoranter accuſauit ſe in confeſſione habuiſſe animum peccandi cum ipſo Confeſſario, vnde ex hoc illam ſolicitauit, teneatur dictum Confeſſarium denunciare?* Ex part. 4. tract. 5. reſolut. 20. ibid.

49. *An Confeſſarius ſi in actu confeſſionis dicat pœnitenti* Se io foſſe ſecolare, vi prendere per móglie, *ſit denunciandus tanquam ſolicitator? Et an interpres confeſſionis, ſi ſolicitet pœnitentem, ſit denunciandus? Et alia curioſa dubia notantur circa crimen ſolicitationis, & adducuntur diuerſi caſus in textu huius Reſolutionis, ſed iam ferè omnes in ſuis ſpecialibus Reſolutionibus magis latè, nunc ſunt adſcripti, & aſſignati in hoc ipſomet tractatu.* Ex part. 9. tract. 9. & Miſc. 4. reſ. 32. ibid.

50. *An ſi Confeſſarius det aliquod donum mulieri in confeſſione, dicatur illam ſolicitaſſe, ita vt ſit denunciandus?* Ex part 9. tract. 9. & Miſcel. 4. reſolut. 34. pag. 397.

51. *An mulier teneatur denunciare Confeſſarium illam ſolicitantem, ſi ante ſolicitationem ei erogauiſſet multa munera intuitu eleemoſynæ abſque malo fine? Et quid, ſi contingat ante impenſa beneficia Confeſſarium ſolicitaſſe, & per tempus ſolicitationis incumbendo maxima dona, & beneficia impertiri fœminæ ſolicitatæ, an ſit denunciandus talis Confeſſarius? Et quid, ſi ipſi fœminæ nulla fuerit Confeſſarius ſolicitans impertitus beneficia, ſed fœminæ filiis, marito, parentibus, vel fratribus?* Ex part. 10. tract. 13. & Miſcel. 3. reſolut. 46. pag. 398.

52. *An Confeſſarius, ſi laudet pœnitentem ex pulchritudine, venuſtate, &c. dicatur illam ſolicitare, & ideo ex hoc ſit denunciandus?* Ex part. 4. tract. 5. reſol. 18. ibid.

53. *An ſit denunciandus Confeſſarius, qui actus turpes cum pœnitente exercet, ſi graui ſomno, aut morbo inter confitendum oppreſſa fuerit? Et quid, ſi Confeſſarius aliqua arte, vel medicina induxit fœminam? Et quid eſt dicendum, ſi ſomnus, aut morbus eſſet leuis, & non benè ligauerit ſenſus fœminæ, neque in totum impediret illorum operationes, & ideo pœnitens aliqualiter aduerteret actus Confeſſarij, &c.?* Ex part. 10. tr. 14. & Miſc. 4. reſ. 45. alias 43. p. 399.

54. *An fœmina, ſi conſentiat ſolicitationi, teneatur Confeſſarium denunciare? Et notatur, quod ex mandato Vrbani VIII. præcipitur Ordinariis, vt omnibus Sacerdotibus, tam Regularibus, quam ſecularibus approbandis, ad confeſſiones audiendas, in actu ipſo approbationis legatur, & intimetur conſtitutio Greg. XV. &c.* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 31. p. 400.

55. *An mulier ſolicitans confeſſarium ſit ab ipſo, vel ab aliis qui hoc ſciunt, denuncianda? Et docetur, quod hæ conſtitutiones, cum ſint pœnales, non ſunt extendendæ ad alium caſum. Et ex doctrina ſupradicta quæſtionis etiam infertur, quod excommunicatio lata contra ingredientes Monaſteria Monialium ſub prætextu licentiarum, non extenditur contra ingredientes ſine tali prætextu.* Ex part. 1. tract. 4. reſ. 23. ibid.

56. *An ſi confeſſarius à fœmina ſolicitatus conſentiat ad actus turpes, & ſermones inhoneſtos, ſit ab aliis, qui hoc ſciunt, denunciandus?* Ex part. 1. tract 4. reſ. 11. pag. 401.

57. *An Confeſſarius conſentiens ſolicitationi, ſed ſtatim deſiſtens de turpi illa materia loqui, differendo illius complementum ad aliud tempus, & non præbendo pœnitenti abſolutionem, incidat in Bullam Greg. XV. & ſit denunciandus?* Ex part. 4. tract. 5. reſolut. 4. ibid.

58. *An ſi Confeſſarius conſentiat ſolicitationi, ſit denunciandus vigore Bullæ Greg. XV.?* Ex part. 4. tr. 5. reſ. 42. ibid.

59. *An, ſi Confeſſarius conſentiat in ſolicitatione metus cauſa, ſit denunciandus, & ab Inquiſitoribus puniendus?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 15. p. 402.

60. *An metus, & vis excuſet Confeſſarium à pœnis contra ſolicitantes? Et an talis Confeſſarius, qui metu delinquit, debeat abiurare? Et deducitur, quod qui metu peccat, pœnam extraordinariam non effugit.* Ex part. 10. tract. 14. & Miſcel. 4. reſol. 42. alias 40. ibid.

61. *An ſi pœnitens ſolicitet ad fornicandum, & Confeſſarius renuat contentus tamen oſculis, vel tactibus, ſit denunciandus? Et quid de aliis ſimilibus, v. g. ſi fœmina prouocaret Confeſſarium ad ſodomiam, ipſe verò ad naturalem congreſſum incitaret, vel ſi fœmina ſolicitaret ad fornicandum, ipſe autem ad mollitiem, vel è contra? Et an, ſi fœmina Confeſſarium ſolicitaſſet, poſtea vero dolore tacta pœniteat, vt abſolutionem petat; Confeſſarius tamen ſolicitet illam, an in tali caſu Confeſſarius ſit denunciandus?* Ex part. 4. tract. 5. reſ. 13. p. 403.

62. *An*

62. *An quando Confeſſarius, & fœmina ad inuicem ſe ſollicitant, ſit in tali caſu Confeſſarius denunciandus?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 14. ibid.

63. *An Confeſſarius incidat in Bullas Pontificias, ſi ſollicitet fœminam in aliis Sacramentis, Baptiſmi, Matrimonij, &c?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 16. ibid.

64 *An hoc crimen ſufficienter probetur per teſtimonia duarum fœminarum? Et an ex vnius fœmina quamuumuis honeſta delatione non ſit Confeſſarius in carcerem detrudendus?* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 28. p. 404.

65. *An teſtimonium duarum fœminarum ſufficiat ad carcerationem Confeſſarij ſolicitantis? Et an ſufficiat ad condemnationem huius criminis duarum fœminarum teſtimonium?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 55. ibid.

66. *An ſi aliquis ſub ſigillo naturali ſciat ab aliquo mulierem fuiſſe ſolicitatam a tali Confeſſario, teneatur illum denunciare? Et quid in caſu hæreſis formalis?* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 24. ibid.

67. *An quis excuſetur à denunciatione Confeſſarij, ſi hoc ſciat ſub ſigillo ſecreti?* Ex part. 4. tract. 5. reſolut. 32. ibid.

68. *An quando quis ſub ſecreto naturali ſcit ſolicitationem in confeſſione, teneatur illam denunciare? Et quid, ſi ſecretum fuiſſet promiſſum ſub iuramento? Et infertur, quod hæreſis, & ſolicitatio in confeſſione eſt denuncianda abſque præuia correctione fraterna, & ſi tales emendati fuerint.* Ex p. 9. tract. 8. & Miſc 3. reſ. 46 p. 405.

69. *An quis teneatur denunciare Confeſſarium ſolicitantem ſi hoc ſciat, & audiuit non ſolum à fide dignis, ſed etiam à leuibus perſonis?* Ex p. 4 tr. 5 reſ. 28 p. 406.

70. *An Confeſſarius ſit denunciandus, qui concubinam in confeſſione de Zelotypia arguit?* Ex part. 4. tract. 5. reſ. 43. p. 407.

71. *An Confeſſarius ſolicitans fœminam non ad turpia, ſed ad alia peccata ſit denunciandus, v. g. ad Sortilegium, &c? Et quid, ſi Confeſſarius tanquam leno vrgeret fœminam in confeſſione, vt cum aliquo peccaret vel proſtitueret ſibi filiam, &c?* Ex p. 1. tr. 4 reſ. 20. ibid.

72. *An incidat in prædictas Bullas qui ſolicitauit pœnitentem ad actus illicitos extra venerem?* Ex p. 4. tract. 5. reſ. 17. p. 408.

73. *An Confeſſarius qui in confeſſione vrgeret pœnitentem de proſtituenda ſibi, vel aliis filia, conſanguinea, amica, &c. ſit denunciandus?* Ex part. 1. tract. 4. reſolut. 19. ibid.

74. *An Confeſſarius ſit denunciandus ſi ſolicitat pœnitentem ad lenocinium?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 12. ibid.

75. *An ſi Confeſſarius in confeſſione petat à pœnitente domum ſuam, vt ibi adducat concubinam, ſit denunciandus? Et an conſtitutio intelligatur de actu, quo Confeſſarius fœmina ſuadet, vt ſibi det pecuniam ad largiendum meretrici:* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 45. p. 409.

76. *An mandans Confeſſario, vt ſolicitet pro ſe pœnitentem, ſit denunciandus? Et ex doctrina huius quæſtionis infertur, quod non incurrit in excommunicationem latam contra aliquid facientem, ſi quis mandauit facere, vndè ſi excommunicatio feratur in eum, qui occidit vel furatur, non ligat mandantem furari, & occidere.* Ex part. 2. tract. 4. reſolut. 22. ibid.

77. *An ſit denunciandus mandans Confeſſario, vt in confeſſionem ſolicitet pœnitentem? Et alij quinque caſus curſim circa ſolicitationem adducuntur, ſed iam omnes magis latè in ſuis ſpecialibus reſolutionibus in hoc tractatu appoſiti ſunt. Etiamque quæritur, an ſit denunciandus, qui tactibus, nutibus, vel ſignis fœminam prouocat, dum illa alteri confitetur? Et quid, ſi Confeſſarius ſolicitet pœnitentem ad alia peccata non inhoneſta, vt ad furtum, homicidium, &c? Et infertur quod mandans, aut conſulens non incurrit excommunicationem latam contra facientes.* Ex part. 10. tract. 14. & Miſc. 4. reſolut. 44. alias 42. ibid.

78. *An Confeſſarius, qui ſolicitauit adoleſcentem in confeſſione, ſit denunciandus? Et docetur, quod lex pœnalis non eſt extendenda, etiam ſi militet in alio caſu eadem ratio, v. g. excommunicantur omnes qui cogunt mulieres ad ingrediendum Monaſterium; ergo ſub nomine mulierum non includuntur viri qui coguntur Religionem ingredi, &c.* Ex p. 1. tr. 4 reſ. 12. p. 410.

79. *An etiam ſecluſa Bulla Gregorij XV. Confeſſarij ſolicitantes maſculos ſint denunciandi?* Ex p. 4. tract. 5. reſ. 35. ibid.

80. *An Confeſſarius, qui ſolicitauit puerum ante conſtitutionem Greg. XV. vel fœminam extra confeſſionem in confeſſionario, aut in loco quocumque, vbi confeſſiones ſacramentales audiuntur, &c. ſit denunciandus?* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 25. p. 411.

81. *An Confeſſarius ſtatim poſt confeſſionem ducens ad cellam puerum, vt Chirographum confeſſionis tradat, & illum ſolicitet, ſit denunciandus? Et quid, ſi Confeſſarius fœmina ſibi confeſſa pœnitentiam imponat, vt ab ipſomet Confeſſario nuda verberetur, vel ſi Confeſſarius ſuadet fœminæ, vt ipſi eo loco verenda oſtendat, &c. Et notatur quod actus immediatus ad confeſſionem comprehendi debet in obligatione ad denunciandum Confeſſarium, quamuis confeſſio non ſequatur, &c.* Ex part. 4. tract. 5. reſolut. 11. ibid.

82. *An Confeſſarius dans pœnitentiam fœminæ, vt nuda à ſe verberaretur, vt poſtea accidit, ſit Inquiſitoribus denunciandus? Et quid, quando videlicet Confeſſarius ſuadet fœminæ, ſibi actu confitenti, vt ipſi eo in loco vas naturale oſtendat, quod ipſa in eadem confeſſione morbo affectum habere dixerat?* Ex part. 4. tract 5. reſolut. 47. ibid.

83. *An interpres, ſi ſolicitet in confeſſione ſit denunciandus? Et quid, ſi interpres ſit etiam Sacerdos?* Ex p. 4. tract. 5. reſ. 9. p. 412.

84. *An, ſi laicus, vel Clericus occultè ponat ſe in loco confeſſionibus deputato, & inter confeſſionem fœmina illam ibi ſolicitet, ſit denunciandus?* Ex part. 1. tract. 4. reſ. 15. ibid.

85. *An dictus laicus, vel Clericus ſaltem, quia ſimulauit ſe Sacerdotem, ſi ſolicitauerit fœminam in confeſſione, non tamen illam abſoluendo, ſit Inquiſitoribus denunciandus?* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 16. ibid.

86. *An ſit denunciandus Sacerdos, qui non habens facultatem audiendi confeſſiones ab Ordinario ſolicitat fœminam in confeſſione, fingens ſe habere talem poteſtatem? Et quid, ſi mala fides Confeſſarij, & pœnitentis interueniat?* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 27. ibid.

87. *An Sacerdos non habens poteſtatem abſoluendi, ſi in excipiendo aliorum confeſſiones illos ſolicitet, incurrat in pœnas ſolicitantium, & ſit denunciandus? Et quid, ſi mala fides Confeſſarij, & pœnitentis interueniat, quia vnuſquiſque cognoſcit confeſſionem inualidam iri ex defectu iuriſdictionis, &c? Et an hoc non procedat, ſi Confeſſarius deprehendens fœminam verum propoſitum emendationis non habere, & ob id illam non abſoluat, ſed illam, hoc non obſtante, ſolicitet? Et an Confeſſarius, qui ad libidinem mulierem prouocat, quæ ei confitetur, vt excommunicationem Eccleſiæ pro defectu annuæ Confeſſionis fugiat, comprehendatur in ſupra dictis Pontificum decretis?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 8. p. 413.

88. *An Confeſſarij ſolicitantes in confeſſione ſint ſuſpecti vehementer de hæreſi, & quo pacto debeant abiurare?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 51. ibid.

89. *An quis teneatur denunciare Confeſſarium, qui propter ſolicitationem alterius confeſſus abiurauit?* Ex p. 1. tract. 4. reſ. 26 p. 414.

90. *Confeſſarius, qui abiurauit propter ſolicitationes, ſi perſeueret ſolicitando, ſit denunciandus ob præteritam ſolicitationem?* Ex p. 4 tr 5. reſ. 21. ibid.

91. *An Confeſſarij ſolicitantes in Confeſſionario ſine vlla tamen occaſione Confeſſionis debeant abiurare de leui? Et an verò idem dicendum ſit de Confeſſario ſolicitante paulò poſt, vel paulò ante confeſſionem? Et quid quo ad alios caſus,*

quando

Digitized by Google

Index Tractatuum,

quando ſolicitatio fit in Confeſſionario? Ex part. 4. tr. 5. reſ. 50. ibid.

92. *An Confeſſarius in confeſſionario tantum ſolicitans extra actum confeſſionis debeat abiurare? Et obſeruatur, quod poteſt Tribunal S. Officij recognoſcere Confeſſarios ſolicitantes, etiamſi non iudicentur ſuſpecti de hæreſi, & poteſt tales punire. Et an Inquiſitores poſſint imponere Confeſſariis Regularibus ſolicitantibus, quod teneant vltimum locum inter Regulares ſui Monaſterij in Choro, & Refectorio, & in aliis locis, & aliquando mandare, vt ſententia contra Confeſſarium Regularem lata publicè legatur in proximo Capitulo Generali ſuæ Religionis?* Ex p.10. tr.14. & Miſc.4. reſ.43. alias 41. p.415.

93. *An Confeſſarius Regularis ex abiuratione propter ſolicitationem remaneat inhabilis ad Officia Religionis? Et an dictus non poſſit rehabilitari niſi per Pontificem, vel Illuſtriſſimos Inquiſitores Sacræ Congregationis?* Ex p.4. tr.5. reſ.48. ibid.

94. *An Eccleſiaſtici, qui interſunt ſententiæ contra Confeſſarios ſolicitantes, teneantur ſub peccato mortali non manifeſtare delinquentem?* Ex p.4. tr.5. reſ.44. p. 416.

95. *An Epiſcopi poſſint cognoſcere de hoc crimine, ita vt aliqui penes ipſos poſſit Confeſſarios ſolicitantes denunciare?* Ex p.1. tr.4. reſ.29. ibid.

96. *An Epiſcopi poſſint cognoſcere de crimine ſolicitationis? Et an hoc etiam ſeparatim ab Inquiſitoribus, vbi adeſt Inquiſitio Hiſpana? Et quid eſt dicendum in aliis Regnis, & Inquiſitionibus? Et in Regnis, vbi non eſt Inquiſitio Hiſpanica, ſi Confeſſarius ſolicitans, & fœmina ſolicitata eodem tempore ab Epiſcopo, & Inquiſitore citentur, an coram Inquiſitore comparere debeant, non autem coram Epiſcopo? Et quid, ſi Confeſſarius ſolicitans ſit Regularis exemptus? Et docetur, quod Epiſcopi poſſunt ſeparatim ab Inquiſitoribus procedere in cauſis Fidei contra ſuſpectos; imo contra Hæreticos; ideo iuriſdictionem Inquiſitorum non præiudicare iuriſdictioni Epiſcoporum, cum cenſeatur conceſſa cumulatiuè, non autem priuatiuè.* Ex p.4. tr.5. reſ.52. ibid.

97. *An Epiſcopi, vbi non eſt Inquiſitio Hiſpana poſſint ſeparatim ab Inquiſitoribus proferre ſententiam contra Confeſſarios ſolicitantes, & è contra, etiam ſi ſola abiuratio eis adiungatur? Sed quid dicendum erit de ſententia abſolutoria, an poſſit dari ab Epiſcopis ſine Inquiſitoribus?* Ex p.4. tr.5. reſ.53. p.417.

98. *An Inquiſitores poſſint animaduertere in ſolicitationem præteritam, ſi iam præiudicata fuerit ab Epiſcopo? Et an Confeſſarius ſolicitans, qui non iudicatur ſuſpectus, non ideo ad ſuum Ordinarium ſit remittendus, ſed ab Inquiſitoribus ratione culpæ puniri debeat?* Ex part. 4. tract. 5. reſol.54. p.418.

99. *An qui legeret, & retineret Adonem Marini, eſſet S. Officio denunciandus? Et an abſque ſcrupulo retinens, & legens librum hæreticum poſſit illum comburere, & minimè Inquiſitori tradere?* Ex part.10. tr.12. & Miſc. 2. reſ. 49. alias 48. ibid.

Appendix ad alias paucas quæſtiones, pertinentes ſimul ad hunc *tract.9. de Denunciationibus &c. huius quinti Tomi.*

AN qui non declarat pœnitenti ſolicitatæ obligationem denunciandi, aut qui ei dicit ad talem denunciationem faciendam non teneri, ab Inquiſitoribus pro qualitate culpæ debet puniri? Et an fœmina ſolicitata denunciationem omittens tanquam fautrix ſit ab Inquiſitoribus puniẽda? Et an non reuelantes Hæreticos puniendi ſint tanquam fautores? Ex p.4. tr.7. ex reſ.7. & 2. *Quæ hic ſunt infra in hoc ipſomet* tom.5. tr.12. de Pœnis in S. Officio infligendis reſ. etiam 7. & 2.

An teſtis teneatur denunciare delictum, quando ſcit nullum alium ſcire illud delictum, etiamſi interrogetur ſub præcepto, & iuramento? Ex p.3. tr.5. ex reſ. 101. alias 100. *Quæ nunc inuenietur* in tom.6. tr.1. de Legibus reſ.94.

An conſanguinei vſque ad quartum gradum teneantur teſtificare v.g. vigore Edictorum, ſi non ſint alij, qui denunciare valeant? Ex p.8. tr.7. ex reſ.10. *Quæ hic eſt ſupra* in hoc tom.5. tr.1. de Excommunicatione reſ.162.

An ſit denuncianda mulier, quæ ſemel maleficium fecit, aut ſuperſtitionem, niſi ſaperet hæreſim? Ex p. 2. tr. 17. ex reſ.65. *Quæ hic reperietur* in tom.1. tr.5. de Reſeruatis reſ.61.

An Confeſſarius, qui ſtatim poſt confeſſionem ſolicitauit pœnitentem, & rem habuit cum illa, teneatur hanc circumſtantiam confiteri, & ſit denunciandus? Ex p. 4. tr.5. ex reſ.34. *Quæ nunc inuenietur* in tom.1. tr. 7. de Circumſtantiis reſ.45.

An pœnitens teneatur denunciare Confeſſarium tanquam hæreticum aſſerentem pœnitenti, vt ſibi reuelet complicem, aliàs eum non poſſe, nec velle abſoluere? Et an ſint ſuſpecti de hæreſi, & ſint denunciandi dicentes confeſſos Religioſis ab Epiſcopo approbatis, iterum eadem peccata teneri confiteri Parocho? Et an Miniſter S. Inquiſitionis, qui ſcit alium Miniſtrum donum accepiſſe, teneatur id Inquiſitoribus denunciare? Ex part. 4. tr. 8. ex reſ.97. 102. & 8. *Quæ hic ſunt infra in proximo ſequenti* tractatu de Officio Inquiſitorum reſol. 79 82. & 134.

An Blaſphemus ſit denunciandus abſque correctione fraterna? Et quid, ſi Blaſphemia eſt occulta, & non hæreticalis? Ex p.7. tr.3. ex reſ. 60. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 7. tr.4. de Correctione fraterna reſ.74.

An Donatio Conſtantini facta D. Syluestro ſit vera, & valida, & id negantes ſint denunciandi Inquiſitoribus? Ex p. 8. tr.6. ex reſ.136. *Quæ hic reperietur* in tom. 6. tr.7. de Donationibus reſ.147.

An quis teneatur denunciare S. Officio ſi ſciat v.g. Titium legere & retinere librum non ob hæreſim, ſeu eius ſuſpectionem prohibitum, ſed ob aliam cauſam, vt ſunt relationes Antonij Perez, & alij libri ſimiles? Et aduertitur retinentes libros prohibitos contra bonos mores, & continentes res laſciuas non eſſe denunciandos. Ex p.11. tr.8. ex reſol. 62. *Quæ hic eſt* in tom.3. tr.3. de Epiſcopis reſ. 84.

TRACTATVS X.

De Officio, & Poteſtate Dominorum Inquiſitorum. p.419.

1. *AN iuriſdictio DD. Inquiſitorum ſit delegata, vel ordinaria? Et an iuriſdictio Inquiſitorum, etiamſi fuerit conceſſa cum clauſula* vſque ad bene placitum, non expiret, nec ceſſet morte concedentis. Ex part. 4. tr.8. reſol.1. ibid.

2. *An iuriſdictio Inquiſitorum expiret per mortem delegantis, ſi etiam vnam cauſam non inceperint ante illius mortem? Et quid de iuriſdictione Vicarij, ſeu Commiſſarij, aut alterius delegati per mortem Inquiſitoris?* Ex p. 4. tr.8. reſol.19. ibid.

3. *An iuriſdictio Inquiſitorum conceſſa ſit cumulatiuè, aut priuatiuè? Et notatur ex conſuetudine in Hiſpania de hæreſi ſolos Inquiſitores cognoſcere; & vt Epiſcopi per ſe, vel per Vicarium Inquiſitoribus aſſiſtant; & vt non poſſint Epiſcopi ſeparatim ab Inquiſitoribus de cauſis hæreticalibus cognoſcere; & aliqua alia circa hoc explanantur. Etiamque notatur iuriſdictionem Inquiſitorum Hiſpaniæ in ordine ad eorum miniſtros eſſe etiam priuatiuam.* Ex p.4. tr.8. reſ.2. p.420.

4. *An Inquiſitores Hiſpaniarum poſſint exercere aliqua, non ſolum quia ipſis competit ex iure, ſed etiam propter conſuetudinem?*

tudinem? Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 3. ibid.

5. *An Inquiſitores ſubſint Legatis Summi Pontificis?* Ex p.4. tr. 8. reſ. 27. p. 421.

6. *An Inquiſitor Generalis poſſit ad libitum remouere alios Inquiſitores ab Officio, vel de loco ad locum transferre?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 34. ibid.

7. *An Inquiſitores debeant eſſe magis Theologi, quam iuris periti?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 52. ibid.

8. *An Inquiſitores eligendi debeant habere ætatem quadraginta annorum? Et quid eſt dicendum de Inquiſitoribus Hiſpaniæ, an ſufficiat, vt attingant ad annum trigeſimum? Et notatur Commiſſariis Inquiſitorum ſufficere annum trigeſimum attingere:* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 54. ibid.

9. *An Inquiſitores poſſint procedere contra Papam in hæreſi deprehenſum? Vel an hæc cognitio ſpectet ad Generale Concilium?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 58. ibid.

10. *An Inquiſitores poſſint procedere contra Nuntios, & Officiales Sedis Apoſtolicæ?* Ex part. 4. tr. 8. reſolut. 24. p. 422.

11. *An Inquiſitores poſſint procedere contra Epiſcopos? Et quid, ſi Epiſcopus eſt Titularis, vel electus, & confirmatus, licet nondum conſecratus?* Ex p. 4. tract. 8 reſ. 21. ibid.

12. *An Inquiſitores debeant procedere cum Generalibus Religionum in cauſa hæreſis ſicut procedunt cum Epiſcopis? Et an hodie interdictum ſit Prælatis Regularibus cognoſcere de cauſis hæreticalibus ſuorum ſubditorum; eoſque punire?* Ex p 4 tract. 8. reſ. 23. ibid.

13. *An Inquiſitor poſſit procedere contra alium Inquiſitorem de hæreſi inſpectum? Et difficultas eſt, an Epiſcopus poſſit inquirere contra Inquiſitorem de hæreſi ſuſpectum?* Ex p.4. tr. 8. reſ. 25. ibid.

14. *An Inquiſitores poſſint punire illos, qui factis, aut verbis ipſos iniuriis affecerint?* Ex part. 4. tract. 8. reſ. 91. p. 423.

15. *An Inquiſitores poſſint procedere contra Magiſtratus eorum mandatis non obedientes?* Ex part. 4. tract. 8. reſ 65. ibid.

16. *An Inquiſitores poſſint cogere Dominos, & Magiſtratus, qui fecerunt aliqua ſtatuta, & decreta impedientia eorum iuriſdictionem, vt illa reuocent? Et an Inquiſitores poſſint inuocare auxilium brachij ſæcularis pro capiendis Hæreticis, & eorum credentibus, tutoribus, &c. ac omnibus aliis de hæreſi damnatis, aut ſuſpectis; & ideo ſi Magiſtratus negligentes, aut contumaces fuerint in hoc auxilio præſtando, poſſint Inquiſitores eos excommunicare, honore priuare, & aliis pœnis coërceri? Et an incarceratus pro quibuſcumque delictis etiam atrociſſimis apud iudicem ſæcularem ſtatim remittendus ſit ad Tribunal S. Officij, quandocumque petatur, ob negotium Fidei à DD. Inquiſitoribus?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 104 ibid.

17. *An Inquiſitores poſſint procedere contra iudices laicos, ſi remiſſius agant cum Hæreticis ſibi relictis, & pœnam mortis per ignem non imponant? Et aduertitur in tali caſu tam Inquiſitores, quam quoſcumque alios Miniſtros, & Conſultores ab omni irregularitate immunes eſſe ex motu proprio Pauli IV. & Pij V.* Ex p. 1. tr. 2. reſ. 135. alias 134. ibid.

18. *An Inquiſitores poſſint compellere iudices laicos nolentes exequi ſententiam ab eis latam contra Hæreticum?* Ex p.4. tr. 8. reſ. 26. p. 424.

19. *An iudex laicus à ſuo legitimo Superiore, & non ab Inquiſitoribus compellendus ſit vt Hæreticum morti tradat?* Ex p. 4. tr. 1. reſ. 59. ibid.

20. *An Inquiſitores poſſint habere familiam armatam? Et an Domini temporales impedientes ſupra dictos, & familiam armatam Inquiſitorum pro delatione armorum poſſint ab ipſis puniri tanquam turbatores Officij Inquiſitionis?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 31. ibid.

21. *An Inquiſitorum iuriſdictio in familiares ſuos in criminibus aliis diuerſis ab hæreſi ſit ſæcularis, vel Eccleſiaſtica? Et an Domini Inquiſitores poſſint tenere familiam armatam, ſub cuius nomine comprehendantur Notarij, Aduocati, Conſultores, Fiſcales, Barruarij, & Familiares omnes?* Ex p. 1. tr. 2. reſ. 136. alias 135. p. 425.

22. *An Inquiſitores Hiſpaniæ habeant iuriſdictionem in cauſis criminalium, & ciuilium ſuorum Familiarium? Et an non ſolum Familiares S. Officij gaudeant priuilegio fori, ſed etiam eorum vxores, non ſolum viuente marito, ſed etiam mortuo, donec in viduitate permanſerint?* Ex p.4. tr. 8. reſ. 55. ibid.

23. *An in Regnis Hiſpaniarum ſolum Inquiſitores poſſint publicare Edicta Fidei, & non Epiſcopi?* Ex p. 4 tract. 8. reſ. 126. ibid.

24. *An Inquiſitores ſub pœna excommunicationis poſſint præcipere, vt Clerus, & populus eorum concionibus aſſiſtant. Et an præceptum Inquiſitorum ſub excommunicatione, vt omnes confluant in Templum ad audiendum Edictum Fidei, obliget ſub mortali?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 89.

25. *An Inquiſitores circa declarationem propoſitionum debeant vocare Qualificatores? Et quid, ſi Inquiſitores ſint Theologi?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 84 p. 426.

26. *An Inquiſitores poſſint punire tanquam Hæreticum, qui negat propoſitionem Theologicam, quæ euidenter infertur ex propoſitione de Fide?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 79. ibid.

27. *An Inquiſitores debeant verba dubia interpretare in ſenſu Catholico? Et an hoc non ſolum procedat in dubio rei, ſed etiam in dubia teſtium depoſitione?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 83. p. 427.

28. *An Inquiſitores poſſint cognoſcere non ſolum de cauſa hæreſis, ſed etiam de omnibus connexis, & incidentibus? Et quid de emergentibus, & dependentibus, quæ immediatè hæreſim non tangerent?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 70. ibid.

29. *An Inquiſitores in cauſa hæreſis ex leui ſuſpicione poſſint formare inquiſitionem, non præcedente diffamatione?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 4. ibid.

30. *An ſuſpicio leuis de hæreſi ſufficiat, vt Inquiſitores poſſint ſpecialiter contra aliquem inquirere, & interrogare? Et docetur ob leuem ſuſpicionem non eſſe aliquem denunciandum, ſed ob vehementem. Et an, vt abiuratio, & condemnatio leuiter ſuſpectis inferatur, debeat neceſſariò delictum, ſeu iudicium eſſe plenè probatum? Et quinam verò dicantur ſuſpecti leuiter, vehementer, vel violenter de hæreſi;* Ex p. 4. tr. 8 reſ. 39. p. 428

31. *An Inquiſitores in cauſis Fidei poſſint procedere ſimpliciter, & de plano ſine ſtrepitu, & figura iudicij? Et an in crimine hæreſis tollantur ſolemnitates iuris Gentium, vel Diuini, &c.?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 48. ibid.

32. *An Inquiſitores in aliquo caſu non incurrant in excommunicationem latam* in Clement. 1. §. Verum de Hæreticis; *ſi non procedant contra Hæreticos? Et an quando Inquiſitores incidunt in ſupra dictam excommunicationem non poſſint abſolui, excepto à Romano Pontifice, præter quam in articulo mortis?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 37. ibid.

33. *An Inquiſitores poſſint ſubdelegare cauſas hæreſis? Et an delegatus Inquiſitoris poſſit ſubdelegare?* Ex p 4. tr. 8. reſ. 18. p. 429.

34. *An inquiſitores citando reum ſimul eodem tempore cum Epiſcopo, ſint Epiſcopo præferendi?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 47. ibid.

35. *An Inquiſitores debeant citare abſentem trina citatione?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 80. ibid.

36. *An Inquiſitores poſſint citare, & capere reum in alieno territorio ſine literis ſubſidialibus Dominorum? Et an idem dicendum ſit quoad Dominos ſpirituales ſaltem in Hiſpanica Inquiſitione, quales ſunt Epiſcopi, & Inquiſitores?* Ex p 4. tr. 8 reſ. 7. ibid.

37. *An ſi plures Inquiſitores in vna Prouincia eligantur, poſſint independenter quilibet ab altero procedere? Et quid,*

ſi

ſi vul ſit cuaſa à Sede Apoſtolica delegata, & deputata, Ex p. 4. tr. 8. reſ. 66. p. 430.

38. *An alter Inquiſitor ſine altero poſſit procedere ad capturam reorum, vel purgationem inducendam, aut ad publicationem teſtimoniorum, vel ad copiam actorum rea dandam?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 90. ibid.

39. *Quando, & quomodò Inquiſitores debeant procedere ad carcerationem reorum? Et an vnius teſtimonium omni exceptione maioris ſufficiat ad carcerandum reum? Et quid eſt faciendum, ſi accuſatus eſſet Nobilis, ac bonæ opinionis, & famæ? Et an etiam in cauſa hæreſis Sacerdos non ſit carcerandus ex vnius teſtis delatione?* Ex p. 4. tract. 8. reſ. 11. ibid.

40. *An Inquiſitores in aliquo caſu poſſint delegare examen teſtium?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 29. p. 431.

41. *Quos teſtes adhibere poſſint Inquiſitores in cauſa hæreſis, & quæ fides ab ipſis habenda ſit teſtibus inhabilibus, vel ſingularibus? Et pro praxi ſupra dicta quæſtionis 12. caſus apponuntur, & explanantur in textu huius reſolutionis.* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 57. ibid.

42. *An Inquiſitores præter Secretarium, quando recipiunt teſtes, teneantur adhibere duas Religioſas perſonas? Et an ſub nomine Religioſorum intelligantur etiam Clerici? Et an etiam, data copia regularium, & clericorum, ſufficiant laici graues, & prudentes? Et an Epiſcopi in recipiendis teſtibus contra Hæreticos teneantur adhibere dictas duas perſonas Religioſas?* Ex part. 4. tract. 8, reſolut. 12. p. 432.

43. *An Inquiſitores poſſint recipere teſtes ad perpetuam rei memoriam ad inſtantiam Fiſcalis, vt poſtea faciant Fidem contra reum?* Ex p. 4. tr. 8 reſ. 115. p. 433.

44. *An Inquiſitores poſſint examinare teſtes nominatos in denunciatione facta ſine nomine denunciatoris, quia certum eſt, quod abſentes admittuntur in crimine hæreſis, ſi proprio nomine, & iuramento denunciationem firment:* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 41. ibid.

45. *An Inquiſitores poſſint inimicos admittere in teſtes? Et an verò ſuſpecti de inimicitia, vt amici, ſubditi, aut conſanguinei capitalis inimici admittantur in teſtes?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 16. ibid.

46. *An Inquiſitores poſſint, & debeant interrogare teſtes, an ſint Iudæi, Sarraceni? &c?* Ex part. 4. tract. 8. reſ. 114. p. 434.

47. *An ſi reus nihil teſtibus oppoſuerit, teneantur adhuc Inquiſitores inquirere qualitates, & vitam teſtium:* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 124. ibid.

48. *An Inquiſitores debeant confrontare teſtes cum reo?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 63. ibid.

49. *An in ratificatione teſtium debeant Inquiſitores eiprobere, ſi petat primam atteſtationem? Et an in ratificationem teſtium Procurator Fiſcalis non poſſit eſſe præſens?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 17. p. 435.

50. *An Inquiſitores poſſint admittere ad accuſandum inimicum capitalem? Et an in accuſatione hæreſis non ſint neceſſariæ ſolemnitates legis libellorum? Et an in accuſatione porrecta contra Hæreticum per Procuratorem Fiſcalem non debeatur apponi locum loci, & tempus præciſum commiſſi criminis, ſed tantum menſem, & annum, & oppidum, ſeu ciuitatem?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 40. ibid.

51. *Quomodò examinandi ſunt rei ab Inquiſitoribus?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 88. p. 436.

52. *An Inquiſitores teneantur, antequam interrogent reos, manifeſtare infamiam, indicia, vel ſemiplenam probationem eſſe contra ipſos, vt intelligant legitimè interrogari? Et ſupponitur reum non teneri reſpondere, & veritatem dicere antequam aliqualiter ſibi conſtet, proceſſus, acta, & iudicem iuſtè, & legitimè interrogare.* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 130. ibid.

53. *An Inquiſitores teneantur dare reo non ſolum Aduocatum, ſed etiam Procuratorem? Et an Inquiſitores poſſint cenſuris compellere Aduocatos, vt alicuius rei cauſæ patrocinium ſuſcipiant?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 9. ibid.

54. *An Inquiſitores poſſint recuſari, vt ſuſpecti:* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 5. p. 437.

55. *An ſi rei petant Confeſſarium debeant Inquiſitores eis illum concedere? Et an Confeſſarius poterit reum hæreticum priuſquam ab excommunicatione fuerit abſolutus, & reconciliatus, abſoluere? Et in cauſa pendente, non ſit admittendus Hæreticus ad audiendam Miſſam, neque illi dabetur concedi Confeſſarius niſi in periculo mortis, ſi fuerit conuerſus?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 6. ibid.

56. *Quam celeriter debeant Inquiſitores expedire cauſas reorum.* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 72. ibid.

57. *De modis, quibus poſſunt Inquiſitores terminare proceſſum.* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 77. p. 438.

58. *Quomodò Inquiſitores ſe gerere debeant in ſententiis ferendis. Et an in determinando qualitatem culpæ contra Fidem anteponenda ſit opinio Theologorum opinioni Canoniſtarum; & in proceſſando cauſam, & imponendo pœnam Canoniſtarum opinio præferatur? Et an inferenda ſententia, ſi ex parte iuris ſint diuerſæ opiniones, Inquiſitores teneantur ſequi opinionem probabiliorem; & quando ſunt æquè probabiles, illam ſequi debent, quæ magis fauet reo; & ſi datur æquale dubium; tunc abſoluendus ſit reus?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 106. ibid.

59. *An Inquiſitores poſſint ſine Epiſcopo proferre ſententiam abſolutoriam rei? Et an ſit vſu receptum indicere abiurationem, & purgationem ſine Epiſcopo?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 50. ibid.

60. *An Inquiſitores poſſint procedere ad deciſionem cauſarum ſine Vicario Capitali Sede vacante? Et an Capitulum Sede vacante ſit iudex in cauſa hæreſis? Et quid in ordine ad exemptos?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 33. p. 439.

61. *An detur appellatio à ſententia Inquiſitorum lata contra Hæreticos, eorum credentes, fautores, defenſores, & receptatores? Et an hæredes Hæretici poſſint appellare à ſententia lata contra Hæreticum. Et an detur appellatio à ſententia interlocutoria grauaminis illati ante definitionem, & pariter in appellatione à decreto torturæ:* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 20. ibid.

62. *An Inquiſitores poſſint reſpuere appellationem, quam affert reus? Et quid de hæredibus Hæreticorum Et an Hæreticus non per viam appellationis, ſed per viam querelæ, & ſupplicationis poſſit adire Superiorem, vt ſententiam, quam iniuſtam eſſe prætendit, reuocet, & annullet? Et an Hæreticus poſſit appellare à grauamine illato ante definitiuam ſententiam, & ſic ab interlocutoria, & decreto torturæ: Et an ſi grauamen ſit illatum ab Epiſcopo poſſint laici appellare ad Metropolitanum, non autem exempti?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 32. p. 440.

63. *An Inquiſitores in cauſa appellationis debeant admittere oppoſitiones teſtium?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 117. ibid.

64. *An Inquiſitores debeant facere actum publicum in die feſto?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 98. ibid.

65. *An Inquiſitores poſſint permittere, vt iudices laici aſſiſtant tantum in cauſis Fidei?* Ex part. 4. tract. 8. reſ. 105. p. 441.

66. *An per illa verba textus* in cap. accuſatus non ſe intromittant, ſed relinquant ſuis iudicibus puniendos, *poſſint Inquiſitores relinquere reum ſimpliciter, & non remittere iudicibus, vt illum puniant?* Ex p. 4. tract. 8. reſolut. 111. ibid.

67. *An Inquiſitores poſſint relaxare aliquem brachio ſæculari, inconſulto Supremo Senatu Inquiſitionis? Et an in Hiſpania ſancitum ſit, quod Inquiſitores particulares, nullum Religioſum, nullumve Nobilem, aut aliqua ratione Inſignem comprehendant, quin prius certiorem faciant Inquiſitorem Generalem, & eius Supremum Senatum?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 121. ibid.

68. *Quomodo ſe gerere debeant Inquiſitores, ne irregularitatem incurrant, tradendo Hæreticos Curiæ ſæculari? Et notatur, quod Paulus IV. & Pius V. ſtatuerunt, vt Inquiſitores.*

Conſulto

Conſultores, & alij Inquiſitionis Miniſtri eſſent immunes ab irregularitate quacumque, & quomodocumque ad Hæreticorum condemnationem incurrant. Et an ſi aliquis Inquiſitor incurrat irregularitatem, poſſit alter ex priuilegio Vrbani I I I. abſque alia diſpenſatione eum abſoluere. Ex p. 4. tr. 8. reſ. 51. ibid.

69. *An Inquiſitores poſſint ſe adinuicem ſuper irregularitatibus diſpenſare? Et an hoc priuilegium Commiſſariis Inquiſitorum competat?* Ex part. 4. tract. 2. reſolut. 102. p. 441.

70. *An DD. Inquiſitores poſſint remittere Familiares iudici laico, quando non gaudent priuilegio fori abſque metu irregularitatis? Et doctrina huius reſolutionis eſt valdè notanda etiam pro Epiſcopis, & aliis Miniſtris Eccleſiaſticis. Et obſeruatur, quod ad incurrendam irregularitatem ob defectum lenitatis, opus eſt, vt cauſa ſit proxima, nempè dictum, vel factum ex natura ſua tendens ad mortem. Et explanatur, quod, qui detegit malefactorem, vt comprehendatur, incurrit irregularitatem, ſi mors eius ſequatur.* Ex p. 4. tr. 2. reſ. 101. ibid.

71. *An Inquiſitores poſſint licitè promittere impunitatem reo, ſi verum fateatur?* Ex part. 4. tr. 8. reſolut. 22. p. 443.

72. *An Inquiſitores per præſumptiones poſſint condemnare aliquem pro Hæretico?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 36. ibid.

73. *An Inquiſitores ex indiciis, & præſumptionibus indubitatis poſſint punire reum pœna ordinaria?* Ex p. 4. tract. 8. reſ. 116. p. 444.

74. *An Inquiſitores per tres, vel quatuor teſtes minus idoneos, poſſint punire reum pœna ordinaria, ſi ſimul adſint alia coniectura, circumſtantia, vel adminicula. Et notatur, quod numerus teſtium ſupplet eorum defectus, etiam ad effectum, quod cenſeantur omni exceptione maiores. Et an depoſitio vnius teſtis inhabilis ſufficiat ad torturam? Et quid, ſi ſint duo?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 123. ibid.

75. *An Inquiſitores poſſint punire reum pœna ordinaria, ſi cum teſte inhabili occurrat alius teſtis valdè dignus? Et an ſi teſtes ſingulares ſint valdè digni viri, Nobiles, & egregiæ perſonæ, coniungantur, & faciant plenam probationem contra reum?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 119. ibid.

76. *An Inquiſitores poſſint condemnare abſolutum, iterum de eodem crimine ſuperueniente probatione pleniori?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 10. p. 445.

77. *An Inquiſitores poſſint procedere, & punire diſputantes de Fide in caſu de iure prohibito? Et an in dicta prohibitione* cap. 2. de Hæreticis in *6. non includatur Clericus quamuis indoctus, & quamuis peccet contra legem naturalem exponendo ſe periculo errandi, ſed non autem incidet in excommunicationem latam in dicto capite? Quæ quidem excommunicatio etiam à laicis non incurritur ipſo facto, ſed per iudicem Eccleſiaſticum eſt infligenda.* Ex p. 4. tract. 8. reſ. 56. ibid.

78. *An Inquiſitores poſſint procedere contra blaſphemantes hæreticaliter ex iracundia? Et an Inquiſitores poſſint punire blaſphemantes ſub conditione, v. g. non credo in Deum, niſi te occidam?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 877. ibid.

79. *An Inquiſitores poſſint punire tanquam Hæreticum Confeſſarium aſſerentem pœnitenti, vt ſibi reuelet complicem, alias eum non poſſe, nec velle abſoluere? Et an in tali caſu pœnitens teneatur denunciare talem Confeſſarium tanquam hæreticum in Tribunali S. Inquiſitionis?* Ex p. 4. tract. 8. reſ. 97. p. 446.

80. *An Inquiſitores poſſint punire Confeſſarios frangentes Sigillum confeſſionis? Et notatur Sacerdoti, qui Sigillum Confeſſionis frangit, nullam à iure imponi pœnam, quam de facto incurrat.* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 95. ibid.

81. *An Inquiſitores poſſint punire Confeſſarios, qui tempore Iubilæi abſoluunt Hæreticos in foro Conſcientiæ? Et docetur non eſſe puniendum Confeſſarium abſoluentem aliquem cum opinione probabili.* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 109. ibid.

82. *An Inquiſitores poſſint punire dicentes confeſſos Religioſis ab Epiſcopo approbatis, iterum eadem peccata teneri confiteri Parocho? Et an ſic dicentes ſuſpecti ſint de hæreſi, & ſint denunciandi S. Officio?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 101. p. 447.

83. *An Inquiſitores poſſint admittere ad confeſſiones audiendas eos, qui abiurauerunt de vehementi, vel de leui? Et an regulares abiurantes de leui reddantur inhabiles ad gradus, & Dignitates Religionis? Et notatur, quod ex abiuratione etiam vehementi non incurritur irregularitas.* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 64. ibid.

84. *An Inquiſitores poſſint punire ſumentes in Communione maiores, vel plures Hoſtias, ſeu particulas? Et an Euchariſtia cauſet gratiam toto tempore, quo eſt in ſtomacho?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 96. ibid.

85. *An Inquiſitores poſſint punire reum, qui fuit baptizatus inualidè ex defectu formæ, materiæ, vel intentionis?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 78. ibid.

86. *An Inquiſitores poſſint punire eum, quando dubitatur, an ſit Baptizatus?* Ex part. 4. tract. 8. reſ. 113. p. 448.

87. *An Inquiſitores poſſint procedere contra comedentes carnes in diebus prohibitis, vel non recipientes Sacramentum Euchariſtiæ, & Pœnitentiæ ſemel in anno?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 38. ibid.

88. *An Inquiſitores ſint iudices competentes ſuper reconciliatos, qui Hiſpano ſermone* Sambenitados, *vocantur?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 69. ibid.

89. *An Inquiſitores poſſint punire aliquem, qui dederit conſilium reo, in carcere etiam iuſtum, illis inſciis?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 67. ibid.

90. *An Inquiſitores poſſint animaduertere in frangentes Cedulones, in quibus declarantur excommunicati, & de aliis caſibus ad S. Officium pertinentibus, qui ſunt valde notati?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 103. p. 449.

91. *An Inquiſitores poſſint animaduertere in Concionatorem prædicantem animas non detineri in Purgatorio vltra decem, aut vigintì annos? Sed difficultas eſt, an opinio Soti, & aliorum circa hoc ſit erronea, vel digna aliqua cenſura?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 101. ibid.

92. *An Inquiſitores non ſolum in propoſitiones hæreticas, ſed etiam in aliis inferioris notæ animaduertant? Et doctrina huius Reſolutionis eſt valdè notanda, & menti tenenda. Et aduertitur Epiſcopos ex Concilio contra pronunciantes propoſitiones erroneas, temerarias, &c. procedere debere.* Ex part. 4. tract. 8. reſ. 94. ibid.

93. *Quando Inquiſitores debeant facere abiurare reos publicè, vel ſecreto? Et pro praxi huius quæſtionis adducuntur diuerſi caſus in textu huius Reſolutionis. Et tandem explanatur, quod Hæreticus mentalis non indiget Inquiſitorum abſolutione.* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 81. p. 450.

94. *An Inquiſitores poſſint indicere purgationem, vel abiurationem propter infamiam? Et an ſola infamia ſufficiat ad inquirendum, & procedendum in crimine hæreſis? Et an infamia ad indicendam purgationem in crimine hæreſis probetur per teſtes inhabiles? Et an verò in cauſa hæreſis infamia afficiat, quando ortum habuit ab æmulis, & vilibus hominibus?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 82. p. 451.

95. *An detur caſus, in quo Inquiſitores poſſint torquere reum, & non imponere abiurationem de vehementi? Et an licet reus fuerit tortus, poſſit ei imponi abiuratio tantum de leui?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 110. ibid.

96. *An Inquiſitores poſſint indicere abiurationem de vehementi, & punire tanquam credentes Hæreticorum illos, qui ſemel vel his aſſiſtunt concionibus, vel conuenticulis Hæreticorum?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 93. ibid.

97. *An Inquiſitores poſſint compellere, vt abiurantes de leui, abiurent generaliter omnem hæreſim?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 68 ibid.

98. *An Inquiſitores poſſint punire tanquam relapſos, qui de vehementi abiurarunt, non autem fuerunt conuicti per plenas probationes, ſi poſtea in ſecundo relapſu plene conuicti ſunt? Et aliqua alia circa hoc aduertuntur.* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 30. p. 452.

Index Tractatuum,

99. *An Chriſtianus fingens ſe Infidelem, & petens iterum baptizari propter eleemoſynam acquirendam debeat abiurare?* Ex p.6.tr.8.& Miſc.3. reſ.ibid.

100. *An ſi Inquiſitor cogeret reum ſine Epiſcopo ad abiurationem, talis ſic aburatus maneret ſubiectus pœnæ relapſi? Et quid è contra? Et an liceat Inquiſitoribus ſuſpectum de hæreſi vehementer cogere ad abiurationem ſine Epiſcopo?* Ex p.4.tr.8.reſ.49 ibid.

101. *An Bulla Sixti V. contra Aſtrologiam iudiciariam obliget, non ſolum in foro exteriori, ſed etiam in foro conſcientia? Et an contra ſupradictos poſſint Inquiſitores procedere?* Ex part. 2. tract. 15. & Miſc. 1. reſol. 58. p. 453.

102. *Notabilia quædam circa Bullam Sixti V. contra Sortilegos in fauorem DD. Inquiſitorum.* Ex p.4. tr. 8. reſ. 107. ibid.

103. *An Inquiſitores per Bullam Sixti V. contra Sortilegos cognoſcant de Sortilegiis omnibus priuatiue quo ad Epiſcopos?* Ex p.4.tr.8. reſ. 119. ibid.

104. *An in dubiò ſapiat ne Sortilegium hæreſim manifeſte, poſſint Inquiſitores ſe intromittere?* Ex p. 4. tract.8.reſ. 112. ibid.

105. *An Inquiſitores poſſint inquirere, & punire eum, qui in Sortilegiis immiſcuit Sacramenta?* Ex p.4.tr. 8. reſ. 13. p. 454.

106. *An Inquiſitores poſſint punire reum, qui in Sortilegiis miſcuit Sacramentalia? Et quid, ſi admiſcerentur verba ſacra, vt Euangelium, Symbolum Fidei, Pater noſter, Aue Maria, Pſalmus aliquis dauidicus, ſeu alia verba ſacræ Sripturæ; vel ſi miſcerentur Reliquiæ Sanctorum, aut diſſoluerentur ad maleficia, &c.* Ex p. 4. tract. 8. reſ. 14. ibid.

107. *An Inquiſitores poſſint punire Sortilegos eos, qui præſentia vel prætexita occulta reuelant, vt furta, &c.* Ex p.4. tr. 8. reſ. 15. ibid.

108. *An pertineat ad Inquiſitores cognitio enſalmorum, & poſſint punire enſalmatores? Et deducitur delictum enſalmorum non eſſe miſti fori reſpectu Magiſtratus ſæcularium.* Ex p.4.tr.8.reſ.122. p.455.

109. *An licitum ſit in abſentia infirmi vulnerati applicare aius ſanguini medicamentum, vt aſſerunt, ſimpaticum? Et an ſupradicti ſint denunciandi Sancto Officio? Et an Epiſcopi, & Inquiſitores debeant videre, & attendere ad ſupradicta medicamenta, & è ſuis diœceſibus eliminare?* Ex p.11.tr 4.& Miſc.4 reſ. 42. ibid.

110. *An ſoli Inquiſitores poſſint in cauſis lamiarum procedere? Et an Inquiſitores ſimul cum Epiſcopo in cauſis hæreticorum contra lamias, & ſtriges debent procedere?* Ex p. 4. tr.8.reſ 120.p.456.

111. *An Inquiſitores propter cædes infantium debeant tradere ſtriges, & lamias iudicibus ſæcularibus? Et an ſi lamiæ, & ſtriges, vulgo dictæ* Brujas, *ſe ſponte detulerint, etiam ſi à noſtra Fide aberraſſent, & ex animo apoſtataſſent, admittantur ad reconciliationem, etiam bis, & ter, neque earum bona confiſcantur, neque habitus pœnitentialis eis imponitur?* Ex p.4.tr.8.reſ.118. p.457.

112. *An Inquiſitores poſſint punire Ægyptianas, vulgo dictas* Zingare, *quæ bonam, aut malam fortunam, vt ipſæ aſſerunt, diuinant?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 128. ibid.

113. *An Inquiſitores habeant poteſtatem erga exemptos quoad corpora, Imagines, tabellas, &c. quæ in locis publicis ſeu priuatis apponuntur? Et ſi Religioſi tranſgreſſores fuerint, an priuentur voce actiua, & paſſiua, &c.* Ex p. 4.tr. 8. reſ. 127. ibid.

114. *An Inquiſitores poſſint examinare reuelationes muliercularum, & aliorum?* Ex p 4.tr.8.reſ.125.ibid.

115. *An Inquiſitores poſſint prohibere, ne filij Hæreticorum exerceant officia publica? Et an ſupradicti filij Hæreticorum inhabiles ſint ad beneficia Eccleſiaſtica recipienda, ita vt hæc inhabilitas ipſo iure incurratur, & collatio beneficij illis facta irrita ſit? Idem dicendum eſt quoad penſiones.* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 73. ibid.

116. *An Inquiſitores poſſint punire ſupradictis pœnis filios natos ante hæreſim parentum?* Ex p.4. tract. 8. reſ. 74. p. 458.

117. *An Inquiſitores poſſint punire ſupradictis pœnis filios Hæreticorum, qui licet traditi fuerint Curiæ ſæculari, eos pœnituit, & mortui ſunt Catholici? Et an filij reuelantes ſponte hæreſim Parentum non contrahant pœnas ſtatutas contra filios Hæreticorum, etiam ſi eſſent geniti poſt delictum Patris? Et quid eſt dicendum, quando illorum Parentes non fuerunt condemnati tanquam Hæretici, ſed ſolum tanquam ſuſpecti de hæreſi?* Ex p.4. tr.8.reſ 75.ibid.

118. *An Inquiſitores poſſint priuare filios Hæreticorum beneficiis obtentis ante illorum hæreſim? Et an pœna ſupradicta in ſuperioribus Reſolutionibus habeant locum etiam in filiis illegitimis, ſpuriis, vel adoptatis?* Ex p. 4.tr.8.reſ.76. p.459.

119. *An Inquiſitores teneantur dare filiis Hæreticorum ex bonis confiſcatis dotes, vel alia alimenta?* Ex p.4.tr.8.reſ.45. ibid.

120. *An per Fiſcum, & Inquiſitores poſſint publicari bona Maioratus, & fideicommiſſi Hæreticorum? Et an durante vita poſſeſſoris commoditates fructuum pertineant ad Fiſcum, vel ad ſequentes vocatos? Et an veniat in confiſcatione Maioratus, quando illius Inſtitutor deliquit?* Ex p.4. tr. 8. reſ. 60. ibid.

121. *An poſſint à Fiſco, vel Inquiſitoribus ob delictum hæreſis publicari bona Caſtrenſia filiorum, & quid de aliis bonis? Idem dicendum eſt de bonis profectitiis. Et notatur, quod ſi poſt hæreſim filius acquirat bona aduentitia, vſusfructus illorum non pertinebit ad Patrem, ſed ad Fiſcum, ſicut pertinebat proprietas.* Ex part. 4. tract. 8. reſ. 61. p. 460.

122. *An Fiſcus, vel Inquiſitores poſſint publicare etiam bona paraphernalia vxoris, ſi ſcienter contraxit cum Hæretico? Et quid eſt dicendum de aliis bonis extra dotem? Et an vir Catholicus contrahens ſcienter matrimonium cum fœmina hæretica, amittat ſua bona? Et ex doctrina huius quæſtionis curſim infertur fœminas rapientes viros non incurrere pœnas, in quas incurrunt viri rapientes fœminas, & fœminas occidentes viros ſuos non incurrere pœnas eas, quas incurrunt viri occidentes vxores ſuas.* Ex part.4.tract. 8. reſ.62. ibid.

123. *An Inquiſitores, ſeu Fiſcus teneantur ſatisfacere creditoribus Hæreticorum? Et an Fiſcus teneatur ſoluere vltra vires bonorum publicatorum, ſi non confecerit inuentarium? Et an in foro conſcientia, ſi Fiſcus non ſoluat debita ab Hæreticis contracta ipſi non teneantur ea ſoluere, quamuis ad pinguiorem fortunam poſtea deuenerint?* Ex p.4.tr.8.reſ. 59. p.461.

124. *An Inquiſitores, ſi poſt annum contumaces compareant, debeant illos audire, etiam quoad bona confiſcata? Et quot vicibus citari debeat abſens, & contumax in crimine hæreſis antequam condemnetur? Et notatur, quod citatio facienda contra contumacem abſentem in crimine hæreſis continere debet cauſam?* Ex part. 4. tract. 8. reſol.42. ibid.

125. *An quando Inquiſitores reuocant bona alienata per Hæreticum, teneantur ad pretium? Et notatur primo Inquiſitores, & eorum Fiſcum non poſſe reuocare ea, quæ alienarunt Hæretici pro rebus neceſſariis. Notaturque ſecundo quod Inquiſitores tenentur ad reſtituendum meliorationes factas ab emptore, quando reuocant rem alienatam ab Hæretico. Et quid, quando emptor ſciebat venditorem eſſe Hæreticum?* Ex part.4. tr.8.reſ.92.p.462.

126. *An Inquiſitoribus liceat bona Confiſcata relinquere Hæreticis pœnitentibus? Et an ad id teneantur Inquiſitores?* Ex p.4.tr.8.reſ. 44. ibid.

127. *Sequeſtratio bonorum quando, & quomodo debeat fieri ab Inquiſitoribus? Et an ſequeſtratio bonorum Hæreticorum abſentium ſit facienda, vel contra Hæreticum defunctum?* Ex p.4.tr.8.reſ. 86.ibid.

128. *An*

128. *An bona Hæreticorum confiſcata applicentur Inquiſitoribus? Et an bona Clericorum, ſiue mobilia, ſiue immobilia, quæ ob ipſorum hæreſim publicantur applicari debeant Fiſco Regio, vel Fiſco Eccleſiæ?* Ex p. 4. tract. 8. reſolut. 43. p. 463.

129. *An ſi Inquiſitores non ferant ſententiam in Hæreticum, teneantur reſtituere aliquid Principi ſæculari, ad quem pertinebant bona confiſcata dicti Hæretici? Et ex doctrina huius quæſtionis infertur, an reus legitimè interrogatus negans veritatem, falſiſque teſtibus ſe defendens, non teneatur pœnam reſtituere, qua damnandus erat?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 108. ibid.

130. *An Inquiſitores pœnas pecuniarias imponere poſſint, ſed non ſibi applicari explicatur? Et obſeruatur, quod Inquiſitores Italiæ ex ſpeciali decreto Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum Card. Supremorum Inquiſitorum non poſſint huiuſmodi pœnis pecuniariis condemnare, niſi conſulta eadem Congregatione; in vno caſu particulari, quæ præcipere ſolet Inquiſitoribus, quid, dato caſu, agere debeant de illis pecuniis. Et notatur, quod vbi Inquiſitores Italiæ condemnationes pecuniarias faciunt de his reddere rationem tenentur Supremo Romanæ Vrbis Tribunali.* Ex p. 10. tract. 8. reſ. 6. p. 464.

131. *An reum à Fidei Quæſitoribus publicè damnatum liceat vbique locorum manifeſtare? Et notatur, quod hoc non eſt peccatum neque contra iuſtitiam, neque contra charitatem, neque contra miſericordiam, ſecluſa praua intentione. Et docetur omnia crimina cuiuſlibet perſonæ, ſi ſint publica ſiue ex iudicis ſententia, ſiue ex notorietate facti poſſe abſque vllo peccato euulgari in quibuſcumque locis,* Ex p. 10. tr. 12. & Miſc. 2. reſ. 5. ibid.

132. *An Inquiſitores, ſi ſint Regulares, & delinquant non in eis, quæ ſunt Officij Inquiſitoris, poſſint puniri à ſuis Prælatis? Et quid, ſi delinquant in his, quæ ſunt Officij Inquiſitionis?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 53 p. 466.

133. *An Inquiſitores incurrant in excommunicationem ſi extorqueant pecuniam prætextu Officij Inquiſitoris?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 28 ibid.

134. *An Inquiſitores poſſint accipere xenia, hoc eſt, eſculenta, & poculenta, quæ intra paucos conſummantur dies, & ſponte ſibi ſunt oblata? Et an contra facientes incurrant excommunicationem, priuentur Officio, & teneantur reddere duplum? Et quid, ſi ſupradicta acciperent ab aliis Miniſtris S. Officij? Et an Miniſter, cum ſciuerit alium Miniſtrum donum accepiſſe, teneatur ſub eiſdem pœnis illum Inquiſitori reuelare?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 8. p. 467.

135. *An Inquiſitores excuſentur à reſidentia Parrochiali, & an gaudeant fructibus Præbendarum, & diſtributionibus?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 71. ibid.

136. *An Inquiſitores poſſint diſpenſare ſuper irregularitate contracta ab Hæreticis? Et an licet Hæretici contrahant irregularitatem, attamen ſuſpecti de hæreſi, poſtquam illam abiurauerint, non ſint irregulares? Et an prohibitum ſit Inquiſitoribus diſpenſare cum Hæreticis Sacerdotibus pœnitentibus, vt Miſſam celebrent?* Ex p. 4. tract. 4. reſ. 85. ibid.

137. *An Inquiſitores poſſint legere libros Hæreticorum? Et an in Regnis Hiſpaniarum ſolus Inquiſitor Generalis habeat poteſtatem legendi libros hæreticos, & cui ipſe commiſerit, & non alij Inquiſitores? Et an Epiſcopi poſſint dictos libros legere? Et an Vrbanus VIII. derogauerit omnes licentias legendi libros hæreticos, & omnes alios prohibitos, & hodie hanc poteſtatem det ſolum Sacra Congregatio?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 46. ibid.

138. *An Inquiſitores poſſint præbere licentiam legendi libros Hæreticorum? Et quid de Generalibus Religionum in Regnis Hiſpaniarum, vel an ſolus Pontifex talem licentiam poſſit præbere? Vnde neque Collegium Cardinalium Sede Apoſtolica vacante prædictam licentiam concedere poſſit? Et an Vrbanus VIII. nouiſſimè annullauerit omnes licentias legendi libros prohibitos? Et an nemini liceat libros hæreticos ad ſuas manus deuenientes propria authoritate comburere, ſed eos ad Inquiſitores deferre teneantur?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 99. p. 468.

139. *An intelligens aliquem librum eſſe hæreticum comburendo illum, & non Inquiſitoribus tradendo incurrat excommunicationem huius canonis? Et quid de peccato?* Ex p. 1. tr. 11. reſ. 37. ibid.

140. *An in retentione librorum Hæreticorum detur paruitas materiæ, ita vt qui per vnum, vel duos dies retineret librum prohibitum, non incurrat in excommunicationem Bullæ Cœnæ, vel Indicis?* Ex part. 5. tract. 5. reſol. 43. p. 469.

141. *An priuilegiatus ab Inquiſitoribus huius Regni Siciliæ ad legendos libros ab ipſis prohibitos, poſſit vti hoc priuilegio in alio territorio, v.g. in Regno Caſtellæ?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 100. ibid.

142. *An libri Catholicorum cum explanatione Hæreticorum, & Commentariis ſint prohibiti?* Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 2. reſ. 16. ibid.

143. *An quis poſſit legere libros prohibitos ſecurus, quod nocumentum non accipiet ex eorum lectura? Et an non ſolum libri Hæreticorum damnantur, qui continent falſam doctrinam contra Fidem, ſed etiam minime de Religione tractantes, vt ſunt Dialectici, Rhetorici, Grammatici, &c.* Ex p. 6. tr. 6. & Miſc. 1. reſ. 49. p. 470.

144. *An quis poſſit legere libros prohibitos, ſi ſciat certa nullum illos nocumentum eſſe illaturos? Et curſim docetur peccare, & in cenſuram incurrere legentes libros ab Inquiſitoribus prohibitos, etiam ſi hæreſim non contineant; & non eſſe abſoluendos à Confeſſariis retinentes libros Hæreticorum. Sed infertur, quod ceſſante fine legis in particulari caſu, pro ipſa lex non obligat.* Ex p. 11. tr. 1. & Miſc. 1. reſ. 1. ibid.

145. *An qui legit librum Hæretici de Religione tractantem hæreſim tamen non continentem, incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et quæritur etiam, quanta pars libri Hæretici requiratur ad incurrendam cenſuram Bullæ Cœnæ, ſi quis eam legat? Et an ſi libri Hæreticorum vnum aut alterum contineant errorem, & ille deleatur omnino, poſſint ſine incurſione excommunicationis legi? Et quid, ſi diuerſi ſint tomi eiuſdem authoris hæretici, & vnus tantum hæreſim contineat, reliqui verò non contineant hæreſim, an ſolum ille, qui hæreſim continet, ſit prohibitus ſub cenſura Bullæ Cœnæ?* Ex p. 6. tr. 6 & Miſc. 1. reſ. 55. p. 472.

146. *An in lectione librorum Hæreticorum detur paruitas materiæ? Et an poſſit Confeſſarius abſoluere eum, qui vnam paginam libri hæretici legerit? Et quid v.g. ſi legantur duæ, vel tres lineæ, in quibus legens certo nouit contineri hæreſim?* Ex part. tract. 5. reſolut. 42. p. 473.

147. *De poteſtate Principum circa bona Hæreticorum confiſcata, & iura Tribunalis Sancti Officij defendatur. Et pro intelligentia ſupradictarum quæſtionum aliqua primo in textu huius Reſolutionis ſupponuntur.* Ex p. 12. tract. 3. & Miſc. reſ. 2. p. 472.

Appendix ad cæteras difficultates pertinentes ſimul ad hunc *tract.* 10. *de Poteſtate, & Officio DD. Inquiſitorum huius. tom.* 5.

Q*Vanam paruitas materiæ excuſet ab excommunicatione legendo libros hæreticos? Et an eos legentes ſint abſoluendi per Bullam Cruciatæ?* Ex p. 1. tr. 11. ex reſ. 30. *Sed eam & alias diuerſas Reſolutiones, & quæſtiones circa hoc pro legendo, retinendo, &c. libros hæreticos, & prohibitos, & ſi in eis incurrerint in excommunicationem, an poſſint per Bullam Cruciatæ abſolui, inuenies* in tom. 4 tr. 3. de Bulla Cruciatæ à reſ. 42. vſque ad reſ. 48. incluſiue.

An legentes libros Hæreticorum ignorantia affectata incurrant

in excommunicationem Bullæ Cœnæ? Et an quiſ legendo inſcriptionem, ſeu Titulum libri alicuius Hæretici incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et quid, ſi legat indicem, præludia, operis intentionem, epiſtolam ad lectorem, & his ſimilia? Et quid, de legentibus vnam epiſtolam hominis hæretici, hæreſim continentem? Et notatur non ligari hac cenſura legentem, retinentem, aut imprimentem epiſtolam, aut concionem, aut aliam papyrum Hæretici ſolutam, & non in tractatus, aut formam concinnatam. Et an ſi hæreſis vna, vel altera, quæ continebatur in libro penitus inueniatur abraſa, aut ea folia detracta, dicendum ſit ex eius lectione non contrahi excommunicationem? Et an ex pluribus eiuſdem operis voluminibus poſſit legi, in quo hæreſis non reperitur? Et an ſi liber vnius voluminis in duo redigantur, alter illorum, in quo hæreſis non ſit, legi poſſit? Et an excommunicati poſſint eſſe teſtes in cauſa hæreſis? Et an Epiſcopi poſſint excommunicare Inquiſitores, & è contra? Ex part. 3. tract. 6. ex reſ. 7. & in p. 10. tract. 12. ex reſolut. 48. & in part. 5. tract. 9. ex reſolut. 113. & 31. *Quæ hic ſunt ſupra in hoc ipſomet* tom. 5. tract. 1. de Excommunicatione reſ. 36. 142. 112. & 183.

An Generales Regularium poſſint, etiam non obſtante Bulla Gregorij XV. edita anno 1623. & Vrbani VIII. 1631. præbere ſubditis licentiam legendi libros prohibitos? Et an Superiores Regularium, qui non legunt Conſtitutionem Vrbani VIII. de obſeruatione Bullarum pertinentium ad S. Officium temporibus ſtatutis, ſed poſt aliquos dies incidant in pœnas? Et an Inquiſitores, Regularibus inuictis, poſſint eorum acta publica in eorum Eccleſiis celebrare? Ex part. 5. tract. 13. ex reſol. 49. & in tract. 14. ex reſ. 15. & in part. 9. tract. 6. ex reſ. 47. alias 48. *Quæ nunc inueniuntur* in tom. 7. tr. 1. de Regularibus reſ. 226. 18. & 50.

An Epiſcopi poſſint præbere licentiam legendi libros, qui prohibiti ſunt, donec corrigantur, non obſtante Bulla Gregorij XV. & Vrbani VIII. Idem eſt de Inquiſitoribus. Et notatur libros non omnino prohibitos, ſed cum clauſula donec expurgentur poſſe retineri, donec opportune eorum correctio, aut expunctio ſit indulta. Et aduertitur libros de hæreſi ſuſpectos ſiue propter ſuſpicionem hæreſis prohibitos, niſi ſuſpectionem eluerint, eos non licere legi ſub peccato mortali. Suſpicionem autem hæreſis incurrunt libri, qui continent propoſitiones hæreſim ſapientes, male ſonantes, temerarias, vel ſcandaloſas, ex quibus error naſci, aut inferri poſſit. Et an legens alios libros prohibitos, ſeu ſuſpenſos alia ex cauſa quam hæreſis, aut eiuſdem ſuſpectionis incurrant excommunicationem, aut aliam pœnam? Ex part. 11. tract. 8. ex reſolut. 62. *Quæ hic reperiuntur* in tom. 3. tract. 3. de Epiſcopis reſolut. 84.

An reus, qui conuinctus plene eſt de Apoſtaſia, aut hæreſi, quam non commiſit, ita vt ſi neget tradendus eſt Curiæ ſæculari, à confiſcatione bonorum, extremo quæ ſupplicio afficiendus ſi verò fatetur crimen, quod non admiſit, leniori pœna puniendus ſit, poſſit, ipſe abſque mortali culpa imponere ſibi hoc crimen, nec obligetur ſub mortali ad retractandam confeſſionem poſt ſententiam prolatam, & reconciliationem ſequutam? Ex p. 11. tr. 1. ex reſ. 14. *Quæ hic eſt* in tom. 8. tr. 4. de voto reſ. 67.

An excommunicentur Inquiſitores, qui odio, vel amore ducti iniuſtitias reis faciunt? Ex p. 9. tr. 7. ex reſ. 25. §. 1. in fine *Quæ nunc inueniuntur* in tom. 2. tract. 6. de Matrimonio reſ. 171.

An ſit licitum communicare cum Hæreticis damnatis in Tribunali S. Inquiſitionis? Et quid cum cæteris Hæreticis in communicatione, mercatura, bello, & aliis politicis? Ex part. 10. tract. addit. 2. ex reſ. 9. *Quæ hic reperiuntur* in tom. 9. tract. 14. de Fœderibus cum Hæreticis reſolut. etiam. 9.

An Sacerdos priuatus abſolute à S. Officio Inquiſitionis audiendi confeſſiones, poſſit etiam viuente Cruciata, aut Iubilæi eligi? Ex p. 11. tr. 4. ex reſ. 8. *Quæ nunc inuenitur* in tom. 4. tr. 3. de Bulla Cruciatæ reſ. 19.

An Inquiſitores Hiſpani teneantur ieiunare? Ex p. 11. tr. 4. ex reſ. 12. *Quæ hic eſt* in tom. 4. tr. 6. de Ieiunio reſ. 27.

An ſerui Chriſtianorum, qui in Tribunali S. Inquiſitionis damnantur tanquam Hæretici, remaneant ipſo facto liberi? Et aliqua alia aduertuntur, quæ contingere poſſunt in ſupradicto caſu, & ſunt valde curioſa, & notanda. Ex p. 7. tr. 7. ex reſ. 17. *Quæ nunc inueniuntur* in tom. 7. tr. 8. de Seruis reſ. 22.

An Inquiſitores poſſint excommunicare Reges, & eorum Conſiliarios? Et an nec per crimen perduellionis, nec propter hæreſim poſſit Epiſcopus ab Inquiſitoribus citari, vel puniri, ſed hæc cauſa Papæ reſeruetur? Et an iudices laici trahentes ad ſua Tribunalia perſonas Eccleſiaſticas extra cauſas à iure permiſſas poſſint in S. Tribunali Inquiſitionis examinari, & puniri? Et quid de Scriptoribus id ad laicis fieri poſſe docentibus? Et an iudex laicus poſſit punire, & cognoſcere in cauſa hæreſis. Sortilegij, & Apoſtaſiæ? Et an poſſit ſtatuere aliquid circa priuilegium Familiarum, &c. S. Inquiſitionis? Ex p. 3. tract. 1. ex reſ. 9. & 2. & in p. 7. tr. 1 ex reſ. 17. & 30. alias 15. & 28. & in p. 4. tr. 1. ex reſ. 12. & 82. *Quæ hic reperiuntur* in tom. 9. tract. 2. de Immunitate Eccleſiaſtica reſ. 46. 193. 332. 345. 195. & 196.

De impedientibus Officium S. Inquiſitionis, & quomodo, & quibus pœnis ſint puniendi, & an ſint ſuſpecti de Fide? Ex p. 4. tr. 7. ex reſ. 13. *Quæ hic eſt infra* tr. 12. reſ. etiam 13.

Nota, quod ſupra in hoc ipſomet tom. 5. tr. 9. de Denunciationibus faciendis in Tribunali S. Inquiſitionis *& maximè pro Confeſſariis ſolicitantibus in Confeſſione; & infra* in tr. 11. de Tonſura in S. Inquiſitione inferenda; & in tract. 12. de Pœnis delictorum pertinentium ad Tribunal S. Inquiſitionis, *in ſupradictis tribus tractatibus multas quæſtiones inuenies pro iſto* tract. 10. de Poteſtate, & Officio DD. Inquiſitorum *ideo quia prope ſunt præcitati tractatus ibi quidquid deſideras, facillimè reperies, maximè in duobus vltimis his tract. omnes eorum Reſolutiones ad Dominos Inquiſitores pertinent.*

TRACTATVS XI.

De Tortura in S. Officio ſuſpectis vehementer de hæreſi inferenda, pag. 477.

PRologus ante primam Reſolutionem huius tractatus Materiam ſatis amplam, &c. ibid.

1. *An Inquiſitores debeant eſſe proniores ad torquendos reos? Et an non ſit deueniendum ad purgationem canonicam, ſi adſunt indicia ad torturam ſed reus ſit torquendus? Et an quando delictum alia via probari poſſit, nullomodo adhibenda ſit tortura?* Ex p. 4. tr. 6. reſ. etiam 1. ibid.

2. *Cum quibus indiciis debeant Inquiſitores reos torquere? Et infertur, quod ſi reus torqueretur ſine legitimis indiciis præcedentibus, & crimen confiteatur, confeſſio talis non eſt efficax ad condemnationem, nec confitenti præiudicat. Et ſi poſt confeſſionem in tortura extortam ſine legitimis indiciis ſuperueniat nouum indicium confeſſionis extra iudicialis, per quam appareat reum eſſe hæreticum; an in tali caſu valida ſit confeſſio facta in tormento non præcedentibus indiciis? Et an non præcedentibus indiciis legitimis, ſi Inquiſitores habeant vehementem opinionem contra reum, quamuis extra proceſſum, poſſint eum verbaliter terrere, minando torturam, ſpoliando eum in loco torturæ, vel funi alligando, vel in ſaltum eleuando? Et an adſint pro Fiſco ſufficientia*

Digitized by Google

ſufficientia indicia ad torturam , reus tamen torqueri non poſſit , ſi dicta indicia fuerint eliſa per indicia inquiſiti? Ea part.4.tract. 6. reſ.etiam 2 p. 478.

3. *An dicta indicia debeant ſaltem per duos teſtes eſſe probata , vt poſſint Inquiſitores reos torquere? Et quid , ſi dicti duo teſtes non ſint idonei , vt ſamiliares, infames,&c. dummodò ſint conteſtes?* Ex part. 4. tract. 6. reſ. etiam 3. p. 479.

4. *An ſi adſit tantum vnicum indicium , probatum tamen per duos teſtes , poſſint Inquiſitores torquere reum?* Ex p. 4. tr. 6. reſ. etiam 4. ibid.

5. *An ſi adſint plura indicia probata tamen per teſtes ſingulares , poſſint Inquiſitores torturam adhibere?* Ex p. 4. tr. 6. reſ. etiam 5. p. 480.

6. *An ex dicto vnius teſtis immediatè deponentis de delicto poſſint Inquiſitores reum torquere? Et quid maximè, ſi vnicus teſtis ſit omni exceptione maior? Et quid eſt faciendum , ſi reus ſit bona fama, vitaque integra? Et an ſi reus ſit mala fama, poſſit ex vnico teſte de viſu, deuenire ad torturam , etiam ſi dictus teſtis non ſit omni exceptione maior?* Ex p. 4. tr. 6 reſ. etiam 6. ibid.

7. *An ex ſolo dicto ſocij criminis poſſit reus ab Inquiſitoribus torqueri? Et difficultas eſt, quænam ſint adminicula, vt cum dicto ſocij criminis faciant contra nominatum indicium ad torturam? Et an depoſitio duorum ſociorum criminis ſufficiat ad torturam? Et difficultas eſt, an duo ſocij criminis non conteſtes, ſed ſingulares faciant indicium ad torturam? Et an dictum ſocij criminis tunc faciat indicium contra nominatum , quando fuit interrogatus à iudice, ſed non quando declarationem illam voluntariè fecit? Et alia tres quæſtiones circa ſupradictum ſocij criminis notantur.* Ex p. 4. tr. 6. reſ. etiam 7. p. 481.

8. *An depoſitio ſocij criminis adminiculata ſufficiet ad torquendum, ſi Inquiſitores videant ipſum pati alios defectus; vt qui eſt infamis , criminoſus , periurus , vilis , abiectus, aut alias inhabilis? Et notatur ſocium criminis in caſu hæreſis admittendum eſſe etiamſi alios defectus pateretur; ex quo olim caſus infertur , circa depoſitionem & poſitus in calce huius reſolutionis ſocij criminis.* Ex p. 4. tract. 6. reſ. etiam 8. p. 482.

9. *An dictum ſocij criminis adminiculatum ſufficiat , vt Inquiſitores poſſint torquere reum , ſi ſit bonæ conditionis, & famæ? Et an faciat indicium ad torturam, ſi ſocius criminis , nulla præcedente interrogatione , alios ſocios nominet?* Ex part. 4. tract. 6. reſolut. etiam 9. ibid.

10. *An ſocij criminis, vt fidem faciant contra nominatos, ſufficiat iurare, vel opus ſit , vt ab Inquiſitoribus torqueantur ad deponendum?* Ea p. 4. tract. 6. reſolut. etiam 10. ibid.

11. *An teſtes inhabiles , vt fidem faciant , ſint ab Inquiſitoribus torquendi? Et an quamuis teſtes inhabiles admittantur ad probandum aliquem eſſe hæreticum , è contra verò non admittantur in fauorem illius? Et an huiuſmodi teſtes non ſufficiant ad plenam probationem , ſed ad pœnam extraordinariam , vel ad torturam? Et aliquo alia diſcutiuntur in textu huius reſolutionis circa ſupradictos teſtes inhabiles.* Ea part. 4. tract. 6. reſolut. etiam 11. p. 483.

12. *An confeſſio extra iudicialis ſufficiat , vt Inquiſitores poſſint torquere reum? Et an , ſi reus reuocauit confeſſionem extra iudicialem , ſit torquendus? Et an confeſſio extra iudicialis ita valeat ad torturam , vt ſi reus in tortura idem confiteatur , poſſit condemnari , etiam ſi poſtea non ratificèt confeſſionem? Et an confeſſio extra iudicialis non probetur per teſtes ſingulares? Et quid in crimine hæreſis?* Ea part. 4. tract. 6. reſolut. etiam 12. p. 484.

13. *An fama præbeat indicium , vt Inquiſitores reum torturæ ſubiicere poſſint?* Ea part. 4. tract. 6. reſolut. etiam 13. p. 485.

14. *An fuga ſit indicium ſufficiens , vt Inquiſitores poſſint torquere reum?* Ex part. 4. tract. 6. reſolut. etiam 14. p. 486.

15. *An variatio , mendacium , & vacillatio rei , præbeant Inquiſitoribus indicium ad torquendum? Et an ſola titulatio , vultuſque mutatio rei faciat contra illum indicium ad torturam?* Ex p. 4. tract. 6. reſolut. etiam 15. ibid.

16. *An reus tortus , & negatiuus, ſi ſuperueniant noua indicia, poſſit iterum ab Inquiſitoribus torqueri? Et quanam indicia eſſe debeant , an eſſe debeant , & differre à primis ſpecie , & ſubſtantia? Et an in ſupradicto caſu , quando tortura repetenda eſt , tunc danda ſit reo copia indiciorum, & audiendus quemadmodum ante primam torturam factum eſt?* Ex p. 4. tr. 6. reſ. etiam 16. p. 487.

17. *An Inquiſitores poſſint inferre torturam ſine Epiſcopo, & alios ad hoc ſubdelegare? Et an ad pronunciandam tormenti ſententiam interuenire debeant Epiſcopus , & Inquiſitores? Et an nemo autem alius præſens debet eſſe quæſtioni, præter iudices , tabelliones , atque tortores?* Ex p. 4. tr. 6 reſ. etiam 17. ibid.

18. *An ſit in arbitrio DD. Inquiſitorum , quando delictum eſt vehementer indiciatum, procedere ad pœnam extraordinariam , vel ad torturam?* Ea p. 4. tract.6. reſ.etiam 18. p. 488.

19. *Quomodò Inquiſitores debeant interrogare reos in tortura?* Ea p. 4. tr. 6. reſ. etiam 19. ibid.

20. *An Inquiſitores debeant admittere appellationem rei à ſententia torturæ? Et aliqua alia circa appellationes rei notantur.* Ex p. 4. tr. 6. reſ. etiam 20. ibid.

21. *An Inquiſitores poſſint torquere Confeſſarium ſolicitantem ex delatione vnius fœminæ bonæ famæ? Et an Confeſſarius minimè detrudendus ſit in carcere ex vnius fœminæ , quamuis bonæ honeſta delatione? Et an ſi Religioſus ſit non debeat incarcerari ſine conſilio Supremi Senatus?* Ea p. 4. tr. 6. reſ. etiam 21. p. 489.

22. *Quomodò , & quo tempore Inquiſitores debeant facere , vt reus ratificet confeſſionem in tormentis factam? Et aliqua alia circa hoc , notantur , & deciduntur.* Ex p. 4. tr. 6. reſ. etiam 22. ibid.

23. *An Inquiſitores debeant torquère reum , qui poſtquam in tormentis confeſſus eſt , ſequenti die confeſſionem factam negat?* Ex part. 4. tract. 6. reſolut. etiam 23. p. 490.

24. *An ſi reus bis tortus , bis confeſſus eſt , & reuocat confeſſionem, ſit tertiò ab Inquiſitoribus torquendus?* Ex p. 4. tr. 6. reſ. 24. p. 491.

25. *An Inquiſitores poſſint torquere reum ex dicto vnius teſtis minores 20. annis? Et quid , ſi adſit teſtimonium duorum?* Ea p. 4. tr. 6. reſ. etiam 25. ibid.

26. *Quis prior ex complicibus debeat ab Inquiſitoribus torqueri?* Ex p. 4. tr. 6. reſ. etiam 26. ibid.

27. *An Inquiſitores poſſint torquere reum confeſſum ad extorquendum complices? Et notatur non eſſe torquendos Hæreticos pro complicibus , niſi cum ſemiplena probatione , quod ſocios criminis habeant. Et an depoſitio ſocij criminis facta in tortura ratificanda ſit extra illam? Et an tortura in caput alienum debeat eſſe moderata pro ratione cauſæ, & indiciorum?* Ex part. 4. tract. 6. reſolut. 27. p. 492.

28. *An Inquiſitores poſſint torquere reos ſine data eis copia indiciorum , & nominibus teſtium?* Ex part. 4. tract. 2. reſ. etiam 28. ibid.

29. *An minores 14. annorum ſint ab Inquiſitoribus torquendi? Et quid de prægnantibus , ſenibus, laborantibus quartana , morbo gallico , &c? Et an Nobiles ſint in S. Officio leuius torquendi?* Ea part. 4. tract. 6. reſolut. etiam 29. p. 493.

30. *An Inquiſitores in crimine ſagarum ex ſola denunciatione complicum abſque vllis aliis indiciis , poſſint torquere perſonas denunciatas bonæ alioquin famæ?* Ea p. 4. tr. 6. reſ. etiam 30. p. 494.

31. *An Inquiſitores poſſint torquere reum minorem , non dato ei Curatore , & ſi debeat eſſe præſens in tortura? Et*

An

an in tali caſu Curator poſſit eſſe ex Officialibus Inquiſitionis? Et notatur, quod Pater non ſit conſtituendus Curator filiorum à DD. Inquiſitoribus. Ex p. 4. tt. 6. reſ. etiam 31. p. 495.

32. *Quando reus eſt conuictus, & datur tortura ſuper intentione & complicibus, an danda ſit ab Inquiſitoribus cum clauſula*, circa præiudicium probatorum? Ex p. 4. tt. 6. reſ. etiam 32. ibid.

33. *An tortus, & negatiuus poſſit puniri ab Inquiſitoribus aliqua pœna extraordinaria? Et in dicto caſu, ſi poſt torturam fuit iterum interrogatus extra tormentum de delicto, & inuentus eſt varius, an ex illa variatione poterit iterum torqueri?* Ex p. 4. tt. 6. reſ. etiam 33. p. 496.

34. *An Inquiſitores poſſint torquere reum, qui non vult reſpondere interrogationibus?* Ex p. 4. tt. 6. reſ. etiam 34. ibid.

35. *Quem modum torquendi debeant Inquiſitores adhibere cum reis, & quomodo; & de tormento ignis ad pedes adhibito?* Ex p. 4. tt. 6. reſ. etiam 35. p. 497.

36. *An Inquiſitores debeant torturam adhibere Clericis non infamatis, ſed tantum indiciatis? Et in caſu occurrenti; an mitius torquendi ſint Clerici, quam laici? Et an quando datur tortura Eccleſiaſticis, non laici, ſed Clerici debent illos torquere? Et an Clericus debeat admitti ad Canonicam purgationem, quando eſt grauatus indiciis ad torturam, vel debet torqueri?* Ex p. 4. tt. 6. reſ. etiam 36. ibid.

37. *Quid facere debeant Inquiſitores cum reis, ſi timent veritatem in tortura non fateri ex incantationibus, & maleficiis?* Ex p. 4. tt. 6. reſ. etiam 37. p. 498.

38. *An Inquiſitores, ſi torquerent reum ex opinione probabili, relicta probabiliori, debeant puniri à ſuis Viſitatoribus?* Ex p. 4. tt. 6. reſ. etiam 38. ibid.

† *An qui in tortura cum legitima ratihabitione confitetur delictum, ſit ab Inquiſitoribus reconciliandus?* Ex p. 4. tt. 7. ex reſ. 24. *Quæ hic eſt in proximo ſequenti* tract. de Pœnis delictorum, &c. reſ. etiam 24.

† *An depoſitio vnius teſtis inhabilis ſufficiat ad torturam, & quid, ſi ſint duo? Et an Hæreticus poſſit appellare à grauamine illato, & Decreto torturæ? Et an detur caſus in quo Inquiſitores poſſint reum torquere, & non imponere abiurationem de vehementi? Et an licet reus fuerit tortus, poſſint ei imponere abiurationem de leui?* Ex p. 4. tt. 8. ex reſ. 123. 32. & 110. *Quæ hic ſunt* in proximo præterito tract. de Poteſtate & DD. Inquiſitorum reſ. 74. 62. & 95.

TRACTATVS XII.

De Pœnis delictorum pertinentium ad Tribunal Sacræ Inquiſitionis. p. 499.

1. Q*Vedam præambula ad ea, quæ inferius tractanda ſunt. Et in primis quæritur, an DD. Inquiſitores poſſint condemnare ad pœnam triremium, fuſtigationis, &c. reos abiurantes tantum de leui? Et an quando ex aliquo delicto oritur vehemens ſuſpicio, debeant Inquiſitores ſemper imponere abiurationem de vehementi? Et quænam ſint pœnæ Hæreticis à iure impoſitæ?* Ex p. 4. tt. 7. reſ. etiam 1. ibid.

2. *De Iudæis, Mauris, & aliis infidelibus aliqua crimina perpetrantibus, & quibus pœnis ſupradicti plectendi ſunt. Et an vltra pœnas ſit in aliquibus caſibus illis aliqua abiuratio indicenda? Et an Iudæi tranſeuntes ad Sarracenos, ſeu ad alios Infideles poſſint puniri ab Inquiſitoribus?* Ex part. 4. tract. 7. reſolut. etiam 2. p. 500.

3. *De Apoſtatis, & his, qui vulgò dicuntur* Renegati, *an contra ſupradictos poſſint Inquiſitores procedere? Et de pœnis, & abiurationibus, quas illis in aliquibus caſibus imponere debent, agitur. Et an Inquiſitores ſine Epiſcopo poſſint reconciliare eos, qui vulgo dicuntur* Renegati, *ſi ſponte ad eos venerint, & pœnitentiam poſtulent? Et an iudex laicus poſſit cognoſcere de Apoſtaſia, quando agitur de quæſtione facti, quod idem dicendum eſt de hæreſi?* Ex part. 4. tract. 7. reſolut. etiam 3. pag. 501.

4. *De contrahentibus binas nuptias. Et an hoc delictum Inquiſitores cognoſcere poſſint, vel hoc crimen ſit mixti fori? Et an ſupradicti ſint de vehementi, vel tantum leuiter ſuſpecti de Fide, & quibus pœnis debent plecti? Et alia notabilia circa hoc, & circa conſulentes binas nuptias in textu huius Reſolutionis diſcutiuntur. Et tandem quæritur, an qui ſine vxoris licentia in ſæculo degentis ſuſcipiunt Ordines ſacros, ſint ſupradictis mulctandi pœnis, & habenda ſit ratio, cuius nationis ſint?* Ex p. 4. tt. 7. reſ. etiam 4. p. 503.

5. *De Clericis ſacris Ordinibus initiatis, & de Religioſis matrimonium ineuntibus. Et an tales non ſolum committant ſacrilegium, ſed ſint de hæreſi ſuſpecti, & qua pœna puniendi ſunt? Et an contrahens matrimonium cum Hæretica ſit ſuſpectus de Fide, & contra illum Inquiſitores poſſint procedere? Et notatur, quod ſicut profeſſi aliam Religionem, ſic illi, qui ex Societate Ieſu vota biennij emiſerunt, ſi matrimonium poſtea contraherent, præter quam matrimonium eſt irritum ſubiiciuntur ſupradictis pœnis, & abiurant.* Ex part. 4. tract. 7. reſ. etiam 5. p. 504.

6. *De retinentibus, & legentibus libros Hæreticorum, Necromanticorum, Pentacula, &c. an ſint puniendi tanquam Hæretici? Et an legentes, & tenentes libros Aſtrologiæ iudiciariæ, & libros prohibitos, etiamſi non ſint libri Hæreticorum, poſſint ab Inquiſitoribus puniri? Et an Iudæi, & alij infideles commorantes in terris Chriſtianorum, qui retinere, habere, legere, ſcribere, vel exemplare, adiuuare, damnare, communicare, vel alienare auſi fuerint libros, & Codices Talmudicos, Cabaliſticos, & alios nefarios, &c. puniendi ſint arbitrio Inquiſitorum: Idem dicendum eſt de Typographis, & Bibliopolis, ſeu mercatoribus.* Ex part. 4. tract. 7. reſolut. 6. pag. 505.

7. *De confeſſariis ſolicitantibus. Et an Inquiſitores poſſint eos punire tanquam ſuſpectos de hæreſi vehementer, vel tantum leuiter? Et in corpore huius Reſolutionis aliqua alia notabilia circa hoc, & circa pœnas, & pœnitentias ſupradictis imponendas explanantur. Et tandem aduertitur, quod Confeſſarius, qui non declarat fœminæ ſolicitatæ obligationem denunciandi, aut qui ei dicit ad talem denunciationem faciendam non teneri, ab Inquiſitoribus pro qualitate culpæ poteſt puniri. Et an verò fœmina ſolicitata denunciationem omittens, vt fautrix ſit ab Inquiſitoribus punienda?* Ex p. 4. tt. 7. reſ. etiam 7. pag 506.

8. *De blaſphemantibus hæreticaliter. An debeant cognoſcere Inquiſitores cumulatiuè cum iudice Eccleſiaſtico, & laico, ita vt poſſit dari locus inter illos præuentioni; vel an ſoli Inquiſitores debeant animaduertere? Et an ſupradicti ſint tantum ſuſpecti leuiter de hæreſi, & ideò de leui debeant abiurare? Et aliqua alia circa ſupradicta annotantur. Et etiam explanatur, quænam ſint blaſphemiæ hæreticales, & quæ verò non.* Ex part. 4. tract. 7. reſolut. etiam 8. p. 508.

9. *de conſpurcantibus, & percutientibus Sacras Imagines. Et an hoc factum ſit hæreticale, & eius cognitio pertineat ad Inquiſitores, & quomodò ſupradicti ſint puniendi quoad abiurationem, & alias pœnas?* Ex p. 4. tract 7. reſ. etiam 9. p. 509.

10. *De Sortilegis, Diuinatoribus, Magis, &c. & de pœnis, quibus ſupradicti puniendi ſunt, & quoad abiurationem.*

nem. Et an Inquiſitores habeant iuriſdictionem contra omnes Sortilegos, & maleficos? Et in textu huius Reſolutionis aliquo alio difficultates graues, & notabiles circa ſupradictos, quæruntur, & annotantur. Ex part. 4. tract. 7. reſ. etiam 10. p.510.

11. *De laicis, ſeu Eccleſiaſticis non Sacerdotibus audientibus confeſſionem, & quomodo ſupradicti puniendi ſunt, & quomodo debeant abiurare. Et an Inquiſitores aduerſus ſupradictos poſſint procedere? Et an ſimplex Sacerdos, etiam approbatus, ſuſpenſus tamen ab audiendis confeſſionibus non comprehendatur in Decretis Pontificum, quamuis confeſſiones audiant, & abſolutionem impendat? Et an ſi laicus, vel Eccleſiaſticus non Sacerdos audiat confeſſiones, & non abſoluat, ſubdatur pœnis Pontificiis, latis in Bullis Gregorij XIII. & Vrbani VIII.* Ex part.4. tract.7. reſ. etiam 11. p.512.

12. *De laicis, & Eccleſiaſticis non Sacerdotibus Miſſam celebrantibus. Et an Inquiſitores poſſint animaduertere aduerſus tale immane facinus perpetrantes? Et an ſupradicti abiurare debeant de leui, & de aliis pœnis, quibus puniendi ſunt, agitur? Et an ad violationem Bullarum Gregorij XIII. Clem. VIII. & Vrbani VIII. ſufficiat ſemel vnam Miſſam celebrare, & an, ſi Sacerdos non conſecret panem, aut vinum, eo quod ſit in peccato mortali, ideo habens ante ſe Hoſtiam conſecrandam, extrahit è Tabernaculo particulam conſecratam, & verba conſecrationis profert non ſuper Hoſtiam, quam eleuando oſtendit populo, ſed ſuper eamdem particulam conſecratam, an, inquam, poſſit per Inquiſitores contra illum procedi?* Ex p.4. tr.7. reſ. etiam 12. p.513.

13. *De impedientibus Officium Sacræ Inquiſitionis. Et an aduerſus tales procedere Inquiſitores poſſint? Et quomodo, & quibus pœnis ſupradicti puniendi ſunt, & an ſint ſuſpecti de Fide, & quo pacto debeant abiurare?* Ex p.4. tr.7. reſ. etiam 13. p.514.

14. *De non implentibus pœnitentias. Et an contra tales rectè procedere poſſint Inquiſitores? Et an ex tali delicto oriatur non leuis ſuſpicio de hæreſi? Et difficultas eſt, quibus pœnis ſubiiciantur? Et docetur, quid facere debeant Inquiſitores contra nolentes abiurare?* Ex part. 4. tr.7. reſ.14. p.515.

15. *De frangentibus carceres, vel inde fugientibus, dum eorum cauſa agitur.* Ex part. 4. tract. 7. reſ. etiam 15. pag.516.

16. *De falſis teſtibus. Et an ſupradicti pœna talionis ſint condemnandi? Et quid de filiis, & nepotibus teſtis falſi? Et an Inquiſitores poſſint punire, & quibus pœnis eum, qui prece, minis, aut pretio teſtem corrupit, vt falſo in Sacro Tribunali contra aliquem deponeret?* Ex p. 4. tr. 7. reſ. etiam 16. ibid.

17. *De Aſtrologis iudiciariis. Et an contra ipſos poſſint Inquiſitores animaduertere? Et quibus pœnis ſupradicti rei ſunt plectendi?* Ex p. 4. tr. 7. reſ. etiam 17. p.517.

18. *De inſordeſcentibus per annum in excommunicatione. Et an tales ſint ſuſpecti de hæreſi, & quo pœnitentia ſit eis imponenda? Et an Inquiſitores poſſint procedere tantum contra inſordeſcentes in excommunicationem ex cauſa Fidei? Idem dicendum eſt de fautoribus, defenſoribus, & receptatoribus Hæreticorum; ac quoquo modo Officium S. Inquiſitionis impedientibus, & recuſantibus ſe purgare.* Ex p.4. tr.7. reſ. 18. p.518.

19. *De transferentibus arma, equos, &c. in terras Infidelium, & de pœnis, quibus puniuntur, ſi animo adiuuandi Infideles, & Hæreticos in bello ad impugnandum Chriſtianos, hoc fecerint; ſecus ſi lucrandi, & negociandi cauſa hoc egerint. Et an aduerſus ſupradictos Inquiſitores poſſint procedere.* Ex part.4. tract. 7. reſ. etiam 19. ibid.

20. *De ſodomitis, & de pœna, qua ſupradicti debent puniri. Et adnotatur, quod non poſſunt Inquiſitores relaxare ſodomitas Curiæ ſæculari, niſi ſint incorrigibiles. Et an Inquiſitores habeant cognitionem nefandi criminis ex Conſtitutione Pij V. Greg. XIII. & Bulla Clem. VII. Et aliqua alia circa ſupradictos ſodomitas explanantur.* Ex p.4. tr.7. reſ. etiam 20. p.519.

21. *De fautoribus, defenſoribus, & receptatoribus Hæreticorum, &c. Et an contra tales, vt ſuſpecti de hæreſi poſſint Inquiſitores procedere? Et quomodo, & quibus pœnis puniri debent? Et inter alia, quæ circa hoc docentur, tandem quæritur, an non reuelantes Hæreticos puniendi ſunt tanquam fautores? Et an qui fauet, & recipit conſanguineos Hæreticos incidat in pœnam excommunicationis latam in Bulla Cœnæ contra fautores, & receptatores Hæreticorum?* Ex p.4. tr.7. reſ. etiam 21. ibid.

22. *De reuocantibus Confeſſiones. Et quid de teſtibus reuocantibus ſuam teſtificationem? Sed ſupereſt difficultas, an Inquiſitores ſtare debeant ſecundo dicto, etiamſi teſtis neget hæreſim in primo dicto confeſſam?* Ex p. 4. tr. 7. reſ. etiam 22. p.521.

23. *De Dogmaticis, & Hæreſiarchis; & de pœnis, quibus ſupradicti ſunt puniendi. Et an verò in pœnam ſupradictis ſit neganda Eucharistia?* Ex p.4 tr.7. reſ. etiam 23. pag.522.

24. *De hæreticis pœnitentibus, & de pœnis, quibus debent puniri. Et an in aliquo caſu veri pœnitentes, non ſint reconciliandi? Et pro praxi adducuntur octo caſus in textu huius Reſolutionis, ex Bulla Clem. VIII. Et an Hæretici, ſi pœniteant in ipſo tabulato tradendi ſint Curiæ ſæculari? Et an qui in tortura cum legitima ratihabitione confitetur delictum, ſit ab Inquiſitoribus reconciliandus?* Ex p.4. tr.7. reſ. etiam 24. ibid.

25. *De Hæreticis impœnitentibus, & de pœnis, quibus ſupradicti merentur puniri. Et explanatur, quid eſt faciendum de diminuto, qui confitetur de ſe, non tamen omnes errores?* Ex p.4. tr.7. reſ. etiam 25. p.524.

26. *De hæreticis relapſis. Et an Inquiſitores debeant illos admittere, ſi ſponte redeant, & pœnam mortis relaxare? Et an Inquiſitores poſſint damnare aliquem tanquam relapſum, qui poſt abiuratam hæreſim redditur de ſecundo lapſu vehementer ſuſpectus? Et an ſupradictis relapſis danda ſit Eucharistia? Et notatur, quod datur caſus, in quo relapſus ex miſericordia iterum reconciliatur; & quod non poſſunt Inquiſitores tradere Curiæ ſæculari relapſum, inconſulto Supremo Senatu.* Ex part. 4. tr.7. reſ. etiam 26. p.525.

27. *De Hæreticis abſentibus, & de pœnis ſupradictis ferendis. Et notatur, quod in crimine hæreſis pro abſente citato Procurator comparens admittitur, vt defenſor innocentiæ, dummodo res ſit dubia, & reus ſit tantum de hæreſi ſuſpectus. Et an Inquiſitores, ſi poſt annum contumaces compareant, debeant illos audire, etiam quoad bona reorum confiſcata? Et aliqua alia circa bona reorum, quæruntur, & notantur.* Ex p.4. tr.8. reſ. etiam 27. ibid.

28. *De Hæreticis defunctis; & quomodo contra ſupradictos debent Inquiſitores procedere; & quomodo, & quando, & in quibus caſibus & circumſtantiis eorum bona Fiſco ſint applicanda, & aliqua alia circa ſupradicta notantur.* Ex p.4. tr.7. reſ. etiam 28. p.526.

29. *De Schiſmaticis; & de pœnis contra ſupradictos imponendis agitur. Et quæritur, an ſit in iure irregularitas inflicta contra Schiſmaticos?* Ex p.4. tr.7. reſ. etiam 29. pag.527.

30. *An Inquiſitores poſſint vnire duas ſemiplenas probationes ad damnandum reum pœna ordinaria?* Ex p.4. tr.7. reſ. etiam 30. p.520.

31. *An Inquiſitores poſſint condemnare reum hæreticum ad pœnam ordinariam, ſi adſunt tamen teſtes ſingulares? Et quid, ſi teſtes de eadem hæreſi ſint concordes, ſed tamen quiſque audiuit in vario loco, & diuerſo tempore, an dicti teſtes ſufficiant ad condemnandum reum pœna ordinaria?* Ex p 4. tr.7. reſ. etiam 31. ibid.

32. *An reus hæreticus mala vita, & fama poſſit puniri ab Inquiſitoribus ex duobus tantum teſtibus conteſtibus tamen, & idoneis?* Ex p.4. tr.7. reſ. etiam 32. p.529.

33. *An*

33. *An Inquiſitores poſſint damnare reum, vt publicè abiuret de leui? Et an abiuratio de vehementi, quamuis fieri debeat publicè, & in loco publico; poſſit tamen ex rationabili cauſa fieri non publicè, ſed ſecreto? Et notatur, quod etas neceſſaria ad abiurationem in maſculis eſt* 14. *annus; & in fœminis* 12. *Et aduertitur, quod ſi ſupradicti reconcilientur ex hæreſi formali propter eorum confeſſionem, & poſtea relabuntur, ex miſericordia, conſulto Supremo Conſilio Inquiſitorum, videntur admittendi pro illa vice, non obſtante relapſu.* Ex p.4. tr.7. reſ. etiam 33. p.530.

34. *An Inquiſitores debeant punire tanquam Hæreticum facientem ritus hæreticales, ſeu proferentem verba hæreticalia, & negantem intentionem?* Ex p.4. tr.7. reſ. etiam 34. ib.

35. *An Inquiſitores poſſint ſuperueniente probatione reum abſolutum iterum examinare, & condemnare? Sed difficultas eſt, an reo in pœnam extraordinariam condemnato ob defectum probationis, ſi ſuperueniant nouæ probationes, poſſint illum Inquiſitores in pœnam ordinariam condemnare? Et an verò indicia ſuperuenientia ſint coniungenda cum indiciis, ex quibus reus prius fuerat tortus?* Ex p. 4. tr.7. reſ. etiam 35. p.531.

36. *Quænam pertinacia ſufficiat ad conſtituendum hominem hæreticum non ſolum in foro interno, ſed etiam externo? Et ſupponitur nullam eſſe hæreſim ſine pertinacia. Et an ignorantia craſſa, & ſupina excuſet ab hæreſi; & quid de affectata? Et an ſit cenſendus Hæreticus pertinax vir ſimplex admonitus ab Inquiſitoribus, vel Epiſcopo, ſi adhuc in ſuo errore perſiſtit?* Ex p.4. tr.7. reſ. etiam 36. p.532.

37. *In imponendis pœnis, quando diſcrepant Inquiſitores, & Ordinarij, quid faciendum? Et notatur, quod eſt differentia inter Inquiſitionem Romanam, & Hiſpanam, nam in Inquiſitione Romana poſtquam concorditer Epiſcopus, & Inquiſitores impoſuerunt delinquenti aliquam pœnam, poſſunt cumulatiuè eam minorare; in Hiſpania verò ex priuilegio Summi Pontificis, Supremus Inquiſitor habet poteſtatem minuendi, & relaxandi pœnas. Et an hodie Inquiſitores in depoſitione Crucis ſignata, vulgo dicta* San Benito, *minimè diſpenſare poſſint?* Ex p. 4. tr. 7. reſol. etiam 37. p.534.

38. *An Inquiſitores in imponendis pœnis teneantur ſequi vota conſultorum? Et aliqua alia quæruntur, & notantur inter conſultores, & Inquiſitores contingentia. Et in calce huius Reſolutionis alium caſum deciſum inuenies pro Conſultoribus tantum.* Ex p.4. tr.7. reſ. etiam 38. p.534.

† *Nota, quod ſupra in hoc ipſomet* tom. 5. in tract. 10. de Poteſtate, & Officio Inquiſitorum, *ſunt etiam multa difficultates pertinentes ad iſtum* tract. 12. de Pœnis delictorum, &c. *ſicut in iſto ſunt alia pertinentes ad illum. Similiter in proximo præterito tractatu, & ſupra* in tract. 9. *etiam inuenies aliquid pro iſto* tract. 12. *& quia propè ſunt præcitati tractatus in hoc ipſomet* tom. 5. *lege illos omnes, & non te pigebit.*

TRACTATVS XIII.

In quo ad pedem litteræ continentur Decreta, & Conſtitutiones recentiorum Pontificum ad Tribunal S. Officij ſpectantes, vt habentur *in fine part.* 4 *ſecundum ordinem R.P. Dianæ.*

TRACTATVS PRIMVS
DE
EXCOMMVNICATIONE,
ATQVE DE EIVS ABSOLVTIONE.

RESOLVTIO PRIMA.

An poteſtas ferendi cenſuras poſſit conſuetudine, vel præſcriptione acquiri?

Idem eſt dicendum de poteſtate abſoluendi ab excommunicatione per alium lata.

Et an hæc poteſtas poſſit acquiri circa vnam cenſuram, & non circa aliam? Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 42.

§. 1. RESPONDEO affirmatiuè de conſuetudine. Probatur ex *cap. dudum, de electione, & electi poteſtate, & cap. Romana, de ſententia excomm. in 6.* vbi idem dicitur de poteſtate abſoluendi ab excommunicatione per alium lata, ex quo deducitur argumentum à ſimili. De præſcriptione idem ſignificatur *cap. auditis, & cap. cùm olim, de præſcriptionibus*, & ratio eſt, quia iuriſdictio poteſt conſuetudine acquiri, *cap. cum contingat, de foro competenti*. Sicut conſuetudine poteſt introduci, item abrogari obligatio obtinens vim legis, & præſcriptione poſſunt mutari iura & dominia.

2. Notandum tamen, etiamſi iuriſdictio hæc dicatur acquiri præſcriptione, vel conſuetudine, verè tamen conceditur à Summo Pontifice, qui hoc ſtatuit ita fieri, vt iuriſdictiones Eccleſiaſticæ eſſent firmæ, & certæ. Et ita docet Mercerus *in 3. part. de Sacram. q. 21. dub. 3.* Gordonus *in ſumma, tom. 2. lib. 7. q. 2. c. 1. §. 4. n. 16.* & DD. communiter, qui etiã docent hanc poteſtatem poſſe acquiri circa vnam cenſuram, & non circa aliam, quia inter ipſas non eſt neceſſaria connexio, vt qui vnam efficit, poſſit & aliam ferre, neque in præſcriptionibus & conſuetudinibus locum habet, vt ius acquiſitum circa actus vnius generis extendatur ob ſimilitudinem ad alios. Ita *cap. cùm olim, de præſcript.* Abbas, qui vſum excommunicandi probauerit præſcriptione, vt etiam interdicendi & abſoluendi, defenditur à Pontifice condemnante eundem ſuper omnibus cæteris actibus, qui ad munus Epiſcopale pertinent.

RESOL. II.

An qui habet poteſtatem ferendi cenſuram poſſit ea vti in ſua cauſa?

Et notatur, quod etiam ſi nemo poteſt incidere in cenſuram à ſe ipſo latam, poſſit tamen occaſione cenſuræ à ſe lata incidere in aliam cenſuram, quam alius tulerit, v. g. communicando cum eo, quem ipſe excommunicauerit, quomodo celebrando in Eccleſia à ſe interdicta, fiet irregularis. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 52.

§. 1. RESpondeo negatiuè ex *c. inter querelas, cap. 23. q. 4.* Nemo enim permittitur eſſe iudex in propria cauſa; quod tamen intelligit Innoc. IV. *c. dilecto filio de ſent. excomm. in 6.* vbi Prælatus cenſuram fert per modum iudicij, non autem per modum defenſionis contra violentum inuaſorem, quod ex eo licere docet, quia iura omnia vim vi repellere & ſe defendere permittunt. Quo caſu etiamſi cenſura habeat rationem pœnæ, tamen primò & per ſe non infligitur, vt vindicetur delictum, ſed vt præcaueatur maius malum, quod iure impedire poſſumus. Notat quoque Abbas ad *c. cùm veniſſent, de iudiciis*, idem licere non ſolùm per modum defenſionis, ſed etiam propriè dictum iudicium exercendo, vbi cauſa eſt tam manifeſta, vt neque poſſit negari, neque indigeat examinari. Et ita docet Mercerus *in 3. part. de Sacram. q. 20. dub. 4.* vbi etiam notat, quòd etiam ſi nemo poſſit incidere in cenſuram à ſe ipſo latam, poſſit tamen occaſione cenſuræ à ſe latæ incidere in aliam cenſuram, quam alius tulerit, v. g. communicando cum eo, quem ipſe excommunicarit, incidet in excommunicationem minorem à iure latam, quomodo etiam celebrandũ in Eccleſia à ſe interdicta, fiet irregularis.

Ad elucidandam doctrinam huius Reſ. lege infr. ex Reſ. 4. §. Sed hic.

RESOL. III.

An in dubio, vtrum cenſura ſit lata, vel ferenda, cenſendum ſit tantum ferenda?

Et docetur quòd, vt teneamur vitare excommunicatum, non ſufficit dubium prudens denunciationis, ſed requiritur notitia moraliter certa dictæ denunciationis. Ex par. 4. tract. 3. Reſol. 16.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondeo cum Auila *de cenſ. 1. 2. cap. 2. dub. 2.* & Coninch. *de Sacram. diſp. 13. n. 22.* quos citat & ſequitur Hurtadu *tract. de cenſ. in communi, diffic. 5. n. 21.* vbi ſic ait: Quando verba relinquunt dubium, an contineant cenſuram latam, iudicandum eſt non continere illam, ſed tantùm ferendam, quia odia ſunt reſtringenda, ſic Hurtado, qui etiam *in diſp. 2. de excomm. diffic. 3. n. 7.* docet, quòd vt teneamur vitare excommunicatum,

Sup. hoc inf. Reſ. 125. §. Notandũ. & in aliis §§. eius not.

Digitized by Google

non ſufficit ſub um adiuc prudens denunciationis, ſed requiritur notitia moraliter certa dictæ denunciationis.

RESOL. IV.

An in cenſura ferenda, neceſſariò requiratur monitio?

Et an, quando excommunicatio fertur à prælato, non per modum iudicij, ſed per modum defenſionis, ad defendendum ius proprium, requiratur monitio?

Et an requiratur monitio ad valorem aliarum cenſurarum, vt ſuſpenſionis, interdicti, &c. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 18.

Sop. inf. in Rel. 8. §. 1. PRima opinio eſt Victoriæ *in ſum. de Sacram.* agendo *de excomm. n.* 6. Soti *in 4. diſt.* 22. *q.* 1. *art.* 2. Ledeſmæ 2. *p. q.* 23. *art.* 3. qui affirmant non quidem requiri trinam, vel binam monitionem præcedentem, vt excommunicatio ſit valida, requiri tamen neceſſariò aliquam monitionem præuiam, alioqui inutilem eſſe excommunicationis cenſuram. Probatur ex *c. Romana de ſententia excom. in* 6. vbi id videtur definitum. Probatur ſecundò ex Matth. 18. *Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi tanquam Ethnicus & publicanus*: Vbi non datur Eccleſiæ poteſtas ad excommunicandum niſi pro contumacia contra præcepta Eccleſiæ. Non datur autem contumacia niſi præcedat apta admonitio.

2. Secunda opinio eſt negans, ſcilicet non requiri monitionem ad cenſuræ eſſentiam, quam tenet gloſ. *in c. Romana, citato*, & Panorm. *in cap. ſacro. de ſententia excomm.* Felinus *in cap. cum ſit Romana, de appellationibus n.* 15. & alij iuris interpretes, quos citat Caietanus 2. 2. *q.* 69. *art.* 2. Item Cordub. *lib. de ignorantia, q.* 27. Michael de Palatio *in 4. diſt.* 18. *diſp.* 4. Almainus *de poteſtate Eccleſiæ cap.* 20. & probatur 1. *ad Corint.* 5. vbi Paulus excommunicauit inceſtuoſum pro peccato omnino præterito, nec legitur illum prius fuiſſe admonitum.

3. Hanc ſententiam prorſus tenendam eſſe puto, quia Eccleſia aliter facientem priuauit ingreſſu Eccleſiæ, & diuinis officijs per mentem: præcipit Superiori, vt talem cenſuram ſine difficultate relaxet, quod minimè eſſet pernéceſſarium, ſi valida non fuiſſet. Et ita docent Cornejo *in 3. p. tract.* 5. *de cenſ. in gen. diſp.* 4. *dub. vlt.* & Coninck *de Sacram. diſp.* 13. *dub.* 9. *n.* 78. qui reſpondent ad ſuperius pro affirmatiua ſententia adducta.

4. Notandum eſt tamen, docere Præpoſitum *in 3. par. q.* 1. *de cenſ. in genere, dub.* 12. *n.* 83. probabile eſſe non requiri monitionem ad valorem aliarum cenſurarum, vt de ſuſpenſione poteſt colligi ex *cap. tam literis, in fine, de teſtibus*, vbi fertur ſine vlla monitione. Sed de hoc vide Villalobos *in ſum. tom.* 1. *tr.* 16. *diffic.* 8. *n.* 6. vbi ſic ait: [Ha ſe de aduertir aqui grandemente que algunas veyes la ſuſpencion no ſe pone por via de cenſura, ſino por via de pena, como ſi el Obiſpo ſuſpendieſſe à vn Clerigo por vn delito, que cometio. Y en tal caſo no es propiamente cenſura, que no ſe pone para que dexe la contumacia, ſino para caſtigale del delito paſſado, y que ſe pueda poner deſta manera, lo diremos abaxo, y lo dizen comunmente los DD. y lo miſmo es del entredicho perſonal eſpecial, aũque no del general, porque eſſe ni eſtà en vſo, ni es neceſſario: y lo miſmo diremos en la dificultad ſiguiente de la deſcomunion reſpeto del ſumo Pontifice, mas no reſpeto de los demas Prelados, aunque muchos tienen lo contrario. Supueſto eſto ſe ha de dezir, que quando eſtas penas ſe ponen, no como cenſuras, ſino tan ſolamente comos penas, no es meneſter que preceda alguna amonecion, como tampoco lo es meneſter en otras penas.] Ita doctiſſimus Villalobos; cui adde Hurtadum *de cenſ. in genere, difficul.* 18. *num.* 80.

5. Sed hic nõ eſt relinquenda difficultas, an quando excommunicatio fertur à Prælato non per modum iudicij, ſed per modum defenſionis ad defendendum ius proprium, requiratur monitio? Aliqui iuris periti docent in hoc euentu non eſſe neceſſariam monitionem. Pro hac opinione aliquos refert Couarruuias infrà citandus, & eam ſequitur Vgolinus *tabula* 1. *de cenſ. lib.* 2. *cap.* 18. quia tunc excommunicatio non eſt à iudice vt iudex, ſed vt à perſona priuata defendente ſuum ius. Probatur etiam ex *cap. delicti, de ſent. excom.* Sed contrariam ſententiam docet Couarru. *in cap. Alma mater* 1. *par. ſelect.* §. 9. cum aliis Doctores & ſequitur P. Vaſqu. *dub.* 12. *cit. num.* 15. P. Suarez *diſpu.* 3. quia iura nullam talem faciunt exceptionem, & *in cap. delicti, cit.* nihil contra hoc dicitur: & hoc etiam docet Turrian. *de cenſ. lib.* 2. *diſp.* 18. *dub.* 5. Ad fulciendam doctrinam huius, §. lege ſup. doctrinam Rel. 2.

6. Non deſinam etiam hic adnotare dubium, de quo his diebus interrogatus fui, nempe, an ſi à iure decreta ſit excommunicatio, vel alia cenſura, non latæ, ſed ferendæ ſententiæ. v.g. qui tale crimen commiſerit, excommunicetur, ſuſpendatur &c. an inquam, in tali iudex contra reum conuictum poſſit procedere ad excommunicationem ei infligendam ſine alia monitione. Panormitanus *in cap. cum ſit Romana, num.* 28. *de appellat.* & affirmatiuè reſpondet Sanchez *de matrimon. tom.* 1. *lib.* 2. *diſp.* 24. *num.* 28. & Auila *part.* 2. *cap.* 5. *diſp.* 1. *dub.* 5. *concl.* 1. vbi ait: In tali caſu iudicem licitè poſſe ferre ſententiam excommunicationis ſine alia monitione, ſed melius faciet ſi præmittat vnam ſaltem monitionem. Ita Auila, qui citat Couarr. *in c. Alma mater.* 1. *par.* §. 9. *num.* 5. quibus ego addo Bonacinam *de cenſ. diſp.* 1. *queſt.* 1. *punct.* 9. *num.* 5. quia, ait ille, adeſt ſufficiens admonitio ex parte iudicis, & ſufficiens contumacia ex parte delinquentis, qui nouit prohibitionem ſub pœna cenſuræ ferendæ, quia non eſt maior ratio, cur ad ferendam ipſo facto cenſuram antea comminatoriè latam, noua requiratur admonitio diſtincta à prohibitione, non autem requiratur, dum præceptum, vel prohibitio edita eſt ſub pœna cenſuræ ipſo facto: ſeu ad hanc non requiritur noua publicatio: ergo neque ad illam. Et hanc ſententiam probabilem putat Cornejo *in 3. par. tract.* 5. *de cenſ. in gen. diſp.* 5. *dub.* 2.

7. Sed mihi contraria ſententia magis placet, quam tuetur Cornejo *loco citato* cum Hurtado *de cenſ. in com. diffic.* 8. *num.* 79. & Suarez *diſp.* 3. *ſect.* 10. *num.* 10. quod colligitur ex *cap. reprehenſibilis, de appellat.* vbi ſic habetur: Nec Prælati (niſi canonica monitione præmiſſa) ſuſpenſionis, vel excommunicationis ſententiam ferunt in ſubiectos, niſi fortè talis ſit culpa, quæ ipſo ſuo genere) id eſt, ex ſe, ſeu ipſo facto, ait gl. *ibid.*) ſuſpenſionis, vel excommunicationis pœnam inducat. Cùm igitur exceptio firmet regulam in aliis, ſequitur ad omnem omnino cenſuram, quæ non ipſo facto ſeu criminis admiſſione incurritur, ſed à iudice actualiter infligenda eſt, canonicam monitionem (eamque trinam, per ſe loquendo) neceſſariò præmittendam eſſe. Ratio eſt, quia ob crimen merè præteritum, aut emendatum, neque excommunicatio, neque alia propriè dicta cenſura infligi poteſt, vt ſuprà dictum. Si autem iudex excommunicationem, aliamve cenſuram ſententiæ ferendæ exequi poſſet contra criminoſum, nulla præcedente monitione, tunc ſæpe accideret cenſuram infligi propter crimen merè præteritum, aut emendatum. Quid enim ſi reus citatus, & crimen

men confeſſus, ab eo abſiſtere velit, & Eccleſiæ ſatisfacere, profectò excommunicari non poterit, cùm potiùs tunc abſolui deberet, ſi antea excommunicationem incurriſſet, iuxt. *c. qua fronte, de appel.* Confirmatur ex eo quòd cenſura hæc actualiter non à lege feratur, ſed ad homine, ideóque legis monitio ſufficere non videatur, niſi etiam hominis monitio præcedat ſaltem ordinariè, & niſi aliud cauſæ grauitas, ſeu neceſſitas requirat. Ergo, &c.

8. Aduertendũ eſt tamen, quòd etiam ſtando in prima opinione iudex talem reum non poterit excommunicare ſine citatione, dando ei terminum ad allegandum pro ſe. Ita Soto *d. 22. quæſt. 2. ar. 2. in 2. concl.* quòd adeò verum eſt, vt etiam quando lex excommunicat ipſo facto, non poſſit iudex declarare excommunicatum tranſgreſſorem ſine citatione, vt docet Philip. Decius *cap. peruenit el. 1. de appellat.* Nauarr. *cap. 27. num. 10. & lib. 5. conſ. cit. de ſent. excom. conſ. 20. num. 4.* & alij multi, quos refert & & ſequitur Couar. *num. cit. circa finem*, niſi delictum eſſet notorium, pro qua limitatione facit quod tradit ipſe Couarr. *ibid. num. 6. verſ. & hæc quidem.* Eamdem ponit Nauar. *conſ. cit.* & adeò verum eſt requiri citationem ad declarandum tranſgreſſorem incurriſſe excommunicationem iuris ipſo facto impoſitam, vt ſi aliter fiat, declaratio ſit nulla. Ita tenent multi Doctores quos refert & ſequitur Couarr. *ibid. num. 5.* & Nauarr. *conſil. citato.* Et hæc omnia docet Auila *vbi ſuprà concl. 2.* cui adde Bonacinam in editione nouiſſima *loco citato.*

Sup. hoc inf. in Reſ. 6.

RESOL. V.

An cenſura ſine trina monitione non ſolum ſit illicita, ſed inualida?

Et in textu huius Reſolutionis multa diſcutiuntur pro firmanda doctrina ſupra dicta quæſtionis. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 19.

§. 1. RESpondeo negatiuè. Vnde quamuis iudex peccet excommunicando in caſibus non permiſſis ſine trina monitione, aut vna pro trina, nihilominus cenſura ita lata valida eſt, dummodo aliqua monitio etiam ſimplex præceſſerit. Et ratio eſt, quia hæc trina monitio non eſt inducta à iure, vt quid ſubſtantiale pertinens ad eſſentiam cenſuræ, ſed ſolùm vt quid accidentale pertinens ad ſolemnitatem, vt facile colligitur ex *cap. ſacro, de ſent. excom.* vbi ſupponitur excommunicationem latam ſine trina monitione poſſe eſſe iuſtam, quamuis iudex eam ferens ſit dignus pœna, ſed non poſſet eſſe iuſta, ſi eſſet nulla & inualida. ergo, & nota quòd *in cap. Romana, de ſent. excom. in 6.* cenſuræ ſine competenti monitione latæ dicuntur iniuſtæ, non obſtante quòd *in cap. ſacro, de ſent. excom.* dicantur iuſtæ, quia ſunt iniquè datæ, & contra legem, quæ præcipit ferendas eſſe præmiſſa canonica monitione; cum quo tamen ſtat quòd poſſint interdum non eſſe contra iuſtitiam commutatiuam, vel diſtributiuam, & ex hac parte poſſunt appellari iuſtæ, vt vocantur in dicto *cap. ſacro.*

Sup. hoc inf. in Reſ. 8.

2. Notandum eſt tamen hîc primò, quòd vnaquæque harum trium monitionum aliquo dierum interuallo fieri debet, niſi periculum ſit in mora, vel aliqua iuſta cauſa arbitrio iudicis penſanda. Secundò neceſſitate vrgente poſſe licitè trinam monitionem, aut vnam pro trina omitti, vt in caſu, quo Clericus ſubitò à iudice ſeculari ad vltimum ſupplicium deferretur, & iam non executio inſtaret, poſſet tunc & deberet talis iudex ab Epiſcopo excommunicari ipſo facto ſine præuia monitione trina, aut quod tribus æquiualeat propter triá temporis interualla deſignata, quia ſi hæc expectanda forent, interim Clericus interficeretur, & irrideretur Eccleſiaſtica poteſtas; quod intelligendum eſt, modò pars aliqua futuri temporis etiam deſignata, quæ ſaltem ad deliberandum ſufficiat, iudici ſeculari concedatur. Tertiò dictæ monitiones debent fieri coram perſonis idoneis, ad teſtificandum ſi opus fuerit. Quartò debent fieri in propria perſona eius, qui eſt cenſura ligandus; licet hoc in aliquibus caſibus non ſit neceſſarium. Et de his omnibus ſupradictis vide Fabrum de *cenſ. in 4. ſent. diſt. 25. qu. 1. diſp. 4. cap. 2. num. 75.* Bonacinam *de cenſ. diſp. 1. qu. 1. punct. 9. num. 6.* Cornejo *in 3. par. tr. 5. de cenſ. in genere, diſput. 5. dub. 2. per totum.* Villabos *in ſumm. tom. 1. tr. 16. diffic. 7. per totam.* Hurtado *de cenſ. in comm. diffic. 19. & 20.* Conink *de Sacram. diſput. 13. dub. 9. n. 79.* Auilam *de cenſ. par. 2. cap. 5. diſp. 1. dub. 7. & ſequ.*

Sup. hoc quarto in Reſ. ſeq. §. 2. à lin. 4.

3. Notandum eſt tamen hîc contra Sayrum *de cenſ. lib. 1. cap. 12. num. 23.* malè citantem pro ſe, Couarr. & Hugolinum, ſine monitionibus cenſuram ferri non poſſe, etiam ſi ante monitiones conſtet de contumacia rei, vt ſi publicè aſſeuerauerit cum iuramento ſe monitionibus non pariturum. Ita Suarez *de cenſ. diſp. 3. ſect. 10. num. 8.* & Cornejo *vbi ſuprà.* vbi etiam notat non poſſe ſubditum cedere iuri monitionis canonicæ, ita vt non præuiá trina monitione ligari poſſit per cenſuram.

RESOL. VI.

An Declaratoria incurſionis in cenſuras latas contra N. ſit valida?

Et multa adducuntur pro defectu citationis in prædicto caſu.

Et infertur, quod ab incurſione cenſurarum excuſat ignorantia mortaliter vincibilis; & in aliquibus caſibus ignorantia etiam craſſa, & ſupina, dummodo non ſit affectata.

Et docetur ignorantiam probari poſſe per iuramentum; ſed ſi iurari quis recuſat, debet haberi pro excommunicato, &c.

Et aſſeritur Clericos, & Beneficiarios non amittere priuilegium fori, etiam ſi ſe immiſceant enormibus, & incidant in habitu laicali, niſi prius ter moneantur, & præcedat declaratoria iudicis Eccleſiaſtici.

Et multa alia pro firmanda doctrina prædictarum quæſtionum adducuntur, & tota doctrina eſt valde notanda. Ex part. 10. tract. 12. & Miſc. 2. Reſol. 4.

§. 1. SVppoſita veritate facti in ſcripturis impreſſis exhibita, aſſero primò, Declaratoriá incurſionis alicuius cenſuræ à iure latæ ſine præuia citatione eſſe nullam. Ita Cornejo *in 3. par. D. Thomæ. tom. 2. tract. 5. de Cenſ. in gen. diſ. 5. dub. 2. quæſt. 6.* Auila *de Cenſ. par. 2. cap. 5. diſp. 1. dub. 3. concl. 2.* & alij Iuriſconſulti, & Canoniſtæ, quos ad ſacietatem adducit Chartarius, *in deciſ. Crimin. 61. num. 22.* aſſero ſecundo, in declaratoria excommunicationis, illegitimas minimè producere effectum; nec conſtituere reum in mora, tanquam nullas *ex cap. Gratum de offic. deleg. cap. Bona, de elect.* Gloſſa *in cap. de Cauſis de offic. deleg.* & Doctores *in l. 2. ff. ſi quis in ius vocetur;* & inter illos Ludouicus Meſſia *in l. Regiam Toleti par. 10. fund. 1. numero. 24.* Cabedo, *par. 2. deciſ. 15. num. 13.* Carleualius *de Iudiciis, diſp. 2. quæſt. 7. ſect. 3. num. 879.* Giurba, *conſ. 48. num. 45.* Daciel de Nobilibus *in Select. contr. Sacri & ciuilis iuris, diſp. 1. num. 32.* Io. Zangerus *tract. de exceptionibus par. 2.* cap. 3.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 4. §. vlt. à lin. 5.

cap. 3. num. 35. Matthæus de Afflictis, *dec. 369. num. 16.*

2. His poſitis, reſpondeo, declaratoriam cenſurarum contra N. fuiſſe nullam, ex defectu citationis inualidæ. Probatur, quia id cauſa graui non ſufficit citatio ad domum, ſed debet fieri perſonaliter ex *lib. Ignorare Cod. de Reſtitut. in integr.* & docent Innocentius communiter receptus *in cap. fin. de eo, qui mittitur in poſſeſſ.* Felinus *in cap. Cum ſit Romana, num. 13. de appel.* Couarr. *in cap. Alma. Mater. par. 1. §. 9. num. 4.* Guttierrez *in Can. QQ. lib. 2. cap. 16. num. 15.* Menoch. *de arbitr. Cent. 6. caſu. 541. num. 4.* quibus adde omninò videndum Gratianum *in diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 531. num. 67.* &, in ſpecie loquens de excommunicatione aſſerit Salgadus, *de retem. Bull. par. 2. cap. 24. num. 12* debere ad excommunicationem præcedere citationem perſonalem.

Sup. hoc in Rel. præterita §. poſt medium, à verſ. Quarto.

3. Nec obſtat dicere, quod ſufficit citatio facta dum ſolitæ habitationis; ſi perſonaliter reus non inuenitur, hoc referente Nuntio ex pluribus Doctoribus firmat Marius Antoninus, *var. lib. 1. reſol. 58. num. 16.* & Ciarlinius *Rer. quotid. tom. 2. cap. 148. num. 8. & ſeqq.* Non inquam hæc obſtat, nam talis doctrina procedit, vt obſeruat Sperellus, *tom. 1. dec. 48. num. 34.* Narbona *in Recepil. lib. 2. tit. 4. l. 60.* Gloſſa vnic. *numero 7. ex cap. Quoniam, §. Porrò, vt lite non conteſtata, lib. 6.* & tradit Gloſſa *in cap. ſi Capitulo ver. factam, de conceſſ. prabend. in 6.* & alij communiter, quanto reus doloſè ſe abſcondit, ne perſonaliter citetur: tunc enim citatio ad domum ſufficit, ac ſi eſſet perſonalis. Et ideo indiuidualiter pro caſu noſtro ſic aſſerit Marcellus Vulpe *in Praxi Iudiciali, cap. 1. num. 48.* Notandum eſt, quod nullo modo excommunicari poteſt is, qui fuit citatus domi; ſed eſt citandus perſonaliter niſi antea probetur ad eius notitiam citationem peruenisſe: aliàs ſententia excommunicationis non valeret, niſi excommunicandus dolo latitaret, vel ſubterfugeret citationem perſonalem. Ita ille. Ergo cùm in caſu noſtro N. doloſè non latitaret, ſed iuſſu ſuperiorum cauſa muneris publici abſens eſſet, vt Regius Fiſcus proteſtauit, & petiit terminum competentem, vt dictus N. veniret ad ſe defendendum; ſequitur neceſſariò, quod citatio facta in eius domo nullius valoris fuit, nam perſonaliter in re tam graui, vt probatum eſt ſupra, facienda erat, vt de facto fieri poterat, dum N. eſſet reuerſurus intra terminum conſtituendum à Reuerendiſſimo Domino vicario, vt Regius Fiſcus poſcebat.

4. Confirmatur ſupradicta ſententia pro caſu noſtro indiuidualiter ex notabili, & celebri Gloſſa *in Clem. 1. de pœnis verb. Quam citò commodè poteris:* vbi determinat, non debere Iudicem quemquam declarare excommunicatum; niſi prius eo vocato, viderit illum eſſe moroſum præmiſſa ſuper hoc ſummaria cognitione. Ita Gloſſa. Sed in noſtro caſu N. erat abſens, & nihil ſcire poterat de citatione facta in eius domo, cuius copiam ſatellites neque domi reliquerunt, imo quæſiti præbere noluerunt & tamen vt notat Regens de Vico *in Pragmat. Regni Sardiniæ, tom. 1. tit. 9. cap. 9. num. 16.* & Puteus, *deciſ. 9. de dolo, & contumacia*: copia citationis eſt Parti tradenda: quod cùm non fuerit executum, citationem omnino nullam eſſe dici poteſt, & citatum non eſſe contumacem, vt ex Textu *in cap. Cùm in iure, de Offic. deleg. cap. præterea de dilat.* & in *lege Prohibitum Codic. de iure Fiſci, lib. 10.* & in Clem. *Cauſam de electione in fine*, & in *cap. 1. 7. quaſt. 2. de confirmatione vtili, vel inutili cap. penult.* & tradunt Specul. *in tit. de Citation. ſub num. 27.* latè Roman. *conſ. 336. num. 7. & ſeqq.* vbi Add. Angel. *conſ. 8. ſub numero 2. verſ. 2. quia*, Ancharan. *in Clement. 1. de Iudic. col. 2. verſ. Et ideo clarius.* Vant. *de nullit. ex defect. citat. num. 31. & 47.* Maranta *de ordine Iudic. par. 6. 1. membro Iudic. num. 75.* Gayl. *pract. lib. 1. cap. 48. num. 7.* Afin. *in praxi, §. 5. cap. 2. num. 30.* quibus omnibus adde Danielem de nobilibus *in controuerſ. Selectis iuris Sacri, & Ciuilis, diſput. 1. num. 28.* Itaque ex his omnibus apparet apertiſſimè Reuerendiſſimum D. Vicarium in tali caſu non potuiſſe illum vt vult Gloſſa, tanquam moroſum habere N. atque inualidè ad declaratoriam cenſurarum proceſſiſſe, dicendum eſt: quia allegata eius abſentia à Fiſco Regio, ſaltem debebat terminum competentem præbere, vt poſtea latus fuit; etſi intra illum non compareret, tunc tanquam moroſum vt ait Gloſſa poterat illum in cenſuras incidiſſe, declarare,

5. Nec ſupradictis obſtat aſſerere, quod delictum N. erat notorium; & quando delictum cui de iure annexa eſt excommunicatio, notorium eſt, citatio nulla requiritur, vt tenet Abbas *in cap. Reprehenſibilis de appellat. num 8.* Bouius *Reſpond. ad conſiderationes Pauli Seruita, part. 6. folio 105.* Fagnatius *in defenſ. cenſur. Pauli V. fol. 133.* Theologi Religionis Seruorum *in eadem materia, cap. 12. folio 281.* Ioannes Beltranus Gueuarra *in Propugnaculo Eccleſiaſticæ libertatis; part. 2. §. 3. aſſert. 2. num. 48.* Auila *de cenſur. part. 2. cap. 5. diſ. 1. dub. 5. concluſ. 2.* Garcias *in Polit. Regular. tom. 1. tractat. 8. difficul. 3. dub. 2. punct. 2. num. 4.* Suarez *de cenſur. diſput. 3. ſect. 15. numero 20.* Alterius *lib 3. diſp. 5. cap. 3. verſic. 3. dub. 9.* Gayl. *Practicar. obſeruat, lib. 1. obſeruat. 67. numero 9.* Maynardus *de Priuileg. Eccleſiaſt. parte 2. articulo 25. numero 17.* Layman *libro 1. tract. 5. par. 1. cap. 5. numero 6.* & alij penes ipſos, vnde Andreas Magerus *in tract. de Aduocatia Armata, cap. 8. numero 176.* ex multis firmat, quod in notoriis ſolemnitas iuris relaxatur.

6. Reſpondeo, enim ſententiam horũ Doctorum procedere quando cum facto notorio ſimul notorium eſt, factum illud nullam habere excuſationem; nec Reus aliquid allegare poſſet, & ita docet Ioannes Solorzanus *de Indiarum iure tomo 2. lib. 2. cap. 27. numero 88.* necnon heu quondam noſter Ioannes Baptiſta Larrea *in allegat. fiſcal. tom. 1. allegat. 5. num. 6. in fin.* quibus adde Petrum Antonium de Petra *de Poteſt. Principum, capite 27. numero 28.* qui citat Gloſſam, Abbatem, Curtium & alios. Vnde loquens in materia cenſurarum, Genuenſis in Praxi *Archiep. capite 23. numero 6.* dicit quod ſecundum communem Doctorum opinionem declaratio excommunicationis debet fieri parte citata ad dicendum cauſam, quare non debeat declarari excommunicata; idque limitat procedere in exceſſu notorio, dummodo certum ſit, non poſſe competere aliquam iuſtam excuſationem: ſubiungens, ſemper eſſe tutius citare; quia multa dicuntur notoria, quæ non ſunt. Hinc Hoſtienſis *in cap. Peruenit 1. extra de appel.* concludit, quod ſi factum eſt notorium; tamen non eſt certum, quod abſenti competat, vel non competat, defenſio non poteſt fieri denunciatio excommunicationis, vel alia exequutio, ſed requiritur citatio partis, & cauſæ cognitio. Hoc etiam docuit Caſtrenſis, *lib. 2. conſ. 422. n. 2.* Panorm. *lib. 2. Conſ. 68. n. 4.* & Calder. *conſ. 171. n. 7.* vide etiam Caſpenſem *in cur. Theol. tom. 2. tract. 24. diſp. 2. ſect. 2.* Hurtadum *de excommunicat. diffi. 3. num. 9.* Fagundez *par. 1. lib. 2. cap. 3. num. 12.* Sayrum *de cenſ. lib. 2. cap. 12. num. 18.* & me citato, Franciſcum Nigrum *de ordine celebrand. Miſſas, part. 7. §. 9. n. 19.*

7. Sed audiamus Caſtrum Palaum *tom. 6. diſp. 1. punct. 5. num..* vbi ſic ait: Commiſiſti delictum, cui eſt annexa cenſura: poterit ne declarare & denunciare

nunciare

nunciare eſſe ligatum abſqoe monitione? Reſpondeo poſſe dummodo delictum publicum ſit, & notorium, debet tamen delictum notorium eſſe, vt nulla tergiuerſatione celari poſſit, aut executionem admittere; aliàs ea declaratio illicita eſſet contra ius naturæ, & iuridicum ordinem procedendi. Ita Palaus. Sed in caſu noſtro, de quo loquimur; licet eſſet notorium N. damnaſſe ad mortem dictum aſſertum Clericum Beneficiarum; tamen non erat ſimul notorium ipſum nullam executionem habere in ſui defenſionem. Ergo neceſſaria erat citatio ad declarandum in cenſuras incidiſſe ad effectum, vt ipſe ſi cauſas excuſantes in ſuam defenſionem haberet, in Iudicio poſſet illas producere; prout de facto plus dictus N. habeat per quas neceſſario erat deueniendum ad declaratoriam, vt factum fuit.

8. Et primo quia ipſe nunquam ſciuit dictum N. fuiſſe aſſertum Clericum; nec homo exterus, qui tantum per duos annos N. habitauerat, poterat, & tenebatur ſcire omnes Clericos N. Ergo ratione ignorantiæ excuſandus venerat ab incurſione cenſuræ: nam ab ipſa etiam liberat ignorantia moraliter vincibilis, & in aliquibus caſibus etiam ignorantia craſſa, & ſupina, dummodo non fuerit affectata. Et ita ex Sanchez docet Franciſcus Lugo *de Principiis moralibus, part. 2. cap. 4. quæſt. 9. numero 77.* quibus adde Leonem *de Cenſuris, Recollect. 5. n. 180.* Villabos, *tom. 1. tract. 17. diffic. 21. num. 3.* Cialinium *contr. forenſ. tom. 2. c. 55. num. 9.* Caſtrum Palaum *tom. 1. tract. 2. diſp. 1. punct. 18. n. 2.* & omninò videndum Merollam *in Theolog. mor. tom. 1. c. 2. diſp. 1. dub. 16. num. 22. cum ſeqq.*

Sup. hoc inf. in Reſ. 33. 34. & 35. §. Et eandem. à lin. 8. Ex §. vlt. ad medium, & in Reſ. 61. §. vlt. & inf. in tr. 2. Reſ. 25. in §. 2. & inferius in tr. 8. Reſ. 6. & in tom. 6. tr. 1. Reſ. 38. & in tom. 7. tr. 1. Reſ. 19. §. 1. ſignàter. §. vlt. & in Reſ. 232. §. 1. ad med.

9. Confirmatur hæc doctrina variis exemplis, quæ videre poteris penes illuſtriſſimum Præſidem Couarruuiam *in capite Alma mater. par. 1. §. 10. num. 13.* Chartarium *deciſ. Crim. 56. num. 29. & ſeqq.* Et ideo pro re noſtra dicendum eſt; ſi quis Clericum incedentem in habitu laicali, & ſine tonſura, comamve nutrientem percuſſerit, ignorans eum eſſe Clericum; probabilis eſt ignorantia; quia talis quis præſumitur, in quali habitu reperitur: nec ille percuſſor in ſententiam excommunicationis incurrit. Sic tenent Gloſſa, & Turrecremata *in cap. ſi quis ſuadente 17. quæſtione 4.* Angelus *verb. Excommunicatio 5. caſ. 1. num. 25.* Tabiena *eodem verb. Excommunicatio 5. caſ. 1. num. 21.* Silueſter *eodem verb. Excommunicatio 6. num. 6.* Leo *de Cenſ. Recollect. 5. num. 178.* Sayrus *de Cenſuris lib. 3. cap. 27. numero 2.* Itaque ex his omnibus ſequitur, neceſſario N. cùm ignoraſſet aſſertum Clericum N. minimè in Cenſuras prætenſas incidiſſe. Et talem ignorantiam probari poſſe per eius iuramentum, docet *cap. Paſtoralis de except. cap. ſi verò il. 2. de ſent. Excom.* Abbas *in cap. cognoſcentes n. 9. de Conſtit.* vbi Felinus, Abbas *conſ. 9. num. 48.* vbi, quod ſic etiam probatur error; Menochius *conſ. 389. ſub num. 21. lib. 4.* Burſatus *conſ. 181. num. 52. lib. 2.* Gabriel *conſ. 52. num. 17. lib. 1.* latè Maſcardus *de probat. concl. 881. num. 1. & ſequentibus.* Gratianus *conſ. 152. num. 14. 15. lib. 2.* Seraphinus *de priuileg. iuram. priuil. 4. numero 1. & ſeqq. & priuil. 9.* Oſaſcus *deciſ. Pedemont. 71. num. 25. & deciſ. 101. num. 23.* Azorios *Inſtit. moral. lib. 1. cap. 16. quæſt. 2.* Alterius *de Excomm. Bulla. diſp. 10. lib. 5. cap. 4. fol. 579. col. 1. circa finem.* Bonacina *de pecc. diſput. 2. quæſt. 8. punct. 3. num. 13.* Graffius *deciſ. aur. par. 2. lib. 2. cap. 9. numero 20. & 26.* qoibus adde Gaballum *Reſol. Crim. caſ. 199. numero 26.* Viuium *dec. 305. num. 21.* Nouarium *in Pragmaticas Regni Neapolitani, tit. de monetis, Prag. 2. collect. 5. num. 11.* Danielem de Nobilibus *in Selectis diſputationibus Iuris Sacri, & Ciuilis diſp. 17. num. 84.* & Laurentium de Portell. *in Reſponſ. Regul. tom. 1. cap. 27. num. 3.* Qui etiam ait, quod ſtante dubio, ſtabitur iuramento illius; & quod etiam præſumptio iuris eliditur per iuramentum in contrarium, vt habetur *in cap. In tua de eo, qui in matrim. accuſ. poteſt*, & Gloſſa *ibidem in fine Caſus.* Quod etiam nouiſſimè docui, *in part. 9. tract. 4. reſolutione 42.* & docent Leo *de Cenſ. Recollect. 5. num. 105.* aſſerens ignorantiam in foro externo probari iuramento. Quod apertiſſimè patet *ex c. Si verò 2. de ſent. Excommun.* ibi, vel ſi hoc dubium fuerit, (intellige, apud forum externum) propria mano dumtaxat præſtiterit iuramentum, quod eum eſſe clericum, ignoraſſet; vbi Gloſſ. *ver. Propria manu*, ſubdit, ſoli Sacramento creditur, quando de Conſcientia alicuius dubitatur, vel quæritur. Si autem iurare recuſabit, debet haberi pro Excommunicato, vt ibi *in eodem Texu* ſubdit ſummus Pontifex. Vbi Gloſſa *verb. noluerit.* Subdit: Hoc ipſo, quod iurare non vult, præſumptio eſt contra eum: in tantum, quod tanquam Excommunicatus vitabitur. Quæ omnia caſum noſtrum in terminis declaraſſe patet: Nam N. non ſolùm non recuſat iurare, ſed ſe exhibet ignorantiam ſuam circa Clericatum dicti rei N. ſolemni, & ſacroſancto iuramento firmare. Ergo.

Quæ hic eſt infra in tr. 2. Reſ. 25. in §. vlt. ad lin. 9. & melius in tom. 7. tr. 1. Reſ. 19. §. 1. & ſeqq. & in Reſ. 232. §. vlt. poſt medium, à verſ. quod ignorantia.

10. Secundò N. inuenit dictũ N. aſſertum Clericũ Beneficiatum in habitu laicali cum armis rotatis breuibus, & oblongis, ſine vllo veſtigio Clericatus: & talis habendus, & reputandus eſt quis, quali in ſtatu fuit repertus; vt in ſpecie tradunt Alexander *Conſ. 409. num. 9. lib. 6.* Decianus *lib. 4. cap. 9. num. 100.* Vincentius de Franchiſ. *deciſ. 189. numero 6. part. 1.* Menochius omninò videndus, *tom. 10. conſ. 912. num. 4. & ſeqq. & tract. de præſumpt. lib. 6. præſump. 76. num. 17. cum ſeqq.* & adeſt Textus expreſſus *in cap. ſi Iudex Laicus, de ſent. Excomm. in 6.* vbi ſic habetur: Iuſtum eſt enim, vt ipſe talis, qualem geſtaret habitum, (quouſque appareat aliud) præſumatur; & qualis is eſſe, cuius fert habitum, comprobatur. Ita ibi Pontifex facit commune axioma, quod Clericatus non præſumitur: vt notat Innocentius *in cap. ſuper his num. 10. in fine de accuſat.* & docet Boërius *deciſ. 171. num. 15.* Aymon Crauetta *conſ. 93. num. 1.* & alij. Imo vnuſquiſque præſumitur laicus, & etiam in dubio; vt tradit Decius *conſ. 152. num. 6.* cum aliis. His omnibus adde, quod dictus N. poſtquam captus fuit in habitu laicali, modo quo ſupra dictum eſt, cùm poſtea in iudicium vocaretur, nunquam proteſtauit, ſe eſſe Clericum; nec vnquam poſtulauit Declaratoriam fori. Ergo damnando illum N. ad mortem, nullam incurriſſe Cenſuram dicendum eſt; cùm nunquam de eius prætenſo Clericatu, nec leue quidem veſtigium habuerit, ſed ſemper inuincibiliter ignorauerit.

11. Tertiò licet *ex c. In audienda, cap. Contingit de ſent. excommunic. cap. fin. de vita, & honeſt. Clericor. & cap. 1. eod. tit. in 6.* aſſerant aliqui Doctores, Clericos, & Beneficiarios non amittere priuilegium fori, etiamſi ſe miſceant enormibus, & incedant in habitu laicali, niſi prius ter moneantur, & præcedat declaratio Iudicis Eccleſiaſtici, & ita ſentiunt Pereira *de manu Regia, part. 2. cap. 26. num. 12.* Ceuallos *de cognit. per viam violen. par. 2. queſt. 175. per totam*, Torreblanca *in Pract. iur. Eccleſ. lib. 15. cap. 4. num. 52.* Auguſtinus *de Legibus, lib. 1. contrau. 15. num. 18. & ſeqq.* Dicaſtillus *de Iuſt. lib. 2. tractat. 1. diſp. 4. dub. 19. num. 353.* Garzias, *in Summa Theol. moral tract. 1. diffic. 3. dub. 2. punct. 2. num. 17.* Caſtrus Palaus, *tom. 2. tract. 12. diſput. vnica punct. 6. num. 5.* Squillante *de Priuileg. Cler. cap. 7. num. 32.* Suarez *contra Regem Angliæ, lib. 4. cap. 27. num. 23. & ſeqq.* quibus adde alios 30. Doctores, quos citat, & ſequitur Cartharius

Quæ nunc eſt in tom.9. tr.2.Reſ.162 §.4 in fin & latè ibi in Reſ.109.& in cæteris aliis eius primæ, & ſecundæ minor.

rius *deciſ. Crimin.58. num.10. & ſeqq.* cum aliis à me *part.1.tract.2.reſol.129.*citatis. Attamen, his non obſtantibus, contrariam ſententiam docent 30. Doctores, quos Marius Cutellius *de Immun. Eccleſ. lib.2. quæſt.24. num.4,* citat, & ſequitur, ante illum adduxerat Bobadilla *in Politica, lib.2.cap.18. num.95. in Gloſſa.l. B.* Probatur hæc opinio ex *cap. Perpendimus ſent. excommunicat. ex cap.1. de Apoſtatis, & ex cap. ex parte, qui eſt 25. in ordine de Priu.* & ego vbi ſupra pro hac ſententia cito præſtantiſſimos Theologos, nempe Molinam & Reginaldorā ex Societate, Cociolanum Cappucinum, & ex Prædicatorum Familia doctiſſimum Syluestrum, cuius verba mirifice faciunt pro N. Sic itaque aſſerit, *verb. excommunicatio 6. num.7.* Ego dico, quod prima opinio idest, Io. And. eſt verior, quia in caſu *cap. Perpendimus*, Sacerdos fuit occiſus per Iudicem. Nec obſtat, quod ibi Pœnitentia imponitur, licet non incideſſet in Canonem, quia vt ibi dicit Gloſſa, *eſt ad cautelam.* Vnde hæc opinio eſt prædicanda, vbi iudices Eccleſiaſtici ſunt in poniendo negligentes, vel periculum in mora non patitur eos adire, vel enormitas facinorum pœnam maiorem expetit, arbitrio bonorum, quàm Eccleſia poſſit, inferre: vt quia ſunt publica, & ſcandaloſa, & reipublicæ valdè nociua. Et licet degradatio in enormibus prius regulariter requiratur; ſecus in caſu expreſſo à iure. Adde primò, quod quia ratio, quare competit priuilegium fori eſt profeſſio, vel ordo Sacer, ſecundum Panormitanum *in cap.11. de for. compet.* quantum ad hoc idem videtur iudicium de Clerico exiſtente in Sacris, & de Apoſtata à Religione; cùm æqualiter vtrique prohibeatur regreſſus ad ſeculum, quæ eſt ratio vtriuſque inſtitutionis. Adde ſecundo, quod in neutro habet locum trina monitio, vbi de incorrigibilitate conſtat euidenter; vt quia fuerunt capti & fregerunt carceres, & ſciunt Prælatos ſe inſequi & huiuſmodi. Hucuſque Syluester cuius verba videntur deſcribere indiuidualiter caſum præſentem Clerici N. qui ſecundum Syluestrum, & Doctores citatos, iam propter ſua ſcelera enormiſſima amiſerat priuilegium Fori, nec enim ipſo neceſſaria erat monitio, & Iudicis Eccleſiaſtici declaratio: ſicut etiã indiuidualiter aſſerit omnino videndus Menochius *tom.10. conſ.912.* Vnde apparet, hanc opinionem tantorum virorum authoritate fulcitam potuiſſe à Domino N. adduci in executionem, & ſui defenſionem, quod in cenſuram non incurrerit. Verùm, quicquid ſit de hac quæſtione, & difficultate, circa quam video inter ſe Doctores acerrimè digladiate; exiſtimo pro defenſione D. N. non eſſe ad illam neceſſario recurrendum, quia ipſe non damnauit ad mortem dictum N. vt Clericum, cum eius Clericatum prorſus neſciebat: Sed illum tanquam Laicum criminoſum ſibi ſubditum laqueo ſuſpendit. Et ideo neque in Cenſuram Bullæ Cœnæ, neque in Cenſuram *cap. Si quis ſuadente Diabolo.* incurriſſe dicendum eſt, & ita ego ſentio, ſaluo, &c.

RESOL. VII.

An excommunicatio ſit actus irretractabilis ſeu irreparabilis ad ornatum Concilij Tridentin. ſeſſ.13.cap.1. de reformat.

Et explanantur, quænam ſint grauia irreparabilia ex Declaratione Sacræ Congregationis, facto verbo cum Sanctiſſimo tunc Clem. VIII. à quibus ſubditus poſſit appellare à ſententia interloquutoria, & deciditur, quod ſunt excommunicatio, ſuſpenſio, interdictum, tortura, carceratio, & alia huiuſmodi, quæ contineant factum, quod infectum eſſe non poteſt. Ex part. 9. tract.8. & Miſc. 3. Reſol.21.

§.1. NEgatiuam ſententiam in vna Eldenſi cenſurarum docuerunt plures Aduocati huius Romanæ Curiæ, viri quidem docti, quos ego nominatim ſubſcriptos vidi. Idem docuit Antonius Planes Canonicus Eccleſiæ Alnenſis, *in quadam allegatione impreſſa*, quam approbarunt, & ſubſcripſerunt 30. Theologi ex Dominicana Familia, ex Societate Ieſu, ac aliarum Religionum cum doctis Fontanella, Xammar, & aliis Iuriſconſultis Barcinonenſibus. Quia per actus irretractabiles illi ſolùm intelliguntur, in quibus per reuocationem, quæ ſubſequi poteſt, non poteſt concedi teſtitutio executionem paſſo ad primæuum illum ſtatum, vt docet Alexander *in l.4. §. Condemnatum, num.10. ff. de re iudicata.* & *ibi* Iaſon. *num.24.* Sed in excommunicatione per abſolutionem plena conſequitur teſtitutio: ergo, &c.

2. Sed ego de hoc caſu interrogatus, non potui adhærere ſupradictæ ſententiæ, & illam acriter impugnaui, affirmatiuam docendo. Quæ apertè probatur: nam Concilium Tridentinum *ſeſſ.13. cap.1. de refor.* cùm determinaſſet à ſententia interloquutoria poſſe aliquem appellare, ſi contineat grauamen irreparabile, quod per definitiuam tepatari nequit; conſulta Sacra Congregatio, quænam eſſent dicta grauamina irreparabilia, facto verbo cum Sanctiſſimo tunc Clemente VIII. reſpondit eſſe torturam, excommunicationem, & carcerationem, vt patet in decreto edito Romæ die 16. Octobris, 1600. quod per extenſum apponit Plaſecius in praxi *par.2. cap.4. artic.15. num.6.* Riccius *in Praxi, tom. 1. reſol.104.* Barboſa. *in Conc. Trid. ſeſſ. 13. cap. 1. num.22.* & Doctores infra citandi, quorum verba accipe. Leandrus à Murcia *in qq. Regularib. ad c.10. Regula S. Franciſci, quæſt.6. num.10.* [Solo pueden apelar los ſubditos de la ſentencia difinitiua, y no de las interlocutorias, ſino fueſſe tal el daño, y grauamen, que ſe le ſiguieſſe dellas, que no ſe pudieſſe reparar por la apelacion de la difinitiua: aſſi lo enſeñan Peyrinus *de Religioſo ſubdito, tom.1.q.1.c.20. poſt primum dictum. §. Aduertendum tamen*, y Spathario *tract. 10. par.4. cap.1. num.2.* y ſe prueua, porque aſſi lo determino Pio IV. vniuerſalmente por la Conſtitucion, que empiça: *de ſalute gregis Dominici.* la qual refiere Cherubino en el Bulario, *tom.1. in Pio IV.* y lo ordeno tambien el Concilio Tridentino, *en la ſeſſ. 13. cap.1. de reform.* y la razon, porque la tal apelacion ſeria friuola, y ſin cauſa, pues el ſubdito apelando de la difinitiua, ſe podria reparar del grauamen; luego no puede apelar de la interlocutoria, y ſi la hiciere no ha de ſer oido. Dixe: ſino es que el grauamen no ſe pudieſſe reparar por la apelacion de la difinitiua, como ſon aquellos grauamenes, que por el miſmo caſo, que ſe los imponen à alguno, tienen luego ſu efecto, como la carcel, la deſcommunion, ſuſpenſion, entredicho, ò el tormento, de los quales es licito apelar, aunque ſe impongan por ſentencia interlocutoria.]

3. Peyrinus *de Religioſo ſubdito, tom.1, q.1. c.20.* [Grauamina autem, quæ per appellationem à definitiua ſententia reparari non poſſunt, ſunt illa, quæ eo ipſo quòd ſunt illata, ſuum ſortiuntur effectum; v.g. carcer, excommunicatio, ſuſpenſio, interdictum, tortura.]

4. Proſper de Auguſtino *in Add. ad Summ. Bull. Quaranta, verb. Archiepiſcopi authoritas, num.20. lit.K.* [Grauamen irreparabile dicitur omnis actus irretractabilis ferens ſecum executionem in inſtanti vt excommunicatio, carceratio, tortura, & alia huiuſmodi, quæ continent factum, quod infectum

eſſe

eſſe non poteſt, *l. In bello* §. *Facta, ff. de capt. & poſtlimin. reuer.* ideò illud grauamen irreparabile cenſetur. Doctores *in l. Quod iuſſit ff. de re iudic.* Diaz *reg.* 39.]

5. Lezana *in Sum. tom. 3. verb. Appellare, n. 17.* [Cùm ſententia duplex ſit, altera definitiua, altera interloquutoria, ita vt definitiua ſit, quæ fertur ſuper cauſa principali, de qua lis agitur, v. g. an Religioſus fuerit fornicator: interloquutoria vero, quæ fertur ſuper dubiis, quæ emergunt in ipſa cauſa, v. g. de teſte aliquo recipiendo, dilatione danda, &c. ideò appellatio fieri poteſt ab vtraque ſententia; ita tamen, quòd ab interloquutoria communiter non liceat, niſi contineat damnum irreparabile. Concilium Tridentinum *ſeſſ. 13. cap. 1. de reform.* & *ſeſſ. 24. cap. 20. de reform.* Hoc autem damnum irreparabile eſt, v. g. tortura, excommunicatio, ſuſpenſio, interdictum, imò etiam ex declaratione Sact. Congregationis, incarceratio.]

6. Idem etiam iiſdem verbis docet Naldus *in Summa, verb. Appellatio, num. 2.* Ciarlinius *in contr. iur. tom. 2. cap. 125. num. 68.* Zipæus *de iure Pont. lib. 2. tit. de appellat. num. 10.* & alij. Vnde ex his patet, me rectè, vt dixi, non potuiſſe in illo caſu contingenti adhærere voto illorum Doctorum aſſerentium, excommunicationem non eſſe actum irreparabilem, & irretractabilem; nec enim abſolutio poſtea à cenſura obtenta, poteſt tollere damnum ab excommunicato per illam iam incurſo, tam ingenti, vt patet, nec indiget probatione: vnde patet reſponſio ad argumentum Aduerſariorum.

7. Nota verò, quòd Sacra Cógregatio rectè appoſuit in dicto Decreto carcerationem inter grauamina irreparabilia: nam, præter Doctores citatos, ità docet etiam Nauarrus *in Rubrica de iudiciis, num. 83.* Sforza Oddus *conſ. 72. num. 37.* Syluanus *conſ. 17. num. 2. lit. t.* Caluacanus *de Brachio Regio, par. 2. num. 13.* vbi dicit, capturam afferre præiudicium irreparabile, ſiue quoad honorem, ſiue quoad ſcandala. Idem docet Genuenſis *in Praxi, cap. mihi 70. num. 12.* Marcellus Vulpe et am *in Praxi, cap. 21. num. 10.* & alij penes ipſos: quibus adde Henricum Boerum (vtinam pius eſſet Author) *Diſputationum de vniuerſo Iure, tom. 2. Claſſ. 6. diſp. 34. num. 20.* quia, præter alias rationes, licèt carceratio poſſit per liberationem de futuro reparari, & reuocari; non tamen poteſt reuocari de præterito reſpectu præiudicij ignominiæ, damnorum corporis, &c. ſicut diximus de abſolutione ab excommunicatione. Hæc adnotare volui: quia quando caſus ſupradictus hic Romæ agitabatur, viſum eſt aliquibus nimis durum, carcerationem à Sacra Congregatione appoſitam eſſe inter grauamina irreparabilia: ſed meritò hoc factum fuit; vt patet ex *ſuperius* dictis: vnde rectè, & ſapienter, vt ſemper ſolent, Patres purpurati ſic decreuerunt.

RESOL. VIII.

An ad valorem cenſuræ requiratur contumacia reſpectu Eccleſiæ comminantis ſub cenſura?

Et ſupponitur cenſuram, ſuſpenſionem, & interdictum non poſſe validè ferri, ac proinde non incurri niſi ob peccatum exterius inobedientiæ, & contumaciæ reſpectu Eccleſiæ.

Et notatur, quod tripliciter contingit aliquem eſſe contumacem. Ex part. 5. tract. 9. Reſ. 55.

§. 1. Certum eſt cenſuram non poſſe validè ferri, ac proinde nec incurri, niſi ob peccatum exterius inobedientiæ, ſeu contumaciæ reſpectu Eccleſiæ. Vnde contra Caiet. *in 2. 2. q. 69. art. 2.* Almaynum *de poteſt. Eccleſiæ, cap. 10.* & Cordubam *in qq. Theol. lib. 2. quæſt. 27.* Ad ſecundum dicendum eſt excommunicationem maiorem, ſuſpenſionem & interdictum non poſſe validè ferri ob peccatum exterius præteritum factum abſque inobedientia, ſeu contumacia reſpectu Eccleſiæ, ſeu miniſtrorum eius, id eſt, quando non præceſſit aliqua iuridica monitio, ſeu prohibitio, qua monuerint opus illud peccaminoſum non eſſe faciendum.

Super hoc ſuprà lege doctrinam Reſ. 4. & ſignanter 5.

2. Sed difficultas eſt ad valorem cenſuræ, an prærequiratur contumacia reſpectu Eccleſiæ comminantis ſub cenſura: & affirmatiuam ſententiam docet Auila *p. 2. cap. 5. diſp. 1. dub. 6. concl. 6.* vbi ſic ait: Dixi ſub comminatione excommunicationis, quia nulla ſufficiet contumacia, quæ non ſit contra mandatum ſub excommunicatione, quidquid videatur ſentire Couarru. *ſupr. n. 6. verſ. Et hæc quidem,* nam *c. ſacro, & c. contingit §. 2. de ſent. excom.* requirunt monitionem continentem pœnam excommunicationis.

3. Notandum tamen eſt quòd tripliciter contingit aliquem eſſe contumacem? Primò modo, quando vocatus à iudice Eccleſiaſtico ſub excommunicationis pœna non comparet. Secundò quando licèt compareat, diſcedit tamen ante licentiam, vel ſententiam iudicis. Tertiò, quando licèt compareat & perſeueret vſque ad ſententiam iudicis, tamen poſtea non vult parere ſententiæ. Hic triplex modus contumaciæ ponitur *in canone certum eſt. 11. q. 3.* Ita Auila.

4. Sed ſententiam Couarr. tenet Hurtad. *de cenſuris in comm. diffic. 12. n. 15.* quia abſque fundamento aliquo talis comminatio requiritur, etenim quamuis ea comminatio non fiat ab Eccleſia, qui ei non obedit, verè dicitur contumax in Eccleſiam, & eam non audire, quod ſufficit vt cenſura puniatur. Dicendum eſt igitur vtramque ſententiam probabilem eſſe; ſed ego adhæreo affirmatiuæ tanquam probabiliori, & ideo contra Hurtado dicendum eſt cum Soto *in 4. diſt. 22. q. 1. art. 2. concl. 3.* Molin. *tract. 5. de Inſt. diſp. 71. n. 9.* Suar. *tom. 5. in 3. p. diſp. 4. ſect. 5. n. 6.* Sanchez *lib. 9. de matrim. diſp. 32. num. 13.* Graff. *p. 1. deciſ. lib. 4. c. 9. num. 14.* Henriq. *lib. 13. de excom. cap. 17. num...* Sayro *de cenſ. lib. 1. cap. 9. n. 25.* Vgolin. *eod. tract. tab. 1. cap. 9. §. 5.* Auila *p. 2. c. 5. diſp. 1. dub. 6.* Coninck *de Sacram. diſp. 13. dub. 9. num. 82.* ad valorem excommunicationis deſideratur, vt præcedat monitio, non quæcumque, ſed ſub pœna excommunicationis, & hoc ideo fit, vt contemptus ipſius excommunicationis, & contumacia præcedat, antequam incurratur.

RESOL. IX.

An cenſura requirat actum conſummatum?

Et ex doctrina huius quæſtionis aliqui alij caſus inferuntur, & explanantur pro praxi huius difficultatis. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 56.

§. 1. Reſpondeo affirmatiuè, vnde quando in iure fertur aliqua cenſura propter aliquod peccatum, niſi aliud exprimatur, intelligendum eſt de peccato in genere ſuo completo, & colligitur apertè ex *c. perpetuæ ſanctionis, de elect. in 6.* vbi dicitur, ſcienter indignum eligentes non incurrere iuris pœnas, niſi adeò in eo perſtiterint, quòd ex votis eorum communis electio ſubſequatur. Vbi apertè ſignificatur pœnam non incurri ob peccatum, quod non eſt omnino completum in ſuo genere, quòd, caruit effectu; & ratio eſt, quia cùm odia ſunt reſtringenda, lex imponens pœnam ſtrictè interpretanda eſt. Ita Præpoſ. *in 3. p. quæſt. 1. de cenſur. in com. dub. 6. num. 45.* Auila *p. 2. cap. 5. diſp. 3. dub. 5.* Suarez *de cenſ. diſp. 4. ſect. 3. num. 4.* Sanchez *de matrim. tom. 1. lib. 3. diſp. 2. n. 5.* Vnde ex his infertur, quòd qui conatur percutere Clericum, ſi verè non percutit, vel quia errauit, vel quia impeditus fuit vel aliter, non incurrit excommunicationem canonis

Sup. hoc inf. in Reſ. 14. §. vlt. ad med. verſ. Ex his deducitur.

ſi quis ſuadente, & qui percutit aliquem, ſi non ſequatur mors, non incurrit cenſuram, ſi lata ſit ob homicidium, quouſque mors ſequatur, & ſi non ſequitur, quamuis miraculosè impediatur, nunquam incurret; quia quamuis ante mortem actio ex parte delinquentis ſit perfecta, vt ſignificatur nomine, *homicidium*, quod actionem delinquentis, vt coniunctam cum morte, qui ſcribit ad aliquem, non incurrit cenſuram latam ob ſcribendum ad illum, quouſque ad illum perueniat ſcriptura, & qui profert hæreſim abſque conſenſu hæretico interiori, non incurrit excommunicationem latam contra hæreticos, quia non eſt perfectè hæreticus. Et ob eamdem rationem qui conſulit, aut mandat opus, cui eſt annexa cenſura, hanc non incurrit, quamuis ex conſilio, aut mandato fiat opus (niſi illa ſit etiam extenſa ad conſulentes, aut mandātes.) quia qui conſulit, aut mandat opus, non efficit illud in rigore. Imò addimus quod quando cenſura fertur ob conſiliū, aut mandatū, non incurritur, ſi non ſequitur opus, & quamuis ſequatur, non incurritur ante opus ſecutum, quando cenſura principaliter fertur ob conſilium, aut mandatum, ſtatim incurritur ante ſequutum opus; & quamuis nunquam ſequatur, vt fertur, excommunicatio *in cap.1. de homicidio in 6.* contra eos, qui mandant aliquem occidi per aſſaſſinos (quæ excommunicatio iam non habet locum, quia iam non ſunt aſſaſſini) &, vt fertur *in Clem. de pœnis, cap.1.* contra Religioſos mendicantes, qui in concionibus docent aliquid animo retrahendi populum à ſolutione decimarum; ſubintelligetamen animo exterius expreſſo. Et hæc omnia docet Coninck *de Sacram. diſp.15. dub.8. num.75. & 76.* quem ſequitur Hurtado *de cenſuris in communi, diff.13. num.58. & 59.*

RESOL. X.

An lata excommunicatio reſeruata contra perpetrantes homicidium, ſi quis propinato iam alteri veneno, confiteatur illud, incidat in cenſuram, morte ſequuta, vel in caſum reſeruatum?

Et in corpore huius Reſolutionis aliqui alij caſus à ſimili explanantur, pro praxi ſupradictæ difficultatis. Ex part.8. tract.7. & Miſc. Reſol.85.

Sup. hoc inf. in tr. 2. ex Reſ.29. lege §.2. & ſeqq. & vide eam, per tot. & non pigebit.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam videtur tenere Sanchez *de Matr. lib.9. diſp 45. num.30.* docet enim eum qui percuſſit hominem, & confeſſus eſt percuſſionem teneri poſtea mortem ſubſecutam confiteri. Idem docet Sotus *in 4. diſt.12. quæſt.1. artic.7.* Vnde ſequitur non ſatis eſſe confiteri cauſam datam pollutioni, antequam pollutio contingat, ſed eſſe confitendam pollutionem poſtea ſequutam; & ſi quis confeſſus eſt ipſam procurationem abortus ante abortum ſecutum, tenetur poſtea ipſum abortum ſecutum confiteri; hanc etiam ſententiam tenet Palaus *tom.1. tract.2. diſp.2. punct.3.* & alij.

Sup. hoc inf. lege §. Idem, huius Reſ. & Reſ. eius annot.

2. Non deſunt tamen Doctores negatiuam ſententiam tenentes; nempè ſecuto homicidio non incidere in reſeruationem, & ideò non teneri iterum confiteri; & ita docet Henriquez *lib.5. cap.5. num.5. in gloſſa litera Z.* & Fagnndez *in præcept. 2. lib. 8. cap.7. num.* 17. Probatur hæc opinio, quia nullus tenetur ſua peccata ſemel ritè confeſſa iterum confiteri. Sed in noſtro caſu Titius iam ritè fuiſſet confeſſus, & validè etiam fuiſſet abſolutus à Confeſſore, quia non habebat caſum reſeruatum ante ſecutum homicidium; ergo non tenetur illud peccatum confiteri, cùm effectus poſtea ſubſecutus naturaliter ſit ſecutus ex cauſa data, non liberè, nec voluntariè, ex eo quòd voluntas illius ſit reſciſſa per pœnitentiam, & peccatum ſit dimiſſum per ſacramentalem abſolutionem. Tum, quia, vt benè aduertit D. Th. 1. 2. *quæſt.7.* Gutierrez *lib. 2. qq. canon. cap.4. num.95. in homicidio*, quod ab homicidio quod ab homine ebrio commiſſum ſit, tres actus poſſunt conſiderari, potatio videlicet, ebrietas, & occiſio; in potationem voluntas fertur directè, in ebrietatem indirectè, in occaſionem verò nec directè, nec indirectè, cum ea merè naturaliter reſultet ex ebrietate; quando ebrius nullam habuit aduertentiam ad illam. Vnde eſt vt homo, qui confeſſus ſit peccatum ebrietatis, nullo modo teneatur confiteri homicidium ſecutum, vtpote quod naturaliter ſit ſecutum, & non voluntariè, nec peccaminosè. A pari ergo quando homicidium non eſt opus mortale, ſed naturale, nulla aderit obligatio illud confitendi. Atqui in noſtro caſu non eſt opus morale voluntatis, ſed naturale ex cauſa applicata; ergo confeſſo peccato cauſæ, non manet obligatio confitendi peccatum effectus.

Sup. hoc inf. in tract.2. ex Reſ.29. §. Confirmatur inſuper, & c.

3. Demum verò ad hoc facit, quod in ſimili habet Hurtadus *in materia excom. diff.15. num.76.* videlicet, ſi ſit lata excommunicatio contra committentes homicidium, & quis alteri propinet venenum, ſed ante illius mortem omninò efficaciter reſipiſcat, hunc non incurrere in excommunicationem.

4. Pari modo, qui literas conſcripſit ad excommunicatum vitandum & poſtquam illas nuntio conſignault, reſipiſcit, atque omni diligentia adhibita ſtudet literas recuperare, etiamſi eas recuperare non poſſit, adhuc tamen eſſe immunem ab excommunicatione minori, quæ contrahitur ob participationem cum excommunicato vitando.

5. Similiter ſi lata ſit excommunicatio contra ſcribentes ad Monialem, & ſcribens, reſipiſcat antequam epiſtola perueniat ad manus illius Monialis, cui ea fuit exarata, & faciat quantum in ſe eſt, vt illam recuperet, vel ne ad manus illius deueniat, nulla excommunicatione ligari, quia ceſſauerit omnis contumacia, quam vel actualem, vel in habitu ſaltem durantem ſupponit excommunicatio.

Sup. hoc ſup. in fine, §. 1. huius Reſ. & inf. in tr. 6. Reſ. 15. & ſi placet, lege cum aliis Reſolutius annot.

6. Pari modo propinantem venenum alicui Clerico, ſi ante mortem ſecutam reſipiſcat, non incidere in excommunicationem contentam *in cap. ſi ſuadente*, retenta ſententia, quam docet Auila *de cenſ.* quòd excommunicatio hæc per ipſam propinationem non incurratur vt pote iniurioſam ſoli naturæ, non ſtatui.

7. Idemque in ſimili diceret de procurante abortum fœtus animati, videlicet ſi poſt procurationem reſipiſcat antequam abortus ſit ſecutus, & faciat quantum poteſt vt illum impediat, ſecuta morte eum eſſe immunem ab excommunicatione lata contrà procurantes abortum fœtus animati effectui ſecuto.

8. Ergo pari modo intelligere poſſumus, ſi quis dederit cauſam homicidij vulnus lethale inſligendo, aut venenum propinando, ſi ante mortem reſipiſcat per confeſſionem, hunc morte ſecuta eſſe immunem ab omni reſeruatione, vtpote, quæ ſupponat peccatum; quod tamen fuit deletum per confeſſionem. Et hæc omnia docet etiam nouiſſimè Oliuerius Mazuchellus *tract. de caſ. reſeru. diſput.2. cap.7. q.3. diffic.3. per totam.*

9. Sed poſt hæc ſcripta inueni hanc quæſtionem etiam pertractare doctum P. Raphaëlem Aerſam *de ſacrament. Pœnitent. quæſt.10. ſect.2.* vbi poſtquam me ipſum, & alios citaſſet, ſic ait. Si homo interim non retractet; & reuocet prauam voluntatem, actum & effectum ſequentem debere aperiri in confeſſione, quia ſuo modo participat eamdem denominationē malitiæ, & coniungitur moraliter cum illa mala voluntate; vt ex D. Thoma, & aliis notauimus, & probauimos, 1. 2. *quæſt.20. ſect.2.* Et reddit peccatum reſeruationi ſubiectum, quando impoſita eſt reſeruatio ſuper tale peccatum conſummatum atque completum. Si autem per pœnitentiam retractetur illa parua voluntas, & adhuc ſequatur effectus, quia impediri non poteſt,

teſt, tunc non oportere aperiri in confeſſione; quia iam interrumpitur continuatio, & coniunctio ac velut vnitas moralis cum illa praua voluntate, vt *ibidem* notauimus. Et patet magis, quia poteſt eſſe, vt homo tunc confiteatur ſuum peccatum; ac certè poſtea ſequente effectu, non tenebitur de illo confiteri. Et idem eſt, ſi interim conteratur; ſatis enim erit confiteri de antecedenti peccato. Imò videtur etiam ſufficere ſi per attritionem, aut quocumque actum retractationis interrumpat illam coniunctionem. Et ſufficeret quoque ſi Deus ſua potentia abſoluta interim infunderet homini gratiam iuſtificantem abſque vllo actu proprio eius. Incurreret tamen homo cenſuram, vel irregularitatem impoſitam ſuper illum actum & effectum completum; quia poteſt illam incurrere ob culpam prærteritam & remiſſam, ſub tali tamen conditione actus & effectus ſequuti, vt ſuo loco de cenſuris videbimus. Et ratione cenſuræ oportebit deferre factum ad ſuperiorem, à quo obtineatur abſolutio, & relaxatio ipſius cenſuræ. Si autem ſuper tale factum eſſet impoſita pura reſeruatio peccati, tenebitur quidem homo illud confiteri legitimo miniſtro habenti facultatem abſoluendi à reſeruatis, quando, inquam nõ interceſſit retractatio. Sed interpoſita retractatione, ad id non tenebitur, ſed ſatisfaciet confitendo ſuum antecedens peccatum cuicunque Sacerdoti habenti facultatem abſoluendi à mortalibus. Quia poterat vtique ante ſequutum effectum confiteri cuicunque tali miniſtro de illo peccato: & ſequente poſtea effectu non tenebitur rurſus confiteri de ipſo effectu. Hucuſque Auerſa, qui citat Homobonum, & Bordonum. Et conſentit quidem cum Mazuchello quoad confitendum homicidium, & quoad reſeruationem, non autem quoad incurſionem cenſuræ, & irregularitatis, nam putat in has incurrere.

RESOL. XI.

An excommunicatio ferenda, obliget ad peccatum mortale?

Et ſi ſuſpenſio, interdictum & irregularitas pœnalis abſolute non proferantur, ſed ferendæ ſint, an obligent etiam ſub mortali? Ex part. 3. tract. 6. & Miſc. 2. Reſol. 76.

Alibi in tom. 6. tr. 1. Reſ. 42. ſignanter §. vlt. & in Reſ. 43. & 57. §. 2. propè finem. verſ. Y el miſmo, & Salon. & hic inf. in Reſ. ſeq. & in tom. 9. tr. 7. Reſ. 108. lege doctrinã, §. Secundo me,

§. 1. ALibi pro parte negatiua adduxi Valentiam *tom. 2. diſp. 7. quæſt. 5. punct. 7.* cui nunc addo Sotom *lect. 3. de excommunicatione, §. primò igitur.* Driedonem *lib. 1. de libertate Chriſtiana, cap. 1. paulò ante 3. propoſitionem*, quos citat, & ſequitur ex Societate Ieſu Caſtrus Palaus *in opere morali, tom. 1. tract. 3. diſp. 1. punct. 15. num. 3.* vbi ita aſſerit: Si excommunicatio ferenda eſt, tunc plures Doctores affirmant eſſe ſignum ſufficiens tranſgreſſionis ſub mortali. Et quidem ſi excommunicatio ſine vlla alia monitione, & contumacia poſſet inferri, cenſeo certiſſimum. At quia exiſtimo, cùm cenſura annexa non eſt peccato, indigere ſemper alia monitione, vt imponatur, ea de cauſa non eſt ſufficiens ſignum mortalis obligationis. Ita Caſtrus.

2. Sed tu ne recedas à ſententia exiſtimante excommunicationem ferendam, eſſe ſignum mortalis obligationis, quam ſententiam Sanchez *in ſum, tom. 2. lib. 2. cap. 4. num. 51. & ſeq.* temperat, niſi ad terrorem excommunicatio expoſita ſit, & non animo ſtatim illam, ſine vlla monitione, inferendi; & ita paſſim fieri à iudicibus Eccleſiaſticis credit; quæ omnia multum plauſibilia erunt Confeſſariis ad multos ſcrupulos tollendos.

3. Nota verò quòd ſuſpenſio, interdictum, & Irregularitas pœnalis, ſi abſolutè non proferantur, ſed ferendæ ſint, non ſunt ſignum obligationis ſub mortali. Et ita tenet Caſtrus Palaus *vbi ſuprà*, qui citat Salas *de legib. diſput. 10. ſect. 9. num. 54. & 62.* Vaſquez, Suarez, Sanchez, Azorium, & alios; licet Nauar. contrarium doceat *in man. cap. 23. num. 53.* eo quòd ſuſpenſio, interdictum, & irregularitas imponatur aliquando extra culpam.

RESOL. XII.

An aliqua præcepta, & mandata Epiſcoporum ſub pœna excommunicationis, obligent ſemper ad peccatum mortale?

Et an leges Ciuiles nunquam obligent ad pœnam ſpiritualem, quamuis contineant pœnam grauem corporalem, ſi aliunde non ſint prohibita iure naturali, aut diuino. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 21.

§. 1. DE hac quæſtione alibi à nobis actum eſt, nunc ponam tantùm ea quæ circa illam ſentit nouiſſimè Ioann. Henriq. *in compend. caſ. moral. c. 20. num. 33 & ſequ.* vbi ſic ait: [Muy grande dificuldad ay entre los Dotores, en aueriguar, ſi los mandatos, que ponen algunos Prelados, y juezes Eccleſiaſticos con pena de deſcomunion mayor ſolamente, no diziendo, ni añadiendo latæ ſententiæ, ni otra particula ſemejante, ſi ya que no ſe incurre en deſcomunion, que brantando eſtos mandatos, como ya hemos dicho, ſe obligaran à pecado mortal: y algunos Dotores afirman que ſi, porque la pena que amenara es graue, y aſſi obliga a culpa mortal. eſta opinion es de Caietano, Nauarro, y Azorio. Pero mas verdadero es, que en dos caſos ſolamente obligan eſtos mandatos à culpa mortal. vno es, quando ſe ponen ſobre materia graue, como lo dize Toledo *lib. 8. c. 19. n. 4.* y el otro es, quando muchas vezes ſe ha mandado vna miſma coſa con pena de deſcomunion mayor, y por auer auido pertinacia en la deſobediencia, ſe bueluen à poner otras vezes en eſte caſo, tanbien obligan à pecado mortal, aunque la materia ſobre que ſe puſieren, no ſea muy graue, porque como dize Thom. Sanchez *tom. 2. lib. 6. cap. 4. num. 53.* la materia que de ſuyo no es muy graue, ſe haze muy graue, quando ſe manda muchas vezes. Y aſſi aduierte Vaſqu. *1. 2. quæſt. 96. ar. 4. num. 45.* que ſon eſcuſadas de pecado mortal muchas perſonas aquien algunos Prelados, y juezes Eccleſiaſticos mandan coſas muy leues ſo pena de deſcomunion mayor. Y en la miſma facilidad con que ſe les mandan eſtas coſas con pena de deſcomunion mayor, ſe vè que los Prelados no tienen intencion de obligarlos à culpa mortal, por la qual no caſtigan à los tranſgreſſores, como a hombres que han delinquido, dando à entender con eſto, que eſtos mandatos no los ponen para ligar las conciencias con pecados, ſino para atemorizar. Ita ille qui etiam *num. 31.* addit quod de la miſma manera que los mandatos Eccleſiaſticos obligan à culpa mortal en materia graue, aſſi las leyes ciuiles, quando ſe fundan en derecho natural, o diuino, obligan tanbien à culpa mortal; pero quando las leyes ciuiles no tocan en eſtos derechos, no obligan à pena eſpiritual, aunque tengan penas corporales grauiſſimas, de manera que ſi no es, que por otra parte ſea prohibido por ley natural, o diuina, no ay culpa mortal en no guardalas, como lo dize Nauarro *cap. 23. num. 48.* aunque muchos Dotores afirmãn que todas las leyes ciuiles que ponen penas grauiſſimas, obligan en conciencia, pero la dotrina de Nauarro es muy probable.] Hæc ille, quæ ſunt valde notanda.

Alibi in Reſ. præterita, & in aliis eius not.

Sup. hoc in tom. 6. tr. 1. Reſ. 73. 74. & 75. & vide etiam alias Reſ. Earum annotationẽ.

RESOL. XIII.

An excommunicatio minor poſſit ferri pro peccato veniali?

Et

Et an peccatum veniale ſit materia ſufficiens excommunicationis minoris?

Et an ſuſpenſio, & interdictum poſſint validè ferri ob peccatum veniale?

Sed notatur, quod, ſi contingat quod præceptum Superioris ſit de re leui, vel indifferenti in ſe, & tamen ſit cauſa, & periculum inducat maioris mali; vt ſi Superior præcipiat ne quis tali hora ambulet tali loco ſub pœna excommunicationis abſolutè, quia præuidet, vel dubitat, quod aliquod graue malum ſit euenturum ſi quis tranſgrederetur hoc præceptum inobedientiæ, licet ſit de re leui in ſe, eſſet peccatum mortale, & per conſequens ille eſſet excommunicatus excommunicatione maiori. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 47.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Fab. *de cenſ. in 4. diſt. 25. q. 1. diſp. 4. c. 2. n. 51.* vbi ſic ait. Quiad iuſtam excommunicationé præter auctoritatem iuriſdictionis in excommunicante requiritur cauſa iuſta & quòd hæc eſt peccatum graue: quod non poteſt eſſe, niſi ſit mortale; veniale enim non eſt graue, ſiquidem ſtat cum gratia; veniale tamen ſi ſit graue & periculoſum inducendi aliquod malū graue, quod Prælati iudicio & diſcretioni relinquitur diſcernendum, poteſt eſſe materia excōmunicationis minoris. e. g. Aliquis delinquit aliquo peccato veniali, ſed grauiori, vt puta Regularis ambulando certis horis extra Monaſterium, non tamen ad aliquem malum finem, quia autem Superior cognoſcit hanc vagationem parere, vel poſſe parere aliquod malum, vel incommodum Religioni, poteſt præcipere illi ſub pœna excommunicationis minoris, quæ, vt diximus, eſt priuatio à perceptione Sacramentorum; vel ipſo facto incurrenda ne tali hora extra Monaſterium ambulet, hæc erit cauſa iuſta. Quod ſi tranſgrediatur, incurrit excommunicationem minorem, quia peccat per inobedientiam mortaliter licèt peccatum propter quod excommunicatio fuit impoſita, ſit peccatum veniale. Quod autem peccatum veniale ſit ſufficiens materia excommunicationis minoris, probatur, quia de facto excommunicatur excommunicatione minori, qui communicat cum excommunicato maiori excommunicatione in rebus humanis, vt qui ſalutat excommunicatum, vel cum eo loquitur de rebus humanis. At conſtat quòd ſalutare hominem excommunicatum, & cum eo loqui non eſt peccatum mortale; eſt ergo peccatum veniale, & tamen pro illo imponitur excommunicatio minor, vt patet & omnes concedunt, & infra oſtendam, & habetur expreſsè Conc. Carthag. IV. *cap. 24.* Sed hanc ſententiam Hurtado, *de cenſ. in com. diffic.* 11. *num. 42.* intelligit de excommunicatione minori, vt nunc fertur, quæ tantum fertur à iure, quam poteſt Confeſſarius peccati venialis auferre; & etiam poteſt intelligi de excommunicatione minori, ſi feratur generaliter ab homine, quia etiam poteſt à Confeſſario peccati venialis auferri. Non tamen eſt verum de excommunicatione minori, ſi ſpecialiter feratur ab homine, quia hæc tantùm poteſt à iudice in foro exteriori auferri; ac proinde tunc eſſet grauis pœna, quia eſt graue malum ex obiecto, & eſſet difficile ablatu.

Sup. his inf. in tr. 1. Reſ. 2. & in tract. 4. Reſ. 1. & in tr. 5. Reſ. 3. &c.

2. Sed an ſuſpenſio & interdictum poſſint validè ferri ob peccatum tantùm veniale? Affirmant Caiet. *ver. præcepti tranſgreſſio.* Nauar. *cap. 27. num. 165.* Henriq. & Auila, quia, vt dictum eſt, etiam excommunicatio minor poteſt ferri propter ſolum peccatum veniale & tamen eſt maior pœna, quam ſuſpenſio, & interdictum adhuc planè, & integrè, vt communiter feruntur. Verum negatiuam ſententiam docet Coninck *de Sacram. diſp. 13. dub. 8. num. 68.* Suarez *de cenſ. diſp. 4. ſect. 4.* Filliucius *tom. 1. tract. 11. cap. 1. quæſt. 8.* Hurtad. *vbi ſupra, num. 43.* vnde puto vtramque ſententiam probabilem eſſe.

3. Notandum eſt etiam hìc obiter cum Fabro *vbi ſuprà, num. 55.* quandoque contingere poſſe, vt præceptum Superioris ſit de re leui, vel indifferenti in ſe, & tamen ſit cauſa, & periculum inducat maioris mali, vt ſi Superior præcipiat, ne quis tali hora ambulet in tali loco ſub pœna excommunicationis abſolutè, quia præuidet, vel dubitat, quòd aliquod graue malum ſit euenturum, ſi quis tranſgrederetur hoc præceptum obedientiæ, licet ſit de re leui in ſe, eſſet peccatum mortale, & conſequenter ille eſſet excommunicatus excommunicatione maiori, ſed ab huiuſmodi præceptis, ex leuibus cauſis, & cum excommunicatione ſimpliciter eſt abſtinendum.

Sup. contento in hoc §. in tom. 6. tr. 1. Reſ. 58. lege doctrinam §. Itaque. & ſignanter in ſu. & in tom. 7. tr. 1. Reſ. 131. § penult. ad med. & ſeq. & in Reſ. 8. in § 2. poſt med. à verſ. Ex his.

RESOL. XIV.

An excommunicatio poſſit ferri pro peccato purè interno? Et, an ſi deſit aliqua conditio, per quam actus non dicatur perfectus, & conſummatus, vt lex requirit, nunquam incurratur excommunicatio, nec cenſura. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 48.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Adrian. *quodlib. 8. quæſt. 1. lit. G.* Medina *Compluten. Cod. de pœnit. tract. de orat. quæſt. 25.* & Corduba *in qq. Theol. lib. 4. quæſt. 13.* & ratio eſt, quia poteſtas Eccleſiæ eſt ſpiritualis, ergo poteſt præcipere & prohibere actus purè internos & ſpirituales, & inobedientes præcepto, aut prohibitioni, cenſuris punire. Et confirmatur variis exemplis, quia *in Clem. 1. de hæreticis*, excommunicantur Inquiſitores, qui in cauſa fidei, odio, vel amore aliquid omittunt & *in Clem. de ſtatu Monachorum*, excommunicatur Monachus Benedictinus, qui abſque licentia Prælati ſe confert ad Curiam Regiam animo accuſandi illum, & *in can. ſi quis diſt. 30.* deſumpto ex Concilio Gangrenſi *cap.* 18. anathematizantur, qui in die Dominica ieiunant in contemptum eiuſdem diei; & in pluribus Canonibus Conciliorum anathematizantur, qui crediderint contra id, quod in ipſis decernitur.

Sup. hoc in tom. 6. tr. 3. Reſ. 2. fere poſt tres col. à principio, verſ. Sed vt agnoſcat. & hic inf. in tr. 8. Reſ. 5. §. Notandum eſt, & in Reſ. 29. §. Et tandem. & ſeq. & infra in tr. 10. Reſ. 93. circum. in fine. verſ. Nam Hæreticus. & in tom. 2. tr. 6. Reſ. 171. §. Verum à lin. 3. & in tom. 3. 11. 1. ex doctrina Reſ. 12. per tot. & ſignanter in §. 1. ad medium, verſ. Tum, quia Eccleſia. &c. ſeq. Et ne de ſeras legere alias duas Reſ. & §§. eius annot.

2. Verùm omnino contraria ſententia tenenda eſt, quam nouiſſime docet Faber *de cenſ. in 4. ſent. diſt. 25. quæſt. 1. diſp. 4. cap. 2. num. 53.* vbi ſic aſſerit. Clarum eſt, quòd per peccatum internum non poteſt imponi excommunicatio, quia Eccleſia non iudicat de occultis, quæ eſt regula clara, ab omnibus Theologis & Canoniſtis conceſſa, & habetur ad *c. tuâ nos de ſimonia, §. 3. & c. ſicut tuis, eod. tit.* & deſumitur ex Apoſt. 1. Cor. 4. *Nolite ante tempus iudicare, quoadvſque veniat Dominus, qui illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium, & tunc laus erit vnicuique à Deo.* & ex ratione naturali eſt euidens, quia iudicium, fieri non poteſt ſine cognitione, peccata autem occulta ſunt ignota pro hac vita ſecundùm legem ordinariam, ideo Eccleſia de illis non poteſt ferre iudicium condemnando, vel abſoluendo. Hoc autem totum verum eſt de actu interno, & occulto per ſe. At loquendo de actu interno, quatenus eſt iunctus actui externo, ſcilicet quatenus eſt cauſa actus externi, ſic cadit ſub iudicio Eccleſiæ & poteſt præcipi, puniri & prohiberi. Ex his deducitur quòd ſicut delictum, propter quod imponitur excommunicatio, debet eſſe actus externus, vel iunctus externo, ita nunquam incurritur excommunicatio, nec cenſura, niſi actus ſit perfectus & conſummatus, prout lex ſtatuit, quia pœnæ ſunt reſtringendæ, non ampliandæ; vnde ſi deſit aliqua conditio, per quam actus non iudicetur perfectus, & conſummatus, vt lex requirit, nunquam incurritur excommunicatio, nec cenſura. Ita Faber, cui adde Sotum *in 4. diſt. 22. quæſt. 3. art. 3.* Vaſq. *de excom. dub. 13.* Valent. *tom. 3. diſp. 7. quæſt. 3. punct. 2.* Cornejo *in 3. p. tract. 5. de cenſ. in gen. diſp. 8.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 9.

diſp.8.dub.3. Sayr. *lib.1.cap.9.num.14.* Suar. *de cenſ.diſp.4. ſect.2.* Coninch. *de Sacr.diſp.13.dub.8.* & alios communiter. Vnde & Vaſq. rectè cum Hurtado *de cenſ.in comm. diffic.11.* docet ex dictis exemplis nullum actū interiorem contentum in illis præcipi, neque prohiberi, nec puniri ab Eccleſia, niſi verbo, aut alio ſigno exteriùs indicetur, quamuis coniungatur cum exteriori actu, ac proinde Inquiſitores non incurrere excommunicationem, quamuis ex odio, vel amore non procedant in cauſa fidei, niſi ſigno aliquo exteriori indicent omiſſionem producendi prouenire ex odio, vel amore; nec Monachum Benedictinum; quamuis adeat Curiam animo accuſandi Superiorem, niſi exterius indicet eo animo adire, nec eos, qui in contemptum diei Dominicæ ea die ieiunant, niſi indicent exterius id fieri in contemptum, nec eos, qui interiùs diſcredunt, niſi exterius indicent animum hæreticum, imò non ſufficit poſtea fateri ſe interiùs diſcredidiſſe, nec adiiſſe Curiam eo animo, necnon proceſſiſſe in cauſa fidei, ex odio, aut ex amore; quia id non eſt diſcredere nec adire Curiam eo animo, nec non procedere in cauſa fidei ex odio, aut ex amore.

RESOL. XV.

An actus, vel omiſſio externa, per quam feratur cenſura, debet eſſe ſignum actus interni. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 56.

§.1. IAm dictum eſt in ſuperiori reſolutione Doctores docere ob ſolum actum internum non poſſe imponi cenſuram, ſed eſſe neceſſarium actum, vel omiſſionem externam; ſed vt verùm fatear non ſatis explicarunt an actus, vel omiſſio externa debeat eſſe ſignum actus interni; id verò fusè & ſubtiliter explicarunt duo illa lumina Societatis I E S V, Vaſq. & Suarez.

Sup. hoc inf. in tr. 8. lege doctrinam Reſ. 4. & ex Reſ. 5. § 1. ad med. verſ. Quatenus licet. & Reſ. 7.

2. Difficultas igitur eſt, an quando actus externus non eſt ſignum externum ſub peculiari ratione malitiæ, ob quam imponitur ab Eccleſia cenſura, incurratur, v. g. ſi imponatur excommunicatio ob peccatum hæreſis, & quis ex iudicio hæretico faciat actum externum, qui non ſit ſignum hæreſis quando eſt, an propter talem actum incurratur pœna impoſita? Pater Vaſq. *in 1.2. diſp.160. c.5. num.20. & c.3. & tract. de excomm. dub.19.* docet neceſſarium eſſe, vt opus externum ſit ſignificatiuum actus interni ſub ratione, qua eſt prohibitus actus externus ab Eccleſia; & ratio eſt, quia actus exterior ſub ea ratione malitiæ omnino eſt incognitus Eccleſiæ nam neque ex materia habet eam malitiam, neque eſt ſignum malitiæ ex fine, quæ latet in voluntate, ergo.

3. Verum Pater Suar. *de cenſ. diſp.4. ſect.2. num.18.* quoad præſentem quæſtionem docet, primò ſi actus externus ſit ſecundùm ſe bonus non incurrere hominem operantem cēſuram impoſitam propter tale opus. Probat *num.2* quòd ſit bonus, & non eſt ſignum malitiæ ex fine, neque ab Eccleſia poteſt iudicari malus ob ſolam circumſtantiam finis. Secundò docet *num.22.* poſſe Eccleſiam prohibere actionem externam ex ſe malam, & prohibere illam, vt procedentem à peculiari affectu, & non ab alio, & hoc putat probari aliquibus argumentis, quibus probari ſolet Eccleſiam punire poſſe actum internum vt connexum exteriori; & vlterius probat, quia etiamſi quis externo actu profiteretur hæreſim, ſi internus veram fidem retineret, non incurreret pœnam hæreſis; ergo poteſt Eccleſia actum externum punire vt coniunctum peculiari actui interno. Tertiò docet *num.25.* Eccleſiam poſſe punire actum externum propter defectum interni, quando eſt quaſi de ſubſtantia externi, & *num. 27.* concedit poſſe aliquem incurrere pœnam ab Eccleſia impoſitam ob defectum talis actus interni, etſi exteriùs nullum ſit ſignum eius defectus. Hæc Suarez.

4. Sed Turrianus *de cenſ. lib.1. diſp.4. dub.2.* & meritò magis approbat ſententiam Vaſq. & propter eius rationem approbat primum dictum Suarez. Tertium verò Turriano diſplicet, quia ratio facta pro ſententia Vaſquez, eandem vim habet, quia ſicut intentio aliàs mala circa actionem ex ſe bonam externam non poteſt eſſe nota Eccleſiæ quando nullum eſt ſignum externum. Ergo vtrumque eſt per ſe incognitum Eccleſiæ. Et patet, quia ſi Eccleſia vellet imponere ob talem defectum aliquam pœnam diſtinctam à cenſura, quæ eſſet ab Eccleſia infligenda exteriùs, non poſſet, quia non poſſet probare in foro externo illud peccatum ex defectu ſigni externi, & non ſolùm ex defectu teſtimonij, vt per accidens contingit in aliis peccatis, vt ſunt ex ſe cognoſcibilia ab Eccleſia ob ſignum externum. Circa verò ſecundum dictum Patris Suarij non dubitat Turrianus poſſe Eccleſiam punire actum externum ob peculiarem actum internum, vt Suar. probat; ſed contendit non incurri cenſuram impoſitam ob actum externum cum illo internò, niſi exteriùs, conſtet de affectu illo interno.

RESOL. XVI.

An incurratur in excommunicationem, quando opus externum, cui annexa eſt excommunicatio, fuit ſolum veniale, ſed internum mortale? Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 41.

§.1. PLacet huic dubitationi reſpondere cum verbis Laurentij de Portel, viri quidem docti, *in dub. Reg. ver. excommunicatio, in addit. num.11.* vbi ſic ait: Percuſſit quis Clericum prauo animo, ita vt ex prauo animo percuſſio ſit mortale peccatum: at ex parte operis percuſſio fuit leuis, & venialis. Quæris, inquam, an ob talem percuſſionem incurratur excommunicatio? Reſpondet Sanchez negatiuè 2. *lib. Decal. cap. 8. n.7.* & citat Henriquez, Gutierrez & alios. Et hoc idem dicendum erit in quouis alio opere, cui annexa eſt excommunicatio, ſi opus externum fuit ſolùm veniale, & leue, licèt internum fuerit mortale, & ratio eſt, quia Eccleſia non excommunicat actus internos, ſed externos & requiritur vt actus externus ſit de ſe grauis, & mortalis.

Sup. hoc inf. in tr. 1. Reſ. 2. & in aliis eius primæ not. & ſignanter in eius §.1.

Sup. hoc ibidem ad medium.

RESOL. XVII.

An cenſura ſententia lata ſub forma disiunctiua. v. g. præcipio hoc ſub pæna excommunicationis, vel ſuſpenſionis, habeat effectum?

Et an reus ſub tali forma teneatur ſaltem ad alterutrum?

Et an qui ſub hac forma cenſuram ferret, grauiter peccaret. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 65.

§.1. CAſus eſt curioſus, ad illum negatiuè reſpondet Nauar. *cap.27. num. 61.* & Sayrus *de cenſ. lib.4. cap. 7. num.3.* Henriquez *lib.13. cap.32. num.4.* Vgolinus *de cenſ. tit.1. §.2. num.4.* & hanc opinionem teſtatur Turrian. docuiſſe P. Vaſquez. *in tract. M S. de ſuſpenſione §.2.* loquentem in ſpecie de ſuſpenſione ab officio, & ratio eſt, quia iſta verba, v. g. *Excommunico, vel ſuſpendo te*, nihil determinatè ſignificant ergò nihil determinatè efficiunt, præſertim quòd nec vtrumque præſtare valent, vt dictum eſt, nec alterum tantùm, cùm non ſit maior ratio vnius, quàm alterius, & ita hanc ſententiam negatiuam mordicus tenet Gordonus *in ſum. tom.2. lib.7. quæſt.5. cap.1. num.5.* vbi ſic ait: Poteſt ferri cenſura disiunctiuè hoc modo, Suſpenſus maneas, vel excommunicatus, & aliqui putant

Digitized by Google

tant non valere hanc formam, quia nihil determinatè ſignificat. Ergo nihil determinatè efficit, cùm verba non plus efficiant quàm ſignificent. Alij valere putant, & in re dubia debere iſtum ab vtroque abſtinere, nempe beneficio; & officio. Certùm tamen eſt ex vi disiunctiuæ propoſitionis, quod vterque effectus non inferatur, ſed neque particula *vel* habet ſenſum copulatiuum, vt tamen aliquando contingit in propoſitione negatiua, dum ſic dico. Nemo legat, vel ſcribat tali tempore, Nec ſatis eſt, ſi dicas; verbum *ſuſpendo* includere virtute negationem. Idem enim eſſet de quavis cenſura, & expreſſa proprietas vocis non hoc ingerit audienti ex communi concipiendi modo, aliud eſſet ſi iudex declararet ſuam mentem eſſe copulatiuam, alioqui pœnalia hæc reſtringenda ſunt; non ergo vterque effectus ex hac cauſa colligitur. Quæres, an reus ſub tali forma teneatur ſaltem ad alterutrum: Ratio dubitationis eſt, quia non videtur eſſe maior ratio de vno, quàm de altero, putat Suarez valere hanc formam hoc modo, hoc eſt, de alterutro; & in arbitriu rei eſſe vt eligat quam velit partem; ſed certè hoc durum eſt, ignorata ſic, & needum explicata iudicis intentione formàque manente dubia, cogatur ſibi reus eligere condemnationem in rebus, quas ſemper in mitiorem partem interpretari oporteret, nec iuſtum hic præceptum latens in hoc, forma fingi poteſt, quo teneatur ad electionem huiuſmodi faciendam, neque text. *in c. præterea de appellat.* probat valere talem formam, vt idem author fatetur *diſp.3. ſect.2. num.13.* Illa etiam exempla eius de indulgentia ſic conceſſa, vel de pœnitentia in foro conſcientiæ impoſita, nihil hic euincunt. Clarum enim eſt ex vſu, & modo ſignificandi in tali materia electionem incumbere acceptanti illud quod datur. Nihil tale eſt in materia hac, pœnáque fori exterioris, & quam quiſque non petere, ſed de induſtria fugere præſumitur. Quare niſi ex materiæ circumſtantiis voluntate iudicis aut natura rei aliud conſtet, puto non eſſe validam hanc formam non determinatam. Ita Gordonus.

2. Sed his non obſtantibus Alterius *de cenſ. tom.1. lib.3. diſp.9. cap.3.* & Suar. *de cenſ. diſp.2. ſect.2. num.12.* putat talem formã habere effectum, quia electio vnius partis relinquitur arbitrio eius, in quem fertur cenſura, quòd ſi iſte nolit eligere, docet ante electionem obligari vtraque ex intentione ferentis cenſuram ne omnino eius ſententia reddatur inefficax. Mihi placet, ſi pœna relinquatur arbitrio Rei, & ipſe elegit vnam determinatè, illa ligabit ex intentione ferentis cenſurã & ita docet Turrian. *de cenſ. lib.1. diſp.4. dub.1.* vbi obſeruat, quòd exiſtimant aliqui intentionem ferentis ſententiam eo modo eſſe, vt hoc ipſo, quòd ſubditus velit violare præceptum, ligetur minori cenſura illarum, ita vt ſubditus violans legem expreſsè, non eligat virtualiter, cenſeatur eligere minorem ex voluntate ferentis cenſuram, ne maneat ille abſque aliqua pœna quod non probatur firmo aliquo argumento, quod ſi nollet pœna obligari, niſi expreſsè ſubditus eligeret, ſubdito non eligente, non incurreretur aliqua illarum, quia non eſt maior ratio vnius, quam alterius. In quo euentu Vgolinus, & Vaſquez videntur loquuti, & idem iudicium eſſet, ſi neque Superior determinaret cenſuram, neque relinqueret arbitrio ſubditi, ratio enim facta in hoc caſu eandem habet vim.

3. Verum poſt hæc ſcripta inueni Cornejo *in 3.p. tr.5. de cenſ. in gen. in diſp.5. dub.4.* præſentem quæſtionem pertractare, vbi quærens an in tali caſu requiratur quòd iudex determinatè intendat ſpeciem cenſuræ; & reſpondet ſatis eſſe quòd relinquat eam arbitrio ipſius Rei, vt ipſe eligat, quam maluerit, quod à ſimili probatur, quia ſententia lata in foro conſcientiæ pœnitentialis ſub forma disiunctiua arbitrio pœnitentis determinanda eſt valida; vt ſi quis imponat ſatisfactionem pœnitenti, hoc modo: Vel tali die ieiuna, vel fac eleemoſynam, & idem eſt de conceſſione Indulgentiarum ſub hac forma: Si tali die ieiunaueris, aut eleemoſynam feceris. Ergo etiam in caſu concluſionis erit valida cenſura ſub disiunctione prolata: nihilominus tamen grauiter peccaret, qui ſub hac forma cenſuram ferret, quia non eſt in vſu Eccleſiæ, & quia cum de ratione pœnæ ſit, quod inuoluntariè incurratur, cenſura incurrenda arbitrio Rei quodammodo eſt contra formam quam iudices ſeruare debent in pœnis imponendis.

RESOL. XVIII.

An cenſura poſſit ferri ſub conditione?

Et an appellatio poſt ſententiam excommunicationis latam ſub conditione, ſi fiat ante completam conditionem, ſuſpendat excommunicationem.

Sed difficultas eſt, an hæc appellatio poſſit fieri toto tempore, quo conditio non eſt impleta, vel ſolùm intra decem dies, vt fieri ſolet aliarum ſententiarum appellatio?

Et quid dicendum, ſi pendente conditione iudex moriatur, vel reus forum mutet.

Et tandem quæritur, an ſi conditio eſſet de futuro & omnino impertinens, cenſura eſſet valida. Ex part. 5. tract.9. Reſol.64.

§.1. RESPONDEO affirmatiuè ex *cap. præterea, de appellat,* & ex *cap. Romana §. caueant, de ſent. excom. in 6.* & nota cenſuram ita latam nunquam incurri donec conditio adueniat, & impleatur, & non propter hoc eſt dicendum cenſuram fuiſſe ſuſpenſam vſque ad aduentum conditionis, quia ſolùm habuit vires ſuas, quando conditio extitit & tunc cenſetur proferri à iudice, & non tempore pronunciationis, vt docet Couarr. *in cap. Alma mater, 1. p. §.10. num.6.* Vgolinus *tab.1. cap.2. §.2. num.3.*

2. Nota tamen quòd appellatio poſt ſententiam excommunicationis latam ſub conditione, ſi fiat ante completam conditionem, ſuſpendit excommunicationem. Ita Hurtad. *de excomm. diſp.13. diffic.4. num.11.* Auila *p.2. cap.5. diſp.5. dub.11. concl.5.* qui docent cum Guttier. *in Can. qq. lib.1. cap.4. num. 20.* hanc doctrinam procedere etiamſi iudex dicat, Niſi, v. g. ſatisfeceris intra menſem Petro, ex nunc ſis excommunicatus: nam licet, verbum *ex nunc,* ſit præſentis temporis, denotat tamen futurum effectum.

3 Sed difficultas eſt, an hæc appellatio poſſit fieri toto tempore, quo conditio non eſt impleta, vel ſolùm intra decem dies, vt fieri ſolet aliarum ſententiarum appellatio iuxta *c. quod ad conſultationem, de re iudicata.* Abbas *in cit. c. præterea*, docet faciendum eſſe intra decem dies, quia ius eſt generale. Sed contrarium docuit gloſſ. *in cit. cap. præterea.* & Nauar. *in c. cùm contingat, de reſcrip. conſ.18.* quam vt ſatis tutam & probabilem, magiſque probandam ſequitur Suar. *diſp.3. ſect.6.* & fauet *c. præterea,* illis verbis, *Medio tempore.* hoc enim eſt totum illud tempus, quo conditio non eſt impleta, antequam ſententia illa non eſt ſimpliciter ſententia, ſed ſecundùm quid, & ideo non mirum ſi non comprehendatur ſub iure & lege generali: & ita etiam Docet Cornejo *in 3. part. tract.5. de cenſ. in gen. diſp.4. dub.2. quæſt.1.* & Turrian. *de cenſ. lib.1. diſp.3. dub.3.* Vnde Auila *vbi ſuprà* ſic ait: Nota quod licèt ab aliis ſententiis appellandum ſit intra tempus à iure præfixum, ſcilicet decem dies: at vero ab excommunicatione ſufficit appellare ante impletam conditionem, quamuis appelletur poſt tempus præfixum à iure ad appellandum. Et ratio diſcriminis eſt, quòd ad excommunicationem requiritur contumacia, quæ reperitur

peritur tempore impletæ conditionis, & non retrotrahitur ad tempus in quo prolata eſt ſententia. Sic Auila. Vnde non eſt audiendus Hugolinus *de cenſ. tab. 1. cap. 20. §. 6. num. 3.* qui ab hac doctrina diſſentit propter diuiſionem *c. quod ad conſultationem, de ſent. & rerum iudic.* vbi oppoſitum videtur ſtatui, quia, vt obſeruat Cornejo *loco citato*, deciſio illius cap. intelligenda eſt de aliis ſententiis iudicialibus, in quibus non interuenit aliqua cenſura.

4. Sed ex his oriuntur aliquæ pulchræ dubitationes. Prima, an ſi pendente conditione, ille in quem cenſura lata eſt, forum mutet, adueniente conditione cenſuram nihilominus incurrat? Secunda, quid ſi conditione pendente iudex moriatur? Et ad primam affirmatiuè reſpondeo. Ad ſecundam verò negatiuè, ex rationibus, quas adducit Cornejo *vbi ſuprà in 3. p. de cenſ. in gen. tract. 5. diſp. 4. dub. 3. quæſt. 3. & 5.* Quæritur etiam hîc, an ſi conditio eſſet de futuro, & omnino impertinens cenſura, eſſet valida? Negatiuè reſpondet Cornejo *loco citato* cum Hugolino & Suarez, quia hoc eſſet abuſus ſpiritualis poteſtatis; ſed hæc ratio non placet Turriano *vbi ſupra.* videtur enim probare ſolùm talem excommunicationem illicitam eſſe, non autem nullam, nam iudex poteſt facere ſuum conſenſum dependentem à qualibet conditione. ergo talis actus cum aliàs non ſit iure poſitiuo irritus habebit effectum: non apparet autem quo iure ſit irritus, & ideo puto vtramque ſententiam probabilem eſſe.

RESOL. XIX.

An ſi pendente conditione, ſub qua lata eſt excommunicatio, ſi creditor v.g. terminum abſolutionis à iudice latum proroget, & poſtea debitor non ſoluat, incurrat talem cenſuram?

Et ſupponitur poſſe creditorem terminum prorogare.

Sed difficultas eſt, ſi debitor non ſoluat in ſecundo termino, quid ſit faciendum. Ex part. 5. tract. 9. Reſ. 65.

Sup. cõtento in hac Reſ. lege inf. doctrinam Reſ. 192. & alterius Reſ. eius nor.

§. 1. SVppono contra Hugolinum *de cenſ. tab. 1. c. 20. §. 6. num. 5.* poſſe creditorem terminum prorogare, ita vt adueniente conditione, & primo termino à iudice conceſſo cenſura non obliget. Ita Nauar. *cap. 27. n. 14.* Syluest. *ver. excommunicatio 2. num. 1. caſ. 13.* & alij communiter. Sed difficultas eſt, quid ſi debitor non ſoluat in ſecundo termino prorogato? & reſpondent ferè omnes Doctores non incurrere talem cenſuram, ſi prorogatio facta fuit à creditore, iudice ignorante, quia prorogare, aut ſuſpendere cenſuram, eſt actus iuriſdictionis, quam non habet creditor vt latè proſequitur Hugolinus *loco citato*, vbi plures refert, quos ſequitur Sayrus *lib. 1. de cenſ. cap. 11. num. 20.*

2. Verùm oppoſitum tenet Cornejo *in 3. p. tr. 5. de cenſ. in gen. diſp. 4. dub. 2. q. 3.* non quia creditor cenſuram ſuſpendat, ſicut ſuſpendit terminum, ſed quòd à iudice ſuſpendi credatur eo ipſo, quòd creditor, ad cuius inſtantiam lata fuit, ſuſpendi voluit ad termini prorogationem, & ſic effectum habebit, ſi in ſecundo termino prorogato debitor non ſoluat, vt alia ratione motus docet Suarez *diſp. 3. ſect. 7. num. 11.* & ideo dicendum vtramque ſententiam non carere ſua probabilitate.

RESOL. XX.

Fuit olim lata excommunicatio per vim, & metum, quæſierunt tunc à me, an fuerit nulla?

Idem eſt de abſolutione excommunicationis. Ex part. 8. tract. 7. Reſol. 69.

§. 1. NVllam fuiſſe, docet Cornejo *in 3. p. tract. 5. de cenſ. in gen. diſput. 2. dub. 4.* Hugolinus *de cenſ. tab. 3. cap. 2. §. 4. n. 2.* Sayrus *lib. 1. cap. 16. num. 9.* quos citat, & ſequitur nouiſſimè doctus Iuriſconſultus Antonius Cabreros de Auendaño *in tract. de metu lib. 2. cap. 31. num. 171.* cuius fundamentum eſt quòd abſolutio ab excommunicatione per eamdem vim & metum extorta, eſt inualida, vt expreſsè deciditur *in c. vnic. de iis quæ vi, metúſve cauſa fiunt, in 6.* ergo ſimiliter eſt inualida excommunicatio eodem metu extorta. Confirmatur ſecundò, quia iura in fauorabilibus ſunt applicanda, & in odioſis reſtringenda. ergo ſi abſolutio cenſetur iure irrita ratione metus, & violentiæ, multò magis id cenſendum eſt de ipſa excommunicatione; quia excommunicatio odioſa eſt, abſolutio vero fauorabilis. Tertio adſtruitur ex vulgari regula à pluribus approbata, nimirum quòd quando aliqua veteri iure facta ſunt paria, id, quod iure nouo de vno ſtatuitur, extendi debet ad alterum; ſed ius ligandi, & ſoluendi ſunt paria. ergo quod *in d. c. vnic.* ſtatutum eſt de abſolutione, idem ſimiliter ſtatutum cenſeri debet de ipſa excommunicatione. Quartò probatur ex text. *in cap. verbum Dei, de pœnitentia diſt. 1.* vbi dicitur eum, qui non habet poteſtatem abſoluendi non habere poteſtatem ligandi. Ergo ſicut metu coactus inualidè abſoluit, ita etiam inualidè excommunicat. Hæc ſententia eſt probabilis.

Sup. hoc & ſignanter pro abſolutione excõmunicationis in tomo 6. tr. 3. ex iſta doctrina Reſ. 114. curſim, & recitatur, in §. vlt. propè finem, verſ. 7. & in tom. 3. tr. 2. Reſ. 149 § 1. ad med. à verſ. Et licet.

2. Sed minùs non probabilem contrariam eſſe exiſtimo, nempe excommunicationem latam per vim & metum, eſſe validam, & ita tenet Coninck *de Sacr. diſp. 13. dub. 5. num. 36.* Merolla *tom. 1. diſp. 1. c. 3. dub. 19. num. 257* Suarez *de cenſ. diſp. 2. ſect. 5. num. 2.* Alterius *de cenſ. tom. 1. lib. 3. cap. 2. diſp. 9.* & alij. Et ratio eſt, quia ea quæ metu fiunt, valida ſunt, niſi iure aliquo impediantur, cum voluntas coacta voluntas ſit, ex Ariſtotele *3. Ethic. cap. 1. & l. ſi mulier. §. ſi metu, ff. quod metus cauſa.* ergo, &c. Deinde qui per metum fert excommunicationẽ, habet intentionem ligandi, vel non. Si primum, non obſtat metus quominus vim ligandi habeat, ſiquidem intentio nunquam poteſt aliqua vi humana extorqueri. Si ſecundum, excommunicatio erit irrita, ſed non ratione metus, ſed defectu intentionis. Et ideò hanc ſententiam nouiſſimè tenet Hurtado *de cenſur. in comm. difficul. 6. numero 14.* vbi ſic ait. Quòd autem cenſura feratur metu graui, ſeu cadente in conſtantem virum, non obſtat valori cenſuræ, quia cenſura ſic lata nullo iure irritatur, quia in primis non iure naturali, quia quamuis eo metu fiat, eſt ſimpliciter voluntaria, deinde non iure aliquo poſitiuo, quia nullum eſt, quo irritetur, etiamſi abſolutio à cenſura, quamuis fauorabilis, ipſis abſoluẽdo irritetur, *in c. vnico, de iis quæ vi, metùſve cauſa fiunt, in 6.* quia ad hanc irritandam fuit maior ratio, quàm ad irritandam lationem cenſuræ, quia crebriùs contingit abſolutionem fieri metu, quàm lationem cenſuræ, præſertim quòd nullitas abſolutionis metu extortæ eſt fauor poteſtatis Eccleſiaſticæ, quæ maximè infirmaretur, ſi abſolutio ſic extorta maneat valida, non verò ſi latio cenſuræ aliàs iuſta, & magis proſpiciendum eſt fauori poteſtatis Eccleſiæ, quàm delinquentis indigni fauori. Hæc Hurtado cui libenter adhæreo.

RESOL. XXI.

An ſi iudex ſit excommunicatus, validè alium excommunicet?

Idem eſt dicendum de iudice ſuſpenſo, & nominatim denunciato, vel notorio percuſſore Clerici.

Et quid ſentiendum eſt, ſi iudex excommunicatus, aut ſuſpenſus eſt occultus. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 50.

Sup. hoc in tom. 6. tr. 9. Reſ. 2 §. Nec. ad med. & quo ad peccatum mortale infr. in Reſ. 147. §. 1. curſim ad medium. &c. Et quoad iudicem excõmunicatum. &c. contentũ in hoc textu ex Reſ. ſeq. lege §. vlt. poſt mediũ.

§. 1. DOctores communiter conueniunt in hoc, quod nullus Clericus, iudex, vel alius excommunicatus, vel ſuſpenſus nominatim denunciatus, aut notorius Clerici percuſſor, habet poteſtatem excommonicandi, quandiu & vbi eſt manifeſtus, & ſi tentet ferre excommunicationem talis excommunicatio erit nulla, & ratio huius eſt, quia iudex talis non toleratur ab Eccleſia, & eſt illi penitus ablata iuriſdictio. Sed controuerſia tota eſt, quando talis index excommonicatus, aut ſuſpenſus eſt occultus, multi enim aſſerunt talem iudicem non habere authoritatem excommunicandi & quòd ſi tentet excommunicare, excommunicationẽ eſſe nullã. Ita Angel. *in ſum. ver. excommunicatio.* Ledeſ. ſecutus *gloſſ.* 24. *q.* 1. Et ratio illorum eſt; quia excommunicatio, & ſuſpenſio tollit iuriſdictionem excommunicandi, & ſuſpendendi. Contraria ſententia eſt communis aliorum, quòd iuriſdictio excommunicandi, vel ſuſpendendi non tollitur niſi per manifeſtam ſententiam. Et ita docet Bizozerus *in ſumm. de excommun. par. 2. cap. 1. num. 5.*

RESOL. XXII.

An iudex excommunicatus toleratus validè alium excommunicet. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 135.

Sup. hoc lege doctrinã Reſ. ſeq.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Suarez *diſp.* 14. *ſect.* 2. *num.* 15. & Layman *lib.* 2. *tract.* 5. *part.* 2. *c.* 5. *num.* 7. quia in Extrauagant. Conſtantienſi nullum ius, fauor, aut licentia data eſt ipſis excommunicatis, niſi quatenus cedit in gratiam, commodum, aut petitionem reliquorum fidelium. ergo actus iuriſdictionis coactiuæ, quos iudex ex officio exercet erga ſubditum inuitum, non minùs nunc inefficaces, ſeu irriti ſunt quàm olim fuerunt.

2. Sed contrariam ſententiam non minùs probabilem eſſe puto, quam videtur tenere Guttierrez *in Canon. qq. lib. 1. cap. 1. num.* 82. & abſolutè docet Coninck *de Sacramen. diſp.* 14. *dub.* 10. *num.* 91. quia cùm talis quamdiu publicè agnoſcitur verus iudex, Eccleſia ipſius defectum propter bonum commune ſupplente, validè exerceat actus iuriſdictionis, validè etiam reo præcipit, vt iniuſtæ ſententiæ pareat. nam hæc præceptio eſt actus talis iuriſdictionis, & conſequenter ille eſt contumax nolendo obedire, atqui quamdiu contra eum non excipitur, publicè agnoſcitur verus, ac legitimus iudex. Ergo reus eſt contumax ei non obediendo. Secundò, quia eodem modo quoad exercitium actuum iudicialium iam ſe habet excommunicatus quicunque toleratus, ſicut olim ſe habebat excommunicatus occultus, quia eodem planè modo vterque verè à parte rei habet impeditam iuriſdictionem, & tamen eius actus validè exercet, Eccleſia eius defectum ſuppiente. Atqui tali iudici olim reus tenebatur obedire, niſi contra eum legitimè exciperet, vt patet ex *cap. 1. de exceptionibus in 6. & cap. exceptionem 12. de exceptionibus.* Ergo ſimili modo tenetur etiam obedire modò tolerato etiam publicè excommonicato. Sed de tota hac materia excommunicationis fuſiorem tractatum expecta, quàm primùm typis mandatum à Patre Martino Prates, Societatis IESV, viro quidem docto, & amiciſſimo.

Quoad hoc lege doctrinã Reſ præcentæ curſim ad lin. 8. verſ. Sed controuerſia.

RESOL. XXIII.

An iudex excommunicatus toleratus poſſit validè exercere iuriſdictionem?

Et quid eſt dicendum, ſi talis ſit excommunicatus denunciatus, & ſe transferat ad alium locum, vbi paſſim ignoratur, quod ſit nominatim denunciatus, vel publicus Clerici percuſſor, & eligatur in iudicem, an illius acta valeant in fauorem publicum.

Et an collatio, aut electio facta à tali excommunicato valeat, &c. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 109.

§. 1. REſpondeo affirmatiuè poſt Concilium Conſtantienſe; ſed cùm hoc ſit verum, poteſt tamen quis illius iudicium declinare, opponendo excommunicationem. Nam quamuis fideles poſſint cum eo conuerſari, non tamen tenentur; vnde ſi velit cenſura irretire non obedientem, cenſura erit nulla defectu contumaciæ & peccati in altero, cùm non obediendo ei, non peccet, & ita docet Præpoſitus *in 3. de excomm. dub.* 12. *num* 78. qui *n.* 79. cenſet dicta de excommonicato tolerato certo caſu habere etiã locum in excommunicato vitando, ſi videlicet talis transferat ſe ad alium locum, vbi paſſim ignoratur quòd ſit nominatim denunciatus, vel publicus Clerici percuſſor, & eligatur in iudicem, illius acta valere in fauorem publicum. Vnde dicendum collationem factam à tali excommunicato valere, ſimiliter electionem, &c. Et ita etiam docet Leſſius *lib.* 2. *cap.* 29. *dub.* 7. *num.* 62. & Suar. *diſp.* 13. *ſect.* 2. *num.* 16.

Sup. hoc lege doctrinam præcedentis Reſ.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 2. ex lata doctrina Reſ. 5. ſignãter in §. Quinto à fortiori. Sed ſi legis eam per totam, & omnes Reſ. & §§. eius not. doctrina repleuens pro hac quæſt.

RESOL. XXIV.

An excommunicatus toleratus iudicium exercens peccet mortaliter?

Et an ſecus dicendum ſit de actibus aliis iudicialibus, v. g. Aduocati, Procuratoris, actoris, teſtis & ſimilibus. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 131.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Coninch *de Sacrament. diſput.* 14. *dub.* 14 *num.* 148. vbi ſic ait: Sequitur excommonicatum etiam toleratum peccare mortaliter contra hanc prohibitionem, ſi extra caſus, quibus ob aliorum commodum ac inſtantiam, aliaſque rationes ad hoc neceſſitatur, beneficia Eccleſiaſtica conferat, aut eligat ad ea, aut iudicium Eccleſiaſticum, aut etiam ſæculare, vt iudex, exerceat, quia hi actus ſunt valde honorifici excommunicato, cùmque ſupra cæteros fideles, à quibus vt putridum membrum præciſus eſt, extollunt, ideóque magnam indecentiam continent, & rationibus huius prohibitionis multum repugnant. Quare in his actionibus non videtur facile poſſe dari materia parua, quia eorum repugnantia non tam conſiſtit, in duratione actionis, quam in dignitate, quæ ſtatui excommunicati repugnat, quæ neceſſariò ineſt omnibus iſtis actibus. Secus eſt de actibus aliis iudicialibus, v. g. Aduocati, Procuratoris, actoris, & teſtis, & ſimilibus, quia hi non continent illam dignitatem, nec repugnantiam ita grauem cum fine illius prohibitionis: quare de iis ferè iudicandum eſt, ſicut de humana conuerſatione, & ita hanc ſententiam docent etiam Layman & Leſſius *vbi infrà.*

Pro Aduocato, & Procuratore inf. in Reſ. 113. & in alio §. eius annot. & pro teſte, & actore in Reſ. 12. & 15.

2. Sed in tali caſu iudicem excommunicatum, cuius acta valida ſunt peccare tantùm venialiter, docet Bartol. Ledeſma *de excomm. dub.* 9. Caietanus *ver. excommunicatio vetita.* Nauarr. *cap.* 29. *num.* 28. *& ſeqq.* & ratio eſt, quia cùm Concilium non ſuſpendat talem iudicem ab officio, nec priuet, vſu iſtius poteſtatis, ſolùm videtur illum actum prohibere, quatenus eſt communicatio quædam humana, non autem præciſè quatenus eſt actus iuriſdictionis, & poteſtatis iudiciariæ; & hanc ſententiam probabilem eſſe fatentur ipſimet aduerſarij, vt Layman *lib.* 2. *tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 3. *num.* 2. & Leſſius *lib.* 2. *cap.* 29. *dub.* 7. *num.* 59. qui pro hac ſententia citat etiam Henriquez.

RESOL.

RESOL. XXV.

An effectus excommunicationis quoad priuationem vſus iuriſdictionis habeat locum in iudice ſæculari excommunicato non tolerato?

Et an ſubditi abſoluantur ab obligatione obediendi Superioribus excommunicatis. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 108.

Sup. hoc ex Reſ. ſeq lege à ſin 8. & verſ. Difficultas.

§. 1. DOctores communiter cenſent habere; quibus licèt conſentiat Malderus *tract. 6. de Iuſt. cap. 1. dub. 11.* cenſet non ſatis probari ex Canonibus ſententiam iudicis ſæcularis excommunicati eſſe irritam, & quidem varia capitula citari ſolita apertè loquuntur de iudice Eccleſiaſtico, alia non agunt de omni excommunicato, ſed de excommunicatis propter certas cauſas, vt *cap. aduerſus, de immunit. Eccleſiarum*, decernuntur irritæ ſententiæ Conſulum & Rectorum ciuitatum, qui excommunicantur propter exactionem factam ab Eccleſiis, vel Eccleſiaſticis, *c. excommunicatus, §. credentes, de hæreticis.* Non annullatur ſententia excommunicati in genere, ſed excommunicatio propter hæreſim. Ergo, &c. Vide etiam Victoriam *in ſum. de excommun. num. 16.*

2. Verùm omnino dicendum eſt acta iudicis ſecularis excommunicati non tolerati eſſe irrita, quod & videtur bene colligi ex *c. præſidentes, de hæreticis, in 6.* vbi aliis deficientibus datur peculiaris poteſtas iudicibus excommunicatis procedendi contra hæreticos ad inſtantiam Ordinariorum, &c. Vbi Pontifex ſupponit eorum poteſtatem aliàs impediri ratione excommunicationis; vnde etiam hi peccant vſurpatione iuriſdictionis, ſi vllos actus iuriſdictionis officij ſui exerceant, & tales actus ſunt irriti & nulli, ſi intrinſecè ſunt actus iuriſdictionis: & ita docet Præpoſitus *in 5. part. quæſt. 2. de excommun. dub 12. num. 75.* Hurtado *diſpu. 8. de excomm. difficul. 2. num. 3.* & Turrianus *lib. 2. diſp. 14. dub* 1. vbi ex Suarez probat hanc ſententiam ex conſenſu, & conſuetudine Eccleſiæ, & illam etiam colligit ex *cap. penult. & vltim. 15. q. 6.* vbi ſubditi abſoluuntur ab obligatione obediendi Superioribus excommunicatis.

Quamuis nō plenè ſup. hoc, ſed tantum pro Superioribus Regular. excōmunicatis in tom. 7. tr. 1. ex Reſ. 158. lege §. vlt.

RESOL. XXVI.

An excommunicatus ſit incapax officiorum iuriſdictionis ſæcularis.

Et explanantur diuerſi caſus pro præſentatione, collatione, acceptatione, optatione, beneficij tempore, quo collator, vel præſentatus, eſt in excommunicatione. Ex part. 9. tract. 8. Miſc. 3. Reſol. 34.

Sup. hoc, quod hic ſupponitur, ſup. in Reſ. 21. & in tom. 6. tr. 9. Reſ. 2. §. Nec, ad medium. Sup. hac difficult. ne deſeras videre doctrinam Reſ. præteritæ.

§. 1. SVppono excommunicatum eſſe incapacem non ſolum beneficij, ſed cuiuſuis officij muneris, ſeu dignitatis Eccleſiaſticæ, vti Legati, Delegati, Inquiſitoris, Adminiſtratoris, ſeu Gubernatoris, Epiſcopatus, Prouiſoris, ſeu Vicarij Epiſcopi, & à fortiori Prouincialis, Generalis Ordinum, Rectoris, Guardiani, ſeu Præpoſiti Conuentus, ex cap. *Poſtulaſt. & fin. de Cleric. excommunic. miniſtr.* Difficultas eſt, an ſit incapax officiorum iuriſdictionis ſæcularis. Et affirmatiuè reſpondet Garcia *de benefic. tom. 2. parte 7. c. 13. num. 24.* qui citat Auilam, Toletum, Henriquez, Sayrum, & Vgolinum. Probatur: quia excommunicato interdicta eſt communicatio cum fidelibus, & iuriſdictionis exercitium; ergo prohibetur collatio officij & muneris hoc exercitium exigentis, ex l. *Oratio de ſponſalib.* Deinde in cap. *Venerabilem 34. de electione*, cauetur ne Hæreticus, aut excommunicatus in Imperatorem eligatur; &, ſi fuerit electus, irritetur eius electio. Signum ergo eſt, officium iuriſdictionis excommunicato concedi non poſſe; Limitat tamen Garcia hanc ſententiam *num. 25.* vbi electione, ſeu libera collatione, conferuntur huiuſmodi dignitates, ſeu officia ſæcularia: ſecus vbi obueniunt ſucceſſione, ſeu ratione bonorum, vel maioratus, quibus excommunicatione ſuſpenditur vſus iuriſdictionis.

2. Sed mihi, vt verum fatear abſolutè opinio negatiua magis placet quàm tuetur Suarez *de cenſ. diſp. 16. ſect. 2. num. 1.* quem affert Garcia, cui ego addo Coninch *de Sacram. diſp. 14. dub. 11. n. 106.* Hurtad. *diſp. 8. diffic. 2* Filliuc. *tom. 1. tract. 12. c. 5. n. 118.* & alios. Et ratio eſt quia ex prohibitione vſus, & exercitij iuriſdictionis excommunicato facta, ſolùm infertur prohibitam eſſe iuriſdictionis conceſſionem: at non infertur, nullam, & irritam eſſe. Ex alia parte, nullus eſt Textus hanc irritationem inducens: nam Textus in cap. *Venerabilem.* potiùs probat, valere Imperatoris electionem, tametſi veniat irritanda. In officiis verò, & muneribus Eccleſiaſticis, quia proximiùs beneficij conditioni accedunt, admittit communis ſententia hanc annullationem, & irritationem. Non igitur ad officia, & munera temporalia extendi debet.

3 Notandum eſt hic obiter primò, quod affirmant plures, ſi eligaris ad beneficium tempore habili, & acceptes tempore excommunicationis, validam eſſe acceptationem. Ex hac doctrina inferunt graues Doctores in Eccleſia, in qua eſt ius optandi pinguiorem præbendam, excommunicatum optare poſſe. Secundo inferunt, ſi ſis coadiutor cùm futura ſucceſſione, & tempore mortis proprietarij excommunicatus exiſtas, non impediri conſequutione præbendæ, ſi in forma gratioſa facta eſt, licèt aliqui probabiliter ſupradicta non admittant. Sed noſtra ſententia eſt probabilior. Vide Auilam *part. 2. cap. 6. diſput. 5. dub. 7.* & Garciam *vbi ſuprà, num. 35.*

Sup. his duabus primis diffic. inf. in Reſ. 171. §. 1. 2. & 3. & in Reſ. 172. per totam, & pro parte in aliis §§. earum notationum.

4. Notandum ſecundò, quod excommunicatus obtinens in excommunicatione beneficium, non ſolùm ab excommunicatione abſolui debet, vt beneficium retineat; ſed noua collatione indiget. Verùm, ſi collatio, vel electio; quæ ad Ordinarium pertinet, facta eſt tempore excommunicationis, ex diſpenſatione Ordinarij retinere beneficium poterit: quia ea diſpenſatio æquiualet nouæ collationi. At ſi collatio pertinet ad Ordinarium, ſed prærequiritur præſentatio patroni laici, vel eccleſiaſtici, vel collatio pertinet ad Pontificem, eſt grauis difficultas, an ex ſola diſpenſatione Ordinarij beneficium retinere poſſis; Negat Auila *vbi ſuprà, dub. 4. concluſ. 2.* Suarez *de cenſur. diſputat. 13. ſect. 1. num. 43.* Coninch *diſput. 14. dub. 9. num. 75.* Garcia *loco citato, num. 76.* & alij: quia hæc diſpenſatio æquiualet nouæ collationi: at Ordinarius beneficium, quod eſt de alterius præſentatione, patrono inconſulto, prouidere nequit; minúſque poteſt beneficium Sedi Apoſtolicæ affectum conferre. Ergo neque poterit diſpenſare, vt retineatur.

Sup. concreto in hac & ſeq. §. inf. in Reſ. 170. per tot. & in alio §. eius annot.

5. His tamen non obſtantibus, contrariam, tanquam probabilem, admitto cum Layman *lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 2. num. 8.* Azorio *part. 2. lib. 6. cap. 7. quæſt. 2. §. Quid dicendum.* & aliis quos citat, & ſequitur Sanchez *lib. 8. diſp. 7. num. 12.* vbi triplicem conditionem apponit. Prima, vt collationis nullitas occulta ſit. Secunda, ne cedat diſpenſatio in tertij collecti præiudicium. Tertia, neſciens ſe inhabilem eſſe, poſſeſſionem beneficij acceperit, quia eo caſu incurrit vitium intruſionis. Sed ab hoc, ſi occultum eſt, diſpenſari poteſt. Dicendum eſt itaque, ſatis probabiliter in tali caſu ex ſola diſpenſatione Ordinarij poſſe excommunicatum prædicta beneficia retinere: quia, vt faciliùs fidelium conſcientiis conſulatur, videtur hæc poteſtas Ordinario conceſſa in dicto cap. *Poſtulaſtis* ſiquidem non reſeruatur Pontifici. Diſpenſatio autem non reſeruata

ſeruata conceſſa cenſetur Ordinario, argum. *c. Nuper, de ſent. excomm.*

RESOL. XXVII.

An iniuſtè excommunicatus v. g. ex cauſa præſumpta ſecundum allegata, & probata, teneatur ſe abſtinere à communione fidelium, & ab aliis actibus prohibitis?

Et an in dicto caſu, quamuis ad id teneatur ratione ſcandali, imo ratione obedientiæ, non fiat irregularis celebrando, non ſolum quando in occulto celebrat, ſed etiam quando in publico, & coram eis, quibus cenſura eſt nota, & innocentia incognita, &c. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 27.

Sup. hoc inf. vide adhuc magis latam doctrinam in Reſ. 29. & lege etiam Reſ. annor. ſeq.

§. 1. DE iniuſta excommunicatione, valida tamen, notandum eſt tripliciter poſſe eſſe iniuſtam, vno modo ex prauo affectu tantùm. Secundò ex defectu ordinis à iure ſtatuti. Tertiò ex defectu cauſæ, quando reuera non eſt, licet præſumatur. Et ſi primo tantùm modo ſit iniuſta, non videtur dubium, quin habeat omnes effectus, quia ſi alia omnia requiſita adſint, ſolus paruus affectus iudicis non impedit efficacitatem ſententiæ, & idem iudicandum eſt de excommunicatione iniuſta ex ſolo defectu ordinis, & iniuſta ex defectu cauſæ.

Sup. ſequentibus abhinc vſque in finē huius Reſ. in Reſ. ſeq. lege à §. Verum.

2. Sed circa præſentem quæſtionem prima opinio antiquorum fuit, talem ſententiam validam eſſe, atque timendam, & obſeruandam. Ita S. Th. *4. diſt. 18. quæſt. 2. ar. 1. quæſt. 1.* Rich. *art. 1. qu. .* Duran. *quæſt. 4.* & aliorum, probatur ex *cap. ſententia 11. qu. 3.* vbi dicicitur ſententiam iudicis ſiue iuſtam, ſiue iniuſtam timendam eſſe. Secundo, quia ſecundùm allegata & probata talis ſententia eſt vera; ergo habet effectum. Gabr. *diſt. 18. quæſt. 2. art. 2.* docet, talem ſententiam non obligare quo ad Deum, bene tamen quoad Eccleſiam, & ſequitur Adrian. *quodlib. 6. art. 1.* Maior *diſtin. 18. quæſt. 2. art. 4.* & alij, qui docent eaſo tantùm ſeruandam eſſe in publico, non tamen in occulto. Dicendum eſt igitur in publico ſic excommunicatum obligari ad obediendum iudici, quia ſecundùm allegata & probata rectè iudicat: probabile autem eſt in occulto non teneri, eſt enim ille innocens: ergo non eſt cauſa, ob quam obligetur iſte ad obediendum, quando nullum eſt ſcandalum, fateor tamen non eſſe improbabilem ſententiam antiquorum aſſerentium, etiam in occulto obligari ad obediendum, quia iudex iuſtè procedit, & habet poteſtatem præcipiendi modo humano, hoc eſt, ſecundum allegata & probata. Et ita ex Vaſqu. docet. Turrian. *de cenſ. lib. 2. diſp. 20. dub. 1.*

Sup. hoc ibidem §. Sed, & §. vlt.

3. Sed non deſinam hic apponere verba Gaſparis Hurtado *de cenſ. in comm. diffi. 24. num. 204.* vbi ſic ait: Qui iniuſtè ſententiam cenſuræ patitur, tenetur coram eis, quibus ſententia cenſuræ eſt nota, & innocentia ignota, ſe gerere, vt cenſura, innodatus ratione ſcandali, ne eis videatur cenſuram contemnere, ſed non tenetur ad id ratione obedientiæ, quia non tenetur immediatè ratione cenſuræ, cùm non ſit valida, nec ratione alicuius prohibitionis à iudice ſuperadditæ ipſi cenſuræ, quia iudex nullam ponit, quia nihil aliud facit, quàm ferre cenſuram; ſed quamuis ad id teneatur ratione ſcandali imò & admittamus teneri ratione obedientiæ, non ſit irregularis celebrando, non ſolùm quandò in occulto celebrat, ſed etiam quando in publico, & coram prædictis, quia quamuis teneatur abſtinere, non tamen ex vi cenſuræ. Hæc Hurtado videatur etiam Faber *in 4. ſent. de cenſ. diſt. 125. quæſt. 1. diſput. 4. cap. 3. num. 91.* & Suarez *de cenſ. diſput. 4. ſect. 6. num. 15.* Præpoſitus *in 3. part. de cenſ. in gen. quæſt. 1. dubit. 10, num. 64.* & alij per eos ipſos.

RESOL. XXVIII.

An iniuſtè excommunicatus incurrat in pœnas iuſtæ excommunicationis?

Sed quid eſt dicendum de pœnis, quas incurrunt violantes cenſuras, de irregularitate celebrando Miſſam in dicta excommunicatione; de collatione, & receptione beneficij; de ferente ſuffragium, & ſimilibus.

Et difficultas conſiſtit, ſi violat cenſuras in publico.

Et an communicans cum tali excommunicato incurrat pœnas iuris impoſitas.

Et adhuc aliud dubium ſupereſt, an ab orationibus generalibus Eccleſiæ, à quibus excludantur excommunicati, excludatur ſupradictus excommunicatus. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 28.

Quoad hoc lege doctrinam Reſ. ſeq. & Reſ. not. ſeq.

§. 1. ET quoad pœnas ſpirituales, dico certum eſſe fideles orantes in publico non orare pro tali excommunicato, etiamſi illis conſtet illum eſſe innocentem, quia talis ſententia ſaltem habet vim obligandi in actionibus externis, & iudex procedit ſecundùm allegata & probata. Sed dubium eſt, an ab orationibus Eccleſiæ generalibus pro fidelibus, à quibus excluduntur excommunicati, excludatur prædictus excommunicatus: Et aſſero non incurrere hanc pœnam, nam, quia non eſt credendum Eccleſiam hoc velle; ſed difficultas eſt de pœnis externis, & de exterioribus effectibus; & aliqui aſſerunt, quòd tam in publico, quàm in priuato incurruntur. Ita vt, v. g. ille maneat priuatus actione actiua & paſſiua beneficiorum: & huic ſententiæ fauent DD. citati *dubio præced.* qui abſolutè dixerunt talem excommunicationem obligare, non diſtinguentes de obligatione in publico, vel vel in ſecreto. Probatur verò hæc ſententia ex *cap. venerabilibus, de ſent. excomm. in 6.* vbi aſſignatur differentia inter abſolutionem excommunicationis iniuſtæ, & excommunicationis nullius; quòd abſolutio nullius ſolet eſſe ad cautelam, alterius verò ſemper eſt ſimplex abſolutio. Et quòd poſſit Eccleſia eas imponere, pœnas, patet, quia dare ius ad electionem vel iuriſdictionem ad adminiſtranda Sacramenta pendet ex iudicio Eccleſiæ, & habet poteſtatem auferendi ſecundum allegata & probata, & ita ex Vaſquez *de excom. dub. 11. num. 13.* docet Turrianus *de cenſ. lib. 2. diſp. 20. dub. 2.*

Sup. ſequentibus abhinc vſque in finē huius Reſ. lege in Reſ. præterita à §. Sed circa. vſque in finē. Reſ. & vide etiam Reſ. not. præteritæ.

2. Verùm ego contrariam ſententiam teneo cum Suar. *de cenſ. diſp. 4. ſect. 7. num. 14.* quia non eſt credibile Eccleſiam velle hoc modo obligare. Et hanc ſententiam non carere probabilitate, præſertim in ordine ad praxim, & ſedandas conſcientias, concedit ipſemet Turrianus *loco citato.* Vnde illam tenet nouiſſimè Præpoſ. *in 2. part. quæſt. 1. de cenſ. in comm. dub. 10. n. 64.* vbi ſic ait. Innocens non obligatur cenſura ratione ſui, ſed catenus tantùm tenetur eam exterius ſeruare, quatenus eſt neceſſe ad tollendum ſcandalum, quia non eſt veriſimile Eccleſiam velle tam grauiter punire eum, qui verè eſt innocens, & ſe pro tali certò cognoſcit, & velle eum priuare ſpiritualibus bonis, & quidem ita vt ipſemet ſine alterius interuentu teneatur eſſe executor. Confirmatur, in aliis pœnis is, qui verè eſt innocens, poteſt declinare pœnam, quantum citra vim fieri poteſt. Hinc ſequitur quòd talis innocens celebrando non incurrat irregularitatem, & quòd in conſcientia poſſit recipere beneficium, & collatio non ſit irrita item ferre ſuffragium. Ita ille, ſatis quidem probabiliter, vt dictum eſt.

Sup hoc lege §. vlt. præcedentis Reſ. & §. vlt. huius Reſ.

3. Sed quid dicendum de pœnis, quas incurrunt violantes cenſuras, & de irregularitate & ſimilibus; Dico igitur illas non incurrere quando actiones

prohibitæ

prohibitæ fiunt in occulto, quia iſtæ pœnæ non infliguntur ab homine, ſed à iure violanti præceptum, ſed in occulto, vt dictum eſt, non obligatur, ideò pœna non habet locum. Difficultas verò conſiſtit, ſi talis excommunicatus violet cenſuras in publico, & Vaſqu. cum Turriano *locis citatis*, docent talem reuera incurrere irregularitatem, & alias pœnas iuris, quia illæ aſſignantur à iure pro his, qui violant præceptum iudicis, prædictus tamen excommunicatus reuera violat, quia in publico tenetur obedire. Sed P. Suarez *ſect. cit. art. 2.* cenſet iuſtum re vera non eſſe irregularem. Primò, quia iſte reuera non eſt excommunicatus. Secundò; quia pœnæ iſtæ impoſitæ à iure non incurruntur propter actum, niſi ſit perfectus in ſua ſpecie, qualis non eſt hic, quæ argumenta facilem habent ſolutionem.

4. Ad primam dicendum eſt illum eſſe excommunicatum hoc ſenſu, vt teneatur obedire præcepto iudicis, qui præcipit ſecundùm allegata & probata.

5. Ad ſecundam violationem huius præcepti, ob quam imponitur prædicta pœna, præfectam eſſe in ſua ſpecie.

6. At his non obſtantibus ſententiam negatiuam quam docet Suarez, probabilem eſſe puto, quam etiam tuetur Ioannes Præpoſ. inſignis Theologus Societatis Ieſu, *vbi ſuprà num. 65.* vbi ſic aſſerit: Dixi Sup. hoc in §. not. præcentæ. eatenus teneri, quatenus eſt neceſſe ad tollendum ſcandalum, quia ſi nullo modo poſſet exercere functiones per cenſuram prohibitas ſine ſcandalo, & quin cenſeretur poteſtas Eccleſiaſtica contemni, eas obire non poſſet, vnde non poteſt huiuſmodi actiones exercere coram iis, quibus non conſtat de inualiditate cenſuræ, non tamen propterea incurret irregularitatem, quia non obligatur ad id præcisè ratione cenſuræ, ſecundùm ſe ſpectatæ, ſed quodam modo per accidens, ne poteſtas Superioris cenſeatur contemni. Ita Præpoſitus, & ego. Et hanc opinionem probabilem eſſe fatetur ipſemet Turrianus *loco citato* qui tamen optimè addit, quod talis propter violationem cenſuræ in publico factam puniretur reuera, vt violator cenſuræ, & habebitur vt irregularis. Ex dictis infert Præpoſitus abſolutè communicantem cum tali excommunicato incurrere pœnas iuris impoſitas cum excommunicato; ſed hoc limitat ex Vaſquez Turrianus, quando excommunicatio fit in occulto, ſecus autem in publico, & addit Præpoſ. *num. 66.* talem excommunicatum apud Deum non priuari ſuffragiis communibus Eccleſiæ; ſed hoc dictum eſt ſuprà, & de hac tota quæſtione, quando caſus acciderit, ne deſeras recognoſcere Gordonum *in ſumm. tom. 1. lib. 7. q. 6. cap. 3. n. 11. & ſequent.*

RESOL. XXIX.

An excommunicatus nulliter teneatur abſtinere à communione fidelium, & ab aliis prohibitis? Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 26.

Ad roborandā doctrinā huius Reſ. lege duas præcedentes Reſ.

§. 1. AD hunc caſum reſpondet negatiuè ex multis Theologis, inſignis ille Iuriſconſultus Ludouicus Mexia, & quia Codex non inuenitur, ponam per extenſum eius verba, ſic enim ait in leg. Regiam Toleti ſub tit. *de los propios y rentas de los Conſejos, par. 5. fundam. 2. num. 28. & ſequen.* Sententia nulla ius non tribuit, quodque nulliter factum eſt, factum non cenſetur *Clement. paſtoralis, de re iud.* & Corneus explicat *in conſil. 325. incipien. Prima facie videtur. 3. col. num. 11. vol. 1.* & nouiſſimè quaſi ſub eadem caſus ſpecie, Martin. ab Azpilcueta Nauarrus (præceptor olim meus Salmanticæ) vir ingenij acumine ac varia doctrina præcellens, *in prælectio. c. cum contingat, de reſcript. remed. 3. pag. 160. cum ſequen.* ſecundum meam impreſſionem, ſcribens etiam ibi plurium allegatione iurium Canoniſtarum & Theologorum ſententiam excommunicationis, quæ aliqua de cauſa eſt nulla, timendam non eſſe *c. cui, & c. non debet 11. quæſt. 3.* vbi Greg. Non debet, inquit, is pœnam ſuſtinere canonicam, in cuius damnatione non eſt canonica prolata ſententia: Firmans idem Martin. *ibid.* auctoritate Paludani (Theologorum omnium hac in re doctiſſimi) *in 4. diſtin. 18. quæſt. 1. col. 3.* & Anton. Archiep. Florent. *in 3. par. tit. 24. cap. 73.* excommunicatum nulliter denunciatum publicè non teneri abſtinere à Diuinis, neque ab alia hominum communicatione legitima, modò nullitatis cauſa publicata fuerit per eum. Quibus non obſtat Angel. de Clauaſ. *in ver. excommunicatio 4. §. 19.* qui caſibus quindecim paulo antè ab eo relatis, quibus excommunicatio ipſo iure eſt nulla, quorum vndecim ponit gloſſ. ſingularis poſt Ioan. Monach. *in c. præſenti, de ſententia excomm. lib. 6.* ſubiicit hæc verba. In omnibus prædictis caſibus ſententia excommunicationis nullo modo eſt timenda, nec quoad Deum, nec quoad Eccleſiam, quando notoriè conſtat de aliquo ipſorum. Sed quando non conſtaret, tunc quoad Eccleſiam eſſet timenda, & ipſam contemnens peccaret mortaliter, & poſſet excommunicari. Hoc enim eius dictum, dum de notorio loquitur, intelligi non debet eo modo, quo notorium capitur *in cap. veſtra de cohab. cleric. & mul.* vt ibi definit Anton. *num. 31.* nec idem, accipitur *in cap. fin. de tempor. ordinand.* Sed in genere pro eo, quod eſt manifeſtum, hoc eſt, ſecundùm Panorm. *in d. cap. veſtra num. 13.* per clamoſam inſinuationem certo auctore præcedente patefactum. Alioqui Angel. contrarius eſſet Paludano, & D. Antonino, imò & prædictis iuribus, quod non eſt credendum. Vnde pluſculum vigilantiæ deſiderari poteſt in Syluio, mea ſententia, alias vigilantiſſimo *in ver. excommunicatio 2. notab. verſ. 13.* qui relatis & probatis antedictis verbis Paludani, ſubiicit hoc Angel. dictum ad verbum, eo non citato, nec aliter verbis eius temperatis, quæ tamen erudito, & in materia notorij exercitato, contraria meritò videri poſſunt. Et diligentior mihi videtur Gabriel (vir omnium conſenſu doctiſſimus) qui *in 4. diſt. 18. quæſt. 2. col. 11.* altiùs in omnibus in hæc verba, quæ ad noſtrum quoque thema ſpectant, loquitur. Si verò excommunicatio fuerit nulla ob defectum iuriſdictionis ſuper excommunicatum ſimpliciter vel in illo caſu quo fertur excommunicatio, vel quia fertur poſt appellationem legitimè interpoſitam, vel ob alium defectum, propter quem ipſo iure eſt irrita, tunc non oportet eam timere, nec pro excommunicato agere, ſeu gerere, vitando communionem Sacramentorum & hominum, quoniam quod non eſt, non oportet timere: ſed dum ſententia eſt nulla, iam non eſt excommunicatio, nec quoad Deum, nec quoad Eccleſiam, quia ſecundum veritatem nullam ſententiam iuris incurrit, qui ſententiam, quæ nulla eſt, non cuſtodit, timenda tamen eſt, non ſententia, ſed ſcandalum populi vulgaris, neſcientis ſententiam eſſe nullam: vnde ſi aliquis publicè excommunicatur, & denunciatur nulliter ex aduerſo, publicet ipſe ſufficienter cauſam, propter quam ſententia eſt irrita, quo facto non pareat ſententiæ, & ſi aliquis tunc ſcandalizatur, non eſt ſcandalum puſillorum, ſed Phariſæorum ſecundùm regulam Chriſti *Matth. 15.* contemnendum. Attamen non tenetur, eam ſeruare in occulto ante ſcandali ſedationem, ſed neque in occulto, nec in publico coram ſapientibus, quibus nota eſt nullitas ſententiæ tenetur eam obſeruare. Hactenus ille. Cuius, & aliorum ſententias curioſiùs hìc retuli quòd res hæc quotidiana ſit, & noſtro propoſito maximè conueniat. Et hæc omnia docet Mexia *vbi ſuprà.* Licet

contrarium aſſerat Ioan. Valerus *in differ. vtr. fori ver. excommunicat. differ. 8. per tot.* quem omnino quando caſus occurrerit, videbis. Sed cum Mexia tenet Gutierr. *can. qq. lib. 1. cap. 4. num. 36.* vbi firmiter docet ſententiam excommunicationis nullam non eſſe timendam nullitatis cauſa poblicata, & ita etiam docet ex Vaſq. Turrian. *de cenſ. lib. 2. diſp. 20. dub. 1.* vbi ſic ait: Si de excommunicatione nulla ſit ſermo, omnes fatentur reuera nullum habere effectum; ſed propter ſcandalum obſeruanda eſt in publico, donec veritas manifeſta ſit: quòd ſi ante manifeſtationem veritatis excommunicatus publicè ſe ingerat diuinis, peccabit, nullam tamen pœnam iuris incurret ipſo facto, cognita tamen veritate nullum erit ſcandalum illam non obſeruare. Docuit verò Syluester *ver. excommunicatio, 2. notabili 1. caſ. 15.* P. Vaſquez *ſup.* cum aliis Doctoribus ſatis eſſe, vt excommunicatio ſit nulla, quod ita iudicetur à ſapientibus, neque eſt neceſſarium, vt vulgus ita iudicet. Bene autem notanit P. Vaſquez neceſſarium eſſe, vt antequam quis operetur contra illam, manifeſtetur vulgo iudicium ſapientium, hoc enim condonandum eſt ignorantiæ proxmi. Sic ille.

RESOL. XXX.

An qui probabiliter iudicat ſententiam excommunicationis eſſe nullam, teneatur ſe abſtinere, & incurrat pœnas iuris. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 29.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & int. in Reſ. 111. & in tom. 9. tr. 2. Reſ. 107. §. Et tandem.

§. 1. AD hoc dubium ſatis quidem practicabile reſpondet Vaſquez *de excomm. dub. 1. num. 23.* vbi ſic ait: Reſtat vt dicamus de ſententia illa, de qua probabiliter dubitatur, an ſit valida, vel non: & de hac dicendum eſt, quod docuit Sotus quòd in dubiis pro iudice ferente ſententiam iudicandum eſt, & ita tenentur parere ſic excommunicati, tam in exteriori hominum conuictu, & apparentia, quàm in occulto, quia iudicandum eſt pro iudice, quod ſit valida, & ſi contrà quis fecerit incidit in omnem pœnam à iure ſtabilitatem, quod licèt non dicat Sotus, mihi tamen conſequenter videtur dicendum, quia iam eſt peccatum inobedientiæ etiam in occulto contra ſententiam excommunicationis. Nihilominus adhuc mihi videtur, quod pœnæ, quæ ſunt ipſamet excommunicatio, & ipſo facto quòd quis excommunicatur, incurruntur, non incurruntur in hoc caſu, niſi in rei veritate valida ſit ſententia; quia ſi in re non eſt valida ſententia: ergo neque excommunicatio, ergo neque pœna quæ eſt excommunicatio, & in hoc verum habet dictum Nauarri & Caietani, quòd in exteriori foro ille talis reputabitur inhabilis, vel ad eligendum, vel vt eligatur. Et ita hanc ſententiam docet etiam Turrian. *de cenſ. lib. 2. diſp. 21. dub. 3.* & ne deſeras videre Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 16. diffic. 11. n. 7.* vbi ſic ait: [Si el juez pone cenſura ſiguiendo opinion probable, ligarà, aunque ſegun otra ſententia ſea nula, y no puede el ſubdito hazer contra ella, aunque ſea de opinion contraria.] Ita ille, quod eſt valde notandum à iudicibus laicis, quando excommunicantur ab Epiſcopis, licet pro ſe habeant opinionem probabilem.

Sup. hoc in Reſ 3. not. prætentæ, & in eodem §.

RESOL. XXXI.

An excommunicatio liget, quando pro ſubdito adſit opinio probabilis in contrarium?

Et reſolutio huius dubij multum pendet ex illa difficultate, an obedire debeat ſubditus Superiori præcipienti iuxta ſententiam probabilem. Ex part. 9. tract. 9. & Miſc. 4. Reſol. 46. aliàs 45.

§. 1. NEgatiuam ſententiam nominatim contra me docet eruditiſſimus P. Stephanos Spinula *in Opuſ. de Elect. opin. diſp. vltim. ſect. 4. per totam.* Probat hanc ſententiam ex *cap. 1. de poſtulatione Prælator.* quem textum (ait) ſic induco. Damnat Pontifex Epiſcopum Altiſiodorenſem, qui in ſua Diœceſi non ſeruauerat interdictum fulminatum à Legato Papæ, licèt ſe excuſantem, quia non fuiſſet in ſua Eccleſia promulgatum, quia nullam ſufficientem excuſationem adhibeat, ſed omnia erant friuola, quæcumque adducebantur quia; ſatis ſuperque illius interdicti ad illum fama certa peruenerat: quin in ſua Metropolitana Eccleſia tale interdictum fuerat promulgatum, & ſeruatum. Ex quo ſubdit Pontifex: hinc liquido conſtat eum non poſſe excuſari. Ergo à contrario, cùm quis poteſt ſufficienter excuſari, non eſt damnandus, nec incurrit pœnas violatæ obedientiæ, & cenſuræ Eccleſiaſticæ, quam non tenetur timere, quia illa non afficitur. In tantùm enim Epiſcopus Altiſiodorenſis dicitur debuiſſe ſeruari interdictum, quia nullam excuſationem ſufficientem poterat afferre, quare non tenetur, & illo non afficeretur. Et quidem de hoc liquido conſtabat; vnde tanquam reus violatæ obedientiæ, & non ſeruatæ cenſuræ, qua afficiebatur, damnatur, & punitur in eo capite; ergo à contrario, qui excuſationem habet ſufficientem, non afficitur cenſura, nec illam tenetur ſeruare, ſeo ſe gerere, vt illa affectum.

Sup. hoc in Reſ. prætericta. & in aliis eius annot. & ne prætermittas legere Reſ. poſitas inf. annot §. Verum. huius Reſ.

2. Modò ſubſumo, ſed in caſu opinionis probabilis, & ſufficiens excuſatio datur, nec liquidò conſtat, quem teneri, ſeu affici cenſura, & illa non afficitur.

3. Secundò: quia ignorantia inuincibilis præcepti validi, & cenſuræ adnexæ præcepto verè ligantis, excuſat à præcepto, & cenſura; ſed in caſu opinionis probabilis hinc & inde eſt ignorantia inuincibilis, quòd præceptum liget, & cenſura ſit valida: ergo tunc hæc excuſat quemque ab obedientia præcepti, & incurſione cenſuræ. Maior eſt euidens, quia eſt omnium iurium, & Doctorum axioma. Minor probatur. Tunc eſt ignorantia inuincibilis rei, quando res ignoratur, nec quis poteſt, aut debet certiorari; ſed quando concurrunt opiniones hinc, & inde probabiles, qui ignorat veritatem, ita ignorat, vt fortè abſolutè non poſſit ſcire veritatem; quia abſolutè impoſſibilis eſt demonſtratio, ſeu euidens cognitio rei: ſanè non debet aliud efficere, vt inueniat veritatem, cùm in probabili opinione tutò quieſcat, nec debet ad vlteriora progredi, ergo tunc eſt ignorantia inuincibilis, quæ excuſat ab omni pœna, & ab omni culpa.

4. Tertiò: quia excommunicatio non incurritur ſine contumacia, & inobedientia, quando Eccleſiæ quis parere debet; ſed quando vtrinque ſunt opiniones probabiles, eligens quamcumque non eſt contumax contra Eccleſiam, nec inobediens eſt, cùm parere non teneatur, cùm non ſit certum tunc præceptum obligare, ſed hoc ſit ſub opinione poſitum: in quo caſu quælibet opinio in praxim deduci poteſt, nec vllũ peccatum incurritur inobedientiæ, & contumaciæ, quæ ſupponit in ſubdito debitum parendi: quod in ſubdito non eſt, quotieſcumque in ſuperiore non eſt ius certum præcipiendi, quale non eſt, cùm ſit probabilis opinio, quòd non ſit: ergo cùm ſubditus non teneatur obedire, ſi non obediat, nec inobediens, nec contumax eſt, & per conſequens corruit etiam cenſura; tum quia eſt annexa præcepto, tanquam acceſſorium: tum quia hæc non incurritur ſine ſpeciali contrauentione, & violatione præcepti, cui certo parendum ſit.

5. Et hic aduerte, quòd licèt non ſub opinione, an cenſura ſit valida, necne, ſed ſolùm ſit ſub opinione, hinc, & inde verè probabili, quod id, quod prohibet

Superior,

Superior, non ſit illicitum, vel, quod à ſubdito ſine peccato fieri poteſt, per hoc præcisè excuſatur ab omni pœna, ſub qua ſuperior præceperit. Patet quia per id præcisè, per quod quis excuſatur á culpa, etiam excuſatur à pœna, & quod ſine culpa, fit, nulla pœna puniri poteſt; iuxta illud; Rem, quæ culpa caret, in damnum vocari non conuenit, *cap. cognoſcentes, de conſtit.*

6. Confirmatur, nam ſi quis credat probabiliter Superiorem per errorem iuſſiſſe, aut non iuſſurum fuiſſe ſi veritatem nouiſſet, non peccat non obediendo; ſed qui habet opinionem probabilem, quòd Superior non poſſit præcipere id, quod præcipit, credit probabiliter Superiorem per errorem præcipere, & non iuſſurum ſi veritatem noſſet, ſi enim noſſet ſe non poſſe præcipere, certè non præciperet: ergo in hoc caſu non peccat non obediendo: ergo neque incurrit cenſuram, cùm hæc ſine peccato non ſubſiſtat; tam enim per errorem credit probabiliter latum eſſe præceptum, quàm cenſuram: vnde nec illi parere tenetur, nec illa afficitur. Et idem dicatur etiamſi ex parte Superioris eſſet opinio probabilior, quia etiam minus probabilis in praxim, deducitur ſine peccato, & tunc adhuc ſaluatur ignorantia inuincibilis, & corruit contumacia, & inobedientia, & quæcumque culpa.

7. Dices, Si opinio Superioris ſit vera, cenſura eſt valida; quia potuit Superior præcipere: ergo tunc ligabit, ergo ſimpliciter timenda eſt: vnde ſaltem ad cautelam petenda abſolutio eſt, & Superiori obediendum. Reſpondetur negando conſequentiam, quia ad hoc vt excommunicàtio liget, non ſufficit, quod habeat ex parte agentis, ſeu ferentis ſufficiens principium ſui valoris, ſed etiam debet cadere ſupra ſubiectum aptum: talis autem non eſt ſubditus in iſto caſu, quia eſto opinio Superioris ſit vera, & Superior verè in te poſſit præcipere, hoc tamen quia non conſtat, & eſt ſub opinione poſitum, & opinio vere probabilis dicit Superiorem in hoc caſu præcipere non poſſe; ideò ſubditus non obediendo non peccat, ſufficienter enim excuſatur ab obediendo; ſubditus autem non obnoxius peccato mortali, non poteſt ligari cenſura graui, ſeu excommunicatione maiori; vnde quantum eſt de ſe excommunicatio illa eſt ligatiua, per accidens autem non ligabit; ac proinde ſubditus abſolutè non peccabit, nec incurret excommunicationem. Hucuſque Pater Spinula; Spina quidem nimis acuta pro Superioribus. Ex cuius ſententia ſequeretur, quòd in dubio, an præceptum Superioris ex alio capite ſit inualidum, quia dubitatur, an Superior hîc & nunc poſſit præcipere, vel quia materia quam præcipit, non ſit ſuæ iuriſdictionis, vel quia illud, quod præcipitur, illicitum ſit, non tenebitur quis obedire, ac proinde neque timere debebit excommunicationem præcepto annexam: ergo multo magis id dicendum cum opinione, probabili; quæ omnia Pater Spinula concedit.

Sup. hoc magis latè in tom. 7. tr. 1. Reſ. 133. & 134.

8. Sed ad prædictorum confirmationem audiamus Ianuarium, virum doctum & ſapientiſſimum in ſuis Reſolutionibus Moralibus *part. 1. reſol. 44. num. 13.* vbi docet quòd ſi iuſtitia in lege ſit tantum probabilis, non ſufficit ad ſimpliciter obligandum ſubditum: nam quando eſt opinio pro Superiore, & pro ſubdito, poſſeſſio non magis fauet iuri Superioris in ſubditum, quam libertati ipſius ſubditi, vt patet: ergo non eſt maior ratio cur ſubditus teneatur obedire Superiori, quàm ſequi ſuam libertatem. Nam poſita ſub opinione poteſtate Superioris in ſubditum, eo ipſo non dicitur Superior ſimpliciter eſſe in poſſeſſione, ſed tantùm ſub opinione ſeu opinabiliter, & ſub opinione etiam eſt, ſubditum non teneri obedire Superiori ſic præcipienti.

Sup. hoc vide Reſolutiones verſ. & §. poſitas inf. in annot. §. Verum. huius Reſ. & etiam in annot. prima huius Reſ.

9. Nec dicas primò, quod ſubditus tenetur obedire, quando eſt incertus de re præcepta, an ſit licita, vel an excedat poteſtatem Superioris; ergo etiam tenetur ſubditus obedire, quando adeſt opinio quòd res præcepta ſit iuſta, quia tunc ſubditus etiam eſt incertus. Nam reſpondet Ioan. Sanchez *in ſelectis, diſp. 35. num. 37.* quod incertitudo in lege oriri poteſt, vel à dubietate, vel ab opinione: quando enim oritur à dubietate, non poteſt ſubditus non obedire, cùm Superior ſit in poſſeſſione, & in dubio melior ſit conditio poſſidentis, nec poteſt ſubditus cum ſuo iure dubio expoliare Superiorem ſuo iure certo. At quando incertitudo oritur ab opinione, poteſt ſubditus non obedire, quia fas eſt cuique vti opinione probabili, vt omnes concedunt. Nec dicas ſecundò cum Vaſquez *in 1. 2. q. 19. diſput. 62. cap. 6. num. 32.* quòd ſubditus, id quod poteſt licitè exequi, tenetur exequi, accedente præcepto Superioris: ſed poteſt licitè exequi quod præcipitur, etſi ſit ſub opinione: ergo tenetur. Nam contra eſt, quia ſubditus tenetur exequi quidquid poteſt licitè accedēte præcepto Superioris habentis poteſtatē abſolutè illud præcipiendi. Nam ad præcipiendum requiritur iuſtitia ex parte præcipientis, ſeu requiritur poteſtas in præcipiente ad rem illam præcipiendam, quæ poteſtas in præcipiente, ſi eſt abſoluta, ſubditus tenetur abſolutè exequi mandatum, ſi licitè poteſt; ſi verò poteſtas illa in Superiore eſt ſub opinione, tunc quia vnicuique licitum eſt vti opinione probabili, ſubditus poterit licitè non obedire, ſequendo opinionem probabilem oppoſitam. Vnde diſtinguenda eſt maior, quidquid poteſt ſubditus licitè exequi, vt ſubditus eſt, tenetur ſi præcipiatur, conceditur: quidquid poteſt ſubditus licitè exequi, vt non ſubditus tenetur, negatur: nam poteſt ſubditus licitè exequi, præceptum Superioris circa res merè internas, & tamen non tenetur; ſic etiam dicendum eſt, quòd quando adeſt opinio de re præcepta, poteſt ſubditus ſequi opinionem oppoſitam Superiori, quia ſecundum illam opinionem, ſubditus in illa re, non eſt ſubditus, niſi probabiliter, & ſic quamuis licitè poſſit, non tenetur.

Sup. hoc in tom. 8. tr. 5. Reſ. 16. & lege Reſolutiones poſitas in annot. prima poſt præcertam huius Reſ.

10. Nec dicas tertiò, quòd ſic daretur bellum iuſtum ex vtraque parte, cùm licitum ſit Superiori præcipere aliquid, ſequendo opinionem ſibi fauentem, licitum ſit ſubdito non obedire, ſequendo opinionem ſibi fauentem. Nam contra eſt, quia non implicat dari bellum iuſtum ex vtraque parte quando ignoramus veritatem; ignorantia enim veritatis vtrumque excuſat, vt optimè Thomas Sanchez *in ſumma lib. 6. cap. 3. num. 21.* in fine, nam tunc bellum erit iuſtum ex vna parte materialiter, & formaliter à parte rei; ex altera autem parte erit iuſtum tantùm formaliter & erit materialiter iniuſtum; quia ſi coram Deo Superior iuſta præcipit, quæ ſecundum opinionem ſubditi ſunt iniuſta; tunc Superior iniicit bellum iuſtum materialiter, & formaliter, & ſi ſubditus iniiciat bellum formaliter tantùm iuſtum, & materialiter iniuſtum. Vnde ſubditus, quando non obedit præcepto Superioris, ductus ab opinione probabili, tunc non facit bellum de re iuſta abſolutè, contra rem iuſtam abſolutè, nam hoc implicat, ſed facit bellum de re iuſta probabiliter contra rem iniuſtam probabiliter, vt optimè Ioan. Sanchez *loco citato num. 42. verſ. Sed eſto, &c.* ex Maldero *de virtutib. quæſt. 40. dub. 4.* & Molina *tom. 1. de iuſtit. diſput. 103.* & ſic bellum non erit iuſtum, & iniuſtum ſecundum idem, id eſt ſecundum eandem rationem, ſed erit iuſtum ſecundum rationem Superioris in ſua opinione, ſecundum quam rationem erit iniuſtum bellum ſubditi contra Superiorem: & erit bellum iuſtum ſecundum opinionem, ſeu rationem opinionis ſubditi, ſecundum quam rationem erit iniuſtum bellum Superioris in ſubditum,

Sup. hoc in tom. 7. tr. 7. Reſ. 4. & in tom. 8. tr. 1. Reſ. 18. §. Sic, poſt med. & §. vlt.

tum, & ſic erit bellum iuſtum, & iniuſtum reſpectu diuerſorum, quod non implicat; non enim implicat, quod idem ſit debitor, & creditor eiuſdem ſecundum diuerſas rationes.

11. Nec dicas quartò cum aliis, quod ſubditus peccat contra iuſtitiam, dum Superiorem ſpoliat iure præcipiendi, quod ius Superior habet ab illa opinione probabili; qui enim alterum ſpoliat re, quam iuſtè poſſidet, iniuſtitiam committit. Nam contra eſt, quia etſi verum ſit, quod qui alium ſpoliat re, quam iuſtè poſſidet, peccat contra iuſtitiam, tamen hoc verum eſt, quando rem iuſte abſolute poſſidet: at quando poſſidet rem iuſte probabiliter, & non abſolute, tunc non facit contra iuſtitiam, quia re illa ipſum ſpoliat, ſequendo opinionem oppoſitam. Nam poſſidere iuſtè probabiliter admittit ſecum iniuſte probabiliter poſſidere: quando igitur ſubditus ſpoliat Superiorem illo iure iuſtè probabiliter poſſeſſo, non ſpoliat illum ſecundum quod iuſtè probabiliter poſſidet ſecundum opinionem Superioris, ſed ſecundum quòd iniuſtè probabiliter poſſidet ſecundum opinionem ipſius ſubditi. Et hæc omnia docet Iannarius vbi ſuprà.

12. Vidiſti, amice Lector, quàm validè hi duo docti Recentiores, poſt vtrumque Sanchez, cauſam ſubdito tutare voluerint: Quorum omnes rationes, & argumenta, hic per extenſum in tui gratiam apponere volui. Vide etiam Franciſcum Girago *de Regim. Regul. par 3. dub. 30. per totum*, & ne deſcias cognoſcere Rocafull *in praxi Theol. mor. par. 3. lib. 3. dub. 14. num. 143.* vbi num. 146. ſic ait: Quæres an in caſu quo ſubditus ſequens opinionem probabilem, non obtemperet Superiori, incurrat pœnas, vel cenſuris ligetur? Reſpondeo, non incurrere pœnas, neque cenſuris ligari. Et ratio eſt, quia non delinquit ſubditus non obtemperans in hoc caſu, cùm ſequens opinionem probabilem, culpa careat operando, iuxta illam; & res, quæ culpa carent, in damnum vocari non debent, *c. 2. de Conſtitutionib.* nec ſine culpa quiſpiam puniendus eſt, ex *regul. in 6.* & ſanè, ſi ſubditus puniretur in hoc caſu, puniretur ob actionem, quæ ſolum eſſet peccatum ex Superioris iudicio, ſeu propter peccatum excogitato à iudice, non propter peccatum à Reo reuera omiſſum, quod eſt abſurdum. Ita ille.

Docuit in Reſolutionibus not. primæ huius Rel. & not. ſeq. Et pro Albi conuento ad lin. 2. huius § Verùm, in tom. 5. tr. 1. Reſ. 15. & 16. & in tom. 7. tr. 1. Reſ. 133. § 2. ad med. a verſ. Eadé docet.

13. Verùm his non obſtantibus ego non recedo à ſententia affirmatiua, quam olim docui, & contra me, vt dixi nominatim impugnat Pater Spinula; & ideò præter Vaſquez, Villalobos, & Turrianum à me alibi citatos, tenet noſtram ſententiam ſapientiſſimus Theologus Societatis Ieſu Ioannes Præpoſitus *in 3. par. D. Thomæ, q. 1. de Cenſuris in communi, dub. 9. num 63.* vbi ſic ait: Quando conſtat de poteſtate ferendi legem, cenſura debet ſeruari, niſi apertè conſtet legem eſſe nullam, vel in ſe, vel in ordine ad cenſuram, vel ita moraliter iudicetur eſſe nullam, vt pro eius iuſtitia vix appareant rationes probabiles; ſi enim vel probabiles appareant, iudicandum eſt pro Legiſlatore, qui eſt in poſſeſſione ferendi legem, qui in vſu huius poteſtatis poteſt ſeſe conformare ſententiæ probabili, non minùs quàm priuati, & proinde eo caſu ſubditi tenentur obedire; niſi enim ad id obligarentur, grauis perturbatio ſequeretur in Eccleſia. Ita ille, cui adde ex eadem Societate Valer. Reginald. in praxi *tom. 1. lib. 9. c. 8. n. 165.* qui optimè obſeruat, quòd ex contraria ſententia ſequeretur in Eccleſia confuſio, & perturbatio Ordinis Hierarchici.

Sup. hoc in Reſolutionibus § & verſ. not. præcepta.

14. Sed quia reſolutio huius dubij, multum pendet ex illa difficultate, an obedire debeat ſubditus Superiori procedenti iuxta ſententiam probabilem? Vide Texedam *in Theolog. mor. tom. 1. tract. 2. controu. 4. n. 16.* Præpoſitum *in 1. 2. D. Thomæ, quæſtio. 19. art. 6. dub. 5. §. 1. num. 3.* & alios, quos citat, & ſequitur Doctiſſimus Quiedo *in par. 2. tract. 5. controu. 3. punct. 5. per totum.*

Et quidem ſi quando æqualiter dubitatur de iuſtitia, & iniuſtitia legis, nihilominus ſubditus cogitur obedire, vt docent Doctores, quos citat, & ſequitur Suar. *lib. 5. de legib. c. 18.* ergo à fortiori, quando iudicium eſt ſpeculatiuum pro vtraque parte, debet practicè præferri ius Superioris; eſt enim eadem ratio, vel maior, quia in præſenti certò conſtat practicè de iuſtitia legis, ibi autem neutrum conſtat practicè, vel ſpeculatiuè, ſed præſumptiuè tantùm. Et quidem contrarium aſſerere eſſet, vt ait Giuniparus *de iure Pontif. diſp. 6. cap. 3. n. 46.* nimis larga licentia, & multam confuſionem, & ſcandalum gereret in Republica Chriſtiana, etiam reſpectu Legum Ciuilium, & Sanctionum, ac Statutorum Principum ſæcularium.

15. Nota verò, quod etiam ſi ſtandum eſſet opinioni Patris Spinulæ, & aliorum negatiuæ, procederet quidem in foro conſcientiæ, non autem in foro exteriori, in quo excommunicatus eſt puniendus, & vt talis exiſtimandus; vnde nouiſſimè doctus, pater Bordonus *in Conſiliis Regul. tom. 2. reſ. 78. num. 198.* ſic aſſeruit: Quando clare conſtat ſententiam fuiſſe nullam, & inualidam, in hoc caſu cenſuratus non tenetur timere, neque ſeruare ſententiam, quia illa non ligat neque apud Deum, neque apud Eccleſiam, quæ neminem iniquè & contra iuſtitiam ligat, quæ vnicuique mandat ſeruari ius illæſum. Dixi clarè, quod contingit in omnibus illis caſibus, in quibus Doctores communiter in nullitate ſententiæ. Quòd ſi in opinione ſit caſus, & vtrinque ſint Doctores communiter, ita quòd opinionem reddant probabiliorem, vel æque probabilem ex parte iudicis; in foro Eccleſiæ ſententiatus tenetur timere, & ſeruare cenſuram, quia tunc caſus cenſetur dubius; in dubiis autem obediendum eſt Iudici, & Prælato, ex vulgaris iuribus. In occulto autem, ſi pro ſe ſubditus habet probabilem opinionem, poteſt non ſeruare ſententiam: quia ſic prudenter agendo non peccat coram Deo. Ita ille; cui adde Rocafull. *vbi ſup.* citatum in fauorem negatiuæ ſententiæ, qui *lib. 7. de lege Eccleſ. c. 5. num. 39.* ait: Quòd ſi opinio probabilis excuſaret ſubditum, id eſſet in foro conſcientiæ, non tamen in foro exteriori tribueret inferiori poteſtatem, qua ſe eximeret ab obligatione legis probabili iudicio innixæ.

Sed ego puto noſtram ſententiam tenendam eſſe in vtroque foro.

RESOL. XXXII.

An ſi Epiſcopus prohibeat furtum ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, furans incurrat excommunicationem, ſi inuincibiliter legem iſtam ignoret?

Idem dicendum eſt, ſi excommunicatio lata ſit à Pontifice.

Et quæ dicta ſunt de excommunicatione, dicenda etiam ſunt de ſuſpenſione, interdicto, & irregularitate.

Et quid eſt dicendum, ſi aliquis, v. g. vouit non fornicari, vel ludere ſub pœna centum aureorum, ſi poſtea immemor voti fornicetur, luſerit, &c. an teneatur ſoluere pœnam?

Idem eſt, ſi dum fornicatur, memor ſit voti, non autem pœnæ impoſitæ, etiam ſi eſſet pœna caſtitatis, Religionis, peregrinationis Ieroſolymitanæ, &c.

Idem eſt de eo, qui ex obliuione naturali omittit recitare Horas Canonicas, quoad non tenetur reſtituere fructus.

Ex part. 3. tr. 6. & Miſc. 2. Reſol. 41.

INcurrere in excommunicationem docent Aluarez *in par. 2. D. Thomæ, diſp. 158. n. 5.* Comitolus *lib. 5. quæſt. 3.* Couarruuias *in cap. alma mater, part. 1. §. 10. num. 9.* & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia excommunicatio lata eſt ſuper furtum lege naturali damnatum.

Sup. hoc inf. in Reſ. 35. & in Reſ. 34. curſim ad lin. 5. & ad lin. 12. & in Reſ. 61. §.

2. Sed

Probatur, in principio, & inferius in tr.5. Reſ. 4. §. 2. à lin. 5. & in Reſ. 6. §. vlt. & in tom. 2. tr. 6. Reſ. 241. § vlt.

2. Sed mihi contraria ſententia magis placet, quam tuentur Salas *in part. 2. tom. 2. tract. 13. diſp. 8. ſect. 10.* Molina *tom. 4. tract. 5. diſp. 71. n. 9.* Valentia *tom. 4. diſp. 7. q. 17. punct. 7.* Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 9. diſp. 32. n. 9.* Suarez *de cenſ. diſp. 4. ſect. 8. n. 20.* Henriquez *lib. 13. c. 23. n. 2.* Azorius *tom. 1. lib. 1. cap. 15. q. 3.* Toletus *lib. 1. c. 8.* Sayrus *de cenſ. lib. 5. c. 18. n. 24.* Graſſius *tom. 1. lib. 4. c. 9. n. 16.* & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia ignorans inuincibiliter excommunicationem impoſitam ab Epiſcopo, peccat tantùm contra ius naturale, aduersùs quod ſe agere cognoſcit, non autem ius poſitiuum Epiſcopi, quod quidem inuincibiliter ignorat. Ergo non incurrit in excommunicationem ab Epiſcopo latam.

3. Et hæc omnia vera eſſe puto, non ſolùm ſi excommunicatio ſit lata ab Epiſcopo, ſed etiam à Summo Pontifice, quia militat eadem ratio. Et ita docent Azorius, Henriquez, Toletus, Sanch. & alij *vbi ſuprà*, quidquid in contrarium aſſerat Salas *in part. 2. tract. 13. diſp. 8. ſect. 10. n. 77.* Vgolinus *de cenſ. tab. 1. c. 9. §. 8. n. 10.* D. Antoninus *part. 3. tit. 24. c. 75.* Corduba *lib. 2. q. 27.* & alij.

Sup. hoc pro ſuſpenſione, & interdicto, inf. ex doctrina Reſ. 34. §. 1. ante medium, & ex doctrina Reſ. 35. § Et idem. à lin. 7. & in Reſ. 3. 4. 5. & 6. nos. præteritæ. & in eiſdem locis. Et pro irregularitate & alibi contento in lin. penult. huius §. Quæ autem. in Reſ. 4 & 5. not. primæ huius Reſ. Et pro omni contento in hoc §. vlt. Notandũ eſt. in tom. 6. tr. 2. Reſ. 38. §. Idem. & hic inf. in Reſ. 35. §. 1. ad med. & in §. Item ſi quis. Reſ. 1. huius not.

4. Quæ autem dicta ſunt de excommunicatione, dic etiam de ſuſpenſione, & interdicto; nam ab his pœnis excuſat ignorantia inuincibilis iuris eas imponentis, quamuis factum ſit iure naturali damnatum, & pœnæ ſtatutæ ſint ab Epiſcopo, vel à Pontifice. Et ita docent Vaſquez *de excommun. dub. 16. n. 6.* Nauarrus *c. 23. num. 47.* Suarez *de cenſ. diſp. 4. ſect. 8. num. 10. & ſeq.* Sanchez *lib. 9. diſp. 32. num. 18.* Filliucius *eodem tract. cap. 8. q. 10. n. 253.* quidquid in contrarium aſſerat Auila *de cenſ. par. 2. cap. 5. diſp. 5. dub. 10. concl. 2.* Aluarez *in part. 2. D. Thomæ, diſp. 158. num. 5.* & alij; & idem ſentiendum eſt, quando impoſita eſt in pœnam debiti.

5. Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd ſi quis, v. g. vouit non fornicari, vel ludere ſub pœna centum aureorum, ſi poſtea immemor voti fornicetur, non tenetur ſoluere pœnam; quia naturalis obliuio æquiparatur ignorantiæ inuincibili; & ita docent Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 4. c. 22. n. 18.* & alij. Idem dic, ſi dum fornicatur memor ſit voti, non autem pœnæ impoſitæ, etiam ſi eſſet pœna Religionis, Caſtitatis, Peregrinationis Hieroſolymitanæ, vt probabiliter aſſerit idem Sanchez *n. 19.* Idem dicendum eſt de eo, qui ex obliuione naturali omittit recitare aliquas horas canonicas, nam non tenetur reſtituere fructus, non obſtante lege pœnali irritante fructuum acquiſitionem; quæ omnia ſunt valde notanda.

RESOL. XXXIII.

An ignorantia vincibilis iuris, vel facti excuſet ab incurſione cenſurarum, & aliarum pœnarum, ſiue lata ſint à iure communi Papæ, ſiue particulari Epiſcoporum?

Vbi etiam explanatur, quænam dicatur ignorantia craſſa, & ſupina, lata, & vincibilis, vel ignorantia craſſa, ſupina, & affectata. Ex part. 3. tr. 5. & Miſc. 1. Reſ. 13.

Sup. pœnis impoſitis in prima diffic. huius tituli inf. in tr. 7. Reſ. 62. & in aliis eius primæ not.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & in cæteris aliis eius primæ annot.

§. 1. HÆc reſolutio erit plena magnæ conſolationis, quia reſpondeo affirmatiuè, & ita docet Portel. *in addit. ad dubia regul. ver. ignorantia, n. 25.* & Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 9. diſp. 32. n. 31.* vbi ſic ait: Exiſtimo ignorantiam etiam mortaliter culpabilem, ſiue iuris, ſiue facti, modò non ſit craſſa, excuſari à cenſuris, & pœnis, & idem dico licèt adſit ſcientia legis, ſi adſit ignorantia non craſſa cenſuræ. Ita ille, qui validis rationibus confirmat hæc omnia, & intelligenda eſſe docet de quibuſcunque pœnis, ſiue latis à iure communi Papæ, ſiue à particulari Epiſcoporum. Si tamen ſcire cupis, quænam dicatur ignorantia craſſa, & ſupina; reſpondet, illam dicendam eſſe, quæ ex lata culpa in adhibenda diligentia procedit: culpa verò lata eſt, quando ignorans aut nullam, aut valdè modicam adhibuit diligentiam. Et Graſſius *deciſ. part. 1. lib. 4. c. 8. num. 20.* & alij, aſſerunt culpam latam, ſeu ignorantiam craſſam eſſe illam, quæ ex malitia, vel ex nimia negligentia procedit. Imò Anton. *cap. 2. de conſt. n. 9.* amplius videtur petere: explicat enim eam ignorantiam eſſe, quando eſt latiſſima culpa, quæ dolo æquiparatur. Et hæc omnia Portel. & Sanch. *vbi ſup.* quidquid in contrarium aſſerant Sotus *in 4. diſt. 28. q. 1. art. 2.* Graff. *part. 1. deciſ. lib. 4. diſp. 4. c. 9. n. 20.* Suarez, & alij, quos citat, & ſequitur Villalob. *in ſum. tom. 1. tract. 16. dub. 12. n. 6.* vbi ait: [La ignorancia vincible ora ſea del echo ò del derecho, no eſcuſa de la cenſura. Aſi lo tiene Suarez, porque como no eſcuſa de pecado, tan poco excuſa de la cenſura.] Sed tu tene noſtram ſententiam ex *c. 2. de conſtit. in 6.* vbi habetur, ignorantiam, quæ non eſt craſſa, & ſupina, excuſare ab omnibus ſententiis Ordinariorum. Et ita etiam hanc ſententiam docet Bonacina *de cenſ. diſp. 1. q. 2. punct. 1. n. 10.* & Barb. *in collect. tom. 3. lib. 1. ſexti Decretal. tit. 2. cap. 2. num. 8.* vbi *num. 7.* optimè impugnat Suarez aſſerentem ignorantiam craſſam, & ſupinam, idem eſſe cum ignorantia vincibili.

Sup. contento in hoc & ſeq. verſ. inf. in Reſ. 35 § Et tandem. ad med. verſ. Denique.

Sup. hoc ibidem in co.... §. not præteritæ, ſignantes ad lin. 8.

2. Notandum eſt etiam hîc obiter; Primò ignorantiam quantumcunque craſſam, niſi eſſet ingens temeritas, & latam culpam excuſare à pœna impoſita ſcienter aliquid facienti. Secundò idem dicendum eſt, cùm lex pœnam inducit præſumenti aliquid facere; quia non verè dicitur præſumens, ſi quis aliquid ignorantia culpabili, & craſſa efficeret; præſumptio enim dolum importat, & temeritatem. Ita Baſilius Pontius *de matrimon. lib. 10. c. 6. n. 10.* Sanchez *vbi ſuprà*, Coniel *in part. 2. q. 76. art. 4. dub. 4.* Henriquez *lib. 13. c. 23. n. 3.* Auila *de cenſ. part. 2. c. 6. diſp. 10. dub. 6.* Molina *tract. 5. diſp. 71. num. 13.* quidquid in contrarium aſſerat Toletus *lib. 1. c. 48.* Alterius *de cenſ. diſp. 11. de ſuſpenſ. c. 5. §. hoc autem.*

Sup. contento in hoc §. in Reſ. ſeq. §. 1. poſt med. à verſ. Ita Cæleſtinus. & ſeq. & in Reſ. 1. poſt ſeq. §. Et tandem. inter medium, & finem, verſ. Solet lex. & inf. in Reſ. 35 § vlt. &c. & pro contentis in his vlt. §§. lege hanc vlt. Reſ. huius not. à principio, & Reſ. eius primæ not. & in tom. 7. tr. 1. Reſ. 19. § 1. & vlt. & in Reſ. 232 §. 1. ad med.

3. Imò Bonacina *loco citato de cenſ. diſp. 1. quæſt. 1. punct. 1. num. 11.* contrà Suarez docet hanc ſententiam procedere, non ſolùm quando quis operatur cum ignorantia craſſa, ſed etiam cum ignorantia affectata, ſi, vt dictum eſt, verba cenſuræ hæc eſſent, *Qui ſcienter hoc fecerit, vel qui præſumpſerit*, &c. Et hæc omnia Confeſſarij in mente habeant: nam ex illis non pauci ab incurſione cenſurarum immunes erunt.

RESOL. XXXIV.

Sup. prima diffic. huius tituli in Reſ. præterita, & ſeq. §. vlt. ad med. & ſup. in Reſ. 6. §. Et primo, ad lin. 6. & inf. in Reſ. 61. §. vlt. & in tr. ſeq. Reſ. 25. §. 2. & inferiùs in tr. 8. Reſ. 6. & in tom. 6. tr. 1. Reſ. 38. & in tom. 7. tr. 1. Reſol. 19. §. 1. & ſignanter in §. vlt. & ſignantes in Reſ. 232. §. 1. ad med. & in tom. 1. tr. 7. vide doctrinam Reſ. 8.

An ignorantia non ſolum inuincibilis, ſed etiam vincibilis excuſet ab incurſione cenſurarum, ſiue facti, ſiue iuris, tam vniuerſalis, quam particularis ſit?

Et an ignorantia craſſa, & ſupina nunquam excuſet?

Et an hæc omnia habeant locum in ſuſpenſione & interdicto, quamuis factum ſit iure naturali aut diuino damnatum, & pœnæ ſtatutæ ſint ab Epiſcopo, vel à Summo Pontifice?

Et notatur ignorantiam vincibilem facti impedire incurſionem cenſuræ latæ contra eos, qui ſcienter aliquid fecerint, aut facere præſumpſerint, aut contra eos, qui auſu temerario aliquid fecerint, etiam quando eſt affectata, vel adeo craſſa, vt moraliter cenſeatur intentata, ſeu affectata. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 17.

§. 1. NEgatiuam ſententiam tenet Turrianus *de cen. lib. 1. diſp. 5. dub. 4.* Gordonus *tom. 2. lib. 7. quæſt. 6. cap. 6. num. 3.* & alij. Sed affirmatiuam ſententiam docet Tannerus *tom. 4. diſput. 6. quæſt. 10. dub. 3. n. 47.* vbi ſic aſſerit: Sit ergo hæc generalis aſſertio.

Ignorantia

Ignorantia inuincibilis, vel vtcumque vincibilis dummodò craſſa, aut ſupina non ſit, ſeu facti, ſeu iuris tam vniuerſalis, quàm particularis, defendit & excuſat ab excommunicatione incurrenda: ignorantia autem craſſa & ſupina nunquam excuſat. Ita Tannerus, Cui adde Cæleſtinum *in compend. Theol. mor. tract. 3. cap. 5. num. 2.* vbi ſic ait: Dico primò ignorantia inuincibilis, ſiue iuris communis, ſiue particularis, atque etiam facti, excuſat ab omni excommunicatione, & hæc habet locum non ſolùm in excommunicatione, ſed etiam in ſuſpenſione, & interdicto, quamuis factum ſit iure naturali, aut diuino damnatum, & pœnæ ſtatutæ ſint ab Epiſcopo, vel à Summo Pontifice. Dico ſecundò ignorantiam vincibilem culpabilem moraliter, ſiue ſit iuris, ſiue facti, modò non ſit craſſa, excuſare ab excommunicatione, & hoc habet locum, ſiue excommunicatio ſit lata ab Epiſcopo, ſiue à Papa. Ita Cæleſtinus, me citato, vbi, me etiam citato, docet quòd quando lex imponit excommunicationem contra eos, qui ſcienter aliquid faciunt, vel facere præſumunt, non incurrunt, qui ex ignorantia craſſa, ſupina, vel affectata eam tranſgrediuntur, quia ignorans non verè dicitur præſumens, præſumptio enim importat dolum, & temeritatem, quod procedit, & verum eſt in quacumque alia cenſura lata contra facientes aliquid ſcienter aut facere præſumentes, non enim ligantur illa cenſura, quia ex ignorantia craſſa, ſiue ſupina, ſiue affectata, ſiue ſit iuris, ſiue facti, violant legem. Sic ille. Vnde ſequitur innumeros non incurrere in cenſuras; ſed circa præſentem quæſtionem vide Auilam *de cenſ. par. 3. cap. 15. diſp. 5. dub. 8. & 9.* Villalob. *in ſum. tom. 1. tract. 16. diffic. 12.* Præpoſitum *in 3. part. quæſt. 11. de cenſ. in genere, dub. 8. per tot.* & Coninck *de Sacr. diſp. 13. dub. 11.*

Sup. hoc inf. *in* §. Nec. huius Reſ. ad fin. 4.

Sup. his pro ſuſpenſione & interdicto ſupra in Reſ. 32. §. Quæ &c.

Sup. hoc, quod hic docetur, & pro contento in ſeq. §. huius Reſ. inf. in Reſ. 36. per totam, & *in* aliis eius primæ, & etiam ſecundæ not.

2. Notandum eſt etiam quòd poſt hæc ſcripta inuenio Hurtadum *de cenſ. in com. diffic. 21. num. 92.* contra Sanchez & Coninck docere ignorantiam vincibilem facti impedire incurſionem cenſuræ latæ contra eos, qui ſcienter aliquid fecerint, etiam quando eſt affectata, vel adeò craſſa, vt mortaliter cenſeatur intenta, ſeu affectata, quia quòd fit ex ignorantia, vel cum ea, quæcumque ſit, non fit ſcienter, ſeu cum dolo, quia verè fit ignoranter, & quamuis dicta ignorantia fere æquiualeat ſcientiæ, ſeu dolo quoad incurrendam culpam, non tamen quoad pœnam, quando hæc imponitur contra ſcienter, ſeu ex dolo peccantes. Et ob eandem rationem excuſat à cenſura lata contra eos, qui aliquid facere præſumpſerint, aut contra eos, qui auſu temerario aliquid fecerint, quia pro eodem ſumuntur & idem eſt aliquid ſcienter facere, ſeu ex dolo, & illud facere auſu temerario, & præſumere illud facere, imò & illud contemnere. Et hæc omnia ſunt valde menti tenenda.

Sup. conſecto in hoc §. *in* Reſ. not. præſentiæ.

3. Nec deſinam hìc adnotare etiam alterum Hurtadum Salmaticenſem *vol. 1. in 2. 2. D. Thom. diſp. 83. ſect. 5. §. 42.* ex doctrina ſuperiùs allata, videlicet per ignorantiam etiam culpabilem, dummodò non ſit craſſa & ſupina, aliquem non incurrere in excommunicationem; ex hac, inquam, doctrina obſeruat, ſe qui eandem omnino eſſe rationem de actuali inconſideratione inculpata. e. g. ſi quis hæreſim profert, quam nunquam cognouit eſſe excommunicatione prohibitam, hic ex authoribus adductis non præſtringitur excommunicatione, quia abſque culpa eam ignorat: ſi autem eam aliquando cognouit, deinde quando hæreſim loquitur, eſt omnino, & inculpatè oblitus excommunicationis, in eam non cadit, quia tota ratio malitiæ, & contumaciæ conſiſtit in actuali peccato, vt oritur ab actuali cognitione, vel culpata carentia cognitionis, cognitio enim, vel eius carentia iam præterita, & nullo modo manens, non ſunt cauſa actus voluntatis exiſtentis illis poſterius, ſed actuale peccatum, nec oritur cum cognitione cenſuræ, nec cum eius culpata carentia; ergo eadem ratio eſt, ac ſi nunquam cognitio fuiſſet. Hæc omnia Hurtado de Mendoza, qui tamen ſuam ſententiam circa præſentem quæſtionem explicare noluit.

Sup. hoc ſup. in §. 1. huius Reſ. ad lin. 9.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. 1. ad med. verſ. hoc etiam extendit.

RESOL. XXXV.

An ignorantia cenſuræ inuincibilis, quæ eſt annexa caſibus Pontificiis, impediat reſeruationem?

Et an hoc extendatur ad naturalem obliuionem, ſeu inuincibilem aduertentiam.

Et an hoc idem dicendum ſit de aliis cenſuris, ſuſpenſione, interdicto, & irregularitate, ſi tamen ignorantia non ſit craſſa, vel ſupina?

Et docetur ignorantiam etiam vincibilem, dummodo non ſit craſſa, probabiliter excuſare, ne aliquis incurrat pœnam legis, v. g. excommunicationem, irregularitatem ſuſpenſionem, inhabilitatem ad officia ratione ſimoniæ, & alias pœnas graues. Ex part. 9. tract. 6. Miſc. 1. Reſol. 13.

§. 1. MVltum animarum conſolatoria erit hæc Reſolutio: nam affirmatiuè reſpondeo. Dico igitur, quòd ſi quis inuincibiliter ignoret excommunicationem, aut aliam cenſuram, quæ eſt annexa caſibus Pontificiis, non ſolùm excuſabitur ab incurſu cenſuræ, verùm etiam caſus non erit reſeruatus reſeruatione illa Pontificia: atque adeò poterit abſolui à quocunque Confeſſario habente iuriſdictionem in peccata mortalia huius rei, qui in tales caſus eſt lapſus. Hanc opinionem ſequitur Henriquez *in Summa, lib. 6. cap. 13. num. 2.* Sanchez *lib. 2. in Decalog. c. 8. num. 5. in fine.* Coninch *de cenſuris, diſput. 8. dub. 11.* Gaſpar Hurtado *de pœnit. diſput. 11. difficult. 9. in fine.* Trullench *in Bullam, lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 1. num. 3.* & Pater Bardi *in Bull. Cruc. part. 2. tract. 6. cap. 1. ſect. 3. num. 27.* qui *in ſect. 4.* hoc etiam extendit ad naturalem obliuionem, ſeu inuincibilem inaduertentiam, citans Suarez, Merollam, Duardum, & alios. Nec obſtat dicere, ait ipſe, quod ſi doctrina prædicta eſſet vera, ſequeretur, valdè paucos incidere in cenſuras Pontificias, & indigere priuilegio Bullæ ab obtinendam abſolutionem à criminibus Summo Pontifici reſeruatis: quia, vel ignorant cenſuras prædictis criminibus annexas, vel naturali obliuione, & inconſideratione illas non aduertunt. Hoc autem aſſerere videtur nimis durum: eneruarentur enim omnes reſeruationes pontificiæ: & ex eo ſequeretur, quòd multi ablato timore excommunicationis, & difficultate ad obtinendam abſolutionem, faciliùs inducerentur ad talia peccata patranda.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 32. & 34. ad lin. 5. & ad lin. 11. & inf in tr. 7. Reſ. 62. §. Reſp. ſecundo. & in tom. 2. tr. 6. Reſ. 241. §. vlt.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. vlt. ad lin. 7. & ſup. in fine Reſ. 32.

2. Reſpondeo, hoc non eſſe cenſendum, nimis durum; ſed potiùs validè conſonum ſuaui diſpoſitioni, qua pia Mater Eccleſia regit Fideles, cùm nolit illos, dum non ſunt contumaces contra ipſam, puniri pœna adeò graui, qualis eſt cenſura, & præſertim excommunicatione, quæ eſt pœna inter ſpirituales, quæ ab Eccleſia imponuntur, omnium maxima proinde quando Fideles ignorant, vel naturali obliuione, & inaduertentia non apprehendunt cenſuram, excuſandi ſunt ab eius incurſu. Et quia reſeruatio culpæ omninò dependet ab ipſa cenſura; idcircò non debet eſſe mirum quòd quando quis inuincibiliter cenſuram non aduertit, caſus, qui in reſeruatione dependent ab ipſa cenſura, remaneant non reſeruati.

3. Vnde non deſinam hìc apponere, etiam verba Ioannis Præpoſiti *in 3. part. D. Thomæ, q. 1. de cenſuris in communi, dub. 8. num. 59.* ſic aſſerentis; [Ex hac ſententia ſequitur, innumeros non incurrere cenſuram excommunicationis, quamuis aduertant ſe in ali-

quo

Digitized by Google

quo actu peccare mortaliter, etiam contra legem Eccleſiaſticam, vel craſſa eius ignorantia laborent: quia, non obſtante notitia legis, vt eſt præceptiua, vel craſſa eius ignorantia, laborant ignorantia inuincibili einſdem, vt eſt illatiua cenſuræ, eo quod videlicet, nec quidquam de tali cenſura vnquam audiuerint, nec ex aliquo alio cognito facilè eius notitiam comparare potuerint. Qua ratione plerunque, non ſolùm ruſtici, ſed etiam alij plebeij à plurimis cenſuris poſſunt excuſari, quamuis commiſerint peccatum, cui annexa eſt cenſura. Quare prudens Confeſſarius non debet ſtatim iudicare tales incurriſſe excommunicationem; ſed quibuſdem interrogationibus debet conari inueſtigare, num eorum ignorantia: reſpectu ipſius cenſuræ fuerit inuincibilis, quando factum perpetrabant. Quòd ſi deprehendat, ignorantiam fuiſſe inuincibilem, poteſt iudicare, tales non incurriſſe excommunicationem, & ſi caſus ſit reſeruatus propter excommunicationem, poteſt iudicare in ea circumſtantia, caſum non eſſe reſeruatum, ſeque poſſe ab eo abſoluere, quamuis alioquin non poſſet abſoluere ab excommunicatione.

5. Imò hîc dicta poſſunt habere locum in varijs Religioſis, qui excommunicationes non ita facilè poſſunt cognoſcere, qui proinde poſſunt ab iiſdem excuſari. Idem dicendum de varijs ſuſpenſionibus, quarum ignorantia poteſt eſſe inuincibilis, etiam reſpectu Clericorum, & proinde ſi Confeſſarius ex circumſtantijs poſſit aduertere aliquem, etiam Sacerdotem, laboraſſe ignorantia inuincibili, quòd ſuſpenſio eſſet annexa actui, quem exercuit, poterit iudicare talem non incurriſſe cenſuram.] Hæc omnia Præpoſitus.

6. Et tandem non deſinam hic adnotare ea, quæ obſeruat nouiſſimè Magiſter Serra *in part.2. D. Thomæ, tom.2. quæſt.76. art.3. dub.2.* ſic enim ait [Tertia ſententia eſt, ignorantiam mortaliter culpabilem, tam facti quam iuris communis pontificij, quam etiam cenſuræ, excuſare non ſolùm à pœna excommunicationis; ſed etiam à cæteris omnibus alijs cenſuris, ſuſpenſione, interdicto, irregularitate, &c. Si tamen ignorantia non ſit craſſa, vel ſupina. Hanc tenent recentiores permulti. Probant ex cap. *Cùm animarum de conſtit. in 6.* vbi ſic dicitur: *Vt animarum periculis obuietur, ſententiis per ſtatuta quorumcunque Ordinariorum prolatis ligari nolumus ignorantes, dum tamen eorum ignorantia craſſa non fuerit, aut ſupina.* Vbi per ſententias, Gloſſa intelligit quæ ligant animam, vt locum habeat proxima ratio. Cùm autem huiuſmodi ſint non ſolùm ſententiæ excommunicationis, ſed etiam aliarum pœnarum ſpiritualium, ac cenſuram, ſuſpenſionis, interdicti, irregularitatis, &c. de his omnibus *ibi* eſt ſermo; & nulla eſt ratio, ob quam ad ſolam ſententiam excommunicationis reſtringatur. Quod *ibi* dicitur, per ſtatuta quorumcunque Ordinariorum intelligenda etiam eſſe Statuta Summi Pontificis colligitur, quia, vt ait Syluester, *verbo ignorantia, quæſt.8.* Non dixit, quoruncunque Ordinariorum locorum, cuiuſmodi ſunt Epiſcopi ſecundùm gloſſam; ſed quoruncumque Ordinariorum ſimpliciter, vt includeretur etiam Papa, qui eſt omnium Ordinariorum Ordinarius. Et præterea, quia de his eadem eſt ratio, vt ſcilicet, periculis animarum obuietur, imò maior, quia Papæ ſtatuta plures ligant, & minùs publicantur, vt *ibidem* ait Syluester. Denique cum ignorantia craſſa, & ſupina, vt patet ex dictis *art. 1.* ab ignorantia vincibili diſtinguatur, hæcque ſine illa eſſe poſſit: nam ad ignorantiam vincibilem ſufficit, ignorare, quod homines nonnullam ſuæ ſalutis curam habentes, communiter ſciunt; ad craſſam vero, & ſupinam requiritur ignorare, quod omnes communiter ſciunt, & vt procedat ex nimia negligentia, & lata, aut latiſſima culpa in adhibenda diligentia: conſtat autem non ſolùm hoc, ſed etiam primum ignorare poſſe, & vtrunque eſſe moraliter culpabile: ſequitur, quòd ignorantia moraliter culpabilis poterit à pœna excuſare,] Hucvſque Serra, qui poſtea aſſerit, omnia ſupradicta ſatis probabilia eſſe; & ideò ſubdit: [Excommunicatio autem, ſuſpenſio, interdictum, ac etiam irregularitas, pœnæ ſunt extraordinariæ, quæ non ſequuntur ex culpis ſecundùm ſe, & abſolute ſumptis; ſed ratione grauitatis ſuperadditæ ex contemptu earum, & contumacia. Cumque ab hac grauitate, contemptu & contumacia excuſet ignorantia, quæ non eſt craſſa, aut ſupina; etiam ab incurſu talium pœnarum excuſare aſſerit tertia ſententia.] Ita ille, qui tandem etiam notat, quòd, quando lex apponens pœnam, requirit, vt delictum fiat ſcienter, ſi fiat ex ignorantia, non incurrit pœnam: nam ignorantia excuſat à qualitate, vel grauitate delicti, ob quam fuit pœna appoſita. Solet lex ſcientiam requirere, aut verbis expreſſis, vt cum dicit, *ſi quis ſcienter:* vel æquiualentibus, vt cum dicit, *ſi quis præſumpſerit*; aut *ſi quis temerè*, &c. Tunc autem, qui delinquit ex ignorantia etiam craſſa, vel ſupina, non incurrit pœnas: quia vt ait Caietanus 2. 2. *quæſt.53. art.3.* verba iuris non fruſtra appoſita, nec impropriè ſumenda ſunt. Apponerentur autem fruſtrà prædicta verba, & non cum proprietate reſtrictiua ſumerentur, ſi pœnæ incurrerentur à delinquentibus ex ignorantia ſaltem craſſa. Ignorantiam affectatam quidam exiſtimant non excuſare à pœnis ſtatutis, etiam contra ſcienter delinquentes: nam nihil minuit de culpa, & idem eſt peccare ex ignorantia affectata, ac ex certa ſcientia. Alijs oppoſitum videtur probabilius: nam Superior illis verbis exigere videtur certam, & expreſſam ſcientiam, ac ingentem temeritatem, præſumptionem, vel contemptum, quibus caret, qui peccat ex ignorantia, etiam affectata.

7. Vnde ex his omnibus, quæ magiſter Serra obſeruat, & de quibus ego etiam *alibi*, Confeſſarij in caſibus occurrentibus multa ſcrupola euaneſcere facient, & conſolationem Pœnitentibus afferent. Et ne deſeras recognoſcere, me citato, Quintanaduenas *tom.1. tract.9. ſingul.6. num.4.* & Ioannem Præpoſitum *in part.2. quæſt.95. diſput.5. dub.5. num.18.* vbi docet, ignorantiam, etiam vincibilem, dummodo non ſit craſſa, probabiliter excuſare, ne aliquis incurrat pœnas legis, v.g. excommunicationem, irregularitatem, ſuſpenſionem, inhabilitatem ad officia, ratione ſimoniæ, & alias graues pœnas. Et nota, omnia ſupradicta, tanquam probabilia, me citato, docere etiam Patrem de Lugo *de princ. Theol. mor. p. 2. cap. 4. quæſt. 3. num. 33. & ſeqq.* omninò videndum.

Sup. his ſuſpenſione, interdicto, & irregularitate ſup. in Reſ 31. & in alijs eius primæ, ſecundæ, & tertiæ not. & pro cæteris contentis in hoc §. Vſque ad verſ. Denique. in Reſ. 33 §1. curſim in fine.

Sup. contento in hac, verſ. Vſque. ad ſeq. ſupra in Reſ 33. §.1. à lin.11. & ſeqq.

Sup. hoc in Reſ. not. ſeq. §. vlt. & in alijs eius annot.

Sup. hoc in Reſ. ſeq & in alijs §§ eius primæ not.

Alibi in omnibus Reſ. annotationū §. præteriti huius Reſ.

Sup hoc ſupr in §. Et tandem. huius Reſ. & latiſſimè in Reſ. præterita & in alijs eius primæ not.

RESOL. XXXVI.

An excommunicatio lata contra ſcienter aliquid facientes, afficiat contrauenientes ex ignorantia affectata, ſiue ſit iuris, ſiue ſit facti?

Ex quo infertur legentes libros Hæreticorum ignorantia affectata non incurrere excommunicationem latam in Bulla Cœnæ, quæ fertur contra ſcienter legentes.

Etiamque deducitur, à fortiori non incurrere in cenſuram, qui ex ignorantia craſſa, ſiue ſit iuris, ſiue ſit facti, violat excommunicationes latas contra ſcienter aliquid facientes, vel præſumentes facere. Ex part. 3. tract. 6. & Miſc. 2. Reſol. 7.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam tenet Layman *in Theolog. mor. lib.5. tract.5. p.1. cap.5. num.8.* Suarez. *in 3. p. tom. 5. diſput. 4. ſect. 10. num. 2.* Henriquez *lib.13. cap.23. num.3.* Sanchez *de matrim. lib.9. diſput.32. num.40.* Molina *tract.5. diſp.71. num.13.* Graffiis *in deciſ. tom.1. lib.4. cap.9. num.85.* & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia ignorantia affectata æquiparatur ſententiæ, vt patet *in c. eos qui, de tempor. ord. in 6.* ibi *ſcienter, ſeu affectata ignorantia*, vbi gloſſa *in verſ. ſcienter.* Hæc opinio probabilis.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 35. §. vlt. & in Reſ. 34. §. 1. poſt med. à verſ. Ita Cæleſtinus. & ſeq & in Reſ. 35 § Et tandem. curſim in fine & inf. in tract. 2.

2. Sed

Reſ.25.§ Sed confirmatur. & inferius in tr.6. Reſ.28.

2. Sed non minus probabilem contrariam eſſe exiſtimo, quam tuetur Sanchez ſe retractans *in ſumma tom.1.lib.2 cap.10. n.38.* Filliucius *tom.2.tr.22. cap.6. n.205.* Bonacina *de cenſ.diſp.2.q.5.punct.4.n.9.* Duardus *in Bull.Cæn.lib.2.q.36. num. 3.* & alij, quia verba legis pœnalis non ſunt extendenda vltra proptium ſignificatum, ſed qui operaretur cũ ignorantia affectata, non operatur ſcienter. Ergo non incurrit in excommunicationem contra aliquid ſcienter facientes, latam, & hoc procedit, ſiue ignorantia affectata ſit iuris, ſiue facti. Vnde ex his aliqui docent legentes libros hæreticorum ignorantia affectata, non incurrere in excommunicationem latam in Bulla Cœnæ, quæ fertur contra ſcienter legentes: licèt alij hoc non approbent, quia putant excommunicationes Bullæ Cœnæ non eſſe pœnales, ſed fauorabiles; cùm ſint latæ principaliter in fauorem Dei & animarum. Vtraque opinio eſt probabilis.

Sup. hoc in Reſolutionibus & §§. not. præteritæ.

Sup. hoc ſupra in Reſ. 33.§ Notandum eſt. & in Reſ.34 §.1. poſt medium à verſ. Ita Cœleſtinus. & ſeq. & in Reſ.35.§. Et tandem. inter medium, & finem, verſ. Solet lex. & infra in Reſ. 78 §.Sed. & inferius in tr.2. Reſ.25. §.Sed maior. & §.Sed confirmatur. & in tr. 6. Reſ. 28. & in to. 7. tr 1. Re. 29. §. 1. & in Reſ.232.§.1. ad medium.

3. Notandum eſt etiam ex ſopradictis à fortiori non incurrere in cenſuram, qui ex ignorantia craſſa, ſiue ſit iuris, ſiue facti violat excommunicationes latas contra ſcienter aliquid facientes, vel præſumentes facere. Et hanc ſententiam ex pluribus Doctoribus probat nouiſſimè Merolla *in diſp. Theol. mor. diſp.1. cap.2. dub.6. n.232.* cui ego doctum Anguianum *de legibus, tom.1.lib.4.contr.4.n.18.* quidquid in contrarium aſſerant Doctores citati per Tiraquellum *tract. de pœnis tempor.cauſa 13. n.22.* qui poſt Gloſſam *in cap.finali, de offic. delegati, in 6.* inadvertenter tradiderunt pœnas contra neſcientes præſcriptas obtinere, ideóque contra ignorantes per ignorantiam craſſam. Sed tu noſtram ſententiam tene. Notentur hæc à Confeſſariis; nam ex illis multos ſcropolos ſedabunt. At poſt hæc ſcripta inueni omnia ſupradicta docere iterum doctum Bonacinam *in Bull. Cœn. tomo 3. diſp.1. quaſt. 2.punct.4. num. 9.*

RESOL. XXXVII.

An incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ, qui falſificat literas Apoſtolicas ſecundùm mentem Pontificis?

Et quid dicendum eſt de illo, qui integras literas fabricat?

Sed ſi ponas aliquem non habuiſſe partem in falſificandis litteris Apoſtolicis, ſed illis vtendi, poſt quam falſificatæ fuerint, quæritur, an ſit hac cenſura excommunicatus?

Idem eſt de illo, qui falſas impetrat litteras.

Et notatur defenſores, & fautores falſificantium litteras Apoſtolicas; imo illas per alios falſificantes non incurrere cenſuram Bullæ Cœnæ, ſed cenſuram cap. Ad falſariorum, *quia cenſura huius capitis reſeruata non eſt.* Ex part. 9. tract.7. & Miſc.2.Reſol.15.

Sup. hoc lege doctrinã Reſ. ſeq. per totam, & in tom. 6. tr. 1. Reſ.83.§.vlt.

§.1. VErbi gratia, ſupplicatio facta eſt pro diſpenſatione in conſanguinitate, & Notarius appoſuit loco conſanguinitatis affinitatem. Item, ſupplicatio facta eſt pro impedimento ſecundi gradus, & tamen litteræ per errorem expeditæ ſunt pro tertio: an, inquam, ſi iſta corrigantur iuxta mentem Pontificis, correctio hæc falſitatem inducat, & cenſuram? Affirmat, vt probabilius, Suar. *diſp.21. ſect.2. num. 47.* Alter. *lib. 5. diſp.7. c.2. propoſ.2.* & Souſa *in Bul.Cæn. c.7. diſp.42. concl.4.n.8.* Probatur: quoniam hæc mutatio eſt magni momenti: & licèt mens Summi Pontificis fuerit, conceſſionem facere iuxta mutationem factam; intentio eius non eſt, vt error litterarum per alios, quàm per miniſtros ad id deputatos corrigatur. Deinde, non licet nouas litteras fabricare in prædicto caſo, & loco aliarum ſupponere: ergo neque iam expeditas ſic mutare. Tandem, in hac cenſura non prohibetur falſificatio mentis Pontificis, ſed litterarum apoſtolicarum; quod in caſu concluſionis reuerà contingit.

2. Sed ego adhæreo opinioni negatiuæ, quam tuetur Sayrus *de cenſur. lib.3.cap.10. n.12.* Megala *tom. 4. lib.3. c.1. qu.1. n.4.* Regin. *tom.1 lib.9.num.*288. Nald. *in ſum.verb. Falſum, n. 4.* & alij: quia illa mutatio verborum, comparatiuè Pontificis, mutatio non eſt, cùm eius intentioni, & conceſſioni conformis ſit: ergo falſitatem inducere non poteſt. Etenim mutatio ſenſus non tam eſt attendenda ſecundùm verba materialiter poſita in ipſa Bulla, quàm ſecundùm intentionem Pontificis Bullam expedientis. Nam, ſi licitum eſt errorem manifeſtum Scriptotis emendare, ſenſu retento; cur non licebit errorem commiſſum contra mentem, & intentionem Pontificis: Præterea litteræ ſic correctæ, cùm Pontificis intentioni conformes ſint, veræ, & non falſæ ſunt appellandæ. Ergo ſic corrigens falſarius eſſe non poteſt; ſed veri ſenſus, & mentis Pontificis reſtitutor. Secùs verò eſt dicendum de eo, qui integras litteras fabricaret: quia illæ litteræ, vtpote à Pontifice non expeditæ, ſuppoſititiæ ſunt, & falſæ. Imò addit Sayr. *vbi ſupra* nec in dictam cenſuram incurrere illum, qui corrigere litteras Papæ exemplaris, vulgò, *minute*, Papæ oblatæ, & immutatæ à ſcriptore litterarum, ſi certus eſt de tali mutatione facta ſine mandato Papæ? quia hic non eſſet immutator; ſed potiùs reſtaurator veri ſenſus, & mentis Pontificis. Dicit tamen, hoc paſſim non eſſe faciendum, ſed cum conſilio peritorum. Et fortè, ſi quis à me conſilium in hac re peteret, (quamvis peritus non ſim,) hanc emendationem nunquam conſulerem, cùm vix dari poſſit caſus, in quo quis eſſe poſſit certus de mente Summi Pontificis.

3. Nec obſtat dicere cum Caiet. *verb. Excommun. n. 26.* Sylu. *eodem verb.7.n.8.§.Corrigentes.* Panormit. *in c.Ex litteris, de fide inſtrum.* mutantes etiam litteram vnam in litteris Apoſtolicis manere excommunicatos. Quorum ſententia ſic probatur: Olim in priuilegiis Summo Pœnitentiario conceſſis erat, quòd poſſet abſoluere ab excommunicatione, quæ incurritur propter mutationem litteræ, vel puncti, in litteris Apoſtolicis, ſenſu non mutato: ergo quæcunque mutatio in litteris Apoſtolicis, ſufficiens eſt ad incurrendam cenſuram huius Canonis.

4. Ex dictis infertur cum Duardo *in Bull. Cænæ, lib.2.can.6.q. 8. n.8.* quòd ſi in ſupplicatione dictum eſſet, Titio Ariminenſi, & errore Notarij ſcriptũ eſſet, Titio Piſaurienſi, corrigẽs, & ponens, prout in ſupplicatione, non peccat. Sicut nec Presbyter, qui in litteris ſui beneficij correxerit aliquid huiuſmodi, quod rei ſubſtantiam, eiúſve qualitatem non mutat.

5. Sed pone aliquem, nullam habuiſſe partem in falſandis litteris Apoſtolicis, ſed illis vti, poſtquam falſatæ fuerunt; quæritur, an ſit hac cenſura excommunicatus? Et videtur reſpondendum eſſe affirmatiuè: quia, qui vtitur falſis litteris, tanquàm falſarius punitur, vt in cap. *Ad falſariorum, in fin.de crim. falſ. cap. Inter dilectos, §. Præterea de exceſſ. Prælat.leg. Falſi nominis, ff.ad leg.Corn.de falſ.* Et idem eſt de eo, qui falſas impetrat litteras, vt in *dict. cap. Ad falſariorum.* Negatiuam nihilominus ſententiam teneas: nam, cùm Papa hîc excommunicet, non falſarios in genere; ſed tantùm falſarios litterarum Apoſtolicarum, & hic, quamvis peccet peccato falſitatis circa litteras Apoſtolicas, formaliter tamen non poteſt dici falſarius litterarum Apoſtolicarum; & termini ſunt formaliter intelligendi in qualibet facultate. Ita Suar. Souſa, & alij *vbi ſupr.*

6. Item nota, defenſores, & fautores falſificantium litteras Apoſtolicas; imò illas per alios falſificantes, non incurrere in cenſuram Bullæ Cœnæ, ſed in cenſuram

cenſuram Bullæ Cœnæ, ſe l io cenſuram cap. *Ad falſariorum.* Cenſura tamen huius cap. reſeruata non eſt.

RESOL. XXXVIII.

An cenſura, vel caſus reſeruatus contra facientes falſum inſtrumentum, comprehendat falſificantes illud? Ex part. 8. tract. 7. & Miſc. Reſol. 82.

Sup. hoc lege doctrinã præcedentis Reſol. ex §. eius not.

§. 1. COmmuniter viri docti reſpondent affirmatiuè, vt ſi quis, verbi gratia, in inſtrumento, ſyngrapha, vel apocha adderet, vel minueret aliquam ſubſtantiam veritatis, & ideò aſſerunt falſificationem, multis modis contingere poſſe. *Primò*, aliquid addendo. *Secundò*, radendo. *Tertiò*, ſigillum verum falſis litteris apponendo. *Quartò*, fabricando falſas litteras. Vnde in illius ſententia, falſas litteras fabricare, & falſificare, pro eodem reputatur, & cenſura lata contra falſificantes litteras comprehendit etiam falſas fabricantes. Et hanc ſententiam pro praxi ſuaderem.

2. Ego tamen non exiſtimarim improbabiliter dici, eum, qui inſtrumenta, ſyngraphas, aut apochas falſificaret aliquid addendo, aut detrahendo, quod vergeret in tertij præiudicium, non incidere in hanc reſeruationem. Et ratio eſt, quia reſeruatio loquitur tantùm de conficientibus falſum inſtrumentum, ſyngrapham, aut apocham; non verò de falſificantibus: in rigore autem falſificatio ſcripturæ, videtur diſtingui à fabricatione falſæ ſcripturæ. Patet hoc à ſimili. Nam in Bulla Cœnæ lata eſt excommonicatio contra falſificantes litteras Apoſtolicas, his verbis. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes falſarios litterarum Apoſtolicarum, etiam in forma Breuis ac ſupplicationum, gratiam, vel iuſtitiam concernentium per Romanum Pontificem, vel ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarium, ſeu gerentes vicem eorum, aut de mandato eiuſdem Romani Pontificis ſignatarum: necnon falsò fabricantes litteras Apoſtolicas, etiam in forma Breuis, &c. Ex quibus verbis patet duas actiones eo Bullæ capite prohiberi: *primam*, quæ eſt falſare litteras Apoſtolicas, quæ prohibita etiam ſub anathemate fuerat *in cap. ad falſariorum, de crimine falſi*; licèt ibi non fuerit addita reſeruatio. *Alteram*, quæ eſt fabricatio falſarum litterarum. Ergo ſignum eſt fabricationem falſarum litterarum ab earundem falſificatione diſtingui. Vnde eſt vt de priore illa actione loquens Suarez *diſput. 21. de cenſuris, ſect. 2. num. 45.* ſic dicat: Falſare autem litteras Apoſtolicas non eſt omnino falſas confingere, aut fabricare, hoc enim ſpectat ad aliam actionem ibi prohibitam, ſed eſt aut veras litteras Apoſtolicas ab earum ſyncera veritate immutare, aut vero ſigillo, ſeu ſigno litterarum Apoſtolicarum ad falſas litteras conſignandas vti. Ergo idem dicere poſſumus in noſtro caſu, videlicet confectionem falſi inſtrumenti, ſyngraphæ, aut apochæ ab eorundem falſificatione diſtingui, & ſic cùm reſeruatio meminerit tantùm de conficientibus, non verò de falſificantibus, eos quidem incidere in caſum, non item hos: ex regula noſtra generali, & in materia pœnali ab omnibus recepta, quòd odia ſint reſtringenda. Et hæc omnia deſumpta ſunt à Mazuchello *tract. de caſ. reſeru. diſp. 2. c. 18. q. 1. n. 10.*

RESOL. XXXIX.

An appellantes à Pontifice ad Concilium Generale actu exiſtens incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ?

Et an conſulentes appellare ad futurum Concilium in cenſuram Bullæ Cœnæ incidant.

Et quid de præſtantibus auxilium, aut fauorem ad prædictam appellationem?

Et docetur dictos conſulentes in prædicto caſu incurrere in excommunicationem reſeruatam latam à Pio II. in Bulla incipiente Execrabilis, *& confirmata à Iulio II.*

Sed maior difficultas ſupereſt, an appellantes ab ordinationibus Pontificis, quatenus Princeps temporalis eſt, excommunicationi Bullæ Cœnæ ſubiiciantur? Ex part. 9. tractat. 7. & Miſc. 2. Reſolut. 66.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Gambarupta *de excommunic. Bulla, c. 2. num. 11.* & Vgolinus *in Bulla Cœnæ, can. 2. §. 1. verſ. Quintò*, cum aliis: quia materia excommunicationis eſt ſacrilegium contra Sedis Apoſtolicæ primatum, vt ex Caietano *in ſumm. verb. Excommunicat. cap. 25.* Sed tam ſacrilegi ſunt contra primatum Sedis Apoſtolicæ appellantes ad futurum generale Concilium, quàm qui ad præſens, vel ad prouinciale, ſiue præſens, ſiue futurum appellant: ergo eodem modo per hanc clauſulam excommunicantur. Et confirmatur: tum, quia vtraque appellatio eſt occaſio ſchiſmatis: tum etiam, quia vtraque videtur Concilium conſtituere ſupra Papam. Sup. hoc In Reſ. ſeq.

2. Sed mihi magis placet negatiua ſententia, quam ſuſtinet Souſa *in Bulla Cœnæ, c. 3. diſp. 21. n. 2.* Caſtrus Palaus *tom. 6. diſp. 3. punct. 3. n. 6.* & alij: quia lex pœnalis non excedit proprium caſum: ſed pœnalis eſt ita lex, & non loquitur niſi de appellantibus ad futurum generale Concilium: ergo non eſt extendenda ad appellantes ad generale præſens, vel ad prouinciale, ſiue præſens, ſiue futurum.

3. Sed maior difficultas eſt, an appellantes ab ordinationibus pontificiis, quatenus Princeps temporalis eſt, excommunicationi Bullæ Cœnæ ſubjiciantur? Affirmatiuè reſpondet Bonacina *tom. 3. diſp. 1. q. 3. punct. 2. num. 3.* quia Pontifex ob iniuriam ſibi factam in hac appellatione excommunicationem profert: at hæc iniuria Pontifici irrogatur per appellationem à quocumque illius mandato; ſiquidem illum eſſe inferiorem, & ſubditum Concilio denotas: ergo. Et confirmo: Pontifex poteſt excommunicare non ſolùm appellantes à ſuis mandatis, vel ordinationibus, quatenus Pontificis ſunt; ſed quatenus Principis temporalis. Sicuti excommunicat piratas in ſuo mari pontificio diſcurrentes: ergo cenſeri debet ita factum eſſe; tum quia id cedit in eius fauorem; tum, quia excommunicatio fertur contra appellantes abſque vlla limitatione.

4. His non obſtantibus, negatiuæ ſententiæ adhæret Reginaldus *tom. 1. lib. 9. num. 263.* & Caſtrus Palaus *vbi ſuprà, num. 5.* quia, eſto, appellantes à mandatis pontificiis in cauſis temporalibus Pontifici iniuriam irrogent, ſi ipſe in illis cauſis ſupremus Princeps ſit: at cùm id ex Pontificis munere non inferatur neceſſariò, ſiquidem poteſt in illis cauſis alteri Principi ſubiectus eſſe vt pote qui ſub ea conditione dominium temporale conceſſit, non videtur ſic appellantes, & iniuriam per accidens inferentes, voluiſſe comprehendere. Ego verò puto non eſſe recedendum ab affirmatiua ſententia.

5. Vtrùm verò conſulentes appellare ad futurum Concilium, in Cenſuram Bullæ Cœnæ incidant? Et non deſunt, qui exiſtimant, dantes conſilium ad appellandum, per hanc clauſulam excommunicari. Inter quos numerandi ſunt Nauarr. *in Manuali, cap. 27. num. 58.* Toletus *in Sum. lib. 1. c. 20.* & Graffius *lib. 4. deciſ. c. 18. n. 47.* & Vgolinus *hic* ad illa verba, *Necnon eos. verſ. Excipiuntur*, quatenus dicunt, manere excommunicatos dantes conſilium, ſi appellatio ſequatur. Quoad hoc pro Cõcilio acto præſenti Reſ. not. præteritæ §. Sed ſi.

C Proba

Probatur hæc ſententia: In hac clauſula excommunicantur dantes auxilium, aut fauorem: ſed conſilium fauor quidam eſt; nam, qui conſilium præbet non parum iuuat ad operandum: ergo conſulentes excommunicantur.

6. Sed negatiuam ſententiam docet Suarez *de cenſuris, diſp.21.ſect.2. num. 17.* Bonacina *vbi ſuprà, n.6.* Reginaldus *tom.1. lib.9. num.263.* & alij. Et ratio eſt: quia nudum conſilium, neque eſt auxilium, neque fauor; ergo nudus conſiliarius non excommunicatur hoc loco. Conſequentia eſt bona: quia in hac clauſula ſolùm agitur de præſtantibus auxilium, & fauorem. Antecedens ex eo conſtat: quia auxilium, fauor, & conſilium ad diuerſa tendunt: nam conſilium iuuat ab intrinſeco dirigendo, & inſtruendo rationem eius, cui datur; fauor autem, & auxilium ſolùm dirigunt ab extrinſeco, ſuntque, propriè loquendo, actus externi ordinati ad exequutionem operis. Secundò, quando Summus Pontifex voluit comprehendere dantes conſilium, de illis expreſſam mentionem fecit, vt videre eſt in clauſula 7. 10. 11. & aliis huius Bullæ: ergo, cùm hoc loco conſulentium non meminerit, illos excommunicare non intendit. Ego vtramque ſententiam probabilem eſſe puto: ſed, eſto, negatiua eſſet tenenda; ſcias tamen, dictos conſulentes in noſtro caſu incidere in excommunicationem reſeruatam, latam à Pio II. in Bulla incipiente, *Execrabilis*, & confirmata à Iulio II. *in Extrauagant. Suſcepti regiminis.* vt benè aduotarunt Viualdus, Sayrus, & Bonacina *loc. alleg.* Quinimò in dicta Conſtitutione Iulij II. excommunicantur decernentes, deliberantes, ſeu vocem dantes, & approbantes appellationem: quod optimè fieri poteſt, tametſi appellatio non ſubſequatur, ſicuti aduertit Bonacina *punct.3.n.9. in fine.*

7. Nota tamen cum Suarez *vbi ſuprà, n. 16.* & aliis, appprobantes appellationem factam, vel præſtantes auxilium, aut fauorem appellantibus poſt appellationem, hac excommunicatione non ligari: quia verba legis ſolùm appellantes, & auxilium ad appellationem præſtantes comprehendunt.

RESOL. XL.

An appellantes à Papa ad Concilium Generale iam congregatum, & actu exiſtens incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ?

Et an ita appellantes ſaltem ſint ſacrilegi, & male ſentiant de Fide?

Et an dans conſilium ad ſupradictam appellationem faciendam, incurrant dictam excommunicationem?

Et notatur talem prohibitionem appellandi comprehendere appellationem à ſententia Papæ, in qua motus ira, vel aliqua alia animi perturbatione videatur committere iniuſtitiam. Ex part. 10. tractat. 11. & Miſc. 1. Reſol. 60.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

§. 1. CONtra Vgolinum, & Gambaruptam *in 9. part. tract. 77. reſolut. 66.* negatiuæ ſententiæ adhæſi; quam poſteà ſcio aliquibus diſplicuiſſe, ſed immeritò; nam iſta ſententia eſt communis inter Doctores, & ita præter Souſam Dominicanum, & Caſtrum Palaum Ieſuitam, à me vbi ſuprà adductos, adhærent etiam huic opinioni ex Societate Ieſu Filliucius, *tomo 1. tractat. 16. cap. 3. num. 56.* Reginaldus, *tomo 1. libro 9. cap. 15. ſectione 1. numero 263.* Fragoſus *de Republic. tomo 2. libro 1. diſputatione 3. §. 1. num. 52.* Idem etiam docet Duardus *in Bullam Cœnæ, libro 2. Canon. 2. quæſtione 7. concluſione 1. num. 10.* Sayrus *de Cenſur. libro 3. cap. 6. numer. 4.* Graſſius *in Deciſion. tomo 1. libro 4. cap. 18. num. 60.* Lezana, *in Summa quæſtionib. Regul. tom. 3. verb. Bulla Cœnæ, numer. 11.* Bonacina, *tom. 3. diſput. 1. quæſt. 3. punct. 1. numer. 4.* Geſualdus *in Theolog. moral. tom. 2. tract. 14. cap. 2. num. 7.* & alij penes ipſos. Et noſtram ſententiam ita mordicus tenet Duardus: *vbi ſuprà numer. 12.* vt opinionem Vgolini contrariam, falſam exiſtimet; quod ego non puto.

2. Nec obſtat dicere cum dicto Vgolino, quòd ratio prohibitionis militat etiam in caſu appellationis ad Concilium præſens. Ergo debet currere eadem iuris dipoſitio, ex Textu *in lege Illud, Digeſt. ad legem Aquil.* & ex his, quæ docet Guido Papa, *deciſione 273.* Etenim pluries probauimus, quod in excommunicationibus non fit extenſio, quamvis militet eadem ratio: & eò magis, quia ratio prohibitionis non fuit expreſſa in hoc Canone: propter quod doctrina Panormitani *in cap. Quia in Inſulis, de ſtat. Monach.* non habet locum in caſu noſtro, dum ait quòd lex debet ampliari, & reſtringi ad limites rationis expreſſæ. Nec dici poteſt, vt ipſemet Vgolinus exiſtimat, idcircò vi noſtri Canonis excommunicari appellantem ad futurum Concilium: quia raròcontingit Concilium hoc actu congregatum eſſe, vbi quis appellat: ſed non ob id excludi, quin appellans ad Concilium iam congregatum, in excommunicationem hanc incidat: argumentum Text. *in lege vnica*, iuncta Gloſſ. *in verb. Sponſam. Cod. de rapt. virginit.* quoniam reſpondetur, quòd immò quia raròcontingit Concilium Generale actu congregatum eſſe, ſicut etiam Concilium Prouinciale; idcircò appellantes vt ſuprà ad Concilium præſens, aut Prouinciale, in excommunicationem non incidunt; quoniam lex adaptatur ad ea, quæ frequentius accidunt. *lege nam, ad ea, Digeſt. de legibus.* Nec Gloſſa *in dicta leg. vnica*, probat intentum; ſed potius per iura, quæ allegat tacitè reuocat quod antea dixerat. Dicendum eſt itaque, Appellantes ad Concilium Generale præſens, eſſe Sacrilegos, & malè ſentire de Fide; ſed non incurrere in Cenſuram Bullæ. Itaque ex his apparet, me rectè adhæſiſſe huic opinioni: & neſcio qua ratione de hac aliqui obmurmurati ſunt, cùm hæc opinio, vt viſum eſt, ſit inter Doctores communior.

3. Sed ſi hic obiter quæras, an dans conſilium, incurrat in hanc excommunicationem? Poſſet forſan affirmatiuè reſponderi: nam conſilium ipſum videtur eſſe quidam fauor, vel auxilium morale; qui enim rectum conſilium præbet, non parum iuuat ad benè operandum. In contrarium verò eſt, quia in rigore ſunt influxus diſtincti, & ad diſtinctos fines ordinati; conſilium enim eſt ad inſtructionem mentis: auxilium autem, & fauor ad executionem. Vnde in aliis iuribus, quando extenſio fit ad Conſulentes, expreſſa fit eorum mentio. Et ideò probabilius cenſeo, per hanc clauſulam non comprehendi purè conſulentes. Voluit enim Pontifex per hanc cenſuram cohibere potentes, qui efficaciùs reſiſtunt: de doctrina autem, vel conſilio nihil in eo loco ſtatuit. Et ita docet Reginaldus, & Filliucius *vbi ſuprà* cum Suarez *de Cenſur. diſputatione 21. ſectione 2. num. 17.* & aliis.

Quoad hoc pro Concilio futuro in Reſ præterita §. Verum.

4. Nota hîc etiam obiter, talem prohibitionem appellandi, cùm facta ſit vniuerſaliter, & abſque vlla limitatione, comprehendere illam etiam appellationem à ſententia Papæ, in qua motus ira, vel aliqua alia animi perturbatione, videatur committere iniuſtitiam. Nam quamvis iure cuique liceat iura, bonaque ſua tueri; quia tamen debet quiſque eodem naturæ iure præferre bonum animæ ſuæ aliis bonis; vixque

poteſt

poteſt talis appellatio fieri abſque alia ſciſſura, & diuiſione à capite Eccleſiæ; Vnde mors animæ incurritur, debet illi iuri cedere. Adde, quòd talis poſſet cum animi ſummiſſione inſtare, & rogare, vt cauſæ cognitio ad aliquod Tribunal differatur: vel ab ipſomet Papa malè informato ad benè informatum appellare cum debita humilitate, & reuerentia: aut certè habere debet patientiam, & ſuam cauſam Deo committere tuendam, perinde, ac ſi iniuſtè pateretur à Summo ſuo temporali Principe. Cæterùm ſi iniuſtitia eſſet euidens; poſſet aliqua excuſatio eſſe ab obedientia. Et ita hæc omnia docet Reginaldus, *loco citato*, & alij.

RESOL. XLI.

An extrahentes, mercimonij cauſa, in magna quantitate frumentum, oleum, blada, legumina, & alia ex ſtatu Eccleſiaſtico, incidant in cenſuram Papæ reſeruatam?

Et explanatur, quæ ſit magna quantitas in prædicto caſu.

Et an, ſi quis extraheret panem coctum, incidat in hanc cenſuram?

Et quid, ſi extrahat farinam?

Et an ſub nomine olei comprehendantur oleæ, ex quibus ipſum oleum conficitur? Ex part. 9. tract. 8. & Miſc. 3. Reſol. 43.

§. 1. RESpondeo affirmatiuè, & relinquendo alias Bullas Pontificias, ita habetur in Bulla Vrbani VIII. 12. *Kalend. Nouembr.* 1624. quæ incipit: *Superni.* Dixi mercimonij cauſa: nam certum eſt non eſſe prohibitum præſenti Bulla Vrbani VIII. extractione illarum rerum, quæ in Bulla exprimuntur, factam occaſionem ſe, ſuamque familiam alendi, vel ob alium quemcumque finem, præter mercimonium, tametſi in magna quantitate; vt conſtat ex illis verbis, mercimonij cauſa, diſpoſitionem reſtringentibus. Dixi in magna quantitate: nam hæc ſemper requiritur ad peccatum mortale, & excommunicationem maiorem incurrendam. Quæ autem in præſenti ſit magna quantitas, non eſt facilè definire. Alij aſſerunt illam eſſe cenſendam, quæ deſeruire poteſt in ſuſtentationem familiæ pro tribus, vel quatuor diebus. Alij, quæ à tribus equis deferri nequit. Sed rectius Bonacina *tom. 3. de Cenſur. diſp. 2. q. 3. punct. 42. num. 13.* arbitrio prudentis deciſionem remittit, credens quantitatem quæ vno equo deferri poteſt modicam eſſe. Vide etiam Filliucium *tom. 1. tract. 15. cap. 7. num. 161.*

2. His ſuppoſitis, adſunt aliquæ difficultates: & ideò primo quæro, an dicta excommunicatio ſit Papæ reſeruata? Negatiuè reſpondet Bonacina *tomo 3. diſputat. 2. quæſt. 3. punct. 24 num. 16.* Sed ego puto, quòd eſto reſeruata non ſit expreſsè in Bulla Vrbani VIII. at tacitè, & implicitè reſeruatur, quatenus prohibet extractionem, & delationem prædictarum rerum ſub pœnis, & Cenſuris contentis in Bulla Gregorij XIII. & Pauli V. At Cenſuræ ibidem contentæ reſeruatæ erant; ergo latæ in Bulla Vrbani reſeruatæ cenſendæ ſunt: alias non eſſet prohibitio ſub eiſdem pœnis, & Cenſuris, ſed ſub diuerſis; vti docet Filliucius *tractat. 15. cap. 6. quæſtione 7. num. 147. in fine.* Sed quicquid ſit de hoc, certum eſt ex conſuetudine, & ſtylo Curiæ hanc excommunicationem eſſe Papæ reſeruatam; vt notat Pater Theſaurus *in Praxi, part. 2. verſ. Annona, cap. 4.* & Leone *de Cenſur. Recoll. 4. litt. E, verſ. extrahentes.*

3. Quæro ſecundò. An ſi quis extraheret panem coctum, incideret in hanc Cenſuram; Et affirmatiuè reſpondet Filliucius *tom. 1. tract. 15. c. 6. num. 158.* Primò, quia prohibetur extractio frumenti propter panem ex eo conficiendum. At propter quod vnumquodque tale, & illud magis. Authentica *multo magis, Cod. de ſacroſanct. Eccleſ.* Item fruſtra exprimitur, quòd tacitè ſubauditur, *leg. non rectè Cod. de fideiuſſ.* At prohibito frumento tacitè ſubauditur panis: ergo, &c. Item connexorum idem eſt iudicium, *leg. cum actum. Digeſt. de neg. geſt. &c.* Tranſlato de Conſtitutionibus. Sunt autem panis, & frumentum connexa. Ergo, &c. Sed Ego adhæreo negatiuæ ſententiæ, quam tuetur in terminis Caſtrus Palaus, *tom. 6. diſputat. 3. punct. 30. num. 23.* & docuit Bartolus *in leg. quæ fœlicis, §. illud, ff. de legatis 3.* vbi inquit appellatione materiæ non venire materiatum, hoc eſt ex materia confectum: cui ſententiæ fauet lex, *ſicut lana, Digeſt. eodem titul.* dicens lanæ appellatione non venire lanam netam, id eſt, in filum redactam. Ergo multò minùs veniret tela ex lana confecta. Ergo ſub nomine frumenti non venit panis, vtpotè ex frumento confectus. Et ratio omnium eſt, quia panis eſto ex frumento conficiatur, à frumento ſpecie differt vti communis tradit ſententia, quod in farina non procedit. Ergo ſub frumento comprehendi non poteſt, maximè in lege pœnali, vbi ſtrictior interpretatio facienda eſt. Præterea extractio panis regulariter obſtare non poteſt grauiter fini à Legiſlatore in hac lege intento, vtpotè quæ annonæ caritatem vix inducere poſſit, cùm difficile ſit in magna quantitate extrahi, & diù conſeruari. Et hanc ſententiam in ordine ad incurſionem Cenſuræ, probabilem putauit Filliucius *loco cit.*

4. Quæro tertiò. An extrahentes farinam incidant in hanc Cenſuram? Et affirmatiuè reſpondet Azorius 1. *part. Inſtitut. moral. lib. 5. cap. 26. quæſtion. 2.* Et ideò Narbona *lib. 6. titul. 2. leg. 14. gloſſ. 1. num. 41.* Guttierrez *in quæſtionibus practicab. libr. 4. quæſt. 44. per totam.* Maceratenſis *var. libr. 2. reſol. 13. num. 12.* Bobadilla *in pol. lib. 3. cap. 3. num. 55.* Mexia *in pragmat. Taxa panis, concluſion. 4. num. 2.* aſſerunt, quod prohibitus vendere frumentum extra territorium non poterit vendere farinam, aut panem; quia in talibus non verborum ſonus, ſed effectus attenditur, ſecundum Nicolaum Boërium *in deciſion. 77. num. 5.* Albericum *in 2 part. ſtatut. quæſtion. 105.* Franc. Marcum, *deciſion. 540. numer. 2.* & Guido Papam *in quæſtion. 373.* dicit, pluries per Parlamentum Delphinatum ita iudicatum fuiſſe, & latè probat Alexan. de Imola *in conſil. 130.* incipienti, ſuper eo, de quo quæritur, an Fideles. *1. colum. volumin. 6.* Quod probatur: nam ratio prohibitionis Pontificiæ, ne extrahatur frumentum, militat etiam in extractione farinæ; & ideò vna debet eſſe de illis diſpoſitio; vt patet *ex leg. illud. Digeſt. de leg. Aquil. leg. à Titio. Digeſt. de verbor. obligat.* Et ita concludit Baldus *in leg. non dubium, 4. colum. num. 10. Cod. de legibus.* & Ancharanus *in cap. Canonum ſtatuta, de Conſtitution. verſic. Iuxta prædicta congruè*; quicquid idem velit ipſe Baldus *in leg. ſi conuenerit, §. fin. Digeſt. de pignor. actio, & in leg. o, quod non ratione, in 1. lect. ff. de legib.* vbi tamen cenſet, aliud non eſſe materiatum à materia, quando fit in fraudem ſtatuti. Facit; quod notat Bertachinus, *in tractat. de Gabellis in 11. quæſtion. 2. particula, parte princip.* Sic vel ex eadem ratione, ne fraus fiat legi, quodque eadem inſit ratio, prohibiti incidere ligna in certa Sylua, & aſportare, non poterunt ligna quæ reperiuntur inciſa, vel collapſa aſportare: Textus eſt, & ibi not. Bartolus *in leg. 2. Cod. de cupreſſ. lib. 11.* Nec ſi obijciatur; oberit, quòd appellatione

frumenti non contineatur farina, ex quo frumenti potentia per mutationem in farinam adeò victa ſit, quod ad ſuas vires, ſuaque initia, amplius reuerti non poſſit, *leg. Iulianus, §. ſed ſi quis, ff. ad exhiben. l. quæſitum, §. Illud, ff. de legat. 3.* vbi ita determinat Dynus, quem ſequitur Albertus Gandinus *in tract. maleficior. in rubr. de reb. non portant. contra deuett. quæſtione 4. verſic. Item pone dicens*, ita fuiſſet iudicatum Paduæ. Quodque ſtatutum pœnale, & odioſum, extendendum non ſit, *regul. odia, & regular. in pœnis, de regular. Iur. in 6.* Nam licet ex proprietate vocabuli, appellatione frumenti non contineatur farina; & ſi legatum ſit frumentum, non cenſeatur legata farina, ſecundum Baldum *in leg. 1. collect. 3. Cod. de fructibus, & lit. expenſ.* & Bartolus *poſt gloſſam in dict. §. Illud*, ex mente tamen ſtatuentium, extenditur ad farinam: quæ mens non minùs obſeruanda eſt, quàm verba, *leg. nominis, & rei, §. verbum ex legibus, Digeſt. de verb. ſignific.* Vnde ex his omnibus Ego puto, extrahentes farinam de Statu Eccleſiaſtico in pœnas latas ab Vrbano VIII. incidere. Et hanc ſententiam tenet Fillincius, & Caſtrus Palaus, vbi ſuprà, & rectè non negat contrariam ſententiam eſſe probabilem, nempè non venire farinam ſub frumento prohibitam, quod docet Baldus *in leg. 1. Cod. de fructibus, & lit. expenſion. & leg. non dubito Cod. de legibus*, Albericus, & alij quos citat Azorius vbi ſuprà. Ergo ſub prohibitione extrahendi frumentum, farina comprehendi non debet. Non enim lex pœnalis, & odioſa extendenda eſt vltra verborum proprietatem.

5. Et tandem quartò quæro, An ſub nomine Olei, cuius extractio ab Vrbano in hanc Bullam prohibetur, comprehendantur oleæ, ex quibus ipſum conficitur? Et ad hanc quæſtionem ſic reſpondet Fillincius, vbi ſuprà, *tom. 1. tractat. 15. cap. 6. num. 158.* Dubium eſt de oleo; an prohibito oleo, etiam prohibita ſit extractio olearum. Et reſpondendum videtur pro parte affirmatiua; quia ſub nomine olei, quod fit ex oleis, proximè continentur etiam oleæ. Paria autem ſunt aliquid proprio nomine ſignificare, vel aliter demonſtrare, *leg. certum. Digeſt. ſi cert. pet.* Item paritas rationis inducit paritatem diſpoſitionis, *leg. Titio, Digeſt. de ſtipul. leg. illud, Digeſt. ad leg. Aquil.* Par autem ratio videtur eſſe olei & olearum, ex quibus proximè fit oleum: ſunt tamen ex viris doctis, qui diſtinguunt. Si enim oleæ extrahantur ad oleum faciendum ex eis, haud dubium eſt intelligi prohibitas ſub oleo. Si verò extrahantur ad comedendum eas, vel ſale condiendum, vt poſtea ita comedantur, ſic non intelligi prohibitas; tum quia hæ non ſunt proxima materia olei, ſed remota, vtpotè acerbæ, & nonniſi poſt aliquot menſes aptæ ad exprimendum oleum; tum quia hæ ſolent eſſe in exiguo numero, nec afferre propterea caritatem annonæ. Atque hæc ſententia probabilis eſt, quia benignius interpretatur legem pœnalem, alioqui in rigore dicendum eſſet cum prima. Hucvſque Fillucius.

6. Ego verò cum Caſtro Palao *tom. 6. diſputat. 3. punct. 30. num. 23.* puto ſub hac cenſura, & prohibitione Vrbani VIII. non comprehendi olearum extractionem, ſiue maturæ ſint, ſiue acerbæ, ſiue ad comedendum, ſiue ad faciendum oleum extrahantur. Ducor, quia oleæ ab oleo ſpecie differunt. Ergo prohibita olei extractione, non eſt cenſenda prohibita olearum extractio, quia conſtitutio pœnalis vltra proprietatem verborum extendenda non eſt. Præterquam quòd in olearum extractione non procedit eadem ratio, ac in extractione olei. Quippe oleæ difficilè in magna quantitate extrahi poſſunt, & frequenter ad comedendum extrahuntur, raroque ad conficiendum oleum. Concedo tamen ſententiam affirmatiuam Filliucij eſſe ſatis probabilem.

RESOL. XLII.

An in caſu dubij poſſint Principes ſine incurſione cenſurarum Bullæ Cænæ impedire, ne victualia extrahantur ab eorum Regnis ad Romanam Curiam.

Et notatur, quod in foro externo, ſi impedimentum præſtatur à perſona publica præſumitur iuſto titulo appoſitum eſſe, ſecus à perſona priuata. Ex part. 9. tract. 7. & Miſc. 2. Reſ. 17.

§. 1. NEgatinè reſpondet noſter Duardus *in Bulla Cænæ, lib. 2. can. 8. q. 10. n. 11.* vbi ſic ait: [Hinc Princeps aliquis, annonæ ipſius ciuitatis, Prouinciæ, aut Regni conſulens, prohibendo ab illis victualia, & his ſimilia à ſupradictis eiuſdem locis extrahi; quamvis ex tali prohibitione ſequatur, quòd ad Romanam Curiam deferri non poſſint, nihilominus vi noſtri Canonis non alligatur: quia hoc caſu incidenter tantùm prohibetur dictorum bonorum delatio ad Romanam Curiam: eò quòd per ſe primò vtilitati Prouinciæ, ſeu Regni, & eorum ciuitatibus conſulitur, vt Caietano, Nauarr. Viual. & & aliis docet hic Sayr. *lib. 3. Theſ. cap. 12. n. 3. tom. 1.* Benè verum eſt, quòd ius, quo dicto caſu Princeps vtitur, debet eſſe clarum, ſaltem practicè. nam, ſi quis in caſu dubij vellet diſpoſitioni dicti Canonis contraire, non excuſaretur.] Ita ille. Sup. hoc et doctrina huRes. in to. 6. tr. 3. Reſ. 206 §. Notandum eſt. per totū, & ſignanter in ſin. penult.

2. Sed hanc opinionem impugnat Caſtrus Palaus *tom. 6. diſp. 3. punct. 9. n. 6.* nam eſto à lege certa nequeas te eximere ob cauſam dubiam, id verum eſt, cùm pro lege eſt poſſeſſio: at ſtante poſſeſſione pro parte impedientis, non videtur impediens ob cauſam dubiam ſe à lege eximere, ſed ob cauſam certam. Præterquam quòd, ſtante dubio, an poſſit Princeps impedimentum victualibus deferendis præſtare, æquum non eſt, quòd per legem ea poteſtate, etſi dubia, ſpolietur. Sicuti non eſt æquum, quòd ad ieiunandum obligetur, qui dubius eſt, an 21. annum compleuerit; quia ſtante dubio, ſtat pro eius libertate poſſeſſio. Sed ſententiam Duardi docet etiam Suar. *de cenſ. diſp. 21. ſect. 2. num. 64.* Filliuc. *tom. 1. tr. 16. c. 7. n. 156.* & alij.

3. Notandum eſt tamen, quòd in foro externo, ſi impedimentum præſtetur à perſona publica, præſumitur iuſto titulo appoſitum eſſe, ſecùs à perſona priuata, vt rectè notat Bonacina *tom. 3. diſput. 1. quæſt. 9. punct. 3. n. 2.*

RESOL. XLIII.

An Piratæ, ſeu Curſarij non ſolum diſcurrentes per mare Pontificium, ſed alia maria, incidant in cenſuram Bullæ Cænæ?

Et an Piratæ in dictam cenſuram incurrant diſcurrentes per mare Pontificium, ſi nullam deprædationem actu exerceant?

Et quid, ſi cum intentione deprædandi diſcurrant, ſi nullam deprædandi actionem exerceant?

Et quid tamen dicendum eſt, ſi caſu tamen nauigantem deprædantur?

Et an deprædantes infidelium naues à Chriſtianis aſſecuratas incidant in cenſuram Bullæ Cænæ? Ex part. 9. tract. 7. & Miſc. 2. Reſ. 73.

§. 1. CAſus eſt practicabilis in his calamitoſis temporibus. Et quidem Graſſius *lib. 4. deciſ. c. 18. num. 53.*

*num.*53. exponens Bullam Xyſti V. & Suarez *de cenſ. diſput.*21. *ſect.*2. *num.*18. exponens Bullam Clementis VIII. aſſerunt, non ſolùm excommunicari diſcurrentes mare Eccleſiæ; ſed omnes Piratas deprædantes in mari Chriſtianorum, & in hoc ſenſu explicat Graſſius illam particulam, *Mare noſtrum*, id eſt, Chriſtianorum.

2. Mihi verò magis placet opinio aſſerentis, ſolos latrones maritimos qui diſcurrunt mare Eccleſiæ, præſertim à monte Argentario, vſque ad Tarracinam hoc loco excommunicari. Imò etiam puto, quòd mare pontificium cenſendum videtur, quod ad Pontificem pertinet, etiam mediate ratione feudi, ſicuti pertinet mare Tyrrhenum, quod Regnum Neapolitanum, Corſicam, Siciliam, & Sardiniam attingit, vti notauit, aliis relatis, Bonac. *tom.*3. *de cenſ. diſp.*1. *quæſt.*4. *punct.*2. *num.*4. E contra verò diſcurrentes per mare ſub alterius dominio conſtitutum, ibique deprædantes, etſi veri Piratæ ſint; in hanc tamen excommunicationem non incidunt: quia non comprehenduntur ſub verbis Bullæ, ibi, *mare noſtrum diſcurrentes*. Quod etiam docet Caſtrus Palaus *tom.*5. *diſp.*3. *quæſt.*4. *num.*3. Et ratio eſt: quia pœnæ ſunt fauorabiliter interpretandæ: cùm ergo lex iſta pœnalis ſit intelligenda erit in verborum ſignificatione, quæ accommodatior, & magis propria fuerit, qualis eſt explicare particulam, *mare noſtrum*, in cenſura Pontificis, de mari Eccleſiæ, hoc enim propriùs dicitur mare Pontificis, quàm ipſinſmet in propria perſona loquentis, mare Chriſtianorum dicatur.

3. Sed ex his oritur alia quæſtio an Piratæ in dictam cenſuram incurrant diſcurrentes per mare pontificium, ſi nullam deprædationem actu exerceant? Et affirmatiuè reſpondent Duardus, Toletus, Reginaldus, Bonacina, & ſub dubio Suarez *de cenſ. diſput.*21. *ſect.*2. *num.*19. Quia actio ſub excommunicatione in his Bullis prohibita, eſt maritimus diſcurſus animo deprædandi: aliàs ſi deprædatio, mutilatio, vel occiſio neceſſaria foret, vti in Bullis Iulij II. & Gregorij XIII. expreſſum erat; vt quid à tempore Clementis VIII. hæ actiones à Bullis expunctæ ſunt? Hæc ſententia eſt ſatis probabilis.

4. Sed negatiuam ſententiam probabilem etiam eſſe exiſtimo; &, vt verum fatear, ei magis adhæreo cum Souſa *in Bull. Cœnæ, cap.*4. *diſp.*26. *num.*2. qui citat Viualdum, & Sayrum, cui adde Caſtrum Palaum, *vbi ſuprà*, *num.*5. Et probatur: Latrones maritimi non excommunicantur abſolutè, ſed in ordine ad deprædationem: ergo ſi nullam exerceant deprædandi actionem, excommunicationis gladio non feriuntur. Patet conſequentia, Probatur antecedens: Quia latrones non dicuntur, niſi à latrocinio; vnde, qui nullam actionem latrocinij exercent, latrones dicendi non ſunt, ſaltem in actu, & foro externo: ergo quandocunque latrones abſolutè excommunicantur, intelligendi ſunt exercentes latrocinij actiones: verba enim cum effectu accipi debent, vt habetur *l.*1. §. *Hæc autem verba. ff. quod quiſque Iuris.* Ex hoc ſequitur, ſi latrones maritimi mare Pontificis diſcurrant, etiam cum intentione deprædandi, ſi nullam deprædandi actionem exerceant, non excommunicari: ſola enim intentio ad cenſuram incurrendam non ſufficit, nec omnis diſcurſus prohibetur. Dixi, *ſi nullam actionem deprædandi exerceant*: quia non opus eſt, quòd de facto deprædatio ſequatur: ſatis enim eſt, quòd deprædari nitantur occidendo, mutilando, inuadendo, aut inſequendo. Itaque dicendum eſt, quòd Piratæ, & latrones, non ab intentione deprædandi, ſed à deprædatione ex officio, & propoſito facta, denominationem recipiunt, teſte Ambroſio Calepino, *verbo. Pirata*; *& ſeqq.* Quapropter verba illa Bullæ, *mare noſtrum diſcurrentes*, appoſita cenſenda ſunt ad præcedentia; ita vt ſenſus ſit: *Excommunicamus omnes Piratas, Curſarios, & Latrunculos diſcurrentes mare noſtrum*, id eſt, qui mare noſtrum diſcurrunt. Vnde, cùm Piratæ, Curſarij, & Latrunculi non ſint ante deprædationem; hac excommunicatione aduersùs Pyratas lata, non afficiuntur, tametſi eo animo diſcurrant. Quòd verò Pontifices prædictas actiones mutilationis, occiſionis, deprædationis in aliis antiquioribus expreſſas omiſerint; id videtur factum, quia ea expreſſio neceſſaria non erat; ſiquidem expreſſo nomine *Pirata* ſatis ſubintelligebantur.

5. Nota hîc etiam primò, quòd qui ex officio nauticum latrocinium non exercet, caſu tamen ſemel nauigantem deprædatur; Cenſuram Canonis huius non incurrit. Secundò: qui in dicto bello, ſiue iuſto, ſiue iniuſto hoſtes deprædantur, in hanc excommunicationem non incurrunt: quia non animo deprædandi, ſed vindicandi, & puniendi hoſtes, ſeque ab illis defendendi, deprædationem committunt. Tertiò: qui deprædantur infideles, ſiue iuſtè, ſiue iniuſtè id faciant, per hanc clauſulam non excommunicantur. Sed ex hoc vltimo notando inſurgit difficultas an deprædan- Sup. hoc in
tes infidelium nauim à Chriſtianis aſſecuratam, inci- Ref. ſeq. §.
dant in cenſuram Bullæ? Affirmatiuè reſpondet Bonaci- Nota etiam
na *tom.*3. *diſp.*1. *quæſt.*4. *punct.*1. *num.*13. quia cenſendi ad lin. 5.
ſunt Chriſtianos ſpoliare, penes quos ſtat periculum rei aſſecuratæ. Idem affirmat *num.*11. caſu, quo à Principe Chriſtiano ſecuritatis priuilegium conceſſum eſſet: quia cedit ea deprædatio in damnum, & iniuriam Chriſtiani Principis, ſitque contra voluntatem & intentionem Summi Pontificis. At ego adhæreo ſententiæ negatiuæ Caſtri Palai *tom.*6. *diſput.*3. *num.*7. quia huiuſmodi damnum per accidens eſt, neque ex vi deprædationis infidelium neceſſariò ſequitur, qua de cauſa non videtur ſufficiens ad excommunicationem hanc inducendam: maximè, cùm hæc excommunicatio non aduersùs damnum inferentes Chriſtianis: ſed aduersùs eos, qui Chriſtianos deprædantur, ſtatuta ſit: at deprædantes nauim, & merces infidelium, tametſi aſſecuratæ ſint à Catholicis, dici non poſſunt Catholicos deprædari; cùm non deprædentur bona Catholicorum, neque ad Catholicos pertinentia. Ergo in hanc excommunicationem non incurrunt.

R E S O L. XLIV.

An qui per donationem, vel furtum accipit bona naufragantium ab alio accepta, incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ?

Et an, qui auxilium, conſilium, mandatum, aut fauorem præſtant, vel ratum habent, vt bona naufragantium ſubripiantur, vel bona ſubrepta cuſtodiunt, incidant in cenſuram dicti Canonis?

Et an, ſi Chriſtiani Piratæ naufragium faciunt, excommunicentur eorum bona ſubripientes.

Et notatur, quod qui ſubripit bona Chriſtianorum, quæ in nauibus Infidelium cum aſſecuratione illa reddendi certo loco, quomodocumque pereant, aſportantur, non excommunicantur; ſi vero Chriſtiani eadem obligatione Infidelium bona deferant, excommunicantur illa ſubripientes.

Et aliqua alia notantur, quæ contingere poſſunt in ſupradictis naufragiis circa ſupradicta, & circa alios diuerſos caſus, & naufragia. Ex part. 9. tract. 8. & Miſc. 3. Reſol. 56.

§. 1. Affirmatiuè reſpondet Suarez *de cenſ. diſp.*21. *ſect.*2. *n.*33. vbi ſic ait: [Poteſt contingere, vt quis recipiat talia bona ſine vllo antecedente pacto;

 ſed

ſed ex mera voluntate ſubripientis; ita tamen vt ſciat, qualia ſint: (nam, ſi accepiſſet bona fide, & ex ignorantia inculpabili, quandiu illa durauerit, ceſſat difficultas.) Propter huiuſmodi ergo receptorem videntur addita in Bulla Gregorij illa verba: *Aut ab alius rapta, ſeu accepta ſcienter receperint*, quæ verba omiſſa ſunt in Bulla Clementis: & ideò dubitari poteſt, an reuocata ſint, vel ſolùm fuerint omiſſa: quia in verbo, *ſpoliauerint*, cenſentur ſufficienter contenta. Et quamvis facilè poſſit in vtramque partem res diſputari, mihi hoc poſterius videtur probabilius: quia ille, qui ſic accipit talem rem, moraliter verum dominum ſpoliat. Quod ita breuiter declaro: quia ille, qui ſic accipit talia bona, tenetur illa reddere vero domino: ergo, ſi ſit in mora reddendi, agit contra cap. *Excommunicationi*, eiúſque excommunicationem incurrit: ergo à fortiori incidit in Bullam Cœnæ: ergo, ſi à principio iniuſtè accepit animo retinendi ſibi, in Bullam Cœnæ incidit: nam, quòd accipiat immediatè in littore, vel mari, vel mediante priori ſpoliatore, non variat malitiam, neque quoad hoc lex hæc quidpiam diſtinguit.] Ita Suarez.

2. Sed ego adhæreo opinioni negatiuæ, quam docet Souſa *in Bullam Cœnæ, cap. 5. diſput. 34. concluſ. 1.* & Sayrus *de cenſur. libr. 3. cap. 8. num. 4.* cum aliis. Probatur: quia in Bulla tantùm de primo ſubripiente fit ſermo; non verò de ſecundo, vel tertio: ergo, quantumcunque ſecundus, vel tertius latro, aut gratis accipiens, ſciant, bona illa iniuſtè eſſe ex naufragio accepta, non excommunicantur: non enim cenſura vltra proprium caſum; cùm ſit pœnalis, extenditur. Antecedens non obſcurè colligitur ex illis verbis: *In ipſis nauibus, ſiue ex eiſdem eiecta in mari, vel in littore inuenta, &c. ſubripuerint.* Quæ verba manifeſtè oſtendunt de primo ſubripiente loqui tantùm Summum Pontificem. Et confirmatur ex ablatione illorum verborum, quæ erant in Bulla Gregorij, quæ, cùm ſecundos ſubripientes excommunicarent, modò ablata ipſos non ligant.

3. Verùm occaſione præſentis dubij, aliquæ difficultates enodandæ ſunt circa intelligentiam Canonis Bullæ, & ideò quæro, An, qui auxilium, conſilium, & fauorem præſtant, vt bona naufragantium ſubripiantur, incidant in cenſuram dicti Canonis? Suarez, *vbi ſupra num. 5.* & Fillincius *tom. 1. tract. 16. cap. 4. num. 101.* cenſent ligari cenſura auxiliatorem, non autem conſulentem. Bonacina verò *tom. 3. diſp. 1. quæſt. 5. punct. 1. num. 3. iuncto num. 4.* affirmat, ſpectandum eſſe auxilium, & cooperationem. Si enim eius conditionis ſit, vt verè, phyſicè, & realiter ad ſubreptionem concurrat, hæc afficitur excommunicatione; quia ſic cooperans verè ſubreptor eſt, veréque, & propriè naufragantium bona ſubripit. Secùs verò ſi ſolùm moraliter in ſubreptione concurras: quia ex morali concurſu in ſubreptionem non ſubreptor, ſed ſubreptoris motor dicendus es. Et cùm leges pœnales vltra ſignificationem propriam extendi non debeant, æquum non eſt, vt lex ſubreptoribus excommunicationem indicens ad ſubreptorem moralem extendatur. Ex qua doctrina infert Bonacina, famulum miniſtrantem ſubreptori, opémque illi in ſubreptione præbentem, tum res deferendo, tum inſtrumenta ſuppeditando, tum aſſiſtendo, in hanc excommunicationem incidere: quia verè eſt ſubreptor phyſicus. Et idem erit dicendum de eo, qui nauim latroni accommodat ad bona ſubripienda, cum pacto ea diuidendi.

4. Mihi verò magis placet opinio, quæ abſolutè negat conſulentem, mandantem, ratum habentem, & auxiliantem hac excommunicatione ligari; quia vltra proprietatem verborum extenſio in legibus maximè pœnalibus facienda non eſt. At conſulens, mandans, ratum habens ſubreptionem non præſtat, nec ſubreptor propriè eſt, ſed ſubreptoris motor, & approbator. Et idem eſt de auxiliante, quatenus talis eſt, quia eſto per actionem phyſicam ſubreptioni concurrat: cùm ipſe res naufragantium non ſubripiat, ſed alteri, vt ſubreptionem præſtet, auxilietur, excommunicatione lata aduerſus ſubreptores ligari non poteſt. Quod manifeſtum fiet caſus difficiliores expendendo. Etenim famulus, vel alius tertius opem ferens ſubreptori, tùm ſubminiſtrando Inſtrumenta ad ſubreptionem neceſſaria, tùm ei aſſiſtendo, tùm merces deferendo; ſi ipſe famulus nihil ex bonis naufragantium ſubripiat, vt ſibi retineat, nequaquam ſubreptor dici poterit, cùm hæc denominatio non ex auxilio ad furtum, ſed ex furto & rei alienæ vſurpatione habeatur. Ob eandem rationem excuſari debet qui bona ſubrepta cuſtodit, vt ſubreptori tradat; quia ſi nihil ex illis bonis ſibi retinet, non bonorum ſubreptor, ſed iniquus cuſtos nuncupatur. Quòd ſi ob prædictam cuſtodiam, vel auxilium in ſubreptione delatum ſubreptor ei aliqua ex bonis ſubreptis tradat, cùm hæc bonorum ſuſceptio à ſubreptore habeatur, & titulo oneroſo; à prædicta excommunicatione lata adverſus eos, qui ex nauibus, vel ex mari, aut littore bona naufragantium ſubripiunt, videtur excuſatus; cùm non ex his locis ea bona accipiat, ſed ex ſubreptionis conceſſione, & donatione. Et ita hæc omnia docet Caſtrus Palaus, *tom. 6. diſput. 3. punct. 5. n. 11.*

5. Non nego tamen, contra Palaum extare Souſam, vbi ſuprà, *num. 5.* ſic aſſerentem: Omnes, qui dant auxilium ad faciendum primum furtum eſſe illius participes: vt quando latro non poteſt nauim aſcendere, niſi alter ſcalam miniſtret, aut eum humeris ſubleuet. Dico ſecundò eſſe etiam participes, qui mandant. Dico tertiò, participes ſimiliter eſſe receptatores, quando receptatio, vt furtum fieret, neceſſariò exigebatur, & ſine qua non fieret: vel ſi merces occultent, quando ex tali occultatione furtum ſequitur, vel perficitur. Ita Souſa. Sed opinionem Caſtri Palai ſatis probabilem eſſe exiſtimo, quam etiam tuetur Duardus *in Bulla Cœnæ, libr. 2. can. 4. quæſt. 23. num. 44.* & Hugolinus *c. 4. §. 2. verſ. 10.*

6. Quæritur ſecundò. An ſi Chriſtiani piratæ naufragium faciant, excommunicentur eorum bona ſubripientes? Sayrus *libr. 3. cap. 8. numero 8.* quamvis dicat conſulendum eſſe de hac re Summum Pontificem, probabile exiſtimat huiuſmodi ſubripientes non excommunicari, quia iſte in iure excipitur, vt habetur *in Auth. Nauigia de furt.* Ius autem ciuile non videtur derogari hoc loco; atque adeò accipiendum eſt vt explicatio, vt intelligamus de quibus naufragantibus loquatur Summus Pontifex. Et hæc opinio tuta conſcientia admitti poſſe tradit Souſa *diſputat. 35. numero 6.* licèt contrariam ſententiam probabiliorem eſſe exiſtimet.

7. Nota etiam, quòd ibidem *numero 5.* idem Souſa firmat, quòd qui ſubripit bona Chriſtianorum, quæ in nauibus Infidelium cum aſſecuratione illa reddendi certo loco, quomodocumque pereant, aſportantur, non excommunicatur: ſi verò Chriſtiani eadem obligatione infidelium bona deferant, excommunicantur illa ſubripientes. Probatur ex eo, quia in primo caſu bona illa non cenſentur fidelium quoad damnum ſequutum ex naufragio; vel furto, cum pereant, Infidelibus pereant; atque adeò ceſſat tota ratio Cenſuræ, quæ eſt ne vero Domino Chriſtiano detrimentum aliquod

Sup. hoc in Reſ. præterea §. vlt. ad mediũ, à ver. Sed ex hoc.

ex

Digitized by Google

ex naufragio ſequatur: è contra euenit in ſecundo caſu, cùm illa bona fidelibus pereant, eò quòd ſunt apud Chriſtianos quoad cuſtodiam cum obligatione reddendi.

8. Notandum eſt etiam hic obiter primò quòd etiamſi imminente tempeſtate, naufragijque periculo bona in mare iactentur, eaque ibi iactata, vel in naui poſita ſubripiat: ab hac excommunicatione immunis ſis; quia non verificatur, te bona illa ſubripere à naufragium paſſis, ſed à paſſis naufragij periculum, quod diuerſum eſt. Ita tenet Palaus vbi ſup. à n. 6. & alij penes ipſum.

9. Notandum ſecundò, ſupradicta non procedere, quando ſubripiuntur bona ex cymba in flumine perempta, quia vt ex Hugolino obſeruat Souſa, *diſp. 37. n. 3.* Summus Pontifex ſolum loquitur de naufragio, quod fit in mari, neque ideò de fluuiali mentionem non fecit, quia minus eſt, ſed quia de eo legem ſancire noluit; nec illa, cum ſit pœnalis extendenda eſt. Si tamen ex naufragio maritimo aliquid acceſſo maris ingrediatur flumen, & in ripa illius inueniatur, idem de eo erit iudicium, ac de alijs rebus in littore ex naufragio maris inuentis.

10. Notandum tertiò, quòd ſi bona naufragantium accipias animo quærendi dominum, illique reddendi, & interim rebus acceptis vtaris, quin impotens reddaris ad ſatisfaciendum vero Domino comparenti, nullam excommunicationem incurris, quia illa non eſt ſubreptio, ſed iuſta, & licita acceptio. Quòd ſi poſtmodum voluntatem mutes: noliſque verum Dominum quærere, illique bona reſtituere, cùm poſſis, incidis ad minus in excommunicationem latam *in cap. excommunicationi, de Raptorib.* vt notat Bonacina *tom. 3. diſput. 1. quæſt. 5. punct. 4. n. 5.* quia verè ſubripis bona naufragantium, neque ea reſtituis, cum poſſis. Quinimò exiſtimo te excommunicatione bullæ innodari; quia ab eo puncto, quo voluntatem reſtituendi mutas, acceptio illorum bonorum iniuſta eſſe cenſetur: acceptio autem iniuſta, ſubreptio eſt; cui Bulla excommunicationem imponit. Ergo. Et ita docet Palaus *citato loco, numero 2.*

11. Et tandem notandum quartò quòd quando bona fidelium ab infidelibus ſunt capta, licet iniuſtè, non manet excommunicatus qui illa ex naufragio ſubripit: quando verò fideles bona rapiunt ab infidelibus, qui ſubripit ea ex naufragio fidelium excommunicatur. Probatur prima pars; quia bona, licet quoad dominium ſint Chriſtianorum, quoad vſum, & poſſeſſionem ſunt apud infideles: ergo non cenſentur bona naufragantium Chriſtianorum, ſed infidelium, de quorum bonorum ſubreptione Cenſura non loquitur. Secunda pars eadem ratione oſtenditur; nam cum poſſeſſio, & vſus bonorum infidelium in hoc caſu apud fideles inueniatur, ab illis immediatè ſubripi cenſentur. Ita Souſa *diſput. 35. num. 5.* Et hæc ſufficiat adnotaſſe ad ornatum dicti Canonis Bullæ Cœnæ, vt magis practicabilia.

RESOL. XLV.

An incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ deferentes infidelibus pecunias, merces, & victualia, etiam belli tempore?

Et an nuntius deferens Infidelibus litteras, ſciens continere reuelationem ſecreti Reipublicæ Chriſtianæ incurrat cenſuram Bullæ Cœnæ?

Et quid eſt dicendum, ſi aliquis reuelet ſecretum Reipublicæ Chriſtianæ alicui fideli, qui creditur reuelaturus infidelibus, an iſte incurrat cenſuram Bullæ Cœnæ?

Et an vendentes arma infidelibus, in terris tamen Chriſtianorum incidant in cenſuram dictæ Bullæ?

Idem eſt, ſi vendant, quos certo ſciunt ea ad infideles eſſe miſſuros.

Quod idem dicendum erit de commutantibus arma pro armis, vt enſes pro haſtis, &c.

Et an deferens prohibita, quando aliter captiui redimi non poſſunt, excuſetur à prædicta cenſura? Ex part. 9. tract. 7. & Miſc. 2. Reſol. 16.

§. 1. AD hoc dubium reſpondet Souſa *in Bull. Cœnæ, cap. 8. num. 5.* & ſic ait: [Tolet. docet, non comprehendi in hac clauſula, qui merces, victualia, ac ſimilia, etiam belli tempore, ad fidei inimicos deferunt: quamuis excommunicentur in iure. Probat ex verbis ſequentibus, ſcilicet: *Quibus Chriſtianos, & Catholicos impugnant.* Quæ verba cum præcedentibus coniunguntur; mercibus autem, & victualibus nullus impugnatur. Placet tamen cum Caiet. *in ſum. verb. Excommunicatio, c. 20.* & Suar. *n. 56.* ſi huiuſmodi victualia, veſtes, & quæcumque merces tali tempore, & opportunitate deferantur, vt moraliter cenſeri poſſint inſtrumenta, & auxilium ad bellum gerendum, excommunicari ea deferentes.] Ita Souſa. Cum Toleto conſentit Sayr. *de cenſ. lib. 3. c. 11. n. 12.* & alij. Cum Suar. verò Bonac. *tom. 3. diſp. 1. q. 8. punct. 2. n. 4.*

Sup. hoc infra in Reſ. 49. §. vlt. & ſignanter in vltim. lin. Sed lege eã à principio, & in tom. 9. tr. 14. Reſ. 8. Rectè, poſt mediom, ver. Nota etiam.

2. Sed nouiſſime opinioni negatiuæ Toleti adhæret Caſtrus Palaus *tom. 6. diſp. 3. punct. 8. num. 7.* [Tum, quia non eſt certum in hac excommunicatione comprehendi auxiliantes, conſulentes, aut fauentes quomodolibet infidelibus, & hæreticis in damnum Catholicæ Religionis, ſed neceſſariò requiri, vt auxilium ſit in monitione de ſtatu Chriſtianæ Reipublicæ; quia de his fuit ſermo prius factus, & relatiuum, *illis, & ad id*, quod ad immediatè præcedentia refertur, id denotat. Præterquam quòd, non de auxilio, conſilio, vel fauore Turcis, aliiſque Chriſtianæ Religionis inimicis videtur intelligendum; ſed de auxilio præſtito ipſis Catholicis, vt certiores faciant Turcas de ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, ita vt ſenſus ſit: *Excommunicamus illos, qui per ſe, vel alios, de rebus ſtatum Reipublicæ Chriſtianæ concernentibus in Chriſtianorum perniciem, & damnum, ipſos Turcas, & Chriſtianæ Religionis inimicos, necnon Hæreticos, in damnum Catholicæ Religionis, certiores faciunt illiſque,* ſcilicet, fauentibus Hæreticis, *ad id,* hoc eſt, ad prædictum effectum monendi Hæreticos, *auxilium, conſilium, vel fauorem quomodolibet præſtant.*] Hæc Palaus.

3. Ego verò vtramque ſententiam probabilem eſſe puto; ſed veriorem ſecundam exiſtimo: quia in his rebus, auxilium, & fauor quomodolibet præſtatur noſtræ Religionis hoſtibus. Nullum enim auxilium bello aptius eſt, quàm pecuniarium, mercium, & victualium. At in prædicta clauſula videntur excommunicari omnes auxilium, conſilium, vel fauorem inimicis noſtræ Religionis præſtantes. Ergo.

4. Sed hic obiter quæro primò: An nuntius deferens infidelibus litteras, ſciens continere reuelationem ſecreti Reip. Chriſtianæ, incurrat cenſuram Bullæ. Affirmat Souſa, *vbi ſup. diſp. 10. n. 4.* Quia, ait ipſe, qui applicat ignem, moraliter loquendo, verè dicitur comburere: ergo, qui defert epiſtolas vel alterius dictum denuntiat, verè moraliter eos certiores facere cenſebitur.

5. Sed Pal. *vbi ſup.* docet, quòd alij non improbabiliter contrarium aſſerunt; quia reuelatio, cùm ſit quædam manifeſtatio, & loquutio, nullatenus præſtatur à tabellario litteras ſigillatas deferente; non enim ipſe reuelat, ſed reuelationem defert. Applicans autem ignem dicitur comburere: quia ignis ſolùm phyſicè, non moraliter combuſtionem præſtat: at litteras mittens, & phyſicè, & moraliter ſecretum reuelat; eâque de cauſa deferens reuelationem ab hac denominatione

Digitized by Google

reuelantis excuſari poteſt. Verùm opinionem Souſæ tenet Suarez *de cenſ. diſp.* 21. *n.* 58. Hugol. Duard. & alij.

6. At, quid dicendum, ſi aliquis reuelet ſecretum Chriſtianæ Reipublicæ alieni fideli, qui creditur reuelaturus infidelibus? an, inquam, iſte talis incurrat in cenſuram Bullæ? Affirmat Bonac. *tom.* 3. *diſput.* 1. *q.* 8. *punct.* 1. *n.* 4. & alij penes ipſum. At negatiuæ ſententiæ adhæret Suar. & Palaus, *vbi ſup.* quia in clauſula Bullæ ſolùm puniuntur reuelantes per ſe, vel per alios, ſtatum Chriſtianæ Reip. infidelibus. At ſic fidelibus reuelâs nequaquam dici poteſt infidelibus per ſe, vel per alios reuelare, cùm ipſi fideles reuelantes nomine proprio reuelent, non autem nomine prioris reuelantis, qui nunquam ipſis reuelationem demandauit.

7. Quæro ſecundò: Vtrùm vendentes arma infidelibus, in terris tamen Chriſtianorum, incidant in cenſuram Bullæ? Negatiua perſuadetur: quia, cùm cenſura hæc ſit pœnalis, non debent verba illius extendi, ſed interpretanda ſunt iuxta propriâ ſignificationem. Quia igitur vendere non eſt deferre, & Summus Pontifex de deferentibus loquitur, ad vendentes extendenda non erit cenſura. Et ita tenet Azor. *tom.* 1. *lib.* 8. *c.* 23. *q.* 7. Tolet. Nauarr. & alij, quos citat. Caſtr. Pal. *loc. cit. n.* 11. qui tamen poſtea cum Hugol. Duardo, & Bonac. contrariam ſententiam tenet: quia Bulla non requirit, vt arma transferantur ad terras infidelium, cùm tranſlationem ad infideles nullo ſuperaddito prohibuerit: at ea tranſlatio ad infideles eſt facta. Neque obeſt, quòd ipſi ibidem non poſſint Chriſtianos oppugnare: ſatis enim eſt, quòd poſſint in litteris infidelium tranſlatari. Præterquam quòd ſolùm per accidens ab impugnatione Chriſtianorum ibidem impediuntur, ſcilicet, ob protectionem, & potentiam Chriſtiani Principis; per ſe autem, & ex conceſſione armorum illis facta optimè poſſunt ibidem oppugnare Chriſtianos. Nulla ergo cauſa eſt, ob quã hac cenſura ea venditio non afficiatur.

8. Itaque ego fateor quidem, non manere excommunicatos vendentes prohibita, ex vi particulæ, *Deferentes:* nihilominus, quatenus vendendo fauorem præſtant infidelibus contra Chriſtianos, non eſt, quare ab hac cenſura excuſentur: & idem eſt, ſi illis vendant, quos certò ſciunt ea ad infideles eſſe miſſuros, ſiue ipſi infideles ad Chriſtianorum ciuitates veniant, ſiue in ipſis pacificè viuant; niſi fortè eos paruitas materiæ excuſet; vt ſi haſtam vnam, vel equum vendant. Quod idem dicendum erit de commutantibus arma pro armis, vt enſes pro haſtis, ſicut docet Sayr. *lib.* 3. *de cenſ. c.* 11. *n.* 27. quidquid in contrarium dicat Sylu. *verb. Excommunicatio,* 7. *n.* 64. qui tenet, ob has commutationes cenſuram huius Canonis incurrere. Cuius ſententia erit vera, ſi commutatio talis fuerit, vt infideles notabiliter meliùs Chriſtianos impugnent; aliàs res eſt parui momenti, propter quam cenſura non fertur.

9. Et tandem pro coronide huius Reſolutionis videtur excuſari ab hac cenſura deferens prohibita, quando aliter captiui redimi non poſſunt: quam ſententiam ſequitur Hugol. *verſ. Octauò.* Quod Syluester intelligit, quando hoc fit tempore pacis, non verò ſi fiat tempore belli. Quæ tamen ſententia non placet Toleto *in ſum. lib.* 1. *c.* 24. ſed exiſtimat, deferentes in hoc caſu manere excommunicatos, tam in terminis huius Bullæ, quàm in terminis iuris antiqui. Prior ſententia eſt magis pia, & ideireò in eam inclinandum exiſtimo, dummodò grauius detrimentum ex prædictorum delatione Chriſtianæ Reip. non ſequatur, quàm ſit ex captiuorum redemptione vtilitas: hoc enim de benignitate Pontificis præſumendum eſt. Et hæc omnia docet Souſa *loc. cit. diſp.* 51. *n.* 6.

RESOL. XLVI.

An licitum ſit deferre arma infidelibus, ſi pecunia reportata ſit Chriſtianis vtilior? Ex part. 5. tract. 13. & Miſc. 1. Reſol. 15.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Regin. *tom.* 1. *lib.* 9. *c.* 18. *n.* 301. putat enim probabile non incidere in cenſuram Bullæ Cœnæ, qui arma deferunt infidelibus, maiori cum vtilitate Chriſtianæ Reip. quàm damno, vt ſi pecunia reportata pro armis ſit Chriſtianis vtilior, quàm arma ſunt noxia. Sup. hoc inſp. ex doctrina Reſ. 49 §. 2. & in 10 §. n. 14. ex Reſ. 8. §. Rectè, poſt medium a verſ. Deinde.

2. Verùm Hurtad. de Mendoza *in* 2. 2. *diſp.* 76. *ſect.* 3. §. 130. negatiuæ ſententiæ adhæret. Putat enim negatiuam ſententiam viam ſternere ad perpetuam abolitionem huius legis, cenſerent enim ſinguli mercaturam ſuam vtiliorem eſſe Chriſtianis, nec eſſet vlla mercatoris compeſcendi ratio, eſſetque fidelibus ſcandalo. Quapropter ſi qua Reſpublica id de ſuis mercatoribus cenſeret, conſulere teneretur Summum Pontificem, vt veritate ſincerè perſpecta ponderaret tunc, & ceſſaret ſcandalum, nec deeſſet ratio compeſcendi violatores. Nec enim cuiuſ fas eſt tam publica & diuturna vti Epikeia, quando tam facilè poteſt legiſlator adiri, quod factum eſſe à Genuenſibus, & Venetis credendum eſt. Reſpublicæ enim tam Catholicæ & Romanæ Sedi obedientes non erant effecturæ, vt malo exemplo ſuſpicionem parerent contumaciæ.

RESOL. XLVII.

An deferre arma Hæreticis, & inſtrumenta bellica ſit prohibitum ex Bulla Cœnæ?

Et quid, ſi Hæretici ſint publicè denunciati? Ex part. 5. tract. 13. & Miſc. 1. Reſol. 14.

§. 1. PEtrus Lorcâ *in* 2. 2. *diſp.* 52. *num.* 7. affirmatiuam ſententiam docet, putat enim appellatione hoſtium nominis Chriſtiani, includi etiam hæreticos, quia omnes illi ſunt abſolutè infideles, & inimici Chriſtiani nominis.

2. Sed mihi magis placet contraria ſententia, quam tuetur Hurtadus de Mendoza *in* 2. 2. *diſputat.* 76. *ſect.* 3. §. 83. quia hæretici nomen Chriſti non oderunt, ſed amant: quamvis enim doctrinam Chriſtianam ex parte deprauent, Chriſtiano tamen nomine gloriantur. Turcæ autem ipſi nomini Chriſtiano ſunt infenſi. Vnde, & hæretici commune nobiſcum bellum Turcis indicunt, vt hoſtibus nominis, quod ipſi hæretici colunt. Moueor ſecundò, quia Bulla in Cœna Domini nihil iuuat infideles, in quorum odium exardent antiqua iura, ſed eis faueret, ſi per hoſtes Chriſtianorum intelligerentur hæretici. Ergo. Probo minorem, quia ex iure antiquo nulli publico hoſti nominis Chriſtiani poſſunt arma deferri, quamvis non ſit publicè denunciatus hoſtis à Romana Sede, vt nunc non poſſunt. At ex Bulla Cœnæ ſolis hæreticis publicè denunciatis à Romana Sede interdicuntur arma. Ergo. Bulla fauiſſet infidelibus. Cùm ergo Bulla aliquid nouum præceperit contra hanc infidelium ſpeciem, illud fuit in eius odium, & non in fauorem. Signum ergo eſt eos nunc de nouo comprehendi.

RESOL. XLVIII.

An qui narrat conſilia, v.g. Regis Catholici noſtri alicui Turcarum, proditori, incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ? Ex part. 5. tr. 13. & Miſc. 1. Reſ. 13.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Suarez *in* 3. *part. tom.* 5. *diſp.* 21. *ſect.* 2. *num.* 58. quia id non exprimitur

Digitized by Google

tur in Bulla. Cùm enim *ibi* Pontifex dixiſſet, Necnon ailos, qui Turcas de rebus concernentibus ſtatum, certiores faciunt; adjicit: Illiſque ad id conſilium, aut auxilium præſtant; ſed non pronomen *illis*, non refert certiores facientes, ſed Turcas ipſos, ideſt, illiſque Turcis ad id fauorem dederint.

2. Verùm his non obſtantibus affirmatiuam ſententiam docet Hurtadus de Mendoza *in* 2.2. *diſput*.76. *ſect*. 3. §. 68. quia pronomen, *illis*, refert vtroſque, nempe & Turcas, & omnes, qui arma ferunt, certioreſque faciunt hoſtes; cùm enim ea lege velint Pontifices hoſtibus arma eripere, omnemque rationem impetendi Chriſtianos, eius animus eſt negari omne auxilium, conſilium, & fauorem. Turcis negatur fauor, ne poſſint iuuari, fidelibus ne iuuare; cùm enim vtrumque ſit apprimè vtile ad Pontificis inſtitutum, & verba poſſint in vtrumque quadrare propriiſſimè, cur non fiet, maximè cùm nomen *ad id*, hoc ſonet apertè; refert enim damnum. In damnum, inquit, Catholicæ Religionis certiorem faciunt, illiſque ad id conſilium præſtant. Ac ſi dicat, præſtant auxilium ad id damnum, non ſolùm ad explorationem conſiliorum, ſed ad damnum. Deinde ſi ly *illiſque*, refert Turcas, adhuc Conſiliarius comprehenditur. Prodrio enim conſilij Regij fauor eſt in Turcam, quem ipſe emeret cato. Et hæc omnia docet Hurtadus *vbi ſuprà*. Vnde puto vtramque ſententiam probabilem eſſe.

RESOL. XLIX.

Cum in Regno ſit magna penuria carnis, & in perniciem rei frumentariam dies plura animalia macillentur, dubitatur, an ſine metu excommunicationis liceat emere à Turcis ſupradicta animalia, & cum illis alia victualia permutare?

Et an commercium cum infidelibus non intelligatur tempore neceſſitatis?

Et adducuntur multi Doctores pro explanatione, quando iure poſitiuo ſit licitum, vel prohibitum infidelibus mercimonia deferre. Ex part.2.tract.16. & Miſc. 2. Reſol.34. alias 36.

§.1. RESpondendum videtur negatiuè, ex authoritate *c.quod olim, de Iudæis*, & Clementis Papæ V. *in Extrauag. Multa mentis, eod. tit.* vbi ex renouat. Extrauag. Nicolai Papæ IV. incip. *Olim*. Et hanc ſententiam videntur docere doctiſſ. Iuriſconſultus Alexander *vol.7.conſ*.130. Boërius *dec*.178.& Straccha *tr. de mercatura p.2.à n.40.vſque ad n*.51. adi illos, & non pigebit.

2. Sed mihi ſuppoſita veritate facti, (quod an ita ſit videant illi ad quos ſpectat,) contraria ſententia probatur, nam puto licitum eſſe deferre infidelibus

Sup. hoc ſuprà in Reſ. 46. & in alio §. & verſ. eius not.

etiam res prohibitas, quando deferuntur in Chriſtianorum vtilitatem, vt ſi commutentur, vel vendantur pro iis, quibus indigent magis Chriſtiani, ita vt maior ſit eorum commoditas, quàm damnum inde proueniens. Ita ex Societate Ieſu Valet. Reginald. *in praxi, tom*.1.*lib*.9.*c*.18.*n*.301. & ex Dominicana familia Ant. de Souſa *in expoſit. Bullæ Cœnæ, c*.8. *diſp*.51.*n*.2. & Alterius *de cenſuris, tom*.1.*diſp*.8.*lib*.5.*c*.5.*col*.4.§.*vt probetur*.

3. Adde quòd commercium prohibitum cum infidelibus non intelligitur tempore neceſſitatis, vt in caſu ſimili, & aliis notauit nouiſſimè Coninch *de actibus ſupern. lib*.2. *diſput*. 18. *num*. 168. cum Suarez *tractat. de fide, diſput*. 18. *ſect*.6. *num*.8. Ratio eſt, quia, vt notauit Filliuc. *in quæſt. moral. tom*.1.*tract*. 16. *c*.6. *num*.147. & Sayrus *de cenſuris, libr*.3.*cap*.12.*n*.34. præceptum Eccleſiaſticum non obligat cum tanto rigore, & neceſſitas in hac materia accipitur moraliter, vt etiam in caſu ſimili notauit Anton. Ricciull. *in tr. de iure, per on. lib*.2.*c*.41.*n*.19. & Tabiena *verb. medicus, num*. 17. *verb. Iudæus, n*.6. Talem verò neceſſitatem extare in caſu noſtro multi aſſerunt. Ergo licitum erit tale commercium, & permutationes rerum.

4. Nec obſtat ea, quæ in contrarium adduximus, nam illi Doctores, &c. *quod olim*, non loquuntur in caſu noſtro, videlicet neceſſitatis, ſeu quando victualia deferuntur propter maiorem vtilitatem, quam nos Chriſtiani percipimus.

5. Ad Extrauag. Nicolai & Clementis reſpondeo cum Syluestro *verb. excommunicatio*, 7. *n*.60. & Petro de Lorca *in* 2.2. *D. Thomæ diſp*.51.*n*.7. ibi: Pontifices prohibere deferre victualia, & alia mercimonia in Alexandriam, vel alia loca Sarracenorum terræ Ægypti, non autem prohibere ſupradicta deferre ad alios Sarracenos; & ſi hoc prohiberent, reſpondendum eſt, vt ſuprà ad *c.quod olim, de Iudæis*, non loqui videlicet in caſu noſtro.

6. Sed vide, ſi libet, circa præſentem quæſtionem Contadum *de contract. tract*.3.*q*.51. *concl*.1. Gambaruptam *tr. de caſibus reſeru. c*.7. Bonacinam *de legib. diſp*.3. *q*.2.*punct*.5. *n*.2. Molfeſ. *in ſum. tom*.1. *tract*. 11. *cap*.2. *n*.23. Sayrum *de cenſuris, lib*.3.*cap*.11. Alterium etiam *de cenſuris, tom*.1. *diſp*.8. *lib*.5.*c*.1. *& ſeq*. Suar. *in* 3.*p. D. Thom. tom*.5.*diſp*.21.*ſect*.2. Nauar. *in c. ita quorundam, de Iudæis*. Filliuc. *tom*.1.*tr*.16.*c*.6.*n*.139. Azorium *p*.1. *lib*.8.*cap*.23. Duardum *in Bull. Cœn. lib*.2.*can*.7.*q*.1.& 2. Tabienam *ver. excomm*.6.*n*.5.& 6. Naldum *in ſum. ver. Infidelis, n*.2. qui fuſiſſimè tractant, quando iure poſitiuo ſit licitum, vel prohibitum infidelibus mercimonia deferre.

RESOL. L.

An pœna contra duellantes ipſo facto incurrantur?

Ex quo deducitur, an publicus percuſſor Clerici ſit vitandus ante ſententiam iudicis declaratoriam: Ex part.11. tract.8.& Miſc.8.Reſp.21.

§.1. CAſus eſt frequentiſſimus, & ad illum negatiuè reſpondet Petrus Nauarra *de reſt. leg*. 2. *cap*. 3. *num*. 292. ſpecialiter, & nouiſſimè Concilium Tridentinum *in dict. cap*. 19. §. 25. de reformatione ſub grauibus pœnis vſum duellorum reprobat. Primum ipſo facto excommunicatos eſſe decernit Dominos temporales; qui locum ad monomachiam, ſiue duellum in terris ſuis inter Chriſtianos conceſſerint. Secundò priuati ſunt dominio Ciuitatis, vel loci apud quem duellum ſit permiſſum, ſi ab Eccleſia obtinuerint, vel ſi feudo habeatur, eo priuati ipſo facto, domino directo acquiratur. Tertiò ipſi pugnantes, & eorum patrini excommunicationem incurrant, & bonorum proſcriptionem, ac perpetuæ infamiæ pœnam, & vt homicidæ puniri debeant, ſi qui in ipſo conflictu diſceſſerint, careant Eccleſiaſtica ſepultura. Quartò illos, qui in cauſa duelli conſilium dederint, aut ſpectaculo interſint, excommunicationis, ac perpetuæ maledictionis vinculo teneri. Non tamen credimus pœnas tertij, & quarti ordinis ipſo facto incurri, *vt ex text. ipſius oratione colligitur*. Ita Nauarra.

2. Sed proſſus eius ſententiam rejiciendam eſſe, & affirmatiuam omninò tenendam exiſtimo. Vnde rectè nominatim contra Nauarram inſurgit Doctor Sorbonicus Andreas Duvalius *in ſecunda ſecunda Diui Thomæ, tract. de Charitate, quæſt*. 17. *articul*.1. *in fine*, vbi loquens de pœnis contra duellantes ſic aſſerit: An autem ipſo facto hæ pœnæ

ab

ab illis incurrantur, dubitatur: Petrus enim Nauarra 2. *de reſtitution. cap. 3. num. 291. fol.* 184. ait, duas poſteriores perſonas ipſo facto non incurrere ipſas pœnas, adeo vt ipſæ ante ſententiam Prælati, ſint tantum comminatoriæ. Contrarium tamen videtur probabilius; ſi enim domini temporales, qui ſolummodo duella in ſuis terris permittunt, de facto excommunicentur, multò magis pugnantes, & eorum patrini, qui ad ipſum duellum poſitiuè concurrunt, erunt ipſo facto excommunicati. Nec eſt alicuius momenti quod obiicit Nauarra non eodem modo loqui Concilium de ipſis patrinis, & pugnantibus, quo de dominis temporalibus; ſi quidem de his loquendo ait: ſint ipſi domini eo ipſo excommunicati. Quando verò ſermo eſt de pugnantibus, & patrinis, ſolùm ait: Qui verò pugnam commiſerint, & qui eorum patrini vocantur, excommunicationis, proſcriptionis bonorum ſuorum, ac perpetuæ infamiæ pœnam incurrant. In pœnis autem ſemper benignior pars eſt eligenda, vbi expreſsè, & apertè iura non loquuntur, vt hic contingit; non enim ait Concilium, ipſos pugnantes, & patrinos ipſo facto, vel eo ipſo excommunicationem incurriſſe. Hoc, inquam, nullius eſt momenti; quippè cum hæc particula, eo ipſo, ſubintelligenda etiam eſt in ſequentibus pœnis, & etiam perſonis, præſertim cùm Concilium non intenderit, magis ſæuire in minus peccantes, quales ſunt domini temporales duella permittentes, quàm in eos, qui grauius peccant, & quod amplius eſt, cùm vtrique in eodem capite, & quaſi in eodem loco contineantur. Hucvſque Duuallius, cuius ſententiam non probabiliorem, vt ipſe putat, ſed certam contra communem opinionem DD. & contra Praxim Eccleſiæ.

3. Nota verò quod poſt hæc ſcripta inueni Deciſiones Mutinenſes (ferunt Auctorem fuiſſe Patrem Raphaelem Caſtellum Societatis Ieſu) tractare hunc caſum *lege 9. quæſtione* 320. & ſic diſtinguere, nam pœnæ contra duellantes iuxta Conſtitutionem Summorum Pontificum, tum Sacroſancti Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. cap. 19.* in duplici ſunt differentia; aliæ enim ſunt, quæ poſſunt executioni mandari abſque hominis actione, & in abſtinentia ab actione conſiſtunt, verbi gratia excommunicatio, interdictum, &c. aliæ ſunt, quæ hominis actionem requirunt, vt priuatio iuriſdictionis, confiſcationis bonorum, priuationis Ciuitatis caſtri, aut loci, &c. Idcircò diſtinguendo, dicendum eſt, pœnas, quæ nullam requirunt hominis actionem, ipſo facto, & abſque ſententia incurri, quia in Conſtitutionibus pœnæ eo ipſo infliguntur; Illas verò pœnas, quæ abſque hominis actione non poſſunt executioni demandari, non incurri ante ſententiam, ſaltem declaratoriam criminis, iuxta opinionem probabiliorem multorum: & ratio eſt, quia legem humanam oportet eſſe hominum moribus, ac naturæ congruam, & valdè alienum eſt à natura, & moribus hominum, quod idem cogatur eſſe reus, ac iudex, vel etiam iuſtitiæ executor. Ita ibi.

4. Sed ex his oritur pulchrum dubium, an publicus percuſſor Clerici ſit vitandus ante ſententiam iudicis declaratoriam? Et olim *in part. 3. tractat. 5. reſolut.* 14. ex Couarruuia, Sayro, & Fagundez negatiuam ſententiam docui, quam poſtea plures amplexi ſunt Doctores, quos ego ſparſim in meis operibus adduxi, & nunc plures addam, omnes in vnum congerendo, vt facilius à Lectoribus piæ manibus habeantur. Sic itaque

Quæ hic eſt dicta in tr. 2. Reſ. 53. & lege ibi Reſol. 56. & 17. & ex Reſ. 51. §. Nota tamen.

docet Nigrus *in cæremonialib. parte 7. §. 9. num.* 20. Caſpenſis *in curſu Theolog. titul. 2 tractat. 24. diſp. 2. ſect. 2. num.* 15. Hurtadus *diſput. 2. difficult. 3. num. 9. de excommunication.* Bordonus *in Miſcellan. Deciſ.* 387. Antonellus *de regimin. Eccleſ. Epiſtol. libr. 8. cap. 5. num.* 14. Garzias *in ſumma tractat. 1. difficult. 3. dub. 2. punct. 5. num.* 42. Iterum Bordonus *deciſion.* 391. Ianuarius *part. 1. reſolut. 65. num.* 47. Cœleſtinus *in compend. tractat. 3. cap. 9. difficultat. 3.* Balſæus *verbo, Excommunicatio 7. §. vnico num.* 2. Eſcobar *in Theolog. moral. tractat. 4. Examin. 2. cap. 11. num.* 32. Crouſers *in regular. Sancti Franciſci, lect. 9. fol.* 565. Ioannes Dionyſius *in Addition. ad Deciſ. Benon. anno* 1646. *men e Iunij caſu* 79. Caſtilentus *in Polyanthea Theolog. moral. verbo, Conſecratio Eccleſia difficultat. 2. in fine* Brunus Caſſaingh *de priuil. Regular. tract. 2. c. 4. propoſ.* 6. & Nouarinus *in ſcrutinio ſpirituali part. 3. cap.* 38.

5. Habet igitur hæc ſententia pro ſe octodecim Doctores, omnes viros pietate, & doctrina inſignes, vnde probabilem, tutam eſſe in praxi, nemo niſi pertinax negabit. Ideò aſſero quod, vt quis dicatur publicus percuſſor Clerici, ad hoc vt illum vitare teneamur, oportet, vt talis percuſſio nulla poſſit tergiuerſatione celari, & nullo iuris remedio notari: cùm ergo in hoc caſu poſſit percuſſor Clerici notorius dicere; ſe fuiſſe ebrium, vel in ſuam iuſtam defenſionem feciſſe, aut ignoraſſe excommunicationem percuſſioni eſſe annexam, & alia tergiuerſatione celari: alligando in iudicio rumoris falſitatem: propterea quamdiu non conſtat per iudicis ſententiam, illum iuris remedio non poſſe excuſari, nunquam dicitur notorius Clerici percuſſor.

RESOL. LI.

An Principes ad vitandum maiora mala poſſint in aliquo caſu abſque incurſione cenſurarum permittere duellum? Ex part. 6. tractat. 6. & Miſc. 1. Reſolut. 20.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib. 2. cap. 39. num.* 30. vbi dicit, quòd licèt Princeps ſemper peccet aſſenſum præbendo his duellis, ſiue ea concedendo; at immunis eſſet culpæ ea permittendo in aliquo caſu extraordinario ad vitanda maiora mala, ſicut ob ſimilem cauſam licèt permittere lupanaria. Et pro ſua opinione probanda adducit Caietanum *in ſecunda ſecundæ, quæſtion. 95. artic. 8. in fine, & in ſumma, verb. Duellum in fine.* Armillam *eodem verbo, num.* 2. Emanuelem Sà *num.* 1. Valentiam *tom. 3. diſp. 3. quæſt. 17. punct. 1. in fin.* & Liranum 1. *Regum, cap.* 17. qui omnes dicunt licitum eſſe Principibus minora mala permittere ad vitanda maiora. Et quia contra hanc opinionem videtur obſtare Conſtitutio Gregorij XIII. contra duellantes, qui extendit illam ad Dominos duella permittentes, aut non prohibentes, reſpondet illam eſſe intelligendam, quando illicitè permittunt.

Sup. hoc in Ref. ſeq §. penult.

2. Verùm ſuaderi poteſt negatiua ſententia. Primò ex Decreto Concilij *ſeſſione 25. cap. 19. de Reformat.* quo excommunicantur Domini temporales, qui locum ad Monomachiam in terris ſuis inter Chriſtianos non ſolùm conceſſerint, ſed etiam, ſi fieri permiſerint. Secundò probatur ex Conſtitutione Gregorij XIII. contra duellantes *ibi.* Volentes etiam locorum Dominos, ſi certamen ex condicto huiuſmodi (nota) permiſerint, aut quantum in ſe fuerit non prohibuerint. Tertiò probatur

tur ex Conſtitutione Clementis V I I I. §. *Nos nefaria*, &c. *in fin.* & §. *ac inſuper*, & §. *non ſolùm*, in qua approbat, & innouat dictum Decretum, & Conſtitutionem Gregorij X I I I. & declarat locum habere, vbicumque gentium & terrarum, & excommunicat non ſolum locorum Dominos, ſed etiam Magiſtratus duella permittentes, & quantum in ipſis eſt, non prohibentes.

3. Nec obſtat reſponſio data à Sanchez dicente dicta iura intelligi debere de illicita permiſſione, non autem de licita: nam reſpondet: primò, quòd dicta iura generaliter & ſimpliciter loquuntur, & ideò generaliter, & ſimpliciter, & abſque diſtinctione debent intelligi, itavt comprehendant omnes caſus, & ita fuerunt vſu recepta. Secundò, Pius ſecundus per Conſtitutionem ſuam, quæ incipit *Regis pacifici* § *nos igitur, in fine*, prohibet omninò duella committi ex quacumque cauſa (nota) etiam à legibus fieri permiſſa. Quæ Conſtitutio per Clementem V I I I. fuit confirmata & innouata, vt patet *ex* §. *nos nefaria*, &c. Ergo comprehendit caſum à Sanchez exceptum. Tertiò, ſi Duellum in aliquo caſu eſſet permittendum, vtique eſſet permittendum, quando pactiones fuerint de dirimendo certamine, cùm primùm alteruter vulneratus fuerit, ſeu ſanguinem effuderit; ſed etiam in hoc caſu eſt prohibitum per Clementem V I I I. vt patet in ſua Conſtitutione §. *necnon*, &c. Et Domini & Magiſtratus permittentes, & quantum in ipſis eſt non prohibentes puniuntur, vt patet *ex* §. & *non ſolùm*, &c. Ergo multò magis eſt prohibitum verum Duellum, vbi non interueniunt dictæ pactiones. Quartò, experientia docuit, quòd non ſolum non euitabuntur maiora mala ex permiſſione Duellorum: ſed ex vno inconuenienti (nempè ex permiſſione duellorum) plura acciderent mala & ſcandala, vt teſtatur Iulius II. *in ſua Bulla Regis Pacifici*, &c. *in fine proœmij*. Ergo illud Axioma, Licitum eſſe Principibus minora mala permittere ad euitanda maiora, limitandum eſt non habere locum in Duello ex ſuperius dictis.

4. His tamen non obſtantibus non deſinam adnotare ſententiam Sanchez affirmatiuam docere nouiſſimè Fragozo *in Regimine Chriſtianæ Reipublicæ, part.1. libr.1. diſputat. 2. num.23.* Hurtadum de Mendoza *in ſecunda ſecundæ de fide, ſpe, & Charitate volum.2. diſput.170. ſect.21. §. 173.* vbi ſic aſſerit. Princeps non eſt obnoxius his pœnis, quando permiſſo duello vitat grauiora damna, quæ alia ratione vitari non poſſent, niſi cum grauiori incommodo. Probatur, tum quia minora mala non ſolùm permittuntur, ſed etiam conſuluntur, quando aliter vitari non poſſunt: tum etiam quia ius naturale & Eccleſiaſticum vetant eas permiſſiones ad vitanda damna inde ſequenda; ergo ſi non ex permiſſione ſequantur damna grauiora, non intelligitur permiſſio interdicta. Vnde in tali caſu licebit deſignare certamini locum, ſicut licèt deſignare locum lupanari, quando ſine lupanari vitari non poſſunt incommoda grauiora: & deſignatio loci non eſt cooperatio ad certamen, ſicut neque deſignatio lupanaris eſt cooperatio ad impudicitiam meretricum: ſed eſt deſignatio conditionata, vt ibi concertent, ſi qui concertare voluerint; ſicut in lupanari, vt ibi meretricia exerceat, ſi quæ voluerit eſſe meretrix. Poſſúntque in deſignando locum multæ ſuppetere rationes, quibus vitentur grauiora damna; quod eſt multò melius: eſtque multò meliùs vt locus eligatur à Principe, quàm à Monomachis, vt contingit in lupanari eligendo, quæ electio, ſi ipſis meretricibus permitteretur, ipſæ ſe proſtituerent in Vrbis Meditullio. Hæ occaſiones ſunt, quando inter duos Principes feruerent odia minitantia bellum exitiale: quod quidem auerteretur & reſtinguerentur odia, ſi Monomachiam permittat Princeps tertius, qui non ſolùm poſſet eam permittere, ſed conſulere: ſi omnibus prudenter expenſis iudicaret nullam eſſe aquam illi incendio, conſulere inquam non abſolutè, ſed vt poteſt conſuli minus malum. Item ſi Vaſalli Principis ita tumultuentur ciuilibus odiis, vt prudenter timeatur illos cateruatim, & ex inſidiis congreſſuros; neque ipſe Princeps poſſet eos legibus coërcere, nec compeſcere, immineátque ſeditio & rebellio: tunc ſi poſſent ea damna vitari permiſſa, aut conſulta Monomachia, eſſet permittenda, aut conſulenda; minus enim malum eſt, vt pauci congrediantur, quam vt multi. Item ſi duo Principes peterent à Principe tertio campum, vt ex ipſorum Vaſallis pauci in eo duellarent, ſi Princeps tertius illum negare non poſſet ſine periculo, vt illi in eum arma verterent, illíque immineret, aut amiſſio Regni, aut periculoſum bellum. Huc vſque Hurtadus, cui etiam adde Cœleſtinum *in compend. Theol. mor. tract.3. cap.10. n.10.* & alios, quos ego remiſſiuè citaui & ſequutus ſum *in 3. parte, tractat. 6. reſol.1.*

Quæ nunc hanc ſequetur in eius §. penult.

RESOL. LII.

Notabilia quædam circa materiam duelli.

Et in textu huius Reſolutionis 14. diuerſi caſus adducuntur, & explanantur pro praxi ad incurrendam, vel non incurrendam excommunicationem propter duellum.

Ex part. 3. tract. 6. & Miſc. 2. Reſ. 1.

§. 1. MAteria duellorum frequenter in praxi ſolet accidere, ideo ponam hîc breuiter aliqua magis practicabilia. Dico igitur primò, quòd diffidans alterum non animo pugnandi, ſed cauſa honoris proprij defendendi, non incurrit in excommunicationem. Ita contra Peregrinum *de duello quæſt. 24.* docet Floronus *de duello cap. 6. §. 2.* & Naldus *in ſumma, verb. duellum, num. 2.* imò cum Filliucio *tom. 2. tract. 15. cap. 5. quæſt. 5. numer. 113.* alibi probabiliter docui hoc eſſe verum, etiamſi ad locum conuentum accedant abſque animo verè pugnandi, ſed tantummodo aliquos ictus inferendi, cum morali ſecuritate, quòd nullum damnum ſecuturum ſit, ſed pax potiùs inde conciliando, & ita etiam hanc ſententiam tenet nouiſſimè VVolfgangus à VVotburg *in rudimentis iuris canonici de excom. art. 5. fol. 196.*

Sup. hoc in Reſ. 1. not. ſeq. poſt medium, verſ. Quidam, &c.

Alibi in Reſ. ſeq. in fine, & infra in Reſ. 64 § vl. paulo poſt initium.

2. Dico ſecundò non incurrere in excommunicationem, ſi quis ad inimicum accedat arguendo illum mendacij, ſi ſuſtinere voluerit, quod ſibi relatum fuit, etiam ſi hoc dicendo manum enſi apponat. Ita contra Peregrinum *quæſtion. 26. num. 2.* tenet Bonacina *tom. 3. diſputat. 2. quæſtion. 3. punct. 48. num. 14.* hoc enim non eſt prouocatio ad duellum facta ex condicto, ſtatuto loco, & tempore, ſed potiùs eſt iniuſta aggreſſio.

Sup. hoc infra in Reſ. 64. §. vlt. curſim ad mediũ, verſ. neq; qui.

3. Dico tertiò, non affici excommunicatione, qui alium prouocat ad pugnandum nullo ſtatuto loco, & tempore, & hoc etiam procedit in terminis Bullæ Clementis VIII. quidquid ſentiat Peregrinus *quæſt. 15. num. 3.* & *quæſt. 20. num. 3.* contra quem inſurgit Bonacina *vbi ſuprà num. 15.* & alij, ex ratione *ſuperiùs* adducta; quia videlicet hæc actio non habet requiſita conſtituentia duellum.

Sup. hoc infra lege doctrinã Reſ. 60.

4. Dico quartò, cùm quis ad locum duelli cauſa inſpiciendi acceſſit, non incurrere in excommunicationem,

Sup. cõtento in hoc § infr.

in Reſ. 62. per totam & in Reſ. 64 § vlt. circiter ad medium.

cationem, dummodo duellum, vel actus ad pugnam proximus ſecutus non ſit. Ita ego olim conſului contra Peregrinum *quæſt.* 37. Imò puto cum Leſſio *libr.* 10. *cap.* 4. *dub.* 11. *num.* 83. & Scortia *in Bull. Pont. epitome* 155. *theorem.* 392. ſpectantem ex occulto duellum non incidere in excommunicationem, quod etiam Riccius *in praxi tom.* 3. *reſ.* 42. *num.* 1. Scortia cum Reginaldo, & Sanchez tenent de tranſeunte obiter, & aſpiciente duellum, cùm non ſit ſpectator, ex induſtria, & ex propoſito.

Sup. hoc in Reſ. not. ſeq. & in eodem § poſt mediū

5. Dico quintò, quòd qui narrat aliquod factum ex qua narratione prævidet aliquos, qui rem illam intellexerunt, arrepturos occaſionem prouocandi ſe ad duellum, non incurrere in excommunicationem, quidquid aſſerat Peregrinus *quæſt.* 27. & ita docet Bonacina *num.* 32. & ita ego olim in caſu contingenti determinaui cum conſenſu Doctorum virorum; niſi hoc faciat, vt eos ad duellum incitet. Et ratio noſtræ ſententiæ contra Peregrinum eſt, quia iſta actio Bullæ Clem. VIII. non exprimitur, & pœnæ non ſunt extendendæ vltra verborum ſignificationem. Ergo, &c.

Sup. hoc infra in Reſ. 64 §. vlt. ad medium.

6. Dico ſextò, audientes, vel legentes ſcripta, in quibus aliqui ſe prouocant ad duellum, minimè nexu excommunicationis vinciri. Et ita ego olim conſului contra Peregrinum *qu.* 28. & adducebam Comitolum *lib.* 6. *cap.* 14. *n.* 7. & rationes *ſuprà* adductas, quia hoc in Bulla non exprimitur, & quia odia non ſunt amplianda.

Sup. hoc ibidem paulo poſt medium dicti §.

7. Dico ſeptimò, quòd qui ratam habet procurationem, vel pugnam, vel aliam actionem in Bullis Pontificiis expreſſam, ſuo nomine factam, non incidit in excommunicationem; ita Flnronus *cap.* 14. §. 3. *num.* 1. quidquid aſſerat Peregrinus *q.* 31. *n.* 1. quia Pontifices dum volunt pœnam ad ratihabitionem extendere, hoc ſolent exprimere; adde quòd ratihabitio non comparatur mandato in pœnis, niſi exprimatur. Ergo, &c.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. in principio.

8. Dico octauò, eum qui præmiſſa ob duellum prouocatione contulit ſe ad locum conſtitutum, & altero non comparente diſceſſit, minimè in excommunicationem Gregorij XIII. incidiſſe puto, & ita contra Peregrinum *quæſt.* 45. tenet Scortia *in Bulla Pontif. epitome* 155. *theorem.* 392. & alij penes ipſum, quibus ego addo Megalam *in tertia part. lib.* 4. *cap.* 4. *quæſ.* 2. *num.* 11. Ioan. Franciſcum Suarez *in enchiridio caſuum conſcientiæ lib.* 7. *verb. duellum.* Naldum *in ſumma verb. duellum, n.* 6. & Riccium *in praxi tom.* 3. *reſol.* 52.

9. Dicunt nonò, quod Peregrinus *qu.* 33. docet duellum conſulentem incurrere in excommunicationem, etiamſi conſilium non ſit efficax, vel influat in effectum; ſed contraria ſententia probabiliter ſuſtineri poteſt, vt notat Bonac. *n.* 28.

Sup. hoc infra in Reſ. 58 §. vlt. & in alio eius not.

10. Dico decimò, conſulentem duellum non incidere in excommunicationem, etiamſi conatus fuerit influxum conſilij reuocare, ſed reipſa non reuocauerit; ſciò Bonacinam *n.* 36. contrarium docere, ſed tu probabiliter noſtram ſententiam ſequi potes.

11. Dico vndecimò, quòd ſi incontinenti orta inter aliquos ſit rixa, vnus alterum iracundia motus ad dimicandum in certo loco inuitet, & incontinenti ibi dimicent, non incurrit in excommunicationem. Ita Flauius Cherubinus *in Bulla Pontif. tom.* 3. *conſtit.* 11, *Clementis VIII. ſchol.* 1. qui citat Ludouicum Lucenſem, Farinacium, & Tuſchum, quibus ego addo Ioannem Franciſcum Suarez *in enchiridio caſuum conſcientiæ libr.* 7. *verb. duellum*, & Riccium *in praxi tom.* 3. *reſol.* 51. Item ait Graffius, diffidantes ſe ad pugnandum in aliquo loco, quò ſtatim tendunt, & pugnant ibi, non incidere in excommunicationem, quia non adeſt aſſignatio temporis. Ita ille *in praxi lib.* 1 *c.* 7. *n.* 22. & Ioan. Franciſcus Suarez *vbi ſuprà*, ſed probabiliorem eſſe contrariam ſententiam aſſerit Bonacina *loco citat. n.* 7.

12 Non reticeam hîc adnotare, quod ſecundùm Layman *in Theologia morali lib.* 3. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 3. *num.* 3. in duobus caſibus duellum damnari non poteſt, videlicet, ſi miles in exercitu, vir equeſtris in aula Regia officio, & dignitate excidere debeat ob ignauiæ, ac timiditatis notam, niſi identidem prouocanti ſe ſiſtat; vel ſi quis ab iniuſtis conuitiis, ac ſubeundo dedecore aliter ſe liberare nequeat, niſi cum prouocante congrediatur. Hæc Layman; an verò probabiliter, aliis iudicandum relinquo, mihi enim non placent, ex his quæ adducit Reginaldus *tom.* 2. *lib* 21. *c.* 7. *n.* 80.

13. Nota ſecundò, contra Megalam *in* 3. *part. lib.* 4. *cap.* 4. *quæſt.* 2. *num.* 13. & Salonium *in* 2. 2. *qu.* 64. *art.* 3. *contr.* 3. *concl. vlt.* poſſe Principem in caſu extraordinario ad maiora vitanda mala duellum permittere; & ita docet Scortia *in Bull. Pontif. epitome* 155. *theorem.* 392. qui citat Sanchez, Valentiam, Caietanum, Sà, & Nauarrum, quibus ego addo Reginaldum *tom.* 2. *lib.* 21. *c.* 7. *n.* 75. Sup. hoc in Reſ. præterita.

14. Et tandem nota tertiò pro coronide huius reſolutionis, quod nouiſſimè Franciſcus Merolla *in diſput. Theol. mor. tom.* 1. *diſp.* 2. *c.* 4. *dub.* 10. *corol.* 3. *n.* 390. ſic aſſerit. Quantum ad ſcripta prouocantia ad duellum, ſi loquamur de famulis ſcribentibus tantùm, & non deferentibus: exiſtimo poſſe dari caſum, in quo licitum ſit famulis ea ſcribere, vt ſi aliàs eis immineret periculum mortis, vel alterius grauis nocumenti. Si verò de famulis ea ſcripta ſcienter deferentibus ſermo ſit, eſt valde probabile, id ita eſſe intrinſecè malum, vt in nullo caſu liceat, quamvis oppoſitum non ſit improbabile. Ita ille. Et hæc dicta ſufficiant circa præſentem materiam duelli, alias quæſtiones ex induſtria relinquimus, quia non ita in praxi facilè occurrere ſolent.

Sup. hoc infra in Reſ. 64. §. vlt. poſt medium, & in tom. 7. tr. 5. Reſ. 44 §. Sed hanc. ad medium, v. & idē eſſe, & in Reſ. 78. §. 2. ad lin. 13.

RESOL. LIII.

An ſi quis prouocaret aliquem ad duellum, ſe ſe conferens poſtea ad præfixum locum, & præfixo tempore, ibique fruſtra expectato inimico diſcedens, incidat in cenſuram Bullæ Greg. XIII.

Et quid eſt dicendum, ſi aliquis offenſus à N. illum prouocauit ad duellum, certo in loco, &c. non tamen habebat animum pugnandi, & certo ſciebat pugnam non ſecuturam, amici vtrinſque hoc impediſſent, an in tali caſu incidat in excommunicationem prædicta Bulla?

Et alij tres caſus curſim attinguntur pro materia duelli. Ex part. 2. tractat. 16. & Miſcell. 2. Reſolut. 53. aliàs 55.

§. 1. Hic caſus frequenter ſolet accidere: & affirmatiuam ſententiam docet Peregrinus *tractat. de duello quæſt.* 41. *per tot.* ſed mihi contraria opinio placet, & ita tenet Comitolus, Delrius, & Sanchez, quos citat, & ſequitur Scortia *in Bull. Pont. Epitome* 155. *theorem.* 392. quibus ego addo Megalam *in* 3. *parte, libr.* 4. *cap.* 3. *num.* 11. Notandum eſt obiter pro hac materia de duello, excommunicationem incurrere, ſi quis diceret: Vade quæſitum gladium, hic te expecto, vel, Veni ad talem locum, te ibi expecto; vel ſi exiſtens in naui, vel alibi dicas, Egrediamur in terram, vel foras, te expecto in tali loco; vel quiſque noſtrum abeat quæſitum enſem, in tali loco mox pugnaturi; ſecus ſi quis offenſus dicat offendenti, Sup. hoc in Reſ. præterita, §. Dico octauo.

Diſtrin

Diſtringe enſem, tecum enim pugnare volo. Sed non grauabor hic apponere caſum, de quo olim interrogatus fui. Quidam offenſus ab N. illum prouocauit ad duellum, certo in loco, &c. non tamen habebat animum pugnandi, & certò ſciebat pugnam non ſecuturam, amici enim vtriuſque hoc impediſſent, ſed hoc efficiebat ad ſatisfaciendum honori læſo. Reſpondi tunc ſupradictum non incurriſſe in excommunicationem; & ita docet in ſtrictori caſu Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 15. *c.* 5. *num.* 113. nempe etiamſi venirent in locum deſignatum, ſed amici vtriuſque ictos conuentos reciperent in ſe, dummodo priùs duellantes de hoc ſecuri eſſent, & animum pugnandi non haberent. Sed ad alia tranſeamus.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. 1. in princ. & inf. Reſ. 64. §. vlt. in princ.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. 1. ad med. verſ. Imo, & inf. in Reſ. 64. §. vlt. paulo poſt initium.

R E S O L. L I V.

Vtrùm duellatores, oblato, & acceptato duello incidant in excommunicationem, ſi pugna poſtea non ſit ſequuta? Ex part. 5. tract. 14. & Miſc. 2. Reſol. 102.

§. 1. FRequentiſſimus eſt caſus, & ad illum affirmatiuè reſpondet Filliucius *tom.* 2. *tract.* 29. *cap.* 8. *num.* 170. *vſque ad num.* 176. vbi conatur ex multis rationibus hanc ſententiam firmare, & ita ait eſſe praxim ſacræ Pœnitentiariæ, & ſtylum Curiæ Romanæ. Vide Bonacinam *de cenſuris, diſput.* 2. *quæſt.* 6. *punct.* 1. *num.* 41. vbi tenet prædictos incurrere pœnas Bullæ Gregorij X I I I. Vide etiam Peregrinum *tract. de duello, q.* 4. *num.* 4. *&* 7. *in fine. &* q. 41. *per totam*, cum Luca Florono *tractat. de duello, cap.* 1. §. 1. *n.* 3. *& cap.* 3. §. 1. *num.* 14.

2. His tamen non obſtantibus Hurtadus de Mendoza *in* 2. 2. *diſput.* 170. *ſect.* 21. §. 190. firmat duellatores non incurrere pœnas Bullæ Gregorij X I I I. oblato duello, & acceptato, ſi pugna non committatur. Et hoc etiam eſſe verum in terminis Bullæ Clementis V I I I. probat poſtea *in* §. 196. vbi ſic ait. De ipſis duellatoribus oritur grauior controuerſia, vt non ipſi contrahant has pœnas duello oblato, & acceptato, quamuis pugna non fuerit commiſſa. Et reſpondeo pugna non commiſſa re ipſa, & de facto, duellatores minimè eſſe excommunicatos, quia Gregorius X I I I. eos non comprehendit niſi pugna ſecuta. Sed Clemens V I I I. in hac re nihil innouat: ergo. Minorem iam probo de prouocato. ait enim §. 5. ex condicto ad generale certamen deſcendat, aut illum prouocet. Itaque prouocatus præſtringitur lege, ſi deſcendat: deſcendere autem plus eſt, quàm accipere duellum, eſt enim perinde apud Latinos in arenam deſcendere, ac pugnare; prouocare enim in arenam, eſt prouocare ad pugnam, accipitur enim locus pro actione in eo exercenda. Vnde gladiatores appellabantur Arenarij, quia pugnabant in circo arena conſperſo. Cùm igitur Pontifex agens de prouocato requirat deſcenſum in arenam, in ſenſu dicto eſt accipiendus in lege pœnali, neque alibi iterum agit de prouocato, pugna non ſequuta. Secundò probatur in prouocatore, nullibi enim coniungitur duellatori prouocanti excommunicatio, pugna non ſequuta. Imò quoties duellatorum meminit Clemens, ait, Duellum ex compoſito ineuntes, vt conſtat ex §. 7. vbi ipſe addit excommunicationem de nouo. Ex quo §. explicanda eſt tota Bulla, ob quod quando §. 5. dixit *ad ſingulare certamen deſcendat, aut illum prouocet*, intelligitur iuxta §. 7. vbi ſuam de nouo adiicit, cenſuram, nempe prouocet exiſtens in arena, iniénſque certamen; pugnantes enim tam prouocatorem, quàm prouocatum excommunicat, ad quod vſus eſt illa diſtinctione inter defendentem, & prouocantem, id eſt inter prouocatum, & prouocatorem, neque enim prouocatio paſſiua aliquem excuſat ab excommunicatione, quamuis aliquem excuſationem videtur habere, quam non habet prouocator. Denique quando pœna infligitur propter delictum, non contrahitur delicto non conſummato, niſi exprimatur Legiſlatore, qui enim imperat homicidium, irregularis eſt, ſi homicidium ſequatur, non ſecus: ſed excommunicatio hæc decernitur propter monomachiam, & in ipſis monomachis non explicatur eius vis, monomachia etiam non ſecuta. ergo non contrahitur excommunicatio, niſi monomachia ſecuta. Ita Hurtadus *vbi ſuprà*; qui per alios §§. ſubſequentes vſque ad 201. reſpondet ad omnia argumenta Filliucij, & aliorum, & ad ſtylum Curiæ dicit, quod facit legem, quando habet aut formale, aut virtuale præceptum Pontificis, non verò quando illud non habet. De præcepto autem in hoc caſu nihil nobis conſtat, nec verò eſt inſuetum iudicibus pauca negotia reſpicere. Ergo, &c. Verum an ſupradicta ſententia ſit probabilis, aliis iudicandam relinquo, mihi enim magnam vim affert, etſi vera eſſet praxis ſacræ Pœnitentiariæ, & ſtylus Curiæ Romanæ.

R E S O L. L V.

An in aliquo caſu vir Nobilis poſſit ſine peccato acceptare duellum? Ex part. 5. tract. 14. & Miſc. 2. Reſol. 99.

§. 1. CAſum excogitauit, qui facilè poteſt euenire in praxim, doctus Hurt. de Mend. *in* 2. 2. *tom.* 2. *diſp.* 170. *ſect.* 13. §. 106. vbi ſic ait: Pone hominem nobilem ab alio prouocari ad duellum, qui ſi illud recuſet, non cenſebitur illud recuſaſſe propter legem Dei, ſed propter timiditatẽ, quia nõ bene audit de obſeruatione legis, quia ſe facilè proiicit in alia peccata, vel certe alia ex cauſa cenſebitur timidus, & ab alia deſpicietur, apud quos ſemper erit inglorius, ex quo non leuia damna & incommoda ſequerentur. Eſt igitur, quæſtio, vtrùm in hoc caſu poſſit prouocatus exire in locum condictum, non cum abſoluta voluntate pugnandi, ſed cum conditionata, ſi à prouocatore prius petatur iniuſtè. Prouocati autem abſoluta voluntas eſt tueri opinionem viri fortis & depellere infamiam timiditatis, quæ obiecta per ſe ſunt honeſta neceſſaria viro nobili ad degendam vitam decore inter ſuos, præcipuè militi, qui ab exercitu cenſebitur eſſe gallina, & non vir; media autem, quæ elegit ad hunc finem, ſunt indifferentia ad bonum & malum; nempe, egredi in agrum, & in eo inambulare, quæ media honeſtantur ab eo fine. Hæc abſolutè vult prouocatus. Pugnare autem non vult, ſed ſi ab alio petatur iniuſtè, vult ſub ea conditione ſe inculpatè tueri armis, ſi alia ratione commodè non poſſit. In hac occaſione videtur prouocatus minimè peccare, neque acceptare duellum, quia acceptatio duelli eſt voluntas deliberata, ſeu abſoluta, quia iſte homo caret. Item omnia, quæ vult abſolutè, ſunt licita ex ſe, finis item amatur licitè, quia nihil mali eligitur, neque ex parte finis, neque ex parte mediorum, quia hæc ſunt egreſſus in agrum, & in illo inambulatio: quæ autem amantur conditionatè, ſunt etiam honeſta, amat enim ſub conditione defenſionem inculpatam per cædem aggreſſoris iniuſti, quando fit medium vnicum ad propulſandam violentiam iniuſtam. Solùm poteſt eſſe difficultas, quia prouocatus videtur eſſe prouocatori cauſa ruinæ, quia cùm prouocatum viderit in agro, illum aggredietur iniuſtè, quod non faceret prouocato non comparente. Reſpondeo me non eſſe cauſam per ſe illius ruinæ, quæ per ſe oritur à ſola malitia prouocantis. Prouocatus enim

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

non vult niſi oſtendere ſe non eſſe timidum, neque facit, niſi inambulare per agrum, quæ per ſe non habent connexionem cum alterius ruina, niſi per accidens ex ſola illius malitia. At nullus tenetur cum graui & proportionato incommodo abſtinere ab actionibus bonis, & indifferentibus, quamuis illis alius ſit per accidens abuſurus ad ſuam ruinam, vt conſtat exemplo fœminæ ſe moderatè comentis; ſed in hoc caſu non poteſt prouocatus eas actiones præterire abſque graui incommodo, ergo non peccat eas exercens, quia neque ex parte illius eſt voluntas pugnandi, aut aggrediendi prouocatorem, ſed ſe præcisè defendendi.

2. Dices ab omnibus negari licitum eſſe acceptare duellum, tum quia eſt intrinſecè malum, & prohibitum lege Eccleſiaſtica, tum quia in illo vterque eſt aggreſſor; ſed prouocatus acceptat et duellum, quia ſciens ſequendam eſſe pugnam ex ſuis actionibus; illa eligens, vult moraliter pugnam. Concedo maiorem propter eius probationes, & nego minorem. Ad eius probationem reſpondeo, pugnam ſequi per accidens ex illis actionibus propter ſolam malitiam prouocatoris; qui autem vult cauſam, ex qua per ſe & infallibiliter ſequitur effectus, vult virtualiter & moraliter effectum ipſum; qui autem vult aliquid quod non eſt cauſa effectus, non vult effectum, talis eſt prouocatus in hac occaſione. Teneretur autem lege charitatis ab his actionibus abſtinere, quando ſine graui, & proportionato damno poteſt, ſecus verò ſi non poteſt.

3. Dices ſecundò hunc caſum eſſe chimæricum, quia impoſſibile eſt vt aliquis verum honorem amittat quòd non egrediatur in locum condictum à prouocatore, quia apud viros prudentes & Chriſtianos nullus poteſt malè opinari de alio, quòd non egrediatur, ob quod nullus poteſt acceptare duellum. Reſpondeo acceptationem duelli eſſe intrinſecè malam, ob quod propter nulla commoda temporalia eſt admittenda. Hæc autem non eſt acceptatio duelli, ſed quædam actiones honeſtę, & indifferentes per ſe vtiles, & vnicè neceſſariæ ad depellendam infamiam timiditatis, à quibus abſtinere non tenetur cum tam graui incommodo, quamuis prouocator illis ſit per accidens abuſurus. Item dico quod ſæpiùs dixi, eas actiones eſſe illicitas, quoties prouocatus poteſt per aliud medium depellere infamiam timiditatis: vt ſi vir ſit notæ fortitudinis, aut pietatis, aut ſi per virum Principem poſſit pacem componere. At verò ſi cenſetur in aliis occaſionibus eſſe violator legis Dei, nec nota eſt eius fortitudo, neque aliæ perſonæ accurrunt, quæ cum eius honore ea de re tractent, iam eſt in tantas anguſtias coniectus, vt non poſſit abigere infamiam timiditatis, niſi egrediendo in agrum. Hæc omnia Hurtadus *vbi ſupra*, qui per alios §§. ſubſequentes, vſque ad 115. conatur hanc ſententiam mordicus probare; verùm in fine aſſerit hanc ſententiam eſſe ſpeculatiuè probabilem, practicè autem eſſe valde difficilem, & tu ne deſeras omnino communem ſententiam, quam ſequitur Hurtadus *de charitate diſp. 9. diffic. 26.*

RESOL. LVI.

An liceat in aliquo caſu acceptare duellum? Ex part. 10. tract. 12. & Miſc. 2. Reſol. 54. aliàs 53.

Sup. hoc in Reſ. præterita.

§. 1. AD hanc difficultatem ſic reſpondet Petrus Marchant *in Tribunali Sacram. tom. 2. tract. 6. titulo 3. quæſt. 15. reſol. 2.* Non licet vlli, multo minus Duellum inire quacumque cauſa etiam honoris, niſi in caſu in quo liceret Aggreſſorem iniuſtum occidere, & ſeipſum vitæ diſcrimini exponere. Ratio eſt; non enim poteſt quis ſe certo diſcrimini hominem occidendi exponere, &c. Dixi (niſi in eo caſu quo liceret Aggreſſorem occidere, & ſeipſum vitæ diſcrimini exponere) Pro quo nota, verum honorem præponi bonis temporalibus, & æquari vitæ: Ideo in caſu quo liceret Aggreſſorem inuadentem bona temporalia grauis momenti cum moderamine inculpatæ tutelæ occidere, in eodem caſu liceret honorem verum per Duellum tueri: Si ergo occurrat caſus in Duelli præſentatione quo, ſi illud non accepto, Officium, Militiam aut Gradum ob infamiam deſerere debeo cum grauiſſimo detrimento meo, vel Familiæ: Tunc crederem licere Duellum inire. Ratio eſt: quia talis acceptatio non eſt niſi iuſta defenſio contra realem Aggreſſorem, qui de facto moraliter meum honorem, Officium, gradum aggreditur, vt mihi illa violenter eripiat, quæ iure naturæ eadem vi defendere poſſum, & debeo, cùm abſque horum amiſſione retrocedere nequeam. Hunc ſolùm liciti Duelli caſum mihi poſſum, imaginari poſſibilem, ſi tamen reuera omnia quæ ſupra ponuntur, actualiter in caſu reperiantur. Hæc omnia Marchant, quæ ſecundum eius mentem dicta eſſe volo. Et de hac quæſtione alibi alia à nobis etiam dicta ſunt.

RESOL. LVII.

An prouocantes ad duellum teneantur è domo non exire, dum non componitur pax?

Et quanam voluntate debeat prouocatus è domo in publicum exire. Ex part. 5. tract. 13. & Miſc. 1. Reſ. 25.

§. 1. CAſus eſt practicabilis; Pro cuius deciſione ſuppono me non teneri omittere eas actiones, quas ſine graui, & proportionato damno prætetire non poſſum, licèt ex eis alius vitio ſit accepturus occaſionem ruinæ propriæ. Hoc ſuppoſitu reſpondeo ad dubium propoſitum, prouocatum non teneri ſe domi continere, quando ſine graui, & proportionato damno id efficere non poſſit: nam in tali caſu poteſt licitè in publicum exire. Ita Bannez *in 2. 2. quæſt. 64. art. 7. dub. 3. in fine*, & Sanchez *in ſum. tom. 1. lib. 2. cap. 39. num. 11.* In quibus verò caſibus, incluſio intra domum erit maximè incommoda prouocato, explanat Hurtadus de Mendoza *in 2. 2. diſput. 170. ſect. 12. §. 96. & 97.* vbi in fine docet hoc licitum eſſe, quoties prouocatus non poteſt honeſtè ſe domi continere, quia prudens quiſque cenſebit id oriri non à ratione, ſed à timiditate, quæ omnia licita eſſe probat in illis caſibus, in quibus prouocatus certò ſcit inimicum eſſe in loco, per quem ipſe eſt iturus, vel etiam quando faciendum eſt iter per locum condictum, vbi prouocator expectat armatus. In his autem caſibus, in quibus licitum eſt prouocato exire ad ſua negotia peragenda cum periculo pugnandi, poteſt & debet ire benè armatus, non ſecus ac ſi ipſe eſſet pugnaturus. Se enim armare non eſt peccatum, ea autem in occaſione prudentis eſt timere peiora, & ſe ad illa comparare. Nec poteſt prouocator inde ſcandalum pati, quia cùm ipſe alium prouocatione coegerit, vt ſe armet, alioquin apud omnes erit imprudens, cur excandeſcet prouocator, aut cur inde anſam arripiet pugnandi?

2. Sed quanam voluntate debeat prouocatus è domo in publicum exire? Reſpondeo non voluntate abſoluta pugnandi, ſed conditionata, qua prouocatus decernit pugnare, ſi à prouocatore cogatur, nec poſſit ſe aliter honeſtè tueri, & ratio eſt, quia hæc voluntas non eſt mala, eſt enim de obiecto bono, quia quando non poteſt periculum aliter effugi, quam dimicando

cum

cum iniuſto aggreſſore, tunc cum illo pugnare eſt bonnm, quia eſt neceſſaria defenſio ab iniuſta vi. Tunc autem prouocatus egrediens domo, vult abſolutè negotia ſua gerere, & ſuum munus explere; quod quidem honeſtum eſt: media autem, quæ elegit, ſunt indifferentia ad bonum & malum; honeſtari autem poſſunt ab honeſto illo fine; ſunt autem ea media egreſſus è domo, inambulatio per vias publicas, & alia id genus; à quibus non tenetur prouocatus abſtinere cum graui ſuo damno, quamvis ſibi perſuadeat prouocatorem eis abuſurum ad pugnam; ille enim abuſus non oritur ex meis actionibus, quibus eſt ille per accidens abuſurus, oritur autem per ſe à ſola malitia prouocatoris, qui ex meis actionibus honeſtis abripit anſam ad peccandum.

RESOL. LVIII.

An, ſi conuentio de pugnando facta ſit in rixa, & inter conuentionem, & pugnam intercedat tempus, non incurratur in pœnas latas contra duellantes?

Et notatur conſulentem duellum non incurrere excommunicationem, ſi fecit quantum potuit, reuocando conſilium, licet nihil profecerit. Ex part. 6. tract. 6. & Miſc. 1. Reſol. 21.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Filliucius *tom. 1. tract. 15. cap. 5. num. 111. & 112.* ex duobus caſibus quos ibi ponit, & ego infrà refellam: & rationem adducit, quia eſt duellum ex condicto prohibitum à Conſtitutionibus Pontificiis, cùm intercedat tempus inter conuentionem & pugnã.

2. Sed mihi placet contraria ſententia dummodò intra illud ſpatium temporis pugnantes non ſe vertant ad actus extraneos & alienos ab ipſa pugna, & arbitrio prudentis duret calor iracundiæ. Et ratio eſt, quia conuentio & pugna eſt vna actio moralis continuata, & in ipſo calore iracundiæ facta, vt patet ex Suarez *tom. 4. in 3. part. diſp. 22. ſect. 5. num. 21. & 22.* Sed principium dictæ actionis fuit rixa, & conuentio pugnæ facta fuit in rixa, & in ipſo calore iracundiæ: & durante ipſo calore arbitrio prudentis ſequuta eſt pugna; Ergo pugna illa dicenda eſt rixa, & non duellum ex condicto factum, quia in actionibus moralibus principium ſemper attenditur.

3. Nec obſtat interuentio temporis inter conuentionem & pugnam, ſi enim pugna ſequuta eſt eodem die, quo facta fuit rixa & conuentio; creditur commiſſa ex eodem calore iracundiæ, vt docet Menochius *de arbitr. iudic. lib. 2. cent. 4. caſ. 361. num. 53.* & Maſcardus *de probat. conſil. 98. n. 28.* & per conſequens eſt vna actio moralis procedens ex rixa. Vnde ex ſupradictis ſequitur, contra Filliucium, *vbi ſupr.* quòd ſi duo exorta rixa in Eccleſia ibi ob reuerentiam loci enſes non educunt, ſed conuentione facta de pugnando in viam, vel in alium locum determinatum exeunt, vt pugnent, & pugnant, licet ſpatium temporis interceſſerit inter conuentionem & pugnam, & in determinato loco ſit ſequuta: tamen ſi ad actiones extraneas & alienas à pugna non ſe verterunt, ſed durante calore iracundiæ excitato in rixa pugnam miſerunt, non eſt dicendum duellum ex condicto, ſed pugna exorta ex rixa, & per conſequens non inciderunt in excommunicationem & alias pœnas contra Duellantes inflictas, quia eſt vna actio moralis continuata principium habens in rixa & finem in pugna, & quia principium attenditur in dictis actionibus, vt docet Bonacina *tom. 3. diſput. 2. quæſt. 3. punct. 48. num. 8.* & Peregrinus *de Duello, quæſt. 12. num. 21.* dicenda eſt rixa & non duellum ex condicto. Et ſimiliter ſi duo inuicem contendant quorum alter, quia non habet enſem in vicinam domum ſe confert, vt eo accepto cum altero armato pugnet, dato quòd in ipſa contentione conuenerint ſe pugnaturos, & vt armatus expectet, ſi poſtea pugnent, exiſtimo non eſſe duellum ex condicto; ſed pugna ex contentione, ſiue rixa exorta: & licèt ſint duæ actiones phyſicæ diſtinctæ, conuentio & pugna, tamen eſt vna actio moralis, cuius principium fuit rixa. Ergo, &c.

4. Notandum eſt etiam hic obiter me bis diebus probabilius reſpondiſſe, conſulentem Duellum non incurrere excommunicationem, ſi fecit quantum potuit reuocando conſilium, licèt nihili profecerit: quia quantum ex ſe effecit, vt per illum ceſſet duellum; quòd ſi non ceſſauit, ipſe iam non eſt in cauſa, quia nouum conſilium dedit efficacius de ſe ad reuocandum duellatorem qui ſi non reuocatur, eſt propter eius prauitatem: iamque non mouetur ex eius conſilio formaliter, ſed materialiter. Ita in ſpecie Cœleſtinus *in Compend. Theolog. moralis tract. 3. cap. 10.* & Hurtadus de Mendoza *in 2. 2. de fide, ſpe & charitate vol. 21. diſp. 170. ſect. 21. §. 189.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 52. §. Dico decimo. & inf. in Reſ. 64 §. vlt. circum poſt med.

RESOL. LIX.

An, ſi accuſator offerat duellum purgatiuum, poſſit illud innocens acceptare ad tuenda bona temporalia?

Et an ea, quæ dicuntur de acceptatione certaminis purgatiui, eamdem vim habeant in certamine non purgatiuo.

Et an innocens poſſit criminatori offerre ſingulare certamen, quando alia ratione non poteſt ſe ſuaque tueri. Ex part. 5. tract. 13. & Miſc. 1. Reſol. 27.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docet Leſſius *lib. 2. cap. 9. dub. 8. num. 47.* Filliucius *tom. 2. tract. 29. num. 144.* Suarez *de charitate diſp. 13. ſect. vlt. num. 5.* & ante omnes Petrus de Aragon *in 2. 2. quæſt. 64. art. 3. ad tertium argumentum*, & quia caſus eſt curioſus ponam per extenſum eius verba; ſic igitur ait: Aliqui aſſerunt, quod innocens licitè poteſt accuſatorem per calumniam vſque ad mortem præualentem interficere, eumque prouocare ad ſingulare certamen. Nã cùm accuſator tũc iniuſtè innocentem aggrediatur gladio materiali iudicis, & quicumque inuaſus gladio licitè poſſit etiam cum morte aggreſſoris ſe defendere, fit vt etiam licitè tunc poſſit innocens in propriam defenſionem accuſatorem interficere. Sed hæc ſententia eſt apertè falſa. Primò, nam ex ea ſequeretur, quòd qui accuſaret innocentem bona fide ex ignorantia inuincibili licitè poſſit ab eo interfici in propriam defenſionem; conſequens autem eſt falſum, & contra rectam rationem. Nam ſic eſſet maxima perturbatio in Republica, & vnuſquiſque ſuum interficeret accuſatorem, dicens ſe ab eo iniuſtè accuſari, quod eſt abſurdum; ergo & illud ex quo ſequitur. Probo ſequelam, ſi quis inuaderet me bona fide ex ignorantia inuincibili, ego licitè poſſem illum interficere in meam defenſionem, ſed accuſans aggrediatur innocentem gladio materiali iudicis ſecundùm Caietanum: ergo etiamſi ex ignorantia inuincibili id faciat, licitè poterit ab innocente interfici. Secundò, quando dominus mittit ſeruum ad me interficiendum, quamuis ſit licitum occidere dominum domi manentem, vt omnes concedunt: ergo pari ratione, quamuis accuſator occidat me per iudicem, non erit licitum occidere illum domi manentem. Vltimò ſi ſententia Caietani eſſet vera, ſequeretur quòd ſi quis per calumniam me accuſando eſſet cauſa, quòd ego conijcerer in carcerem, aut quòd perderem bona mea, liceret mihi illum occidere.

Conſequens autem eſt plus quàm falſum, ergo & illud, ex quo ſequitur. Probo ſequelam. Nam ſi quis per vim priuata authoritate me coniiceret in carcerem, aut acciperet bona mea, licitè poſſem illum interficere in meam defenſionem, & ſecundùm Caietanum tunc infert vim accuſator. Hactenus Petrus de Aragon.

2. Verùm his non obſtantibus ſententiam affirmatiuam tuetur Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 2. cap. 39. num. 7.* & Bannez *in. 2. 2. quaeſt. 64. art. 7. dub. 4.* qui non ſolùm loquitur de acceptatione certaminis; ſed etiam de prouocatione. Et idem etiam docet Caiet. *in 2. 2. quaeſt. 25. art. 8. ad 3. & in ſumm. ver. duellum*, quibus adde Hurtadum de Mendoza *in 2. 2. diſput. 70. ſect. 8.* §. 70. Probatur hæc opinio, quia talis acceptatio non eſt duellum, ſed iuſta defenſio, cùm enim licitum ſit occidere iniuſtum direptorem bonorum, quando alia ratione quis non poteſt ea defendere, ita in noſtro caſu acceptatio certaminis eſt medium neceſſarium ad defenſionem bonorum ab iniuſta direptione: ergo licita erit ea acceptatio, dummodo prouocator iniuſtè me accuſauit, & non bona fide, & præmonitus fuit, vt reſipiſcat, ſi eſt locus præmonitionibus, vt frequenter eſt in via iuridica.

3. Notandum eſt etiam hìc cum Hurtado *vbi ſuprà* §. 77. quòd quæ dicta ſunt de acceptatione certaminis purgatiui, habere vim eamdem in certamine non purgatiui. v. g. Antonius me vult occidere domi, ſi ego ibi eum poſſum occidere, non poſſum acceptare certamen, quia interficere aggreſſorem iniuſtum, quando actu mihi phyſicè mortem intentat, magis conſentaneum eſt iure naturali & Eccleſiaſtico, quam in campum exire ad pugnandum. Si verò ego eum non poſſem domi occidere, vel quia ille cum comitibus armatis, vel quacumque alia ratione me impedit, me tamen inuitat ad ſingulare certamen, me occiſurus, niſi illud acceptem, vel me bonis ſpoliaturus poſſum illud acceptare; hoc enim non eſt duellare, ſed opportunitatem quærere, me, & mea iuſtè defendi ab iniuſta vi. Mihi enim ius eſt me tuendi, etiam per necem inimici, quod ſi hoc in loco poſſum, cur cur non potero locum alium quærere? Certè non video vel probabile veſtigium ad dubitandum. Nam ſi domi me ille compelleret, vt cum illo pugnarem, alioquin periturus, poſſem pugnare, ergo etiam poſſum acceptare locum, quem ille mihi offert quando alia ratione non poſſum necem effugere, aut bona tueri.

4. Nota etiam quòd licèt non poſſit acceptari duellum honoris cauſa, tamen licita erit acceptatio certaminis, ne amittantur honores & munera publica. Dico igitur in tali caſu offerente accuſatore duellum purgatiuum, poſſe licitè acceptari, quando acceptatio eſt vnicè neceſſaria ad dicta bona conſeruanda, quod probatur apertè, quia v. g. ad conſeruandam nobilitatem, & munera publica, eſt medium vnicè neceſſarium acceptatio pugnæ, ergo eſt licita. Probo conſequentiam, quia tunc eſt inculpata defenſio bonorum, proportionatorum damno inferendo criminatori. Antecedens probo, quia criminator mihi crimen obiecit dignum amiſſione nobilitatis, & munerum, cuius ego innocens ſum, & alter obiecit illud mala fide, quod crimen cenſebitur eſſe probatum, recuſato à me certamine, hæc enim eſt huius duelli natura, de quo agimus. Antecedens probo, quia coniectus ſum ego in anguſtias, vt vel mihi pugnandum ſit cum criminatore iniuſto, vel amiſſurus ſim nobilitatem, & munera; ergo tunc ſubire certamen eſt vnicè neceſſarium ad tuendam nobilitatem. Ita Hurtadus *loco citato*, §. 76. quæ omnia à fortiori procedunt in caſu vitandæ mortis iniuſtæ eo pacto, quo explicat idem Hurtadus *ſect. 7. §. 16. & ſeq.*

5. Sed maxima difficultas eſt, an innocens poſſit criminatori offerre ſingulare certamen, quando alia ratione non poteſt ſe, ſuaque tueri: & affirmatiuè reſpondet Hurtad. de Mendoza *in 2. 2. diſp. 170. ſect. 9.* §. 82. vbi ſic ait: Licitum eſt offerre certamen ei, qui mihi molitur iam mortem iniuſtam. v. g. Antonius mihi falſum crimen obiecit, neque habeo probabilem ſpem illum deſtiturum à cæteris diligentiis, ſed potiùs timorem moraliter certum ad illas ab eo adhibendas, item expectare, vt me ille prouocet eſt mihi multo periculoſius, nec poſſum aliter certam mortem effugere. In hoc caſu dico licitam eſſe prouocationem; Et ratio eſt, quia talis accuſator infert mihi vim, in qua eſt actu; ſed prouocatio ad certamen eſt medium vnicum ad effugiendam mortem iniuſtam, ergo prouocatio habet rationem inculpatæ tutelæ. Confirmatur ſi quis me vellet domi occidere, in qua ego minimè poſſem me commodè tueri, poſſem tamen alio in loco, poſſem ego licitè illi dicere, ne me peteret domi, ſed vt egrederetur in locum ampliorem, vbi vtriuſque vires eſſent apertiores. In hoc enim nulla cernitur ratio peccati, quia ſi ego poſſum alium impetere gladio ad tuendam vitam, cur non potero eligere alium locum mihi neceſſarium ad eandem defenſionem? ſed eadem ratio eſt in caſu noſtro, ergo. Minor probatur, quia qui mihi vim iniuſtam infert per alios in prudente æſtimatione & moraliter perinde eſt, ac ſi per ſe ipſum illam inferret, quia per ſe ipſum multa facit iniuſtè, propter quæ ego occidar iniuſtè. Quid igitur intereſt me ab illo peti proprio ipſius gladio, an gladio iudicis, aut ſerui, quibus ipſe præcipit, aut conſulit vt me occidant; aut ille, quod habet ius, ne ego illi linguam præcidam, qua me occidit potiùs, quàm ne illi manum ſecem, qua & cædit. Eſt igitur eadem ratio in acceptando, & offerendo certamine, quando vtrumque eſt ſimpliciter neceſſarium ad effugiendam mortem iniuſtam. Et ita hanc ſententiam à fortiori præter Hurtadum docet cum Caietano Bannez *in 2. 2. quaeſt. 64. art. 7. dub. 4. concl. 2.* & Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 2. cap. 39. num. 7.* cum Petro Nauarra, aſſerentibus licitum eſſe talem accuſatorem occidi occultè.

6. Nec valet dicere, quòd qui prouocat accuſatorem iniuſtum, eſt cauſa vt accuſator peccet acceptatione duelli. nam reſpondeo hanc difficultatem eſſe communem omni militi iuſtè prælianti, cui non liceret hoſti prælium offerre, quod nullus dicet. Vtriuſque ratio eſt, quia qui iuſtam cauſam defendit, ſupponit inimicum eſſe in actuali peccato homicidij, neque illum inuitat ad amandum de nouo aliquod obiectum malum. Item illum non inuitat ſimpliciter ad pugnam, ſed ſub conditione, id eſt ſi adhuc perſeueras in voluntate me occidendi, te prouoco; ſi verò deſiſtere vis ab homicidio, ego quoq; à certamine deſiſto.

7. Sed circa præſentem quæſtionem, & omnia ſupradicta, præter citatos Doctores recognoſce etiam Caſtrum Palaum *tom. 1. tr. 6. diſp. 5. punct. 7. n. 11. & ſeqq.* Coninck *de fide diſp. 32. dub. 2. num. 17.* Molina *de Iuſt. tr. 3. diſp. 17. n. 7.* Nauarrum *de reſt. lib. 2. cap. 3. num. 289.* Valentiam *tom. 3. diſp. 3. quaeſt. 17. punct. 1.* & alios penes ipſos, quibus nouiſſimè adde Andream Duvallium *in 2. 2. D. Thom. tract. de charitate q. 17. art. 1.*

RESOL. LX.

An, ſi quis dicat alicui, tecum pugnabo prima vice, qua tibi per vrbem obuiam ero, incidat in pœnas Duelli?

Ex part. 5. tract. 13. & Miſc. 1. Reſol. 59.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Bonacina *de cenſuri: diſp. 2. quaeſt. 6. punct. 1. num. 7.* vbi ſic ait: Sup. hoc ſup. in Reſ. 52. lege doctrinã

§. Dico tertio.

ait. Idem valet dum quis alterum ad pugnam prouocat, cùm prima vice ſibi occurrerit in vrbe, adeſt enim aſſignatio loci, & temporis illius, ſcilicet quo ſeſe obuiam habuerint. Ita ille.

2. Sed mihi contraria ſententia magis placet, quam ego olim practicaui, & poſtea inueni illam docere Iacobum Mancinum *in practica viſitandi infirmos, pract. 4. num. 16. dub. 9.* Nam tota vrbs non eſt propria loci aſſignatio, quia locus non eſt certus. Nec eſt propria aſſignatio temporis, cùm ſeſe obuiam habuerint nam cùm tempus ſit etiam incertum, non poteſt dici aſſignatio temporis, & in definitione duelli requiruntur neceſſariò hæ duæ conditiones, ita vt altera illarum deficiente, non erit duellum, vt inquit ipſemet Bonacina, qui in hoc videtur ſibi aduerſari, & ita ſenſiſſe viros doctos à ſe conſultos teſtatur Mancinus *vbi ſuprà.*

RESOL. LXI.

In Belgio quis aſpexit duellum neſciens eſſe prohibitum in Bullis Pontificis ſub pœna excommunicationis, quæſiuit à me per literas, an in illam inciderit? Ex part. 11. tract. 6. & Miſc. 6. Reſol. 27.

Sup. hoc quamuis pro duellantibus io tom. 6. tr. 1. Reſ. 18. §. Vnde. ante medium, Ide neſciebat: & ſi perlegis doctrinā omniū Reſ annot. 1. dictæ Reſ. repleueris doctrina pro ſolutione huius quæſt.

§. 1. ET reſpondi negatiuè, ac induxi in terminis Andream Duvallium *in 2. 2. D. Thom. tr. de Duello, quæſt. 17. circa finem*, vbi ſic aſſerit poſtrema pœna eſt eorum, qui conſilium pugnandi in duello dederunt, aut qui ex compoſito ſe ſpectatores præbuerunt; hi enim ſunt ſimiliter excommunicati, dummodò ſciuerint iſtud eſſe ab Eccleſia prohibitum; nam ſi neſcierint, eſſentque comparati, ſi ſciuiſſent ipſos pugnantes non aſpicere, pœnam hanc excommunicationis, & alias non incurrerent; cùm ſic non fuerint contumaces; contumacia autem ad excommunicationem incurrendam, vt ſupponimus, eſt neceſſaria. Ita Duvallius.

Et pro Alibi contento in lin. 2. huius § Probatur hæc. pro excommunicatione & ſuſpenſione ſup. in Reſ. 32. & in aliis eius primæ & ſecundæ not & pro aliis diuerſis ignorantiis. ſcilicet, inuincibilibus, vincibilibus, craſſis, affectatis, &c. lege Reſ. 33. 34. 35. & 36. & alias earū notationum. & Reſ. 22. citata in hoc textu ad lin. 19. huius §. Probatur, hic eſt in tom. 2. tr. 6. Reſ. 241. & inf. in tr. 5. & Reſ. 7. vide doctrinā §. Sed ex his. & ſi placet, in tom. 7. tr 1. vide doctrinam Reſ. 32 & ſignanter. §. 2. & aliorū Reſ. & 55. annot. dicti §. vt ita facilius intelligas totā doctrinā huius Reſ.

2. Probatur hæc opinio ex celebri, & nunquam obliuiſcenda doctrina, quam alibi ego adduxi, & quam me citato docet nouiſſimè Martinus de San. Ioſeph *in Regul. Sancti Franciſci, cap. 16. num. 41.* ſic aſſerens: Aduiertaſe aqui vna coſa de mucho conſuelo, y es, que no baſta que le obra que vno haze, ſepa que eſtà prohibida, y es peccaminoſa: ſi ignora que vltra de eſto eſtan impueſtas à los que hazen, penas de deſcommunion, ſuſpenſion, ò inhabilidad para tener oficios, ò de priuacion dellos, ò la prohibicion de pedir el debito los caſados inceſtuoſos, que ſi ſe ignoran eſtas penas, no ſe incurren. Sic Portel *in addit. ad dub. regul. verb. Ignorantia, num. 21.* qui citat Nauarrum, quibus adde Curiel *in 1. 2. quæſt. 76. art. 5. dub. 5.* Valentiam *tom. 2. diſp. 6. quæſt. 6. punct. 1.* Henriquez *lib. 13. cap. 23. num. 2.* Suarez *de Cenſur. diſp. 4. ſect. 9. num. 19.* Auilam *de Cenſur.* quos citat & ſequitur Diana *2. part. tr. 5. Miſcell. reſol. 12.* y porque algunos deſtos Auctores ſolamente hablan de cenſuras: ſienten lo miſmo de las demas penas Nauarrus *cap. 23. num. 47. & cap. 27. num. 16. & num. 174.* Philiarchus *de officio Sacerdot. tom. 1. part. 1. lib. 3. cap. 4. §. 3.* Manuel *1. tom. ſumm. verb. ignorantia cap. 140. num. 15.* & alij, & reputat *probabile* Suarez *5. tom. in 3. part. diſp. 4. ſect. 9. num. 22.* & Sanchez *lib. 9. de matrim. diſp. 32. n. 21.* & Diana *p. 2. tract. 5. Miſcell.* citat plurimos pro hac ſententia. Y acerca de la pena pueſta à los caſados inceſtuoſos, para que no puedan pedir el debito matrimonial, tienen lo miſmo Portel vbi ſupra, Caſtrus Palaus, *tom. 1. tractat. 2. diſput. 1. punct. 17. num. 8.* Y lo que mas es, que aunque la ignorancia deſtas penas ſea vincible, mortalmente culpable, como no ſea craſſe, eſcuſa de las cenſuras y penas, docent Portel *in addit. ad dub. reg. verb. ignorantia, num. 15.* Sanchez *de matrim. tom. 3. dub. 9. diſp. 32. num. 31.* & citat Suarez, & exponit ignorantiam vincibilem, & craſſam. Hucuſque Martinus de San Ioſeph; qui paucis multa complectitur. Et ita hanc ſententiam me citato tenet etiam Thomas Hurtadus *tom. 1. tract. 4. cap. 8. reſol. 46. num. 555. & reſol. 61. §. 1. num. 814.* & me citato Baunyus *in Theolog. moral. tom. 2. tract. 8. quæſt. 18.* & me citato Marcus Vidal. *in Arca Theol. moral. tit. de cenſuris Inquiſ. 3. numero 213.* & me citato Carolus Zambertus *in Deciſionibus Bononienſibus caſuum conſcientiæ menſis Septembris, caſ. 2. anni 1640.* Vide *cap. Vt animarum, de conſtit. in 6.* & Innocentius Papa *Epiſt. 3. cap. 1.* ſcribens Exuperio Tholoſano, dicit, quod ignorabant Conſtitutionem Syneſij Papæ ad Himerium Tarrac. *Epiſt. 7. cap. 7.* qua ſuſpendebat Clericos incontinentes (vtrumque refertur *cap. Propoſuiſti: & cap. Plurimos 82. diſt.*) ne incurrerent præfatam pœnam, quamuis non ignorarent prohibitam incontinentiam iure naturali, & diuino, quare ſolùm erit obnoxius pœnis latis iure diuino, non verò latis iure humano, quod ignorat, & ſic ignorans legem, & conſtitutionem qua imponitur pro aliquo delicto, vel excommunicatio, vel irregularitas, aut ſuſpenſio, has nullo modo incurrit. Itaque quamuis ignorantia ſit vincibilis mortaliter, poteſt eſſe, & eſt ſine contumacia, quæ requiritur ad incurſionem cenſurarum ergo, &c.

RESOL. LXII.

An ſpectatores duelli incidant in excommunicationem?

Et in corpore huius Reſolutionis declaratur qui ſunt, qui ex iuſta cauſa interſunt duello, & non peccant, neque excommunicantur, vt v. g. aliquis famulus, aut amicus, Chirurgus, & Sacerdos ſuſcepturus confeſſionem alicuius moribundi. &c. Ex part. 5. tract. 14. & Miſc. 2. Reſol. 100.

Sup. hoc & aliquibus ex contentis in hac Reſ. ſup. in Reſ. 32. §. Dico quarto. & in alio eius not.

§. 1. CAſus iſte frequenter poteſt accidere, & ad illum Hurtadus ſic reſpondet *in 2. 2. tom. 2. diſp. 170. ſect. 21. §. 179.* Spectatores duelli excommunicantur eodem loco Concilij, quos intelligo primùm, qui nulla iuſta occaſione interſunt, ſed ſola curioſitate: qui autem iuſtam habent occaſionem, vt non peccant, ita neque excommunicantur; huiuſdi autem ſunt Magiſtratus priuati, eorùmque ſatellites, & familiares, accepta enim à Principe facultate duellandi non poteſt Magiſtratus duellum impedire, debet autem prouidere, ne concitentur tumultus, aut duellatores pugnent armis inæqualibus, aut alia iniuſtitia committatur. Item prouidere Sacerdotem, qui excipiat peccata alicuius moribundi, eamdem ob cauſam poteſt Sacerdos adeſſe excepturus confeſſiones, item adeſſe poterit aliquis famulus, aut amicus, vt accerſat Chirurgum, aut Confeſſarium. Item poterit aliquis famulus deferens arma heri, & equum, quando id non poteſt omittere ſine graui incommodo. Idem ſi quis ſpectet duellum non in publico, ſed occultè, & per cancellos, aut ita diſtans, vt non cenſeatur adeſſe præſens, non contrahi has pœnas, quia Concilium præcisè vult auertere à ſpectanda monomachia eos, qui eius aſpectu poſſunt eam fouere; quod non contingit in hoc caſu, ſic notat Pater Leſſius *lib. 4. c. 4. dub. 9. num. 83.* Addo præterea non contrahi has pœnas ab illis, qui fortè fortuna ſe

inueniunt in loco duelli, aut in illum incurrunt ſuum iter agentes, imò & qui illius conſcius tendit in eum locum ſola gratia videndi quæ illic geruntur, illa enim curioſitas non damnatur in Concilio, quia ij ſpectatores comparatione duelli ſunt per accidens, neque enim propter illos promouetur duellum, ſed fortè impeditur multitudine ſpectatorum. Damnantur igitur à Concilio ſpectatores curioſi, qui ex condicto ſe offerunt certaminis ſpectatores & teſtes, hi enim duellum promouent tacita illius conſenſione; duellatores enim multum concitantur ad agendum de duello ſpe victoriæ coram illis, quibus coram naſcitur iurgium, & cauſa duelli. Vult igitur Concilium his teſtibus errorem inijcere, ne conniueant in duello, ſed vt illud impediant, quod patet ex vſu communi, nullus enim Confeſſarius diligentiam adhibet, aut curat quid hac in re acciderit pœnitenti. Hæc omnia Hurtado de Mendoſa *loco citato*, & 192. licèt contrarium videatur docere Fillincius *tom. 2. tract. 29. cap. 8. num. 177.* Bonacina *de cenſuris, diſp. 2. quæſt. 6. punct. 1. num. 30.* Floronus *de duello cap. 13. num. 2.* & Peregrinus etiam *de duello, in expoſitione Bullæ, num. 29.* vbi verba ex condicto interpretantur, qui non caſu, ſed dedita opera duellum ſpectant. Vide Reginaldum *tom. 1. lib. 22. cap. 7. num. 77.* Coninck *diſput. 32. num. 29.* Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib. 2. cap. 39. num. 31.* Cæleſtinum *in compend. Theolog. moral. tract. 3. cap. 10. num. 5.* Ex dictis à fortiori apparet reprobandam eſſe opinionem illam, quam docet Peregrinus *q. 37.* nempe eum, qui ad locum duelli cauſa inſpiciendi acceſſit, afficit excommunicatione, etiamſi duellum, vel actus ad pugnam proximus ſecutus non ſit. Vide Bonacinam *vbi ſuprà.*

Sup. hoc ibidem in fine dicti § Dico quarto.

Sup. hoc ibidem.

RESOL. LXIII.

An ſi quis commendat arma amico volenti duellare, incidat in excommunicationem? Ex part. 5. tract. 14. & Miſc. 2. Reſol. 101.

§. 1. Solidè, vt ſemper ſolet, ad hoc dubium reſpondet Hurt. de Mend. *in 2. 2. diſp. 170. ſel. 3. §. 185.* vbi ſic aſſerit: Meus amicus eſt pugnaturus armis bonitate inferioribus meis, aut equo minus forti, aut pernici meo; ego verò do illi meum equum & arma, an ne tenebor ob hoc lege Gregoriana? Reſpondeo non eſſe dubium me non teneri, ſi amicus ſuſcipiat iuſtè certamen illud, quem tunc poſſum ego vt innocentem iuuare, comparatione cuius illa monomachia non eſt duellum, ſed iuſta defenſio. Secundò certum eſt me ea lege teneri, ſi illarum rerum donatio duellum promoueat, quia tunc eſt armorum ſubminiſtratio, quando eſt cauſa duelli. Pontifex autem directè interdicit omnes cauſas duelli. Igitur ſi meus amicus creditur prudenter aut ſperatur deſtituturus à pugna, niſi à me illis armis muniatur, teneor ea lege, vt armorum ſubminiſtrator. Si verò amicus non eſt deſtitutus pugna, quamuis illis armis non muniatur, teneor eadem lege, ſi ea arma ſint contra pactum duellatorum, e. g. ſi inter illos pactum ſit cum ſolis enſibus, & pugionibus ſine aliis armis offenſiuis, aut defenſiuis, vel cum ſolis enſibus, & palliis, non poſſum ego amico miniſtrare clypeum, aut piſtoletum, quia eſt noua iniuſtitia in illa armorum inæqualitate, quæ proculdubio ea lege continetur, omnis enim iniqua armorum ſubminiſtratio illis legibus comprehenditur. Si verò arma non conſtituant inæqualitatem, quia pacta ſunt in eadem ſpecie, intra illam verò ſunt mea meliora, quam quæ habet amicus, v. g. melior enſis, acutior pugio, fortior clypeus, tunc non teneor ea lege. Probatur, quia ea lege non continentur niſi qui peccant in armis ſubminiſtrandis, omnes enim actiones à Pontifice recenſitæ, ſunt prohibitæ iure naturali; ſed in eo caſu ego non pecco, ergo neque ea lege præſtringor. Probo minorem, quia ea actio non eſt intrinſecè mala, earum enim rerum donatio non eſt ex ſe vitioſa, quo differt à conſilio, quod eſt intrinſecè malum, eſtque peccatum, licèt non ſortiatur effectum. Neque item illa donatio eſt mala hic & nunc; non enim eſt ſcandalum, quia ego non ſum cauſa ruinæ amici, ille enim ruit independenter à me: mutuare autem illi inſtrumenta ego poſſum, cùm ſuppetit honeſta cauſa, ille enim qui certus eſt ſoluere ieiunium cibo noxio, poſſum ego præbere, cibum innoxium; ita amico pugnaturo cum maiori vitæ diſcrimine propter arma periculoſa, poſſum ego præbere arma ſecuriora, vt diſcrimen vitæ ſit minus. Neque item illa arma ſunt cauſa, vt duelletor, ſed vt minori cum periculo duellet amicus, vt non ſunt cauſa cibi innoxij, vt amicus ſoluat ieiunium, ſed vt ſoluat ſine corporis noxa. Imò ſi ego viderem hominem malè armatum laxis armorum ligulis, tenerer ex charitate ligulas ſtringere. Imò ſi eius inimicus incederet loricatus, alius autem inermis, certus tamen ſe illi periculo exponere teneor ego ex charitate illum loricare ſi poſſum, vt ſic eum reddam immunem à diſcrimine imminente ob armorum inæqualitatem. Pontifex autem excommunicans ſubminiſtrantes arma, loquitur de ſubminiſtrantione iniuſta, & aliquo modo eſt cauſa, vt veniatur ad duellum, non verò de ſubminiſtratione licita, & quæ nullo modo eſt cauſa, vt veniatur ad arma. Ita Hurtadus *loco citato.* Sed circa præſentem quæſtionem vide etiam Floronum *tractat. de duello, cap. 11. numero 4. & 3.* & Peregrinum etiam *de duello, quæſtio. 25. num. 1.*

RESOL. LXIV.

An ſepelientes mortuum in duello ſint excommunicati?

Et an ſit neceſſaria ſententia iudicis declaratoria, ne ſupradictus mortuus in duello in Eccleſia ſepeliatur.

Et in §. vltimo huius Reſolutionis aliqui alij caſus explanantur pro duello, ſed iam omnes in hoc nouo ordine ſupra in Reſolutionibus proximè præteritis ſunt diſcuſſi & appoſiti.

Et tandem quæritur, an famuli tantum ſcribentes chartas prouocantes ad duellum, & non deferentes eas incurrant in excommunicationem. Ex part. 7. tract. 11. & Miſc. 2. Reſol. 44.

§. 1. AD hoc dubium ita reſpondet Baunius *in Theol. Mor. diſput. 3. tractat. 2. quæſt. 19.* vbi ſic ait: Dico ſecundo, qui precibus aut ſepultura monomachos impertiunt, nuſquam locorum excommunicatos eſſe.

2. Cauſa eſt, quod Eccleſiaſtica vincula, nullum ſtringant, ob ſui cum præciſo conſortium, niſi de nomine, publicéque omnium aut maioris ciuium conſcientia ſit talis, vt ex decreto PP. in Conſtantienſi Concil. Doctores colligunt, quibus hoc ſtatuere viſum ad communem ſalutem, *in extrauag. ad euitanda*; nemo vt deinceps teneatur aliquem ratione alicuius ſententiæ, vel cenſuræ, vitare in Sacramentorum receptione, vel adminiſtratione, vel aliis rebus externis, niſi hæc in eum ſpecialiter ſit publicata aut denunciata, vel niſi pro ſacrilega manuum in Clericum iniectione, cum ſententiam latam à Canone, adeò notoriè conſtiterit incurriſſe, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari. At nec è ſuperiori loco, vnquam dicta eſt excommunicationis ſententia in mo-

nomachum

nomachum, nec eundem inuiſum eſſe Eccleſiæ, Deo, & hominibus conſtitit, vllo ſuperioris decreto, cuius exemplar, è templi valuis, aut fori publici columnis, pendens, populo notum fuerit, ergo quæ per preces, aut ſepulturam, intercedit cum eo communicatio, excommunicationi ac cenſuræ non cohæret.

3. Addo amplius, nullibi ne quidem iis in locis, vbi ſunt Pontificum promulgata diplomata, videri vetitum in conflictu ſingulari mortuum mandare terræ, antequam id iudicis mandata veteut, quia vt eſt *in quæſt. proximè præcedenti* dictum, pœnæ quæ iure acquiſito hominem exuunt, incurri non ſolent ante ſententiam iudicis, declaratoriam criminis ob quod ſubiri debent, Sanch. *tom. 1. in Decal. lib. 2. cap. 39. & 7. de matrim. diſp. 13.* Filliuc. *tract. 29. cap 9. num. 178.* at fidelibus, hoc ipſo quod eos Chriſtus Dominus per baptiſmum in familiam aſciuit ſuam, ius ad ſepulturam Eccleſiaſticam competit, quo priuari ſine culpa aliqua ſua, non patitur æquitas, dum ergo è tribunali iudex non loquitur; dum ab occiſo pœnas non repetit, in tumulum illum maiorum inferri, conſcientiæ ſaluo incolumique iure nihil vetat. Et tandem quibuſcum dum viuerent agere catholico licuit, licet & cum mortuis, ſed cum tolerato ab Eccleſia congredi licet. Ergo.

4. Sed doctrinam Bauny ita abſolute prolatam aliqui non admittunt, nempe eſſe neceſſariam ſententiam Iudicis declaratoriam, ne mortuus in Eccleſia ſepeliatur; & ideò aſſerunt cum Peregrino *tract. de Duello, quæſt. 7. num. 5.* Quod ſi notorium eſſet, mortuum in conflictu deliquiſſet contra præſentem Conſtitutionem Clem. VIII. nullo pacto deberet ſepeliri in loco ſacro: quia iam incidit ipſo facto in pœnam: nec exigitur actus Iudicis vt executioni mandetur: & ſic eſt vſus Eccleſiæ.

5. Si verò non eſſet notorium deliquiſſe, dato quòd per ſufficientes teſtes probari poſſet; & dato quòd factum eſſet publicum, non debet Parochus publicè denegare mortuo Eccleſiaſticam ſepulturam, cum non ſit notorium deliquiſſe contra præſentem extrauagantem nec deceſſiſſe in notorio peccato mortali.

6. Nec debet ſepelire eum, ſed rem totam deferre ad ſuperiorem Eccleſiaſticum, nempe Epiſcopum, vel eius Vicarium, qui ſummariè capta informatione ſententiam ferat.

7. Verum ſententiam Bauny videtur docere Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 6. diſp. 5. punct. 7.* vbi poſtquam, *num. 17.* enumeraſſet pœnas inflictas morientibus in Duello, & inter illas priuationem Eccleſiaſticæ ſepulturæ; tandem ex Sanchez *num. 21.* ſic ait: Aduerte reliquas pœnas præter excommunicationem, ſuſpenſionem, & interdictum relatas in ſupradicto decreto Trident. & Bullis Pontificum indigere ſententia iudicis ſaltem declaratoria criminis, vt incurrantur. Quod de infamia, proſcriptione bonorum, amiſſioneque loci, in quo duellum committitur, eſt certum, cùm priuent iure acquiſito. Et idem eſt ob eandem rationem de inhabilitate ad beneficia obtenta. At de inhabilitate ad beneficia, & officia obtinenda probabile reputat cum Mol. & Nauarr. ſimiliter indigere ſententia iudicis, quia non eſt vſu receptum abſque illa incurri.

8. Notandum eſt tamen hîc obiter Trullench *in Decal. tomo ſecundo, libro quinto, capite ſecundo dub. 13. numero vigeſimoſecundo,* me citato aliquos caſus enumerare in quibus in materia Duelli excommunicatio non incurritur, itaque ſic aſſerit. Addit Diana ſe conſultum reſpondiſſe, non incidiſſe in excommunicationem, quendam qui offenſus à N. illum prouocauit ad Duellum certo loco, & tempore, &c. non tamen habebat animum pugnandi, & certò ſciebat pugnam non eſſe ſequuturam, quia amici erant illam impedituri; ſed hoc tantùm faciebat, ad ſatisfaciendum honori læſo,

Sup. hoc ſupra Reſ. 53. poſt mediũ, &c.

aſſeritque ita docere Filliuc. *tomo primo, tract. 15. cap. 5. num. 115.* in caſu ſtrictiori, nempe etiam ſi venirent in locum deſignatum, ſed amici vtriuſque iſtos conuentos reciperent in ſe; dummodo prius duellantes, de hoc ſecuri eſſent, & animum pugnandi non haberent. Idem Diana *part. 2. tractat. 6. miſcel. reſolut. 1.* cum Naldo aſſerit non incurrere in excommunicationem, prouocantem aliquem, non animo pugnandi, ſed honorem defendendi; nec qui ad inimicum accedit arguendo illum mendaciis, ſi ſuſtinere voluerit, quod ſibi relatum fuit, etiam ſi hoc dicendo, manum enſi apponat. Item qui ex occulto expectat duellum; nec qui acceſſit ad locum animo aſpiciendi, ſi duellum non fuit ſequutum, nec qui legit ſcripta, aut habet ratum duellum ſuo nomine factum, nec qui conſuluit duellum, ſi fecit quod potuit, ad reuocandum conſilium, etiam ſi non reuocauerit. Nec qui narrat aliquod factum præuidens aliquos inde arrepturos occaſionem prouocandi ſe ad duellum. Nec famulus literas ſcribens, vel deferens, ſi aliàs ei immineret periculum mortis, vel alterius grauis nocumenti. Quæ omnia probabiliter admitti poſſunt præter vltimum, quia videtur intrinſecè malum. Hucvſque Trullench; non deſinam tamen adnotare hunc vltimum caſum à Trullench reprobatum approbare Cœleſtinum *in Compen. Theol. Moral. tractat. 3. capite decimo, in fine,* vbi tenet famulos tantum ſcribentes chartas prouocantes ad duellum, & non deferentes eas non incurrere excommunicationem, id faciunt graui metu mortis, aut alterius notabilis detrimenti periculo perculſi, qui verò prædictas chartas deferunt ſponte, ſunt inexcuſabiles, ideoque innodantur excommunicatione.

Sup. hoc in fine Reſ. not. præcedæ, &c.

Quæ hic eſt ſup. Reſ. 52. in principio.

Sup. hoc ibidem. § Dico ſecundo.

Sup. omnibus caſibus ſeq. in hoc §. ſupra in Reſ. 52. in §§. per hunc ordinẽ videndis in § Dico quarto Dico quinto Dico ſexto Dico ſeptimo. Dico decimo. & §. vlt. & in aliis eorum annotationum.

RESOL. LXV.

An, ſi in ipſo conflictu duelli ſit aliquis vulneratus, & in eodem die, vel alio poſtea moriatur, priuari debeat Eccleſiaſtica ſepultura tanquam mortuus in excommunicatione duelli. Ex part. 2. tract. 16. & Miſc. 2. Reſol. 52. aliàs 54.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet noſter P. Peregrinus *in ſuo tract. de duello quæſt. 7. num. 4.* quia in eodem conflictu dicitur mori, qui ex vulnere habito in conflictu moritur, ſicut Eccleſia dicitur ſanguine polluta, ſi quis in Eccleſia eſt vulneratus, licèt ſanguinem non effundat in Eccleſia, ſed extra illam.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. in fine § Verũ. & inf. in Reſ. 67. & 68. & in tom. 8. tr. 8. Reſ. 5. §. vlt.

2. At huic doctrinæ non aſſentior, & diſcedo ab opinione viri doctiſſimi, & amiciſſimi, qui pœnam Concilij Tridentini, vltra rigorem literæ extendit. Et ita noſtram ſententiam docet Sancius *in ſelectis, diſp. 36. num. 9.* qui reſpondet ad argumentum Peregrini. Cùm igitur verificetur ſatis literæ proprietas, appoſitæ in Concilio, negando ſepulturam decedenti in ipſo loco duelli, non oportet huiuſmodi pœnam extendere, vt inflictam quoque illis, qui ex vulnere in duello illato decedunt, licèt viui diſceſſerint à loco conflictus.

RESOL. LXVI.

An, ſi quis in duello percuſſus lethaliter, decidat in terram, & ſigna contritionis oſtendat, ſed ex defectu Confeſſarij non fecit confeſſionem, & mortuus eſt, poſſit ſepeliri in loco ſacro, vel cenſendum eſt, quod moriatur excommunicatus, & in peccato publico?

Et quid ſi moriatur vnum, aut alterum diem poſt duellum?

Et deducitur, quod ſi quis decedat ex facinoroſo actu, ſi

tamen in vltimo vitæ, ſeu puncto mortis oſtendat ſigna contritionis, non debet priuari Eccleſiaſtica ſepultura.

Et an pro illo, qui mortuus eſt in duello, (modo, quo ſuprà) cum ſignis contritionis, ſepulto tamen extra Eccleſiam, & non in loco ſacro, poſſit quis offerre Miſſam?

Etiamque docetur, quod excommunicato non denunciato poteſt applicari Miſſa, ſi oſtendat ſigna contritionis, aut ſi mortuus eſt in iis. Ex par. 4. tract. 4. & Miſc. Reſol. 192.

Quamuis nō plene ſup. hoc lege tamen inf. ex Reſ. 109 §. 1. in fine, verſ. mas ſi nō va ad duelto.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet nouiſſimè Laurentius Portel *in reſponſ. moral. part. 3. caſ. 10. num. 3.* quia licèt Concilium Tridentin. *ſeſſ. 25. cap. 19. de reform.* iubeat, vt moriens in duello non ſepeliatur in loco ſacro in pœnam delicti; tamen reſpondetur prædictam legem Tridentini eſſe pœnalem, vt patet, & proinde ſtrictè intelligendam prout verba ſonant; cum ergo dicat priuandum ſepultura Eccleſiaſtica morientem in duello, videtur in illa non comprehendi hunc caſum, de quo loquimur, quia non eſt mortuus in duello, ſed finito duello, & mortuus eſt cum ſignis contritionis. Et propterea loqui videtur Tridentinum de illo, qui moritur in duello, cum claro peccato mortali ſine ſignis contritionis; hic verò obiit cum ſignis contritionis. Ita Portel.

2. Sed hanc opinionem eſellit Homobonus *in conſult. caſ. conſcien. tom. 2. part. 7. reſponſ. 64.* qui citat Riccium, quibus ego addo à fortiori Ioannem Sancium *in ſelectis diſp. 36. num. 9.* vbi aſſerit. Duellantibus ſi in loco conflictus morerentur, quamuis ibi eſſent miniſtrata ſacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, non eſſe concedendam Eccleſiaſticam ſepulturam conſtat, quia ſemper verificatur in loco conflictus deceſſiſſe, vt vult Tridentinum, nec refert quidquam, quòd maior, vel minor mora interceſſerit inter mortem, & ceſſationem pugnæ; cùm ſemper verificetur deceſſiſſe in duello. Ita Sancius; ſed aduersùs illum poſſit quis in fauorem Laurentij Portel. aſſerere Concilium Tridentinum prohibere ne Eccleſiaſtica ſepultura concedatur decidentibus in ipſo conflictu duelli; ſed in noſtro caſu licet talis moriatur in loco duelli, non tamen moritur in ipſo conflictu, vt patet, quia poſt finitum duellum oſtendit ſignis contritionis, vel confeſſionem fecit cum Sacerdote, & Euchariſtiam ſumpſit. Dicendum ergo eſt non incurrere in pœnam Concilij Tridentini quod quidem Concilium dicendum eſt ſtatuere in illis verbis, *id, quod de iure communi ſtatutum erat*, nempe in peccato mortali publico morienti, vt moritur, qui in ipſo conflictu duelli moritur, denegandam iri Eccleſiaſticam ſepulturam, ſed vt dictum eſt, in noſtro caſu moriens non moritur in ipſo conflictu, ſed finito conflictu, ac proinde non moritur excommunicatus, & in peccato publico, imò contritus, & confeſſus. Ergo non includitur in tali prohibitione. Et ideo Abbas *in cap. cùm ad Monaſterium, num. 15. de de ſtatu Monach. & Regul.* deducit ex gloſſa, quòd ſi quis decedat ex facinoroſo actu, ſi tamen in vltimo vitæ, ſeu puncto mortis oſtendat contritionem non debet priuari Eccleſiaſtica ſepultura.

3. Verum his non obſtantibus ego puto tenendam eſſe ſententiam affirmatiuam Sancij *cap. 1. de torneamentis*, vbi ſic habetur, *quòd ſi quis eorum ibi mortuus fuerit, quamuis ei poſcenti pœnitentia non negetur, Eccleſiaſtica tamen careat ſepultura.* Ita ibi, & licèt textus loquatur de torneamentis, deteſtabilior eſt duellorum vſus, quàm torneamentorum, nam in hoc fine oſtentandi vires congrediuntur torneamentantes, in duello verò occidendi ad inuicem, & ita ſententia Sancij contra Portel. determinatur in Rituali Romano Pauli V. *rubrica de exequiis*, vbi ſic habetur: *Negatur Eccleſiaſtica ſepultura morientibus in duello, etiamſi ante obitum dederint pœnitentiæ ſigna.* Sic ibi: vide etiam Barboſa *in collect. tom. 2. tit. 13. cap. 1. num. 7.* hæc tamen opinio non procedit, ſi quis moriatur vnum, vel alterum diem poſt duellum, nam, vt alibi *in part. 2. tract. 16. reſol. 54.* contra Peregrinum diximus, in tali caſu quis non moritur in loco duelli, ſed ex occaſione duelli; vnde clarum eſt non includi in Concilio Tridentino, neque in Rituali Pauli V. & ideo talis poteſt ſepeliri in loco ſacro; licèt probabiliter etiam contrarium doceat Homobonus *vbi ſuprà.*

Sup. hoc in tom. 8. tr. 8. Reſ. 5. circum paulò poſt initium.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in aliis eius annot.

4. Sed hic oritur pulchra quæſtio, an ſi pro illo, qui mortuus eſt in duello, modo, quo ſuprà, cum ſignis contritionis, ſepulto tamen extra Eccleſiam, & non in loco ſacro, poſſit quis offerre Miſſam? Videtur negatiuè reſpondendum, quia talis moriens in publico duello mortuus eſt excommunicatus per multas excommunicationes poſitas à Comitolo *in reſp. mor. lib. 6. quæſt. 13.* & aliis; ſed orare non licet pro publicè excommunicato oratione publica, qualis eſt Miſſa, iuxta D. Thomam *in 3. part. quæſt. 79. art. 5.* & alios, ergo. Sed ego contrariam ſententiam teneo cum Portel. *vbi ſuprà num. 2.* Primò, quia licet talis publicè in excommunicationem incurrerit; non fuit tamen nominatim declaratus excommunicatus, neque talem excommunicatum non denunciatum tenemur vitare in communicatione ſpiritualium, vel temporalium. Secundò, quia talis non eſt mortuus clarè in peccato mortali, nam licèt duellando peccauerit mortalium, tamen poſt duellum ſigna dedit contritionis. Ergo dicendum eſt non fuiſſe mortuum in claro peccato mortali; poterit igitur pro illo oratione publica orari. Et hanc ſententiam tenet Nauarrus *in manuali, cap. 27. n. 36.* & in terminis *tract. de Orat. cap. 19. concluſ. 6.* docet, quod excommunicato non denunciato poteſt applicari Miſſa, ſic oſtendat ſigna contritionis, aut ſi mortuus eſt, in iis, ob quæ credo illum mortuum eſſe extra peccatum mortale, quod etiam docet ex Societate Ieſu Henriquez *lib. 9. cap. 15. num. 3.* & Reginaldum *tom. 2. lib. 32. tractatu 1. ſectione 2. num. 76.*

RESOL. LXVII.

An qui à duello vno, vel altero die ſuperuixerunt, aut etiam vna hora, & confeſſi ſunt, poſſint in loco ſacro ſepeliri?

Et an Epiſcopus, ſi æquum iudicauerit, poſſit cum his contritis, & confeſſis diſpenſare, vt ſepeliant eos in loco Sacro; vel an poſſint in ſuprà dicto caſu ſepelire eos abſque vlla Epiſcopi diſpenſatione. Ex part. 5. tract. 3. Reſol. 141.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docet Duvallius *in 2. 2. D. Thoma tract. de charitate, quæſt. 17. art. 1. circa finem.* putat tamen, Epiſcopum iuſtis de cauſis; & attenta contritione & abſolutione quam conſequutus eſt, poſſe in hoc diſpenſare, quamuis enim huiuſmodi prohibitiones ſint à Concilijs & à Sum. Pontificibus, quia tamen tantùm fit mentio eorum, qui in duello obierint, & non eorum, qui poſt duellum mortui ſunt, nec etiam quòd pro hac ſepultura & aliis in Eccleſia pro defunctis fieri ſolita, recurrendum ſit ad Sum. Pontificem, poterit ipſe Epiſcopus ſi æquum iudicauerit, cum iis contritis & confeſſis diſpenſare. Ita Duvallius. Sed ego abſolutè affirmatiuam ſententiam ſine vlla Epiſcopi diſpenſatione docui *in 2. part. tract. 2. Miſcellan. reſol. 54.* & in fortiori caſu quid faciendum, quando quis contritus vel

Sup. hoc ſup. in Reſ. 65. & 66. §. Verum. Sed lege eam per totam, & ſignāter eius §. 2. & 3. & in Reſ. ſeq., & in tom. 8. tr. 8. Reſ. 5. §. vlt.

Quæ hic eſt ſup. Reſ. 65.

Digitized by Google

vel confeſſus decedat in loco conflictus, vide meipſum *in 4.part.tract.4.reſol.192.*

Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

RESOL. LXVIII.

In Iubilæo anni Sancti 1650. Romæ in conflictu duelli quis accepit vulnus lethale, ex quo poſt aliquos dies mortuus eſt, quæſierunt tunc à me an priuandus eſſet Eccleſiaſtica ſepultura? Ex part.11.tract.6. & Miſc.6. Reſol.26.

Sup. hoc in Reſ. præteri-ta, & in aliis eius primæ annot.

§.1. Affirmatiuam ſententiam docet Thomas Hurtadus *Var.tom.2. tract. vlt. reſ.5. §.6. n.196.* vbi ſic ait: Addo cum grauiſſimis Doctoribus, quod ſi quis certantium obierit ex vulnere in duello accepto, taliter quod euidenter conſtet ex illo obiiſſe, etiamſi Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ acceperit, non debet humari Eccleſiaſtica ſepultura; nam moritur ex vulnere in Duello accepto, & mori in Duello dicitur. Bonacina, & Peregrinus addunt, (& eſt contra Ioannem Sancium, *num.9.*) hanc doctrinam veram tenere, etiamſi mors ſit poſtridie Duellum; nam verè dicitur in Duello mori, qui tale vulnus in Duello accepit, ex quo, niſi interueniente miraculo, ſuperſtes eſſe non poteſt. Idem tenet Hurtado §.177. vbi ait: Quod ſi vulnus lethale ſit, vt hominem reddat ineptum actionibus humanis, vt omnino deſperetur eius ſalus, hic cenſetur in ipſo conflictu deceſſiſſe, etiamſi poſt duos aut tres dies, quia tota cauſa mortis fuit. Neque hoc eſt extendere verba Concilij, ſed in ſua propria ſignificatione accipere; ſi enim quis in loco conflictus moritur, & ſi ibi recipiat Sacramenta, non debet ſepeliri in loco Sacro, vt tenet Sancius ipſe: ergo neque etiamſi extra locum conflictus moriatur; ſi moriatur ex vulnere lethali in Duello accepto, mortem, niſi miraculo, neceſſario inducente? nam quod ſit in loco conflictus, vel extra, nimis accidentale eſt, & quod per ſe attenditur eſt, quod moriatur in Duello, quod tunc fit verè, & propriè quando moritur ex vulnere lethali, vt diximus. Sicut ſanguine dicitur pollui Eccleſia etiamſi in Eccleſia accepto vulnere, ſanguis extra Eccleſiam fundatur. Neque obſtat quod Concilium Lateranenſe *c.1.* de Torneamentis, dicat, ſi ibi moriatur; nam hæc verba accipi debent ſecundum vſum communem, ſecundùm quem dicitur in Duello mori, qui ex illo ita lethaliter vulneratus exiuit, quod viuere, citra miraculum, nequeat. Benè verum eſt, quod ſi vulnus ita lethale non ſit, quod aliquis vitæ locus relinquatur, iuxta Chirurgorum informationem, quamuis ex illo decedat, poterit loco Sacro ſepeliri. Hucvſque Hurtadus; qui poterat alios Doctores pro ſua ſententia adducere, & hi ſunt, Bordonus *tom.2.reſol.51. n.111.* Lauorius *in Var. elucubr. tit. 2.cap.12.n.16.* Samuellius *de Sepulturis, tract.2.concl.8.n.12.* Theſaurus *in Praxi, part.2.cap.3.* & Bicchius *in Promptuario Confeſſar.par.2.cap.18.§.9.*

Docuit in Reſolotionibus not.præteritæ.

2. Sed ego de propoſito caſu interrogatus tunc negatiuè reſpondi ſecundum ſententiam, quam olim docui, & poſtea me citato docet Lezana *in ſumma tom.3.verb. Duellum, num.14.* & me citato Baſſæus, *verb. ſepultura, num.5.* & me citato Carafa *de Duello, tract.2.ſect.3.quaſt.19.n.9.* & me citato Vidal *in Arca Theol. mor.tit.de Duello, inſpect.6.n.46.* & me citato Baucius *in Miſcellan.tract.tom.1.q.4, 8.petes 8.* & me citato Barboſa *in Collect. Concil. Trid.ſeſſ.21. cap.19. n.2.de Reformat.* Idem à fortiori docet Poſſentius *in Recollect.qq.Mor.verb.Duellum n.6.* Mancinus *in Pract. de infirmis in ordine ad Sepulturam n.34.* Trullench. *de iure Parochi c.9. dub.7. n.7.* Machadus *tom.2. l.2.p.3. tract.17.docum.5.num.10.* & Remigius *in Pract. confeſſ. tract.2.cap.5.§.1.num.11.* vbi ſic ait: Fuera de la diſcomunion que incurren los deſafiados, quedan tambien priuados de la Eccleſiaſtica ſepultura, conſtando notoriamente que alguno murio en el conflicto, dixe conſtando notoriamente, porque ſino conſtaſſe aſſi, no le deuen negar publicamente la ſepultura: Pœna enim publica, haud infligenda eſt, niſi ob peccatum publicum; y ſi à caſo quedaſſe alguno mortalmente herido en el lugar del deſafio, y del le ſacaſſen, y murieſſe con ſeñales de contricion, no deue ſer priuado de la Eccleſiaſtica ſepultura; porque el Concilio ſolamente priua della à los que en el miſmo conflicto murieren. Ita ille; cui adde iterum me citato Lezanam *conſul.49.n.33.* loquentem de caſu ſpeciali huius Reſolutionis, de quo ego vt dixi interrogatus fui. Non ſunt igitur Duellantes in tali caſu priuandi Eccleſiaſtica ſepultura.

3. Sed de hac quæſtione liberos eſſe in Gallia, & Germania tradit Stephanus Baunyus *in Theol. moral. tom.2.diſp.3.tract.2. quæſt.19. §. dico tertio*, vbi ſic ait: Qui reos violatæ legis Eccleſiaſticæ de monomachia, terræ in Francia mandant cum apparatu Eccleſiæ conſueto, aut fato-functos, Deo publicè in Sacroſancto Miſſæ Sacrificio commendant, nulla citra ſcandalum, aut prohibitionem Epiſcoporum, culpa ſe impiant. Probatur, ſi quam admitterent, ei haud dubiè initium eſſet à violatione legis Eccleſiaſticæ de pugilibus, vt viuis, ſic mortuis auerſandis ob cenſuram, in cuius ſe laqueos pugnando induere, vel certè quia per quam eſt turpe, pro eo, quem mors deprehendit in mortali ſcelere, preces fundere. At vt eſt hoc poſtremum ambiguum (nam momenta temporum, quis nouit? Quis animæ ad Deum redeuntis ſubditos motus? Quis de admiſſis pœnitentiæ, ſalutares aculeos? Quis inſtinctus?) ita certum eſt alterum, leges de monomachia Pontificias in Gallia eſſe incognitas. Sint hæc indicio. Primò, quod in Vrbem, abſolutionis impetrandæ cauſa, pugiles non mittantur. Exindè quod eorum attactu cum ſunt mortui, quaſi in peſtifera contage, nec homines, nec religioſæ, Deoque ſacratæ ædes, cum in ea ſunt illati, cenſeantur pollui. Tertiò, quod palam, ac in omnium oculis, mortui tam ſuis id eſt gentilibus, quam alienis tumulis ſoleant inferri, Epiſcoporum miro ſilentio, niſi cùm id ipſi lege prohibuere ſynodi; ergo cùm lex quæ promulgata, aut recepta non eſt, obligandi facultate careat, vt ſunt omnes de monomachis in Gallia, non erit earum tranſgreſſio, prout ſunt leges quædam Eccleſiæ, lethaliter, culpabilis; nec proinde rei ſceleris ſunt futuri, qui, quod eſt Romæ, aut in Italia prohibitum, eiuſmodi homines honore ſepulturæ dignabuntur, aut precum, Portellius *part.3. caſ.10. concluſ. vlt. num.3.* dicat aliquis qui verò conſtat, & vnde, citatas Bullas, hîc omni vi, roboréque deſtitutas, ob earum non receptionem in Gallia. Primò, quia incertum eſt, an vnquam populo ſpectandæ præſtiterint, aut ei ab Epiſcopis, aut aliis eorumdem imperio ſignificatæ fuerint. Secundò, quia earum nullus eſt aut fuit hactenus vſus toto Regno: quæro enim quando, & vbi dictum aut auditum ſit vnquam hîc (hoc eſt Pariſiis) aut vicinis circa oppidis, exhumata defunctorum in Duello corpora? quando reconciliatæ Eccleſiæ? quando cæmeteria? quæ eorum fuiſſent polluta attactu, vt fieri debuiſſet haud dubiè, ſi de monomachis ſcriptæ leges à Pontificibus, vigerent in Gallia? quare quod de Germania ſcripſit Layman *l.3.tract.3.part.5.c.5.n.4.* dici poteſt pariter de aliis Prouinciis, ac Septentrionales (verba ſunt eius) ſeu ob ignorantiam, ſeu quia Conſtitutiones illæ ſecundùm hunc ſenſum promulgatæ, & in vſum deductæ non ſunt, à cenſura excuſari. Hucvſque Baunyus: Sed quidem nimis laxe: Vnde non grauabor aduerſus Gallum, alterum Gallum

opponere, & is eſt doctus & pius Andreas Duvallius Profeſſor Regius inclyti muſæi Sorbonici, *Vbi, ſuprà, in 2.2. D.Thomæ, tract. de Charitate q.17. in ſine*, vbi ſic aſſerit: Quæret aliquis, an hæ pœnæ tantùm incurrantur in publicis Duellis, quæ fiunt cum authoritate Principis, cum Patrinis, ſociis, & omnibus qui intereſſe volent ſpectatoribus, nec non cum loci & temporis determinatione, cæteriſque cæremoniis in his talibus Duellis obſeruari ſolitis: an etiam in priuatis, quæ cum ſola prouocatione, abſque vllis cæremoniis, patrinis, & ſpectatoribus fiunt. Reſpondeo, in priuatis Duellis has pœnas ſimiliter incurri, vt patet ex Bulla Gregorij XIII. quæ incipit, *ad tollendam deteſtabilem*, promulgata 13. Decembris anno 1582. & ex altera edita à Clemente VIII. quæ quamuis non ſint in Gallia promulgatæ, ſunt tamen vſu receptæ (quod ad inducendam legis obligationem, promulgatione ſola præſtat) eo quod Duella ipſa ſub pœnis capitalibus prohibentur, nec non ſub proſcriptione omnium bonorum, atque etiam perpetuæ infamiæ, itemque ſepulturæ priuatione; quod non fieret, ſi tota Gallia non annueret, aut ſentiret, ipſos Duellantes priuatos, eſſe de facto excommunicatos. Ita Duvallius. Vnde ego rectè, his diebus interrogatus, damnaui eos qui in Gallia Ducem de Nemours in Eccleſia ſepelierunt, qui tamen mortuus erat in Duello inito cum Duce de Bauffort.

4. Ad id verò quod de Germania tradit ex Layman Pater Baunyus *vbi ſuprà*, reſpondeo, quod amiciſſimus & ſapientiſſimus Pater Arriaga *in Cur. Theol. tom. 5. diſp. 49. ſect. 3. n. 20.* nominatim Layman impugnat, & firmat Bullas Pontificias Gregorij XIII. & Clementis VIII. eſſe in vigore in Germània cum eorum pœnis. Et quidem Clemens VIII. directè loquitur contra Regiones Septentrionales; ſic enim ait, Verum, quia cum magna animi noſtri moleſtia intelleximus adhuc in quibuſdam, præſertim Tranſalpinis ac remotis regionibus, & potiſſimum vbi bella vigent, &c. nos nefaria Diaboli arma, &c. & paulò poſt: Inſuper auctoritate & tenore præmiſsis decernimus & declaramus, eaſdem conſtitutiones ac decretum locum habere vbique gentium, & terrarum inter quaſcumque perſonas etiam armatas, & in caſtris ſeu propugnaculis militantes, etiam vbi noſtrorum, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, aut fidei Catholicæ hoſtium furor impunè graſſatur, vel in dominiis per eos occupatis, & detentis. Hæc Pontifex. Vnde ex his refellendus venit Marcus Vidal *in Arca Theol. mor. in. de Duello, inſpect. 6. n. 49.* Sed ipſe loquitur ſtante atteſtatione Layman.

RESOL. LXIX.

An excommunicatus toleratus moriens ſit priuandus Eccleſiaſtica ſepultura, ſi publicè innotuerit fuiſſe excommunicatum? Ex p. 5. tract. 3. Reſ. 140.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & inf. in Reſ. 209. §. 1. in fine, quamuis ibi non diſtinguitur inter excommunicatum toleratũ, vel non toleratũ. lege ibi verſ. mas ſi no va abſuelto.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Auila *par. 2. cap. 6. diſp. 9. dub. 6. & diſp. 4. dub. 8. concl. 2.* & nouiſsimè hanc ſententiam docet in ſua erudita tractatione de Monitoriis Theophilus Raynaudus *par. 2. c. 3. n. 7.* vbi ſic ait. Eſt admodum probabile quoſcumque excommunicatos, etiam ſi dum viuerent toleratos, nunc quoque poſt Martini V. decretum prohiberi ſepultura in loco ſacro, dummodo tamen publicè innotuerit eos fuiſſe excommunicatos; nam iure antiquo hæc pœna cadebat in excommunicatos toleratos; nec poteſt negari quin ſit bonum quoddam, nec exiguum mortuorum, vt in loco ſacro condantur. Sed Eccleſia non intendit vllum fauorem excommunicato ipſi præſtare, quando indulſit ne vitaretur, ergo, &c. Sed ego puto non eſſe recedendum à negatiua ſententia, quam tuetur Suarez *in 3. part. tom. 5. diſp. 13. ſect. 4. num. 4. & tom. 5. diſp. 81. ſect. 4.* Henriquez *lib. 13. cap. 7. num. 2.* Toletus *lib. 1. cap. 13. n. 10.* Gutierrez *in qq. Can. lib. 1. cap. 1. num. 30.* Riccius *de iure perſon. lib. 4. cap. 60. num. 4.* licèt nouiſsimè ſententiam Raynaudi doceat etiam Blondus *de cenſuris diſp. 4. art. 14. aſſer. 3.*

RESOL. LXX.

An ſub prohibitione cap. Sacris, & Clem. 1. de ſepult. *ne excommunicati ſepeliantur in loco ſacro, excludantur excommunicati tolerati?*

Et aduertitur, quod non polluitur Eccleſia ſepeliendo excommunicatum, niſi ſit ille vitandus. Ex par. 5. tract. 9. Reſol. 97.

§. 1. PRima ſententia abſolutè docet omnes publicè excommunicatos ea comprehendi. Ita Caiet. *ver. excommunicatio, cap. 46.* & quidam alij. Secunda abſolutè negat toleratos ea comprehendi. Ita Suar. *diſp. 12. ſect. 4. num. 5.* Nauarr. *cap. 27. num. 137.* Henriq. *lib. 13. cap. 7. num. 2. & cap. 11. num. 13.* Ratio eſt, quia prohibitio ſepulturæ immediatè dirigitur non ad mortuum, qui eius eſt incapax, ſed ad viuos, qui iam non prohibentur communicare cum toleratis. Tertia ſententia eſt media, docétque prohiberi tales ſepelire loco ſacro, quia hoc directè cederet in eorum fauorem, tamen contra facientes non incurrere cenſuram, quia iam licèt nobis cum iis communicare, niſi fortè ſepeliantur hæretici, quos abſolutè ſine reſpectu ad excommunicationem *cap. quicumque, citato*, prohibemur ſepelire loco ſacro. Ita Auila *2. p. cap. 6. diſput. 9. dub. 6. §. ad primum, verſ. per hac patet*, iuncta *diſp. 10. dub. 1. concl. 3. ſub fin. & dub. 6. concluſ. 3.*

Sup. hoc in Reſ. prætermiſſa, & ſi placet lege alium verſ. eius annot.

Sup. his pro excommunicato & Hæretico, in Reſ. ſeq. §. vlt. in principio, & latè in Reſ. 1. poſt ſeq. & in tom. 8. tr. 8. Reſ. 5. curſim a lin. 2.

2. Verùm ego puto adhærendum eſſe prorſus ſecundæ ſententiæ, & ita præter DD. citatos docet Mercerus *de Sacr. in 3. p. q. 21. dub. 7.* Turrianus *lib. 2. diſp. 11. dub. 3.* Filliucius *tom. 1. tract. 12. c. 4. n. 106.* Cornejo *in 3. p. tract. 5. de excomm. diſp. 10. §. 8.* Gordonus *lib. 7. tom. 2. q. 8. c. 3. n. 38.* qui benè aduertit, quòd non polluitur Eccleſia ſepeliendo excommunicatum, niſi ſit ille vitandus.

Sup. hoc in Reſ. 1. not. præteritæ, & in eodem §. ad mediũ. & in Reſ. 2. §. Si autem.

RESOL. LXXI.

Qui ſunt illi, qui ſepelientes excommunicatum in loco ſacro incurrant in excommunicationem?

Et an qui excommunicatos, etiam hæreticos notorios, ſed non denunciatos in loco ſacro ſepeliunt, incurrant excommunicationem.

Et an locus ſacer ſepulturâ excommunicati, aut hæretici nondum denunciati violetur. Ex par. 5. tract. 9. Reſol. 98.

Sup. hoc inf. in Reſ. 214. §. 1.

§. 1. IN *Clement. 1. de ſepult.* ſic habetur. *Qui propria temeritatis audacia in cæmeteriis excommunicatos publicè, aut nominatim ſcienter ſepelire præſumunt*, &c. *nullatenus abſoluantur*, &c. Vnde videtur comprehendere nedum actu deferentes cadauer ad ſepulturam, ſed etiam eos, qui propria authoritate faciunt ſepelire in loco ſacro, iuxta *cap. mulieres, §. illi verò, de ſententia excommunicationis*, per illa verba. *Cùm is committat verè cuius authoritate, vel mandato delictum committi probatur*, & Faber *de cenſur. in 4. ſent. diſt. 25. quæſt. 1. diſp. 4. cap... n. 188.* putat tutiorem eſſe illam ſententiam, quæ extendit hanc cenſuram ad comitantes, cantantes, deferentes crucem, foſſores ſepulturæ, portatores cadaueris, & ſimiles. Verùm multi

volunt

volunt eos ſolos hanc pœnam incurrere, qui propriis manibus cadauer foſſæ imponunt, quia hi ſoli propriè dicuntur ſepelire, & verba pœnam importantia in rigoroſo ſenſu ſunt accipienda. Ita Caiet. *ver. excommunicatio, cap.*46. Nauar. *cap.*27. *num.*137. & alij, ob quorum auctoritatem hæc ſententia videtur non eſſe improbabilis, & verba legis in rigore poſſent huiuſmodi accipi. Quid ego, ſententiam accipe. Dico igitur per eos, qui ſepeliunt, etſi in rigore, qui propriis manibus tradunt ſepulturæ intelligi videantur; attamen ex conſueto vſu comprehenduntur etiam mandantes, non autem comitantes, & alij qui deferunt crucem, & lumina, vel etiam cantant, propriè enim hi non dicuntur ſepelire. Nec etiam cooperantes remotè, aut negatiuè, quia ſcilicet non impediunt, cùm poſſent, niſi fauor tantus eſſet, vt iure dicerentur auctores. Et ita docet Suar. *diſp.*12. *ſect.*4. *num.*10. Coninck *de Sacrament. diſp.*14. *dub.*8. *num.*68. Filliucius *tom.*1. *tract.*12. *cap.*5. *num.*111. Mercerus *de Sacram. in* 3. *p. q.*21. *dub.*7. & Megalius *in* 3. *p. lib.*2. *cap.*6. *q.*1. *num.*15. vbi aſſerit ligari hac excommunicatione eos, qui ſepelire faciunt, cuiuſmodi ſunt hæredes, aut conſanguinei, ad quos hoc pertinet, & Rectores atque Clerici Eccleſiæ, vbi cadauer ſepelitur, nam & ipſi ſepelire dicuntur, quamuis propriis manibus hoc non faciant, vt probatur ex *cap. ad hæc, de priuileg.* vbi hoſpitalarij, de quibus ibi, ſepeliſſe dicuntur, & tamen non eſt veriſimile, hoc illos feciſſe propriis manibus. Nam quamuis mandantes regulariter non comprehendantur in cenſura lata contra facientes, tamen comprehenduntur quando alioquin eſſet fruſtratoria, vel quaſi, vt probatur ex *cap. ſi ciuitas, de ſent. excomm.* Verùm ſententiam Caietani & Nauarri non puto improbabilem, quam ex Henriquez & Auila docet etiam Bonacina *de cenſ. diſp.*2. *q.*2. *punct.*3. §.3. *num.*8.

Sup. hoc inf. in Reſ.75. §. 2. inter med. & fin. verſ. Sed cum.

2. Non deſinam tamen hìc adnotare aliquos docere quòd qui excommunicatos, etiam hæreticos notorios, ſed nondum denunciatos, in loco ſacro ſepeliunt, non incurrunt excommunicationem *Clem.*1. *de ſepulturis*, latam aduersùs eos, qui excommunicatum ſcienter ſepeliunt, neque incurrunt excommunicationem, *c. quicumque de hæretic. in* 6. latam contra eos, qui hæreticos, eorúmque fautores, &c. ſcienter in loco ſacro ſepeliunt; denique neque locus ſacer ſepultura excommunicati, aut hæretici nondum denunciati violatur. Hæc eſt communior, quam leges apud Nauarr. *cap.*27. *man. num.*137. Henriq. *lib.*13. *cap.*11. §.3. Ægid. *tom.*3. *diſp.*14. *in fine, dub.* 10. Auilam *part.* 2. *cap.*6. *diſput.*10. *dub.*6. Nam eo ipſo quòd tales vitandi non ſunt, ſed tolerati, nulla ex ipſorum communicatione à fidelibus, aut ſacris locis cenſura incurri poteſt, & ita etiam docet Layman *lib.*2. *tract.*5. *part.*2. *cap.*4. *num.*8.

Sup. his in Reſ. prætermiſſa. §. 1. poſt medium, & in Reſ. ſeq. & in alia earũ notationum.

Sup. hoc in fine Reſ. 1. not. prætermiſſæ. & in Reſ. 2. §. Si autē.

RESOL. LXXII.

An Hæreticus non denunciatus poſſit abſque incurſione excommunicationis in Eccleſia ſepeliri?

Et an hoc extendatur ad Hæreticorum fautores, & defenſores.

Et an peccent, qui cum Hæreticis quibuſcumque non denunciatis ſimul orant, vel concionem ſacram, aut Miſſam audiunt.

Et an Eccleſia, in qua ſepelitur Hæreticus, (modo quo ſuprà,) aut excommunicatus non denunciatus, remaneat polluta.

Et notatur, quòd ſi aliquis reperiretur mortuus in puteo, vel laqueo ſuſpenſus non eſt ſtatim priuandus Eccleſiaſtica ſepultura.

Et aliqua alia docentur, quæ contingere poſſunt in prædictis caſibus. Ex par.9. tract.8. & Miſc.3. Reſol.1.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Henriquez *lib.*13. *cap.*11. *num.*3. vbi ſic ait: [Prohibentur Chriſtiani propriis tantum manibus deponere in ſepulchro loci ſacri cadauer eius, qui fuerat publicè denunciatus, & incurrunt excommunicationem maiorem, ſi id ſcienter præſumant. Si tamen denunciatus non fuerat, non peccat ſepeliens: quia ſepultura pertinet ad diuinum Officium, in quo tunc tantùm peccat, cùm inducit excommunicatum non paratum: in propoſito autem conſtat, non peccare cadauer defuncti. Sub eadem excommunicatione prohibetur ſepelire Hæreticos, vel illorum fautores. Qui caſus ſub priori comprehenditur, in quo oportet fuiſſe denunciatos de hæreſi.] Ita ille.

Sup. hoc ſup. in Reſ.70. §. 1. poſt med. & in Reſ.71. §. vlt. in principio, & in tom. 8. tr. 8. Reſ. 5. in princ. ſed lege eam per totam.

2. Confirmatur hæc opinio ex his, quæ notat Hæreticus Nicolaus Millerus *in addit. ad Commen. Martini Rumelini ſuper Auream Bullam Caroli IV. part.*3. *diſſert.*2. *num.*6. vbi ita aſſerit: [Obſeruandum, cùm ad antiquiſſimam Patauiæ Academiam innumeri ſtudioſi Auguſtanæ Confeſſioni, ac Reformatæ Religioni addicti accedere ſoleant, ibique ſæpè vnus, vel alter, vt fert fortuna mortalium, è viuis decedat; Sereniſſima Reſpublica Veneta nationibus hiſce exoticis, etiamſi diuerſæ Religionis ſint, ſingulari priuilegio ius ſepulturæ in Eccleſiis conceſſit. Quod ius, cùm meo tempore, Anglo cuidam Reformatæ Religionis piè defuncto ab Eccleſiæ Parocho denegaretur, eò quòd priuilegium hoc Pontificum decretis repugnaret; contrariæ enim Religioni addictos in Cœmeteriis Catholicorum ſepelire Canonibus aduerſatur: attamen Parochus Anglo ſepulturam concedere à prætore Ciuitatis Patauinæ per viam iuris adactus fuit.] Ita ille.

3. Sed ego puto cum Filliucio *tom.*2. *tract.*22. *cap.*7. *num.*229. & Trullench *in Decalog. tom.*1. *lib.*1. *cap.*3. *dub.*14. *num.*1. vt Hæretici ſint priuari Eccleſiaſtica ſepultura, non eſſe neceſſe, vt ſint nominatim denunciati; ſed ſatis eſſe, manifeſtè conſtare ipſorum hæreſim: nam hoc ſpecialiter cautum eſt in Hæreticis propter criminis enormitatem: debet enim Hæreticus ita notoriè decedere; vt nulla tergiuerſatione eius malitia celari poſſit: aliàs priuari non debet ſepultura. Et hanc opinionem tenet etiam Caſtrus Palaus *tom.*1. *tract.*4. *diſp.*4. *punct.*4. *num.*1. ſic aſſerens: [Non eſt dubium, Hæreticum, vtpote excommunicatum, priuatum eſſe omni officio, & munere, quo excommunicatus priuatus eſt. Quapropter neque poteſt Sacramenta recipere, neque miniſtrare, neque actum Ordinis exercere, neque alia munia obire, quæ interdicuntur excommunicato. Quòd ſi moriatur, caret Eccleſiaſtica ſepultura, cap. *Sicut. de Hæret. in fin.* Et cap. *Excommunicamus, elect.*1. §. *Credentes de Hæreticis.* extenditur ad Hæreticorum fautores, & defenſores: debet autem Hæreticus ita notoriè decedere, vt nulla tergiuerſatione eius malitia celari poſſit, aliàs priuari non debet ſepultura. Quòd ſi, non obſtante hac notorietate, ſepelire illum præſumpſeris, excommunicatione innodaris, ex cap. *Quicumque de Hæreticis, in* 6. & *ibi* Gloſſ. & ſuſpectus de hæreſi redderis.] Hæc Palaus. Et ideò optimè obſeruat Baldellus *in Theol. mor. tom.*2. *lib.*1. *diſp.*42. *num.*1. quòd cùm Hæretici non ſint vitandi, niſi quando à Iudice ſunt denunciati; rectè colligitur generaliter, quòd non peccent, qui cum illis liberè tractant, & conuerſantur, etiamſi certò ſciant eos eſſe Hæreticos excommunicatos; imò etiamſi id ſit notorium, & publica voce circumferatur; & ſiue id accidat in iis locis, in quibus hæreſes impunè graſſantur, v. g. in Anglia, & Germania; ſiue in aliis quibuſcumque. Ex quo principio colli

colligitur ſpecialiter, quòd non peccant, qui cum Hæreticis quibuſcunque non denunciatis ſimul orant, vel Concionem faciant, aut Miſſam audiunt, more, & ritu verè Catholico, vel eorum funus comitantur, eoſque ad ſepulturam deducunt, quando ſepeliuntur more Hæreticorum. Quia hæ communicationes, cùm ſint in rebus licitis, licitæ omninò ſunt, quantum eſt ex rei natura; neque fiunt illicitæ ratione excommunicationis, & cenſuræ, cùm hæc non operetur obligationem vitandi, etiam in diuinis, niſi ſequuta denunciatione. Et quemadmodum licitum eſt comitari excommunicatum viuentem, non denunciatum, cúmque deducere, quocunque voluerit: ita & eſt licitum comitari iam mortuum, ciúſque funeri adeſſe, cúmque deducere ad ſepulturam; cùm vniuerſaliter licitum ſit in iis omnibus communicare defunctis, in quibus eſt licitum communicare viuis, cap. *Sacris de ſepult.* cap. *Ad hæc, de priuil.* Sed hoc aduertit Baldellus procedere, dummodo ſepultura non fiat in loco ſacro: quia, ait ipſe, licèt excommunicatus quicunque non denunciatus non ſit vitandus in ſepultura, aut in funere, quando eſt mortuus; ſicut nec fuit vitandus, ſiue in diuinis, ſiue in humanis, cùm eſſet viuus, vt *paulò antè* diximus ex cap. *Sacris de ſepult.* & cap. *Ad hæc de priuileg.* vitandus tamen omninò eſt, quando funus, & ſepultura fit in Eccleſia, aut loco ſacro; non, quia hæc obligatio inducatur per excommunicationem non denunciatam à Iudice; ſed quia inducitur ex ipſa rei natura, ex qua malitiam contrahunt, & digni ſunt morte, non ſolùm qui mala faciunt, ſed etiã qui conſentiunt facientibus, vt patet ex Apoſtolo *ad Roman.* 1. quod certe eſt verum, etiam præſcindendo ab excommunicatione, & ſiue illa ſit denunciata, ſiue non. Vnde ex his patet reſponſio ad argumentum adductum ab Henriquez.

Sup. hoc ſup. in fine Reſ. 70. & in Reſ. 71. §. vit. ad medium.

4. Si autem inquiras, an Eccleſia, in qua ſepelitur Hæreticus, modo quo *ſuprà*, remaneat polluta? Reſpondeo negatiuè: quia execratio, vel profanatio Eccleſiæ, aut loci ſacri per ſepulturam excommunicati, ea tantùm de cauſa inducitur in ſacris Canonibus; quia non debemus communicare mortuo, cui non communicauimus viuo, cap. *Sacris*, & cap. *Ad hæc, cit.* & ideò nec debemus celebrare Miſſas, & diuina Officia, vbi ille iacet mortuus, & tumulatus: ſicut nec debuimus celebrare, vbi ille extitit viuus. Ex his infertur, quòd non inducitur dicta execratio, vel profanatio Eccleſiæ, aut loci ſacri, niſi per ſepulturam excommunicati vitandi, cum quo ſolo ratione excommunicationis prohibemur modò communicare in diuinis, poſt Extrauag. *Ad euitanda.* Et ita hanc ſententiam tenet Baldellus *loco citato*, firmans ex ſupradictis, quòd per ſepulturam Hæretici excommunicati non vitandi, non execratur, nec profanatur Eccleſia, aut locus ſacer.

S p. hoc in tom. 8. tr. 8. Reſ. 4. & lege §§. eius annot.

5. Notandum eſt hîc obiter cum Trullench *tract. de iure Parochi, cap. 9. dub. 6. num. 10.* quòd ſi aliquis reperiretur mortuus in puteo, vel laqueo ſuſpenſus, non eſt ſtatim priuandus Eccleſiaſtica ſepultura: quia, vbi non conſtat, quòd ſeipſum interfecerit, vel præcipitauerit, non eſt id præſumendum, cùm potuerit per inſidias, aut vim in puteum proiici, vel ſuſpendi, aut ex furore, ſeu mentis alienatione id facere.

RESOL. LXXIII.

An Sacerdotes in domibus ſuis audientes Lectorem legum, vel medicinæ incidant in excommunicationem?

Et quid de Regularibus?

Et quid eſt dicendum ſi ſupradicti ſtudeant legibus ciuilibus in ſcholis publicis, quatenus conducunt, vel poſſunt conducere ad notitiam Canonum.

Et an hoc intelligatur in foro interiori, nam in foro exteriori ſemper præſumuntur excommunicati.

Et an Diaconi, & Subdiaconi non comprehendantur ſub dicta prohibitione, & excommunicatione, niſi ſint perſonatus. Ex part. 3. tractat. 5. & Miſc. 1. Reſol. 27.

§. 1. AFfirmatiuè videtur reſpondendum ex auctoritate Fillіucij *tom. 1. tract. 14. cap. 7. numero* 103. & Suarez *in cenſur. diſp. 23. ſect. 3. n. 19.* & aliorum.

Sup. hoc in tom. 7. tr. 1. lege doctrinã Reſ. 225.

2. Sed tu contrariam ſententiam tene, quam docent nouiſſimè Barboſa *in collect. tom. 1. lib. 3. tit. 50. cap. vlt. num. 3.* Squillante *de obligat. cler. part. 2. dub. 8.* Homobonus *de ſtatibus p. 1. cap. 18. n. 6.* Gambarupta *de caſibus reſeru. cap. 9. n. 6.* Villalobos *in ſumma, tom. 1. tract. 17. diffic. 28. n. 4.* & Sanctarellus *tract. de Apoſt. cap. 2. dub. 3. n. 21.* & alij penes ipſos. Dico igitur, in excommunicationem latam *in cap. ſuper ſpecula, ne Clerici, vel Monachi,* &c. non incurrere Sacerdotes ſæculares, & Regulares habentes priuatim in domibus ſuis lectorem legum, vel medicinæ, qui eos doceat priuatim has facultates.

3. Imò nec incurrunt hanc excommunicationem prædicti, ſi ſtudeant legibus ciuilibus in ſcholis publicis, quatenus conducunt, vel poſſunt conducere ad notitiam Canonum. Ita Sanctarellus *loco citato*, & Barboſa *n. 7.* Squillante *de oblig. cler. part. 2. dub. 18. n. 57.* & alij penes ipſos.

4. Sed nota hoc verum eſſe in foro interiori; nam in foro exteriori præſumerentur excommunicati. Notandum eſt etiam, quòd Diaconi, & ſubdiaconi non comprehenduntur ſub dicta prohibitione, & excommunicatione, licèt beneficium habeant, niſi ſit perſonatus. Ita DD. citati.

RESOL. LXXIV.

An ſi mandans, vel conſulens reuocet mandatum, vel conſilium incurrat adhuc excommunicationem, ſi delictum, hoc non obſtante committatur?

Et quid, ſi reuocatio non innoteſcat mandatario.

Et quid eſt ſentiendum de irregularitate.

Et an teneatur reſtituere damna ex tali homicidio emerſa.

Et ſi mandans homicidium mortuus fuerit, antequam mandatarius occideret, non contrahat excommunicationem, quæ ſolùm ligat viuentes, non autem defunctos. Ex par. 5. tract. 9. Reſ. 58.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet quoad conſulentem Bonacina *de cenſ. in com. diſp. 1. quæſt. 1. punct. 6. num. 7.* Molina *de Iuſt. tom. 4. diſp. 52. num. 2.* Nauarr. *cap. 27. num. 153.* & Coninck *de Sacram. diſput. 14. dub. 15. qu. 6. à num. 176.* & ratio eſt, quia in tali caſu mandans, aut conſulens verè eſt contumax, ſeu inobediens Eccleſiæ, quæ quidem prohibuit mandatum, aut conſilium, & hoc ſub cenſura, ergo.

Sup. hoc inf. in tr. 2. Reſ. 27. & 28. & ne prætermittas legere doctrinam aliarum Reſ. earum annotationum.

2. Verùm ego negatiuæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam tenet Tabiena *verſ. excomm. 5. caſ. 1. n. 35.* Aula *part. 2. cap. 5. diſp. 3. dub. 7.* Sayrus *lib. 3. cap. 16. num. 33.* & nouiſſimè Hurtado *de cenſ. in comm. diffic. 15. num. 67.* quia per reuocationem, ſeu per reſipiſcentiam ex ſe efficacem ceſſat, imò deſtruitur inobedientia habitualiter perſeuerans. Eccleſia autem ſuppoſita institutione cenſurarum, vel non poteſt validè, vel non intendit ligare cenſura eum, qui ante incurſionem iam non eſt inobediens adhuc habitualiter, ſed pœnitens efficaciter, ſicut etiam debet abſoluere à cenſura incurſa eum, quem efficaci-

tur

ter quantum eſt ex ſe, pœnitet inobedientiæ factæ, & hæc omnia docet Hurtado *vbi ſuprà*, & nouiſſimè Cæleſtin. *in compend. Theolog. mor. tract. 3. c. 9. diffic. 6.* vbi ſic ait. Vtrùm qui conſuluit homicidium Clerici, & poſtea retractauit ſeriò conſilium, & retractatio peruenit ad eum, cui factum eſt conſilium, ſequuto homicidio ſuccurrerit in excommunicationem & irregularitatem, & an teneatur reſtituere damna, ex tali homicidio emerſa? Reſpondetur quod non, ſi adhibuit omnem diligentiam, vt prius conſilium euerteret, vel oſtenderet, omnibus conſideratis, eſſe iniquum, & non amplectendum, quia in eo caſu non videtur executor ipſius conſilio moueri, ſed potius ſua malitia. Vnde ſequitur quòd huiuſmodi conſulens nec incurrit excommunicationem, neque irregularitatem, neque obligationem, ad reſtituenda damna, quod idem dicendum de mandante, qui ante factũ homicidium reuocauit mandatum, & reuocatio peruenit ad notitiam mandatarij, quòd reuocatio non innoteſcat mandatario, incidit in excommunicationem ſequuto homicidio, & conſequenter contraxit irregularitatem & obligationem reſtituendi omnia damna, ſi verò mortuus fuerit priuſquam mandatarius occideret, non contrahit excommunicationem, quæ ſolùm ligat viuentes, non autem defunctos. Ita Cœleſtinus, & quia hic caſus frequenter poteſt accidere, diligenter notandus eſt ab omnibus Confeſſariis.

Sup. hoc in Reſolutionibus nor. præteritæ & prodãnis emerſis in tom. 8. tr. 5. Reſ. 85.

Sup. hoc inf. in tr. 2. Reſ. 29 §. Confirmatur inſuper, in fine. & §. vlt. etiam in fine.

RESOL. LXXV.

An cenſura lata contra facientes comprehendat mandantes, aut conſulentes?

Et aliqua alia circa hoc notantur; & tandem aduertitur quod non ligatur excommunicatione, qui paratum occidere Clericum, conſuluit tantum percutere. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 57.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Panorm. *in c. ſignificauit, de Iudæis, n. 2.* Sylueſt. *ver. excommunicatio 10. q. 4.* Roſella *eod. ver. 1. caſ. 43. num. vlt.* & ratio eſt, quia facientes & conſentientes, pari pœna debent puniri. Secundò, nam *in c. mulieres, de ſent. exc.* dicitur quod illi qui non per ſe ipſos, ſed eorum authoritate vel mandato alij violenter imponunt manus Clerico, incurrunt excommunicationem Canonis, & redditur ibi ratio, cùm is verè committat, cuius authoritate, vel mandato delictum committitur. Tertio, nam quod per alios facimus, per nos facimus.

Sup. hoc inf. in tr. 9. Reſ. 76. §. 1. ante med. à verſ. Non incurrit. & in Reſ. 77. §. 1. ad med. verſ. Tũ denique. & cum eodẽ Sanch. & Henriq. in §. 2. huius Reſ. citatis, in tom. 9. tr. 7. Reſ. 1 7. §. 2. Sed lege eã per totam, & Reſ. eius ſecundę annot.

2. Sed tu contrariam ſententiam tene cum Auila *part. 2. cap. 5. diſp. 3. dub. 2. concl. 1.* Portel *in dub. Regular. ver. excommunicare, numero 7.* Finellio *de caſ. reſeru. caſ. 4. num. 20.* Alterio *tom. 1. lib. 3. diſp. 2. cap. 2.* Vgolino *tab. 1. c. 9. §. vlt.* Conat. *in cap. Alma mater, part. 1. §. 10. n. 15.* Suar. *diſp. 13. ſect. 3. num. 5.* Ioannes Henriquez *in comp. caſ. moral. cap. 20. numer. 10.* Sanchez *de matrim. lib. 3. diſp. 49. num. 2.* & aliis & ratio eſt, quia cùm lex pœnalis ſit odioſa, eius verba ſtrictè accipienda ſunt, ſecundùm propriam & rigoroſam acceptionem: atqui qui mandat aliquid fieri propriè & in rigore non poteſt dici illud facere, quia mandare & facere ſunt actiones diſtinctæ. Ergo non incurrit cenſuram latam in facientem, niſi exprimatur. Tertiò, quia quando Pontifices volunt ſuis cenſuris comprehendere etiam mandantes, expreſſis & diſtinctis verbis illud declarant, vt patet ex *cap. vlt. de pœnis in 6. & Clem. 1. eodem. tit.* & pluribus aliis iuribus quod non facerent, ſi mandantes ſemper comprehenderẽtur ſub facientibus. Dicendum eſt igitur abſolutè cenſuram latam in facientem aliquid, non ligare mandantem niſi hoc exprimatur, ſaltem implicitè, vt ſi communicetur committens homicidium, aut quacumque ratione eiuſdem cauſa exiſtens, certum enim eſt tunc non ſolùm mandantem, ſed etiam conſulentem comprehendi. Sed cùm hæc doctrina ſit vera, tamen Coninch *de Sacrament. diſp. 14. dub. 5. numero* 188. excipit ab illa caſum, nempe quando lex eſſet ferè fruſtratoria, ſi non comprehenderet mandantes, vt eſſet lex prohibens ſepelire excommunicatum defunctum, ſi ſola perſona, quæ ſuis manibus ſepelit, incurrat excommunicationem, & non id mandantes. Is tamen abſque ſufficienti fundamento excipit, vt in eo caſu non habeat locum noſtra doctrina ſupradicta, ob quam *in cap. ſi ciuitas 17. de ſent. excommunication. in 6.* neceſſarium fuit, vt interdictum quo ciuitas interdicitur, etiam comprehenderet ſuburbia, quòd Pontifex illud extenderet ad ſuburbia; quamuis eſſet ferè fruſtratorium, ſi illa comprehenderet, docet ita Hurtado *de cenſuris in excommun. difficul. 14. num. 64.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 71. §. 1. in fine.

3. Notanda ſunt tamen hîc aliqua. Dico igitur primò, quod quando ſit dubium, vtrùm in excommunicatione comprehendantur mandantes, ſeu conſulentes iudicandum eſt quod non comprehenduntur.

4. Dico ſecundò, quando excommunicatio extenditur ad conſulentes, quando conſilium eſt ita ſimplex vt non influat in effectum, quia alter erat alioqui facturus, & conſilium non auxit voluntatem, nec conatum illius, non incurrit conſulens. Et ſi petis quomodo cognoſcatur vtrùm conſilium influxerit, vel ne? Reſpondeo ab ipſo, qui recepit conſilium, accipiendum eſt, & ex aliis coniecturis, ſcilicet ſi ille qui recepit conſilium aſſerat ſe motum eſſe aliquo modo ex tali conſilio, & voluntatem eius auctam fuiſſe, hoc ſufficiet, ſi autem hoc non poſſit ſciri ab ipſo, attendendæ ſunt coniecturæ, nam ſi ego dedi conſilium alicui ad aliquod delictum, & ille ardenti voluntate illud commiſit, ſtatim ſignum eſt quòd meum conſilium influxit: at verò quando non exequitur ſtatim, ſed poſt multos dies, non poteſt ex hoc ſumi certa coniectura, vtrùm meum conſilium influxerit, nam licèt pro tunc, quando ego dedi conſilium, forſan excitauerim; & intenderim eius voluntatem, poſtea tamen tranſactis multis diebus potuit ille feruor elangueſcere, & voluntas redire ad priſtinum ſtatum, in quo erat ante conſilium, & tunc quamuis delictum committatur, ego non ero cauſa, ac per conſequens non incurro excommunicationem: ſi autem facta diligentia, & conſideratis omnibus circumſtantiis, fuerit dubium, vtrùm meum conſilium influxerit in effectum licèt quantum attinet ad reſtitutionem, non maneam ego obligatus, quia in dubiis melior eſt conditio poſsidentis, tamen quantum ad excommunicationem debeo me reputare excommunicatum.

Sup. hoc inf. in tr. 5. Reſ. 105. curſim in fin. & inferius in tr. 6. Reſ. 21. §. Tertio. in fin. & in tr. 8. tr. 5. Reſ. 88. §. Sed an. & in aliis eius annot.

5. Dico tertiò quòd excommunicatio quæ extenditur ad mandantes non comprehendit eum, qui mandauit delictum fieri, ſi mandatus erat aliàs facturus delictum tam prompto animo, & tanto conatu, ac ſi ſibi non eſſet mandatum, & hæc omnia inuenies firmata apud Auilam *vbi ſuprà*.

6. Nota etiam quòd non ligatur excommunicatione qui paratum occidere Clericum conſulit tantùm percutere, quia non dicitur culpabiliter influere in effectum prohibitum ſub cenſura. Nam ad illam incurrendam requiritur peccatum prohibitum ſub cenſura; ſed in noſtro caſu, qui conſulit minus malum parato facere maius, non peccat; ergo, &c.

Sup. hoc inf. in tr. 2. Reſ. 17. §. Sed hic. & melius inferius in tr. 6. ex doctrina Reſolut. 46. ſignanter ad med. & ex doctrina aliarum Reſ. eius not.

RESOL. LXXVI.

An licitum ſit vendere Agnos Dei, & retinere illos ſine incurſione cenſurarum?

Et an peccent laici, ſi abſque contemptu eas tangant
Et an dicta excommunicatio ſit Pontifici reſeruata ? Ex p. 3. tract. 6. & Miſc. 2. Reſ. 12.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Pater Azorius *tom. 1. lib. 9. cap. 9. poſt quæſt. 5. ver. quæres*, etiam ſi vendantur tantum ratione materiæ, ex quadam conſtitutione Greg. XIII. quæ incipit, *omni arte audio*, &c. apud Quarantam *in ſumm. Bullarij, ver. Agnus Dei.* Lauatium *de Iubilæo, c. 23. num.* 88. & alios.

2. Verùm ſi ſint albi, & non minio confecti, poſſe vendi ſine vllo ſcrupulo ratione materiæ, ac laboris, & impenſarum in eis aſportandis, docent Flauius Cherubinus *in compen. Bull. tom. 2. conſt. 2. Gregorij XIII. ſchol. 1.* Naldus *in ſumma, ver. ſacrilegium, num. 9.* Homobonus *de exam. eccleſ. part. 2. tract. 9. cap. 5. quæſt. 9.* Villabos *in ſumm. tom. 1. tract. 37. diffic. 11. num. 4.* Suarez *de Relig. tom. 1. tract. 3. lib. 4. c. 14. num. 6.* Bonac. *tom. 3. diſp. 2. q. 2. punct. 29. num. 2.* Sanch. *in ſumm. tom. 1. lib. 2. c. 43. num. 27.* qui etiam optimè notat præfatos Agnos Dei retineri poſſe, poſtquam in excommunicationem incurſum eſt eos depingendo; prohibetur enim in conſtitutione illa pingere, vel retinere Agnos depiſtos ad vendendum, ſecus autem depicti retinerentur non ad vendendum. Et hanc opinionem Sanch. probabilem putat Bonac. *vbi ſup.* quam nouiſſimè tenet etiam Scort. *in Bull. Pont. theorem. 330.* & Fagund. *vbi infrà*; quicquid in contrarium teneat Raynerius *in catal. cenſ. c. 9. excomm. 64. in fine*, cum aliis. Vnde ego olim conſului, potuiſſe quem in donum recipere, & retinere Agnum Dei depictum, & miniatum.

3. Nota etiam cum Aaorio laicos non grauiter peccaturos, ſi abſque contemptu dictos Agnos tangant. Imo ego puto cum Sanchez, nullam eſſe culpam illos tangere, eo quòd obtinuerit, vt à laicis etiam fœminis tangerentur.

4. Et tandem non retinebo hîc deſcribere verba Vincentij Fillincij *tom. 1. tract. 14. c. 6. num. 93.* vbi ſic aſſerit: Hæc excommunicatio à multis omittitur, & neſcitur vt propterea crediderim extra Vrbem non fuiſſe receptam: paſſim enim non cernuntur Agni Dei depicti quos non eſt veriſimile fuiſſe depictos cum licentia Papæ. Ita Filliuc. Verùm Fagund. *part. 1. lib. 1. c. 4. n. 25.* docet hanc excommunicationem eſſe in viridi obſeruantia; non eſt tamen Pontifici reſeruata, vt ex multis tradit Barboſa *de poteſt. Epiſc. par. 3. allegat. 50. n. 150.*

RESOL. LXXVII.

An furantes Reliquias præter peccatum aliquam excommunicationem incurrant?
Et notatur quod Romæ extat excommunicatio, ne Reliquiæ ex vrbe extrahantur?
Et docetur poſſe ſine vllo peccato ab Infidelibus Reliquias ſubtrahi.
Et an licitum ſit Chriſtianis & abſque peccato Simoniæ emere ab Infidelibus Reliquias? Ex p. 10. tract. 14. & Miſc. 4. Reſ. 20. aliàs 18.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Azotius, *tom. 1. lib. 9. c. 8. quæſt. 10.* vbi ſic ait: Quæritur, an in Excommunicationem incidat, qui Reliquias Sanctorum ex loco Sacro in quo reconditæ, aut poſitæ ſunt, furatur? Reſpondeo *in cap. quiſquis, §. Si domum 17. quæſt. 4.* eſſe conſtitutum: Si quis domum Dei violauerit, & aliqua ſine licentia illius, cui commiſſa eſſe dignoſcitur inde abſtulerit donec in conuentu admonitus legitimè ſatisfaciat, ſciat ſe communione priuatum. Si verò poſt ſecundam & tertiam conuentionem coram Epiſcopo ſatisfacere recuſauerit, nemini Fidelium miſceatur. Hæc ibi. Ex quibus verbis deducit Syluester, eum hominem, ante quamlibet admonitionem Excommunicationem minorem contrahere donec ſatisfaciat, hoc eſt, niſi prius ſatisfecerit, non poſſe Sacramentum altaris ſuſcipere: ter verò admonitum, niſi ſatisfecerit, eſſe Excommunicatione maiore mulctandum. Ita Azorius.

2. Verùm ego cum Magiſtris Lezana *in ſumma QQ. Regular. tom. 4. verb. Reliquia Sanctorum, num. 5.* Texeda *in Theolog. Moral. tom. 2. lib. 3. tractat. 2. §. 3. contr. 8. quæſtion. 2. numero 37.* contrarium ſentio. Primò, quia non extat Textus, ex quo hoc intelligatur: nam *cap. Quiſquis inuentus, verb. Si quis domum 17. quæſt. 4.* adductum ab Azorio, non loquitur de pœna Excommunicationis, ſed de ſeparatione ab Euchariſtiæ vſu. Secundò, quia vt bene Caietanus *Sum. verb. Excommunicatio*, Sotus *4. d. 22. quæſtion. 2. art. 3.* docent eam excommunicationem etiamſi extaret, per non vſum non valere. Vide etiam Bauciom *in Miſcellan. tom. 2. opuſc. 4. quæſt. 30.* qui bene docet, poſſe Reliquias ab Infidelibus ſubtrahi, quia ſunt iniuſti poſſeſſores, & ſi Reliquiæ eſſent apud infideles etiam tunc ad redimendam vexationem poſſe adhiberi pretium, vt poſſideantur, ac retineantur à Fidelibus. Ratio eſt, quia Infideles vexant Fideles retinendo iniuſtè Reliquias illas; ita Philiarchus, & Vgolinus, quos citat, & ſequitur Sanchez *in ſumma tom. 1. lib. 2. capit. 43. numero 22.* Aduerte tamen, quod Romæ extat Excommunicatio, ne Reliquiæ ex Vrbe extrahantur. Quoad hoc in to. 4. tr. 7. lege ex doctrina Reſ. 66. §. 1. ante med. verſ. abſque Simonia.

3. Nota etiam hîc obiter, quod optimè docet Syluester, *verb. Simonia, quæſt. 2.* Vgolinus *de Simonia, tab. 1. capit. 38. numero 5.* Torr. *2. 2. tom. 2. quæſtion. 94. art. 3.* licitum eſſe Chriſtianis ab Infidelibus Reliquias emere, quia licèt abſolutè loquendo, Reliquias emere, vel quæſtus cauſa illas venditioni exponere, ſit aperta Simonia; vt habetur *capit. fin. de Reliq. & Venerat. Sanct.* & in Tridentino, *in Decreto de inuocation. veneration. & reueren. Sanct.* & quia res ſpiritualis pretio æſtimatur, & emitur; tamen quando ab Infideli emuntur, emptio illa formaliter non eſt emptio rei ſpiritualis, ſed pretio dato redimere vexationem, quam exerceret Infidelis Reliquias iniuſtè retinendo.

RESOL. LXXVIII.

An alienatio Reliquiarum includatur in prohibitione Paulina de rebus Eccleſiæ non alienandis?
Et explanatur particula præſumpſerit *poſita in dicta Extrauag. Pauli II. quæ denotat temeritatem, & non comprehendit eum, qui bona fide ignoranter, aut imprudenter, ſeu inaduertenter facit aliquid contra dictam extrauagantem.* Ex part. 10. tract. 14. Miſc. 4. Reſ. 23. alias 21.

§. 1. QVidam Prior bona fide donauit cuidam Magnati partem Reliquiæ inſignis; quæſiuit à me Prouincialis, an deberet declarare incidiſſe Priorem in Cenſuras, & pœnas dictæ Paulinæ. Et reſpondi negatiuè; quia licèt, opinio Doctorum aſſerentium, alienationem reliquiarum eſſe incluſam in prohibitione Paulinæ de Rebus Eccleſiæ non alienandis, ſit communior, probabilior, & in praxi conſulenda; tamen contraria ſententia, vt ego alibi adnotaui, ſua non caret probabilitate. Verum ſupradictus Prouincialis inſtabat auctoritate Patris Paſqualigi, qui nominatim contra me aſſerit *in QQ. Can. Cent. 2. quæſt. 181.* Alibi in to. 7. tr. 1. Reſ. 222. §. Notandum.

quæſt. 181. *numer.* 2. hanc ſententiam non poſſe vt probabilem ſuſtineri. Sed ego reſpondi quod Pater Paſqualigus exceſſit in cenſura huius opinionis; & ideò meritò contra illum nouiſſimè nominatim inſurgit Bordonus *in Miſcellaneu*, *deciſione* 494. *per totam*; vbi reſpondet, & infringit omnia argumenta, quæ Paſqualigus *vbi ſuprà* in fauorem ſuæ ſententiæ adduxerat. Et ideò ſententiam aſſerentem alienationem Reliquiarum non eſſe prohibitam in Bulla Pauli II. præter Riccium, Caſtrum Palaum, & alios à me alibi adductos, tenet Antonellus *de Regimine Eccleſiæ Epiſcopalis*, *tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 4. §. 7. *n.* 16. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi*, *part.* 3. *allegat.* 95. *num.* 39. & me citato Pellizzarius, *in Man. Regular. tom.* 2. *tract.* 6. *cap.* 8. *num.* 91. vbi ſic ait: Quæres an alienatiò Sanctarum Reliquiarum cadat ſub hac prohibitione, ita vt non poſſint à Regularibus alienari ſine debita ſolemnitate. Reſpondetur non cadere, quamvis, ſi perpetuæ ſepulturæ ſint traditæ extrahi non poſſint, & aliis tradi abſque conſenſu Sedis Apoſtolicæ. Ratio noſtræ reſponſionis eſt, quod in hac prohibitione non comprehenduntur, niſi Bona temporalia pretio æſtimabilia: Reliquiæ autem Sanctorum ſunt ſuprà omnem temporalem æſtimationem, nec pretio æſtimari poſſunt. Ita ille.

2. Sed etiam ſtandò in opinione Paſqualigi, & aliorum, puto dictum Priorem non incidiſſe in pœnas latas contra alienantes abſque aſſenſu Sedis Apoſtolicæ, quia Paulus II. in dicta Extrauagante vtitur verbo, *Præſumpſerit*, quod dolum, & te-

Sup. hoc verbo præſumpſerit, ſupr. in Reſ. 36. §. vlt. & in aliis eius annot. & ad roborādam hāc doctrinam lege etiam alias Reſol. & §§. eius primæ not.

meritatem denotat, vt notat Baldus *cenſur.* 486. *n.* 5. *volum.* 4. Barbat. *cap. Prudentiam*, *notab.* 1. *de Offic. deleg.* Decius *in cap.* 2. *ſub numer.* 6. *verſic. Secundò principaliter*, *de iudic.* Hippol. *in leg. de Minore*, *in princip. numer.* 39. *Digeſt. de quæſt.* Iacob. de Graſſis *in aureis deciſion. libr.* 1. *cap.* 13. *numer.* 72. Nauarr. *in Manual. cap.* 27. *numero* 156. *cum ſequent.* Menoch. *conſ.* 763. *num.* 10. Sanchez *de Matrimonio*, *libr.* 9. *diſputat.* 32. *num.* 38. Lotter. *de re beneſic. lib.* 2. *quæſtione* 14. *à num.* 54. Rot. *in Aquen. irregularitatis*, 14. *Maij* 1607. *coram Cardinal. Caualerio.* Eraſm. à Cochier. *de Iuriſdict. Ordin. in Exemptos*, *libr.* 4. *quæſt.* 75. *num.* 4. Glorit. *reſp.* 12. *numero* 26. Vnde diſpoſitionem punientem aliquid præſumentem non comprehendere illum, qui id bona fide ignoranter, aut imprudenter, ſiue inaduertenter facit, tradunt Nauarr. *in cap. Accepta de reſtitut. ſpoliat. oppoſit.* 8. *numero* 33. *& in Extrauagant. de datis & promiſſis*, *num.* 35. *verſic. Audeat*, *ſiue præſumat*, *& in cap. Statuimus* 19. *quæſt.* 3. *num.* 62. *in fine*, *verſ. Nota ſeptimò*, *& in Manual. cap.* 27. *num.* 155. *in fine.* Auendan. *de exequend. mandat. libr.* 1. *cap.* 4. *num.* 38. *verſ. Verum ſicut penè*, quos refert Cened. *ad Decretal. collectan.* 45. *n.* 3. At in caſu noſtro Prior ſupradictus operatus eſt bona fide, & cum auctoritate Doctorum: ergo in Paulinæ pœnas incidiſſe minimè dicendum eſt: Et ita mecum tunc ſenſerunt multi viri docti de hoc conſulti.

RESOL. LXXIX.

An Superiores in contractu licito poſſint abſque ſolemnitate obligare bona Eccleſiæ ſub hypotheca generali, non obſtante Paulina, & Decreto Vrbani VIII?

Et an pecunia ad cambium, vel mutuo accepta cum ſolutione lucri ceſſantis, vel damni emergentis comprehendantur ſub Decreto Sacræ Congregationis, & Paulina Ambitioſæ?

Et an obligando tantum fructus bonorum immobilium, & mobilia pretioſa poſſit Prælatus, & Capitulum Eccleſiæ, ſeu Monaſteriorum abſque ſolemnitate, quam iura ad alienationem bonorum Eccleſiaſticorum requirunt, pecuniam mutuo accipere?

Et an hoc procedat, ſi mutuum ſit acceptum abſque vlla obligatione, aliquid pro eo ſoluendi, alioquin non poſſit fieri, etiam ſi tantum fructus, & mobilia, & non immobilia, & pretioſa obligentur? Ex part. 10. tract. 16. & Miſc. 6. Reſol. 53.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam tenet Bordonus *in Conſ. regul. tom.* 1. *reſolut.* 27. *num.* 13. Pyrrhus Corradus *de Diſpenſ. lib.* 9. *c.* 9. *num.* 31. *in fine*, & Doctores, quos citat, & ſequitur Ciarlinius *tom.* 2. *cap.* 183. *num.* 107. vbi ſic ait: Certum eſt, Prælatum Eccleſiæ, vel Capitulum Cleri tam Regularis, quàm Sæcularis, non poſſe ſpeciali hypotheca obligare bona ſtabilia, vel pretioſa pro quocumque contractu, ſiue mutui, ſiue empti, vel alterius generis ſine licentia Pontificia, & iuris ſolemnitate, quia ſpecialis hypotheca eſt à iure prohibita, vt habetur *in cap. nulli*, vbi Bero. *num.* 9. *de reb. Eccleſ. non alien. & in §. nos igitur*, *in fin. & §. quia verò*, *in auth. de non alien. & permut.* Verùm ſi loquimur de contractu celebrato ab Eccleſia, eiuſve Prælato ex aliqua iuſta cauſa, non prohibito per dict. Extrauagant. *Ambitioſa*, neque per *dictum cap. nulli*; aut alias iure, vt eſt emptio, venditio, locatio, mutuum, commodatum, & ſimilia, quæ permittuntur etiam Prælatis Eccleſiaſticis ob Societatem humanam conſeruandam; nimis enim incommodum eſſet Eccleſiarum Prælatis, & Eccleſiaſticis, ſi nullo modo contrahere poſſent, tunc ſi huiuſmodi contractui licito, & permiſſo per ſe, accedat hypotheca generalis omnium bonorum Eccleſiæ, vel Monaſterij, vtique talis obligatio tenet ſine aliqua ſolemnitate aſſenſus Apoſtolici: quia leges hypothecam prohibentes loquuntur de hypotheca nullum ſupponente contractum licitum ex parte hypothecantis, non autem quando contrahens Eccleſiaſticus ſuo contractui licito, & ex cauſa iuſta adjungit huiuſmodi hypothecam, quia tunc illa ſequitur naturam contractus, cui apponitur, ſicut acceſſorium ſuum principale, & ideò ſicut permittitur ille contractus licitus emptionis, vel mutui, aut ſimilium, ſine beneplacito Apoſtolico, ita generalis hypotheca ei acceſſoria, & ſic communiter tradunt omnes, quod obligatio generalis bonorum Eccleſiæ contracta occaſione emptionis, vel contractus permiſſi ſit valida abſque aſſenſu Apoſtolico, vt latè probat Bero. *in dict. cap. Nulli*, *num.* 11. 12. 13. 14. 15. *de reb. Eccleſ. non alien.* Couarr. *var. reſol. lib.* 2. *c.* 16. *num.* 7. Redoan. *d. tract. quæſt... num... cap.* 16. *num.* 12. *& & quæſt.* 51. *cap.* 29. *num.* 12. vbi habetur, quod Prælatus contrahendo poteſt generaliter pro obſeruantia contractus obligare bona Eccleſiæ ſine licentia Epiſcopi, prout in praxi ſeruatur; ſic etiam tenet Molin. *de iuſt. & iur. tract.* 2. *diſp.* 466. *in princ.* Bonac. *diſput.* 3. *de contract. feud. quæſt.* 8. *part.* 4. *num.* 31. *in fine.* Ferdin. à Caſtro Palao *moral. part.* 2. *tract.* 12. *diſputat. vnic. punct.* 15. §. 2. *num.* 12. Plures refert Barboſa *in collect. ad d. cap. Nulli*, *num.* 5. *de reb. Eccleſ. non alien.* Latè etiam Bordon. *dict. reſol.* 27. *num* 4. 13. 58. vbi rationes adducit. Lezan. *in ſumm. quæſt. regular. verb. alienare*, *num.* 5. *poſt medium*, *verb. An autem poſſint*, *tom.* 3. vbi ponit rationes; & ita cenſuit Rota *in America bonorum coram Eminentiſſimo Veroſpio*, 19. *April.* 1645. *Et coram Roias* 21. *Februarij* 1642. *&* 2. *Iunij* 1645. §. *Nam licet*, vbi ponit rationes. Et ita fuit deciſum per ſacram Congregationem Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, ſub die 14. Iulij 1638. vbi cenſuit in prohibitione nuper edita de rebus Regularium non alienandis, non eſſe comprehenſam hypothecam generalem; & ratio eſt,

quia,

quia, cum Eccleſia ex huiuſmodi contractibus, acquirat, & penes ſe recipiat pecunias, vel bona ſecum contrahentis, poteſt ſub hypotheca generali obligare ſua bona, quia talis obligatio generalis non eſt comprehenſa ſub prohibitione alienandi bona Eccleſiaſtica, vt per Doctores *in dicto cap. Nulli.* vbi Berous *num. 12. 13. & ſequent.* & Barboſ. *num. 3. de rebus Eccleſ. non alienation.* Redoanus *dicto libro.* Nam hypotheca generalis per ſe ipſam nihil ſapit alienationis, cum per eam non transferatur ius in re. *§. item Seleuciana, Inſtitut. de action. leg. ſi rem, §. propriè, Digeſt. de pignorat. action.* Et ideò licet in Extrauagant. *Ambitioſæ*, vbi interdicitur alienatio bonorum Eccleſiæ prohibeatur etiam hypotheca ſimpliciter ſub forma generis; tamen cum ſub ſe non contineat niſi ea, quæ ſunt eiuſdem naturæ, ſecundùm Bald. *l. 1. n. 1. C. commendat.* ſequitur quod non poſſit comprehendere hypothecam generalem tanquam diuerſæ naturæ ab alienatione, ad quam hypotheca generalis non eſt directè, & principaliter ordinata; ſed vt magis creditori cautum ſit adeò vt per eam non poſſit ſequi alienatio, niſi in conſequentiam, & ſecundariò, vt in *l. ſi quis nec cauſam, Digeſt. ſi cert. pet.* Concludendum eſt, generalem hypothecam non eſſe à iure prohibitam, vt per Bordon. *d. reſol. 27. n. 13.* vbi docuit etiam intra ex aduerſo allegata procedere in caſu, vbi hypotheca ſit ſine vllo contractu, quod vix dari poteſt. Et ideò ſic vt ſuprà dictum eſt bene, & melius fuit dictum in hac parte per Rot. *in d. Amerina bonorum 2. Iunij 1645. §. nam licet Dominici.* Hucvſque Ciarlinius.

2. Itaque ſecundùm hos Doctores, & præſertim Ciarlinium, quando Eccleſia, ſeu Prælatus, & Capitulum ex iuſta cauſa celebrat ſine aſſenſu Apoſtolico aliquem contractum, ex iuſta cauſa non prohibitum in dict. Extrauagant. *Ambitioſè, nec in dict. cap. nulli*, puta venditionem, emptionem, locationem, mutuum, commodatum, & ſimilia. quæ permittuntur etiam Prælatis Eccleſiaſticis ob Societatem humanam conſeruandam; pro eius obſernatione poſſunt licitè, & validè omnia bona obligare abſque aſſenſu Apoſtolico. Quòd etiam confirmat, quamvis incommodum, inquit, eſſet Eccleſiarum Prælatis, & Eccleſiaſticis, ſi huiuſmodi contractui licito, & permiſſo per ſe, & ex quo Eccleſia acquirit, & penes ſe recipit pecunias, vel bona ſecum contrahentis, non poſſet abſque alia ſolemnitate aſſenſus Apoſtolici addere hypothecam generalem omnium bonorum, & Eccleſiæ, & Monaſterij, leges enim hypothecas prohibentes loquuntur de hypotheca nullum ſupponente contractum licitum ex parte hypothecantis, non autem quando contrahens Eccleſiaſticus ſuo contractui licito, & ex cauſa iuſta adjungit hujuſmodi hypothecam, quia tunc illa ſequitur naturam contractus, cui apponitur, ſicut acceſſorium ſuum principali; & ideò ſicut permittitur ille contractus licitus emptionis, vel mutui, aut ſimilium ſine beneplacito Apoſtolico; Ita generalis hypotheca ei acceſſoria. Subdit tamen Ciarlinius, quod ſi Prælatus Eccleſiæ vellet ex ſe vendere bona ſtabilia generaliter hypothecata pro ſatisfaciendo creditoribus, non poſſet id facere ſine aſſenſu Apoſtolico, quia tunc venditio eſt potius voluntaria, quam neceſſaria per tradita à Quaranta, *verb. alienatio, num. 58.*

3. Sed his non obſtantibus huic ſententiæ non adhæret nouiſſimè Angelus Boſſius *in Moral. var. tomo 1. titul. 18. num. 6.* tùm quia ſtante hac opinione facilè fieri poſſet fraus legi; Tum quia verba dict. Extrauag. *Ambitioſæ*, & dict. Decreti ſacræ Congregationis ſunt ita generalia, vt nulla ratione admittant interpretationem à Molina, Ciarlinio, & aliis datam, vt debent intelligi de ſola hypotheca ſpeciali; & dum tam in Paulina Ambitioſæ, quàm in dicto Decreto excipiuntur caſus à iure permiſſi, intelliguntur caſus permiſſi à iure, ſcilicet, neceſſitas Eccleſiæ, vel alendorum pauperum, vel Eccleſiæ vtilitas; intelliguntur etiam caſus, qui expreſsè non ſunt in iiſdem Paulina, & Decreto vetiti, cuiuſmodi eſt hypotheca omnis, cum ſub nomine hypothecæ comprehendatur tam generalis, quàm ſpecialis, & colligitur etiam ex fine Summorum Pontificum in dict. Paulina, & in d. Decreto, qui fuit excludere omnem viam, per quam Eccleſiis, & Monaſteriis ſequi poſſet detrimentum ex bonorum immobilium, & pretioſorum mobilium facili alienatione, & diſtractione inconſulto Romano Pontifice, vt conſtat ex proœmio dicti Decreti. Hinc pecuniæ ad cambium, vel mutuo acceptæ cum ſolutione lucri ceſſantis, vel damni emergentis comprehenduntur ſub Decreto S. Congregationis, quod prohibet Regularibus quamcumque alienationem bonorum Monaſteriorum immobilium, & pretioſorum mobilium. Ad ea verò, quæ tradit Ciarlinius, & Bordonus reſpondetur non poſſe dici legitimum contractum, per quem Eccleſia contrahit debitum, pro cuius ſatisfactione, ſeu ſolutione debeant alienari, vel deueniri poſſit ad alienationem bonorum immobilium, vel pretioſorum mobilium, ſi celebratus fuit ſine aſſenſu Apoſtolico, vel licentia expreſſa Sacræ Congregationis, ſuppoſita dict. Extrauagant. *Ambitioſæ*, & d. Decreto Sacræ Congregationis, in quibus prohibetur, bona prædicta Eccleſiæ, vel Monaſteriorum, obligari, ac ſubjici hypothecæ cuicumque abſque aſſenſu Apoſtolico, aut licentia eiuſdem Congregationis; & ita prorſus ſentit Additionator ad Quaranta *loco, n. 4. citato*, vbi aduertit quod tunc dicitur debitum legitimè contractum ab Eccleſia, quando fuit cum aſſenſu Apoſtolico, alioquin non poſſunt bona Eccleſiæ obligari, vt fuit dictum ſuprà ampliatione tertia, ſcilicet, vt tradit Quaranta *allegato, n. 17.* Quo autem ad illam declarationem Sacræ Congregationis à Ciarlinio citatam, ſi extat, videtur illa repugnare alteri declarationi mox adductæ. Vnde ex his optarem reſolutionem huius dubij, re maturius iterum conſiderata à Sacra Congregatione declarari.

Sup. hoc lege §. vlt. huius Reſol. & Reſ eius ad not.

4. Notandum eſt tamen hic, quod etiam ſtando in opinione Boſſij ſupradicta procedere obligando in genere bona immobilia, vel pretioſa mobilia, nam obligando ſolùm fructus bonorum immobilium, & mobilia non pretioſa Prælatus, & Capitulum Eccleſiæ, ſeu Monaſterium poterit abſque ſolemnitate, quam iura ad alienationem bonorum Eccleſiaſticorum requirunt, pecuniam mutuo accipere; cum Prælatus, & Capitulum, & Monaſterium habeant liberam adminiſtrationem fructuum, & aliorum bonorum mobilium non pretioſorum, vt etiam tradunt Panormitanus *in dict. cap. penult. num. 5. de fideiuſſoribus*, & Molina, *tom. 2. de Iuſtit. dicta diſputatione 300. num. 2. verſic. Quando vero.* Qui proinde dicunt, quando Prælatus, & Capitulum accipiunt mutuum, ad cuius ſolutionem non eſt neceſſe deuenire ad alienationem bonorum immobilium, vel pretioſorum mobilium, ſed poſſe ſatisfieri de fructibus, & aliis bonis, cùm Prælato, & Capitulo competat libera adminiſtratio horum bonorum, ad illatum alienationem non eſſe neceſſe, quod ni conſtet in Eccleſiæ vtilitatem euidentem fieri; atque adeò etiam qui mutuo dedit pecuniam Prælato, Capitulo non conſentiente illam repetentem, non

teneri

teneri probare pecuniam fuiſſe in vtilitatem Eccleſiæ verſante.

Sup. hoc ſupra in § Sed his ante medium, v. Hinc pecuniæ. huius Reſ. & in tom. 7. tt. 1. Reſ. 221. §. vlt.

5. Declato tamen, id procedere ſi mutuum ſit acceptum abſque vlla obligatione aliquid pro eo ſoluendi: nam ſi à Regularibus accipitur, petitur cum obligatione ſoluendi lucrum ceſſans, vel damnum emergens, id non poſſet fieri, etiam ſi tantùm fructus, & alia bona mobilia, & non immobilia, nec pretioſa mobilia obligarentur pro reſtitutione pecuniæ mutuò acceptæ, & ſolutione lucri, & damni: hoc enim Regularibus prohibere intendit, & citra dubium prohibet ſacra Congregatio in dicto Decreto, quod datum fuit Romæ die 21. Maij 1626. & per extenſum refert Barboſa *de Iure Eccleſiaſtico libro 3. capit. 30. numero 16.*

RESOL. LXXX.

An bona Eccleſiaſtica legata, vel donata, vt poſſint alienari ſine aſſenſu Apoſtolico, & in proprios vſus conuerti, poſſint, ſtante hoc, abſque dicta ſolemnitate alienari?

Et an quamuis permutatio bonorum Eccleſiaſticorum maxime cum laicis ſit iure prohibita, tamen permutatio cum Imperatore, & Principe patriæ ſit permiſſa abſque ſolemnitate?

Idem eſt cum Fundatore, ſed ſolemnitate præmiſſa. Ex pa. 1. to. tractat. 16. & Miſc. 6. Reſol. 85.

Sup. hoc in tom. 6. tt. 3. Reſ. 190. § Sed obiter.

§. 1. NEgatiuam ſententiam tenet Gloſſa, & Abbas *in capit. votum, de condit. appoſit.* Couarruvias *in cap. tua num. 6. de teſtam.* Quaranta *in ſumm. Bullar. num.* 31. Bonacina *tom. 2. de alien. bonorum Eccleſiaſticorum, diſputat. 2. quæſt. vnica, punct. 6. num.* 14. Marcellus Vulpe *in praxi fori Eccleſiaſt. cap. 6. numero* 35. Antonellus *de regim. Eccleſ. Epiſcop. libro 1. cap. 4. §. 3. num.* 5. Barboſa *de poteſtate Epiſcopi, parte 3. allegat. 95. num. 70.* Et ratio eſt, quia illa conditio rejicienda eſt tanquam turpis, & habenda pro non appoſita; ſiquidem eſt iuri contraria. Item relictum Eccleſiæ incapaci retinendi ſub conditione, vt retineatur, non eſt obligata retinere, ſed poteſt illud alienare. Ergo ſimiliter relictum ſub conditione, vt poſſit alienare, non ſeruata ſolemnitate, debet illicò retinere, ſi ſolemnitatem in alienatione non ſeruat.

2. Verùm his non obſtantibus, affirmatiuæ ſententiæ adhæret Caſtrus Palaus, inter præſtantiſſimos Societatis IESV Theologos non infima ſubſellia obtinet, *tom. 2. diſputatione vnica, puncto 15. num.* 14. Quia tum Eccleſia ex poteſtate accepta à teſtatore legatum alienat: teſtator autem poterat ſuam rem abſque ſolemnitate alienare. Ergo transferens rem Eccleſiæ, potuit cum ea poteſtate conferre. Secundò teſtator potuit relinquere Eccleſiæ hæreditatem, ea clauſula appoſita, vt poſt aliquos annos teneatur illam transferre in aliquem ex conſanguineis, quem Eccleſia elegerit: ſed hanc tranſlationem nullus conſenſus Pontificius, nullusque tractatus requiſitus eſt, *argument. libr. 1. & 3. Cod. quando decreto opus non eſt*, & tradit Quaranta *verb. alienatio rerum Eccleſiæ, numero 45. limitatione 16.* Vgolinus *de poteſtate Epiſcopi, allegation. 95. num.* 62. Ergo neque etiam requiritur in noſtro caſu, cum in eo etiam ſit quoddam fideicommiſſum, & ex voluntate teſtatoris alienatio non procedit. Neque obſtant contrariæ rationes. Ad primam nego rejiciendam eſſe illam conditionem, tanquam turpem, & iuri contrariam, cum ius ſolum prohibeat alienare res Eccleſiæ, quæ illius ſunt abſolutè; ſecus illas, quæ non ſunt abſolutè, & perpetuò Eccleſiæ, ſed quandiu Eccleſiæ placuerit illas retinere. Ad ſecundam reſpondeo eſſe diſparem rationem. Qui enim legat Eccleſiæ incapaci retinendi ea conditione, vt retineat, manifeſtè conſtat obſtare Eccleſiæ diſpoſitioni, ac proinde turpem eſſe illam conditionem, & rejiciendam. At qui legat ea conditione, vt Legatum alienet, quando voluerit, non opponitur diſpoſitioni, & iuri Eccleſiæ: hæc enim Eccleſia impedita non eſt alienare ſine ſolemnitate in omnibus caſibus, ſed ſolum in illis, in quibus res Eccleſiæ ſibi abſolutè relinquuntur, non in illis, in quibus pro limitato tempore conceduntur, vt ſit in præſenti, ſiquidem conceditur legatum pro tempore, quo ipſa Eccleſia illud retinere voluerit. Hucvſque Palaus.

3. Quid ego ſentiam, dicam breuiter: Eius opinio, ſpeculatiuè loquendo, videtur mihi probabilis; Ego tamen non auderem in Praxi recedere à ſententia negatiua; quia eſt communis inter Doctores, & magis ſecundum ſtylum Curiæ, & præſertim pro caſu, de quo interrogatus fui; quia conſulens erat Vicarius Diœceſis in ſtatu Eccleſiaſtico, & erat Vicarius Epiſcopi Cardinalis.

4. Sed quia hic incidit ſermo de alienatione bonorum Eccleſiaſticorum, apponam caſum diſcuſſum à Patre Vvandengo *in tractat. de contract. diſp. 2. dub. 8. §. 3. numer.* 4. vbi ſic aſſerit: Quamvis permutatio bonorum Eccleſiaſticorum, maximè cum Laicis ſit iure prohibita, tamen permutatio cum Principe patriæ eſt permiſſa. *In authentic. de alienandis.* Imperator permittit liberè, vt fiat permutatio ſecum, & *leg. hoc ius porrectum. Cod. de Sacroſanct. Eccleſ.* & relata eſt illa *lex in decretum, cap. hoc ius 10. quæſtione 1. & in cap. 1. de rerum permutatiòn.* abſolutè conceditur, vt quando eſt rationabilis cauſa, poſſit Eccleſia cum Principe permutare poſſeſſiones, verbi gratia, quando Princeps vellet dilatare ſuum palatium, aut vinarium facere ex aliquo prædio Eccleſiæ, aut habet aliam cauſam rationabilem vtendi pro ſuis communibus vſibus aliqua poſſeſſione Eccleſiaſtica, tunc poteſt, & & debet Eccleſia conſentire in permutationem, etiamſi Princeps non compenſaret dando poſſeſſionem maioris valoris, modo det æqualis. Vide *in cap. 1. de rerum permutatione.* An autem hic caſus ita ſit à iure priuilegiatus, vt non requirantur ſolemnitates ad alias alienationes neceſſariæ, diſputatur, plurimi enim ſecuti Innocentium, negant Zabarella, Imola, Henricus, & alij aſſerunt, vere ita eſſe priuilegiatum, vt non requirantur ſolemnitates, Hoſtienſis *in cap. citato.* Archidiac. *cap. hoc ius 10. quæſt. 1.* Neuizanus *conſil.* 100. & aliqui recentiores, vt Tuſchus *Alienatio concluſ.* 273. alios citant, quæ opinio videtur rationabilis, quia vt benè argumentatur Hoſtienſis, Eccleſia voluit aliquod ſingulare priuilegium concedere Imperatori, vel ſupremo Principi tanquam Patrono, & Fundatori: parum autem conceſſiſſet, ſi voluiſſet requiri in illa permutatione eaſdem ſolemnitates, quæ requiruntur in priuato, nec ſatisfacit Ioannes Andreas, quem communiter alij ſequuntur, dicentes, in hoc aliquid peculiare ſtatui in Principe, quod Eccleſia ſit contenta permutatione pro re æquali, quod tamen in priuatorum permutationibus non ſufficeret, in quibus debet fieri permutatio pro magis vtili. Ad hoc enim poſſet reſponderi negando vnquam in tali caſu inæqualem fieri permutationem, ſed ſemper illum contractum fieri pro maiori Eccleſiæ vtilitate: quia fatentur omnes, Eccleſiam, & poſſe, & debere facere donationes remuneratorias,

ratorias, de quibus infra, & dicunt, donationem factam ex gratitudine benefactoribus eximiis eſſe ad maiorem Eccleſiæ, vel Monaſterij vtilitatem, quia animantur alij ad benefaciendum, quando vident Eccleſiaſticos eſſe gratos. Vnde exiſtimo, ſi prioatus aliquis fundator peteret commonicationem æqoalem, fore illam cauſam licitam permutationis, ſeruatis tamen ſolemnitatibus: quia æquum eſt, & valdè expedit Eecleſiæ ſic permutare: ergo cum ſecundum omnes in hoc *cap.* fiat Imperatori, vel Regi ſingulare priuilegium, debemus fateri, in hoc conſiſtere, quod ſine ſolemnitatibus poſſit fieri. Reliqua enim omnia ſunt, vt dixi Imperatori communia cum quocumque fundatore priuato. Deinde ad hoc adhuc amplius inducor, quod videam in dicto capite primo ſtatui, vt Imperator de hac permutatione pragmaticam edat ſanctionem, quaſi tacitè, ius in gratiam Principis optimè meriti commutare ſolemnitates tractatuum, & inſtrumentorum, quæ ſolent requiri ex parte Eccleſiæ, in illam ſolam, vt ipſe Princeps faciat inſtrumentum permutationis. Hucvſque Pater Vvadingus. Sed eius opinionem in praxi non video obſeruatam.

RESOL. LXXXI.

An cogentes fœminas intrare in monaſterium educationis cauſa incidant in excommunicationem latam in Concilio Tridentino, ſeſſ. 35. c. 18.

Et quid de peccato in quacumque opinione circa hoc?

Et an ſi metu reuerentiali, vel importunis precibus Parentes, vel alij ſuadeant puellis intrare in Monaſterium incurrant in excommunicationem Concilij?

Et notatur non incurrere hanc cenſuram illum, qui filiam relinquit hæredem cum pacto, vt aliquod Monaſterium ingrediatur.

Et multa alia explanantur pro ſupra dictis caſibus. Ex part. 2. tractat. 15. & Miſc. 1. Reſol. 26.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

§. 1. Reſpondeo diſtinguendo, vel dictæ fœminæ ſunt impuberes, vel ſunt puberes; ſi ſunt impuberes, dico parentes illas cogentes non incurrere in hanc excommunicationem: nam pater, & mater ex iure Canonico, vt probat Sanchez *in ſumma, tom. 1. libr. 4. cap. 19. n. 8. & 9.* habent ius naturale offerendi filios religioni, & talis filius ſic oblatus tenetur obedire patri ordinanti ſuam educationem; & antequam annos pubertatis attingat, non poteſt à Monaſterio exire, & hoc ius Cannnicum non fuit hic à Concilio reuocatum. Et ita hanc ſententiam in terminis docet Suarez *de Religion. tom. 3. lib. 5. cap. 9. num. 4.* & doctus Portel *in addit. ad dubia regular. verſ. clauſura Monialium, num. 4.* quidqoid poſtea, quod valdè miror, dubitanter aſſerat *in verſ. Moniales, num. 18.* Si autem dictæ fœminæ cogantur intrare Monaſterium puberes, id eſt, poſt annos duodecim.

Sup. hoc in Reſ. not. ſeq. §. 2. paulo poſt initium, verſ. Vnde.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. vlt.

2. Prima opinio eſt affirmatiua, etiamſi cogentes non dicant, vt intrent ad habitum ſuſcipiendum, neque ad profeſſionem emittendam, ſed ſolùm, vt ibi maneant cum habitu ſæculari, vſque ad occaſionem nubendi. Ita docet Barboſa *de poteſt. Epiſcop. p. 3. alleg. 104. n. 5. & in collect. tom. 1. lib. 3. tit. 31. c. 12. n. 4.* Raynerius *in catalogo cenſur. cap. 6. excom. 63.* Megala *in 3. part. lib. 4. cap. 6. n. 100.* Zipæus *in iure Pontificio nouo, lib. 3. de Reg. num. 30.* Ledeſma *in addit. ad Sum. tom. 2. tract. de ſtatibus, cap. 5. concl. 8.* Zerola *in praxi Epiſc. part. 2. verſ. Moniales, quæſt. 13.* & Filliuc. *tom. 1. tr. 14. cap. 6. num. 89.* & ante omnes, ſapientiſſimus ſenex Nauarrus *conſil. 56. de ſent. excomm. in 1. edit. & conſ. 6. de regul. in 2. edit.* & Filliuc. cum Raynerio citant pro hac ſententia Suarez *de cenſ. diſp. 23. ſect. 5. n. 9.* Sed ipſe poſtea, vt infra videbimus, explicuit circa præſentem materiam ſenſum ſuum, non vt citati DD. accipiebant.

3. Secunda opinio limitat ſupradictam ſententiam, & aſſerit, tunc cogentes fœminas intrare Monaſterium, incurrere in dictam excommunicationem, quando coactio illa ingreſſus efficeretur in ordine, vel cum animo ad poſtea ſuſcipiendum habitum Religionis, ſiue ſuaſionibus Monialium, ſiue alia via: ſecus ſi hoc nullo modo intenderent ipſi cogentes, tunc enim non incurrerent. Ita ex Emanuele Rodriquez *in ſum. tom. 2. cap. 8. n. 9.* Portel *in addit. ad dubia regul. verb. Moniales, num. 14.* & Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 4. c. 4. n. 12.*

4. Tertia opinio eſt P. Suar. *de Relig. tom. 3. lib. 5. c. 9. dub. 4* vbi ait Concilium loquutum fuiſſe, non de omni ingreſſu Monaſterij, ſed de illo, qui per ſe ordinatur à parentibus ad ſuſceptionem habitus; & ſub hac conditione, ſeu pactione fit. Igitur ſecundùm Suarez, videtur tunc cogentes fœminas intrare Monaſterium, incurrere in excommunicationem, quando haberent animum, vt ibi inoitæ permaneant, & ſuſcipiant habitum; ſecus autem ſi habeant animum, vt ibi cuſtodiantur, vel etiam, vt paulatim afficiantur, & poſtea, ſi voluerint, habitum ſuſcipiant.

5. Quid ego ſentiam, dicam breuiter. Omnes ſupradictæ opiniones ſunt ſatis probabiles, & tutæ in praxi; ſed ego primam libenter amplector, quia Concilium, ſicut expreſſit ſuſceptionem habitus, aut profeſſionem; ſic etiam expreſſit diſiunctiuè Monaſterij ingreſſum, ſed in alternatiuis ſufficit alterius partis veritas. Ergo, &c. Item Concilium expreſſit, ac prohibuit, ſine vlla diſtinctione, ſed ſimpliciter, ingreſſum Monaſterij; ergo vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus; & optimè, ſanctèque Concilium abſolotè loqoutum eſt; quia per illum ingreſſum, vt ſic dicam, datur occaſio, vt poſtea puella in Monaſterio ob verecundiam fœmineam, & Monialium ſuaſionem ſuſcipiat habitum inuoluntariè. Ergo, &c. Nota verò, quòd Concilium non ſolùm prohibet directam, ſed etiam indirectam coactionem. Vt ſi, v. gr. parentes malè tractent puellas in victu, veſtitu, verbis, & aliis actionibus, contumelioſè illas tractando; nam ſi ita facerent, dictam excommunicationem vtique incurrerent. Et hæc dicta procedunt quoad excommunicationem: nam quoad peccatum, puto non excuſari parentes cogentes fœminas ad ingreſſum Monaſterij, etiam ſtando in quacumque opinione, ex ſupra poſitis. Nam, vt benè obſeruat Suarez, cùm fœminæ maioris ætatis ſint ſui iuris in omnibus his, quæ ad ſtatum animæ ſuæ pertinent, non poſſunt licitè, & ſine peccato à parentibus cogi ad tam arctam cuſtodiam, & rigidam clauſuram, & talem viuendi modum, etiam temporalem; ſecus ſi ad aliquod tempus talis ingreſſus cenſeatur moraliter neceſſarius ad decentiam, & cuſtodiam ipſarum.

6. Ex his apparet, quàm cautè debeant parentes in hoc tam graui negotio incedere. Sed quia vtplurimum puellæ nobilium ingrediuntur Monaſterium tantùm ex metu reuerentiali, & non ex minis, ſeu coactione, vt in ſupradictis ſuppoſitum eſt; ideò quæritur ad Confeſſariorum, & Pœnitentium conſolationem, an in tali caſu parentes incidant in excommunicationem Concilij? Reſpondeo negatiuè cum Riccio *in praxi, tom. 1. reſol. 599. num. 4.* & Portel *in addit. ad dubia regularia, verb. Moniales, num. 11.* & quia codex rarus eſt, ponam eius verba. In hoc caſu (ait) credo metum reuerentialem non inducere excommunicationem, quia parentes, vel conſanguinei in illo timore incutiendo, non ſe habent actiuè, etiamſi manifeſtent puellæ talem monachalem illi conuenire, & quòd non habeat dotem pro matrimonio, vel eo quòd non illi

Google

illi ſecurum erit manere in ſæculo, abſque matrimonio, & abſque monachatu. Et hæc eſt praxis in tota ſe. è Eccleſia, iuxta quam facientes parentes nemo iudicat excommunicatos; imò etiam ſi parentes, vel alij importunis precibus ſuaderent puellæ, vt ingrederetur, non incurrerent, quia ſuaſio etiam importuna non eſt coactio. Ita Portel, cui etiam addam Villalobos *in ſumma, pars. 1. tract. 18. dub. 31. num. 11.* vbi ſic aſſerit. [Se libran de la excommunicacion los Padres nobles, que embian à ſus hijas ſiendo niñas à criarſe en los Monaſterios, para que ſean monjas, ò ſiendo y a grandes les dizen, que no tienen dote para caſarlas, y anſi que ſolo les queda entrarſe en vn Monaſterio, que eſtos no les hazen fuerza, pues ſiempre, quedan libres para no ſer monjas.] Hæc ille. Vbi etiam obſeruat, & poſt illum etiam notauit Suarez, Cardinalium Congregationem docuiſſe, non incurrere hanc cenſuram illum, qui filiam relinquit hæredem, cum pacto, vt aliquod Monaſterium ingrediatur; quòd ſi renuerit, ipſum Monaſterium hæredem inſtituit, & filiæ ſolùm alimenta neceſſaria relinquit. Ratio eſt, quia illa non eſt coactio, nec inductio per vim, ſed potiùs per modum concupiſcentiæ. quæ omnia notent Confeſſarij; ſunt enim multùm conducentia ad ſedandos multos ſcrupulos, & pro praxi Confeſſariorum. Salua ſemper, &c.

RESOL. LXXXII.

An Pater incurrat excommunicationem Concilij Tridentini ſeſſ. 35. cap. 18. *ſi cogat filiam impuberem intrare Monaſterium?*

Et infertur filios impuberes ſic à Parentibus in Religione oblatos non poſſe egredi ſua voluntate ante annos pubertatis.

Et notatur Parentes cogentes filiam etiam puberem intrare Monaſterium non in ordine ad profeſſionem, ſed tantum vt ibi educetur, donec nuptus apta ſit, non incurrere dictam excommunicationem Tridentini. Ex part. 4. tract. 4. & Miſc. Reſ. 42.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens in principio.

§. 1. NEgatiuè reſpondi *in 2. part. tract. 1. Miſcellan. reſol. 56.* com Laurentio de Portel & Sanchez, quia Concilium *in illo loco* non reuocat ius, ſed iura, vt patet ex *cap. addidiſtis 20. quæſt. 1.* & aliis capitibus, concedunt parentibus offerre Religioni filios impuberes, ſecus autem ſi eſſent puberes, &c.

2. Sed hanc ſententiam, me citato, impugnat Megalius *var. reſ. tom. 2. reſ. 157. n. 5. & 9.* quia, ait ille, iura adducta concedunt parentibus hoc fieri poſſe filiis non repugnantibus. At ſi hoc eſſet verum, nulla differentia eſſet inter filios impuberes, & puberes; dicendum eſt igitur parentes offerre poſſe Religioni filios impuberes vigore ſupradictorum canonum ſine eorum conſenſu, quia vt optimè aſſerit Suar. *de Relig. to. 3. lib. 5. c. 2. n. 15.* filius in illa ætate non tam ſua, quàm patris voluntate regendus eſt. Vnde infert filios impuberes ſic à parentibus in Religione oblatos non poſſe egredi ſua voluntate ante annos pubertatis, quod etiam antea docuerat Syluester *verb. Religio 2. qu. 10.* & ideo hanc ſententiam præter Suarez, Sanch. & Portel à me *in d. reſ.* citatos, tenet etiam nouiſſimè Bartholomæus à Vecchis *in praxi nouitiorum, diſp. 2. dub. 6. n. 5. concl. 2.* & Barboſa *in collect. tom. 4. part. 2. Decreti 20. quæſt. 2. c. 1.* & ante omnes D. Antoninus *in ſumm. 2. part. tit. 11. cap. 2. §. 8. notab. 4.* vbi aſſerit poſſe patrem offerre Religioni filium impuberem contradicentem, ſicut etiam inuitus ad ſcholam poteſt ponere, & ad artificium. Ita ille, quæ quidem verba etiam ponit Paludanus *in 4. ſent. diſt. 38. art. 3. num. 36.* hanc etiam

Sup. hoc in Reſ. nor. præterita §. 1. ad medium, vel. antequam.

opinionem docens. Reſtat modò reſpondere ad argumentum quod adducit Megalius *num. 10.* Dico igitur Leonem Papam *in dicto capite*, loqui de puellis adultis, & §. *cùm ergo*, non eſt Leonis Papæ, vt aſſerit Megalius, ſed Gratiani, & ideo Gloſſa ſuper dicta verba ſic aſſerit. Concludit hoc Gratianus ex ſupradicto capitulo à contrario ſenſu, quòd ſi à parentibus coactæ fuerunt recipere habitum, ipſum deſerere poſſunt. Poſtea ſoluit, dicens, quòd cap. illud *puellæ* loquitur de puella nubili, quæ poſt duodecim annum à patre cogi non poteſt Monaſterium ingredi; ſed ſi eſſet innubilis, ſecus eſſet. Ita *ibi* Gloſſa; vnde apparet verba, quæ adducit Megalius, non eſſe verba Pontificis, vt dixi, ſed Gratiani Doctoris priuati, & non deſtruere, ſed confirmare magis noſtram ſententiam, vt patet ex Gloſſa, dicta verba, vt ſuprà, interpretante. Ad alia verò iura contra noſtram ſententiam adducta, reſpondeo quòd loquuntur de puberibus.

3. Notandum eſt tamen hîc obiter quòd etiam ſtando in opinione Megalij, patrem cogentem filiam etiam puberem intrare Monaſterium non in Ordine ad profeſſionem, ſed vt tantùm ibi educetur, donec nuptui apta ſit, non incurrere in dictam excommunicationem Tridentini, quia Concilium conſuluiſſe videtur libertati Religionis, & licèt abſolutè & ſimpliciter loquatur de ingreſſu in Monaſterium, ipſius mens colligi debet ex ſubiecta materia, de qua in ea ſectione. Ita probabiliter nouiſſimè Bonacina *tom. 3. diſp. 2. q. 2. punct. 2. n. 6.* & alij; quos *loco cit.* adduxi, licèt ego magis probabiliter contrarium ibi docuerim. Igitur etiamſi parentes filias impuberes non poſſint cogere ad intrandum Monaſterium in caſu de quo loquitur Megalius, poterit adhuc pater excuſari probabiliter ab excommunicatione, quia cogit filiam ad ingreſſum Monaſterij non in ordine ad profeſſionem, aut habitus ſuſceptionem, ſed in ordine ad educationem tantùm, ergo, &c.

Sup. contento in hoc §. in Reſ. præterita §. Prima.

RESOL. LXXXIII.

An ſi quis inſideret ſuprà murum Monaſterij Monialium, incideret in cenſuram?

Et plura circa clauſuram Monialium notantur.

Et pro praxi quæritur, an ſi aliqua Monialis aſcendat ſuper tectum Monaſterij, frangat clauſuram?

Et an detur paruitas materiæ in violatione clauſuræ, tam reſpectu exitus, quam ingreſſus, vel reſpectu temporis?

Et quæ quantitas ſit paruitas materiæ in prædictis caſibus? Ex part. 11. tract. 8. & Miſc. 8. Reſ. 25.

§. 1. NEgatiuam ſententiam, & benè docet eruditus Pater Giballinus *de clauſ. ſanctimon. diſquiſit. 1. cap. 2. §. 17. conſect. 4. num. 37.* vbi ſic ait. In ſecundo caſu, Monialis, quæ conſcendit murum Monaſterij ſiue curioſitatis cauſa, ſiue quo alio animo, imò quæ illi inequitat, nondum violat clauſuram, quia re vera nondum extra clauſuram eſt: quod idem dicendum erit de externo, qui murum Monaſterij conſcendiſſet, illique inſideret, vt cum Moniali colloqueretur etiam malo animo: peccaret enim, ſed non violaret clauſuram: quare ſi ex compoſito Monialis ex altera parte conſcenderet eundem murum, atque ita colloquerentur, turpiaque agerent grauiſſimè quidem peccarent; nullus tamen clauſuram violaret: ſicut neque ſi eadem admitterent aperto oſtio Monaſterij, ex quo neque Monialis egrederetur, neque externus in illud etiam ingrederetur. Ita ille: Et quoad Monialem idem docuit Suarez *de Religione tom. 4. libr. 1. tract. 8. cap. 19.*

 num. 7.

num.7. Tamburinus *de iure Abbatiſſar. diſput.19. q.5. num.7.* Th. del Bene *de immunit. tom. 2. cap.19. dub.51. num.6.* & alij.

Sup. hoc in tom. 7. tr. 1. Ref. 340.

2. Sed quid dicendum ſi aliqua Monialis aſcendat ſuper tectum Monaſterij, an frangeret clauſuram? De hoc caſu interrogaui Epiſcopum Auellini coram Sanctiſſimo Domino noſtro Innocentio X. & ipſe negatiuè reſpondit. Eminentiſſimus Dominus meus Cardinalis de Lugo huic reſponſioni non videbat annuere, ſed ego illam tutatus ſum. Probatur, quia qui confugit ſupra tectum Eccleſiæ, gaudet eius immunitate, quia ſtans ſupra tectum Eccleſiæ, dicitur ſtare in Eccleſia. Ergo Monialis ſtans ſupra tectum Monaſterij, adhuc dicitur ſtare in Monaſterio.

3. Confirmatur, nam ibi dicitur aliquis eſſe propriè vbi pedes habet, licet à tali corpore non circundetur; vnde Corpus Chriſti eſt in Cœlo, quia pedibus calcat ſuperficiem conuexam Cœli, licet à corpore cœleſti non circundetur, vt docet Diuus Th. *in 3. part. quæſt.57. art.4. in reſponſione ad 2.* Et ita hanc ſententiam præter Texedam à me alibi adductum docet Sanchez, *in ſumma tom. 2. lib.6. cap.15. numero 7.* Thomas del Bene *de immunit. tom.2. cap.19. dub. 4. num.4.* & me citato Giballinus *vbi ſupra*, Tamburinus *de iure Abbatiſſ. diſputat. 19. quæſt. 4. num.4.*

4. Nota tamen quod poſt hæc ſcripta inueni ſententiam Eminentiſſimi Cardinalis de Lugo docere Patrem Bordonum *in controu. moral. controu. 19. numero 2.* quia clauſura eſt ambitus ex omni parte clauſus, & limitatus, intra quem, vel extra quem nulli patet aditus ſine licentia, ergo monialis ſuper tegulas gradiens, non dicitur eſſe in clauſura, cùm ſit extra ambitum, qui ex omni parte debet eſſe limitatus, & ſicut viris per illam non licet intrare; ita neque Monialibus illinc exire. Vtriuſque enim par obligatio. Ita Bordonus. Vnde puto vtramque ſententiam probabilem eſſe, ſed noſtra opinio à Doctoribus eſt magis recepta.

Sup. hoc in tom.7. tr. 1. Ref. 338. & 339. per totas. & hic inf. in Ref. 123. §. penult. à lin. 5. & verſ. Nam Nald.

5. Verùm hic etiam diſcutienda venit alia difficultas. An detur paruitas materiæ in violatione clauſuræ, tam reſpectu exitus, quàm reſpectu temporis. Alibi affirmatiuè reſpondi, & dedi caſum, quando, videlicet, Monialis vno pede ſit extra, & altero ſit intra clauſuram; & ita hanc ſententiam me citato tenet Thomas del Bene *de Immun. Eccleſ. tom.2. cap.19. dub.53. num.3.* vbi ſic ait. Licet Naldus *verb. Clauſura, num.4.* & Merolla *tom.1. diſputat.1. cap.2. difficult.7. num.502.* putent, modicum eſſe, ſi ingreſſus ſæcularis in Monaſterium Monialium, vel egreſſus Monialis è clauſura ſui Monaſterij, vel ingreſſus fœminæ in Monaſterium virorum ſit per duos pedes; moti ex eo, quia etſi ille, ſit verus & perfectus ingreſſus, vel egreſſus, tamen eſt in parua materia, & ſic non ſufficiens ad peccatum mortale; ſicuti, licet furtum vnius argentei ſit verum, & perfectum furtum, tamen quia eſt in parua quantitate, non eſt ſufficiens ad peccatum mortale, nec ad contrahendas pœnas latas contra furantes; quod mihi non improbatur, ſi abeſt periculum peccati, cum illo modico ingreſſu, vel egreſſu coniungitur parua mora temporis, nihilominus probabilius ſit, modicum in hoc caſu, ſeu in hoc ingreſſu, vel egreſſu eſſe, quando hæc non ſunt perfecta, & conſummata, ita vt nimirum pars corporis (ſiue maior, ſiue minor) ſit intus, altera foris, ſeu totum corpus non ſit intus, vel totum foris, vt ſi quis, v.g. vno pede clauſuræ ianuam exierit, altero intus extiterit. Ita ille.

6. Non deſinam tamen hic adnotare quod amiciſſimus P. Bordonus magis ample quam fecerat Graſſius, Maldus, & Merolla, loquitur circa præſentem difficultatem; ſic enim aſſerit dicta *controu.19. num.3.* Exitum à Monaſterio per plures paſſus v. g. tres, aut quatuor ſtatim regrediendo non iudicarem peccatum mortale, cùm is egreſſus ſit modicus, quod probatur. Tum quia in Tridentino prohibetur exitus Monialibus à Monaſterio etiam per breue tempus loco citato, ergo non per breuiſſimum tempus ſaltem cum illo rigore, quod tranſgreſſio ſit peccatum mortale, nam tempus momentaneum leges non conſiderant, *l. fin. C. de bonis quæ liber.* niſi ex eo producatur aliquis iuris effectus, vt patet de ætate ſexdecim annorum completa ad profitendum in eo, & ſimilibus caſibus momentaneum, tempus ſpectatur. Doctoribus citatis Barboſa *ad cap.15. ſeſſ. 25. num.14.* & in aliis materiis alter Barboſa Senior, *l. Dotalem 62. ff. ſolut. de matrimon. numero 13.* Tum quia non cenſetur propriè fugitiuus ille, qui ad fugam gradum vnum, aut alterum promouit, immo qui cæpit currere, *l. quis ſit fugitiuus: §. Item ait, de ædif. edic.* Ergo neque perfectè exiſſe Monialis per illos paſſus paucos. Tum quia quod aiunt præcitati, exiſtentem cum vno pede intra, & cum altero extra, dicitur imperfectè, & incompletè non placet, quia exitus de ſuo formali dicit eſſe, extra ergo excludit à ſuo conceptu eſſe intra, conſequenter ille dicitur eſſe extra, qui locum ad intra omnino reliquit, ac proinde per extra præciſè dicit attentationem exitus, non exitus autem priùs conſtituitur in ſuo eſſe formali, poſtea diuiditur. Tum quia licet perfecta ſit egreſſio, in quantum Monialis ſecundum ſe totam eſt extra clauſuram, non tamen inde deducitur quod talis ſit in genere tranſgreſſionis peccati mortalis, quod oſtendo exemplificando in furto vnius oboli, & argentei, ſiquidem tam eſt furtum acceptio vnius oboli, quam vnius argentei, cum in vtroque reperiatur ratio perfecta furti; vtraque enim eſt iniqua ablatio rei alienæ, nihilominus vnum peccatum mortale, alterum peccatum veniale; ſic in caſu noſtro, vtraque egreſſio, ſiue per vnum paſſum, ſiue per plures, habet rationem perfectam exitus, hæc tamen ratio de ſe non infert peccatum eſſe mortale, aut veniale, ſed id aliunde deducitur ex grauitate rei, & aliis circumſtantiis.

Sup hoc, ſed magis ſtrictè in Ref. 1. not. prætermiſ. §. vlt.

7. Remanet difficultas circa breuitatem temporis, certum eſt breue tempus interdici in Tridentino, & enim præter tempus breue detur etiam breuiſſimum, quod non prohibetur, aliud enim eſt breuiſſimum tempus, & momentaneum, quod leges non conſiderant in hoc caſu, aliud breue quod conſiderant; ex vno non licet in odioſis inferre ad aliud, cùm odioſa ſint reſtringenda. Quare tempus breue crederem eſſe; ſi Monialis per vnum, aut alterum Credo perſiſteret extra prope portam colloquendo, exempli gratia, cum conſanguinea, in multis enim tempus breuiſſimum excuſat à peccato mortali, ergo & in hoc.

Sup. hoc in tom. 7. tr. 1. Ref. 339 §. 1. in fin. & in aliis diuerſis verſ. dictæ Ref. & Ref. not. prætermiſ.

8. Nec obſtat, quod per vnum Credo Monialis poteſt exire per quamplures paſſus, & non tantum per tres, aut quatuor, nam tunc violat clauſuram reſpectu paſſuum, qui exitum perficiunt, & grauant, non verò reſpectu temporis; ideò dixi ſi Monialis perſiſtat intra illos duos paſſus. Graſſius *part.1. lib.4. cap.23. num.15. & de caſibus reſeruatis lib.1. cap.5. num.45.* dicit non incurrere pœnas tranſgredientes clauſuram per duos pedes, vel paulò plus, & ſequitur Naldus *verb. Clauſura, num.11.* Quæ dicta ſunt de Monialibus, locum habent etiam reſpectu virorum ingredientium, cum vtriuſque omnino ſit idem iudicium.

9. Ve

9. Verùm quidem eſt, quod doctrina allata habet magis locum poſt factum, quàm ante factum; nam tunc reſtringendus eſt exitus, ne detur materia peccandi alicui; nihilominus adductæ rationes mihi videntur multum perſuadere probabilitatem huius opinionis Graſſij, & aliorum; neque enim videtur rationabile pro leui exitu, & celeri arguere Monialem de peccato mortali, & cenſuris. Hucvſque Pater Bordonus; ſed ego non diſcedo ab opinione, quam olim docui, & quam communiter tenent Doctores, quos ego alibi citaui, & ex me adducit Del-Beue *vbi ſupra*, quibus adde Giballinum *vbi ſupra conſect. 2. num. 34.*

Alibi in Reſolutionib. præteritarũ annotationũ.

RESOL. LXXXIV.

Notabilia quædam circa prohibitionem colloquendi cum Monialibus.

Et in textu huius Reſolutionis decem caſus adducuntur pro praxi, & exemplis prædictæ difficultatis.

Et tandem ſupereſt hæc quæſtio, an nimia frequentia Monaſterij Monialium abſque legitima cauſa ſit peccatum? Ex parte 3. tractatu 2. Reſolutione 48.

Sup. hoc infra in Reſol. 87. in princ & in alia eius primæ annot.

§. 1. NOta primò, quòd aliqui dixerunt non incurrere excommunicationem qui loquitur cum Moniali ea nihil reſpondente; quia verba legis pœnalis non ſunt extendenda, ſed *colloqui* ſignificat, ſimul loqui, & cætera. Verùm contrariam ſententiam, & meritò docet Graſſius *tomo 1. conſil. 22. de ſentent. excommunicationis, num. 30.* Sed an idem dicendum ſit de eo, qui audit Monialem ſibi loquentem, quamvis ipſe illi non reſpondeat, affirmat Graſſius *vbi ſuprà, numero 21.* At ego contrariam ſententiam teneo, quia excommunicatio lata eſt contra loquentes cum Monialibus, ſed audire non eſt loqui, etiam ex lata ſignificatione vocabuli. Ergo, &c.

Sup. hoc ibidem §. Sed ego. in fine.

Sup. hoc infr. in Reſ. 88 §. Sed ſi. in principio.

2. Nota ſecundò, quod qui per nutus, & ſigna Moniales alloquitur, incurrit in excommunicationem, quidquid aſſerant aliqui Neoterici moti eo, quod ſic loquens non loquitur more humano, loqui etenim eſt voce articulata internos conceptus explicare; ergo ſi quis nutu illos manifeſtet, non eſt propriè loqui. Sed affirmatiua ſententia, vt dixi, eſt tenenda, & illam docet Graſſius *de caſ. reſeruat. libro 2. capite 5. numero 33.* Vbi etiam tenet idem dicendum de eo, qui loqueretur per interpoſitam perſonam in præſentia Monialis audientis, & per eamdem interpoſitam perſonam reſpondentis, quia id in effectu idem eſt, ac ſi cum ipſa Moniali colloqueretur. Sed ego in hoc contrarium teneo, & ita in praxi etiam à viris timoratis obſeruatur, & à fortiori non incurreret in excommunicationem, qui mitteret moniali abſenti nuntium, vel epiſtolam.

Sup. hoc in fine §. not. præteritæ, & in to. 7. tr. 1. Reſ. 306. in fine, & in al o §. eius not.

Sup. hoc in Reſ. not. ſeq. § Nota ſecũdo. & pro cõtento in hoc § in tom 7 tr. 1. Reſ. 197. §. vlt.

3. Nota tertiò, quod loquentes cum Abbatiſſis ſine licentia Epiſcopi, incurrunt in excommunicationem, & ita tenet Graſſius *de caſib. reſeruat. libro 2. capite 5. numero 31.* Verùm mihi contraria ſententia magis placet, quia ſicut nomine Monachorum non venit Abbas, vt notat Gloſſa *in capite final. de ſimonia*, & *ibi* Panormitan. *num. 2.* Cardinalis *in Clem. 1. num. 7. in 6. oppoſit. de Regular.* ita dicendum eſt, quod nomine Monialium non veniat Abbatiſſa.

Sup. hoc infr. Reſ. 87. §. Sed hic.

4. Nota quartò, quod qui per interpretem loqueretur, vt ſi loquatur aliqua lingua, quam Monialis non intelligit, ſed alius explicaret Moniali ſenſum verborum, ſecundùm Graſſium *de caſib. reſeruat. libro 2. cap. 5. num. 34.* incurreret in excommunicationem; ſed ego contrariam ſententiam teneo, quia talis verè non loquitur cum Moniali, ſed cum illo interprete; quare idem eſt, ac ſi dictæ Moniali, nuntium mitteret.

Sup. hoc ibidem. §. vlt. ad medium. v. Et tandem.

5. Nota quintò, contra dictum Graſſium *tom. 1. conſil. 22. de ſentent. excommunicationis, num. 9.* pueros, puellaſve ante annum decimum quartum completum, loquentes cum Monialibus non incurrere in excommunicationem, per ea, quæ adducit Bonacina *de cenſur. diſputatione 1. quæſtione 1. punct. 4. numero 7.* cum aliis. Idem dicendum eſt de aduenis, & peregrinis ſi cum Monialibus colloquuntur in aliqua ciuitate vbi domicilium non habent, ex his, quæ diximus *in tractatu de legibus.* Et idem aſſerendum puto de Epiſcopis, qui vt experientia demonſtrat ſine ſcrupulo cum Monialibus loquuntur abſque Ordinariorum licentia. Et ita docet Graſſius *de caſ. reſeru. lib. 2. cap. 5. num. 27. & 54.* licèt contrarium teneat Gratianus *tom. 2. cap. 393. num. 20.* & hic Panormi obſeruatur.

Sup. his in Reſ. not. ſeq. §. Nota quinto. &c.

Sup hoc infr. in Reſol. 87. §. Nota quarto.

6. Nota ſextò, quod, vt alibi diximus, collocutio de rebus indifferentibus cum Moniali per ſpatium vnius *Miſerere*, & aliquod amplius ratione paruitatis materiæ, non ſufficit ad incurrendam excommunicationem, licèt aliqui aſſerant ſufficere decem verba, imò duo, vel tria tantùm, ſi collocutio eſſet de rebus obſcœnis. Adde etiam quod aliquando quælibet, licèt longa, collocutio etiam de rebus obſcœnis, non ſufficit ad incurrendam excommunicationem, vt v. g. ſi dominus, qui ſolitus eſt minas exequi, comminaretur aliquod graue malum ſeruo, vel ancillæ, niſi ad colloquendum cum Moniali de rebus turpibus, non accedat; quia lex Eccleſiaſtica non obligat cum tanto rigore, ideo in tali caſu ſeruus, & ancilla, licèt peccent, non tamen in hanc excommunicationem incurrunt.

Alibi infr. in Reſ. 124. à lin. 2. & in tom. 1. tr. 5. Reſ. 46. poſt medium. §. 1.

7. Nota ſeptimò, quòd excommunicatio lata contra accedentes ad Monaſteria ad colloquendum cum Monialibus, non ligat illum, qui loquitur cum Moniali, quæ eſt intra clauſuram de domo, quæ propinqua eſt illi Monaſterio, quia talis excommunicatio cùm ſit pœnalis, ſtrictè eſt interpretanda; cùm ergo ſit lata contra accedentes ad Monaſterium ad colloquendum, non eſt extendenda ad illum, qui non accedit ad Monaſterium, ſed cum Moniali loquitur de domo. Et ita hanc ſententiam tenet Graſſius *tom. 1. conſil. 22. de ſentent. excommun. numero 23.* licèt contrarium, & magis probabiliter tenendum ſit, quia principaliter, & per ſe prohibetur in tali caſu ipſa collocutio, acceſſus verò ad Monaſterium prohibetur per accidens; ergo, &c. Et ita videtur apertè docere Henriquez *lib. 13. cap. 26. num. 2.*

Sup. hoc infr. in Reſ. 87. §. Sed hic, prope finem.

8. Nota octauò, quod omnes Regulares, etiam exempti alloquentes cum Monialibus abſque licentia, poſſunt puniri ab Epiſcopo ex conſtitut. Gregor. XV. & ex Declaratione Cardinalium Romæ typis excuſa anno 1624. & hoc etiam ſi alloquantur in Monaſterio ipſis Regularibus ſubdito, vt notant Bellochius *in praxi de Caſ. reſeru. par. 2. quæſt. 9. numero 17.* Bonacina *de clauſur. quæſt. 3. punct. 4. numero 8.* & alij. Notandum eſt tamen contra Duardum *in Bull. Cœn. lib. 1. cap. 1. quæſt. 3. num. 119.* quod non colligitur ex dicta Declaratione Cardinalium Epiſcopos, etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis Delegatos, poſſe peculiari ſtatuto prohibere Regularibus exemptis, ſub pœna excommunicationis, ne cum Monialibus colloquantur. Vnde infertur etiam contra Graſſium *in deciſ. part. 1. lib. 2. cap. 49. numero 68.* & alios, quod Religioſi exempti non afficiuntur cenſuris ab Epiſcopo impoſitis contra accedentes ad Monaſteria

Sup. contẽto in hoc §. in tom. 7. tr. 1. Reſol. 114. & late in Reſ. 315. à principio, vſque ad §. vltim. excluſiuè.

Sup. hoc ibidem.

naſteria Monialium abſque licentia. Et ita tenent Sanchez *de matrim. tom. 2. lib. 7. diſp. 33. num. 33.* Rodriquez *in qq. Regul. tom. 1. quæſt. 45. art. 2.* & alij, quos citat, & ſequitur Barboſa *de poteſt. Epiſcop. part. 3. alleg. 102, n. 73.*

9. Nota nonò, non incurrere in excommunicationem latam contra colloquentes cum Monialibus, ſi quis loqueretur cum Nouitia, & ita docet Graſſius *tom. 1. conſ. 22. de ſent. excomm. n. 26.* quia in odioſis, & pœnalibus Nouitiæ non comprehenduntur ſub nomine Monialium. Vnde ſi aliquis acceſſit ad Monaſterium cum licentia colloquendi cum aliqua Moniali, ſi ex induſtria ad ſe vocari faciat Nouitiam, & cum ea colloquatur, non incurrere in excommunicationem dicendum eſt.

Quoad hoc lege infra doctrinam Reſ. 93. quamuis ibi ſit pro ingreſſu Monaſterij Monialium.

Et pro contento à medio huius §. & v. Et ſi data fuerit, late infra in Reſ. 89.

10. Nota decimò, quod in conſcientia ad euitandum peccatum, & pœnam excommunicationis, non eſt neceſſe vt licentia Ordinarij colloquendi cum Monialibus ſit in ſcriptis; & nota etiam quod hanc ſententiam dare poteſt non ſolùm Epiſcopus, ſed etiam eius Vicarius; & ſi data fuerit indefinitè, & abſque temporis præfinitione, extinguitur per primam collocutionem. Vide Graſſium *vbi ſuprà num. 40. & 41.* Sbrozium *de vicar. Epiſcopi, libr. 2. quæſt. 109. & 110.* Maſtrillum *deciſion. 97.* Riccium *part. 3. collect. 587.* & alios.

11. Et tandem notandum eſt hic obiter, quod *in cap. Monaſteria, de vita, & honeſt. Cler. & in cap. periculoſo, de ſtat. Regul. in 6.* prohibetur frequentare Monaſteria Monialium. Sed difficultas eſt, an nimia frequentatio abſque legitima cauſa ſit peccatum; affirmat Hieronymus Llamas *in Methodo Curationis in append.* quam ponit *in fine §. 4.* & idem docet Rodriq. *in qq. Reg. tom. 1. q. 45. art. 4.*

12. Sed mihi abſolutè loquendo placet opinio Sanchez *in ſumma, tom. 2. lib. 6. cap. 16. num. 120.* aſſerentis, ſecluſis aliis extrinſecis ſcandalis, aut mali finis circumſtantiis, non eſſe culpam mortalem dictam frequentiam abſque iuſta cauſa, & licentia, niſi frequentans ab Epiſcopo monitus non deſiſtat; verum rariſſimè dicta frequentatio non generat ſcandalum.

RESOL. LXXXV.

An ligentur excommunicatione accedentes ad Monaſteria Monialium Regularibus ſubiecta, ſi ſtatutum Epiſcopi ferat cenſuras contra accedentes ad Monaſteria Monialium?

Et an incurrant in prædictam cenſuram latam per modum ſtatuti contra loquentes cum Monialibus, quia alloquutio fit in loco exempto? Ex part. 5. tractat. 9. Reſ. 71.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & lege etiam obiectiones primæ num. & infra ex Reſ. 102. §. vlt. poſt medium.

§. 1. AD hunc caſum reſpondet Aloyſius Bariola *in Aphor. lit. E, verb. Epiſcopus, §. vlt.* ſic enim aſſerit: Epiſcopi ſtatutum ligans excommunicatione accedentes ad Monaſteria ſibi ſubiecta, non autem accedentes ad Monaſteria Regularibus ſubiecta, niſi ſpecialis mentio fiat de Cœnobiis exemptis. Sed replicari poteſt, ſtatutum Epiſcopi afficere accedentes ad quæcumque Monaſteria abſque exemptorum ſpeciali mentione; quia ex Concilio Tridentino Epiſcopi à ſancta Sede ſunt delegati pro conſeruanda Monialium clauſura, quæ ob frequentes acceſſus poſſet aliqua ex parte violari. Ita Bariola, qui pro negatiua ſententia adducit Genuenſem, pro affirmatiua verò Riccium. Verùm non deſinam hîc apponere ea, quæ aſſerit circa præſentem quæſtionem Bonacina *de cenſur. diſputatione 1. quæſtione 1. punct. 21. num. 9.* vbi docet accedentem ad Monaſteria exempta Monialium incurrere cenſuram latam per ſtatutum ab Epiſcopo contra accedentes ad illa Monaſteria, nam acceſſus fit in territorio, non verè incurrit cenſuram latam per modum ſtatuti contra loquentes cum Monialibus, nam allocutio fit in loco exempto. Ita ille.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. inter medium, & finem §. ſ. v. Limitar. & infra in Reſol. 102. §. vlt.

RESOL. LXXXVI.

An ſæculares loquentes, & accedentes ad Moniales exemptas, incidant in cenſuram ab Epiſcopo latam?

Idem eſt de ſtatuto contra ingredientes dicta Monaſteria.

Et quid, quando expreſſè non eſt vetitus acceſſus, vel aditio ad Moniales, ſed tantum loquutio?

Et docetur, quod non poteſt Epiſcopus Moniales exemptas colloquentes cum ſuis ſubditis punire.

Et etiam aduertitur quoad omnes leges Epiſcopales Regularium, Monaſteria eſſe loca exempta, non ſolum ratione perſonarum inhabitantium, ſed etiam ratione loci per ſe, & ideo poſſe aliquem in loco exempto poſito intra tamdem Diœceſim ipſius Epiſcopi laborare in diebus feſtiuis de præcepto eiuſdem Epiſcopi, & eius ieiunia non ſeruare; & hoc idem dicendum eſt de aliis Epiſcopalibus legibus. Ex parte 10. tractatu 14. & Miſcell. 4. Reſolutione 50. aliàs 48.

Sup. hoc in Reſ. præſenti, & infra ſeq. doctrinam Reſ. 97. & ſequenter ex Reſol. 102. §. vlt. poſt mediũ.

§. 1. NEgatiuam ſententiam tenet Pater Vidal *in Arca Theologiæ moralis, titulo de Monialibus, Inquiſitione 2. numero 101.* vbi ſic ait: Deducitur, quod excommunicatio lata ab Epiſcopo contra accedentes abſque licentia ad Monialium Monaſteria, non ligat accedentes ad exempta, vt ſunt Monaſteria Regularibus ſubiecta. Hoc mihi clarum videtur; quoniam ad incurrendam excommunicationem duo neceſſariò requiruntur, nempe formalis acceſſus, & allocutio; cùm ergo in caſu noſtro vtrumque conſummetur in loco exempto, ſequitur quod non incurritur excommunicatio; licet etiam actio accedendi inchoetur in loco non exempto, conſummatur tamen, & completur formaliter in loco exempto, ſicut accidit de locutione, quæ inchoatur, & perficitur in loco exempto, vt patet, & ibi delictum committi dicitur, vbi exterius conſummatur: ergo non contrahitur excommunicatio; nam paria ſunt locum eſſe Territorium, & eſſe exemptum, vt ex Gloſſa communiter recepta *in capite, Vt animarum,* & Gloſſa *final. de Conſtitution. in 6.* & ſentiunt Doctores; ſed Epiſcopi excommunicatio ex communi Doctorum lata per modum Statuti, non ligat delinquentes Subditos extra Territorium, cùm Epiſcopi iuriſdictio non extendatur extra ſuam Diœceſim, *ex capite 2. de Conſtitutionib. in 6.* ergo neque etiam ligat formaliter delinquentes in loco exempto. Ita Vidal; cui adde Alphonſum de Leone, *de Cenſur. Recollect. 2. numero 385.* vbi ſic aſſerit: Sequitur primò, quod loquens cum Monialibus exemptis, vel earum Monaſterium intrans, non incurrit excommunicationem latam ab Epiſcopo contra ingredientes, & loquentes cum Monialibus. Auila *parte 2. capite 3. diſputatione 2. dub. 5. verſicul. Ex dictis ſequitur.* Syluester, Armilla, Sayrus, & Henriquez, quos ſequitur Fagundez *libro 1. in primum præceptum Eccleſiæ, cap. 7. numero 9. ad finem.* Idem de ſtatuto contra ingredientes dicta Monaſteria docet Alterius, *libro 3. diſputatione 9. cap. 3. 7 o ſic. Ex his etiam inferri poteſt.* Layman. *libro 1. tract. 4. cap. 11. numero 5. verſic. idem Suarez.* Sicut de loquentibus, ſcribit etiam Bonacina, *diſp.*

diſſ. 1. *de Cenſur. quæſt.* 1. *part.* 11. *num.* 9. ratione de qua ſuprà; quia licet in his caſibus delictum inchoetur in territorio Epiſcopi, conſummatur tamen in loco exempto. Limitant hoc Auila, & Bonacina, *locis citatis*, vbi excommunicatio lata eſſet contra accedentes, ſeu euntes ad Monaſteria Monialium, quia hoc caſu delictum non tantùm inchoaretur, ſed etiam conſummaretur in territorio Epiſcopi. Quam opinionem ſequitur Diana *tom.* 5. *tract.* 9. *reſol.* 71. Sed contrarium eſt verius, neque hoc caſu incurri dictam excommunicationem. Ita poſt Henriquez, & Sayrum, docet Fagundez loco ſupracitato, quam opinionem allegatis, Syluestro, Roſella, Rolando à Valle, & Campanile, & ſequitur Barboſa *de poteſtate Epiſcopi alleg.* 102. *numero* 73. quando expreſsè non eſt vetitus acceſsus, vel additio, vt ita dixerim, ad Monaſteria etiam exempta; quod etiam videtur probare Bariola licet dubitantes, apud Dianam loco ſupraſcripto. Hucuſque Alphonſ. de Leone.

Quæ hic eſt R. 1. antecedens, & infra in Reſ. 102. §. vlt. poſt medium.

2. Sed ego in loco citato à Leone non explicaui ſententiam meam: Sed adduxi Bariolam pro negatiua, & Bonacinam pro affirmatiua; tunc autem aſſero vtramque ſententiam probabilem eſſe; ſed affirmatiuæ tanquam probabiliori adhæreo, quam nouiſſimè tuetur Ioſeph Ianuarius, *de caſibus reſeruatis, reſolut.* 34. *num.* 22. Tum quia Epiſcopus eſt delegatus Apoſtolicus ad conſeruandam clauſuram, vt dixi ex Concilio Tridentino, & ad Clauſuræ conſeruationem ſpectat prohibitio collocutionis cum Monialibus, vt docet Barboſa, Sanchez, Bariola: ergo vt delegatus poteſt excommunicare colloquentes cum Monialibus exemptis, vt bene Vgolinus *de poteſtate Epiſcopi, capite* 21. §. 4. *num.* 4. Tum quia Epiſcopus non amittit iuriſdictionem in ſuos ſubditos, ex eo quia ſunt in Monaſteriis exemptis Monialium, nam loca Monialium dicuntur exempta ratione perſonarum tantùm, vnde Monaſteria hæc Monialium non dicuntur eſſe extra Diœceſim, ſed in Diœceſi, *argument. text. in capite, Cùm Epiſcopus, de Officio Ordinarij*, vbi hoc notant Doctores; & Gloſſa *in Clement.* 1. *de foro competen. verb. Aut earum parte.* Cagnol. aliis relatis. *in lege vltima, numero* 13. *ff. de Iuriſdictione omn. Iud.* de quo vide Meſollam, *tom.* 2. *diſputatione* 4. *capite* 3. *numero* 489. Et hoc patet euidenter; nam ſi Moniales illæ exeant, ab illo loco, & in alio Monaſterio, vel loco inhabitent, locus ab ipſis habitatus efficitur exemptus, & locus derelictus, & quæ in ipſo habitant remanent ſubiectæ Iuriſdictioni Epiſcopi, intra cuius Iuriſdictionem inuenitur. Inſuper Epiſcopus exiſtens, ſeu habitans in his Monaſteriis exemptis, verè dicitur reſidere in ſua Diœceſi, & ideò alternatiua gaudet, Gomez *in regul.* 8. *Cancellariæ, gloſſa* 43. *quæſtione* 7. *numero* 108. *& ſequentibus.* Gratianus *tom.* 5. *diſcept. Forenſ. capite* 918. *numero* 14. Adde quod ſi Epiſcopus non poſſet punire inibi delinquentes, neque Superiores Monialium ſubiectarum Regularibus, e. g. ergo delicta ibi patrata remanerent ſimpliciter impunita; quod non eſt dicendum. Non poteſt tamen Epiſcopus Moniales exemptas colloquentes cum ſuis ſubditis punire, vt teſtatur Sell: *in Select. Canon. cap.* 30. *num.* 18. quod ſit deciſum *ſub die* 8. *Auguſti* 1621. Vide Barboſam *in Collect. in Concil. Trident. ſeſſ.* 25. *cap.* 5. *num.* 121. Hæc omnia Ianuarius, *vbi ſupra*, qui citat Suarez, Coninch, Salas Palaum, & Filliucium, quibus ego addo Nouarium *in Pragmat.* 3. *de Monialibus, Collect.* 4. *num.* 3. Campanilem, *in Diuer. Iur. Can. Rubr.* 12. *cap.* 16. *numero* 45. Barboſam, *de poteſt. Epiſc. part.* 3. *alleg.* 102. *num* 45. Gratianum, *tom.* 2. *Diſcept. Forenſ. cap.* 303. *numero* 21. & nouiſſimè Squillante *de oblig. & priu. Epiſc. part.* 1. *cap.* 13. *num.* 46. vbi ſic ait: Nulla tamen adeſt cenſura, & pœna impoſita à iure communi contra loquentes cum Monialibus, ſed tantum per Edictum Epiſcopi ſolent imponere pœnam excommunicationis, in quam excommunicationem incidunt quoque colloquentes cum Monialibus exemptis, quando expreſsè vetitus fuerit acceſſus ad Monaſteria exempta, ſi abſque licentia colloqueretur cum illis: nam licet Epiſcopus iuriſdictionem non habeat in Monaſteria Monialium exempta, niſi habito reſpectu ad clauſuram puniendi violantes ex ſacro Concilio Tridentino, *ſeſſ.* 25. *cap.* 5. nihilominus poteſt excommunicare ſubditos, ſi abſque licentia cum his Monialibus loquuntur, quia in eos habet iuriſdictionem, & poteſt hoc facere ad tollendam ſuis ſubditis occaſionem peccandi. Ita ille.

Sup. hoc inf. in §. vlt huius Reſ. ad med. & in aliis eius not.

3. Sed vt dixi, negatiuam ſententiam probabilem eſſe puto, & vt talem etiam admittunt aduerſarij. Et ideo Ianuarius, *vbi ſuprà, reſolut.* 47. *numero* 4. Sic ait: Suppono, rationem, qua probatur Epiſcopum, vel Delegatum Apoſtolicum, poſſe communicare ſubditos in Monaſterio exempto colloquentes, non habere omnimodam euidentiam; ita quod omnino improbabilis remaneat opinio oppoſita. Fundatur enim in delegatione Apoſtolica communicata Ordinariis in ordine ad clauſuram; & acceſsus ad loquendum cum Monialibus ad clauſuram ſpectat, ſecundum Barboſam, &c. At quòd acceſſus ad colloquendum ſpectet ad clauſuram, adhuc euidens non eſt, ſed eſt ſub opinione probabili, quæ opinio ſecum admittit oppoſitam etiam probabilem; ergo ratio non eſt omnino euidens; Nec ratio dicens, quod ſit prohibitus acceſſus, eſt ſimpliciter vera. Ita Ianuarius. Et abſolutè me citato putat Pater Vidal *ſuprà*, *n.* 103. quo ad omnes leges Epiſcopales, Regularium Monaſteria eſſe loca exempta, non ſolùm ratione perſonarum inhabitantium, vt ſentit Suarez *de cenſ. diſput.* 5. *sect.* 4. *numero.* 6. verùm etiam ratione loci per ſe, vt affirmant Bonacina, & Paulus Squillante quos probat Diana, *part.* 3. *tract.* 5. *reſol.* 74. §. *Dico & fin.* Ideo cùm in loco exempto, qui pro extraneo habetur, quis poſſit licitè non ſeruare leges Epiſcopales; ſequitur hoc idem affirmandum eſſe in Monaſteriis regularium ab Epiſcoporum iuriſdictione exemptis. Vnde ait Fagundez cum aliis, quos refert Diana, *par.* 1. *tract.* 10. *reſolut.* 14. §. *Ex his omnibus*, poſſe aliquem in loco exempto poſito intra eandem Diœceſim ipſius Epiſcopi, laborare in diebus Feſtiuis de præcepto eiuſdem Epiſcopi, & eius ieiunia non ſeruare; hoc idem quoque eſt dicendum de aliis Epiſcopalibus legibus. Hæc Vidal.

Sup. hoc in §. præcedenti, paulò poſt initiũ. & inf. in Reſ. 97. §. 1. ad med. &c.

Quæ hic eſt inf. Reſ. 99. & in Reſ. 102. &c.

Quæ nũc eſt in 10. 6. tr. 1. Reſ. 45 & in tom. 4. tr. 6. Reſ. 41. §. 1. poſt med. lege à verſ. Vnde.

RESOL. LXXXVII.

An prohibitio contra colloquentes cum Monialibus afficiat, etiam ſi ipſa Monialis non reſpondeat?

Et quid è contra, ſi audiuerit Monialem ſibi loquentem, ſi ipſe illi non reſpondeat?

Et an peccet contra prohibitionem, qui loquitur cum Moniali per interpretem?

Idem eſt dicendum de eo, qui de domo poſita propè Monaſterium loquitur cum Monialibus.

Idem eſt de loquentibus cum Abbatiſſa.

Idem de ſcribentibus ad illas.

Idem de aduenis, peregrinis, pueris, & puellis ante 14. annos accedentes ad colloquendum cum Monialibus.

Et quid de declarante Moniali aliquem caſum conſcientiæ.

Et an Epiſcopi loquentes cum Monialibus includantur in Edicto

Edicto Ordinarij illius loci, contra colloquentes cum Monialibus.

Et quid de Canonicis Eccleſiæ Cathedralis, an includantur in prædicto caſu, & Edicto, vel poſſint ad Monaſteria Monialium accedere, & cum ipſis loqui.

Et tandem deducitur, quod legis mens magis eſt attendenda, quam verba. Ex par. 10. tract. 14. & Miſc. 4. Reſ. 51. aliàs 49.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 84. §. 1. in princ. & in tom. 9. tr. 7. Reſ. 100. § 1. ante medium, verſ. Vnde. & ſeq.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docet Pater Vidal *in Arca Theol. Mor. tit. de Monialibus Inquiſ. 4. num. 25.* vbi ſic ait: Apertè colligitur ex verbis Decreti Sacræ Congregationis, vbi prohibetur Regularibus acceſſus ad Moniales ad colloquendum cum illis; colloqui eſt ſimul loqui, nempe fit locutio ex parte vtriuſque, allocutio autem fit ex parte tantum vnius. Ita Graſſius *in quinque caſibus, lib. 2. cap. 5. numero 1.* Nota Lector diſtinctionem, & tuta conſcientia ſequere noſtram opinionem. Ita ille. Et hanc opinionem loquendo de caſu reſeruato Eccleſiæ Neapolitanæ firmat Ioſeph de Ianuario *de Caſibus reſeruat. reſolut. 39. per totam*; quia prohibitio ſtante verbo *Colloquentes*, requirit reciprocam locutionem: at qui loquitur tantùm, non colloquitur: ergo, &c. Confirmatur; quia ea quæ notabiliter fiunt, niſi ſpecialiter notentur, videntur neglecta à lege, *leg. Item apud Labeonem §. Ait Prætor. ff. de Iniuriis.* Sed alloqui, & colloqui faciunt ſenſum notabiliter diuerſum, & non ſunt ſpecialiter notata: ergo ſignum eſt, quod alloquutio eſt neglecta à noſtro ſtatuto, & conſequenter qui alloquitur non facit contra intentionem ſtatuentis. Confirmatur Secundò: nam ſtatutum editum principaliter in fauorem, ſi pœnam continet, habet naturam odioſam, & vt odioſum eſt reſtringendum, vt optimè Sanchez, *lib. de Matrim. diſp. 1. num. 5. in fin.* qui citat Gloſſ. *in leg. 2. Cod. de in ius vocando, verb. Liberis.* vbi Bartolus, *num. 1.* Baldus, *num. 4.* Alexander, *num. 5.* Sed hæc conſtitutio etſi fauorabilis, pœnam excommunicationis continet: ergo eius verba ſunt reſtringenda, & accipienda ſecundùm ſuum proprium ſignificatum: ſed colloqui propriè non eſt alloqui: ergo colloquium non debet extendi ad alloquium, & conſequenter qui alloquitur in pœnalibus non colloquitur. Confirmatur Tertio: nam potuit Epiſcopus reſeruans vti verbo alloquendi, ſi intendebat comprehendere omnes quomodocumque alloquentes.

Sup. hoc in tom. 6. tr. 2. Reſ. 31. §. 1. in fin. & latè in cæteris aliis eius annot.

2. Sed his non obſtantibus, Merolla, *tom. 1. diſp. 1. cap. 2. numero 589.* affirmatiuam ſententiam mordicus tenet, Primò, quia conſuetudo, quæ poteſt legem facere, multò magis poteſt legem interpretari, & ideò dicitur optima legum interpres, *leg. Si de interpretatione 37. ff. de legibus & cap. Cùm dilectus, de conſuet.* At verò, quamuis verba dicti ſtatuti Synodalis propriè ſignificent duorum ſimul locutionem, tamen conſuetudo ſemper illud intellexit, etiam de ſimplici allocutione: vnde cõmuniter omnes, non ſolùm rudes, & illiterati, verùm etiam periti ita loquuntur, quod ſcilicet alloquens Moniales ſine licentia Ordinarij eſt excommunicatus. Sed communis vſus loquendi præfertur proprio ſignificato vocabuli, etiam in materia pœnali, & odioſa, vt ex materia ſtatutorum. Textus eſt notabilis, *in leg. Labeo*, & ibi Bartolus notat, *ff. de Supell. leg.* & docent idem Bartolus *in leg. Omnes populi, quaſt. 6. principali, verſ. Iuxta præmiſſa quæro, ff. de Iuſt. & Iur.* Deinde, licet verba legis pœnalis regulariter non ſunt extendenda vltra proprium ſignificatum; tamen hoc limitatur niſi lex redderetur inutilis, & finis, ſeu mens Legiſlatoris fruſtraretur; tunc enim impropriari debent verba legis, & extendi vltra proprium ſignificatum, vt docent communiter Doctores. *Argum. cap. Si Ciuitas de ſenten. excommun. in 6.* Et de verbis *Teſtamenti*, quod impropriari debeant, vt voluntas Teſtatoris locum habeat, aſſerunt. Socinus, *ſen. conſ. 2. numero 8. volum. 4.* Decius, *conſil. 399. numero 7. volum. 2.* Surdus alios referens, *conſil. 116. numero 69. volum. 1.* At in noſtro caſu, ſi nomen collocutionis non extenderetur ad quamlibet allocutionem, ſtatutum prædictum redderetur inutile, & mens, ſeu finis Prælati ſtatuentis fruſtraretur, vt clarè patet: nam & ſtatutum contemneretur, & Prælatus non aſſequeretur finem intentum, qui eſt tollere occaſionem peccati, & remouere impedimenta, quæ Moniales ab acquirenda perfectione retardare poſſunt. Nota tamen, quod Ianuarius *vbi ſuprà* conatur reſpondere ad hæc argumenta.

3. Sed ego non recedo ab opinione Merollæ: nam res morales, moraliter, & non metaphyſicè tractandæ ſunt, & ideò iſta duo verba *Colloqui*, & *Alloqui*, in præſente materia tanquam ſinonyma ſumenda ſunt, & tanquam idem ſignificantia; & ideò in primo Decreto Sacræ Congregationis contra Regulares accedentes ad Monaſteria Monialium, anno 1590. & in ſecundo anno 1623. Eminentiſſimi Cardinales id quod primum ſtatuerunt, & prohibuerunt cum verbo *Colloqui*, poſtea ſtatim ſtatuunt, & prohibent cum verbo *Alloqui*, vt Legentibus patet apertè in dictis Decretis appoſitis per extenſum à Lezana *in Summa tom. 4. verb. Moniales, num. 18. & 19.* Adde, quod lex non eſt poſita verbis, ſed rebus, vt patet *ex leg. 2. in fine, Cod. Communia de legat. leg. fin. Cod. de Vſuris, cap. Secundò requiris, de Appellat.* Surdus *Aliment. tit. 9. quæſtione 21. numero 20.* Abbas, *conſil. 93. in quæſtione, colum. 2. circa med. verſ. At idem facit, libr. 2.* Romanus, *conſil. 428.* in terminis *numero 12.* Stephanus Gratianus, *diſcept. Foreuſ. cap. 156. numero 17.* Ferrerius *in Conſtitut. Cathalonia, gloſ. 5. numero 160.* Sigiſmundus Scacc. *de Appellat. quæſtione 17. limit. 10. numero 14.* Et ideò legis mens magis eſt attendenda, quam verba, *leg. Scire leges, Digeſt. de legibus, leg. Non aliter, ff. de legat. 3. leg. Nominis, & rei, §. Verbum ex legibus, Digeſt. de verb. ſignif.* Surdus, *deciſ. 35. numero 14.* Marcus Antonius Genuenſis, *in Practicab. Eccleſiaſt. quaſt. 144. numero 3.* Ferrerius *in Conſtitut. Cathalonia, gloſ. 4. numero 66.* cum cumulatis à Tiraquello *in leg. Si vnicam, verb. Libertatis, numero 47. de reuocanda donatione.* Eſcobar à Corro *de vtroque Foro, art. 6. numero 106.* Donello *in Commentariis lib. 1. cap. 13.* & *ibi* Oſualdus *litt. B*, cum aliis. Exiſtimo tamen vt alibi docui Graſſium, non contrauenire Decreto Sacræ Congregationis, neque edicto Epiſcopi aliquem, ſi audiret Monialem ſibi loquentem, & ipſe illi non reſpondeat, quia prohibitio eſt lata contra loquentes, non contra audientes, & audire non eſt loqui etiam ex larga ſignificatione vocabuli: ergo. Et ita noſtram ſententiam me citato tenet Pellizzarius *vbi ſuprà*, & me citato Zambellus *in Reper. Caſ. Conſcien. verb. Moniales, numero 24.* & me citato Lezana *in QQ. Regul. tom. 4. verb. Moniales, num. 20.* cum Vidal *vbi ſuprà, Inquiſ. 2. num. 93.* & Merolla, *num. 591.*

Sup. hoc latiſſimè in tom. 7. tr. 1. Reſ. 3. §. Nec obſtat, & in aliis eius annot.

Alibi in Reſ. quæ hic eſt ſupra 84. § 2. ad med.

4. Sed hîc obiter ad ornatum materiæ, notanda ſunt aliqua. Et Primò contra Lezanam, *vbi ſuprà*, non contrauenire Decreto Sacræ Congregationis, aut Edicto Epiſcopi aliquem, ſi loquatur cum Moniali per interpretem. Ita me citato tenet Pellizzarius, *numero 215.* & me citato Zambellus, *numero 24.* & me citato Ianuarius, *num. 15.* & me citato, Tamburinus, *vbi infrà numero 4.* & Vidal *numero 93. qui num. 94.* etiam putat non peccare contra

Sup. hoc ibidem §. Nota quarto.

pro

prohibitionem loquentem cum Moniali in lingua ab ipſa non intellecta, etiamſi quidam alias explicet Moniali ſenſum verborum, quoniam in hoc caſu ille talis loquitur propriè cum Interprete, non tam Moniali: ergò. Confirmatur ex Sanchez *lib. 2. mor. cap. 10. num. 51.* vbi docet, legentem Librum prohibitum, conſcriptum tamen lingua ſibi omninò ignota non affici pœnis latis contra legentes libros prohibitos; nam cùm tantùm materialiter legat: non datur periculum ſubuerſionis; & ideò pro iſto caſu particulari ceſſat finis legis prohibentis: ergo hoc idem à pari in caſu noſtro. Idem docet Merolla, *num. 608.* Pellizzarius, *num. 116.* Et idem dicendum videtur de eo, qui de domo poſita propè Monaſterium loquitur cùm Monialibus, quod me citato concedit Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum, diſp. 25. queſt. 8. num. 1.* & me citato Lezana, *vbi ſuprà*, & me citato Pellizzarius, *numero* 214. & me citato Ianuarius, *num. 25.* & alij penes ipſum; quibus adde Vidal *numero* 87. & Pacem Iordanum *in variar. Elucubrat. tom. 1. lib. 7. tit. 12. numero 37.*

Sup. hoc ibidem §. Nota ſeptimo.

5. Nota Secundo contra Merollam: loquentes cum Abbatiſſa, non contrauenire Decreto; & ita docet me citato Lezana, *numero* 22. & me citato Tamburinus, *n. 5.* & me citato Ioſeph de Iannario *reſol. 44. per tot.* qui reſpondet latè & doctè ad omnia argumenta contraria ſententiæ quam adduxerat Merolla. Et hanc ſententiam me citato tenet etiam Zambellus, *vbi ſuprà*, & me citato Pellizzarius *num. 208.* & Vidal, *numero* 89. Vnde non eſt audiendus nouiſſimè Squillante *de Priuileg. Epiſcop. part. 1. cap. 13. num. 58.* qui me citato auctoritate Patris Megala contrarium videtur docere.

Sup. hoc ibidem §. Nota tertio. & in tom. 7. tr. 1. Reſ. 197. §. vlt. à lin. 4.

6. Nota Tertiò, prohibitionem contra colloquentes cum Monialibus non afficere ſcribentes ad illas. Ita me citato tenet Squillante, *vbi ſuprà, num. 48.* & Ianuarius, *reſol. 46.* qui citat Sanchez, Tamburinum, Merollam, Graſſium, & Bonacinam, quibus adde Barboſam *de Poteſt. Epiſcop. part. 2. alleg. 102. n. 78. cum ſeqq.* licet contrarium aſſerat Campanili *in Rubr. 12. cap. 16. n. 46. cum ſeqq.* Pax Iordanus *in Var. Elucubrat. tom. 3. lib. 7. tit. 12. num. 60.* & alij.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. 2. à lin 7. ante finem, & cum eodem Barboſa hic citato tantum in to. 7. tr. 1. Reſ. 320. in fine.

7. Nota Quartò, quod Epiſcopi loquentes cum Monialibus nō includuntur in Edicto Ordinarij illius loci, vel ex conſuetudine, ſeu præſumpta licentia ipſius Ordinarij, vel quia dum Edictum non ligat præferentem, neque debet ligare æqualem, *ex cap. Cum inferior, de maior. & obedientia, & ex leg. penult. ff. de Arbitr.* & ita me citato tenet Pellizzarius, *n. 210.* Ianuarius *num. 15.* & alij penes ipſum. Non tamen aſſentior Patri Vidal, qui *vbi ſuprà* docet, non ſolùm Epiſcopos, ſed etiam Canonicos Eccleſiæ Cathedralis, poſſe ad Monaſteria Monialium accedere, & cum ipſis colloqui: hoc enim eſt prorſus negandum, vt patet praxi quotidiana.

Sup. hoc ſupra in Reſ. 54. §. Nota quartò. in fine.

8. Nota Quintò; Peregrinos, & Aduenas habentes animum permanendi in aliena Ciuitate pro minori anni tempore accedendo ad Moniales abſque legitima licentia, etiam ſine neceſſitate, neque mortiferè peccare, neque incurrere pœnas ſpecialiter latas in illo loco. Probatur; Peregrini non obligantur ſeruare leges, & ſtatuta locorum, in quibus permanere non intendunt per longum temporis interuallum; quia cùm non ſint pars illius Communitatis, quæ eſt ſubdita illi Legiſlatori, neque ſubiiciuntur eius Iuriſdictioni, neque forum acquirunt; vt conſtat *ex leg. heres abſens, §. Proinde, ff. de Iudiciis*, & ita me citato docet Pellizzarius, *num. 211.* Iannarius, *reſol. 34. num. 24.* Et ita hanc ſententiam tenet etiam Vidal *numero* 88. qui etiam *numero* 93. extendit ad declarantem Moniali aliquem caſum conſcientiæ; nam talis locutio habet potius ſpeciem ſermonis, & exhortationis, quàm propriæ locutionis. Idem docet Ianuarius *vbi ſuprà, num. 17.* Et tandem me citato docet Pellizzarius, *numero* 221. quod non poſſent dici tranſgreſſores prohibitionis Epiſcopi, Pueri, & Puellæ, ſi ante 14. annum ſine licentia accedant ad Moniales cum ipſis colloquantur, tum quia reſpectu illorum non concurrunt cauſæ, ex quibus ſolet induci dicta prohibitio; ſicque procedit doctrina, quod *ceſſante fine legis, ceſſat lex*; tum quia Eccleſia non ſolet cogere quemquam ſuis Cenſuris ante annos pubertatis, compatiens fragilitati illius ætatis; conſtat autem quod talis prohibitio ſolet fieri ſub aliqua Cenſura. Et ita hanc ſententiam tenet etiam Tamburinus, *numero* 8. Vnde ſi Puer dubitat an ætas ſit completa poſt factam diligentiam, poteſt tuta conſcientia loqui, quia poſſeſſio non ſtat pro ſtatuto, ſed pro ætate. Et ita tenet Ianuarius, *numero* 15. Merolla, *numero* 620. Pellizzarius, *numero* 221. Et plura ex his à me alibi notata, iterum adnotare volui, vt illa magis auctoritate Doctorum firmarem: cautè tamen, & maturè procedant Regulares; nam in foro exteriori ab Epiſcopis ſupradicta difficulter admittenda eſſe puto; ideò videant quid faciant.

Sup. hoc in tom. 7. tr. 1. Reſ. 118. in principio. &c.

Sup. his ſupra in Reſ. 84. §. Nota quinto, in principio.

Alibi in omnibus Reſ. prætermiſſarū annotationū huius Reſ.

R E S O L. LXXXVIII.

An colloquentes cum conuerſis Monialibus incidant in cenſuras latas ab Epiſcopo; vel ſi ſint Regulares in pœnas Sixti V. & Sacræ Congregationis.

Et an loquentes cum Monialibus ſignis, aut nutibus, vel per intermediam perſonam, aut per ſcriptum peccent, & incurrant pœnas. Ex p. 10. tract. 14. & Miſc. 4. Reſol. 53. alias 51.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docet nouiſſimè Marcus Vidal *in Arca Theolog. Mor. de Monialibus, Inquiſ. 2. num. 91.* vbi ſic ait: Addo Secundò, non incurrere pœnas, neque mortaliter peccare loquentem cum Monialibus Conuerſis: nam, vt aſſerit Tuſchus *litt. M. verb. Moniales, concl. 333.* Conuerſæ non ſunt veræ Moniales, quamuis Profeſſionem emittant, differunt etiam in multis, nempè nomine, exercitio, & in multis locis non ſeruant rigoroſè Clauſuram, non habent vocem, non tenentur ad diuinas preces, & multas differentias congerit Federicus de Senis, *conſ.* 213. Afflict. Franc. Abb. hæc ille: ergo. Ita Vidal.

2. Sed ego affirmatiuæ ſententiæ adhæreo, quam etiam nouiſſimè tenet doctus, & amiciſſimus Ioſeph de Iannario *de Caſibus reſeru. reſolut. 34. numero* 48. ſic aſſerens: Nota duodecimò, quod nomine Monialium, veniunt etiam Conuerſæ inſeruientes Monialibus, *can. Vt lex. 27. queſt. 1. capite. Non dubium de ſentent. Excommunicat.* tenentur enim iſtæ obſeruare Clauſuram ſicut & cæteræ Moniales Choriſtæ, &c. vt rectè obſeruat Graffius *lib. 2. de Caſibus cap. 5. numero* 40. Sicut nomine Monialium veniunt etiam Monaſteria Sororum, vt ex conſuetudine optima legum interprete habetur.

3. Sed ſi aliquis hìc obiter quærat, an loquentes cum Monialibus ſignis, ac nutibus peccent, & incurrant pœnas. Reſpondeo affirmatiuè. Et ita docet Baucius *de Caſibus reſeru. Eccleſ. Neapolit. caſ. 4. petes 2. fol.* 20. & me citato etiam Ianuarius, *vbi ſuprà, num. 49.* vbi ſic aſſerit: Nota quod qui loquitur cum Monialibus per nutus, & ſigna, incidit in caſum noſtrum: Nam verè explicat ſuos in-

Sup hoc ſup. Reſ. 54. §. Nota ſecundo in principio.

 ternos

ternos affectus, ad quos explicandos eſt inſtituta loquela. Quod verò hæc explicatio fiat per verba vel alia ſigna hoc idem ſignificantia parum refert. Sicut ſi Monialis haberet linguam Turcicam, & loquens polleret eadem lingua, ſi loquela Turcica colloqueretur, verè incideret in caſum noſtrum. Sic quando loquuntur per ſigna, quibus ipſi ſoli ſe intelligunt, verè loquuntur, cum verè explicent affectus internos. Secus verò dicendum eſt, ſi quis loquatur per intermediam perſonam; nam tunc etſi verè explicaret ſuos internos affectus, explicaret alteri, & ex hoc Moniali, quod non eſt prohibitum; ſicut ſi per ſcriptum quis ſuos affectus internos explicaret, non incideret in caſum noſtrum. Ita ille. Vnde contra Patrem Pellizzarium *de Monialibus, cap.5. ſect.5. n.215.* apparet, me conſequenter loquutum fuiſſe in loco ab ipſo adducto.

Sup. ad medium §. not. prætenitæ, & in alia Ref. eius annot. Et per ſcriptum contentum in hoc textu in Ref. prætenita, §. Nota tertio, & in alio verſ. eius annot.

RESOL. LXXXIX.

An qui habet licentiam indefinitam colloquendi cum Monialibus, poſſit ſæpius cum illis loqui?

Idem eſt dicendum de licentia ingrediendi clauſuram Monialium, data licentia indefinita.

Et an, quando quis habuit licentiam colloquendi cum Monialibus, & antequam ea vtatur, Prælatus concedit licentiam generalem cuilibet colloquendi cum Monialibus tali die, iſte poſſit colloqui cum his in eodem die.

Et curſim deducitur facultatem conceſſam Epiſcopo teſtandi non eſſe reſtringendam ad primam vicem. Ex part. 10. tractat. 14. & Miſc. 4, Reſol. 56. aliàs 54.

Sup. hoc ſupra in Ref. 84. §. Nota decimo. ad medium. verſ. Et ſi data.

§. 1. DIctam licentiam extingui in prima colloquutione docet Merolla, *tom.1. diſp.1. cap.2. difficul.6. num.629.* Primò, quia hæc colloquendi facultas, eſt quaſi diſpenſatio quædam in lege, ac proindè tanquam odioſa reſtringenda eſt. Secundò, quia ſermo ſimpliciter prolatus; maximè in odioſis, intelligitur in prima vice. *leg. Bones, §. hoc ſermone ff. de verb. ſignificat.* Et idem dicendum eſt de licentia ingredienpi Clauſuram Monialium data indefinitè, quia militat eadem ratio. Et hanc opinionem tenent Iaſon, *leg. Duobus reis §. ei, qui, num.75. ff. de Iureiur. & in leg. Si quis mihi bona §. Iuſſum, num.28. ff. de acquir. hæred.* Sbrozius *de Offic. Vicar. l.2. q.210.* Graſſius, *conſ.22. de ſentent. excommunication. num. 38. tom.1.* Maſtrillus *deciſ.97.* Riccius *collect. deciſ. part.3. collect.587.* & alij.

2. Sed his non obſtantibus, ſatis probabile eſſe puto talem licentiam non extingui, niſi reuocetur; & ideò qui illam ſic obtinuit poſſe loqui cum Monialibus toties quoties. Et hanc ſententiam nouiſſimè docet Ioſeph. de Ianuario, *de Caſib. reſer. reſol.28. per totam*; quia ſermo indefinitus æquiualet vniuerſali *arg. leg. cum inter veteres verſ. Maximè Cod. de Fideicomm. liber.* gloſſ. *in cap. vt circa: verb. Aliorum de elect. in 6.* Couarruuias *lib.1. variar. cap.13. numero* 8. qui videndus eſt. Sanchez, *de Matrimonio lib.3. diſputat.44. num.2. pag.310. circa medium verſ. Confirmatur, &c.* ſed licentia in caſu noſtro non fuit indefinita: ergo æquiualet vniuerſali, & conſequenter idem eſt dicere, Vade, loquere, ac loquere, toties quoties volueris.

3. Ad argumenta ſuperius adducta reſpondet Ianuarius *loco citato*, qui etiam *num.6.* contra Merollam etiam firmat, quod quando quis habuit licentiam colloquendi cum Monialibus, & antequam ea vtatur, Prælatus concedit licentiam generalem cuilibet colloquendi tali die: ſi iſte talis colloquitur ex licentia generali, poteſt iterum colloqui, vtendo ſua licentia ſpeciali. Et ratio eſt quia talis licentia, non eſt diſpenſatio legis, ſed eſt ipſiſſima lex: nàm hoc tantum lex præcipit, nempe loqui cum licentia. Addo, cùm hoc ſit fauor, & adhuc eo vſus non ſit, non reuocatur per gratiam generalem omnibus conceſſam, *argum. lex, in commodato, §. ſicut, ff. commodat. & cap.1. de commodat.* aliter enim non eſſet melioris conditionis hic talis, qui reciperet gratiam ſpecialem, quàm qui nullum habuit gratiam: & gratia à Principe conceſſa potius noceret huic, & nihil operaretur reſpectu huius, quod non eſt dicendum. Quod verum puto; etiam ſi licentia ſit addicta eodem die, quo viget licentia generalis, poterit enim eodem die bis loqui; quicquid in contrarium dicat Merolla. Ego vt dixi hanc ſententiam puto probabilem; & confirmatur ex doctrina Sacræ Rotæ, quam adducit, & ſequitur Riccius *in Praxi, tom.3. reſol.386. numero 2.* nempè, facultatem conceſſam Epiſcopo teſtandi, non eſſe reſtringendam ad primam vicem; quicquid in contrarium aſſerat Couarruuias, & alij.

Quoad hoc in tom.9. tr. 7. lege doctrinam Ref. 91. Quæ eſt pro Cardinalibus in hoc caſu.

RESOL. XC.

An Greg. XIII. excommunicationem incurrant ingredientes Monaſteria Monialium non prætextu licentiarum, ſed abſque vlla prorſus licentia, etiam ad malum finem?

Et an lex quantumcumque pœnalis extendatur ex ratione identitatis ad caſum ſimilem. Ex p.2. tract.16. & Miſc.2. Reſ.30. aliàs 32.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam amplexus eſt Nauarr. *in manuali, cap.27. num.50.* Quaranta *in ſumm. Bullarij, ver. Monaſteria Monialium*, Azor. *par.1. lib.13. cap.8. q. vlt.* Beia *par.1. caſ.30.* Villagut *de vſuris, q.35. num. vlt.* & nouiſſimè Flauius Cherubinus *in compen. Bullarij, tom.2. conſtit.28. Greg. XIII. ſchol.1.* Homobon. *in exam. Eccl. p.1. tract.5. cap.9. q.60.* Aloyſius Riccius *in praxi, tom.1. reſol.544. n.4.* Fillinc. *tom.1. tract.15. c.5. n.119.* Raynerius *in Catalogo cenſurarum, cap.9. excom.15.*

Sup. hoc infra in tr.9. Ref.55. §. vlt. poſt med. & in tom. 1. tr.5. Ref.62. §. Septimo.

2. Probatur primò, nam, vt ait Nauarrus, & Villagut, ita declarauit Pius V. & Gregorius XIII. Secundò, quia lex, quantumcumque pœnalis, extenditur ex rationis identitate ad caſum ſimilem, vt probat Lambertin. *de iure patron. lib.2. p.1. q.10. art.4.* Gomez *var. lib.1. c.5. n.12.* Molina Iuriſconſultus *de primog. Hiſpan. lib.1. cap.5. n.10.* Gutier. *qq. canon. lib.1. c.10. n.3. & conſ.50. n.8.* Roland. à Valle *conſ.27. n.48. vol.1.* & alij. Et ita, ait Beia *vbi ſupra*, receptum eſt in tota Italia.

Sup. hoc in §. not. præteritæ in princ. & inf. in §. vlt. huius Ref. ad lin. 3. & in tom. 6. tr.1. Ref.79. & in alus eius primæ not. & etiam ſecundæ, & tertiæ.

3. Sed contrariam ſententiam probabiliorem eſſe iudico, quam tuetur, & docet Sanchez *in ſum. tom.3. lib.6. c.16. n.78.* qui citat Suarez, Zerolam, Philiarchum, Sayrum, & Rodriquez, quibus ego addo Mirandam *in manuali prał. tract. de Monialibus, q.2. art.10. concl.1.* Megal. *in 3. p. lib.4. c.3. q.2. n.11.* Barboſam *de poteſt. Epiſc. p.3. alleg.102. n.37.* Hieron. Campanile *in diuer. iur. can. rubr.12. c.16. n.24.* Ratio eſt, quia cùm excommunicatio ſit pœnalis, non eſt amplianda, ſed potiùs reſtringenda, nec extendenda ad alium caſum, etiamſi ei ſit ſimilis, aut etiam maior ratio. Et cùm hæc Bulla ſit valdè rigida, & contineat grauiſſimas pœnas, non eſt extendenda ad caſum in illa minimè comprehenſum, ſolùm igitur incurrunt in excommunicationē fulminatam in dicta Bulla, admittentes, & ingredientes prætextu licentiarum, non autem qui admittunt & ingrediuntur ſine licentia, etiam ſi ingrediantur, & admittantur ad malum finem.

4. Ad

Digitized by Google

Sup. hoc ſup. in §.2. huius Reſ. & in alijs eius not.

4. Ad primum argumentum contrariæ ſententiæ reſpondetur, de illis Pontificiis reſponſionibus non conſtare authenticè. Ad ſecundum reſpondetur, non eſſe certum, legem pœnalem extendendam eſſe quoad pœnam in ea contentam ad caſum non expreſſum, etiamſi in illo eadem inueniatur ratio, imò oppoſitum eſt verius, & omnino tenendum. Ita docent Barboſa *de poteſt. Epiſc. p.3. alleg.*101. *num.*82. Anton. *c. fin. n.*58. *de conſuet.* Caſtrus *lib.*1. *de leg.pœn.c.*7. *doc.*3. Sanchez *de matrim. tom.*2. *lib.*10. *diſp.*4. *n.* 3. & alij communiter. Vide etiam pro confirmanda noſtra ſententia, Caietanum *ver. excomm. in principio, & in c.*47. & gloſſam communiter receptam *in Clem.*1. *de conſangu. & affin.* pro quo etiam facit Decret. *in c. quicunque, de ſent. excomm.*

RESOL. XCI.

An ingredientes Monialium Monaſteria cum licentia, ſi finito Miniſterio multo ſpatio ibi moventur ob malum finem, non ſolum peccent, mortaliter; ſed etiam incurrant excommunicationem latam à Greg. XIII.

*Et an in ſupra dicto motu proprio, & prohibitione Concilij Tridentini ſeſſ.*25. *c.*5. *de Regular. comprehendantur Reges, Reginæ, & Cardinales.*

Et an Religioſi habentes priuilegium à caſibus Summo Pontifici reſeruatis poſſint abſoluere ab hac excommunicatione.

Et an infantes nondum doli capaces poſſint in Monaſteria Monialium admitti, nec ſint incluſi in prohibitione Greg. XIII. & Concilij Tridentini.

Et notatur, quod Confeſſarius poteſt intrare clauſuram Monialium, non ſolum quando Regula confiteri præcipit, ſed etiam quoties infirma dixerit ſe indigere Sacramento Pœnitentiæ; vel Prælatus in aliquo caſu electionis Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ. Ex par. 3. tract. 2. Reſol. 67.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. &c.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Bonacina *de clauſura tom.*1. *q.*4. *punct.*4. *num.*22. & nouiſſimè Merolla *in diſp. Theolog. moral. tom.*1. *diſp.*1. *diffic.*7. *n.*498. ex quo fit ab hac excommunicatione non poſſe abſoluere Religioſos habentes priuilegium abſoluendi à caſibus Summo Pontifici reſeruatis, quia hic caſus excipitur à Clem. VIII. in quodam Decreto, Nam in illo reperitur violatio clauſuræ. Hæc opinio eſt probabilis.

Sup. hoc in tom. 7. tr. 1. Reſ. 271. cuſſiſſimè, ſed reſolutiuè in §. Sed poſtea, ad lin. 9. verſ. violatores. ſed lege ibi antea §. Verum non deſinam. & ſi placet, vide etiam à princ. & nõ pigebit.

2. Sed ego contrariam ſententiam non minus probabilem, & tutam in praxi exiſtimo, & ideò illam tenet Sanchez *in ſumm. tom.*2. *lib.*6. *c.*16. *n.*69. quia ſic ingrediens non ingreditur abſque licentia, contra quem Summus Pontifex excommunicationem tulit, & hanc ſententiam tenet etiam Zerola *in praxi ver. Moniales, ad* 8. *quæſitum.* vbi aſſerit, non incurrere cenſuras ex cauſa iuſta, & legitima licentia ingredientem, ſi cum Moniali intra Monaſterium fornicetur.

3. Ad argumentum verò, quòd pro affirmatiua ſententia adducit Merolla, nempe motum Gregorij XIII. non eſſe odioſum, ſed fauorabilem, reſpondeo, quod contrarium aſſerunt Doctores, & nouiſſimè inter illos Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.*26. *n.*18. & ideò non videtur extendendus. Vnde puto cum Suarez *tom.*4. *de Religion. lib.*1. *c.*7. *num.*5. Sanch. *lib.*6. *c.*16. *n.*3. *& c.*77. *n.*5. & aliis, quod ſub prædicto motu proprio Greg. XIII. & prohibitione Concilij Tridentini, *ſeſſ.*25. *c.*5. *de Reg.* non comprehenduntur Reges, Reginæ & Cardinales; licet contrarium aſſerat Merolla *vbi ſupra diff.* 5. *n.*470. Conſtitutio enim pœnalis non comprehendit perſonas ſupradictas tam inſignes.

Sup. hoc pro Cardinalibus in tom. 9. tr. 7. Reſ. 44.

4. Notandum eſt hîc obiter primò, quod Confeſſarius poteſt intrare clauſuram, non ſolùm quando Regula confiteri præcipit, ſed etiam quoties infirma dixerit ſe indigere Sacramento Pœnitentiæ, & ita ex Rodriquez notat Portel. *in dub. regul. ver. clauſura Monialium, n.*9. & poſt illum Villalobos *in ſumm. tom.*2. *tract.*35. *diffic.*47. *n.*4.

5. Nota etiam ſecundo cum ipſo Villalobos *diffic.* 46. *n.*12. [que no es cauſa obſtante el hazer la elecion de Abadeſſa, ò Priora, paraque el Obiſpo, ò Prelado entren en el monaſterio, que eſto ſe puede hazer por la parte de afuera, recibiendo los votos à la craticula, conforme al Concilio Tridentino *ſeſſ.*15. *c.*7. *de Reg.* Mas eſtenderſe eſtò hablando regularmente, porque, ſi ſe dieſſe caſo, en que las monias eſtuvieſſen inquietas, y huuieſſe ſoſpecho de ſoborno, fuerza, ò otra cauſa iuſta por donde s'entendieſſe, que no ſe haria canonicamente la elecion, ſi no entraſſen alla à tomar los votos, ſe podria hazer, porque eſta es cauſa neceſſaria, y tal podria ſer el alboroto que fueſſe neceſſario entrar ſeys, ò ocho frayles.] Ita ille, & ego.

6. Nota tertiò contra Naldum *in ſumm. ver. Clauſura, n.*3. Vgolinum *de poteſt. Epiſc. c.*21. *§.*5. *n.*3. Comitolum *lib.*6. *q.*21. Fuſcum *de viſit. lib.*2. *c.*18. *n.*25. quod infantes nondum doli capaces, poſſunt in monaſteria Monialium admitti, nec eſſe incluſos ſub prohibitione Greg. XIII. & Concil. Trident. *vbi ſupra.* Et ita tenet Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.*1. *c.*5. *dub.*2. *concl.*3. Granado *in* 1. 2. *D. Thom. contro.*7. *tract.*3. *part.*1. *diſp.*6. *ſect.*5. Suarez *de Relig. tom.*2. *lib.*6. *c.*16. *n.*4. & alij, quos ad ſatietatem adducit, & ſequitur Merolla *vbi ſuprà,* quibus ego addo Hieronymum Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.*26. *n.*7.

Sup. hoc in tom. 9. tr. 7. Reſ. 109. §. 1. poſt med à verſ. Quod confirmatur. & in § Ad confirmationem.

RESOL. XCII.

An intrantes cum licentia Monaſteria Monialium, ſi finito negotio ibi notabiliter commorentur, incidant in cenſuras? Ex part. 4. tract. 4. & Miſc. Reſol. 90.

§. 1. IN partem affirmatiuam videtur inclinare Naldus *in ſumm. ver. Monialis n.*15. vbi ait: Monialium clauſuram cum debita Superioris licentia ad inſeruiendum Monialibus in opere neceſſario ingreſſus, ſi ibidem opere iam expleto ad quod fuerat admiſſus, notabiliter commoretur, fortè non videtur immunis ab excommunicatione violatæ clauſuræ. Ita ille.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & lege etiã §. annot. ſeq. ad med. & in tom. 7. tr. 1. Reſ 245. §. Finitis. & in Reſ. 349. §. vlt. ad med.

2. Sed non reticeam aduerſus illum negatiuam ſententiam docere Aloyſium Bariolam *in Aphor. lit. M. ver. Moniales. §.*8. vbi ita aſſerit: Monialium monaſteria intrantes cum licentia finito negotio, cuius cauſa ſunt ingreſſi, ſi curioſitate ducti aliò diuertant, nec peccant, nec cenſuras contrahunt, licèt oppoſitum ſentire videatur Naldus. Ita Bariola *loco citato.*

Sup. hoc in tom. 7. tr. 1. Reſ. 244. lege doctrinã eius §. vlt. & alterius Reſ. & §. eius primæ not. & §. vlt. annot. præteritæ.

RESOL. XCIII.

An licentia ingrediendi Monaſteria Monialium debeat eſſe in ſcriptis etiam quoad forum conſcientiæ? Ex p. 3. tract. 2. Reſ. 129.

§. 1. DE hoc caſu nouiſſimè interrogatus fui à Gregorio Pollaccho, viro quidem docto, & amiciſſimo, qui Venetiis moratur. Prima opinio affirmat, & ita docet Suarez *de Relig. tom.*4. *lib.*1. *c.*10. *n.*15. Sanchez *in ſum. tom.*2. *lib.*6. *c.*16. *n.*30. & alij; vnde aſſerunt eſſe peccatum mortale ingredi Monaſteria Monialium

Quoad hoc ſup. ex Reſ. 84. lege §. Nota decimo. quamuis ibi ſit pro Collocutione cum Monialibus.

nialium cum licentia Superioris oretenus conceſſa, & hoc ex Concilio Tridentino *ſeſſ.25.de Regul.cap.5.* ibi, *ſine Epiſcopo, aut Superioris licentia in ſcriptis obtenta.*

2. Verùm non deſunt DD. negatiuam ſententiam tenentes, vt Homobonus de Bonis *tract. de caſibus reſeruatis, p.2.cap.5* & Petrus Belluchius *in praxi Theol. mor.par.2.q.2. n.162.* vbi ſic ait. Licèt licentia ad ingrediendum ſepta Monaſterij per decretum Concilij Trident. in ſcriptis obtenta requiratur, hoc quoad forum exterius intelligitur; nam in interiori animæ foro, in quo veritas attenditur, ſufficit vt conſenſus iure naturali requiſitus interueniat. Ita ille, qui citat Innocentium, Abbatem, & Felinum.

3. Notandum eſt tamen, quòd etiam ſtando in prima opinione licentia in ſcriptis non requiritur ſemper in caſibus ordinariis, puta quoad Medicos, Chirurgos, carpentarios, cœmentarios, & alios ſimiles operarios, quorum opera paſſim indigent Moniales, ſed pro his licèt Abbatiſſis dare licentiam, ex præſcripta interpretatiua voluntate Superioris, vel ad maiorem cautelam Superior hanc generalem facultatem poteſt in ſcriptis committere Abbatiſſis, vel Monialium Confeſſariis pro ſimilibus caſibus. Et ita ex multis docet Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.26. n.8.* & Villalobos *in ſumm.tom.2.tract.35.diffic.46.n.4.* & nota etiam contra Graſſium *in dec.par.1.lib.4.c.23. n.6.* & alios, quòd licentia data ad concedendam facultatem ingrediendi Monaſteria non debet neceſſariò eſſe in ſcriptis, ſed ſufficit, vt ſit oretenus conceſſa; nam Concilium loquitur de licentia ingrediendi tantùm, non autem de licentia ad concedendam facultatem ingrediendi.

RESOL. XCIV.

An ceſſante excommunicatione Papali ceſſet etiam Epiſcopalis? Ex p.5.tract.9. Reſ.70.

§.1. NEgatiuè videtur reſpondendum per ea, quæ adducit Graſſius *deciſ.aur.par.1. lib.1.cap.13. n.62.* vbi ſic ait: Annotãdum eſt quòd ſi Summus Pontifex ſuper aliquo incidenti excommunicationem ferat, & ſuper eodem Epiſcopus alia excommunicatione ſubſequatur; ſi Summus Pontifex ſuam excommunicationem abſtulerit, legitima causa ſuperueniente, non cenſetur de iure Epiſcopalis excommunicatio ſublata, quia quando ſunt duo impedimenta, vno ſublato, alterum non tollitur, arg. *cap.ex tuarum, de auth. & vſu pall. l.ſi domus, ff.de ſeruit. vrb.præd.* vnde non poterit de iure quilibet Sacerdos proprius abſoluere. Ita Graſſius. Et poſt illum docet etiam Aluyſius Bariola *in Aphoriſm.litera E.ver.excommunicatio,§.13.* Sed ibi obſeruant contrarium in praxi ſeruari, vt etiam obſeruat Raguſius *in Lucerna Parochorum, tit. de Abſolutione, quæſt.133.n.2.* & ideò Naldus *in ſumma verb.Epiſcopus, n.8.* ſic ait. Epiſcopali cenſura concurrente cum Papali, id eſt, quòd idem peccatum cenſuræ ſubdatur per Papam & Epiſcopum, tunc ſi Papalis tollitur; vſu communi interpretari dicitur, vt etiam Epiſcopalis reſeruatio ſublata cenſeatur. Ita ille, & ego.

RESOL. CXV.

An Epiſcopi poßint excommunicare Inquiſitores, & è contrà Inquiſitores, Epiſcopos? Ex par.5. tract.3. Reſol.51.

Sup.hoc inf. in tt.10.Reſ. §.1. CAſus eſt practicabilis, & accidit in hoc Regno annis non multum elapſis. Aliqui negant, affirmant alij, vt obſeruat Trimarch. *de Confeſſ.ſollicit. diſp 8.ſect.3. n.37.* Sed Megalius negatiuæ ſententiæ adhæret *in 3.lib.1.c.3.q.2.n.43.* vbi ſic ait: Nec Epiſcopi ab Inquiſitoribus ligari cenſuris poſſunt, cùm ſit ipſis Inquiſitoribus generaliter prohibitum nè contra Epiſcopos procedant, *c. Inquiſitores, de hæret. in 6.* Nec ipſe Epiſcopus hanc iuriſdictionem habet contra ipſos Inquiſitores, cùm ſint Officiales Summi Pontificis, qui cenſuris ligari non poſſunt, vt *in d.Extrauag. cum Matthæus.* Ita ille. Verùm Didacus Cantera *in qq. Crimin.cap.1. de hæret, n.65.* teſtatur Inquiſitorem Conquenſem excommunicaſſe Epiſcopum eiuſdem ciuitatis. 11 & in tom. 9 tt. 2. Reſ. 331. § v. per totum, & ſignanter ad medium.

RESOL. CXVI.

An contra incendiarios ſit lata aliqua cenſura?

Et an ſufficiat, vt dicta denunciatio fiat Edicto generali, vel an ab Epiſcopo ſint excommunicandi, & ſi poſtea denuncientur, tunc talis excommunicatio ſit Papæ reſeruata.

Et difficultas adhuc ſupereſt, an Epiſcopi teneantur ſub aliqua pœna contra incendiarios excommunicationem ferre. Ex p.9. tract.8.& Miſc.3. Reſ.19.

§.1. QVicquid aſſerat Bonacina *de cenſuris, tom.3, diſp.2. quæſt.3.punct.43.n.1.* ego cum communi ſententia Doctorum exiſtimo, nullam eſſe in Iure latam excommunicationem ipſo facto contra incendiarios. Ita docent Eminentiſſimi Cardinales Caietanus, & Toletus, ille *in Summa, cap.22.* hic *lib.1. cap.35.num.5.* cum Nauarro *in Man. cap.27.num.74.* Suarez *de cenſur. diſp.22.ſect.2.n.15.* Filliucio *tom.1. tract.15.c.2.q.5.num.52.* Auila *de cenſur. par.2.cap.7. diſp.1.dub.9.* Gambatupta *de caſ.reſer.cap.6.n.4.* Emmanuel Sa *verb.Excomm. Papæ reſeru.n.7.* Sayro *de cenſur. lib.3.cap.29.n.8.* Megala *tom.4.lib.4.c.6.n.7.* Homobono *in conſultat. caſ.conſcien. vol.1.par.1. reſp.53.* Leone *de cenſ.recollect.4. verb. Incendiarij*: & ex Iuriſconſultis hoc etiam obſeruauit Barberius *in Vſatorio Iuris, par.1.rub.22.n.6.*

2. Dicendum eſt itaque, incendiarios nullam ipſo facto excommunicationem incurrere, ſed eſſe quidem ab Epiſcopis excommunicandos: & ſi poſtea denuncientur, tunc talis excommunicatio erit Papæ reſeruata, vt patet ex cap. *Tua nos de ſentent. excommun.* Et hic caſus, vt benè obſeruat Coninch *de Sacram.diſp. 13.dub.5.n.37.* in quo aliquis poteſt ligare, & non ſoluere. Quod etiam notant omnes DD. *ſuperiùs* citati. Dicta verò denunciatio an ſufficiat fieri edicto generali, diſcrepant Doctores: nam affirmat Suarez *vbi ſupra, num.18.* Bonacina *n.6.* & Filliucius *num.53.* Sed negat Megala *num.10.* Sayrus *num.12.* Et hanc ſententiam eſſe magis communem teſtatur nominatim contra Suarez, Pater Turrianus *de cenſur.lib.3. diſp.30.dub.2.* & Theſaurus *in Praxi de pœnis, part.2.verb. Incendiarij cap.1.* Itaque ſecundùm ſententiam horum Doctorum, vt excommunicatio contra incendiarios lata, ſit Papæ reſeruata, non ſufficit, latam eſſe per edictum generale, ſed facienda eſt ab Epiſcopo expreſſis, nominibus incendiariorum.

3. Verùm difficultas eſt, an Epiſcopi teneantur ſub aliqua pœna contra incendiarios excommunicationem ferre? Et affirmatiuè reſpondeo, ſub pœna ſuſpenſionis per annum à pontificalibus, vt patet ex cap. *Peſſimam.23.qu.8.* Nec valet dicere, cum Patre Theſauro *in Praxi de pœnis, part.2. verb. Incendiarij, cap.2.* dictam ſuſpenſionem non eſſe vſu receptam; nam nominatim contra ipſum inſurgit Pater Leone *de cenſ. recollect.6. verb.Epiſcopus, n.359.* cui adde Caſtrum Palaum *tom.6.*

diſp.

*diſput.4.punct.*10.§.5.*num.*11. & Bonacinam *de cenſur. tom.*3.*diſp.*3.*qu.*5.*punct.*9. aſſerentes quidem, pœnitentiam in dict. cap. *Peſſimam.* contra incendiarios impoſitam ſeruiendi Ieroſolymis, vel in Hiſpania, non eſſe receptam; ſed hoc minimè aſſerunt de ſuſpenſione contra Epiſcopos latam, ſi incendiarios non excommunicent. Quod etiam patet ex aliis Doctoribus, qui de hac ſuſpenſione mentionem faciunt, vt eſt Fillıucius *tom.*1. *tract.*27. *cap.*8. *num.*159. Sayrus *de cenſur.lib.*4.*cap.*12.*num.*44. Barboſa *de poteſtate Epiſcop. part.*3.*allegat.*111.*num.*23. Honorius *in Compend. Iur. can. lib.*5.*tit.*17. *num.*9. & 10. Machadus *de perf. Confeſſ. tom.*1.*lib.*1.*part.*3.*tract.* 11. *docum.*6.*num.*22. Baſſæus *in Floribus Theolog. verb. Suſpenſio*,4.*num.*57. Megala *tom.*4.*lib.*5.*cap.*4.*quaſt.*5.*num.*8. Præmolus *in Catalogo Suſpenſionum, cap.*1.*num.*19.*in fine, Man. Clericorum.*. Non eſt igitur admittenda opinio Patris Theſauri.

RESOL. XCVII.

An Epiſcopus poſſit excommunicare ſubditum committentem delictum in Monaſterio Regularium exiſtente in ſua Diœceſi?

Et an Religioſi vbique terrarum poſſint aſuis Superioribus ligari cenſuris, ſiue annexis ſtatuto perpetuo, ſiue præcepto. Ex par.5.tract.9. Reſ.66.

Sup.hoc lege Reſ. 1. no. ſeq. per totā, & alias eius primæ not.

§.1. REſpondetur aliqui quòd licèt qui commiſit delictum iuxta proprij Epiſcopi Diœceſim, in loco tamen exempto, non poſſit ab Epiſcopo excommunicari, quia locus extra Diœceſim, & locus exemptus intra illam, æquiparantur, quantum ad hoc, quod eſt non poſſe Epiſcopum in eo iuriſdictionem exercere, vt habetur *in cap. cùm Epiſcopus de officio ordinary in* 6. *cap.*1. *de priuileg. eodem lib. cap. luminoſo* 18. *quaſt.*2. *in Clemen. Archiepiſcopo, de priuilegiis* Nomine autem loci exempti intelligendum eſt oppidum, aut Parochia, quæ ſunt alterius iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, nec ſatis eſt quòd exemptus ſit præcisè ratione perſonarum, vt ſunt Monaſteria Religioſorum, qui a ſubditi Epiſcopi, qui intra ea Epiſcopi ſtatuta violarēt, reuera cenſuram incurrerent, quia locus ille exemptus non eſt niſi præcisè quantùm ad Religioſorū perſonas, & ita docet Cornejo *in* 3. *par. tract.*4. *de cenſ. in gen. diſp.*6. *dub.*2. Naldus *in ſum.ver.exemptio, n.*5. & nouiſſimè Gordonus *in ſumm. tom.*2.*lib.*7.*q.*2.*cap.*3.§.2. *num.*35. Vnde Hurtado *de cenſ. in comm. diffic.*8.*num.*35. ſic ait: Nomine loci exempti quoad hunc effectum intelligitur locus exemptus ratione ſui, vt ſunt Abbatiæ aliquæ, & prioratus aliqui, & non intelliguntur Monaſteria Religioſorum, vt contra Henriquez & Auilam docent Suarez *diſput.*5.*ſect.*4. & Ægidius *diſput.*13. *dub.*7. quia locus Monaſterij non eſt exemptus, ſed tantùm Religioſi ipſi, qui non ratione loci, ſed ratione ſui ſunt ſubditi ſuis Prælatis Religioſis, ſicut filij parentibus, & vxor marito, & ideò vbique terrarum poſſunt à ſuis Superioribus ligari cenſuris, ſiue annexis ſtatuto perpetuo, ſiue præcepto, vt aduertit Ægidius *num.*64. quod intelligimus de cenſuris annexis ſtatuto totius Religionis, & præcepto Generalis; quoad Prouincialem verò, & Superiores immediatos domorum, ſtandum eſt legibus & conſuetudini Religionum. Ita Hurtado.

Sup.hoc ſup. in Reſ.86. §. Sed ego. paulò poſt initium, & §.vlt. ad med. & inf. in Reſ. 99 § Dico in fin & in Reſ. 102. § vlt. & in tom.1. inf. Reſ. 51. §. penult. & vlt.

Quoad hoc in Reſ. ſeq. §. vlt. ante medium, à verſ. Et idē. & verſ. Cum igitur.

2. Sed contrariam ſententiam ego teneo, quam præter Henriquez & Auilam, tenet etiam Marcellus Vulpe *in praxi fori Eccleſ. cap.*1.*num.*32. & nouiſſimè ex Societate IESV Theophylus Raynaudus *in tract. de monit. part.*1.*cap.*1.*q.*9. vbi ſic ait: Hoc aliqui reſtringunt ad locum plenè exemptum, qualia aiunt eſſe, non Monaſteria & Eccleſias Regularium exemptorum, ſed oppida exempta, aut parœcias quaſdam à iuriſdictione Epiſcoporum ſubductas. Non video tamen quam diſparitatem afferre poſſint quæ ad rem faciant, aut cur domos exemptas potiùs, quàm oppida, aut parœcias velint eſſe diuerſæ, & deterioris conditionis hac in parte. Similiterque non video cur Ancharanus *in cap. vt animarum, de conſtit. in* 6. ſubſcribente, vt videtur, S. Antonino *part.*3. *tit.*24.*cap.*75.§.1. id quod diximus reſtringi voluerit ad locum, exemptum, cuius Prælatus ex forma priuilegij habeat in eo loco iuriſdictionem Epiſcopalem, hoc, inquam, non video quanto iure dicatur. Nam quomodolibet ſe habeat Prælatus loci exempti (quod ad rem præſentem non videtur pertinere) dummodò locus ipſe plenè exemptus ſit à iuriſdictione illius Epiſcopi intra cuius diœceſim materialiter clauditur, militat ſemper eadem ratio, vt qui in eo deliquit, non ligetur talis Epiſcopi monitorio. Quare eodem planè modo philoſophandum videtur de monitorio lato ob culpam in loco exempto admiſſam, quicumque demum is locus ſit & quomodocumque ſe habeat eius Prælatus, ac de monitorio lato ob culpam admiſſam extra Diœceſim materialiter ſumptam. Hæc omnia Raynaudus, vnde hanc ſententiam tutò in praxi ſequi poterimus.

RESOL. XCVIII.

An Epiſcopus poſſit citare ſubditum ſuum exiſtentem in aliena Diœceſi?

Et an Epiſcopus poſſit iuriſdictionem contentioſam exercere extra Diœceſim, quando cauſæ cognitio non vertitur, & effectus confertur in ſuam Diœceſim.

Et negatur poſſe Epiſcopum ſententiam excommunicationis ferre contra ſubditum ſuum, exiſtentem tamen in alieno territorio, etiam pro delicto commiſſo in ſuo territorio.

Et quid dicendum eſt, quando adſit priuilegium, vel per conſuetudinem, an poſſit in alieno territorio ſuos ſubditos citare, & in eos iuriſdictionem exercere.

Et an Prælati Regulares reſpectu ſuorum ſubditorum Regularium cenſeatur habere totum mundum pro territorio, ita vt poſſint exercere iuriſdictionem, & capere ſuos ſubditos in quocumque territorio ſint, etiam non implorato brachio iudicis ſæcularis, vel Epiſcopi.

Et an hoc locum habeat, vbi Prælati Regulares iuriſdictionem cum territorio habeant. Ex par.5. tract.9. Reſol.34.

§.1. AFfirmatiua ſententia ſuaderi poteſt. Primò, ex doctrina Bartoli *in l.*1.§.1.*n.*3.*ff. de requirendis reis*, Cyni, Pauli Caſtrenſis, Angeli, Alexandri, & aliorum penes Carneualium *tom.*1. *de iudiciis, lib.*1. *tit.*1. *diſp.*2. *n.*20. aſſerentium, quod quando duo territoria ſubſunt vni Superiori, tunc vnus iudex poteſt, citare in territorio alterius, quia in tali caſu Princeps Superior videtur permittere & authoritatem præbere, vt iudex citet in alieno territorio; ſed omnes Epiſcopi ſubſunt eidem Superiori, nempe Summo Pontifici, ergo videtur, vt in terminis obſeruat Sigiſmundus Scaccia *de iudiciis, &c. lib.*1. *c.*43. *n.*4. quòd vnus Epiſcopus poteſt citare ſubditum in Diœceſi alterius Epiſcopi.

2. Secundò, & hoc eſt validiſſimum argumentum, citatio non eſt actus iudicialis, ergo poteſt ab Epiſcopo exerceri in aliena Diœceſi. Ita ex Iuriſconſultis docet Abbas *in c. licèt, n.*41. *de foro compet.* Boſſius *tit. de citatione, num.*20. Chockier *de Iuriſd. part.*4.*q.*109. *num.*10. Ancharanus *in cap. cum contingat, num.*41. *de de foro compet.* & ex Theologis Paulus Layman *in Theolog. moral. lib.*1. *tract.*4. *cap.*4. *num.*7. vbi ſic ait.

Si ſubditus ratione domicilij commiſſo delicto fugiat, etiam abſens per nuntium, vel literas poteſt citari, iſque comparere debet, & ſi contumax ſit, excommunicari poterit, cuius rei rationem dat Abbas, quia citatio decernitur in proprio territorio ipſius iudicis, licèt nuntius exequatur extra territorium, ſed illa executio nuntij iudicialis non eſt. Ita Layman ex Abbate. Vnde Tuſchus *litera I, concl.* 546. *num.* 5. teſte Giurba *conſ.* 32. *num.* 7. dixit, quòd citatio ſine cauſæ cognitione, vt eſt in caſu noſtro, voluntariæ iuriſdictionis cenſeri poteſt, quæ licet Epiſcopis in aliena Diœceſi, vt tradit *gloſſ.* 2. *in l. fin. ff. de iuriſdict. omn. iudic.* & *ibi* Iaſon, & Oroſius. Confirmatur ſupradictum argumentum ex illa celebri doctrina, quam docet Gonzalez *in regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 62. *num.* 11. & poſt illum Gratianus *in discept. fo. cnſ. tom.* 2. *cap.* 127. *n.* 8. & nouiſſimè Barboſa *de poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 6. *num.* 11. nempe poſſe Epiſcopum iuriſdictionem contentioſam exercere extra ſuam Diœceſim, quando cauſæ cognitio non vertitur, & effectus confertur in ſuam Diœceſim. Vnde Vgolinus *de cenſuris cap.* 27. *tab.* 1. §. 1. *num.* 4. docuit Epiſcopum, vbi cauſæ cognitio non adhibetur, ac pro tribunali non ſedetur, ac propterea alienum territorium non læditur extra Diœceſim poſſe iuriſdictionem exercere. Sed hoc accidit in caſu noſtro, vbi nulla adeſt cognitio cauſæ in alieno territorio, & effectus dictæ citationis confertur in Diœceſim Epiſcopi citantis, ergo, &c.

3. Et tandem tertiò probatur hæc opinio ex verbis textus *in cap. Romana, §. contrahentes, de foro compet. in* 6. ibi, *Si eorum auctoritate citati*, quibus apertè ſignificatur iudicem poſſe ſibi ſubditum ratione contractus citare in alieno territorio auctoritate propria, & ſine interuentu iudicis territorij.

4. Verùm his non obſtantibus puto negatiuæ adhærendum eſſe ſententiæ, quia Epiſcopus non poteſt exercere iuriſdictionem in aliena Diœceſi, ex *cap. fin. de conſt. cap. Epiſcopum* 9. *q.* 2. *ex l. fin. ff. de iure omn. iudic. ex Clementina* 1. *de foro compet.* & *ibi* Gloſſa, nam quoad iuriſdictionem contentioſam pro priuata perſona habetur Epiſcopus extra ſuam Diœceſim, ex *l.* 2. *de offic. Proconſ.* & ex *l. fin. de offic. Præt.* iuriſdictio enim cohæret territorio, *l. fin.* & *ibi* Bartolus *C. vbi, & apud quos.*

5. Hoc ſuppoſito ſic argumentor, Epiſcopus non poteſt exercere iuriſdictionem in alieno territorio: ſed citare aliquem inconſulto Epiſcopo territorij, eſt exercere iuriſdictionem. ergo. Probo minorem, quia, vt doctè obſeruat ex Theologis Petrus Cornejo *in* 3. *part. D.Th. tract.* 5. *de cenſ. in gener. diſp.* 6. *dub.* 2. §. *dico quintò*, citatio eſt actus iudicialis, ſiue conſideretur quatenus pronunciatur à iudice in proprio territorio, ſiue quatenus in alieno territorio intimatur à Nuntio, quia tam pronunciatio mandati, quàm eius promulgatio & intimatio ad actum iudicialem pertinent, vnde aſſerunt Iuriſconſulti, quòd citatio eſt fundamentum iudicij, & Giurba ex variis iuribus & Doctoribus *in conſil.* 89. *num.* 22. probat citationem eſſe actum & vſum iuriſdictionis, & habetur *in l. cùm Clericus, & l. omnes, C. de Epiſ. & Cler.* Hinc Summ. Pontifex *in Clementina paſtoralis, de ſent. & re iudic.* determinat iudicem non poſſe aliquem citare in alieno territorio. Et ita noſtram ſententiam præter Cornejum *vbi ſupra* tenent ex Theologis Societatis Ieſu, Auila *de cenſuris part.* 2. *cap.* 3. *diſp.* 2. *dub.* 2. *concluſ.* 3. & 4. Hurtadus *de cenſ. in communi diff.* 8. Megalius *in* 3. *p. lib.* 1. *cap.* 3. *numero* 94. Idem etiam docet Couarr. *pract. qq. cap.* 10. *n.* 7. Petr. Barboſ. *in l. heres abſens, §.* 1. *ff. de iudic. n.* 84. vbi cum Aretino dicit hanc ſententiam eſſe communem inter Canoniſtas, quam ſequitur Rebuff. *in rubr. de literis requiſitoriis à n.* 4. *& ſeq.* & alij Doctores infrà citandi, & quos citat ad ſatietatem Carneualius *vbi ſuprà n.* 21. quibus ego addo Nouarium *de grauaminibus vaſallorum tom.* 1. *grauam.* 285. *n.* 3. & Riccium *p.* 2. *deciſ.* 28. *num.* 11.

6. Nec valet dicere quòd ſubditus excommunicari poteſt à proprio Epiſcopo pro crimine intra territorium commiſſo, ergo etiam poteſt à proprio Epiſcopo pro eodem delicto citari, & moneri iudicialiter quia non videtur maior ratio vnius, quàm alterius, imò maius videtur excommunicari, quam citari. Secundò cenſura eſt inualida, niſi præcedat aliqua ſpecialis iuris monitio & citatio, ergo vel non poteſt Epiſcopus excommunicare ſubditum extra proprium territorium exiſtentem pro delicto in proprio territorio commiſſo, ſi non poteſt eum citare ibi, & monere, vel ſi poteſt excommunicare, poteſt citare.

7. Reſpondetur quòd ingeniorum phœnix Baſilius Pontius *de matrim. lib.* 5. *cap.* 7. §. 2. *num.* 20. negat poſſe Epiſcopum ſententiam excommunicationis ferre contra ſubditum ſuum, exiſtentem tamen in alio territorio, etiam pro delicto commiſſo in ſuo territorio. Vel meliùs reſpondetur, negando conſequentiam cum Petro Cornejo *vbi ſuprà*, eſt enim diſpar ratio inter excommunicationem & citationem, quia excommunicatio exequitur ſine ſtrepitu iudiciali, & ſine actu corporali intra aliam Diœceſim exercito, cum ſecum trahat effectum ſuum; ſecus verò citatio iudicialis.

8. Ad ſecundam verò probationem reſpondet idem Cornejo, ſubditum qui poſt delictum commiſſum malitioſè fugit extra territorium ſuum, doloſè impedire ne à proprio Epiſcopo in ſua propria perſona citetur, & moneatur; cùm autem dolus & fraus nemini patrocinentur, ſatis eſt quòd in propria ſubditi domus, quam intra territorium habet, aut in loco publico eiuſdem territorij citetur, & in eo cenſura proferatur & promulgetur. Igitur ex ſupradictis remanet ſatis firmata opinio negatiua, nempe non poſſe Epiſcopum citare ſubditum ſuum in alieno territorio exiſtentem, quam opinionem eſſe in praxi & vſu receptam, teſtantur Doctores citati, quibus adde Iulium Clarum *lib.* 5. *q.* 31. *n.* 19. Follerium *in praxi crim. part.* 1. *ſecunda par. rubr. vel eos verbaliter citari.* Scacciam *de iudic. lib.* 1. *cap.* 40. *num.* 6. Couarruuiam, Barboſam & alios *vbi ſuprà.*

9. Reſtat modò reſpondere ad argumenta contrariæ ſententiæ, & ad doctrinam Bartoli, in qua fundatur, primum argumentum, dico non ſubſiſtere, quia in *l.* 1. §. *Præſides, ff. de requirendis reis*, ſtatuitur vt iudices loci delicti mittant litteras ad Magiſtratus locorum, vbi rei conſiſtunt ad eos citandos, cùm tamen eo tempore imperio Romano ſubiectæ eſſent omnes Prouinciæ Orbis in quibus illud ius ciuile vigebit. Et *in* §. *ſi quis vero comprehenſorum, in Auth. vt nulli iudicum, collat.* 9. ex quo deſumpta eſt Auth. *ſi verò criminis, C. ad leg. Iul. de adult.* requiritur epiſtola publica miſſa ad iudicem loci vbi reus degit, id eſt, literæ deprecatoriæ, ſeu rogatoriæ, vt reus citetur, & tamen, vt eſt dictum, eo tempore Prouinciæ vno ſuperiori, videlicet Imperatori Romano, ſubditæ erant. Ex quibus labefactatur opinio Bartoli, quæ licet de iure eſſet vera, quod mordicus negamus cum DD. ſuprà citatis tamen in vſu & practica noſtra negatiua ſententia obſeruatur, vt teſtantur in ſpecie Iul. Clarus & Sigiſmundus Scaccia *locic cit.* quibus addendus Carneualius *de iudiciis, lib.* 1. *tit.* 1. *diſp.* 2. *q.* 1. Adde quòd Auila *de cenſ. part.* 2. *cap.* 3. *diſp.* 3. *dub.* 2. *concl.* 4. licèt ſequatur opinionem Bartoli, docet tamen procedere quando territoria ſunt ſubiecta, eidem Epiſcopo ſecus autem ſi Diœceſes ſint diſtinctæ, nam in tali caſu docet Epiſcopum non poſſe citare ſuum ſubditum in aliena Diœceſi exiſtentem.

10. Ad ſecundum Argumentum patet reſponſio ex dictis, vbi ſatis firmatum eſt citationem in vero iuriſdictionis exercitio verſari, & eſſe actum iudicialem vt præter DD. citatos docet etiam Correa *de immunitat. Eccleſ. part. 2. num. 27.* vnde licet Epiſcopus ea quæ ſunt iuriſdictionis voluntariæ, poſſit extra ſuum territorium exercere, vt docet Gratianus *in diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 127. num. 1.* tamen fallit hæc doctrina in caſibus, in quibus ad voluntariam exercendam iuriſdictionem neceſſe eſt alterius citatio, vt ex Alexand. *conſ. 67. num. 8. volum. 1.* & Petra *de poteſtat. Principis, c. 32. n. 39. & 40.* tradit Giurba *conſ. 52. num. 27.* Vnde doctrina adducta in argumento ex Gratiano non poteſt applicari in caſu noſtro, nam idem Gratianus *ibidem num. 10. & 12.* docet citationem dari non poſſe in aliena Diœceſi, ſine illius Epiſcopi licentia, vnde non eſt admittenda ſententia Layman, & aliorum.

11. Ad tertium reſpondeo cum Barboſa *in l. hæres abſens. §. 1. ff. de iudic. num. 91.* & aliis, quod authoritate iudicis contractus videtur facta citatio, quando mediantibus literis deprecatoriis ea fit per illum iudicem, in cuius territorium citandus degit, quoniam videtur iuſſu requirentis facta prædicta citatio; ex *l. à Diuo Pio, §. 1. ff. de re iudicata,* vnde textus ille *in d. cap. Romana,* non pugnat cum noſtra doctrina. Adde quòd dictos textus loquitur, quando citatio efficitur ratione contractus, tunc enim poteſt fieri de vno Epiſcopatu ad alterum: ſecus eſt de citatione ratione perſonæ, quoniam citatio, quæ fit ratione contractus non afficit immediatè perſonam, ſed rem, ſcilicet eius bona: at verò citatio ratione delicti immediatè afficit perſonam. Ita Auila *de cenſ. part. 2. cap. 3. diſput. 2. dub. 2. concluſ. 4.* Sed mihi magis placet reſponſio Barboſæ, quam ſequitur nouiſſime Carnenalius *de iudiciis lib. 1. tit. 1. diſputat. 2. quæſt. 1. num. 30.*

12. Notandum eſt tamen quod ſupradicta ſententia à nobis tam rationibus, quàm Doctorum auctoritate fulta, nempe iudicem & Epiſcopum non poſſe citare ſuum ſubditum in alieno territorio exiſtentem, limitatur à DD. variis modis, & præter alios primò limitatur, niſi adſit priuilegium in contrarium. Vide Taſſonum *in pragm. de Antifato ver. 3. obſerv. 4. num. 209.* Nouarium *de grauaminibus vaſallorum tom. 1. grauam. 285. num. 14.* Abbatem *in cap. cùm contingat, de foro compet. num. 3.* Cochickier *de iuriſd. part. 4. quæſt. 109. num. 12.* & alios. Secundò limitatur, niſi quis per conſuetudinem in alieno territorio poſſet ſubditos ſuos citare, & in eos iuriſdictionem exercere: nam ſi alterius iuriſdictio præſcribitur, multo magis, vt propriam quis in alieno territorio exerceat, conſuetudine, præſcriptionéque acquirere poteſt. Ita Vgolinus *de cenſ. cap. 27. tab. 1. §. 1. numero 5.* Surdus *conſ. 465. numero 6.* Gratianus *in diſcept. tom. 2. cap. 127. num. 12.* & alij. Et tandem tertiò limitatur quoad Abbates, Guardianos, Præpoſitos, Priores, Prouinciales & Generales Regularium: hi enim circa ſuos ſubditos poſſunt exercere iuriſdictionem in quocumque territorio ſint, quia Prælati Regularium habent immediatè iuriſdictionem in perſonas Religioſorum, ideóque etiam Epiſcopi iuriſdictio finitur certis locorum limitibus illorum autē iuriſdictio nullis finitur locis; certis perſonis, quæ vbicumque ſint, eodem modo iis ſubiectæ ſunt, & eodem modo ab iis coërceri poſſunt. Cùm igitur Prælati Regulares nullum habent territorium, ac proinde vſus iuriſdictionis quam habent non eſt alligatus certo territorio, ſequitur quòd ea poſſint vti in alieno, ex *l. cui iuriſdictio, ff. de iuriſd. omn. iud.* vt etiam de iudice arbitro habetur *in l. ſi cum dies, ff. de arbitris, §. arbiter.* Igitur Prælati Regulares reſpectu

Quoad hoc lege in Reſ. præterita prope finem §. 1.

ſuorum ſubditorum Regularium cenſentur habere totum mundum pro territorio. Vnde Petrus Cornejo *vbi ſup.* docet poſſe Prælatum Regularē capere ſubditū ſuum, etiā non implorato brachio iudicis ſecularis, vel Epiſcopi. Vide etiam docentem hæc omnia Villalobos *in ſumma tomo 1. tractat. 16. difficultat. 16. num. 8.* Sayrum *de cenſ. lib. 1. cap. 14. num. 6.* Coninch *de Sacr. diſput. 13. dub. 7. num. 64.* Gord. *in ſumm. tom. 1. lib. 7. cap. 3. q. 2. §. 3. num. 32. & 38.* Præpoſitum *in 3. part. D. Th. quæſt. 1. de cenſuris in communi dub. 5. num. 28.* Vgolinum *de cenſ. cap. 27. tab. 1. §. 1. numero 6.* qui tamen notat hæc locum non habere, vbi Prælati Regulares iuriſdictionem cum territorio habeant.

RESOL. XCIX.

An ſubditi incurrant excommunicationem latam per ſtatutum in Diœceſi, ſi contra illud agant extra Diœceſim, vel intra Diœceſim, in loco exempto exiſtentes?

Sed maior difficultas eſt, quando cenſura lata eſt per ſententiam.

Et quid eſt dicendum, ſi delictum ſubditi perpetratur in Diœceſi; an, in tali caſu poſſit illum excommunicare, etiam ſi extra Diœceſim commoretur.

Et an pro delicto extra territorium commiſſo, ſi ad ſuam Diœceſim redeat, poſſit Epiſcopus ſubditum punire.

Et infertur, quod non poteſt Epiſcopus præcipere Clerico peregrinaturo ſub pœna ſuſpenſionis, ne ludat, nec arma prohibita ferat, nec dicat Sacrum, & ſimilia in aliena Diœceſi. Ex part. 3. tract. 5. & Miſc. 1. Reſol. 74.

§. 1. Reſpondeo negatiuè, ſubditus enim non incurrit excommunicationem latam per ſtatutum propriæ diœceſis, ſi contra illud agat extra diœceſim, vel intra diœceſim, in loco exempto exiſtens; vt hîc Panormi eſt Eccleſia ſancti Cataldi. Et ita docet Couarruu. *in c. Alma, p. 1. §. 10. num. 12.* & alij communiter ex *cap. 2. de conſtit. in 6. & ex l. vlt. ff. de iuriſdict. omnium iudicum.*

Sup. hoc in tribus Reſol. ſeqq. & in alio verſ. earum primarum annotationum.

2. Sed maior difficultas eſt, quando cenſura lata eſt per ſententiam, affirmant Suar. *de cenſ. diſput. 5. ſect. 5. num. 9.* Laym. *in theol. mor. lib. 1. tract. 5. p. 1. cap. 4. num. 7.* Vgolinus *de cenſ. tab. 1. cap. 9. §. 3. num. 4.* & alij. Et ratio eſt, quia ſtatutum dirigitur ad territorium, & ideo neminem ligat extra illud; præceptum verò, & ſententia immediatè tendit ad perſonas ſubiectas, ideo illas ligat quocumque vadat.

Sup. hoc in Reſol. ſeqq. §. 1. poſt medium, verſ. Vbi aſſeritur, & in aliis eius not.

3. Verùm mihi contraria ſententia probabilis etiam videtur, quam tuentur Auila *de cenſ. p. 2. cap. 3. diſp. 2. dub. 5.* Coninch *de Sacram. diſput. 13. dub. 7. concl. 6. num. 1.* Henriquez *lib. 13. cap. 26. num. 1.* Sayrus *de cenſ. lib. 5. cap. 6. num. 40. ex l. vlt. ff. de iuriſdict. omnium iudicum.*

4. Dico igitur Epiſcopum non poſſe excommunicare etiam per ſententiam ſuum ſubditum exiſtentem extra ſuam diœceſim, niſi in ea aliqua ratione delinquat, quantumcumque extra eam delinquat, quia Epiſcopi iuriſdictio non extenditur extra ſuam diœceſim, ex *cap. 2. de conſtit. in 6.* Hinc contra DD. citatos non poteſt Epiſcopus præcipere clerico peregrinaturo ſub pœna ſuſpenſionis, ne ludat, nec arma prohibita ferat, ne dicat ſacrum, vel vt ſingulis hebdomadibus ſacrificet, &c. niſi forte quatenus ob iuſtam cauſam poſſet ei præcipere, ne diœceſim egrederetur, & tunc quidem non peccaret propriè dicendo ſacrum ludendo, &c. ſed egrediendo diœceſim. Et hæc doctrina procedit etiam, vt benè obſeruat Coninch *vbi ſup. num. 63.* quando ſubditus delinquit in loco

Sup. hoc infra in Reſ. 102. §. Verum. in fine, & in Reſol. 103. §. vlt. à lin. 8.

Sup hoc ſup. in Ref. 86. §. Sed ergo. paulò poſt initiũ, & in Reſ. 97. per totã, & ſignanter, §. 1. ad med. &c.

exempto, etſi intra diœceſim ſit. Expedienda tamen ſunt ex mente Suar. *de cenſuris, diſput.* 5. *ſect.* 4. *num.* 6. Monaſteria Regularium, aut ſimilia loca, quæ non ſunt per ſe exempta, ſed tantùm ratione perſonarum inhabitantium; ſed aduerſùs Suar. tenet Bonac. *de cenſ. diſp.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 15. *num.* 8. quem ſequi videtur nouiſſimè Paulus Squillante *de priuil. Cler. cap.* 2. *dub.* 6. *num.* 68.

Sup. hoc inf. in Reſ. 101. § Nota ſecũdo & etiã § Nota tertiò. & in alio §. eius annot.

5. Notandum eſt tamen, quòd omnia ſupradicta procedunt quando delictum ſubditi perpetratur extra diœceſim; ſecus autem ſi illud commiſerit in diœceſi, nam in tali caſu poteſt Epiſcopus illum excommunicare, etiamſi extra diœceſim commoretur. Non reticeam tamen) attende Lector contrariam ſententiam docere Baſilium Pontium *de matrim. lib.* 5. *cap.* 7. §. 2. *num.* 20. vbi ſic ait: Ex eodem principio colligo contra nonnullos, Epiſcopum non poſſe ſententiam excommunicationis ferre contra ſubditum ſuum, exiſtentem tamen in alio territorio; id quod etiam docuit Gabriel *in* 4. *diſt.* 18. *quæſt.* 2. *concl.* 2. Ita Pontius, qui tamen putat pro delicto extra territorium commiſſo, ſi ad ſuam diœceſim redeat poſſe Epiſcopum ſubditum punire.

RESOL. C.

An delinquentes extra territorium poſsint ligari lege, & ſtatuto?

Et quæ differentia inueniatur inter excommunicationem latam per ſententiam, vel per modum ſtatuti.

Et an quis contrahat cenſuram homicidio, & ſtupro impoſitam, ſi exiſtens in ſuo territorio occideret exiſtentem in alieno, vel ſi decepit in territorio virginem, & extraxit à territorio, & in alieno violauit. Ex part. 3. tract. 6. & Miſc. 2. Reſol. 78.

Alibi in Reſ. præterita, & in duabus ſeqq. & in alio verſ. eiuſ annotationũ.

§. 1. NEgatiuam ſententiam alibi docui, & communiter docent Doctores ex *cap. vt animarum, de conſtit. in* 6. verùm in gratiam curioſorum non deſinam hic apponere ſententiam affirmatiuam Ferdinandi de Caſtro Palao *in opere morali tom.* 1. *tract.* 3. *diſput.* 1. *punct.* 24. §. 5. *num.* 21. vbi ex pluribus rationibus probat eſſe ſatis probabile, poſſe ligari lege, & ſtatuto delinquentes in alieno territorio, atque adeò poſſe ſub excommunicatione ipſo facto incurrenda, prohiberi ſubditis, vbicumque exiſtant furtum, homicidium, adulterium, & quamlibet aliam actionem prohibitione dignam: lege illum, & non pigebit: vide etiam Salas *de legib. diſp.* 14. *ſect.* 7. *num.* 90. & Baſilium Pontium *de matrim. lib.* 5. *cap.* 7. §. 2. *num.* 19. vbi

Sup. hoc in Reſ. præterita §. Sed. & in Reſ. ſeq. §. Notandũ eſt, & in Reſ. 1. poſt ſeq §. 1. ad medium.

aſſerit ſe nullam differentiam inuenire in excommunicatione lata per ſententiam, vel per modum ſtatuti, ſed delinquentes extra territorium per ſententiam, & generale præceptum ſubduntur, v. g. excommunicationibus, vt tradit Suarez *in* 3. *par. tom.* 5. *diſp.* 5. *ſect.* 5. Bonacina *de cenſ. diſp.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 11. *num.* 11. & alij, communiter. Ergo ſubduntur etiam per legem, & ſtatutum, cæteras rationes videbis apud Caſtrum *loco citato.*

Sup. hoc inf. in Reſ. 102. §. Sed obiter. & latè in Reſ. 103.

2. Notandum eſt tamen hîc obiter, te non contrahere cenſuram homicidio, & ſtupro impoſitam, ſi exiſtens in tuo territorio, occideres exiſtẽtem in alieno, vel ſi decepiſti in territorio virginẽ & extraxiſti à territorio & in alieno violaſti; quia cenſura non eſt impoſita ob inchoationem delicti, ſed ob eius conſummationem, at conſummatio eſt extra territorium; ergo, &c. Et ita contra Vgolinum *de cenſ. tab.* 1. *cap.* 9. §. 3. *in fine*, docet Suarez *de cenſ. tom.* 5. *diſput.* 5. *ſect.* 4. *num.* 8. & 7. & *de legib. lib.* 3. *cap.* 32. *num.* 5. & 6. Salas *de legib. diſp.* 14. *ſect.* 5 *num.* 72. & aliis.

RESOL. CI.

An Epiſcopus poſſit excommunicare, ſubditum exiſtentem in alieno territorio, quando cenſura eſt annexa præcepto ſiue generali, ſiue ſpeciali.

Et an ſi cenſura lata ſit per modum ſententiæ ſiue particularis, ſiue generalis, liget proprios ſubditos extra proprium territorium peccantes?

Et quid, ſi cenſura ſit pro crimine, vel ratione delicti commiſsi in proprio territorio, & Epiſcopatu. Ex par. 5. tract. 9. Reſol. 32.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Suar. *diſput.* 5. *de cenſ. ſect.* 5. & Sayrus *lib.* 1. *c.* 7. quia præceptum & cenſura ei annexa non tam reſpiciunt territorium, ſeu locum iuriſdictionis; ſed perſonam ſubditam; ergo obligat ſubditos, & cenſura ei annexa eos afficit vbique. — Sup. hoc in duabus præcedentibus Reſ. & in Reſ. ſeq. & cũ eodem Henriq. & Auila citatis in §. 2. huius Reſ. tom. 6. tract. 1. Reſol. 48. § vlt. ad lin. 6. & verſ. Et ita aſſerunt.

2. Verùm ex Henriquez & Coninck Hurtadus *de in commun. diffic.* 8. *num.* 34. contrarium docet, quia iuriſdictio Epiſcopi non extenditur vltra ſuum territorium, vt ſatis ſignificat Pontifex *in d. cap.* 2. dum reddens rationem, ob quam qui extra territorium Epiſcopi furantur; non ligentur ſtatuto Epiſcopi excommunicantis fures, ait, quia extra territorium ius dicenti non paretur impunè; vbi per *ius dicere* nõ intelligit ferre ſtatutum, ſeu legem, quia ferè idem eſſet, non poteſt ferre ſtatutũ, quia non poteſt illud ferre, ſed idem eſt ac vti iuriſdictione, ac proinde Epiſcopus tantùm habet iuriſdictionem in perſonas ratione territorij, quando in eo habent domicilium, aut quaſi domicilium. Vnde vtramque ſententiam ſatis probabilem eſſe exiſtimo cum Præpoſ. *in* 3. *part. quæſt.* 1. *de cenſ. in comm. dub.* 5. *num.* 31. vide etiam Auilam *part.* 2. *cap.* 3. *diſp.* 2. *dub.* 2. *concl.* 1. & me ipſum *in* 3. *part. tract.* 5. *reſol.* 21. & *tract.* 6. *reſol.* 78. — Quæ hic ſiũt præcedentes Reſ.

3. Notandum eſt tamen hîc primò ſi, cenſura lata ſit per modum ſententiæ ſiue particularis, ſiue generalis, ligat proprios ſubditos, etiam extra proprium territorium peccantes, probatur quia cenſura lata per modum ſententiæ pro futuris culpis abſtrahit à territorio, & ſolùm reſpicit ipſas ſubditorum perſonas, ergo vbicumque exiſtant, eas ligat nec obſtat diuerſitas territorij, cùm vt hæc cenſura incurratur, nulla exterior vis neceſſaria ſit, vt dictum eſt. Vnde ſi non propter bonum territorij directè, ſed propter bonum ipſius ſubditi, vel aliarum perſonarum Epiſcopus præcipiat ſub cenſura alicui particulari ſubdito, aut omnibus generaliter vt ieiunent, v. g. ſexta feria, aut ab exercitio alicuius operis abſtineant, reuera cenſuram incurrent, quamuis extra territorium delinquant & in hoc differunt cenſura lata à iure & ab homine: ſecus autem dicendum eſt ſi excommunicatio feratur pro culpa eſt commiſſa, nam doctrina ſuperiùs adducta intelligitur de cenſura lata pro culpis futuris euitandis. — Et ſup. contento in hoc § Notandum eſt. in Reſ. 1. nor. 1. huius Reſ. §. Sed maior. & in Reſ. 2. §. 1 ad med. verſ. vbi aſſerit. & in Reſ. 3. §. 1. ad med.

4. Nota ſecundo, poſſe Epiſcopum ferre cenſuram in ſubditum exiſtentem in alieno territorio pro crimine, quod in proprio territorio commiſit. Ita Sotus *loco cit.* & omnes communiter. Probatur tum ex vſu, tum etiam, quia aliàs Eccleſiaſtica Epiſcoporum poteſtas facile contemneretur, & eſſet in cuiuſuis poteſtate ſe ab eorum iuriſdictione eximere, quantum ad delictorum punitionem, & ſe immediatè ſubiicere ſoli Papæ, quod probatur, quia ille, qui Salmanticæ furtum commiſit, & ſtatim ad Pinciam confugit, non poteſt excommunicari ab Epiſcopo Pinciæ, cuius ſubditus non eſt, nec ab Epiſcopo Salmanticæ vbi peccauit, quia iam extra territorium eius eſt. ergo nullibi poteſt pro tali delicto puniri Eccleſiaſtica cenſura, niſi tantum à ſolo Papa. — Sup. hoc ſup. in Reſ. 99. §. Dico, & §. vlt. ad lin. 3.

5 Nota

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Non eſt. & lege etiam §§. not. præteritæ.

5. Nota tertiò ſubditum exiſtentem in alieno Epiſcopatu, poſſe ligari cenſuris à ſuo Epiſcopo ratione delicti commiſſi in proprio Epiſcopatu, vt ſi habens curam animarum non reſideat, quia eſt abſens & exiſtens in alieno Epiſcopatu, quia tunc omiſſio reſidentiæ fit in proprio Epiſcopatu, aut ſi quis furtum fecit in proprio Epiſcopatu, & in alieno exiſtens non ſatisfacit. Quia ratione delicti ſortitur quis forum, vt dicitur *in cap. vlt. de foro competenti.* Vnde in dictis caſibus exiſtens in alieno Epiſcopatu incurret cenſuram annexam ſtatuto, aut præcepto ſiue generali, ſiue ſpeciali notificato, (ſiue ante egreſſum à ſuo Epiſcopatu, ſiue pòſt ex conſenſu Epiſcopi loci, in quo eſt, qui requiſitus conſentire debet, quia alter Epiſcopus habet ius ratione delicti) quia ex vna parte ſtatuto, aut præcepto notificato cenſura, quæ ei annectitur, executioni mandatur abſque actu aliquo iudiciali faciendo in alieno territorio, quia in eo inualidè fieret abſque conſenſu Epiſcopi illius territorij, quamuis iniuſtè negato, & ex altera parte, ratione delicti commiſſi in proprio Epiſcopatu manet in alieno territorio ſubditus ſuo Epiſcopo. Et hæc omnia docet Cornejo *in 3. part. tract. 5. de cenſ. in gen. diſputat. 6. du. 2.* & Hurtado *de cenſ. in com. diffic. 8.* & de his etiam infrà redibit ſermo.

RESOL. CII.

An ſubditus Epiſcopi in alieno territorio ligetur cenſuris annexis præcepto ſiue generali, ſiue ſpeciali ſui Epiſcopi?

Et quid, ſi cenſura ſit pro crimine, vel ratione delicti commiſſi in proprio Epiſcopatu.

Et an ſi delictum ſit inchoatum in proprio territorio, & conſummatum in alieno, ſubditus incurrat cenſuram ſtatuti generalis, ſiue Epiſcopi.

Et ſi aliquis committat aliquod delictum in loco exempto intra proprium territorium Epiſcopi, an Epiſcopus poſſit eum cenſura ligare. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 37.

Sup. hoc in Reſolutionibus not. ſeq.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Suar. *de cenſ. diſput. 5. ſect. 5.* Saytus *de cenſ. lib. 1. cap. 7.* & alij, quia ſuperior poteſt ſuum ſubditum etiam extra territorium dirigere, atque adeò ſuperior per præcepta intendit eum dirigere vbicumque ſit, cùm præceptum reſpiciat perſonas. Vnde hanc ſententiam tenet etiam Petrus Cornejo *in 3. part. D. Th. tract. 5. de cenſuris in genere, diſp. 6. dub. 2. §. Dico ſeptimò.* vbi ſic ait: Si cenſura lata ſit per modum ſententiæ ſiue particularis ſiue generalis, ligat proprios ſubditos, etiam extra proprium territorium peccantes, quia cenſura lata per modum ſententiæ pro futuris culpis abſtrahit à territorio, & ſolùm reſpicit ipſas ſubditorum perſonas. Ergo vbicumque exiſtant, eos ligat. Nec obſtat diuerſitas territorij, cùm hæc cenſura vt incurratur, nulla exterior vis neceſſaria ſit: vnde ſi non propter bonum territorij directè, ſed propter bonum ipſius ſubditi, vel aliarum perſonarum Epiſcopus præcipiat ſub cenſura alicui particulari ſubdito, aut omnibus generaliter, vt ieiunent, v. g. ſexta feria, aut ab exercitio alicuius operis ſe abſtineant, reuerà cenſuram incurrent, quamuis extra territorium delinquant, & in hoc differunt cenſura lata à iure, & ab homine. Ita Cornejo.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 99 §. Sed maior. & in Reſ. 100. §. 1. ad med. verſ. Vbi aſſerit. & in Reſ. 101. §. Notandũ eſt. & in alio verſ. pòſito in annot. 1. huius vlt. Reſ.

2. Verùm opinio negatiua probabilis etiam mihi videtur, quam docet Ioan. Præpoſitus *in 3. part. quæſt. 1. de cenſ. in gen. dub. 5. num. 31.* & Hurtado *de cenſ. in gen. diffic. 8. num. 34.* vbi citat Henriquez & Coninck, quia peccatum inferioris phyſicè, & moraliter in tali caſu conſummatur in alieno territorio, vbi non paretur impunè ius dicenti, iuxta *cap. vt animarum de conſtit. in 6.* id eſt, delinquens ex eo pœnam non patitur. Hinc infertur me olim probabiliter reſpondiſſe, quòd ſi Epiſcopus prohibeat Sacerdotibus ſub pœna ſuſpenſionis, ne in aliena Diœceſi celebrent, illam non incurrere celebrando.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 99. §. Dico, ad lin. 6. & in alio §. eius annot. Et pro contento in hoc §. Non eſt, in Reſ. præterita §. Nota tertio & lege etiã §. Nota ſecundo. & §§. eius not.

3. Non eſt tamen negandum cum Hurtado *vbi ſuprà*, & aliis ſubditum exiſtentem in alieno territorio poſſe ligari cenſuris à ſuo Epiſcopo ratione delicti commiſſi in proprio Epiſcopatu, vt ſi habens curam animarum non reſideat, quia eſt abſens, & exiſtens in alieno Epiſcopatu, quia in tali caſu omiſſio reſidentiæ fit in proprio Epiſcopatu, aut ſi quis furtum fecit in proprio Epiſcopatu, & in alieno exiſtens non ſatisfecit. Vnde ego olim dixi cum Auila *de cenſ. par. 2. cap. 3. diſp. 2. concl. 5.* quòd ſi Epiſcopus præcipiat ſub excommunicatione, vt omnes Clerici ſubditi veniant ad Synodum, Clerici ſubditi, licèt exiſtant in alieno territorio, ligantur, quod etiam docet Præpoſitus *loco cit. num. 26.* & Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 16. diffic. 16. num. 9.*

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & ſup. in Reſ. 100. § vlt.

4. Sed obiter attingam hic pulchrum dubium, an ſi delictum inchoatum ſit in proprio territorio, & conſummatum in alieno, ſubditus incurrat cenſuram ſtatuti generalis ſui Epiſcopi? Negatiuè reſpondet Petr. Cornejo *vbi ſupra, in 3. p. tract. 5. de cenſ. in genere, diſput. 6. dub. 2.* vbi citat Suarez. Vnde aſſerit, quod ſi ſtuprum, v. g. ſit prohibitum in hac Diœceſi ſub excommunicatione, & quis raperet Virginem, & eam extra territorium portaret, & ibi violaret eam, non incurreret cenſurã, quamuis per tactus, oſcula, & raptum intra territorium inchoaret ſtuprum. Et ratio eſt, quia hæc cenſura lata eſt abſolutè contra ſtupratores, & non contra quomodocumque ſtuprum inchoantes: ergo quouſque ſtuprum conſummatum ſit, incurri non debet; ſed in hoc caſu cõſummans ſtuprum eſt extra territorium, vbi non ligatur per ſtatutum. Ergo. Quod confirmatur, quia ſi feratur cenſura contra homicidas in Eccleſia, ille, qui intra Eccleſiam exiſtens ſagittam proijceret, qua hominem extra Eccleſiam exiſtentem occideret, reuera non incurret cenſuram illam, etiamſi homicidium fuerit intra Eccleſiam inchoatum. Hæc Cornejo. Nec aduersùs hanc doctrinã facit Villalob. *in ſum. tom. 1. tract. 16. diffic. 16. n. 4.* vbi ſic ait. [Si el peccado començo dentro del territorio, y ſe acabò fuera del, quedaria ligado con la cenſura, como ſi hiriò algun en el territorio, y murio, quando eſtaua fuera del, o ſi le mandaron que no ſacaſſe la mercaduria del territorio.] Ita ille, & ante illum Saytus *de cenſ. lib. 1. cap. 6. num. 41.* & alij. Non, inquam, aduerſantur ſententiæ negatiuæ iſta exempla, nam concedit Cornejus probabilius eſſe homicidam illum incurrere cenſuram in ſupradicto caſu, quia quamuis homicidium conſummatũ ſit extra territorium, quantum ad vltimum eius effectum, qui eſt mors: tamen tota actio exterior à qua prouenit, ſcilicet vulnus lethale, cauſata fuit intra territorium ratione cuius dici poteſt, homicidium fuiſſe intra territorium conſummatum, quantum ad totam actionem, ex qua mors ſequuta fuit, cui fauet, quòd iſte homicida non poſſit conueniri pro homicidio in alio territorio, vbi mors fuit ſequuta, cùm in eo nullum delictum commiſerit, ex quo ſequitur quòd accuſari debeat in proprio territorio, non ſolùm ratione vulneris illati, ſed etiam homicidij. Ad alium caſum reſpondet etiam idem Cornejo delictum illud deferendi triticum extra propriam Diœceſim, quoad actionem, qua defertur, conſummari intra propriam Diœceſim, quamuis quantum ad terminum extrinſecum aſſumatur in aliena.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Nec.

Sup. hoc in §. not. præteritæ.

5. Et tandem nota pro coronide huius reſolutionis, quòd ſi aliquis aliquod crimen committat

in

tat in loco exempto intra proprium territorium, prius Epiſcopus non poteſt eum cenſura ligare, quia talis locus comparatur alieno, quod ſecundum aliquos, vt alibi dictum eſt, intelligitur, ſi locus ſit abſolutè exemptus, & non ſolùm quoad perſonas. Ita Suar. & Coninck docet Hurtado *vbi ſup. diffic.8. num.33.* Alij verò id abſolutè pronunciant, & intelligunt etiam de Monaſterijs Regularium. Ita Henriq. *lib.13.cap.26. num.2.* Sà *ver. Excommunicatio num.12.* Auila *de cenſ. part.2. cap.3. diſput.2. dub.5.* quorum ſententiam probabilem eſſe ſatis indicat Præpoſitus *vbi ſupra num.27.* quia, ait ille, in dictis Monaſterijs Epiſcopus pro Tribunali ſedere non poteſt; & licet locus exemptus ſit de Diœceſi, & territorio Epiſcopi, tamen locus exemptus, & locus extra territorium æquiparantur quoad iuriſdictionem, nam locus ille eſt quidem de territorio Epiſcopi quantùm ad ſitum, non autem quantùm ad iuriſdictionem. Vnde ex his infertur, quod ſi Epiſcopus præcipit ſub excõmunicatione ne aliquis furetur rem ſacram, ſi ſubditus eius furetur calicem in loco exempto, non incurrit, & ideo ex dictis infert Auila, quòd ſi Epiſcopus ponat excommunicationem contra ingredientes Monaſteria Monialium ad loquendum cum illis, qui ingreditur Monaſterium exemptum, non incurret, ſecus eſt ſi ferret excommunicationem contra accedentes ad Monaſteria etiam exempta. Nam licèt Monaſterium ſit exemptum, tamen via, qua pergitur ad illud, non eſt exempta, & ratio diſcriminis horum caſuum eſt, quòd in primo excommunicatio non ponitur propter acceſſum, ſed propter peccatum quod committitur intra Monaſterium; in ſecundo ponitur propter acceſſum ad Monaſterium. Igitur olim ego probabiliter docui, ludentes, & cudentes monetam falſam in Monaſterijs Regularium contra prohibitionem Epiſcopi id prohibentis ſub cenſura, illam non incurrere; ſed de his infrà redibit ſermo.

Alibi ſup. in Ref. 99. §. Dico igitur. & in Ref.86. §. Sed ego. paulò poſt initium, & §. vlt. ad med. & in aliis notationũ dicti 4. & in Ref. 97. per tot. & in tom.1.tr.5. Ref.51. §. penult. & vlt.

Sup. his ſeqq. cum eodem Auila, & aliis ſup. in Ref. 85. per tot. & in Ref.86. §. 1. per tot. & lege doctrinã alienus Ref. earum annotationum.

Infr. in Ref. quæ hîc eſt ſupra 85.

RESOL. CIII.

An ſi delictum inchoatum ſit in proprio territorio, & conſummatum in alieno, tunc ſubditus incurrat cenſuram Statuti generalis ſui Epiſcopi.

Et an Epiſcopus per Statutum poſsit prohibere ſub cenſura, ne Sacerdos ſubditus in aliena Diœceſi celebret, & ſimilia. Ex part.5. tract.9. Reſol.33.

Sup. hoc ſup. in Ref. 100. §. vlt. & in Ref. 102. §. Sed obiter.

§.1. RESpondeo non incurrere. Ita Suarez *de cenſuris diſputat.5. ſect.4. num.7. & ſequent.* Vnde ſi ſtuprum, v. g. ſit prohibitum in hac Diœceſi ſub excommunicatione, & quis raperet virginem, & eam extra territorium portaret, & ibi violaret eam, non incurreret cenſuram, quamuis per tactus, oſcula, & raptum intra territorium inchoaret ſtuprum. Et ratio eſt, quia hæc cenſura lata eſt abſolutè contra ſtupratores, & non contra quomodocumque ſtuprum inchoantes. Ergo quouſque ſtuprum conſummatum ſit, incurri non debet; ſed in hoc caſu non conſummans ſtuprum eſt extra territorium vbi non ligatur per ſtatutum, ergo. Confirmatur quia ſi feratur cenſura contra homicidas in Eccleſia, ille qui intra Eccleſiam exiſtens ſagittam proijceret, qua hominem extra Eccleſiam exiſtentem occideret, reuera non incurreret cenſuram illam, etiamſi homicidium fuerit intra Eccleſiam inchoatum. Ergo. Vide etiam Gordonum *in ſumm. tom.2. lib.7. cap.2. §.3. num.34.* vbi ita ait. Quid ſit cùm delictum inchoatum eſt in proprio territorio, & conſummatum eſt in alieno? vbi in primis aduerto, peccatum quoad cenſuras, forúmque exteriùs conſummari in actu, & effectu externo prohibito, vt iam putauit in exemplo non reſidentis, quicquid ſit de voluntate mala reſpectu Dei alibi inchoata. Quare in contrahendis cenſuris ſpectandum eſt vbi dicto modo ſit conſummatum delictum, & quidem ſi delinquens conſummat delictum in alieno territorio, & nullo ex hactenus dictis titulis cenſeatur præſens, ſed planè abſens, ille tunc non contrahet cenſuram annexam huic delicto per ſtatutum proprij Epiſcopi, nec pœnæ huic ſubijcietur. Dixi *quoad cenſuras*, nam quantum ad alias pœnas, vel effectus recepta ſententia eſt, quando delictum in vno loco inchoatur, & conſummatur in alio, poſſe delinquentem vtrobique puniri, ex *l.1. C. vbi de crimine agi oportet*, per illa expreſſa verba, *vbi commiſſa vel inchoata ſunt.* At vero cenſura non ſolet ferri, nec fertur, vt nunc pono, propter inchoatum delictum, eſtque hæc mens legiſlatoris. Ita Gordonus.

2. Nec valet dicere quòd ex his ſequuntur duo abſurda. Primum eſt, quod qui alterum lethaliter in propria Diœceſi invulneravit, vbi homicidium eſt prohibitum ſub cenſura, non incurrat illam, ſi vulneratus extra propriam Diœceſim moriatur, quod eſt falſum. Secundum eſt, quòd non poſſit Epiſcopus per ſtatutum prohibere ſub cenſura, ne triticum, v. g. extra Diœceſim deferatur, aut ne Sacerdos ſubditus in aliena Diœceſi Miſſam celebret, cum huiuſmodi delicta conſummari non poſſint, niſi extra Diœceſim, vbi talem cenſuram incurrere non poſſunt. Huic obiectioni reſpondet Suarez *numero decimo, & vndecimo*, negando ſequi illa duo abſurda. Et ad primum dicit probabilius eſſe homicidam illum incurrere cenſuram in eo caſu, quia quamuis homicidium conſummatum ſit extra territorium, quantum ad vltimum eius effectum, qui eſt mors, tamen tota actio exterior, à qua prouenit, ſcilicet vulnus lethale, cauſata fuit intra territorium, ratione cuius dici poteſt homicidium fuiſſe intra territorium conſummatum quãtum ad totam actionem, ex qua mors ſequuta fuit, cui, fauet, quòd iſte homicida non poſſit conueniri pro homicidio in alieno territorio vbi mors fuit ſequuta, cùm in eo nullum delictum commiſerit, ex quo ſequitur, quod accuſari debeat in proprio territorio, non ſolùm ratione vulneris illati, ſed homicidij. Ad ſecundum inconueniens reſpondet *in num.11.* delictum illud deferendi triticum extra propriam Diœceſim quoad actionem, qua defertur, conſummari intra propriam Diœceſim, quamuis quantum ad terminum extraordinarium aſſumatur in aliena. Et idem eſt dicendum ad aliud de Sacerdote cui, Epiſcopus ſub cenſura prohibuit celebrare extra propriam Diœceſim: nam cùm hæc prohibitio ſit expenſio quædam perſonalis impoſita Sacerdoti intra proprium territorium pro territorio alieno non incurritur de nouo à Sacerdote, quando exiſtit in aliena Diœceſi, ſed eam ſecum defert, aut portare cenſetur, quando à proprio territorio exiuit, & hæc omnia præter Suar. docet Coninckjo *in 3. part. tractat.5. de cenſ. in gen. diſputat.6. dub.2.*

Sup. his duobus primis in Ref. 2. not. prætermiſſæ, & in eodem §. ante med. vſque in finem dicti §.

Et pro diffic. contenta à lin. 8. huius § & verſ. aut ne Sacerdos. in fine huius §. & ſup. in Ref. 99. §. Dico. ad lin. 6. & in Ref. 101. §. Verſ. in fine.

RESOL. CIV.

An Epiſcopus exiſtens extra ſuam Diœceſim poſsit excommunicare ſuum ſubditum, ſi res adeo manifeſta ſit, vt non requirat cognitionem cauſæ? Ex part.5. tr.9. Reſol.35.

§.1. LIcèt Epiſcopus exiſtens extra proprium territorium non poſſit ſubditos ſuos excommunicare, ex *cap. Epiſcopum 9. quæſt.2.* iuncta gloſſa, quia iuriſdictio contentioſa, qualis eſt iuriſdictio ad excommunicandum, non poteſt exerceri in alieno territorio,

ritorio, ex *cap. nouit. de officio delegati*, *& l. 2. de offic. Proconſ.* Tamen Auila *de cenſuris part. 2. cap. 3. diſp. 2. dub. 1.* ex Naoarr. & Syluestro limitat hanc ſententiam, quando crimen eſt adeo clarum, vt non requirat cognitionem cauſæ, & etiam docet Bizozerus *in ſumm. de excomm. cap. 2. num. 2.*

2. Sed aduerſus hanc ſententiam inſurgit Ioan. Præpoſitus *in 3. part. D. Thom. quaſt. 1. de cenſuris in commun. dub. 5. num. 34.* quia in tali caſu verum eſt, quòd Epiſcopus in alieno territorio non habeat Tribunal, & quantumcumque cauſa ſit clara, ferre cenſuram eſt actus fori contentioſi, quòd in aliena Diœceſi exerceri nequit, ex *Clement. vnica, de foro compet. in principio.* Vnde Epiſcopus quantùm ad exercitium iuriſdictionis contentioſæ, eſt veluti quidam priuatus, poſtquam Diœceſim ſuam eſt egreſſus, & cenſura ab eo ibi lata non ſolùm eſt illicita, ſed etiam nulla & inualida, vt latè oſtendit gloſſa *in cap. nouit, de officio Leg. vir. terminos*, & colligitur manifeſtè ex ex ipſo textu, vbi Pontifex non aliter ſaluat cenſuram interdicti à Legato contra Regem Franciæ latam, quàm ex eo quòd nondum fuerat terminos ſuæ legationis egreſſus ergo ſi iam extra illos, cenſura illa nulla fuiſſet.

3. Verùm his non obſtantibus ſententiam Auilæ & Nauarri tenet nouiſſimè Petrus Cornejo *in 3. part D. Th. tract. 5. de cenſ. in genere, diſput. 6. dub. 2. quaſt. 2.* quia cùm cauſæ cognitio neceſſaria non ſit, ceſſat ratio prohibitionis quod intellige modò monitiones præmittat, & huic ſententiæ fauet textus *in cap. cùm ſit, §. fin. de appell. & cap. euidentia de accuſat. & cap. manifeſtat. 2. quaſt. 1.* Vnde puto vtramque opinionem eſſe probabilem, ſed ego affirmatiuæ libenter adhæreo.

RESOL. CV.

An ratione delicti poſſit Epiſcopus excommunicare ſubditum alienum?

Vbi etiam inuenies aliud pulchrum dubium videlicet; an ſi Epiſcopus Panormitanus ferat excommunicationem contra ſcientes, quiſnam fecerit tale furtum, & non manifeſtantes; ſi Petrus v. g. originarius Diœceſis Montis Regularis perueniat ad Ciuitatem Panormi poſt latam hanc ſententiam & ibi acquirat domicilium & cognoſcat furem, & non manifeſtet, an ligabitur cenſura.

Ex quo infertur, quod cenſura lata ab Epiſcopo per viam ſententiæ generalis non ligat niſi ſubditos ratione perſonæ, & domicilij, non autem eos, qui ſubditi non ſunt, etiam ſi intra eius territorium exiſtant. Ex par. 5. tr. 9. Reſ. 36.

Sup. hoc infra in Reſ. 200. à lin. 3.

§. 1. RESpondeo affirmatiuè, dum manet in ſua Diœceſi, vel etiamſi talis alienigena profectus ſit ab ea Diœceſi, antequam ferretur excommunicatio, tamen fuerit præuentus citatione, vel ſi ad requiſitionem Epiſcopi eius territorij, in quo deliquit, citetur à proprio Epiſcopo, ad quod Epiſcopus requiſitus tenetur, vt notant Doctores *in cap. fin. de foro compet.* & obſeruat in ſpecie ex neotericis Petrus Cornejo *in 3. part. D. Th. tract. 5. de cenſuris in genere, diſp. 6. dub. 2. quaſt. 3.* Hurtad. *de cenſ. in genere, diſp. 9. num. 36.* & Auila *de cenſuris par. 2. cap. 3. diſp. 2. dub. 3. concl. 2.* in tali enim caſu reus tenetur reſpondere, & ſi non faciat, poteſt excommunicari ab Epiſcopo territorij, in quo deliquit.

Sup. hoc inf. in tr. 9 Reſ. 19. §. Non tertiam, à lin. 3. & in

2. Sed inſurgit hic practicabile, ac curioſum dubium, nempe an ſi Archiepiſcopus Panormitanus ferat excommunicationem contra ſcientes quiſnam fecerit tale furtum, & non manifeſtantes? Si Petrus, v. g. originarius Diœceſis Montis Realis perueniat ad ciuitatem Panormi poſt latam hanc ſententiam, & ibi acquirat domicilium, & cognoſcat furem, & non manifeſtet, an ligabitur cenſura? Affirmatiuam ſententiam tenet Ioannes præpoſitus *in 3. part. D. Thom. quaſt. 1. de cenſ. in comm. dub. 5. num. 30.* Hurtado *vbi ſuprà num. 39.* qui citat Saa. & Coninck. quia non apparet ratio, propter quam talis non ligetur cenſura, cùm etiam poſt publicationem edicti durat eius obligatio, & impoſitio pœnæ. Verùm mihi contraria ſententia etiam probabilis videtur, quia ſententia referenda eſt ad tempus, in quo pronunciatur, tunc enim incontinenti ſumit vires aduerſùs eos, contra quos fertur. Ergo ſolùm habet vim contra eos, qui tunc erant ſubditi. Ex quo inferunt viri docti, quòd licèt tempore, quo profertur huiuſmodi ſententia, ille alienigena exiſtat in ciuitate Panormi, ſi tamen nondum eſt factus ſubditus ratione perſonæ, quia nondum acquiſiuit domicilium, non ligabitur cenſura quoniam tempore prolationis ſententiæ non erat ſubditus, nec ratione delicti, nec ratione perſonæ. Ita Auila, quem ſequitur Cornejo *vbi ſuprà*, & Sayrus.

Ref. 10. §. vlt. in fine. Quamuis nõ plenè dicant Sup. hac q.

§. 3. Hinc à fortiori dicendũ eſt cum ſuprà citatis DD. quòd cenſura lata ab Epiſcopo per viam ſententiæ generalis non ligat, niſi ſubditos ratione perſonæ & domicilij, non autem eos, qui ſubditi non ſunt, etamſi intra eius territorium exiſtant: vnde qui in alieno Epiſcopatu, vbi furtum prohibitum eſt ſub cenſura & ratio eſt, quia cenſura per modum ſententiæ etiam generalis directè fertur in perſonas ſecundùm, ſe præſcindendo à territorio. Ergò ſolùm ligat eas, quæ ſecundùm ſe ſubditæ ſunt; ſed alienigena non eſt ſubditus. ergo.

Sup. hoc ex doctrina Reſ. ſeq. ſignanter in fine

RESOL. CVI.

An peregrini obligentur cenſuris locorum generali ſententia aut ſtatuto decretis?

Et ideo excommunicatio lata contra eos, qui ſciunt aliquod furtum ſeu delictum eſſe commiſſum non ligat tranſeuntes, aduenas, & peregrinos. Ex p. 3. tract. 5. & Miſc. 1. Reſ. 73.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondent gloſſa *in cap. à nobis de ſent. excomm.* & *ibi* Abbas *num. 7.* Vgolinus *de cenſ. tab. 1. cap. 9. §. 2. num. 4.* & ſ D. quos citat, & ſequitur Barboſa *in collect. tom. 2. lib. 5. cap. 21. num. 4.* & hanc ſententiam docet etiam Suarez *de cenſ. diſput. 5. ſect. 5. n. 12.* quando cenſura lata eſt per ſtatutum, quia cùm territorio inhæreat, affici debent etiam peregrini. Et abſolutè hanc ſententiam docet Baſilius Pontius *de matrim. lib. 5. cap. 7. §. 2. num. 19.* ſiue excommunicatio ſi lata per modum ſtatuti, ſiue per modum ſententiæ.

2. Sed ego contrariam ſententiam teneo ex textu claro *in cap. 1. nobis, el. 1. de ſentent. excommun.* nam poteſtas iuriſdictionis tantùm ſe ad ſubditos extendit, ſed ſicut ſententia, & ſtatutum manat à poteſtate iuriſdictionis. Ergo ſolùm ligat ſubditos, non autem aduenas & peregrinos. Et ita nouiſſimè aduerſus Suar. docet Layman. *in Theol. moral. lib. 1. tract. 5. p. 1. cap. 4. num. 5.* vnde contra Baſilium *vbi ſuprà*, excommunicatio lata contra eos, qui ſciunt aliquod furtum ſeu delictum eſſe commiſſum, non ligat tranſeuntes. Ita Coninch *de Sacrament. diſp. 13. dub. 7. concl. 5. n. 6.*

Sup. hoc in Reſ. præterita §. vlt. Sed lege tã per totam.

RESOL. CVII.

An Collegium vel communitas poſſit excommunicari?

Ei

Et quid eſt dicendum, ſi quilibet ſigillatim excommunicetur, etiamſi omnes eius Collegij excommunicentur? Ex p.5.tract.9. Reſ.58.

§.1. AD hoc dubium, quod in praxi ſæpiùs poteſt accidere, ſic reſpondet Hurtado *de excomm. difficult.2. num.7.* Quamuis communitas excommunicari non poſſit ab homine ob crimen commune in aliquo vno negotio, poteſt tamen excommunicari excommunicatione iuri annexa, & quamuis non poſſit communitas excommunicari ab homine, poſſunt tamen excommunicari plures communitatis ex iis, qui aſtiterunt ei negotio etiam vt membra communitatis ob idem commune crimen in aliquo vno negotio, dum non excommunicentur omnes illi, qui in eo negotio aſſiſtentes, & repræſentantes communitatem, illud crimen commiſerunt, quia omnes iſti non poſſunt vt communitatis membra excommunicari ab homine, quamuis aliqui communitatis non aſtiterint ei negotio, poſſunt tamen omnes vt membra communitati excommunicari ab homine diuerſa crimina, alij ob vnum, & alij ob aliud, & etiam omnes vt particulares perſonæ etiam ob idem commune crimen ab aliis, vt à particularibus perſonis commiſſum, quia in dicto cap. tantùm eſt ſermo de excommunicatione ab homine lata contra communitatem vt talem ob peccatum commune ab ea commiſſum, quia non præſumitur omnes communitatis, qui aſſiſtunt alicui negotio, delinquere eodem communi crimine. Ita Hurtado. & ideo Vaſqu. notat Turrian. *de cenſ. lib.2.diſp.23.dub.2.* doctrinam prædictam, ſcilicet non poſſe Collegium, ſeu communitatem excommunicari, intelligendam eſſe, quando vnica ſententia excommunicatur Collegium, hoc enim eſt, quod prohibetur *in cap. Romana, de ſententia excommunic. in 6.* Si verò quilibet ſigillatim excommunicetur, erit valida excommunicatio, etiamſi omnes eius Collegij excommunicentur, quia hoc non eſt prohibitum. Ergo ſi cætera adſint, valida erit ſententia. Vide etiam Coninck *de Sacram. diſp.13. dub.6. num.48.*

RESOL. CVIII.

Sup. prima diffic. huius tituli in duabus Reſ. ſeq. & in to.1. tr. 3. Reſ. 50 §. vlt. in fine, & in Reſ. 83 §. vlt. & in tom.2. Reſ. 5 §. Ex quibus, ad medium.

An pueri ſtatim poſt vſum rationis teneantur cenſuris, & pœnis?

Et difficultas eſt de cenſuris latis à iure.

Et an puer impubes occidens aliquem incurrat, & contrahat irregularitatem.

Et an pueri, ſi in ea ætate ante vſum rationis decedant, poßint ſepeliri in loco interdicto. Ex part.3. tract.6. & Miſc.2. Reſol.88.

§.1. DE cenſuris ab homine latis, quod pueri non adſtringuntur quouſque ad pubertatem deueniant ex *cap.1. &c. referente, de delict. puer.* tradunt Vaſquez *in 3. par. tom.4. quæſt.90. art. 2. dub.4. num.3.* Corduba *in ſumma, quæſt.60. dict.4.* Sanchez *in ſumma, tom.1. lib.1. cap.12. num.7.* Sancius *in ſelectis, diſp.26. num.18.* & alij penes ipſos.

Sup. hoc Reſ. 2. not. præter eæ, & in Reſ. 3 in eodem §. ad medium, & in Reſ. 5. in eodem §.

2. Sed difficultas eſt de cenſuris latis à iure, & affirmatiuam ſententiam ex *c. ſuper eo, c. pueris cap. quamuis, de ſent. excomm.* tradunt Vgolinus *de cenſ. cap. 17. §.3. num.5.* Suarez *in 3. part. tom.5. diſp.5. ſect.1. num.19.* Azorius *tom.1. lib.7. cap.41. quæſt.10.* Henriquez *lib.8. cap.42. num.8.* Sanchez *in ſumm. loco citato, num 8.* Sancius *num.18.* & alij.

Sup. hoc inf. in tr. 2. ex doctr. Reſ. 68 quamuis

3. Verùm Caſtrus Palaus *in opere morali, to.1. tr.3. diſp.1. punct.24. §.2. num.9.* abſolutè probat, ſolùm ſententiam excommunicationis ipſo iure latam ob percuſſionem Clerici, propter eius grauitatem contrahi à pueris doli capacibus ante pubertatem, quia in ſupra dictis textibus ita habetur. Aliæ autem cenſuræ, & excommunicationes ab homine latæ, etiam generaliter non comprehendunt pueros ante pubertatem, & ſequenda eſt communis deciſio *in cap.1. de delictis pue.* quia odia ſunt reſtringenda. Ita Caſtrus.

Ibi pro abſolut. in hoc caſu.

4. Ex quibus infertur cum Auila *de cenſ. part.7. diſp.6. ſect.1. dub.13.* & aliis contra Layman *in Theolog. mor. lib.1. tract.4. cap.10. num.6.* Sanchez *in ſumma, tom.1. lib.1. cap.12. num.8.* & alios puerum impuberem occidentem non contrahere irregularitatem, vide Henriquez *lib.13. de irregular. cap.3. num.4. in gloſſa litera Z.*

Sup. hoc inf. in tr. 5. Reſ. 40 & in to. 4. tr. 6. Reſ. 64. in fine, verſ. Et quidem.

5. Notandum eſt tamen hic obiter, quòd licèt pueri ante vſum rationis adſtricti non ſint legibus, & cenſuris Eccleſiæ, vt probatum eſt, at ſi in ea ætate decedant ſepeliri non poſſunt in loco interdicto, quia hæc prohibitio non tam ipſos, quam ſepelientes reſpicit. Ita Salas *de legib. diſp.14. ſect.13 n.126.* Suarez *de cenſ. diſp.35. ſect.1. n.2.* Henriq. & Sanchez *vbi ſuprà.*

RESOL. CIX.

An impuberes incurrant excommunicationem latam, v.g. ab Epiſcopo contra non obſeruantes præceptum annuæ confeſſionis vel communionis in Paſchate? part.4. tract.4. & Miſc. Reſol. 207.

Sup. hoc in Reſ præcedenti & ſeq. & in tom. 1. tr. 3. Reſol. 50. §. vlt. in principio, & in Reſ. 83. §. vlt. & in to. 2. tr. 2 Reſ. 5. §. Ex quibus, ad medium.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Hurtado *de Sacram. diſp.7. de pœnit. difficult. 9.* vbi ſic ait: Impuberes non implentes præceptum annuæ confeſſionis incurrunt excommunicationem maiorem, quæ in aliquibus diœceſibus ipſo facto imponitur. Ita ille, quod etiam docuit *de cenſuris in communi, difficul. 7.* vbi probat, pueros impuberes ratione vtentes poſſe validè ligari cenſuris ab homine.

2. Sed his non obſtantibus contrariam ſententiam docet Corduba *in ſumm. quæſt.6.* & Petrus de Ochagauia *de Sacram. tract.2. de Euchar. quæſt.7.* quibus adde nouiſſimè Gulielmum Mercerum *de Sacrament. in 3. part. De Thomæ quæſt.6. art.5. num.7.* vbi loquendo de pœnis, quæ poſſunt incurri ex violatione præcepti annuæ confeſſionis, aſſerit per conſtitutionem Synodorum particularium poſſe incurri excommunicationem ipſo facto; ſed ſubdit non extendi ad pueros, etiamſi peccent contra diuinum, & humanum præceptum, quia, vt dicitur *in c. de delictis puerorum,* in pueris relinqui ſolet in altum, quod in aliis progreſſionibus ætatis humanæ legis ducunt ſeuerius puniendum. Sic Mercerus, vnde puto hanc ſententiam, vt alibi dictum eſt, probabilem eſſe, quam, præter Doctores citatos, docet etiam Homobonus de Bonis *in conſult. caſuum conſcientiæ, vol. 2. part.5. reſponſ.126.* vbi citat Sotum Comitolum, & alios vide etiam Vgolinum *de cenſ. cap.17. §.3 num.5.*

RESOL. CX.

An pueri ante annos pubertatis incidant in excommunicationem latam tam à iure, quam ab homine?

Et an ex vi monitorij teneantur impuberes reuelare. Ex part.5. tract.9. Reſol.46.

Sup. contento in hac Reſ. ſupra in Reſ. 108. §. 1. & 2. & in aliis eorum annot.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Hurtado *de cenſ. in comm. diffic.7. num.30.* vbi ſic ait. Pueri impuberes ratione vtentes poſſunt ſimpliciter ligari quacumque cenſura à iure vt conſtat ex *cap.1. & vlt. de ſent. excomm.* quia ex vna parte poſſunt peccare adhuc mortaliter, & ex altera nullo iure cenſura contra

& in tom. 1. tr. 3. Reſ. 50 §. vlt. per tot. & in tom. 2 tr. 2. Reſ. 5. § Ex quibus, ad med. & pro parte excõ municationis latæ ab homine tantum in Reſ. præ terita, & in tom. 1. tr. 3. Reſ. 8. § vlt.

tra eos lata irritatur. Imò poſſunt validè ligari cenſuris ab homine, quia ex vna parte poſſunt peccare adhuc mortaliter, & ex altera nullo iure cenſura contra eos lata irritatur, imò nec prohibetur contra eos ferri, ac proinde, vt indicat Ægidius, id poteſt licitè fieri à Superiore. Quòd verò non percipiant ordinem iudiciarium, non obſtat, vt ligentur cenſuris generaliter latis, quia tunc non eſt neceſſarium ad incurſionem, quod interueniat cum illis ordo iudiciarius, imò nec obſtat vt ligentur cenſuris ſpecialiter latis contra illos, quia inſtrui poſſunt de ordine iudiciario, ſicut etiam poſſunt ligari alij puberes ordinem iudiciarium ignorantes, quia etiam poſſunt inſtrui, imò & quamuis non poſſent, cùm poſſint medio procuratore ſe defendere. Quòd ſi impuberes ratione vtentes poſſunt cenſuris ligari, etiam de facto ligantur, quando in eis eſt cauſa ſufficiens. Ita Hurtado, qui citat Suarez & Conink.

2. Sed contraria ſententia non caret probabilitate, & ideo illam tenet Cœleſtin. *in comp. Theolog. moral. tract. 3. cap. 6. num. 9.* vbi ſic ait: Dico quòd vi monitorij non tenentur impuberes reuelare, quia illi excuſantur à cenſuris ante pubertatis annos, idque eſt intelligendum tam de cenſuris à iure latis, quam ab homine. Sic ille, & Emanuel Sà correctus *ver. cenſura, n. 2.* docet, cenſura neminem incurrere ante annum decimum. Vide Vgolinum *de cenſ. tab. 1. c. 17. §. 3. num. 5.* & Vaſq. *in 3. p. tom. 4. q. 90. art. 2. dub. 4.* cum Sayro *de cenſ. lib. 1. cap. 8. n. 4.*

R E S O L. CXI.

An excommunicatus poſſit eſſe Tabellio, & eius acta ſint valida.

Et an prædictus Tabellio peccet mortaliter exercens munus ſuum Tabellionis, quantumcumque ab aliis requiratur, ſi ſit excommunicatus non toleratus, vel ſi ſe ingerat.

Toleratus verò non peccet, ſi requiratur ab aliis. Ex p. 5. tract. 8. Reſ. 112.

§. 1. Reſpondeo negatiuè, ex *cap. 1. de except. in 6.* & eius acta eſſe inualida, ex Henriquez, Auila & Conink, tradit nouiſſimè Hurtado *diſput. 8. de excommun. diff. 5. num. 8.* quia, vt dicitur *in c. nullus, 3. quæſt. 4.* à nemine credenda ſunt, quæ ab anathematizatis dicuntur, vel conſcribuntur, ergo eorum inſtrumenta non ſunt valida, quia valor eorum in hoc conſiſtit, quod eis ſit credendum, quòd eſt verum etiam de inſtrumentis factis à tolerato, quia non eſt obligatio ei credendi, ſicut nec communicandi cum illo. Inſtrumentum ergo ab excommunicato adhuc tolerato factum reiici poteſt in iudicio, vtpotè nullum. Addunt tamen Ægidius & alij, quòd ſi non reiiciatur, erit validum, ſumpto argumento à factis actoris excommunicati, quæ dum non repelluntur, valida ſunt; ſed hoc additur abſque ſufficienti fundamento, quia pro nullitate inſtrumenti Tabellionis eſt expreſſus canon, & non pro valore, quando non repellitur, & eſt expreſſus pro valore factorum ab actore, quando non repelluntur. Hæc Hurtado. Et ante illum Faber *de cenſ. in 4. ſent. diſt. 25. quæſt. 1. diſput. 4. cap. 6. num. 201.* vbi ſic ait. Non poteſt excommunicatus exercere tabellionatum. Patet, quia hæc eſt communicatio maxima & grauis cum aliis fidelibus, vt patet, ideo peccat mortaliter; an verò inſtrumenta eius ſint nulla, dicendum eſt ſi loquamur de actibus & inſtrumentis factis ab ipſo publicè & authoritate publica eſſe nulla ipſo facto, eſt enim communis ſententia Canoniſtarum, quòd acta à publico excommunicato ratione publici muneris ſunt ipſo iure nulla. Aliqui tamen dicunt, ſi excommunicatus Tabellio à partibus ſcientibus eſſe excommunicatum ex conſenſu communi inducatur ad faciendam aliquam ſcripturam publicam, licèt peccaret, tamen illam ſcripturam valere, & obligare partes ad illam obſeruandam, quia iam in illam conuenerunt in foro conſcientiæ. Quam opinionem probat Suar. *diſp. 16. ſect. 5 n. 5.* Ego tamen oppoſitum ſentio, quia iam Eccleſia prohibet illi publicum munus faciendi inſtrumenta, ablata autem hac poteſtate, ſcripturæ illæ non habent valorem à publica authoritate; ergo nullæ ſunt. Ita Faber.

2. Sed his non obſtantibus ego puto quòd excommunicatus non toleratus peccat exercens munus Tabellionis quantumcumque ab aliis requiratur; toleratus verò non peccat, ſi requiratur ab aliis. Vtrùm verò acta illius ſint valida quando non toleratur, poteſt dubitari. Varij negant, præſertim Canoniſtæ, quorum ſententia vt ſit vera pro foro exteriori, omnino tamen verius eſt dare firmitatem contractui in foro interno, quando admittitur ex conſenſu partium cognoſcentium eius excommunicationem. Ità ſentit Suarez *diſput. 16. ſect. 5. num. 4.* quia textus, qui in contrarium adferuntur, non oſtendunt acta non ſufficere ad faciendum fidem, ſi Tabellio excommunicatus admittatur, ſed ſolùm quòd non debeat admitti, vt *Can. nullus anathematizatorum 3. q. 4.* vbi Stephanus Papa dicit. *Nullus anathematizatorum ſuſcipiatur, nec à quoquam credantur, quæ ab eis dicuntur, vel conſcribuntur.* Quibus verbis non ſufficienter declarantur irrita ad faciendam fidem acta Tabellionis excommunicati, ſed ſolùm quòd admitti non debeat. Et hæc omnia docet etiam Præpoſitus *in 3. part. quæſt. 2. de excommun. dub. 13. num. 89.* & Turrian. *lib. 2. diſput. 14. dub. 4.* licèt aſſerat in foro exteriori ſeruandam eſſe conſuetudinem, iuxta quam recepta eſt communis Canoniſtarum opinio, & addit duo. Vnum eſt, graue videri peccatum Tabellionis, ſi inſtrumentum publicum faciat contra prohibitionem, res enim videtur magni momenti. Alterum eſt poſt Concilium Conſtantienſe, antequam iſte Tabellio ſit denunciatus, poſſe alios vti officio illius, & valida eſſe inſtrumenta in vtilitatem eorum, quæ prohibitio reſpectu eorum ablata eſt. Vnde Filliucius *tom. 1. tract. 12. cap. 7. n. 186.* aſſerit quòd peccabit grauiter Tabellio exercendo munus Tabellionis in excommunicatione, & quidem ſi vitandus ſit, non eſt dubium tum propter communionem illi denegatam, tum propter dubium faciendi actus irritos, & expoſitos nullitati, & litibus. Si non eſt vitandus, peccabit ſi ſe ingerat; ſi tamen requiſitus aliquid ſui muneris faciat, non peccabit. Poſſunt enim alij cum ipſo agere, & conſequenter etiam ipſe in tali caſu cum aliis.

R E S O L. CXII.

An excommunicatus poſſit eſſe teſtis, & eius teſtimonium ſit validum.

Quæritur etiam, quodnam peccatum committat, ſi excommunicatus ſit teſtis in iudicio, vel extra illud.

Et an ſupradicti excommunicati poſſint eſſe teſtes in cauſa matrimonij, vt etiam in cauſa hæreſis. Ex p. 5. tract. 9. Reſ. 113.

§. 1. Reſpondeo negatiuè, ex *c. veniens 3. de teſtib.* & eius teſtimonium eſſe nullum, ex Vaſquez tradit Hurtado *diſp. 8. de excom. diff. 6. n. 10.* vbi ſic ait. Addendum eſt teſtimonium excommunicati eſſe nullũ cum ei credendum non ſit, vt dicitur *in Can. nullus 3. q. 4.* quod contra Ægidiũ & alios verũ exiſtimamus, etiamſi non repellatur (vt poteſt non repelli, quando teſtis eſt toleratus) ſicut diximus de inſtrumẽto Tabellionis, qui eſt teſtis qualificatus; & id etiam exiſtimamus verum,

Sup. hoc ſup. Reſ. 24. curſim propè finem §. 1.

quamuis teſtis ſit toleratus, quia ei, quamuis tolerato, non eſt obligatio credendi, valor autem teſtimonij conſiſtit in eo quòd ei debeat credi. Vide etiam Cornejo *in 3. part. tract. 5. de excomm. diſput.* 10. §. 9. *quaſt.* 6. & Philippum Fabrum *de cenſ. in 4. ſent. diſt.* 25. *quaſt.* 1. *diſput.* 4. *cap.* 6. *num.* 202. vbi ita aſſerit: Eſt dubium an validum ſit teſtimonium excommunicati in ſcripturis extraiudicialibus, & priuatis, vt in teſtamentis, contractibus, &c. & aliqui tenent eſſe validum, & Suarez *ead. diſput.* 16. *num.* 7. quia, inquit, licet iure prohibeatur, vt non licitè fiat, non tamen cauetur vt validè non fiat in ſcripturis priuatis. Verùm ego hoc non intelligo, nam omnis ſcriptura facta per Tabellionem auctoritate tabellionatus mihi videtur publica, quia authoritas Tabellionis eſt publica. Vnde teſtis teſtificans in tali ſcriptura, mihi videtur teſtificare publicè, quia licèt actu non ſit deducta ad iudicium, tamen poteſt deduci, & eſt apta nata deduci. Itaque mihi videtur includi in illis actibus de quibus dicitur *cap. licet de ſent. excom. in* 6. in quo dicitur excommunicatum tam in iudicialibus, quam extraiudicialibus, à legitimis actibus eſſe remouendum. Ita Faber.

2. Verùm ego puto quòd excommunicatus non poteſt eſſe teſtis, vt patet *cap. decernimus, de ſent. excomm. in* 6. vbi decernitur vt iudices ſæculares per cenſuras Eccleſiaſticas compellantur tales repellere. Si tamen admittatur eius teſtimonium eſt validum, quia non apparet vllum ius irritans eius teſtimonium, quando admittitur. Vide Henriquez *lib.* 13. *cap.* 7. *numero* 5. *in fine*. quod non ſolùm verum eſt in iudiciis, ſed etiam in teſtimonio lato extra iudicia quoad contractus, & teſtamenta, &c. Videri poteſt Sayrus *tom.* 1. *Theſauri caſuum lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 1. & 4. Toleratus ſi requiſitus teſtetur, non ſolùm validè, ſed etiam licitè id facit, & hæc omnia docet præter Suarez Præpoſitus *in 3. part. quaſt.* 2. *de excommun. dub.* 13. *num.* 90. vide etiam circa præſentem quæſtionem Turrian. *lib.* 2. *diſp.* 14. *dub.* 4. & Filliucium *tom.* 2. *tract.* 12. *cap.* 7. *numero* 187. vbi *num.* 188. quærit quodnam peccatum committat, ſi excommunicatus ſit teſtis in iudicio, vel extra? Et reſpondet peccare tantùm venialiter, etiamſi vitandus ſit, quia tantùm eſt communicatio humana.

Sup. hoc pro matrimonio in tom. 2. tr. 6. Reſ. 83. §. 2. in fin. &c. & pro cauſa hæreſis inf. in tr. 10. latè in Reſ. 41. &c.

3. Nota tamen quòd ſtando in prima ſententia, excipiendi ſunt teſtes excommunicati in cauſa matrimonij, vt notat Sanchez *de matrim. lib.* 3. *diſp.* 41. *num.* 5. & ex Auila docet etiam Cornejo *vbi ſuprà*. nam in caſu matrimonij teſtes excommunicati non repelluntur, vt etiam in cauſa hæreſis, ex *cap. in fidei, de hæret. in* 6.

RESOL. CXIII.

An excommunicatus poſſit eſſe Aduocatus, aut Procurator?

Et an matrimonium contractum per Procuratorem excommunicatum ſit validum. Ex par. 5. tract. 9. Reſol. 114.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 24. §. 1. propè finem, & in 10. 6. tr. 9. Reſ. 2. §. Et Aduocatus.

§. 1. Reſpondeo quòd conueniunt DD. excommunicatum non poſſe licitè aduocare, niſi quando eſt toleratus, & inducitur à fidelibus, & quando non eſt toleratus, non poſſe licitè admitti ad id, vt ſupponitur *in cap. decernimus* 8. *de ſent. excomm. in* 6. Quòd ſi à iudice de facto admittatur, & ei non obiiciatur excommunicatio, patrocinia ab ipſo facta valida ſunt, quia nullibi irritantur, & tunc poterit pro illis ſtipendium accipere, non verò pro factis, poſtquam ei obiecta eſt excommunicatio & repelluntur, quia tunc fiunt irrita ad deciſionem cauſæ, & ita docet Hurtado *diff.* 8. *de excomm. diff.* 7. cui adde Villalobos *in ſum. tom.* 1. *tract.* 13. *diff.* 14. *n.* 8. vbi ſic ait. [Tambien no puede el deſcomulgado ſer abogado, que eſto es communicacion, y eſpecialmente le eſtà prohibido en derecho, y aſſi le puede el juez repeler, y lo deue hazer ſi fueſſe denunciado, o notorio percuſſor de Clerigo. Mas ſi de hecho abogaſſe, lo que hiziere valdrà, que no eſtà irritado por derecho, y ſolo en eſſo pecarà venialmente.] Ita ille.

2. Sed an excommunicatus poſſit eſſe Procurator? Reſpondeo negatiuè ex generali prohibitione communicandi cum aliis, & in ſpeciali facta in iuribus ſupra relatis, ex quibus ſolùm permittitur excommunicato, vt ſe defendat in iudicio, quod verum eſt tam in Procuratore ex parte actoris, quàm ex parte rei, licet reus excommunicatus poſſit defendere ſe in iudicio, vt dictum eſt, hoc tamen conceſſum eſt ei propter neceſſariam defenſionem. Procurator verò voluntarius eſt, eius tamen acta valida ſunt, quamdiu à iudice non repellitur, ſi inſtitutus fuit Procurator ante excommunicationem; ſi verò quando inſtitutus fuit, excommunicatus erat, res eſt difficilior, ſed probabilior pars affirmatiua, & hæc omnia docet Cornejo *in 3. part. tract. 5. de excom. diſp.* 10. §. 9. *quaſt.* 3. & 4. Philip. Faber *de cenſ. in 4. ſent. diſt.* 25. *q.* 1. *diſp.* 4. *cap.* 6. *num.* 203. cum Turriano *lib.* 2. *diſp.* 14. *dub.* 5. & Præpoſito *in 3. p. q. 2. de excom. dub.* 13. *n.* 91. vbi docet etiam matrimonium contractum per Procuratorem excommunicatum eſſe validum. Sup. hoc in Reſ. 1. not. præterita in eodem §.

RESOL. CXIV.

An excommunicatus poſſit eſſe Tutor, vel Curator.

Et vtrum validi ſint contractus ab eis facti. Ex part. 5. tract. 9. Reſ. 115.

§. 1. Reſpondetur negatiuè ex generali prohibitione communicandi cum aliis, & quia excommunicatus non poteſt officium publicum habere, vnde tutor excommunicatus peccauit adminiſtrando res pro illis, tam in iudicio, quàm extra; vtrùm autem validi ſint contractus ab eo facti, Canoniſtæ negant quos ſequitur Syluester *ver. excommunicatio,* 3. *num.* 2. & 3. Sed probabilis eſt pars affirmatiua, cuius ratio eſt, quia nullum datur ius eos irritans, quam ſententiam ex Suarez tenet Cornejo *in 3. part. tract. 5. de excommun. diſp.* 10. §. 9. *q. vlt.* & Turrianus *lib.* 2. *diſp.* 14. *dub.* 5. Vide etiam Villalob. *in ſum. tom.* 1. *tract.* 17. *diff.* 14. *n.* 10. vbi ſic ait. [El poder que ſe dà al Procurador vale, como dizen Decio, y otros, aunque eſtè deſcomulgado, como diximos en la elecion del eſcriuano, que como lo que haze, no es irrito, tanpoco es irrita la elecion por donde ſe va para allà, que baſta que ſe pueda irritar, y no prueban mas vnos textos, que ſe alegan por la parte contraria, como aduierte Suarez. Lo miſmo ſe ha de dexir del tutor, y lo mas oficios ſemejantes, que pecaran venialmente los que los reciben, o exercitan eſtando, deſcomulgados, porque ſon ciertas comunicaciones, mas valdrà lo que hizieren.] Hæc Villalobos. Sup. hoc in tom. 6. tr. 9. Reſ. 2. §. Tutor.

RESOL. CXV.

An excommunicatus poſſit eſſe actor in iudicio?

Et an ſit peccatum mortale ex obiecto, ſi excommunicatus ius ſuum in iudicio petat? Ex part. 5. tract. 9. Reſ. 110.

Sup. hoc inf. in Reſ. 147. §. Et tandem. & ſup. in Reſ. 24. propè fin. §. 1. curſim.

§. 1. Reſpondeo negatiuè, vt conſtat ex *c. decernimus, de ſent. excom.* & ex *cap.* 1. *de except. in* 6.

2. No

Digitized by Google

2. Notandum eſt tamen hic Turrianum *lib. 2. diſputat. 14. dubit. 3.* ex Suarez docere non eſſe peccatum mortale ex obiecto, ſi excommunicatus ius ſuum petat in iudicio, donec vel per exceptionem, vel per officium iudicis repellatur, ſi aliàs reuera petat iuſtitiam debitam, & non vtatur vi, aut fraude. Et hoc etiam docet Cornejo *in 3. part. tract. 5. de Excomm. diſp. 10. §. 9. q. 1.*

3. Nota etiam cum Hurtado *diſputat. 8. de excommun. difficul. 3. num. 6.* ſi excommunicatus ſit toleratus, quamuis poſſit à iudice reiici, quia poteſt non communicare cum illo, non tamen tenetur eum, quamuis publicum, reiicere, (niſi ad petitionem partis ſufficienter probantis excommunicationem) quia non tenetur eum vitare.

RESOL. CXVI.

An excommunicatus vitandus poſſit petere à ſuo debitore ſuum creditum, & is ad id teneatur. Ex p. 5. tract. 9. Reſ. 130.

§. 1. NEgatiuè reſpondent aliqui, quos citat & ſequitur Sayrus *lib. 2. cap. 9. num. 20. & 21.* vbi tandem concludit, quemquam non teneri ſoluere excommunicato, quod promiſit ſoluere cum iuramento ante excommunicationem, quia communicare cum excommunicato non licet, quia vt ait Hoſtienſis, opinio hæc magis tendit in fauorem fiſci, & cenſuræ Eccleſiaſticæ, tum etiam in fauorem animarum ipſorum excommunicatorum, & in odium peccatorum ſuorum, hac enim ratione excommunicati ipſi citiùs reſipiſcent à contumacia, & abſolutionem procurabunt, vt quod ſibi debitum eſt, recuperare poſſint, & alij etiam non excommunicati videntes quòd debita ſua non recuperabunt, ſi excommunicentur, ſibi ipſis magis cauebunt, ne aliquid faciant ob quod excommunicationem incurrant Et hanc opinionem ego puto cum Leſſio *lib. 2. c. 16. dub. 9. n. 77.* eſſe probabilem.

2. Sed mihi magis placet opinio affirmatiua, quam tuetur Auila *part. 2. cap. 6. diſputat. 11. dub. 4.* Alterius *lib. 2. diſputat. 4. cap. 1.* Leſſius *vbi ſuprà num. 79.* & ratio eſt, quia neque iure diuino, neque etiam iure humano debitor liberatur à tali debito ſtatim ſoluendo poſt elapſum terminum. Non iure diuino, quia nullum tale ius reperitur, præſertim cùm etiam Ethnicis & publicanis debita ſoluenda ſint, vt colligitur *ad Roman. 13.* niſi fortè ſpes eſſet tua dilatione ipſum conuerſum iri, & reconciliandum Eccleſiæ, quod interdum vſu venit, quando debitor eſt magnæ auctoritatis, & recuſat ſoluere creditori, niſi redeat ad Eccleſiam. Non iure humano, quia iura citata non loquuntur de debito pecuniario, ſed de debito fidelitatis, & obſequij, leges enim pœnales ſunt ſtrictè interpretandæ, quamuis Medina, & quidam alij putent etiam agere de debito pecuniario, quod promiſſione, & ſtipulatione iuramento confirmata ſit contractum, & de omni alio debito ſolis verbis conflato, quod eſt probabile.

RESOL. CXVII.

An excommunicatus poſſit in iudicio reſpondere per ſcriptum, vel cogatur reſpondere per procuratorem. Ex p. 5. tract. 9. Reſ. 111.

§. 1. QVòd cogatur reſpondere per Procuratorem, docet Auila *part. 2. cap. 6. diſputat. 2. dub. 2.* Hurtado *diſputat. 8. de excommun. diffic. 4. num. 7.* & in hanc ſententiam magis videtur inclinare Turrianus *lib. 2. de Iuſtitia & iur. diſputat. 14. dub. 3.* & ratio eſt, quia id ſignificatur *in cap. intelleximus, de iudicijs.*

2. Sed verius ego puto poſſe reſpondere per ſe ipſum, quia non videtur tali excommunicato negari quod communi iure cuiuis reo conceditur, aliàs plerumque ſentiret nimis magnum grauamen, ſi non poſſet per ſe reſpondere. Confirmatur ex *cap. cùm inter, & cap. vlt. de exceptionibus* quibus abſolutè conceditur excommunicato poteſtas reſpondendi, ergo etiam per ſe, ſi tamen priùs poſſit obtinere abſolutionem ab excommunicatione, omnino decentius eſt, vt ante illam per ſe non reſpondeat. Ad *cap. intelleximus*, reſpondetur particulam, *per alium*, non excludere ipſum reum, quaſi per ſe reſpondere non poſſit, ſed per eam Summum Pontificem velle, quòd ſaltem per alium debeat reus reſpondere. Et ita hanc ſententiam docet Præpoſ. *in 3. part. quæſt. 2. de excomm. dub. 13. num. 87.* & Conink *de Sacram. diſp. 14. dub. 11. num. 116.*

RESOL. CXVIII.

An excommunicatus poſſit teſtari, & ſi aliquis inſtituat aliquem excommunicatum pro hærede, teſtamentum ſit validum.

Et an, in ſupra dicto caſu, omnes conuenientes ad teſtamentum peccent. Ex part. 5. tractat. 9. Reſol. 129.

§. 1. REſpondeo quod excommunicatus non poteſt licitè teſtari, & omnes conuenientes ad Sup. hoc in Reſ. ſeq.
teſtamentum peccant, tamen ſi teſtetur, teſtamentum eſt validum, ſecundum omnes, *cap. veritatis, de dolo, & contumacia*, & aliis iuribus. An verò ſi quis inſtituat aliquem excommunicatum pro hærede, validum ſit teſtamentum, non eſt ita certum. Summiſtæ, vt Syluester *ver. hæreditas 3. num. 2.* Armilla, Angelus *ver. hæres, n. 22.* Tabienſis, Hoſtienſis *num. 20.* & alij negant, hoc fundamento, quòd excommunicatus ſit incapax hæreditatis, teſtamentum autem tunc eſt nullum, cùm hæres tempore teſtamenti eſt inhabilis & incapax hæreditatis, *l. ſed ſi conditioni, §. ſolemus, & l. ſi alienum, §. in extraneis, ff. de hæredibus inſtituendis.* At Suar. optima ratione *diſp. 15. ſect. 9.* hanc opinionem confutat, quia ſupponit fundamentum falſum, ſcilicet quod excommunicatus propter excommunicationem ſit incapax hæreditatis; nam excommunicatio per ſe, ſicut non priuat excommunicatum dominio rerum ſuarum, ita non priuat poteſtate acquirendi dominium aliorum, vnde ſi aliquando excommunicatus priuatur bonis ſuis, vt contingit in hæretico, Sup. hoc hæretico in Reſ.
hoc non prouenit ratione excommunicationis, ita quod not. præteritæ
hic ſit effectus eius proprius, ſed ex accidenti in odium, §. Limitanda.
& punitionem peccati hæreſis. ergo, &c. Et ita docet Philippus Faber *de cenſ. in 4. ſent. diſt. 25. q. 1. diſp. 4. cap. 6. num. 106.* Mercerus *de Sacrament. in 3. p. q. 21. dub. 13.* & Filliucius *tom. 1. tract. 12. cap. 8. num. 207.* qui tamen optimè notat, quòd ſi excommunicatus non ſit vitandus, etiamſi ipſi non liceat condere teſtamentum, tamen ſi velit, aliis eſt licitum adeſſe vt Notario, teſtibus, quia ipſis non eſt prohibita communicatio. Ille etiam qui ſperat ſe hæredem inſtituendum, poteſt teſtatorem inducere ad teſtamentum, quia id eſt in fauorem non excommunicati: quod ſi vitandus ſit, tunc neque aliis licebit communicare, niſi ſoli hæredi inſtituendo, excuſatur enim propter vtilitatem, ob quam etiam fortè poſſunt excuſari Tabellio, & teſtes vocati ab hærede inſtituendo.

Sup. hoc, & etiam excõmunicato vitando ibidẽ, §. Vnde ex his.

2. Nota enim ex eodem Fillincio *num.*209. poſſe inſtitui hæredem excommunicatum non vitandum. Ratio, quia cum tali poſſumus communicate; ipſe verò hæres ſic inſtitutus non poteſt adire hæteditatem ob communicationem p ohibitam, eæ tamen actiones, qoæ ſine communicatione fieri poſſunt, vt tacita hæredi acceptatio, poſſeſſio tealis per vſutpationem, &c. poterunt licitè fieri.

RESOL. CXIX.

An excommunicati vitandi poſſint validè condere teſtamentum?

Et quid ſi talis ſit excommunicatus pro hereſi, pro vſuris, & propter iniuriam factam Cardinali.

Et infertur excommunicatum vitandum hæredem inſtitui poſſe.

Et ſequitur contractum initum cum excommunicato vitando eſſe validum, non ſolùm in fauorem contrahentium, ſed etiam in fauorem ipſius excommunicati.

Et hinc fit validam eſſe venditionem, emptionem, locationem, & donationem non ab excommunicato, tum ipſi excommunicato factam.

Et quid de prædictis contractibus factis à Prælato excommunicato, Tutore, Curatore, & ſimilibus. Ex part. 11. tract. 4. & Miſc. 4. Reſ. 20.

Sup. hoc in Reſ. præterita.

§. 1. AD hoc dubium teſpondet Hulricus Hunnius *in Comm. ad Trutlerum vol.* 2. *d.* 10. *Theſaur.* 2. *quæſt.* 15. vbi ſic ait; Quod ad excommunicationem attinet; diſtinguendum cenſeo inter excommunicatum excommunicatione maioti, & excommunicatum excommunicatione minori: Nam duplex eſt excommunicatio, maior, & minot. Illa excommunicatum non ſulum ab vſu Sacramentorum, ſed ab omni etiam fidelium conuerſatione, ac conſottio prorſus ſeparat; Itavt cum fidelibus nullum actum, nullum commercium exercere poſſit, *cap.* 24. §. *aliquando enim cauſa* 11. *quæſt.* 3. *cap.* 16. *cap.* 19. *cap.* 32. *cap.* 33. *de cauſa* 11. *quæſt.* 3. minor verò excommunicatio ea dicitur, qua quis non prorſus à communione, & conſetuatione fidelium excluditur, & ſeparatur, ſed ab vſu dumtaxat Sacramentotum, vſque dum pœnitentiam agat; arcet, *cap.* 5. *de ſent. excomm.* Hæc igitut teſtamenti factionem non impedit, nec eam excommunicato auſert: Illa verò omnino teſtamenti factionem impedit; cùm qui eam paſſus eſt, non poſſit teſtes habere, quos adhibeat teſtamenti ordinationi; non poſſit etiam inſtruere fidelem in teſtamento hæredem, quia hæres pro vna perſona cum defuncto habetur, in ſoo loco demonſtrabitur.

2. Non obſtat quod excommunicatus nullibi prohibeatur facere teſtamentum, omnes autem teſtamenta facere poſſint, qui ſpecialiter prohibiti non reperiuntur, *l. ſi quæramus, ff. qui teſtam. facere poſſ.* nam prætetqnam quod tegula hæc dubia adhuc ſit, & incerta, vt ex prædictis conſtat; ſatis etiam ſuperiori ratione excommunicatum teſtati prohibeti exiſtimo, qui enim fideles adhibere teſtes prohibetur; is etiam iure Romano teſtati probibetur, cum hodie Ciues Romani fideles ſint, *vt ſupra ſub. littera F*, demonſttatum fuit. Et ſanè ipſe Couarruuias confitetur maiorem excommunicationem excommunicato omnem com fidelibus conuetſationem auferre.

3. Non etiam aduerſatur quod porrò vrget Conarr. quod quoties ex quibuſdam perſonis vna quid facere expreſsè prohibetur, idem cæteris permitti intelligatut *l. cum prætor.* 12. *ff. de iudic.* Excommunicati verò propter percuſſionem Cardinalis in ſpecie nominatim & expreſsè prohibentur facete teſtamenta; ille quidem *in cap. excomm.* §. *credentes de hæret.* Auth. *credentes C. de hæret.* Ille verò *in c. felicis de pœn. in* 6.

4. Verùm teſpondeo ad propoſitionem maiorem ex *d. l. cum prætor*, deſumptam, qood procedat quando non conſtat, quod cæteris quoque perſonis vel expreſsè, vel in conſequentiam idem facere ſit interdictum, vti hoc loco de cæteris excommunicatis ex ratione adducta ſatis conſtat.

5. Hucvſque Hunnius, cuios ſententiam contra tenuerunt aliqui Iuriſconſulti, quos adducit Manlius, *vbi infrà.*

6. Verum affirmatiuam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto, quam tuentur Doctotes, quod ad ſatietatem addocit & ſequitur Thomas Manlius *tract. de vltimis voluntatibus lib.* 2. *tit.* 2. *n.* 20. & hanc ſententiam tenet ex Theologis *l.* 1. *de excommun. cap.* 9. *num.* 2. Auila 2. *par. de cenſur. cap.* 6. *diſp.* 6. *dub.* 6. Coninch. *diſp.* 14. *dub.* 12. *in fine.* Paul. Layman. *l.* 1. *tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 2. *num.* 17. Vaſquez *de teſtam. dub.* 8. *num.* 31. Molina *de iuſt. diſp.* 137. & Cardin. Lug. *de iuſt. tom.* 2. *diſp.* 24. *ſect.* 4. *num.* 69.

7. Limitanda tamen venit hæc opinio, primo ſi aliquis ſit excommunicatus pro hæreſi, auth. *credentes C. de hæret.* & ibi Barthol. & Salic. & ponit iſtam limitationem Archidiacon. *in cap. pia colum.* 3. *de except. in* 6. Bald. *in l.* 1. §. *his quibus ff. de leg.* 3. Franc. *in rubr. de teſtam. in* 6. *fol.* 16. Bart. *in l. ſi quæramus ff. de teſtam.*

Sup. hoc in Reſ. præterita §. 1. ad medium, verſ. vt contingit in Hæretico.

8. Secundò, ſi quis eſſet excommunicatus pro vſuris qui teſtari non poteſt, niſi iuxta fotmam *c. quamquam de vſur. in* 5. & ponit Philip. Franc. *in rubr. de teſt. in* 6. *col.* 16.

9. Tertiò, ſi eſſet excommonicatus propter inioriam factam Cardinali, iuxta diſpoſitionem *c. felicis de pœn. in* 6. Et ponit Philip. Franc. *in d. rubr. de teſtam. in* 6. *col.* 16.

10. Itaqoe ſecluſis iſtis caſibus omnis excommonicatus poteſt teſtari, & tatio eſt, quia omnes poſſunt teſtati qui iure exptesſè non prohibentur, at excommunicatus in iure non prohibetur teſtari. Ergò, &c.

11. Ad argumenta verò, qood ſuperius in contrariom adducit Hulricus Hunnius, quod ex eo quod illicitè excommunicatus faciat teſtamentum, vocando teſtes, & cum illis & cum notario communicando, inferri nequit irritom eſſe, ſicuti non eſt irritus quilibet alius conttactus illicitè celebratus. Prætereà omnibus permiſſum eſt teſtamentum conficere, niſi aliqua lege expreſſa prohibeantur. Vti habetur §. *final. inſtit.* quibus non eſt permiſſum facere teſtamentum, *leg. ſi quæramus ff. de teſtam. leg.* 1. *Cod. de ſacroſanct. Eccleſ.* At excommunicato non eſt generaliter interdicta teſtamenti confectio; ergo.

12. Vnde ex his infertur, excommunicatum vitandum hæredem inſtitui poſſe; minus enim requiritur ad capiendum ex teſtamento, quam ad teſtamentum conficiendum; cùm plurimi incapaces ſint teſtandi, non tamen vt hæredes inſtituantur, vt conſtat ex *toto tit. Inſtit.* quibus non eſt permiſſum facere teſtamentum. Et *leg. ſi quæramus*, iuncta *gloſſa ff. de teſtam.* & tradit Bald. *leg.* 1. *n.* 17. *C. de hæred. inſtit.* Vgolin. *tab.* 2. *de cenſur. c.* 21. §. 1. Sayrus aliis relatis *lib.* 2. *de excomm. cap.* 9. *num.* 9. Stephan. Dauila, & Coninch. *loco cit.*

Pro excommunicato nõ vitando ibidẽ, in §. vlt.

13. Infertur etiam abſolutè contractum initum cum excommunicato vitando, eſſe validum non ſolùm in fauorem contrahentium, vt docent relati Mariano Soccino *in cap. ſacris, n.* 458. *de ſent. excom.* Sed

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

etiam

etiam in fauorem ipſius excommunicati, quod colligitur ex *cap. cùm illorum de ſent. excomm. cap. ſignificaſti de eo qui duxit in matrimonium, cap. inter dilecta de donation. c. vlt. de pæn. in 6.* Ratio eſt manifeſta, quia annullatio, irritatioque contractus vtpotè odioſa inducenda non eſt abſque manifeſto textu & ratione. At nullus eſt textus, ex quo hæc irritatio colligi poſſit. Nam eſtò legibus Eccleſiaſticis interdicantur contractus cum excommunicato, non tamen irritantur. Non enim quidquid contra legem fit pro infecto habendum eſt, alias contractus non ſolùm in fauorem excommunicati, ſed etiam in fauorem aliorum non excommunicatorum irritus eſſet; ſiquidem ipſis etiam non excommunicatis indicta eſt cum excommunicato vitando communio.

14. Et ita docet Hurtadus *de excomm. d. 9. diſ. 1. n. 5.* Coninch. *de ſacram. diſp. 54. dub. 12. n. 119.* Sayrus *de cenſ. l. 2. cap. 9. num. 11.* & alij. Hinc fit, validam eſſe venditionem, emptionem, locationem ab excommunicato factam, vt colligitur ex *cap. ſi verò de ſent. excomm. & cap. quoniam multos 11. quæſt. 3.* Item validam eſſe donationem tum ab excommunicato, tum ipſi excommunicato factam, *cap. inter dilectos, de donationibus.*

16. Ita docet Vaſquez *de excomm. dub. 8.* Bonacina *de cenſ. diſp. 2. q. 2. punct. 5. num. 1. & alij vbi ſuprà*, licet Sayrus hoc admittat *num. 13.* vt doctrina ſuperius adducta procedat in contractibus nomine proprio celebratis, ſecus verò in iis, qui auctoritate publica, & ratione publici officij celebrantur, vti ſunt contractus alienationis & venditionis facti à prælato excommunicato, à tutore, & curatore, & ſimilibus circa res pupilli, & minoris.

16. At ego adhæreo ſententiæ Patris Sanchez *in ſumma tom. 2. lib. 5. cap. 4. num. 58.* & Suarez *de cenſur. diſp. 16. ſect. 8.* aſſerentium, prædictos contractus validos ob rationem ſæpè dictam, quia nullibi irritantur, & irritatio abſque firmo fundamento inducenda non eſt.

RESOL. CXX.

An validi ſint contractus, qui a in excommunicato fiunt. Ex p. 9. tract. 9. Reſ. 118.

Sup. hoc in Reſ. prætenta §. Infertur etiam. & ſeqq.

§. 1. RESpondeo eſſe illicitos, nec ratione illorum datur ipſis actio in foro exteriori durante excommunicatione; ſed difficultas eſt an ſint inualidi? Et negatiuè reſpondeo. Probatur ex *cap. felicis, §. de pœnis in 6.* vbi excommunicato abſoluto conceditur repetitio debitorum, quæ contracta fuerant de poſtmodum acquiſitis; non fuiſſet autem locus repetitioni debiti, niſi contractus tempore excommunicationis facti eſſent validi.

2. Probatur ſecundò inductione, & exemplis contractuum, qui non obſtante excommunicatione, validi eſſe admittuntur. Matrimonij, *capite ſignificaſti, de eo qui duxit*, &c. Profeſſionis in Religione, iuxta Abbatem *capite cùm illorum, de ſententia excomm.* Donationis factæ ab excommunicato, *capite inter dilectos, de donationibus.* Nec refert quòd contractus iſti ſint prohibiti, multa enim fieri prohibentur, quæ facta tenent, vbi ſcilicet intercedit ſola ſimplex prohibitio, & nulla facti irritatio, & ita res ſe habet in propoſito, quia nuſquam generatim leguntur irritari eiuſmodi contractus, ſed ſpecialiter in hæreticis, & ſchiſmaticis, *cap. excommunicamus, 1. de hæreticis, §. credentes.*

3. Notandum tamen ex tribus cauſis fieri poſſe vt contractus ab excommunicato initi, nulli ſint. Primò ſi ſint initi virtute reſcripti ſupplentis conditionem aliquam ad valorem eius requiſitam, nam iuxta *cap. 1. de reſcript. in 6.* reſcriptum impetratum ab excommunicato ſuper alio quam articulo excommunicationis, vel appellationis, nullus eſt. Secundò ſi ſint initi ab eo vt à perſona publica, & vt à Miniſtro per poteſtatem, quam habet ex vi ſui muneris, vel beneficij. Ratio eſt ex defectu iuriſdictionis ad contrahendum, quæ per excommunicationem ſuſpenſa eſt. Tertiò ſi in contractu fiat promiſſio de alio contractu excommunicatione durante faciendo. Nam talis promiſſio, vtpotè de re illicita, nulla eſt, & ita docet Filliucius *tom. 1. tract. 12. cap. 9. n. 200. & ſeqq.* Mercerus *de Sacram. in 3. part. quæſt. 21. dub. 13.* Couarr. *in cap. alma mater. part. 1. §. 1. num. 9.* & alij communiter.

RESOL. CXXI.

An non reſtituens ex opinione probabili, ſi condemnetur à iudice reſtituere ſub excommunicatione, illam incurrat.

Et quid eſt dicendum, quando opinio in fauorem rei excommunicati eſt probabilior? Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 72.

§. 1. RESpondeo affirmatiuè cum Auila *de cenſ. p. 2. c. 6. diſput. 1. dub. 2. concl. 2.* vbi ſic ait. Quando cauſa eſt dubia ex vtraque parte, ſi feratur excommunicatio in fauorem vnius partis, ligat in conſcientia, v. g. Petrus & Ioannes litigant ſuper fundum, & Aduocati inſignes pro vtraque parte dicunt iuſtitiam eſſe pro ſua parte, iudex præcipit Petro ſub excommunicatione latæ ſententiæ quòd intra certum terminum tradat fundum Ioanni, tenetur obedire ſub excommunicatione in foro exteriori, & etiam in interiori, ſi non appellet, vel quærat alia remedia iuris, & ſi celebrat poſt talem excommunicationem, erit irregularis, quantumcumque ſui Aduocati dicant talem ſententiam eſſe iniuſtam, & probatur. Iudex habet ius ad determinandum vnam, vel alteram partem, pro vt iudicauerit eſſe conforme iuri: ergo eius ſententia eſt iuſta, & per conſequens illi eſt obediendum. Et ita hanc ſententiam tenet etiam Ioannes Sancius *diſput. 48. num. 33.* & ante omnes Soto *in 4. diſt. 21. q. 1. art. 5.*

Sup. hoc ſup. in Reſ 30. & 31. & in tom. 9. tr. 2. Reſ. 107. §. Et tandem.

2. Nota tamen quòd Auila *loco citato* intelligit hanc doctrinam eſſe veram, quando iuſtitia cauſæ eſſet dubia quantum ad ius, quia ex vtraque parte habet rationes & opiniones probabiles; at verò quando eſſet dubia quantum ad factum, & iudex reputans eſſe iuſtam, ex falſa præſumptione ferret ſententiam excommunicationis contra Petrum, licèt durante hoc dubio Petrus ſe gerere debeat vt excommunicatus in publico, & in ſecreto, tamen ſi in rei veritate cauſa non fuit, iuſta excommunicatio in rei veritate erit nulla, & non ligabit in conſcientia. Ita videtur tenere Soto *loco citato*, & Medin. *Cod. de reſtit. 3. cauſa 7. verſ. quando autem* qui docent, quòd quando ſententia eſt declaratiua, licèt ſit lata ſecundùm iura & allegata, & probata, non reddit ſecurum in conſcientia eum, in cuius fauorem lata eſt, ſi innititur falſæ probationi, vel præſumptioni, quia talis ſententia non aufert directum dominium, nec alteri accreſcit ius, vnde ſi poſtea conſtet de veritate, non eſt habendus pro excommunicato, quamuis antea peccauerit mortaliter non obediendo, quia in dubio tenebatur parere.

3. Sed quid dicendum quando opinio in fauorem Rei excommunicati eſt probabilior. Bonacina *de cenſ. diſp. 1. quæſt. 1. punct. 10. num. 11.* docet, quòd quando

probabilior eſt ſententia affirmans cauſam, propter quam lata eſt cenſura, eſſe inualidam; valdè probabiliter ſuſtineri poteſt ſubditos non ligari cenſura. Ita ille, qui citat Suarez; ſed de hoc ſupra dictum eſt. Sup. in Reſ. 1. not. præteritæ.

RESOL. CXXII.

An excommunicatio lata contra aliquos, quorum vnuſquiſque tamen minimam quantitatem furati ſunt, ſit valida?

Et an in tali caſu, ſi vnuſquiſque non reſtituat ſuam partem, quamuis minimam, an peccet mortaliter, & ex eo incurrat in prædictam excommunicationem. Ex par. 5. tract. 9. Reſ. 54.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondeo, & idem docet Moſcoſa *in ſum. tract. 6. c. 5. n. 9.* vbi ſic ait: [Quando ſe pone cenſura contra los que hurtando cada vno vna pequeña cantidad ſin ſaber vnos de otros, hurtan toda la vua de vna viña; atento quel el pecado de cada vno fue venial; ay controuerſia entre los autores, como puede la excomunion mayor ligar à cada vno: facil es de entender conſiderando la reſtitucion que cada vno deue hazer, porque aunque el hurto es venial, luego que viene a ſu noticia el notable daño que al dueño ſe le ha hecho por ſu hurto, y los demas, a de reſtituyr ſu parte ſo pena de pecado mortal, y la deſcomunion cae ſobre eſte pecado mortal, y la contumacia de no querer reſtituyr.] Ita ille, & communiter DD.

RESOL. CXXIII.

An detur paruitas materiæ in excommunicatione Papali, contra extrahentes libros à Bibliotheca communi.

Et quid eſt dicendum, ſi aliquis extraheret extra Bibliothecam librum magni valoris per tres, vel quatuor paſſus, an excuſetur ab excommunicatione ratione paruitatis materiæ.

Et an poſſit intra dictum ſpatium permanendo, illum per multum tempus legere. Ex p. 10. tract. 11. & Miſc. 4. Reſ. 29.

§. 1. DAri paruitatem materiæ excuſantem à cenſura docet Pater Pellizzarius *in Man. Regul. tom. 2. tract. 7. cap. 2. ſectione 3. num. 251.* Cum autem (ait ipſe) Concilium Tridentinum, *ſeſſ. 25. cap. 3. de Reformatione*, ſtatuat huiuſmodi excommunicationes debere fieri ſolum ob rem non vulgarem, & Leſſius *lib. 2. cap. 12. num. 31.* hinc dicat: Non facilè excuſauerim eos, qui pro 3. aut 4. florenis excommunicant: conſtat iudicio Leſſij, paruitatem materiæ in noſtro caſu dari in libris non excedentibus valorem 3. aut 4. florenorum, & quidem grandiorum. Ita ille. Addit tamen, ſubeſſe huic excommunicationi illum, qui ſucceſſiuè extrahit alios, & alios libros, ſalua tamen ſingulis vicibus paruitate materiæ: ſi perueniat ad materiam notabilem: idque etſi ſingulis vicibus non habeat intentionem continuandi illas extractiones. Quia ad incurrendam hanc cenſuram non requiritur talis intentio: ſed ſufficit præuiſio notabilis damni, & cùm ſic obiectum ex continuatione materiæ euadat mortale, & de tali obiecto conſtet Eccleſiæ: datur ſufficiens materia ad incurrendam hanc cenſuram. Secus dicendum, ſi ſucceſſiuè extrahat libros, ſalua ſingulis vicibus paruitate materiæ, ſed pluries id faciat, ita tamen vt non extrahat librum poſteriorem, niſi priorem antea extractum bibliothecæ reſtituat: idque etſi intentionem habeat continuandi talem extractionem. Moneor, quod ſic adeſt ſemper materiæ paruitas, excuſans à cenſura, & alioqui intentio continuandi modo dicto extractionem impertinenter ſe habet ad illam cenſuram incurrendam; vt iam oſtenſum eſt Hucuſque Pellizzarius.

2. Sed quid dicendum, ſi aliquis extraheret extra bibliothecam librum magni valoris, per tres, vel quatuor paſſus, an excuſaretur ab excommunicatione, ratione paruitatis materiæ: Et probabiliter affirmatiuè reſpondeo: nam Naldus. *verb. Clauſura num. 2.* & Graffius, *de Caſ. reſeruat. cap. 5. num. 45.* excuſant monialem ratione paruitatis materiæ; quæ extra portam clauſuræ exiret ad vnum, vel duos palmos: quorum ſententiam tanquam probabilem admittit etiam Pellizzarius, *de Monialibus cap. 5. ſectione 1. numero 19.* Ergo & in noſtro caſu, extrahentem per tres, vel quatuor paſſus librum è bibliotheca, non peccare mortaliter ratione paruitatis materiæ, dicendum eſt. Et cùm ſit magis conſiderabilis egreſſio è clauſura, quàm extractio librorum è bibliotheca, dixi non duos paſſus, ſed quatuor conſtituere in noſtro caſu paruitatem materiæ ab incurſione cenſuræ excuſantem. Sup. hoc ſup. in Reſ. 83. §. Verſi. & ſeq. & in tom. 7. tr. 1. Reſ. 338. & 339. latè per totas.

3. Sed quid dicendum? ſi poteſt infra tres, vel quatuor paſſus extrahere librum è bibliotheca, an poſſet etiam intra dictum ſpatium permanendo, illum per multum tempus legere? Reſpondeo affirmatiuè, quia ratione paruitatis materiæ videtur moraliter idem eſſe, ac ſi illum legeret intra bibliothecam. Sed hæc omnia dicta eſſe volo ſaluo meliori iudicio, & an probabiliter, iudicent alij.

RESOL. CXXIV.

An quis non incidat in excommunicationem ratione paruitatis materiæ?

Idem dicendum eſt de caſibus reſeruatis, vt ſi v.g. modicitas rei ſubtractæ in Eccleſia excuſat à mortali, ita etiam à reſeruatione.

Et extra alios caſus pro colloquentibus cum Monialibus tandem quæritur, quod tempus dicatur breue, vt cum illis colloquentes non incidant, in excommunicationem. Ex p. 3. tract. 5. & Miſc. 1. Reſ. 69.

§. 1. REſpondeo affirmatiuè, & ita docet Graffius *in deciſ. part. 1. lib. 4. cap. 8. n. 5.* ſic aſſerens: Si excommunicantur colloquentes cum Monialibus, non comprehenditur, qui tranſeundo Monialem ſalutaret, vel parum cum ea loqueretur. Idem docet Finellius *de caſ. reſeru. cap. 5. n. 10.* vbi ſic aſſerit: Si paucis alloquaris Monialem, vel tranſiens illam ſalutes, aut ſalutatus reſpondeas, ſiuè de ſtatu eius ipſam interroges, ſiue interrogatus reſpondeas, non incidis in excommunicationem propterea. Ita ille. Sed difficultas eſt in iſto exemplo de excommunicatione contra colloquentes cum Monialibus, quod tempus dicatur breue, vt cum illis colloquentes non incidant in excommunicationem. Aliqui tenent eſſe quadrantem horæ, quod mihi non placet? ſed ſi quis per ſpatium vnius *miſerere* cum illis loqueretur, puto ratione paruitatis materiæ in dictam excommunicationem non incidere. Sup. his ſeqq. ſup. in Reſ. 54. §. Nota ſexto. & in tom. 1. tr. 5. Reſ. 46. poſt med. à verſ. Item. §. 1.

2. Idem quod dictum eſt de excommunicatione, dicendum eſt de caſibus reſeruatis, & ſi v.g. modicitas rei ſubtractæ in Eccleſia excuſat à mortali, ſic etiam excuſabit à reſeruatione. Sup. hoc in Reſ. 1. not. præteritæ à principio.

RESOL. CXXV.

Dubius vtrum excommunicationem contraxerit, an cenſendus ſit excommunicatus?

Et item dicendum eſt in dubio de ſuſpenſione, & interdicto.

Et dubius de alterius excommunicatione, & denunciatione, an debeat illum vitare.

Et quid dicendum eſt, quando excommunicatio eſt conditionalis, & dubium eſt, an conditio fuerit impleta. Ex part.4. tract.3. Reſol.35.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & inf. Reſ.134. & inferius in tr. 5. lege doctrinam Reſ. 13.

§.1. IN dubio facti cenſendum eſſe excommunicatum, ſecus in dubio iuris, cenſet Molina *de iuſt. tom.4. tract.3.diſp.67.n.7.* Azorius *to.1. lib.2. cap.10. quæſt.10. & 11.* & Sayrus *in claui regia lib.1. cap.13. n.23. & 24.* vide etiam Turrianum *de cenſur. lib.8. diſp.57. dub.4. circa finem*, & Vaſquez *in 1.2.diſp.66. cap.1.* hæc opinio probabilis.

2. Sed non minus probabilem contrariam eſſe exiſtimo. Dico igitur nec in dubio facti, nec in dubio iuris aliquem cenſendum eſſe excommunicatum, & ita ego in facti contingentia conſului non fuiſſe excommunicatum quemdam virum notabilem, qui dubitabat etiam poſt factam diligentia, num percuſſerit Clericum; & ratio eſt, quia in dubio melior eſt conditio poſſidentis. Cùm ergo vnuſquiſque poſſideat, ius communicandi cum fidelibus, non debet in dubio ea poſſeſſione priuari, vnde hanc ſententiam docet Sanchez *in ſumma tom.1. lib.1. cap.10. num.55.* Layman *libro 1. tractatu 5. capite 5. §. 4. numero 38.* & alij.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 3. in fine. & lege Reſ. 2. nor. præteritæ, ad med. & inf. Reſ. 141. & 144. & inferius in tr. 2. Reſ 59. vide eam per totã.

3. Notandum eſt etiam hîc cum Filliucio *tom.1. tract.13. cap.7. num.129.* quod dubitans de alterius excommunicatione & denunciatione, non debet illum vitare, quia faceret illi iniuriam, cum in dubio melior ſit conditio poſſidentis; ergo non debet priuare illum communione in re dubia, ſed quando dubium eſſet de validitate actus, vt ſi quis confiteri vellet ei, quem dubitat eſſe denunciatum, tunc abſtinendum eſſet, ne ſe exponeret periculo faciendi Sacramentum irritum, modò abſque ſcandalo, vel alio periculo fieri poſſet; ſed de hac quæſtione alibi actum eſt à nobis fuſiùs.

4. Quod autem dictum eſt ſuprà de excommunicatione dubia, idem dicendum eſt de ſuſpenſione, & interdicto dubiis, quia eadem ratio militat. Ita Sanchez *loco citato num.62.*

5. Et nota etiam, quòd quando excommunicatio eſt conditionalis, & dubium eſt an conditio fuerit impleta, ea non ligat, quandiu non conſtat de impletione conditionis. Ita Emanuel. de Moura *opuſc. 1. de enſal. & incantat. ſect.1. cap.5. num.8.* qui etiam *num.9.* cum Suarez, & Garſia docet titularem obligatum ad penſionem ſoluendam in certo termino ſub excommunicatione in forma Cameræ non illam incurrere adueniente termino, prius quàm penſionarius declaret, etiam authenticè ſuam voluntatem eſſe, vt ipſe incurrat proindéque quandiu de ea dubitatur (dubitari autem iuſtè poſſe quamdiu eam non declaret authenticè) excommunicatio non operatur.

RESOL. CXXVI.

Dubius an cenſuram incurrerit, quid facere debeat?

Et quid in ſimili de irregularitate. Ex part.5. tract.9. Reſol.44.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in aliis eius primæ notationis.

§.1. DIco primò ſemper eſſe conſultiſſimum ſub conditione abſolutionem procurare, ac interim ſe gerere vt excommunicatum, quantum fieri ſine infamia & ſcandalo poteſt. Secundò à communione abſtinendum, ſi inde ſequatur ſcandalum, quod quidem communiter ſequetur, ſi communis ſit perſuaſio, aut rumor, de excommunicatione contracta. An autem, & quando ſecluſo ſcandalo teneatur aliquis in dubio ſe gerere, vt excommunicatum, vel non, haud ſatis liquet. Illud tamen probabile eſt, quod in ſimili de irregularitate, cum Couarr. *in Clement. ſi furioſus, p.1.§.1. num.3.* docet Valent. *diſp.7. quæſt.19. punct.2.* ſi dubium ſit de iure, tunc nec in foro externo contrahi excommunicationem propter regulam iuris, *Odia reſtringenda, & fauores ampliandi*, ex qua colligitur nullam pœnam incurri, niſi in caſibus à iure expreſſis. Si autem ſit dubium facti, tunc in vtroque foro ſe gerere debere vt excommunicatum, vt colligitur ex *c. ad audientiam, & ex ſignificaſti 2. &c. petitio, de homicidio*, vbi tamen ſolum eſt ſermo de irregularitate. Imò verius eſt nec in dubio quidem facti aliquem ſe ſe gerere debere tanquam excommunicatum. Et ita docet Tannerus *tom.4. diſp.6. quæſt.10. dub.4. num.60.* Sed circa præſentem quæſtionem vide meipſum *in 4.part.tract.3. reſol.35.*

Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

RESOL. CXXVII.

An excommunicatus aliquando poſſit recipere Sacramenta ſine peccato? Ex part.5. tract.9. Reſol. 81.

§.1. SVppono non ſolùm excommunicatum denunciatum, & publicum percuſſorem Clerici, ſed etiam excommunicatum occultum & toleratum non poſſe licitè Sacramenta recipere. Hoc ſuppoſito ita reſpondeo ad quæſtionem propoſitam affirmatiuè & primus caſus eſt. Si ignoraretur inuincibiliter eiuſmodi prohibitio, cùm enim poſitiua ſit humanaque, poteſt cadere in eam ignorantiam, quæ eſſet iuris. Secundus, ſi ignoraret ſe eſſe in excommunicatione, vel non aduerteret, quæ eſſet ignorantia facti, vt frequentiùs poteſt accidere. Tertius ſi eſſet vrgens neceſſitas recipiendi Sacramenta ob vitandam grauem infamiam, ſiue ſcandalum, ſiue damnum, vt periculũ mortis, vel quid ſimile, & ita docet præpoſitus *in 3. part.q.2. de excomm. dubit.7. num.39.* Filliucius *tom.1. tract.12.c.3.num.56.* Mercerus *de Sacr. in 3. part.q.21. dub.4.* & alij. Sed videamus,

Sup. hoc primo, & ſecundo caſu contentis in hoc textu ſup. in Reſ.35. & in aliis eius not. 1. & 2. & pro tertio caſu in tom. 1. tr. 5. Reſ. 15. & Ex his. &c. & hic ſoſ. lege doctrinam Reſ. ſeq. &c.

RESOL. CXXVIII.

An extra caſus prædictos in præterita Reſolutione, ſi non licitè ſaltem validè excommunicatus recipiat Sacramenta?

Et quid ſaltem de Sacramento Pœnitentiæ:

Et an ipſo iure pœnam incurrant, qui excommunicatis vitandis Sacramentum miniſtrant. Ex part. 5. tract.9. Reſ. 82.

§.1. REſpondeo affirmatiuè quoad alia Sacramẽta, præter ſacramentum Pœnitentiæ. Nam de hoc adeſt controuerſia, quibuſdam aſſerentibus abſolutionem ſacramentalem impenſam excomm. eſſe nullam, ita ſentiunt plures, cum quibus ſentit Vaſquez *dub.4. de excom. n.9.* quinimò idem tenet de eo, qui ſolùm ligatur minori excommunicatione, quia *c. vlt. de Clerico excomm. miniſtrante*, dicitur à participatione

Sup. hoc pro Sacramento Pœnitentiæ in tom. 1. tr. 4. lege doctrinam Reſ. 25. & 38. & ibi in tr. 5.

Ref.14.§.Sed quid, & ſeq. & in fin. Ref. 27. & 34. & in to.9. tr 7. Ref. 124. §. Sed difficultas, & vt melius hanc quæſt. terminare poſſis in to.6. tr.5. vide doctrinã Ref. 32. & aliarum eius notationum. & in to.9. tr. 7. ex Ref. 123. inter principiũ, & mediũ à verſ. Imo in tali caſu. & aliarum Ref. & 55. annot. 2. dictæ Ref.

Sacramentorum remotus; ſed alij probabilius cenſent poſſe ſubſiſtere Sacramentalem abſolutionem impenſam excommunicato, antequam abſoluatur ab excommunicatione. Ita plures, quos citat & ſequitur Suarez *diſp. 10. ſect. 7. num. 9.* Valent. *tom. 4. diſput. 7. quæſt. 17. punct. 2. §. Eſſet autem Sacramentum,* Sayrus *tom. 1. lib. 2. cap. 2. num. 3.* quibus adde nouiſſimè Raynaudum *de monit. part. 2. cap. 2. num.* 18.

2. Dico igitur primò quòd ſi interueniat peccatum mortale in receptione pœnitentiæ, Sacramentum nullum eſt. Ratio, quia id eſt contra ſubſtantiam eius, & reddit illud irritum vt ſuppono ex materia de confeſſione. Quare ſi excommunicatus ſciens ſe non poſſe confiteri, niſi priùs abſoluatur ab excommunicatione, vel reticeat illam malitioſè, & conſequenter faciat confeſſionem non integram, vel exprimat illam, & velit nihilominus abſolui à peccatis ante abſolutionem ab excommunicatione, quia in his omnibus caſibus committit peccatum mortale in ipſa confeſſione, confeſſio erit nulla.

3. Dico ſecundò, ſi nullum interueniat peccatum mortale ex parte excommunicati, quia ſcilicet excuſatur, vel ob ignorantiam, vel ob aliam neceſſitatem, vt poteſt aliquando contingere, tunc valida erit etiam pœnitentia, & habebit effectum ſuum gratiæ, & remiſſionem peccatorum. Et ratio eſt, quia per excommunicationem nihil tollitur quod ſit de ſubſtantia, Sacramenti neque enim tollitur iuriſdictio aliorum in excommunicatum, nec ipſe eſt incapax, cùm cenſura tantùm ſit vinculum, quod habet adiunctum præceptum non recipiendi Sacramenta, conſequenter tantùm reddit receptionem iniquam, non autem inualidam; ſi ergo ſit cauſa aliqua excuſans à peccato, & à tranſgreſſione præcepti, erit valida & fructuoſa receptio pœnitentiæ, neque contrarium poteſt vllo iure probari, & ita docet præter Doctores citatos Prapoſitus *in 3. part. quæſtio. 2. de excommunic. dubitat. 7. numer. 40.* Filliucius *tom. 1. tract. 12. cap. 3. numer. 58. & 59.* Mercerus *de Sacrament. in 3. p. quæſt. 21. dub. 4. num. 2.*

4. Sed ſi quis hîc quærat, an ipſo iure pœnam incurrant qui excommunicatis vitandis Sacramenta miniſtrant? Reſpondeo aliam non incurrere, quam quæ generatim lata eſt propter communicationem cum excommunicatis in Sacris, quæ eſt excommunicatio minor, & interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, *c. Epiſcoporum de priuileg. in 6.* Addit tamen Pontifex *cap. ſignificauit, de ſententia excommunicationis*, eum qui participauerit ab ipſo excommunicato, incurrere eandem excommunicationem. Sed vt hæc pœna incurratur, requiruntur multæ conditiones, ſcilicet vt excommunicatio ſit Papalis. Secundò vt participatio fiat recipiendo excommunicatum in Officiis. Tertiò vt participans ſit Clericus. Quartò vt ſcienter & ſponte id faciat de quibus gloſſa *ad cap. ſtatuimus, de ſententia excommunicationis in 6.* & Caietan. *in ſumm. ver. excomm. cap. 58.* vbi & ampliorem reſtrictionem adiungit iuxta Extrauag. *Ad vitanda*, ſcilicet vt excommunicatus non ſit toleratus; ne nimium rigorem hæc conſtitutio Papalis contineat, vide Mercerum & Filliucium *vbi ſuprà.*

RESOL. CXXIX.

An excommunicatus non audiendo Miſſam peccet contra Eccleſiæ præceptum, ſi ſit negligens in obtinenda abſolutione excommunicationis?

Et an excommunicatus qui per annum non audierit Miſſam in diebus feſtiuis, ſi poſtea obtenta abſolutione excommunicationis confiteatur, teneatur ſe accuſare, quod peccauerit toties contra præceptum audiendi Miſſam.

Ex part. 4. tractat. 4. & Miſc. Reſol. 57.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam mordicus docet Didacus Nugnus ex Illuſtriſſima Religione D. Dominici *in 3. part. tom. 1. quæſt. 84. art. 6. poſt dub. 2.* qui ait quòd omnis, qui tenetur ad aliquem finem, tenetur ad media per ſe ornata ad illum; ſed tollere impedimentum in caſu noſtro per ſe moraliter ordinatur ad audiendam Miſſam; ergo quando modò habet præceptum audiendi Miſſam, conſequenter habet præceptum procurandi abſolutionem excommunicationis. Patet minor, excommunicatio directè & per ſe moraliter eſt impedimentum audiendi Miſſam, ſiquidem hoc ipſum habet ex intentione præcepti Eccleſiæ; ergo tollere illam, per ſe loquendo ordinatur ad implendum præceptum audiendi Miſſam.

Sup. hoc in Ref. ſeq. & in tom. 2. tr. 5. Ref. 14. §. vlt. à prin. & in tom. 3. tr. 6. Ref. 102. §. vlt. ante medium à verſ. Similiter.

2. Deinde confirmatur, quia ſi quis ſit excommunicatus in Paſcha, & non velit procurare abſolutionem, cùm tamen poſſit, peccat contra præceptum confeſſionis, & contra præceptum communionis. ergo idem dicendum eſt in noſtro caſu. Hæc Nugnus, contra Suarez *in 3. part. tom. 3. diſp. 88. ſect. 6.*

Sup. hoc in Ref. 1. not. præteritæ, paulò poſt initiũ à verſ. Reſpondeo, & in Ref. 2. in eodem §. inter principium, & medium, cuſim in verſ. in quo diſparitatem. Et pro Euchariſtia magis latè in tom. 2. tr. 2. Ref. 14.

3. Verùm ego his non obſtantibus, ſententiam Suarez tenendam eſſe puto, quam docet & tuetur Coninch *de Sacramentis diſp. 14. dub. 7. num. 56.* Auila *de cenſuris part. 2. cap. 6. diſp. 4. dub. 7.* Sayrus *de cenſ. lib. 2. cap. 3. num. 24.* Nauarrus *in manuali cap. 122. num. 5.* Henriquez *lib. 13. cap. 7. num. 2.* & nouiſſimè Gaſpar Hurtado *tract. de excommunicatione, diſput. 5. difficult. 2. num. 4.* vbi ſic ait: Excuſatur excommunicatus ab audiendo Miſſam; quamuis negligens ſit in obtinenda diſpenſatione, quia obſeruatio præcepti audiendi Miſſam, non eſt tanti momenti, vt obliget ad tam remotam diſpenſationem, nempe ad acquirendam capacitatem audiendi Miſſam; ſicut etiam incarceratus ob debita excuſatur ab audiendo Miſſam, quamuis poſſit ſoluere, & non ſoluendo peccet contra iuſtitiam; non tamen excuſatur excommunicatus à præcepto confeſſionis, & communionis annuæ, quando facilè poteſt abſolutionem obtinere, quia obſeruatio horum præceptorum eſt magni momenti. Ita Hurtado. Vnde patet reſponſio ad argumenta ſuperiùs adducta à Nugno, quòd ſi excommunicatus, v. g. per annum non audiuit Miſſam in diebus feſtis, ſi poſtea obtenta abſolutione confiteatur, non teneatur ſe accuſare, quod peccauerit toties contra præceptum audiendi Miſſam, quia negligens fuit in obtinenda abſolutione.

RESOL. CXXX.

An ſi excommunicatus negligens ſit in procuranda abſolutione excommunicationis peccet contra Eccleſiaſticum præceptum de audienda Miſſa annua confeſſione, & communione? Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 88.

§. 1. REſpondeo primò non peccare contra præceptum audiendi miſſam, quia quamdiu in excommunicatione eſt, Miſſam audire non debet, ſed neque ratione præcepti obligatus videtur, vt diſponat, & impedimentum tollat, cùm ea diſpoſitio valdè remota ſit; quemadmodum nec is, qui ſua culpa in vinculis detinetur contra præceptum de Miſſa audienda feſto die delinquit. Reſpondeo ſecundò excommunicatum voluntariè in excommunicatione perſiſtentem peccare contra præcepta, etiam quatenus Eccleſiaſtica ſunt, ſuſcipiendi ſacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ. Et ratio eſt, quia iſta præcepta ſe obligant ad mundandam animam, & conſequenter ad tollenda vincula tum mortalium peccatorum etiam ex-

Sup. hoc in Ref. præcenti, & in to. 2. tr. 5. Ref. 14. §. vlt. à princ. & in to. 3 tr. 6. Ref. 102. §. vlt. ante medium.

Sup. his in Ref. 1. not. præteritæ §. Deinde. & in Ref. 2. in eodem, §. inter

Digitized by Google

principiũ & medium, curſim in verſ. In quo diſparitas, & pro Eucharistia magis latè in tom. 2. tr. 2. Reſ. 14.

communicationis. Ita Layman *lib.2. tract.5. part.2. cap.2. num.3.* & ante illum Coninch *de Sacrament. diſp.24.dub.7.num.56.* vbi ſic ait: Nota excommunicatum non peccare non audiendo Miſſam, etiamſi negligens ſit in petenda abſolutione, & hac ratione forte contra charitatem ſui, & obedientiam Eccleſiæ debitam peccet (quæ per cenſuras intendit eum ad ſubiectionem, & reconciliationem compellere.) Ratio eſt, quia quamdiu eſt excommunicatus, Miſſam audire non poteſt, nec illud præceptum tanti momenti eſt, vt ipſum obliget, vt tam remotè ſe diſponat, vt fiat capax audiendi Sacrum, ſicut incarceratus propter debita, etſi peccet contra iuſtitiam non ſoluendo creditoribus, cùm facile poſſet, non tamen peccat non audiendo Sacrum, nec tenetur ideò citiùs ſoluere vt poſſit audire Sacrum. Secus de omiſſione confeſſionis & communionis annuæ. Nam ſi excommunicatus omittat procurare abſolutionem, cum eam facilè obtinere poſſet, peccat illam omittendo, tum quia hoc præceptum eſt magni momenti, nec admittit iam faciles excuſationes; tum maximè, quia præceptum confeſſionis directè obligat peccatorem, vt procuret ſibi ſolutionem omnis vinculi, quod eum diuidit ab vnione Dei & Eccleſiæ, & conſequenter vt procuret abſolutionem ab excommunicatione, ſi ea ligatus ſit. Idémque etiam conuenit præcepto communionis, quæ cùm inſtituta ſit, vt perfectiùs Chriſto eiúſque corpori vniamur, obligat nos, vt tollamus ea omnia, quæ hanc vnionem impediunt. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Auilam *part.2. cap.6. diſput.4. dub.7.* & Suarez *tr. 3. part.tom.3.diſp.88.ſect.6.* Hurtad. *diſp.5.de excomm.diffic.2.num.5.*

RESOL. CXXXI.

An excommunicatus cum alio legens priuatè Horas Canonicas, vel Officium B. Virginis, &c. peccet?

Idem eſt de recitante cum excommunicato. Ex par.5. tr.9. Reſ.89.

Sup. hoc in in Reſ. 147. §.1. in fine.

§.1. IN tali caſu Nauarrus *cap.27. num.36. §. ad 5.* putat excommunicatum non peccare legendo horas Canonicas, aut alias preces priuatim cum aliquo alio, quia non erat vt miniſter Eccleſiæ, & aliàs poteſt eſſe hæc communicatio vtilis ad conuerſionem excommunicati. Sed hoc repugnat communi ſententiæ. Vnde melius Gordonus *tom.2. lib.7.quæſt.8.cap.2. n.23.* Suarez *diſp.12. ſect.2. num.18.* & Henriquez *lib.13. cap.7.num.2.* dicunt eum peccare venialiter tamen, quia talis recitatio in ratione communicationis eſt materia leuis. Et ita etiam docet Cornejo *in 3.p.tr.5. de excom. diſp.10.§.4.ſect.8. dub.1.* Mercerus *de Sacr.in 3.p.q.21. dub.6.* Præpoſitus *in 3. p.q.2.de excomm. dub.9. num.56.* Coninch *de Sacram. diſp.14.dub.7.num.55.* Turrian. *de cenſ.lib.2.diſp.11.dub.2.* Couarr. *in cap. alma mater. §. 53. num.8.* & Megalius *in 3. part.vol.2. cap.2. quæſt.4. num.52. & 53.* & id quod dictum eſt de excommunicato, dicendum eſt de recitante cum illo.

RESOL. CXXXII.

An excommunicatus poſſit vti aqua benedicta? Ex p.5. tract.9. Reſ.90.

§.1. ALiqui, vt Bonacina *de cenſur.diſp.2. quæſt.2. punct.3. §. 2. num.8.* docent vſum aquæ benedictæ eſſe excommunicatis prohibitum, ex eo quòd illa eſt benedicta per orationem Eccleſiæ, vt ex impetratione Eccleſiæ proſit fidelibus, & ita cùm Eccleſia priuat excommunicatum omni oratione, videtur planè priuare vſu aquæ, & ita fatentur Pater Suarez *ſect.3.* ſi vſus aquæ, illius fiat ex intentione faciendi orationem Eccleſiæ, ſecus ſi alia intentione fiat. Aliis verò non videtur prohibitus vſus aquæ benedictæ, quia non hoc videtur expreſſum aliqua lege Eccleſiæ & quod dicit de priuatione ſuffragiorum, intelligi, vt tempore excommunicationis non fiant ſuffragia communia Eccleſiæ pro excommunicato, ſecus de applicatione, & vſu aquæ benedictæ. Vide Turrianum *lib.2. diſp.11.dub.3.* qui putat ſecundam opinionem eſſe piam, ſed primam eſſe magis probabilem. Vide etiam Gordonum *tom.2. lib.7. quæſt.8. cap.3. num.56.* Hurtad. *diſp.5.de excommun.difficult.3.num.3.*

RESOL. CXXXIII.

An excommunicatus poſſit ingredi Eccleſiam?

Et an poſſit ibi orare, etiamſi alij fideles in Eccleſia priuatim orent, dummodo ſeparatim ille oret?

Et an excommunicatus in eademmet Eccleſia cum aliis in communi poſſit audire concionem?

Et quid eſt dicendum, ſi excommunicatus Eccleſiam ingrediatur, quo tempore celebrantur ibidem diuina officia; non quidem vt interſit illis, ſed vt tranſeat per Eccleſiam ob commoditatem itineris, etiamſi tranſeundo genu flectat, & priuata oratione oret. Ex part. 5. tr.9 Reſ.86.

§.1. NEgatiuè reſpondet gloſſa *in cap.1. diſt.21. in fin.* Abbas *in cap.2.num.2. de foro competent.* & Hoſtienſis *in ſumm. num.17. ver. ſed numquid. de ſent. excomm.* Verùm hæc opinio non eſt tenenda; idem excommunicatus poteſt ingredi Eccleſiam, & in ea eſſe, vt docet Abbas ſibi contrarius *cap.1. num.9. de vita & honeſt. Clericor.* Nauarr. *cap.27.num.17.* Couarruuias *in cap.alma, part.1.§.3.num.7.* & alij. Et non ſolùm poteſt excommunicatus eſſe in Eccleſia, ſed etiam poſſet ibi orare, vt patet ex gloſſa *in cap. qui ſtudet. 1. q.1.* Nauarr. *num.19.* quod eſt verum etiamſi alij fideles in Eccleſia priuatim orent, dummodo ſeparatim ille oret, v. g. ipſe in vno ſacello, alij in alio, quia ſic non cenſetur communicare Nauarr. *dicto num.19.* & Cajetan. *in ſumma cap.de participatione cum excommunicato, §. illicita autem.* Imò de oratione priuata hoc verum eſt, etiamſi excommunicatus oret in eodem ſacello, in quo alij ſimiliter, id eſt, priuatim orant. Nam nec ſic eſt inter eos communio, cùm non ſit communis oratio. Ita Caiet. *loco cit.* aſſerens poſſe hos omnes orare ſimul priuatim in eodem cubiculo (& ſimiliter ſeorſim comedere) vt contingit de oratione; cùm pulſatur ad ſalutationem Angelicam, ſeorſim enim orant & pulſatur tunc ad orationem priuatam. Denique poteſt etiam excommunicatus in eademmet Eccleſia cum aliis in communi audire concionem. Et ita ex multis docet Raynaudus *de monit.part.2. cap.2.num.21.* Quod autem Tertullianus *lib. de pudicitia, cap.4. & 14.* aſſerit, excommunicatos à limine & omni tecto Eccleſiæ ſubmoueri, accipiendum eſt de abſentia à templo tempore Sacri, aut diuinorum Officiorum, modo tamen quo infrà.

Sup. hoc pro parte inf. in Reſ.147.§.1. in princ. & propè finem dicti §.

2. Et ideo quæro quid ſi excommunicatus Eccleſiam ingrediatur quo tempore celebrantur ibidem diuina officia, non quidem vt interſit illis, ſed v. g. ſolùm vt tranſeat per Eccleſiam ob commoditatem itineris: Reſpondeo poſſe fieri. Nam ſic non dicitur communicare in diuinis. Paludanus *in 4.diſt.18.quæſt.4. & quæſt.6.* Caietanus *loco citato*, qui addit hoc verum eſſe, etiamſi tranſeundo genuflectat & priuata oratione oret; & denique vniuersè loquendo idem dicendum eſt, quoties excommunicatus tempore diuinorum ingreditur Eccleſiam, non cauſa orandi, aut vt

inter

interſit diuinis, ſed ob aliud quoduis negotium, vt tradit Paludanus iam citatus *quæſt.6. art.1.* Innocentius *cap. nuper, de ſen. excommunic.* Angel. *ver excomm.*8. §.4. Et hæc omnia docet etiam Gordonus *in ſum.tom.2. lib.7. quæſt.*8. *cap.1.* §.4. *num.*27. *& ſeqq.* Vide etiam Conink *de Sacram diſp.*14. *dub.*7. *num.*53. & 58. & Megala *in* 3.*part.lib.*2.*cap.*2.*q.*3. Turrian.*lib.*2. *diſp.*11. *dub.*3.

RESOL. CXXXIV.

An qui dubitat ſe eſſe excommunicatum poſſit audire Miſſam?

Et an ſimiliter liceat aliis, ſimili dubio exiſtente, cum eo communicare. Ex p.4. tr.3. Reſ.66.

Quoad hoc lege ſup. doctiorum Reſ. 125. & 126. &c.

Sup. hoc dubio in Reſ.1. not. præteritæ, & in aliis eius annot. ſecundæ.

§.1. Affirmatiuè reſpondeo, & ita præter alios docet Petrus Cornejo *in* 1. 2. *D. Thomæ tr.* 8.*quæſt.*19. *diſp.*4. *dub.*2. vbi probat, licitum eſſe dubitandi an ſit excommunicatus, audire Sacrum, & alia excommunicatis prohibita facere, ac ſi excommunicatus non eſſet, & ſimiliter licere, aliis ſimili dubio exiſtente cum eo communicare, & hoc ait Cornejo, vt vitet periculum imminens, aut præiudicium notabile ſpiritnale, vel temporale in propria perſona rebus, aut honore; ſicut non tenetur ſecundùm illum ad recitandum Officium diuinum, qui habens tenue beneficium dubitat in iure, an teneatur recitare, quia cùm hoc ſit graue onus non poteſt incurri, niſi propter cauſam certam.

RESOL. CXXXV.

An excommunicatus incurrat aliquam pœnam, ſi Miſſa, aut diuinis Officijs aſſiſtat?

Et an aliquam pænam incurrant adminiſtrantes excommunicatos ad diuina Officia. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 95.

§.1. Reſpondeo negatiuè. Nam in tali caſu nullam ſpecialem pœnam expreſſam in iure inuenio, nam non incurrit irregularitatem, cùm hæc aſſiſtentia non ſit actus Ordinis; neque incurrit excommunicationem minorem, quia hæc ſolum eſt impoſita fidelibus communicantibus cum excommunicato, non verò ipſi excommunicato communicanti cum fidelibus. Et ita docet Cornejo *in* 3. *part. de Sacram. diſp.*1n. §.4. *ex errore* 8. *dub.*2. Sed ſi quæras an aliquam pœnam incurrant admittentes excommunicatos ad diuina Officia? Cornejo *vbi ſuprà dub.*3. reſpondet ſolùm incurrere excommunicationem minorem, vt *in cap. is, qui, de ſententia excommunicationis in* 6. Nam quamuis *in cap. Epiſcoporum, de priuilegijs in* 6. incurratur etiam interdictum, cæterùm ille textus non procedit generaliter de omnibus, ſed ſolùm de exemptis ab Epiſcopis.

RESOL. CXXXVI.

Quid facere debeat Sacerdos, ſi excommunicatus denunciatus intret in Eccleſiam, dum Miſſa celebratur?

Et an ſit omittenda Miſſa poſt inceptum Canonem, ſi conſecratio non ſit facta?

Et notatur prohiberi, ne quis ſimul cum excommunicato audiat Miſſam eamdem.

Sed præter excommunicationem minorem, poterit excuſari à mortali, ſi careat inductione, & cooperatione, & fiat abſque contemptu, & ſcandalo. Ex part.5. tractat.9. Reſol.92.

Quamuis recitatiuè lege tamẽ in to 9. tr. 1. ex Reſ. 144. §. Nota hic etiam ad medium.

§.1. Si Miſſa non eſt incepta, & ſuperueniat excommunicatus, conandum eſt vt expellatur per admonitionem, & per coactionem, ſi neceſſaria fuerit; quòd ſi non ſufficiat, diſtinctione opus eſt, vel enim deuentum non eſt ad conſecrationem, vel eſt deuentum; ſi non eſt deuentum, omittenda eſt Miſſa. Si tamen facta eſt conſecratio, perficienda eſt Miſſa, quia ſacrificium perficiendum eſt ex iure diuino, de quo in materia de ſacrificio Miſſæ, vel in materia de Euchariſtia, & in caſu huius dubij hæc eſt communis doctrina.

Sup. hoc ibidem.

2. Reſtat dubium, an ſit omittenda Miſſa poſt inceptum Canonem, etiamſi conſecratio non ſit facta? Et Suarez *ſuprà*, refert contrarias ſententias, & dicit rem eſſe vtrimque probabilem, & liberum eſſe Sacerdoti quam voluerit partem eligere, quamuis tutiùs putet ante conſecrationem omittere Miſſam, etſi Canon ſit inceptus. Vide Turrian.*lib.*2. *diſp.*11.*dub.*1. Layman *lib. tract.*5. *part.*2. *cap.*2. *num.*6. Filliucium *tom.*1. *tract.*12.*cap* 4. *num.*90. & Mercerum *de Sacram.in* 3.*p. q.*11. *dub.*6. vbi notat prohiberi ne quis ſimul cum excommunicato audiat Miſſam eamdem; ſed quia hæc communio eorum qui ſimul Miſſam eamdem audiunt, eſt minima inter eas, quæ reſpectu talis rei eſſe poſſunt, non habet peculiarem pœnam impoſitam præter excommunicationem minorem, poteritque à mortali excuſari, ſi careat inductione & cooperatione, & fiat abſque contemptu & ſcandalo, ex neceſſitate, aut pietate.

RESOL. CXXXVII.

An pro excommunicatis toleratis liceat publicè orare, & Sacrificia offerre?

Et ſi excommunicatus toleratus petat pro ſe offerri ſuffragia communia, an peccet? Ex p. 5.tract.9.Reſol. 74.

§.1. Negatiuam ſententiam tenet Filliucius *tom.*1. *tr.*12.*cap.*2. *numer.*40. Gordonus *tom.*2. *lib.*7. *quæſt.*8. *cap.*1. *numer.*4. Vaſquez *de excommun. dub.* 2. Auila *par.*2.*cap.*6. *diſp.*9. *dub.*6. Sotus *in* 4. *diſtinct.*22. *quæſt.*1. *art.*4. *concluſ.*2. Mercerus *de Sacrament. in* 3. *part.q.*21. *dub.*3. Suarez *de cenſ.diſp.*9.*sect.*2.*num.*17. *& ſeqq.* & alij. Probatur primò, quia hæc prohibitio ante hanc conſtitutionem habebat in illis locum. Ergo etiam poſtea, cum expreſsè dicat Concilium Conſtantienſe ſe nolle eos in vllo releuare, nec aliquod ſuffragium eis præbere; releuaret autem ſi pœna hæc in illis non haberet locum poſt iſtam conſtitutionem. Nec dici poteſt eo directè non releuari, ſed indirectè, & conſequenter propter fauorem aliis fidelibus directè exhibitum. Non enim hoc ſpectat ad fauorem aliorum, vt qui neque hoc intendunt, neque fructum vllum inde percipiunt. Probatur ſecundò, quia ex primis verbis patet hanc conſtitutionem tantùm loqui de communicatione externa, tam in diuinis Officiis, quàm in negotiis ciuilibus, non autem de hac interna communicatione per participationem ſuffragiorum. Nec refert quòd addatur generaliter, *aut aliis quibuſcumcumque diuinis*, hoc enim conuenienter accipitur de diuinis Officiis v. g. audienda Miſſa, & horis Canonicis publicè recitandis.

2. Sed his non obſtantibus affirmatiuam ſententiam tenendam eſſe puto cum Megala *in* 3. *part. lib.*2.*cap.*2.*num.*20. Hurtado *diſp.*3. *de excommunicat. difficult.*4. *num.*10. Conink *de Sacram.diſp.*14.*dub.*6.*n.*40. Henriquez *lib.*3.*cap.*1. *num.*2. Nauarro *cap.*27.*num.*36. Probatur, quia Concilium Conſtantienſe abſolutè concedit vt poſſimus cum talibus communicare in omnibus Officiis diuinis; atqui ſub hac communicatione comprehendit etiam illam applicationem ſuffragiorum.

rum. Ergo hanc concedit. Minor probatur primo, quia cùm talis conceſſio ſit fauorabilis, extendẽda eſt, quantum verba patiuntur; hanc autem ſecundùm communem loquendi modum facilè patiuntur, nam ob hanc applicationem & participationem dicitur in Eccleſia eſſe communionem Sanctorum, hinc Eccleſia ſemper hæc duo pro eodem accipit, Nos enim aliquo communicare, & orationes publicas pro eo facere, vt patet ex *c. ſacris* 38. *& c. nobis* 28. *de ſent. excommunicationis.* Secundò, quia, vt ex eiſdem capitibus patet æqualiter hæc duo ab Eccleſia permittuntur, aut prohibentur, ſcilicet pro aliquo publicè orare, & recipere oblationes ab eo, vel pro eo factas. Nam hoc ipſo quo Eccleſia has recipit, ſignificat ſe eum facere participem ſuorum ſuffragiorum, quod nullo modo conuenit eam fictè facere; atqui talis receptio eſt aperta quædam communicatio in Officiis diuinis. Ergo cùm generarim omnis talis communicatio conceditur, etiam illa receptio conceditur, & conſequenter vt oretur pro talibus excommunicatis.

3. Notandum eſt tamen hîc, ſuffragia communia, vt ſacrificium & orationes nomine Eccleſiæ factæ, (& ſuo modo indulgentiæ) quando ſolùm generaliter & indefinitè fiunt, aut offeruntur pro fidelibus, non fieri, nec offerri pro prædictis excommunicatis, ac proinde eis non proſunt, niſi quando ſpecialiter, ſiue expreſſe, ſiue implicitè fiunt, aut offeruntur pro illis, qui abſque dubio miniſter Eccleſiæ, quando id ſpecialiter non intendit, vult conformari Eccleſiæ, excludenti illos à dictis ſuffragiis, etiamſi indulgeat illi, vt ſi velit, id faciat pro dictis excommunicatis. Quòd ſi excommunicatus toleratus petat pro ſe offerri ſuffragia communia, peccat, quia petitione ipſa communicat per modum commercij cum eo, à quo petit, non verò, quia petit ſuffragia, quia alter, à quo petit, ea poteſt pro eo offerre, ac proinde petendo tantùm peccat venialiter, quia ea petitio tantùm eſt mala, quia eſt communicatio in locutione, & ita docet Hurtado *diſp. 3. de excom. diffic. 4. n. 12.*

RESOL. CXXXVIII.

An liceat offerre ſuffragia Eccleſia pro excommunicatis non toleratis, ſi per contritionem iuſtificentur, ante obtentam abſolutionem.

Et an liceat applicare communia ſuffragia Eccleſia ei, cuius Excommunicatio eſt occulta, ſi mortuus eſt in gratia: Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 75.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Megalius *in 3. part. lib. 2. cap. 2. num.* 18. Henriquez *lib. 9. cap. 15. §. 3. in gloſſa lit. P.* Sayrus *de cenſ. lib. 2. cap. 3. n. 5.* Aula *de cenſur. part. 2. c. 6. diſput. 4. dub. 2. concluſ. 1.* Nauarr. *c. 27. n. 36.* Couarr. *in c. Alma. par. 1. §. 6. n. 4. concluſ. 9.* & alij, eo quòd Eccleſia non videatur velle ſuffragia ſubtrahere iis, qui Deo ſunt reconciliati, & hanc ſententiam docet etiam Philipp. Faber *de cenſ. in 4. ſent. diſt. 25. q. 1. diſp. 4. c. 4. n. 142.* quia, ait ille excommunicatio eſt pœna ordinata contra contumacem & inobedientem ipſi Eccleſiæ. Cùm ergo tollitur inobedientia, & contumacia, tollitur quoque communicatio in foro interiori; & apud Deum, quia excommunicatio eſt effectus proueniens à peccato mortali contumaciæ, tanquam à cauſa; ceſſante autem cauſa, ceſſat & effectus eius. Cùm ergo apud Deum per contritionem ſit abſolutus, etiam apud Deum reſtituitur ad priſtinum ſtatum, & ſic gaudet ſuffragiis, aliiſque bonis, quibus per excommunicationem priuabatur.

2. Negatiuam tamen ſententiam docet Suarez *diſp. 9. ſect. 3. n. 2.* Vgolinus *tab. 2. c. 9. §. 1. n. 4.* Filliucius *to. 1. tr. 12. c. 2. n. 45.* Gordonus *tom. 2. lib. 7. q. 8. cap. 1. n. 7.* Layman *l. 2. tract. 5. part. 2. cap. 2. n. 4.* Turrian. *de cenſ. l. 2. diſp. 9. dub. 2.* Vaſquez *de excommunicatione, dub. 2. & 11.* Conink *de Sacrament. d. p. 14. dub. 6. num. 49.* Sotus *in 4. diſt. 22. q. 1. artic. 1.* Cornejo *in 3. part. tract. 5. de excomm. diſp. 10. §. 3. dub. 2.* Præpoſitus *in 3. part. q. 2. de excommunicat. dub. 6. n. 38.* Hurtado *diſput. 3. de excommunicatione, difficult. 5. n. 14.* Mercerus *de Sacrament. in 3. part. quæſt. 21. dub. 3. n. 2.* vbi ſic ait: Quæritur an pœna iſta locum habeat in excommunicatis contritis, ſed à cenſura nondum abſolutis? Negant S. Anton. & Nauarr. eo quòd veriſimile non ſit Eccleſiam velle ſubtrahere communia ſuffragia membris viuis fide, & charitate coniunctis. Probabiliùs affirmant Adrianus, Sotus, & Alanus, quia cenſura non tollitur per ſolam interiorem pœnitentiam, alioqui poſtea abſolutione opus non eſſet, quod conſtat eſſe falſum.

3. Dices hunc effectum ex intentione Eccleſiæ ſuſpendi, etiamſi cenſura plenè non tollatur. *Reſp.* contrarium innuit Innocent. III. *cap. ſacris, de ſententia excomm.* ſignificans pro talibus excommunicatis ante abſolutionem, neque oblationes recipiendas, neque orationes Deo offerendas.

4. Dices ſecundò, in his excommunicatis nulla ampliùs culpa eſt. Ergo nec pœna. Reſpondetur licèt pœna non inferatur niſi ob culpam, tamen pœna ſæpè manet poſt culpam coram Deo ablatam, donec etiam iudicio Eccleſiæ auferatur, & ita fieri conueniebat ad timorem & reuerentiam huius cenſuræ. Hæc omnia Mercerus. Vnde puto vtramque ſententiam probabilem eſſe, licèt hæc ſecunda ſit probabilior. Certum eſt autem apud me, quod etiam non improbabile putat Præpoſitus *vbi ſupra num. 37.* & Suarez *diſput. 7. ſect. 1. num. 7. in fine*, licere applicare communia ſuffragia Eccleſiæ ei, cuius excommunicatio eſt occulta, ſi mortuus eſt in gratia, cùm enim in eo caſu communius, moraliter loquendo, non poſſit impetrari abſolutio ſine aliqua defuncti infamia, poteſt ſine peccato negligi, non videtur autem Eccleſia velle priuare hominem communibus ſuffragiis, quo caſu non poſſit abſque nota abſolui ab excommunicatione. Capitula citata apertè agunt de eo, cuius publica & nota erit excommunicatio.

RESOL. CXXXIX.

An pro excommunicato iam per contritionem iuſtificato liceat applicare Sacrificium Miſſæ ante obtentam abſolutionem? Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 76.

§. 1. NEgatiuè reſpondent aliqui ex dictis in ſuperiori reſolutione, & Suarez *diſp. 9. ſect. 4.* circa præſens dubium duo docet. Vnum eſt ſi Sacerdos offerat vt miniſter Chriſti, & applicet pro excommunicato prodeſſe illi. Probat, quia ablata indignitate, ſola manet prohibitio, quæ illum non facit indignum. Ergo ſacrificium ex opere operato poterit illi prodeſſe. Secundò explicat à ſimili de adminiſtratione Sacramentorum. Nam aliquod Sacramentum poteſt excommunicatus prohibitus adminiſtrare, quod in ſuſcipiẽte habebit effectum. Secundum eſt, nomine Eccleſiæ non prodeſſe illud ſacrificium excommunicato, quia contraria eſt intentio Eccleſiæ, nec citat pro ſe, aut contra ſe authorem aliquem. Sed contrariam ſententiam tenet Sotus *in 4. diſtinct. 22. quæſt. 1. artic. 3.* Vaſquez *tract. de excommunic. dub. 11. num. 75. & tom. 3. in 3. part. diſp. 217. cap. 3. num. 26.* & alij communiter, qui abſolutè docent hoc ſacrificium non poſſe offerri pro excommunicato, & mihi placet. Ratio verò ſumenda eſt ex dictis, quia cenſura fuit iuſta, & non eſt ablata per ſolam internam iuſtificationem, ergo ſi habet Eccleſia veram poteſtatem excommunicandi, conſtituit hominem

minem incapacem eius effectus. Alias ſequeretur poſſe Sacerdotem Sacrificium applicare pro excommunicato peccatore qui non conuertatur, & non ſolùm pro excommunicato in ſtatu iuſtitiæ, & pœnitentiæ, quod eſt contra communem ſenſum Doctorum 2. hæc omnia docet Turrianus *lib. 2. diſputat. 9. dub.* & Cornejo *in 3. part. tract. 5. de excommunicatione, diſputat. 10. §. 3. dub. 2.*

2. Verùm his non obſtantibus affirmatiuam ſententiam tenet ex multis nouiſſime Philippus Faber *de cenſ. 4. ſent. diſtinct. 25. quæſt. 1. diſp. 4. cap. 4. num. 148.* vbi ſic ait: Ex eodem fundamento videtur eſſe reſpondendum ad dubium de oblatione Miſſæ pro huiuſmodi excommunicato contrito, videtur enim dicendum primò quòd Sacerdos offerens Miſſam pro tali excommunicato, non peccet mortaliter, nec venialiter, quia non eſt prohibitum hoc modo offerre Miſſam pro excommunicato tali, quia ſi hæc prohibitio adeſſet, maxime haberetur ex prædictis ex *cap. à nobis 2. & cap. ſacris.* At in eis non habetur talis prohibitio, ſed ſolum habetur ibi quòd in caſu particulari, quo aliquis excommunicatus pœnitens deferretur ad Paſtorem Eccleſiæ, non habet pro eo orationes, & ſacrificium facere priuſquam abſoluerit, ſed debere eum priùs abſoluere: at in generali non habetur quòd non poſſit offerri ſacrificium pro excommunicato ſic pœnitente, quando abſolutio ab Eccleſia ei conferri non poteſt, vt diximus. Et hoc videntur dicere illi authores, qui aſſerunt non poſſe publicè nominatim, ſed ſolùm ſecretò pro tali excommunicato Miſſam offerri: ſi enim pro tali delato ad Eccleſiam orationes & Miſſa celebraretur, celebraretur publicè nominatim pro excommunicato quod prohibetur ab Eccleſia; nominatim autem, ſed ſecretò non prohibetur. Secundò videtur dicendum quòd huiuſmodi ſacrificium valeat & proſit ipſi excommunicato pœnitenti, ſiue Sacerdos offerat in perſona Chriſti, quod concedit Suarez, ſiue in perſona Eccleſiæ, ſeu vt particularis perſona, quod negat Suarez. Ratio eſt, quia Eccleſia non intendit hunc pœnitentem excludere ab his ſuffragiis, ſed ſolùm contumacem, neque ipſe vt particularis perſona peccat, ſed opus bonum, & rectè facit, ideo vt eſt ab illo, vt etiam eſt particularis perſona valet, & ei prodeſt. Ita Faber *vbi ſuprà*; vnde puto tam negatiuam, quàm affirmatiuam ſententiam ſatis probabilem eſſe.

RESOL. CXL.

An liceat priuatas Orationes, & bona opera pro excommunicatis offerre?

Sed difficultas eſt, an Sacerdos poſſit orare pro excommunicatis in Memento Miſſæ, *etiam ſi ſint denunciati?*

Et circa Orationes priuatas pro excommunicatis, alij etiam caſus notantur, & explanantur. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 77.

§. 1. NEgatiuam ſententiam (attendas quæſo amice Lector) tanquam probabilem docet Philippus Faber *de cenſ. in 4. ſent. diſtinct. 25. diſp. 4. cap. 4. dub. 151.* vbi ſic ait: Aliqui Doctores Catholici tenent excommunicatum priuari nedum communibus & publicis, ſuffragiis, & orationibus Eccleſiæ, ſed etiam priuatis, & particularibus, atque huius opinionis fuit Latomus *art. 7. contra Lutherum*, vt refert Suarez *vbi ſuprà*. Ego quidem opinioni communiori me opponere nolo, tamen probabiliter mihi videtur poſſe dici excommunicatum etiam eſſe priuatum fructu ſuffragiorum, & orationum particularium. Ratio, eſt quia in ſacris Canonibus habemus excommunicatum eſſe eiectum extra Eccleſiam, eſſe priuatum communione fidelium: at in communione fidelium, quæ explicatur in Symbolo, nedum includuntur bona, orationes, & ſuffragia communia Eccleſiæ, quæ ſcilicet à Miniſtris publicis Eccleſiæ fiunt in ſacrificiis, & ſacris orationibus, ſed omnes orationes, & opera pia, quæ fiunt ab vnoquoque fideli priuatim, vt ſunt ieiunia, macerationes, peregrinationes, & ſimilia, neque enim negandum eſt fideles omnes his iuuari, ſiquidem habemus in ſacra Scriptura quòd propter decem iuſtos Deus parcit integris ciuitatibus. Cùm ergo hæc bona pertineant ad communionem fidelium, mihi videtur excommunicatum priuari fructu iſtorum quoque. Accedit quòd Chriſtus inſtituens & ſignificans eſſentiam excommunicationis dedit exemplum, *ſit tibi tanquam Ethnicus & publicanus*; at certum eſt, quod Ethnici & infideles non gaudent fructu orationum & precum particularium fidelium. Ergo neque excommunicatus. Tertiò vel orationes priuatæ iuuant fideles ad ſatisfactionem pro eorum pœnis, vel ad impetrandum eis aliquod bonum ſpirituale & temporale in ordine ad ſpirituale. At excommunicatus contumax non eſt capax alicuius iſtorum bonorum, quia pro ipſo non poteſt ſatisfieri cum ſit in peccato, & inobediens. Neque eſt capax bonorum ſpiritualium, vel temporalium in ordine ad ſpiritualia, quia Eccleſia intendit directè priuare illum huiuſmodi bonis, cùm illum tradat Satanæ in pœnam ſuæ contumaciæ. Quòd ſi quis dicat, proſunt ad reſipiſcentiam. Reſpondeo quòd hoc modo etiam proſunt fidelibus peccatoribus non excommunicatis, ſed vnitis Eccleſiæ, at Eccleſia intendit priuare eum omnibus bonis, quibus fideles exiſtentes in communione ſua fruuntur. Ergo cum illum excludat à ſua communione, intendit etiam illum priuare huiuſmodi bonis & fructibus. Quartò authores contrariæ ſententiæ non adducunt aliquem Canonem, vel aliquam authoritatem Sanctorum qui hanc diſtinctionem faciant de oratione publica, & non priuata, vt videre eſt. Vnde cùm communiter dicatur excommunicatum priuari communione fidelium, eiici extra Eccleſiam, tradi Satanæ, conuenientiùs exponitur de excluſione à quocumque bono Eccleſiæ tam publico, quàm priuato, quàm à ſolo publico; hoc tamen probabiliter ſit dictum; quia eſt contra opinionem communem. Vnde Suarez ipſe *vbi ſuprà* contra Latomum diſputans, rationes quidem reiicit, de opinione autem ſua inquit: Quidquid ſit de aſſertione, rationes eius non ſunt magni momenti; iudicauit ergo illam probabilem.

2 Verùm his non obſtantibus affirmatiuam ſententiam docent communiter DD. Durandus *in 4. diſt. 15. quæſt. 3.* Gabriel *q. 2. dub. 1.* Paludanus *quæſt. 1. art. 1.* Richardus *art. 7. quæſt. 2.* & ideo obſeruat Cornejo *in 3. part. tract. 5. de excomm. diſputat. 10. §. 3. dub. 3.* hanc non eſſe excommunicationem prohibitam ex vi cenſuræ, imò neque, propriè loquendo, eſſe communicationem in bonis ſpiritualibus, aut actum amicitiæ, beneuolentiæ, ſed eſſe actum miſericordiæ, & eleemoſynæ ſpiritualis, quæ ex propriis bonis licita eſt, ſicut etiam eleemoſyna excommunicato facta. Vide etiam Mercerum *de Sacrament. in 3. part. quæſt. 21. dub. 3.* & alios.

3. Sed difficultas eſt, an Sacerdos poſſit orare pro excommunicatis in *Memento* Miſſæ: & negatiuam ſententiam docet Ledeſma *in 2. part. 4. q. 23. art. 1.* Medina *in ſumma lib. 1. cap. 11. §. 1.* & Auila *part. 2. cap. 6. diſp. 9. dub. 5. in fine.* Sed mihi placet opinio affirmatiua, quia licèt tunc Sacerdos ſit publicus Eccleſiæ miniſter, ferens perſonam priuatam, vt non poſſit ex propria ſua intentione & nomine orare pro quocumque velit, ſimul cum oratione nomine Eccleſiæ facta, unò & ipſas eaſdem orationes communes & ſuffragia, quæ nomine Eccleſiæ offert pro non excommunicatis, poteſt ſimul nomine ſuo pro aliquo particulari & excommunicato

municato offerre, dummodo id actu mentali faciat, non nominando illum exteriùs, & ita docet Hurtadu *diſput. 4. de excomm. difficult. 6. num. 15.* Gordonus *in ſumma tom. 2. lib. 7. quaſt. 8. cap. 1. §. 5. num. 19.* & Cornejo *vbi ſuprà*, licèt quoad hoc vltimum, nempe poſſe Sacerdotem orare pro excommunicatis in orationibus publicis Miſſæ non nominando alios, Turrianus *lib. 2. diſputat. 9. dub. 2.* diſſentiat, cùm oratio illa fiat nomine totius Eccleſiæ, vnde ſi de illa formaliter loquamur, putat non eſſe verum quod dicit Gordonus & Cornejo, quòd ſi loquuntur de intentione priuata concomitante verum, aſſerunt. Sed quicquid ſit de hoc, rectè ex ſupradictis Fillincius *tom. 1. tract. 12. cap. 2. num. 51.* infert: Primò licere Sacerdoti vt eſt priuata perſona orare pro excommunicato, vel in *Memento*, vel in aliis partibus Miſſæ occultè & ſecretò, etiamſi excommunicatus eſſet denunciatus, quia etiamſi Miſſa ſit publicum ſuffragium, & Sacerdos exerceat publicum miniſterium, tamen non deſinit eſſe priuata perſona, & poteſt ſimul etiam priuatim orare, non tamen offerre Miſſam pro excommunicato, nec nominare illum in Canone, aut alia oratione publica.

4. Infertur ſecundò licere Sacerdoti, dum publicè orat in perſona Eccleſiæ, ſimul etiam intentione priuata orare pro excommunicato, & facere pro eo eandem petitionem, dummodo exteriùs illum non nominet.

5. Infertur tertiò licere Sacerdoti totum pium opus dicendi Miſſam, vel Officium diuinum, quatenus eſt proprium, per quod habet ſuum meritum, & ſatisfactionem, vel impetrationem ex opere operantis offerre pro excommunicato priuata intentione. Ratio eſt, quia hoc modo illud opus aliàs publicum fit priuatum, & de hoc nulla facta eſt prohibitio, quod non poſſit offerri pro excommunicato.

6. Nota hîc etiam Hurtado docere *diſp. 3. de excom. difficult. 6. num. 16.* celebrantem poſſe pro excommunicatis etiam non toleratis offerre actionem ipſam celebrandi quoad valorem priuatum ipſi celebranti correſpondentem, quia verè eſt priuatus & particularis.

RESOL. CXLI.

An declaratus per cedulones incurriſſe in aliquam excommunicationem, ſi intra terminum appellauit, poſſit liberè cum omnibus communicare?

Idem eſt de recuſatione iudicis excommunicantis.

Et notatur appellationem legitimam, id eſt, ex rationabili cauſa factam antequam iudex ferat excommunicationem ipſo facto ob peccatum factum impedire excommunicationis maioris incurſionem. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 30.

§. 1. HIc caſus poteſt facilè occurrere, & reſponſum eſt affirmatiua, quam tuetur nouiſſimè Marcellus Vulpe *in praxi iudiciali fori Eccleſiaſtici, cap. 1. num. 5.* & ante illum Genuenſis *in praxi Archiep. c. 22. num. 1.* omnino videndus, quibus adde Cenedum *in Can. qq. q. 45. n. 45.* Humada *in leg. 21. tit. 9. p. 1. gloſ. 1. num. 10. & gloſ. 5. n. 2.* Ioannem Valerum *in differ. vtr. fori, ver. excom. differ. 16. n. 2.* Megalium *in 3. part. lib. 3. q. 1. c. 2. n. 7.* Bonacinam *de cenſ. diſp. 1. q. 2. punct. 2. n. 8.* Gordonum *in ſum. tom. 2. lib. 7. q. 3. c. 5. n. 31.* Bariolam *in Aphor. lit. E. ver. excommun. §. 8.* Hugolinum *de cenſ. tab. 1. cap. 21. n. 10.* & ex Theologis Auila *de cenſuris p. 2. c. 5. diſp. 5. dub. 11. concl. 2.* vbi ſic aſſerit. Appellatio ſuſpendit declarationem excommunicationis, v.g. Iudex declarat me incurriſſe excommunicationem latam ab homine, vel à iure; ego appello à declaratione, allegans quòd non feci id, propter quod erat impoſita excommunicatio, vel quòd factum eſt dubium, talis appellatio ſuſpendit declarationem; ſic gloſ. recepta, *cap. cupientes, §. quod ſi per viginti, ver. priuatus, de elect. in 6.* Angel. *ver. appellatio §. 8.* Nauarr. *5. conſil. de ſent. excomm. conſil. 12. & conſil. 20. n. 5.* Vnde talis denunciatus non eſt vitandus poſt appellationem. Sic Nauar. *conſil. 12.* addit Nauarr. *conſ. 20.* quòd licèt à facto vero notorio non poſſit appellari, tamen à ſententia iudicis declarantis factum eſſe notorium, poteſt appellari, quia iudex poſſet hoc iniuſtè declaraſſe. Hæc Auila *loco cit.* & eandem Hurtado *de excomm. diſp. 13. diff. 2.* ait: Appellatio à ſententia declaratoria excommunicationis non ſolùm deuoluit cauſam ad Superiorem, ſed etiam ſuſpendit eam ſententiam, quia ſententia declaratoria non ſecum trahit executionem. Id autem quod dictum eſt de appellatione, dicendum etiam eſt de recuſatione iudicis excommunicantis, quia eadem eſt ratio.

2. Notandum eſt etiam à fortiori appellationem legitimam (id eſt, ex rationabili cauſa) factam antequam iudex abſolutè ferat excommunicationem ipſo facto ob peccatum factum, impedire incurſionem excommunicationis maioris (niſi quando iudici conceſſum eſt, vt non obſtante appellatione procedat in cauſa) vt conſtat ex *cap. paſtoralis. 53. de appel. in 6.* quia, vt dicitur *in hoc c.* per appellationem à puncto appellationis eximitur quis quoad eum articulum à poteſtate iudicis, & eius poteſtas dormitat, & vt dicitur *in c. ſi à iudice 10. eod. tit.* eius iuriſdictio ſuſpenditur, ergo latio excommunicationis poſt appellationem facta eſt nulla, vtpotè facta à non iudice, ſeu à iudice ſuſpenſo, & dormitante.

RESOL. CXLII.

An quis legendo inſcriptionem, ſeu titulum libri alicuius hæretici incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ?

Et quid, ſi legit Indicem, Præludia, Operis intentionem, Epiſtolam, ad Lectorem, & his ſimilia?

Et an in hoc detur paruitas materiæ?

Et quid eſt dicendum de legentibus, vnam epiſtolam hominis hæretici, hæreſim continentem?

Et notatur non ligari hac cenſura legentem, retinentem, aut imprimentem epiſtolam, aut concionem, aut aliam papyrum hæretici ſolutam, & non in tractatus, aut formam libri concinnatam?

Et an ſi hæreſis vna, vel altera, quæ continebatur in libro, penitus inueniatur abraſa, aut ea folia detracta, dicendum ſit ex eius lectione non contrahi excommunicationem?

Et an ex pluribus eiuſdem operis voluminibus poſſit legi, in quo hæreſis non reperitur?

Et an, ſi liber voluminis in duo redigatur, alter illorum, in quo hæreſis non ſit, legi poſſit: Ex p. 20. tract. 12. & Miſc. 1. Reſ. 48. aliàs 47.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Dominicus Puetunus *in Comment. ad Bull. Cœnæ, cap. 1. §. Ac eorundem libros, numero 184.* vbi ſic ait: Itaque ratione periculi, immo & odij, quod aduerſus Hæreticos hac inhibitione intenditur, conuenit inter omnes, nec in ea parte vbi ſcitur hæreſim non eſſe, nec de Religione tractari, poſſe legi. Quia qui librum prohibet, ſingulas etiam partes prohibere cenſetur, *argum. cap. in tit. de Regul. Iur. in 6. l. Iulianus, ff. de leg. 3.* Potiori iure nec fas erit legere Indicem, Præludia, Operis intentionem, Epiſtolam ad Lectores, & his ſimilia; quia in his ſummatim Auctores, ea de quibus fuſius agunt, proponunt, ac inſinuant. Quibus adderem & Titulum; tum quia in eo forma totius operis inſpicitur, tum quia inibi ſolet opus cele

celebrari, & periculum eſt curioſitatis concipiendæ. Ita ille.

2. Sed hæc opinio mihi non placet, nam, vt obſeruat Fagundez *in Precept. Decalog. tom.1. lib.1. cap.14. numero* 4. & Be. anus *in* 2. *par. Summa, cap.*15. *quaſt.*1. *num.*8. Excommunicatio Bullæ non fertur ratione periculi vniuſcuiuſque particularis, ſed communis: Vnde nimis rigoroſè loquutus eſt Pueronus *vbi ſuprà* circa paruitatem materiæ, in legendis libris Hæreticorum. Hinc, vt alibi diximus magis placet ſententia Sanchez, Emanuelis Rodriquez, Viualdi & Sa aſſerentium eſſe vnam paginam, quod bene explicat Sanchez etiam quando liber fuerit ex voluminibus magnis, quæ vulgò vocantur, de Marca mayor. Ratio eſt, quia minor quantitas videtur inſufficiens (quidquid dicat Suarez *de Fide, diſput.*20. *ſect.* 2. *numero* 20.) ad peccatum mortale, tam grauem cenſuram incurrendam. Et quamuis legat, non videtur legere librum hæretici, vt loquitur Bulla Cœnæ.

Alibi in tom. 4. tr. 3. Reſ. 42. & hic inf. in tr. 10. in Reſ. 145. §. Notandum. & ſeq. & latè in Reſ. 146.

Sup. hoc in tom. 4. tr. 3. Reſ. 45.

3. Nota hic etiam obiter, Vgolinum docere excommunicatione Bullæ Cœnæ ligari etiam illum, qui legit vnam epiſtolam hominis hæretici hæreſim continentem. Ratio illius eſt, quia licet Bulla ſolius libri meminerit eo quod ſæpius libri, quam epiſtolæ ad manus veniant, & quod in libris, quam in epiſtolis frequētius hæreſes inſerantur; vbi tamen Legiſlator mentionem vnius rei facit ob frequentiorem eius vſum, non cenſetur excludere id, quod minus frequenter contingit, *argumento lib.*1. *Cod. de rapt. virg.* Sed ex Fagundez *vbi ſuprà, numero* 11. aſſerit, non ligari hac Cenſura legentem, retinentem, aut imprimentem epiſtolam, concionem, aut aliam papyrum hæretici ſolutam, & non in tractatus, aut formam libri concinnatam, eo quod pœnæ non ſint ampliandæ & in communi hominum vſu & loquendi modo hæ non dicuntur libri. Nec militat eadem ratio in his quam in libris; libri enim diutius permanent & latius extenduntur: in pœnalibus autem ita intelligenda res eſt, vt ſaluentur verba pœnæ; & non extendatur amplius.

Sup. hoc ibidem in §. 2.

4. Sed vt verum fatear, ego ſententiæ contrariæ adhæreo, quam præter Vgolinum tenet Trullench *in Decalog. tom.*1. *lib.*1. *c.*3. *dub.*9. §.5. *n.*16. & Caſtrus Palaus, *tom.*1. *tract.*4. *diſp.*2. *punct.*10. §.1. *n.*4. Et ratio eſt, quia prohibitio librorum non eſt lex odioſa ſed fauorabilis, quia eſt in fauorem Fidei, & defenſionem Catholicorum.

Sup. hoc inferius in tr. 10. Reſ. 145. § Cæterum, in principio.

5. Non tamen deſeram hic pro curioſis adnotare Pueronum *vbi ſuprà num.* 180. docere, quod ſi hæreſis vna, vel altera, quæ continebatur in libro, penitus inueniatur abraſa; aut ea folia detracta, dicendum eſt ex eius lectione non contrahi excommunicationem; quia tunc liber reuera non continet hæreſim, nec adeſt reperiendi periculum. Vnde ſubdit, quod inconſequenter videntur loquuti; qui ex pluribus eiuſdem operis voluminibus alterum in quo hæreſis non reperitur, legi poſſe concedunt cum communi ex Vgolino, Sanchez, Bonacina, & Duardus *locis cit.* nec tamen, ſi liber vnius voluminis in duo redigatur alterum illorum, in quo non ſit hæreſis, legi poſſe. Nam aut attenditur periculum hæreſis; & æquè benè effugitur in vtroque caſu, aut odium hæreticorum, eorumque doctrinæ, & in neutro declinatur. Sed hæc omnia, præter DD. citatos, non admittunt Suarez, Alterius & alij.

Sup. hoc ibidem §. vlt.

RESOL. CXLIII.

An ad euitandum excommunicatum ſufficiat tantum, vt ſit per publicam ſententiam damnatus de aliquo crimine, cui certum eſt eſſe annexam excommunicationem, vt v. g. de hæreticis, ſchiſmaticis, apoſtatis, ſimoniacis, &c. vel neceſſarium ſit, vt ſpecialiter, & expreſsè denunciata ſit excommunicatio? Ex part.5. tract.9. Reſol.62.

§.1. HOc ſufficere putat Sotus *in* 4. *diſt.*1. *qu.*5. *art.*6. *& diſt.*22. *q.*1. *art.*4. Henriq. *lib.*13. *c.*5. *n.*4. Suarez *de cenſ. diſp.*9. *ſect.*2. *n.*19. & Gutierrez *in can. lib.*1. *cap.*1. *num.*42. vbi ſic ait: Obſeruandum eſt quòd nomine excommunicatorum nominatim veniunt hæretici, ſchiſmatici, & apoſtatæ, ſi ſint hæreſis, apoſtaſiæ, & ſchiſmatis condemnati, atque etiam ſimoniaci, & omnes, qui per ſententiam fuerint pronunciati, & condemnati alicuius criminis, cui annexa ſit excommunicatio, & præterea quicumque nomine proprio propter aliquod delictum fuerit pronunciatus.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & ſup. in Reſ. 3. curſim in fine, & in Reſ. 135. §. Notandum. & in Reſ. 134. ad med. & inf. in tr. 2. Reſ. 59. per tot.

2. Sed licèt hæc ſententia ſit probabilis, probabilior mihi videtur contraria. Dico igitur non ſufficere vt lata ſit ſententia qua aliquis ſit damnatus, ac denunciatus de aliquo crimine, cui annexa eſt excommunicatio, vt euitari debeat, ſed vlteriùs requiri vt expreſsè ſit denunciatus excommunicatus. Ratio eſt, quia *in d. Extrauag. ad euitanda,* dicitur neminem teneri euitare excommunicatum, niſi cenſura fuerit denunciata contra perſonam ſpecialiter & expreſsè: at verò quoties quis denunciatur de ſolo crimine, cui conſtat excommunicationem annecti, non eſt denunciata cenſura ſpecialiter, & expreſsè, ſed ſolùm virtute, & per quamdam conſequentiam. Accedit quòd cùm decretum d. Extrauag. in fauorem animarum emanauerit, potiùs eſt extendendum vt requiratur expreſſa ac formalis cenſuræ declaratio, quàm reſtringenda, vt ſufficiat tacita ac virtualis. Idem dicendum quamuis in ſententia declaretur illum eſſe hæreticum, vel alterius criminis reum, & incurriſſe omnes illius pœnas ac cenſuras, quia adhuc non eſt ſpecialiter & expreſsè denunciata excommunicatio. Ita Coninx *de Sacrament. diſput.*14. *dub.*2. *num.*10. Reginaldus *in praxi tom.*1. *lib.*1. *c.*10. *n.*118. Sanchez *in ſum. tom.*1. *lib.*2. *cap.*9. *num.*4. & alij penes ipſos.

RESOL. CXLIV.

An licitum ſit communicare cum hæretico, in quem lata eſt ſententia eum hæreticum declarans, vel neceſſarium ſit, vt publicè, & nominatim, atque expreſsè denuncietur excommunicatus?

Et doctrina huius quæſtionis eſt applicanda omnibus delictis ſecum ferentibus excommunicationem. Ex part.5. tract.14. & Miſc. 2. Reſ.99.

§.1. NEgatiuè reſpondet Suar. *tom.*5. *diſp.*9. *ſect.*2. *n.*10. *& de fide, diſp.*21. *ſect.*3. *n.*7. Gutierrez *in qq. can. lib.*1. *cap.*1. *n.*42. Sotus *de iuſtitia, lib.*9. *q.*1. *art.*8. *ad* 1. Henriquez *lib.*13. *cap.*5. *n.*4. & alij, quia cùm publicè denunciatur excommunicatus, publicè ac nominatim conſtat de eius excommunicatione, ergo.

Sup. hoc in Reſ. præterita. & in aliis eius not.

2. Sed contrariam ſententiam tenet Sanch. *in ſum. tom.*1. *lib.*2. *c.*9. *n.*4. vbi docet hæreticum in tali caſu non cēſeri nominatim excommunicatum, nec eſſe vitandū, donec expreſsè denuncietur excommunicatus; & ratio eſt, quia in Concilio Conſtanrienſi dicitur neminē teneri vitare excommunicatum, niſi cenſura fuerit à iudice denunciata contra perſonam ſpecialiter, & expreſsè. At quoties quis denunciatur de ſolo crimine, cui conſtat excommunicationem annecti, non eſt denunciata cenſura ſpecialiter, & expreſsè, ſed ſola virtute, & per quamdam conſequentiam, ergo, &c.

Dicen.

3. Dicendum eſt igitur ex ſupradictis opinionibus cum Hurtado de Mendoza *in 2.2. vol.1. diſp.76. ſect.1. §.10.* quòd ex opinione Suarez ſequitur nos non poſſe communicare cum hæretico damnato ab Inquiſitoribus. Ex opinione Sanchez ſequitur oppoſitum. Et nota quòd ſupradicta doctrina applicatur omnibus delictis, ſecus aſſerentibus excommunicationem.

RESOL. CXLV.

An nominatim denunciatum, vel publicum Clerici percuſſorem in vno loco, tenear vitare in alio, vbi delictum eſt occultum? Ex p.5. tract.9. Reſ.134.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 3. ex doctrina Reſ. 23. recitantes in §. vlt. in fine. §.1. ABſolutè affirmatiuam ſententiam tenet Bonacina *de cenſ. diſp.2. q.2. punct.6. §.2. n.48.* tum quia experientia conſtat delicta vnius publica in vno loco præſcribi ad alia loca; tum quia delinquens amiſit ius ad ſuam famam per publicitatem, ſeu notitiam publicam delicti; tum quia tenemur obedire præcepto Superioris præcipientis vitandum eſſe excommunicatum non toleratum, (& excommunicatio ſuum vtique præſtat effectum,) tum quia excommunicatus faciliùs reſipiſcet, ſi vbique euitetur. Neque obſtat ipſum excommunicatum hoc malè accepturum, & inde triſtitiam paſſurum, hoc enim ſibi debet imputare, cum ego habeam ius permittendi illius contriſtationem ob præceptum Eccleſiæ, & ob ipſius excommunicati vtilitatem.

2. Quod reſpondent communiter talem in publico vitandum non eſſe, ſed in occulto. Ratio eſt, quia à lege antiqua recedendum non eſt, niſi quatenus in lege noua exprimitur, *l. præterea, in fine, C. de appellat.* Cùm igitur in Extrauagan. Conſtantienſi nihil decretum ſit circa modum excommunicatum vitandi publicè, an occultè, ſed ſolùm circa qualitatem excommunicatorum, vtrùm denunciati ſint, necne, ideò ſtandum eſt iuri antiquo *cap. cum non ab homine, de ſententia excommun.* vt excommunicati (intellige nunc denunciatos) publicè vitentur, ſi eorum excommunicatio publicè nota ſit; occultè verò ſi publicè ignota ſit. Et ita docet Syluester *ver. excommunicatio, 5. num.2.* Armilla *eodem ver. num.61.* Sanchez *in ſumma tom.1. lib.2. cap.11. num.20.* Auila, Layman *vbi infrà.* Vaſquez *de excommunicatione, dub.8. num.2.* Henriquez *lib.13. cap.24. n.1,* & alij.

3. Verùm ſententiam aſſerentem ſupradictum excommunicatum non ſolùm in publico, ſed neque in occulto vitandum eſſe, puto probabilem eſſe. Et ideò Ioannes Præpoſitus *in tertia part. quæſt.2. de excommunicatione dub.16. num.114.* ſic ait: Nominatim excommunicatus iuxta ſupradictam explicationem eſt vbique vitandus, vt in ſuperioribus diximus: non eſt tamen improbabile, quòd ſi is aliò ſe transferat, vbi cenſura paſſim ignoretur is, qui nouit cenſuram, non teneatur illum vitare. Auila quidem concedit de communicatione publica, in qua ſentit non poſſe vitari; aſſerit tamen debere vitari in occulto, videri poteſt *2. p. cap.6. diſp.11. dub.12.* Alij cenſent etiam in publico vitandum, quantum ſcilicet fieri poteſt ſine vlla eius nota; ſed quod diximus, eſt probabile, etiam de communicatione occulta. Ita Præpoſitus & alij citati ab Henriquez *lib.13. cap.6. in gloſſa litt. C.* & quoad publicum percuſſorem Clerici hanc ſententiam admittit etiam Auila *vbi ſuprà,* vbi ſic ait: Vir quidam doctus licet admittat concluſionem reſpectu illius, qui eſt publice denunciatus in vna ciuitate, non tamen admittit reſpectu illius, qui in vna ciuitate eſt notorius percuſſor Clerici, & in alia eſt occultus, nam de hoc dicit, quòd non teneor illum vitare, non ſolùm publicè, verùm nec occultè, & ait eſſe de mente Durandi *in 4. diſt.18. quæſt.5. circa finem,* & Paludani *quæſt 6.* dicentium quòd quando aliquis eſt publicè excommunicatus in vno loco, non debet cenſeri publicus excommunicatus in alio. Et probat hanc ſententiam, quia iſte in hoc loco non eſt notorius percuſſor Clerici; & poteſt confirmari Primò. Nam poſt Concilium Conſtantienſe, vt ego tenear vitare etiam in occulto percuſſorem Clerici, requiritur, quòd ſit notorius percuſſor; ſed in hoc loco non eſt notorius Clerici percuſſor, ergo. Secundò, nam hæc notorietas percuſſionis Clerici non eſt per ſententiam iudicis, vt ſuppono, ſed tantùm per notorietatem facti, ergo vbi factum eſt occultum, non eſt notorius percuſſor Clerici. Propter quæ videtur mihi hæc ſententia valdè probabilis, præcipuè cùm fauores ſint ampliandi. Ita Auila, quem nouiſſimè ſequitur Layman *lib.2. tract.5. part.2. cap.5. numero 4.*

RESOL. CXLVI.

An quis poſſit reſalutare excommunicatum non toleratum, vel reſpondere eius chartis? Ex part.5. tract.9. Reſol.116.

§.1. NEgatiuè reſpondet Nauarrus *cap.27. num.20.* Toletus *lib.1. c.11. n.4.* Auila *p.2. c.6. diſp.9. dub.9.* & Hurtado *diſp.9. de excommun. diff.1. num.4.* vbi contra Henriquez & Conink putat non ſolùm prohibitum eſſe ſalutare excommunicatum, ſed etiam reſalutare, & ita etiam docet Gordonus *in ſum. tom.2. lib.7. q.10. cap.5. num.60.*

2. Sed ego puto ſententiam affirmatiuam probabiliſſimam eſſe, quam præter Henriquez & Conink docet Præpoſitus *in 3. part. quæſt. de excommun. dub.14. num.95.* Filliucius *tom.1. tract.13. cap.5. num.84.* Ioan. Franciſcus Suar. *in Enchirid. lib.6. ver. excommunicatio §. vale.* Reginaldus *tom 2. lib.35. diſp.1. cap.12. numero 81.* & nouiſſimè alter Henriquez Ioannes Sc. *in Compend. caſ. moral. cap.20. n.20.* vb ſic ait. [Aduierte, que quando el deſcomulgado ſaluda à otra perſona, o eſcriue alguna carta, ſe le puede boluer à ſaludar, y reſponder a la carta, porque eſto no es ſaludarle, ni eſcriuirle, ſino pagar vna deuda, lo qual no ſe prohibe por derecho alguno.] Sic ille. Adde quòd multi Doctores aſſerunt per particulam *Vale,* ſolùm prohiberi ſalutationē verbalem, non autem aliis ſignis factam, vt aperiendo caput, aut aſſurgendo, &c. Ita Sayrus *lib.2. cap.3. n.7.* Cuius opinionem ſequens aſſerit Megalius *in 3. part. lib.2. cap 5. q.3. num.19.* excuſandos eſſe à peccato, & incurſione excommunicationis, & ideo Turrianus *lib.2. diſp.13. dub.1.* docet, prohibitionem ſalutationis in noſtro caſu intelligi eam per verba, ita vt non ſit prohibitum aliud ſignum reuerentiæ, v.g. aperire caput, & huiuſmodi ſigna, quæ vrbanitatis cauſa fieri ſolent ex communi hominum more, ſed pro contraria ſententia adducit Vaſq. *de excom. dub.8. n.5.* & Suarez *diſp.15. ſect.1.* Vnde puto vtramque probabilem. Vide etiam Mercerum *in 3. par. de Sacr. q.21. dub.10.* & Fabrum *de cenſ. in 4. ſent. diſt.25. quæſt.1. diſp.4. cap.6. n.196.* & Layman *lib.2. tract.5. part.2. cap.2. n.16.*

RESOL. CXLVII.

An in communicatione cum excommunicato non tolerato detur paruitas materiæ?
Et quid in Diuinis, & Sacris?
Et quid, ſi communicet in crimine crimino ſo, vel in aliis caſibus, in quibus fideles communicando cum ex-

communicato incurrunt maiorem excommunicationem.

Et an ſi excommunicatus iudicet, peccet mortaliter?

Et quid, ſi vnum tantum teſtem recipiat, vel quid ſimile?

Et quid, ſi aliqui legent officium diuinum cum excommunicato?

Et an excommunicatus agens in iudicio regulariter loquendo, non peccet mortaliter ratione paruitatis materiæ, & ſecus ſi ſæpius agat.

Et tandem quæritur, an lauari interdum cum Iudæo in balneo, nonnunquam excipere, vel excipi in conuiuio; & alia huius generis rarius effecta ſint tantum peccatum veniale ob materiæ leuitatem. Ex p.5.tract.5. Reſ.21.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 133. per totam.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Auila *de cenſ. p.2.cap.6. diſput.8. dub.3.concl.2.* vbi ſic ait: Vtrùm fideles ſemper peccent mortaliter communicando cum excommunicato in rebus prohibitis. Primò ergo dico, quòd ſi communicent cum illo in rebus ſecundi generis, eſt peccatum mortale ex genere ſuo, dico *ex genere ſuo*, nam ex paruitate materiæ erit veniale, vt ſi audiret ſimul cum excommunicato non tolerato paruam partem Miſſæ, v.g. vſque ad Euangelium, vel illud, quod dicitur poſt conſumptionem corporis, & ſanguinis Chriſti. Secundò dico quòd ſi communicent in rebus ſecundi & tertij generis, tantùm eſt veniale, niſi communicent in crimine criminoſo, vel in aliis caſibus in quibus fideles communicando cum excommunicato incurrunt maiorem excommunicationem, vel in contemptum Eccleſiæ. Ita Auila, qui etiam *concl.1.* notat, quòd ſi excommunicatus iudicet, peccat mortaliter, qui vſurpat iuriſdictionem, cùm ligata ſit eius poteſtas, & ideò facit iniuriam ei, qui communicauit iuriſdictionem, cuius actum vſurpat. Vſurpare autem iuriſdictionem eſt res grauiſſima, niſi aliquando excuſetur ex leuitate materiæ, vt ſi recipiat vnum tantùm teſtem, tunc enim venialiter tantùm peccabit. Ita ille. Hinc Ægidius Conink *de Sacr. diſp.14.dub.14.n.146.* docet, quòd communicatio in Sacris cum excommunicato eſt prohibita ſub mortali, ſed excipit caſum, quod hæc communicatio eſſet valdè exigua, vt quando excommunicatus tranſeundo per templum ibi attentus hæreret, donec vnus breuis Pſalmus caneretur, vt notat Auila *p.2.cap.6.diſp.8.dub.3.concl.1.* idémque addit dicendum eſſe de excommunicatione, qua aliqui ſimul legunt aliquoties Officium diuinum priuatim, quia hæc non continet illam repugnantiam cum fine legis, quam continet ea, quæ fit in officiis publicis.

Sup. hoc inf. Reſ.149 §. Notandum eſt, cuiſuo poſt mediũ. Et pro ſi excommunicatus iudicet, contento in hoc textu ſup. in Reſ. 21. &c.

Et pro hac communicatione in Sacris lege ſup. doctrinam Reſ.133.

Sup. hoc ſup. in Reſ.131. per totam.

2. Et tandem non deſinam hic adnotare id, quod docet Bonacina *de excom.diſp.2.q.2.punct.7.n.11.* nempe excommunicatum agentem in iudicio, regulariter loquendo, non peccare mortaliter ratione paruitatis materiæ, ſecus ſi ſæpiùs agat.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 115. &c.

3. Notandum eſt etiam hìc obiter cum Hurtado de Mendoza *de fide vol.1.diſp.76.ſect.1.§.45.* quod lauari interdum cum Iudæo in balneo, nonnunquam excipi, vel excipere conuiuio, & alia id genus rariùs effecta, non ſunt peccata mortalia, ſi deſit occaſio ruinæ, ſed eſt peccatum veniale ob materiæ leuitatem.

RESOL. CXLVIII.

An licitum ſit communicare cum excommunicato tolerato, ac ſi non eſſet excommunicatus non ſolùm in humanis, ſed etiam in Sacramentis, & in quibuſcumque aliis diuinis. Ex p.5. tract.9. Reſ.117.

Sup. hoc pro communicatione in humanis, & ciuilibus in Reſ. ſeqq. & in aliis eius not. & pro in diuinis, & quibuſcumq; Sacramentis in Reſ. not. ſeq. quamuis in duabus Reſ. ſeqq. ſit quæſtio pro excommunicatis non toleratis.

§.1. CAſus eſt frequentiſſimus, & ad illum negatiuè reſpondet Auila *part.2.cap.6.diſſ.8.dub.1. concl.3.* vbi ſic ait: Quando ipſe excommunicatus toleratus non ſe ingerit, neque eſt paratus ad communicandum cum aliis, non eſt licitum fidelibus illum prouocare, vel inuitare ad communicandum in diuinis, neque in humanis, ſed ipſe peccabit in hoc, & excommunicatus ipſe peccabit communicando, quamuis ſit inductus, vel inuitatus. Hanc tenet expreſsè Caietan. *ver. abſolutionis impedimenta.* Syluest. atque alij DD. Probatur primò, excommunicatus ipſe peccat tunc communicando, ergo etiam alij peccabunt inuitando eum, cùm non ſit paratus. Secundò Concil. Conſtant. noluit in aliquo fauere ipſis excommunicatis toleratis, ſed ſi talis excommunicatus licitè poſſet communicare cum fidelibus quotieſcumque inuitaretur ab illis, etiam nulla interueniente neceſſitate, multum redundaret in fauorem excommunicati, & ferè nullum præſtaret illi impedimentum excommunicatio, ergò. Tertiò, nam ſi prima opinio eſſet vera, etiam haberet locum in receptione Sacramentorum, quod tamen negant, communiter, ergo, &c.

2. Sed ego contrariam ſententiam tenendam eſſe puto cum Hurtado *diſput.1. de excomm. diff.4.num.13.* vbi docet fideles poſſe licitè abſque vlla prohibitione adhuc diuina & naturali communicare cum excommunicato tolerato, ac ſi non eſſet excommunicatus, non ſolùm in humanis, etiam eum prouocando, in quo DD. conuenire videntur, ſed etiam in Sacramentis, & in quibuſcumque aliis diuinis. Quia Eccleſia *in Extrauag. ad euit. ſcandala*, id conceſſit & indulſit fidelibus, dum dixit, *Nemo prætextu cenſuræ abſtinere teneatur*, &c. Quia ſi ſuppoſita excommunicatione fideles indirectè ne cooperentur cum excommunicato, aut ne illum inducant ad communicationem actiuam, vel paſſiuam, tenerentur abſtinere, non diceretur in Extrauag. ita ſimpliciter & abſque vlla reſtrictione neminem teneri abſtinere à communicatione prætextu cenſuræ, id eſt, quamuis ille, cum quo communicat, ſit cenſura innodatus. Et confirmatur, quia ſi fideles non poſſent omnino liberè abſque peccato aliquo cum excommunicato tolerato communicare, ac ſi non eſſet excommunicatus, non ſatis conſultum fuiſſet ſcrupulis conſcientiarum timoratarum, vt ibi conſuli intenditur, & hanc ſententiam docet Ledeſma *in 3. p.4.q.5. art.6.dub.13.* & probabilem eſſe fatetur ipſemet Auila *loco citato.*

Sup. hoc in tom. 1. tr.1. Reſ.17.& in cæteris alia eius not.

RESOL. CXLIX.

An communicatio in humanis, & ciuilibus cum nominatim excommunicato, vel denunciato ſit peccatum mortale.

Et an communicans cum prædicto excommunicato nominatim præter peccatum veniale incurrat etiam excommunicationem minorem.

Et an detur aliquis caſus, in quo incurrat etiam excommunicationem maiorem. Ex p.5. tract.9. Reſ.2.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & lege doctrinam Reſ. præteritæ, & ne prætermittas videre in toto. 9. tr. 14.& Reſ.4. §. Sed dices. & totam doctrinam Reſ.9. ſignãter à verſ. cæterum. §.1. & ſeq. quamuis in Reſ. præterita quæſtio ſit pro excommunicatis toleratis.

§.1. CAſus quotidie accidit, & affirmatiuè videtur reſpondendum per textum *in cap. ſacris, de his, quæ vi.* vbi abſolutè deciditur communicationem cum excommunicato eſſe peccatum mortale. Et *in cap. exceptionem de exceptionibus*, dicitur communicationem cum excommunicato in periculum animæ redundare, quod de ſolo peccato mortali verificandum videtur. Et ita hanc ſententiam docet Faber *de cenſ. in 4. ſent. diſtinct.25. quæſt.1. diſp.4. cap.2. num.51.* vbi ſic ait: Hæc communicatio, licèt ex ſuo genere ſit peccatum veniale, tamen quatenus ſpecialiter eſt prohibita, eſt peccatum mortale, & hoc modo intelligendum eſt *cap. ſacris, de iis quæ vi*, & alia iura, in quibus dicitur peccare mortaliter eum, qui communicat cum

excom

excommunicato, ſenſus enim eſt, quòd licèt ipſa communicatio ex genere ſuo ſit peccatum veniale, tamen quatenus eſt prohibita, eſt peccatum mortale, & hoc eodem modo videntur intelligere velle Doctores, dum dicunt communionem, cum excommunicato eſſe peccatum veniale, & tamen per illum incurri excommunicationem minorem, cùm teneant excommunicatum minori excommunicatione eſſe priuatum participatione paſſiua Sacramentorum, certum eſt enim per peccatum veniale nemioem excludi à perceptione Sacramentorum. Vnde cùm quis per excommunicationem minorem excludatur à participatione paſſiua Sacramentorum, ſequitur eſſe peccatum mortale. Non ergo poteſt intelligi veniale, vt ipſi quoque tenent, niſi prædicto modo, qua in re ipſi ſunt valdè obſcuri.

2. Sed his non obſtantibus abſolutè, & ſine vlla diſtinctione aſſerunt DD. communicationem in humanis, in noſtro caſu eſſe tantum peccatum veniale. Ita Cornejo *in 3. p. tract. 5. de excom. diſp. 10. poſt §. 10. dub. 1.* Ioan. de la Cruz *in direElor. conſcien. par. 2. de excomm. ante dub. 14. n. 14.* Turrian. *de cenſ. lib. 2. diſp. 12. dub. 1.* Syln. *in 3. p. D. Th. q. 23. art. 3.* Mercerns *in 3. p. de Sacram. q. 21. dub. 10.* Auila *de cenſ. part. 7. c. 6. diſp. 8. dub. 3.* Sayr. *lib. 2. cap. 11. n. 3.* Suar. *tom. 5. diſp. 15. ſect. 1. n. 2.* Sotus *in 4. diſt. 22. q. 1. art. 4.* Emanuel Sà *ver. excommunicatio, n. vlt.* Henriquez *lib. 13. c. 8. n. 1.* Toletus *lib. 1. cap. 11. in 3.* & hanc opinionem probabilem, & in praxi ſecutam eſſe docet Io. Præpoſitus *in 3. part. q. 2. de excomm. dub. 15. n. 99.* Et ratio eſt, quia mater a huius communicationis leuis eſt in ciuilibus, & ſecundùm ſe, & in ordine ad legem excommunicationis, cùm ita indirectè tantùm, & ſecundariò prohibeatur, vnde tam ipſe excommunicatus cum aliis, quàm cæteri communicantes cum ipſo in humanis & temporalibus peccant tantùm venialiter. Et hanc ſententiam veram eſſe puto contra Conink *de Sacram. diſput. 14. dub. 14. n. 149.* Suarez *loco citato, n. 11.* Fillincium *tom. 1. tract. 13. cap. 3. num. 43. & cap. 5. numer. 92.* etiamſi cum excommunicato vitando frequentiſſimè quis communicet, etiam in tali caſu non peccatur, niſi venialiter. Ita Alterius *lib. 1. diſp. 12. cap. 6.* Sayrus *num. 4.* Auila *concl. 2.* & Reginaldus *tom. 2. lib. 31. cap. 13. num. 92.*

3. Notandum eſt tamen hîc primò cum Hurtado & DD. citatis, communicationem aliàs ex obiecto venialem, poſſe fieri mortalem ex circumſtantia aliqua, vt ex circumſtantia contemptus, ſi ex eo fiat, vel ex circumſtantia ſcandali, vt ſi communicatione cum excommunicato ipſe excommunicatus animetur ad perſeuerandum in ſua contumacia mortali, quod ratò eueniet. Imò hoc eſt communicare cum excommunicato in crimine criminoſo, vel ex circumſtantia finis nouiter intenti à iudice ad nouiter prohibendam communicationem cum excommunicato, vt contingit, quando fertur excommunicatio maior contra communicantes, ſeu participantes cum excommunicato.

Sup. hoc cõtemptu melius in to. 6. tr. 1. Reſ. 57. §. Vnde. ante med. verſ. Secundo.

Et pro in crimine criminoſo contento in hoc textu ſup. in Reſ. 147. §. 1. curſim ante med. verſ n ſi cõmunicent.

4. Notandum ſecundò in tali caſu præter peccatum veniale incurri etiam excommunicationem minorem, vt patet ex *cap. à nobis 2. de exceptionibus*, niſi in qoibuſdam caſibus, in quibus incurritur excommunicatio maior, de qoibus vide Hurtadum *loc. cit. difficul. 3.* Sed regulariter hi caſus non occurrunt.

RESOL. CL.

An communicare cum excommunicato non tolerato in rebus Politicis, & Ciuilibus ſit tantum peccatum veniale?

Sed difficultas eſt, an extra prædictas cauſas in hoc verſu incluſas, vtile, lex, humile, res ignorata, neceſſe, *ſi quis communicet cum excommunicato denunciato in Ciuilibus peccet mortaliter?* Ex p. 7. tract. 11. & Miſc. 2. Reſ. 47.

§. 1. Eſſe peccatum communicare cum excommunicato ſecluſis aliquibus cauſis hoc verſu incluſis; *Vtile, lex, humile, res ignorata, neceſſe;* communiter tenent Doctores; ſed difficultas eſt an extra prædictas cauſas, ſi quis communicet cum excommunicato non tolerato in ciuilibus, peccet mortaliter. Et negatiuè nouiſſimè reſpondet Stephanus Bannios *in Theol. mor. part. 2. diſputat. 6. quæſt. 5.* vbi ſic ait: Dico tertio, communicare cum non tolerato in rebus tertij generis, hoc eſt politicis, ac ciuicis quæque nobis cum infidelibus ſunt communes, non eſſe communiter niſi veniale.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & lege etiã doctrinã Reſ. & 46. eius primæ not.

2. Quia non ſunt hæ niſi quid leue, nec proinde cum contemptu coniunctæ clauium, aut Eccleſiæ, Paludan. *in 4. diſtinct. 18. quæſt. 6. articulo tertio.* Adrianus *in 3. q. de clauibus excep. 8.* Theſaurus *in part. 2. praxis Eccleſiæ cap. 4.*

3. Quam ſententiam Sotus *in 4. diſt. 22. quæſt. 1. articulo 4.* aſſignat cunctis Theologis, quos aſſerere ait In communione ciuili, ineſſe tantum leuem culpam, extra tempora ante patefacta, pro qua opinione ſunt hæc argumenta.

4. Primum, quod veri ſpeciem nullam habeat, velle Eccleſiam matrem vtique ſapientiſſimam, æternis aliquem addici flammis, ob colloquia, verbaque aliquot, temerè cum excommunicato habita, id enim nec communis boni ratio, nec lex charitatis permittit.

5. Quid quod eius pœnæ nulla extent in canone veſtigia? quod nonniſi grauia crimina, quæque mortifera, turpique animum macula inquinant, plecti hac pœna ſint ſolita? cuiuſmodi vocem eſſe aliquam conſultè non ſatis prolatam, quis dicet?

6. Sanè cum tam ſint homines ad loquendum proclines, non docuit iis ab Eccleſia peccandi cauſam obiici, non eorum conſcientiis laqueum iniici, non ob ſolita humanitatis inter ſe officia, hominiſque vnius cuiuſpiam ſalutationem, multos æternæ damnationis mortiferæque noxæ periculo obiicere, quod tamen faceret, ſi communionem cum excommunicato in re temporaria, ac ciuili fidelibus lethalem eſſe vellet.

7. Obiiciunt aduerſæ partis defenſores, ac patroni, quod præcepti cuiuſlibet Eccleſiaſtici violatio, crimen habeat, quo proinde cauere non poſſe aſſerunt, qui legem de excommunicato vitandu, eiúſque congreſſu, collocutione & conſuetudine, non ſeruant.

8. Reſpondendum, non omnia Eccleſiæ præcepta, eaque præcipuè, quæ pœna nocentes afficiunt, obligare ad mortale, ſicut nec cuncta diuina, vt eſt præceptum de vitanda communione excommunicari in humanis, cui qui non paret, peccatum quidem contrahit, ſed non lethale ob leuitatem materiæ. Ita Baunius, qui *paulò infrà* ſic etiam aſſerit: Sanè conſtat eos qui communicant cum excommunicato in politicis, & merè ciuilibus negotiis vt ſunt humana commercia, conuictus quotidiani, in eo non peccare niſi venialiter, quia talis communicatio eſt res leuis, nec primò & per ſe repugnans fini cenſurarum, qui eſt communicatio in rebus Eccleſiaſticis, & ſpiritualibus, non autem in politicis, niſi indirectè ac ſecundario. Ita ille. Sed de hac quæſtione à nobis alibi actum eſt.

Alibi in Reſ. quæ hic eſt antecedens.

RESOL. CLI.

An liceat communicare cum excommunicato in diuerſa menſa.

Idem eſt de lecto.

Et an prohibeatur hac communicatio etiam in diuerſis menſis, facto conuiuio in eadem domo, & eodem tempore per modum vnius.

Et quid, ſi in prædicto caſu menſæ ſint in diuerſis cubiculis. Ex p. 5. tract. 9. Reſ. 121.

§. 1. AD hoc dubium ita reſpondet Anila *par. 2. cap. 6. diſp. 9. dub. 7.* vbi ſic ait: Contingere poteſt quòd menſæ ſint materialiter diuerſæ, & nihilominus ſit communicatio in menſa, vt ſi multi inuitati ad idem conuiuium comedant in diuerſis menſis intra idem cubiculum, imò etiam in diuerſis cubiculis. Sic ille. Cui adde Præpoſitum *in 3. p. q. 2. de excomm. diſp. 14. num. 96. in fine*, & Cornejo *in 3. p. tract. 5. de excomm. diſp. 10. §. 10. q. vlt.* vbi quærens quid prohibeatur nomine menſæ? reſpondet prohiberi participationem in communi cibo & potu, vnde non licet comedere & bibere ſimul cum excommunicato in eadem menſa, neque in diuerſis quando ad idem conuiuium ſpectant, etſi ſint in diuerſis, cubiculis, quia cùm ad idem conuiuium ſpectent, eadem menſa debet cenſeri. Sic Cornejo. Qui tamen addit ad hoc vltimo, quando menſæ ſunt in diuerſis cubiculis, diſſentire Durandum *in 4. diſt. 18. q. 5. num. 7.* & Suar. *diſput. 15. ſect. 1. num. 7.* quibus ego addo Mercerum *de Sacram. in 3. p. q. 21. dub. 10.* vbi ſic ait: Addit Nanarrus prohiberi conuiuium etiam in diuerſis menſis factum in eadem domo & eodem tempore per modum vnius; vt ſi quis inuitaret multos, quos vna menſa non caperet, quod videtur verum, ſi menſæ ſint ordinatæ in eodem refectorio, vt componant vnam artificialiter; ſecus fortè ſi ſint in diuerſis cubiculis. Hæc ille, & Bonacina *de cenſur. diſput. 2. quæſt. 2. punct. 2. §. 2. num. 6.* Vnde puto hanc ſententiam probabilem eſſe.

2. Notandum eſt etiam cum Auila *vbi ſuprà*, quòd ſi in aliquo hoſpitio ſit aliqua menſa mediocris longitudinis, & in vna parte menſæ comedat excommunicatus non toleratus, & in altera parte comedat alter non excommunicatus in eodem tempore nullam facientes ſocietatem, ſed vnuſquiſque per ſe, non cenſentur communicare in menſa, quamuis iidem cibi apponantur illis, quia illa ſunt diuerſa veluti prandia, ſic aliqui viri docti. Dixi *mediocris longitudinis*, nam quando menſa eſt paruula, cenſebitur communicatio in menſa. Hæc Auila. Sed quoad hoc vltimum tu cogita, quia quando caſu & abſque ſocietate comeditur, quamuis fiat in eadem menſa, licèt paruula, tunc verè vnius non communicat cum altero per modum ſocietatis ergo, & ideo ex Suarez Hurtado *diſp. 9. de excomm. diff. 1. n. 6.* docet, loquens de cohabitatione ſignificata per particulam, *communio*, quòd non prohibita ſit, quando caſu, & ſolùm materialiter accidit, etiam in eodem lecto. Si igitur quis non dicitur communicare cum excommunicato, ſi caſu communicat, & dormiat cum illo in eodem lecto, dicendum eſt etiam non communicare cum illo, ſi comedat in eadem menſa, licèt paruula, quando, v. g. ſi aliquis in eodem hoſpitio pernoctaret, & vna menſa, licet paruula, aſſignaretur ſimul cum excommunicato, vt de eodem lecto diximus cum Hurtad. *ſuprà*, & dicit Mercerus *de Sacr. in 3. p. q. 21. dub. 10.* Præpoſitus *in 3. p. q. 2. de excom. dub. 1. n. 96.* & Faber *de cenſ. in 4. ſent. diſt. 25. q. 1. diſp. 4. cap. 6. n. 207.*

RESOL. CLII.

An ſponſus excommunicatus poſſit communicare cum ſponſa?

Et diſtinguitur inter ſponſas de futuro, & de præſenti Ex p. 5. tr. 9. Reſ. 126.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Sanchez *lib. 9. diſp. 14. n. 8.* Sayrus *lib. 2. cap. 10. num. 7.* Filliucius *tom. 1. tract. 13. cap. 6. num. 105.* & alij. Sed hæc opinio procedit quoad ſponſos de futuro, quibus viri, & vxoris nomen conuenire non poteſt; ſed ſecus dicas quoad ſponſos de præſenti, quamuis per copulam matrimonium non conſummauerint, quia nuptias non concubitus, ſed conſenſus facit, *l. nuptias, ff. de reg. iur.* Vnde meritò poſt Couarr. *in 4. Decretal. 2. p. c. 1. in initio, n. 2.* & alios, quos ſequitur, dixit Guttierrez *de iur. confirm. part. 1. cap. 51. n. 2.* omnia iura loquentia de marito & vxore accipienda eſſe, quando matrimonium per verba de præſenti contractum eſt, licèt copula non ſit ſecuta.

RESOL. CLIII.

An vxori liceat, communicare cum marito excommunicato?

Et quid, quando excommunicatio eſt cauſa matrimonij?

Et alii caſus excipiuntur in textu huius reſolutionis, in quibus vxor non poteſt vti communicatione viri excommunicati.

Et difficultas adhuc ſupereſt, an ſi mulier ſcienter contraheret matrimonium cum excommunicato, poſſit cum illo communicare. Ex part. 5. tractat. 9. Reſol. 122.

§. 1. REſpondeo vxorem non peccare cohabitando cum marito excommunicato, nec communicando etiam cum illo non tolerato, tam in petitione, & redditione debiti, quàm in omnibus aliis obſequiis & actibus quæ ad matrimonium ſpectant, vt in gubernatione domus, in communi menſa, in familiari colloquio, & cæteris omnibus, ac ſi excommunicatus non eſſet, ex *c. quoniam multus 11. q. 3.* vbi abſolutè ſubtrahitur ab obligatione abſtinendi à communicatione cum marito, & cùm iſte fauor ſit, non eſt cur limitetur. Excipitur primo quando excommunicatio eſt lata cauſa matrimonij, qualis eſt an ſit legitimè contractus; nam tunc abſtinere debet vxor à communicatione, vt fugiat periculum fornicationis, Excipitur ſecundò ſi coniuges eſſent diuortio ſeparati, quia cùm ratione diuortij ab obſequiis mariti libera ſit vxor, non poteſt cum viro excommunicato communicare durante diuortio; verum eſt tamen poſſe cum eo reconciliari etiam durante excommunicatione, & cum eo habitare. Excipitur tertiò; quando communicatio eſt in his, propter quæ excommunicatio lata eſt, quia hoc eſſet communicare in crimine, quod nunquam licet, *cap. inter alia, de ſent. excomm.* Excipitur, quartò quando maritus excommunicatus eſt ſimul cum alio excommunicato, ita vt ſine vtriuſque communicatione non poſſit vxor viri communicatione vti, vnde ſi maritus inuitet talem excommunicatum: non poteſt vxor in eadem menſa manducare. Excipitur verò quando vir eſt excommunicatus ob hæreſim, arg. *c. decreuit, de hæret. in 6.* & aliorum iurium, 28. *q.* 2. quamuis hoc non tam ſit propter vſuram, quam propter periculum infectionis, & hæc omnia docet Cornejo *in 3. p. tract. 5. de excomm. diſp. 10. §. 10. dub. 2. q. 2.* & Gord. *vbi infrà, num. 68.*

2. Sed difficultas eſt, an ſi mulier ſcienter contraheret matrimonium cum excommunicato, poſſit cum illo communicare: Prim. opinio affirmat, & ita docet Anila *part. 2. cap. 6. diſput. 11.* Coninx *de Sacram. diſputat. 14. dub. 12. numero 125. & 129.* Vgolinus *de cenſuris tab. 2. cap. 23. §. 6.* quia verba Gregorij *in cap.*

quoniam

quoniam multa 11. *quæſt.* 3. generalia ſunt. Secunda opinio negat. ita D. Thom. *in* 4. *diſt.* 18. *quæſt.* 2. *art.* 4. Gordonus *in ſumm. tom.* 2. *lib.* 7. *quæſt.* 10. *cap.* 6. *num.* 72. Faber *de cenſ. in* 4. *ſent. diſtinct.* 25. *q.* 2. *diſput.* 4. *cap.* 7. *num.* 217. Filliucius *tom.* 1. *tractat.* 13. *cap.* 6. *num.* 103. Suarez *diſp.* 15. *ſect.* 4. *num.* 6. Cornejo *in* 3. *part. tract.* 5. *de excomm. diſp.* 10. §. 10. *dub.* 2. Mercerus *de Sacram. in* 3. *part. q.* 21. *dub.* 1. & ratio eſt, quia non videtur vt contractus factus in iniuriam excommunicationis tribuat ius ad communicationem per ipſam cenſuram. Confirmatur, quia ſi quis directè ſe obligat ad communicandum cum excommunicato, contractus eſſet nullus, cùm ſit de re illicita ergo contractus matrimonialis cum excommunicato factus, non poteſt eſſe efficax, quantum ad vim obligandi ad cohabitationem, & ad alios actus vxoris durante alterius coniugis excommunicatione, aliàs iam valida eſſet obligatio communicandi cum excommunicato. Excipitur tamen caſus, quando vxor bona fide contraxit cum ignorantia excommunicationis, & è contra, quia tunc nihil agit contra cenſuram, & ſic non eſt cur iure benè acquiſito priuetur, vnde quando poſtea ſcit viri excommunicationem, non debet ab vſu iuris ſui abſtinere. Et idem eſt ſi ſcienter contraxit cum viro excommunicato tolerato, & poſt matrimonium denunciatur.

3. Sed, vt verum fatear, ego puto cum Turriano *de cenſ. lib.* 2. *diſp.* 13. *dub.* 2. priorem affirmatiuam ſententiam amplectendam eſſe, quia cùm res non ſit expreſsè definita in iure, nō eſt cauſa, ob quam ita ſtrictè velimus loqui in hac materia; & ita hanc ſententiam præter DD. citatos tenet Villalob. *in ſum. tom.* 1. *tract.* 17. *diffic.* 13. *num.* 12. vbi ſic ait: [La palabra *lex*, da de entender que por la ley del matrimonio puede communicar la mugèr con el marido que eſtà deſcomulgado, como conſta del derecho, donde no ſolamente ſe dize que puede, ſino que eſtà obligada; de ſuerte que puede pagar el debito dormir, y comer con el, y hazer los demas ſeruicios, que los textos que hablan deſto, generalmente hablan: y entendiendoſè eſto, aunque el marido eſtuuieſſe deſcomulgado antes del matrimonio, como tienne probablemente Vgolino, porque las palabras de los textos ſon generales.] Hæc ille.

RESOL. CLIV.

An maritus poſſit communicare cum vxore excommunicata?

Idem eſt, ſi contigerit vtrumque eſſe excommunicatum.

Et ſi maritus neglexerit Vxorem corripere de contumacia ob quam excommunicata eſt, an peccet? Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 123.

§. 1. IN hoc dubio Syluester *ver. excommunicatio* 5. *num.* 4. Armilla *eodem ver. num.* 4. putat non poſſe maritum communicare cum vxore excommunicata. Primò, quia maritus poteſt cogere vxorem vt petat abſolutionem. Secundò, quia *in c. quoniam multos*, tantùm decernitur quod vxor poſſit communicare cum marito. Tertiò à ſimili, quia *in c. de filia* 27. *q.* 1. contrarium videtur decerni.

2. Sed contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quia eadem conditione maritus, & vxor eſſe debent.

Poſtremò idem dicendum eſt ſi contingeret vtrumque eſſe communicatum, nam concurrentes hæ excommunicationes non faciunt maius impedimentum, nec tollunt communicandi conceſſionem in dicto *cap. quoniam multos.* 11. *q.* 3. conceſſam.

3. Nec valet dicere quòd in dicto *cap. quoniam multos*, ſolùm excipitur vxor, & non vir, & meritò. Nam cùm vir ſit caput vxoris facilè poteſt eam inducere & compellere vt abſolutionem petat, quod ſi non faciat, ei imputatur, vnde excuſandus non eſt à communicatione cum illa. Sed reſpondetur ibi excipi vxores, quia frequentiùs viri, quàm vxores in excommunicationem incidunt, per hoc tamen non excluduntur caſus ſimiles minùs frequentes, ſed potiùs includi cenſentur ex gloſſa *in Clem.* 1. *verbo, Præſidentes, de reſcriptis.* Et ita hanc ſententiam docet Gordon. *tom.* 2. *lib.* 7. *quæſt.* 10. *cap.* 6. *num.* 70. Faber *de cenſ. in* 4. *ſent. diſt.* 25. *q.* 1. *diſp.* 4. *cap.* 7. *num.* 219. Cornejo *in* 3. *p. tract.* 5. *de excomm. diſp.* 10. §. 10. *dub.* 2. Turrian. *lib.* 2. *diſput.* 13. *dub.* 3. Vaſquez *de excommun. diſp.* 9. Suarez *diſput.* 15. *ſect.* 4. *num.* 14. Hurtado *de excommun. diſp.* 9. *diffic.* 4. *num.* 23. Coninx *de Sacrament. diſp.* 14. *dub.* 12. *n.* 123. Villalob. *in ſumma tom.* 1. *tract.* 17. *diffic.* 13. *num.* 14. Præpoſitus *in* 3. *p. quæſt.* 2. *dub.* 17. *num.* 125. & Mercerus *de Sacram. in* 3. *p. art. quæſt.* 21. *dub.* 11. vbi benè notat, quòd ſi maritus neglexerit vxorem corripere de contumacia ob quam eſt excommunicata, grauiter peccabit, eo quòd Superior eius ſit, non tamen incidit in excommunicationem. Portò idem dicendum erit, ſi vterque coniux ſit excommunicatus, non enim priuabuntur mutua ad inuicem communicatione, quod etiam notat Layman *lib.* 2. *tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 2. *num.* 16. & Auila *part.* 2. *cap.* 6. *diſp.* 9. *dub.* 5. *reſp. ad* 2.

RESOL. CLV.

An nepotes, pronepotes, nurus, gener, ſocer, priuignus, priuigna, ſpurius, & pupillus comprehendantur nomine filiorum, ita vt poſſint cum excommunicato communicare.

Idem eſt dicendum de pupillo reſpectu Tutoris.

Et conſequenter etiam nomine Patris intelliguntur auus, abauus, &c. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 119.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondeo cum Cornejo *in* 3. *part. tract.* 5. *de excomm. diſputat.* 11. §. 10. *dub.* 3. *quæſt.* 3. vbi ſic ait: Si roges an nomine filiorum ſint intelligendi nepotes & pronepotes, &c. Reſpondetur affirmatiuè, ex *l. filij appellatione, & l. liberorum ff. de verborum ſignificatione*; & conſequenter nomine etiam patris intelliguntur auus, abauus, &c. Si inquiras an excommunicatione comprehendantur qui ratione affinitatis loco filiorum ſunt vt nurus & gener, ſpurij, ſoceri, & priuignus & priuigna reſpectu nouercæ, &c. Reſpondetur affirmatiuè, ex *cap. affinitatis, Inſtitut. de nupt.* vnde ſi extra conuictum ſuorum correlatiuorum non ſunt, licita eſt inter eos communicatio; ſecus verò ſi iam quaſi emancipati ſint, quia non manet in illis naturalis illa obligatio, quæ in filiis naturalibus, ſed manet ſola affinitas, quæ non eſt radix tam ſtrictæ obligationis vt cauſa communicandi cum excommunicato. Si autem iterum inquiras, an hoc etiam intelligatur de pupillo reſpectu tutoris. Reſpondetur affirmatiuè, ſi ſit ſub eius cura in eadem domo, quia reſpectu eius parentis vicem gerit, aliter verò ſolùm poterit cum communicare in his, quæ ad munus tutoris pertinent. Hæc omnia Cornejo. Cui adde Hurtado *diſputat.* 9. *de excommun. difficultas.* 4. *num.* 21. Turrianum *lib.* 2. *diſputat.* 13. *dub.* 4. Mercerum *de Sacrament. in* 3. *part. quæſt.* 21. *dub.* 11. Gordonum *tom.* 2. *lib.* 7. *quæſt.* 10. *cap.* 6. *num.* 76. qui notat ea quæ dicta ſunt de nepotibus & aliis perſonis, aliquos recentiores limitare ad tempus, quo tales perſonæ ſunt intra conuictum, & habitationem mutuam, ſed tenera etiam quando ſunt extra conuictum, manet affinitatis gradus & nepotis vinculum naturale, licèt non ita propinquum vt in filio. Quare non videtur illis aliqua ſaltem deneganda communicatio, quantum ſcilicet morali modo requirit earum perſonarum ſtatus, & conditio. Hæc Gordonus.

RESOL. CLVI.

An filij etiam emancipati, & adoptiui cum patre excommunicato poſſint communicare? Ex part.5.tract.9. Reſol.118.

§.1. PRima opinio negat. Ita Philippus Faber *de cenſ. in 4. ſent. diſt.25. quæſt.1. diſp.4. cap.7. n.221.* D.Thom. *in 4. diſt.18. quæſt.2. art.4.* & communiter Theologi & Iuriſperiti; & ratio eſt, quia talis filius iam non eſt ſub poteſtate parentis, éſtque quaſi extraneus, neque in illo habet locum ratio ſubiectionis actualis, quæ eſt in filiò ſub poteſtate patris conſtituto.

2. Secunda opinio eſt Suarez *diſp.15. ſect.5.* qui diſtinguit, & ait filium emancipatum poſſe conſiderari vel ſecundùm quòd filius eſt, vel quatenus emancipatus eſt. Docet deinde filium, vt filium poſſe communicare cum patre, non tamen filium vt emancipatum, & explicat, quia filius excommunicatus tenetur obedire patri, & ſuccurrere etiam ſi ſit excommunicatus. Ergo hac ratione poteſt cum illo communicare; vt vero emancipatus eſt, non poteſt communicare in his quæ non communicat vt emancipatus. v.g. in eadem domo, menſa, &c. in quibus ante excommunicationem non communicabat, & hoc modo dicit ſe intelligere, vel limitare communem ſententiam, & ita hanc limitationem ponit etiam Cornejo *in 3. p. tract.1. de excommunic. diſputat.11. §.10. dub.3. quæſt.3.* Filliucius *tom.1. tractat.13. cap.6. num.108.* Sed Turrianus *lib.2. diſp.13. dub.4.* putat hanc limitationem non eſſe contra primam opinionem communem, authores enim illius ſolùm contendunt non eſſe loquendum eodem modo de filio emancipato, & de filio non emancipato, cùm enim ſubeſt aliqua obligatio filio reſpectu parentis, ratione illius poterit filius cõmunicare, quia, vt ſuprà dicebamus debitor tenetur ſoluere debitum creditori etiam excommunicato. Et eodem pacto vt de filio adoptiuo dictum eſt, philoſophatur Turrianus de filiis adoptiuis & illegitimis.

3. Tertia opinio, cui ego adhæreo, abſolutè docet filium emancipatum poſſe cum patre excommunicato communicare, & ita docet Mercerus *de Sacrament. in 3. part. quæſt.21. dub.11.* Præpoſ. *in 3. part. quæſt.2. de excomm. dub.17. num.6.* Paludanus *in 4. diſt.18. q.6. artic.2.* & Vgolinus *de cenſur. tab.2. cap.23.* & hanc opinionem etiam quoad filios adoptiuos & illegitimos nouiſſimè tenet Hurtado *diſput.9. de excommunicatione difficult.4. num.21.* vbi ſic ait: Nomine liberorum etiam comprehenduntur filij emancipati, quamuis non ſint commenſales, vt contra non paucos docet Paludanus, quia verè ſunt filij, & etiam comprehenduntur illegitimi, ob eandem rationem etiam comprehenduntur adoptiui, quamdiu non ſunt emancipati, qui quandiu non ſunt, verè dicuntur filij; & *in c. quoniam multos 11. quæſt.3.* priuilegiantur liberi abſque vlla reſtrictione. Ita Hurtado *vbi ſuprà*, ſatis quidem probabiliter, quicquid in contrarium aſſerat Turrianus *loco citato*, vbi putat ſententiam Paludani quam ſequitur Hurtado *loco citato*, eſſe improbabilem; ſed in cenſurandis opinionibus ſemper excedit Turrianus, vnde noſtram ſententiam probabilem & tutam in praxi vocat Villalobos *in ſum. tom.1. tract.17. diffic. n.15.* & Suarez *diſp.15. ſect.5. num.4.*

RESOL. CLVII.

An pater poſſit communicare cum filio excommunicato? Idem dubium eſt de ſeruo.

Et docetur excommunicationem incurrere Parentes communicantes cum filia excommunicata, eo quod poſt profeſſionem in Religione matrimonium duxerat.

Et quid, ſi cenſura incurſa eſt à patre, filio, &c. ob crimen hæreſis, ſi inſtet periculum infectionis.

Et infertur, quod filius patris Parochus ſit, non licebit ei Sacramenta miniſtrare, nec coram eo diuina facere. Ex part.5. tract.9. Reſol.120.

§.1. REſpondeo affirmatiuè, quia eadem eſt ratio, nempe idem animarum periculum, quod quis prætendit curare, & quia in iuris regula, quod in vno correlatiuo diſponitur, de altero diſpoſitum eſſe cenſetur, nam licet ad patrem ſpectet curare, quòd filius reſipiſcat & abſoluatur; hoc tamen non ſemper poterit obtinere, quamuis procuret, & dato quòd non procuret, peccabit quidem contra præceptum naturale, ſed non contra Eccleſiaſticum de vitandis excommunicatis, vt ſuprà diximus de marito reſpectu vxoris, & ſi obiicias textum *in d. cap. de filia diſtinct.* 27. vbi habetur excommunicationem incurrere parentes communicantes cum filia excommunicata, eo quòd poſt profeſſionem matrimonium duxerat. Reſpondetur tantùm procedere in caſu, quo parentes fouent illam in crimine criminoſo in quo caſu etiam non licet filio cum parentibus communicare, ſicut quando neque cenſura incurſa eſt ob crimen hæreſis, ſi inſtet periculum infectionis, & ſicut alij etiam probabiliter limitant in humanis. Vnde ſi filius patris Parochus ſit, non licebit ei Sacra miniſtrare, nec coram eò diuina facere, cùm excommunicatio hæc non competat ei quatenus filius. Ita Cornejo *in 3. p. tract.5. de excomm. diſp.10. §.10. dub.3.* & Gordon. *tom.2. lib.7. quæſt.10. cap.6. num.85.*

RESOL. CLVIII.

An ſerui poſſint communicare cum Domino, excommunicato?

Sed difficultas eſt, quando ſeruitus non præceſſit, ſed fuit poſterior excommunicatione, quod idem dicendum eſt de famulis etiam operarijs.

Et an vxor, filius, ſeruus & ſupradictæ perſonæ poſſint communicare cum marito, patre, domino excommunicato, etiam in Sacris? Ex part.5. tract.9. Reſol.124.

§.1. REſpondeo affirmatiuè; ſed difficultas eſt quando ſeruitus non præceſſit, ſed fuit poſterior excommunicatione, & in hoc caſu ſeruos non poſſe communicare cum dominis excommunicatis, docet Gordonus *in ſumm. tom.2. lib.7. quæſt.10. c.6. n.79.* vbi ſic ait: Sed quæres quid de ſeruis & famulis, aut etiam operariis, qui poſt latam excommunicationis ſententiam ſuas operas locant excommunicato? Reſpondeo hos poſſe adhuc communicare cum illo, ſi bona fide ſuas operas illi locauerunt, ex *cap. inter alia, de ſententia excommunicationis*, ſi autem mala fide, & ſciẽtes illum eſſe excommunicatum, tunc & peccant, & incurrunt minorem excommunicationem, tenentúrque illum relinquere, quod tamen intelligendum eſt, niſi aliunde ex præcepto, ſcilicet charitatis ob excommunicati neceſſitatem excuſentur à peccato, aut ſi non poſſint, ſine damno ſuo recedere. Præterea quando excommunicatus ſeruos emptione, aut donatione libera obtinuit, tunc ſimiliter tales ſerui non peccant in illa noua ſeruitutis acquiſitione (ſi ipſi donantem, aut vendentem ad id non induxerunt) ſicut nec poſtea peccant inſeruiendo; quia contractus, per quem facti ſunt ſerui fuit validus, & non eſt illicitum perſoluere excommunicato quod illi debetur.

a. Et

2. Et hæc omnia docet etiam Angelus *ver. excommunicatio* 8. n. 11. Ioan. Præpoſitus *in 3. part. qu.2. de excomm. dub.*17. *num.*126. Philippus Faber *de cenſ. in 4. ſent. diſt.*25. q.1. *diſp.*4. c.7. n.123. Naoar. *cap.*27. *nu.*27. Sylueſter *verb. excommunicatio* 5. n.4. Megala *in 3. p. lib.*2. *cap.*3. *q.*4. *num.*33. Layman. *lib.*2. *tract.*5. *p.*2. *cap.*2. *n.*17. Alterius *diſp.*15. *lib.*1. *cap.*3. Suarez *diſp.*15. *ſect.*5. *n.*13. Filliuc. *tom.*1. *tract.*13. *cap.*6. *num.*117. Mercerus *de Sacram. in 3. part. quæſt.*21. *dub.*11. & confirmatur hæc opinio, quia *in cap. inter alia, de ſent. excommun.* dicitur ideò tales perſonas teneri ad familiare obſequium excommunicati, quia ante excommunicationem ad id tenebantur, quod debitum poſt excommunicationem adhuc durat; quæ ratio cùm deficiat in iis, qui alteri non obligabantur ante excommunicationem, ipſi non videntur illi poſſe communicare.

3. Verum mihi placet opinio contraria, quam nouiſſimè tuetur Hurtado *diſput.*9. *de excommun. diffic.*4. *numero* 24. vbi ita ait. Eximuntur omnes prædicti, etiamſi ipſi excommunicati, & alij poſt horum excommunicationem denunciatam fiant tales, nempe & coniuges, & famuli, & domini & Superiores, & inferiores, et contra Angelum docent Ægidius & alij, quia quamuis poſt excommunicationem modo declarato illicitè fiant tales (niſi ratione vtilitatis, aut neceſſitatis,) nihilominus abſolutè fiunt, & ſunt tales, & iſti tales eximuntur abſolutè, & abſque reſtrictione. Et ita etiam docet Turrianus *de cenſ. lib.*2. *diſp.*13. *dub.*5. & Coninck *de Sacrament. diſput.*14. *dub.*12. *num.*129. qui *num.*132. rectè obſeruat ſupradictas perſonas ſubiectas poſſe communicare cum excommunicato, etiam in Sacris; hinc famulus poteſt dominum excommunicatum euntem ad Sacrum comitari, ſicut etiā eius vxor, aut liberi; item Sacellanus poteſt cum ſuo Epiſcopo legere horas, aut famulus domino celebranti inſeruire, quia eiuſmodi obſequia & communicatio à talibus ex officio eis debita ſunt ante excommunicationem, nec per hanc ea obligatio eliditur: vt patet ex *cap. inter alia.* 31. *de ſententia excommunicationis.* Vide etiam Mercerum *vbi ſuprà*, & Layman. *lib.*2. *tract.*5. *part.*2. *cap.*2. *num.*16.

4. Non deſinam hìc adnotare Philippum Fabrum *de cenſ. in 4. ſent. diſt.*25. *q.*1. *diſp.*4. *cap.*7. *num.*121. docere Gregorium non voluiſſe concedere priuilegium quibuſcumque ſubiectis, & ſeruis excommunicati, ſed illis ſolum, qui in honeſtis & neceſſariis rebus inſeruiunt, non autem iis, qui in peccatis, & ſceleribus parent. Sed hoc videtur nimis rigoroſum, & Doctores loquuntur abſolutè, & ſine vlla limitatione.

RESOL. CLIX.

An ſerui eiuſdem Domini, quando vnus illorum eſt excommunicatus, poſſint alij cum illo communicare?
Et idem eſt de filiis reſpectu alterius filij.
Et an Dominus poſſit communicare cum ſeruis excommunicatis. Ex p.5. tract.9. Reſ.125.

§.1. Reſpondeo affirmatiuè, quia vix poſſunt communicare vni tertio ſicut domino, quin communicent inter ſe, cæterùm hoc ita intelligi debet, quòd communicatio ſit eius tantùm, quod ſuppoſita cohabitatione & famulatu vitari moraliter minimè nequeat. Et ita docet Cornejo *in 3. part. tract.*3. *de excomm. diſp.*10. §.10. *dub.*3. *diffic.*4. Gordonus *tom.*2. *lib.*7. *q.*10. *c.*6. *num.*89. Mercerus *de Sacram. in 3. part. q.*21. *dub.*11. Turrianus *lib.*2. *diſp.*13. *dub.*5. cui addo Villalobos *in ſumma, tom.*1. *tract.*17. *diffic.*13. *num.*17. vbi ſic ait. [Los criados e inferiores de la miſma familia no pueden comunicar el vno con el otro, quando el vno dellos eſtà deſcomulgado, porque no tienen priuilegio para eſto, como notò Felino, mas podran tener la comunicacion, que moralmente no pudieren eſcuſar, preſupueſto que viuen de vna puerta adentro.] Hæc ille.

2. Notandum eſt etiam hìc obiter, quòd dominus poteſt communicare cum ſeruis excommunicatis, quamuis aliqui citati à Nauarro *in Manuali, cap.*27. *num.*17. oppoſitum tenuerint, quos refellit Nauar. cum Adriano *in 4. de clauibus, quæſt.*5. & Suarez. Nam cùm dominus & ſeruus ſint correlatiui, quod conceditur ſeruis, videtur quoque intelligi conceſſum dominis. Abſurdum eſt enim quod liceat vxori communicare cum marito, & non liceat marito communicare cum vxore. Prætereà dominus non poteſt priuari iure ſuo in ſeruos propter delictum ſerui. Vnde Nauarrus cum Adriano dicit hoc magis reduci ad vtile, quam ad humile. Verùm hoc videtur habere locum in ſeruis & aliis familiaribus, & ſubiectis, qui obligati ſunt domino, & dominus illis carere non poteſt ſine aliquo incommodo; at cùm ſunt ſerui, qui liberè poſſunt diſcedere à domino, & dominus eos poteſt licentiare abſque aliquo eius damno, puto non poſſe cum illis communicare, quoniam reueta textus ille, *quoniam multos*, loquitur de ſeruis, & non de dominis, neque in dominis eſt obligatio ad ſeruum & ſubiectum, ſicut in ſeruo ad dominum, & ita docet Faber *de cenſ. diſt.*25. *quæſt.*1. *diſp.*4. *c.*7. *num.*125. ſed quoad hoc vltimum tu cogita.

RESOL. CLX.

An teſtes de iure priuilegiati teneantur reuelare crimen occultum ſui coniuncti, ſi non adſint alij teſtes propter excommunicationem latam in aliquo monitorio? Ex p.3. tract.5. & Miſc.1. Reſol.63.

§.1. Affirmatiuè reſpondeo cum Nauarro *in Manuali cap.*25. *num.*49. Felino *in cap.*1. *de teſtibus cog.* Capel à Tholoſana *deciſ.*4. & ibi Auferius *deciſ.*412. Lazario *de monitoriis ſect.*3. *quæſt.*11. *num.*18. & aliis aſſerentibus priuilegiatos eſſe aſtrictos ad reuelandum, ſi alij non ad ſint teſtes. Sup. hoc in duobus Reſ. ſeq.

2. Non reticeam tamen contrarium docere Gabrielem Pereira *tract. de manu Regia cap.*10. *num.*39. vbi ſic aſſerit: Plures ſunt caſus, in quibus teſtes à reuelatione excuſantur, vt quando ille teſtis eſſet de perſonis à iure priuilegiatis qui crimen ſui coniuncti reuelare non tenebitur propter naturale dubium, quo inter ſe coniunguntur; & ſic exploditur ſententia Nauarri, & aliorum; dum exiſtimant, quòd hi non excuſantur à reuelando, quando alij teſtes non adſunt; non aduertentes quòd tales coniuncti nullo modo poſſunt teſtificari, ex *l. lege Iulia, ff. de teſtibus. & cap. iniuſtis* 4. *diſtinct.* ne tollantur inter coniunctos pietatis officia, quæ innituntur rationi naturali, illorúmque opinio admitti poteſt in aliis priuilegiatis, de quibus agit *lex, inuiti, ff. de teſtibus*, qui non ob naturale fœdus, ſed alias rationes minus iuri naturali conſonas priuilegiati exiſtunt, veluti miles, ſenex, valetudinarius, de quibus *in lib. inuiti* 1. & 2. agitur. Ita Pereira, ſed an probabiliter, iudicent alij, cùm ſententia contraria ſit communis.

RESOL. CLXI.

An teſtes priuilegiati de iure teneantur ex vi monitorij reuelare crimen ſui coniuncti, etiamſi non adſint alij teſtes? Idem eſt de coniunctiſſimo amico, & de benefactore planè inſigni.

Et

Et an hoc intelligatur tam in cauſis criminalibus, quam in ciuilibus?

Et an filius ſpiritualis vi monitorij teneatur detegere patrem ſpiritualem.

Et quid, ſi caſus ſint pertinentes ad Tribunal ſanctæ Inquiſitionis.

Et explanatur, qui ſunt dicti priuilegiati. Ex p.5. tract.13. & Miſc.1. Reſol. 67.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in Reſ. ſeq.

§.1. CAſus eſt frequentiſſimus, & *in 3. p. tract.5. reſol.63.* pro negatiua ſententia adduxi Periram, quem nouiſſime, me citato, citat & ſequitur Theophilus Raynaudus *de monitoriis, part.1. cap.3. q.20. & quaſ.14.* vbi docet, quòd neque pater filium, neque maritus vxorem, aut è contrario nec frater fratrem, aut ſutorem tenetur detegere vi monitorij. Id tamen intelligo de patre & fratre ſecundum carnem. Nam filium ſpiritualem teneri vi monitorij detegere patrem ſpiritualem, contra Franciſcum Cortium *lib. de teſtibus, concl.30.* docet & rectè, Nauarr. repetit *in c. inter verba, concluſ.6. corollar.66. num.412.* & Farinac. *tract. de teſtib. q.54. n.194.* & cum multis Barboſa *de poteſtate Epiſcopi allegat. 96. num.55.* An quoad alios cognatus præter prædictos ſit eadem à monitorio immunitas, etiamſi à conſciis non detegantur, ambigunt aliqui. Sed placet quod ſtatuunt Angelus, & Syluester *ver. familia*, & cum aliis Auila *2. part. cap.5. diſp.5. dub.2.* idem pronunciandum eſſe de ſocero & genero, déque cognatis omnibus intra quartum gradum. Ita enim neceſſe eſt aſſerere, vt vitentur diſſenſiones & odia in cognatos, quorum iurgia tam noxia ſunt Rebuſpublicis, támque terram mephitim inhalant quoties interueniunt. Abſque dubio autem interuenirent iurgia & odia, ſi cognatus intra prædictos gradus aduersùs cognatum ageret teſtem, aut denunciatorem. Quare ad id non vrgentur lato in quoſuis conſcios monitorio. Neque eſt adhibenda temperatio non neceſſaria, quam huic reſolutioni apponunt Naldus *ver. reuelare, num.8.* & Bonacina *tract.6.* ex variis *part.1. §.3. num.5.* nimirum quòd hi quoque ſint ad detegendum cognatum obligandi monitorio, ſi detegere poſſint ſine graui damno. Voco hanc limitationem non neceſſariam eamque idcirco reiicio, quia ratio adducta demonſtrat non poſſe à tali reuelatione abeſſe graue damnum perſonæ coniunctæ detegentis. Eodémque modo reiicitur limitatio alia quam adhibent nonnulli reiecti ab Auila *2. p. cap.5. diſputat.5. dub.1. concluſ.1.* nimirum quòd cognati à denunciandis cognatis tantùm excuſentur in criminali cauſa, non autem in ciuili. Verùm ratio propoſita vrget vniuerſaliter, ex eáque ritè perpenſa effici inſuper videtur idipſum, quod de cognato vi monitorij non detegẽdo, dictũ eſt, dicendũ ſimiliter eſſe de amico coniunctiſſimo, & de benefactore planè inſigni, quorũ detectio grauiter exaſperaret, & feritatẽ, vel non leuem ingratitudinem redoleret. Et hæc omnia docet Raynaudus *loco citato*, ſatis quidem probabiliter; quicquid etiam probabiliter in contrarium aſſerat Graſſius *in decision. part.1. lib.4. cap.8. num.32.* & alij, ſecluſis tamen caſibus pertinentibus ad Tribunal ſanctæ Inquiſitionis, de quibus ego alibi, & me etiam citato, *ibidem* Raynaudus.

Alibi ex doctrina Reſ. ſeq. & ſignãter in Reſ. eius vlt. not. & etiam ſecundæ.

RESOL. CLXII.

An conſanguinei vſque ad quartum gradum teneantur teſtificari vigore Edictorum, ſi non ſint alij, qui denunciare valeant?

Et an nomine conſanguineorum complectatur, coniux ipſa.

Et an hoc intelligatur tam in criminalibus, quam in ciuilibus.

Et quid non ſolum in cauſa hæreſis, ſed etiam in aliis delictis pertinentibus ad Tribunal S. Inquiſitionis. Ex p.8. tract.7. & Miſc. Reſol. 10.

§.1. CUm paſſim occurrit, & pro negatiua ſententia alibi aliquos adduxi. Scio quemdam Religioſum, neſcio an Theologum, vel Theologaſtrum, contra me obmurmuraſſe; ſed immeritò quidem: nam dicta ſententia eſt ſatis probabilis, & illam nouiſſimè tuetur Brunius *in Theol. mor. p.2. diſp.4. tr.3. q.10.* vbi ſic aſſerit. Ea quorũ eſt conſcius reuelare non tenetur, qui de iure nequit ad teſtificandum adigi. Vgolinus *proximè* citatus; Barb. *de offic. Epiſc. alleg.96. n.52.* at conſanguinei vſque ad quartum gradum incluſiue ad teſtificandũ cõtra gentiles ſuos, ac conſanguineos produci nequeunt. Auila *2. parte, cap.5. diſp.5. dub.2. concl.1.* Guttierrez *lib. canonic. quæſtionum, cap.11. num.55.* niſi in caſu hæreſis, eò quòd hæc in detrimentum commune verſat; læſæ inſuper Maieſtatis, ac blaſphemiæ in Deum, cuius rei eſt hæc cauſa, quòd Dei honos, ac gloria, Regiſque ac Regni incolumitas, parentum ac propinquorum reuerentiæ præferri debeant. Conſanguineorum autem nomine intelliguntur parentes, & alij aſcendentes, ſocer, gener, vitricus priuignus, fratres, & vxorum filij, & reliqui intra 4. gradum: itaque licèt iſti ſciant, quòd aliquis cognatus retinet ſcripturas, vel facit furtum & tamen non vult parere, non tenentur denunciare. Auila *proximè* citatus, qui eius rei cauſam reddit duplicem primam, quòd amicitiæ fœdera inter cognatos ſancta eſſe firmáque oporteat, diſſolui autem ea ſit neceſſe per reuelationem admiſſorum ab iis criminum. Alteram quòd filio nocere pater denunciando eius crimen nequeat, niſi & ſibi obſit, & quidem non vulgariter; facit enim naturæ communio, ſanguiniſque, quæ inter vtrumque intercedit, communia vtriuſque vt ſint mala, lædique vnus ſine alio nequeat

Alibi in duabus præcedentibus Reſ.

Sup. hoc inf. in tr. 9. Reſ. 9. & 10. & in tom.8. tr.5. Reſ. 41. in fine.

2. *Secundò*, complectitur etiam conſanguineorum nomen, coniugem ipſam, Barboſa *ſup. n.59.* Nao. *in Canonem, inter verba, concl.6.* pro qua ſententia Lazarius *de monitione, ſect.3. quæſt.11. & de blaſphemia q.12. num.67.* Menochius *de arbitr. cauſ.248.* quia vir & vxor cenſentur vna caro: at nemo ſe iudici dedere, nemo ſe ei occidendum tenetur tradere: ergo nec vir ſuam coniugem accuſare.

3. Quid ſi præter eos non ſunt vlli, qui denunciare valeant?

Montalauus *lib.2. legum fori, titulo 8. lib.9.* Capella Tholoſana *in decision. quæſt.3.* Sanchez *in conſil. lib.6. cap.11. dubitat.18. num.9.* Imbertus *in praxi fori, lib.1. cap.41.* docet, cùm deſunt, qui denuncient, aut teſtentur, priuilegiatos, id eſt conſanguineos omnes, vxorémque adeò in virum produci poſſe, & vice verſa. Regulariter (inquit Nauarr. *cap.25. Summæ num.48.*) priuilegiari poſſunt cogi ad teſtificandum in defectum aliorum teſtium, etiam maritus contra vxorem; & è contrario, quæ eſt etiam opinio Aufrerij *in quæſt.3. Capella. Tholoſ. §. tunc enim*, niſi fortè vterum vxor gereret, prægnánſque eſſet. Baldus in *l. inuiti, ff. de teſtib.* nam cùm tunc ad iurandum cogi nequeat, ſecundùm Aufrerium *loco proximè citato* nec in teſtem vocari poteſt, cùm hanc obire prouinciam non alij queant, ac debeant, quàm iurati.

4. In oppoſita ſunt opinione Gregor. Lopez *p.3. tit.16. lib.11.* & Stephanus Auila *loco citato*, quam quia probabilem, tutámque cenſeo, exiſtimo priuilegiatos eiuſmodi cenſendos eſſe omnes conſanguineos, edictis Epiſcoporum non comprehendi, nec proinde excommunicationem incurrere; ſi quæ de crimine, aut re, cuius gratiâ promulgata ſunt monitoria, non reſponderint.

5. Ratio eſt, quòd contra ius commune non poſſint iudices inferiores aliquid ſtatuere; ergo cùm habeant

beant à iure communi, id eſt, naturali, conſanguinei vt ſanguine ſibi vinctos, denunciare non debeant, ad id ab Epiſcopo, aut quolibet alio iudice Eccleſiaſtico cogi nequennt Sylu. *in verbo, correctio, quaſt.7.* quòd etſi in cauſis criminalibus dumtaxat valere velit, etiam in ciuſlibus admittendum puto, quia cùm illi ſibi inuicem agnatione cohæreant & ſanguine, vt contra ſe dicere ita nec contra cognatos debent; vniuerſe enim loquuntur Nauarr. *cap.25.num.27.* & Auila *loco antè citato*, nec ad criminalia eorum priuilegium reuocant, ac contrahunt. Hucuſque Pater Bannius; ex quo apparet, vt dixi, ſententiam negatiuam ſatis probabilem eſſe, praxi multùm deſeruiet. Et hanc ſententiam nouiſſimè tenet etiam doctus Eſcobar *tractat. de confeſſ. ſollicitant. cap.2. quaſt.2. §.3. num.40.* vbi firmat, conſanguineos & affines vſque ad quartum gradum non teneri denunciare etiamſi veritas aliter haberi non poſſet. *Nota* tamen hanc opinionem minimè admittendam eſſe, non ſolùm in caſu hæreſis, ſed etiam in aliis delictis pertinentibus ad noſtrum Tribunal Sancti Officij.

Sup. his aliis delictis curſim in fine Ref. præteritæ, & magis latè inf. in tr.9. Ref.11.

RESOL. CLXIII.

An non reuelantes ex vi monitorij teneantur reſtituere damna inde ſequuta? vt v.g. qui tenetur denunciare furtum non ſolùm incurrat excommunicationem, ſed inſuper teneatur reſtituere damnificato?

Et an teſtis vocatus à iudice ad teſtificandum, intimato præcepto, ſi fugiat, teneatur reſtituere damna inde ſequuta. Ex part.5. tractat.13. & Miſc.1. Reſol.68.

§.1. CAſus paſſim accidit, & affirmatiuè reſpondet Auila *de cenſuris part.2. cap.5. diſp.4. dub.3. concluſ.8.* vbi ſic ait. Qui cùm tenetur denunciare furem non denunciat, non ſolùm incurrit excommunicationem, ſed inſuper tenetur reſtituere damnificato. Ita qui citat Nauarrum & Sotum, quibus adde Aragonium *in 2.2. quaſt.70. art.1.* & Carbonium *quaſt.51. de reſtitut.* & hanc ſententiam docent etiam Doctores, aſſerentes teſtem vocatum à iudice ad teſtificandum, intimato præcepto, teneri ad reſtitutionem ſi fugiat. Ita Turrianus *tom.2. diſp.52. dub. vnic. n.2.* Valentia *tom.3. diſput.5. q.14. punct.1.* & alij.

Sup. hoc in tom. 6. tr.1. Ref. 91. §.1. in fine.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare (attendas quæſo amice Lector) negatiuam ſententiam docere nouiſſimè Theophilum Raynaudum *de monitoriis, part.1. c.3. quaſt.24.* vbi fatetur affirmatiuam ſententiam eſſe communem; non poteſt tamen diffiteri oppoſitam, tametſi minore authorum numero ſubnixam, eſſe admodum veriſimilem, quia ſcilicet negatur ius eſſe parti poſt interpoſitum Superioris præceptum, vt conſcij rem aperiant. Debent quidem conſcij parere præcepto; ídque nî faciant, & obedientiam Superiori debitam violabunt, & peccabunt in charitatem patri exhibendã. Nullum verò eſt caput, ex quo prodatur eam culpam eſſe contra iuſtitiam, quæ eſt totus & vnicus fons obligationis reſtituendi. Ita Molin. *tract. de diſp.83. §. de teſte, & diſp.700. n.4.* Leſſ. *lib. de Iuſt. c.13. n.76. & c.30. n.59.* tametſi vacillat ſaltem in ſpecie *n.60.* Quòd autem inter obnoxios reſtitutioni in vulgatis verſiculis numerari ſoleat non manifeſtans, ex quo Sayrus *loco citato* intulit, apud omnes certum eſſe teſtem iuſſum teſtificari, nec parentem, eſſe iniuſtam cauſam damnorum ſilentium conſequentium, & ad eorum reſtitutionem teneri, non grauatè cliditur. Nomine quippe non manifeſtantis in illis verſiculis intelligendus eſt is dumtaxat, qui ex officio ſuo ac munere tenebatur impedire damnum, quod ſciuit accidere, cùm poſſet aperiendo alicui id impedire. Quia ergo hæc ſcientia, quæ teſtem iuſſum teſtificari ſolo contra obedientiam & charitatem peccato inquinat, eſt admodum veriſimilis, non auſim damnare eos, qui ad monitorij interpellationem tacentes nulli reſtitutioni obnoxios faciunt, quamuis damna aliqua inde ſequantur parti: non modò ſi ante promulgatum monitorium conſcij de eius futura promulgatione ſe ſubducant, (in quo euentu rectè Valent. *quaſt. illa 14. part.1.* & Torres *diſputat.52. cit. num.4.* contra Sotum, negant eſſe obligationem quicquam reſtituendi, quemadmodum qui ſe ſubducit præſcius ſe iubendum agere tutorem, ſolam obedientiam erga Magiſtratum non ſeruat exquiſitè, & charitatem pupillo debitam violat, nihil tamen tenetur reſtituere;) ſed etiamſi lato iam monitorio conticeſcant. Huc vſque Raynaudus.

RESOL. CLXIV.

An ex vi monitorij quis teneatur reuelare furtum domeſticum factum à filio familias?

Et quid de famulis, vel aliis ſociis furti filiorum. Ex p.5. tract.13. & Miſc.1. Reſol.69.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Naldus *in ſumma. verb. excommunicatio num.8. & verb. filius num.3.* vbi ſic ait: Filio familias furante vna cum ſocio bona paterna, ſi excommunicatio feratur contra non reuelantes, cùm veriſimile ſit patrem nolle filium excommunicatione ligari, ipſe quidem erit immunis ab ea, non ſic autem ſocius prædictus, in quo non militat eadem ratio, quæ in filio. Ita ille, vbi citat Vgolinum.

2. Sed hanc ſententiam refellit Raynaudus *de monitoriis, part.1. cap.3. quaſt.14.* niſi aliunde conſtet mentem patris, qui monitorium impetrauit, velle, vt filij ſi rei ſint, manifeſtentur, quod pro negotij qualitate, & circumſtantiis prudenter diiudicandum eſt, cùm verba nihil peculiare exprimunt quoad iſtos ſicut cenſerentur exprimere, ſi adhiberetur clauſula, *nullo excepto*, aut *nemine dempto*, qua ſignificaretur voluntatem partis, atque adeo etiam iudicis eſſe, vt quicumque tandem reus ſit, aperiatur, alioqui enim perſonæ tam coniunctæ, non ſunt ex obligatione detegendæ vi monitorij; ſunt qui id extendant ad earum complices, v.g. ad famulos ſocios furti filiorum, ac ſimilium. Nam quandoquidem is, qui monitorium impetrauit, præſumitur noluiſſe filios, v.g. includi in monitorio, vt eorum famæ parcatur. Ita neq; videtur voluiſſe, vt eorũ cõplices detegantur, ne conſequatur infamatio perſonarũ, quas habet chariſſimas; exiſtimo tamẽ cenſuiſſe obligationẽ monitorio iniici ad hos complices perſonarum coniunctarum detegendos, quia hæc videtur eſſe mens partis, nec præſumpta eius voluntas quo ad ipſas perſonas coniunctas, extendenda eſt ad earum complices, ac ſocios, quia etiamſi ex complicum detectione ſit indirectè conſequutura infamatio aliqua perſonarum coniunctarum, tamen id incertum eſt, fortaſſis enim non detegentur, & quidquid ſit de infamatione, immunes erunt è tam multis damnis excommunicationis. Hæc omnia Raynaudus.

3. Sed vt verum fatear, hoc vltimum non caret difficultate, nam eo ipſo quòd reuelantur ſocij & complices, certum eſt mortaliter detegendos eſſe filios. Ergo, &c. Ideo tu cogita.

RESOL. CLXV.

Quando quis virtute alicuius monitorij teneatur reuelare ſcripturas?

Et tota doctrina huius reſolutionis eſt valde notanda pro circumſtantiis, quæ in prædicto caſu contingere poſſunt. Ex p.9. tract.9. & Miſc.4. Reſ.49. aliàs 48.

§.1. Caſus

§. 1. CAſus eſt frequentiſſimus, & illum præ manibus neceſſe eſt vt habeant Confeſſarij, & Reſponſores Caſuum conſcientiæ, ideò Apponam hic verba Gregorij Sayri *in Claui Regia lib.* 12.*cap.*20.*n.*30. *& ſeqq.* vbi ſic ait: Dubium eſt, quid dicendum ſit quando excommunicatio fertur in omnes, qui talem ſcripturam, vel inſtrumentum habent, ſi intra certum tempus non exhibent, aut edant; & contra omnes qui ſciunt talem ſcripturam, vel inſtrumentum eſſe penès Petrum, an qui ſciuerit teneatur ſub pœna excommunicationis reuelare? Notandum eſt, quod inſtrumenta, vel ſcripturæ iſtæ poſſunt eſſe in duplici differentia; vel enim ſunt publica, vel propria rei, vel propria actoris, vel communia reo, & actori. Publica voco illa, quæ continent acta cauſæ in iudicio, ſcilicet confeſſiones, interrogationes, reſponſiones, & cæteras obligationes factas in iudicio. Inſtrumenta rei voco, quæ pertinent ad ius ipſius rei, & numerantur in bonis ipſius, licèt in illis aliqua dicantur, quæ faciunt pro iure actoris, & fauent illi. Inſtrumenta communia voco illa, quæ tam pertinent ad ius rei, quàm ad ius actoris, & tam in bonis actoris, quàm in bonis rei numerari poſſunt, nihilominus tamen reus eſt poſſeſſor earum. Inſtrumenta propria actoris illa voco, quæ ſolùm pertinent ad ius illius & ſolùm numerantur in bonis illius, iuxta quæ ſequentes propoſitiones ſubiungam.

2. Prima propoſitio: Inſtrumenta publica reus prodere tenetur, & ſimiliter teſtis ea reuelare. Ratio eſt quia illa ſunt publica, & ad publicum iudicium pertinentia, & conſequenter ad iuſtitiam publicam adminiſtrandam exhibenda, & reuelanda ſunt, vt ex *cap. G. perpetuus Vicarius, de fide inſtrumentorum*, conſtat.

3. Secunda propoſitio: Reus propria ipſius inſtrumenta prodere non tenetur, quamuis faciant pro iure actoris, neque teſtis ea reuelare tenetur. Ratio eſt, quia non tenetur reus arma contra ſe præbere inimico, idemque de teſte dicendum eſt. Etenim excommunicationes iſtæ, quæ feruntur, intelligendæ ſemper ſunt ferri contra eos, qui retinent ſcripturas alienas, & pertinentes ad iura, & bona actoris, tunc enim cùm bona ſint actoris, iniuſtè contra voluntatem eius detinentur, & cum debito reſtituendi. Cùm autem teſtis ſciat ſcripturas eſſe pro iure ipſius rei, non tenetur eas reuelare.

4. Tertia propoſitio: Quando inſtrumenta ſunt communia reo, & actori, non videtur obligatus reus ad prodendum illa, ſi faciant pro iure alterius, & contra ius proprium rei. Ratio eſt, quia cùm ſint vtrique communia, & in bonis vtriuſque numerentur, & reus ſit in poſſeſſione, ſi cætera ſint paria, melior eſt conditio poſſidentis, Neque teſtis ſimiliter ea reuelare tenetur; quia verè tunc non occultantur ſcripturæ, quæ ſunt actoris propriæ, quia etiam ſunt propriæ rei, & reus eſt poſſeſſor earum.

5. Quarta propoſitio: Si reus ſcripturas illas actoris bona fide acceptas retinet, & in cauſa, & lite habet certo, & euidenter iuſtitiam, tunc non videtur obligatus ad prodendum illas, ſi prodendo illas iuſtitiam in cauſa, & litem pendere timeat. Ratio eſt, quia nempè ad reſtitutionem cum tanto ſuo damno, & incommodo non obligatur: vnde ſi detrimentum ſit magnum, quod paſſurus eſt eas prodendo, non cenſetur obligatus eas exhibere: ſicut neque teſtis in tali caſu eas reuelare tenetur, & non prodendo, aut non reuelando in euentu excommunicationem non incurrunt. Hucuſque Sayrus.

6. Sed circa hanc vltimam propoſitionem Sayri, in qua ſemper ſolent eſſe difficultates, cùm agatur de ſcripturis alienis, clarius rem totam explanabo. Et ideò diſtinguendum eſſe puto; nam illa ſcriptura aliena, vel poſſidetur mala fide, quia fuit furata, & tunc poſſidens ſub excommunicatione eam manifeſtare tenetur: nam pars habet integrum, & totale ius in hanc ſcripturam: ergo mandatum Prælati iuſtum eſt. Imò etiam ante præceptum iudicis tenebatur ex iuſtitia; nam talis ſcriptura, etiam ante mandatum iudicis, eſt applicata alteri parti litiganti: ergo poſſidens tenetur ex iuſtitia reddere vero domino, tanquam retinens rem alienam, qui ante ſententiam iudicis tenetur reddere vero domino. Ita Syluester *verb. Falſarius quæſt.*3. Hinc ſequitur, quòd ſi non manifeſtet ſcripturam, tenetur reſtituere damnum inde ſequutum parti. Ita Syluester ibidem. Vel ſcriptura aliena poſſidetur bona fide, & tunc ſi ex illius manifeſtatione pateretur poſſidens graue detrimentum, tunc non teneretur illam virtute Monitorij manifeſtare; nam qui ſtatum iuſte acquiſitum conſeruat cum bonis partim iniuſtè aquiſitis: non tenetur reſtituere bona, quæ iniuſte acquiſiuit cum graui detrimento bonorum, quæ iuſtè acquiſiuit: ergo ille, qui iuſtè poſſidet ſcripturam, non tenetur eam manifeſtare cum graui detrimento, imò, ait Auila vbi infra, hæc ratio etiam tenet in caſu, quòd per fraudem quis obtinuerit ſcripturam. Vide Doctores, quos citat, & ſequitur doctus, & amiciſſimus Barboſa nouiſſimè meritòque ad Epiſcopatum aſſumptus, de poteſtate Epiſcopi, *part.*3. *allegat.*96.*num.*50. & Eſcobar *tract. de Confeſſar. ſollicit. part.*2. *quæſt.*2.§.3.*n.*15. quibus adde Henriquez *l.*13. *cap.*18.*num.*2.

7. Verum licèt hæc doctrina ſit vera, circa illam tamen multi naufragantur, nam limitanda venit, ſi creditor patiatur ex occultatione ſcripturæ tantum detrimentum, quantum pateretur debitor ex illius manifeſtatione; nam in tali caſu debitor tenetur ſub pœna excommunicationis ſcripturam reuelare, nam in tali caſu melior eſt conditio creditoris, qui eſt dominus illius ſcripturæ: quod perpetuò menti tenendum eſt; & ita aſſerit Auila *de Cenſur. p.*2.*c.*5.*diſp.*4.*dub.*1.*concl.*1. vbi ſic ait: Quando ſcriptura eſt propria alterius partis, quæ impetrauit excommunicationem, & non eſt poſſidentis, tenetur poſſidens ſub excommunicatione eam manifeſtare. Hæc concluſio vnam habet limitationem, nempè quando ſcriptura hactenus eſt poſſeſſa bona fide, & ex manifeſtatione patietur poſſidens graue detrimentum: tunc enim non tenetur manifeſtare, licèt feratur excommunicatio. Hic tamen valde notandum eſt, quòd ſi ex occultatione talis ſcripturæ dominus eius patietur tantum detrimentum, ſicut poſſidens tenebitur certè (meo iudicio) eam manifeſtare, quod quamuis patiatur damnum in pecuniis, tenebitur ſoluere, ſi creditor ex dilatatione patitur æquale detrimentum, quia in hoc melior eſt conditio creditoris. Ita verè, & doctè Auila; qui etiam ſubdit, quòd ſaltem quando per fraudem obtinuit ſcripturam, & non manifeſtat, vt euitet detrimentum in pecuniis, quando ceſſauerit hoc incommodum, tenebitur reſtituere domino ſcripturæ valorem illius ſpei, quam habebat vincendi in illa lite ad arbitrium boni viri, ſi ego manifeſtarem ſcripturam; nam quando debitor differt ſolutionem debiti, ne patiatur detrimentum in pecuniis propriis, tenetur poſtea reſarcire creditori intereſſe, & damnum, quod patitur ex tali dilatione, vt tradit Caietan. 2.2. *q.*62. *art.* 8. quod ſaltem eſt verum, quando debitum fuit iniuſtè contractum: ergo ſimiliter in præſenti.

8. Concludo igitur cum docto, & amiciſſimo P. Theophilo Raynaudo *tract. de monitoriis p.* 1.*c.*2. *q.*15. tunc tantùm eſſe obligationem exhibendi, vel prodendi quaſcumque ſcripturas, cùm earum ſuppreſſio, aut retentio erit mortalis. Qualis non erit, cum magnum damnum mihi imminebit, quod meritò præferri debeat incommodo alterius, conſecuturo ſuppreſſionem ſcripturæ à me factam. Ita ille, qui concordat cum Auila. Vnde non eſt audiendus Sotus *in* 4. *ſent. diſtin.* 22. *quæſt.*1. *art.*1. *caſ.*3. vbi aſſerit quòd dum ſub cenſura

præcipi

præcipitur , vt qnicunque habuerit has , vel illas ſcripturas,quæ quoquo pacto ad aliorum ius attinent, tunc proferendæ omnino ſunt, nec ſufficit,vt qui habet ſe excuſet dicendo , quòd inde vexationem timet, niſi forian omni dubio procul manifeſtiſſimum ſit taliter illas ad meum ius conducere, vt nullatenus ad alterius ius confirmandnm attineant. Ita Sotus,cui adde ex Societate Bauniom *in Theol.mor.tom.2.diſp.4.q.10. aſſert 3.* ſic aientem : Excipiendns eſt caſus , in quo Scriptura, quæ reddi præcipitur ſub excommunicationis incurrendæ pœna , Aduerſarij foret , non eius qui poſſidet,aut apud quem latet, quia cùm creditoris , ac domini conditio melior ſit,quàm cuiuſuis alterius,res ei debita , etiam cum dantis detrimento reddi debet. Hæc ille. Sed Sotus,& Baunius temperandi ſunt modo quo ſuprà difficultatem explicauimus.

9. Notandum eſt tamen hic cum Henriq. *vbi ſup. lib.13.cap.18.n.2.* quòd ſi abſolutè feratur,vt quicunq; Scripturas habeat de tali cauſa,manifeſtet:& tamē præcedit via inquiſitionis abſq; præcedenti infamia,& ſemiplena probatione . non tenetur reus Iure Canonico proferre in medium inſtrumenta contra ſeipſum, quāuis eſſent partim aliena : vt ſi inſtrumenta ſint vtrique parti communia, niſi ſibi noceat , & amittat verum ius ſuum.

10. Et tandem in hac materia cautè legendus eſt Panormit, *in c.1. de probationib.* vbi latè tractans hanc materiam dicit , quòd poſſidens Scripturas , non tenetur eas manifeſtare, ſi ſit reus,& actor petit eas ad intentionem ſuam probandam. Reſpondeo primò , hanc doctrinam Panormitani intelligendam eſſe quoad forum exterius,imò dico,quòd etiam in foro exteriori. Et ita docet Auila, *vbi ſuprà* : nam ex communi praxi iudicium , quoad petitionem actoris , etiam ad intentionem eius fundandam,ſemper cogitur reus edere inſtrumenta,quæ conſuetudo eſt valdè conſona rationi;nam qui retinet inſtrumenta , tantùm minus habet iuris, quantum magis habet ſuus aduerſarius mediante inſtrumento : ergo contra rationem vult agere , vel ſe defendere, ac ſi haberet integrum,& perfectum ius ; ſi autem poſſidens inſtrumentum, non poſſit illud per ſe manifeſtare ſine detrimento famæ, poterit dare occultè alicui Religioſo, qui manifeſtet illud tacito nomine poſſidentis. Sed hæc doctrina limitanda eſt,niſi ex manifeſtatione talis Scripturæ timeat ſibi graue detrimentum in vita,vel fama,quòd non poſſit euitari,vel etiam in bonis , quæ iuſtè poſſidet : tunc enim non tenetur manifeſtare. Probatur : nam teſtis etiam iuridicè interrogatus non tenetur reſpondere, ſi ex teſtificatione timeat ſibi aliquod graue malum. Sed circa præſentem quæſtionem ne deſeras recognoſcere Lazarium *de monit. ſect.3. q.1. per totam.*

RESOL. CLXVI.

An præſentatio facta à Patrono laïco excommunicato ſit valida ?

Et quid , ſi præſentatio ſit facta à Patrono Eccleſiaſtico excommunicato ?

Et an ſupradicta præſentatio facta à laïco ita ſit valida, vt teneatur Epiſcopus eam admittere ?

Et an quoad hoc idem dicendum ſit , etiam ſi Patronus ſit excommunicatus toleratus ? Ex p.5. tract.9. Reſ.105.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet Turrianus *lib.2. diſp.15. dub.3.* vbi quærit,an præſentatio beneficij facta ab excommunicato ſit valida ? & reſpondet quòd in hac controuerſia prima opinio eſt aſſerentium præſentationem eſſe validam , quia non videtur expreſſum ius quo talis præſentatio irritetur. Secunda opinio diſtinguit inter præſentationem factam à perſona Eccleſiaſtica,vel à laïco : primam dicit eſſe inualidam,ſecundam eſſe validam ; & hoc modo diſtinxit deciſio Rotæ *2. titulo, de iure patronatus,in antiquis,& deciſio 527. in antiquis*, quam doctrinam obſeruatam eſſe in quadam cauſa Zamorenſi, teſtatur Ludouic. Gomez *in tract. expectatiuarum , n.6.* Tertia opinio ſimpliciter docet talem præſentationem eſſe validam , hanc tenet Couarr. *in cap. alma mater, 1. p. §.7. n.9.* & alij,quos citat Couarruuias,& dicendum eſt præſentationem factam à patrono Eccleſiaſtico excommunicato eſſe nullam,quod fusè explicant nonnulli ; ſed probandum eſt, quòd per excommunicationem priuatur excommunicatus omni iuriſdictione,& præſentatio eſt quoddam genus electionis , & ideo Authores de præſentatione facta à patrono Eccleſiaſtico,ſicut de electione loquuti ſunt. Secundò exiſtimo eodem modo eſſe philoſophandum de præſentatione facta à patrono laico , quia in iure non eſt talis diſtinctio,& hæc diſputatio à iure pendet. Ita Turrianus , & nouiſſimè Hurtado *diſp.7. de excomm. diffic.2. n.9.* vbi ſic ait : Præſentatio ad beneficium facta à Patrono excommunicato, eſt illicita & nulla,quamuis fiat à laïco,vel Clerico vt laïco;quia per præſentationem non ſolùm factam à Clerico , ſed etiam per eam quæ fit à laïco , confertur ius ad beneficium , quòd non poteſt ab excommunicato conferri nec licitè, nec validè,cùm beneficium ſit bonum commune omnibus membris Eccleſiæ,& excommunicatus ſit extra eam. Verum eſt ius collatum à laico ita vſque ad inſtitutionem , ſeu collationem factam ab Epiſcopo manere pendens in conſeruari ab ipſo patrono laico, vt patronus pro libito poſſit abſque iniuria præſentari alterum præſentare, vt deducitur ex *cap. cum autem 24. de iure patronatus*. Hæc ille.

2. Sed ego contrariam ſententiam teneo cum Villalobos *in ſumma tom.1. tract.17. diff. 12. n.3.* vbi ita aſſerit : [Tambien es inualida la preſentacion del beneficio,hecha por el deſcomulgado,que queda dicho. Aſſi lo tiene Couar. con Abad, y la comun. El fundamento es,porque la elecion y preſentacion ſe equiparan en el derecho , como ſe colige de vn texto, y aſſi el que no puede eligir , tanpoco puede preſentar. La dificuldad eſtà, en ſi procede eſto, no ſolo de la preſentacion que haze el Clerigo,ſino tambien de la que haze el lego. A lo qual Couar. (ſiguiendo à Lambertino) dize que ſi mas yo tengo por muy cierto la contraria , la qual ſe guardò en la Rota en el año de 1533. en vna cauſa de la Ciudad de Zamora , como dize el miſmo Couarr. y la tiene Luis Gomez, y Rebuſo dize,que es comun. El fundamento deſto es, porque en vn Capitulo de derecho dize el Pontifice , que la preſentacion que haze el lego, ſe puede mudar antes que ſe haga la inſtitucion, mas nos la que haze el Clerigo , de lo qual coligen Abad y otros, que la preſentacion que haze el Clerigo no difiere de la elecion, porque dà derecho al preſentado,mas la del lego ſi, que no dà derecho , y eſto con razon, porque el lego no puede dar derecho eſpiritual, qual es el derecho al beneficio Eccleſiaſtico.] Ita ille, & ante illum Cornejo *in 3. p. tract.5. de excomm. diſp.10. §.5. dub.1.*

3. Sed dubitatur an prædicta præſentatio facta à laico ſit ita valida, vt teneatur Epiſcopus eam admittere? & reſpondet negatiuè Cornejo,quod verum eſt,etiamſi perſona præſentata digna ſit,& ſola excommunicatio præſentantis obſtat Cuius ratio eſt , quòd cum iſte patronus peccat præſentando,poteſt Epiſcopus licitè, imò tenetur eius præſentationem non admittere , ne eam admittendo cum excommunicatò communicet; quare quamuis vt talis illicita præſentatio ſufficiens ſit,Epiſcopi acceptatio accedat,vt inſtitutio & collatio ſit valida,non tamen eſt efficax,ex quo fit vt ſi patronus excommunicatus in mora ſit præſentandus , aut ſi

Epiſcupus nolit præſentatinnem ab eo factam acceptare poteſt, Epiſcopus alteri, cui voluerit collationem beneficij facere, quoniam ob morem ius præſentandi ad Epiſcopum deuoluitur. Propter quod exiſtimat Suar. *num.* 21. valorem, quem ſuprà diximus, habere præſentationem factam ab excommunicatu, quando ab Epiſcopo admittitur, non prouenire ab ipſa præſentatione, ſed acceptione Epiſcopi, in quem eſt virtualiter deuulutum ius præſentandi, iuxtaque hanc doctrinam ſuſtineri poteſt opinio, quàm tennit Conat. *vbi ſuprà.* Et quidem quoad hoc idem eſt dicendum, etiamſi patronus ſit excommunicatus toleratus, qnia cùm illi nnllus fauor fiat per Extrauag. *ad euitanda*, illicita erit præſentatio ab eo facta, niſi iure, ant alia iuſta cauſa fuerit ab ipſo præſentatio poſtulata, atque adeò non erit efficax, cogat Epiſcopum eam acceptare, nam quamuis licitum ſit cum tali excommunicato communicare, nullus tamen ad hoc obligatnr. Dixi *niſi ab eo ſit poſtulata*, qoia in hoc caſu iam erit licita, & hæc omnia docet Cornejo *vbi ſuprà*, cui adde Præpoſitum *in 3. p. q. 2. de excom. dub.* 11. *n.* 69. & Hurtadum *vbi ſuprà.* Quicqnid in contrarium aſſerat Vaſquez *de excomm. dub.* 5. Conarruuias *in cap. alma mater, par.* 1. §. 7. *num.* 9.

RESOL. CLXVII.

Quam pœnam incurrant conferentes beneficium excommunicato? Ex p. 5. tract. 9. Reſ. 107.

§. 1. RESpondetur præter excommunicationem minorem incurrere ipſo iore ſuſpenſionem à collatione eioſdem beneficij, argum. *cap. cum in cunctis* §. *Clerici, de electione*, vt ita puniantur in eo, in quo peccauerunt: à collatione verò aliorum beneficiorum non ſunt ipſu iure ſuſpenſi, ſed poſt binam monitionem ſuſpendi debent, vt habetur *in cap. poſtulaſti, de Clerico excommunicato miniſtrante.* nam licèt Panurm. *in d. cap. poſtulaſti, num.* 3. velit ſuſpendi debere collatione aliorum beneficiorum ſine aliqoa monitione, verius tamen eſt monitionem tequiri, iuxta ea quæ habentur *in cap. grduem, de prab.* vt dicit Sayrus *lib.* 2. *cap.* 5. *n.* 3. licet aliter ſentiat Suarez *diſp.* 13. *ſect.* 1. *n.* 3. aduersùs quem etiam inſurgit Cornejo *in 3. par. tract. 5. de excom. diſp.* 10. §. 7. *dub. vn. q. vlt.*

RESOL. CLXVIII.

An electio ad beneficium excommunicati excommunicationis minoris ſit irritanda, ſi electores illam ignorauerint?

Et an eligentes ſcienter excommunicatum excommunicatione minori ſint priuati voce? Ex part. 5. tract, 9. Reſ. 132.

§. 1. CAnoniſtæ communiter affirmant, vt patet apud Conarruuiam *in c. alma mater, p.* 1. §. 8. *n.* 3. quos ſequitur Suarez *diſput.* 24. *ſect.* 2. *num.* 18. & Cuninx *de Sacram. diſp.* 14. *dub.* 17. *num.* 263. quia talis electin reprobata eſt non ob culpam eligentium, ſed ob incapacitatem electi, ſicuti ex adiuncto, ergo, &c. (Sup. huc inf. in Reſ. 180. §. 1. & 2. & in Reſ. 182. §. vlt. ad med.)

2. Sed negatiuam ſententiam tuetur Anila *part.* 2. *cap.* 6. *diſp.* 12. *dub.* 4. *concl.* 4. quia *in c. vlt. de Cler. excom.* dicitur, *talis electio eſt irritanda, ſi ſcienter electus ſit*, ergo talis electio cum ignorantia cenſuræ facta non eſt irritanda, quia verba legis pœnalis rigoroſè interpretanda ſunt, & ius eius ſcientiam videtur requirere. Deinde vocula illa, *ſcienter*, ita explicari debet, vt non ſit ſuperflua, eſſet autem omnino ſuperflua, niſi dicamus electiunem talis excommunicati caſſandam nun eſſe, niſi ſcienter facta ſit ab electoribus, ergo, &c.

3. Sed hæc ſententia non ſatisfacit Laymano *lib.* 2. *tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 3. *num.* 5. Siquidem in hac electionis caſſatione non tam electores puniuntur, ſed potiùs electus, ergo nun ad illorum, ſed huius potius culpam, attendendum eſt. Quare placet mihi ſolutio gl. *in cit. c. vlt. ver. ſcienter*, ſenſum illorum verborum eſſe: Si tamen ſcienter talis, id eſt, ſciens minorem ſuam excommunicatiunem, atque inhabilitatem electus fuerit, irritandam eſſe, ſiue ſciuerint electores, ſiue ignorarint. Omnes iſtæ tres ſenteotiæ ſunt probabiles. Vide Sebaſtianum à Bonacina *vbi infrà*, *cap.* 3. *dub.* 65.

4. Notandum eſt tamen hic Richardum *in 4. diſt.* 18. *art.* 7. *quæſt.* 4. gloſſa *in cap. ſi celebrat. ver. ſcienter, de Cler. excomm.* & Alterium *de cenſ. tom.* 1. *diſput.* 4. *cap.* 2. §. *Requiritur etiam*, docere, quòd eligentes ſcienter excommunicatum minori excommunicatione ſunt ptiuati voce. Sed mihi magis placet opinio negatiua, qoam tuetur Sebaſtianns à Bononia *tract. de elect. p.* 2. *cap.* 2. *dub.* 61. *num.* 12. & Gordonus *tom.* 2. *lib.* 7. *q.* 11. *cap.* 4. §. 3. *n.* 26.

RESOL. CLXIX.

An collatio beneficij facta excommunicato tolerato ſit valida?

Et quid, ſi ipſe ſuam excommnnicationem ignoret, vel bona fide beneficium accipiat, in excommunicatione, & ſi poſtea re cognita, tenetur ne illud relinquere, ſed poſſit retinere fructus interim perceptos, qui reſpondent congrua ipſius ſuſtentationi?

Et notatur, quod ſi promiſſus ignoret ſe eſſe excommunicatum ignorantia probabili, tunc electio, & collatio beneficij non erit irrita?

Et tandem quæritur, an collatio beneficij facta ab excommunicato tolerato ſit valida? Ex part. 5. tract. 9. Reſ. 99.

§. 1. SVppono ex *cap. paſtoralis, de cler. excom.* collationem beneficij factam excommonicato inualidam eſſe. Sed difficultas eſt, an hoc ſit verum etiamſi excommunicatus ſit toleratus? & affirmatiuè reſpondet Cuninx *de Sacr. diſp.* 14. *dub.* 9. *n.* 70. Auila *p.* 2. *c.* 6. *diſp.* 5. *dub.* 2. *concl.* 1. & alij communiter. nam, etſi Concilium Conſtantienſe permittat nobiſcum talibns communicare, non tamen reddit eos habiles ad beneficia acquirenda, quia ſic immediatè iis magnum fauorem præſtaret. Item etiamſi ipſe ſuam excommunicatiunem ignoret, vt quia oblitus eſt ſe eam incurriſſe, aut falsò putat ſe validè abſolutum eſſe, quia etſi ignorantia excuſet aliqoem à peccato, non tamen reddit eum habilē ad aliquem actum, ad quem aliàs inhabilis eſt. Ita communiter DD. quibus omnibus adde nouiſſimè Raynaudum *de monit. p.* 2. *cap.* 2. *n.* 19. Sanchez *in opuſc. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 1 *u. n.* 7. Fabrum *de cenſ. in 4. ſent. diſt.* 25. *q.* 1. *diſp* 4. *cap.* 4. *n.* 193. Cornejo *in 3. p. tract. 5. de excom. diſp.* 10. §. 7. *dub.* 1. Turrian. *lib.* 2. *diſp.* 16. *dub.* 1. & Villalob. *in ſum. tom.* 1. *tract.* 17. *diffic.* 9. *n.* 5. (Sup. contrà in hoc & ſeq. § inf. in tr. 3. Reſ. 35. §. 1. Quoad ſecūdum dubiū. & iterum ibi in alio §. incip. Quoad ſecundum vero dubiū.)

2. Non deſinam tamen hic adnotare, doctum Hurtado *diſput.* 6. *de excomm. diffic.* 2. *num.* 6. contrariam ſententiam docere, ſic enim ait: Nomine excommunicati, quem dicimus inhabilem ad beneficium obtinendum, communiter intelligitur à DD. etiam toleratus; quia per Extrauag. *ad euitanda ſcandala*, per qnam toleratur, nullus intenditur fieri fauor tolerato, fieret autem ſi non eſſet inhabilis, & ſi collatio beneficij ei facta eſſet valida; id tamen difficile exiſtimamus, quia ſi collatori licitum eſt excommnnicato tolerato beneficium conferre, iuxta dictam Extrauag. non minus, quàm

facta

ſacramenta adminiſtrare, vt diximus *diſp.11. diffic.4.* quomodo collatio illi facta erit nulla, cùm iure naturali illicitum ſit conferre beneficium inhabili. Quando verò in Extrauag. dicitur, quòd nullus ei intenditur fieri fauor, eſt verum, quamuis fiat, aut maneat habilis, quia hoc non fit vt ei faueatur, ſed vt faueatur fidelibus, vt abſque ſcrupulo poſſint cum illo communicare, ergo, &c.

Sup. hoc in Reſ. not. præcedentur. §. Ex quo fit.

3. Notandum eſt tamen etiam ſtando in prima ſententia docere Coninx *vbi ſuprà*, & Suarez *diſput.13. ſect.1. num.3.* excommunicatum, qui bona fide beneficium accipit in excommunicatione, eique deſeruiuit, & ſi poſtea re cognita, tenetur illud relinquere, poſſe tamen retinere fructus interim perceptos, qui reſpondent congruæ ipſius ſuſtentationi, quia hi ei pro ſeruitio impenſo debentur, qui tamen huic ſuſtentationi ſuperflui ſunt, reſtituendi ſunt, quia ipſe non habet ius niſi ad congruam ſuſtentationem; niſi fortè bona fide eos ita expendiſſet, vt ex iis non eſſet factus ditior, tunc enim nec tenetur ad reſtitutionem ratione rei acceptæ, quia hæc nullo modo extat, nec ratione iniuſtæ acceptionis, quia fructus bona fide recepit, & conſumpſit. Secus eſt de eo, qui nouit ſuam inhabilitatem, quia hæc omnia iniuſtè facit. Notat tamen Henriq. *lib.13. cap.3. n.3.* ſi talis poſtea illud beneficium legitimè obtineat, poſſe eos fructus retinere, quia hoc beneficium eò uſque vacauit, & fructus beneficij vacantis debentur ſucceſſori. Sed vt hoc ſit probabile, neceſſarium eſt, vt ipſe interim per ſe, vel per alium curarit fieri omne officium illi beneficio debitum, nam alias melioris eſſet conditionis, qui inualidè, quàm qui validè beneficium, obtinuiſſet.

Sup. hoc inf. in tr. 1. Reſ. 31. §. Sed hic quæro. & ſeqq.

4. Notandum eſt etiam contra Coninx, Turrianum Villalob. & Sanch. *vbi ſuprà*, quòd ſi promiſus ignoret ſe excommunicatum ignorantia probabili, tunc electio & collatio beneficij non erit irrita. Et hanc ſententiam probabilem eſſe docent ipſimet aduerſarij, vt Leſſius *lib.2. cap.34. dub.22. n.117.* & illam abſolutè tenet contra Suarez Philippus Faber *docenſ. in 4. ſent. diſt.23. quæſt.1. diſp.4. cap.4. n.191.*

5. Et tandem pro coronide huius reſolutionis nota quòd collatio beneficij facta ab excommunicato tolerato valida erit. Ita ex Vaſquez docet Turrianus *lib.2. diſp.15. dub.1.*

RESOL. CLXX.

An excommunicatus, cui facta eſt collatio beneficij, poſſit poſt abſolutionem retinere, vel acceptare illud ſine noua collatione?

Et infertur eum, cui in excommunicatione beneficium eſt collatum, debere illud reſignare in manus collatoris purè, & ſimpliciter, ſed poterit collator ei ſecundo conferre? Ex p.5. tract.9. Reſ.101.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 26. §. Nota ſecundo, & ſeq. & inf. ex Reſ. ſeq. lege doctrinam §. Sed maior. & ſeq.

§. 1. Negatiuè reſpondent communiter Doctores, putant enim eo caſu opus eſſe poſt abſolutionem noua collatione. Ita Coninx *de Sacram. diſp.19. dub.9. num.73.* & Leſſius *lib.2. cap.34. dub.22. n.119.* Probatur primo, quia iura abſolutè irritant talem collationem, actus autem irritus eſt, ac ſi non eſſet. Secundò, quia quando alicuius conſenſus eſſentialiter requiritur ad alicuius rei valorem, ſi ille detur eo tempore, quo obiectum eſt incapax, eſt ita nullus, vt poſtea non conualeſcat, atque hic conſenſus fertur circa obiectum incapax (excommunicatus enim eſt incapax beneficij acquirendi.) ergo collatio ei facta nunquam conualeſcit. Et confirmatur, quia matrimonium inualidum ob aliquod impedimentum dirimens nunquam conualeſcit ſine nouo conſenſu. Et ita etiam hanc ſententiam tenet Præpoſitus *q.2. de excom. dub.11. n.65.* ex quo infert eum, cui in excommunicatione beneficium eſt collatum, debere illud reſignare in manus collatoris purè & ſimpliciter, cum virtute talis collationis nil vnquam acquiſierit, poterit tamen collator eidem ſecundo conferre, quod etiam videtur verum cum priori vice nouerat excommunicationem, quamuis in eo caſu aliqui contrarium cenſeant; ſed ex nullo iure poteſt oſtendi, quòd collator eo caſu ſit priuatus poteſtate ſecundo conferendi. Vnde ſi collatio pertinebat ad Epiſcopum, ille poteſt iteratò idem conferre. Adde varios probabiliter ſentire, quòd licet pertineat ad alium ſi iuſtæ cauſæ inſint, & collator non poſſit adiri ſine infamia, poſſit Epiſcopus titulum reualidare, idem poſſit, quando non poteſt Pontifex adiri, cuius erat ſecundo conferre.

2. Sed licèt hæc ſententia ſit probabilior, probabilem tamen eſſe affirmatiuam ſententiam, docet ipſemet Leſſius & Coninx *vbi ſuprà*, cum Sanchez *de matrim. lib.8. diſput.7. num.12.* cum his tamen limitationibus: Primò vt impedimentum ſit occultum; alioquin actus nullum haberet colorem; ſed eſſet planè irritus in foro externo. Secundò vt id in nullius cedat præiudicium; ſi enim duo electi eſſent, præferendus eſſet qui caret impedimento, quia hic ſolus habet ius abſolute. Tertiò vt ſi ſciens ſuum impedimentum acceptaret collationem beneficij, non ſolum impetret diſpenſationem illius impedimenti prioris; ſed etiam illius, quod incurrit per talem acceptationem, ita enim acceptando beneficij collationem, incurrit vitium intruſionis, per quod fit, inhabilis ad idem beneficium (etſi non ad alia, vt infrà dicetur.) vnde etiam eget diſpenſatione huius impedimenti, qua obtenta poterit beneficium retinere, quæ ſententia ſic probari poteſt. Nam electio illa fuit valida, & efficax, ex parte eligentium, vt ſupponitur. (idem dicendum de præſentatione, & collatione,) ſed ſolùm requiritur capacitas in electo, ergo ſimulatque fuerit capax factus, ſublato impedimento ex vi prioris actus ius acquiret, ſicut cùm quis acceptat in excommunicatione collationem ſibi factam ante excommunicationem, ſublato illo impedimento ius acquirit abſolutum ex vi illius acceptationis, vt antè dictum eſt. Deinde, quia electores in priore voluntate manere cenſentur, cùm illam non reuocauerint, ergo vis electionis manet, ac proinde poterit eam electionem ſublato impedimento validè acceptare. Hæc omnia docet Leſſius. Et hæc opinio confirmatur ex eo, quòd tradunt plures de eo, cui in irregularitate beneficium eſt collatum, quem docent poſſe retinere beneficium poſt diſpenſationem in irregularitate.

RESOL. CLXXI.

An ſit valida acceptatio beneficij ab excommunicato qui tempore collationis, & electionis non erat excommunicatus?

Et an Canonicus excommunicatus validè poſſit optare Præbendam meliorem, & beneficium pinguius?

Sed maior difficultas eſt, an ſit valida electio, & præſentatio facta tempore excommunicationis, ſed acceptata poſt obtentam abſolutionem excommunicationis, modo tempore acceptationis electores, & præſentatores permanſerint in ſua prima voluntate?

Et quid, ſi periculum imminet infamiæ, & ſcandali, an excommunicatus occultus in electione, vel collatione beneficij non teneatur ſuam excommunicationem prodere; ſed poſſit ſine vllo ſcrupulo acceptare beneficium, & poſtea quamprimum occultè petere

Digitized by Google

diſpenſationem : Ex part.4.tract.4. & Miſc. Reſol.56.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & curſum in aliis §§. eius primæ not.

§.1. TAlem acceptationem eſſe inualidam, docet Coninch: *de Sacram. diſp.*24.*dub.*9. *num.*78. Hurtado *de excommun. diſp.*6. *difficult.*3. *num.*8. Couarruuias *lib.*3. *var. cap.*16. *num.*4. & alij, quia quod *in cap. poſtulaſti, de cler. excomm.* intenditur; eſt inhabilitate excõmmunicatum ad acquirendum beneficium, id autem non minus fit annullando acceptationem quàm collationem, quia, vt exprimitur *in cap. ſi tibi abſenti* 17. *de præb. in* 6. acceptatione beneficij acquiritur ius in illo, non quia ſibi conferat tale ius qui acceptat, ſed quia acceptat quod ſibi ab altero offertur, imò meliùs fit annullando acceptationem, quia per hanc proximè acquiritur, & non per collationem, ſeu oblationem niſi inchoatiuè. Addit etiam Hurtado *vbi ſuprà n.*10. & alij dictam acceptationem tempore excommunicationis factam adhuc non valere adhuc, vt poſtea ſubſequuta abſolutione acquiratur beneficium, quia quamuis acceptatio illa quamdiu non retractatur perſeueret habitualiter adhuc poſt abſolutionem, quia tamen à principio fuit nulla, ideo nequit poſtea conualeſcere & fieri valida.

2. His tamen non obſtantibus dicendum eſt in ſopradicto caſu validam eſſe acceptationem beneficij, ab eo, qui tempore collationis non erat excommunicatus, licèt ſit excommunicatus tempore acceptationis beneficij; & ita docet Torrianus *de cenſ. lib.*2. *diſput.*16. *dub.*2. Vaſquez *in* 3. *part. tom.*4. *tract. de excommun. dub.*6. *num.*9. Alterius *de cenſ. tom.*1. *lib.*2. *diſp.*6. *cap.*5. Auila *de cenſ. part.*2. *cap.*6. *diſp.*5. *dub.*8. Præpoſitus *in* 3. *part. D. Thomæ quæſt.*3. *de excommunicatione dub.*11. *numero* 67. Pariſius *de reſignat. benefic. lib.*10. *quæſt.*8. *num.*39. Sayrus *de cenſuris lib.*2. *cap.*5. *numero* 11. & alij penes ipſos, quia iura ſolùm irritant collationem, & electionem beneficij, non verò acceptationem, nec aliam interpretationem admittunt, nam verſamur in materia odioſa, ergo, &c.

Sup. hoc in fine Reſ. not. præteritæ & ſup. in Reſ. 26. §. Notandum eſt, curſim ad lin. 4. &c.

3. Hinc infertur quòd Canonicus excommunicatus validè poteſt optare præbendam meliorem, & beneficium pinguius. Ita Vgolinus *de cenſuris tab.*2. *cap.*13. §.2. *n.*15. Sayrus *lib.*2. *cap.*6. *n.*13. Alterius *loco cit.* quicquid in contrarium afferat Filliuc. *tom.*1. *tract.*12. *cap.*5. *n.*121.

Sup. contẽto in hoc & ſeq. §. lege doctrinam præcedentis Reſ. & alterius §. eius not.

4. Sed maior difficultas eſt, an ſit valida electio & præſentatio facta tempore excommunicationis, ſed acceptata poſt obtentam abſolutionem excommunicationis, modò tempore acceptationis electores, & præſentatores permanſerint in ſua prima voluntate? Negatiuam ſententiam docet Leſſius *lib.*1. *capite* 34. *dub.*22. *num.*119. Coninch. *de Sacrament. diſp.*14. *dubit.*9. *num.*74. & alij, quia in tali caſu retineretur beneficium ſine titulo, cùm titulus electionis fuerit inualidus, vtpotè collatus excommunicato, qui ad illum eſt inhabilis: Quod confirmatur, nam fruſtrà videretur impoſitus iſte effectus excommunicationis, quia in tali caſu quilibet excommunicatus differre poteſt acceptationem donec abſoluatur.

5. Verùm Martinus Bonacina *de cenſuris diſput.*2. *quæſt.*2. *punct.*4. §.1. *num.*10. licèt ſupradictam opinionem dicat eſſe veriorem & probabiliorem, nihilominus contrariam non exiſtimat improbabilem, quam tuetur Henriquez *lib.*13. *cap.*13. *num.*1. *in gloſſa litt. D.* Couarr. & alij, quos citat Sanchez *de matrimon. tom.*3. *lib.*8. *diſp.*1. *num.*12. Et ratio eſt, quia in tali caſu prior electio, & præſentatio videtur ratificari, & approbari per continuationem, ſeu permanentiam in prima voluntate.

Sup. hoc inf. in tr.3. Reſ.

6. Notandum eſt etiam hic obiter, quòd ſi periculum imminet infamiæ, ſeu ſcandali, excommunicatus occultus in electione, vel collatione beneficij, non tenetur ſuam excommunicationem prodere, quia Eccleſia non cenſetur obligare in tali caſu cum tanto incommodo; & ideo poteſt ſine vllo ſcrupulo acceptare beneficium, debet tamen poſtea quamprimum occultè petere diſpenſationem. Ita Suarez *de cenſuris diſp.*13. *ſect.*1. *n.*11. & alij.

35. §. Ratio eſt poſt med. verſ. Si vero, & in tom. 7. tr.1. ex lata doctr. Reſ. 294. §. Sed Pater. inter med. & finẽ, curſim in verſ. Tũ excommunicatus. & melius in alia Reſ. & §. eius annot.

RESOL. CLXXII.

An excommunicatus validè acceptet beneficium ſi ante excommunicationem fuerit ei collatum?

Et quid dicendum eſt de antiquiori Canonico, qui licet ſit excommunicatus, an validè poſſit acceptare pinguiorem Præbendam, licet collatio ſuſpendenda ſit, donec abſoluatur? Ex p.5. tract.9. Reſ.102.

Sup. hoc in Reſ. præteritã, & ſup. in Reſ. 26. §. Notandũ eſt hic. curſim in princ. & inf. in tr. 3. Reſ. 35. §. Ex quo fit, ante med. à verſ. Oritur vero. & ſeq.

§.1. NEgatiuè reſpondet Raynaudus *de monit. p.*2. *cap.*2. *num.*29. Hurtado *diſp.*6. *de excommun. difficult.*3. *num.*8. Layman *lib.*2. *tract.*5. *part.*2. *cap.*2. *quæſt.*3. *num.*11. Conink *de Sacrament. diſput.*14. *dub.*9. *num.*78. quia, vt patet ex *cap. ſi tibi abſenti, de præbend. in* 6. non minus quis acquirit ius in beneficium per validam collationis acceptationem, quàm per ipſam collationem, atqui ipſa collatio facta excommunicato eſt omnino inualida, quia hic eſt incapax ad acquirendum ius in beneficium, ergo ſimiliter acceptatio ab eodem facta erit inualida. Nec refert quòd talis acceptatio ſufficiat ad declarandum conſenſum acceptantis, & quòd cenſeatur in eo permanere donec abſolutus ſit; quia etiam collatio facta excommunicato, ſufficit vt declaret collatorem habuiſſe verè voluntatem conferendi tale beneficium, & poteſt in ea permanere donec tollatur excommunicatio, & tamen vt alter validè beneficium acquirat, debet ſecundò conferri.

2. Dices eſſe diuerſam rationem, quia collatio confert verum ius alteri, acceptatio verò nullo modo, ſed tantùm eſt conditio requiſita vt collatio ſuum effectum operetur. Reſpondeo negando aſſumptum, nam vt res aliqua fiat mea, non minus dependet à meo eam acceptantis conſenſu, quàm ab alterius eamdem dantis, atque ideo vtriuſque conſenſus prout componit integrum pactum, eſt ſimpliciter cauſa acquiſitionis dominij.

3. Verùm his non obſtantibus ipſe Conink fatetur contrariam ſententiam eſſe probabilem, quam abſolutè præter Couarruu. *lib.*3. *var. cap.*16. *num.*4. tenet Leſſius *lib.*2. *cap.*34. *dub.*22. *num.*118. Vaſquez *de excomm. dub.*6. Toletus *lib.*1. *cap.*13. quia *in cap. poſtulaſtis*, quamuis inualidetur collatio beneficij excommunicato facta, non tamen acceptatio; adde quòd in eo cap. tantùm inualidatur actio, per quam acquiritur ius ad beneficium; acceptatione autem non acquiritur ius ad illud, quia nullus ſibi confert ius, ergo, &c. Deinde acceptatio ſolùm eſt declaratio propriæ voluntatis, quia certum eſt non priuari per excommunicationem, *l. ex facto*, §. *ſi quis rogatus* 2. *ff. ad SC. Trebellianum*, & præſertim cùm acceptatio ad factum potius, quàm ad ius pertineat.

4. Nec valet dicere quòd licèt per electionem, aut collationem detur ius ad beneficium, & non per acceptationem ipſam, cùm acceptans non det ius ſibi ipſi, ſed accipiat illud ab electore, aut collatore, non tamen acquiritur hoc ius, niſi per acceptationem electionis, aut collationis, vt expreſsè dicitur *in cap. ſi tibi abſenti, de præbend. in* 6. ergo quando acceptat beneficium, tunc acquirit ius; ſed quamdiu eſt excommunicatus, eſt incapax acquirendi, vt ſuprà dictum eſt,

Digitized by Google

eſt, ergo etiam eſt incapax ad accipiendum beneficium, atque ita talis acceptatio nulla erit. Sed reſpondetur, hoc argumentum ſolùm probare illam acceptationem non eſſe validam quantum ad acquiſitionem iuris, quod etiam nos fatemur, non tamen eſſe inualidam, quantum ad conſenſus declarationem, in quo ſenſu procedit noſtræ concluſionis doctrina; itaque ſi poſt talem acceptationem abſoluatur ab excommunicatione, non eſt opus alia noua collatione, aut acceptatione, ſed cùm primùm abſoluitur, acquirit ius in beneficium, & non antea: vnde ſi poſt abſolutionem moriatur, illud beneficium vacat de nouo; ſecùs verò ſi moriatur antequam abſolutus ſit, etiam poſt acceptationem, quia in hoc poſteriori caſu nondum beneficium acquiſierat, & ita non vacat de nouo, quod attendendum eſt, vt ſciatur ad quem eius collatio pertineat. Ex quo infero quod ſi ille, qui ante excommunicationem obtinuerit literas ad beneficium vacaturum, tempore quo vacat, ſi excommunicatus, poterit illud acceptare virtute Bullarum, & acceptatio erit valida, ita vt poſt abſolutionem non deſideretur noua acceptatio, ſed ſola collatio, quia literæ ad beneficium vacaturum non conferunt ius ſine collatione, cùm ſolùm promittant collationem, quæ fieri nequit durante excommunicatione, neque opus eſt vt fiat poſtea, & idem eſt de antiquiori Canonico, qui licet ſit excommunicatus, poteſt validè acceptare pinguiorem præbendam, licèt collatio ſuſpendenda ſit, donec abſoluatur. Et ita hanc poſteriorem ſententiam præter Doctores citatos ex Vaſquez docet Turrianus *lib.2. diſp.16. dub.2.* & Mercerus *de Sacram. in 3.p.quæſt.21. dub.8.*

Sup. hoc in Reſ. 1. not. præteritæ §. Hinc. & in Reſ.2. in eodem §. ad in. 4. & in Reſ. 3. §. Ex qua doctrina. & ſeq.

RESOL. CLXXIII.

An excommunicatus priuetur fructibus beneficij, ante excommunicationem legitimè obtenti?

Et ſi excommunicatus eſt pauper, & fructibus indigeat, vt ſuſtentetur, an poſſit aliquid de fructibus percipere? Ex p.5. tract.9. Reſ.104.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

§.1. Affirmatiuè reſpondet Filliucius *tom.1. tract. 12. cap.5. num.129.* Vgolinus *de cenſ. tab.2. cap.12.* Couarr. *lib.2. var. cap.13. num.8.* Suarez *de cenſur. diſp.13. ſect.2.* Toletus *lib.1. cap.13.* & Mercerus *in 3.p.q.21. dub.8. num.6.* quia, ait ille *in cap. paſtoralis, de appellationibus*, ſignificat quod excommunicatus non faciat fructus ſuos, & ſimul rationem dat his verbis: Illi prouentus Eccleſiaſtici meritò ſubtrahuntur, cui Eccleſiæ communio denegatur, quamquam particulariùs probari poſſit, quòd excommunicatus ſit ab officio ſuſpenſus; ergo etiam à fructibus, quia datur beneficium propter officium, ſicut merces propter opus; fauent enim verba capituli, ſi benè expendantur, eſt enim ſermo de illo, in quem ſententia excommunicationis lata eſt, & dicitur conſequenter ipſum beneficiis ſpoliari poſſe; id eſt, adminiſtratione & fructibus beneficiorum, deinde hunc effectum non impediri propter interpoſitam appellationem, eò quòd excommunicatio ſecum trahat executionem. Verbum quoque, *ſubtrahuntur*, ſonat ipſum factum, non autem præceptum iudici priuaturo impoſitum.

2. Sed contrariam ſententiam tenet Conink *de Sacram diſp.14. dub.9. num.81.* & Hurtadus *diſp.6. de excomm. diffic.1. num.2.* vbi citat Vaſquez & Nauarr. & docet excommunicationem maiorem non priuare fructibus beneficij, ac proinde excommunicatum poſſe adhuc licitè percipere fructus ſui beneficij, dummodo per ſe, aut Vicarium ſatisfaciat officio, & meritò; quia excommunicatio ex eo quòd generaliter eſt priuatio communionis fidelium, non priuat dictis fructibus, quia perceptio eorum non eſt communicare cum fidelibus, quia cuilibet excommunicato conferri poſſent, nec excommunicatio priuat illos iure aliquo peculiari, quia ſi aliquo, maximè iure dictis *c. paſtoralis*, eo autem non fit, quia in eo cap. tantum eſt ſermo de ſubſtractione facienda per iudicem media ſententia noua ſuperaddita excommunicationi, quòd iſte, cui conſuluit Pontificem, ſupponit; interrogat enim an excommunicatus, qui excommunicatione iam incurſa appellauit, poſſit, non obſtante appellatione, denunciari, ſeu publicari excommunicatus, & ad tempus ſpoliari beneficiis, id eſt prouentibus beneficij, ſupponit ergo excommunicatione non ſpoliari; quia potiùs interrogaret, an excommunicatione ipſa maneret ſpoliatus, & Pontifex eo ſuppoſito reſpondet poſſe denunciari, & ei meritò ſubtrahi prouentus; ſententia verò ſuperaddita iudicis, ſicut etiam actu ſuperaddito excommunicationi denunciatur, & hæc omnia docet Hurtado *vbi ſuprà*, qui etiam addit, quòd quamuis de rigore iuris excommunicatus eo ipſo abſque noua ſententia iudicis eſſet priuatus fructibus ſui beneficij, conſuetudine tamen non priuatur, quia dicto iuri, quamuis eſſet, fuiſſet dicta conſuetudine derogatum, & hanc opinionem tanquam probabilem admittit etiam Præpoſitus *in 3. part. quæſtione 2. de excommun. dub.11. num.68.* vbi ſic ait: Notandum communiori ſententia excommunicatum priuari fructibus beneficij antea obtenti, ex *§. verùm, cap. paſtoralis, de appellationibus*. ex quo communiùs docetur ipſo facto eis priuari, & ſuos non facere, ac proinde obligari ad eorum reſtitutionem ante omnem ſententiam. Aliqui tamen cenſent non priuari ipſo facto fructibus. Ita gloſſa *in §. cit. ver. ſubtrahuntur.* Auila *cap.6. cit. diſp.6. dub.1.* Rebuffus *repetit. in cap. poſtulaſtis, num.8. de Clerico excommunicato & cap. miniſtrante*, citatus à Suar. *diſput.13. ſect.2. in fine*, qui ſentit ſaltem ex conſuetudine non priuari, ex qua ſententia ſequitur non teneri ad eorumdem reſtitutionem ante ſententiam iudicis, quod non videtur omnino improbabile, cùm contrarium non ſit ita euidens. Ita ille. Vide Mercerus *vbi ſuprà*, licèt ſuam opinionem putet eſſe veram ex diſpoſitione iuris, addit quòd quia non ſoleat excommunicatus priuari fructibus beneficij ſui, poteſt ſe conformare huic conſuetudini, quia cùm ius illud ſit poſitiuum, poteſt ei derogari per contrariam conſuetudinem.

3. Sed ſtando in prima opinione, quæritur, an ſi excommunicatus ſit pauper, & fructibus indigeat vt ſuſtentetur, poſſit aliquid de fructibus percipere? Affirmat Auila *2. part. diſputat.6. dub.5. concluſ.3.* cuius fundamentum eſt, quòd iſte poteſt fructus reſtituendos dare pauperibus, ergo poteſt reſeruare ſibi, cùm non videatur peioris conditionis, quàm cæteri pauperes. Confirmatur. Nemo obligatur rem alienam reſtituere, qua indiget ad ſui ſuſtentationem, ergo. Sed contrarium tenet Cornejo *in 3. part. tract.5. de cenſ. diſp.10. §.6. dub.vn. n.4.* quia cùm hæc ſint bona Eccleſiæ, non poteſt contra eius voluntatem ſibi vſurpare quouis prætextu neceſſitatis non extremæ, quæ hic eſſe non poteſt, cùm iſte excommunicatus poſſit pro ſua voluntate à contumacia diſcedere, & fructus percipere, & victum alio modo ſibi procurare.

RESOL. CLXXIV.

An Beneficiarius, ſi incidat in excommunicationem, ſit priuatus fructibus, redditibus, ſeu diſtributionibus beneficii?

Siue excommunicatus ſit curator animarum, ſiue

Canonicus, ſiue habeat beneficium ſimplex? Ex p.4. tract.4. & Miſc. Reſ.54.

Sop. hoc in Reſ. prætermiſſa.

§.1. DE hoc caſu olim per litteras conſultus fui, & affirmatiuam ſententiam docet Toletus *lib.1.cap.13.* Garſias *de beneficiis tom.2. par.7.cap.13. num.92.* Filliucius *tom.1. tract.12. cap.5. numero 129.* Suarez *de cenſur. diſp.13.ſect.2.n.4.* Henriquez *lib.13. cap.13. num.4.* Saytus *de cenſ.lib.2. cap.5.num.14.* Reginaldus *tom.2.lib.52. tract.1.cap.7. num.36.* Moneta *de diſtribut.part.2.quaſt.15.num.22.* Couarruuias *lib.3. var. cap.13. num.8.* Alternus *de cenſur. tom.1. lib.2. diſp.6. cap.8.* & alij penes ipſos aſſerentes, excommunicatum non facere in conſcientia fructus ſuos, ideoque abſque alia ſententia teneri illos reſtituere, vel curare eorum condonationem à ſacra Pœnitentiaria expoſita cauſa paupertatis, vel ignorantiæ, vel iniuſtæ excommunicationis, vel diligentiæ, in procuranda abſolutione, ſed dilata culpa aliorum; & ratio eſt, quia id exprimi videtur *in cap. paſtoralis, de appellat.* dum dicitur, illi prouentus Eccleſiaſtici meritò ſubtrahuntur, cui Eccleſiæ communio denegatur.

2. Sed ego tunc negatiuam ſententiam mordicus ſuſtinui, & conſulentem liberaui à reſtitutione magnæ quantitatis, quia excommunicatio ex eo quod generaliter eſt priuatio communionis fidelium, non priuat dictis fructibus, quia perceptio eorum non eſt communicare cum fidelibus, nec excommunicatio priuat illis iure aliquo peculiari, quia ſi aliquo, maximè iure *dicti cap. paſtoralis*; eo autem non fit, quia *in eo cap.* tantùm eſt ſermo de ſubtractione facienda per iudicem media ſententia noua ſuperaddita excommunicati, quod ille, qui conſuluit Pontificem, ſupponit, interrogat enim an excommunicatus, qui excommunicatione iam incurſa appellauit, poſſit non obſtante appellatione denunciari, ſeu publicari excommunicatus, & ad tempus ſpoliari beneficiis, id eſt, prouentibus beneficij; ſupponit ergo excommunicatione non ſpoliari, qoia potiùs interrogaret an excommunicatione ipſa maneret ſpoliatus, & Pontifex eo ſuppoſito reſpondet poſſe denunciari, & meritò ſubtrahit prouentus, ſententia videlicet ſuperaddita iudicis; ſicut etiam actu ſuperaddito excommunicationi denunciatur, & in hanc ſententiam negatiuam docet Præpoſitus *in 3. part. D.Thom. quaſt.2. de excommun. dub.11. numero 68.* Hurtado *de cenſur. diſput.6. diff.3. numero 3.* Sanchez *de matrimon. tom.1. lib.3. diſput.51. num.22.* Coninch. *de Sacrament. diſput.14. dubit.93. num.80.* Vaſquez *opuſcul. de beneficiis cap.3.§.3. dub.4. numero 229.* Naoarra *de reſtitut. lib.2. capitc 2. num.258.* Auila *de cenſur. part.2. cap.6. diſput.6. dub.1. concl.2.* & alij penes ipſos. Igitur cum Doctoribus citatis dicendum eſt in tali caſu non adeſſe obligationem reſtituendi, modò beneficiarius excommunicatus exequatur onera & officia beneficij, ſiue excommunicatus ſit curator animarum, ſiue Canonicus, ſiue habeat beneficium ſimplex. Imò addo cum Hortado *loco citato*, quòd quamuis de rigore iuris excommonicatus eo ipſo abſqne noua ſententia iudicis, eſſet priuatus fructibns ſui beneficij, conſuetudine, tamen non priuatur, quia dicto iuri, quamuis eſſet, fuiſſet dicta conſuetudine derogatum.

RESOL. CLXXV.

An recipiens beneficium animo illud reſignandi, vel permutandi, peccet mortaliter, & incurrat in excommunicationem latam per Paulum IV. & reſeruatam Papæ? Ex p.8. tract.7. & Miſc. Reſ.14.

§.1. NEgatiuè reſpondet Leſſius *lib.2. cap.34. dubit.21. num.136.* Sanchez *de matrimon. lib.7. diſput.45. num.12.* Caſtrus Palaus *tom.2. tract.15. diſput.4. punct.7. num.11.* & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia recipiens beneficium non eſt obligatus illud ſemper retinere, ſed poteſt illud permutare, vel reſignare, vt paſſim efficitur. Ergo habens hanc voluntatem cùm beneficiom ſuſcipit, nihil iori contrarium facit, tametſi vnico die illud retinere proponat, & ideò Vaſquez *de benef. cap.3. §.2. dub.1. num.43.* ſic ait. Dico quòd non eſt peccatum quodcumque beneficium recipere, donec pinguius poſſit obtineri, nec obligatur iſte ad reſtitutionem fructunm, quia iſta, nec alia beneficia curata non poſtulant animum perpetuò illa habendi, & ob ea ſeruiendi, ſed fructus reſpondent labori præſenti. Ita Vaſquez. Sop. hoc in Reſ. ſeq.

2. Sed his non obſtantibos affirmatiuam ſententiam docet Fillincius *tom.3. tract.41. cap.5. num.43.* ex Bulla Pauli IV. prohibentis ſub pœna excommunicationis latæ, & Papæ reſeruatæ, recipere beneficium animo reſignandi, vel permutandi.

3. Verùm nouiſſimè Ioannes Machadus *de perfectu Confeſſ. tom.1. lib.3. part.3. tract.1. decum.8. numero 11.* circa præſentem quæſtionem, & opinionem Filliucij, ſic aſſerit. *El quinto requiſito es, que el que huuiere de acquerir el beneficio no tenga intento de reſignarle; por lo qual ſiempre, que ſo confiren en la Curia Romana, ſo le pide juramento al Beneficiado de que no le recibe con animo de reſignarle.*

4. *Que pecado ſea tener ſemejante animo, es vna queſtion muy dudoſa. Porque Filliucio reſiere vna conſtitucion de Paulo IV. por la qual probibe el recibir beneficios con animo de permutarles, ò reſignarles ſo pena de deſcomunion mayor reſeruada à la Sede Apoſtolica, ipſo iure lata, y priuacion de todos los beneficios, è inhabilidad para conſeguir otros deſpues, ſin que para incurſo de las dichas penas ſea neceſſaria declaracion, ni ſentencia del Iuez. Palabras ſon traducidas de Filiucio.*

5. *Por otra parte conſidero, que muchiſſimos Autores que he viſto ſobre el punto ninguno haze mencion de la dicha Bulla; y muchos enſennan, que no es pecado mortal tener ſemejante intencion el que ha de recibir el beneficio, fundados en que ſi es licito à ſu tiempo hazerlo, tambien lo ſera al principio tener eſſe animo, con que me perſuado, ò que Filiucio refirio demas la dicha Bula, ù que la ignoraron todos lo demas, ò que ella no eſtà recibida.* Ita Machadus.

6. At dubitare de dicta Bulla Pauli IV. adducta à Filliucio, eſt error clarus; nam inuenitur in Bullario *tom.1.* ſub nomine Pauli IV. *conſtitut.22.* & incipit. *Inter cætera*, & foit edita die 27. Nouembris 1557. & illam etiam per extenſum apponit Gonzalez *in regul.8. Cancellar. gloſſa 15. num.90.* Quòd autem non ſit vſu recepta, eſt falſum; nam in Romana Curia detur iuramentum, quòd non accipitur beueficium animo reſignandi. Cogita tamen, an dicta Bulla Pauli IV. ſit intelligenda de recipientibus beneficia, vt reſignent in fauorem illius, qui de vacatione dedit notitiam; ita quidam Modernus: ſed ego video praxim Romanæ Curiæ eſſe in contrarium. nam abſolutè petit iuramentum, & abſolutè loquitur Pontifex in Bulla, & omnes Doctores, qui tangunt difficultatem Bullæ loquuntur de reſignatione facta quibuſcunque perſonis. Reiecta itaque bac opinione adhæreo ſententiæ Garciæ *tom.2. part.11. cap.3. num.291.* aſſerentis Bullam Pauli IV. intelligendam eſſe de habentibus animum, & intentionem reſignandi beneficia poſtmodnm ſtatim, ſeu infra paruum tempus: non de habentibus animum & intentionem ea reſignandi poſt aliqnos annos, ſeu longum tempus, in boc enim nulla apparet inordinatio, nec tenetur quis habere animum tenendi ſemper beneficium, & ita videtur vſu

rece

receptum. Et ita etiam videtur accipiendum iuramentum, quod Romæ exigitur. Præterea dicta conſtitutio, & etiam dictum iuramentum non videtur procedere in obtinentibus beneficia cum animo dubio, aut conditionali illa reſignandi etiam in fauorem aliorum. Rurſus iſta conditio procedit in ſic obtinentibus, ſeu impetrantibus beneficia in Curia Romana, ſeu à Papa, non ab Ordinariis, ſeu extra Curiam & hæc omnia docet Garcias *vbi ſuprà.*

RESOL. CLXXVI.

An licitum ſit procurare, & obtinere beneficium animo reſignandi illud &c. Ex p.9. tract.7.& Miſc.7.Reſ.53. aliàs 52.

Alibi in Reſ. quæ hic eſt antecedens. §.1. DE hoc caſu *alibi* ego egi, & de illo ferè ſingulis diebus interrogoı, negatiuè reſpondeo, ſtante Bulla Pauli IV. Verùm nouiſſimè benignam opinionem circa materiam hanc inuenio apnd Caſtrum Palaum *tom.6. diſp.3. punct.30. num.8.* vbi ſic ait, loquens de ſupradicta Bulla Pauli IV. [Denique excommunicat Pontifex eos, qui pro ſeipſis beneficia impetrant; animo tamen illa reſignandi in fauorem aliorum. Bonacina *diſp.2. quæſt.3. punct.28. numero 6.* exiſtimat, te ac cenſura ligari, eſto, animum habeas reſignandi ex conſenſu, & licentia Pontificis, & non aliàs: quia dolum & fraudem committere cenſeris ea intentione beneficium impetrans, cuiu Pontifex, ſi conſcius eſſet, non conferret. Sed verius oppoſitum exiſtimo: quia impetratio ſub ea intentione non eſt doloſa, & fraudulentia ſecluſa hac lege, vt de ſe conſtat. At hæc lex ſe tur ad purgandas ſordes, fraudes, & dolos, qui in Curia Romana ſignificabantur adeſſe in beneficiorum impetratione, antequàm Pontifex legem tuliſſet. Ergo lata non fuit ad excludendam prædictam impetrationem. Et confirmo: Pontifex hac lege remouere intendit fraudem, & dolum cognoſcibilem in beneficiorum impetratione; at in dicta impetratione: nequit vllus dolus cognoſci, maximè ſi intentio animo retenta ſit. Ergo hac lege non continetur hæc impetratio. Adde non videri improbabile ex his, quæ tradit Bonacina *diſpu.2.quæſt.3.punct.28.in fine.* hanc Conſtitutionem non eſſe receptam quoad omnes actiones, ſed ſolùm quoad primam de ſimulatione perſonæ, & ſubiectione ſuppoſititia examini pro beneficio obtinēdo; quoad reliquas verò in euentibus tantùm ſimoniace priuatis. Quippe Pontifex intendit hac Conſtitutione, & cenſuræ prolatione remouere à Curia Romana, quod aliàs de ſe, illicitum erat in beneficorum impetratione.] Hucvſque Palaus.

2. Sed vide, an ſit admittendum id, quod aſſerit nempe, Bullam Pauli IV. non eſſe vſu receptam, cùm vigore illius in Curia, quando quis obtinet beneficium, præſtatur ei iuramentum, quòd illud obtinet animo non reſignandi: ideo tu cogita: nam doctrinam Palaï nec approbo, nec damno.

RESOL. CLXXVII.

An reſignatio beneficij ab excommunnicato facta in fauorem tertiæ perſona ſit valida?

Et an hoc etiam locum habeat in excommunicato vitando? Ex part.5. tract.9. Reſol.106.

§.1. NEgatiuè reſpondet Fillincius *tom.2. tract.12. cap.6. num.163.* quia quando reſignatio eſt in fauorem tertij, reſignans incurrit etiam ipſe ad collationem beneficij, nominando, terminando perſonam, & reſignando cum conditione, dummodo detur illi, & non alteri, vnde acquiritur aliquod ius nominato, & æquiualet præſentationi: at excommunicatus eſt priuatus omni iure ſpirituali, ergo &c.

2. Sed ego puto contrariam ſententiam non eſſe mi.ıus probabilem, quam tuetur Turrian. *lib.2.diſp.14. dub.3.* vbi ſic ait: Quæritur de reſignatione beneficij ab excommunicato facta in fauorem tertiæ perſonæ, an ſit valida? Et aliqui iudicant non eſſe validam, & probant, quia excommunicatus eſt priuatus omni vſu beneficij ſui. Ergo multo magis poteſtate donandi illud alteri. Secundò quia reſignatio in fauorem tertiæ perſonæ videtur eſſe quædam præſentatio, cùm deſignet perſonam, & ſic videtur philoſophari Pater Suarez *ſuprà diſp.14. ſect.vlt. num.35.* Sed alij ſentiunt validam eſſe renunciationem, quia neque eſt præſentatio, neque electio, neque inſtitutio beneficij. Ergo non eſt electio, vt patet. Non præſentatio quia ille non habet ius patronatus ad præſentandum, ſed ſolùm vult relinquere beneficium ſub conditione, vt detur alteri, & licèt iſte poſſet peccare in communicatione, tamen non apparet ius, ob quod dicimus nullam eſſe reſignationem. Ad argumenta contrariæ opinionis facilè reſpōdetur. Ad primum non eſt facile, quia ille non priuatur poteſtate abſolutè relinquendi illud ſub cōditione, & Doctores contrariæ opinionis fatentur poſſe illud dimittere, quod eſt per ſe manifeſtum. Ad ſecundum conſtat ex dictis, & ſanè ſi reſignans non eſſet excommunicatus vitandus, faciiè concedunt DD. validam eſſe reſignationem ıerum, niſi ſit vitandus, non video probari nullitatem illius. Hæc omnia Turrianus *vbi ſuprà.*

3. Notandum eſt tamen quòd prima ſententia locum habet in excommuuicato vitando, ſi enim reſignet ſimpliciter, valida eſt, quia eſt, merum factum, & res pendens à voluntate. Si in fauorem eſt inualida, quia pertinet ad iuriſdictionem: in eo autem qui vitandus non eſt, non videtur neque inualida, etiamſi fiat in fauorem tertij, quia potius eſt in fauorem reſignatarij, neque illicita quando requiritur ab aliis. Vt enim non eſt vitandus in aliis actionibus, ita neque in hac. Ac propterea ſeruatur id quod dicitur in Extranag. *ad euitanda*, vt non releuetur in aliquo ipſemet excommunicatus, ſed alij tantùm. Ita Filliucius *loco citato.*

RESOL. CLXXVIII.

An excommunicatus ſit inhabilis ad recipiendas penſiones?

Et an hoc locum habere debeat in penſionibus, quæ dantur titulo ſpirituali, non vero in his, quæ non ſunt beneficium, quia dantur titulo ſæculari. Ex p.5. tract.9. Reſ.103.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Gordonus *in ſumma, tom.2. lib.7. quæſt.9. num.45.* Filliucius *tom.1.tract.12.cap.5.num.133.* Villalob. *in ſumma, tom.1. tract.17. diffic.9.num.3.* vbi ſic ait. [Tanbien eſt inhabil el deſcomulgado para recibir penſion perpetua, que ſe da en titulo de beneficio, porque eſſa es beneficio, y aſſi lo dize Abad. Conar. Suarez, Soto, y otros, y es lo que llamamos preſtamo. De las demas penſiones ay mayor duda entre los Dottores, tengo por mas cierto, que tanbien eſtà inhabil para ellas, porque como no puede, hazer los frutos ſuyos, no podra recibir la penſion, que es de derecho para recibirlos. A eſta parte ſe inclina Conar. y la tiene Gigas, y la fauoreze el eſtilo de la Curia, que todas las vezes que ſe conceden eſtas penſiones, ſe concede que le puedan abſoluer de las cenſuras para eſte efeto.] Ita ille Vide etiam Suarez *diſp.13. ſect.1. n.9.* & Mercerum *de de Sacram.in 3.part.quæſt.21. dub.8.* Sup. hoc lege doctrinam Reſ. not. ſeq.

Sup. hoc in Reſ.ſeq. & in Reſ.1. poſt ſeq. §. Dico ſecundo. & inferius in tr. 5. Reſ.141. §. An vero.

2. Sed ſolùm hæc opinio locum habere debet in penſionibus, quæ ſunt beneficium Eccleſiaſticum, quia dantur titulo ſpirituali, non verò in his, quæ non ſunt beneficium, quia dantur titulo ſæculari, quia iura loquuntur ſolùm de beneficiis, & ita docet Turrianus *lib.2.diſp.6. dub.1.* Vaſquez *de excommunicat.dub.6. num.5.* Henriquez *lib.13. cap.13. num.2.* Layman *lib.2. tract.5.part.2. cap.2. num.8.* Cornejo *in 3. part.tract.5. de excommun. diſput.10.§.7. dub.1.* Imò Auila *part.2. cap.6.diſput.5.dub.5.concluſ.2.* putat eſſe probabile quòd penſio ſpiritualis, quæ fundatur in titulo ſpirituali, collata excommunicato ſit valida. Et hanc ſententiam abſolute tenet (nota Lector) Ioannes Præpoſitus *in 3. part. quæſt.2. de excommun. dub.11. num.64.* quia conſtat excommunicatum non eſſe ex natura rei incapacem beneficij, vel penſionis. Ergo incapacitas debet prouenire ex iure poſitiuo: dicimus autem non probari in particulari ex iure, quòd conceſſio penſionis facta excommunicato ſit irrita, nec ſufficienter oſtendi ex eo quòd collatio beneficij ſit irrita, cùm penſio etiam collata titulo Eccleſiaſtico non ſit beneficium, nec de ea ſit diſcurrendum, ſicut de beneficio ſine iure expreſſo, propter aliquam inter ea conuenientiam, præſertim in materia odioſa, & quantum fieri poteſt ſemper reſtringenda. Hæc præpoſitus, licèt nouiſſimè aduersùs illum inſurgat Theophilus Raynaudus *de monit.part.2cap.2.num.29.*

RESOL. CLXXIX.

An collatio penſionis facta excommunicato titulo Clericali ſit inualida? Ex part. 4. tractat.4. & Miſc. Reſol.55.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in Reſ. ſeq. §. Dico ſecundo. & ſeq. & inferius in tr. 5. Reſ. 141. §. An vero.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Villalobos *in ſumma com.1. tractat.17. diffi.9. num.3.* Turrianus *de cenſ.lib.2. diſp.16. dub.1.* Saytus *de cenſ.lib.2. cap.5.n.15.* Leſſius *lib.2.cap.34.dub.22.n.127.* Vaſquez *in 3.part.tom.4.tract.de excom. dub.6.* Henriquez *lib.13. c.13.n.3.in gloſſa lit.N.* Suarez *de cenſ.diſp.13.ſect.1.n.9.* Filliucius *tom.1. tract.12.cap.5.quæſ.4.* Reginaldus *to.2. lib.32.tract.1.cap.7.num.43.* Alterius *de cenſ. tom.1.lib.2. diſp.6.cap.4.* & alij. Ratio eſt, quia excommunicatus eſt incapax priuilegiorum; ergo eſt incapax penſionum. Adde quòd multi aſſerunt talem penſionem eſſe beneficium, vnde ex hac ſententia ſequeretur obtinentem penſionem tituli clericalis non poſſe fructus percipere; nec vllum ius ad illos habere.

2. Sed licet hæc opinio ſit probabilior, contrariam tamen etiam probabilem eſſe iudico, quam tuetur Auila *de cenſ.part.2.cap.6. diſp.5.dub.5.concl.2.* & hanc ſententiam abſolutè docet ex neotericis Gaſpar Hurtado *tract.de excomm. diſp.6. difficult.3. num.6.* vbi ſic aſſerit: Nomine beneficij ad quod excommunicatus eſt inhabilis, intelligitur quodcumque beneficium, ſiue cum animarum cura, ſiue ſine illa, ſiue ex maioribus, vt Epiſcopatus, ſiue ex minoribus, & quamuis excommunicatus ſit priuatus beneficio, non tamen penſione, quæcumque ſit, ac proinde conſignatio illius facta excommunicato eſt valida, vt contra non paucos docent nonnulli, quia penſio non eſt beneficium, quia nulla ex re eſt ius perpetuum ad fructus, quod deinceps eſt conferendum, quod requiritur ad rationem beneficij, & excommunicatus non eſt priuatus, niſi beneficio. Ita ille, & ante illum ex eadem Societate Ioannes Præpoſitus *in 3. part.D. Thom.q.2. de excommun.dub.11.num.64.* vnde, vt dixi, non dubito hanc ſententiam eſſe probabilem & tutam in praxi; vnde non obligarem penſionarium in tali caſu ad reſtitutionem. Nec valet dicere cum Vazquez, Suarez & aliis, quòd excommunicatus eſt ſuſpenſus ab officio. Ergo eſt incapax ſaltem penſionis, quæ datur titulo Eccleſiaſtico; nam reſpondeo negando conſequentiam, quia non obſtante eo, quòd in antecedente aſſumitur, conſtat excommunicatum non eſſe ex rei natura incapacem beneficij, vel penſionis; ergo incapacitas debet prouenire ex iure poſitiuo. Dicimus autem non probari in particulari ex iure, quòd conceſſio penſionis facta excommunicato ſit irrita, nec ſufficienter oſtendi ex eo, quòd collatio beneficij ſit irrita, cùm penſio etiam collata titulo Eccleſiaſtico non ſit beneficium, nec de ea ſit diſcurrendum, ſicut de beneficio ſine iure expreſſo, propter aliquam inter ea conuenientiam, præſertim in materia odioſa, & quantum fieri poteſt reſtringenda ergo, &c.

RESOL. CLXXX.

Excommunicatus excommunicatione minori abſque diſpenſatione impetrauit penſionem, quam poſtea ſine licentia Papæ extinxit, adiit Confeſſarium, qui illum ad me miſit, quæritur, &c.

Et infertur, quod excommunicatus minori excommunicatione poteſt opponi ad beneficium Curatum in concurſu cuius admiſſio ad examen, & oppoſitio valida erunt, ſicut & collatio, &c.

Et aſſeritur non poſſe ad penſionem abſque authoritate Papæ redimi ſine culpa.

Et probatur ſimoniam eſſe extinguere penſionem ſine aſſenſu Apoſtolico. Ex part. 11. tractat. 5. & Miſc.5. Reſol.5.

Sup. hac excommunicatione minori ſup. in Reſ. 168. & in alio §. eius annot.

§.1. TVnc infra ſcripta conſideraui. Dico igitur primò, aliquos aſſerere excommunicatum excommunicatione minori non eſſe incapacem ad beneficia Eccleſiaſtica, ita ex 19. Doctoribus firmat Thomas Hurtadus *Var.tom.2.tract.52.cap.7.§.17. num.963.* Probatur clarè, quia Gregorius IX. *c. ſi celebrat. de clericis excom.* dicit, quod *excommunicatus minori excommunicatione eligere non prohibetur, vel ea ratione iuriſdictionis ſibi competunt exercere: ſi tamen ſcienter talis electus fuerit, eius electio eſt irritanda.* Quibus verbis Pontifex declarauit *c. poſtulatis eod.* vbi Innocent. III. Gregorio antiquior determinat quod collatio facta excommunicatis ſit nulla, & irrita ipſo facto, quod intelligatur de excommunicatione maiori, quia facta excommunicato minori non eſt irrita, ſed irritanda. Et quidem ſatis prudenter eſt ita ſtatutum, quia cum tempore Gregorij IX. non liceret communicare cum excommunicatis, & qui communicabat, incurrebat excommunicationem minorem, ſi iſta redderet incapacem ipſo facto aliquem ad beneficia, erat occaſio multarum inquietudinem, & ſcrupulorum. Quare Gregorius volens conſcientias ſedare fidelium, declarat mentem Innocentij, vt eius decretum non intelligatur de excommunicatione minori, ſed quod electio facta in tali excommunicatione irretiti, non ſit ipſo iure irrita, ſed irritanda. Quòd cum ſimus in pœnalibus, in ſua propria ſignificatione eſt intelligendum, & non ad improprium detorquendum, & inferiùs *n. 969.*

2. Ex his infertur, quòd excommunicatus minori poteſt opponi ad beneficium curatum, in concurſu cuius admiſſio, examen, oppoſitio, valida erunt, ſicut, & collatio, quæ ſi ignoranter facta eſt, excommunicationis, non eſt irritanda, ſicut nec irritanda eſt electio ſic excommunicati ad dignitatem, ſeu miniſterium politicum temporale, ſiue Cathedram Sacræ Scripturæ, ſi non habet beneficium annexum, quibus omnibus eſt incapax excommunicatus maiori: Vnde non eſt admittenda opinio contraria, quam tenent Sanchez, Azorius, Garzias, Vgolinus, & alij quos citat Hurtadus *loco citato.*

3. Dico

3. Dico ſecundo, etiamſi ſtandum eſſet in hac poſteriori ſententia, videlicet quod excommunicatus ex communicatione minori ſit incapax beneficij Eccleſiaſtici; aſſero probabilitate non carere validam eſſe collationem cuiuſcunque penſionis excommunicato factã. Ita ſuſtinet Layman *lib.6. ſum. tract.5. part.2. cap.2.* Eman. Sà *verb. homicida num.21.* indicat Suar. *diſp.44. de cenſur. ſect.3. num.33.* fauetque declaratio Sacræ Congregationis *ſeſſ.14. cap.7.* dicens, hoc decretum de incapacitate homicidæ ad beneficia, non extendi ad penſionem. Ratio verò eſt, quia nullibi habetur penſionem excommunicato collatam nullam eſſe, quia textus *in c. poſtulatis, & c. vlt. de clerico excommun. miniſtr.* de beneficio Eccleſiaſtico loquuntur, quorum deciſio extenditur ad penſionem; eò quod loco beneficij ſuccedat, & illius naturam imitetur. At cum ſola penſio quæ præſtimonium eſt, vel quæ ob exercitium ſpirituale conceditur, perfectè naturam beneficij imitetur, & illius loco ſuccedat ſit ſanè ſolam illam penſionem irritam eſſe excommunicato collatam, non autem eam quæ à beneficij natura recedit & ſubſidij temporalis conditioni congruit. Satis namque eſt decretum pœnale, & irritatiuum beneficij extendi ad penſionem purè ſpiritualem, ita Palaus *tom.6. de cenſ. diſp.2. punct.10. num.8.* vide etiam Aulam *de cenſ. part. 2. Excommun. diffic.2.*

Sup. hoc in duabus præcedentibus Reſ. & anſ. in tr. 5. Reſ. 141. § An vero.

4. Scio contrariam ſententiam nempe collationem penſionis, quæ ſimul eſt temporalis & ſpiritualis, irritam eſſe docere Doctores, ſic Sayrus *l. 2. c. 5. num. 15.* Vgolin. *tab.2. de cenſ. cap.13. §.2. num.8.* Henriq. *lib.13. cap.13. num.3.* Vaſq. *de excom. dub.6.* Bonacin. *diſp.2. punct.4. q.2. §.1. num.4.* Suar. *diſp.13. ſect.1. num.9.* Reginald. *lib.32. cap.45.* Filliuc. *tract.12. cap.5. quæſt.4.* Garzias *de benef. 1. p. c. 5. num. 506. & ſeq.* mouentur quia quia hæc penſio naturam beneficij imitatur; & loco illius ſuccedit, cùm non detur aliis à Clericis. Tum quia excommunicatus incapax eſt cuiuſuis clericalis priuilegij: Tum denique quia in collatione huius penſionis, ſolet Pontifex abſolutionem à cenſuris præmittere, quod fruſtraneum eſſet, ſi cenſuræ prædictam collationem non impedirent. Ita Palaus *vbi ſuprà num.7.* & hanc ſententiam præter Doctores citatos tenet etiã Parolettus *in Palæſtra Clericali p.2. ſect.1. c.2. litt. G. n.3.* Tamen hoc non obſtante, licèt hæc opinio ſit communis & ſequenda, ac conſulenda, præſertim ante factum; tamen, vt dixi, priorem ſententiam exiſtimo probabilem, & ad fundamentum ſententiæ communis patet ex dictis reſponſio. Ad illud verò de abſolutione pontificis, dicimus concedi, tum ne illius reſcriptum inualidum fiat, iuxta textum *in cap.1. de reſcriptis in 6.* tum ne repellatur in iudicio à petenda penſione.

5. Dico tertiò; Stephan. Baunium *in praxi, de benef. d.11. quæſt.9. aſſert. 4. & vlt.* aſſerere, non poſſe penſionem abſque auctoritate Papæ redimi ſine culpa. Ratio eſt, quod Stylus Rom. Curiæ inſtar ſit legis, ad quam nos, noſtraque fingere eſt neceſſe, ob quam cauſam *c.2. ex litt. de conſtitutionib.* is recipiendus à ſuo Epiſcopo, in aliorum magiſtratuum conſortium dicitur, qui parere poſt excommunicationem eſt paratus: *Quod tamen iis, quam noſtri moris exiſtat*, inquit Pontifex, *vt is qui propter contumaciam communione priuatur, cum ſatisfactionem congruam exhibuerit, reſtitutionem obtineat.* Verùm eſt ergo, ſtylum curiæ pro lege habendum eſſe: ergo cùm hic Papa ante non conſulto penſionem redimi non ſinat, ſtatuatque vt facta aliter redemptio non valeat, erit hæc abſque licentia Papæ omnino irritanda. Idem docet Reginaldus *tom.2. lib.30. cap.8. num.233.* & alij communiter. Licet contrariam ſententiam teneat Valentia *tom.3. diſp.6. quæſt.16. punct.3.* & Caietanus *in opuſcul. ſeptemdecim reſponſ. reſp.10.* Leſſius *lib.2. cap.35. dub.22. num.124. & 129.* Tolet. *lib.5. cap.92. num.1. dicto 3.* Suarez *lib.4. cap.26. num.24. & 26.*

Sup. hoc inf. in tr. 7. Reſ. 28. & in to. 3. tr. 6. Reſ. 138. §. Sed quid & curſim in alia Reſ. cau apoſtolatum.

Rationem huius concluſionis optimè reddit Valent. ſuprà, quia illud quod per ſe, & immediatè acquiritur redimendo penſionem, eſt immunitas, & libertas ab obligatione onere pendendi quotannis illam partem fructuum, vt de ſe conſtat: libertas autem ab hoc onere, & obligatione non eſt ſpiritualis; neque ſpirituali per ſe annexa: nam etſi inde ſequatur beneficium tibi fore magis vtile, & facultatem habere retinendi omnes fructus; hoc eſt extrinſecum, & accidentarium redemptioni penſionis: ſiquidem redemptio per ſe non reſpicit hanc vtilitatem, ſed ſolum illam libertatem, & immunitatem à quotanni ſolutione. Adde, quod redemptio penſionis aliud eſt, quam quædam anticipata ſolutio fructuum, quos ſingulis annis tenebaris exhibere. Cùm igitur fructus vendi poſſint, etiam & rediri: Nihil ergo ſpirituale, neque ſpirituali annexum emitur. Ita Palaus *tom.3. diſp.5. de Simon. punct.13. n.10.* & hanc ſententiam nouiſſimè docuit omnino videndus Pater Vrbanus ab Aſſumptione *in Theol. mor. tr.3. tit.17. §. examinatur natura penſionis fol.665.* His tamen non obſtantibus ego non audeo recedere à prima ſententia Baunij, & aliorum ſtante ſtylo curiæ, vt probat Garzias *de beneſic. part.1. cap.5. num.3. & alij.* Sed ſtando in hac opinione difficultas eſt an extinguens penſionem abſque Papæ licentia ſit declarandus ſimoniacus. Et affirmatiuam ſententiam ex neotericis tenet Carthatius *in deciſion. Archiepiſc. deciſ.16. num.63.* cui adde Iuan. Bapt. Ciarlin. *contr. for. tom.2. cap 202. n.22.* vbi ſic ait; & communis omnium fere DD. eſt, vt beneplacitum non ſit neceſſarium, quando gratis ſit remiſſio, illud autem omninò requiratur; quãdo mediante pecunia, ſeu anticipatis ſolutionibus ſit remiſſio, ceſſio, caſſatio vel diminutio, quia hodie negari non poteſt, quin penſio ſit ſpiritualitati annexa, non ſolum cõſequenter & dependenter, quia prærequiri ordinem Clericalem, vel primam tonſuram, ſed etiam concomitanter, quia penſionarius obligatus eſt ad dicendum officium paruum B. M. V. *ex decreto Pij V. 12. Kal. Octobr. 1571.* quo fit, vt ſi quis pecuniam receperit pro extinctione penſionis ſine beneplacito Apoſtolico Simoniæ labe inficiatur Nauarr. *in cap. fin. de Simon.* vbi teſtatur quæſtionem hanc fuiſſe diſputatam coram Cardinali Alciato, & ita fuiſſe deciſum, idem Nauarr. *conſ. 52. ſub n.2. verſ. pro parte, & num.3. de præbend.* Maior *in 4. diſt.25. quæſt.5.* Petr. de Aragon. *in comment. ad 2. 2. D. Thom. de iuſtit. & iur. quæſt. 100. de ſim. art.4. verſ.3. concluſ.10.* Gambat. *de offic. & auth. legat. de Later. lib.6. tit. de penſionib. num.624. & ſeqq.* Gig. *de penſ. q.99. num.14.* Sayr. *de cenſur. lib.2. cap.5. num.15.* Euſch. *de viſitat. lib.2. cap.26. num.40.* latiſſimè Garz. *de benef. part.1. cap.5. num.20. & multis ſeqq.* vbi alios allegat, & probat ſimoniam eſſe extinguere penſionem mediante pecunia ſine aſſenſu Apoſtolico, quia licet ſit principaliter ius temporale, eſt tamen ſpirituali annexa. Idem tenet Borrellus *in ſumma deciſ. p.1. tit.30. num.80. & 81.* Gratian. *Deciſ. March. 158. num.12.* & Lotherus *de re Beneficiar. lib.1 quæſt.42. num.8. & 9.* verùm his non obſtantibus negatiuam ſententiam docet Baunius *vbi ſuprà in prax. beneficiorum diſp.11. q.9. aſſert. vlt.* Nec videtur obſtare ſtylus Curiæ, nam reſpondetur, non valere conſequentiam; contractus eſt contra ſtylum Curiæ, ergo ſimoniacus, cùm ad inducendam ſimoniam alia requirantur, quæ in extinctione penſionis pretio facta, Romano Pontifice inconſulto, non concurrunt, inquit *Chartarius deciſ. crim.16. num.53.* & quidem durum videtur aliquibus damnare aliquem de labe ſimoniæ, dum in ſui fauorem habeat plures Doctores, & magni nominis, tantò magis quod index in conflictu opinionum adhærere debeat ſententiæ, quæ fauet reo; ſed quia opinio affirmatiua, vt ſupra viſum, eſt communiter à Doctoribus recipitur, non audeo ab illa diſcedere,

Digitized by Google

cedere & ideò non deſinam hic apponere verba Ioann. Paroletti. *in palaſtra Cleric.par.2. ſect.1. tit. de perſonal.lit.G.,fol.mihi* 29. vbi ſic aſſerit; Ad redemptionem anticipatæ ſolutionis requiritur Papæ authoritas, quia penſio eſt ius ſpirituali annexum, immò eſſet ſimonia, quia habet annexam obligationem ſpiritualem recitandi officium B. V. ita eſt ſtylus Curiæ; Sot. *de Iuſt.l.9. quæſt.7. art.2.* Azor. tamen *cap.10. quæſt.10.* excuſat pœnis ſimoniæ, non à peccato & punitione in foro exteriori. Immo Caiet. *tom.1. opuſc. tract.31. reſp.10.* innuit priuata authoritate licere, quia penſio eſt quid temporale, vt fructus. Prima tamen eſt verior. Ita Paroletus *vbi ſupra.*

DE ABSOLVTIONE Excommunicationis.

RESOL. CLXXXI.

An Pontifex poſſit aliquem abſoluere à cenſuris actu ſolo interiori?

Et aliqua primo ſupponuntur pro ſolutione prædicta quæſtionis.

Et docetur, quod in foro conſcientia in Sacramento, vel extra non debet abſoluens verberare excommunicatum; nec cum Pſalmis, & Precibus illum abſoluere, ſed, &c. Ex part.11. tract.3. & Miſc. 3. Reſol. 36.

§.1. SVppono alios à Summo Pontifice non poſſe; niſi verbis, vel ſcriptura cenſuræ abſolutionem præſtandam eſſe non ſolùm in foro exteriori & iudiciali, ſed in foro conſcientiæ probat vſus; & colligitur *ex cap.cum deſideres, de ſententia excomm.& Clem.vn. eodem tit.* vbi non cenſetur abſolutus ab excommunicatione is quocum Summus Pontifex ſcienter communicat. Addit tamen Gaſpar Hurtado *diſp.14. de excom. diff 4.* non eſſe mortale aliis ſignis abſolutionem conferre, quod non credo maximè in abſolutione iudiciali, tum quia aduerſatur conſuetudini receptæ in re grani;tum quia eſt ſatis dubium, an ea abſolutio ſubſiſtat; & ita docet Palaus *tom.6.diſput.1.punct.11. §.3. num.3.*

2. Difficultas eſt, quoad caſum propoſitum de Summo Pontifice, & ad illam affirmatiuè reſpondet Magiſter Hynojoſa *in direct. deciſion. regular. verb. abſolutio 3. fol.* 13. vbi ſic ait: Abſoluentes in foro conſcientiæ, in Sacramento, vel extra ab excommunicatione non debent verberare, nec cum Pſalmo, & Precibus abſoluere excommunicatum, quia hæc intelliguntur de abſolutione ſolemni in foro exteriori iudicialiter facta, debet tamen parti ſatisfieri; Immò abſoluere poteſt ab excommunicatione per actum interiorem Summus Pontifex, quia non ſubiacet formæ abſolutionis traditæ in iure. Immò poteſt voluntate tollere legem ſuam. Quod nequit alius quiſpiam inferior Papa facere; etiamſi cum voluntate abſoluendi ſalutaret excommunicatum, quia ſubiiciuntur omnes formæ traditæ in iure circa abſolutionem ab excommunicatione; quia tamen conſtare nequit de actu interiori Papæ niſi exprimat: ideo oportet ſaltim dicere, quod voluit abſoluere. Ita ille.

3. Sed id, quod ipſe aſſerit de iuramento non petendo, non eſt ita abſolutè admittendum; ideò aſſero, quòd Ritus ſeruandus in abſolutione iudiciali à cenſura excommunicationis præſcribitur *in cap. à nobis,* 28. *de ſententia excomm.* & habetur in Pontifical Romano, Huius omiſſio neque abſolutionem inualidam reddit, vt omnes fatentur, neque illicitam grauiter, niſi in ſolemni aliqua abſolutione ad ſatisfactionem Eccleſiæ facta, vt notauit Gaſpar Hurtado, *diſp.14. de excommunic. diffic.4.* in abſolutione autem pœnitentiali, etſi expediat regulariter prædictas cæremonias ſeruari, vt cenſuratus cautior in poſterum ſit; certum eſt abſque graui culpa omitti poſſe, vti viri timorati faciunt. Si excommunicatio ob graue delictum incurſa eſt; v.g. ob incendium, grauemque clerici percuſſionem neceſſario ſub graui culpa exigendum eſt iuramentum ab abſoluendo, quod in ſimile delictum non incidet, iuxta *Textum in c. ex tenore cap. de cætero, cap. cum deſideres, de ſentent.excomm.* & tradunt ferè omnes DD. Proceditque tam in abſolutione iudiciali, quàm pœnitentiali. In abſolutione verò excommunicationis, alteriuſve cenſuræ incurſæ ob delicta leuiora, non eſt prædictum iuramentum ex obligatione exigendum, vti docet Henriquez *lib.13. cap.28.num.4.* Auila *2.p. de cenſur.cap.7. diſput.3. dub.2.* Coninch *diſp.14. dub.6.n.104.* Gaſpar. Hurtado *diſp.14.de excom.diffic.4.* Ab hac tamen obligatione iuramentum præſtandi eximuntur impuberes *argument.c.1. & fin.de ſent. excomm.* Vbi pueri ob percuſſionem Clerici iubentur abſolui, mentione iuramenti facta, & tradit Syluester *abſolut. 3. num.3.* Henriquez *l.13. cap.29. num.3.* Vgolin. *de cenſur. tab.1.c.19. §.5. n.2.* Sayrus *l.1. Theſauri caſuum cap.17. num. 3.*

Sup. hoc tom, & validitate abſolutionis, & iuramento petendo hic ſequentibus, inf. in Reſ. 184. & 185. per totas.

Sup. hoc ibidem.

RESOL. CLXXXII.

De effectu excommunicationis minoris, & de eius abſolutione?

Et an excommunicatus excommunicatione minori, licet valide adminiſtret Sacramenta, peccet tamen in eius adminiſtratione.

Et an ſimplex Sacerdos non approbatus ab Ordinario poſſit abſoluere ab excommunicatione minori, quamuis ſic excommunicatus habeat peccatum mortale.

Et quid quamuis ſupradicta excommunicatio incurſa ſit ob peccatum mortale.

Et an ex delegatione non ſolum ſimplex Sacerdos, ſed etiam Diaconus, aut quilibet alius Clericus poſſit à minori excommunicatione abſoluere.

Et an ſi excommunicatus excommunicatione minori celebret, vel recipiat aliquod Sacramentum incurrat irregularitatem, vel maiorem excommunicationem.

Et notatur electionem paſſiuam eius, qui eſt irretitus excommunicatione minori non eſſe irritam, ſed irritandam. Ex part.5. tract.9. Reſol. 3.

§.1. EXcommunicatio minor directè tantùm priuat à receptione, ſeu paſſiua participatione Sacramentorum, vt patet ex *cap.2. de except.* & ex *c.vlt. de Cler. excommunicat.* & ex *cap. penultimo, de ſent. excommun.*

2. Sed primò difficultas eſt, an excommunicatus excommunicatione minori, licèt validè adminiſtret Sacramenta, vt patet ex *d. cap. vlt. de Cler. excomm.* peccet tamen in eorum adminiſtratione. Prima opinio docet peccare mortaliter; Ita Vaſquez, Syluester, & Armilla. Secunda opinio docet peccare tantùm venialiter; Ita Auila, Sotus, Toletus, Coninch. & Alterius Tertia opinio, quæ mihi tanquam probabilior magis placet, aſſerit excommunicatum excommunicatione minori non peccare adminiſtrando Sacramenta, qui excommunicatio minor id non prohibet, cùm non priuet actiua adminiſtratione Sacramentorum, ſed tantùm eorum receptione, vt patet ex iuribus allegatis, & ita docet Filliucius, Suarez Nauarr. & alij quos citat. & ſequitur Præpoſ. *in 3.part.q.2.de excomm.dub.3.n.16.* & Hurtado *de excomm.diſp.16.diffic.1.num. 4.*

Sup. hoc in tom 1. tr.1. Reſ.13.& 14.

3. Secundò difficultas eſt, an ſimplex Sacerdos non appro

approbatus ab Ordinario poſſit abſoluere ab excommunicatione minori? Prima opinio negat, quia excommunicatio minor eſt pœna à iudice inflicta: ergo requirit iuriſdictionem contentioſam in abſoluente, quam non habet ſimplex Sacerdos. Ita Tannerus *tom.4. diſput.6. quæſt.8. num.6.* Cornejo *in 3. part. tract.1. de excommun. diſp.11. dub. vlt.* Coninch. *diſp.14. dub.17. n.265.* Vaſquez & Auila. Secunda opinio affirmat, maximè quando ſic excommunicatus non habet peccatum mortale. Ita Felinus, Tabiena, Armilla, Nauarr. & Toletus. Vnde non deſinam hic apponere verba Ioannis de la Cruz *in direct. conſc. part.2. de excommun. notab.2.* vbi ſic ait: Sententia, quòd omnis Sacerdos poteſt abſoluere ab iſta excommunicatione, eſt ſatis probabilis, vt videtur colligi ex D. Thom. *in addit. quæſt.24. art.1.* vbi ait: Qui poteſt abſoluere à peccato participationis, poteſt abſoluere à minori excommunicatione; ſed peccatum participationis ſolet eſſe veniale à quo quiuis Sacerdos abſoluit. Ergo, & ſic qui iuxta iſtam ſententiam abſoluit, non incurrit excommunicationem Clementinæ *Religioſi, de priuileg.* contra Religioſos non expoſitos abſoluentes ab excommunicatione. Ita Syluester *ver. excommunicatio 7.* Tabiena *ver. excommunicatio 5.* & Manuel Rodriquez *in quæſt. regularibus, tom.1. quæſt.61. art.11.* Maximè, quia nomine excommunicationis intelligitur abſolute excommunicatio maior, iuxta *cap. ſi quem, de ſent. excommun.* Ita Ioan. de la Cruz. vide etiam [illegible] ilippum de la Cruz *de Confeſſ. tract.2. §.1.* Sed [illegible] lquid ſit de hoc, ego teneo cum Hurtado *vbi* [illegible] *diffic.2. num.10.* excommunicationem minorem incurſam ob peccatum veniale, etiam poſſe abſolui à ſimplici Sacerdote, quamuis ſic excommunicatus habeat peccatum mortale, vt iudicant Tabiena & Armilla, cum ille poſſit abſoluere à peccato, ob quod fuit incurſa; ſicut etiam proprius Sacerdos & Confeſſarius ordinarius poſſunt ab illa abſoluere, quamuis ſic excommunicatus habeat alia peccata mortalia reſeruata, à quibus non poſſunt abſoluere, ex eo quòd quantum eſt ex ſe, poſſunt abſoluere verè à peccato, ob quod fuit incurſa excommunicatio. Immò poſſe abſolui à quolibet ſimplici Sacerdote, quamuis ſit incurſa ob peccatum mortale, iudicat Felinus & Armilla, quod non eſt omnino à ratione alienum, quia cùm excommunicatio minor non exigat ad ſui incurſionem peccatum mortale, non videtur exigere abſoluentem potentem abſoluere ab eo peccato mortali. Ita Hurtado.

4. Notandum eſt hîc obiter cum Cornejo *vbi ſuprà*, quod ex delegatione non ſolùm ſimplex Sacerdos, ſed etiam Diaconus, aut quilibet alius Clericus poteſt à minori excommunicatione abſoluere. Nota etiam cum Præpoſito *loco citato*, & aliis electionem paſſiuam eius, qui eſt irretitus excommunicatione minori non eſſe irritam, ſed irritandam; & ſi excommunicatus excommunicatione minori celebret, vel recipiat aliquod Sacramentum, non incurrere irregularitatem, vel maiorem excommunicationem. Ita Villalobos *in ſumma tom.1. tract.17. difficul.32. num.2.* & alij.

Sup. hoc ſup. in Ref. 168. & in aliis eius annot.

RESOL. CLXXXIII.

An abſolutio excommunicationis valeat, ſi dicat: Abſoluo te, *non addendo, ab excommunicatione, vel ſuſpenſione?*

Et quid, ſi abſolutio detur inuito, vel detur non petenti, vt fieri ſolet in confeſſione ante abſolutionem, ſacramentalem à peccatis, etiam quando pœnitens nihil cogitat de abſolutione à cenſuris.

Et in §. vltimo huius Reſolutionis aliqua alia valde notanda diſcutiuntur pro abſolutione excommunicationis, & eius forma. Ex part.5. tractat.9. Reſol.31.

§.1. NOn eſſe neceſſarium exprimere nomen cenſuræ, à qua datur abſolutio, ita vt talis ſit valida, docet Vgolinus *de cenſ. tab.1. c.23.* quia ambiguitas illius verbi, *abſoluo*, determinatur ſufficienter per intentionem abſoluentis, è contra verò Syluester *ver. abſolutio 2. §. Quantum eſt*, docet non valere talem abſolutionem, eo quòd verbum, *abſoluo*, ad diuerſa ſignificanda trahi poteſt, ſcilicet ad peccata, & ad pœnas, nec ſufficienter determinatur per ſolam intentionem, quia illa determinatio deberet eſſe ſenſibilis. Reſpondeo tamen viam tenendam eſſe, quod ſi petente abſolutionem determinetur cenſura, tunc vt abſolutio valida ſit, non eſt opus eam exprimere, ſed ſatis eſt dicere. Ego te abſoluo, quia ratione petitionis ſufficienter determinatur intentio, & ſignificatio illius verbi, *abſoluo*, ſicut propter eandem rationem in ſacramento Pœnitentiæ ſatis eſt dicere, *Ego te abſoluo*, nulla facta mentione peccatorum vt docet D. Thom. *3. part. quæſt.84. art.1.* Si verò abſolutio à cenſura detur inuito, quod fieri poſſe dicemus infra, vel detur non petenti, vt fieri ſolet in confeſſione ante abſolutionem ſacramentalem à peccatis etiam, quando pœnitens nihil cogitat de abſolutione à cenſuris, tunc vt abſolutio à cenſura valida ſit, neceſſarium eſt eam in abſolutione exprimere, quia aliter non determinatur ſenſibiliter ſignificatio huius verbi, *abſoluo*, quantum ſatis eſt, & ita ex Suarez docet Cornejo *in 3. part. diſp.11. dub.3. q.2.* Villalobos *in ſum. tom.1. tract.16. diffic.23. num.1.* Turrianus *de cenſ. lib.2. diſp.24. dub.3.* Coninch *de Sacram. diſp.14. dub.5. num.31.*

Sup. hoc in to.1. tr.4. ex lata doctrina Ref.5. § Dico, paulò poſt initium, à verſ. Confirmatur, quia ſi quis.

Sup. hoc an ſit licita talis abſolutio inf. in Ref. 189 & inferius in tr. 8. Ref. 18. curſim ad med. verſ. Y cõtra ſu voluntad. & in tom. 3. tr. 2. ex doctrina Ref. 81. §. Nec fũdamẽto. breuiter à lin. 2.

2. Notandum eſt tamen hîc obiter, per ſe loquendo, non eſſe neceſſarium explicare cauſam, ob quam quis incurrit cenſuram, poteſt tamen eſſe neceſſarium, quando quis eſſet ligatus pluribus cenſuris, & ſolùm ab vna abſolueretur, tunc enim aliquo modo vel expreſsè, vel implicitè ex circumſtantiis debet conſtare, de qua cenſura abſoluatur. An vero ſit neceſſarium, vt abſolutio per verba, vel per ſcriptum proferatur, dico validam eſſe abſolutionem per verba, vel per ſcripturam; difficultas verò eſt de aliis ſignis, ſeu actionibus, & quidem ſermo poteſt eſſe vel de ſummo Pontifice, vel de inferioribus Prælatis, & de his Doctores docent nihil efficere, niſi verbis, aut ſcriptura abſoluant, & colligunt ex *Clement. vlt. de ſent. excomm.* quod reuera pendet ex iure poſitiuo. Si verò de Pontifice ſit ſermo, certum eſſe debet, qualibet alia actione id poſſe facere, vt docuit P. Suar. *ſuprà.* Ex dictis intelligitur de eſſentia huius formæ abſoluendi ab excommunicatione ſolùm eſſe ea verba, quæ ſenſum huius abſolutionis exprimunt. Solet verò à DD. inferri hæc forma: Abſoluo te à vinculo excommunicationis, ob talem cauſam, & reſtituo te Sacramentis Eccleſiæ & communioni fidelium, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Sed ex dictis patet non omnia hæc verba eſſe de eſſentia formæ. Vide Turrianum & Cornejo *locis citatis*, quibus adde Sayrum *libro 2. capite 21. numero 2.*

RESOL. CLXXXIV.

An ſit peccatum mortale relinquere ceremonias in abſolutione excommunicationis?

Et in quo ſenſu intelligatur iuramentum, quod exigitur ab excommunicato. Ex part.5. tract.9. Reſ.23.

§.1. REſpondeo negatiuè, ſecluſo contemptu & ſcandalo, & ita ex Suarez docet Tannerus *tom.4. diſp.6. q.10. dub.6. num.124.* Turrianus *de cenſ. lib.2. diſp.24. dub.3.* Auila *par.2. cap.7. diſp.3. dub.2.* &

Sup. hoc ſup. in Ref. 181. §. vlt. curſim in princ.

Villalobos

Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 16. diffic. 14. num. 5.* ſed mendicantes, vt obſeruat etiam ex Suarez Turrianus, habent priuilegium abſoluendi ſine ſolemnitatibus: vnde ſi quis in abſolutione excommunicati ſine contemptu non exigeret iuramentum, vel non recitaret aliquem Pſalmum pœnitentialem, aut orationem Dominicam, &c. non peccaret, niſi tantum venialiter.

2. Sed hic obiter quærendum eſt quo ſenſu intelligatur prædictum iuramentum, quod exigitur ab excommunicato, vt ſupra retulimus. P. Suarez *num. 10.* dicit non inducere obligationem obſeruandi omnia mandata Eccleſiæ, quia eſſet nouum onus imponere fidelibus, quo peccent malitia ſpeciali contrà Religionem iuramenti, quotiès aliquod Eccleſiæ præceptum violarent. Addit intelligi de non violando legem ob cuius tranſgreſſionem impoſita fuit excommunicatio; ſed neque habetur vſu receptum, & ſaltem ob ignorantiam excuſantem homines à nouo peccato. Ita Caiet. *in ſum. verb. abſolutio*, docet hoc iuramentum non eſſe poſtulandum niſi in magnis criminibus, interdum verò iuramentum ſolum de ſatisfactione exhibenda, & ita docet Turrianus *vbi ſuprà*, quod eſt valde notandum.

Sup. hoc in Ref. ſeq. §. 1. & in §. noi. præteritæ.

RESOL. CLXXXV.

An iuramentum de parando, &c. praſtandum ſit ſemper in abſolutione excommunicationis maioris, & ſi omittatur, quando debet praſtari, an abſolutio ſit nulla? Ex part. 5. tract. 9. Reſ. 68.

Sup. hoc in fin. præced. Reſ. Sed lege eam per totã. & pro contentu in hac Reſ. ſup. in Reſ. 181. §. vlt.

§. 1. CAſus ſunt practicabiles, & ad primum reſpondent Syluester & D. Anton. quos ſequitur Caietanus, ſolum eſſe exigendum in magnis criminibus, vt in hæreticis, incendiariis, falſariis Clericorum percuſſoribus, ac ſimilibus. Pro contraria tamen ſententia facit quòd ius diſcrimen nullum ponat in criminibus, vt conſtat ex *c. cum deſideres, de ſent. excomm.* Dici tamen poteſt ſeruari poſſe, quod docent illi authores citati ea in abſolutione, quæ datur in foro interiori; in foro autem exteriori ſtandum eſſe conſuetudini loci, ſi legitimè præſcripſit.

2. Ad ſecundum dubium an abſolutio quando omittitur iuramentum, ſit vtilis, ſeu valida? Reſpondeo omiſſo iuramento, cùm à iure præſcribitur, placuit quibuſdam non valere abſolutionem, vt refert gl. *in d. c. cùm deſideres, de ſent. excommunicat. verbo, niſi forma.* & adſcribitur Hoſtienſi. Nihilominus dicendum eſt valere abſolutionem, vt docet gloſſa citata, Abb. *ibid.* probatur communis ſentẽtia ex *cap. ſuper eo. 2. de ſententia excommunicationis*, vbi abſolutio data illi, qui iurare noluit, valida aſſeritur, nec vlla conſtitutio iuris eſt, quæ oſtendat iuramentum eſſe de eſſentia abſolutionis, aut ad vllam eius cauſam intrinſecam ſpectaret, & hæc omnia docet Gordonus *tom. 2. lib. 7. q. 12. cap. 9. §. 3. num. 75.*

RESOL. CLXXXVI.

An excommunicatus, ſi non poteſt ſatisfacere, debeat ſaltem confeſſario praſtare cautionem iuratoriam?

Et an ille proceſſus ſatisfactionis, & cautionis pignorantia & iuratoria intelligendus ſit pro foro pœnitentiali, deficiente poſſibilitate pœnitentis, propoſitum eius firmum tantum valeat? Ex part. 2. tract. 16. & Miſc. 2. Reſ. 42. alias 44.

Sup. hoc quamuis ex vi Cruciatæ lege tamẽ in

§. 1. DOctores communiter affirmatiuam ſententiam docent, ſed cùm viderem confeſſarios etiam communiter id in praxi non parum laborari, vt inuenirem aliquos Doctores, pro tuenda eorum praxi, & pro contraria ſententia firmanda, & tandem inueni Ioan. Valerum *in differentiis vtriuſque fori, ver. abſolutio, diff. 5. num. 3. & differ. 11. in fin.* & Henriquez *lib. 7. cap. 13. n. 2, in gloſſa littera I. & cap. 28. num. 3. in gloſſ. littera A.* aſſerere, in foro conſcientiæ, ſatis eſſe propoſitum firmum pœnitentis, quia cautio iuratoria, *cap. ſoles. de ſentent. excomm. in 6.* requiritur tantum pro foro exteriori, in caſibus expreſſis. Et ita etiam docet Nauarrus *cap. 27. num. 278.* ſic limitans quod dicit *in cap. 26. num. 3.*

to. 4. tr. 3. ex Reſ. 56 magis ſtrictam doctrinã in §. penult. ante med. à verſ. Et in his, & hic inf. in Reſ. ſeq. vide quatenor vi. ſiq. §. 1.

2. Dicendum eſt igitur probabiliter, cum ſupradictis Doctoribus, quòd ille proceſſus ſatisfactionis, & cautionis pignoratitiæ, & iuratoriæ, videtur intelligendus pro foro exteriori, nam in foro pœnitentiali deficiente poſſibilitate pœnitentis, propoſitum eius firmum tantum valet, quantum datio pignorum, vel fideiuſſorum, in foro iudiciali. Ergo in foro conſcientiæ ſatis erit credere pœnitenti.

RESOL. CLXXXVII.

An excommunicatus, vt abſoluatur, ſufficiat dare fideiuſſoriam cautionem, ſi non poteſt dare pignoratitiam?

Et qui incurrit excommunicationem, eo quod cum potuit, non ſoluit decimas, ſi poſtea fiat impotens, an poſſit abſolui per Bullam cum cautione, non obſtante Concilio Tridentino ſeſſ. 25. cap. 12. de Reformat. *dicente talem non eſſe abſoluendum, niſi plena reſtitutione ſubſequuta?* Ex p. 5. tract. 9. Reſ. 39.

§. 1. LIcèt Caietanus *ver. abſoluto cap. 4.* & Nauarr. *c. 26. num. 7.* dicant, quòd ſi pœnitens poteſt dare pignoratitiam cautionem, tenetur ad illam, & ſi hanc non, ad fideiuſſoriam, & ſi nec iſtam, tenetur ad iuratoriam. Probabilius tamen eſt, quòd cautio, quæ exigitur à iure, intelligi debet diſiunctiuè, ita quòd ſi excommunicatus habet pignora, non tenetur dare illa, ſed ſufficiat dare fideiuſſoriam. Videtur autem quòd ſi poteſt dare alteram illarum cautionum, non ſatisfaciat in conſcientia, dando iuratoriam, quia hoc poteſt vergere in graue detrimentum partis læſæ. Et ita docet Ludouic. de la Cruz *in Bulla Cruc. diſp. 1. c. 4. dub. 2. n. 15.* imò probabiliter aliqui, quos ego alibi citaui, docent ſufficere cautionem iuratoriam, etiamſi poſſit dare fideiuſſoriam, vel pignoratitiam, quod eſt valde notandum.

Sup doctrina contenta in hoc §. 1. in Reſ. præterita, & in alio §. & verſ. eius annot.

Alibi ſignanter ibidem.

2. Notandum eſt hìc obiter, quòd qui incurrit excommunicationem eo, quòd cùm potuit, non ſoluit decimas, ſi poſtea fiat impotens, poteſt abſolui per Bullam cum cautione, non obſtante Tridentino *ſeſſ. 24. cap. 12. de reformatione*, dicente talem non eſſe abſoluendum, niſi plena reſtitutione ſequuta, quod idem in ſimili dicunt DD. *in expoſitione conſtitutionis de largitione munerum Regularibus interdicta*, quam nouiſſimè edidit Sanctiſſ. Clemens VIII.

Sup. cõtento in hoc §. in tom. 4. tr. 3. Reſ. 58. §. Quæ ſupradicta. ſed lege eam à principio, & Reſ. eius primæ not.

RESOL. CLXXXVIII.

An pœnitens oblitus cenſuræ exigentis ſatisfactionem remaneat abſolutus per generalem abſolutionem collatam à confeſſario poteſtatem habente?

Et an pœnitens in confeſſione etiam extra iubilæum facta, ſi nullam faciat mentionem cenſurarum, remaneat abſolutus ab illis, quarum ſit inculpabiliter oblitus, etiamſi Superior Confeſſarius non habuiſſet expreſſam intentionem ab his abſoluendi?

Et difficultas eſt, an pœnitens talis remaneat abſolutus ab his, quas culpabiliter non expreſſerit, quoties abſolutio

lutio ſit collata ab habente poteſtatem ordinariam? Ex p. 7. tract. 10. & Miſc. 1. Reſ. 12.

Sup. hoc ſed cum eodem Auila hic citato tantù in tom. 4. tr. 3. Reſ. 52. §. vlt.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Coninch. *de Sacramentis, diſputatione octaua, dub. 17. numero* 97. Bonacina *de Sacramento Pœnitentiæ, diſputat. prima, quæſt. tertia, punct. ſexto, numero quarto.* Leo *de Iubileo, parte ſecunda, numero* 200. Auila *vbi infra,* & alij. Quia non eſt credendum Confeſſarium velle abſoluere à cenſura non expreſſa, à qua etiamſi eſſet expreſſa non poteſt licitè abſoluere, niſi præmiſſa ſatisfactione reali.

2. Hæc opinio eſt ſatis probabilis, ſed affirmatiuam probabilem etiam eſſe puto, Et ratio eſt, quia ſtante hac obliuione inculpabili, nullum adeſt impedimentum, neque ex parte Confeſſarij, neque ex parte Pœnitentis, quominus poſſit & validè, & licitè abſolui, cùm ſufficiat efficax propoſitum ſatisfaciendi, quando impoſſibilis eſt realis ſatisfactio. Sed quando quis inculpabiliter ignorat, ſeu obliuiſcitur ſe teneri ad ſatisfaciendum, verè pro eo tempore ſatisfactio hæc dici poteſt impoſſibilis. Ergo pro eo tempore ſufficiet propoſitum reſtituendi. Ergo ſtante hoc propoſito dicendus erit pœnitens abſolutus. Et hanc ſententiam tanquam probabilem admittunt etiam Doctores contrarij; & ideò Auila *de Cenſ. parte ſecunda, capite ſeptimo, diſputatione tertia, dub. 9. concluſione ſecunda*, ſic aſſerit. Ex ſecunda concluſione inferunt nonnulli iuniores, quòd ſi aliquis eſt excommunicatus excommunicatione exigente ſatisfactionem partis, & oblitus eſt confiteri peccatum illud, propter quod incurrit excommunicationem, & confeſſus eſt Confeſſori habenti facultatem ad abſoluendum à tali excommunicatione virtute Bullæ Cruciatæ, vel alterius priuilegij per abſolutionem generalem, quæ datur ad cautelam, verè manet abſolutus à tali excommunicatione. Veruntamen quamuis hoc ſit probabile, oppoſitum iudico probabilius; quia non eſt præſumendum, Confeſſorem habere intentionem abſoluendi à tali excommunicatione, quæ ſi à pœnitente manifeſtaretur, & abſolueret ab ea ſine ſatisfactione, vel cautione, peccaret mortaliter. Ita ille, cui ego libenter adhæreo.

Alibi in tom. 4. tr. 4. ex doctrina Reſol. 60. §. Obiicitur. ante med. curſim in verſ. nam cenſura.

3. Notandum eſt hìc obiter id quod etiam alibi adnotaui pœnitentem in confeſſione etiam extra Iubilæum factam, ſi nullam faciat mentionem cenſurarum, remanere abſolutum ab illis, quarum ſit inculpabiliter oblitus. Etiamſi ſuperior Confeſſarius non habuiſſet expreſſam intentionem ab iis abſoluendi; quia abſolutio illa impenditur in ordine ad abſolutionem ſacramentalem, ad quam neceſſaria eſt abſolutio ab omnibus cenſuris etiam reſeruatis. Sed difficultas eſt an talis pœnitens remaneat abſolutus ab iis, quas culpabiliter non expreſſerit quoties abſolutio ſit collata ab habente poteſtatem ordinariam. Et ratio eſt, quia abſolutio ab excommunicatione pendet à poteſtate, & intentione abſoluentis. Ergò ſi abſoluentis intentio eſt ab omnibus abſoluendi, tenebit abſolutio, etiamſi aliqua culpabiliter non fuerit expreſſa. Et hanc ſententiam tenet etiam Angelus Boſſius *de Iubilæo, ſectione prima, caſ. 18. numero vigeſimo-primo.*

RESOL. CLXXXIX.

An licitè quis abſoluatur ab excommunicatione inuitus, licet non velit deſiſtere à contumacia, & à peccato, per quod fuit excommunicatus?

Et an hoc intelligatur tantum de abſolutione ab homine non autem de abſolutione à iure?

Et an per Bullam Cruciatæ, Iubilæum, vel aliud priuilegium conceſſum in fauorem pœnitentis non poſſit abſolui inuitus ab excommunicatione, ſecus ſi priuilegium ſit conceſſum in fauorem Confeſſarij, vt ſi ſit Religioſus, &c. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 10.

Pro validitate ſup. in Reſ. 183. §. 1. poſt med. verſ. Si vero. & in aliis eius not. & an ſit licita inf. in tr. 8. vide Reſ. 18. curſim poſt med. verſ. Y contra ſu voluntad. & in tom. 3. tr. 2. Reſ. 81. §. Nec fundamenta. breuiter à lin. 2. & in to. 1. tr. 4. Reſ. 58. § Secundo Canones.

§. 1. VAlidam eſſe talem abſolutionem non eſt dubium; difficultas eſt an ſit licita. Multi Iuriſtæ putant eſſe licitam, vt latè refert & defendit Vgolinus *tabula* 1. *capite* 19. §. 2. *num.* 3. P. Suarez docet primò ſi ſit ab homine, poſſe ab eo licitè tolli, iuſtis de cauſis, & obſeruatis prudenter circumſtantiis, & hoc non eſt contra aliquod ius diuinum, aut humanum. Secundò ſi ſit lata à iure, dicit quòd erit obſeruanda forma aſſignata, ſi ſit iure aſſignata, ſecus prudenter rem eſſe conſiderandam, vt fiat ſine peccato, S. Thom. quidem 4. *diſtinct.* 18. *quæſt.* 2. *art.* 8. abſolutè dixit poſſe diſcretè auferri, ſi quis videat ſaluti illius expedire, in quem lata eſt. Et P. Vaſquez *dub.* 18. *num.* 14. breuiter dixit illum non eſſe abſoluendum, niſi maius malum ſequeretur, & mihi videtur, prudenter conſideratis circumſtantiis, poſſe licitè abſolui aliquem ab excommunicatione inuitum. Et hæc omnia docet Turrian. *de cenſuris lib.* 2. *diſput.* 24. *dub.* 7. ſed circa præſentem quæſtionem ne deſeras videre Philippum Fabrum *de cenſ. in 4. ſenten. diſt.* 25. *quæſt.* 1. *diſput.* 4. *cap.* 8. *num.* 261. vbi obſeruat ex multis licere abſoluere inuitum ab excommunicatione, licèt non velit deſiſtere à contumacia, & à peccato, propter quod fuit excommunicatus, & hoc quando iudex cognoſcens quòd excommunicatio non prodeſt, ſed obeſt, & conſequenter non ſit medicina, ſed venenum, tunc enim ſi iudex cognoſcat prudenter, quòd ſi abſoluatur etiam inuitus & contumax, hoc proderit ipſi excommunicato, licitè poterit illum abſoluere; ſed hoc dicunt de abſolutione ab homine, ac non de abſolutione à iure. Ab hac enim dicunt nunquam licere abſoluere, niſi petat abſolutionem, & ceſſet à peccato. Tamen hoc etiam licere de excommunicatione à iure, tenent recentiores, quando in iure non cauetur, vt vllo modo abſoluatur, niſi ſatisfaciat, &c. quia tunc videtur facultas tota commiſſa prudenti iudicio iudicis, ideo ſi iudicet expedire poterit licitè ab illa abſoluere, ſi adſint tres conditiones. Prima quòd hoc non ſit in præiudicium tertij, quia hic eſſet actus contra iuſtitiam. Secunda, dummodo non adſit ſcandalum, nec contemptus cenſuræ. Tertia, quòd ſint ſufficientia ſigna, quòd talis cenſura potius detrimentum afferat, quàm vtilitatem, & quòd procedendo via ſuauiori obedientiam obtinebit; ſunt enim quidam, qui magis mouentur ſuaui admonitione, quàm rigoroſa flagellatione.

2. Nota etiam quòd concluſio intelligitur de abſoluente per poteſtatem ordinariam, & abſolutam, independentem à voluntate excommunicati, vnde per Bullam Cruciatæ, vel Iubilæum, vel aliud priuilegium conceſſum in fauorem pœnitentis, non poteſt abſolui inuitus. Ita P. Henriquez, & aliqui Magiſtri; nam vſus priuilegij pendet ex voluntate vtentis illo, vnde ſi non vult vti illo, non habebit Confeſſarius facultatem abſoluendi virtute illius. Dico conceſſum in fauorem pœnitentis, nam ſi ſit conceſſum in fauorem Confeſſarij, vt ſi ſit Religioſus, qui abſoluit virtute priuilegij conceſſi ipſi Religioni, credo quòd abſolutio erit valida.

RESOL. CXC.

An abſolutio ab excommunicatione data ſub conditione

in futurum validè conferatur? Ex part.5. tract.9. Reſ.14.

§.1. RESpondeo, quod abſolutio à cenſura non ſolùm abſolutè, ſed etiam ſub conditione in futurum pendente, validè conferri poteſt. Vt v.g. Te abſoluo ab excommunicatione, ſi infra quindecim dies, vel cras reſtitueris. Et ideo non deſinam hic apponere verba Turriani *de cenſ. lib.2. diſp.24. dub.1.* vbi ſic ait, abſolutionem excommunicationis concedi poſſe ſub conditione; Probatur primò ex *cap. praterea, 1. de appellationibus,* vbi tanquam valida cenſetur, hæc excommunicatio, ſi quis iudex protulerit. Si intra viginti dies non ſatisfeceris, te excommunicamus. Ergò à ſimili poſſet ferri abſolutio conditionalis. Idem probat Pater Vaſquez à ſimili de eo, qui abſoluit pro certo tempore, quo elapſo reincidat, ſi non ſatisfecerit. Et mihi hæc ſententia probatur, quia non video rationem aliquam, ob quam dicamus non poſſe abſolutionem eo modo conferri. Ita Turrianus. Videantur etiam Suarez *de cenſ. diſp.6. ſect.8. num.11.* Hurtado *de excommun. diſput.14. diffic.2. num.1.* Coninx *de Sacram. diſp.14. num.218.* Præpoſitus *in 3. par. q.1. de cenſ. in communi dub.15. num.110.* Henriquez *lib.13. cap.29. num.4.* & Emanuel Sà *ver. abſolutio ab excommunicatione, num.2.* Vnde ex his apparet refellendam eſſe ſententiam D.Antonini *in 3. par. tit.24. cap.7.* Angeli *ver. excomm.2. num.5.* & Sylueſtri *ver. abſolutio 3. num.1.* docentium abſolutionem ſic factam eſſe illicitam, & nullam, quia abſolutio Sacramentalis à peccatis, cui videtur æquiparanda facta ſub conditione, eſt illicita, & nulla. Item reiiciendus eſt Auila *de cenſ. part.2. cap.7. diſp.3. dub.15.* docens abſolutionem ſic factam eſſe illicitam, quia eſt contra rationem, quod manet in ſuſpenſo, eſſe tamen validam, vtpotè nullo iure irritam. Igitur talis abſolutio data ſub conditione non ſolùm valida eſt, ſed licita, quia abſolutio ſic facta nullo iure irritatur, ac proinde impleta conditione, ſub qua fuit facta, habebit effectum tollendi excommunicationem, & quòd poſſit licitè fieri probatur, quia nullo iure prohibetur, quia non poſitiuo, cùm nullum extet, nec naturali, quia ſic abſoluere non eſt contra rationem, ſicut nec excommunicare ſub conditione.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare ea, quæ poſt hæc ſcripta inueni apud Villalobos *in ſumma tom.1. tract.16. diffic.22. num.3.* vbi ſic ait: [Ha ſe mucho de aduertir que no es licito abſoluer debaxo de condicion de futuro: lo vno, porque es contra la coſtumbre de la Igleſia: lo otro, porque ha de conſiderar el juez, ſi el [illegible] tiene deuida diſpoſicion para abſoluerle, y aſſi dize Nauarro, que no es licito. Verdad es, que en caſo de graue neceſſidad (qual ſeria quando deſpues no pudieſſe auer recurſo al ſuperior) le podrian abſoluer aſſi, porque no eſtà prohibido en derecho, y Vgolino dize abſolutamente, que es licito abſoluer deſta manera, la qual ſentencia tengo por muy verdadera en caſo de neceſſidad.] Ita ille, quem etiam ſequitur Philippus Faber *de cenſ. in 4. diſt.25. q.1. diſp.4. cap.9. numero 266.*

RESOL. CXCI.

An, vt abſolutus ab excommunicatione ad reincidentiam in eam reincidat, ſit neceſſaria noua culpa?

Et an qui poteſt abſolutè abſoluere, poſſit etiam ad reincidentiam, quamuis excommunicare non poſſit? Ex par.5. tract.9. Reſ.15.

Pro roborãda doctrina huius Reſ. & §.1. DOctè, breuiter, & clarè, vt ſemper ſolet, Hurtado Complutenſis *de excom. diſp.14. difficult.3. num.11.* notat hanc quæſtionem procedere, pro cõmuniter etiã contingentibus in hoc caſu lege doctrinam Reſ.ſeq. & ſi placet, etiã alteram Reſ. eius nu. quando v.g. abſolutus ad reincidentiam, nempe ad tres dies abſque conditione, & ad reliquum tempus ſub conditione alicuius operis, nullo ſuperaddito, quo indicetur abſolutio facta ſub conditione operis non omiſſi culpabiliter: (vt quando dicitur, abſoluo te ab excommunicatione ad tres dies, ita vt ſi intra eos non ſoluas, reincidas in eam,) an ſcil. tunc ſic abſolutus reincidat abſque noua culpa, id eſt, ſi inculpabiliter omittat ſoluere, vel aliud facere, vel quia non poteſt, vel aliter. Hoc ſuppoſito ex Suarez & Filliucio ad dubium propoſitum negatiuè reſpondet Hurtado *loco cit. num.12.* cui ego addo Turrianum *de cenſ. lib.2. diſput.24. dub.2.* Villalobos *in ſumm. tom.1. tract.16. difficult.23. num.6.,* & ratio eſt, quia tunc pro reliquo tempore vltra tempus determinatum, pro quo fuit abſque conditione abſolutus, non abſoluitur abſolutè, ſed ſub conditione operis, nullo ſuperaddito, quo indicetur reſpectus ad culpam, ergo deficiente conditione, quamuis abſque culpa deficiat, non perſeuerat abſolutus, ſed reincidit in excommunicationem, & non aliunde, quàm ex vi ſententiæ, quæ fuit primò lata, ex vi cuius perſeueraret, quamuis excommunicatus fieret impotens ad ſoluendum, vel ad aliud opus, ſub cuius conditione fuit abſolutus pro illo reliquo tempore. Et ex his infert Hurtado quòd ſi excommunicatus, qui non ſoluit debitum, & abſolutus fuit ad reincidentiam ad tres dies, ſiue omnino abſolutè, ſeu priori modo dicto, ſiue pro reliquo tempore vltra tres dies ſub conditione alicuius abſolutè, poſita abſque aliquo indicante reſpectum ad culpam, non impeditur à reincidentia in excommunicationem, ex eo quòd pars conſentiat, quia conſenſus partis tantùm poteſt deſeruire, vt ſic abſolutus non peccet non ſoluendo, quod non ſufficit, vt non reincidat, quia reincidit ob antiquam culpam, & vi antiquæ ſententiæ, & abſque noua culpa requiſita, vt defectu conditionis requiſitæ ad perſeuerantiam abſolutionis, impeditur tamen quando fuit abſolutus ſub conditione actus omiſſi culpabiliter, quia conſenſus partis efficit, vt omiſſio illius actus ſit inculpabilis, ac proinde vt non deficiat conditio, ſub qua facta fuit abſolutionis perſeuerantia.

2. Vetùm his non obſtantibus contrariam ſententiam tuentur Auila *de cenſ. 2. par. cap.7. diſp.3. dub.14.* Henriquez *lib.13. cap.29. num.2.* Nauarrus *cap.27. numero 277.* & alij, quia nemo poteſt de nouo ligari aliqua excommunicatione ſine nouo peccato: atqui cùm talis fuerit verè abſolutus ab excommunicatione, non poteſt in eam reincidere niſi de nouo ea ligetur; ergo opus eſt nuuo peccato.

3. Dices maiorem ſolùm eſſe veram, quando noua excommunicatio infligitur, ſecus autem eſſe quando prior redit, quæ non fuit abſolutè ablata, ſed ſolùm pro certo tempore, & pro reliquo tempore ſub conditione, qua non poſita, eadem excommunicatio propter idem peccatum redit. Sed contra, vel medio illo tempore excommunicatio fuit ſolùm ſuſpenſa, ita vt ſecundùm ſe, & quaſi in actu pri[illegible]o verè manſerit, ita tamen vt nullum habuerit effectum, ſicut ſolet interdictum ſuſpendi, & hoc dici nequit, quia ſecundùm ius ordinarium, & communem ſententiam, excommunicatio non poteſt ita ſuſpendi, niſi in quibuſdam caſibus ad certum aliquem effectum, vel eſt abſolutè ſublata, & tunc impoſſibile eſt redeat, niſi de nouo producatur, quod nihil eſt aliud quàm abſolutum de nouo iterum excommunicari, quia intelligi nequit, quomodo id quod ſemel verè deſtructum eſt, redeat, niſi de nouo producatur ea ratione, qua produci poteſt, parum autem facit ad rem, ſiue dicatur eſſe eadem numero excommunicatio, ſiue diuerſa (de quo nolo iam diſputare) quia ſiue hoc, ſiue illud

illud dicas, æquè grauiter alter punitur, & propter eandem culpam bis puniri nequit. Habet igitur vtraque ſententia auctores & rationes pro ſe. Vnde meritò Ioan. Præpoſitus *in 3. part. quaſt. 1. de cenſ. in comm. dub. 15. n. 113.* vtramque probabilem eſſe putauit.

4. Notandum eſt hìc obiter contra Auilam, quòd qui poteſt abſolutè abſoluere, poteſt etiam ad reincidentiam, quamuis excommunicare non poſſit, quia abſoluens ad reincidentiam, non eſt qui ſecundò excommunicat, ſed ille qui primò excommunicauit. Ita ex Suarez Hurtado *vbi ſuprà num. 14.*

RESOL. CXCII.

An ſi pars dilatet tempus abſolutionis ad reincidentiam à iudice factæ, incurratur, elapſo tempore, excommunicatio, vel neceſſe ſit aliam excommunicationem ferre? Ex p. 5. tract. 9. Reſ. 22.

Sup. hoc ſup. lege doctrinã Reſ. 19. & ad confirmandã partẽ doctrinæ huius Reſ. lege Reſ. præteritam.

§. 1. AD huunc caſum ita reſpondet Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 16. diffic. 23. num. 4.* [Quando la parte concede al juez que ſe abſueluan ad reincidentiam, por quinze dias, y antes que ſe cumpla el termino, lo alarga la parte por otros quinze dias, en tal caſo haſta que ſe cumplan todos los treynta dias no incurre la diſcomnnion, como dizen Abad, Decio, Filino, Suarez, Couar. y Rebuſo, el qual dize que es comun. La razon es, porque el termino del juez fue en fauor de la parte, y aſſi ella le puede prorogar, como tambien remitiendo la parte el iuramento que en ſu fauor ſe haze, le remite Dios, como dize vn texto. Y la prorogacion ſiempre ſe entende con todas las calidades y clauſulas de la coſa que ſe proroga, como conſta del derecho. Algunos Dotores tienen que en eſto caſo no ſe incurre ſa cenſura, ſino ſe pone de nueuo: aſſi parece que lo tienen Syluestro, Nauar. Pedraza, y Iuan Guttier. fundaſe en que la intencion del juez fue aſta el primero termino, y aſſi paſſando de aì, no incurre ſin nueua ſentencia. La opinion contraria me parece lleua mucho mas camino, y la tienen muchos mas Dotores, y mas graues.] Sic ille, & ego huic poſteriori ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quicquid in contratium dicat etiam Henriquez *lib. 13. capite* 2. Dico igitur elapſo termino à parte prorogato incurri excommunicationem abſque nouo conſenſu iudicis ex vi præcepti à principio facti, & lationis excommunicationis ei annexæ, quia iudex, qui præfixit terminum, v.g. trium dierum, vt intra illum fiat aliquid, v. g. ſolutio, non præfixit illum ad finiendum intra illum ſuum præceptum, & lationem excommunicationis ei annexæ, ſed tantùm ad finiendam permiſſionem, aut licentiam differendi impletionem ſui præcepti; ergo etiam poſt terminum à iudice præfixum, & poſt terminum à parte prorogatum, perſeuerat præceptum iudicis, & annexio excommunicationis, ac proinde ex vi lationis excommunicationis in principio factæ abſque nouo conſenſu iudicis incurritur excommunicatio, non quia pars directè & poteſtatiuè differat præceptum & lationem excommunicationis, ſed quia differendo, ſeu ſuſpendendo obligationem naturalem in actu ſecundo v.g. ſoluendi, cui iudex præcepit ſatis fieri à debitore, conſequenter, & indirectè differt, & ſuſpendit præceptum iudicis, & lationem excommunicationis ei annexæ. Et ita docet Hurtado *diſput. 13. de excom. diffic. 5. num. 15.* & Io. Henriq. *in Compen. caſ. mor. capite* 20. *num. 5. & 6.* cum Sanchez *in ſumma tom. 1. lib. 4. cap. 55. num. 5. & 6.*

RESOL. CXCIII.

An ab excommunicatione lata ab homine generaliter, quando non reſeruatur poſſit abſoluere Parochus, ſeu alius Confeſſarius, qui poteſt ab excommunicatione à iure lata non reſeruata? Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 4.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. vlt.

§. 1. NEgatiuam ſententiam tenet mordicus Suar. *de cenſ. diſp. 7. ſect. 2. num.* 22. Vaſquez *de excommun. dub. 19. num.* 10. & Philippus Faber *de cenſur. in 4. ſent. diſt. 25. quaſt. 1. diſp. 4. cap. 8. num.* 241. quia, ait, reuera excommunicatio generaliter lata contra quoſcumque, qui aliquod delictum fecerint, non eſt excommunicatio à iure, cùm non ſit regiſtrata in corpore iuris, neque ſit ſtatutum aliquod, quia hoc reſpicit futurum, & eſt de peccatis futuris non factis: hæc autem eſt de peccatis, ſeu exceſsibus factis & præteritis, ergo debet de ea iudicari, ſicut de excommunicationibus latis ab homine decernitur in iure: de illis autem decernitur quòd non poſsint abſolui, niſi à iudice, qui illas poſuit, vel à ſuo Superiore, vt apertè habetur *cap. nuper, de ſentent. excommun. §. 4. & 5.* in quo ponitur diſcrimen inter excommunicationem ab homine, & à iure, & excommunicationem ab homine dicitur non relaxari, niſi à iudice eam ferente, vel ab eius Superiore, excommunicationem verò à iure poſſe relaxari ab Epiſcopo, vel à Parocho, ergo dicendum eſt excommunicationem generalem non poſſe relaxari, niſi à iudice, qui illam tulit, vel à ſuo Superiore, vt dictum eſt de aliis excommunicationibus ab homine.

2. Sed ego puto ſententiam affirmatiuam eſſe tenendam; quam tenet etiam Cornejo *in 3. p. tract. 5. de excommun. diſput. 11. dub. 3.* Sà *ver. abſolutio ab excommunicatione, num.* 15. Conink *de cenſur. diſput. 14. dub. 16. num.* 257. Auila *de cenſ. par. 2. cap. 7. diſput. 1. dub.* 8. Henriquez *lib. 13. cap. 28. num.* 5. Layman. *tract. 5. par. 1. cap. 7. num.* 3. & Hurtado *de excomm. diſput. 15. diffic. 6. num.* 21. quia cùm abſoluendo à dicta excommunicatione non turbetur tribunal iudicis illam ferentis, eo ipſo quòd eius abſolutio non reſeruatur, committi videtur cuicumque, qui poteſt abſoluere à peccato, ob quod incurritur non minus, quàm abſolutio ab excommunicatione à iure lata, quamuis in dicto cap. *nuper*, id non exprimatur, cùm eadem ratio, ob quam id declarauit Pontifex de voluntate legiſlatoris lege, ſeu iure excommunicantis, non reſeruantis, currat etiam pro excommunicatione lata generaliter ab homine eam non reſeruante: ex dictis conſtat ab excommunicatione maiori lata generaliter ab homine (etiam à Papa, vt homine, id eſt, non medio iure, ſed media ſententia, aut medio præcepto tranſitorio) quando non reſeruatur, poſſe abſoluere quemcumque, qui poteſt à peccato, ob quod imponitur, abſoluere.

3. Nec valet dicere quòd talis cenſura eſt ſimpliciter ab homine, & non à iure, vt iuxta iuris regulam, ex *capite inferior, diſtinct. 25. cap. verbum, de pœnit. diſtinct. 1. capite prudentiam §. 6. de officio delegat. capite ad reprimendam, & capite paſtoralis, §. præterea, de officio ordinarij*, cenſura ab eo tollenda eſt, à quo lata fuit, aut ab eius Superiore, eo quòd non minor requiratur iuriſdictio ad abſoluendum, quàm ad ligandum, & inferior non poſſit in cenſuram latam à Superiore. Sed huic fundamento fit ſatis ex ſupradictis, nam eo ipſo quòd hæc cenſura generalis æquiparatur cenſuræ latæ à iure & Superior, à quo impoſita eſt, eam non reſeruabit, videtur abſolutio-

nem commiſiſſe cuicumque facultatem habenti, vt de cenſura iuris non reſeruata dictum eſt, iura autem relata procedunt de cenſura ſpeciali, ergo: & tandem hanc ſententiam poſt hæc ſcripta inuenio docere etiam Præpoſitum *in 3. par. quaſt. 1. de cenſ. in comm. dub. 13. num 90.* vbi ſic ait: Dico ſecundò eos, qui poſſunt abſoluere à cenſuris latis à iure, poſſe etiã abſoluere à cenſuris latis ab homine per ſententiam generalem, quæ ſe habet per modum præcepti: vt ſi Epiſcopus præcipiat ſub pœna excommunicationis, vt omnes beneficiarij reſideant, veriſimile eſt non ſolùm Epiſcopum poſſe abſoluere, ſed etiam alium, qui poteſt abſoluere ab excommunicatione lata à iure, quia reſpectu talium cenſurarum non ita vrgent textus, qui ſemper mentionem faciunt caſus particularis, neque ex vllo vrgenti principio contrarium videtur poſſe oſtendi, & de cætero ſatis commodè idem de his poteſt eſſe iudicium, quod eſt de cenſuris latis à iure.

RESOL. CXCIV.

Quiſnam poſſit abſoluere à cenſura iuris nemini reſeruata?

Idemne eſt de cenſura permanente, & impoſita per modum ſtatuti?

Et an abſolutio excommunicationis maioris impendi poſſit extra Confeſſionem Sacramentalem, tam ab Epiſcopo, quàm à Parocho, aut Confeſſario Ordinario? Ex p. 5. tract. 9. Reſ. 5.

Quoad hoc lege doctrinam præced. Reſ. & ſignãter in tom. 3. tr. 2. Reſ. 24. §. vlt.

§. 1. HAnc poteſtatem non habere Parochum, aut alium Sacerdotem, docet Paludanus *in 4. diſtin. 8. q. 5. art. 1.* Durand. *q. 4.* Couarr. *1. part. §. 12. numero 5.* quia Parochus non habet ex ſuo officio iuriſdictionem in foro exteriori, quæ neceſſaria eſt ad abſolutionem ab excommunicatione maiori. Vide etiam Fabrum *de cenſ. in 4. ſent. diſt. 25. q. 1. diſput. 4. cap. 8. num. 250.* vbi firmat hanc opinionem varijs rationibus.

2. Sed ego reſpondeo ad dubium quæſitum, quòd à ſupradicta excommunicatione abſoluere poteſt Epiſcopus iure ordinario, vt habetur *in cap. nuper; §. in 2. caſu, de ſententia excommunicationis*, & docent omnes cum D. Thoma *in addition. quaſt. 24. & 21.* Et ratio eſt, quam tradit Innocen. III. *in dicto cap. nuper*, quòd ſcil. eo ipſo, quòd à iure non reſeruetur, videtur committi iuriſdictionem habentibus, quam rationem latè expendit Suarez *ſectione* 4. & quamuis in dicto cap. *nuper*, ſolùm fiat mentio de minori excommunicatione; ratio tamen aſſignata etiam currit in maiori, & idem eſt de Capitulo Sede vacante, & de Abbatibus ac aliis Prælatis Religioſorum, qui habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, hoc eſt, fori contentioſi, vt docet Suarez *ſect. 3.* & Sayrus *cap. 19. num. 11. & ſequentibus*, contra Couarruuiam, & alios, quamuis Parochus hanc poteſtatem non habeat iure ordinario, & ex vi ſui muneris, ſicut habet eam Epiſcopus, ſed ex commiſſione à Summo Pontifice factam in prædicto cap. *nuper*. Atque ita licèt Parochus ligare per cenſuram minimè poſſit, poterit nihilominus ex commiſſione abſoluere: & idem exiſtimo dicendum de quolibet Sacerdote habente poteſtatem abſoluendi à mortalibus, quia iſte dici poteſt proprius Sacerdos, cui in dicto cap. commiſſio datur. Et ita docet Cornejo *in 3. p. tract. 5. de excomm. diſp. 11. dub. 1.* Præpoſitus *in 3. par. quaſt. 1. de cen. in comm. dub. 14. num. 91.* Turrianus *de cenſ. lib. 2. diſput. 19. dub. 6.* Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 17. diffic. 18. num. 8.* Moſcoſo *in ſum. tract. 16. cap. 7. num. 4.* Tannerus *tom. 4. diſput. 6. quaſt. 10. dub. 6. numero 115.* Filliucius *tom. 1. tract. 11. cap. 9. numero 283.* quibus adde Vaſquez, Nauarrum, Auilam, & Conink, quos citat & ſequitur Hurtadu Complut. *de excom. diſp. 15. diffic. 2. num. 6.* vbi *num. 7.* obſeruat etiam quod abſolutio à dicta excommunicatione maiori non ſolum ab Epiſcopo poteſt fieri extra confeſsionem, ſed etiam à proprio Parocho, & à Confeſſario ordinario, etiamſi prædictis remittatur ad abſolutionem à peccatis ſeu in ordine ad eam, quia poteſt quis vti poteſtate ſibi conceſſa quoad aliquid, & nolle vti ea in totum, vt etiam dicemus *diffic. 5.* de abſolutione ab excomm. facta virtute Bull. Cruciat. aut alterius ſimilis priuilegij. Ita Hurtado.

Sup. hoc pro Epiſcopo in tom. 1. tr. 5. Reſ. 16. §. vlt. & pro Bulla Cruciatæ in tom. 4. tr. 3. Reſ. 65. & pro priuilegiis in to. 7. tr. 2. Reſ. 15. &c.

3. Notandum eſt hîc cum Villalobos *vbi ſuprà n. 11.* [Que lo que ſe ha dicho de la cenſura, que eſtà pueſta por el derecho y no reſeruada, tambien ſe ha de dezir de la cenſura permanente, pueſta por via de eſtatuto de alguna Prouincia à Obiſpo no eſtando reſeruada, aunque eſtè confirmada por el ſumo Pontifice, porque ſon de la miſma manera que las otras; y corre en ellas la miſma razon.] Sic ille.

Et pro contento in hoc §. vlt. in Reſ. præterita.

RESOL. CXCV.

An Epiſcopus poſſit abſoluere à cenſuris reſeruatis Papæ, exiſtente impedimento illum adeundi; ita tamen vt ceſſante impedimento, teneatur adire ſaltem per Procuratorem, ſub pœna reincidentiæ; quam obligationem tenetur illi iniungere, ſi non ſit impedimentum pueritiæ, quo adhuc ceſſante adire non tenetur?

Et an qui impediti ſunt, ſi adire queant Nuncium aut Legatum Pontificis, poſſint abſolui ab Epiſcopo?

Et docetur, quod ſi impeditus nequeat Epiſcopum adire, poſſit cum ſupra dicto onere à Parocho abſolui, eoque deficiente ab alio Confeſſario.

Et in textu huius Reſolutionis apponuntur impedimenta, quæ excuſare poſſunt excommunicatum à recurſu ad Papam.

Et an ſi impedimentum ſit breuis temporis, tunc non poſſit ab excommunicatione Papæ reſeruata Epiſcopus abſoluere?

Et quid, ſi ignoratur, quandiu duraturum eſt impedimentum? Ex parte 11. tractatu 8. & Miſc. 8. Reſol. 1.

§. 1. AD hoc dubium ſic reſpondet Andr. Mendo *in Bull. Cruc. diſp. 23. cap. 3. n. 30.* Poteſt quis, exiſtente impedimento, quod nequit adire Pontificem pro abſolutione à reſeruatis, abſolui ab Epiſcopo, ita tamen, vt ceſſante impedimento, teneatur adire, aliàs reincidet in eaſdem cenſuras, niſi ſit impedimentum pueritiæ, qua adhuc ceſſante adire non tenetur; infertur *ex capite mulieres, & aliis de ſentent. excommun. in 6.* Hi autem, qui impediti ſunt, ſi adire queant Nuncium, aut Legatum Pontificis, non poſſunt ab Epiſcopo abſolui. Ita Bonacin. *de cenſur. diſputat. 1. quaſt. 3. punct. 2. numero 4.* probabile tamen eſt, poſſe, vt defendit P. Auila *de cenſur. 2. part. cap. 7. dub. 6.* quod ſi impeditus nequeat Epiſcopum adire, poſſe cum prædicto onere abſolui à Parocho, aut ab alio confeſſore, probabiliter tuetur P. Granado *in 3. parte tractatu 10. diſputat. 7. numero 12.* ſed verius eſt oppoſitum, quia Pontifex ſolum ad Epiſcopos indulget in caſu prædicto recurſum, vt docet Cardinalis Lugo *diſputat. 20. de pœnit. numero 225.* ita Mendo, cui quidem aſſentior.

Sup hoc primo dubio in Reſ ſeq. §. 2. à lin. 4. & §. vlt. ad med. & inf. in tr. 2. Reſ. 72. §. Sed tria. poſt med. verſ. Tertio. & lege doctrinã Reſ. not. ſeq. &c. Et pro Nũtio contento in hoc tcam ante med. huius §. 1. in Reſ. ſeq. & in Reſ. 1. poſt ſeq. §. Sed magis. & in aliis ſecus annot.

2. Sed aliqui putant in tali caſu adeundum eſſe Nuncium, ſi adiri poteſt. Ratio eſt, quia tunc iam adeſt ad hoc Papæ locum tenens, & ita

habetur

habetur in dicto *cap. quamuis, de ſententia excommun.* vbi præcipitur adire Legatum ſi poſſit. Quia verò ibi non fit mentio de aliis confeſſariis, qui fortè habeant ex priuilegio facultatem ad abſoluendum ab iis, putat Coninch quòd, etiamſi adſit, talis poſſit Epiſcopus abſoluere. Melius tamen Lugo docet nullum eſſe diſcrimen quoad hoc inter Legatum, & habentem facultatem abſoluendi, cùm ille quoque ſit delegatus à Papa in ea re, & ad illum poteſt eſſe recurſus, cui ex voluntate Papæ commiſſa eſt illa cauſa.

3. Verùm non deſunt alij docentes poſſe etiam Epiſcopum abſoluere à cenſuris eum, qui licet non poſſit Summum Pontificem adire, poſſet tamen recurrere ad Nuncium Summi Pontificis, vel ad alium habentem priuilegium abſoluendi; quia exiſtente impedimento recurrendi ad Papam, reſtituitur Epiſcopo ordinaria poteſtas, quam per reſeruationem amiſerat: ergo non eſt, cur non poſſit abſoluere, nec cur pœnitens excommunicatus, ad Legatum Apoſtolicum recurrere teneatur. Adde, reſeruationem eſſe odioſam, & ſtrictè interpretandam. Vnde explicari debet de recurſu ad ſolùm Papam; ita Hurtadus, *de excommunic. diſp.15. difficult. 3. num.*10. contra Bonacinam, Peregrinum, & alios; Qui tamen Hurtadus obſeruat excommunicatum ſic abſolutum ab Epiſcopo, teneri poſt impedimentum ſe præſentare Pontifici, ſaltem per procuratorem ſub pœna reincidentiæ, quam obligationem tenetur illi iniungere Epiſcopus, ſi non ſit impuber.

Sup. hoc inf. in Ref. 201. & in aliis eius primæ annot.

4. In caſu autem quo nec Pontifex, nec Legatus, nec Epiſcopus, nec alius facultatem habens adiri poſſet pro impetranda abſolutione à cenſuris Papæ reſeruatis, ſtante, inquam, tali impedimento, docet Tanner. *tom.4. diſput.6. quæſt.*10. *dub.6. num.*152. poſſe talem excommunicatum abſolui à Parocho, eoque deficiente, à quolibet confeſſario approbato. V. de me ipſum *in part.5. tract.9. reſol.6. §. non deſinam.* Et ad confirmationem ſupradictorum videndus eſt omnino Magiſter Ludouicus Bertranſus Loth Dominicanus *in reſol. Theolog. tract.*1. *quæſt.*3. *art.*1. qui in terminis fortioribus noſtram ſententiam confirmat.

Quæ nunc hanc ſequitur. §. Nec deſinam, & in aliis eius annot.

5. Ex his omnibus infertur me rectè his diebus reſpondiſſe, poſſe Epiſcopum abſoluere duellatorem juſtè impeditum ſi non poſſet adire Sedem Apoſtolicam; ita docet Nauarr. *in Manuali cap.*27. *n.*90. *verſ. Ad quintum, &c.* Vgol. *de cenſ. in genere, tab.*1. *cap.*4. *§.5. n.*13. *in fine.* Peregr. *q.*37. *de duello num.*9. Regin. *lib.5. n.*256. Sayr. Suar. Sanch. Auila, Henriq. relati à Bonac. *tom.*1. *excommun. diſp.2. q.4. punct.5. num.*11. Hurtadus *de excomm. diſp.15. diffic.3. n.*10. dicendum eſt itaque poſſe Epiſcopum vel per ſe, vel per confeſſarium ab ipſo in caſu particulari delegatum abſoluere à caſibus Papæ reſeruatis ſi iuſto impedimento aliquis ad Sedem Apoſtolicam non poſſit pro abſolutione adire.

6. Sed ſi ſcire cupis quænam ſunt impedimenta, quæ excuſare poſſunt excommunicatum à recurſu ad Papam. Reſpondetur, multa eſſe, quæ à Doctoribus enumerantur.

Sup. his ſequentibus impedimentis in Ref. ſeq. §. Primo periculum, & ſeqq.

7. Primò, periculum mortis in itinere, *c. ſi quis ſuadente, & aliis, de ſent. excommun.*

8. Secundò, infirmitas longa etiam non periculoſa. *Ex cap. quod de his de ſent. excommun.*

9. Tertiò, paupertas; nam ſi quis mendicare ſoleat, non tenetur Romam ire mendicando, & ita intelligendum *cap. ea noſcitur, eod. titulo.*

10. Quartò, Ætas ſiue ſenilis, *ex dicto cap. ea noſcitur.* ſiue impubeſcens, *cap. quamuis eod. tit.*

11. Quintò, ſexus fœmininus, *cap. mulieres eod. tit.*

12. Sextò, ſubiectio filijfamilias ad Patrem, & ſerui ad Dominum, quando ſine illorum graui præiudicio Papam adire non poſſunt, *cap. relatum, eod. tit.*

13. Septimò, cura animarum, vel temporale dominium, quando ſubiectorum detrimentum timetur: *cap. Ne pro dilatione, de panit. & remiſſione.*

14. Octauò, debilitas in viris delicatis, qui labores itineris ſuſtinere non poſſunt; *cap. Quamuis,* vt etiam debilitas in membris in cæco, & claudo *cap. Ea noſcitur.*

15. Vltimò, quodlibet aliud, quod arbitrio prudentis cenſetur impedimentum graue, & legitimum. Vide Bonacinam *de excomm. diſp.2. q.4. punct.5. n.9.* Cornejo *in 3. par. tract.5. diſp.*51. *dub.*2. Peregrinum *de duello q.37. n.7. & alios, vbi ſupra.*

16. In his igitur impedimentis poteſt Epiſcopus abſolutionis beneficium excommunicatis impertiri. Quod ſi pro certo haberetur, vel probabiliter exiſtimaretur, eſſe breuis temporis impedimentum, tunc non poſſet ab Epiſcopo abſolui excommunicatus: nam pauci temporis ratio haberi non debet. Ita docent Vgolinus *de cenſur. Eccleſiaſt. in genere tabul.*1. *cap.*4. *§.5. num.*16. & Peregrinus *loc. cit.* ſi verò ignoraretur quandiu duraturum eſſet impedimentum, vel diuturnum fore pro certo, aut probabiliter habeaetur, tunc ſic impeditum abſoluere poſſet Epiſcopus ab excommunicatione. Ita præcitati Doctores.

RESOL. CXCVI.

Quiſnam poſsit abſoluere ab excommunicatione maiori lata à iure, & reſeruata?

Et an etiam Epiſcopus poſsit abſoluere ab excommunicatione reſeruata Papæ, quando delictum eſt occultum, vel quando excommunicatio eſt publica, ſed excommunicatus non poteſt recurrere ad Papam.

Et in corpore huius Reſolutionis explanantur impedimenta, cum quibus excommunicatus excuſatur recurrere ad Papam, pro abſolutione reſeruata.

Et tandem quæritur, an excommunicatus impeditus ex ſupradictis cauſis, & impedimentis; ſi non poteſt adire Papam pro abſolutione teneatur adire Legatum, vel alium habentem priuilegium Papæ, vel ab Epiſcopo abſolui poſsit, & ſolum Epiſcopum adire non poſsit, Parochus, & eo deficiente, quiuis confeſſarius approbatus eum abſoluere poſsit.

Et an, qui abſolutus eſt ab Epiſcopo, teneatur poſtea, ceſſante impedimento, ſe præſentare Pontifici, per ſe, vel per procuratorem. Ex part.5. tract.9. Reſol.6.

§.1. RESpondeo eum tantùm, cui eſt reſeruata, aut eius Superiorem, aut eum, cui ipſi commiſerint, niſi excommunicatus ſit in articulo mortis. Nam tunc poteſt quilibet Sacerdos ſimplex illum abſoluere ſub onere comparendi coram eo, à quo extra eum articulum erat abſoluendus, vt generaliter dicitur *in cap. eos qui de ſent. excomm. in* 6. exigendo tamen priùs iuramentum ab excommunicato, exceptis pueris, comparendi.

Sup. hoc inf. in Ref. 201. &c. & pro iuramento parendi in Ref. 204. §. 1. ad med. verſ. quod onus. &c.

2. Notandum eſt tamen hic ex Concilio Tridentino poſſe Epiſcopos abſoluere ab excommunicatione reſeruata Papæ, quando delictum eſt occultum; ſed difficultas eſt, an etiam poſſit Epiſcopus iure ordinario abſoluere ab excommunicatione, quando eſt publica, & excommunicatus non poteſt recurrere ad Papam? Et reſpondeo affirmatiuè, vt habetur *in cap. de cætero, de ſenten. excommun.* & docent Syluest. *ver. excommunicatio* 4. *num.*7. Nauarr. *cap.*27. *n.*9. & alij, iſta autem impedimenta ſunt.

Sup. hac diffic. in Ref. ſeq. & in Ref. præcrita à principio, & inf. in § vlt. huius Ref. poſt med. verſ.

Qui tamen. & inferiùs in tr.2. Reſ.72. §. Sed tria, poſt med. verſ. Tertiò. & in tom. 1. tr.5. Reſ.26. & in tom. 3. tr.3. Reſ.28. & in tom. 9. tr.7. Reſ.117. lege à §.1.& in Reſ. 118. §.Altero tertio. & §.Verum ego.

3. Primò periculum mortis in itinere, *cap. ſi quis ſuadente 17. quaſt.4. capite non dubium, cap. ea noſcitur, cap. de catero, cap. quod de his, cap. quamuis, de ſent. excomm.*

4. Secundò infirmitas longa, etiamſi periculoſa non ſit, ex dicto cap. *quod de his, & cap. quamuis.*

5. Tertiò paupertas ex dictis iuribus, nam nemo tenetur mendicare, vt ad Curiam vadat pro abſolutione, niſi aliàs mendicus eſſet, quia tunc ire tenetur, niſi fortè mendicando ſoleret ſe vxorem, atque filios alere: vnde quando in d. cap. *ea noſcitur*, dic tur etiam pauperes teneri, non eſt ſermo de magna paupertate, quæ mendicare cogat in itinere; ad pauperes tamen reducitur obligatio alendi vxorem, filios ac familiam proprio labore.

6. Quartò ætas, ſiue ſenſus, ex d.cap. *ea noſcitur, & cap. quamuis*; ſiue puerilis, ſiue in puberibus, *cap.1. & cap. quamuis, de ſententia excomm.* quamuis petat poſt pubertatem abſolutionem ab excommunicatione reſeruata, quam ante pubertatem incurrerat, ex *cap. final. de ſent. excommunicationis.*

7. Quinto ſexus fragilitas, vt fœmina cuiuſcumque conditionis, *cap. mulieres, cap. quamuis, c. ea noſcitur, c. de Monialibus, de ſent. excom.*

8. Sextò alteri adſtrictus, qui ſui iuris non eſt, vt filiusfamilias, & ſimiliter ſeruus quando Papam adire non poteſt ſine præiudicio parentis, vel domini, *cap. mulieres, cap. relatum, de ſent. excom.*

9. Septimò cura, animarum, vel temporale dominium, quando timetur quòd per abſentiam oues, aut vaſalli detrimentum patiantur, ex dicto cap. *mulieres, cap. de catero*, & ex *cap. ne pro dilatione, de pœnit. & remiſſ.*

10. Octauò debilitas in viris delicatis, qui labores itineris ſuſtinere minimè poſſunt, in dicto cap. *mulieres, & cap. quamuis*, ſiue etiam debilitas in membris, vt cæcus & claudus, ex *cap. ea noſcitur, & cap. quamuis, de ſent. excom.*

11. Vltimò quodlibet aliud impedimentum, quod arbitrio prudentis viri iudicetur legitimum. Et hæc omnia docet Cornejo *in 3. p. tract.5. de excom. diſp.11. dub.2.* ex Sayro, Suarez & Auila, quibus adde Hurtad. *diſp.15. de excom. diff.3. n.10.*

Sup. concreto in hoc §. in tom. 1. tr. 5. Reſ. 17. 18. & 19. & hic ſup. in Reſ. præterita §. In caſu. &c.

12. Nec deſinam hic apponere verba Adami Tanneti *tom.4. diſp.6. q.10. dub.6. n.122.* vbi ſic ait: Similiter ſi excommunicatus excommunicatione Papæ reſeruata propter legitimum impedimentum Papam, aut alium ab eo facultatem habentem adire non poſſit, poteſt abſoluere Epiſcopus, quòd ſi nec Epiſcopum poſſit adire, Parochus; eòque deficiente, quiuis approbatus Confeſſarius. Ita ille.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Sed magis. & in aliis eius not.

13. Notandum eſt tamen hîc contra Nauarrum *cap.27. num.89.* quòd ſi excommunicatus impeditus eſt, ex ſupradictis cauſis, adire Papam, nec tenetur adire Legatum, vel alium habentem priuilegium Papæ ad abſoluendum, ſed ſatis eſſe non poſſe adire Papam, vt ab Epiſcopo abſolui poſſit; & ratio eſt quòd exiſtente, impedimento recurrendi ad Papam reſtituetur Epiſcopo ordinaria poteſtas, quæ per reſeruationem fuerat ab eo ablata, ergo non eſt cur ſit neceſſarius recurſus ad Legatum, præſertim quòd cùm talis reſeruatio fuerit odioſa, debet ſtrictè interpretari, vt ſcilicet intelligatur de recurſu ad ſolum Pontificem, & ita docet Hurtado & Cornejo *locis citatis*, qui tamen rectè obſeruant, excommunicatum ita abſolutum ab Epiſcopo, teneri poſtea ceſſante impedimento ſe præſentare Pontifici, & hæc obligatio debet ei imponi ab Epiſcopo, niſi fuerit impuber, cui hoc iniungendum non eſt: quòd ſi in mora fuerit, reincidet ipſo iure in eamdem excommunicationem: ſed nota quòd talis non tenetur ſe præſentare Papæ per ſe, ſed ſatis eſt id facere per Procuratorem, nec impeditus ne perſonaliter Romam, tenetur mittere Procuratorem pro abſolutione, nec epiſtolam. Ita ex Henriquez notat Auila *par.2. cap.7. diſp.1. dub.6. concl.3.* & Doctores citati.

Sup. hoc ſup. in §. Reſ. 195. ad lin. 7. & in aliis eius not. pro hac quæſt.

Sup. hoc in principio Reſ. ſeq. & in aliis eius primæ annot.

RESOL. CXCVII.

An excommunicatus, ſi non poteſt propter impedimentum Papam adire, teneatur impetrare abſolutionem excommunicationis per epiſtolam, aut Procuratorem vel poſſit abſolui ab Epiſcopo? Sed magis difficultas eſt, in tali caſu, an excommunicatus poſſit abſolui ab Epiſcopo ſi poteſt adire Nuntium Summi Pontificis, vel alium habentem priuilegium Papæ? Ex p.4. tract.4. & Miſc. Reſol. 58.

Sup. hoc in fine Reſ. præteritæ, ſed lege eã à lin.4. §.2. & in to. 1. tr. 3. Reſ. 16. à § 1. vſque ad § Verũ. Sed magis ſciendũ quòd in hoc caſu Epiſcopus facere poſſit, lege à præcitato §. Verſ. vſque in fin. dictæ Reſ. & non pigebit, & inf. in tr. 2. vide Reſ. 72. & quãuis ob enormem percuſſionem Clerici lege tamen ibi Reſ. 63. per tot. & in to. 3. tr. 3. Reſ. 28. §. 1. & 2. & in aliis §§. poſitis in annot. Reſ. 1. huius annot.

§.1. Hic caſus in praxi ſolet frequenter accidere, & in illo Bonacina *de cenſ. diſput.1. quaſt.3. punct.2. num.4.* exiſtimat teneri excommunicatum mittere epiſtolam pro abſolutione obtinenda, vt patet à ſimili de impedimentis matrimonij; non enim credibile eſt, Papam velle ab Epiſcopo abſolutionem impendi, quando patet recurſus ad Sedem Apoſtolicam per Procuratorem, vel per epiſtolam. Ita ille.

2. Verùm ego contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quam docent Henriquez *lib.12. cap.3. numero 1. & lib.6. cap.9. num.7.* Duardus *in Bulla Cœna lib.3. §12. quaſt.8. num.21.* quibus ego addo Auilam *de cenſuris part.2. cap.7. diſput.1. dub.6. concluſ.3.* & nouiſſimè Gaſparum Hurtado *de excommunicatione diſput.15. diffic.3. num.10.* vbi ſic ait: Epiſcopis quoque conceditur facultas abſoluendi à quacumque excommunicatione Pontifici reſeruata, quando excommunicatus eſt legitimè impeditus adire Summum Pontificem ſiue ætate ſenili, ſiue impubertate, ſiue infirmitate, ſiue inimicitia capitali periculoſa, ſiue fragilitate ſexus, ſiue cura familiæ, ſiue quia eſt ſub cura parentum, ſiue paupertate in eo, qui non ſolet mendicare, ſiue quocumque alio impedimento, ad arbitrium viri prudentis ſufficiente, quamuis poſſit ad Summum Pontificem mittere, & non mittat. Ita Hurtado; & ratio eſt, quoniam à iure ad id non obligatur.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. vlt. in princ. & ſup. in Reſ. 195. §. 2. ad med. à verſ. Hìc autem. & in duobus §§. ſeqq. & in Reſ. 2. not. præteritæ ex doctrina §. Secluſa. & ſeq. & inf. in tr. 2. Reſ. 72. §. Aduerte. & in to. 3. tr. 3. Reſ. 18. § 2. in fin. à verſ. Adde. & in to. 9. tr. 7. Reſ. 117. §. Sed hic oritur dubium, & ſeq.

3. Sed magis difficultas eſt in tali caſu, an excommunicatus poſſit abſolui ab Epiſcopo, ſi poteſt adire Nuncium Summi Pontificis? Martinus Bonacina *vbi ſuprà*, negatiuam ſententiam docet, & ideo ait in tali caſu excommunicatum, qui Summum Pontificem adire non poteſt, non poſſe ab Epiſcopo abſolui, ſi poſſit adire legatum Summi Pontificis, vel alium habentem priuilegium abſoluendi, quia in eo euentu non cenſetur adeſſe, iuſta ac legitima cauſa, vel impedimentum, propter quod poſſit ab alio abſolui, & ita hanc ſententiam præter Bonacinam tenet etiam Coninch *de Sacramentis diſput.14. dub.16. num.242.* Nauarrus *in manuali cap.27. num.89.* Corduba *in ſum. quaſt.18.* & alij.

4. Sed tu contrariam ſententiam tene, quam tuetur Auila *de cenſuris part.2. cap.7. diſput.1. dub.6. concluſ.3.* & Hurtado *loco citato*, cum Henriquez *lib.12. cap.3. num.1. in gloſſa lit. H.* quia in his caſibus abſoluit Epiſcopus tanquam proprius paſtor, & poteſtate ordinaria, illa enim poteſtas ordinaria, quæ ſublata erat ei per reſeruationem, reſtituta eſt exiſtente iuſto impedimento recurrendi ad Summum Pontificem.

RESOL. CXCVIII.

An Epiſcopus reſeruando abſolutionem alicuius excommuni

municationis Summo Pontifici, poſſit, hoc non obſtante, Metropolitanus in caſibus ſibi permiſſis eam elargiri?

Et in textu huius Reſolutionis adducuntur aliqui caſus in exemplum dictæ quæſtionis. Ex part. 3. tractat. 14. Reſ. 157. aliàs 158.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Campanili *in diuer. iur. Can. rub. 11. c. 15. n. 132.* putat enim per hanc reſeruationem cenſeri, abdicari poteſtatem abſoluendi etiam Metropolitano, ita quòd in caſibus in iure permiſſis non valeat abſoluere, ſtante tali reſeruatione facta, per Ordinarium.

2. Sed contrariam ſententiam tenendam eſſe exiſtimo, quia licèt reſeruatio facta per Ordinarium Papæ, tollat ipſo iure poteſtatem abſoluendi vigore renunciationis factæ, tamen hoc non poteſt præiudicare Metropolitano, licèt quis poſſit renunciare fauori ſuo, non tamen in alterius præiudicium. Et ſic primò vaſallus non poteſt in præiudicium domini abſque eius conſenſu alterius iuriſdictioni conſentire. Secundò Clerici non poſſunt renuntiare eorum priuilegio. Tertiò, pater non poteſt renunciare donationi inofficioſæ. Quartò, iuramentum non firmat contractum in præiudicium tertij. Et tandem etiam clauſula *motu proprio* non operatur in tertij præiudicium, nec ius iure acquiſitum alteri adimit. Et ideo (ne in aliena vinea arare videar) hanc ſententiam, & omnia ſupradicta docet doctus Iuriſconſultus Io. Maria Nouarius *in qq. forenſibus part. 1. queſt. 66. per totam.*

RESOL. CXCIX.

An excommunicatus ab vno Epiſcopo poſſit ab illo abſolui, etiam ſi mutauerit domicilium, vel abſoluendus eſt ab Epiſcopo, cui tunc ſubditus eſt? Ex p. 5. tract. 9. Reſ. 8.

Sup. hoc in tom. 9. tr. 1. Reſ. 266. §. Ergo. poſt medium. à verſ. Confirmantur.

§. 1. REſpondet Suar. *de cenſ. diſp. 7. ſect. 2. num. 19. & num. 26.* quòd ſi fiat excommunicatus per generalem ſententiam, poterit abſolui ab alio Epiſcopo, iuxta probabilem opinionem, de qua egerat paulo antea: ſi verò per particularem ſententiam, non poterit abſolui niſi ab eo, à quo excommunicatus eſt quia cauſa eſt incepta, & ad illum pertinet cauſæ & litis conſummatio. Sed P. Vaſquez *dub. 20. num. 5.* videtur ſentire poſſe abſolui ab altero, quando iam eſt ſub iuriſdictione ipſius, & non aliter, & ita etiam docet Turrianus *de cenſuris lib. 2. diſp. 15. dub. 5.*

2. Non deſinam etiam hîc apponere verba Coninck *de Sacram. diſp. 14. dub. 16. num. 258.* vbi ſic ait: Ex dictis ſequitur Antuerpienſem, v. g. qui maxima anni parte habitans in diœceſi Mechlinenſi, ibi cõtraxit excommunicationem latam per ius, aut ſententiam generalem, redeuntem domum poſſe ab ea abſolui per eum, qui habet poteſtatem ab eiuſmodi excommunicatione abſoluendi eodem modo, ac ſi eam contraxiſſet Antuerpiæ, quia cùm eiuſmodi excommunicationes non ſint particulatim reſeruatæ ei, à quo latæ ſunt, nihil refert à quo latæ, vel vbi contractæ ſint, quia ideo aliis non ſunt minus vel magis reſeruatæ. Imò etſi excommunicatio quam talis incurriſſet in Diœceſi Mechlinienſi, eſſet reſeruata Epiſcopo, ſi non eſſet reſeruata in Diœceſi Antuerpienſi, poſſet talis domum reuerſus à ſuo Paſtore abſolui, quia Mechlinienſis per hoc quòd aliquas cẽſuras reſeruet in ſua Diœceſi, non poteſt impedire Antuerpienſes ne ab iis abſoluant. Quòd ſi autem Antuerpienſis contraxiſſet in Diœceſi Mechlinienſi cenſuram latam per ſententiam particularem, deberet abſolui à iudice, qui eam tuliſſet; quia hæc excommunicatio huic eſt ſingulariter reſeruata. Ita Coninck *loco cit.* cui etiam adde Layman *tract. 5. par. 1. c. 7. n. 4.* & Præpoſitum *in 3. par. q. 1. de cenſ. in com. dub. 14. num. 92.* Non eſt igitur audiendus Philippus Faber *de cenſuris in 4. ſent. diſt. 25. quæſt. 1. diſp. 4. cap. 8. num. 242.* vbi docet, Epiſcopum, qui excommunicauit, ſolum poſſe abſolutionem impartiri.

RESOL. CC.

An qui dum verſabatur in alieno Epiſcopatu fuit excommunicatus, rediens in patriam poſſit abſolui à proprio Epiſcopo?

Idem dicendum eſt, ſi ita verſatus in alieno Epiſcopatu fuit in aliqua cauſa citatus coram illo Epiſcopo, in qua contingat illum excommunicari. Ex part. 5. tractat. 9. Reſ. 9.

§. 1. REſpondeo quòd qui verſatur in Epiſcopatu alieno, ſubditus illi Epiſcopo, ideo non poteſt excommunicari ab illo per excommunicationem ab homine, nec generaliter, nec in particulari pro quantumcumque graui delicto facto, vt patet per *cap. Romana, de ſent. excomm. in 6.* Ad hoc autem vt poſſit ab illo excommunicari, neceſſe eſt quòd fiat ſuus ſubditus vt puta ratione delicti in ſua iuriſdictione commiſſi, vel aliquo titulo, hoc autem fieri non poteſt, niſi priùs Epiſcopus fecerit ſtatutum, quod qui fecit tale delictum, ſit excommunicatus. Nam tunc peregrinus faciens illud delictum in Epiſcopatu alieno, fit ſubditus illi ratione delicti commiſſi, & ſic incidit in excommunicationem; ſed tunc illa excommunicatio non eſt ab homine, ſed à iure, & ideo de illa eſt iudicandum ſicut de excommunicato à iure: & tunc conſequenter eſt dicendum, quod non poteſt abſolui à proprio, ſed ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi deliquit, & à cuius excommunicatione ligatus fuit; quia à tali excommunicatione in iure decernitur, vt non niſi Epiſcopus ille abſoluere poſſit, in cuius Diœceſi deliquit, quia ratione criminis illius in illa cauſa ille delinquens factus eſt ſubditus illius Epiſcopi, & exemptus à iuriſdictione proprij Epiſcopi. Alio etiam modo poterit fieri ſubditus illi Epiſcopo quoad cenſuram, vt ſi fecit delictum in illa Diœceſi, ad quod non erat impoſita pœna excommunicationis, ſed Epiſcopus ſciens illud delictum præcepit huiuſmodi delinquenti, vt ſatisfaciat parti pro tali delicto ſub pœna excommunicationis incurrenda tali tempore, nam ſi eo tempore non ſatisfaciat, fit excommunicatus, nec poteſt abſolui à proprio Epiſcopo, quia ratione delicti factus eſt ſubditus illius Epiſcopi in cuius Epiſcopatu deliquit, ideo potuit ei præcipere, & excommunicatione ligare. Idem dicendum ſi ita verſatus in alieno Epiſcopatu deliquit, ideo potuit ei præcipere, & excommunicatione ligare. Idem dicendum ſi ita verſatus in alieno Epiſcopatu citatus fuit in aliqua cauſa coram illo Epiſcopo, in qua cauſa contingat ipſum excommunicari, non poteſt ab alio abſolui, quia ex lite coram ipſo Epiſcopus ille accepit ius in illum, vt habetur *cap. propoſuiſti, de foro competenti.* & ita docet Philippus Faber *de cenſuris in 4. ſentent. diſt. 25. quæſt. 1. diſp. 4. cap. 8. num. 243.* & alij.

Sup. hoc ſupra in Reſ. 105. §. 1.

RESOL. CCI.

An abſolutus à cenſuris reſeruatis in articulo mortis, ſi conualuerit teneatur accedere ad Superiorem

Et obiter quæritur, an per Indulgentias non compenſetur, nec tollatur obligatio adimplendi ſatisfactionem ſacramentalem, ita vt pænitens eximatur à debito eam exequendi.

Et quid, ſi pœnitentia imponatur non ſolum in ſatisfactionem. Verum etiam in medicinam & remedium. Ex part. 9. tract. 6. & Miſc. 1. Reſ. 35. alias 36.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 196. §. 1. ad med. & inf in Reſ. ſeq. §. 1. & ſignanter. §. 2. & in Reſ. 204 §. 1. ante med. verſ. Inſuper. & inferius in tr. 5. Reſ. 16. §. penult. & in tom. 1. tr. 4. Reſ 44. § vlt. pau ò poſt initiũ, à verſ. So ù aduerte. & ibi in tr. 5. Reſ. 13. §. 1. poſt medium, verſ. Notandũ eſt. & in Reſ. 39. §. penult. & vlt. & in to 9. tr. 7. Reſ. 127.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docet Petrus Marchant. *in Tribunal. Sacrament. tom. 1. tract. 2. tit. 4. quaſt. 7. concl. 3.* ſic aſſerens: [Improbabilem opinionem eſſe cenſeo eorum qui volunt, abſolutionem à cenſuris in iſto articulo non poſſe dari, niſi cum onere, ſi quis conualeſcat, accedendi ad Superiorem, vt abſoluatur. Hæc enim ſententia (etſi ſit plurium Doctorum) conſequenter non loquitur ad textum Concilij Tridentini, & Eccleſiæ traditionem ibi expreſſam; quod, ſcilicet, in Eccleſia Dei ſemper cuſtoditum fuerit vt nulla eſſet reſeruatio in articulo mortis. Si enim onus illud comparendi pro cenſuris remaneret virtus reſeruationis illud operaretur; & tunc reſeruatio cenſeretur remanſiſſe, virtute cuius effectus ille ſequeretur.

2. Solùm igitur debet, ſi conualeſcat illi onus imponi comparendi in cenſuris ad externum, ſiue contentioſum forum deductis, cùm obedientia aliqua ob contumaciam in externo foro præſtanda eſt Superiori, aut etiam ſatisfactio partis læſæ, ſi læſa ſit: ſed hæc comparitio non pertinet ad reſeruationem, quæ tunc fuiſſet; ſed ad obligationem innatam caſui ob quem cenſura incurſa fuit: ſi ſicut quis poſteà teneretur ad reſtitutionem famæ, vel rei ex caſu conſurgentem. Et ita intelligendum cap. *Eos, qui de ſentent. excommunic. in 6.* in quo dicuntur, qui ſic abſoluuntur, debere præſentari Superiori excommunicanti, recepturi, & ſatisfacturi, prout iuſtitia ſuadebit. Quod de ſatisfactionibus in foro externo tantùm intelligi debet. Et *ibidem* additur, debere ſe repræſentare, vt paſſis iniuriam, ſeu iis, quibus propter hoc obligati exiſtunt, ſatisfactionem exhibeant competentem. Quæ omnia de obligationibus ex crimine natis, interpretanda ſunt cum iis, quæ Doctores de ſimilibus aſſeruerunt.] Ita Marchant.

3. Sed pace viri docti, aliquando nimis rigidè ſe gerit in cenſura opinionum, vt fecit in iſto caſu, vocando improbabilem opinionem illam, quam communiter docent Doctores, quod ad ſatietatem hìc poſſem adducere. Vnde doctus P. Voſſius *de iuriſ. Epiſcop. diſcep. 1. dub. 14. num. 157.* adducit pro ſententia 19. Doctores, quibus nouiſſimè adde Caſtrum Palaum *tom. 4. tract. 15. diſp. vnica, punct. 8. §. 1. num. 10.* & Leſſium *in 3. part. D. Thomæ, q. 8. de Miniſ. Confeſſ. art. 3. dub. 9. num. 24.* & patet ex cap. *De cætero.* cap. *Quod de his.* cap. *Quamuis de ſentent. excommunic.* & cap. *Eos, qui eod. tit. in 6.* Ex quibus apparet ratio huius legis obligantis ad ſe præſentandum, ſcilicet, ne cenſuræ Eccleſiaſticæ illuderetur, & vt tolleretur occaſio fingendi falſa impedimenta ad impetrandam abſolutionem ab alio, quam à Superiore, & Eccleſiæ intentio ſeruaretur.

4. Sic etiam exceſſit dictus Author in cenſuranda alia opinione: nam *vbi ſuprà, tract. 4. tit. 7. q. 5. concluſ. 2.* ſic aſſerit: [Infero, improbabilem mihi omninò videri quorundam ſententiam, aſſerentium, pœnitentem, qui aduerteret, ſe aliis piis operibus, vel indulgentiarum acquiſitione ſatisfeciſſe pœnis peccatis debitis, non teneri ad implendam pœnitentiam à Sacerdote in Sacramento ſibi impoſitam: tenetur enim præcepto, & ſententiæ Iudicis parere, eo ipſo, quòd eius iudicio ſe ſubiecit, quamuis aliunde cenſeatur liberatus. A vinculo enim ſacramentali nemo ſoluere poteſt, niſi ſacramentalis Iudex: & peccata in Sacramento à Iudice retenta, coram Deo cenſentur retenta. Vnde, quemadmodũ peccata coram Deo ſoluta, Clauibus nihilominùs ſubiici debent: ita ſatisfactio à Clauibus impoſita, non poteſt tolli, niſi mediantibus Clauibus.] Ita ille. Et tamen contraria ſententia eſt communis inter Doctores. Vide modò, ſi mereatur cenſura improbabilitatis iniuri. Sed pro ſententia Marchant. Vide Patrem Auerſam *de Sacram. Pœnit. qu. 13. ſect. 9.* vbi ex pluribus rationibus probat, etiam per Indulgentias non compenſari, nec tolli obligationem adimplendi ſatisfactionem ſacramentalem, ita vt pœnitens eximatur a debito eam exequendi.

Sup. his aliis piis operibus in to. 1. tr. 6. Reſ. 53. & pro Indulgentiis; in Reſ 57. præterita in eius §. 1. & in tom. 5. tr. 1. Reſ. 44. §. vlt. & in to. 4 tr. 5. Reſ. 16.

5. Verum, pace viri docti, & amiciſſimi rectè obſeruat Eminentiſſimus Dominus meus Cardinalis de Lugo *de Sacram. Pœnitent. diſp. 27. ſect. 2. num. 22.* eſſe communem ſententiam, tum antiquorum, tum recentiorum, pœnitentem liberari per Indulgentiam ab obligatione pœnitentiæ: & laudat quamplures, & graues Authores. Probat autem hanc opinionem ex cap. *Cùm ex eo, de pœnitent. & remiſſ.* vbi *in fine illius capitis* Summus Pontifex inquit, per indiſcretas, & ſuperfluas Indulgentias, ſatisfactiones ſacramentales eneruari. Igitur per Indulgentiam tollitur obligatio adimplendi pœnitentiam: alias ſi maneret obligatio etiam in ratione medicinæ, nihil prorſus eneruaretur de ſatisfactione. Secundò probat ex eo, quòd Gloſſa *in Extrauagant. Antiquorum. de pœniten. & remiſſ. longe poſt medium*, refert, Pontificem declaraſſe, anno Iubilei, à pœnitentiariis non debere imponi alia onera pœnitentibus, præter ea quæ in Iubilæo illo erant præſcripta, ne Indulgentia fruſtraretur. Signum igitur eſt, Pontificem exiſtimaſſe, acquiſita Indulgentia, aliam pœnitentiam non eſſe imponendam. Tertiò probat à priori: quia pœnitentia à Confeſſario imponitur, vt pœnitens pro ſuis peccatis Deo ſatisfaciat, ſed, cùm per Indulgentiam tollatur debitum totius pœnæ, ceſſat fundamentũ illius obligationis, & per conſequens deſinit obligatio ad pœnitentiam exequendam. Et ſi contra hanc doctrinam reſpondeatur, pœnitentiam imponi non ſolùm in ſatisfactionem, verùm etiam in medicinam, & remedium, vt pœnitens præcaueat peccatum, vt colligitur ex Tridentino *ſeſſ. 4. cap. 8.* proinde quamuis per Indulgentiam ceſſet pœnitentia, quatenus ſatisfactio; non ceſſat quatenus medicina. Si, inquam, aliquis ita vrgeat, reſpondet de Lugo, verum eſſe, pœnitentiam frequenter imponi, vt medicinam: at Confeſſarius non poteſt obligare ad illam, niſi quatenus eſt ſatisfactio, & vindicta; ſicuti Iudex, licèt curare debeat, vt pœna, quam delinquenti imponit, ſit non ſolùm in vindictam, ſed etiam in medicinam; non tamen poſſet exequi illam, etiam in medicinam, ſi Princeps ſupremus eam remitteret delinquenti: ita Sacerdos, cùm ſit ſimul Iudex, & Medicus, debet iniungere pœnitentiam pro peccatis, vt ſatisfactionem, & medicinam: at, ſi pœna condonetur, nequit obligare ad medicinam: quia Medicus non obligat ſed conſulit; intelligendo tamen de medicina, quæ non ſit ſimpliciter neceſſaria ad peccata in poſterum vitanda. Hæc, & multa alia fusè docet Cardinalis de Lugo, interpretando Concilium iuxta datam doctrinam, & ſoluendo nonnullas contrarias inſtantias minoris momenti, apud quem legi poſſunt. Vnde ex his patet, vt diximus, exceſſiſſe Marchant. in cenſura huius opinionis.

Sup. hoc latè in to. 1. tr. 6. Reſ. 57. §. Difficultas. & in aliis eius not.

RESOL. CCII.

An abſolutus tempore mortis ab excommunicatione, elapſo morbo teneatur, quam primum poterit ſe præſentare Superiori, alioquin incidat in eamdem excommunicationem, ſicut erat prius?

Et in dicto caſu an teneatur ſe præſentare vel ſufficiat, vt abſens appareat.

Et an qui in articulo mortis fuit abſolutus à cenſuris reſeruatis Papæ, aut Epiſcopo vi alicuius Bullæ, Iubilæi, vel

Sup. prima ad diffic. huius tituli in Reſ. præterita. & in aliis eius primæ not. & ſup. in Reſ. 196. §. 1. ad med. & inf. lege doctrinã Reſ. 204. &

Inferius in tr.8. Reſ.26. § penult. & in Reſ.not. ſeq. §.1. poſt med. & in aliis eius ſecundæ annot.

vel priuilegij, vel à delegatis prædictorum, non teneatur ſe præſentare; imo etiam ſatisfaceret, (quod eſt valde notandum,) oneri comparendi, ſi coram Confeſſario facultatem habente ex priuilegio abſoluendi extra mortis articulum ſe præſentaret? Ex part. 5. tractat. 14. & Miſc. 2. Reſol. 59.

Pro his reſeruatis in tom. 1. tr. 5. Reſ. 13. & in aliis eius primæ not.

§. 1. COmmuniter affirmatiuè reſpondent Doctores, ſi abſolutio fuit de cenſuris; ſecus autem de caſibus reſeruatis, abſolutus enim tempore mortis ab iſtis, non tenetur ſe præſentare Superiori; ab illis autem, videlicet excommunicationibus tenetur. Ita nuiſſimè Granado *de Sacrament. in 3. part. controuerſ. 7. tract. 10. diſp. 4. ſect. 2. num. 13.* Tannerus *tom. 4. diſp. 6. q. 9. dub. 3. num 72.* & Philippus Faber. *de pænit. in 4. ſentent. diſt. 17. q. vnic. diſp. 27. cap. 2. num. 40.*

2. Nihilominus Claudius Millardus *in ſumma Parochorum, de pænit. cap. 97. num. 10.* notat probabiliſſimum videri hoc onus ſe præſentandi coram Superiore, ſi quis abſolutus fuerit tempore mortis ab excommunicationibus reſeruatis, non habere amplius locum, & ceſſaſſe poſt Concilium Tridentinum *ſeſſ. 14. cap. 17.* quam doctrinam Cœleſtinus *in compend. Theolog. moral. tract. 1. cap. 7. num. 3.* putat poſſe tuta conſcientia approbari, quando excommunicatio non eſt notoria, vel deducta ad forum externum ad omnino occulta, vel ſcitur tantùm à duobus, vel tribus. Ita ille. Sed tu cogita; nam in contrarium videtur *cap. de cætero ſententia excommunication. & cap. eos qui, de ſenten. excommunic. in 6.*

Sup. hoc pro Cruciata in tom. 1. tr. 4. Reſ 44. §. vlt. poſt medium, à verſ. qui optimè. &c.
Et pro vltimo contento in hoc §. in Reſ. ſeq. & in aliis eius primæ annot.

3. Notandum eſt tamen hîc obiter etiam ſtãdo in prima opinione, quòd qui in articulo mortis fuit abſolutus à cenſuris reſeruatis Papæ, aut Epiſcopis vi alicuius Bullæ, Iubilæi, aut priuilegij, vel à delegatis prædictorum, non tenetur ſe præſentare. Imò etiam ſatisfaceret (quod eſt valdè notandum) oneri comparendi, ſi coram Confeſſario facultatem habente ex priuilegio abſoluendi extra mortis articulum ſe præſentaret. Et cùm pœnitens in tali caſu, vt dictum eſt, tenetur ſe præſentare ſufficit ſi abſens pareat. Nam ad parendum ſolùm, & non vt abſoluatur, iubetur præſentari. Ita ex Bonacina, Sà, & Nauarro docet Cœleſtinus *loco citato.*

RESOL. CCIII.

An abſolutus à cenſuris tempore mortis, teneatur poſtea ſe perſonaliter præſentare ſuperiori, vel ſufficiat, ſi per Procuratorem ſe præſentet?

Et quid, ſi cenſura ſit ob percuſſionem clerici.

Et an qui modo reincidit in eamdem cenſuram, qui non ſe præſentauit ſuperiori, ſit adhuc vitandus, ex eo quod ante abſolutionem eſſet vitandus. Ex part. 8. tract. 7. & Miſc. Reſ. 66.

Sup. hoc breuiter in fin. præced. Reſ. & ſup. in Reſ. 195. §. Verũ. in fin. & in Reſ. 196. circa ad fin. 6. ante finem.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Nauarrus *in ſumma, cap. 27. num. 90.* Vgolinus *de cenſuris, tab. 1. cap. 14. § 5. num. 4.* Sayrus *de cenſuris, lib. 2. cap. 16. n. 15.* Mihi verò magis placet opinio negatiua. Dico igitur quod obligatus ad ſe præſtandum ſatisfaciat huic obligationi, ſi per Procuratorem ſe præſentet. Reſpondeo affirmatiuè. Et ratio eſt, quia verè dicitur comparere. Ita Syluеſt. *verb. Excommunicatio 8. §. 8. quæſt. 7.* Armilla *verb. Excommunicatio 59.* addens ſatisfacere ſi per litteras ſe præſentet. Henriquez *lib. 13. de excommunicat. cap. 29. num. 3. & lib. 6. de pœnitentia, c. 9. in fine.*

Quoad hoc pro Legato Papæ in to. 1 tr. 5. ex Reſ. 16. lege doctrinã §. Seclusa. in fin. & ſeq & inf. in tr. 2. alios particulares, & ſpeciales caſus deciſos inuenies ſup. hoc, & hic in Reſ. 1. q in §. 1. poſt med. verſ. Sed ego.

2. Excipe tamen caſum excommunicationis, in quam pœnitens inciderit ob percuſſionem Clerici, in quo extat *cap. quod de his, de ſentent. excommunication.* preſsè petens, vt ſic abſolutus eat perſonaliter Romam, & hoc in odium & pœnam percuſſorum.

3. *Notandum* eſt tamen ſic abſolutum ſi ſaltem per Procuratorem ſuperiori non ſe præſentet, incidere in eandem cenſuram: ſed difficultas eſt an Petrus, v. g. qui modò reincidit in eamdem cenſuram, qui non ſe præſentauit ſuperiori, ſit adhuc vitandus, ex eo quòd ante abſolutionem eſſet vitandus. Reſpondet affirmatiuè Bonacina *diſput. 1. de cenſur. quæſt. 3. punct. 3. num. 18.*

4. Ego verò reſpondeo negatiuè. Et ratio eſt, quia dato quòd conſtiterit illum fuiſſe in articulo mortis abſolutum à cenſura, porrò potuit cum aliis participare, & alij potuerunt participare cum ipſo; licèt ergo ob inobedientiam, & contumaciam, quam habet nõ ſe præſentando ſuperiori, incidat in excommunicatiõné; nõ tamen ob id ſit vitandus, quia ad hoc vt fiat vitãdus, debet denuò denuntiari excommunicatus, nullus enim eſt vitandus, niſi vel ſit denunciatus, vel notorius percuſſor Clerici. Vnde ſi hinc penderet cenſuræ reſeruatio, ex eo quòd deſineret eſſe vitandus, deſineret etiam cenſura eſſe reſeruata.

RESOL. CCIV.

Quomodo ſimplex Sacerdos abſoluat moribundum ab excommunicatione maiori?

Et doctrina huius Reſolutionis eſt valde notanda, & in promptu tenenda ab omnibus Sacerdotibus, & Confeſſariis pro praxi ſupra dictæ quæſtionis, & abſolutionis danda in articulo mortis.

Et tandem quæritur, an in articulo mortis ſimplex Sacerdos poſſit abſoluere etiam ab irregularitate, quæ contrahitur ex peccato.

Et notatur, quod poteſt ita vrgere neceſſitas in articulo mortis, vt ſufficiat vnico verbo dicere Abſoluo te *intendo abſoluere prius à cenſuris, & poſtea à peccatis.* Ex part. 5. tract. 5. Reſol. 67.

§. 1. QVando ſimplex Sacerdos in articulo mortis abſoluit pœnitentem ab excommunicatione maiori, caueat ne abſoluat niſi præmiſſa ſatisfactione, ſi forſan ea fieri debeat, iuxt. *Clem. 1. de hær.* quod ſi commodè fieri non poteſt, abſoluat eum debita cautione, ſecundùm gloſſ. *eiuſdem Clem. § Verum, verſ. ea tun*. quæ cautio fiat vel per fideiuſſores, vel cum pignore, ſi eam poteſt dare, ſin minus, det eam, quã poteſt dare ſaltem; videlicet iuratoriam; ſi verò articulus neceſſitatis vrget, nihilque horum fieri poteſt, abſoluat, cùm ad impoſsibile nemo teneatur *l. impoſſibilium ff. de reg. iur.* At ſi Confeſſarius omittat, vel obliuiſcatur petere cautionem ſatisfaciendi, valebit abſolutio. Inſuper debet Confeſſarius in tali caſu imponere onus pœnitenti, vt ceſſante morbo ſe præſentet Superiori, qui extra eum caſum de iure poterat illum abſoluere, commonefaciendo, quòd ſi non ſe præſentauerit, in eamdem cenſuram incurreret, quod onus ſecundùm Sanchez *to. 1. lib. 2. cap. 13. num. 26.* ſub iuramento imponendum erit, *6. quamuis, & cap. ea noſcitur, de ſent. excomm.* Sed ego cum Trullenck *in Bulla Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 5. num. 9.* contrariam teneo; nam diſpoſitio Canonum cùm ſit odioſa, ſed ſolùm ad percuſsionem Clerici. Et pro confirmatione ſupradictorum vide etiam Bellochium *in praxi Theol. moral. part. 1. quæſt. 2 num. 136.* & Fonellium *de caſib. reſeruatis c. 8. num. 9.* omnibus adde Zambranum *de ſacram. Pænit. cap. 4. num. 6.* vbi etiam notat ita poſſe angere articulum mortis, vt prætermittenda ſit etiam cautio iuratoria in excommunicato, antequam abſoluatur, & nihilominus ſic abſolutus tenetur, ſi conualuerit, ſe præſentare, vt notat Palatius *in 4. diſt. 27. diſp. 7.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 201. lege eius doctrinam. &c.
Et ſup. onere contento in hoc textu, & iuram nto ſup. in Reſ. 196. §. 1. & inf. in tr. 2. Reſ. 92. §. vlt. ad med & in to. 1. tr. 3. Reſ. 28. § vlt. recitantes ad medium.

2. No

2. Nota etiam cum dicto Zambrano *num.5.* vt poſſet ita vrgere neceſſitas articuli mortis vel abſoluentem, vel pœnitentem, vt ſufficiat vnico verbo dicere, Abſoluo te, intendendo abſoluere priùs à cenſuris, & poſteà à peccatis.

3. Nec deſinam hîc obiter adnotare, quod Henriquez *lib.3. de pœnis.cap.9. num.5.* docet in articulo mortis poſſe ſimplicem Sacerdotem abſoluere, etiam ab irregularitate, quæ contrahitur ex peccato, eo quòd aliqui hanc exiſtiment eſſe cenſuram, & priuilegium Tridentini, cùm ſit fauorabile, & non diſtinguat, eſt latè interpretandum, & ita hanc ſententiam eſſe probabilem putat Trullench *in Bulla Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 5. numero 7.* licèt ipſe veriùs cenſeat oppoſitum.

RESOL. CCV.

A quibus cenſuris poſſit ſimplex Sacerdos abſoluere in articulo mortis?

Et quid, ſi adſit Sacerdos, qui alias poſſet, & haberet iuriſdictionem in cenſuris. Ex part. 7. tractat. 10. & Miſc.1. Reſol.11.

Sup. hoc in Reſ.ſeq.& in tom. 1. tr.5. Reſ. 2. & ſi prius vides eius annotatioñe primã, & poſtea conſequẽter legis omnes alias Reſ. dictæ not.faciliùs hæc difficultas diſſoluetur.

§. 1. SAnchez *in Summa tomo primo, libr. ſecundo, capite 13. numero duodecimo.* Zambranus, *de art. Mor. capit. 4. dub. 4. numero decimo-ſeptimo.* Layman *in Theologia morali, lib. quinto, tract. 7. cap. 12. numero 13.* & alij putant poſſe tantum abſoluere à Cenſuris, quæ impediunt ſuſceptionem Sacramentorum, quales ſunt Excommunicatio, Interdictum perſonale, Suſpenſio à receptione Sacramentorum, Eccleſiaſtica ſepultura; vnde aſſerunt à ſuſpenſione ab Ordine, Officio, vel Beneficio non poſſe abſoluere, quia Concilium præbet auctoritatem cuicumque Sacerdoti abſoluendi à Cenſuris tempore mortis, ne hac occaſione aliquis pereat. Ergo videtur ſignificare facultatem tantùm pro his Cenſuris conferre, quæ impediunt Sacramentorum, receptionem.

2. Verum Vgolinus *de cenſ. tab. 1. cap. 4. §. Primo, numero ſecundo,* docet ſimplicem Sacerdotem poſſe in mortis articulo, ſeu periculo ab omnibus cẽſuris abſoluere, tam iis, quæ impediunt receptionem Sacramentorum, quàm iis, quæ illam non impediunt. Et ratio eſt, quia Concilium dicit (à quibuſuis Cenſuris) quæ particula cùm ſit generalis, & vniuerſalis, nec vllam excipiat, inde eſſe vt omnes comprehendat; vbi enim lex non diſtinguit, neque nos diſtinguere debemus. Et hanc ſententiam ego puto probabilem, quam nouiſſimè tuetur etiam Ludouicus Caſpenſis *in Curſu Theologic. tomo ſecundo, tractat. 25. diſp. 2. ſect. 13. n. 139.* vbi ſic ait. In periculo ſeu articulo mortis, omnes ſacerdotes etiam ſimplices, poſſunt abſoluere à quacumque excommunicatione reſeruata, ſicut & à peccatis reſeruatis, ex Trid. *ſeſſ. 14. cap. 7.* Quia in hoc caſu omnes Sacerdotes habent æqualem Iuriſdictionem ſaltem ex voluntate Pontificis, & Concilium indiſtinctè loquitur. Hoc autem etiam eſt verum ſecundum probabilem multorum ſententiam, quamuis adſit Sacerdos qui aliàs poſſet, & haberet Iuriſdictionem; quia cùm Concilium non diſtinguat, non eſt cur nos diſtinguamus: & reſpectu cuiuſcumque Sacerdotis militat ratio Concilij, Ne ſcilicet hac occaſione aliquis exiſtens in tali articulo pereat: quòd enim ſit præſens is qui aliàs habet iuriſdictionem, hoc eſt per accidens, & ita tenent Nauarrus, Sà, Rodriquez, Vega, Henriquez, quos affert Sanchius *libro ſecundo, Decal. cap. duodecimo.* Et quamuis ipſe oppoſitum teneat, dicens *num. duodecimo,* tantùm poſſe in eo articulo abſolui à cenſuris reſeruatis impedientibus Sacramentorum receptionem, vel Eccleſiaſticam ſepulturam, verbi gratia ab excommunicatione, & interdicto perſonali, non verò à ſuſpenſione, ab Ordine, vel Beneficio, vel Officio, vel ab Irregularitate. Hoc tamen non placet, quia cùm Concilium non diſtinguat, ſed abſolutè concedat ab omnibus reſeruatis, non eſt cur diſtinguamus. Ita Caſpenſis.

Sup. hoc in Reſ.1. not. præteritæ, & in aliis eius ſecundæ annot. quæ eſt appoſita ad lin.7. dictæ Reſ.

RESOL. CCVI.

An in articulo mortis poſſit Confeſſarius abſoluere ab omni excommunicatione?

Sed difficultas eſt, an in articulo mortis poſſit ſimplex Sacerdos abſoluere ab excommunicatione, præſente Parocho, aut approbato.

Et an in prædicto caſu ſimplex Sacerdos poſſit abſoluere moribundum, etiamſi poſſet per confeſſarium, vel per literas recurrere ad Superiorem.

Et notatur nullum in præſenti ponendum eſſe diſcrimen inter articulum, & periculum mortis, quantum attinet ad hanc abſolutionem, ſed tantum excluditur periculum in ludo haſtarum, taurorum agitatione, & ſimilibus. Ex part. 5. tract. 9. Reſ. 67.

§. 1. REſpondeo affirmatiuè ex *cap. fin. de cenſuris, & c. eos de excomm. in 6.* & ex Concil. Trident. *ſeſſ. 14. cap. 7.* Sed difficultas eſt, an in tali articulo poſſit ſimplex Sacerdos abſoluere ab excommunicatione præſente Parocho, aut approbato; Prima opinio negat. Secunda affirmat, & Doctores pro vtraque ego ipſe adduxi *in 1. p. tract. 5. reſol. 5.* Nouiſſimè verò doctiſſ. Hurtado de Mendoza tertiam docet, & nouam ſententiam, aſſerit enim *in tr. de fide, vol. 1. diſp. 84. ſect. 6. §. 166.* omnes Sacerdotes diœceſanos approbatos etiam præſente prælato poſſe facultate non petita abſoluere moribundum à quouis crimine, & cenſura in foro conſcientiæ: negat autem hoc fieri poſſe à ſimplici Sacerdote, præſente approbato diœceſano. Omnes iſtæ tres ſententiæ ſunt probabiles, quicquid contra ſecundam teneat Turrianus *de cenſuris libr. 2. diſputat. 10. dub. 2.*

Sup. hoc in Reſ. præterita, & lege eius primam annotatioñẽ. & obſerua, quæ in illa ſunt, etiã pro hac quæſt. Et Reſ. 5. citata in lin. 7. huius textus, hic eſt inſ. in tr. 8. Reſ. 26. & vide omnes alias Reſ. & §§. poſitos in annot. § Adde. præcitatæ Reſ.

2. Aduerte etiam in tali caſu poſſe ſimplicem Sacerdotem abſoluere moribundum, etiamſi poſſet per Confeſſarium, vel per litteras recurrere ad Superiorem, non enim ad hoc tenetur Confeſſarius, neque imponendum eſt hoc onus ſcribendi pœnitenti, quicquid in contrarium aſſerat Bonacina *de cenſ. diſp. 1. q. 3. punct. 3. num. 5.* & Zambranus *de caſibus in articulo mortis cap. 4. num. 15.*

Sup. hoc in tom. 1. tr. 5. Reſ. 4. & in cæteris aliis eius annot. & ſignanter not. 2.

3. Notandum eſt etiam hîc contra Sotum *in 4. diſt. 18. quæſt. 4. art. 4.* Canum & alios, nullum in præſentia ponendum eſſe diſcrimen in articulum, & periculum mortis, quantùm attinet ad hanc, quam tractamus, abſolutionem, dummodò tale ſit periculum, quod neceſſariò adeundum ſit, & ex quo veriſimili coniectura ſequatur mors. Addo *neceſſarium adeundum,* vt excludam periculum in ludo haſtarum, taurorum agitatione, & ſimilibus. Sic hæc explicata poſterior ſententia communis eſt, vt teſtatur Couarr. *c. Alma mater, p. 1. §. 11. num. 8. verſic. 3.* Conſentiunt Ledeſma 2. 4. *q. 26. art. 1. dub. 3.* Nauar. *c. 26. num. 26.* & denique Syl‑ ueſt. *Confeſ. 1. num. 6.* cum Paludano, Adriano, & aliis. Ratione probatur, quia ſi deberet expectari tanta illa neceſſitas, & mortis certitudo, quantam voluit Sotus, contingere poſſet, vt multi diem clauderent ſine abſolutione, quod omnino eſt contra Eccleſiæ mentem, & ad quod euitandum damnum, ipſa facit plenam hanc ſuis abſoluendi poteſtatem. Firmari idem poteſt ex iuris locis illis vbi de hac agitur abſolutione, in quibus ſine diſcrimine periculum mortis pro articulo non rarò ſumitur, quantumuis alioqui re & nomine diſtinguantur. Ita *c. ſi quis ſuadente 17. quæſt. 4. & cap*

Sup. hoc in tom. 1. tr. 5. Reſ. 1. & in alus eius not.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 5. Reſ. 2. §. vlt. per tot. & in Reſ. 7. § 1. & 2. & ibi in tr. 4. Reſ. 19. in fin. & in tom. 3. tr. 1. Reſ. 41 §. Primã. & in to. 9. tr. 7. Reſ. 126. per tot.

eos

eos qui, de ſent. excomm. in 6. quod vero dicit Sotus reſtringenda eſſe priuilegia, verum id quidem eſt in materia odioſa, & quæ redundat in aliorum præiudicium; at verò fauor in hac abſolutione nihil tale habet, ac proinde, iuxta regulam iuris in 6. extendi potiùs, & ampliari deberet.

RESOL. CCVII.

An conſtitutio in articulo mortis abſque alio prævio ſigno contritionis poſſit abſolui à cenſuris?

Et an vt ſimplex Sacerdos poſſit abſoluere à ſola cenſura in articulo mortis, neceſſarium ſit, quod pænitens præmiſerit aliquod ſignum contritionis. Ex p.7. tract.10. & Miſc.1. Reſ.10.

Pro conſecto in hac Reſ. in Reſ. ſeq. Sed cum eodem Nauarro, & Vgoli tantū hic citatis.

§.1. VT ſi verbi gratia emiſit loquelam, vel incidit in inſaniam. Nauarrus *in Manu.cap.* 27. *numero* 272. & Vgolinus *de Cenſuris Pontif.reſer.part.*3. *cap.*3. §.*ſecundo, numero ſecundo*, licèt concedant quod in articulo mortis poſſit impendi abſolutio à cenſura, etiamſi abſolutio à peccatis non poſſit impendi; quia illa prodeſt ad recipienda alia Sacramenta, vt extremam Vnctionem, & ad hoc vt forſitan infirmus in loco ſacro poſſit ſepeliri. Tamen limitant hanc ſententiam, & aſſerunt ad hoc vt ſimplex Sacerdos poſſit abſoluere à ſola cenſura neceſſarium eſſe quod pœnitens præmiſerit aliquod ſignum contritionis.

2. Sed ego hanc limitationem prorſus refello, nam licèt hoc ſit neceſſarium pro abſolutione a Cenſuris, quæ fit extra Sacramentum, & etiam confertur abſenti. Et etiam docet Boſſius *in Diſceptation. Mor. diſ.*2. *numero octauo*, cui adde nouiſſimè Caſpenſem *in Curſu Theologico, tomo ſecundo, tractat.* 15. *diſputat.*2. *ſect.*13. *num.* 140. qui citat Suarez *de Cenſ. diſputa.*7. *ſect.*7.

RESOL. CCVIII.

An notoriè excommunicatus in articulo mortis poſſit ſaltem abſolui à cenſuris, ſi ſubmuteſcens nullum ſignum contritionis oſtendit?

Et quid, ſi conſtaret euidenter ægrum priuatum vſu rationis omnino impænitentem, in talem ſtatum incidiſſe.

Et an in ſuprà dicto caſu poſſit etiam laicus talem abſolutionem moribundo concedere.

Et aliqua alia aduertuntur, quæ contingere poſſunt in ſupradictis caſibus. Ex part. 9. tract.7. & Miſc.2. Reſol.13.

Sup. hoc cum eodē Nauar. & Vgol. hic citatis. & aliis in Reſ. præterita.

§.1. DE abſolutione à peccatis *alibi* diximus: nunc videndū eſt de abſolutione a cenſura. Nauar. *in Manuali, c.*27.*n.*272.& Vgol. *de cenſuris Papæ reſeru. par.*3.*c.*2.§.2.*num.*2. dicunt in tali caſu prærequiri in infirmo, quòd priùs dederit aliquod contritionis ſignum; nihilominùs tenendum eſt, præfatam abſolutionem à ſola cenſura in illo articulo extremæ neceſſitatis poſſe dari infirmo, tametſi priùs ſigna contritionis non exhibuerit: idque abſque eo, quòd Sacerdos abſoluens peccet mortaliter, ſed neque venialiter; imò potiùs mortaliter peccaret, non conferendo talem abſolutionem, qua negata non poſſet moribundos iuuari aliis Sacramentis, neque in loco ſacro ſepeliri.

2. Hoc tamen limita, niſi conſtaret euidenter, ægrum priuatum vſu rationis, omninò impœnitentem in talem ſtatum incidiſſe. Et ita docet Boſſius *diſcep.*2. *dub.*4. *num.*38.

3. Sed aliqui plus addunt, nempe, poſſe in tali caſu, etiam laïcum; talem abſolutionem moribundo concedere. Hanc ſententiam, tanquàm probabilem, ego *alibi* docui, quam ſcio diſplicuiſſe cuidam nobili iuriſconſulto, qui tamen ſcire debebat, illam deſumptam fuiſſe ex Gloſſa *in cap. A nobis* 2. *ver. non potuit.* vbi etiam Abbas *de ſentent.excomm.& in c.Paſtoralis.§.Præterea. de offic.Ord.ver.Præterquàm in mortis articul.* Idem poſteà docuerunt plures Theologi ex Schola D. Thomæ Tabiena, Armill. D. Antonin. vterque Ledeſma, & ex Soc. Ieſu Sanch. Auila, Henriq. & alij à me *alibi* adducti quibus nunc adde P. Boſſium *vbi ſup. dub.*10. *num.*87. Et ratio eſt: quia, cum Eccleſia, ſeu Summus Pontifex poſſit hanc facultatem concedere laïco, vt Doctores communiter tenent exiſtimandum eſt, conceſſiſſe in tali articulo, ſi non adſit copia Sacerdotis, vel Clerici tonſurati. Nam, quamuis laïcus, ſicut & Clericus non Sacerdos, non poſſit, ſacramentaliter abſoluere, neque ex commiſſione Papæ; tamen abſolutio ab excommunicatione poteſt plurimùm conferre ipſi pœnitenti ad ſalutem animæ, quam omnibus Eccleſia in extrema neceſſitate, ſuis fidelibus procurat. Quare, ſicut tunc ob hanc cauſam concedit omnibus iuriſdictionem abſoluendi à peccatis, qui ſunt capaces illius; ſimiliter cenſendum eſt tribuere omnibus, qui ſunt capaces, iuriſdictionem abſoluendi à cenſuris: laïci autem, vt dictum eſt, ſunt capaces huius iuriſdictionis? & hæc ratio multò magis conuincit de Clericis etiam tantum tonſuratis.

Alibi inf. in Reſ. 210. 211. 212. 213. & 214. § Sed in & in tom. 3. tr. 5. Reſ. 43. §. penult.

4. Prædictæ autem abſolutiones à Clerico non Sacerdote, vel à laico in articulo mortis datæ, effectus, ſecundùm præcitatos D D. maximus eſt, ſcilicet, quòd hæredes abſoluti non teneantur adire Papam, nec excommunicationem pro abſolutione petenda. Poterunt etiam ſepelire defunctum in loco ſacro, & pro eo facere Miſſas celebrare. Addit Henriquez ſaltem prodeſse eam abſolutionem, vt poſt mortem poſſit talis abſolutus à quouis Sacerdote ab excommunicatione, vel alia cenſura abſolui, cùm alias non poſſet: quod tamen non placet Sanchez *loco cit.* & iure: meritò: quia, ſi fuit valida abſolutio, nulla ampliùs eſt neceſſaria: ſi non valuit, nullum ius abſoluendi, Sacerdoti aliàs non habenti, ſeu valenti abſoluere tribuit. Hæc omnia Boſſius *loco cit.* qui adducit, non eſſe damnandum pium Parochum hanc ſententiam ſequentem in praxi, & iuxta eam ſepelientem defunctum, & Miſſam pro eo publicè celebrantem, vbi de facili non poteſt adiri Iudex excommunicator, vt ab eo abſolutio impetretur, antequàm defuncti corpus ſepeliatur quæ omnia à Boſſio notata confirmant ea, quæ à nobis *alibi* dicta ſunt, quicquid aliqui obmurmurauerint, aduerſùs quos omnia *ſuperiùs* dicta adnotare volui. Non nego tamen, contrariam ſententiam eſſe probabiliorem, quam nouiſsimè tuetur Leſsius *in* 3. *par. D. Thomæ. cap.*7. *de excommunic. dub.*3. *num.*18.

Sup. hoc in Reſ. 1. not. præteritæ. §. Notandū. & §. vlt. & in Reſ. 2. §. 1. ad med. & in Reſ. 4. § Sed. & in fine. Reſ. 5.

Alibi in Reſolutionibus præteritarum annotationū.

RESOL. CCIX.

Quid faciendum ſit cum excommunicato, qui tempore mortis dedit ſigna contritionis, ſed non fuit abſolutus?

Et qui mortuus eſt excommunicatus, & ſi non conſtat mortuum eſſe in peccato mortali, an poſſit prælatus eum abſoluere a cenſura, vt in Eccleſia ſepeliatur, ſi non dedit ſigna contritionis, vel poſſit poſt eius mortem ſumi Bulla, ſi illam antea mortuus non habebat, & per eam eum abſoluere ab excommunicatione. Ex part.5. tract.9. Reſol. 24.

§.1. AD hoc quæſitum ita reſpondet Villalobos *in ſum. tom.*1. *tract.*16. *diffic.*20. *num.*20. [Adniertaſe mas, que el que no puede ſer abſuelto en el articulo de la muerte de la deſcomunion, ſi pidio penitencia, y dio ſeñales de contricion puede ſer abſuelto

deſpues

deſpoes de la muerte, no de los pecados (que eſſo es coſa llana) ſino de la deſcomunion para que le entierren en lugar ſagrado, y digan por el Miſſas, &c. y no le puede abſoluer en tonces qualquier Sacerdote (que ya paſsò el articulo de la muerte(ſino ſolo aquel aquien eſta reſeruada, como conſta del derecho, y lo dizen Inocencio Panormitano, Nauarro, y Silueſtro. Y eſtas ſeñales de penitencia que da vno antes de la muerte, baſta que ſe prueuen con vn teſtico, como dize Enrico, Boich, y Aſtenſe, porque en eſto no ſe haze perjuyzio à nadie: mas ſi no va abſuelto de la cenſura, aya dado ſeñales de contricion, no puede ſer enterrado en lugar ſagrado, como dize el texto citado.] Sic ille, cui adde Moſcoſum *in ſum. tract.16. cap.7. num.5.*

Quamuis nõ plene ſup. hoc lege tamen ſup. doctrinam Reſ. 66 & quãuis pro excom. tolerato vide Reſ.69. & 70.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare ea quæ docet Antonius Fernandez *in inſtruct.ſacerd.p.6. docum.6. n.5.* vbi ſic ait, [El que murio deſcomulgado ſin Bula, y ſin ſeñales de contricion, como no conſte que murio en pecado mortal, lo puede el Prelado abſoluer de la cenſura para el entierro en la Igleſia. Y aunque Enriquez *lib.7. c. 20. lit.2.* diga que ſe le puede tomar Bula, y abſoluerle de la cenſura, no puede ſer, porque de viuos no tiene Bula, y la de difuntos no tiene eſſe priuilegio de abſolucion. Vide etiam Rodr. *in add. ad Bull.§.5.num.53.*

Sup. hoc in tom.4. tr.3. Reſ.175. §.1. propè fin. à verſ. Moueor. & in Reſ. 176.

RESOL. CCX.

An non ſolum Clericus, ſed etiam laïcus poſſit in articulo mortis à cenſuris abſoluere?

Idem dicendum eſt de interdicto.

Et ſi aliquis ita fuit abſolutus à laïco in articulo mortis, an hæredes debeant poſtulare abſolutionem ab eo, qui poteſt abſoluere, vt detur ei defuncto Eccleſiaſtica ſepultura, & poſſint fieri communia ſuffragia pro eo.

Et curſim nota, quod ſi cenſura fuit reſeruata, & aliquis ab illa non fuit abſolutus in vita, non poteſt poſt mortem à quolibet Sacerdote relaxari, ſed ſolum ab eo, cui reſeruatur, vel eius delegato. Ex part.5.tract.9.Reſ.7.

§.1. NEgatiuam ſententiam ex Suar. & Vaſquez docet nouiſſimè Faber. *de cenſuris in 4. ſent. diſt.25.q.1. diſp.4. cap.8. num.257.* & Turrianus *de cenſuris lib.2.diſp.24.dubit.4.* Præpoſitus *in 3. part.quæſt.1. de cenſ. in communi, dub.14. num.95.* Villalobos *tom.1. tract.16. diffic.20. num.18.* & Hurtado *de excommun. diſp.15. diffic.1.num.3.* quia ea poteſtas nullo iure, nec conſuetudine, habito, aut conſtante conceſſa inuenitur niſi ſolis Sacerdotibus: & ſolùm eo fine vt à peccatis abſoluant, quia abſolutio à peccatis eſt maximè neceſſaria ad ſaluationem, non verò abſolutio ab excommunicatione; quia excommunicatio ratione ſui non impedit ſaluationem, imò id quod poſt mortem; manet excommunicationis, auferri poteſt poſt ipſam mortem vnde non eſt contra pietatem Eccleſiæ, quòd eam non concedat non Sacerdotibus. Et hanc ſententiam docent etiam Doctores, quos adduxi *in 3. part. tractat.4. reſol.133.*

Quæ nunc hã ſequetur. & in Reſ. 211. & 213. & in Reſ. 214 §. Sed in. ad med. & ſi.p in Reſ. 228. §. Sed aliqui. & in tom. 3. tr. 1. Reſ. 43. §. penult.

2. Sed ibi pro affirmatiua ſententia aliquos adduxi, quibus nunc addo Raguciuum *in lucerna Parochorum, tit.de abſolut quæſt.124.n.6.* Sanchium *in ſelectis diſp.14. n.7.* & Ioannem de la Cruz Dominicanum *in director. conſcien.part.2. de excom.dub.5.concl.1.* vbi ſic ait. In articulo mortis vir baptizatus etiam laicus, & ſi ſit hæreticus & præſciſſus, abſoluit ab excommunicatione. Ita Syln. *ver. abſolutio 8. & 9.* Angel. *ver. abſolutio 1.* Ledeſma *cap.8. de excommunic.dub.4.* contra Soto *d.18. quæſt.4. art.4.* & Couar. *in c.alma mater 1.p.§.11.num.9.* & contra alios ab eo citatos. Sed patet nam vir baptizatus eſt capax iuriſdictionis neceſſariæ pro abſoluendo ab excommunicatione, ergo piè credendum eſt, vt ait Armilla *ver. Abſolutio*, Eccleſiam concedere illam tunc, ſicut in ſimili caſu concedit omnibus Sacerdotibus abſoluere ab omnibus peccatis, quia ſunt capaces illius. Omnes item concedunt Clerico primæ Tonſuræ poſſe tunc abſoluere ab excommunicatione. Ergo idem dicendum de viro ſolùm baptizato, cùm ſtando in iure diuino, vterque ſit incapax talis iuriſdictionis.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 201. §. Prædicta. & in alia eius annot.

3. Notandum eſt tamen hîc quòd ſtando in prima opinione, ſi aliquis in articulo mortis abſolutus fuit à laico, debent hæredes poſtulare, abſolutionem ab eo, qui poteſt abſoluere, vt detur illi defuncto Eccleſiaſtica ſepultura, & poſſint fieri communia ſuffragia pro eo, Ita ex Vaſq. Turrian. *loco.cit.*

4. Nota etiam hic quòd Præpoſitus *vbi ſupra, n.97.* tenet, quòd probabile eſt omnem Clericum poſſe abſoluere à cenſura ſaltem excommunicationis, & interdicti perſonalis in mortis articulo de excommunicatione, indicatur *§.preterea,cit.* vbi habetur in mortis articulo poſſe etiam ſpecialiter excommunicatum abſolui ab alio, quàm ab eo, qui excommunicauit, vel Superiore, vbi per alium videtur intelligi is, cui poteſt committi iuriſdictio Eccleſiaſtica.

Sup. hoc à §.1.not. præterius.

5. Dices, talis abſolutio nec eſt magnopere vtilis, nec neceſſaria, quia excommunicatus, qui dedit ſigna doloris, poterit poſt mortem abſolui. Reſpond. negando priorem partem, licèt enim deficiente Sacerdote non ſit vtilis ad conſequendum beneficium abſolutionis ſacramentalis, poteſt tamen eſſe vtilis, vt amenti præbeatur viaticum, item vt publicè pro eo oretur, vt donetur ſacra ſepultura, quod non poſſet fieri à quouis poſt mortem, ſi cenſura eſſet reſeruata. nam quando aliquis non fuit in vita abſolutus, ſi cenſura ſit reſeruata, non poteſt poſt mortem à quolibet Sacerdote relaxari, ſed ſolùm ab eo, cui reſeruatur, vel eius delagato.

RESOL. CCXI.

Si laicus quidam abſoluit ab excommunicatione morientem, quæritur, an abſolutio ſit valida, ita vt in loco ſacro defunctus ſepeliendus ſit.

Et an hæredes ita abſoluti teneantur adire Papam, vel communicantem pro abſolutione; vel poſſint ſepelire defunctum in loco ſacro, & pro eo facere Miſſas celebrare.

Et an laicus in prædicto caſu, & mortis articulo poſſit moribundo concedere Indulgentiam Bullæ Curiatæ. Ex part.3.tract.4. Reſol.132. alias 133.

Sup. hoc in duabus Reſ. ſeqq. & in tertia, §. Sed in. ad med. & in Reſ. præterita, & ſup. in Reſ. 208. §. Sed aliqui. ad med. & in tom. 3. tr. 1. Reſ. 43. §. penult.

§.1. NEgatiuè reſpondent communiter, quia ad abſoluendũ aliquem ab excõmunicatione requiritur iuriſdictio Eccleſiaſtica, quam laicus non habet, Ergo, &c. Et ita docent Villalobos *in ſumma, tom.1. tract.6. diffic.20. num.14.* Layman *in Theol. mor.lib.1. tract.5.cap.6.num.2.* Coninch *de Sacram.diſp.14. dub.16. num.256.* Suarez *de cenſ.diſp.7. ſect.6.num.6.* Sotus *in 4. diſt.18.q.4.art.4.* Couar. *in cap.alma mater, part.1. §.11. num.9.* Garſias *de beneficiis, tom.2.part.12. cap.5. n.353.* & alij.

2. Sed ego cum Auila *de cenſ.p.2.cap.7.diſp.1.dub.2.* probabilem puto contrariam ſententiam, quam tuentur Doctores, quos citat, & ſequitur Ioan. Valerus *in differentiis vtriuſque fori, ver. abſolutio, differ.13.num.2.* quibus ego addo Ioann. de la Cruz *in direct. part.2. de excomm. c.8. dub.4. concl.1.* & Ledeſm. *in ſum.tom.1. de excom. cap.8. dub.4.* Sancium *in ſelect. diſp. 44. n.7.* Ragucium *in lucerna Parochorum, de abſolutione, q.124.* alterum Ledeſm. *part.4.q.26. art.1.* Sed audiamus Valerium *loco citato, num.3.* vbi ſic aſſerit: Effectus prædictæ abſolutionis ſecundùm præcitatos DD. maximus eſt,

eſt.

Sup hoc ſup in Reſ. 207. § Prædictæ. & in Reſ. 210. § Notâdû. & §. ſit. & inf in Reſ. 213. §. Sed. & in Reſ. 214. in fine.

ſcilicet, quòd hæredes abſoluti non tenebuntur adire Papam, nec excommunicantem pro abſolutione petenda; poterintque ſepelire defunctum in loco ſacro, & pro eo facere Miſſas celebrare, licèt id pugnent Sotus & Conar. quorum opinionem in rigore iuris veriorem exiſtimo. Sed non damnatem pium Parochum ſequentem contrariam, & iuxta eam ſepelientem defunctum, & Miſſam pro eo publicè celebrantem, maximè vbi de facili non poteſt adiri ad iudicem excommunicantem, vt ab eo abſolutio impetretur antequam defuncti corpus ſepulturæ tradatur. Itaque præfata abſolutio multum proderit quoad prædicta. Ita Valer. *vbi ſup.* qui etiam notat, vt nos alibi diximus, laicum in prædicto articulo mortis poſſe moribundo concedere indulgentiam plenariam Bullæ Cruciatæ, & citat Nauarrum *de indulg. notab.* 3. *num.* 9. Sed prima ſententia eſt probabilior, & communis, quia Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 13. *cap.* 7. ſolis Sacerdotibus hanc facultatem concedit.

Alibi in fine Reſ. 159 & in tom. 4. tr. 3. Reſ. 157. §. vlt. & in Reſ. 158. & ibi in tr. 5. Reſ. 38.

RESOL. CCXII.

An laicus poſſit abſoluere morientem à cenſuris?

Et an poſſit laicus, quando non eſt Sacerdos applicare moribundo Indulgentias Bullæ Cruciatæ? Ex p. 3. tract. addit. Reſ. 12.

Quæ hîc eſt Reſ. antecedens, & ſup in Reſ. 208. §. Sed aliqui. & in Reſ. 210. & inf. in Reſ. ſeq. & in Reſ. 1. poſt ſeq § Sed in. & in to. 3. tr. 1. Reſ 43. §. penult.

§. 1. PRo hac ſententia negantes Doctores adduxi *in* 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 133. ſed pro affirmatiua ſententia ibi adduxi etiam plures authores. Cuidam Caſuiſtæ vnius ſummæ viſa eſt hæc opinio improbabilis, ſed immeritò. Nam illam cum Auila *loco citato* in dicta reſol. probabilem eſſe cenſeo, & præter DD. citatos abſolutè tenet hanc ſententiam nouiſſimè Philippus de la Cruz *in theſ. Eccleſ. tract.* 1. §. 12. *num.* 4. vbi ſic ait. [Noteſe tambien, que quando el penitente eſtando a la hora de la muerte, no puede confeſſar algun pecado, aun en general qualquiera ſacerdote le puede abſoluer de las cenſuras: y auſente el ſacerdote, eſto es no hauiendole, qualquiera, aunque ſea ſeglar: y lo tengo por comun Rodriquez dice lo puede hazer de prima tonſura, que en mi opinion todo es vno, eſto es que todos tienen igual potencia, como lo digo en el libro que intitulo, Norte de Confeſſores, y es dotrina de Sylueſtro, fray Pedro de Ledeſma, fray ioan. de la Cruz, y otros, los quales dizen, que qualquiera fiel bautiſado aunque ſea lego, y aun hærege, puede abſoluer de las cenſoras. Dize lo fray Ioan. de la Cruz en dos palabras:] *In articulo mortis vir baptizatus etiam laicus, etſi ſit hæreticus, & præciſus, abſoluit ab excommunicatione.* [A algunos ha eſpandado eſto, y no ſe porque, que doctrina es commun; digolo aſſi, por hauermelo preguntado algunos, aquienes he ſatisfecho con razones, y autoridad, y aſſi baſte eſto acerca deſta materia.] Ita ille. Notandom eſt etiam hîc obiter, poſſe Laicum in articulo mortis, quando non adeſt ſacerdos, applicare moribundo Indulgentias Bullæ Cruciatæ. Ita ego alibi, & nouiſſimè Ægidius Trullench *in Expoſ. Bullæ Cruciatæ lib.* 1. §. 7. *cap.* 2. *dub.* 19. *num.* 6. vbi citat Nauarrum & Regnaldum.

Albi in fine præcedentis Reſ. & in aliis eius vlt. not.

RESOL. CCXIII.

An ſi non adſit Sacerdos, liceat laico abſoluere moribundum à cenſuris, vt non careat Eccleſiaſtica ſepultura?

Et an in tali caſu, quando abſolutio à Sacerdote obtenta non eſt, vt poſt mortem proſit abſolutio à laico data, expediat, vt obtineatur noua abſolutio, cui excommunicatio erat reſeruata, ſi cõmodè fieri poſſit. Ex p. 5. tr. 3. Reſ. 77.

Quæ hîc eſt ſup. Reſ. 212. & in aliis eius primæ not.

§. 1. PRo ſententia affirmatiua, & negatiua plures Doctores adduxi *in* 3. *part. tract.* 4. *reſolut.* 133. & *ibi* affirmatiuam ſententiam etiam probabilem eſſe docui, & docet etiam Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 6. *num.* 2. vbi negatiuam ſententiam, quam ipſe tenet, vocat tantùm probabiliorem, & pro Affirmatiua adducit gloſſam, Abbatem, Syluestrum, & Armillam, quibus ego addo Philippum de la Cruz *in Norte de Confeſſores, tract.* 1. §. 1. vbi ſic ait. [No hablo aqui de la abſolucion de la cenſuras, que puede abſoluer dellas en el articulo de la muerte, no ſolo el aprobado, ni el ſimple Sacerdote, pero qualquier fiel bautizado, aunque ſea herage, con la comun, como lo dizen Sylueſtro, y Couarr. La razon aunque breue es, que el Clerigo de prima tonſura puede abſoluer de la deſcomunion, y aſſi por la miſma razon ha de poder qualquier bautizado. Porque eſtando en derecho diuino, ambo ſon capaces de la tal iuriſdicion, como es cierto, que al de primera tonſura no ſele de facultad para abſoluer al deſcomulgado por ella que no ſiendo Orden, no le prouiene della. Y aſſi hemos de conceder lo general, en que pueden abſoluer en tal caſo de las deſcomuniones todos los fieles, ſiendo bautizados, aunque ſon hereges, no obſtante, que otros digan lo contrario] Sic ille. Et poſt hæc ſcripta inueni hanc doctrinam docere nouiſſimè Philibertum Marchinum *in ſuis Commentariis de bello diuino, ſeu de peſte part.* 3. *c.* 12. *num.* 3. *& ſeqq.* vbi probat non ſolùm licere ſequi hanc ſententiam, cùm ſit probabilis? ſed etiam teneri omnes illam ſequi, quia cum iſta abſolutio lata à non Sacerdote vel à laico, non poſſit nocere, ſed valdè prodeſſe morituro vt in loco ſacro ſepeliri, atque communibus Eccleſiæ ſuffragiis gaudere poſſit, charitas Chriſtiana poſtulat, vt data probabilitate huius ſententiæ non illum in tanto periculo & neceſſitate ſpirituali deſeram abſque vllo meo incommodo. Et reuera ſi Eccleſia pro articulo mortis confert iuriſdictionem abſoluendi à cenſuris & peccatis cuilibet capaci talis iuriſdictionis, hoc enim poſtulat Eccleſiæ benignitas, & fauor animarum; ſed laicus eſt capax iuriſdictionis abſoluendi à cenſuris, ſi Papa velit eam illi demandare, quod à nemine negatur: ergo coniiciendum eſt illam eidem demandaſſe, atque hanc eſſe piam illius mentem, ne excommunicatus priuetur poſt mortem communibus Eccleſiæ precibus, ſuffragiis, atque Miſſæ ſacrificio, cæteras rationes videbis apud ipſum.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. § 2.

2. Sed obſeruandum eſt cum Trullenck *in Bull. Cruc. lib.* 1. §. 7. *cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 7. & Sanchez *in ſumma tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 13. *num.* 13. quòd licèt ſupradicta opinio, nempe laicum deficiente Sacerdote poſſe abſoluere à cenſuris, ſit probabilis, expedit tamen quoties à Sacerdote abſolutio obtenta non eſt, vt poſt mortem proſit abſoluto, obtineatur noua abſolutio ab illo, cui excommunicatio erat reſeruata, ſi commodè fieri poſſit, quia ſi opinio dicta non ſit vera, carebit abſolutio valore ſuo, ac proinde poſtea non proderunt abſoluto Eccleſiæ ſuffragia.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 208. §. Prædictæ. & in aliis eius annot.

RESOL. CCXIV.

An ſepelientes in Eccleſia excommunicatum abſolutum à cenſuris à laico in articulo mortis peccet, & in pœnas, & cenſuram excommunicationis incurrat?

Et ſupponitur ſepelientes excommunicatum in maiori excommunicatione, imo & lauantes & veſtientes, vel funus ducentes incurrere excommunicationem.

Et reſolutio ſupradictæ quæſtionis pendet etiam ab illa, an laicus poſſit abſoluere à cenſuris in articulo mortis; nam Eccleſia, & ſaltem Summus Pontifex hanc facultatem

laico, & Clerico non Sacerdoti concedere poteſt, imo etiam & fœminis.

Et dicetur, quod Eccleſiaſtica ſepultura deneganda eſt in caſu claro, & manifeſto, nam quando dubitatur, an cadauer ſepeliendum ſit, nec ne, tunc debet in loco ſacro ſepelire: nam in partem fauorabilem, & meliorem, inclinandum eſt. Ex parte 8. tractat. 7. & Miſc. Reſol. 79.

Sup. hoc, quod hic ſupponitur ſup. in Reſ. 71.

§. 1. SVppono ſepelientes excommunicatum maiori excommunicatione, imò lauantes, vel veſtientes, vel funus ducentes, incidere in excommunicationem, ex gloſſa *in cap. ad hac, de priuileg.* & ex textu *in cap. ſacris, de ſepulturis,* vbi Abbas, *& in cap. cùm ad Monaſterium, de ſtat. Monach. & in cap. is cui, de ſentent. excommun. in 6.* Hoc ſuppoſito de hoc caſu his diebus interrogatus probabiliter reſpondi, Clericos ſepelientes, vt *ſuprà*, in nullam cenſuram incurriſſe; quia, vt benè obſeruat Lauorius in variis lucubrationibus, *titul. 2. cap. 11. num. 155. & cap. 12. num. 71.* Eccleſiaſtica ſepultura deneganda eſt in caſu claro, & manifeſto, nam quando dubitatur, an cadauer ſit ſepeliendum, nec ne tunc debet in loco ſacro ſepeliri, nam in partem fauorabilem, & meliorem eſt inclinandum; vt patet ex *dicto cap. ſacris, de ſepultur. & ex cap. non æſtimemus 23. q. 2.* & Docet D. Antoninus *in 3. part. tit. 10. cap. 5. §. 9. in fine.*

Quoad hoc in to. 8. tr. 8. lege doctrinā Reſ. 4. & ſignanter in 1 tom. 8. tr. 5. Reſ 50. §. vlt. ad med. à verſ. & ideo ſaluo. & ibi in tr. 3. vide ex Reſ. 66. §. 1. poſt med. & ex Reſ. 67. §. 1.

2. Sed in noſtro caſu pro mortuo excommunicato adeſt opinio probabilis, quòd licitè & validè à laico in articulo mortis abſolutus ſit. Ergo & ſepultura Eccleſiaſtica minimè arcendus erit, & Clerici illum ſepelientes immunes ſunt à pœnis inflictis à ſacris Canonibus; reſolutio igitur huius caſus pendet ab illa quæſtione, an laicus poſſit abſoluere à cenſuris in articulo mortis? & affirmatiuam ſententiam ego probabiliſſimam eſſe puto, pro qua adduxi plures Doctores *in part. 5. tractat. 9. reſolut. 7.* quibus nunc addo Stephanum Baunium *in Theolog. moral. part. 2. de cenſur. in communi, tractat. 1. quæſt. 3.* qui has adducit rationes à me ſuprà breuiter tactas. *Primò*, Chriſtianus quilibet in quocunque neceſſitatis articulo, tenetur diuina ac naturali lege, grauiter laboranti opem ferre quam poteſt; ergo & præciſo neceſſariis ad animæ ſalutem remediis indigenti, qualia ſunt nouæ legis Sacramenta, non negare ea, ſine quibus hæc ei præberi nequeunt, nam ſi ſecus ageret, immani ſe ſcelere obligaret: iſtud autem eſt cenſuræ relaxatio; hanc ergo laicus negare nec poteſt, nec debet agenti animam, hoc eſt, in mortis articulo, eiuſque periculo, conſtituto. Si enim hæc poteſtas dari poteſt à Pontifice laico, cùm eam concedi non eſt neceſſe, quid eſt cauſæ quamobrem in extrema ægri neceſſitate, eam Eccleſia laico datam nolit?

Quæ hic eſt ſup. Reſ. 220. & in aliis eius primæ annot.

3. Secundum argumentum bonitate eiuſdem Eccleſiæ nititur. Quàm enim eſt parum veriſimile periclitantibus illam filiis, eo maximè tempore, nolle ſuccurrere? aut ſepultura Catholica, piorumque ſuffragiis priuare eos velle? Deinde ſi redintegrandi hominis ius ac poteſtas, laico dari poteſt, cùm eam tamen concedi nihil eſt neceſſe, dubitare, an in dubiis ac periculoſis ægri temporibus, illam Eccleſia, laico datam eſſe velit, & quid eſt eius charitati, prudentiæque iniuriam facere?

4. Obiiciunt aduerſæ partis fautores. *Primò*, gloſſam *can. vltimi, cauſa 24. quæſt. 1.* in qua eſt, in ſpiritualibus laicum, etiam in mortis articulo, nihil poſſe, niſi quod eſt illi expreſsè conceſſum in iure, quo de numero non eſt cenſuræ relaxatio, etiam in mortis articulo.

5. Reſpond. huic gloſſæ, duas eſſe contrarias, *Prima* eſt *in cap. à nobis, verb. non poterit, de ſentent. excommunic. Altera in cap. paſtoralis, §. præterea, de officio iudic. Ordinarij.*

6. Dicendum ſecundò, quæ petuntur ex gloſſa allata, ſententiæ noſtræ non officere, ait enim, de omnibus quæ ſpectant ad officium Sacerdotis, illud ſolùm licere laicis, credo, in neceſſitate, de quibus expreſſum inuenio. At abſoluere à cenſuris, res non eſt functionis ſacerdotalis neceſſariò, cùm non Sacerdos, iuriſdictione Eccleſiaſtica inſtructus, in externo foro id poſſit, vt eſt *in cap. tranſmiſſam 15. de electione.*

7. Obiiciunt ſecundò. Cauſa cur in mortis articulo, cuiuis Sacerdoti liceat, de cenſuris quibuſlibet abſoluere, locum non habet in laico: nihil eſt ergo rationis, cur ei tum in eas arbitrium detur, ac poteſtas.

8. Antecedens probatur, ideo voluntate Dei & Eccleſiæ, Sacerdos quilibet, quemlibet in extremis verſantem reddere poteſt Eccleſiæ, ſolutis tamen antè nexibus, quibus tenebatur quod peccata his manentibus, ab eo remitti nequeant; ergo cùm laico ius in peccata competere nullum queat, nec in cenſuras competet.

9. Antecedens eſt negandum, cum conſequentia confirmationis, nam cùm nulla ſit inter cenſuras, peccatáque neceſſaria connexio, à cenſuris poteſt quis eximi, peccatis inſolutis quorum eſt in Tribunali Dei, reus, nam ex quo Epiſcopus, electionis ſuæ confirmationem accepit, quamuis ſacerdotali charactere necdum inſignis, Cœleſtini III. iudicio de talibus & conſimilibus (hoc eſt, excommunicatis ac ſuſpenſis) præter ea, quæ maioris inquiſitionis diſcuſſionem exigunt, & miniſterium conſecrationis deſiderant, quod iuſtum eſt, & Eccleſiaſticæ conuenit vtilitati ſtatuendi habet liberam facultatem: remitti ergo ſine peccatis cenſuræ poſſunt, necnon ab alio, quàm Præsbytero. Et hæc omnia docet Baunius *loco citato*; ſed quia ſcio quendam virum doctum ex Dominicana familia contra me olim acriter inſurrexiſſe, non deſinam hîc adnotare quòd hanc ſententiam ex ſchola D. Thomæ docet D. Antoninus, Syluester, Tabiena, Ioannes de la Cruz & nouiſſimè P. M. Candidus *to. 1. diſquiſ. 22. artic. 55. dub. 5.* vbi ſic ait. Piè ſatis, & probabiliter dicendum mihi videtur laicum, & multo magis Clericum non Sacerdotem in articulo mortis poſſe abſoluere à cenſuris, quæ obſtant ſuſceptioni Sacramentorum & Eccleſiaſticæ ſepulturæ. Nam Eccleſia ſaltem Summus Pontifex poteſt hanc facultatem laico & Clerico non Sacerdoti concedere, imò etiam & fœminis, vt docet Paludanus *in 4. diſtinct. 20. quæſt. 1. artic. 4. versùs finem.* Suarez *tom. 5. de cenſuris, diſputat. 2. ſect. 3. num. 7.* Nauar. *tom. 2. conſil. lib. 5. de ſententia excommunic. conſil. 1.* ergo piè, & probabiliter credendum eſt in articulo mortis conceſſiſſe, & hanc eſſe eius voluntatem. Probatur conſequentia; quia etiamſi laicus, & Clericus non Sacerdos, non poſſint abſoluere à peccatis, ipſa abſolutio à cenſuris per ſe eſt valdè vtilis, multúmque poteſt conferre ad ſalutem animæ, vt ſaltem ſic abſolutus poſsit in loco ſacro ſepeliri, & vt pro eo ſacrificia offerantur: ergo cùm Eccleſia omnibus modis fidelium ſalutem procuret, & propterea in illo articulo det iuriſdictionem ad abſoluendum à peccatis, omnibus, qui ſunt capaces illius, eadem ratione credendum eſt dare illam ad abſoluendum à cenſuris, omnibus, qui ſunt capaces talis iuriſdictionis, cuiuſmodi ſunt laici, & Clerici non Sacerdotes. Ita Candidus. Dicendum eſt igitur noſtram ſententiam poſſe ac debere amplecti, vnde poteſt à laico in articulo mortis abſolutus in loco ſacro ſepeliri, & pro eo ſacrificia offerri.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 201. §. Prædictæ, & in aliis eius annot.

TRACTA

TRACTATVS SECVNDVS

De Cenſura ob Clerici percuſſionem, atque de eius Abſolutione.

RESOLVTIO PRIMA.

Quiſnam dicetur manum violentam in Clericum iniicere? Et quis vero excuſetur ab incurſione huius cenſuræ? Pro quibus in textu huius Reſ. diuerſi caſus adducuntur.

Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 27.

§. 1. IN cap. *Si quis, ſuadente*. 17. *quæſt*. 4. ita ſcribitur: *Si quis, ſuadente Diabolo, huius ſacrilegij reatum incurrerit, quod in Clericum, vel Monachum violentas manus iniecerit, anathematis vinculo ſubiaceat. Et nullus Epiſcoporum præſumat abſoluere, (niſi mortis vrgente periculo,) donec apoſtolico conſpectui præſentetur, & eius mandatum ſuſcipiat.* Fuitque hæc excommunicatio lata ab Innoc. II. in Concilio Lateranenſi.

2. Et, quia materia iſta eſt quotidiana, ſelectiores quæſtiones ad elucidationem ſupradicti textus diſcutiam. Et ideò ad dubium propoſitum reſpondeo, quod neceſſarium eſt, iniuriam hanc in facto, ſeu opere conſiſtentem, phyſicè, contingere perſonam Eccleſiaſticam, vel res adhærentes illi; alioquin vim inferens, hac cenſura non erit ligatus: quia, cùm violentas manus in Clericum non iniecerit, hac cenſura vinciri non poteſt, quæ ſolùm lata eſt contra iniicientes violentas manus; & donec actio exterior non conſummetur ſub ea proprietate, quā verba legis requirunt, in cenſuram non incurritur: nam in pœnalibus verba accipienda ſunt ſecundùm propriam ſignificationem, cap. *Ex litteris de ſponſalibus. l. Non aliter ff. de legat*. 3. & ſolam actionem exteriorem Eccleſia punit, cùm ipſa de occultis non iudicet cap. *Sicut eius*. §. *fin*. & cap. *Tua nos*. §. *fin. de ſimon*. Vnde hac cenſura non ligatur ille, qui per ſola verba contumelioſa iniuriam inferret Clerico. Nec iſte, qui animo percutiendi proiicit in Clericum lapidem, ſi lapis, nec perſonam, nec veſtes Clerico adhærentes tangeret, quia phyſicè Clericum non percuteret. Debetque hæc externa actio eſſe talis, vt ex vi ſua ſufficiat ad peccatum mortale: quoniam, cùm Eccleſia ſolùm actum exteriorem puniat, actus ipſe debet eſſe mortalis: quia pœna excommunicationis non afficit, dum minimè adeſt peccatum mortale exterius. Quapropter, ſi quis ita leuiter percuteret Clericum, vt ex vi ſua talis percuſſio non ſit mortalis, & ſic percutiens non incurreret hanc cenſuram, quamuis habuerit animum percutiendi grauiter ex quo conſtat, hoc eſſe intelligendum, quando percuſſio ex genere ſuo eſt ita parua, vt illata laico non ſit mortalis, ſcilicet reſpectu ipſius percuſſionis: quamuis reſpectu intentionis mortalis fuerit. Quæ autem percuſſio dicenda ſit parua, ſeu leuis, *inferiùs* declarabo. Et quia violenta eſt maioris rei impetus, qui repelli non poteſt, *l. 2. ff. de eo, quod met. cauſ.* violentas manus in aliquem iniicimus, non ſolùm quando illum percutimus; ſed etiam quando ab eo aliquid violenter auferimus. Non ſufficit tamen, vt in cenſuram incidamus, ſolus animus inferendi vim per ſupradicta: quamuis ſufficiat ad rapinam committendam. Nec ſufficit ablatio ſi fiat ſine violentia, etiamſi res, quæ aufertur, ipſius Clerici perſonæ adhæreat, vt puta, ſi quis ex loculo, quem geſtat Clericus, occultè nummos tolleret, quamuis præciſio loculi interueniat; talis enim rei ablatio, & præciſio non ad violentiam, ſed ad furtum pertinet, & cenſura hæc non ob furtum, ſed ob violentam manuum iniectionem illaqueat. At, ſi quis violentiam inferendo, ſolummodo rem Clerico adhærentem percuteret, puta, veſtem, hac cenſura ligatur: quia violentia cenſetur facta perſonæ: & ita tenet Gloſſ. fin. *in dicto cap. Si quis, ſuadente*, & *in capit. Si quis pulſatus, de pœnitentia diſtinctione prima.* Et cum manus ſit inſtrumentum aptius ad percutiendum, & violentiam inferendam, & frequentius hæc manu fiant, ideò textus de violenta manuum iniectione ſolummodo verba facit; ſed in illa comprehenduntur omnes corporis partes, quibus violentia inferri poteſt cuiuſmodi ſunt dentes, brachia, pedes, genua, & alia. Nec violenta hæc manuum iniectio, quoad effectum incurrendi in hanc cenſuram neceſſariò requiritur, vt immediatè fiat; ſed ſatis erit, ſi fiat aliquo inſtrumento mediante; dummodo inſtrumentum illud Clerici, vel Monachi perſonam, vel rem ei adhærentem tangat: vt puta, ſi fiat enſe, baculo, lapide, vel per aſperſionem pulueris, aquæ, vel ſalinæ, vel alterius rei: nam manu, ſine alio membro fit, quidquid aliquo inſtrumento mediante ab ipſa manu, vel membro fit; & quia, iuxta vulgarem regulam, qui eſt cauſa cauſæ, eſt cauſa cauſati. Et quoniam hæc violenta manuum iniectio, quaſi metaphora quædam eſt, qua omne corporale damnum ſignificatur, cùm violentia ſine læſione corporali inferri poſſit, vt ex illo textu notat Panormitanus *in cap. Nuper. not. 3. de ſent. excommun.* in hunc Canonem incidit, non ſolùm qui violentas manus in Clericum iniicit, ſed etiam qui ſine manuum iniectione in corpus facta, aliquod nocumentum illi cum iniuria infert, vel cauſat; nimirum, detrudendo illum in carcerem, vt in cap. *Nuper*. & in cap. *Contingit, il primo, de ſent. excommun.* nam etiam citra corporalem læſionem violentia ſæpiùs circa Clericos nequiter perpetratur, vt dicit text. in d. cap. *Nuper de ſent. excomm.* Vnde fit, vt hac cenſura ligetur ille, qui Clericum in aliquo loco includit, ita vt inde, niſi cum pudore exire non poſſit; aut frænis equi manus admouet, aut abſcindit cingulum, aut eum adeò furioſè perſequitur, vt cogatur ſe præcipitare, aut aliud malum ad ſe liberandum ſubire, ſecùs autem erit, ſi fugiens caſu caderet. Imò, quia violentia non ſolùm armis infertur, vt in l. 1. *ff. de leg. Iul. de vi publ.* ſed etiam per omne id, quod poteſt nocere, argum. l. *Armatos, ff. ad leg. Iul. de vi publ.* hac cenſura etiam illi ligantur, qui Clericum veneno necarent, vel moleſtiam illi inferrent, quamuis furtiuè, & abſque exteriori violentia hoc facerent. Et hæc omnia latè aſſerit & explicat Leone *de cenſur recollect*. 5. *à num*. 130. Qui *num*. 146. & 147. optimè obſeruat, comprimentem pallium, ſeu tunicam Clerici, vel Religioſi, aſſerendo: Si non eſſes Clericus, & Religioſus, te cæderem, incidere in cenſuram: ſicuti ſi quis impelleret in Clericum perſonam laicam, quæ Clericum comprimeret, incurreret quidem in cenſuram; ſed non laicus, qui proximè Clericum compreſſit: ſecùs autem dicendum eſt de illo, qui deturparet portas, & feneſtras Clerici apponendo ibi cornua, vel, vt vulgò dicitur, *li Caruſell*, vel, *Magiata*: talis enim non incurreret in cenſuram, vt notat idem Leone, *num*. 153.

Sup. hoc etiã recitãter inf. in Reſ. 9. §. Vnde.

Sup. hoc magis latè in Reſ. ſeq. & in aliis eius primæ not.

Inferius in Reſ. quæ hic eſt 4.

Sup. hoc magis latè inf. in Reſ. 30.

Sup. hoc lege doctrinam §. not. ſeq. & inf. in Reſ. 9. §. 1. à lin. 8. & verſ. quia qui. animo.

Sup. hoc & ſeqq. vſque annot. ſeq. lege inf. doctrinam §. 1. Reſ. 32. & verſ. not. præteritæ huius Reſ.

Sup. hoc & ſeqq. vſque annot. ſeq. lege doctrinã Reſ. & § annot. præteritæ.

Sup. hoc inf. in primis lin. Reſ. 32.

Sup. hoc latè inf in Reſ. 32.

3. Quis verò excuſetur ab incurſione huius cenſuræ, dico, quòd quoties ex circunſtantia perſonæ percuſſæ, vel ex modo percuſſionis, percuſſio non cenſetur grauiter iniurioſa clericali ſtatui; locus huic cenſuræ non eſt. Ob circunſtantiam perſonæ excuſat Sotus *in 4. diſtinct. 22. q. 1. art. 2. caſu 2. §. Cum verò.* pueros Clericos rixantes, & ſe inuicem percutientes pugno, etiam in templo, ita vt ſanguis è naribus eliciatur, quia plerunque hæc iniuria inter ipſos leuis cenſetur, tametſi aliquando grauis eſſe ſoleat, argum. cap. vlt. *de ſentent. excommunic.* quod ex circunſtantiis colligendum eſt, vt benè aduertit Coninch *diſp. 14. dub. 15. num. 190.* Layman *lib. 1. Summ. tract. 5. part. 2. cap. 5. n. 8. verſ. Altera.* Molina *tract. 3. diſp. 51. in fine.* Ex modo percuſſionis excuſantur ab hac cenſura, primò, qui ex ſobita paſſione, animo non plenè aduertente, vel à fortiori, cauſa ioci, & ludi Clericum percutiont: nam eſto percuſſio aliàs grauis eſſet; modus, quo contingit grauitatem diminuit, ne culpam mortalem attingat, neve cẽſuram contrahat, argum. cap. 1. *de ſentent. excommunicat.* & docet Suarez *diſp. 22. ſect. 1. num. 50.* Molina *tract. 3. diſput. 51. num. 7. & 8.* Coninch *diſp. 14. dub. 15. num. 190.* Bonacina *diſp. 2. de cenſur. in practic. quæſt. 3. punct. 6. ſect. 4. n. 3.* Layman *lib. 1. Summa, tract. 5. part. 2. cap. 5. num. 8.* & alij. Secundò, excuſantur ignorantes probabiliter Clericum eſſe, qoem percutiunt, quia hæc excommunicatio non propter percuſſionem iniuſtam; ſed propter percuſſionem ſacrilegã, ſtatui clericali iniurioſam, ſtatuitur: at ſtante ignorantia probabili Clericatus, ceſſat iniuria, vt manifeſtè colligitur ex cap. *Si vero el. 2. de ſentent. excommun.* vbi excuſatur ab excommunicatione percuſſor Clerici comam nutrientis: quia probabiliter exiſtimare poterat percuſſor Clericum non eſſe, vt multis relatis docet Sanchez *lib. 9. de matrim. diſput. 32. num. 41.* quod adeò verum eſt, vt, eſto, ſic Clericum ignoranter percutientes darent operam rei illicitæ, nullatenus in hanc cenſuram incurrerent; qui comparatione ſtatus clericalis immunes à culpa ſont: vt benè tradit Nauarrus *cap. 27. num. 80.* Couarruuias *cap. Alma mater, 1. part. §. 10. n. 16.* Molina *diſtinct. 53. num. 1.* quinimò, eſto, animum, haberent percutiendi Clericum: ſi tamen probabiliter ignorabant Clericum eſſe, quem percutiunt, ab hac excommunicatione liberantur, (quidquid in contrarium dicat Couarruuias *dicto §. 10. num. 15.*) quia non ob prauum effectum hæc iniungitur excommunicatio, ſed ob externam ſacrilegam manuum iniectionem. Vt notanit Molina *dicta diſp. 53. num. 2. & 5.* Suarez *diſp. 22. ſect. 1. num. 54.* Coninch *dub. 15. num. 197.* quòd ſi Ioannem Clericum credas te percutere; at percutis Paolum Clericum: excommunicatione innodaris: quia hæc non imponitur ob percuſſionem hoius vel illius, ſed ob Clerici voluntariam percuſſionem. At eo caſu Clericum percutis voluntariè, cùm percuſſus habitum, & tooſuram clericalem geſtet, & verè Clericus ſit: tametſi non ſit is Clericus, quem tu percutere intendebas. Secùs eſſet, ſi Paulus percuſſus nullatenus ſe Clericum repræſentaret: eò quod io babitu laicali incedebat, quo Ioannes Clericus vtebatur: quia ea actio exterior non eſt voluntarie ſacrilega, & clericali ſtatui iniurioſa: quippe inuincibiliter ignoras, Clericum eſſe, quem percutis, caſu, quo Ioannes non ſit, quem percutere intendebas. Vt rectè tradit Molina *diſputat. 53. à numero 2.* Layman *libr. 1. Summa, tractat. 5. part. 2. capit. 5. numero 8.* Coninch *diſput. 14. dub. 15. in fine.* Suarez *diſp. 22. ſect. 1. n. 54.* Et hæc ſufficiat generaliter dixiſſe. Vnde ad caſus particulares deueniamus.

Sup. hæc cauſa ioci magis latè inf. in Reſ. 34.

Sup. hoc latè inf. in Reſ. 25. & ſi legis alias multas Reſ. eius quatuor primarum annotationum, doctrina repleueris pro omnibus contingentibus circa hanc quæſtionem.

Sup. hoc magis latè inf. in Reſ. 35. & in aliis eius primæ annot.

RESOL. II.

An in percuſſione Clerici detur paruitas materiæ ad excuſandam excommunicationem, licet facta fuerit interius prauo animo, & mortaliter peccaminoſo?

Idem dicendum eſt de quouis alio opere, cui annexa eſt excommunicatio, ſi opus externum eſt tantum veniale, & leue, licet internum fuerit mortale. Ex par. 5. tract. 5. Reſol. 65.

§. 1. Reſpondeo affirmatiuè cum Portel *in dubiis Regular. ver. excommunicatio, num. 11.* vbi quærit. Percuſſit quis Clericum prauo animo, ita vt ex prauo animo percuſſio, ſit mortale peccatum, at ex parte operis percuſſio fuit leuis, & venialis, an ob talem percuſſionem incurratur excommunicatio? & reſpondet negatiuè, & addit hoc idem dicendum eſſe in quouis alio opere, cui annexa eſt excommunicatio, ſi opus externom fuit tantùm veniale, & leue, licèt internum fuerit mortale: & ratio eſt, quia Eccleſia non excommunicat actus internos, ſed externos, & requiritur vt actus externus ſit de ſe grauis. Ita Portel. qui citat pro hac ſententia Sanch. *in ſumma tom. 1. lib. 2. cap. 8. num. 7.*

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & in præterita §. 2. verſ. Quapropter. & ſup. in tr. 1. Reſ. 16.

Sup. hoc in Reſ. 3. not. præteritæ ad med.

RESOL. III.

An ſi quis percuteret Clericum pugno, vel baculo vno, vel altero ictu, incurrat in cenſuram Canonis. Si quis ſuadente Diabolo?

Et quanam paruitas materiæ excuſet ab incurſione huius cenſuræ pro percuſſione Clerici?

Et docetur, quod ſi aliquis pugno percuteret Clericum in Schola, publica iſta, leuis percuſſio ratione loci efficitur grauis, & ideo talis percuſſio in hoc caſu non poſſet abſolui ab Epiſcopo, ſed accedere debet ad Sedem Apoſtolicam.

Et curſim alij diuerſi caſus adducuntur pro percuſſione Clerici tangente iniurioſè illum ſputo, aqua, oleo, puluere; vel ſi quis eriperet de manu Clerici violenter ſcripturam, librum, vel eiecerit de capite eius birretum, aut tangit pectus, vel tunicam, &c. Ex p. 10. tract. 14. & Miſc. 4. Reſol. 38. alias 36.

§. 1. Negatiuè reſpondet Marcus Vidal, *in Arca Theologiæ Moralis, tit. de Cenſuris, Inquiſit. 5. num. 33. & ſeqq.* vbi firmat hanc concluſionem, vt quilibet Confeſſarius etiam non priuilegiatus, poteſt in Conſcientiæ foro abſoluere Clerici Percuſſorem, quando percuſsio eſt leuis ex ſeipſa, etiam conſideratis circumſtantiis omnibus, quamuis aliàs ex praua intentione qercutientis, ſit peccatum mortale. Probatur, qoia datur paruitas materiæ excuſans ab Excommunicatione in Clerici percuſsione. Etiamſi habeatur praua intentio: ergò habetur hæc paruitas materiæ, quando percuſsio eſt leuis; & infert tantùm paruum nocumentum, ſicuti id verificatur in furto & in quolibet alio opere admittente paruitatem materiæ: ergo quando percuſsio eſt leuis ſecundùm ſe nunquam incurritur Excommunicatio. Ideo qui percutit Clericum cum baculo leuiter, palma, pogno, vno, vel altero ictu, & his ſimilibus, quamois affectu odij, & praoo animo, non incurrit Excommunicationem Canonis, *Si quis*, nam huiuſmodi percuſsiones cenſentur ſecundùm ſe leues, cùm non inferant grauem iniuriam, neque graoe nocumentum.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in aliis eius primæ annot. & ſup. in Reſ. 1. §. 1. inter princ. & med. verſ. Quapropter.

2. Sed obiicitur: Percoſsio Clerici baculo, palma, pugno, arundine, & huiuſmodi non dicitur leuis, quæ fit ſine mortali peccato, ſed reſpectu enormis leois cenſetur: ergo cùm hæc percuſsio, etiam quoad externam actionem ſit culpa mortalis, ſequitur quod per illam contrahitur excommunicatio Canonis *Si quis*, ac ideò non poteſt abſolui à quolibet Confeſſario, igitur falſa concluſio.

concloſio. Reſpondetur, quod talis percuſsio, quamois ſit coniuncta cum peccato mortali, ratione prauæ iotentionis percutientis, non ex hoc valet inferre, quod ipſa, vt talis habeat maliriam mortalis culpæ, cùm inferat tantùm leuem iniuriam, & paruum nocumeutum, ideò erit ſemper venialis, & per conſequens non incurritur excommunicatio Canonis quæ ex ſuo eſſe quidditatiuo exigit lethalem culpam in exteriori actione, non tantùm per ſolam relationem ad actum internum: ergo ruit argumentum.

3. Dices per Extrauagantem, quæ incipit, *Perlectis* declaratur, quod illa dicitur percuſſio leuis, propter quam incurritur excommunicatio, quæ ſit pugno, palma, manu, baculo, aut lapide. Ergo falſum affirmatur quando dicitur, quod propter percuſſionem cum baculo, pugno, manu, & ſimilibus, vno vel altero ictu, non contraharur excommunicatio, ex eo quod illa percuſſio non attingit quoad actionem exteriorem malitiam peccati mortalis. Ergo. Reſpondetur, negando conſequentiam: nam quamuis percuſſio facta pugno, manu, baculo, & ſimilibus, ob multiplicatos ictus cum graui damno, & iniuria circa corpus patientis attingat in tali caſu malitiam lethalis culpæ, & idcircò per illam incurritur excommunicatio, vt optimè declaratur per citatam *Extrauag.* attamen non ex hoc valet inferre, quod aliquando, & etiam, vt plurimum non ſit tantùm culpa venialis quoad actionem externam: dom per illam infertur tantùm leuis iniuria, & modicum nocumentum, nempe quando vno, vel altero ictu percutitur Clericus, ſine tamen ſigillatiooe carnium, ſine extractione dentium, & ſine effuſione multi ſanguinis, non à manibus, ſed aliundè. Hæc, & multa alia Vidal, *vbi ſupra.*

4. Sed prorſus ad Dubiom propoſitum affirmatiuè reſpondendom eſſe puto: nam ad incurrendam hanc cenſuram, non ſolùm ſufficit, vt percuſſio corporis talis ſit, vt Clericum grauiter lædat, ſed ſufficit etiam vt actio violenta perſonam Clerici leoiſſimè attingat, tamen ſecundùm moralem exiſtimationem virorum prudentum, ſufficiens ſit ad grauem iniuriam contra honorem, & reuerentiam debitam tali perſonæ. Et ita docet ex Suarez, Filliucio, & Bonacina, Paulus Squillante *de Priuileg. Clericor. cap.6. dub.3. num.54.* quibus adde Caſtrum Palaum, *tom.5. diſp.5. punct.13. numero* 2. Alphonſum de Leone, *de Cenſuris, Recollect.3. num.165.*

Sup. hoc in tom. 7. tr.7. Reſ.19 §. Sed omnia per tot. & ſignãter ad med. verſ. Secũdo propter ignominioſam actionem.

5. Itaqoe, licèt aliquæ violentiæ Clericis illatæ, graues non eſſent comparatione corporis, attamen granes, atque mortales ſunt comparatione honoris, qui contumelioſè læditur, ſicuti notauit Innocentius III. *in cap. nuper, de ſent. excomm.* & conſentit Imperator *in leg. Item apud Labeonem, ff. de Iniuriis,* quod præter Doctores citatos obſeruat Layman, *in Theol. Moral. lib.1. tract.5. part.2. cap.5. n.5.* & Auila, *de Cenſuris, par.2. cap.5. diſp.2. dub.12. concl.2.* vbi aſſerit, aliqoem incidere in Cenſuram, ſi inſligit alapam Clerico, vel percutit baculo.

6. Nota contra Patrem Vidal, qood non dixit, Alapas, ſed Alapam, & non dixit, qui percutit Clericum baculo ſæpiùs, ſed ſimpliciter, qoi percutit Clericum baculo: & ita commoniter loquuntur omnes alij Doctores. Vnde ex his Pater Naldus *in Summa verb. Clericus, num.39.* Bordonus *in Conſiliis Regular. tom.1, reſolut.28. quæſt.17. num.44.* Riccius *in Collectaneis parte 4. Collect.* 244. obſeruant, colaphom impingere Clericu, inducere quidem Cenſuram, ſed eſſe percuſſionem leuem abſoluendam ab Epiſcopo; & vt tradit Bordonus *in Miſcellaneis, deciſ.30.* ſi aliquis pugno percuteret Clericom, vt in Schola publica, iſta leuis percuſſio, ratione loci efficeretur grauis, & ideò talis percuſſor in hoc caſu non poſſet abſolui ab Epiſcopo, ſed accedere deberet ad Sedem Apoſtolicam. Et quidem Graffius *in Conſil. tom.2. conſil.1. de excommun.* & alij, de quodam Ruſtico qui baculo minatus fuit Sacerdotem Religioſum erga eius oculos illum inuehens & tangens, non tamen percutiens, probant in excommunicationem incidiſſe. Quid qoæſo iſti Doctores dicerent de opinione Patris Vidal, qui excuſat ab Excommonicatione non iniurioſè tantùm manu tangentem Clericum, ſed ipſom pugno, & baculo bis percutientem. Et qoidem Alphonſos de Leone *Recollect.5. de Cenſuris, n.147.* & alij docent, illum qui manos admonens circa pectus Religioſi, & tunicam eius comprehendendo dixit, niſi eſſes Religioſos, &c. incidiſſe in Cenſuram. Idem aſſerit Gipetius, *de Caſibus reſeruatis, cap.3. n.60.* de illo, qui eripit de manu Clerici aliquid violenter, vt Librum, Scripturam, &c. Idem tenet Bordonus *in Miſcellaneis, deciſ.440.* de illo quod Biretum de capite Clerici eiecit; Syiueſter, *ver. excommunicatio 6. num.5.* & alij communiter firmant, de illo, qui non inſtromento aliquo, ſed tantùm ſputo, aqua, oleo, puluere tangeret Clericum, Iudica tu modò amice Lector, ſi in ſupradictis caſibus quis excommunicationis vinculo innodatur, quanto magis dicendum eſt innodari in noſtro caſu, in quo Clericus reciperet in faciem, vel ſuprà dorſum vnum & alterum pugnum, colaphum, aot ictum baculi.

Sup. his diuerſis ſequẽtibus in hoc §. reſ. in Reſ. 9 §.1. à lin 8. vſque in fin. dicti §. & in alia Reſ. & verſ. eius primæ annot. & in Reſ.32. §.1. & ſup. in Reſ.1. §.2. ante med. à verſ. At ſi quis. vſque ad verſ. Et quo etiam.

7. Itaque apertè apparet contra Patrem Vidal, non ſolùm duas, ſed etiam vnam percuſſionem Clerici, cum pugno, vel baculo inducere in percutientem excommunicationem, cùm apud omnes viros prudentes, talis percuſſio, licet non ſit grauis, in ordine ad læſionem corporis, tamen eſt grauis, & mortalis comparatione honoris. Vnde patet reſponſio ad ea, quæ pro ſua firmanda ſenrentia adducit Vidal, & ad id quod me citato aſſerit; dari paruitatem materiæ in excommunicatione contra percutientes Clericos, reſpondeo, hanc doctrinam eſſe veram, ſed malè applicatam in caſu noſtro; & ideò, nullus vt credo, niſi Pater Vidal, ſi haberet duos pugoos in faciem, vt duas baculi percuſſiones in dorſo, vel ſuper caput, exiſtimaret ſe iniurioſè quoad honorem fuiſſe parum læſum. Ergo, &c.

8. Sed ſi quis quæreret, quænam paruitas materiæ excuſaret ab incurſione huius Cenſuræ; Reſpondeo indiuidualiter pro noſtro caſu, eſſe illam, quam addocit Barboſa *in Allegatione iuris pro Fiſco in cauſa Vgentina incurſionis Cenſuræ, num.38.* videlicet, ſi quis mano tantùm repelleret Clericum; nam talis percuſſio arbitrio hominum prudentum cenſeretur leuis in ordine ad læſionem honoris; ſecus autem, vt vult Pater Vidal, ſi duobus pugnis, vel duobus ictibus baculo Clericum percuteret.

RESOL. IV.

Quandonam percuſſio Clerici dicatur leuis, grauis, & enormis? Ex p.9. tract.4. Reſ.45.

§.1. Reſpondeo, quòd erit leuis percuſſio, quæ reſpectu percuſſionum mortiferarum, nec eſt enormis, nec mediocris. Et quamuis Nauarrus *in Manuali, cap.27. num.91.* innuat, leuem percuſſionem eſſe, quæ ſit pugno, id eſt, palma, baculo, vel lapide; & vbi nullum membrum ſecatur, aut dens euellitur, nec multùm ſanguinis effunditur: nihilominùs hoc non ſemper eſt verum, nec circa hoc dari poteſt certa

regula: proinde iudicio boni viri, ſeu prudentis Iudicis, iudicanda eſt leuis percuſſio ex circumſtantiis perſonarum, locorum, temporum, & ex modo percutiendi, ac lædendi; Quapropter, ſi Clericus ſolemniter miniſtrando in Altari, vel ſacrificando, etiam leuiter percutiatur, non erit iniuria leuis, quæ aliàs eſſet leuis: ſimiliter non erit leuis, ſed atrox, percuſſio facta Clerico etiam leuiter, vel in Eccleſia, vel in platea, ex quo fuit notoria, Gloſſ. *ver. Mutilationem, in cap. Cùm illorum, de ſentent. excommun.* vbi Abbas *num.6.*

2. Grauis verò percuſſio cenſebitur illa, quæ non eſt leuis, neque enormis, de qua iudicabit Epiſcopus, vel Abbas, quibus conceditur in certis caſibus abſolutio, & ideò cognoſcere poſſunt, an eorum ſit iuriſdictio argumento, cap. *Super litteris, de reſcriptis*, & in l. *Si quis ex aliena, ff. de iudiciis.*

3. Enormis autem percuſſio illa dicitur, quæ peruenit ad occiſionem, aut mutilationem membri, aut ad effuſionem oculi, aut ſi quis Clericus ex læſione fiat inutilis ad præſtandum munus ſuum, aut ſi vulnus notabile inferatur, quod vt ſanetur, eget remedio Chirurgiæ, aut aliorum medicinalium: non tamen erit enormis magna effuſio ſanguinis ſolùm è naribus, nec etiam ex vulnere modico. Idem, dicetur enormis, ſi laïcus Officialis authoritatiuè percutiat Clericum. Aut ſi quis iniiciat manum in Epiſcopum, vel Abbatem, vel etiam in Priorem, qui eſt Caput Monaſterij, vel eſt in eius loco. Item, erit enormis percuſſio, ratione loci, nempe, ſi vulneretur Clericus in oculo, vel in facie. Item, ratione ſcandali, ſi ſubditus percutiat Superiorem, & inde naſcatur ſcandalum; vel ſi Monachus percutiat Clericum ſæcularem, & ex eo detur ſcandalum. Item, erit enormis ex irreuerentia, nempe ſi in conſpectu Prælati, aut Iudicis percutiatur Clericus, *Inſtit. de iniuriis, §. Atrox.* Similiter, ſi quis percutiatur in Eccleſia, Cœmeterio, Dormitorio, vel in platea, argumento cap. *Pro cauſa, de ſententia excommun.* & cap. *Quiſquis. 17. q.4.* Eodem modo erit enormis ex facti notorietate, præſertim ſi percutiatur Clericus in magno aliquo concurſu, puta, in foro in magna feſtiuitate, aut in nundinis, vel mercatu celebri. Vide Molinam *tract.3. diſp.57.* Palaum *tom.6. diſput.3. punct.23. §.4.n.2.* & alios penes ipſos.

4. Nota tamen cum Fragoſo *tom.1. lib.1. diſput.2. §.3.n.53.* probabiliter Nauarrum *in Manual. cap.27. num.92.* exiſtimare, vltra mediocritatem non eſſe dicendam ſemper percuſſionem enormem, quæ fit in locis publicis, aut in Eccleſia, aut Cœmeterio, vel Dormitorio, aut in præſentia Iudicis, aut quæ fit in oculo, vel vultu, niſi quando percuſſio eſt grauis, vel in ſe notabilis, vel quando ex ea magnum oritur ſcandalum. Et Megala *in 3. part. Inſt. Confeſſ. lib.4. cap.1. q.2. n.11.* admittit, opinionem Nauarri procedere, quando leuis percuſſio non fuit in publico loco commiſſa; ſed poſteà, factum effectum eſt notorium. Sed ego puto, ſententiam Nauarri ſine limitatione non carere probabilitate, vt *alibi* docui.

Alibi in Ref. quæ hic eſt infra 60. & in alia eius primæ annot.

RESOL. V.

An quando eſt dubium, an percuſſio ſit leuis, vel grauis iudicandum ſit eſſe grauem? Ex part.9. tractat.4. Ref.46.

Sup. hoc inf. in Ref.60. §. Sed go. in fin.

§.1. Affirmatiuè reſpondet Caſtrus Palaus *tom.6. diſput.3. punct.23. §.4. num.2.* Molina *diſp.57. num.3.* Sayrus *de cenſur. lib.3. cap.28. à num.8.* Suarez *diſputat.22. ſect.1. num.88.* Nauarrus *cap.27. num.92.* Fragoſ. *de Republic. Chriſt. tom.2. lib.1. diſput.2. §.3. num.53.* & alij, aſſerentes, quòd in dubio potiùs percuſſiones debent iudicari graues, & enormes, quàm leues; ne detur occaſio offendendi ſtatum Eccleſiaſticum. Et ita deciditur in Extrauagant. Ioannis XXII.

2. Sed, his non obſtantibus, contrarium tenet Pater Bordonus *in conſil. Regular. tom.1. reſol.28. numero 45.* vbi ſic ait: [In dubio autem percuſſionis leuis, an grauis, iudicare ſpectat ad Prælatum habentem iuriſdictionem abſoluendi, & ad eum Prælatum, qui quærit, an poſſit abſoluere, & non eſt recurrendum ad Papam, vt docent Gloſſa, Innocentius, Abbas, & Panorm. *in cap. Cùm illorum, de ſentent. excommun.* Sayrus *lib.3. cap.28. num.7.* Graffius *tom.2. conſil.8. de ſent. excommun. num.3.* Quòd ſi iudicium ferri non poſſit, ſeu adhuc dubium remaneat, dicit Ioan. XXII. *in dicta Extrauag. Perlectis.* Prælatum potiùs debere inclinare, percuſſionem fuiſſe grauem, quam leuem, ne iniuriantes de vicina abſolutione confiſi, de facili in atroces prorumpant percuſſiones. Sed hoc non vrget: quia ibi potius conſilium eſt, quàm præceptum. Idcircò Prælatus iudicare illam poteſt leuem, ne ſe priuet ſua iuriſdictione: quia in dubio nemo tenetur ſe ſpoliare. Vnde dubitans, an aliquis caſus ſit reſeruatus, poteſt reſoluere non eſſe reſeruatum, vt de veriori ſententia docet Suarez *tom 5. diſput.4. ſeſſ.6. numero 5.* Sanchez *lib.1. c.10. num.74.* & ex illis Floron. *part.1. de caſib. reſeru. cap.5. num.30.* & Sanchez refert præſentem caſum de percuſſione iudicanda leui, ne Superior amittat ſuam iuriſdictionem abſoluendi. [Hucvſque Bordonus. Verùm, quia contra illum ſententiam affirmatiuam tenent communiter Doctores, non audeo ab ipſis diſcedere. Etſi Pater Bordonus, *vbi ſuprà, num.39.* nominatim contra me aſſerat, eſſe certam dictam Extrauag. Ioan. XXII. debebat quidem in hoc caſu affirmatiuam ſententiam tenere, ſi Ioan. XXII. *in dict. Extrauag.* hoc, vt *ſuprà* diximus, declaraſſet. Sed ego puto, contra Bordon. dictam Extrauag. authoritatem non habere: & ita ex Suarez, Filliucio, & aliis tenet Leone *de cenſ. recollect.5. numero 352.* vbi *num.356.* nobiſcum contra Bordonum tenet, in dubio percuſſionem iudicandam eſſe grauem. Quod, præter Doctores citatos, tenet etiam Graffius *in conſ. tom.1. conſ.3. diffic.2. num.2.* Marius Anthoninus *var. l.3. reſol.11. num.15.* Naldus *in Summ. verb. Clericus, n.39.*

Sup. hoc magis latè in tom. 1. tr.5. Ref.42. & in aliis eius primæ nott

RESOL. VI.

An percuſſio Clerici Superioris Eccleſiaſtici, vel Regularis præter malitiam contra Religionem, contineat etiam malitiam impietatis? Ex part. 9. tractat.4. Ref.28.

§.1. Hunc caſum ponit Pater Ouiedo *in part.2. D. Thoma, tract.6. contr.5. punct.3. §.5. num.47. & 48.* vbi ſic ait: [Extendit Bonacina malitiam impietatis ad iniurias commiſſas contra Clericum, cui non aſſentior: hæ enim tantùm habent malitiam contra Religionem in manuum violenta impoſitione ratione Iuris poſitiui Eccleſiaſtici. Nam, vt benè expendit Lugo *diſputat.16. de Pœnitent. ſect.6. numero 310.* ſi percuſſio Clerici minorum Ordinum ex natura rei differt ſpecie à percuſſione alius Chriſtiani hominis, huius percuſſio differt etiam in ſpecie à percuſſione hominis infidelis: nam longè magis dignitate excellit fidelis infidelem, quàm Clericus minorum Ordinum fidelem alium his Ordinibus non inſignitum.

2. Quòd

2. Quòd ſi Clericus eſſet Prælatus, tunc illius percuſſio eſſet contra obſeruantiam, quæ vt docet D. Thomas 2.2. *quæſt.*102. cultum defert Prælatis, & omnibus ſuperioribus, tanquàm noſtræ gubernationis authoribus; ſicuti pietas parentibus, tanquàm noſtræ vitæ principis. Vnde homicidium Principis malitiam ſpecialem lethalem habet contra obſeruantiam: idemque ſentio de graui contumelia, aut vulneratione: non autem de quacunque detractione, etiam lethalem malitiam contineat: benè enim componitur, detractionem, grauem malitiam contra iuſtitiam continere, & leuem contra pietatem. Nec ſi rixa oriatur inter priuatum hominem, & inferiorem alium Iudicem, cauſa nullo modo pertinente ad officium Iudicis, (veluti, ſi Prætor, vt perſona priuata, iniuriam aliquam intuliſſet, v.g. filiam, aut vxorem ciuis ad turpia prouocaſſet; vel ſimilem iniuriam patiens, vellet vindictam ſumere authoritate Iudicis non interueniente, prouocando ad ſingulare certamen inferentem iniuriam, & in eo caſu priuatus homo Iudicem interimeret,) malitiam grauem impietatis agnoſcerem. In eo enim caſu non contemneretur authoritas Iudicis à Principe dimanans. Secùs eſſet, ſi Iudex occideretur propter ſententiam ab eo latam, vel alium actum Iudicis exequutum.

3. Faciliùs hæc impietatis malitia reperitur in iniuriis erga Superiores Eccleſiaſticos, maxime Regulares: propter maiorem coniunctionem cum illis: quapropter omnem percuſſionem Epiſcopi, & omnem contumeliam in eundem iactatam, quæ malitiam grauem iniuſtitiæ attingeret, graui etiam malitia cõtra obſeruantiam inficiendam eſſe exiſtimo. In his enim Prælatis bonum nomen, integritas honoris, & famæ, & reuerentia à ſubditis debita, valdè neceſſaria eſt. Similiter omnem grauem percuſſionem contra iuſtitiam Prælati regularis habentis iuriſdictionem ordinariam, veluti Abbatis, Prioris, aut Rectoris, cenſeo grauem malitiam contrahere contra obſeruantiam illi debitam: & idem iudico de quacumque graui contumelia contra iuſtitiam. Ratio eſt: quia Superiores religioſi non ſolùm ſunt Patres ſpirituales, ſed etiam ſunt loco Patrum carnalium in rebus temporalibus. Ob hanc rationem ait Ægid. *diſp.*2. *de char. num.*152. vt minimum meliùs factutum Prælatum religioſum, ſi fratribus carnalibus præferat ſubditum Religioſum; & valdè probabile putat, poſſe illum præferre proprio carnali filio non ſolùm in diſtributione bonorum Monaſterij, in quibus in æquali neceſſitate etiam patri ſuum ſubditum debet præferre, ſed etiam in diſtributione eleemoſynæ ab aliis impetratæ, cuius Superior aliàs habet liberam diſpoſitionem.] Et hæc omnia doctè, vt ſemper ſolet, aſſerit Ouiedo *vbi ſuprà*; ex quibus patet reſponſio ad quæſitum propoſitum.

RESOL. VII.

An Clericus voluntariè percutiens ſe ipſum incurrat in excommunicationem Canonis. Si quis ſuadente?

Et an Cardinalis ſeipſum percutiens, aut Vulnerans, in ſupradictam excommunicationem incurrat.

Et an Monialis, quæ potione, aut venæ ſciſſione aborſum intendit, incurrat in prædictam excommunicationem? Ex part. 3. tract. 5. & Miſc. 1. Reſol. 82. aliàs 81.

Sup. hoc in Reſ ſeq & in tom. 9 tr. 7. Reſ. 82. in fine.

§. 1. Affirmatiuam ſententiam docent 30. Doctores, quos citat, & ſequitur Carolus de Graffis *de effectibus Clericatus effect.* 9. *num.* 82. quibus ego addo Suarez *de cenſ. diſp.* 22. *ſect.* 1. *num.* 59. Molinam *de iuſt. tom.* 4. *tract.* 3. *diſp* 51. *num.* 4. Layman *in Theol. moral. lib.* 2. *tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 5. *num.* 5. Fillincium *tom.* 1. *tract.* 15. *cap.* 1. *n.* 33. Reginaldum *to.* 1. *lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 209. Auilam *de cenſ. p.* 2. *cap.* 5 *diſp.* 3. *lib*.... *dub.* 12. Belletrum *in diſquiſ. Cler. p.* 1. *tit. de fauore Clericorum Canon.* §. 1. *num.* 11. Fernandez *in exam. Theol. moral. p.* 2. *cap.* 9. §. 20. *n.* 20. Saytum *de cenſuris, lib.* 2. *c.* 26. *n.* 10. Giptium *de caſ. reſeru. c.* 3. *n.* 27. Gutierrez *de iuram. confirmatorio, part.* 1. *c.* 16. *n.* 64. Raynerium *in Catalogo cenſurarum*, *cap.* 9. *excom.* 1. *not.* 6. Villalobos *in ſum. to.* 1. *tract.* 17. *diffic.* 22. *n.* 10 & alios penes ipſos. Probatur hæc opinio, primò, quia Canon, *ſi quis ſuadente*, non tam in fauorem perſonæ, quàm in fauorem ordinis Clericalis effectus eſt, vt patet ex *cap. contingit, de ſent. excomm.* ergo Clericus, qui voluntariè percutit ſe ipſum, incurrit in excommunicationem, quia non nequit ad hoc cõſentire cùm iniuria fiat toti ordini Clericali. Secundò, probatur *ex can. ſi non licet* 23. *q.* 5. vbi habetur plus eſſe homicidam, qui ſe occidit, quam qui occidit alium; ergo, &c.

2. Sed his non obſtantibus negatiuam ſententiam nouiſſimè putat eſſe probabiliorem Turrianus *de cenſ. lib.* 3. *diſp.* 29. *dub.* 2. Primò, quia prædictus Canon, *ſi quis ſuadente*, manifeſtè loquitur de perſona diſtincta à percutiente Clericum. Secundò, quia oppoſitum nullo iure probatur, nam *cap. contingit.* loquitur de actione iniurioſa, de qua loquitur Canon, *ſi quis*; & hic, vt dixi, de actione alterius perſonæ loquitur.

3. Neque eſt idoneum fundamentum in eo capite ad dicendum, talem cenſuram ligare Clericum ſe ipſum percutientem, aliud verò maioris momenti eſt, ſed dicen, quòd licèt dicatur magis homicida, qui ſe ipſum interficit, quàm qui interficit, alium; tamen, hoc nihil refert ad probandum in prædicto Canone, *ſi quis ſuadente*, ſermonem eſſe etiam de ipſo Clerico ſe percutiente, & hoc multi putant probabile. Hæc omnia Turrianus, & ante illum ex neotericis docet etiam hanc ſententiam doctus Barboſa *in collectan. tom.* 4. *part.* 2. *decreti*, *cauſa* 17. *q.* 4. *num.* 38. & 39. qui probat hanc ſententiam ex ipſomet *c. contingit.* & reſpondet ad argumentum, quòd hoc priuilegium ſit neceſſarium Ordini Clericali, & quòd non poſſit à Clerico renuntiari; lege illum, & non pigebit.

4. Sed quidquid ſit de hac opinione, non grauabor tamen hic obiter adnotare celebrem doctrinam Ludouici molinæ *de iuſt. tom.* 4. *tract.* 3. *diſp.* 51. *num* 4. qui ex Caietano meritò affirmat, Monialem, quæ potione aut venæ ſciſſione aborſum intendit, non incurrere hanc excommunicationem, eo quòd ea manus iniectio in ſe ipſam ſui comparatione violenta, iniurioſa, ac contumelioſa non ſit, quippe cum violenti & conſentienti, violentia iniurioſa, ac contumelioſa non ſit; neque item Iniurioſa eſt ſtatui Eccleſiaſtico; ergo, &c.

Sup. hoc inf. in Reſ. 47. & 48. & in Reſ. 32. §. Sed ad medium.

5. Notandum eſt etiam hic obiter contra Duardum *in Bull. Cœn. q.* 8. *num.* 8. & *q.* 22. *n.* 2. Cardinalem ſe ipſum percutientem, aut vulnerantem non incurrere in excommunicationem dictæ Bullæ, & ita probabiliter docet nouiſſimè Bonacin. *to.* 3. *diſp.* 2. *q.* 12. *punct.* 3. *n.* 3.

Sup. hoc in tom. 9. tr. 7. Reſ. 82. per totam.

RESOL. VIII.

An Clericus percutiens ſe ipſum incurrat in cenſuram Canonis?

Et quid, ſi ipſe conſentiat in ſuam percuſſionem, an talis percutiens, & ipſe Clericus percuſſus pro excommunicatis habendi ſint.

Et an Clerici, qui in luctu ex more amicorum ſe alapis cædunt, capilloſque euellunt, incidant in excommunicationem Canonis. Ex part. 9. tract. 4. Reſol. 8.

§. 1. Affirmatiuè reſpondent Doctores quos citat, & ſequitur Megala *in* 3. *par. Inſtit. Confeſſ. lib.* 4 *cap.* 1. *quæſt.* 1. *num.* 5. Quia in cap. Si *non licet.* 23. *quæſt.* 5. habetur plus eſſe homicidam, qui ſe occidit,

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in alia eius prima annot.

quàm qui alium : ergo à fortiori etiam Clericus, qui ſe percutit, contrahit cenſuram neceſſariò etenim percuſſio hæc ponenda eſt in ſpecie ſacri egij ; cùm qui percutitur, ſit perſona ſacra. Nec dicas, textum noſtrum verba facere de tertia perſona, & pœnas non eſſe ampliandas. Nam reſpondetur, textum hanc tertiæ perſonæ diſtinctionem non facere ; ſed ſimpliciter excommunicare eum, *qui, ſuadente Diabolo, violentas manus in Clericum, vel Monachum iniicit.* Sed hoc facit Clericus ſe ipſum percutiens : ergo hac cenſura ligatur.

Sup. hoc cõſenſu inf. in Reſ. 10. per tot. & ſignãter in §.1. & 2. in fine.

2. Vnde non deſetam hic apponere verba Gordoni *in Summa, tom. 2. lib. 7. q. 13. §. 3. num. 33.* ſic aſſerentis: [Sed, quid, ſi Clericus ipſe conſentiat in ſuam percuſſionem, aut etiam ſeipſum percutiat : Reſpondeo non obſtare hunc conſenſum, quin percuſſor incidat in hãc pœnam : nam Canon hic non tam in fauorem Clerici, quam ſtatus clericalis editus eſt : ac proinde nec ipſi Clerico licet conſentire in hanc iniuriam, cùm ſit percuſſio iniurioſa ſtatui Eccleſiaſtico. Sic Caietan. *cap. 10. notab. 3.* & conſtat ex cap. *Contingit. 1. de ſent. excomm.* & Gloſſ. *ibid.* cum Panormitano. Nec obſtat, quòd volenti non fiat iniuria : licèt enim velit hoc Clericus percuſſus, non tamen id vult Eccleſiaſticus ſtatus. Ex quibus primò infertur, Clericum, ſi ſeipſum ex peccato mortali percutiat, incidere in hanc pœnam.

Alibi in Reſ. not. 1. huius Reſ.

3. Sed ego alibi, & nunc iterum puto cum Caſtro Palao *tom. 6. diſp. 3. punct. 23. n. 4.* Clericum ſeipſum percutientem non incurrere in cenſuram probabiliter ſuſtineri poſſe : quia Pontifex videtur loquutus de tertia perſona offendente, & ab offenſo diſtincta, vt colligitur ex illis verbis : *Si quis, ſuadente Diabolo, manus violentas in Clericum iniecerit,* &c. Et ita, me citato, hanc ſententiam tenet Baunius *in Theol. mor. tom. 2. diſp. 5. tract. 4. q. 2.* Primò, ait ille, quia Canon, *Si quis.* manifeſtè loquitur de perſona diſtincta à percutiente, vt indicant hæc verba: *Si quis, ſuadente Diabolo, in Clericum violentas manus iniecerit.* Secundò, quia Innocentius II. in eo Canone exigit ad effectum incurrendæ excommunicationis, vt violentia inferatur Clerico, qui percutitur: at, etſi Clericus ſe percutiens Ordini Clericorum iniuriam faciat, vt habet Canon, *Contingit. 36. de ſent.* non tamen violentiam ſibi vllam affert, cùm id volens, & ſciens agat, vt ſignificat Innocentius *in Decretali citata,* his verbis : *Reſpondeo, quòd huiuſmodi manus iniectio, etſi non violenta, tamen iniurioſa videtur, cùm ille Canon non tam in fauorem Clerici ordinati, quàm in fauorem Ordinis clericalis fuerit promulgatus.* Tertiò, quia in Canone cit. *de ſent.* Innocentius III. non dicit, eos, qui hactenus Clericos percuſſerunt, eorum precibus inducti, excommunicationem incurriſſe ; quod tamen tacendum non fuerat ; ſi res ita ſe habuiſſet : nam hoc erat in quæſtione : ſed prohibendos, ne id in poſterom faciant. Quartò, quia in eodem Canone dicitur, quòd Clericus, qui poſt prohibitionem conſentit in huiuſmodi percuſſionem, ſit tantùm excommunicandus, non autem quòd ſit excommunicatus ipſo facto : vt fuiſſet neceſſe, ſi percuſſioni Clerici, factæ eius voluntate, ipſo facto eſſet excommunicatio adiuncta : nam tunc, vt habetur in cap. *Quanta. 47. de ſent. excomm.* tam Clericus, quàm qui eius voluntate, ac imperio eum verberibus affeceret, pro excommunicato habendus eſſet: cùm facientes, & conſentientes, pari pœna plectendos, Catholica condemnet authoritas Innoc. III. *Quantum, de ſent. excomm.* Dixi, *ſi ex peccato,* &c. ad excludendam pœnitentiam, religionis, & pietatis causa ſuſceptam, aut eos inſuper, qui in luctu ex morte amicorum ſe alapis cædunt, capillóſve euellunt. Vide etiam Leonem *de cenſur. recollect. 5. n. 126.* qui, me citato, noſtram ſententiam, tanquam probabilem, contra immodeſtiam cuiuſdam Neoterici admittit, & defendit.

RESOL. IX.

An ſi duo Clerici, enſibus diſtrictis, vnus contra alium digladiantur, incurrant in cenſuram?

Et infertur, quod qui animo deliberato per veſtes Clericum apprehendit, aut percutit, Suadente Diabolo, *aliquid corpori Chriſti adhærens, puta, equũ, cui Clericus inſidet, vulnerat, aut ei iniuriam infert ; vel ſi quis de manu Clerici per vim aufert enſem, aut illum de latere per iniuriam eripiat, aut galerum, ſeu pileum de capite, &c. eſt excommunicatus.*

Et an volens percutere Clericum gladio, vel ſagitta, aut ictu, & caſu aberret, illumque non attingat, etiamque ſi ſagittam emittat, vel ictum dirigat, incurrat excommunicationem:

Et notatur eum, qui adhuc non eſt initiatus prima Tonſura, & ſi in habitu Clericali incedat, inſeruiendo Eccleſiæ animo aſcendendi ad ſtatum Clericalem non gaudere priuilegio Canonis, & de Clericis Saluaticis idem dicendum eſt. Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 4.

§. 1. POnit hunc caſum Fragoſus *in Repub. Chriſt. tom. 2. par. 2. lib. 1. diſp. 2. §. 1. num. 13.* vbi ſic ait : Quæſtionis tamen eſt, quando duo Clerici ſe ſe inuicem, gladiis diſtrictis, inuadunt, & digladiantur alter in alterum irruendo, intentione, & animo ſe percutiendi : nullus tamen percuſſus fuit ; ſed vterque ictus in ſe coniectos enſibus ſuſtinuit, vtrùm ſint excommunicati? Pars affirmans ex eo videtur probari: quia qui animo deliberato per veſtes Clericum apprehendit, aut percutit, ſuadente Diabolo aliquid corpori Clerici adhærens, puta equum, cui Clericus inſidet, vulnerat, aut ei iniuriam infert, eſt excommunicatus, vt tradunt communiter Philiarch. *lib. 2. de officio ſacerdotali, cap. 35.* Angles *in 4. q. de excomm. art. 5. diffic. 3. concl. 3.* ergo, qui mutuis ictibus percutiunt enſes, quibus ſe defendunt, incidunt in hunc Canonem : quia adhærent manibus clericalibus. Confirmatur : quia, ſi quis de manibus Clerici per vim auferat enſem, aut illum de latere per iniuriam eripiat, aut galerum, ſeu pileum de capite, non eſt dubium incurriſſe in ſupradictã cenſuram : igitur in noſtro caſu idem dicendum eſt.

Sup. his diuerſis, quæ in hoc §. continentur ſup. in Reſ. 3. §. Nota poſt med. à verſ. Et quidam. & in aliis eius annot.

2. Pars tamen negans eſt ſequenda : quia re ipſa, vt ſupponitur, neuter ex illis percuſſus fuit, nec tactus ab enſe alterius, quamuis animo percutiendi alter in alterum multiplicatos ictus conieciſſet, & vibraſſet. Ratio : quia excommunicatio hæc non fertur, niſi ob percuſſionem realiter factam, & ob iniuriam reuera illatam, non verò incurrendam. Ita colligitur ex Hoſtienſi *in Summa, lib. 5. tit. de ſent. excommunicationis, §. In primis num. 9.* Paludano *in 4. diſp. 18. quæſt. 3. art. 3.* Summa Aſtenſi *par. 2. lib. 7. tit. 3. art. 2. q. 7. & 19.* Angelica *verb. Excommunicatio, 5. num. 29.* & aliis, quos referens ſequitur Saytus *de cenſuris, lib. 3. cap. 26. n. 21.* quia in hoc caſu non eſt iniectio manus in Clerici perſonam, vel in res Clerico adhærentes; & exceptis quibuſdam caſibus expreſſis, in reliquis verba ſunt intelligenda cum effectu, argumento cap. *Relatum de Clerico non reſidente.*

3. Nec ſufficit, vt incurratur excommunicatio, conatus ſine effectu, ſeu metus verbalis tantùm ſine tactu aliquo violento, aut reali, quamuis adſit intentio, proinde ſi quis abſque manuum iniectione, vel detentione corporali compellat Clericum ad ſe redimendũ, vel aliquid illi largiendum, aut vibret haſtam, aut gladium euaginet, volens eum percutere, & non percutiat, non incurret in hunc Canonem. Et hæc omnia docet Fragoſus, cui ego adhæreo.

4. Vnde ex his ſequitur, quòd volens percutere Clericum gladio, vel ſagitta, vel ictu, & caſu aberret, illumque

Sup. hoc etiã recitãtes ſup. in Reſ. 1 §. 2.

paulò pòſt initium.

lúmque non attingat, etiamſi ſagittam emittat, vel ictũ in illum dirigat; tunc in effectu, & re ipſa manus violentas illis non infert, prout verba legis, in materia odioſa præſertim, propriè ſunt accipienda.

Sup. contẽto in hoc §. in tom. 9. tr. 2. ex doctrina Reſ. 134. ad lin. 3. & poſt med. § 2. & ex doctrina alterius Reſ. eius primæ not.

5. Nota hîc obiter contra Ambroſinum: *cap. 22. de immun. Eccleſiaſt. n. 6.* & Decianum *tract. crimin. lib. 4. cap. 8. num.* 17. eum, qui adhuc non eſt initiatus prima Tonſura, etſi habitu clericali incedat inſeruiendo Eccleſiæ, animo aſcendendi ad ſtatum clericalem, non gaudere priuilegio Canonis; & de Clericis Saluaticis, quòd non gaudeant priuilegio Canonis, declarauit Sacra Congregatio deſuper iſtos edita decimo Kalendas Iunij, 1623.

RESOL. X.

An percutientes Clericum conſentientem incurrant in cenſuram?

Et an Clericus conſentiens dictæ percuſſioni non ſit excommunicatus, ſed poſſit excommunicari?

Pro quo explanatur, quod aliud eſt ſubiicere ſe Clementiæ alicuius, & aliud participare cum aliquo in crimine criminoſo, quod non participat ſe ſubmittens miſericordiæ alicuius, qui de facili ſolet parcere ſubiectis, & proſtratis? Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 9.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 8. §. Vnde.

§. 1. RESpondeo, tales ligari excommunicatione huius Canonis, percutiendo Clericum volentẽ, & conſentientem, quia ad hoc Clericus non poteſt conſentire cum iniuria totius Ordinis clericalis, vt ſcribentes ex cap. *Contingit de ſent. excommun.* inferunt, & tradunt Mantua *Dialog.* 35. Guttierrez *de iur. confir. p. 1. c. 16. n. 53.* Suarez *de cenſ. diſp. 22. ſect. 1. à n. 57.* Graſſius *deciſionum p. 1. lib. 2. cap. 49. n. 6. ex cap. Contingit, de ſent. excom.* Nam quamuis volenti, & conſentienti non fiat iniuria; fallit tamen ratione dignitatis Eccleſiaſticæ, propter quam fuit tale priuilegium emanatum: proinde non Clerico, ſed dignitati Eccleſiaſticæ infertur iniuria. Item, quia Clericus non eſt dominus membrorum ſuorum, l. *Sed ſi §. Si ipſe ſeruus.* & l. *Liber homo, ff. Ad leg. Aquil.* Gloſſ. *in cap. Ex parte, de corp. vit.* Couarr. *in Regul. Peccatum, 2. p. §. 5.* Atque ita non poteſt Clericus huic priuilegio fundato ſuper fauore dignitatis Eccleſiaſticæ renunciare, quoad pœnam Canonis; poterit tamen remittere priuatam iniuriam quoad proprium intereſſe, & commodum. Anthonius de Butrio *in cap. Si diligenti, n. 18. de foro compet.* & habetur in cap. *Cùm deſideres, de ſent. excom.* Et ita præter Doctores citatos, tenet Gordonus *in Summa, tom. 2. lib. 7. qu. 13. §. 3. n. 33.* Layman *lib. 1. tract. 5. par. 2. cap. 5. n. 5.* Leone *de cenſur. recollect. 5. num.* 52. Quòd autem Clericus, conſentiens dictæ percuſſioni, non ſit excommunicatus, ſed tantùm poſſit excommunicari, probant Doctores ſupracitati communiter ex verbis ipſiuſmet tex. *in d. c. Contingit.*

2. Nec obſtat, dicere, Clericum conſentientem, vt verberetur, communicare cum percutiente in crimine criminoſo, & conſequenter incurrere ipſo facto excõmunicationem: quia reſpondetur, ad incurrendam excommunicationem, ob participationem in crimine criminoſo, neceſſe eſſe, vt participet poſt crimen patratum, & quòd ſciat, delinquentem eſſe denunciatum, vt habetur in cap. *Nuper, de ſent. excom.* & aſſerit Nauar. *in Manuali, c. 27. n. 33. & 112.* idcircò in caſu præſenti, vt ſubiiciens ſe percuſſioni incurrat ipſo facto excommunicationem, opus eſt, vt conſentiat percuſſori, qui iam iterum percuſſiſſet, & quòd talis percuſſio eſſet notoria, & manifeſta, & conſentiens conſentiret percuſſioni iniurioſæ, non animo ſatisfaciendi iniuriam percutienti irrogatam. Nam tunc percutiens, etiamſi iam iterum, & iterum percuſſiſſet, conſentiens non ipſo facto ligabitur excommunicatione, ſi hæc patiatur animo ſatisfaciendi iniuriæ illatæ, vt notat Panormit. *in d. c. Contingit, n. 8.* quia aliud eſt ſubiicere ſe clementiæ alicuius, & aliud eſt participare cum aliquo in crimine criminoſo, quod non participat ſe ſubmittens miſericordiæ alicuius, qui de facili ſolet parcere ſubiectis & proſtratis. Vide etiam Megalam *in 3. part. inſtit. Confeſſ. lib. 4. cap. 1. q. 1. n. 6.* & Caſtrum Palaum *tom. 6. diſp. 3. punct. 23. §. 2. n. 3.* Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 17. diffic. 22. n. 10.* vbi ſic ait: [Quanto à los Clerigos, que ellos de ſu propria voluntad ſe ſujetan à que otros los hieran con accion injurioſa, ſe ha de dezir, que ellos no eſtan deſcomulgados, como conſta de vn texto, que dize eſtas palabras: *Si quis autem Clericus, poſt prohibitionem huiuſmodi, ſponte ſe ſubiecerit, excommunicatur.* Donde ſupone, que no eſtá deſcomulgado: mas es ſeglar que le hiere, ſi como dize el miſmo texto Felino, Panormitano, Iuan Andres, y la Gloſſa.] Ita ille, & Doctores communiter. Sup. hoc in §. not. præſentæ.

RESOL. XI.

An Prælati Regulares, & ſæculares percutientes Clericos titulo correctionis per alios incidant in cenſuram?

Et an hic alius, qui in Religione debet eſſe Monachus, poſſit eſſe vnus è conuerſis?

Et an reſtrictio, ne fiat per laicum percuſſio, habeat locum etiam in Prælatis Clericorum ſæcularium?

Et an captura Clerici poſſit fieri per laicum authoritate Superioris Eccleſiaſtici? Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 22.

§. 1. RESpondeo cum Gordono *in ſumma tom. 2. lib. 7. q. 13. §. 4. n. 38.* & aliis, quòd quantum ad Religioſos attinet, de quibus agitur in cap. *Vniuerſitatis, de ſent. excomm.* debet Superior propria manu ſubditum verberare, niſi vrgeat neceſſitas: & quando ea occurrit, non debet id per laicum præſtare; ſed per Clericum, vel Monachum: alioqui, inquit Canon, tam præcipiens, quàm verberans contrahunt hanc cenſuram, ex d. cap. *Vniuerſitatis.*

2. Dubitat Angelus, an hic alius poſſit eſſe vnus è Conuerſis? Certum autem videtur, poſſe in illo neceſſitatis euentu fieri per Conuerſum; ſi verè Religioſus eſt, quamuis non ſit Clericus. Qui verò nec Clericus, nec Religioſus eſt, habetur hic vt laicus. Cæterùm aliud eſt de captura, quę fieri poteſt per laicũ authoritate Superioris Eccleſiaſtici, vt colligitur ex cap. *Vt famæ, de ſent. excom.* & hæc ex d. cap. *Vniuerſitatis.* vbi de Abbate agitur. Secundò huc ſpectat, an eadem huius capitis reſtrictiu, ne fiat, ſcilicet, per laicũ percuſſio, habeat etiã locũ in Prælatis Clericorum ſæculariũ. In qua re illud primò certum eſt, non debere Epiſcopum ſuis manibus verberare, ex cap. *Non licet, diſt. 86.* quia, vt pro ratione ibi ſubiungitur, hoc alienum eſt ab hac dignitate ſacerdotali: quamuis verba illius capitis non ſignificent contrahi graué culpã, ſi Epiſcopus per ſe (iuſtè tamen) percutiat. Quantùm verò attinet ad alios ſæculariũ Clericorum Prælatos minores, videtur ab illis quoque ſeruandum, quod habet d. cap. *Vniuerſitatis*, nẽpe, vt per ſe puniant, niſi vrgeat neceſſitas. Ita Nauarr. & quidam alij opinantur. Verùm c. *Vniuerſitatis*, id non habet; ſed nec vlla recepta, ac conſtans conſuetudo: ac proinde alij cenſent, non eſſe obligandos, vt per ſe percutiant, præſertim cùm in d. cap. hoc ſolùm de Religioſis exprimatur. Cæterùm altera pars capitis, nempe, vt non fiat per laicum, obligat ſanè & hos Superiores, atque etiam Epiſcopos: quia hæc capitis particula generatim profertur; & non reſtrictè ad ſolos Religioſos, vt textum illum expendenti facilè apparebit, præſertim in in verbis illis: *Tam qui tales verberare præcipit.*

3. Verùm, licèt hoc ita ſit de rigore Iuris; conſuetudine

tudine tamen introductum eſt, vt Prælati Eccleſiaſticos mediis laïcis capiant, & in vincula coniiciant, & publica flagellorum punitione afficiant,& ſi opus fuerit, torqueant, ac in triremibus puniant. Id enim bono communi neceſſarium eſt, ne delicta Eccleſiaſticorum maneant impunita: quod ſæpè contingeret, cùm rarò inueniretur Eccleſiaſticus, qui has actiones præſtare vellet. Præterquàm quòd non decer perſonam Eccleſiaſticam huius generis punitionis executio. Et ita docet Turrianus *de cenſ. lib.3. diſput.29. dub.3.* Megala *in 3.part. inſt. Confeſſ.lib.4. cap.1. quæſt.2. num.5. cum ſeq.* Conincħ *de cenſ. diſput.14. dub.19. num.191.* Auila *part.2. cap.5. diſputat.3. dub.12.* & alij penes ipſos.

4. Et tandem ad confirmationem ſupradictorum non deſeram hic apponere verba Villalobos *in Summa com.1. tract.17. diffic.22. num.9.* vbi ſic ait: [Mas haze de aduertir que el Obiſpo no tiene obligacion de acotar por ſus manos al Clerigo,como todos dizen,por vn capitulo de Derecho, ni tam poco los demas Iuezes Eccleſiaſticos ſeculares, inferiores à los Obiſpos, que en ninguna parte eſtà eſſo en vſo, como nota Suarez, porque aquella forma ſolo eſtà preſta à los Prelados regulares, para que no auiendo neceſſidad de otra coſa, acoten por ſi miſmos à los ſubditos, Y añade mas, que los Prelados de las Religiones no eſtan obligados à eſſo,con tanto rigor, que pequen mortalmente, y queden deſcomulgados, ſi hazen lo contrario, porque aquel defeto no es ſubſtancial,ſino accidental, y no es la materia graue, y fauorece eſto la coſtumbre, que en nueſtra Religion de ordinario los Prelados mandan à los Vicarios, ò otros Sacerdotes hazer eſto.] Sic ille.

RESOL. XII.

An percutiens Monachum, aut Nouitium titulo correctionis incidat in cenſuram, ſi in Religione adſit ſtatutum, ne Prælati cauſa correctionis percutiant Monachos?

Et quid, ſi Submagiſter corrigat contra prohibitionem Magiſtri principalis?

Et notatur Clericos ſodomitas eſſe priuatos per Bullam Pij V. priuilegiis Clericalibus, ſed intellige poſt declarationem criminis?

Et an ſub nomine Clericorum ſodomitarum in dicta Bulla intelligantur patientes crimen nefandum? Ex part.9. tract.4. Reſ.41.

§.1. RESpondet negatiuè Auila *de cenſur. part.2. c.5. diſp.3.* vbi ſic ait: [Quid, ſi Submagiſter corrigat contra prohibitionem Magiſtri principalis? Reſpondetur, quòd non incurrit cenſuram. Ita Sylu. *par.8.* quia per huiuſmodi prohibitionem non poteſt auferri priuilegium iuris, quod eſt poſſe corrigere diſcipulos. Hinc infero, quòd quamuis Prælatus alicuius Religionis per ſe, vel per alium Religioſum verberet ſubditum delinquentem contra conſuetudinem, vel Conſtitutionem ſuæ Religionis, prohibentem, ac illum percutiat; non incurrit: quia non agit contra ius commune.] Ita ille.

Sup. hoc in tom.1. tr.5. Reſ.63. & in alio §. eius primæ annot.

2. Notandum eſt hic obiter, Clericos ſodomitas eſſe priuatos per Bullam Pij V. priuilegiis clericalibus: ſed intellige poſt declaratoriam criminis. Sed,an ſub nomine Clericorum ſodomitarum in dicta Bulla intelligantur patientes vitium nefandum, negat Leone *de cenſ. recollect.5. num.73.* me citato: quia hi potius dicuntur molles, quàm ſodomitæ, & ideò non comprehenduntur in caſu, & pœna dictæ Conſtitutionis. Quod etiam tenet intrepidè, me citato, Marchinus *de Sacram. Ordin. tract.1. p.8. cap.4. n.29.* Sed

Et pro patientibus contentis in hoc textu in to.1 tr.5. Reſ.60.

ego non adhæſi firmiter huic ſententiæ, ſicut neque modò adhæreo: ideo tu cogita.

RESOL. XIII.

An Magiſtri percutientes Clericum, diſcipulum per laïcum incidant in cenſuram? Ex part. 9. tractat. 4. Reſ.23.

§.1. VIdetur prima facie hoc fieri non poſſe: quia Prælatis, & Iudicibus Eccleſiaſticis ſola captura, tortura,& publica punitio permittitur per laïcos fieri; non autem ſecreta punitio,& quæ punitum non infamat:at magiſtris ſola hæc punitio conceſſa eſt: ergo nequeunt illam mediis laïcis exercere. Sed affirmatiuæ ſententiæ ego adhæreo: quia ſpectato iure naturæ hæc correctio non eſt illicita; non enim poteſt vt violentia notari, *cap.3. de ſent. excommun.* At iure poſitiuo ſolis Prælatis, & Iudicibus Eccleſiaſticis inuenitur interdictum, ne Clericos, vel Religioſos corrigant mediis laïcis, cap. *Vniuerſitatis, de ſentent. excommun.* Cui diſpoſitioni magna ex parte derogatum eſt in cap. *Vt fama, eodem tit.* & in cap. *Si Clericos, eodem tit. in 6.* ergo, cùm magiſtris, parentibus, propinquis non ſit prohibitum diſcipulos Clericos per laïcum punire, id abſque timore excommunicationis præſtare poterunt. Et confirmo: Magiſter laïcus poteſt Clericum in minoribus conſtitutum punire;& pater filium, & propinquus ſibi aliqualiter ſubditum: ergo poterit medio alio laïco eam punitionem præſtare, partim, quia in ea actione nulla iniuria deprehenditur, argum. cap. *Si Clericos.* partim,quia ipſis magiſtris potiùs, quàm executoribus punitio adſcribitur, vt notatur cap. *Vt fama, de ſent. excommun.* Neque obſtat, quòd Prælatis, & Iudicibus Eccleſiaſticis interdicta ſit correctio Religioſi, & Clerici ſubditi medio laïco: quia, cùm ipſi Eccleſiaſticæ perſonæ ſint, decebat Eccleſiaſticos per ſe, vel per alios Eccleſiaſticos corrigere, cùm correctio adhibenda eſt, quæ à perſonis Eccleſiaſticis exerceri decenter poteſt: at magiſtri ſæpè ſunt laici, & à fortiori parentes: non eſt igitur mirum: quòd ipſis facultas iure naturæ conceſſa intacta relinquatur, quæ Prælatis Eccleſiaſticis reſtringitur. Et hæc omnia docet Molina *diſputat.56. numero 8.* Layman. *lib.1. tract.5. part.2. cap.5. num.9.* & Caſtrus Palaus *tom.6. diſputat.3. punct.23. §.3. numero 12.*

RESOL. XIV.

An percutientes Clericum titulo correctionis, incidant in cenſuram?

Et quid, ſi excedant modum, vel corrigant ex odio?

Et in textu huius Reſolutionis explanantur diuerſæ perſonæ, quæ hanc correctionem facere poſſunt ſine cenſuræ incurſione?

Et an, quando dictæ perſonæ excedunt modum percuſſionis relatæ ad correctionem, vel corrigunt ex odio, incurrant hanc cenſuram? Ex part.9. tract. 4. Reſol.21.

§.1. REſpondeo, quòd titulo correctionis licitum eſt prælato Eccleſiaſtico, & magiſtro diſcipulum Clericum, etiam in ſacris conſtitutum, vinculis alligare, & caſtigatione moderata punire, provt ratio culpæ, & qualitas perſonæ exigit, & conſuetudine receptum eſt. Sub magiſtro venit intelligendus pædagogus, & quicumque alius, qui ad honeſtum aliquid docendum, vel in officio Clericos continendos aſſumitur, vt rectè aduertit Molina *diſp.56. n.3.*

Item,

Item, is, cui ex officio incumbit pueros turbantes diuinum Officium ab Eccleſia expellere. Quinimò ſenioribus Clericis conçeſſum eſt leuiter in minoribus Ordinibus conſtitutos punire, ſi diuinum Officium turbent. Et ita docet Layman *lib.5. tract.5. part.2. cap.81. num.7.* Suarez *de cenſ. diſput.22. ſect.1. num.48.* Coninch. *de Sacram. diſputat.14. dub.15. num.190. & ſeq.* Caſtrus Palaus *tom.6. diſput.3. punct.23. §.3. num.6.* cum aliis.

2. Verùm non deſinam hîc adnotare, quòd in iure videtur aliqua antinomia, quoad ſupradicta: nam in cap. *Vniuerſitatis, de ſent. excomm.* Iudex Eccleſiaſticus, qui percuti facit Clericum per laicum, cenſetur ſimul cum percuſſore peccare in Canonem. Vnde apparet, laicis non eſſe permiſſum, vt doctrinæ, & inſtructionis cauſa percutiant Clericum; ſed debet fieri caſtigatio à Clerico. E contra *eod. tit. cap. 1.* id magiſtris ſimpliciter permittitur. Et cap. *Cùm voluntate, eod. tit. §. Si qui vero.* Permittitur primò, ſenioribus Clericis, iuniores vel adoleſcentes in minoribus, conſtitutos, ſi turbant diuinum Officium (non alia ex cauſa) leuiter percutere. Secundò, idem magiſtris in ſcholares permiſſum, correctionis cauſa. Tertiò, adduntur *ibidem* hæc verba: *Quod & de his dicendum eſt, qui aliquos de familia ſua, vel propinquos inferiorum graduum ſimili modo, vt cohibeant à ſuis inſolentiis, & ſcientia, boniſque moribus informentur, dixerint corrigendos.* Et hæc quidem vera ſunt omnia, dántque cum aſſignatis conditionibus poteſtatem etiam patri, dominis, & magiſtris in ſubditos Clericos. Ad tollendam autem antinomiam aliqui explicant dict. cap. *Vniuerſitatis*, prohibere laicis illis iuridicam, & publicam animaduerſionem in Clericos, non verò priuatam. Rectiùs tamen intelligitur caput illud de laicis, quibus non eſt titulus magiſtri, parentis, aut domini conceſſus, nempe, vt in cap. *Cum voluntate.* Addo præterea illud, cap. *Vniuerſitatis.* priùs editum eſſe à Clemente III. quem pono ſediſſe 1188. illud verò cap. *Cum voluntate.* poſteà editum à Gregorio IX. qui ſedit anno 1227. & proinde habere declarationem, & extenſionem prioris legis. Quid matri, quidve propinquis conceſſum ſit, habetur in dicto cap. *Cum voluntate.* Porrò hæc de magiſtris declarant Nauarr. *num.82. caſu 14.* & Angelus, *Excommunicatio, num.9.* Lege citata iuris, vbi habetur, nihil obſtare in Clericis ſcholaſticis, ſiue ſint minoribus, ſiue ſacris Ordinibus initiati: & idem de filiis, cùm caſtigantur à patre. Et hæc omnia docet Gordonus *in Summa, tom.2. lib.7. q.13. §.4. n.37.*

3. Sed ex his dubium oritur, an quando prædicti excedunt modum percuſſionis relatæ ad correctionem incurrant hanc cenſuram? Prima opinio eſt Gloſſæ *in cap. Vniuerſitatis, de ſent. excomm.* affirmantis, illos incurrere hanc cenſuram. Et probari poteſt: quia facultas ſolùm conceditur in ordine ad correctionem: ſed Gloſſa *in cap. Cum voluntate, citatum*, docet non incurrere illos hanc cenſuram. Et aliqui redigunt in concordiam has duas opiniones, ſecundùm doctrinam Sylueſtri, *Excommunicatio, 6. §.6.* vt non contrahatur, quando eſt purus exceſſus, ita vt non ſit peccatum mortale. Et hanc doctrinam ſequitur Tabiena. *Excommunicatio, 3. caſu 2.* & Toletus *cap.34. n.4.* & ex dictis poteſt probari vtraque pars: & prior facilè intelligetur; quia ſine peccato mortali non incurritur hæc cenſura. ſecunda probatur: quia ſit contra facultatem graui modo, ita vt ſit peccatum mortale.

4. Sed quæri poteſt, quid dicendum ſit, quando prædictæ perſonæ percutiunt prætextu correctionis; ſed non ex fine corrigendi, ſed ex odio: Reſpondent Sylueſter, & Toletus *ſuprà*, incurri excommunicationem: quia facultas eſt conceſſa ad corrigendum, ex fine correctionis: & docent eſſe communem ſententiam, quam ego intelligo, ſi finis ille aliquo ſigno manifeſtetur; aliàs non poteſt Eccleſia eum actum punire. Quæ omnia docet Turrianus *de cenſ. lib.3. diſp.29. dub.2.*

RESOL. XV.

An Pater correctionis cauſa poſſit percutere filium Clericum in Sacris conſtitutum abſque metu cenſuræ?

Et quid in prædicto caſu de Clericis in inferioribus gradibus, ſiue Ordinibus conſtitutis?

Et notatur hoc locum habere in ano, ſi talis filius Clericus eſt in eius poteſtate?

Sed quid de Matre?

Et aduertitur Magiſtrum ab excommunicatione immunem eſſe, ſi diſcipulum correctionis cauſa percutiat? Ex p.9. tract.4. Reſ.1.

§.1. NEgatiuè ex Molina, & aliis reſpondet Layman *Theolog. mor. lib.1. tract.5. par.2. cap.5. num.8.* vbi ſic ait: [De patre maius dubium eſt, vtrùm filium in ſacris conſtitutum, ſine nota excommunicationis caſtigare poſſit. Negat Gloſſ. *ca. Cum voluntate, verb. Inferiorum graduum*, quia ſacer Ordo, inquit, liberat à patria poteſtate: intellige, quod attinet ad effectum caſtigationis: nam ab aliis effectibus patriæ poteſtatis ſacer Ordo non eximit: ſed ſolùm Epiſcopalis, vel Cardinalitia dignitas, ſicuti Abbas *in cit. cap. Cum voluntate.* Angel. *verb. Excommun.5. §.10.* Eandémque ſententiam Gloſſæ ſequitur Abbas *ibid.* Molina *tom.1. tract.2. diſput.228. in 6. effectu, & tract.3. diſput.56.* & alij apud eundem. Quia indecens eſſe videtur, Clericum, in ſacris conſtitutum à patre laico verberari: vt proinde præſumendum non ſit, Iura huic rei patrocinari velle. Et cùm Canon, ſiue Ius commune, prohibens Clerici percuſſionem, fauorabile ſit Eccleſiaſtico Ordini, reſtringi non debet niſi expreſſam in Iure exceptionem reperiamus: nullibi autem expreſſum eſt, quòd pater quoſcunque filios Clericos, etiam in ſacris, abſque nota excommunicationis caſtigare poſſit; ſed ſolùm, quòd patri familias conceſſum ſit Clerico adoleſcentes, in inferioribus gradibus, ſiue Ordinibus conſtitutos, qui de familia eius, vel propinqui ſunt, diſciplinæ cauſa corrigere, cit. cap. *Cum voluntate, de ſentent. excommun.* Hucvſque Layman, cui adde Villalobos *in Summa, tom.1. tract.7. diffic.22. num.5.*

2. Sed non deſunt Doctores pro opinione affirmatiua: & ideò illam tuentur S. Antoninus *3. p. tit.24. cap.1. §.2. caſu 12.* Sylueſter *ver. excomm.7. numero 6. caſu 8.* Nauarr. *cap.27. num.81.* Auila *part.2. cap.5. diſput.3. dub.13. caſu 1.* Suarez *diſput.22. ſect.1. num.49.* Ratio eorum eſt: quia pater non minorem, ſed potiùs maiorem in filium poteſtatem habet, quàm magiſter in diſcipulum; atqui in cap.1. & cap. *Ex tenore*, abſolutè, & ſine reſtrictione, ſignificatur, magiſtrum ab excommunicatione immunem eſſe, ſi diſcipulum correctionis cauſa percutiat; ergo idem de patre ſentiendum eſt erga filium. Et hanc ſententiam, præter Doctores citatos, tenet Fagundez *in Regim. Reipubl. Chriſt. tom.2. part.2. lib.1. diſput.2. §.1. num.7.* & Graſſius *lib.2. deciſ. cap.49. num.39. & ſeq.* Filliucius *tom.1. tract.15. cap.1. quæſt.1. & 6.* Coninch. *de Sacram. diſput.14. dub.15. num.192.* Bañez *in 2.2. quæſt.65. art.2.* Valentia *ibidem quæſt.9. punct. vnico*, & nouiſſimè Bautius *in Theolog. moral. tom.2. diſput.5. tract.4. n.3. q.3.* vbi ſic ait: [Quæritur, an pater animaduertens in Sacerdotem filium, reus ſit violatæ legis Eccleſiaſticæ de non verberando Clerico? Nequaquam: quia patri, quoad correctionem, ſui ſubſunt liberi: Sacerdos filius eſt, nec à Charactere ius ſibi prætexere vllum poteſt, vi cuius à patria poteſtate ſit liber: nam,

quis

quis credat filium hoc ipſo, quòd Sacerdotio ſit inſignis ſic iuris ſui fieri, vt in eum patris authoritas omnis ſit perempta? Epiſcopos quidem ſcimus, vt habetur *in Canone* 20.*diſt.*54. ſui iuris eſſe: ius enim patriæ poteſtatis ſoluit epiſcopalis dignitas: filios autem, ſacrorum beneficio Ordinum, ab ea immunes eſſe non legimus: quare, ſi quid Sacerdos in vita, moribúſque, ſacra indignum perſona, quam ſuſtinet, peccauerit, à patre emendari, quamuis ſit Sacerdos, quin poſſit, non ambigit de Graph. *lib.*2. *cap.*40. *num.*36. Hoc autem, intellige, inquit], etiamſi in percuſſione aliquis fuerit exceſſus, cùm non poſſint verbera ſemper ſuſpendi in ſtatera. Eandem ſententiam ſequuntur Syluester *ex. commun.*6.*caſu* 8. Aula *part.*1.*cap.*5. *diſput.*23.] Hucvſque Bannius, & alij penes ipſum.

3. Verùm ego, licèt hanc ſententiam affirmatiuam probabilem exiſtimem, probabiliorem tamen puto negatiuam, quàm, præter Molinam, Layman, & alios, tenet Caſtrus Palaus *tom.*6. *diſput.*3. *punct.*23. *num.*8. quia, ait ille, in Canone, *Si quis ſuadente*, omnibus generaliter prohibitum eſt, violentas manus in Clericum iniicere: at nullibi conceſſum eſt patri, correctionis gratia in filium in ſacris conſtitutum manus inijcere violentas: quin potiùs colligitur, id expreſsè eſſe prohibitum ex dicto cap. *Cùm voluntate.* per argumentum à contrario ſenſu; ſiquidem *ibi* conceditur patrifamiliâs punire, correctionis gratia, adoleſcentes in minoribus gradibus conſtitutos Ergo tacitè denegatur poteſtas puniendi, cùm ſint maioribus inſigniti. Deinde poteſtas conceſſa patrifamiliâs conceditur propinquis comparatione propinquorum, qui ſunt in minoribus gradibus conſtituti, vt conſtat ex dicto cap. *Cùm voluntate.* at propinquis non permittitur conſtitutos in ſacris percutere: ergo nec parenti eſt permittendum. Prætereà ex eo, quòd Sacerdotibus ſenioribus, aliiſque ex officio deputatis concedatur, adoleſcentes pueros in minoribus conſtitutos turbantes diuinum Officium, correctionis gratia, percutere, infert communis ſententia, teſte Molina *diſput.*56. *num.*6. nullatenus permiſſum eſſe punire, ſi fuerint in ſacris conſtituti: ſed eadem reſtrictio, & limitatio pro patrefamiliâs facta eſt: ergo aſſerendum eſt, patrifamiliâs non eſſe permiſſum filios in ſacris punire. Denique ob reuerentiam ſacri Ordinis non eſt permiſſum Prælatis Epiſcopo inſerioribus, per alium, Clericum corrigere: & caſu, quo aliquando id neceſſarium fuerit, cauetur, ne fiat per laïcum, ſed per Clericum: quia indecens eſt, laïcum manus violentas in Clericum iniicere, tametſi correctionis gratia fiat: at regulariter paterfamiliâs laïcus eſt: ergo credendum eſt, correctionem filiorum, ſaltem qui ſunt in ſacris conſtituti, prohibitam eſſe.

4. Nota tamen cum Leone *de cenſur. recollect.*5 *num.*281. noſtram ſententiam habere locum etiam in auo, ſi talis filius eſt in eius poteſtate, vt præſuppono eſſe in poteſtate patris, nec ab ea liberari ob ſacrum Ordinem: minimè autem in aliis propinquis, ſed nec matri, cùm non habeat illum in poteſtate, & in eis maior indecentiæ ratio cernitur, quàm in patre, & auo.

RESOL. XVI.

An ſi quis percutiat Clericum turpiter agentem cum filia illegitima, incidat in cenſuram?

Et quid de filia adoptiua?

Et etiam de matre, ſorore, aut vxore agitur in prædicto caſu, & non ſolum in actibus proximis, vt oſculis, amplexibus, & ſimilibus, ſed etiam in colloquio ſuſpecto, & ſecreto.

Imo hoc procedit, ſi Clericus turpiter infeſtet puerum pro nefanda libidine. Ex p.9. tr.4. Reſ.33.

§.1. NEgatiuè reſpondet Hieronym. Garcias *in ſumma morali, tract.*1. *diffic.*3. *dub.*1. *punct.*4. *n.*35. ſic aſſerens: [El quarto caſo, que eſenſa de cenſura, aunque no de pecado, es, quando vno halla a vn Clerigo *in flagranti delicto* con ſu muger, hermana, madre, ò hija legitima, ò ilegitima, viando torpecas con ellas, y le ſacudè, ò mata incontinenti.] Ita ille. Et ita etiam docet Raguccius *tit. de excomm. q.*66.*n.*6. *in va,c Eccleſ. diſcipl.* vbi ſic ait: [Hanc excommunicationem non incurrit, qui percuſſerit cauſa honoris, puta, Clericum turpiter inuentum cum filia, ſorore, matre, vel vxore, nam in his tantum quatuor perſonis non incurritur, *c. ſi verò de ſentent. excommun.* & procedit non ſolùm ſi Clericus, vel Monachus fuerit inuentus in flagranti crimine; ſed etiam in actibus proximis, vt oſculis, amplexibus, & ſimilibus, aut etiam in colloquio ſuſpecto, & ſecreto. Imò procedit, etiamſi Clericus turpiter infeſtet puerum pro nefanda libidine imò procedit, vt non incurratur in percuſſione Clerici inuenti cum filia, etiam illegitima.] Ita ille.

Sup. omnibus fæminis contentis in hac Reſ. recitãtur in Reſ. ſeq. §.1.& in Reſ. 1. poſt ſeq. §.1. à lin. 2. & inf. in tr. 5. Reſ. 14. 5. §. Cõfirmatur. & in aliis earum annotationum.

Sup. his in §.1. not. præteritæ, & in §. vlt. in princ.

Et pro puero infeſto pro nefanda libidine conſcto in hoc textu inf. in Reſ. 19. ex doctrina §.1. à lin. 9. & lege etiã aliam Reſ. eius not.

2. Sed ego puto, contrarium dicendum eſſe non ſolùm de filia illegitima, ſed etiam de adoptiua, vt rectè obſeruat Coninch *de Sacram. diſp.*14. *dub.*15. *num.*196. & Turrianus *de cau. lib.*3. *diſp.*29. *dub.*2. ſic aſſerens: [Circa matris nomen difficultas eſt, an illius nomine comprehendantur omnes aſcendentes. Et affirmarunt aliqui, vt refert Toletus. Sed verius eſt, ſolam matrem intelligi, ſecundùm proprietatem nominis, vt Toletus, & alij non pauci dixerunt: & eodem modo nomine filiæ non intelliguntur omnes deſcendentes. Item, nomine filiæ debet intelligi ea, quæ talis eſt per naturam, & non per adoptionem, vt notauit Suarez iuxta Gloſſam communiter receptam *in cit. cap.*] Itaque ex ſupradictis dicendum eſt, patrem percutientem Clericum turpiter agentem cum filia illegitima, vel adoptiua, incurrere in cenſuram Canonis.

RESOL. XVII.

An ſi quis percutiat Clericum turpiter agentem cum ſua ſponſa de futuro, incidat in cenſuram?

Et in §.1. huius Reſ. *apponuntur omnes perſonæ, cum quibus ſi Clericus turpiter ageret, & percuſſus fuerit, percutiens non incidit in excommunicationem; & non ſolum ſi turpiter in actu fornicationis inueniatur Clericus, ſed etiamſi inueniatur vacans amplexibus, oſculis, aliiſque tactibus turpibus, quinimo in loco ſuſpecto.*

Et quid, ſi in loco honeſto Clericum loquentem cum vxore, &c. poſt trinam monitionem reperit maritus domi cum vxore ſolum loquentem, ſi eum per 24. horas captiuum detineat, aut verberet.

Ex indictis caſibus adductis in corpore huius Reſolutionis, an percuſſio incontinenti præſtanda ſit?

Et an Patri, filio, fratri, marito, &c. volenti interficere Clericum in flagranti repertum, liceat alicui abſque incurſione excommunicationis, quando alia via non poteſt illum auertere, conſulere percuſſionem tantum, vel mutilationem.

Et notatur ſupradictos non poſſe per alios percutere Clericum turpiter agentem cum vxore, filia, ſorore, &c. & in tali caſu tam mandans, quam percutiens mandatarius incurreret excommunicationem. Ex part.9. tractat.4. Reſ.32.

§.1. SVpponendum eſt, quòd Ius canonicum, ob difficultatem, quam agnoſcit, temperandi dolorem, coöibendique impetum vindictæ in eo, qui videt ſuam vxorem, matrem, ſororem, aut filiam turpiter

Sup omnibus perſonis cõtentis in hoc § excepta ſponſa de præſenti in

pollui

Reſ. præterita per tot. & in Reſ. ſeq. à lin. 1. &c.

polluì ab aliquo Clerico, excuſat ab hac excommunicatione percuſſorem illius, vti habetur *cap. Si verò. de ſent. excommun.* Nam eſto in percuſſione lethale peccatum committatur, adhuc Ius canonicum, tum in deteſtationem illius criminis, tum ob difficultatem temperandi dolorem ex iniuria accepta cohibendique vindictam, noluit percuſſorem excommunicatione punire, vt tradit Gloſſa *in diſt. cap. Si vero, verb. Turpiter.* Cenſetur autem turpiter Eccleſiaſticum agere, non ſolùm ſi in actu fornicationis inueniatur; ſed etiam, ſi inueniatur vacans amplexibus, oſculis, aliíſque tactibus turpibus, quinimò in loco ſuſpecto, ita vt ex circumſtantiis meritò coniici poſſit turpitudo. Perſonæ verò, quibuſcum Eccleſiaſticus turpiter agere inueniendus eſt, ſunt vxor, mater, ſoror, aut filia percutiens. Neque ad alias perſonas propinquas, conſanguineas, aut affines extendenda permiſſio eſt. Nam, cùm hæc exceptio odioſa ſit ſtatui clericali, reſtringátque priuilegium Clericis conceſſum, non eſt vltra perſonas expreſſas extendenda. Tametſi Innocent. *in dicto cap. Si verò in fine,* ad neptem, & auiam priuilegium extendat. Nomine verò matris, filiæ, ſororis venit, quæ ſic propriè eſt, non antē quæ non ſolùm per appellationem: quare filia, aut vxor adoptiua ſub nomine filiæ, & ſororis in hoc Decreto correctorio non continetur, benè tamen illegitima, quæ propriè filia: & ſoror eſt. Et tandem nomine vxoris intelligitur etiam ſponſa de præſenti, cum qua matrimonium iam eſt initum, quamuis nondum ſit conſummatum: & ideo percutiens Clericum turpiter inuentum cum ſua ſponſa de præſenti, non incidit in hunc Canonem.

Sup. his in Reſ. 1. not. præteritæ §. 1. & in §. vlt. huius Reſ. in princ. & in Reſ. ſeq. §. 1. ad lin 8. & §. Sed. ad med. verſ. Vnde.

Et pro nepte, & auia contentis in hoc textu in Reſ. ſeq. §. Sed ego. propè finem, verſ. Deinde.

2. His ſuppoſitis; difficultas eſt circa ſponſam de futuro. Et affirmatiuè reſpondent Sanch. *lib. 1. diſp. 1. n. 6.* Molina *tract. 3. diſp. 55. n. 5.* Layman *lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 8.* Coninch *de Sacr. diſp. 14. dub. 15. n. 196.* Turrian. *de cenſ. lib. 3. diſp. 29. dub. 2.* & alij, aſſerentes in noſtro caſu nomine vxoris non cōprehendi ſponsā de futuro, ita vt ſponſus percutiens Clericū turpiter cū ipſa agentē, incidat in cenſurā Canonis. Et ita, præter Doctores citatos, hanc ſententiā tenet Rodriq. *in Sum. to. 1. c. 144. n. 18.* vbi ſic ait: [Y ſi le halla fornicando con ſu eſpoſa de futuro, y le mata, ſolo el Pontifice le puede abſoluer como lo tiene vna Gloſſa communmente aprouada ſegū Viualdo. Ni obſta, que el, que mata al Clerigo, que halla con ſu hermana, no queda deſcomulgado, porque ſi eſte argumēto fuera de alguna fuerça, no quedara deſcomulgado el dicho deſpoſado de futuro, lo qual todos niegan, y lo niega tābien Couarruuias, que tiene cōtra nueſtra concluſion, ni es baſtante la gran pena, que recibe eſte deſpoſado, para que le libremos de acudir al Papa, pues el Derecho no le libra en eſte caſo, y con dexar à ſu deſpoſada ſatis faze con mucha honra, dexādo à ella por mala, y al Clerigo por vellaco.] Ita ille.

Sup. hoc in Reſ. not. præteritæ in eodē §. & verſ. & in tom. 2. tr. 6. Reſ. 43. breuiter, & recitanter in §. 2. propè fin. à verſ. Imo ſi ſponſus.

3. Sed, his non obſtantibus, Madius *in tr. de ſacris Ordinibus, c. 17. n. 12.* & Couar. *de ſponſ. par. 2. c. 1. n. 11. ad fin.* nomine vxoris intelligunt etiam ſponsā de futuro, & ex conſequenti excuſari, ſi fornicantē cum ſpōſa de futuro Clericū percutiat. Et hanc ſententiā probabilem eſſe putat Fragoſ. *de Rep. Chr. tom. 2. lib. 1. diſp. 2. §. 1. n. 36.* Sed ego non recederem à prima ſententia.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. 1. ante medium, verſ. Porro.

4. Verùm difficultas eſt, an in dictis caſibus percuſſio incontinenti præſtanda ſit? Alicui namq; probabile videtur, excommunicationi non ſubiici percuſſionem, tametſi longo tempore poſt delictum contingat; quia reſtrictio illa, quod percuſſio incontinenti fiat, apponitur in clauſula antecedēti, vbi ſermo eſt de defenſione propria. Ergò tacitè indicatur huic clauſulæ non eſſe neceſſariò accōmodādam. Præterea hæc percuſſio nō eſt, quæ excuſatur ob titulum defenſionis, ſed ob difficultatē grauem temperandi triſtitiam, & dolorē ex iniuria conceptum, cohibendique vindictæ impetum. At hæc difficultas, etiam tranſacto actu, ſubſiſtit; quippè perſeuerat iniuria illata, & honor læſus. Sed omnino contrarium dicendum eſt, videlicet, percuſſionem in ſupradictis caſibus excuſari, ſi fiat incontinenti, & non ex interuallo. Ita Doctores citati.

5. Sed hic obiter quæro, an patri, filio, fratri, vel marito iam volenti interficere Clericum, *vt ſuprà*, in flagranti repertum, liceat alicui abſque incurſu excommunicationis, quando alia via non poteſt illum auertere ab hac intentione interficiendi dictum Clericum, conſulere percuſſionem tantùm, vel mutilationem? Et reſpondeo affirmatiuè: quia ex communi opinione Doctorum licet abſque aliqua culpa conſulere minus malum, quod ſit pars formaliter, vel virtualiter contenta in malo maiori, quod quis iam paratus erat perpetrare, nec alia via ab ipſo, vt dixi, abduci potuit: ſed vulnus, percuſſio, ac mutilatio eſt pars contenta in homicidio: ergo. Et ita hanc ſententiam, me citato, tenet Leone *de cenſ. recoll. 5. n. 559.* aſſerens, in tali caſu conſulentem non incurrere cenſuram noſtri Canonis.

Sup. hoc ſup. in tr. 1. Reſ. 75. recitanter in §. vlt. & inf. in tr. 6. Reſ. 46. ſignanter ad med. à verſ. Et licet. & lege etiam doctrinam Reſolution. & §§. eius not.

6. Nota etiam cum dicto Leone, ſupradictos in tali caſu non poſſe per alios percutere Clericum inuentum turpiter agentem cum vxore, filia, ſorore, &c. & in tali caſu tam mandans quàm mandatarius incurreret in cēſuram: quia Eccleſia præſupponit, dictum dolorem, & paſſionem dictas perſonas nō poſſe temperare, & quòd ideò percutiant. quæ omnia ceſſant, quando interuenit tempus mandandi, & exequendi; & ceſſante cauſa, vt eſt regula vulgata, ceſſat effectus.

Quoad hoc lege §. vlt. Reſ. ſeq.

7. Et tandem nota, quòd dicitur turpiter agere cum matre, vxore, filia, vel ſorore, etiam cū qui amplexatur dictas perſonas, aut ſimiles actus cū iis exercet; imò, vt verberans excuſetur, ſufficit, quòd reperiat ſolùm cum ſola, loco & tempore meritò ſuſpectis, vt cū aliis docet Nauar. *c. 27. n. 84.* Quæ vera ſunt, etſi maritus, ſciēs venturum Clericum clam ſe domi abſcondat, vt ita repertū verberet modò abſit dolus, qualis eſſet, ſi curaſſet eum ad dictas perſonas clam adeundas inuitari. Addit cum aliis Nauar. maritum etiam excuſari; qui poſt trinam prohibitionē reperiret domi, etiam in honeſto loco, cū vxore ſolùm loquentem, ſi eum per vigintiquatuor horas captiuum detineat, vt tradat ſuo Prælato: docet tamen incurſurum excommunicationem, ſi talem verberaret: ſed non ſatis conſequenter: quia in *c. ſi verò, cit.* non magis cōceditur detentio, quàm verberatio. Quare Syluest. *verb. Excom. 6. n. 6. §. Decimò,* concedit etiam excuſari eum, qui talem Clericum verberat, quia *leg. ſi quis ei C. ad legem Iuliam de adulteriis* conceditur marito ita repertum perimere, eò quòd præſumatur turpia tractare in c. autem. *Si verò*, videntur omnes dici turpiter agere, qui in ſimilibus caſibus in iure ciuili permittuntur occidi: quare hanc ſententiam non improbabilem putat Suar. *diſp. 22. ſect. 1. n. 57.* quæ omnia docet etiam Coninch *de Sacr. diſp. 14. dub. 15. n. 196.*

Sup. his ſup. in §. huius Reſ. ad med. & in alio §. eius not. & in Reſ. ſeq §. 1. ad lin. 8. & §. Sed ego. ad med. verſ. Vnde.

RESOL. XVIII.

An incurrat cenſuram maritus, ſi data opera ſe abſcondat, vt Clericum adulterum inueniat cum vxore, & illum occidat, aut percutiat?

Et notatur, quod non ob actum copulæ carnalis tantum, ſed etiam ob amplexus, oſcula, & alia huiuſmodi ſigna propinqua operis nefandi expleti, vel explendi cum vxore, matre, ſorore, vel propria filia, &c. percuti Clericum poſſe ſine crimine, & excommunicatione.

Imo, ſatis eſſe, vt ſolus cum ſola reperiatur in loco ſuſpecto, accedentibus aliis circūſtantiis, ſuſpicionēq; mouentibus?

Et an hoc extendendum ſit ad ſponſam de futuro, auiam, aut neptem?

Etiamque aduertitur, quod ſi maritus procurauerit, vt Clericus vocetur ab vxore ad illam turpem actionem, & ſic eum percuteret, incurreret vterque, ſcilicet tam vxor, quam maritus, excommunicationem.

Et tandem quaritur, an adiuuantes, ſeu aſſociantes ſupradictum Patrem filium, fratrem vel maritum in prædicta percuſſione incidant in excommunicationem. Ex p.9. tract.4. Reſol.2.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Layman *Theolog. mor. lib.1.tract.5. part.2. cap.5. num.*8. vbi ſic aſſerit: [Qui in Clericum cum vxore, matre, ſorore, vel propria filia turpiter inuentum, manus violentas incontinenti iniecerit, licèt peccet, Canonis tamen excommunicationem non incurrit, cap. *Si verò.* 1. quia iuſtum talem dolorem compeſcere difficillimum eſt, ait Gloſſ. *ibid. verb. Turpiter.* Turpiter autem inuentus dicitur, qui actum quemcunque impudicum cum eiuſmodi perſona exercet: imò ſatis eſſe, vt ſolus cum ſola reperiatur in loco ſuſpecto, accedentibus etiam aliis circunſtantiis ſuſpicionem mouentibus docet Syluester *verb. Excommun.* 6. *n.*5. *caſu* 10. Nauar. *c.*27. *n.*84. Suarez *diſp.*22. *ſect.*1. *num.*37. Ægidius *num.*196. Porrò excuſatio ab excommunicationis cenſura locum non habet, ſi maritus adulterum non mox, vt in crimine deprehenſus eſt; ſed interiecto temporis interuallo, quo dolor iuſtus ſedari potuerit, occidat: item, ſi data opera in in loco occulto ſe abſconderat, vt deprehenſum occidere poſſet. Ita Layman, cui adde Leonem *de cenſur. recollect.*5. *num.*324. Chartarium *in deciſ. Archiep. Mediol.*3. *num.*5. & Megalam *in* 3. *part. Inſtit. Confeſſ. lib.*4. *cap.*1. *quæſt.*3. *n.*27. quia Iura loquuntur de turpiter inuento, & ſic in caſu, quo ex impetu dolorem compeſcere non poteſt: ſed in caſu noſtro non percutit ſubito dolore commotus, ſed præcedente maturo iudicio; nec Clericus dici poteſt inuentus, ſed expectatus. Et ita præter Doctores citatos tenet Rodriquez *in Summa, tom.*1. *cap.*144. *num.*18. vbi ſic ait: [Aunque el que mata al Clerigo hallandole fornicando con ſu muger, no eſtà ſegun derecho, obligado à pedir abſolucion al Summo Pontifice de la deſcomunion, però ſi el marido ſe eſconde en ſu caſa, para que ignorando eſto ſu muger, venga el Clerigo; y hallandole con ella, le mate, incurre en eſta cenſura; porque en eſte caſo no mata con impeto ſubito, cauſado de dolor, que ſuelen concebir los maridos en eſte caſo: mas precediendo juyzio maduro.] Ita ille.

Sup. contentis in his verſ. vſque annot. ſeq. ſup. in Reſ. 16. §.1. & in Reſ. 17. §. etiã 1. &c.

Sup. hoc in Reſ. 2. not. præteritæ ſignãter §. vlt. & in aliis eius not.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. Verũ.

2. Sed ego negatiuæ ſententiæ adhæreo caſu, quo abſit dolus: quia ea ſecreta obſeruatio, & occulta expectatio delinquentis, neque occaſio eſt, vt ipſe delinquat, neque impedit, quin turpiter agentem inuenias, etſi inuenias quæſitum, & expectatum. Et ita docet Auila *part.*2. *c.*5. *diſp.*3. *dub.*13. *caſu* 16. Coninch *de Sacram. diſput.*14. *dub.*15. *num.*196. & alij; ſecùs verò eſſet, ſi per dolum, vel fraudem delinquentem adduceres, vt in delicto deprehenſum percuteres; quia eo caſu non effugies cenſuram: ſicuti pluribus firmat Sayrus *lib.*3. *Theſauri, cap.*27. *num.*23. *in fine.* Coninch, Auila *vbi ſuprà.* Neque enim æquum eſt, vt Eccleſia deceptionibus iniquis faueat. Præterquam quòd in eo euentu non percutis turpiter inuentum, ſed quæſitum, & doloſè adductum. Et ideò noſtram ſententiam cum limitatione adducta, præter Doctores citatos, tenet nouiſſimè Fagundez *in Regim. Reip. Chriſt. tom.*2. *part.*2. *lib.*1. *diſp.*2. §.1. *n.*35. & Garcias *in Summa mor. tract.*1. *difficult.*3. *dub.*1. *punct.*4. *num.*75. vbi ſic ait: [Solo ay aqui vna difficultad, y es, quando ſe eſconde marido, ò haze llmar al Clerigo para cogerle *in flagranti delicto*; en cuyo caſo conuienen los Autores, que ſi interuenieſſe concierto entre la muger, y el marido, para coger al Clerigo adultero con engaño, y traycion, que quedarà eſcomulgado, ſi le mata, o hiere; pero que ſi no ay concierto, ſino que ſolo lo haze el marido por ſaber la verdad, y ſe halla ſer aſſi, hallandoſſe en el caſo, que no incurrirà hiriendolo, ò matandolo.] Vide etiam Baunium *in Theol. mor. tom.*2. *diſp.*5. *tract.*5. *q.*3. qui etiam optimè notat, quòd non ob actum copulæ carnalis tantùm, ſed etiam ob amplexus, oſcula, & alia huiuſmodi generis ſigna propinqua operis nefarij expleti, vel explendi cum vxore, matre, &c. percuti Clericum poſſe ſine crimine, & excõmunicatione: quia his rebus operã dare, eſt turpiter, ac fœdè facere. Deinde, matris, vxoris, & filiæ nomina, proprie ſumenda eſſe, nec extendenda ad ſponſam de futuro, auiam, aut neptem: quia non ſunt extendendæ pœnæ vltra id, quod verba legis ſonant: præcens eſt pœnalis, auia mater non eſt, nec ſpõſa de futuro vxor ergo, &c. Nota tamen, quòd ſi maritus procurauerit, vt Clericus vocaretur ab vxore ad ad illam turpem actionem, & ſic eum percuteret; incurret vterque, ſcilicet, tam vxor, quàm maritus, excommunicationem: quia ſunt in dolo, cùm procurauerit, vt vocaretur ad turpitudinem. Ita Angel. *Excom.*5. *n.*10. Caietan. *verb. Excom. c.*10. Sayrus *de cenſ. lib.*3. *cap.*27. *n.*23. Bellettus *part.*1. *diſquiſ. Cler. pag.*181. & Layman *lib.*1. *tract.*5. *part.*2. *cap.*5. *num.*8.

Sup. hoc notato ſup. in Reſ. 16. §.1. propè finem. & in Reſ. 17. §. 1. ad med. & §. vlt. & hic ſup. ad lin. 8. §. 1. huius Reſ. Et pro auia & nepte cõtentis in hoc textu in Reſ. præterita § 1. propè finem. verſ. Tametſi & pro ſpõſa de futuro ibidem. à § 2. & ſeq. &c.

3. Sed quæro, an adiuuantes, ſeu aſſociantes dictum patrem, filium, fratrem, vel maritum, in tali percuſſione incidant in excommunicationem? Ratio dubitandi eſt: quia tales aſſociantes dicuntur auxiliatores percuſſoris Clericorum, qui incurr ũt eandem excommunicationem, quam incurrit percuſſor. Et negatiuè reſpondet Leone *de cenſ. recollect.*5. *n.*341. *& ſeq.* cum Molina *diſp.*99. *num.*17. quoniam eo ipſo, quod iura patri, & marito, (ſupple, filio, & fratri,) concedunt interficere adulteros aliquos illis cenſetur concedere aliorum cooperationem ad eam exequutionem quam doctrinam ampliat, ſiue docti cooperatores accedant iuſſi, vel rogati, aut mercede conducti, ſiue etiam quòd ipſimet ad id ſe obtulerint gratis. Fauet, quod communiter docent Doctores, loquendo de eo, qui habet ius defenſionis contra aggreſſorem, vel raptorem, mutilandi, vel occidendi, prout conſtat habere dictũ ius perſonas *ſup.* enumeratas aggreſſas in honore, quòd, ſcilicet, aliis quoque licitum ſit vim paſſo aſſiſtere, & auxilium ferre.

Quoad hoc in Reſ. præterita lege §. Nota etiam.

RESOL. XIX.

An mulier, Nobilis, quæ, iuſte, vel alapa percuſſit Clericum ad venerem ſollicitantem, inciderit in cenſuram?
Et quid ſi Clericus eã verbis tãtũ tẽtaret, vel aggrederetur.
Item dicendum eſt in prædicto caſu de puero ſollicitato à Clero cum peccato nefando. Ex p.9. tract.4. Reſ.38.

§.1. REſpondeo, quod excuſatur ab excommunicatione huius Canonis mulier impetita à Clerico de turpitudine, illum percutiens zelo caſtitatis, quamuis, aliquis exceſſus reperiretur. Non tamen poterit illum percutere, Clericus eam verbis duntaxat tentaret, vel aggrederetur: nam tunc ſufficit illum verbis repellere, niſi moleſtus vehementer ſit, & importunus; ita vt ab eo aliter nequeat expedire quam fuſte, aut verberibus. Suar. *de cenſ. diſt.*22. *ſect.*1. *n.*33. Coninch. *de cenſ. tom.*2. *diſp.*14. *dub.*15. *n.*194. & Auila *p.*2. *c.*5. *diſp.*3. *dub.*13. *caſu.*18. poſt plures quos ibi refert, ac ſequitur, quibus accedit Sayrus *de cenſ. lib.*3. *c.*27. *num.*24. cum aliis dicentibus, id eſſe licitum fœminæ quando aliter eum repellere non poſſet; nempe, quia nec fugere potuit, nec clamare licuit, aut exiſtimabat infamiam eſſe clamare. Fauet Caiet. *verb. Excomm. c.*10. §. *nota ſexto verſ. Secundus.* in quo euentu licitè poteſt Clericum percutere, vt expreſsè docent Philiarchus *lib.*3. *de offic. Sacerd. c.*33 *notab.*3. *caſu* 15. & Angles *in Floribus in q. de excomm. art.*5. *diſput.*4. Dicendum eſt itaque, mulierem non incidere in cenſuram, quando percutit Clericum tentantẽ de turpitudine, dũmodo tentatio fiat facto eo non ſolo verbo; quia tunc ſolùm liceret verbalis defenſio. Quòd ſi Clericus eſſet nimiùm moleſtus verbis, & fœmina

Sup. cõtento in hoc & ſeqq. §§. pro duabus primis diffic. tituli huius Reſ. inf. in Reſ. 22. § 2. paulò poſt initiũ curſim in verſ. Ex his infertur.

fœmina non poſſet ſe defendere verbis, non incurreret. Vide Auilam *de cenſ. part. 2. cap. 5. diſp. 3. dub. 13. caſu 18.*

2. Vnde ex his apparet reſponſio ad caſum propoſitum, ad quem reſpondet ex Nauarro affirmatiuè Pater Leone *de cenſ. recollect. 5. n. 314.* & dicit, incurriſſe in cenſuram quandam Monialem nobilem, ex eo, quia cuidam Eccleſiaſtico ſibi laſciuum verbum dicenti alapam impegit: nam, licèt mulier, vel maſculus excommunicationem non incurrat, ſi Clericum, pudicitiam ipſo facto tentantem, percutiat; ſecùs tamen eſſe, ſi eam Clericus ſolis verbis aggrediatur, qu a tunc ſufficit illum verbis repellere, niſi ita valdè moleſtus ſit vt mulier, vel puer, aliter ſe ab eo liberare non poſſit, quàm fuſte, aut verbere. Vide etiam, præter Doctores citatos, Coninch *de Sacram. diſp. 14. dub. 15. n. 194.* Molinam *diſp. 55. n. 41.* & Layman *lib. 3. tract. 3. p. 3. c. 3. num. 35.* & Bruninum *in Theol. mor. tom. 2. diſp. 5. tr. 4. q. 9.* vbi ſic ait: [Patet ſecundò, licere fœminæ de ſtupro ſollicitatæ à Clerico, eum à ſe pugnis, & verberibus ſine metu cenſuræ abigere: non autem ſi prece tantum, ac verbis: nam tunc verbis ſimiliter repelli poteſt: ſi tamen excuti, ac dimoueri à propoſito aliter quam fuſte, aut verbere non poſſet, adhibere vtrumque foret ſine crimine, meritóque pœnæ.] Ita ille.

Sup. hoc ſup. in § 1. huius Reſ. & in Reſ. 18. §. 1. curſim in fin. & in tom. 8. tr. 5. Reſ. 20. in fin. verſ. De aqua ſe in fiere.

3. Verùm ad confirmationem ſup. adlectorum non deſeram hic apponere ea, quæ docet eruditus Iuriſconſultus Franciſcus de Cuenca *in Pentateuch. de ſui defenſione, lib. 3. q. 3. n. 51. & ſeqq.* vbi ſic ait: [In caſu defenſionis pudicitiæ, & caſtitatis, ob cuius tutamen non tã vir, verùm & fœmina, iure aggreſſorem violare tentãtem perimere poſſunt; eſt Doctorum communis ſententia, vt tradit Leſſius *de iuſt. & iure, lib. 2. cap. 9. dub. 12. n. 76.* vbi ex Cicerone *in Orat. pro Milone*, refert, quòd adoleſcens, qui Tribunum occiderat volentem vim inferre eius pudicitiæ, à Mario exercitus Imperatore, abſolutus fuit. Cuius factũ narratur à Val. Maximo *lib. 6. cap. 1. de pudicitia, verſ. 12.* in hæc verba. Hoc mouit C. Marium Imperatorẽ, tum, cùm C. Lucium ſororis ſuæ filium Tribunum militum, à C. Plotio manipulario militẽ iure cæſum pronunciauit, quia eum de ſtupro cõpellare auſus fuerat. Similiter ex Ferrerio *in ſuo tract. de re militari, fol. 155. n. 67.* quem ſequitur Anton. Scap. *in tract. iuris non ſcripti, lib. 5. c. 145. n. 12.* refert Baiard. ad Clarum *in §. Sodomia, n. 15.* famulum quendam piſtoris liberatum eſſe, non obſtante, quod tentantẽ huiuſmodi nefarium patrare, interemit. Et ipſo Baiardo Iudice exiſtente, tradit impunitum reliquiſſe puerum, qui cũ gladiolo quodam, pædagogo ſuo eum tentanti, veneream totam amputauit partem. Nec enim mulier, etiam contra Clericum ſit caſtitatem ſuam defendendo, in Canonem. *Si quis ſuadente Diabolo.* incidit, Carolus de Graffis *tract. de effect. Cleric. effect. 9. n. 31.* Nec huiuſmodi vtentes defenſione peccant etiam violare conantẽ occidẽdo, Sylu. *in Sum. verb. homicid. 1. n. 9.* dum ſe defendere nõ poſſent fugiendo, vociferando, vel alio modo. Ita ex D. Antonino 2. *p. tit. 7. c. 8. §. 2.* Azpylcueta Nauarro *in Manuali, c. 15. n. 5. verſ. Tertiò.* Nec vir irregularitatẽ incurrit: ſic Coninch *d. tit. de irreg. diſp. 1. dub. 9. num. 89.* ex Suar. *diſp. 46. ſect. 2.* cum aliis Iuſta ſiquidem cauſa eſt defenſionis, & offenſionis, (etiam ſeueræ caſtitatis, atq; pudicitiæ tutamen; cùm nullo maiori virtutum culmine, nullo ornatu, decore nullo Reſpublica quælibet mirificè niteſcere valeat.] Hucvſque Cuenca *loco cit.*

4. Verùm his non obſtantibus, ad caſum *in tit. Reſolutionis* impoſitum negatiuè reſpondet Rodr. *in Sum. tom. 1. cap. 149. n. 19.* vbi ſic ait: [Quando vn Clerigo ſolicita à vna muger muy honeſta, y de buena fama cõ Palabras laſciuas, no incurre ella en deſcomunion, dandole de ſchapinazos, porque licito es ſegun Boëtio defenderſe vno de ſe iniuria, que de palabra le hazen dando de palos al que le iniurio con ella, y aunque es licito la defenſion moderada, la qual moderacion regularmente acontece, quando vno con palos ſe defiende de otros palos, y con palabras ſe defiende de otras palabras, como lo dize el miſmo Boëtio, però puede auer caſo con tales circumſtancias que no ſe juzgue por acto deſordenado, y ſin moderacion quando vno iniuriado con palabras ſe defiende con palos, como lo dize Folerio, y no ſe puede negar, que con ſemejantes palabras ſe hizo gran iniuria à la dicha muger de buena fama, y noble, pues el que ſe las dixo, la tuuo por liuiana, y no ſe las oſara dezir, ſino la tuuiera por tal, por lo qual ſiendo boneſtiſſima recibiria notable coraje, y mas el dar de ſchapinazos, tengo por cierto, que ſeria vn primer mouimiento fundado en ſu gran honeſtidad, y en el mal juyzio, que contra ella ſe tuuo, por lo qual no la oſaria yo condenar por deſcomulgada, aunque Nauar. c. 27. n. 85. *notab.* la condena por tal.] Ita ille. Et hæc opinio eſt valdè notanda, licèt contraria ſit communis, vt viſum eſt.

RESOL. XX.

An percutiens Clericos, qui poſt inflictum fuſtem, vel alapam fugit, incidat in cenſuram?

Et an ſit licitum ob honoris iacturam perſequi fugientem, qui percuſſit aliquem fuſte, v. g. & illum tantum percutere, quantum ad ſui honoris defenſionem opus ſit? Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 25.

§. 1. Reſolutio huius quæſtionis pendet ex illa, an ſit licitum ob honoris iacturam perſequi fugientem, qui percuſſit aliquem fuſte, v. g. & illum tantum percutere quantum ad ſui honoris defenſionem opus ſit? Et ad hoc dubium ſic reſpondet Magiſter Serra *in 2. 2. D. Th. tom. 2. q. 67. art. 7. dub. 1.* Poſtquàm qui percuſſus eſt pugno, aut fuſte, vel gladio, dicit Victoria *relect. de iure belli, n. 5.* credo, quòd per iniuriam percuſſus poſſit ſtatim repercutere, etiamſi inuaſor nõ deberet vltrà progredi. Sed ad vitandam ignominiam, & dedecus poſſet, qui colaphum, e. g. accepit, gladio ſtatim repercutere, non ad ſumendam vindictam, ſed ad vitandam infamiam. Quod alij extendunt aſſerẽtes, poſſe etiam fugientem inſequi, & percutere, non ſecùs ac latronem fugientem cum re mea ſequi poſſum, & percutere, vt eam relinquat, vel reddat, ſi aliter nequit recuperari. Qui enim illata graui ignominia fugit, honorẽ meum quodammodo ſecum deſert, cùm poſſit illũ mihi reſtituere, offerendo ſatisfactionem: ergo poſſum illum percutere, vt honorem meum reſtituat, vel ſaltẽ, vt eum ſic recuperem. Bañez hic *dub. 3.* docet, id nullatenus eſſe licitum: nam habet rationẽ vindictæ, reſpectu præteritæ iniuriæ, & eſt contra illud 1. Petri 3. v. 9. *Non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto.* Et quamuis honor ſecundùm leges Diaboli recuperetur; recuperatur tamen per vindictam, quod eſt illicitum. Addit, non eſſe eandem rationẽ de latrone fugiente: quia latro adhuc eſt in exercitio capiẽdi aliena, dum non eſt iam in loco quieto retinens rem alienã. At verò, qui ſemel percuſſit, iam læſit honorẽ meum, neq; ponat ſecum quicquã meum, quod ego poſſim eripere de manibus eius: ſicut ſi quis abſcindat manum meam non poſſum ego abſcindere manum eius. Leſſius *lib. 2. cap. 9. dub. 12. n. 80.* ſententiam Victoriæ cum extenſione prædicta, ait, eſſe quidem ſpeculatiuè probabilem; tamen in praxi non eſſe facilè permittendã ob periculum odij, vindictæ, & exceſſus, pugnarum etiã, & cædium. Mihi vtraque ſententia, tam, ſcilicet, Victoriæ, quam Bañez, videtur probabilis; quamuis ſententia Victoriæ non ſit publice prædicanda, ſed ſolùm ea vti debeamus poſt factum ad pacandas conſcientias.] Hucvſque Serra, cuius ſententiæ libenter adhæreo.

Sup. doctrina contento in textu huius Reſ. in to. 8. tr. 5. Reſ. 7. 8. & 9.

Digitized by Google

Alibi in Reſolutionibus not. prætermiſſæ.

2. Et quidem ſententiam Victoriæ etiam cum extenſione docet Nauarrus, & alij, quos *alibi* citaui, quibus nunc addo Franciſcum Cnencam *in Pentateuch. de ſui defenſione, lib.4. q.2. n.13. & lib.3. q.2. n.10. & q.3. n.47.* Pegueram *in deciſionibus criminalibus Cathaloniæ, tom.1. deciſ.78. n.23.* & hanc ſententiam ſpeculatiuè eſſe probabilem docet Dicaſtillus *de iuſt. lib.2. tract.1. diſp.10. dub.7. n.74.* vnde, ſuppoſita probabilitate huius ſententiæ, in tali caſu percutientem Clericum non incurrere in cenſuram docet Leone *de cenſ. recollect.... num.307.*

RESOL. XXI.

An percutiens, vel occidens Clericum aggreſſorem, ſi poſſit fugere, incidat in cenſuram?

Et an hoc intelligatur tam de viro Nobili, quam de viro infimæ notæ, vel de Clerico aut Monacho?

Et an ſi aliquis extraneus, vel propinquus conſulat Patri, filio, fratri, vel marito occiſionem Clerici in flagranti reperiendi, vel iniuſtè inuadentis, an ſequuto homicidio in perſonam ipſius Clerici, talis conſulens incidat in excommunicationem?

Et docetur virum Nobilem, etiam ſi poſſit fugere, poſſe occidere inuaſorem abſque metu irregularitatis, etiam ſi præceſſerit culpa ex parte eius, vt inuaderetur? Ex p.5. tract.4. Reſ.26.

§.1. RESpondendum videtur cum diſtinctione: nã, vel aggreſſus eſt vir nobilis, cui ignominioſa eſſet fuga, & tunc non tenetur fugere, ſed occidendo Clericum cum moderamine inculpatæ tutelæ, non incideret in cenſuram: ſecùs autem dicendum videtur, ſi ſit vir infimæ notæ. Sed hanc diſtinctionem non eſſe admittendam, ſed omnes tam nobiles, quàm viles poſſe aggreſſorem occidere docet nouiſſimè Franciſc. Cuenca *de Pentateuch. de ſui defenſione, lib.3. q.2. n.15. & ſeq.* vbi ſic ait: [Ego dicerem, quòd etiamſi aliter ſe ſaluare poſſet defenſor, & aggreſſorem occidat; non peccaſſe in exceſſu moderaminis inculpatæ tutelæ videatur: nec eſt, quòd multi fugiendo, ſe ſaluare poſſunt, etiamſi ſine periculo fugere poſſint; nam quoad hominũ petulantias non ſuſtinendas, & quoad animi, & proprij valoris æſtimationem, omnes æquales creduntur, tanquam illud à natura habentes. Iura enim non diſtinguunt, nec vim fugiendam, ſed repellendam dicunt. Et quia, *tueri*, verbum, defendendi ſignificationem habet, non fugiendi, ſic Oſual. Illygerus ad Donel. *lib.17. c.2. lit. K, ad finem.* Fugere enim, vltra quod periculoſũ frequentius eſt, & ſemper animoſiorem reddit aduerſariũ; dedecus, & ignominia iudicatur.] Ita ille, cui adde Georgium Obrechtum, *de defenſ. neceſſaria, c.10. n.11.* cuius verba alibi per extenſum adduxi, & alios, reiiciẽtes ſupradictam diſtinctioné, & aſſerentes, ſimpliciter, & abſolutè omnes ad fugam non teneri, ſed poſſe inuaſorẽ occidere cum moderamine. Et ita ex Theologis loquens de percuſſione, tenet hanc ſententiam Pater Bordon. *in conſil. Regul. tom.2. reſol.28. n.31.* vbi ſic ait: [Fuga non eſt in præcepto ad euitandũ excommunicationem, ſed tantùm irregularitaté.] Et Gloſ. *ver. Interimeretur*, cap. *Suſcepimus. 10. de homicidio*, habet locũ præcisè in materia irregularitatis, de qua *ibi* ſolùm ſermo eſt. Secundò, eſſe communem opinionem neminẽ debere fugere, ſiue fuga ſit ignominioſa, ſiue non. Bart. *in l.1. C. Vnde vi*, quem ſequuntur Panormit. *in cap. Olim, cauſam, de reſtit. ſpoliat. n.17.* Angelus *verb. Excomm.5. n.15.* apud Sayrum *lib.3. cap.27. n.21.* vbi tamen tenet oppoſitum, Coriolanus *de caſib. reſeru. caſu 5. de iudicio ſ gul. de defenſionibus, §.7. n.24. §. Quod adeo.* vbi citat Iaſonem *in l. Vt vim, ff. de iuſt. & iure.* Alex. *lib.1. conſ. 109. n.4.* Felinus *in cap. Suſcepimus, de homicid.* Neque enim illa Gloſſa eſt tanti ponderis, vt ſequenda ſit, ſed potius relinquenda, cùm de hac re nullam afferat rationem, aut textum, niſi exemplum Chriſti Domini fugientis in Ægyptum, quod non facit ad rem noſtram. Tertiò, fuga eſt quædam iniuria, *l. Item, apud Labeon. ff. de iniur.* ad quam repellendam quis percutere licitè poteſt, Sylueſt. *verb. Bellum, 2. n.4.* ergo in eo caſu reſiſtere nullum eſt peccatum. Quartò, honor, & exiſtimatio, cùm ſit bonum naturale, non magis conſeruandus eſt à ſæculari, quàm à perſona Eccleſiaſtica, imò ab hac magis, cùm ſit in nobiliſſimo ſtatu conſequenter etiam Religioſo fuga eſt ignominioſa, cùm profeſſione non amittat naturalia, neque honorem, ſed magis in eo augeantur.] Hæc Bordonus.

Sup. hoc in Ref. & §§. not. ſeq.

Alibi ſignãter in tom 2 tr. 5. Reſ. 3. §. vlt. Sed lege eam à princ. & Reſ. eius annotationum, & in Reſ. 4. §. Non deſinam. & ſignanter § Sed omnino. ad medium, à verſ. Addunt tamen. vſque in fin Reſ. & curſim in alijs eius not. & inf. in Reſ. 126 §. 1.

Sup. hoc in Reſolutionibus & §§. not. prætermiſſæ.

2. Sed ego non audeo à communi ſententia Doctorum recedere, quos citat, & ſequitur Dicaſtillus *de iuſt. lib.2. tract.1. diſp.10. dub.5. n.66.* vbi ſic ait: [Aſſero tertio: Pari ratione pro defenſione hominis iniuſtus aggreſſor occidi poterit: v.g. ſi miles aliquis, aut vir nobilis ab altero inuaditur, nec poteſt fugam capere ſine ignominia, non tenetur fugere; ſed poteſt aggreſſorẽ pro defenſione ſui honoris percutere, & occidere, ſi aliter à rixa ceſſare noluerit. Ratio eſt: quia huiuſmodi hominibus fuga eſt ignominioſa: ſed licitum eſt occidere inuaſorem inferentem iniuriã in re familiari: ergo inferentem iniuriã in honore & fama, quando actu aggreditur. Hæc doctrina locum non habet in Clericis, & Religioſis, quorũ laus non in vſu armorum, ſed virtutũ charitatis, humilitatis, & patientiæ conſiſtit; nec in homuncionibus infimæ ſortis, quia exiguam honoris ſui iacturam patientur.] Sic ille. Vnde ex his olim docui, virum nobilem, etiamſi poſſit fugere, poſſe occidere inuaſorem abſque metu irregularitatis, etiamſi præceſſerit culpa ex parte eius, vt inuaderetur. Et ita me citato, tenet nouiſſimè Magiſter Serra *in 2.2. D.Th. tom.2. q.64. art.6. dub.2.* vbi ſic ait: [Hinc colligitur, ſi quis non poſſit fugere ſine graui nota, & amiſſione honoris, non teneri ad fugiendum, nec irregularem fieri, ſi alium occidat ſe defendendo. Ita Suarez *tom.5. in 3.p. diſp.46. ſect.2. n.6.* vbi hoc limitat cum aliquibus, niſi præceſſerit culpa, & iniuria ex parte eius, qui fugere cogitur, vt ſi ille dedit alteri alapam, vel iniurioſũ verbum dixit, vel cum vxore inuentus eſt, aut pallium tollére eſt aggreſſus, & alter in eum inſurgit, non ſolùm vt vim repellat, ſed etiam vt vindicet, & occidat. Nam tunc, licèt hic excedat, non poteſt alter iuſtè ſe defendere, ſi poteſt fugere, cùm ipſe dederit occaſionem rixæ & ideò ſi fugiendo amittit honorem, ſibi & non alteri imputare debet. Quæ tamen limitatio non placet Dianæ *p.2. tract.1. Miſcellanee, reſol.16.* túncque ſolùm veram eſſe cenſet, cùm id omne præuiſum eſt, vel præuideri potuit ab inferente iniuriam. Si enim omninò per accidens ea conſequuta eſſent, poſſet vti iure ſuo permanendi: & ſi aliter non poſſet ſe tueri, quàm occidendo, non eſt, cur deterioris conditionis fieri debeat, quàm alij.] Hæc Serra. Vnde patet reſponſio ad quæſitum huius reſolutionis, nempe, virum nobilem inuaſum à Clerico non teneri ad fugam; ſed poſſe illum percutere, & occidere cùm moderamine inculpatæ tutelæ, atque ideò non incurrere in cenſuram Canonis. Secus autem ſi eſſet vir infimæ notæ, vel Clericus, aut Monachus, nam iſti tenerentur fugere, cùm eis fuga non ſit ignominioſa: quare, ſi non fugiendo percuterent, vel occiderent Clericum, præter peccatum contraherent irregularitatem, & inciderent in cenſuram; licèt de Clerico nobili aliqui dubitent; ſed de hoc *alibi* dictum eſt. Vnde opinionem Bordoni prorſus quoad Religioſum non admitto: & nego diſparitatem, quam ipſe adducit de excommunicatione, & irregularitate: nam quoad hoc pari paſſu procedunt, vt patet apud Leonem *de cenſ. recoll.5. n.296. & 297.* cum aliis.

Docuit in Reſ. not. 1. poſt ſeq. & in alijs eius primæ annot.

Sup. hoc ibidem. §. vlt. & in alio § eius annot.

Quæ hic eſt int. in tr. 5. Reſ. 128. & lege aliã eius primæ not.

Sup. ſeqq. in hoc §. in §. not. ſeq. in princ. & inf. in tr. 5. Reſ. 126. §. 2.

Alibi in Reſ. quæ hic eſt in tr. 5. Reſ. 127. §. Nota. in fin. & in tom. 8. tr. 5. Reſ. 3. §. 2.

3. Notandum eſt hic obiter, quod, licèt conſu-

leutes

Superius in Reſ. quæ hic ut inf. 26.

lentes occidere Clericum, vt *ſuperius* diximus, incurrant excommunicationem; hoc tamen non procedit in caſu, quo quis conſuleret occidere Clericum iniuſtè inuadentem alium: quod patet ex his, quæ in ſimili dubio docet Leone *de cenſur. recolleſt.5. num.334.* vbi ſic ait: [Quæro de caſu non tacto adhuc ab Authoribus. Fone, quòd aliquis extraneus, vel propinquus, conſulat patri, fratri, vel marito, occiſionem Clerici, in flagranti reperiendi: an ſequuto homicidio in perſonam ipſius Clerici, talis conſulens incidat in excommunicationem? Et reſpondeo negatiuè: quia iſte conſuluit id, quod dicto patri, fratri, filio, vel marito, permiſſum eſt reſpectu pœnæ excommunicationis: ſed conſulens incurrit hanc excommunicationem, non vt cauſa principalis, ſed vt acceſſoria: ergo conſequentia probatur ex regula illa trita: *Acceſſorium ſequitur naturam principalis*. cap. *Cùm principalis.ff. de regul. iur.* cap. *Acceſſorium eod. tit. in 6.* vbi Doctores. Huic opinioni fauet Molina *tom.4. di p.99. n.17. ad finem*, vbi tales perſuadentes marito, vel patri interfectionem adulteri, &c. excuſat à pœnis, ſicut ipſos patrem, & maritum.] Ita Leone. Quæ omnia, vt dixi, procedunt quoad conſulentem percuſſionem, & occiſionem Clerici, qui alium inuaderet ad occidendum.

RESOL. XXII.

An percutiens Clericum in defenſionem alterius, incidat in cenſuram?

Et ſupponitur percutientem Clericum in ſui defenſionem non incurrere in cenſuram, quod intellige, incontinenti cum moderamine inculpatæ tutelæ quamuis ſcienter, & deliberatè operetur; ſecus verò ſi moderamen legitimæ defenſionis tranſgreſſus fuerit.

Et docetur, quod prudentis viri arbitrio relinquitur, in quo conſiſtat dictum moderamen.

Et infertur primò poſſe mulierem percutere Clericum tentantem ſuam pudicitiam facto, vel verbis, ſi alia via auertere à ſe illum non poſſet.

Secundò violenter expellens à domo Clericum inculte illam occupantem, in hanc excommunicationem non incidit.

Tertiò, ſi violenter expellas Clericum tibi honorificam ſedem occupantem.

Quartò, ſi Clericum bona tua furantem inſequeris, & ab eo violenter extrahas.

Et quid, ſi res furatas domi haberet depoſitas, eaſque pacificè poſſideret?

Quintò fugientem debitorem Clericum, aut de fuga ſuſpectum detinere poteris, vt Superiori præſentes, debitumque recuperes.

Idem eſt dubium, ſi in flagranti delicto, vel in eius probabili ſuſpicione index ſæcularis Clericum inueniat.

Et tandem explanatur in quibus caſibus conſiſtat exceſſus moderatæ defenſionis. Ex part. 9. tractat. 4. Reſ.24.

§.1. RESpondeo, certum eſſe, percutientem Clericum in ſui defenſionem, non incurrere in cenſuram: quod intellige incontinenti cum moderamine inculpatæ tutelæ: quamuis ſcienter, & deliberatè id operetur. Dicitur autem moderamen inculpatæ tutelæ, quando quis agit illud, ſine quo aliter ſe, vel alios, vel res ſuas, vel alienas defendere non poteſt, ex Bartolo *in l.1.Cod.Vnde vi*, & *in l.Furem ff. ad legem Corneliam de Sicariis.*

2. Sed, quid dicendum, ſi percutiat in defenſionem alterius? Dico itaque, quòd non incidunt in cenſuram, qui in defenſionem ſui, vel alieni corporis, honoris, famæ, & bonorum fortunæ Clericum aggreſſorem detinent, vel percutiunt: quia hæc non eſt vis, & violentia, ſed defenſio, vti decidit cap. *Si verò.* cap. *ex tenore, de ſent.excomm.* & Clementina vnica, *de homicidio.* Quippe defenſio non ſolùm propria, ſed cuiuſuis innocentis licita eſt, argum. cap. *Non inferenda*, & aliis 24. *qu.3.* & cap. *Dilecto de ſent.excomm.in 6.* Ex his infertur primò, poſſe mulierem percutere Clericum tentantem ſuam pudicitiam facto, vel verbis, ſi alia via auertere à ſe non poteſt: quia eſt legitima, & iuſta honoris defenſio. Vt benè docet Molina *tract.3. diſp.55. num.4.* Nauarrus *cap.27.n.105.* Suarez *diſp.22. ſect.1. n.33.* Auila *2.p. de cenſ.cap.5. diſp.3. dub.13.* Coninch *diſp.14. dub.15. n.194.* Paulus Layman *lib.1. Summ. tract.5.par.2.cap.5. n.8.* Bonacina *de cenſ. in partic. diſp.2. quæſt.3. punct.6. ſect.4.num.1.* Secundò, violenter expellens è domo Clericum iniuſtè illam occupantem, quando alia via non poteſt ſuum ius recuperare in hanc excommunicationem non incidit: quia illa expulſio non eſt violentia; ſed potiùs violentiæ remotio, vt notauit Syluest. *verb. Excommun.6. num.6.* Sayrus *lib.3.cap.27.n.19.* Molina *diſput.55. num.3.* Filhucius *tract.15.cap.1. num.20.* Bonacina *tom.3.diſp.2. quæſt.3. punct.6. ſect.4.num.1.* Porrò, ob eandem rationem non eris excommunicatus, eò quòd violenter expellas Clericum tibi honorificam ſedem vſurpantem; ſi alia via iniuriam remouere nequis, vti colligitur ex Nauarro à contrario ſenſu *lib.5.conſil. tit. de ſent.excomm. conſ.40.* Quartò, immunis ab excommunicatione eris, ſi Clericum bona tua furantem inſequaris, & ab eo violenter extrahis, quādo alia via recuperare non potes: quia non infers iniuriam, ſed potius iniuriam repellis. Secus eſſet, ſi iam res furatas domi haberet depoſitas, eaſque pacificè poſſideret: quia eo caſu non propria authoritate, ſed iudicis, ſi id facilè præſtari poteſt, recuperandæ ſunt; ſicut aduertit Nauarrus *cap.27. n.76.* Molina *tract.3. diſp.55. n.3.* Bonacina *diſp.2. de cenſ.in p.q.3.punct.6. ſect.4.n.1.* Notanter dixi, *ſi alia vi commoda nequis rem tibi ablatam recuperare*: quia percuſſio, & violentia in Clericum non alia ratione licet, niſi quatenus eſt neceſſaria ad proprij, & alieni iuris defenſionem. Quintò, fugientem Clericum debitorem, aut de fuga ſuſpectum detinere poteris, vt Superiori præſentes, debitumque recuperes: quia illa detentio eſt proprij iuris defenſio, & damni inferendi remotio. Idem eſt, ſi in flagranti delicto, vel in illius probabili ſuſpicione Iudex ſæcularis Clericum inueniat: poteſt enim eum in vinculis detinere, vt quamprimùm poſteà Iudici Eccleſiaſtico remittat. Quinimò offenſus à Clerico in euentu, quo is Clericus ob offenſam mittendus eſſet in carcerem, & puniendus, poteſt abſque timore excommunicationis eum vinculis alligare, vt ſuo Iudici intra 24. horas præſentet, ſi id neceſſarium eſt ad ſatisfactionem ſumendam, teſtes examinandos, aliáque ad probationem delicti requiſita. Et hæc omnia, cum citatis Doctoribus, tenet Caſtrus Palaus *tom.6. diſp.5.punct.23.§.3.n.5.* cui ego addo Fragoſum *de Repub. Chriſt. tom.2. lib.2. diſp.2. §.1. num.31.*

Sup. contẽt. in hoc verſ. latè ſup. in Reſ. 19.

3. Sed nota, quòd licèt, vt *ſuperius* diximus percutiēs Clericum in ſui, & aliorum defenſionem non incurrat in cenſuram; id tamen intelligendum eſt, dummodo moderamen inculpatæ tutelæ non excedatur: non aliter enim defenſio licita eſt, niſi cū moderamine inculpatæ tutelæ, *l.1.* vbi Gloſſa, Baldus, Salycet. & cæteri, *C.Vnde vi*, cap. *Significaſti 2.* & ibi Abb. & alij, *de homic.* Dec. *in l.Vt vim, n.12.* & ibi etiam cæteri iuris interpretes hoc ipſum communiter adnotarunt, Marc. Anton. Eugen. *conſ.22.n.64. lib.1.* Innoc. *in cap. Olim, 1. in fin. de reſtit. ſpol.* Marian.Socin. *in cap. Peruenit.n.207.& ſeq. de ſent. excom.* Et ideò communiter aſſerunt Doctores, quod ſi quis Clericum percuſſerit, & moderamen legitimæ defenſionis tranſgreſſus fuerit, incidit in ſententiā excommunicationis, vt docuit Innoc. *in d.cap. Olim.1.in fin. de reſtit. ſpol.* vbi dixit, non licere modum excedere, &

& excedentem incurrere in excommunicationem. Hoſtienſis *in eod. cap. Olim, num. 17. in fin. verſ. Nec ſit impugnantes.* & ibi etiam Ant. de Butr. *num. 18. & n. 39.* Bellam. *poſt num. 14.* Marian. Socinus *in cap. Pernenit. num. 107. & ſeq.* vbi ait: [Quòd ſi quis moderamen excedat, incidit in excommunicationem. Henric. Boich *in cap. Si verò 1. num. 1. de ſentent. excommunicat.* vbi inquit, quod Clericum percutiens ad ſuam defenſionem, non eſt excommunicatus, niſi modum in defendendo excedat Greg. Sayr. qui loquitur de offendente Clericum, nedum ad ſui, verùm etiam ad coniunctorum defenſionem, *lib. 3. cap. 27. num. 18.* & Farinacius *in Praxi, tit. de homicidio. quaſt. 115. num. 318.* Et ideò rectè Chartarius *deciſ. 45. num. 7.* & Leone *de cenſur. recollect. 5. num. 318.* dixerunt, moderatæ defenſionis fines exceſſiſſe Canonicum, dum grandi peſſulo Præpoſitum Eccleſiæ in capite grauiter percuſſit: quia Præpoſitus ipſius Canonici fratrem pugnis, ac alapis cædebat: atque ideò Congregatio Mediolanenſis declarauit, ipſum in cenſuram incidiſſe: quia poterat Canonicus vim illatam fratris ſolis verbis minatoriis propulſare, ac fratrem ſuum ab iniuria defendere; quoniam cùm Præpoſitus eſſet inermis, ſi Canonicus Præpoſito mortem, vulneráve, ac percuſſiones peſſulo minatus fuiſſet, certè Præpoſitus ab iniuria inferenda deſtitiſſet, ne quid mali ſibi contingeret: exceſſit igitur Canonicus moderatam defenſionem ex propoſito. Potuiſſet etiam Canonicus, & quidem facilè, pugnis, aut impulſibus, vel capiendo, & detinendo Præpoſitum, vim illatam propulſare; ſed his non pugnis, nec impulſibus, aut detentione, ſed peſſulo, quem apprehenderat in Eccleſia, Præpoſitum in capite grauiter percutiendũ duxit: ergo fines exceſſit ex propoſito moderatæ defenſionis. Vide Layman *lib. 3. tr. 3. p. 3. c. 3. n. 1. verſ. Porrò.* docentem, quòd prudentis viri arbitrio relinquitur, in quo conſiſtat dictum moderamen, ſeu quando in eo cenſeatur factus exceſſus grauis ad finem incurrendi hanc excommunicationem; & poſteà ſubdit hæc verba: [Si, videlicet, aliquis conſideratis circunſtantiis loci, temporis, perſonarum, &c. contra aggreſſorem, vel inſidiatorem modo faciliori benigniorive defendere ſe n n poſſet, rationabiliter exiſtimat, quàm ita ipſi reſiſtendo, præueniendo, &c. [Vnde patet, quando inſultatus baculo poſſit ſe enſe defendere, & ſimiliter; vel etiam contra eum, qui volebat mihi dare vnam maxillatam manu vacua, vulgò dicitur, *ſchiaffo*, an poſſim me gladio defendere, etiam occidendo: item, quid dicendum, quando pugno percuſſus, haberet arma ad latus: de quibus latè per Carrer. *in ſua Practica criminali, tit. de homicidio, verſ. Circa quantum in princ.* vbi addentes præcipuè Baiardus *num. 110. & ſeq.* apud quem Carrerium *verſ. Circa tertium.* inuenies aliquas limitationes, & præſertim *n. 7.* de ſe defendendo cõtra Officialem, ſuum officium exequentem, de qua re habetis in terminis huius noſtræ excommunicationis conſilium Graffij *3. ſub tit. de ſent. excom. vol. 2.* vbi probat, incurriſſe excommunicationem, quendam filium, qui cùm vidiſſet patrem malè tractâri à Nuntio Curiæ Archiepiſcopalis pro exactione cuiuſdam pœnæ, & ad ſui petitionem noluiſſet illum dimittere, manu Nuntium repulit, & poſteà cùm dictus Nuntius gladio euaginato tres ictus contra filium emiſiſſet, ipſe filius in illum manum iniecit prope guttur, illúmque fecit parum retrocedere.

RESOL. XXIII.

An qui tantum ex charitate tenetur impedire percuſſionem faciendam Clerico, ſi non impediat, incurrat cenſuram?

Et quid; ſi doloſè non impediat talem percuſſionem, cum poſſet obuiare ſine periculo, & damno.

Et quid eſt dicendum, ſi non obſtet propter odium, & prauum affectum, licet peccaret mortaliter?

Et quinam ex iuſtitia, teneantur obſtare percuſſioni Clericorum.

Et notatur, quod vt non impediendo percuſſionem Clerici incidant in cenſuram, quatuor copulatiuè debent concurrere. Ex part. 9. tractat. 4. Reſ. 3.

§. 1. Affirmatiuè reſpondet Sayrus *lib. 13. cap. 26. num. 24.* Filliucius *tract. 15. cap. 1. num. 31.* Suarez *diſp. 22. ſect. 1. num. 54.* & alij penes ipſos: quia textus in cap. *Quanta*, abſolutè, & ſine reſtrictione loquitur de iis omnibus, qui manifeſto facinori deſinunt obuiare, cùm poſſint. Addit tamen Toletus *lib. 1. cap. 34. num. 15.* & alij, adeſſe debere dolum, & malitiam: nam, ſi ob verecundiam, & vanum timorem non te alienis litibus immiſcendi, impedire percuſſionem mittas, hanc effugis excommunicationem. Et hæc omnia docet etiam Megala *in 3. part. Inſtit. Confeſſ. lib. 4. cap. 2. quaſt. 1. num. 7.*

2. Sed contraria ſententia magis mihi placet, aſſerens, ad hanc excommunicationem incurrendam requiri obligationem iuſtitiæ. Ita tenent Doctores quos citat, & ſequitur Auila *de cenſ. part. 2. cap. 3. diſput. 3. dub. 8.* quibus ego addo Baunium *in Theol. mor. tom. 2. diſp. 5. tract. 4. q. 1.* Coninch *de Sacram. diſput. 14. dub. 15. n. 174.* Layman *lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 3. num. 6.* Molinam *diſp. 52. n. 6.* & hanc ſententiam probabilem eſſe putat Garcias *in ſumma, tract. 1. difficult. 3. dub. 1. punct. 3. n. 27. in fine.* Et ratio eſt, quia ille conſenſus in percuſſionem Clerici cenſendus eſt hac excommunicatione puniri, qui, ſecundùm mortalem æſtimationem, conſilium, aut auxilium eſſe reputatur, vt conſtat ex illis verbis: *Eos delinquentibus fauere interpretamur.* Et præterea, qui ſtatui clericali iniurioſus eſt. At qui ſolùm ex charitate, & non ex officio tenetur impedire percuſſionem, moraliter non cenſetur percuſſioni fauere, neque iniurioſam actionem ſtatui clericali præſtare, quia omittens ex charitate ſolùm negatiuè ſe habet, non poſitiuè etiam moraliter, ideóq; damna ex facinore ſequuta ei non imputantur. Quod adeò verum eſt, vt eſto ex odio, & prauo affectu omittas impedire adhuc non ligaris excommun. quia non ob prauum affectum, ſed ob actionem iniurioſam hæc excommunicatio lata eſt.

3. Sed non deſeram hic apponere verba Squillantis *de priuileg. Cler. cap. 6. n. 66.* vbi ſic ait: [Excommunicationem incurrit ille, qui poteſt prohibere, ne Clericus verberetur, & non prohibet, vt conſtat ex cap. *Quanta. de ſentent. excom.* quo verò ad alios, qui ex timore, vt qui nolunt ſe immiſcere rumoribus, hoc non præſtarent; non incurrerent, ſecundùm communem opinionem, quando hic titulus ſufficit ad eos excuſandum à culpa mortali, ſecundùm Suarez mox citandum. Si autem doloſè non prohiberent, cùm poſſent obuiare ſine periculo, & damno, tunc incurrerent, tanquam cõſentientes delicto. Ita Suar. *diſp. 22. ſect. 1. n. 56.* quamuis Bonacina *diſp. 2. q. 4. punct. 3. num. 6.* & Raguccius *ſub tit. de excom. q. 69.* non incurrere exiſtiment, etiamſi non obſtent propter odium, & prauum affectum, licèt peccarent mortaliter, quidquid ſit de foro externo, cùm non ſit in iure expreſſum.] Ita Squillante.

4. Sed, ſi aliquis ſcire cupiat, quinam ex iuſtitia teneantur obſtare percuſſioni Clericorum: Reſpondeo cum Auila, *vbi ſuprà, concl. 2.* & aliis, quòd qui tenentur obſtare ex officio, & ex iuſtitia ſunt, Rex, Iudex, & Miniſtri iuſtitiæ, patres, tutores, heri, pædagogi, parochi, cuſtodes, & è contra eorum filij, pupilli, famuli, parochiani, & cuſtoditi. Sic Nauarr. *cap. 24. num. 18.*

5. Nota etiam cum Raguccio *in vaſe diſcipl. Eccleſ. q. 69. de excommunic.* quòd, vt qui, non impediendo percuſſionem Clerici, incidant in cenſuram, quatuor

quatuor debent copulatiuè concurrere. Primum, vt teneatur ex officio, vt ex Officialis erga ſubditos, pater erga filios, dominus erga ſeruos,& ſimiles. Nauar. *cap.24. num.12.* Secundum, vt poſſint impedire ſine iactura, vel periculo vitæ, honoris, aut bonorum. Tertium, vt poſſint commodè impedire: nam non dicimus poſſe aliquid fieri, niſi commodè fieri poſſit: *leg. Nepos Proculo, ff. de verb.ſignific.* Quartum, vt offenſio Clerici ſit manifeſtè iniuſta illi Superioris, alias non teneretur, Nauarr. *cap.24. n.19.*& alij.

RESOL. XXIV.

An Heluetij arcentes turbam, dum Pontifex, vel alius Princeps aggreditur, ſi percutiant Clericum, incidant in cenſuram?

Et quid tamen, ſi id facerent animo maligno ex propoſito, ſcilicet intendens Clericum verberare ſine ſufficienti neceſſitate? Ex p.9. tract.4. Reſ.20.

Sup.contéctis in hac Reſ. ref. in §.1. & 2. Reſ.66. & ſignanter in §.3.

§.1. RESpondeo,quòd ab hac excõmunicatione excuſatur oſtiarius, aut alius Officialis,qui,dum arcet turbam irruentem,Clericum fortuito caſu lædit: ſi tamen id faceret animo maligno,ex propoſito, ſcilicet,intendens Clericum verberare ſine ſufficiente neceſſitate,videtur incurrere excommunicationem, ſed ſoli Epiſcopo reſeruatam, à quo dicitur abſoluendus, niſi Clericum grauiter volnerauerit, cap. *Si vero 3. de ſent. excomm.* Et ita docet Coninch. *de Sacram.diſp.14. dub.15.n.193.* Fragoſus *de Rep.Chriſt. tom.1.lib.7.diſp.1. §.1. n.29.* Sayrus *de cenſ. lib.3. cap.28.n.27.* Squillante *de priuil. Cleric. cap.6. n.28.* Auila *de cenſ. part.2.cap.5. diſp.3. dub.13.* Vide etiam Turrianum *de cenſur. lib.3. diſp.29. dub.4.*

Sup.hoc iti-dé in princ.

RESOL. XXV.

An percutientes Clericum ex ignorantia incurrant in cenſuram?

Et quid, ſi ignorantia ſit inuincibilis? & quid ſi ſit vincibilis?

Sed maior difficultas eſt de ignorantia craſſa, ſeu ſupina, & affectata, licet ignorantia affectata procedat ex dolo,& temeritate?

Difficultas adhuc ſupereſt de ignorantia concomitante ſiue iuris, ſiue facti?

Et in textu huius Reſolutionis adducuntur alij diuerſi caſus in exemplum ſupradictarum quæſtionum. Ex par.9. tract.4. Reſ.42.

§.1. DIfficilis quæſtio. Et ſi ignorantia eſt inuincibilis, non eſt dubium tales percutientes in cenſuram non incidere. Dubium eſt, quando ignorantia eſt vincibilis,quæ poteſt eſſe inculpabilis,& culpabilis: item iſta, (ſcilicet,culpabilis, de qua hîc præcipuè quæritur,) eſt triplex,purè vincibilis, craſſa, ſeu ſupina,& affectata. Ignorantia purè vincibilis eſt,quãdo quis,cùm audiſſet,vel dubitaſſet de cẽſura iuris,vel facti,adhibuit diligentiam; ſed non moraliter neceſſariã pro qualitate rei. Craſſa,ſeù ſupina,quando modicam,aut nullam diligentiam adhibuit; tamen ex tædio & pigritia: Affectata, quando illam diligentiam non adhibuit ex malitia,ad libetiùs peccandum.

Sup. his ignorãtijs in Reſ. 5. not. ... per tot. ... & in aliis ... annot.

2. Hoc ſuppoſito,dico primò. Poſito,quòd Ignorantia purè vincibilis poſſit eſſe mortaliter culpabilis, illa excuſat ab incurſu cenſuræ. Ita Sanchez *lib.9. de matrim.diſp.32. num.31. & lib.1. Summa,cap.16. num.7.* & mecitato Leone *de cenſ. recollect.1. n.367.* Probatur *ex cap.2. de Conſt.in 6.* vbi habetur, ignorantiam excuſare in cenſuris,dummodo non ſit,neque craſſa, aut ſupina. Iſta autem ignorantia purè vincibilis non eſt neque craſſa, nec ſupina, ergo. Dices, ſufficit, quòd mortaliter peccet quis in ea ignorantia,vt incurrat cẽſuram. Reſpondetur ex ſupradictis, non quodlibet peccatum mortale ſufficere ad incurrendam cenſuram; ſed requiri peccatum mortale, quod habeat rationem contumaciæ,ex eo,quòd cenſura ſit vltimum remediũ contra contumaces: ſed,qui facit aliquam diligentiam, licèt non moraliter ſufficientem, etſi peccet mortaliter, non tamen poteſt dici contumax: ergo neque peruenit ad hunc ſtatum,vt poſſit incurrere pœnam iſtam, quæ imponitur contra contumaces.Hæc concluſio eſt contra Suarez *tom.5.diſp.4.ſect.10.n.10.*qui defendit,quòd eo ipſo,quòd ignorantia eſt vincibilis moraliter, non poteſt excuſare à cenſura,& vt refert,& ſequitur Filliuc. *tract.11.n.273.* ait,contrariam opinionem non eſſe practicè probabilem:quia vnum habet Authorem, Lopez,qui non mouetur vrgente fundamento; ſed ex quadam pietate ad euitanda animarum pericula. Sed fallitur,vt patet ex aliis Authoribus,quos allegat, & ſequitur Duardus *lib.1. in Bullam Cœna, cap.2. q.1. n.5.* contrariam quoque probabiliorem aſſerit Coninch *diſput.13.n.95.* & eam probat Alterius *lib.3. diſp.2.c.3.ad finem.* Vnde ex hac concluſione deducitur pro praxi, quòd qui percuſſit Clericum,dubitans,an ſit Clericus, vel contra percuſſorem Clericorum ferri de iure cenſuram; excuſari, ſi fecit aliquam diligentiam ad vincendum dictum dubium iuris,vel facti, licèt non moraliter ſufficientem pro qualitate rei.

Sup.hoc ſup. ... Reſ.6. §.Et primo. ... 6 & in ... 33.34.& ... §.Et tan ... in 8. ... §. vlt. ad ... & ſup.

in Reſ. 1. §. Quia. ante med. verſ. Secundo excuſantur. & inf. in tr. 8. Reſ 6. & in tom. 6. tr. 1. Reſ. 38. & in tom. 7. tr. 1. Reſ. 19. §. vlt. & in Reſ. 132. §. 1. ad med.

3. Sed maior difficultas eſt de ignorantia craſſa, & ſupina culpabili mortaliter: & iſta etiam excuſat ab incurſione cenſuræ,quando cenſura eſt lata contra præſumentes,vel audentes facere,vel omittere aliquid,ſeu contra ſcienter,vel auſu temerario aliquid facientes.Et procedit iſta concluſio,vt ſit vera,non ſolùm,vbi talis ignorantia eſt ignorantia iuris; ſed etiam vbi eſt ignorantia facti. Ampliatur ſecundò, etiam, vbi quis daret operam rei illicitæ. Ampliatur tertiò,etiamſi talis ignorantia fuerit affectata.Ratio eſt: quia,licèt ignorantia affectata procedat ex dolo,& temeritate, tamen verè talem dolum,& temeritatem in hoc caſu præſupponitur non eſſe circa excommunicationem, vel aliam cenſuram,ſed circa ignorantiam ipſam,quod ſufficit ad non incurrendam cenſuram hoc modo latam. Vnde, quando aduerſarij dicunt, quòd ignorantia affectata æquiparatur ſcientiæ, intelligitur quoad incurrendam culpam,non autem quoad incurrendam cenſuram latam hoc modo.

Sup.hoc ſup. in tr. 1. Reſ. 36. §. vlt. & in cæteris aliis eius annot.

4. Et tandem difficultas eſt de ignorantia concomitante.Et ad hanc difficultatem reſpondet Leone, quòd ignorantia cõcomitans,ſiue iuris, ſiue facti,excuſat ab incurrendis cenſuris.Ratio eſt: quia excommunicatio eſt poſita contra contumaciam efficacem,& abſolutã: ſed iſta ignorantia concomitans excludit dictam contumaciam efficacem,& abſolutam, & tantùm inducit contumaciam conditionalem: ergo non ſufficit ad incurrendam cenſuram.Eſt contra Couarruuiam *in cap. Alma mater, p.1.§.10. n.15.* qui ſimpliciter affirmat, talem ignorantiam, quando eſt facti, non excuſare à cenſuris:quam opinionem dicit falſam Hurtado *de cenſur. in communi, n.9.* & eſt contra Sayrum,& Graffium apud Duardum *lib.2. in Bullam Cœna, can.1. q.38. n.8.* qui diſtinguunt de cenſura lata ſimpliciter, & lata contra præſumentes,&c. aliquid facere, vel ſcienter, &c. aliquid facientes:primo caſu affirmant incurri cenſuram,non autem ſecundo caſu.Vnde,quia iſti Authores putant in Canone, *Si quis ſuadente*,per dicta verba non exigi præſumptionem, aſſerunt talem, occidendo Clericum,quem credit eſſe laicum, cum eo animo, vt etiam percuteret, ſi eſſet Clericus,non incurrere dictã excommunicationem. Addunt tamen, contrarium debere concludi in eo caſu,vbi quis promeretet actum hoc alio

alio modo: Volo nunc occidere illam feram; vel illum laicum: & ſi Clericus, eſt, etiam volo eum occidere. Si enim talis de facto, vt ipſi aiunt, occideret Clericum, omni dubio procul eſſet excommunicatus: hoc enim caſu non eſſet ignorantia concomitans, quia iſtius voluntas non eſt conditionalis, ſed abſoluta, & per conſequens tam actus internus, quam externus, eſſet ſacrilegus; quod non contingit in primo caſu, in quo licèt actus internus, ſcilicet, volendi occidere aliquem, etiamſi ſit Clericus, ſeu peccatum internum ſit peccatum ſacrilegij, tamen actus externus non eſt ſacrilegus, & per conſequens peccatum internum tantùm erit peccatum ſacrilegij, ob quod peccatum non poteſt incurri cenſura. Et hæc omnia docet P. Leone, *vbi ſup.* ſed iterum poſteà docet in terminis loquendo de percuſſione Clericorum, *in recollect.5. n.175.& ſeq.*

5. Sed confirmantur multa ex ſupradictis à Villalobos *in Summ.tom.1. tract.17. diffic.22. num.3.* vbi ſic ait: [El ſegundo caſo es, del que le hiere con ignorancia probable, no ſabiendo que es Clerigo, como dize vn capitulo de Derecho. Mas baſtaria para eſto, ſi lo hizieſſe por culpa lata, ò ignorancia craſſa, como tienen Couarruuias *in cap. Alma mater. 1. part. §.10. num.16.* Thomas Sanchez *de matrim.lib.9. diſp.32. num.41.* con otros: porque aquella palabra, *Suadente Diabolo,* ſolo eſcuſa la permiſſion licita aunque Abad *cap.2. n.6. de Conſtit.* Alexandro de Neuo ibi, *num.49.* Sylueſter, *verb.Ignorantia diſt.4.& verb. Excommun.6.§.6.* dizien, que ſe eſcuſa el que ignora que es Clerigo, con ignorancia craſſa, y culpa lata.] Ita ille. Et idem de ignorantia affectata dicendum eſſe putat Leone *vbi ſupra, n.180.* Et, vt verum fatear, magis probabiliter ignorantiam craſſam, & ſupinam, & à fortiori affectatam non excuſare à cenſura tenent aliqui: & ideo Garcias *in Summa morali, tract.1. difficult.3. dub.1.punct.4. num.32.* ſic ait: [La mayor difficultad eſtà en la ignorancia vincible ò culpable, acerca de la qual ay varias opiniones: lo mas prouable es, que la ignorancia craſſa, ò ſupina, que es quando vno deue ſalir de duda, y no quiere hazer diligencias para ello, ni preuenirlo, y à fortiori la affectada, que es quando vno à drede no quiere ſalir de la duda por pecar mas libremente, que no eſcuſan: pero fuera deſtas ignorancias, la vincible puramente eſcuſara de la cenſura. [Ita ille.

Sup. hac ignorãtia craſſa, lata, ſupina, & affectata ſup. in tr.1. Ref. 36. per tot. & in aliis eius autor.

6. Vnde ex his omnibus apparet, ignorantiam aliquando excuſare ab incurſu huius cenſuræ; quod à fortiori patet, ſi Clericum percutiens, arbitratus eſt eſſe laïcum, quia Habitum, & Tonſuram non geſtauit. Alioquin, ſi allegatio ignorantiæ dubia ſit, allegans eam iuramento in foro externo confirmare cogitur, cap. *Si vero de ſent.excom.* Cæterum, ſi quis exiſtimet eſſe Ioannem Clericum, quẽ percutit, cùm ſit Clericus Iacobus, cenſuram excommunicationis non effugiet, ſicuti rectè adnotauit Couarr. *in cap. Alma mater part.1 §.10. n.15. argum.l.Eum, qui. §. Si iniuria mihi ff.de iniuriis,* vbi dicitur: Si iniuria mihi fiat ab eo, cui ſim ignotus, aut quis putet me eſſe Lucium, cum ſim Caius, iniuriarum mihi actionem competere. Qua de re videri poteſt Molina *tract.3. diſp.30.* Contrà verò dicendum, ſi quis volens percutere hunc Clericum, ab eo aberret, & caſu, ſiue præter intentionem percutiat alterum Clericum proximè aſtantem: talis enim excommunicationem non incurrit, ſicuti rectè docet Suarez *diſput.22.ſect.2. num.54.* Coninch *diſp.14.dub.15.num.197.* Ratio diſcriminis eſt: quia in priori caſu voluntariè percutit hominem, quem ſcit Clericum eſſe, in quo tota ratio conſiſtit, ob quam Canonis excommunicatio lata eſt: in poſteriori autem caſu voluntariè non percutit hominem quem ſcit eſſe Clericum: ſiquidem, vt ponimus, à Clerici volita percuſſione aberrauit: alium autem hominem, qui fortè adſtabat, & Clericus erat, præter intentionem, ac inuoluntariè percuſſit.

Sup. hoc iuramento ſup. in tr.1.Ref.6. latè in §. Cõfirmatur hæc. &c.

Et pro contento à lin.7. huius §. in Ref.2. not. ſeq. &c.

Sup hoc in tom.8. tr.5. Ref 91 §. Et tãdem. & hic inf. in Ref.35. §.2 ante medium. à verſ. Confirmatur argumento.

RESOL. XXVI.

An mandantes, conſulentes, ſeu precibus, & promiſſis incitãtes, conſentientes, & ratum habentes, & auxilium præbentes ad percutiendum Clericum, incidant in cenſuram?

Et quid eſt dicendũ, ſi mandatũ non ſit expreſſũ, ſed tacitũ?

Et vtrum vero mandans incurrat cenſuram, ſi mandatarius exceſſerit fines mandati, vt quia mandauit tantum verberare Clericum, & mandatarius illum vulnerauit.

Et quid, ſi quis mandaret, vt tantùm inferatur Clerico iniuria verbalis, & mandatarius exceſſerit faciendo illi iniuriam perſonalem.

Et notatur, quod licet, ſi aliquis non mandet, vel conſulat percuſſionem Clerici expreſſe, dicit tamen coram ſuis amicis, vel familiaribus ſe deſiderare vindictam de tali Clerico, ſi poſtea ſubmoti his verbis percutiant, iſte incurrit excommunicationem, vnde vt iſte ſit liber ab excommunicatione debet affirmare ſe non dicere eo animo, vt percutiant, & quod non deſideret, vt ipſi percutiant.

Etiamque aduertitur ratam habentem percuſſionem Clerici, etiam poſt factum incurrere in cenſuram Canonis, ad quod requiruntur tria, quæ explanantur in §. vltimo huius Reſolutionis. Ex p.9. tract.4. Reſ.14.

§.1. RESp. quòd quamuis illi, qui ſola authoritate, mandato, ratihabitione, aut quia conſenſum præſtant, ſeu non obſtant, vel quia auxilium, conſilium, vel fauorem violentiæ tribuunt, per ſe violentas manus iniicere non dicantur, & propterea non videantur excommun. ab hoc Canone, cuius cenſura fertur contra ſolos iniicientes violentas manus in Clericos, vel Monachos: tamen ex aliis capitibus Iuris hæc excomm. extenditur ad mandantes, ſeu precibus, & promiſſis incitantes ad prædictam offenſionem. Vt habetur cap. *Mulieres.§.Illi de ſentent. excommunic.* Item, ad conſentientes cap. *Quanta 47. de ſentent.excommunicat.* Item ad ratam habentes offenſionem ſuo nomine factam cap. *Cùm quis de ſentent. excomm.* Et licèt in nullo textu reperiatur expreſſum, conſulentes, auxiliúmve præbentes hac excommunicatione innodari; nihilominus Doctores communiter ſub conſentientibus eos comprehendunt. Satis enim conſentit operi, qui illud conſulit, eiuſue executioni auxilium præbet. Quinimò in d. cap. *Quanta.* ſolùm ſermo fit de conſentientibus iis, qui manus violentas in Rectores Eccleſiæ iniiciunt at communis ſententia extendit ad conſentientes percuſſioni cuiuſvis Clerici, vel Monachi. Itaque mandans, conſulens, & fauens Clerici percuſſioni hac excommunicatione innodatur, dummodo percuſſio ſubſequatur, ſubſecutáque fuerit ex vi mandati, conſilij, vel fauoris, quia hæ actiones tanquàm acceſſoriæ prohibentur. Vnde ceſſante actione principali, ſcilicet, percuſſione, acceſſoriæ non puniuntur. Ex alia parte, cùm ſolùm puniantur, qui actionem principalem cauſant, neceſſariò requiſitum eſt, vt ex vi illarum actio principalis ſubſequatur: ſicuti docet Molina *tract.3.diſp.52.n.1.8.& 9.* Nauarr. *c.27.n.51.* Coninch *diſput.14 dub.15.n.175.* & colligitur ex cap. *Mulieres de ſent.excommun.* ibi: *Quia is committit verè, cuius authoritate, vel mandato delictum committi probatur.* Requiritur ergo mandatum: & idem eſt de conſilio, & fauore, cauſam eſſe delicti. Et quidem niſi de contrario conſtet, id ſemper præſumendum eſt, vt benè notauit Coninch *ſuprà.*

2. Sed, quid dicendum, ſi mandatum non ſit expreſſũ ſed tacitum: vt, ſi quis, cùm fuerit offenſus ab aliquo Clerico, diceret corã amicis, vel familiaribus, ſe deſiderare vindictam de tali iniuria, præuidens, aut præuidere debens, in ſe eos fore excitandos ad eum percutiendum; an incurrat etiã ipſe in hanc cenſurã, ſequuta illius Clerici percuſſione? Dico incurrere, arg. tex. in c.pen. *de homic.in 6.* & ſic docet Squil. *de priu.Cler.c.6.dub.4.n 62.* Sup. hoc in §. ſeq. huius Reſ.

Suarez

Suarez *diſp.22.ſect.1. num.55.* & Carolus de Graſſis *effect.9. num.35.* nam ille eſt cauſa mortalis talis percuſſionis,& excitat& mouet,& virtualiter mandat. Vtrùm verò mandans incurrat, ſi mandatarius exceſſerit fines mandati: vt,quia mandauit tãtùm verberare Clericum, & mandatarius illum vulnerauit? Et incurrere fatendũ eſt, provt in ſimili dicitur de eo, qui fecit mandatum ad vulnerandum: quòd ſi ſequatur homicidium, tenetur de occiſo *cap. fin. de homicid. in 6.* nam vulnera, & percuſſiones non dantur ad menſuram. Secùs autem eſſet, ſi quis mandaret, vt tantùm inferatur Clerico iniuria verbalis, & mandatarius exceſſerit, faciendo illi iniuriam perſonalem: quia tunc mandans non erit excommunicatus, provt ipſe mandatarius: & hoc ea ratione, quia mandans iuſſit fieri actum, propter quem de ſui natura non incurrit in pœnam excommunicationis.

Quoad hoc ag. inf. in tr. 6. doctrinã Ref. 70. Et pro ſecunda parte inf. in Reſ.45 §. vlt. à lin. 1.

3. Nota etiam, quòd ſi aliquis, licèt non mandet, vel conſulat percuſſionem expreſsè, dicit tamen coram ſuis, ſe deſiderare vindictam de tali Clerico; ſi poſteà ſui moti his verbis percutiant; iſte incurrit excommunicationem: quia, licèt non dixerit eo animo, tamen debebat prævidere, ſuos credituros eſſe, quòd ipſe hoc animo dicebat. Quod probatur argumento cap. vltimi *de homicidio, in 6.* Vnde, vt eſſet liber ab excommunicatione, deberet affirmare, ſe non dicere eo animo, vt percutiant, & quòd non deſiderat, quòd ipſi percutiant, probatur argumento cap. penultimi, *de homicidio in 6.* Vide Auilam *de cenſ. part. 2. cap. 5. diſp. 3. dub. 10. concl. 3.*

Sup. hoc ſup. in §. Præterea huius Reſ. in princ.

4. Notandum eſt etiam hîc, ratam habentem percuſſionem Clerici, etiam poſt factum, incurrere in cenſuram Canonis, vt patet ex textu in cap. *Cùm quis. de ſentent. excommunicat. in 6.* cuius verba ſunt hæc: *Cùm quis abſque tuo mandato manus iniecit in Clericum tuo nomine violentas; ſi hoc ratum habueris, excommunicationem latam à Canone incunctanter incurris, cùm ratihabitio retrotrahatur, & mandato debeat comparari. Si verò iniectio eadem tuo nomine non ſit facta, tunc, licèt pecces ratam habendo, non tamen propter hoc excommunicationis vllius vinculo innodaris: cùm quis ratum habere nequeat, quod eius nomine non eſt geſtum.* Hæc ibi. Tria tamen requiruntur, vt optimè obſeruat Megala *in 3. part. inſtit. Confeſſ. lib. 4. cap. 1. quæſt. 1. num. 7.* ad hoc, vt ratum habens hac cenſura ligetur. Primum, vt delictum ſit commiſſum nomine ſuo, alioquin illud ratificare non poteſt, vt dicit textus. Secundùm, vt verè ratum habeat, id eſt, vt approbet factum nomine ſuo: nam, ſi tantum non doleret, vel gauderet, quòd ſit factum, non diceretur ratum habere. Tertium, vt tempore, quo fuit commiſſum delictum fuerit ipſe habilis ad committendum illud: nam, cùm ratihabitio retrotrahatur ad tempus, priuſquàm fuerat commiſſum delictũ, neceſſario requiritur, vt tunc temporis ratum habens fuerit habilis ad mandandum: vnde, ſi erat tunc infans, vel amens, ratum habere non poteſt. Et hæc omnia docet etiam Villalobos *Summa tom. 1. tract. 17. diffic. 22. num. 11.* vbi ſic ait: [Aunque eſte Canon no habla de los, que mandan ſino ſolo del que por ſi hiere al Clerigo otro Canon le eſtiende al que lo manda; ò que por ſu authoridad otro al Clerico. Y otro Canon, le eſtiende à aquellos, en cuyo nombre ſe hizo, aunque lo ignoraſſen, ſi deſpues quando lo ſupieron, lo confirmaron, que eſto es como ſi lo vuieran mandado al principio, conforme à la regla de Derecho, què dize: *Ratihabitio retrotrahitur, & mandato comparatur.* Mas ſi deſpues no lo aprouò, ſi no que dixo, que le peſaua dello, no que dara deſcomulgado, ni tam poco lo quedara el, que ſe holgò del agrauio, que ſe hizo al Clerigo, ſino ſe hizo en ſu nombre, conforme à otra regla, que dize: *Ratum quis habere non poteſt, quod ipſius nomine non eſt geſtum.* y ſe colige del texto citado.] Hæc ille. Sed ne deſeras videre Auilam *de cenſur. part. 2. cap. 5. diſp. 3. dub. 9.*

RESOL. XXVII.

Quis conſuluit homicidium cuiuſdam Clerici, ſed poſtea ſerio conſilium reuocauit, quæritur, an ex homicidio ſequuto incurrat excommunicationem, irregularitatem, & obligationem reſtituendi? Ex part. 3. tract. 5. & Miſc. 1. Reſol. 84. alias 83.

§. 1. PVlchra eſt hæc quæſtio, & ex illa à Confeſſariis multi caſus benignè ſi opus erit reſolui poſſunt; ideo probabiliter negatiuè reſpondendum eſſe puto. Et ratio eſt, quia quando conſulens fecit, quod potuit, vt prius conſilium euertat, vel oſtendat omnibus conſideratis eſſe iniquum, & non amplectendum, non videtur in tali caſu exequutor ipſius conſilio moueri, ſed potiùs ſua malitia. Et ideo contra Nauarrum *in man. cap. 27. num. 253.* & alios, hanc ſententiam quoad excommunicationem tenent Layman *in Theol. mo lib. 2. tract. 5. part. 2. c. 5. n. 7.* Auila *de cenſuris part. 2. c. 5. diſp. 3. dub. 7. concl. 3.* & alij. Idem quoad irregularitatem contra Molinam *tr. 2. tom. 3. poſter. diſp. 731.* Toletum *lib. 1. c. 85.* & alios tenent D. Antonin. *in 3. p. tit. 28. c. 2.* §. 2. Syluester *ver. homicidium 1. n. 11. §. 3. & n. 12. in fin.* Petrus Nauarra *de reſtit. lib. 3. c. 1. n. 27.* & hanc ſententiam probabilem vocat Leſſ. *lib. 2. c. 13. dub. 1. n. 17.* & Layman *loco citato.* Et tandem quoad obligationem reſtituendi, liberant enim conſulentem, qui ſeriò conſilium ſuum reuocauit, non ignobiles auctores, vt Tannerus *in 2. 2. diſp. 4. q. 6. dub. 14. n. 394.* Salonius *in 2. 2. q. 62. art. 7. contr. 6.* & expreſſius Petrus Nauarra *de reſtit. loco citato.* Emanuel Sà *verb. reſtit. n. 11.* contra Maldonatum *in 2. 2. tr. 4. c. 2. dub. 3.* & hanc ſententiam enim Leſſio probabilem etiam vocat Layman; vti reuera eſt.

Sup. conſentiis in titulo huius Reſ in Reſ. ſeq. & ſup. in tr. 1. Reſ. 74. per tot. ſignanter §. 2. ante medium. à verſ. Vnũ. & pro parte, & obligatione reſtitutionis in tom. 8. tr. 5. Reſ. 85. & pro parte irregularitatis inf. in tr. 6. lege doctrinã Reſ. 25. & aliarum eius not.

2. Concludendum eſt igitur cum dicto Layman in gratiam Confeſſariorum ad tollendos omnes ſcrupulos, quòd qui alteri propoſitis rationibus homicidium iniuſtum perſuaſit, ſi eas poſtea ſeriò, & quatenus poteſt efficaciter retractauit; ſequuto nihilominus homicidio, nec in excommunicationem, nec in irregularitatem, nec etiam probabiliter in obligationem reſtituendi incurrit.

RESOL. XXVIII.

An reuocantes mandatum, & conſilium, ſi percuſſio Clerici ſequatur, incidant in cenſuram?

Idem dicendum eſt de irregularitate, & damni compenſandi obligatione.

Et quid dicendum eſt de illo, qui propinato veneno Clericum occidit, tametſi diligentiam adhibueris ad damnum impediendum. Ex par. 9. tract. 4. Reſ. 15.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Syluester *ver. Homicidium, 1. num. 11.* & §. 3. *num. 12.* Nauarra *de reſtit. lib. 3. c. 4. num. 47.* Auila *de cenſur. part. 2. cap. 5. diſp. 3. dub. 7. concl. 3.* & Layman. *lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 7. n. 7. in fine*, vbi ſic ait: [Reſolutio ſit: Qui alteri, porpoſitis rationibus, homicidium iniuſtum perſuaſit, ſi eas poſteà ſeriò, & quatenus poteſt, efficaciter retractauit; ſequuto nihilominùs homicidio; excommunicationem non incurrit; quin & probabiliter ab irregularitate, & damni compenſandi obligatione immunis eſt: quamuis oppoſita ſententia, quod attinet ad irregularitatem, & damni compenſationem, æquè probabilis, vel, aut fortaſſe probabilior exiſtat.] Ita ille. Igitur, ſecundùm hos Authores, facta reuocatione mandati, vel conſilij de ſe efficaci, non eſt cenſendum, mandatarium, vel conſiliarium ex eo moueri, ſed ob ſuam malitiam, cùm reuocationi ſtare poſſit, & debeat.

Pro excommunicatione, irregularitate & dãni compenſatione contentis in hac Reſ. ſignanter lege præcedentem Reſ. per tot. & pro parte. vide alias Reſ. & 65. eius annot.

2. Sed

Digitized by Google

2. Sed affirmatiuæ ſententiæ adhærent Nauarrus *cap.27. num.33.* Anton. Gomez *lib. 3. reſolut. cap.3. n.40. & 44.* Molina *tract.3.diſp.52.n. 2. & 3.* Coninch *diſp.24.dub.15.num.183.* Leſſius *cap.13.dub.3.num.18.* contrarium opinantes : aſſerunt enim, ſi mandatarius, vel is, cui datum eſt conſilium, diſſuaderi non potuit, quam ex mandato, vel conſilio, moueatur ad facinus patrandum; mandantem, vel conſulentem in excommunicationem incidere : quia facinoris cauſa fuit medio ſuo mandato, vel conſilio, quod de facto remouere non potuit. Sicuti in excommunicationem incidit, qui propinato veneno Clericum occidit, tametſi diligentiam adhibuerit ad damnum impediendum. Ergo verò vtranque ſententiam probabilem eſſe puto, licet ſecundam exiſtimem probabiliorem. Vnde aſſero cum Caſtro Palao *tom.6. diſp.3. punct.23.§.3.n.9.* quòd ſi adhuc tibi conſtet, mandatarium, vel conſiliarium tuo mandato, vel conſilio moueri, vel quia non credit ex animo te reuocare, vel rationes reuocationis non ſunt æquè efficaces ad contrarium perſuadendum, etſi probabilis ſit ſententia, quæ te ab omni cenſura, pœna, & obligatione excuſet : at probabiliorem reputo ſententiam, quæ te condemnat; tum, quia communior; tum, quia de facto tuum mandatum, vel conſilium cauſa fuit delicti. Nam eſto malitiæ mandatarij, vel eius, cui datum eſt conſilium, adſcribi debeat, quòd reuocationi nolit adhærere, attamen dum de facto reuocationi non aſſentitur, mandatum, ſeu conſilium firmum perſiſtit, cauſaque eſt delicti. Ergo excommunicatio impoſita iis, qui ſuo conſilio, vel mandato in percuſſionem Clerici concurrunt, hos comprehendit. Non benè itaque his diebus quidam Religioſus mordicùs ſuſtinebat, conſulentem percuſſionem Clerici, ſi reuocet conſilium, incurrere cenſuram Canonis : nam opinio negatiua, vt dixi, eſt ſatis probabilis. Et idem dicendum puto quoad incurſionem irregularitatis, & obligationem reſtituendi : quicquid in contrarium aſſerat Layman *loco citato*, quoad irregularitatem, & reſtitutionem : & ita, me citato, tenet Leone *de cenſur. recollect.5. n.112.*

RESOL. XXIX.

An mandantes, & conſulentes percuſſionem Clerici, ſi ante percuſſionem pæniteant, & conterantur, incidant in cenſuram?

Et ſupponitur non poſſe reuocare mandatum, nec conſilium.

Et an excommunicatio incurratur ab illo, qui poſt quàm mandauit, moritur, antequam percutiatur Clericus?

Et in concluſionem ſupradictæ difficultatis aliqua alia adducuntur in textu huius Reſolutionis. Ex part. 9. tr.4. Reſ.16.

§.1. SVppono non poſſe reuocari mandatum, nec conſilium. Et affirmatiuè reſpondet Cornejo *in 3.part.D. Thomæ, tract.5. de excommun. diſp.5. dub. vlt.* vbi ſic ait : [Excommunicatio de ſe non eſt incompoſſibilis cum gratia, niſi ratione peccati propter quod incurritur : ergo, ſi hoc peccatum eſt iam remiſſum, ſiue poſtquàm incurſa eſt, ſiue antequàm incurratur, poteſt optimè eſſe ſimul cum gratia.]

Sup. hoc lege doctrinam Reſ. 1. not. ſeq. à princ.

2. Quæres, quid ſit iſte caſus? Reſpondetur, eſſe, quando quis præcipit ſeruo percuſſionem Clerici, & pœnitet ante exequutionem mandati; tamen propter loci diſtantiam non potuit intimari ſeruò reuocatio mandati ante Clerici percuſſionem : nam reuerà mandans incurrit excommunicationem latam ipſo iure contra Clericorum percuſſores, etſi tunc ſit in gratia ratione contritionis. Ratio eſt, quòd iſte in eo caſu eſt abſolutè voluntarius percuſſor Clerici : quia adhuc non reuocato mandato, reuerà influit moraliter in talem percuſſionem. Nec refert, quòd culpa ſit ei remiſſa per contritionem, nec ſimiliter quòd excuſetur à noua culpa ex impoſſibilitate intimandi ſeruo reuocationem mandati : quia neceſſe erat ad vitandam excommunicationem, vt de facto non influeret moraliter in talem Clerici percuſſionem, quia influxus non tollitur ex ſola interna contritione peccati : ergo quòd peccatum, propter quod cenſura fertur, remiſſum ei ſit, non ſequitur, quominùs in hoc caſu excommunicatio incurratur.

3. Sed obiicies primò : Excommunicatio eſt pœna medicinalis : ergo non incurritur, niſi durante infirmitate peccati. Reſpondetur, negando conſequentiam, ſaltem in hoc caſu : tum, quia licet excommunicatio non ſit medicina reſpectu ipſius excommunicati, ſatis eſt, vt ſit medicina reſpectu aliorum : tum etiam quia adhuc in hoc caſu eſt medicina reſpectu excommunicati, ſi non ad recuperandam ſanitatem de peccato iam remiſſo, propter quod eſt incurſa; ſaltem eſt medicinalis reſpectu aliorum peccatorum, vt deinceps euitet ſimilia peccata.

4. Obiicies ſecundo : Correctio fraterna non habet locum de peccato præterito, de quo proximus eſt iam ſufficienter emendatus : ergo neque excommunicatio habet locum in hoc caſu. Antecedens patet, quia in eo caſu iam frater eſt lucratus Deo; quod erat finis fraternæ correctionis. Et conſequentia probatur : quia ſi tunc non habet locum medium ſuauius, qualis eſt correctio; multò minùs habebit locum medium acerbius, qualis eſt excommunicatio. Reſpondetur, negando conſequentiam : & ratio eſt quod correctio fraterna ordinatur ad ſalutem priuatam proximi, ideò non habet locum, quando iam proximus à peccato reſipuit. at verò punitio iuridica facta ab homine vel à iure, reſpicit præcipue bonum commune, & publicam vtilitatem, ac proinde ceſſare non debet, quamuis reus de peccato ſuo doluerit, præcipuè cùm in hoc caſu maneat effectus prioris voluntatis peccaminoſæ nondum ſufficienter retractatus.

5. Obiicies vltimò : Si excommunicatus offerat Eccleſiæ ſatisfactionem, iudicatur dignus abſolutione, ex textu in cap. *Quapropter. de appellat.* ergo, ſi à principio ante excommunicationem prædictam ſatisfactionem obtuliſſet, non poſſet excommunicari : ſed hanc ſatisfactionem obtulit, qui in hoc caſu reuocauit mandatum percuſſionis Clerici : ergo non incurrit excommunicationem. Reſpondetur : conceſſo antecedenti, & prima conſequentia, negando minorem : quia cùm iſte non intimauerit mandatario reuocationem mandati, non cenſetur obtuliſſe perfectam obedientiam præcepto eccleſiaſtico prohibenti percuſſionem Clerici. Nec refert, quòd non ſteterit per ipſum, quominùs fieret talis intimatio : nam, licèt hoc excuſet illum à noua culpa, non tamen excuſat à noua pœna, cùm hæc impoſſibilitas non auferat priorem voluntatem, ratione cuius moraliter influit in percuſſionem Clerici, & ſibi debet imputari, quòd in tales anguſtias ſit redactus. Et hæc omnia docet Cornejo *vbi ſupra.*

6. Confirmatur : quia cenſura eſt pœna : ſed ad incurrendam pœnam ſufficit effectus ſequutus, etſi non ſit peccatum, neque voluntarius : ergo. Probatur minor, per textum in cap. *Si quis inſaniens.15. quæſt.1.* vbi habetur, quòd ſi quis inſaniens aliquem occiderit; ſi poſteà ad ſanam mentem deuenerit, debet leuiori pœnitentia puniri : occiſio facta ab inſano non eſt peccatum, neque voluntaria; & tamen ibi iubetur puniri, etſi leuiori pœnitentia : ergo vt incurratur pœna, ſufficit effectus prohibitus ſequutus, etſi in eo non concurrat peccatum, & voluntarium : ergo à ſimili in caſu noſtro, licèt mors ſequuta poſt Confeſſionem non ſit peccatum nouum, neque ſit voluntaria, ex quo voluntas fuit præciſa per Confeſſionem; tamen incurritur excommunicatio.

7. Con

Sup. hoc ſup. num. 2. et doctrina Reſ. 10. §. 1. ſignāter ad med. verſ. Tum quia. & §. penult. & vlt. & num. 7. tr. 5. Reſ. 19. §. penult. & vlt. Sed lege eam à princ. & vide etiā duos §§. ſeqq. huius Reſ.

7. Confirmatur inſuper ex opinione Vaſquez, quam ſequitur Sanchez *lib. 1. Summa, cap. 16. in fine,* loquentis in caſu excommunicationis contra homicidas: [Si quis, ait ipſe, exceſſit in bibendo cum præuiſione ebrietatis, & homicidij, quod ſolet ab ipſo committi tempore ebrietatis, & ſi ante ſequutam ebrietatem talis pœniteret dicti exceſſus, & confiteretur, & abſolueretur; tamen ſi ſequatur ebrietas, & homicidium, incurreret in hanc excommunicationem: quia, inquit, ad has pœnas incurrendas ſufficit dediſſe cauſam liberam, & ſequutum fuiſſe effectum.] Vide etiam Villalobos *in Summa, tom. 1. tract. 17. difficult. 22. n. 12.* vbi ſic ait: [Haſe de aduertir, que quando el que mandò herir al Clerigo, reuocò el mandato, antes que ſe executaſſe, ſi la reuocacion no pudo llegar à noticia de la perſona à quien lo mandò, en tal caſo en poniendoſe en efeto, tambien queda el que lo mandò deſcomulgado como tieneu Angelo, y Toledo contra vna gloſa, y ſe colige de lo que diximos arriba, que aſſi como el que diſpara vn arcabuz, y antes que llegue la bala al hombre, le peſa, muda de voluntad, no por eſſo dexa de eſtar deſcomulgado: anſi aqui, aunque ſi ſe ſucedieſſe, que quando ſe executaſſe el mandato, fueſſe ya muerto el que le mandò, no incurriria la deſcomunion: porque deſpues de muerto ya no es capaz della.] Sic ille quibus adde Squil. *de priu. Cler. c. 6. n. 59.* qui citat Leſſium, Bonacinam, & Layman.

Sup. hoc inf. in fin. huius Reſ. & in alio §. eius vlt. not.

8. Sed hanc opinionem aliqui non approbant: aſſerunt, enim, cenſuram (quidquid ſit de irregularitate, quam fatentur contrahi hoc caſu) non incurri ab hoc tali in foro conſcientiæ. Primò, quia certum eſt, quod excommunicatio non poteſt contrahi abſque peccato, vel contumacia: ſed ſtante hac pœnitentia tempore, quo mors ſequitur, non adeſt nouum peccatum, neque noua contumacia præter illud peccatum vulneris, quod fuit cauſa mortis: ergo. Minor patet, quòd non adſit nouum peccatum, neque contumacia: quia peccatum non eſt niſi voluntarium: at quando ſequitur mors poſt vulnus vel ebrietatem, illa eſt inuoluntaria: ergo. De vulnerante lethaliter patet: quia iam pœnituit, & confeſſus fuit. De ebrio eſt certiſſimum: qui enim caret vſu rationis, non poteſt velle. Fauet huic opinioni alia opinio, quam vocat ſatis probabilem. Bonacina *diſput. 1. de cenſ. in genere, quæſt. 1. punct. 6. num. 6.* & ante eum Auila *de cenſur. part. 2. c. 5. diſput. 3. dub. 7. concl. 2. in fine,* quòd, ſcilicet, mandans homicidium, vbi eſt lata excommunicatio contra homicidas, non incurrat excommunicationem, ipſo ſequuto, ſi antequàm ſequeretur dictum homicidium, pœniteret, & vellet, ſi poſſet, reuocare mandatum, & fecit omne poſſe ſuum, vt talis reuocatio deueniret ad mandatarium. Sequitur Duardus *lib. 2. in Bullam Cœnæ, can. 9. quæſt. 5. in fine, & can. 11. quæſt. 13.* ea ratione præcipua: quia ad incurrendam cenſuram, *vt ſuprà,* requiritur peccatum, vel contumacia: ſed hic non adeſt peccatum, neque contumacia ergo.

9. Ad rationes pro parte affirmatiua allatas reſpondet Leone *de cenſur. recollect. 1. num. 143.* ſic enim ait: [Aut loquimur de irregularitate, vel de cenſuris: ſi de irregularitate, concedimus: ſi verò de cenſuris, & tunc iterum diſtinguendum eſſe cenſeo: aut loquimur, quoad forum externum, vel quoad forum internum: primo caſu ſufficit cauſa libera data, & effectus: cùm enim iam conſtet Iudici, fuiſſe ex vulnere ſequutam mortem, poteſt citare eum ad dicendam cauſam: quare non debet declarari excommunicatus, qui ſi compareat, & afferat cauſam, ob quam non ſit excommunicatus, ſcilicet, quia antè confeſſus, & ſit paratus ſatisfacere, tunc non debet ampliùs moleſtari, ſi pars eſt ſatisfacta, vel ſaltem debet abſolui ad cautelam: ideóque ſi eſt Sacerdos ob ſcandalum, quod inde euenire poteſt his puſillis, qui neſciunt has ſubtilitates, admonerem, vt non celebret publicè. Secundo caſu, ſcilicet, pro foro interno, non ſufficit cauſa data, & effectus ſequutus; ſed requiritur peccatum vel perſeuerentia in peccato, ſiue contumacia, cùm omnis cenſura, vt cenſura, ſit pœna medicinalis, vel peccati, vel contumaciæ.] Vnde ex *ſuperiùs* dictis Pater Leone *loco citato, recollect. 5. num. 153.* indiuidualiter docet, mandantem, & conſulentem percuti Clericum, excommunicationis nexu non vinciri, ſi ante percuſſionem conteratur.

Sup. hac irregularitate in num. 7. tr. 5. Reſ. 19. §. penult. curſu ad lin. penult.

10. Nec obſtat, quod in tali caſu mandatarius, & conſultus incurrant; non autem mandans, & conſulens: quia etiam quando quis tantùm mandat iniuriam verbalem, ſi ipſe mandatarius excedat percutiendo, non incurrit mandans, ſed mandatarius: Squillante *cap. 6. de priuilegiis Clericorum, num. 64.* ſicut è contrario, ſi mandans ſciat percutiendum eſſe Clericum, quod ignorat mandatarius, ipſe mandans incurrit, non autem mandatarius. Et poſt hæc ſcripta, ſententiam negatiuam inuenio docere etiam Baunium, *in Theol. mor. tom. 2. diſp. 5. tr. 4. q. 1.* vbi ſic ait: [Ego, aut conſiliarius quilibet alius, eſſe, ac dici cauſæ effectus non poſſumus, niſi ad eum moueatur executor vi dati ac recepti conſilij: at eius retractatione ſeria impeditur hic motus: videt enim confeſſione conſiliarij ingenua ſe lapſum, eius autem rationes non fuiſſe einſmodi, quibus adhibenda fides eſſet: quare ſi agit, inductione ipſe ſua, motúque agit, ipſique ſoli, non conſiliario, affigenda eſt effectus ſequuti culpa. Idem dicendum de mandante: nam, vt quis peccaſſe dici queat mandando, ac excommunicationem incurriſſe per actum mandatarij, debet hic eius nomine, causáque, vim Clerico facere: at facit mandati reuocatio vera, & ſeria, vt iam mandantis gratia opus non fiat, ſed operantis ſolius; ergo iſti ſoli, nō ſoli illi imputandum: ergo factū homicidium, inflicta Clerico verbera, plagæ eidem impoſitæ, mandanti cenſuram non inferent; ſed exquutori ſoli, qui improbitate potiùs ſua, quàm alienis eſt rationibus impulſus ad iniuriam, quam ſi ſolus luat ſine mandantis, aut conſulentis conſortio, quis arguat?] Ita ille, qui etiam tenet, quòd excommunicationem non incurrit, qui poſtquàm mandauit, moritur; antequàm percutiatur Clericus; nam, ſi poſt mortem aliquam incurreret excommunicationem, poſſet fieri, vt quo tempore quis eſt beatus, idem quoque excommunicatus foret, quod eſt contra rationem. Quid ego ſentiam, dicam breuiter. Primam opinionem affirmatiuam puto probabiliorem eſſe, & illam teneo: negatiuam tamen tanquàm probabilem admitto.

Sup. hæc iniuria verbali ſup. in Reſ. 10 §. 2. p opè finem, verſ. Secus.

Sup. hoc ſup. in fin. §. Confirmatur inſuper. huius Reſ. & ſup. in tr. 1. Reſ. 74. in fin. verſ. Si vero.

RESOL. XXX.

An furans cingulum, vel aliam veſtem Clerico dormienti incidat in cenſuram?

Et quid, ſi veſtes è domo Clerici auferat latro, aut pecuniam ex crumena ab eo geſtata, arripuerit ſubdolè, & ſine vi? Ex p. 9. tr. 4. Reſ. 37.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet noſter Naldus *in Sum. verb. Clericus, num. 21.* vbi ſic ait: [Clerico è manu rem propriam, quæ ipſi fuerat commodata, eripiens ante tempus; incurrit excommunicationem: & idem de ſuffurante ei cingulum dormienti, ſiue veſtes auferente cum eiuſdem ſpeciali dedecore, & iniuria, puta, quia coactus eſt domi ſe continere, aut nudus exire. Et quamuis Ancharanus *in Clem. 1. de pœnis, n. 4.* teneat contrarium quoad ſecundum dictum *ſuperiùs*, nempe, de ſuffurante cingulum dormienti; eò quia non ſit violentia illa, quæ non ſentitur: tamen non eſt diſcedendum à prædicta prima opinione, quam & D. Antoninus, & alij ſequuntur:

Sup. hoc ſup. in Reſ. 1. curſim ante medium § 2. verſ. Nec ſufficit.

quamuis

quamuis enim particularis illa perſona non ſentiat iniuriam: ſufficit tamen iniuriam fieri per illum actum vniuerſo Ordini clericali, in cuius fauorem lata eſt à iure pœna excommunicationis. Et ſic videmus, quòd percutiens Clericum, etiam volentem, non euadit prædictam pœnam latam in c. *Contingit interdum de ſent. excommunic.* cui ſanè fauori renuntiari non poteſt per aliquem priuatum.] Ita ille.

2. Sed prorſus ſententiam negatiuam ſuſtinendam eſſe puto: & ideò dicendum eſt, quòd ſi nulla violentia facta veſtes ex domo Clerici auferat latro; aut cingulum, quo actualiter cinctus eſt, furtiuè abſtulit, aut pecuniam ex crumena ab eo geſtata arripuerit ſubdolè, & ſine vi; quia non eſt hoc propriè violentia, ſed actio furtiua, ideò fur non eſt excommunicatus. Ita Caiet. *verb. Excommunicatio, c.* 10. *verſ. Nota ſecundè.* Summa Aſtenſis *par.* 2. *lib.* 7. *tit.* 3. *cap.* 2. *q.* 20. & Angelus *verb. Excom.* 5. *n.* 29. Molin. *tom.* 4. *de iuſt. tr.* 3. *diſp.* 51. Coninch *de cenſ. tom.* 2. *diſp.* 14. *dub.* 15. *num.* 166. Sayr. *lib.* 3. *c.* 26. *n.* 16. contra S. Anton. 3. *p. tit.* 25. *c.* 1. §. *Tertiò notandum, ante finem*: vbi minùs benè opinatur, per has actiones incurri excommunicationem. Sed ne recedas ab opinione Caiet. & aliorum, quam etiam tenet Suar. *de cenſuris, diſp.* 22. *ſect.* 1. *n.* 34. quibus omnibus adde Fragoſ. *de Rep. Chr. tom.* 2. *lib.* 1. *diſp.* 2. §. 1. *n.* 17. quia vt diximus, ſupradictæ actiones non ſunt actiones violentæ, ſed furtiuæ. Ergo non includuntur in verbis Canonis, *Si quis, ſuadente.*

RESOL. XXXI.

An ſi quis capiat Clericum, vel Monachum per capillos, ſeu barbam, aut caputium dicens, ſi non eſſes Clericus, vel Religioſus, te occiderem, vel percuterem, incidat in cenſuram?

Et notatur Clericum indignatum eleuando manum contra alium Clericum reiicientem illum aliquantiſper de loco, in quo morabatur, non incidiſſe in cenſuram. Ex part. 9. tr. 4. Reſ. 35.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 1. §. 1. propè finem, à verſ. Qui num. 146. §. 1. NEgatiuè reſpondet Bordonus *in cenſ. regul. tom.* 1. *reſ.* 28. *n.* 38. quia ad incurrendam hanc cenſuram neceſſe eſt, vt iniectio manuum exteriùs ſit conſummata in ſua ſpecie læſionis, & non tantùm cœpta: verba enim cum effectu ſunt accipienda, c. *Relatum. de Cler. non reſid.* vnde Panormitanus *in c. Cum in cunctis.* §. *Clerici. de elect.* dicit, quòd vbi pœna imponitur, illa nunquam incurritur, niſi delictum inchoatum ſit conſummatum: & Archidiaconus *in c. Qui bona.* 17. *q.* 1. *col. penult.* dicit, quòd in pœnis ſpiritualibus, cuiuſmodi eſt hæc, & cenſuris imponendis, conſideratur effectus, & non affectus, & voluntas malè agendi: Tum, quia præfatæ manuum iniectiones perpetratæ in laïcum, non cenſentur peccaminoſæ mortaliter, cùm ſint imperfectæ, & non lædentes: ergo neque in his caſibus; ac proinde excommunicatio locum non habet in illis. Percuſſio enim tam ſubita, & tam leuis quæ laïco illata non eſſet mortalis, excuſat ab incurſione cenſuræ, vt docent Armilla *n.* 7. Caiet. *c.* 10. Nauar. *c.* 27. *n.* 85. & ex illis relatis Bariola *conſ.* 22. §. *Primò.* Tum quia, vt dicit Megala *lib.* 4. *c.* 1. *n.* 8. huiuſmodi iniectio indicata leuis reſpectu externi actus, tam ſecundùm læſionem, quàm ſecundùm iniuriam, quamuis fiat ſuadente Diabolo, & cum peccato mortali, non ideò inducit hanc pœnam: & talis eſt in caſu noſtro. Tunc, quia, in rigore loquendo, illæ non ſunt iniectiones manuum, neque percuſſiones, cùm nulla ſequatur læſio: ſed ſolùm deſignationes, & declarationes volendi iniicere manus, quæ ſine dubio hanc pœnam non inducunt, cùm in ſe nullam ſpeciem læſionis habeant, licèt alioquin iniurioſæ ſint; non tamen in genere iniectionis, quæ conſiſtit in læſione ad diſtinctionem iniuriæ verbalis, ad quam potius reducuntur illæ, quàm ad iniectionem. Tum, quia huiuſmodi conditionales, & proteſtationes releuant proteſtantem, cùm non ſint contrariæ facto, per notata in c. *Cum M. de conſt.* Et blaſphemans cum proteſtatione excuſatur: quia per talia verba non intendit blaſphemare. Lazar. *q.* 3. *de blaſphem. n.* 31. Floron. *caſ.* 3. §. 1. *a n.* 4. & alios citans. Ergo idem dicẽdum eſt in noſtro caſu, cùm ſic tangendo non percutiat, ſed declaret animum ſuum eſſe, quòd percuteret, ſi non eſſet Religioſus. Ita tenet Angelus *Excommun.* 5. *n.* 26. & 29. Tabiena *Excommun.* 5. *n.* 41. vult incidere, ſi faciat animo iniuriandi: ſed id ſuſtineri non poteſt; quia non punitur animus, ſed factum ipſum, & in his imperfectis actionibus ſemper adeſt animus iniuriandi? requiritur prætereà effectus ipſius animi. Nobiſcum apertè ſentit Bariola *loco cit.* Et hæc omnia docet Pater Bordonus *loco citato.*

2. Sed mihi magis placet opinio affirmatiua; & ideò aſſero, in caſu *ſuperiùs* poſito, illum incurriſſe in cenſuram. Et ita tenet Graſſius *par.* 1. *dec. lib.* 1. *c.* 49. *n.* 17. & *tom.* 2. *conſ.* 1. *de ſent. excom. n.* 8. & 13. Grilenzonius *conſ.* 82. quibus ego addo Epiſcopum Sperellum *in ſuis dec. tom.* 1. *dec.* 45. *per totam.* Leonem *de cenſ. recollect.* 5. *n.* 145 & *ſeq.* Carolum de Graſſis *de effect. Cler. effect.* 9. *n.* 132. Ioan. Frigderburg. *in Sum. lib.* 3. *tit. de ſent. excom. n.* 47. *litera T.* & Syluestrum, *verb. Excom.* 6. §. 3. vbi indiuidualiter aſſerit, capientem Clericum per capillos, eique dicentem: Niſi eſſes Clericus, hæc, & hæc facerem, incurrere in cenſuram noſtri Canonis. Quod probatur: quia ad hunc effectum non requiritur actio phyſicè tam releuans, vt ſit peccatum mortale: ſed ſufficit, eam eſſe contra immunitatem corporis proprij, ſeu contra ius, quod vnuſquiſque habet in corpus ſuum, vel vt ſit grauis cõtra honorem, dummodo corpus attingatur adeò vt quamuis contactus phyſicè conſideratus leuiſſimus ſit; ſi tamen, ſecundum moralem exiſtimationem, ſufficiat ad grauem iniuriam contra honorem, & reuerentiam Clerico debitam, ſit ſatis ad hanc cenſuram incurrendam, Quæ doctrina profectò, tum plurimos quotidianos caſus, tum noſtrum potiſſimùm determinat, videtúrque de mente Molinæ *tom.* 4. *de iuſt. diſp.* 57. Reliquas rationes videbis apud Sperellum, qui reſpondet ad rationes adductas a Patre Bordono, præſertim ad illud argumentum, quòd talis actio non videtur conſtituere peccatum mortale: ergo per illam non incurritur excommunicatio: nam hoc prorſus negandum eſt. Adi illum. Non deſinam tamen hìc adnotare, Bariolam virum doctum docere *in conſ.* 22. Clericum indignatum eleuando manũ contra alium Clericum, reiiciens illum aliquantiſper de loco, in quo morabatur, non incidiſſe in cenſuram.

RESOL. XXXII.

An ſi quis porrigeret venenum Clerico, incidat in cenſuram?

Et quid de Moniali, ſumente venenum, vt fœtus moriatur?

Et notatur propinantem venenum Clerico in cenſuram non incurrere, antequam venenum operari incipiat.

Vnde quæritur, an ſi talis iſto medio tempore confiteretur, vel eliceret actum contritionis, incideret ne poſtea, veneno operante, in cenſuram?

Et in §. 1. huius Reſolutionis *curſim multi, & diuerſi caſus explanantur, pro incurſione cenſuræ in illis qui reducuntur ad percuſſionem iniurioſam perſonæ Clerici, &c.* Ex p. 9. tr. 4. Reſ. 36.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docet Auila *de cenſ. p.* 2. *c.* 5. *diſp.* 3. *dub.* 12. *col.* 2. vbi ſic ait: [Per violentas Sup. hac cẽſura in Reſ. 1. not. ſeq. & in

eodē §.paulò ante fin. verſ. hac cenſura etiam. Et pro caſibus contētis in hoc §. 1. ſup. in Reſ. 1. §. 1. ad med. vſque à verſ. At ſi quis. & in Reſ. 3. §. Nona. poſt med. à verſ. Et quidem. & in Reſ. 9. §. 1. à num. 8. & verſ. quia, quæ ſequuntur.

violentas manus intelligitur non ſolùm percuſſio, quæ in rigore ſit violenta; ſed etiam illa, quæ eſt iniurioſa perſonæ Clerici, ſiue talis percuſſio fiat immediatè, vt quando aliquis inſligit alapam Clerico; vel immediatè, vt cùm percutit enſe, vel baculo, vel alio inſtrumento tangente perſonam Clerici, vt cùm iniicit in Clericum ſaliuam, aut puluerem; vel etiam tangendo rem ipſi perſonæ Clerici coniunctam, vt ſi vi raperet aliquid de manibus Clerici, vel e corpore illius, quam ibi includitur violentia: vel quando includit eum in carcere, vel in alio loco, à quo ſine dedecore, & pudore non poteſt exire: ſimiliter ſi Clerico equitanti aliquis violenter apprehenderet frænum equi, vel ſi abſcinderet cingulum ephippij, vel ſi ita furioſè inſequatur Clericum, vt cogat præcipitem ſe dare in flumium, vel in aliud diſcrimen ad liberandum ſe. At verò ſi Clericus fugiens cadat, & vulneretur, inſequens illum non incurrit excommunicationem; nam illa vulneratio, nec fuit intenta in ſeipſa ab inſequente, nec in ſua cauſa, ſcilicet, in fuga, quæ per accidens ſe habet ad talem percuſſionem. Nota, quòd non incurrit, qui occidit veneno in cibo, vel potu: quia non infert vim perſonæ, ſed naturæ: ſecùs ſi per vim faceret ſumi venenum.] Ita Emmanuel, & dicit, ita reſpondiſſe præcipuos Doctores, & Magiſtros Salmanticæ.] Hæc Auila.

2. Sed contrariam ſententiam docet Fragoſ. *de Chr. Rep. tom. 2. lib. 1. diſp. 2. §. 1. n.* 18. Caſt Palaus *to. 6. diſp. 3. punct. 23. §. 2. n. 2.* Filliuc. *tom. 1. tr.* 11. *c. 5. n.* 126. Molina *tr. 3. diſp.* 51. Suar. *de cenſ. diſp. 5. ſect. 1. n.* 13. & Machado *tom. 2. lib. 4. par. 1. tr. 14. docum. 3. n. 3.* vbi ſic ait: [Queda pues dudoſo, y controuerſo entre los Dottores; ſi el que mata à alguna perſona eccleſiaſtica con veneno, incurra en eſta deſcomunion: Auila, y otros Dottores, que en ſu fauor alega, ſianten, que no: porque aunque el agrauio, que ſe le haze, es grande, no es con violentia de manos, que es lo, que principalmente prohibio eſte ſagrado Canon. Però la mas comun, y recebida opinion es, que incurre en ella; fundarſe, en que ſemejante accion viene à ſer en ſu efecto mas violenta, y iniurioſa, que darle de palos, boſetones, *&c.*] Ita ille. Non eſt igitur admittenda opinio Auilæ, quam præter citatos DD. refellit etiam Squill. *de priu. cleric. c. 6. n.* 55. Megala *in 1. p. inſt.* Pereg. *lib. 5. c. 14. n.* 11. & alij. Ad id verò, quòd Auila aſſerit, Rodriq. & Doctores Salmanticenſes ſuam ſententiam docere; ego apud Rodriq. non inuenio, qui tantùm ait, Monialem procurantem abortum non incidere in cenſuram, quod ego concedo, vt alibi dixi: & eſt diſpar ratio inter vtrunque caſum: nam in caſu Monialis, illa actio non eſt iniurioſa perſonæ, & ſtatui: ſed tantùm iniurioſa fœtui: in caſu verò, de quo loquimur, eſt actio iniurioſa perſonæ, & ſtatui: ergo. Et ita, præter DD. citatos, hanc ſententiam tenet Hieron. Garc. *in Sum. tr. 1. diffic. 3. dub. 1. punct. 2. num.* 18. vbi ſic ait: [Però preguntarà alguno: El que mata cum veneno, incurrirà en la cenſura deſte Canon? Rodriquez, Auila, con otros que citan, dizen que no: porque aunque el agrauio, que ſe haze al Clerigo, es muy grande, però no es con violencia de manos, que es lo que principalmente prohibe el Canon. Però no oſtante lo dicho, reſpondo con la comun de los Dottores, que incurrira eſte tal: porque eſta accion no puede ſer mas violenta, pues deſata el alma del cuerpo, y deſtruye el compueſto del hombre; y aſſi mas violenta, y iniurioſa le es al Clerigo, que ſi le dieran vn boſeton, ò le arroja a poluo, ò agua; y pues por eſtas acciones ſe incurre, à fortiori ſe ha de incurrir por coſa que cauſa muerte; y ſi es Clerigo el que da el veneno y muere la perſona, no gocarà de la immunidad ecleſiaſtica: però non incurrira la muger preñada, que toma veneno para matet el fœtus, porque en eſte caſo, ſolo ſe haze violencia à la criatura, y no à ſu perſona.]

Alibi in Reſolutionibus, quæ hic ſunt 201. 47. & 48. & ſep. Reſ. 7. curſim in §. Sed quid.

3. Nota tamen cum Squillante *loco cit.* & Suar. contra Bejam *p. 1. caſ.* 46. & Naldum *verb. Clericus, n.* 20. propinantem venenum Clerico hanc cenſuram non incurrere, antequam venenum operari incipiat: nam antea non aderat actio violenta, cùm venenum ſine vlla vi fuerit exhibitū, vt ſupponimus. Vnde hinc intraret quæſtio, ſi talis iſto medio tempore confiteretur, vel eliceret actum contritionis, incideretne poſteà, veneno operante, in cenſuram? Sed de hoc *alibi.*

Alibi in Reſ. quæ hic eſt ſup. 29. & in aliis eius not. 1. & etiam 2.

RESOL. XXXIII.

An percutientes Clericum mortuum incidant in cenſuram? Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 39.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Decius apud Naldū, *verb. Sepultura, n.* 5. & Henriq. apud Theſaurum, *de pœnis Eccl. p. 1. verſ. Iniuria, c. 2. verſ. Ampliatur ſecundo.* Et hanc opinionē ſuſtinet etiā Iacobi de Graſſis *vol. 1. conſ. 9. de ſent. excom. n. 9.* & Pater Leone *de cenſ. recoll. 5. n.* 55. vbi ſic aſſerit: [Non ea ratione, quia Clericus mortuus non habeat Ordines; nam etiam Nouitius, & conuerſus non habent Ordinem, & tamen gaudent dicto priuilegio Canonis: ſed quia cadauer non eſt homo.] Quaſi dicat: Qui non habet Ordinem, ex eo poteſt gaudere hoc priuilegio, quia eſt perſona Eccleſiaſtica: ſed homo, & non cadauer, poteſt eſſe perſona Eccleſiaſtica, quia viuus, & nō mortuus, eſt de iuriſdictione Eccleſiæ: ergo. Ex qua ratione hæc opinio redditur valdè probabilis; nam, quando dicitur ab aduerſariis, quòd mortuo etiam fiat iniuria, conceditur totum: negatur autē, quòd dicta iniuria fiat perſonæ Eccleſiaſticæ, prout requiritur ad incurrendam hanc excommunicationem. Adde, quòd ex eo, quia talis iniuria non fit perſonæ Eccleſiaſticæ, nec habenti Ordinem, quia character imprimitur in anima, ex tali percuſſione non infertur iniuria ſtatui Eccleſiaſtico: quod etiam requiritur ad effectum incidendi in hanc excommunicationem.

Sup. hoc in tom. 8. tr. 6. Reſ. 6. §. 1. poſt med.

2. Sed alij Doctores affirmatiuæ ſententiæ adhærēt. Dicendum eſt itaque, quòd non ſolùm Clericus, & Religioſus viuens gaudet hoc priuilegio: ſed etiam, ſecundùm aliquos, poſt mortem, in tantum, quòd iniiciens manus violentas in eorum cadauera, incideret in excommunicationem: nam mortuo etiam fit iniuria, & violentia. Et ita, præter Naldum, & Theſaurum, *locis cit.* tenet Toletus *lib. 1. cap.* 32. *n.* 15. Squillante *de priuil. Cleric. c. 6. n.* 36. Carolus de Graſſis *effect. 9. n.* 140. Baiard. ad Clarum, *§. fin. q. 10. n.* 16. Bellettus *de fauor. Cler. can.* §. 1. *n.* 12. & Villalob. *in Sum. tom. 1. tr. 17 diff.* 22. *n.* 16. ſic aſſerens: [Ha ſe de aduertir acerca deſto, que por eſte priuilegio quedan deſcomulgados todos los que ponen manos en las dichas perſonas Eccleſiaſticas, ora eſten viuos, ora mortuos.] Ita ille, quibus omnibus adde amiciſſimum Epiſcopum Sperellum *tom. 1. dec. 45. n.* 56. qui citat Brunum, Marſilium, & Dueñam.

RESOL. XXXIV.

An percutiens Clericum per iocum, ſi aliquantulum excedat, incurrat in cenſuram? Ex p. 9. tr. 4. Reſ. 43.

§. 1. AD hunc caſum ſic reſpondet Villalobos *in Summa, tom. 1. tract. 17. diffic. 22. num. 3.* [Hai muchos caſos en los quales, el que hiere al Clerigo, ò Frayle, no eſtà deſcomulgado, por no ſer la accion ilicita. El primero es, quando ſe eſtauan burlando, aunque aya ſido algo demaſiado, como ſe dize en vn texto: porque eſto no ſe haze, *Suadente Diabolo*, y lo miſmo es, quando ſe hizo à caſo, como dize otro texto.]

Sup. hoc ſup. in Reſ. 1. §. vlt. inter princ. & med. verſ. Vel à fortiori cauſa ioci.

2. Sed ego circa ipſius dictum adducam ea, quæ

obſeruat contra Coriolanum Laurentius Portel *in dubiis Regul. verb. Manus violenta in Addit. num.* 4 vbi ſic ait: [Si duo Religioſi per iocum, ſiue iocando, ſe ad inuicem percutiant, non incurrunt cenſuram, vt patet: & hoc eſt verum, etiamſi in ioco ſit exceſſus, & pariter in percuſſione. Ita Franciſcus Longus *in ſuis caſib. reſer. caſu* 10. *num.* 17. *&* *c.* 1. *de ſent. excom.* At in prædicto capite non ſit mentio, ſi excedatur in ioco, vel in percuſſione: ſolum dicitur abſolute, non eſſe excommunicatum illum; qui percuſſit Clericum per iocum Ego tamen dictum Authoris iſtius non condemno, in quantum conſtet percuſſionem illam inceptam in ioco, taliter creſcere vt nunquam perueniat ad peccatum mortale: ſcio enim, poſſe cum aliquo motu iræ non plenè conſiderato percuſſionem inceptam a ioco, deuenire ad ſolum peccatum veniale ex defectu plenæ aduertentiæ. At ſcio in re morali poſſe aliquando actum eundem numero, materialiter in initio eſſe primò primum, ita, vt nec ſit peccatum veniale. Deinde luceſcente aliquantulùm magis ratione, poſſe eundem actum eſſe peccatum veniale, adhuc deficiente plena conſideratione. Tertiò, affulgente magis rationis radio, poſſe eundem actum eſſe peccatum mortale, propter iam plenam aduertentiam. Quæ omnia poſſunt contingere in percuſſione incipiente per iocum, maximè ſi fiat exceſſus in percuſſione non conſueta in ioco: & talis poterit inde oriri inquietudo, vt conſulendum ſit ſaltem pro foro interno ad cautelam petendam eſſe abſolutionem.] Ita ille, cui ego adhæreo.

RESOL. XXXV.

An qui intendit percutere Caium Clericum, & facta diligentia percuſſit Titium Clericum, incidat in cenſuram.

Et in exemplum adducitur, quod proiiciens lapidem, vt percuteret Sempronium Clericum, & caſu inculpabiliter percuſſit Titium etiam Clericum illuc tunc tranſmeantem, is enim non incidit in cenſuram, nec inde morte ſequuta, contraxit irregularitatem.

Et quod ſi percuteret laicum in eo caſu, non incideret in cenſuram, quamuis intentio fuerit percutiendi Clericum.

Et quod mandans occidere Petrum, ſi mandatarius occidat Ioannem, non incurrit mandans irregularitatem ortam ex homicidio voluntario. Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 31.

Sup hoc ſup. in Reſ. 15. §. vlt. ad lin. 7. & verſ. Cæterum ſi quis. & in Reſ. 1. propè finem, verſ. quod ſi Ioannem. & inf. in tr. 8. Reſ. 3. ex dextima § vlt. in fin. verſ. Et quidem.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondeat Vega *in Summa, tom.* 1. *c.* 85. *caſu* 107. vbi ſic ait: [Pregunto, Alonſo penſando que heria à Iuan Clerigo, hiriò à Pedro que lo era, empero enemigo; ſi cayò en deſcomonion por aquel Canon, *Si quis, ſuadente Diabolo.* Ratio dubij eſt, porque ſi hiriera à Iuan topandole en abito ſecular, con eſta inorancia pronable, y le hiriera por no conocerle, que era Clerigo, no cayera en deſcomunion, aunque con mas mal animo lo hiziera. Reſp. Que eſta deſcomulgado por aquel Canon, pues no ay inorancia, pues ſabe, que à quien hiere, es Clerigo: y aſſi la dicha inorancia no es en eſte caſo cauſa de algun acto inuoluntario, y aſſi en ninguna manera eſcoſa de la pena del Canon, como elegantemente lo dize Santo Tomas 2. 2. *qu.* 67. *art.* 2. con lo dicho concuerda tambien Ledeſma *de deſcomun. diffic.* 17. *col.* 1062. Iacobo de Graffis *lib.* 2. *cap.* 45. *num.* 17. Couarruuias *in cap. Alma mater. de ſentent. excom.* 1. *part.* §. 10. *num.* 15. Fray Manuel Rodriquez 1. *tom. c.* 80. *concl. & num.* 11. los quales Autores concuerdan etiam diziendo, que el que hiere al ſecular, penſando ſer Clerigo, no incurrere en eſta pena, porque eſta pena preciſamente ſe pone contra el, que hiere al Clerigo, ni baſta la voluntad, e intencion, ſin eſta accion exterior.] Ita ille.

2. Sed negatiua ſententia viſa eſt probabilior Patri Fragoſo *de Repub. Chriſt. tom.* 2. *lib.* 1. *diſp.* 2. §. 1. *num.* 36. ſic aſſerenti: [Si occidens facta diligentia, vt occideret Petrum, occidit Paulum: ratio, quia, vt ſuppono, ſufficientem adhibuit diligentiam, ne occideretur alia perſona, niſi Petrus: cum ergo actio illa exterior reſpectu Pauli non fuerit voluntaria, ſed merè caſualis, & inculpabilis, non induxit cenſuram, cùm non fuerit cauſa illius. Item, ſolus affectus percutiendi Clericum Petrum fuit voluntarius, ſed affectus malus non eſt ſufficiens ad excommunicationem, ſeu irregularitatem inducendam: atqui opus externum reſpectu Pauli fuit inuoluntarium: igitur affectus voluntarius non ſufficit, quando opus externum inuoluntarium ſequitur. Suarez *de cenſur. diſp.* 22. *ſect.* 1. *num.* 54. Confirmatur argumento proiicientis lapidem, vt percuteret Sempronium Clericum, & caſu, & inculpabiliter percuſſit Titium, etiam Clericum, illuc tunc tranſmeantem: is enim nec incidit in cenſuram, nec morte inde ſequuta contraxit irregularitatem. Iuuat Molina *de iuſt. tract.* 3. *diſput.* 53. *num.* 3. vbi putat, tanquam probabilius, non incidere in excommunicationem illum, qui credens ſe occidere Sempronium Clericum, occidit Titiom Clericum ignorans inuincibiliter illum eſſe Clericum. Nam, quamuis voluerit Clericum interficere, ignorabat inuincibiliter hunc eſſe talem: ſicut etiam excuſatur à cenſura volens percutere hunc Clericum, ſi aberret ab eo, & præter intentionem percutiat alterum proximè adſtantem. Ægidius Coninch *dub.* 15. *num.* 197. ita in noſtro caſu, cùm reſpectu alterius Clerici actus ille exterior fuerit inuoluntarius, & merè caſualis, ac præter intentionem. Probatur tandem; quoniam, ſi percuteret tunc laïcum, in eo caſu non incideret in cenſuram, quamuis intentio eſſet percutiendi Clericum Couarruuias *in cap. Alma mater.* 1. *part.* §. 10. *num.* 15. *verſ. vlt.* ergo ſimiliter in noſtro caſu. Vide etiam Portel. *in dubiis verb. Manus violenta, n.* 9. vbi diſtinguit, & ſic aſſerit: Si taliter percutiens fecit omnem diligentiam moralem, ne alia perſona ibi ſubeſſet, niſi Petrus Clericus; tunc non incurrit: quia tunc illa percuſſio circa Ioannem fuit omninò inuoluntaria, & caſualis: ſecùs ſi non fecit talem diligentiam. Ego pro parte negatiua etiam adduco hoc aliquale exemplum. Nam Congregatio Cardinalium ſuper Concilium Tridentinum anno 1587. declarauit, quod mandans occidere Petrum, ſi mandatarius occidit Ioannem, non incurrit mandans irregularitatem ortam ex homicidio voluntario. Ita habetur *in* 4. *tom. Declarationum, impreſſo ex Bibliotheca Farinacij, fol.* 41. *col.* 1. *in fine.* Si ergo taliter mandans non incurrit pœnam irregularitatis, quia non eſt occiſus, quem intendebat; videtur etiam, quòd in noſtro caſu non incurrer pœnam excommonicationis occidens Ioan. Clericum, quia occidit Clericum, quem intendebat.] Ita ille.

Sop. hoc in § 1. not. præteritæ poſt med. verſ. Contra vero. & in alio §. not. præcnati verſ.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 3. lege doctrinã §. vlt. Reſ. 45.

RESOL. XXXVI.

An percutientes Clericum in Sacris Ordinibus initiatum, cum quo fuit diſpenſatum à Pontifice, vt poſſit contrahere matrimonium, antequam illud contrahat, an, inquam, illum percutientes incidant in cenſuram?

Ex quo infertur, an profeſſus, cum quo diſpenſatum eſt ad nuptias, teneatur ad Officium diuinum, recitandum, quod idẽ dicendũ eſt de Sacerdote cũ prædicta diſpenſatione.

Et obiter quæritur, an degradatus ad penſum Horarum Canonicarum adſtrictus ſit. Ex p. 9. tract. 4. Reſol. 40.

Sup. hoc [illegible] deferas vid[illegible] re doctrinã Reſ. not. ſe[illegible]

§. 1. NEgatiuè reſpondendum videtur ex doctrina Sanch. *de matr. lib.* 8. *diſp.* 8. *n.* 11. vbi ſic ait: [Dubitari poteſt, an Profeſſus hic, cum quo diſpenſatum eſt ad nuptias, teneatur ad Officiũ diuinum recitãdum. Rodrig. aſſerit, eum teneri ad Horas, antequam ad nuptias tranſeat: ſecùs vbi iam tranſiit. Ducitur, quòd

ante

ante eum tranſitum non deſierit eſſe Religioſus; cùm nondum ſtatum incompatibilem aſſumpſerit, per quem ſtatus religioſus deſtruatur. Et huius ſignum eſt: quia, ſi mutato propoſito nollet vti diſpenſatione, maneret vtique Religioſus nouo alio actu; nec illi permitteretur in ſæculo diu permanere, coniugium differendo. Verùm exiſtimo, ab eo tempore, quo hic Habitum monachalem exuit, induens veſtes ſæculares, vt diſpenſatione vtens, matrimonium ineat, eum liberari à recitandi obligatione; ſicut & à cæteris monaſticæ vitæ oneribus: quia cùm iam ſit iuſtè extra Monaſterium, ac monaſticam vitam, ab eius oneribus eximitur, ſicut & de eiecto à Religione fatentur Doctores. Quare hinc infero, Sacerdotem, cum quo diſpenſatum eſt, vt matrimonium ineat, teneri ad Officium diuinum, dum Habitum non mutat ad vtendum diſpenſatione, quòd nondum à ſtatu ſacerdotali receſſerit; & poteſt interim celebrare, ac beneficij fructibus frui, ac cæteris Clericorum priuilegiis: ſecùs autem, vbi Clericatum deſerit, habitum ſæcularem induens, vt vtens diſpenſatione, ad nuptias tranſeat; quòd iam tranſlatus ſit ad ſtatum ſæcularem, ſolo indelebili charactere manente; nec gaudeat priuilegiis Clericorum: quare ſimiliter debet manere ab oneribus exemptus Sacerdotio annexis. Nec eſt ſimile de degradato, quem omnes fatentur clericalibus priuilegiis deſtitui, & tamen ad penſum horarium adſtringi: quia hic ob ſuam culpam priuilegia amittit; & ideò, ne ex ea commodum reportet, tenetur ad onera.] Ita ille.

Sup. hoc inf. ad med. §. vlt. huius Ref. & in to. 3. tr. 2. Ref. 52. à princ. Sed lege eã per totam, quamuis ibi pro Subdiacono.

Sup. hoc ad literã in fine. § 1. Ref. noſtræ præteritæ.

2. Sed contrarium docet Squillante *de priu. Cler. c. 7. n. 39.* quia antequàm contrahatur matrimonium à dicto Clerico in ſacris, licèt ſolùm relinquat Habitum clericalem ad finem contrahendi matrimonium ex iam obtenta diſpenſatione, & non ſit aſſumptus ſtatus contrarius, & incompatibilis Clericatui, ita frui non poſſit omnibus clericalibus priuilegiis, ac etiam reaſſumere Habitum, & non teneatur ad onera ſacris Ordinibus annexa. Ideò dicerem, quòd poſt contractum matrimonium propter ſtatum contrarium, & incompatibilem aſſumptum, talis Clericus non gauderet clericalibus priuilegiis; cùm tunc nec ad onera annexa ſacris Ordinibus teneatur: quamuis teneri ad onus recitandi Horas canonicas, etiam poſt contractum matrimonium ex Summi Pontificis diſpenſatione, aſſerat Bonacina *de Horis canonicis, diſp. 5. q. 2. punct. 3. n. 5.* ſecùs autem dicerem, antequàm matrimonium contrahat, licèt reliquerit Habitum clericalem poſt obtentam diſpenſationem, cùm nondum ſit aſſumptus contrarius Clericatui; in tantum quòd, ſi iſto medio tempore committeret aliquod delictum, deberet cognoſci, & puniri ab Eccleſiaſtico. Et ideò in terminis noſtris de priuilegio Canonis hoc etiam docuit idem Squillante *cap. 6. numer. 20.* vbi ad *ſuperiùs* dicta de priuilegio fori ſe remittit.

RESOL. XXXVII.

An qui percutit Clericum incorrigibilem, incidat in cenſuram?

Et an talis Clericus amittat priuilegium fori?

Et notatur, quòd excluduntur ab hoc priuilegio Canonis Clerici Iaculatores, Goliardæ, aut Bufones, ſi per annum huic ignominioſo officio vacauerint.

Etiamque excluduntur exercentes officium Carnificum, Macellariorum, Tabernariorum, modo coniugati ſint, vel habitum Clericalem dimiſerint.

Et an ſi coniugati non ſint habitumque Clericalem retineant priuilegio Canonis, & fori quoad perſonas non priuantur, ſed ſolum quoad eorum bona.

Et an Clerici excommunicati, etiam denunciati, & vitandi, ſuſpenſi, interdicti, irregulares, vel etiam depoſiti verbaliter, gaudeant hoc priuilegio Canonis. Ex part. 9. tract. 4. Ref. 13.

§. 1. Affirmatiuè reſpondet Layman *lib. 5. tract. 5. part. 2. cap. 5. num. 4.* & alij, quos citat, & ſequitur Caſtrus Palaus *tom. 6. diſp. 3. punct. 23. §. 5. n. 11.* aſſerentes, Clericos in Sacris conſtitutos priuilegio fori gaudere, quouſque degradentur realiter, vel per ſententiam Iudicis eo priuilegio denudentur. Colligiturque *ex cap. Cùm non ab homine de iudiciis*, vbi poſt incorrigibilitatem remittitur poteſtati ſæculari Clericus puniendus. Non igitur ipſo iure ob incorrigibilitatem priuilegio fori priuatur. Conſentitque cap. *Vt fama. 35. de ſent. excomm.* vbi laicis conceditur poteſtas capiendi incorrigibiles, non tanquàm propriis Iudicibus, ſed tanquàm Eccleſiæ miniſtris, cui illi Clerici adhuc ſubiecti ſunt. Putant igitur hi Doctores contra Couarruuiam, Clarum, & alios, ad hoc vt Clericus amittat priuilegium fori, & Canonis, requiri neceſſariò authenticam declarationem incorrigibilitatis, & regulariter ſententiam degradationis, ſeu priuationis Vide etiam Villalobos *tom. 1. tract. 17. difficult. 22. num. 14.*

Sup. hoc inf. in Ref. 40. ad med. & in Ref. 41. §. Notandũ eſt. & lege Ref. & §§. not. 1. huius Ref. 2.

2. Sed plus addit Suarez *de cenſur. diſp. 22. ſect. 2. num. 10.* Riccius *par. 4. deciſ. 102. num. 5.* & Squill. *de priuileg. Cler. cap. 6. num. 15.* quòd poſt prædictam declarationem talis Clericus non eſt omninò clericali priuilegio priuatus, ita vt cenſuram euadat, qui ipſum percuteret; cùm ſolùm in d. cap *Cùm non ab homine*, limitatè dicitur: *Per ſæcularem poteſtatem corrigatur.* Vnde reſpectu aliorum minimè auferri videtur immunitas Clericatus. Verum Fragoſus *de Repub. Chriſt. tom. 2. lib. 5. diſp. 2. §. 1. num. 26.* putat Clericum dimiſſo Habitu, & Tonſura clericali in enormitatibus ſe intromittentem, priuilegium Canonis perdere, non tamen priuilegium fori: quia priuilegium fori eſt indultum à iure diuino, cap. *Quanquam de cenſibus, in 6.* Gloſſ. penult. *in cap. Si Imperator. 96.* Socinus *conſ. 52. num. 20. vol. 1.* Rolandus *conſ. num. 30. volum. 1.* & alij, quibus accedit Bellett. *diſquiſ. cleric. part. 1. tit. de fauore Clericorum Canonis, §. 2. num 44.* Deperdi autem priuilegium Canonis propter enormitates, quibus Clericus ſe immiſcet, illa eſt ratio quia eſt priuilegium à Iure poſitiuo indultum. Ita citati Authores, & Paulus Comitolus *reſponſ. mor. lib. 5. quæſt. 96.* Tiraquellus *de pœnis temper. cauſ. 49. num. 36. & 37.* Carolus de Graſſis *de effectibus clerical. effectu. 9. num. 252.* Sayro *de cenſ. cap. 17. num. 9.* & alij quos ſequitur Barboſa *in cap. Perpendimus. 23. de ſentent. excommunicat.*

Sup. hoc in Reſolutionibus noſ. præteritæ.

Et pro priuilegio fori contento, in hoc textu latiſſimè in to. 9. tr. 2. Ref. 162. & ſignãter in §. His ſuppoſitis. & in aliis annotationum dictæ Ref.

3. Nota tamen hîc, quòd excluduntur ab hoc priuilegio Canonis Clerici Ioculatores, Goliardæ, aut Bufones, ſi per annum huic ignominioſo officio vacauerint argum. c. vnic. *de vita, & honeſt. Clericor. in 6.* & tradit Suarez *diſp. 22. de cenſur. ſect. 5. num. 14.* Layman *lib. 1. Summ. tract. 5. part. 2. cap. 5. num. 5.* Molina *tract. 3. diſp. 54. num. 6.* & alij. Excluduntur etiam exercentes officium Carnificum, Macellariorum, Tabernariorum, modò coniugati ſint vel Habitum clericalem dimiſerint, atque ter moniti ab Epiſcopo nõ deſtiterint, vel, ſi poſtquàm deſtiterint, idem officium reaſſumunt. Quòd ſi coniugati non ſint, Habitúmque clericalem retineant, priuilegio Canonis, & fori, quoad perſonas non priuantur; ſed ſolùm quoad eorum bona, ita vt eorum negotium non ſit defendendum à Iudice eccleſiaſtico, & inſtar ſæcularium ſoluere debeant tributa. Sic habetur *Clem. de vita, & honeſt. Cleric.* & docent Doctores citati penes Fragoſum *num. 28.* & Palaum *num. 8. & 9.*

4. Verùm dicendum eſt, quòd Clerici excommunicati, ſuſpenſi, interdicti, irregulares, vel etiam depoſiti verbaliter, gaudent hoc priuilegio. Ita Graſſius *par. 5. lib. 2. cap. 49. n. 30.* Squillante *c. 6. de priuileg. Cleric. n. 13.* Hæc concluſio quoad primam partem de cenſuratis extenditur

Sup. his inf. in Ref. 42. §. Notandum, poſt mediũ, verſ. De Clericis, & pro parte in Ref.

40. propè finem,

extenditur etiam ad denunciatos, & vitandos. De depoſito verbaliter a iqui cenſent percuti poſſe ſine pœnâ excommunicationis: ſed tu contrarium dic cum ſupradicta Gloſſ. fin. *in cap. Degradatus*, & cum Gloſſ. ordinaria *in cap. Dictum. · er. Sæculariter. 81. diſt.* quamuis alia Gloſſ. *ibid.* addat, hoc non credere, exiſtimans per depoſitionem priuilegium amitti. Sed non eſt hoc dicendum, cùm nullibi ſit in Iure cautum: & cap. *Cùm non ab homine, de iud. in fin.* tantùm concedit licentiam Iudici ſæculari, vt illum puniri poſſit, quæ licentia, cùm ſit odioſa, non eſt extendenda. Et hæc omnia docet Leone *de cenſ. recollect. 5. n. 43.* Megala *in 3. p. inſtit. Confeſſ. lib. 4. c. 2. q. 4. n. 36.* & alij.

RESOL. XXXVIII.

An percutiens Clericum realiter degradatum incidat in cenſuram?

Ex quo infertur, an degradatus, ſi de facto celebraret, conficeret verum Chriſti corpus?

Et an ſi degradatus reſtituatur, vel ſi degradatus moriatur, & reſurgeret, deberet iterum Ordinari? Ex par. 9. tract. 4. Reſ. 29.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Martha *de iuriſd. par. 2. cent. 2. caſ. 132. n. 1.* vbi ſic ait: [Percutiens degradatum actualiter, incidit in excommunicationem cap. *Si quis ſuadente Diabolo 17. q. 4.* vt tenet Gloſſ. & Doctores, *in cap. 2. de pœnis, lib. 6.* Gloſſ. *in cap. Accidens diſt. 50.* & *cap. 2. diſt. 54.* & *cap. Dictum diſtinct. 81.* Bertachinus *in tract. de Epiſcop. par. 4. tit. de cauſa finali, & effectu degradationis, num. 2.* Et ratio eſt: quia ſemper retinet Ordines. & remanet character, ratione cuius, ſi de facto celebraret, conficeret verum Corpus Chriſti, vt tenet Ioan. Andreas *in nouell.* & ibi Abbas *in cap. 1. num. 11. qui Cleric. vel vouentes matrim. contrah. poſſ.* Et hæc eſt communis opinio omnium Theologorum, vt atteſtatur Abbas *in dict. cap. 1. in fine.* D. Thomas *in 3. par. ſumma, quæſt. 83. art. 8.* concludit, poteſtatem conſecrandi Euchariſtiam pertinere ad characterem ſacerdotalis Ordinis: character autem quilibet, qui cum aliqua conſecratione datur, indelebilis eſt; ſicut quarumcumque rerum conſecrationes perpetuæ ſunt, neque poſſunt amitti, vel reintegrari. Ideò, ſi degradatus reſtituatur, non debet iterum ordinari, cap. *Si Epiſcopus 11. q. 3.* Speculator *in tit. de diſpenſationibus, §. nunc de Epiſcoporum, verſ. 65.* Bertachinus *in dict. par. 4. num. 6.* Idem, ſi degradatus moreretur, & poſteà reſurgeret, non deberet iterum ordinari, Gloſſ. *in cap. 2. 32. quæſt. 7.* Andr. Sicul. *in cap. Nob po- reſt. de re iudic.* Doctores *in cap. Degradatio, de pœnis, lib. 6.* Et hæc eſt vera, pia, & ſacroſancta opinio, quidquid alij ſenſerint in contrarium.] Hucvſque Martha.

Sup. hoc in tom. 4. tr. 8. lege doctrinam Reſ. 43. & alterius Reſ. eius ſecundæ nor. ſignanter ante medium, §. Negatiuâ. à verſ. Quia alias.

2. Sed fallitur, vt patet ex cap. *Degradamus, in fin. de pæn. in 6.* vbi per realem degradationem Clericus omni priuilegio clericali priuatur. Et ita tenet Nauar. *in cap. 27. num. 81. verſ. Nona.* Toletus *lib. 1. cap. 34. num. 1. verſ. Sextus*, & alij. Nec eſt de hoc dubitandum, cùm in fine citati Canonis talis Clericus omni priuilegio clericali priuetur: & ita expreſsè tenet Gloſſ. fin. *in dicto cap. Degradatus.* & reprobat opinionem eorum, qui contrarium dixerunt, quam poſſe habere locum dicit in verbotenus depoſito; non autem in actualiter degradato, qui omne priuilegium amittit; vnde falsò Gloſſa illa citatur à Martha pro contraria ſententia, ea motus ratione; quia ſemper retinet characterem, & poteſtatem conſecrandi: nam veriſſimum quidem eſt hoc; ſed non idcircò ſequitur retinere priuilegium Canonis, cùm ſint hæc longè diuerſa: etenim characterem, & poteſtatem conſecrandi Sacerdos habet à iure diuino; ſed priuilegium Canonis habet ex conceſſione Summi Pontificis, & ab eodem tollitur per degradationem. Et ideò noſtram ſententiam, præter Nauarrum, & Toletum, tenet Leone *de cenſuris, recollect. 5. n. 241.* & alij communiter. Quando igitur Rodriq. *in Summa, tom. 1. capite 144. num. 15.* aſſerit, Clericum degradatum non amittere priuilegium Canonis, intelligendus eſt de Clerico verbaliter degradato, non autem de denudato realiter.

RESOL. XXXIX.

An percutiens Apoſtatam incidat in cenſuram?

Et quid, ſi dimiſerit habitum ſuæ Religionis, & Eccleſiaſticum, & percutiens ſciat eſſe Apoſtatam?

Et an Nouitius, ſi maneat extra Conuentum cum habitu ſuæ Religionis, & licentia Superioris, etiamſi illicitè, & abſque iuſta cauſa fuit dicto Nouitio à Superiore conceſſa præfata licentia, gaudeat priuilegio Canonis?

Et notatur, quod non ſolùm conuerſi laici oblati, ſeu donati, qui veram profeſſionem amittunt, ſed etiam ij, qui ſe ſuaque Monaſterio tradiderunt, & in ipſo viuunt, habitu aliquantulum mutato, gaudent priuilegio Canonis?

Et quid eſt dicendum de percutiente manifeſtè Clericum Hæreticum, an cenſuram incurrat, etiamſi non traditus ſit brachio ſæculari. Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 12.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Leone *tract. de cenſur. recollect. 5. n. 37.* vbi ſic ait: [Religioſi profeſſi gaudent dicto priuilegio, etiamſi maneant extra clauſtra ſine Superioris licētia, vel quoque ſi ſint Apoſtatæ. Et Nouitij etiam ſi manerent extra conuentū cum Habitu, & licentia Superioris: quia, cùm ex hoc non interrumpatur Nouitiatus, adhuc eſſet Nouitius, vt latè poſt alios habetur per Bartholomæum de Vecchis *in ſua Praxi pro Nouitiis, diſp. 11. dub. 3. n. 10.* vbi id extendit, etiamſi illicitè, & abſque iuſta cauſa, fuit dicto Nouitio à Superiore conceſſa præfata licentia. Quando autem dixi, quod Apoſtata à Religione, cùm iam ſit profeſſus, ſemper retineat priuilegium Canonis, intelligitur non ſolùm retineat habitum, vel ſi ſuæ Religionis, vel ſaltem clericalem, ſed etiamſi dimiſerit habitum ſuæ Religionis, & Eccleſiaſticum, & percutiens ſciat eſſe Apoſtatam.] Ita ille, cui adde Baunium *in Theol. mor. tom. 2. diſp. 5. tract. 4. q. 2.*

Sup. hoc inf. in Reſ. 43. in eius tribus vlt. lin.

Sup. contento in hoc verſ. lege inf. ex Reſ. 46. ad lin. 7. lege doctrinā verſ. Si vero.

2. Notandum eſt etiam hîc obiter, quod non ſolùm Conuerſi, Laïci, Oblati, ſeu Donati, qui veram Profeſſionem emittunt, (cùm ſint verè Religioſi) ſed etiam ij, qui, vt dictum eſt, ſe, & ſua Monaſterio tradiderunt, & in ipſo viuunt, habitu aliqualiter mutato, gaudent priuilegio Canonis, *Si quis ſuadente.* Ita vt illos percutientes in excommunicationem incidant: ſunt enim, vt dictum eſt, perſonæ Eccleſiaſticæ. Quod ſecùs videtur dicendum de iis, qui in domo ſua manent. Et ita docet Lezana *tom. 2. c. 8. n. 6.* Rodriquez *tom. 3. q. 21. art. 4.* & Fragoſus *de Repub. Chriſt. tom. 2. lib. 1. diſp. 2. §. 2. n. 46.* vbi tradit, perſonas deputatas, & donatas perpetuò alicui Eccleſiæ, ſiue ſæculari, ſiue regulari, ſaltem ſi gerant Habitum aliquo modo religioſum, quamuis non voueant tria ſubſtantialia vota, cenſeri Eccleſiaſticas perſonas, & gaudere priuilegio Eccleſiaſtico Canonis, & fori.

Sup. his in tom 9. tr. 2. Reſ. 163. §. Nota. ad med. verſ. Adde.

3. Sed quid dicendum de percutiente Clericum manifeſtè hæreticum? Reſpondeo, in cenſuram non incurrere, etiamſi non ſit traditus brachio ſæculari. Ita Villalobos *in Summa, tom. 1. tract. 17. diffic. 22. n. 7.* Portel. *in dubiis Regular. verb. Manus violenta, num. 4.* & alij.

Sup. hoc inf. in Reſ 42. §. Notandum. in fine.

RESOL.

RESOL. XL.

An percutientes Clericum damnatum ad triremes incidat in cenſuram?

Et docetur, quod in hoc caſu, quando comes, & Magiſter triremis percutit Clericum ſicut reliquos remigantes, non incurrit excommunicationem; ſecus vero ſi ille, vel alius rixando cum illo percutit eum.

Et quid, ſi prædictus Clericus damnatus ad triremes ſit incorrigibilis. Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 17.

§. 1. AD hanc cauſam ſic reſpondet Auila *de cenſur. p. 4. diſp. vnica, dub. 1. concl. 1.* [Vtrùm comes, magiſter triremis, ſcilicet, *Comito de galera*, percutiens Clericum degradatum verbaliter, vel depoſitum damnatum ad triremes, incurrat excommunicationem Canonis *Si quis ſuadente*? Reſpondeo, quòd ſi percutiat illum, ſicut reliquos remigantes, propter pertinentia ad ſuum officium, non incurrit: nam id facit tanquàm miniſter, & executor Prælati, qui damnauit illum ad triremes: conſequenter enim damnauit eum ad ſupplicium, quo puniri ſolent reliqui remigantes. At verò ſi aliquis rixando cum illo percutiat eum, qui neq; eſt degradatus realiter, neq; incorrigibilis, incurret excõmunicationẽ. Ita ille. Verũ id, quod ipſe aſſerit, tales ad triremes dãnatos, ſi ſint incorrigibiles non gaudere priuilegio Canonis, habet magnam difficultatem: nam contrarium firmat Suarez, & alij, quos *ſup.* adduximus, agentes de percutientibus Clericos incorrigibiles. Et miror, Auila quo pacto hanc ſententiam docuerit, cùm ipſe teneat, quòd amittentes priuilegium fori, non amittant priuilegium Canonis: & ideò apponam hîc verba Coninch *de Sacram. diſp. 14. dub. 15. num. 159.* ſic aſſerentis: [Addit Nauarr. *cap. 27. num. 79.* idem dicendum eſſe de quouis Clerico incorrigibili, probátque ex cap. *Cùm non ab homine. 10. de iudiciis*: ſed ibi tantùm dicitur, Clericum deprehenſum in furto, homicidio, periurio, aut ſimili crimine, deponendum eſſe & ſi incorrigibilis ſit, excommunicandum & creſcente contumacia, anathematizandum; & ſi hæc contempſerit, per ſæcularem poteſtatem corrigendum. Ex quo non ſequitur, quemuis incorrigibilem, ſed eos ſolos, qui poſt illos omnes actus incorrigibiles perſiſtunt, per ſæcularem poteſtatem comprimendos eſſe. Imò etiam tunc videtur requiri ſententia Iudicis Eccleſiaſtici, qui tales brachio ſæculari tradat, vt colligitur ex cap. *Vt fama 35. de ſentent. excommun.*] Ita ille. Meritò igitur dixit Rodriquez *in Summa, tom. 1. cap. 144. n. 15.* [Goza del cap. *Si quis ſuadente.* el Clerigo deſcomulgado, ò condenado à galeras: por tanto los comites, que los acotan, ſino lo hazen por cauſa de caſtigo, y correccion, quedan deſcomulgados.] Vide etiam Leonem *de cenſ. recollect. 5. n. 241.* vbi docet, Clericos tantùm verbaliter degradatos, etiamſi ſint damnati ad triremes, gaudere priuilegio Canonis; & ideò ſi comites excedant modum in verberando, incidunt in cenſuram.

Sup. in Reſ. quæ hic eſt 17. & inf. in Reſ. 42. §. Notandum.

Sup. his in Reſ. 1. not. præterit. §. Verum. & in Reſ. 2. in eodem §. poſt med. verſ. De Clericis.

RESOL. XLI.

An percutiens Clericum, qui non habet beneficium, neque requiſita Concilij Tridentini, incurrat in excommunicationem. Ex part. 3. tr. 5. & Miſc. 1. Reſ. 83. alias 82.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondendum eſt, quia in tali caſu Clericus amittit priuilegium fori, non autem canonis, vt declarauit ſacra Congregatio, id teſtante Antonio Cardinali Caraffa in quadam Epiſtola directa ad Paulum Comitolũ, vt habebatur *in ſuis reſp. lib. 6. q. 20.* vbi ſic ait. [Quanto al ſecundo, la Congregatione ha ſentito, che i chierici, che mancado nelle coſe contenute nel *cap. 6. ſeſſ. 23.* del Concilio, no godano il priuilegio del foro, no per queſto s'intendono priuati del priuilegio del Canone, *ſi quis ſuadente Diabolo.*] Et ita etiam hanc ſententiam docent Nauarrus *lib. 5. conſ. 24. de priuileg. edit. 2.* Molina *de iuſtit. tom. 4. tract. 3. diſp. 54. num. 9.* Auila *de cenſ. part. 2. cap. 1. diſp. 2. dub. 9. concl. 3.* & alij.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & lege §§. eius not. 2. & inf. in Reſ. 46 §. ult. & in to. 3 tr. 2. Reſ. 55. §. vlt.

2. Sed non deſunt Doctores, qui negatiuam ſententiam tanquam probabilem admittunt & ita tenent Bannez *in 2. 2. quæſt. 12. art. 2. circa finem.* Suarez *diſp. 22. ſect. 1. d. 11.* Coninch *de Sacram. diſput. 14. dub. 15. num. 163.* & nouiſſimè Layman *in Theol. mor. lib. 2. tract. 5. par. 2. cap. 5. num. 4.* vbi ſic aſſerit. Probabile eſt, nullum prima tonſura initiatum, aut in minoribus ordinibus conſtitutum gaudere priuilegio Canonis, niſi vel Eccleſiaſticum beneficium habeat, vel Clericalem habitum, & tonſuram deferre ſolitus alicui Eccleſiæ ex mandato Epiſcopi deſeruiat, aut in aliqua ſchola, vel vniuerſitate, cum licentia Epiſcopi, quaſi in via ad maiores Ordines verſetur. Ita ille, & rationem affert. Primò, quia priuilegium fori difficilius amittitur quàm priuilegium canonis; ergo ſi Concilium aufert illis Clericis fori priuilegium; dicendum eſt etiam auferre priuilegium Canonis; tanto magis, quia priuilegium Canonis ex humano iure inductum eſt, priuilegium verò fori ex diuino; at his non obſtantibus tu primam ſententiam tene, ſtante declaratione Illuſtriſſimorum Cardinalium.

RESOL. XLII.

An qui percutit Clericum conſtitutum in Minoribus non cedat in habitu, & Tonſura, & non obſeruet requiſita Concilij Tridentini, ſeſſ. 23. cap. 6. de reformat. incidat in cenſuram Canonis.

Et notatur, quod excluduntur ab hoc priuilegio Canonis Clerici, qui deſerto habitu Clericali grauibus criminibus ſe immiſcent, inuerecundè, quod à fortiori procedit, ſi in crimen aſſaſſinii inciderint.

Et quid de Clericis excommunicatis, ſuſpenſis, interdictis, vel depoſitis verbaliter tantum, aut irregularibus, an prædicti gaudeant priuilegio Canonis.

Et quid eſt dicendum de Clericis hæreticis ſchiſmaticis?

Et quid dicendum erit de Clericis ordinatis per ſaltum, ante legitimam ætatem vel per alienum Epiſcopum abſque dimiſſoriis, vel cum dimiſſoriis falſis, vel per Epiſcopum excommunicatum ſuſpenſum, vel depoſitum. Ex p. 9. tract. 4. Reſol. 5.

§. 1. NEgatiuè reſpondent aliqui, quos ego *alibi* citaui: ſed affirmatiuæ ſententiæ adhæſi, & nunc adhæreo, ſtante declaratione Sacræ Congregationis. Et ita hanc ſententiam, præter Doctores à me *alibi* citatos, tenet nouiſſimè, Fragoſus *de Repub. Chriſt. tom. 2. lib. 1. diſp. 2. §. 1. num. 22.* & Caſtrus Palaus *tom. 6. diſp. 3. punct. 23. num. 3.* quia iure communi Clerico in minoribus Ordinibus conſtituto conceſſum erat priuilegium Canonis, tametſi alicuius Eccleſiæ ſeruitio addictus non fuerit, neque in aliqua ſchola ex licentia Epiſcopi verſaretur: at Tridentinum ſolùm reſtrinxit priuilegium fori: ergo priuilegium Canonis ſub diſpoſitione iuris cõmunis delictum eſt, iuxta leg. *Præcipimus. C. de appellationibus.* ſunt enim hæc priuilegia omninò diſtincta.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in aliis eius not. & lege §§. not. ſeq.

2 Neque obſtat fundamentum contrarium, nam eſto priuilegium Canonis inferius ſit priuilegio fori, eſt tamen magis neceſſarium perſonis eccleſiaſticis, & earum ſtatui cùm grauiùs offendantur ex vexatione perſonali, quàm ex forenſi iudicio, Præterquàm quod priuilegiũ fori cedit aliqualiter in diminutionem laicæ poteſtatis: at priuilegiũ Canonis in nullius cedit præiudiciũ. Ergo mirũ nõ eſt, plures cõditiones pro priuilegio

fori requiri quàm pro priuilegio Canonis. Tridentinum verò, ſi benè perpendatur, nobis contrarium non eſt: non enim dixit ſeruandam eſſe Conſtitutionem Bonifacij VIII. *in cap. Clerici, de Clericis coniugatis, in 6.* pro omnibus Clericis, ſed pro Clericis coniugatis: hi enim nec priuilegio fori nec Canonis gaudent, niſi conditiones a Tridentino præſcriptas obſeruent. Vide etiam Leonem *tom. 3. verb. Clericus, n. 5.* Igitur Concilium tantùm Clericis aufert priuilegium fori, vnde per excluſionem vnius videtur includere alterum, arg. *Nonne de præſumpt.* & l. *Cùm Prætor. ff. de iudic.* Et caſus non expreſſus habetur pro omiſſo, quando lex de aliquo caſu diſponit, l. *ſi cum dote. ff. ſol. matrim.* l. *Inter ſtipulantem, §. Sacer. ff. de verbor. obligat.* & cùm habeatur ibi caſus hic pro omiſſo, recurrendum eſt ad diſpoſitionem antiquorum iurium, quæ determinant, Clericum non deferentem Habitum, & Tonſuram non amittere priuilegium Canonis, niſi trina monitione præmiſſa, vt in cap. *Cùm contingat, il ſecundo, de ſent. excomm.* vel niſi ex alio capite priuilegio clericali priuatus ſit.

3. Si quis tamen violentas manus iniiceret in Clericum non deferentem Habitum, & Tonſuram, quamuis nulla monitio præmiſſa ſit, ſi bona fide crederet, licere hos Clericos ſine innodatione excommunicationis percutere, non eſſet excommunicatus, ratione huius ignorantiæ: quia ignorantia ſufficiens eſt ad excuſandum à cenſura. Hæc opinio tamen procedit, ſi talis Clericus fuerit ter monitus à ſuo Epiſcopo, & non ſe emendauit, quæ monitio ſufficeret, ſi eſſet generalis, puta, per edictum Epiſcopi, vt omnes Clerici reaſſumant Habitum intra menſem; & non ſufficere vnam monitionem pro tribus, addit Bonacina *de cenſ. diſp. 2. q. 4. n. 6.* cum aliis per ipſum citatis: nam in cap. *Contingit, de ſent. excomm.* dicitur: *Ter à te moniti.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 37. §. 1. & 2. & in Reſ. 40. ante med. & inf. in Reſ. 46. §. vlt.

4. Notandum eſt etiam hic, quòd excluduntur ab hoc priuilegio Canonis Clerici, qui deſerto Habitu clericali grauibus criminibus, vtpotè tyrannidi, & ſeditioni, aliiſque facinoribus ſe inuerecundè immiſcent, ex textu in cap. *Perpendimus,* cap. *Cùm non ab homine, de ſent. excomm.* & notat Nauarr. *cap. 27. num. 81.* Suarez *diſp. 22. de cenſ. ſect. 1. n. 14.* Coninch *diſp. 14. dub. 15. n. 157.* quod à fortiori procedit, ſi in crimen aſſaſſinij inciderint, iuxta textum *in cap. 1. de homicidio, in 6.* & tradit Syluester *verb. Aſſaſſini, q. 3. & 4.* Couarr. *lib. 2. var. cap. 20. n. 10.* Iulius Clarus §. *finali, q. 36. n. 30.* Et ita, me citato, hanc ſententiam docet etiam Squillante *de priuil. Cleric. cap. 6. n. 12.* De Clericis excommunicatis, ſuſpenſis, interdictis, vel depoſitis verbaliter tantùm, aut irregularibus, dicendum eſt, eos gaudere hoc Canonis priuilegio, vt conſtat ex cap. *Intelleximus, de iudiciis.* Non autem Clericum hæreticum, aut ſchiſmaticum, vt docent DD. *in cap. Contingit 1. de ſent. excom.* nam, cùm prædicti delinquant in legem Eccleſiæ; non debent lege Eccleſiæ iuuari. Et ita docet Squillante *de priuil. Cleric. cap. 6. n. 13. & 15.*

Sup. his in Reſ. 1. not. præteritæ §. Verum. & in Reſ. 2. pro parte, propè finem.
Et pro Clerico hæretico ſup. in Reſ. 39. §. vlt.

5. Nota etiam, gaudere priuilegio Canonis Clericum ordinatum per ſaltum: & idem dicendum eſt de ordinato, vel ab alieno Epiſcopo abſque dimiſſoriis, vel cum dimiſſoriis falſis: nam tales verè recipiunt Ordinem, etſi maneant ſuſpenſi ab illius executione. Et ita docet Marchinus *de Sacram. Ordin. tract. 2. p. 1. cap. 15. diffic. 11.* Vnde miror, quomodo Bonacina *tom. 3. diſp. 2. q. 3. punct. 6. ſect. 3. ſub n. 7.* neget hoc priuilegium ordinato ab alieno Epiſcopo, *vt ſuprà,* dum ipſemet *ibid. diſp. 1. q. 16. punct. 3. n. 5.* concedat eidem, ac etiam ordinato ab Epiſcopo excommunicato, ſuſpenſo, vel depoſito, (idem dic de ordinato ante legitimam ætatem,) priuilegium fori, quod minus difficulter amittitur.

RESOL. XLIII.

An qui percutit Clericum coniugatum non deſeruientem alicui Eccleſiæ, incurrat in cenſuram Canonis?

Et quid de priuilegio fori?

Et an vxor Clerici coniugati, & filij eorum gaudeant priuilegio Canonis, & fori mariti, & Patris incedentis in Habitu, & Tonſura?

Et quid, ſi manus iniectio fieret vxori ſupradictæ in odium viri; an tunc iniiciens incurreret excommunicationem, ac ſi ipſum percuteret?

Idem eſt, ſi percuſſio fieret in perſonam alicuius conſanguinei Clerici, in odium ipſius Clerici.

Et an ad euadendum dictam excommunicationem ſufficiat, ſi tempore, quo percutitur talis Clericus coniugatus, non ferat Tonſuram, vel non habeat veſtes Clericales?

Et notatur, quod Clericus coniugatus non bigamus, ſi dimittat Habitum, & Tonſuram, & poſtea illum reaſſumat, gaudet priuilegio Canonis.

Ex quo ſequitur, quod Clerici bigami, bigamia vera, & interpretatiua in minoribus Ordinibus conſtituti omni priuilegio denudantur; ſecùs vero de bigamia ſimilitudinaria, vt ſi Clerici bigami in Sacris initiati ſunt, vel ex diſpenſatione, vel illegitimitate, hoc priuilegio Canonis gaudent, & ſecus in minoribus conſtituti.

Idem docetur de Religioſis bigamis, etiam ſi habitum dimiſerint, quare illos percutientes erunt excommunicati.

Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 6.

§. 1. CONtrouertitur inter Doctores, an, vt Clericus coniugatus gaudeat priuilegio Canonis, ſufficiat, quòd obſeruet illas duas conditiones cap. vnici, *de Cleric. coniug. in 6.* vt, ſcilicet, vnicam, & virginem ſuſceperit, & habitum, & Tonſuram geſtet; vel etiam ſit neceſſaria tertia conditio addita à Concil. Trident. *ſeſſ. 23. cap. 6. de reformatione,* vt nempe, ſit quoque de mandato Epiſcopi adſcriptus ſeruitio alicuius Eccleſię? nam Toletus *lib. 1. cap. 32. n. 8.* Sanchez *lib. 7. de matrim. diſp. 46. num. 2.* Gratianus *tom. 1. ſuarum diſcept. forenſ. cap. 190.* Duardus *lib. 2. cap. 15. q. 3. n. 5.* Coninch *diſp. 14. n. 158.* Layman *lib. 1. tract. 5. p. 2. cap. 5. n. 3.* affirmant: quod etiam docuit Ciarlinius *in contr. forenſ. tom. 1. c. 53. n. 11.* vbi ſic ait: [Vt Clerici coniugati gaudeant priuilegio fori, & Canonis oportet eos incedere in Habitu, & Tonſura, ad tex. *in cap. vnicum, de Cleric. coning. in 6.* & vlteriùs oportet, quòd inſeruiant alicui Eccleſiæ de mandato Epiſcopi ſecundum Concilium Tridentinum *ſeſſ. 13. cap. 6. de reform.* Et propterea hodie tria copulatiuè requiruntur ad finem, vt Clericus coniugatus potiatur beneficio Canonis, & fori: ſcilicet, habitus, Tonſura, & ſeruitium Eccleſiæ: quorum alterum ſi deficiat, abſque alia monitione gaudere non poteſt prædictis priuilegiis: ſuppoſito etiam, quòd contraxerit matrimonium cum vnica, & virgine; quia, ſi ſit bigamus, nullum habet priuilegium; & ſi non eſt bigamus, hæc tria copulatiuè requiruntur. Et propterea ad finem, vt coniugatus Clericus fruatur his beneficiis, debet, quòd inceſſerit in Habitu, & Tonſura, plenè probare, necnon quòd ſeruierit Eccleſiæ, & duxerit vnicam, & virginem, quia eſt fundamentum ſuæ intentionis. Hoc verum eſt, quòd non tenetur probare in iudicio virginem fuiſſe illam, quam duxit in matrimonium, ſed tantùm vnicum matrimonium contraxiſſe, & eam pro virgine fuiſſe reputatam: nam fœmina virgo præſumitur, niſi contrarium probetur: imò, licet puella non eſſet virgo, quando ducta eſt, eò quòd fuerit corrupta ab eodem ſponſo ante matrimonium; tamen coniugatus, Clericus cum ea, gaudet dictis priuilegiis, quia non eſt bigamus.

Sup. hoc pro priuilegio Canonis, in tom. 9. tr. 2. Reſ. 155. §. Verum. propè fin. à verſ. Et ideo.

Pro priuilegio fori in Reſ. §. & verſ. not. præteritæ, ſed lege eam à princ. & alias eius annot.

Digitized by Google

mos. Ita Ciarlinos, cui adde Lezanam *in Summa, tom.4. verb. Clericus, num.5.* & Caſtrum Palaum *tom.6. diſp.3. punct.23. num.5.* & Sqoillantem *de priuil. Cleric. c.6. num.16.*

2. Opinioni affirmatiuæ alij adhærent, & mihi placet, putant enim, dictam conditionem eſſe addictam à Tridentino ratione priuilegij fori, de quo *ibi* eſt ſermo; & proinde, quòd illius diſpoſitio nunimè extendenda ſit ad hoc priuilegiũ Canonis. Et ita tenet Auil. *de cenſ. part.2. cap.5. dub.11. concl.2.* Megala *in 5. part. Inſtit. Confeſſ. lib.4. quæſt.5. num.37.* & probabilem exiſtimat Leone *tractat. de cenſ. recollect.5. num.4.* Si tamen dictus Clericus coniugatus non deferat Habitum, & Tonſuram, non gaudebit priuilegio Canonis, quia ſic determinatur in dicto cap. vnico, *de Cleric. coniugat. in 6.* quod non procedit in Clericis minoribus, vt diximus *ſuprà.*

Sup. hoc in tom.9. tr.2. Reſ.133. §. vit. cuſum poſt mediũ, verſ. Quos certũ eſt non gaudere priuilegio Canonis, &c.

3. Sed, an vxor Clerici coniungati gaudeat priuilegio mariti incedentis in Habitu, & Tonſura: Gloſſa *in c. Cler. 11. quæſt.1.* ait, vxores Clericorum ſortiri forum ex perſonis virorum, gaudereque iiſdem priuilegiis vxores, & filios quibus Clerici gaudent, vt *in l.1. & 2. Cod. de Epiſcopis, & Clericis.* Idem vult Gloſſ. *in cap. Eos, 32. diſtinct.* quam ſequitur Panurmit. *in cap. Nullus de foro compet. 2. col. num.6. & 7.* Contrarium volunt Ioannes Andrea, *in d. cap. vnico, de Clerico coniugat. in 6.* & Ioannes de Imola *in d. cap. Nullus.* Mihi tamen magis placet, vxorem Clerici coniugati, quoad forum, gaudere priuilegio clericali, debereque conueniri coram Eccleſiaſtico Iudice: non tamen gaudere priuilegio Canonis. *Si quis ſuadente.* atque ita iniiciens manus violentas in vxorem Clerici coniugati, non eſt excommunicatus. Ita Dominicus de S. Gemino *d. cap.1. de Clerico coniugato, in 6.* & Franciſco de Aretio *in conſ. 231. col.2. & 3.* Et ita hanc etiam ſententiam docet Squillante *de priuileg. Cleric. cap.6. num.21.* qui ex Carolo de Graſſis *effect.9. n.115.* hoc limitat, niſi manus iniectio fieret vxori prædictæ in odium viri: quia tunc iniiciens incurreret excommunicationem, ac ſi ipſum percuteret, vt per Doctores, quos refert. Idemque dicendum eſſet, ſi percuſſio fieret in perſonam alicuius conſanguinei Clerici in odium ipſius Clerici, vt per Decianum *in tract. crimin. part.3. lib.6. cap.17. num.15.* Bellettum *part.1. diſquiſ. Cleric. fol.183. num.21.* Ragucium *de excommun. q.70.* & alios.

Sup. hoc latè in to.9. tr.2. Reſ.134. & in aliis eius primæ not.

4. An verò ad euadendam dictam excommunicationem ſufficiat, ſi tempore, quo percutitur talis Clericus coniugatus, non deferat Tonſuram, vel non habeat veſtes clericales; ex iis, quæ docent Doctores in terminis priuilegij fori, poſſumus id faciliter decidere, quòd ſcilicet, non excuſet, vbi talis antea ſolebat illas geſtare, nec putet ipſe percutiens, illas dimiſiſſe dictum Clericum coniugatum animo ipſas non ampliùs reſumendi. Ita Leone *vbi ſuprà.* Nota etiam, quòd Clericus coniugatus non bigamus, ſi dimittat Habitum & Tonſuram, & poſteà illum reaſſumat gaudet priuilegio Canonis: quoniam nulli auferenda eſt pœnitentia iuſta. Sylueſter *verb. Excommunicatio, 6. num.4.* & S. Antoninus *3. part. tit.25. c.1.* Sayrus *lib.3. cap.26. num.4.* & Bonacina *de cenſur. q.4. punct.1. num.2.* Ex his ſequitur, quòd Clerici bigami bigamia vera, & interpretatiua, in minoribus Ordinibus conſtituti, omni priuilegio denudantur, ideóque geſtatio Tonſuræ, & Habitus clericalis illis intercedítur cap. vnico, *de bigamis, in 6.* & notauit *ibi* Gloſſ. *verb. Bigamus.* Coninch *num.157.* Molina *tract.3. diſp.54. num.8.* Layman *cap.5. num.4.* Bonacina *dict. punct.3. num.6. & tom.3. de cenſur. in part. diſp.2. quæſt.3. punct.6. ſect.3. num.3. & ſeq.* Secùs verò dicendum eſt de bigamia ſimilitudinaria, vt iidem doctores aduertunt. Quòd ſi Clerici bigami ſacris ſunt initiati, vel ex diſpenſatione, vel illegitimitate, hoc priuilegio Canonis gaudent: quia textus in cap. vnico, *de Clericis, coniug. in 6.* & cap. vnico, *de bigamia, in 6.* expreſſe loquuntur de bigamis in minoribus conſtitutis. Et tradit Gloſſ. *dict. cap. vnico, de bigamis.* Syluеſter *verb. Bigamus, quæſt.8.* Molina *diſp.54. num.8.* Layman *vbi ſuprà*, quibus adde Fragoſom *de Repub. Chriſt. tom.2. lib.1. diſp.2. §.1. n.25.* qui etiam hoc docet de religioſis bigamis: nam non priuantur priuilegio Canonis: quare illos percutientes erunt excommunicati, quod etiam docet Palaus *tom.6. diſput.3. punct.23. §.1. num.13.* Sayrus *de cenſur. lib.3. cap.27. n.32.* Lezana *tom.3. verb. Clericus. num.6.* qui idem dicendum notat de Religioſo, qui Habitum dimiſit: nam per ſolam dimiſſionem Habitus, non perditur priuilegium Canonis.

Sup. hoc magis latè ſup. in Reſ. 39

RESOL. XLIV.

An torquentes Clericum per laicum incidant in cenſuram, etiamſi de licentia Epiſcopi hoc faciant?

Et an conſuetudo in contrarium excuſet à culpa.

Et an ſaltem in tali caſu Superiores torquentes, & corrigentes Clericum per alium laicum peccarent. Ex part.9. tract.4. Reſ.30.

§.1. NOn poſſe Clericum torqueri per laicum, docet Gloſſa *in cap. finali. diſp.35.* & *ibi* Præpoſitus dicit, eſſe notandum propter Officiales, qui quandoque torquent Clericos per laicos, & male faciunt, quia excommunicationem incurrunt, vt voluit gloſſa *in Summa diſt.45.* Et quòd Clericus non poſſit torqueri per laïcum, etiam de licentia propria Epiſcopi, firmarunt Ioan. de Anania *in cap. Super eo col.2. in fine, de crim. falſi.* Archidiaconus, & Geminian. *in Summa, diſtinct.45.* Anton de Butrio, & Ancharanus *in cap. Vt fama. de ſent. excomm.* & refert *ibi* Abbas *in fine*, & ſequitur Dec. *in cap. Dilectis, in princip. de appellat.* Idem Ancharanus *in cap. Vniuerſitatis, de ſentent. excommunicat.* Maranta *de ordine iudic. part.4. diſtinct.11. n.74.* latè probat Stephan. Aufrer. *in tract. de poteſtate ſecul. ſuper Eccleſ. regula.3. fallent.12. verſic. Et propterea.* Dicit Gloſſa *ibi*, quod laici torquentes Clericos de licentia Epiſcopi, ſunt excommunicati: & conſuetudo in contrarium non excuſat à culpa, quæ eſt irrationabilis. Summa Syluеſtrina *in verb. Excommunicatio, in 6. §.11.* Diaz *in ſua practica, cap.126. verſic. Nota tamen.* & *ibi* Ignat. Lopez *in additione, quæ incipit: Torqueri per laicum.* qui alios allegat. Greg. Lopez *in lege 56. Gloſſ.30. tit.5. partit.1.* & ex Neotericis tenet etiam hanc ſequentiam Marta *de iuriſd. part.4. cent.2. caſu.131. n.6. & ſequent.* qui aſſerit *num.12.* poſſe laicos vocari ad ligandum Clericos, ſed poſteà Clerici torquebunt.

2. Sed ratione conſuetudinis contrarium dicendum puto, vt *ſuprà* probaui de magiſtris, & aliis, qui titulo correctionis Clericum per alios percutiunt: neque dicta conſuetudo dicenda eſt, vt volunt aduerſarij, irrationabilis vt rectè obſeruat Auila *de cenſur. part.2. cap.5. diſp.3. dub.12.* quia non contra ius naturale, aut diuinum: imò decens eſt, & honeſtum, ne Clerici, vel Monachi vtantur officio tam vili. Vide Suarez *de cenſur. diſputat.23. ſect.7. numero 44.* Coninch *de Sacramentis diſputat.14. dub.15. num.91.* Layman *lib.1. tract.5. part.2. cap.5. num.9.* & alios penes ipſos. Et ego, vt verum fatear non intelligo ſpeculationem Martæ, nempe Clericos poſſe ligari à laicis; ſed eſſe torquendos à Clericis: nam, ſicuti torqueri Clericos per laicos eſt actio iniurioſa, ſic etiam ligari: non eſt igitur in hoc Martha audiendus.

Sup in Reſolutionibus, quæ hic ſunt 11. & 13. & etiam 14.

3. Sed hîc inquirendum, an in tali caſu Superiores torquentes, & corrigentes Clericum per laicos, peccarent, Et affirmatiue reſpondet Villalobos *in Summa, tom.1. tract.17. difficult.21. numer.8.* vbi ſic ait: [Du-

dan los Dotores, ſi el Prelado ecleſiaſtico, que da tormento, ò acota, por la perſona de vn lego, al Clerigo, incurre eſta deſcomunion. A lo qual reſpondo. Lo primero, que bien puede el Iuez Eccleſiaſtico prender à ſu ſubdito por vn lego, como expreſſamente dize vn texto; mas no puede açotarle per tercera perſona, ſino es que ſea Clerigo, ò Frayle, y ſi el puede comodamente hazerlo por ſi miſmo, no puede açotarle por tercera perſona, como conſta de otro texto, y aſſi el lego que le atormenta, incurre la cenſura, ſino es que no huuieſſe Clerigos idoneos para eſſo, como dizen Panormitano, Sylueſtro, Nauarro: y dize mas Panormitano, que el Iuez que ſiguiendo la coſtumbre, atormentaſſe, ò acotaſſe à vn Clerigo, por la perſona de vn lego, no incurriria la cenſura, aunque pecaria.] Ita ille. Sed ego puto, ratione conſuetudinis, Superiores Eccleſiaſticos torquentes, & contigentes Clericos per laicum, neque in cenſuram incidere, neque in peccatum: & ita tenet, & probat P. Leone *de cenſur. recollect. 5. num. 165. & ſequent.* cum Portello *in dubio Regular. verb. Correctio, n.47.*

RESOL. XLV.

An percutiens Religioſum inualidè profeſſum incidat in cenſuram?

Et an hoc procedat etiam ſi propria culpa, & non tantum Religionis ſit nulliter profeſſus, imo & ſi contra iura receptus ſit. Ex p.9. tract.4. Reſ.34.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Pater Bordonus *in conſil. regular. tom.1. reſol.28. num.24.* [Quia, licèt Profeſſio faciat Religioſum, & non habitus; tamen in ordine ad gaudendum hoc priuilegio ſufficit ſolius habitus Religioſi aſſumptio, vt conſtat in Nouitio, qui ex ſola habitus aſſumptione dicitur participare hoc priuilegium: ergo idem dicendum eſt de inualidè Profeſſo: nam in hoc æquiparatur Nouitio: & id puto procedere, etiamſi, ex propria culpa, & non tantùm Religionis, ſit nulliter Profeſſus; imo etſi contra iura receptus ſit: quia ſic receptus non attenditur vt perſona talis, ſed vt aliquale membrum Religionis, cui immediatè hoc priuilegium conceditur: dum enim habitum geſtat, intelligitur ſubeſſe Religioni; tam quoad priuilegium fori, quàm Canonis; aliter Religionis decus, & exemptio periclitaretur, ſi quoad vtrumque eſſet de foro laïcorum: dimiſſo autem habitu rediens ad ſæculum, fit de illius foro, & non ampliùs gaudet eo priuilegio; cùm non ſit deinceps ſub eo ſtatu Religionis.] Ita ille. Sed hoc non caret difficultate: nam eſt diſpar ratio inter Nouitium, & inter nulliter Profeſſum. Ille enim gaudet priuilegiis Profeſſorum, quia eſt in via ad profeſſionem: iſte autem non eſt Profeſſus, nec vult profiteri, cùm poſſit, & ſua culpa ita manet in Religione; vt ſuppono: ergo non debet gaudere priuilegiis Religionis.

RESOL. XLVI.

An percutientes Religioſum nullo ordine inſignitum, & expulſum à Religione incurrant in cenſuram?

Et quid, ſi portet habitum, & Tonſuram Clericalem?

Et docetur Clericum ex defectu habitus non amittere priuilegium Canonis. Ex p.9. tract.4. Reſ.44.

§.1. QVærit hoc Portel in *dub. Regul. verb. Manus violenta, num.3.* ſic aſſerens: [Quid, ſi Religioſus expulſus ab Ordine eſt laïcus, vel alius carens omninò Ordine ſacro, an hunc percutiens incurrat? Innuit, quòd ſic, Rodriquez *addit. ad Summam, tom.3. cap.99. concl.5.* quia adhuc eſt verè Religioſus in ſubſtantia, maxime ſi portet Habitum, & Tonſuram clericalem. Si verò hanc non portet, mihi res videtur dubia, & colligenda per alias percutientem verum Clericum non portantem prædicta.] Ita ille. Sed ſi hæc quæſtio reſoluenda eſſet ex principio, quod ait Po.tel, ego conſequenter loquendo dicerem, percutientes in tali caſu laicum expulſum à Religione, & incedentem ſine Habitu, incidere in cenſuram; ſicuti inciderent percutientes Clericos ſine Habitu, & Tonſura incedentes. Nam, licèt priuilegium Canonis inferius ſit fori priuilegio; quippe priuilegium Canonis Iure tantùm poſitiuo eſt introductum, priuilegium verò fori ex Iure diuino prouenit: ergo Clerico, cui non competit priuilegium fori, nec Canonis priuilegium competere debet. Deinde Tridentinum *ſeſſ.23. de reformat. cap.6.* ſub priuilegio fori, Canonis priuilegium videtur comprehendiſſe: ſiquidem refert cap. vnicum, *de Clericis coniug. in 6.* vbi Pius II. expreſsè de priuil. Canonis loquitur: nihilominùs contrarium dicendum eſt, vt *ſuprà* docui: nec obſtant adducta in contrarium: nam eſto priuilegium Canonis inferius ſit priuilegio fori; eſt tamen magis neceſſarium perſonis Eccleſiaſticis, & earum ſtatui, cùm grauiùs offendantur ex vexatione perſonali, quàm ex forenſi iudicio: præterquàm quòd priuilegium fori cedit aliqualiter in diminutionem laicæ poteſtatis: at priuilegium Canonis in nullius cedit præiudicium. Ergo mirum non eſt plures conditiones pro priuilegio fori requiri, vt perdatur, quàm pro priuilegio Canonis, Tridentinum verò, ſi benè perpendatur, nobis contrarium non eſt: non enim dixit, ſeruandam eſſe Conſtitutionem Bonifacij VIII. *in c. Clerici de Clericis coniugatis, in 6.* pro omnibus Clericis, ſed pro Clericis coniugatis: hi enim nec priuilegio fori, nec Canonis gaudent, niſi conditiones à Tridentino præſcriptas obſeruent. Ideò in caſu propoſito de laico expulſo, tu cogita.

Sup. hoc, & doctrina ſeq. lege ſup. doctrinã Reſ. 38. ſignanter poſt med. § 1. à verſ. Quando.

Supra in Reſ. quæ hic eſt 42.

2. Nota tamen hîc obiter Baunium *in Theol. mor. tom.2. diſput.5. tract.4. q.2.* optimè docere, probabile eſſe, Clericum ex defectu habitus, non amittere priuilegium Canonis: ſed malè me citat pro contraria ſententia.

Sup. hoc in Reſ. not. præteritæ, & ſignanter in a·is eius not.1. & lege etiam §§. eius not.2.

RESOL. XLVII.

An Monialis, quæ ſumit potionem, vel pugnis ſe cadit, vt abortum faciat, incurrat in cenſuram?

Et quid eſt dicendum de alio propinante potionem pro abortu faciendo Moniali, illa conſentiente ſequuto effectu? Ex p.9. tract.4. Reſ.10.

§.1. REſpondeo negatiuè: quicquid aſſerat in contrarium noſter Naldus *in Summa verb. Clericus, num.4.* Et ita hanc ſententiam tenet ex Molina Stephanus Baunius *in Theolog. mor. tom.2. diſput.5. tract.4. quæſt.2.* quia hæc non eſt manuum iniectio in ſeipſam violenta, & contumelioſa; quod tamen Canon exigit. Violentam non eſſe, hac ratione probatur: Scienti, & volenti non fit propriè iniuria. Nec eſt etiam percuſſio ſui iniurioſa ſtatui Eccleſiaſtico: nam ad eum Monialis non pertinet: ſtatus enim Eccleſiaſticus eſt eorum propriè, qui Tonſuram habent, & per eam aggregantur Eccleſiæ. Et hanc ſententiam ſuſtinet etiam Rodriquez *in Summa, tom.5. cap.144. num.12.* Garcias *in Summa, tract.1. difficul.3. dub.1. punct.2. num.18.* Iacobus Gordonus *in Summa, tom.2. lib.7. quæſt.13. §.3. num.33.* vbi ſic ait: [Infertur, Monialem, quæ ſibi procurat abortum, quamuis grauiter peccet, non contrahere tamen hanc

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & ſup. in Reſ.7. §. Sed quidquid. & in Reſ. 32. §. Sed. ad med.

cenſu

cenſuram: nam, licèt violentiam inferat naturæ, (vt in medicinæ vſu contra febrim,) non tamen perſonæ eccleſiaſticæ, propriè, & præcisè loquendo. [Ita ille, cui etiam adde Fragoſum *in Repub. Chriſt tom.2. lib.1. diſp.2.§.1.num.19.* qui citat Caietanum, Angles, & Barboſam: & nouiſſimè, me citato hanc ſententiam defendit Alphonſus de Leone, *de cenſur, recollect.5. num.128.* eò quod dictum eſt, talis violentia non eſt iniurioſa, neque ſtatui Eccleſiaſtico, neque ſibi, ſed fœtui duntaxat. Et idem dicendum eſt de alio propinante potionem pro abortu faciendo moniali, vt tradit Portel. *in dubiis Regular. verb. Manus violenta, num.2.* vbi ſic ait: [Procurans abortum monialis, eique potum propinans, illa conſentiente non incurrit excommunicationem: quià in primis non dat venenum, nec facit violentiam perſonæ ſacræ, quia Monialem non occidit, imò illa conſentit. Si verò occidit fœtum animatum, perſona fœtus non eſt ſacra: nec ſaltem incurrit hanc poſitam ob percuſſionem Clerici: quidquid ſit de excommunicatione Sixtiana propter abortum, moderata per Gregorium XIV.] Ita ille.

2. Sed contrarium docet Bordonus *in conſil. Regular, tom.1. reſol.28. num.10.* quia læditur tum fœtus, tum ipſa Monialis. Ego autem puto incidere in excommunicationē Canonis, *Si quis ſuadente*, extraneum dantem potionem, & ſequuto effectu: quia fœtus eſt pars ventris & viſcerum matris, vt in ſimili de fœtu mortuo cum matre ſepeliendo dixit Lauorius *tit.2. de funer. cap.12. num.42.* Quod firmatur: quia tangens non ſolùm veſtimentum, quo Clericus actu induitur; ſed etiam equum, vel inhærentia equo, cui inſidet, incidit in excommunicationem: ergo multò magis abortire faciens Monialem; cùm non adhærentia Moniali, ſed partem naturalem ipſius lædat: & ſic non naturæ, ſed perſonæ religioſæ fit violentia, & corporalis læſio. At his non aſſentitur ex Caietano, & aliis, Sayrus *de cenſur. lib.3. cap.26. num.17.* vnde vtraque opinio eſt probabilis: ſed negatiua eſt probabilior.

RESOL. XLVIII.

An Monialis ſumens potionem mortiferam fœtui vel pugnis ſe percutiens ad abortum faciendum, vt poſtea ſequutus eſt, non ſolum incidat in pœnas Bullæ Sixti V. ſed etiam in cenſuram cap. Siquis ſuadente Diabolo? Ex p.7. tract.5. Reſ.40.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in aliis §§. eius annot.

§.1. INcidere in pœnas Conſtitutionis Sixti V. non autem in excommunicationem dicti cap. *Si quis ſuadente diabolo*, docent aliqui. Et ita docet amiciſſimus Bellochius *in praxi p.2. q.8. num.108.* Capeauilla *de caſib. reſer. cap.9. quæſt.3.* & alii, quos citat & ſequitur Mazuch. *tract. de caſ. reſeru. diſput.2. cap.3. quæſt.3. diffic.3. num.67.* quia licèt talis percuſſio ſit violenta naturæ, non eſt tamen iniurioſa ſtatui Eccleſiaſtico, nec violenta religioſæ perſonæ, cùm non intendat ſibi iniuriam inferre, ſed tantùm fœtui: & docet etiam Auila *de cenſ. p.2. cap.5. diſp.3. dub.12. concl.2. verſ. ſequent.* & Bonacina *de cenſur. diſputat.2. quæſt.4. punct.1. §.1. num.6.* quibus adde nouiſſimè P. Alphonſum de Leone *de cenſ. Recoll.5. num.128.*

RESOL. XLIX.

An Equites D. Iacobi, Alcantara, Calatrana, &c. gaudeant priuilegio fori?

Et in vtroque quid dicendum eſt, ſi dicti Equites profeſſionem non emiſerint, ſed tantum habitum acceperint? Ex part. 5. tractat. 13. & Miſc. 1. Reſolut. 44.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet Lopez de Tezela *contron. 11. dub.1. num.16.* vbi ſic ait. De Commendatariis, quos vulgo vocat *de Santiago*, Calatraua, Alcañtara, & de Aris, quales ſunt in Luſitania manifeſtum eſt à principio Ordinum ipſorum habuiſſe hoc Canonis priuilegium, illóque perfectiſſimè gaudere, vt non ſolùm qui erant Religioſi in communitate viuentes, & profitebantur tria vota, tametſi qui eorum ſolam caſtitatem coniugalem profiterentur, inter quos quidam eorum ſeruabant regulam D. Auguſt. quales erant commendatarii D. Iacobi, & alij regulam D. Benedicti. Sed quia Alexander III. in Bulla quadam edita anno 1175. Commendatarios D. Iacobi approbauit, & tamquam veros Religioſos confirmauit; hodie tamen cùm huiuſmodi Commendatarij per multos annos in communitate non viuant, & circa vota caſtitatis, & paupertatis diſpenſationem obtinuerint, imò nec regulam ſeruent, & viuant vt merè ſeculares, & nullum habeant exercitium obedientiæ, exiſtimo priuilegio Canonis non gaudere, & ideo qui eos percuſſerint, non incurrerent prædictam excommunicationem, niſi aliquibus in Regnis, & Prouinciis obtinuerint conſuetudo, vel priuilegium aliquod illis patrocinetur.

Sup. hoc in Reſ ſeq. & in tom. 9. tr.2. Reſ. 169. §. vlt. prope fin. Sed lege præcitatum §. per tot.

2. Sed hæc opinio prorſus eſt refellenda; & & ideo affirmatiuam ſententiam docent communiter Doctores, quos, ego alibi citaui; vnde nouiſſimè Ioannes Henriquez *in compend. caſ. moral. cap.20. num.70.* ſic ait. [Tanbien ſe deue aduertir que los Caualleros de las Ordenes Militares, gozan deſte Indulto, porque ſon Religioſos; y aunque algunos Dotores afirmen, que los Caualleros del habito de Santiago, y los demas que hazen voto de caſtidad conjugal, no gozan, porque ſe pueden caſar; pero no prueuan eſto con razon alguna, y aſſi hablan mis probablemente, los que afirman que todos gozan deſte Indulto.] Sic ille; Et, me citato, tenet etiam nouiſſimè hanc opinionem doctiſſimus, & amiciſſimus Dominus meus Illuſtriſſimus Ambroſius Machin Archiepiſcopus Calaritanus *in defenſione immunitatis Ordinis Militarium, art.4. num.37. & art.5. num.90.* vbi probat dictos Equites gaudere priuilegio Canonis, etiamſi profeſſionem non emiſerint, ſed tantùm habitum acceperint, quam doctrinam, vt ipſemet Illuſtriſſ. Antiſtes obſeruat, ego olim docui *in 1. part. tract.6. reſol.23.* De priuilegio autem fori, quo gaudent dicti Equites, diximus *ſuprà in tract.1.*

Alibi lo Reſolutionibus not. præteritæ.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. 1. in fine.

Quæ nūc eſt in to. 7. tr. 3. Reſ. 54. Et pro ſup. contento in lin. penult. huius Reſ. in to. 9. tr. 2. Reſ. 169. §. 2. propè fin.

RESOL. L.

An percutientes Equites D. Iacobi, Alcantara, Calatrana, &c. incidant in cenſuram Canonis?

Et quid de Nouitiis prædictorum Equitum?

Et quæritur, quid dicendum ſit de Commendatariis, in quibus maior poteſt eſſe difficultas?

Et quid de conſuetudinibus circa ſupradicta?

Et quid etiam ſentiendum eſt de Equitibus D. Ioannis?

Et an qui non Canonicè ad ſtatum Clericalem perueniſſet, ita vt pro pœna ſit à gradu deiiciendus, veluti ſi ſeruus, &c. gaudeat priuilegio Canonis? Ex part. 9. tract.4. Reſol. 7.

§.1. NEgatiuè reſpondet Leone *de cenſur. recollect.5. n.25.* vbi ſic ait: [Pro huius difficultatis reſolutione placet ſententia Molinæ *tom.4. de iuſtitia, diſp.50. n.5. ad finem*, qui etſi fateatur, hos alios Ordines militares

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in to 9. tr.2. Reſ. 169. §. 2. propè fin.

militares in principio ipſorum habuiſſe hoc Canonis priuilegium; quia communiter viuebant, (etſi quidam eorum ſolum caſtitatem coniugalem profitebantur,) ac etiam ob priuilegiorum communicationem Religionum, quarum Regulas profitentur; cæterùm hodie cùm à multis annis eiuſmodi Commendatarij in Congregatione non viuant, diſpenſatáque habeant maxima ex parte vota caſtitatis, ac paupertatis; neque viuant, niſi vt merè ſæculares, nullum ferè exercitium obedientiæ habentes; intuendum arbitror, quod ad priuilegia clericalia, ſeu Eccleſiaſtica attinet, ad conſuetudinem, illíque erit ſtandum: vbi ſubdit in Luſitanis, & Caſtellæ Regnis vigere conſuetudinem in contrarium, nempe, quòd non gaudeant iſti equites dicto priuilegio Canonis. Nota, quòd Molina loquitur de Commendatariis, in quibus maior poteſt eſſe difficultas, ex quo cùm Commendæ ſint beneficia Eccleſiaſtica, illi videantur magis perſonæ Eccleſiaſticæ, iuxta notata per Duardum *lib.2. in Bulla Cœna, can.15. quæſt.5. ad finem.* Attingit hoc idem Bonacina *tom.3. diſp.2. quæſt. 3. punct.6. num.9.* ibi: Niſi fortè ibi contraria conſuetudine fuerit abrogatum: in aliquibus enim Regnis vſu receptum eſt, vt Equites nonnullarum Religionum non fruantur priuilegio Canonum, quicquid ſit de conſuetudine in contrarium circa priuilegium fori, de qua teſtatur Megala *par.3. lib.5. cap.10. n.27.*) Qui Bonacina etſi ſubdat illa verba: An autem illa conſuetudo contra libertatem huiuſmodi perſonarum legitima ſit, patet ex his, quæ dixi in Bulla Cœnæ: tamen quia eo in loco tractat de conſuetudine contra libertatem Eccleſiaſticam, quæ eſt de iure diuino non poteſt illa doctrina applicari caſui noſtro, cùm nulla cenſura ſit de iure diuino, vt ſæpiùs dictum fuit, nec etiam contra Hæreticos; neque dicta priuilegia iſtis competunt de iure diuino, cùm non ſint verè Religioſi, vt declarauit Rota Romana apud Seraphinum, *deciſ.587.* imò neque ſimpliciter perſonæ Eccleſiaſticæ, ſed tantùm ſecundùm quid, vt per Molinam *locis ſupra citatis.* Cùm igitur tantùm illis hoc competat ex declaratione Summi Pontificis, quæ habet vim legis, potiùs recurrendum eſt ad aliam doctrinam, de qua *ſuprà, recollect.2. à num.716.* vbi de conſuetudine excuſante à pœna excommunicationis, vel alterius cenſuræ, vbi in ſpecie, quòd ad hoc ſit ſufficiens præſcriptio decennalis, & non requiratur quadragenalis, vt putat Molina *loco ſupracit.* & quòd in dubio negatiuo probabiliter poſſit quis iudicare dictas cenſuras conſuetudine fuiſſe abrogatas.] Hucvſque Leo, cui adde Caſtrum Palaum *tom.6. diſp.3. punct.23. §.1. num.16.* & Villalobos *in Summa, tom.1. tract.17. diffic.22. n.15.* vbi ſic ait: [Lo miſmo ſe hà de dezir de los Caualleros militares de la Orden de S. Iuan, como dizen Sylueſtro, y Toledo, que eſtos hazen tres votos eſſenciales, como dize Paris de Puteo, y ſon Religioſos. Mas no ſe ha de eſtender eſto à los demas de las Ordenes militares, ſino es que ſean Sacerdotes, ò Monias, que los Caualleros de las Ordenes, que ſe pueden caſar, no ſon abſoluta, y verdaderamente Religioſos, como dize el Padre Fray Manuel Rodriquez, con otros.] Ita ille. Sed à ſententia affirmatiua, quam docui, non

Alibi in Reſolutionibus not. præteritæ.

recedo; & ita præter alios à me *alibi* adductos, tenet Megala *vbi infrà, num.40.* Fragoſus *de Repub. Chriſt. tom.2. lib.1. diſp.2. §.2. num.44.* & me citato, Pater Lezana *in Summa, tom.2. cap.5. num.38.* vbi extendit hoc priuilegium Canonis etiam ad Equites nouitios.

Sup. hoc in Reſ. præterita, propè fin. verſ. Vbi probat.

2. Sed non deſeram hîc obiter quærere, quid dicendum de illo, qui non canonicè ad ſtatum clericalem peruenisset, ita vt pro pœna ſit à gradu deiiciendus, veluti ſi ſeruus ſine licentia domini Clericus efficeretur, vt in cap. *Secundò.54. diſtinct.* Reſpondetur, & hunc Canonis priuilegio gaudere: quamuis omnia alia priuilegia amittat, ſecundum Gloſſ. *in dict. c. Secundò.* quod tamen verum non cenſeo per verba textus eiuſdem cap. *Secundò.* vbi ita ſcribitur: *Porrò ſeruus non canonicè conſecratus, poſtquam de gradu ceciderit, eius conditionis ſit, cuius fuerat ante gradum.* Ex quibus verbis conſtat omni priuilegio priuari. Et ita docet Megala *in 3. par. Inſtit. Confeſſ. lib.4. c.2. quæſit.5. n.38.* cui adde Leonem *num.3.*

RESOL. LI.

An notorius percuſſor Equitis Ieroſolymitani, Calatrauæ, &c. vel Religioſi alterius Religionis Ordines non habentis ſit propter excommunicationem incurſam vitandus?

Et an talis percuſſor ſit vitandus ante iudicis ſententiam, & declarationem?

Et an ad notorietatem per euidentiam facti requiratur, quod ſciatur ſaltem euidenter à decem perſonis in oppido paruo, & à pluribus aliis in magna Ciuitate?

Et docetur, quod in odioſis nomine Clerici, non veniunt Religioſi, & quod interdicto Clero, non cenſentur interdicti Religioſi? Ex p.10. tract.14. & Miſc.4. Reſol.11. aliàs 9.

§.1. NEgatiuè reſpondet Carolus de Baucio *in Miſcellaneis, tom.2. poſt tractatum de partibus pænitentialibus in appendice, quæſtione* 21. vbi ſic ait: Quis publicè percuſſit Monachum profeſſum, ſed nullo ordine inſignitum neque prima tonſura, vel Equitem ſancti Ioannis, Calatrauæ, &c. Ita publicè, vt nulla tergiuerſatione celari poſſit, an ſit excommunicatus euitandus etiamſi non ſit denunciatus excommunicatus. Ratio dubitandi eſt, quia in Concilio Conſtantienſi fuit cautum, vt tantum excommunicati denunciati, & publici percuſſores Clericorum euitarentur quoad communionem in diuinis, & in humanis. Reſpondetur non eſſe euitandum, quia Concilium Conſtantienſe loquitur de percuſſoribus Clericorum, non autem de gaudentibus priuilegio Canonis; rectè aduertit Suarez, *de cenſuris, diſp.9. ſect.2. numero* 11. Monachus profeſſus non inſignitus ſaltem prima tonſura, non eſt Clericus in rigore, & à fortiori, neque Eques S. Ioannis, Calatrauæ, &c. ergo non extendenda conſtitutio dicti Concilij ad has perſonas, cùm ſimus in odioſis, quæ ſecundùm regulas iuris non ſunt extendenda, vt rectè docet Carolus de Graffis *de effectu Clericat.* cum Doctoribus à ſe citatis, *n.248.* vbi docet, quod in odioſis, nomine Clericorum non veniunt Religioſi. Ita ille.

2. Sed mihi opinio amiciſſimi viri non placet: nam concedo quod ſub nomine Clericorum in odioſis, non veniunt Religioſi; vt obſeruat Abbas *in cap.1. num.7. ne Clerici vel Monachi, & in cap.1. num.3. de Inſtit. & in cap... n.9. de Iuramento calumniæ,* Romanus *conſ.259. & 418.* Vnde euenit vt interdicto Clero non cenſeantur interdicti Religioſi, quia ſumus in odioſis, & ita reſoluunt, Henriquez *in Summa, lib.13. cap.42. §. iuncta lit. E.* Maiolus *de Irreg. lib.3. cap.20. num.6.* Vgolinus *de cenſuris, tab.5. cap.20. §.5. num.3.* Sayrus *in ſimili tract. lib.5. cap.4. num.29.* Auila *eod. tract. part.5. diſp.1. dub.4. concl.7.* Bonacina *eodem tract. par.5. diſp.1. dub.4. concl.7.* Bonacina, *eodem tract. diſp.5. punct.1. num.11.* Viualdus *in Candel. aureo, vbi de Interdicto num.159.* contra Calderinum *de Interdicto, part.1. num.28.* Nauar. *in Manual. cap.27. num.167.* Couarr. *in cap. Alma mater, part.2. §.1. num.8. verſ. Quintò.* Suarez *de Cenſur. tom.5. diſp.31. ſect.1. num.13.* Emman. *QQ. Regul. tom.2. quæſt.108. art.3. in princip.*

Sup. hoc inf. in tr. 4. Reſ. 24.

Sed

Sed in noſtro caſu non ſumus in pœnalibus, ſed in fauorabilibus: At in materia fauorabili venit quilibet Religioſus ſub nomine Clericorum, vt notat Felinus *in cap. Non dubium, num.1. de Sent. excomm.* Syluester *in Summa, verb. Clericus.* §.1. Marius Antoninus *variar. reſol. lib.2. reſol.* 112. *caſu* 63. *ſub verſ.* 2. Duenh. *reg.* 99. *ampl.* 3. *& regul.* 100. *ampl.* 5.

3. Quod autem in caſu, de quo loquitur Decretum Concilij Conſtantienſis non ſit pœnale, ſed fauorabile, probatur: nam vt docent communiter D D. tunc lex cenſenda eſt fauorabilis, etiamſi contineat odium alicuius, quando per ipſam primariò intenditur fauor alicuius; Gloſſa *in cap. Si propter. verb. Prim. anni. De reſcriptis in* 6. Domin. *num.* 9. Francus, *num.* 6. Item Gloſſ. *in c. Sciant cuncti. verb. Alios, de elect. in* 6. Io. Andreas, & Geminianus, *ibid.* Felin. *in cap.* 1. *de Sponſ. num.* 14. *verſ. Aliud eſt, & in cap. Non dubium, num.* 2. *de Sent. excomm.* Bartolus *in leg. Qui exceptionem n.* 2. *ff. de condic. indeb.* Io. Albertus, & Salicetus *ibid.* Caſtrenſis, *in l. Si quis nec. cauſam, num.* 4. *ff. Si cert. pet.* Eueradus *loco à ratione, l. ampla,* &c. *num.* 68. Couarruuias, *lib.* 1. *Variar. cap.* 11. *num.* 5. alios citans, Tiraquellus *in Retract. in Præfat. n.* 56. Mandoſius, *reg.* 10. *de ann. quæſt.* 3. *num.* 7. Menochius *de recuper. poſſeſſ. Remed.* 1. *num.* 28. Cephalus *conſ.* 35. *vol.* 1. Hondedeus *conſ.* 95. *num.* 17. Syluester *verb. Interpretatio, in fine.* Ludouicus *deciſ. Lucen.* 26. *num.* 23. *part.* 1. Sanchez *lib.* 1. *de matrim. diſp.* 1. *numero* 4. Pariſius *de reſignat. libro* 12. *quæſtione* 2. *num.* 23. Sed in noſtro caſu, tam *capitul. Si quis ſuadente diabolo,* quam decretum Concilij Conſtantienſis, licet intendat odium alicuius, nempe publici Clerici percuſſoris, tamen principaliter intendit fauorem Status Eccleſiaſtici, vt de ſe patet: ergo in vtroque caſu Pontifices ſub nomine Clericorum, comprehendiſſe Religioſos dicendum eſt. Vnde patet reſponſio ad argumenta Baueij; nam fateor *cap. Si quis ſuadente* loqui paſſiuè, videlicet de his, qui gaudent priuilegio Canonis, & Decretum Concilij Conſtantienſis actiuè, videlicet de percuſſoribus Clericorum: ſed hoc nihil officit; nam in vtraque diſpoſitione Conſtitutiones, vt probatum eſt, non pœnales, ſed fauorabiles dicendæ ſunt, ergo ſub nomine Clericorum, Religioſos comprehendunt. Dicendum eſt itaque percutientes notorie Equites Hieroſolymitanos, D Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, Monteſæ, &c. vel Laicos Religioſos, eſſe tanquam publicos percuſſores Clerici vitandos vigore Decreti Concil. Cõſtantienſis.

Alibi in Reſolutionibus, quæ hic ſunt inf. 55. 56. & 57. & ſup. in tr. 1. Reſ. 50. §. Sed ex his, & ſeq.

4. Nota tamen, quod in tali caſu, vti alibi adnotaui, difficulter quis dici poteſt notorius Clerici percuſſor, ſi ante non præcedat Iudicis declaratio: nam fere ſemper percuſſio illa, licet ſit publica, aliqua poteſt tergiuerſatione celari. Ergo talis percuſſor, non eſt vitandus ante, vt dixi declaratoriam Iudicis. Et ideò præter Doctores à me alibi adductos, noſtram ſententiam tenet me citato Franciſcus de Nigro, *in Addit. ad Ruyz de Sacrificio Miſſæ part.* 7. §. 9. *num.* 20. & ex eadem Religione me citato Amicus noſter Pater Trimarchi, in quadam Iuridica lucubratione contra Epiſcopum Agrigentinum impreſſa Meſſanæ *fol.* 13. & me citato Antonellus *in Regim. Eccleſiæ Epiſcopalis, tom.* 2. *lib.* 8. *cap.* 6. *num.* 14. & me citato Bordonus *in Miſcellaneis Deciſ.* 387. & me citato Garcias *in Summa Theologiæ moralis. tract.* 1. *diffic.* 3. *dub.* 2. *punct.* 5. *num.* 42. quibus adde Hurtadum *de excommunicatione, diſputatione* 2. *difficultate* 3. *num.* 9. & Ludouicum Caſpenſem *in Curſu Theologico, tom.* 2. *tractatu* 25. *diſputatione* 2. *ſect.* 2. *numero* 15. vbi ſic ait: Declarandum eſt, quis dicatur notorius percuſſor Clerici, vt illum vitare teneamur. Duplex eſt autem notorium iuris, & facti. Ad notorietatem per euidentiam facti requiritur, quod ſciatur euidenter à tota Ciuitate, vel populo, vel à maiori parte: & quia ſecundum nonnullos decem perſonæ faciunt populum; ideò illud dicetur notorium, quod ſit ſaltem coram decem hominibus: iuxta verò ſententiam aliorum, ſufficit quod fiat coram ſex, quia eſt maior pars eorum, qui requiruntur ad conſtituendum populum, licet de facto non ſint maior pars populi. Sed certè non poteſt aſſignari regula certa, quia qui percutit Clericum coram decem non erit notorium in magna ciuitate, bene tamen in oppido paruo, & qui in domo priuata percutit Clericum coram ſex, vel ſeptem, non erit notorium; ſi verò in Collegio, ſeu Conuentu paruo Religioſorum, reſpectu illorum erit notorium; atque ita hoc relinquendum eſt iudicio prudentum. Notorium vero Iuris dicitur illud, de quo conſtat per iuridicam ſententiam latam in legitimo iudicio, vel per confeſſionem ipſius rei in iudicio, vel per legitimam teſtium depoſitionem in eodem iudicio. Vt ergo quis ſit publicus, & notorius percuſſor Clerici vt teneamur illum vitare, talis debet eſſe, vt eius percuſſio nulla poſſit tergiuerſatione celari, nullo iuris remedio excuſari; ſicque non ſufficit fama publica, cùm adhuc iuris remedio excuſari poſſit allegando in iudicio rumoris falſitatem, vel ſe ebrium eſſe, aut in ſui iuſtam defenſionem feciſſe: neque ſufficit vt percuſſio notoria ſit, & patens multis, ſi non ſit notorium iis, qui illam viderunt, percuſſorem nullam habuiſſe legitimam excuſationem, qua à peccato excuſaretur: hoc autem, quia conſtare non poteſt niſi per Iudicis ſententiam, ideò requiritur quod illa percuſſio ſit notorietate iuris, vt nullo iuris remedio poſſit excuſari, quæ notorietas haberi non poteſt, niſi per legitimam Iudicis ſententiam in iudicio latam. Ita Caſpenſis, & iterum ego.

Sup. hoc inf. in Reſ. 57. paulo ante med.

à verſ. Quod autem. & in Reſ. 58. & curſim in alio verſ. eorum annot.

RESOL. LII.

An percutientes Eremitas, ſi ſint ſub obedientia Epiſcopi, vel alterius Prælati, incidant in cenſuram?

Ex quo infertur, quid dicendum ſit de Fratribus tertij Ordinis D. Franciſci, & D. Dominici, vitam in communitate gerentibus, & habitum Religionis geſtantibus, an hoc priuilegio Canonis, imo & fori gaudeant?

Et quid de prædictis Fratribus, qui in propriis domibus commorantur, & ſe, ſuaque bona Religioni obtulerunt?

Ex p. 9. tr. 4. Reſ. 11.

§. 1. NEgatiuè videtur reſpondendum ex Caſtro Palao *tom.* 6. *diſp.* 3. *punct.* 23. §. 1. *num.* 14. vbi ſic ait: [Fratres tertij Ordinis D. Franciſci, & D. Dominici, vitam in Communitate gerentes, & Habitum Religionis geſtantes, hoc priuilegio Canonis, imò fori, gaudent: quia, eſto, veri Religioſi non ſint; Religionis tamen ſtatum imitantur; ideóque priuilegium Religioſis conceſſum, vtpote fauorabile, ad ipſos extenditur. Secùs verò dicendum eſt de iis Fratribus, qui propriis domibus commorantur, etſi ſe, ſuáque bona Religioni obtulerint, Habitúmque illius geſtauerint. Idem ferè dicendum eſt de Eremitis, qui ſi ſub aliqua Regula, & obedientia vitam agerent, edito paupertatis, vel obedientiæ voto, vel pacto inito, hoc priuilegio proteguntur. Secùs verò ſi nullam ex his obligationem ſuſceperint, tametſi ex commiſſione Epiſcopi alicui Eccleſiæ inſeruiant, & Habitum geſtent ſingularem: quia non firmum, & ſtabilem modum viuendi habent, cùm pro libito poſſint ab eo recedere.] Ita ille, qui citat Molinam, Suarez, Layman, & alios, quibus ego addo Fragoſum *de Republ. Chriſt. tom.* 2. *diſp.* 2. §. 1. *n.* 40. *&* 41. & Turrian. *de cenſur. lib.* 3. *diſp.* 29. *dub.* 1. *in fine,* & Coninch *de Sacrament. diſput.* 14. *dub.* 15. *num.* 164. vbi ita aſſerit: [Vtrùm verò Eremitæ hoc priuilegio gaudeant,

Pro priuilegio fori in tom. 9. tr. 2. Reſ. 175. §. Sed quid.

deant, non eſt ita certum: multi aſſerunt; alij verò negant. Vide Sylueſtrum *ve b. Eremita, num. 2.* Valdè probabile eſt, eos ſolos gaudere, qui alicui Religioni per vota obſtricti ſunt, aut ſaltem alicui Prælato eccleſiaſtico ratione voti, aut muneris, quo alicui Eccleſiæ deputati deſeruiunt, ſunt ſubiecti.] Ita Coninch.

2. Sed contrariæ ſententiæ adhæret Leone *tract. de cenſur. recollect. 5. num. 32.* [Eremitæ enim, ait, non ſolùm gaudent hoc priuilegio, quando viuunt in communi ſub aliquo Prælato eccleſiaſtico ex tacita, vel expreſſa Pontificis authoritate, de quibus non eſt difficultas apud Doctores, quibus accedit Boſſius *de Iubileo, ſect. 2. caſu 22. num. 60.* ſed etiam quando non viuunt in communi, ſed ſeorſim cum Habitu religioſo alicui ſacro loco ſeruientes ſub obedientia Epiſcopi, vel alterius Prælati.] Hæc Leone, cui adde Squillantem *de priuileg. Cler. cap. 8. num. 34.* ſic aientem:] Cenſeo, quòd Eremitæ, qui Religioſi non ſunt, (nam de Eremitis, qui profitentur tria vota Religionis, vt ſunt Camaldulenſes, non ambigendi locus,) ſi ex ſpeciali obligatione, & quaſi traditione alicui Eccleſiæ, vel loco ſacro, dicati ſunt cum ſpeciali ſubiectione ad Epiſcopum, gaudeant hoc priuilegio, cùm ſint perſonæ ſpecialiter Deo dicatæ, ſeu deuotæ. Secùs verò eſſet dicendum de Eremitis, qui vagi dicuntur, nec definitum, aut firmum vitæ modum, neque aliquam ſpecialem obligationem eccleſiaſticam habent,] Ita ille. Vide etiam Lezanam *in Summa qq. Regular. tom. 2. cap. 7. num. 6.*

RESOL. LIII.

An ſi quis eadem actione, quæ fit tota ſimul, v.g. baculo, percutiat duos Clericos, vel ſcoplo duos interficiat, incurrat duas excommunicationes?

Idem eſt dicendum de eo, qui eadem actione duo vaſa rapuit diuerſorum dominorum, ſi furtum erat prohibitum ſub cenſura.

Idem etiam de iudice, qui ſimul duabus manibus trahit duos homines vi è templo contra Immunitatem: vel Deo, qui eodem tempore conuerſatur cum duobus excommunicatis. Ex p. 5. tr. 9. Reſ. 59.

§. 1. PRobabile eſt vnicam dumtaxat excommunicationem incurrere, quia illa eſt ſimpliciter vna tranſgreſſio & vnicum peccatum, ſicut qui vno verbo blaſphemat de duodecim Apoſtolis vnicum tãtùm peccatum committit, & idem dico ſi eadem actione duo vaſa furetur diuerſorum dominorum. Nec obſtat quòd ex illa iaculatione plures paſſiones & plura nocumenta ſequantur, cùm illa non ſint plura peccata, ſed plures effectus eiuſdem peccati. Ita Cornejo *in 3. p. tr. 5. de cenſ. in gen. diſp. 6. dub. vlt. q. 4.* & Suarez *de cenſ. diſp. 5. ſect. 3. num. 8.* qui tamen contrariam ſententiam probabiliorem putant, quia illæ pœnæ feruntur ratione iniuriæ factæ tali perſonæ, ſcilicet Eccleſiaſticæ, aut ratione homicidij, ergo cùm ibi ſint duæ iniuriæ, & duo homicidia, ſimpliciter & abſolutè loquendo, ratione diuerſitatis perſonarum debent multiplicari pœnæ, quamuis ex eadem actione colpabili procedant. Et idem exiſtimat Cornejo dicendum, propter eamdem rationem, de eo, qui eadem actione duo vaſa rapuit diuerſorum dominorum, ſi furtum erat prohibitum ſub cenſura; ſed circa hoc contrarium ſentit Suarez, vnde vtramque ſententiam probabilem eſſe puto, licèt nouiſſimè affirmatiuam doceat Gordonus *in ſum. tom. 2. lib. 7. q. 3. c. 3. §. 3. num. 23.* vbi ſic ait. Quæres quid ſi tota actio fiat ſimul atque omnino vnica, & ſimul tempore terminetur ad plures perſonas, vt cùm quis vno ictu duos occidit, aut in iudice, qui ſimul duabus manibus trahit duos homines vi è templo contra immunitatem, vel de eo, qui eodem tempore conuerſatur cum duobus excommunicatis? putant aliqui hoc delictum eſſe grauius, tamen vnicum eſſe peccatum; quia cùm totum ſimul fiat, vnica tranſgreſſio eſt, præſertim in mortalibus. Reſpondeo tamen probabilius videri hîc eſſe plura peccata, quia ſimpliciter, v. g. ſint plura homicidia in actu externo malo & prohibito, & hoc ſaltem quoad excommunicationem ſufficit, vt ſcilicet in ordine ad eam dicamus eſſe plura peccata, ſiue in ſpeculatione Theologica de actibus malis ſint plura peccata, ſiue non in rigore: ponderatur enim hæc externa iniuria, & abſolutiones pro pluribus excommunicationibus petendæ ſunt, atque hoc in praxi ſecurius eſt. Sed, vt dixi, contraria ſententia eſt probabilis.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 7. Reſ. 21. §. vlt. in princ. & in Reſ. 22. §. 1. ante med. verſ. Quarto.

Sup. hoc curſim & recitãter in Reſ. § Ad ſecundum. in fin.

Sup. hoc in iudice, & conuerſante eodem tẽpore cum duobus excommunicatis in tom. 1. tr. 7. Reſ. 21. §. 1. inter med. & fin. verſ. Et ſecundum.

RESOL. LIV.

An percutiens plures Clericos ſucceſſiuè incurrat tot cenſuras, quot ſint Clerici percuſſi?

Et an ligatus vna cenſura ſit adhuc capax alterius, non tamen diuerſæ rationis, ſed eiuſdem?

Et notatur, quod plures cenſuræ incurriuntur ab eo, qui fecit vnum actum habentem plures circumſtantias, pro quibus ſingulis lata eſt ſententia cenſuræ, ſi tamen dictæ circumſtantiæ mutent ſpeciem actus moralis, & ſecus autem ſi non mutent ſpeciem.

Et quæritur, ſi quis percuteret Monachum initiatum prima Tonſura, an duas cenſuras incurrat?

Etiamque notatur, quod tot cenſuræ incurruntur, quot ſint Superiores prohibentes, quando habent diuerſam poteſtatem, ſecus ſi eandem. Ex part. 5. tractat. 9. Reſol. 60.

§. 1. VIdetur negatiuè reſpondendum, quia comedere in die prohibito carnes, piſces, & oua, eadem continuata actione ex parte temporis eſt vnica tranſgreſſio, & non plures, vt nunc ſuppono, quamuis ſubiecta ſint diuerſa; ergo ſimiliter occidere duos homines eadem actione continuata ex parte temporis. Deinde qui continuatis aſportationibus per totam noctem plura ab eodem ærario furatur, vnicam tantùm excommunicationem incurrit, ſi illi furto ſit annexa excommunicatio, & tamen iſtæ actiones in materia iuſtitiæ inueniuntur; ergo ſimiliter & in noſtro caſu.

2. Sed his non obſtantibus contrariam ſententiam docent communiter Doctores, vt Alterius *de cenſ. lib. 3. diſputat. 10. cap. 8.* Bonacina *de cenſ. diſp. 9. dub. vlt. quæſt. 3.* & alij communiter, quia iſtæ percuſſiones ſunt plures formaliter, & numero diſtinctæ, vnitas enim numerica percuſſionum non tantùm deſumitur à continuatione temporis & actionis, verùm etiam ab obiecto, circa quod exercetur actio & percuſſio; igitur dictæ percuſſiones, quamuis ex parte temporis ſint continuæ, & interruptæ, ex parte verò ſubiecti & termini ad quem, ſunt indiſcretæ.

3. Ad primum argumentum reſpondet Cornejo negando conſequentiam: & ratio diſcriminis eſt quòd actio illa occiſiua duorum hominum, cùm ſit in materia iuſtitiæ reſpicit ipſos homines, non ſolùm vt ſubiecta, ſed etiam vt terminos diuerſos, quia iuſtitia & iniuſtitia ſunt ad alterum, & ſic actio illa, quæ aliàs erat vna per continuationem ex parte temporis, eſt nihilominus duplex & diſcreta ſimpliciter non ſolùm ex diuerſitate ſubiectorum, ſed etiam terminorum. At verò comeſtio illa continuata, & quæuis alia actio in materia temperantiæ & aliarum virtutum, quæ non ſunt ad alterum, ſicut iuſtitia, ſed ad ipſum operantem, non habet terminos ad quos diuerſos, ſed eundemmet operan

opetantem, atque adeò non ſunt ſimpliciter interruptæ ex ſola diuerſitate ſubiecti.

4. Ad ſecundum reſpondetur eſſe diſparem rationem, quia dominus earum rerum cui offenſa fit, & ad quem talis iniuſtitia terminatur, eſt vnus atque idem, & ſic plures aſportationes diuerſarum rerum continuatæ ex parte temporis non conſtituunt plura furta, nec plures tranſgreſſiones ſimpliciter; ſicut illæ duæ actiones, quibus duo homines interficiuntur: vnde ſi illæ res furto ſublatæ eſſent diuerſorum dominorum, eſſent plura furta, & plures inducerent cenſuras.

Sup. hoc in Reſ. præteri- ta ante med. reſ. & ſeq.

5. Notandum eſt hîc obiter ex dictis. Primò quòd ligatus ex vna cenſura eſt adhuc capax alterius, non tantum diuerſæ rationis, ſed eiuſdem: vnde qui ſemel Clericum percuſſit, & contraxit excommunicationem, poteſt noua cenſura ligari, iterum percutiendo eumdem, vel alium Clericum.

6. Secundò plures cenſuræ incurruntur ab eo, qui facit vnum actum habentem plures circũſtantias, pro quibus ſingulis lata eſt ſententia cenſuræ, ſi tamen dictæ circumſtantiæ mutent ſpeciem actus moralis: ſecus autem, ſi non mutent ſpeciem, ſed ſint eiuſdem ſpeciei. Vnde percutiens Sacerdotem qui ſimul eſt Diaconus, & Subdiaconus, non incurrit plures excommunicationes; circumſtantiæ enim Sacerdotis & Diaconi non mutant ſpeciem in hoc caſu, ſed accidentaliter tãtùm ſe habent ad tranſgreſſionẽ legis, quæ ſolùm ſpectanit reuerentiam ſtatus Clericalis, non verò Ordinẽ, quo aliquis eſt initiatus. Sicut è contra ſi quis percuteret Monachum initiatum prima Tonſura, duas incurreret excommunicationes, nam illius percuſſio cenſetur duplex tranſgreſſio, vna contra reuerentiam debitam ſtatui Clericali, altera contra reuerentiam debitam ſtatui Religioſo; nam circumſtantia Monachi diuerſa eſt à circumſtantia Clerici, cùm alia ſit conſecratio Clerici, alia Monachi. Ita Suarez *de cenſ. diſp. 5. ſect. 3. num. 15.* & Bonacina *loco citato num. 8.* & Cornejo *q. 5. & vlt. vbi ſuprà.*

7. Tertiò nota quòd tot cenſuræ incurruntur, quot ſunt Superiores prohibentes, quando habent diuerſam poteſtatem: ſecus autem ſi eamdem, nam in iſto caſu, quamuis ferentes cenſuras multi ſint materialiter, tamen formaliter in poteſtate habentur pro vno, & non cenſentur velle ferre plura præcepta formaliter diſtincta, ſeu condere nouum ius, ſed hoc non accidit in primo caſu, ergo. Vnde ex his infertur ligari duplici cenſura, qui facit aliquod prohibitum à iure communi, & à iure particulari, aut prohibitum à Papa, vel ab Epiſcopo, modò iſti intendant nouam cenſuram imponere. Item dicendum pluribus cenſuris ligari eum, qui non denunciat, v.g. blaſphemum, ſi ponamus ſub excommunicatione deferendum ex præcepto Inquiſitoris & Epiſcopi: ſecus autem dicendum eſt de illo, qui facit contra leges ſæpiùs repetitas & innouatas ab eodem Superiore ſub excommunicatione, non enim contrahit niſi vnam excommunicationem. Ita Bonacina *loco citato n. 11. & ſeq.*

RESOL. LV.

In quadam Ciuitate huius Regni quidam percuſſit Clericum publicè, & notoriè, quæſierunt ſtatim à me, an eſſet vitandus? Ex p. 3. tr. 5. & Miſc. 1. Reſ. 14.

Sup. hoc in duabus Reſ. ſeqq. & ſup. in Reſ. 51. §. hoc tamen. 1 ſuperius in 1. Reſ.

§. 1. Hic caſus erit multum practicabilis, & prima facie affirmatiue aliquis poterit reſpondere, quia ex Concilio Conſtantienſi, vt communiter DD. docent, tenemur vitare publicum Clerici percuſſorem; ſed in caſu propoſito ille percuſſerat Clericum in publica platea coram omni populo. Ergò, &c.

Tom. V.

50. §. Sed ex his, & ſeq.

2. Sed his non obſtantibus, tunc negatiuam ſententiam conſului; nam vt quis dicatur publicus percuſſor Clerici, vt illum vitare teneamur, neceſſe eſt, vt talis percuſſio nulla poſſit tergiuerſatione celari, & nullo iuris remedio niti. Cùm igitur in hoc caſu, & ferè in omnibus ſimilibus poſſit percuſſor Clerici notorius dicere, ſe fuiſſe ebrium, aut in ſuam iuſtam defenſionem feciſſe, vel ignoraſſe excommunicationem percuſſioni eſſe adnexam, & alia tergiuerſatione celari, allegando in iudicio rumoris falſitatem; ideò quamdiu non conſtat per iudicis ſententiam, illum iuris remedio non poſſe excuſari, nunquam dicitur notorius Clerici percuſſor. Et ita hanc ſententiam docent Couarruuias *in cap. alma mater, part. 1. §. 2. n. 7.* & Fagundez *prac. 1. cap. 5. n. 12.* vbi ſic aſſerit. Vt quis dicatur publicus percuſſor Clerici, vt illum euitare teneamur, requiritur, quòd nulla tergiuerſatione celari poſſit; Vnde licèt ea percuſſio notoria ſit, & patens multis, ſi tamen non ſit notorium iis, qui illam viderunt, percuſſorem nullam habuiſſe legitimam excuſationem, qua in eo facto à peccato excuſaretur, adhuc non cenſetur vitãdus. Opus eſt ergo, vt conſtet percuſſorem nullam habuiſse cauſam percutiendi, vt euitetur. Nam ſi poteſt probabiliter aliquam allegare veram cauſam, qua à peccato excuſaretur, quamdiu non conſtiterit non ita eſse non erit vitandus. Hoc autem conſtare non poteſt, niſi per iudicis ſententiam, vel per facti notorietatem. Quamobrem raò continget percuſſionem Clerici ita eſse notoriam facto, vt non poſſit aliquo iuris remedio probabilitate aliqua excuſari. Ita Fagundez, & ante illum Sayrus *de cenſ. lib. 2. cap. 12. n. 18.* Igitur ex ſuperiùs adductis cenſui, conſulentes non fuiſse adſtrictos vitare ſupradictum publicum Clerici percuſsorem, & hæc notentur à Confeſsariis, quia paſſim erunt obuia, & à multis ſcrupulis liberi erunt.

RESOL. LVI.

An qui percuſſit Clericum publicè, & notoriè, ſit ſtatim vitandus ante iudicis ſententiam: Ex p. 5. tr. 9. Reſ. 61.

§. 1. Caſus eſt frequentiſſimus, & ad illum negatiuè reſpondet Cœleſtinus *in comp. Theolog. mor. tract. 3. cap. 9. diffic. 3.* Nam vt vitetur publicus percuſſor Clerici, tanquam excommunicatus, neceſse eſt vt talis percuſſio nulla poſſit tergiuerſatione celari, & nullo iuris remedio, vel ſuffragio excuſari; cùm igitur in hoc caſu, & ferè in omnibus ſimilibus, poſſit percuſsor Clerici notorius dicere fuiſse ſe ebrium, aut in ſuam defenſionem fecisſe, vel ignoraſse excommunicationem percuſſioni eſse annexam, & alia tergiuerſatione celare crimen, allegando in iudicio rumoris falſitatem, ideo quamdiu non conſtat per iudicis ſententiam illum iuris remedio non poſse excuſari, nunquam dicitur notorius Clerici percuſsor, & ideo non eſt vitandus ante ſententiam iudicis, qui eum debet citare ad allegandum pro ſe. Ita Couarr. *in cap. Alma mater, par. 1. §. 2. n. 7.* & alij. Quamobrem raròcontinget percuſſionem Clerici ita notoriam eſse facto, vt non poſſit aliquo iuris remedio, aut probabilitate aliqua excuſari. Ita Cœleſtinus, qui citat Fagundez *prac. 1. libro 2. cap. 5. num. 12.* quem ego ante illum citaui *in 3. part. tract. 5. reſol. 14.* Vide etiam Coninx *de Sacram. diſput. 14.*

Sup. hoc in Reſ. præterita & in a' is eius not.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

RESOL. LVII.

An percuſſor notorius Clerici, eo ipſo ſtatim ſit ſemper vitandus?

Et quæritur, quot autem teſtes requirantur, vt factum

dicatur notorium in Clerici percuſſione?

Et an ſcilicet, ſi aliquis notoriè conſuluit, vel mandauit, aut ratam habuit, vel non impediuit percuſſionem Clerici, ſit euitandus, ſicut notorius percuſſor? Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 18.

Sup. hoc in duabus præcedentibus Reſ. & ſup. in Reſ. 51. §. Notandum. & ſuperius in tr. 1. Reſ. 50. §. Sed ex his. & ſeq.

§. 1. PRacticabilis eſt iſte caſus, & de illo ego benigniorem opinionem dedi, quam me citato, ſequutus eſt poſteà Pater Bannius *in Theol. mor. tom. 2. diſp. 5. tract. 4. q. 2.* vbi ſic ait: [Quæritur, an qui Clericũ notoriè percuſſit, vitari debeat Affirmatiua nonnullis placet, ideò quòd Conſtantienſe Concilium expreſsè habeat; publicum Clerici percuſſorem vitandũ eſſe. Contraria tamen ſententia defenditur a Couarr. *in cap. Alma mater, p. 1. §. 2. n. 2.* Sayro *de cenſ. lib. 2. cap.* 11. Rebuffo *in concordata rubrica de excom. non vitandis.* Sentit idem Fagundez *Prec. 1. lib. 2. cap. 5. n.* 12. Diana *p. 3. tr. 5. reſol.* 14 Negant enim hi Authores, percuſſorem Clerici vitandum eſſe, niſi poſtquam conſtiterit, eum iuſtam cauſam nullam habuiſſe Clericum percutiendi: quare, licèt percuſſio ſit notoria, & patens multis, ſi tamen nõ ſit illis, qui eius percuſſionis ſunt conſcij notum, percuſſorem excuſandi ſui legitimam nullam habere cauſam, à qua in eo facto excuſetur à peccato, non eſt eorũ opinione vitandus: vnde, cùm de eo conſtare nequeat, niſi per facti notorietatem, aut ſententiam Iudicis, ante eam nõ dicatur notorius Clerici percuſſor, ac vitãdus. Diana *loco ante citato.* Quot autem teſtes requirantur, vt factum dicatur notorium in Clerici percuſſione, ſatis non conſtat. Quinq; ad id non ſufficere, tradit Aragon. *2. 2. q. 10. art. 4.* imò neque ſex, niſi maiorem partẽ Congregationis componant, dixit Reginaldus *lib. 1. prax. cap. 10. n.* 121. Septem minimum de Communitate exigi, vt facti notorietatem inducant, ſcripsêre Marius Anton. *reſol. lib. 13. reſol.* 11. Adrianus *in tract. 4. de Sacram. Euchar.* decem poſtulat. Communis eſt opinio, id indicio committendum eſſe prudentis viri, qui ex variis circumſtantiis, qualitate actus loci, & temporis, arbitrabitur, quodnam factum dicatur notorium. Quare non eſt euitandus in commoni vita, congreſsuq; percuſsor Clerici, niſi cùm eſt publicus, ac notorius; pro tali autem non eſt habendus, niſi cùm percuſſio nulla tergiuerſatione celari, aut iuris remedio niti poteſt; iuris autem remedia ſunt, Clericum ab ebrio percuſſum eſſe, aut à neſciente, ac ignaro tali actioni cenſurã annexam eſſe, aut ad ſui defenſionem. Quid; quod cauſari hîc poteſt, iniuſtè de percuſſo Clerico diem ſibi dici; innocentem ſe eſſe; in vrbe, cùm cædes, aut iniuria Clerico eſt facta, non fuiſſe? Hæc ergo, aut eorum aliqua, quãdiu poteſt percuſſor culpæ ſuæ prætexere, publicus dici nequit, & notorius eſſe, nec is conſequẽter, cuius colloquia, congreſsúmque euitare oporteat. Ad id enim eſt opus, vt conſtet, nullam habuiſſe cauſam percutiendi, nõ feciſſe defendendi ſui gratia; nam ſi poteſt probabiliter allegare aliquam veram cauſam, quia in eo facto à peccato excuſetur, quandiu non conſtiterit non ita eſſe, non erit vitandus: hoc autem conſtare non poteſt, niſi per Iudicis ſententiam vel per facti notorietatem. Quamobrem tardò contingit, percuſſionem Clerici ita eſſe notoriam facto, vt non poſſit aliquo iuris remedio probabilitate aliqua excuſari.] Hucvſq; Bannius, & iterum ego: quod valdè notandum eſt à Cõfeſſariis, & Reſponſoribus Caſuum conſcientiæ: nã ex his à multis ſcrupulis, & anxietatibus, tam ipſi, quàm pœnitentes liberi erunt. Et ideò etiam hîc apponam verba Ioan. Garziæ *in Sum. morali, tract. 1. diffic. 3. dub. 2. punct. 5. n. 42.* vbi ſic inquit: [El publico percuſsor no ſe ha de euitar, *ſi poteſt aliqua tergiuerſatione celari eius percuſsio*; de ſuerte que ſi no fue la percuſſion delante todo el pueblo, ò conuencido della por ſentencia, ò confeſſion del reo, aunque mas aya rumor, y fama que vno ſacudio à vn Clerigo, no ſe ha de euitar.] Ita ille.

Quæ hic ſup. Reſ. 55.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & ſup. in Reſ. 51. §. Nota tamen. ante med. à verſ. Annotorietatem. & inf. in Reſ. 74. §. 1. inter princip. & med. verſ. Vel quod notum.

2. Sed hîc diſcutiendum eſt aliud dubium, an, ſcilicet, poſito, quod aliquis notoriè conſuluit, vel mandauit, aut ratam habuit, vel non impediuit percuſſionem Clerici, ſit euitandus, ſicut notorius percuſsor? Et reſpondeo negatiuè, non ſolùm, quia ſicut conſulens, mãdans, &c. non incurriſsent hanc excommunicationem ex diſpoſitione Canonis, *Si quis ſuadente*, niſi Summi Pontifices per Iura ſpecialia id expreſſiſſent: ita etiam, dum Concilium Conſtantienſe dumtaxat iubet euitare nos debere notorios percuſsores, in eius diſpoſitione non includuntur conſulens, mandãs, &c. non ſolùm ea ratione, quod in odioſis verba ſunt ſtrictè ad litteram intelligenda, pro allegata à Mario Antonino *lib. 1. var. reſol. 69. n. 2.* ſed etiam, quia iſtæ cauſæ non incurrunt, quando efficaciter influunt in effectum; & ideo licèt poſſit eſſe notorium conſilium mandatum, ratihabitio, &c. nõ poteſt tamen eſſe notorius ipſe influxus efficax, qui eſt cauſa immediata incurſus in ipſam excommunicationẽ, & per conſequens, niſi præcedenti legitima probatione. Et ita hanc ſententiam ex multis aliis rationibus firmat Leone *de cenſ. recollect. 5. n.* 335.

RESOL. LVIII.

Olim interrogatus fui, quot teſtes requirantur, vt factum dicatur notorium in percuſsione Clerici? Ex p. 2. tractat. 16. & Miſc. 2. Reſ. 22. aliàs 24.

§. 1. NOtitiam quinque hominum non efficere notorium facti, putauit Pet. de Aragon. *in 2. 2. q. 11. art. 9.* Nec etiam notitiam ſex hominum illud facere poſse, niſi hi ſint maior pars illius Congregationis, putauit Reginald. *in praxi, tom. 1. lib. 1. cap. 10. num.* 121.

Sup. hoc in Reſ. præterita ante med. §. 1. verſ. Quot autem teſtes. & in aliis eius annot.

2. Sed Maſcardus *de probat. tom. 2. concl.* 1101. *n.* 18. & Marius Antoninus *variarum reſolutionum lib. 3. reſol. 11. n.* 10. putant ad inducendum notorium, ad minus ſeptem teſtes requiri. Immò Adrianus *in 4. tract. de ſacr. Euchariſt. non longè à fine, §. oritur quæſtio*, extendit ad decem.

3. Communiter verò DD. hoc relinquunt iudicio prudentis viri, vt ex variis circumſtantiis, & qualitate actus, loci, & temporis arbitretur, quod factum dicatur ita notorium, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari: communiter autem ex tribus cauſatur notorium, ſcilicet ex hominum ſcientia, & loci, & temporis qualitate. Ita poſt DD. quos citat, & ſequitur Bonac. *de cenſ. diſp. 2. q. 2. punct. 1. §. 1. n. 5.* tenet etiam Sayrus *de cenſ. lib. 2. cap. 12. n. 2.*

4. Hinc colligit ex Nauarro & Soto Auila *de cenſ. p. 2, n. 6. diſp. 2. dub. 4.* percutientem Clericum coram decem, vel duodecim non eſſe notorium in magna ciuitate, bene tamen in oppido paruo, vicinia, ſeu collegio.

RESOL. LIX.

An dubius de percuſsione Clerici teneatur vitare percuſſorem?

Et docetur, vt teneamur vitare excommunicatum denunciatum, non ſufficere dubium adhuc prudens denunciationis, ſed requiri notitiam illius moraliter certam, quod excommunicatio ſit expreſsè denunciata. Ex p. 4. tract. 3. Reſ. 71.

§. 1. REſpondeo quòd vt teneamur vitare percuſſorem Clerici, non ſufficit dubium, quamuis prudens notorietatis, ſed requiritur notitia moraliter certa. Ita Hurtado *de excommunicatione, diſputat. 11. difficult. 3. num.* 10. qui etiam *num.* 7. ex Suarez docet,

Sup. contento in hac Reſ. ſup. in tr. 2. Reſ. 3. in fin. & in Reſ. 125. §. Notandum. & in Reſ. 134. ad medium. &

Reſ 143. & 144.

docet, vt teneamur vitare excommunicatum iam denunciatum, non ſufficere dubium adhuc prudens dictæ denunciationis, ſed requiritur notitia illius moraliter certa, quòd excommunicatio ſit expreſsè & ſpecialiter denunciata.

RESOL. LX.

Quidam calcibus percuſſit Clericum in publica platea, & cum à tali excommunicatione non poſſe ab Epiſcopo abſolui dixiſſent aliqui viri docti, quæſierunt à me, quid in hac re ego ſentirem?

Et in dubiis, an percuſſiones declaranda ſint potius graues, & enormes, quam leues? Ex p.2.tr.16.& Miſc.2. Reſ.21. alias 23.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & ſup. in Reſ.4. §.vlt.

§.1. REſpõdi pro illis Theologis adeſſe Sayr. *de cenſ. lib.3.c.28.n.6.* qui putat, quod ratione loci publici percuſſio alia leuis efficitur enormis, ſed cùm percuſſio, de qua loquimur, fuerit facta in publica platea, erit enormis, & conſequenter eius abſolutio reſeruata Papæ. Ita etiam cum Sayro tenent Abbas, Sylueſter, Tabiena, Graffius, D. Antoninus, & alij apud Maceratenſ. *var.reſol.lib.3.reſ.*11.*n.*10.

2. Sed ego contrariam ſententiam conſului. Nam puto cum Nau. *c.*27.*n.*92. Aloyſio Riccio *in dec. curia Archiep. Neap. p.2. dec.*194.*n.*2.*& dec.*250.*n.*3. Regin. *in praxi, tom.1. lib.1.c.19.ſect.1. n.*240. Philiarcho *in ſum. de excom. lib.3.c.33. in fine*, & aliis, iniuriam factam in loco publico, tunc eſſe grauem & enormem, quando concurrunt duo, nempe, quòd ſit notabilis, & gignat magnum ſcandalum. Et hanc opinionem putat probabilem ipſe Sayrus *vbi ſuprà*, ſed aſſerit, his non obſtantibus, non eſſe tenendam, qoia vt etiam notat Bonac. *de cenſ. diſp.2.q.4.punct.5. num.*2. ex quadam Bulla Innocent. IV. quam affert Nauar. *ſuprà n.*91. in dubiis, percuſſiones declarandas eſſe potius graues, & enormes, quàm leues, ne præbeatur occaſio lædendi ſtatum Eccleſiaſticum.

Sup. hoc ſup. in Reſ.5.

3. Sed reſpondeo cum Filliuc. *in q.mor. tom.1.tr.15. c.1.n.*45. quòd ſupradicta Bulla eſt incerti authoris, & non continetur in iure. Ex his omnibus tunc putaui potuiſſe Epiſcopum ab excommunicatione dictum delinquentem abſoluere.

RESOL. LXI.

An calcibus percutiens Clericum in platea dicatur percuſſiſſe leuiter in ordine ad obtinendam abſolutionem? Ex p.9. tract.4.Reſ.19.

§.1. NOminatim contra me negatiuam ſententiam tenet Stephanus Baunius *in Theol.mor.tom.2. diſp.5. tract.4.q.1.* vbi aſſerit: [Quæritur, an cenſendus ſit aliquis grauiter eſſe percuſſus in ordine ad excommunicationem incurrendam, qui calcibus fuit petitus in platea? Affirmat Sayrus *de cenſ.lib.3.cap.*228.*n.*6. quia percuſſio ratione loci publici, quæ alioqui leuis eſſet, fit enormis: ita ille cum aliis apud Maceratenſem *var. reſol. lib.*11.*n.*10. Addo ego non parum eo opere, ac ſimili, Clericorum dignitatem, ac nomen lædi: nam, quid ad eorum contemptum eſſe potentius poteſt, quàm vnum eorum quempiam calcibus peti in oculis omnium? Opinio contraria defenditur à Diana *tr.16. reſol.*23. Reginaldo *lib.1.cap.19.ſect.1.n.*240. Nauarro *cap.27.n.*92. quia, vt percuſſio cenſeatur eſſe grauis, quæ eſt in publico facta, debet duo habere: primò, quòd ſit notabilis: ſecundò, quod generet ſcandalum. Primum deeſt (inquit Diana) percuſſioni dicti Clerici, qui calce eſt in platea impetitus: quare exiſtimat

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in illo §. eius ſumæ not.

cum aliis, quòd percutiens, ab Epiſcopo abſolui poterit ab excommunicatione incurſa ob iniuriam ſic Clerico illatam. Hæc ſententia non eſt probabilis: quid enim Clerico magis eſſe probroſum, turpéque poteſt, quàm ſpectante vrbe, infra ſeruos poni, & cum maiore dedecore, ignominiáque plecti, quàm qoi ſunt ſceleratiſſimi: nec enim hi, aut illi, ſi quid peccent, in platea vapulant; aut ſi ibi impudentiæ ſuæ pœnas pendunt, non eam calcibus, ſed virgis luunt. Quare prima mihi ſententia, vt probabilior, ſequenda videtur in praxi.] Hæc Baunius. Sed ſibi videtur contradicere: nam, ſi mea ſententia affirmatiua non eſt probabilis, vt ipſe ait, quo pacto poſtea ſuam ſententiam negatiuam vocat probabiliorem: Si ſua ſententia eſt probabilior, ſequitur quod noſtra ſit probabilis; & reuera illam, tanqoam probabilem, me citato, admittit Leone *de cenſ. recollect.5.n.*382. *in fine*, ex authoritate Nauarri. Vide etiam Philiarchum *in Summa, lib.3. cap.33. in fine*, aſſerentem, cum Nauarro, iniuriam factam in loco publico eſſe grauem; duobus tamen concurrentibus, nempe, ſi ſit notabilis, & gignat aliquod magnum ſcandalum. Hæc rectè à fortiori fuit reſolutum Papiæ, teſte Mario Antonino *var. reſolut. lib.3. reſol.*11. *per tot.* percutientem Sacerdotem in facie cum pugno; ex qua percuſſione exierunt de ore ipſius aliquæ guttæ ſanguinis, incurriſſe quidem in cenſuram, ſed quia talis percuſſio exiſtimata fuit leuis, potuiſſe abſolui ab Epiſcopo.

RESOL. LXII.

Quis poteſt abſoluere à dictis percuſſionibus?

Et an hæc poteſtas extendatur ad quoſlibet Prælatos iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes?

Et in textu Reſolutionis explanantur omnes perſonæ in iure expreſſæ, quæ excuſantur adire Pontificem pro abſolutione ob enormem Clerici percuſſionem. Ex part.9. tract.4. Reſ.47.

§.1. REſpondeo, qoòd ab excommunicatione contracta ob leuem percuſſionem poteſt Epiſcopus ſibi ſubditos abſoluere in vtroq; foro, vt colligunt Panorm. & communiter DD. *ex cap. Peruenit. de ſent. excom. & Extrau.* Ioan. XX. *quæ incipit, Perlectis.* Sed, an hæc poteſtas extendatur ad quoſlibet alios Prælatos iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes; non conueniunt, DD. Negant Felinus, & Panorm. *in d.cap. Peruenit.* Sylueſter *verb. Abſolutio, 4.n.5.* quos ſequitur Molina *tract.3. diſp.59.n.2.* ducuntur: quia Pontifex *in d.c. Peruenit.* committit Epiſcopo, vt Fratri, hanc poteſtatẽ: inquit enim textus: *Tuæ fraternitatis arbitrio duximus committendum.* Arqui nullus inferior Epiſcopo Frater à Pontifice nũcupatur, ſed filius. Non igitur cenſenda eſt hæc poteſtas aliis ab Epiſcopo conceſſa. Sed hæc ratio infirma videtur: Pontifex namque, quia loquebatur cũ Epiſcopo, nomine Fratris vſus fuit; non, quia vellet hãc poteſtatem Epiſcopali tantùm characteri annectere: hæc enim poteſtas non Epiſcopo ratione iuriſdictionis conceditur: aliàs eam delegare non poſſet, neque illius Vicario generali communicaretur, vti ipſe Molina cõmunicatam eſſe cenſet. Quapropter verius exiſtimo, quoſcumque Epiſcopali iuriſdictione gaudentes hanc habere poteſtatem. Ab excommunicatione verò contracta ob grauem, & à fortiori ob enormem Clerici percuſſionem, iure communi ſpectato, nullus alius præter Pontificem, eiúſve Legatum, abſoluere poteſt, exceptis aliqoibus caſibus in iure expreſſis, & quæ continentur in his verſibus.

Sup. hoc Legito in to.1. tr.5. Reſ.16. §. Secluſa. in fine, &c. Et ſup. contentis in hi verſ. Regula,

Regula, mors, ſexus, hoſtis, puer, officialis,
Delicioſus, inops, agérque, ſenéxque, ſodalis,
Ianitor, aſtrictus, dubius, cauſa, leuis ictus,
Debilis, abſolui ſine Summa Sede merentur.

O 2 Quos

&c. in Reſolutionibus not. ſeq.

Quos caſus explanat Fragoſ. *de Rep. Chriſt. tom. 2. lib. 1. diſp. 2. punct.....n...*& Filliucius *tom. 1. tract. 15. n. 37.* qui omnes reducit ad tria capita, quæ inueniuntur *in cap. Quamuis, de ſent. excomm.* Primò, ſcilicet, ad impedimentum corporale, ſub quo reducuntur articulus mortis, inimicitiæ graues, paupertas, ægritudo, ſenectus, debilitas, cæcitas, &c. Secundò, ad impedimentum canonicũ, quo aſſerit laborare ſeruos, & filiosfamilias, exercentes munus publicum, & habentes aliam iuſtam cauſam arbitrio boni viri. Tertiò, ad impedimentum ex iuris beneficio, quo gaudent mulieres, impuberes, Officiales arcentes turbam, oſtiarii, Clerici ſimul viuentes, Regulares, & nobiles viri, ac delicati. Sed de his *infrà.*

Infra hic etiã à Reſ. 65. vſque ad 74. excluſiuè.

RESOL. LXIII.

An quis, ſi pro enormi percuſſione non poteſt adire Pontificem, teneatur Romam mittere Procuratorem, vel epiſtolam pro abſolutione? Ex p. 9. tr. 8. Reſ. 48.

Sup. hoc inf. in Reſ. 72. §. Sed etiã ad lin. 4. & lege Reſ. not. ſeq. & in to. 9. tr. 7. ex Reſ. 117. §. 1. ante medium, à verſ. ſolùm abſoluendus. & ſi facilius hanc quæſt. ſoluere velis, vide in to. 1. tr. 5. doctrinam Reſ. 16. & aliarum eius primæ not.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Rodriq. *in Summa, tom. 1. cap. 144. n. 17.* vbi ſic ait: [Aunque eſta deſcomunion eſte reſeruada à ſu Sanctidad, però muy bien puede della abſoluer el Obiſpo, quando la percuſſiõ del Clerigo no fue enorme, ſino pequeña, como eſta decretado en Derecho, la qual puede hazer, no ſolamente el Obiſpo del delinquente deſcomulgado, mas aun el donde ſe hizo la percuſſion, como lo nota Inocencio, y lo tiene alegando otros la Cappella Toloſana. Tambien puede el Opiſpo abſoluer de la enorme, quando no ſe puede acudir al Papa, ni à otro, que tenga authoridad para la abſolucion. Ni baſta, que pueda embiar por la abſolucion, para que el Obiſpo no abſuelua; porque no obliga el Derecho à eſte deſcomulgado à embiar à Roma por ella, mas quiere que ſi puede, vaya, y no pudiẽdo, que acuda à ſu Obiſpo, como lo nota Nauarro *c. 7. n. 96.*] Ita ille, cui adde Coninch *de Sacram. diſp. 14. dubit. 16. n. 241.* Henriquez *lib. 12. cap. 3. num. 1.* & *lib. 6. cap. 9. n. 7. in Gloſſa lit. O.* Sanchez *in Sum. tom. 1. lib. 2. cap. 13. num. 14.* & nouiſſimè Hieronymum Garciam *in Sum. mor. tract. 1. diffic. 3. dub. 2. punct. 5. n. 39.* Caſtrum Palaum *tom. 6. diſp. 3. punct. 23. §. 4. n. 8.* aſſerentes, quòd excommunicatione, ſeu caſu Papali irretitus, qui ob legitimum impedimentum perſonaliter ire Romam nequit pro abſolutione, poteſt tamen mittere procuratorem, qui eius nomine petat, vel per epiſtolam petere abſolutionem à Sede Apoſtolica, vt poſſit ab Epiſcopo ſuo abſolui vigore illius facultatis generalis abſoluendi impeditos cum onere ſe præſentandi, licèt contrarium aſſerat Bonacina *de cenſ. diſp. 1. q. 3. punct. 2.* cum Leone, & Theſauro, teſtantibus de praxi, de qua ego *alibi.*

Alibi ſup. in to. 1 Reſ. 197. & in aliis eius not. 1.

RESOL. LXIV.

An Epiſcopus poſsit abſoluere ex quacumque percuſsione Clericorum, etiam ſi percuſſor poſsit recurrere ad Summum Pontificem, dummodo percuſsio ſit occulta?

Et an ferè eadem facultas Mendicantibus Religioſis conceſſa ſit? Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 63.

Sup. his pro Epiſcopis & Religioſis regis latè infrà in Reſ. 74.

§. 1. REſpondeo affirmatiuè: etenim ex Tridentino *ſeſſ. 24 cap. 6. de reform.* omnibus Epiſcopis, ſeu Epiſcopalem iuriſdictionem habentibus cõceditur poteſtas abſoluendi ab hac, & ab omni alia excommunicatione, modò delictum occultum ſit, neque ad forum contentioſum deductum: Mendicantibus verò Religioſis ferè eadem facultas conceſſa eſt. Et ita tenet Squillante *de priuil. Cleric. cap. 6. n. 110.* Caſtrus Palaus *tom. 6. diſp. 3. punct. 23. §. 4. n. 19.* & alij.

RESOL. LXV.

Quando ab Epiſcopo non eſt exigendum iuramentum, vt abſoluti à cenſura Canonis teneantur adire Pontificem? Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 64.

Pro perſonis contentis in hac Reſ. inf. in Reſ. 68. 69. & 70.

§. 1. REſpondeo, vt dictum eſt, quod quorundam abſolutio ab enormi percuſſione permittitur Epiſcopo; quando, nempe, impedimentum eſt perpetuũ: quale eſt in ſenibus, mulieribus, morbo perpetuo laborantibus, aut iis, qui membris deſtituti ſunt: nec exigẽda ab his eſt cautio iuratoria adeundi Summum Pontificem: talis enim cautio, aut promiſſio in his eſſet inutilis, & ridicula. Et quamuis miraculo iſti poſtea curarentur à morbo, qui nulla naturæ vi curari poteſt; non tenerentur tamen adire Pontificẽ: quia iam plenè conceſſum illis eſt beneficium. Idémq; de impubere dico, poſtquã adoleuit: quod enim conceſſũ eſt ætati, & cœpit habere locum, non ceſſat per ætatis accretionem.

Sup. contentis in hoc §. infra in Reſ. 71. & 72.

2. Secundò, nonnulli, qui non habent perpetuũ impedimentũ, poſſunt per Epiſcopum abſolui ab enormi percuſſione, itẽ ob inopiam, inimicitias capitales, ægritudinẽ, & ſubiectionem alterius poteſtati, v. g. cùm dominus graue pateretur damnum obſequij mancipij abſentiam. In quo numero interdũ eſſe poſſunt iuuenes, quibus iter eſſet periculoſum: Ita de his ſentiunt Angelus *excom. 5. n. 59.* Panormit. *in c. Ea noſcitur de ſent. excomm.* Tabiena *excom. 5. caſu 1. n. 47.*

Sup. perſonis contentis in hoc §. in duabus Reſ. ſeq.

3. Tertiò, officialis turbam pellens, oſtiarius, & Clerici ſub eodem tecto viuentes, quamuis non poſſint ab enormi, poſſunt tamen à mediocri percuſſione abſolui per Epiſcopum. Sed nec his iniungitur, vt adeant Sedẽ Apoſtolicam ceſſante impedimento. Sed de hoc *ſuprà* etiam dictum eſt. Et ita docet Gordonus *in ſum. tom. 2. lib. 7. q. 13. cap. 3. §. 5. num. 55.*

RESOL. LXVI.

An Principum Ianitores, Oſtiarij, &c. percutientes Clericos ſub prætextu officij poſſint abſolui ab Epiſcopo, quamuis percuſſio grauis ſit, modo non ſit enormis?

Et an Officialis non fortuitò, & incautè, ſed titulo iuriſdictionis percutiens ex odio Clericum, ſemper ſit remittendus ad Papam pro abſolutione, exceptis caſibus legitimi impedimenti?

Et quæritur in hoc caſu, cui incumbit onus probandi, an fortuitè, vel deliberatè Officialis, (vt ſupra,) percuſſerit Clericum arcendo turbam, ad hoc vt declaretur excommunicatio Epiſcopalis, aut Papalis?

Et obſeruatur dictis Ianitoribus, & Officialibus, (dum ab Epiſcopo abſoluuntur ab excommunicatione, Si quis ſuadente, *contracta ob delictum enorme,) non eſſe iniungendum onus ſe præſentandi poſtea Sedi Apoſtolicæ, ſicut etiam mulieribus, pueris impuberibus, & delicatis magna potentia in onus non iniungitur.* Ex p. 9. tr. 4. Reſ. 55.

Sup. hoc in Reſ. præcedẽti, §. vlt. & in Reſ. not. ſeq.

§. 1. REſpõdeo, quòd Ianitor, ſeu Oſtiarius, qui prætextu ſui officij percutit Clericum, etiam animo iniuriandi, abſolui poteſt ab Epiſcopo, quamuis percuſſio grauis ſit, modò enormitatem non attingat. Colligitur ex c. *Si vero, de ſent. excomm.* & *ibi* Gloſſa & Doctores. Idem dicendum eſt de officiali, ſeu apparitore alicuius poteſtatis, etiam laïcæ, qui arcendo turbam ex aliqua negligentia, non tamen ex propoſito, Clericum percutit, qui ab Epiſcopo abſoluitur, ſi percuſſio atrox non fuerit, ex d. cap. *Si vero.* Quòd ſi arrogando ſibi iuriſdictionem, & quaſi id licitè præſtare poſſet, & non in defenſionem oſtij ſibi commiſſi, Eccleſiaſticum percuteret, nequaquam abſolui poſſet ab

Epiſcopo,

Digitized by Google

Epiſcopo,eſto, percuſſio quoad læſionem corporis leuis eſſet:quia grauis,& atrox eſt comparatione iniuriæ ſtatui Eccleſiaſtico factę.Itaque officialis non fortuitò, & iocantè,ſed titulo iuriſdictionis percutiens ex odio Clericum,ſemper eſt remittendus ad Papam pro abſolutione,exceptis caſibus legitimi impedimenti, vt colligitur ex textu in cap. *Si verò.§.Officialis vero.*cùm ibi officiali titulo iuriſdictionis,& non fortuitò percutiēti Clericum,negetur fauor conceſſus percutienti fortuitò: qui fauor eſt ſolùm reſpectu percuſſionis leuis, & mediocris. Et ratio huius eſt: quia percuſſio facta ab officiali titulo iuriſdictionis,licet videatur leuis,nihilominùs iniuria clericalis ſtatus eſt grauis:quia nulli laico,inquit textus in cap. *Si vero.* ſuper Clericum tanta datur authoritas.Et hac ratione Caiet. *in Sum.verb. Excomm. c.10. verſ. Demum circa.* ait,hanc percuſſionem Clerici titulo iuriſdictionis,& authoritatiuè factam ab officiali laïco, ſemper eſſe grauem ex circumſtantia perſonæ lædentis,nempe,quòd cùm ſit laicus officialis, authoritatiuè percuſſit Clericum.

2. Et tandem obſerua,dictis ianitoribus,& officialibus, (dum ab Epiſcopo abſoluuntur ab excommunicatione Canonis. *Si quis,ſuadente,* contracta ob delictū non enorme,vigore,ſeu beneficio iuris in præallegatis textibus contenti,)non eſſe iniungendum onus ſe præſentandi poſteà Sedi Apoſtolicæ Et ratio eſt: quia talis fauor in prædictis iuribus non conceditur prædictis perſonis ratione impedimenti temporalis;ſed ob rationem ſpecialem perſonæ tali modo viuētis,vel tale munus exercentis:ſicut etiam mulieribus,pueris impuberibus, & delicatis magnæ potentiæ idē onus non iniūgitur,quia priuilegium vt abſoluantur ab Epiſcopo,nō conceditur ob impedimentū temporale,ſed ob ſpecialē rationem perſonæ,vel actus,ſeu delicti. Et hæc omnia docet Gordonus *in Sum.tom.2.lib.7.q.13.§.5.n.46.*Suar. *diſp.21.ſect.1.de cenſ.*Boſſius *in diſcept.mor.diſcep.1.dub. 19.n.200.& ſeqq.*Caſtrus Palaus *tom.6.diſp.3. punct.23. §.4.n.16.*Molina *diſp.62.*& alij penes ipſos. Vnde etiam *ſupra*, vbi actum eſt de Heluetiis.

Sup. in Reſ. quæ hic eſt 14. per tot.

3. Sed quærunt Doctores in hoc caſu,cui incumbat onus probandi,an fortuitò,vel deliberatè, officialis, *vt ſupra,*percuſſerit arcendo turbam,ad hoc,vt declaretur excommunicatio Epiſcopalis,vel Papalis: Innoc. *in d. cap. Si vero,* putat incumbere ipſi Clerico percuſſo, ex regula: *Actore non probante*, &c. Contrarium tamen probat Panormitanus *ibid. n.6.* quòd, ſcilicet, onus probandi incumbat officiali præfato percutienti: quia præſumptio eſt contra ipſum. Placet diſtinctio Alexandri de Neuo *in addit.* ad eundem Panormitanum, *littera H.* Aut exercendo officium percuſſit:& tunc eſt vera opinio Innocentij: nam ratione officij excuſatur quis à dolo præſumpto, niſi contrarium probetur. Aut percuſſit non exercendo ſuum officium,quia,v.g.non aderat turba,quæ arcenda erat:& tunc eſt vera opinio Panormitani; quia tunc præſumptio eſt contra ipſum. Et hæc omnia docet Leone *de cenſuris, recollect.5. num.439.*

RESOL. LXVII.

An Epiſcopus poſſit abſoluere Clericos, qui Collegialiter viuunt vel in Seminariis, Conuictoribus ſe inuicem percutientibus, non percuſſione leui, ſed graui?

Et notatur, quod quando dictis Clericis Collegialiter viuentibus ab Epiſcopo abſolutio cenſuræ impertitur, non eſt eis onus imponendum præſentandi ſe poſtea Sedi Apoſtolicæ.

Et quid eſt dicendum in prædicto caſu de pueris miniſtrantibus in Eccleſia Cathedrali, vel alia Eccleſia, qui ibi communiter viuunt, & ſuſtentantur de redditibus ab Eccleſia ad id deputatis?

Et quid de aliis pueris, qui in domo communi viuunt ſub aliquo moderatore eorum? Ex p.9. tr.4.Reſ.96.

§.1. RESpondeo,quòd Clerici in eadem domo commorantes,ſiue ex redditibus communibus alātur,vti contingit in Seminariis Concilij Tridentini, & Collegiis Vniuerſitatum, ſiue vnuſquiſque ad ſui ſuſtentationem concurrat, vt in Conuictoriis ſcholaſticorum euenit,poſſunt ob percuſſionem grauem,modò atrox non ſit,ab Epiſcopo abſolui,ex textu in cap. *Quoniam de vita,& honeſtate Clericorum.*Quia ratione communis vitæ faciliùs naſcuntur,ſeq; inuicē percutiunt,l. *Cuius pater, §.Dulciſſimis,ff.de legatis,2.* ideòque fuit conueniens,ne pro qualibet iniuria ad Sedem Apoſtolicam remitterentur. Sicuti tradit Panorm. *in dict. cap. Quoniam,n.3.*Syluest.*verb.Abſolutio,4.n.3.*Nauar. *c.27. n.91.*Sayrus *lib.3. c.28. n.26.*Et ideo Hieron.Garcias *in Sum. mor. tract.1.diffic.3.dub.2.punct.5.n.39.*ſic ait:[Regularmente toca el abſoluer de la percuſion graue, y mediana,al Romano Pontifice,à ſu Legado. Exceptaſe emperò lo primero,que los Obiſpos pueden abſoluer de la mediana à los Clericos que viuen en communidad.] Ita ille.

Sup.hoc ſup. in R.ſ. 65. §. vlt.

2. Notandum eſt tamen hîc ex Boſſio *in diſcep.mor. de iuris diſcept.1.dub.19.num.201.* quòd quando dictis Clericis collegialiter viuentibus ab Epiſcopo abſolutio cenſuræ impertitur; non eſt eis onus iniungendū præſentandi ſe poſteà Sedi Apoſtolicæ:quia,vt *ſup.*dictum eſt de ianitoribus,& oſtiariis Principum,talis fauor in iure non conceditur prædictis ratione impedimenti temporalis,ſed ob rationem ſpecialem perſonæ tali modo viuentis:ergo Vide Suar.*de cenſ.diſp.22.ſect.1.n.83.* Alterium *tom.1.diſp.22.cap.2.dubit.4.*Bonac. *diſp.2.q.4. punct.5.n.3.*Gordonū *in Sum.tom.2. lib.7.q.13. §.5.n.47.* & Leon. *de cenſ. recoll.5. n.427.*qui cum Molina *tom.4. diſp.62.* exēplificat hoc non ſolùm in commorantibus in Seminariis,& in Collegialibus Collegiorū Vniuerſitatum; ſed etiam in pueris miniſtrantibus in Eccleſia Cathedrali, (vel alia Eccleſia addo ego, vt eſt Neapolit. Eccleſia B.Mariæ Annunciatæ,Incurabilium,&c.) qui ibi communiter viuunt, & ſuſtentantur de redditibus ab ea Eccleſia ad id deputatis;imo etiam in Clericis,qui in domo communi viuunt, ſub aliquo moderatore eorum,eſto,ipſi ad ſuam ſuſtentationem contribuant, vt ſunt Conuictoria ſcholaſticorum,vulgò, *Dozzine:* nā in omnibus iſtis militat ratio,ſcilicet,quòd maiorē multò occaſionem habeant ſe inuicem percutiendi, quàm habeant alij, durúmque eſſet illos remittere ad Sedem Apoſtolicam pro percuſſione, quæ non ſit atrox, & enormis,ſed tantum mediocris.Ita Leo,*vbi ſuprà.*

Sup. in Reſ. quæ hic eſt antecedens.

RESOL. LXVIII.

An Epiſcopi poſſint abſoluere impuberes, qui Clericum percuſſerunt?

Idem eſt dicendum de puellis puberibus.

Et docetur, quod tales non tenentur poſtea Sedi Apoſtolicæ præſentare, etiam ſi pueri impuberes doli tamen capaces, non petant abſolutionem ante pubertatem,quamuis læſio facta tempore impubertatis ſit enormis? Ex p.9.tract.4. Reſ.58.

§.1. REſpondeo, quòd pueri impuberes,& ſic minores quatuordecim annis,& puellæ puberes incidentes in hunc Canonem cap. *Si quis ſuadente*, & in alium quemcunque, poſſunt abſolui ab Epiſcopis diœceſanis, c. *Pueris,60.de ſent.excomm.* Syluester *verb. Abſolutio,4.n.3.verſ.Quintus.* dummodo ſint doli capaces:nec tenentur ſe poſteà Sedi Apoſtolicæ præſentare; quia beneficium ſemel indultum minori,ex quo cœpit habere locum, non extinguitur per ætatem maiorem

Sup. hoc ſup. in Reſ. 65. §. 1. & pro diffic. an impuberes incurrant hanc cenſurā ſup. in 11.1. Reſ. 108. §.Verū. Sed hic inf. pro quæſt. huius Reſ. Vide § Hinc Reſ. 71.

ſuperueuientem, Panorm. *in c. fin. de ſent. excom.* Vnde quamuis pueri impuberes, doli tamen capaces, non petant abſo.utionem ante pubertatem; poſſunt tamen abſolui poſt pubertatem, ſi poſtulent ab Epiſcopo, nec tenentur ſe præſentare Sedi Apoſtolicæ, quia illes excuſat ætas à labore itineris, quamuis læſio facta tempore impubertatis ſit enormis, cap. vltim. *de ſent. excomm.* Saytus *de cenſ. lib. 3. cap. 28. num. 20.* Barboſa *in d. cap. Pueris, de ſent. excomm. num. 2.* & in cap. *Si quis, ſuadente, num. 87.* vbi ſit ſermo de pueris duntaxat, qui peruenerunt ad maiorem ætatem, hoc eſt, pubertatis, ante beneficium abſolutionis; & tamen Summus Pontifex reſpondit, ſi poſtulent abſolutionem, ſiue ante, ſiue poſt pubertatem poſſe abſolui ab Epiſcopo, Marius Alterius *tom. 1. de cenſ. lib. 1. diſp. 10. cap. 4. fol. 365.* Vide etiam Gordonum *in Sum. tom. 2. lib. 7. quæſt. 13. §. 5. num. 46.* Fragoſum *de Repub. Chr. tom. 2. lib. 1. diſp. 2. §. 3. num. 59.* Boſſium *in diſcept. mor. diſcept. 1. dub. 13. num. 106.* & doctum Narbonam *in Annal. iuris, an. 60. q. 13. num. 2.* Vide etiam Baunium *in Theol. mor. tom. 2. tract. 1. q. 3. dub. 4.*

RESOL. LXIX.

An Epiſcopi poſſint abſoluere mulieres cuiuſuis ſtatus, & conditionis percutientes Clericos ex quauis percuſſione?

Et an dicta abſolutio danda ſit ſimpliciter ab eodem Epiſcopo, & non ad reincidentiam?

Idem dicendum eſt, & multo magis de Monialibus?

Et an ſtatus perſonæ prius, & veritas negotij ſit intimanda Romano Pontifici, antequam abſolutio cenſuræ impendatur, ab Epiſcopo mulieribus ſupradictis? Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 59.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 65. §. 1.

§. 1. Reſpondeo affirmatiuè ex cap. *Quamuis, de ſent. excomm.* & cap. *mulieres*, & cap. *Ea noſcitur, eod. tit.* Et quia abſolutè dicta Iura loquuntur de habentibus fragilitatem ſexus, & de mulieribus, non diſtinguendo, an ſint ſui, vel alieni iuris fortes, aut debiles, viduæ, aut maritatæ, diuites, aut pauperes: ipſæ enim cuiuſuis ſtatus ſint, & conditionis, ab Epiſcopo loci poſſunt abſolui, & quia ſemper in ipſis periculoſum eſt vagari & virorum cœtibus ſe immiſcere, dicta abſolutio datur ſimpliciter ab eodem Epiſcopo, & non ad reincidentiam. Et conſuetudo vniuerſalis approbat hanc expoſitionem, quòd Epiſcopi omnes fœminas abſoluunt, etiam ab enormi læſione: quæ conſuetudo hanc dare potuit iuriſdictionem ipſis Epiſcopis. Quod multò magis dicendum

Sup. ex hoc vide infra § vii. Reſ. 73.

eſt de Monialibus, non ſolùm vt mulieres ſunt, prout dixit Gloſſa finalis, *in cap. de Monialibus. 33. eod. tit. de ſent. excomm.* qua ratione continentur etiam à fortiori mulieres exiſtentes in conſeruatoriis, non obligatæ ad aliquam clauſuram; ſed etiam, quia profitentur perpetuam clauſuram, vt notant DD. ibi communiter. Et ita docet Suarez *de cenſ. diſp. 21. ſect. 1. num. 63.* Alterius *tom. 1. lib. 5. diſp. 22. cap. 2. quæſt. 2.* Sayr. *lib. 3. cap. 28. num. 18.* Fragoſus *tom. 2. lib. 1. diſput. 2. §. 3. n. 37.* Tiraquellus *in leg. 10. connub. Gloſſ. 1. par. 10. n. 33.* & alij penes ipſos.

2. Notandum eſt etiam hîc, quòd in d. cap. *Mulieres*, delicioſis conceditur, vt poſſint per Epiſcopum a graui Clericorum percuſſione, & aliis Papæ reſeruatis abſolui: hi tamen reduci poſſunt ad habentes corporis impotentiam, ratione cuius abſque notabili vitæ, vel ſanitatis corporalis periculo ad Sedem Apoſtolicam accedere nequeunt. Delicioſi autem dicuntur nobiles, & magnæ potentiæ viri, & ita delicati, vt laborem eundi ad Curiam Romanam ſuſtinere nequeant, vt decernitur, d. cap. *Mulieres.* vbi ita habetur: *De his vero, qui ſunt magnæ potentiæ, & ita delicati, quod laborem veniendi ad Sedem Apoſtolicam nequeunt ſuſtinere; reſpondemus, quòd ſtatus perſonæ priùs, & veritas negotij eſt intimanda Romano Pontifici, & ſecundùm conſilium eius tales erunt de commiſſo ſcelere corrigendi.* Ex quo textu conſtat, quòd antequam hi ab inferiori, ſeu ab Epiſcopo abſoluantur à reſeruatis Papæ, eſt informandus Summus Pontifex, explicando ei ſtatum perſonæ, & veritatem negotij; & ſecundùm eiuſdem conſilium erunt de commiſſo crimine corrigendi: quod etiam tradunt omnes Doctores communiter, & præſertim Suar. *vbi ſuprà, num. 80.* Alterius *ibidem.* Qui propterea dicunt, illis verbis textus non concedi ſimpliciter, vt poſſint prædicti delicati abſolui ab Epiſcopo; ſed vt non teneantur abſolutionem petere a Summo Pontifice Romam eundo; ſed ſolùm conſulere ad Summum Pontificem; addentes non requiri, vt ipſemet Epiſcopus conſulat Papam; ſed, quòd poteſt ille, cui indiget abſolutione certiorem facere. At verò prædictæ perſonæ ſint talis conditionis, & ita delicatæ, vt laborem eundi ad Sedem Apoſtolicam ſuſtinere minimè valeant, vbi id non conſtat per euidentiam facti, id iudicare pertinebit ad arbitrium Epiſcopi, ſeu Iudicum, iuxta Gloſſam *in d. c. Mulieres, ver. Laborem veniendi.* & Saytum *lib. 3. Theſ. cap. 28. n. 22.* vel cuiuſuis prudentis viri, iuxta Suarez, & Alterium *locis citatis.*

RESOL. LXX.

An Epiſcopi poſſint abſoluere ſenes ex quacumque Clerici percuſſione?

Sed difficultas eſt, quinam dicendus ſit ſenex? Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 60.

§. 1. Senes excuſantur ab itinere ad vrbem, & ideò per Epiſcopum poſſunt abſolui: ex cap. *Ea noſcitur de ſent. excomm.* Et ratio eſt: quia ſenes dicuntur infirmi, & ipſa ſenectus eſt morbus. Sed difficultas eſt, quinam dicendus ſit ſenex. Aliqui tenent ſenſim, qui annum quinquageſimum attigit, vſque ad ſeptuageſimum. Ita Ioan. Andreas & Gloſſa *in cap. 1. de celebr. Miſſ.* Ioan. Annanus *in rub. de delict. puer. col. 1.* Corraſius *in l. Precibus, num. 19. Cod. de impub. & aliis ſubſtit.* Grammat. *dec. 34. num. 4.* & de Afflict. *in comm. ad Conſt. Neap. lib. 2. rub. 32. in fine.* Et pro hac opinione faciunt, *l. 2. §. vlt. ff. de Dec. l. 3. C. eod.* & l. vltima, *C. qui ætate ſe excuſ. lib. 10.* quibus probatur, excedentes quinquageſimum quintum annum, (vt ſenes, & maiores,) a muneribus perſonalibus excuſari. Alij exiſtimarunt, ſenem dici ſeptuagenarium, nec infra hanc ætatem aliquid Iudicis, ſeu boni viri arbitrio relinqui. Ita Abbas *in c. Quoniam ſequentur, vt lite non conteſtata, n. 18.* quem ſequitur Stephan. Gratian. *tom. 5. diſcept. forenſ. cap. 805. n. 20.* Mouetur Abbas: quia certum eſt, ſeptuagenarium eſſe ſenem, cùm paſſim à muneribus, à tutela, & à cura excuſentur, l. vnica, *C. qui morbo, aut ætate ſe excuſant. lib. 5. l. 3. ff. de iure immunitatis, & §. Item maior. inſtit. de excuſat. tut.* Alij demum communiter id iudicio Iudicis, ſeu boni viri relinquendum eſſe aiunt, qui arbitrari debet iuxta qualitatem perſonarum. Ita Barbatia *conſ. 21. col. penult. lib. 2.* & *conſ. 27. col. 3. lib. 3.* & *conſil. 45. col. penul. lib. 4.* Menochius *de arbitr. lib. 2. caſ. 59. num. 3.* Maſcardus *de prob. concl. 1301. num. 8.* Farinacius *in praxi crim. quæſt. 76. à num. 83.* & ex noſtris Sayr. *de cenſur. lib. 3. c. 28. n. 23.* Et hæc opinio eſt communior, (niſi ſenes ſint in ſeptuageſimo anno, & vltrà:) nam alij aliis citiùs ſeneſcunt, iuxta variam temperamenti qualitatem.

Sup. hoc ſup. lege doctrinam. §. 1. Reſ. 65. Et pro difficultate contenta à lin. 4. huius textus in tom. 8. tr. 4. Reſ. 36. §. Hoc ſuppoſito.

2. Dixi verò, niſi ſenes ſint in ſeptuageſimo anno, & vltrà:

vltrà : quia tunc mihi videtur quod iudex, vel prudens, aut bonus vir non poſſit arbitrari non eſſe ſenes, id quòd tantùm ſentire puto Abbatem, *vbi ſuprà*. Et quamuis ſuperioribus ætatibus multi vltra ſeptuageſimum, & etiam octuageſimum annum extiterint valdè fortes, & robuſti, quos latè commemorat Menochius *de præſump.lib.6.præſump.46. à n.6. ad 21.* nihilominùs hodie ſeptuageſimum annum agentes, & multò magis excedentes, ſunt valdè debiles, & infirmi, & experiuntur labores, & dolores, multáque vitæ incommoda, vt tradit idem Menochius *num.21.* Ac proinde circa omne arbitrium cenſendi erunt ſenes, & nomine infirmorum comprehenſi, præſertim in caſu noſtro, vbi agitur de ſenibus inhabilibus ad ſuſcipiendum longum iter ad vrbem abſque vitæ periculo Et ideò indiuidualiter pro caſu noſtro Gratianus *in diſcept. forenſ. cap.805. num.18.* poſt Innocentium, excuſat ſenem, quamuis ſit fortis, dicens eum poſſe ab excommunicatione contracta ob Clerici percuſſionem abſolui ab Ordinario ſuo: quia periculoſum eſt, ſenem proficiſci. Addit etiam non eſſe illi iniūgendum vt ceſſante impedimento, Papæ ſe repræſentet; cùm ſenectutis impedimentum nunquam ceſſet.

3. Sed, his non obſtantibus, videtur probabilis opinio doctiſſimi Iuriſconſulti Narbonæ, qui *in Annalibus Iuris an.60. quæſt.13. num.5.* ex Innocentio, & Sayro *de cenſ. lib.3. cap.28. num.25.* abſolutè docet, ſenes ſexagenarios poſſe ab Epiſcopo abſolui, nec teneri Romam ad Pontificem adire ad obtinendam abſolutionem pro graui, vel enormi Clericorum percuſſione, cùm eximius itineris labor, quo frangatur opus eſt, qui tam immēſum iter aggreditur, meritò in cauſa eſſe debeat, vt ſexagenario tantundem hoc priuilegium impertiatur: nam, licèt in huiuſmodi ætate nonnullis robur, & optima membrorum expeditio contingat, hæc adeò laſſitudini, & infirmitati exiſtit obnoxia, vt vix ſine labore, & periculo, nedum viam perfici, verùm neque proficiſci valeat. Verùm plus addit nouiſſimè Pater Fragoſus *de Repub. Chriſt. tom.2. lib.1. diſp.2. §.3. n.64. in fin.* docet enim in terminis caſus noſtri, quòd ſatis eſt, vt ſenex dicatur, ſi habeat annum quinquageſimum completum: & citat Corraſium, & Grammaticum: ſed tu cogita. Itaque, vt dixi, communiter Doctores requirunt annum ſeptuageſimum. Ita tenet *ex leg.2. Cod. qui ætate.* Caſtrus Palaus *tom.6. diſputat.3. punct.23. §.4. num.18.* & Leone *de cenſ. recollect.5. num.468. & ſeqq.*

RESOL. LXXI.

An Epiſcopus poſſit abſoluere à graui, & enormi Clericorum percuſſione ſeruos, & alios ſub poteſtate conſtitutos?

Idem dicendum eſt de viro, qui in fraudem vxoris Clericum percuteret.

Et ſi ſupradicti fiant de fluxu temporis ſui iuris, vel liberi, an teneatur adire Sedem Apoſtolicam.

Et aduertitur, quod quando prædicti abſoluuntur ab Epiſcopo iniungendam eſſe illis ſatisfactionem aliquam pro recompenſatione laboris in itinere. Ex part.9. tract.4. Reſ.61.

Sup. hoc ſup. ete doctrinam §. 2. Reſ. 65.

§.1. RESpondeo affirmatiuè, ex c. *Relatum. de ſent. excomm.* in duobus tamen caſibus. Primò, ſi delinquant in fraudem domini, vel patris familiâs, vt eant Romam, & ſe ſubtrahant obſequio debito domino, vel patri, recurrendo ad Sedem Apoſtolicam pro beneficio abſolutionis. Secundò, ſi dominus, vel pater graue damnum patiatur propter abſentiā: niſi percuſſio ſit tam grauis, vel enormis, & ſcandaloſa, vt propter exemplum tollendum neceſſaria ſit profectio ad Sanctam Sedem. Gama *de Sacramentis præſtandis vltimo ſupplicio damnatis, q.5. num.22* Sayr. *de cenſ. lib.3. cap.28. n.28.* vbi ait, quando abſoluuntur ab Epiſcopo, iniungendam eſſe illis ſatisfactionem aliquam pro recompenſatione laboris in itinere; puta, Orationem aliquam, ieiunium, vel diſciplinas pro aliquo tempore, Hoſtienſis *in d. cap. Relatum. de ſent. excomm.* & Aſtenſis *in Summ. p.2. lib.7. tit.23. arg. tertio. §. Vndecimus.* Idem dicendum eſt de viro, qui in fraudem vxoris Clericum percuteret; & de liberto, qui in fraudem patroni ſui in hunc Canonem incideret, vt Romam irent; cùm non ſint ſui iuris, & ex eorum abſentia vxor, & dominus in graue damnum incurrerent. Quòd ſi prædicti fiant deflexu temporis ſui iuris, vel liberi, tenebuntur adire Sedem Apoſtolicam. Quod non puto verum, niſi quando exceſſus fuerit grauis, & enormis: quia abſolutè, & ſine conditione poterant abſolui ab Epiſcopo ex prædictis cauſis de percuſſione leui, vel mediocri, quando dominus, pater familiâs, vxor, & patronus ex eorum abſentia ſine culpa ſua graue damnum paterentur, vt deducitur ex c. *Mulieres* ex c. *Relatum de ſent. excommun.* Et hæc omnia latè docet Boſſius *in diſcept. mor. de iuris diſcept.1. dub.13. num.119. & ſeq.* cum Fragoſ. *de Repub. Chriſt. tom.2. lib.1. diſput.2. §.3. num.67.* & aliis.

2. Hinc non videtur admittenda doctrina Gloſſæ *in d.c. Mulieres. verb. Sui iuris*, & quorundam aliorum ſententium prædicta procedere in filiofamilias impuberi, non autem in pubefacto, quem ait debere accedere ad Summum Pontificem pro abſolutione: nam conſtat, prædicta procedere etiam in maiori, & pubere exiſtente in patris poteſtate: quia, vt dictum eſt in hoc caſu conſideratur non fragilitas ætatis, & impotentia delinquentis; ſed ius patrium, & præiudicium tertij, quod præiudicium tertij ita conſideratur in maiori, ſicut in minori, imò multò magis in maiori, quàm in minori; cùm pater ex filio maiori poſſit conſequi maius auxilium, & ſubuentionem, quàm ex minori; præterquàm quòd de impuberi adeſt alia diſpoſitio, vt viſum eſt *ſupra*. Pro filio impuberi ſeq. ſup Reſ. 68.

3. Nota etiam, quòd licet per d. cap. *Relatum.* ſeruus non ſit cogendus ire ad Sedem Apoſtolicam, ſed poſſit, & debeat abſolui ab Epiſcopo in illis duobus caſibus, nempe, ſi in fraudem domini manus violentas in Clericum iniecerit, vel ſi ex itinere dominus abſque ſua culpa notabile damnum patiatur, nihilominùs in eodem capite eſt hæc limitatio, vt ſit ſeruus, qui in fraudem percuſſit, etiam cum præiudicio domini, mittendus pro abſolutione ad Sedem Apoſtolicam, quando exceſſus eſſet valdè grauis, & enormis, & ad ſcandalum, & prauum aliorum exemplum euitandum. Dummodo, ait textus, non ſit tam grauis; & & enormis exceſſus, vt propter vitandum ſcandalum, & tollendum exemplum huiuſmodi ſerui ad Seruum Seruorum Dei venire debeant abſoluendi. Quod idem propter identitatem rationis, dicendum eſt de filio familiâs: ad quod etiam facit caput, *Cùm illorum. de ſent. excomm.* vbi de hac eadem re agitur quoad Religioſos ſe inuicem percutientes. In tali enim caſu, propter vitandum ſcandalum, non eſſe habendam rationem temporalis damni ipſius domini, vel patris, vult Summus Pontifex in eodem textu. Vbi tamen duæ conditiones enormitatis, & ſcandali tollendi per profectionem ad curiam coniunguntur, ſimúlque requiruntur, & diuiſim non ſufficiunt, vt Romam ſint mittendi: ac proinde, ſi delictum non ſit enorme, vel ſcandalum moraliter non timetur, vel non cenſetur adeò graue, vt non poſſit aliis modis tolli, noluit Summus Pontifex omninò illud ſibi reſeruare in graue damnum alterius. Et ita docet Suar. *de cenſ. diſp.22. ſect.1. num.86.* & alij *vbi ſuprà*. Sup. in Reſ. quæ hic eſt, 68.

RESOL. LXXII.

An pauperes poſſint abſolui ab Epiſcopo, etiam ſi percuſſio Clerici fuerit enormis?

Et quid eſt dicendum de infirmis, & valetudinariis?

Et in textu huius Reſolutionis explanatur, qui ſunt ſupra dicti pauperes.

Et notatur, quod infirmi, valetudinarij, aut prædicti à quacumque alia impotentia corporis incidentes in excommunicationem Canonis, Si quis ſuadente, *poſſit abſolui ab Epiſcopo, etiam ſi infirmitas ſit temporalis, nempe febris tertiana vel quartana, aut podagra; & multo fortius ſi infirmitas ſit incurabilis, & diuturna.*

Et in corpore huius Reſolutionis explanantur impedimenta, quibus excommunicatus iure commun poſſint abſolui ab Epiſcopo, & non tenetur recurrere ad Papam pro abſolutione, etiamſi percuſſio Clerici ſit enormis.

Et an ſi cum prædictis impedimentis quis non tenetur perſonaliter adire Papam, & Romam, etiam non teneatur mittere procuratorem pro abſolutione?

Et an ceſſante impedimento teneantur ſe præſentare Pontifici?

Sed adhuc duo aduertuntur: Primum non eſſe concedendam huiuſmodi abſolutionem, quin excommunicatus parti læſæ ſatisfactionem præſtet.

Secundum, in euentu, quo quis abſoluitur ob temporale impedimentum exigi debere iuramentum comparendi coram Sede Apoſtolica, vel aliàs authoritatem abſoluendi habente, ſi conualuerit, aliàs in ſimilem incidet excommunicationem. Ex p.9. tract.4. Reſ.62.

Sup. hoc ſup. lege doctrinã §.1. Reſ.65.

§.1. RESpondeo, quòd tanquam impediti, à reſeruatis Papæ abſolui ab Epiſcopo poſſunt habentes impedimentum paupertatis, id eſt, qui tanta laborant paupertate, vt ad Curiam ire non poſſint. Ita cap. *Quod de his.* & cap. *Quamuis, de ſent. excomm.* & Doctores omnes. Quod ſi in c. *Ea noſcitur.* videatur ſtatui contrarium; id (vt obſeruat *ibidem* Gloſſa *verbo, Pauperes,*) intelligi debet de iis pauperibus, qui poſſunt ire ad Sedem Apoſtolicam, licèt pauperes ſint. Dicuntur autem pauperes quoad hoc priuilegium abſolutionis obtinendæ ab Epiſcopo, etiam non mendicantes, carentes patrimonio, ex quo ſe alere poſſint, viuentes tantùm ex ſuo artificio, qui non tenentur oſtiatim, & cum verecundia ſibi victum quærere in itinere: Ita Abbas *in d.c. Ea noſcitur, num.5.* Nam pauperes dicuntur, non ſolùm mendicantes, ſed etiam habentes congruam ſuſtentationem; qui tamen, attento ſtatu, & dignitate, videntur indigere. Bartolus *in l.1. num.35. cap. de ſacroſ. Eccleſ.* Inſuper, quoad hoc dicuntur pauperes, qui tenentur alere vxorem, & familiam, aut parentes ſuo labore, vel exercitio, non potentes iter agendo id facere, neque ex propriis bonis, quibus carent, neque alio modo. Dicitur quoque pauper, qui habet multas filias nubiles, quibus dotem dare debet ex Surdo *de alimentis, tit.1. q.93. n.33.* Vbi autem quis ſolitus eſt mendicare, ſi aliàs eſt ſanus, & robuſtus, quamuis pauper, non excuſabitur ire Romam: quia mendicando ire poteſt, & non propterea cadit à proprio ſtatu. Quod limitatur, niſi mendicando ſoleret ſibi, & vxori, ac familiæ, vel parentibus prouidere, & iter agendo id præſtare nequeat. Cæterùm, quis dicendus pauper, quæve paupertas cenſenda ſit ſufficiens impedimentum eundi ad Sedem Apoſtolicam, relinquitur iudicio Epiſcopi vel alterius viri prudentis, qui attenta perſonarum, & circumſtantiarum qualitate arbitrabitur. Vide Surdum *de alimentis, tit.7. q.9. n.10.* Farinacium *in Praxi crim. q.57. n.93. & ſeqq.* Gonzalez *ad Regulam* 8. *Cancellariæ, Gloſſa 2. n.43.* & & alios penes ipſos.

2. Nota etiam, quod infirmi, ſeu valetudinarij, aut præpediti quacumque alia impotentia corporis, incidentes in excommunicationem Canonis, *Si quis ſuadente* poſſunt abſolui ab Epiſcopo, etiamſi infirmitas ſit temporalis, nempe, febris tertiana, vel quartana, vel podagra. Syluester *verb. Abſolutio, 4. num.3. verſ. Nonus.* Abbas, & Innocentius *in d. cap. Quod de his de ſent. excommun.* Carolus de Graſſis *de effectibus clerical. effectu 9. num.162.* Bellettus *diſqu. clerical. §.3. num.25.* Et multò fortiùs, ſi infirmitas ſit incurabilis, & diuturna, Aſtenſis *in Summ. part.2. lib.7. tit.13. art.3. §. Octauus.* & Nauarrus *in Man. c.2. n.88.* & Barboſa *in c. Ad hæc de ſent. excomm. num.4. & in cap. Si quis ſuadente, n.92.* vbi ait, infirmos, & valetudinarios ex conſilio Medicorum eſſe dicendos. Farinacius *in praxi, part.2. lib.1. tit.5. q.41. num.93.* & Menochius *de arbitr. caſ.60.* Infirmis accedont membris deſtituti, qui ſi incidunt in excommunicationem pro Clerici percuſſione, Sedem Apoſtolicam adire non tenentur, & poſſunt à ſuo Epiſcopo abſolui. Vide Sayrum *de cenſur. lib.3. cap.28. num.31.*

3. Igitur breuiter reaſſumendo ſupradicta, & aliqua addendo, aſſero, quòd ab excommunicatione Canonis, *Si quis, ſuadente.* Epiſcopus Iure communi poteſt abſoluere, etiamſi percuſſio fuerit publica, & enormis, quando percutiens excommunicatus eſt impeditus recurrere ad Papam, vt habetur ex cap. *de cætere. de ſentent. excom.* Iuſta autem impedimenta ſunt hæc. Primo periculum mortis, *Can. Si quis ſuadente. 17. q.4.* Secundò, infirmitas longa, etiamſi periculoſa non ſit. Tertiò, inimicitia capitalis. Quartò, paupertas. Quintò, ætas ſenis, vel impuberis, licèt poſt pubertatem petat abſolutionem ab excommunicatione, quam ante pubertatem incurrerit, cap. vlt. *de ſentent. excommunic.* Sextò, eſſe ſub cura parentum. Septimò, obligatio alendi vxorem, filios, & familiam. Octauò, cura animarum, ſi timeat, quòd per eius abſentiam oues patientur detrimentum. Nonò, ſeruitus, quando talis ſeruus non poteſt adire Romã ſine præiudicio domini, & dominus non fuit cauſa, quòd inciderit in excommunicationem, cap. *Relatum de ſentent. excom.* Decimò, fragilitas ſexus, nempe, in fœmina, cuiuſcunque conditionis ſit, cap. *Mulieres de ſentent. excomm.* & cap. *Quamuis eod. tit.* Et denique quodlibet impedimentum, quod arbitrio viri prudentis iudicabitur legitimum.

Sup. hoc ſecundo ſupra in Reſ.63. & lege etiam aliàs Reſ. eius ſecundæ annot.

4. Sed tria ſunt notanda. Primò, quòd licèt hæc impedimenta videantur ſolùm eſſe admittenda in abſolutione ab excommunicatione propter percuſſionem Clerici, tamen generaliter admittenda ſunt. Secundò, quòd qui propter aliquod ex his impedimentis, eſt impeditus ire perſonaliter Romam, non tenetur mittere procuratorem pro abſolutione, nec epiſtolam. Ita Henriquez *lib.6. de pœnit. cap.9. num.7.* & *lib.12. de matrimonio, c.3. num.1.* Tertiò, quòd qui propter aliquod impedimentum abſoluitur ab Epiſcopo ab excommunicatione reſeruata Papæ, debet, ceſſante impedimento, ſe præſentare Pontifici. Et hæc omnia, præter alios, docet Auila *de cenſur. part.2. cap.7. diſput.1. dub.6. concluſ.3. per totam.*

Et pro tertio ſup. in tr. 1. Reſ.195. &c.

Sup. hoc ſup. in tr. 1. Reſ. 195. §.1. ad med. & in Reſ. 196. §. vlt. in princ. & in Reſ. 197. §. Sed magis. & in tom. 1. tr. 3. Reſ.16. §. Secluſis. & ſeq. & in aliis earum notationum.

5. Aduerte, quòd aliqui limitant ſupradictam doctrinam, quando talis impeditus poteſt adire Legatum, vel alium habentem Priuilegium Papæ ad abſoluendum. Verùm hæc limitatio non placet Henriquez *lib.12. de matrim. c.3. num.1. in Gloſſa, littera H.* vbi quod ſufficit, non eſſe recurſum ad ſolum Papam; & dicit ita ſentire quoſdam Recentiores; & ego idem iudico: nam in his caſibus abſoluit Epiſcopus, tanquam proprius Paſtor, & poteſtate ordinaria: illa enim poteſtas ordinaria; quæ ſublata erat ei per reſeruationem reſtituta eſt exiſtente impedimento recurrendi ad Papam. Confirmatur: hæc reſeruatio reſpectu Epiſcopi

eſt

eſt odium: ergo ſtrictè eſt interpretanda. Et ita docent plures, & cum ipſis Auila *loco citato*.

6. Aduerte etiam cum Caſtro Palao *tom.6. diſp.3. punct.23.§.4. num.20.* quòd pro prædictis duo aduertenda ſunt. Primum, non eſſe concedendam huius excommunicationis abſolutionem, quin excommunicatus priùs parti læſæ ſatisfactionem præſtet, quantùm commodè poſſit. Secundum in euentu, quo quis abſoluitur ob temporale impedimentum, exigi debere iuramentum comparendi coram Sede Apoſtolica, vel aliàs authoritatem abſoluendi habente. Quòd ſi poſtmodum non comparuerit, in ſimilium excommunicationem incidet, iuxta textum in cap. *Eos qui de ſent. excomm. in 6.*

Sup. hoc in Reſ.1. not. præ citæ. §.1. propè finẽ, & ſupra in tr.1. Reſ.154. §.1. poſt medium, à verſ. quod onus. & in a 10 §. eius not.

RESOL. LXXIII.

An Epiſcopus poſſit abſoluere Religioſos, ſi ſe inuicem percuſſerint, vel an ſit neceſſaria licentia Superioris Regularis?

Et quid, ſi percuſſio ſit grauis, aut enormis.

Et quid eſt dicendum, ſi Prælatus Regularis nolit per ſe, vel per alium concedere abſolutionem.

Et notatur, quod idem dicendum eſt de Monialibus, ſi aliqua aliquam aliam etiam Conuerſam, aut Clericum percuſſerit: quod poteſt abſolui ab Epiſcopo in cuius Diœceſi Monaſterium fuerit.

Idem eſt etiam dicendum de Monialibus Nouitiis. Ex p.9. tract.4. Reſ.54.

§.1. RESpondeo affirmatiuè cùm licentia Superioris Regularis, ſi percuſſio ſit leuis tantùm, & non grauis. Ita Molina *tract.6. diſp.61. num.4.* Auila *de cenſur. p.2.c.7.diſp.1. dub.6.* Sanchez *in Summ.tom.1. lib.4. cap.39. num.3. & ſeqq.* Et colligitur ex c. *Luminoſo*, 18. *quæſt.*2. vbi habetur, Epiſcopum poſſe exercere iuriſdictionem de conſenſu Abbatis in Monaſterio exempto. Neque obeſt, hanc exemptionem Religioni concedi: nam ipſamet Religio conſentit medio Prælato in ſubiectionem Religioſi Epiſcopo factam, vt pote ſibi conuenientem. Quòd ſi Prælatus Regularis abſit, & ſic illius præſentia, & licentia deſit; poterit Epiſcopus in defectu eiuſdem Prælati, ſi non ex vigore iuris, ſaltem ex æquitate, dictos Regulares exemptos abſoluere, ne ſint deterioris conditionis, quàm alij omnes. Verum, ſi Prælatus regularis nolit per ſe, vel alium abſolutionem concedere; inſpiciendum eſt, an iuſtè eam deneget, vel iniuſtè. Nam, ſi iuſtè, eò quòd atrocitas delicti petat cogere Religioſum Sedem Apoſtolicam adire; nequaquam poterit Regularis à Diœceſano abſolui. At ſi manifeſtè conſtet iniuſtè abſolutionem denegare, (quòd rarò, vel nunquam continget,) poterit Religioſus ſe Epiſcopo ſubiicere, & ab eo abſolutionem obtinere: quia eo caſu cenſetur Religio, vel Pontifex iuriſdictionem Diœceſano concedere: tum quia Superior regularis exemptione abutitur: tum, quia ſic Religioſus iniuſtè vexatur, illiúſque exemptio cedit in Religionis præiudicium. Vide Molin. *diſp.61.* Sanch. *in Summ.tom.1. lib.4. cap.39.* Caſtrum Palaum *tom.6.diſp.3.punct.23.§.4.num.11.& ſeq.* cum Boſſio *in diſcep. mor. de iur. diſcep.1. dub.19. n.199.*

Sup. hoc vide ſuprà ex Reſ.69. §. poſt medium à verſ. Quod autem.

2. Nota, quòd idem dicendum eſt de Monialibus, ſi aliqua aliquam etiam Conuerſam, aut Clericum percuſſerit, quòd, ſcilicet, poteſt abſolui ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi Monaſterium fuerit, c. *de Monialibus*, vbi Gloſſ. fin *de ſent. excom.* & ibi ſcribentes Syluester *in Summ. verb. Abſolutio, 4. num. 3.* Sayrus *de cenſ. lib.3. cap.28. num.12.* & alij. De Nouitiis autem Monialibus idem dicendum eſt, quod ſcilicet, ſi percutiantur ab aliqua Moniali, vel ab altera Nouitia poſſunt abſolui ab Epiſcopo. Et ita docet Fragoſ. *de Repub. Chriſt. tom.2. lib.1. diſp.2. §.3. num.55.*

RESOL. LXXIV.

An Regulares poſſint abſoluere percuſſione enormi Clericorum, quando eſt occulta?

Et an Regulares priuilegiati poſſint etiam hodie abſoluere ſæculares à caſibus Bullæ Cœnæ Domini, dummodo ſint occulti? Ex part.9. tract.4. Reſ.65.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Fagundez *in quinque Præcepta Decalogi, Præcept.2. Eccleſ. lib.8. cap.8. num.29.* vbi ſic ait: [Ex dictis infertur, quoties delictum perpetratum eſt coram quinque, adhuc eſſe occultum: & ſi in vicinia, aut loco, vel Collegio ad minimum ſint decem, non ſufficere quinque, vt publicum dicatur; ſed oportet, vt notum ſit ſex; quia tunc iam eſt maiori parti notum. Vnde patet, poſſe Epiſcopos, & Regulares ad id priuilegium habentes abſoluere ab excommunicatione Canonis, *Si quis ſuadente*, etiamſi læſio ſit enormis, & grauis, modò ſit occulta aliquo ex prædictis modis. Et parum refert, quòd reus laboret infamia: nam id quod aliqua tergiuerſatione celari poteſt, licèt homo laboret infamia adhuc dicitur occultum: quia opponitur notorio. Et id in hoc foro conſcientiæ dicitur occultum, quod nondum publicum, aut notorium iuris eſt: illud, quod nulla tergiuerſatione celari poteſt, vt benè etiam notat Graphæus *lib.1. deciſionum aurearum, cap.13. num.43.* & Sotus *de tegendo ſecreto, memb. 2.* vel quod notum non eſt maiori parti viciniæ, oppidi, aut Collegij. In vna tamen ciuitate magna, non ſufficit, quòd crimen notum ſit decem, aut vndecim, vt notorium dicatur, vt patet.] Ita Fagund. quem nouiſſimè ſequitur Pellizzarius *in Man. Regul. tom.2. tract.8. cap.3. ſect.2. ſubſect.2. n.87.* vbi ſic ait: [Quæres, an, & quomodo Regulares vi ſuorũ priuilegiorũ poſſint abſoluere ſæculares à quinq; caſibus contentis in decreto derogatorio. Clem. VIII. à nobis relato *q. præced. ſuppoſit.2.* Reſpondetur, non poſſe, ſi ſint publici, ac notorij: id enim conſtat ex tenore præfati Decreti, quod ad minimum debet de his intelligi: ſi verò ſint occulti, non videri aliquibus improbabile, quòd Regulares poſſint ab iis abſoluere: idque ex doctrina, quam tradidimus *q. præced. ſuppoſ.4.* quamque approbans Fagund. *Præcep. Eccl. lib.8.c.8.n.29.* diſertis verbis docet, Epiſcopos, & Regulares ad id priuilegiatos poſſe abſoluere ab excommunicatione, *Si quis, ſuadente*, etiamſi læſio ſit enormis, & grauis, modò ſit occulta: quod idem ſine dubio, ſi velit conſequenter philoſophari, debet Fagundez concedere etiam de aliis 4. caſibus in præfato Decreto derogatorio contentis; cùm ſit par ratio de his, ac de illo, quem concedit de facto. Ratio autem, qua nituntur iſti recentiores, eſt; tum, quia Regulares priuilegiati ex dictis *præc. quæſt. ſuppoſ.4.* poſſunt abſoluere à caſibus Papalibus occultis; & cùm talis poteſtas non extendatur ad caſus Bullæ Cœnæ ob rationes adductas *quæſt. præced.* nec ſit neceſſaria ad alios caſus Papales in dicto Decreto non comprehenſos, (cùm ab his ſimpliciter, & abſolutè poſſint abſoluere, iuxta dicenda *infrà, quæſt. ſequenti,*) ea ſaltem debet extendi ad hos quinque caſus; alioqui eſſet omninò inutilis: tum, quia reſtrictio priuilegiorum, vt odioſa debet interpretari, ita vt minùs iis deroget, quàm fieri poſſit: hoc autem fit in caſu noſtro, ſi Decretum Clem. VIII. præallegatum ita explicemus, vt dicamus, per illud auferri facultatem abſoluẽdi à ſupradictis quinque caſibus, non quidem abſolutè, (quod eſſet omninò derogare priuilegiis Regularium;) ſed ſolùm in caſibus publicis, aut notoriis, non item occultis: quo modo vtique quàm minimum derogatur dictis priuilegiis. Ita dicti Recentiores:

Sup. hoc tam pro Regularibus, quam pro Epiſcopis ſupra in Reſ.64.

Sup. hoc magis latè ſup. in Reſ.58. & in aliis eius annot.

Sup. hoc in tom.7. tr.1. Reſ.268. & in aliis eius primæ not. & ex lata doctrina Reſ.171. curſim ſed reſolutiuè in §. Sed poſtea, ante mediũ. verſ. Inijcientium manus. Sed lege antea à §. Verum nõ deſinam. & ſi placet à principio dictæ Reſ.

Recentiores: quàm probabiliter, ipſi viderint, aliique iudicent. [Hucvſque Pellizzarius; qui tamen poſteà *in c.6. ſect.3. num.*189. ſine vlla trepidatione tenuit abſolutè ſententiam Fagundez. Sed ego prorſus teneo, non eſſe recedendum à ſententia negatiua, quam approbat ſtylus Curiæ & verba decreti Clementis VIII. ſunt ſatis clara, & abſolutè, & ſine vlla diſtinctione prolata. Vnde caueant Regulares, ſententiam affirmatiuam in praxi deducere: nam ex illa ſequeretur, quòd etiam poſſent abſoluere ſæculares à caſibus Epiſcopo reſeruatis, ſi eſſent occulti: nam eodem pacto Pontifex loquitur de illis quinque caſibus Papalibus, ac de caſibus Epiſcopis reſeruatis. Ergo, &c.

Sup. hoc in Reſ. 1. not. præcenti, &c.

2. Nota etiam hìc incidenter, non deeſſe viros doctos, aſſerentes, Regulares priuilegiatos, poſſe etiam hodie abſoluere ſæculares à caſibus Bullæ Cœnæ, dummodo ſint occulti; quorum rationes adducit Pellizzarius, *vbi ſuprà, num.*72. *& ſeqq.* Qui tamen rectè aſſerit, non eſſe recedendum à contraria ſententia, nempe non poſſe Regulares abſoluere à dictis caſibus, neque publicis, neque occultis.

Sup. hoc inf. in tract. 8. Reſ. 39. & in aliis eius primæ annot. & etiam ſecundæ, & tertiæ.

RESOL. LXXV.

An Regulares poſſint abſoluere ſæculares, qui percuſſerunt Clericum leui percuſſione? Ex part. 9. tractat. 4. Reſ. 53.

§.1. NEgatiuè reſpondet noſter Pater Leone *de cenſ. recollect. 5. num.*350. vbi ſic ait: [Licèt Regulares virtute ſuorum priuilegiorum de abſoluendis ab omnibus cenſuris, etiam Papæ, extra tamen Bullam Cœnæ, reſeruatis, poterant olim abſoluere percuſſores Clericorum, non ſolùm quando percuſſio eſſet leuis, vt poteſt Epiſcopus, & loquitur Rodriquez *part.*1. *qq. Reg.q.*61. *art.*8. ſed etiam quando erat grauis, vel mediocris, vt loquitur Ioan. de la Cruz *lib.*2. *de ſtatu religionis, & priuilegiis ipſius, c.*7. *dub.*1. *per totum*: hodie tamen ob Decretum Clem. VIII. de abſolutione à caſibus reſeruatis, ſub die 26. Nouembris, 1602. non poſſunt abſoluere, non ſolum quando dicta percuſſio eſt grauis, vel enormis; ſed neque quando eſt leuis, niſi habeant facultatem circa caſus Epiſcopo reſeruatos, aliàs incurrunt excommunicationem.] Ita ille.

2. Sed affirmatiuam ſententiam tenet Pater Lezana *in ſumm. tom.*3. *verb. Clericus, num.*18. vbi aſſerit: [Ab hac excommunicatione contracta ob percuſſionem Clerici, vel Monachi, ſiue percuſſio ſit leuis, ſiue mediocris, ſiue etiam enormis, abſoluunt illi Confeſſarij, qui facultatem habuerint abſoluendi à caſibus Papalibus, quales ſunt aliqui Regulares. Quia tamen in Decretis Sacræ Congreg. ſub Clement. VII. *ibi* adductis declaratur, quòd per vniuerſam Italiam extra Vrbem, non poſſint vti dictis priuilegiis quoad hunc caſum iniectionis violentarum manuum in Clericos; ideò ſolùm poſſunt vti illis in Vrbe, & in aliis Regionibus extra Italiam. Similiter, quia in poſteriori Decreto Sacræ Congreg. in quo moderatum eſt prius, dum de huiuſmodi caſu dicitur non poſſe abſolui à Confeſſario virtute quorumcũque priuilegiorum, ſic habetur: Iniicientium violentas manus in Clerico, iuxta Can. *Si quis, ſuadente.* 17. *q.* 4. ac iuris diſpoſitionem: cùm iuxta iuris diſpoſitionem in cap. *Peruenit de ſent. excomm.* leuis percuſſio Clerici non ſit Papæ reſeruata, ſed Epiſcopo delegata, aut commiſſa; ideò videtur poſſe abſoluere, etiam intra Italiam ab excommunicatione contracta per leuem percuſſionem Clerici præfatos Regulares habentes dicta priuilegia.] Hæc Lezana, cui adde Naldum *in Summ. verb. Clericus. num.*39. ſic aientem: [Clerici percuſſio nuper Summo Pontifici reſeruata quoad omnes Confeſſarios, tam ſæculares, quàm Regulares, ne ab illa in vim ſuorum priuilegiorum poſſint abſoluere, prout in Decreto Clem. VIII. ca'us, *in fine*, videtur intelligenda de mediocri, & graui, non etiam de leui, ex quo illa extenditur ad mandantem, cõſulentem, &c. id enim ſatis innuant verba eiuſdem Decreti *ibi*, iuxta iuris diſpoſitionem, per quam extenditur Canon, *Si quis ſuadente.* Liquet autem, per eandem iuris diſpoſitionem Epiſcopo, & non Summo Pontifici reſeruari percuſſionem leuem, vt habetur expreſsè in cap. *Peruenit. de ſent. excomm.* ideò ab ipſa, vtpote Sedi Apoſtolicæ non reſeruata, poterunt abſoluere Confeſſarij habentes priuilegia abſoluendi à cenſuris in iure Epiſcopo reſeruatis, cùm per eadem priuilegia concedatur ipſis facultas abſoluendi à reſeruatis Summo Pontifici, præter exceptas in præfato Decreto, argum. cap. *Cui conceditur. de regul. iur. in 6.*] Ita ille. Verùm, quia audio Sacram Congregationem Epiſcoporum, & Regularium die 18. Iulij. 1642. quandam declarationem circa hoc euulgaſſe, illam conſulendam eſſe puto.

RESOL. LXXVI.

An ſi in Monaſterio ſit tantum Superior & alius Religioſus, & ſe inuicem percuſſerunt, poſſint ſe inuicem abſoluere?

Et an in hoc caſu ſe inuicem abſoluendo, neque peccatum participando in diuinis, neque irregularitatem ſupradictã incurrant.

Sed aduertitur, quod prius abſoluens non abſoluat Sacramentaliter, hoc eſt etiam à peccatis, ſed tantum extra Sacramentum, & ab excommunicatione tantum præciſè, deinde abſolutus primus poteſt ab vtriſque abſoluere. Ex p.9. tract.4. Reſol.52.

§.1. DIfficultas eſt: quia in tali caſu videtur, quòd Prælatus nequit ſubditum abſoluere, cùm ſit innodatus vinculo excommunicationis, & ideò habeat impeditum vſum iuriſdictionis ſpiritualis, vt docent communiter Doctores, per text. in Can. *Audiuimus.* 24. *q.*1. & c.1. *de offic. Vicar. in* 6. & c. *Sciris, cui de offic. deleg. eod. lib.*6. *& ex c.*2. *de ſupplend. neglig. Prælat. eod. lib.*6. & c. *Prudentiam.* §.6. *de offic. de leg.* & c. *duobus de ſent. excom.* Item eadem ratione nec etiam poteſt ſubditum in Confeſſorem eligere, quia ſubditus excommunicatus eſt, ideò eligi non poteſt.

2. Hoc tamen non obſtante, aliqui reſpondent ad caſum propoſitum affirmatiuè: quia, licèt de iure communi excommunicatus non poſſit alium pariter excommunicatus abſoluere, ex notatis in cap. *Audiuimus* 24. *q.*1. in caſu tamen neceſſitatis, vbi non eſt alius Religioſus, qui poſsit eos abſoluere, poteſt alius excommunicatum alium excommunicatum abſoluere, quamuis contrarium ſentiat Suarez *de cenſur. diſp.*22. *ſect.*1. *num.*79. dicens, Abbatem percutientem ſuum ſubditum, ſi habeat Superiorem regulam, poſſe quidem ab eo abſolui: ſi verò non habeat, tunc Epiſcopus debebit illum abſoluere: quod probat ex cap. *Monachi.* ibi: *Quod ſi diſcretio Abbatis non ſufficiat, ab Epiſcopo eſt adhibenda correctio.* Tunc enim maximè non videtur talis Abbatis diſcretio ſufficere: quia non eſt ipſe conueniens Iudex in propria cauſa: ergo abſoluendus eſt per Epiſcopum. Sed tu tene noſtram ſententiam, quam tuetur Boſsius *in diſcept. mor. de iur. diſcept.*1. *dub.*19. *num.*194. cui adde Patrem Bordonum *in conſ. Reg. tom.*1. *reſ.*28. *num.*57. vbi ait, quando alter non eſt valens abſoluere, poteſt Superior facere facultatem ſubdito, vt ſeipſum abſoluat, & vice verſa poteſt Superior abſolutus ſuum ſubditum abſoluere: quia is cenſetur caſus neceſsitatis, in quo lex ſeruari non poteſt; ac proinde neque peccatum participando in diuinis, neque irregularitatem

irregularitatem incurrunt, ſi exercent actnm abſolutionis ab excommunicatione. Illud de peccato patet ex illo verſu:

Vtile, lex, humile, res ignorata, neceſſe.

Scilicet, ex vltima dictione, quæ non tantùm verificatur de communicante cum excommunicato; ſed etiam de ipſo excommunicato participante cum aliis. Alterum de irregularitate intelligendum eſt hoc modo, quòd primò abſoluens non debeat abſoluere ſacramentaliter, hoc eſt, etiam à peccatis, ſed tantùm extra Sacramentum, & ab excommunicatione præcisè: quia neceſſitas abſoluendi refertur tantùm ad excommunicationem; qua ſublata, debet deinde abſolutus primùm ab vtriſque abſoluere, hoc eſt, à cenſura, & peccatis: hoc enim modo ſaluatur incurſus irregularitatis, quæ ab excommunicato non incurritur, niſi quando exercet actum Ordinis ſacri; non autem ſi exerceat actum iuriſdictionis, qualis eſt in caſu hoc abſolutio à cenſuris extra Sacramentum, vt, aliis citatis, docet Sayrus *lib.7. de cenſur. c.9. num.*10. Et hoc omnia docet Bordonus *vbi ſuprà*, qui citat Sorbum, & Rodriquez.

3 Verùm ſententiam Patris Suarez ſequitur Tamburinus *de iure Abbatum, tom.2. diſp.*14. *quæſt.*11. *nu.*4. & ideò diſtinguit, ſic aſſerens: [Si percuſſio non eſt publica, ſed occulta, poteſt tunc Prælatus abſoluere ſubditum, quia nondum eſt priuatus iuriſdictione, & communicatione cum illo, ſaltem in bonum ſubditi. Si verò percuſſio publica fuerit, cùm ob excommunicationem Prælatus iuriſdictione priuatus ſit, non poterit ſubditum abſoluere, aut è conuerſo; ſed debet tunc alium Sacerdotem habilem extra Religionem eligere, qui eum abſoluat, & deinde ipſe abſolutus ſubditum excommunicatum poterit abſoluere: quia ſubditus non habet eam facultatem, ſcilicet, ſibi Confeſſarium eligendi, neque Prælatus ob vinculum excommunicationis poteſt illam concedere, quia id eſſet actum iuriſdictionis exercere, quod non licet nominatim excommunicato, vel publico Clerici percuſſori. At Abbas, ſibi Confeſſarium eligendo, non exercet actum iuriſdictionis; ſicut faceret, licentiam ſubdito ad id concedendo; ſed vteretur quodam iuris priuilegio ſibi conceſſo, quod non interdicitur excommunicato. Nec obſtat, quod Prælatus eligendo confeſſorem, delegat illi ſuam iuriſdictionem, vt ea circa ſe vtatur, qui videtur eſſe actus iuriſdictionis: nam reſpondetur, non ipſum, ſed Summum Pontificem, vel ſuperiorem Prælatum ei talem iuriſdictionem committere: quia virtute priuilegiorum, eo ipſo quòd à Prælato eligitur, immediatè illi conferuntur omnes facultates pontificiæ, quia vices ſuperioris Prælati in eo munere gerit.] Ita Tamburinus ex Suarez. At abſolutè ſententiæ Bordoni, & aliorum ego adhæreo, quam nouiſſimè ſequitur etiam Pater Lezana *in Summa, tom.*3. *verb. Clericus*, 17. qui citat Portel. quibus adde Fragoſum *de Repub. Chriſt. tom.2. lib.1. diſp.2. §.3. num.*56. & *lib.*11. *diſp.*24. §. 15. *num.*28.

RESOL. LXXVII.

An Superiores Regulares poſſint abſoluere à cenſura huius Canonis ſuos ſubditos?

Et quid eſt agendum, ſi Religioſi ſe inuicem percutiant extra Clauſtrum Monaſterij?

Et quid, ſi Prælatus Regularis percutiat aliquem ſubditum?

Et an Prælati Regulares, & eorum Vicarij ex priuilegio poſſint ſuos ſubditos abſoluere, etiam ſi percuſsio ſit enormis?

Et notatur ſuprà dicta procedere, quando Religioſi ſe ad inuicem percuſſerunt, nam ſi percutiant Clericum ſuæ, vel alterius Diœceſis, non gaudent prædicto priuilegio.

Poteſt tamen in tali caſu illos Epiſcopus abſoluere, ſi percuſſio ſit talis, à qua Epiſcopus eoſdem Clericos abſoluere poſſit id eſt leuis.

Et quid, ſi Religioſus percuſſerit, Epiſcopum ipſum vel Abbatem. Ex p. 9. tract.4. Reſol.49.

§.1. Reſpondeo, quòd poſſunt Superiores regulares de iure communi abſoluere ſuos ab hac excommunicatione, modò ſit contracta ex leui, vel mediocri percuſſione facta in ſe inuicem, cap. *Monachi.*2. *de ſent. excom.* & licèt *ibi* non diſtinguatur de leui, & enormi tamen cap. *Cùm illorum.* 32. & cap. *Canonica* 50. *eod.* etiam de intellectu dicti capit. venit ſolùm leuis ac mediocris; & enormis reſeruatur Papæ, qualis mutilatio, effuſio ſanguinis, percuſſio Epiſcopi, vel Abbatis, vt expreſsè dicitur in dictis aliis duobus capitibus. Quamuis autem hæc facultas abſoluendi à percuſſione leui tribuatur à iure Prælatis regularibus, quando eorum ſubditi ſe inuicem in Clauſtro percutiunt nihilominùs abſolui poſſunt ſe inuicem percutientes extra Clauſtrum. Tum, quia Papa expreſſit Clauſtrum: quia ibi ſolent ſe percutere, vbi ordinariè manent: vnde reſpiciendo ad id, quod vt plurimùm ſolet accidere, non reſtrinxit abſolutionem ad percuſſionem clauſtralem. Tum, quia in c. *Canonica.* nullum expreſſit locum: ergo videntur parum referre hoc. Quare poſſunt abſoluere illos, licèt ſe percutiant extra Conuentum. Et hæc omnia docet Pater Bordonus *in conſil. regul. tom.1. reſol.*28. *num.*49. citans Rodriquez, Coriolanum, & Angelum, quibus ego addo doctum, & amiciſſimum Patrem Boſsium *in diſceptationibus moralibus, de iuriſdict. Epiſcop. & aliorum*, &c. *diſcept.*1. *dub.*19. *num.*190. *& ſeqq.* qui optimè obſeruat, quòd fauor dictorum Canonum compræhendit etiam Prælatum ipſum regularem, qui ſi percuſſerit ſuum ſubditum, poterit abſolui ab alio Sacerdote ſubdito ſuo à ſe electo: tum quia caput non debet eſſe minori fauore dignum, quàm membra: tum, quia appellatione Monachi venit Abbas in materia fauorabili, *cap. fin. de verborum appellatione.* Et ſupradicta procedunt, quando percuſſio eſt grauis: ſecùs erit, ſi exceſſus fuerit enormis: nimirum, ſi ſit deuentum ad mutilationem membri, vel effuſionem ſanguinis, vel in Epiſcopum, aut Abbatem manus violenta iniecta; quibus verbis textus in dict. cap. *Cùm illorum, de ſentent. excomm.* explicat enormem percuſſionem. Et conſtat ex cap. *Canonica.* & cap. *Cùm illorum. de ſentent. excommun. in* 6. In quo caſu enormitatis, ſiue ſubditus, ſiue Prælatus ſit percutiens, abſolutio ſpectabit ad Papam exceptis caſibus, in quibus Papam adire non poſſent, dictis textibus attentis. Attamen hodie Religioſi ferè omnes priuilegia habent, vt etiam à percuſſione enor- Sup. hoc in
mi abſolui poſſint à ſuis Prælatis, ne alioquin, ſi ad Pa- Reſ. ſeq. §.
pam mittendi eſſent, occaſio vagandi illis tribueretur. vlt.
Ita Sayrus *de cenſur. lib.3. cap.*38. *num.*13. & Rodriquez *in qq. reg. tom.*1. *q.*20. *art.*12. qui referunt priuilegium conceſſum à Clem. IV. Prælatis Ordinis Prædicatorum, & eorum Vicariis, vt à percuſsionibus enormibus poſſent ſuos ſubditos abſoluere. Et hæc omnia docet etiam Fragoſ. *de Rep. Chriſt. tom.*2. *lib.*1. *diſp.*2. *& §.3. n.*55. *ſeqq.* Vide etiam Tamburinum *de iure Abbatum, tom.2. diſp.*54. *q.*11. *num.*2. *&* 3.

2. Notandum eſt tamen ſupradicta procedere quan- Sup. hoc inf.
do Religioſi ſe ad inuicem percutiunt: nam ſi percu- in Reſ. 79.
tiant Clericum ſuæ, vel alterius Diœceſis, non gaude- §. vlt.
bunt fauore prædicto, vt conſtat ex d. c. *Cum illorum.* Poteſt tamen in tali caſu illos abſoluere Epiſcopus, ſi percuſsio ſit talis, à qua Epiſcopus eoſdem Clericos abſoluere poſſet, id eſt, leuis. Ita decernitur cap. *Religioſo, de ſent. excomm. in* 6. & cum in d. cap. *Religioſo.*

ſermo

ſermo ſit de ſola leui percuſſione, ibi: *eo caſu, quo ſecularis Clerico poſſet*, &c. vt intelligit Gloſſa *ibidem*: ſi Religioſus percuſſerit ipſum Epiſcopum, vi eiuſdem fanotis in d. cap. *Religioſo.* conceſſit, non poterit (niſi ob aliquod rationabile impedimentum nequeat adire Papam) ab Epiſcopo abſolui; tum propter enormitatem talis percuſſionis, tum quia Epiſcopus non venit ſub abſoluta appellatione Clerici in his, quæ in illius, vel totius Clerici fauorem non redundant. Vide Suar. *de cenſ. diſp.* 22. *ſect.* 1. *num.* 74. & Boſſium *vbi ſuprà, num.* 196.

RESOL. LXXVIII.

An Regularis percutiens Regularem alterius religionis ſit abſoluendus à proprio Prælato, ſi percuſſio non fuerit enormis? Vel an ſit neceſſe, vt Prælatus eius, qui paſſus eſt iniuriam, vt eam condonet, ac pœnam in ſatisfactionem definiat, ſit præſens ad talem abſolutionem?

Et an vero Prælatus percuſſi ipſum percuſſorem verberare debeat.

Et an talis Prælatus poſſit delegare talem actionem verberationis.

Et quid faciendum eſt in euentu, quod Prælati diſcordauerint in ſatisfactione imponenda?

Et quid eſt agendum, quando Regularis percutiat Regularem eiuſdem Religionis, at diuerſi Monaſterij.

Et notatur, quod hodie per ſpecialia priuilegia Prælati Regulares poſſint abſoluere ſuos Religioſos ab excommunicatione propter iniectionem manuum violentam in Clericum, etiamſi ſit Sedi Apoſtolicæ reſeruata. Ex p. 9. tract. 4. Reſol. 50.

§. 1. RESpondeo, quod ſi Regularis percutiat Regularem alterius Religionis, poteſt abſolui à proprio Prælato, quando percuſſio non fuerit enormis, præſente tamen Prælato eius qui paſſus eſt iniuriam, vt eam condonet, ac pœnam in ſatisfactionem definiat, vt colligitur ex c. *Cùm illorum. de ſent. excom.* quod aliqui communiter ita intelligunt, vt, ſcilicet, Prælatus illius, qui iniuriam percutiendo intulit, iuramentum recipiat, & abſoluat & ſaltem ſemel percutiat delinquentem. At verò Prælatus percuſſi, qui paſſus eſt iniuriam, ipſum percuſſorem verberabit, eò, quia Prælato percuſſi ſatisfaciendum eſt de iniuria illata ſuo ſubdito, & conuentus percuſſoris non debet ſatisfactionem pro percuſſore ſuppeditare: non enim crimen ſubditi in detrimentum Monaſterij cedere, nec retorqueri debet, argumento cap. *Cùm venerabilis. §. Intelleximus, de excep.* Neque abs re erit, ſi alter Prælatorum in hoc caſu vices ſuas alij committat argumento cap. vltimi, *de Offic. Ordinarij*, & cap. vltimi, *§. Cæterum, de offic. delegati.* Ex ea regula, quia quando Ordinarius poteſt abſoluere ab excommunicatione, poteſt aliis abſolutionem demandare, vt Couarruuias *lib. 3. variar. c. 20. num. 5.* Menochius *de arbitr. quæſt. 54. num. 43.* Morl. *in Empor. iuris ciuilis, part. 1. tit. 2. q. 17. num. 32.* & Petrus Barboſa *in l. Cùm Prætor. §. 1. num. 526. ff. de iudiciis.* Quod intelligitur, quando abſolutio committitur Ordinario ex officio ſuo; non autem ex delegatione: tunc enim non poteſt alteri delegare, vt dicto cap. vltimo, *§. Cæterùm. de officio delegati*; vbi per delegationem commiſſum eſt nudum miniſterium, quod alteri non poteſt delegari: ſecùs in noſtro caſu ex cap. & Canone, *Si quis, ſuadente.* In euentu autem, quòd Prælati diſcordauerint in ſatisfactione imponenda; quia Prælatus offenſi acerbiorem exigit eâ, quam offendentis Prælatus deſignat; eligendus eſt tertius arbiter, qui cum ipſis iudicium ferat; ſemper tamen abſolutio, impoſitio, executióque pœnæ Prælato offendentis, vt pote vero illius Superiori competit. Et hæc omnia docet Caſtrus Palus *tom. 6. diſp. 3. punct. 23. §. 4. num. 9.* Layman *lib. 1. tract. 5. par. 1. c. 5. circa finem.* Fragoſ. *de Repub. Chriſt. tom. 2. lib. 1. diſp. 2. §. 3. n. 55.* Sayrus *de cenſ. lib. 3. cap. 28. num. 11.* Boſſius *in diſcept. mor. de iuris diſcept. 1. dub. 19. num. 198.* & alij penes ipſos.

2. Sed quid dicendum, quando Regularis percuteret alium Regularem eiuſdem Religionis; at diuerſi Monaſterij, vt ſi v. g. Panormi, vnus ex Domo S. Ioſeph percuteret alium ex Domo S. Mariæ de la Catena? Reſpondeo cum Bordono *in conſ. Regul. tom. 1. reſol. 28. num. 47.* quod in tali caſu iniuria fit Prælato offenſi: vnde ſine eius conſenſu non debet abſolui percutiens: quod præcipuè procedit quando abſolutio datur à Superiori locali, non autem à Prouinciali, vel Generali; niſi ſint diuerſarum Prouinciarum; data tamen aliàs abſolutio tenet.

3. Notandum eſt tamen, vt dixi, quòd hodie per ſpecialia priuilegia Prælati regulares poſſunt abſoluere ſuos Regulares ſubditos ab excommunicatione propter iniectionem manuum violentarum in Clericum, etiamſi ſit Sedi Apoſtolicæ reſeruata; quod tradit Caſtrus Palaus *to. 6. diſt. 3. punct. 23. §. 4. num. 10.* Boſſius *vbi ſuprà, num.* 197. & latè, & doctè Pater Bordonus *n.* 50. non obſtantibus Decretis Clem. VIII. editis anno 1601. & 1602. vno alterius declaratiuo in quo Papa ſibi reſeruat excommunicationem ob percuſsionem Clerici, iuxta Canonem, *Si quis 17. q. 4.* iuxta iuris diſpoſitionem id eſt, quando percuſsio eſt mediocris, & enormis; derogando quibuſcumque priuilegiis & Literis Apoſtolicis: quia illud eſt contra Confeſſarios Regulares, qui prætextu ſuorum priuilegiorum abſoluebant ab omnibus reſeruatis perſonas ſæculares: vnde nihil contra nos, qui loquimur de abſolutione inter ipſos Regulares exercenda: nihil ergo diſponit de Regularibus, vt reſpondit S. Congreg.

Sup. hoc in Reſ. præterita, §. 1. propè fin. à verſ. Attamen.

RESOL. LXXIX.

An Superiores Regularium poſſint abſoluere Nouitium ab excommunicatione incurſa propter percuſſionem Clerici ante ingreſſum Religionis?

Et quid eſt agendum, ſi poſtea talis Nouitius ita abſolutus ab iſta, vel quauis alia cenſura egrediatur à Religione; an in illas reincidat?

Et quid eſt faciendum, ſi in prædictam Cenſuram Canonis Nouitius incurrat anno probationis, modo non ſit percuſſio enormis. Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 51.

§. 1. RESpondeo contra Tiraquellum *de retract. lig. §. 1. Gloſſ. 8. n. 31.* affirmatiuè: & de hoc penes me non eſt dubium. Ita Layman *lib. 1. tract. 5. part. 2. cap. 5. in fine.* Sayr. *de conſ. lib. 3. cap. 28. num. 14.* Alterius *de cenſ. tom. 1. diſp. 16. c. 1.* & alij communiter. Difficultas eſt, quid dicendum, ſi contingat, Nouitium, qui in hunc Canonem incurrit, egredi à Religione, nondū facta Profeſsione? Aſtenſ. *p. 2. lib. 7. tit. 13. art. 5. q. 10.* autumat reincidere in eandem excommunicationem, eò quia propter fauorem Religionis, & propter temporale impedimentum abſolutus fuit: atque ita præſentare ſe teneri illi, quia aliàs eum poſſet abſoluere, argumento c. *Eos qui de ſent. excom. lib. 6.* Sed Fragoſo *de Rep. Chriſt. tom. 2. lib. 1. diſp. 2. §. 3. num. 55.* placet, hanc doctrinam ſolùm procedere in Nouitiu, qui ante Nouitiatum contraxit excommunicationem Canonis, *Si quis ſuadente.* non autem, ſi in eam incurrit durante anno probationis, niſi percuſsio fuerit enormis: tunc enim ſi ante Profeſsionem egrediatur, debet ſe præſentare illi, qui poteſt abſoluere ab enormi. Nam ab incurſa excommunicatione tempore Nouitiatus, quæ non erat propter

Sup. hoc i[n] tom. 7. tr. Reſ. 266. Et ego. an med. à ver quia in eo priuilegio.

enormem

enormem læſionem contracta, fuit abſolutè, & ſine aliqua conditione abſolutus: à cenſura autem contracta ante ingreſſum, & à cenſura propter enormem, actionem fuit ſub conditione, ſi perſeuerauerit in Religione, abſolutus.

2. Sed negatiuam ſententiam abſolutè docet doctus Pater Bordonus *in conſil. Reg. tom.1. reſol.* 28. *num.* 56. vbi quærens, an Nouitij ab hac cenſura, aut à quanis alia, ſeu caſibus reſeruatis abſoluti, ſi à Religione exeant, in illas reincidant? reſpondet negatiue, quamuis non ſe præſentent Ordinariis, quibus alias de iure erant ſubiecti quoad reſeruationem. Quod procedit, ſiue abſoluantur virtute Iuris *cap. Cùm illorum.* ſiue iure priuilegiorum. Primum probatur: quia *ibid.* ſimpliciter datur hæc facultas: nullo reſpectu babito ad perſeuerantiam, aut retroceſſionem. Nec obſtat *cap. Eos, qui* 22. *de ſentent. excommun. in* 6. quia dictum caput loquitur, quando quis abſoluitur ab eo, qui non poteſt abſoluere, niſi in, caſo mortis, aut alterius legitimi impedimenti; vt *ibidem* expreſſis verbis dicitur: in caſu autem noſtro nullum eſt huiuſmodi impedimentum; & de aliis impedimentis dicitur cap. *Quod de his.* 25. *de ſentent. excomm.* cùm ergo neutrobique Nouitiatus dicatur, neque ſit ex huiuſmodi impedimentis, cùmque neque ſimpliciter ſit impedimentum, noſtræ reſponſioni obſtare non citatum caput. Alterum, quòd neque abſoluti iure priuilegiorum reincidant, probatur: tum quia illis vtuntur more Profeſſorum, quibus ſunt conceſſa ſimpliciter, & non ſub conditione, ſi remanſerint: tum, quia decet conceſſum à Principe beneficium eſſe manſurum: tum quia priuilegia, in quibus fit mentio de ipſis Nouitiis, non ponunt clauſulam reincidentiæ, niſi priuilegium Clem. IV. relatum à Rodriquez *tom.1. q.20. art.*21. vbi ponit reincidentiam ſolùm, quando abſolutus fuit ante ingreſſum, & receptionem Habitus, & non intrauit mox Ordinem: quare, ſtando in rigore verborum, cùm iam Habitu indutus abſoluatur, vel ſi iam abſolutus egrediatur de facto, & ante Profeſſionem retrocedat, non reincidit, quia illa reincidentia ibidem ſpectatur ex fraudulentia eius, qui fingit ſe velle fieri Religioſum, vt præciſè abſoluatur, fraus enim, & dolus nemini debent patrocinari. Compend. *reſol.* 3. *num.*12. dicit, quòd non reincidunt, ſi abſoluantur virtute priuilegij Clement. VII. conceſſi Prædicatoribus, vel Pauli III. Societati Ieſu. Hæc omnia Bordonus.

Sup. hoc in tom. 7. tr. 1. Reſ. 166.

3. Verùm abſolutè ſententiam affirmatiuam circa præſentem difficultatem tenet Caſtrus Pal. *tom.6. diſp.* 3. *punct.* 23. §. 4. *num.*10. vbi ſic ait: [Verùm, ſi Regularis non Regularem, ſed ſæcularem Clericum percutiat, non à ſuo Prælato præſente Epiſcopo, ſed ab ipſomet Epiſcopo tantùm abſolui poterit, modò percuſſio leuis fuerit. Sicuti deciditur cap. *Religioſi, de ſentent. excommun. in* 6. iuncto cap. *Cùm illorum. eodem tit.* Nouitius verò, ſiue ante ingreſſum, ſiue poſt, percutiens Religioſum, vel Clericum ſæcularem, abſolui poterit ab eodem Prælato, à quo alij Religioſi eiuſdem domus poſſunt; quia in fauorabilibus nomine Religioſi comprehenditur: vt adnotatur *in c. Cùm illorum, de ſent. excommun.* hoc tamen diſcrimine: nam Nouitius, ſi ante Profeſſionem è Monaſterio egrediatur, obligatus eſt Sedi Apoſtolicæ ſe præſentare; alioquin in ſimilem excommunicationem incidet, iuxta cap. *Eos, qui. de ſentent. excommun. in* 6. quia ob temporale impedimentum, ſcilicet ſ ne vagaretur, conceſſa illi fuit abſolutio.] Ita Palaus, cui etiam adde Saytum *de cenſur. lib.*3. *cap.*28. *num.*13., Molina *diſp.*60. *num.* 3. & Layman *lib.1. tract.*5. *part.* 2. *cap.*5. *in fine.* Et huic opinioni ego magis adhæreo, quam, præter Doctores citatos, tenet etiam Boſſius *in diſcept. mor. de iuris diſcept.* 1. *dub.*19. *num.*192. Dico igitur, quòd ſi ab excommunicatione, de qua loquimur, Nouitius abſolutus à Prælato Religionis intra annum egrediatur non emiſſa Profeſſione ſolemni, reincidit in eandem excommunicationem, niſi ſe præſentet ei, à quo fuiſſet abſoluendus, nam propter fauorem Religionis, & ſic propter temporale impedimentum abſolutus fuit: vnde remanet onus ſe præſentandi.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 77. §. vlt.

RESOL. LXXX.

An virtute Bullæ Cruciatæ poſſint abſolui percutientes, etiam enormi percuſſione?

Et infertur abſolutionem virtute Bullæ Cruciatæ à cenſuris à iure latis valere etiam in foro exteriori, & iudiciali.

Ex p.9. tr.4. Reſ.57.

§.1. RESpondeo affirmatiuè, vt *alibi* ſatis probaui; & ita, me citato, hanc ſententiam nouiſſimè tenet doctus Pater Hieronymus Garcias *in Summ. mor. tract.*1. *diff.*3. *dub.*2. *punct.*5. *num.*41. vbi ſic ait: [En peligro de muerte, y à fortiori en el articulo, qualquier Confeſor puede abſoluer de qualquier percuſion, aunque ſea homicidio; però ſi eſcapa, ha ſe de preſentar, ſaluo ſi ſe abſoluio *virtute Bullæ Cruciatæ*, que en tal caſo no ay obligacion de preſentarſe, porque el poder que dà la Bola, es abſoluto, y nò condicionali; y en virtud de la Bula, de la Cruzada puede qualquier Confeſor abſoluer à qualquier percuſor de Clerigo oculto, aunque ſea la percuſion graue, ſaltim *ſemel in vita, y ſemel in articulo mortis*, y en opinion de Diana, Sanchez, y Trulleuch, *toties, quoties*, ſaltim *in foro conſcientiæ.* À la clauſula, *ſemel in vita, & ſemel in articulo mortis*, reſponde Diana *tract.*11. *citato, reſ.*28. y annade, que aunque el percuſor ſea publico, y ſu percuſion *ſit deducta ad forum contentioſum*, ſe puede abſoluer in foro conſcientiæ. ſi bien en ſemeiante caſo en lo exterior por el eſcandalo, auria de portarſe como à eſcomulgado; pero podria ocultamente oyr Miſa; y recebir los Sacramentos; y finalmente concluye en dichos lugares con eſtas palabras: *Vnde infertur, abſolutionem virtute Bullæ à cenſuris à iure latis, valere etiam in foro exteriori, & iudiciali.*] Hucvſque Garcias. Vide etiam Machadum *tom.*1. *lib.*1. *p.*3. *tract.*8. *docum.*4. *num.*5. Trullench *in Bull. Cruc. lib.*1. §.7. *cap.*2. *dub.*5. & Ludouicum à Cruz *diſp.*1. *c.*3. *dub.*14.

Alibi in Reſ. quæ nunc eſt in to. 4. tr. 3. Reſ. 62. per tot. & ſup. contento in hac Reſ. ibi in §. vlt. & pro parte in Reſ. 63. & 64. & in aliis earū annot.

Quæ nūc eſt in to. 4. tr. 3. Reſ. 38. Sed ibi lege doctriná Reſ. 62. pro parte huius quæſt. & Reſ. & §§. eius primæ not. & ſi vacas otio lege eam per totam, & alios eius notatorum.

LIBER TERTIVS, DE SVSPENSIONE.

RESOLVTIO PRIMA.

Quinam ſint effectus Suſpenſionis? Ex par.5. tract.10. Reſ. 9.

§.1. RESPONDEO principalem effectum eſſe, quòd exercens actum à quo eſt ſuſpenſus ex ſuo genere, ſi materia grauis ſit, peccat mortaliter, ac propterea violans ſuſpenſionem à diuinis, exercendo, videlicet, actum alicui Ordini annexum, incurrit irregularitatem Pontifici reſeruatam, vt ex communi docet Nauarr. aliique: patet vtrumque ex *cap.1. cùm medicinalis, de ſent. excomm. in 5. & c.1. de ſent. & re indicata in 6. & c. ſi quis Epiſcop. in conſilio, & c. ſi quis Epiſcopus damnatus 11.q.3.* excuſatur tamen ab irregularitate, qui excuſatur à culpa, nempe, vt, vel grauem infamiam, vel ſcandalum vitet, &c. cùm enim hæc irregularitas ſit pœnalis, ceſſat, ceſſante culpa, vt benè Suarez *diſp.26. ſect.1.n.3.* qui meritò etiam *c.6.* refellit Maiolum, quòd eam irregularitatis pœnam extenderit ad vſum beneficij, aut iuriſdictionis, quamuis non includentem actum Ordinis, & hæc omnia docet etiam Tannerus *tom.4. diſp.6.q.10.dub.6.n.136.* & Fernandez *in medulla par.2. cap.11.§.1.n.9.*

RESOL. II.

An ſuſpenſio poſſit ferri, & incurri propter ſolum peccatum veniale: Ex p.5. tract.10. Reſ.19.

Sup. hoc ſup. in tr. 1. Reſ. 13.§. Sed an. & inf. in tr.5. Reſ. 3.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Caietanus *in ver. ſuſpenſio.* Nauarr. *cap.27.n.159.* & Auila *p.3.diſp.3. dub.3.* quia excommunicatio minor priuat maiori bono, ſcilicet receptione Sacramentorum, & tamen incurritur, & de facto imponitur à iure pro veniali.

2. Sed hæc opinio ita abſolutè prolata aliquibus non placet, & illam admittunt ſolùm de ſuſpenſione leui, quæ poſſit eſſe in ratione potentiæ proportionata veniali culpæ, vt de ſuſpenſione ab vno actu eligendi, vel à diſtributionibus vnius horæ, vel vnius diei, nam ſi ſit ſuſpenſio grauis, qualis eſt ab officio & beneficio ſimul, vel ab altero eorum tantùm, non poterit imponi niſi pro mortali, vt videtur docere Sotus *in 4. diſt.22.q.2.art.1.concl.2.* quia ſuſpenſio vt in vſu Eccleſiæ acerbior pœna eſt, quàm minor excommunicatio, tum quia licèt ex genere ſuo priuet minoribus bonis, tamen difficiliùs tollitur, tum ſcilicet, quia aliqualem infamiam ſecum affert, & irreparabile damnũ infert, ſicut de irregularitate dicemus infrà grauiorem pœnam eſſe, quàm minorem excommunicationem, propter ſimiles circumſtantias, quamuis ſuſceptione Sacramentorum non priuet, & certè ex iuſtitia, quam Eccleſia ſeruat in puniendis delictis, dicendum eſt poſſe aliquem totaliter priuari fructibus beneficij, aut vſu officij propter ſolam venialem culpam, quòd ſi excommunicatio minor incurratur, propter veniale peccatum communicandi cum excommunicato, id factum eſt in odium excommunicationis rigidiùs obſeruatum, & ita docet Hurtadus *tract. de ſuſpen. diffic.7. num.19.* Vaſquez *in p.2. diſp.153.cap.5.* Suarez *diſp.4. ſect.4.* Conink *de Sacram. diſp.13. dub.3.* & Cornejo *in 3.par. tract.5. de ſuſpenſ. diſp.3. dub.x.* vbi rectè infert, quòd ſuſpenſio, quæ in iure lata eſt pro aliquo delicto, ſi ſuſpenſio grauis ſit, non incurrit eam in foro conſcientiæ, qui committendo delictum illud, ſolùm venialiter peccauerit, vel inconſideratione, vel ex paruitate materiæ, vel ex alia cauſa, quamuis in foro exteriori pro ſuſpenſo ſit habendus.

RESOL. III.

An ſuſpenſio poſſit contrahi pro culpa aliena? Ex par.5. tract.10. Reſ.22.

§.1. NEgatiuam ſententiam tenet Caiet. *ver. ſuſpenſio,* & Nauar. *c.27.n.151.* quos ſequitur Suar. Sup. hoc inf. in Reſ. 14. §.
diſp.28.ſect.4.n.2x. quorum fundamentum eſt neminem puniri debere ob alterius peccatum, quo ipſe caret, ex regulis traditis *cap.2. de conſt. & c.2. de his quæ fiunt à maiori parte Capituli. l. ſancimus, C. de pœnis & toto tit. eodem C. ne filius pro parte,* quòd maximè verùm eſt in pœnis ſpiritualibus. 1. ad med. à verſ. Secundo probatur.

x. Sed contrarixm ſententiam tenet D.Th. *in 4. diſt.18. q.2. art.3. q.2. ad 2.* & Syluester *ver. ſuſpenſio, n.4.* & ad rationem contrariæ ſententiæ reſpondet Cornejo *in 3. par. tract.5. de ſuſp. diſp.3. dub.2.q.1.* illam veram eſſe quando quis ſpecialiter, & ſeorſum ſuſpenditur; nam tunc vnus ſuſpendi non poteſt pro culpa alterius; ſecus verò quando ſimul ſuſpenditur collegium, nam pro vnius culpa, quia tunc non requiritur culpa in ſingulis, ſed ſufficit culpa plurium, vel Superioris, vt infrà, agentes de interdicto, explicabimus. Tunc ergo poteſt optimè Superior ab inferioribus puniri, & communitas in membris, iuxta ea, quæ habentur *in c. ſi ſententia, de ſent. excomm. in 6.* & quamuis pœna ſuſpenſionis ſpiritualis ſit, quia tamen, vt dictum eſt, non priuat bonis pertinentibus ad propriam animam, poteſt optimè infligi pro peccato alterius, præſertim, quia vt dicemus, huiuſmodi ſuſpenſio & interdictum non habet propriè rationem pœnæ reſpectu inferioris, cui imponitur. Vide Turrianum *lib.4. diſp.41. dub.2.*

RESOL. IV.

An ſuſpenſio lata ſub hac forma ſis ſuſpenſus, liget, & ad quid, an ab Ordine, vel beneficio aut officio? Ex p.5. tract.10. Reſ.14.

§.1. AD hunc caſum reſpondet Ioan. Baptiſta Bizozerus *in ſumm. tract. de ſuſp. c.1. n.13.* vbi ſic ait: Dices quam vim habeat ſuſpenſio abſolutè lata in hanc formam: Suſpendo te, non expreſſo Ordine, aut beneficio, aut officio? Quidam dicunt talem ſuſpenſionem nullam habere vim, & ratio eſt, quia imperitia iudicis, ſic ferentis ſuſpenſionem non

debet

debet obeſſe reo. Alij dicunt attendendam cauſam, ob quam talis ſuſpenſio fertur, quoniam qualem meretur ſuſpenſionem delictum, talis incurritur: vnde ſi delictum meretur ſuſpenſionem ab officio, talis incurritur; ſimiliter ſi à beneficio, itidem ſi ab vtroque ſimul. Alij dicunt vim habere ſuſpendendi ab officio ſimul, & beneficio, ſicut nomine excommunicationis intelligitur maior, quæ comprehendit minorem, & hæc eſt ſententia Syluestri *in summ. ver. ſuſpenſio*, & probabilior cæteris, & ita etiam docet Mercerus *de Sacram. in 3. part. q. 24. dub. 1.* vbi ſic ait: Notandum quòd ſuſpenſio prolata abſque vlla determinatione includat priuationem tam officij quàm beneficij, non enim eſt ratio cur potius intelligatur priuatio huius, quàm illius, & talis habetur *Extrauag. diuina, de priuil.* & in Conc. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 14.* contra Epiſcopum concubinarium, qui à Synodo Prouinciali monitus, ſe non emendat. Vide etiam Gordonum *tom. 2. lib. 7. q. 14. cap. 2. num. 7.*

RESOL. V.

An ſuſpenſio diſiunctiua, nempe ab officio, vel beneficio ſit valida? Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 13.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Henriq. *lib. 13. cap. 22. num. 4. in gloſſ. lit. E*, dicens ſuſpenſionem factam per diſiunctionem, nempe ab officio, vel beneficio, non tenere, cùm propter ineptæ ſententiæ incertitudinem, non ſit maior ratio, cur is, in quem fertur, non eximatur ab vnius potiùs, quàm ab alterius iſtorum duorum ſuſpenſione, quod tamen non videtur admodum tutum. Nam fundamento, quo nititur, facilè occurri poteſt, dicendo in pœnis iniungendis diſiunctionem non adferre incertitudinem, quæ reddat ſententiam irritam, vt ex eo patet quod in foro conſcientiæ Confeſſarius poſſit pœnitenti iniungere, vt vel aliquo certo die ieiunet, vel det certam eleemoſynam, & in foro externo poſſit aliquis damnari, vt vel ferat aliquot verbera, vel ſoluat certam pecuniæ ſummam: quare & poterit aliquis in pœnam delicti à iudice ſuſpendi ab officio, vel à beneficio, adeò vt gloſſ. ad *cap. latorem, de Cleric. excomm. miniſt. ver. ab officio*, habeat ſic ſuſpenſum debere abſtinere tam ab officio, quàm a beneficio. Quamquam videri poteſt ſufficere, vt ab altero eorum, quod maluerit, abſtineat, ſicut in aliis pœnis, quæ ſub diſiunctione imponuntur, niſi aliam ſuſpendentis intentionem fuiſſe conſtet, quia cenſura plus dependet à voluntate proferentis illam, quàm ex verbis; & ita hanc ſententiam tenet Reginaldus *tom. 2. libro 32. tractatu 2. capite 9. numero 21.*

2. Verùm non deſinam etiam hîc apponere verba Hurtadi *de ſuſpenſ. diffic. 4. num. 11.* vbi ſic ait: Quamuis Doctores communiter doceant ſuſpenſum ab officio, vel à beneficio ſub diſiunctione à neutro manere ſuſpenſum, quia non ab vtroque, vt patet, nec ab altero, quia non eſt maior ratio, ob quam ab vno potiùs, quàm ab altero maneat; nihilominus, vt docent nonnulli credimus manere ſuſpenſum ab vno, vel ab altero determinatè pro optione ſuſpenſi, quam tenetur facere, ſicut qui condemnatur, vt exulet, vel vt ſoluat certam quantitatem pecuniæ, verè manet obnoxius vni, aut alteri, & obligatur vnum, aut alterum eligere, quia abſque fundamento negatur iudicem habere auctoritatem ad ſic ferendam ſententiam pœnæ, & ad obligandum reum vt eligat quam maluerit. Sic ille, & Bozerus *in ſumm. tract. de ſuſpen. cap. 1. num. 13.* abſolutè docet ſuſpenſionem ſub hac forma ſuſpendentem ab officio, vel à beneficio nullam vim habere, & talem non eſſe ſuſpenſionem,

& hoc etiam docet Vega *in ſpec. curat. p. 2. cap. 12. §. 12. num. 100.*

RESOL. VI.

An ſuſpenſio ſit valida, ſi poſt illam interponatur appellatio?

Et an ſuſpenſio à voce actiua, & paſſiua ſuſpendatur per appellationem legitimam ſubſequentem? Ex part. 5. tract. 10. Reſ. 16.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Turrianus *lib. 4. diſp. 42. dub. 1.* vbi ſic ait: Notandum ſuſpenſionem non fore validam, ſi feratur poſt interpoſitam appellationem, iuxta communem opinionem Doctorum *in cap. 1. de ſent. excomm. in 6.* Si verò appellatio ſequatur poſt latam ſuſpenſionem, non impedit effectum, vt habetur *c. is cui, de ſent. excom. in 6.* quod Abbas *in cap. 2. de Clerico excommunicato miniſt. & cap. ſæpè, de appellat. in 6.* voluit eſſe intelligendum de ſola ſuſpenſione, quæ fertur ob contumaciam, non de illa, quæ eſt purè pœna. Sed hæc limitatio non placet aliis, quia caput *is cui*, citatum ſimpliciter loquitur de ſuſpenſione abſque vlla diſiunctione; in iure verò vtraque ſuſpenſio poteſt hoc nomine ſignificari. Mihi videtur probabilis, quia videtur ſermo de ſuſpenſione, ſicut de excommunicatione, atque adeò de illo vt eſt cenſura propriè. Hæc Turrianus, quem ſequitur Faber *de cenſ. in 4. ſent. diſt. 25. q. 1. diſput. 6. cap. 1. n. 47.* vbi ita aſſerit. Requiritur ſuſpenſio vt feratur ante appellationem, quia per appellationem tollitur iuriſdictio: ſi autem appellatio ſequatur ſententiam, non impedit effectum ſuſpenſionis, ſicut nec excommunicationis, *cap. is cui, de ſent. excommunicationis in 6.*

2. Sed hæc opinio ita abſolutè prolata mihi non placet. Dico igitur quòd ſuſpenſio ab officio & ingreſſu Eccleſiæ non ſuſpenditur per appellationem ſubſequentem, quia ſecum executionem defert, & patet ex *cap. is cui, de ſententia excommun. in 6.* ſecus eſt de ſuſpenſione à beneficio, quod ex eodem cap. colligitur: nam cùm ibidem ſingulariter dicantur ſuſpenſionem ab officio, & ingreſſu Eccleſiæ non ſuſpendi per appellationem ſubſequentem, contrarium innuitur de aliis ſuſpenſionibus. Quidam tamen ex DD. citatis diſtinguunt inter ſuſpenſionem à beneficio, & à fructibus beneficij, aiúntque ſecundam ſuſpendi per appellationem ſubſequentem, non tamen priorem, ſed non video, in quo iure fundentur: Quare melius Nauarrus ait omnem ſuſpenſionem per appellationem ſubſequentem ſuſpendi præter ſuſpenſionem ab officio & ingreſſu Eccleſiæ, & ſanè vel hoc, vel nihil quod ad rem præſentem faciat, ex dicto iure colligitur, & ita docet Conink *de Sacrament. diſputat. 4. dub. 4. numero 29.* & Auila *part. 3. diſput. 3. dub. 4. concl. 1.* vbi etiam docet, quod ſuſpenſio à voce actiua, & paſſiua ſuſpenditur per appellationem legitimam ſubſequentem, & poſt hæc ſcripta inuenio etiam docere hanc noſtram ſententiam Hurtadum *de cenſ. in comm. diffic. 25. num. 110.* vbi ſic ait: Appellatio facta poſt latam ſententiam cenſuræ, & abſolutam, nequit eam impedire, imò nequit impedire denunciationem cenſuræ iam latæ & incurſæ, vt definitur *in cap. paſtoralis*, & meritò, quia denunciatio eſt quid acceſſorium cenſuræ, ac proinde eam ſequitur, excipimus tamen ſuſpenſionem à beneficio, & ab aliis diſtinctis ab officio & ingreſſu Eccleſiæ, quæ per ſequentem appellationem ſuſpenditur, vt indicatur in *dicto cap. is cui* dum dicitur ſuſpenſionem ab officio & ab ingreſſu Eccleſiæ non impediri per ſequentem appellationem,

& id taceatur de ſuſpenſione à beneficio, & ab aliis, Ita ille, & ego. Vide etiam Alterium *de cenſur. tom.1. lib.5. cap.1. quaſt.4 & tom.2. diſp.3. cap.2.* hanc quæſtionem doctè pertractantem. Sed ex his oritur pulchra quæſtio.

RESOL. VII.

An ſublata ab Epiſcopo ſuſpenſione ad reincidentiam, ſi detur interim appellatio, ſuſpendat ſententiam, ne poſtea ſuſpenſio contrahatur, quod idem quaritur de interdicto? Ex p.5. tract.10. Reſ.17.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet Alterius *de cenſ. tom.2. diſp.8. cap.6.* vbi ſic ait: Dubitari poteſt an interdictum ſuſpendatur ad tempus, & durante ſuſpenſione interponatur appellatio, & impediatur effectus interdicti pro futuro tempore. Reſpondet Calder. *in tract. de interdicto, p.2. in fine, num.31.* & primò inquit quòd interdictum perſonæ ſuſpendi non poteſt, ſicut nec excommunicatio, ſed tantùm interdictum loci. Secundò ait *num.32.* appellationem interpoſitam in caſu propoſito non poſſe ſuſpendere effectum interdicti pro tempore futuro: & rationem affert, quia quando ſuſpenditur interdictum, non tollitur, ſed remanet habitu, & impeditur ne producat effectum in actu. Quare tranſacto tempore ſuſpenſionis non fertur nouum interdictum, ſed illud idem numero, quod erat ante ſuſpenſionem, & remanſit ſaltem habitu ligans, operatur ſuos effectus ſicut priùs, ideò appellatio erit ſequens interdictum. Appellatio autem ſequens cenſuram ſuſpendere nequit.

2. Sed affirmatiuam ſententiam loquens in ſpecie de ſuſpenſione docet idem Alterius *diſp.3. cap.2.* quia Epiſcopus numquam poteſt tollere ſuam cenſuram, niſi illam penitus tollat, quare ſi appelletur, & iuſta ſit appellatio, cenſura remanebit ſuſpenſa. Deinde in ſententiis cenſurarum primus actus non poteſt ſeparari à ſecundo, id eſt ſubſtantia ſententiæ, quæ eſt primus actus, ſeiungi nequit ab effectu eiuſdem ſententiæ, qui eſt ſecundus actus, quia cenſuræ trahunt ſecum executionem, idcircò Epiſcopus non poteſt tollere effectum ſententiæ, remanente ſubſtantia. Quare ſi ſuſpendit ſententiam, illam prorſus extinguit. Vnde ſi poſtea ſuſpenſus appellet, talis appellatio habet vim, ne Superior poſſit iterum ferre cenſuram, niſi antea cognoſcatur de appellatione. facit *cap. dilectis, verſ. quia vero de appellat.* Vnde ego puto cum Abbate *in cap. ad hac Quoniam num.5. de appellat.* vtramque ſententiam probabilem eſſe. Sed huic affirmatiuæ magis adhæreo, quam tenet etiam Bonacina *de cenſ. diſp.3. punct.1. num.4.*

RESOL. VIII.

An ſi quis appellet generaliter à ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis, &c. ſuſpendat cenſuram?

Et quando appellans ad plures diuerſos iudices appellare poteſt, valeat alternatiua appellatio, v.g. appello ad Archiepiſcopum, vel ad Papam?

Et an appellatio non debeat recipi ex iuſta & rationabili cauſa in appellatione ſpecialiter expreſſa? Ex part.5. tract.10. Reſ.18.

§.1. REſpondeo hanc appellationem ſecundùm ius ciuile eſſe validam, ſecus autem ex iure Canonic. Sed Decius *in cap. conſuluit, num.4. & 5. de appellat.* exiſtimat quòd in vſu iuris noſtri Pontificij inutilis non eſt huiuſmodi generalis appellatio facta ſimpliciter ad iudicem competentem, nam quamuis omiſſo medio ad Papam, eiuſve Legatum appellari poſſit, voluntas appellantis in dubio eſſe non cenſetur, ſed potiùs præſumendum eſt appellationem ad proximum, Superiorem iudicem factam fuiſſe, in dubio enim iure communi potius, quàm priuilegio vti præſumitur, *l. eius militia, ff. de milit. teſtament. l. in teſtamento, C. de teſtamento militis.* Quæ doctrina mihi valdè probabilis videtur, & ita qui appellat verbis generalibus ad iudicem competentem proximè, Superiorem debet adire, non verò maiorem omiſſo medio, etiam ſi ad illum prouocare potuiſſet.

2. Sed quid dicendum, quando appellans ad plures diuerſos iudices appellare poteſt, an valeat alternatiua appellatio, v.g. Appello ad Archiepiſcopum, vel ad Papam, vel ſi appellatio formula Procuratorum ordinaria concipiatur, v.g. Appello para antequien con derecho puedo, y deuo; vel ſi appelletur coniuncta oratione ad diuerſos iudices, v.g. ad illum, & ad illum, quo caſu coniuncta pro diſiuncta & alternata accipiatur, *l. ſapè, ff. de verbor. ſignificat.* multi eo caſu incertam & ſimul vitioſam appellationem eſſe exiſtimant: at Panormitanus in præſenti *numero 11.* eo caſu non vitiari alternatiuam appellationem ait, quando iudici competenti alius incompetens per alternationem adiicitur, quaſi tunc denegata appellandi poteſtate ad iudicem incompetentem, certitudo voluntatis reſtricta ſit ad vnum ſolum iudicem competentem. Si verò vterque iudex appellatus æquè competens ſit, nonnulli dixerunt inutilem eſſe appellationem ratione incertitudinis ortæ ex alternatione iudicum, *l. prator, §. quod autem, ff. de teſtamentaria tutela.* Ego verò non puto huiuſmodi alternatiuam appellationem adeò eſſe inutilem, vt pro non ſcripta habeatur, nam vitium incertitudinis, quod in alternatione latet, poterit ab appellante ſequente declaratione purgari, v. g. ſi appellans vnum ex alternatis iudicibus elegerit, dum tamen talis declaratio, aut electio facta fuerit durante termino ad appellandum deſignato, videlicet intra 10. aut 5. dies à tempore ſententiæ, *l. final. C. de tempor. appellat.* adeò vt eorum dierum tranſcurſus, aut præſcriptio eligendi facultatem excludat, quo caſu redditur procuIdubio inutilis appellatio, vt aduertit, & diſputat Baldus *conſ.320. per totum, lib.4.* Alexand. *conſ.101. num.2. lib.2. & conſ.164.167. & conſ.79. vol.7.* ex multis, quos ipſe retulit, & ex gloſſa *in cap. ſi is cui, de officio de leg. in 6.* & hæc omnia ſupradicta docet doctus Valboa de Magrouiejo *in lection. Salmat. tom.1. in cap. cùm conſuluit, num.9. & 10. de appell.* qui etiam *num.18.* notat quòd appellatio non debeat recipi niſi ex iuſta & rationabili cauſa in appellatione ſpecialiter expreſſa.

RESOL. IX.

An ſuſpenſio lata à iure, quæ eſt cenſura, ſi reſeruata non ſit Pontifici, poſſit tolli ab Epiſcopo?

Et an Parochus, & alius Confeſſarius poſſit abſoluere à ſuſpenſionibus, etiam à iure communi non reſeruatis?

Et an, ſi ſupradicta ſuſpenſio reſeruata ſit Pontifici, & delictum ſit occultum, poſſit etiam Epiſcopus diſpenſare? Ex parte 5. tractatu 10. Reſol.23.

§.1. NEgatiuè ſtãdo in rigore iuris reſpondet Suarez *diſp.29. ſect.2. num.2.* Faber *de cenſ. in 4. diſt.25. q.1. diſp.6. c.2. n.55.* & Turrianus *de cenſ. lib.4. diſp.45. dub.2.* vbi aſſerunt non eſſe eamdem rationem de

Quoad hoc ſup. in tr. 1. lege doctrinã Ref. 194. & 196. & in

tr.2. Reſ 64 & ex illis docere potes quid eſt agē dum pro hac quæſt.

de excommunicatione, & de hac ſuſpenſione propter maiorem neceſſitatem abſolutionis ab excommunicatione, & abſolutionis ab hac ſuſpenſione. Hæc enim ſuſpenſio non priuat ſuffragiis Eccleſiæ, ſicut priuat excommunicatio, neque priuat receptione Sacramentorum.

2. Sed contrariam ſententiam ego teneo, quia quamuis *in cap. nuper, de ſent. excomm.* ſolùm ſit ſermo de excommunicatione; ratio tamen, quæ traditur, etiam in ſuſpenſione locum habet, ſcilicet quòd eo ipſo, quòd ius non reſeruat abſolutionem, videtur etiam concedere poteſtatem habenti, quæ ratio non militat in Parocho non iuriſdictionem habente ad imponendas cenſuras, atque ita ſolùm ex commiſſione ſibi facta *in cap. nuper*, poteſt ab excommunicatione abſoluere, quæ commiſſio facta eſt ad alias cenſuras, quòd ſi talis abſolutio reſeruata ſit Pontifici, & delictum ſit occultum, poteſt etiam Epiſcopus diſpenſare, ex Concilio Tridentino ſuprà allegato, & ita docet Layman *lib. 1. tract. 5. par. 3. cap. 4. num.* 2 Auila *par. 3. diſp. 6. dub. 1. concl. 3. & 4.* Cornejo *in 3. part. tract. 5. de ſuſpen. diſput. 5. dub. 2. quæſt. 1.* Filliucius *vbi infra.* & Hurtadus *de ſuſpenſione, diffic. 12. num. 31.* vbi ſic ait: Dicendum eſt ſuſpenſionem à iure latam, & cenſuram ſiue generalem, qua communitas, ſiue ſpecialem, qua particulares perſonæ ſuſpenduntur, poſſe quoties non reſeruatur, auferri ab Ordinario ſuſpenſi, vt efficaciter deducitur ex *cap. nuper 29. de ſententia excommun.* quia ex vna parte in abſolutione illius, nullius tribunal turbatur, cum non fuerit lata ab homine, & ex altera ab ipſo, quod non reſeruatur, videtur concedi inferiori, aut in eo relinqui facultas ad id, aliàs non eſſet neceſſaria reſeruatio, ſi Ordinarius non poſſit non reſeruatam auferre: eam tamen non poteſt proprius Parochus, & multominus ordinarius Confeſſarius auferre, quia tantùm habet iuriſdictionem in foro interiori, ſeu Sacramentali, in quo nequit ſuſpenſionem auferre, quamuis poſſet excommunicationem, quia ſuſpenſio non impedit abſolutionem à peccatis, ſicut impedit excommunicatio. Hæc Hurtadus. Sed quoad hoc vltimum diſſentit Viualdus *in ſuo Candelabro tit. de ſuſpenſ. num. 31.* quam affert, nec improbat Filliucius *tom. 1. tract. 17. cap. 4. n. 70.* & hanc opinionem tenet etiam Præpoſ. *in 3. par. q. 3. de ſuſpenſ. dub. 4. num. 31.* quando ſuſpenſio lata eſt indefinitè, & quando ponitur in pœnam propter peccatum præteritum, ſi retineat rationem cenſuræ. Verùm cum Hurtado ſentit Layman *libro 1. tract. 5. part. 3. cap. 4. num. 2.* Auila *par. 3. diſp. 6. dub. 1. concluſ. 2.* Henriquez *lib. 13. cap. 35. num. 2.* aſſerentes Parochum, & alios Confeſſarios non poſſe abſoluere à ſuſpenſionibus, etiam à iure communi non reſeruatis.

Sup. hoc in Reſolutionibus not. præteritæ, & melius ad rē 10ſ. in Reſ. 38. & in 10. 3. tr. 3. Reſ. 11. & in aliis eius annot.

RESOL. X.

An ſuſpenſio lata ſub conditione, v. g. donec ſatisfaciat, vel reſtituat, ſequuta ſatisfactione tollatur ipſo facto ſine aliqua abſolutione?

Idem dicendum eſt de interdicto, ſecus vero de excommunicatione. Ex p. 5. tr. 10. Reſ. 24.

§. 1. Reſpondet negatiuè Suarez *diſp. 29. ſect. 2. numero 14.* Alter. *tom. 2. diſp. 8. cap. 2.* Gordonus *tom. 2. lib. 7. quæſt. 14. num. 77.* & Filliucius *tom. 1. tract. 1. cap. 4. num. 72.* Si ſuſpenſio ſit lata tanquam cenſura, & non in puram pœnam; nam cenſura propriè dicta non tollitur niſi per abſolutionem, & ſenſus illius conditionis non eſt talem abſoluendum eſſe ante ſatisfactionem, ea autem poſita, nihil obſtare, quominus poſſit abſolui.

2. Sed affirmatiuæ ſententiæ ego adhæreo, quam tuetur Cornejo *in 3. par. tract. 5. de ſuſp. diſp. 5. dub. 2. quæſ. 1.* Dico igitur dictam ſuſpenſionem ſine expreſſa vlla abſolutione tolli impleta conditione. Et ita etiam docet Layman *lib. 1. tract. 5. p. 3. cap. 4. num. 1.* Hurtadus *tract. de ſuſpenſ. diffic. 12. num. 29.* & Bonacina *de cenſ. diſp. 3. punct. vlt. num. 1.* Nec valet dicere quòd excommunicatio lata cum hac conditione, *donec ſatisfeceris*, non ceſſat poſita ſatisfactione, ſed adhuc auferenda eſt per abſolutionem: ergo idem dicendum videtur de ſuſpenſione. Nam reſpondent aliqui negando maiorem, aliqui verò reſpondent negando conſequentiam, tum quia iudices inferiores Summo Pontifice videntur maiorem facultatem habere circa ſuſpenſionem, & interdictum, quam circa excommunicationem, propterea ſicut poſſunt ferre ſuſpenſionem & interdictum ad aliquem ſolùm effectum, ita videntur poſſe illas cenſuras ferre cum hac conditione, vt illa adimpleta ceſſent, quod non accidit in excommunicatione, tum quia ita vſu & praxi receptum eſt in ſuſpenſione, & interdicto, non verò in excommunicatione. Et ideo poſt hæc ſcripta inuenio noſtram ſententiam docere Portel. *in dub. Regular. ver. ſuſpenſio, num. 11.* Vega *in ſpeculo Curat. tom. 2. cap. 12. §. 15. num. 138.* & doctus Anguianus *de leg. lib. 2. contron. 3. num. 48.* vbi ſic ait: Inter excommunicationem ex vna parte & ſuſpenſionem & interdictum ex alia, illa videtur præcipua differentia quòd interdictum atque ſuſpenſio nullam expoſcunt certam formam, neque verba requirunt, vt ceſſent & ſuſpendantur; contra verò excommunicatio maior certam formam prærequirit ad hoc vt excommunicatus etiam ſecuta ſatisfactione abſoluendus ſit, ſicuti probant nonnulla iura ad id plus quàm expreſſa, inter quæ primum locum tenet text. ſic interpr. *in cap. ſeruetur 2. quæſt. 3.* ibi, *quouſque Epiſcopo ſuo viſum fuerit humaniorem circa eos ferre ſententiam*: nec minus confirmat textus *in d. cap. à nobis*, ibi, *Abſolutionis etiam forma*, & *in d. cap. cùm deſideres*, in illis verbis, *Niſi fuerit ſecundum formam Eccleſiæ*, &c. quibus iuribus apertè demonſtratur abſolutionis certam præfinitamque formam in Eccleſia Catholica receptam eſſe, quæ ſub aliqualibus verbis vinculi relaxationem denotantibus concedatur, neceſſe eſt. Vnde deducitur per ſequelam ad relaxationem interdicti & ſuſpenſionis ſufficere quidem tacitam Superioris voluntatem; quæ reſultat ex illis verbis, *ſuſpendo, vel interdico donec ſatisfecerit*, quippe vbi non requiritur expreſſa abſolutio, ſeu relaxatio, ſufficit tacita ex mente proferentis interdictum, ſiue ſuſpenſionem deprehenſa, ex reg. *l. 3. ff. de reb. cred. & ſi cert. petatur.* Rectò dicendum eſt in excomm. cuius abſolutio non poteſt ex coniecturis, & tacita excommunicantis mente deduci, ſed expreſſa deſideratur. Hæc Anguianus, qui iuſtè carpit Ripam *in cap. 1. de iudic. num. 24.* contrariam ſententiam docentem quoad interdictum.

Pro interdicto inf. in tr. 4. lege doctr. Reſ. 23.

RESOL. XI.

An ablata contumacia ceſſet ſuſpenſio ipſo iure, ſine vlla abſolutione?

Et quid de excommunicatione, & interdicto, quia de excommunicatione maiori cautum eſt, quod non tollatur per ſolam reſipiſcentiam, abſque abſolutione? Ex par. 3. tract. 10. Reſ. 25.

§. 1. Ad hoc dubium reſpondet Turrian. *lib. 4. diſput. 45. dub. 2.* vbi ſic ait: Reſtat explicandum quid ſit faciendum, ſi receſſit à contumacia, & offert ſatisfactionem. Aliquorum opinio eſt in hoc euentu non egere abſolutione hominis, ſed ipſo

facto manere abſolutum. Ita Innoc. *in c. ſicut, de cohabit. & mulier. & in cap. ex literis, de conſt.* hæc enim ſuſpenſio eſt ſimilis latæ vſque ad certum tẽpus, quia in ea videtur tacitè ineſſe conditio, niſi receſſerit à contumacia, & ſatisfecerit. Secunda opinio in hoc euentu eſſe neceſſariam abſolutionem. Ita Syloeſter *ver. ſuſpenſio, num.* 8. & mihi placet, quia non video ius aliquod, quo ſit ſtatutum hanc ſuſpenſionem tolli ipſo factò, ergo requiritur abſolutio, neque probatur includere à principio eam conditionalem abſolutionem, quia abſolutè fertur. Hæc Turrianus, cuius ſententiam tenet etiam Suarez *diſp.* 21. *ſect.* 2. *num.* 14. Faber *de cenſ. in 4. ſent. diſt.* 25. *q.* 1. *diſp.* 6. *num.* 54. Merceus *de Sacram. in 3. part. q.* 24. *dub.* 5. Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 3. *cap.* 4. *num.* 2. Gordonus *tom.* 2. *lib.* 7. *quæſt.* 14. *cap.* 14. *num.* 76. & Portel. *in dub. regul. ver. ſuſpenſio, num.* 11.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare inſignem Iuriſconſultum Couarruuiam *in epit. 4. Decret. p. 2. cap. 6. num.* 15. docere ſuſpenſionem latam ob contumaciam æquiparari ſuſpenſioni latæ ad certum tempus, & per ſe ipſam finiri ceſſante contumacia, vt proindè non ſit opus abſolutione alia. Fundatur hæc opinio *in cap. ex literis, de conſt. & Can. Presbyter,* 2. *q.* 5. Confirmatur, quia ſuſpenſio lata ſub hac conditione, donec reſtituas, vt habetur *cap. quia ſæpè, de elect. in 6.* ceſſat per ſe ipſam impleta conditione, vt docet gloſſa, ergo hæc ſimiliter. Rurſus de excommunicatione maiori ſpecialiter eſt cautum, quod non tollatur per ſolam reſipiſcentiam abſque abſolutione, *cap. cùm deſideres, de ſent. excom.* Denique *cap. qua fronte,* ſtatuitur ab excommunicatione & interdicto abſolutionem eſſe præſtandam ſub cautione iuratoria, etiam parte contradicente, vel appellante, & nulla ſit mentio ſuſpenſionis ſimiliter tollendæ per abſolutionem, ergo per ſe euaneſcit, & ita hanc ſententiam præter Couarr. tenet ex Theologis Sayr. *de cenſ. lib.* 4. *cap.* 17. *num.* 8. Vnde puto hanc ſententiam probabilem eſſe, quam præter Doctores citatos mordicus defendit ex noſtris Pater Megalius *in 3. p. lib. 5. cap. 2. quæſt. 1. numero 2. & 3.* vbi reſpondet ad omnia argumenta, quæ pro negatiua ſententia adducit Suarez. Vide etiam Nauarrum *cap.* 27. *num.* 195. *in fine,* & Toletum *lib.* 1. *cap.* 47. *num.* 1.

Pro interdicto inf. in tr. 4. lege doctrinam Ref. 23.

RESOL. XII.

An Clerico habenti tantum primam Tonſuram, ſit largienda à Confeſſario abſolutio à ſuſpenſione, quatenus indigeat?

Et latè docetur, an prima Tonſura ſit ordo?

Et curſim aſſeritur, quod prima Tonſura initiati gaudent priuilegio Canonis, & ſunt capaces beneficiorum, & ſi ordinantur ab Epiſcopo alieno, ſuſpenduntur. Ex p. 10. tract. 14. & Miſc. 4. Ref. 16. alias 14.

§. 1. CAſus poteſt frequenter accidere: & ad illum affirmatiuè reſpondet accuratiſſimus Baucius *in Miſcell. tom. 1. quæſt.* 536. probatur hæc opinio, quia prima Tonſura eſt Ordo. Et ita docet Iulius Cæſar Madius *de Sacris Ordinib. cap.* 2. *num.* 2. Nicolaus Garcias, *de benefic. par.* 7. *cap.* 1. *num.* 2. Auguſtinus Barboſa, *de offic. & poteſt. Epiſcopi, Alleg. 2. num. 16. & 17.* Campanilis *in diuerſ. Iuris Canonici, rub.* 2. *num.* 7. Thomas Vallaſcus, *tom.* 1. *allegat.* 3. *num.* 8. Franciſcus Leo, *in Theſauro Fori Eccleſiaſtici, p. 1. cap. 4. num.* 17. & nouiſſimè pro hac ſententia multa eruditè cumulauit Franciſcus Torreblanca Cordubenſis *in ſua Epitome delictorum, ſub titulo De caſibus, in quibus Dæmonum inuocatio interuenit, in appendice, in calce totius Voluminis, cap. 6. defenſionis Magiæ, per totum.* Et ita docent communiter Canoniſtæ, vt patet ex iure Canonico: nam *in cap. Cùm contingat, de ætate, & qualitate Ordinand.* prima Tonſura vocatur Ordo Clericalis, & eodem nomine vocat Gloſſa, *in cap. Nullus, de temporib. ordinat. in 6.* in verbo, Tonſura. Secundò, prima Tonſura initiati gaudent Clericorum priuilegiis: ſunt enim capaces Beneficiorum, quorum ſunt incapaces laici, *cap.* 2. *de Inſtit. & cap. Ex litter. de tranſact.* fruuntur priuilegio Canonis, *Si quis ſuadente,* Gloſſ. *in d. c. Cùm contingat,* Cùm ergo Tonſura habeat priuilegia aliorum Ordinum, meritò Ordo dici debet. Tertiò arguitur ex Concilio Tridentino, *ſeſſ.* 14. *de reform. cap.* 2. vbi initiatus prima Tonſura ab alieno Epiſcopo ſine licentia proprij ſuſpenditur: *& ſeſſ. 23. de refor. c. 5. & 6.* eadem prohibitione ligat iſtos, qua & minoribus Ordinibus initiatos. Cùm ergo Concilium pares faciat quoad ſupradicta, ſignum eſt, voluiſſe inter Ordines eſſe connumerandam Tonſuram.

Sup. hoc an Tonſura ſit Ordo inf. in Ref. 25. §. 2. à lin. 3. & in Ref. 34. ad lin. 10. & in fin. §. penult. & ſeq. & inferius in tr. 5. Ref. 12. §. 2. à lin. 4. & in Ref. 13. §. 2. latè à lin. 2. & in Ref. 14. cuſim in fin. & in Ref. 138. § Quare. ad med. verſ. Quia prima Tonſura. & in tom. 3. tr. 1. Ref. 65. §. vlt. & ibi in tr. 5. Ref. 14. à lin. 3. & §§. ſeqq.

Et ſup. ſuſpẽſione contenta ad lin. 6. ante fin. huius §. 1. in tom. 3. tr. 3. Ref. 14. §. Tertio arguitur.

2. Verùm his non obſtantibus, ego puto cum Theologis primam Tonſuram non eſſe Ordinem. Et ità tenent 36. Doctores, quos citat, & ſequitur Leandrus *de Sacramem. tom. 2. tract. 6. diſp. 1. quæſt. 4.* quibus adde me citato Sapientiſſimum Dicaſtillo *de Sacrament. tom. 1. tractat. 6. diſput. 1. dub. 2. num.* 18. Probatur, quia Ordo, qui eſt Sacramentum Eccleſiæ, conſtat ex materia, & forma: ſed Tonſura nullam habet formam licèt habeat pro materia capillorum abſciſſionem: ergo Tonſura non eſt Ordo. Minor probatur: Nam verba illa relata in Pontificali Romano; *Dominus pars hæreditatis meæ,* ſunt cæremonialia, non ſubſtantialia: quare etiam ſine illorum prolatione quis fieret Clericus tonſuratus per ſolam tràſlationem illius à ſtatu Laicali ad Eccleſiaſticum: quod concedunt plures Doctores. Denique, illud cui conuenit talis definitio Ordinis, eſt Ordo: ſed primæ Tonſuræ non conuenit talis definitio: Ordo enim definitur, quod ſit Signaculum quoddam, per quod ſpiritualis poteſtas tribuitur Ordinato: ſed prima Tonſura initiato nulla poteſtas tribuitur, cùm ad nullum certum officium in Eccleſia habendum deputetur; & ſi ad aliquod deputaretur; non tamen ordinatur per ſe ad Euchariſtiæ miniſterium, ad quod reliqui omnes Ordines ordinantur: non igitur prima Tonſura erit Ordo; ſed potius erit vt ſolium, & diſpoſitio ad formam.

3. Secundò, etſi Concilium Tridentinum hanc litem dirimere noluerit; ſi quis tamen attentè verba Concilij conſideret, ſanè conſpiciet, ipſum Theologorum opinioni valdè fauere: Nam *ſeſſ.* 23. *c.* 2 ait: Vt qui iam clericali tonſura inſigniti ſunt, per Minores ad Maiores aſcendant, quibus verbis diſtinguit Concilium primam Tonſuram à minoribus Ordinibus. Quod etiam ſatis colligitur ex eo, quod idem Concilium in diuerſis capitibus de prima Tonſura, & minoribus Ordinibus egit: & *c.* 6. inquit: Nullus prima Tonſura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus conſtitutus ante decimum quartum annum Beneficium poſſit obtinere. Itaque Concilium nunquam primam Tonſuram Ordinem vocat; imò eam ab Ordinibus ſemper ſegregat. Hoc, omiſſis aliis, clarè apparet in Concilio Carthaginenſi quod pleniùs præ cæteris de Ordinibus egit: nàm *in cap. 3. tract. de Presbyteri ordinatione, cap. 4. de Ordinatione Diaconi; cap. 5. de ordinatione Subdiaconi; cap. 6. de ordin. Acolyti; cap. 7. de ordinat. Exorciſtæ; cap. 8. de ordinatione Lectoris; cap. 9. de ordinatione Oſtiarij:* nullibi verò in eodem Concilio tractatur in Ordinum enumeratione de Tonſura. Suppoſita igitur hac ſententia tanquam veriori, & probabiliori, reſpondeo ad caſum propoſitum in titulo huius Reſolutionis, initiatum tantùm prima Tonſura, non eſſe à Confeſſario abſoluendum à ſuſpenſione,

penſione, qnatenus indigeat. Er ità obſeruant in praxi ferè omnes Confeſſarij.

RESOL. XIII.

An acta ſuſpenſi ſint valida?

Et quid, ſi ſuſpenſus ſit occultus, & ab Eccleſia communiter toleratus, & non ſit ſpecialiter denunciatus? Ex p.5. tr.10. Reſ.11.

Sup. hac exceptione abſolutionis Sacram. magis late in tom. 1. tr. 4. Reſ. 13. & in aliis eius annot.

§.1. RESpondeo actus quidem Otdinis, excepta abſolutione ſacramentali, validos eſſe; at verò actus, qui iuriſdictionem poſtulant, per ſe inualidi ſunr, cùm ſuſpenſus ſit priuatus actuali iuriſdictione, & iura non minùs de ſuſpenſione, quàm de excommunicatione id ſtatuant. Nihilominùs ſi ſuſpenſus ſit occultus, & ab Eccleſia communiter toleratus, acta eius valent, quia Eccleſia ſupplet defectum. Imo ſi ſuſpenſus non ſit ſpecialiter denunciatus, quamuis quoad ſe ſit prohibitus, ne in officio miniſtret ideóque peccet, ſi id ex ſua ſponte, ac ex ſe faciat; tamen quoad alios non eſt priuatus iuriſdictione, vt in ſimili de excommunicatione dictnm, & rectè docet Suarez *diſp.26. ſect.2.num.2.* & ita docet Tannerus *tom.4. diſp.6. q.10. dub.7.n.138.* vide etiam Auilam *part.3. diſp.2. dub.3. concl.1. & 2.* Corneio *in 3.p. tr.5. de ſuſpenſ. diſp.2. dub.1. q.4.*

RESOL. XIV.

An teneamur vitare ſuſpenſos in rebus, à quibus ſuſpenſi ſunt?

Et quid, ſi talis communicatio fuerit, ſcilicet, quadam operatio cum illo in delicto, & malo vſu miniſterij, & quando vero quis dicatur cooperari peccato ſuſpenſi. Ex p.5. tract.10. Reſ.20.

§.1. RESpondeo probabilius eſſe neminem teneri ex vi præcepti Eccleſiaſtici vitare ſuſpenſum. Ita Henriquez *lib.13. de excommun. c.5. §.5. & cap.33. §.3.* quem ſequitur Auila *3. part. de cenſ. dub.4. diſp.2.* & probarur, quia nullibi reperitur tale præceptum prohibens communicare cum ſuſpenſis, ſicut datur præceptum prohibens communicare com excommunicatis, quibus Nauarr. *cap.27.num.163.* innuit oppoſitum & ratio poteſt eſſe, quod ſuſpenſio non reſpicit per ſe communicationem cum fidelibus ſicut excommunicatio, vnde infert, quòd ſecluſo ſcandalo non erit peccatum, etiam veniale communicare cū non ſuſpenſo in actibus, à quibus ſuſpenſus eſt, niſi quando talis communicatio fuerit, ſcilicet quædam cooperatio cum illo in delicto, & malo vſu myſterij, nam tunc erit peccatum contra legem naturalem, & diuinam, ſiquidem cooperari peccato alterius intrinſecè malum eſt. Quando verò quis dicatur cooperari peccato ſuſpenſi? Reſpondetur quando ſuſpenſum non toleratum extra caſum neceſſitatis extremæ inducit ad vſum actus prohibiti, aut ſi toleratus ſit, tamen ſine vlla prorſus neceſſitate, aut vtilitate, cùm aliàs non eſſet paratus, neque ex officio, aut dignitate obligatus prouocat ad talem vſum, vel ei à latere miniſtrat, aut ad exercitium actus prohibiti inſeruit. Vnde per ſolam aſſiſtentiam, quæ eſt quædam puta communicatio, non peccauit, atque ita ſi ſuſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ illam ingrediatur, vt diuina Officia audiat, non teneor exire, imo ſi ſuſpenſus ab ordine, licèt denunciatus Miſſam celebret, poterit audire licitè, modò Altari non miniſtret, & hæc omnia docet Corneio *in 3. part. tract.5. de ſuſpenſ. diſp.2. dub.1.* Vnde ex his infertur non benè docere Bonacinam *de cenſ. diſp.3. punct.4. num.2.* & Megalium *in 3.p. lib.5. cap.3. q.1. num.2.* ſi ſuſpenſus Miſſam celebret, peccare mortaliter aſſiſtentes ſi dicta Miſſa. nam contrarium ex Corncio *vbi ſuprà*, dicendum eſt, cui etiam adde Suarez *diſp.34. ſect.3. num.4.* Auilam *part. 3. diſp.2. dub.4. concl.4.* vbi ſic ait. Ex dictis ſequitur quòd licèt aliquis ſit ſuſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ, & ingrediatur illam ad audienda Officia diuina, non teneor exire de Eccleſia, imò licèt ſit ſuſpenſus à diuinis Officiis, & ſit nominatim denunciatus, & tamen dicat Miſſam, non pecco eam audiendo, ſi non induxi eum. Ita Pater Henriq. & aliqui Magiſtri, intellige niſi miniſtrem illi ad Altare. Secundò ſequitur id, quod ait Nauarr. *c.27. n.163. in fine*, ſcilicet quòd ſicut tenemur vitare excommunicatum, ita tenemur vitare ſuſpenſum in eo in quo eſt ſuſpenſus, ſi generaliter intelligatur falſum eſt, ſolùm enim habet verum in duobus caſibus ſecundæ concluſionis. Vide etiam Saytum *lib.4. cap.11. n.6.* & Henriquez *lib.13. cap.33. num.3.* Præpoſitum *in 3. part. q.3. de ſuſpenſ. dub.3. num.27.*

RESOL. XV.

An ſuſpenſus ab officio ſit ſuſpenſus à beneficio?

Et an ſuſpenſus ab officio ſit priuatus à fructibus beneficij?

Et in §. vltimo huius Reſolutionis alia notabilia inſeruntur, & explanantur pro praxi ſuſpenſionis ab officio & Ordine. Ex p.5. tract.10. Reſ.1.

§.1. QVidam vniuersè affirmant, in quibus gloſſa *in cap. latores, de Clerico excommunicato miniſtrante.* Alii verò Canoniſtæ aſſerunt de ſuſpenſione ab homine, non de ſuſpenſione à iure, vt refert gloſſa *in Clem. cupientes, de pœnis, & in cap. 1. de re iudicata.* Alij contra aſſerunt de ſuſpenſione ab officio ſi ſit iuris, non verò ſi ſit ab homine; vt refert gloſſ. *in cap. præter, diſtinct.23.* Valent. *quæſt.18. punct.1.* diſtinguendo dicit à beneficio ſuſpenſum eſſe, ſi quis ſimpliciter ab officio, adeóque ab omni officio ſit ſuſpenſus, alias non, & citat in eandem ſententiam Syluestrum *ver. ſuſpenſio, num.5.* & Couarruuiam *epit. 4. part.2. c.6. n.13. & 14.* ſed eius paulò diuerſa eſt diſtinctio. Henriquez *lib.13. cap.32. num.3.* affirmat de eo, qui ob graue crimen abſolutè ſuſpenſus eſt ab officio, & in perpetuum, vt homicida Parochus negat de aliis, idemque ferè ſentit Couarr. *loco cit.* & ratio horum omnium eſſe poteſt, quia beneficium non datur niſi propter officium, *cap. vlt. de reſcript. in 6.* ergo ſuſpenſus ab officio, tanquam radice, & fundamento, conſequenter ſuſpenditur à beneficio, quia acceſſorium ſequitur ſuum principale, beneficium verò eſt acceſſorium reſpectu officii atgum. *cap. ſi quis obiecerit, 1. quæſt.3.* Confirmatur, quia excommunicatio priuat fructibus, eo quod excommunicatus ſit priuatus omni vſu officii Eccleſiaſtici; ergo ſimiliter ſuſpenſio. Ita gloſſ. *in cap. latores, de Clerico excommunicato miniſt.*

Sup. hoc inf. ex Reſ. 61. lege § vlt.

2. Sed his non obſtantibus abſolutè ego contrariam ſententiam teneo. Dico igitur ſuſpenſionem ab officio per ſe non includere ſuſpenſionem à beneficio, & ideò non priuare fructibus beneficii, quia diuerſæ pœnæ ſunt ſuſpenſio ab officio, & ſuſpenſio à beneficio, & poteſt vna executioni mandari ſine altera, ſi videlicet ſuſpenſus ab officio interim beneficii temporalem adminiſtrationem gerat, & fructus percipiat; officio verò quatenus ei conceſſum eſt, ſatisfacere paratus ſit, videlicet horas Canonicas recitando, & ad alia munia Eccleſiaſtica Vicarium conſtituendo,

& ita docet Vgolinus *de cenſ.tab.4. cap.6. §.3.* Tannerus *tom.4. diſp.6. dub.6. quæſt.10. num.135.* Villalob. *tom.1. tract.18. diffic.3. num.5.* Fillincius *tom.1. tract.17. cap.2. num.20.* Gordonus *tom.2. lib.7. quæſt.14. cap.1. num.17.* Megalius *in 3. part. lib.5. cap.1. quæſt.2. num.12.* Reginaldus *tom.2. lib.31. tract.2. cap.19. num.11.* Turrianus *lib.4. diſp.39. dub.2.* Hurtadus *de ſuſp. difficult.4. num.7.* Cornejo *in 3. part. tract.5. de ſuſp. diſput.2. dub.1. quæſt.5.* Suarez *diſp.28. ſect.3. num.4.* Sayrus *lib.4. cap.5. num.5.* Auila *part.2. diſp.2. dub.1. concluſ.6.* Layman *lib.1. tract.5. part.3. cap.1. num.3.* Præpoſ. *in 3. part. quæſt.3. de ſuſp. dub.2. num.2.* limitat hanc ſententiam Nauarrus *cap.27. num.6.* niſi ſuſpenſio ſit diuturna, vt tacitè, vel expreſsè habeat vim priuationis ſed Sanchez *de matrim. lib.3. diſp.51. n.12.* & Coninch *de Sacrament. diſp.15. dub.2. num.6.* cum aliis abſolutè docent etiam perpetuò ſuſpenſum ab officio non eſſe ſuſpenſum à beneficio: addunt tamen, ſi crimen graue ſit, beneficio priuandum eſſe, ex *cap. tuarum, de purgat. can.*

3. Notandum eſt etiam hîc obiter primò cum Mercero *de Sacrament. in 3. part. quæſt.24. dub.2.* & Fabro *de cenſ. in 4. ſent. diſt.25. q.1. diſp.6. cap.1. num.13.* ſuſpenſum ab officio non eſſe priuatum fructibus beneficij.

4. Notandum ſecundò quòd ſuſpenſio ab officio quæ non ſimpliciter, ſed pro parte fertur, tantùm impedit ab ea parte Eccleſiaſtici officij, quæ per verba determinantia ſignificatur, & ab omni ſuperiori functione, quæ illam intrinſecè ſupponit, non autem ab inferiori; neque ab alia omninò diuerſa. Hinc ſequitur primò ſuſpenſum ab Ordine tantùm eſſe quidem ſuſpenſum ab omni vſu cuiuſcumque Ordinis, cùm de nullo particulari Ordine poſſit rationabiliter intelligi, non tamen à iuriſdictione, aut functione Eccleſiaſtica non dependente per ſe ab Ordine, quia ſicut ſuſpenſio ab officio præſcindit à beneficio, ita ſuſpenſio ab Ordine præſcindit à iuriſdictione, v. g. ſuſpenſus ab Ordine non eſt ſuſpenſus ab eligendi iure, quod competit ratione beneficij, aut dignitatis, aut ſtatus Monaſtici, & ita docet Mercerus *de Sacrament. in 3. part. quæſt.24. dub.7.* & ideò Layman *loco cit. lib.1. tract.5. part.3. cap.1. num.5.* ex multis doctoribus docet ſuſpenſum ab Ordine exercere poſſe omnes actus iuriſdictionis, qui ordinis actualem vſum non requirunt, quare Epiſcopus ſuſpenſus ab Ordine, licèt confeſſiones audire non poſſit, alteri tamen poteſtatem abſoluendi delegare non prohibetur: quod præter Layman docet etiam Henriquez *lib.13. cap.32. num.4.*

RESOL. XVI.

An ſuſpenſus à beneficio ſit ſuſpenſus ab officio?

Et an ſuſpenſus à beneficio, ſi egeat, poſſit fructus percipere, quatenus neceſſarij ſunt ad ſe, & ſuos alendos, vt etiam contingit in ſimili effectu excommunicationis maioris?

Et an excommunicatus, vel ſuſpenſus à beneficio, ſi tamen præſtet officium, lucretur omnes fructus?

Et an, qui ſuſpenditur à beneficio, eo ipſo ita priuetur fructibus, vt ante omnem ſententiam eos non faciat ſuos. Ex p.5. tract.10. Reſ.3.

§.1. RESpondeo negatiuè, quare poteſt, imo etiam debet officio ſuo ſatisfacere, & iuriſdictionem, vel adminiſtrationem ratione officij competentem exercere, quæ eſt communis ſententia Doctorum cum gloſſa *in cap. cùm Vintionenſis, de elect.* Abb. *in cap. cùm dilectus, num.20. de elect.* Igitur ſuſpenſus à beneficio intelligitur tantùm à perceptione fructuum, ac temporali adminiſtratione beneficij, quare illi œconomus conſtituendus eſt: ſi autem ſe ingerat beneficij interdictæ ſibi adminiſtrationi, ipſo iure eo priuatur, *c. cupientes, §. cæterum, de elect. in 6.*

2. Sed difficultas eſt an ſuſpenſus à beneficio, ſi egeat, poſsit fructus percipere quatenus neceſſarij ſunt ad ſe, & ſuos, alendos? & reſpondet Mercerus *de Sacrament. in 3. part. quæſt.24. dub.3.* quòd ſi ſuſpenſus eſt pro contumacia, non eſt ſubueniendum ei de fructibus beneficij, quia ſua culpa perpetuò durante patitur hanc neceſſitatem, & minus inconueniens eſt, vt ex ſuppoſitione prauæ ſuæ voluntatis mendicet, quàm vt ex inquitate ſua reportet commodum in vilipendium Eccleſiaſticæ diſciplinæ: ſi autem ſuſpenſus eſt in pœnam delicti commiſſi, cùm iam non ſit in eius poteſtate facere, vt pœna illa tollatur, erit ei ſubueniendum ex fructibus, iuxta arbitrium Superioris, niſi ſuſpenſio ſit ipſo iure contracta & occulta, tunc enim prudenti arbitrio poterit illis ali, vt etiam contingit in ſimili effectu excommunicationis maioris. Ita Mercerus, cui etiam adde Filliucium *tom.1. tract.17. cap.3. num.53.* Gordonum *tom.2. lib.7. quæſt.13. cap.7. num.36.* Turrianum *lib.4. diſp.39. dub.40. num.2.* Cornejo *in 3. part. tract.5. de ſuſp. diſput.2. dub.4. quæſt.1.* Suarez *diſp.27. ſect.2. num.3.* Sayrum *lib.4. cap.6. num.11.* Coninck *de Sacrament. diſp.15. dub.2. concluſ.6.* & alios. Imò, nota Lector, Auila *part.2. cap.6. diſp.6. dub.1. concl.1. & 2. part.3. diſp.2. dub.2. concluſ.6.* cum Petro Nauarra *lib.2. de reſtit. cap.2. num.237.* aſſerunt quòd excommunicatus, vel ſuſpenſus à beneficio, ſi tamen præſter officium, lucretur omnes fructus, & hanc ſententiam præter Doctores citatos docet etiam probabiliter Tannerus *tom.4. diſp.6. quæſt.10. dub.7. n.137.* & Ioan. præp. *in 3. part. quæſt.2. de ſuſpen. dub.2. num.22.* vbi ſic ait. Dubitatur an qui ſuſpenditur à beneficio, eo ipſo ita priuetur fructibus, vt ante omnem ſententiam eos non faciat ſuos? affirmant varij conformiter id quod dicunt de excommunicato; non eſt tamen improbabile quòd ſi fructus ei non ſubducuntur, poſſit eos recipere, & retinere iuxta id, quod in ſimili dictum eſt *quæſt. præcedenti, dub.11.* & docet Sà *ver. ſuſpenſio, n.7.* Vnde aliquis ſuſpenſus per ius à beneficio poteſt tuta conſcientia recipere fructus beneficij, etiam diſtributiones, ſi diuino officio publico interfuerit. Ita ille, & ego. Vnde immeritò Hurtadus *de ſup. diffic. 4. num.10.* hanc ſententiam falſam vocauit, licèt concedat poſſe taliter ſuſpenſum recipere fructus correſpondentes labori, quem ſeruiendo impendit, & qui darentur ſubſtituto, quia iſti non tam ſunt fructus beneficij, quam ſtipendium laboris poterit quoque ob eandem rationem percipere quotidianas diſtributiones.

RESOL. XVII.

An ſuſpenſo ab officio illicitè conferatur beneficium?

Et an collatio beneficij & collata, & facta ſuſpenſio per triennium in ſuſpenſione perſeueranti, ſit irrita: Ex p.5. tract.10. Reſ.2.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Coninck *de Sacr. diſp.15. dub.2. num.7.* vbi ſic ait: Abſolutè ſuſpenſo ab officio illicitè confertur beneficium, quia cùm beneficium detur propter officium, illicitè datur ei, qui ab officio Clericali arcetur, vt patet ex *cap. vlt. de Cler. excommunicat.* Addunt multi collationem eſſe irritam, ſed non probant. Nam ex *dicto cap.* apertè colligitur, ſolùm eſſe irritandum. Ita Suar. *diſt.26. ſect.3. num.8.* nec aliud probat, *cap. cùm dilectus 8.* quòd alij pro ſe ſolent citare, ſolent etiam citare *cap. quia diuerſitatem 5. de conceſſ. preb.* Sed nihil facit ad rem præſentem.

Sup. hoc in tom.3. tr. 2. Reſ. 170. §. Notu hic. & ſi placet, lege eã à princ. & ſi vacas otio etiam Reſ. & §§. eius primæ not. & hic inf. Reſ 19.

tem. Ita Coninck, & poſt illnm Layman *lib.1. tract.5. part.3. cap.1. num.3.* & Mercerus *de Sacrament. in 3. part. q.24. dub.2.*

2. Verùm his non obſtantibus contrariam ſententiam teneo cum Acugna *in Decretum Gratiani part.1. diſt.71. cap.3. num.3.* & Hurtado *difficult.4. de ſuſpenſ. num.8.* vbi ita aſſerit: Addunt aliqui ſuſpenſo abſolutè ab officio illicitè, quamuis validè conferri beneficium argumento deducto à ſimili *cap. vlt. de Cler. excommunicato*: id tamen nobis non probatur, quia exiſtimamus ei non ſolùm validè, ſed etiam licitè conferri, vt deducitur ex *cap. vel non eſt compos 14. de tempor. ordin.* Argumentum autem à ſimili non eſt efficax, præſertim in materia odioſa, qualis eſt præſens materia. Nihilominus *in cap. bona memoria* 8. *de ætate, qualitate, & ordine proficiendorum*, decernitur, collationem beneficij factam ſuſpenſo per triennium in ſuſpenſione perſeueranti eſſe irritandam. Hæc Hurtadus. Sed circa præſentem quæſtionem ne deſeras videre Turrianum *de cenſ. lib.4. diſp.39. dub.2.* Vnde non eſt audiendus Auila *part.3. diſput.2. dub.10.* aſſerens dictam collationem eſſe nullam, vt aduerſùs illum notat Corneio *in 3. part. tract.5. de ſuſp. diſput.2. dub.1.*

RESOL. XVIII.

An ſuſpenſus à beneficio validè accipiat aliud, nouum beneficium?

Et an qui ſolùm ſuſpenditur à certo beneficio, non poſſit priuari fructibus aliorum beneficiorum, etiamque poſſit alia beneficia recipere? Ex p.5. tract.10. Reſ.7.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet Bonacina *de cenſur. diſp.3. punct.3. num.8. in editione nouiſſima.* Leſſius *lib.2. cap.34. dub.22. num.116.* & Villalob. *tom.1. tract.18. difficult.4. num.6.* vbi ſic ait. [Quando ſe pone la ſuſpenſion à beneficio generalmente, impide que no ſe adquiera beneficio de nueuo, como ſe colige de vn texto; y tanbien ſe puede probar por vna ley, porque como el ſuſpenſo à beneficio eſtà priuado de los frutos Eccleſiaſticos, eſtà priuado de recebir el beneficio que ſe ordena para allà, y es como principio ſuyo. Aſſi lo dize vna gloſa, y es comun, ſi dize Suarez, que no ſe impide de tal manera el adquirir el beneficio, que la elecion fueſſe irrita ipſo facto, ſino que la ha de irritar el juez o ſuperior, que no prueua mas el cap. ſi celebrat. Mas yo tengo por verdadero el contrario, que es nula ipſo facto la elecion, como ſe determina *in Clement. 2. de vita & honeſt. Cleric.*] Ita Villalobos.

2. Sed ego affirmatiuæ ſententiæ adhæreo, quia Doctores citati iura, quæ conferunt, vt ſummum probant talem acqniſitionem eſſe irritandam, non autem irritam, & ita docent Coninch *de Sacrament. diſputat. 15. dubit. 2. numero 14.* Gordonus *tom. 1. libr. 7. quæſtio. 13. capit.7. num.38.* Cornejo *in 3. part. tract.5. de ſuſpenſ. diſput. 2. dub.4. quæſt.2.* Layman *lib.1. tract.5. part.3. cap.1. n.3.* Mercerus *de Sacrament. in 3. part. quæſt. 24. dub.3.* Faber. *de cenſuris in 4. ſentent. diſtinction. 25. quæſtio. 1. diſputat. 6. cap. 1. numero 26.* & Præpoſitus *in 3. part. quæſt. 3. de ſuſpenſ. dubitat.2. numero 24.* vbi ſic ait: Si quis ſolùm ſuſpendatur à certo beneficio, non poteſt priuari fructibus aliorum beneficiorum, & poteſt etiam alia beneficia recipere, imò quamuis ſit ſimpliciter ſuſpenſus à beneficio, videtur poſſe aliquod beneficium recipere, quantùm eſt ex parte cenſuræ, quia optimè poteſt conſiſtere, quòd aliquis poſſit acquirere titulum, quamuis deberet priuari fructibus inde prouenientibus; ergo quamuis verum eſſet, quòd ita ſimpliciter ſuſpenſus à beneficio priuaretur eo ipſo fructibus omnium beneficiorum, poſſet nihilominùs, quantum eſt ex parte cenſuræ, nouum beneficium recipere. Ita ille. & ideò ante iudicis ſententiam talis poteſt percipere fructus beneficij, vt docet Tannerus *tom. 4. diſputatione 6. quæſtion. 10. dub. 1. num.137.*

RESOL. XIX.

An collatio beneficij facta ſuſpenſo, vel interdicto ſit valida? Ex p.5. tract.9. Reſol.100.

§.1. DOctores qui affirmatiuam ſententiam docent quoad excommunicatum toleratum docet etiam quo ad ſupradictos; & ita tenet Coninch *de Sacram. diſputat.14. dub.9. num.71.* Au la *p.2. cap.6. diſputat.5. dub.4. poſt.3. concluſ.* vbi ſic ait. Vltimò nota ea quæ dicta ſunt de collatione, vel electione facta excommunicato, etiam habere locum ſi fiat ſuſpenſo, vel interdicto. Ita ille: hæc opinio eſt probabilior. Ad confirmandam doctrinam huius Reſ. ne deſeras ſup. legere Reſ. 17. & §§. eius not.

2. Sed contrariam etiam probabilem & tutam in praxi eſſe exiſtimo, & iden Leſſius *lib.2. cap.34. dub.22. num.116.* ſic aſſerit: Satis eſt probabile etſi ſuſpenſio ſiue ab officio, ſiue à beneficio, faciat hominem indignum collatione noui beneficij, & Canones velint eum priuari, & hac ratione poſſit dici inhabilis, non tamen ita eſſe inhabilem, vt collatio ſit ipſo iure irrita, & ita ille teneatur beneficium etiam poſt ablatam ſuſpenſionem, ſponte dimittere: Idenim ex Canonibus non ſatis poteſt probari, ſolùm enim ex illis colligitur Collationem eſſe irritandam, ipſúmque eſſe priuandum, vt patet ſingulos expendenti, quæ formulæ loquendi indicant requiri ſententiam iudicis. Vnde in re tam dura & difficili non videntur extendendæ ad priuationem latæ ſententiæ, & inhabilitatem abſolutam. Ita Leſſius. qui citat Suarez *diſp.26. ſect.3. num.27. & diſp.27. ſect.5. num.5.* & quod dixit de ſuſpenſione, idem dicit de interdicto, & reſpondet ad omnes Canones, qui pro affirmatiua ſententia facere videntur.

RESOL. XX.

An ſuſpenſus à beneficio ſuſpendatur à Collationis iure beneficij, confirmationis, electionis, &c. ſibi veniente ratione beneficij, à quo ſuſpenſus eſt?

Et notatur Epiſcopum à beneficio ſuſpenſum poſſe beneficia conferre. Ex p.5. tract.10. Reſ.8.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Tolet. *lib.1. cap.43.* Sayrus *lib.4. cap.6. num.7.* Nauarr. *cap.27. num.16.* Henriquez *lib.13. cap.32. num.4.* & Io. Præpoſ. *in 3. p. q.3. de ſuſpenſ. dub.2. num.25.* quia tale ius eſt quidam prouentus beneficij, & huiuſmodi iura ſolent cedere iis, quibus cedunt fructus beneficij vacantis: nec obſtat, quòd ſint quædam officia, quia id quod eſt officium, poteſt ſimul eſſe fructus alterius, v. g. beneficij, quemadmodum aliquis actus iuriſdictionis poteſt ſimul eſſe actus Ordinis, vt abſolutio ſacramentalis; vnde dico hæc & huiuſmodi ſubire & rationem officij, & rationem fructus beneficij diuerſa conſideratione; & tam eum, qui ſuſpenditur à beneficio, quàm cũ qui ſuſpẽditur ab officio, ab his ſuſpẽdi.

2. Verùm ego contrariæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam tenet Gordonus *to.2. lib.7. q.14. c.7. n.41. & ſeq.* Hurt. *de ſuſp. diffic.4. num.9.* Cornejo *in 3. p. tract.5. de ſuſp. diſp.2. dub.4. q.4.* Suar. *diſp.25. ſect.2. num.14. & diſp.26. ſect.4. num.5.* Auila *p.3. diſp.2. dub.1. concl.4.* Coninck *de Sacramen. diſput. 15. dub. 2. num. 11.*

*num.*11. Layman *lib.*1. *tract.*5. *part.*3. *cap.*1. *num.* 4. & Mercerus *de Sacr. in* 3. *p. quæſt.*24. *dub.*3. vbi ſic ait: Notandum Epiſcopum à beneficio ſuſpenſum poſſe beneficia conferre; quia hæc collatio non pertinet ad fructus Epiſcopatus, provt impropriè dixit gloſſ. *in c. cùm olim, de maiorit. & obed.* neque eſt actus dominij, vel beneficij, vt beneficium eſt, ſed officij & iuriſdictionis, vt habet gloſ. *in c. tran ſmiſſam. de elect. in* 6. ſic etiam ſuſpenſus à beneficio non priuatur actu eligendi competente propter beneficium quia electio non eſt fructus beneficii, neque actus eius vt beneficium eſt, ſed officii ſpiritualis, cui annexum eſt ipſum beneficium. Dicendum eſt igitur quòd collatio, & electio non propriè numerantur inter beneficii fructus, quorum perceptio ſuſpenſo interdicta eſt, cùm potiùs ſint actus officii, & quaſi iuriſdictionis ratione beneficii competentis. Quamobrem Canonis auctor cùm ab vtroque tam beneficio, quàm iure eligendi, ſuſpendere vult, id ipſum exprimit, vt videre eſt *in cap. cùm in cunctis, §. vlt. de elect.* Si ergo in canone non exprimatur, non eſt cur extenſionem faciamus in materia pœnali, & ita præter Doctores citatos hanc ſententiam ſuſtinet etiam Philippus Faber *de cenſ. in* 4. *ſentent. diſt.*25. *quæſt.*1. *diſputat.* 6. *cap.*1. *numero* 29.

RESOL. XXI.

An ſuſpenſus à beneficio priuetur fructibus penſionis collata titulo Clericali? Ex part. 5. tractat. 10. Reſol.15.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Suarez *diſp.*27. *ſect.*1. *num.*15. & Filliucius *tom.*1. *tract.*17. *cap.*3. *num.*42. vbi ſub nomine beneficij comprehendit omne genus beneficij, ſiue ſit ſimplex, ſiue curatum, ſiue dignitas, &c. etiam penſio quæ datur ex titulo ſpirituali, & Eccleſiaſtico ratione Clericatus, non autem ea quæ ſine tali titulo conferri ſolet laicis. Sed contrarium docet Alterius *tom.*2. *diſp.*4. *cap.*1. *ad finem.* Megalius *in* 3. *part. lib.*5. *c.*1. *quæſt.*1. *num.*5. quia penſio non eſt beneficium, vnde vtramque ſententiam probabilem eſſe puto.

RESOL. XXII.

An Epiſcopus cenſura ligatus tempore, quo Epiſcopatum recepit, incurrat ſuſpenſionem?

Et diſcutitur, an Epiſcopatus ſit Ordo? Ex p.5. tract.10. Reſ.41.

Sup. hac quæſt. an Epiſcopatus ſit Ordo latiſſimè in to. 4. tr. 8. Reſ. 1. 2. & 3.

§.1. AFfirmatiuè reſpondent Doctores, qui tenent Epiſcopatum eſſe Ordinem, quos citat, & ſequitur Sanchez *opuſc. tom.*2. *lib.*7. *cap.*1. *dub.*9. *num.*2. & 3. cum Palacio in 4. *ſent. diſt.*24. *quæſt.*2. Bellarm. *lib.*1. *de ſacram. Ord. cap.*5. Nauarro *cap.*22. *num.*18. Valent. *tom.*4. *diſp.*9. *quæſt.*1. *punct.*4. Granado *de Sacrament. in* 3. *part. contr.*9. *tract.*1. *diſp.*2. *num.*15. Præpoſito *in* 3. *part. q. vnic. de Sacram. Ord. dub.*6. Vaſquez *tom.*3. *diſp.*240. *cap.*3. Fornario *de ſacr. Ord. cap.*1. Coninck. *de Sacram. diſp.*20. *dub.*2. *num.*9. Emanuel Sà *ver. Ordo num.*7. & aliis, nam qui recipit aliquem Ordinem cenſura innodatus, ſuſpenſionem incurreret, ex *cap. cùm illorum, de ſentent. excommunicat.*

2. Verùm quia contrariam ſententiam, nempe Epiſcopatum non eſſe Ordinem tenet cum D. Thom. *in* 3. *part. quæſt.* 40 *art.* 5. Schola Patrum Dominicanorum, vt Nugnus *loco cit.* Sotus *de Iuſt. lib.*10. *q.*1. *artic.*2. 2. & *in* 4. *diſt.*24. *quæſt.*2. *artic.*3. Ledeſma *de ſacram. Ordin. dub.*5. & *ſeqq.* Viguerius *in inſt. cap.*16. §.6. D. Anton. 3. *part. tit.*14. *cap.*16. §.8. Syluestro *ver. Ordo*, 1. *quæſt.*1. *dub.*3. Ferrar. *contra Gentes*, *lib.*4. *c.*76. Tabiena *ver. Epiſcop. quæſt.*8. & alij. Ideo puto probabiliter cum Bonacina *de cenſur. diſp.*13. *punct.*5. §.1. *num.*11. à ſuſpenſione eximi poſſe illum, qui Epiſcopatum recipit tempore, quo cenſuræ vinculo detinetur, quia, vt dictum eſt, ex mente ſupradictorum Auctorum Epiſcopatus non eſt Ordo. ergo.

RESOL. XXIII.

Ad quid ſe extendat, ſuſpenſio ordinis Epiſcopalis?

Et inter alia quæritur, an ſi Epiſcopus ita ſuſpenſus celebret in Pontificalibus, incurrat irregularitatem? Ex p.5. tract. 10. Reſ.4.

§.1. AD hoc dubium ita Reſpondet Layman *lib.* 1. *tract.*5. *part.*3. *cap.*1. *num.*6. Suſpenſio ab Ordine Epiſcopali extendit ſe ad eos actus tantùm Ordinis, qui Epiſcopo proprij ſunt, & Sacerdoti iure ordinario competere non poſſunt; cui affinis eſt ſuſpenſio à Pontificalibus, per quam per ſe ac directè prohibetur vſus inſignium Epiſcopalium videlicet mitræ, baculi, & pallij; per accidens verò & conſecutiuè omnia Epiſcopalia ſolemnia officia, quæ ſine eiuſmodi inſignibus exerceri non debent, qualia ſunt Ordines conferre, confirmare Eccleſias, Altaria, virgines conſecrare, &c. ſecundùm gloſſ. *in Extrauag. ſuſcepti regiminis, verſ. à Pontificalibus.* Saytum *lib.*4. *cap.*4. *n.*14. Interim tamen conceſſum eſt Epiſcopo ita ſuſpenſo Miſſam priuatam ſine Pontificalibus celebrare, confeſſiones audire, iuriſdictionem forenſem exercere. Vide etiam Filliucium *tom.*1. *tract.*17. *cap.*2. *num.*27.

2. Sed difficultas eſt an, ſi Epiſcopus celebret in Pontificalibus, incurrat irregularitatem. Mihi placet opinio negatiua Ioannis Præpoſiti *in* 3. *p. q.* 3. *de ſuſp. dub.*2. *num.*13. vbi ſic ait: Cùm quis ſuſpenditur à certo Ordine, per hunc modum interdicuntur omnes functiones illius Ordinis: vt ſi quis ſuſpendatur ab Ordine ſacerdotali, prohibetur omnis functio propria Sacerdoti, v.g. ſacrificium Miſſæ, collatio Extremæ-Vnctionis, benedictio ſponſæ, aquæ luſtralis; ſi quis ſuſpendatur à Pontificalibus, prohibetur etiam Ordines minores conferre, confirmare, templa, calices, chriſma conſecrare, populo ſolemniter benedicere non poteſt in Sacro, &c. vti apparatu inſignium Pontificalium, vbi tamen aduerte iuxta communiorem ſententiam non incurrere irregularitatem, ſi Sacrum cum tali apparatu faciat, eò quòd ſacrificium non ſit munus Epiſcopi vt ſic, ſed Sacerdotis, cuius exercitium per ſuſpenſionem ei non interdicitur. Ita ille, & ego, quicquid in contrarium aſſerant Doctores, quos citat Riccius *part.*4. *deciſ.*30. Sup. hoc inf. in tr. 5. Reſ. 17. §. Notandum eſt.

RESOL. XXIV.

An Epiſcopus primam Tonſuram conferens ſine proprij Epiſcopi licentia incurrat pœnam ſuſpenſionis latam in cap. eos de temp. Ordin. in 6.

Et ſupponitur, quod ſi Epiſcopus ſcienter, vel cum affectata ignorantia præſumit ordinare Clericum alienum ſine ſui Ordinarij licentia, eſt ſuſpenſus per annum à collatione Ordinum.

Et an, ſi Epiſcopus primam Tonſuram laico alterius Diœceſis conferat, incurrat ſuſpenſionem collationis Ordinum, vel tantum à collatione primæ Tonſuræ? Ex p.3. tract.4. Reſ.193. aliàs 194.

§.1. SVppono cum Suarez *tom.*5. *de cenſ. diſp.*31. *ſect.*5. Toleto *lib.*1. *cap.*8. *n.*4. Sayro *de cenſ. lib.*4. *cap.*12. *num.*13.

*n.*13. Campanili *in diuer. iur. can.* 1. *rubr.* 9. *num.* 16. & aliis communiter ex *dicto c. eos, de temp. ordin. in* 6. quòd Epiſcopus ſi ſcienter, vel affectata ignorantia ordinare præſumit alienum Clericum ſine ſui Ordinarij licentia, eſt ſuſpenſus per annum à collatione Ordinum. Hoc ſuppoſito, ad quæſtionem propoſitam affirmatiuè reſpondet gloſſa *in dict. cap. eos. in ver. ordinare, & in cap. nullus, in ver. hominè eodem titulo,* cum Salzedo *in pract. Bernardi Diaz cap.* 26. & aliis.

Quoad hoc tom. 2. tr. 5. lege doctrinã §. vlt. Reſ. 38.

2. Nouiſſimè tamen contrariam ſententiam docent ex Geminiano Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tr.* 18. *diffic.* 7. *num.* 17. & Aloyſius Riccius *in addit. ad inſt. Can. Lancelloti, lib.* 1. *tit.* 25. §. *pari ratione,* vbi ſic aſſerit: Aduerte tamen, quòd *cap. eos,* loquens de Epiſcopo ordinante clericum alienum, ſupponit eum eſſe clericum, ſaltem tonſuratum. Vnde ſi primam tantùm tonſuram laico alterius diœceſis conferat, non incurrit Epiſcopus ſuſpenſionem à collatione Ordinum, ſed ſolùm à collatione primæ tonſuræ, arg. *cap. nullus, de temp. ordin. in* 6. Et quamuis Concilium Tridentinum explicet hoc de ordinante ſimpliciter, & non reſtringat ſe ad ordinantem clericum, vt propterea dubitari poſſit, an ſaltem ex virtute decreti huius, Epiſcopus conferens alieno primam tonſuram, à collatione Ordinum ſuſpenſus fuerit, & conſulenda ſit congregatio Cardinalium, qui Concilij Tridentini interpretes præficiuntur: nihilominus tamen valde mihi probabile eſt, iuxta ea quæ diximus, hunc non niſi à collatione primæ tonſuræ ſuſpenſum eſſe. Ita Riccius.

3. Sed mihi ſtante Concilio Tridentino *ſeſſ.* 14. *c.* 2. & *ſeſſ.* 23. *c.* 8. *de reform.* prima ſententia magis placet, quam ſequitur ex neotericis Barboſa *in collect. tom.* 3. *lib.* 1. *tit.* 9. *c.* 2. *n.* 10. Vide etiam Bonacinam *de cenſuris, diſp.* 3. *punct.* 5 §. 2. *n.* 4. & Filliucium *tom.* 1. *tr.* 17. *c.* 8. *num.* 141.

RESOL. XXV.

An Epiſcopus conferens primam Tonſuram in aliena Diœceſi incurrat ſuſpenſionem?

Et an liceat Epiſcopo ordinare proprios ſubditos in aliena Diœceſi, ſi habeat licentiam ordinandi ſubditos Epiſcopi illius diœceſis. Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 45.

Sup. hoc in tom. 2. tr. 5. Reſ. 32.

§. 1. VIdetur affirmatiuè reſpondendum, & ita & docet Campanili *in diuerſ. iur. canon. rubr.* 6. *cap.* 1. *num.* 2. & Barboſa *in Conc. Trid. ſeſſ.* 6. *cap.* 5. *n.* 9. vbi docet Epiſcopum non poſſe in aliena Diœceſi conferre primam Clericalem Tonſuram ſuis ſubditis, abſque licentia Ordinarij loci, & ideo aliter facientes incurrerent ſuſpenſionem latam in Trid. *vbi ſuprà.* Item etiam docet Alterius *tom.* 2. *diſp.* 10. *col.* 2. *ver. quod ſi.* Rebuff. *in pract. Benefic. tit. de Clericis ad ſacros Ordines malè promotis, gloſſ.* 1. *num.* 4. & alij.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 32. à num. 4. & in illius eius primæ annot.

2. Verùm mihi contraria opinio probabilis etiam videtur, & ratio eſt, quia concilium loquitur de Epiſcopo conferente Ordines. Sed prima Tonſura non eſt Ordo, ſed initiatus ad Ordines, & ſolet concedi ſine exercitio Pontificalium. ergo, &c. & ita docet Tolet *lib.* 1. *c.* 49. *num.* 4. Azorius *tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 48. *quæſt.* 5. Fornarius *de ſacr. Ord. c.* 5. §. 4. *not.* 4. Molſeſius *in ſumma, tom.* 1. *tract.* 2. *cap.* 2. *num.* 15. Henriquez *lib.* 3. *cap.* 6. *n.* 6. & alij.

Sup. hoc in tom. 2. tr. 5. Reſ. 34.

4. Notandum eſt etiam hîc obiter cum Turriano *de cenſ. lib.* 5. *diſp.* 46. *dub. vlt.* & aliis, licere Epiſcopo ordinare proprios ſubditos in aliena Diœceſi, ſi habeat licentiam ordinandi ſubditos Epiſcopi illius Diœceſis.

RESOL. XXVI.

An Epiſcopus ordinans ſubditum alienum, ex ratihabitione incurrat ſuſpenſionem Concilij ſeſſ. 23. cap. 8.

Sunt enim aliqui caſus, in quibus datur excuſatio ab ea cenſura, quos ex Suarez explanatos inuenies in textu huius Reſolutionis. Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 38.

Sup. hoc in tom. 2. tr. 5. lege doctrinã Reſ. 33. & alterius Reſ. eius annot. primæ & ſignanter ſecundæ.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Turrianus *de cenſ. lib.* 5. *diſp.* 46. *dub.* 1. vbi hæc ait. Ego exiſtimo ſecluſa ignorantia ex ſola ratihabitione non poſſe ordinare alium Epiſcopum, neque conferre Ordinem non ſibi ſubdito per ſolam ratihabitionem de futuro. Et primò quantum ad forum exterius iudicabitur ſuſpenſus talis ordinatus, quia verè ordinatus eſt ab altero ſine licentia proprij, & præſertim ſi non conſtet de ratihabitione. Proinde abſolutè ille ordinatur ſine licentia proprij, quia ratihabitio de futuro non eſt licentia de præſenti, & ita vt licitè fiat ordinatio, requiritur vt ordinatus ſit ſubditus ordinantis, vel quòd de licentia proprij ordinetur. Denique, quia talis opinio poſſet eſſe cauſa damnorum in Eccleſia & ſcandali, & ideo in praxi admittenda non eſt. Et ita hanc ſententiam docet etiam Bonacina *tom.* 3. *diſp.* 3. *quæſt.* 1. *punct.* 11. *num.* 14. Pariſius *vol.* 4. *conſ.* 136. Mandoſ. *in regul.* 24. *Cancell. q.* 4. *num.* 10. Rebuffus *in praxi Epiſc. tit. de form. dimiſſ. n.* 28. & 29.

2. Verùm ab iſta cenſura excuſari aliquos caſus, in quibus ponitur ratibibitio rationabilis, ex Suarez docet Reginaldus *in praxi tom.* 2. *lib.* 31. *tract.* 2. *cap.* 24. *ſect.* 3. *num.* 69. vbi ita ait: Sunt autem aliquot caſus in quibus excuſatio datur ab ea cenſura. Eos Suarez perſequitur *in cit. ſect. num.* 15. & aliquot ſequent. Primus, eſt; quando ignorantia inuincibilis excuſat à mortali culpa ſuſcipientem ſic Ordinem ſacrum. Secundus quando proprius Epiſcopus eſt, & ipſe ſuſpenſus ob ordinatum alienum, tunc licet ſine ipſius licentia adire alium, à quo Ordines ſuſcipiantur, iuxta *c. eos, qui,* §. *fin. de temp. ordin. in* 6. Tertius eſt, quando quis per triennium fuit de familia Epiſcopi alieni, hic enim illum, dummodo ſtatim det ei beneficium poteſt promouere, ex conceſſione Concilij Tridentini *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 9. Intellige autem de Epiſcopo ordinario, quia ei, qui tantùm eſt titularis talis promotio eſt interdicta *in præced. ſeſſ.* 14. *cap.* 2. *de reform.* Quartus eſt quando vnus Epiſcopus ordinat ſubditum alterius Epiſcopi ſub ſpe rationabili eiuſdem ratihabitionis, ex *cap. vlt.* 9. *quæſt.* 2. vbi allegatur factum D. Epiphanij, qui iſto modo ordinauit in Diœceſi D. Chryſoſtomi. Hæc Reginaldus, & Barboſa *in Collect. Doct. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 23. *cap.* 8. *num.* 36. Hanc etiam ſententiam tenet gloſſa *in cap. Lugdunenſis,* 9. *quæſt.* 2. *ver. quod ſanctus.* D. Thom. *in* 4. *diſput.* 35. *in poſit. litera.* Mayol. *de irregular. lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 7.

Sup. hoc in tom. 2. tr. 5. Reſ. 59.

Sup. hoc titulari Epiſcopo in to. 2. tr. 5. Reſ. 28. per tot. ſignãter §. vlt. & in alia Reſ. eius annot.

3. Sed hanc ſententiam Auila *de cenſ. p.* 3. *diſput.* 5. *dub.* 7. §. *dico quintò,* intelligit de ratihabitione de præterito, vel de præſenti, expreſſa ſigno aliquo exteriori, non tamen putat ſufficere ſpem ratihabitionis de futuro. His tamen non obſtantibus primam ſententiam abſolutè tenet Sanchez *in opuſc. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 20. *num.* 13. poſt Concil. Trident. vbi docet, non poſſe Epiſcopum proprium talem ordinationem ratam habere. Sed quia ſecunda ſententia habet pro ſe multos Doctores, quos præter citatos vide penes me ipſum *in* 3. *part. tract.* 4. *reſolut.* 191. puto probabilem eſſe.

Quæ eſſe eſt in tom. 2. tr. 5. Reſ. 33.

RESOL. XXVII.

An Abbates conferentes Tonſuram, vel minores Ordines aliis,

alias, quam ſuis ſubditis Regularibus incurrant ſuſpenſionem?

Et notatur Abbates conferentes ordines minores Nouitiis non eſſe ſuſpenſos, quamuis peccent. Ex p.5. tract.10. Reſ.42.

Quoad hoc lege doctrinã Reſ.not. ſeq. & in tom. 1. tr.5. Reſ 78. & aliuũ cauſ. notationum.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Sayrus *de cenſ.lib.4. cap.13. num.5.* vbi ſic ait: Abbas etiam Regularis ſubditis laicis, Tonſuram aut minores Ordines conferens, aut eiſdem literas dimiſſorias, vt ab aliis ordinentur, concedens ab officio, & beneficio per annum ipſo iure ſuſpenſus eſt; vt habetur in Concil. Trident. *ſeſſ.23. de reform. cap.10.*

2. Sed fallitur, quia Concilium Trid. imponit ſuſpenſionem, vt legenti patet, tantummodo concedentibus dimiſſorias, eámque ad Abbates, & ad alios etiam ad Capitula Cathedralis Eccleſiæ ſimiles dimiſſorias concedentes (excepto caſu quando Sedes Epiſcopalis per annum vacant) extendit. Ergo dicta ſuſpenſio non eſt extendenda ad ordinantes. Et ita hanc ſententiam docet Bonacina *de cenſ.diſp.3.punct.vlt.num.12.* Vide etiam eumdem Bonacinam *tom.3.diſput.3.quæſt.1. punct.11. num.4.* Vnde ego olim rectè conſului Abbatem Benedictinum Ordines minores conferentem non incurriſſe ſuſpenſionem; licèt ſecundùm aliquos non poſſit dictos Ordines conferre alienis ſubditis, etiam cum dimiſſoriis proprij Epiſcopi, de qua quæſtione latiùs *infrà in tract.2. miſcellan.*

Inf. in Reſ. quæ hic eſt in to. 1. tr. 5. Reſ.79. &c.

3. Notandum eſt hîc à fortiori contra Maiolum *de irreg.lib.3. cap.2. num.11.* Abbates conferentes Ordines minores Nouitiis non eſſe ſuſpenſos. Ita Sayrus *vbi ſuprà*, Henriquez *lib.13. cap.38. num.2. in gloſſ. lit. A.* & Bonacinam aſſerentem peccare ſupradictos Abbates ordinantes Nouitios, ſed non incurrere in ſuſpenſionem. Sed putat neque peccare Suarez *de Relig. tom.4. tract.8. lib.2. cap.29. num.12.* gloſſa *in cap. Abbates, ver. conuoluerint, de priuil. in 6.* & alij.

Quoad hos Nouitios in tom.1. tr.5. lege ex Reſ. 81. doctrinã §. Sed difficultas. & aliorum §§. eius not.

RESOL. XXVIII.

An Abbates concedendo dimiſſorias Nouitio incidant in ſuſpenſionem? Ex part.5. tract.10. Reſ.43.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Bonacina *de cenſ.diſp.3.punct.vlt.num.13.* vbi ſic ait: Abbatem concedentem Nouitio dimiſſorias ad ſuſcipiendos Ordines incurrere ſuſpenſionem, ſi Nouitius Clericali Tonſura initiatus iam ſit, nam huiuſmodi Clericus nondum eſt Religioſus, & in hac parte præſumitur & reputatur Clericus ſæcularis, & quoad Ordines ſuſcipiendos habetur pro non ſubdito ipſi Abbati. Si verò concedat dimiſſorias ad primam Tonſuram, probabiliter mihi dicendum videtur Abbatem non ligari ſuſpenſione, quia Concilium loquitur de iis, qui dimiſſorias concedunt Clericis ſæcularibus: Nouitius autem carens prima Tonſura non dicitur Clericus, præſertim ſæcularis. Ita ille.

2. Sed tu prorſus contrariam ſententiam tene. Sup hoc latè in to. 7. tr. 1. Reſ 129. & 130. & in to. 2. tr. 5. Reſ. 84. §. 2. ad med. confim in verſ quare. Supetieres enim Regulares, qui habuerint ſpeciale priuilegium concedendi ſuis Monachis literas dimiſſorias ad quemcumque Epiſcopum, licèt in illo non exprimatur, quòd illud valeat Nouitiis communicare, poſſe tamen etiam Nouitiis illas, vt à quocumque Epiſcopo ordinentur, ſicut cæteris Monachis profeſſis concedere tenent Sanchez *in præcep. Decal. tom.2. lib.6. cap.10. in fine.* Ioannes Baptiſta Tiber. *in inſtruct. pro ordinan. cap.7. quæſt.50.* Barthol.de Vecchis *in praxi obſeruanda in admitter. ad relig. ſtat. nouitiis, diſput.11. quæſt.8. num.3. ver. ſi verò.* Tamburin *de iure Abb. tom.2. diſput.2. quæſt.7. num.2.* & alij, quos alibi ego ipſe citaui.

Alibi in Reſolutionibus, & § not. præteritæ.

RESOL. XXIX.

An Monachi Benedictini incurrant in ſuſpenſionem, ſi non vtantur habitu præſcripto in Clement 1. §. Si quis autem, de ſtat. Monachi? Ex p.5. tract.10. Reſ.44.

§.1. REſpondeo affirmatiuè, ſed nota ad hanc cenſuram incurrendam non ſolum requiri culpam mortalem, verùm etiam præſumptionem, nam in textu dictæ Clement. dicitur, *portare præſumpſerint*, quod verbum importat dolum & temeritatem. Et ideo ab hac ſuſpenſione excuſatur non ſolum qui cum inaduertentia huius prohibitionis Clementinæ habitum in ipſa prohibitum defert, verùm etiam qui ſcienter eo vtitur ad breue tempus. Imò Suarez *de cenſ. diſp.31. ſect.6.n.10.* & Bonacina *de cenſ.diſp.3.punct.vlt.num.14.* putant ad hanc ſuſpenſionem incurrendam requiri vt Monachus Benedictinus vtatur habitu ſibi prohibito per modum ordinarij habitus.

RESOL. XXX.

An ſuſpenſus ab Ordine ſit ſuſpenſus à iure eligendi? Ex part.5. tract.10. Reſ.21.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Panormitanus *in c.cum dilectus, num.20. de conſuetudine*, quem ſequitur Syluester *ver. ſuſpenſio, num.5.* quorum fundamentum eſt, quòd iuriſdictio fundatur in Ordine. Ergo ſublato exercitio Ordinis, aufertur exercitium iuriſdictionis.

2. Sed contrariam ſententiam docet Cornejo *in 3. part.tract.5.de ſuſpenſ.diſp.2. dub.2.quæſt.1.* quia quamuis ex ablatione fundamenti quantum ad ſubſtantiam & exercitium ſequatur ablatio rei fundatæ, quantum ad exiſtentiam, & ſubſtantiam, ex ablatione tamen actus & exercitij fundamenti non benè ſequitur ablatio actus & exercitij rei fundatæ, quia benè ſtat quòd manente ſubſtantia fundamenti, & ſimiliter manente ſubſtantia rei fundatæ, impediatur exercitium ipſius fundamenti, non impedito exercitio rei fundatæ, eo quòd operatio rei fundatæ non pendeat ab operatione ſimultanea fundamenti, ſed ſolùm à iuſtitia & exiſtentia ipſius rei, quæ eſt fundamentum, vt à conditione neceſſariò præſuppoſita. Igitur ſuſpenſus ab Ordine non eſt ſuſpenſus à iure eligendi, cùm ius eligendi ad iuriſdictionem pertineat, nec Ordinem neceſſariò præſupponit. Vnde Moniales ius eligendi habere poſſunt, *c. indemnitatib. de elect. in 6.* & tamen Ordinis incapaces ſunt.

RESOL. XXXI.

An ſuſpenſus ab Ordine inferiori cenſeatur ſuſpenſus ab Ordine ſuperiori, ita vt ſi illum exerceat, incurrat irregularitatem, vel an ſaltem peccet mortaliter?

Et an, qui ignoranter ſuſcepit Ordines ab Epiſcopo excommunicato, incurrat ſuſpenſionem, ſed tamen, ſi in illa celebret, non incurrat irregularitatem. Ex p.5. tract. 10. Reſ. 5.

§.1. AD hoc reſpondeo ſuſpenſum ab Ordine ſuperiori non ſuſpendi ab exercitio Ordinis inferioris. nam qui prohibet maius, non cenſetur prohibere minus; ſuſpenſus tamen ab Ordine inferiori, cenſetur ſaltem aliquo modo indirectè impediri ab exercitio Ordinis ſuperioris, propter indecentiam, cùm ſit minus decens eum, qui non poteſt licitè

exercere

exercere functionis Ordinis inferioris , excercere functiones Ordinis ſuperioris , vt impeditum exercere functiones Diaconi , obire munia Sacerdotis , & aliquem impeditum exercere functiones Sacerdotales , ſeu ſuſpenſum à toto officio Sacerdotis exercere functiones Epiſcopales , propter quam rationem ſuſpenſus ab Ordine inferiori indirectè ſaltem impeditur aſcendere ad ſuperiorem.

2. Verùm aliqui apud Suarez *diſputat.* 26. *ſect.* 4. *num.* 8. putant hanc doctrinam tunc ſolùm eſſe veram , quando actus Ordinis ſuperioris nequit fieri ſine exercitio actus inferioris Ordinis. Hinc dicunt Sacerdotem ſuſpenſum ab exercitio Diaconatus poſſe audire confeſſiones , ſolemniter baptizare , &c. non tamen celebrare , quia tunc deberet legere Euangelium , quod eſt actus Diaconatus : quam ſententiam docet Suarez eſſe probabilem. Sed quicquid ſit de hoc , certum eſt exercendo talem actum ſuperioris Ordinis , non incurrere irregularitatem , modò nullo modo exerceat actus Ordinis, à quo ſuſpenſus eſt, quia talis non facit aliquid directè ſibi per cenſuram prohibitum , ſed ſolùm per quamdam conſecutionem proper indecentiam , & ita docet Cornejo *in* 3. *part. tractat.* 5. *de ſuſpen. diſputat.* 2. *dub.* 2. *quæſtione* 5. Præpoſitus *in* 3. *part. quæſt.* 3. *de ſuſpenſ. dubit.* 2. *numero* 15. Layman *lib.* 1. *tractatu* 5. *part.* 3. *cap.* 1. *numero* 6. Coninck *de Sacrament. diſputat.* 15. *dub.* 2. *num.* 10.

3. Sed non deſinam hîc adnotare ea , quæ docet Villalobos *tom.* 1. *tractat.* 18. *difficult.* 3. *num.* 57. vbi ſic ait. [El que eſta ſuſpenſo del oficio Eccleſiaſtico , y exercitò algo del , peca mortalmente , como tienen todos , porque es materia graue ; y ſi el oficio que exercita es acto de Orden , queda ipſo facto irregular, como conſta del derecho , y eſto aunque la ſuſpenſion no ſe aya pueſto por via de cenſura , ſino por via de pena , lo qual ſe ha mucho de aduertir , como conſta de los textos citados , que hablan generalmente ; y lo tiene Suarez , el qual dize , que es cierta , y no obſta el no ſer cenſura , porque la ſuſpenſion que ſe da por tiempo determinado , no es propiamente cenſura , ſino pena ; y el que la quebranta , incurre en irregularitad , como conſta del derecho ; mas à mi pareceme probable lo contrario por ſer materia penal , que ſe deue reſtringir : y lo ſiente aſſi Auila que dize , que el que ſe ordenò con Obiſpo deſcomulgado con ignorancia inuincible , queda ſuſpenſo , y que eſta no es cenſura , y ſe celebra , no queda irregular.] Ita ille. Satis quidem probabiliter.

Sup. hoc magis latè in Reſ. ſeq. & in alio verſ. eius not.

RESOL. XXXII.

An qui ab Epiſcopo excommunicato vitando ignoranter ſuſcepit Ordines incurrat ſuſpenſionem?

Idem dicendum eſt de illo , qui ordinem recipit à dicto Epiſcopo per metum cadentem in conſtantem virum. Ex part. 5. tract. 10. Reſ. 39.

§. 1. RESpondet affirmatiuè Filliucius *tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 5. *num.* 8. Bonacina *de cenſuris diſput.* 3. *punct.* 5. §. 1. *num.* 7. Idem docet Suarez *de cenſ. diſp.* 31. *ſect.* 2. *num.* 62. quia hæc ſuſpenſio non eſt , pœna, & ideo ad illam incurrendam requiritur culpa quod probatur ex *capit. ſi quis* 1. *quæſtione* 1. *&c. ab excommunicatis* 9. *quæſt.* 1. & iure videntur loqui etiam in caſu ignorantiæ.

Sup. hoc curſum in fin. præcedentis Reſ. verſ. que el que ſe ordenò. & in tom. 4. tr. 8. Reſ. 99. § ... pre me... & ſignā... ter propè fin. verſ. Vbi Pontifex.

2. Verùm mihi cum Turriano *de cenſuris libro* 5. *diſput.* 46. *dub.* 2. negatiua ſententia videtur probabilis , quia iura non loquuntur expreſsè , & poſſunt explicari de ignorantia culpabili ; ſi enim ſit inculpabilis , omninò non probatur ordinatum incurrere hanc ſuſpenſionem , & idem contra Bonacinam & Suarez *numero* 63. puto dicendum cum Turriano de illo , qui Ordinem recipit à dicto Epiſcopo per metum cadentem in conſtantem virum.

RESOL. XXXIII.

An Regularis excommunicatus propter percuſſionem Clerici , ſi recipiat Ordines, incurrat ſuſpenſionem ?

Et an hoc extendatur ad omnem irretitum cenſura.

Et aduertitur ad hoc , vt ea cenſura incurratur , requiri , vt ordo recipiatur ſcienter in contemptum diſciplinæ Eccleſiaſticæ ; vnde ignorans excommunicationem præbere huiuſmodi impedimentum , Ordines ſuſcepit , non incurrit cenſuram , quamuis ignorantia eſſet craſſa , vel etiam ſupina. Ex part. 5. tract. 10. Reſ. 58.

§. 1. REſpondeo quòd Regularis Clericus , qui excommunicatus propter percuſſionem Clerici Ordines ſuſcipit , incurrerit in ſuſpenſionem , *cap. cùm illorum , de ſentent. excommun.* quod quidem extendunt ad omnem irretitum cenſura. Sed cùm ex aliis iuribus id minus ſufficienter colligatur , &c. ſolum agatur de præſenti caſu , talis extenſio non videtur admittenda , cùm pœnæ potiùs ſint reſtringendæ. Aduerte ad hoc vt ea cenſura incurratur , requiri vt Ordo recipiatur ſcienter in contemptum diſciplinæ Eccleſiaſticæ , vt habetur *cap. citato* , Vnde qui ignorans excommunicationem præbere huiuſmodi impedimentum , Ordines ſuſcepit , non incurrit cenſuram, quamuis ignorantia eſſet craſſa , vel etiam ſupina , & hæc omnia docet Præpoſitus *in* 3. *p. quæſt.* 3. *de ſuſpenſ. dub.* 5. *num.* 38. *&* 39. quæ quidem ſunt valde notanda.

RESOL. XXXIV.

Puer in anno quinto ſuæ ætatis fuit promotus ab Epiſcopo ad primam tonſuram , quæritur, quid iuris ?

Et an poſſit promoueri ad alios Ordines ?

Et inter alia , quæ ſupponuntur , docetur dictum puerum nullam ſuſpenſionem incurriſſe , ſed concluditur diſpenſationem impetraſſe. Ex part. 11. tract. 6. & Miſc. 6. Reſ. 8.

§. 1. SVppono dictum puerum , licet illicitè , tamen validè fuiſſe ordinatum; quod patet ex *cap. vnic. de Clericis per ſaltum promot.* vbi in caſu quo cuidam ante vſum rationis ordinatus fuerat minoribus , & ſubdiaconatu , & non certò conſtabat , iubetur quidem iterum ordinari , quia non ſciebatur certò ita eſſe , quod ſi ſciretur , vt ibidem ſignificatur , nullo modo iubetur ordinari. Suppono ſecundò , dictum puerum nullam ſuſpenſionem incurriſſe ; Primò , quia prima tonſura ſpectato iuris rigore non eſt ordo , ſed ad ordines diſpoſitio , & ab ordinibus ſæpè diſtinguitur , vt conſtat manifeſtè ex *Trident. ſeſſ.* 14. *cap.* 2. *de reformat.* ibi : Ad ſacros, aut minores ordines , vel primam Tonſuram promouere , ſeu ordinare valeat. Tùm præcipuè , quia hæc Tonſura nullum ſpeciale munus habet , à cuius executione ea initiatus ſuſpendi valeat. Et ita docet Caſtrus Palaus *tom.* 6. *diſput.* 4. *punct.* 10. §. 1. *num.* 5. & alij. Secundò probatur , quia ſuſpenſio nullatenus contrahitur ob culpam alienam , ſed ob propriam ; vt

Sup. hoc inf. lege doctrinam Reſ. 36.

Sup. hoc inf. in fin. §. pen. huius Reſ. & latè ſup. in Reſ. 12. à lin. 4. & in aliis eius not. primæ.

Sup. hac culpa aliena in ſeqq §§. huius Ref. & ſup. lege doctrinā Ref. 3.

patet ex *c.2. de Conſtit.* ibi: Rem, quæ culpa caret in damnum vacare non conuenit. Et in *c. de his, quæ fiunt à maiore parte Capituli*, vbi dicitur: Peccata ſuos anthores tenere debent, neque pœna eſt vlterius protrahenda, quam delictum fuerit in excedente, quia iniquum eſt innocentem pœnas nocenti debitas ſuſtinere, & ita docet Sanchez *de matrimon. l.9. diſputat. 31. num. 9.* Auila *de Cenſur. p.3. diſputat. 3. dub. 2. concluſ. 2.* Suarez *d. 28. ſect. 4. num. 3.* Cornejo *in 3. p. D. Thoma, tom. 2. tract. 5. de ſuſp. dub. 2. num. 4.* Layman *l. 1. tract. 5. p. 3. c. 9.* Hurtadus *de ſuſp. diffic. 9.* & alij communiter: ergo in noſtro caſu implicat dictum puerum aliquam contraxiſſe ſuſpenſionem, quia quando recepit primam Tonſuram, carebat vſu rationis, atque ideò peccare non poterat, & eius ſuſceptio ex parte ſua incupabilis fuit, & tantum peccaminoſa ex parte Epiſcopi.

Sup. hoc inf. lege doctrinam Ref. 36.

2. Verùm cùm hæc omnia de plano procedant quoad ſuſpenſionem per ſe ſumptam, & quatenus eſt cenſura; difficultas tamen eſt an dictus puer ex tali ordinatione incurrerit ſaltem ſuſpenſionem latè ſumptam, quæ dicit inhabilitatem ad alios ordines ſuſcipiendos, & videtur prima facie affirmatiuè reſpondendum ex notabili doctrina, quam ex Alterio *de Cenſur. tom. 1. diſputat. 7. cap. 1.* obſeruat ſapientiſſimus Felicianus à Vega olim electus Epiſcopus Mexicanus *in cap. 4. §. ſi verò, de iud. num. 33.* nempè, nullum eſſe inconueniens poſſe ferri ſuſpenſionem à iure, vel ab homine pro aliena culpa, quandò talis ſuſpenſio habet rationem inhabilitatis, proueniente ex defectu ordinem conferentis: quod firmatur, Primò auctoritate Diui Thomæ *in 4. ſent. diſt. 18. quæſt. 2. art. 3. quæſt. 2. ad primum.* Secundò, ex *c. vel non eſt compos 14. de tempor. ordin.* in quo puer ordinatus Diaconatu anno ætatis ſuæ 13. ſuſpenditur ab officio Diaconi vſque ad legitimam ætatem, non ob propriam culpam, ſed in iniuriam ordinantis. Tertiò, in *c. 1. de ordinatis ab Epiſcopo*, qui Epiſcopatui renunciauit, cauetur ſuſpenſos eſſe debere ab officio, quouſque legitimus Pontifex diſpenſet, tametſi ignoranter prædictos ordines ſuſcepiſſent: ergo & in caſu noſtro poſſet aliquis dicere dictum puerum ordinatum ab Epiſcopo in anno quinto ætatis ſuæ contraxiſſe, non quidem ſuſpenſionem ſtrictè ſumptam, ſed quandam inhabilitatem ad Ordines non ex culpa ſua, ſed in iniuriam Epiſcopi ordinantis, vt loquitur Pontifex *in d. cap. vel non eſt compos.*

3. Sed licet ſuperius dicta ego approbem, dari videlicet in Sacris Canonibus aliquas ſuſpenſiones, quæ verè pœnæ non ſunt, ſed tantùm inhabilitates, & contrahi abſque culpa in Epiſcopi ordinantis iniuriam; attamen hanc doctrinam non poſſe applicari in caſu noſtro videtur, nam indiuidualiter inuenio expreſſam in *c. nullus de ætat. & qualit. ordinand. in 6.* vbi ſic habetur: Nullus Epiſcopus, vel quiuis alius, infanti (ſcilicet minori ſeptem annorum, ait ibi gloſſa, Caſtrus Palaus *tom. 6. diſput. 4. punct. 10. §. 1. num. 6.* Leander *de Sacramen. tom. 2. tract. 6. diſp. 2. quæſt. 1.*) clericalem præſumat conferre Tonſuram, qui verò contrafecerit, vt in eo in quo peccauit, puniatur per vnum annum à collatione clericalis Tonſuræ, dumtaxat nouerit ſe ſuſpenſum. Ita ibi Bonifacius VIII. Itaque, cum Pontifex ſolum pœnam ſuſpenſionis imponat Epiſcopo, & nullam mentionem faciat de puero malè ordinato, neſcio qua ratione dicendum ſit in caſu noſtro, dictum puerum inhabilitatem aliquam incurriſſe; nam de illa ne verbum quidem Pontifex in dicto textu aſſerit, vt fecit in aliis textibus ſuperius adductis, & nouiſſimè in in Concil. Tridentino *ſeſſ. 5. cap. 6. de reformat.* contra ordinatos ab Epiſcopo exercente Pontificalia in aliena Diœceſi, vbi fulminatur ſuſpenſio non ſolum contra Epiſcopum, ſed etiam contra ordinatos ab ipſo, licet ex parte ipſorum non fuiſſet culpa aliqua, vt notat Barboſa ibi, *num. 34.* Vega *vbi ſupra num. 34.* cum Alterio *loco citat.* Ergo in caſu noſtro intrat Axioma illud iuris, quod ſi lex voluiſſet, expreſſiſſet, ſicuti expreſſit quandò voluit. Ex *c. 2. de Decimis, & cap. 2. de tranſact.* & ex aliis iuribus, & Doctoribus, quos ego ad ſatietatem adduxi nouiſſimè in *part. 10. tract. 9. Reſ. vnica*

Quæ nūc eſt in to. 7. tr. 1. Ref. 287.

4. Nec valet argumentum ſuperius adductum ex *text. in cap. vel non eſt compos, & cap. 1. de ordin. ab Epiſcop.* qui Epiſcopatui renunciauit; nam ibi Pontifex loquitur tam contra ordinantem, quàm contra ordinatos, quod non fecit in caſu noſtro videlicet *in d. cap. nullus*, ideò determinationes illorum Canonum non ſunt extendendæ ad caſum noſtrum, ad quem nullam inhabilitatem voluit Pontifex puero ordinato imponere; nam ſi voluiſſet, expreſſiſſet, vt alibi fecit. Et omnia iura clamant odia non eſſe extendenda de caſu ad caſum, etiamſi extenſio fiat ex ſimilitudine rationis; vt patet ex *leg. factum cuique §. in pœnalibus*, vbi Decius, *ff. de regul. iur. cap. in pœnis, eodem titul. in 6.* Burgos de Paz *conſ. 8. num. 2.* Ioann. Andreas *in reg. odia, de reg. iur. in 6.* Gironius *de priuileg. ſeu explicat. num. 540.* & aliis: Vndè impedimenta matrimonij cùm ſint quædam inhabilitates, contrahunt quidem etiam ab ignorantibus, ſed non extenduntur de caſu ad caſum: ergo; &c.

Sup. hoc latè in to. 6. tr. 1. Ref. 79. & in aliis eius annot.

5. Nec obſtat ſupradictis *cap. tua litera de Clerico per ſaltum promoto*, in quo Innocentius III. dicit iniungendam eſſe pœnitentiam cuidam, qui ordine Diaconatus prætermiſſo, ſe fecit ad Sacerdotij ordinem promoueri, ac inſuper ex quo boni viri aſſerebant inter quos fuerat conuerſatus, credebat aſſertioni eorum, eo quod tempore quo ordines inferiores ſuſceperat infra annos diſcretionis fuerat conſtitutus. Non inquam hic textus obſtat; nam primò poteſt quis reſpondere pœnitentiam illam fuiſſe ab Innocentio iniunctam, quia omiſſo Diaconatu ille talis Sacerdotium ſumpſerat cum ignorantia craſſa & ſupina, vt ibi Gloſſa obſeruat, non antea, quia receperat ordines inferiores ante annos diſcretionis, cùm nulla negligentia, vt clarum eſt, antè vſum rationis ex parte ſua extiterit in illa ordinum ſuſceptione, ergo, &c. Reſpondeo ſecundò, quod Innocentius in dicto textu, loquitur de illo, qui infra annos diſcretionis ordines inferiores ſuſcepit: ſed in noſtro caſu puer non ſuſcepit ordines, ſed tantum primam Tonſuram; quæ quidem, ex communi Theologorum ſententia, non eſt ordo, vt ex 24. Doctoribus latè probat Marchinus *de Sacr. Ordinis, tract. 1. c. 7. num. 2.* Ergo textus ille Innocentij non eſt extendendus ad caſum noſtrum; nam differt à caſu ibi expoſito.

Sup. hoc ſup. ad lin. 10. huius Ref. & latè in alia eius annot.

6. Verum quia Canoniſtæ communiter docent primam Tonſuram eſſe ordinem, & etiam ſecluſo dicto textu Innocentij III. quæſtio iſta non caret difficultate, & ſuos habet anfractus, exiſtimo prudenter Sanctiſſimum Dominum Noſtrum, ad ſedandos ſcrupulos, & pacandam conſcientiam, conceſſiſſe in tali caſu diſpenſationem, quam orator inſtanter petierat. Et ita ego reſpondi interrogatus de hoc caſu à S. D. N. Innocentio X. poſtquam diſpenſationem conceſſerat.

RESOL. XXXV.

Quidam cum falſis dimiſſoriis, ſumpſit minorès ordines, & poſtea cum excommunicatione occulta

Digitized by Google

culta impetrauit beneficium, quæſiuit à me quid iuris?

Et an collatio beneficij facta excommunicato probabiliter ſuam excommunicationem ignoranti, ſit valida?

Et an excommunicatus, cui tempore excommunicationis collatum fuit beneficium, non faciat ſuos fructus beneficij, ſed eos teneatur reſtituere; ſi tamen bona fide ſeruiuit, beneficio, poſſit recipere, aut retinere ſtipendium ſeruitio proportionatum, & reſiduum non poteſt accipere, &c.

Et an, ſi eligaris ad beneficium tempore, quo habilis es, acceptes vero illud, cum excommunicatus exiſtis, valida ſit tua acceptatio.

Ex quo ſequitur, ſi iſte, qui acceptauit, moriatur excommunicatus ante abſolutionem, ad quem pertineat prouiſio talis beneficij.

Et an in Eccleſia, in qua eſt ius optandi pinguiorem Prabendam, validè excommunicatus eam optare poſſit. Ex part. 11. tract. 5. & Miſc. 5. Reſ. 2.

Sup. hoc inf. in §. Verum his. & ſeq. huius Reſ. & in Reſ. ſeq.

§. 1. RESpondi quoad primum, ſuſpenſionem incurriſſe, quia ſuſcepit ordines ab alieno Epiſcopo abſque licentia proprij ordinarij, & licet aliquibus Doctoribus placeat hanc ſuſpenſionem ſufficienter probari *ex cap. illud quoque 1. diſtin. 7.* vbi dicitur. Non ſit rata ordinatio eius, *& incipit. ſi quis auſus fuerit eadem diſt.* dicitur. Irrita ſit huiuſmodi ordinatio. At Suarez *tomo quinto, de ſenſuris diſputat. 31. ſectione prima, numero 13.* exiſtimat in his verbis non contineri cenſuram ipſo iure latam, ſed ferendam. Nam eſtò in prædictis capitibus dicatur, irrita ſit talis ordinatio, intelligi debet per ſententiam; quia eſt benignior interpretatio, & textui accommodata, quod ſatis colligitur ex eo, quòd in Concilio Nicæno *capite 17.* vnde illi textus deducti ſunt, dictum ſit, *Irrica erit*, & ſecundùm aliam tranſlationem *Irrita habeatur*, ſcilicet ſententia accedente? ideóque *in cap. tranſlationem de temporsbus ordinatis* dicitur: interdicenda illis eſt ordinis ſic ſuſcepti executio.

2. Verùm etſi in iis textibus non contineatur ſuſpenſio ipſo iure lata, continetur tamen *in extrauag.* Pij Quinti quæ incipit *cum ex ſacrorum*, quæ eſt ſexta illius in Bullario, eamque refert Salzedo *in ſua practica capit. 26.* & confirmauit Pius V. in ſuis Conſtitutionibus Apoſtolicis, ſanctione 22. vt refert Corduba *in ſumma quæſtion. 114.* & habetur *Regula 22. Cancellariæ* appoſita ad finem propriorum motuum. Et licet *in ſupradict. extrauag.* ſolum feratur ſuſpenſio aduerſus ſuſcipientes aliquem Sacrum ordinem abſque diſpenſatione Canonica, aut legitima licentia, vt conſtat ex illis verbis: Ad aliquem ex Sacris ordinibus ſe fecerint promoueri: attamen *in cap. primò de temporibus ordinat. in ſexto*, generaliter fertur ſuſpenſio aduerſus Hiſpanos, qui ad Epiſcopos Italiæ accedunt ordinandi, ſine Epiſcopi proprij licentia. Denique Trident. *ſeſſ. 23. cap. 8. de reformat.* apertis verbis hanc ſuſpenſionem indicit. Si quis (inquit) ab alio promoueri petat nullatenus id ei etiam cuiuſuis generalis, aut ſpecialis reſcripti, vel priuilegij prætextu, etiam ſtatutis temporibus permittatur, niſi eius probitas, ac mores Ordinarij ſui teſtimonio commendentur. Si ſecus fiat, ordinans à collatione ordinum per annum, ordinatus verò ab ordinum executione, quamdiu proprio ordinario videbitur expedire, ſit ſuſpenſus. Hæc igitur ſuſpenſio incurritur ob receptionem ordinum tam maiorum, quàm minorum; quia de omnibus generaliter textus loquitur, ſicuti declarauit ibi Sacra Concilij Congregatio.

... hi lege ... Verum ... & Reſ. ... not.

Tom. V.

Et pro contento in hoc §. Quoad ſecundum. inf. in §. Quoad ſecũdũ ve o. huius Reſ. & in alia Reſ. eius not.

3. Quoad ſecundum dubium, reſpondi, impetrationem beneficij fuiſſe nullam; quia nullus excommunicatus excommunicatione maiori, quamuis ſit occultus, ſiue ſit toleratus, eſt capax beneficij habendi, de nouo exiſtens in excommunicatione, quomodocumque illi detur beneficium Eccleſiaſticum, & ipſe recipiat, ſiue ſcienter, ſiue ignoranter, ſiue bona fide putans ſe non eſſe excommunicatum, ſiue mala fide, & collatio ipſo facto eſt nulla. Ita habetur *ex cap. paſtoralis*, de Clerico excommunicato. Et ratio huius eſt, ius ipſum ita præſcribens in odium excommunicationis, in qua beneficium Eccleſiaſticum recipitur, & quia beneficium datur propter officium, à quo eſt ſuſpenſus excommunicatus ex ſe. Quare non eò ipſo quod datur abſolutio ab excommunicatione, reualidatur collatio beneficij recepti in excommunicatione, ſed poſt abſolutum ab excommunicatione, iterum dandum eſt beneficium à potente illud dare, alioquin eſt relinquendum tanquam alienum, vnà cum fructibus perceptis; quia ſine titulo ex re aliena cæpit fructus; quare reſtituendi ſunt in conſcientia vel pauperibus, vel Eccleſiæ, vel aliis beneficiatis, iuxta diſpoſitionem Eccleſiarum, maximè ſi ſint diſtributiones: ſi tamen bona fide accepit in excommunicatione beneficium, eique deſeruiuit, poterit accipere, aut retinere ſtipendium ſeruitio proportionatum, non verò reſiduum, niſi bona fide acceperit, & conſumpſerit, & exinde non ſit ditior factus; & ita, me citato ab aliis tenet Caſpenſis *in Curſ. Theologico, tomo 2. tract. 25. diſp. 2. ſect. 7. num. 72.*

4. Verum his non obſtantibus inſtabat conſulens, an in ſui fauorem extaret aliqua opinio Doctorum. Reſpondi affirmatiuè; & quoad primam difficultatem aliqui putant illam ſuſpenſionem incurri à ſuſcipientibus ordines Sacros, non autem primam tonſuram, & minores ordines; & ita docet Bannius *in praxi benefic. diſputatione 6. quæſtione 1.* vbi ſic ait; At cuius eſt tonſuræ malè ſic collatæ vitium ſupplere? Cuius, cum ſic ordinato diſpenſare, ac tonſuram ratam reputare ac validam? Pertinere id ad Papam dixere multi, quorum nomina in ſuos commentarios Theſaurus retulit *in verb. Ordo, capite 14.* quæ eſt etiam Rebuffi ſupra, & Chaſſanæi ſententia *in Conſuetud. Burgund. ad §. Des Iuſtices, verbo Sergens*, quod Greg. huius nominis primus *diſt 63. can. Salonit. 24.* ratam ſe habere ordinationem aſſectat Epiſcopi Salonitani, perinde ac ſi à ſe facta eſſet; hinc enim inferri credunt, ad Pontificem ſuper conſequenda diſpenſatione vitij in receptione Tonſuræ admiſſi, recurrendum eſſe.

Sup. hoc in §. 1. & 2. huius Reſ. & in aliis eius primæ not.

5. Sed malè, ibi eſt ſermo de Ordinibus; in quibus locum tonſura non habet. Secundò, quia etſi hoc tempore vbi recepta eſt Bulla Pij II. cuius initium eſt, *Cum ex Sacrorum*, recipiens ordines Sacros ſine literis dimiſſoriis ſui Epiſcopi, incurrat ipſo facto ſuſpenſionem, in qua celebrans ſit irregularis (quam extrauagantem Pontificiis ſuis diplomatibus confirmarunt Leo X. Paul III. Pius V.) non tamen ex probabili ſententia Nauarr. *locis ante cit.* Auil. *part. 3. diſputat. 5. dubitat. 7. parerg.* Sanch. *opuſc. lib. 7. cap. 1. dub. 28.* qui minores & tonſuram recipit. Itaque in Epiſcoporum eſt iure Tonſuram ſine literis à ſe traditis, aut contra voluntatem ſuam; ab alieno collatam Epiſcopo, perinde habere ratam, ac ſi illis authoribus data foret, colligitur ex Triden. *ſeſſ. 23. cap. 8.* vbi dicitur, quod qui à non ſuo Prælato ſine proprij licentia eſt ordinatus, eſt à ſuſceptorum Ordinum executione ipſo facto ſuſpenſus, quamdiu proprio ordinario videbitur. Hucuſque Bannius; & Auila, & Sanchez putat recipientes Ordines

Q 2 minores

minores, vt ſuprà, ſuſpenſionem primam non incurrere.

Alibi ſup. in tract.1. Reſ. 169. §.1. & 2.& hoc ſup. in §. Quoad ſecundū dubium, huius Reſ.

6. Quoad ſecundum verò dubium, conſulenti reſpondi, in ſui fauorem præter Hurtadum *de excommun. diſput.6. diffic.2. numero 7.* à me alibi adductum, extare nouiſſimè Baunium *vbi ſuprà quæſt.5.* ſic aſſerentem; Tempus tertium eſt, cùm excommunicatio eſt occulta: nam Canon *poſtulatis* intelligendus eſt de excommunicato manifeſto, non occulto.

7. Ratio eſt, quod lex quamlibet generalis, iuxta rationem in ea expreſſa reſtringi debeat, ſic vt locum non habeat, niſi vbi reperitur eius ratio, vt Nauarrus *conſil. de teſtament.* & Azorius docent *tom.1. lib.5. cap.16. quæſt.9.* At cauſa cur excommunicato dari beneficium nequeat, eſt quod cum excommunicatis communicare nemo debeat, quæ ratio cum in toleratis, & occultis, à temporibus Conſtant. Concilij locum non habeat, quandoquidem iis congredi, cum his verſari, ac agere, cuique ſit permiſſum, vt his beneficia conferri, ita & ab iis recipi nihil vetat. Ita Hurtadus, Baunius. Et hanc ſententiam probabilem eſſe putat Thom. Hurtadus *variar. tom.2. tractatu 13. capite 1. §.17. num.944.* Sed ego his non obſtantibus conſulenti reſpondi, vt ad Sacram Pœnitentiariam recurreret. Verùm quid faciet excommunicatus occultus ſi detur illi beneficium? Reſpondeo, ſi poteſt non ſe infamando excuſare; tenetur non acceptare. Si verò non poteſt ſine infamia, & niſi reuelet ſuum crimen occultum, acceptare poteſt ſine peccato, donec quam primum poſſit, impetret diſpenſationem, vel reſignet ſimpliciter, & iterum petat, non enim poteſt reſignare cauſa permutationis: nam cùm ipſe nullum ius habeat, non poteſt alteri dare, neque acquirere: neque poteſt reſignare in fauorem alterius; neque accipere fructus, & ſi accipiat, tenetur reſtituere. Vide Caſpenſem *vbi ſuprà numero* 80.

Sup. hoc ſup. in tract. Reſ. 171. §. vlt. & in alio verſ. eius annot.

Sup. hoc ſup. in tr.1. Reſ. 169 §. Notandum eſt etiam.

8. Sed hîc quæro; an collatio beneficij facta excommunicato probabiliter ſuam excommunicationem ignoranti, ſit valida.

9. Prima opinio negat, ita Baunius *ſuprà* ex Nauarro, & Gloſſa; Quia ignorantia vinculi Eccleſiaſtici, eum quidem ab irregularitate contrahenda eximit qui cum ea celebrat, ſed ad beneficia idoneum non efficit, cum ignorantia in ſubiectum influere, vtpotè mera ſcientiæ priuatio, aut negatio nequeat.

10. Eximit (inquam) ignorantia cùm eſt probabilis, à pœnis ſtatutis contra excommunicatos, quidpiam facientes, quod eſt ſub cenſura, aut irregularitate legibus Eccleſiæ vetitum, non tamen facit hæc ignorantia, vt actus qui eſt nullus, ſit in conſcientiæ foro, aut externo ratus. Ita ille; cui adde Leſſium *libro 1. diſputatione 34. dubitatione 22. numero 137.*

11. Secunda ratio affirmat, ita tenet Riccius *in praxi part.3. reor.19. num.2.* qui adducit deciſionem Sacræ Rotæ.

12. Tertia opinio diſtinguit; ita Ioan. Baptiſta Parolettus *in Palaſtra Clericali part.2. ſect.1. cap.2. littera D.* qui has opiniones conciliat: Nam putat primam procedere in foro conſcientiæ, vbi abſolutio data à peccatis ei qui ignorabat ſe eſſe excommunicatum, tenet, licèt regulariter ſit nulla abſolutio peccatorum ante excommunicationis abſolutionem; ſecunda verò in foro exteriori, in conſcientia præſumitur. Ego verò practicè puto non eſſe recedendum à prima opinione, licèt ſecunda probabilis vocetur à Leſſio *vbi ſuprà*; & ita in hoc caſu, ita eſt nulla collatio beneficij, vt abſolutione ab excommunicatione poſtea data non reualidetur, vt contra nonnullos docent communiter Doctores, quia collatio illa fuit nulla, quamuis ſolùm ratione impedimenti collatati; ac proinde poſtea, adhuc ablato impedimento, nequit conualeſcere.

Sup. hoc ibidè in § Notandum eſt tamen.

13. Ex quo fit, excommunicatum, cui tempore excommunicationis collatum fuit beneficium, non facere ſuos fructus beneficij, quia eos accipit abſque titulo, ſed eos tenetur reſtituere: ſi tamen bona fide ſeruiuit beneficio, poteſt accipere aut retinere ſtipendium ſeruitio proportionatum, & reſiduum non poteſt accipere, & ſi accepit, tenetur illud reſtituere, niſi bona fide acceperit, & conſumpſerit, & exindè non ſit ditior factus. Vide Hurtadum *de excommun. diſput.6. difficult.2. num.5.* Gloſſam & Palaum *tom.6. fol.44.* Leſſium *in 3. part.* D. Thom. *cap.2. de excomm. dub.1. num.6.* Ioan. Præpoſitum *vbi infrà num.60.* & alios. Oritur verò ex his difficultas, an ſi eligaris ad beneficium tempore quo habilis es, acceptes verè illud cùm excommunicatus exiſtis, valida ſit tua acceptio? Et negatiue reſpondet Thom. Hurtadus *variar. tom.2. tract.12. cap.1. §.26. numero 1041.* Gaſpar Hurtadus *de excommun. diſput.6. difficult.3. numero 8.* Coninch *de Sacramentis diſput.14. dub.9. numero 79.* Layman *lib.2. tract.5. part.1. cap.2. num.29. in fine.* Vnde ex his ſequitur quod ſi iſte qui acceptauit, excommunicatus moriatur ante abſolutionem, non vacat beneficium; cùm nondum acquiſierit titulum beneficij & ius in re ad illud. Quod notare maximè oportet, vt dignoſcatur ad quem pertinet noua beneficij collatio: nam ſi excommunicatus acceptauit in menſibus Papæ, etiamſi moriatur in menſe Epiſcopi, ad Papam, & non ad Epiſcopum pertinet prouiſio, quia acceptatio beneficij non ſolùm dicit declarationem voluntatis, ſed etiam acquiſitionem iuris perfecti in beneficio, cuius eſt incapax excommunicatus, & ſic ex hac parte eſt vana acceptatio, & in hoc ſenſu eſt inualida, ideſt non efficax.

Sup. hoc ſup. in tr.1. Reſ. 26. §. Notandum eſt hoc, in principio, & in Reſ. 171. & 172. & infra in fine huius Reſ.

14. Verùm licèt hæc ſententia ſit ſatis probabilis, ego affirmatiuam ſententiam probabiliorem eſſe exiſtimo, quam tuetur Couarruuias *cap. alma 1. par. §.7. num.4.* Azor. *tom.2. lib.6. cap.7. quæſt.9.* Auila *2. part. de cenſur. cap.6. diſp.5. dub.6.* Gonzalez *gloſ.58. numero 27.* Garzias plures referens *de benefic. 7. part. cap.13. num.35.* Vaſquez *de excommun. dub.6.* Bonac. *diſp.2. de cenſur. quæſt.2. punct.5. §.1. num.9.* Sayrus *lib.2. c.5. num.11.* Mouentur, quia iura ſolum irritant id per quod ius in beneficium acquiritur: at acceptatione non acquiris ius in beneficium; quia nemo ſibi ipſi beneficium confert, ſed eſt conditio vt in beneficium tibi collatum ius perfectum habeas. Et confirmo, ſi beneficij collati poſſeſſionem excommunicatus accipias, vel alium mittas in poſſeſſionem, poſſeſſio, & in poſſeſſionem miſſio valida eſt, vt teſtatur Azorius ex communi ſententia *dicto cap.7. q.10.* Henriquez *lib.13. cap.13. §.3.* Sayrus *lib.2. Theſauri cap.9. numero 11.* Nicolaus Garzias *7. part. de benefic. cap.15. n.89.* quia tam poſſeſſio, quam in poſſeſſionem miſſio, eſt quid facti, non iuris.

15. Ex qua doctrina inferunt Couarruu. Auila, Bonac. Nicol. Garzias, & alij apud ipſos, in Eccleſia, in qua eſt ius optandi pinguiorem præbendam validè excommunicatum optare poſſe; quod ſine dubio procedit, quando opinione non mutatur titulus; ſed noua bona temporalia acquiruntur. Si verò titulus mutetur, & noua præbenda acquiratur, acceptare poterit excommunicatus optionem, tametſi collatio præbendæ differatur, quouſque ab excommunicatione ſit abſolutus.

Sup. hoc ſu[p.] in tr.1. Re[ſ.] 171. §. H[inc] infertur, & Reſ. 172. [in] fin. & in al[io] §. eorum a[n]notationu[m]

16. Ad

16. Ad argumenta verò negatiuæ ſententiæ reſpondet Caſtrus Palaus *tom.6.diſp.1. punct.8.n.18.* Itaque dicendum eſt, quod negari non poteſt, acceptatione non propriè, & formaliter beneficium acquiri, ſed iam acquiſitum, & tibi datum, ratum haberi, quod colligitur ex cap. *ſi tibi abſenti, de præbend. in 6.* vbi conceſſum beneficium tametſi acceptatum non ſit, nequit alteri prouideri. Fateor tamen acceptatione tuum effici completè & perfectè, ſicut poſſeſſione. Sed quia illa non tam eſt acquiſitio iuris, quàm facti, ideò ab excommunicato fieri validè poteſt. Et ita noſtram ſententiam præter Doctores citatos ſequitur etiam Caſpenſis *in curſ. Theol. tom.2. tract.25. cap.2. ſect.9.num.77.* Turrianus *de cenſ.lib.2. diſp.16. dub.2.* Mercerus *de Sacram.q.21.dub.8.* Imò ex Suarez *diſp.13. ſect.1.* prædictam acceptationem excuſat à peccato Caſpenſis *vbi ſuprà*, quia non eſt communicatio, ſed declaratio propriæ voluntatis, quæ non prohibetur per ius; & argumenta contrariæ ſententiæ tantùm probant, acceptationem illam non eſſe validam, quantùm ad acquiſitionem iuris, non verò quantùm ad conſenſus declarationem; ac proinde ſi poſt talem acceptationem abſoluatur ab excommunicatione, non indigebit alia noua collatione, aut acceptatione; ſed cùm primùm abſoluitur acquirit ius in beneficium. Et hanc ſententiam tenet etiam Præpoſitus *in 3. p. D. Thom. q.1. de excomm. dub.11. num.67.* qui ex his colligit quid dicendum de præſentatione, electione alicuius facta ante excommunicationem, acceptata autem in excommunicatione, quod videlicet quamuis per talem acceptationem ius non ſolidetur pro eo tempore, ſolidari tamen poſſit, poſtquam abſolutio à cenſura fuerit obtenta.

Sup. his ſup. in §. Ex quo ſit ante med. verſ. Oritur vero. huius Reſ. & in aliis eius annot.

RESOL. XXXVI.

An ſi quis recipiat Ordines minores extra tempora, ante legitimam ætatem, vel ſine litteris dimiſſoriis, vel cum falſis incidat in ſuſpenſionem latam in Bulla Pij II. anno 1401.

Et aduertitur, vt ſic ordinati Ordinibus ſacris ſuſpenduntur ab Ordinum executione; & ideo ſi ante obtentam licentiam à proprio Epiſcopo miniſtrent, fiunt irregulares. Ex p.5. tract.10. Reſ.30.

Sup. hoc latè in Reſ. præterita §. 1. & 2. & §. Verũ his. & ſeq & pro parte & ante ætatem, lege ſup latã doctr. Reſ. 34. & ſignãter §. Verum, cum hæc.

§. 1. RESpondeo negatiuè cum Riccio *par.4.dec.93. num.6.* vbi ſic ait: Aduerte prædictam Pij II. Bullam ſolummodo loqui de ſuſcipientibus Ordines ſacros extra tempora, vel ante legitimam ætatem, aut ſine litteris dimiſſoriis, vel falſis, quod eſt idem, non tamen loquitur de prima Tonſura, vel de Ordinibus minoribus, ſtando etiam de iure communi in dictis caſibus non incurrebatur ſuſpenſio à ſuſcipientibus minores Ordines, vt latè probat Nauarr. *in Manual. cap.25.num.70. & cap.27. num.242.* vbi etiam aſſerit ſolummodò Pium II. ſuſpendiſſe ordinatos Ordinibus ſacris in dictis caſibus & declaraſſe eſſe eos ipſos facto ſuſpenſos, atque irregulares ſi celebrent, non tamen ibi mentionem feciſſe de prima Tonſura, aut minoribus Ordinibus. Ita ille, cui adde Mirandam *in Man.Prал.tom.1.q.39. art.7.concl.1.* Henriquez *lib.10. c.12.n.2. in gloſſa lit.M.* Zerolam *in praxi Epiſc.p.1. ver.dimiſſoria.* Toletum *lib.1.cap.49.n.5.* Campanili *in diuer.iur.Canon.*

Sup hoc inf. in Ref. 39. in fine.

2. Aduertendum eſt tamen quòd ex Concilio Trident. *ſeſſ.23.c.8.* ſic ordinati ſuſpenduntur ab Ordinum executione quamdiu proprio Ordinario videbitur, ideóque ſi ante obtentam licentiam à proprio Epiſcopo miniſtrent, fiunt irregulares, vt declarauit Congregatio Cardinalium. Ita docet Scortia *in bulla Pontif. epitom.39.theorem.109.* & alij.

RESOL. XXXVII.

An recipiens Ordines extra tempora, vel ſine litteris dimiſſoriis, vel ante legitimam ætatem incurrat ſuſpenſionem?

Et deducitur, an quando dubitatur, an lex fuerit promulgata, & ab vſu recepta, tunc non obliget lex, etſi cenſuram, ſuſpenſionem, vel irregularitatem imponat?

Et quid, quando non ſumus in dubio, ſed quando adſunt opiniones probabiles hinc, & inde?

Et an quis in ſupra dicto primo caſu poſſit obtinere diſpenſationem virtute Bullæ Cruciatæ, vel priuilegiorum Regularium? Ex part.11. tract.4. & Miſc.4. Reſ.7.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docet ex Dominicanorum familia Magiſter Antonius Hinoioſa *in directorio Deciſionum Regularium lit.O, fol.326.* vbi ſic ait: Ordines Sacros recipientes extra tempora, vel ante legitimam ætatem, vel ſine dimiſſoriis incurrunt ſuſpenſionem ipſo facto per Extrauagant. Pij II. quam videre eſt apud Nauar. *c.26. n.69.* Sylueſtr. Ioan. Bernard. & Soto tenent hanc ſententiam propter hanc Extrauagantem.

Sup contrario in hoc §. inf. in Ref. 39.

2. Sed Armilla *verbo irregularitas* §.82. dicit ex Tabiena, quod non fuit recepta hæc extrauagans. Quorum opinioni ſubſcribendum videtur, quoniam ea, quæ ſunt de iure poſitiuo, oportet ad hoc quòd ligent ſufficienter promulgentur, & etiam quòd vſu vtentium recipiantur, & cùm huiuſmodi extrauagantes non ſint in corpore iuris, apparet de non ſufficienti eius promulgatione. Non eſſe autem vſu vtentium receptam conſtat ex authoritate Armillæ, & Tabienæ. Item quia in Concil. Trident. *ſeſſ.23. cap.12.* ponitur ætas ordinandorum, & *cap.13.* quòd non recipiantur duo ordines eodem die, &c. quòd ſi quis ab alio quàm à proprio Epiſcopo ordinatus fuerit, ſit ipſo facto ſuſpenſus ab ordinibus ſuſceptis, & *ſeſſ. ſeptima, cap.10.* ponitur pœna ex *c. ſede vacante, & ordinato.* Vbi nulla mentio ſi extra tempora, vel ante legitimam ætatem, vel ſine dimiſſoriis, quis ordinatus fuerit. Ex quo videtur ſtandum ſolùm diſpoſitioni Concilij. Hucvſque Magiſter Hinojoſa.

3. Cuius ſententia ſi eſſet probabilis, plures ſuſpenſiones à Clericis euitarentur, & à petendis diſpenſationibus immunes eſſent.

4. Poſſet hæc opinio confirmari ex alio caſu ſimili, quem adducit nouiſſimè doctus, & amiciſſimus Pater Eſcobar & Mendoza *in ſua Theol. moral. tom.1. lib.5. ſect.2. problem.14. num.121.* vbi ita aſſerit; Antonius itaque dubio ac ancipiti eſt animo, num lex excommunicationem, ſeu ſuſpenſionem, ſeu irregularitatem præ ſe ferens ſit vſu recepta, nec ne? Poteſt Antonius tota conſcientia eam partem amplecti, quæ negat legem acceptam eſſe: ex. gr. Extrauagantem Pauli II. contra alienantes bona Eccleſiaſtica dubitas eſſe receptam, quia aliqui putant quoad pœnas non tenere; poteris quidem ſine pœnæ reatu mitiorem tibi partem eligere. Ita ille.

Sup. hoc in tom. 6. tr.1. Reſ.19.§ Ergo ſi cõſtat. propè finem, verſ. An lex licet. & ſeq. & in Reſ.40. & 41. & in alio §. earum notationũ. & in tom.9. tr.7. Reſ. 20. §. Secundo. in fin.

5. Sed ego circa præſentem caſum puto prorſus non eſſe recedendum ab affirmatiua ſententia, quam præter alios docet Ægyd. Baſſæus *in floribus verbo, ordo 4. n. 4.* vbi ſic ait: Ordinatus extra tempora legitima abſque ſpeciali Summi Pontificis diſpenſatione incurrit ſuſpenſionem ab ordinis executione, vt habetur in Extrauaganti Pij II. cùm ex ſacrorum: & hæc ſuſpenſio eſt perpetua à ſolo Papa diſpenſabilis; licèt ſi occulta ſit, Epiſcopi ex Trid. *ſeſſ.24.c.6. de reform.* ab ea abſoluere poſſint. Ita ille.

6. Dices, quàndo dubitatur an lex fuerit promulgata, & ab vſu recepta, tunc non obligare legem etſi cenſuram, vel irregularitatem imponat, docent Azor. *tom.1. lib.2. cap.19. q.12.* Salas 1.2. *tract.8. ſect.18. numero 196.* valde probabile cenſet Caſtro Palao *tract.1. diſp.3. punct.7. num.4.* Probatur, quia tunc lex non poſſidet, cùm nondum conſtet an ſufficienter impoſita ſit quoad vim coërcitiuam; lex enim non obligat ſine promulgatione *§. in his autem inſtit. de contrah. emp.* Nec item obligat ſecundùm aliquorum ſententiam donec acceptetur, & vſu recipiatur, vt tradunt, Nauar. *cap.23. num.41.* Rebell. *par.1. lib.1. q.5. n.7:* Dum ergo dubium eſt, an lex fuerit promulgata, vel acceptata, dubium eſt conſequenter, an vnquam obligauerit, & per conſequens an fuerit vera lex; & ideò non poſſidet, quamuis cenſuram, aut irregularitatem imponat.

7. Sed dicta conſtitutio, vt obſeruat Hinojoſa dubitatur an fuerit vſu recepta, ergo non obligabit.

Sup. hoc in Reſ.1. not. præteritæ, §. Reſpondeo legem. Vide eius doctrinam.

8. Reſpondeo, in dubio de acceptatione teneri ſubditos ad obſeruandam legem, quia verè poſſidet lex, dum conſtat latam eſſe: Siquidem habet pro ſe iuris præſumptionem, & alleganti non eſſe receptam incumbit onus probandi. Quare dum id non probat, tenetur ad legis obſeruationem. Secus eſt de promulgatione, quia lex eſſe non poteſt ſine promulgatione, nec verè dicitur lata donec ritè promulgetur, ita Sanchez *l.1. Decalog. cap.10. num.35.* Filliuc. *tract.21. n.164.* Manuel *tom.1. reg. q.6. punct.4. n.44. & de peccat. diſp.2. q.4. punct.7. num.19.*

9. Sed conſtitutionem Pij II. eſſe promulgatam & vſu receptam patet ex ſtylo, & Praxi Romanæ Curiæ, à qua omnino minimè recedendum puto; & ita in facti contingentia ſic ordinat, ne deſerant diſpenſationē petere à Summo Pontifice; etſi res ſit occulta à Sacra Pœnitentiaria, vel ab Epiſcopo.

10. Sed, an in tali caſo, quis poſſit obtinere diſpenſationem virtute Bullæ Cruciatæ, vel Priuilegiorum Regularium, vide me ipſum alibi, nunc tantum ſufficiat pro curioſis adduxiſſe opinionem Hinojoſæ, & illam improbaſſe, ac in eam vltimam ſententiam circa præſentem difficultatem aperuiſſe.

Alibi in to.4 tr.3. Reſ.128. §.2. in fine, & in Reſ. 129. prope finem, & hoc melius pro priuilegio Regular. & pro Cruciata in principio dictarum Reſ. & pro vtroque hîc inf. in Reſ. ſeq. §. 1. à verſ. Dico ſecundo.

11. Nota verò, quod ea, quæ dixi contra Hinojoſam militant etiam contra Patrem Eſcobar; Nam video ſtylum, & Praxim Curiæ Romanæ eſſe in contrarium, videlicet conſtitutionem Pauli II. eſſe vſu receptam, & quidem etiam ſecluſa praxi Romana abſolutè loquendo, videtur mihi magis probabilis opinio, aſſerens quòd quando adeſt dubium, ſi lex ſit vſu recepta necne, præſumendum eſſe acceptatam, quia in tali caſu poſſeſſio, & præſumptio non eſt pro libertate, ſicoti putat Caſtro Palaus, ſed, vt diximus, pro lege; & probatur, nam onus probandi legem non eſſe receptam, pertinet ad illum qui hoc aſſerit, proinde dum non probatur, lex manet veluti in ſua poſſeſſione & vigore, neque vrget ratio Azorij, nempè in materia odioſa, qualis eſt lex, ſed pœnalis, poſſe ſubditum amplecti opinionem, quæ aſſerit, legem non eſſe vſu receptam, nam contra hoc facit, cùm poſſeſſio ſe teneat ex parte ipſius legis, & non ex parte ſubditi, ſeu eius libertatis, proinde Azorius, qui ſuam ſententiam fundat in hac ratione, nihil pro ſe probat.

12. Ita præter Doctores *ſuprà cit.* tenet Hermanns Buſembaum *in medulla Theologia moralis l.1. tract.2. cap.1. dub.3. n.6.*

13. Sed dices, omnia ſuperiùs dicta, ſecundùm opinionem, vt diximus probabiliorem procedere, quando ſumus in dubio, ſed non quando adſunt opiniones Doctorum hinc inde, ſed in caſu Patris Hinojoſæ de Bulla Pij II. adſunt opiniones pro vtraque parte, & ſic contra alios Auctores Armilla, & alij aſſerunt, dictam Bullam non eſſe receptam; Ergo in tali caſu aſſerit Sanch. *in ſumm. tract.1. l.5. c.10. n.45.* Baldellus *in Theol. mor. tom.1. l.5. diſp.9. n.4.* & alij poſſe ſubditos, opinionem negatiuam ſequentes abſque peccato legem illam non ſeruare, quia vnicuique licitum eſt amplecti opinionem probabilem.

Sup. hoc in tom.6. tr.1. Reſ.40. §.2. curſim in fin. & in fin. dictæ Reſ.

14. Sed in tali caſu Merolla *in Theol. tom.1. diſp.3. cap.3. dub.2. corollar.8. num.129.* & Bardi *de conſcient. diſput.6. cap.2. dub.2. num.5.* oppoſitum defendunt, nam in pari caſu melior eſt poſſidentis conditio, proinde cùm pro vtraque parte, nempè pro receptione, & pro non receptione ſint probabiles opiniones, potior videtur conditio legis ex cuius parte ſe tenet poſſeſſio, & ad illam rationem, quam pro ſe adducit Sanchez, videlicet poſſe ab vnoquoque eligi probabilem opinionem; reſpondet Merolla id eſſe intelligendum, quando nulla eſt poſſeſſio pro altera parte, nam poſſeſſio facit præualere partem, cui poſſeſſio adhæret.

15. Verùmne nimis vrget, vt dictum eſt, Praxis contraria, quam video hic Romæ ſeruari quoad dictam Conſtitutionem Pij II. Vnde videtur vſu recepta, & ideò non obſtantibus ſupradictis, nolo à ſtylo Curiæ recedere, qui dictam conſtitutionem receptam ſupponit.

RESOL. XXXVIII.

De quodam Clerico, qui Ordinem Subdiaconatus ſuſcepit cum dimiſſoriis falſis.

Et docetur ſupradictum Clericum incurriſſe ſuſpenſionem.

Difficultas vero eſt, an incurrerit irregularitatem?

Et notatur, quod in vtroque Epiſcopus, & Confeſſarius virtute Cruciatæ, & etiam Regulares virtute priuilegiorum poſſunt diſpenſare. Ex p.11. tract.6. & Miſc.6. Reſ.4.

§.1. RESpondeo ſupradictum Clericum ſecundum opinionem Marchini, *de Sacram. Ordin. tr.1. par.5. cap.11. n.13.* incurriſſe ſuſpenſionem latam in *cap. Lugdunenſi, 9. q.1. & in cap. eos quis de tempor. ordin. in 6.* contra ſuſcipientes Ordines ab alieno Epiſcopo, nam idem eſt ordinari à non ſuo, ac ordinari cùm falſis Dimiſſoriis proprij Epiſcopi. Hoc ſuppoſito dicendum eſt, ſupradictum Clericum poſſe diſpenſari ab Epiſcopo, ſi ſuſpenſio occulta eſt, vt eſt in caſu noſtro ſtante priuilegio Epiſcopis conceſſo in Conc. Trident. *ſeſ.24. cap.6. de Reform.* ita Auila *de cenſ. part.3. diſp.6. dub.1. concl.7.* & communiter Doctores. Dico ſecundò poſſe diſpenſari à Confeſſariis Societatis Ieſu, & ab aliis Regularibus participantibus de eorum priuilegiis: nam Sedes Apoſtolica conceſſit Confeſſariis Societatis quod fidelium confeſſionibus auditis, eos in foro conſcientiæ abſoluere poſſint à quibuſcumque ſententiis, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis ex peccato reſultantibus. Et quidem hæc verba ad ſuſpenſiones iuris indiſtinctè ſe extendunt: eſto enim hæ ſuſpenſiones non abſoluantur propriè, ſed diſpenſatione tolli debeant, eorum tamen relaxatio, iuxta frequentem loquendi modum, abſolutio nuncupatur. Et ita hanc ſententiam in terminis tenet Auila *vbi ſupra dub.2.* Caſtrus Palaus *tom.6. diſp.4. punct.9. n.7.* Layman *l.1. tract.5. par.5. cap.4. n.4.* Baſſæus *in flo. ib. Theol. verb. Suſpenſio.3. n.4.* Villalobos *in ſumma, tom.1. tract. 9. diffic.60. num.9.* & alij. Et tandem dico tertiò; ſupradictum Clericum poſſe diſpenſari à quolibet Confeſſario approbato in Regnis, vbi viget Priuilegium Bullæ Cruciatæ. Et ita docet me citato, Leander *de Sacram. tom.2. tract.6. diſput.6. quæſt.16.* Serius *in Bull. Cruc. diſp.1. diffic.10. §.8. quæſt.30. num.2.* Remigius

Sup. hoc in tom.3. tr.3. Reſ.11. & in aliis eius not.

Sup. hoc in Reſ.1. not. ſeq. §.2. in fi verſ. Vbi notat. & in Reſ. 2. propè finē verſ. Et omnia & ſupr in Reſ. præterita curſim in §. Sed an in tali caſu.

Sup. hoc tom. 4. tr. Reſ. 128. 129 & ſup

Reſ. præteri- ta curſim in §. Sed an. & infra in Reſ. 58 breuiter & eius in- terpr. ibi vlt. ann.

in pract. confeſſ. tract. 5. cap. 3. §. 1. num. 12. Pater Bardi *in Bull. Cruc. part. 2. tract. 6. cap. 7. ſect. 5. num. 7.* Ludouicus à Cruz, *diſput. 1. cap. 4. dub. 10. num. 3.* Trullench *lib. 1. §. 7. cap. 21. dub. 15.* Caſtrus Palaus *tom. 4. tract. 25. diſput. 8. §. 4. num. 1.* & alij firmantes poſſe Confeſſarium priuilegio Bullæ Cruciatæ à Pontifice ſibi conceſſo auferre ſuſpenſionem contractam, vt eſt in caſu noſtro, per indebitam Sacrorum Ordinum ſuſceptionem. Nota quod etiam Quintanadueñas *in Proœmio Inſtruct. Ordin. num. 9.* docet ſumentes Ordines cum dimiſſoriis falſis, incurrere ſuſpenſionem.

2. Sed quia Hieronymus Garſias *in ſum. theolog. mor. tr. 1. diffic. 1. dub. 13. punct. 4. n. 24.* putat, ſupradictũ Clericum ordinatum cum falſis dimiſſoriis incurriſſe irregularitatẽ latam *in c. 1. de eo, qui furtiue ordinem ſuſcepit,* adhuc exiſtimo, etiam ſtando in hac opinione poſſe in caſu noſtro, qui delictum eſt occultum, dictam irregularitatem etiam diſpenſari per Epiſcopum, ſtante iure nouo Concilij Trident. *ſeſſ. 24. cap. 6. de reform.* Et ita docet Barboſa *in d. cap. 1. num. 2.* Caſtrus Palaus *to. 6. diſp. 6. punct. 17. num. 4.* Sayrus *de cenſur. lib. 7. cap. 10. num. 38.* Caſpenſis *in curſ. theolog. tom. 2. tract. 25. diſp. 5. ſect. 5. num. 34.* Pellizza.ius, *tom. 2. tract. 7. cap. 5. ſect. 3. num. 123.* & alij. Imò aliqui probabiliter plus addunt, poſſe dictam irregularitatem diſpenſari etiam a quolibet approbato Confeſſario, virtute Bullæ Cruciatæ. Et ideò ad confirmationem ſupradictorum apponam hic verba Patris Garſiæ *vbi ſupra num. 32.* ſic itaque ait: Eſta irregularidad ſi es deducta ad forum contentioſum no puede diſpenſarla el Obiſpo, ſi no en caſo, que el que el reo huuieſſe entrado en Religion, y hecho aſſi penitencia, en el qual concede el capitolo Veniens que pueda diſpenſar el Obiſpo, pero ſi es oculta aunque ſe puede el tal ordenado en el ſiglo, podra diſpenſar con el Obiſpo en virtud del Concilio Tridentino, y lo miſmo digo del Confeſſor ordinario virtute Bullæ Cruciatæ. Hæc Garſias. Et hoc vltimum de facultate, quam habent Confeſſarij diſpenſandi per Bullam Cruciatæ irregularitatem contractam ex mala ordinum ſuſceptione, vt ſunt in caſu noſtro docent communiter Thomiſtæ, quos ego alibi ad ſatietatem adduxi, quibus nunc addo ex Societate Ieſu omninò videndum Ioſephum Giballinum *de irregularit. cap. 6. quæſtion. 5. numero 4.* vbi me citato latè firmat hanc ſententiam, & reſpondet ad argumenta contraria, aſſerentem abſolutè quod qui ex facultate generali poteſt abſoluere cenſuris, poteſt quoque diſpenſare in irregularitate pœnali, vt eſt iſta de qua loquimur Et ideò Magiſter Petrus Cornejo ornamentum Carmelitanæ Religionis *in 3. part. D. Thomæ, tom. 2. tract. 5. de irregular. diſp. 7. dub. 1. q. 1.* ſic ait: Dico irregularitatem per illegitimam ordinum receptionem etiam poſſe tolli in foro conſcientiæ per Bullam Cruciatæ. Hoc eſt probabile, quia hæc irregularitas eſt Cenſura, & pœna Eccleſiaſtica iuxta noſtram ſententiam, atque ita poteſt tolli ex priuilegio Bullæ Cruciatæ. Ita ille. Et hanc ſententiam etiam probabilem putat. Ioan. de Sot. *in ſumma part. 2. tract. 2. ſect. 2. diſp. 4. fol. 379.* Poncius *in cur. theol. diſp. 48. quæſt. vlt. num. 30.* Eſcobar ex Societate *in tract. mor. tract. 1. exam. 17. cap. 9. num. 130.* & etiam me citato Martinus de San Ioſeph. *in Reg. S. Franciſci de facultatibus confeſſ. verb. diſpenſare num. 3. fol. 577.* & me citato Gallego de Vera *in bull. cruciata, cap. 9. dub. 139.* & me citato Remigius *in ſumma, tr. 6. cap. 5. §. 4. num. 2.* & me citato Ioannes Henriquez *in qq. pract. ſect. 31. quæſt. 5. numero 37.* & me citato Creſcentius *in Præſidio Romano lib. 3. numero 78.* & & me citato Leander à Murcia Cappucinus *in quæſt. 8. ad cap. 7. Regulæ S. Franciſci, num. 65.* & me citato Guazzinus Filius *in tractat. moral. lib. 2. defenſ. 6. quæſt. 45. numero 2.* & me citato Pellizzarius *tom. 2. tractat. 8. capite 3. numero 90.* & me citato Marcus Serius *in Bullam Cruc. diſputat. 1. difficul. 10. §. 8. quæſtione 30. n. 5.* & me citato Pater Magiſter Lezana *in ſum. qq. Reg. tom. 3. verb. Bulla Cruc. num. 30.* & me citato Baſſæus *in flor. theol. verb. irregularitas 11. num. 17.* Idem etiam docet Eſcobar *in theol. moral. tom. 1. lib. 9. ſect. 2. cap. 15. Prob. 29. num. 213.* Itaque caſus ſupradicti Clerici non eſt ita deſperatus, & abſque remedio; vt aliqui putarunt his diebus; nam cùm ſit occultus poteſt, ſiue ſuſpenſionem, ſiue irregularitatem contraxerit diſpenſari ab Epiſcopo. Quod idem probabiliter puto dici poſſe de Confeſſariis Regularibus virtute ſuorum priuilegiorum, & de quibuſcumque Confeſſariis approbatis virtute Bullæ Cruciatæ. Ita ſentio, ſaluo meliori iudicio.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 3. Reſ. 17. & ſi placet lege doctrinam Reſ. eius annot.

Sup. hoc in Reſ. nor. ſeq. Aibi into. 4. tr. 5. Reſ. 129. in fine, verſ. Sed an ſupradicti. & latè in Reſ. 130. 131. 132. &c.

Sup. hoc latè in to. 7. tr. 1. Reſ. 301. & in aliis eius annot.

RESOL. XXXIX.

An qui ſuſcipit Ordinem ſacrum ante legitimam ætatem, vel ſine literis dimiſſoriis, vel extra legitima tempora incidat in ſuſpenſionem ex Bulla Pij II. & ſi celebret, incurrat irregularitatem?

Et an ad incurrendam hanc ſuſpenſionem requiratur dolus, vel ſaltem culpa lata, & mortalis, ita vt ignorantia etiam craſſa, ſi affectata non ſit, à ſuſpenſione, & irregularitate contrahenda excuſet? Ex p. 3. tract. 4. Reſ. 191. aliàs 192.

Sup. tribus primis diffic. huius tituli inf. in Reſ. 41. à princ. & ſup. in Reſ. 37.

§. 1. RESpondeo affirmatiuè ex Bulla Pij II. ſi celebrat, incuttit in irr:gularitatem. Sed prædictam pœnam, vt notat Porrel *in dubiis Regul. ver. Ordines ſacri, num. 13.* cum aliis communiter, incurrunt tantùm præſumentes, vnde ſic aſſerit Villalobos *in ſumma tom. 1. tract. 11. diffic. 11. num. 6.* [Se aduierta, que para incurrit la dicha ſuſpenſion es meneſter, que aya dolo por la palabra (*præſumpſerit*) que pone la extrauagante, y aſſi el que ſe ordena por ignorancia, que ſea tal que eſcuſe de preſumpcion, y temeridad, aunque no eſcuſe del todo de la culpa no que dara ſuſpenſo, como dizen Nauarro, Suarez, y Rodriquez;]. ſic ille. Igitur ad hanc ſuſpenſionem incurrendam requiritur dolus, vel ſaltem culpa lata, & mortalis. Sed plus addit Auila *de cenſ. part. 3. diſp. 5. dubitat. 7.* nam adeò in tali caſu requirit dolum in ordinato, vt omnem ignorantiam etiam craſſam, ſi affectata non ſit à ſuſpenſione, & irregularitate contrahenda excuſare dicat, licèt hanc opinionem non admittat Layman *in Theol. mor. lib. 5. tract. 9. c. 10. num. 2.* Vide Peitinum *in priuil. Min. tom. 1. concl. 1. Iulij II. §. 16. num. 28.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 36. §. vlt.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & in alia eius primæ annot.

Sup. hac ignorancia in Reſ. ſeq.

RESOL. XL.

An qui non ſolum cum ignorantia inuincibili, ſed etiam moraliter vincibili, & craſſa ordinatur, ante legitimam ætatem, extra tempora, &c. incurrat ſuſpenſionem latam à Pio II.

Et an qui ita Ordinatus eſt cum dolo, & tamen ſi poſtea facta pœnitentia celebret, credens id ſibi licere, incurrat irregularitatem? Ex p. 5. tract. 10. Reſol. 32.

§. 1. RESpondent aliqui affirmatiuè. Ita Fuſchus *de viſit. lib. 2. cap. 28. num. 37.* quia non decet ignorare, quod communiter omnes ſui Ordinis ſciunt, & ideò Riccius *part. 4. deciſ. 91. num. 6.* tutius exiſtimat in tali caſu diſpenſationem obtinendam eſſe & Bonacina *de cenſ. diſput. 3. punct. 5. §. 1. num. 2.* abſolutè docet quòd ſi aliquis ex ignorantia moraliter vincibili ordinetur ante legitimam ætatem, incurrit hanc ſuſpenſionem.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in Reſ. ſeq.

2. Verùm ego puto, vt docui cum Portel *in 3. p. tract.4. reſolut.192.* ſic ordinatum nullam incurrere ſuſpenſionem, neque celebrando irregularitatem, & ita etiam docet Præpoſ. *in p.3. q. vn. de ſacram. Ord. dub.17. num.167.* vbi ſic ait. Aduerte eum, qui ante legitimam ætatem præſumit ſacrum Ordinem recipere, incurrere ſuſpenſionem, per *Extrauag. cùm ex ſacrorum*, Pij II. quam refert Nauarr. tum *c.7. ſumma, numer.125.* vbi notat bonam fidem, vel etiam ignorantiam craſſam excuſare à cenſura. Vnde qui bona fide, vel etiam ex ignorantia craſſa eſt ordinatus ante ætatem, quamuis nequeat vti Ordine antequam ad illam peruenerit, vbi tamen pertigerit ad legitimam ætatem, poteſt eo vti abſque peccato, & violatione cenſuræ, quod eſt notandum pro variis, qui minùs prudenter ſuſcipiunt ſacros Ordines ante legitimam ætatem, qui non ſunt ſtatim cenſendi hanc cenſuram incurrere, & non poſſe vti Ordine ſine diſpenſatione, cùm ad legitimam peruenerint ætatem. Sic ille. Cui adde etiam Hurtadum *tract. de ſuſp. diffic.13. num.36.* Villalobos *in ſumm. tom.1. tract.11. diffic.11. num.6.* Coninck *de Sacr. diſp.16. dub.5. num.36.*

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Notandū eſt tamen. & in alia Reſ. eius nor.

Sup. hoc inf. in Reſ. 41. §. 2. propè fin. verſ. Poſſet.

3. Notandum eſt tamen hic cum Auila *de cenſ. part.3. diſputat.5. dub.7. §. quintò*, quòd licèt aliquis incurrerit hanc ſuſpenſionem, quia ordinatus eſt cum dolo, tamen ſi poſtea facta pœnitentia celebret, credens id ſibi licere, non incurrit irregularitatem, nam etiam ad hoc requiritur dolus. Ita Nauarr. *cap.27. num. 156. & in cap. accepta, loco citato.* Imò longè certius eſt de irregularitate, quàm de ſuſpenſione, nam verbum *præſumpſerint*, abſque vlla controuerſia cadit ſuper Irregularitate, vt patet ex verbis ipſius Extrauag. iam citatis. Ita ille.

RESOL. XLI.

An qui bona fide ordinatur ante legitimam ætatem, incurrat ſuſpenſionem, & celebrando irregularitatem, ex Bulla Pij II?

Et an adueniente mala fide, ſi ſic ordinatus ante legitimam ætatem celebret, incurrat irregularitatem?

Et an ſaltem ita celebrando peccet mortaliter?

Et an taliter Ordinatus poſtquam peruenit ad legitimam ætatem, poſſit ſine vlla diſpenſatione celebrare, vel exercere actum Ordinis ſuſcepti.

Et quid in caſu, quo quis mala fide Ordines ante legitimam ætatem ſuſceperit.

Et notatur recipientem Ordinem mala fide, ante legitimam ætatem, non ſolum remanere ſuſpenſum ab executione Ordinis ſic mala fide ſuſcepti, ſed etiam ab executione aliorum Ordinum ante legitime ſuſceptorum. Ex p.3. tract.4. Reſ.181. alias 182.

Sup. hoc ſup. in Reſ.39. à lin. 6. & in Reſ. 40.

§.1. RESpondeo non incurrere in ſuſpenſionem, & ita docet Portel. *in dubiis Regular. ver. Ordines ſacri, num.13.* nam pœna ſuſpenſionis appoſita per Pium II. tantùm eſt contra præſumentes, qui verò bona fide facit, credens ſe habere ætatem, vel quid ſimile, non dicitur præſumere. Ergo, &c. Et ita etiam docent Miranda *in manuali Prælatorum tom.1. quæſt.39. art.6.* Filliucius *tom.1. tract.17. cap.5. num.84.* Suarez *de cenſ. diſp.31. ſect.1. num.26.* & alij.

2. Difficultas eſt, an adueniente mala fide ſi ſic ordinatus ante legitimam ætatem celebret, incurrat irregularitatem. Reſpondeo negatiuè cum Peirino *in priuil. Minimorum tom.1. conſtit.1. Iulij II. §.16. num.29.* qui citat Quarantam, Mirandam, & Nauarrum. Et ratio eſt, quia cùm à principio non incurrerit in ſuſpicionem, & adueniente mala fide ſi celebret, non eſt cur irregularitatem incurrat.

3. Sed an ſaltem ita celebrando peccet mortaliter, reſpondet affirmatiuè Villalobos *in ſumma, tom. 1. tract.11. diffic.11. num.7.* & alij communiter. Nauarrus verò putat nullo modo peccare, cuius ſententiam probabilem eſſe docent Petrus de Ledeſma *in ſum. tom.1. de ſacram. Ordinis, cap.7. concl.1. fol. mihi 432. col.2.* ſic aſſerit. [No me parece improbable, ſino antes tiene alguna probabilidad dezir, que en tel caſo el anſi ordenado ſe duede exercitar en el officio de la orden, que recipio, aunque no tanga legitima edad. Eſta Cõcluſion ſe prueua con la authoridad del Doctor Nauarro, laqual ſe confirma porque eſte tal eſtando legitimamente ordenado, tiene derecho de exercitarſe en el oficio de tal orden, luego ſi no es por pecado no puede eſtar priuado; ni careçer deſte derecho, y en tal caſo no ha hauido pecado, luego no eſta priuado del exercitio del tal orden, ſegun eſta ſentencia hemos de dezir, que el Concilio manda que no ſe ordenen antes de la legitima edad, però deſpues de ordenados no diſpone ninguna coſa el Concilio, y anſi pueden ſegun eſta ſentençia miniſtrar en ſus oficios:] Ita Ledeſma, ſed contraria ſententia communis eſt, & practicatur.

4. Notandum eſt tamen hîc, quòd totaliter ordinatus poſtquam peruenit ad legitimam ætatem, poteſt ſine vlla diſpenſatione celebrare, vel exercere actum Ordinis ſuſcepti, vt notant Scotcia *in Bull. Pontific. epitome 39. theorem.109.* & alij penes ipſum; imò aliqui hoc tenent etiam in caſu, quo quis mala fide Ordines ante legitimam ætatem ſuſciperet. Et ita docet Corduba *caſ.144.* Sotus *in 4. ſent. diſt.25. q.1. art.2. in fine.* Medina *in ſum. lib.1. cap.11. §.8.* Paſſarellus, Zerola, & Sorbus apud Peirinum *vbi ſuprà num.21.* licèt contrarium aſſerant Henriquez *lib.13. cap.38. §.1. in gloſſ. litera F,* Sylueſt. Mandoſius, Couarruuias, & alij, quorum ſententiam ego ſequor.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. Verum. poſt med. & pro contento in hoc §. inf. in Reſ. 43.

5. Notandum eſt etiam, quòd aliqui putant recipientem Ordinem mala fide ante legitimam ætatem, non ſolùm remanere ſuſpenſum ab exequutione illius Ordinis ſic mala fide ſuſcepti ſed etiam ab exequutione aliorum Ordinum antè legitimè ſuſceptorum. Et ita docet Nauarrus, Rodriquez, & alij, ſtante quadam Bulla Sixti V. ſed contrariam ſententiam probabilem eſſe cum Auila, & Henriquez putat Villalobos *in ſumma, tom.1. tract.18. diffic.11. num.2.*

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

RESOL. XLII.

An ſuſpenſus propter Ordines ſuſceptos ante legitimam ætatem poſſit exercere Ordines alios ritè ſuſceptos? Ex part.5. tract.10. Reſ.35.

Sup. hoc in Reſ. præterita, §. vlt.

§.1. NEgatiuè reſpondet Villalob. *in ſumma tom.1. tract.18. diffic.11. num.2.* vbi ſic ait. [Tanbien ſe aduierta que ay duda entre los Dotores, ſi el que deſta manera ſe ordena queda ſuſpenſo de ſolo el Orden que recibe, o de todos los Ordenes? A lo qual ſe ha de reſpondet, que deſpues de la extrauagante de Sixto V. quedan ſuſpenſos de todos los Ordenes, porque dize, eoſdem Clericos poſthac malè promotos ab exequutione, miniſterio, & exercitio Ordinum ſuſceptorum, & ab omni ſpe & facultate aſcendendi ad alios ſuperiores perpetuò ſuſpenſos declaramus, y aſſi lo tienen Nauarro y el P. Fray Manuel Rodriguez: aunque Henriquez parece que tiene, que ſolamente eſtà ſuſpenſo del Orden, que deſta manera recibe, y dize que es probable. Auila pereciendole que habla ſolo Sixto V. de la ſuſpenſion que hablò Pio II. y no mas.] Ita ille.

2. Sed affirmatiuam ſententiam cum Henriquez & Auila ego teneo, quam etiam tenet Scortia *in Bulla Pontiſ. epit.59. theor.109.* vbi docet huiuſmodi

ſuſpenſionem

ſuſpenſionem impedire ſolum vſum Ordinis malè ſuſcepti, & in quo deliquit, & conſequenter etiam ne vlterius aſcendat, non autem ne vtatur Ordine inferiori ſi legitimè illum ſuſcepit: idque indicant verba illa, *ſi ſuſpenſione durante in eiſdem ordinibus miniſtrare præſumpſerint, eo ipſo irregularitatem incurrant.* In eiſdem ſcilicet malè inſceptis, quibus ſuſpenſi ſunt, & non in quouis Ordine, vt etiam iure antiquo ſuſpendebantur ab executione Ordinis ſolius malè ſuſcepti, ex gloſſ. *cap. conſultationi de tem. ord.* ex & Conc. Trid. *ſeſſ.14.c.2. de reform.*

RESOL. XLIII.

An ſuſpenſis ex ordinatione ante legitimam ætatem poſſit celebrare illa completa ſine alia diſpenſatione?

Et quid eſt dicendum, ſi culpabiliter omnino ante legitimam ætatem ſuſcepit ordinem?

Et quid, ſi inculpabiliter, & iam eſt in legitima ætate, an poſſit exercere actum ſui Ordinis abſque incurſione irregularitatis?

Et an talis ante ætatem ordinatus, incurrat duas ſuſpenſiones, vnam ob delictum, alteram vero ob defectum ætatis, ac proinde abſolutus à prima non cenſeatur abſolutus à ſecunda, nec poteſt miniſtrare, donec attingat legitimam ætatem? Ex p.5.tr.10.Reſ.34.

Sup contentum in hoc §. ſup. in Reſ. 44.§. penult. & pro parte in alio §. eius autor.

§.1. NEgatiuè reſpondet Cornejo *in 3. part. tract.5. de ſuſp. diſputat.4. caſ.3.* vbi ſic ait. Durat autem hæc ſuſpenſio etiam poſt completam ætatem, donec per Pontificem relaxetur, aut ſi ſit occulta, per Epiſcopum, aut etiam in foro conſcientiæ per Bullam. vbi nota quòd quamuis iſte ante complementum ætatis abſoluatur ab hac ſuſpenſione, adhuc non poteſt in Ordine ſuſcepto miniſtrare. Et ſi dicas, quid ergo operatur abſolutio? dico operari, vnum eſt quod impleta ætate poſſit ſtatim exercere illum Ordinem & alterum, quòd ſi exerceat illum ante ætatem, quamuis mortaliter peccet, non incurrit irregularitatem. Ita Cornejo. Cui adde Hieronymum Rodriquez *in Compend. qq. Reg. reſolut.* 106. *num.*14. Henriquez *lib.*13. *cap.*38. *numer.*1. *in gloſſa litera F.* Bonacina *de cenſur. diſputat.*3. *quæſt.*1. *punct.*1. *numer.*12. & alios. Sed diſtinguit Toletus *lib.*1. *cap.*49. *num.*4. Suarez *de cenſur. diſput.*31. *ſect.*1. *num.*25. Aula *part.*3. *dub.*7. *not.*8. & 9. Nauarrus *cap.*27. *num.*155. & alij. Nam ſi quis inculpabiliter omnino ante legitimam ætatem ſuſcepit Ordinem, & iam eſt in ætate legitima, abſque incurſu irregularitatis poteſt exercere actum ſui Ordinis, quia intentio Pontificis fuit tali caſtigatione reprimere temeritatem taliter delinquentium. Si verò ſuſcepit culpabiliter, vt ſi ſciebat vetitum, licèt neſciret impoſitam cenſuram, Indigeret relaxatione ſuſpenſionis, licèt iam peruenerit ad legitimam ætatem, iuxta præſentem conſtitutionem. Poſſet tamen ſic ſuſpenſus excuſari ab irregularitate, ſi temerariè quidem ſuſcepit Ordinem, ſed facta pœnitentia illius malæ ſuſceptionis bona fide credens iam ob legitimam ætatem ſibi licitum eſſe Ordinis exercitium, actum exerceret, vt ſentit Nauar. & Suarez *locis ſuprà citatis*, eo quòd carentia præſumptionis poſſit excuſare ab irregularitate, etſi à ſuſpenſione non excuſarit. Sicut ſæpè bona fides excuſat ab irregularitate, quæ non excuſat ab excommunicatione, iuxta gloſſ. *cap. ſolet, de ſent. excomm. lib.*6.

Sup. hoc ſup. in Reſ 40.§. vlt.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare abſolutè affirmatiuam ſententiam docere Cordubam *caſ.*144. & Sotum *in 4. ſent. diſt.25. quæſt.1. art.2. in fin.* cum Medina *in Inſt. lib.1. cap.11.§.6.*

3. Nota etiam quòd iſte talis ante ætatem ordinatus incurrit duas ſuſpenſiones, vnam ob delictum, alteram verò ob defectum ætatis, proinde abſolutus a prima, non cenſetur abſolutus ab alia, nec poteſt miniſtrare donec attingat legitimam ætatem, & ita docet Hieron. Rodriquez *vbi ſuprà*, Suarez *de cenſ. diſp.23. ſect.3. num.4.* & Portel. *ver. Ordines ſacri, num.12.*

RESOL. XLIV.

An ſuſpenſus iuxta Bullam Pij II. quia ſuſcepit Ordines ſacros extra tempora, ante legitimam ætatem, vel ſine litteris dimiſſoriis, &c. diſpenſari poſſit ab Epiſcopo, vel à Superiore Regulari?

Et idem eſt dicendum de irregularitate ob id contracta. Ex p.5. tract.10. Reſ.31.

Sup. contento in hoc & §.9§. inf. in n.7. lege doctrinam. Reſ. 4. ſignantes §. pen. & vlt.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet Guttierrez *in qq. Canon. lib.1. cap.26. numer.21.* vbi ſic ait: Qui extra tempora, vel ante ætatem legitimam, vel ſine dimiſſoriis promotus fuerit ad ſacros Ordines, ſuſpenſus eſt ipſo iure, donec abſolutionis beneficium à Papa fuerit conſecutus, non tantùm vſque ad ætatem legitimam, prout de iure exiſtimabat Sotus & probatur *in cap. cum quidem, & c. literas, de temp. ord.* ſed etiam hodie perpetuò, donec abſoluatur, vt *in d. Extrauag. Pij II.* Ita ille. & nouiſſimè hanc ſententiam ex aliis Doctoribus tenet Riccius *part 4. deciſ.93. num.14.*

2. Sed contrariam ſententiam tenet Suarez *de cenſur. diſput.31. ſect.1. num.32.* Hieron. Rodriquez *vbi infrà*, & Hurtadus *tract. de ſuſpenſ. diffic.13. num.36.* vbi ſic ait: Ordinatus ſcienter, aut ex ignorantia affectata ante legitimam ætatem, aut extra tempora, aut abſque dimiſſoriis, manet ſuſpenſus ab Ordine ſic ſuſcepto, per Extrauag. Pij II. confirmatam à Pio V. cuius mentionem facit Aula *3. part. diſp.5. dub.7.* ab ea tamen ſuſpenſione poteſt Epiſcopus abſoluere, quamuis Sixtus V. *in Extrauag. ſanctum & ſalutare*, abſolutionem illius reſeruauerit Papæ, qui eam reuocauit Clem. VIII. Hæc Hurtadus.

Sup. hoc magis latè in tom.7. tr. 1. Reſ. 297.

3. Notandum eſt etiam hic poſſe ſuperiores Regulares abſoluere ſuos ſubditos ſic ſuſpenſos, & ita docet Portel *in dub. regul. ver. Ordinis ſacri ſuſpenſio, num.14.* & Hier. Rodriqu. *in Comp. q. reg. reſol.106. num.26.* & idem dicendum eſt de irregularitate ob id contracta. Vide etiam Henriquez *lib.14.c.20.num.3.* & Beiam *part.4.caſ.37.*

RESOL. XLV.

An qui ordinatur non ſeruatis temporum interſtitijs, v.g. Diaconus elapſo anno ab Ordine Subdiaconatus incurrat ſuſpenſionem?

Et an Epiſcopus poſſit diſpenſare ex cauſa rationabili in hoc?

Et an Abbas in caſibus in quibus Tonſuram, & minores Ordines conferre poteſt, diſpenſare valeat in interſtitiis?

Et an hoc procedat in caſu, quo Abbates ſuos ſubditos cum dimiſſoriis remittant, vt ab Epiſcopis Ordinentur, nec tunc examinandos eſſe ab Epiſcopis, non obſtante Concilio Tridentino?

Sed docetur, quod in receptione Ordinum minorum nulla requiruntur interſtitia, ſed poſſunt recipi eodem die, ſi videatur Epiſcopo, & de minoribus ab Subdiaconatum remittitur ad vſum Prouinciæ. Ex p.5. tract.10. Reſ.49.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Portel. *in dub. regul. ver. ſuſpenſio, num.14.* vbi ſic ait: Ille qui Sup. hoc in tom.2. tr.5.

ordinatur

Ref.89.§.vlt. & in Ref.92. § etiam vlt.

ordinatur non ſeruatis interſtitiis, ita vt inter Subdiaconatum & cæteros ſuperiores Ordines deficiat annus, incurrit ſuſpenſionem, non verò incurret ſi deſit annus inter Ordines minores, Concilium enim ſolùm loquitur de Ordinibus maioribus, & de minoribus inter Subdiaconatum remittitur ad vſum Prouinciæ. Hæc ille, qui malè citat Suarez.

Sup. hoc inf. in Ref.56. & in aliis eius annot.

2. Sed negatiuè reſpondendum eſt, quia nulla ſuſpenſio incurritur in iure expreſſa. ergo. Et ita docet Suarez *de cenſ. diſp.31. ſect.1. num.43.* verum eſt, quòd peccabit, ſi faciat hoc abſque licentia Epiſcopi, nam facit contra præceptum Trident. *ſeſſ.23. cap.11.* & præter ſuarez contra Portel hanc ſententiam docet Filliucius *tom.1. tract.17. cap.5. num.86.* vbi ſic ait. Non ſeruantur interſtitia ſi diuerſis quidem diebus, & legitimis temporibus, ſed non ſeruatis debitis interſtitiis, duo Ordines ſacri ſumantur, contra ſtatutum Trident. *ſeſſ.23. cap.13.* in quo vult poſt ſuſceptum vnum Ordinem ſacrum, annum integrum debere elabi, antequam alius recipiatur abſque diſpenſatione Apoſtolica; nulla tamen pœna eſt impoſita, nec ita ſeuere prohibitum, quin Epiſcopus non poſſit diſpenſare ex cauſa rationabili. Et quamuis Sixtus V. impoſuerit pœnam ſuſpenſionis ipſo facto, tamen deinde ſublata eſt per Clem. VIII. quare nec etiam erit ſuſpenſus, qui ſine diſpenſatione recipit Subdiaconatum ante lapſum annum ab altero minori, licèt grauiter peccet contra Trident. *ſeſſ.23. cap.11. de reform.* In receptione autem Ordinum minorum nulla requiruntur interſtitia, ſed poſſunt recipi eodem die, ſi ita videntur Epiſcopo, cui ſe remittit Trid. *loco cit.* Ius autem antiquum *in c. ſingulis, diſt.77.* eſt antiquatum. Ita ille, & ego.

Sup. hoc in tom. 2. tr. 5. lege latã doctrinam Ref. 97. & Ref & 55. eius primæ not. ſignãter in §. Ad cap. ad med. Qui Epiſcopus. & in Ref. not. præteritæ §. 1. in fin.

3. Notandum eſt tamen hic obiter primò quòd Abbas in caſibus, in quibus Tonſuram & minores Ordines conferre poteſt, diſpenſare valet in interſtitiis. Ita Campanili *in diuerſ. iur. canon. rubr.12. cap.13. num.43.* Barboſa *de poteſtate Epiſc. part.2. alleg.18. num.3. & 11.* cum Miranda *in manuali tom.1. quæſt.38. artic.7. concluſ.3.* & hoc procedit etiam eo caſu, quo Abbates ſuos ſubditos cum dimiſſoriis remittunt, vt ab Epiſcopis ordinentur, nec tunc examinandos eſſe ab Epiſcopis, non obſtante Concilio Trident. vt obſeruat Villalobos *tom.1. tractat.11. difficul.12. numero 4.* ex Nauarro *conſ. 14. numero 1. de priuileg.* tradit Barboſa *in Collect. Doctor. in Conc. Trid. 23. capit. 10. num.5.*

Sup. hoc examine in to.3. tr.5. Ref.75. §. vlt. in princ. & lege §. eius ſecundæ not. & in Ref.85. §. Deinde. &c.

RESOL. XLVI.

An ordinati cum dimiſſoriis Capituli Sedis vacantis infra annum incidant in ſuſpenſionem?

Et alij quatuor caſus explanantur pro Capitulo Sede vacante, & pro dimiſſoriis, & Ordinibus concedendis tempore Sedis vacantis Ex p.5. tract.10. Ref.46.

§.1. AFfirmatiuè ex Concilio Trid. *ſeſſ.7. cap.10.* reſpondendum eſt cum Turriano *de cenſur. lib.5. diſp.46. dub. vlt.* & aliis. Verùm hic non deſinam adnotare.

2. Primò, quòd poteſt Capitulum Sedis vacantis infra annum concedere dimiſſorias ei, qui eſt præſentatus à patrono laico ad beneficium Eccleſiaſticum iuriſpatronatus ipſius, vt illud obtinere valeat. Ita Garçias *de benef. p.5. cap.7. num.93.* Molfeſius *in ſumm. 1. tract.6. cap.7. num.50.*

Sup. hoc in to.3. tr. 5. ex lata doctrina Ref.11. & lege pro parte §. eius ſecundæ not.

3. Secundo poteſt anno durante Epiſcopo extero concedere exercitium pontificalium, & ordinationem propriorum ſubditorum, non tamen ſubditorum Sedis vacantis. Ita Piaſecius *in praxi Epiſc. p.1. cap. 1. artic.2. num.10.* Henriquez *lib.10. cap.22. num.1.* Quaranta *in ſum. Bull. ver. Capitulum Sede vacant. quæſt. 11.* & alij.

4. Tertiò dico; poſſet quoque Capitulum Sede vacante ante lapſum annum vacationis, obtinenti facultatem à Sede Apoſtolica ad ſuſcipiendos Ordines à quocumque Antiſtite Catholico, cum licentia proprij Ordinarij, prout ſemper in conceſſionibus huiuſmodi clauſula de petenda Ordinarij licentia apponitur, facultatem hanc ſubordinatam concedere. Ita Barboſa *de poteſt. Epiſcop. part.2. allegat.7. num.14.* & alij.

5. Et tandem quartò poteſt Capitulum Sede vacante teſtimonium idoneitatis facere. Ita Barboſa *vbi ſuprà, num.16.* & alij, licet moneta *de commutationibus vlt. volum. cap.10. n.182.* refert Modernum Curiæ Romanæ ſtylum habere, vt Sede Epiſcopali vacante, ipſæ quoque literæ teſtimoniales dentur ab Epiſcopo viciniori.

Quoad hoc in to. 3. tr.5. lege doctrinã Ref. 13.

RESOL. XLVII.

An qui ficto titulo impetrat dimiſſorias, incurrat ſuſpenſionem latam in eos, qui ſine literis dimiſſoriis ordinantur, v. g. qui ob fictum patrimonium initiantur, &c.

Et quid dicendum eſt de eo, qui patrimonio, aut donationi ſibi facta renunciauit, antequam literas dimiſſorias, vel ordinem ſuſceperit, an contrahat in hac promotione ſuſpenſionem. Ex p.5. tr.10. Ref.55.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Cornejo *in 3. part. tract.5. diſp.4. caſ.5. quæſt.2.* vbi docet tales duas ſuſpenſiones (licèt ipſe dicat *irregularitates*, ex incuria librariorum, vel ſcriptorum) incurrere vnam, quia ementito titulo ordinantur; alteram, quia ſine literis dimiſſoriis. Idem etiam docet Coninck *de Sacr. diſp.16. dub.5. num.38.* vbi hæc ait: Vtrum literæ dimiſſoriæ dolo obtentæ ſint inualidæ vt earum vi ordinatus incurrat ſuſpenſionem latam in eos, qui ſine literis ordinantur ab alieno Epiſcopo, dubium eſt. Quidam negant. Suarez verò ſuprà probabilius affirmat; quia conceſſa facultas non extenditur vltra mentem concedentis, nec videtur Epiſcopus velle vlla ratione conſentire in illius ordinationem, & conſequenter neque his literis dare facultatem. Et ita hanc ſententiam docet etiam Reginaldus *tom.2. lib.32. tract.2. cap.25. num.27.* Mercerus *de Sacram. in 3. part. quæſt.24. dub.7.* Hurtadus *tractat. de ſuſpenſ. difficult. 13. numero 38.* & Gordonus *tom.2. lib.7. quæſtion.15. cap.12. §.6. n.24.* & alij.

Sup. doctrinã huius § in Ref. ſeq. § 1. ad med. à verſ. putat talem. & §. Ad argumẽtum. & ſeq.

2. Non deſinam tamen hic adnotare Henriquez *lib.13. cap.37. num.2.* contrariam ſententiam docere, ſi enim ait. Qui ob fictum patrimonium initiatur, non incurrit aliam ſuſpenſionem latam contra eos, qui abſque reuerendis proprij Epiſcopi initiatur; quamuis enim per fraudem licentiam, & Reuerandas obtineat, eſt tamen vera licentia. Sic ille, & poſt illum Villalobos *in ſumm. tom.1. tract.18. diff.10. num.3.* ita aſſerens. [Reſpondo que eſtelleua reuerendas verdaderas, no obſtante que las aya alcançado con cauſa falſa, y que ſi el Obiſpo lo ſupiera, no ſe las dicra. Lo vno, porque al Obiſpo le incumbe el auerignar, ſi el patrimonio es verdadero ò no, como conſta de aquellas palabras del Concilio, Eoquoque priùs perſpecto patrimonium illud verè ab eis obtineri. Lo ſegundo, porque ſi baſtara para incorrir la ſuſpenſion ſer fingido el patrimonio, tan bien baſtara la falſa probança de buenas conſtumbres, y limpieza de linage, porque ſi el Obiſpo lo ſupiera, non diera las reuerendas.] Hoc etiam docet Auila, vt ſuprà viſum eſt *de cenſ. part.3. diſp.5. dub.5. concl.1. ad 3.*

Sup. hoc in duabus Ref. ſeqq.

3. Sed quid dicendum de eo, qui patrimonio, aut

donationi

donationi ſibi factæ renunciauit, antequam literas dimiſſoriales, vel Ordinem reciperet, & Gordonus *tom.2.lib.7.qu.15.cap.12.§.6.num.24.* exiſtimat, quòd ſi valida non eſt hæc renunciatio, non contrahi in hac promotione ſuſpenſionem, quia revera ex valido titulo omnia geruntur: ſi autem valet renunciatio, conſequens eſt deeſſe titulum, & proinde contrahi cenſuram. Nauarr. *cap.27. num.158.* iudicat renunciationem hanc (ſi fiat ante promotionem) eſſe inutilem, & minùs validam, ac proinde non contrahi cenſuram. Quod probabiliter defendi poteſt, quia tamen in dubium vocari poteſt valor renunciationis, ideo ſecurius eſt abſolutionem petere ab hac ſuſpenſione expreſſis cauſis, vna aut pluribus, pro vt illæ fuerint. Sed quia ego puto talem renunciationem eſſe inualidam, puto nullam abſolutionem petendam eſſe.

RESOL. XLVIII.

Quidam Clericus in hac ciuitate ſuſcepit Sacros Ordines cum patrimonio ficto, & per multos annos celebrauit, quæſiuit, an in ordinatione, ratione patrimonij ficti, incurrerit ſuſpenſionem, & poſtea celebrando irregularitatem? Ex p.2. tr.16. & Miſc.2. Reſ.5.

Sup. hoc in Reſ. præterita §.1. & in Reſ. ſeq.

§.1. Difficilis ſanè quæſtio. Ponam opiniones DD. quam malueris elige. Affirmatiuam ſententiam amplexi ſunt Nauar. *in manu. cap.27. num.158.* Sanch. *de matr. lib.6. diſp.32. num.8.* & præter alios, quos citat, & ſequitur Bonac. de *Sacram. diſp.8. q. unic. punct.5. num.34.* tenet hanc ſententiam Comitol. *in reſp.mor.lib.6.q.38.* Spino *in ſpec.teſtam. gl.18. n.75.* Filliuc. *tom.1. tract.17.c.5. num.89.* Ioan. de la Cruz *in director. conſc.p.2.tract. de ſacram. Ordinis, dub.6. concl. 2.* Scortia *in Pontif. conſt. epit. 147. theorem. 149.* Valer. Reginal. *in praxi, tom.2. lib.32.tr.2.c.25.ſect.3. num.72.* qui cum Suar. *in 3.p. tom.5. diſp.31. ſect.1. num.35.*

Sup. hoc in Reſ. 1. not. proœm. §.1. & hic inf. in §. Ad argumentū Reginal. & ſeq. huius Reſ.

putat talem clericum incurrere duas ſuſpenſiones, alteram, vt ſine ſufficienti titulo, alteram, vt ſine proprij Epiſcopi facultate ordinatum. Ratio quare incurrat iſtam ſecundam ſuſpenſionem, adducitur à Reginald. & eſt, quia ordinatur ſine literis dimiſſoriis. Nam Epiſcopus conferens huiuſmodi literas, titulo patrimonij, non daret illas ſi ſciret patrimonium eſſe fictum; ergo dictæ literæ ſunt ſubreptitiæ, & per conſequens cenſentur nullæ, & nullius effectus. Rationem verò, quare incurrat ſuſpenſionem propter patrimonium fictum, adducit Bonacina, quia Conc. Trident. *ſeſſ.21.cap.2. de reform.* videtur innouare canones antiquos contra eos, qui artibus, & fallaciis ſe fingunt habere idoneas facultates. Et canones ſunt *cap. neminem, & cap. ſanctorum 70. diſtinct.* in quibus definitur, eſſe ſuſpenſum, qui ordinatur ſine beneficio, & patrimonio.

2. Mihi verò contraria ſententia videtur probabilior, & ideò in praxi tutiſſima, quam docent Gonzalez *ad 8.reg.Cancell. gloſſ.5.§.10. num.25.* Homobon. *de exam. Eccleſ.p.2.tract.11. cap.10.quæſt.22.* Flaminius *de reſignat. benef.lib.2.quæſt.6.num.18.* Tolet. *lib.1.cap.48. num.5.* Coninch *de Sacram.diſp.16. dub.5. num.38.* Garſias *de beneficiis tom.1.p.2. cap.5.num.20. & ſeq.* Squill. *de oblig.Cler.p.2.dub.4.* Piaſecius *in praxi Epiſc. p.1.c.1. art.7.num.20.* Auila *de cenſuris p.3.diſp.5.* Henriq. *lib.13. cap.37.num.2. & in gloſſ. litt.G*, refert pro ea multos, & graues Theologos, quos ipſe conſuluit, & Sayrus *de cenſuris lib.4.cap.14.num.16.* vbi aſſerit nimis rigidè, contrariam ſententiam eſſe falſam, quia ſecundùm declarationem Congregationis Concilij, & vſum Pœnitentiariæ ordinatus ſine titulo, non eſt ſuſpenſus, neque etiam Tridentinum innouat pœnam illam ſuſpenſionis in dicto *cap. neminem, & cap. ſanctorum*, iure antiquo latam contra ordinatos, abſque titulo, quæ pœna iam ante Tridentinum per alios Canones, ſcilicet illum *cap. Epiſcopus*, qui eſt Alexandri III. & alterum, qui eſt Innocentij III. *in cap. cum ſecundùm Apoſtolum, de præbendis*, ſublata fuit, ſed ſolum innouat pœnas horum duorum Canonum recentiorum, *Epiſcopus, & cum ſecundùm Apoſtolum*, in quibus in pœnam ordinatoris ſtatutum eſt, vt Epiſcopi, eos quos ſine titulo, aut beneficio, de quo neceſſaria vitæ percipiant, ordinauerint, ſuis ſumptibus alere teneantur, donec de beneficio eis prouiderint.

3. Ad argumentum Bonacinæ reſpondetur, intentionem Concilij ſolùm eſſe innouare pœnas antiquorum Canonum, qui non erant ſublati, & correcti alio Canone; vnde antiqua ſuſpenſio nouo iure *cap. cum ſecundùm Apoſtolum*, ſublata, non innouatur à Concilio; nec eſt audiendus Vaſquez *in 3.p. tom.3. diſp.246. cap.6.num.61.* Bonacina, & alij contrarium ſentientes, nam ita declarauit Congregatio Cardinalium his verbis, apud Piaſecium *vbi ſup.* Concilium renouat tantùm pœnas, *c. cum ſecundùm, extra de præbendis*, in hoc capite.

4. Ad argumentum Reginaldi reſpondet Henriquez *vbi ſup.* vbi ait: Qui ob fictum patrimonium initiatur, non incurrit aliam ſuſpenſionem latam contra eos, qui abſque Reuerendis proprij Epiſcopi initiantur, quamuis enim per fraudem, licentiam, & Reuerendas obtineant, eſt tamen vera licentia. Hæc ille.

Sup. hoc ſup. ante med. §.1. huius Reſ. & in alio §. cius annot.

5. Nec obſtat dicere, quòd obtinuiſſe reuerendas ex cauſa falſa, eſt idem quod non obtinuiſſe illas, quia, vt notat Auila *loco citato*, Epiſcopus debet facere ſufficientem diligentiam, vt cognoſcat an patrimonium ſit verum. Deinde, ſi fictio patrimonij ſufficeret ad incurrendam illam ſuſpenſionem, ſufficeret etiam falſitas in probatione morum, & generis. Dicendum eſt igitur, ſupradictum Clericum ordinatum ſine titulo, non fuiſſe ſuſpenſum, atque adeò celebrando non incurriſſe irregularitatem.

6. Nec valet dicere, ſupradictum Clericum incurriſſe in ſuſpenſionem ex Bulla Sixti V. contra Clericos malè promotos, vt notat Gonzal. *vbi ſup.* Nam reſpondeo, illam conſtitutionem fuiſſe à Clem. VIII. redactam ad terminos iuris communis, vt notauit Vinald. *in fine Candelabri*, & alij. Notandum eſt tamen, quòd etiam, ſtando in noſtra ſententia, taliter ordinatus poteſt puniri extraordinariè ab Epiſcopo, cùm a iure certa pœna ſancita non ſit, vt obſeruat Gonzalez *n.32.* & forſan Epiſcopus illi neceſſaria denegare poteſt, cum ipſe in culpa non fuerit, ſed deceptus ab ordinato.

RESOL. XLIX.

An qui recepit Ordines cum patrimonio ficto, incidat in ſuſpenſionem?

Ex quo infertur non incurriſſe in ſuſpenſionem quendam Clericum, qui impetrauit à conſanguineo patrimonium, ad cuius titulum ordinatus fuit, & promittens cum iuramento, quod ante donationem retrodonauit.

Et an in aliquo caſu poſſit Epiſcopus diſpenſare, vt quis ordinetur ſine patrimonio, vt v.g. ſi ſit doctus, & gradu inſignis?

Et an ordinatus, v.g. ad Subdiaconatum ſine titulo poſſit aſcendere ad ſuperiores ordines ſine diſpenſatione: Ex p.5. tr.10. Reſ.50.

§.1. Affirmatiuam ſententiam docet Nauarr. *c. 27. n.158.* Maiolus *de irregul.lib.14.cap.25.* Moſcoſus *in ſumm. tract.8. cap.2. num.9.* Modina *in ſumm. lib. 1.* Sup. hoc ſup. in Reſ. 47. §.2. & in Reſ. 48.

Digitized by Google

lib.1.cap.11.§.8. & alij ; & ratio eſt, quia Concilium Trid. *ſeſſ.21.cap.2.de refor.* aſſerit quòd videatur, ſi patrimonium ordinandorum ſit verum : & ſtatim ſubiungit, *antiquorum Canonum pœnas ſuper his innouando.* In quibus verbis videtur innouare Canones *in cap. neminem, & cap. ſanctorum, diſt.50.* in quibus definitur eſſe ſuſpenſos qui ordinantur ſine beneficio, aut patrimonio. Deinde Epiſcopus ſi hoc ſciret, dimiſſorias eis non præberet. ergo incurrit ſuſpenſionem latam à Pio II. contra ordinatos ſine literis dimiſſoriis. Idem etiam docent plures DD. quos citat & ſequitur Bonac. *tom.3. diſp.3.q.1.punct.8. n.3.*

2. Verùm ego contrariam ſententiam teneo ; & illam præter multos alios tenet Coninck *de Sacram. diſput.15.dub.5.num.38.* Turrian. *de cenſ.5. diſput.46. d.1.* Auila *de cenſ.part.3.diſp.5.dub.5.concl.1.* & Villalob. *in ſumm.tom.1.tract.18.diffic.10.nu.3.* ex quibus infert, [Que el que ſe ordeno de Subdiacono, y renunciò el patrimonio, y ſe ordenò de Euangelio, y Miſſa no queda ſuſpenſo, y es llano, porque aquella renunciacion no vale, como conſta del Concilio Trid. y lo diximos arriba. Lo ſegundo, que tanpoco eſtà ſuſpenſo el que ſe ordenò à titulo de patrimonio, y mintio, diziendo que era ſuficiente, ni tanpoco el que deuia otro tanto como el patrimonio à cuyo titulo ſe ordenò, en eſpecial ſi contraxo las deudas, deſpoes que tenia el patrimonio ; porque ſegun el Concilio no ſe han de pagar eſtas deudas del patrimonio, que no ſe puedo euagenar. Tanbien infiere quel el que ſe ordena à titulo de patrimonio, el qual tiene en bienes muebles, no es ſuſpenſo, y lo tene tanbien Nauarro, aunque la mente del Concilio es, que el patrimonio ſea en bienes rayzes. Item que tanpoco incurre ſuſpenſion el que ſe ordenò à titulò de beneficio, el qual aun no tenia tomada la poſſeſſion.] Ita ille, & nouiſſimè Hurtadus *tract. de ſuſpenſ. diffic.13. num.38.* vbi hæc ait, quo titulo ficto, vt ficto patrimonio, aut ficto beneficio, aut ficta penſione ordinatur, grauiter peccat, ſed non incurrit ſuſpenſionem, quia id nullo iure decernitur, quia Canon *neminem*, & Canon *ſanctorum 70. diſt.70.* vbi ſuſpenduntur, qui ordinantur abſque titulo, reuocati ſunt *cap. cùm ſecundùm 16. de præbend.* ac proinde Trident. *ſeſſ.21. cap. de reformat.* vbi requirens titulum ad Ordinem ſacrum recipiendum, ſe remittit ad pœnas antiquorum Canonum contra eos, qui aliter ordinantur, non ſe remittit ad dictos Canones *neminem*, & *ſanctorum*, vt potè reuocatos per aliud ius ante Trident. ſed ad alios Canones, nempe ad ſuprà citatos *de ſimonia*, & ad alios vbi puniuntur ordinationes factæ abſque titulo, præſuppoſitis ſimoniacis pactis, aut eis æquiualentibus. Nec obſtat dicere quòd obtinuiſſe Reuerendas ex cauſa falſa, eſt idem quod non obtinuiſſe, illas ; non, inquam, obſtat, primo, quia ipſi Epiſcopo incumbit ſufficientem facere informationem, quòd patrimonium eſt verum, vt ait Doctor Spino *in ſpeculo teſtamentorum, gloſſa 18. num.78.* & colligitur ex Trid. *loco cit.* ibi, *Eo quoque priùs perſpecto matrimonium illud verè ab eis obtineri.* Secundò, nam ſi fictio patrimonij ſufficeret ad incurrendam illam ſuſpenſionem, etiam ſufficeret falſitas in probatione morum & generis. Vnde ex his patet quòd ego olim rectè reſpondi, non incurriſſe ſuſpenſionem quemdam Clericum, qui impetrauit à conſanguineo patrimonium, ad cuius titulum ordinatus fuit, & promittens cum iuramento, quòd ante donationem retrodonabit. Et ita hanc ſententiam docet Henriquez *lib.13.cap.37.num.2.* Fornatius *cap.8.num.8. de ordine.* Et alij apud Garſiam *de beneſic.tom.2.part.2. cap.5. num.24. & ſeqq.*

Sup. hoc in duabus Ref. ſeqq. & in tom.6 tr. 7. Ref. 139. per tot. ſignanter in §. Sed, & ſeq.

3. An verò in aliquo caſu poſſit Epiſcopus diſpenſare, vt quis ordinetur ſine patrimonio, reſpondet Auila *vbi ſuprà dub.16.* quod in caſu raro poteſt, vt ſi ſit vir doctus in Collegio, & gradu inſignis, de hoc enim certum eſt, quod conſequitur cathedram, vel præbendam, aut beneficium, & per conſequens nulla eſt ſuſpicio, quod mendicabit. Vnde Moſcoſus *in ſum. tract.8.cap.2. num.10.* ſic ait. [Verdad es, que es opinion de graues autores, que vn Dotor de Alcala, o vn Cathedratico de Salamanca puedue ; ſer ordenado ſin beneficio, ni patrimonio, pues eſtan mas acomodados y ſon mas importantes por la Igleſia que otros con beneficios, y patrimonios.] Et hanc opinionem docet etiam Henriq. *in lib.13. cap.37. num.2. in gloſſa lit. O.* fuiſſe in praxi deductam. Sed aliqui aſſerunt contra hanc ſententiam, vt ego alibi notaui, obſtare declarationem ſacræ Congregationis, & tenet Campanili *in diuerſ. iur. can. rubr. 8. c.4.n.6.* Garzias *de benef.p.2. cap.5.num.128.* Barboſa *de poteſt. Epiſc.p.2. alleg.19. num.725.* & alij. Sed an ordinatus, v. g. ad Subdiaconatum ſine titulo, poſſit aſcendere ad ſuperiores Ordines ſine diſpenſatione, vide Henriquez *libro 13. capite 37. numero 2. in gloſſa litera P.* Gordonum *tom. 2. lib.7. cap.12. numero 29.* Auilam *de cenſur. part. 3. diſput.5. dub.6.* & Turrianum *de cenſ. lib.5. diſp.46. dub.1.*

Alibi in to.2. tr.5.Ref.108. §. vlt.

RESOL. L.

An Ordinatus cum patrimonio ficto, vt pote donato, & poſt Ordines reſtituat donanti præter peccatum mortale, incurrat ſuſpenſionem ; & teneatur poſtea illud reſtituere? Ex part.3. tract.4. Reſ.183. aliàs 184.

§.1. Hic caſus in praxi frequenter ſolet accidere, & peccare mortaliter, non eſt dubium. Sed difficultas eſt, an incurrat ſuſpenſionem, & teneatur reſtituere. Ego negatiuam ſententiam teneo cum Ledeſma *in ſum. tom.1. de ſacr. Ordinis, cap.7. concl.6. diffic.3.* vbi ſic aſſerit. [Eſte tal ſe ordena con verdadero titulo de patrimonio luego non eſta ſuſpenſo, porque eſte tal por el conçierto que hizo no queda obligado, y la promeſa fue de ningun efecto, y fue como ſi no huuiera prometido nada, por que fue contra derecho, y no puede ſer obligatoria, luego con verdadero patrimonio ſe ordenò, y por conſiguiente no queda ſuſpenſo, de loqual ſe colige bien claramente, que no eſta obligado à eſtar al concierto, y al pacto, que hizo de reſtituir el pattimonio.] Ita Ledeſma, & poſt illum Villalobos *in ſumma tom.1.tract.11.diffic.15.n.10.*

Sup. hoc in Reſ. præterita §.2. & in alia Reſ & §. eius annot. & in Reſ. ſeq.

2. Non reticeam tamen probabiliter contrariam ſententiam docere Auilam *de cenſ.p.3. diſp.5. dub.5.concl.3.* & Io. de la Cruz *in direct. conſcient. p.2. de Sacram. Ordinis, dub.6. concl.2.* qui citat Cordubam, & Lopez, nam talis donatio fuit conditionalis, & licet fraudulenter, & verbo tenus facta ſit, tamen in iure non eſt reprobata, & aliàs donator potuit conditionaliter donare, & Clericus ſic admiſit donationem, vnde ſaltem in foro conſcientiæ iuxta intentionem donantis valet donatio? Igitur in tali caſu ordinatus tenetur in conſcientia retrodonare patrimonium ita conditionaliter donatum.

3. Sed ad hoc argumentum reſpondet Ledeſma *vbi ſuprà*, [Que el que da el patrimonio mire lo que haze, porque vna vez dado paraque ſe ordene, no lo puede dar con la tal condition, porque es contra derecho, y el que ſe ordena con el, no lo puede boluer con buena conſciencia.]

4. Notandum cum Auila *vbi ſuprà*, & aliis, ſtando in ſecunda ſententia, quod in foro conſcientiæ teneatur ſic ordinatus reſtituere illud patrimonium ſic conditionaliter donatum, attamen in foro exteriori poteſt reſcindi talis retrodonatio, & hoc in pœnam donationis, quia voluit decipere Eccleſiam, & Epiſcopum.

RESOL.

RESOL. LI.

An ſiquis renunciauit patrimonium poſt ſuſceptum Ordinem, incurrat ſuſpenſionem? Ex p.5. tract.10. Reſ.57.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 49. §.2. & in Reſ. 50. & in alio §. earum notationum.

§.1. AD hoc dubium libet mihi reſpondere cum verbis Turrian. *de cenſur. lib. 5. diſp. 46. dub.* 1. vbi ſic ait: Quæri poteſt an incurratur ſuſpenſio ipſo iure, ſi poſt ſuſceptum Ordinem fiat renunciatio rei donatæ? De hac materia ſpecialiter Concil. Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 2. prohibuit alienationes rei donatæ ad Ordines ſuſcipiendos ſine licentia Epiſcopi, donec habeat ordinatus alia bona, ex quibus viuere poſſit, & ſine dubio violatio huius præcepti ex obiecto peccatum eſt graue, ſed non video ſuſpenſionem impoſitam eſſe propter tale peccatum. Ita Turrianus cui adde Gordonum *tom.* 2. *lib.* 7. *quæſt.* 15. *cap.* 12. §. 6. *n.* 24. *in fine.*

Sup. hac licentia Epiſcopi in tom. 2. tr. 5. lege latã doctrinã Reſ. 110.

RESOL. LII.

An Ordinatus ſine titulo non ſola fideiuſſione alimentorum ſit ſuſpenſus? Ex p.5. tract.10. Reſ.48.

§.1. REſpondeo negatiuè, quia cauſa legis condendæ & mens legiſlatoris eſt attendenda, vt patet ex *l. nominis tui, ff. de verb. ſignif.* & docet Pariſius *vol.* 3. *conſ.* 16. *num.* 20. 21. *&* 22. quia mens & anima ipſius legis eſt ratio, quæ vbicumque habet locum, vbi locum habet legis diſpoſitio, etiam quod eſſet contra ius commune, ex *l. à Titio, ff. de verb. ſignif.* Sed mens & cauſa finalis, ob quam diſpoſitio Concilij Trid. *ſeſſ.* 21. *cap.* 2. cauet ne dentur Ordines ſacri non habentibus beneficium, vel penſionem, aut patrimonium, ea fuit, ne Clerici mendicent. ergo quoties prouidetur vt fit cum fideiuſſione alimentorum, mendicitati huiuſmodi, ſatisfactum eſt menti, & cauſæ finali legis, & conſequenter diſpoſitioni, & ideò ſic ordinatus non incurrit ſuſpenſionem. Ita Grilenzonius *conſ.* 14. per totum.

RESOL. LIII.

An ignoranter promittens Epiſcopo ab eo alimenta non petiturus, ſi ordinetur abſque titulo, incurrat ſuſpenſionem?

Et quid de Epiſcopo in prædicto caſu.

Et docetur in prædicto caſu non excuſari ignorantiam iuris. Ex p.5. tract.10. Reſ.54.

§.1. REſpondeo quòd *cap. pen. de ſimon.* qui ordinat aliquem accepta ab eo promotione, aut iuramento, quòd non petet ab eo beneficium, aut alimenta: item cum tali promiſſione cum præſentans ad Ordinem, ſuſpenduntur per triennium, ille à collatione, hic ab executione Ordinum: ordinatus verò ab Ordine ſic ſuſcepto, donec à Papa abſoluatur, quod *cap. per tuas nobis* 37. *eodem tit.* extenditur ad eum, qui neſciebat id eſſe illicitum. Sed hoc intelligendum quo ad forum externum, in quo præſumitur deliquiſſe, vt Suarez *diſp.* 31. *ſect.* 1. *num.* 33. & Coninck. *de Sacram. diſp.* 16. *dub.* 5. *num.* 57. obſeruant, quibus etiam adde Hurtadum *tract. de ſuſp. diff.* 13. *num.* 37. Vnde ſic eſt intelligendus Gordonus *tom.* 2. *lib.* 7. *quæſt.* 15. §. 6. *cap.* 12. *num.* 23. aſſerens in tali caſu non excuſari ignorationem iuris: eſt, inquam intelligendus quoad forum exterius, non autem interius.

RESOL. LIV.

An qui fuit Ordinatus, ipſo neſciente per munera, incurrat ſuſpenſionem, ſi poſtea hoc ratum habeat? Ex p.5. tract.10. Reſ.56.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam tenet Auila *de cenſ. p.* 3. *diſp.* 5. *dub.* 9. *concl.* 2. ex D. Thom. *in* 2. 2. *quæſt.* 100. *art. vltim. ad* 3. vbi etiam loquens de promiſſione facta ab inimico fraudulenter (quo caſu ſecundùm omnes non incurritur ſuſpenſio) addit D. Thom. niſi forte poſtmodum pacto conſenſerit ſoluendo; quod fuit promiſſum, & confirmatur; nam licèt ille, qui non ratificando pactam ſoluit pecuniam ſe ignorante promiſſam ab amico, ne amicus patiatur hanc iacturam, non incurrit ſimoniæ pœnas vt tradit Nauar. *conſ.* 10. *de ſimonia num.* 7. at verò ſi ratificat, & ſoluit, incurrit, vt efficaciter probat Nauar. *ibidem*, idémque tenet gloſſa. *cap. penult. de elect. ver. ratum non habente.* vbi dicit, *Aliàs ſi poſtea conſentiret, idem eſſet, ac ſi ab initio procuraſſet.* Sup. hoc lege doctr. Reſ. ſeq. & alterius §. eius primę annot.

2. Verùm ego negatiuæ ſententiæ adhæreo cum Henriquez *lib.* 13. *cap.* 37. *num.* 2. *in gloſſa lit. E.* quia vt aliena ſimonia non impedit veram receptionem Ordinum, ita neque executionem illius, quando inculpatè recipitur. Imò plus addit Henriquez, nempe non incurrere ſuſpenſionem, vel irregularitatem ex eo, quòd poſt ordinationem ſciens amicum eius nominè promiſiſſe, aut dediſſe amico, hic enim quamuis ex praua intentione peccaret, non fit ſuſpenſus, quando nullo externo ſigno induxerit amicum, vt eſſet cauſa ſimoniacæ ordinationis, & noſtram ſententiam tenet etiam Bonacina *de cenſuris, diſput.* 3. *punct.* 5. §. 1. *num.* 9. vbi ſic ait: Recipiens Ordines ſimoniacè, ſed bona fide & ignoranter, non incurrit ſuſpenſionem: cùm ignorantia excuſet à cenſuris, vt accidit quando pater ipſo ignorante dedit Epiſcopo pecuniam, vt filio conferret Ordines, & hoc verum videtur, quamuis ille, qui ignoranter ordinatus eſt per ſimoniam, ratificet poſtea promiſſionem factam ab amico, nam ratihibitio non comparatur mandato in pœnis, niſi in iure exprimatur. Ita ille, & ego.

RESOL. LV.

An qui ignoranter Ordinatus fuit ſymoniacè, ſi ſoluat amico pecuniam datam, incurrat ſuſpenſionem, & quid de beneficio ſimiliter obtento Ex p.11. tr.5. & Miſc.5. Reſol.16.

§.1. QVoad primum dubium libet mihi reſpondere cum verbis Stephani Baunij *in praxi beneficiorum diſput.* 16. *quæſt.* 62. *dub.* 6. ſic aſſerentis: An autem hæc illum pœna ſimiliter ſtringat, cum eodem ignaro ac neſciente, Epiſcopo pecunia eſt data, vt eum in ordinatorum numerum referret; idem non fuit olim omnium Doctorum iudicium. Pro affirmante fecere Summiſtæ veteres ferè omnes Sylu. Armilla, Angelus *verb. ſimonia, & ſuſpenſio.* Sup. hoc lege doctr. Reſ. præteritæ, & ex Reſ. not. ſeq. § Quod de eo. ad lin. 2.

2. Pro negatiua cæteri; cauſam ita affirmandi habuere vnicam, ſed firmam, quia æquitatem pro fundamento, pro ratione iuſtiſſimam Papæ voluntatem habet. Enim verò ſcribit Bonifacius Papa VIII. nolle ſe ſententiis per ſtatuta quorumcumque ordinariorum prolatis, ligari ignorantes, dum tamen eorum ignorantia craſſa non fuerit, aut ſupina *cap. vt animarum, de conſtit. in* 6. ignorantem ergo ſua cauſa factam eſſe ſimoniam,

eorum qui ſcientes peccent, pœna propria non afficit.

3. Confirmatur. Cum Pontifex æquitatem tueatur, ſeruétque in iubendo, ſic eius mandata capi debent, vt ea ſicut ratio largitur, interpretationis benignitate temperemus. Quare cùm quidpiam ſecus quàm imperat, per inſcitiam fit, aut neceſſitatem aliquam grauem, id non debet pœnæ tranſgreſſoribus poſitę ſubeſſe, quia non eſt tum improbabile, eum eiuſmodi temporibus concedere, vt à præſcriptione verborum & lege diſcedi poſſit. Deinde quis credat velle eum, vt pœnis earúmque acerbitate teneatur, qui in legem non commiſit? At qui ignorans facit quod illa vetat, eius violatæ propriè non eſt reus, quam hæc ergo ſui tranſgreſſori pœnam infligit, ſuſtinere non debet.

4. Quid ſi poſtea amico pecuniam, quam ille Epiſcopo ſua cauſa eſt largitus, rependat? Si id charitate inductus facit, nempe ne amicus doleat, ne rei pro ſe ordinatori datæ carentia damnum ferat, ne ingratus non reddendo dicatur, audiat, pro certo habeo, à conſcientiæ æquitatiſque lege impetrari poſſe, vt ei reſtituatur integra ſine crimine. Quod ſiè contra non amicitiæ, non gratitudins ſeruandæ legem habet obiectam oculis, ſed quidpiam aliud, ſi quod iſta exigit, non referre gratiam, párque acceptis reddere ſatagit, ſed factam cauſa ſua ſimoniam, reſtitutione nomeratæ pro ſe pecuniæ approbare, vt tunc labes in illum iſtiuſmodi culpæ cadit, ita & quæ illam pœnæ conſequuntur, in caput ſuum, certúmque arceſſit ſalutis ſuæ ac honoris interitum: ita Nauarrus & alij. Hucvſque Bannius: cui adde Caſtrum Palaum *tom. 3. tractatu* 13. *capite* 3. *quæſtione* 24. *num.* 3.

Sup. hoc inf. in tr. 7. lege latam doctrinam Ref. 32. per tot. & alterius §. eius annot.

5. Sed an idem dicendum ſit quoad illum qui beneficium ignoranter ſimoniacè adeptus eſt, quia amicus pecuniam collatori dedit, affirmatiuè reſpondet ſapientiſſimus Leſſius *lib. 2. de iuſt. cap.* 35. *dub.* 25. *num.* 144. vbi ſic ait: In hoc tamen caſu difficultas eſt; vtrum ſi poſt obtentum beneficium conſentias, ſoluendo pecuniam per alium promiſſam, vel refundendo ſolutam, tenearis reſignare beneficium, & reſtituere fructus perceptos?

6. Ad quam reſpondendum, ſi non conſentias in factum, alterius ratum habendo contractum, ſeu promiſſionem ſimoniacam amici, ſed ſolum ex amicitia ſoluas id, quod ipſe amore tui dédit vel promiſit; ne videlicet ipſe tua cauſa damnum ſentiat, non teneris reſtituere, imò nec peccas; vt rectè Nauarrus *libro* 5. *conſil.* 10. *de ſimonia* probat; illud enim ſoluere ex amicitia, ne amicus grauetur, non eſt malum, neque eſt approbare factum amici: ſicut parens ſoluendo debita filij, quæ ipſe malè contraxit, non approbat facta illa, quibus contraxit, ſed id facit ex amore filij, ne ipſe infamis habeatur. Si verò conſentias approbando factum amici, iam incurris ſimoniam, & teneris reſignare beneficium, & fructus reſtituere; iuxta D. Thomam *artic.* 6. *ad* 3. qui id colligit *ex dicto cap. ſicut tuis*. Idem ſentit Panormit. & inſinuat Nauarrus ſuprà.

7. Contrarium tamen, id eſt, quod non teneatur etiam in hoc caſu reſignare, docet Adrianus *quodlib.* 9. *artic.* 3. *littera C*, Ratio eſt, quia illa ratificatio; quæ fit poſt legitimam collationem, & ius acquiſitum, non poteſt eam inficere, aut ſimoniacam efficere. *Sicut* (inquit) *ſi quis pro beneficio ſibi gratis collato poſtea animo mercimoniali pecuniam ſolueret, non inficeretur, nec irrita redderetur prior collatio legitimè facta.* Idem tenet Tancredus, vt refert Gloſſ. *in dict. cap. ſicut*. Nec obſtat ratihabitionem retrotrahi, & mandato comparari *reg.* 10. *in* 6. quia id intelligendum in iis, quæ pendent à ſenſo ratificantis, non autem quæ antea abſolutè & plenè peracta. Similiter non officit *dictum cap. ſicut*, vbi ſic habetur; *Ex eo, quod contra prohibitionem, & voluntatem tuam (à qua poſtmodum minimè receſſiſti) aliquis te penitus ignorante, pecuniam promiſit & exoluit, nihil debet tibi ad pœnam, vel culpam imputari, niſi poſtea conſenſeris pecuniam ſoluendo promiſſam, aut reddendo ſolutam*; quia hinc nihil aliud ſequitur, quàm aliquid debere tibi in culpam vel pœnam imputari, ſi conſenſeris in factum alterius. *In pœnam, vel culpam*, inquit, non autem *in pœnam & culpam*; & quamuis diceret *in pœnam & culpam*, non tamen inde ſequitur collationem, vel confirmationem priorem fuiſſe irritam, aut beneficium debere dimitti: poteſt enim intelligi de pœna ferenda. Hæc ſententia videtur mihi valdè probabilis. Fateor tamen talem mereri priuari per ſententiam cauſa cognita. Et hæc omnia docet Leſſius *vbi ſuprà* quæ valdè notanda ſunt, poſſunt enim in praxi facilius occurrere, & de hac difficultate à me etiam alibi dictum eſt. Vide tamen Caſtrum Palaum *vbi ſup. punct.* 25. *num.* 3. Alibi in Reſ. not. prætertæ, ſignanter in §. eius not.

RESOL. LVI.

An, ſi quis ſuſcipiat duos Ordines maiores eodem die incurrat ipſo facto ſuſpenſionem?

Idem dicendum eſt, ſi ſuſcipiat eodem die minores Ordines cum Subdiaconatu.

Et an hoc intelligatur, non ſolum quando quis ſumeret duos Ordines eodem die naturali, ſed etiam eodem die iuris fictione Canonica?

Et an Epiſcopus poſſit ſimul Ordines minores cum Subdiaconatu conferre, vbi viguerit de hoc Conſuetudo ante Concilium Tridentinum? Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 36.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet ex Nauarro Turrianus *de cenſ. lib.* 5. *diſput.* 46. *dub.* 1. vbi ſic ait. Prædicta ſuſpenſio ſumitur ex *cap. literas, de tempore ordin.* circa quod caput dubitari ſolet an ibi ſit lata ipſo facto ſuſpenſio, vel imponatur ferenda? Et communis ſenſus videtur aſſerentium eſſe ſuſpenſionem latam. Ita ille, qui hoc intelligit non ſolùm quando quis ſumeret duos Ordines eadem die naturali, ſed etiam eadem die iuris fictione canonica. v. g. prohibitum eſt die Sabbati vnum Ordinem ſuſcipere, & alium die Dominico matutino tempore, etiam ſeruato ieiunio Sabbati; talis enim dicitur vnus dies iuris fictione, & ſumitur ex Leone Papa *epiſ.* 79. *capite* 1. & habetur *cap. quod à Patribus* 75 *dict.* & hoc etiam docet Bonacina *de cenſuris diſputatione* 3. *punct.* 1. §. 1. *numero* 4. ſi ſuſcipiat eodem die minores, Ordines cum Subdiaconatu.

2. Verùm contrariam ſententiam ſecuram eſſe docet Suarez *de diſput.* 32. *ſect.* 1. *num.* 41. & idem docet Villalob. *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 18. *diffic.* 11. *num.* 7. vbi ſic aſſerit. [El que ſe ordenaſſe de dos Ordenes ſacros en vn dia, tiene pena de ſuſpenſion, como conſta de vn texto en aquellas palabras, ab executione officij ſacerdotalis tamdiu volumus manere ſuſpenſum, donec de illo aliter diſponamus, y dudan los Dotores ſi eſtas palabras contienen ſuſpenſion ipſo iure, o ſolamente ferenda, lo qual dexò en duda Panorm. Nauar. y dize, que es ipſo iure, y la llama irregularidad en otra parte, y Suarez dize, que es ſola cenſura ferenda, cuya opinion ſe puede ſeguir en pratica.] Hæc ille. Sup. hoc in tom. 2. tr. 5. Reſ. 97. per tot. & ſignāter in §. Notandum. & §. Ad cap. ad med. &c.

3. Notandum

Sup. hoc ſupra in Reſ. 45. §. 1. in fine, & in tom. 2. tr. 5. Reſ. 96. curſim in fine, & latè in Reſ. 97. & in aliis eius not. 1.

3. Notandum eſt etiam hîc obiter contra Veoerum *in Exam. Epiſc. lib. 1. c. 18. n. 13.* Mayolum *de Irreg. lib. 4. c. 11. num. 1.* Menochium *caſ. 564. de arbitr. n. 8.* & alios, quòd Ordines minores cum Subdiaconatu poterit Epiſcopus ſimul conferre, vbi vigeret de hoc conſuetudo ante Concil. Trid. Ita Villalobos *tom. 1. tract. 11. diffic. 12. à n. 3.* Hieron. Rodriquez *in compen. qq. reg. reſol. 106. n. 21.* Alzedus *in praxi Epiſcop. p. 2. c. 5. n. 24.* Guttierrez *in qq. Can. lib. 1. c. 26. n. 31. & 32.* Valaſc. *in allegat. 4. num. 2.* & alij.

RESOL. LVII.

Quidam relictis Ordinibus minoribus Subdiaconatum recepit, quæritur, an ſuſpenſionem incurrerit, & inhabilitatem ad alios ſuſcipiendos, & irregularitatem, ſi miniſtret in Ordine ſuſcepto? Ex p. 5. tr. 10. Reſ. 47.

Alibi, in Reſ. quæ hic eſt infrà Reſol. 60. curſim in fine. §. 1.

§. 1. VIdetur reſpondendum quòd ſic, vt ego alibi probaui. nam pœnas impoſitas illis, qui ordinantur per ſaltum, dicunt Doctores, eſſe ſuſpenſionem ad non exercendum Ordinem ſuſceptum, & inhabilitatem ad alios ſuſcipiendos, & irregularitatem, ſi miniſtret in Ordine ſuſcepto. ergo talis in prædictas pœnas incurriſſe dicendus eſt.

2. Sed contrarium probabiliter ſuſtineri poteſt. Fauet huic dicto Nauarrus *conſil. 28. de ſentent. excomm. à num. 11. vſque ad 15.* vbi ait, quòd recipiens Ordines minores exiſtens excommunicatus, non incurrit irregularitatem ad alios recipiendos. Quod probat primò, quia iura loquentia de malè promotis, quæ ibi citat, loquuntur ſolùm de malè promotis ad Ordines ſacros, non verò de malè promotis ad Ordines minores. Secundò, quia minus peccant iſti, quàm illi. Tertiò, quia iuxta opinionem multorum ſatis probabilem, quos ibi citat, Ordines minores non ſunt ſacramenta, ſed ſacramentalia, & proinde non eſt eadem ratio puniendi promotos per ſaltum in Ordinibus minoribus, ac in maioribus. Quartò, quia Bulla Pij II. puniens ordinatos ante legitimam ætatem, vel extra tempora, vel ſine literis dimiſſorijs, non punit ſic ordinatos in minoribus, ſed in maioribus Ordinibus. Quod ipſum ego colligo ex duobus textibus loquentibus de promotis per ſaltum. Primus eſt *in cap. ſolicitudo, diſt. 52.* qui ſolùm loquitur de illo, qui ſuſcepit Ordinem Diaconi & Presbyteri, omiſſo Ordine Subdiaconi. Secundus textus eſt *in cap. vnico, de Clerico promoto per ſaltum*, qui ſolùm loquitur de Subdiacono, qui omiſſo Ordine Diaconi recepit Ordinem Sacerdotis, & nullus ex his loquitur de ſaltu in Ordinibus minoribus; vnde videtur, quòd ſcipere maiores, omiſſis minoribus, non ſit propriè ordinari per ſaltum, maximè quia pœnæ ſunt reſtringendæ, non extendendæ, idque præcipuè quando militat diuerſa ratio, vt hic militat, iuxta Nauarrum, quia ſcilicet Ordines minores non ſunt ſacramenta, & circa illorum omiſſionem committitur minus peccatum, Semper tamen dico hunc peccaſſe grauiſſimè, & teneri ad ſuſcipiendos Ordines minores. Hæc Portel *in reſponſ. part. 3. caſ. 41. quæſt. 2. n. 3.*

Sup. hoc in tom. 3. tr. 1. Reſ. 65. §. hoc ſuppoſito. à lin. 10. & in alijs eius not.

RESOL. LVIII.

An Ordinatus per ſaltum incurrat ipſo facto ſuſpenſionem?

Et quamuis promotus per ſaltum ſit impeditus ad Superiores Ordines ſuſcipiendos, an hoc impedimentum ſit irregularitas & ſi irregularitas ſit, an illam Confeſſarius approbatus poſſit per Bullam diſpenſare?

Et an cum promoto per ſaltum poſſit Epiſcopus diſpenſare, vt prætermiſſum Ordinem ſuſcipiat, & in Ordine malè ſuſcepto miniſtret, & ad ſuperiores aſcendat?

Et an Epiſcopus poſſit diſpenſare etiam poſt adminiſtrationem in malè ſuſcepto Ordine, ſi adminiſtratio fuit ex ignorantia?

Et tandem quæritur, an hæc ſuſpenſio tolli poſſit per Bullam Cruciatæ. Ex p. 5. tr. 10. Reſ. 27.

§. 1. ESſe talem ſuſpenſum ipſo iure ab Ordinis ſic ſuſcepti adminiſtratione, tradit Hoſtienſis & Panormitanus *in c. vn. de Cler. per ſaltum promoto.* Cornejo *in 3. part. tractat. 5. de ſuſpenſ. diſputat. 4. caſ. 4.* Nauarrus *cap. 27. num. 242. ver. ſexto.* Martinus de Ledeſma *2. 4. quæſt. 26. art. 2. de irregul. pag. 366.* Sotus *in 4. diſtinct. 25. quæſt. 1. art. 4. poſt concluſ. 4. §. Tertius.* Sebaſt. Medices *part. 2. titul. 9. quæſt. 35. verſ. 7.* Viuald. *de ſuſpen. num. 48.* Summa Corona *tractat. de irregularit. num. 19. verſ. Tertiò.* Philiarchus *de offic. Sacerd. lib. 4. cap. 12. n. 5.* Zerola *in praxi Epiſcop. part. 1. ver. dimiſſoria §. 3. & 4.* Majolus *lib. 4. cap. 12. num. 1.* Sayrus *in theſaur. lib. 7. c. 10. num. 39.* Henriquez *lib. 6. de irregular. cap. 13. num. 5. & lib. 14. cap. 6. num. 3.* Toletus *lib. 1. ſumme, cap. 50. num. 17.* Valentia *tom. 4. diſput. 7. quæſt. 19. punct. 3. §. 5.* Suarez *de cenſ. diſput. 31. ſect. 1. dub. 2. concl. 2.* Probatur hæc opinio ex *cap. ſollicitudo, diſt. 52. ex cap. vn. vbi ſuprà*, & ex Concilio Trident. *ſeſſ. 23. cap. 14. de reformat.*

2. Non deſinam tamen hîc adnotare cum Acugna *in Decreto Gratiani, part. 1. diſtinct. 51. cap. 1. num. 9.* contrariam ſententiam eſſe probabilem, ſcilicet talem non eſſe ipſo iure ſuſpenſum ab Ordine malè ſumpto, ſed ſuſpendendum tenent hîc Archidiaconus Geminianus Præpoſ. & Turrecrem. Innocent. *in cap. ſi celebrat. de Cleric. excommun. miniſtr.* Angel. *ver. Irregularitas, nu. 36.* Tabiena *ver. Irregularitas 4. §. 2. concl. 5.* Armilla *ver. irregularitas num. 68.* Fundatur, quia ex nullo textu talis ſuſpenſio ipſo iure colligitur vt benè expendit Suarez *d. diſp. 31. ſect. 1. n. 44.* licèt ipſe affirmatiuam ſententiam teneat.

3. Notandum ſecundò, quòd licèt promotus per ſaltum ſit impeditus ad ſuperiores Ordines ſuſcipiendos, hoc impedimentum non eſt irregularitas. Ita ego alibi, & expreſsè Auila *de cenſ. part. 7. diſputat. 9. ſect. 1. dub. 2. concl. 1.* & ſi irregularitas eſſet, illam ſecundùm Ludouicum à San Iuan *in ſum. de ſacrament. Ordin. q. 2. art. 5. dub. 11. diffic. 6. concl. 3.* poſſet Confeſſarius approbatus per Cruciatam diſpenſare.

Alibi in tom. 4. tr. 3. Reſ. 130. &c. & lege §. not. ſeq. huius Reſ.

4. Notandum tertiò contra Zerolam *in praxi part. 2. ver. irregularitas, dub. 3.* quòd cum ſic promoto per ſaltum poteſt Epiſcopus diſpenſare, vt prætermiſſum Ordinem ſuſcipiat, & vt in Ordine malè ſuſcepto miniſtret, & ad ſuperiores aſcendat, quamuis delictum ſit publicum, dummodò talis in malè ſuſcepto Ordine, vel in prætermiſſo non miniſtrauerit ante diſpenſationem, quia tunc iam ſit irregularis. Et ita docet Majolus *lib. 4. de irreg. cap. 12. n. 2.* Nauarr. *in Man. c. 25. n. 71.* Emanuel Rodriquez *2. p. ſumm. c. 17. num. 9.* Sayrus *lib. 5. c. 14. n. 26. & 29.* *cenſ. diſput. 31. ſect. 1. n. 51.* Auila *de cenſ. part. 7. diſp. 9. ſect. 1. dub. 2. §. Sequitur ſecundò.* Fundamentum eſt, quia Tridentinum ita conceſſit cum hac limitatione Epiſcopis *ſeſſ. 23. de reform. c. 14.* Ampliat hanc doctrinam Nauarri, vt poſſit Epiſcopus diſpenſare etiam poſt adminiſtrationem in malè ſuſcepto, ſi adminiſtratio fuit ex ignorantia, cum quo ſentit Toletus *in ſum. lib. 1. cap. 50. num. 17.* citans pro ſe Panormitanum & gloſſ. *hic & c. paſtoralis, de Sacram. non iteran.* Sed dicendum nunquam Epiſcopum diſpenſare poſſe, vbi talis fuit adminiſtratio, quæ irregularitatem induxerit. ita Doctores pro concluſione citati & ſpecialiter Suarez *num. 52.* Tolet. *vbi proximè num. 18.* quamuis dicat probabile eſſe poſſe Epiſcopum cùm adminiſtrante ſcienter in Ordine malè ſuſcepto diſpenſare, procul ſequuntur Geminianus, & Præpoſitus *hic*, & Hoſtienſis, &

Sup. hoc in tom. 4. tr. 3. Reſ. 131. §. Idem. &c. & hoc lege Reſol. not. 1. poſt ſeq.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. curſim ad lin. 3.

Sup. hoc infrà in Reſ. 60. & lege §. not. 1. huius §.

Sup. hoc ibidem § vlt.

& hanc ſententiam docet etiam Riccius *part. 4. deciſ.* 107. *num.* 3. Et tandem notandum quartò hanc ſuſpenſionem tolli per Bullam Cruc. ita Granadus *in* 3. *part. tract.* 5. *de ſuſpenſ. diſputatione* 4. *ſeſ.* 4. *quæſt.* 2.

Sup. hoc notando in to. 4. tr. 3. Reſ. 128. & 129. & in aliis earum primarũ notationum.

RESOL. LIX.

An Ordinatus per ſaltum ſit ſuſpenſus ab Ordinibus, quos legitimè ſuſcepit?

Et an adminiſtrando in Ordine, quem per ſaltum ſuſcepit; efficiatur irregularis? Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 28.

§. 1. RESpondeo ordinatum per ſaltum eſſe ſuſpenſum tantùm ab Ordine, quem per ſaltum ſuſcepit, & ita miniſtrando effici irregularem, non autem ab vſu Ordinum inferiorum, quos legitimè ſuſceperat, tenent Henriquez *in ſum. lib.* 14. *cap.* 6. §. 3. Aloyſius Riccius *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.* 318. *in* 1. *edit.* aliàs *reſol.* 276. *n.* 2. *in* 2. *editione*, & in deciſione Curiæ Arch. Neapolit. *part.* 4. *deciſ.* 150. *num.* 8. Mar. Alter. *d. c.* 5. *ver. hac ſuppoſita.* Bonacina *de ſuſpenſ. in particulari, diſp.* 33. *q.* 1. *punct.* 2. *n.* 10. Auila *de cenſ. part.* 7. *diſp.* 9. *ſect.* 5. *dub.* 2. *concluſ.* 2. Suar. *de cenſ. diſp.* 31. *ſect.* 1. *num.* 42. vnde non eſt audiendus Nauarrus *cap.* 27. *num.* 242. & Majolus *de irregular. lib.* 4. *cap.* 12. contrarium docentes.

Sup. hac miniſtratione in Reſ. prætetita, §. vlt. ad lin. 7.

RESOL. LX.

An qui miniſtrat in Ordinibus per ſaltum ſuſceptis, indigeat Apoſtolica diſpenſatione, vel ſufficiat Epiſcopalis?

Et an hoc etiam procedat non ſolum in maioribus, ſed etiam in minoribus Ordinibus?

Et an Epiſcopus poſſit diſpenſare cum miniſtrante publicè, & ſcienter in malè ſuſcepto Ordine, vt prætermiſſum ſuſcipiat, & in malè ſuſcepto miniſtret? Ex p. 5. tr. 50. Reſol. 29.

§. 1. APoſtolica indigere diſpenſatione docet Suarez *de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 1. *num.* 51. vbi negat Epiſcopum poſſe diſpenſare cum miniſtrante in malè ſuſcepto Ordine, vt in ipſo poſt ſuſceptum prætermiſſum miniſtret, & huic ſententiæ ego adhæreo, & idem docet Barboſa *de poteſtate Epiſc. part.* 2. *alleg.* 47. *num.* 10. Majolus *de irregular. lib.* 4. *cap.* 12. *num.* 2. Salzedus *ad Bernad. cap.* 24. *lit. D.* Saytus *de cenſur. lib.* 4. *cap.* 14. *num.* 26. Alter. *d. cap.* 5. *verſ. hoc in loco.* Filliucius *tom.* 1. *tract.* 17. *cap.* 5. *num.* 92. Riccius *in deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapolit. deciſ.* 150. *num.* 5. *punct.* 4. Homobonus *de examine Eccleſ. tract.* 12. *cap.* 13. *quæſt.* 15. *reſol.* 3. Bonacina *de ſuſpenſ. in part. diſp.* 3. *quæſt.* 1. *punct.* 2. *n.* 12. & hanc ſententiam procedere non ſolùm in maioribus, ſed etiam in minoribus Ordinibos, ex ſacra Congregatione docet Riccius *part.* 4. *deciſ.* 108. *num.* 4. & Campanili *in diuerſ. iur. Can. rub.* 10. *capite vn. num.* 6.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 58. §. vlt. poſt med. à verſ. Sed dicendum. & lege etiam Reſ. & § not. 1. dicti §. vlt.

Sup. his magis latè ſup. in Reſ. 57.

2. Verum non deſinam hic adnotare doctum Acugnam contrarium docere *in Decretum Gratiani, part.* 1. *diſtinct.* 52. *cap.* 1. *num.* 13. vbi ſic ait: Dico ſextò, Epiſcopus poteſt diſpenſare cum miniſtrante publicè & ſcienter ante diſpenſationem in malè ſuſcepto Ordine, vt prætermiſſum ſuſcipiat, & in malè ſuſcepto miniſtret. Fundamentum eſt, quia Epiſcopus ſolùm non poteſt diſpenſare cum malè promoto miniſtrante in taliter ſuſcepto Ordine, vt ad Superiores poſſit aſcendere, cùm id tantùm ipſe prohibeat. Trid. *d. ſeſſ.* 25. *c.* 14. *de reform.* Ita Acugna.

Sup. contexto in hoc § curſim in §. & verſ. Reſ. annot. 1. huius Reſ.

RESOL. LXI.

An qui durante matrimonio ignoranter ſuſcepit Ordines, incurrat ſuſpenſionem?

Et aliqua alia docentur circa præſentem quæſtionem, pro durante, & ſoluto matrimonio. Ex p. 5. tr. 10. Reſ. 59.

§. 1. REſpond. quod ſuſpenſio incurritur ab eo qui durante matrimonio etiam non conſummato præſumit ſuſcipere ſacros Ordines extra caſus à iure conceſſos. Ita *Extrauag. antiquæ*, Ioannes XXII. *de voto.*

2. Notandum eſt ad hanc cenſuram incurrendam requiri præſumptionem; vnde qui ſolùm ex ignorantia procedit, licèt craſſa, vel ſupina, non ſuſpenditur, & ſoluto matrimonio poteſt in Ordinibos miniſtrare, ſi nullum aliud intercedat impedimentum, & multo magis ſi bona fide proceſſerit: durante tamen matrimonio non poteſt, ſi præſumpſerit Ordinem ſuſcipere, non poteſt in eo miniſtrare etiam ſoluto matrimonio, nec poteſt ad alium aſcendere, vel promoueri ad officium, vel beneficium Eccleſiaſticum, & niſi talis profiteatur in Religione approbata, ſolus Pontifex poteſt eum abſoluere, vt *Extrauag. cit.* Si profiteatur, poteſt Diœceſanus diſpenſare, vt *ibidem* habeatur. Et hæc omnia docet Præpoſ. *in* 3. *part. queſt.* 3. *de ſuſpenſ. dub.* 5. *num.* 40. Vnde ego olim ſine aliqua diſpenſatione celebrare feci poſt mortem vxoris quemdam ſic ordinatum, qui bona fide Ordinem ſuſcepit, credens coniugem eſſe mortuam.

RESOL. LXII.

An Sacerdos aſſiſtens matrimonio clandeſtine incurrat poſt Concilium Tridentinum ſuſpenſionem triennalem, de qua in cap. vlt. §. final. de clandeſt. deſponſat.

Et an ſuſpenſus ab officio, quia interfuit matrimonio clandeſtino, non ſit ſuſpenſus à beneficio.

Et notatur, quod vigore Concilij ſeſſ. 24. cap. 1. de matrim. *qui auſus fuerit matrimonialiter coniungere, aut benedicere alienos Parochianos, abſque licentia proprij Parochi, ipſe iure ſuſpenſus manet.*

Et an in hoc caſu ceſſet pœna excommunicationis contra Religioſos matrimonia ſolemnizantes, ſecundum Declarationem Cardinalium. Ex. p. 5. tract. 10. Reſ. 33.

§. 1. POEnam ſuſpenſionis triennalis ab officio, non tamen ipſo facto impoſitam *in d. cap. Parocho*, vel alio Sacerdoti aſſerenti matrimonio clandeſtino ſine alis teſtibus non eſſe ſublatam per Concilij Tridentini decretum *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *de matrimonio*; ſed prætereà licere Epiſcopis in illos alia pœna arbitraria animaduertere, & addunt Coninck *de Sacram. diſp.* 27. *dub.* 10. *num.* 84. Alterius *de cenſ. tom.* 2. *diſp.* 11. *cap.* 5. Barboſa *de poteſt. Epiſc. part.* 2. *allegat.* 32. *num.* 162. Mayolus *de irregular. lib.* 3. *cap.* 23. *num.* 16. Ledeſma *in ſumm. tom.* 1. *de Sacram. matrimon. cap.* 6. *concl.* 4. *dub.* 16. & alij.

Sup. contextis in hoc & duobus §§. ſeqq. in to. 6. tr. 1. Reſ. 33. à lin. 6. & in §. Ex his. paulò poſt init. à verſ. Secundo.

2. Verum Sanchez *tom.* 1. *lib.* 3. *diſput.* 48. *num.* 4. contrariam ſententiam docet, cui ego libenter adhæreo cum Hurtado *de matrim. diſput.* 5. *diffic.* 17. *num.* 55. aſſerente dictam ſuſpenſionem triennalem ceſſaſſe, quia rationi conforme eſt, vt quando lege noua imponitur mitior pœna, quam erat impoſita lege antiquiori, ceſſet antiqua præſertim, quando tempore legis nouæ delictũ ſit factum minus perinicioſum Reipublicæ. Ergo per pœnam arbitrariam impoſitam noua lege Tridentin. ceſſat antiqua ſuſpenſionis triennalis, quia illa arbitraria

Sup. hoc in §. not. prætetitæ ad med. à verſ. Tertio infertur.

arbitraria eſt mitior, & poſt Decretum Trident. matrimonium ſic factum, vtpotè nullum eſt minus perniciosum Reip. quàm antea, quando validum manebat.

Sup. contra in hoc §. Ibidem, à lin. 5. & ſignanter in alio verſ. eius not. 3. Nota etiam hîc vnum valdè obſeruandum, quòd in Conc. Trid. *vbi ſup.* ſtatuitur, vt Parochus, aut alius Sacerdos adhuc Regularis, qui auſus fuerit matrimonialiter coniungere, aut benedicere alienos Parochos abſque licentia Parochi proprij ipſo iure ſuſpenſus maneat, donec ab Ordinario Parochi, ad quem id pertinebat, abſoluatur, ac proinde ob rationem ſi prædictam corrigitur, & ceſſat pœna excommunicationis contra Religioſos matrimonia ſolemnizantes, lata *in Clem. 1. de priu.* quòd declarauit Congregatio Cardinalium; cuius declaratio apertè fauet noſtræ doctrinæ de ceſſatione ſuſpenſionis triennalis. Et hæc omnia docet Hurtad. *loc. cit. n. 56.*

Vt magis eluceſcat doctrina huius §. lege ſup. Reſ. 15. 4. Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd ſtando in prima opinione, ſuſpenſum ab officio, quia interfuit matrimonio clandeſtino, non eſſe ſuſpenſum à beneficio, quia *dict. cap. vlt.* ſolùm mandat eſſe ſuſpendendum ab officio, & ita docet Alter. *loc. cit.* & Barb. *n. 165.*

RESOL. LXIII.

An Clericus ſuſpenſus ab Officiis Diuinis, ſi illa audiat, peccet, ſed non incurrat irregularitatem? Ex p. 5. tr. 10. Reſ. 12.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam tenet Sylueſt. *ver. ſuſpenſio, q. 5. ver. ſi verò ſuſpenſio,* & alij apud Sayr. *lib. 4. c. 5. n. 26.*

2. Sed ego puto ſi Clericus ſuſpenſus à diuinis Officiis, illis tanquam laicus aſſiſtat, non ſolùm irregularitatem non incurrere, ſed neque peccatum admittere, quia hoc non facit officio, & ita docet Filliuc. *tom. 1. tr. 17. cap. 2. n. 33.* & alij.

RESOL. LXIV.

An venatio ſit Clericis licita, quia in cap. 1. de Cleric. venat. *Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis, prohibitum eſt ſub pæna ſuſpenſionis?*

Et an, ſi tamen rarò fiat cauſa recreationis, non ſit peccatum, & ſecus ſi frequenter fiat? Ex p. 3. tr. 6. & Miſc. 2. Reſ. 19.

Sup. hoc in tom. 7. tr. 5. Reſ. 6. §. Nota etiam. & ſeqq. & in tom. 8. tr. 7. Reſ. 55. lege eius doctrinam per tot. §. 1. AD hoc quæſitum negatiuè reſpondet Ioann. Franciſcus Suar. *in Enchirid. caſuum conſcientia, lib. 2. §. Clericus,* vbi ſic ait: Venatio ſine ſtrepitu etiam Prælato eſt licita cauſa recreationis, etiam cum canibus, modeſtè. Panor. *in c. 1. de Cler. venat.* Hoc tamen dictum videtur contra *d. c. 1.* vbi Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis prohibitum eſt ſub pœna ſuſpenſionis, ne canes, aut accipitres ad venandum habeant; & *c. 2. eodem tit.* interdicuntur venationes, & ſyluaticæ vagationes cum canibus. Idem habetur *c. 1. ne Cler. vel mon.* Ita Suar.

2. Sed ego puto cum Panormitano, venationem Clericis recreationis cauſa non eſſe prohibitam, dummodo non ſit omnino clamoroſa, ſed modeſta, nempe cum retibus, vel laqueis, atque etiam cum aliquibus canibus. Imò ſi eſſet omnino clamoroſa, ſi tamen rarò fiat cauſa recreationis, non eſſe peccatum mortale exiſtimo, ſecus autem ſi frequens. Et ita docet Valer. *in differentiis vtriuſque fori, ver. peccatum, differ. 20.* Rebell. *lib. 1. q. 14. n. 10.* & alij.

RESOL. LXV.

An Clericus vtens veſtibus prohibitis incurrat ſuſpenſionem? Ex p. 5. tr. 10. Reſ. 51.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet ex *c. 2. de vita & honeſt. Cler.* Cornejo *in 3. p. tract. 5. de ſuſp. diſp. 4. caſ. 13.* Idem docet ex *Clem. 2. eod. tit.* Mercerus *de Sacr. in 3. p. q. 24. dub. 7. num. 9.* Turrian. *de cenſ. lib. 5. diſp. 46. dub. 3.* qui tamen cum Nauar. *c. 27. n. 157.* obſeruat ad incurrendam hanc cenſuram non ſufficere, ſi quis ex peculiari occaſione ſemel vtatur veſtibus prohibitis, ſed Auila *de cenſ. part. 3. diſp. 5. dub. 8.* docet, quòd in tribus caſibus Clerici excuſantur ab hac pœna, primò qui geſtat has veſtes occultè, vt domi in ſtudio. Secundò ſi geſtet ſecretò ſubtus alias veſtes, ita vt in publico non appareant. Sic Bernard. Diaz. *cap. 75.* Tertiò, ſi geſtet ob celebrationem alicuius feſti, vt doctoratus, nuptiarum, vel alterius ſimilis feſti, vel ob aliam iuſtam cauſam. Sic Bernard Diaz & Nauarr. *cap. 27. num. 157.* & Henriquez *lib. 13. de excommun. cap. 39. num. 3. in gloſſ. lit. A.* teſtatur quoſdam recentiores aſſerere, quòd hæc pœna eſt derogata conſuetudine. Hæc Auila. Quoad hoc in to. 7. tr. 5. lege doctrinam Reſ. 6.

RESOL. LXVI.

An Clerici publicè concubinarii ſint ſuſpenſi?

Et an, qui Ordines ſuſcipit ab Epiſcopo notorio concubinario, aut fornicario, remaneat ſuſpenſus ab Ordinis executione? Ex p. 5. tr. 10. Reſ. 49.

§. 1. EſSe ſuſpenſos ipſo iure, docet Nauarr. *cap. 29. n. 76. & c. 27. n. 154.* & probatur primò ex *c. vlt. de cohabitatione Cler. & mul.* & ex *cap. ſi qui ſunt, diſt. 81. c. nullus, & c. præter diſt. 32. & cap. vlt. 15. q. 8. & cap. Sacerdos, diſt. 50.* ſed contrariam ſententiam docet Sot. *4. diſt. 1. q. 5. art. 6. & diſt. 13. q. 1. art. 9.* vbi fatetur iure antiquo latam fuiſſe talem ſuſpenſionem, ſed iam ceſſaſſe, & Sotum ſequutus eſt Medina *in ſum. lib. 1. c. 11. § 8.* qui Doctores non aſſignant ius nouum, per quod fuerit antiquum abrogatum, ſed per non vſum putant ceſsaſſe, & Suar. *diſp. 31. ſect. 4. à n. 10.* hanc ſententiam docet, ait enim *n. 1.* quòd licèt probabile ſit in iure antiquo fuiſſe latam talem ſuſpenſionem, tamen ex vſu & conſuetudine ſatis conſtare non incurri eam ſuſpenſionem propter tale crimen. Secundò probat ex Conc. Trid. *ſeſſ. 25. c. 14. de reform.* vbi hoc videtur ſupponi, dicit enim hos Clericos puniendos ſuſpenſione, ſi opus fuerit iuxta ſacros Canones. ergo ſupponit iuxta eos non eſſe ipſo iure ſuſpenſos. Deinde à *n. 12.* doctè oſtendit etiam ex iure antiquo non ſatis colligi hanc ſuſpenſionem latam. Et hæc omnia docet etiam Turrian. *de cenſ. lib. 5. diſp. 46. dub. 5.* & Mercer. *de Sacr. in 3. p. q. 24. dub. 7. n. 34.* & ideò Alter. *de cenſ. tom. 2. diſp. 9. c. 5.* exiſtimat eum qui Ordines recipit ab Epiſcopo notorio concubinario, aut fornicario, remanere ſuſpenſum ab Ordinis executione; cùm enim Epiſcopus ob huiuſmodi crimen ſuſpenſus careat vſu, & executione ſui miniſterij, non poteſt vſum, & executionem Ordinum aliis conferre. Vide etiam Cornejo *in 3. p. tr. 5. de ſuſp. diſp. 4. caſ. 1.* qui licèt aſſerat dictos Clericos eſſe ipſo iure ſuſpenſos, tamen putat, & rectè, per diſſuetudinem talem ſuſpenſionem eſſe abrogatam, & ita etiam docet Medina *in inſt. lib. 1. cap. 11. § 8.* Gutierr. *in qq. can. lib. 1. cap. 15. num. 43.* & Auila *part. 3. diſp. 5. dubitatione 2.* Sup. hoc inf. in tr. 5. Reſ. 39. §. vlt. ad med.

TRACTATVS QVARTVS, DE INTERDICTO.

RESOLVTIO PRIMA.

An interdictum perſonale ſpeciale poſſit fieri pro culpa veniali ? Ex part.5. tract.10. Reſ.79. aliàs 78.

Sup. hoc ſup. in tr. 1. Reſ. 15.5. Sed an, & inf. in tr. 5. Reſ. 3.

§.1. SVPPONO quòd cauſa, propter quam ferri poteſt interdictum, communiùs debet eſſe peccatum mortale, & quidem graue, quia communiùs interdictum eſt grauis pœna, & proinde cauſa non poteſt eſſe leuis, dico *communius*, quia leue aliquod interdictum, v. g. ab ingreſſu Eccleſiæ per menſem, &c. videtur poſſe ferri pro culpa veniali. Hoc ſuppoſito negatiuam ſententiam docet Suar. *diſp.36.ſect.3.num.3.* Layman *lib.1.tr.5.p.4.cap.4.num.4.* & Præpoſ.*in 3.p.q.4.de interd. dub.1. n. 3.* quia tale interdictum ratione perſonæ eſt grauis pœna. ergo.

2. Verùm affirmatiuæ ſententiæ adhæret Sà *ver. Interdict. num.7.* Henriq.*lib.13. cap.50. n.2.* & Auila *p.5. diſp.3.dub.2.concl.2.* vnde vtramque ſententiam probabilem eſſe puto.

RESOL. II.

An interdictum perſonale generale poſſit fieri pro debito pecuniario ? Ex p.5. tr.10. Reſ.80. aliàs 79.

§.1. NEgatiuam ſententiam tenet Sotus *in 4. diſt. 22.quaſt.3.art.1.poſt concl.* & Auila *p.5.diſp.3. dub.3.concl.3.* quia licèt *in Extrauag. prouidè, de ſententia excomm.* prohibeatur ſolùm hoc fieri in interdicto locali, quod intelligitur tam de generali, quàm de particulari, debet tamen extendi ad interdictum perſonale generale propter paritatem rationis, quòd ſcilicet inde multa animarum damna ſequantur.

2. Sed opinio contraria magis probabilis videtur Præp. *in 3.p.q.3.de interdicto dub.1.n.5.* quia Extrauag. citata ſolùm agit de interdicto locali. ergo non eſt attendenda ad alia interdicta, & ex rei natura interdictum perſonale poni poteſt propter debitum pecuniarium, vt indicat Emanuel Sà *ver. Interdictum, num.8.* & docet Suarez *diſp.36. ſect.3.num.8.* vide etiam Villa. *in ſum. tom.1. tract.19.diffic.10. n.7.*

RESOL. III.

Quale peccatum ſit violare interdictum ?

Et an laicus non interdictus, ſi ſine vi, aut ſcandalo audiat officia diuina, præſertim Miſſam in loco interdicto, peccet mortaliter ? Ex p.5. tr.10.Reſ.69. aliàs 68.

§.1. AD hoc dubium reſpondet Tannerus *tom.4. diſp.6.q.10. dub.8. num.152.* vbi ſic ait. An autem ſit mortale, an veniale violare interdictum, ita diſtinguendum videtur, vt violatio quidem interdicti perſonalis facta ab illis, qui in culpa interdicti ſunt, ſit mortalis, ſiue laïci ſint, ſiue Clerici, vt cum Nauarr. *num.187.* docet Henriq.*c.23.n.2.* Violatio autem interdicti localis in Clericis quidem, ad quos propriè hoc interdictum ſpectat, ſit ex ſuo genere peccatum mortale, vt habet communis, quamuis Sà id non improbabiliter reſtringat ad Clericos Ordinibus ſacris vtentes; in laïcis verò ſecluſo ſcandalo, & contemptu, non ſit niſi veniale, vt docet Caietanus & Sà *ver.interdictum.* Hæc Tannerus. Sed an probabiliter, iudicent alij, & videant Filliuc. *tom.1. tract.18.c.3.n.85.* & Coninck *vbi inf.n.64.* qui nominatim Caietanum impugnat.

2. Sed difficultas eſt, an laïcus non interdictus, ſi ſine vi, aut ſcandalo audiens Officia diuina, & præſertim Miſſam in loco interdicto, peccet mortaliter? & affirmatiuam ſententiam docet Coninck *diſp.17.dub.3. n.68.* quia *in c.ſi ſententia 16. de ſent. excomm.in 6.* dicit talem licitè audire diuina Officia in loco non interdicto ergo ſupponit eum ea illicitè audire loco interdicto, & conſequenter hoc eſſe ei prohibitum, quare quando materia erit grauis, peccabit mortaliter. Ita Innocent. & Archidiac. apud Syluestr. & Suarez *diſp.34.ſect.4. num.9.* vbi tamen addit talem aſſiſtendo aliis Officiis diuinis, excepto ſacrificio Miſſæ, facilè poſſe excuſari à peccato mortali, ob materiæ leuitatem quia etſi nonnihil longo officio aſſiſtat, parum tamen hoc videtur repugnare Eccleſiæ voluntati, quæ talibus non ita grauiter prohibet diuinis Officiis intereſſe. Secus autem dicendum eſſe de ſacrificio Miſſæ quoad aſſiſtentes cũ Sacerdote ſuo modo etiam offerunt. Hæc omnia Coninck cui adde Suarez *diſp.34.ſect.3.n.9.* Hurtadum *tra. de interd.diff.10.n.33.* & Præpoſ.*in 3.p.q.4.de interd.dub. 5.num.54.*

3. Sed ego contrariæ ſententiæ adhæreo cum Soto *in 4.diſt.22.q.3.art.1.concl.6.* Syluestro *ver. interdictum 6. n.7.* Angelo *eod. ver. 7. n.9.* aſſerentibus in tali caſu tantùm peccatum veniale adeſſe, & præter DD. citatos tenet ex neotericis hanc ſententiam Regin. *tom.2. lib.32. tract.3. c.30. num 42.* Valent.*tom.4. diſp.7.q.18. punct.2.ad fin.* Layman *lib.1.tract.5.part.4.cap.3.num.2.* Auila *part.5.diſp.5.dub.2.* & Henriq.*lib.13.c.46.num.3.* Imò prædictus Auila putat probabile eſſe in tali caſu nullum adeſſe peccatum, quia nullum eſt præceptum in iure, quòd dirigatur ad laicos, ſed tantùm ad Clericos, ne laicos non priuilegiatos admittant ad diuina Officia in loco interdicto, vt patet *cap.reſponſum, de ſent. excomm. cap. non eſt vobis, de ſponſalib. & c. licet, de priuil. in 6.* & vbi nullum eſt præceptum, nullum erit peccatum. Sed ego ad minus in tali caſu peccatum veniale adeſſe non dubito, quia talis facit aliquo modo contra intentionem Eccleſiæ. nam etſi ex interdicto principaliter feratur ad Clericos, ne laïcos ad diuina Officia in loco interdicto admittant. *cap. reſponſo, de ſent.excomm. cap.non eſt nobis, de ſponſal. c.licet de priu. in 6.* tamen pertinet etiam conſequenter ad laïcos, vt ipſi loco interdicto poſt promulgationem ſe non ingerant, ſicuti ſententia excommunicationis principaliter afficit excommunicatum, vt cum aliis non communicet. Secundariò autem & conſequenter etiam alios, vt ab eius communicatione poſt denunciationem abſtineant. Puto tamen, dici, hanc interdicti tranſgreſſionem eſſe tantùm peccatum veniale.

RESOL.

RESOL. IV.

An in violatione interdicti detur paruitas materiæ? Ex p.5. tract.5. Reſ.59.

§.1. RESpondeo affirmatiuè cum Turriano *de cenſuris lib.6. diſp.49. dub.5.* vbi ſic aſſerit. Suarez docet videri peccatum mortale, ſi quis dicat Orationes diuini Officij, præmiſſo *Dominus vobiſcum.* quia licèt quantitas ſit parua, tamen eſt actus Ordinis ſacri proprius, & qualitate magna: ergo ſi fiat in choro contra prohibitionem, erit graue peccatum. Ego tamen non video idoneum fundamentum ad hoc aſſerendum. Addit Pater Suarez etiam fore peccatum graue benedicere aquam cum aſperſione ſalis, & benedictioné Epiſcopalem ſolemniter datam, quia ſunt actus Ordini ſacro annexi, & licèt breues videantur, tamen magni momenti ſunt. Sed non auderem aſſerere eſſe peccatum graue tales actus, quia & quantitate ſunt parui, & non apparet ex alio capite inſignis eius grauitas, & iuxta doctrinam iſtam facile eſt in ſimilibus philoſophari. Ita ille. Sed ſententiam Suarez tenet Iacobus Gordonus *tom.2. lib.7. quæſt.16. cap.10. num.65.* vbi ſic ait: Obiicies eſſe ſaltem quædam alia, quæ omnino leuia videntur, vt eſt aquæ luſtralis benedictio, vel aſperſio ſolita fieri ſolemni ritu die Dominico, ſolemnis benedictio data ab Epiſcopo, exercitium minoris Ordinis, & canere publicè in Eccleſia diuinum Officium. Reſpondeo benedictiones illas eſſe actus alicui ſacro Ordini annexos, & ideò grauem habere materiam, per ſe loquendo, cùm fiunt publice, & ſolemni ritu. Idem dico de minoribus Ordinibus, quia ſunt actus ſacri, ad quos Miniſter ex officio eſt conſecratus, & ideò cum propria, & primæua ſolemnitate fiant, inducunt ſimile peccatum. Dixi, *ſi cum propria & primæua ſolemnitate fiant*, qoia iam vix illa in praxi eſt, & ideò locus eſſe poteſt excuſationi. Canere autem dicto modo, peccatum mortale erit ſaltem in Clerico, de quo hęc eſt pars aſſertionis; poteſt tamen materiæ leuitas excuſare, ſi tantùm exiguam Officij partem canat, & quæ non ſit Oratio Officij, addendo verſiculum, *Dominus vobiſcum*, & hæc de Clericis. Hucvſque Gordonus. Sed ego puto ſententiam Turriani etiam probabilem eſſe.

RESOL. V.

An ſit peccatum mortale dicere Miſſam tempore interdicti, omiſſa vna circumſtantia ex requiſitis in cap. Alma Mater, *vt v.g. facere Sacrum apertis ianuis, &c.* Ex part. 5. tract.10. Reſ.66. aliàs 65.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Hurtadus *tract. de interdicto diff.10. n.32.* Syloeſter *ver. interdictum 5. quæſt.5. in princ.* Tabiena *eod. ver. num.2.* Armilla *num.4.* & huic ſententiæ Fauet *Clem.1. de ſent. excom.* vbi tranſgreſſio interdicti videtur iudicari grauis, quia ianuis quibuſdam obſeruatis Miſſa diceretur, & ratio eſſe poteſt, quia in ordine ad obſeruandam pœnam interdicti, ea circumſtantia grauis videtur, & ita hanc ſententiam docet Suar. *diſp.34. ſect.4.* quæ etiam explicari poteſt, quia violationis materia non cenſetur ſola circumſtantia, ſed totum officium dictum ſine illa circumſtantia, ac proinde materia eſt grauis, & ideo addit Pater Suarez, vt peccatum ſit graue, debere dici totum Officium vel magnam eius partem cum defectu eius circumſtantiæ.

2. Tamen vt obſeruat Turrian. *lib.6. diſp.49. dub.6.* exiſtimare poſſet aliquis non eſſe mortale defectu talis circumſtantiæ, quia ſi ſecundum ſe circumſtantia ſola non eſt grauis, neque videtur grauis totum officium cum illo defectu celebrare; modus enim indebitus celebrandi Officium ex circumſtantiis indebitis videtur colligendus, & oppoſitum non probatur ex citata Clem. quia ibi non eſt ſermo de ſolo defectu eiuſdem circumſtantiæ, ſed aliis etiam, quæ faciebant Religioſi, & non ſine ſcandalo. In hoc ergo caſu non dubito, quin fuerit graue peccatum violatio interdicti; ex hoc tamen non colligitur omiſſionem circumſtantiæ vnius, vel alterius præciſè abſque ſcandalo, vel contemptu, neque ex intentione tribuendi aliis occaſionem audiendi diuina Officia tempore interdicti fore mortalem, quamuis ob periculum ſcandali ſemper magna prouidentia ſit agendum.

RESOL. VI.

An prohibitus celebrare in loco delicti, poſſit celebrare, v.g. in Eccleſia Patrum Capuccinorum, vel Carmelitarum prope Vrbem exiſtente? Ex part.4. tract.4. & Miſc. Reſ.123.

§.1. DE hoc caſo in facti contingentia interrogatus fui, nam quidam Regularis obtinuit à Summ. Pontifice diſpenſationem ab irregularitate homicidij, cum clauſula quòd non poſſit celebrare in loco commiſſi delicti, qui locus erat ciuitatis Panormi; quæſitum fuit, an ſupradictus potuiſſet celebrare in quadam Eccleſia exiſtente prope vrbem Panormi, caſus eſt curioſus, & practicabilis; & pro parte negatiua facit textus *in l. qui incontinentibus, ff. de verborum ſignificat.* vbi natus in ſuburbiis, dicitur natus in ciuitate, & teſtator ſi leget alicui bona ſua quæ Romæ habet, cenſetur etiam legata bona quæ in ſuburbiis Romæ ſunt, vt habetur *in l.cui quæ Roma, ff. de legat. 3.* & docet Baldus & Felinus *in cap. Rodulphus, de reſcriptis*, & Menochius *de præſumption. lib.4. præſumpt.126. num.13.* & tandem *in l. 2. de verbor. ſignif.* apertè dicitur, appellatione Romæ venire etiam ſuburbia, & continentia ædificia, vt obſeruat *ibi* gloſſa, & Doctores communiter, quod etiam demonſtrat modus loquendi Summorum Pontif. qui in Bulla anni Iubilæi baſilicas SS. Apoſt. Petri & Pauli appellant de Vrbe, cùm revera ſint in ſuburbiis, & ſic etiam loquitur Boniſacius VIII. *in Extrau.1. de pœnit. & remiſſ.* Sixtus IV. *in Extrau. quemadmodum operoſi, eodem tit.* Greg. XIII. Clement. VIII. & Vrb. VIII. *in Bullis Iubilæi pleniſſimi*, & tandem Ioann. Andreas *in cap. ſi ciuitas, vbi infrà, num.7.* obſeruat, quòd Romæ fieri videntur, quæ in continentibus ædificiis ſunt. Sup. hac doctrina in to. 7. n. 1. ex Reſ. 269. lege §. Nota tenio.

2. Verùm his non obſtantibus puto ſupradictum Regularem potuiſſe celebrare in illis Eccleſiis, & pro hac ſententia adduco *in cap. ſi ciuitas, de ſent. excommun. in 6.* vbi interrogatus Pontifex an interdicta ciuitate, intelligantur etiam ſuburbia interdicta, reſpondet, quòd licèt ciuitates aliæ murorum ambitu videantur terminari, hoc tamen caſu ne in vilipendium veniat ſententia interdicti, expedit interpretationem fieri latiorem, ex quibus verbis, vt optimè notat Megalius *in 1. part. lib.1. cap.13. num.21.* & alij, clarè conſtat in omnibus diſpoſitionibus, excepta ſententia interdicti, appellatione ciuitatis venire tantùm quæ murorum ambitu terminantur, hoc enim exceptio illa demonſtrat, cuius natura eſt firmare regulam in omnibus aliis non exceptis, iuxta *cap. Dominus 32. quæſt.7.* & ea quæ notantur *in cap. quoniam, de coniug. leproſorum*, & ideo Io. de Vançuel *in d.c. ſi ciuitas*, obſeruat,

diſpoſitionem illius textus eſſe ſingularem in caſu interdicti, cum regula ſit in contrarium; vide etiam Ancharanum *in d. cap num.*1. Deinde adduco pro hac firmanda ſententia doctrinam Bartoli & Aleiati *in l. 2. ff. de verb. ſignificat.* Rubei *conſ.*92. *num.*2. Menochij *de arbitr. lib.*2. *cent.*2. *caſ.*155. *num.*10. aſſerentium quòd in materia odioſa appellatione vrbis, ſeu ciuitatis non veniunt ſuburbia, ſecus autem in materia fauorabili: vnde patet reſponſio ad argumenta contraria pro negatiua ſententia adducta, nam in illis caſibus leges, vt patet, loquuntur in materia fauorabili; ſecus autem eſt in caſu de quo loquimur, cùm verſetur circa materiam odioſam. ergo, &c.

3. Confirmantur ſupradicta ex *cap. literis, de conſtit.* & ex *l. penult. ff. de pœnis*, ex *cap. in pœnis* 49. *de regul. iuris in* 6. quòd in pœnis benignior ſit interpretatio, vt notat Tiraquellus *in l. ſi vnquam, ver. reuertatur, num.*246. Thomas de Thoma *in floribus legum, reg.*158. Vgolinus *de poteſt. Epiſc. c.*6. §. 1. *num.*3. & alij. Sed in caſu de quo loquimur pœna eſt appoſita quòd celebratio non fiat in loco delicti, & locus delicti, fuit ciuitas Panormi, cuius appellatione, vt dictum eſt, & obſeruat etiam Azeuedus *in addit. ad Curiam Piſanam, lib.*2. *cap.*2. *num.*3. & Barboſa *in collect. tom.*4. *lib.*5. *cap.*16. *num.*4. propriè non venit, niſi id quod murorum ambitu terminatur; ergo dicta pœna non eſt extendenda ad Eccleſias extra muros vrbis Panormi ædificatas, cùm pœnæ non ſint ampliandæ, ſed reſtringendæ, vt docet Burgos de Paz *conſ.*8. *num.*2. Surdus *de alimentis tit.*1. *quæſt.*51. *num.*12. & alij communiter, etiamſi extenſio fiat ex ſimilitudine rationis, ex Imola *in l. ſi verò, §. de viro ff. ſolut. matrim.* Duena *regul.*287. ergo, &c.

Sup. hoc inf. in tr. 5. Ref. 102. §. pen. poſt med. à verſ. Ergo in alijs & in to. 6. tr. 7. Ref. 49. §. 2. in princ.

RESOL. VII.

An licitum ſit celebrare coram perſonis interdictis.
Sed difficultas eſt, ſi perſona interdicti expelli non poſſit, quid eſt faciendum. Ex part. 5. tractat. 10. Reſol. 65. aliàs 64.

§. 1. CErtum eſt deberè expelli; ſed difficultas eſt, ſi perſona interdicta expelli non poteſt, & in tali caſu ſic reſpondet Phil. Faber. *de cenſ. in 4. ſent. diſt.*25. *quæſt.*1. *diſput.*5. *cap.*2. *num.*113. Aliqui dicunt non eſſe celebrandam Miſſam, & ſi ſit inchoata, nec peruentum ad Canonem, eſſe ceſſandam. Alij aſſerunt Miſſam celebrari poſſe, quia nullibi in iure hic effectus, aſſignatur, neque à DD. Vnde auctoritas negatiua licet non ſit aliàs efficax, in hac re tamen eſt efficax, quia DD. hunc caſum non prætermiſiſſent. Solùm ergo Sacerdoti non licet celebrare coram interdicto, quando locus eſt interdictus (quod habet locum ſolummodo, quando priuatim celebret ſecundùm limitationes *in cap. alma, ſuprà* explicatas, vt ex ſe patet) quia expreſsè præcipitur dicto *cap. alma*, quod interdicti excludantur, ſed quando locus non eſt interdictus, ſed habilis, licèt ſit aliquis interdictus præſens, dicunt licere celebrare, & alia diuina facere. Ita tenet Suarez licèt cum formidine. Ego tamen in praxi non puto hanc opinionem tutam, quia mutuò referuntur celebratio actiua & paſſiua aſſiſtentia, ideo cùm prohibetur aſſiſtentia paſſiua alicui, conſequenter agenti miniſtratio actiua etiam prohibetur. Ita Faber contra Suarez.

2. Sed ſententiam Suarez ſequitur Mercerus *in* 3. *part. quæſt.*24. *de interdicto dub.*3. Torrian. *lib.*6. *diſp.*49. *dub.*2. vbi ſic ait: Quando locus non eſt interdictus, ſed tantùm perſona eſt interdicta, & expelli non poteſt, probabile videri non eſſe ob eam cauſam omittendam Miſſam, quia non eſt pro hoc euentu peculiaris prohibitio iuris poſitiui, quia iura quæ decernunt excludendos eſſe interdictos, tractant de locali interdicto, neque apparet ratio, quæ nos cogat oppoſitum affirmare, & explicari ampliùs poteſt, quia in tali euentu non eſt mortalis cooperatiu cum perſona interdicta, quia potiùs eſt contra voluntatem facientis Sacrum. Vnde conſiderato ſolo iure naturali non eſt aliquid, ratione cuius celebratio ſit inhoneſta, & contra rationem. Hæc Turrianus, qui tamen addit poſſe eſſe moralem cooperationem, ſi voluntariè permittatur interdictus audire Miſſam. Item poſſet ceſſare obligatio omittendi Miſſam ante inceptum Canonem ob ſcandalum.

RESOL. VIII.

An deficiente Clerico poſſit Sacerdos accipere laicum ad ſeruiendum Miſſæ?
Et an in dicto caſu poſſit celebrare cum duobus Miniſtris laicis? Ex parte 5. tractat. 10. Reſolut. 88. aliàs 87.

§. 1. REſpondeo affirmatiuè cum Præpoſ. *in 3. part. quæſt.*4. *de interd. dub.*3. *num.*31. vbi ſic ait. Notandum Sacerdotem, cui conceditur tèmpore interdicti celebrare Miſſam, poſſe deficiente Clerico accipere miniſtrum laicum, quia conceſſo principali, cenſetur concedi acceſſorium, & præſertim quando aliàs principale non poteſt iuxta morem Eccleſiæ obiri. Imò ſi Prælatus non ſolet celebrare ſine duobus Miniſtris, poteſt eos adhibere etiam tempore interdicti, imò verius eſt id poſſe ſimplicem Sacerdotem, cùm olim ſolerent adhiberi duo Miniſtri in ſacrificio Miſſæ, quod licèt conſuetudo ſit moderata, non tamen ſuſtulit facultatem eos adhibendi iuxta præſcriptum antiquorum Canonum. Ita Præpoſitus, cui adde Villalob. *in ſumm. tom.* 1. *tract.*19. *diff.*5. *num.*13. & Mercerum *in 3. p. quæſt.*24. *de interd. dub.*3. & Ludouicum de la Cruz *in Bull. Cruc. diſputat.*1. *capit.*5. *dubitat.* 3. *num.*4.

Sup. hoc quamuis eſt Cruciata in tom. 4. tr. 1. Ref. 51. §. Nota tamen. & ſeq. & in tom. 3. tr 6. Ref. 65. lege doctr. §. Ex dictis. & § Et tandem.

RESOL. IX.

An Sacerdotes, qui poſſunt in interdicto Miſſam dicere, & Clerici Diuinis Officijs aſſiſtere, poſſint etiam communicare abſque celebratione? Ex p. 5. tract. 10. & Reſ. 83. aliàs 82.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docet Cornejo *in 3. p. tractat.*5. *de interd. dub.*4. Præpoſ. *in 3. p. q.*4. *de interd. dub.*3. *num.*22. Henriq. *lib.*13. *cap.*45. *num.*2. Sotus *in* 4. *diſt.*22. *quæſt.*3. *art.*1. *poſt* 4. *concl.* Turrian. *lib.*2. *diſp.*48. *dub.*2. Villalob. *in ſumm. tom.*1. *tract.*19. *diff.*3. *num.*10. Auila *p.*5. *diſp.*4. *ſect.*1. *dub.*5. *concl.*3. Bonacina *de cenſ. diſp.*5. *punct.*3. §. 2. *num.*8. Alter. *tom.*2. *diſp.*4. *cap.*4. *dub.*8. & Hurtad. *tr. de interd. diff.* 8. *num.* 8. Quia iure antiquo etiam erat prohibitum ſacramentum Euchariſtiæ, quia non erat exceptum, niſi conſtitutis in articulo mortis, vt conſtat ex *c. quod in te* 11. *de pœnitent. & rem.* & ex *cap. permittimus* 57. *de ſent. excomm.* in cap. autem *Alma mater*, tantùm permittitur celebratio Miſſæ, non communio more laicorum.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 1. Ref. 2. §. Et tandem.

2. Verùm contrariæ ſententiæ ego adhæreo, quam tuetur Suar. *diſp.*33. *ſect.*1. *num.*35. *& ſeqq.* Sà *ver. interd. num.*17. Sylu. *eod. ver.*1. *num.*9. *ver. Quarta.* Angel. *eod. ver.*6. *num.*22. *ad finem.* & hanc ſententiam tanquam magis piam & fauorabilem amplectitur. Sayr. *lib* 5. *c.*7. *num.* 21. & ex Theologis Societat. etiam illam tenet

Ægid.

Ægid. Coninck *de Sacr. diſp.*17. *dub.*2.*num.* 36. & nouiſſimè Mercer. *de Sacr.* in 3.*p.q.*24. *de interd.dub.*2. Et ratio eſt, quia cui conceditur aſſiſtere, & à fortiori dicere Miſſam, conceditur communicare, niſi expreſsè excipiatur, prout etiam optat Conc. Trid. *ſeſſ.* 22. *c.*6. vt in ſingulis Miſſis fideles præſentes communicent. Vide etiam Megalam *in* 3.*p. lib.*2.*c.*2. *q.*1. *num.*29. & poſt hæc inueni noſtram ſententiam docere Fabium *de cenſ.* in 4. *ſent. diſt.*25.*q.*1. *diſp.*5.*cap.*2. *num.*25. vbi ſic ait. Falſum eſt quòd non concedatur hæc communio laïca perſonis illis, quibus licet celebrare diuina tempore interdicti. Nam *in c. alma*, vt conſiderat Suar. dicitur. Dicantur diuina Officia ſicuti priùs. At priùs, id eſt, ante interdictum ita celebrantur, vt non Sacerdotes Clerici ſumant Euchariſtiam more laïco. Similiter Sacerdotes aliquo impedimento non potentes celebrare eodem modo communicant. ergo. Item fauores ſunt ampliandi, & acceſſorium ſequitur principale. ergo dum principaliter conceditur, quod eſt celebrare diuina, etiam conceditur acceſſorium; quod eſt communio laïca. Ita Phil. Faber, & ego. Vide etiam Filliucium *tom.*1. *tract.*18. *c.*2. *num.*42.

RESOL. X.

An laici, quibus tempore interdicti licitum eſt in aliquibus diebus Miſſam audire, poſſint etiam ſacram Euchariſtiam ſumere?

Et an ſi tempore interdicti occurrat præceptum ſumendi Euchariſtiam, vt in Paſchate Reſurrectionis, poterit dari ſæcularibus? Ex p.5. tr.10. Reſ.84. aliàs 83.

Sup. hoc in tom.3. tr.1. Reſ.2. § Et tandem. ad med. à verſ. Ex quo infertur. & §§. ſeqq.

§. 1. NEgatiuam ſententiam tenet Syluester *ver. interd.*5.*q.*2. Sotus *in* 4.*diſt.*22.*q.*3. *art.*1.*poſt* 4. *concl.*D. Ant.*p.*3.*tit.*26.*c.*4. Præpoſ.*in* 3.*p.q.*4.*de interd. dub.*3.*num.*22. Henriq. *lib.*13.*c.*45.*num.*2. Nauarr.*c.*27. *num.*178. Hurtad.*tr.de interd.diff.*7.*num.*25. Auila *p.*5. *diſp.*4. *sect.*2. *dub.*12. Gordon *tom.*2.*lib.*7.*q.*16. *cap.*4. *num.*42. & Turrian. *vbi infrà*, quia ſupradictis ex communi ſenſu conceditur tantum aſſiſtentia, vt poſſint audire diuina Officia, & eis prohibita eſt communio. ergo, &c.

2. Verùm Suar. *diſp.*33.*sect.*1. *n.*36. *& ſeq.* contrariam ſententiam putat probabilem, & ideo exiſtimat in diebus feſtis, in quibus *cap. Alma mater*, conceditur, vt tempore interdicti poſſint omnes audire Miſſas, poſſe intelligi, vt etiam poſſint ſumere Euchariſtiam, propter rationem factam, nempe quòd qui aſſiſtunt Miſſæ, participes fiunt ſacrificij Miſſæ & communionis, quia *c. Alma mater* dicit, *participationem permittimus diuinorum*, quamuis tandem dicat contrariam opinionem facilè defendi poſſe, & in praxi ſeruandam eſſe Eccleſiæ conſuetudinem; & hanc poſteriorem ſententiam, quam probabilem putauit Suar. teſtatur Turr. *lib.*6. *diſp.*48. *dub.*2. indicatam etiam eſſe probabilem à multis doctiſſimis viris in Hiſpania, præſertim in Academiis Compluten. & Salmaticenſi, de hac re interrogatis, quorum reſponſa ipſe Turrianus teſtatur & vidiſſe & legiſſe; erant autem pluſquam quadraginta viri primarij ſeculares, & Religioſi ex omnibus Religionibus, qui ſenſui Suarez ſubſcripſerant, contra pauciores quoſdam & numero & doctrina inferioris cuiuſdam Academiæ in Regno Aragonenſi. & ita hanc ſententiam præter Suar. tenet etiam Faber *de cenſ. in* 4.*ſent. diſt.*25.*q.*1.*diſp.*5. *cap.*2. *n.*25. Layman *lib.*1.*tr.*7.*p.*4.*c.*2.*n.*3. Coninch *de Sacr. diſp.*27.*dub.*2.*n.* 36. & Mercer. *in* 3.*p.q.*24.*de interd. dub.*2. vbi ſic ait: Cui conceditur aſſiſtere Miſſæ, conceditur etiam communicare, niſi expreſsè excipiatur, prout etiam optat Conc. Trid. *ſeſſ.*22.*c.*6. vt in ſingulis Miſſis fideles præſentes communicent. Vnde etiam ſequitur quòd laïcis liceat tempore interdicti ſumere Euchariſtiam in quatuor feſtis, videlicet Paſchæ, Natiu. Domini, Pentecoſt. & Aſſumpt. B. M. quandoquidem per *c. Alma* poſſint tunc diuinis intereſſe, imò ad implendum præceptum de annua communione, tenentur tunc communicare, cùm omne impedimentum iuris antiqui ſit ablatum per *c. Alma mater.*

3. Vide etiam Megal. *in* 3. *p.lib.*2.*c.*2.*q.*1.*n.*30. & ideo ſtante probabilitate ſupradictæ opinionis tempore interdicti ſi occurrat præceptum ſumendi Euchariſtiam, vt in Paſchate Reſurr. poterit dari ſecularibus: Ita Suar. & Coninch, cui adde Portel. *in dub. reg. ver. interd. n.* 16. Sed negat hoc Turrian. *loc. cit.* & Auila cum Alter. *tom.*2. *diſp* 4.*c.*4.

RESOL. XI.

An tempore interdicti, quando celebrantur diuina Officia ex priuilegio, per Feſta Paſchatum, intelligantur tantum primi dies?

Et an dicta Feſta Paſchatum accipienda ſint à primis veſperis iuxta morem, quo Eccleſia ſolet Feſtiuitates inchoare?

Adde Feſtum Paſchatis poſſe ſumi ſaltem à Gloria in excelſis *Sacri diei Sabbathi.*

Et aliqua alia circa ſupradicta, & circa celebrationem feſtiuam Corporis Chriſti, & eius Octauas, explanantur in prædicto caſu, & tempore interdicti? Ex p.5.tr.10. Reſol.61.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Suar. *diſp.* 34. *sect.*1. *n.*39. Moſcoſ. *in ſum. tr.*16.*c.*8. Alter. *de cenſ. tom.*2. *de p.*5.*c.*5. Regin.*tom.*2.*lib.*32. *tr.*3.*c.*28.*n.*536. Villalob. *in ſum.tom.*1.*tract.*19.*diff.*7.*num.*4. vbi ſic ait. [Mas aduierte que eſtas fieſtas no ſe han de entender mas que por el primero dia, que eſſe es verdaderamente el dia de la fieſta que el dia de la Natiuidad, en aquel dia ſe acaba, y el dia ſiguiente ex de San Iuan, y lo miſmo es de las otràs fieſtas como tiene la ſentencia comun. con la Gloſſa, ſolo à Soto veo de diferente parecer ſin fundamento baſtante.]

Quoad hoc in to.4. tr.2. ex Reſ. 27. lege doctr. § Difficultas.

2. Sed ego contrariæ ſententiæ adhæreo, quam præter Sotum *in* 4. *diſt.*22. *q.*3. *art.*1. tenet etiam Faber *de cenſ. in* 4. *ſent.diſt.*25. *q.*1.*diſp.*5.*dub.*5.*num.*43. Auila *p.*5. *diſp.*4. *sect.*2. *dub.*4. Hurtad. *tract. de interd.diff.*7. *num.*14. Dicendum eſt igitur ſub nomine Paſchatum intelligi omnes dies feſtiuos, & in primis in Paſchate Reſurrect. & Pentecoſt. id non poteſt negari, quia omnes illi dies feſtiui tantùm pertinent ad ea myſteria; & in eorum honorem obſeruantur; in Paſchate quoque Natiuitatis negandum non eſt, reliquos dies feſtiuos poſt primum, ſiue duos, ſiue tres, etiam pertinere ad feſtiuitatem Natiuitatis; quamuis principaliùs ad alios Sanctos, & obſeruari non tantùm in eorum honorem, ſed etiam in honorem Natiuitatis, quia quamuis in honorem Sanctorum non obſeruarentur, etiam obſeruarentur in honorem Natiuitatis ſaltem duo poſt primum, ſicut fit in aliis Paſchatibus, & vt obſeruetur tertius dies poſt primum, vbi obſeruatur, non parum iuuat Natiuitas Chriſti.

3. Notandum eſt etiam hîc cum Ioan. de la Cruz *in direct. conſc.p.*2.*de interd.dub.*3.*concl.*3. Ioan. Præpoſ. *in* 3.*p.q.*4. *de interd. dub.*5. *n.*34. Mercero *in* 3.*p.q.*24. *de interd.dub.*3. Fabro, Moſcoſo, Hurtado *vbi ſuprà*, hæc feſta accipiẽda eſſe à primis Veſperis iuxta morem, quo Eccleſia ſolet feſtiuitates inchoare. Adde feſtum Paſchatis poſſe ſumi ſaltẽ à *Gloria in excelſis* ſacri diei Sabbati, quia Eccleſia cenſetur tunc inchoare feſtũ Reſurrectionis, non tamen comprehenduntur Octauæ; ſed quoad ſuſpenſionem interdicti cenſentur finiri ſaltem finito Completorio. Martinus V. & Eugen. IV. his feſtis addiderunt Corporis Chriſti feſtum cum Octaua:

4. Et

4. Et tandem non deſinam pro materia præſen-tis quæſtionis apponere hîc verba Moſcoſi *in ſum.tr.16.* c. 8. vbi ſic ait. [Algunos Dotores han dicho, que tambien ſe pueden dezir, y cantar con toda ſolenidad las Miſſas de las Vigilias de la tres dichas Paſcuas pro virtud deſte dicho Priuilegio, y que deſde ellas deueſe començar à leuantar, y ſuſpender el entredicho. No abraço eſta opinion porque verdaderamente es hazer mucha violencia à nueſtro cap. Alma mater, que nominatim ſeñala, y declara los dias de la tres Paſcuas del año, y el de la Aſſuncion de nueſtra Señora. Pero tandem es opinon comun, y ſe puede ſeguir muy bien en quanto à la Vigilia de la Paſcua de Reſurrecion, deſde de la gloria que en ella ſe canta con toda ſolenitad, y con probabilidad tanbien ſe puede haaer, y guardar ſo propio en la Miſſa de la Vigilia de la Paſcua de Penteceſtes, y para el acierto, y ſeguridad deſta opinion ſe lea el P. Auila de la Compañia en ſu tratado de cenſuras, que allì de la razon porque ſe deue hazer, y guardar eſto con mas propiedad en la Miſſas deſtas dos Vigilias, que no en la Miſſa de la Vigilia de la Paſcua de Natiuidad.

RESOL. XII.

An Clerici coniugati poſſint intereſſe Diuinis officiis tempore interdicti? Ex p. 5. tractat. 10. Reſ. 86. aliàs 85.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Hurtad. *tract. d. interd. diff. 7. num. 19.* quia iſti non gaudent niſi priuilegio Canonis & fori, vt patet ex *c. vn de Cler. coniug. in 6.* & etiam docet Io. de la Cruz *in direct. conſcien. p. 2. de interd. not. 1.* & Gordonus *tom. 2. lib. 7. q. 16. cap. 4. num. 36.* Trullenck *in Bulla Cruc. lib. 1. §. 3. dub. 2. num. 4.* & alij.

2. Mihi verò magis placet opinio affirmatiua cum Villalob. *in ſumm. tom. 1. tract. 19. diff. 5. num. 7.* Mercero *in 3. p. q. 24. de interd. dub. 3. & 4.* Layman *lib. 1. tr. 5. p. 4. cap. 2. num. 2.* Auila *p. 5. diſp. 4. ſect. 2. dub. 4. concl. 2.* & Coninck *de Sacrament. diſp. 17. dub. 2. num. 30.* ſi iuxta decretum Trident. ex mandato Epiſcopi alicui Eccleſiæ inſeruiant. Hoc ipſo enim quo tales Clerici ita ſeruitio Eccleſiæ deputati ſunt, videntur in hoc æquales aliis Clericis computari, & confirmatur, quia, vel illi tunc non inſeruiendo Eccleſiæ reciperent ſua ſtipendia, & ſic eſſent meliori conditione, quàm alij Clerici, qui non accipiunt ſtipendia niſi inſeruiant, & Eccleſia damnum acciperet, quæ & eorum ſeruitio, & ſuis ſtipendiis priuaretur, vel ipſi iiſdem ſtipendiis priuarentur, & hoc eſſet valde durum, cùm ea ratione in grauiſſimas neceſſitates, & Clericali ſtatu indignas ſine ſua culpa conjicerentur.

RESOL. XIII.

An qui habet duo domicilia, alterum in loco interdicto, & alterum in loco non interdicto, cenſeatur ipſe interdictus? Ex p. 5. tract. 10. reſ. 71. alias 70.

§. 1. ALiqui cenſent manere interdictum, ita Calderin. *tract. de interd.* Sed contrarium docet Syluester *ver. interd. 2. num. 13.* quia non eſt maior ratio, ob quam ſentiat onus vnius populi, quam libertatem alterius, & hanc ſententiam amplectitur Suarez *diſputat. 32. ſection. 2. num. 16.* cum ea limitatione vt quamdiu habitet in populo interdicto, ferat onus interdicti, quod videtur reuera probabile, & ad mentem legiſlatorum, & ita etiam docet Turrian. *lib. 2. diſp. 48. dub. 2.*

RESOL. XIV.

An licitum ſit alicui non interdicto audire Miſſam Sacerdotis interdicti perſonaliter? Ex part. 5. tractat. 10. Reſ. 64.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docet Philip. Faber *de cenſur. diſt. 15. quæſt. 1. diſputat. 5. cap. 2. num. 47.* vbi ſic ait: Dubium eſt, an perſonæ non interdictæ liceat audire miſſam Sacerdotis interdicti perſonaliter? Reſpondeo ſi non eſt publicè denunciatus, nulli dubium eſſe non peccare, propter Extrau. *Ad euitanda.* de qua *in diſp. de excommunicatione* diximus. Si verò eſt publicè denunciatus, ſuſtinet Suarez *vbi ſuprà ſect. 3. num. 5.* non eſſe peccatum. Ratio eius eſt, quia interdictum perſonale militat contra perſonam interdictam, ne faciat, vel audiat Miſſam, & diuina Officia, cæteráſque functiones Eccleſiaſticas, non autem prohibet ne quis cum illo communicet, aut eius actionibus aſſiſtat, quia nullo in iure hæc prohibitio apparet explicitè nedum, ſed neque etiam implicitè. Vnde dummodò talis non communicet in miniſtrando diuina, ſed ſolùm aſſiſtat, inquit prædictus Suarez, minimè peccatum committere. Hæc autem opinio mihi non probatur, neque tutò in praxi ſeruari poſſe iudico, quoniam celebratio diuinorum Officiorum actiua & paſſiua eſt mutua. Vnde cùm quis priuatur ab actiua adminiſtratione diuinorum, conſequenter quoque videtur priuari aſſiſtentia paſſiua aliorum ad illum in perſona illius. Vnde cùm quis interdicitur perſonaliter à celebratione Miſſæ, ac diuinorum, conſequenter etiam prohibitio indicitur, ne alij ei aſſiſtant, quia hæc mutuò ſe ſe conſequuntur. Confirmatur hæc doctrina, quia certum eſt Sacerdotem ſic miniſtrantem peccare mortaliter, cùm autem quis illius Sacrificio aſſiſtit, cooperari videtur illi, & communicat operi malo, quatenus eſt illius Sacerdotis, quia eſt ſacrilegium huiuſmodi celebrare. ergo mihi videtur etiam peccare, ideo in iure hæc prohibitio continetur implicitè. Hæc Phil. Faber.

2. Sed his minimè obſtantibus negatiuam ſententiam cum Suarez tenet nouiſsimè Turrian. *lib. 2. diſp. 49. dub. 2.* vbi docet illicitum eſſe inducere talem Sacerdotem ad dicendum, vel ei cooperari, non tamen ſolùm eius Miſſam audire. Prior pars eſt manifeſta, quia non licèt inducere ad actum peccati. Poſterior probatur, quia in ſola auditione Miſſæ non eſt vlla ſpecies cooperationis conſiderato iure naturali; nullum autem eſt ius poſitiuum, quo prohibeatur talis auditio Miſſæ. Ego puto vtramque ſententiam probabilem eſſe, & hanc poſteriorem tenet etiam Mercerus *in 3. part. q. 24. de interdicto dub. 3.* & Fillincius *tom. 1. tract. 18. c. 3. num. 77.*

RESOL. XV.

De pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ appoſita ab Vrbano VIII. in Bulla contra non reſidentes.

Et clarè, & breuiter explicatur, quid importet dicta pœna.

Et in prædicto caſu quæritur, an ſi quis ita interdictus celebret intra Eccleſiam, fiat irregularis.

Et quid, ſi tantum audiat officia diuina?

Et an Epiſcopus interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ poſſit intra illam recipere Sacramenta?

Et an poſſit in Eccleſia exercere actum iuriſdictionis pro foro interno?

Et inter alia alij decem caſus curſim adnotantur, in quibus Epiſcopi

Epiſcopis interdicitur ingreſſus Eccleſiæ. Ex part. 10. tr. 13. & Miſc. 3. Reſ. 2.

Sup. contéto in hoc §. lege doctr. quatuor Reſ. ſequentium.

§.1. A Quodam Epiſcopo interrogatus, vt ei explicarem clarè & hretiiter quid importaret dicta pœna. Reſpondi, quod per dictam pœnam Epiſcopus non poteſt intra Eccleſiam celebrare, nec audire officia Diuina, nec in loco ſacro ſepeliri etiam intra cœmeterium. At vero extra Eccleſiam, vel ſuh dio, vel in tentorio, vel etiam in Oratorio priuato non erecto auctoritate Epiſcopi poterit celebrare, ſicut etiam & in cœmeterio, licet ibi non poſſit ſepeliri. Poterit etiam intra Eccleſiam exercere iuriſdictionem in foro exteriori, dixi in foro exteriori, quia non poterit ahſoluere Sacramentaliter, quia eſt actus ordinis. Præterea circa officia Diuina notanda eſt differentia quædam inter auditionem Diuinorum, & celebrationem: nam ſi celebret intra Eccleſiam fit irregularis, *cap. Is cui de ſentent. excomm. in* 6. at vero ſi tantum audiuit Diuina; licet peccet mortaliter, non tamen fit irregularis.

Sup. hoc inf. lege doctrinam Reſ. 17.

2. Sed duhium eſt*, an in noſtro caſu Epiſcopus interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ poſſit intra illam recipere Sacramenta. Partem negatiuam tenet gloſſa, *can. præſenti. 5. q. 2.* vbi generaliter dicitur, quod cui interdicitur Eccleſia, interdicta ſunt Sacramenta Eccleſiæ. Tenet etiam Angelus *verb. Suſpenſio. 3. num. 4.* Sylueſter *verbo Suſpenſio. q. 5. circa finem*, & aliqui iuniores. Sed pars affirmatiua eſt mihi probabilior, quam tenet Pater Henriquez, *lib. 13. cap. 32. num. 2.* & videtur de mente Calderini, quem referunt, & ſequuntur, Ancharanus Geminianus, & Francus *dicto cap. Is cui.* in quantum dicunt, quod interdictum ingreſſus Eccleſiæ ſolum reſpicit officia Diuina. Item dictus Epiſcopus benè poterit ingredi Eccleſiam, & ibi orare priuata oratione, tempore quo non celebrantur officia Diuina; imo poterit tranſire per Eccleſiam tempore quo celebrantur officia diuina, & orationem facere breuiter. Et hæc omnia docet Auila *de Cenſ. par. 5. diſp. 4. sect. 3. dub. 5. concl. 5. per totam.* Vide etiam Gauantum *in Man. Epiſ. ver. Suſpenſio. n. 11.* Layman *lib. 1. tr. 5. par. 4. cap. 1.* Filliucium *tom. 1. tract. 18. num. 103.* Vgolinum *de Cenſ. Tab. 5. cap. 16. §. 3.* Suarez *de Cenſ. tit. 5. diſp. 35. sect. 4.* Sayrum, *lib. 5. cap. 9.* Altherium, *tom. 2. diſp. 7. cap. 2.* & alios penes ipſos cum Caſtro Palao *tom. 6. diſp. 5. punct. 4. §. 4. per tot.*

Sup. hoc in Reſ. ſeq. parum poſt init.

3. Sed hîc obiter pro curioſis adnotabo, præter caſum adductum, alios caſus, in quibus Epiſcopis interdicitur ingreſſus Eccleſiæ. Et primò, ſi præſumant in confidentiam beneficia Eccleſiaſtica recipere, vt in Extrauag. 109. Pij I V. Secundò, ſi extra caſus neceſſarios ingrediantur Monialium Monaſteria, vt in Extrauag. Gregorij XIII. incip. *Dubiis quæ emergunt.* Tertiò, ſi Epiſcopi Doctorandi facultatem habentes, aliquem promoueri patiantur, non præmiſſa fidei profeſſione, vt in Extrauag. Pij IV. Quartò, ſi Metropolitani non denunciant Summo Pontifici abſentiam ſuorum ſuffraganeorum, & ſuffraganei antiquiores abſentiam ſuorum Metropolitanorum, vt decernit Tridentina Synodus *ſeſſ. 6. cap. 1. §. Creſcente. de Reformat.* Quintò, ſi ſibi vſurpent ſine iuſto titulo bona Eccleſiarum vacantium, *vt in c. Præſenti de Offic. ordin. in 6.* & in Extrauag. vnica, *ne Sede vacante.* Sextò, ſi præſumant bona Eccleſiarum, &c. præterquam in caſibus à iure permiſſis alienare, vt in Extrauagant. *Ambitioſè de rebus Eccleſiaſticis non alien.* Septimò, ſi occaſione viſitationis accipiunt procurationem in pecunia, & non in victualibus, vt in capite *Exigit. de Cenſibus, in 6.* Octauò, ſi gloſſas, annotationes, &c. abſque authoritate Papæ ſuper Decretis Concilij Tridentini edere audeant, vt cauetur in Conſtitut. 73. incip. *Benedictus Deus.* Pij I V. edita anno 1564. regiſtrata in Bullar. vltimæ editionis, *tom. 2. pagina* 104. Nonò, ſi Epiſcopatum de manu Laicæ perſonæ cum effectu ſuſcipiant, vt in Can. *Si quis deinceps. 16. quæſt. 7.* Decimò, ſi excommunicent ſine monitione canonica, & præſentibus teſtibus, *cap. Sacro de Sent. Excomm.*

RESOL. XVI.

An interdicto ab ingreſſu Eccleſiæ prohibeatur omnis ingreſſus?

Et an ſaltem dum celebratur Diuinum Officium, poſſit talis interdictus ibi orare, loqui, diſputare, & concionem audire? Ex part. 5. tract. 10. Reſol. 73. aliàs 72.

Pro doctrina huius Reſ. lege §. 1. & 2. præcedentis Reſ.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Filliucius *tom. 1. tract. 18. cap. 5. num. 105.* Comitolus *in reſpon. moral. lib. 6. quæſt. 49. numero 5.* Cornejo *in 3. part. tract. 5. de interd. diſp. 2. §. 4. quæſt. 1.* Iacobus Gordonus *in ſumm. tom. 2. lib. 7. quæſt. 16. cap. 8. num. 55. & 56.* vbi ſic ait: Hìc quæri poteſt, prohibito ingreſſu Eccleſiæ, quid præcisè cenſeatur prohibitum ſub nomine, tituloque huius ingreſſus? Reſpondent aliqui tantùm prohiberi ingreſſum tempore diuinorum Officiorum. Ita Nauarr. *cap. 27. num. 170.* ac proinde quando non fiunt diuina, poſſe hominem ſic interdictum ingtedi templum, & ibidem orare contendit. Secunda opinio eſt debere hoc limitari ad formalem, vt loquuntur, templi ingreſſum, hoc eſt, non eſſe licitum ingtedi templum ob vſum, ad quem illud deſtinatum eſt, ac proinde non tantùm ad audienda diuina, ſed nec ad orandum permiſſum eſſe ingreſſum, licebit ergo in hac ſententia tranſire per templum, ibidem loqui, diſputare, imò & concionem ibi audire. Ita Suar. *diſp. 35. sect. 4. in fine.* Tertia ſententia eſt eſſe prohibitum omnem Eccleſiæ ingreſſum. Ita Abbas *cap. Eccleſia, de immun. Eccleſ. num. 5.* Calderin. *de interdicto Eccleſiaſtico, num. 2. verſ. Sed quæritur.* Fatetur tandem Nauarr. hanc eſſe multorum ſententiam. Et ſanè ſi excipiamus conceſſionem, quæ quibuſdam diebus feſtis facta eſt interdictis hominibus, *dict. cap. Alma, §. in feſtiuitatibus*, & neceſſitatem legitimam, vt ſi quis vocaretur in ius, quod poſſet interdum dici in Eccleſia. His, inquam exceptis, probabilius eſt omnem Eccleſiæ ingreſſum homini ſic interdicto eſſe prohibitum, quia nulla eſt ratio cur à verborum proprietate diſcedamus. Iſte verò ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſiæ, idque ſimpliciter, & non reſtrictè. ergo. Ita Gordonus, ſatis quidem rigidè, & ſcrupuloſè.

Sup. hoc ibidem, §. 2. ad med. verſ. Itē dictus Epiſcopus.

2. Ideò negatiuam ſententiam teneo, & ita præter Nauarr. docet Reginald. *tom. 2. lib. 32. tract. 3. cap. 30. num. 51.* Conarruu. *in cap. Alma mater, part. 2. §. 1. nu. 3.* Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 19. diff. 9. num. 4.* Hurtad. *tract. de interd. diffic. 9. num. 31.* Coninch *de Sacrament. diſp. 17. dub. 2. num. 59.* aſſerentes interdictos ab ingreſſu Eccleſiæ dum non celebratur diuinum Officium poſſe ibi orare, quia Eccleſia propriè inſtituta eſt ad audienda, vel celebranda diuina Officia, non autem ad priuatas orationes fundendas, niſi per accidens, & conſecutiuè. Imò ego puto probabiliter poſſe interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ tranſire per Eccleſiam, dum celebrantur diuina Officia, y hazer oracion de paſſo. Ita ex Nauarr. docet Auila *part. 5. diſp. 4. dub. 5. concl. 6.*

RESOL. XVII.

An interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ poſſit intra illam recipere

pere Sacramenta? Ex part.5. tract. 10. Reſol. 74. aliàs 73.

Sup hoc ſup. in Reſ. 15. lege doctrinam §. 2.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docet Gordon. *tom. 2. lib. 7. quaſt. 16. cap. 8. num. 56.* Suarez *diſp. 35. ſect. 4. num. 5.* Alter. *tom. 2. diſp. 7. cap. 2.* Hurtadus *tract. de interd. diffic. 9. num. 31.* Coninch *de Sacram. diſp. 17. dub. 2. num. 59.* aſſerentes interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ illicitè in ea ſuſcipere Sacramenta, quia credibile non videtor aliquem indicari indignum, qui aliis diuinis Officiis interſit, & tamen ei permittere, vt com aliis in Eccleſia Sacramenta recipiat. Et Eccleſia non tantùm inſtituta eſt ad diuina Officia celebranda, ſed etiam ad Sacramenta miniſtranda, & ſuſcipienda.

2. Sed affirmatiuam ſententiam probabilem eſſe puto. nam Coninch negatiuam, quam ipſe tenet *vbi ſuprà*, vocat tantùm probabiliorem. Et ita hanc ſententiam abſolotè tenet Henriquez *lib. 13. cap. 32. nu. 2.* & Auila *part. 5. diſput. 4. dub. 5. concl. 6.* & ratio eſt, quia interdicto ab Eccleſia non prohibetur vſus Sacramentorum, ſed vſus diuinorum Officiorum, & ſepulturæ. ergo. Et ita hanc ſententiam poſt hæc ſcripta inuenio etiam docere Bonacinam *de cenſur. diſp. 5. punct. 3. numero 12.*

RESOL. XVIII.

An interdictus ab ingreſſu Eccleſia poſsit in Cœmeterio Officia diuina audire, & Miſſam celebrare? Ex part. 5. tr. 10. Reſ. 76. aliàs 75.

Sup hoc ſup. ex Reſ. 15. lege doctrinam §. 1.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docet Villalob. *in ſumm. tom. 1. tract. 19. diffic. 9. num. 5.* vbi ſic ait. [Haſe de aduertir, que aunque en el cemeterio ſe dixeſſe la Miſſa, o el Oficio diuino, no puede aſſiſtir alli el que eſtà deſta manera entredicho; porque por nombre de Igleſia tanbien ſe entiende el cemererio, como nota la Gloſa, y ſe colige de vn texto, y tiene eſta ſentencia Abad, y haſe de entender del cemeterio contiguo, como ſe colige del texto citato.] Ita ille.

2. Qui tamen ibi, & meritò, affirmatiuam ſententiam probabilem vocat, quam tuetur Filliucius *tom. 1. tract. 18. cap. 5. num. 103.* Reginald. *tom. 2. lib. 32. tract. 3. cap. 29. num. 41.* & alij. Et ratio eſt, quia in talis interdicti ſententia tanquam pœnali (& ideo reſtringenda interpretatione) nomen Eccleſiæ accipiendum eſt in rigore, quo non comprehendit cœmeterium, vt patet ex communi vſu, & ideo ius *in cap. is cui, de ſententia excomm. in 6.* tanquam non ſatis indicatum priùs nomine Eccleſiæ addidit nomen Cœmeterij, vt ad ipſom extenderet priuationem ſepulturæ Eccleſiaſticæ. Verba ſunt hæc. Talis quoque ſi hoc interdicto durante decedat, non debet in Eccleſia, vel Cœmeterio Eccleſiaſtico, niſi pœnituerit, ſepeliri. Vide etiam Suarez *diſp. 35. ſect. 3. num. 9. & ſequen.*

RESOL. XIX.

An interdictus ab ingreſſu Eccleſia, ſi moriatur cum ſignis pænitentia, ſit abſoluendus, vt poſsit ſepeliri in loco ſacro? Ex p. 5. tr. 10. Reſ. 75. aliàs 74.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Bonacina *de cenſ. diſp. 5. num. 11.* vbi ſic ait, Interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ non poteſt ſepeliri in Eccleſia, vel Cœmeterio, niſi fortè dederit ſigna contritionis, tunc enim poteſt abſolui, & ſepeliri in loco ſacro. Ita ille.

2. Sed in tali caſu ad talem ſepeliendum oullam adhibendam eſſe abſolorionem, docet Cornejo *in 3. part. tract. 5. de interd. diſp. 2. §. 4. quaſt. 2.* vbi ſic ait. Quæres an hoc interdictum priuet Eccleſiaſtica ſepultura? Reſpondetur affirmatiuè ex texto *in d. cap. his qui*, ibi: Talis quoque ſi hoc interdicto durante decedat, non debet in Eccleſia, vel Cœmeterio Eccleſiaſtico, niſi pœnituerit, ſepeliri. Vbi nota qoòd vt iſte talis ſepeliatur in loco ſacro, nulla requiritur abſolutio à tali interdicto ab homine facta, vt cum Couarruuia docet Auila *part. 5. diſp. 4. ſect. 3. dub. 1. concl. 1.* & ratio eſt, nam eo ipſo, quòd deceſſit cum pœnitentia, manſit abſolutus à iure, ſiqoidem hoc interdictum quantum ad hunc effectum poſitum erat, niſi pœnituerit, atque ita conditione impleta, ſublatom manet. Ita Cornejo, & ego.

Sup. hoc ſup. ex Reſ. 15. lege doctrinam §. 1.

RESOL. XX.

An in interdicto perſonali generali licita ſit Eccleſiaſtica ſepultura? Ex p. 5. tr. 10. Reſ. 67. aliàs 66.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Faber *de cenſ. in 4. ſent. diſp. 23. q. 1. diſput. 5. cap. 2. num. 56.* vbi ſic ait: In ioterdicto perſonali ſpeciali perſona interdicta oulibi ſepeliri poteſt ſepultura Eccleſiaſtica, vt habetur *cap. ſi ciuitas de ſentent. excomm.* & eſt communis opinio. Ratio differentiæ eſt clara, quia in primo interdicto prohibitio non fertur in perſonas abſolutè, ſed ratione loci ſolùm; in ſecundo verò abſolutè fertur in perſonas. At de interdicto perſonali generali eſt contentio inter DD. Aliqui tenent etiam ipſos priuari Eccleſiaſtica ſepultura propter iura adducta de interdicto perſonali, & præſertim ex *cap. ſi ſententia, de ſent. excomm. in 6.* vbi interdictum perſonale dicitur ligare ſingulas perſonas. Tamen Suarez *vbi ſuprà*, tenet oppoſitum, propter Extrauag. *ad euitanda*, quæ reqoirit quòd perſona ſit nominatim denunciata, & interdicta. Sed hæc opinio eſt difficilis, quia ſequeretur qoòd neque priuarentur aliis effectibus, ſcilicet celebratione diuinorum Officiorum, & participatione quorumdam Sacramentorum; quod tamen eſt contra eſſentiam interdicti. Ad fundamentum eius reſpondetur ſufficere quòd ſententia interdicti perſonalis bis ſit publicata. Hæc Faber & hanc ſententiam in praxi tenendam eſſe putat Turrian. *lib. 6. diſp. 51. dub. 1.* & illam abſolutè contra Suarez tenet Præpoſitus *in 3. part. quaſt. 4. de interdicto, dub. 4. num. 51.*

2. Verùm ſententiam Suarez *diſput. 35. ſect. 3. n. 2.* qoam impognant DD. citati ſequitur Cornejo *in 3. part. tr. 5. de irreg. §. 3. quaſt. 2.* vbi docet in interdicto perſonali generali non eſſe denegandam Eccleſiaſticam ſepulturam, ex dicta Extrauag. *ad euitanda*, vbi conceditur priuilegium erga eos, qui non ſunt nominatim denonciati. nam qoamuis in generali interdicto perſonali fiat generalis denunciatio totius populi, aut commonitatis, illa tamen eſt remota reſpectu cuiuſuis in particulari. Vide etiam Megalium *in 3. part. lib. 6. cap. 2. num. 6.*

RESOL. XXI.

An qui tempore interdicti habent priuilegium particulare aſſiſtendi Diuinis Officiis, vel intereſſentes in diebus Paſchatis, Pentecoſtes, &c. poſſint in loco ſacro ſepeliri? Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 68. aliàs 67.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docet Cornejo *in 3. p. tr. 5. de interd diſp. 3. §. 4. q. 1.* Præpoſ. *in 3. p. q. 4.*

de

de interd. dub. 3. num 42. Hurtadus *tract. de interd. diffic.* 9. *num.* 30. Gordonus *tom. 2. lib. 7. q. 16. cap. 4. num.* 44. Coninch *de Sacram. diſput.* 17. *dub.* 2. *n.* 35. Suar. 2. *diſput.* 38. *ſect.* 1. *n.* 13. Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 19. *diffic.* 8. *n.* 4. Mercer. *in* 3. *part. q.* 24. *de interd. dub.* 4. Filliucius *tom.* 1. *tract.* 18. *cap.* 3. *num.* 96. Alterius *de cenſ. tom.* 2. *diſp.* 6. *c.* 3. & ratio eſt, quia, vt patet ex *cap. Epiſcoporum, de priuileg. in* 6. & ex *cap. ſi ſententia, de ſent. excommunic. in* 6. Priuatio ſepulturæ Eccleſiaſticæ eſt effectus interdicti diſtinctus à priuatione diuinorum Officiorum, nec cenſetur illi neceſſario connexus, & proinde ſepultura non ſolùm ratione diuini Officij prohibetur, ſed etiam ratione ſui. Vnde ex conceſſione vnius aptè infertur conceſſio alterius.

2. Verùm non deſinam hîc adnotare affirmatiuam opinionem docere Sotum *in* 4. *diſtinct.* 22. *quæſt.* 3. *art.* 1. *poſt* 4. *concl.* Henriquez *lib.* 13. *cap.* 44. *num.* 5. Nauarrum *cap.* 27. *num.* 181. Emanuel Sà *ver. interdictum, num.* 8 Angelum *ver. interdictum* 6. *n.* 35. & 46. & Auilam *part.* 5. *diſp.* 4. *ſect.* 3. *dub.* 4. *concl.* 1. qui hoc probat. Nam, vt inquit Syluester *ver. interdictum* 5. *q.* 2. *p.* 4. & Tabiena *eod. ver.* §. 12. *circa medium.* Sepultura negatur propter duo. Primò ratione diuini Officij annexi. Secundò ratione dependentiæ ad ordinem ſacrum propter conſecrationem Eccleſiæ: vnde nec in loco ſacro ſine diuino Officio, nec extra locum ſacrum cum Officio diuino fieri poteſt; ergo quando vtrumque eorum licet ex priuilegio, conſequenter licebit ſepultura. Probatur conſequentia, nam cui communicamus viuo, poſſumus communicare defuncto. & tandem hanc ſententiam docet Megala *in* 3. *p. lib.* 6. *c.* 2. *q.* 1. *n.* 44. Ioan. de la Crux *in direct. Confeſſ. part.* 2. *de ceſſatione à diuinis dub.* 1. *concl.* 5. *Epiſcop.* Moſcoſus *in ſum. tr.* 16. *c.* 8. vbi ſic ait. [Sepultura Eccleſiaſtica ſe puede dar generalmente en todos eſtos dias, y fieſtas priuilegiadas à Clerigos, y legos, que en eſto no ay excepcion de fieſtas, ni de perſonas, ſi no es, que ya vuieſſe otro algun impedimento juridico de por medio. Y algunos autores an querido dezir, que conforme à derecho no ſe pueden hazer, ni dar las tales benediciones nuptiales, ni Eccleſiaſtica ſepultura en eſtas dichas fieſtas priuilegiadas en tiempo de entredicho; pero otros muchos mas tienen, y lleuan la primera opinion en ambas coſas, la qual me parece muy bien por ſer tan piadoſa.] Ita ille. Satis quidem probabiliter, vt rectè aduertit Tannetus *tom.* 4. *diſput.* 6. *q.* 10. *dub.* 8. *num.* 160.

Sup. his benedictionibus in tom. 2. tr. 6. Reſol. 295 vit.

3. Secunda opinio affirmat. Ita Nauarr. *c.* 27. *n.* 183. & gloſſa *in præſenti, de ſen. excomm. in* 6.

4. Tertia opinio has ſententias contrarias fœdere diſtinctionis conciliat: aut enim interdictum eſt latum à iure, vel ab homine; quando à iure prolatum eſt, ab Epiſcopo ſuſpendi poſſe concedunt, vt ex Soto, qui hoc non dicit, *in* 4. *diſt.* 22. *q.* 3. *art.* 2. *concl.* 3. tradit Fr. Emanuel *qq. Regul. tom.* 2. *q.* 111. *art.* 1. *concl.* 3. & poſt Syluest. Suar. *tom.* 5. *diſp.* 38. *ſect.* 3. *num.* 6. per regulam textus *in cap. nuper, verſ. in ſecundo, de ſententia excomm.* quando interdictum ab homine latum eſt, ſubdiſtinguunt, vel enim agimus de Epiſcopo, qui illud protulit, vel de aliis. In priori aiunt procedere primam ſententiam deſumptam ex hoc textu, quòd ſcilicet Epiſcopus qui interdictum protulit, illud pro certo tempore, aut cauſa ſuſpendere valeat; in poſterioribus verò procedere contrariam ſententiam negatiuam, quòd inferiores Romano Pontifice interdictum ab ipſo Pontifice vel ab aliis Prælatis prolatum relaxare non poſſunt, nec in totum, nec etiam ad tempus ſuſpendere, vt concludunt fundamenta pro eadem parte negatiua adducta, atque ita hanc diſtinctionem expreſsè tradunt Couarruuias *cit. loc.* & Henriquez *in ſumm. libr.* 13. *cap.* 51. §. 4. *ver.* 4. Suarez *diſputat.* 38. *ſect.* 3. *à num.* 5. iuncto *num.* 6. *verſ. & propterea.* Ratio autem proxima & efficax huius diſtinctionis ſecundùm eos illa eſt, quia effectus cenſuræ ex intentione & mente pendent proferentis, *cap. veniens* 2. *de teſtib.* & eatenus ligant quatenus intendat, qui ligat, ex regul. *l. non omnes, ff. ſi certum petatur, cap. cum ſuper de officio delegati*, cum ſimilibus. Ad fundamentum verò ex regula textus *in d. cap. Paſtoralis,* §. *verùm* reſpondet Suarez ſenſum illius textus eſſe quòd cenſuræ ſuam ſecum trahant executionem, abſque alio hominis miniſterio, ſed in hac ipſa actuali executione pendere interdictum, & eius effectus ex voluntate & intentione proferentis, ex qua ratione idem Couart. Henriquez, Sayrus, & Suarez concludunt, hoc ipſum in interdicto perſonali eſſe reſoluendum, & quamuis latum ſit ob perſonæ contumaciam, quæ adhuc durat, conſiderent tamen occurrere poſſe rationabiles cauſas, propter quas iuſtum ſit interdictum ſuſpendere ad tempus certum, licèt non ſufficiant ad illud omninò, licèt non ſufficiant ad illud omninò tollendum, & hæc omnia obſeruat & docet doctus & amiciſſimus Barboſa *in collectan. Doctor. tom.* 1. *lib.* 2. *tit.* 28. *c.* 55. *num.* 2. & 3. Vide etiam Laymann. *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 4. *cap.* 5. *num.* 3.

Quod hoc ſupra in tr. 3. lege doctrinam Reſ. 9. & ex illa deducere potes quid ſup. hoc & ſi placet, lege etiam alias Reſ. eius annotationum.

RESOL. XXII.

An Epiſcopus poſſit ſuſpendere interdictum? Ex p. 5. tr. 10. Reſ. 70. aliàs 69.

§. 1. PRima opinio negat. Ita Couart. *in cap. Alma mater, part.* 1. §. 11. *n.* 6. *ver.* 2. Auila *diſp.* 6. *dub.* 4. *concl.* 4. & gloſſa *in cap. ad hæc, de appellat.* Probatur hæc opinio, primò, quia Epiſcopi ſunt inferiores lege Pontificia, ac ſubinde eam ſeruare, non autem priuilegio, aut diſpenſatione tollere poſſunt, iuxta regul. *cap. cum inferior, de maior. & obed.* Deinde, quia cenſura ſuam ſecum trahit executionem, & ideo nec per appellationem eius effectus ſuſpendi poſſunt. *c. Paſtoralis,* §. *verùm, hoc titulo.* ergo à fortiori neque Epiſcopus inferior poterit eam ſuſpendere, quemadmodum in excommunicatione etiam reſpectu proferentis, quod non poſſit concedere vt quis cum excommunicato à ſe ipſo communicet, ſed neceſſaria ſit abſolutio, quæ in totum excommunicationem tollat, reſoluunt DD. communiter, per vnam ſcilicet ex tribus formis abſolutionis ab Eccleſia receptis, vel ſimpliciter, vel ad cautelam, vel ad reincidentiam, iuxta *c. cùm deſideres, de ſent. excomm.* ergo, &c.

RESOL. XXIII.

An Confeſſarius poſſit tollere interdictum perſonale particulare, ſine reſeruatione latum, poſt ſatisfactionem, vel ſatisfaciendi cautionem? Ex p. 5. tr. 10. Reſ. 72. aliàs 71.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docet Henriq. *lib.* 13. *c.* 35. *n.* 2. & Auila *p.* 5. *diſp.* 6. *dub.* 1. *concl.* 2. vbi ſic ait: Parochus & Cõfeſſor ordinarius non poſſunt via ordinaria abſoluere ab interdicto, ſiue impoſito à iure, ſiue ab homine, quia talis abſolutio non eſt neceſſaria ad abſolutionem à peccatis, ſicut abſolutio ab excommunicatione. Ita ille.

Sup. hoc ſupra in tr. 3. lege doctrinam Reſ. 10. & 11.

2. Verùm contrariam ſententiam tenent Coninch *de Sacr. diſp.* 7. *dub.* 6. *n.* 7. Suar. *diſp.* 38. *ſect.* 2. *n.* 9. Præpoſ. *in* 3. *p. q.* 4. *de interd. dub.* 6. *n.* 61. Cornejo *in* 3. *p. tr.* 5. *de interd. diffic.* 4. Layman. *lib.* 1. *tr.* 5. *p.* 4. *cap.* 5. *n.* 3. Hurtadus *tract. de interd. diffic.* 16. *n.* 48. & Mercerus *in* 3. *p. q.* 24. *de interd. dub.* 8. ſic enim aſſerit. Interdictum latum ab homine tollitur à ſolo illo, qui tulit, vel Superiore, vel ſucceſſore, vel delegato, latum verò à iure ſi ſit in pœnam commiſſi peccati, tollitur lapſu temporis

quod adducit Megalius, reſpondet Sayrus *de cenſ. lib. 7. c. 5. num. 5.* & alij *ibi*, Diaconum peccaſſe mortaliter; alias verò reſponſiones videbis apud Doctores citatos, præſertim apud doctiſſimum Ludouicum Monteſinum *in 1. 2. D. Thomæ tom. 2. quæſt. 76. art. 4. diſput. 8. quæſt. 12. num. 150.*

RESOL. II.

Ex occaſione cuiuſdam homicidij caſualis fuit olim à me quæſitum; vtrum ad irregularitatem ex delicto incurrendam requiratur culpa mortalis. Ita vt negligentia venialis non ſufficiat? Ex p. 2. tr. 16. & Miſc. 2. Reſ. 18. aliàs 20.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & ſeq. & infrà in duabus vlt. lin. Reſ. 6. & in Reſ. 121.

§. 1. EX noſtris P. Megala *in 3. p. lib. 7. c. 2. q. 1. n. 7. & q. 5. n. 110.* ex Societate Ieſu P. Molina *de iuſt. tom. 4. tract. 3. diſp. 77. n. 4.* ex Dominicanorum familia Illuſtriſſimus Caiet. *in 2. 2. qu. 64. artic. 8.* cum Petro de Aragona *ibidem*, & alij putant culpam venialem ſufficere ad irregularitatem incurrendam, & præcipuè probat hoc Megala ex *c. continebatur, de homicidio.* Deinde, ait Molina, irregularitas ex eo proueniens, quòd aliquis ſe immiſceat cauſæ ſanguinis, incurri poteſt, abſque alia culpa (quin & cum merito) propter ſolum homicidium, aut mutilationem, quæ ſint ſubſequuta, vt patet in laico, qui licitè, ac meritoriè in ea cauſa accuſauit, & iudice, qui ſimiliter licitè, ac meritoriè ſententiam tulit. Ergo, &c.

2. At ego contrariam ſententiam probabiliorem eſſe ſemper cenſui, & illam in facti contingentia conſului. Ita docent præter DD. quos citat, & ſequitur Sayrus *de cenſur. lib. 7. c. 5. n. 5.* Suarez *de cenſur. diſp. 40. ſect. 3. num. 19.* Coninch *de Sacram. diſp. 18. dub* 2. *n. 13.* Bonac. *de cenſur. diſput. 7. q. 1. punct. 2. n. 1.* Filliuc. *in qq. mor. tom. 2. tr. 20. c. 3. à n. 58. vſque ad n. 64.* Villalob. *in ſumm. tract. 21. diffic. 22. n. 8. & 14.* Sanch. *de matrim. tom. 3. lib. 9. diſp. 32. n. 34.* & alij. Dico igitur, ad incurrendam irregularitatem requiri peccatum mortale, & non ſufficere quamcumque negligentiam venialem. Et ratio eſt, quia irregularitas eſt pœna grauiſſima, & quia pœna debet proportionari delicto. Ergo non eſt veriſimile incurri ob culpam, & negligentiam tantùm venialem. Cæteras rationes vide apud citatos authores.

3. Reſtat reſpondere ad argumenta in contrarium. Ad argumentum Megalæ reſpondetur ſecundùm aliquos, Clericum illum, de quo *in c. continebatur*, peccaſſe mortaliter ludendo cum laico ioco ſatis indecenti, vt patet. Ergo. Ita Sayrus *vbi ſuprà*. Sed hæc reſponſio non ita arridet Suarez, & ipſe aliam meliorem dat, *diſp. 45. ſect. 6. n. 3.* adi illum, & non pigebit.

4. Ad argumentum Molinæ reſpondeo, non obſtare quòd aliquando incurratur irregularitas ex homicidio, ſine culpa, dummodo homicidium illud factum ſit publica authoritate ex defectu lenitatis, non autem priuata ex delicto, vt eſt in caſu noſtro: nam tale homicidium debet eſſe culpabile, ideóque voluntarium, ſaltem indirectè.

RESOL. III.

An ſuſpenſio, interdictum, & irregularitas, &c. Incurratur propter culpam venialem? Ex p. 3. tr. 6. & Miſc. 2. Reſ. 51.

Sup. hoc pro ſuſpenſione & interdicto, ſupra in tr. 1. Reſ. 13. 5. Sed 2. & pro ſuſpenſione tantum ſupra in tr. 3. Reſ. 2. & pro interdicto in tr. 4. Reſ. 1. & pro irregularitate hic in duabus præcedentibus Reſol. & in aliis earum annotationum.

§. 1. ALiqui affirmatiuè reſpondent, & ita docet Caietanus *in ſumma, ver. ſuſpenſio. ver. interdictum, & ver. irregularitas*, & de ſuſpenſione docent Armilla *ver. ſuſpenſio, num. 1.* & Lopez *in inſtruct. p. 2. c. 31.* & de irregularitate docuerunt Molina *de iuſtitia tom. 4.*

tract. 7. diſp. 75. n. 1. & diſp. 77. n. 2. Megala *in 3. p. lib. 7. c. 2. q. 1. n. 7. & q. 5. n. 39.* Corduba *in qq. lib. 2. q. 26.* Aragon. *in 2. 2. quæſt. 64. art. 8.* Caſtrus *de leg. pœn. lib. 1. cap. 5. docum. 4.*

2. At mihi ſemper contraria ſententia magis placuit, quam tenentur loquentes de omnibus cenſuris, Suarez *in 3. part. tom. 5. diſp. 4. ſect. 10. n. 8.* & Sanchez *de matrimon. tom. 4. lib. 9. diſp. 32. n. 29.* & ita loquentes de ſuſpenſione docent Henriquez *lib. 13. cap. 34. num. 1.* Emanuel Sà *ver. ſuſpenſus ab officio, ver. qui certus eſt*, & loquentes de irregularitate. ita etiam docent Filliucius *tom. 1. tr. 20. cap. 3. num. 58.* Villalobos *in ſumma tom. 1. tract. 21. diffic. 22. n. 8. & 14.* Bannez *in 2. 2. q. 64. art. 8. tract. de irregul. part. 2. dub. 2.* Aluarez *in part. 2. diſput. 136. n. 1.* Sotus *de iuſtit. lib. 5. quæſt. 1. art. 9.* Salonius *in 2. 2. quæſt. 64. artic. 8. immediatè ante 4. contr.* & alij.

3. Dicendum eſt igitur, quòd quoties ignorantia iuris, vel facti excuſat tranſgreſſionem Canonis à peccato mortali, excuſat etiam non ſolùm ab excommunicatione, ſed etiam ab aliis cenſuris, & pœnis ob delictum impoſitis, vt irregularitate ob delictum, ſuſpenſione, & interdicto. Et ratio eſt, quia ſupradictæ pœnæ cùm ſint grauiſſimæ non eſt credendum illas piam matrem Eccleſiam infligere ob peccatum veniale. Sed de hac quæſtione alibi à nobis etiam actum eſt, ideo ad alias tranſeamus.

RESOL. IV.

An irregularitas ex delicto incurratur, ſi delinquens noſcat peccatum, ſed ignorat ius poſitiuum prohibens ſub dicta pœna irregularitatis? Ex p. 3. tract. 5. & Miſc. 1. Reſ. 67.

Sup. hoc in tribus Reſ. ſeqq. & in aliis earum primarum annotationũ.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondent Layman *in Theol. mor. lib. 2. tract. 2. p. 1. c. 5. n. 8.* Auila *de cenſ. p. 2. c. 5. diſp. 5. dub. 10. concl. 2.* Aluarez *in p. 2. D. Thom. diſp. 158. num. 5.* Suarez *tom. 5. diſp. 40. ſect. 5. n. 10.* Azorius *tom. 1. lib. 1. c. 15. q. 7.* & alij, eo quòd talis irregularitas non contrahatur propter contumaciam, ſed propter turpitudinem, ſeu maculam culpæ, qua criminoſus ſecundùm Eccleſiæ Canonem inhabilis redditur ad altaris miniſterium: hæc opinio eſt probabilis.

2. Sed non minùs probabilem contrariam exiſtimo, quam tenent Sanch. *de matrim. tom. 3. lib. 9. diſp. 32. n. 17.* Reginald. *tom. 2. lib. 30. cap. 2. n. 15.* Peregrinus *de duello, q. 8. n. 18.* & Pottel, *in addit. ad dubia Reg. ver. ignorantia, n. 21.* vbi ſic aſſerit. Sicut ad incurrendam excommunicationem dicimus non ſufficere, quòd ſciam opus eſſe prohibitum ab Eccleſia, ſed vt ſciam de pœna, idque prohiberi ſub excommunicatione; ita de cæteris pœnis, ſuſpenſione, interdicto, irregularitate, &c. dicendum, quòd vt incurrantur non ſufficit, me ſcire opus eſſe prohibitum, ſed requiri, vt ſciam eſſe prohibitum ſub pœna ſuſpenſionis, irregularitatis, &c. Ita ille, & ratio eſt, quia *in cap. 2. de conſtitut. in 6.* aſſeritur ignorantes non ligari ſententiis, vbi non eſt ſermo de ſola excommunicationis ſententia, ſed de omnibus ſententiis Ordinariorum. Ergo, &c. Vnde apparet me his diebus probabiliter reſpondiſſe cuidam conſulenti in caſu, vt *ſuprà* propoſito, non incurriſſe in irregularitatem, de hac quæſtione vide *ſuprà in Reſolut. 20.*

Sup. contentio in hoc verſ. ſupra in tr. 3. lat. in Reſ. 32. & in aliis eius primæ & ſecundæ annot.

RESOL. V.

An quis incurrat irregularitatem, ſi committat aliquid, quod ſit iure naturæ prohibitum, vt homicidium, ignorans tamen eſſe prohibitum iure Eccleſiaſtico, aut ſaltem pœnam irregularitatis ei eſſe annexam? Ex p. 4. tr. 2. Reſ. 36.

Sup. hoc in Reſ.præterit. & in duabus ſeqq. & ſup. in tr. 1. Reſ. 32. § Quæ autẽ. curſim in fin. & in tom. 2. tr 6. Reſ. 241. §. vlt. & in to. 4. tr. 8. Reſ. 104. §. vlt. per tot. & in to. 3. tr. 3. Reſ. 34 §. Sed obiter.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Villalobos *tom. 1. tract. 21. diffic. 6. num. 1.* vbi ſic ait. (El que ignora el derecho de la irregularidad ſi haze el atto à que eſta anexa, incurre en ella, eſto es comun y llano porque tambien otras penas como la del blaſphemo y homicida ſe incurren ignorando el derechn, y en eſto difiere tambien eſta penas de las cenſuras porque aquellas como ſon medicinales no las incurren, los que las ignotan con ignorancia inuincible, mas ha ſe de entender la concluſion del que ignora el precepto Eccleſiaſtico tanſolamente cometiendo culpa contra ley natural, o diuina, porque eſtas irregularidades que ſe ponen por culpa miran la indecencia que el atto en ſi tiene, y anſi faltando eſſa no ſe incurren.] Sic ille. Et ita hanc ſententiam tenet Suarez & Vaſquez, quos citat & ſequitur Hurtado *diſp. 2. de irregul. diffic. 8. num. 28.* quia, ait ipſe, homicidium, v. g. & quodcumqne aliud delictum ſactum contra ius naturale, etiam cum omnimoda ignorantia prohibitionis Eccleſiaſticæ, ob quod lata eſt irregularitas, eſt ſimpliciter tale delictum, v. g. homicidium, aut aliud; & quamuis in eo delicto non ſit contumacia in Eccleſiam remanet in eo ſufficiens indecentia ad ſuſcipiendos Ordines, & ad exercendos iam ſuſceptos ob quam euitandam fertur irregularitas; imò in eo remanet ſufficiens culpa, vt ea pœnalitas ei infligatur, quamuis irregularitas infligatur vt pœna; ergo abſque fundamento prærequiritur notitia prohibitionis Eccleſiaſticæ ad incurrendam irregularitatem latam ob delictum alio iure prohibitum. Adde multo minus prærequiri ſcientiam, ſeu notitiam annexionis ipſius irregularitatis ad eam incurrendam, quia de ratione pœnæ, aut quaſi pœnæ, non eſt quòd ſit voluntaria; quòd autem delictum abſq; notitia irregularitatis factum habeat minorem contumaciam, ſeu inobedientiam reſpectu Eccleſiæ, parum refert, quia abſque ea notitia ſufficientem habet contumaciam & indecentiam, eſt tamen peculiari excommunicatione, & aliis pœnis latis per ſtatuta Ordinariorum, certum, quòd probabiliter ignoratæ, non incurrant. Hæc omnia Hurtado.

2. Verùm non reticeam hic adnotare quod non deſunt DD. contrariam ſententiam tenentes, & hi ſunt inter neotericos, Thom. Sanchez *de matrim. lib. 9. diſp. 33. num. 17. iuncto n. 9.* & Ægid. Coninch *de Sacram. diſp. 18. dub. 4. n. 19. & 31.* vbi ſic aſſerit Probabilius eſt exercentem actum cui annexa eſt in puram pœnam irregularitas, hanc non incurrere ſi inuincibiliter ignoret iure Eccleſiaſtico prohibitam; & etiam non eſt improbabile ignorantiam pœnæ irregularitatis excuſare, etiamſi quis ſciat agere contra legem Eccleſiaſticam. Ita Coninch, qui multos adducit textus & rationes, & hanc ſententiam tenet etiam Io. Præpoſ. *in 3. part. quæſt. 5. de irregular. dub. 2. n. 9.* vbi docet abſolutè non incurrere irregularitatem committentem aliquid contra legem naturalem, vel diuinam ſi ignorat, quòd idem lege Eccleſiaſtica prohibetur ſub pœna irregularitatis; & licet *num. 10.* teneat hoc non procedere, quando nnn præceptum Eccleſiaſticum, ſed ſolùm pœna irregularitatis ei annexa ignoratur; attamen hanc ſententiam, quam ipſe contra Sanchez tenet, vocat tantum veriorem, vnde cum Coninch *vbi ſuprà* putat illum etiam in hoc caſu, quando tantùm ignoratur pœna irregularitatis, eſſe probabilem; ſed tu ne recedas à prima ſententia, quoad irregularitatem homicidij, vt optimè obſeruat Merolla *in diſput. theolog. tom. 1. diſp. 1. cap. 2. corollar. 1. num. 49.* & ego *infrà in hoc tract. reſol. 85.* nam quoad alias irregularitates impoſitas in pœnam putam delicti, ego puto ſecundam ſententiam negatiuam eſſe probabiliſſimam. Vide Merollam *vbi ſuprà*, & de hac quæſtione iterum redibit ſermo *in d. reſol. 85.*

Quæ nunc hæc ſequetur, &c.

RESOL. VI.

An ignorans alicui actui impoſitam eſſe irregularitatem, excuſetur ab illa?

Idem dicendum eſt de pæna excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti, etiam ſi ignorantia ſit vincibilis, dummodo non ſit craſſa, vel ſupina?

Et docetur quod irregularitas ex homicidio, vel mutilatione, licet videatur eſſe ex delicto, includit præcipuè defectum lenitatis, & ideo incurritur, licet occidens ignoret homicidio illam impoſitam eſſe, & hoc dubium eſt valde notandum, quia quotidianum, & à paucis deciſum. Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 85.

Sup. hoc in Reſ. præterit. & in aliis eius primæ not.

§. 1. O Quàm plauſibilis erit Confeſſariis hæc reſolutio, & negatiuam ſententiam docet Hurtado *tract. de irregular. diſput. 1. diffic. 8. num. 18* Vaſquez *in 3. part. tom. 4. dub. 16. de excommunic.* Azorius *tom. 1. lib. 1. c. 15. quæſt. 7.* Corduba *in qq. lib. 2. quæſt. 27.* Suarez *tom. 5. in 3. part. diſp. 40. ſect. 5. num. 10.* Aluarez *in part. 3. diſp. 158. num. 5.* Auila *de cenſ. part. 2. cap. 5. diſp. 5. dub. 10. concl. 2.* Sotus *in 4. diſt. 22. q. 1. art. 2. ad finem*, & Martinus Ledeſma *in 2. 4. q. 24. art. 6.* Verùm ego puto contrariam ſententiam non minus probabilem eſſe. Dico igitur quòd ignorantia iuris inuincibilis excuſat ab irregularitate, etiamſi imponatur pro facto iuri naturali damnato, quia pœna non incurritur abſque culpa. Ita Nauarrus, Reginaldus, Peregrinus, Sanchez & Bonacina, quos citat & ſequitur Merol. *in diſp. theol. tom. 1. diſp. 1. cap. 1. coroll. 1. num. 48.* quibus adde Caſtrum Palaum *in opere morali tom. 1. tract. 2. diſp. 1. punct. 18. num. 6.* Coninch. *de Sacram. diſput. 18. dub. 4. num. 31.* & Portel *vbi infrà*, & ideo ſi excommunicatus celebret ignorans inuincibiliter eſſe impoſitam pœnam irregularitatis excommunicato celebranti, non incurrit irregularitatem. Imò Merolla *vbi ſuprà dub. 3. num. 83.* docet etiam ignorantiam moraliter vincibilem excuſare à pœna irregularitatis, dummodo non ſit craſſa, quia hæc non oritur ex lata culpa.

2. Sed dicet aliquis, ſi hæc doctrina eſſet vera, ſequeretur quòd ſi quis occideret aliquem neſciens homicidio impoſitam eſſe irregulatitatem, illam non incurreret. Sed hoc dicere eſt abſurdum. ergo. Reſpondeo Laurentium de Portel *in dubijs regularium, ver. ignorantia, num. 19.* totum hnc concedere, ſic enim aſſerit. Præmittendum eſt aliam irregularitatem conſurgere ex delicto, vt ex homicidio, ex celebratione in excommunicatione, &c. in pœnam delicti. Alia verò eſt irregularitas, quæ non ponitur ob delictum, ſed ex indecentia, vel defectu ſignificationis, & cnmitatur non culpam, ſed indecentiam, qualis eſt bigamia, & irregularitas contracta à iudice ſine culpa damnante hominem ad mortem iuſtè. Et quidem certum eſt apud omnes hanc irregularitatem ſecundi generis certò contrahi, etiam ſi operans operetur ignorantia inuincibili. Eſt ergo ſola quæſtio de irregularitate primi generis orta ex delicto, an iſta quæ pœna eſt, ſimiliter & ſuſpenſio, interdictum, inhabilitas & ſimiles incurrantur ab operante inuincibiliter ignorante? Sotus & Ledeſma affirmant; Sanchez verò tenet probabilius has omnes pœnas non incurri ab operante qui habet ignorantiam iuris poſitiui illas imponentis; ita Portel, qui, vt apertè apparet ex eius verbis tenet expreſsè irregularitatem ex homicidio tanquam ortam ex delicto non incurri ab ignorante illam; & hanc ſententiam etiam apertè videtur docere Caſtrus Palaus *vbi ſuprà.*

3. Verùm his non obſtantibus contrariam ſententiam

tiam tenendam eſſe puto, quia, vt bene obſeruat Merolla *loco citato in diſputatione theol. tom. 1. diſp. 1. cap. 2. num. 49. & num. 87.* Irregularitas ex homicidio, vel mutilatione, licèt videatur eſſe ex delicto, includit tamen præcipuè defectum lenitatis; ergo incurritur, licèt occidens ignoret homicidio illam impoſitam eſſe; & hoc dubium eſt valde notandum, quia quotidianum, & à paucis diſcuſſum; & ſcio quòd aliquando doctorum hominum torſit ingenia. Vide etiam Guilielmum Mercerum *de Sacram. in 3. part. D. Thomæ q. 66. art. 9. num. 6.*

Pro excommunicatione, ſuſpenſione, & interdicto ſup. in tr. 1. Reſ. 32. à princ. vſque ad §. vlt. excluſiuè, & in aliis eius primis, & ſecundæ not.

4. Dicendum eſt igitur ad incurrendam excommunicationem non ſufficere quòd ſciam opus eſſe prohibitum, ſed vt ſciam de pœna, idque prohiberi ſub excommunicatione. Ita de cæteris pœnis, ſuſpenſione, interdicto, irregularitate, &c. quod eſt valde conſolatorium, & verum eſt etiamſi ignorantia, vt *ſuprà* diximus, eſſet, vincibilis, & ita præter Merollam docet Laurentius de Portel *vbi ſupra num. 27.* vbi ita ait. Ignorantia vincibilis ſiue facti, ſiue iuris imponentis cenſuras, & alias pœnas ſpirituales, ſiue factum illud ſit peccatum mortale, ſiue non, ſit tamen non fuerit ignorantia craſſa & ſupina, excuſat ab omnibus illis pœnis; & hæc concluſio eſt magnæ conſolationis, eſtque intelligenda de quibuſcumque pœnis, ſiue latis à iure communi Papæ, ſiue à particulari Diœceſanorum; craſſa verò & ſupina ignorantia eſt illa quæ procedit ex culpa lata, quæ interuenit in adhibenda diligentia; culpa verò lata eſt, quando ignorans aut nullam, aut valdè modicam adhibuit diligentiam vt ſciret quæ noſse tenetur, vel quæ ex malitia, vel ex nimia negligentia procedit. Vbi vides poſſe aliquem euadere prædictas omnes pœnas, etiamſi operetur culpabiliter mortaliter cum ignorantia iuris, vel facti dummodo ignorantia non ſit craſsa & ſupina, ſiue magna. Vnde etiam colliges non incurri irregularitatem homicidij ob ſolam culpam venialem. Sic Portel, & ego *ſuprà in reſolut. 21.*

Quæ hic eſt inf. Reſ. 121. & ſup. in Reſ. 2. & 3.

RESOL. VII.

An ignorans homicidio eſſe annexam irregularitatem, excuſetur ab illius incurſione?

Ex quo oritur hæc alia difficilis quæſtio. An qui ſcienter acceſſit ad conſanguineam vxoris ſuæ, ignorans tamen priuationem petendi debitum eſſe ab Eccleſia ob hoc peccatum, impoſitam illam non incurrat, & ſic non egeat diſpenſatione, vt à ſua vxore petat debitum. Ex p. 9. tract. 7. Miſc. 2. Reſ. 19.

Sup. hoc in tribus præcedentibus Reſ. & ſup. in tr. 1. Reſ. 32. §. Quæ autem, curſim in fin. & in tom. 2. tr. 6. Reſ. 141 §. vlt. & in tom. 3. tr. 3. Reſ. 34. §. Sed obiter. & in tom. 4. tr. 8. Reſ. 104. § vlt. per tot.

§. 1. CAſus in dies accidit: & affirmatiuam ſententiam probabilem eſse putat nouiſſimè Caſtrus Palaus *tom. 6. diſp. 6. punct. 5. num. 3.* vbi firmans, quòd ſi probabiliter ignores, irregularitatem delicto eſse annexam: tametſi ſcias eccleſiaſtica lege eſse prohibitum, ab irregularitate excuſeris, aduerſus hanc ſententiam *num. 2.* ſic arguit: [Si ad incurrendam irregularitatem neceſsarium foret cognoſcere eam pœnam delicto annecti: ergo homicida ignorans hanc pœnam nulla irregularitate teneretur, ſed liberè poſset ad Ordines promoueri. Hoc autem falſum videtur: ſiquidem Iudex iuſtè reum morti tradens irregularitatem contrahit, tametſi ignoret irregularitatem ſuo facto impoſitam eſse, eò quòd dedeceat Chriſti eſse Miniſtrum, qui alium vita priuauit: ſed hæc indecentia efficaciùs vrget in eo, qui iniuſtè, & inique alium occidit, ergo irregularis erit, tametſi ignoret ſuo delicto irregularitatem eſse impoſitam. Tamen ipſe poſteà ad hoc argumentum ſic reſpondet *n. 3.* Neque item eſt inconueniens, quòd Iudex, ignorans ſuo facto irregularitatem annecti, eam contrahat; non tamen eam contrahat homicida ignorans irregularitatem ſuo delicto annecti: quia irregularitas Iudici, non in pœnam, ſed ob decentiam poſita eſt: at homicidæ, tum ob decentiam, tum in pœnam delicti irregularitas indicitur; quæ irregularitas grauior eſt, & difficilioris diſpenſationis, ac proinde non eſt mirum, vt cognitionem legis eam indicentis expoſtulet.] Ita Palaus, in quibus verbis, vt vides, apertè patet, ipſum docere, homicidam ignorantem ſuo facto irregularitatem annexam eſse, illam non incurrere.

2. Sed habeo magnam difficultatem in hac doctrina: video enim eſſe contra communem ſententiam Doctorum, & contra praxim: videtur enim ſufficere, vt incurratur irregularitas, ſi ſit annexa homicidio propter decentiam; & ideò non obſtat, ſi ſit etiam annexa in pœnam: non enim incurritur ex vno capite, ſed etiam ex alio, vt ego *alibi* adnotaui.

Alibi in Reſ. præterr. ſignanter in §. Sed dicet. & §. Verum. Et propter cula *ſcienter*, contenta in lin. 4. huius §. in tom. 2. tr. 6. Reſ. 241 & 242. à §. Quæro etiã. vſque in fin. dictæ Reſ. & lege ibi doctrinam Reſ. 244. & in tom. 7. tr. 1. ex Reſ. 231. vide doctr. § vlt. & Reſ. & §§ annot. 1. dict. §. & ex Reſ. 181. §. etiam vlt. & b in tr. 4. ex Reſ. 69. §. 2. & hic ſup. in tr. 1. ex Reſ. 61. §. Probatur. per tot.

3. Sed ex his oritur alia difficilis quæſt. quæ ex verbis Magiſtri Serra *in p. 2. to. 2. q. 76. art. 3. dub. 1.* tibi proponam: ſic itaque aſserit: [Nonnulli aſserunt, illum, qui ſcienter acceſſit ad conſanguineam vxoris ſuæ, ignorans priuationem petendi debitum eſse ab Eccleſia ob hoc peccatum impoſitam, illam non incurrere, ſicque non egere diſpenſatione, vt à ſua vxore petat debitum. Nam talis priuatio eſt pœna; ignorantia autem inuincibilis pœnæ ab ea excuſat. Sed hoc tutum non eſt, cùm ſit contra communem Eccleſiæ conſuetudinem: ſolent enim fideles moneri à Confeſsariis, ne petant debitum, quando ad conſanguineam vxoris intra ſecundum gradum acceſserunt, quouſque diſpenſationem obtineant ab Epiſcopis, vel aliis ad hoc priuilegium habentibus. Nec prædictis Authoribus fauent Magiſter Soto *in 4. diſt. 37. q. vnic. art. 2. concl. 2.* & alij, qui prædictam priuationem petendi debitum appellant pœnam: nam nolunt eodem modo iudicandum eſſe de illa, ac de aliis pœnis: aliàs enim cùm, iuxta ſententiam probabilem ipſius Magiſtri Soto quam prædicti Authores approbant, leges pœnales etiam apponentes pœnas, ad quarum executionem non requiritur aliqua actio, non obligent ad pœnam ante Iudicis ſententiam; fateri deberet, etiamſi quis, ſciens pœnam priuationis petendi debitum accederet ad conſanguineam vxoris; non teneri ſe abſtinere à petitione debiti ante Iudicis ſententiam: quod quis dicat? Certè hæc priuatio petendi debitum non alio modo dicitur pœna inceſtus, quàm priuatio contrahendi matrimonium dicitur pœna criminis homicidij, vel adulterij: ſed, qui tale crimen commiſit, quamuis inuincibiliter ignoraret priuationem contrahendi matrimonium, illam incurreret, ergo & qui committit prædictum peccatum inceſtus, priuationem petendi debitum incurrit, etiamſi inuincibiliter ignoret illam. Vtraque enim priuatio, non propriè pœna eſt, ſed impedimentum quoddam, & inhabilitas, à qua non excuſat illius ignorantia.] Hucvſque Serra ſatis probabiliter.

4. Sed ego etiam probabiliter puto, quòd ſi quis ex ignorantia facti vel iuris, vel ſolius pœnæ, contrahat cum ſuo coniuge cognationem, aut affinitatem, non priuatur petitione debiti. Et ita præter alios, me citato, hanc ſententiam tenet amiciſſimus Pater Franciſcus Lugo *de Principiis Theol. mor. cap. 4. q. 3. num. 37.* cui adde nouiſſimè, etiam me citato, Quintanaduẽñas *in Theol. moral. tom. 1. tract. 9. ſingul. 6. num. 3. & 4.* omninò videndum.

RESOL. VIII.

An irregularitas incurratur in aliquo caſu à iure non expreſſo.

Et quid eſt dicendum, quando dubium eſt de iure, hoc eſt, an ſit pro aliquo delicto commiſſo impoſita à iure aliqua irregularitas; an tunc iudicandum ſit non eſſe irregularitatem in eo caſu conſtitutam: Ex p. 4. tr. 2. Reſ. 80.

Quoad hoc lege doctr. Reſ. ſeq.

§. 1. RESpondeo negatiuè, & ita habetur expreſsè *in cap. is, qui, de ſentent. excommun. in 6.* Vnde in hac materia non valet argumentum à ſimili, vt pluries *ſuprà* dictum eſt, neque à fortiori, &c. nec obſtat *cap. ad audientiam, & cap. ſignificaſti, de homicidio,* vbi ſtatuitur cenſendum eſſe irregularem eum, qui de irregularitate ſui dubius, atque incertus eſt, eo quòd in dubio tutior pars ſit eligenda. ergo non ſolùm vbi eſt irregularitas expreſſa, ſed etiam vbi dubium eſt, incurritur.

Sup. hoc dubio de iure inf. in Reſ. 89. §. Probatur. paulò poſt init. à verſ. Sed quando verſamur in dubio. Sed aduerte quod ſub eodem num. Reſ. 29. ſunt duæ Reſ. vnitæ, & ſup. citatum §. eſt in ſecunda Reſ.

2. Non, inquam, hæc iura obſtant, nam procedunt vbi dubium eſt de facto, ſed *cap. is, qui,* procedit de iure; igitur quando dubium eſt de iure, hoc eſt, an ſit pro aliquo delicto commiſſo impoſita à iure aliqua irregularitas, tunc eſt iudicandum non eſſe irregularitatem in eo caſu conſtitutam, cùm talis irregularitas non ſit in iure expreſſa, & ita docent Aloyſius Bariola *in aphoriſ. lit. I, verbo irregularitas,* §. 10. Valent. *tom. 4. diſp. 7 q. 19. punct. 10. notab. 3.* Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract. 5. de irregularitate, diſp. 1. dub. 2.* Suarez *de cenſur. diſp. 4. ſect. 4. num. 15.* Sayrus *lib. 6. cap. 2. num. 4.* & alij communiter; vnde ſummopere notanda eſt hæc doctrina à Confeſſariis & caſuum conſcientiæ reſponſoribus, nam ex illa ab incurſione irregularitatis multos pœnitentes liberabunt.

RESOL. IX.

An communis opinio Doctorum poſſit introducere aliquam irregularitatem, etiamſi clarè non ſit expreſſa in iure?

Idem cenſendum eſt de quibuſdam cenſuris, v. g. ſuſpenſionis propter ſuſceptionem Ordinis per ſaltum? Ex p. 8. tract. 7. & Miſc. Reſ. 28.

Quoad hoc lege doctr. præced. Reſ.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Layman *lib. 1. tract. 5. part. 5. cap. 1. num. 6.* vbi ſi ait. His adde quòd defectus, ob quem irregularitas incurritur, debet eſſe ſpecificè nominatus in iure: neque ab vno ad alium caſum, ob ſimilem, vel maiorem rationem, extenſio fierit poteſt, ſicut ex communi docet Nauarr. *cap. 27. num. 194. in fine.* Suar. *diſp. 40. ſect. 5. & 6.* Quamuis negari non poſſe videtur, quaſdam irregularitates ſine iure expreſſo per Doctorum ita opinantiũ auctoritatem introductas, atque diuturna Eccleſiæ conſuetudine firmatas fuiſſe, quæ non minus, quàm aliæ cenſuræ, vim obtinere debent, tum quia conſenſus Doctorum, & Eccleſiarum conſuetudo optima eſt ſacrorum canonum, & antiquæ obſeruationis interpres: tum quia vniuerſim verum eſt, quòd conſuetudo per tacitum conſenſum ſit conſtitutiua iuris, etſi lex ſcripta deſideretur. Et quod dico de irregularitate, idem ſentiendum de quibuſdam cenſuris, v. g. ſuſpenſione propter ſuſceptionem Ordinis per ſaltum: quæ ſuſpenſio nullo iure ſatis expreſse cenſetur, ſed per conſuetudinem ſtabilita; ideoque obiter approbata per Trident. *ſeſſ. 23. cap. 14. de reform.* Hucuſque Layman; vnde ex hac doctrina poſset quis dicere, quòd licèt irregularitas ex defectu lenitatis in iure ſit lata ſolùm contra concurrentes ad mortem tanquam miniſtros iuſtitiæ, tamen per Doctorum communem ſententiam, & per conſuetudinem iam videtur extenſa ad omnes qui neci cooperantur, etiamſi non ſint iuſtitiæ adminiſtri.

2. Sed his non obſtantibus aliqui hanc Laymanni ſententiam non admittunt, & ideò nouiſſimè Ioannes Machadus *de Perfect. Confeſſ. tom. 1. lib. 1. part. 5. tract. 15. docum. 1. num. 3.* ſic aſserit: *Es tambien principio llano diſpueſto por Derecho, y muy neceſſario para deduzir del muchos caſos eſpeciales, que los Dotores diſputan en eſta materia; que no ſe deue admitir irregularidad alguna, que no eſtè expreſſa en Derecho. Y aunque es aſſi, que el Padre Layman es de parecer, que aquellas irregularidades, que aunque ſin Derecho expreſſo eſtuuieren introduzidadas por la autoridad de los Dotores y comunmente recebidas con la coſtumbre antigua de la Igleſia, no deuen ſer menos admitidas, que las que eſtuuieren expreſsas en el. Con todo eſse es comun dotrina, y caſi recebida de todos, fundada en Derecho expreſso, que no ſe deue admitir irregularidad, que no eſtuuiere expreſſa en el; ni por ſola la autorida de los Dotores que la introduzen, ni por auerla admitido la coſtumbre, ni porque en el Derecho la aya, y ſe incurra en caſo menor, ò ſemejante.* Ita Machadus: cuius ſententia ſatis probabilis mihi videtur, licèt contrariam etiam probabilem exiſtimem cum Baunio *in Theolog. mor. part. 2. tract. 11. quæſt. 3.* vbi concedit probabile eſse, tam conſuetudine Eccleſiæ diuturna, quàm auctoritate Doctorum, ita ſentientium irregularitates aliquas induci poſse.

RESOL. X.

An Epiſcopi incurrant irregularitatem, quæ fertur aliquo iure generali?

Et an aliquo iure Epiſcopi excipiantur ab incurrendo excommunicationem, quamuis excipiantur ab incurrendo ſuſpenſionem, & interdictum, quæ iure generali feruntur, quæ ſunt diſtincta ab irregularitate, & excommunicatione? Ex p. 4. tr. 2. Reſ. 53.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Maiolus *lib. 1. de irregular. cap. 1. num. 7.* nam *in cap. quia periculoſum 4. de ſentent. excommunic. in 6.* ſtatuitur Epiſcopos non teneri iure generali ferente ſuſpenſionem, aut interdictum. Sed quia iſte Doctor erat Epiſcopus, agebat cauſam ſuam: cùm igitur ſine fundamento loquatur, non eſt recedendum à contraria ſententia quam docet Hurtado *di. 1. de irregul. diffic. 7. num. 26.* & Turrianus *de cenſ. lib. 8. diſp. 59. dub. 1.* quia nullo iure excipiuntur ab incurrendo irregularitatem, imò nec ab incurrendo excommunicationem, quamuis iure dicti cap. excipiantur ab incurrendo ſuſpenſionem & interdictum, quæ iure generali feruntur, quæ ſunt diſtincta ab irregularitate & ab excommunicatione.

RESOL. XI.

An Epiſcopus incurrat irregularitatem, ſi concedat licentiam iudici laico exhumandi corpus occiſi ab Eccleſia ad finem capiendi informationem de delicto in genere?

Et in §. vltimo huius Reſolutionis inuenies aliud pulchrum dubium notabile, & graue? Ex p. 4. tr. 2. Reſ. 95.

§. 1. REſpondet negatiuè Iulius Lauorius *in ſuis variis elucubrationibus tit. 2. cap. 7. num. 31.* quia ad incurrendam irregularitatem ex defectu perfectæ lenitatis requiritur quòd actus qui fit, ſit cauſa proxima & directa in mortem, vel mutilationem, non autem cauſa remota, vt ex Nauarro *cap. 21. num. 211.* & Auila *de cenſur. part. 7. diſp. 5. ſect. 2.* docet Turrian. *de cenſur. lib. 9. diſp. 66. dub. 3.* Sed in noſtro caſu actus oſtendendi cadauer occiſi, eſt remotiſſimus, & ſuaptè

Sup. hoc in tom. 9. tr. 1. Reſ. 129. §. Ad periculũ.

natura

natura non directus ad mortem, vel mutilationem, & Epiſcopus nihil operatur, ſed tantùm permittit exhumari corpus, & capi informationes. Ergo,&c. & ita hanc ſententiam præter Lauorium docet etiam in terminis, vt dici ſolet, terminantibus Doctus Aloyſius Riccius *in praxi tom.1. reſolut.* 453. & ita practicatum fuiſſe in Curia Archiepiſcopali Neapolitana teſtatur M. Antonius Genuenſis *in praxi cap.*42. *num.* 10. & ita etiam docet Venetus *in exam. Epiſc.lib.*2. *cap.* 23. *num.* 19.

2. Notandum eſt etiam hîc quod Genuenſis *vbi ſuprà* teſtatur in dicta Curia reſolutum fuiſſe, poſſe concedi Curiæ ſæculari copiam ſententiæ diſpoſitionis, ſiue degradationis verbalis, & renunciationis habitus clericalis alicuius Clerici inquiſiti de homicidio in Curia ſæculari, alleganti ſe eſſe Clericum,& Curia ſæcularis negabat eſſe Clericum, ob prædictam depoſitionem, & renunciationem; ſed tu in ſupradictis cogita.

RESOL. XII.

An irregulares poſſint initiari prima Tonſura ſine præuia diſpenſatione?

Ex quo infertur, an prima Tonſura ſit Ordo? Ex p.4.tr.2. Reſol. 88.

Sup. hoc inf. in Reſ.138. à princ.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet Auila *de cenſur. part.*7. *diſp.*2. *dub.*6. *concl.* 1. Præpoſitus *in addit. ad* 3. *part. D.Thomæ quæſt.*5. *de irregularit. dub.*3. *num.* 12. Suarez *tom.*5. *diſputat.* 40. *ſect.* 1. *num.* 12. & alij communiter, aſſerentes irregularitatem reddere hominem inhabilem etiam ad primam Tonſuram.

2. Sed aduersùs hanc ſententiam (attendas quæſo amice Lector) adeſt maximum argumentum, ſuppoſita communi ſententia Theologorum aſſerentium primam tonſuram non eſſe Ordinem, cum D. Thoma *in* 3. *part. quæſt.*40. *art.*2. Vaſquez *tom.*3. *diſput.* 236. *cap.*1. *num.*9. *& diſput.*237. *cap.*2. Bellarmino *lib.*1. *de Clericis, cap.* 11. Martino Fornario *tract. de Ordine cap.*7. *num.*1. Filliucio *tom.*1. *tract.*9. *cap.*1. *num.*13. & nouiſſimè ſolidè, vt ſemper ſolet, cum Patre Hurtado *de Sacram. tract. de Ordine, difficult.* 2. quorum ſententia ſuppoſita ſic argumentor. In odioſis non eſt facienda extenſio de vno caſu ad alium; ſed Canones aſſerunt irregularem eſſe incapacem Ordinum; ergo non erit incapax primæ tonſuræ, quia, vt dictum, propriè non eſt Ordo; tonſuratus enim ordinatus dici non poteſt, quia ordinatus habet peculiare officium ad Euchariſtiæ celebrationem directum; ſed tonſuratus nullum habet officium circa miniſterium Altaris, ita vt dici poſſit deputatus ad Ordines, ſed non ordinatus. ergo, &c. Sed his non obſtantibus, quia opinio negatiua eſt communis, non audeo ab ea recedere, & ideo illam omnino tenendam eſſe exiſtimo.

Sup. hoc in Reſ.ſeq. §.2. à lin. 2. & ſeqq. & in alijs eius not.

RESOL. XIII.

An initiatus Ordinibus minoribus, & Sacris, non ſuſcepta Tonſura, ſit irregularis, & teneatur dictam Tonſuram ſumere?

Ex quo deducitur, an Tonſura ſit Ordo? Ex p.6. tr.8. & Miſc.3. Reſ.29.

§.1. DE hoc caſu conſultus fui à quodam Antiſtite, & pro primo dubio dixit habuiſſe reſponſum affirmatiuum à quodam Theologo inclitæ Societatis IESV, & in terminis adducebat Martinum Fornarium *de Sacrament. Ordinis, capite* 8. vbi teſtatur Sacram Congregationem Concilij declaraſſe eum qui omiſſa prima Tonſura ordinatur eſſe irregularem. Quia vt tenent communiter Canoniſtæ prima Tonſura eſt Ordo. Ergo talis ſuſcepit ordinem per ſaltum, & per conſequens contraxit irregularitatem.

Sup. hoc in Reſ. præterita §.2. à lin. 4. & in Reſ. ſeq. curſim in fin. & inf. in Reſ.138.§. Quare. ad med. à verſ. Quia prima Tonſura. & ſup. in tr. 5. Reſ.12. à lin. 4. & in Reſ. 25. §. 2. ad lin. 3. & in Reſ. 34. ad lin. 10. & in fin. § penult. & ſeq. & in tom. 3. tr. 1. Reſ. 63. §. vlt. à lin.4 & ibi in tr. 5. Reſ. 14. à lin. 3. & §§. ſeqq.

2. Sed his non obſtantibus ego ſententiæ negatiuæ adhæſi; quia Tonſura non eſt ordo, idque non tantùm iuxta receptam Theologorum doctrinam, ſed etiam iuxta ipſum ius Canonicum, quod Tonſuram neque inter minores, neque inter maiores ordines agnoſcit, *Can. ſeriatim, diſt.*32. *Can. illud, diſt.*72. *Can à Subdiacono, diſt.*93. Quibus conformiter Concilium Tridentinum Tonſuram quoque ab Ordinibus tam minoribus, quàm maioribus diſtinguit *ſeſs.*23. *cap.*4.5.6. 11.12.13. *de Reformat.* Sicut etiam Romanum Pontificale tum alibi, tum quando dicit Clericatus ſiue prima Tonſura quocumque die, hora, & loco conferri poteſt: minores verò Ordines poſſunt dari ſingulis Dominicis & feſtiuis diebus duplicibus, vbicumque, in mane tamen.

3. Confirmatur, illi demum ſunt Ordines, qui pro materia habent rem quampiam, per cuius traditionem ipſi conferuntur, *iuxta Synod. Flor.* Tonſuræ autem nullus aſſignat materiam per cuius traditionem ipſa conferatur.

4. Nec valet dicere quòd pars affirmatiua ſuadetur primò, ex *cap. cùm contingat, de ætate, & qualitate perficiendorum.* vbi dicitur: Per primam Tonſuram Clericalis ordo confertur. Secundò ex Alcuino *lib. de diuinis Officiis, cap.*35. *ſiue de Tonſura Clericorum*, vocante Clericatus Ordinem. Tertiò ex motu proprio Sixti V. anno 1588. contra malè promotos ad Ordines, vbi primam Tonſuram appellat characterem Clericalem. Quartò ex eo quòd in trident. *ſeſſ.*21. *cap.*1. *de reform.* dicatur: nihil pro collatione quorumcunque Ordinum etiam Clericalis Tonſuræ accipiant, ſcilicet Epiſcopi eámque partem communius ſequuntur Canoniſtæ, quibus vnus vel alter Theologus ſuffragatur. Cæterùm communiſſimè Theologi ſentiunt non eſſe ordinem, quorum ſententia eſt omnino verior. Ergo, &c.

5. Nam reſpondeo ad primum, & dico: nomen Ordinis in illo capite ſumi pro gradu in Eccleſia, abſque vlla tamen poteſtate ſpirituali, & proinde non ſequi primam Tonſuram eſſe ordinem prout vſu Eccleſiaſtico in hac materia ſumitur, per quod,

6. Reſpondetur ad ſecundum, quòd Alcuinus ſolùm voluerit ſignificare hominem per primam Tonſuram conſtitui in gradu eminentiore ſupra cæteros fideles Laïcos, non verò voluiſſe, quòd per illam vlla ſpiritualis poteſtas conferatur.

7 Ad tertium dico, per characterem clericalem, Pontificem ſolùm voluiſſe ſignificare deſtinationem ad ſtatum clericalem.

8. Ad quartum dico, ſatis patere de ſententia Concilij Trid. ex *cap.*2. *citato*, illo ergo *cap.*1. *ſeſſ.*21. ſolùm vult non licere quidquam accipere, non ſolùm pro collatione Ordinum, ſed etiam primæ Tonſuræ, & quibuſdam aliis, quæ ibi recenſet.

9. Et ita hanc ſententiam tenet doctus Stephanus Bauny *in Theol. Moral. tract.*7. *quæſt.*3. Tiberius *in inſtruct. Ord. in cap.*2. *quæſt.*15. Bonacina *de Sacrament. diſput.*8. *quæſt. vnica, punct.*2. *num.*6. & alij, quos citat & ſequitur Sanchez *in opuſc. tom.*2. *lib.*7. *cap.*1. *dub.*6. *num.*6. quibus adde Villalobos *in ſumma, tom.*1. *tract.*11. *diffic.*2. *n.*4. Ioannem Petit *in Theolog. Moral. tract.*7. *lect.*93. Eligium Baſſæum *in Floribus Theolog. pract. verb. Ordo* 1. *num* 3. Ioannem VVigers *de Sacrament. in* 3. *part. D. Thom. quæſt.*37. *art.*2. *num.*6. Ergo cùm prima

Tonſura non ſit Ordo, conſulentem nullam contraxiſſe irregularitatem dicendum eſt, cum non fuerit ordinatus per ſaltum, cum prima Tonſura non ſit Ordo.

10. Quoad ſecundam dubitationem, an qui ſuſcepit alios Ordines teneatur recipere primam Tonſuram, referam hic quid alij ſentiunt. Partem affirmatiuam docet Franciſcus Syluius *in reſolutionibus varijs, verb. Ordo* 2. vbi ſic ait. Sicut contra mentem Eccleſiæ eſt quod non tonſuratus Ordines ſuſcipiat, ita contra illam eſt, quod non ſuſcepta Tonſura in iis miniſtret, ideo religioſo præfato Tonſura conferenda eſt. Ita ille. Sed negatiuam ſententiam inuenio docere Ioannem Baptiſtam de Fabris *in Manuali Ordinandorum, de Sacrament. Ordinis, cap. 4. quæſt. 13.* vbi ſic aſſerit: Dictum eſt quod Tonſura eſt præparatio ad Ordines ſuſcipiendos, debetne neceſſariò præcedere Ordines? Reſpondeo de neceſſitate Sacramenti non debet præcedere, quia etiamſi quis ſuſciperet Ordines non recepta Tonſura validè eſſet ordinatus, nec vlterius teneretur ad Tonſuram, eſt tamen de neceſſitate præcepti. Hæc ille.

RESOL. XIV.

An excommunicatus, ſi ſumat minores Ordines, efficiatur irregularis?

Et quid, ſi ſuſcipiat Ordinem ſacrum?

Ex quo ſequitur, quod excommunicatus minori excommunicatione, recipiens primam Tonſuram, non eſt irregularis.

Et an qui in ſuſpenſione, & interdicto recipit Ordinem ſacrum, fiat irregularis? Ex part. 9. tract. 7. & Miſc. 2. Reſ. 23.

§. 1. NEgatiuam ſententiam eſſe probabilem docet Leſſius *in 3. par. c. 6. de irreg. dub. 2. n. 45.* vbi ſic ait: [Qui ligatus cenſura excommunicationis recipit Ordinem, præſertim ſacrum fit irregularis. Eſt communis, ex *cap. Cùm illorum, de ſent. excomm.* Vtrùm verò, ſi minores recipiat, fiat irregularis, eſt dubium. Plerique putant eſſe irregularem: quia Canon generaliter loquitur de Ordine Eccleſiaſtico. Sed contrarium non eſt improbabile: quia, cùm Canones de Ordinibus Eccleſiaſticis loquuntur ſæpè tantummodò ſacros intelligunt, vt videre eſt in Concilio Tridentino *ſeſſ. 14. cap. 7. de reform.*] Ita ille. Qui etiam ſubdit qui in ſuſpenſione recipit Ordinem ſacrum, non videtur fieri irregularis: quia iure non eſt expreſſum. Eſt contra Nauarrum. Ratio eſſe poteſt: quia ſuſpenſio eſt directè ab exercitio Ordinis ſuſcepti, & ſolum ex decentia impediri ſuſceptionem noui. Idem probabile eſt, ſi quis in interdicto conſtitutus ordinetur; quia iure non inuenitur expreſſum. Hæc Leſſius, quæ omnia confirmat Auila *de cenſ. part. 7. diſp. 9. ſect. 1. dub. 6. concluſ. 3. & ſeq.* Et ego abſolutè teneo excommunicatum, ſumendo Ordines minores, non incurrere irregularitatem. Vide Nauarr. *conſil. 28. de ſent. excommunic.*

2. Hinc ſequitur à fortiori, quòd excommunicatus maiori excommunicatione recipiens primam Tonſuram, non eſt irregularis. Ita Nauar. *in eodem conſ. ad 3. quæſt.* Et hoc eſt verum, licèt teneremus, quòd recipiens minores fiat irregularis. Ratio eſt: quia prima Tonſura nun eſt Ordo, vt benè aduertit Auila *vbi ſup.*

Sup. hoc latè in Reſ. præterita §. 2. à lin. 2. &c.

RESOL. XV.

An efficiatur irregularis, ſi quis recipiat Ordines furtiue, v. g. qui non examinatur, neque admiſſus ſuſcipit Ordines &c?

Et quid eſt dicendum de aliis caſibus ſæpe in praxi occurrentibus, quos in §. penult. & vltimo Reſolutionis deciſos inuenies?

Et an, quando tempore Ordinationis Epiſcopi ferunt excommunicationem contra furtiuè Ordinationi ſe ingerentes, dicta irregularitas regulariter ſit Papæ reſeruata, ita vt Epiſcopus in ea diſpenſare non poſſit. Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 55.

§. 1. REſpondeo quòd qui ordinatur furtiuè, incurrit irregularitatem; dicitur verò furtiuè ordinari qui non examinatus, neque admiſſus ſuſcipit Ordines, vel quando fecit vt alius examinaretur, & ipſe loco illius & nomine ſuſcipit Ordines, vt patet ex *cap. 1. de eo, qui furtiuè ordinatur*; diſpenſatio verò huius irregularitatis committitur Epiſcopo, *c. 1. & vlt. tit. tit.* cum hac tamen conditione, vt non fuerit denunciatus ab Epiſcopo vel Archidiacono, vel alio miniſtro mandâte vt nullus ſe furtiuè ingerat ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, in hoc enim caſu non poteſt Epiſcopus diſpenſare, niſi aut Religionem ingrediatur, aut faciat ibi condignam pœnitentiam, & ita docet Turrianus *de cenſ. lib. 9. diſp. 61. dub. 3.* Hurtado *diſp. 2. de irregular. diffic. 1. num. 3.* Præpoſ. *in 3. part. quæſt. 5. de irregul. dub. 5. num. 26.* Coninck *de Sacram diſp. 18. dub. 5. num. 44.* Suarez *de cenſ. diſp. 42. ſect. 3. num. 5.* & alij penes ipſos; verùm quia hoc tempore Epiſcopi communiter ferunt excommunicationem contra furtiuæ ordinationi ſe ingerentes, ideo dicta irregularitas regulariter Papæ eſt reſeruata.

2. Non reticeam tamen hîc adnotare Bonacinam *de cenſur, diſp. 7. quæſt. 3. punct. 4. num. 6. in fine,* docere, licèt cum aliqua formidine ſupradictam doctrinam eſſe veram, quando quis diaconatum furtiuè ſuſcipit, & conſequenter in hoc caſu incurri irregularitatem, vt loquitur *diſt. cap. 1.* Secus autem in ſuſceptione furtiua aliorum Ordinum, nam in hac contrahitur tantùm ſuſpenſio.

3. Nota etiam hîc non incurrere irregularitatem, ſi quis ordinetur in his caſibus. Primò quando quis accipit Ordines ab Epiſcopo, qui renunciauit Epiſcopatui quoad locum & dignitatem. Secundò qui ordinatur ante legitimam ætatem. Tertiò qui ordinatur ab Epiſcopo alieno ſine licentia proprij. Quartò qui ordinatur non ſeruatis interſtitiis. Quintò qui ordinatur per ſaltum. Sextò qui recipit Ordines extra tempora ſine diſpenſatione. Septimò qui exiſtens in irregularitate ſi recipiat Ordines ſine diſpenſatione dictæ irregularitatis, in his enim caſibus non irregularitas, ſed ſuſpenſio incurritur. Ita Filliucius *tom. 1. tract. 10. cap. 7. num. 190. & ſeq.* Villalobos *tom. 1. tract. 21. diffic. 12. n. 1.* & alij.

4. Nota etiam ſecundò quòd aliqui probabiliter aſſerunt ligatum maiori excommunicatione recipiendo ſcienter, vel cum ignorantia craſſa, vel affectata Ordines ſacros, non incurrere irregularitatem. Vide Bonacinam *vbi ſuprà.* Idem dicendum eſt etiam probabiliter de ſuſpenſo & interdicto, & de recipiente Ordines ſine confirmatione, vnde in gratiam Confeſſariorum dico abſolutè, quòd in duobus tantùm caſibus quis in mala Ordinum ſuſceptione incurrit irregularitatem. Primò ſi furtiuè ordinetur modo, quo *ſuprà* dictum eſt. Secundò ſi durante matrimonio, etiam non conſummato, præſumit ſacros Ordines ſuſcipere; in aliis autem caſibus quos adducunt DD. aſſerentes incurri irregularitatem in ſuſceptione Ordinum, tu tene contrarium, quia cùm non exprimantur in iure, non ſunt admittendi, vnde prudens Confeſſarius à moltis irregularitatibus liberabit pœnitentes & conſulentes, & ita hāc opinionem tenet Hurt. *diſp. 2. de cenſ. diff. 1. n. 3.* & Præpoſ. *in 3. part. q. 5. de irregul. dub. 5. n. 27.*

RESOL. XVI.

An ſit irregularis Latinus, ſi ordinetur à Græco, vel Græcus, ſi ordinetur à Latino?

Et quid, ſi ordinetur ab Epiſcopo ſchiſmatico, non obſtante inſtructione Clem. VIII. ſuper ritibus Græcorum anno 1595. Ex p.4. tract.2.Reſ.54.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam quoad primùm docet Maiolus *lib.4.de irregular. cap.32.* quod probat ex *cap. cùm ſecundùm*, ex *cap. ex parte, de tempor. ordin.* Sed contrarium tenendum eſt, quia in priori c. *cùm ſecundum*? verum eſt quòd id prohibetur, ſed pœna irregularitatis non imponitur; in cap. verò *ex parte*, non eſt ſermo de hac materia, & ita hanc ſententiam negatiuam tenet Turrianus *de cenſur. lib.9. diſp.61. dub.3.* Filliucius *tom.1. tract.20. cap.7. num.* 203. & alij; non nego tamen eſſe prohibitum Græcos ordinari à Latinis,& Latinos à Græcis, vt probat Azorius *tom.2.lib.3.cap.48. quæſ.14.*

2. Quoad ſecundum dico non incurri irregularitatem propter ſuſceptionum Ordinum ab Epiſcopo ſchiſmatico, & ita cenſuerunt quinque Theologi Societatis IESV in Colleg. Rom. in conſultatione de hac re habita, vt teſtatur & probat Io. Præpoſitus *in 3. part. quæſt.5. de irregul. dub.5. num.28.* non obſtante inſtructione Clement. VIII. ſuper Ritibus Græcorum *anno* 1595. quam interpretatur præpoſitus *vbi ſuprà.*

RESOL. XVII.

An ſuſpenſus ab Ordine incurrat irregularitatem, ſi ad Ordinem ſuperiorem aſcendat?

Et docetur primum Sacrificium non æſtimari actum illum celebrationis tunc ab Ordinatis.

Et an Epiſcopus ſuſpenſus à Pontificalibus incurrat irregularitatem, ſi Miſſam celebret cum apparatu Epiſcopali?

Et an excommunicati, & ſuſpenſi fiant irregulares, ſi exerceant ea, quæ pertinent ad iuriſdictionem fori exterioris.

Et quid, ſi Parochus excommunicatus matrimonio aſſiſtat, an incurrat irregularitatem?

Et docetur excommunicatum, ſuſpenſum, & interdictum non incurrere irregularitatem, ſi exerceant ſolemniter actus minorum Ordinum. Ex p.4.tract.2.Reſ.92.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Couarr. *in cap. alma, part.2.§.3.num.5.* Nauarr. *lib.1.conſil.26.n.2. de temper. ordin.* & alij apud Henriquez *lib.14. cap.6. num.4. in gloſſa lit. C.* quia aſcenſus ad Ordinem ſuperiorem eſt veluti exercitium Ordinis inferioris à quo ſuſpenſus eſt. Et ideo ſi Diaconus ab Ordine ſuſpenſus ſacerdotium accipiat, exercet miniſterium Presbyteri ſacrificando cum Epiſcopo. Item Subdiaconus cantando ſolemniter Euangelium, ergo, &c.

2. Sed ego negatiuam ſententiam probabiliorem eſſe exiſtimo cum Suarez *de cenſuris diſp.42. ſect.5. num.2.* Sayro *de cenſuris lib.4. cap.16. num.22.* & aliis communiter, quia talis irregularitas non eſt in iure expreſſa, nec valet primum argumentum *ſuprà* adductum, quia, vt probat Layman *in Theol. moral. lib.1. tract.5. part.3. cap.1. corollar.6.* ſuſceptionem Ordinis ſuperioris non niſi impropriè & abuſiuè dici poſſe exercitium Ordinis inferioris.

3. Ad primum argumentum aſſero, vt alibi probaui, primum ſacrificium non æſtimari actum illum concelebrationis. Ita Auila *de cenſur. part.3. diſp.5. dub.7. aſſert.3.* Henriquez *lib.14. cap.3. num.6.* Medina *in ſumma lib.1. cap.11.§.8.* & alij. (Sup. hoc in Reſ. ſeq. §.1. à med. & ſeqq.)

4. Notandum eſt etiam hîc obiter Epiſcopum ſuſpenſum à Pontificalibus non incurrere irregularitatem, ſi Miſſam celebret cum apparatu Epiſcopali; quia ab actu celebrandi ſecundùm ſubſtantiam ſuſpenſus non eſt, ſed tantùm ſecundùm ſolemnitatem accidentalem. Ita Auila *de cenſur. part.7. diſp.9. ſect.2. dub.2 §. ſed notandum.* Couarr. *in Clem. part.1.§.1. num.1.* Sylueſt. *ver. ſuſpenſio, quæſt.5.* & alij. (Sup. hoc ſup. in tr. 3. Reſ. 21 § Sed difficultas.)

5. Nota etiam excommunicatos & ſuſpenſos non fieri irregulares, ſi exercent ea quæ pertinent ad iuriſdictionem fori exterioris, vt ſi aliquis excommunicat, ſuſpendat, aut abſoluat ab aliqua cenſura, dummodo abſoluat abſque ſolemnitate, nempe ſine ſtola, Pſalmis, &c. hinc ego olim rectè conſului, Parochum excommunicatum matrimonio aſſiſtentem non incurriſſe irregularitatem. Vide Auilam *loco citato*, qui *dub.* 3. rectè etiam docet contra Sylueſtrum & Nauarrum, excommunicatum, ſuſpenſum, & interdictum non incurrere irregularitatem, ſi exerceat ſolemniter actus minorum Ordinum.

RESOL. XVIII.

An ſuſpenſus ex ordinatione ante legitimam ætatem, ſi canat Euangelium, & Epiſtolam in eadem Miſſa, incurrat irregularitatem?

Et notatur quòd Sacerdos ordinatione ſua incurrens hanc ſuſpenſionem non ſit irregularis, conſecrando ſimul cum Ordinante, nec Diaconus tunc canens Euangelium. Ex p.5.tract.10. Reſ.37.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Hurtadus *tract. de ſuſp. diff.13. num.36.* vbi ita ait. Sacerdos ſimoniacè ordinatus non fit irregularis ex eo, quòd conſecret cum Epiſcopo ordinante, quia tunc eius ordinatio non eſt completa, quia nondum ei conceſſa eſt poteſtas abſoluendi à peccatis, ac proinde tunc nondum incurrit ſuſpenſionem, quia hæc tantùm incurritur ob peccatum completum ordinationis. Imò Suarez *diſp.31. ſect.1.* & Ægidius excuſat ab irregularitate canentes Epiſtolam & Euangelium in eadem Miſſa, quia actiones illæ non cenſentur fieri poſt ordinationem, quia ordinatio durare cenſetur, quamdiu durat Miſſa in qua fit. Nos tamen id exiſtimamus falſum, quia actiones illæ verè fiunt poſt iam perfectam ordinationem Subdiaconi & Diaconi. Ita Hurtadus, & ante illum Auila *de cenſur. part.3. diſp.5. dub.7.§. Dico ſecundò.* (Sup. his in Reſ. & §. notā ſeq.)

2. Sed ſententiam Suarez & Coninck, quam ipſe falſam vocat, nouiſſimè docet etiam Mercerus *de Sacram. in 3.p.q.24. dub.7.* vbi ſic aſſerit: Tertia ſuſpenſio fertur per Pium V. contra eos, qui ante legitimam ætatem, aut extra tempora collationi Ordinum decreta ſcienter accipiunt ſacros Ordines. Iſti ſuſpenduntur ab Ordinibus ſic ſuſceptis.

3. Notandum quòd Sacerdos ordinatione ſua incurrens hanc ſuſpenſionem, non fit irregularis conſecrando ſimul cum ordinante, neque Diaconus tunc canens Euangelium, quia actus hi non fiunt moraliter loquendo, poſt ordinationem, quæ durante officio durare cenſetur. Ita ille. Cui etiam adde Coninck *de Sacr. diſp.16. dub.5. n.36.* ita enim ait: Nota Sacerdotem ſua ordinatione incurrentem hanc ſuſpenſionem non fieri irregularem conſecrando ſimul cum ordinante, quia tunc nondum eius ordinatio perfecta eſt, & conſequenter nec ſuſpenſio perfectè incurſa; ſecus autem eſt ſecundùm aliquos de Diacono canente Euangelium in eodem Sacro, quia hæc eſt actio Ordinis ſequens perfe- (Sup. hoc in Reſ. præterit. §. Ad primū)

perfectam ordinationem. Probsbilius tamen Suarez *diſp.* 13. *ſect.* 1. *num.* 17. etiam de boc id negat, quia hi actus, moraliter loquendo, non fiunt poſt ordinationem, quæ cenſetur durare, quandiu durat Officium. Vnde immeritò hanc ſententiam doctus Hurtadus falſam vocsuit, eſt enim probabilis, & tuta in praxi.

RESOL. XIX.

Sup. prima diffic. huius tituli in Reſolutionibus poſitis in annot. vlt. huius Reſ.

An Parochus, qui rebaptizauit ſub conditione infantem expoſitum cum ſchedula de collato Baptiſmo, ſit tanquam irregularis repellendus à collatione eiuſdem beneficij?

Et reſolutio huius quæſtionis pendet ex ea, an illicitè baptizetur infans expoſitus cum ſchedula teſtificante illum fuiſſe baptizatum?

Et quid, ſi talis expoſitus fuiſſet inter Saracenos, aut Iudæos, etiamſi haberet tale teſtimonium, aut ſchedulam teſtificantem eſſe baptizatum? Ex p. 10. tract. 16. & Miſc. 6. Reſ. 87.

Sup. hac prima diffic. huius textus, latè in tom. 1. tr. 1. Reſ. 80. à lin. 9. & in Reſ. 81. & 79. §. penult. in fin.

§. 1. Reſolutio huius caſus pendet ea illa difficultate, an illicitè baptizetur infans expoſitus cum ſchedula teſtificsnte, illum fuiſſe bsptizatum: & in affirmatiuam ſententiam ego olim inclinaui. Præter Doctores à me citatos, hanc ſententiam docet Caſtrus Palaus *tom.* 4. *tract.* 19. *punct.* 13. *num.* 6. & Dicaſtillus *de Sacram. tract.* 2. *diſp.* 1. *dub.* 7. *num.* 576. vbi ſic ait: De infantibus verò expoſitis rectè notat Vaſquez ex Soto, & Paludanus *num.* 26. niſi aliundè conſtet, eſſe baptizatos, ſub conditione baptizari debere; id quod meritò cum eodem Soto intelligit Vaſquez, quando exponeretur ſine alio teſtimonio; ſi tamen in cartba etiam à nemine ſubſcripta ſecum haberet teſtimonium Baptiſmi, nec ſub conditione eſſet baptizandus; certiſſimò enim intelligitur, parentes eſſe Chriſtianos, & voluiſſe cauere iterationem Baptiſmi. Si verò id non contingat inter Chriſtianos, ſed expoſitus crederetur à Saracenis, aut Iudæis, qui exſecrantur Baptiſmum Chriſtianorum, tunc meritò putat Vaſquez eſſe baptizandum ſub conditione, etiam ſi baberet tale teſtimonium; expoſitum verò abſque illo teſtimonio ſub conditione baptizandum eſſe, in quo alij etiam Auctores citati conueniunt. Ita Dicaſtillus.

Sup. hoc inf. in Reſ. 21. §. vlt. paulò pòſt init. & in Reſ. 41. §. Sed difficultas, & in Reſ. not. ſeq. §. Sed aliqua. paulò pòſt init. à verſ. Nam ſi.

2. Sed contrariam ſententiam docent non pauci noſtræ ætatis præſtantiſſimi Theologi, & in primis agmen ducant duo amiciſſimi viri Quintanadueñas *in Theol. mor. tom.* 1. *tract.* 1. *ſing.* 9. & Antonius Frances *in Paſtorali, part.* 2. *tract. vnico, quæſt.* 4. & 5. qui validiſſimis rationibus hanc ſententiam firmant, & reſpondent ad argumenta contraria. Idem etiam, præter Marcbant. *in pract.* 5. *tract.* 13. *reſol.* 85. à me adductum tenet Ioan. Henriquez *in Pract. quæſt. ſect.* 19. *q.* 10. vbi ſic ait: De aqui ſe infiere, ſer neceſſario baptizar, los niños, pueſtos à las puertas de las Igleſias, ò en las caſas particulares ſin que ſe pueda ſaber quien ſon ſus padres, para poderles preguntar, ſi eſtan baptizados. Y aduierto, que aunque ſe hallen eſtos niños con algun papel, que digs, que eſtan baptizados, no ſiendo el papel autentico, es dudoſo el baptiſmo, &c. Huic ſententiæ adhæret Pater Leandrus *de Sacram. tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 3. *quæſt.* 44. firmans, non ſolùm debere baptizari ſub conditione, in caſu, quo tales infantes non ferant ſchedulam, in qua ſcriptum babeatur, eos fuiſſe baptizatos, (vt omnes Doctores teſtantur) Verùm etiam in caſu, quo inſcriptum fuerat, fuiſſe baptizatos; ſi nomen teſtis ad minus non probatur: & reſtatur, quod hanc ſententiam approbat vſus, & praxis hoſpitalis Expoſitorum Toletanæ Ciuitatis, vbi omnes ſub conditione baptizantur, quamuis ſecum ferant de baptiſmo ſchedulas.

Quæ nunc inuenietur in tom. 1. tr. 1. Reſ. 80. ſignanter in §. Sed. paulò pòſt init. à verſ. Nam ſi, ſed lege eam per totam, & Reſ. & §§. eius annot. vt ſcias omnia quæ accedere poſſunt circa hoc.

3. Hanc etiam ſententiam docet Torreblanca *in Pract. ſpir. l.* 2. *c.* 4. Vnde (ait) expoſitus baptizandus eſt in quacumque ætate, ſaltem ſub conditione, quando de eius baptiſmo non conſtat. Conſtare autem non dicitur per ſchedulam ſimplicem, etiam ſubſcriptam, quam tales expoſiti portare ſolent, aut per aſſertionem vnius vetulæ, vt arbitrantur Paludanus, Sotus, & Henriquez. Sed per ſufficientem probationem, vel ipſius baptizati aſſertionem, ſi ſolum agitur de baptiſmo iterando, vt deciſum eſt in Conc. Carthag. 5. *cap.* 6. relatum in cap. *placit. de conſecrat.* Sic ille.

4. Et tandem Adamus Oparouius à nemine obſeruatus *de Sacram. tract. de Baptiſmo, diſp.* 1. *q.* 7. *num.* 47. ſic ait: De pueris verò expoſitis, ſiue babeant in collo ſcriptum appenſum, ſiue non, quod fuerint baptizati, dico, ſub conditione eſſe baptizandos, ne manifeſtè pereant.

5. Vidiſti, amice Lector, quot viri docti hanc ſententiam docuerint, & rationes per extenſum ad illam firmandam inuenies apud Quintanam & Frances, *vbi ſuprà*, qui *quæſt.* 5. *num.* 58. teſtatur, banc ſententiam practicari in Diœceſibus Cæſarauguſtana, Hiſpalenſi, & Cordubenſi; vnde licet ego olim in contrariam ſententiam viſus ſum inclinare, quam nouiſſimè me citato mordicus amiciſſimus Pater Lugo *de Sacram. lib.* 2. *cap.* 4. *quæſt.* 8. *num.* 19. tamen nunc exiſtimo, ſententiam aſſerentem, hos infantes eſſe rebaptizandos ſub conditione, ſatis probabilem eſſe; & ideò ad caſum propoſitum reſpondeo, ſatis probabiliter Parochum, qui rebaptizauit ſub conditione infantem expoſitum, cum ſchedula, nullam incurriſſe irregularitatem, & per conſequens, minimè eſſe repellendum à conſecutione beneficij: nam, ſtante magna probabilitate dictæ opinionis, immunis fuit ab incurſu dictæ irregularitatis latæ contra rebaptizantes: nam rebaptizauit in caſu licito. Sed ego interrogatus de hoc caſu plus addidi videlicet ſtando in opinione dictum Parochum non potuiſſe rebaptizare illum infantem expoſitum cum ſchedula, attamen eo ipſo quod illum rebaptizauit ſub conditione, nullam incurriſſe irregularitatem: & præter DD. à me alibi pro hac opinione adductos, adduxi nouiſſimè Martinum de San Ioſeph *in Mon. Confeſ. tom.* 1. *lib.* 1. *tract.* 3. *de Baptiſmo, num.* 9. vbi ſic ait: El que rebautiza à ſabiendas viendo que haze mal, pero abſolutamente, ſino debaxo de condicion dicen, que incurrere la irregularidad pueſta en el Derecho al que rebautiza, Sayr. *de Cenſur. lib.* 7. *cap.* 8. *num.* 32. Fernandez de Heredia *de Sacram. Baptiſm. par.* 4. *dub.* 2. *num.* 5. Y otros pero tengo per muchos mas probable, que no la incurre, porque la irregularidad ſe puſo al que rebautiza ſimpliciter, y no al que vsò, de condicion; ò la irregularidad, ny otras cenſuras no ſe incurren, ſino eſtan pueſtas en Derecho *cap. is qui, de ſentent. excommun.* Ita ille, qui citat Valerum, Suarez, & Auilam. Itaque in vtraque ſententia ſuperius adducta, dicendum eſt, ſupradictum Parochum, fuiſſe ex tali rebaptizatione immunem ab irregularitate, & poſſe ſine vllo ſcrupulo beneficium obtinere, nec ex hoc capite ab ipſo repellendum eſſe exiſtimaui.

Alibi in duabus Reſ. ſeq.

RESOL. XX.

An rebaptizantes ſolemniter ſub conditione incurrant irregularitatem? Ex p. 3. tr. 4. Reſ. 9.

§. 1. Hic caſus olim ad me delatus fuit, & quidem Theologus affirmatiuam ſententiam tunc conſuluit,

Sup. hoc in Reſ. præterit. §. vlt. à med.

ſque in fin. in Reſ. ſeq.

conſuluit, cui Sayro *de cenſ.lib.7.cap.8. num.23.* Fernandez de Heredia *diſp. de Sacram. Baptiſmi,p.4. dub.2. num.5.* & alij apud ipſum.

2. Sed ego conſulentem ab irregularitate liberari, ſequens ſententiam Nugni *in 3.p q.66. art.9.concl.6.* Ioan. Valens *in differentiis vtriuſque fori, ver. irregularitas, differt. 2. num.2.* Yribarnæ *in 4.ſent.tom.1. diſp.6. quæſt.8.diſt.24.ſect.2.* Fernandez *in examine Theol. mor. p.2.cap.10.§.11.n.1.* Cabrera *de Sacram.q.66.art.9.n.18. & 19.* Syluiz *in 3. p.q.66. art.9.1. quæritur 1.* Poſſeuini *de offic.cur.cap.16. num.18.* Bartholomæus de Angelis *in exam.confeſſ.dial.2. §.129.* Toleti *lib.1. c.65. num.5.* Auilæ *de cen,part.7.diſp.7. dub3.* Suarez *in 3. p.tom.3. diſp.31. ſect.6. dub.5.* & aliorum penes ipſos. Et ratio eſt, quia irregularitas non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa, vt habetur *in cap.is, qui, de ſent.excomm. in 6.* ſed iſta irregularitas non habetur expreſsè in iure. Ergo. Probo minorem; nam in iure tantùm ponitur irregularitas propter rebaptizationem, ſed hæc non eſt rebaptizatio ſimpliciter, quia datur ſub conditione. Ergo.

RESOL. XXI.

An rebaptizantes aliquem ſub conditione ſint irregulares.

Et an infans ab Infidelibus captus ſit poſtea baptizandus ſub conditione?

Pro quo caſu adducitur pulchrum dubium, & multa explanantur, quæ contingere poſſunt pro Baptiſmo in dicto caſu & aliis. Ex part.3. tract. addit. Reſ.10.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in eius §. eius nunc.

§.1. PRobabiliter quoad ad primum negatiuam ſententiam docui *in part.3. tract.4. reſol.9.* & nunc iterum doceo cum Tannero *in 3. part.diſp.4. q.2. dub.4. num.120.* & Homobono de Bonis *in conſult. caſ. conſcient. vol.1. part.4. reſp.153.* ſed non deſinam hic adnotare contrariam ſententiam, non ſolùm quoad irregularitatem, ſed etiam quoad pœnam mortis impoſitam *in l.2. C. ne ſanctum baptiſma iteretur*, docere Ioannem Præpoſitum *in 3. part.quæſt.66. art.9.dub.3. num.103.* vbi ſic aſſerit: *Aduerte vt pœna mortis propter rebaptizationem incurratur, aliquos requirere vt baptiſma abſolutè iteretur, quia pœnæ ſunt reſtringendæ; vnde cenſent eum qui rebaptizaret ſub conditione, etiam ſciens validitatem prioris Baptiſmi, non afficiendum extremo ſupplicio, quamuis grauiter peccaret. Sed verius videtur, quod ſi in fraudem legis apponeret conditionem, ſciens priorem, Baptiſmum fuiſſe validum, & illicitum rebaptiſmum, poſſit illa pœna affici, quia conditio non tantùm in ordine ad culpam, ſed etiam in ordine ad pœnam poteſt cenſeri his circunſtantiis tanquam non appoſita, cùm cenſeatur appoſita ſolùm ad vitandam pœnam, & de cætero actio exterior videatur exerceri animo hæretico, & ex morali iudicio, quòd Baptiſmus etiam ritè collatus poſſit repeti.* Ita ille. Sed quidquid ſit de hoc in foro externo, ego puto in foro interiori talem rebaptizantem ſub conditione non eſſe irregularem. Sed obiter ponam hic pulchrum dubium, de quo his diebus interrogatus fui, & hæc eſt facti ſpecies. Quidam in Rhætenia prouincia naſcitur, in qua eius regionis incolæ Chriſtianam Religionem profitentur. Triennis Turcarum incurſibus capitur, vt ipſi teſtantur, apud eos vti Turca educatur, creſcit, viuit. Iterum à Hieroſolymitanis Equitibus ad triremes mancipatur, annis pluribus vt mancipium Turca viuit ſua lege, ſeruit. Is tandem Chriſtianus fieri petit. Quæritur, an de ſuſcepto baptiſmate dubius teneatur ſub conditione baptizari.

Sup. hoc inf. in Reſ. 42. in §. Difficultas. &c.

2. Et prima facie negatiuè videtur reſpondendum, quia licèt quando adeſt dubium an quis baptizatus fuerit, ſit iterandus Baptiſmus ſub conditione, vt patet *in cap.de quibus, de baptiſ.* & docet D. Thomas *in 3.part. quæſt.66. art.9. ad 4.* Sotus *in 4. diſp 6. quæſt.8.* Gabriel *quæſt.2. art.3. dub, vlt.* Paludanus *quæſt.4. art.1. poſt 2. concl.* & Doctores *infrà* citandi; tamen hoc procedit, quando dubium eſt probabile, vt obſeruat Bizozerus *de Sacram. part.3.c.7. num.18.* Comitolus *lib.1. quæſt.1. num.2.* Zambranus *de caſibus tempore mort.cap.1. dub.2.num.1.* Eſtius *in 4. ſent. diſt.4.§. 15.* Petrus à Sancto Ioſeph. *de Sacram. part. diſp.1. ſect.5.* Præpoſitus *in 3. part. quæſt. 66. art.9. dub.2. num.99.* Vaſquez *in 3.part. tom.2. diſp.146. cap.3.n. 22.* Petrus Ochagauia *de Sacram.tract. vnico de ſacram. Baptiſmi, quæſt.11. num.5.* & alij communiter. Sed in noſtro caſu non adeſt dubium probabile de Baptiſmo non ſuſcepto, nam quis poteſt probabiliter opinari puerum natum inter Chriſtianos non eſſe baptizatum poſt tres annos ſuæ natiuitatis? Ergo, &c. Quod confirmatur ex doctrina Syluestri *ver. baptiſmus,4. num.7.* Soti *in 4. diſt.3. quæſt. vnic. art.9.* Filliucij *tom.1. tract.2. cap.6. num.149.* Ioan. de la Cruz *in direct. part.2. de ſacram.Baptiſ.quæſt.1.dub.3.concl.2.* & aliorum aſſerentium quòd expoſiti inter Chriſtianos ſi ex ætate iudicentur nati ante menſem, cenſendi ſunt baptizati, ergo quanto magis cenſendus eſt baptizatus iſte puer, qui in terra Chriſtianorum natus, tres annos habebat, quando fuit ab infidelibus captus, igitur dicendum videtur ſupradicto conſulenti non eſſe adhibendum Baptiſmum cum conditione.

Sup. hoc id §. non prætereo. & in aliis not.1. dicti §.

3. Neque his obſtat *cap. paruulos, de conſecrat.diſt.4.* D. Leo *in Epiſt.37.* vbi aſſeritur paruulos à parentibus ſubtractos, de quibus neſcitur an fuerint baptizati, baptizandos eſſe, ſi non inueniantur teſtes de eorum Baptiſmo. Nam reſpondeo cum Vaſquez *in 3. part.tom.3. diſp.66. art.9.cap.3.num.25.* Barboſa *in Collectan.tom.1. lib.3. tit.42. cap.2.num.5.* & alij; quòd canon citatus, & D. Leo loquuntur de illis, qui in parua ætate, à Barbaris capti fuerunt, & certum non eſſet in ea baptizari à fidelibus parentibus conſueuiſſe. Sed in noſtro caſu ſcimus dictum paruulum fuiſſe captum in ea ætate, in qua omnino certum eſt fideles conſueuiſſe baptizare infantes, nam fuit captus ætatis ſuæ anno tertio. Ergo, &c. & ideo Coninch *de Sacram quæſt.66. art.9. dub.1. num.97.* aſſerit quod ſi conſtaret tales infantes à Barbaris captos iuſto tempore à fidelibus educatos fuiſſe, omnino præſumendi eſſent eſſe baptizati. Ita ille. Sed hoc accidit in caſu noſtro; ergo, &c.

4. His tamen non obſtantibus puto in ſupradicto caſu adhibendum eſſe Baptiſmum ſub conditione, nam tota vis argumentationis pro parte negatiua ſuperiùs poſitæ conſiſtit in eo, quòd dictus infans fuit captus ab infidelibus in ea ætate, in qua moraliter impoſſibile videtur non fuiſſe baptizatum, ſed hæc veritas conſtat ex teſtibus infidelibus, qui hoc dicere potuerunt, vt poſtea talis à Chriſtianis captus nō baptizaretur; vel abſolutè dico non eſſe teſtes fide dignos; ergo non eſt eis credendum. nam quæ fides adhibenda eſt eis, qui fidem non habent? Quod à fortiori euidenter probatur ex doctrina Petri Ochagauiæ *de Sacram. tract. vnico de ſacram. Baptiſmi quæſt.11. num.8.* & Vaſquez *loco cit. num.16.* Ioan. de la Cruz; & aliorum aſſerentium, quòd ſi infantes exponerentur inter infideles qui baptiſmum execrantur, tunc etiam ſi ſecum haberent teſtimonium aſſeuerans eos eſſe baptizatos, eſſent ſaltem ſub conditione baptizandi, quia tale teſtimonium ſuſpectum eſſe poſſet; inde, ait Nugnus *in 3. part.tom.1. quæſt.66. art.9. concl.2.* ſi teſtis non ſit ita fide dignus, vel quia inimicus eſt, vel alia ratione, debet Baptiſmus iterari ſub conditione; ex quo aſſerit Coninch, Vaſquez, Ochagauia *locis citatis.* Paludanus *in 4. diſt.6. quæſt.4. art.3. poſt.1. concl. num.6. in fine.* Zambranus *de caſibus temp. mor. cap.1. dub.1. num.9.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 19. §. poſt med. & inf in Reſ. 42. §. Sed difficultas. propè fin. à verſ. Idē etiā. & in tom. 1. tr.1. Reſ.80. §. Sed aliquis. paulò poſt init. à verſ. Nam ſi.

Villalobos

Villobos *in ſumma, tom.1.tract.5.diffic.7. num*4. Suarez *tom.3.diſp.22. ſect.2.* Ledeſma *in ſumma, tom.1.de ſacram. Baptiſ. cap.5. diffic.2.* & alij communiter ad tollendam dubitandi rationem, quòd aliquis non ſit baptizatus, opus eſſe teſtificatione teſtis fide digni, qui aſſeueranter affirmet ſe eum baptizari vidiſſe. Si ergo teſtis non eſt fide dignos, etiamſi teſtificetur de ipſo Baptiſmo, non ſufficit, neque ei credendum eſt. Quanto magis credendum minimè eſt in caſu noſtro teſtibus infidelibus Baptiſmum execrantibus, qui non teſtantor de ipſo baptiſmo, ſed tantùm de qoodam facto, ex quo ſi verum eſſet, oriretur probabilitas ipſius Baptiſmi. Sed ego plus addo, qoòd etiamſi dicti teſtes infideles aſſeuerarent ſupradictum infantem fuiſſe baptizatum, non eſſet eis credendum, & ita in ſpecie docet gloſſa celebris *in cap. cùm itaque, de conſecrat. diſt.*4. quem ſequitur Ioan. Sancius *in ſelectis, diſp.34.num.*8. vbi aſſerunt dubitanti de ſuo Baptiſmo non eſſe iterum miniſtrandum, ſi vnius teſtis dicto conſtet collatum fuiſſe, niſi teſtis ſit infidelis: aut Iudæus; quia tunc præſumitur teſtimonium ferre iniuriam Baptiſmi, ſiue baptizandi, vt ſcilicet alter ſine Baptiſmo remaneret. Non ſunt ſupradicti teſtes infideles fide digni vt ex eorum teſtimonio, in caſu qoo continoertimos, non ſit Baptiſmus cum conditione adhibendus. Et ita ego ſentio, ſaloo ſemper meliori indicio.

RESOL. XXII.

An laicus celebrans Miſſam, & ſolemniter baptizans, vel Sacramentaliter abſoluens incurrat irregnlaritatem?

Et an in dicta irregularitate contracta à ſolis Clericis, ſi non Sacerdotes confeſſiones audsant &c. vt aſcendant ad ſuperieres Ordines, ſolus Papa diſpenſare poſſit, in ſuſceptis vere vt miniſtrent, proprius Epiſcopus.

Et quid, ſi delictum occultum ſit, an tunc Epiſcopus diſpenſare poſſit ad vlteriores Ordines?

Et an per Bullam Cruciata quoad vtrumque effectum hæc irregularitas tolli poſſit? Ex part. 4. tractat. 2. Rel.77.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. à lin.2. & in §. Et ita, & inf. in Reſ.24. §. Sed ſtando. ſed lege eam per tot. & ex Reſ. 25. à §. Notandū eſt. vſque in fin. Reſ.

§.1. Affirmatiuà ſententia ſnadetur ex *cap.1. de cler.inordin.miniſtran.* vbi generaliter dicitur *ſiquis miniſtrauerit*, &c. ita hanc ſententiam docet Gauantus *in enchirid. Epiſc. ver. irregularitas, num.* 58. Paludanus, Syluester, Scotus, Nauarrus, Suarez, Valentia, & alij, quos citat Sayrus *de cenſ. lib.7. cap.* 10. *num.*6. quibus adde Auilam *de cenſ.part.7. diſputa.*9. *dub.*15. Hurtadum *de irregul. diſp. 2.diffic.2. n.*5. Ledeſmam *in 2.parte quarti, quæſt.47. art.7 3. dub.*5.

2. Sed Sayros meritò negatiuam tenet opinionem, quam nouiſſimè toetur etiam Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thom. tract.5. de irregularitate, diſp.7. dub.2. quæſt.*1. Bonacina *de cenſ.diſp.7.quæſt.3. punct.6. num.*1. Henriquez *lib. 2.cap.29.§.1.& lib.14.cap.6.§.1.* & alij, quia textus loquuntur tantùm de Clericis, & ideo dicendum eſt quòd laicus ſolemniter baptizans, aut Miſſam celebrans, vel abſolutionem ſacramentalem conferens, fingens ſe Sacerdotem, non incurrit irregularitatem; & ad cap.1. adductom reſpondeo eſſe intelligendum iuxta titulum, ſub quo ponitor, ergo cùm ponatur ſub titulo de Clerico non ordinato miniſtrante, de Clericis & non de laicis intelligendum eſt.

Sup. hoc inf. in Reſ.26. §. v.t.& in 10.4. tr 3.Reſ.132. § Idem. &c.

3. Verùm in dicta irregularitate contracta, vt diximus, à ſolis Clericis ſi non Sacerdotes confeſſiones audiant, vel Miſſas celebrent, vt aſcendant ad vlteriores Ordines ſolos Papa diſpenſare poteſt; in ſuſceptis verò vt miniſtret proprius Epiſcopus, quòd ſi delictom occultnm ſit, etiam quoad vlteriores Ordines diſpenſare poteſt, per Bulam autem Cruciatæ poteſt hæc irregularitas quoad vtrumque effectum tolli, quia habet rationem cenſuræ. Et hæc omnia docet Petrus Cornejo *vbi ſuprà quæſt.*2.

Sup. hoc latè in Reſ 2.not. præterit. & in alijs eius primæ not.

RESOL. XXIII.

An ſtando in opinione Doctorum aſſerentium laicum non poſſe in articulo mortis, abſente Sacerdote, infirmum communicare, an inquam, ſi hoc faciat, incurrat irregularitatem.

Et an, ſi Subdiaconus adminiſtret extra extremam neceſſitatem, irregularis maneat.

Et an Diaconus miniſtrans Eucharistiam incurrat irregularitatem, ſi id faciat ſine commiſſione Sacerdotis & extra extremam, vel grauem neceſſitatem.

Et an Diacono ex officio competat Euchariſtia diſpenſatio.

Et quid de diſpenſatione ſanguinis.

Difficultas vero eſt, an nulla vrgente neceſſitate poſſit Diaconus iuſſu Sacerdotis hoc Sacramentum miniſtrare?

Et an adhuc in caſu neceſſitatis poſſit, prohibente Sacerdote, vel Epiſcopo, Diaconus miniſtrare.

Et an ſit licitum, abſente, vel deficiente Sacerdote in die Paraſceues in Altari Hoſtiam conſecratam conſumere, & reliquas ceremonias peragere.

Et an poſſit Diaconus Hoſtiam conſecratam ex Altari deferre ad ſepulchrum in die Paraſceues, ſicut poteſt idem Sacramentum ex vno Altari ad aliud transferre?

Et tandem curſim infertur, quod laicus ſolemniter baptizans non ſit irregnlaris; & fingens ſe Sacerdotem & abſoluens ſacramentaliter, non ſit irregularis; nec erit irregnlaris laicus, qui cum ſtola, & ſuperpelliceo concionem habuerit in Eccleſia tanquam Diaconus. Ex part.11.tract.7. & Miſc.7. Reſ.44.

§.1. Affirmatiuè videtur reſpondendum, quia Laicus miniſtrans in ordine, quem non habet, incurrit irregularitatem *ex cap.1.& 2. de Clerico non ordinato admin.* & ita docet Suarez 3. *part. tom.3. diſp.3.ſect.4. ſub fine, & tom.5.diſput.42.* Gordon. *lib.7. quæſt.18. n.*102. Valent. *tom.4.diſp.4. quæſt. 2. punct.*1. Filliuc. *tract.20.numero* 208. Non. *diſp.18.num.*45. Hurtad. *diſp.2.diffic.*1. Aoila *diſp.9. ſect.2. dub.*13. in vltima limitatione, qui ſequuti ſunt Paludan. *in 4.d.5.quæſt.2. ſect. 1. concl.2.* Anton. 3. *part. titul.29. cap. primo, ſub princ.* Sylu. *verb.irregularitas quæſt.*12. Allegans Calder. Nauarr. *cap.29.num.*242. Tabien. *verb. irregularitas 4. initio.* Maiol. *lib.4. cap.13.n.*4. Præpoſit. *quæſt.5. de irregnlar. dub.*6.

Sup. hoc laico cōſento in doctr. huius textus, in Reſ.præterit. & ſeq. lege doctr. §. Sed ſtando. & ex Reſ. 1. poſt ſeq. à §. Notandum eſt. vſque in finem Reſ.

2. Sed ego exiſtimo ſatis probabilem opinionem contrariam, quam in terminis caſus noſtri tenet Dicaſtillus *de Sacrament. tom.1. tract. 4. diſp.11. dub.5. num.*97. vbi ſic ait, Certiſſimum eſt, quod ſi ſubdiaconus adminiſtret Eucharistiam extra extremam neceſſitatem irregularis manet, quia omnis Clericus miniſtrans in ordine, quem non habet, fit irregularis, *cap.1.& 2. de Clerico non ordinato adminiſtrante*, & de Laicis valdè probabile eſt incurrere irregolaritatem, ſi eam adminiſtrent extra extremam neceſſitatem propter iura citata, vt cum Nauarro *cap.27. numero* 242. & alijs docet Suarius *tom.3.diſp.31.ſect.4.in fine* & latius *tom.5.diſp.42.ſect.*4.

3. Quamuis probabile etiam ſit non incurrere irregularitatem, laicum exercentem actum ordinis, quem non habet; quia textus loquitur de Clerico. Ita ille.

3. Et

4. Et ratio eſt, quia nullibi fertur à iure hæc irregularitas aduerſus laicum, immò aliquo modo contrarium colligitur, quamuis enim non firmum adeo ducatur argumentum ex titulis, & rubricis, vbi diximus in ſcientia Canonica. Cùm tamen antiqui omnes Codices haberent vniuerſalem hanc inſcriptionem. *De non ordinato miniſtrante*: & in vltima editione Gregoriana omnium caſtigatiſſima addita fuerit vox: *De clerico non ordinato*, non leue indicium eſt, hanc fuiſſe lectionem antiquiſſimam, aut certè communiorem ſenſum Doctorum, de Clerico non ordinato hos Canones interpretari, & quidem cum duo tantùm afferantur eo loco decreta Pontificum, quorum vnum Vrbani nimirum III. agit de Diacono fingente ſe Sacerdotem; Alterum vero Hormiſdæ de non ordinato baptizante, aut officium Eccleſiaſticum exercente; difficultas tantùm eſſe poteſt de mente huius ſecundi, de quo tamen non licet certò pronuntiare, cùm alibi non reperiatur integra illa decretalis, & neque conſtet, an Hormiſdæ, an Honorij fuerit, quia tamen agit de ſolemni adminiſtratione Baptiſmi, & Officij Eccleſiaſtici, quæ facilè poſſent vſurpari à Clericis non ordinatis; eo quod non ſint actiones annexæ certo alicui Ordini Sacro iure diuino, ſed tantum Eccleſiaſtico; videtur de illis tantùm agere Pontifex, non de laicis, qui non niſi rarò admodum hæc officia vſurpabunt: quæ ratio optima eſt, propter quam Eccleſia ſapienter omninò Clericis tantùm hanc pœnam irregularitatis impoſuerit, non verò laicis; cùm crimen, de quo agitur, frequentius à Clericis committi ſoleret, non verò niſi perrarò admodum à laicis, quibus omnibus adde vulgatem regulam de non ampliandis, ſed potiùs reſtringendis conſtitutionibus pœnalibus, quare hanc poſteriorem ſententiam omninò probandam eſſe exiſtimo.

5. Et ita docent Doctores, quos ad ſatietatem citat, & ſequitur eruditus Pater Gibalin. *de irregul. qu.* 1. *dub.* 6. *contr.* 1. *n.* 25. Ex quibus deducit primò, vt Laicus ſolemniter baptizans non ſit irregularis, quod tradunt DD. proximè citati. Secundò, Laicus fingens ſe Sacerdotem, & abſoluens Sacramentaliter, non erit quoque irregularis, quod docent Sayr. *num.* 8. & plurimi ab eo relati, & ex noſtra ſententia iam ſtabilita neceſſariò ſequitur. Tertiò, neque erit regularis laicus, qui cum ſtola, & ſuperpelliceo concionem habuerit in Eccleſia tanquam Diaconus, quia non exercet actum Ordinis. Sup. hoc primo & ſecundo in Ref. & §§. not. 2. huius Ref.

6. Sed ex his oritur aliud dubium, an Diaconus miniſtrans Euchariſtiam incurrat irregularitatem ſi id faciat ſine commiſſione Sacerdotis, & extra extremam, ſed grauem neceſſitatem, in quibus caſibus diximus licere, quod valde probabile eſt, & fortè probabilius.

7. Affirmant aliqui, & quidem probabiliter; ſed ego puto cum Dicaſtillo *vbi ſuprà num.* 99. negatiuam eſſe probabilem; nam licet tunc peccet, non tamen irregularitatem incurrit, & colligitur ex his, quæ tradit Suarez *tom.* 5. *in* 3. *part. diſp.* 11. *ſect.* 3. *num.* 24. quia Diaconus ex vi ſuæ ordinationis recipit aliqualem poteſtatem adminiſtrandi hoc Sacramentum, modo explicato in ſecundo quæſito huius *dubit. aſſer.* 2. Quod autem debeat eſſe cum licentia Presbyteri, pertinet ad ius, ſeu iuriſdictionem; Sicut ergo ſimplex Sacerdos miniſtrans ſine vlla auctoritate, & iuriſdictione Euchariſtiam, peccat quidem, ſed non ſit irregularis; ita etiam Diaconus. Idem quoque colligitur ex iis, quæ docet idem Suar. *tom.* 3. *in* 3. *part. diſputat.* 72. *ſect.* 2. §. *Sed inquires.* Quia illa irregularitas non eſt impoſita vſurpanti iuriſdictionem, aut ius alienum, ſed vſurpanti iuriſdictionem, & actum Ordinis, quem non habet.

Sup. hoc ex Ref. notat. 8. Sed quæro hìc, an Diacono ex officio competat Euchariſtiæ diſpenſatio? Quoad diſpenſationem ſanguinis, aliqui affirmare, non autem quoad diſpenſationem corporis; eſt ſententia Diui Thomæ 3. *part. quæſt.* 82. *artic.* 3. *ad* 1. Paludani *in* 4. *diſtinct.* 13. *qu.* 1. *articul.* 4. Soti *quæſt.* 1. *articul.* 3. Sylueſtri *verbo Diaconus quæſt.* 2. Valentiæ 3. *part. diſputat.* 6. *quæſtion.* 10. *punct.* 1. ſeq. lege § 1 & 2 i. in eius primæ annot.

9. Sed mihi placet ſententia negans Diacono vllius Euchariſtiæ partis diſpenſationem ex officio conuenire, ſed ex ſola Epiſcopi, vel presbyteri commiſſione; Hanc docent communiter recentiores Palatius *in* 4. *diſt.* 13. *diſputat.* 1. §. *Sunt qui putent.* Henriquez *lib.* 8. *de Euchariſtia, cap.* 54. Suarez *diſputat.* 72. *ſect.* 1. Vaſquez *diſputat.* 219. *cap.* 1. Coninch 3. *part. quæſt.* 82. *art.* 3. & alij.

10. Quia illud ex proprio officio conuenit miniſtro, quod cum ipſa poteſtate Ordinis ei traditur; Sed Diacono cum poteſtate Diaconatus non traditur Chriſti ſanguinis diſpenſatio: igitur Chriſti ſanguinis diſpenſatio non conuenit Diacono ex proprio officio.

11. Difficultas eſt, an nulla vrgente neceſſitate poſſit Diaconus iuſſu Sacerdotis hoc Sacramentum miniſtrare: ad quod reſpondetur. Primò accedente iuſſu Sacerdotis, non requiri extremam, ſed ſufficere moralem duntaxat neceſſitatem, ſeu vtilitatem. Secundò licitè poſſe in tali caſu Diaconos Euchariſtiam miniſtrare, ſi eis euidenter non conſtet de nullitate cauſæ. Tertiò ſi illis euidenter conſtet nullitas cauſæ, non poſſe licitè Sacramentum miniſtrare, quia cùm hoc ſit proprium Sacerdotis, neque Diacono competat niſi vrgente neceſſitate, non poterit abſque huiuſmodi neceſſitate illud licitè miniſtrare, niſi fortè ſi illud non miniſtraret, incurreret offenſam Epiſcopi, vel presbyteri præcipientis: nam tunc puto, licitè poſſe Diaconum ad euitandam huiuſmodi offenſam, hoc Sacramentum miniſtrare, modo hoc non fiat in iniuriam, & irreuerentiam Sacramenti; nam illa eſt aliqua neceſſitas, ſi non communicantis, ſaltem communionem miniſtrantis. Contra verò, in caſu neceſſitatis poſſet, adhuc prohibente Sacerdote, vel Epiſcopo, Diaconus viaticum miniſtrare infirmo, quia tunc cenſeretur Diaconus poteſtatem habere à Papa, vel ab ipſo Chriſto. Sup. doctrina contenta in hoc §. in tom. 2. tr. 2. Reſ. 65. §. 2. à lin 4. Sup. hoc in Reſ. not præteritæ §. Nota hic. & magis late in aliis eius annot.

12. Ex his infert Amicus *in cur. theol. tom.* 7. *diſp.* 31. *ſect.* 1. *num.* 17. non eſſe licitum Diacono abſente, vel deficiente Sacerdote in die Paraſceues in altari Hoſtiam conſecratam conſumere, & reliquas ceremonias peragere.

13. Nam illa actio eſt propria Sacerdotis: quia licet per illam non conſecret, per eam tamen celebrat. Vnde in rubricis eiuſdem diei Paraſceues, dicitur Sacerdos, eo die celebrare. Quemadmodum nec poſſet Diaconus perficere Miſſam deficiente Sacerdote, etiam poſt conſecrationem; nam tota illa actio eſt propria Sacerdotis. Poſſet tamen Diaconus Hoſtiam conſecratam ex altari deferre ad Sepulchrum in die Paraſceues: ſicut poteſt idem Sacramentum ex vno altari ad aliud transferre.

RESOL. XXIV.

An incurrat irregularitatem is, qui ſine Ordine requiſito adminiſtrat alia Sacramenta, quam ſolemnem Baptiſmum, & Sacrificium Miſſæ?

Et ſupponitur, quod irregularis efficitur, qui miniſtrat in Ordine, quem non habet.

Sed limitatur primo ad Ordines ſacros, nam ſi in Minoribus miniſtret etiam ſolemniter, non erit irregularis.

Secundo, vt miniſtret ſcienter, & non ex ignorantia putans bona fide ſe habere talem Ordinem.

Tertio, vt miniſtret ſolemniter.

Et quæritur, an ſupra dicta irregularitas ſolos Clericos, aut etiam laicos comprehendat?

Et notatur per abſolutionem Sacramentalem præſtitam ab eo, qui Ordinatus non eſt, irregularitatem non induci.

Et an hanc irregularitatem non incurreres, ſi matrimonio aſſiſteres tanquam Parochus, cum tamen Parochus non ſis?

Et docetur exercentem officium Ordinis, quem non habet, non fore irregularem, ſi illum præſtet abſque intentione vſurpandi Ordinis vſum. Ex part. 10. tr. 1 t. & Miſc. 1. Reſ. 21.

Sup. contento in hoc §. lege §. vlt. Reſol. not. ſeq. ex §§. eius ann.

§. 1. SVppono quòd irregularis efficitur, qui miniſtrat in Ordine, quem non habet. Hæc eſt communis, & certa. *cap. 1. & 2.* de Clerico inordinato miniſtrante. Limitatur primò ad Ordines Sacros; nam ſi in minoribus miniſtret etiam ſolemniter, irregularis non erit; vt docet Diuus Antoninus *3. parte titulo 29. cap. 1.* & Henriquez, *libr. 14. cap. 6. num. 1.* Limitatur Secundò, vt miniſtret ſcienter, & non ex ignorantia, putans bona fide ſe habere talem ordinem; vt notat Nauarrus, *conſil. 70. de ſententia Excommunication. verſic. Hoc idem circa finem.* Et videtur colligi ex dicto *cap. 1. de Clerico excommunicato miniſtrante,* ibi: *Propter temeritatem.* Limitatur tertiò, vt miniſtret ſolemniter, ſi Ordo, quem exercet ſit ex illis, qui ſine ſolemnitate miniſtrari poſſunt à laicis, vt Subdiaconatus, & Diaconatus: quare Clericus Ordinum minorum, cantans Epiſtolam cum manipulo, & Euangelium cum Stola, irregularitatem incurrit; quia miniſtrat tanquam habens tales Ordines.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. 1. à lin. 4. & ſeq. & in alia Reſol. eius not.

2. His ſuppoſitis, difficultas eſt; an hæc irregularitas procedat circa omnia Sacramenta? Et affirmatiuè reſpondent communiter Doctores, ex *cap. 1. de Clericor. non ordin. miniſtr.* Et ideò, ſi quis miniſtraret aliquem Ordinem, verbi gratia, Confirmationem, Extremam-Vnctionem, &c. cùm Sacerdos non ſit; irregularitatem incurret. Verùm Ioannes Præpoſitus *in 3. parte quæſtion. 5. de irregularit. dub. 6. num. 34.* licèt iudicet non eſſe recedendum ab hac communi ſententia; tamen circa illam fatetur habere magnam difficultatem: cùm nullo iure expreſsè habeatur, aliquem carentem Ordine, & adminiſtrantem Sacramenta fieri irregularem: ſed Doctores id tradunt *ex cap. 1. citato,* vbi dicitur: *Si quis baptizauerit, aut aliquod diuinum Officium exercuerit non ordinatus; propter temeritatem abiiciatur de Eccleſia, & nunquam ordinetur.* Sub diuinis autem Officiis non ſatis conſtat hîc contineri adminiſtrationem Sacramentorum; cùm ſæpè in iure inter ſe diſtinguantur, vt patet *ex cap. Epiſcoporum de Priuileg. in 6. ex cap. Reſponſo. de ſententia Excommunication. cap. Alma mater. eodem titulo, in 6.* & ex Tridentino, *ſeſſ. 21. c. 4. de reformatione.* Confirmatur. Baptiſmus *in cap. citato,* diſtinguitur à diuino Officio, ibi, *Comprehendere Sacramentorum adminiſtrationem:* quamuis in quibuſdam aliis capitulis comprehendere videatur. Et ita Eſcobar, *in Theolog. moral. tractat. 4. Exam. 6. cap. 5.* docet, circa vſum Ordinum non eſſe irregularem, qui carens Ordine ad id requiſito, Sacramenta adminiſtrat, excepto Baptiſmo, & Miſſæ celebratione.

Sup. hoc in duabus præcedentibus Reſ. & pro contento in hoc & ſeqq.

3. Sed ſtando in contraria ſententia communi, maxima quæſtio eſt, An hæc irregularitas ſolos Clericos, aut etiam laicos comprehendat? Et affirmatiuè reſpondet Valentia, Suarez, Coninch, Filliucius, Hurtadus, & alij, quos affert Caſtrus Palaus *tom. 6. diſputat. 6. punct. 18. num. 9.* Sed ipſe *num. 18.* ſolos Clericos, & non Laicos comprehendere putat cum Angelo, Roſella, Armilla, Tabiena, Henriquez, Sayro, Layman, & aliis. Et huic ſententiæ. Ego adhæreo, Quia, eſto Textus *in cap. 1. de Clerico non ordinato miniſtr.* generaliter non videatur loqui, & tam Laicos, quàm Clericos comprehendere: at, cùm ſub titulo, & Rubrica de Clerico non ordinato miniſtrante conſtitutus ſit, indicatur manifeſtè pro Clericis tantùm latum eſſe. Neque verum eſt, in Antiquis Codicibus omiſſum eſſe verbum illud, *de Clerico:* nam Sayrus teſtatur, ſe in ſeptem manuſcriptis Codicibus legiſſe titulum & rubricam, ſicut in his editionibus caſtigatioribus continetur. Præterquam quòd Textus hanc irregularitatem indicentes, apertè ſignificant ſolis Clericis indici. Nam *cap. 2.* expreſsè loquitur de Ordinato; cui vltrà prohibitionem, ne ad ſuperiores Ordines aſcendat; ſuſpenſio infligitur per biennium, vel triennium ab Ordine præcipuo, quem habet *in cap. verò, 1.* ſi ſequamur probabilem intellectum Panormitani ibi, Sylueſtri, & Sayri *in locis allegatis,* aſſentium illis verbis, *Abiiciatur ab Eccleſia,* ſuſpenſionem, ſeu depoſitionem ferendam indici; manifeſtè conſtat de Clericis tantùm eſſe ſermonem: nam laici nec ſuſpendi, nec deponi poſſunt. Et licèt grauius peccet laicus, quàm Clericus officium Ordinum vſurpans; quia tamen Clerici frequentius, quàm laici illud vſurpare ſolent: ea de cauſa aduerſus Clericos vſurpantes dictum officium ſtatuta eſt irregularitas, & non aduerſus laicos. Et ita, præter Doctores citatos, noſtram ſententiam tenet etiam Cornejo *in 3. parte tractat. 5. de irregularitate diſputat. 7. dubit. 2. quæſtione prima.*

§§. in Reſ ſeq. à §. Notandum eſt.

4. Nota etiam hîc ex Syluestro, & Ledeſma Auilam *part. 7. diſputat. 9. dub. 15.* probabiliter putare, per abſolutionem Sacramentalem, præſtitam ab eo, qui ordinatus non eſt, irregularitatem non induci; quia abſque vlla ſolemnitate exercetur, ac perinde inter officium Ordinis reponenda non eſt. Sed contrarium docent Layman, Coninch, Suarez, & alij, quos adducit, & ſequitur Cornejo, & Palaus, *vbi ſuprà num. 6.* Qui tamen, *num. 5.* obſeruat, & meritò, quòd hanc irregularitatem non incurreres, ſi matrimonio aſſiſteres tanquàm Parochus, cùm tamen Parochus non eſſes; quia matrimonij aſſiſtentia non eſt actus Ordinis, ſed iuriſdictionis; & propter vſum iuriſdictionis non habitæ non eſt irregularitas impoſita; vt benè aduertit Suarez, *diſp. 42. ſect. 4. num. 19.* Coninch, *diſp. 18. dub. 6. num. 48.* Gaſpar Hurtado, *diſput. 2. de irregul. diffic. 2. num. 5.*

Sup. hoc in Reſ. 1. not. præteritæ § 1. & in Reſ. 2. §. 1. & §. Et ita. & in Reſ. 3. §. penult. & vlt. & hæc pro laico, ſed pro Clerico infra in Reſol. 26. &c.

Et pro contento à medio huius §. & verſ. Qui tamen in Reſol. ſeq. §. vlt. poſt medium.

5. Nota hîc etiam exercentem officium Ordinis, quem non habet, non fore irregularem, ſi illud præſtet abſque intentione vſurpandi Ordinis vſum. Ita Auila, *de Cenſur. part. 7. diſput. 9. ſect. 2. dub. 13. verſ. Quintò.* Gaſpar Hurtado, *diſput. 1. difficult. 2. num. 5.* & alij; quia *in cap. 1. de Clerico non ordinato miniſtrante,* ſtatuitur hæc irregularitas, eò quòd non ordinatus ſolemniter baptizauerit, vel aliud officium Ordini annexum exercuerit. Sed qui ſine intentione baptizat, verè non baptizat: & qui ſine intentione celebrat, vel abſoluit; reuerà non celebrat, neque abſoluit. Ergo non exercet officium Ordini Sacro annexum; quia illud officium, ſeu officij ſimulatio, non annectitur Ordini, ſed ab Ordine excluditur. Sed contrarium aſſerit Suarez *de Cenſuris, diſput. 41. ſect. 4. à num. 18.* Coninch, *diſput. 18. dub. 6. num. 47.* Paulus Layman, *de irregularit. libr. 1. Summæ tractat. 5. part. 5. cap. 3. num. 1.* Vnde vtramque ſententiam puto probabilem eſſe.

Sup contento in hoc §. vlt. in Reſ. ſeq §. etiam vlt. & lege ſup. § 1. huius Reſ.

RESOL. XXV.

An qui ſine Ordine requiſito adminiſtrat Sacramenta, ſit irregularis?

Et an laicus exercens actum Ordinis, verbi gratia, Sacramentaliter abſoluens, &c. incurrat irregularitatem.

Et in textu huius Reſ. multi & diuerſi caſus adducuntur, pro praxi prædictarum quæſtionum. Ex p.4. tract.2. Reſ.56.

Sup. hoc, quod hic ſupponitur. in Reſ. & § not.ſeq. & in tom.1. tr.1. Reſ.47. prope finem. Sup. hoc in Reſ. præterita §.His ſuppoſitis. & in Reſ.ſeq.

§.1. SVppono primò quòd ſi quis præſumat ſolemniter baptizare carens Ordine ad id requiſito & qui ſine ſacerdotali Ordine præſumat Miſſam celebrare, efficitur irregularis, ex *cap.1. & 2. de Cler.non ordin. miniſt.* Sed difficultas eſt, an irregularitatem incurrat is qui ſinè Ordine requiſito adminiſtrat alia Sacramenta, vt v.g.ſi Clericus præſumat ſacramentaliter abſoluere, vel conferre Extremam-vnctionem, imò & Sacerdos qui ſolùm prioti ordinatione eſt ordinatus. Item ſi ſimplex Sacerdos præſumat conferre Sacramentum Confirmationis, vel Ordinis, &c. ad hanc difficultatem communiter reſpondent Doctores affirmatiuè, vide Anilam *part.7. diſputatione nona, ſectione 2. dub.15.* Coninch *diſputatione* 18. *dub.6. num.* 48.

2. Sed, vt verùm fatear cum Io. Præpoſito *in 3. part. quæſt.5. dub 6. num.35.* hæc opinio videtur pati difficultatem, cùm nullo iure expreſsè habeatur aliquem carentem Ordine adminiſtrantem Sacramenta fieri irregularem. Sed DD. id tradunt ex *cap. 1. cit.* vbi dicitur. Si quis baptizauerit, aut aliquod diuinum Officium exercuerit non ordinatus, propter temeritatem abiiciatur ab Eccleſia; & nunquam ordinetur. Sub diuinis autem Officiis non ſatis conſtat hîc contineri adminiſtrationem Sacramentorum, cùm ſæpè in iure inter ſe diſtinguantur, vt patet ex *c. Epiſcoporum de priuileg.in 6.* & ex *cap. reſponſio, de ſent. excommun. cap.alma mater, eodem tit. in 6.* & ex Trident. *ſeſſ.21. cap.4. de reform.* Confirmatur, quia Baptiſmus *in cap. cit.* condiſtinguitur contra diuinum Officium. Ergo non videtur ſatis conſtare diuinum Officium ibi comprehendere Sacramentorum adminiſtrationem, quamuis quibuſdam aliis capitulis comprehendere videatur, & ideo opinio negatiua videtur aliquibus probabilis, & illam docet Sylueſter *ver. Confeſſor.1.* ego autem non audeo recedere ab opinione affirmatiua.

Sup.hoc ſup. in Reſ.22. & 23. à lin.2. & in Reſ. 24. §. Sed.

3. Notandùm eſt tamen hîc obiter quòd digladiantur DD. inter ſe, an laicus exercens actum Ordinis incurrat irregularitatem? alij negant, alij affirmant, & omnes quidem probabiliter; ſed mihi affirmatiua opinio videtur probabilior, quia licèt titulus affixus in ſupradictis capitibus loquatur de Clericis vſurpantibus Ordinem quo carent, tamen dicta iura abſque limitatione loquuntur de vſurpante Ordinem, quem non habet, & titulus ipſis affixus poſt ipſa iura lata affixus eſt, & non à ferente illa, vt benè obſeruat Præpoſ. *vbi ſuprà*, & Hurtado *vbi infrà*.

Sup. contéto in hoc §. in Reſ. 3. not. præteritæ, §. penult.& vlt. & lege etiam eius §. 1.

4. Verùm vt hæc irregularitas incurratur ſiue à Clerico, ſiue à laico, requiritur vt Ordinem quem vſurpat exerceat ſeriò, & quòd exerceat illum vt ordinatus, ſeu ſolemniter, id eſt eo modo, quo nequeat à non ordinato exerceri, vnde laici qui exercent Ordines minores quocumque modo eos exerceant, non fiunt irregulares, quia actus eorum Ordinum iam non cenſentur proprij eorum, nec qui in Miſſa canit epiſtolam ſine manipulo, quamuis cum Dalmatica. Imò laicus, canens prædicta cum omnibus requiſitis, quamuis peccet, non fit irregularis ſi id efficiat animo exercendi eum Ordinem, ſed ſupplendi defectum ordinari, & qui baptizat non ſolemniter, quamuis ſit laicus, & extra neceſſitatem, non fit irregularis, & qui fingens ſe Parochum aſſiſtit matrimonio, non fit irregularis, & hæc omnia docet Hurtado *diſp.2. de irregular.diffic.2. num.5.* & alij, licèt, vt *ſuprà* dixi, probabiliter aliqui aſſerant abſolutè laicum exercentem actum Ordinis non fieri irregularem. Vnde ego olim interrogatus, an laicus Sacramentaliter abſoluens incurrat irregularitatem? reſpondi negatiuè cum Sayro, Henriquez & aliis, quos citat & ſequitur Barboſa *in Collect. tom.2. lib.5. tit.28.cap.1. num.7.* licèt magis probabiliter contrarium dicendum ſit, quia talis abſolutio eſt actus Ordinis; ergo, &c.

Sup. hoc in § penul. Reſ. præteritæ, ad med.

Sup. hoc in Reſolutionibus poſitis in annot §.Notādom. huius Reſ.& ſignāter in eius Reſ. 1. & 3. §. Nota hic etiam, & in aliis eius primæ not.

RESOL. XXVI.

An Clericus nondum Sacerdos, ſi excipiat alicuius confeſſionem efficiatur irregularis?

Et an irregularitate exercendi ordinem, quem non habet, poſſit Epiſcopus diſpenſare, vt vtatur Ordine ſuſcepto?

Et quid, vt aſcendat ad Ordines vlteriores, ſi delictum eſt occultum, an poſt Concilium Tridentinum Epiſcopus poſſit diſpenſare? Ex parte 4. tractat. 2. Reſ.91.

Sup. hoc in Reſ.præ erita §.1.à lin.4. & in alio §.eius annot.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Sayrus *de cenſuris lib.7. cap. 10. num.5.* Henriquez *lib.14. cap. 6.*
§.2. Maiolus *de irregular. lib.4. cap.13. num.5.* Auila *de cenſur. part.7. diſputat 9. dub.15. concluſ.1.* Bonacina *de cenſur. diſp.7. quæſt.3. punct.6.num.4.* & alij penes ipſos. Ratio eſt, quia ſic determinatur *in cap.1. de Clerico non ordinato*, &c. ibi, *Si quis baptizauerit vel aliquod diuinum Officium exercuerit.* ſed abſolutio ſacramentalis eſt diuinum Officium; ergo.

2. Sed, vt verum fateat, hæc opinio videtur pati difficultatem, cùm nullo iure expreſsè habeatur aliquem carentem Ordine adminiſtrantem Sacramenta fieri irregularem, ſed Doctores id tradunt ex citato *cap.1.* Sed ſub nomine diuinorum Officiorum non ſatis conſtat contineri in dicto capite adminiſtrationem Sacramentorum, cùm ſæpe in iure inter ſe diſtinguantur, vt patet ex *capit. Epiſcoporum; de priuileg. in 6.* & ex *capit. reſponſo, de ſentent. excommunicat. cap. alma mater, eodem titul. in 6.* & ex Concilio Tridentino *ſeſſ.21. cap.4. de reform.* Quod confirmatur (attende quæſo amice Lector) ex contextu literæ ſupradicti *cap.1.* vbi Baptiſmus condiſtinguitur contra diuinum Officium. Ergo non videtur ſatis conſtare diuinum Officium in dicto capitulo comprehendere Sacramentorum adminiſtrationem, quamuis quibuſdam aliis capitulis comprehendere videatur. Sed quia affirmatiua ſententia eſt communis, non audeo ab ea recedere. Vide Coninch *de Sacram diſp.18. dub.6. num.48.*

Sup. contēto in hoc §.ſup. in Reſ.22. §. vlt. & in alio §.eius primæ annot.virtute Cruciatæ.

3. Notandùm eſt tamen hîc obiter, quòd in irregularitate exercendi Ordinem, quem non habet, Epiſcopus poteſt diſpenſare, vt vtatur Ordine ſuſcepto. Ita Anila *loco citato concluſione 3.* & poſt Concilium Tridentinum, etiam vt aſcendat ad Ordines vlteriores; ſi delictum ſit occultum.

RESOL. XXVII.

An Sacerdoti, qui non habet licentiam confitendi, ſi excipiat alicuius confeſſionem, incurrat irregularitatem?

Idem dicendum eſt, ſi talis Sacerdos adminiſtret Extremam-Unctionem. Ex p.4. tract.2. Reſ.89.

Sup. hoc in tom. 1. tr.3. Reſ.27. eundem in fin.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam poteſt quis tribuere Ioanni Præpoſito *in 3. part. D.Thomæ, q.5. de irregular. dub.6. n.36.* vbi ſic aſſerit. Diaconus præſumens ſacramentaliter abſoluere, vel conferre Extremam-Vnctionem, fit irregularis, imò & Sacerdos qui ſolùm priori ordinationi eſt ordinatus, quia in ea nondum recepit poteſtatem abſoluendi. Ita ille: ſed non loquitur in caſu propoſito, ſed in alio, in quo deeſt Ordinis poteſtas. Sed mihi placet contraria ſententia quam tuetur Bonacina *de cenſur. diſp.7. quæſt.3. punct.6. num.6.* quia irregularitas incurritur ab exercente Ordinem quem quis non habet; Sed Sacerdos in hoc caſu non exercet actum quem non habet, cùm verè ſit Sacerdos, ſed potiùs dicitur exercere actum iuriſdictionis quam non habet, ergo non eſt irregularis, cùm non ſit lata irregularitas contra exercentem actum iuriſdictionis alienæ. Ita Bonacina, qui citat Coninch. & Henriquez. Et idem dicendum eſt ſi talis Sacerdos adminiſtraret extremam Vnctionem.

RESOL. XXVIII.

An Sacerdos excommunicatus, ſi excipiat confeſſiones, incurrat irregularitatem;

Et an hoc procedat quantumcumque excommunicatio, vel delictum ſit occultum, etiamſi abſolutio eſſet inualida ob culpam pænitentis?

Et an Sacerdos excommunicatus ex ſola adminiſtratione Euchariſtia, quamuis non celebret, incurrat irregularitatem? Ex p.4. tr.2. Reſ.90.

Doctrina huius Reſ. non eſt ſatis clara ideo diſtinguenda, pro qua lege in tom. 1. tr. 1. ex Reſ. 18. doctrinam § Verum, & ex Reſ. 19. §. Sed ego, ad med. & Reſ. 15. & ex illis inuenies diſtinctionem & ſolutionẽ huius quæſt.

§.1. HIc caſus poteſt frequenter accidere, & ad illum reſpondet affirmatiuè Laurentius Portel. *in dubiis Regularium, ver. irregularitas numero 13.* vbi ſic ait: Dubium eſt, an Sacerdos excommunicatus maiori excommunicatione, ſi miniſtret alicui Sacramentum Pœnitentiæ, maneat irregularis? Quòd enim Sacerdos celebrans excommunicatus ſit irregularis, omnes admittunt. At de audiente confeſſiones apud nullum clarè inueni, & eſt dubium quotidianum. Ego iudico talem Confeſſorem manere irregularem. Moueor ex eo quod tradit Nauarrus *in man. cap.27. num.244.* vbi pro regula generali tradit, fieri irregularem illum, qui celebrat diuina officia, vel facit aliquem actum deputatum Ordini Sacro maiori quàm habet. Conſtat autem quòd audire confeſſiones eſt actus ſpecialiter deputatus Ordini Presbyterij. Secundò probo ex regula generali, videlicet fieri irregularem illum Clericum, qui exercendo actum Ordinis violat cenſuram: at Sacerdos excommunicatus audiens confeſſiones primò exercet actum Ordinis Presbyterij, vt patet; ſecundò violat cenſuram excommunicationis, per quam illi interdicitur miniſtrare Sacramenta: ergo fit irregularis, & hoc intellige quantumcumque excommunicatio, vel delictum ſit occultum. Ita Portel, qui licet dicat hunc caſum à nemine fuiſſe diſcuſſum, ego tamen illum inuenio reſolutum etiam affirmatiuè apud Auilam *vbi infrà.* Henriquez *lib.13. cap.7. num.1.* Alterium *de cenſuris lib.2. diſp.1. cap.2. dub.1.* Suarez *de cenſuris diſp.10. ſect.3. num.15.* Martinum Bonacinam *de cenſ. diſp.7. quæſt.3. punct.5. num.6.* qui docet hanc ſententiam eſſe veram, etiamſi abſolutio eſſet inualida ob culpam pœnitentis. Verùm his non obſtantibus Didacus Perez *in annotat. ad Villadiegum de irregularit. cap.2. num.12.* docet tunc excommunicatum abſoluentem incurrere irregularitatem, quando abſoluit cum orationibus, ſtola & Miſerere, ſecus quando ordinario modo abſoluit; ſed ego non audeo recedere à communi ſententia. Vnde ex his rectè ego olim in caſu contingenti conſului quemdam Sacerdotem excommunicatum irregularitatem incurriſſe ex ſola adminiſtratione Euchariſtiæ, licèt Miſſam non celebrauerit, quia talis adminiſtratio eſt actus deputatus Ordini Sacro. Ita Auila *de cenſur. part.7. ſect.1. dub.2.*

RESOL. XXIX.

An Confeſſarius, qui obligat pœnitentem ad confitendum delictum dignum morte, ſi iuridicè interrogaretur, incurrat irregularitatem;

Idem dicendum eſt, ſi illi conſulat, vt conſentiat ſententiæ mortis iuſtæ, quam differre non poteſt, niſi per iniuſtam appellationem?

Et quid, ſi illi conſulat omittere appellationem à iure conceſſam. Ex p.4. tract.2. Reſ.99.

§.1. NEgatiuè reſpondeo, quia hoc non eſt concurrere ex parte inferentis mortem, ſed ex parte ſuſtinentis, & hoc iuſtè, præterquam quòd ſolùm intendit conſulere animæ pœnitentis, & mors eſt per accidens ſequuta. Et idem eſt ſi illi conſulat vt conſentiat ſententiæ mortis iuſtæ, quam differre non poteſt, niſi per iniuſtam appellationem; eſſet tamen irregularis ſi conſulat omittere appellationem iure conceſſam, quia eſſet cauſa accelerationis mortis. Ita Cornejo *in 3. part. D.Thomæ tract.5. de irregul. diſput.11. dub.1. q.4.*

RESOL. XXX.

An Confeſſarius, qui frangit ſigillum confeſſionis, ſit irregularis?

Et an laicus, qui ſine neceſſitate confeſſionem ſecretam audiuit, fiat irregularis, ſi illam reuelet? Ex par.5. tract.11. Reſ.53.

§.1. MAiolus, qui totum mundum irregularitatibus implicare voluit, affirmatiuè reſpondet *in lib.5. de irregul. cap.19. num.16.* ſequutus Speculatorem, quia putat irregularitatem in hoc caſu includi in depoſitione impoſita contra fractores ſigilli *in can. Sacerdos, de pœnit. diſt.6. & in cap. vtriuſque ſexus, de pœnitent. & remiſſ.* immò addit laicum, qui ſine neceſſitate confeſſionem ſecretam audiuit, fieri irregularem, ſi eam reuelet.

2. Sed ego puto omnino negatiuam ſententiam tenendam eſſe, quia irregularitas numquam incurritur, niſi ſit in iure clarè expreſſa. Sed hæc irregularitas non deducitur ex dictis iuribus, quia depoſitio in in ipſis impoſita non incurritur ipſo facto, nec aliunde. Ergo, &c. Et ita hanc ſententiam ex Filliucio & Suarez docet Hurtado *diſp.12. pœnit. diſp.14.* & Iacobus. Granado *in 3. part. de Sacram. controu.7. tract.11. diſp.8. num.2.* cum Onuphrio *opuſc. de ſigillo ſect.5. quæſt. vlt.* Fagund. *pr.2. lib.6. cap.7. num.3.* Turrian. *de pœnit. diſp.33. dub.6.* Aldrete *de diſciplina tuenda lib.2. cap.19. §.1. num.3.* & aliis.

RESOL. XXXI.

An Clericus excommunicatus incurrat irregularitatem, ſi faciat coram ſe celebrare?

Et multi alij caſus pro diuerſis irregularitatibus aduerſus Maiolum deciduntur, in textu huius Reſolutionis. Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 57.

§. 1. AD hunc caſum affirmatinè reſpondet Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 21. *difficult.* 14. *n.* 31 vbi ſic ait, [El que haze celebrar delante de ſi eſtando deſcomulgado incurre en irregularidad como dize la gloſa, Abad. Conarr. y otros muchos y lo pureuan de lo texto *cap. illud, de Cleric. excommunic. miniſt.* ibi, *celebrationi ſe ingeſſeris,* y dize Suarez que es comun ſentencia y aunque el la reſtringe a los Sacerdotes los de mas Doctores no la reſtringen.] Et ita etiam docet Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract. 5. de irregular. diſputat. 6. dub. vnico, quæſt. 5.* qui citat Nauarrum, & Sayrum.

2. Verùm contrariam ſententiam nouiſſimè tuetur Præpoſ. *in 3. part. quæſt. 5. de irregular. dub. 6. num.* 38. vbi ſic aſſerit, an Eccleſiaſticus excommunicatus faciens coram ſe celebrari, incurrat irregularitatem? Affirmant varij ex *cap. illud, de Cleric. excommunic.* &c. ex quo tamen non ſufficienter colligitur: vt patet ex textu verius eſt non incurrere. Ita ille.

3. Nota tamen hîc obiter quòd ſi aliquis non eſt cenſura ligatus, & faciat vt excommunicatus, ſuſpenſus, vel interdictus coram ſe celebret, non eſt irregularis. Ita Cornejo *vbi ſuprà,* contra Sayrum Nauarrum, quia talis irregularitas non reperitur in iure, & *in cap. illud,* eſt ſermo quando excommunicatus facit coram ſe celebrari.

4. Nota etiam hîc quòd licèt Clericus ligatus cenſura incurrat irregularitatem exercendo actum Ordinis, attamen per indignam adminiſtrationem Ordinis non incurritur irregularitas quando non eſt adminiſtratio contra cenſuram. Ex qua regula excluduntur caſus ab irregularitate, quos falsò apponit Maiolus *lib. 3. cap.* 18. aduerſus quem inſurgit Turrianus *de cenſur. lib. 9. diſp. 61. dub. 5. per totum.*

5. Et nota etiam hic contra dictum Maiolum *lib. 4. cap. 1. num.* 8. Epiſcopum qui male vtitur poteſtate ſua in conferendo ordines, non incurrere irregularitatem. Ita Turrianus *loco citato*, qui etiam notat aduersùs dictum Maiolum *lib. 3. cap. 26. num.* 5. quòd non eſt irregularis qui celebrat prætermiſſo toto ritu Eccleſiæ in celebrando & ſacrificando. Item non incurrit irregularitatem Sacerdos qui pro perſona viuenti Miſſam defunctorum dicit; quicquid ipſe Maiolus aſſerat *lib. 3. cap. 25. num. 6.* vt optimè notat Turrianus *vbi ſuprà,* nec per iteratam receptionem ſacramenti Confirmationis contra Maiolum *lib. 3. c. 15.* nec per ſuſceptionem fictam Baptiſmi contra eumdem *lib. 3. cap. 7.* & nota cum Turriano *vbi ſuprà diſput. 62. dub. 3.* dictum Maiolum *lib. 5.* ferè per quadraginta capita referre multa peccata; propter quæ dicit incurri irregularitatem, & de nullo id ſatis probat, exceptis aliquibus, vnde cantè illum lege, & in caſu occurrenti conſule alios DD. & tene menti illam regulam ab omnibus receptam, & *in cap. is qui ſententia excommunicat. in 6.* latam videlicet quòd nulla irregularitas incurritur niſi in iure expreſſa, ex quo principio à multis irregularitatibus conſulentes, vel pœnitentes liberabis; & ideo quando accidit caſus, conſidera ſi in iure adeſt textus clarus & expreſſus imponens irregularitatem, & tunc non eſt dubium, quòd irregularitas incurritur: ſi autem adſunt opiniones probabiles ex vtraque parte, vel dubium, ſi in illo textu imponatur irregularitas, tunc potes liberare conſulentem, ſeu pœnitentem ab irregularitate, & ita docent communiter DD. Vide Villalobos *tom. 1. tractat. 21. diffic. 22. num. 1.*

RESOL. XXXII.

An ſuſpenſus à ſuſceptione Sacramentorum incurrat irregularitatem ſuſcipiendo illa? Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 26.

§. 1. REſpondeo negatiuè, quia in tali caſu non violatur ſuſpenſio per exercitium Ordinis ſacri; & licet Bonacina *de cenſur. diſputat. 3. punct. 4. numero 6.* citet pro contraria ſententia Maiolum *lib. 3. de irregul. cap. 19. numero 20. ver. duodecima*; nihil tamen Maiolus ibi agit de hac re, imò *num.* 16. apertè noſtram ſententiam docet. Vnde aduerto Lectores, ne confidant in citationibus Doctorum; quas adducit Bonacina, nam ſæpiùs, pace viri quidem docti, adducit authores pro aliqua ſententia qui contrariam docent; vt fecit in caſu noſtro.

RESOL. XXXIII.

An in dubio, ſi incurrerit excommunicationem miniſtrando quis Sacramenta, efficiatur irregularis. Ex part. 5. tract. 9. Reſ. 94.

§. 1. DE hoc caſu actum eſt in tractatu *de conſcientia dubia*, nunc tantùm adducam Mercerum *de Sacramen. in 3. part. quæſtion. 2. dub. 5.* vbi ſic ait: Quæritur an dubius de ſua excommunicatione miniſtrando ſacramenta fiat irregularis? Reſpondetur negando, ſi poſtea deprehendatur non fuiſſe excommunicatus, idque etiam verum eſt quamvis putaſſet ſe eſſe excommunicatum. Non enim huiuſmodi pœnæ incurruntur per actum exiſtimatum, ſed re ipſa perfectum. Si autem poſtea deprehendatur fuiſſe verè excommunicatus, videndum eſt an miniſtrans cum tali dubio peccauerit mortaliter contra cenſuram: ſi enim excuſetur à mortali peccato etiam excuſabitur à cenſura, ſecus ſi mortaliter peccauerit. Quod vt ſciatur videndum eſt, an fecerit quod in ſe eſt, vt veritatem cognoſceret, niſi enim id fecerit, aut ab eo faciendo, neceſſitate vrgente excluſus fuerit, incurrit & peccatum & pœnam à iure conſtitutam: ſi autem fecerit quod in ſe eſt, tamen adhuc dubius manſerit, videndum eſt, an potuerit abſolui ad cautelam, ſi enim potuit, & tamen omiſit, incurrit peccatum & pœnam: ſi autem non habuit, à quo talem abſolutionem obtineret, & rationabilis occaſio & neceſſitas prudenti arbitrio ponderanda ad celebrandum, vel ſimile faciendum ſe offerebat, & non obſtante hoc dubio ſpeculatiuo, depoſito tamen practico celebrarit, eſt immunis à peccato & pœna, quia, moraliter loquendo non expoſuit ſe periculo, cùm & neceſſitas, vrſerit, & diligentiam adhibuerit. Dices; in dubiis tutior pars eligenda eſt. Reſpondetur: Hoc intelligitur cùm altera pars non eſt practicè tuta, prout in propoſito eſt, quia iuxta aliam regulam, in dubiis melior eſt conditio poſſidentis; & in præſenti caſu operans bona fide poſſider libertatem in executione Ordinum ſuorum. ergo, &c.

Sup. hoc ſup. in tr. 1. Reſ. 125. & in aliis eius primæ annot. lege earum doctrinam, quãuis non dicant pleně ſup. hoc.

RESOL. XXXIV.

An ſuſpenſus ab officio prædicandi irregularitatem incurrat, ſi concionetur ſaltem cum ſolemnitate?

Idem dicendum eſt de excommunicato. Ex p.5.tract.10. Reſ.10.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Nauarr. *c.27. n.163.§.8.* Valentia *tom.4 diſp.7.q.18.punct.1.* Maiolus *lib.3. de irreg. c.19.n.21. §.3.* & alij. Mihi verò magis placet negatiua ſententia, quam ex Syluestro, Armilla Henriquez & Medina docet nouiſſimè doctus Tannerus *tom.4.diſp.6.q.1u.dub.7. n.137.* quia prædicare non eſt per ſe, vniuerſim exercere vſum Ordinis, ergo, &c. Et idem dicendum de excommunicato putat Bonacina *de cenſ. diſp.2.q.2.punct.3.§.2.n.11.*

RESOL. XXXV.

An excommunicatus recitando horas Canonicas, & dicendo Dominus vobiſcum *incurrat irregularitatem?*

Et ſi non peccet mortaliter, an ſaltem peccet venialiter dicendo priuatim Dominus vobiſcum? Ex part.4. tract.2. Reſ.94.

Pro contēto in hac Reſ. in Reſ. ſeq.

§.1. IN aliquibus caſibus affirmatiuè reſpondet Suarez *de cenſ. diſp.12. ſect.2. num.13.* vbi ſic ait: Quando excommunicatus horas canonicas recitat, debet omittere ſalutationem, *Dominus vobiſcum*, & loco illius dicere, *Domine exaudi orationem meam*, adeò vt ſi ſit Sacerdos, aut Diaconus, dicendo, *Dominus vobiſcum*, irregularis fiat, vt aduertit Nauarrus *lib. de orat. cap.7. num.16.* quia iuxta vſum Eccleſiæ ille verſiculus à ſolis Sacerdotibus, vel Diaconis dici poteſt, & præſefert perſonam publicam. Ita ille, & abſolutè hanc ſententiam tenet Maiolus *de irregul. lib.3. cap.25.n.6.*

2. Sed ego puto excommunicatum dicendo, *Dominus vobiſcum*, non peccare mortaliter, & ita docet Auila *de cenſ.part.2. diſp.5. diffic.2. num.3.* Præpoſitus *in 3.p. D.Thomæ quæſt.2. de excommun. dub.9.num.56.* & per conſequens non incurrere irregularitatem, & ideo ex eadem Societate doctus Hurtado *tract. de excommun. difficul.2.diſp.5.num.3.* ſic ait: Excommunicatus priuatim recitando Horas Canonicas poteſt abſque peccato dicere, *Dominus vobiſcum*, quia poteſt illud dicere vt priuata perſona; ſicut etiam poteſt dicere, *Venite adoremus.* Et quamuis peccaret dicendo, *Dominus vobiſcum*, non peccaret niſi venialiter, quia eſt materia leuiſſima, ac proinde nec ob id incurreret irregularitatem, quæ quando ob peccatum incurritur, non niſi ob mortale incurritur. Ita ille; & ante illum Villaloh. *in ſumma tom.1.tract.17. diffic.7.num.3.* vbi nominatim improbat Maiolum, & docet excommunicatum ſi priuatim recitet Horas canonicas, & dicat, *Dominus vobiſcum*, non incurrere irregularitatem: vide etiam Filliuc. *tom.1.tract.12.cap.4. num.93.* & Coninch *de Sacram.diſp.14. dub.7.num.54.*

RESOL. XXXVI.

An excommunicatus recitando Horas Canonicas priuatim, & dicendo Dominus vobiſcum *incurrat irregularitatem, vel peccet mortaliter?* Ex p.5. tr.9.Reſ.93.

Pro contēto in hac Reſ. in Reſ. præterita.

§.1. REſpondeo quòd excommunicatus quando recitat diuinum Officium. non debet dicere *Dominus vobiſcum*, quia non eſt verbum priuatæ perſonæ, ſed loco illius dicere debet, *Domine exaudi orationem meam.* adeò vt Nauarrus & Maior exiſtiment irregularitatem incurrere Sacerdotem, aut Diaconum excommunicatum, ſi proferant *Dominus vobiſcum.* quod tamen negatur ab Henriquez 3. *lib. de excommunicatione, cap.7 §.2.*

2. Vide etiam Cornejo *in 3. part. tract.5. de excomm §.4. ex errore 8. dub.1.* & Mercerum *de Sacram. in 3.p. q.21. dub.6.* vbi docet excommunicatum dicendo in recitatione horarum Canonicarum, *Dominus vobiſcum*, ſecluſo contemptu, peccare tantùm venialiter, & non incurrere irregularitatem. Idem etiam docet Layman *lib.2. tract.5.p.2. cap.2.n.6.* Imò Auila *p.2. cap.6.diſp.4.dub.6.concl.3.* & Hurtado *diſp.5. de excom. diffic.2.n.3.* nullum peccatum eſſe putant, ſi excommunicatus priuatim recitans dicat, *Dominus vobiſcum*, ſed hoc eſt contra communem, vt obſeruat Coninck *de Sacr. diſp.14.dub.7.n.54.* vide etiam Raynaudum *de monit.p.2.cap.2.n.25.* Gordonum *tom.2. lib.7. quæſt.8. cap.2.n.23.* & Præpoſitum *in 3.p.q.1.de excom. dub.9. n.56.* Filliucium *tom.1.tract.12.cap.4. n.93* Henriquez *lib.13.cap.7.n.2.*

RESOL. XXXVII.

An Clericus ſodomita occultus ſit ſuſpenſus & ſi celebrte, incurrat irregularitatem? Ex p.2. tract.17. & Miſc.3. Reſ.69.

§.1. HVnc Clericum eſſe ſuſpenſum ipſo iure ab executione ordinis, licèt ſit occultus, vnde ſi poſtea miniſtret, etiam poſt peractam pœnitentiam effici irregularem, in qua irregularitate ſolus Papa diſpenſare poteſt, putauit Couarr. *in Clem. ſi furioſus p.1. §.1.n.6.* Foller. *in praxi crim. canon.p.6. c.37.n.11.* Iul. Clarus *in §. ſodomia, n.5.* Franc.Marc. *p.2. dec.687.numero 16.* Lambertin. *de iurepatron.p.1.lib.2. q.2.art.18. n.4.* Salzedo *in add. ad pract. crim. Bernardi Diaz c.88.* cum multis aliis citatis à P. Henriq. *lib.3. cap.36.n.1. in Gloſſa lit. M.* & à Petro Cenedo *in collect. ad iur. Canon. par.2. collect.130.n.1.* & hoc aſſerunt accidere non ob canones, & iura, quia nulla ſunt, quæ inducant talem irregularitatem, ſed propter enormitatem, & grauitatem criminis. Sup. hoc in Reſ. ſeq. à lin. 4.

2. Sed hæc ſententia meritò ab omnibus reiicitur. Et ratio eſt clara, quia nullum crimen, quamuis enorme, inducit irregularitatem, ſi non ſit notorium, præter homicidium: hoc enim licèt occultiſſimum, irregularitatem inducit. Et hoc patet ex *c. ex tenore, de tempor. ordinat.* vbi dicitur, ex nullo crimine quantumcumque graui, etiam degradatione digno, inducitur ſuſpenſio, vel irregularitas in ſuſceptis, vel ſuſcipiendis ordinibus. Hoc etiam probatur ex *cap. fin. eod. tit.* vbi dicitur, quòd propter grauiſſima crimina, vt adulterium, periurium, &c. excepto homicidio, non debet quis poſt pœnitentiam ab vſu, vel ſuſceptione ordinũ impediri, niſi in iudicio comprobata, vel aliàs notoria fuerint. Et ita hanc ſententiam docet Henriquez *vbi ſuprà, & lib.14.c.5.n.1.lit. F.* Auila *de cenſ.p.7.diſp.4.dub.7. concl.7.* Floron. *tract. de caſ. reſeru.p.2.caſ.7.§.1.n.7.* Sayrus *de cenſ.lib.1.c.12.n.22.* Finell. *de caſ.reſ.caſ.9. num.6.* cum multis aliis, quos citat & ſequitur Barb. *in collect. tom.2. lib.5.tit.31.c.4.n.5.* Garſias *tract. de benef. tom.1. p.11.n.15.* Vide etiam Ortiz *in ſumm. c.17.n.114.* Sup. hoc & contento in hoc §. in Reſ. ſeq. § 1. ad med. & in Reſ. 1. poſt ſeq. §.1. 2. & 3.

3. Ad argumentum Couarr. & aliorum reſpondetur, quòd nulla irregularitas poteſt induci, niſi expreſſa in iure inueniatur. *cap. is qui, de ſent. excom. in 6.* ſed nullum crimen, vt ſuprà probauimus, quantumuis enorme inducit irregularitatem, niſi ſit notorium. Ergò, &c.

RESOL. XXXVIII.

Canonicus mihi coniunctiſſimus, literis ad me miſſis, ſcire volebat vtrum Sacerdos Beneficiarius exercens per multos annos crimen Sodomiticum cum fœmina, occultè tamen, & ſine ſcandalo, incurrerit irregularitatem, & pœnas Extrauag. Pij V.

Et an doctrina dictæ quæſtionis procedat in omnibus aliis criminibus, quibus à iure infamia annexa eſt, vt ſunt periurium, in iudicio, Simonia, vſura vſurarum, ſacrilegium, duellum, hæreſis eiuſque fauor, crimen læſæ Maieſtatis, percuſſio hoſtilis Cardinalium, & ſimilia. Ex p.2. tract.17. & Miſc.5. Reſol.21.

§1. RESponſum negatiuum accepit, & primò quoad irregularitatem, licèt ſodomia ratione infamiæ illam inducat, *cap. infames 6.q.1.* cùm ſit crimen enormiſſimum, vt habeatur, *in c. adulterij 32. quæſt.7.* tamen cùm occultè exerceetur, non inducit irregularitatem, vt tradit Nauar. *c.22. num.249.* cum Valent. *tom.4. diſp.7. q.19. punct.3. §.5.* & Coninch. *de Sacrament. diſp.18. dub.7. num.56* & habetur expreſsè *in c. vlt. de temporibus ordinandorum.* Cuius rei ratio eſt clara, nam crimen occultum non parit infamiam ſecus autem ſi eſſet publicum, vt ex multis probat Auila *de cenſ.p.7.diſp.4 concl.1.* quæ doctrina procedit in omnibus aliis criminibus, quibus à iure infamia annexa eſt; vt ſunt periurium in iudicio, ſimonia, vſuræ vſurarum, ſacrilegium, duellum, hæreſis, eiuſque fauor, crimen læſæ maieſtatis, percuſſio hoſtilis Cardinalium, & ſimilia. Cùm igitur dictus ſacerdos non ſit ſodomita publicus, non erit irregularis.

Sup hoc in Reſ. præterita.

Sup. his ſeqq. in Reſ. not. præteritæ §. Sed hæc. & in Reſ. ſeq. §.1.2.& 3.

2. Quoad pœnas Bullæ Pij V. priuationis priuilegij clericalis officij, & beneficij, &c. Dico probabiliorem eſſe illam ſententiam, quæ aſſerit dictam Bullam non eſſe receptam in vſu quoad interius: ſic Henriquez *lib.14.cap.5. num.1. littera F.* Auila *de cenſ.p.7. diſp.4. dub.7. concl.8. in fine*, cùm Greg. Sayro *lib.7. cap.12 num.23.* Adde quod licèt dicta Bulla eſſet recepta etiam in foro conſcientiæ, tamen dictus Sacerdos exercens actum ſodomiticum cum muliere, non incurreret in præfatas pœnas. Sic Azor in terminis *p.3.lib.2.c.19.q.3.* vbi quærit, an in hac Extrauaganti Pij. V. comprehendatur Clericus committens copulam contra naturam, cū fœmina: & reſpondit, minimè, quia licèt vas ſit cōtra naturam non eſt tamen peccatum ſodomiticum, quia ſodomia eſt concubitus, in quo non ſeruatur debitus ſexus: vt ipſe Azor. *c.20.* probat ex D.Th. 2.2. *q.134. art.11.* Caietan. *ibid.* Scio contrariam opinonem tenere Saytum *de cenſur. vbi ſuprà num.23. in fin.* Aloyſium Riccium *in ſua praxi p.1. reſol.302. num.2.* Garſiam *de beneficiis, tom.2.p.11.cap.10.§.2.num.207.* & Proſperum de Auguſt. *in addit. ad ſum. Bullarij Stephani Quaranta Ver. ſodomia*, vbi ait. Præſentis conſtitutionis diſpoſitionem, & pœnas ampliamus, non ſolùm in clerico ſodomita maſculorum concubitore, ſed & in eo, qui fœminam præpoſtera venere cognouerit, cùm in hoc caſu ſodomia propriè committi dicatur, & citat Afflictum, Menochium, Clarum, Couarruuiam, & alios. Sed mihi opinio Azorij probabilior videtur. Sed de hac quæſtione iterum infrà redibit ſermo.

Sup. hoc in tom. 6. tr.1. Reſ. 39. lege in illa obiectionem Caramuelis aduerſus hanc doctrin. ab eius § 2. & alterius Reſ eius not.1. & in to.1. tr.5. vide doctr. Reſ. 57. & 63 & Reſ. & 55. earū notationū, & pro actu Sodomitico cū muliere contento in hoc tracta. per lege ibi Reſ. 58. & alias eius primæ annot.

Inf. in Reſ. quæ nunc eſt in to. 1. tr.5. Reſ. 58.

RESOL. XXXIX.

An irregularitas orta ex infamia iuris contrahatur, ſi crimen eſt occultum?

Et an ſimonia in Ordine, & beneficio, ſi occulta ſit, inducat irregularitatem.

Et an Sacerdos publicus concubinarius, vel adulter poſt peractam pœnitentiam, & emendationem publicam vitæ, interpoſito ſaltem aliquo temporis ſpatio, ſine diſpenſatione celebrare poſſit, quia ex infamia facti non oritur irregularitas.

Et docetur Clericos concubinarios notorios ſuſpenſionem ab officio contrahere, ſed ſuſpenſionem iſtam conſuetudine contraria, ablatam eſſe. Ex part. 4. tractat. 22 Reſ.93.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet D. Antoninus *part.3. tit.28. cap.6. §.7.* Syluester *ver. irregularitas, quæſt.14.* & P.Suarez *de cenſ. diſp.48. ſect.1. n.17.* cùm ait, quòd talis qui occulte commiſit crimen, cui infamia ipſo iure annexa eſt, teneatur abſtinere ab Ordinibus tanquam irregularis, ſi ceſſet periculum ſe infamandi, &c.

Sup hoc ſup. in Reſ.57. §. S ed. & in Reſ. 38. § 1. poſt med.

2. Verùm contrariam ſententiam probabiliorem eſſe exiſtimo, quam tuetur Couarr. *lib.3. var. cap.3. n.2.* Tannerus *tom.4. diſput.6. quæſt.10. dub.11. n.227.* Coninch *de cenſ. diſp.18. dub.7. num.56.* Henriquez *lib.14. cap.5. n.2.* & Auila *de cenſ. par.7. diſp.4. dub.7. concl.1.* vbi docet quòd nullum crimen, quantumuis enorme, inducit hanc irregularitatem, ſi non ſit notorium, præter homicidium, ex *cap. ex tenore, de tempor. ordinat.*

3. Hinc contra Couar. *in Clem. ſi furioſus, par.2. §.3. num.4. ver. hoc ipſum*, ſimonia in ordine, ſi occulta ſit non inducit irregularitatem, quia non inuenitur textus expreſſus in quo talis irregularitas infligatur, & licèt videatur hoc dicere *cap. inquiſitionis, de accuſat.* tamen ſimonia per illum textum, vt attentè legenti patebit, non inducit irregularitatem, ſed ſuſpenſionem. Imò ego puto cum Auila *loco citato, concl.7.* ſimoniam in beneficio non inducere irregularitatem, etiamſi publica ſit, quod antea docuit Henriquez *lib.13. cap.37. num.3.*

Sup. contr. in ho. § in tom 4 tr. 1. Reſ. 137 § 1. & vlt. & 3 to parte in al 8 eius annot.

4. Notandum eſt etiam hîc obiter contra Nauarrum *in man. cap.23. num.73. & 77.* Sacerdotem publicum concubinarium, vel adulterum, poſt peractam pœnitentiam, & vitæ emendationem publicam, interpoſito, ſaltem aliquo temporis ſpatio, ſine diſpenſatione celebrare poſſe, quia ex infamia facti non oritur irregularitas ſimpliciter dicta & indelebilis, donec per diſpenſationem tollatur, nec obſtat quòd D. Antoninus *part.3. tit.27. cap.3.* Syluester *ver. concubinarius, quæſt.5.* Conat. *in Clem. ſi furioſus, part.2. §.1. num.3.* doceant Clericos concubinarios notorios ſuſpenſionem ab officio contrahere, ex *cap. præter, diſt.32. cap. ſi qui ſunt, diſt.81. cap. ult. de cohabit. Cler. & mulier.* Nam reſpondeo ſuſpenſionem iſtam conſuetudine ſublatam eſſe, vt docet Sotus *in 4. diſt.1. quæſtione 5. art.6. circa 2. argum.* & alij quos citat, & ſequitur Layman *in Theolog. mor. lib.1. tract.5. part.2. cap.4. num.11.*

Quoad hoc lege doctr. § & verſ. not. ſeq.

Sup. hoc inf. in Reſ 54. §. Verum. ad med. verſ. Vnde. & ſup. in tr 3. Reſ. 66.

RESOL. XL.

An irregularitas incurratur à pueris ante pubertatis annum? Ex p.4. tract.2. Reſ.67.

§.1. NEgatinè reſpondet Ioan. Sancius *in ſelectis diſp.26. num.18.* vbi ſic ait: Puto non incurrere irregularitatem puerum occidentem ante pubertatem, nam cùm odia reſtringenda ſint, ex *regula iuris in 6. Odia*, &c. ſit excommunicationem nec cæteras pœnas incurſuros pueros niſi poſt annum decimum-quartum, & fœminas poſt completum duodecimum: Ita ille, qui citat Auilam *part.7. diſput.6. ſect.1. dub.13.* & Henriquez *lib.13. cap.3. n.4.*

Sup. hoc ſup. in tr. 8. Reſ. 108 § Ex quibus. & in tom. 4. tr.6. Reſ.68. curſim. ſed addito Palao in fin. verſ. Et quidem.

Sed iſti Doctores hoc non aſſerunt, ſed docent pueros doli capaces incurrere irregularitatem, quòd aliqui extendunt etiam, ſi ante ſeptennium habeant plenum vſum rationis, quod Auila, & meritò, negat. Et ita affirmatiuam ſententiam tenet nouiſſimè Gauantus *in aphoriſm. Epiſcop. ver. irregularitas, num.91.* vbi ſic ait, Puer maior ſeptennio occidens fit irregularis. Vide etiam Præpoſitum *in 3. part. quæſt.5. de irregular. dub.10.n.76.*

RESOL. XLI.

Olim hoc facti genus mihi propoſitum fuit: Vir Nobilis recepit in domum ſuam quemdam infantem expoſitum in Hoſpitali, modo cum ſit adoleſcens bonæ indolis, vult illum ad ſacros Ordines promouere, quæritur, an iſte ſit irregularis, propter periculum illegitimitatis, ita vt egeat diſpenſatione? Ex p.2. tract.15. & Miſc.1. Reſ.22.

Sup. hoc in duabus Reſ. ſeqq. & in tom. 3. tr.3. Reſ.66 § Et ideo. & in tom. 6. tr. 1. Reſ.32. cum multis DD. in §. Reſtat. paulò pòſt ioit. & in 10. 8. tr. 2. Reſ. 13. ad med. verſ. Hinc ſequitur.

§.1. Affirmatiuè reſpondit Tolet. *lib.1.cap.52.* Rebell. *de obligatione iuſt. p.2. lib.1. q.2.num.15.* Auila *de cenſ. p.7. diſput. 3. dub.9.* Sayrus *de cenſ. lib.7. c.10.n.39.* Vaſquez *in p.2. diſp.66.n.48.* Caſtillo *quotidian. qq. lib.2.c.19.n.51.* Honded. *lib.2. conſ.47.n.23.* Couar. Maiolus, Salzed. Vgolin. Henriquez, Lopez, Rodriquez, & Candelabrum aureum, *apud Garſiam de beneſic. tom.2. p.7.c.2.n.8.* & nouiſſimè Bonac. *de cenſ. diſp.7. q.2. punct.3.n.10.* Ratio eſt, quia expoſiti frequentiùs ſunt ex turpi conceptione, in obſcuris autem ſolet inſpici, quod eſt veriſimilius, & cùm expoſitus ſit dubius de ſua legitimatione, debet in dubiis tutior pars eligi, *cap. illud, de cleric. excommun. miniſtr.*

2. Hæc opinio eſt probabilis, ſed contraria non caret etiam ſua probabilitate, vt notauit Suarez *in 3. p. tom.5. de cenſ. diſp.50. ſect.4. num.4.* & Filliuc. *in quæſt. mor. tom.1. tract.19.c.5.n.141. & 143.* & illam amplexi ſunt Ananias *in cap.1. n.11. de infant. expoſ.* Felin. *in cap. cùm deputati, n.1. de iudiciis.* Cardin. Paleot. *de ſpuriis, cap.63. à n.3. ad finem,* & ex neotericis Gratian. *in diſcept. forenſ. p.1. cap.135. num.1.* cum Molfeſio *in p.2. q.19. art.5. diſp.87. in fin.* Salas *in p.2. D. Thom. tom.2. tract.8. diſp. vnic. ſect.24. num.246.* Sanctarel. *var. reſol. q.44.* & Coninch *de Sacram. diſp.18. dub.12. n.105.* Ratio eſt, quia quilibet præſumendus eſt legitimus, dum non probetur contrarium: tum quia in dubiis præferenda eſt pars benignior; ideo ſtante dubitatione, præſumendum eſt pro legitimatione.

3. Verum eſt quod Filliucius, Suarez, Sayrus, Bonacina, *vbi ſuprà,* & Henriquez *lib.14. c.8. n.10.* cum Reginald. *in praxi, tom.2. lib.30. tract.2. cap.7.n.77.* putant in hoc caſu ad tollendos ſcrupulos, tutius eſſe, tales expoſitos ſaltem petere diſpenſationem ab Epiſcopo, non quia Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitate prouemente ex defectu, ſed quia illius facultas prodeſſe poteſt ad pacandam conſcientiam, adiuncta opinione probabili aſſerente, expoſitum non eſſe præſumendum irregularem: ſed hæc doctrina à Nicolao Garſia *vbi ſuprà n.10.* non admittitur.

4. Sed quidquid ſit de illa. Dico abſolutè, &, ſimpliciter expoſitos, ſine diſpenſatione, non ſolùm Papæ, ſed etiam Epiſcopi, ſine vllo ſcrupulo poſſe ſacros Ordines recipere. Ex his patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ: & illa regula, quòd in dubiis tutior pars eſt eligenda, intelligitur, & procedit generaliter quoad hoc, vt non poſſit quis facere id, de quo eſt dubium, an ſit prohibitum, ſed debet ab illo abſtinere. Non tamen procedit quoad hoc, vt in dubio debeat quis ſpoliari, ſeu priuari re poſſeſſa, vel facere actum poſitiuum, de cuius obligatione non conſtat, vt eſt in caſu noſtro: nam tunc intrat alia regula, quòd in dubio, & pari cauſa melior eſt conditio poſſidentis. Quæ quidem regula non ſolùm procedit in materia iuſtitiæ, ſed etiam in aliarum virtutum, vt nos contra Vaſquez, & Azorium alibi demonſtrauimus. Circa præſentem quæſtionem præter citatos DD. vide Piaſec. *in praxi Epiſc. 1. cap.1. n.27.* Mandoſium *de ætate min. c.14. n.24.* Hoſtienſem *in ſum. tit. qui filij ſint legitimi, n.8.* Audi. Victorell. *in Notis ad Manuale Nauar. c.27. num.201.*

Albi in to. 8. tr.4. Reſ. 19. § 2. ad med. & ibi in tr. 2. Reſ. 2. & in alio §. earum notationum.

RESOL. XLII.

An expoſiti cenſendi ſint irregulares, & ſint baptizandi?
Et ſi infans inueniatur ſine ſchedula Baptiſmi teſtante, & puer ex colore, & ætate videtur infans natus ante menſem, an in tali caſu ſit etiam cum conditione baptizandus?
Et quid, ſi puer expoſitus fuiſſet inter infideles etiam ſi habeat chartam teſtantem de Baptiſmo?
Et an peccet mortaliter, ſi quis non baptizatum baptizat ſub conditione? Ex p. 3. tr. addit. Reſ.6.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in Reſ. ſeq. & in alus earum primarũ notationum.

§.1. Pro affirmatiua ſententia *in par.2. tract.15. reſol.22.* adduxi plures Doctores, quibus nunc addo Hurtadum *de irregul. diſp.2. diffic.13. n.57.* verùm ibi contrariam ſententiam probabilem exiſtimaui, & iterum exiſtimo vnde tales poſſunt ordinari ſine vlla diſpenſatione & metu irregularitatis, & præter DD. ibi adductos docet etiam ſententiam nouiſſimè Paulus Squillaote *de priuileg. Cleric. cap.4. dub.2. n.39.* Barboſa *de poteſt. Epiſcopi, part.3. alleg.52. n.150.* & me citato Dominicus Taſſonus *in pragmat. de Antifato, ver.13. obſ.1. n.78.* verùm de hoc iterum redibit ſermo *in 4. par. tract. de irregularitate.*

Sup. hoc in Reſ. 55. & verſ. not. ſeq.

2. Sed an dicti (& eſt caſus quotidianus) ſint baptizandi ſub conditione; Henriq. *lib.2. cap.31. n. 1.* putat ſi quis infans inter Catholicos in ianuam Eccleſiæ, aut alterius hominis expoſitus inueniatur, credi debere baptizatum, niſi peculiares coniecturæ grauem ſuſpicionem in contrarium gignerent, vt ſi in eo loco degerent multi infideles, aut Anabaptiſtæ, qui filios ſuos non baptizarent. Sed hoc, vt aduertit rectè Adamus Tanner. *in 3. part. diſp 4. q.2. dub.4. n.113.* maiori indiget limitatione. nam ſæpè mulieres cùm ad ſcelus tegendum partum occultè effundunt, parum ſunt ſollicitæ de ſpirituali infantis ſalute, ſed hoc potiùs curant, vt partum à ſe quouis modo, & quam fieri poteſt occultiſſimè amoliantur. Vnde quoties tenellus & paucorum dierum infans expoſitus reperiretur, meo quidem iudicio neceſſariò ſub conditione baptizandus eſſet, quod etiam in Eboracenſi Concilio fuiſſe ſtatutum refert Baron. *tom.22. Annal.* ſecus eſſe ſi infans reperiretur cum ſchedula Baptiſmi teſte, ita Tannerus. Vide etiam Præpoſit. *in 3. p. q.66. art.9. dub.2. n.102.* Layman, Coninch, & alios *vbi infrà.*

3. Difficultas verò eſt, ſi tale teſtimonium non apponatur, ſed puer ex colore & ætate videretur infans natus ante menſem, an in tali caſu ſit etiam cum conditione baptizandus. Negatiuè reſpondet Sot. *in 4. diſt. 3. q. vnica, art.9.* Filliuc. *tom.1. tract.2. c.6. n.149.* Vaſquez, Ochagaoia, & alij. Sed ego in tali caſu conſulerem infantem baptizandum eſſe ſub conditione, & ita docet Villalob. *in ſum. tom.1. tract.5. diffic.7. n.4.* vbi ſic ait: [Dize Soto que ſi ſe juzgaſſe por la edad que vn niño era de mas de vn mes, o veinte dias, no ſe atreueria a baptizarle. Mas yo en eſte caſo dixera que le baptizaran de baxo de condicion, pues no auia certidumbre que eſtaua baptizado, mayormente que en tan tierna

Sup. doctrina 21. §. Ex prima. ſignãter propè fin. à verſ. Quod confirmatur. & in tom. 1. tr.2. Reſ. 80. §. 2. poſt med. & in Reſ.81 §. Ex his. in fine.

edad

edad muy mal ſe puede hechar de ver, ſi el niño era de vn de mes, que nacen algunos tan grandes como ſon ottos de vn mes. Sic ille. Idem etiam cum Vaſquez *in 3.part.tom.3.diſp.146.cap.4.num.26.* dicendum puto, ſi puer expoſitus eſſet inter infideles, etiamſi haberet chartam appoſitam teſtantem de Baptiſmo, nam in tali caſu puto eſſe baptizandum ſub conditione. Item puto cum Petro Ochagauia *de ſacram. tractat. vnico de ſacrament. baptiſm. quæſtione 11. numero octauo*, ſi pueri inueniatur in nemore, de quibus eſſent parentibus nati an fidelibus, vel infidelibus? deberent enim ſub conditione baptizari, vt ſalutis æternæ amittendæ periculum vitaretur.

Sup. hac & ſeq. diffic. in Reſ. 2. not. præteritæ, & in eodem §. & verſ. Et hæc omnia. & pro parte in Reſ. 1. §. His tamen, ante med. à verſ. quod ſi infantes. & ſup. in Reſ. 19 §. 1. poſt med. à verſ. Si vero.

4. Non reticeam etiam hîc apponere dubium, de quo olim interrogatus fui, an peccaret mortaliter, ſi quis non baptizatum baptizaret ſub conditione; tunc multi affirmatiuè reſponderunt, ſed ego negatiuam ſententiam docui, & adduxi Ludouicum de San Iuan *in ſumma de ſacrament. baptiſmi. queſtione 1. art.8. dub. 2. concluſ. 2.* vbi ſic ait: [Pecado venial es bautizar conditionalmente al que conſta no eſtar bautizado porque bautizar con condition en caſo cierto es acto inutil, y contra el vſo de la Igleſia, que ſolo pone condicion en caſo dudoſo, y digo que es venial, por que la materia de la iniuria es leue.] Sic ille, & Villalobos *vbi ſuprà, num. 2.*

RESOL. XLIII.

An expoſiti dicantur irregulares? Ex part. 4. tractat. 2. Reſol. 58.

Sup. hoc in duabus præcedentibus Reſ. & in tom. 3. tr. 3. Reſ. 64. §. Et ideo. & in tr. 6. tr. 1. Reſ. 31. cũ multis DD in §. Reſtat. paulò poſt init. & in to. 8. tr. 2. Reſ. 13. ad med. verſ. Hinc ſequitur.

§. 1. Hanc quæſtionem ego tractaui *in 2. part. tract. 15. reſolut. 22.* & pro parte affirmatiua multos Doctores adduxi, quibus nunc addo Hurtado *in diſp. 2. de irregular. diffic. 14. num 57.*

2. Sed ibi ego negatiuam ſententiam tenui, & nunc etiam teneo, & præter DD. quos ibi pro hac ſententia citaui, nouiſſimè illam tenet, me citato, Io. Dominicus Taſſonus *in pragmat. de antifato verſ. 13. obſeru. 1. num. 78.* Squillante *de priuileg. Cleric. cap. 4. dub. 2. n. 39.* Mercerus *in 3. part. D. Thomæ de Sacram. quæſt. 24. dub. 12. quæritur 2.* Malderus *in 1. 2. D. Thomæ quæſt. 19. art. 5. diſp. 87. in fine.* Præpoſitus *in 3. part. quæſt. 5. de irregul. dub. 16. num. 127.* Salas *in 1. 2. tract. 8. diſp. vnic. ſect. 24. num. 246.* Peſantius *in addit. ad 3. part. quæſt. 20. diſp. 5.* & Turrianus *de cenſ. lib. 9. diſp. 71. dub. 1.* aſſerit de iure nouo hanc ſententiam tenendam eſſe; nam Gregor. XIV. Bulla quadam edita *anno* 91. in gratiam confraternitatis pro expoſitis decernit, vt habeantur pro legitimis, quod etiam teſtatur Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract. 5. de irregular. diſt. 15. dub. 1. num. 4.* Coninch *in diſp. 18. dub. 12. num. 105.* Peirinus *tom. 2. de de Relig. Prælquæſt. 2. cap. 5. §. 9. num. 136.* Henriquez *lib. 13. cap. 8. n. 10. in gloſa lit. L.* & Auila *de cenſ. part. 7. diſp. 3. dub. 7.* Vnde ſine vllo metu irregularitatis puto ſupradictos expoſitos poſſe ſacros Ordines ſuſcipere, & ratio eſt, quia expoſiti nullo iure decernuntur illegitimi, & quòd aliquis exponatur, non eſt ſufficiens ſignum quod ſit extra matrimonium ſuſceptus, cùm parentes ob paupertatem prolem ſuam interdum exponant; ergo, &c.

RESOL. XLIV.

An dubius, ſi quis ſit illegitimus, debeat cenſeri irregularis?

Et alij quatuor caſus in corpore huius Reſolutionis circa illegitimitatem explanantur ad incurrendam, vel non incurrendam irregularitatem. Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 59.

§. 1. Affirmatiuam ſententiam tenet Vaſquez, Conar. & Toletus, quos citat. & ſequitur Hurtado *diſp. 2. de irregul. diffic. 17. num. 56.* ne ſe exponat periculo faciendi contra prohibitionem irregularitatis; quod autem dicitur neminem in dubio eſſe condemnandum, tantùm eſt verum de pura condemnatione, ſeu pœna, non verò de condemnatione, ſeu pœna, quæ eſt prohibitio, ob rationem dictam. Hæc Hurtado, cui adde Reginaldum *tom. 2. lib. 30. tract. 2. cap. 7. num. 78.* & Turrianum *de cenſur. lib. 9. diſp. 71. dub. 1.*

2. Verùm ego contrariæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam tuetur Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract. 5. de irregular. diſput. 15. dub. 1. q. 2.* Coninch *diſp. 16. dub. 12. num. 102.* & Auila *de cenſur. part. 7. dub. 10.* iuncta *diſp. 2. dub. 5. concl. 2.* quia, vt *ſuprà* oſtenſum eſt, in alijs caſibus præter homicidium ſi vtrinque ſit æquale dubium facti, & pro vtraque parte adſint rationes æquè probabiles, non tenetur ſe reputare irregularem, ſed poterit adhærere alteri parti, ſc. quòd non ſit irregularis, niſi in caſibus à iure extra caſum homicidij non exprimitur in iure quòd in dubio ſit aliquis irregularis. ergo, &c.

3. Notandum eſt tamen hîc primò ex communi ſententia DD. quòd ſi mater coniugata dicat filio etiam in fine vitæ, vel ſi dicat cum iuramento eum eſſe illegitimum, is non tenetur credere niſi circumſtantiæ valde vrgeant, & rationibus conuincatur: vt ſi vterque parens id affirmet. Vide Bonacinam *de cenſ. diſp. 7. q. 2. punct. 3. num. 5.* & Mercerum *de Sacram. in 3. part. D. Thom. q. 24. dub. 12. quæritur 2.* vbi etiam docet neminem debere ſe reputare illegitimum propter aliquem rumorem & infamiam, quia hæc non inducunt ſufficientem probationem, & præualet poſſeſſio bonæ fidei cum iuſto titulo matrimonij.

Sup. hoc in tom. 2. tr. 6. Reſ. 234. §. Sed circa. vſque ad §. Hinc. ſed lege eam per tot. & nõ pigebit, & ; Reſ. & §§. not. præcitati §. Sed circa.

4. Nota ſecundò non eſſe illegitimum filium quando tempore quidem conceptionis intercedebat impedimentum dirimens, tamen eo ſublato tempore eius natiuitatis parentes validè poterant contrahere, vt quando, v. g. quis carnaliter cognouit ſuam conſanguineam, quam impetrata diſpenſatione in vxorem accipit antequam proles naſcatur. Ita Sanchez *de matrimon. lib. 8. diſp. 7. num. 19.* & Sayrus *de cenſur. lib. 6. c. 10. num. 19.* licèt contrariam docuerit Præpoſitus *in 3. part. quæſt. 5. de irregularitate. dub. 16. num. 126.*

5. Nota tertiò celebrem doctrinam adductam à Reginaldo *tom. 2. lib. 30. tract. 2. cap. 7. num. 72.* vbi ſic ait. Aduerte probabile eſſe illegitimum qui ſine diſpenſatione ad aliquem Ordinem promotus eſt antequam ipſius parentes matrimonio inter ſe coniungerentur poſſe poſt initum tale matrimonium, per quod factus eſt legitimus, Ordinem ſuſceptum exercere, & ad altiorem aſcendere. Namque per illam ſuſceptionem Ordinis non incurrit innouam irregularitatem, ſed tantùm ſuſpenſionem ab executione ſuſcepti, atque illa, cui ſubiiciebatur ex defectu natalium, purgata eſt per ſequens matrimonium, per quod verè factus eſt legitimus; quia igitur nulla ei ſupereſt irregularitas, nulla opus habet diſpenſatione. Ceſſat pariter ſuſpenſio ſecuta ex illa ordinatione, nam ceſſat effectus, ceſſante ipſius cauſa. Ideòque ſicut ordinatus ante ætatem hoc ipſo, quòd ætas debita aduenit, poteſt ſine diſpenſatione exercere ſuſceptos Ordines; ita & is qui adhuc illegitimus ordinatus eſt, poteſt prædicto modo factus legitimus in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare. Hæc omnia Reginaldus, & alij.

6. Nota quartò quòd filij cenſentur legitimi, quando matrimonium contractum inter duos inualidè fuit ob occultum aliquod impedimentum, ſed vnus eorum bona fide contraxit in facie Eccleſiæ. Ita Bonacina *de cenſur. diſp. 7. quæſt. 2. punct. 3. num. 3.* licèt Suarez & alij penes ipſum hoc verum eſſe aſſerant, dum vterque contra

cõtrahentium bona fide contraxit. Sed noſtra ſententia eſt probabiliſſima, quam tenet etiam Hurtado *diſp.* 2. *de irregularit. difficult.* 14. *num.* 56. Peyrinus *tom.* 2. *de relig. Prælat. quæſt.* 2. *cap.* 5. §. 9. *num.* 106. Coninch *diſput.* 18. *dub.* 12. *num.* 103. Secus autem ſi clam contraxiſſent, aut vterque parens impedimentum ſciuiſſet.

RESOL. XLV.

An filius natus ex Patre Catholico, qui poſtea in hæreſim incidit, & in ea mortuus eſt, vel etiam ſi pœnitentis brachio ſæculari traditus eſt, an inquam, in his caſibus filius incurrat irregularitatem, ſaltem ex infamia? Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 45.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. § Nota.

§. 1. AFfirmat Auila *part.* 7. *diſp.* 4. *dub.* 7. Turrianus *de cenſ. lib.* 9. *diſp.* 62. *dub.* 2. & alij. Negat Hurtado *diſp.* 2. *de irregul. diffic.* 3. *n.* 8. Villalobos *tom.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 16. *n.* 9. & alij.

2. Sed licèt vtramque ſententiam exiſtimem probabilem eſſe, tamen aduerte amice Lector, quòd ſententia negatiua parum refert in noſtris partibus, nam licèt ſupradicti non incurrant irregularitatem inflictam in cap. *ſtatutum* contra filios hæreticorum, incurrere tamen facilè poſſunt irregularitatem ortam ex infamia. Igitur ſententia negatiua deſeruiet pro locis hæreſi valdè infectis vbi hanc irregularitatem ex infamia filij hæreticorum non incurrerent, vt obſeruat Tannerus *in* 3. *part. diſp.* 6. *quæſt.* 10. *dub.* 10. *numero* 201. ſecus autem, vt dictum eſt, in noſtris; & ita aduertit Præpoſitus *in* 3. *part. quæſt.* 5. *de irregular. dub.* 7. *numero* 2. & Coninch *de Sacrament. diſputat.* 18. *dub.* 7. *numero* 51. *in fine*, quod eſt valdè notandum, quia multi in hoc poſſunt ſe decipere ex authoritate DD. aſſerentium ſupradictos non incurrere irregularitatem, qui tamen nihil aſſerunt de irregularitate ex infamia, ſed loquuntur tantùm, vt dictum eſt, de irregularitate lata contra filios hæreticorum.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Dicendum. ad medium. verſ. Verum.

RESOL. XLVI.

An filij hæreticorum, qui combuſti ſunt, ſed ſigna contritionis dederunt, ſint, hoc non obſtante, irregulares?

Et ſupponitur filios, & nepotes hæreticorum, & eos, qui hæreticis fauerunt, vel eos receperunt irregulares eſſe, & inhabiles ad beneficia, & officia publica, ſi per viam virilem deſcendant, ſi vero via fœminea filios, non nepotes?

Et an ſaltem incurrant aliam irregularitatem, nempe ex infamia?

Et notatur, quod non ſunt inhabiles deſcendentes prædictorum morientium abſque emendatione, ſi nati fuerint ex eis, quando erant Catholici, & non fautores, nec receptatores.

Et dato, quod hæretici irregulares ſint, an ſatis probabiliter dici poſſit hanc irregularitatem non extendi ad hæreticos externè negantes fidem, non autem internè?

Et an ſuſpecti de hæreſi hanc irregularitatem incurrant?

Et quid de Schiſmaticis?

Et quis in hac irregularitate poſſit diſpenſare? Ex p. 10. tr. 11. & Miſc. 1. Reſ. 23.

§. 1. SVppono, filios, & nepotes hæreticorum, & eorum qui hæreticis fauerunt, vel eos receperunt, irregulares eſſe, ſi per viam virilem deſcendant; ſi verò via fœminea, filios, non nepotes; vt docet ex communi ſententia Nauarrus *cap.* 27. *numer.* 205. Simancas, *de Catholic. Inſtitut. titul.* 9. *numero* 14. & Suarez, *de Cenſur. diſput.* 43. *ſect.* 3. *num.* 1. Ducuntur *ex cap. ſtatutum de hæreticis in* 6. vbi ij filij excluduntur ab officio, & beneficio, & nomine officij officium Ordinis intelligunt. Sed nomine officij publici, non officium Ordinis, ſed iuriſdictionis temporalis intelligit Gloſſa *ibi*, cui alij Doctores adhærent. Quapropter Toletus *lib.* 1. *ſumm. cap.* 25. *numero* 8. Sayrus, *lib.* 6. *Theſauri*, *cap.* 10. *num.* 40. cenſent hos filios irregularitati non ſubijci, quia nullibi aduerſus illos ſtatuta eſt: quod etiam docet Hurtadus, *vbi infrà num.* 9.

Pro doctrina huius §. & fautoribus, vel receptoribus hæreticorum infra lege Reſ. 32.

2. Verùm; ſtando in communi ſententia, ad caſum propoſitum in titulo Reſolutionis affirmatiuè reſpondent Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *in Summa, tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 27. *num.* 22. *& ſeqq.* quia ſic conuerſi præſumuntur in hæreſi decedere, & fictè conuerti timore potiùs, ne viui comburantur, quàm fidei amore; ideóque nec iuridicè admittuntur ad pœnitentiam, nec ſolemniter abſoluuntur: quæ ſolemnis & iuridica abſolutio videtur requiſita, vt ab Eccleſia iudicentur decedere ipſi reconciliati, & reincorporati. Hæc ſententia eſt ſatis probabilis.

3. Sed non minus probabilem contrariam eſſe puto, quam tuetur Leſſius *in* 3. *par. cap.* 5. *de irregular. dub.* 1. *n.* 38. Coninch, *de Sacram. diſp.* 18. *dub.* 7. *n.* 51. & Gaſpar Hurtadus, *diſp.* 2. *de irregular. diffic.* 3. *n.* 8. vbi ſic ait: Dicuntur inhabiles ad beneficia, & ad officia publica Receptores hæreticorum, & eorum fautores in his, quæ pertinent ad hæreſim, & deſcendentes Hæreticorum, & Receptorum, & Fautorum, vſque ad ſecundam generationem incluſiuè, vt dicitur in *cap.* 2. *de Hæreticis in* 6. Hæc tamen inhabilitas limitatur quò ad deſcendentes ex prædictis per lineam fœmineam ad primum tantùm gradum, & etiam limitatur quoad deſcendentes in prædictis probatis fuiſſe tales, & non reconciliatis Eccleſiæ ante mortem, aut non emendatis: ita vt ſi iſti non fuerunt iuridicè probati hæretici; aut ſi fuerunt, mortui tamen ſunt Catholici, aut emendati: eorum deſcendentes non fiant inhabiles ad prædicta. Quod eſt verum, quamuis prædicti moriantur relaxati brachio ſæculari; quia textus abſolutè loquitur, & abſolutè excipit deſcendentes reconciliatorum. Ita ille.

4. Dicendum eſt itaque *cap. ſtatutum* hanc irregularitatem Filiis hæreticorum indicens, exigere, vt in hæreſi decedant parentes à delicto non emendati, neque Eccleſiæ reincorporati: quod de iis parentibus non videtur verificari poſſe; cùm de facto ab hæreſi abſoluantur, decedantque parati pœnitentiam adimplere, & Eccleſiæ præceptis obedire. Neque obeſt, quod ſolemniter eis non præſtetur abſolutio; ſatis enim videtur eſſe, quod de facto concedatur. Hac enim abſolutione, quantumuis priuata, Eccleſiæ reconciliantur, & reincorporantur. Neque Textus reconciliationem, & reincorporationem ſolemnem exigit. & cùm ſimus in materia odioſa, & pœnali: non eſt reſtrictio facienda. Verùm, licet hæc omnia ſatis probabiliter dicta ſint; tamen filij dictorum hæreticorum aliam irregularitatem incurrere videntur, nempe ex infamia. Et ideò Præpoſitus *in* 3. *par. tract.* 5. *de irregularitate, dub.* 7. *num.* 45. ſic ait: Pontifex declarat hanc irregularitatem non contrahi ab iis quorum parentes ante mortem ſunt reconciliati Eccleſiæ, & Catholicè mortui ſunt: quòd etiam videtur verum, licèt parentes ſint damnati

Sup. hoc in Reſ. not. ſeq. §. 1.

de

de hæreſi,& ſupplicio affecti; quia Textus abſolutè loquitur, quamuis enim quibuſdam in locis poſſent incurrere irregularitatem ortam ex infamia: hanc tamen non contrahunt. Ita ille.

Sup. hoc in Reſ. præteri-ta. 5. Nota etiam hîc obiter cum Hurtado *ubi ſupra*, & Præpoſito, contrà Suarez *de Cenſuris*, *diſp.43.ſect.3.n.2.* quod non ſunt inhabiles deſcendentes prædictorum morientium abſque emendatione, ſi nati fuerint ex eis, quando erant Catholici, & non fautores, nec receptores. Et ſatis etiam probabiliter dici poteſt, hæreticos

Alibi in Reſ. quæ hic eſt infrà 49. &c. occultos non incurrere irregularitatem; vt alibi probaui, & docet Hurtadus, *ubi ſuprà diff. c. 4. num.14.* cum multis alijs. Et dato hæreticos irregulares eſſe; ſatis etiam probabiliter dici poteſt, hanc irregularitatem

Sup. hoc infra in Reſ. 48. non extendi ad hæreticos externè negantes Fidem, non autem internè; vt ex Azorio, & Nauarro probat Caſtrus Palaus *tom.6.diſp.6.punct.19.§.1.num.4.* quicquid magis probabiliter aſſerat Suarez, Sanchez, Farinacius, & alij, quos adducit Palaus, *num. 3.* Nec obſtat Textus *in cap. Presbyteros, diſt.50.* nam ibi nullum eſt verbum, ex quo colligatur Presbyterum illum fictè à Fide apoſtataſſe; poterat enim timore duci, & nihilominus Fidem ex animo abnegare. Deinde caſu, quo Textus loqueretur de fide negante; ſolùm comprehendit delinquentes publicè: nam in concluſione dicitur, eos, quorum crimina manifeſta ſunt ante, vel poſt ordinationem, à Sacris Ordinibus deiiciendos eſſe; quorum tamen peccata ſecreta ſunt, ſecreta ſatisfactione ſecundùm Sacerdotis edictum in proprijs Ordinibus remanere poſſe. Textus autem *in cap. Non poteſt.*, *cap. Contrà Chriſtianos. de hæret. in 6.* in quibus Apoſtata à Fide hæreſis pœnis ſubiicitur, intelligendi ſunt de verò Apoſtata, qui Fidem ex animo negauit: ſecùs qui ſolùm verbis, vel factis negationem ſignificauit. Fateor tamen contrariam ſententiam eſſe communiorem.

Sup. hoc infra in Reſ. 52. &c. 6. Petes Primò: An ſuſpecti de hæreſi hanc irregularitatem incurrant. Affirmant aliqui: ſed probabilius negatur, quia nullibi ſufficienter exprimitur. Petes Se-

Sup. hoc in ſtrictis in tr. 12. Reſ. 19. § penult. cundò: an eam incurrant ſchiſmatici? Reſpondetur negatiuè, ſi non ſint hæretici. Petes Tertiò: Quis in hac irregularitate poſſit diſpenſare? Reſpondetur, ordinariè ſolùm Summum Pontificem: ſi tamen crimen ſit oc-

Sup. hoc etiam de occulto in tom. 3. tr. 3. Reſ. 33. & in 10 §. etiam tot. cultum, videtur Epiſcopum poſſe diſpenſare, iuxta Concilium Tridentinum *ſeſſ.24. cap.6. de Reformatione.* Ità varij, quia eo *cap.* excipitur ſola irregularitas proueniens ex homicidio voluntario occulto. Sed crimen hæreſis, vt dixi, ſi eſt occultum, aliqui probabiliter aſſerunt, non inducere irregularitatem.

RESOL. XLVII.

An filij Saracenorum, Paganorum, Iudæorum, &c. ſint irregulares?

Et difficultas verò conſiſtit, quanto tempore ſit iudicandus aliquis Neophytus, vt ratione irregularitatis non poſſit etiam minores Ordines recipere, an poſt decem annos à ſuo Baptiſmo non ſit amplius irregularis?

Et in tali caſu notatur, quod non diſpenſatur in irregularitate, ſed declaratur irregularitatem ceſſaſſe. Ex part.4. tract.2. Reſ.50.

Sup. contentio hac Reſolutionum multis alijs DD. in tom. 7. tr. Reſ. 144. §. 1. RESpondeo quòd ſi dicti baptizati ſunt ab infantia, nullam incurrunt irregularitatem, quia non ſunt filij hæreticorum, contra quos lata eſt in iure irregularitas. Ita DD. quos citat & ſequitur Bonacina *de cenſ. diſp.7. quæſt.3. punct.7. num.11.* Si autem conuerſi ſunt, & baptizati in adulta ætate, dicuntur Neophyti, & ſunt irregulares, vt communiter tradunt Doctores; difficultas verò conſiſtit quanto tempore ſit iudicandus aliquis Neophytus, vt ratione irregularitatis non poſſit etiam minores Ordines recipere. Mihi placet ſententia Filliucij *tom.1.tract.20.cap.9.num.240.* Suarez *de cenſ.diſp.42.ſect.3.num.6.& 7.* & aliorum, aſſerentium non poſſe vllum certum tempus aſſignari ad iudicandum aliquem pro Neophyto, qui poteſt eum promouere, quem poſt aliquam temporis dilationem à die ſuſcepti Baptiſmi iudicat habilem & idoneum ad Ordines. Nota tamen quod in tali caſu Epiſcopus non diſpenſat in irregularitate, ſed declarat irregularitatem ceſſaſſe, iura enim certum tempus non præſcribunt. Nota tamen hîc cum Hurtado *diſp.2. de irregul. diffic.19. num. 61.* & alijs, quòd poſt decem annos à ſuo baptiſmo Neophytus non eſt ampliùs irregularis.

RESOL. XLVIII.

An fictè negans fidem ab ea apoſtatando, ſiue ſponte, ſiue timore ductus incurrat irregularitatem?

Et ſi crimen notorium ſit, an incurrat irregularitatem ex infamia, non verò ſi ſit occultum? Ex part.4. tractat.2. Reſol. 49.

§. 1. HIc caſus olim mihi in facti contingentia accidit, & ſupradictum apoſtatam eſſe irregu- Sup. hoc ſup. in Reſ. 46. §. Nota etiam. ante medium, à verſ. Et dato.
larem docet Sanctarellus *tract. de hæreſi cap. 25. dub.1. num.4.* Majolus *de irregular.lib.5.cap.34.num.2.* Sanchez *in ſumm.tom.1.lib.2.cap.25.n.6.* Suarez *de cenſ.diſput.43. ſect.2. n.2.* Farinacius *de hæreſi quæſt.92.num.73.* quod probat Sanchez ex *cap. Presbyteros, diſt.50.* qui textus de fictis apoſtatis videtur apertè loqui.

2. Verùm ego contrariam ſententiam cum Filliucio *tom.1.tract.20.cap.9.num.230.* probabilem puto, ſi crimen occultum ſit, nam ſi crimen eſſet notorium, incurreret irregularitatem ex infamia, non autem irregularitatem peculiarem; & ratio eſt, quia talis irregularitas non videtur inflicta contra tales in nullo canone, ergo, &c. & ita hanc ſententiam tenet Azorius *tom. 1. libr. 8. cap.11. quæſt.vlt.& cap.21. quæſt.8.* & *ad cap. Presbyteros* reſpondet Filliucius *loc.cit.num.231.* & hanc ſententiam probabilem etiam eſſe putat Bonacina *de cenſ. diſput. 7. quæſt. 3. punct. 7. num. 2.* nam ſententiam contrariam, quam ipſe, & meritò, tenet, & ego teneo, vocat tantùm probabiliorem.

RESOL. XLIX.

An Hæreticus occultus incurrat irregularitatem?

Et an Hæreticus occultus poſt impetratam abſolutionem poſſit ſine vlla diſpenſatione, & metu irregularitatis celebrare? Ex p. 4. tr.2. Reſ.46.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Turrianus *de cenſur. lib.9.diſp.62.dub.1.* Filliucius *tom.1.tract.20. cap.9.n.228.* Præpoſitus *in 3.p.q.5. de irregul.dub.7.n.51.* Coninch *de cenſ.diſp.18.dub.7.n.50.* Suarez *de cenſ. diſput.43.ſect.1.n.4.* Sanctarellus *tract. de hæreſi c.25.dub.1.* Sanchez *in ſumm.tom.1.lib.2.cap.25.num.2.* & alij penes ipſos, adducentes pro hac firmanda ſententia multos canones. Sup. hoc ſup. in Reſ.46. §. Nota etiam, paulo poſt initium, & in tom.3. tr.3. Reſ.32. §.1. & 2. & in to.4. tr.3. Reſ.138. à lin.2.

2. Sed non deſunt Doctores negatiuam ſententiam aſſerentes, & ita nouiſſimè docet Petrus Corocjo *in 3. part. D. Thomæ tract.5. de irregul. diſp.9. dubio vnico, qu.4.* Hurtado *diſp.2. de irregul. diffic.4.n.13.* & Tannerus *in 3. part. diſp.6.q.10.dub.10. n. 200.* Layman *in Theol. moral. lib.2.tract.5.part....cap.6. n.21.* Philiarchus *de officio Sacerd.tom.1.p.1.lib.4.c.15.* Auila *p.7.diſp.4.dub.2.* Henriq. *lib.14.c.4. n.6.* Emanuel Sà *verſ. irregularitas ex defectu animæ, n.2.* Sayrus *de cenſ.lib.7.c.12.n.16.* & Garzias *de benefic.tom.2.p.11.c.10.num.83.& 84.* Vnde ſecundùm hoc

Sup. hoc in Ref. 2. not. præteritæ § Sed iota. & in to. 3. tr. 3. Ref. 53. & in a'lis eius annot.

hos Doctores hæreticus occultus poſt impetratam abſolutionem poteſt ſine vlla diſpenſatione & metu irregularitatis celebrare, & ad *cap. ad abolendam*, reſpondent, quòd loquitur de publico hæretico, vt apparet in illis verbis, *quicumque manifeſtè fuerit in hæreſi deprehenſus*. Sic etiam *cap. ſaluberrimum 1. quæſt. 7.* loquitur pariter de hæretico publico, & de ſolemni abjuratione, quæ in ſcriptis fit, & hanc ſententiam probabilem eſſe docet Reginaldus *tom. 2. lib. 30. tract. 2. c. 15. num. 194.* Sed tu ne diſcedas à prima opinione tanquam probabiliori.

Sup. hoc in Ref. ſeq. §. Notandum.

RESOL. L.

An ſuſpecti de hæreſi ſint irregulares?

Et an Clericus, qui lapſus eſt in hæreſim, poſſit poſt pœnitentiam, & abjurationem exercere ſuſceptos Ordines, dummodo obtineat diſpenſationem ſaltem ab Epiſcopo?

Et an prohibitum ſit Inquiſitori Generali Hiſpaniarum, vt non poſſit cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus diſpenſare, vt Miſſam celebrent? Ex part. 4. tract. 2. Reſol. 48.

Sup. hoc inf. in Ref. 53. curſim in §. vlt. & ſup. in Ref. 46. breuiter, & recitanter in princ. §. vlt.

§. 1. AFfirmat Peſantius *in addit. 3. part. q. 10. diſp. 5.* Turrianus *de cenſur. lib 9. diſp. 62. dub. 2.* & alij, negat Præpoſit. *in 3. part. quæſt. 5. de irregul. dub. 7. num. 47.* & alij.

2. Sed tu dic cum Sanctarello *tract. de hæreſi c. 25. dub. 1. num. 9.* & alij penes ipſum, quòd ſuſpecti de hæreſi ſunt irregulares, quando ſuſpicio oritur ex eo, quòd fauent hæreticis, vel illos defendunt, vel recipiunt, ſed ſi ſuſpicio oritur ex alio crimine, tunc non erunt irregulares propter hujuſmodi ſuſpicionem, ſed ſolùm propter infamiam, ſi crimen fuerit notorium; quare ſi auferatur infamia, & ſuſpicio purgetur, conſequenter etiam tollitur hujuſmodi irregularitas, & ita etiam docet Sanchez *tom. 1. lib. 2. cap. 25. num. 10.* Filliuccius *tom. 1. tract. 20. cap. 9. numero 235.* Villalobos *in ſumma tom. 1. tract. 21. diffic. 16. num. 7.* & alij penes ipſum.

Sup. hoc in Ref. præterita, curſim propè finem, & inf. in Ref. 53. §. 1. & 2.

3. Notandum eſt tamen hîc obiter ſecundùm Auilam *de cenſur. part. 7. diſp. 4. dub. 2.* Sayrum *de cenſ. lib. 7. cap. 12. num. 16.* & alios poſſe Clericum qui lapſus eſt in hæreſim poſt pœnitentiam & abjurationem exercere ſuſceptos Ordines, ſed non poſſe ante ſuſceptam legitimam diſpenſationem ſaltem ab Epiſcopo, docet Præpoſitus *in 3. part. quæſt. 5. de irregular. dub. 7. num. 42.* Coninch *de cenſur. diſp. 18. dub. 7.* Verùm non reticeam hîc etiam adnotare affirmatiuam ſententiam abſolutè & ſine vlla diſtinctione docere nouiſſimè Hurtado *diſp. 2. de irregular. diffic. 3. num. 10.* vbi ſic ait, Clerici conuerſi ab hæreſi non poſſunt ad ſuperiorem Ordinem promoueri, vt patet ex *canon. ſaluberrimum 1. quæſt. 7.* poſſunt tamen abſque diſpenſatione aliqua ſuis Ordinibus vti, quicquid nonnulli dicant, vt ex eodem canone deducitur. Ita ille. Sed tu negatiuam ſententiam tene per ea, quæ adducit Sanctarellus *tract. de hæreſi cap. 25. dub. 1. num. 3. & 6.* & Pegna *in direct. inquiſit. part. 3. comment 175.* vbi etiam aſſerunt Pium V. *anno* 1567. prohibuiſſe Inquiſitori Generali Hiſpaniarum, vt non poſſit cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus diſpenſare vt Miſſam celebrent. Vide Suarez *de cenſur. diſput. 43. ſect. 1. num. 6.* vbi aſſerit cum ſupradictis hæreticis pœnitentibus poſſe Epiſcopos diſpenſare circa vſum Ordinum vſque ad Diaconatum incluſiuè, ſecus autem quoad diſpenſationem Sacerdotij.

Sup. hoc inferius in tr. 12. Ref. 136. § Sed hic.

RESOL. LI.

An qui de hæreſi ſuſpecti coguntur per Inquiſitores abiurare de vehementi, incurrant irregularitatem? Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 47.

§. 1. HOs eſſe irregulares ratione ſuſpicionis vehementis de hæreſi, & notoriæ quidem, tradit Azorius *tom. 1. lib. 8. cap. 21. quæſt. 8.* & nouiſſimè hanc ſententiam docet etiam Emanuel Moura *opuſ. 1. de enſalmis & incantationibus ſect. 3. cap. 6. num. 21. & 22.*

Sup. hoc inferius in tr. 10. Ref. 83. §. vlt. & in Ref. 136. §. etiam vlt. & in to. 3. tr. 3. Ref. 32. etiã vlt.

2. Sed dicendum eſt nullatenus eſſe irregulares, & ita docet Coninch *de cenſur. diſp. 18. dub. 7. num. 55.* Sanctarellus *de hæreſi cap. 25. dub. 1. num. 9.* Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 2. cap. 25. num. 12.* Henriquez *libro 13. cap. 56. n. 1.* Souſa *in aphoriſm. inquiſ. lib. 3. cap. 5. numero 6.* Farinacius *de hæreſi. quæſt. 192. §. 5. num. 80.* Nauarrus *lib. 5. de hæret. conſil. 16. num. 1.* Portel *in addit. ad dubia regul. ver. irregularitas, num. 20.* Garzias *de benefic. tom. 2. part. 11. cap. 10. num. 88.* aſſerens ita fuiſſe reſolutum in Rota. Emanuel Sà *ver. hæreſis, num. 5.* & alij. Ratio eſt, quia hi non damnantur tanquam hæretici, nec imponitur eis aliqua pœnitentia ob hæreſim, ſed ob ea geſta, ex quibus hæreſis ſuſpicio orta eſt, à qua ſe purgat per abiurationem, & in iure imponitur pœna irregularitatis hæreticis, non autem abiurantibus hæreſim, & ideo Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 21. diffic. 15. num. 2.* [dize de vn Perlado que abiuro] de vehementi, [y el dia ſiguiente ſin diſpenſacion ſe fue à dezir Miſſa, loqual aprobo, y ſon el Papa y toda la curia.]

RESOL. LII.

An Hæreticorum fautores, receptatores, & defenſores, &c. incurrant irregularitatem? Ex part. 4. tract. 2. Reſ. 44.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam tenent communiter DD. quos citat, & ſequitur Auila *p. 7. diſp 4. dub. 2. concl. 2.* quibus ego addo Villalobos *tom. 1. tract. 21. diffic. 15. n. 16.* Ioan. de la Cruz *in director. part. 2. de irregular. dub. 4. concl. 2.* Præpoſ. & Coninch *vbi infrà.* Suarez *de cenſ. diſp. 43. ſect.... num. 5.* Valentiam *tom. 4. diſp. 7. quæſt. 19. punct. 3.* Toletum *lib. 1. cap. 69. num. 2.* & amiciſſimum Sanctarellum *tract. de hæreſi cap. 25. dub. 1. n. 4.* qui hoc probat ex *cap. 2. §. cap. 2. §. hæretici, de hæret. in 6.* vbi iſti dicuntur eſſe inhabiles ad omne beneficium, & officium publicum, & ſub nomine officij publici comprehenduntur non ſolùm officia temporalia, ſed Eccleſiaſtica, & conſequenter etiam Ordines qui pertinent ad officium publicum. Alij adducunt alios canones; ſed Turrianus *de cenſur. lib. 9. diſp. 62. dub. 2.* obſeruat quòd hæc ſententia ex iure non omnino apertè colligitur, & ideo Hurtado *diſp. 2. de irregular. diffic. 9. num. 9.* difficile exiſtimat ſupradictos incurrere irregularitatem, quia in iure dicuntur tantùm inhabiles ad beneficia & officia publica: quòd autem ſub nomine officiorum non includatur Ordo, aduerſùs Sanctarellum & alios, probat Hurtado *loco cit. num. 7.* adi illum, & non pigebit; & hanc ſententiam abſolutè docet Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract. 5. de irregular. diſp. 8. dub. vnico quæſt. 8.* Sed ſtando in prima opinione Præpoſ. *in 3. part. quæſt. 5. de irregul. dub. 7. num. 44.* Coninch *diſp. 18. dub. 7. num. 51. concluſ. 2.* & alij, limitant illam, vt intelligatur, ſi ſupradicti foueant

Sup. hoc ſup. in Ref. 46. lege doctr. §. vltimi, ſecundi, & tertij.

hæreticos fotmaliter, ſeu vt tales, ita vt per hoc foueantur in hæreſi ſecus autem ſi ob amicitiam, parentelam, &c.

RESOL. LIII.

An Clericus, qui lapſus eſt in hæreſim, poſſit exercere ſuſceptos Ordines?

Et notatur, quem ob ſuſpicionem hæreſis ex qua conſurgit infamia, irregularem fieri. Ex p. 4. tract. 4. & Miſc. Reſ. 38.

Sup hoc ſup. in Ref. 50. §. Notandum. & curſim in alijs Ref. eius not. §. 1. NEgatiuè reſpondet Bonacina *de cenſur. diſp. 7. quæſt. 3. punct. 7. num. 6.* vbi multos alios citat. Ratio eſt, quia irregularis non ſolùm non poteſt promoueri, ſed nec etiam Ordines exercere ante obtentam legitimam diſpenſationem irregularitatis.

2. Sed poſt pœnitentiam, & abiurationem probabiliter puto poſſe ſuſceptos Ordines exercere. Ita Sayrus *de cenſur. libro 7. cap. 12. numero 16.* Auila *de cenſ. part. 7. diſp. 4. dub. 2.* & alij, ex *cap. ſaluberrimum. 1. quæſt. 3.*

Sup. hoc in Ref. not. pręcenter § 1. & in alio §. eius annot. 3. Notandum eſt etiam hîc obiter quem ob ſuſpicionem hæreſis ex qua conſurgat infamia, irregularem fieri; ſed, vt obſeruat Bonacina *vbi ſupra numero 4.* ex Diaz, & Suarez hoc intelligitur, quamdiu ſuſpectus manet, ſeu donec non purgauerit ſuſpicionem.

RESOL. LIV.

An Epiſcopus poſſit ordinare, & dimiſſorias concedere filio alicuius ſatellitis, vel publicæ meretricis?

Et latè de irregularitate ex infamia.

Et ſupponitur ſatellites eſſe irregulares.

Et quid, ſi ſupradicta meretrix fuerit coniugata?

Et quid de filio carnificis.

Idem dicendum eſt de filiis, quorum Patres fuerunt publicè flagellis cæſi.

Et an damnati ad triremes ſint irregulares?

Et quid de eorum filiis.

Et an Hiſtriones, & officium carnificum, macellariorum, lictorum, & ſimilium ſint Officia infamis conditionis, & notæ, & ex eo ſint irregulares?

Et an infamis in vno loco remaneat infamis in alio loco, ita vt non poſſit recipere ordines in vllo loco.

Et notatur infamiam iuris incurri dupliciter, primò per ſententiam iudicis definitiuam; ſecundò per quædam crimina, quibus ſtatuto iuris annexa eſt infamia; huiuſmodi ſunt periurium in iudicio, ſimonia, ſodomia, improbum fænus, id eſt vbi vſuræ vſurarum exiguntur, ſacrilegium, duellum, crimen læſæ Maieſtatis, hæreſis, fautor, & receptor Hæreticorum, & alia crimina notoria.

Et an per adulterium incurratur irregularitas, vel tantum ſuſpenſio. &c.

Et tandem quæritur, quomodo infamia auferri vel diſpenſari poſſit? Ex part. 10. tractat. 11. & Miſc. 1. Reſ. 26.

§. 1. QVò ad primùm, ſuppono Satellites eſſe irregulares; hoc tamen non obſtante, eorum filios non eſſe infames, nec irregulares: & ideò poſſe Ordinibus initiari tradunt communiter Doctores, & ita docet Marchinus, *de Sacr. Ord. tr. 1. part. 10. c. 4.* Suar. *n. 4. de Cenſur. diſp. 58. ſect. 3. num. 3.* Palaus, *tom. 6. diſp. 6. punct. 20. num. 5.* Bonacina, *de Sacram. diſp. 7. quæſt. 3. punct. 2. num. 12.* Reginaldus *tom. 2. lib. 30. tract. 2. cap. 15. num. 198.* Filliuc. *tom. 1. tract. 19. c. 8. num. 230.* Megala, *vbi infrà num. 158.* Maiolus *de irregul. lib. 3. cap. 1. num. 7.* & alij. Et ratio eſt quia ignobilitas, & vtilitas parentum non nocet filiis, quin ad Ordines & quaſcumque Eccleſiaſticas dignitates promoueri poſſint, ſi ipſi laudabiliter viuant; vt notat Gloſſa *in cap. Quoniam vetuſte 24. quæſt. 1. verb. Inuidia*: & infamia iuris non incurritur, niſi ſit in iure expreſſa: ſed contra filios ſatellitum, nulla iuris infamia, in iure lata inuenitur; vt habetur contra filium, & nepotes parentum violentas manus in Cardinales inicientium, *ex cap. Felicis in 6.* & contra filios proditorum crimen læſæ Maieſtatis committentium, ex *leg. Quiſquis, §. Filij, Cod. Ad leg. Iul.* & in aliis ſimilibus caſibus in iure, expreſſis. Ergo, &c. Et ita noſtram ſententiam, præter Doctores citatos, tenet Cornejo, *in 3. part. D. Thomæ, tract. 5. de irregul. c. 8. dub. vnico quæſt. 3.* vbi ſic ait: Quæres an hæc irregularitas incurratur ex infamia inculpabili, vt ex vili conditione officij, aut perſonæ? Reſpondeo affirmatiuè; vbi duo obſeruanda ſunt. Primum eſt nullum Officium quamuis vile, & abiectum, inducere irregularitatem, niſi vel aliquo iure ciuili, aut Canonico conſtet inducere infamiam, vel tale ſit, vt ſine peccato mortali exerceri nequeat: quia tunc ratione talis peccati, inducet infamiam facti. Secundum eſt, infamiam, & irregularitatem harum vilium perſonarum ratione officij non tranſire in filios. Ita ille.

2. Sed quid dicendum de filio meretricis an poſſit ab Epiſcopo promoueri ad Ordines? Et negatiuè reſpondet Sayrus, *de cenſur. lib. 7. cap. 11. num. 8.* Sed cum ipſe hanc ſententiam, ait Megala *in 3. part. lib. 7. cap. 1. q. 8. num. 156.* nullo iure probet, & infamia iuris non contrahatur ſine iure hoc determinante; exiſtimo hoc dictum non eſſe admittendum, niſi inuento iure hoc affirmante: quod Ego ſumma diligentia quæſiui, & inuenire illud non potui; ſed potiùs inueni contrarium. Hæc Megala. Verùm ſententiam Sayri tenet Cornejo *ſuprà*, *quæſt. 2.* licet meretrix publica fuerit coniugata: ideò tu cogita: ſicuti, & de filio carnificis, vulgo dicto, il boia: nam licet huius officium ſit viliſſimum, & ipſe non ſolùm, quia vindictam ſanguinis exercet, ſed etiam quia infamis eſt irregularitatem contrahat; vt per text. Gloſſ. & Doctores *in Clement. 1.* dixit Maiolus *de irregul. lib. 1. cap. 1. n. 5. verſ. Inter hos*: vbi addit hoc etiam procedere in eo, qui ſemel tantùm tale officium exercuit, etiam ſi coactè hoc fecerit: tamen eius filios, non contrahere dictam infamiam, & irregularitatem quoad Ordines, diceret Megala ex rationibus ſuperiùs adductis, quæ militant etiam in filiis carnificum; & quia talia infamia coneta eorum filios non inuenitur in iure expreſſa. Vnde Palaus, *vbi infrà num. 5.* aſſerit, filium carnificis non eſſe infamem, neque irregularem. Idem dicendum videtur de filiis, quorum patres fuerunt publicè flagellis cæſi: nam licet iſti ſint infames ex Cornejo, Marchino, & aliis, tamen ex rationibus ſuperiùs dictis videtur dicendum, quòd eorum infamia non transfertur in filios, ita vt arceantur ab Ordinibus. Et licet ego olim docuerim damnatos ad triremes non eſſe irregulares; modò exiſtimo cum Theſauro *in praxi part. 1. capite 33.* Si fuerint ad triremes damnati ex cauſa famoſa; dictam pœnam inducere infamiam, & irregularitatem: non videtur tamen dicendum eorum filios dictam infamiam contrahere, vt non non poſſint Ordinibus initiari: & hoc ex rationibus adductis. Docuit in Ref. quæ nūc hanc ſequetur.

3. Et tandem pro coronide huius reſolutionis, non deſeram hîc apponere opinionem dicti Caſtri

V Palai,

Palai, *vbi ſuprà, tom.6. diſputat.3. punct.10. numero 6.* vbi ſic ait: Tertiò infamia naſcitur ex officio; ſunt enim aliqua officia ita vilia in Republica, vt ea exercentibus infamiam irrogare videantur. Huiuſmodi eſt officium Hiſtrionum, qui olim ſe pretio conducebant ad ſpectaculum ſui corporis exhibendum, ſiue qui obſcœna publicè repræſentabant. De quibus S. Auguſtinus *lib.2. de Ciuit. Dei, cap.*11. & 13. Hi igitur ob turpes, & indignas repræſentationes infamiæ nota afficiebantur, iuxta *leg.* 1. & 2. *§. Ait Prætor. iunctis duobus ſequentibus, ff. de his qui notantur infam. cap. De finibus 4. quæſtione* 1. & *cap. aliquantos* 51. *diſt.* Præter ſupra dictum officium hiſtrionum, ſeu ſcenicorum, alij enumerant officium carnificum, macellariorum, lictorum, & ſimilium: ſed abſque fundamento, nam, eſto ſint officia infamis conditionis, & notæ: nullo tamen iure ſcripto cauetur infames eſſe ea exercentes. Ita ille; Et quidem Cornejo, *vbi ſupra, quæſt.*2. docet etiam nullum officium vile, & abiectum inducere irregularitatem, niſi conſtet in iure inducere infamiam. Sed, ſi ſententia Palai eſſet admittenda, plures ſcrupulos tolleret, & plures eſſent immunes ab irregularitate, & à petitione diſpenſationis. Verùm communiter contrarium Doctores ſentiunt, aſſerentes, ſupradictos tanquam infames arceri ab Ordinationibus, & eſſe irregulares: Ideò viri docti cogitent.

4. Sed ſi inquiras hîc, an infamis in vno loco, remaneat infamis in omni loco; ita vt non poſſit recipere Ordines in vllo loco? Et affirmatiuè ex Hugulino reſpondet Bonacin. *de Sacram. diſp.7. q.3. punct.2. n.*10. Ratio eſt, tum quia alioquin infamis in vno loco, migraret ad alium, ibique Ordines ſuſciperet, ſicque fruſtraretur finis legum: tum quia irregularitas eſt impedimentum perſonale, quod ſequitur perſonam; vt in ſimili dictum eſt de effectibus cenſurarum. Sed negatiuam ſententiam tenet Marchinus, *de Sacrament. Ordinis, tractat.1. part.*10. *c.*4. *n.*17. Ducor, ait ille, exemplo excommunicati denunciati in vno loco, qui non eſt vitandus in alio loco etiam ab iis, qui rem ſecreto norunt. Item quia alio loco retinet bonum nomen: ergò ibi non eſt infamis: ergo poterit ad Ordines promoueri cum duabus conditionibus; Prima, vt infamia iſtius non ſit facilè peruentura ad locum, in quo ordinatur: ſecunda, vt non ſit reuerſurus ad locum, in quo famam amiſit. Hæc Marchinus.

5. Verùm, quia ſæpiùs occurrunt Caſus circa irregularitatem ex infamia; dico itaque in gratiam Confeſſariorum, infamiam iuris incurri dupliciter. Primò, per ſententiam Iudicis definitiuam, qua quis de aliquo crimine condemnatur. Secundò, per quædam crimina, quibus ſtatuto iuris annexa eſt infamia. Vide Syluestrum, *verb. Infamia, n.*8. & 9. Huiuſmodi ſunt periurium in iudicio, ſimonia, ſodomia, improbum fœnus, id eſt, vbi vſuræ vſurarum exiguntur, ſacrilegium, duellum, crimen læſæ Majeſtatis, hæreſis, ſimiliter eſſe fautorem, defenſorem, receptatorem hæreticorum. Hi omnes ita ſunt irregulares, quando crimen eſt publicum, vt per pœnitentiam non purgentur; ſed opus habeant diſpenſatione. Alia verò crimina notoria, etſi digna ſint depoſitione, ſi tamen non habeant annexam infamiam iuris, non inducunt veram irregularitatem, niſi poſt ſententiam iudicis. Ratio eſt, quia vera irregularitas non tollitur per pœnitentiam, & vitæ mutationem, vel etiam per purgationem canonicam tollitur. Vnde per adulterium, & crimina adulterio minora, non incurritur vera irregularitas, quamuis notoria ſint: ſed ſuſpenſio quædam ob indecentiam, donec infamia ſit abſterſa, iuxta Couartuuiam 2. *part.* §. 1. *num.*4. quod eſt contra Nauarrum, qui cum multis aliis propter *cap. Quæſitum eſt de temporibus ordinandorum,* putat incurri irregularitatem.

Sup. hoc ſup. in Ref. 39. lege § vlt. ſignanter in princ. & vide aliam Ref. not. 2. dicti §.

Verùm hoc Capitulum non cogit; quia facilè exponi poteſt de ſuſpenſione, ſicut exponit Couarruuias: vel certè, quòd ſolùm contineat pœnam inferendam; tantùm enim ait, eos, qui laborant infamia facti, impediri debere ab Ordinibus. Ratio eſt, quia hæc delicta ſolùm faciunt inhabilem ad Ordines, & eorum vſum, ob infamiam facti: ergo hac infamia abſterſa. Et hæc omnia docet Leſſius *in 3. part. D. Thomæ, c.5. de irregul. dub.1. num.37. & 39.*

6. Neque etiam deſeram hîc apponere verba Machadi *tom.1. lib.1. part.3. tract.16. docum.6. n.6.* vbi ſic ait: [Haſe de aduertir, que aunque communmente muchos Auctores defienden, que la infamia, que reſulta publicamente de qualquiera delito graue, induze irregularidad haſta que la perſona ſe en emiende del. Con todo eſſo, otros ſon de parecer, que por graue, que ſea el delito, de que reſulto la infamia de hecho, non ſe contrae irregularidad; ſino es en caſo, que por Derecho le eſtè impueſta. I Nicolas Garcia varon tan docto prueba, que por ningun delito por enorme que ſea, excepto el homicidio, no ſe contrae irregularidad por razon de la infamia, aunque ſea en el miſmo tiempo, en que la perſona perſeuera en el. Sed hoc communiter à Doctoribus non admittitur.

7. Si autem quæras, quomodo infamia auferri poſſit? Reſpondet Baſſæus, *verb. irregularitas* 10. *num.*7. quatuor modis. Primò, infamia facti, auferri poteſt per emendationem. Secundò, infamia iuris canonici, & ciuilis poteſt à Summo Pontifice auferri: immò illa, quæ eſt iuris ciuilis, poteſt etiam auferri à Principe, qui eam ſtatuit; qua ſublata infamia, tollitur Irregularitas. Tertiò, infamia poteſt auferri per diſpenſationem Epiſcopi, quatenùs poteſt diſpenſare in adulterio, & criminibus minoribus adulterio; nam directè diſpenſando in delicto indirectè etiam & acceſſoriè abolet infamiam inde conſurgentem. Quarto, per Baptiſmum tollitur omnis infamia conſurgens ex delicto; nam infamia ſequitur peccatum, ſed per baptiſmum aufertur peccatum. Ita Baſſæus.

Sup. hoc in §. 1. poſt ſeq. huius Ref. &c.

Sup. hoc in § vlt. huius Ref.

8. Sed primum eius dictum indiget explicatione: nam intelligendum eſt de emendatione triennali; vt obſeruat Iulius Clarus, *lib.5. Sententiarum, §. vltimo, quæſt.*21. *num.*2. Marchinus, *vbi infrà,* cum Caſtro Palao, & alij. Quamuis Toletus *lib.8. cap.*57. *num.*3. dicat, non poſſe quem promoueri, quandiu delictum illius manet in mentibus hominum. Quod ego intelligo de manſione iuridica, quæ tollitur pœnitentia trium annorum. Quòd ſi infamia ſit appoſita delicto à lege, vel à iudicis declaratione per modum pœnæ, vt in raptore mulieris, & huiuſmodi; tunc non ſufficiet vitæ emendatio; ſed Prælati diſpenſatio neceſſaria erit: nam pœna iuris auferri non poteſt, niſi per legitimam authoritatem; vt benè obſeruat Machinus *de Sacram. Ordin. tract.1. part.10. capite 4. num.13.*

9. Quoad Tertium dictum Baſſæi, ſic aſſerit me citato Machadus *vbi ſuprà numero* 8. Si la infamia es de Derecho dudan los Dotores, ſi podrà en ella el Obiſpo. Alguno lo niegan. Pero otros lo afirman: fundados en que puede diſpenſar en el adulterio, y otros delitos menores que el; porque diſpenſando direttamente en el delito, es viſto auer diſpenſado direttamente en la infamia que del reſulta. Et Marchinus *vbi ſuprà numero* 14. docet, quòd in eo delicto, in quo Epiſcopus poteſt diſpenſare licebit ei diſpenſare in infamia ex illo conſurgente. Quare, diſpenſando in periurio, hæreſi, ſimonia, & huiuſmodi, acceſſoriè diſpenſabit in infamia, quæ ex illis oritur. Verùm Caſtrus Palaus *tom.6. diſput.6. puncto 10. num.13.* putat quòd Epiſcopus nullatenus poteſt cum infamibus diſpenſare, vt ad Ordines aſcen

Sup. hoc in tom.3. tr.3. Ref. 24. 25 & 26. §. Sed ad medium & ſeqq. & in Ref. 34. §. vlt.

aſcendant. Vt verò in ſuſceptis miniſtrent poterit, poſt peractam pœnitentiam, diſpenſationem concedere; ſi delicta, ex quibus infamia contracta eſt, ſint adulterio minora; vti colligitur *ex c. At ſi Clerici. §. de Adulteriis, titul. de iudiciis*, & tradit Panorm. *cap. Cum te, numero 15. de Sentent. & re iudicata.* Vide etiam Molinam, *tractat. 4. diſput. 10. numero 6.* Auilam *part. 7. diſput. 4. dub. 5.* & Henriquez, *lib. 14. cap. 5. num. 3.*

10. Et tandem, quoad quartum dictum Baſſæi, aſſero, cum ipſo ſentire Bonacinam *de Sacram. diſput. 7. quæſt. 3. punct. 1. numero 6.* nam non obſtat, quòd infamia iuris non tollatur per pœnitentiam: ergo neque per baptiſmum: cum ratio dicta de baptiſmo militet etiam in Sacramento pœnitentiæ. Reſpondeo enim negando conſequentiam; nam plures effectus producuntur per baptiſmum, quàm per pœnitentiam: nam baptizatus, ſi ſtatim ſuſcepto baptiſmo, moriatur, migrat in cœlum; cùm per baptiſmum tollatur omnis reatus; non verò per pœnitentiam: nam ſublato reatu pœnæ æternæ remanere ſolet reatus pœnæ temporalis; vt conſtat ex dictis de pœnitentia: conſequenter mirum non eſt, ſi per baptiſmum tollitur infamia iuris, non verò per pœnitentiam. Verùm hæc opinio mihi non placet; & illam reprobat Cornejo *in 3. par. D. Thomæ tractat. 5. de irregularit. diſput. 8. quæſt. 5.* & alij; quia per baptiſmum non tollitur infamia iuris ſaltem ciuilis: vnde ſi Iudæus Romæ, aut Turca Hiſpaniæ eſſet per ſententiam Iudicis publicè propter furtum flagellatus, quamuis poſteà baptizaretur; maneret nihilominus infamis, & inhabilis ad actus ciuiles; ſi eſſet condemnatus ad triremes, non liberaretur per baptiſmum, niſi adeſſet Principis diſpenſatio; ex quo fit, vt etiam maneat infamis infamia canonica, irregularitatem inducente, ex illo principio generali, quòd omnis perſona infamis iure ciuili, eſt etiam infamis iure canonico. Vbi aduertendum eſt, doctrinam hanc procedere ſolùm in illis Iudæis ac gentilibus, qui ſubditi ſunt Principibus Chriſtianus, & per omnes leges ciuiles talem infamiam ante baptiſmum contraxerunt: ſecus autem in illis, qui in propriis Prouinciis infidelium degentes iuxta proprias leges infames erant: nam iſti illicò ac baptizantur, infamiam illam amittunt.

RESOL. LV.

An damnatus ad triremes efficiatur irregularis? Idem eſt de pœna infamiæ. Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 83.

Sup. hoc in Reſ. præterita, §. Sed quid dicendum. propè finem.

§. 1. Hic caſus frequenter poteſt accidere, & de illo interrogatus fui propter quemdam Religioſum, qui cùm abiuraſſet in noſtro ſacro tribunali inquiſitionis, &c. fuiſſet damnatus per triennium ad remigandum, poſtea elapſo tempore & ad Religionem reuerſus, Superior putabat ſupradictum eſſe irregularem, & tunc negatiuam ſententiam probabilem eſſe dixi. Et ita docet Riccius *deciſ. cur. Neapol. part. 1. deciſ. 119.* & Homobonus *in conſultat. caſuum conſcient. vol. 1. part. 4. reſponſ. 198.* nam irregularitas non contrahitur niſi in caſibus à iure expreſſis, quod idem dicendum eſt de pœna infamiæ, ex gloſſa *in cap. infamibus, de reg. iuris in 6.* Sed numquam legitur condemnatum ad remigandum contrahere infamiam, ex Borrello *conſil. 52.* & aliis. Ergo, &c. quæ omnia notent Confeſſarij, nam hi caſus ſæpè in praxi accidunt, vnde cum Riccio *vbi ſuprà*, dicendum eſt, non bene ſecundùm hanc ſententiam quemdam Prouincialem Religionis voluiſſe excludere ab electione Capituli Monachum olim condemnatum ad triremes.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare affirmatiuam ſententiam docere Barboſam *de poteſt. Epiſcopi part. 2. allegat. 43. num. 15.* Lexanam *in ſumma. quæſt. regul. cap. 16. num. 32.* & Campanilium *diuer. iur. canon. rubr. 11. cap. 18. num. 16. & ſeqq.* cum aliis aſſerentibus damnatos ad triremes eſſe irregulares, vnde vtramque opinionem puto probabilem eſſe.

RESOL. LVI.

An Æthiopes ſint irregulares? Ex part. 4. tractat. 2. Reſol. 84.

§. 1. Negatiuè reſpondet Maiolus *de irregularit. libr. 1. capit. 21.* Sed hanc ſententiam Vgolinus *tractat. de irregularit. capit. 50. numero 4.* veram cenſet inter Æthiopes, nam leproſus inter leproſos admittitur, ſecus autem inter nos; horrorem enim generant; opinio tamen Maioli locum habere poſſet; vbi paululum niger eſſet. Ita Vgolinus

2. Verùm ſententiam Maioli in fauorem Æthiopum abſolutè tenet nouiſſimè Bartholomæus Gauantus *in enchirid. Epiſcopor. ver. irregularitas, num. 18.* & mihi ſatis probabilis eſſe videtur.

RESOL. LVII.

An ſerui ſint irregulares?

Et an ſi Epiſcopus alterius ſeruum ordinauerit abſente, vel ignorante Domino ſeruus fiat liber; & Epiſcopus duplicatum Domino pretium reddere teneatur?

Et an ſeruus, ſi ſciente, vel non contradicente Domino Ordines recipiat, fiat liber? Ex p. 7. tract. 7. Reſ. 54. alias 53.

§. 1. Reſpondeo affirmatiuè: vnde adducam etiam hîc verba Villalobos, qui ſummatim omnia obſeruat circa præſentem quæſtionem, ſic enim ait, *in ſumm. tomo 1. tractat. 14. diffic. 36. num. 1. & 2.* [Los ſieruos, ò eſclauos ſon irregulares, como conſta de muchos textos. La razon deſta deciſion es, porque los que dan de ſer del gremio de los Eccleſiaſticos, no han de ſer eſclauos de otros. Y anſi eſta irregularidad no cace de la vileza de la perſona, porque ſi le dan libertad, ſe puede ordenar, ſino ſolo eſtato præſente.

2. Haſe de aduertir, que como eſta irregularidad dura tanto, quanto dura la ſeruidombre, y no mas, puede el ſeñor quitarla, dando à ſu eſclauo libertad expreſſamente del todo, como dize vn texto, ò dandole libertad, con que diga Miſſa por el, que eſto baſtaria como fueſſe con autoridad de del Obiſpo, como conſta de vn texto, o remitiendole las obras fabriles, o artificiales, como es arar, y plantar, o otras ſemejantes, como dize Abad, y puede eſta diſpenſacion hazerſe tacitamente, ſi el ſieruo ſe ordenaſſe ſabiendolo el ſeñor, y no lo contradiziendo, como prueua vn texto, porque callando, es viſto conſentir, conforme à vna ley, y mucho mejor, ſi expreſſamente conſiente, que ſe ordena, todo lo qual ha lugar, aunque el ſieruo ſe ordene ſolamente de Ordenes menores, como dizen Syluestro, Nauarro, y Vgolino el qual dize que es lo meſmo, aunque al principio no lo aya ſabido el ſeñor, ſi deſpues ſabiendolo no contradixo dentro de vn año, como conſta de vn texto, y es la razon, porque callando por tanto tiempo, ya es viſto conſentir.] Ita ille.

3. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Bauninm *in Theol. Moral. tomo* 2. *tract.*11. *quaſt.*42. Marchinum *de Sacram. Ord.tract.*1.*part.*10. *cap.*3. *num.*1. vbi aſſerit: quòd ſeruus ordinatus neſciente, aut contradicente domino, deponitur, *cap.ſeruorum, de ſeruis non ordinand. cap.Serui,cap Nulli de ſeruis, c.Quicunque c. de ſeruis, cap. Nullus Epiſcoporum, diſtinct.* 54. Quæ doctrina accipienda eſt cum hac diſtinctione. Si ſeruus iſte domino ignorante, vel contradicente, ſolis minoribus initietur, debet, ſicut priùs inſeruire: Si verò maiores Ordines receperit, ius retinet, vt dato pretio, vel ſimili ſeruo fiat liber. Interim verò, etiamſi eſſet factus Sacerdos, debet ſeruire in iis, quæ Sacerdotalem ſtatum non dedecent. Nauarrus *in Man. cap.*25. *n.*103. §.16. Henriquez *de Irregularitate, cap.*8. *num.*7. Auila *de cenſuris, part.*7. *diſp.*3. *dub vlt.*

4. Quod ſi Epiſcopus alterius ſeruum ſcienter ordinauerit, abſente, vel ignorante domino, ſeruus fit liber; ſed Epiſcopus duplicatum domino pretium reddere tenetur, *cap. ſi ſeruus abſante, diſtinct.* 54. *cap.per venerabilem, verſ. Præterea,qui filij ſint legitimi.* Item ſi ſeruus,ſciente, vel non contradicente domino, Ordines recipit, libertatem ſecundum omnes conſequitur; ſed circa præſentem quæſtionem ne deſeras videre Auilam *de Cenſur. par.ſeptima diſp.*3. *dub.vlt.*

RESOL. LVIII.

An qui cedit bonis, fiat irregularis?
Et quid, ſi ceſſio ſit ignominioſa?
Et inter alia, quæ pro irregularitate ex infamia docentur, tandem aduertitur, quod ictus fuſtium per ſe non infamat, niſi quando ex cauſa famoſa quis fuſtibus cæditur, neque enim omne turpe factum infamat,ſed id ſolum turpe famoſum,quod ius notat. Ex part.7. tract.8. Reſ.22.

§.1. Licèt ceſſio bonorum non careat ſugillatione, vt patet ex *Nouella* 135. *cap.*1.§.1. *Inſtit. quibus ex cauſis manumit.* tamen bonis cedentes dicendum eſſe non irregulares, quia non ſunt infames, nec talis ceſſio infamiam irrogat, vt habetur *in l.*1. *C. ex quibus cauſ. infam. & l.vlt. C. qui bon. ced. poſſ.* & docet Tho. Maulius *tract.de ceſſ.bon.tit.*6. *num.*7. & Vlric.Hunnius *in Encyclop. iur. part.*2. *tit.*27. *num.*16. vbi citat Stracham, Menochium, Paponium, & Brunum.

2. Sed difficultas eſt,de his qui cedunt bonis ceſſione ignominioſa, & affirmatiue reſpondet Maiolus *de irregular. lib.*2. *cap.* 11. *num.*16. vbi ſic ait: Quæ omnia vera eſſe intelligo in ceſſione, iuxta *cap.Odoardus*, at in ceſſione ignominioſa, quæ in ſeculari foro fieri conſueuit, ſi quis eo modo ceſſerit dixerim eum non admitti ad ordines, ſicut nec reliquos infames. Ita ille.

3. Sed vt verum fatear contra ſententiam Maioli habeo difficultatem; nam certum eſt, *ex cap. is qui, de ſent. excommun. in* 6. quod nulla irregularitas incurritur niſi ſit in iure expreſſa: ſed ego non inuenio textus imponentes irregularitatem cedenti bonis ceſſione ignominioſa. Ergo.

4. Dices adeſſe iura, quæ aſſerunt infames non eſſe ordinandos. Reſpondeo cum Marchino *de Sacram. Ordinis,tract.*1. *part.*10.*cap.*4.*num.*4. & aliis communiter; quod infamia inducens irregularitatem eſt triplex iuris, facti, & artis ignominioſæ. Infamia de qua loquimur non poteſt oriri ex arte ignominioſa, quia cedens bonis nullam artem exercet, neque exercuit. Non ad infamiam facti, quæ vt talis ſit,debet oriri ex delicto vt omnes confitentur; ſed cedens bonis ceſſione ignominioſa nullum committit delictum, ſed vtitur beneficio legis. Et tandem infamia hæc non poteſt dici infamia Iuris, nam in nulla lege talis infamia inuenitur irrogata: Ergo ex nullo capite cedens bonis ceſſione ignominioſa videtur irregularis. Nec obſtat, quod tales infames exiſtimantur, nam ex opinione hominum non poteſt irregularitas induci, alioquin etiam viri nobiles recuſantes acceptare duellum, eſſent arcendi à ſacris Ordinibus tanquam irregulares vt plurimum, vel qui inuenit ſororem cum amaſio, & iniuriam condonauit, non poſſet Ordinibus initiari. Igitur infamiam inflictam à legibus, & non ex exiſtimatione hominum dicendum eſt irregularem irrogare.

5. Confirmantur ſupradicta ex auctoritate Baldi *in leg. Debitores Cod.ex quibus cauſ.infam.irrogatur*; vbi docet ceſſionem ignominioſam irrogare infamiam. Facit etiam doctrina Ludouici Giſabuſen *in Arbore Iudiciaria Criminali cap.*1.*num.*7.& 8. vbi docet, quod ictus fuſtium per ſe non infamat,niſi quando ex cauſa famoſa fuſtibus quis cæditur, neque enim omne turpe factum infamat, ſed id ſolum turpe famoſum eſt, quod ius notat, atque adeo vt maximè quis opinione hominum laboret, infamis tamen non eſt. Hæc ille, quæ multum confirmant noſtram ſententiam. Sed hæc omnia diſputationis cauſa dicta eſſe volo: Ideò tu cogita; Et quidem Cardinalis Tuſchus *tom.*1.*concl.*227. *num.*7. putat ceſſionem ignominioſam inducere infamiam facti, ſi non Iuris.

RESOL. LIX.

An qui laqueo ſe ſuſpendit, & impeditus ab aliis non moritur, maneat irregularis? Ex part.4.tract.2.Reſ.76.

§.1. Videtur negatiuè reſpondendum, quia contra Maiolum *de irregul. lib.*5. *cap.*48. *num.*5. ſecutum gloſſam vltimam *in cap. perniciosè, de pœnitent. diſt.*1. irregularitas impoſita eſt homicidio voluntario, & non attentato; ergo quamdiu quis non moritur, licèt ſe lethaliter vulneret, non erit irregularis, pœnæ enim extendendæ non ſunt, ſed potiùs coarctandæ ad proprietatem verborum legis: ſed hoc accidit in caſu noſtro, quia talis venit tantùm in actum proximum homicidij, illúdque ſolum attentauit, ergo, &c.

2. At his non obſtantibus Petrus Cornejo *in* 3. *part. D.Thom. tract.*5. *de irregularitate, diſp.*1. *dub.*2. *quaſt.*4. *num* 1. putat talem manere irregularem, non ratione homicidij attentati,ſed ratione delicti enormis infamiam inducentis; ſed tu cogita.

RESOL. LX.

An Dæmoniaci, Energumeni, Arreptitij ſint irregulares, ſi omnino à vexatione Dæmonis liberati ſunt?
Et notatur, quod Dæmoniaci poſt Ordines ſuſceptos illis abſtinere debent; vbi tamen curati fuerint iudicio Epiſcopi & vnius anni ſpatio liberi, poterunt ſua officia repetere.
Et quid eſt dicendum de amentibus, etiamſi amentia non ſit perpetua, ſed ad tempus?
Et an in hac irregularitate poſſit Epiſcopus diſpenſare non ſolum ad alios ſuſcipiendos.
Et notatur amentem Ordinatum, ſi non licitè,tamen validè Ordinari.
Et tandem docetur, quod in Sacramento Baptiſmi, & Ordinis non requiritur conſenſus aliquis de neceſſitate Sacramenti. Ex part. 11. tract.2. & Miſc. 2. Reſ.67.

§. 1. Affir

§. 1. **A**Ffirmatiuè reſpondet Gloſſa *in cap. Communiter. d. 33. verſ. de iis*, Vgolinus *cap. 55. §. 1. num. 4.* Roſella *verb. vitiatus, num. 5.* Tabiena, Sylu. & Angel. *verb. corpore vitiatus.* Maiol. *lib. 2. cap. 17.* Sayr. *lib. 6. cap. 9. num. 14.* Quibus ſubſcribunt paſſim recentiores, affirmantque magno conſenſu Dæmoniacum etiam liberatum ea vexatione, non poſſe ad Ordines promoueri. Vide Hurtadum *de Irregul. diffic. 15. num. 54.* & Cornejo *in 3. par. tom. 2. tract. 5. de Irregular. diſp. 13.* Caſpenſem *in Curſ. Theol. tom. 2. tract. 25. dict. 5. ſect. 16. num. 105.*

2. Sed mihi magis placet opinio negatiua Patris Godelini *de Irregular. cap. 3. quæſt. 2. contron. 8. num. 22.* niſi ex memoria recentis morbi remanſerit aliqua infamiæ nota, & occaſio offenſionis. Et ita tradit *Canon. 73. Apoſtolor.* Si quis dæmonem habeat, ne fiat Clericus, ſed neque cum fidelibus precetur, purgatus autem recipiatur, & ſi fuerit dignus fiat. Quod clarius, neque vllam exigunt diſpenſationem Apoſtoli, ſed indefinitè, & abſolutè pronuntiant, à dæmone liberatum, tum in conſortium aliorum fidelium tum in Clerum admittendum eſſe, ſi aliunde dignus ſit; itaque abſolutè exponunt Balſam. & Zonaras Monachus. Confirmatur, quia ratio propter quam arcetur à Clero dæmoniacus, eſt, ne furoris tempore Sacerdotium contumelia afficiatur, & diuinum numen blaſphemus proſcindatur, vt ait Balſam. & quia non poteſt non offendi populus, ſi quem ſcit Dæmone vexari, videat Sacra perficere, vti monet Gelaſius *Epiſt. de Epiſcopos Lucaniæ cap. 21.* Et denique quia immundus cenſetur, qui Dæmoni præbet hoſpitium ex Zonara.

3. Quæ rationes omnes ceſſant in eo qui liberatus omninò eſt; non vero in eo, qui per interualla tantùm fuerit, cùm enim periculum ſit, ne quo tempore miniſtrabit, furore corripiatur, in Clerum cooptari non decet, quod ſapienter aduertit Balſam. qui idcircò ait longè aliam eſſe rationem participationis myſteriorum, & Sacrorum Ordinum quamuis ab vtraque ea ſuſceptione dæmoniacum prohibeat hic Canon, quia loquitur de Energumeno qui perpetuò inſanit, dum enim lucidis interuallis vtitur, ſi tunc enuntiet, id eſt, prodat myſterium, quod arcanum erat, & ſolis quondam fidelibus explicatum, neque blaſphemet, donari poterit Euchariſtia, vti Timoth. Alexandrin. reſpondet ad tertiam interrogationem, quam hac ratione cum iſto Canone conciliant Balſamon, & Zonaras.

4. Nec obſtat *cap. Clerici, & cap. maritum diſt. 33.* nam ad illa reſpondet Godelinus, & poſteà ſic ſubdit; Maneat itaque quòd aſſerimus, Dæmoniacos plenè liberos in Clerum admitti poſſe ex Canone Apoſtolico, cui nulla poſteriora iura derogant, vt falſo dixit Suar. *diſp. 51. ſect. 1. num. 7.* cum nulla proſerantur; quare non fuerit opus diſpenſatione, niſi quatenus erit penes Epiſcopum arbitrari, an omninò Energumenus ille ſit perſonatus: addidi tamen, infamiam & ſcandalum, quod ex recenti vexatione generari poſſet, aliquando inducere hanc Irregularitatem, quæ eſt mens Gelaſij *cap. 21. Epiſtola ad vniuerſos Lucaniæ Epiſcopos*; atque hanc noſtram ſententiam docet, & communem eſſe contendit Bartholomæus ab Angelo, *Dialog. 5. §. 180. & 183.*

5. Nota etiam; Dæmoniacus poſt Ordines ſuſceptos illis abſtinere debere vbi tamen curati fuerint iudicio Epiſcopi, & vnius anni ſpatio liberi, poterunt ſua officia repetere. Ita omnes ex *cap. Communiter. d. 33.* quod vt monui ex Concil. Tolet. 11. *cap. 13.* deſumptum fuit; neque vllus abnuit; an vero ad vlteriorem ordinem promoueri valeant, liquet ex Superiori aſſertione, dicendumque omninò eſt id poſſe, ſi infamia non obſtet, & prorſus perſonati fuerint.

6. Sed quid dicendum de amentibus? Dico itaque quod amentia ſine dubio conſtituit irregularem, non ſolum quando eſt perpetua, ſed quando fuit ad tempus, ita vt licet ſanitatem recuperauerit, adhoc ſine diſpenſatione promoueri non poſſit, vt colligitur ex *cap. maritum 33. diſt.* Et tradit ex communi Sanctus Antoninus *3. part. tit. 8. cap. 5.* Maiol. *lib. 2. de irregular. cap. 14.* Suar. *diſp. 51. ſect. 1. num. 3. & 4.* Sayrus *lib. 6. theſauri, cap. 13. num. 3.* Auila *7. part. diſp. 5. dub. 4.* Bonacin. *tom. 1. diſp. 7. de irregular. quæſtione 2. part. 1. numero 1.* & alij. Quod intelligendum eſt de amentia, quæ ſit per modum habitus, ſcilicet fundata in naturali complexione, & propria organorum læſione, non de illa, quæ prouenit ex aliqua febri, aut qualitate tranſeunte, qua ceſſante ceſſat amentia: hæc enim ſecum trahit indecentiam, vt benè aduertunt *ſupra.* In Clerico tamen iam promoto amentia non deiicit illum ab vſu ordinis, niſi ſolum quamdiu durat, aut periculum in talem defectum incidendi, & aliquam Sacramento irreuerentiam præſtandi. Quapropter expedit ne abſque iudicio Epiſcopi ordinibus miniſtrandis ſe immiſceat, vt aduertit Sayrus *lib. 6. theſauri cap. 13. numero 3. in fine.* Argument. *cap. Communiter 33. diſt.*

7. In hac irregularitate exiſtimat Maiol. *dicto lib. 2. cap. 14.* & indicat Sayrus *ſuprà*, poſſe Epiſcopum diſpenſare non ſolum ad vtendum ordinibus ſuſceptis, ſed etiam ad illos ſuſcipiendos. Sed contrarium eſt probabilius ſolius Pontificis auctoritate poſſe ordinari, qui ſemel in amentiam per modum habitus cecidit, quia nullibi inuenitur conceſſa Epiſcopo hæc poteſtas, vt notat Suarez *de cenſur. diſp. 51. ſect. 1. num. 3.* Bonacina aliis relatis *diſput. 7. quæſt. 2. part. 2. num. 23.* Vide etiam Cornejo, & Hurtadum, *vbi ſupra*, qui etiam addit, quòd qui poſt ordinationem incidit in ſtultiam ex cerebri indiſpoſitione, aut in morbum caducum, poterit miniſtrare ſi poſſit abſque periculo cadendi, imò quamuis ſit aliquod periculum, ſi ratò cadat, & non euomat ſpumas, poterit, adiuncto ſocio qui poſſit Miſſam perficere, ſi fortè poſt conſecrationem inceptam corripiatur morbo.

8. Nota etiam hic obiter, amentem ordinatum ſi non licitè validè ordinari; nam vt obſeruat Marchinus *de Sacrament. Ordinis tractat. 1. part. 4. cap. 4. numero 15.* in duobus Sacramentis tantum vſus rationis perfectus requiritur ad valorem Sacramenti, nempe, in Pœnitentia, cuius materia ſunt actus pœnitentis per proprium conſenſum, & in Sacramento matrimonij, quod includit pro materiali humanum contractum, qui mutuo contrahentium conſenſu perficitur. At in aliis Sacramentis, præcipuè in Baptiſmo, & Ordine non requiritur de neceſſitate Sacramenti conſenſus aliquis, vt conſtat in puero baptizato, & ordinato: ideò amentem capacem eſſe Ordinationis docent Sanctus Thomas *3. part. in addit. quæſt. 30. art. 2.* Reginaldus *in foro pœnitentiali tractat. 1. lib. 30. numero 30.* Molfeſius *in Summa tractat. 2. cap. 16. numero 2.* Sotus *in 4. diſputat. 25. quæſtion. 1. art. 2. verſ. Contra hanc vero concluſionem*, qui tamen loquitur de perpetuo amentibus; hoc eſt, qui nunquam vſum rationis habuerunt.

Sup. hoc cōſenſu in to. 1. trat. Reſ. 22. & lege aliam Reſ. & § eius primę annot.

9. Itaque dicendum eſt quædam eſſe Sacramenta; quorum materia ſunt actus humani, vt in Pœnitentia actus pœnitentis, & in Matrimonio contrahentium conſenſus: & hæc non poſſunt pueris, vel amentibus validè conferri; quia tunc deficeret

ipſa Sacramenti materia. Alia verò ſunt Sacramenta quæ habent pro materia rem aliquam inanimem, vt Baptiſmus aquam; Ordo inſtrumenta tangenda; Euchariſtia panem, & vinum; & ſic de cæteris: & hæc poſſunt puero, aut amenti validè conferri; quia eorum valor non pendet à voluntate ſuſcipientis.

RESOL. LXI.

An mulier, quæ erumpente ipſa natura in maſculum tranſiuit, poſſit Sacris ordinibus initiari, inconſulto Summo Pontifice?

Et quid de Hermaphrodito, in quo prævalet ſexus virilis.

Et an ordinatus ſub prævalente virili ſexu, ſi poſtea fœminæus prævaleat, & de facto proferat verba conſecrationis panis, & vini ſupra debitam materiam, validè conſecraret? Ex p. 10. tract. 13. & Miſc. 3. Reſol. 36.

Sup. contéto in hac Ref. in to. 4. tr. 8. Ref. 112. per tot. §. 1. POſſe hoc euenire, & ſæpiùs eueniſſe, teſtatur eruditiſſimus Torreblanca *in Pract. iuris Spiritualis, lib. 5. cap. 9. num.* 20. vbi ſic ait: Quare non ſolùm incaleſcendi vis immutatur viris, & fœminis; ſed naturæ quoque inſtrumenta ſunt inuerſa, quia non modo nati infantes; ſed ætate etiam prouecti in omnium oculos ex fœminis Mares facti ſunt, vt docent Hippocrates *lib. 6. Epidemiar. cap.* 8. Galenus, *lib. de vſu part. & lib. de Anatomin. adminiſtr.* Ægineta, Auicenna, Raſis, & alij non contemnendæ lectionis. Quod vt verum omninò, & Philoſophiæ conſentaneum, rationíque conforme apud varias nationes contigiſſe teſtes oculati fatentur, tam antiqui, quàm recentiores; nam apud Chaſios accidiſſe Anamiſiæ vxori Gorgippi, & Spoletanæ mulieri, & aliis, narrat hiſtoriarum Princeps Titus Liuius *ab vrbe condit. lib.* 42. plura Bauhin, *vbi ſup.* De muliere Caietæ, quæ per quatuordecim annos nupta piſcatori, in virum migrauit & de Æmilia, quæ Antonio Spenſæ nupta ciui Ebulano poſt annum nuptiarum XII. in virum mutata, quæ ſoluto matrimonio, vxorem duxit & filios procreauit, vt narrant Iouian. Pontan. *in hiſt. Neapolitan.* Coccius Sabellicus *lib. 9. exemplor.* Antun. Torquemat. *in hort. dial.* 1. Apud Luſitanos in oppido Ezgueyra Maria Patheco, cùm eius ætatis eſſe inciperet, qua fœminis menſtrui fluores inchoantur, loco liquidi humoris, è locis ei membrum virile eripuit, ſicque ex puella ſubito adoleſcens ephebus apparuit, & cum ſexu veſtitum virilem, & nomen aſſumpſit, vocatúſque eſt Emanuel Pacheco, vt narrat Amatus Luſitanus *cent. 2. curat.* 39. Apud alios tamen ſimilia contigiſſe in hæc verba teſtatur Plegeton *Mirab. lib.* 1. Virgo quædam Smyrnæ nata Philotis nomine, cum matura viro vito tradita eſſet à Parentibus, maſculino enato membro in virum euaſit. Quin, & Loadicææ, quæ eſt in Syria mulier Æteta nomine etiam nunc cum marito degens, è fœmina vir extitit, cui nomen Ætetus præſide Athenis Mærino, Romæ Conſſ. L. Lamia, & Æliano vetere. Hucuſque Torreblanca.

Sup. hoc in Ref. not. præteritæ, §. Ad quid. & in tom. 7. tr. 1. Ref. 141. propè fin. à verſ. Igitur. 2. Hoc ſuppoſito, ad quæſtionem propoſitam, affirmatiuè reſpondet Pater Leandrus, *de Sacram. tom. 2. tract. 6. diſp. 5. q.* 7. Probatur Primò, quia talis olim fœmina, nunc verè eſt Vir: ergo poteſt ordinari. Secundo Hermaphroditus in quo prævalet ſexus virilis, ſecundum Hurtadum *de irregul. diſp. 2. difficult.* 14. & alios, poteſt ordinari: Ergo etiam & dicta mulier iam vir facta.

Sup. contéto in hoc, & ſeq §. in to. 4. tr. 8. Ref. 112. §. 1. per tot. & in §. Ad quid. 3. Sed his omnibus ego non aſſentior; & mecum conſentit doctus, & amicus Pater Lezana *in Summa, tom. 4. verb. irregularitas, num. 13. &* 14. vbi ſic ait: Ad hanc ſpeciem irregularitatis reducitur illa, qua affecti ſunt hermaphroditi, id eſt habentes vtrumque ſexum maſculi, & fœminæ. Hi enim ſicut alij monſtruoſi irregulares omninò ſunt. Nam ſi æquè polleant vtroque ſexu vel fœmininus prævaleat omninò incapaces Ordinum ſunt, cùm non ſint viri, ſed fœminæ, vel neutrum Nauarrus *ſuprà num.* 203. Saytus *lib. 6. cap* 8. Cornejo *ſuprà diſp.* 12. Si verò in ipſis prævaleat maſculinus ſexus, licèt abſolutè tales capaces Ordinum ſint, quia ſunt verè viri, quia tamen indecens omninò eſt, quod ad Altaris miniſterium aſſumantur talia monſtra, maximè ſi defectus publicus ſit; ideò admitti non poſſunt ad Ordines Sacros, niſi ex Papæ diſpenſatione ſimiliter de fœmina in virum conuerſa (quem caſum ſæpius contigiſſe hiſtoriæ narrant) idem dicendum eſt, abſolutè ſcilicet eſſe capacem Ordinum, cùm re vera talis perſona maſculus ſit, Cornejo, & Bonacina ſuprà ex Suarez, Fillincio, & aliis. Non tamen vllatenus admitti debere ad illos, propter maximam indecentiam, quæ eſſet, quod in Altari miniſtret is, qui aliquando fœmina fuit. Ità Lezana.

4. Et quidem de Hermaphrodito ita fert communis ſententia contrà Hurtadum, vt gloſſa, & Archidiaconus *in cap. Si teſtis verb.* Hermaphroditus, 4. *quæſt.* 3. Nauarrus *cap. 27. num.* 203. *& conſil. 8. de ætate, & qualit. ordinandor.* Suarez *diſp. 51. ſect. 1. num.* 1. Saytus *lib. 6. theſauri. cap. 8. num.* 24. Bonacina *tom. 1. diſput. 7. quæſt. 2. punct. 2. num.* 15. quia negari nequit eam monſtruoſitatem indecentiam continere, in quo defectu nullus alius à Pontifice diſpenſare poteſt, vt alios referens notat Auila *par. 7. de Cenſur. diſput. 3. dub.* 5. Caſtrus Palaus *tom. 6. diſp. 6. punct. 12. num.* 1. & Megala *in 3. part. Inſtitut.* Peregrin. *lib. 7. cap. 2. quæſt. 3. num.* 13.

5. Ad argumentum Patris Leandri, reſpondeo, Mulierem illam, quæ natura erumpente tranſiuit in Virum, verè eſſe virum: ergo poteſt ordinari; nego Conſequentiam; quia eſt quidem Vir, ſed cum maxima deformitate, & indecentia: ergo eget diſpenſatione Pontificia. Et idem aſſero de Hermaphrodito, quod etiam, præter Doctores citatos tenet Dicaſtillo *de Sacram. tom. 1. tract. 6. diſp. 1. dub. 20. num.* 292. quia poſtea *numero* 293. curioſum dubium profert, an Ordinatus ſub prævalente virili ſexu, poſteà fœmineus prævaleat, ſi de facto proferat verba Conſecrationis Panis & vini ſuprà debitam materiam validè conſecraret? Et opinioni affirmatiuæ tanquam probabiliori adhæret: Nam licèt ad primò conferendam poteſtatem Sacerdotalem, & characterem, requiratur ſexus virilis, ſaltem prævalens; tamen ad retinendum characterem ſemel in anima impreſſum, non videtur requiri, neque ad retinendum poteſtatem. Imò à paritate non viatoris poſſumus argumentum ſumere; ſicut enim non viator retinet ſuum characterem, & poteſtatem, quam acceperat dum viator eſſet, eamque non amittit, quia acceperat in tempore, quo erat capax accipiendi; ita ſimiliter in Hermaphrodito philoſophandum eſt. Pro parte verò negatiua videtur facere, ſi non inſtitutio ipſa Sacramenti, (quæ in fieri conſiſtit, & quando Sacramentum fiebat ſubiectum erat capax?) ſaltem inſtitutio gradus Sacerdotalis, quæ virum requirit, vt talem gradum habeat, nec enim Chriſtus inſtituit Presbyteras, ſed Presbyteros. Vnde fit, actionem illam conſecrandi non habere effectum, quia actio conſecrandi debet fieri à Presbytero, & illa, cùm ſit ſimpliciter fœmina, non eſt Presbyter.

Sup. hoc in Ref. not. præteritæ latè in §. His ſuppoſitis. & ſeqq.

RESOL. LXII.

An qui habet in manu ſex digitos coniunctos, vel diuerſos, ſi non habet impedimentum in vſum membri, ſit irregularis?

Et

Et an hoc arbitrie Epiſcopi relinquendum ſit, ſi hæc deformitas inducat irregularitatem? Ex p. 3. tract. 6. & Miſc. 2. Reſ. 61.

§. 1. RESpondeo negatiuè, dummodo non adſit magna deformitas. Ita Tabiena *ver. corpore vitiatus, num.* 2. Syluester *eodem ver. quæſt.* 3. *num.* 4. Auila *de cenſuris, part.* 7. *diſp.* 13. *dub.* 1. *coroll.* 3. Henriquez *in ſumma lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 3. Filliucius *tom.* 1. *tract.* 19. *cap.* 6. *num.* 165. Reginaldus *tom.* 2. *lib.* 30. *tract.* 2. *cap.* 5. *ſect.* 1. *num.* 46. Campanili *in diuer. iur. can. rubric.* 11. *cap.* 17. *num.* 113. Bellettus *in diſquiſ. cler. part.* 1. §. 7. *num.* 33. Sayrus *de cenſ. lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 2. Bonacina *de cenſ. diſput.* 7. *quæſt.* 2. *punct.* 1. *num.* 11. & alij communiter.

2. Dices, quando hæc deformitas inducat irregularitatem, cuius arbitrio relinquendum eſt. Reſpondeo Epiſcopi ex *cap.* 2. *de corpore vitiatis*, & *ibi* gloſſa cum Abbate Butrio, & Cardinali, & ex Neotericis docent Ioan. de la Cruz *in directorio conſcient. part.* 2. *tract. de irregular. dub.* 2. *concl.* 2, Molina *de iuſt. tom.* 4. *tract.* 3. *diſp.* 70. *num.* 5. Suarez *de cenſuris, diſput.* 51. *ſect.* 3. *n.* 16. Nauarrus *cap.* 27. *num.* 200. Menochius *volum.* 1. *conſ.* 99. *n.* 30. & 31. Seraphinus *deciſ.* 625. *n.* 4. & alij.

3. An verò in caſu noſtro de quo conſultus fui, adſit magna deformitas, vt diximus, non eſt noſtrum definire: ſed ſi iudicium meum promere circa hoc adſtrictus eſſem, reſponderem negatiuè, & ita intellexi à quodam Epiſcopo in ſimili caſu fuiſſe deciſum, & diſpenſatum. Adde quòd conſulens ita abſcondere poteſt in celebratione Miſſæ hunc defectum, vt circumſtantes illum difficulter videre poſſint, & ſolùm ſi miniſtraret aliis ſanctiſſimam Euchariſtiam appareret, quam functionem conſulens facilè poteſt omittere, ſaluo ſemper, &c.

RESOL. LXIII.

Quis in rixa præſcindit alteri digitum, quæritur, an ſit irregularis?

Et quid eſt dicendum de illo, qui alteri abſcindit auriculam, dentem, naſum, teſticulos: vel mammillam fœminæ, an incurrat irregularitatem?

Et notatur poſſe contingere, quod quis efficiat alium irregularem, & ipſe non maneat irregularis, & è contra, & pro praxi adducuntur duo caſus. Ex p. 2. tract. 15. & Miſc. 1. Reſ. 20.

Sup. hoc publicè in Reſ. ſeq.

§. 1. CAietanus, & Sotus apud Sayrum *vbi infrà* affirmatiuè reſpondent, & nouiſſimè docuit hanc opinionem, cum aliqua limitatione, Doctor Suarez *in* 3. *p. tom.* 5. *diſp.* 44. *ſect.* 2. *num.* 9. vbi ait. Non reputatur ſufficiens ad inducendam irregularitatem, abſciſſio vnius digiti, ſi ſit alter ex duobus minimis, de quolibet autem aliorũ mihi videtur res ſatis grauis, & ad minimum dubia, & diſpenſatione indigens. Putant igitur hi Authores ad irregularitatem ſatis eſſe, ſi pars quæ abſcinditur ſpecialem ad principale membri munus cooperationem habeat. Secundò probatur hæc ſententia. Nam ſi aliquis careret pollice, eſſet irregularis. Ergo, & qui pollicem abſcindit, etiam irregularis erit.

2. Verùm mihi contraria ſententia probabilior videtur. Dico igitur abſolutè non eſſe irregularem qui præſcindit digitum, etiam contra Suarez, ſi eſſet pollex, vel index. Ita Sayrus *de cenſ. lib.* 6. *cap.* 15. *num.* 15. & præter Doctores quos ipſe citat, docuerunt etiam hanc ſententiam Auila *de cenſ.* 7. *diſp.* 5. *ſect.* 2. *dub.* 1. Fernandez *in exam. Theol. mor. p.* 2. *c.* 10. §. 14. *num.* 4. Filliuc. *in qq. mor. tom.* 1. *tract.* 20. *c.* 1. *n.* 14. & *c.* 9. *n.* 235. Bonacina *de cenſ. diſp.* 7. *q.* 4. *punct.* 8. *n.* 8. & alij. Et ratio eſt, quia irregularitas non incurritur, niſi propter mutilationem alicuius membri, ſed digitus non eſt membrum, vt probat Bartolus, & DD. *in l. publicorum, ff. de publ. iud.* & alij apud Salzedum *in pract. crim. c.* 101. *fol. mihi* 475 Ergo, &c. Reſtat modò reſpondere ad argumenta contraria.

3. Ad primum dico, illam partem hominis dici propriè membrum, quæ habet diſtinctum officium ab aliis partibus, vt oculus ad videndum, manus ad palpandum, &c. ſi autem non habet ſpeciale officium, quáuis opem ferat aliis, non dicitur propriè membrũ. Probatur ex Ariſt. *lib.* 10. *de part. anim. c.* 5. dicente, quòd membra ſunt in corpore operationis gratia. Et colligitur etiam ex D. Paulo 1. *Cor.* 12. dicente, quòd membra in corpore diſtinctam habent operationem: ſed quia irregularitas, vt diximus, incurritur (& eſt certum) tantùm propter abſciſſionem membri: ergo, quia ſumus in pœnalibus, non erit extendenda ad abſciſſionem partis, licèt principalis, & acceſſoriæ alicuius membri.

4. Ad ſecundum dico cum Couar. *in Clem. ſi furioſus, p.* 3. *in initio, n.* 8. *corollar.* Nauarr. Henriquez, Filliucio, Sayro, Auila, & aliis communiter, poſſe contingere quòd quis efficiat alium irregularem, & ipſe non maneat irregularis, & è contra. Exemplum primi, vt qui præſcindit alteri naſum, vel pollicem, vt in caſu noſtro, non manet irregularis, quia naſus, vel pollex non eſt membrum, & tamen præſciſſus manet irregularis. Idem eſt in eo qui impreſſit alteri cicatrices in vultu cum magna deformitate. Exempla verò ſecundi eſt: vt qui præſcindit alteri membrum virile, iſte enim fit irregularis, quia mutilauit membrum: & tamen ſi præſciſſus (ſi contingat abſque propria culpa) non fit irregularis, *cap. ex parte, el* 1. *de corpore vitiatis.* Notent Confeſſarij, non eſſe etiam irregularem, qui abſcindit mammillam fœminæ, vel auriculam, id eſt, cartilaginem, quia ſolum deſeruit ad ornatum, & tutelam auris, vel dentem, vel teſticulos, abſque membro genitali, vel naſum, vt ex Henriquez vult Auila *vbi ſuprà diſputat.* 3. *dub.* 1. quia iſtæ partes, vt diximus de digitis, non ſunt membra. Vide DD. citatos.

Sup. his pro parte in Reſ. ſeq §. vlt. à princ. vſque ad med. & in §. 2. ad lin. 4. & inf. in Reſ. 66 §. vlt.

RESOL. LXIV.

An qui mutilauit alterius pollicem, ſit irregularis?

Et quid dicendum eſt de illo, qui alteri abſcindit auriculam, idest cartilaginem, vngues, dentes, teſticulos, barbam, capillos, labia, vel mammillam fœminæ; vel qui excæcat hominem, eum priuando ſolo viſu, non autem illi oculum extrahendo; & tandem qui non abſcindit, ſed tantum debilitat membrum, & reddit illud inutile? Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 26.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Caietanus *in* 2. 2. *q.* 68. *art.* 1. & Sotus *de iuſtit. lib.* 5. *quæſt.* 2. *art.* 1. quia putant illud eſſe membrum, quod habet officium disiunctum, vel coniunctum cum aliis membris, vt eſt digitus.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. Verum, ad lin. 3.

2. Sed tu contrariam ſententiam tene. Nam membrum propriè dicitur illa pars corporis, quæ proprium habet officium diſtinctum ab aliis partibus, vt ſunt oculus, manus, pes, auris, membrum virile, &c. non autem digiti, etiam pollices, vnguis, dentes, teſtes, barba, capilli, labia, &c. ita tenet Villalobos *in ſum. tom.* 1. *tract.* 21. *difficult.* 19. *num.* 4. Hurtado *de irregular. diſp.* 2. *diffic.* 5. *num.* 18. Præpoſ. *in* 3. *par. quæſt.* 5. *dub.* 10. *num.* 71. & alij. quos citat & ſequitur Bonacina *de cenſ. diſp.* 7. *quæſt.* 4. *punct.* 8. *num.* 3. qui noſtram ſententiam de pollice in terminis tenet, ſicut etiam

Sup. hic curſim in fine. Reſ. præterita, & inf. in Reſ. 66 §. vlt.

Auila *de cenſur. par. 7. diſp. 5. ſect. 1. dub. 1.* & Megala *in 3. par. lib. 7. cap. 1. n. 31.* & alij, licet Suarez & Vaſquez contrarium docuerint, vt notat Turrianus *infrà*, & noſtra opinio eſt fundata in doctrina Ariſtot. *lib. 10. de par. anim. cap. 5.* aſſerentis quòd membra ſunt in corpore operationis gratia.

Sup. hoc in fine Reſ. 1. not. præteritæ & in Reſ. 2. §. vlt.

3. Ex his infertur primò non eſſe irregularem eum, qui alteri abſcindit auriculam, id eſt, cartilaginem, nã ipſa ſolùm deſeruit ad ornatum & tutelam auris. Ita Auila *loco cit.* & Præpoſ. cum Turriano *de cenſ. lib. 9. diſp. 67. dub. 2.* contra Nauarrum & Suarez penes ipſum. Secundò nota non eſſe irregularem qui præſcindit mammillam fœminæ. Ita probabiliter Auila, Villalobos *vbi ſuprà*, ex Couarr. & aliis. Sed contraria ſententia eſt probabilior, quam docuit ex Vaſquez Turrianus *loc. cit.* & antea Molina *tom. 4. tract. 3. diſput. 69. num. 6.* & alij. Tertiò nota cum Megala *vbi ſuprà*, qui citat Toletum, non eſſe irregularem qui excæcauit hominem, eum priuando ſolo viſo, non autem illi oculum extrahendo, quia ſic non dicitur mutilaſſe membrum. Vide etiam Molinam *diſp. 68.* Et tandem quartò nota non eſſe irregularem qui non abſcindit, ſed tantùm debilitat membrum, & reddit illud inutile. Ita Megala *num. 30.* Villalobos *num. 7.* Auila & alij *vbi ſuprà.*

Sup. hoc in fine Reſ. præteritæ.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 3. Reſ. 40. curſim in fine.

Sup. hoc quarto ibid. in §. vlt. poſt mediũ. verſ. Vt autem.

RESOL. LXV.

An qui culpa ſua ab alio fuit mutilatus, etiam ſi membrum ſit occultum, & non impediat vſum Ordinis, ſit irregularis?

Et an ille, qui ſibi ſponte membrum, vel membri partem, v.g. digitum, vel partem digiti ex indignatione, vel impatientia abſcidit, ſit irregularis, etiam ſi ex tali abſciſſione non oriatur notabilis deformitas, vel impedimentum ad celebrandum? Ex parte 4. tractatu 2. Reſ. 60.

§. 1. Affirmatiuè reſpondeo cum Molina *de iuſtit. tom. 4. tract. 3. diſp. 70. num. 18.* vbi ſic ait: Eſt obſeruandum, ſi alicui ob ſuam culpam ac delictum membrum, aut pars membri abſcindatur, ſiue à iudice, ſiue ab alio iniuſtè in vindictam delicti quod is commiſit, aut quia ipſe occaſio fuit rixæ in qua ei abſciſsum eſt membrum, aut pars membri, vel aliqua alia ratione dando operam rei illicitæ, irregularitatem incurrere. Vnde DD. communiter affirmant, ſi adultero, aut alteri inhoneſto membrum virile, aut teſticuli abſcindantur in vindictam delicti quod commiſit, irregularitatem eo ipſo eiuſmodi inhoneſtum incurrere. Sic Molina, & ante illum Sayrus *de cenſur. lib. 6. cap. 7. num. 15.* qui multos DD. citat, quibus addo Bonacinam *de cenſ. diſp. 7. quaſt. 2. punct. 2. num. 29. & 33.* Reginaldum *tom. 1. lib. 30. tract. 2. c. 5. num. 47.* Villalobos *tom. 1. tract. 21. diffic. 35. numer. 6.* Ioan. de la Cruz *in direct. part. 2. de irregularit. dub. 2. concl. 2.*

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

2. Sed contrariam ſententiam probabilem etiam eſſe puto, quam docent Præpoſitus *in 3. part. quaſt. 5. dub. 114. num. 117.* & Hurtado *diſput. 2. de irregularitate, difficult. 14. num. 52.* Ratio eſt, nam, vt ex Suarez *de cenſur. diſp. 51. ſect. 2. num. 8.* obſeruat nouiſſime Turrianus *de cenſuris lib. 9. diſput. 62. dub. 4.* ſi iura imponentia hanc irregularitatem in rigore inſpiciantur, omnia loquuntur de propria culpa ſeipſum mutilandi ex indignatione, aut aliquo zelo indiſcreto, vt colligitur ex *cap. ſi quis 1. 2. & 3. & cap. is qui, diſtinct. 55. & cap. maritum, diſtinct. 33. & can. 22. & 23. Apoſtolorum*, & *in cap. ex parte*, pendenda ſunt illa verba, *affectauerint*, &c. & verba, *in hac materia ſicut in materia de cenſ.* Secundùm proprietatem ſunt explicanda. Hæc Turrianus. Cùm igitur clarum ſit quod irregularitas non incurritur niſi ſit in iure expreſſa, & irregularitas, de qua loquimur, minimè in iure, vt dictum eſt, expreſſa videtur; ergo illam non incurri dicendum erit, & hanc ſententiam videtur etiam docere Acugna *in Decret. part. 1. diſtinct. 33. cap. 2. num. 6.* vbi docet hanc irregularitatem incurri propter culpam actiuæ abſciſſionis. Vide etiam Coninch *diſp. 18. dub. 14. num. 108.* qui putat affirmatiuam ſententiam vniuerſaliter non eſſe veram, ſed tantum quando defectus mutilationis, ſeu abſciſſionis ipſi mutilato in ſe, vel in cauſa fuit voluntarius, iuxta illa, quæ tradit *n. 64. 67. & 74.* Sed, vt dixi, ego primam ſententiam teneo.

3. Notandum eſt hîc obiter illum qui ſpontè ſibi membrum, vel membri partem, v. g. digitum, vel partem digiti ex indignatione, vel impatientia abſcidit, irregularem eſſe, etiamſi ex tali abſciſſione non oriatur notabilis deformitas, vel impedimentum ad celebrationem, vt patet *in cap. qui partem 6. diſtinct. 55.* Attamen non deſinam hîc adnotare quòd multi ad incurrendam hanc irregularitatem requirebant notorietatem facti, ſcilicet abſciſſionis ex indignatione & impatientia. Ita Tannerus *in 3. part. diſp. 6. quaſt. 10. dub. 10. num. 188.* Reginaldus *tom. 2. lib. 30. tract. 2. cap. 5. num. 4.* Vgolinus *de irregularitate cap. 51. num. 1.* Bartholomæus ab Angelis *in examin. ordin. Dialog. 5. §. 158.* Et licet hæc opinio ſit probabilis, contraria tamen non requirens hanc notorietatem eſt probabilior, & ita inter alios tenet Fernandez *in examin. Theolog. moral. parte 2. capite 10. §. 7. numero 1.*

Quo ad hoc inf. § lege doctrinam. Reſ. 67. à lin 4.

RESOL. LXVI.

An abſciſſio alicuius membri facta inuito inducat ipſi patienti irregularitatem, etiamſi id ob culpam paſſus ſit?

Et an teſticulorum abſciſſio etiam voluntaria inducat irregularitatem?

Et notatur, quod abſciſſio digitorum, & cartilaginis auris, naſi, & teſticulorum, inducit irregularitatem.

Etiamque docetur, quod licet qui alterum caſtrat, non ſit irregularis, tamen qui ſe ipſum caſtrat, aut ſe caſtrare permittit, eſt irregularis. Ex p. 9. tr. 7. & Miſ. 2. Reſ. 21.

§. 1. Caſus mihi propoſitus, fuit talis. Cuidam inuento cum adultera, vir amputauit teſticula: quæſierunt, an permanſerit irregularis, ita vt abſque diſpenſatione non poſſit ordinari? Aliqui Theologi reſponderunt, remanſiſſe irregularem. Sed ego conſulentibus dixi, negatiuam ſententiam eſſe probabilem, & adduxi Leſſium *in 3. part. D. Thomæ, capite 7. de irregular. dub. 1. num. 54.* ſic aſſerentem. [Cui inuito ab alio membrum abſciſsum eſt, non eſt irregularis, etiamſi id ob culpam paſſus ſit; niſi inde ſit notabilis deformitas, & ineptitudo. Eſt contra Nauar. *numero* 198. & quoſdam alios: ſed tenent multi recentiores; nuſquam enim in iure id eſt expreſſum, vt ſi ab hoſte, vel inimico ſis mutilatus ob factam illi iniuriam; ſi in duello ſis mutilatus; ſi à marito adulteræ inuentus in adulterio ſis mutilatus. Quòd ſi à Iudice ſis mutilatus per ſententiam, non tam es irregularis ob mutilationem, quàm ob infamiam iuris, quam per ſententiam incurriſti.] Ita Leſſius.

Sup. hoc in Reſ. præterita, ſignanter à lin. 8.

2. Adde etiam, quòd non deſunt Doctores aſſerentes, teſticulorum abſciſſionem, etiam voluntariam non inducere irregularitatem: & ita docet Hurtadus

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. 1. & 2. & curſim in fine.

Hurtadus

ſeq. huius Reſ.

Hurtadus *de irregular. diffic.5. n.19.* & Bonac. *de cenſ. diſp.7. q.4. punct.8. n.3.* Sed ego magis adhæreo affirmatiuæ ſententiæ, quam tuetur Caſt.Pal. *tom.6. diſp.6. punct.15. §.1. n.4.*

3. Notandum eſt tamen hìc obiter, Caietanum 2.2. *q.65. art.1.* Sotum *de iuſt. lib.2. q.2. art.1.* Suarez *de cenſ. diſp.4. ſect.2. n.7.* Layman *lib.3. ſect.5. tract.3. part.3. cap.11. num.1.* aſſerere, eam mutilationem inducere irregularitatem, ex qua corpus humanum non integrum, ſed imperfectum eſt; ac proinde abſciſſionem digitorum, & cartilaginis auris, & naſi, & teſticulorum inducere irregularitatem. Sed ego exiſtimo, illam mutilationem inducere irregularitatem, ex qua aliquod membrum corporis abſcindatur: nam, dum, membrum aliquod abſciſſum non eſt, corpus humanum non eſt mutilatum, & truncum; ſed abſolute, & ſimpliciter integrum, & perfectum; aliàs mutilatio cuiuſlibet partis corporis, quæ cum alio membrò operatur, ſufficiens irregularitati eſſet; & non ſolùm mutilatio digiri, ſed partis illius irregularitatem induceret; & ex tali defectu mutilum, & truncum corpus humanum dicendum eſſet; quod oppoſitæ ſententiæ Doctores non admittunt. Quapropter ea mutilatio conſtituit irregularitatem, quæ eſt mutilatio membri, ſumpto membro pro ea parte corporis, quæ actionem aliquam habet ab alia diſtinctam, ſicuti eſt auris, naſus, pes, oculus, manus, & ſimilia, vt colligitur ex leg. *Idem Offilius ff. de adol. edicto*, vbi ex vnius digiti defectu non dicitur membrum deficere, & ex l. *Non ſunt liberi ff. de ſtatu hominum*, vbi ob multiplicationem digitorum non multiplicantur membra. Et ex cap.2. *de Clerico ægrotante*, vbi Clericus carens duobus digitis cum medietate palmæ non dicitur mutilatus, aut truncatus; ſed debilitatus, ſeu deformatus. Et ita docet Molina *tract.3. diſp.69. n.2.* Auila *p.7. diſp.5. ſect.1. dub.1.* Coninch *diſp.18. dub.8. concl.1.* Valentia *tom.4. diſp.7. q.19. punct.3. §.4.* & alij: & ideò pro caſu noſtro, licèt abſciſſio vnius teſticuli non inducat irregularitatem; abſciſſio tamen vtriuſque teſticuli, impedit actionem generatiuam: ergo inducit irregularitatem. Nota verò, quòd licèt, qui alterum, caſtrat, ſecundùm Hurtadum *loco cit.* non ſit irregularis; tamen, qui ſeipſum caſtrat, aut ſe caſtrare permittit, eſt irregularis, ex peculiari diſpoſitione *in Can.5. & 11. diſt.55.*

Sep. hic ſup. in fin. Reſ. 63 & in Reſ. 64. §.2. à lin. 4. & §. vlt.

Sup. hoc ſup. in §. Adde. huius Reſ. & in alia eius tac.

RESOL. LXVII.

An qui teſticulos abſcindi fecerit cauſa vocis retinendæ, ſit irregularis?

Et an voluntariè Eunuchi ſint irregulares, id eſt permittentes ſe caſtrare ob quamcumque cauſam, excepta cauſa neceſſitatis ob ægritudinem?

Et an, ſi abſciſſio integri membri ſit occulta, poſſit Epiſcopus diſpenſare?

Idem eſt, ſi abſciſſio caſu contigerit, ex propria culpa, dummodo occulta ſit culpa, tametſi abſciſſio ſit notoria? Ex part.10. tractat. 13. & Miſc.3. Reſ.11.

§.1. HVnc peccaſſe mortaliter, alibi pluries docui: nunc videndum eſt, an ſit irregularis. Et affirmatiuè videtur reſpondendum; nam irregularitatem incurrunt mutilantes membra alteri, vel ſibi, aut maiorem partem membri, voluntariè aut culpabiliter; eodem modo, ſicut occidens, *vt cap. ſi Euangelia 55. diſt. cap.1. de Cler. pug. in duello, cap. vltim. de homicid. in 6. Clemen. vnic. eo tit. ibi* Gloſſa, *verb. Mutilat.* Sayrus *lib.6. de Cenſur. cap.15. n.3.* Molina, *tract.3. diſp.69. num.2.* Suarez *de Cenſur. diſp.44. ſect.2. n.8.* Auila *p.7. diſp.3. dub.1.* & licèt aliqui aſſerant culpam hanc, & abſciſſionem debere eſſe notoriam, vt docet Nauarrus *cap.27. num.198* Henriquez, *lib.14. cap.8. num.4.* Couarruuias *Clement. Si furioſus in princ. n.6.* Auila, *p.7. de irregular. diſp.3. dub.1. verſ. Præterea.* Gregorius de Valentia, *tom.4. diſp.7. q.19. in 2. ſpecie irregularit.* Et indicant plures relati à Sayro *lib.6. Theſauri, cap.7. numero 13.* Sed contrarium videtur verius, quia hæc irregularitas non nititur magis notorietati culpæ, quàm exceſſui, & ſæuitiæ, quam quis ſecum exercuit. Sicuti tradit Sayrus *lib.6. Theſauri, cap.7. num.12.* Molina, *tract.3. de Iuſt. diſp.70. cap.6. & diſp.76. num.8.* Garcia *de Beneficiis, part.7. cap.12. n.5.* Et ita voluntariè Eunuchos eſſe irregulares tenet me citato, doctus, & amiciſſimus Pater Theſaur. *in Praxi de pœnis, part.2. cap.1. verb. Membrorum mutilatio*, vbi ſic ait: Procedit dicta ampliatio etiam in permittente ſe caſtrari ob quamcumque cauſam, etiam cauſa cantus, excepta tantum cauſa neceſſitatis ob ægritudinem, *cap. Si quis abſcidit, cap. Si quis pro ægritudine 55. diſt. cap. Significauit, cap. ex parte, de corp. vit.* Ita ille, qui plures alios citat.

Alibi pluries in to. 8. tr. 5. Reſ. 59. & in aliis eius tac.

Et pro mutilantibus mēbra alteri, vel ſibi conſeris in 4. huius tac. in ſup. Reſ. 65. lege in doctnn.

per tot. & alterius eius primæ ann ſignanter § vlt.

Sup. hoc in præterita. §. Adde & curſim in fin. dictæ Reſ.

2. His tamen non obſtantibus, contrariam ſententiam probabilem eſſe putat Caſtrus Palaus, *num.6. diſp.6. punct.12. num.4.* vbi ita aſſerit: Quinimmò non videtur improbabile te irregularem non fore, tametſi teſticulos abſcindi feceris, cauſa vocis retinendæ, quia non feciſti ex indignatione, aut iuſto, vel iniuſto timore caſtitatis amittendæ, prout requiritur in *cap. Maritum, cap. Qui partem cap. Si quis abſciderit*, & aliis ſuperiùs relatis. Præterea nullus textus hanc irregularitatem indicens, loquitur de eo, qui ſibi teſticulos abſcidit, ſed de eo qui ſibi virilia abſcindi fecerit, quod diuerſum eſt. Hæc ille.

3. Nota tamen hìc obiter, circa diſpenſationem huius irregularitatis procedentis ex mutilatione voluntaria ſui, dicendum eſt, ſi facta ſit abſciſſio integri membri & ſit occulta, poterit Epiſcopus diſpenſari virtute Tridentini, *ſeſſ.24. c.6. de Reform.* Sicut notarunt Angelus, *verb. Corpore vitiatus; n.1.* Syluest. *q.10.* Henriquez, *lib.14. c.8. n.4. lit. A*, Auila, *p.7. diſp.3. dub.3. concl.2.* Et idem eſt, inquit Auila, ſi abſciſſio caſu contingeret ex propria culpa, dummodo occulta ſit culpa, tametſi abſciſſio ſit notoria.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

Sup. hoc ibidem §. vlt. ad med. verſ. eſto publicè;

RESOL. LXVIII.

An Eunuchus, qui occultè, ſed ſponte ſe fecit caſtrare, ſit ab Epiſcopo diſpenſabilis pro irregularitate, vt ad ſacros Ordines promoueatur? Ex p.10. tr.13. & Miſc.1. Reſ.28.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Pater Andreas Gerunda *de Epiſcopatu, lib.2. diſp.5. cap.3. n.21.* vbi ſic ait: Hinc caſum ſolui, de quo conſultus, dum hæc conderem, de Eunucho, qui ſponte caſtrare ſe fecit, an ita irregularis eſſet, vt ab Ordinario non poſſet ad Sacros Ordines diſpenſari? Reſpondi quicquid nonnulli in contrarium ſenſerint, etiam poſſe: Et ratio eſt, quia quamuis notorium eſſet eum cuiratum, id tamen per delictum factum fuiſſe occultum erat; cùm igitur hæc irregularitas ex delicto ſit & non ob vitium corporis, vt communiter ſentiunt apud Auilam, *part.7. diſput.3. dub.1. verſ. contraria ſententia deducta à Canone 22. Apoſtol.* hinc fit ex vi Tridentini, cuius expendimus decretum, poſſe ab Epiſcopo diſpenſari.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. vlt. in princip.

2. Dices, hanc irregularitatem reduci ad homicidium voluntarium, cuius irregularitas, quamuis occulta ſit, Papæ per Tridentinum eſt reſeruata. Reſpondeo, licèt ſciuerim nonnullos Doctores extendere

dere reſeruationem irregularitatis ex homicidio voluntario occulto, contractæ, ad mutilationem voluntariam occultam: at probabilius eſſe contrarium: tùm innixus rationis, tùm Decreto Congregationis Cardinalium Trid relato à Soario *de Cenſ. diſp. 44. ſect. 4. n. 32.* cui ſubſcribunt idemmet Soarius, Emanuel, *c. 187. concl. 1.* qui expreſſiùs noſtræ fauent concluſioni: Accedit Auila *de Irregul. diſp. 3. dub. 3. concl. 2.* dicens, eſto publice conſtet de euiratione, dummodò delictum ſit occultum, poſſe diſpenſari ab Epiſcopo, cùm eadem ſit ratio de hoc, ac de excommunicato occulto publicè celebrante. Miror autem Syluestrum contrarium ſentientem *corpore vitiatus 9. & 10. ad finem.* pro ſe citare *1. cap. de corpor. vitiat.* quod quidem non modo de Clerico publicè Monomachiam obeunte loquitur, cuius delictum erat manifeſtum, ſed in illo eodem caſu Gloſſam, ſi legiſſet Syluester, eam docere comperiſſet, poſſe Epiſcopum diſpenſare, quicquid etiam in contrarium indicauerit Tabiena. Huculque Gerunda, cui etiam ego adhæreo.

Sup. hoc in fine 5. not. prætcritæ.

RESOL. LXIX.

An conſulens ad mutilandum aliquem ſit irregularis?
Et notatur, quod non erit irregularis, qui edidit conſilium mutilationis, quem non potuit aliter ab homicidio aduertere. Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 18.

Sup. hoc in tom. 7. tr. 1. Reſ. 294. §. vlt. ante med. à verſ. At ego.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondent communiter DD. ſed de hoc non datur (vt obſeruat Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract. 5. de irregular. diſp. 2. dubitat. vnica, quæſt. 5. numero 3.* & Ioannes Præpoſitus *in 3. part. quæſtion. 5. de irregul. dub. 9. num. 64.* Expreſſus textus, & non ſequitur, conſulentes ſunt irregulares quando concurrunt ad homicidium; ergo etiam quando concurrunt ad mutilationem, nam quoad pœnas non debet aſſeri de mutilatione ſine textu, quoad aſſeritur de homicidio, quia nulla irregularitas incurritur ſi non ſit in iure expreſſa, vt patet. Sed hanc irregularitatem conſulentibus ad mutilationem nullum ius imponit, ſicut impoſuit conſulentibus ad homicidium. ergo. &c. Adde quòd in materia incurrendæ irregularitatis reſpuitur argumentum à paritate rationis, à ſimili, imò à maiori ad minus. Ergo, &c. Verùm Molina *tom. 4. tract. 3. diſputat. 75. num. 3.* Præpoſ. *in 3. part. quæſt. 5. de irregular. dubitat. 2. num. 4.* & alij putant non eſſe recedendum à communi ſententia. Nota tamen quòd etiam ſequendo dictam communem opinionem, non erit irregularis qui dedit conſilium mutilationis membri ei, quem non poteſt aliter ab homicidio auertere. Ita Cornejo *vbi ſuprà*, & Doctores quos refert Sayrus *de cenſuris libro 7. capite 3. numero 13.*

Sup. hoc notato ſup. in tr. 2. ex Reſ. 17. lege doctrinã §. Sed hic. & inf. in tr. 6. Reſ. 46. ad med. à verſ. Et licet. & in aliis earum annot.

RESOL. LXX.

An mandans aliquem verberari modo cauto & prudenti, & cum miniſtro fideli, & ille occidatur, incurrat irregularitatem? Ex parte 4. tractatu 2. Reſol. 19.

Quoad hoc ſup. in tr. 2. ex Reſ. 26. lege §. Sed quid. cuſim propè finem, verſ. pro vt in ſimili. &

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Suarez *de cenſuris diſputat. 45. ſect. 2. numero 3.* ex *cap. vlt. de homicidio in 6.* quod hanc irregularitatem ponit ſolùm, quia mandator in culpa fuit, & hoc euenire poſſe debuit cogitare, quæ duo incurrunt etiam poſt diligentiam adhibitam in caſu noſtro, adhuc enim cohibitari debet non obſtante illa poſſe mandatarium excedere ſi non eſt malitia, ſaltem ex alio caſu, & ideo ait Suarez quòd nulla humana diligentia mandantis eſt ſufficiens ad euitandam irregularitatem ſi effectus homicidij ſequatur.

prodiſpenſatione huius irregularitatis vide in tom. 3. tr. 3. doctrinam Reſ. 43.

2. Sed licèt hæc opinio ſit probabilis non minus probabilem eſſe exiſtimo negatiuam ſententiam, cum Præpoſ. *in 3. part. quæſt. 5. de irregular. dubitat. 10. num. 78.* quia ita mandans nullo modo eſt reus homicidij; deciſio autem illius *cap. vltimi, de homicid.* videtur agere de eo qui reus eſt homicidij, & qui potuit præuidere homicidium, fortè ex verberatione, vel ſuo mandato ſecuturum.

RESOL. LXXI.

Clericus olim Chirurgus ſecundum artis præcepta exercuit ſuam artem cum quodam infirmo, qui tamen mortuus eſt, quæſiuit à me, an inciderit in irregularitatem?
Et docetur Clericis non eſſe ſimpliciter interdictum medicinæ exercitium, aut etiam Chirurgiæ, modo fiat citra inciſionem, & aduſtionem, vnde non fiant irregulares ex eo exercitio.
Et aliqua alia obſeruantur circa prohibitionem combuſtionis, & inciſionis pro Subdiaconis, Diaconis, & Sacerdotibus, & Clericis aliis, etiam ſi ſint Beneficiati.
Et an in dicta prohibitione non intelligatur venæ apertio ad emittendum ſanguinem nec carnis apertio cauſtico, aut tumoris, ſeu apoſtematis ruptio emplaſtro mollificatiuo? Ex part. 11. tract. 7. & Miſc. 7. Reſol. 9.

§. 2. DVbium ei inſurrexerat ex his, quæ ego docui *in par. 4. tract. 2. reſol. 23.* Verùm pro ſententia negatiua in ſui fauorem adduxi Leſſium *in 3. part. D. Thomæ cap. 3. de irregul. cap. 4. dub. 1. num. 33.* vbi ſic ait: Vnde probabile eſt etiam eum, qui dat operam rei illicitæ, quia periculoſa, & tendens ad homicidium, ſi debitam circumſpectionem adhibeat, ne grauis noxa ſequatur, non eſſe ſe irregularem etſi fortè ſequuta fuerit. Ita multi recentiores hoc tempore. Ratio eſt, quia homicidium ſequutum cenſetur planè inuoluntarium: diligentia enim illa abſtergit periculum ratione cuius videtur tendere ad homicidium; Eſt contra Couarr. Nauarrum, Sotum, & alios.

Quæ nunc hîc ſequitur, & lege §. eius primæ not.

2. Hinc ſequitur, Clericum peritum chirurgiæ, ſi ſecundùm artis præcepta incidat, vel vrat, etſi peccet contra præceptum iuris, quo tale miniſterium tanquam indecorum eius ſtatui prohibetur, non tamen fieri irregularem, etſi fortè mors ſequatur; quia cenſetur omnino inuoluntariè ſequi. Quod confirmo; Quia laïcus in huiuſmodi caſu non fiet irregularis, vt omnes fatentur, ergo neque Clericus; iura enim non conſtituunt differentiam inter Laïcum, & Clericum in hac ſpecie.

3. Dices, ille Clericus tenebatur vitare illam inciſionem ob periculum homicidij; ergo ſi non vitet, ei imputabitur.

4. Reſpondeo: ſi erat peritus non tenebatur vitare præciſè ob periculum, ſed ob præceptum iuris, quod vetuit hanc inciſionem generatim Clericis: partim quia dedecet eorum ſtatum, partim quia plerumque Clerici non ſunt ita periti, vt res illa poſtulat ad vitandum homicidium. Cum hoc tamen ſtat quòd ſi quis Clericus reperiatur ſatis peritus, quia omnem diligentiam neceſſariam præſtet, hunc non cenſeri cauſam mortis, ſicuti nec Laïcus cenſetur.

5. Hanc etiam ſententiam docet Gibballinus *de irregular.*

Sup. hoc in Reſ. 1. not. ſeq. in princ. & lege etiam §. Reſ. 1. dictæ not.

irregular. cap. 4. quæſt. confeſſ. 21. num. 27. qui etiam docet, (quòd eſt valdè notandum. Clerici non eſſe ſimpliciter interdictum medicinæ exercitium, aut etiam chirurgiæ, modò fiat citra inciſionem, & aduſtionem, vnde non fient irregulares ex eo exercitio, quia *cap. ſententiam ne Clerici, vel Monachi* prohibet tantum aduſtionem, & ſectionem. Deinde in tam ſæpè citato capit. ad aures, non tribuitur culpæ Canonico Colonienſi, quòd exercuerit Medicinam; quòd inde etiam confirmatur, quia ex communi Doctorum, & Canoniſtarum ſententia, qui volunt caſuale homicidium ex actione illicita ſequutum, parere irregularitatem, hic Canonicus fuiſſet irregularis ſequuta alicuius ægroti morte ex curatione à ſe facta, & adhibita, quauis diligentia & prudentia appoſita, quia ille Canonicus vacaſſet rei illicitæ, quod tamen negat Pontifex, qui illum Canonicum non arcet à ſuſcipiendis ordinibus propter exercitium medicinæ ſequuta inde morte, ſi illum conſcientia minimè remordeat. Male probatur ex eo quod medicinæ ſtudium prohibeatur Clericis *cap. fin. ne Clerici, vel Monachi*, ergo & eius exercitium, quæ conſequentia à pluribus reiicitur à Rodriguez *loc. cit.* & Sanch. *lib. 6. in Decalog. cap. 14. num. 18.* quia ſtudium quoque legum prohibetur Clericis *eod. cap. fin.* & tamen licèt ipſis conſulere tum verbo, tum ſcripto, modò aduocati munus non gerant, ſi quàm prius ſibi compararine quod pluribus oſtendit Sanchez *eodem lib. 6. cap. 13. n. 29. & 32.* Deinde in illo *cap. fin.* redditur ratio, cur tum medicinæ, tum legum ſtudia vetentur Clericis non, ne, ea aliquando exerceant, ex eoque exercitio fiant irregulares; ſed vt Theologiæ ſtudium amplectantur. Non diffiteor quidem aliquam eſſe indecentiam in hoc medicinæ exercitio à Clericis, aut Religioſis, vt dixit Molina, & Sanchez, ſed nego ob eandem indecentiam alicubi latam eſſe irregularitatem; quare (modò caueant à combuſtione, & inciſione) eam non incurrent, licèt ab ipſorum actione inculpabiliter ſequatur mors ægroti. Hucuſque Giballinus.

Sup. his Clericis etiã Beneficiatis inf. in Reſ. 75. §. vlt. & in to. 3. tr. 2. Reſ. 152. à lin. 5.

6. Sed circa prohibitionem combuſtionis, & inciſionis *in cap. ſententiam cit.* quædam obſeruanda reſtant; primum eſt illam non fieri niſi Subdiaconis, Diaconis, & Sacerdotibus, non autem reliquis Clericis, etiamſi ſint beneficiati, aut Clerici contra Nauarrum, Panormit. Angelum, Sylu. Armillam, Tabien. & Sanchez *loc. cit.* qui fatentur quidem nullum textum reperiri qui loquatur de aliis, quàm de iis qui Sacris Ordinibus ſunt initiati: volunt tamen, omnia, quæ interdicta ſunt Clericis in Sacris conſtitutis, cenſeri quoque interdicta Clericis beneficium ad victum ſufficiens habentibus. Verùm hæc regula generalis, quæ nomine Clericorum Sacris Ordinibus inſignitorum vult comprehendi omnes beneficiatos, probari deberet ab his Doctoribus ex aliquo iure, non autem gratis ab illis aſſeri, ipſi enim non faciunt ius neque vllam rationem afferunt, quæ neceſſario faciendam eſſe hanc extenſionem perſuadeat, quare claro, & certo iure, quod habemus *in cap. ad aures*, in quo prohibitio iſta traditur, ſtandum erit; vnde etiam Felin. *cap. tua nos*, de religioſo Sacerdote intellexit.

Sup. hoc primo cũ eodẽ Molin. & aliis in Reſ. 1. not. præterit. à princ.
Sup. hac cõcluſione cũ eodẽ Molina Reſ. ſeq. §. in definã. à lin. 9. verſ. ...ando.

7. Vide etiam Molinam *diſp. 75. n. 2.* qui etiam *n. 4.* obſeruat per prohibitam Clericis inciſionem, non intelligi venæ ad mittendum ſanguinem aperitionem. Ratio eſt, quia id pertinet potius ad officium tonſorum, quàm chirurgorum, & in pœnalibus voces potius reſtringendæ, quàm ampliandæ ſunt. Præterea combuſtio prohibita non comprehendit carnis aperitionem cauſtico, aut tumoris, ſeu apoſtematis ruptionem emplaſtro mollificatiuo, quod tradunt iidem Doctores, quia illæ non ſunt propriæ cõbuſtiones, & inciſiones.

RESOL. LXXII.

An Clericus in Sacris exercens Chirurgiam per inciſionem, vel aduſtionem ſit irregularis, morte ſequuta, licet adhibeat neceſſariam diligentiam: vt explicatur cap. tua nos de homicidio?

Et an Monachis, & Clericis in Sacris non prohibeatur illa actio in extrema neceſſitate, quando non eſt alius, Chirurgus, velut eſt tempore peſtis?

Et an ſi illam operaretur quis extra extremam neceſſitatem cum ignorantia inuincibili huius prohibitionis, incurrat irregularitatem?

Et alij caſus circa hoc explanantur.

Et an Monachus, vel Clericus, ſi applicet emplaſtrum mollificatiuum, quo apoſtema ſeſe aperiat, & mors inde ſequatur, ſine eorum culpa, incurrat irregularitatem?

Item, ſi ſupradicti ſecundum peritiam artis iubeant inciſionem, & aduſtionem, ſi mors inde ſequatur, incidant in irregularitatem?

Et an Clericus, vel Monachus, qui ſecundum artem abſcidit, vel aduſſit, quando mors eſt ſequuta propter morbi grauitatem, & non ex aduſtione, vel abſciſſione, ſit irregularis? Ex parte 4. tractatu 2. Reſol. 13.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. 1. & inf. in Reſ. 74. §. Sed. ad med. & in tom. 3. tract. 2. Reſ. 152. curſim ad med.

§. 1. Affirmatiuam ſententiam tenet Nauarrus, Couarr. Corduba, quos citat & ſequitur Auila *part. 7. diſp. 6. ſect. 1. dub. 2.* quibus ego addo Turrianum *de cenſur. lib. 9. diſp. 68. dub. 1.* Fillincium *tomo 1. tract. 20. cap. 4. num. 74.* Bonacinam *de cenſur. diſput. 7. quæſt. 4. punct. 7. num. 9.* Molinam *de iuſt. tom. 4. tract. 3. diſp. 75. num. 3.* Suarez *diſp. 45. ſect. 4. num. 10.* Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 21. difficul. 23. num. 8.* Layman *ſect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 10. num. 3.* Sayrum *lib. 7. cap. 5. num. 13.* & ratio eſt, quia dat operam rei illicitæ & prohibitæ, & ita videtur determinatum *in cap. tua nos, de homicidio*, & hanc opinionem ego teneo.

2. Sed contrariam ſententiam probabilem eſſe puto, quia, vt *ſuprà* ſatis firmatum eſt, non incurritur irregularitas ex opere illicito etiam periculoſo, & de ſe tendenti ad homicidium, ſi adhibita fuit omnis diligentia: ergo, &c. Nec valet dicere quòd hoc particulariter accidit in caſu noſtro, quia Monachis interdicitur illa actio per ſacros Canones, nam reſpondeo quòd prohibitio non facit, vt opus maiorem habeat connexionem cum effectu, & magis ineuitabilem, quam haberet ſeeluſa prohibitione, cùm ea ſit plenè extrinſeca operi. Vnde ſi citra prohibitionem opus non habeat talem connexionem, neque dicendum habere poſita prohibitione, neque ſufficienter poteſt probari quòd poſitis aliis paribus vnus ſit cenſendus homicida, quia vacat operi periculoſo, ſibi prohibito; alius verò cui idem opus non eſt prohibitum, non ſit homicida, quod confirmatur quia prohibitio facta eo quòd tale opus minus deceat ſtatum Monachorum & Clericorum, efficit vt actio ſit contra Religionem, non verò contra iuſtitiam, neque contrarium poteſt ſufficienter oſtendi.

3. Reſtat modò reſpondere ad *cap. tua nos.* Dico igitur, quòd hoc ius pro nobis facit, quia ibi Pontifex ait talem poſſe celebrare ſi peritus omnem diligentiã adhibuerit, & culpa mulieris mors acciderit, alioquin ſi imperitus, aut negligens fuerit, ab altari amouendũ, clarè indicans fore irregularem, ſi qua ratione ſua temeritate fuerit cauſa mortis, aliàs non. Nec refert quòd dicatur in eo miſericorditer cum eo agi, quia per hoc aut ſignificatur pœnitentia, quæ ipſi ob vlnt-

patum

patum officium prohibitum erat, iniungenda, aut de rigore poſſe diutiùs ob eam culpam ab altari arceri. Similiter *cap. 1. de corpore vitiatis*, dicitur cum eo, qui in duello partem digiti amiſerat, poſſe miſericorditer agi, & peracta pœnitentia permitti miniſtrare, cùm tamen talis, præſertim ante Tridentinum, non fuerit irregularis, & hæc omnia docet Coninch *de Sacram. diſp. 18. dub 9. num. 89.* vbi tenet ſupradictum Monachum, de quo agitur *in d. cap. tua nos*, non incurriſſe irregularitatem, neque aliter *in d. cap. determinari*, & ita hanc ſententiam docet etiam Præpoſ. *in 3. part. quæſt. 5. de irregular. dub. 10. num. 86.* vbi ſic ait: In cap. *tua nos*, videtur decerni irregularis quidam Monachus, verùm ex ipſiſmet textu poteſt probabiliter colligi non fuiſſe, cùm dicatur, quòd licèt prædictus Monachus, multum deliquerit alienum officium vſurpando, quod ſibi minimè congruebat, ſi tamen cauſa pietatis, & non cupiditatis, id egerit, & peritus erat in exercitio chirurgiæ, omnémque ſtuduit, quam debuit diligentiam adhibere, non eſt ea eo, quod per culpam mulieris contra conſilium eius accidit, adeò reprobandus, quòd non poſt ſatisfactionem condignam cum eo miſericorditer poſſit agi, vt Diuina valeat celebrare. Vbi indicatur, & non fuiſſe reum homicidij, & non incurriſſe irregularitatem homicidij caſualis. Nec obſtat quòd dicatur *poſt ſatisfactionem*, &c. *miſericorditer*, &c. quia ſimilia ſæpè adduntur in iure, vt oſtendatur eſſe ſalutare præmittere aliquam ſatisfactionem propter aliqualem fortè culpam quæ interuenerit, non quòd id ſit plenè neceſſarium. Confirmatur, quia hæc verba non ſufficienter exponunt & exprimunt irregularitatem quam non conſtat aliundè incurri. Adde quòd, licèt non fuerit irregularis, potuerit Epiſcopus eum punire, quòd alieno officio ſeſe immiſcuerit: ergo miſericordia non neceſſariò ſupponit irregularitatem, ſed delictum, propter quod poterat ei prohibere exercitium Ordinis, quod tamen ex miſericordia non prohibebatur. Hæc omnia Præpoſ. *loco cit.* & ideò Sotus, Dominicanæ familiæ decus, aſſeruit *lib. 5. quæſt. 1. art. 9.* ſupradictum Monachum de quo agitur *in d. cap. tua nos*, non incurriſſe irregularitatem: vnde hæc opinio ſatis probabilis alicui videri poteſt, verùm quia contraria eſt communis, tu ne recedas ab ea. Licèt igitur, vt *ſuprà* tenui, non incurratur irregularitas propter homicidium ſecutum ex opere aliàs illicito adhibita diligentia, tamen hæc doctrina non procedit in caſu noſtro, cùm contrarium ſit in iure expreſſum.

4. Non deſinam tamen in gratiam Confeſſariorum adnotare. Primò quòd *in d. cap. tua nos*, illa actio Monachis & Clericis in Sacris non prohibetur in extrema neceſſitate, quando non adeſt alius chirurgus, vt poteſt ſæpiùs accidere tempore peſtis, & ſi illam operarentur extra hoc tempus cum ignorantia inuincibili huius prohibitionis, non incurrerent irregularitatem. Ita ex Vaſquez, Turrianus *de cenſur. lib. 5. diſput. 64. dub. 1.* Molina *vbi infrà num. 3.* & alij. Secundò, Monachus, vel Clericus qui applicat emplaſtrum mollificatiuum quo apoſtema ſeſe aperit, & mors inde ſequitur ſine eorum culpa, non incurrunt irregularitatem, quia *in cap. tua nos*, agitur de ſciſſione, & aduſtione. Ita Molina *tom. 4. diſp. 75. num. 4.* & alij. Tertiò ſi ſupradicti ſecundùm peritiam artis iubeant inciſionem & aduſtionem, ſi mors inde ſequatur, non incidunt in irregularitatem, quia pœna lata contra facientes non ligat mandantes, neque conſulentes, niſi exprimantur. Ita Molina *loc. cit.* Quartò Clericus qui ſecundùm artem abſcidit, vel aduſſit, quando mors eſt ſecuta propter morbi grauitatem, & non ex aduſtione, vel abſciſſione, puto non eſſe irregularem. Ita contra Suarez *diſp. 47. ſect. 7. num. 4.*

Sup. hoc primo inf. in Reſ. 74. §. vlt. & in fin. alterius Reſ. eius annot.

Sup. hoc cũ codẽ Molin. tantũ hic cit. in Reſ. præterita §. vlt. curſim ad med.

dicendum eſt cum Auila *part. 7. diſp. 6. ſect. 1. dub. 10. concl. 5.* & alijs; ſed ex ſupradictis oritur pulchrum dubium.

RESOL. LXXIII.

An venæ ſectio ſit Religioſis, & Clericis in Sacris prohibita, ita vt incurrant irregularitatem latam in capite tua nos, *ſi ex tali ſectione ſequuta ſit mors?*

Et an Clerici in Minoribus, quamuis habeant beneficium, poſſint exercere medicinam, & chirurgiam abſcindendo, & adurando ſecundum artem?

Idem eſt dicendum de Religioſis, ſi non ſint Subdiaconi.

Et quid, ſi ſint Sacerdotes?

Et an liceat Clerico perito Medico dare conſilium, quod fiat minutio ſanguinis, dummodo per ſe ipſum non faciat dictam minutionem? Ex parte 4. tractatu 2. Reſ. 24.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Auila *part. 2. diſput. 6. ſect. 1. dub. 10. ante concluſ. 3.* vbi ſic ait: Licet Clerico perito Medico dare conſilium quòd fiat minutio ſanguinis, dummodo per ſe ipſum non faciat dictam minutionem. Ita ille, & ratio eſt, quia illa ſectio venæ videtur inciſio quam prohibet *d. cap. tua nos.* ergo.

Sup. hoc cũ codẽ Molin. tantum in §. ſeq. cit. in Reſ. not. ſeq. §. vlt. in princ.

2. Sed contrariam ſententiam docet Molina *de inſtit. tom. 4. tract. 3. diſp. 75. num. 4.* vbi ita aſſerit. Illud admonuerim, venæ apertionem non eſſe chirurgiæ actum, ac proinde nec iure inueniri prohibitum initiatis Ordinibus ſacris, neque enim actus ille ad chirurgos ſpectat, ſed ad tonſores qui ad præſcriptum Medicorum & Chirurgorum venas ſcindunt, in pœnalibus autem & odioſis, vt ſunt prohibitiones, quæ irregularitatem inducunt, facienda non eſt extenſio à paritate, quin neque à maioritate rationis comm, quæ diſpoſita comperiuntur in iure. Sic ille. Et licèt poſt hæc ſcripta inuenerim Bonacinam *de cenſ. diſp. 7. q. 4. punct. 5. n. 5.* aduersùs Molinam cum Auila affirmatiuam ſententiam docere, tamen ego puto vtramque eſſe probabilem.

3. Notandum eſt hîc obiter contra Auilam *loco cit.* & Henriquez *lib. 14. cap. 11. num. 1.* Clericus in minoribus quamuis habeant beneficium, poſſe exercere artem medicam & chirurgiam abſcindendo & adurendo ſecundùm artem. Ita Molina *vbi ſuprà num. 2.* quod etiam extendit ad Religioſos, ſi non ſint Subdiaconi, vnde Felinus, vt notat Auila *vbi ſuprà cap. tua nos, de homicidio*, intellexit de Religioſo Sacerdote.

Sup. Clericis etiã Beneficiatis cõrentis in hoc §. ſup. in Reſ. 71. §. Sed. ad lin. 3. &c.

Sup. hoc vlt. magis latè lege doctr. Reſ. ſeq. &c.

RESOL. LXXIV.

An Medicus effectus Sacerdos poſſit ſine peccato mortali exercere artem medicina?

Et an Sacerdos, & Religioſus liberentur à peccato, ſi hoc officium citra mortis periculum exerceant cauſa pietatis, ac proinde gratis circa perſonas miſerabiles, vel cognatas?

Et an interdictum ſit Clericis, & Religioſis exercitium medicina?

Et an ſi exerceatur per inciſionem, vel aduſtionem, inducat irregularitatem morte ſequuta, ſi debita diligentia appoſita eſt? Ex par. 10. tract. 11. & Miſc. 1. Reſ. 49.

§. 1. Qui

Sup hoc cuſ ſiſſime in duabus vlt. lin. Reſ. præterita, & materia latè in ſo. 3.tt. 2. Reſ. 132. à lin 4. vel. ſectus tero.

§. 1. QVidam Sacerdos per multos annos exercuerat artem Medicinæ: nec contentus de his, quæ alibi ſcripſeram, quæſiuit à me, an peccaſſet mortaliter? nam in poſterum volebat jam diſpenſationem petere à Summo Pontifice. Reſpondi, aliquos aſſerere, ipſum non peccaſſe mortaliter. Et ideò Martinus de San Ioſeph. *in Man. Confeſſ. tom. 1. lib. 1. tract. 11. de Ordine, num.* 2. Sic ait. Dizen graues Auctores, que les eſtá prohibido a los Clerigos el exercitar Oficio de Medicos, aunque no corten, ni quemen, por que es ocupacion ſeglar vedada por todo el titulo, ne Clerici, vel Monachi. Pero yo juzgo es muy probable la ſentencia de otros; que afirman no les eſtá prohibido a los Clerigos ſer Medicos; porque no ay Texto en todo el Derecho, que la reprueue; antes parece lo aprueua el cap. Ad aures, de ætate, & qualitate. Donde Clement. III. reſponde a vn Canonigo Coloneſe, que no auia incurrido en irregularidad, por que le le murio el enfermo, a qui en auia curado. Ita ille, qui citat Couarruuiam, Cardinalem, Sà, Molinam, Henriquez, Sayrum, & Bonacinam. Et quidem non poſſum, nec debeo huic opinioni, tantorum virorum auctoritate fulcitæ, notam improbabilitatis inurere; imò puto eam probabilem.

2. Sed contrariam eſſe veriorem, exiſtimo; quam docet Sylueſter, Roſella, Angelus, Armilla, Nauarrus, & Sanchez, quos citat & ſequitur Caſtrus Palaus *to. 3. tract. 16. diſp 4. punct. 13. §. 2. num. 3* Dico igitur exercitium medicinæ eſſe Clericis, & Religioſis interdictum, *ex cap. Clerici 2. de Vita, & hon. ſtate Clericor. & ex c. 1. & ſeqq. Ne Clerici vel Monachi*: quibus Textibus generaliter Clericis, & Monachis interdicuntur ſæcularia officia. At hoc officium Medici, & Chirurgi etiam citrà inciſionem, & adustionem nimis ſæculare eſt, & ſtatum Religioſum dedecens: Ergo ex hac parte prohibitum cenſetur. Vnde & ad rationem contrariorum concedo, nullum eſſe Textum, quo exercitium Medicinæ, vel Chirurgiæ citra inciſionem, vel adustionem prohibeatur ſpecialiter, & expreſsè: nego tamen, non eſſe Textum, quo ſub generalibus verbis prohibitum non ſit. Ad Textum *in cap. Ad aures*. dic verum eſſe, hoc officium non eſſe Clericis, & Religioſis prohibitum ob periculum mortis; ſicuti eſt prohibitum, cùm exercetur per inciſionem, vel adustionem; ſed ob indecentiam; eaque de cauſa non inducit irregularitatem morte ſequuta, ſi debita diligentia appoſita eſt: illam verò inducit, cùm per inciſionem, vel adustionem exercetur. Et ita hanc ſententiam præter Palaum, & alios penes ipſum, tenet Garcias *in Summa Theol. mor. tr. 1. diffic. 2. dub. 7. num.* 2. Vide etiam Machadum, *to. 1. lib. 4. part. 1. tract. 13. docum. 6. n.* 1.

Sup. hoc ſup. n Reſ. 72. & in principio & n Reſ. 73. ſ. vlt. in fine, & in alio §. circum notationum.

3. Certum eſt tamen, Religioſum, & Sacerdotem à peccato liberari, ſi hoc officium citrà mortis periculum exerceant cauſa pietatis, ac proinde gratis circa perſonas miſerabiles, vel cognatas; quia ſic exercitium non eſt officium ſæculare, ſtatum Eccleſiaſticum, & Religioſum dedecens, ſed potiùs illi conforme. Ita Doctores citati.

Sup. hoc ſup. n Reſ. 72. §. Non deſinit. in. 1. & in ne Reſ. Sequitur annot. rne hujus Reſ.

RESOL. LXXV.

An quis incurrat irregularitatem, ſi voluat, v. g. infirmum, ſi cibum ei exhibeat, & ſimilia faciat, ex quibus ſequatur mors, aut eius acceleratio?

Et infertur Sacerdotes, & Religioſos poſſe ſeruire infirmis, etiam conſtitutis in vltimo vitæ, & eos voluere in lecto, & reliqua exhibere cum prudentia abſque metu irregularitatis. Ex part. 5. tract. 3. Reſ. 117.

Sup. cometris n Reſ. 77.

§. 1. SCio aliquos Religioſos ex his actionibus abſtinere metu irregularitatis, ſed immeritò. Ideo

aſſero cum Auila *de cenſ. part. 7. diſp. 6. ſect. 1. dub.* 8. quòd ſi quis bona fide det aliquid moribundo, ex quo ſequatur mors, vel acceleratio, licèt aliqua ſit culpa, non erit irregularis, niſi ſit culpa lata, & ſi habet ſcrupulum, deponat illum conſilio viri prudentis. Vnde in tali caſu non facilè formandus eſt ſcrupulus. Idem dicendum eſt de illo, qui bona fide reuoluit infirmum, vt commodiùs cibum ſubminiſtret, vel magis quieſcat, nam licèt acceleretur mors, non erit irregularis niſi ex lata culpa nimis acceleraretur. Ita Sotus *lib. 5. de iuſt. quæſt. 1. art. 9. col.* 4. Cajet. 2. 2. *q. 64. art.* 8. qui infert, quod eſt valde notandum, Sacerdotes & Religioſos ſeruire infirmis etiam conſtitutis in vltimo vitæ, & eos voluere in lecto, & reliqua exhibere cum prudentia, quæ in hujuſmodi conſueta eſt; nam quidquid in hoc licet laicis, licet etiam Clericis. Ita Auila; cui adde Bonacinam *de cenſ. diſput. 7. q. 4. punct. 7. num.* 12. Henriq. *libr. 14. c. 15. n.* 5. Suarez *de cenſ. diſput. 47. ſect. 7. num.* 3. Vgolinum *de cenſ. cap. 19. §. 3.* & alios penes ipſos.

RESOL. LXXVI.

An Clerici in Sacris, & Beneficiarij aſſiſtentes, quando reus in patibulo ſuſpenditur, incurrant irregularitatem, & peccent mortaliter?

Idem eſt dicendum de Religioſis. Ex part. 4. tractat. 2. Reſol. 35.

§. 1. SI interſunt nullam præſtando authoritatem, non incurrunt irregularitatem, peccant tamen mortaliter, ex *cap. ſententiam ſanguinis, ne Clerici vel Monachi*, ſecundùm Sayrum *de cenſur. lib. 6. cap.* 18. *n.* 20. & alios. Alij putant peccare tantùm venialiter, ſi aſſiſtant ex curioſitate ob paruitatem materiæ. Ita Suarez *de cenſur. diſp. 47. ſect. 4. num.* 10. Auila *part. 7. diſp. 5. ſect. 2. dub.* 14. quia licèt Clericis ſit prohibitum in dicto Canone ne ſe immiſceant in cauſa ſanguinis, tamen hæc materia eſt leuis.

2. Sed ego puto Clericos etiam in Sacris, Beneficiarios, & Religioſos aſſiſtendo tantùm executioni ſententiæ mortis, non peccare, neque venialiter, quia Canones hoc prohibentes videntur contraria conſuetudine abrogari. Adde quòd Vgolinus *de irreg. c. 5. §. 3. n.* 3. aſſerit jura id prohibentia intelligenda eſſe de Clericis auxilium & fauorem ſua præſentia præſtantibus.

RESOL. LXXVII.

An Sacerdotes ducentes reum ad furcam, incurrant irregularitatem hortando illum, vt scalam aſcendat, vel accelerando executionem iuſtitiæ, etiam notabiliter?

Et aliqua alia circa hunc actum explanantur, in quo non incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis, niſi tantum miniſtri iuſtitiæ, & non alij.

Et tandem notatur Sacerdotes poſſe ſine periculo irregularitatis miniſtrare infirmis, vertere eos ex latere ad latus, vel tranſmutare de lecto ad lectum, vel eis potum, aut cibum porrigere, licet ex his actibus præter intentionem mors citius ſequatur. Ex part. 3. tract. 5. & Miſc. 1. Reſol. 80. aliàs 79.

§. 1. HÆc reſolutio pulchra erit, & maximam conſolationem legenti præbebit. Aliqui Doctores ſupradictas actiones ab irregularitate excuſant, ratione indeliberationis, vel ratione paruitatis materiæ, & ita docet Henriquez *lib. 14. cap. 12. num.* 7. Auila *de cenſ. part. 7. diſp. 5. ſect. 2. dub. 1. §.* 8. Reginaldus *in praxi tom. 2. lib. 30. tract. 2. cap. 9. num.* 103. Molina *de iuſt. tom. 4. tract. 3. diſp. 74. num.* 4. Layman *in Theolog. moral.*

Sup. cometris in hac Reſol. infr. in Reſ. 79. & ex Reſ. 80. lege §. 1. per totum, & circa Reſ. 84. à lin. 6 & inferius in ter ro. ca Reſ. 70.

§. Confirmatur & quãuis nõ plene ſup. hoc ſed vt melius poſſis diſcutere hãc quæſt. lege hic infra do ctrinam Reſ. 88. & in to. 1. tr. 5. ex Reſ. 46. vide §. 2. & 3.

moral. lib. 3. ſect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 7. num. 2. Villalobos *in ſumma tom. 1. tract. 21. diffic. 27. num. 13.* vbi ſic aſſerit. [Haſe de aduertir, que ſi algunos de los que van acompañando al reo para conſolarle (como ſuelen hazer los Religioſos) dixiſſe inaduertidamente, andemus hermano, ò à caſo picaſſe al jumento, ò le dixeſſe arre, no por eſſo quedaria irregular, no procurando que ſe acceleraſſe la muerte. La razon es, porque eſte acto no es planamente humano. En el ſegundo caſo da otra razon Henriquez, y dize que parum pro nihilo reputatur, y lo miſmo es quando dize al reo que ſuba otro eſcalon.] Ita ille.

2. Igitur ſecundùm præfatos Doctores ſimilia excuſantur, vt dictum eſt, vel quia Sacerdotes inaduertenter illa faciunt, vel ratione paruitatis materiæ; vnde aiunt Layman, Molina, & alij communiter, quòd ſi cooperatio, vel acceleratio mortis in tali caſu notabiliter facta ſit, irregularitatem contraherent.

3. Sed ego ad tollendos omnes ſcrupulos puto probabilem eſſe contrariam opinionem ſapientiſſimi ætatis noſtræ Theologi P. Gabrielis Vaſquez, qui putat etiam ſi notabiliter acceleretur, ſupradictos non incorrere irregularitatem. Et ſequitur Turrianus *de cenſuris lib. 9. diſp. 66. dub. 3.* vbi ſic aſſerit. Difficultas eſt de illis qui aſſiſtunt, & non ſunt miniſtri iuſtitiæ neceſſarij ad ferendam ſententiam, vel concurrentes ad exequutionem pœnæ; eſt dubium an incurrant hanc irregularitatem, ſi aliquid dicant, vel faciant, ex quo ſequatur mors, vel acceleratio eius; aliqui enim Doctores ſeuerè loquuntur, exiſtimantes eſſe irregulares, & ſequitur P. Suarez. Sed oportet conſiderare, an iſti ſint cauſa homicidij injuſtè, vt ſi ſine cauſa facerent, vt reus citiùs occideretur, & ob peccatum poſſunt incurrere irregularitatem impoſitam ob injuſtum homicidium, de qua modò non loquimur. Si verò ſine peccato aliquid faciant, non videntur incurrere irregularitatem ex defectu lenitatis. Ita ſenſit Pater Vaſquez, & ſequuntur multi viri docti hoc tempore; quia iura in quibus ſupponitur hæc irregularitas, ſolùm loquuntur de miniſtris iuſtitiæ, & his, qui concurrunt ad cauſæ probationem, ſicut Aduocatus, & teſtes, & pœnæ exequutionem, vt miniſtri iuſtitiæ. Ita Turrianus ex Vaſquez; qui etiam ad caſum propoſitum in præſenti reſolutione ſic reſpondet. Vlteriùs caſus eſt frequens (hæc ſunt eius verba) ex quo ſolent oriri dubia viris bonæ conſcientiæ, an incurrat irregularitatem, qui aliquo modo facit, vel dicit aliquid, ex quo citiùs ſequatur mors rei, quando illum comitatur, v. g. ſi dicat, pergamus citiùs, vel ſi dicat reo, aſcende citiùs, quando aſcendit ſcalam. P. Auila, & P. Henriquez ſolum excuſant hos actus ab irregularitate, quia non ſolent eſſe plenè liberi, quod neceſſarium eſt ad talem irregularitatem. Ego verò exiſtimo diſtinctione opus eſſe, nam vel iſti actus ſunt peccata mortalia, quia qui illos facit injuſtè, eſt cauſa, vt mors citiùs fiat, & tunc incurritur irregularitas, quæ oritur ex delicto, de quo modò non agimus, neque tale peccatum fit à perſonis religioſis; in hoc euentu, vel non ſunt peccata, & tunc exiſtimo non incurri irregularitatem ex defectu lenitatis; niſi aliquid faciant, vt miniſtri publici juſtitiæ. Hæc omnia Turrianus.

Sup. hoc in Reſolutionibus, & §§. not. præteritæ.

Sup. contẽtis in hoc §. ibidem.

4. Igitur ſecundùm Vaſquez, & Turrianum nullum ius imponit irregularitatem priuatis perſonis ex defectu lenitatis, ſed iura in quibus ſupponitur hæc irregularitas, loquuntur tantùm de miniſtris iuſtitiæ, & iis, qui concurrunt ad cauſæ probationem, vel pœnæ exequutionem. Vnde ex hoc principio deducitur reſolutio multorum caſuum contra præfatos Doctores, & ſic non incurrit irregularitatem, ſi quis ei, qui plectendus eſt capite, dicat, vt ſupponat caput ad excipiendum ictum, & ideò citiùs ſupponat. Item ſi quis dicat carnifici, vt aliquid aptet, quo citiùs is, qui morte plectitur, extinguatur. Item ſi quis, dum reus ad ſupplicium ducitur, conſilium det capiendi viam breuiorem, quod illud ſubeat citiùs, aut ſollicitet accelerari exequutionem iuſtitiæ dicendo, v. g. horam eſſe tardam, vel populum nimis detineri. Item vendentes vel commodantes ſcalam, funes, enſes, ſagittas, & ſimilia inſtrumenta ad mortis exequutionem. Et idem dicendum eſt de eo, qui fecit furcam, quidquid in contrarium aſſerant in ſupradictis caſibus Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. part. 2. de irregularitate, dub. 5. concl. 3.* Bonacina *de cenſuris, diſp. 7. q. 4. punct. 1. num. 9.* Nauarrus, Auila, Henriquez, Reginaldus, & alij *vbi ſuprà.* Ratio verò horum omnium erit, quia in his caſibus poteſt incurri irregularitas, vel ex homicidio iniuſto, vel ex defectu lenitatis; non primum, quia ſuppono ſupradictos non peccare; non ſecundum, quia non operantur, vt miniſtri iuſtitiæ. Ergo nullam irregularitatem incurrunt.

5. Non grauabor tamen hîc adnotare contra aliquos ignaros Sacerdotes, poſſe ſine periculo irregularitatis, miniſtrantes infirmis vertere eos ex latere ad latus, vel tranſmutare de lecto ad lectum, vel eis cibum, & potum porrigere, licèt ex his actionibus præter intentionem mors citiùs ſequatur, dummodo hæc omnia, cum cautela, quæ communiter à prudentibus adhibetur, efficiantur ab ipſis. Et ita docent Reginaldus *in praxi tom. 2. lib. 30. tract. 2. cap. 9. num. 102.* Megala *in 3. p. lib. 7. c. 1. quæſ. 5. n. 56.* Filliucius *tom. 1. tr. 19. cap. 10. n. 278.* qui citat Caietanum, Sotum, Nauarrum, Toletum, Armillam, & Suarez. Sup. hoc ſup. Reſ. 73.

6. Vnde non benè Comitolus *lib. 6. quæſt. 52. n. 2.* vt optimè obſeruat Filliucius, damnauit de irregularitate Sacerdotem pium, qui iacentem in via conſpicatus, & accurrentibus aliis conſuluit, vt illum erigerent, qui dum ſuſtolleretur, mortuus eſt.

7. Et hæc dicta ſufficiant circa præſentem quæſtionem, quam, vt in principio dixi, non parum gratam lectoribus fore exiſtimo; ſed ex dictis alia ſimilis quæſtio diſcutienda erit; quæro igitur.

RESOL. LXXVIII.

An confeſſarius & Reſponſor caſuum conſcientiæ ſit irregularis, ſi interrogatus à iudice, an ſit obligatio ad occidendum reum, reſpondeat eſſe obligatum?

Et an ſit irregularis ille, qui detegit malefactorem, vel clamat eſſe latronem, vt comprehendatur, niſi quando qui manifeſtat, eſſet accuſator, vel teſtis neceſſarius ad cognitionem cauſæ, vel hoc faceret vt miniſter iuſtitiæ? Ex p. 3. tr. 5. & Miſc. 1. Reſ. 81. aliàs 80.

§. 1. Eſſe in tali caſu irregularem tenent Auila *de cenſ. p. 7. diſp. 5. ſect. 2. dub. 6. concl. 2.* & Henr. *de irreg. lib. 14. c. 16. n. 4.* vbi docent, quòd Clericus conſultus de caſu aliquo in particulari, ne dicat iure reum licitum occidere, ſed reſpondeat conſulendos eſſe Iuriſconſultos. Aliqui verò, vt Ioan. de la Crux *in direct. conſcient. p. 2. de irregularitate, dub. 5. concl. 4.* Molina *de iuſt. tom. 4. tract. 3. diſp. 74. num. 4.* & alij, quos citat, & ſequitur Bonacina *de cenſuris diſp. 7. quæſt. 4. punct. 1. num. 7.* aſſerunt in tali caſu Clericos interrogatos poſſe dicere, quid ſentiant leges in communi, nil aliud præcipiendo, vel conſulendo in particulari, vel dicendo quid ipſi ſentiant.

Quoad hoc lege doctrinã, Reſ. ſeq. & aliarũ eius primæ not. Ex cum pluſimis DD. infra in Reſ. 88.

2. Sed ego puto in tali caſu Confeſſarium, vel alium Doctorem non incurrere irregularitatem, etiamſi reſpondeat in particulari adeſſe obligationem, occidendi reum. Et ita docet Vaſquez, qui apud me inſtar omnium eſt, quem citat, & ſequitur nouiſſimè Turrianus *de cenſuris lib. 9. diſp. 66. dub. 4.* vbi ſic aſſerit.

Solet

Solet quæri, an incurrat irregularitatem vir doctus, qui interrogatus à iudice, an ſit obligatus ad occidendum aliquem, reſpondeat eſſe obligatum? Ego cenſeo non incurrere, etiamſi expreſsè dicat iudicem obligari ad occidendum; quia non eſt ius, ex quo colligatur non incurri, ſi interrogatus reſpondeat eſſe obligationem ſeruandi leges eius materiæ; & incurrere, ſi expreſsè dicat eſſe obligationem occidendi; & hoc ſentit P. Vaſquez, & multi alij huius ætatis. Ita Turrianus.

3. Et reuera, vt ille etiam benè aſſerit *in 2.2. tom. 1. diſp. 93. dub. 2.* conſideratis circunſtantiis rerum, ſi quis euoluat illam inuolutam reſponſionem de obligatione legis in communi, planè intelliget ſibi dari conſilium de occiſione iuſta in particulari; neque apparet caput, vt dictum eſt, in quo liceat reſponſio illa confuſa de obligatione ſeruandi legem in communi, & non expreſſa de obligatione ſeruandi talem legem in particulari imponentem pœnam homicidij. Et certè ſeuerè valdè ageretur cum Doctore, vel Confeſſario, ſi propter reſponſionem de obligatione expreſſa in prædicto euentu imponeretur irregularitas. Adde etiam, quod vt dictum eſt in ſuperiori reſolutione, illi ſolum incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis, qui vel ſunt neceſſarij ad cauſam iudicialem, vel vt miniſtri iuſtitiæ aſſiſtunt executioni mortis. Sed tales non ſunt in caſu noſtro Confeſſarius, & Conſultor caſuum conſcientiæ. Ergo non incurrunt irregularitatem, etiamſi expreſsè reſpondeant in illo caſu particulari, de quo interrogati ſunt, iudicem, ſeu alium eſſe obligatum ad aliquem occidendum.

Sup. contétis in hoc §. inferius in tr. 10. Ref. 70 §. penult. per totum. 4. Ex his infertur contra Bonacinam *de cenſuris, diſput. 7. q. 4. punct. 1. n. 18.* Nauarrum, Couarruuiam, Aulam, & alios, non eſſe irregularem eum, qui detegit malefactorem, vel clamat adeſſe latronem, vt comprehendatur, niſi quando qui manifeſtat eſſet accuſator, vel teſtis neceſſarius ad cognitionem cauſæ, vel hoc faceret vt miniſter iuſtitiæ, & ita docet Turrianus *vbi ſuprà de cenſuris*, qui reſpondet *ad cap. tua nos, de homicidio.* Notentur hæc à Confeſſariis, quia noua, practicabilia, & probabilia ſunt; & in aliis libris minimè obuia.

RESOL. LXXIX.

An irregularitatem ex defectu lenitatis incurrant tantum miniſtri iuſtitiæ, & non alij? Ex p. 3. tr. addit. Reſ. 15.

§. 1. OMnes in dictam irregularitatem incurrere docent communiter DD. & hæc opinio eſt probabilior & communior. Sed pro contraria ſententia ipſe *in p. mearum reſol. moral. tract. 5. reſol. 79.* adduxi Turrianum *de cenſ. lib. 7. diſp. 66. dub. 3.* & quia ſcio

Quæ hic eſt ſup Ref. 77. & infra ex Ref. ſeq. lege §. 1. per totũ, & ex Ref. 84. à lin. 6. & & melius cũ pluribus DD. Ref. 88 & inferius in tr. 10. ex Ref. 70 §. Confirmatur, & vide doctrinã Ref. 2. not. ſeq. & in to. 3. tract. 5. ex Ref. 46. vide §. 2. & 3.

hanc opinionem, vt liberatricem multorum ſcrupulorum, fuiſſe à multis viris doctis exceptam, nunc aſſero illam, præter Vaſquez & Turrianum, docere etiam Gaſparem Hurtado ex eadem Societat. Ieſu *diſp. 2. de irregul. diff. 11. n. 39.* Igitur ſecundùm ſuprad. DD. irregularitas ex homicidio non incurritur ob concurſum ad illud, niſi aut factum à miniſtro publico iuſtè, aut factum à perſona priuata injuſtè; vnde qui vendunt, aut donant ligna ad viuos comburendos, & gladios, & funes, & alia inſtrumenta ad interficiendos delinquentes, nec confeſſarius ſecus conſulens pœnitentem, iudicem, & quemlibet alium in caſu particulari, vt concurrant, & citò ad interfectionem delinquentis nec quiuis alius qui acceleret mortem alicuius, incurrunt irregularitatem; & multa alia exempla inuenies apud me *in d. reſol.* & ratio horum omnium eſt, quia in iuribus, in quibus fit mentio irregularitatis ex defectu lenitatis, tantùm eſt ſermo de iudicibus & aliis officialibus concurrentibus ad occiſionem, aut mutilationem, vt publicis perſonis & miniſtris iuſtitiæ. Ergo dicta irregularitas non eſt extendenda ad illos. Perpetuò tene memoriâ hanc doctrinam, amice lector, nã ex illa non paucos extricabis caſus, & celebra eius auctorem, qui fuit ſapientiſſ. Vaſquez, vt teſtantur Turrianus & Hurtad. *loca citat.* & eodem P. Vaſq. aſſiſtente, hanc ſententiam publicè defendit in Collegio Complutenſi Societ. Ieſu vir doctiſſ. & amiciſſ. D. Franc. de la Riba, heu quondam noſter. Vnde non eſt audiendus Villalobos *to. 1. tr. 21. diff. 27. n. 12.* vbi aſſerit. [El que amoneſta al Reo que llegue la cabeça al tronco donde le han de iuſticiar, o le dize que ſuba a prieſſa la eſcalera, o al verdugo que afile el cuchillo, todos eſtos ſon irregulares;] non, inquam eſt audiendus, quia ſupradicti non accelerant mortem, vt miniſtri iuſtitiæ, neque committunt peccatum, vt ſuppono; ergo. Vide vt dixi, meipſum *in cit. reſol. 79. & 80.* Quæ hic ſũt antecedentes Ref.

RESOL. LXXX.

Carnifex ſuper patibulum exiſtimabat iam Reum expiraſſe, ſed vnus ex aſtantibus dixit, viuit, viuit, vnde ipſe denuo pedibus collum calcauit, & Reus mortuus eſt: quæſierunt, an in tali caſu ille irregularitatem incurrerit, & an per Epiſcopum ſit diſpenſabilis? Ex p. 8. tr. 7. & Miſc. Reſ. 61.

§. 1. AD caſum mihi propoſitum, dico *primò* Oratorem in nullam incidiſſe irregularitatem, per ea quæ ego adduxi *in p. 3. tr. 15. reſol. 79.* Nam certum eſt Quæ hic eſt ſupra Reſol. 77. & in aliis eius primæ not. ipſum non incurriſſe irregularitatem ex homicidio iniuſto, vt patet, & licèt ille cooperatus ſit ad mortem, accelerando illam, non ex hoc ſequitur incidiſſe in irregularitatem ex defectu lenitatis. Quod nemo ſè probatur; quia irregularitas non incurritur niſi ſit expreſſa in iure, vt manifeſtè habetur ex celebri textu, patet clarè *in c. is, qui, de ſent. excom. in 6.* Sed iura imponentia irregularitatem ex defectu lenitatis, loquuntur tantùm de miniſtris iuſtitiæ, & his quæ concurrunt ad cauſæ probationem, vel pœnæ executionẽ, vt patet ex lectura Canonum hanc irregularitatem inducentium. Ergo omnes qui non ſunt iuſtitiæ miniſtri, ſi aliquid dicunt, vel faciunt, ex quo mors citiùs ſequatur, irregulares cẽſendi non erunt. Et adducatur mihi aliquis textus in contrarium, & ego manus dabo. Vnde hanc ſententiã præter Vaſquez, & Turrianum *vbi ſuprà, in d. reſ. 79.* adductos tenet ex eadem Societ. Ieſu Gaſpar. Hurt. *de cenſ. diſp. 2. diff. 11. n. 39.* & me citato, Stephanus Bannius *in* Vt in annotatione prætexta. *Theolog. moral. part. 2. tract. 11. q. 23. dub. 11.* quibus adde, me etiam citato, Machadum, & Cœleſtinum, ille *de perfecto Confeſſario, tom. 1. lib. 1. p. 3. tract. 18. docum. 5.* hic *in compend. Theol. moral. tract. 4. c. 5. quæſt. 1.* Cùm igitur hæc opinio ſolida ratione & auctoritate doctorum virorum fulcita ſit, exiſtimo Oratorem, vt dixi, nullo irregularitatis nexu vinciri, quia accelerauit mortem non tanquam iuſtitiæ miniſter.

2. Sed ſi Orator contrariæ ſententiæ adhærere vult, puto etiam probabiliter Eminentiſſimum Principem, & Dominum poſſe in huiuſmodi irregularitatem diſpenſare, per ea quæ ego adduxi *in p. 4. tr. 2. reſol. 69.* Et Quæ nũc eſt in to. 3. tr. 1. Ref. 35. & in aliis eius primæ not. præter Caietanum, Campanilem, Rodriquez, & alios *ibi* adductos, hanc ſententiam tanquam probabilem, me citato, nouiſſimè etiam admittit Machad. *vbi ſuprà, de perfecto Confeſſ. tom. 1. lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 8. num. 2.* quibus adde non paucos, quos citat & ſequitur Barboſa *de poteſtat. Epiſcop. part. 2. alleg. 39. num. 47.* aſſerentes Epiſcopum poſſe diſpenſare ſuper irregularitate contracta ex defectu lenitatis; ergo, &c.

Scio plures Doctores quoad reſolutionem præſentium dubiorum negatiuè reſpondere, ſed benigniores ſententias, quas *ſuprà* ego adduxi, probabiles etiam eſſe exiſtimo, quod nemo negare audebit. Ergo, &c.

RESOL. LXXXI.

An Eccleſiaſtici committentes iudici laico in particulari caſum alicuius rei dignum morte, ſi ſequatur, incurrant irregularitatem?

Et an hoc procedat, etiam ſi in communi Eccleſiaſtici iuriſdictionem temporalem habentes dicant iudici, cui cauſas committunt, vt contra malefactores inuigilet. Ex p.4.tr.2.Reſ.78.

Sup. hoc infr. in Reſ. 89. §. Notandũ eſt & in 10. 3. 10. 5. ex doctrina Reſ. 7. § 1. poſt med.ũ.

§.1. Affirmatiuè reſpondet Henriquez *lib.14.cap.3.num.* 6. qui adducit ad hanc firmandam ſententiam Nauarrum *lib. 5. conſil. de homicidio*. Sed Nauarrus ibi tantùm loquitur de Prælato qui præcipit iudici, vt manè exequeretur ſententiam mortis, quam ipſe iudex tulerat, in quo caſu reuera irregularis eſſet, ſicut ſi præciperet iudici vt hunc furem, vel homicidam ſuſpendat, ex textu *in cap. his à quibus* 23. *quæſt.* 8. ibi *aut inferendas præcipiant*.

2. Vnde in caſu propoſito puto Prælatum non incurrere irregularitatem, & hanc ſententiam ex Suarez firmat Petrus Cornejo *in 3.part.D.Thom.tract.5.de irregular.diſp.11.dub.1.q.1.* vbi ſic aſſerit. Ex textu *in cap.vlt.ne Clerici vel Monachi in 6.* dicendum eſt Eccleſiaſticos temporalem iuriſdictionem habentes poſſe ſine irregularitate cauſas ſanguinis aliis delegare, quod procedit etiamſi in communi dicat iudici cui cauſas committit, vt contra malefactores inuigilet, imò etiamſi committat ei in particulari caſum dignum morte, vt colligitur ex eodem textu. Ita ille. Et nouiſſimè Gaſpar Hurtado *de irregular.diſput.2.difficult.11.num.42.*

RESOL. LXXXII.

An Clerici, & laici incurrant irregularitatem, ſi accuſent in cauſa criminali cum proteſtatione, quando tantum agitur non de damno dato illis, ſed eorum conſanguineis?

Et an accuſator excuſetur ab irregularitate, quando accuſat ob læſionem factam in propria perſona, aut in propriis bonis, vel ob læſionem factam eis, qui ſunt ipſi commiſſi, ſi ante ſententiam proteſtetur ſe non accuſare ad vindictam?

Idem dicendum eſt de accuſante eum, qui dedit damnum Eccleſiæ, vel ſuis ſubditis.

Et an quando accuſator accuſat ad euitandum graue damnum innocentis, vel reipublicæ, quando aliter impedire tale damnum non poſſit, ſit neceſſaria proteſtatio? Ex p.4.tr.2. Reſol.33.

§.1. Irregularitatem incurrere docet Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract. 5. de irregular. diſp. 11. dub.1. quæſt. 6. num.* 4. Vgolinus *de irregul. cap.6. §.9. num.4.* & Bonacina *de cenſur. diſput.7. quæſt.4. punct.1. num.4.* vbi citat plures Doctores pro hac ſententia minimè hoc aſſerentes. Ratio verò huius ſententiæ eſt, quia *in cap. penult. de homicidio in 6.* permittitur Clericis & laicis in conſequentia conqueri coram iudice de malefactoribus ſuis, non autem alienis ergo, &c.

2. Sed tu contrariam ſententiam tene, quam tuetur Hurtado *diſp.2.de irregul. diffic.11.n.41.* Coninch *diſput.18.dub.10. num.* 93. Villalobos *tom.1. tract.21. diffic.26.n.6.& 7.* Auila *part.7. diſp. 5. ſect. 2. dub.11.* Præpoſ. *in 3. part. quæſt.5. de irregul. dub. 13. num.101.* & alij penes ipſos. Dico igitur quòd accuſator excuſatur ab irregularitate quandò accuſat ob læſionem factam in propria perſona, aut in propriis bonis, ſi ante ſententiam proteſtetur ſe non accuſare ad vindictam; & idem eſt quando accuſat ob læſionem factam eis, qui ſunt ipſi commiſſi, aut ei ſunt ita propinqui, vt eorum injuria ad ipſum pertinere cenſeatur, quales ſunt parentes, filij, fratres, &c. Idem cum Præpoſ. *loc. cit.* dicendum eſt de accuſante eum, qui dedit damnum Eccleſiæ, vel ſuis ſubditis, & quando accuſator accuſat ad euitandum graue damnum innocentis, vel Reipublicæ, quando aliter impedire tale damnum non poſſit, & in iſto vltimo caſu ex Molina, Auila *loc.cit.* putat non eſſe neceſſariam proteſtationem, quod etiam tenet Præpoſ. *loc.cit.n.102.*

RESOL. LXXXIII.

An proteſtatio liberet ab irregularitate, ſi ficto animo efficiatur, & ſequatur mors?

Et an laici, facta dicta proteſtatione, incurrant irregularitatem, ſi non fiat ſimul cum ipſa accuſatione, ſed poſtea coram iudice ante prolationem ſententiæ, & non ſolum quando accuſat, ſed etiam quando Reum retinet & iudici tradidit?

Et an Clericus conſulens alteri, vt accuſet in caſu permiſſo cum proteſtatione, incurrat irregularitatem: Ex p.4.tr.2. Reſ.75.

§.1. Hic caſus poteſt frequenter accidere, & negatiuam ſententiam tenet Vega *en eſpejo de curas, tom.2.c.12. §. in 6. n.270.* Toletus *lib.1. cap.82. num.5.* Nauarrus *cap.27.n.226.* Syluester. *verb. homicidium 2. quæſt.* 8. & Io. Baptiſta Bizozerus *in ſumma tract. de cenſur.cap.5. n.5.* ſic habet. Ille qui coram iudice, vel alio Reum accuſat ſine proteſtatione, ſe id non facere vt Reus ad mortem, ſeu mutilationem damnetur, ſed vt ſuum habeat, vel vt publica ſcandala tollantur, fit irregularis; ſecus ſi accuſat cum tali proteſtatione, quæ proteſtatio poteſt fieri ore, vel in ſcriptis, & proteſtatio talis vt euitetur irregularitas, non tantùm verbo, ſed verè & animo fieri debet, nam ſi verbo faceret talem proteſtationem, & cuperet animo, vel ſibi placeret, vt talis ſuſpenderetur, vel mutilaretur, non euitaret irregularitatem, & ita omnes DD. Sic Bizozerus.

2. Sed fallitur, nam hoc minimè aſſerunt omnes Doctores, dempto Nauarro & aliis *vbi ſuprà*, & ideo affirmatiuam ſententiam docet Petrus Cornejo *in 3. part.D.Thom. tract. 5. de irregular. diſp. 11. dub. 1. quæſt.* 6. Turrianus *de cenſur. lib.9. diſp. 66. dub.* 2. Hurtado *diſp. 2. de irregularitate.* Præpoſ. *in 3. part. quæſt. 5. de irregularitate, dub.12. num.* 103. Suarez *de cenſ. diſp. 47. ſect.2. num.3.* Henriquez *lib.14. cap.11. in fine.* Coninch *de Sacrament. diſ.18. dub.10. num.* 93. Auila *de cenſur. part.7. diſp.5. ſect. 2. dub. 9. concl.1.* & alij penes ipſos Ratio eſt, quia *cap. Prælatis, de homicidio in 6.* ſolùm requirit proteſtationem externam, qua deficiente etiamſi non eſſet peccatum, aut voluntas homicidij, incurreretur, & illa poſita non eſt cauſa vt dicamus illam incurri. Deinde proteſtatio ficta tantum valet apud iudicem ignarum fictionis, quantum valeret ſi ex animo, & non fictè fieret. Ergo, &c. Deinde Eccleſia non imponit irregularitatem ob intentionem & actum internum, ſed ex omiſſione proteſtationis.

3. Notandum eſt tamen hîc obiter quòd etiam laici facta dicta proteſtatione non incurrunt irregularitatem,

gularitatem, quæ etiam excuſat, quamvis non fiat ſimul cum ipſa accuſatione, ſed poſtea coram iudice ante prolationem ſententiæ, & non ſolùm quando accuſat, ſed etiam quando reum detinet & iudici tradit.

4. Nota etiam à fortiori Clericum conſulentem alteri vt accuſet in caſu permiſſo cum proteſtatione, non incurrere irregularitatem, quia ſicut accuſans in præfato caſu non incurrit irregularitatem cum proteſtatione, ita neque conſulens. Sic Paulus Comitolus *in reſp. mor. lib. 6. q. 59.* Filliucius *tom. 1. tract. 19. cap. 9. n. 248.* & alij.

RESOL. LXXXIV.

An ferens teſtimonium in fauorem Rei incurrat irregularitatem, ſi ob id ſequatur mors accuſatoris?

Et quid eſt dicendum, ſi talis ſit Clericus, an in fauorem Rei poteſt teſtari de licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij? Ex p. 4. tr. 2. Reſ. 96.

Quoad hoc lege doctrinã Reſ. ſeq. ſignanter in fine §. 1.

Albi inferius in tr. 10. Reſ. 90. & lege etiam hic ſupra Reſ. 77. 79. & 80. & infr. Reſ. 88.

§. 1. NEgatiuè reſpondeo, quia mors accuſatoris reſpectu teſtis cenſetur ſequi per accidens ex ipſius teſtificatione: nam ipſius dictum per ſe & ex natura ſua ordinatur ad manifeſtandam rei innocentiam, & ad illius defenſionem; & ad incurrendam hanc irregularitatem, vt alibi dicemus, opus eſt vt adſit cauſa proxima ad mortem & vt dictum, vel factum ex ſui natura ſit ad illam directum. Et ita hanc ſententiam tenet Sayrus *de cenſ. lib. 6. cap. 18. num. 11.* Suarez *diſput. 47. ſect. 4. num. 9.* Filliucius *tom. 1. tract. 19. cap. 9. num. 257.* Vgolinus *de irregul. cap. 7. num. 7.* & alij, quod procedit etiamſi teſtis ſit Clericus, qui in fauorem rei poteſt teſtari de licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij, nam Clericum ferre teſtimonium in fauorem rei, nullo iure prohibetur.

RESOL. LXXXV.

An teſtis præcepto iudicis obligatus, vel graui metu coactus, & in caſibus, quibus iure naturali tenetur teſtificari, incurrat irregularitatem, ſi mors alterius ſequatur? Ex part. 4. tr. 2. Reſ. 31.

Quoad hoc lege doctrinã præcedentis Reſ. & ſignanter infra ex Reſol. 89. §. Nota etiam. ante mediũ, à ver. Et ſi nobis habue.

§. 1. NEgatiuè quoad duos primos caſus reſpondet Coninch *de Sacram. diſput. 18. dub. 10. num. 56.* vbi ſic ait; Dubium eſt inter Doctores, vtrùm qui obligatus præcepto iudicis agentis merè criminaliter contra reum, aut graui metu coactus, fert teſtimonium, ex quo ſequitur alterius mors, fiat irregularis. Multi affirmant, ſed non probant; quare quidam viri docti putant contrarium verius eſſe, ſaltem quando teſtis apertè proteſtatur ſe hoc inuitum facere, nec alterius mortem petere. Primò, quia hic directè tantùm ſeipſum tuetur à damno corporis, vel animæ, quo caſu ne quidem fit irregularis alium occidens ſua manu. Secundò, quia hæc irregularitas deberet incurri ob defectum lenitatis (gratis enim fingitur omnis alia indecentia; ſed hîc nullus eſt defectus lenitatis, quia hic ſolùm reperitur in inuoluntariè occidente, ſicut faciunt miniſtri iuſtitiæ, qui ſpontè talia officia retinent, quæ eos quandoque ad occiſionem obligant; hic autem omninò inuoluntariè ad alterius mortem concurrit. Ita ille. Quando verò teſtes tenentur ferre teſtimonium iure naturali, non incurrere irregularitatem præmiſſa proteſtatione, tenet ea Henriquez Auila *de cenſ. part. 7. diſput. 5. ſect. 2. dub. 12. concluſ. 2.* Nam ius concedens hoc priuilegium Clerico accuſatori, cenſetur conſequenter conceſſiſſe teſti in hoc caſu, ne priuilegium reddatur inutile. Exemplum eſt, vt quando tenetur teſtificari ad liberandum à morte iniuſtè accuſatum, vel quando tenetur teſtificari ne ille qui iuſtè accuſauit machinantem contra Rempublicam deficiens in probatione puniatur pœna talionis.

Sup. hoc in Reſ. 1. not. 3 etiam in eius principio.

2. Verùm aduerſus has ſententias inſurgit nouiſſimè doctus Hurtado *diſput. 2. de irregular. diffic. 11. n. 40.* vbi ſic ait. Id quod ait Coninch, nempe teſtem præcepto iudicis obligatum, aut graui metu coactum ad teſtificandum non fieri irregularem, falſum eſt; quia abſque fundamento ſufficiente excipitur teſtis ab irregularitate, & etiam in aliis, in quibus iure naturali tenetur, (quicquid in hit dicat Auila) quia quãvis in omnibus prædictis caſibus non reperiatur in teſte defectus lenitatis formaliter, quia id efficit obligatus & coactus, reperitur tamen defectus lenitatis materialiter, & indecẽtia ob rigorem perſe & ex objecto in cooperatione ad mortem, intuitu cuius indecentiæ lata eſt dicta irregularitas; ſicut etiam fieret irregularis iudex ſua ſententia interficiens, aut mutilans, quamvis obligatus & coactus aſſumeret officium, & ferret ſententiam. Ita Hurtado. Satis quidem probabiliter, & hanc ſententiam ego teneo, & tenet etiam Villalobos *tom. 1. tract. 21. diffic. 27. num. 1.* Filliucius *tom. 2. tract. 19. c. 9. n. 254.* Fabrus *de ſacram. ordin. in 4. ſentent. diſputat. 25. quæſt. 1. diſputat. 3. numer. 211.* & alij. Sed aduerſùs Hurtadum, ſententiam negatiuam Coninch, & Auilæ, quam ipſe falſam vocat, puto probabilem eſſe cum Præpoſ. *in 3. part. quæſt. 5. de irregular. dub. 13. num. 105.* ſic aſſerente, Teſtis in cauſa ſanguinis fit irregularis, nec ei prodeſt proteſtatio ad euitandam irregularitatem. Aliqui probabiliter cenſent eum non fieri irregularem, quando obligatur vel iure naturæ, vel iuſto iudicis præcepto ad teſtimonium ferendum, & multo potiori ratione, quando ad id graui metu obligatur, cùm eo caſu non cenſeatur voluntariè ad mortem concurrere, ſed quadam neceſſitate antecedente voluntatem, qua ratione diſtinguitur à iudice & aliis, qui liberè ſuſcipiendo officium ea conſequenti cenſetur ſe obligare ad pœnam ſanguinis interdum infligendam. Hæc Præpoſ. *vbi ſuprà.* Et poſt hæc ſcripta inueni ſupradictam ſententiam negatiuam, quam, vt dixi, non bene falſam vocat Hurtado, docere etiam Mercerum *de Sacr. in 3. part. D. Thomæ, q. 24. dub. 8. reſp. 3.* Petrum Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tractat. 5. de irregul. diſputat. 11. dub. 1. quæſt. 7.* Eſt igitur opinio ſatis probabilis, licèt ego, vt dixi, affirmatiuam ſententiam teneam.

RESOL. LXXXVI.

An Aduocatus, qui Reum defendit, incurrat irregularitatem, ſi ſequatur mors accuſatoris? Ex part. 4. tract. 2. Reſ. 34.

§. 1. AD hoc dubium ex Vaſquez Turrianus *de cenſ. libr. 9. diſput. 66. dub. 3.* reſpondet negatiuè, niſi Aduocatus Rei poſtulet pœnam talionis contra accuſatorem, ſecus ſi ſolùm defendat Reum ſuum, & ex accidenti ſequatur pœna mortis accuſatoris, & Præpoſ. *in 3. part. quæſt. 5. de irregular. dub. 13. num. 104.* ita aſſerit. Aduocatum patrocinantem Reo non fieri irregularem ſi accuſator deficiens in probationibus morte puniatur, dummodo in progreſſu non cenſeatur eum impetere crimina objiciendo, niſi id ſit neceſſarium ad defenſionem Rei grauiter alioquin periclitantis, nam veriſimile eſt Aduocatum Rei eo caſu objicientẽ accuſatori crimen,

non fieri irregularem ſi præmittat proteſtationem. Ita ille.

RESOL. LXXXVII.

An Aduocatus, & teſtes in cauſa ſanguinis incurrant irregularitatem, ſi prætermittant proteſtationem eo modo, quo facit accuſator? Ex part. 4. tractatu x. Reſolut. 3 x.

§. 1. SVppono Clericos & laicos in cauſa criminali accuſando cum proteſtatione non incurrere irregularitatem, ſi hoc faciant petendo ſatisfactionem pro injuria ſibi, vel ſuis rebus illata, vel parentibus. Hoc ſuppoſito affirmatiuè ad caſum noſtrum reſpondeo cum Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 21. difficult. x7. num. 1.* vbi ſic ait. [Aunque en el derecho ay exception en el que acuſa ſi haze la proteſta no quedando por eſto irregular, no lo ay en el teſtigo y aſſi la poteſta no le eſcuſa la irregularidad.] Idem docet Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thom. tract. 5. de irregul. 11. dub. 1. quæſt. 6.* Reginaldus *tom. 2. libr. 30. tractat. 2. cap. 11. num. 133.* Vgolinus *de irregul. cap. 6. §. 9. num. 3.* Layman *ſect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 7. num. 5.* Molina *tom. 4. tract. 3. diſp. 74. num. 10.* Henriquez *lib. 14. cap. 1 x. n. 9.* Turrianus *de cenſ. lib. 9. diſp. 66. dub. 3.* & ratio eſt, quia dicta facultas proteſtationis ſolùm conceditur in jure accuſatori, ergo non poteſt extendi ad teſtes & Aduocatos.

Sup. hoc infr. in Reſ. 89. §. Nota etiã n. à principio.

2. Verùm non deſinam hîc adnotare opinionem Ioannis Præpoſiti *in 3. part. quæſt. 5. de irregul. dub. 13. num. 104.* vbi ſic aſſerit. Aduerte primò, quo caſo proteſtatio poteſt excuſare accuſatorem ab irregularitate, eodem poſſe excuſare Aduocatum illi neceſſarium; niſi enim ejus Aduocatus eodem priuilegio vti poſſet, ſæpè redderetur inutilis facultas accuſandi ſine periculo irregularitatis. Idem dicendum eſt de teſte illi neceſſario. Sic ille.

3. Et ita hanc ſententiam ante Præpoſ. docuit Conioch *de Sacram. diſp. 18. dub. 10. num. 95.* putat enim eo caſu quo accuſator cum proteſtatione non incurrit irregularitatem, non etiam incurrere Aduocatum & teſtem, quia in his, ait ille, eſt eadem ratio, cui enim conceditur aliquid, cenſetur etiam concedi ea omnia quæ ad hoc neceſſaria ſunt, ne conceſſio ſit inutilis; ſed cùm accuſatori conceſſum ſit priuilegium accuſandi in aliquibus caſibus ſine metu irregularitatis, præcedente proteſtatione, hoc autem priuilegium videretur inutile, ſi teſtis non poſſet abſque irregularitate cum proteſtatione teſtari, nam timore tantæ pœnæ retraheretur à teſtando, & conſequenter accuſator nihil probare poſſet, & nihil obtineret, ejúſque priuilegium vanum & inutile redderetur, ergo, &c. & idem dicendum eſt de Aduocato, & hanc opinionem tanquam probabilem admittit Ioan. de la Cruz *in director. part. x. de irregular. dub. 6. concluſion. 5.* vbi ſic ait. Probabile eſt non fieri irregularem qui in fauorem alterius, & maximè Reipublicæ, accuſat, teſtificatur, aut patrocinatur in cauſa ſanguinis cum proteſtatione. Ita ille.

RESOL. LXXXVIII.

Dubia circa quandam irregularitatem.

Et quæritur, quod in caſu propoſito in textu huius Reſ. incurrens irregularitatem ex defectu lenitatis, an poſſit Epiſcopus, vel Confeſſarius Regularis priuilegiatus in ea diſpenſare?

Et ſi Epiſcopus, & Confeſſarius Regularis nolens opinionem affirmatiuam ad praxim deducere, poſſit conſulens ad Sacram Pænitentiari[am] confugere pro diſpenſatione. Ex part. 11. tr. 2. & Miſc. [illegible] Reſ. 53.

§. 1. CIrca caſum, de quo [illegible] interrogatus fui more meo breuiter, & clarè ad primum dubium reſpondeo: Actiones Domini Conſulentis non fuiſſe factas tanquam à Miniſtro Iuſtitiæ: Ergo non potuerunt inducere irregularitatem ex defectu lenitatis. Probo conſequentiam, quia nulla irregularitas incurritur, niſi ſit in jure expreſſa, vt eſt *textus clarus in cap. Is qui de ſent. excom. in 6.* Sed jura, quæ imponunt irregularitatem ex defectu lenitatis tantum loquuntur de illis, quæ concurrunt ad mortem tanquam Miniſtri Iuſtitiæ, vt patet diſcurrendo per omnes textus juris Canonici; Ergo. Et ita hanc ſententiam ex Vaſquez, Turriano, & Hurtado olim docui, quam poſtea omnes ſcriptores amplexi ſunt. Et ita docet me citato Eminentiſſimus Cardinalis Lugo *de Pænitent. diſp. x2. ſect. 2. num. 33.* & me citato Pater Magiſter Lezana *in ſumma tom. conſult. 48. num. 76.* & me citato Baſſæus *in Flor. Theolog. moral. verbo irregularitas 5. num. 3.* & me citato Baunius *in Theolog. moral. tom. x. tract. 18. de irregular. quæſt. 23.* & me citato Cœleſtinus *in Compend. Theolog. moral. tract. 4. cap. 5. quæſt. 5.* & me citato Machadus *de Perfect. Confeſſ. tom. 1. l. 1. part. 3. tract. 18. docum. 5. num. 5.* & me citato Serra *tom. x. in x. 2. Diui Thomæ, quæſt. 64. art. 8.* & me citato Ciarlinus *controuerſ. forenſ. tom. 2. contron. x03. num. x7.* & me citato Antonellus *de Regimin. Eccleſ. Epiſcop. tom. 2. lib. x. cap. 8. numer. 8.* & me citato Verricelli *in quæſtionib. moral. tract. 1. quæſt. 19. num. 2.* & me citato Ioannes Pontius *in Curſu Theol. diſput. 46. quæſt. 15. concluſ. 3. num. 157.* & me citato Bruons *de Priuileg. Regular. part. 1. tractat. 5. cap. 4. propoſit. 3.* & me citato Conſtantinus à Caſtro *in collect. Theol. moral. tract. 4. ſect. 1. cap. 4.* & me citato Guazinus *in tractat. moral. lib. x. defenſ. 6. cap. 45. numer. 60.* & me citato Bricchius *in Prompt. Confeſſ. part. 5. cap. 5. de Irregular.* & me citato Paſqualigus *in quæſtionib. Canon. cent. 4. quæſt. 327. num. 1. & quæſt. 395. & num. 4.* & me citato Baucius *in Miſcellan. caſ. conſcient. tomo 2. opuſc. 1. quæſt. 193.* & me citato Carolus Zambellus *Auctor. deciſ. Bononien. anno 1641. Menſis Aprilis caſ. 2.* & nouiſſimè me citato Diecaſtillus *de Sacrament. tom. 2. tractat. 8. diſp. 10. dub. x8. num. 547.* Idem etiam docet Caſpenſis *in Curſ. Theol. tom. 2. tract. 25. ſect. 13. num. 86. & 95.* Eſcobar *in Theolog. moral. tract. 4. examin. 6. cap. 5. num. 138.* Zambellus *in Repert. Moral. verb. Irregularitas numer. 57.* Caſtrus Palaus *tom. 6. tractat. x9. diſputat. 6. punct. 14. §. 3. num. 7.* Valentia *tom. 3. diſputat. 3. quæſt. 16. punct. 4. §. Sed contraria ſententia, & §. Porrò non eſt.* Pellizzarius *in man. Regular. tom. x. tract. 7. cap. 5. ſect. 4. num. 173.* Martinon. *tom. 5. diſputat. 62. quæſt. 6. numer. 63.* Remigius *in Pract. Confeſſ. 6. cap. 5. §. 1. num. 3.* Hos omnes Doctores in fonte vidi, & plures ex ipſis in meis operibus ſparſim adduxi, ſed nunc plures alios addidi, & in vnum congeſſi, vt faciliùs inueniri poſſint. Itaque hanc ſententiam tenent triginta Doctores. Vnde ex his apparet illam eſſe ſatis probabilem, ne dicam certam, quod nemo, niſi Bardus negabit.

Docuit in Reſolutionibus, quæ hic ſunt ſupr. 77. 78 79. 80. & 84. à ho. 5. & 1n7. 10 ts 10. Reſol. 70. §. Cõfirmatur, & in tom. 1. tr. 5. ex Reſ. 46. vide §. 2. & 3.

2. Nec obſtat dicere, ſupradictam opinionem non poſſe in caſu noſtro applicari, in quo Dominus Conſulens, omnia quæ aduocati exercere ſolent, exercuit. Ipſe enim direxit cauſam, conſuluit, reaptauit ſcripturam factam à fiſco, &c. Reſpondeo hæc non officere, quia facta ſunt à Domino Conſulente extrajudicialiter, & tanquam perſona priuata, nec vllam ſcripturam nomine proprio ſubſcripſit, nec vllum Aduocati munus in judicio exercuit. Ergo, &c.

3. Sed

3. Sed dato quòd Dominus Conſulens in dictam irregularitatem incurrerit, Reſpondeo ad ſecundum dubium quod poſſet diſpenſari ab Epiſcopo vigore Concilij Tridentini *ſeſſ.24.cap.6.de Reform.* vel à Confeſſario Regulari priuilegiato (ſuppono, vt ex facto patet, homicidium de quo eſt quæſtio, eſſe adhuc occultum.) Probatur prima pars ex dicto decreto Concilij Tridentini vbi conceditur Epiſcopis facultas diſpenſandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea quæ oritur ex homicidio voluntario. Atqui homicidium ex defectu lenitatis non dicitur propriè homicidium; homicidium enim eſt factu iniuſtum lege humana, & Diuina prohibitum, vt ex Sancto Auguſtino *lib.1. de libero arbitrio cap.* 4. tradit Sanctus Thomas 2. 2. *quæſtion.* 64. *artic.*6. Ergo Epiſcopus in homicidio juſto poterit diſpenſare.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. not. & pro Confeſſariis Regularib. infra in §. Quod huius Reſ. &c.

4. Et ita hanc ſententiam docent Doctores, quos citat & ſequitur Barboſa *de Poteſtat. Epiſcopi part.* 2. *allegat.* 39. *num.*4 Quibus ego plures alios addidi *in part.4.tractat.2.reſolutione* 69. & nunc addo me citato ex Societate Ieſu Patrem Faunium *in Theolog. moral. tom.2.tractat.*11. *quæſtion.*59.§. *Dico ſexto, verſ. eſt tamen contraria opinio*; & Machadum *de Perfect. Confeſſ. tom.*1.*lib.*2.*p.*3.*docum.*8.*num.*21.

Quæ nũc eſt in to.3. tr.3. Reſ. 35. & in aliis eius primæ not.

5. Vnde ex his Cardinalis Cajetanus *in Summa, verb. Irregularitas num.*3. & 4. Sic ait; Scito quoque quod appellatione irregularitatis homicidij voluntarij non venit irregularitas propter occiſionem hominum in bello iuſto, aut judicio iuſto: quoniam vbi non interuenit homicidium, ibi non inuenitur irregularitas homicidij. Conſtat autem quod quando homo juſtè occiditur, non committitur homicidium, quoniam homicidium ſpecies eſt criminis, non enim ſignificat occiſionem hominis qualemcumque, ſed injuſtam; ergo non eſt ibi irregularitas homicidij ſiue voluntarij, ſiue inuoluntarij.

6. Cum quo tamen ſtat quod interuenit in huiuſmodi alia irregularitas, puta cauſa ſanguinis vſque ad mortem. Et hæc ideò ſint adjecta, vt ſciant priuilegiati in diſpenſatione Irregularitatum circa homicidium voluntarium, poſſe diſpenſare in omnibus caſibus occiſionis humanæ in quibus non interuenit crimen homicidij. Nec ſint de cætero propter hæc ſolliciti ad petendum diſpenſationem à Papa; quia ipſi poſſunt diſpenſare. Hucvſque Cajetanus.

7. Quod autem idem dicendum ſit de Confeſſariis Regularibus, probatur ex priuilegiis eis conceſſis à Sixto IV. & Iulio II. quæ refert Hinojoſa *in dir. Deciſ. Regul. verb. Diſpenſatio in ſæculares fol.*187. & Brunus Chaſſaing *de Priuileg. Regular. part.*1. *tractat.* 5. *cap.*4. *prepoſ.*1. vbi ſic ait; Poteſt Sacerdos Regularis diſpenſare ſæculares ſuper omnibus irregularitatibus occultis, ſuper quibus Epiſcopus ex conceſſione Tridentini diſpenſat, ac conſequenter in quibuſdam irregularitatibus ex homicidio voluntario juſto, vel injuſto contractis. Ita ille, qui poſtea latè hanc concluſionem confirmat. Et idẽ docet etiam Baſſæus *Flor. Theol. verb. Irregularitas* 15. *n.* 10. Martin. de San Ioſeph *poſt Reg. S. Franciſci in Compend. de las facultades de los Confeſſores, verb. diſpenſare, num.*3. Pellizzarius *in man. Regul. tom.* 2. *tract.*8. *cap.*3. *num.*90. & Caſpenſis *in curſ. Theolog. tom.*2. *tract.*25. *ſect.*13. *num.* 120. qui citat Rodriquez, Cordubam, Ioannem de la Cruz, Sayrum, & Henriquez.

Sup. hoc late in to.7 tr.1. Reſ. 301. & in aliis primæ not. & ſignãter in Reſ.1. dictæ adnot.

8. Verùm, ſi Epiſcopus, & Confeſſarius Regularis nollent has opiniones ad praxim deducere; Reſpondeo ad dubium tertium poſſe Dominum Conſulentem ad Sacram Pœnitentiariam confugere, nam vt ex facti narratione apparet, hoc homicidium non eſt publicum, & licet actiones factæ à Domino Conſulente circa cooperationem ad illam necem à pluribus ſciantur tamen neſciunt per illa irregularitatem incurriſse; & dato quod hoc ſcirent, hodie vt apparet talis ſcientia remaneret tantum apud quinque perſonas, vt patet in facto mihi exhibito: Vnde delictum non poteſt dici publicum, ſed occultum, vt ego probaui ex pluribus Doctoribus *in part.7.tract.2.reſolut.*15. quibus nunc addo Emanoelem Sa *verb. manifeſtum, n.*4. vbi ſic ait, Occultum dicitur, quod tale non eſt etiamſi poſſit probari, & quod penè eſt occultum, ideſt difficile probatu: Denique etiam quod quinque ſciunt, occultum dicitur.

Quæ nũc eſt in to.5. tr 3. Reſ.19. & lege Reſ. eius annot.

9. Itaque ex his omnibus apparet, Dominum Conſulentem vel irregularitatem non incurriſse: vel dato quod incurrerit, poſſe ſuper illam Epiſcopum, vel Confeſſarium Regularem priuilegiatum diſpenſare, vel ad Sacram Pænitentiariam recurrere quod ſecuriùs putarem: Et licet ego ſciam aduerſus aliqua ex ſuperiùs dictis plures Doctores probabiliter contrarium aſserere, tamen exiſtimo, ea quæ diximus à Doctoribus citatis non minus probabiliter, ac validè ſuſtineri, ac doceri. Ita ſentio, ſaluo aliorum meliori iudicio.

RESOL. LXXXIX.

Iudex pronunciauit ſententiam condemnatoriam ad furcam, qui poſtea ex gratia Principis fuit à morte liberatus, quæritur, an adhuc ſit irregularis, ita vt non poſſit ordinari abſque diſpenſatione Pontificis?

Idem eſt, ſi quando reus duceretur ad patibulum, eſſet extractus è manibus ſatellitum, & ſic mortem euaderet.

Et quid, ſi à Carnifice ſuſpenſus fuiſſet, ex caſu laqueus rumperetur, ſi propter hoc gratiam à Principe reciperet?

Et an Clericus habens iuriſdictionem temporalem, fiat irregularis ex eo, quod conſtituat iudicem pro cauſis, ſeu criminibus capitalibus, ſiue in genere pro omnibus, ſiue in particulari pro aliquo adhuc indiuiduo?

Idem eſt, & multo magis verius de Principe laico.

Et docetur, quod non fiunt irregulares Eccleſiaſtici, qui aliquem degradatum, aut hæreticum condemnatum, tradunt Curiæ ſæculari, ac proinde eorum Officiales multo minus.

Et an accuſator, Aduocatus, & teſtis fiant irregulares, ſi in cauſa ſanguinis proteſtationem præmittant?

Et quis poteſt diſpenſare contra præſentem irregularitatem contractam ex defectu lenitatis? Ex part.11. tr.5. & Miſc.5. Reſ.6.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam tenet accuratus in his materiis Conradus Pyrrhus *in praxi diſpenſ. Apoſtol. lib.*5.*cap.*2.*num.*3. & 4. dicens, Romæ petendam eſſe abſolutionem ab iis, qui aliquo modo ſe ingeſserunt in cauſis ſanguinis, licet poſtmodum mors ſequuta non fuerit, neque ſanguinis effuſio, quia nihilominus remanent irregulares, cum per ipſos non ſteterit, quominus omnem operam præſtiterint, vt mors, aut mutilatio ſequatur, & contradicit Mandoſio aſserenti diſpoſitionem eſse Epiſcopalem: cum ex conſuetudine recurratur ad Summum Pontificem. Cui congruit ſententia Foller. *in praxi crim. part.*2.*c.*24. & Lopez ad Diaz *in praxi Can. cap.*99. *in verb. puniendum.* Hanc etiam ſententiam tenet D. Antoninus, 3.*part.tit.*28.*cap.*2. qui ex ſola ſententia condemnatoria iudicem fieri irregularem voluit, cui ita adhæſit Maiolus *lib.*2. *caput.*6. *numero* 3. vt dixerit ſolum officium iudicis in criminalibus efficere irregularem,

Sup. contéro in hoc §. inf. à §. Caſus poteſt frequenter. hujus Reſ. qui ſub hoc, eodẽque n. 89. eſt appoſitus, vſque in finem huius totius Reſ.

gularem, etiam nulla ſententia ſanguinis pronunciata fuerit, quamvis tunc ab Epiſcopo diſpenſari poſſit, citatque vetuſtiſſimum interpretem Caoonum Hugonem, relatum, & probatum hac in parte à Speculator. *tit. de diſpe. ſnt. §. iuxta*, affert præterea Maiol. *Summa Confeſſar. q. 13. de homicidio, hoc eſt, tit. 1. lib. 2.* Idem quoque tenuit Pioui. *tract. de irregular. 7. regula*, & Alphonſ. Aluarez *in ſuo Theſaur. cap. 38. 7. regula.* Verùm hæc opinio mihi non placet, cùm ſit contra communem Canoniſtarum & Theologorum, quos plena manu adducit, & ſequitur Ioao. Baptiſt. Ciarlinus *Controuerſ. forenſ. tom. 2. cap. 205. num. 17.* vbi, me etiam citato, concludit, aſſerentes irregularitatem no contrahi ex homicidio, ſiue voluntario, ſiue licito, ſiue iuſtitia mediante facto, niſi verè ſequatur effectus, quia ad incurrendam irregularitatem non ſufficit intentio occidendi, vel mutilandi, vel attentamm, ſed requiritur actualis occiſio, vel mutilatio hominis, ſtante quod irregularitas impoſita eſt homicidio voluntario, non attentato. Et hanc ſententiam nouiſſimè probat Gibalinus *de irregular. quæſt. 3. conſectar. 7. num. 4.* & ante dixerat Ioan. Præpoſit. *in 3. part. quæſt. 5. de irregular. dub. 13. num. 98.* Ioan. Soria *in Epilog. ſumm. part. 2. tract. 1. ſect. 2. diſp. 7. §. circa defectum lenitatis.* Vnde ſi aliquis reus duceretur ad patibulum, & eſſet extractus à manibus ſatellitum, & ſic mortem euaderet, iudex non eſſet adhuc irregularis; imò ſi neque à carnifice ſuſpenſus fuiſſet, & eaſu laqueus rumperetur, ſi propter hoc gratiam à Principe reciperet, iudex abſque diſpenſatione poſſet Ordinibus initiari. Non eſt igitur audiendus Pyrrhus *vbi ſupra*, & à fortiori Maiolus contra quem nominatim inſurgit Layman *lib. 3. tract. 3. cap. 7. num. 1.* Gibalinus *vbi ſuprà.* Vide etiam Chartarium *deciſ. criminal. 30. num. 34.* & Sperellum *tom. 1. deciſ. 77. num. 11. & ſeqq.*

Sup. hoc ſupra Reſ. 51. & in alio §. eius not.

2. Notandum eſt hìc obiter, quod Clericus habens iuriſdictionem temporalem, non fit irregularis ex eo quod conſtituat Iudicem pro cauſis, ſeu criminibus capitalibus, ſiue in genere pro omnibus, ſiue in particulari pro aliquo, adhuc in indiuiduo, quamvis ſequatur mors, vt conſtat ex *dicto cap. 3.* & idem eſt, & multò verius de Principe laico: quia Clerici quoad hoc non ſunt magis exempti quam laici. Nec fiunt irregulares Eccleſiaſtici, qui aliquem degradatum, aut hæreticos condemnatum, tradunt brachio ſæculari, vt deducitur *ex cap. Nouimus, 27. de verb. ſignific.* ac proinde eorum Officiales multò minus fiunt irregulares, quia multo minus cooperantur, quam ipſi iudices tradentes. Vide Præpoſitum *vbi ſuprà*, & alios communiter.

Sup. his infr. in tr. 10. in Reſ. 70. § 2. ante medii, à verſ Probatur minor. & ſeqq.

3. Nota etiam, quod non ſolus accuſator, ſed probabiliter etiam aduocatus & teſtis non fiunt irregulares ſi in cauſa ſanguinis proteſtationem præmittant, quia in his eadem eſt ratio: nam cui conceditur aliquid, cenſentur etiam concedi illa, quæ ad id ſunt neceſſaria, ne conceſſio ſit inutilis: at priuilegium conceſſum accuſatori in aliquibus caſibus ſine metu irregularitatis præcedente proteſtatione inutile videretur, ſi teſtis non poſſet abſque irregularitate cum proteſtatione teſtari. Et idem eſt de aduocato: nam præ timore tantæ pœnæ retraheretur à teſtando; ſicque nihil probare poſſet, nec obtinere. Et probabile etiam eſſe puto, nec fieri teſtem irregularem, quando vel iure naturæ, vel iuſto indicis præcepto, vel graui metu coactus obligatur ad fatendum teſtimonium in cauſa ſanguinis, præmittendo proteſtationem: tunc enim non videtur voluntarie ad mortem concurrere. Ita Cornejo *diſputat. 11. dub. 1. quæſt. 7.* Et pro probabilitate harum opinionum plures alibi adduxi, quibus nunc addo Caſpenſem *in curſ. Theol. tom. 2. tract. 25. diſp. 5. ſect. 13. num. 88. cum ſeqq.* & Leſſium *in 3. part. D. Thom. c. 2. de irregular. dub. 5. num. 15.* vbi ſic ait; Probabile eſt ab irregularitate teſtem excuſari in eo caſu, in quo tenetur in conſcientia teſtari, præſertim ſi proteſtationem adjungat, quamvis hæc etiam non videatur eſſe neceſſaria. Ita ille, cui ad Eſcobar *in Theol. moral. tract. 4. exam. 6. c. 5. § 5. n. 238.* vbi admittit hoc etiam in aduocato.

Sup. his ſupr. magis late in Reſ. 87.

Sup hoc teſte ſu. r. in Reſ. 85.

4. Sed quis poteſt diſpenſare contra præſentem irregularitatem contractam ex defectu lenitatis? Caſpenſis *vbi ſupr. n. 94.* ait, Prælatos regulares poſſe diſpenſare in irregularitate contracta ex defectu lenitatis circa ſuos ſubditos, quia habent priuilegium diſpenſandi in omnibus irregularitatibus, excepta bigamia, & homicidio voluntario. Certiùs eſt eandem facultatem habere Commiſſarium Cruciatæ, quia in eius commiſſione dicitur, & ſuper quacunque alia irregularitate, quæ non procedat ex homicidio voluntario. Ita Caſpenſis. Sed quid dicendum de Epiſcopis? Leſſius *loco citat. dub. 6. n. 21.* ſic aſſerit. Reſpondeo Epiſcopum non videri hic poſſe diſpenſare, vt plerique Doctores affirmant. Ratio eſt, quia ante Concil. Tridentinum non poterat; & per Concilium non eſt ei facta poteſtas, niſi in regularitate orta ex delicto occulto: hæc autem ex delicto non oritur.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 3. Reſ. 35. §. vl. à principio, & in aliis eius not.

Sup. hoc in §. not. præteritæ, in fine, & in alia Reſ. eius not.

Et pro Epiſcopis, in to. 3. tr. 3. Reſ. 36 &c. & latè ibi in Reſ. 34. & 35. &c.

5. Non tamen, non eſſe improbabile, Epiſcopum poſſe in hac diſpenſare, vt docet Couarr. *§. 3. in fin.* Ratio eſt, quia iſtud homicidium æquiparatur homicidio caſuali in iure (id eſt, quod caſu factum eſt) in quo poteſt Epiſcopus diſpenſare. Vnde per quandam *ἐπιείκειαν* colligimus ſimili modo poſſe diſpenſari iſto. Hæc Leſſius. Sed de his alibi a nobis etiam tractatum eſt.

Alibi in Reſolutionibus, & §§. præteritarum notationū huius Reſ.

SVBSEQVITVR SVB HOC eodemque numero hujus Reſ. 89. eadem quæſtio, videlicet.

An Iudex proferens ſententiam ſanguinis, & eius miniſtri iuſtitiam ei cooperantes, ſi mors ex aliquo caſu poſtea ſecuta non fuerit, incidant, hoc non obſtante in irregularitatem?

Et deducitur, quod quando verſamur in dubio iuris in aliquo caſu, quis non teneatur ſe habere pro irregulari. Ex p. 12. tr. 3. & Miſc. Reſ. 5.

Sup hoc ſup. in §. 1. huius Reſ. qui ſub hoc eodē que num Reſ. 89. eſt appoſitus.

§. 1. CAſus poteſt frequenter accidere, & de illo ego interrogatus fui per litteras ex Germania, ac ſententiam affirmatiuam tenet Philippus Fabrus *de cenſuris in 4. diſtinct. 25. quæſt. 1. dub. 3. num. 252.* vbi ſic ait: Dubium occurrit de curialibus, in cauſa Criminali. Nam Suarez diſtinguit de Curialibus dicens, quod omnes ſunt irregulares, quamdiù in miniſterio permanent; Quoſdam verò illo dimiſſo non manere irregulares; ſcilicet illos quorum cauſa ſententia ſanguinis non fuerit deducta ad actum, quod probat *ex cap. 1. diſtinct. 51. per illa verba*, qui dum parent poteſtatibus, quæ ſunt imperata, fecerint, *& cap. 2. eadem diſtinct.* ex Gloſſa, quæ exponit iſta præcepta eſſe ſæua præcepta, & per caput Oſius, *diſtinct. 61.* & ſupra eadem *diſput. ſect.* probauit quod iudex per prolationem ſententiæ ſanguinis non fit irregularis, niſi ſequatur effectus ex Nauarro *manuer. 211.* Syluest. *homicidio 3. num. 3. & aliis adductis ab eis* Atque idem dicit de Aduocato in cauſa ſanguinis; ſi enim ſequatur cauſa ſanguinis ait remanere irregularem ſiue patrocinetur contra Reum, ſiue pro reo, adhibitis quibuſdam limitationibus, ſin minus dimiſſo officio nequaquam.

2. Ego autem puto omnes Curiales, & Aduocatus

Google

catos etiam defendentes Reos iniuſtè accuſatos, & omnes exercentes actus fori criminalis, ſiue exequatur effectus, mortis, vel mutilationis, ſiue non, eſſe irregulares. Et ratio eſt quia iſti alia ratione fiunt irregulares ab illa, quæ eſt propter homicidium. Nam iura faciunt ſpecialiter inhabiles ad ordines huiuſmodi curiales; Neque faciunt hanc exceptionem ſiue ſequatur effectus mortis, vel mutilationis, ſiue non; Ideo eſt alia ſpecies irregularitatis ab illa, quæ incurritur propter homicidium voluntarium. Illa enim certum eſt neminem incurrere propter homicidium mentale tantum, ſed requiri effectum extremum, & de hoc loquuntur Nauarrus, Syluester, & alij locis ſupra citatis. Hæc ſententia mihi videtur explicitè haberi *in capit. ſententiam, ne Clerici, vel Monachi*, quod habet ſic. [Sententiam ſanguinis, nullus Clericus dictet, aut proferat, ſed nec ſanguinis vindictam exerceat, aut vbi exercetur interſit, ſi quis autem huiuſmodi occaſione ſtatuti Eccleſiis, vel Eccleſiaſticis perſonis aliquod præſumpſerit inferre diſpendium per cenſuram Eccleſiaſticam compeſcatur: Nec quiſquam Clericus litteras dictet, aut ſcribat pro vindicta ſanguinis deſtinanda. Vnde in Curiis Principum, hæc ſollicitudo non Clericis, ſed Laicis committatur. Nullus quoque Clericus ruptariis, vel Balleſtariis, aut huiuſmodi viris ſanguinum præponatur; nec vllam chirurgiæ artem Subdiaconus, Diaconus, vel Sacerdos exerceat, quæ aduſtionem, vel inciſionem inducit.] Gloſſa tamen *in eo capite*, aſſerit exiſtentem præſentem his non fieri irregularem, ſed tamen debet puniri, quia facit contra præceptum huius Canonis. Idem elicitur apertè ex *capite* 1. & 2. *diſtinctione* 51. Nam *capite primo*, enumerat varia perſonarum genera, quæ in prouincia Hiſpaniæ erant ad Clericatum promota contra canones, enumerat curiales his verbis, *aliquanto ex curialibus, qui dum parent poteſtatibus, quæ ſibi ſunt imperata fecerunt*, ecce non limitat ad eos, qui in cauſa ſanguinis actu ſequutam tantùm hanc pœnam incurrerunt, ſed vniuerſaliter ad eos, qui in curiis præceptis Principum paruerunt. Et licet *in cap.* 2. Gloſſa ad illud verbum, *ſi quis, fidelis adminiſtrauerit*, exponat in ſæuis actibus non ob id ſequitur, quod actus ſæui ſint ſolum exequutio mutilationis, vel mortis. Nam etiam ſcriptio proceſſus in cauſa ſanguinis, examinatio teſtis, licèt Reus non conuincatur, nec ſequatur mors, vel mutilatio procul dubio, eſt actus ſæuus & contrarius lenitati perfectæ hominis. Nec habetur arctatio illa vllibi, quod actus ſæui ſint tantùm mutilatio, & mors *cap.* 1. *eandem diſtinctionem*, enumerantur milites inter eos, qui erant inhabiles ad clericatum, quia exercuerunt neceſſario actus ſæuos. Inquit enim: Aliquantos ex militia, qui cum poteſtatibus obedierunt ſæua neceſſario præcepta ſunt executi. Conſtat autem, quod milites alios actus ſæuos, & crudeles præter mutilationem, & mortem in bello exercent. Gloſſa autem expoſuit actus ſæuos ad ſignificandum, quod adminiſtrans curialibus in actibus familiaribus domus, vel aliis non pertinentibus ad curiam criminalem non ſubſunt huic pœnæ; caput autem illud, Oſius, oppoſitum non probat; vt eſt videre in Gloſſa. Et hæc omnia docet Fabrus vbi ſupra. Nota etiam hanc ſententiam docere ex Neothericis, Pyrrhum Corradum *in Praxi diſpenſationum Apoſtolicarum, lib.* 5. *cap.* 2. *num.* 3. vbi ita aſſerit: Infinitas diſpenſationes, & rehabilitationes deſuper in Romana curia peti, etiam pro illis qui aliquo quouis modo ſe præmiſſis ingeſſerunt, licèt poſtmodum mors ſecuta non fuerit, neque ſanguinis effuſio, quia nihilominus remanent irregulares; cum per ipſos non eſt, & erit quo minus omnem operam præſtiterint, vt mors, aut ſanguinis effuſio ſequeretur, vt ait Mandoſ. *in praxi artic. att. abſolut. & rehabilit. verſic an autem aduocatus*, dicens ibi, quod propter præmiſſa, ſcilicet, quod non fuerit mors, aut effuſio ſanguinis ſequuta, poterit Ordinarius diſpenſare; quod tamen ſatis deuiat à praxi eiuſdem Curiæ; cum ex conſuetudine pro huiuſmodi diſpenſatione recurratur ad Summum Pontificem. Ita Pyrrhus, & ante illum Maiolus *de irregularit. libro* 2. *capite* 2. & Diuus Antoninus *parte* 3. *text.* 28. *capite* 2. Alphonſus Aluarez Plou. Speculator, & alij, quos citat Gibalinus vbi ſupra.

3. Sed ego negatiuæ ſententiæ adhæreo, & puto in tali caſu Iudicem, & alios Miniſtros irregularitatem non incurriſſe, ſi ſententia non fuerit exequuta ex aliquo accidenti; & hanc eſſe communem opinionem Canoniſtarum teſtatur Ioannes Vvigers *in tertia parte Diui Thomæ quæſt.* 22. *de irregularitate dub.* 3. *numero* 6. & idem ſentiunt ferè omnes Theologi, vnde præter Suarez ſuprà à Fabro adductum, & immeritò repulſum tenent Layman, Filliuccius, Emanuel Sà, Syl[?]eſter, Sotus, Bonacina, Molfeſius quos citant, & ſequuntur duo docti recentiores Epiſcopus Sperellus *tomo* 1. *deciſion.* 77. *numero* 11. 12. & 13. & Ioannes Baptiſta Ciarlus *controuerſ. forenſ. tomo* 2. *capite* 203. *numero* 17. quibus ego addo Petrum à Sancto Ioſeph *in Summula, parte* 2. *Opuſcul.* 3. *capite* 6. *articul.* 2. Blondum *de cenſur. diſputat.* 8. *articul.* 6. Machadum *tomo* 1. *libro* 1. *part.* 3. *tractat.* 18. *document.* 2. *numero* 2. Buſembaum in Medulla *Theolog. moral. libro* 7. *capite* 5. *dubio* 5. Bordonum *in Theolog. moral. libro* 7. *quæſtion.* 18. *numero* 83. & 84. Chaſſaing *de Sacramentis diſputatione* 18. *dub.* 10. *numero* 91. & 92. Ludouicum Abellis *in Medulla Theologica, tomo* 2. *parte* 2. *capite* 6. *ſectione* 2. §. 1. Carolum Malletum *in auro Theologia moralis, tomo* 1. *Malleatione* 23. *Bractea* 25. Doctiſſimum & Amiciſſimum Eſcobar *in Theologia morali parua tractat.* 8. *examin.* 6. *capite* 3. §. 5. *numero* 31. & 33. Hurtadum *diſputatione* 2. *de irregularite difficult.* 11. *numero* 38. Caſpenſem *in curſ. Theologia, tom.* 2. *tractat.* 25. *diſputat.* 5. *ſect.* 13. *numero* 85. Leſſium *in* 3. *part. Diui Thomæ, capite* 2. *de irregul. dub.* 5. *numero* 15. & Ioannem Præpoſitum *in tertia parte Diui Thomæ cap.* 5. *de irregularitat. dub.* 13. *numero* 98. Mercerum *de Sacramentis in tertia parte Diui Thomæ, quæſtion... dub.* 8. Tannerum *tom.* 4. *diſputatione* 6. *quæſtione* 10. *dub.* 11. *num.* 206. Baſſeum *verb. Irregularitas V. numero* 3. Turrianum *de cenſ. libro* 9. *diſput.* 9. *dub.* 10. Vvigera *vbi ſupra*, & Megala *in* 3. *parte, lib.* 7. *cap.* 1. *quæſt.* 1. *num.* 35.

4. Sed audiamus aliquorum Doctorum verba, Magiſter Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ, tom.* 2. *tract.* 5. *de irregul. diſp.* 11. *dub.* 1. ſic ait. [Infero ſequentes irregulares. Primo, Iudex, qui iuſtè profert ſententiam mortis, vel mutilationis, & idem eſt de Aſſeſſore, & de eo, qui poſt latam ſententiam ſuadet Iudici, ne concedat appellationem; cum omnes iſti ſint in ſuo genere cauſa propinqua homicidij: requiritur tamen, quod talis ſententia exequatur, quia irregularitas hæc non incurritur, niſi morte, aut mutilatione ſequuta.] Villalobos *in ſumma tom.* 1. *tract.* 21. *difficult.* 52. *num.* 21. *difficult.* 52. *num.* 2. [Que da ſentencia en cauſa de ſangre, es irregular, ſiguiendoſe el efecto, ſi eſta baptizado. Aſſi lo tienen todos, y conſta de vnos textos, a, y en otros, b, ſe preſupone dieze en la concluſion ſiguiendoſe el efecto: por que aunque ſe dè la ſentencia,

cia, y ſe pronuncie, nò queda irregular, ſi no ſe executa como tienen los Doctores, y en eſpecial Sylueſtro, Nauarro, y Suarez la razon es por que aunque vno mande à vn criado ſuyo, que mate à otro nò queda irregular ſi no ſe executa, y lo miſmo es à qui: aunque Mayolod, tiene lo contrario, ſin fundamento baſtante,] Marcus Serius *de cenſuris diſp. 7. difficult. 2. quæſt. 10. num. 3.* Iudex ferens ſententiam in cauſa ſanguinis effectu ſequuto eſt irregularis, quia licèt, quis exerceat hoc officium, proferat ſententiam, & promulget illam ſi effectus mortis, vel mutilationis; quacunque ratione impediantur, ne executioni mandetur, non contrahit Iudex hanc irregularitatem, quia nullo iure lata eſt talis irregularitas, vnde non ſatis eſt exercuiſſe officium Iudicis, ſi effectus non eſt ſecutus. Vidiſti amice lector ſententiam noſtram eſſe communem inter Theologos, & Canoniſtas, & hos vltimos videre poteris apud Ciarlinum loco citato aduerſus quem immeritò bona eius venia, & pace nimis audacter inſurgit nouiſſimè Pyrrhus Corradus *in ſuis additionibus ad libr. 5. cap. 5. num. 57. fol. 31.*

5. Probatur noſtra ſententia validiſſimis rationibus. Primo, quia ſi per mandatum iniuſtum non ſequuto effectu non incurrit irregularitas, multo minus per ſententiam iuſtam effectu non ſequuto, quia ſicut ille qui mandat iniuſtè non dicitur verè homicida, ita nec iſte qui fert ſententiam ſanguinis effectu non ſequuto. Secundo certum eſt, quod in noſtro caſu non ſumus in dubio; nam homicidium non eſt ſecutum, ſed ſumus tantum in dubio iuris, ſcilicet, per ſolam prolationem ſententiæ, an quis incurrat irregularitatem. Paucis affirmantibus, & infinitis negantibus.

Sup. hoc dubio iuris ſep. ex Reſ. 8. lege doctrinā § vlt. ab eius lin. 3. & verſ. Igitur quando dubiū eſt de iure.

Sed quando verſamur in dubio iuris, vt eſt in caſu noſtro quis non debet ſe habere pro irregulari, vt notat Nauarrus *capite 27. numero 193.* Sayrus *de cenſuris, libr. 6. capite 2. numero 16.* Azor. *tomo 1. libro 2. capite 19. quæſt. 10. & 11.* Rebellus *1. parte, lib. 1. quæſt. 2. ſect. 2.* Suarez *ſupra ſection. 5. numero 4. & 18.* Auila *part. 7. diſput. 2. dub. 5. concluſ. 5.* Reginaldus *libro 30. num. 3.* Valenſuel. *tomo 4. diſputation. 7. quæſtione 19. punct. 2.* Fillucius *tractat. 19. capit. 2. quæſtion. 6.* Toletus *libro 1. capit. 57.* Coninch. *diſputatione 18. num. 21.* Bonacina *de cenſur. diſputat. 7. quæſt. 1. punct. 5. numero 2.* Layman. *libr. 1. tractat. 1. cap. 5. num. 39.* Villalobos *tomo 1. tractat. 1. difficult. 22. numero 22.* Sanchez cum aliis, *libro 1. Decalog. capite 10. numero 42.* Probatur primò, *ex capite Is qui de ſententia, excommunic. in 6.* vbi dicitur, ius apparens, aut ſimile non ſufficere ad irregularitatem inducendam, eo quod non ſit expreſſa in iure. Igitur à fortiori non ſufficiet, vbi totum ius eſt dubium. Probatur ſecundò, quia textus inducentes irregularitatem in dubio commiſſi homicidij, loquuntur palàm in dubio facti; nec vllus textus illam inducit in dubio obſeruandam. Nec eſt eadem ratio vtriuſque dubij, nam licèt irregularitas procedat ex facto, tanquam ex radice, vel occaſione, per ſe tamen oritur ex iure decernente illam, vt ex cauſa efficiente. Quare ſi ius eſt dubium, nequit ſuum effectum producere. Probatur tertiò, quia lex non obligat ante ſufficientem eius promulgationem: Ius autem dubium non cenſetur ſufficienter promulgatum. Probatur tandem ſi quis dubitat de lege naturali, vel poſitiua, diuina, vel humana, talis lex non obligat, iſte caſus, non teneris tali lege ad talem caſum. Etſi dubitas, an voueris non teneris voto, iuramento, vel promiſſione, vt oſtendimus *dub. 11.* præcedenti: Ergo neque ſi dubius an detur ius imponens irregularitatem, vel an iſte caſus contineatur in Canone imponente irregularitatem, debes in aliquo foro cenſeri irregularis. Conſequentia eſt bona, quia eadem eſt ratio. Vtrobique enim dubitatur de ſubſtantia legis, voti, iuramenti promiſſionis, vel iuris ligantis, ad ſolam cenſuram, & ideo hanc ſententiam præter Doctores ſupra citatos tenent Fagundez *in Decalog. tom. 1. libro 2. capite 10. numero 10.* Caſtrus Palaus *tom. 1. tractatu 1. diſputatione 3. puncto 6.* Bordonus *in Summa libro 7. quæſtione 17. numero 23.* Porrellus *verb. irregularitas, numero 31.* Sancius *in ſelectis diſputatione 42. numero 14.* Fillucius *tomo 2. tractatu 21. capite 4. numero 136.* Fragoſus *de Republic. tomo 1. libro 4. diſputatione 10. numero 212.* Eſcobar *in Theol. moral. tomo 1. libro 2. ſect. 2. Prön. 71. numero 248.* quibus adde me citato Franciſcum Lugo *de principiis moralibus parte 1. capite 2. quæſtione 26. numero 150.* & me citato magiſtrum Idelphonſum Dominicanum *in ſuis dictis Commentariis ad partem 2. Diui Thomæ, tomo 3. diſputatione 209. dubio 12. concluſione 2. numero 1310.* & me citato doctiſſimum, & amiciſſimum Boſſium *variar. tomo 1. parte 2. titulo 1. §. 11. numero 1290.* Vnde ex ſuperius dictis patet reſponſio ad ea, quæ in contrarium adduxit Fabrus vt ſupra.

6. Reſtat modo, reſponderi ad diſpenſationes adductas à Pyrrho locis citatis; Dico igitur, illas diſpenſationes emanare à Sacra Pœnitentiaria, vel Dataria, quia petantur ab Oratoribus ad maiorem ſecuritatem, & quietem conſcientiæ, & ad tollendos ſcrupulos, & ideo ſtante opinione maiori, & aliorum aſſerentium in noſtro caſu, iudices, & alios Miniſtros irregularitatem incurrere, in Pœnitentiaria, & Dataria rectè conceduntur tales diſpenſationes, ſed ex hoc non ſequitur, vt vult Pyrrhus, nec rectè inferri poteſt, dictas diſpenſationes eſſe neceſſarias; ita vt contraria opinio non remaneat in ſuo gradu maioris, vel minoris probabilitatis, vt in ſimili caſu docet Magiſter Serra. Dominicanus *tomo primo, capite ſecundo Diui Thomæ quæſtione 90. articulo... fol. mihi 380.* Magiſter Bernardus Lotheria Dominicanus *in Reſolutione moral. Belgicus tractatu 21. articulo 2.* & ex Societate Ieſu Fagundez *de Præceptis Eccleſiaſticis, tractatu 2. libro 8. capite 8. numero 138.* Granadus *in parte ſecunda, controuerſ. 7. tractatu 3. parte 1. diſputatione 15. ſectione ſecunda*, & aliis, quidem, quis poteſt credere ſacram Pœnitentiariam, vel Datariam concedendo tales diſpoſitiones ad petionem partium velle damnare ſententiam contrariam communiter receptam ab omnibus Canoniſtis, & Theologis ſi Pyrrhus hoc credit, bona eius venia, & pace non credam. Dicere autem cum ipſo, quod Iudex in noſtro caſu, quo ad ſe fecit, quod potuit ergo contraxit irregularitatem. Nego conſequentiam, non alioquin ſequeretur, quod Titius Sclopero, vel enſe percutiens vulnere lethali Sempronium, ſi iſte poſtea non moreretur incurreret irregularitatem, quia ex ſe fecit quantum potuit, vt occideret Sempronium, ſed hoc dicere eſt abſurdum, Ergo. Itaque ſtatuenda eſt regula generalis cum Gibalino *de irregularitate cap. 4. quæſtione 3. conſect. 7.* & aliis contra Pitigianum, & Pyrrhum homicidium ſiue iniuſtum, ſiue ex defectu lenitatis non inducere irregularitatem niſi mors ſequuta fuerit, & hæc ſatis dicta ſunt contra opinionem Pyrrhi, quem tamen exiſtimo virum benemerentem, & commendatione dignum, & optarem quod Titius ad communem

vtilitatem

vtilitatem ſecundom Tomum ſuæ Praxis in lucem ederet.

RESOL. XC.

An Conſiliarij Principum, vt v. g. Regentes, & Præſidentes, Magiſtri rationales, &c. ſint irregulares, itavt ſine diſpenſatione ordinari non poſſint?

Et docetur iudices, & officiales Epiſcoporum & Adminiſtratores rerum Eccleſiaſticarum, imo & rerum piarum quamuis ſæcularium, vt ſunt res perſonarum miſerabilium, ordinari poſſe.

Et an obligatus ad ratiocinia poſſit ordinari ante rationem redditam, etiam deſerto officio, & quid ſi Fideiuſſores exhibeant.

Et quid eſt dicendum ante delicti pecuniarij ſolutionem, relicti ex officio, vel adminiſtratione, &c. Ex p.4. tr.2. Reſ.68.

§.1. VIdetur affirmatiuè reſpondendum, ex *cap.*1. 2. & 3. *diſt.*15. vbi Curiales, & qui publicis functionibus occupantur, ſunt irregulares, & ſub nomine Curialium in dictis textibus vocantur quicumque Curiæ ſæculari obligati ſunt in miniſterio alicuius officij publici, ſiue in perpetuum, ſiue ad tempus & ſiue talis obligatio ſit ex iuramento, pacto, aut ſtipendio.

2. Sed his non obſtantibus, vt optimè obſeruat Mercerus *in 3. part. D. Thomæ, quæſt.*24. *dub.*13. Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract. de irregular. diſp.*14. *dub.*2. *num.*3. excipiuntur ab hac generalitate, qui ſunt Principum Conſiliarij, ſiue hæc exceptio ſit expreſſa Pontificis conceſſione, ſiue ex conſuetudine præſcripta, quod etiam docet Suarez *de cenſur. diſput.*51. *ſect.*3. *num.*16. quibus adde Hurtadum *tract. de irregul. diſp.*2. *difficul.*18. *num.*60. vbi etiam docet cum Mercero & Cornejo *locis citatis*, iudices, & officiales Epiſcoporum, & Adminiſtratores rerum Eccleſiaſticarum, imò rerum piarum, quamuis ſæcularium, vt ſunt res perſonarum miſerabilium, ordinari poſſe, quod deducitur ex *canon. vltim. diſt.*86. & ex *can.*1. *diſt.*88.

3. Notandum eſt etiam hic obiter contra Toletum *lib.*1. *cap.*60. & alios quòd obligatus ad ratiocinia non poteſt ordinari ante rationem redditam, etiam deſerto officio, ſecus verò dicendum eſt ante ſolutionem debiti pecuniarij relicti ex officio, vel adminiſtratione, poſt deſertionem officij, & rationem redditam, quia ſolutio nullibi in ſacris Canonibus requiritur, Ergo in tali caſu poterit ordinari. Ita DD. citati *vbi ſuprà.*

4. Et tandem nota hic cum Cornejo *loco citato*, quòd in caſibus quibus ob ratiocinia reddenda aliqui ab Ordinibus excluduntur, ſi fideiuſſorem exhibeant, qui cauſam ratiocinij in ſe aſſumat, ordinari non prohibentur. Ita ille, qui citat Panormitanum & Saytum, quod eſt valdè notandum, vt in caſu contingenti aliquis ex ſupradictis poſſit, ſi velit, ſtatim ordinari.

RESOL. XCI.

Sup. hac diffic. huius tituli infra in Reſ.109. §. Limitant.

An ſi Clericus in bello iuſto incitat aliquem determinatè occidendum, ſit irregularis? Ex p.5. tract.14. & Miſc.2. Reſ.98.

Sup. tota doctrina huius Reſ. lege ferè eadem in

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Lorca *in* 2.2. *ſect.*3. *diſp.*51. *n.*22. vbi ſic ait: Qui interſunt bello iuſto, etiamſi adſint ſine licentia Pontificis, & propria pugnent manu, & multo potiùs ſi in conflictu exhortentur milites ad fortiter agendum, dummodo neminem occidant, aut mutilent, aut ad id aliquem determinatè incitent, non fiunt irregulares. Ita Lorca, & ita etiam docet Suarez *de cenſur. diſput.*47. *ſect.*6. *num.*8 & alij. Et ratio eſt, quia illa exhortatio eſt directè ad cædem ergo incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis.

Reſ. ſeq. & ne prætermittas videre aliam eius not.

2 Sed ego contrariæ ſententiæ adhæreo, quam præter Turrianum *in* 2.2. *tom.*1. *diſp.*93. *dub.*2. docet nouiſſimè Hurtad. de Mendoza *in* 2.2 *tom.*2. *diſp.*169. *ſect.*2. §.137. Ratio eſt, quia irregularitas non eſt admittenda, niſi exprimatur iure; ſed nullo iure exprimitur in hoc caſu: ergo. Secundò, quia perſuaſio totius exercitus ad ſtrenuè pugnandum eſt coniuncta cum perſuaſione ad hominum cædes, & mutilationes; ſed illa non contrahitur irregularitas, ergo neque hæc. Maior probatur, quia ſtrenua pugna totius exercitus non poteſt phyſicè ſeparari à cædibus & mutilatione, qui enim poteſt acriter pugnari à toto exercitu, quin aliquis hoſtium cadat? Vnde non poteſt dici hæc perſuaſio remotè coniungi cum cæde. Confirmatur ſi bõbardarij, & ſclopetarij ſtatuerent non diſplodere ſclopeta, atque bombardas, poſſet Clericus abſque irregularitate eos hortari ad diſploſionem, ex qua videret nõnullos neceſſariò cæſum iri, aut mutilatum: ergo, &c. Vnde ex his apparet Hurtadum approbare doctrinam, quam primus docuit Vaſquez, & nos ſæpiùs notauimus, nempe irregularitatem ex defectu lenitatis incurri tantùm ab illis qui concurrunt aliquo modo ad mortem, vt iuſtitiæ miniſtri; ſecus autem ab aliis, ſi non ſit in iure expreſſa. Vide eumdem Hurtadum §.145. Igitur niſi Clericus ipſe ad necem concurrat ſuis arma mouens manibus, aut alia ratione concurrat realiter ad necem, non eſt irregularis, licèt aliàs ſit cauſa proxima, vt alij occidant, exhortando milites in generali, ac etiam in particulari ad hoſtes occidendos. Ita Hurtadus §.143.

RESOL. XCII.

An Clerici exhortantes in bello iuſto, vt hoſtes occidantur, incurrant irregularitatem? Ex p.9. tr.9. & Miſc.4. Reſ.7.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam tenet Lorca 2.2. *ſect.*3. *diſp.*51. *n.*22. Suarez *de cenſ. diſp.*47. *ſect.*6. *n.*8. Bañez *in* 2.2. *q.*40. *art.*2. *dub.*2. & alij. Probatur *ex cap. Quicumque ex Clero* 23. *q.*8. quia in tali caſu iam Clerici eſſent cauſa homicidij; illa enim exhortatio eſt directè ad cædem quod ſpectat ad defectum lenitatis: non aliter ac exhortari Iudicem ad agendum furem in patibulum.

Sup. tota doctrina huius Reſ. prætereà & ſignanter ſup. hoc infra in Reſ. 96. & in aliis eius primæ not.

2. Verùm mihi placet negatiua ſententia, quã tuetur Auila *Cenſur. p.*7. *diſp.*6. *ſect.*3. *dub.*2. *concl.*2. *ad* 1. *arg.* Turrianus 2.2. *tom.*1. *diſp.*93. *dub.*2. Hurtadus de Mendoza *vol.*2. *diſp.*169. *ſect.*14. *ſubſect.*2. §.137. & 143. & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia irregularitas non eſt admittenda, niſi exprimatur à iure: ſed nullo iure exprimitur in hoc caſu: ergo. Secundò; quia perſuaſio totius exercitus ad pugnandum ſtrenuè eſt coniuncta cum perſuaſione ad hominum cædes, & mutilationes; ſed illa non contrahitur irregularitas: ergo nec hæc. Maior probatur; quia ſtrenua pugna totius exercitus non poteſt phyſicè ſeparari à cædibus, & mutilatione. Qui enim poteſt acriter pugnari à toto exercitu, quin aliquis hoſtium cadat? Vnde non poteſt dici hæc perſuaſio remotè coniungi cum cæde. Confirmatur ſi Bombardarij, & Sclopetarij ſtatuerent non diſplodere ſclopeta, atque bombardas, poſſet Clericus

abſque

abſque irregularitate eos hortari ad diſploſionem, ex qua videret nonnullos neceſſariò iri cæſum, aut mutilatum; Ergo,&c. Et quidem ſi Aduerſarij volunt licitum eſſe in prælio hortari milites ad fortiter dimicandum; quare non erit licitum hortari illos ad occidendum hoſtes? Nam ſi de re ſit ſermo, idem erit hortari milites in ipſo congreſſu belli ad ſic dimicandum, vt conſequantur victoriam; & hortari illos ad occiſionem hoſtium, ſi neceſſaria eſt ad victoriam reportandam; & quamvis vna locutio minus ſit expreſſa, quàm alia; conſideratis tamen rerum circumſtantiis, idem eſt vtriuſque ſenſus. Et eundem eſſe ſenſum docuerunt Innocentius, & Panormitanus in cap. Quod in dubiis, de pœnis; quamvis contra communem Doctorum exiſtiment in vtroque euentu Clericos contrahere irregularitatem. Sed, vt dixi, in priori caſu communiter ſentiunt Doctores Clericos non incurrere irregularitatem, & in poſteriori hoc eſt probabile propter factam rationem. Iraque exhortatio ad cædem in bello juſto, non eſt cauſa irregularitatis.

RESOL. XCIII.

An Clerici, qui in graui neceſſitate pugnant in bello, incurrant irregularitatem?

Et quid ſentiendum eſt de Clericis de licentia Summi Pontificis bello aſſiſtentibus?

Et notatur, quod licet in caſibus, in quibus Clerici in bello iuſto pugnando lethaliter peccent, non fiunt irregulares, eſto in eo bello aliqui interficiantur, aut mutilentur. Ex p.6.tr.4.Reſ.38.

§.1. AD primum reſpondeo certum eſſe vrgente graui neceſſitate, vt ſuprà diximus, Clericos, ſi licitè bello juſto interſunt, etiam licitè propria manu pugnare: vt ſi aliàs ab inuadente hoſte eſſent occidendi; aut Ciuitas, aut Nauis in qua ſunt, eſſent expugnandæ, aut victoria magni momenti certò amittenda: tunc enim jus naturæ dat illis facultatem & ſe & communitatem defendendi; imò in tali caſu obligantur pugnare, cùm jus humanum nec intendit, nec poteſt derogare juri naturæ.

Sup. hoc inf. in Reſ.95 & in to.7. tr.7. Reſ.60. in fine.

2. Sed difficultas eſt, an incurrant irregularitatem, Aliqui affirmatiuè reſpondent, niſi Clerici pugnent ad neceſſariam vitæ propriæ defenſionem: ſed ego puto contrariam ſententiam eſſe ſuſtinendam, quam ex Molina & Lorca docet Coninch *diſp.35. de Bello, dub.6. n.91.* nam nullam Clericus incurrit irregularitatem, niſi ſit ei culpabilis.

Supr. hoc in Reſ.ſeq.

3. Ad ſecundum dubium ſic reſpondet Lorca *in 2.2. D. Thoma, quæſt.40. art.1. ſect.3. diſp.51. num.24.* Si Clericus ex diſpenſatione Pontificis expreſſa pugnet, etiamſi occidat aut mutilet, nullam irregularitatem incurrere tradunt Couarruuias & Molina: quoniam qui diſpenſat in aliquo, diſpenſare cenſetur in eo, quod conſequens & connexum eſt. Sed id non probo: quia milites juſtè pugnantes ſi occidant aut mutilent, irregulares fiunt: ergo eodem modo Clericus. Nec Papa concedens primum, cenſetur concedere ſecundum, niſi in conceſſione expreſſerit. Ita Petrus Lorca.

4. Verùm ego ſententiæ Molinæ adhæreo, & contra Lorcam aſſero eſſe diſparem rationem inter Laicos in bello juſto pugnantes, inter Clericos ex licentia Summi Pontificis: nam Laici vocantur & admittuntur ad id, quod licitè poſſunt efficere: neque in eorum exercitio quicquam Summus Pontifex diſpenſat: & ideo neque tollere, eſt cenſendus, irregularitatem. Sed contrarium accidit in Clericis qui ex eius licentia poſſunt in bello pugnare: ergo dicendum eſt eo ipſo quòd Papa præbet eis licentiam ſupradictam, auferre irregularitatem.

5. Non nego tamen ſententiam Lorcæ eſſe probabilem, quam tuetur etiam Duvallius *in 2.2. D. Thoma, tract. de charitate, quæſt.16. art.7.* Notandum eſt etiam hîc cum Molina *vbi ſupr. tom. 2. tr. 2. diſp. 10. concl. 2.* Quòd etiam in caſibus, in quibus in bello juſto Clerici pugnando lethaliter peccant, non ſunt irregulares: eſto in eo bello aliqui interficiantur, aut mutilentur; habétque id verum, non ſolùm ſi in genere exhortentur ad pugnam, fortitérque dimicandum, armaque & ſubſidia præbeant: ſed etiam ſi ipſi aliquos percutiant, ac vulnerent. Huic concluſioni quadam ex parte fauent *c. præſentium, & cap. continentia, de Clerico percuſſore:* ſed apertè colligitur *ex cap. petitio, de homicid.* cui juri innixi eam amplectuntur Panormitanus *ibid.* Nauarrus *in manuali, c.27. n.215.* Couarruuias *in Clement. ſi furioſus, p.2. §.3. num.2.* Doctores communiter. Quòd ſi Clerici ita pugnando in bello juſto irregularitatem non incurrunt; multò minùs illam incurrent Laici licitè & meritoriè in eo pugnantes. Hujus concluſionis non alia eſt ratio, quàm quòd cùm hæc ex jure poſitiuo pendeant, meritò in fauorem belli juſti, quo Eccleſia & Reſpublicæ defenduntur, atque ampliantur, à Summis Pontificibus conſtituta ſunt: præſertim cùm ſi morte aut mutilatione in bello juſto ſubſecuta, omnes qui in eo conſilium, fauorem, aut auxilium dederunt, irregularitatem incurrerent: ſanè in ſingulis juſtis præliis exercitus totus, innumeráque alia hominum multitudo maneret irregularis, quod eſſet infinitam penè multitudinem irretire, hominéſque tardos ad præliandum, & adjuuandum in bello juſto cum magno Eccleſiæ & Reipublicæ detrimento reddere. Et hæc omnia docet etiam Lorca *in 2.2. diſp.11. n.22. & 23.*

Sup. hoc inf. in Reſ.95 §. vlt & in Reſ. 109.§. etiam vlt. prope finem a ver Si tamen. & in tom. 7. tr.7. Reſ.57. prope finé, à ver. Si bellū vero.

RESOL. XCIV.

An, ſi Clericus ex licentia Summi Pontificis pugnet in bello, & aliquem occidat, incurrat irregularitatem: Ex p.9.tr.9.& Miſc.4.Reſ.6.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Lorca *in 2.2. D. Thoma, quæſt.40. artic.1. ſect.3. diſput.51. num.23.* vbi ſic ait: Si Clericus ex diſpenſatione Pontificis expreſſa pugnet, etiamſi occidat, aut mutilet, nullam irregularitatem incurrere tradunt Couarruuias, *§. illo 3. num.2.* & Molina *diſp.110.* quoniam qui diſpenſat in aliquo, diſpenſare cenſetur in eo quod conſequens, & connexum eſt. Diſpenſatione tamen expreſſa, vt pugnet; quia ſi ſolùm concedat Papa Clerico vt bello interſit, non cenſetur concedere pugnam, vt tradit etiam Molina *libr.5. cap.49. num.5.* Sed id non probo. Quia milites juſtè pugnantes, ſi occidant, aut mutilent, irregulares fiunt: ergo eodem modo Clericus. Nec Papa concedens primum, cenſetur concedere ſecundum, niſi in conceſſione expreſſerit. Ita ille.

Sup. hoc in Reſ. præterita. §. Ad ſecundum.

2. Sed ego adhæreo opinioni Molinæ, & Couarruuias, quam etiam tuetur Præpoſitus *in 3. part. quæſt. 5. de irregul. dub.12. num.96.* Suarez *de cenſ. diſp.47. ſect.6. num.12.* Turrianus *in 2.2. tom.1. diſp.93. dub.1.* Hurtadus *vol.2. diſ.169. ſect. 14. ſubſect.2. §.139.* & alij. Nec valet dicere cum Lorca, quia Laici poſſunt licitè pugnare, nec tamen ſunt ab irregularitate immunes: ergo licèt Clerico ſit licita pugna ex diſpenſatione Pontificis, non erit immunis ab irregularitate. Nego conſequentiam, quia Laicus vtitur jure communi, Clericus autem Iure derogante legi communi. Cum autem Pontifex cenſuit cauſas eſſe ſatis ad permittendam Clerico pugnam, cenſuit idem de irregularitate. Et

qui

qui facultatem præbet expreſſam ad aliquem factum amouet omnia impedimenta ad illud. Et ideò Villalobos *in Sum. tom. 1. tract. 21. difficul. 18. num. 9.* ſic ait: [Aduertaſe, que el Papa da licentia à algun Clerico para que pelee en la guerra, ò que aſſiſta à ella con armas offenſiuas, y defenſiuas, no queda irregular, aunque mate alguno, como dizen todos, que es eſta vna como anticipada diſpenſacion, ò como dizen Couarruuias, y otros, es viſto quitar el Papa toda la pena, y cenſura de aquel acto.] Ille, & ego.

RESOL. XCV.

An Clerici in caſibus, in quibus licite poſſint pugnare, occidendo hoſtes, incurrant irregularitatem?

Et notatur in bello iuſto ad cuius felicem exitum non eſt neceſſaria pugna Clerici, ſi Clericus pugnat, peccat grauiter, non tamen eſt irregularis, niſi ipſe hominem occidat, aut mutilet, quamuis aliquem feriat, & alij ſocij hoſtem occidant. Ex p. 9. tract. 9. & Miſc. 4. Reſ. 8.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 93. §. 1. & quamuis cũ Hurtado tantum in §. ſeq. citato. in tom. 7. tr. 7. Reſ. 60. in fine.

§. 1. Affirmatiuè reſpondet Nauarrus *in Manual. cap. 72. num. 215.* Caietanus & Bañez *in 2. 2. quæſt. 40. art. 2.* & Ledeſma *in Summa tom. 2. tract. 3. cap. 13. concl. 41.* vbi ſic ait: [Los Clericos que pelean, aun quando eſtan obligados à pelear, ſe hazen Irregulares, ſi matan, o cortan miembro. Eſta ſentencia es comon entre los Doctores, y tienela Cajetano, y Nauarro, y otros muchos eſta ſentencia ſe conſigue à pecado, ſino a occiſion voluntaria; o amutilacion de miembro. Y en eſto caſo a y alguna deſtas coſas Luego incurreſe. Irregularidad. Lo ſegundo, porque en el derecho todos los que matan, o cortan miembro ſe hazen Irregulares, aunque lo hagan en defenſion de ſu Republica, ſino es que ſea en ſu propria defenſion. Luego todos los demas quedan Irregulares. Lo terceros poque el juez que mata, o corta miembro queda Irregular aunque ſea obra buena, y que eſtaua obligado a hazerla. Y lo miſmo es de el que mata defendiendo à ſu padre, quando eſtaua obligado a defenderle. Luego lo miſmo ſeia en nueſtro caſo. Ita ille. Et ita hanc ſententiam tenet etiam Bañez *in 2. 2. q. 40. art. 2. dub. 4.* aſſerens ſic eſſe Praxim Curiæ Romanæ, in qua Clericus qui occidit in defenſionem Reipublicæ, exiſtimatur irregulatis.

2. Sed negatiuam ſententiam ego teneo cum Valentia *tom. 3. diſput. 3. q. 16. punct. 4.* Molina *de Iuſt. tom. 1. tractat. 1. diſput. 109.* Præpoſito *in 3. q. 5. de Irregul. dub 12. num. 92.* Sayro *de Cenſur. lib. 6. c. vlt. num. 9.* Turriano *in 2. 2. 3. tom. 2. diſp. 93. dub. 1.* Hurtado *vol. 2. diſp. 169. ſect. 14. ſubſect. 2.* §. 140. & 141. & aliis. Dico igitur, quod ſi bellum defenſiuum ſit neceſſarium ad ſalutem Reipublicæ, nec Clericos in eo pugnantes, & occidentes, vel mutilantes incurrere irregularitatem; ſi enim eam non incurrerit qui alterum occidit, quando id eſt neceſſarium ad iuſtam proximi defenſionem, multò minus incurrit qui idem præſtat, quando bonum Reipublicæ id requirit, ad cuius defenſionem aliquis obligetur. Confirmatur. Durum videtur, quod priuatus incurrat irregularitatem propter actum, ad quem Iure naturæ obligatur, cum hac ratione multi arcerentur ab obſeruatione præceptorum. Confirmatur ex D. Thoma *in 2. 2. q. 40. art. 2.* in fine corporis, vbi ex eo docet, Clericis non licere bellum gerere, quòd nulli, qui eſt deputatus ad aliquod officium, licèt id, per quod ſuo officio incongruus redditur; cum ergo in noſtro caſu licitum ſit Clerico pugnare, & occidere, non videtur per hoc impediri, quo minus priſtinum officium exercere valeat. Itaque ſtatuendum eſt, Clericum eſſe irregularitate immunem quoties legitimè pugnare poteſt licèt hoſtem ipſe occidat. Et hanc ſententiam probabilem eſſe concedunt ipſimet Aduerſarij, vt Bañez loco citato.

3. Notandum eſt hic obiter cum Hurtado vbi ſupra, §. 142. quòd in bello iuſto ad cuius fœlicem exitum non eſt neceſſaria pugna Clerici; ſi Clericus pugnet, peccat grauiter, non tamen eſt irregularis, niſi ipſe hominem occidat aut mutilet: quamuis aliquem feriat, & alij ſocij hoſtem occidant: ſola ergo nece aut mutilatione ab ipſo effecta eſt irregularis. Vide etiam Reginaldum *tom. 2. lib. 31. cap. 8. num. 80.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 93. §. vlt. à lin. 6. & inf. in Reſ. 109. §. vlt. propè fin. & in to. 7. tr. 7. Reſ. 57. propè fin. à verſ. Si bellum vero.

RESOL. XCVI.

An Clerici bello aſſiſtentes pro ſpirituali Militum auxilio, ſi illos in conflictu incitent ad præliandum, incurrant irregularitatem?

Et vtrum ſit neceſſaria licentia Prælati ad aſſiſtendum in exercitu abſque irregularitate: Ex p. 6. tract. 4. Reſ. 39.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 92. & inf. in Reſ. 109. §. Et tãdem. & in Reſ. not. ſeq. §. 1. propè fin. à verſ. qui tamen. & in Reſ. 100. propè fin.

§. 1. Reſpondeo, ſi bellum eſt iuſtum, licitum eſſe Clericis milites hortari ad pugnandum fortiter pro Patria, pro Rege, pro iuſtitia Religionis, dummodo non dicant, Occide, macta. Quinimmo probabiliter puto contra Lorcam *in 2. 2. diſputat. 51. numer. 22.* Suarez de Cenſuris *diſp. 46. ſect. 6. num. 8.* & alios poſſe Clericos ſine irregularitatis periculo milites in bello iuſto hortari generatim ad percutiendum, & occidendum hoſtes, modò in particulari neminem occidi ſuadeant aut iubeant. Ita Layman *lib. 2. tract. 3. cap. 12. n. 19.* Henriquez *lib. 14. cap. 12. num. 4. in Gloſſa, littera R.* Auila *de cenſuris, p. 7. diſp. 76. ſect. 3. dub. 2.* Hurt. *vbi infra*, §. 137. & 143.

Sup. hoc ad literam in to. 7. tr. 7. Reſ. 58. §. vlt. à princ.

2. Sed ſi aliquis quærat. Vtrùm neceſſaria ſit licentia Prælati ad exiſtendum in exercitu abſque irregularitate. Aliqui cenſent Eccleſiaſticum exhortatorem ad pugnam licitam eſſe irregularem cæde ſequuta, ſi adſiſtat exercitui abſque licentia Prælati. Cenſeo tamen cum eo euentu non fore irregularem, licèt eius in exercitu præſentia ſit peccatum contra obedientiam; quia licentia Prælati aut carentia eius nihil pertinet ad rationem homicidij, aut defectum lenitatis. Ergo ſi illa actio cum licentia non ſpectat ad eos defectus; nec ſine illa ſpectabit. Et ita docet Hurt. de Mend. *vol. 2. diſp. 169. ſect. 2.* §. 135.

3. De quibuſdam verò caſibus in quibus pugnando incurritur, vel non incurritur irregularitas, vide me ipſum *in p. 3. tract. 2. reſ. 27. 28. 29. & 30.*

Quæ omnes hæc ſunt inf. Reſ. 97. 99. 100. & 101.

RESOL. XCVII.

An qui vendit arma, vel tribuit, aut mutuat illa ad bellum iuſtum, incurrat irregularitatem?

Et quid ſi præbeat arma offenſiua in ipſo conflictu belli, & quamuis ſit Clericus in Sacris. Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 28.

Sup. hoc inf. in Reſ. 100. in fin. & in Reſ. 109 §. vlt. à lin. 7. verſ. Infertur.

§. 1. Ad hũc caſum ita reſpondet Turrian. *de cenſ. lib. 9. diſp. 68. dub. 1.* ſi iſtæ actiones ex mente P. Suarez fiant ſolùm generatim, & ordinetur ad bellum iuſtum: non incurritur irregularitas propter illas. Si vero fiant in ipſo bello, & determinatè ordinentur ad occidendum, incurretur irregularitas, quia actio illa tendit determinatè ad homicidium. Alij putant non incurri irregularitatem, quia hæc irregularitas requirit homicidium non quomodocumque, aliàs Princeps, qui gerit bellum ex ſolo imperio & præcepto erga milites illam incurreret; ergo ſicut in illo non ſufficit tale imperium, multo minus in priuata perſona actio vendendi, vel mutuandi arma ad bellum gerendum, etiam quando iudicatur prudenter, futurum homicidium, & hoc placitum non videtur

Sup. hoc in Reſ. præterita §. Quæro ſecundo, & pro cuſtodiẽtibus pugnãtium ſarcinas cõtentus curſim in hoc textu, ibi in prædicta Reſ. §. Quæro tertio, ſed lege in Reſ. ſeq §. Non deſinam. in princ.

§. 1. **A**D hanc dubitationem ſic reſpondet Coninch *de Sacram. diſput.* 18. *dub.* 10. *num.* 98. Communiter Doctores dicunt omnes adhortantes ad bellum iniuſtum, aut in eo pugnantes, imo cuſtodientes pugnantium ſarcinas, contrahere irregularitatem homicidij, vt voluntarij, ſi aliqui ex parte hoſtium occidantur, quia omnes ſunt vna cauſa moralis, quia ſe mutuò excitant (ſed quamuis hoc, quando ſunt ita pauci, vt ſe mutuò omnes videre, vel audire poſſint, ſit communiter verum, quia omnes ſe mutuò animant; quando tamen ſunt multa millia, videtur valde difficile intelligere quomodo ſinguli quoſuis occidentes, aut mutilantes ad hoc animent, cum multi ſint, qui eos nec videre nec audire poſſint & difficile intelligitur, quomodo quis hic & nunc poſſit ad pugnam ab aliquo excitari, quem nullo ſenſu percipit, vnde hanc irregularitatem extenderem ad quinquaginta, vel etiam centum milites, quia poſſunt hi omnes ſe mutuò animare. Ita ille.

2. Sed aduerſùs Coninch quoad hanc limitationem inſurgit nouiſſimè Hurtado *diſputat.* 2. *de irregular. difficult.* 6. *numero* 21. vbi ſic ait: In bello iniuſto omnes milites, quamuis ſint plura millia, & etiam omnes cuſtodientes ſarcinas, fiunt irregulares quamuis vnus tantùm occidat, aut mutilet, quia quilibet aſſiſtentia aliorum animatur, & cuſtodia adiuuatur, non ergo placet Ægidio Coninch, qui quando ſunt plura millia, id tantùm limitat ad quinquaginta vel ad centum ex circumſtantibus occidentem, aut mutilantem. Hæc Hurtad. Vide etiam Petr. Corn. *in* 3. *part. D. Thom. tract.* 5. *de irreg. diſp.* 11. *dub.* 2. *q.* 2. Mercerum *de Sacram. in* 3. *part. D. Thoma quæſt.* 24. *dub.* 9. *numero* 1. Auilam *part.* 7. *diſputat.* 5. *ſect.* 3. *dubitat.* 2. *concluſ.* 1. Layman *ſect.* 5. *tractat.* 3. *part.* 3. *capit.* 8. *numero* 2. Villalobos *tom.* 1. *tractat.* 21. *difficul.* 29. *numero* 1. & alios penes ipſos. Verùm his non obſtantibus limitationem quam in hoc caſu adducit Coninch, aliqui tanquam probabilem admittunt, nam Leſſius, *lib.* 2. *cap.* 13. *dub.* 4. *n.* 37. cum Paludano *in* 4. *ſentent. diſt.* 15. *quæſtione* 2. *num.* 30. non putat omnes milites exercitus teneri in expugnatione vrbis ad totum damnum, quod alij dederunt & adducit rationem, quæ militat etiam in irregularitate. Verùm mihi opinio prima magis placet.

Quid quoad hoc ex Reſ. ſeq. lege doctrinã §. 1. 2. & ſignanter 3. ante med. verſ. Hinc à fortiori, & inf. ex Reſ. 109. §. Et tãdẽ, ad med. verſ. Et deducitur.

3. Notandum tamen hìc obiter militantes in bello iuſto aggreſſiuo non fieri irregulares modo ſuis manibus ſanguinem non fundant etiamſi alij mutilent, vel occidant, vt colligitur ex *cap. petitio, de homicidio.* Nec valet dicere quòd tales etiamſi per ſeipſos non occidant, tamen occidunt per alios quos animant & adiuuant. Ergo non minus erunt irregulares quàm iudex, vel ſatellites aſſiſtentes per ſuam authoritatem, vel auxilium executori homicidij iuſti. Nam reſpondeo negando antecedens, quia miles qui per ſe non occidit, ex eo ſolùm quòd iuſtè militet, non cenſetur iuuare alios ad occidendum, ſed tantùm ad ſtrenuè militandum; remotè igitur & tantùm per accidens cenſetur cooperari, quod non ſufficit ad irregularitatem. Iudex autem & ſatellites concurrunt ad determinatam actionem homicidij; & quod præcipuum eſt, habemus declarationem in vno caſu à iure, & non in alio.

RESOL. C.

An Milites in bello iuſto, ſi occidant alios ad defendendam propriam vitam cum moderamine inculpata tutela incurrant irregularitatem?

Et quid eſt dicendum de mandantibus, cooperantibus, animantibus, ſubminiſtrantibus arma, &c. ſi bellum iniuſtum eſt aggreſſiuum?

Et quid, ſi bellum defenſiuum ſit iuſtum, & licitum, an milites, etiam ſi occidant, non ſint irregulares?

Et an ſint irregulares exhortantes milites in bello iuſto, vt ſtrenuè ſe gerant, vel qui illis vendunt, vel donant arma &c. Ex part. 4. tract. 2. Reſ. 29.

§. 1. **A**Ffirmatiuam ſententiam, ſi dicti milites proceſſerunt ad bellum pugnandi cauſa, & non alio fine, docet Suarez, Henriquez, Rodriquez & alij, quos citat & ſequitur Bonacina *de cenſ. diſputat.* 7. *quæſt.* 4. *punct.* 5. *num.* 2. qui tales procedendo ad bellum tali intentione voluntariè ſe exponunt periculo homicidij, & ſaltem in cauſa volunt homicidium. Ergo, &c.

2. Verùm mihi contraria ſententia probabilis etiam videtur, quam tenet Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thoma tract.* 5. *de irregular. diſp.* 11. *dub.* 2. *quæſt.* 3. & Auila *de cenſur. part.* 7. *diſput.* 5. *ſect.* 3. *dub.* 1. qui citat Syluestrum & alios viros doctos. Ratio eſt, quia talis defenſio eſt licita, & confirmatur. Nam ſi iudex, aut carnifex inuadatur à reo quem volebat decapitare, & pro neceſſaria ſui defenſione occidat illum, non manet irregularis. Ergo, &c.

Sup. hoc & contento in hoc §. vſque, annot ſeq. lege doctr. §. 1. & 2. Reſ. præteritæ.

3. Non deſinam etiam hìc adnotare id quod docet Præpoſitus *in* 3. *part. quæſt.* 5. *de irregularit. dub.* 12. *num.* 93. vbi ſic aſſerit. Si bellum iniuſtum ſit aggreſſiuum, conſtat eos, qui occidunt, vel mutilant, incurrere irregularitatem homicidij voluntarij; ſimiliter mandantes, cooperantes, animantes, ſubminiſtrantes arma, &c. excepto fortè caſo, quo aliquis inuaſus nõ poſſit ſibi aliter conſulere. Nam eo caſu non eſt improbabile quòd poſſit, ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ, occidere inuadentem abſque periculo irregularitatis. Ita ille. Sed hoc non admittit Petrus Cornejo *loco citato.*

Sup hoc lege doctr. §. vlt. præced Reſ. & alterius verſ. eius annot.

Hinc à fortiori dicendum eſt, quòd ſi bellum defenſiuum ſit iuſtum & licitum milites, etiamſi occidant, non ſunt irregulares. Ita Tannerus *in* 3. *part. diſputat.* 6. *quæſt.* 10. *dub.* 11. *num.* 208. qui citat Suarez. Nam in hoc caſu militat eadem ratio quæ in priuata defenſione.

Sup. hoc notato ſup. in Reſ. 96. &c.

Et tandem hìc obiter nota cum Cornejo *loco citato*, non eſſe irregulares qui exhortantur milites in bello iuſto, vt ſtrenuè ſe gerant, nec quis illis vendunt, vel donant arma, modò non incitent ad determinatam hominis occiſionem; quamuis non deſint authores qui probabiliter aſſerant non incurrere, ad quod irregularitas hæc impoſita non ſit, niſi contra eos, qui propria manu occidunt.

Sup. his ſup. in Reſ 97. & in alio §. & verſ. eius not.

RESOL. CI.

An qui pugnant in bello iuſto, ſi dubitant, an occiderint, vel mutilauerint, debeant ſe iudicare irregulares? Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 30.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. vlt. curſim ad lin. 4. & in alia Reſ. eius annot.

§. 1. **A**Ffirmatiuè videtur reſpondendum ex Villalobos *tom.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 28. *num.* 6. Bonacina *de cenſ. diſp.* 7. *quæſt.* 4. *punct.* 5. *num.* 5. & 10. in editione nouiſsima, & aliis, aſſerentibus ex *cap. petitio tuo, de homicidio*, quòd Clericus aſsiſtens bello irregularis iudicatur, ſi aliquem interfecit, vel ſi dubiam de hoc habet conſcientiam.

2. Verùm non deſunt DD. negatiuam ſententiam docentes, & ideo Præpoſ. *in* 3. *part. quæſt.* 5. *de irregular. dub.* 12. *num.* 97. ſic ait: Petitur an qui ſolum dubitat, an in bello iuſto occiderit, ſit cenſendus irregularis

irregularis, etiam eo caſu quo non poſſit probabiliter iudicare ſe occidiſſe. Varij affirmant, ſed non videtur improbabile, quod non teneatur ſe habere tamquam irregularem, quia Pontifex *in d. cap. petitio tua* dicit: Si de interfectione cuiuſquam in illo conflictu tua conſcientia te remordeat, quod non contingit quando nullum probabile indicium formari poteſt. Ita ille, & ante illum hanc ſententiam docuerat etiam Auila *part. 7. diſp. 6. ſect. 3. dub. 2. concluſ.* vbi citat Nauarrum & Henriquez, & addit quòd ſi ſolùm dubium ſufficeret ad irregularitatem in his qui pugnant in bello iuſto innumeri eſſent irregulares, & ideo hanc ſententiam poſt hæc ſcripta inueni docere Merollam *in diſp. Theol. tom. 1. diſp. 5. cap. 4. n. 252.* qui reſpondet ad *cap. petitio tua.*

RESOL. CII.

An in dubio facti circa homicidium, cenſendus ſit quis irregularis?

Et an doctrina prædicta quæſtionis non extendatur ad dubium mutilationis, homicidij iuſti v.g. in bello iuſto commiſſi, & in aliquibus caſibus dubiis, pro quibus concluditur, quod in omnibus dubiis iuris, vel facti nunquam incurritur irregularitas, niſi in dubio facti homicidij prohibiti? Ex part. 3. tract. 5. & Miſc. 1. Reſ. 72.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. pen. & vlt. & in Reſ. 1. poſt ſeq. & inf. lege doctrinam Reſ. 119 per tot. & ſignãter §. penult.

§. 1. AFfirmatiuè communiter Doctores reſpondent, quos citant ſequuntur Sanch. *in ſumma, lib. 10. cap. 10. num. 42. & ſeqq.* Auila *de cenſ. part. 7. diſput. 2. dub. 5.* Villalobos *in ſumma, tom. 1. tract. 5. diffic. 22. num. 2.* Coninch *de Sacram. diſp. 18. dub. 2. num. 23.* Valent. *tom. 4. p. 4. diſp. 7. quæſt. 17. punct. 2.* Flores de Mena *variar. reſolut. lib. 1. quæſt. 9. num. 18.* Azorius *part. 1. lib. 2. cap. 19 q. 10. & 11.* Salas *in part. 2. q. 21. tract. 8. diſp. vnic. ſect. 10. à num. 70.* Vgolinus *de cenſ. c. 4. §. 2. num. 3.* Sayrus *de cenſ. lib. 6. cap. 2. n. 16.* cum aliis, & hoc non ſolùm in foro externo, ſed interno, vt patet *cap. ad audientiam, de homicidio.*

2. Non reticeam tamen contrarium docere Henriquez *lib. 14. cap. 3. n. 3. & 4. & cap. 14. num. 3.* & hoc probabile eſſe putat Suar. *de cenſ. diſp. 40. ſect. 2. n. 13.* & *ad cap. ad audientiam*, reſpondent procedere quando homicidium eſt ita dubium, vt veriſimilius ſit fuiſſe perpetratum, idque ſibi videri declaratum *in cap. ſignificaſti, ad finem*, nec ab illa communi regula, Odia ſunt reſtringenda, diſcedendum niſi ratio conuincat, quod non adeſt in caſu dubij: ergo, &c. Sed tu primam ſententiam tene.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. 1. ſed lege eam per tot.

3. Dicendum eſt tamen contra Turrianum *de cenſuris, lib. 8. diſp. 57. dub. 5.* Vaſq. *in p. 2. diſp. 65. c. 3. & diſp. 66. c. 1.* Couarruuiam, & alios, in aliis dubiis facti præter homicidium, quis minimè cenſendus eſt irregularis in vtroque foro, & ſic qui dubitat an legitimè natus ſit, necne, poteſt legitimus cenſeri, & ſacros ordines accipere, & qui dubitat vtrùm vxor vnica acceſſerit virgo, poteſt ita præſumere & Clericus fieri; & ratio horum omnium eſt, quia irregularitas non incurritur, niſi in caſibus iure expreſſis, *cap. is qui de ſent. excomm. in 6.* ſed in iure tantum pro dubio homicidij incurritur irregularitas, vt patet. Ergo in aliis dubiis præter homicidium ſtandum eſt illis regulis iuris communis tam Canonici, quam ciuilis, aſſerentibus in dubio neminem condemnandum, in pœnis benigniorem interpretationem faciendam. Et ita docet Henriq. *lib. 14. cap. 3. n. 4.* Auila *de cenſ. part. 7. diſp. 2. dub. 5. concl. 2.* Laym. *in Theol. mor. lib. 1. tract. 1. cap. 5. §. 4. num. 39.* Coninch *de Sacram. diſp. 18. dub. 2. num. 2.* Salas *in p. 2. q. 21. tract. 8. diſp. 1. ſect. 18. num. 168.* & alij.

Sup. hoc ſup. in n. 4. Reſ. 6. §. vlt. & in aliis eius annos.

4. Notandum eſt etiam quòd licèt, vt dictum eſt in dubio homicidij irregularitas præſumatur, tamen hæc doctrina non eſt extendẽda ad dubiũ mutilationis, quia mutilatio non eſt homicidium: neque ad dubium homicidij iuſti, v.g. in bello commiſſi, quidquid dicat Henriquez *lib. 14. cap. 3. num. 4.* Nauar. *cap. 27. dub. 106.* Auila *de cenſ. p. 7. diſp. 2. dub. 5. concl. 2.* & Bonacina *de cenſ. diſp. 7. quæſt. 1. punct. 5. num. 4.* quia iſti loquuntur de caſu homicidij prohibiti, & odia ſunt reſtringenda. Vide Sanch. *in ſumma, tom. 1. lib. 1. cap. 10. cap. 40. & 50.* Filliucium *tom. 1. tract. 19. c. 2. quæſt. 7. n. 47.* & alios. Vnde ex his omnibus concludunt Confeſſarij, quòd in omnibus dubiis, iuris vel facti, nunquam incurritur irregularitas; niſi in dubio facti homicidij prohibiti. Et hæc omnia procedunt in caſu veri dubij, nempè quando intellectus in neutram partem inclinare poteſt, nam ſi aliquis probabiliter opinetur, non commiſiſſe homicidium, irregularis minimè cenſendus erit.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Verũ. curſim ad med. verſ. Ex his. Et pro concreto ad lin 4. huius §. & verſ. neque ad dubiũ magis latè in Reſ. præterita, & in fin. Reſ. ſeq.

RESOL. CIII.

An in dubio facti non ſolum in caſu homicidij, ſed etiam in aliis caſibus, quis cenſendus ſit irregularis?

Et quid in dubio homicidij iuſti commiſſi, vt in bello iuſto?

Et infertur dubium, an mutilauerit, non eſſe irregularem. Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 62.

§. 1. DE hoc caſu alibi pauca diximus, & ad illum affirmatiuè reſpondet Hurtado *diſp. 1. de irregular. diffic. 4. num. 15.* & ante illum Vaſquez *in 1. 2. diſputat. 66. cap. 5.* & Turrianus *de cenſuris libr. 8. diſputat. 57. dub. 5.* Ratio eſt, quia aliàs ſic dubius temerè ſe exponeret periculo faciendi contra prohibitionem irregularitatis, quod efficaciter deducitur ex *cap. ad audientiam, & cap. ſignificaſti, de homicidio*, in quibus generaliter traditur doctrina pro omni puro dubio facti, quia in eis non traditur ratio aliqua peculiaris & propria dubij homicidij, ſed generaliter omnibus dubiis, (excepto dubio in materia iuſtitiæ) quia in illis capitibus non dicitur in dubio homicidij abſtinendum eſſe à miniſterio Altaris, quia in dubiis tutiorem ſemitam debeamus eligere, vbi exponendum eſt quod dicitur *debeamus*, quo denotatur tunc non imponi à Pontifice peculiarem aliquam obligationem pro caſu homicidij, ſed obligationem generaliter in dubio cuiuſcumque facti aliunde prouenire, ex lege videlicet, aut ex præcepto, cuius tranſgreſſioni dubius ſe temere exponit. Hæc Hurtado, & ideo Turrianus ait quòd in ſupradictis iuribus interrogatus Pontifex non condidit nouum ius, ſed declarauit obligationem iuris naturalis nam circa factum non debebat ſtatuere legem, ſed pro futuro. Item quia reddidit rationem ſuæ regulæ, nempe quia in dubiis tutior pars eſt eligenda, quæ ratio ineptè ſubiungeretur ſi eſſet falſa, & non contineret doctrinam vniuerſalem.

Alibi in Reſ. quæ hic eſt antecedens. §. Dicendum. ſed lege eam per totam.

2. Verùm his non obſtantibus communiter contrariam ſententiam docent DD. nempe in ſolo homicidio quem cenſeri irregularem in dubio facti, ſecus autem in aliis caſibus. Ita Malderus 1. 2. *D. Thom. quæſt. 19. art. 5. diſputat. 87. dub. 8.* Alphonſ. de Leone *tractat. de offic. & poteſt. confeſſ. tom. 1. recollect. 17. num. 68.* Suarez *de cenſur. diſput. 40. ſect. 6.* Henriquez *tom. 1. lib. 1. cap. 10. num. 48.* Layman *lib. 1. tractat. 1. capit. 5. §. 4. num. 3.* Coninch *de Sacramen. diſp. 18. dub. 1. numero 22.* Salas *in 1. 2. quæſtion. 21. tract. 8. diſput. 18. ſect. 168.* & alij penes ipſos. Prima pars

Sup. hoc in Reſ. præterita. & in Reſ. ſeq. & lege aliam earum primarũ notationum. & inf. §. vlt. huius Reſ.

noſtræ

Digitized by Google

noſtræ concluſionis probatur ex dictis *c. ad audientiam, &c. ſignificaſti.* Secunda pars probatur, quia omnia clamant in caſu dubio neminem eſſe puniendum, eo quòd in dubiis melior ſit conditio poſſidentis; ad rationes verò ſuperiùs adductas reſpondet Suarez & alij *vbi ſuprà.* Ex his infertur contra Henriquez *lib. 14. cap. 3. num. 4.* dubium an mutilauerit non eſſe irregularem, cùm iura, vt dictum eſt, in ſolo dubio homicidij hanc irregularitatem ſtatuerint, non ſunt extendenda ad dubium facti mutilationis. Ita Sanchez *tom. 1. lib. 1. cap. 10. num. 49.* & alij. Deinde ex his ſequitur quòd in dubio iuris quis non ſit cenſendus irregularis, quando videlicet non conſtat irregularitatem aliquam eſſe à iure ſtatutam, quod clarè probatur ex *cap. is qui de ſentent. excommunic. in 6.* vbi dicitur irregularitatem non incurri, niſi quando eſt expreſſa in iure: at quando ius eſt dubium, non dicitur eſſe expreſſa in iure. Ergo, & ita docent DD. cit. *vbi ſuprà.*

(Sup. hoc in Reſ. 1. not. præteritæ §. vlt. in princ.)

3. Non reticeam tamen hîc adnotare aliquos aſſerere etiam in dubio facti homicidij neminem ſe irregularem gerere debere, & ad *cap. audientiam*, reſpondent procedere quando homicidium, vt veriſimilius ſit fuiſſe perpetratum, idque ſic videri declaratum, ab Innocent. III. *cap. ſignificaſti 2. ad fin.* & hanc ſententiam non eſſe improbabilem, docet ipſemet Suarez *de cenſur. diſp. 40. ſect. 6. num. 70.* & poſt illum Salas *in 1. 2. tom. 1. quæſt. 21. tract. 8. diſp. 1. ſect. 6. num. 70.* Alphonſus de Leone *tract. de poteſt. confeſſor. tom. 1. recollect. 17. num. 57.* & Rebellius *par. 2. lib. 1. quæſt. 3. ſect. 2. num. 13.* aſſerens quoſdam recentiores ita ſentire; ſed non eſt recedendum à contraria ſententia, niſi in dubio homicidij iuſtè commiſſi, vt in bello iuſto, nam in hoc caſu dubitantem, vt ſuprà diximus, puto non eſſe irregularem, quia *in c. ad audientiam, & in cap. ſignificaſti*, ſermo eſt de dubio facti homicidij; occiſio autem iniuſta non venit ſub nomine homicidij. Ergo, &c.

(Sup. hoc ſup. in princ. §. præteriti huius Reſ. & in Reſ. eius not.)

(Sup. hoc magis latè ſup. in Reſ. 101. & 102. §. vlt. ad lin. 4.)

RESOL. CIV.

An in dubio facti cenſendus ſit quis irregularis, ſi agatur de homicidio? Ex part. 8. tractat. 7. & Miſcell. Reſ. 6.

(Quæ hic eſt Reſ. antecedés, & ſignãter §. pen. & vlt. & ſup. in Reſ. 101. & & inf. lege curioſam doctrin. in Reſ. 119. per tot. & ſignãter §. penult.)

§. 1. CVm communi ſententia Doctorum, affirmatiuam ſententiam docui *in parte 4. tract. 2. reſol. 52.* Sed nouiſſimè (attendas quæſo, amice Lector) negatiuæ ſententiæ adhæret Ioannes Eſcobar. *tract. de vtroque foro, art. 1. num. 74.* vbi ſic ait: Ego verò, vt veritas noniter appareat præter omnes, quos viderim contendo, nullum diſcrimen inter dubium circa homicidium, & inter dubium circa alias, præter homicidium, irregularitatis cauſas; nam quocumque caſu dubium vertatur, excludi irregularitatem veriſſimum cenſeo; nuſquam enim vidimus aliquem iure puniri ob delictum, nec ob cauſam dubiam; certum enim debet eſſe factum, vt putà homicidium, mutilatio &c. ob quod incurratur irregularitas; aliàs dubio facto manente, poteſt quis vti ea poſſeſſione, in qua ante factum dubium conſtitutus erat: quæ regula locum obtinet tam in foro ſæculari, quàm in foro animæ, vti ex pluribus obſeruat Sanchez 1. *in Decal. d. cap. 10. num. 11.* Bonacina 2. *de peccatis, q. 4. punct. 7. num. 13. verſ. Iuſta, & de reſtit. diſp. 1. q. 2. punct. 2. n. 34. & ſeq.* Ioan. Sanch. *ſelect. diſp. 42.* quare dubio manente, an homicidium ſit ſequutum, nulla aderit irregularitas; quod etiam in cæteris cauſis irregularitatis ſeruandum eſt, vt probabimus: ſicut enim dubitas, an damnum intulerit, vel homicidium commiſerit, ad reſtitutionem non tenetur, quæ iure naturali & diuino prouenit, vt patet *Tob. 2. 21. & Matth. 22. 21. & ad Roman. 13. 7.* multò minùs irregularitati ſubiicitur, quæ iuris poſitiui eſt, licèt in hoc contrariam habeamus Henriquez 13. *de irregular. cap. 16. num. 3.* maximè dum certum ius ita ſtatuens, non apparet, ſicut in ſpecie propoſita nullum extare aſſerimus, vt ex dicendis patebit.

2. Tota igitur difficultas manet in intellectu textus *in d. cap. ad audientiam. 12. cap. ſignificaſti 18. quod ſi diſcerni, cap. pen. extr. de homicid.* in quibus aliud conſtitutum videtur, & ſunt fundamenta potiora contrariæ ſententiæ.

3. Dicendum eſt igitur, textum *in d. cap. ad audientiam, 12. de homicid.* nec contra nos eſſe, nec probare communem opinionem ſuprà relatam, cùm in eo maneat certa mors famuli, certa culpa Præsbyteri, & certum vulnus contra quem eſt iuris præſumptio, nempè mortem ex vulnere ab eo illato ſecutam fuiſſe, ſequitur neceſſariò contra illum iudicandum, non tam circa reatum homicidij, *leg. ita vulneratus 51. & leg. ſeqq. ad leg. Aquiliam, cap. 2. de Cleric. percuſſore, cap. continebatur. 8. cap. ſignificaſti, el 2. 18. in ord. de homicid.* Ant. Gom. 3. *var. cap. 3. num. 29.* Gail. *obſeruat. 111. num. 11.* & alij penes Farinacium 3. *tom. de homicid. quæſt. 127. num. 21. & 25.* Sed etiam circa incurſam irregularitatem, de qua loquitur *d. cap. ad audientiam*, & DD. citati circa *ſuprà n. 67. & ſeq. & n. 71.* Quamuis vertatur dubium circumſtantiam homicidij, nempè, an ex vulnere, vel ex infirmitate, vel ex incuria Medici, exceſsúve vulnerati mors fuerit ſecuta; nam certo vulnere extante, & morte vulnerati dubium incidens, non debet attendi, ne certum pro incerto omittatur; nec quidem omitti debet poſſeſſio, tam quæ eſt pro lege inducente hoc in caſu irregularitatem, quàm quæ eſt pro mortuo, & tam ratione vulneris quam culpæ vulnerantis, ob quam cecidit vulnerans à poſſeſſione innocentiæ ſuæ, & exercendi ſacra, nec iuuari ea poterit, habendo contra ſe occiſum certum, & certam culpam, pro quo eſt tutior pars, & maior veriſimilitudo in eo, quòd mors obuenit ex vulnere, tam ratione periculoſæ partis, nempè dorſi, vbi fuit vulnus, ex adductis à Farinacio *de pœna tempor. quæſt. 96. num. 52. & 3. part. quæſt. 127. num. 5.* quàm ratione infirmitatis, quæ potuit oriri occaſione vulneris, & ita ratione vtriuſque mortem obueniſſe, abſque excuſatione vlla ex parte vulnerantis, pro quo maior veriſimilitudo eſt, quàm ex contrario, & ita vera que facie adeſt certum factum homicidij, non dubium.

4. Nec quidem contrariam habemus text. *in dict. cap. ſignificaſti 18. §. quod ſi diſcerni, eodem tit. de homicid.* In quo etiã habemus certũ occiſũ ex certo vulnere, & à certo inflicto vulneranti, habemuſq; etiam certam eius culpã, cùm cooperatus fuerit in occiſione; & ita habemus etiã certum effectum, id eſt, irregularitatẽ ex certo facto, & certo iure procedentem, vt *in præmiſſu 1. n. 77.* dixi. Dubium quidem circumſtantiæ eſt, an ex hoc, an ex illo vulnere mors fuerit ſecuta, quod in conſiderationem non venit aduerſùs tot certitudines in principali, quod retulimus, & cùm omnes auxiliantes, ſiue cooperantes concurrerint ad vulnerandum, occidendum, &c. non in dubio, ſed verè & euidenter, neceſſe eſt vt concurrant in irregularitatem, & locum habent cæteræ rationes, de quibus *in præced. duobus numeris.*

5. Itidem eamdem reſponſionem admittit textus *in d. cap. penult. de homicid.* in quo certò apparent plures occiſi, certæ percuſſiones, certáque culpa ex parte Pelagij Præsbyteri, qui quoſdam percuſſit, & remordebat eum conſcientia de interfectione alicuius ex quamplurimis, & qui occiſi extiterunt, quod ſufficit ad incurſum irregularitatis, vt patet ex *d. c. ſignificaſti*, & *ibi* communiter DD. & ex pluribus citatis per Bonac. 7.

de irregularit. quæſt.3. punct.8. ex num.28. & per Farinacium *3.tom.quæſt.130. de Conſultor. num.10.& 11.* quod procedit, non velut in re dubia, ſed in certa, cùm certæ fuerint neces, & certæ percuſſiones, licèt dubia aliqua ſit circumſtantia, quæ vinceret, non debet certitudinem meri facti, quæ verè adeſt, & ita erit conſultiùs abſtinere, quam temerè, celebrare, vt textus idem ſubdit. Hucuſque Eſcobar, cuius ſententiam nouiſſimè probabilem putat alius Eſcobar Societatis *in Theolog. moral. tract. 4. examen. 6. capit. 5. num.72.*

6. Sed ego non audeo diſcedere à negatiua ſententia communi, quam ſtylus Curiæ Datariæ & Pœnitentiariæ obſeruat infallibiliter. Et ita hanc ſententiam nouiſſimè docet, me citato, doctus & amiciſſimus Pater Franciſcus de Lugo *in princip. Theolog. moral. part. 1. quæſt. 27. numero 155. & quæſt.26. num.151.*

RESOL. CV.

An ſiquis manet dubius, an ſuum conſilium influxerit ad homicidium factum, debeat ſe reputare irregularem?

Et in dicto caſu, an ſtandum ſit dictis ipſius conſulti, ita vt ſi dicat ſe motum non fuiſſe per conſilium, conſulens maneat liber ab irregularitate. Ex p.4. tract.2. Reſ.25.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & infra ex Reſ. 109. §. Notate. per totum & ſignanter ante medium, & in tom. 8. tr.5. Reſ.88. & in aliis eius primæ not.

§.1. AD hunc caſum frequentiſſimum affirmatiuè reſpondet Præpoſitus *in 3. part. q.5. de irregul. dub.8. num.64.* Sed negatiuam ſententiam tenet Henriquez *lib.13. cap.16. num.3. in gloſ. lit. D.* vbi ſic ait. In dubio æquali poſt factam diligentiam poteſt practicè deponere dubium & ſcrupulum, reputans ſe excuſatum ab irregularitate propter poſſeſſionem innocentiæ. Sic ille.

2. Verùm ſententiam affirmatiuam tenet etiam Sanchez *tom.1. lib.1. cap.10. num.44.* Sayrus *de cenſ. lib.7. cap.3. num.2.* Merolla *in diſput. Theolog. tom.1. cap.3. diſp.3. num.251.* Tabiena & Auila *part.7. diſp.6. ſect. 2. dub.2. concluſ.5.* vbi nota quòd ſi homicidium commiſſum ſi poſt multos dies, res manet dubia, an conſilium influxerit. Sed quoad hoc, contrariam tenet Tabiena *ver. conſilium, num.5.* vbi ſic aſſerit. In dubio præſumitur delinquentem fuiſſe motum ex conſilio, aliàs non fuiſſet facturus, & etiamſi ſtetiſſet per multos dies pòſt, præſumitur quòd fecit propter illud conſilium. Ita Tabiena. At cum Auila tenet Præpoſitus *loco citato*; tu ne diſcedas à ſententia affirmatiua, quam præter Doctores citatos tenet etiam Petrus Cornejo *in 3. part. tract.5. de irregularitate diſp.1. dub.2.* vbi tamen, & optimè aduertit quòd in tali caſu ſtandum eſt dictis ipſius conſulti, ita vt ſi dicat ſe motum non fuiſſe per conſilium liber manet conſulens ab irregularitate.

Sup. hoc in Reſ.1. not. prætcritæ, §. Reſpondetur. & in Reſ. 2. in eodem § & in Reſ. 3. §. Sedem &c.

RESOL. CVI.

An dubius, ſi mandatum ſuum, aut conſilium influxerit, in homicidium, debeat ſe irregularem exiſtimare?

Et docetur non eſſe irregularem, qui non potuit diſſuadere fœminæ abortum, cuius conſilium ipſe prius author fuerat. Ex part. 11. tractatus 6. & Miſc. 6. Reſ.42.

Sup. hoc in Reſ. præteritæ & in aliis eius primæ not.

§.1. NEgatiuè contra me, & alios reſpondet ex Henriquez nouiſſimè Pater Gibalinus *de irregularit. c.4. q.1. conſult. 11. num.32.* vbi ſic ait; Nego in vtroque illo dubio contrahi irregularitatem: quare poterit Conſiliarius iſte deponere dubium practicum, atq; ſacra more ſolito peragere; quod euidenter ſequitur ex regula vniuerſali a nobis ſtabilita conſectario tertio, diximus enim in dubio facti contrahi irregularitatem in ſolo homicidio ex peculiari iuris diſpoſitione, quæ neque in aliis irregularitatibus valet, neque niſi in caſibus à iure expreſſis, atque in iure nunquam habetur in dubio, an conſilium influxerit in homicidium, contrahi irregularitatem, nam loca omnia, quæ tribuunt hanc irregularitatem conſilio, ſupponunt vi illius poſitum fuiſſe effectum: de dubio autem an ex illo conſilio fuerit ſecuta cædes nihil planè definiunt; quare relinquunt iuri communi quod in dubio facti irregularitatem contrahi non vult, niſi in quibuſdam caſibus ab ipſomet expreſſis *cap. ad audientiam, & cap. ſignificaſti 2. de homicidio.* Fateor quidem in hoc dubio præſumi conſilium fuiſſe operatum, vt cum Conar. *diximus lib. de cenſur. cap.5. quæſt.3. num.21.* Quare ex ea præſumptione damnabitur tanquam irregularis iſte Conſiliarius non ratione dubij homicidij, ſed certi, & conſtantis ex ea præſumptione, cui definitioni non tenebitur ſe aptare forum internum quod ducitur rei veritate, & non ſola præſumptione quam ſequi ſæpius cogitur forum externum. Hucuſque Giballinus; & ſi hæc ſententia eſt probabilis à multis ſcrupulis plures immunes erunt.

2. Sed ego non recedo à ſententia, quam olim docui & docet præter alios doctus Magiſter Cornejo *in 3. part. tract.15. de irregul. diſp.1. dub.2. fol.774. n.3.* vbi ſic; Sed quid ſi conſulens dubitet an ad hoc conſilium præſtitum hoc homicidium ſit commiſſum, nec ne. Docuit in Reſ. quæ hic eſt antecedens.

3. Reſpondetur ſtandum dictis ipſius conſulti, ita vt ſi dicat ſe motum non fuiſſe per conſilium, neq; ad ſubſtantiam, neque ad circumſtantiam homicidij, liber manet conſulens ab irregularitate; ita Sayr. *lib.6. c.2.* quod ſi hoc non poſſit ab eo ſciri, vtendum eſt prudentibus coniecturis, ſi omnibus penſatis exiſtimetur conſilium non concurriſſe ad tale homicidium, conſulens non erit irregularis ſi tamen omnibus inſpectis dubium manet, irregularis, eſt cenſendus; tum propter ſupradicta in dubio de homicidio, tum etiam quia in dubio præſumendum eſt, quod alter non committeret delictum, niſi inſtigantur conſilio, *lege merito ff. pro ſocio.* Ita Cornejo, cui adde Caſtrum Palaum *tom.7. diſp.6. punct.15. §.2. num.3.* & alios penes ipſum. Sup. hoc ibidem in fine, & in aliis eius vlt. not.

4. Verùm circa præſentem difficultatem doctiſſimus, & amiciſſimus Bardi *de conſcient. diſp.6. c.7. §.8. num.3. & 4.* & Sanchez; Merolla diſtinguit; Dico igitur primò; ſi conſtat de homicidio iam peracto, & dubitato ſolùm verſetur, an conſilium præſtitum habuerit influxum aliquem in delictum, quia præſumptio eſt contra conſulentem ipſum, deberet enim probare homicidium vi ſui conſilij minimè illatum fuiſſe, quod in quibuſdam circumſtantiis, hoc eſt, ex aſſertione occidentis adminiculata aliis coniecturis, poterit probari, ſi autem hoc non probetur, ius præſumit, quod ſi conſilium datum non fuiſſet, homicidium illud minimè commiſſum fuiſſet: neque præſumptio iſta cenſebitur temeraria; quoniam ex vna parte habemus effectum, videlicet homicidium; & ex alia cauſa habemus cauſam ſufficientē applicatam fuiſſe, nempe conſilium præſtitum, idcirco niſi oppoſitum appareat, cenſendum erit homicidium vi prædicti conſilij ſecutum fuiſſe. Tunc veram cenſeo noſtram ſententiam affirmatiuam, quia dicit ſecundò ſi dubium de influxu conſilij emergat non conſtante de delicto, ideſt de homicidio, admittendum eſſe iudicio priorem ſententiam, quia cùm crimen non probatur præſumptio eſt pro reo, nempe pro conſulente; ideoque non debet irregularem ſe exiſtimare.

exiſtimare. Et quidem omnes iſtæ tres ſententiæ probabiles eſſe exiſtimo.

Sup. hoc inf. in tr.6. Reſ. 25. & in aliis eius annot.

5. Nota etiam hic obiter, Gibalinum *vbi ſuprà conſectar.12. num.33.* & Henriquez docere etiam contra me, non eſſe irregularem, qui non potuit diſſuadere fœminæ abortum, cuius ipſe prius auctor fuerat, nam ait ipſe, cauſa dicti abortus tunc cauſa eſt ſola malitia eius fœminæ, non conſilium ipſi datum, quod reuocatum eſt, & impeditum ne fieret; cùm enim ſit cauſa moralis, & non phyſica; actiuitas impediri poteſt; nam reuocatio conſilij impedit irregularitatem. Sed noſtram ſententiam ſuſtinet etiam Palaus *vbi ſuprà num.4.* & Cornejo *loco citato*, Gibalini tamen, & Henriquez opinio ſua non caret probabilitate.

RESOL. CVII.

Quidam conſilium dedit cuidam, qui iam determinatus erat Petrum occidere, ſed ex dicto conſilio citius occidit, quæritur, an incurrerit irregularitatem?

Et infertur non incidere in caſum reſeruatum, ſi quis dedit conſilium ad homicidium alicui parato homicidium facere, licet ex illo conſilio poſtea libentius, & citius homicidium commiſerit. Ex par.8. tract.7. & Miſc. Reſ.92.

Sup. hoc in Reſ.ſeq. & Vide aliam eius ſecund. not.

§.1. Reſpondent aliqui negatiuè, nam, vt ex conſilio circa alicuius necem quis incurrat irregularitatem, aliquæ conditiones ſunt neceſſariæ.

2. *Prima*, vt homicidium verè conſilio imputetur, hoc eſt, vt eius fiat, nam ſi is, cui conſilium tribuitur, non ab eo ad faciendam cædem, ſed impellatur aliunde, hoc eſt, ab inſito ſibi in interfectum odio, vel alia quapiam causa ſimili, erit ab irregularitate liber conſulens. Portelius *n.12.*

3. *Secunda conditio* eſt in eo, vt qui conſilium recipit, antea per ſe ipſe, de necando homine conſilia minimè cæperit, nam id ſibi conſtitutum ſi fuiſſet, certúmque, ab hac pœna immunis foret, Hurtado *de irregul. diſp.2. diffic.6. n.20.*

4. Cauſa eſt, quòd tunc non ſit conſulens homicidij, quoad ſubſtantiam, vera cauſa, quam in ſententiam iuere D. Antonin. *part.2. cap.1. tit.12. §.12.* Leſſius *lib. de Iuſtit. cap.13. dub.1. num.6.* non cum ergo irregularitas, quæ homicidij facti eſt, pœna afficit.

5. At habet (inquies) à conſulente interfectio, vt hæc ſit numero, non illa, aut alia, deinde vt citiùs, vt inhumaniùs, ac crudeliùs illata fuerit, eſt ei; ergo vt cauſæ imputanda, non alteri.

6. Antecedente conceſſo, neganda eſt conſequentia, eius non admittendæ eſt hæc cauſa, quòd etſi conſulens cauſa tunc ſit diſtincti numero actus, non tamen in homicidium, quoad ſubſtantiam, influat, ſed quoad modum dumtaxat, ſi qui ſibi dari conſilium patitur, ita erat animo comparatus, affectuſque ante illud auditum, ac receptum, vt ipſe ſine illo rem confecturus eſſet. Et hæc omnia docet etiam Baunius *in Theol. mor. p.2. tract.11. q.27.* Confirmantur ſupradicta ex doctrina Lupi *de caſ. reſeru. p.2. caſ.8. num.12.* & Mazuchelli *diſp.2. cap.18. q.2. n.37.* aſſerentiom non incidere in caſum reſeruatum ſi quis dedit conſilium ad homicidium alicui parato homicidium facere, licet ex illo conſilio poſtea libentiùs, & citiùs homicidium commiſerit.

RESOL. CVIII.

An detur paruitas materiæ excuſans ab incurſione irregularitatis propter accelerationem homicidij ex delicto.

Et notatur, quod qui alium inebriat non eſt irregularis, quamuis ille deinde ebrius alium occidat, aut mutilet, niſi præuideat illud periculum. Ex p.11. tr.6. & Miſc.6. Reſ.49.

§.1. Qvis v.g. erat iam firmatus occidere Petrum nocte ſequenti. Palaus verò fuit cauſa, vt citius tale homicidium committeret Petrus, quæritur an incurrerit in irregularitatem? Hunc caſum inuenio pertractatum à docto Gaſpare Hurtado Societatis Ieſu *de iuſt. & iure diſp.3. diffic.7.* vbi me citato ſic aſſerit: Eſt ergo difficultas, an ſi executor damni, illud abſolutè illaturus, v.g. occiſuros Petrum, vt furaturus rem aliquam abſque aliqua cooperatione ex dictis ſex, non tamen eodem modo, quia cooperatio conduxit, vt citius fieret ab executore, vel facilius, vel crudelius, vel animoſius, vel alacrius, an tunc ſic cooperans poſitiuè aliquo modo ex ſex dictis teneatur ad reſtitutionem damni executioni mandati. Sup. hoc in Reſ. præterita & lege doctrinam Reſ. not. ſeq.

2. Caiet. *quæſt.62.* Sot. *lib.4. qu.7. art.3.* Petrus Nauar. *lib.3. cap.4.* Vaſquez *cap.9. §.1. dub.1.* & Bonacina *diſputar.1. quæſt.2. punct.7.* partem affirmatiuam tuentur (quæ etiam aliquando mihi arriſit) quia tunc verè cooperatur aliquomodo ad damnum, imò aliquando ad actum damnificationis numero diſtinctum.

3. Adrianus verò *in 4. quæſt.1. de reſt.* Anton. *2. p. tit.2. c.12. §.12.* Leſſius *c.13. dub.2.* Becan. *de reſt. q.35.* Layman *lib.3. tract.2. cap.5.* & Diana *tract.5. reſ.84.* partem negatiuam tradunt, & merito, quia tunc cooperator non cenſetur moraliter cauſa ſubſtantiæ damni, ſeu cooperator ad damnum quoad ſubſtantiam, quia quoad eam etiam abſque ea executor erat, verbi gratia occiſurus eandem perſonam, aut furaturus centum eiuſdem perſonæ, ſed tantum cenſetur cooperari ad damnum, vel quoad modum, vel quoad circumſtantiam, vel quoad hunc actum numero diſtinctum: imo quoad alium modum, vel quoad aliam circumſtantiam, etiam fieret ab ipſo executore abſque dicta cooperatione, ex quo conſtat ad rationem aduerſariorum. Quæ nunc eſt in tom.8. tr.7 Reſ.17. ſignanter §. Notandũ eſt etiam. & in aliis eius not.

4. Et ob eandem rationem, qui nullo modo ex ſex dictis cenſetur cooperari ad homicidium quoad ſubſtantiam, quia ſcilicet etiam erat committendum ab executore abſque cooperatione illius non incurrit irregularitatem, vt dicimus *tract. de irreg. d.1. diffic.6.* quia ſcilicet tunc moraliter non cenſetur cooperari ad homicidium, quoad ſubſtantiam: qui eſt verum, quamuis ſit cauſa, vt homicidium fiat citius, ſi parum citius fiat nempè duabus horis antea, quia breuis acceleratio mortis moraliter non cenſetur homicidium ſaltem reſpectu mediatè cooperantis: bene tamen cenſetur, quando acceleratio eſt notabilis, nempè, viginti, & quatuor horis antea, & ideò tunc cooperans ad eam notabilem celeritatem fit irregularis.

5. Sed non grauabor hic apponere verba Caſpenſis *in Cur. Theol. tom.2. tract.18. diſp.1. ſect.9. §.2. n.98.* vbi ſic ait: Sed quid ſi Petrus ſit paratiſſimus occidere Ioannem die Iouis, & Franciſcus roget, & inſtet vt occidat illum die Martis, tenebiturne Franciſcus reſtituere ſicut Petrus. Affirmant Doctores ſecundæ ſententiæ, quia ſunt cauſæ totius actionis, vt hic & nunc exercetur: neque poteſt eſſe cauſa accidentium mortis, qui non ſit etiam cauſa ſubſtantiæ ipſius mortis. Cenſeo tamen cum eodem Leſſio non teneri Franciſcum reſtituere damna illata ex ſubſtantia mortis Ioannis, ſed tantum illa damna, quæ nata ſunt ex anticipatione mortis illius. Ratio eſt, quia quod eſt cauſa, vt differatur mors alicuius per tres dies,

non eſt cauſa ſubſtantiæ mortis, licèt hîc, & nunc ſit cauſa illius. Et confirmatur, quia ſi quis occidat eum, qui iuſtè damnatus erat ad mortem, quam erat certò, ſubiturus; non tenetur reſtituere niſi damna, quæ ex anticipatione mortis damnati orta ſunt. Idem eſt in noſtro caſu: ergo,&c.

6. Nota hîc obiter, quod qui alium inebriauit non eſt irregularis, quamuis ille deinde ebrius alium occidat, aut mutilet, niſi præuidear illud periculum, idque euitare neglexerit, quia ebrietas ex natura rei non eſt cauſa proxima occiſionis: quare ad illam non influit niſi admodum remotè,& per accidens, qui vino ebriũ reddidit contra Vgolin. qui *c.18.§.2.n.3.* iſtum adeò damnat irregularitatis, quia rem illicitam fecit, & hunc euentum poſſibilem eſſe cogitare debuit, verùm actio illicita nihil facit hoc loco, ſed connexio actionis poſitæ cum ſeqnenti occiſione, ſiue ea actio licita, ſiue illicita fuerit; hic autem, cùm non ſit connexio neceſſaria inter ebrietatem,& cædem, non debuit illa præuideri, vt futura, neque enim ſatis eſt ſi poſſibilis ſit vt obligemnr ad eam præuidendam, niſi frequenter,& ordinariè accidat. Item negandum eſt contra dictum Vgolinum.

RESOL. CIX.

An ſi Paulus conſulat, quod homicidium, quod Petrus vult hodie committere, cras committat, ſit irregularis?

Et ſequitur in euentibus in quibus non pecco ſuadendo, neque teneor ad reſtitutionem.

Et notatur, quod irregularis es, ſi conſulas, tuiſque rationibus perſuadeas homicidium, vel mutilationem, debet tamen conſilium influere, alias non erit illius cauſa.

Sed ſi dubius es, an conſilium influxerit, teneris te irregularem reputare.

Et an Clericus incurrat irregularitatem, ſi exiſtens in exercitu det conſilium propinquum, horteturque non ſolum ad fortiter agendum, ſed ad occidendum, modo non hortetur, vt occidat hunc hoſtem in particulari?

Et docetur poſſe Clericum eſſe à Conſiliis rerum bellicarum, ſed cum aliquibus circumſtantijs.

Et quid de vendentibus, aut donantibus arma etiam offenſiua in ipſo conflictu belli?

Et quid de Clericis in bello iuſto pugnantibus, & percutientibus, dummodo aliquem non occidant, aut deforment, an ſint irregulares. Ex p.11. tract.8. & Miſc.2. Reſ.42.

§.1. VIdetur reſpondendum affirmatiuè ex doctrina, quam adducit Pater Vaſq. *opuſc. de ſcandalo, art.1. dub.3.* vbi quærit: Verùm liceat inuitare ad actum peccati, qui iam paratus eſſet illud, aut ſimile peccarum committere; ait enim *n.*18. ab omnibus cenſeri homicidam, & irregularem, quicunque ille ſit, qui bominem paratum occidere inuitat ad occidendom in hoc loco, & in hoc tempore, etiam eandem perſonam, quam occiſurus erat; quia hoc ipſo, quod conſilio ſuo variatur tempus, & locus, variatur etiam ſubſtantia homicidij; nam aliud homicidium eſt, quod hic, & nunc committitur, qoàm homicidium, quod in alio loco, & tempore committeretur. Et in vniuerſum, inquit, omnes cooperatores alicuius damni, obligantur ad reſtitutionem, & rei ſunt peccati, quotieſcumque conſilio ſuo fuere cauſa, vt damnum, quòd alias inferendum erat, citius, aut velocius, aut alio loco, aut alio committatur; quia variato quocumque modo, variatur ſubſtantia operationis; & hanc dicit eſſe communem doctrinam Doctorum omnium in materia de reſtitutione, & irregularitate.

2. Sed ingenioſus Pater Ferrantius contrariam ſententiam tenet *diſp.1. de ſcandalo, q.60. num.30.* vbi ſic ait: Reſpondeo directè concedendo illum cenſeri homicidam,& irregularem, qui hominem paratum occidere, inuitat abſolutè ad occidendum in vno loco; aut tempore potius, quàm in alio, etiam eandem perſonam; non verò ſi conditionate, & ex ſuppoſitione prædicta, cæteriſque exiſtentibus debitis circumſtantiis, vt ſcilicet iuſta adſit cauſa motiua inuitandi,&c. Nullibi enim expreſsè habetur talis irregularitas; & alioqui *in c.15. qui de ſent. excomm.* decernitur, vt quoties in iure non ſit expreſſa talis pœna, per ſimilitudinem rationis non deducatur ex ſimili caſu. quod tamen intelligendum eſt, inquit Vaſquez, vt ſi facto ſofficienti examine, in iure non inueniatur expreſſa, non cenſeatur, vllo modo impoſita talis pœna.

3. Afferamus aliquod exemplum ad clarius explicandam reſponſionem allatam. Petrus v.g. hodie eſt occiſurus Palaum: Ego licitè ſuadeo, cùm aliter impedire non poſſim, vt potius cras, vel in alio loco diſtantiori occidat, vt hac ratione diutius protrahatur, & fortè ſimpliciter ſeruetur vita Pauli. Item occiſurus eſt in mea domo; & ego ſuadeo ad vitandum proprium meum damnum, vt potius alibi occidat. Imò in caſu, quo ex mea perſuaſione ſit protrahenda vita Pauli, & adſit ſpes, quod ſimpliciter ſeruabitur, exiſtimo adeſſe obligationem ad ita ſuadendum, ſi non poſſit mors aliter impediri; Quia cum id facilè poſſim, & alioqui proximus in tanta ſit neceſſitate, teneor ei opem ferre tali conſilio, ac ſuaſione licita.

4. Dices: Ex vi talis conſilij, Petrus magis peccabit, quàm ſi ſtatim occidat Paulum, quia toto illo ſpatio temporis longioris millies renouabit malam voluntatem occidendi. Reſpondeo. Ex vi mei conſilij non ſequi huiuſmodi renouationem voluntatis occidendi, ſed ſolùm executionem ipſam homicidij, quæ perinde fuiſſet ſecutura ſine meo conſilio. Quod ſi de facto ex meo conſilio Petrus arripiat occaſionem toties peccandi per renouationem malæ voluntatis, id oritur ex ſua libertate, & malitia, quod ego cum habeam iuſtam cauſam non impediendi, non teneor impedire.

5. Ex his ſequitur, quod quando in dictis euentibus non pecco ſuadendo, neque tenear ad reſtitutionem, &c. Hucvſque Pater Ferrantius; cui ego libenter adhæreo; & quidem in caſibus ſupradictis Petrus non fuit motus ad homicidium faciendum ex conſilio Pauli neque citius, neque animoſius, &c. Ergo nullam irregularitatem incurriſſe dicendum eſt, per ea quæ obſeruat Ioannes Præpoſitus *in 3. part. Diu. Thomæ quæſt.5. de irregular. dub.8. num.64.*

6. Notare tamen hic obiter debes, qood irregularis es ſi conſulas, tuiſque rationibus perſuadeas homicidium, vel mutilatiooem, *cap. ſi quis viduam* 50. *diſt. cap. ſicut dignum*, §. *Qui verò*; & §. *vltim. de homicidis*: debet tamen conſilium in effectum influere, aliàs non eris illius cauſa. Sicuti notauit Villadiego *de irregular. cap.6. numero* 20. Couarruuias *Clementin. ſi furioſus 2. part.* §.2. *numero* 1. Suarez *diſput.*44. *ſect.*1. *numero* 10. Auila 7. *part. diſputat.6. ſect.2. dubit.*3. Bonacin. *diſputat.7. quæſt.4. punct.8. numero* 19. *& ſequentibus*, & alij apud ipſos. Conſilium cenſetur operari in homicidium, ſed mutilationem quoties bomicidium, vel mutilatio ex conſilio proceſſit, vel proceſſit facilius, citius, aut crudelius. Sicuti adnotarunt Vgolinus *de irregularit. cap.16.* §.1. *num.*1. Tolet. *lib.1. cap.*81. Bonacin. *ſupra.* Auila *concluſ.*4. Quoad hoc lege doctrinã Reſ. annotationum ſequentium huius §.

ſed

Sup. hoc ſup. in Reſ. 105. & in alijs eius not. 1.

ſed in caſu dubio, an conſilium in effectum influxerit, illiuſque fuerit cauſa inquit Auila *concluſ.5* Henriquez *lib.4.c.16. num.3.* Sayr. *de cenſur. tom.1. l.7. c.3. num.2.* Thomas Sanchez *lib. 2. de matrim. diſputat.41. num.17. & lib.1. in Decalog. cap.10. num.42. in fine*, ab ipſomet conſulto, & ex aliis coniecturis colligendum eſſe. Si enim homicida inimicus erat capitalis occiſi, vel etiam mortem ante datum conſilium minatus fuerat, vel neceſſaria ad patrandum delictum præparauerat, aut interfectus proceſſerat etiam iuſtè aduerſus interfectorem in cauſa criminali teſtificando, denunciando, vel accuſando, ſeu inſtigando alium, ſufficiens cauſa eſt, vt iudicetur conſilium tuum nullius efficacitatis fuiſſe; Item ſi ipſe conſultus aſſerat ſe non eſſe motum à tuo conſilio ad patrandum delictum, neque quoad ſubſtantiam, neque quoad modum, liber eris ab irregularitate, ſecus ſi contrarium teſtetur. Debet tamen eſſe vir, cui merito poſſit fides adhiberi, vt inquit Sanchez *l.1. in Decalog. cap.10. num.44.*

Sup. hoc in ſ1. not. 2. Reſ. not. præſentis.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 105. &c.

Si autem omnibus penſatis dubius es, an conſilium influxerit, teneris te irregularem reputare, quia ſemper præſumendum eſt conſilium operari, dum contrarium non probatur, quippe eſt cauſa de ſe efficax, & motiua voluntatis. Vt notauit Couarruu. *dicta 2. par. §.2. numer.2. verſ. in eo vero caſu.* Auila, & Sanchez *loc. allegat.* Quamuis contra ſentiat Henriquez *lib.14. cap.14. num.4. & cap.16. num.3.* in Gloſſa *litt. D*, & Gibalinus *de irregularit. capite 4. quæſt.1. concl. 11. num.32.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 90. & 96. §.1. & in tom. 7. tr. 7. Reſ. 58. §.1. propè fin. à verſ. qui tamen aſſerūt. & ex doct. Reſ. not. ſeq. Et pro contento à lin. 8 huius §. & verſ. Et deducitur ſup. in Reſ. 99. §. vlt.

7. Et tandem non deſeram hic apponere caſum de quo per litteras his diebus ex Germania interrogatus fui, an Clericus incurrat irregularitatem ſi exiſtens in exercitu det cauſam propinquam, horteturque non ſolùm ad fortiter agendum, ſed etiam ad occidendum, reſpondi negatiuè, quia relaxatum eſt ius commune decernens eam irregularitatem. Et deducitur *ex cap. Petitio tua, de homicidio*, ab abſurdoque probatur: nam aliàs omnes laici, qui innumeri ſunt, pugnantes in bello iuſto, non occidentes, nec mutilantes hoſtem, manerent irregulares, quod nec praxis probat, nec ratio, at hi laici etiam hortantur ſe inuicem, quod moraliter ſemper contingit; ergo in bello iuſto ex hortatu ad pugnam, & occaſionem non contrahitur irregularitas. Quod ſi à laicis non contrahitur, nec à Clericis contrahitur; in hoc enim pares ſunt, licet ſint diſpares in eo, quod laicos non dedecet propria manu pugnare, ſicut Clericus, niſi in vrgentiſſimo caſu ex præſcripto Pontificis.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 91. & lege doct. §. Reſ. 3. ann. præſentis.

8. Limitant hoc aſſertum Pater Auila, & Henriquez quod non liceat Clerico hortari in bello militem, vt occidat hunc hoſtem in particulari, quia hæc eſt intentio multum ſpecialis homicidij. Sed inconſequenter philoſophantur, nam ſi ſemel concedatur, non incurri à Clerico irregularitatem, etiamſi hortetur ad homicidium, & ſit cauſa moralis illius in communi ſumpti (quod eſſet ſufficiens cauſa incurrendæ irregularitatis, niſi eſſet relaxatum, aut diſpenſatum ius inducens illam, quoad bellum iuſtum) cur incurret, etiamſi ſit cauſa moralis homicidij in particulari. Et cur quoad hoc non erit ius relaxatum, aut diſpenſatum, cùm Pontifices non diſtinxerint, nec reſtrictionem appoſuerint: Nec video eam intentionem ſpecialem magis dedecere Clericum quam communem, cùm potiùs hæc in plura homicidia feratur, ideoque videatur potiùs à lenitate deficere. Quare hæc limitatio reiicienda eſt.

9. Ita doctus Pater Mendo *in Bull. Cruciat. diſp.10. cap.2. num.18.* qui etiam *num.20.* ſubdit poſſe Clericum eſſe à conſiliis rerum bellicarum, dum tamen non aſſiſtat iudicio, ſi quando eſt ferendum pœnæ capitalis, aut mutilationis alicuius delinquentis puniendi, qui non ſit hoſtis in ipſo prælio deturbandus. Infertur ſecundò vendentes, aut donantes arma etiam offenſiua ad bellum, licet in ipſo conflictu illa ſuppeditent, indeque occiſio ſequatur, non manere irregulares; quia ius noluit pugnantes in bello iuſto, niſi occidant, aut mutilent, incurrere irregularitatem, quare eam non incurrent Clerici, qui actu præliantibus ſuppeditant miſſilia, haſtas, aut ſimilia; quantumuis ratione indecentiæ, ſi neceſſitas abſit, non debeant hoc præſtare; imo prohibitum illis eſſe cenſeo, argumento textus *in cap. ſententiam, nuper relato.* Si tamen in bello iuſto id facerent, imò & propria manu pugnarent, & percuterent, dum non occiderent, aut deformarent, non manerent irregulares, eſto peccarent. Hæc omnia Mendo, quæ ſunt valdè notanda, quia non paſſim obuia.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 97. & in fin. Reſ. 10..

Sup. hoc in Reſ. 1. not. præterea cuſſim in fin.

Sup. hoc ſeq. ſup. in Reſ. 95 §. vlt. & in alijs eius not.

RESOL. CX.

Si quis conſilio Petri aufugit in quadam obſidione à Caſtris, qui captus poſtea ſuſpenſus fuit, quæritur, an Petrus incurrerit irregularitatem?

Et ex doctrina huius difficultatis alij caſus inferuntur ad incurrendam, vel non incurrendam irregularitatem in illis ex conſilio. Ex part.7. tract.10. & Miſc.1. Reſ. 30.

§.1. RESPONDEO negatiuè cum Caſpenſi *in Curſ. Theol. tom.2. tract.25. ſect. 8. num.38.* vbi plures caſus benignè explicat, quoad contractionem irregularitatis, ideo apponam eius verba, ſic itaque aſſerit. Infertur eum qui non impedit homicidium, quod ex iuſtitia tenetur impedire, non incurrere irregularitatem, etiamſi ex dolo non impediat. Ratio eſt, quia licèt iſte cauſa ſit moralis, ſeu voluntaria homicidij, quod non impedit, & conſequenter influat moraliter, & voluntariè in illud; nihilominus non eſt cauſa poſitiua influens poſitiuè, vel opere aliquo, vel auxilio, vel conſilio; & in iure hæc irregularitas non fertur, niſi contra verè, & poſitiuè homicidas, ſaltem conſilio, aut animatione, non verò contra non impedientes; & ob eam rationem, qui ſciens non contradicit volentibus alium occidere in vindictam iniuriæ, ei illatæ, non incurrit irregularitatem: neque Sacerdos qui ſciens mulierem prægnantem à ſe redditam, abortum procurare, illam impedire non ſtudet; quia in his caſibus permittentes homicidium, ſed non impedientes non influunt poſitiuè, & à fortiori non eſt irregularis, qui alteri ſuadet furtum, cui ſcit impendere ſupplicium mortis, quia non peccaret contra iuſtitiam circa mortem inferendam latroni, ſed contra fortitudinem, quia conſulit illi quando, & quomodo non oportet, vt ſe exponat periculo vitæ; Ita Vaſquez 1. 2. *diſp.100. art.8. dub.5.* & reddit rationem, quia hoc modo non eſt cauſa homicidij poſitiuè influens, ſed tantùm peccat contra fortitudinem, ſuadendo illi, vt ſe offerat periculo vitæ ſine cauſa, nec is dicitur homicida per ſe, & propriè in iure ad effectum irregularitatis. Idem eſt de conſulente alteri in bello fugam, cui eſt annexa pœna mortis, quamuis ſciret fugientem exponere ſe periculo capturæ, & etiam de conſulente alteri, vt fugiat à carcere, à quo ſub pœna mortis fugere non poteſt, vel vt effringat carcerem, cui effractioni eſſet impoſita pœna mortis, & iuxta hæc poſſunt reſolui plures caſus. Hucuſque Caſpenſis, ſed recognoſce meipſum *in tract. de irregul. oppoſito in 4. p.*

Sup. hoc inf. in Reſ. 113. latè, & in tom. 3. tr. 3. Reſ. 37. à lin. 1.

Sup. hoc inf. in Reſ 134. & in alijs eius primæ not.

RESOL. CXI.

Ex Gallia per litteras interrogatus fui de hoc caſu. An

Titius

Titius contraxerit irregularitatem, dum conſuluit Petro, vt ad duellum vocaret Paulum, ſi Paulus poſtea interfecit, in duello Petrum?

Et rotatur, quod qui aſſiſtunt homicidæ, ſi faciliorem faciant occiſionem ſua præſentia, etiam ſi nihil aliud conferant, ſunt irregulares.

Et quid, ſi Pater, filius, conſanguineus, aut etiam intimus amicus, qui alterum comitatur, an incurrant irregularitatem, ex occiſione aduerſarij?

Et docetur adulterum, aut fornicatorem, qui dum immoderata copula, cum muliere prægnante coit, illique abortum fœtus animati cauſat, irregularem fieri, non verò maritum ſi id faciat.

Et an qui fœminam ad ſe venire iubet per tecta, aliave loca periculoſa, vnde imprudens mortem ſibi conſciuit, aut ſi prægnans erat, fœtum exeuſſit, ſit irregularis? Ex parte 11. tractatu 6. & Miſc. 2. Reſol. 43.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & ne prætermittas legere doctr. Reſ eius annotationũ.

§. 1. NEgatinè ſatis probabiliter reſpondi, & ad Gallum interrogantem, Gallum alium reſpondentem adduxi, nempe Patrem Gibalinum *de irregularit. cap. 4. q. 2. conſectar. 7. num.* 18. & ratio eſt, quia iſte mandans, & conſulens eſt cauſa moralis cædis mandatarij, & conſultarij, quamuis enim ſuo mandato & conſilio non intenderit, eam tamen indirectè voluit, cùm eius periculo imprudenter exponere voluit, hunc mandatarium, & conſultarium, quare illud homicidium non erit reſpectu conſulentis prorſus caſuale, ſed indirectè voluntarium. Quare ita docent Suar. *diſp.* 44. *ſect.* 3. *num.* 18. qui contrariam, neque ſpeculatiuè, neque practicè ſequendam dicit. Villalob. *tract.* 21. *diffic.* 20. *num.* 10. Auil. 7. *p. diſp.* 6. *ſect.* 2. *dub.* 5. *con.* 4. Sayr. *lib.* 7. *cap.* 3. *n.* 3. Vgolin. *c.* 16. §. 8. Molin. *tract.* 3. *diſp.* 32. *n.* 2. Couar. 2. *part.* §. 2. *n.* 1. *verſ. quod ſi ex prauo.* Qui omnes ferè Summiſtas, & Canoniſtas in hanc rem laudant, vt videbis apud Sayr. quod intelligendum tamen aliqui volunt ſi mandans, & conſulens præuidere debuit periculum illius occiſionis mandatarij. Quod etiam confirmatur ex eo quod qui exponit ſe periculo mortis abſque rationabili cauſa verè homicida eſt ſui ipſius ſi occidatur, qui igitur conſulit, aut mandat alicui, vt eiuſmodi diſcrimini ſe obiiciat, conſulit, aut mandat homicidium; quare ſi contingat, verè homicida fuerit, atque adeo irregularis.

2. Reſpondetur nihilominus nullam hoc loco contrahi irregularitatem à mandante, aut conſulente. Ita viri docti apud Suar. Henriquez *lib.* 14. *c.* 16. *n.* 1. Speculator *titulo de diſpenſ.* §. *iuxta n.* 43. Turrian. *l.* 6. *de conſ. diſp.* 63. *dub.* 4. Hurtad. *diſp.* 2. *de irregul. diffic.* 6. *n.* 22. Præpoſit. *q.* 5. *de irregul. dub.* 10. *n.* 78. Vaſq. *diſp.* 100. *n.* 45. 1. 2. Neque dicit improbabilem Bonacin. *diſp.* 7. *q.* 4. *punct.* 7. *n.* 17.

3. Ratio mihi perſpicua videtur, quia nullibi imponitur irregularitas ob mandatum, aut conſilium niſi quando quis mandat, aut conſulit alicui, vt ſeipſum, vel alium occidat, & effectus illius mandati aut conſilij ponitur: at verò qui mandat aut conſulit Titio, vt Caium occidat, non mandat, vt Titius ſe ipſum occidat, quamuis mandet vt occidendo Caium exponat ſe periculo, vt occidatur à Caio; ergo etiamſi reuera Titius, dum mandatum, aut conſilium ſibi datum exequitur, occidatur, mandans non erit irregularis. Maior huius argumenti patet expendenti iura quibus irregularitas ad mandantes, & conſulentes extenditur, nam *cap. ſignificaſti* 2. *de homicid.* loquitur de eo cuius conſilio, & mandato Parochiani proceſſerunt contra latronem, *cap. autem ſicut dignum* §. *Clericos eod. tit.* agit de Clericis qui conſilium dederant, vt Cantuarienſis Archiepiſcopus caperetur, aut eius captioni armati interfuerant. Denique *cap. fin. eod. tit. in* 6. Loquitur de mandante qui iuſſerat alium percuti, citra occiſionem tamen, & mutilationem, qui tamen reus homicidij atque mutilationis factæ a mandatario fines mandati excedente dicitur, atque adeò irregularis, eò quod debuerit cogitare id euenire poſſe, atque ita in culpa ſit, quod non vitarat tale periculum; ex quibus omnibus euidenter colligitur, nunquam in iure homicidam quempiam dici, atque ea de cauſa irregularem ratione mandati aut conſilij, niſi qui mandat, aut conſulit alicui occidere ſe ipſum, aut alium quempiam. Iam verò qui alteri conſulit, vt alium inuadat etiam cum periculo ſuæ vitæ, aut vt quid difficile, cum magno diſcrimine ne ab aliquo interimatur aggrediatur, non conſulit ipſi vt ſe ipſum occidat, neque cauſam proximam illius occiſionis ponit quod inde probatur, quia iſte, qui aggreſſus alium, ab illo occiditur, aut qui obiicit caput ſuum graui periculo, ne ab alio occidatur, non occidit ſeipſum, licet ſi imprudenter hoc periculum adeat, peccet contra fortitudinem, aut propriam charitatem, non enim ponit cauſam proximam tendentem ex ſe ad homicidium, atque independenter ab aliena voluntate, vti neceſſarium eſſet, vt diceretur ſe ipſum occidere. Sicuti igitur qui offert ſe morti ab alio inferendæ non occidit ſeipſum, ita neque qui illi conſulit occiſionem ſui ipſius, quare ratione illius conſilij, licet contingat hunc conſultarium ab illo occidi, minimè incurret iſte Conſiliarius irregularitatem ex homicidio, quia vt ait Vaſquez, conſilium traditum ei qui occiditur, & quod non tendit in mortem niſi ratione periculi, quod incautè aggreditur, non videtur in iure prohibitum ſub pœna irregularitatis, atque ita eliduntur aduerſariorum rationes.

4. Vnde ex his immeritò dixit Suarez *de cenſur. diſputat.* 44. *ſect.* 3. *num.* 18. hanc ſententiam neque ſpeculatiuè, neque practicè ſequendam eſſe, nam ego puto, & ſpeculatiuè, & practicè probabilem eſſe; & in eius fauorem, vide Vaſquez, Turrianum, Hurtad. Præpoſitum, & alios penes Gibalinum *vbi ſupra.*

Sup. hoc inf. in quatuor vlt. lin. Reſ. 116. & lege doctr. §. vlt. Reſ. 118.

5. Nota hic obiter, quòd qui aſſiſtunt homicidæ, ſi faciliorem faciant occiſionem ſua præſentia etiamſi nihil aliud conferant, ſunt irregulares, quia, vt dixi cooperantur homicidio: ſi tamen ex illa aſſociatione non fuerit auctus animus occiſori, neque quidpiam aliud ipſi eam in rem præſtitum, nam & viribus, & animo longè ſuperabat aduerſarium, non ſequeretur irregularitas, quia nulla fuit inibi cooperatio, ita Auil. 7. *part. diſp.* 6. *ſect.* 4. *dub. concl.* 1. Addo etiam patrem, filium, conſanguineum, aut etiam intimum amicum, qui alterum comitatur bono animo, ne quid periculi patiatur, non incurrere irregularitatem, etiamſi occidat aduerſarium, quia vacat rei licitæ, neque in ea præſentia adhibenda peccat, vt ibidem tradit Auil. cum Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *n.* 1. & Nauarr. *conſ.* 32. *de homicid.* qui negat eſſe irregularem eum, qui bono animo nudum enſem ferebat, interea dum frater rixabatur cum alio, quem occidit, ſi ipſum iſte minimè vulnerauit, quanquam Præpoſit. *in* 3. *par. q.* 5. *de irre. dub.* 8. *num.* 65. id ita intelligendum eſſe moneat, vt homicida ex illa aſſociatione fratris, aut amici non fiat animoſior ad occidendum; verùm ferè impoſſibile eſt moraliter, ne creſcat animus illi, qui videt ſe ſtipatum amicis, & ne audacior fiat ad facinus aggrediendum; atque ita ſemper ſequeretur irregularitas ex cuiuſcumque aſſociatione.

Sup. hoc inf. in Reſ. 116.

Quamuis nõ pleuè ſup. hoc ne prætermittas tamen legere inf. doctr. Reſ. 122. &

6. Nota ſecundò, quod Maiolus *de irregularit. lib.* 5. *c.* 48. §. 3. *num.* 14. adulterum, aut fornicatorem, qui dum immoderata copula cum muliere prægnante coit, illi abortum fœtus animati cauſat, damnat irregularitatis, non verò maritum, ſi idem faciat, eò quod vnus illicita copula, alter licita vtatur; quæ

diſtin

& alterius verſ. eius not. & inferius in 11.6. ex Reſ. 34. §. 1. & 2.

diſtinctio nulla apud nos eſt, vbi cætera paria reperiuntur. Itaque ſi ex modo copulæ, & fœminæ debilitate, aliiſque circumſtantiis potuit, ac debuit ſuſpicari periculum abortus, illique vt ſuæ indulgeret intemperantiæ ſe expoſuit, conſequuto deinde homicidio, reus illius eſt contra quintum Decalogi præceptum, & fit irregularis, ſiue maritus, ſiue adulter fuerit.

7. Nota tertio, qui fœminam ad ſe venire iubet per tecta, aliauè loca periculoſa, vnde imprudens ſibi mortem conſciuit, aut ſi prægnans erat, fœtum excuſſit, non fit irregularis, quia iſte ſiue Clericus, ſiue laïcus (malo enim DD. aliqui ſolita iſta diſtinctione vtuntur hoc loco) non conſuluit huic mulieri, vt ſe ipſam occidat, vt abortiat, neque vt cauſam neceſſariò connexam cum abortu, aut ſuo interitu ſuſcipiat, quamuis aliquod periculum ſit quod tamen vitare poterit, ſi ipſa cautè, & prudenter ſe gerat: quare ſibi imputet ſi ſua culpa aut pereat, aut abortiat, non tamen amaſius, à quo inuitata fuerat, dicetur propriè. & verè illius, aut fœtus ipſius homicida ad effectum irregularitatis, cùm reuera illud homicidium non conſuluerit, ſi tamen ipſe ſecum traheret fœminam aut funem tenderet, aut explanandum iter ſuſcepiſſet, aut remouenda offendicula, quæ occurrerent, aut facilem tranſitum dixiſset, vnde illa credula incautiùs ſe geſſiſset, aut non adfuiſſet amaſius ad horam condictam, vt opem ferret, illaque vel ſe deluſam ſuſpicata, vel metu exterrita concediſſet, exiſtimarem hunc eſſe irregularem, non ratione conſilij veniendi per eiuſmodi iter periculoſum, ſed quia eius caſui, cædi, aut abortioni reipſa fuiſſet cooperatus.

RESOL. CXII.

An quis incurrat irregularitatem, quando alteri conſilium dedit, vt v. g. intret duellum vel occidat inimicum, & is, cui dedit conſilium, occiſus eſt?

Idem dicendum eſt de mutilatione. Ex part.4. tract.2. Reſ.12.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & lege doctr. Reſ. annotationũ ſequentium huius Reſ.

§.1. CAſus poteſt eſſe frequens, & affirmatiuam ſententiam docet Suarez *de cenſur. diſput.*44. *ſect.*3. *num.*18. à qua nec ſpeculatiuè, nec practicè putat eſſe recedendum. Idem tenet Nauarrus & Coninch penes Hurtadum *vbi infrà*, quibus adde Petrum Cornejo *in* 3. *part. D.Thom. tract.*5. *de irregul. diſp.*1. *dub.*2. *q.*2. *n.*3. Auilam *de cenſ. part.*7. *diſp.*6. *ſect.*2. *dub.*5. *concluſ.*4. Sayrum *lib.*7. *c.*3. *n.*3. Villalobos *in ſum. tom.*1. *tract.*21. *diffic.*20. *n.*10. vbi ſic ait: [El que a conſejo, o mando à vno que mataſſe a otro y ſucedio al reues que otro le mato a el queda irregular, la razon es porque aſſi como el que aconſeja à otro que ſe mate ſiguiendoſe el effecto queda irregular, aſſi tambien el que iniuſtamente pone à peligro de muerte, porque en coſas morales lo miſmo es hazer y ponerſe à peligro de hazer; luego lo miſmo ſe ha de dezir de aconſejar y mandar.] Ita ille.

Sup. hoc in Reſolutionibus not. ſeq.

2. Sed contrariam ſententiam vt probabilem nouiſſimè tuetur Turrianus *de cenſ. lib.*9. *diſp.*63. *dub.*4. vbi adducendo plures rationes pro hac firmanda ſententia, tandem ſic ait: Noui viros doctiſſimos huius ætatis qui hanc ſententiam vt veram ſequuti ſunt, alij qui vt acutam & probabilem laudarunt, & mihi videtur ſatis probabilis. Ita ille, & poſt illum hanc opinionem docet etiam doctus Hurtado *diſp.*2. *de irregul. diffic.*6. *n.*22. vbi ſic ait: Addo contra Nauarrum & Coninch, mandantem, aut conſulentem aliquem vt occidat alterum (& idem eſt de mutilatione) non eſſe irregularem adhuc ex homicidio caſuali, etiamſi mandatarius, aut conſultarius, ſeu conſilium accipiens occidatur ab altero, quem inuadit quia in iure non eſt lata irregularitas niſi ob mandatum, aut conſilium, quo quis mandat aut conſulit aliquem vt vel ſeipſum, vel alterum occidat ſequuto effectu. In præſenti autem caſu mandans, aut conſulens non mandat, nec conſulit inuadentem occiſionem ipſius, ſed alterius: ſicuti nec mandatarius, aut conſultarius ſeipſum occidit (quamuis conſtituatur in occaſione & periculo vt occidatur ab altero, & ob id peccet contra fortitudinem, quando id timet prudenter,) quia verè non apponit cauſam ex ſe ordinatam ad homicidium, & independentem à voluntate aliena, quod erat neceſſarium vt diceretur ſeipſum occidere. Hæc omnia Hurtado. Sed ſciat etiam Lector hanc ſententiam ante Turrianum & Hurtadum docuiſſe ſapientiſſimum Vaſquez *in* 1. 2. *tom.*1. *diſp.*100. *q.*73. *art.*9. *dub.*5. *n.*45. ita aſſerentem: Qui alteri ſuaderet furtum ex quo ſcit illum puniendum pœna mortis, non incurreret irregularitatem, quia non fuit cauſa homicidij; irregularitas verò non eſt in iure inflicta propter conſilium, quo quis alterum mouet, vt ſe morti offerat, ſed propter conſilium, quo quis mouet aliquem ad occidendum alium, aut etiam ſeipſum, quia eſt conſilium directè tendens ad occiſionem ipſam, tametſi in opinione poſitum ſit, vtrùm ſeipſum occidere ſit contra fortitudinem, aut contra iuſtitiam: conſilium autem traditum ei, qui occiditur, quod non tendit ad mortem niſi ratione periculi, quod incautè aggreditur, non videtur in iure prohibitum, nec is dicitur homicida preſsè & propriè in iure ad effectum irregularitatis, ſed ille ſolùm qui conſilium præbet occidendi aut ſeipſum, aut alterum. Ita ille, qui apud me inſtar multorum eſt. Vide etiam Henriq. *lib.*14. *c.*16. *n.*1. qui eamdem ſententiam docet, quam etiam nouiſſimè probat Præpoſit. *in* 3. *p. q.*5. *de irregul. dub.*10. *n.*78. Vnde hæc opinio ſatis probabilis remanet aduerſùs Suarez. Sed tu ne diſcedas à prima opinione tanquam probabiliori & tutiori, quia iſte vt eſt vera cauſa moralis, incurrit irregularitatem huius ſpeciei: ſi verò non intendebat eius mortem, incurreret irregularitatem homicidij caſualis.

Sup. hoc in Reſ. ſeq & in Reſ. 1. poſt q. §. vlt. ad med. & in tom. 8 tr. 5. Reſ. 91 § Sed ego. ad med. à verſ. an irregularitatẽ incurras.

RESOL. CXIII.

Quidam mandauit Petro, vt occideret Caium, non præcogitando aliquid de morte Petri, & veriſimiliter credere poterat non eſſe, ſequuturam, quia Caius longe debilior erat Petro.

Accidit vero, his non obſtantibus, quod Caius occidit Petrum. Interrogatus fui, an mandans incurrerit irregularitatem, ita vt non poſſit amplius miniſtrare, quia iam erat ſacris Ordinibus initiatus?

*Et an in dicto caſu Epiſcopus poſſit diſpenſare, virtute Concilij Tridentini ſeſſ.*24. *c.*6. Ex par.2. tract.15. & Miſc.1. Reſ.17.

§.1. REſpondi, communiter DD. contra mandantem reſpondere, aſſerunt enim, in irregularitatem incurriſſe, teſte Bonac. *vbi infrà*. Ita Sayrus *de cenſ. lib.*7. *cap.*2. *num.*11. Reginald. *in praxi, tom.*2. *lib.*30. *tract.*2. *cap.*11. *ſect.*1. *n.*126. Nauar. Cou. Armilla, Tabiena, Syluester, Maiolus, Viual. Summa Confeſſ. Vgolin. & alij. Probatur, ait Tabiena, *ver. irregularitas* 2. §. 12. quia fuit in culpa, & hoc euenire poſſe, debuit cogitare.

Sup. hoc lege doctrin. Reſ. præteritæ, & ſi placet etiã Reſ. eius primæ not. & ſignanter inf. in fin. Reſ. ſeq. & in to. 8 tr. 5. Reſ. 91. § Sed ego. ad med. à verſ. an irregularitatem.

2. At mihi contraria opinio Henriquez *lib.*14. *capite* 16. *num.*1. *litt.K.* probabilis videtur, ſicut etiam probabilis, viſa eſt Bonacinæ *de cenſur. diſp.*7. *queſt.*4. *punct.*7. *num.*17. Imò, & Auila *de cenſur. part.*7. *diſt.*6. *concl.*4. ſtat pro noſtra ſententia; nam contra Syluium,

&

& Panotmitanum admittit quandam limitationem Innocent.j, & Hoſtienſis: ſcilicet quòd opinio contraria, quam ipſe Auila tenet, etiam aduersùs Henriquez, ſolùm procedat, quando erat veriſimile, quòd Petrus occidi poterat à Caio inuadendo, vt qui erat longè debilior Caio, vel quid ſimile; quæ quidem circumſtantia non adeſt in caſu, de quo loquimur, imò totum contrarium, nam Caius inuadendus, erat debilior Petro.

3. Ex his omnibus putaui dictum conſulentem non incurriſſe irregularitatem, ſed quia ſcrupulis angebatur, ad maiorem conſcientiæ ſuæ tranquillitatem conſului, vt diſpenſationem ab Epiſcopo obtineret, virtute Concilij Tridentini *ſeſſ.24. cap.6.* qui dat illi authoritatem; vt poſſit diſpenſare in irregularitate ex homicidio caſuali occulto proueniente. Sed iſta irregularitas, de qua loquimur, prouenit ex homicidio caſuali, vt notat Filliuc. *in qq. moral. tom.1. tract.20.c.2. num.36.* & Suarez *de cenſur. diſput.44. ſect.3. num.16.* quia nemo directè intendit homicidium eius, cui mandat, vt alium occidat. Indirectè igitur tantùm imputabitur, & ideo caſualis occiſio erit, & irregularitas ex homicidio caſuali; ergo poterit Epiſcopus circa illam diſpenſare.

Sup. hoc in tom.3. tr.3. Reſ. 43.

RESOL. CXIV.

An mandans homicidium ad euitandam irregularitatem, non ſolùm teneatur reuocare mandatum, ſed monere occidendo, vt caueat; & quid de conſulente?

Et quid, ſi bona fide conſulens putabat ſufficere tantum reuocationem ſolam, an erit irregularis, ſi homicidium ſequatur?

Et notatur, quod ſi mandatarius occidatur, mandantem manere irregularem. Ex part. 4. tractat. 1. Reſ.14.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract.5. de irregul. diſput.1. dub.2. quæſt.2. numero 2.* Turrianus *de cenſur. lib.7. diſp.63. dub.3.* & Hurtado *diſp.2. de irregul. diffic.6. num.24.* Ratio eſt, quia ipſe ſuo mandato in eo periculo conſtituit occidendum; ergo ſi non poteſt efficaciter reuocare mandatum, tenetur monere illum vt caueat, & ita hi Doctores aſſerunt de conſulente.

Quamuis nō plenè ſup. hoc, ſed tantum pro reſtitutione in hoc caſu lege tamē in to.8. tr. 5. doctr. Reſ. 86. & 87 & ſignanter in Reſ. & verſ.not.ſeq.

2. Sed mihi contraria ſententia probabilior videtur, quam tuentur DD. quos citat, & ſequitur Stephanus de Auila *part.7. diſput.6. ſect.2. dub.4. concl.3.* vbi ſic ait; Qui conſulit homicidium, vt liberetur ab irregularitate debet efficacius reuocare conſiliū, quam mandatum, quia in mandato agitur res mandantis, in in conſilio verò agitur res ipſius conſulti, vnde conſulens debet conari precibus importunis, ne conſilium mandetur executioni; quod ſi non firmiter credat, preces profuturas, debet indicare occidendum in particulari, vel in generali ad arbitrium viri prudentis vt caueat: at verò mandans non tenetur monere. Ita Auila & ante illum Henriq. *lib.14. cap.16. num.2.* vbi ſic aſſerit: Curet mandans perſuadere mandatario, vt omnino deſiſtat, ſed quia ille non agit niſi in gratiam mandantis, ſatis eſt huic intimaſſe reuocationem mandati, nec tenetur monere eum, qui periclitatur vt caueat, vt tenetur qui dedit conſilium. Hæc Henriquez. Eſt igitur magna differentia inter mandantem & conſolentem in tali caſu, & ideò optimè Villalobos *in ſumma tom.1. tract.21. diffic.20. num.7.* aduertit, [que no baſta para euitar la irregularidad renocat el Conſejo antes de la muerte que ſi de hecho ſe ſiguio la muerte en virtud del Conſejo toda via quedaria irregular el que lo diu, que en eſto ay grande diferençia del mandato al Conſejo porque en el mandato aquel aquien ſe manda ſiempre eſta pendente de la voluntad del que ſe lo mando en virtud de la qual obra lo qual no acontece en el Conſejo, porque el effecto del Conſejo propriamente hablando es enſeñat al entendimento, y becho eſto no pende de la voluntad del que le aconſejo y aſſi para euitar la irregularidad es meneſter diſſuadirle.

3. Non deſiuam tamen in gratiam ſtudioſorum hîc adnotare Præpoſitum *in 3. part. q.5. de irregular. dub.8. num.62. & 64.* Petrum Nauarra *lib.3. de reſtit. cap.4. num.26.* nullam agnoſcere differentiam inter mandantem, & conſolentem, & docere in noſtro caſu ſufficere, reuocare mandatum, & conſilium, ſic enim Nauarra aſſerit. Tertiò notandum quòd antequam qui iuſſus eſt & conſilium accipit opus exequatur, iubens, & conſulens reuocet mandatum & conſilium, ſi ſequatur damnum, non tenetur imperans, vel conſulens reſtituere quia tunc actio iniuſta non procedit ex eo conſilio, vel imperio, ſed alterius malitiæ imputatur ſicut totali cauſæ. Vnde in iure immunis eſt ab irregularitate qui cùm mandaſſet, vel conſuleret Clericum occidi, ante factum reuocauit, & diſſuadere conatus eſt. Ita ille, cuius ſententiam probabilem putat Leſſius *lib.2. capite 13. dub.3. numero 17. & 18.* vt notat Coninch *de Sacram. diſputat.14. dub.15. numero 177.*

Sup. cōtento in hoc § inf. in tr. 6. lege doctr. Reſ. 24. & ſignanter §. vlt. propè fin. verſ. Verum Nauarra.

4. Notandum eſt tamen hîc obiter quòd ſi bona fide conſolens putauit ſufficere tantùm reuocationem ſolam, non erit irregularis, etiamſi ſequatur homicidium. Ita Sayrus *lib.1. cap.3. num.6.* Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thom. tract.5. de irregul. diſp.1. dub.2. q.2. num.4.* qui etiam *quæſt.1. num.4.* rectè notat, quòd ſi mandatarius occidatur, mandantem manere irregularem, non quidem irregularitate homicidij voluntarij, ſed caſualis, ſiue voluntarij indirectè, quia mandans non intendit mortem mandatarij, neque ad eam directè operatur, ſed ſolùm indirectè in quanto dando operam rei illicitæ cogitare debuerat talem rem contingere poſſe, vt *infrà* dicemus.

Sup. hoc in Reſ. præterita. & lege. doctr. Reſ. eius primæ not.

Inf. in Reſ. quæ hic eſt 121.

RESOL. CXV.

An qui homicidium ſuo nomine factum poſtea ratum habuit incurrat irregularitatem? Ex part. 4. tract. 1. Reſ.13.

§.1. INcurrere mordicus ſuſtinet Molina *de iuſtitia, tom.4. tract.3. diſp.33. membr.4.* Syluester *ver. homicidium 1. quæſt.7.* Maiolus *de irregul. lib.5. cap.48. §.6.* Nauarrus *cap.27. num.233.* & multi Iuriſperiti, quia, ſecundùm regulam iuris, ratihabitio mandato comparatur. Sed ex mandato homicidij incurritur irregularitas; ergo, &c. & hanc ſententiam tanquam communem docet etiam Fernandez *in medulla part.2. cap.10. §.14. n.11.* vbi citat Speculatorem Arcbidiaconum, Boich, Syluest. & Roſch

Quamuis nō plenè ſup. hoc lege tamen inf. in tr. 6. Reſ. 19.

2. Sed prorſus contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quam tenuit Vaſquez *in tract. manuſcripto de irregular.* vt notat & ſequitur Præpoſitus *in 3. part. q.5. de irregul. dub.8. num.66.* Turrianus *de cenſ. lib.9. diſp.63. dub.3.* Hurtado *diſp.2. de irregul. diffic.7. n.25.* Petrus Cornejo *in 3. part. tract.5. de irregular. diſp.1. dub.2. quæſt.3. num.3.* Coninch *de Sacrament. diſp.18. dub.8. num.72.* Suarez *de cenſur. diſput.44. ſect.3. num.24.* Auila *part.2. diſp 6. ſect. 2. dub.6.* Henriquez *libro 14. cap.16. num 2.* Villalobos *tom.1. tract.21. diffic.20. n.12.* Megala *in 3. part. lib.7. cap.2. quæſt.9. num.85.* Layman *ſect.5. tract.3. part.3. cap.4. numero 6.* ponit illud iam factum: ſed iſta irregularitas infligitur contra eos, qui

ſunt

ſunt cauſa homicidij; ergo,&c. Adde quod ratihabitio mandato æquiparatur quoad culpam, non autem quoad pœnam, ſi Superior aliter non diſponit, ſicut diſpoſuit reſpectu percuſſionis Clericorum *in cap. cùm quis, de ſentent. excomm.*

RESOL. CXVI.

An ſi intimus amicus bono animo aſſociauit aliquem, ne in rixa periclitetur, incurrat irregularitatem, ſi amicus inimicum occidat?

Idem eſt dicendum de patre, filio, &c. Ex p.4. tract.2. Reſ.17.

Sup. cōtentis in hac Reſ. ſup. in Reſ. 111. §. Nota hic ante med. verſ. Adde.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Auila *par.7. diſp.6. ſect.3. dub.3. concl.1.* & Henriquez *lib.13. cap.16. num.1. in fine*, & à fortiori idem dicendum eſt de patre, vel filio,&c. Vide Nauarr. *conſil.32. de homicid.* docuit non eſſe irregularem eum, qui bono animo tenebat enſem euaginatum in manu ſine alia læſione, quamuis alius percuſſus à fratre in rixa poſtea mortuus ſit; & ratio eſt,quia dabat operam rei licitæ. Sed hanc opinionem limitat nouiſſimè Præpoſitus *in 3. par. q.5. de irregul. dub.8. num.65.* ſi exteriùs ita amicum rixantem aſſociando non videatur illum animare ad occidendum.

Sup. hoc vlt. in princ. §. annot. præterita, & lege inſt. doctr. §. vlt. Reſ. 118.

RESOL. CXVII.

In quadam Ciuitate huius Regni plures non ex conſilio, ſed ex rixa, ſubito contingente percuſſerunt aliquem, ſed vnus tantum percuſſit vulnere lethali, ex quo mortuus eſt, & cognitus fuit iſte percuſſor; quæſierunt poſtea à multis Theologis, an omnes incurrerint irregularitatem, vel ſolus ille, qui mortale vulnus inflixit? Ex par.2. tract.15. & Miſc.1. Reſ.18.

Sup. hoc in §.2. Reſ. ſeq.

§. 1. MVlti ex Societ. IESV, & ex Dominicana familia affirmatiuè reſponderunt, vt ipſe conſulens mihi affirmabat, quorum ſententiam probabiliſſimam eſſe aſſerui, nam illam docet Stephanus de Auila *de cenſ. par.7. diſp.6. ſect.3. dub.3.* & Suarez *in 3. p. tom.5. de cenſ. diſp.45. ſect.3. n.11.* vbi ait: [Etiamſi vulnus inflictum, vnum tantùm ſit, illúdque lethale: omnes impugnantes occiſum fiunt irregulares, non ſolùm quando incerta eſt perſona percutiens, quod eſt indubitatum; ſed etiamſi certa ſit, quia alij manent irregulares, propter incertitudinem.] Sic ille.

2. Sed ego, dictos conſulentes ab incurſu irregularitatis immunes feci; & multos Authores adduxi: præcipuè Gregor. Sayrum *de cenſ. lib.7. cap.4. n.13.* vbi ait: [Quando vnus à pluribus in rixa ſubitò contingenti, non præmiſſo conſilio vulneratus eſt, & in occiſo reperitur vnicum lethale vulnus, ſi conſtat quis id intulerit, tenebitur de homicidio, cæteri de percuſſione. *l. Item Mela, §. ſed ſi ſeruum, ff. ad leg. Aquil. & l. ſi rixa, ff. de ſicariis.* Vnde ille ſolus irregularis erit, cæteri verò, vt ab homicidio, ita etiam ab irregularitate excuſantur. DD. communiter *in cap. ſignificaſti 2. de homicidio.*] Hæc Sayrus, cuius ſententiam docent etiam Couar, *in Clem. ſi furioſus p.2. §.2. n.3. ver. ſecundus caſus de homicidio*, & Bonac. *de cenſ. diſp.7. q.4. punct.8. n.29.* & Villadiego *c.6. n.47.* apud Auilam, *vbi ſuprà.* Qui quidem Auila noſtram ſententiam probabilem vocat. Ex his omnibus, vt dixi ad caſum, de quo loquimur, negatiuè reſpondi.

RESOL. CXVIII.

An ſi inter multos dubium ſit, quis ex illis occiderit, omnes remaneant irregulares?

Et quid, ſi ſciatur occiſor?

Et notatur, quod ſi quis alios comitetur, & nihil omnino per ſe faciat, nec cauſa ſit, cur homicidium hic & nunc fiat, id eſt cum his circumſtantiis celerius, acrius, animoſius, audacius, &c. non eſt irregularis. Ex p.9. tt.7. & Miſc.2. Reſ.20.

Sup. hoc lege latam & ſubtilem doctr. Reſ. ſeq. per tot.

§.1. CAſus eſt etiam practicabilis: & quoad primum, communiter affirmatiuè reſpondent. Sed negatiuam ſententiam probabilem eſſe putat Leſſius *in 3. p. D. Thomæ, cap.3. de irregularib. dub.1. n.25.* vbi ſic ait: [Quando non conſtat, à quo quis fuerit occiſus, vel à quo vulnus lethale acceperit, omnes, de quibus dubitatur, ſunt irregulares. Eſt communior ſententia. Vide Couarruuiam *2. par. §.2. n.3. in Clementina. Si furioſus.* Ratio eſt: quia in dubio homicidij cenſendus eſt quiſque irregularis, cap. *Significaſti 2. de homicidio.* Nota tamen, quoſdam recentiores non improbabiliter dicere, hoc ſolùm habere locum in foro externo, idque maximè ante diligentem inquiſitionem: in foro tamen conſcientiæ, ſi poſt factam diligentem inquiſitionem adhuc manet omninò dubium, quis ſit author, neminem cenſendum irregularem: quia ſatius eſt crimen aliquod impunitum relinqui, quàm innocentes puniri.] Ita Leſſius.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Sed difficultas.

2. Quoad ſecundam difficultatem, ſi certò conſtiterit, quis vulnus lethale inflixerit, omnes alios vulnus lethale non inferentes affirmat Couarruuias, aliis relatis; *in Clem. Si furioſus 3. p. §.2. n.3. verſ. Secundus caſus*, non fore irregulares. Ducitur: quia infligens vulnus lethale tenetur de homicidio, & non alius, reliqui enim tenentur de percuſſione, ex textu in leg. *Cùm Mela, §. Sed & ſi ſeruum. ff. ad legem Aquiliam*, & in leg. *Si rixa ff. de ſicariis.* Ergo, cùm liberi ſint ab homicidio, liberi erunt ab irregularitate. Secundò probare poteſt ex cap. *Significaſti el.2. de homicidio*, vbi Parochus excuſatur ab homicidio, & irregularitate, ſi non inflixerit vulnus lethale latroni, qui aliis vulneribus acceptis ſubitò interiit. Et hanc ſententiam probabilem eſſe fatetur Caſtrus Palaus *tom.6. diſput.6. punct.15. §.6. n.4.* licèt ipſe merito affirmatiuæ ſententiæ adhæreat: quia illos negari non poteſt ſua præſentia auxilium, & fauorem occiſori tribuiſſe, & occiſum impediſſe: ne ſe defenderet: ac proinde omnes iudicandi ſunt ſecundum Canones rei homicidij, & irregularitati ſubiecti, ex textu in cap. *Si quatuor homines 23. quæſt.8.* & ita etiam docet Auila *de cenſ. part.7. diſput.6. ſect.3. dub.3. concl.4.* Coninch *de Sacram. diſp.18. dub.8. n.70.* & alij.

Sup. hoc in Reſ. præterita.

3. Notat enim Leſſius, *vbi ſuprà, num.23.* probabile eſſe, ſi quis alios comitetur, & nihil omninò per ſe faciat, nec cauſa ſit, cur homicidium hic, & nunc fiat; id eſt, cum his circumſtantiis, celeriùs, acrius, animoſius, audacius, &c. non eſſe irregularem. Et ratio eſt: quia non cenſetur contuliſſe quidquam, aut vllum præbuiſſe influxum in illud facinus; vnde etiam non tenetur ad reſtitutionem. Ita ille.

Sup. hoc ſup. lege doctr. Reſ. 116. & alterius Reſ. eius ſecundæ not.

RESOL. CXIX.

Quando non incurratur irregularitas, ex homicidio dubio? Ex p.11. tr.6. & Miſc.6. Reſ.24.

Sup. hoc lege doct. §. 1. Reſ. præced. & Reſolutionum vltimæ not. huius Reſ.

§. 1. CAſus eſt frequentiſſimus, & nimis practicabilis, & nouiſſime Pater Ioſeph Gibalinus vir quidem doctus, & eruditus ex inclyta Societate Ieſu *lib. de irregularit. cap. 4. quæſt. 1. num.* 17. ponit hanc regulam vniuerſalem. Quoties conſtat de homicidio commiſſo, dubiumque tantùm exiſtit de perſona committente, cenſenda eſt irregularis ſaltem in foro externo, ex peculiari iuris diſpoſitione in hac materia, quod ſi dubitaretur de ipſomet homicidij actu, an nempe fuerit aliquis occiſus, in nullo foro cenſendus erit aliquis irregularis, donec veritas commiſſi homicidij comperiatur. Probat primam partem huius regulæ *ex cap. Significaſti 2. de homicidio*, ibi, enim conſtabat maleficum illum, qui Euchariſtiam, & altaris ornamenta aſportauerat, occiſum fuiſſe; ſed dubitabatur an interiiſſet ex vulnere, quod in eius caput Sacerdos foſſorio impegerat an verò ex aliis vulneribus, quibus eum Parochiani conciderant; in hoc igitur dubio, quod, vt vides, eſt non de occiſione; ſed de perſona occidente, iubet hunc Sacerdotem Innocent. III. à Sacerdotali potius officio abſtinere, quia id tutius eſt, quam temerè celebrare pro eo quod in altera nullum, in reliquo vero magnum periculum, timeatur *vt cap. quoque, ad audientiam, eod. tit.* Clem. III. eodem modo pronunciat habendum irregularem Presbyterum, qui dum corrigeret domeſticum ſuum, illum ſuo cingulo percuſſit; dubium verò erat, an ex eo vulnere, an alio quopiam morbo interiiſſet. In his caſibus vides dubium fuiſſe de homicida, non de homicidio, & falsò reſpondent aliqui recentiores, veriſimilius fuiſſe eos Sacerdotes, de quibus dubitabatur, reuera commiſiſſe homicidium; nam *in cap. Ad audientiam*, nullum planè veſtigium apparet illius veriſimilitudinis vt legenti conſtabit, *in cap. quidem ſignificaſti*. Innocent. affert ſub finem vehementia indicia, ex quibus colligatur hunc Sacerdotem etiamſi vim illatam repuliſſet, & iniuriam propulſaſſet, id tamen cum moderamine inculpatæ tutelæ minimè feciſſe, tum ratione inſtrumenti quo percuſſit; cum enim graue ſit, non ſolet leuem plagam inferre; tum ratione partis, in qua leuiora vulnera ſæpius lethalia ſunt, quæ omnia faciunt valdè probabiliter hunc Sacerdotem homicidij reum, ac proinde irregularem, neque rem planè dubiam, & ancipitem relinquunt; prius tamen dixerat Pontifex: Quod ſi diſcerni non poſſit, ex cuius ictu percuſſus interiit, in hoc dubio tanquam homicida debet haberi, tunc Sacerdos etſi forſitan homicida non ſit, à Sacerdotali officio abſtinere. Quibus verbis nihil apertius dici potuit, neque contra adeò manifeſtas Pontificum reſponſiones ſentire licet.

Sup. hoc curſim in fin. §. not. præteritæ.

2. Sed difficultas eſt, an in foro interiori iſte dubius homicida ſit irregularis, & quidem ſi iam fuerit ipſi imperatum à Superiori, vt abſtineat à ſacris, certum omninò eſt ipſum abſtinere debere, vti etiam dixit Innocentius *in cap. ſignificaſti*, vox autem, *debere*, importat præceptum & obligationem, vti latè oſtendit Sanchez *lib. 4. de matrim. diſp. 23. num. 2.* Certum quoque mihi eſt, ſi delictum fuerit publicum, atque adeò paſſim habeatur irregularis, ratione dubiæ illius cædis teneri quoque ratione ſcandali tanquam irregularem ſe gerere, donec conſtet de rei veritate, aut fuerit cum eo diſpenſatum: ſed quæſtio eſt de crimine occulto, & non notorio, an perſtante dubio, verum reuera vulnus lethale aliqualis alteri inflixerit, & an ex eo interierit, vbi poſt adhibitam diligentiam nihil comperit, hic percuſſor poſſit deponere dubium, atque miniſtrare in Sacris, quandiu Prælatus, aut Iudex id ipſi non prohibebit, quod ita affirmandum mihi videtur cum Henriquez *libro 14. capite 3. num. 3. & 4.* quia percuſſor neque iure naturali, neque ex iure poſitiuo tenetur ſe gerere vt irregularem in caſu propoſito; non primum, illa enim generalis regula, in dubiis tutior pars eligenda eſt, quæ vna videtur hoc loco imponere obligationem abſtinendi à Sacris, & qua vtuntur Pontifices *capitib. citatis*, non eſt præcepti, ſed conſilij vt cum Nauarr. *in cap. ſi quis autem de Pœnitent. diſputat. 7.* latè probauimus, *lib. 3. primæ part. ſcientiæ Canonicæ*, & valeret in omnibus aliis dubiis facti, quod neque Sanchez, neque cæteri Aduerſarij vnquam fatebuntur. Ius quoque poſitiuum non obligat hoc loco ante præceptum Superioris, quia cùm diſpoſitio horum capitum, quæ explicamus, ſit peculiaris in hac materia, non obligabit niſi in caſibus expreſſis, & eodem modo quo exprimuntur, atqui illa capita loquuntur de foro externo, licet non contentioſo: ergo extra illud forum non obligabunt. Secundò *in capite ſignificaſti 1. eodem titulo* in dubio, an quis Clericus occidiſſet mulierem, quam equus, cui inſidebat, non audiens habenas protriuerat, iubet Pontifex illi iniungi pœnitentiam ad cautelam, & deinde non impediri ne promoueatur ad ſuperiores ordines, & ne in ſuſceptis miniſtret: ergo poterat ille in conſcientia, ſecluſa illa prohibitione facta à ſuo Superiore, tum ordines ſuſceptos exercere, tum ad alios aſpirare. Hucvſque Pater Gibalinus.

Sup. hac voce *debere*, late in tom. 6. tr. 1. Reſ. 58. propè fin. & in to. 9. tr. 7. Reſ. 110. paulò pòſt init. & in multis aliis eius primæ not.

3. Secunda verò pars Regulæ ſuperius adductæ, videlicet, non contrahi irregularitatem, in vllo foro, quando dubium eſt de ipſomet homicidio, non de homicida, quia nempe non conſtat homicidæ fuiſſe commiſſum. Probatur à Patre Gibalino *numero* 22. quia certum eſt irregularitatem in dubio homicidij non incurri niſi ex peculiari iuris diſpoſitione, & in caſibus ab illo expreſſis; atqui ius non loquitur, niſi quando certum eſt homicidium, & hominem reuera interiiſſe, ſed dubitatur, an vulnus lethale fuerit, & an alio quopiam vulnere ab alio illato, aut Medici incuria, aut denique alia quapiam de cauſa interierit, quod patet ex *cap. ad audientiam, cap. ſignificaſti*, vtroque, & ſi quæ alia afferuntur, qui caſus longè diuerſus eſt ab illo, de quo loquitur hæc pars noſtræ regulæ; agitur enim de dubio ipſius cædis, quæ incerta eſt. Igitur in hac materia debemus ſtare, ait Gibalinus principiis vniuerſalibus, & duabus illis regulis generalibus, nempè nunquam contrahi irregularitatem, niſi in caſibus iure expreſſis: Secundò, neminem in dubio facti cenſendum eſſe irregularem in vllo foro, præterquam ex ſingulari iuris diſpoſitione in dubio homicidij, in caſibus expreſſis ab illo, atque ita neceſſariò dicendum eſt in dubio ipſius homicidij, & cædis, & non homicidæ, nullam incurri irregularitatem, vti definiebat noſtra regula.

4. Itaque ex his omnibus breuiter dicendum eſt ſecundùm mentem Gibalini, quod dubium in materia homicidij, poteſt dupliciter contingere; nam vel verſatur circa ipſum homicidium, vel ſuppoſito iam homicidio, verſatur circa perſonam quæ illud commiſit, vel circa modum quo fuit commiſſum: In primo modo dubium de homicidio inducit irregularitatem; in ſecundo autem minimè. Ex his ſequitur, quod qui abortum procurauit, non eſt cenſendus irregularis, quando dubitatur an fœtus ſit animatus, quia id ſequitur ex regula ſuperius poſita; dubium enim iſtud eſt de ipſomet homicidio, fuerit ne commiſſum, an non, neque dubitatur de homicida tantùm, & authore certi homicidij, atqui ius ſtatuens irregularitatẽ in dubio homicidij, loquitur tantùm eo caſu, in quo certum eſt fuiſſe commiſſum homicidiũ, & dubitatur an Titius, qui percuſſit etiã occiderit: hic autẽ cùm dubitatur, an fœtus excuſſus viuerer, dubitatur an fuerit commiſsũ homicidiũ, & non de eius authore, qui certus eſt ſi illa abortitia occiſio hominis

Sup. hoc inf. in tr. 6. Reſ. 20. & 21. & lege alium §. earum annotationum.

minis

minis foret, cùm igitur de eo caſu ius non agat, in illo non contrahetur irregularitas. Et ita tenet Gibalin. *loco cit. num.* 26. cuius ſententiam, quoad omnia ſuperius dicta inuenio confirmatam à Doctiſſimo Patre Franciſco Bardi de *Conſcientia, diſp.* 6. *cap.* 7. §. 4. *num.* 2. & 3. vbi ſic ait: Diſpoſitio illius iuris in *c. ad audientiam, & in illis capitibus ſupracitatis*, ſecundum quam ſtatuitur in dubio homicidij, ſeu concurſus ad illud, dubitantem reputandum eſſe irregularem, intelligi debet, quandò conſtat de corpore delicti, licet dubitetur an dubitans habuerit influxum in illud delictum, necne; tunc enim dicitur conſtare corpus huius delicti, cùm ſumus certi de morte hominis: at in caſu noſtro non conſtat, an de ipſo corpore delicti, cùm dubius ſit an fœtus fuerit animatus, necne? Seu, an fuerit homo, & cùm diſpoſitio illa ſit pœnalis, reſtringenda erit, proindè, niſi conſtet de homicidio, iudicandum eſt delictum illud non eſſe comprehenſum ſub tali diſpoſitione. Neque contra opinionem hanc vrgent textus Canonici citati, qui cùm ſint pœnales, & ſtrictè explicandi, exponi poſſunt, loqui ſolum, quando conſtat de homicidio ſequuto, & ſi attentè legantur, videbitur deciſio ſupponere homicidium iam peractum. Ita Bardi, qui, vt vides, omnia quæ Gibalinus latè ſupra firmauit, ipſe breuiter approbat, ex quibus infinitæ irregularitates non incurrerentur. Vide etiam Eſcobar Iuriſtam de vtroque foro, *art.* 1. § 5. *num.* 89. Eſcobar Theologum *in Theol. mor. tract.* 4. *Exam.* 6. *cap.* 5. *numero* 72. Pellizarium *in man. Regul. tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *num.* 25.

5. Obſerua etiam, quod doctrina ſuperius adducta poteſt applicari in Iudice, qui dubius eſt, an aliquem ad mortem damnauerit. Item in milite, qui dubitat vtrum in bello iuſto aliquem occiderit; nam in ſupradictis caſibus, dubium verſatur circa ipſum homicidium: ergo non includit irregularitatem. Ita Bardi *vbi ſuprà* §. 9. & Gibalinus *n.* 25. qui etiam addit, quod cùm in iure non ſit ſermo de occiſione iuſta, ſed de homicidio, vti apparet ex *cap. ad audientiam, & cap. ſignificaſti*, homicidium autem dicit eo loco, & quando abſolutè ponitur in iure, cædem illatam contra quintum Decalogi præceptum, qui dubius erit, an alium occiderit, quem iuſtè vulnerauit, occidereque potuit, non erit irregularis. Neque dicas Clericum in bello iuſto pugnantem, & dubium de occiſione pronunciari irregularem, *cap. penult. de homicidio.* Reſpondetur enim non eſſe irregularem propter dubium cædis iuſtæ, aut in bello iuſto, ſed quòd propria pugnaſſet manu, vt aduertit Gloſſ. ibi *ver. remordet*, & Couarruuias *in Clement. ſi furioſus* 2. *par.* §. 3. *num.* 2. & nos inferius dicemus. Vide etiam Franciſcum Lugo *de Conſcient. cap.* 2. *q.* 28. *num.* 157. & Pellizarium *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *ſect.* 1. *num.* 24. Vnde ex dictis ad illud Axioma tam decantatum, quod dubius de homicidio cenſendus ſit irregularis: poteſt quis reſpondere. Primò, quod dubius de homicidio cenſendus ſit irregularis in foro externo & concedo, in foro interno, & nego. Ita præter alios à me alibi citatos Gibalinus *vbi ſuprà num.* 19. Reſpondetur ſecundò, quod dubius de homicidio cenſendus ſit irregularis, quando dubium verſatur circa perſonam occidentis, & circa modum occiſionis: ſecus autem quando dubium verſatur circa ipſum homicidium, an fuerit perpetratum, necne, ex his quæ ſupra firmata ſunt. Reſpondetur Tertiò, quod dubius de homicidio cenſendus eſt irregularis, quando dubium verſatur circa cædem illicitam; ſecus autem quando non verſatur circa homicidium iniuſtum; vnde ex his omnibus Reſponſores caſuum Conſcientiæ multas irregularitates euaneſcere facient.

Sup. hoc in Reſ. & §. cor. 1. huius Reſ. & latè & melius ſup. in Reſ. 102. 103. & 104.

6. Verùm his non obſtantibus, licet ſuperius dicta, nimirum plauſibilia, & grata fore Lectoribus non dubito, tamen quia aliqua ex ipſis non approbat Praxis Datariæ, & Sacræ Pœnitentiariæ; ideo ſecundùm mentem ſupradictorum Doctorum à me dicta eſſe volo, & in facti contingentia viri docti cogitent & iudicent memores illius dicti, quod ſtylus Curiæ facit ius, & quòd non oportet ſapere plus quam oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem; quod vtinam feciſſet noſter Pater Vidal *in arca Theologia moral. tit. de Duello, inſpect.* 3. *n.* 22. *cum ſeqq. & inſpect.* 4. *a.* 15. *& ſeqq.*

RESOL. CXX.

Virum, qui tradidit arma Titio, quibus Caium occidit, ſit irregularis? Ex parte 4. tractatu 2. Reſ. 11.

§. 1. Affirmatiuè reſpondet Bonacina *de cenſuris diſp.* 7. *quæſt.* 4. *punct.* 8. *num.* 35. vbi citat Suarez, Filliucium, Molinam, Vgolinum & Felinum, ſi ſuſpicionem aliquam habuit, illa peti ad homicidium patrandum, tunc enim occiſio inde ſequens cenſetur ſufficiens voluntaria, ita vt imputetur ad culpam, & ad pœnam irregularitatis ex homicidio caſuali; ſi verò neſciuit, nec ſuſpicatus eſt peti ad malum, excuſatur ab irregularitate.

2. Non grauabor tamen hic adnotare ſententiam Gaſparis Hurtado *diſp.* 2. *de irregal. diffic.* 8. *num.* 32. vbi ſic aſſerit: Id tamen quod docet Sayrus, & Auila, nempe eum eſſe irregularem qui præbet arma, ſciens, aut timens eſſe ad iniuſtè occidendum, quamuis verum exiſtimemus, quando ea præbet ex intentione homicidij, quia tunc verè dicitur occidere iuuando ad illud, imò id pertinet ad homicidium ex propoſito, quia aſſumit medium vtile ad occiſionem ex intentione occiſionis. Id tamen difficile exiſtimamus, quando ea præbet abſque intentione homicidij, quia tunc non dicitur occidere, nec ad id iuuare, quis tunc tantùm tribuit arma; quibus occidens poſſet benè & malè vti abſque intentione mali vſus, quod non pertinet ad homicidium abſque dicta intentione, quia ita eſt vtile ad homicidium, vt etiam ſit vtile ad alia bona, & ad ſummum id tantùm eſt peccatum ſcandali paſſiui, & contra iuſtitiam ſecundariò, & non obligans ad reſtitutionem damni, ita Hurtado; ſed ne diſcedas à prima opinione.

RESOL. CXXI.

Qua negligentia requiratur, vt per homicidium, caſuale ex ea conſequens, efficiatur quis irregularis?

Et docetur Clericos eſſe irregulares ex oppreſſione filiorum, ſi ipſis procurantibus, aut ſtudiosè negligentibus fuerint oppreſſi. Ex parte 4. tractatu 2. Reſ. 22.

§. 1. Reſpondeo contra Megalam *in* 3. *par. lib.* 7. *cap.* 2. *quæſt.* 5. *num.* 150. quòd requiritur negligentia, quæ omnibus conſiderata perueniat ad peccatum mortale, nam irregularitas homicidij caſualis eſt pœna peccati commiſſi in non adhibendo diligentiam requiſitam; cùm autem hæc pœna ſit valdè grauis, non videtur eſſe intentio Eccleſiæ eam infligere propter leuem culpam, & ideo *in cap. quæſitum. de pœnit.* declarantur Clerici eſſe irregulares ex oppreſſione filiorum, ſi ipſis procurantibus, aut ſtudiosè negligentibus fuerint oppreſſi; & ita docet Syluius *in*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 1. 2. 3 & 6. curſim in duabus vlt. eius lin.

Ad elucidandū hāc quæſt. lege doctr. Reſ. ſeq. & alterius §. in eius not.

in 2.2. *D. Thom. q.64. art.8. concl.3.* qui citat Sotum, Bañez, & Suarez, quibus ego addo Filliucium *tom.1. tract.20.cap.3.n.59.& 61.* Coninch *diſp.18.dub.9.n.88.* & alij communiter.

RESOL. CXXII.

An incurratur irregularitas ad homicidium caſuale, quando factum fuit dando operam rei illicitæ, etiam ſi adhibita fuerit debita diligentia. Ex part.4. tractatu 2. Reſ.20.

Quoad hoc ne deſeras legere doct. Reſ. præteritæ à medio, à verſ.declaratur. & ſup. ex Reſ 111. vide §. Nota ſecundo. & alios §§. eius not.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Caietan. *in 2.2. q.64. art.9.* Syluester *ver. homicidium 2. num.2.* & alij, & hanc ſententiam multi tenent quando homicidium ſequitur dando operam rei illicitæ periculosè, & tendenti ad illud. Ita Petrus Cornejo *in 3.part. D. Thoma tract.5.de irregular.diſp.3.dub.2. concl.2.* Auila *part.7. diſp.6.ſect.1. dub.1. opin.3.* vbi citat Couarr. Sotum, Cordubam, Castrum, Medinam, Aragon. & Nauarrum, quibus ego addo Fernandez *in medulla parte 2. capite 10. §.14. numero 1.* Maiolum *de irregularit. lib.5.cap.48.§.3.* Paludanum, Gabrielem, Conradum, Nauarrum, Felicianum penes Tanerum *vbi infrà*, Villalobos *in ſumma tom.1. tract.21. dub.23. n.3.* Valentiam *tom.3. diſp.2. quaſt.3. punct.3.* Sanchez *de matrim. tom.2. lib.9. diſt.32. n.25.* & alios penes ipſos. Ratio eſt, quia tale homicidium eſt voluntarium in cauſa.

2. Sed ego negatiuæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam docet Coninch *de Sacram. diſput.18. dub.9. n.80.* Hurtado *diſp.2. de irregul. diff.8. n.28.* Præpoſ. *in 3.par. q.5. de irregul. dub.10.n.63.* Filliucius *tom.1. tract.20.cap.3. n.64.* Tannerus *in 3. par. diſp.6. q.10.punct.11. n.216.* Henriquez *lib.13.cap.11. n.1.& cap.15.* Emanuel Sà *ver. irregularitas ex deformatione licita, num.4.* & alij. Dico igitur occidentem in caſu noſtro nunquam fieri irregularem, niſi ipſa actio hîc & nunc ita ſit periculoſa, vt peccet contra ius naturæ præcisè ratione periculi occidendi, cui hîc & nunc ita operando ſe exponit. Et ratio horum eſt, quia irregularitas, de qua agitur, non incurritur niſi intercedat culpa homicidij, cùm ſit irregularitas ex homicidio caſuali; ſed in noſtro caſu non intercedit culpa homicidij, cùm ratione diligentiæ præſtitæ homicidium non cenſeatur plenè voluntarium, ergo, &c.

3. Adde quòd, vt ſæpiùs dictum eſt, irregularitas non incurritur niſi in caſibus à iure expreſſis; ſed in nullo iure expreſſum eſt homicidam eſſe irregularem ob homicidium omnino caſuale, licèt factum dando operam rei illicitæ etiam ex ſe tendenti ad homicidium: ergo, &c. Vide Hurtadum & Coninch, qui reſpondent ad *cap. dilectus, & cap. Ioannes, de homic.* quæ facere videntur contra noſtram ſententiam, ſed reuera non faciunt.

RESOL. CXXIII.

An adulter irregularis fiat, ſi maritus, cognito adulterio, vxorem interficiat? Ex parte 4. tractatu 2. Reſol.1.

§.1. PRima opinio affirmat, ita Nauarrus *cap.27. n.238.* Gutierrez *in quaſt. canon. lib.2. cap.6. num.41.* Sayrus *de cenſur. lib.6. cap.17. num.14. in fine.* Vnde Ioan. de la Cruz *in director. part.2. de irregularit. dub.11.concl.4.* ſic ait: Qui ob litteras amatorias miſſas adulteræ, aut ex eo quod eam inſequitur, eſt in cauſa quòd adultera à marito occidatur, tunc adulter fit irregularis. Et patet, nam illa inſecutio adulteræ cum ſuis circumſtantiis conſiderata eſt periculoſa & ſatis ordinata ad mortem, attento feruore zelotypiæ, qui ad vindictam mortis ſumendam de adultera rapit virum. Sic ille.

2. Secunda opinio negat, & ita tenet Couarruuias *p.4. n.10.* Castrus *lib.2. de lege pœnali cap.14.* Aragonius *in 2.2. q.64. art.8.* Nauarra *de reſtit. lib.2. cap.2. numero 363.* nam adulterium, vt tenet ſe ex parte adulteri, non ordinatur per ſe ad homicidium adulteræ: ergo.

3. Tertia opinio diſtinguit, nam aut adulter temerè ſe ingerendo expoſuit adulteram mortis periculo, & in tali caſu procedit prima opinio affirmatiua: aut verò adulter cautè, & arbitrio prudentis conuenienti diligentia adhibita commiſit adulterium, & tunc procedit opinio ſecunda. Ita Filliucius *tom.1. tract. 20. cap.3.n.80.* vbi teſtatur de praxi Pœnitentiariæ. Layman *ſect.5.tract.3. part.3. cap.10. num.2.* Suarez *de cenſur. diſputat.45. ſect.6. num.5.* & Petrus Cornejo *in 3.par. D. Thomæ tract.5. de irregular. diſput.3. dub.3. concl.1. num.3.*

4. Omnes iſtæ tres ſententiæ ſunt probabiles, & ſecundam negatiuam abſolutè præter DD. citatos mentur Auila *de cenſ. p.7. diſp.5. ſect.2. dub.3. concluſ.2.* & Megala *de cenſ. lib.7. cap.2. quaſ.5. n.81.* vbi ita aſſerit. Dubitari hic poteſt, an irregularitatem contrahat adulter, qui ita imprudenter accedit ad vxorem alterius, vt probabiliter exponat illam periculo mortis? Et videtur eſſe reſpondendum affirmatiuè, ſiquidem ſi tunc mors ſequatur, quamuis illam per ſe noluerit adulter voluit tamen in cauſa moraliter data homicidio. Tu verò dicas adulterum non eſſe irregularem, quia ad contrahendam irregularitatem ex homicidio caſuali proueniente ex opere illicito, non ſufficit quælibet cauſa, ſed neceſſario requiritur, vt alterum ex his interueniat, vel vt opus illud per ſe ſit aptum ad inferendum homicidium, vel vt ſit cauſa immediata illius: ſed adulterium nec per ſe eſt aptum ad inferendum homicidium, nec eſt cauſa immediata illius; ergo adulter non erit irregularis. Sic Megala *loc. cit.* Vide etiam Turrianum *de cenſur. lib.9. diſp.63. dub.4.* & Præpoſitum *in 3. part. quaſt.5. de irregularit. dub. 11. num.88.*

RESOL. CXXIV.

An adulter efficiatur irregularis, ſi maritum aggreſſorem cauſa neceſſaria defenſionis occidat?

Et ex doctrina huius quaſtionis alij quatuor caſus inferuntur, in quibus eſt dubium, an incurratur, vel non incurratur irregularitas. Ex p.4. tr.2. Reſ.2.

§.1. ESſe Irregularem docuit Villalobos *in ſumm. tom.1. tract.21. diffic.24. n.4.* vbi ſic ait: [El que dio à otro vn bofeton, aunque no pueda euitar la muerte ſi no es huyendo, ſi mata el otro queda irregular porque pudo euitar la muerte euitando la injuria y lo miſmo juzgo del adultero que fue hallado en adulterio y el marido le pretéde matar, que en tal caſo aunque para libraſe de la muerte el le mate queda irregular, pues lo pudo excuſar con excuſar el pecado.] Ita ille, & ante illum Nauar. *cap. 27. n.238.* Molina *de iuſt. tract.3. diſp.72. n.5.* Vgolinus *de irregul. c.29.§.3. n.3.* Maiolus *de irregul. lib.5. c.48.* Philiarcus *de offic. ſacer. p.1. lib.4. c.11.§.3.* Gutierrez *in can. qq. lib.2. c.6. n.43.* & alij penes DD. *infra* citandos, quia adulterium eſt de ſe illicitum, & via quædam ad homicidium perpetrandum, & ideo præuideri poterant & debuerant ab occidente huiuſmodi effectus.

Quamuis nō plenè ſup. hoc ſed pro reſtitutione tātum in hoc caſu, ſi placet, lege in tom. 8. tr. 5. doctr. Reſ. 21. & 68. & ſup. hoc ſignanter, quamuis curſim & recitatiuè in fin. Reſ. ſeq. verſ. An vero.

2. Ve

2. Verùm his non obſtantibus negatiuam ſententiam docet Sotus *de iuſtit.lib.5. quæſt.1. art. 9.* & alij decem Doctores quos adducit & ſequitur Sayrus *de cenſur.lib.6.cap.17. num.*18. quibus ego addo Petrum Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tractat.5. de irregularit. diſput.4. dub.1. quæſt.3.* Iacobum Gordonum *in Theolog.mor.tom.2.lib.7.quæſt.*18. *cap.*10.§.2. *num.*72. Auilam *par.7.diſput.5. ſect.3. dub. 3. concluſ.*1. Turrianum *de cenſuris lib.9. diſput. 65. dub.*2. Leſſium *lib.2.cap.9. dub.*15.*numero* 106. Mercadum *de contract. lib.6. cap.4.* & nouiſſimè Hurtadum *diſputat.2. de irregular. diffi-cult.*10.*num.*36. vbi ſic ait: Quamuis occidens dederit occaſionem alteri vt ipſum inuadat, vt adulterando cum vxore inuadentis non eſt irregularis. Ratio eſt, quia ex *Clem. ſi furioſus, de homicidio*, abſolutè & ſine vlla diſtinctione habetur, quod qui ſe inuadentẽ occidit pro defenſione propriæ vitæ cum moderamine inculpatæ tutelæ, non eſt irregularis: ergo, &c. Dicendum eſt igitur abſolutè quòd etiam quando quis ſua culpa ſe ingeſſit in neceſſitatem, vt ad defendendam vitam ſuam opus ſit occidere inuaſorem, non eſt irregularis. Vnde ex his Sayrus benignè multos caſus interpretatur. Primò quando quis alterum ignauiæ accuſat, vel ad pugnam prouocat opprobriis. Secundò quando quis furatur, & poſtea volendo deſiſtere à furando occidit dominum bonorum volentem illum occidere. Tertiò quando quis iuit ad bellum iniuſtum, poſtea verò vt propriam vitam defenderet, occidit militem contra ſe venientem. Quartò quando quis ingerit ſe volendo eripere reum a miniſtris iuſtitiæ, vel impedire ne capiatur ab eis, & poſtea opus eſt vt ſe defendat à dictis miniſtris volentibus ipſum occidere, & defendendo ſe occidit aliquem. In his & ſimilibus caſibus dicendum videtur ſupradictos non incurrere irregularitatem, vt obſeruat Sayrus *loco citato*; ſed an probabiliter, remitto me iudicio aliorum, aliqui enim non approbant dictos caſus, vt videre eſt apud Petrum Cornejo *in 3. part. D. Thomæ, tractatu 5. de irregularit. diſputatione* 11. *dubitat.* 2. *quæſt.*3.

3. Non deſinam tamen hîc adnotare Coninch *de Sacrament. diſputat.* 8. *dub. 9. numero* 64. Layman *ſection. 5. tractat.3. cap.*10. *num.*1. Suarez *de cenſuris diſputat.* 46. *ſection.* 1. *numero* 12. ſupradictas pugnantes ſententias fœdere diſtinctionis reconciliare, aſſerunt enim tunc talem fieri irregularem, quando potuit antè præuidiſſe ex tali occaſione ſe futurum in morali periculo aut occumbendi, aut occidendi. Secus autem eſſe, quando omnino ſibi perſuadeat nullum tale periculum hîc & nunc ſubeſſe, quia in priori caſu homicidium fuit voluntarium in cauſa, ſecus autem in ſecundo: ſed abſolutè ſecundam ſententiam negatiuam probabilem eſſe puto cum Portel *in dubiis regular. verb. homicidium, numero* 32. dummodo, vt obſeruat Turrianus *loco citato*, homicidium fiat ſine peccato, & cum moderamine.

RESOL. CXXV.

Si quis interfecit adulterum inuentum cum vxore, & poſtea vult Ordinibus initiari, quæritur, an egeat diſpenſatione pro irregularitate ex illo homicidio contracta?

Et docetur quod licitum eſt patri, marito, & fratri occidere filiam, vxorem, & ſororem, & adulterum cum eis commiſtum.

Et deducitur, quod non eſt compellendus ad Sedem Apoſtolicam ire qui, Clericum cum vxore, matre, ſorore, vel filia propria turpiter inuentum manus iniecerit violentas.

Et infertur peccare ſemper mortaliter, contra iuſtitiam patrem, & maritum, qui adulteros occidunt propria authoritate.

Et idem dicendum eſt, ſi ante latam ſententiam iudex illis eos tradat, occidendos.

Et notatur, quod ſecundum ius Codicis non datur marito facultas occidendi coniugem, ſed adulterum, & quod vxorem accuſet. Ex part.11. tract.6. & Miſc. 6. Reſ.28.

§.1. ET negatiuè videtur reſpondendum; quia non deſunt Doctores aſſerentes non ſolum in foro externo, ſed etiam in foro conſcientiæ tale homicidium non fuiſſe illicitum. Ita Aluerium *de Roſate 4. part. ſtatut. quæſt.*19. vbi ſe à multis Religioſis audiuiſſe ait Theologorum ſententiam eſſe, occidentem malefactorem iuris authoritate, non peccare; quaſi tunc interfector ſe vt legis miniſter & executor habeat: quare non ſolum non peccare aſſerit, verum mereri. Nec *diſplicet Ioſani (qui prædicta tradit) in leg. vbi pactum, num.*16. *cod. de tranſact.* Idem docet Antonius Gomez, *lege* 8. *Tauri, num.*52. & 55. Caſtillo *lege* 82. *Tauri, num.6. in fine.* Menchaca *lib.1. controuerſ. cap.6. num.*2. Azeuedus *lib.2. recopilat. tit.*20. *leg.*1. *in fine, & lib.4. tit.*10. *leg.1. num.*11. Barboſa *in leg. ſi ab hoſtibus, §. finali. numero* 56. *tom.2. pag.*129. *col.*2. vbi ait, leges in ea te maritos, & patres executores facere delicti, quamuis nulla præcedat ſententia, & iuſtiſſimas eſſe ob bonum commune, pacemque publicam Reipublicæ, & citat pro hac parte Felinum *in c. quæ in Eccleſiar. num.*13. *de conſt.* idem tenet Iulius Clarus, *lib.5. ſent.§. homicidium, num.5. verſ. ſed hæc quidem*, vbi alios citatos, & Sà *verb. Homicidium, num.*15 vbi ſentire videtur hoc eſſe probabile. Et nouiſſimè hanc ſententiam tenet Pater Thomas Hurtado *Var. tom.2. tract. vlt. reſ.5. §.7. num.*204. vbi ſic aſſerit: Licitum eſt Patri occidere propriam filiam coniugatam, & adulterum ei commixtum ſi eos, vel in ſua domo, vel in domo generi reperiat actualiter adulterantes; nam ciuiles leges non ſolùm impunitum relinquunt Patrem ita occidentem, ſed etiam ei conferunt ad talem occiſionem poteſtatem, & pœnæ executorem conſtituunt. Ita expreſsè *leg.* 21. 22. & 23. *ff. de Adulteriis, leg. Gracchus* 4. *Cod. de Adulteriis.* Item tenent leges Hiſpanicæ *leg.5. titul.*20. *l.*8. & *leg.2. tit.*20. *lib.* 8. & aliæ plures, quas refert Couarruuias *de matrim. 2. par. c.7. §.7.* Quamuis verum ſit quod ſecundùm ius Codicis non detur marito facultas occi- Sup. hoc in
dendi coniugem, ſed adulterum, & quod vxorem ac- to n. 2. tr. 6.
cuſet. in Reſ. 225. Quam ſententiam defendunt Antonius Gomez *leg.*52. *Tauri, num.*12. Menchaca *in controuerſ. lib.*1. *cap.*6. & dicit eſſe probabilem Leſſius *lib. 2. de iuſt. cap.9. dub.3. num.*16. & Salmanticæ anno 1617. eam tutauerunt grauiores Cathedratici Primarij Legiſtæ illius vniuerſitatis, alij eſſe veram, alij probabilem, & nulla cenſura indignam aſſerentes, vt refert Legionenſ. *lib.9. de matrim. cap.*15. Et ego etiam idem tunc exiſtimaui, & ſubſcripſi. Et ita omnes Auctores, qui plures ſunt, & quos citant Thomas Sanchez *lib.*10. *de matrim. diſp.*8. *num.*39. & Sà expurgatus intelliguntur, quod non liceat marito auferre vitam vxori adulteræ auctoritate propria, benè tamen auctoritate publica, & regia, quia conſtituitur publicus miniſter Reipublicæ ad tuendas res proprias, occidendo ſi ita neceſſum ſit, inuaſorem, & latronem, honor autem facultatibus præfertur, *leg. Iulianus ff. ſi quis omiſſ. cauſa.* Et ita omnia argumenta, quæ affert Baſilius Legionenſis, *numero* 5. poſſunt ſolui facillimè ex hac tradita doctrina. Hucvſque Pater Hurtadus. Ergo ſi tale homicidium non fuit in ſe peccaminoſum, dicendum eſt non induxiſſe pœnam irregularitatis.

2. Confirmatur *ex capit. Si vero alicuius, de ſent.*

Sup. hoc ſup. in tr. 2. Reſ. 26 §. 1. à lin. 3. & verſ. Et quarto. & in Reſ. 17. recitantes in princ. & in Reſ. 18. à lin. 2. & verſ. Qui in Clericorum. & in tom. 9. tr. 1. Reſ. 49. §. Sed hanc.

Excommunication. vbi ſic habetur: Nec ille compellendus eſt ad Sedem Apoſtolicam venire, qui in Clericum cum vxore, matre, ſorore, vel filia propria turpiter inuentum manus iniecerit violentas. Cæterum ſi in ſtupro, vel adulterio, quod committit cum ea, quæ ipſum ita proxima conſanguinitatis linea contingit, ceperit, aut in eum violentas manus iniecerit, non erit a ſententia illius excommunicationis immunis. Hæc ibi. Ergo ſi tales non incurrunt in tali caſu Cenſuram Canonis, vt obſeruat Toletus *lib. 1. ſumma, cap. 33. num. 1.* Suarez *tom. 5. de cenſuris diſp. 22. ſect. 1. num. 34.* Syluester *verb. excommunicatio. 6. numer. 6. §. 10.* Cardoſus *in praxi de iudicib. verb. excommunicatio, num. 20.* Bermondus, *in tract. de concubinatu, fol. 267. num. 5.* Couarruuias *lib. 2. variarum cap. 10, numero* 8. Iulius Clarus *lib. 5. ſentent. §. finali, quæſt. 77. numero 11.* Claudius *in leg. vt vim, ff. de iuſt. & iure, num. 85.* Menochius *de arbitr. quæſt. caſu. 419. num. 92.* Ceuallos communis contra commun. m, *quæſt. 833. num. 310.* Ergo dicendum in caſu noſtro homicidam de quo loquimur in irregularitatem incurriſſe. Et ita in terminis ex rationibus adductis tenet Stephanus Fagundez *in Decalog. tom. 1. lib. 5. capit. 10. numero 31.* vbi ſic aſſerit. Idem mihi planè videtur dicendum de irregularitate; non enim ob huiuſmodi occiſionem, irregularitas ex delicto homicidij voluntarij incurritur, ſicut enim non incurritur excommunicatio, ita nec irregularitas, parcit enim Eccleſia his pœnis propter iuſtiſſimum dolorem, nec reputat hoc homicidium tam ex voluntate, quàm ex vehementiſſima paſſione factum propter iuſtum dolorem, quia textus ita loquuntur de huiuſmodi percuſſoribus, & interfectoribus, ac de illis, qui ſe iuſtè defendunt; conſtat autem eos: qui alios ſe iuſtè defendendo occidunt nullam excommunicationem, aut irregularitatem incurrere, vt diximus in hoc libro, *cap. 3. num. 1. verſ. Quod verò.* Et hæc opinio habet pro ſe omnes Doctores, qui dicunt licitum eſſe in foro conſcientiæ patri, marito, & fratri occidere filiam, vxorem, & ſororem adulteras ſimul cum adultero, quicumque ille ſit, in adultero inuentas. Ita Fagundez *loco citato.*

Sup. hoc in Reſ. & §. not. ſeq.

Docuit in tom. 8. tr. 5. Reſ. 74. §. vlt. & in tom. 2. tr. 6. Reſ. 223. lege eius doct. pro hac quæſt.

3. Sed hæc opinio apud me habet maximam difficultatem; nam vt ego olim docui, & nunc iterùm doceo cũ Poncio aduerſus Patrem Huradum, & citatos Iuriſconſultos, ſupradictam ſententiam procedere in foro externo, non autem in foro conſcientiæ, & ideò puto ſemper peccare mortaliter contra iuſtitiam patrem, & maritum, qui adulteros occidunt, ſua propria authoritate: Et idem dicendum eſt, ſi ante ſententiam latam Iudex eos illi tradat occidendos. Hanc tenent Sanchez *lib. 10. de matrimon. diſp. 8. num. 3.* D Thomas *in 4. diſtinct. 37. quæſt. 2. artic. 1. in corpore.* D. Bonauentura *art. 2. quæſt. 1.* Victoria *in ſumma, vbi de matrimon. num. 292.* Veracruz *3. part. ſpeculi art. 4.* Sotus *in 4. diſt. 37. quæſt. vnic. art. 3. concluſ. 1. & lib. 5. de diſt. q. 1. art. 3. ad 1.* Aragonius *2. 2. quæſt. 64. art. 3. ad 2.* Rodriquez *tom. 1. ſumma in 2. edit. cap. 206. num. 9.* Sà *in ſum. verb. Homicidium. n. 15.* Guttierrez *lib. 2. qq. pract. quæſt. 1. numero 22.* Petrus Nauarra *lib. 2. de reſtitut. cap. 3. part. 2. in noua edit. dub. 8. num. 106.* Nauarrus *in ſumm. Hiſpan. cap. 15. num. 5. in fine.* Couarruuias *in 4. Decret. 2. p. §. 7. num. 9.* Probatur ex *c. inter hæc 33. q. 2.* vbi Nicolaus Primus, ait licere ſecundùm leges mundanas, non tamen ſecundùm Eccleſiaſticas vxorem adulteram impunè interficere. Secundo, quia leges ciuiles ſolùm ob vehementem dolorem huiuſmodi homicidia impunè fieri permittunt, at leges permittentes aliquid impunè fieri, minimè à culpa excuſant, vt latiſſimè, multis adductis exemplis, confirmat Tiraquellus *leg. 9. connubiali, num. 1. & ſeqq.* aliud enim eſt ad vitanda maiora peccata, & ſcandala, permittere aliqua mine ra: aliud illa præcipere, vel concedere licentiam ad illa perpetranda, vt patet ex meretricibus publicis; permittunt enim leges ciuiles meretrices in Republica Chriſtiana ad euitanda maiora peccata, & ſcandala adulteriorum, & ſodomiæ: non tamen hæc permiſſio illas à peccato excuſat, nec excuſare poteſt, nec illorum actum facere poteſt licitum. Tandem, quia iniuſtum eſt parte non audita, & ante latam ſententiam concedere generalem, vel ſpecialem facultatem perimendi reum. Quamobrem iniquiſſimè faceret iudex, ſi ante latam ſententiam adulterij id concederet parentibus, aut maritis earum, quæ in adulterio reperiuntur.

4. Nec obſtat dicere quod leges humanæ expreſſè concedunt facultatem perimendi bannitos non auditos: ergo poterunt etiam hanc facultatem concedere circa adulteros. Reſpondeo eſſe diuerſam rationẽ, quia banniti ſunt hoſtes reipublicæ, & nec capi, nec accuſari poſſunt: at adulteri non ſunt hoſtes Reipublicæ, & capi, & accuſari poſſunt. Confirmantur ſuperius dicta ex doctrina Doctorum aſſerentium illum maritum, qui priuata auctoritate adulteros in ſcelere deprehenſos enecat, teneri damna reſtituere ad aliorum homicidarum inſtar, quia peccat contra iuſtitiam. Ita Petrus Nauarra, *lib. 2. de reſtitution. cap. 3. part. 2. in noua edit. dub. 8. num. 107.* Sanchez *l. 10. de matrim. diſp. 8. num. 41.* Bañez *2. 2. quæſt. 64. art. 3. dub. 2. in ſolut. ad 3.* Pariſius *conſ. 154. num. 12. & numero 41. lib. 2.* Socinus *lib. 2. conſil. 34.* aſſerentes peccatum hoc eſſe contra iuſtitiam. Et ita hanc ſententiam præter Doctores à me alibi citatos, tenet nouiſſimè doctiſſimus Magiſter Marcus Serra *in 2. 2. D. Thomæ q. 64. art. 3.* Amicus *in Curſ. Theol. tom. 5. diſputat. 36. ſect. 2. numero 21.* & Ioannes Vvigers *de iuſtit. & iur. tract. 2. cap. 2. dub. 5. num. 14.* vbi rectè dicit ab hac ſententia communi in quæſtione tam practica, & tanti momenti non eſſe recedendum. Et ita etiam docet Ioannes Pontius omninò videndus *in Curſ. Theolog. diſput. 52. quæſt. 3. concluſ. 3. numero 22.* Hinc ſequitur maritum teneri ad reſtitutionem propter interfectionem adulteri in foro conſcientiæ, & hunc poſſe licitè ſe defendere, ac etiam, ſi aliter euadere nequeat, interficere maritum tanquam iniuſtum inuaſorem in foro conſcientiæ. An verò eſſet irregularis, ſi interfeciſſet, ita controuertitur, vt vtraque pars ſit probabilis, & propterea poteſt occiſor amplecti partem ſibi magis fauorabilem. Ergo cùm in caſu noſtro homicidium illud fuerit in conſcientia illicitum, & mortaliter peccaminoſum, vt probatum eſt, ſequitur conſequenter, pœnam irregularitatis induxiſſe, atque ideò ſupradictum homicidam non poſſe ordinibus initiari, niſi prius diſpenſationem irregularitatis obtineat.

Alibi in Reſ. & 3. not. pœnitentiæ.

Sup. hoc latè in Reſ. præterita.

RESOL. CXXVI.

An, ſi Clericus, vel Religioſus aggreſſus occidat inuaſorem, præter peccatum mortale, incurrat irregularitatem, ſi fugere poſſit?

Et an in hoc caſu non peccet contra iuſtitiam, ſed contra Charitatem tantum?

Et aduertitur, quod in prædicto caſu nihil eſt diſtinguendum inter Clericum, & laicum, vbi vterque ad occiſionem iuſtam æquali premente neceſſitate, aliquem occidit, &c. Ex parte 11. tractatu 6. & Miſc. 6. Reſ. 29.

§. 1. APud me certum eſt nihil prorſus diſtinguendum eſſe inter laicum & Clericum, vbi enim vterq; ad occiſionẽ iuſtam æquali premente neceſſitate, ſiue metu impendentis mali, ſiue obligatione vitandi

Sup. doctrina contenta in hoc § latè in Reſ. 2. not. ſeq. §. 1. ante med. à verſ.

Ita ille, cui adde. & in alus eius not.

tandi peccati aliquem occidit, vtrumque immunem eſſe irregularitatis exiſtimo cum Auila, *diſp.5. ſect.3. dub.5.* Molina *diſp.109. tract.2. n.7.* idcircò enim negat contra Sotum, Nauar. & Caietan. alibi adducendos, opus eſſe proteſtatione de curanda morte, vt Clericus excuſetur ad irregularitate propter denunciationem proditoris Patriæ, ad quam faciendam lege diuina, & naturali obligatur, quia proteſtatio neceſſaria non eſt, niſi in iis caſibus; in quibus illa contrahi poteſt irregularitas; atqui oſtendimus in actione ad quam obligat lex naturalis, aut metus, nullam aut indecentiam aut lenitatis violationem, aliumvè defectum reperiri poſſe: ergo neque irregularitas. Quod autem, qui illam actionem ponit, ſit laïcus, & clericus, omninò per accidens eſt, quandoquidem premuntur eadem obligatione ponendi actionem, de qua diſputamimus, ne peccent, & eodem periculi grauiſſimi metu impelluntur.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Non. in princ. & ſup. in tr. 2. Reſ. 21. §. Sed ego. propè fin. à verſ. Secus.

2. Difficultas eſt in caſu noſtro, an ſi Clericus poſſit fugere, ad id teneretur, & ideò quæritur an præter peccatum mortale, irregularitatem incurreret. Et ad hunc caſum ſic reſpondet doctiſſimus & mihi dum viueret amiciſſimus Pater Ouiedo *tract. de Charitate, contr.13. punct.3. n.39.* Quando quis intendit alium vulnerare, aut occidere, aut poſt vnum vulnus inflictum, aliud infligere, licere iniuriam præuenire inuadentem vulnerando, aut occidendo, dum alia via non ſupereſt ſine infamia talem iniuriam vitandi, commune eſt apud Doctores. Dixi dum alia non ſupereſt via vitandi iniuriam ſine infamia, nam ſi abſque infamia poſſit vulnerandus aut occidendus fugere, ad id tenetur. Docént autem Molina, Leſſius, Puente Hurtado, & alij, virum nobilem laicum non teneri fugere inuaſorem iniuſtum, quia talis fuga illi erit infamis, & contumelioſa. Tenetur autem fugere in hoc caſu Religioſus, & Clericus, quia his non eſt infamis fuga, ſed laudabilis. Docent verò Puente, Hurtado, & cum Iulio Claro, P. Leſſius, Clericum & Religioſum in hoc caſu nolentes fugere non peccare contra Iuſtitiam, ſed tantum contra Charitatem. Addunt verò irregularitatem contracturos, ſi in eo caſu occidant, aut mutilent inuaſorem, quod neſcio an conſequenter dictum ſit; videtur enim irregularitas tantum impoſita in pœnam homicidij, aut mutilationis contra iuſtitiam, non verò præciſè contra charitatem, ille enim qui poſſet innocentem à morte eripere abſque vllo incommodo, & non faceret, irregularitatem non contraheret, & tamen contrà charitatem peccaret propter mortem ſequutam. Video in caſu quem tractamus, Religioſum, aut Clericum eſſe cauſam phyſicam mortis; in caſu autem quo eam ab alio illatam, ſeu inferendam permitterent, non fore cauſam phyſicam, ſed tantùm moralem, ſed hæc differentia materialis tantùm videtur, dum eadem formalis malitia ex illa actione phyſica, & ex pura permiſſione conſurgeret. Pater Vaſquez, Nauarra, & Bonacina apud Puente Hurtado to §.135. aſſerunt Clericum, & Religioſum in eo caſu contra iuſtitiam peccare, quod ab illis non probari, ait Hurtado, qui cum Molina tenet non quamlibet mortem illicitè illatam eſſe contra iuſtitiam, ſed eam tantum qua occiditur ille, qui iniuſtam cauſam non dedit. Hucvſque Ouiedo. Et ideò ſatis probabiliter quis dicere poſſet in tali caſu, Clericum vel Religioſum nullam incurrere irregularitatem, vt probabiliter alibi diximus de his qui non ex iuſtitia, ſed tantùm ex Charitate tenentur aliorum mortem impedire.

RESOL. CXXVII.

An quis efficiatur irregularis, ſi fugiendo potuit mortem euadere, & maluit inuaſorem occidere?

Et quid, ſi aliquis aggreſſori alapam dedit, aut iniurioſum verbum dixit, aut cum eius vxore inuentus eſt, an in talibus caſibus, ſi aggreſſus poteſt fugere, poſſit licitè ſe defendere occidendo, & non incurrat irregularitatem?

Et an Clericus incurrat irregularitatem occidendo inuaſorem, ſi non fugiat, cum poſſit?

Idem eſt dicendum de Religioſo, & homine infimæ notæ?

Et quid vero, ſi in aliquo caſu etiam Clerico fuga eſſet ignominioſa?

Et notatur irregularitatem contractam ex homicidio facto in ſui defenſionem culpabilem non eſſe moraliter indiſpenſabilem, ſed comprehenditur in Concilio Tridentino ſeſſ.24. cap.6. Ex p.4. tr.2. Reſ.3.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Syluius *in 2. 2. q.64. art.7. quæritur nonò, concluſ.1.* Vega *en eſpejo de curas tom.2 cap.12. §.26. num.254.* Auila *p.7. diſp.5. ſect.3. dub.1. concl.3.* Villadiego *de irregular. c.6. num.75.* Làyman *ſect.5. tract.3. part.3. cap.9. num.3.* Reginaldus *tom.2. lib 30. tract 2. cap.2. n.105.* Vgolinus *de irregularit. cap.29. §... n.3.* Maiolus *de irregular. lib.5. cap 48. num.6.* Nauarrus *cap.27. num.271.* & alij. Ratio eſt, quia *in Clem. ſi furioſus, de homicidio,* excipitur tantùm caſus in quo aliter non poteſt ſe defendere; ergo, &c.

Sup. hoc in Reſ ſeq. & lege etiam alias Reſ. §. & verſ. eius primæ not.

2. Sed tu contrariam ſententiam tene, quam tuetur Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract.5. de irregul. diſp.4. dub.1. quæſt.4.* Turrianus *de cenſur. lib.9. diſp.65. dub.1.* Hurtado *de irregular. diſp.2. difficult.10. n.36.* Conineh *de Sacram. diſp.18. dub.6. num.90.* Villalobos *tom.1. tract.21. diffic.24. num.2.* Filliucius *vbi infrà.* Suarez *tom.5. diſp.46. ſect.1. num.6.* Præpoſitus *in 3. part. quæſt.5. de irregul. dub.11. num.87.* Tannerus *in 3. part. diſp.6. quæſt.10. dub.11. num.210.* Dico igitur, eum qui non potuit euitare occiſionem inuadentis iniuſtè, niſi fugiendo cum dedecore notabili, non eſſe irregularem, quia tunc non tenetur cum tanto detrimento proprio vitare mortem iniuſtè inuadentis, niſi quando inuaſus dedit cauſam grauem inuaſioni, vt quando adulterio aut verbis contumeliæ incitauit iniuriatum ad inuaſionem. Verum ſi hæc per accidens conſecuta eſſent, occidentem etiam in hoc caſu non incurrere irregularitatem, docet Filliucius *vbi infrà, num.135.* tunc igitur incurritur irregularitas, quando in tali caſu homicidium præuiſum eſt, vel præuideri potuit ab inferente iniuriam. Verùm Cornejo *vbi ſuprà* abſolutè docet, quòd ſi aliquis aggreſſori alapam dedit, aut iniurioſum verbum dixit, aut cum eius vxore inuentus eſt, in tali caſu, ſi aggreſſus poteſt fugere, non poteſt ſe licitè defendere occidendo, vnde ſibi imputet infamiam fugæ, cùm ipſe occaſionem dederit & ideo cogita an opinio Filliucij ſit probabilis, nam contra illum præter Cornejo adeſt etiam Portel. *in dubiis regular. ver. homicidium, num.32. in fine,* vbi citat Suarez *de cenſ. diſp.46. ſect.1. num.12.*

Sup his ſeqq. in hoc § in Reſ. ſeq. §. vlt à lin.4. & v de alium §. & verſ. eius not.

3. Notà tamen quòd ex hac doctrina infert Suarez & DD. citati *vbi ſupra*, Clericum incurrere irregularitatem occidendo inuaſorem, ſi non fugiat, cùm poſſit, quia Clericis non eſt ignominioſum fugere, & à fortiori idem dicendum eſt de Religioſo, & Sotum *de iuſt. lib.5. quæſt.2. art.8.* & alij. Idem aſſerunt de homine infimæ notæ, qui nullam incurrit

Sup. hoc in Reſ. præterit. §. 2. & ſup. in tr. 2 Reſ. 21. § Sed ego. propè fin. à verſ. Secus.

Sup. hoc curſim in §. 2. not. præterlæ, & in to, 8. tr. 5. Reſ. 3. §. 2.

infamiam ex fuga. Verùm ſi in aliquo caſu etiam Clerico fuga eſſet ignominioſa, puto cum Felino *in cap. ſuſcepimus, de homicidio*, quòd non incurritur irregularitas, & ita notat Filliuc. *tom. 1. tract. 20. capit. 5. num. 133.*

Sup. cõtento in hoc §. in tom. 3. tr. 3. Reſ. 42. & in Reſ. 46. § Sed. à lin. 4. & hic inf. in Reſ. ſeq. & ſup. in tr. 2. Reſ. 21. § Sed ego. paulò poſt initium, verſ. Vnde.

4. Notandum eſt tamen hic obiter id quod alibi notauimus, irregularitatem contractam ex homicidio facto in defenſionem ſui, culpabilem non eſſe moraliter indiſpenſabilem, (ſicut contractam ex directè voluntario, in qua ſolus Papa diſpenſat) ſed comprehendi ſub decreto Concilij Tridentini *ſeſſ. 24. cap. 6.* quia idem Concilium *ſeſſ. 14. cap. 7. de reform.* tam homicidium factum in defenſionem immoderatam, quàm caſuale diſtinguit ab homicidio facto ex induſtria in ordine ad irregularitatem. Et confirmari poteſt ex eo quòd Iuriſperiti docent, homicidium factum in defenſionem immoderatam non puniri pœna ordinaria. Et ita hanc ſententiam tenet Mercerus *de Sacrament. in 3. part. D. Thomæ quæſtion. 24. dubitat. 7. propoſ. 1.*

RESOL. CXXVIII.

Quidam vir Nobilis occidit Titium cum moderamine tamen inculpatæ tutelæ, ſed poterat fugiendo vitam ſeruare; modo pœnitentia ductus vult ſacros Ordines ſuſcipere, quæſiuit à me, an propter illud homicidium incurrerit irregularitatem, ita vt egeat diſpenſatione?

Et quid eſt dicendum, quando præceſſerit culpa ex parte eius, qui fugere cogitur, vt ſi ille dedit alteri alapam, vel iniurioſum verbum dixit, vel cum vxore inuentus eſt, aut pallium tollere eſt aggreſſus, &c. Ex p. 2. tr. 15. & Miſc. 1. Reſ. 16.

Sup. hoc lege doctr. præced. Reſ. ſignãter §. vlt. & aliarum Reſ. 69 & verſ. annot. dicti § v ſignant e ſup. tr. 2. ex Reſ. 21. § 1. paulò põ initi a verſ. Vnde.

§. 1. QVidam Thologus Societatis Ieſu, vt ipſe conſulens aſſerebat, partem affirmatiuam illi conſuluit & probabiliter quidem: nam hanc ſententiã cum 19. Doctoribus docet Sayrus *de cenſ. lib. 6. cap. 17. num. 16.* & nouiſſimè tenet hanc opinionem Auila *de cenſ. part. 7. diſputat. 5. ſect. 3. dub. 2.* Reginald. *in praxi, tom. 2. lib. 30. tract. 2. cap. 9. num. 105.* & Fernand. *in exam. Theol. mor. p. 2. cap. 10. §. 4. num. 9.* Farin. *p. 2. fragment. crim. num. 490.* Et ratio eſt clara. Nam in Clementina, *Si furioſus de homicidio*, excuſatur quis ab irregularitate aliquem occidendo, quando aliter vitam ſuam tueri non poteſt, ſed in noſtro caſu hic mortem vitare poteſt fugiendo. Ergo, &c. Adde, quòd ita occidens non videtur occidere pro defenſione vitæ, ſed pro defenſione honoris. Ergo, &c.

2. Sed quia conſulens erat vir nobilis, & fugiendo magnam infamiæ notam incurriſſet, exiſtimaui irregularitatem propter tale homicidium minimè incurriſſe. Fateor quidem in hac ſententia multos habere aduerſarios, ſed illam audacter, & ſine metu amplector, quia pro me ſtat Suarez *in 3. p. tom. 5. de cenſ. diſp. 46. ſect. 1. num. 6.* vbi noſtram opinionem & docet, & ita aſſerit. Dicendum eſt, quod ſi quis non poteſt fugere, ſine graui nota & amiſſione honoris, non teneri ad fugiendum, nec irregularem fieri, ſi alium occidat, ſe defendendo. Probatur, quia quod vitari non poteſt ſine magna infamia & dedecore, moraliter ineuitabile eſt, & ideò meritò hic caſus ſub verbis Clementinæ comprehenſus intelligitur. Hæc Suarez. Et poſt illum docent etiam hanc ſententiam nouiſſimè Filliuc. *in quæſt. mor. tom. 1. tract. 20. c. 5. num. 134.* Bonacina *de cenſ. diſp. 7. q. 4. punct. 6. num. 4.* & Coninch. *de Sacram. diſp. 18. dub. 9. num. 90.*

5. Ex his patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ. Nam dicendum eſt in caſu, de quo loquimur illum qui occidit, moraliter vitam ſuam alio pacto tueri non poſſe. Nota verò, quod Suarez ſuam ſententiam limitat; niſi præceſſerit culpa, & iniuria, ex parte eius qui fugere cogitur, vt ſi ille dedit alteri alapam, vel iniurioſum verbum dixit, vel cum vxore inuentus eſt, aut palliũ tollere eſt aggreſſus, & alter in eum inſurgit, non ſolùm, vt vim repellat, ſed etiam vt vindicet & occidat. Nam tunc licet hic excedat, non poteſt alter iuſtè ſe defendere, ſed poteſt fugere, cùm ipſe dederit occaſionem rixæ. Et ideò, ſi fugiendo amittit honorem ſibi, & non alteri imputare debet. Sed hæc limitatio Suarez ita abſolutè prolata, non mihi placet; ſed cum Filliucio *vbi ſupra, num. 135.* tunc veram eſſe cenſeo, cùm id omne præuiſum eſt, vel præuideri potuit ab inferente iniuriam. At quando omninò per accidens ea conſecuta eſſent, non video cur non poſſit vti iure ſuo permanendi, & ſi aliter non poſſet ſe tueri, quàm occidendo, non eſt cur deterioris conditionis fieri debeat, quàm alij.

Sup. hoc in Reſ. præcurrta §. 1. ad med. à verſ. niſi quando. & ſup. in tr. 2. Reſ. 21. §. Sed ego. ad med verſ. vbi hoc limitat.

RESOL. CXXIX.

An ſit irregularis, qui occidit inuaſorem, ne grauiter vulneretur.

Et an, qui verbis, vel factis iniuriando aliquem, dedit occaſionem rixæ, ſi illum occidat cum moderamine inculpatæ tutelæ, incurrat irregularitatem. Ex part. 4. tractat. 2. Reſ. 6.

§. 1. NEgatiuè reſpondeo cum Hurtado *diſp. 2. de irregular. diffic. 11. n. 36.* Salonio *in 2. 2. quæſt. 64. art. 8. contr. 2. concluſ. 1.* Sayro *de cenſ. lib. 6. cap. 17. num. 4.* quia ita ſe defendens vitam ſuam tuetur, cum hoc ad vitæ conſiſtentiam pertineat; & ideo Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 21. difficult. 24 num. 7.* ſic aſſerit. [No ſe incurre irregularidad quando no ay peligro de muerte ni mutilaçion ſi le ay de graue percuſſion como ſi le yua à dar de palos y no lo pudo euitar de otra manera.]

2. Vnde aliqui putant contra Petrum Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract. 5. de irregular. diſp. 4. dub. 1. quæſt. 7.* & Auilam *de cenſ. part. 7. diſp. 5. ſec. 3. dub. 1.* qui citat Nauarrum, quòd occidens inuaſorem ad ſe defendendum à graui deformitate vultus non incurrit irregularitatem, & ita tenet Sayrus *vbi ſuprà*, & magis in terminis Martinus Bonacina *de cenſur. diſputat. 7. quæſt. 4. punct. 6. num. 8.* quia homo tanti facit grauem vultus deformitatem, quanti grauem diuitiarum iacturam, ſed vt dictum eſt, poteſt quis ad defendendas ſuas diuitias occidere inuaſorem. Ergo, &c. Adde quòd graue vulnus in facie magnum dedecus & infamiam affert, & ita hanc ſententiam ante Bonacinam docuerat Henriquez *lib. 14. cap. 10. num. 5.* Notandum eſt tamen hîc obiter contra Nauarrum *lib. 5. conſil. 33. de homicidio*, quod qui verbis, vel factis iniuriando aliquem, dedit occaſionem rixæ, ſi illum occidat cum moderamine inculpatæ tutelæ, non incurrere irregularitatem. Ita Mercado *de contr. lib. 6. cap. 4.* & Auila *vbi ſuprà*, quia iniuria non dat ius alteri vt quis ſe vindicet manu propria.

RESOL. CXXX.

An qui alterum occidit, cum moderamine inculpatæ tutelæ ad defenſionem non vitæ, ſed alicuius membri, ſit irregularis? Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 22.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Nauarra *de reſtit. lib. 2. cap. 3. num. 364.* & alij communiter, quia inuaſus, vt docent DD. ſi non excedat moderamen

inculpatæ

Digitized by Google

inculpatæ tutelæ, non ſolùm vitam, ſed & membrorum integritatem licet tueri, ergo.

2. Verùm hæc ſententia ab aliquibus non probatur, quia ſublata eſt irregularitas iuris antiqui quæ incurrebatur ex occiſione ob neceſſariam vitæ ſuæ defenſionem, loquitur enim *Clement. ſi furioſus*, de illo qui mortem aliter vitare non valens, ſuum occidit vel mutilat inuaſorem. Neque ſatis eſt reſpondere quòd quantum ad irregularitatem, paria ſunt homicidium & mutilatio, quoniam etſi ſunt paria quantum ad hoc quòd ex vtroque contrahitur irregularitas, non tamen quantum ad hoc, quòd quidquid de homicidio ſtatuitur, dicendum ſit de mutilatione, alioquin non eſſet irregularis, qui ſe defendens tunc occideret, quando poſſet euadere mutilando; cuius tamen contrarium eſt tenendum, quia iſte non ſeruaret moderamen inculpatæ tutelæ, & ita hanc ſententiam docet Toletus, quem citat & ſequitur Antonius Fernandez *in medulla part. 2. cap. 10. §. 14. n. 9.* & inclinat Syluius *in 2. 2. D. Thom. q. 64. art. 7. quæritur 7.* Sed licèt hæc opinio ſit probabilis, negatiuam non minus probabilem & tutam in praxi eſſe puto, nam vt *ſupra* oſtenſum eſt, poteſt quis ſine metu irregularitatis occidere inuaſorem, ne recipiat graue vulnus in facie, vel in defenſionem bonorum magni momenti, quanto magis non recipiat mutilationem membri, & ita hanc ſententiam tenet etiam Hurtado *de irregular. diſp. 7. diffic. 10. n. 36.* vbi ſic ait: Si ob homicidium factum in defenſionem propriorum bonorum magni momenti non incurritur irregularitas, quia licitum eſt, multo minus incurretur quando fit ne occidens mutiletur, aut aliter grauiter vulneretur, quia tunc non minus licitè fit. In Clement. verò tantùm declaratur eſſe immune ab irregularitate homicidium factum in defenſionem propriæ vitæ, quia id eſſe licitum, erat certum apud omnes. Ita Hurtado, & ego.

Sup. in Reſ. quæ hic eſt antecedens. & inf. in Reſ. ſeq.

RESOL. CXXXI.

An ſit irregularis, qui occidit inuaſorem in defenſionem bonorum temporalium, honoris, pudicitiæ, &c.

Et notatur quatuor conditiones in tali caſu eſſe neceſſarias, vt defenſio ſit licita ſine metu peccati, & irregularitatis. Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 4.

§. 1. ESſe irregularem tenet Auila *p. 7. diſp. 5. ſect. 3. dub. 4.* Nauarrus *cap. 27. n. 209. & 213.* Villadiego *de irregul. cap. 6.* & ratio eſt, quia *Clem. ſi furioſus*, excipit eum, qui non poteſt aliter defendere propriam vitam: ergo, & ita hanc ſententiam nouiſſimè docet Reginaldus *tom. 2. lib. 30. tract. 2. cap. 9. n. 107.* Salonius *in 2. 2. q. 64. art. 7. contron. 2. concl. 1.* & Bannez *eodem art. dub. 2. & 3.* Vega *en eſpeſo de curas tomo 2. cap. 22. quaſt. 26. n. 255.* Layman *ſect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 9. n. 3.* vbi citat Abbatem, Syluestrum, D. Antoninum, Armillam, Gutierrez, Molinam, Henriquez, & alios.

2. Sed ego contrariæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam tuetur Petrus Cornejo *in 3. par. D. Thomæ tract. 5. de irregul. diſp. 4. dub. 1. quaſt. vlt.* Portel. *in dubiis regul. ver. homicidium, n. 34.* Gordonus *in Theol. mor. tom. 2. lib. 7. q. 18. cap. 10. §. 3. n. 73.* Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 21. diffic. 24. n. 8.* Filliucius *tom. 1. tract. 20. cap. 5. n. 150.* Caſtrus *de lege pæn. lib. 1. cap. 74.* Sotus *lib. 5. q. 1. art. 8.* Præpoſitus *in 3. par. q. 5. de irregul. dub. 11. n. 90.* Tannerus *in 3. par. diſp. 4. q. 10. dub. 11. n. 210.* Hurtado *diſp. 2. de irregul. diffic. 10. n. 36.* Mercerus *de Sacram. in 3. part. D. Thomæ q. 24. dub 7. propoſ. 2.* Coninch *de Sacram. diſp. 18. dub. 9. num. 88. concl. 4.* Turrianus *de cenſ. lib. 9. diſp. 65. dub. 3.* Suarez & alij penes ipſos, quia tale homicidium non eſt peccatum, vt clarè patet: ſed propter priuatum homicidium non eſt impoſita irregularitas niſi quando eſt peccatum, vt latè probat Suarez, Tannerus, Præpoſitus & alij; ergo, &c.

3. Nota tamen in tali caſu eſſe licitam defenſionem ſine metu peccati & irregularitatis, ſi adſint aliquæ conditiones. Prima, vt nocumentum temporale ſit graue, & actu iniuſtè inferatur. Secunda, vt non ſit reparabile, vel cum tanta difficultate, vt ob eam cenſeatur graue nimis detrimentum. Tertia, vt verè ſit defenſio & moderata. Quarta, vt non poſſit alio modo fieri defenſio niſi per mortem aggreſſoris. Ad Canones verò, quos pro affirmatiua ſententia adducunt DD. reſpondent optimè Coninch, Mercerus & Turrian. *locis citatis*.

RESOL. CXXXII.

An incurratur irregularitas propter defenſionem licitam proximi maximè innocentis, & ſibi propinqui? Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 5.

§. 1. INcurri putat Layman *ſect. 5. tract. 3. p. 3. cap. 9. n. 3.* qui citat gloſſam, Nauarrum, Abbatem, Syluestrum, & ante Layman ex eadem Societate Ieſu docuerat hanc ſententiam Stephanus de Auila *par. 7. diſput. 5. ſect. 3. dub. 4.* Vide etiam Bizozerum *in ſumma, cap. 5. de cenſuris n. 2.* Maiolum *de irregular. lib. 5. c. 48. n. 9.* & ratio eſt, quia talis caſus non excipitur in dicta Clem. *ſi furioſus*: ergo, &c. Deinde æquè eſt diligenda vita vtriuſque proximi.

2. Sed contrariam ſententiam docet Couarr. Maior. & Suarez, quos citat & ſequitur Turrianus *de cenſur. lib. 9. diſp. 65. dub. 4.* quibus ego addo Petrum Cornejo *in 3. p. D. Thomæ tract. 5. de irregul. diſp. 4. dub. 1. q. 11.* Mercerum *de Sacram. in 3. part. D. Thomæ q. 24. dub. 7. propoſ. 3.* Tannerum *in 3. p. diſp. 6. q. 10. dub. 11. n. 210.* Hurtadum *diſp. 2. de irregul. diffic. 10. num. 36.* Coninch *de Sacram. diſp. 18. dub. 9. n. 88. concl. 3.* Dico igitur non eſſe irregularem qui cum moderamine inculpatæ tutelæ occidit alterum in defenſionem proximi innocentis, præſertim ſibi propinqui; & hoc verum eſſe puto, non ſolùm in caſu, quo defenſio innocentis cadit ſub obligatione, ſed etiã quando tantùm eſt licita, & ita præter DD. citatos tenet etiam hanc ſententiam Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 21. difficult. 24. n. 11.* & Filliucius *tom. 1. tract. 20. cap. 5. n. 159. & 160.* ad authoritatem vero Clem. *ſi furioſus* ſæpiùs adductam reſpondeo, quòd non adducit ius nouum, quod declaret antiquum, & argumentum à contrario ſenſu eſt inefficax in hac materia.

RESOL. CXXXIII.

An non impediens homicidium, quod tenetur ex iuſtitia impedire, vt Iudex, Gubernator, & alij miniſtri iuſtitiæ, incurrat irregularitatem?

Idem eſt de mutilatione.

Et quid de Aduocato teſte, Procuratore, Medico, & ſimilibus?

Et an ſit irregularis, qui per vim, vel diſſuaſionem impedit, ne aliquis impediat, hominis occiſionem? Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 7.

§. 1. HIc caſus frequenter poteſt accidere, & affirmatiuam ſententiam tenet Auila *de cenſ. part. 7. diſp. 6. ſect. 2. dub. 7. concl. 2.* vbi citat Syluestrum, Nauarrum, Henriquez, Rodriquez, Felinum & alios, Sup. hoc ſup. in Reſ. 110. à lin. 5. & melius pro omnibus perſo-

quibus

nis contentis in hoc textu. vſque ad §. vt. huius Reſ. in to. 3. tr 3. R. ſ. 37. à lit. 1.

quibus ego addo Mercerum *de Sacram. in 3. part. D. Thomæ q.24.dub.6.ad* 2.Bannez *in 2.2.q.64.art.8.dub.1. part.2. concluſ.4.* Paulum Layman *ſect.5.tract.3.part.3. cap.2.num.7.* Megalam 3. *part.lib.7. cap. 2. q.5. n.89.* Coninch *de Sacrament.diſp.18. dub.8.num.71.* Vega *en eſpe,o de curas tom.2.cap.12. §.26. num.274.* Villalobos *tom.1.tract.21.difficult.22. num.16.* Sayrum *de cenſ.lib.7. cap.4.num.3.*& Bonacinam *de cenſ.diſp.7.quæſt.4.punct.8. num. 37.* qui citat Suarez, Filliucium Reginaldum, Toletum aſſerentes quòd quotieſcumque omiſſio ſeu permiſſio homicidij eſt ſolùm contra charitatem, non incurritur irregularitas, licèt omiſſio illa ſit peccatum. Si verò omiſſio ſit contra iuſtitiam, qua quis vel ex officio, vel ratione ſtipendij, vel alicuius obligationis factæ alium à morte, vel mutilatione defendere tenetur, tunc incurritur irregularitas ex homicidio ſequuto ex illa omiſſione; & ratio eſt, quia in tali caſu quis cenſetur cauſa moralis homicidij, priuat enim alium iure ſuo, & re ſibi neceſſaria ad ſui defenſionem, vnde conſequenter moraliter influit in homicidium. Vnde ex hac doctrina ſupradicti DD. inferunt, quòd iudex, vel alius Gubernator, per omiſſionem non defendens innocentem ſi occidatur, vel mutiletur, incurrit irregularitatem. Idem de aliis miniſtris iuſtitiæ, qui ex officio tenentur. Sic etiam dicendum eſt de illis, qui ex officio & iuramento aſſumpſerunt cuſtodiam viarum, vt viatores tutò poſſint itinerari, ſi dolosè quempiam occidi permittant; & ſimiliter qui ea promiſſione ſe obligauit ad defendendum aliquem. Idem dicendum eſt de aliis perſonis, quæ ex ſubiectione tenentur defendere ſuos ſuperiores, vt ſunt filij, ſerui, vaſalli, & è contra domini parentes, &c. Item Aduocatus, vel Procurator aſſumptum patrocinium rei dolosè deſerens, ſi reus ob deſertionem damnetur ad mortem. Idem dicendum eſt de teſte, qui productus & legitimè citatus dolosè tacet veritatem, vnde poſtea reus morte damnatur. Item Medicus ſi officium ſuum non exequitur, & ſtipendio conductus & infirmus moritur. In his & ſimilibus caſibus ſupradictos incurrere irregularitatem, tenet Sayrus & DD. cit. quibus etiam adde Fernandez *in medulla part.2.cap.10. §.14. num.11.*

2. Verùm his non obſtantibus (attendas quæſo amice Lector) ingeniorum phœnix Gabriel Vaſquez contrariam ſententiam docuit, quam nouiſſimè tuetur Hurtado *diſput.de irregular.diffic.9. num.34.* vbi ſic ait. Vaſquez in manu ſcripto docet non impedientem homicidium iniuſtum non eſſe irregularem etiamſi teneatur ex iuſtitia, &c. quamuis ex dolo non impediat & meritò, quia etiamſi iſte non impediens influat moraliter & voluntariè in homicidium, & ſit cauſa moralis & voluntaria homicidij quod non impedit; non tamen eſt cauſa poſitiua poſitiuè influens, nec opere aliquo, nec auxilio, nec conſilio: in iure autem non fertur irregularitas niſi contra verè & poſitiuè homicidas, ſaltem conſilio, aut animatione, non contra non impedientes homicidium, quod etiam eſt verum quamuis occidens id efficiat ad vindicandam iniuriam illatam non impedienti, quamuis non contradicenti verbis ei, qui occidit, quia etiam tunc permittens non influit poſitiuè. Ita Hurtado, qui citat etiam D. Antoninum & Tabienam, & hanc ſententiam ex Neotericis docet etiam Turrianus *de cenſ.lib.9. diſput.63. dub.3.* quia, ait ille, licèt talis peccet contra iuſtiam, tamen non dicitur in iure propriè occiſor, neque dicitur propriè dediſſe cauſam homicidio, ſed tantùm eſt per accidens non prohibendo. Item quia ſicut non diceretur excommunicatus, qui ex iuſtitia tenebatur impedire Clerici percuſſionem, & non impediuit, niſi eſſet expreſſum *in cap. quanta, de ſent. excomm.* ita non eſt dicendus ille irregularis. In eo autem capite non excommunicantur omnes, qui non impediunt, ſed qui dolo non impediunt percuſſionem Rectoris Eccleſiæ. Item quia licèt peccet contra iuſtitiam non impediens, tamen non debet puniri eadem pœna cum ea qua punitur ille, qui poſitiuè operatur. Vnde ſicut in iure non dicitur fur, qui non impedit furtum, ſic etiam non dicitur homicida, qui non impedit homicidium, & ita ſenſit P. Vaſquez *in manuſcripto tractatu de irregularitate.* hæc omnia Turrian. & hanc ſententiam probabilem putat Coninch *de Sacram.diſp.18. dub.8.num.71.* nam affirmatiuam ſententiam, quam ipſe tenet, vocat tantùm ſatis probabilem. Imò hanc opinionem negatiuam eſſe probabiliorem quàm affirmatiuam, tenet nouiſſimè Præpoſ. *in 3.part.quæſt.5.de irregular.dub.10.num.79.* Quid ego ſentiam dicam breuiter. Prima opinio eſt communior & probabilior; ſecundam verò puto probabilem, vnde ſi quis illam ſequi vellet, non damnarem.

3. Notandum eſt hîc à fortiori contra Suarez *tom.5.diſp.45.ſect.4.num 3.* Vegam *en eſpejo de curas tom.2. cap. 22. §.26.num.275.* Megalam *in 3.part.lib.7. cap.2. quæſt.5. num.90.* Sayrum *de cenſ.lib.7.cap.4.n.8.* & alios penes ipſum non eſſe irregularem qui per vim, vel diſſuaſionem impediat hominis occiſionem, & ita tenet Auila *part.7.diſp.6.ſect.2. dub.7.concl.2. §.ex dictis* quem ſequitur Layman *ſect.5.tract.3.part.3.cap.4. num.7.* Sed circa præſentem materiam olim mihi tale dubium propoſitum fuit.

RESOL. CXXXIV.

An ſit irregularis Sacerdos, qui ſciens mulierem prægnantem à ſe redditam abortum procurare, illam impedire non ſtudet.

Et docetur Patrem non teneri defendere vitam filiorum lege iuſtitiæ, ſed pietatis, & officij paterni. Ex part.4. tract.2.Reſ.8.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Syluester, Nauarrus, Suarez, Sanchez, Reginaldus, Bonacina, Sà, quos citat & ſequitur nouiſſimè Aloyſius Bariola *in aphor. lit. I. ver. irregularis eſt Sacerdos.* quibus ego addo Portel *in dubiis regul.ver.abortus,num.14.* Rodriquez *in ſumma tom.1. cap.5. ad finem.* Layman *ſect.5. tract.3.part.3.cap.4. num.7.* & Auilam *part.7.diſp.7. ſect.2.dub.7.concluſ.2. §.ſequitur. quartò,* & ratio eſt, quia tamquam pater tenetur titulo iuſtitiæ vitam ſeruare filio.

Sup. hoc inf. in tr. 6. Reſ. 10. §. 1. in fin. ſed lege eam per tot. & hîc ſup. cum Caſpenſe in Reſ. 110. ante med. verſ. neque Sacerdos.

2. Verùm ego olim, vt dixi, de hoc caſu interrogatus reſpondi negatiuam ſententiam etiam probabilem eſſe. Primo ea doctrina quam adducit Vaſquez, Hurtado & Turrianus *in ſuperiori reſolut.* nempe ſi quis non impedit homicidium, quod impedire tenetur ex iuſtitia, non eſſe irregularem. Secundò, quia ſatis probabiliter Leſſius *lib. 2. cap.9. dub.13. num 49.* docet patrem non teneri defendere vitam filiorum lege iuſtitiæ, ſed pietatis, officij paterni; ergo &c.

Sup. hoc cum eiſdem DD. in Reſ. 1. not. præteritæ §. In negantiũ.

RESOL. CXXXV.

An quis incurrat irregularitatem, ſi ſciens non contradicat volentibus alium occidere, in vindictam iniuria ei illata?

Et an ſit irregularis, qui rixam habens cum Titio admonet occurrentes in ſui auxilium, ne quid malum Titio inferatur? Ex p.4. tract.2. Reſ.9.

§.1. Affirma

§. 1. **A**Ffirmatiuè reſpondet Vega *eu eſpejo tom.* 2. *cap.* 12. §. 26. *num.* 275. vbi ſic ait. [El que reçebio iniuria de otro y vee à ſus deudos y amigos querer vengar la iniuria, y el no lo prohibe quanto puede ſino conſiente, ſi ſe ſigue muerte o cortamiento de miembro eſta obligado de culpa y es irregular. Otra coſa ſerà ſi lo eſtoruo quanto pudo.] Ita ille.

2. Verùm quia hic caſus frequenter poteſt accidere, non deſinam hîc adnotare contrariam ſeotentiam docere ea Vaſquez Turrianum *de cenſur. lib.* 9. *diſp.* 63. *dub.* 4. & Hurtado *diſp.* 2. *de irregular. diffic.* 9. *num.* 34. *in fine.* quia in tali caſu permittens homicidium; ſeu illud non impediens, non influit poſitiuè; ergo non eſt irregularis, quod eſt valdè notandũ quia quotidianum, & fundatur in doctrina ſuperiùs poſita, quòd non impediens homicidium non incurrit irregularitatem. Hinc à fortiori infertur contra Barboſam *in collect. tom.* 2. *lib.* 5. *tit.* 12. *cap.* 17. *num.* 3. Riminaldum iuniorem *conſil.* 441. *num.* 31. *vol.* 4. Oſaſcum *decif.* 104. *num.* 5. & alios non eſſe irregularem, qui iniam habens cum Titio admonet accurrentes, in ſui auxilium, ne quid mali Titio inferant. Ita Bonacina *de cenſur. diſp.* 7. *quæſt.* 4. *punct.* 8. *num.* 34. qui citat Auilam, Henriquez & Reginaldum.

RESOL. CXXXVI.

An ſi vulneratus vulnere non lethali mortuus eſt, Medici, vel propria incuria, incurratur irregularitas? Ex p. 4 tract. 2. Reſ. 10.

§. 1. **A**Ffirmatiuam ſententiam tenet Nauarrus *cap.* 27. *num.* 223. Molina *tract.* 3. *diſputat.* 32. *num.* 2. Gutterrez *in can. qq. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 9. Auila *part.* 7. *diſp.* 6. *sect.* 1. *dub.* 5. *concl.* 2. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 24. *num.* 4. Turrianus *de cenſur. lib.* 9. *diſp.* 64. *dub.* 1. Layman *sect.* 5. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 10. *num.* 5. Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 23. *num.* 9. & alij. Ratio eſt, quia ſi vulnus illatum non fuiſſet, mors non accidiſſet; quare non ſola Medici, aut infirmi incuria, ſed ſimul etiam ipſa vulneratio fuit cauſa mortis. Ergo, &c. Imò Villalobos *loco citato.* aſſerit, [Han ſe de ponderar las palabras del texto in cap. audientiam de homicidio to dorſo aliquantulum vulnerauit, donde ſe da a entender que baſta herida pequeña ſi de alli reſulto la muerte.]

2. Sed ego negatiuam ſententiam etiam probabilem eſſe puto, quam docent Sotus *lib.* 5. *quæſt.* 1. *art.* 9. Syluester *ver. homicidium* 2. *q.* 12. Caietanus & Aragon. *in* 2. 2. *quæſt.* 64. *art.* 8. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 9. *dub.* 15. *n.* 102. & Hurtado *diſp.* 2. *de irregular. diffic.* 8. *num.* 31. quia etſi vulnus ſit aliqua occaſio, tamen reuera non eſt cauſa mortis, ſed negligentia, Medici vel ipſius vulnerati, tenebatur enim vterque diligentiam adhibere: ergo illi, qui neglexit, imputandus eſt effectus, &c. *in cap. ſignificaſti* 2. *de homicidio,* hoc apertè indicatur. Si verò vulnus fuerit leue, non incurrere in noſtro caſu irregularitatem ita vulnerantem, licèt vulneratus moriatur modo, quo *ſuprà* teſtantur Layman, Auila, Villalobos *loco citato,* quibus adde Conioch *de Sacram. diſp.* 18. *dub.* 9. *num.* 80.

RESOL. CXXXVII.

An crimen inducens irregularitatem, ſi ſit occultum, modo ſit externum, inducat irregularitatem?

Et notatur, quod & ſi peccatum occultum communiter irregularitatem non pariat lege Canonica, ab hac tamen lege excipitur homicidium, & peccata, quibus cenſura eſt annexa, nam ſi in ea celebratur, incurritur irregularitas, & ſi hæc celebratio occulta fiat à ſuſpenſo, vel excommunicato. Ex p. 7. tract. 11. & Miſc. 2. Reſ. 48.

§. 1. **N**Egatiuam ſententiam non eſſe improbabilem cenſet Baunius *in Theol. Mor. part.* 2. *tract.* 11. *quæſtione* 3. *aſſer.* 4. vbi ſic ait. Etſi ſit probabile actum vitioſum, ob quem incurritur irregularitas etiam occultum, ſi tamen ſit externus, & natura ſua talis, vt videri poſſit, ad eam inuehendam ſufficere, contrarium tamen probabilitate non vacat. Quod vltimum probat ea duabus decretalibus. Prima Alexandri III. cui initium eſt, Ea tenore: Gregorij IX. altera, eaque vltima tituli de temporibus ordinationum, interrogatus enim Gregor. an adulteri, ſimileſque viri, ab vſu ſuorum ordinum cohibendi eſſent? reſpondit in hæc verba, ſi propoſita crimina, ordine iudiciario comprobat, vel alias notoria non fuerint, non debent hi, præter reos homicidij poſt pœnitentiam in iam ſuſceptis aut ſuſcipiendis ordinibus impediri. Adde quod à natura abhorreat ſeipſum iudici puniendum dedere, ſuique deditione, infamiam tam ſuo nomini, quàm alieno facere, præſtat vtrumque verò, qui vitio occulto laborans, eius, aut impedimenti, cuius eſt cauſa, veniam ſibi à ſuperiori dari poſtulat.

Sup. hoc in tom 7. tr. 1. Reſ. 194. §. Sed Pater. ad med. lege doct. verſ. qui num. 104 & alterius §. & verſ. eius not. & in to. 3. tr. 3. Reſ. 34. §. Secundum. ad med. & §. Sed ego.

2. Sed hæc ſententia abſolutè mihi non placet, neque cum Baunio puto probabilem eſſe. Imò cum Præpoſito *in* 3. *part. quæſt.* 5. *de irregular. dub.* 2. *numero quinto,* exiſtimo improbabilem eſſe, & poſtea ipſe Baunius illam limitat, vnde ſic addit. Notandum tamen quod etſi peccatum occultum, communiter irregularitatem non pariat lege canonum, ab ea tamen lege excipi homicidium, *arg. c. quæſitum* 17. *tali de temporibus ordin.* idque propter ſceleris enormitatem, & defectum lenitatis.

Sup. hoc notando in Reſ. 66 & verſ. not. præteritæ.

3. Secundò excipienda ſunt peccata quibus cenſura eſt annexa, nam ſi in ea celebratur, incurritur irregularitas; etſi hæc celebratio occultè fiat à ſuſpenſo, vel excommunicato.

RESOL. CXXXVIII.

Titius irregularis abſque diſpenſatione ſumpſit primam Tonſuram, & poſtea obtinuit beneficium, dando mediatori magnam pecuniarum ſummam, quæritur, quid iuris?

Et ſi Titius uolit reſtituere fructus male perceptos, quod onus mediatori incumbit?

Et alia curioſa circa hoc inferuntur. Ex p. 11. tract. 5. & Miſc. 5. Reſ. 1.

§. 1. **D**E hoc caſu per literas ex Germania interrogatus fui, &c.

Dico primò poſſe irregularem primam Tonſuram ſumere, docuiſſe Thomam Hurtadum *var. t.* 2. *tract.* 12. *c.* 1. *numero* 514. vbi ſic ait.

Sup hoc primo ſup. in Reſ. 11. à princ.

2. Quare exiſtimo quod licet iſte filius, de quo loquimur ſit irregularis, tamen collatio beneficij non eſt ipſo iure irrita, quia licet non poſſit ordines ſuſcipere, tamen poteſt ſuſcipere primam tonſuram ratione cuius habilis ſit ad validè recipiendum beneficium, vt docet Sayr. *de cenſ. l.* 5. *c.* 5. *num.* 15. & 16. Aloyſius Bariola quem citat, & eius ſententiam probabilem reputat Bonacina, *de cenſur. in comm. diſp.* 7. *de irreg. q.* 1. *punct.* 1. *num.* 3. quia prima Tonſura non eſt propriè ordo, cùm nullum habeat miniſterium in ordine ad Sacramentum Euchariſtiæ, & Sacrificium, ſed ſolum eſt quædam deputatio ad ordines. Et ſic inhabilitas ad ordines quam habet irregularis, præcipuè ſi non ſit ex delicto homicidij voluntarij, aut alio, non eſt extendenda ad primam Tonſuram, cùm irregularitas

Sup. hoc latè ſup. in Reſ. 13. §. 2. à lin. 2. & in aliis eius not.

ſit Canonicum impedimentum directè impediens ſuſceptionem, ſeu vſum ordinum. Quamuis enim ſit inhabilis ad ordinum ſuſceptionem, non inde ſit quod ſit inhabilis ad primam Tonſuram, quia iſta accepta, poteſt habere diſpenſationem ad alios ordines.

3. Neque obſtat quod *Trid. ſeſſ.14. de reformat. c.2. in final.* dicat quod Tonſuratus ab alieno Epiſcopo ſuſpendatur, ne ad vlteriorem gradum poſſit procedere. Et ita multò magis valebit quod irregularis ſit omnino inhabilis ad primam Tonſuram, ait Marchin. *tract.2. de Sacram. ord.part.1. c.14. num.3.* nam, *Quomodo inquit, eſt veriſimile Eccleſiam ad ſtatum Eccleſiaſticum velle admittere illegitimum, vel energumenum, ſi ad vlteriores gradus iſti poſtea aſcendere non valebunt?* Hoc, inquam, non obſtat, tum quia in pœnis non valet argumentum à ſimili, vt pœna extendatur, *cap. pœnæ, de pœnis diſt.1.* vbi egregiè Nauarr. *num.1. & 2.* Tum ſecundo, quia in pœnis non veriſimilitudo, ſed verba legis, quæ propriè ſunt accipienda, operantur: nam pœnæ exorbitant à iure naturali: quare cum iure poſitiuo ſunt impoſitæ, extendi nullatenus debent propter veriſimiles rationes. Quare Eccleſia non vult poſitiuè admittere illegitimum ad primam Tonſuram, ſed id permittit, cùm expreſsè non prohibeat, niſi promoueri ad ordines, ad quos vel Papa, vel Epiſcopus de facili diſpenſat. Ita Hurtadus. Et hanc ſententiam probabilem eſſe exiſtimat doctiſſimus, & amiciſſimus Pater Ant. Eſcobar *in pract. confeſſ. p.2. lib.6. cap.5. num.31.* ſic aſſerens; [Puede ſe recebir prima tonſura antes de la diſpenſacion de irregularidad. Lo comun es que no; porque la irregularidad dexa inhabiles para recebir todos los ordenes, luego con todo eſſo es defenſable que ſi; porque la prima Tonſura no es Orden.] Ita ille.

Sup. hoc in Reſ. not. primæ huius Reſ.

4. Sed ego puto non eſſe recedendum à ſententia negatiua communi, quam me citato tenet nouiſſimè Ciarlinus *controu. forenſ.tom.1.c.205. num.5.* Dicendum eſt igitur irregularitatem quamcumque ex quacumque radice ortam, eſſe Canonicum impedimentum ad licitam Tonſuræ receptionem. Sic Suarez *de cenſ. diſp.40. ſect.1. num.11. & ſect.2. num.2.* dicens irregularem, ſi Tonſuram recipiat, lethaliter delinquere. Saytus *lib.6. de cenſur. cap.1. num.19.* tradens irregularitate etiam primæ Tonſuræ receptionem prohiberi; probatur primò ex philoſophia, quæ docet, nullum in tota natura dari ſubiectum naturale, quod ſit capax propriæ diſpoſitionis ad aliquam formam; quin etiam talis formæ non ſit capax, vt luculenter explicat D.Th. *p.1.q.12. art.5. ad 3.* ſed prima Tonſura eſt diſpoſitio ad ordines: ergo, ſi irregularis impeditur à ſuſceptione ordinum, neque erit habilis ad primæ tonſuræ receptionem. Ita Marchin. *tract.2. de ord. in part.1. de 1. Tonſ. cap.14. num.2.* & inferius *num.4. & 5.* Tonſuratus eſt capax beneficij, & connumeratur inter Eccleſiaſticos miniſtros, gaudetque priuilegio Canonis, & fori: ſed irregularitas arcet à gradu clericali, & priuat capacitate beneficij Eccleſiaſtici; Ergo.

5. Hinc deducitur, quod ſi quis aliqua irregularitate affectus, prima Tonſura initietur, non modò in culpam lethalem incidet; quia ſciens contra Eccleſiæ prohibitionem ad Tonſuram accedit: ſed fortaſſis etiam talis primæ Tonſuræ receptio erit inualida, & iteranda. Ratio eſt, quia prima Tonſura non habet propriam materiam, neque formam ex diuina inſtitutione, ſicut habent ordines: ergo valor ſubſtantialis illius non diſtinguitur à licita eiuſdem receptione: ergo quoties non eſt licita ſuſceptio, neque erit valida, & conſequenter iteranda. Licet verius videri poſſet eam fore validam, & nec iterandam, cùm in illa concurrant omnia ſubſtantialia; nimirum tranſlatio à laicali ſtatu in Eccleſiaſticum per capillorum abſciſſionem, & verborum prolationem cum ſufficienti intentione conferentis & recipientis iuxta ſupradicta *cap.12. huius partis.* Quam ſententiam lego etiam apud Duardum *in Bull. Cœn. can.15.q.3. num.8. leg.1.* benè etiam dixit Giballinus *de irreg.c.2. p.4. corollar.1. num.12.* Certum eſſe hunc irregularem grauiſſimè peccare, etiamſi primam Tonſuram, aut ordines tantum minores cum eo impedimento Canonico ſuſcipiat, aut præſtet quamcunque actionem ſacram, & quæ à Laico exerceri non ſoleat, quia violat legem Eccleſiaſticam in re graui, niſi cauſa aliqua legitima excuſet, vt metus, aut grauis infamiæ ſcandalum vitandum. Vide Marchinum *vbi ſupra*, & Hermanum Buſembaum *in Medulla Theologia Moral. lib.7.c.4. dub.2.* & alios communiter.

6. Dico ſecundò Hurtadum *vbi ſupra, §. 22. num.1044.* & alios docere, irregularitatem inhabilem reddere ad concurſum, & beneficium, ita vt accceptando peccet mortaliter, collatio ſit nulla ipſo iure, & fructus reſtituere teneatur, adeo quod etiam poſt diſpenſationem, noua egeat collatione. Tum quia *capite 2. de Cler. pugn. & capite 2. Cler. non ord. miniſtr.* habetur irregularitatem egere diſpenſatione ad obtinendum beneficium; tum quia beneficium datur propter officium: Sed irregularis non poteſt exercere officium: ergo neque poteſt conſequi beneficium, nec ius habere ad fructus. Ita Paroletus *part.2. ſect.2. condit.2. num.2.* Sed non deſunt Doctores magni nominis contrarium aſſerentes, collationem beneficij factam irregulari, validam eſſe, ſed impetrandam eſſe irregularitatis diſpenſationem; & ſic irregularis poteſt ad concurſum admitti, ſed peccat acceptando. Addunt facere fructus ſuus, nec teneri reſtituere, etiamſi per iudicem priuetur. Item poſſe ante priuationem renunciare ad fauorem, & validè exercere actus iuriſdictionis, vt delegare facultatem benedicendi ſponſis, miniſtrandi Sacramenta, &c. quia irregularitas non ſeparat ab Eccleſia, ſed eſt purum impedimentum quod tollitur per diſpenſationem; hactenus Paroletus. Et ita præter auctores à me alibi adductos, acriter defendit hanc ſententiam Gibalinus acutus, & eruditus Societatis Theologus, *de irregularit. capit.2. p.4. corollar.4. n.16.* ſic itaque aſſerit? Reſpondetur irregularem percipere poſſe fructus omnes ſui beneficij, ſiue ante, ſiue poſt contractam irregularitatem obtenti, illudque omni ratione adminiſtrare, donec per ſententiam iudicis illo ſplietur. Ratio euidentiſſima eſt, quia vti oſtendimus, irregularitas neque priuat beneficio prius obtento, neque eius fructibus, neque reddit incapacem noui beneficij acquirendi: quandiu igitur non irritabitur noui beneficij collatio, aut veteris, non priuabitur illorum fructibus, tamquam ſuis, & propriis gaudebit, quod fateri neceſſe eſt eos omnes qui nobiſcum idem de effectu irregularitatis circa beneficia ſentiunt; immò neque poterit iudex, deinde priuare hunc irregularem fructibus, quos in hanc diem licitè percepit neque eſt cur retrotrahatur ſententia ad diem commiſſi criminis, quia non debet eſſe tantum declaratoria; ſed condemnatoria, loquor enim de priuatione, quæ imponitur præcisè propter hanc irregularitatẽ pœnalem: non de illis delictis, quæ ſimul irregularitate, & priuatione beneficiorum ipſo facto plectuntur; quamuis enim ad ſententiam vſque declaratoriam criminis licitè percipiantur fructus beneficij à tali reo, tamen eos omnes deinde reſtituere tenebitur propter retrotractionem ſententiæ ad diem commiſſi criminis. Ita ille; & poſtea quærens an irregularis poſſit renuntiare ſuum beneficium in fauorem alterius, & an teneatur illud remittere? Reſpondet, primò, quoties officium debitum ratione beneficij præſtari poterit ab irregulari per ſe, vel per alium, non cogitur illud dimittere. Ita

Sup. hoc in duabus Reſ. ſeqq. & in tertia §. 1.

Sup. hoc inf. in §. Tertio poterit. huius Reſ.

Alibi in Reſolutionibus annot. 1. huius §.

Sup. hoc inf. in §. Tertio poterit huius Reſ. pro parte renunciationis, & pro parte retentionis inf. in

Reſ. 141 §. 1. & in alio §. eius primæ not. & in to. 4. tr. 8 Reſ. 43. §. vlt.

Ita Suar. *diſputat.* 40. *ſect.* 2. *num.* 19. quia neque vllo iure, neque vlla ratione ad hanc dimiſſionem beneficij adigitur, quandoquidem illius munera obire poteſt.

7. Secundo, ſi beneficium poſtulet perſonale aliquod officium, quod includat exercitium ordinis, & non poſſit obtineri diſpenſatio ab irregularitate, aut nolit beneficiatus illam petere, debebit dimittere beneficium, quod ratio ipſa indicat: non poteſt enim retinere id vnde oritur obligatio, quam numquam implere poterit, at vero ſi ſit ſpes aliqua diſpenſationis, interea dum illam quærit, licitè retinebit beneficium irregularis, eiuſque fructus percipiet, cum onere tamen curandi vt alius officium impleat, & licet ipſe ſit aliquantulum negligentior in procuranda diſpenſatione, non idcirco tamen excidet ſuo beneficio. Ita Suarez *loc. cit.* Bonac. *diſp.* 7. *q.* 1. *p.* 4. *n.* 20. vbi Filliuc. & Reginald. dabit.

Sup. hoc in Reſ. & §. vlt. not. præteritæ.

Sup. hoc curſim ſup. in §. Dico' ſecundo. huius Reſ. ante med. verſ. Item poſſe. & prope fin. dicti §. verſ. & poſtea, & melius inf. 10 Reſ. 141. à §. His ſuppoſitis.

8. Tertiò, poterit irregularis renunciare ſuo beneficio in fauorem alterius, aut in manibus ſuperioris, antequam per ſententiam illo priuetur, & pendente lite, aut accuſatione, vt tradit Gloſſ. *in cap.* 2. *vt lite pendente v. finita in* 6. Couarr. *in Clem. ſi furioſus* 2. *parte* §. 3. *n.* 7. vbi & alios refert, additque ex communiori ſententia validam eſſe eam renunciationem, etiamſi quis iam illud beneficium impetrauerit. Quod attinet ad noſtrum conſectarium, illud manifeſtum eſt ex dictis: cum enim irregularis adhuc obtineat, ſiue ante, ſiue poſt irregularitatem obtentum, habeatque plenam eius adminiſtrationem, diſpoſitionem, & vſum, poterit illud alteri cedere, atque etiam permutare, quandoquidem ex nobis noui quoque acquirendi capax eſt, vti oſtendimus. Hucvſque Gibalinus, cui adde Candidum *tom.* 1. *diſquiſit.* 18. *art.* 16. *dub.* 9. *n.* 8. & alios.

9. Verùm cum hæc opinio ſit contra ſtylum Curiæ, & contra plures deciſiones Sacræ Rotæ, quas ego vt par eſt, magnifaciendas eſſe exiſtimo, non audeo diſcedere à prima ſententia contra Gibalinum, & alios. Et ita habent plures Doctores à me *in part.* 4. *tract.* 2. *reſolut.* 37. allati, & nouiſſimè, me citato, hanc ſententiam tenet Ioann. Baptiſta Paroletus *in Palaſtra Clericali par.* 2. *ſupra citat.* & Stephanus Baunius *in praxi Beneficiorum diſput.* 6. *q.* 5. *in Theſaurum part.* 1. *cap.* 5.

Quæ hic eſt inf. Reſ. 140. & in aliis eius not.

Sup. hoc inf. in tr. 7. Reſ. 8. §. vlt. propè fin. verſ. quando aliquis. & ex Reſ. 22. §. 1. propè fin. à verſ. An ſit probabile. & in Reſ. 26. §. 1. ante med. curſim in verſ. Dico ſecundo.

10. Dicò tertiò, Simoniam, quæ contrahitur ex pretio dato mediatori immediato, eſſe tantum prohibitam de iure Eccleſiaſtico, & ita Hurtadum Buſembaum *in Medulla Theologiæ mor. lib.* 3. *tract.* 1. *cap.* 2. *dubit.* 3. *reſponſ.* 2. *numero* 2. vbi ſic ait: Simonia diuiditur in eam, quæ eſt iuris diuini, eſtque prohibita propter malitiam ſuam v. g. Hoſtiam conſecratam vendere; & eam, quæ eſt iuris humani, eſtque mala tantum propter prohibitionem, & ſic ab Eccleſia prohibetur. Primò, venditio beneficiorum ſecundùm id quod in ipſis temporale eſt, ſcilicet, quoad ius præciſum, percipiendi fructus. Secundò, venditio officiorum extrinſecè tantùm ordinatorum ad res ſacras, verbi gratia, Sacriſtæ, Oeconomi, Aduocati Eccleſiæ, Theſauri. Tertiò, oblatio pecuniæ alicui facta, vt ſuadeat alteri, vt det beneficium. Quartò; pactio de reſignando beneficio, vel ſoluenda penſione, ſi alter beneficium tibi impetret. Quintò, permutatio, & reſignatio beneficiorum; item reſeruatio penſionis ex beneficio reſignato, & in caſu permutationis beneficiorum æquatio fructuum, &c. ſi abſque ſuperioris authoritate fiant, quæ ſi accedat, licita erunt. Sextò; acceptio muneris, etiam ſponte oblata, pro examine ad Parochiam, ex Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. pro collatione ordinum, pro tonſura litteris dimiſſoriis, ex Trid. *ſeſſ.* 21. *cap.* 10. Excipitur tamen decima pars aurei pro notario, ſi ſalarium non habet, & conſuetudo permittat. Septimò, exactio pecuniæ pro admiſſione ad Religionem, non pro ſtatu tantùm: is enim ſpiritualis eſt, ideóque iure diuino inuendibilis; ſed etiam pro onere ſuſtentationis: niſi monaſterij tenuitas, vel conſuetudo contraria excuſent. Ita Buſembaum: cui adde Antonium Eſcobar *in Theol. moral. tract. ſextò, Exam. ſecundo, cap. ſexto, num.* 43. Hoc ſuppoſito poſſet quis aſſerere, Titium in caſu noſtro incidiſſe in pœnas iuris latas contra Simoniacos; quia iura comprehendunt tantùm ſimoniam quæ eſt prohibita de iure diuino, & non de iure Eccleſiaſtico, & eſt iſta de qua loquimur. Et ideò, me citato, hanc ſententiam tanquam probabilem admittit Ægidius Baſſæus *in Floribus Theologiæ practic.* 16. *Simonia* 6. *numero* 5. ſic aſſerens; Communis ſententia eſt, excommunicationem, quæ contra Simoniacos in ordine & beneficio impoſita eſt, incurri non ſolùm ob ſimoniam iuris diuini, & naturalis, verum etiam ob ſimoniam iuris humani, eſt permutatio beneficiorum inter duos beneficiatos facta propria authoritate, reſeruatio penſionis ſine authoritate Papæ, promiſſio pro beneficij ſuffragio in electione ad Epiſcopatum, &c. Ratio eſt, quia Simonia iure ſolum Canonico prohibita, eſt vera Simonia: ergo afficitur pœnis contra Simoniam generaliter latis: vnde iura ſub eadem voce inſequuntur, tam Simoniam iure Canonico prohibitam, quàm iuri diuino contrariam, vt patet *ex cap. cum olim, C. quæſitum, de rerum permutat.* Ita Malderus, Valentia, Filliuc. Nauarrus, Suarez. Nihilominus contraria ſententia, nempe pœnas Simoniæ non incurri in caſu quo adeſt tantùm Simonia iuris poſitiui & humani, mihi probabilis etiam videtur, ſicut viſa eſt Leſſio, Reginaldo, Dianæ, & quam tenent, Aragon, Petrus Nauarra & alij, Vnde ſecundum hanc ſententiam licet in prædictis caſibus ſic facientes peccent, non tamen ſunt excommunicati, nec priuantur beneficiis ſic receptis ipſo iure; nec tenentur fructus reſtituere. Ita Baſſæus, cui adde Tancredi, Machadum, Giragum, Roccaful, Soriam, alibi à me adductos, & Eſcobar *ſupra num.* 45. qui citat Sanchez, docentem hanc ſententiam eſſe probabilem: ſed ego nunc figo pedes, & puto prorſus adhærendum eſſe contrariæ ſententiæ, ſtante ſtylo Curiæ, & praxi Romana, non agnoſcentes differentiam quoad pœnas incurrentes inter Simoniam prohibitam à iure diuino, & inter Simoniam prohibitam à iure Eccleſiaſtico.

Alibi in Reſolutionibus & §§. not. præterita.

11. Vnde ego ex ſuperius dictis pro caſu propoſito reſcripſi in Germaniam ad conſulentem, vt ad Sacram Pœnitentiariam recurreret, adducendo in memoriali, vt facilius diſpenſationem impetraret, opiniones Doctorum in ſui fauorem à me ſuperius adductas; Addendo etiam non deeſſe authores aſſerentes ſtylum Rom. Curiæ obligare in foro exteriori, non autem in foro conſcientiæ, & fundari in probabilitatem contrariæ opinionis, & ita me citato docet Leander, *de Sacram. tom.* 2. *tract.* 9. *diſputat.* 24. *q.* 48. qui citat Pontium, Granadum, Villalobos, & Ceuallos, quibus addo doctum, & nouiſſimum Martinum Perez *de matrim. diſputat.* 46. *ſect.* 6. *numero* 4. & 9. Præpoſitum *in* 3. *part. quæſt.* 8. *de diſpenſ. matrim. dub.* 6. *num.* 61. Portel *in Reſponſ. tom.* 1. *part.* 3. *cap.* 5. *num.* 3. Baunium *in Theolog. moral. tom.* 2. *tract.* 11. *quæſt.* 50. Martinum de San Ioſeph *in Monit. Confeſſ. tom.* 1. *l.* 1. *tract.* 46. *de matrim. numero* 1. Vidalem *in Arca Theol. tit. de duello inſpect.* 3. *num.* 22. Puente Hurtadum *to.* 2. *diſputat.* 170. *ſect.* 1. *numero* 197. Pellizarium *in man. Regul. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *numero* 195. Fagundez

Sup. hoc ſtylo Curiæ, & foro exteriori, in tom. 3. tr. 2. Reſ. 63. § Difficultas. & ſeq. & in Reſ. 90. § 2. à fin. 2. & in Reſ 91. § Itaque. & in Reſ. 101. §. Dico ſecūdo. & in Reſ. 111. § 1. in fin. & § 2. etiam in fin. & in Reſ. 116. in fin. & in 10. 6. tr. 4

Reſ.31.§ Sed quid.& in to. 9.tr.7. Reſ. 118. §.Imo.

par.2.lib.8.num.48.Eſcobar *in Theolog. Moral.* tom.a. *ſect.*s.*probl.*2. *numero* 91. & *probl.*46. *numero* 214. Gibalinum *de irregular. cap.*2. *quaſt.*3. *part.*4. *num.*10. licet ego ſupradictis Doctoribus non aſſentiat; vide Bannium *in praxi de beneficiis diſp.*11. *quaſt.*9. *aſſertione* 4. & *vltima.* Verùm ſi aliquis hic obiter quærat, an ſi in caſu noſtro Titius nollet reſtituere fructus malè perceptos, teneatur in defectum reſtituere, illos mediator, per quem Titio collatum fuit beneficium; libet reſpondere cum verbis Bannij *in praxi Beneficiorum diſputat.*16. *dub.*9. Dico igitur, An mediatoribus ſit impetranda reſtitutio, peræque ac Simoniacis, Summiſtæ ambigunt: Inclinant in affirmantem Nauarr. *conſ.*110. *de Simon.* & *tract. de datis & promiſſ. numero* 45. Theſauros *in praxi verb.Simonia cap.*2. non tamen niſi ſecundo loco, & in defectum principis cauſæ.

12. Addit Quaranta etiam confeſſarium remanere ad id obligatum, & quidem legitimè, ſi abſoluendo pœnitentem, ei cauſa fuerit, non reſtituendi, quod non puto, quia eius bonum, qui à ſuo eſt pœnitente læſus, procurare ex iuſtitia non tenetur. Quod ſimiliter Sà correctus, *verb. Simonia numero* 11. exiſtimat, & proinde mediatori, in defectum cauſæ principalis fructuum, aut alterius cuiuſpiam intereſſe, (vt loquuntur) reſtitutionem iubendam non eſſe, quæ ſententia etſi videatur iſti Auctori probabilis, præſtat tamen diſpenſationem, & compoſitionem à Pontifice petere, quàm periculo peccandi ſe exponere, ait Baunius.

RESOL. CXXXIX.

An collatio beneficij facta irregulari ſit irrita & inualida ipſo iure ante iudicis ſententiam? Ex p.4. tract.2. Reſ.79.

Sup. hoc in Reſ. præterita §.Dico ſecundo. & in Reſ.ſeq.& in Reſ. 1. poſt ſeq. §. 1.

§. 1. Affirmatiuè reſpondent communiter Doctores, vt Suarez *de cenſur. diſp.*40. *ſect.*2. *numero* 30. 36. & 41. Sayrus *lib.*6. *cap.*2. *numero* 21. Auila *part.*7. *diſp.*2. *dub.*6. & alij penes ipſos, quia beneficium datur propter officium, ſiue propter exercitium Ordinis, ergo qui per irregularitatem non poteſt Ordines exercere, incapax eſt beneficij, ita vt eius collatio irrita ſit, non minus ac ſi daretur purè ſæcularibus Ordinibus carentibus, & ita hanc ſententiam nouiſſimè docuit etiam Turrianus *de cenſur. lib.*8. *diſp.*58. *dub.*2.

2. Sed contrariam opinionem Syluestri *ver. excommunicatio, num.*4. probabilem eſſe puto. Dico igitur collationem beneficij factam irregulari validam eſſe, & ideò talis ſolùm indiget diſpenſatione ſuper irregularitate, non tamen noua collatione beneficij, vnde poteſt fructus ſuos facere in conſcientia; & ratio eſt, quia ſicut irregularis poteſt retinere beneficium quod ante irregularitatem obtinuerat, ergo etiam poteſt retinere beneficium quod impetrauit poſt irregularitatem incurſam, quia in vtroque caſu militat eadem ratio priuationis exercitij Ordinis; & ad argumentum factum pro ſententia communi reſpoderi poteſt negando conſequentiam, & rationem diſcriminis optimè adducit Petrus Cornejo *in* 3. *par. D.Thom. tract.*5. *de irregular. diſputat.*5. *dub.*2. *quaſt.*2. vbi docet hanc Syluestri ſententiam eſſe ſatis probabilem.

RESOL. CXL.

An irregularitas reddat aliquem inhabilem ad beneficium obtinendum, & ad fructus percipiendos?

Et an obtenta diſpenſatione ab irregularitate, beneficium non poſſit obtineri ſine noua collatione, ſeu reualidatione collationis prius facta?

Et an valeat collatio Prælatura Regularis facta irregulari?

Et aliqua alia explanantur in §. vltimo huius Reſolutionis. Ex p.4. tr.2. Reſ.37.

§.1. Affirmatiuè reſpondet Villalobos *tom.*1 *tract.*21. *diffic.*2. *n.*12. Leſſius *lib.*2. *cap.* 34. *dub.*22. *num.*120. Auila *part.*7. *diſput.*2. *dub.*6. *concl.*3. Nauar. *cap.*27. *n.*351. Sayrus *lib.*6. *cap.*2. *n.*2. Couarr. *in cap. alma mater, part.*1. §.7. *n.*1. Henriq. *lib.*4. *cap.*2. *n.*7. *in gloſſ. lit.*C. & alij penes ipſos, aſſerentes irregularitatem reddere hominem inhabilem ad obtinendum beneficium, & ideo irregularem non poſſe tuta conſcientia beneficium retinere, vel fructus ex eo perceptos. Imò obtenta diſpenſatione ab irregularitate beneficium non poteſt retineri ſine noua collatione, ſeu reualidatione collationis priùs factæ, & adducunt pro hac firmanda ſententia *cap.*2. *de Clerico non ordinato miniſtrante, cap.* 2. *de Clericis pugnantibus, cap. dudum, de electione, cap. cùm bona, de ætate ordin.* & ſecundùm hanc opinionem non valet collatio Prælaturæ Regulari facta irregulari.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. 1. & in Reſ. præterita, & in Reſ. 1. poſt præteritam §. Dico ſecũdo. vſque ad §. Dico tertio.

2. Sed ego contrariam ſententiam probabilem etiam eſſe teneo cum Turriano *de cenſ. lib.*7. *diſp.*58. *dub.*2. Suarez *diſp.*40. *ſect.*2. *num.*35. Hurtado *diſp.*1. *de irregular. diffic.*20. *num.*25. Præpoſ. *in* 3. *par. quaſt.*5. *de irreg. dub.*5. *n.*18. Coninch *diſp.*18. *dub.*1. *n.*6. qui tres vltimi reſpondent ad Canones ſupradictos. Igitur ſecundùm hanc ſententiam certum eſt peccare mortaliter irregularem acceptando beneficium in irregularitate, & ſimiliter retinendo; valet tamen collatio beneficij, & poteſt facere fructus ſuos, neque teneri eos reſtituere etiamſi per iudicem beneficio priuaretur. Item poteſt validè reſignare beneficium, antequam eo priuetur. Item poteſt impetrata diſpenſatione irregularitatis, poteſt, inquam, quis licitè beneficium retinere abſque alia habilitatione, vel noua collatione. Poteſt etiam validè exercere omnes actus competentes ratione beneficij, imò & licitè, ſi non ſint actus Ordinis, & ſaltem non ſit in mora petendi diſpenſationem. Hinc validè eligit, præſentat, confert beneficia, iuriſdictionem, poteſtatem excipiendi confeſſiones, miniſtrandi Sacramenta, benedicendi ſponſis, &c. Hæc omnia Præpoſ. *loc. cit.* & ideo hanc ſententiam abſolutè tenet Syluester *ver. excommunicatio* 4. *num.*4. & Plouius *de irregul. reg.*44. *num.*39. & 40. Verùm his non obſtantibus tu ne recedas à prima opinione affirmatiua, tamquam tutiori in praxi, vt obſeruat Suarez, Coninch & Turrianus *locis citatis.*

RESOL. CXLI.

An irregulares ſint incapaces obtinendi beneficium, & penſiones?

Et an ad obtinendam penſionem ſufficiat ſeptennium?

Et an excommunicatus ſit capax, vel incapax penſionis?

Et quid, ſi penſiones ſint perpetuæ, & data in titulum beneficij, & Praſtimonia?

Et

Et aliqua alia curſim explanantur circa collationem beneficij factam irregulari, &c. Ex p.7. tr.12. & Miſc.3. Reſ.7. aliàs 5.

Sup. hoc in duabus præcedentibus Reſ. & in alio §. earum annotationum.

§. 1. QVoad primum, ſic reſpondet Caſpenſis *in Curſ. Theolog. tom.2. tract.25. diſp.3 ſect.3. num.*13. Eſt difficultas an per irregularitatem fiat irregularis incapax beneficij, & ad fructus percipiendos. Affirmant graues Doctores, Nauarr. *cap.*27. *n.*551. Auila *diſp.*2. *dub.*6. Leſſius *lib.*2. *cap.*34. *dub.*22. & eſt communior ſententia, quam probare nituntur ex variis iuribus. Sed certè nullum ius inuenitur in quo talis pœna decernatur, neque adduci poteſt. Quapropter appoſita ſententia ſatis probabilis eſt, ſcilicet peccare lethaliter irregularem acceptando beneficium in irregularitate, & retinendo illud; poſſe tamen facere fructus ſuos, nec teneri eos reſtituere; poſſeque impetrare diſpenſationem irregularitatis, & ea obtenta licitè beneficium retinere abſque alia habilitatione, vel noua collatione, & hanc ſententiam iudicant probabilem Suarez *diſput.*40. *ſect.*2. Hurt. *diffic.*20. & Ægidius *diſp.*18. *dub.*1. & ſtando in hac ſententia infertur ex illa, collationem beneficij factam irregulari, quamuis illicitam, & irritandam vtpotè prohibitam; validam tamen eſſe, & nullo modo irritam: & ita iuxta illam irregularis & validè recipit beneficium, & fructus facit ſuos, ſi faciat miniſterium requiſitum per beneficium. Neque obſtat, quòd beneficium datur propter officium, ſiue propter exercitium Ordinis; ergo qui per irregularitatem non poterit Ordines exercere, incapax eſt, vt ei beneficium conferatur; ac proinde inualida erit collatio. Reſpondetur negando conſequentiā, quia irregularitas non reddit irregularem omnino inhabilem ad miniſterium Ordinis, ſed ſolùm reddit eum impeditum ad licitum exercitium illius, & conſequenter tantùm reddit illum impeditum ad licitam receptionem beneficij, non tamen ad validam. Hucvſque Caſpenſis. Et hanc ſententiam me citato tanquam probabilem admittit Machadus *de Perfecto Confeſſ. tom.*1. *lib.*1. *part.*3. *tract.*15. *docum.*2. *n.*5. & Coninch *de Sacram.*.....18. *dub.*1.....

Sup. hoc in Reſolutionibus & §. nos. prætentæ.

2. Sed ſi quis vellet ſtare in affirmatiua ſententia quod irregularis ſit incapax beneficij videndum eſt an etiam ſit incapax penſionis. Et affirmatiuam ſententiam tradit Nauarrus. Quæ quidem omnia docet Caſtrus Palaus *tom.*2. *tract.*13. *diſp.*1. *punct.*11. §.3. *n.*8. Nam irregularis eſt incapax beneficij, ſed penſio non eſt beneficium, ergo. Et ideò, Primò aſſerunt aliqui ad obtinendam penſionem ſufficere ſeptennium, quia Concilium Tridentinum *ſeſſ.*23. *de reform. cap.*6. mentionem facit de beneficiis. Ergo non eſt extendendum ad penſiones. Et ita docet Gratianus *tom.*3. *diſcep. forenſ. c.*397. *n.*17. *& ſeqq.* Leſſius *lib.*2. *cap.*34. *dub.*38. *n.*203. Zechius *de beneſic. & penſionib. cap.*11. *n.*7. *in princ.* Moſconius *de maieſt. milit. Eccl. lib.*1. *p.*3. *cap.*3. *pag.*501. Aloyſ. Ricc. *in praxi dec.*430. *in prima edit. & reſolut.*367. *in* 2. Secundò docet Gonzalez *in regul. Cancell. Gloſſa* 5. §.5. *numero* 16. quod inhabilitatus ad beneficia non cenſetur inhabilitatus ad penſiones, quia penſio non comprehenditur ſub nomine beneficij.

Sup. hoc inf. in Reſ. 143. §. Verum.

3. An verò excommunicatus ſit capax, vel incapax penſionis diſputat etiam Caſpenſis *vbi ſupra diſput.*2. *ſect.*7. *n.*74. vbi me citato ſic aſſerit. An excommunicatus ſit etiam inhabilis ad recipiendas penſiones affirmatiuè reſpondit Villaloboa *in ſumma tom.*1. *tract.*17. *diffic.*9. & ita tenet Gigas *quæſt.*14. Couarruu. *in cap. Alma mater*, §.7. quia ſunt redditus Eccleſiaſtici, & ita aiunt eſſe in vſu Curiæ Romanæ permittentis abſolutionem ab excommunicatione quando huiuſmodi penſiones dantur, Dicendum tamen eſt, quamuis excommunicatus ſit priuatus beneficio, non tamen priuari penſione, ac proinde conſignationem illius factam excommunicato validam eſſe. Ita Turrianus, Vaſquez, Enriquez, Layman, Cornejo, Auila, & Præpoſitus, quos refert & ſequitur Diana *ſuprà reſolut.*103. quia nullibi inuenitur in iure, quòd conceſſio penſionis facta excommunicato ſit irrita, nec id ſequitur ex eo quòd excommunicatus ſit incapax beneficij, quia penſio non eſt beneficium; cùm in illa non ſit ius perpetuum ad fructus, quod requiritur ad rationem beneficij. Excipe penſiones perpetuas datas in titulum beneficij, & præſtimonia. Ita Caſpenſis.

Sup. hoc ſup. in tr. 1. Reſ. 178. & 179. & in aliis earū notationū.

Vt in Reſ. 1. not. prætentis.

4. Sed vt verum fatear omnia ſupradicta, video eſſe contra ſtylum Curiæ practicatum in Dataria & Cancellaria, in quibus incapax beneficij eſt etiam incapax penſionis, ideò tu cogita. Vnde ea quæ olim ſcripſi intelligenda eſſe nunc volo ſecluſo ſtylo Romanæ Curiæ; & Praxi Datariæ.

RESOL. CXLII.

An Beneficiarius incidens in irregularitatem ex delicto poſſit beneficium renunciare in fauorem tertij?

Et ſupponitur, quod Beneficiarius incidens in irregularitatem ex delicto poſſit retinere beneficium, dum per ſententiam non priuatur, ſed debet tamen procurare diſpenſationem, & interim per alium coadiutorem ſatisfacere in actionibus, quæ ratione irregularitatis illi ſunt prohibita. Ex p.10. tr.16. & Miſc.6. Reſ.25. aliàs 24.

§. 1. SVppono, quod beneficiatus incidens in irregularitatem ex delicto, etſi poſſit retinere beneficium, dum per ſententiam non priuatur; debet tamen procurare diſpenſationem, & interim beneficij muneri vel per alium ſatisfacere in iis actionibus, quæ ratione irregularitatis illi ſunt prohibitæ. Aſſumere enim coadiutorem pro aliquo tempore ex cauſa adeò graui, neque eſt contra iuſtitiam, neque illicitum, vt notat Suar. *dict. diſp.*44. *ſect.*4. *n.*19. conſentit Nauarr. *lib.*5. *conſ.*17. *de homicidio.* Cordub. *in ſum. q.*41. *& lib.*1. *qq. quæſt.*36. Auila 7. *part. diſp.*2. *dub.*6. *verſ. Hinc ſequitur*, vbi explicat Felinum dicentem, tuta conſcientia non poſſe retinere beneficium, cui eſt ordo ſacer annexus, ſi ipſe propter crimen illud exercere ordinem non poteſt, vt intelligitur, ſi eſt in mora petendi diſpenſationem, vel deſperatus eſt à diſpenſatione breui tempore obtinenda. Bonacin. *diſput.*7. *part.*4. *num.*10. Coninch *diſp.*17. *dub.*1. *num.*5. Paul. Layman *lib.*1. *tract.*5. *part.*5. *cap.*1. *coroll.*2. Gaſpar Hurtado *de irreg. diffic.*5. *a m.*21. & alij. Vnde ex his infertur, irregularitatem ſuperuenientem Clerico Beneficiato, non priuare ipſum fructibus beneficij, neque priuandum eſſe per ſententiam, ſi munera, quæ ratione beneficij tenebatur exercere, per ſe, vel per alium exercuit, ſiquidem beneficij titulum retinet, & ius habet percipiendi illius fructus, poſito muneris exercitio, ſicuti aliis relatis docuit Suarez, Layman, & Coninch. *vbi ſuprà.*

Sup. hoc, quod hic ſupponitur in to. 4. tr. 8. Reſ 43 §. vlt. & in to. 7. tr. Reſ. 59. §. Verum licet. curſim in fin. & in Reſ. nos. ſeq. §. Dico ſecundo. in fin. & verſ. quæres, an irregularis.

2. His ſuppoſitis de hoc caſu interrogatus reſpondi affirmatiuè: dico igitur, quod ligatum irregularitate ex delicto, ſi nolit, vel non poſſit impetrare diſpenſationem, poſſe renunciare beneficium in fauorem tertij, ac ſi nullam irregularitatem contraxiſſet, etiam pendente lite, & accuſatione facta de irregularitate; quia vſquequo accedat ſententia, & condemnetur, retinet ius in beneficium, vti docuerunt Panormit. *in cap. niſi cum pridem, num.*1. *de renuntiat.* Felin. *in cap. inquiſitionis, col.* 3. *de accuſationibus.* Ludouic. Com. *in regula de annali poſſeſſ. quæſt.* 42. *num.*3. Saytus *lib.* 6. *cap.* 2. *num.* 14. Suarez *diſputat.* 40.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 138. § Tertio poteſt. & in aliis verſ. eius not.

ſect.2.n.19. & alij apud ipſos. Nec ſupradictis obſtat decretum Tridentini *ſeſſ.14.cap.7. de reformat.* vbi loquens ſpecialiter de irregularitate homicidij voluntarij, inquit: Qui ſua voluntate homicidium perpetrauerit omni ordine, beneficio, officio Eccleſiaſtico perpetuo careat, ſed caret ordine ipſo iure, & abſque ſententia condemnatoria, ergo etiam carere debet beneficio, & officio. Propter hanc obiectionem Maiol. *lib.5. de Irregular. cap.48. §.4. num.1.* aſſerit poſt Conc. Trid. irregularitatem homicidij voluntarij priuare beneficiis obtentis. Verùm vt rectè Suar. *diſp.44. ſect.4. num.32.* affirmat per Concilium nihil eſſe in hac parte innouatum, ſed illius verba intelligi debent iuxta ipſarum rerum naturam, quæ eſt, vt carentia ordinis, quam induit irregularitas ipſo iure incurratur. Secus verò priuatio beneficiorum acquiſitorum, quia plerumque expoſtulat Iudicis ſententiam, niſi aliud exprimatur, ſicuti in præſenti non exprimitur, vt aduertit Salcedo, pluribus relatis in ſua *pract. capite 93.* Couarruu. *in Clement. ſi furioſus, de homicidio 2. par. §.3. num.6.*

RESOL. CXLIII.

Quidam irregularis, cui iam diſpenſatum fuit, vt ſacros Ordines ſuſciperet, quæſiuit à me, an ſine alia diſpenſatione poſſit beneficia recipere?

Et quid eſt dicendum de penſionibus?

Et difficultas eſt, an opinio negatiua procedat non ſolum quoad beneficia curata, ſed etiam quoad beneficia ſimplicia?

Et explanatur, quod ſi Pontifex diſpenſat cum illegitimo ad beneficium, non poteſt niſi vnum obtinere, & ſi vnum obtinuit, non poteſt ſecundum obtinere, etiam ſi relinquat primum.

Et an irregularis ſit incapax penſionis?

Et an illegitimus, ſi ſaltem ſit prima Tonſura initiatus, poſſit ſine diſpenſatione obtinere penſionem?

Et an illegitimus, cui diſpenſatum eſt à Papa, vt poſſit obtinere beneficium Curatum, ſi poſtea efficiatur Religioſus, poſſit ſine noua diſpenſatione fieri Prælatus Regularis?

Et docetur, quod cui diſpenſatum eſt, vt beneficium ſimplex obtineat, non cenſetur diſpenſatus ad Canonicatum Eccleſiæ Cathedralis.

Etiamque aduertitur homicidam voluntarium, & à fortiori quemlibet irregularem non eſſe penſionis incapacem. Ex p.7. tr.10.& Miſc.2. Reſ.6.

Sup. hoc in tom. 3. tr.2. Reſ. 56. & lege doctr. alterius Reſ. eius primæ not.

§. 1. DE nullo caſu ſæpiùs hic Romæ interrogatus fui ac de iſto, & videtur affirmatiuè reſpondendum ex Henriquez *libro decimoquarto, capite octauo, numero decimo,* non bene ab Auila pro negatiua ſententia adducto, quia irregularis, ratione irregularitatis, eſt incapax beneficij, & non poteſt ad ordines promoueri; Ergo ſublata irregularitate per diſpenſationem manet habilis ad beneficia obtinenda. Verùm contraria ſententia eſt communis, cum ſtylo Datariæ, & Cancellariæ; & ita docet Suarez *de Cenſ. diſputat. quadrageſimaprima, ſect.3. numero tertio.* Sanchez *de Matrim. libro octauo, diſputatione prima, numero vigeſimoprimo.* Azorius *tomo ſecundo, libro ſexto, capite tertio, quæſtione quarta & quinta.* Auila *de cenſ. part. ſeptima, diſputatione tertia, dub.6. ver. Quarto notandum.* Garſias *de benef. part.1. cap.6. numero 71. & par.7. capite 2. num.68.* Probatur primo, quia hæc duo ſunt ſeparabilia, & executio vnius poteſt ſtare ſine altero, quia diſpenſatio eſt ſtrictè interpretanda, & per illam cenſetur tantùm auferri expreſſa; ideo *in capite primo de fil. presbyt. in 6.* habetur quod ſi Pontifex cum illegitimo diſpenſet ad beneficium, non poteſt virtute talis diſpenſationis niſi vnum obtinere, & ſi vnum obtinuit non poteſt ſecundum obtinere, etiamſi relinquat primum: quia, inquit textus, diſpenſatio eſt exorbitans, & tanquam odioſa reſtringenda.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 2. Reſ. 58. & in aliis eius annot. primæ.

2. Sed magis difficultas eſt, an hæc opinio negatiua procedat, non ſolùm quò ad beneficia curata, ſed etiam quò ad beneficia ſimplicia & affirmatiuè reſpondet. Auila, Azorius, & Garſias *locis citatis*, quia cum diſpenſatio, vt dictum eſt, ſit ſtricti Iuris, ſolùm extenditur ad id ſuper quo diſpenſatur; quæ ratio æquè probat de beneficio Curato, ac de beneficio ſimplici. Et ita etiam tenet Marchinus *de Sacrament. Ordinis, tract.1. part.9. capite quarto, numero decimotertio.* Campanili *in Diuer. Iur. Can. Rub.11. cap.13. num.96.* Marius Antoninus *var. reſol. lib.1. reſol.19. n.11.* & alij.

3. Non deſunt tamen Doctores contrariam ſententiam tenentes; inter quos, illam tenet Sanchez *de matrim. libro octauo, diſputatione prima, numero vigeſimoſeptimo.* Oldradus *conſ.215. numero ſexto.* Henriquez *lib. decimotertio, capite 57. numero quinto.* Maiolus *de Irregular. libro primo, cap.8. numero octauo.* Emanuel Sà *verbor. diſpenſatio numero decimoquarto.* & alij, quos citat, & ſequitur Sanctarellus *var. reſ. part.1. quæſt.28. numero vigeſimonono, & trigeſimo.* Probatur hæc opinio ex *cap. accepimus de ætat. & qualit.* vbi cogitur Epiſcopus, promoto ad ſacros Ordines abſque titulo, conferre beneficium. Dicendum eſt igitur, quod licèt Ordines ſacri & beneficium ſimplex diuerſa ſint, ſunt tamen annexa quaſi inſeparabiliter, cum non deceat quempiam ad ſacros Ordines promoueri, abſque beneficij titulo, idque prohibuit Tridentinum *ſeſſ.21. cap.2. de reform.* quamuis promouendus, Patrimonium, aut penſionem habeat, niſi quaſi diſpenſatiuè ratione neceſſitatis, vel vtilitatis Eccleſiæ: Vnde hæc opinio eſt ſatis probabilis, ſed primam tanquam probabiliorem ego amplector. Nota tamen quod Auila *vbi ſuprà, ver. Tertio notandum*, docet, quod cui diſpenſatum fuit vt beneficium ſimplex obtineret, non cenſetur diſpenſatum vt obtinere poſſit Canonicatum Eccleſiæ Cathedralis niſi hoc exprimatur.

Sup. hoc notata in to.3. tr.2. Reſ.46. § Vnde. paulò pòſt init. verſ. Nec poterit.

4. Verùm hic obiter etiam quærendum eſt, an irregularis ſit incapax penſionis; & affirmatiuè reſpondet Caſtrus Palaus, *tom.2. tract. de benefic. diſp.1. punct.11. §.3. num.3.* Rebuffus *in Praxi, tit. de diſpenſatione ad plura, n.65.* Leſſius *libro 12. cap.34. num.203.* Sanchez *de matrim. lib.7. diſp.44. num.9.* Garſias *de benef. par.1. cap.5. num.119. & ſeq.* Pariſius *de Reſignat. lib.4. qu.3. num.37.* Vgolinus *tract. de Irregul. cap 65. §.1. num.3.* Saytos *de cenſ. lib.6. capite 2. num.22.* Molina *de Inſt. tract.3. diſputat.78. numero ſecundo.* Zecchius *de benef. cap.11. num.7.* & alij. Et ratio eſt, quia ſecundum ſtylum Curiæ obſeruatum in Dataria, & Cancellaria, incapax beneficij, eſt etiam incapax penſionis; ergo irregularis, ſicut eſt incapax beneficij, ita erit & penſionis, & cui eſt diſpenſatum vt Ordines ſuſcipiat ſicuti probatum eſt, non cenſetur diſpenſatum vt beneficia, neque etiam vt penſiones obtinere poſſit.

Et pro conſensu in hæc §. Verum. eſque annot. ſeq. ſup. in Reſ. 141. §. Sed ſi quis, & lege doctrin. Reſ. annot. ſeq.

5. Sed contrariam ſententiam cum Caſtro Palao probabilem putat P. Theſaurus *in Praxi, part.2. capite 2. numero ſecundo*, & Seraphinus, *deciſ.1264. numero ſecundo*, plures alios referens, docet quòd illegitimus cui eſt diſpenſatum vt Clericatum ſuſcipiat non indiget alia diſpenſatione pro penſione, quod etiam docuit Buratus, *deciſ.53. numero 2.* niſi penſio ſuper beneficio Parentum imponatur. Confirmatur ſupradicta ſententia ex Sacra Congregatione Cardi

Sup. hac pẽſione, & contento in §. ſeq. Sed contrariam, in tom. 3. tr. 2. Reſ.57.

Cardinalium Concilij, declarante, teſte Palao, *vbi ſuprà*, homicidaio voluntarium, & à fortiori quemlibet irregularem non eſſe penſionis incapacem, tametſi Beneficij ſit. Vide etiam Suarez *de cenſ. diſputat.* 44. *ſect.* 4. *numero trigeſimonono*, & Emanuelem Sà, *ver. homicidium, numero vigeſimo*, & mordicus hanc ſententiam ſuſtinet Gonzalez *in regul. Cancellar. Gloſſa quinta*, §. *quinto, numero*.... *& ſequent.* vbi probat, illegitimum, ſi ſaltem ſit prima tonſura initiatus, poſſe ſine diſpenſatione obtinere Penſionem; & teſtatur ita ſeruare ſacram Rotam plures deciſiones adducens; & ratio eſt, quia Penſio eſt, quoddam Ius temporale ſeparatum, & per ſe diſtinctum ab ipſo beneficio; vnde priuatus iure & inhabilis factus ad obtinenda beneficia, non eſt priuatus iure ad obtinendas Penſiones; ſed vt dixi Dataria exiſtimat incapacem beneficij, eſſe incapacem Penſionis, & huic ſententiæ ego adhæreo, non damno tamen negatiuam ſententiam tanquam improbabilem.

Sup. hoc in tom. 7. tr. 1. Reſ. 284. in fin. & in Reſ. 286. §. vlt. in princ.

5. Nota etiam quod illegitimus cui diſpenſatum eſt à Papa, vt poſſit obtinere beneficium Curatum, ſi poſteà efficiatur Religioſus, non poteſt ſine noua diſpenſatione fieri Prælatus regularis, vt docent plures quos citat & ſequitur Barboſa *in cap. nimis de fil. Presbyt. num.* 3.

RESOL. CXLIV.

An illegitimus occultus incurrat irregularitatem?

Et an illegitimus diſpenſatus, ſimpliciter ad Ordines intelligatur ſolum ad minores Ordines diſpenſatus?

Et an diſpenſatus ad Ordines ſit diſpenſatus ad beneficia?

Et an diſpenſatus ad beneficium de vno, & ſimplici intelligatur?

Et an ex vi talis diſpenſationis poſſit illegitimus obtinere aliud beneficium, primo relicto?

Et an ex diſpenſatione ad Curata beneficia, cenſeatur diſpenſatio facta per Canonicatibus, vel Dignitatibus Eccleſiæ Cathedralis, & principali Dignitate Eccleſiæ Collegiatæ?

Et tandem docetur, quod ſi illegitimus non diſpenſatus auſus fuerit celebrare in Ordinibus ſuſceptis, & ſi grauiſſimè peccet, nullam tamen irregularitatem denuo contrahat, quia non ob violationem irregularitatis irregularitas contrahitur. Ea p. 10. tract. 13. & Miſc. 3. Reſ 30.

Quãuis pro diſpẽſatione in hoc caſu. vt facilius terminare poſſis hanc quæſt. lege in to. 3. tr. 3. doctr. Reſ. 63. & aliarũ eius annot.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Alphonſus de Caſtro, *libro 2. de lege pœnali, cap. vlt. concl.* 5. & hæc ſententia firmari poteſt ſpeciali textu, *cap. Congruente de fil. presbyt.* vbi hæc habentur. Fraternitati tuæ mandamus, quatenus ſi publicum eſt, & notorium Patrem R. Clerici habuiſſe in prædicta Eccleſia perſonatum, filium eius ibidem miniſtrare, aut eiuſdem Eccleſiæ perſonatum habere, nullatenus patiaris, & ſi iam inſtitutus eſt ibi, etiam inde non differas demouere. Idem prorſus habetur *in cap. Quoniam, & cap. Ex tua nobis eodem per ea.* Vt ſi conſtaret eos eſſe filios Sacerdotis, &c. Ex quibus teſtibus manifeſtè liquet, illegitimos natales impedimento non eſſe, quominus poſſit quis beneficium, ſeu Dignitatem adipiſci, ni ſint notorij, ac publici; ergo ſi occulti fuerint, inhabilitatem ad beneficia, vel ad Ordines quorum eadem videtur eſſe ratio, non inducent, cùm à contrario ſenſu vim argumentum habeat. Confirmatur, quod circa hanc inhabilitatem ad beneficia lex Canonica publicos ſolùm conſiderauit natales illegitimos, quos punit, non autem alios; exceptio enim firmat regulam in contrarium in caſibus non exceptis *leg. Nam cum liquide, ff. de pæna legata, & leg. quæſitum* 22. *paulò ante* §. *Si quis fundum. verſ. Idem reſpondit. ff. de Fund. inſtructo.* & cùm habeant eſſe de eodem, vt notatur frequenter è Doctoribus, non eſt dubium, quin ad rem noſtram dicta regula faciat, demum adlit *ex cap. Innotuit de elect.* vbi vt *Gloſſa* animaduertit, non ex ſola ſecreta confeſſione natalium illegitimorum habita ab Archidiacono Eboracenſi, electo in Epiſcopum, ſed ex notoria, quam Pontifex comparauit ex quibuſdam ſuffraganeis, illud condidit decretum, &c. Ergo opus eſt, vt notorius ſit defectus hic natalium ad inducendam irregularitatem. Et ideò ex his nouiſſimè Pater Geruoda *de Epiſcopatu tom. 1. lib. 2. diſputat. 2. cap. 2. numero* 3. exiſtimat quod non eſt improbabile per defectum natalium occultè illegitimorum, non contrahi irregularitatem.

2. Sed, ego hoc non admitterem, cùm talis opinio ſit contra communem ſententiam Doctorum, aſſerentium illegitimum quantumuis occultum; & communiter, legitimum reputatum verè irregularem eſſe, quia *textus in cap. 1. & cap. fin. de Filiis Presbyter.* & aliis, abſolutè illegitimum ab Ordinibus excludunt, nulla diſtinctione facta de publico, vel occulto; Sicuti adnotarunt Nauar. *cap. 17. num.* 201. Couarruuias, *Clem. Si furioſus, 1. par.* §. 9. *num.* 4. Vgolinus *de Irregularit. cap.* 44. §. 1. Gutierrez, *lib. 1. Canon. Quæſtion. cap.* 13. *numero* 20. Sayrus, *lib. 6. cap. 10. num.* 36. Azorius, 2. *par. Inſtitut. Moral. lib. 6. cap. 3. quæſt.* 13. Aula 7. *parte de Cenſur. diſputat. 3. dub. 6. concl.* 1. Coninch, *diſputat. 18. dub. 12. in princip.* Layman, *lib. 1. Summa tractat. 5. parte 5. capite 5. numero* 1. Bonacina, *tom. 1. diſputat. 7. quæſt. 2. part. 3. numero* 2. Hurtado *de irregular. difficult.* 16. & alij paſſim. Et ad textus in contrarium adductos, præter alias rationes, aſſero, procedere in foro exteriori, non autem in foro interno.

3. Sed quia hic ſermo incidit de illegitimis, multos caſus de ipſis pro praxi breuiter exponam. Dico itaque quod illegitimus diſpenſatus ſimpliciter ad Ordines, intelligitur ſolùm ad minores diſpenſatus, Gloſſa *in cap. litteras, verb. Ordinari, de filiis Presbyteror. & in cap. vlt. eodem tit. in 6. verb. Ad Ordines,* Suarez *de Cenſuris, diſput. 41. ſect. 3. num.* 3. Sanchez *lib. 8. diſp. 1. numero* 26. Azorius 2. *par. lib. 6. capite 3. quæſt.* 6. & diſpenſatus ad Ordines non eſt diſpenſatus ad beneficia, quia ſunt ſeparabilia. Panormitanus *in cap. litteras, num. 6. in fin. de filiis Presbyteror.* Sayrus, *lib. 6. Theſauri, cap. 10. num.* 23. Azorius *ſupra, quæſt.* 5. Sanchez, *num.* 27. Barboſa *allegat. 45. numero* 6. Et diſpenſatus ad beneficium de vnico, & ſimplici intelligitur. Barboſa, ibi Sayrus aliis relatis *num. 23. &* 32. ſolùm eſt dubium an ex vi huius diſpenſationis poſſit illegitimus obtinere aliud beneficium primo relicto? Negat Couarruuias *in 4. Decretal. 2. part. cap. 8.* §. 8. *num. 5. verſ.* 6. Sayrus, *libro 6. cap. 11. in fine*, & alij relati à Sanchez, *lib. 8. de Matrim. diſp. 31. num* 6. eò quòd diſpenſatio ſit ſtricti iuris & ſtrictè intelligenda: & facit Textus *in cap. 1.* §. *Ille verò. de filiis Presbyteror.* vbi diſpenſatus ad Beneficium poteſt vnicum tantum obtinere. Sed contrarium ſcilicet poſſe ſucceſſiuè plura Beneficia obtinere; probabile eſt, cùm enim quilibet poſſit plura Beneficia ſimplicia, quorum quodlibet congruæ ſuſtentationi non ſufficit, obtinere abſque diſpenſatione, illegitimus ſecundùm communiorem ſententiam hac poteſtate priuatur, ac proindè etſi diſpenſatus ſit ad beneficium, non cenſetur diſpenſatus niſi ad vnicum tantùm, vti explicat Sanchez aliis relatis dicto *lib. 8. de Matrim. diſputat.* 51. *num.* 11. Neque item ex diſpenſatione ad Curata beneficia cenſetur diſpenſatio facta pro Canonicatibus

Sup. hoc in tom. 3. tr. 2. Reſ. 53. & in aliis eius primæ not.

Sup. hoc in tom 3. tr 2. Reſ. 54. §. Notandum. & in alia Reſ. eius not.

Sup. hoc & ſeqq. vſque annot. ſeq. in tom. 3. tr. 2. Reſ. 58. & in aliis eius primæ not.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 2. Reſ. 54. §. vlt. vel ad ſin. 5.

vel dignitatibus Eccleſiæ Cathedralis, quia ſunt omninò diuerſa, & propter eorum qualificationem debent neceſſariò exprimi. Ob quam rationem ſub diſpenſatione etiam generali ad quæcumque Beneficia non comprehenduntur. Vn aduertit Barboſa *dicta alleg* 45. *num.*8. & 9. Sayrus, *capite* 10. *numero* 26. & 27. Nec ſua diſpenſatione ad Dignitatem comprehenditur dignitas maior Eccleſiæ Cathedralis, & principalis Eccleſiæ Collegiatæ. Et hæc omnia docet etiam Caſtrus Palaus *tom.*6. *diſp.*6. *punct.*9. *n.*5. qui *n.*13. docet etiam quod illegitimus non diſpenſatus auſus fuerit celebrare in ordinibus ſuſceptis, etſi grauiſſimè peccet, nullam tamen irregularitatem denuò contrahit, quia nullibi eſt ſtatuta. Sicuti non eſt ſtatuta ſeruus, & corpore vitiatis, eo quod abſque diſpenſatione ordinati, in ſuſceptis Ordinibus miniſtrent, non enim ob violationem irregularitatis irregularitas contrahitur. Sicuti tradit Innocentius *in cap. ſi celebrat, numero* 3. *de Cleric. excommun. Miniſtr.* Nauarrus, *cap.* 27. *n.* 153. & 194. Gregorius de Valenta, *tom.*4. *diſp.*7. *quæſt.*15. *part.*2.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 2. Reſ. 46. §. His, &c.

RESOL. CXLV.

An irregularitas homicidij tollatur per Baptiſmum? Et an per Baptiſmum tollatur omnis irregularitas præterquam ea, quæ contracta eſt, ex defectu Sacramenti, vt bigamia; Ex p.4. tract.2. Reſ.51.

§. 1. MOrdicus negatiuam ſententiam tenet Vgolinus *de irregul. cap.*56. §.7. *n.*4. vbi ex pluribus rationibus illam conatur defendere, ſed aduerſus illum inſurgit Villalobos *tom.*1. *tract.* 21. *diffic.*7. *num.*2. vbi ſic aſſerit: [De la irregularidad que nace del homicidio cometido antes del baptiſmo ay difficultad. Vgolino dize que no ſe quita por el baptiſmo que eſte ſolo quita la culpa y no la irregularidad, mas la contraria ſentençia tienen caſi todos y conſta de vn teſto cap. ſi quis vidua diſt.50. aunque no es muy fuerte, porque ſe trahe por argumento à contrario. ſenſu. Y aunque eſtando in puncto iuris ſe podria defender loque dize Vgolino mas eſta es mas probable y ſe ha de ſequir en practica] Ita ille. Vide etiam Hurtado *diſp.*2. *de irregul. diffic.* 10. *num.*64. & nouiſſimè Ioan. Honorius *in compend. iuris canonic. lib.*5. *tit.*33. *num.*111. vbi ſic ait: Tollitur Baptiſmo omnis irregularitas etiam ex homicidio contracta, præterquam ea quæ contracta eſt ex defectu Sacramenti, vt bigamia. Ita ille, & nouiſſimè Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tractat.*7. *de irregular. diſp.*1. *dub.*4. *q.*5.

RESOL. CXLVI.

Quædam notabilia circa irregularitatem bigamiæ. Et inter alia, quæ inferuntur, & explanantur circa hoc, tandem quæritur pro praxi, an ducens fœminam à ſe defloratam incurrat irregularitatem? Ex p.4. tract.2. Reſ.38.

§. 1. AN laicus ius contrahens, ſed cum altera, vel cum vtraque inualidè, aut inualidè contrahens cum vidua, efficiatur irregularis, non conſtat apud DD. nam aliqui in omnibus his caſibus affirmant, alij in quibuſdam, io alia negant; ſed, vt verum fateor, nemo ius aliquod adfert, quo vllo ex his caſibus irregularitatem contrahi clarè probetur. Hinc infertur primò laicum contrahentem bis inualidè, non eſſe irregularem. Secundò ficte contrahentem ſecundum matrimonium, aut cum vidua, neque etiam in irregularitatem incurrere. Infertur tertio etiam laicum contrahentem ſecundum matrimonium inualidè ob alium defectum minimè irregularem eſſe, & hæc omnia docet Coninch *diſp.*18. *dub.*11. *num.*101. licèt hoc vltimum cum aliqua formidine aſſerat: verùm illud docet Hurtado *diſp.*2. *de irregular. diffic.*13. *n.*41. Vide etiam ad ſupradicta ſtabilienda Auilam *parte* 7. *diſp.*8. *dub.*1. &c. cum Henriquez *lib.*12. *cap.*6. *numero* 9. Turriano *de cenſur. libro* 9. *diſputat.* 70. *dub.*2. & Præpoſitus *in* 3. *part. quæſt.*5. *de irregular. dub.*7. *num.*135.

2. Notandum eſt hic obiter pro praxi, quòd ducens fœminam à ſeipſo defloratam non incurrit irregularitatem. Ita contra non paucos, docet ex Sanchez Turrianus *loc. cit.* & Præpoſ. *in* 3. *part. quæſt.*5. *de irregul. dub.*1. *num.*133. cum Petro Cornejo *in* 3. *part. tract.*5. *de irregul. diſp.*10. *dub.*2. *num.*4. & ratio eſt, quia in tali caſu neuter diuidit carnem ſuam nec verè, nec interpretatiuè, cùm illa non fuerit à pluribus cognita, ſed ab vno & eodem.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & in tom. 6. tr. 7. ex Reſ. 60. lege doct. §. penult. in fin.

RESOL. CXLVII.

An qui fornicatus eſt cum fœmina, ſi illam poſtea in vxorem ducat, poſſit fieri Clericus coniugatus? Ex par. 7. tract.12. & Miſc.3. Reſol.19. aliàs 17. §. Ad ſecundum.

§. 1. VIdetur prima facie negatiuè reſpondendum, quia talis eſt bigamus; Etenim non ſolum ad vitandam bigamiam requiritur etiam, quòd ſit virgo, tempore, quo contrahitur matrimonium; ergo ſi uè à ſe, ſiue ab alio prius corrupta fuerit, deficit ratio ſacramentalis ſignificationis; nam ſponſa ſignificat Eccleſiam, quæ eſt virgo non habens maculam, neque rugam, *ad Epheſ.*5. Hoc inquam non officit. Et ad Antecedens reſpondetur diſtinguendo illud; Requiritur quòd ſit virgo quantum ad effectum, vt non dicatur corrupta, aut cognita ab alio, concedo Antecedens; Requiritur quòd ſit virgo, tempore quo contrahitur matrimonium, id eſt non cognita, neque etiam ab eo, cum quo contrahit, nego Antecedens; quia hæc vt ſupponitur nonquam diuiſit carnem ſuam in plures; vnde in hoc matrimonio ſaluatur ratio Sacramentalis ſignificationis: eſt enim matrimonium vnius cum vnica, quæ carnem ſuam non diuiſit in plures.

Sup. hoc in § vlt. Reſ. præterea, & vide doct. alleũtus §. eius not.

2. Dicendum eſt igitur in tali caſu Clericum illum non eſſe Bigamum, & irregularem, quia non diuiſit carnem ſuam in duas, nec illa in duos, cum ab vno tantùm cognita ſit; ergo benignè interpretando. Hic dicitur Virginem duxiſſe vxorem, qui à ſe ipſo corruptam in vxorem duxit. Nam illa nulli alteri, niſi vni, corporis ſui poteſtatem tradidit. Ita præclarè D.Thom. 3. *part. in Add. quæſt.*66. *art.*3. *ad* 2. Sylu. *ver. Bigamia, num.*1. *verſ.*7. Vide Sayr. *de Cenſ. lib.*6. *cap.*4. *num.*17. Stephanum Baunium *in Theolog. Moral. tom.*2. *tract.*11. *q.*13. Ioann. Præpoſit. *in* 3. *part. q.*5. *de irregular. dub.*7. *num.*133. & Sanchez *lib.*7. *diſp.*84. *num.*14.

RESOL. CXLVIII.

An Clericus ſecularis ſacris Ordinibus initiatus, ſi contrahat cum Virgine incurrat irregularitatem bigamiæ, vel an bigamia ſimilitudinaria tantum contrahatur, quando quis poſt votum ſolemne caſtitatis contrahit matrimonium, quamuis cum Virgine, qua tantum locum habet cum Religioſo, & non cum ſacto

ſeculari in Sacris initiato? Ex part.4. tractat.2. Reſ.39.

Sup. hoc & eius diſpenſatione in to. 3. tr. 4. Reſ. 38. §. vlt. in princ.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract.5. de irregul. diſp.10. dub.2. quæſt.5.* Auila *part.7. diſput.8. dub.1.* Præpoſ. *in 3 part. quæſt.5. de irregular. dub.8. num.136.* Toletus *lib.1. cap.26. num.7.* Valentia *tom.4. diſput.7. quæſt.19. punct.3.* Emanuel Sà *ver. irregularitas*, vbi de bigamia *num.4.* Sanchez *de matrim. tom.2. lib.7. diſp.85. num.5.* Suarez *de cenſ. diſp.49. ſect.6.* Coninch *diſp.18. dub.11. num.102.* & alij penes ipſos, & probant hanc opinionem ex *cap.1. qui Clerici, vel vouentes*, & ex *c.2. eodem titulo*.

2. Sed aduersùs hanc ſententiam nouiſſimè inſurgit Hurtado *diſput.2. de irregular. diffic.13. num.47.* vbi ſic ait. Bigamia ſimilitudinaria contingit quando quis poſt votum ſolenne caſtitatis contrahit matrimonium, quamuis cum virgine, quæ tantùm habet locum cum Religioſo, & non cum ſæculari in Sacris initiato, vt contra Suarez & Coninch aduertunt non pauci, tum quia *in cap. quotquot 27. quæſt.1.* vbi inducitur hæc irregularitas, tantùm eſt ſermo de Religioſis, tum etiam, quia aliàs ſuperfluè ſæcularibus in Sacris conſtitutis appoſita eſſet irregularitas *in cap. nuper*, quando poſt vnum matrimonium validum ante ordinationem contractum poſt ordinationem contrahunt aliud, quia primum matrimonium non eſſet neceſſarium ad irregularitatem, quia ſufficeret contrahere poſt ordinationem, & etiam ſuperfluè appoſita eſſet eis irregularitas *in cap. vlt. de bigamis*, quando poſt ordinationem contrahunt cum vidua, quia ad hanc irregularitatem ex bigamia ſimilitudinaria ſufficeret contrahere cum Virgine, vt patet *in d. cap. quotquot*. Ita Hurtado, & ante illum Tannerus *in 3. part. diſput.6. quæſt.10. dub.10. num.184.* qui citat Henriquez. Ad Canones vero quos pro contraria ſententia adducit Sanchez & alij, reſpondet Turrianus *de cenſ. lib.9. diſp.70. dub.3.* quòd in illis capitulis non apparet initiatos ſacris Ordinibus contraxiſſe cum virgine.

Sup. hac Bigamia, & eius diſpenſatione in to. 7. tr. 1. Reſ. 196. §. vlt. curſim in fin.

RESOL. CXLIX.

An vxorem vi ab aliter cognitam maritus poſt Adulterium violentum cognoſcens, incurrat irregularitatem bigamiæ? Ex p.4. tract.2. Reſ.40.

Sup. hoc inf. in Reſ. 151. §.2. ad fin.4.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Gloſſa Turrecremata, Henriquez, Maiolus, Palatius, Viualdus & alij, quos affert & ſequitur Thom. Sanchez *de matrim. tom.2. lib.7. diſp.84. num.15.* quibus ego addo Villalobos *in ſumm. tom.1. tract.21. diffic.31. num 6.* Suarez *de cenſ. diſp.49. ſect.3. num.16.* Et ratio eſt, quia vis illa præciſa excuſat fœminam, à culpa, at non efficit matrimonium illud aptum eſſe ad ſignificandam coniunctionem Chriſti cum Eccleſia; Ergo, &c.

2. Sed contrariam ſententiam eſſe probabilem, docet Io. Præpoſ. *in 3. part. D. Thom. q.5. de irregular. dub.7. num.135.* quia Canones requirunt vt vxor adulterium commiſerit; vt clarè patet ex textu; ſed vi paſſa non poteſt dici adulterium commiſiſſe. ergo, &c. Nec valeat dicere quòd qui ducit corruptam ab alio, etiam vi, ſit irregularis. Ergo qui cognoſcit propriam vxorem ab alio cognitam. Nam reſpondetur negando conſequentiam, quia in priori caſu eſt expreſſa iuris deciſio, cùm Canones ſolùm requirant, eſſe corruptam, quod in omni proprietate etiam dici poteſt de ea, quæ vi eſt corrupta. In noſtro autem caſu dicitur in Canone, *cùm vxorem adulterium commiſiſſe*, &c. Item ſi laici vxor in adulterio fuerit deprehenſa, quo nullo modo dici poteſt in proprietate ſermonis de ea, quæ vi ab alio eſt cognita, & in materia odioſa verba legis ſunt reſtringenda quantum verborum proprietas patiatur.

3. Nec valet dicere ſecundò quòd irregularitas quæ ex bigamia interpretatiua oritur, eſt ex defectu ſignificationis qui etiam reſultat ex acceſſu ad ſuam, quæ vi ab alio eſt cognita. Nam reſpondeo id non referre, quia propter illam ſolam congruentiam hæc irregularitas non incurreretur ſi non eſſet in iure impoſita: ſed in noſtro caſu non ſufficienter conſtat hanc irregularitatem eſſe in iure impoſitam, vt patet ex dictis conſiderando Canones. ergo, &c. Vnde patet reſponſio ad argumentum factum à Sanchez pro prima opinione.

RESOL. CL.

An quis incurrat irregularitatem bigamiæ, ſi cognoſcat vxorem poſt eius adulterium, licet non ſit notorium, vel ignoretur ab eo? Ex part.4. tractat.1. Reſ.41.

§.1. QVoad primum, affirmatiuam ſententiam ex Nauarro & Caſtro docet Sanchez *de matrim. tom.2. lib.7. diſp.84. num15.* & patet ex *cap. ſi cuius, & cap. ſi laici, diſt.34.* verùm Io. Præpoſ. *in 3. part. quæſt.5. de irregular. dub.7. num.133.* notat quod videtur requiri vt adulterium ſit notorium. Nam in d. cap. *ſi cuius*, dicitur, *ſi cuius vxorem adulterium commiſiſſe, cùm eſſet laicus, euidenter fuerit comprobatum*; ſed non eſt recedendum à prima ſententia, quia textus ille intelligitur quoad forum externum, non autem in conſcientia. Quoad ſecundum Emanuel Sà *ver. irregularitas*, qui agit de bigamia, *num.3.* Petrus Ledeſma *de matrimon. quæſt.66. art.3.* & alij putant, tunc maritũ in noſtro caſu incurrere irregularitatem, quando habet copulam cum vxore quam ſcit commiſiſſe adulterium, ſecus autem ſi adulterium ignoret.

Pro vtroque caſu, & contento in hac Reſ. in §. 1. & 2. Reſ. ſeq. & in to. 3. tr. 1. Reſ. 39. §. Difficultas. & §. Sed vt verum.

2. Verùm contraria ſententia eſt tenenda, quam tuentur Doctores, quos citat & ſequitur Sanchez *loco citato* quibus ego addo Petrum Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract.5. de irregul. diſp.10. dub.2. quæſt.4.* Villalobos *tom.1. tract.21. difficult.31. num.6.* Ioan. de la Cruz *in director. part. 2. de irregular. dub.1. concluſ.1.* Hurtadum *diſput.2. de irregular. difficul. 13. num.49.* Turrianum *de cenſur. lib 9. diſp.70. dub.2.* & Auilam *de cenſ. part.7. diſp.8. dub.1.* vbi cum D. Thom. & aliis rectè docet hoc eſſe verùm, licèt maritus compulſus per cenſuras Eccleſiæ (quia non plenè probauit adulterium in foro externo vel alia de cauſa) cognoſcat vxorem quæ fornicata eſt. Igitur ſiue ſcienter, ſiue ignorantèr maritus cognoſcat vxorem poſtquam adulterauit, incurrit irregularitatem bigamiæ, quia talis irregularitas incurritur ex defectu ſignificationis, qui reperta eſt in noſtro caſu, etiamſi in marito adſit ignorantia. Vnde cognoſcens poſtea vxoris delictum, ſoluto matrimonio ab Ordinibus ſuſcipiendis debet abſtinere. Et ita præter Doctores citatos docet etiam hanc ſententiam Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract.5. de irregular. diſputat. dub.2. quæſt.4.*

Sup. his cenſuris in Reſ. 2. not. præterita. § Sed quid dicẽdũ.

RESOL. CLI.

Quis ignoranter cognouit vxorem poſt eius adulterium perpetratum, poſtea illa mortua vult ſacros Ordines ſuſcipere; quæritur, an cenſendus ſit irregularis tanquam bigamus?

Et an ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur

vtriuſque ſeminis commiſſio? Ex part.7. tract.12. & Miſc.3. Reſ.20. alias 18.

Sup. hoc in Reſ. præcitata. & in aliis §§. eius primæ not.

§.1. Affirmatiuè reſpondeo, quòd mirum alicui videbitur; ſed ita res eſt. Dicendum eſt igitur, quod contrahitur bigamiæ irregularitas ex quacumque adulterij ignorantia, ſi poſt illud cognoſcatur; quia hic non agitur de vitio promouendi ad Ordines, ad quod deſideratur ſcientia: ſed de ſignificationis defectu, quem poteſt pati ignorans. Et lex promotionis factum requirit, non voluntatem *cap. vltim. 15. quæſt. 1.* Nec obſtant argumenta contra. Nec primum, quia longè alia ratio eſt de irregularitate ex occiſione iuſta conſurgente, & de hac. Quod illa oriatur ex defectu perfectæ lenitatis, qui nullatenus inuenitur in ignaro occiſionis. Hæc autem ex defectu ſignificationis Sacramenti qui æquè inuenitur, ſiue ſcientia, ſiue ignorantia adſit; Non obſtat etiam ſecundum cum ſua confirmatione, quia ſatis eſt copula illa ſit voluntaria, & ex arbitrio procedat, ac proinde ſit actus humanus: quamuis ignoretur corruptio, vel adulterium vxoris.

Pro hac ſcientia, & ignorantia ibidē.

2. Et ideo hanc ſententiam tenet Sanchez *de Matrim. lib.7. diſput.84. num.15.* cui ego addo Caſpenſem *in Curſu Theolog. tom. 2. tractat. 25. diſput. 5. ſect. 14. num.97.* vbi ſic ait. Notandum certius & probabilius eſſe, maritum poſt adulterium volentem cognoſcentē propriam vxorem vi ab altero cognitam, incurrere irregularitatem Bigamiæ, & ita tenet Sanchez *lib.7. de Matrim. diſput.84.* quia vis illa illata excuſat quidem fœminam à culpa, non verò efficit, vt matrimonium illud ſit aptum ad ſignificandam coniunctionem Chriſti cum vna Eccleſia. Et ſimiliter cum eodem Sancio cenſeo, incurrere eamdem irregularitatem; ſi cognoſcat vxorem poſt eius adulterium, etſi non ſit notorium, ſiue ſcienter, ſiue ignoranter cognoſcat illam, ob eamdem rationem; quia talis irregularitas incurritur ex defectu ſignificationis coniunctionis Chriſti cum Eccleſia, qui re vera eſt in noſtro caſu. Ita Caſpenſis. Vnde in facti contingentia etiam poſt ſuſceptum Sacerdotium ego conſului fuiſſe impetrandam diſpenſationem irregularitatis ex copula ignoranter habita cum vxore poſt adulterium; licet Antonius Cuccus *in inſtit. lib.4. tit. 12. num. 175.* & Bernardus Diaz *in Pract. Can. cap.16.* aſſerant cognoſcentem ignoranter vxorem adulteram repelli ab Ordinibus ſuſcipiendis non autem à receptorum executione.

Sup. hoc annotando ſup. in Reſ. 149.

3. Notandum eſt hîc obiter id quod *in 3. part. tract. Reſ.43.* adnotaui, ſcilicet eſſe ſatis probabile ad incurrendam irregularitatem Bigamiæ requiri vtriuſque ſeminis commiſtionem; Et ideo me citato ſic nouiſſimè ait Machadus *tom.1. lib.3. part.3. tract.14. docum.3. num.5.* [Dudan ſi para el incurſo de eſta irregularidad ſe requiere: Non ſolùm effuſio ſeminis viri, ſed etiam fœminæ. Algunos Autores ſienten que baſta, effuſio ſeminis viri; porque como deſpues de Ariſtoteles enſeña Santo Thomas, el de la muger no es neceſſario para la generacion, ni para la conſumacion del matrimonio. Pero no obſtante eſto, otros defienden lo contrario; fundados en que ſegun ſentencia de los Medicos, el ſemen fœmineum, es neceſſario para la generacion; i por conſeguiente afirman, que ſin el no ſe deue tener el matrimonio por conſumado.] Sic ille; cui adde nouiſſimè Caſpenſem, *vbi ſuprà, in Curſu, Theolog. tom. 2. tract. 25. diſputat. 5. ſect. 14. num.98.*

Quæ hic eſt infr. Reſ. 153.

Sup. hoc in tom. 2. tr. 6. Reſ. 114 & in aliis eius primæ not.

RESOL. CLII.

An ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur in copula ſeminis virilis emiſſio intra vas fœminæ, vel ſufficiat tantum copula abſque ſeminatione?

Et an in tali caſu quis poſſit promoueri ad ſacros Ordines ſi res occulta ſine aliqua diſpenſatione. Ex p.4. tract.2. Reſ.42.

§.1. Ad incurrendam dictam irregularitatem ſufficere tantùm copulam abſque ſeminatione, docet Auila *de cenſur. part.7. diſput.8. dub.2.* Henriquez *lib.11. cap.15. num.3. in gloſſ. lit. B.* Tabiena, Armilla, Viualdus, Palacius & alij, quos citat Sanchez *de matrimon. tom.2. lib.7. diſput.83. num.6.* Sed ipſe, & meritò, ſententiam contrariam docet cum Borghaſio & Vega quibus ego addo Hurtado *diſp.2. de matrimon. difficul. 13. num.47.* Turrianum *de cenſur. lib.7. diſp.70. dub.1.* Præpoſ. *in 3. part. quæſt.5. de matrim. dub.9. num.75.* nouiſſimè *num.77.* Coninch *diſput.18. dub.11. n.102.* & Megalam *in 3. part. lib.7. cap.2. num.65.* Vnde in tali caſu quis poſſet promoueri ad ſacros Ordines ſi res occulta fuerit ſine aliqua diſpenſatione; rationes verò huius ſententiæ inuenies apud Sanchez, ſed maior difficultas conſiſtit *in dub. ſeq.*

Vt melius hanc quæſt. diſſoluas lege prius in to.2. tr. 6. ex Reſ. 243 doctr. §. Hinc & aliorum eius annot.

RESOL. CLIII.

An ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur non ſolum effuſio ſeminis viri, ſed etiam fœminæ?

Et ex doctrina huius quæſtionis infertur, quod ſi viro ſeminante, fœmina non ſeminauerit, idque partibus conſtet, poſſint Religionem ingredi, ſitque probabile, quod per profeſſionem matrimonium ſoluatur, atque adeo pars in ſæculo relicta poſſit aliud matrimonium inire.

Et an ad contrahendam affinitatem ſufficiat ſeminatio viri, vel requiratur etiam ſeminatio fœminæ? Ex p.4. tract.2. Reſ.43.

§.1. Solùm viri ſemen requiri docet Vega *in ſumm. tom.1. cap.38. caſ.4.* Turrianus *de cenſ. lib.7. diſp.70. dub.1.* qui citat Sanchez *vbi infrà*, quia ſemen fœmineum non eſt neceſſarium ad conſummationem matrimonij & generationem, vt poſt Ariſtotelem docet D. Thom. *in 3. part. quæſt. 31. art.5. ad 5.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 151. §. vlt.

2. Sed ego contrariam ſententiam non minus probabilem eſſe exiſtimo, quam tuetur in terminis caſus noſtri, de quo loquimur, Io. Præpoſ. *in 3. part. q.5. de de inſolubilit. matrimonij, dub.9. num.81.* & probabilem etiam eſſe exiſtimat Sanchez *de matrim. tom.2. lib.7. diſp.83. num.6. in fine*, quia ex Medicorum ſententia ſemen fœmineum eſt neceſſarium ad generationem & & conſummationem matrimonij. Vnde ex his vltra deciſionem caſus noſtri ſequitur primò quòd ſi viro ſeminante mulier non ſeminauerit, idque partibus conſtet, poſſint religionem ingredi, ſitque probabile quòd per profeſſionem ſoluatur matrimonium, atque adeò pars in ſæculo relicta poſſit aliud matrimonium inire. Ita Præpoſ. & alij. Secundo infertur deciſio alterius caſus, quem alibi tetigit, licèt cum aliqua formidine. Dico igitur eſſe ſententiam probabilem & ſatis tutam in praxi aſſerere, quòd ad contrahendam affinitatem non ſufficit ſeminatio viri in fœminæ matricem, in qua eſt ſanguis menſtruus ad generationem paratus, ſed etiam requiritur ſeminatio fœminæ, & ita Hurtado *tract. de matrim. diſp.20. diffic. 1. n.5.* qui citat Innocentiū & Lopez, & hanc ſententiam probabilem etiam putat Præpoſ. Sanch. & Turrianus *loc. cit.* Vnde ſtante probabilitate huius ſententiæ qui habuit copulam cum conſanguinea, vel affine vxoris, ſi illa non ſeminauit, non contraxit vllum impedimentum, & ideo poteſt ſine alia diſpenſatione petere debitum.

Sup. hoc in tom. 2. tr. 6. in Reſ. 114. §. vlt. & in aliis eius annot.

Alibi in to. 2. tr. 6. Reſ. 137 §. Difficultas. & in Reſ. 138. & 143. ſignātet à § 2. & lege doctr. aliarū Reſ. & §§. earum annotationum, vt facilius hanc quæſt. terminare poſſis.

TRACTATVS SEXTVS
DE ABORTV,
IVXTA BVLLAS SIXTI V. ET GREGORII XIV.
Atque de Abſolutione, & Diſpenſatione pro excommunicatione, & irregularitate illius agitur.

RESOL. PRIMA.

Quid ſit Abortus?

Et docetur, quod ille, qui dedit cauſam eiectionis fœtus animati, eſt verus homicida, & tenetur omnibus pœnis iuris Canonici & ciuilis, quibus tenentur illi qui hominem iam natum peremerunt, ac proinde ſit irregularis.

Si vero fœtus non ſit animatus, licet procurare abortum qui non ſit propriè homicidium, eſt tamen graue peccatum. Ex part.7. tract.5. Reſ.1.

ABORTVS eſt ieiectio fœtus immaturi, poteſt autem fœtus immaturè eiici, vel antequam animatus eſt, vel poſt animationem: & quidem ſi animatus eſt, ille qui dedit cauſam eiectionis, eſt verus homicida, & tenetur omnibus pœnis Iuris Canonici, ac Ciuilis, quibus tenentur illi, qui hominem iam natum peremerunt, ac proinde ſit irregularis.

2. Si verò fœtus necdum ſit animatus, licèt procurare talem abortum qui non ſit verum homicidium, eſt tamen graue peccatum: de quo Tertull. *in Apologet.c.9.* Nobis homicidio ſemper interdicto, etiam conceptum vtero dum adhuc ſanguis in hominem delibatur, diſoluere non licet; homicidij feſtinatio eſt prohibere naſci, nec refert natam quis eripiat animam, an diſturbet naſcentem; homo eſt qui futurus eſt, nam fructus in ſemine eſt, & S. P. Auguſt. *lib.1. de nupt. & concupiſ. cap.15.* cuius verba referuntur *cap. aliquando 32. quæſt.2.*

RESOL. II.

Quid eſt procurare abortum? Ex part. 4. tractat. 2. Reſ.2.

§.1. RESpondeo nihil aliud eſſe niſi ſtudiosè quærere, ſiue per ſe, ſiue per alium, vt fœtus immaturè ex vtero matris eiiciatur. Tribus autem modis procuratio hæc contingere poteſt. Primò impediendo ne fœmina concipiat, v.g. ſi vir ante concubitum potionem aliquam fœminæ præbeat, per quam ea ſterilis euadat: verùm hæc non dicitur procuratio Abortus, vt patebit. Secundo procurando, vt fœtus conceptus quidem, ſed necdum animatus eiiciatur. Tertio procurando, vt fœtus iam conceptus & animatus abigatur. Quare procurator, abortus propriè dicitur ille, qui id agit ſtudioſè, vt fœtus, ſiue ille animatus ſit, ſiue inanimatus, ex vtero abigatur. Quæ procuratio multis modis fieri poteſt, puta potionibus, percuſſionibus, magnis itineribus, laboribus, oneribus magnis prægnantibus mulieribus impoſitis, aliiſque ſexcentis modis, quos identidem perditarum mulierum excogitat audacia, vel libido, & obiter tangit Bulla Sixti V. citata. Quibus adde vſitatum illum faſcinantium vetularum modum, vt per maleficia procurent abortum.

RESOL. III.

De pœnis procurantium abortum ex iure Canonico, & Ciuili. Ex p.7. tract.5. Reſ.3.

§.1. COntra procurantes abortus Concilium Ilerdenſe *Can.2.* ſic ſtatuit: His qui abortiuum faciunt, vel natos ſuos extinguunt, poſt ſeptem annorum curricula, communio tribuatur, *Synodus 6. Generalis can.6.* Quæ pharmaca abortum facientia procurant, vel, quæ venena ſuſcipiunt perimentia partus, pœna occiſoris accuſentur, & Stephanus Papa D. Humberto Epiſcopo Moguntino, *cap. conſuluiſti 2. quæſt.5.* Si ille, qui conceptum in vtero per abortum deleuerit, homicida eſt, quanto magis, qui vnius ſaltem diei puerulum peremit, homicidam ſe eſſe excuſare nequibit? *& ſi aliquis, de homicid. volunt.* Qui homini, aut mulieri aliquid fecerit, vel ad potandum dederit, vt non poſſit generare, aut concipere, vel naſci ſoboles, vt homicida teneatur. Sed non re ipſa, & opere commiſſum; ideò ſi fœtus nondum erat animatus, antea nulla contrahebatur irregularitas *cap. ſicut ex litterarum, de homicid.* Gloſſa *ibid. & cap. ſi aliquis, eod. tit.* cùm hæc non contrahatur, niſi homo iam actu animatus interficiatur.

2. Ciuiles autem leges decernunt in eoſdem capitis ſupplicium, ſi fœtus fuerit animatus; vt etiam ſit *cap.21. Exodi*, dicitur enim *in l. necare, ff. de lib. agnoſc.*

agnoſc. Necare videtur non tantùm is, qui partum præfocat, ſed etiam is, qui abijcit, & *l. ſi mulierem ff. ad leg. Aquil. de ſicariis,* Si mulierem viſceribus ſuis vim intuliſſe, quò partum ſuum abigeret, conſtiterit eam in exilium Præſes prouinciæ exigat. Idémque habetur *l. Diuus, ff. de extraor. crim. & l. Cicero. ff. de pœnis* & conſtat ex oratione pro Cluentio. Marcus Tullius cùm eſſet in Aſia, Mileſiam mulierem capite damnauit, eo quòd accepta à ſecundis hæredibus pecunia, ſibi ipſi medicamentis partum abegiſſet. Si verò fœtus nondum animatus erat is, cuius opera eijcitur, ſi ſit honeſtæ conditionis, amiſſa bonorum parte, in inſulam relegatur, ſi humilioris & inferioris ſit conditionis, in metallum damnatur *l. ſi quis aliquid, §. qui abortionis, ff. de pœnis.*

RESOL. IV.

De pœnis procurantium abortum ex iure nouo Sixti V. Ex p.7. tract.5. Reſ.4.

§. 1. Sixtus V. in Conſtit. 87. edita anno 1588. quæ incipit, Effrænatam, decernit in §. 1. eos, qui per ſe, vel per interpoſitas perſonas abortum fœtus animati procurauerint, percuſſionibus, venenis, medicamentis, oneribus, aliiſve modis abortu ſecuto; & prægnátes mulieres, quæ præmiſſa ſcienter fecerint, teneri pœnis omnibus iure diuino, canonico, & ciuili ſtatutis contra veros homicidas.

2. Similiter §. 2. 3. 4. eoſdem incurrere irregularitatem, vnde nec promoueri poſſunt, nec ſi iam promoti ſunt, miniſtrare, ſed eo ipſo omni priuilegio clericali officio, & beneficio eſſe priuatos, quæ ſic vacatura reſeruentur diſpoſitioni Papæ, atque inhabiles in futurum, etiamſi delictum fuerit occultum. Et qui foro Eccleſiaſtico ſunt ſubiecti, degradati tradantur foro ſeculari capitali pœna puniendi.

3. §. 5. Similibus pœnis vult teneri eos, qui ſterilitatis potiones ac venena propinauerint mulieribus, aut quo minus fœtus concipiant, impedimentum præſtiterint, conſuluerint, ac auxiliati fuerint: nec non & mulieres, quæ ea ſcienter ſumpſerint.

4. §. 6. Deturque in hoc crimine puniendo inter Iudices præuentio contra quoſcumque & teſtes iure inhabiles, ſuo arbitratu recipiant, & pœnis afficiant reos.

5. §. 7. & 8. Inſuper prædictos omnes, qui vel vti principales, vel vt ſocij, conſciíve ad tale facinus opem, conſilium, fauorem, potionem, aut medicamenta ſcienter dederint, aut etiam ſcribendo literas, vel apochas, vel aliàs verbis, aut ſignis iuuerint, aut conſuluerint, ipſofacto excommunicationem incurrant, à qua nequeant abſolui (niſi in mortis articulo) nec etiam in Iubileis, aut vigore Concilij Tridentini, niſi à Romano Pontifice, & ſimiliter ab irregularitate, hac de cauſa contracta, ab eo tantum vrgentiſſimis de cauſis diſpenſari poſſit. Non obſtantibus, &c.

RESOL. V.

Quas pœnas Gregorius XIV. circa prædictam conſtitutionem Sixti V. moderauit? Ex part. 7. tract. 5. Reſolut. 5.

§. 1. Gregorius XIV. *in Conſtit. 8. edita anno 1591.* quæ incipit *Sedes Apoſtolica*, moderauit Bullam Sixti V. contra procurantes abortum. Vnde in §. 2. *ſtatuit*, ſi fœtus animatus fuerit, tam ad eos, qui hactenus deliquerunt, quàm in futuro delinquent, expreſsè à Sixto V. §. 1. 5. 7. vt à peccato, & excommunicatione poſſit quilibet Presbyter tam ſæcularis, quàm regularis ad confeſſiones audiendas, & ad hos caſus ſpecialiter per Ordinarium loci deputatus, in foro tamen conſcientiæ, abſoluere ſi verò fœtus animatus non fuerit, pœnas abortum procurantium, & exhibentium mulieribus, & ſuſcipientium venena ſterilitatis, aut quocunque modo dantium auxilium, & conſilium reducit §. 3. ad terminos iuris communis, ſacrorum Canonum, & Conc. Tridentini, tam quoad præterita, quàm quoad futura. §. 4. Cætera verò omnia, quæ in Bulla Sixti continentur vult in ſuo robore manere.

His poſitis multæ oriuntur circa præſentem materiam, curioſæ difficultates; Ideò quæro.

RESOL. VI.

An in facultate Iubilæi abſoluendi à caſibus & cenſuris reſeruatis includatur abſolutio abortus?

Et docetur, quod caſus abortus non eſt amplius Papalis, ſed Epiſcopalis.

At vero, quando Epiſcopus, ſeu Ordinarius generaliter concedit alicui Confeſſario facultatem abſoluendi à caſibus, & cenſuris ſibi reſeruatis, tunc enim non cenſetur conceſſus fœtus animati per Gregorij Conſtitutionem, niſi ſpecificetur. Ex p.7. tr.5. Reſ.19.

§. 1. Reſpondeo quòd negatiuam ſententiam docuit Lauorius *de Iub. part. 2. cap. 28. num. 23.* niſi ſpecificetur, quod ait conſtare ex Bulla Gregorij XIV. incipiente, *Sedes Apoſtolica*, edita pridie Calend. Iunij 1591.

Sup. hoc in tom. 4. tr. 5. lege doctr. Reſ. 66. ſignanter ad lin. 5. verſ. & addit.

2. At certum eſt comprehendi; quia licèt Sixtus V. in Bulla incipiente, *Effrænatam*, die 16. Nouembr. 1586. editam afficiat abortum fœtus animati excommunicatione ipſo facto incurrenda, illamque ſedi Apoſtolicæ reſeruet, & decernat non cenſeri comprehenſam in facultate generali abſoluendi à cenſuris etiam per Iubileum conceſſa: nihilominus Gregorius XIV. in prædicta ſua conſtitutione abſtulit prædictam reſeruationem, & facit poteſtatem cuicumque loci Ordinario abſoluendi à prædicta excommunicatione per ſe, vel per alium Confeſſarium ad id ſpecialiter deputatum, vt tradunt Rodriq. *in Bullam Cruciata, §. 9. n. 88.* Quaranta *verbo abortus*, & Gauantus *in manuali Epiſcop. verbo abortus, num. 4. & verbo, abſolutio, num. 36.* ac proinde caſus, abortus non eſt ampliùs Papalis, ſed Epiſcopalis. Caſus autem Epiſcopales in Iubileo cenſentur omnes conceſſi, vt ſuprà oſtenſum eſt. Quare dictum Lauorij procedit tantum quando Epiſcopus, ſeu Ordinarius generaliter concedit alicui Confeſſario facultatem abſoluendi à caſibus, & cenſuris ſibi reſeruatis, tunc enim non cenſetur conceſſus abortus fœtus animati per dictam Gregorij Conſtitutionem, niſi ſpecificetur. Et hæc omnia docet Angel. Boſſius. *de Iubileo ſect. 1. caſ. 6. n. 1. & 2.*

Sup. hoc lege doctr. Reſ. ſeq. per tot. & attẽ ſe vide §. 2. Reſ. ſuperior. præcedent.

RESOL. VII.

Quis poſſit abſoluere ab incurſa excommunicatione propter abortum?

Sed difficultas eſt, quiſnam dicatur Confeſſarius ſpecialiter deputatus, vt poſſit abſoluere ab excommunicatione propter abortum?

Et notatur non poſſe Confeſſarium ſæcularem abſoluere pœnitentem, qui commiſit abortum fœtus animati.

Et quid de Religioſis virtute priuilegiorum, ſi ad hoc per

Prouiſo

Prouinciales non ſint deputati? Ex part. 5. tract. 5. Reſol. 15.

Sup. hoc in Reſ. præterita propè fin. à verſ. Quare dictum. & in alio §. eius annot. & ſup. doctr. huius Reſ. lege Reſ. ſeq. & Reſ. & §. eius annot.

§. 1. RЕſpondeo ſolus Papa in terminis Bullæ Sixti V. quam tamen poſtea moderauit Gregorius XIV. & ideò nunc in foro interno poteſt quilibet Confeſſarius approbatus ab Ordinario, & ad id ſpecialiter deputatus adiecta excommunicatione abſoluere. Cæterum vt obſeruat Mazuchellus *tractat. de caſ. reſer. diſputat. 2. cap. 3. quaſt. 1. num. 2.* pro abſolutione in foro exteriori obtinenda recurrendum eſt ad ſummum Pontificem, cui ea eſt reſeruata. Et licèt P. Theſaurus *in praxi, parte 2. cap. 1. num. 1.* aſſerat pro abſolutione huius cenſuræ non eſſe recurrendum ad Sedem Apoſtolicam, cùm hodie ſit reſeruata locorum Ordinariis, tamen hoc intelligendum eſt pro foro conſcientiæ.

2. Sed difficultas eſt, quiſnam dicatur Confeſſarios ſpecialiter deputatus, vt poſſit abſoluere ab excommunicatione incurſa propter abortum. Reſpondet ſic Bonacina *tom. 3. diſputat. 2. quaſtion. 2. punct. 10. numero 16.* Dico non ſolùm eum cenſeri ad hos caſus ſpecialiter deputatum, qui facultatem habet abſoluendi in indiuiduo ab excõmunicatione propter abortum contracta, verùm etiam qui facultatem habet abſoluendi ab omnibus cenſuris, & excommunicationibus Epiſcopo reſeruatis; nam in huiuſmodi facultate hic etiam comprehendi videtur; illa enim particula, ſpecialiter non eſt adiecta ad excludendam abſolutionem ab aliis cenſuris, ſed ad indicandum, non poſſe quemquam virtute alicuius facultatis abſoluere, niſi ea facultas ad hos etiam caſus extendatur: non enim ſufficit facultas abſoluendi ab aliquo caſu ab hoc diſtincto; facultas verò abſoluendi ab omnibus caſibus reſeruatis Epiſcopo, ſi diſtributiuè explicetur, proculdubio caſum abortus ſpecialiter comprehendit. Hac de cauſa cenſeo Pœnitentiarios Eccleſiæ Metropolitanæ Mediolani, priuilegium habentes abſoluendi ab omnibus cenſuris Epiſcopo reſeruatis poſſe beneficium abſolutionis ab hac cenſura conferre: tum quia ſunt ſpecialiter deputati ad cenſuras, & caſus reſeruatos: tum quia ſic vſu receptum eſt. Quamuis ergo aliàs de hac re non leue dubium haberem, dum Pœnitentiarij munus in præfata Eccleſia obirem. Ita Bonacina.

3. Vnde Machadus *de perfect. Confeſſor. tom. 5. libr. 2. cap. 3. tractat. 17. docum. 9. numero 5.* ſic ait. [Quien ſea confeſſor deputado eſpicialmente para poder abſoluer deſta deſcomunion en conformidad da lo diſpueſto por la dicha conſtitucion de Gregorio XIV. no conſta della. Si bien Bonacina enſenna por dotrina cierta, que no ſolo ſe deue tener por Confeſſor eſpicialmente deputado; el que tuuiere facultad del Obiſpo para abſoluer deſta pecado, i deſcomunion; ſino tambien el que tuuiece general facultad, para abſoluer de todos los caſos, i deſcommuniones reſernadas al Obiſpo; porque aquella palabra ſpecialiter, no la puſo el Pontifica para excluyr la abſolucion de las demas cenſuras, ſino para moſtrar, que era neceſſaria facultad, que tambien comprehendiſſe eſte caſo, i abſolucion.] Ita ille Vide etiam noſtrum P. Alphonſum de Leone *de cenſur. Recollect. 7. num. 50.*

4. Verum Mazuchellos *vbi ſuprà, tract. de caſ. reſer. diſputat. 2. cap. 5. difficul. 4. num. 68.* probabilem hanc ſententiam Bonacinæ exiſtimaret, ſi verba Bullæ Gregorij XIII. in contrarium non obſtarent, aſſerentis facultatem abſoluendi in foro conſcientiæ ab hoc caſu penes eum Confeſſarium tantùm eſſe, qui ſpecialiter ſit per Epiſcopum ad hunc caſum deputatus. Vnde à fortiori venit refellendus Ioachimus Brulius *in reſolut. caſ. reſeruat. dubitat. 11. ſect. 3. num. 90.* aſſerens, quòd Conſtitutio Gregoriana conceſſit, vt quilibet Sacerdos ab Ordinario approbatus ad confeſſiones audiendas poſſit abſoluere ab excommunicatione incurſa ex abortu in foro conſcientiæ. Sed eſt hoc falſum, vt ſuprà probauimus, vt patet ex Filliucio *tom. 1. tract. 29. cap. 6. num. 100.* qui aſſerit ex Conſtitutione Gregoriana abortum eſſe caſum reſeruatum Epiſcopo: Ergo contra Brulium non poteſt Confeſſarius ordinarius illum abſoluere.

5. Quæ quidem ſunt adeò vera, vt loquens de Confeſſariis Religioſis ſic aſſerit Villalobos *in Sum. tom. 1. tractat. 12. difficult. 14. numero 4.* [Mas el que procuraſſe el aborto, eſtando animada la criatura, ſiguiendoſe el efecto incurre en deſcomunion e irregularidad, mas puede abſoluer del pecado, y deſcomunion qualquiera Confeſſor aprouado por el Ordinario, y deputado eſpicialmente para eſto. Y los Confeſſores Religioſos, aunque por ſus priuilegios, puedan abſoluer de los pecados, y cenſuras reſeruadas al Papa, ò al Obiſpo, como ſe dixo arriba: parece que tienen neceſſidad para eſte caſo, de eſtar deputados eſpicialmente por ſus Prouinciales como dize el Padre Portel: porque Sixto Quinto, quanto a eſto reuoco los priuilegios de los Religioſos, y Gregorio XIV. lo concedio con eſta moderacion.] Ita ille, cui adde Zambellum *in Repert. moral. verb. Abortus, num. 2.* ideo non eſt recedendum ab hac ſententia: quam etiam nouiſſimè docet Nouarius *in Summ. Bull. tom. 2. titul. de abortu, num. 13.* vbi ſic ait, Subamplia; quòd Confeſſores clerici, etiamſi ſint approbati, non tamen poterunt abſoluere ab iſta excommunicatione, niſi fuerint ad id ſpecialiter deputati ab Epiſcopo, ex quo Gregor. XIV. expreſsè ſtatuit debere eſſe Confeſſores ad id ſpecialiter; vnde Confeſſores regulares non poſſunt ab iſta excommunicatione abſoluere, niſi ſpecialiter per ſuos Prouinciales deputentur. Ita Nouarius, & Trullench *in Decal. tom. 2. lib. 5. cap. 1. dub. 4. num. 8.* Videant igitur Confeſſarij quid faciant.

Sup. contẽto in hoc §. lege doctr. Reſ. ſeq. & Reſ. & §. eius not.

6. Nota tamen hìc obiter Portel. *in dub. regul. ver. abortus, num. 6.* docere non poſſe Confeſſarium ſecularem abſoluere pœnitentem qui commiſit abortum fœtus animati, quia iam eſt homicidium, & homicidium iure communi eſt reſeruatum Epiſcopo; ſed hoc aliqui non admittunt, putantes hodie caſus reſeruatos de iure non eſſe amplius ex praxi reſeruatos Epiſcopis, ſed de hoc alibi.

Alibi in to. 7. tr. 1. Reſ. 269. § Nota quarto. &c.

RESOL. VIII.

An aliqui præter Epiſcopos poſſint abſoluere ab excommunicatione incurſa propter abortum fœtus animati? Ex. p. 7. tract. 5. Reſ. 16.

§. 1. AD hanc quæſt. me citato reſpondet P. Theſ. *in praxi part. 2. cap. 1. num. 1.* Poterunt etiam Prælati Epiſcopalem iuriſdictionem habentes ſuos ſubditos abſoluere. Roderic. *qq. regular. 33. art. 4. tom. 2.* Cariolus *de caſ. reſ. tit. de Abortu, num. 10.* Addit Diana *reſol. 13. tractat. 2. part. 3. §. not. 4.* cum Sanchez, & Marullo, quod habentes priuilegia abſoluendi à cenſuris quibuſcumq; etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, poterunt abſoluere à præſenti cenſura: quamuis enim ex decreto Sacræ Congregationis, de quo dixi, *verb. abſolutio, capit. 3.* iſti non poſſint abſoluere à caſibus, quos Ordinarij locorum ipſi ſibi reſeruabunt, tamen illud decretum non loquitur de caſibus, qui ſunt reſeruati Ordinariis à iure Pontificio, vt patet. Cæterum ſæpe ſolent Ordinarij locorum

Quæ nũc eſt in to. 7. tr. 1. Reſ. 269. §. Nota quarto. & magis latè in alia Reſ. eius annot. & hic ſup. lege doctr. præcedentis Reſ. ſignanter §. Quæ quidẽ.

rum caſum abortus ſibi reſeruare, ideò tunc non poterunt priuilegiati abſoluere.

RESOL. IX.

An Epiſcopus poſſit diſpenſare hodie in irregularitate contracta ex abortu?

Et obſeruatur, quod ſupplicans in Sacra Pœnitentiaria in caſu videlicet occulto pro diſpenſatione ſuper irregularitate ex abortu, debet exprimere, ſi erat fœtus à ſe genitus, alias gratia erit ſubreptitia. Ex p.7. tract.5. Reſ.21.

§.1. RESpondet affirmatiuè Nouarius *in ſumma Bullarum tom.2. tit.de Abortu, num.*21. vbi ſic ait. Declaratur primò, vt poſſint hodie Ordinarij cum ſubditis diſpenſare in irregularitate cum ſubdito contracta ex abortu animato, ſequuto effectu, dummodo tamen crimen fuerit occultum, vt in terminis declarauit Sacra Congregatio. Ita ille. Sed cùm irregolaritas abortus oriatur ex homicidio voluntario ad illam non ſe extendit auctoritas Epiſcopi; vnde miror quo pacto potuit hôc aſſerere Nouarius, & adducere Declarationem Sacræ Congregationis. Imò P. Theſaurus *in Praxi part.* 2. *cap.* 1. *in fine* obſeruat, quod ſupplicans in Sacra Pœnitentiaria, in caſu videlicet occulto, pro diſpenſatione ſuper irregularitate ex abortu, debet exprimere ſi erat fœtus à ſe genitus; aliàs gratia eſſet ſubreptitia, vt patet ex ſtylo, & facultatibus Sacræ Pœnitentiariæ, in quibus maior in hoc caſu ponitur difficultas, ad diſpenſandum; quod etiam docet nouiſſimè noſter doctus & amiciſſimus P. Alphonſus de Leone *de Cenſur. recollect. num.*58.

RESOL. X.

An Prælati Regulares poſsint diſpenſare in irregularitate ſuorum ſubditorum contracta ex abortu animato?

Et quid, ſi homicidium eſt occultum apud ſæculares, & manifeſtum apud Fratres an poſsint Prælati Regulares adhuc in illo diſpenſare? Ex part.4. tractat.2. Reſ.87.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & lege Reſ. not. 2. præcitatæ Reſ.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet Emanuel Rodriquez *in quæſt. regul. tom.*2. *quæſt.*33. *art.*4. quia, ait ille, tale homicidium eſt nimis qualificatum, vnde ſi quis petiit diſpenſationem à Papa quod occideret hominem, tacendo fuiſſe Clericum occiſum, non manet diſpenſatus, quia homicidium Clerici eſt magis qualificatum. Ergo, &c.

Sup. hoc in Reſolutionibus not. ſeq.

2. Sed aliqui putant contrariam ſententiam eſſe probabilem; dicunt igitur in ſupradicta irregularitate poſſe Prælatos regulares diſpenſare, dummodo ſit occulta, quamuis Aloyſius Vega *in ſumma tom.*2. *cap.*15. *caſ.*6. teneant quod ſi homicidium eſt occultum apud ſæculares, & manifeſtum apud Fratres, poſſunt adhuc Prælati in illo diſpenſare; ſed non poſſe quando eſt notorium, ita vt poſſit probari in iudicio, docet Miranda *tom.*2. *quæſt.*8. *art.*10. *concluſ.*2. Et ita hanc ſententiam affirmatiuam tenet Laurentius Portel. *in dubiis Regularium, ver. Abortus, num.*10. & poſt illum Villalobos *in ſumma tom.* 2. *tract.*21. *diffi.*14. *num.*6. & Hieronymus Rodriq. *in compend. qq. reg. reſol.*4. *n.*6. & reſpondent ad argumentum Rodriq. dicunt igitur quòd Eccleſia non ponit irregularitatem ob grauius & qualificatum peccatum, & ad exemplū de homicidio Clerici, aſſerunt cum Caſtro Palao *in opere morali tom.*1. *tract.*3. *diſput.*6. *punct.*16. §.4. *num.*16. non eſſe neceſſariam in diſpenſatione illius qualitatis manifeſtationem, quia ad irregularitatem eſt omnino extrinſecum, & per accidens occiſum fuiſſe Clericum, non enim ob ſacrilegium, ſed ob defectum perfectæ lenitatis imponitur, qui defectus in quacunque hominis occiſione reperitur: Ergo; &c. Sed his non obſtantibus non eſt recedendum à contraria ſententia, quicquid ſit an poſſit diſpenſare in irregularitate homicidij voluntarij.

Sup. hoc in tom 3. tr.2. Reſ. 59. & 60.

3. Nota verò quòd poſt hæc ſcripta inueni Hieronymū Rodriquez *in compend. qq. regular. vbi ſuprà, reſolut.*4. *num.*15. docere probabilem ſatis eſſe ſententiam Alphonſi de Vega aſſerentis, vt diximus, poſſe Prælatos diſpenſare in irregularitate abortus etiamſi ſit manifeſta & notoria apud Fratres; ſed tu ne recedas à prima ſententia, maximè quòd intelligo, ſi verum eſt, hoc priuilegium eſſe viuæ vocis oraculum, quod vide.

RESOL. XI.

An Superiores Regulares poſſint diſpenſare cum ſubditis in irregularitate occulta ex abortu animato?

Et an hoc extendatur ad quodcumque homicidium voluntarium?

Et an Prælatus poſſit committere vni Confeſſario ſubdito hanc diſpenſationem?

Et an dicti Prælati poſsint habilitare ad Officia ſuos Religioſos etiam pro foro externo, & ſine dubio ab excommunicatione abſoluere? Ex part.7. tractat.5. Reſ. 22.

§.1. RESpondet affirmatiuè Villalobos *in ſum. tom.*2. *tract.*12. *difficult.*14. *num.*6. vbi ſic ait. [Haſe de aduertir, quanto à los Religioſos, que por vn priuilegio de Martino V. concedido al Prior de San Benito de Villadolid, que deſpues ſe eſtendio a todos los Priores, o Abades de todos los Monaſterios de la Congregacion de Eſpaña; el qual referimos arriba pueden los Prælados, aunque ſean conuentuales, de todas las Religiones que communican eſta priuilegio diſpenſar en la irregularidad que nace de homicidio voluntario, ſiendo occulto, como alli queda dicho, donde diximos con el Padre Cordoua, que ſe eſtienpe a qualquiera homicidio voluntario. Y aſſi podran diſpenſar en eſta irregularidad, mayormente que la poteſtad de diſpenſar ſe ha de interpretar latamente, como ſe dixo arriba, y aſſi tiene eſta opinion el Padre Portel contra el Padre Fr. Manuel Rodriguez, que dize que no ſe eſtiende eſta poteſtad a eſte homicidio, por ſer calificado, que muere el miño, y tambien ſe condena el alma porque no ſe bautiza. Mas eſte fundamento no es baſtante por lo que queda dicho, y tambien que lo miſmo es matar a vn adulto, que eſtà en pecado mortal, y no obſtante eſſo, ſe puede diſpenſar. Ni tampoco obſta, que Sixto V. dize en ſu conſtitution: que no puedan diſpenſar los Prelados regulares por ſus priuilegios, lo qual no modero Gregorio XIV. por que como Clemente VIII. confirmo deſpues nueſtros priuilegios, ex certa ſcientia, ya tiene fuerça de nueua confeſſion como dize el Padre Portel, con otros.] Hæc ille cui adde Zambellum *in Reper. Mor. ver. Abortus, num.*3. Sic aſſerentem: Abortum fœtus animati procurans etiam ſequuto effectu poteſt obtinere diſpenſationem ab irregularitate à ſuo Prælato non obſtante quod ſi homicidium voluntarium dummodo ſit ſecretum, & poteſt Prælatus committere alteri hanc diſpenſationem.

Sup. hoc in Reſ. præcitata.

Sup. hoc latiſſimè in to. 7. tr. 1. Reſ. 192. 193. & 194. & in to. 3. tr. 3. Reſ. 34. propè fin. §. 1. & in §. Pes o ſea le, & § Verum, ad medium.

2. Et tandem Bordonus *in conſil. Regular. reſol.*13. *quæſt.*5. *num.*19. ſolidè probat, quòd Prælati Regulares

tes ex vi ſuorum Priuilegiorum poſſunt diſpenſare tam in irregularitate contracta ex abortu fœtus animati, quàm habilitando ad officia ſuos Religioſos, (Sup. hoc in Reſ. ſeq.) etiam pro foro externo, & ſine dubio ab excommunicatione. Idem etiam Nouarius *in ſumma Bull. tom. 2. tit. de Abortu, n. 21.*

3. Notandum eſt etiam hic obiter, ſupradictos Prælatos poſſe hanc poteſtatem delegare & committere vni Confeſſori ſubdito, vt diſpenſet in foro conſcientiæ cum delinquente. Ita Portel. *in dub. Reg. ver. Abortus, num. 12.*

RESOL. XII.

An Superiores Regulares poſſint habilitare ad officia Regulares, qui procurauerunt abortum?

Et an Religioſus indigeat hac diſpenſatione ſuper excommunicationem, vel irregularitatem, ſi in Viſitatione, aut Capitulo fuerit diſpenſatus in irregularitatibus, prout fieri ſolet in Viſitatione à Prælatis, etiam ſi Religioſus crediderit, ſe non indigere dicta Prælatorum diſpenſatione, pro illo tunc? Ex p. 7. tr. 5. Reſ. 23.

(Sup. hoc eurſim in Reſ. præterita §. Et tandem. curſim poſt medium.) §. 1. Affirmatiuè reſpondet Villalobos *in ſum. to. 2. tr. 18. diffic. 14. n. 7.* vbi ita aſſerit: [Aſſi miſmo pueden los Prelados regulares diſpenſar en la inhabilidad para los oficios que pone Sixto V. que eſſa no es reſeruada, y tienen priuilegio concedido deſpues de Sixto V. por Gregorio Decimoquarto para habilitar à ſus ſubditos, y quitarles qualquiera inhabilidad, concedido à vna Orden de Italia como refiere Sorbo. Y toda eſta poteſtad la pueden cometer los Superiores, por lo que diximos arriba.

2. Aduierte Portel por vna doctrina de Nauarro, que ſi el Religioſo que huuieſſe incurrido en eſte caſo, ſe hallaſſe en el Capitulo Prouincial, o de la viſita, donde el Prelado dixe en general, *Abſoluo vos ab omni cenſura; & diſpenſo vobiſcum in omni irregularitate, & habilito vos ad omnia.* en tal caſo quedaria el ſubdito abſuelto, y diſpenſado, aunque entonces ne ſe acordaſſe de la cenſura o irregularidad.] Ita Villalobos, & poſt illum Zambellus *in Reper. mor. verb. Abortus, n. 3.* Sic aſſerens: Aduertimus tamen hic hunc Religioſum non indigere hac diſpenſatione, ſi in Viſitatione aut Capitulo fuerit diſpenſatus ab irregularitatibus, prout fieri ſolet à noſtris Prælatis, etiam non cogitantibus diſpenſationem huius irregularitatis, & etiamſi Religioſus crediderit ſe non indigere dicta Prælatorum diſpenſatione pro illo tunc. Ita Zambellus, qui citat Graſſium: Quibus omnibus adde Bordonum *in Conſ. Regul. Reſol. 13. q. 5. n. 20.*

RESOL. XIII.

Quid ſub prohibitione officiorum contra procurantes abortum intelligatur in Bulla Sixti V. Ex par. 7. tract. 5. Reſ. 27.

(Sup. hoc in tom. 6. tr. 1. lege doctr. Reſ. 34.) §. 1. Reſpondeo quòd nomine Officij intelligitur munus habens adminiſtrationem rerum, vel perſonarum Eccleſiaſticarum cum ſuperioritate. Sorbus *ver. ingreſſus non circ. fin. n. 8.* Sanch. *in Decal. lib. 6. c. 15. n. 66.* Et ſic continẽtur officia habentia iuriſdictionem, ordinariam, vt Generalis, Prouincialis, Superioris localis, & Vicarij, vt Sanch. *ibi.* Miranda *to. 2. q. 2. art. 8.* Bonac. *de largit. mun. diſp. 3. punct. 5. n. 2.* Itẽ continentur habentes iuriſdictionem delegatam ratione certi officij, ſeu perſonatus, vel ita vt ſint in ea maiores Ordinarij, vt Viſitatores prouinciarum, Mirand. *loc. cit. concl. 2.* Item contineri Diffinitores, Diſcretos, & Procuratores ad Capitula generalia, & prouincialia, ait Mirand. *loc. cit.* Sed contraria eſt magis communis, ſcilicet iſtos non contineri, vt Bonac. ibi cum Souſa, & Barth. à S. Fauſto, & aliis. E contra non continetur officium Concionatoris, Lectoris, Confeſſarij, Regentis ſtudiorum, vt Sanch. *ibi.* Filliuc. *tr. 34. n. 77.* Bonac. & Mirand. *loc. cit.* Item non contineri Aſſiſtentes Generalis, Magiſtros Nouitiorum, Conſultores, Admonitores, & Præfectos Sacriſtiæ, ait Bonac. *ibi* cum citatis. Et hæc omnia docet P. Theſaurus, *in prax. p. 1. cap. 58. q. 1.*

RESOL. XIV.

Quomodo obliget priuatio priuilegij Clericalis, & omnium Dignitatum, & officiorum, & beneficiorum impoſita in Bulla Sixti V.

Et an dicta pœna obligent reum in conſcientia ante iudicis ſententiam, & declarationem? Ex p. 7. tr. 5. Reſ. 17.

§. 1. Suppono procurantes abortum ſequuto effectu, incurrere ex Bulla Sixti V. & Gregorij XIII. priuationem omnis Priuilegij clericalis, & omnium dignitatum, officiorum, & beneficiorum (quæ perpetuò erunt Sedi Apoſtolicæ reſeruata) & inhabilitatem ad illa & ſimilia. Hoc ſuppoſito quæritur, an dictæ pœnæ obligent reum in conſcientia ante iudicis declarationem; & aliqui reſpondent affirmatiuè, quia hæ pœnæ priuant ipſo iure bonis communibus vt publicis officiis, dicunt poſſe obligare, & cenſeri obligaſſe in foro conſcientiæ reum ad dimittenda officia, etiam in caſibus occultis, quia hæc bona magis pendent à poteſtate publica legiſlatoris: & ita tenet Garzias *de Benef. p. 11. c. 12. n. 18. 19. 20.* cum Abb. Felin. Nauar. Pariſ. & Lorca, quos allegat *n. 18.* vbi cum Sorbo ait, quod commiſſa pœna priuationis officiorum tenetur, vel diſpenſationem, ſeu rehabitationem procurare cum omni diligentia, & ſollicitudine, vel dimittere officium, ſeu renunciare; ſi tamen poſſit renunciare ſine manifeſtatione proprij criminis, aliàs enim non teneretur cum ſui infamia dimittere, iuxta communem Theologorum: Ita Sayr. ibi. (Sup. hoc in Reſ. ſeq. & in aliis multis eius not.)

2. Sed contrariam ſententiam docent communiter Doctores, quos ad ſatietatem adducit Sanctarellus, *tr. de Apoſtat. c. 4. n. 13. in fine,* & me citato Marchinus *de Sacr. Ord. tr. 1. p. 8. c. 4. n. 32.* & etiam me citato nouiſſimè Barb. *de poteſt. Epiſc. p. 2. Alleg. 44. n. 39.* quia nullus tenetur eſſe reus, & vindex: ergo requiritur ſententia declaratoria etiam in foro conſcientiæ, antequam quis obligetur imponere ſibi pœnam à iure ſtatutam. Et lex humana non cenſetur obligare cum tanto rigore, ſaltem niſi exprimat, vt in conſcientia ante omnem declaratoriam dimittere teneatur; & quia hæc pœna exigit factum hominis poſitiuum ad ſui executionem. (Marchinus citat Dianã in Reſ. quæ hic eſt in tom. 5. tr. 4. Reſ. 63.)

3. Verùm P. Theſaurus *in Praxi p. 1. c. 28.* ſequitur mediam ſententiam tutiorem, & in praxi paſsim receptam, præſertim in ſtylo Curiæ, quòd dicta priuationis officiorum Eccleſiaſticorum pœna obliget in conſciẽtia iuxta priorem ſententiam, quando caſus eſt manifeſtus; & ratio eſt, quia tunc ſuperioris acta incipiunt eſſe nulla, ceſſante titulo colorato ob priuationis notorietatem. Quandiu autem priuatio eſt occulta, non videtur obligari in conſcientia, quia eius acta ratione publici officij ſunt valida manente titulo colorato.

RESOL. XV.

An pœna inhabilitatis impoſita in Bulla Sixti V. obliget ante iudicis declarationem? Ex p. 7. tr. 5. Reſ. 18.

Sup. hoc in Reſ. præteri- ta à lin. 6. & in to. 1. tr. 5. Reſ. 83. per 101. & lege alias Reſ. eius primæ not. & in to. 3. tr. 3. Reſ 89. §. pen. & in to. 4. tr 8 ex Reſ. 58. vide doctr. § Ex quibus. & latè in to. 5. tr. 1. Reſ. 34. § vlt. & in Reſ. 35. 36. & 78. & in to. 7. tr. 1. lege latam doctr. Reſ. 245. & 247. & in to. 9. tr. 7. ex Reſ 109. vide §. Sed quid.

§. 1. **A**D hoc dubium reſpondet P. Theſ. *in Praxi p. 1. cap. 28. quæſt. 4.* vbi ſic ait. An pœna latæ ſententiæ inhabilitatis ad officia obliget in conſcientia ſtatim atque fuerit commiſſa. Reſpondeo ſecundum magis communem ſententiam obligare, prout dixi *ſuprà cap. 5.* quia hæc pœna eſt purè priuatiua, non requirens factum hominis poſitiuum ad ſui executionem. Ita Caietanus 2. 2. *quæſt. 62. art. 3.* & multi quos allegat Sanchez *in Decal. lib. 2. c. 39. num. vlt.* & communiter dicunt Suar. *de legib. lib. 5. cap. 9. num. x.* Corduba *lib. 1. quæſt. 36. num. 1.* Alij tamen probabiliter tenent non ligare in conſcientia ante declaratoriam, quos allegaui *in d. cap. 5. limit. t.*

2. Alij verò diſtinguunt, quia ſi pœna inhabilitatis ſimul cum alijs pœnis apponatur, quæ non obligent in conſcientia ante declaratoriam, vt cum pœna priuationis officij, vel beneficij tunc neque hæc obligabit; aliàs ſecus ſi ponatur per ſe, vel cum aliis merè priuatiuis: ita Molina, *to. 1. diſp. 96. §. duo,* cum Couarruuias & tenet Filliuc. *tract. 34. num. 79.* Hucvſque Theſaurus,

3. Sed ego puto ſatis probabiliter hanc pœnam non obligare ante declaratoriam, vt docet Leſſius *lib. 2. c. 35. dub. x6.* & Sanchez *in ſumma tom. t. lib. 2. cap. 39. n. vlt.* & alij cum hac tamen limitatione quòd ſi inhabilitatis pœna ſit lata ſolùm quoad illud numero beneficium, obligat in conſcientia ante omnem declaratoriam: vt Suar. *tom. t. de relig. tract. vlt. de ſimonia cap. 58. num. 9.* Secundò eſt certum quod inhabilitas conſurgens ex cenſura vel, irregularitate, obligat in conſcientia ante omnem ſententiam, & ita Sanchez *in Decalogum cap. 39. n. vlt.* & tali ratione ligat inhabilitas, quam Sacra Pœnitentiaria diſpenſando ſuper irregularitate ex homicidio, vel abortu, relinquere ſolet in eodem diſpenſato. Sed circa difficultatem huius, & ſuperioris Reſolutionis, quando caſus occurrerit videbis Theſaurum *vbi ſuprà in part. t. cap. 28. & 30.*

RESOL. XVI.

An detur præuentio inter iudicem ſæcularem & Eccleſiaſticum contra procurantes abortum?
Et an ſi reus ſit Eccleſiaſticus tradendus ſit Curiæ ſæculari?
Et an ad excluſionem pœnæ temporalis, quando criminaliter agitur, fœtus præſumi debet potius inanimatus, quam animatus? Ex p. 7. tract. 5. Reſ. 4t.

§. t. **R**Eſpondeo affirmatiuè, vt patet ex Bulla Sixti V. & ita docet Nouarius *in ſum. Bull. tom. x. tit. de abortu. n. 5.* vnde *n. 19.* ſic ait: Ampliatur quartò, vt probato delicto abortus, Iudices Eccleſiaſtici, vel ſeculares poſſint hodie procedere contra illud committentes, quia Gregorius circa hoc nihil innouauit. Ita ille, quod etiam docet Portel. *in dub. regul. verb. Abortus, num. 9.* & Rodriquez *in Quæſt. Regular. tom. 2. q. 33. art. 4.* Et ſi reus ſit Eccleſiaſticus traditur Curiæ ſeculari, vt obſeruat ex Quaranta Barboſa *de poteſt. Epiſc. c. 3. Allegat. t1t. num. 20.*

Quoad hoc lege infr. doctr. Reſ. 20. & 21.

2. Nota tamen hîc obiter, quòd ad excluſionem pœnæ corporalis, quando criminaliter agitur, fœtus præſumitur potius inanimatus, quam animatus. Ita Doctores, quos citat & ſequitur Barboſa *vbi ſuprà allegat. 5t. num. 139.* quibus adde Trullench *in Decalog. tom. 2. lib. 5. cap. 1. dub. 4. num. 2.*

RESOL. XVII.

An ex abortu caſuali incurratur reſeruatio?
Et pro praxi huius quæſtionis multi caſus explanantur in textu huius Reſolutionis, in quibus ex abortu non incurritur reſeruatio. Ex p. 7. tractatu 5. Reſ. 20.

§. 1. **R**Eſpondet negatiuè Bordonus *in Conſil. regul. to. t. Reſol. 45. q. 3. n. 3.* vbi ſic ait: Quæres, An ex abortu caſualiter procurato inferatur reſeruatio? Abortus autem caſualis eſt ille, qui ſequitur ex aliqua actione, quam Religioſus fecit non ex intentione, & animo abortiendi, ſed alio fine, ſiue malo, vt ex odio, vel vt ex morte ſuccederet in hæreditate, ſiue bono, ne ſequeretur infamia, &c. Reſpondetur, Abortus caſualis non præuiſus, à Religioſo non inducit reſeruationem, quia applicatio cuiuſcumque rei ſit, non dicitur procuratio abortus, ſed alterius rei. Confirmatur, quia caſus iſte intelligi debet iuxta conſtitutionem Sixti V. vbi facit mentionem de abortu voluntario, non caſuali. Deinde *Nau. cap. 15. n. 14.* dicit eum, qui in periculum non tamen probabile abortiendi induxit grauidam non peccare mortaliter, etiamſi poſtea abortiatur; ergo neque in caſu noſtro. Ita Bordonus, qui citat Floronum Graffium, & Lupum. Vnde ex his Mazuchellus *tract. de caſ. reſer. diſp. 2. c. 3. quæſt. 3.* reſoluit non incidere in caſum reſeruatum abortus, qui interrogatus de cauſis abortiendi remedium aliquod bona fide aperiret, quo poſtea fœminæ aliquæ ad abortum procurandum vterentur: in eo enim ſi bona fides adfuit, defuit voluntas abortum procurandi, proindéque in nullam reſeruationem dicendus eſt incidiſſe. Secundò excuſari medicum, eum, qui vt matrem morte liberet, illi in partu laboranti potiones præbet, vel quid aliud exhibet, vt faciliùs partus iam maturus naſcatur: licèt enim partus mortuus naſceretur, adhuc tamen non eſſet hoc medico imputandum ad peccatum. Et ratio eſt, quia ille non habebat intentionem procurandi abortum, ſed partum naturalem. Tertiò, excipi illum qui ignorauit fœminam eſſe grauidam. Ita Steph. Quaranta, *verb. Abortus.* Et ratio eſt, quia non dicitur habuiſſe intentionem, & propoſitum procurandi abortum. Sic medicus, qui neſciens an mulier ſit grauida, idque nec animaduertens, nec animaduertere volens medicinam præberet, ex qua abortus ſequeretur, non incideret in caſum, etiamſi fortè mortaliter peccaret ob inaduertentiam culpabilem. Et ratio eſt, quia ad caſum hunc incurrendum non ſufficit, vt abortus poſſit alicui imputari, ſed debet eſſe debita opera, & ex induſtria quæſitus. Sic ignorantiam quantumuis craſſam, dummodo non ſit ingens temeritas, excuſare à cenſura impoſita ſcienter aliquid facienti. Quartò non incidere in caſum reſeruatum maritum, vel patrem, qui vxorem vel filiam leuiter caſtiget, vel verbum aliquod proferat: vnde mulier ira, & furore percita abortum patiatur. Et ratio eſt, quia hoc modo non dicitur procurare abortum, neque in ſe, neque in ſua cauſa. Ita Chapeau. *caſ. 9. de procurat. abortus, q. 2. in princ.* Belloch. *de caſ. reſer. p. 2. q. 8. n. 100.* Floronus *p. 2. caſ. 5. de procurantibus abortum, num. 13.* Quod verum eſt, etiamſi percuſſio grauis eſſet; ita vt vel percutiendo, vel obiurgando ad mortalem culpam perueniret: ita tamen vt abortus non fuiſſet intentus. Quintò excipi mulierem illam, quæ ex repentina aliqua animi paſſione, puta lætitia, metu, appetitu ſibi natura repugnanti, vel terribili, & formidabili alicuius aſpectu, vel terrore ex armatorum, & rixantium hominum viſione cauſato abortum patiatur. Et ratio eſt eadem, quia ipſa non dicitur procurare, ſed effectus per accidens, & contingenter ſequitur, quinimò vt plurimum contra voluntatem ſequitur. Addo excuſari etiam eum, qui huiuſmodi metum mulieri grauidæ incutiat, ſi probabiliter ignorabat periculum abortus. Secus, verò, ſi ſciens illius facilitatem in abortiendo alicuius monſtri figuram, & imaginem dedita opera repræſentauit ad finem abortus. Ea ratio eſt, quia vel

Sup. hoc inf. in Reſ. 34. recitatur in §. Hinc. quamuis ibi pro graui caſtigatione.

dicitur

dicitur procurator abortus. Sextò excuſatur mulier, quæ alias ex aperta ſe paſſam eſſe abortum graue aliquod onus portando, vel ſcalas conſcendendo, illud defert, aut ſcalas conſcendit, ſed tamen præter intentionem faciendi abortum. Et ratio eſt, quia non dicitur dedita operâ, & ſtudioſè illum procuraſſe. Quod verum eſt etiamſi caſu contingeret, vt ea ob id abortum pateretur.

2. Vnde ex his ego olim conſului non incidiſſe in caſum reſeruatum medicum eum, qui medicinam ordinauerit ad abortum tendentem, vt ea Titiæ grauidæ porrigeretur, & ea per aromatarij, aut ancillæ imprudentiam fuit porrecta Semproniæ item grauidæ. Et ratio eſt, quia abortus iſte caſualis eſt, proindéque nec medico imputandus.

3. Non deſinam tamen ponere hic ea, quæ docet Molina *de Iuſtit. tom.4. tract. 3. diſp.3. n.6.* vbi ſic ait: Ex his facilè intelligitur, quid dicendum ſit ad euentum illum, quo quis prægnantem percutit, aut metum illi incutit, eſtque in cauſa, vt abortus ſequatur, num ſcilicet, ſi fœtus animatus iam erat rationali anima, dicendus ſit homicida voluntarius, an caſualis. Caietanus 2.2. *q.64. art.8. ad* 2. ait, ſi percuſſio aut metus talis fuit, ex quibus non rarò, ſed frequenter ſequi ſolet abortus; & percutiens, aut incutiens metum, non ignorabat mulierem eſſe prægnantem, eſſe homicidium voluntarium, eſto percutiens id homicidium non intenderet. Nauarrus verò *vbi ſupra* id negat, aſſerens eſſe caſuale. Dicendum verò ſic eſt. Nam, iuxta regulam à nobis propoſitam, percuſſio, aut incuſſio metus, tam patens, ac manifeſta ſit cauſa abortus comparatione percutientis, aut incutientis metum, dum ita percuſſit, aut metum incuſſit, vt prudentis arbitrio percutiens, aut eum metũ incutiens, cenſeatur ac ſi abortum intenderit, homicidium non eſſe voluntarium, ſed caſuale, eſto percutiens aut incutiens metum, attenderit, mulierem eſſe prægnãtem: eaque de cauſa regulariter, quando abortus euenit præter ſpem eius, qui percuſſit, aut metum incuſſit, homicidium erit caſuale. At verò quando percuſſio, aut incuſſio metus, eſſet tam manifeſta cauſa abortus, vt arbitrio prudentis percutiens, aut metum incutiens, reputaretur ac ſi abortum intendiſſet, homicidium eſſe voluntarium, eſto percutiens, aut incutiens talem metum, abortum non intenderit. Hoc modo eſſet homicida voluntarius ob abortum ſubſequutum, qui ita in prægnantem percitus, ita illam percuteret, vt probabiliter timendus eſſet abortus, eſto non intenderit abortum, ſed ſatiare vindictæ appetitum. Hic enim perinde ſe haberet, ac ille, qui ex propoſito intenderet grauiter vulnerare, ita vt inde ſequi veriſimiliter poſſet mors, non intendendo eo modo vulnerati mortem, ſed ſolùm acrem vindictam, ea qua facilè poterat ſequi mors, de hoc enim, ſubſequuta ex eo vulnere morte, nullus ſanæ mentis diceret, eſſe homicidam caſualem, ſed diceret eſſe voluntarium. Ita ille.

Sup. hoc & doctrina ſequenti in hoc §. 1. in 10.1. n.3. Reſ.43. §.1 poſt med. verſ. Et ideo. quamuis ibi pro diſpenſatione in hoc caſu.

RESOL. XVIII.

An qui procurauit abortum ante animationem, incidat in excommunicationem, & irregularitatem?

Idem dicendum eſt de præbentibus opus, conſilium, &c. Ex p.7. tract.5. Reſ.3.

§. 1. RESpondeo affirmatiuè ex Bulla Sixti V. ſed hodie ſtante Bulla Greg. XIV. negatiua ſententia tenenda eſt; & ideò Machadus *de perf. Conf. to. 1. lib. 2. p.3. tract.17. docum.9. n. 1. & 2.* ſic ait: [Se ha de aduertir, que Sixto V. por vna conſtitucion eſpecial diſpuſo, que todas la perſonas, que por ſi, ò per otros cooperando con ayuda, conſejo, ò de qualquiera otra manera

Sup. hoc in tom 3. tr. 3. Reſ.40. curſiſſimè in eius lin. vlt.

fueſſen cauſa de algun aborto: ora la criatura eſtè animada à no: incurra en la penas, que ambos Derechos imponen à los homicidas; y aſſi miſmo impone deſcomunion mayor, ipſo facto incurrenda contra los tales, y reſeruada à la Sede Apoſtolica ſu abſolucion. Y que ſi fueren Clerigos, ipſo facto, queden priuados del oficio, beneficio; ò dignidad Eccleſiaſtica que tuuieren, è inhabiles para tenerlos deſpues, y ſi fueren ſeculares, queden inhabiles para Orden ſacro, y todo lo demas que queda dicho.

2. Deſpues Gregorio XIV. por otra eſpecial conſtitucion moderò la de Sixto V. particularmente en dos coſas. Lo primero, en quanto à lo que por Sixto V. ſe auia diſpueſto, de que incurrieſſen en las penas referidas, aunque la criatura no eſtuuieſſe animada, ò quando ſe dieſſe ſolamente bebida, ò otro remedio para no concebir, ò hazerſe eſteril la muger; cuyas penas dexa à la diſpoſicion de los ſagrados Canones, y Concilio Tridentino.] Ita ille, cui adde Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 12. diffic. 14. n.2.* & Bordonum *in Conſil. Regul. reſol.45. n.11.*

3. Hoc Villalobos *in ſum. tom.2. tract. 12. diffic. 14. n.3.* ſic ait: [Conforme a eſto, el que el dia de oy procuraſſe aborto, no eſtando la criatura animada, o dieſſe veneno de eſterilidad, o remedio, para no concebir, non quedaria deſcomulgado ni irregular.] Igitur licèt abortus fœtus inanimati ſub excommunicatione interdictus eſſet in Bulla Sixti V. nihilominus illa Bulla hac in parte abrogata eſt, & ad terminos iuris communis, ſacrorum Canonum, & Concilij Tridentini diſpoſitionem redacta fuit per ſubſequentem Gregor. XIV. Conſtitutionem. Propterea abortus fœtus inanimia hoc tempore ſub excommunicatione vetitus non eſt. Et ita etiam obſeruat Mazuchellus *tract. de caſ. reſeru. diſp. 2. c.3. diffic. 1. n. 2.* quod etiam dicendum eſt de præbentibus opus, conſilium, &c.

RESOL. XIX.

Quo tempore fœtus animatur, ita vt, qui de illo abortum faciunt, incurrant excommunicationem, & irregularitatem? Ex p 7. tr.5. Reſ.6.

§. 1. AD hanc quæſtionem ſic reſpondet Leſſius *lib. 2. cap.9. dub. 10. n.65.* Petes, quando proles animatur anima rationali: Reſp. Couarr. putat marem animari die 40. à conceptu, fœminas 80. & ita communiter ſentire DD. Sed nulla videtur ratio, cur tanta ſit diſcrepantia inter marem ac fœminam. Itaque verius eſt vtrumque fœtum animari ſimul atque fuerit formatus. Nam *Exodi* 21. iuxta verſionem 70. dicitur: *Qui percuſſerit mulierem prægnantem, & illa abortum fecerit, ſi fœtus erat formatus, dabit animam pro anima, ſi nondum erat formatus mulctabitur pecunia,* vbi apertè inſinuatur fœtum habere animam, ſimul ac formatus fuerit. Idem docent Medici. Quoto autem die formatio abſoluatur, docet Læuinus Lemnius *cap.* 11. citans Hippocratem *l. de natura fœtus,* maris formationem abſolui aliquando die 30. aliquando 35. aliquando 40. aliquãdo 45. fœminæ verò, nunc 35. nunc 40. nunc 45. nunc 50. Verùm Hippocrates id non docet: nam lib. de natura fœtus n.10. docet maſculum, vt longiſſimè triginta diebus formari; fœminam vt longiſſimè, 42. diebus, idque duobus locis eod. lib. repetit, & probat ex purgatione, quæ poſt maſculi partum durat diebus 30. poſt fœminæ 42. vt diutiſſimè. Hucvſque Leſſius.

2. Non deſeram etiam hic apponere verba Mazuch. *tract. de caſ. reſeru. diſp.2. c.3. diffic. 1. n.5.* ſic aſſerentis: Ego tamen verius exiſtimo, vtrumque fœtum animari ſimulatque formatus eſt: ſic enim *Exodi* 21. iuxta

verſionem 70. dicitur, (qui percuſſerit mulierem prægnantem, & illa abortum fecerit, ſi fœtus erat formatus dabit animam pro anima: ſi nondum erat formatus mulctabitur pecunia.) Quibus verbis apertè inſinuatur fœtum habere animam ſimulatque fuerit formatus, idémque Medici ipſi docent. Formatio verò fœtus ex Hippocrate *lib. de natura fœtus*, in maribus abſoluitur aliquando die 30. aliquando 35. aliquando 40. aliquando 45. Formatio verò fœminæ abſoluitur aliquando 35. aliquando 40. aliquando 45. & aliquando 50. Ratio autem cur fœtus non formetur eodem tempore in omnibus prouenit ex caliditate, vel frigiditate matris. Ita Mazuchellus.

3. Sed cùm Ariſtoteles *lib. 7. de Animal. c. 3.* Plinius *lib. 7. c. 6.* & alij docent mares animari die 40. à conceptu, fœminas verò die 80. & aliquando 90. Exiſtimo non eſſe recedendum ab hac opinione, cùm magis faueat pœnitentibus. Et ideo illam docet Layman, *lib. 3. tract. 3. p. 3. c. 4. n. 3.* Marchinus *de Sacram. Ordinis tr. 2. p. 9. c. 3. n. 7.* Trulleoch *in Decal. tom. 2. lib. 5. c. 1. dub. 4. n. 2.* Molina *de Iuſt. tom. 3. tract. 3. diſp. 27. n. 1.* Megala *in Prompt. tom. 1. ver. Abortus, n. 1.* Coriolanus *de caſ. reſeru. p. 2. caſ. 6. n. 4* Quaranta *in ſum. Bull. ver. Abortus, n. 5.* Scortia *in Bullis Pontif. Theorem.* 376. & Naldus *in ſum. ver. Abortus, n. 2.* vbi ſic ait: Abortum poſt 40. dies in maſculo, in fœmina poſt 80. animatum eſſe anima rationali, tradunt omnes. In dubio autem, id eſt, non conſtito, ſit ne maſculus, an fœmina, tunc cenſetur eſſe maſculus, & ſic animatus anima rationali; & ita ſeruat ſacra Pœnitentiaria. Ita ille, cui adde Machadum *de Perfecto Confeſſ. tom. 1. lib. 2. par. 3. tract. 17. docum. 8. num. 2.* & Bordonum, *in Conſc. Regul. tom. 1. reſol. 45. q. 2. num. 2.*

4. Non deſinam tamen hic adnotare quod recentiſſimè Thom. Fienus *lib. de vi formatrice fœtus, edito an. 1620. q. 8. concl. 11.* putat animari fœtum anima rationali tertia ad ſummum die à ſeminis conceptione, ſuamque ſententiam plurimis probat argumentis. Sed nolo ingerere ſcrupulos; ideò à communi ſententia non eſt recedendum: igitur qui ante quadraginta dies procurauit abortum, non eſt cenſendus irregularis, neque in pœnas Bullæ Sixti V. incurriſſe dicendum eſt, iuxta Conſtitutionem Gregorij XIV. Et ſi dubitetur ſi maſculus ſit, vel fœmina, fœtum, præſumendum eſt eſſe animatum poſt 40. dies.

RESOL. XX.

An qui facit abortum ſit irregularis, ſi dubitat de animatione fœtus? Ex p. 4. tr. 2. Reſ. 16.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & ſup. lege §. vlt. Reſ. 16. & ſuperius in tr. 5. ex lata & ſubtili doctrina Reſ. 119. §. Itaque. à lin. 8. & verſ. Ex his. ſed lege eam per tot. & non pigebit.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docent communiter DD. quos citat, & ſequitur Merolla *in diſputat. Theolog. tom. 1. diſputat. 3. cap. 3. num. 237.* Sayrus *libro 6. cap. 15. num. 9.* Sotus *in 4. diſt. 25. q. 1. art. 3. concluſ. 4.* Barboſa *in collect. tom. 2. lib. 5. tit. 12. cap. 12. num. 15.* Aula *part. 7. diſputat. 2. dub. 1. concl. 1.* Sanchez *in ſumma tom. 1. libro 1. cap. 10. numero 43.* quia in tali caſu, qui præbuit cauſam abortus, eſt dubius an ſit homicida; ergo cenſendus eſt irregularis.

2. Sed contrariam ſententiam tenet doctus Emanuel de Monra *opuſc. de enſal. & incant. ſect. 3. cap. 1. num. 27.* vbi ſic ait: Non incurrit irregularitatem ille, qui cùm certus ſit iniquè ſe concurriſſe ad abortum, dubitat verò an proles per abortum occiſa fuerit iam animata anima rationali. Ita ille, & poſt illum nouiſſimè docet hanc ſententiam ex Theologia Societatis IESV Ioannes Præpoſitus inſignis Theologus *in ſuis comment. ad 3. part. D. Thom. quæſt. 5. de irregular, dub. 8. num. 58.* vbi ſic aſſerit: Incurritur irregularitas ſi quis poſt fœtum & animationem procuret abortum; peti verò poteſt quid ſit cenſendum, ſi dubitetur de animatione fœtus. Reſpondeo ſi adhibita diligentia verè remaneat, dubium non videri irregularem, quia nec eſt cenſendus irregularis ex eo quod irregularitas homicidio ſit appoſita, cùm dubitetur num hic & nunc commiſſum homicidium, neque etiam ex eo quòd in dubio homicidij aliquis debeat ſe habere tanquam irregularem, quia ſi benè perpendantur iura id ſtatuentia, aduertetur ea non comprehendere præſentem caſum, cùm omnia ſupponant ſubiectum capax mortis, nam agunt, quando conſtat de morte alicui illata, & dubium eſt à quo ex variis concurrentibus ſit illata, quo caſu decernitur eos, de quibus dubitatur, habendos irregulares. In præſenti verò caſu dubium verſatur circa conditionem ſubiecti, an ſcil. viueret necne; vnde diſpoſitio iuris non intelligitur de noſtro dubio, & proindè non ſatis conſtat an in præſenti caſu irregularitas iure ſit illata, & per conſequens non eſt dicenda incurri. Ita Præpoſitus; & hanc ſententiam videtur approbare Gomez *de delict. cap. 3. in rubr. de homicidio, num. 3. in fine*, & Baiardus *in addit. ad Iul. Clar. quæſt. 68. numero 9.* vbi tenent, quòd in dubio fœtus præſumi debet inanimatus, hæc opinio eſt probabilis, verùm ne diſcedas à prima opinione tanquam probabiliori, quam præter DD. citatos tenet Farinacius *in fragment. crimin. part. 2. numero 444.*

RESOL. XXI.

An in dubio, an fœtus ſit animatus, quis cenſendus ſit irregularis?

Et quid eſt dicendum quoad alias pœnas annexas irregularitati, qualis eſt priuatio officij, & beneficij, & inhabilitatis ad hæc duo? Ex p. 7. tr. 5. Reſ. 24.

§. 1. AD hoc dubium affirmatiuè reſpondet Ioachim. Brulius *in Reſol. de caſ. reſer. dub. 11. ſect. 3. num. 86.* vbi ſic ait: Petes, quid iudicandum, dum eſt dubium fuerit ne fœtus animatus, an non, incidet ne in caſum reſeruatum, & alias pœnas, procurans vel conſulens abortionem? Reſpondetur primò in foro ciuili, vbi de imponenda pœna agitur, debet interpretatio fieri in mitiorem partem, ac iudicandum eſt non fuiſſe animatum, *l. interpretatione, ff. de pœnis*, vbi dicitur interpretatione legum pœnæ molliendæ ſunt potius, quàm aſperandæ. Et hoc nomine ſecundùm Iulium Capitolinum laudatus fuit M. Antonius Philoſophus, cui mos erat, vt omnia crimina minori ſupplicio, quàm legibus plecti ſolent, puniret.

Sup. hoc in Reſ. & §§. poſitis in annot. §. Sed pro. huius Reſ.

2. Reſpondetur ſecundò in foro tamen conſcientiæ, talis debet ſe tenere tanquam homicidam, tanquam obnoxium reſeruationi, tanquam excommunicatum & irregularem, ac proinde abſtinere debet à Miniſterio altaris. Probatur ex celebri illa regula iuris. *In dubiis tutior pars eſt eligenda*, quam tradunt Pontifices, *in cap. ad audientiam, cap. ſignificaſti 1. & 2. de homicid. cap. Iuuenis, de ſponſal.* Quam regulam multi quidem volunt habere tantùm locum in dubio facti, non verò in dubio iuris. Baſilius tamen Legion. *l. 10. de matrim. cap. 16.* cum Vaſquez, & aliis, quos citat, probat ex rationis æqualitate, regulam illam eſſe intelligendam tam de dubio iuris, quàm de dubio facti. Quidquid ſit hoc loco locum habet; cùm non ſit dubium iuris, ſed facti. Hucvſque Brulius cum DD. quos citat, & ſequitur Scortia, *in Bulla Pontif. Theorem.* 388. quam doctrinam ipſe intelligit quantum ad ordi-

num

num ſuſceptionem, & adminiſtrationem quam intrinſecè includit irregularitas. Secus verò quoad alias pœnas quæ a Iudice ſolent imponi pro contracta irregularitate, vt beneficiorum priuationem, & ſimiles, cum pœna ſtatuta delicto certo non ſit imponenda delicto dubio, ſed extraordinaria pro qualitate dubij. Vnde Nouarius *in ſum. Bull. 10. a. tit. de Abo in. num.* 20. ſic ait: Amplia quintò vt in dubio an fœtus fuerit animatus, vel inanimatus, debet Clericus ſe reputare irregularem, Sanch. *in libro* 1. *Decalog. cap.* 10. *num.* 43. Vnde ſi ex ſignis materiæ eiectæ, vel ex die coitus, vel aliunde id non poſſit deprehendi, ita vt excludatur omnis dubitatio, ſtante dubio de animatione fœtus, debet ſe reputare irregularem, ſolùm quoad ordines non recipiendos, vel in illis non miniſtrandum; hæc enim duo non poteſt admittere, ſeu facere, quoniam hæc duo intrinſecè, & claré includuntur in irregularitate; At iſte irregularis non tenetur ſe reputare irregularem quoad alias pœnas annexas irregularitati, qualis eſt priuatio officij, & beneficij, & inhabilitas ad hæc duo: nam pœna ordinaria ſtatuta delicto certo, non eſt imponenda delicto dubio, ſed extraordinaria pro dubio; imponitur verò irregularitas etiam delicto homicidij dubij. Ita Sanch. *loc. cit. num.* 45. vbi *num.* 4. ponit exemplum de eo, qui dubitat, an conſilium à ſe datum fuerit cauſa homicidij, vel abortus, eò quòd facta diligentia, manet dubius adhuc, an alter habuerit animum faciendi etiam abſque illo conſilio, & reſoluit ſtante tali dubio, debere ſe reputare irregularem modo ſupradicto Hæc omnia Nouarius.

Sup. Lis pœnis in Reſ. ſeq.

3. Sed pro negatiua ſententia ego adduxi *in part.* 4. *tr.* 2. *reſol.* 16. Moutam, Præpoſitum & alios. Vnde nouiſſimè Machados *de Perfecto Confeſſario tom.* 1. *lib.* ... *part.* 3. *tr.* 17. *docum.* 10. *num.* 3. ſic ait. [La ſecunda Queſtiones, ſi el que eſtà con duda, ſi la criatura, que por ſu cauſa ſe aborto, eſtaua animada, ò no ſe deua tener por irregular. La mas comun, i recebida opinion es, que ſi; fundaſe en que el que fue cauſa del aborto, eſtà con duda de ſi cometiò, ò no homicidio, i en caſo de tal duda, expreſſamente eſtà diſpueſto por el derecho Canonico, que ſe deua tener por irregular. No obſtante, que la contraria opinio defienden Dotores, de no poca autoridad: el fundamento que tienen es, porque por ſola razon de duda no queda irregular el que auiendo hecho de ſu parte lo que buenamente pudo, para ſalir de la duda, ſe quedò toda via con ella. Ni tam poco el tal queda irregular por la diſpoſicion del Derecho referida, que ordena, que en el homicidio ſe deua tener por irregular el que eſtuuiere dudoſo, ſi le cometio, à no; porque ſi bien le conſideran los dichos textos, no comprehenden eſte caſo, pues preſuponen el ſujeto capaz de muerte; i aſſi la duda entonces no viene à ſer ſobre ſi era viuo, ò no el ſugeto, ſino de ſi le matò, o no, el que eſtà dudoſo. Mas la duda de ſi la criatura eſtaua animada, ò no; es acerca de la condicion del ſugeto: conuiene à ſaber ſi eſtaua viuo, ò no, con que viene à ſer, que ya la irregularidad diſpueſta por el Derecho en caſo de duda del homicidio, cometido, no aya lugar en la duda, de ǭ la criatura eſtaua animada ò no; por ſer principio, que el miſmo Derecho no enſeña, que la irregularidad, que no eſtuuiere expreſſa en el, no ſe deue admitir.] Hucvſque Machados.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & ſup. lege § vlt. Reſ. 16 & ſuperius in. 11. § ex lata doctrina Reſ. 119. §. Itaq; à lin. 8. & verſ. Ex his. ſed lege eam per totam.

4. Verum affirmatina ſententia eſt communis, quam me citato tenet nouiſſimè Barboſa *de Poteſt. Epiſcop. par.* 3. *Alleg.* 51. *num.* 141. & Baunius *in Theolog. Mor. tom.* 2. *tr.* 11. *q.* 32. quibus etiam adde Molin. *de Iuſt. tom* 3. *tr.* 3. *diſp.* 27. *n.* 4. Megalium *in Prompt. tom* 1. *ver. Abortus, n.* 3. Coriolanum *de Caſ. reſeru. par.* 1. *Caſ.* 6. *n.* 3. Caſpenſem *in Curſu Theol. tom.* 2. *tr.* 15. *diſp.* 5. *ſect.* 8. *n.* 54 & Auil. *de Cenſ. part.* 7. *diſp.* 2. *dub.* 5.

RESOL. XXII.

An in dubio vtrum fœtus ſit animatus, procedat non ſolum quoad irregularitatem, ſed etiam quoad pœnas? Ex p. 7. tr. 5. Reſ. 25.

§. 1. RESpondeo procedere tantùm quoad pœnam irregularitatis, non autem quoad alias pœnas; & ita docet Sanchez *in ſumm. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 43. *&* 44. Barboſa *de poteſtat. Epiſcop. part.* 3. *Alleg.* 51. *num.* 138. Farinac. *q.* 122. *num.* 138. quibus adde Fagund. *in Decalog. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 15. vbi ſic ait: Hæc autem pœna irregularitatis, quam incurrit ille, qui cauſam abortui præbet in dubio, an fœtus ſit animatus, intelligenda eſt ſolùm de priuatione quoad ſuſcipiendos ordines, & in illis iam ſuſceptis miniſtrandi; has enim priuationes intrinſecè includit irregularitas, ſecùs verò quoad alias pœnas, quæ à iudice imponi ſolent pro contracta irregularitate; qualis eſt priuatio beneficiorum, & aliæ ſimiles: & ratio eſt, quia pœna ordinaria ſtatuta delicto certo, non eſt imponenda delicto dubio; ſed extraordinaria arbitrio Iudicis pro dubij qualitate. Ita ille, qui citat Vaſquez, Suarez, Salas, Sayrum, & alios.

Sup. hoc ex docte præcedentis Reſ. §. 2. ante med. verſ. Secus verò.

RESOL. XXIII.

An ſi quis procurauerit abortum fœtus animati, ſed dubitat de effectu ſubſequuto; vel an mulier ſit mota ad abortum ex conſilio ei præbito, vel à ſeipſa, cenſendus ſit irregularis?

Et an in ſupradicto caſu poſſit ſtare dicto perſonæ fide dignæ, cui datum eſt conſilium, ſi dicat non fuiſſe ab eo motam?

Et idem dicendum eſt de illo, qui dedit conſilium, vel mandatum ad delictum, vt ad homicidium vel Clerici percuſſionem, &c. Ex p. 7. tr. 5. Reſ. 26.

§. 1. AD hoc dubium ſic reſpondet P. Theſaur. *in Praxi par.* 1. *cap.* 16. In dubio facti de homicidio, vel abortu, ſi quis applicauit media fallibilia ad procurandum abortum, vel homicidium, v. g. ſi ſolùm mandauit, vel conſuluit, vel ſi prægnanti fecit venæ ſectione ſanguinem emitti, & poſtea non poteſt certiorari, an res habuerit effectum; tunc in dubio non eſt cenſendus irregularis, quia non proceditur contra quendam ad pœnas niſi conſtet de corpore delicti *l.* 1. *§. item illud ſciendum, ff. ad Syllan.* Oſach. *deciſ. Pedem.* 42. Menoch. *de arbitr. caſ.* 452. *n.* 20. & procedit tam pro foro externo, quàm interno Sanch. *loco. cit. in Decalog. c.* 10. *n.* 44. *lib.* 1. Nauar. *conſ.* 47. *de homic.* Quatanta *ver. Abortus, §. nota per hanc.* Barboſa *all g.* 51. *n.* 139. Si autem applicata fuerunt media efficacia, & communiter effectum trahentia debet iudicari, & irregularitatem, & alias pœnas iuris incurriſſe, vt Nauar. *ibi.* Quia licèt facta in dubio non præſumantur, falli quando ſunt ſolita fieri: vt *l. vlt. C. de fide inſtrum.* Maſcard. *concl.* 732. *n.* 5. *&* 7.

2. Secundò, ſi conſtat de corpore ſeu materia delicti, ſeu dubitat quis, an habuerit ſufficientem aduertentiam, tunc in dubio cenſeri debet pœnas iuris incurriſſe: quia licèt in actibus internis facilè præſumi poſſit ſubreptio, & inaduertentia, non autem in actibus externis grauiter malis, quia actus externi ex natura ſua cùm ſint valdè ſenſibiles, & non momentanei, ſolent excitare mentem ad ſui conſiderationem; & quia membra externa non mouentur, niſi per rationem ſuperiorem. Ita Leſſ. *lib.* 2. *c.* 7. *n.* 29. cum S. Thoma.

Sup. hoc in tom. 8. tr. 5. Reſ. 55. & in aliis eius primæ annot.

3. Tertiò, ſi quis conſilium, vel mandatum dedit ad delictum, vel ad homicidium, abortum, vel clerici percuſſionem, &c. Et conſtat de corpore delicti, ſeu effectu ſequuto, ſed dubitat, an ille motus ſit à ſua cooperatione, ſeu conſilio, vel mandato, an verò aliàs id principalis eſſet facturus; tunc in dubio præſumptio eſt contra ipſum, & cenſetur pœnas incurriſſe, Sanch. *lib. 1. cap. 10. num. 44. propè fin.* Farinac. *quæſt. 129. numero* 140. Sayr. *lib. 7. cap. 3. num. 2.* Imò etiam ſi executor dicat ſe aliàs fuiſſe factorum, non eſt ei facilè credendum, vt Farin. *num.* 152. Niſi adſint aliæ conjecturæ infringentes talem præſumptionem, vt grauis inimicitia præcedens, vel ſi proteſtatus iam fuerat ſe facturum, aut ſe iam præparauerat ad illud. Farin. *num.* 129. cum multis Doctoribus, & *num. 143. cum ſeqq.* Aliqui tamen dicunt ſtari poſſe dicto illius, ſi ſit perſona aliqua fide digna, & non adſint aliæ conjecturæ contrariæ, Henriq. *lib. 14. cap. 16. n. 3.* Sayr. *de Cenſ. lib. 7. cap. 3. n. 2.* Sanch. *n. 44. in fin.* Auila *p. 7. diſp. 6. ſect. 2. dub. 3. concl. 5.* Hucuſque P. Theſaur.

Sup. hoc in Reſ. not. præteritæ, §. Sed an. & in aliis eius annot.

4. Igitur dicendum eſt, quòd ſi quis procurauit abortum, ſed dubitat de effectu ſubſecuto, non ſit cenſendus irregularis. Et ſi dedit conſilium, ego puto poſſe ſtare dicto perſonæ fide dignæ, cui datum eſt conſilium, ſi dicat, non fuiſſe ab eo motum: verùm circa præſentem Quæſtionem, ne deſeras videre Fagundez *in Decalogum, tom. 1. lib. 2. cap. 10. num. 16. 17. & 18.*

Sup. hoc in § annot. præteritæ, & in aliis §§. eius not.

RESOL. XXIV.

An ſit irregularis, qui non potuit dimouere fœminam à conſilio dato de abortu faciendo? Ex part. 4. tract. 2. Reſol. 15.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. &c.

Quæ nūc eſt ſup. in tr. 5. Reſ. 114.

§. 1. AFfirmatiuè ex Nauarro & Corduba reſpondet Auila *de cenſur. part. 7. diſp. 6. ſect. 2. dub. 4. concl. 3.* quia, vt dictum eſt *in ſuperiori reſolut.* non ſufficit reuocare conſilium vt euitetur irregularitas ſi in effectu mors ex dato conſilio ſequatur. Adde quod aliqui addunt quòd ſi conſulens non poteſt occidendum monere de periculo, adhuc remanet irregularis: ſed hoc accidit in caſu noſtro; ergo, &c. Et in hanc ſententiam docet etiam doctus Petrus Cotoejo *in 3. part. tract. de irregular. diſput. 1. dub. 2. quæſt. 2. num. 3.*

2. Verùm non reticeam contrariam ſententiam docere Henriquez *libro 14. capite 16. numero 5. & in gloſſ. litt. O.* vbi ſic ait: Non fit irregularis Clericus, qui coniugatam diſſuadere non poteſt à conſilio abortus dato, quia ſat eſt præmonuiſſe infantem in matre ſua vt moneri potuit. Ita ille, cuius ſententiam ipſe teſtatur docuiſſe aliquos recentiores. Sed aſſerit Auila quòd illa monitio infantis in matre nullius eſt momenti, ſiquidem infans in vtero nullo modo poteſt ſe liberare; poſſet tamen quis dicere, quòd in tali caſu conſulens vt auertat homicidium facit quod facere poteſt, & ideò Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 21. diffic. 20. num. 8.* rectè notat: [Que el Conſejo no es meramente cauſa natural, que ponga neceſſidad phiſica como el veneno, ſino ſolamente es cauſa moral, y por eſto ſi el conſejero hizo lo que moralmente pudo y deuia hazer para impedir el efeto, es viſto hauer quitado la cauſa y aſſi no ſe le imputarà el homicidio.] Ita ille, qui citat Suarez. His tamen non obſtantibus contra Henriquez ante Auilam docuit affirmatiuam ſententiam Sayrus *libro 7. capite 3. numero 5. in fine.* Verùm Nauarra & Præpoſitus, quorum doctrinam probabilem putat Leſſius, vt viſum eſt *in ſuperiori reſolutione*, dixerunt ſufficere conſulentem reuocare

Quæ hic eſt ſup. in tr. 5. Reſ. 114.

tantùm mandatum, & non monere occidendum; ſed hoc accidit in caſu noſtro. ergo. Adde quod ſuprà probabiliter dictum eſt, quòd non impediens homicidium ad quod tenetur de iuſtitia, non eſt irregularis; ergo, quanto magis in caſu noſtro, in quo impedimentum fuit præſtitum. Vnde ſententia Henriquez probabilis mihi videtur, ſed primam puto probabiliorem & tutiorem.

RESOL. XXV.

An qui dedit conſilium de abortu faciendo, ſi non potuit dimouere fœminam à conſilio dato, incurrat cenſuram, & irregularitatem? Ex p. 7. tract. 5. Reſ. 29.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam nominatim contra me tenet nouiſſimè Eminentiſſ. Cardin. de Lugo *de Iuſtit. tom. 2. diſp. 19. ſect. 2. §. 2. num. 59.* & alij penes ipſum. At ego non diſcedo à negatiua, quam docui *in part. 4. tract. 2. reſol. 15.* Et nouiſſimè illam docet Steph. Baunius *in Theolog. moral. tom. 2. tract. 11. quæſt. 27.* vbi ſic ait: An reuocato conſilio, qui ſuaſit liberetur à ſcelere, controuerſantur Doctores. Affirmatiua Nauarr. placet, *cap. 27. ſumm.* Maiol. *cap.* 48. Comit. *reſponſ. lib. 4. quæſt.* 10. P. de Nauarra *lib. 3. cap. 4. num.* 27. Portelio *in dub. verb. homicidium, num.* 12. nam quid ab eo exigi præterea debeat, ac poſſit, non eſt facilè dicere, quando in alterius exitium, malè conſultus telam texuerat, aura meliore afflatus è cœlo retexit, quid ab eo, ſi ipſa ſupernè in terras labaretur æquitas, amplius poſtularet? hæc illi conjectura probabili, ad fidem non abſonè.

Quæ hic eſt Reſ. antecedēs, & quia nō plenè ſup. hoc, lege tamen, ſi placet, aliam Reſ. eius ſecundæ not. & ſuperioris in tr. 1. et Reſ. 16. §. 1. in fin. & ſequentem §. Idemque. & in tr. 2. lege doct. Reſ. 27. & aliam eius annot. & ſignāter ſup. hoc in tr. 5. Reſ. 106. §. vlt. & in tr. 8. tr. 5. vide doctr. Reſ. 85.

2. Quæ tamen à Leſſio non probantur, *lib. 2. de Iuſt. cap. 13. dub. 3. num. 16.* negat enim ad culpæ fugam conſulenti ſatis eſſe, ſi quæ ipſe conſuluit, reuocet, infectaque nolit, vtpote prohibita legibus, niſi etiam oppoſita perſuadeat. V. C. ſuaſit quis amico vt litem contra fas & æquum vicino intenderet, ſi pecuniam quam mentitur ſibi debitam, deneget, eidem vim faciat, è re id ſua eſſe; enimuerò ſi contemni ſe ſciuerit, honoris ſe, ac famæ facturum aleam, proinde audendum eſſe, quod metuitur dedecus, vitæ alienæ periculo redimendum eſſe. Contendit hic Auctor, ad officium boni viri conſulenti ſatis non fore, ſi ſe deceptum aſſerat, ſi contra quàm prudentia poſtulabat ac charitas, de vi inferenda fortunis, aut vitæ alienæ, iniqua ſe ac turpia dediſſe conſilia dicat, niſi quam habet anticipatam animo voluntatem ea faciendi, oppoſitis rationibus abſtergat, ac diſſipet. Et hoc firmamentum eius præcipuum; quod oſtenſione commodi, honoris, aut famæ, ſibi ex hoc grandi, vaſtóque facinore conciliandæ in populo, conſulens, eius voluntati, quam eſt conſiliis ſuis ad illud patrandum aggreſſus, fortes acréſque ad malum ſtimulos addidit, qui ſtimuli perſeuerant haud dubiè, manéntque, quandiu eorum incitatus motiuo (vt aiunt) conceptum ſcelus vult proſequi, ex quo ſequi ait Leſſius, quòd cùm ſit conſulens, huius voluntatis auctor, ac cauſa: fore quoque & effectus, id eſt, necis, damnique, ac proinde, veri ſpeciem habere, extra irregularitatis periculum conſulentem non fore, ſi dati conſilij reuocatione meta, ſoláque contentus non id agat, vt in contrarium inflectat eius animum cui auctor ſceleris admittendi fuerat.

3. Et hæc ſententia probabilis, prior tamen tenenda in praxi, ratio eſt, quod quando id conſulens operam dedit, vt priora ſua conſilia, argumentis euerteret, facerétque pro viribus, ea vt iniqua, maláque eſſe parerent omnibus, nec ſequenda, non videtur horum executor, illis moueri agique ampliùs, ſed improbitate ſua duntaxat, ac malitia. Hucvſque Baunius,

nius, cui ego libenter adhæreo; vnde puto vtramque ſententiam eſſe probabilem, & idcò Machad. *de perf. Conf. tom.1. lib.2. part.3. tract.17. docum.10. num.2.* me citato ſic ait: [Queda dudoſo ſi el que aconſejo à alguna muger, ò le dio remedio para que abortaſſe la criatura y a animada, y deſpues arrepentido del pecado la diſſuadio todo lo poſſible, para que no executaſſe el aborto; i con todo eſſo no lo pudo conſeguir: incurra en eſta irregularidad Navarro, y otros ſienten que ſi; fundados, en que no baſta revocar el conſejo. Si in effectu mors ex dato conſilio ſequatur, La contraria opinion defiende Henriquez, Villalob. y otros; fundados en que el conſejo no es inmediamente cauſa natural, que ponga neceſsidad fiſica, ſino ſolamente ſe tiene por cauſa moral; y por eſto ſi el conſejero hizo lo que moralmente pudo, y devia hazer para impedir el effecto es viſto aver quitado la cauſa: y aſſi no ſele imputara el homicidio.] Vnde etiam Caſpen. *in Cur. Theol. tom.2. diſp.1. ſect.9. num.71.* qui noſtram ſententiam adducens, putat conſulentem in caſu de quo loquimur nullam incurrere irregularitatem; & me etiam citaro idem docet nouiſſimè Mazuch. *de caſ. reſeru. diſputat.2. cat.18. quæſt.2. num.42.* quibus adde Tannerum *in 2.2. diſput.4. quæſt.6. dub.4. num.394.*

RESOL. XXVI.

An qui procurauit abortum fœtus animati, ſi effectus non ſequatur, incidat in excommunicationem?

Et an ſaltem in caſum Epiſcopalem reſeruatum inciderit in ſupradicto caſu?

Et quid de Regularibus? Ex p.7. tr.5. Reſ.9.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Notandum. in fin. & ſeq.

§.1. Videtur affirmatiuè reſpondendum, quia in reſeruatione Epiſcoporum caſus contra procurantes abortum includuntur etiam illi, qui abortum procurarunt non ſecuto effectu, vt docet Bellocchius *de caſ. reſeru. par.2. q.8. n.69.* Zecchius *de reſp. inraſ.9.* Bonacina *de reſt. diſp.2. quæſt.vlt. punct.7. n.6.* & alij, aſſerentes in curſu reſeruationem, etiamſi effectus non ſequatur, v.g. fœmina ſumpſit potionem, ex qua putabat abortum ſecuturum. Medicus medicinam porrexit, & venam in pede ſecari fecit, vt mulier abortiretur, & tamen non eſt abortita: adhuc dico reſeruationem incurri.

2. Sed ego puto in excommunicationem Bullæ Sixti V. non incurrere procurantes abortum effectu non ſecuto: Et ratio eſt, quia dictus Pontifex in ſua Bulla, vt lata excommunicatio incurratur, requirit effectum, vt patet ex illis verbis. Inde, vt teipſa abortus ſecutus fuerit. Et ita docet Bonacina *tom.3. diſp.2. q.2. punct. 20. n.6.* Adde quod ego etiam contra citatos Doctores probabiliter teneo, non incidere in caſum Epiſcopalem procurantes abortum, ſi effectus non ſequatur, quia reſeruatio comprehendit tantùm actum externum cum effectu, & ita ex Finellio, & Chapeaulla docet Mazuchel. *tract. de caſ. reſeru. diſp.2. cap.3. q.2. num.27.*

3. Vnde noſtram ſententiam docet etiam Naldus *in in ſum. ver. Abortus, n.5.* vbi ſic ait: Abortus cenſura non incurritur, niſi effectu ſecuto, quod etiam generaliter in omnibus cenſuris admittunt omnes; ſpecialiter autem hoc apertè innuunt verba huius Conſtitutionis Sixtinæ in ſecunda eius parte, ibi: & teipſa abortus ſecutus fuerit, & ad tale facinus committendum, &c. liquet autem verba regulariter intelligenda eſſe cum effectu ipſo, quem propriè ſignificant. Vnde exhibens potionem fœminæ, quæ probatur grauida, quæ tamen poſtea iuxta conſuetudinem mulierum, fecit ventum, non ligatur hac cenſura; quamuis ex nulla ratione contrarium aſſeuerit Graff. *lib.2. deciſ. aur.63. n.33.* licèt ſecus ſit quoad caſus reſeruatos inter regulares per expreſſam in hoc declarationem, vt *infra Religioſ. in fin. ſub num.43. verſ. Procuratio auxil.* vbi effectu etiam non ſecuto incurritur reſeruatio iſta. Ita Naldus.

RESOL. XXVII.

An qui incidit in excommunicationem, ſi procuret abortum per alios? & quid de conſulentibus, &c.

Et quid de operantibus ad abortum ope, fauore, potione, vel alio cuiuſuis generis medicamento, aut ſcribendo litteras priuatas, vel apochas, aut alia ratione verbis, aut ſignis?

Et notatur in dictam excommunicationem non incurrere ſupradictos conſulentes, auxiliantes, &c. effectu non ſequuto.

Idem dicendum eſt de irregularitate, & pœnis dictarum Bullarum. Ex p.7. tr.5. Reſ.10.

§.1. Reſpondeo affirmatiuè, quia Sixtus V. *in Bulla* aſſerit. Qui de cætero per ſe, aut per interpoſitas perſonas, &c. Et ita docet Bonacina *tomo 3. diſp.2. quæſt.2. punct. 10. num.5.* & Bordonus *in Conſil. regul. reſol.45. quæſt.9. num.9.* vbi ſic ait. An mandans comprehendatur in hoc caſu? Negatiua videtur, quia regulare eſt non ſubintelligi in pœnalibus, neque reſeruatione niſi exprimatur, ex probatis *reſolut.38. quæſt.15.* hic autem non exprimitur. Reſpondetur: Mandans comprehenditur ſub illo verbo, Procuratio, qui enim mandat faciendum abortum, ſine dubio dicitur hunc procurare, ideo non excuſatur à reſeruatione. Et id eſt conforme Bullæ Sixti V. illis verbis. Qui de cætero per ſe, ecce immediata procuratio ſine mandato, aut interpoſitas perſonas, ecce procurationem per mandatum; mandans enim dicitur agere per interpoſitam perſonam. Ita ille.

2. Notandum eſt etiam hic, in dictam excommunicationem incurrere ſcienter cooperantes ad abortum ope, conſilio, fauore, potione, vel alio cuiuſuis generis medicamento, aut iuuare ſcribendo litteras priuatas, vel apochas, aut alia ratione verbis, aut ſignis; ſic enim expreſsè dicitur in Conſtitutione Sixti V. Nota tamen ſupradictos conſulentes, auxiliantes, &c. non incurrere in excommunicationem effectu non ſecuto: cùm enim vt dictum eſt ſuper. Reſolutionem ob actionem principaliter prohibitam hæc cenſura non incurratur ante ſecutum effectum, multò minus incurri debet ob acceſſoriam, quæ minus principaliter, & ſecundariò prohibetur. Sup. hoc inf. in Ref. 35. §. Et ita. Quæ hic eſt antecedens.

3. Vnde Nouarius *in ſumma Bull. tom.2. tit. de Abortu, numero 22.* ita ait: Declaratur ſecundò, quòd non incurrat pœnas dictarum Bullarum dans conſilium, vel medicinam abortui fœtus animati, etiamſi remedium fuiſſet applicatum, ſi tamen effectus non fuiſſet ſubſecutus, nec erit irregularis, quoniam verba legis accipienda ſunt cum effectu ſecuto, quem legiſlator punire intendit, vt ait Nauarr. *conſ.60. de ſentent. excommun.* & propterea conatus ſolus ad culpam non meretur pœnam ordinariam legis effectu non ſecuto. Sup. hoc ibidem.

RESOL. XXVIII.

An ſupradicti excuſentur à cenſura, ſi in illis adſit ignorantia iuris, vel facti etiam ſi ſit craſſa, ſupina, & affectata, modò cum ingenti temeritate coniuncta non ſit? Ex p.7.tr.5. Reſ.11.

Sup. his ignorantiis ſuperius in tr. 1. latè in Reſ.36. per tot. & in multis aliis Reſ. & §§. eius annotationum.

§. 1. RESpondeo affirmatiuè, quia Sixtus V. in ſua Bulla appoſuit particulam, *ſcienter*, quæ omnem excludit ignorantiam, niſi ſit coniuncta cum ingenti temeritate. Vnde me citato, rectè Trullench *in Decal. tom.1. lib.1. cap.3. dub 9. §.5. n.21.* ſic aſſerit: Quinto deducitur eximi ab hac cenſura eum qui ignorantia, quantumuis craſſa, & lata culpa, imò & affectata ignorantia, niſi adſit ingens temeritas, legat, teneat, imprimat, vel defendat prædictos libros, quia Bullæ clauſula petit ſcienter hæc fieri: at quando ſcientia petitur, excuſat quæuis ignorantia, niſi ingens ſit temeritas. Ita ille.

2. Et ideo non deſeram hic apponere verba Mazuchelli *tract. de caſ. reſeru. diſp.1. q.4. §.10. n.133.* vbi ſic ait: Reſpondeo ignorantiam etiam affectatam excuſare ab hac cenſura incurrenda, dummodo non adſit ingens temeritas, qualis intercedit cùm quis vehementem habet ſuſpicionem delicti prohibiti. Et probatur, quia Confeſſor cum hac ignorantia abſoluendo verè, & propriè non dicitur audire, abſoluere. Tum quia quæ ignorantia excuſat à pœna impoſita ſcienter aliquid facienti, eadem excuſat à pœna impoſita audenti aliquid facere, vt patet ex dictis. Atqui ignorantia etiam affectata in ſententia Sanchez excuſat à pœna impoſita ſcienter aliquid facienti. Ergo, &c. Hinc eſt vt Bonac. *diſp.2. de excom. in partic. extra Bullam Cœnæ, q.2. pun.8. n.17.* explicans cenſuram latam contra contrahentes matrimonium in caſibus prohibitis *in Clem. vnic. de conſang.* dicat probabiliter ſuſtineri poſſe, ignorantiam etiam affectatam excuſare ab ea incurrenda; cuius ratio eſt, quia habens ignorantiam affectatam non dicitur re ipſa ſcienter contrahere. Idémque docet inferiùs, puncto videlicet 19. in explicatione cenſuræ latæ contra præſumentes violare libertatem Eccleſiaſticam circa electiones, vbi ait ignorantiam etiam affectatam excuſare ab hac cenſura incurrenda; cùm in textu dicatur (graue præſumunt.) Idémque habet alibi paſſim.

3. Dixi in reſponſione, dummodo non adſit ingens temeritas: tunc enim ignorantia nullo modo excuſaret, licèt pœna fuiſſet impoſita contra ſcienter aliquid facientes, ſeu contra præſumentes, vel certè audentes facere. Et ratio eſt, quia ignorantia hæc importaret latiſſimam culpam, & dolo æquipararetur. Hucvſque Mazuchellus. Quæ omnia faciunt ad confirmandam noſtram reſponſionem, quam latè probat Sanchez *in ſum. tom.1. lib.2. c.10. n.38. & de Matrim. lib.9. diſp.32. num.36. & 59.*

4. Et ita affirmatiuè in terminis ad caſum præſentis Reſol. mecum reſpondet Bonac. *to.3. diſp.2. q.2. pun.10. n.10.* vbi ſic aſſerit: Dubium eſt verùm præbens opem, conſilium, vel fauorem, vel potionem, ab hac cenſura eximatur, quoties hæc præſtat ea ignorantia iuris, vel facti. Reſpondeo affirmatiuè, etiamſi ignorantia non ſit probabilis, ſed vincibilis, craſſa, ſupina, vel etiam affectata, modò cum ingenti temeritate coniuncta non ſit: Summus enim Pontifex adiecit particulam, ſcienter. quæ quamlibet ignorantiam excludit, modò cum ingenti temeritate coniuncta non ſit, vt alibi ſæpiùs dictum eſt. Et ideo præter Doctores citatos hanc ſententiam docet poſt hæc ſcripta viſus noſter P. Alphonſus de Leone *de Conſ. Recoll.7. n.38.*

RESOL. XXIX.

An qui approbat abortum iam factum etiam ſuo nomine incidat in pœnas latas à Sixto V.

Idem dicendum eſt de caſu abortus per Epiſcopum reſeruato.

Et an mulier incidat in caſum reſeruatum, cui inſciæ, & ignoranti amator medicamentum, & potionem tribuerit, vt abortus ſequeretur, etiam ſi poſt ſumptionem potionis rem illi amator aperiret, & ipſa facto gauderet, atque illud ratum haberet?

Idem dicendum eſt, etiamſi poſtquam fuerit monita, de procuratione abortus, illud nollet impedire, cum tamen poſſet. Ex p.7. tr.5. Reſ.14.

§. 1. RESpondeo negatiuè, & ita docet Zambellus *in Reper. mor. ver. Abortus, num.1.* vbi ſic ait: Abortum approbans poſt factum etiam ſuo nomine, non eſt irregularis; at ſi ante executionem approbauit, in pœnas Sixtianas incurrit. Ita ille, cui adde Nouarinum *in ſum. Bull. tom.2. tit. de Abortu, num.24.* Quamuis nō plenè ſup. hoc, ne deſeras tamē ſup. in tr.5. legere doctr. Reſ. 115. Et ſic dicendum eſt de caſu abortus per Epiſcopum reſeruato: vnde Mazuchellus *tract. de caſ. reſer. diſp.2. c.3. q.3. n.40.* aſſerit, in caſum reſeruatum non incidere mulierem, cui inſciæ & ignoranti amator medicamentum; & potiones præbuerit, vt abortus ſequeretur. Et ratio eſt, quia non dicitur procuraſſe, etiamſi poſt ſumptionem potionis rem illi amator aperiret, & ipſa facto gauderet, atque illud ratum haberet; ea enim necdum eſſet dicenda procuraſſe, proindéque mortaliter tantùm peccaſſe. Ita Floronus *p.1. caſu de procurantibus abortum, n.14. verſ.13. excipitur.*

2. Addo hoc idem eſſe dicendum, etiamſi poſtquam fuiſſet monita de procuratione abortus, illum nollet impedire, cùm tamen poſſet; adhuc enim non diceretur incidere in caſum vtpotè quæ non diceretur abortum procurare, ſed illum tantùm permittere.

RESOL. XXX.

An amaſius teneatur impedire fœminam, ne abortiatur, & aliter in cenſuram, & irregularitatem incurrat?

Et an Clericus, qui ſciens mulierem à ſe prægnantem redditam meditari conceptæ ab ea ſobolis abortionem irregularitatem ſuſcipiat, ſi hanc pro virili non impediat?

Et an pater, cui mater dixit ſe velle procurare abortum, ſi ſolum taceat, incurrat irregularitatem?

Et docetur patrem non teneri defendere vitam filiorum lege iuſtitiæ, ſed pietatis, & paterni officij. Ex p.7. tr.5. Reſ.28.

§. 1. RESpondet affirmatiuè Naldus, *in ſum. ver. Abortus, n.6.* vbi ſic ait: Abortus reddit irregularem illum, à quo fœmina concepit, ſi hæc dicens, illi, ſe velle abortum procurare, non fuit ab illo impedita, qui tenebatur ex iuſtitia eandem impedire; hoc aſſerunt quidam ex Auila, qui tamen hoc non dicit in loco, quē citant, in meo Codice. Poteſt autem probari hoc ex illa ratione, quia eiuſmodi fornicator videtur teneri fœtum illum in vita tueri, tanquam eius generationis cauſa; error autem, cui non reſiſtitur approbatur iuribus vulg. & ex cap. ſignificaſti, & ibi ſcribentes, de homicidio, is dicitur reus homicidij, qui cum commodè potuiſſet, non impediuit alterius occiſionem. Ita Naldus; locus verò Auilæ eſt *in p.7. diſp.6. ſect.2. dub.9. concl.* 4. §. *Sequitur quartò.* Et hanc ſententiam tenent alij,

quos

Quæ hic eſt ſup. in tr. 5. Reſ.134.

quos ego citaui *in p.4. tract.2. reſol.*8. Sed ibi merito negatiuam ſententiam probabilem etiam eſſe putaui. Vnde non deſeram hic apponere verba Stephani Bauny *in Theol. Moral.tom.*2. *tract.*11. *quæſt.*23. vbi ſic ait. Huic Quæſtioni eſt hæc agnata, an Clericus qui ſciens mulierem à ſe prægnantem redditam, meditari conceptæ ab ea ſobolis abortionem, irregularitatem ſuſcipiat, ſi hanc pro virili non impediat.

Sup. hoc in Reſ. not. præteritæ, & in alia §. eius primæ annot.

2. Qui affirmantem ſequuntur, nituntur his rationibus: prima irregularitatem effugit, cui cùm incumbat ex iuſtitia, alienæ ſaluti conſulere, eam cùm protegenda eſſet negligit, ſed patri ſunt hæ partes, eique ex iuſtitia vitam tueri filij. Ergo, &c.

3. Secunda, reus eſt homicidij, qui cauſam præbet. Fecit id Clericus, nam imprægnanda muliere, in has eam angustias redegit, vt aut fœtum ab illa extingui, aut famæ ſuæ iacturam pati eſſet neceſſe, in irregularitatem ergo incidet Clericus pueri pater, ſi eius electionem non impediat; ſic ſentiunt Portel. *in dub. reg. ver. Abortus num.* 14. Layman *lib.*3. *ſect.*3. *tract.*3. *part.*3. *cap.*4. *num.*7. Auila *part.*7. *diſput.*6. *ſect.*2. *dubitat.*7. *concl.* 2.

4. In negantium partes qui ſunt tranſgreſſi Turrian. *de Cenſ. lib.*9. *diſp.*63. *dub.*3. Hurtad. *de irregularis. diſp.*2. *diffic.*9. *num.* 34. principiis nituntur oppoſitis, nempe nec patri neceſſitatem vllam eſse lege iuſtitiæ impoſitam, tuendi filij, ſed pietatis paternique officij, quæ eſt opinio Leſſij, *lib.*2. *cap.*9. *dub.*13. *num.*94. nec qui ex iuſtitia patrocinium ac defenſionem debent alteri, ſi vim ei fieri non impediant, aut vitam adimi, irregulares eſſe.

Sup. hoc ſup. in tr. 5. Reſ. 134. in fin.

5. Vtraque ſententia probabilis, prior tamen præ poſteriore, quod aſsenſum habeat Patrum, ac probationem, *in can. inferenda*, qui eſt Ambroſij 3. *q.* 3. *his verbis: ex lib.*1. *de officiis, c.*36. Qui non repellit à ſocio iniuriam, cum poteſt tam eſt in vitio, quam ille qui facit, & *in can. qui-ſequitur*, qui eſt Anaſtaſij & Damaſi: nec enim caret ſcrupulo ſocietatis occultæ, qui manifeſto facinori deſinit obuiare, & *in can. extremo ead. q. & cauſa*, qui eſt D. Aug. *in Pſal.*81. Qui deſinit obuiare cum poteſt conſentit. Hucvſque Baunius. Recognoſce me ipſum loco citato, à quo multa deſumpſit Baunius; & nouiſſimè noſtram ſententiam tanquam probabilem me citato admittit Eminentiſs. Lugo *de iuſt. tom.*1. *diſp.*10. *ſect.*11. *num.*222. quia Amaſius in tali caſu non concurrit nec cooperatur vllo modo poſitiuè, ſed ſolum merè negatiuè non defendendo quem defendere tenebatur; irregularitas autem ſolum incurritur propter cooperationem poſitiuam: ergo, &c. Vnde non eſt audiendus Portel *in dub. Reg. ver.* Abor. *num.*14. aſſerens Patrem fœtus animati incurrere irregularitatem, cui mater dixit ſe velle procurare abortum ſi ſolùm taceat.

RESOL. XXXI.

An qui propinat remedia ſterilitati mulieri, vt impotens fiat ad generandum, incurrat in cenſuram, Bullæ Sixti V.

Sed difficultas eſt in terminis Bullæ Sixti V. ante correctionem Gregorianam, an incidebant in cenſuram, qui porrigebant remedia ſterilitatis alicui viro?

Et quomodo hodie damnetur hic caſus? Ex p.7. tract. 5. Reſ.12.

§. 1. RESpondeo negatiuè, quia in hoc Gregorius XIV. correxit Bullam Sixti V. & ideo Machadus *de perfect. Confeſſ. tom.*1. *lib.*2. *part.*3. *tractat.*17. *num.*1. ſic ait: [Deſpues Gregorio XIV. por otra eſpecial conſtitucion moderò la de Sixto V. particularmente en dos caſos. Lo primero, en quanto à lo que por Sixto V. ſe auias diſpueſto, de que incurrieſsen en las penas referidas, aunque la criatura no eſtuuieſſe animada, ò quando ſe dieſſe ſolamente bebida, ò otro remedio para no concebir, ò haxerſe ſteril la muger; cuyas penas dexa à la diſpoſicion de los ſagrados Canones, i Concilio Tridentino. Et paulo poſt *num.*4. Conforme à lo qual, el que en eſtos tiempos diſſe algun remedio para eſterilidad ò para no concebir: ni quedaria deſcomulgado, ni irregular.] Ita ille cui etiam adde Portel. *in dubiis reg. verb. Abortus, num.* 4.

2. Sed hîc oritur difficultas, an in terminis Bullæ Sixti V. ante correctionem Gregorianam incidebat in cenſuram, ſi quis porrigebat remedium ſterilitatis alicui viro; & affirmatiuam ſententiam tenet Petrus Gregor. *in ſyntag. iur. p.*3. *lib.*36. *cap.*15. *num.*20. ſed prorſus negatiua ſententia tenenda eſt, quia Sixtus V. in Bulla expreſsè dicat prægnantes mulieres; ſed pœnæ non ſunt extendendæ extra caſum, ergo. Et ideo noſtram ſententiam tenet Villalobos *in Summ. tom.*1. *tract.*12. *difficul.*14. *num.*2. & Scortia *in Bull. Pontif. Epito.*146. *Theore.*377. Sayrus *de Cenſ. lib.*3. *cap.*35. *num.*27. Damnatur tamen hic caſus *in cap. ſi aliquis, extrà de homicid. vol.* vbi ex Concilio Vvormatienſi dicitur teneri, vt homicidam, qui homini, & mulieri aliquid fecerit, vel dederit ad potandum, vt non poſſit generare, aut concipere, aut naſci ſoboles.

RESOL. XXXII.

An fœmina, quæ poſt coïtum mingit, vel digitis ſemen eiicit, dicatur procurare abortum, ita vt incidat in pœnas?

Et an talis fœmina non peccet mortaliter ex ſe, ſed ſolum ex conſcientia erronea, quatenus putat hoc conducere ad non concipiendum?

Et an peccet mulier vi oppreſſa, ſi poſt coitum ſtatim ſemen eiiciat? Ex part.7. tract.5. Reſ.31.

§. 1. RESpondeo negatiuè cum Bordono *in Conſiliis Regul. reſ.*45. *q.*1. *num.*1. vbi ſic ait. Floron. dixit abortum procurari, quando poſt copulam, impeditur ne fœtus concipiatur, procurando, vt fœmina ſterilis efficiatur; ſed ego puto eiectum ſemen ſtatim poſt copulam mingendo, vel digitis eiiciendo non dici abortum, ſed tunc ſolùm cum eſt conceptum ſemen, hoc eſt, inceptum fieri fœtus in loco ſuo naturali per organiſationem licèt imperfectum, ſimplex enim eiectio ſeminis quatenus adhuc tale eſt formaliter abortus non eſt. Ita Bordonus. Dicendum eſt etiam talem fœminam non peccare mortaliter de ſe, ſed ſolum ex conſcientia erronea, quatenus putat hoc conducere ad non concipiendum, vt ex multis docet Mazuchell. *tract. de caſ. reſer. diſputat.*2. *cap.*3. *difficult.*4. *num.*24. Licet contrarium videatur docere Marchant. *in reſol. Pa. p.*1. *cap.*6. *quæſt.*21. vbi tamen admittit non peccare mulierem vi oppreſſam ſi poſt coitum ſtatim ſemen eiiciat, quia hoc eſt defendere ſe contra inuaſorem iniuſtum, quæ inuaſio cenſetur adhuc moraliter perdurare in ſemine illius qui oppreſſit. Neque hic caſus erit his temporibus extraordinarius, cùm paſſim milites mulieres opprimant.

Sup. hoc in tom.2. tr. 6. lege doct. Reſ.212. &c.

Sup. hoc in tom.2. tr.6. Reſ.41. & in alio verſ. eius primæ not.

RESOL. XXXIII.

An vir vel fœmina qui in actu carnali retrahunt ſe à ſeminis emiſſione, vel receptione in vaſe debito cauſa generationis impediendæ, incurrant in hanc cenſuram?

Et

Et an ex caſu abortus Epiſcopalis excuſetur, qui ne liberos ſuſcipiat, vel alia de cauſa, puta ex odio mulieri potionem præſtet, quo minus concipiat. Ex p.7. tractat.5. Reſ. 13.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Petr. Gregor. *in ſynt. iur.p.3.lib.36. cap.15.num.20.* ſed oppoſitum dicendum eſt cum Scortia *in Bull. Font. theor.577.* vbi ſic ait: Sed nunquid comprehendantur his pœnis viri aut mulieres in copula retrahentes ſe ab emiſſione, & receptione ſeminis in vaſe debito, vitandæ generationis cauſa? Affirmat idem, qui ſuprà Petr.Greg. *loco cit.* quòd impedimentum præſtent, quominus fœtus concipiantur. Oppoſitum docet Sayrus *in theſ. leg. 3. cap.35. num.* 27. Bonacina *de contr. d. 2. quæſt. vlt. ſect.1. part.7. num.6.* quòd Mens Pontificis ſit agere de abortu fœtus, ſiue animati, ſiue inanimati; vbi autem ſeminis receptio non eſt, non ſit fœtus, & conſequenter nec abortus. Adde, ſi id admittatur, neceſſariò eſſe idem in multis aliis admitti, vt quiſque per ſe videre poteſt, & denique non ſint extendendæ pœnæ. Ita Scortia, cuius ſententiam docuit iterum Bonacina *tom.3. de Cenſ. in practic. diſp.2. quæſt.2. punct.10. num.14.* & nouiſſimè illam docet Dicaſtill. *de Iuſt. lib.2. tr.1. diſp. 10. dub.13. num.183.* & Portel. *in dubiis Regul. ver. Abortus num.4.*

2. Hinc notandum eſt ex caſu abortus Epiſcopali excipi illum, qui ne liberos ſuſcipiat, vel alia de cauſa, puta ex odio mulieri potionem præbet quominus concipiat. Et ratio eſt, quia iſte non dicitur propriè abortum procurare, ſed tantùm impedire conceptionem, ſiue agere, vt ſemen non ſit prolificum, quæ duo diſtincta ſunt, vt patet. Vnde in Tabella Æſina, vt habet Belloch. *n. 94.* vt etiam caſus iſte comprehenderetur, reſeruatio fuit lata in hæc verba, abortus, aut ſterilitatis, in quauis fœmina procuratio. Etiam excuſari eum, qui in actu matrimonij, vel copulæ ſe abſtinet vel retrahit à ſeminis emiſſione, vt conceptio vel generatio impediatur. Et ratio eſt eadem, quia hoc non eſt procurare abortum. Verum tamen moraliter hunc peccaturum, quia dicitur priuare naturam effectu ſuo cùm priuet ſemen vita, ad quam directè tendebat. Quare de Onano filio Iudæ dicitur *Gen.cap.* 38. quòd cùm iuſſus eſſet ingredi ad vxorem fratris ſui Her, iam defuncti, & illi ſociari, vt fratris ſui ſemen ſuſcitaret, percuſſus eſt à Domino; eo quòd rem deteſtabilem faceret, fundendo ſemen in terram, ne liberi fratris nomine naſcerentur. Et hæc omnia docet Mazuch. *tractat. de caſ. reſer. diſputat. 2. cap.3. quæſt.3. num.43. & 44.*

RESOL. XXXIV.

Virum maritus habens copulam cum vxore, ſi ex magna corporis agitatione ſequatur abortus, incidat in cenſuras?

Et an maritus, vel pater, ſi vxorem, aut filiam verberaſſet, vnde illa furore percita abortum fuiſſet paſſa, incurrat in pœnas abortus?

Et an liberetur à pœnis impoſitis contra procurantes abortum ille, qui in præſentia mulieris, cum qua rem habuiſſet, diceret, nollem te eſſe grauidam, quia inde aliquod graue malum tibi, & mihi ſuſpicor euenturum, vnde ipſa abortum procuraret? Ex part. 7. tractat. 5. Reſ. 30.

Quamuis nõ plene ſup. hoc ne deſeras tamẽ ſup. in tr. 5. ex

§.1. REſpondent aliqui affirmatiuè, quia in probabili periculo abortus, quoties cautionem non adhibeant ad illum vitandum dicũtur illum intendere, & procurare: licèt enim inter illos licita ſit libido, non tamen licita eſt procuratio abortus. Secùs verò ſi debitam diligentiam, & iuſtam cautelam adhibeant, quia tunc ſicuti excuſantur à peccato mortali, ita & à reſeruatione.

Reſ. 111. lege §. Non ſecundo, &c.

2. Verùm mihi placet diſtinctio quam adhibet Floronus *de caſ. reſeru. p.1. caſu 5. num.9. verſ. Sexto locum habet.* Si enim vir, & vxor nimia vtantur libidine ea intentione vt abortus ſequatur, tunc incidunt in caſum. Secùs verò ſi abortum non intenderent, ſed tantùm explere libidinem: tunc enim licet ex illa corporis agitatione abortus fuiſſet ſecutus, & illum aliquo modo præuidiſſent, adhuc tamen illos excuſarem ab hac reſeruatione. Et ratio eſt quia licet ij peccaſſent mortaliter, & eſſent in culpa: non tamen dicerentur procuraſſe abortum, quia non ſtudioſè, nec ex induſtria ille fuiſſet quæſitus.

3. Hinc licèt aliqui aſſerant incurrere in pœnas abortus, qui vxorem ſuam grauiter verberaſſet, vnde illa furore percita abortum fuiſſet paſſa; Tamen magis placet illum in reſeruationem incidiſſe, quoties vxorem ſuam verberaſſet ea intentione abortus ſequeretur; verbum enim ipſum, procurare, ſignificat ſtudioſè, & ex induſtria quærere quoties maritus, vel pater, vxorem, aut filiam verberando præuidiſſet periculum abortus; peccaſſet quidem mortaliter: ſi tamen illum non intendiſſet dicendus eſſet immunis ab hac reſeruatione: non enim in caſum hunc incidunt quotquot ſunt cauſa abortus, ſed tantùm, qui illum procurant.

Sup. contra in hoc §. ſup. in Reſ. 17. §. 1. inter med. & fin. verſ. Quãto nõ mederẽt. quamuis ſimplici leui caſtigatione.

4. Non tamen liberarem à pœnis impoſitis contra procurantes abortum, illum, qui in præſentia mulieris cum qua rem habuiſſet diceret, nollem te eſſe grauidam, quia inde graue aliquod malum tibi, & mihi ſuſpicor euenturum: vnde ipſa, & malo itura obuiam, & amatori gratificatura abortum procuraret. Intellige tamen hoc verum eſſe, quoties deſiderium hoc exprimendo aduerteret futurum, vt perdita fœmina abortum procuraret: in hoc enim caſu diceretur per alium procurare abortum.

RESOL. XXXV.

An mater, quæ procurauit abortum incidat in excommunicationem Sixti V?

Et an procurantes abortum per ſe, vel alios, aut cooperantes ope, conſilio, vel aliaratione, contrahant excommunicationem Sixti V. cuiuſcumque gradus conditionis, vel ordinis exiſtant, tam laici quam Clerici ſeculares, aut Regulares cuiuſcumque ordinis, imo etiam mulieres ſæculares, & profeſſæ.

Et an excuſetur ab excommunicatione mulier, quæ per metum cadentem in conſtantem virum cogitur ſumere potionem, ex qua abortus ſequatur? Ex part.7. tract.5. Reſ.7.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet noſter P. Naldus *in ſumm.ver. Abortus, num.1.* vbi ſic ait: Abortum proprium procurans mulier prægnans, quamuis prima facie videatur incurrere excommunicationem latam per Sixtum V. contra procurantes abortum, aliud tamen dicendum venit, ſi rectè perpendantur verba eiuſdem Pontificis qui in prima parte ſuæ Conſtitutionis incip. *Effrænatam*, & infrà, varias pœnas temporales inflixit contra huiuſmodi ſcelus perpetrantes; in ſecunda verò, ibi, *Inſuper vt immaniſſimi*, infert pœnam excommunicationis, & in hac parte nulla prorſus mentio ſit mulieris prægnantis, proprium procurantis abortum, in hoc fortè compatiendo eius ſexus fragilitati; cùm tamen in prædicta prima eius parte ſemel ac iterum in ordine ad pœnas

temporales expreſsè meminerit eiuſdem fœminæ proprium procurantis abortum, vt ibi prægnantes ipſas mulieres; & poſtea, ibi, ac mulieres ipſæ, quæ eadem pocula ſponte, &c.

2. Nec obſtat, quòd immediatè præcedant illa verba, ſiue, vt principalis, ſiue, vt ſocia; quia illa vox, principalis, intelligi debet de principali dando medicamenta, ſeu pocula abortienti; quod apertè probatur ex illo verbo, dederint, à quo regitur illud nomen, principalis quæ enim reguntur ab eodem verbo, eandem recipiunt qualitatem, & qualificant totam orationem Bart. & alij *in l. talis ſcriptura, de leg.* 1. Doctor. *in c. ſecundò requiris de appell.* vbi Dec. latè, *col.* 2. & ſequitur Rot. *deciſ.* 559. *num.* 5. *Seraph.* & inſuper, quia ſubſequentia magis declarant præcedentia, quàm è contra, & verba, vbi clara ſunt, non ſunt cauillanda, nec ab eis recedendum; neque ſunt extendenda vltra intentionem legiſlatoris. Ita Naldus, cuius ſententiam non videtur improbare Machadus *de perf. Confeſſor. tom.* 1. *lib.* 2. *part.* 3. *tractat.* 17. *docum.* 9. *num.* 1.

3. Sed ipſe meritò addit contrariam ſententiam eſse communem, ſic enim ait: [Deſta deſcomunion comunmente afirman los Dotores, que comprehende tambien à las miſmas madres, que procuran el aborto; porque las palabras de la dicha conſtitucion ſon vniuerſales.] Ita ille. Nec aliter ſentiendum eſt.

4. Et ita nominatim contra Naldum tenet Dicaſtill. *de Ind. lib.* 2. *tract.* 1. *diſp.* 20. *dub.* 13. *n.* 179. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 14. *cap.* 6. *num.* 4. Bonacina *de Cenſ. in part. tom.* 3. *diſput.* 2. *quæſt* 2. *punct.* 20. *num.* 12. 13. Dicendum eſt igitur omnes procurantes abortum per ſe, vel per alios, aut cooperantes ope, conſilio, vel alia ratione in præcedentibus explicata excommunicationem Sixti V. contrahere, cuiuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtant, tam laici, quam clerici ſeculares, aut regulares, cuiuſcumque ordinis; imò etiam mulieres ſeculares, vel profeſſæ: iſti enim omnes in Bulla exprimuntur.

Sup. his ſeqq. in hoc §. ſup. in Reſ. 17. §. Notandum. ſed lege eam per totam.

5. Ex quo patet etiam ipſaſmet fœminas prægnantes ſocias, ſeu conſcias abortus, huic cenſuræ ſubiici: textus enim loquitur non ſolùm de cooperantibus, verum etiam de ipſiſmet fœminis, quæ vel vt principales, vel vt ſociæ, conſciæ ſunt talis criminis per opem, conſilium, fauorem, potionem, &c. Non deſinam tamen hîc adnotare in defenſionem noſtri P. Naldi ſuam ſententiam docere Auil. *de Cenſ. p.* 2. *cap.* 5. *diſput.* 3. *dub.* 12. *concl.* 2. §. *Quintò*, vbi tenet motum Sixti V. quantùm ad excommunicationem, non comprehendere fœminas procurantes abortum in ſeipſis, vt patebit ait ipſe attentè conſideranti literam, & ita ſententiam Naldi me etiam citato tenet nouiſſimè Alphonſ. de Leone *de conſ. Recoll.* 7. *num.* 34.

6. Notandum eſt tamen hîc cum Mazuchello *tract. de Caſ. reſeru. diſput.* 2. *quæſt.* 3. *num.* 48. excuſari mulierem, quæ per metum cadentem in conſtantem virum cogatur ſumere potionem, ex qua abortus ſequatur. Et ratio eſt, quia quoties coacta ſomat potionem, ex qua ſecututus ſit abortus, non dicitur ſtudiosè quærere, vt fætus abigatur; Ergo non dicitur procurare abortum.

RESOL. XXXVI.

An ſtante aliqua rationabili cauſa liceat aliquando ſterilitatem in vxoratis procurare?

Et adducitur notabile dubium pro praxi prædicta difficultatis.

Et an, hoc fieri prohibeatur in Bulla Sixti V. de abortu?

Et docetur non licere præbere pharmacum directè tendens ad fœtus nondum animati eiectionem etiam quando non poteſt aliter matri ſuccurri. Ea p. 5. tract. 14. & Miſc. 2. Reſ. 90.

§. 1. ACcidit in hoc Regno caſus notabilis, de quo interrogatus fui. Antonia viro nupta per plures partus, ſeu abortus fœtus mortuos peperit abortiendo circa ſextum vel octauum menſem & fœtum mortuum ac denigratum pariens quandoque ſanum, quandoque fruſtratum, idque prouenit ei ob vteri malam intemperiem fluxu putridorum humorum à lue Gallica fortè contractam, & factis adhibitiſque primò canonicis remedijs, dicto morbo obuiari non poteſt. Nam adhuc abortus facit maximo cum vitæ diſcrimine. Vertitur in dubium, an in caſu poſito liceat Medico Chriſtiano ſterilitatem inducere, cùm fœtus ſemper mortui emittantur, & patiens in abortiendo incidat in mortis periculum? Et affirmatiuam ſententiam docet Torreblanca *in pract. iur. ſpir. lib.* 12. *cap.* 13. *num.* 31. & 36. vbi ſic ait. Sterilitas procurari non poteſt, neque ex cauſis naturalibus, quia conceptionis via impeditur, niſi probabiliter conſtet mulierem in partu vitæ diſcrimen ſubituram, vel quia nimis arcta, vel præ vteri anguſtia ferri nequeat, quia Medico & perito licebit ei poculum ſterilitatis præbere ne concipiat. Ita ille.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & inf. in Reſ. 45 poſt med. cuiùm in verſ. Vel propter.

2. Sed, pace viri docti, hæc opinio mihi diſplicet, & ideo contrariam meritò docet in terminis huius caſus Turrianus *in quæſt.* 22. *D. Thom. tom.* 2. *diſput.* 26. *dub.* 2. *num.* 45. vide etiam Sanchez *de matrim. tom.* 4. *lib.* 9. *diſput.* 20. *num.* 2. 8. & 10. Nauarrum *in manuali cap.* 16. *num.* 45. Syluium *in* 2. 2. *D. Thom. quæſt.* 64. *art.* 7. *quæritur* 4. *concluſ.* 3. Filliucium *tom.* 1. *tract.* 29. *cap.* 7. *num.* 101. aſſerentes nullo bono fine honeſtari poſſe ſumptionem potionis qua proliſ conceptioni obſtetur. Et idem etiam tenet Rodriquez *in ſum. tom.* 1. *cap.* 15. *num.* 1. vbi ſic ait. [Pecado es contra natura tomar la muger alguna beuida, odorſela, o por otra via impedir la generacion, y eſte pecado es tan intrinſecamente malo, que ninguna circunſtantia le puede honeſtar.] prolis enim conceptionem, quæ nata eſt ſequi ex copula carnali impedire eſt contra naturam, & naturalem finem generationis; & ideo hoc facere prohibetur in Bulla Sixti V. *de abortu* §. 5. & *in c. ſi aliquis, de homicidio* vbi Butrius *num.* 2. aſſerit, paria eſſe occidere, vel naſci impedire.

3. Nec valet dicere cum Tannero *tom.* 3. *diſput.* 4. *quæſt.* 8. *dub.* 4. *num.* 61. quòd dicta decreta intelligi debent extra cauſam iuſtam. Vnde *in d. cap. ſi aliquis*, ſic habetur. Si aliquis explendæ libidinis cauſa, vel odij meditatione homini, aut mulieri aliquid fecerit, vel ad potandum dederit, vt non poſſit generare, aut concipere, vel naſci ſoboles vt homicida teneatur, quod confirmatur ex doctrina ipſius Sanchez *ibidem num.* 9. & aliorum Doctorum penes ipſum, quibus ego addo Villalobos *in ſumma tom.* 2. *tract.* 12. *difficul.* 13. *num.* 8. Molfeſium *in ſumma, tom.* 1 *tract.* 11. *cap.* 19. *num.* 197. Tannerum *loco citato* & Layman *lib.* 3. *ſect.* 5. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 4. *num.* 4. aſſerentes poſſe Medicum ad vitandam mortem matris directè procurare abortum, nondum tamen animatum, quo ſuppoſito ſic poſſet aliquis argumentari. Multo magis à generatione diſtat ſemen, quam fætus iam ex ſemine conceptus licèt nondum animatus, ſed probabiliter aſſerunt citati Doctores, poſſe aliquem licitè procurare abortum fœtus nondum animati ad tuendam vitam matris infirmæ. Ergo probabiliter etiam dici poteſt licitum eſſe procurare ſterilitatem ad vitandam mortem matris prouenientem ex conceptione fœtus modo quo ſupra explicatum eſt.

Sup. hoc in §. ſeq. huius Reſ. & inf. in Reſ. 38. & 43. §. At his. ad lin. 5. & lege etiam doctr. aliam Reſ. eius primæ not.

4. Verùm

4. Verùm his non obſtantibus puto non eſſe recedendum à negatiua ſententia, & ad caſum de procuratione abortus, nondum animati, pro tuitione vitæ matris infirmæ, poſſet quis reſpondere, opinionem iſtam reucere Syluium & Filliucium *vbi ſuprà*. Leſſium *lib.2. cap.9. dub.10. num.60.* Nauarr. *de reſtitut. lib.2. cap.3. num.140.* Malderum *in 2.2. tract.3. cap.1. dub.16.* Baſilium Pontium *de matrim. lib.10. cap.13. num.2.* Azorium *tom.2. lib.1. cap.26. quæſt.5.* Præpoſitum *in 3. part. D. Thom. quæſt.6. de bonis matrim. dub.9. num.74.* Vaſquez *opuſc. de reſtitut. cap.2. §.2. dub.6. in fine*, & alios, docentes mordicus non licere præbere pharmacum directè tendens ad fœtus nondum animati eiectionem, etiam quandò non poteſt aliter matris ſuccurri.

5. Sed quia ego puto ſententiam Sanchez & aliorum eſſe probabilem, reſpondeo ad argumentum propoſitum, eſſe diſparem rationem quoad vtrumque caſum; nam, vt rectè obſeruat Sanchez, Filliucius, & alij in caſu, quando expellitur fœtus ad tuendam vitam matris, fœtus actualiter aggreditur matrem, & eſt cauſa materni obitus, cuius periculum eſt præſentaneum, ſed in caſu de quo loquimur, quando præbetur medicina ſterilitatis, fœtus non aggreſſor matris, & periculum eſt diſtans. ergo quod eſt in illo caſu licitum, in iſto minimè erit. Vnde contra Torreblancam rectè docet Syluius *vbi ſuprà*, & alij ad vitandum vitæ periculum, quòd mulier eſt experta ſibi ex partu imminere, non licet impedire conceptionem.

Sup. hoc, quod hic docetur in Reſolutionibus annot. 1. huius Reſ.

6. Notandum eſt tamen hîc, Lector ne decipiatur, ſi legat Torreblancam citantem pro ſua ſententia Sanchez, Cordubam, Aragonium, & Lopez notandum eſt, inquam citatos auctores ſententiam, quam Torreblanca docet, minimè docere; vt de Sanchez viſum eſt *ſuprà*, & de aliis illos legendo patebit.

RESOL. XXXVII.

An mulier experta periculum mortis in partu poſſit ſumere medicamentum, vt ſterilis euadat, & non concipiat? Ex p.7. tr.5. Reſ.33.

§.1. Reſpondeo negatiuè, quia ſic data opera diceretur impediri ſemen à ſuo naturali fine generationis, parumque, & ſolùm ſecundùm magis & minus hoc diſtaret à ſeminis effuſione extra vas. Vt benè Caiet. *2.2.q.156. art.2. circa ſolutionem ad 4. §. ad ſingula autem obiecta.* Petrus de Ledeſ. *de matrim. q.49. art.6. dubio 2. concl.6.* Tabiena *verb. matrim. 3. in fine*, & alij quos citat & ſequitur Mazuchellus *tract. de caſ. reſ. diſp.2. cap.3. diffic.4. num.24.* Recognoſce me ipſum *in p.5. tract.14. reſol.90.* vbi probo ſterilitatem procurare eſſe contra bonum prolis naſcituræ, & contra ordinem naturæ.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & ſignanter in fine § pen. & inf. in Reſ. 45. poſt med.

RESOL. XXXVIII.

An mulieri grauidæ, quando pro ſalute nullum aliud ſupereſt remedium, liceat indirectè vti medicamentis, ex quibus ſequendus ſit abortus fœtus animati?

Et ad confirmandam doctrinam huius quæſtionis alij diuerſi caſus adducuntur in exemplum, & pro praxi. Ex p.7. tr.5. Reſ.34.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 36. §. Nec valet. paulò poſt init. & §. ſeq. & inf. in Reſ. 43. §. At his. ad lib. 5. &

§.1. Negatiuè nouiſſimè reſpondet Mazuchellus *tract. de Caſ. reſer. diſp.2. cap.3. diffic.3. num.9.* vbi ſic ait: Ego verò reſpondeo nullo modo licere præbere Pharmacum eo animo, vt mulier grauida abortiatur etiamſi fœtus ſit inanimatus. Et probatur quia ſi ad periculum matris vitandum liceret aliquando procurare abortum fœtus inanimati, dari etiam poſſet caſus, vt liceret effundere ſemen extra vas ad vitandam conceptionem ſeu aliquando liceret aliquid dare mulieri, quo prolis conceptio vitaretur, puta quando fœmina eſſet experta ſe in partu probabiliſſimum mortis periculum ſubire. Atqui hoc non licet, vt patet ex capite; *Si quis de homicidio*, quo loco deciditur, hunc vt homicidam teneri? Tum quia ſemen fruſtretur ſuo fine generationis, ad quam ordinatur; ergo ſi non licet effundere ſemen, multo minus licebit fœtum etiam inanimatum per abortum expellere. Tum quia tam intrinſecè mala eſt abortio, quàm intrinſecè mala eſt pollutio. Atqui nullo modo licet procurare pollutionem, etiamſi ea ad ſalutem ſit neceſſaria. Ergo nec licet procurare abortum, licèt hic ad mulieris ſanitatem ſit omnino neceſſarius. Tum quia hoc modo liceret puellæ grauidæ ad vitandum periculum vitæ, vel famæ, quod ſibi ex partu probabiliſſimè timeret, abortum procurare. Hucuſque Mazuchellus.

lege etiam doct. Reſ. not. ſeq. quamuis in dictis §§. ſe quæſtio pro fœtu non animato.

Sup. hoc latè inf. in Reſ. 43. 44. & ſeq. & lege etiam doct. 45. not. præterea.

2. Sed affirmatiua ſententia eſt communis inter Neotericos, eo quòd in tali caſu fœtus dicatur aggreſſor, cùm ille inuadat quaſi matrem, dum illi periculum mortis creat, eo planè modo, quo praui humores inuadunt naturam; Ergo ſimili ratione poterit ille expelli & abigi, cùm melius ſit illum nondum animatum expellere, quàm matrem extingui. Tum quia licitum eſt ob ſalutem totius abſcindere partem: ſic enim ſi quiſpiam eſſet manu alligatus ad cratem ferream, accedente incendio, vel hoſte, licitum illi eſſet manum præſcindere: quod verum etiam exiſtimaui *in tract. de reſtit. in partic.* ſi Tyrannus aliquis, vel Iudex hoc præciperet; ſicut Ioſephus Clitoni authori rebellionis cuiuſdam imperauit, vt mox ſibi manum abſcinderet. vt refert ipſe Ioſeph. *lib.2. de bello Iudai. c. vlt.* pro qua ſententia citaui Tolet. *lib.5. c.6.* Leſſ. *lib.2. c.9. dub.14. num.101.* Atqui fœtus antequam anima informetur eſt pars ventris: Ergo non eſt ille conſeruandus cum tanto diſcrimine matris, eo vel maximè quòd matre pereunte fœtus ille non animabitur.

Sup. hoc pro iudice præcipiente in tom.6. tr.1. Reſ.118. ſ. vlt.

3. Sed ad hæc argum. reſpondet Mazuch. & ad primum aſſerit, fœtum illum inanimatum non dici aggreſſorem, alioqui dicendus etiam eſſet vbi anima eſſet informatus. Pariter dicendum eſſet aggreſſor ſemen quoties illius abundantia vel retentio morbum crearet: & ſic quoties licitum eſſet procurare abortum fœtus inanimati, licitum iam eſſet procurare pollutionem ad ſemen abigendum.

4. Ad ſecundum reſpondeo concedendo licitum eſſe pro conſeruatione totius abſcindere partem; pars enim naturaliter eſt propter totum: Sed tamen nego fœtum eſſe propriè partem. Si tamen fœtus eſſet corruptus, tunc liceret directè illum abigere ad conſeruandam ſalutem matris, quia tunc non diceretur amplius fœtus, ſed maligna maſſa.

5. His tamen non obſtantibus puto affirmatiuam ſententiam eſſe probabilem, & tutam in praxi, quam omnium communi calculo admitti teſtatur Naldus *in ſumm. verb. Abortus, num.3.* Homobonus, *de caſ. reſer. part.3. cap.67.* & ideo Trullench *in Decalog. tom.2. lib.5. cap.2. dub.4. num.1.* ſic ait: Quòd ſi fœtus nondum ſit animatus, eiúſque expulſio vnicum eſt remedium ad vitam matris, licèt etiam ex intentione (quidquid Leſſius *lib.2. cap.9. dub.10. num.61.* Filliuc. *infrà citatus, num.101.* & Bonac. *vbi de reſtitut. diſp. quæſt. vlt. punct.7. num.3. ſectione 1.* & Pet. de Nauarra *lib.2. de reſtit. cap.3. num.132.*) ſumere medicamentum ad illud expellendum: nam vita præſens matris præſtat futuræ prolis: Tum etiam quia fœtus inanimati expulſio non eſt tam intrinſecè mala (ſicut eſt pollutio voluntaria) quin ex aliqua cauſa poſſit honeſtari, cùm in ea delectatio non ſentiatur, ſicut in ſeminis reſolutione.

ne. Ita Henriq. *lib.* 11. *de matrim.cap.* 16. *tract.* 8. Nauar. *cap.* 26. *num.* 62. quos ſequitur Sanch. *tom.* 3. *de matrim. lib.* 9. *diſp.* 70. *num.* 9. & Sà verbo homicidium, & alij Hucvſque Trullench.

RESOL. XXXIX.

An pro ſalute matris prægnantis licitum ſit aliquando vti medicamentis non directè tendentibus ad expulſionem fœtus, vt ſectio venæ, pharmacum, balneum, &c. ex quibus tamen poteſt ſequi abortus fœtus animati.

Et doctrina huius quæſtionis eſt valde notanda, quia in exemplum ſupradictæ difficultatis multa alia ſimiles adducuntur, & curſim explanantur. Ex p. 7. tract. 5. Reſ. 35.

Sup. hoc in Reſ. prætenta. & in §. not. ſeq.

§. 1. RESpondeo quod quando talia medicamenta neceſſaria ſunt ad ſalutem matris poſſunt licitè adhiberi, quia licèt nefas ſit directè occidere innocentem, tamen per accidens ac præter intentionem licitum eſt aliquando illum occidere, vt conſtabit ex dicendis ſic enim inuaſus equo confidens poteſt licitè fugere per viam anguſtam, vel oſtium in quo puer aliquis ſit neceſſariò proterendus. Sic in bello iuſto, vt experientia teſtatur, ac pariter concedunt Doctores omnes agentes de bello, licitum eſt bellica tormenta, aut ignea dirigere in arcem, ſeu vrbem, in qua conſtet eſſe plures innocentes. Ergo etiam in bello iuſto contra lethales humores ſuſcepto licitum erit ægroto ſumere pharmaca ad ſalutem deſeruientia, licet inde præuideatur ſecutura mors fœtus animati; hoc enim non eſt intendere occiſionem fœtus, ſed tantùm illi permittere. Tum quia tam intrinſecè mala eſt pollutio, quàm mala eſt pereruptio fœtus animati. Sed illam licitum eſt permittere, vt diximus: vt ſi valetudinis gratia vtendum eſſet medicamento, aut potu, ex cuius caliditate præuideretur pollutio ſecutura. Ergo etiam licebit hanc permittere. Tum quia fera inuadente poteſt mater grauida fugere etiam cum periculo abortus; Ergo pari modo inuadente morbo poterit ſumere pharmacum, etiamſi adſit periculum abortus. Demum verò ſi proles iam nata materno lacte extremè indigeret, matri verò ad vitam tuendam neceſſarium eſſet vbera exſiccare: porrò poſſet illa exſiccare, etiamſi præuideret mortem prolis ſecuturam, quia poſſet vti iure ſuo. Ergo pari modo pro conſeruatione ſuæ vitæ poterit ſumere pharmaca, etſi videat talem ſumptionem futuram coniunctam cum periculo abortus, Et hanc ſententiam cum pluribus ego docui *in* 3. *p. tr.* 5. *reſ.* 11. quibus nunc addo me citato P. Lugum *de iuſt. tom.* 2. *diſp.* 10. *ſect.* 5. *n.*.. Scip. de Rubeis *in Aphor. Confeſſ. ver. abortus, n.* 3. Laymā. *lib.* 3. *tr.* 3. *p.* 3. *c.* 4. *n.* 4. & Dicaſt. *de Iuſt. lib.* 2. *tr.* 1. *diſp.* 30. *dub.* 13. *n.* 166. vbi ſic ait. Licitum erit eas medicinas adhibere, quæ per ſe & directè ordinatæ ſunt ad ſanitatem matris quamuis per accidens inde timeatur fœtus occiſio, v. g. venæ ſectionem, pharmacum ventris purgatiuum in eo caſu, in quo certo medicorum iudicio mater cum prole ante eius natiuitatem moritura ſit, niſi tale medicamentum adhibeatur. Ratio eſt quia non repugnat rectæ rationi innocentem per accidens, & præter intentionem in caſu neceſſitatis occidere. In prædicto autem caſu occiſio illa per accidens reſultat, cùm enim fœtus pendeat à vita, & ſalute matris, rariſſimèque contingat fœtum viuum edi poſt matris mortem. Ideò medicamentum quod ad procurandam ſalutem matris adhibetur, ſecundariò tendit ad ſalutem fœtus, licèt per accidens illi noceat confirmatur exemplo: nemo enim negabit, fera inuadente matrem, ipſi licitum fore, imò, & in

Quæ hic eſt inf. Reſ. 43. §. Notandū eſt hic.

præcepto naturali, vt fuga vitam ſuam certæ morti expoſitam liberet, ſi poſſit, quamuis cum probabiliſſimo abortus periculo. Imò ego putarem, ſi poſſet illa, & auderet quando aliter effugere non poſſit, pugnare cum fera, quando ſpes eſſet vincendi illam, quamuis cum periculo abortus, id licitum eſſe. Ergo pari ratione medicamentis pugnare cum ægritudine, tanquam armis, ſeu lacertis cum fera, etiamſi ex vtraque pugna, vel cum fera, vel cum ægritudine immineat periculum probabiliſſimum abortus. Ita dicaſtillus, quidquid aliqui in contrarium aſſerant.

RESOL. XL.

An idem dicendum ſit, quando medicina applicanda æqualiter tenderet ad ſalutem matris, & ad fœtus abortum?

Et vtrum ſit licitum in tali caſu dicta medicamenta applicare?

Et difficultas eſt, an cum medicamentum prorſus dubiū eſt, num auxilium, aut mortem ſit illaturum, poſſit adhuc adhiberi ſi ſalus infirma omnino deſperata eſt, imo Medicus in tali caſu tale medicamentum teneatur adhibere, & applicare?

Et obiter quæritur, an ſi mors certa immineat ab incendio excitato, vel fera inuadente licitum ſit detento, ſeu inuaſo è loco alto ſe præcipitare cum dubio mortis periculo? Ex p. 7. tract. 5. Reſ. 36.

§. 1. NEgat. Corbuba *in ſum. q.* 173. *dicto.* 2. Manuel. 1. *tom. ſum. c.* 3. *n.* 3. Lud Lop. 1. *p. inſtructor. c.* 63. *§. ſed in caſ. dubio.* Vega 1. *to. ſum. c.* 5. *caſ.* 3. ea autem potiſsimum nituntur ratione, quia hoc eſſet directè procurare abortum, quoties medicina illa de ſe tenderet etiam ad abortum. Reſpondeo tamen, & matrem poſſe illam licitè ſumere, & medicum poſſe licitè applicare. Ratio eſt, quia potius ius habet mater ad vitam ſuam conſeruandam, quam habet fœtus, cùm hic à matre pendeat, & non è contra: Ergo ſi medicina æqualiter tendat ad ſalutem matris, & ad necem fœtus, præferri poteſt vita matris, ſaluti fœtus: eo etiam maximè quod matre pereunte pene miraculum ſit, ſi fœtus incolumis euadat. Hanc ſententiam docet me citato Trullench. *in Decal. tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 1. *dub.* 4. *n.* 5. Sanch. *de matri. lib.* 9. *diſp.* 20. *n.* 18. qui etiam *n.* 19. concedit hoc etiam eſſe licitum, etſi medicamentum eſſet dubium num mortem, an auxilium eſſet laturum. Ratio eſt, quia periculum damni eſt modicum, ſupponimus enim deſperatam eſſe ſalutem; ad ſummum verò illud damnum ſequetur, quòd mors aliquantulum anticipabitur; at lucrum eſt maximum, ſi res feliciter cedat, puta, ſalus matris quæ videbatur deſperata; Sic ſi mors certa immineat ab incendio excitato, vel fera inuadente, licitum eſt detento, ſeu inuaſo è loco alto ſe præcipitare cum dubio mortis periculo. Imò addit Sanchez, medicum in tali caſu teneri tale medicamentum applicare, eo quòd teneatur minus malum ægroti eligere: minus autem malum eſt dubia mors ſpem aliquam ſalutis habens, cum aliquali dubio anticipationis, quàm ſit mors omnino certa.

Sup. hoc inf. in Reſ. 43. §. Notandū eſt hic. ad med. verſ. Sed difficultas.

Sup. hoc caſu melius in to. 8. tr. 5. Reſ. 52. à lin. 3. Et pro contento à verſ. Imo huius. cum eodem Sanch. inf. in Reſ. 43. § Eſt hanc. in fin.

2. Rectè igitur ego olim in facti contingentia conſului quod quādo nulla eſt ſpes vt viuus edatur partus, & ex alia parte adeſt ſpes ſanitatis matris, ſi adhibeatur remedium illius ſanatiuum, adhiberi poſſe, etſi tale remedium æquè ſit ordinatum ad fœtus mortem, & ad matris ſalutem; hoc enim mater vtitur iure ſuo, nec tenetur vitam exponere, quando nō eſt ſpes ſalutis proximi. Dixi ſi remedium ſit æquè ſanatiuum: nam ſi remedium ſit ex ſua natura mortiferum fœtui, & hac ratione ſolùm ſanatiuum, quatenus eſt fœtui mortiferum, non

Sup. hoc cum eodem Dicaſtillo, & aliis in Reſ. ſeq. & in alio §. eius not.

oon poteſt licitè adhiberi. Ita docet Dicaſtillus *de Iuſt. lib.2.tract.1.diſp.10.dub.13.num.169.*

Pro contento in hoc §. vlt. inf. in Reſ. 43. §. Et hâc. curſim in fin. & in fin. §. Notandũ eſt.

3. Sed difficultas eſt, an cùm medicamentum prorſus dubium eſt, num auxilium aut mortem ſit illaturum, poſſit adhuc adhiberi ſi ſalus infirmi omnino deſperata ſit, vt ſi in caſu noſtro mater & fœtus perituri ſint, nullúmque apparet auxilium. Et affirmatiuam ſententiam ego cum Sanchez olim docui, quam me citato impugnat Trullench *in Decal.tom.2. lib.5.cap.1.dub.4. num.6.* ſed fatetur meam ſententiam non eſſe improbabilem.

RESOL. XLI.

An ſi adſit ſpes vt poſſit fœtus in lucem prodire teneatur mater cum periculo ipſius vitæ ſupra dicta medicamenta non adhibere, vt fœtus baptizetur?

Et an in prædicto caſu moraliter peccet Medicus contra charitatem talia remedia applicando, & mulier aſſumendo?

Et ſi tali remedio non adhibito, valde probabile eſſet vtrumque moriturum; eo vero adhibito probabile eſſet matrem ſaltem poſſe conſeruari, an in tali caſu poſſit adhiberi? Ex p.7. tract.5. Reſ.37.

Sup. hoc in Reſ. præterita § Rectè. & inf. in Reſ.43.§.vlt.

§.1. RESpondeo affirmatiuè; dico igitur quod ſi adſit improbabilis ſpes, vt matre ab illis medicamentis abſtinente poſſit fœtus in lucem prodire, & mortaliter peccat contra charitatem medicus talia medicamenta applicando, & mulier aſſumendo. Et ratio eſt quia præceptum charitatis illam obligat ad præferendam vitæ ſuæ corporali vitam ſpiritualem proximi extremè indigentis, qualis eſt puer non baptizatus. Vnde Layman *in Theol.mor.lib.3.p.3.c.4.n.4.* ſic ait: Si autem fœtus animatus eſt, medicinas, quæ directè ad fœtus occiſionem tendant puta venenum, dilacerationem, &c. adhibere numquam licitum eſt: cùm hominem innocentem per ſe, & directe nefas ſit occidere; medicinas autem, quæ per ſe ac directè ordinatæ ſunt ad ſanitatem matri conferendam, licet per accidens timeatur fœtus occiſio, v.g. venæ ſectionem, pharmacum ventris purgatiuum adhibere non eſt illicitum; ſi certo medicorum iudicio mater cum prole ante natiuitatem eius moritura ſit, niſi eiuſmodi medicamentum adhibeatur. Ratio eſt, quia innocentem per accidens, & præter intentionem in caſu neceſſitatis occidere, à recta ratione alienum non eſt. In propoſito autem caſu occiſio maximè per accidens contingit; cùm enim fœtus pendeat à vita, & ſalute matris, atque rariſſimum ſit, fœtum viuum progigni poſt mortem matris; ideo, ſi ad procurandam ſalutem matri medicamentum præbeatur, tendit ſecundario ad ſalutem fœtus, licèt per accidens illi noceat. Confirmatur: quis enim neget, inuadente fera matrem, ipſi licitum fore, imò etiam in præcepto naturali, vt fuga vitam ſuam certo interitui expoſitam liberet, ſi poſſit, quamuis cum probabiliſſimo abortus periculo? Verumtamen in caſu vnico repugnabit charitati legi, matris vitam medicamento ſeruare cum probabili periculo necandi fœtus, ſi, non adhibito tali medicamento, demortua matre credatur, fœtum viuum in lucem edendum; & baptizandum fore. Cuius ratio eſt, quia ordo charitatis poſtulat, vt vita ſpiritualis animati fœtus præferatur vitæ corporali ipſius matris. Ita Layman, cui adde Candidum *in Diſquiſ. tom.1. Diſquiſ. 1. art.1. dub.1. n.3.* Trullench *in Decal.to.2.lib.5 c.1.dub.4.n.4.* Leſſium *lib.2.c.31.dub.6.n.33.* Sanchez *de matrim.lib.9.diſp.20. n.17.* Vnde Dicaſtillus *de Iuſt.lib.2.tr.1.diſp.10.dub.13. n.168.* ſic ait: Tunc autem lege charitatis repugnabit matris vitam medicamento ſeruare cum probabili periculo enecandi fœtus, ſi non adhibito tali medicamento, & mortua matre, credatur fœtum viuum in lucem edendum, & baptizandum fore. Ratio eſt, quia ordo charitatis poſtulat, vt vita ſpritualis animati fœtus præferatur vitæ corporali ipſius matris. Hunc tamen caſum vix eſſe poſſibilem teſtatur Sanchez *num.17.* Mihi tamen conſtat, & me ferè præſente bis contigiſſe, vt mortua iam matre, fœtus ederetur viuus, & baptizaretur. Quorum primum caſum, cùm narraſſem olim Excellentiſſ. D. Ioanni Aluarez de Toledo, Comiti Cropeſano, paulo poſt contigit, vt fœmina communis conditionis difficili partu laboraret; at Comes pro inſigni ſua pietate, & miſericordia, qua ſemper apud omnes commendatus fuit, per duos, tréſve dies curauit, vt ſemper ſine intermiſſione, & Chirurgus aliquis adeſſet, & Presbyter, ille vt matrem mortuam diſſecaret, hic vt fœtum extractum baptizaret. Vtrumque factum eſt. Ita ille.

2. Nota tamen cum Leſſio, quod ſi tali remedio non adhibito probabile eſſet vtrumque moriturum: eo verò adhibito probabile eſſet matrem ſaltem poſſe conſeruari, in tali caſu licitè poſſet illud adhiberi.

RESOL. XLII.

An quando mater probabiliter timet eſſe in ſtatu peccati mortalis, teneatur abſtinere à ſupradictis medicamentis, ſi ſperetur, vt dictum eſt, fœtum in lucem edendum, & baptizandum fore.

Sed tota difficultas eſt in caſu vero, in quo mater moraliter eſſet certa de ſua vita ſpirituali, an tunc teneatur pati mortem corporalem pro vita ſpirituali prolis?

Idem dicendum eſt, quando quis ex iuſtitia tenetur vitæ ſpirituali alterius conſulere, v.g. in Pſaltoribus Eccleſiarum tempore peſtis, ne ſubditi fideles ſine Sacramento Pœnitentiæ moriantur. Ex part. 7. tractatu 5. Reſ.38.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Eminentiſſ. D. meus Card. de Lugo *de Iuſt.to.1.diſp.10.ſect.5.n.133.* vbi ſic ait: Dixi attento ordine ſolius naturæ, quia difficultas eſt, an attento ordine gratiæ id licitum ſit: videtur enim obligari mater ad abſtinendum tali remedio, ne filius in vtero moriatur abſque baptiſmo, cùm debeat ſalutem ſpiritualem ſui filij propriæ vitæ temporali præferre, iuxta ſupradicta, quare Turrianus *n.33. & ſeqq.* dicit, ſi mater ipſa probabiliter timet, ſe eſſe in ſtatu peccati mortalis, & damnationis, non teneri ob ſpiritualem ſalutem filij abſtinere ab illo remedio, quia non tenetur vitam ſpiritualem propriam contemnere pro vita ſpirituali alterius, quando vero certa eſſet de ſua ſalute æterna, & certum etiam eſſet, filium conſecuturum animæ ſalutem eo modo: quæ duo rarò, inquit poterunt euenire, tunc matrem obligari ad ferendam mortem, eiúſve periculum ſubeundum propter ſalutem ſpiritualem filij.

2. Hæc tamen diſtinctio quoad vtramque partem videtur inutilis: quoad primam quidem, quia ſi mater timet probabiliter ſe eſſe in ſtatu peccati, non ideò à procuranda ſalute ſpirituali filij excuſatur, ſed potiùs ad eum finem obligatur ad procurandum ſtatum gratiæ, ad quem poteſt ſe per contritionem, & ſacramenta præparare. Alioqui nec Parochus, nec vllus tenetur etiam ex officio ad ſubueniendum proximis in extrema neceſſitate ſpirituali cum periculo vitæ, quando probabiliter timerent ſe eſſe in ſtatu peccati mortalis, quod falſum omnino eſt: tenentur enim ſe conſtituere in ſtatu gratiæ, vt debito modo ſuo muneri ſatis faciant. Quoad ſecundam etiam partem diſtinctio illa non ſubſiſtit, quia ſi ad huiuſmodi obligationem requireretur

Quoad hoc in to. 1. tr. 1. doctr. Reſ.7.

quiretur certitudo de propria ſalute, & certitudo de ſalute futura proximi, vanum ferè & metaphyſicum magis quàm morale redderetur præceptum illud, quo debemus pro noſtris proximis (ſcilicet ad minus extremè indigentibus) animas noſtras ponere, ſi ſolùm obligaret quando aliquis certus eſſet de propria ſalute æterna acquirenda, ſi tunc moriatur; quotus enim quiſque hoc de ſe ſcire poteſt.

3. Melius ergo P. Sanchez, *vbi ſuprà num.*17. dixit peccare contra charitatem matrem eiuſmodi medicamentum aſſumendo caſu quo ſpes probabiliſſima à Medicis conciperetur, fore vt matre cùm vitæ ſuæ periculo ab iis medicamentis abſtinente, fœtus in lucem prodire poſſet, vt baptizaretur; è contra verò adhibitis iis medicamentis, fœtus ſine baptiſmate periret. Addit tamen hunc caſum rariſſimum eſſe, ac moraliter impoſſibilem, quia matre lethaliter ægrotante, humores corrumpuntur, & inficiunt alimentum, quo fœtus nutriendus erat, itavt penè miraculum ſit, matre pereunte fœtum incolumem remanere. Hucvſque Lugo.

4. Non deſunt tamen Doctores contrariam ſententiam tenentes, quam nouiſſimè tuetur Ludouiſ. Caſpenſis *in Curſ. Theol. tom.* 2. *tr.*18. *ſect.*5.*n.*139.*& ſeq.* vbi ſic ait. Vbi ſolùm agitur de corporali vita filij & matris; etiam poſt animatum, licitum eſt matri ſanguinem mittere; quia mater habet ius ad ſuum ſanguinem tanquam ſcilicet ſeruientem ſibi neque tenetur illum intra ſe retinere cum tanto ſuo periculo, vt conſeruet vitam filij: ſicut neque poſt natum filium tenetur mater retinere lac, etiamſi neceſſarium ſit vitæ prolis iam natæ ex vtero. Deinde iudicante Medico etiamſi matri non applicetur remedium ad ſanguinem mittendum; fœtus nihilominus non eſſet viuus naſciturus, tunc bene & licitè poſſet remedium illud applicari ad ſanguinem fundendum; tunc enim iam non agitur de vita corporalis prolis.

5. Secundò dicendum eſt, non teneri matrem pro ſaluanda vita ſpirituali filij, pati mortem corporalem, ſcilicet ad hoc vt filius baptizetur, quãdo ipſa timet probabiliter ſe eſſe in peccato mortali: non enim tenetur vitam ſpiritualem propriam contemnere pro vita ſpirituali alterius. In caſu verò in quo mater eſſet moraliter certa de ſua vita ſpirituali, eſt tota difficultas, an tunc teneatur pati mortem corporalem pro vita ſpiritualis prolis, cuius deciſio pendet ex communi quæſtione, an pro ſalute ſpirituali proximi, teneatur quis propriam corporalem vitam perdere: Et multi affirmant eſſe ſcilicet obligationem. Alij verò dicunt hoc eſſe verum quando quis ex iuſtitia tenetur vitæ ſpirituali alterius conſulere v. g. in Paſtoribus Eccleſiarum tempore peſtis, ne fideles ſubditi ſine ſacramento Pœnitentiæ moriantur. Alij autem docent, quamuis in aliis caſibus ſit talis obligatio, negant tamen in noſtro caſu: & vtraque ſententia eſt probabilis, & tuta. Ita Caſpenſis.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 1. lege doct. Ref. 2. & aliarum eius primæ annot.

RESOL. XLIII.

An liceat procurare abortum ad euitandum periculum vitæ, & infamiæ alicuius puellæ prægnantis?

Et quando mater in aliqua infirmitate poſt fœtus animationem periculoſè laborat, & nullum aliud remedium ſit, an poſſint præbere ei medicamenta directè tendentia in curationem, vt ſectio venæ, balnea; pharmacum, &c.

Sed difficultas eſt, quando medicamenta æquè tendunt ad ſalutem matris, & ad mortem fœtus, vbi ſalus infirmæ omnino deſperata eſt & fœtus etiam periret, an inquam in tali caſu ſupradicta medicamenta liceat præberi?

Et aliqua alia contingentia circa hoc notantur & tandem docetur, quod non ſint adhibenda medicamenta dubia in ſupradicto caſu. Ex p. 3. tract. 5. & Miſc. 1. Reſ. 11.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docent Tannetus *in* 2. 2. *D. Thoma, diſp.* 4. *q.* 8. *dub.* 4. *n.* 58. Sanchez *de matrim. tom.* 3. *lib.* 9. *diſp.* 20. *num.* 10. Syluius *in* 2. 2. *D. Tom. q.* 64. *art.* 7. *quæritur* 4. *concluſ.* 3. Finellius *tract. de caſ. reſ. part.* 2. *caſ.* 5. *v. abortus*, §. 1. *n.* 3. Azorius, & Zanardus *vbi infrà*, Bellochius *in praxi Theolog. mor. p.* 2. *q.* 8. *n.* 78. Filliucius *tom.* 2. *tract.* 29. *cap.* 6. *n.* 130. & alij. Ratio eſt, quia non ſunt facienda mala, vt eueniant bona, & vnde nullo bono fine honeſtari poteſt abortus.

Sup. hoc in duabus Reſ. ſeqq. & ſup. in Reſ. 38. §. 1. curſim in fin. & lege etiam doct. Reſ. & ſ. not. ſeq. & Reſ. not. 1. poſt ſeq.

2. At his non obſtantibus aliqui vt notat Zanardus *in direct. conſ. part.* 1. *de ſacram. matrim. cap.* 41. *q.* 17. & Azorius *tom.* 3. *lib.* 1. *cap.* 4. *q.* 1. docent in tali caſu licitum eſſe procurare abortum, quia cum fœtus non ſit animatus, nulli fit iniuria ſi procuretur remedium, ne concipiatur. Deinde probabiliter aſſerunt Aragon, Sayrus, Leſſius, Henriquez, & Reginaldus, Sanchez, & alij, quos citant, & ſequuntur Layman *in Theolog. mor. lib.* 3. *ſect.* 5. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 14. *num.* 4. & Homobonus *tract. de caſ. reſer. part.* 3. *c.* 4. quod quando aliud non ſuppetit remedium pro ſalute infirmæ matris, poteſt quis licitè procurare abortum, ſi fœtus nondum eſt animatus. Ergo etiam facere licitum erit in noſtro caſu. Negat hanc conſequentiam Sanchez & adducit diſparitatem rationis.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 36. 6. Nec valet. à lin. 7. & in Reſolut. 38. quamuis in iſta vltima Reſ. ſit pro fœtu etiam animato.

3. Sed illum impugnat doctiſſimus Pontius *de matrim. lib.* 10. *cap.* 13. *num.* 2. vbi ſic ait. Si licet euacuatio fœtus nondum animati ad vitandam mortem matris, & reſtituendam ſanitatem, liceret etiam procurare abortũ nondum animatum, cùm ad famam, & ſtatum conſeruandum opus erit; caſus enim ſeſe offerre poteſt adeò premens, vt nullo alio modo poſſit mulier eripi, niſi abortu fœtus nondum animati, quod tamen Sanch. non vult admittere, ſed nullo conuenienti aſſignato diſcrimine. Ita Baſilius. Vnde vel negandum in vtroque caſu licitum eſſe procurare abortum, vt negat Baſilius, vel concedendum eſt in vtroque caſu licere, & hoc vltimum nouiſſimè docet Franciſcus Torreblanca *de mag. lib.* 2. *c.* 43. *n.* 10. vbi ſic ait. Quando ex partu conceptio euidens periculum apparet, vel quod puerpera ſoleat ad extremum deduci, aut nimis arcta ſit, aut fama eius lædatur, aut aliter vitæ diſcrimen, vel æſtimationis poſſit ſubire, bene poterit poculum abortionis, præberi, dum fœtus tamen non erit animatus. Ita Torreblanca, qui, vt vides, apertè docet licere procurationem abortus ad tuendam vitam, vel honorem puellæ prægnantis. Sed an hæc opinio ſit probabilis, iudicent viri docti, mihi enim omnino non placet. Sed quia incidit ſermo de abortu.

2. Notandum eſt hîc obiter, quòd ſi mater in aliqua infirmitate poſt fœtus animationem periculosè laboraret, & nullum aliud remedium ſit, poſſunt præberi medicamenta directè tendentia in curationem, vt ſectio venæ, contra Pontium *de matrim. lib.* 10. *cap.* 14. *n.* 6. & Vaſquez *opuſc. de reſtit. cap.* 2. §. 1. *dub.* 7. *n.* 28. *&* *c.* 5. §. 2. *dub.* 5. *n.* 23. etiam balnea, & pharmaca ad purgationem ventris; quia mater habet ius ad talia medicamenta, licèt indirectè, & per accidens ex illis ſequatur mors fœtus. Ita communiter DD. Sed difficultas eſt, quando medicamenta æquè tendunt ad ſalutem matris, & ad mortem fœtus, vbi ſalus infirmæ omnino deſperata eſt, & fœtus etiam periret; an inquam, in tali caſu liceat ſupradicta medicamenta præbere. Negatiuè reſpondent Corduba, Lopez Rodriquez & Vega apud Sanchez *de matr. tom.* 3. *lib.* 9. *diſp.* 20. *n.* 19. *&* 20. at ipſe affirmatiuam ſententiam docet etiam in caſu dubij.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 37. & 38.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 40.

5. Et hanc ſententiam docent etiam Ioan. de la Cruz *in direct. part.* 1. *præcept.* 5. *q.* 1. *dub.* 7. *concl.* 3. *&* 4.

Sup. hoc caſu dubij ibidem §. Sed diffi-

cultas, & in fin. § Et hanc huius Reſ.

& Villalobos *in ſum. tom. 2. tract. 1 a. dub. 1 3. num. 2.* vbi ſic aſſerit. [Quando la medicina y gualmeoteſe ordena a la ſalud de la madre, y a la muerte de la creatura, no hauiendo otro remedio para librar la madre, es licito tomarla porque ſe ha de preferir la vida de la madre, y muerta ella à marauilla viuira la creatura, y lo miſmo digo, quando el medicameoto es dudoſo.] Si igitur de vita matris, & fœtus omnino deſperatum ſit, licitum erit medico, & ad id tenetur, ait Saochez, applicare medicinas ad matris ſalutem & ad fœtui nocendum eiuſque abortum: imò etiam ſi medicameota ſint dubia, auxilium, vel mortem potius ſint illatura, in tali euentu melius eſt anceps auxilium experiri, quàm omni ſpe deſtitutam, ſinere inſtimam perire.

Sup. his ſeqq. in hoc §. ſup. in Reſ. 40. §. 1. in fin. & §. Sed difficultas.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 40. §. Rectè. in fin. & in Reſ. 41.

6. Notandum eſt tamen cum Leſſio *lib. 2. c. 9. dub. 10. num. 63.* & aliis communiter, quod quando proles eſt animata, illicitum erit, præbere matri medicamentum directè curatiuum cum notabili periculo prolis, ſi certum erat, vel valde probabile, prolem ſine illo viuam edendam. Sed Sanchez *vbi ſupra de matr. tom. 3. lib. 9. diſp. 20. n. 17.* exiſtimat caſum hunc rariſſimum eſſe, ac moraliter impoſſibilem; matris enim morbo laborantis lethali, corrupti humores alimentum qoo puer nutriendos eſt, ita inficiunt, vt penè miraculum ſit, matre pereunte fœtum incolumem eoadere. Sed ad alia procedamus.

RESOL. XLIV.

An ad euitandum periculum vitæ, & infamia puellæ prægnantis, ſit licitum procurare abortum, ſi fœtus non ſit animatus? Ex part. 6. tract. 8. & Miſc. 3. Reſ. 37.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in Reſ. ſeq. & ſup. in Reſ. 35 § t. in fin. ſed lege eam à princ. & §§. eius primæ not.

§. 5. PRo affirmatiua ſententia *in 3. part. tract. 5. reſol. 1 1.* adduxi Torreblancam *de Magia, lib. 2. cap. 43. num. 10.* & quidem putabam ſuam ſententiam à nemine ſequendam eſſe, ſed deceptus ſum, nam illam poſtea docent Leo Zambell. *in Repertorio Morali, verb. Medicus n. 1 1.* Bordon *in Conſiliis Regul. reſol. 45. q. 4. n. 4. in fine.* Et hanc ſententiam tanquam probabilem admittit nouiſſimè Pater Magiſter Lezzana *in ſumma Quæſtionum Regularium, tom. 3. verb. Abortus, n. 5.* vbi ſic ait. Peccatum graue eſt procorare abortum etiam in caſu quo fœmina Nobilis, aut Monialis cum viro peccauerint, & timent mortem vel infamiam, vel ſcandalum ſi grauidæ fiant, oon enim ſnot ſacienda mala, vt veniant bona, & eſt contra ordinem impedire conceptionem fœtus, nam ſemen & copula à natura ſunt inſtituta ad prolis conceptionem & generationem. Dicit tamen Azorius oppoſitam eſſe opinionem aliquorum, quos non refert, quam credo probabilem ſolùm in eo caſu quo nullo alio omnino modo, nullavè via impediri poſſet infamia, aut mors talis fœminæ, tum enim non videtur eſſe intrinſecè malum procurare abortum fœtus inanimis, aut impedire conceptionem ipſius. Ita Lezzana, cui etiam addendus eſt Ægidius Trullench *in Decalogum, tom. 2. lib. 5. cap. 1. dub. 4. n. 5.* ſic aſſerens. Aliqui exiſtimant ſi aliud non ſupperat remedium, licere procurare aborſum fœtus tamen inanimati ad euitandum pericolum vitæ, & infamiæ puellæ prægnantis, ſicut diximus licere ad euitandam mortem naturalem. Hæc autem opinio non omnino placet Dianæ, & meritò quidem, oon tamen videtur improbabilis. Ita Trullench. Et tandem non deſinam h c adnotare, quod conſultus de hoc caſu à viro nobili, & fide digoo teſtatus eſt mihi doctiſſimum Theologum Societ. Is s v quem ego ſcio, reſpondiſſe, vt ſupradictum eſt, licitum eſſe pro ſaluanda vita & honore puellæ prægnantis procurare eius abortum ante fœtus animationem. Sed adhuc ego non diſcedo à ſententia negatiua, quam ſupra docui, & docet nouiſſimè pluribus citatis, & me etiam relato Pater Theſaurus *in Praxi, part. 2. verb. Abortus, cap. 1. limit. 3.* vbi teſtatur hanc ſententiam eſſe commuoem inter Theologos, & Iuriſtas, quod etiam fatetur Eligius Baſſæus *in florib. Theolog. pract. verſ. Aborſus, num. 1.* & contrarium eſſe improbabile tenet doctiſſimus, & amiciſſimus Pater Magiſter Caodidus *in Diſquiſ. Mor. to. 2. diſquiſ. art. 1.* Imò audio, ſi verum eſt, fuiſſe damnatum in Congregatiooe Sancti Officij.

RESOL. XLV.

An pro tuendo honore, & vita puellæ prægnantis licitum ſit ſine timore cenſurarum procurare abortum fœtus animati?

Et an doctrina huius quæſtionis vera ſit, in fœmina cuiuſcumque conditionis id eſt, ſi Monialis ſit & Deo ſacra, aut Nobilis, aut etiam ſi ſcandalum timeatur?

Et quid poſtquam natus eſt fœtus, an licitum ſit eum occidere, vel ſuffocare, ne reueletur peccatum? Ex p. 7. tract. 5. Reſ. 3 a.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in alia Reſ. & §. eius annot.

§. 1. PRo probabilitate partis affirmatiuæ adduxi aliquos DD. *in p. 6. tr. 8. reſ. 37.* Sed ego illam prorſus improbabilem puto; Et ideò negatiuam ſententiam nouiſſimè meritò docuit Ludou. Caſpenſis *in curſ. Theol. tom. 2. tract. 18. diſp. 3. ſect. 5. num. 40.* vbi ſic ait. Non tamen eſt licitum applicare matri medicinas præfatas, quando non periclitatur vita matris ex malis humoribus, vel ex abundantia ſanguinis: vnde ſi tales medicinæ ſumantur ad abortum fœtus, vel impediendam geoeratiooem, quia alias ſi detegatur peccatum matris, occidetur à marito, vel à propinquis. In hoc ergo caſu non licet ſumere medicinas, vel applicare, propter vitādam mortem matris cum periculo mortis fœtus: ſicut neq; poſtquam oatus eſt, licitum eſt illum occidere vel ſuffocare ne reueletur peccatum. Ratio eſt, quia tunc fœtus non eſt aggreſſor, vt ita dicam, ſed mater ipſa eſt cauſa ſui periculi prouenientis ab extrinſeco. Vnde patet minus licitum eſſe procurare abortum ad vitandam infamiam, vel propter periculum quod mater eſt experta aliquando in ipſo partu. In his ego caſibus, neque per accidens, neque indirectè licet fœtum occidere, vel exponere mortis periculo; eſſet enim talis mors voluntaria, etiam per accidens intenta. Ita Caſpenſis, cui adde Scipionem de Rubeis *in Aphor. Epiſc. ver. Abortus n. 1.* Mazuchel. *tr. de caſ. reſ. diſp. 2. c. 3. diff. 4. n. 24.* & Dicaſtillum *de Iuſt. lib. 2. tr. 1. diſp. 10. dub. 1 3. n. 173.* qui addit hoc verum eſſe in fœmina cuiuſcumque conditionis, id eſt etiamſi nobilis ſit aut monialis & Deo ſacra, aut etiamſi ſcandalum timeatur. Probatur primò, quia non ſuot facieoda mala, vt eueniaot booa. Secundò quia hoc eſt contra naturam generationis; fœmina verò ſibi imputet periculum mortis vel infamiæ. Et ita hanc ſententiam me citato tenet nouiſſimè noſter P. Alphonſus de Leone *de cenſuris Recollect. 7. n. 18.*

Sup. hoc pro periculo ſup. in Reſ. 36. & 37.

RESOL. XLVI.

An licitum ſit ſuadere abortum, quando mulier grauida parata eſt ſe occidere ad infamiam vitandam? Ex p. 7. tract. 5. Reſ. 39.

§. 5. NEgatiuè videtur reſpondendum ex P. M. Candido *in Diſquiſ. tom. 1. Diſquiſ. 1 art. 2. dub. 2. n. 5.* vbi noſtra ſententia non videtur admittere conſilium ad minus malum. Sed ego teneo affirmatiuam

ſen

ſententiam cum Mazuchello *tract. de caſ. reſeru. diſp.* 2. *cap.* 3. *quaſt.* 3. *difficult.* 1. *num.* 63. vbi ſic ait. Quoties pater eſſet animo firmatus, ac determinatus occidere filiam ſuam, quam grauidam comperiſſet ex prauo concubitu; vel filia ipſa eſſet parata ſeipſam occidere ad infamiam auertendam, nec alio modo poſſet ab hac voluntate auerti: in tali caſu liceret conſulere, & inducere ad abortum procurandum, quia hoc non eſſet inducere ad malum, ſed ad electionem minoris mali, quæ bona eſt. Ita ille. Et licet multi negent non eſſe ſuadendum minus malum, ad euitandum maius, tamen hoc poſſe fieri magis probabiliter aſſerunt alij: Et ita nouiſſimè tenet Eminentiſſimus Dominus meus Cardinalis de Lugo *de Iuſt tom.* 1. *diſp.* 19. *sect.* 2. §. 2. *num.* 43. vbi ſic ait. Hæc quæſtio ſupponit illam aliam, an volenti facere grauius peccatum liceat conſulere minus. In qua quæſtione multi abſolutè negant id licere, Antoninus, Gabriel, Sylueſter, Caietanus, Conradus, Couarruuias, Valentia, Angles, quos affert Thomas Sanchez *lib.* 7. *de matrim. diſp.* 11. *num.* 14. qui eam ſententiam ſatis probabilem putat. Alij tamen communiter, quos idem Sanchez refert, & ſequitur *num.* 16. dicunt, cum debitis circumſtantiis id licitum eſſe: nempe quando ille cui id conſulitur, firmum animum habebat vtramque, vel certè grauius malum faciendi, nec aliter potes illum auertere à grauiori malo. Ratio autem eſt, quia conſilium illud non eſt abſolutum ſed conditionatum explicitè, vel implicitè, ſcilicet, ſi vnum ex his facturus es, fac hoc minus, & non illud grauius, quod quidem veriſſimè, & rationabiliter conſulitur: quia ex duobus malis minus malum eſt eligendum. Ita ille.

Sup. hoc in tom. 7. tr. 5. Reſ. 34. & 35. & hic ſuperius in 22. t. Reſ. 75. §. vlt. & in tr. 2.

Reſ. 17. § Sed hic. & in 12. 5. ex doctrina Reſ. 69. in fin. à verſ. Nota tamen. & in tom. 8. tr. 7. vide doctr. Reſ. 30.

TRACTATVS SEPTIMVS
DE SIMONIA,
ATQVE DE DATIS, ET PROMISSIS SVPER BVLLAM GREGORII XIII.

RESOL. PRIMA.

An ſi quis cum Pontifice ſciente committeret ſimoniam incideret in pœnas, ſi Papa expreſsè cum ipſo non diſpenſaret?

Ex quo infertur, quod ſi ſtatuto Epiſcopi caueatur, quod ludens ad azardum ſit excommunicatus, ludens cum eodem Epiſcopo, qui ſtatutum edidit, an ſit excommunicatus, etiamſi Epiſcopus non incidat in pœnas ſtatuti?

Etiamque aduertitur, quod ſi Princeps ſciens aliquem eſſe inhabilem ad dignitatem, quam ei conferre intendit, ipſo facto, quo ei confert, tacitè, implicitéque videtur eum capacem reddere, & cum eo diſpenſare.

Et tandem quæritur, an Pontifex incurrat crimen, & pœnas ſimoniæ iuris poſitiui? Ex part. 10. tract. 16. & Miſc. 6. Reſ. 16. alias 15.

§. 1. Sup. hoc in tom. 3. tr. 2. Reſ. 44. §. vlt. & quoad hoc lege inf. doctr. Reſ. 59. ſignanter in fin.

AFFIRMATIVAM ſententiam docet Paludanus *in* 4. *d.* 15. *quæſt.* 4. Syluest. *in verb. ſimonia quæſt.* 4. Aurea Armilla *in eodem verb. in fin.* Dominicus à Soto *lib.* 9. *de Iuſt. & iure quæſt.* 5. *art.* 2. Petrus de Aragon. *in* 2. 2. *S. Thomæ q.* 100. *art.* 1. *verſus fin.* Greg. de Valent. *in eadem in q. punct. vlt.* Angelus *in verbo ſimonia* 5. §. 7. 8. *& infra verb. illo* 7. §. 5. S. Antonin 2. *part. tit.* 1. *cap.* 5. §. 2. Felinus *in hoc cap. & in cap. De cætero col. fin. de re iudic.* Turrecrem. *in d. cap. latorem. num.* 4. Martinus Nauarr. *loco citato*, & eius Diſcipulus Didac. Couarr. *in relect. cap. Peccatum de reg. iur. in* 6. *part.* 2. §. 8. *num.* 9. Coſmus Philiarcus Theologus Florent. *tom.* 1. *de offic. Sacerdotis lib.* 6. *cap.* 3. *concl.* 5. Atque hæc eſt communior, receptiorque opinio. In partem negantem iuerunt Adrian. *quodl.* 9. *art. vlt. ad* 4. *principale.* Ioannes Maior *in* 4. *d.* 25. *quæſt.* 3. In hanc partem allegatur à Panormit. etiam Ioannes Andreas *in regul. cui licet de reg. iur. in* 6. *Mercurialib.* Vbi ad propoſitum facit, quod ait in ſimili. Si Epiſcopi ſtatuto caueatur, quod ludens ad azardum, ſit excommunicatus ludens cum Epiſcopo, qui talem ſtatutum edidit, excommunicatus eſt, etiamſi Epiſcopus non incidat in pœnam ſtatuti. Cardinalis Caietanus 2. 2. *quæſt.* 110. *art. vltimo.* anceps eſt in hac dubitatione. Vtriuſque ſententiæ argumenta ponit, & ſoluit. Et quidem diſpenſatio eſt actus poteſtatis legiſlatiuæ, atqui Pontifex admittens ſimoniam, ſi aliud non dicat non vtitur huiuſmodi vlla poteſtate; ſine diſpenſatione autem manent in ſuo vigore leges pœnales reſpectu ſubditi; ergo in propoſito eiuſmodi pœnas incurrit. Deinde, etiam ſi Papa ſalutet excommunicatum verbo, oſculo, literis, aut alio quouis modo cum ipſo communicet, non propterea eum cenſebitur abſoluere, vt apertè definitum eſt Clementina, ſi ſummus Pontifex; De ſententia excommunicationis.

2. Sed, vt verum fatear, ego negatiuæ ſententiæ adhæreo, dico igitur, quod Pontifex ſcienter committens cum alio tertio ſimoniam, ipſo facto diſpenſat cum eodem, vt non incidat in pœnas à Canonibus latas contra ſimoniacos, ſecundum affirmantem communiorem, & veriorem opinionem. Ratio eſt, quia ſcientia Principis purgat hoc crimen, quantum ad eas pœnas, quæ ſunt iuris poſitiui. Quandoquidem Princeps ſciens aliquem inhabilem ad dignitatem, quam ei conferre intendit, ipſo facto, quo ei confert, tacitè, implicitéque videtur eum capacem reddere, & cũ eo diſpenſare, iuxta dicta à Bart. *in l. Barbarius n.* 12. *ff.*

de offic. Prat. Felinus *in cap. preterea num.9. de teſtibus cogendis.* Panormitan. *in cap. in cunctis §. Infer. & in cap. Innotuit. colum.4. de elect.* Ruman. *in conſ.327.* & alios alibi. Atque cauſa eius reddi poteſt: Quia alias actus Principis eſſet illuſorius, nullumque effectum ſortiretur, quod eſt abſurdum, ideoque non dicendum. Ex hac concluſ. infero cum Paludan. & poſt cum S. Anton. & alijs, quod ſi quis acciperet beneficium in Curia Romana, & conſcientiam haberet de ſcientia Papæ confirmantis, Pœnitendo de peccato, non teneretur reſignare, ſed poſſet retinere. Ad illud allatum à Ioanne Andrea de ludente cum Epiſcopo, qui tulit excommunicationem in ſic ludentem, & Reſpondet Syluest. & alij quidam, in primis de Epiſcopo, quod ipſe non poteſt ſecundum aliquos facere, vt ſtante ſtatuto ſuo contraueniens non ligetur: quod tamen Pontifex poteſt: Vel aliter, quod Epiſcopus ludendo cum aliquo etiam præſumptiuè diſpenſet, & ille impunè cum eo ludat ſicut etiam Pontifex ſecundum prædicta implicitè, & præſumptiuè diſpenſat in ſimonia eius, qui eandem ſecum committit. Et idcò hanc ſententiam præter Doctores citatos ſuſtinet Leſſius *lib.2. cap.35. dub.5. n.32.* Couarruuias *ad regul. peccatum part.2. §.9. n.9.* & Ioannes VVigers *de iuſt. tract.7. cap.4. dub.5. n.23.* Nalderus *tract.9. cap.3. dub.4.* Nauarra *de Reſt. lib.2. cap.2. num.434.*

Alibi in Reſ. 1. not. præteritæ.

Sup. hoc ibidem.

3. Sed ſi aliquis inquirat, an Pontifex incurrat crimen ſimoniæ iuris poſitiui. Aliqui exiſtimare videntur peccatum ſimoniæ iuris humani non poſſe in Pontificem cadere. Suarez *tom.2. de Relig.4. de ſimonia cap.52. num.4.* dicit, quod Pontifex ſummus poſſit facilè vitare ſimoniæ vitium, etiamſi venditiones, vel contractus faciat circa res ſpirituales, qui iure tantùm Eccleſiaſtico ſimoniaci effecti ſunt, Bonacina autem *quæſt.5. numero 5.* dicit quod poſſit Pontifex culpam ſimoniæ Iure Canonico prohibito contrahere, ſi rei naturam præcisè ſpectemus vlterius vero ſignificat, quod tamen de facto nunquam contrahat; in quod etiam inclinari videtur Suarez, fundamentum horum eſt duplex, puta quod Pontifex præſumatur ſecum diſpenſare, quando facit tales contractus. Sed Suarez magis placet aliud fundamentum, quod materiæ illæ iſtorum canonum non æquè concernant Pontificem, & inferiores Prælatos, ac fideles: quod certè vniuerſaliter non videtur verum; non enim apparet quare, materia quæ, cadit ſub prohibitionem de non vendendis beneficiis, & ſpiritualibus officiis non æquè concernat ſummum Pontificem, quando neceſſitas, aut vtilitas Eccleſiæ id non requirit, ac inferiores Prælatos imo videretur multo magis ipſum concernere, quandoquidem habeat longè plura, & quæ maioris ſunt momenti conferenda, & ex quorum ſana diſtributione magis pendet commune bonum Eccleſiæ. Neque ad rem facit quod habet Bonacina, quod nullus ſupremus Reipublicæ, Princeps prohibeatur vendere officia vendibilia ſuæ Reipublicæ, quia etſi id verum eſſet, ſepoſita omni prohibitione poſitiua, ſi tamen ipſe cum Senatu Regni iudicaſſet, eſſe contra bonum Regni talia vendere, & ſic vniuerſalem prohibitionem feciſſet, teneretur ipſe quoque lege illa vt directiua, & delinqueret, ſi abſque rationabili cauſa contrarium faceret; quemadmodum in aliis legibus æquè Principem & ſubditos concernentibus. Et hæc omnia docent Leſſius, & Vvigers *vbi ſuprà.* Sed cum Suarez, & Bonacina concurrit Maldcrus *loco citato*: Verùm quidquid ſit de hoc, certum eſt, quod numquam Pontifex incurrit pœnas iure Eccleſiaſtico conſtitutas contra ſimoniacos, vt excommunicationem, ſuſpenſionem, inhabilitates, &c. Ita docent communiter Doctores: Vide etiam præter alios ſupra adductos Petrum Binsfeldium *in cap.1. de ſimonia, quæſt.2. per totam.*

Sup. hoc in tom. 6. tr.3. lege doctr. Reſ. 202. & §§ eius not.

RESOL. II.

An in ſimonia detur paruitas materiæ, ita vt hoc peccatum poſſit aliquando eſſe veniale, & adducuntur multi caſus in exemplum, & pro praxi huius difficultatis?

Et an excommunicatio Extrauag. 2. de ſimonia, & Conſt. Pij V. incurratur per ſimoniam, quæ videtur eſſe parua ex parte pretij? Ex p.5. tr.5. Reſ.2.

§.1. NEgatiuam ſententiam mordicus docet Suar. *de Relig. tom.1. lib.4. cap.3. num.5. & ſequent.* quia neque ex parte rei ſpiritualis, nec ex parte pretij poteſt ita diminui hoc peccatum. Primum patet, quia nullum donum gratiæ, quantumuis paruum videatur; eſſe poteſt vendibile ſine graui irreuerentia Dei, & ipſiuſmet doni, quod licèt in ſuo ordine ſit paruum, nihilominus non poteſt contemni, neque conculcari ſine graui culpa, & eadem ratione nec vendi poteſt ſine culpa, quia per hoc grauiſſimè contemnitur, & tanquam quid vile tractatur. Et quantum eſt ex parte talis actionis ſubtrahitur à gratuita donatione Dei. Nam quod pretio poteſt æſtimari ac dari, non reputatur tanquam pendens ex gratuita donatione Dei. Vnde ſicut laberetur grauiſſimè, qui vel minimum opus pietatis ſibi tribueret, & non gratuitæ donationi Dei, neque in tali cogitatione poteſt inueniri leuis materia: ita grauiter peccat ſemper, qui donum aliquod gratiæ, etiamſi minimum eſſe videatur, venditioni exponit. Sic exiſtimo eſſe peccatum mortale vendere vel minimum vnum cereum, agnum, vel pro vero pretio vnam orationem Angelicam, vel aliud ſimile ſpirituale facere, aut conferre. Multóque certius eſt eſſe peccatum mortale, primam Tonſuram pretio dare, licèt in gradu Ordinum videatur quid minimum, idémque eſt in ſimilibus. Idem facilè oſtendi poteſt ex parte pretij, nam illud magnum ſit eo ipſo apparet grauis deformitas, quia tunc ex vtroque capite ſatis magna eſt materia talis delicti. Item illud eſt magnum lucrum temporale, & eſt turpiſſimum, quia per abuſum rei ſpiritualis acquiritur; eſt ergo graue peccatum.

Sup. hoc conſient eſt cod. Sancio tātum hic inf. citato in to. 1. tr. 6. Reſ 47. §.2. in fine.

2. Dices rationem hanc probare ſolùm ex parte vendentis, nam ille qui emit, nihil lucratur temporale, ſed potiùs iacturam patitur. Reſpondeo primò ementem peccare ſaltem ex priori capite, quia rei ſpirituali iniuriam facit, & quo maius pretium dat, eo, vt ſic dicam; minus gratis vult illam habere, atque ita vult habere gratiam non gratis, quod, peruerſum eſt (vt dicitur *in cap. gratia 1. quæſt. 1.*) etiam in minimo dono gratiæ, & deinde cùm emere, & vendere correlatiua ſint, ſi venditio eſt ſimoniaca, etiam emptio; & ſi vna eſt grauis, etiam altera, ſaltem per quandam ſocietatem & cooperationem: ſi autem pretium ſit vile, eò magis videtur vilipendi, & contemni res ſpiritualis, quæ ſic venditur, æquiparatur enim pretio temporali, & quia in ſuo ordine parua eſſe videtur, vili pretio danda, aut comparanda cenſetur. Itaque cuiuſcumque quantitatis ſit id, quod pro re ſpirituali datur, ſi reuera vt pretium datur, & accipitur, ſimonia eſt, & per eam grauis irreuerentia fit rei ſacræ, & ideo non poteſt excuſari à peccato mortali propter materiæ leuitatem. Et hæc omnia docet Suarez; cui etiam adde Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *in ſum. to.1. lib.1. cap.4. num.1.* quibus ego addo Caſtrum Palaum *tom.1. tract.2. diſput.2. punct.7. num.4.* Layman *lib.4. tract.10. cap.8. num.4.* Sancium *in ſelectis diſput.15. num.14.*

Digitized by Google

*num.*14. Baldellum *tom.*1.*lib.*3. *diſput.*14. *num.*12. Homobonum de Bonis *in conſultat. moral. vol.*1. *part.*5. *reſponſ.*139. Molfeſium *in ſumm. tom.*1. *tract.*8. *cap.*8. *n.*67. Alphonſum de Leone *de offic. Confeſſ. part.*1. *recol. lect.*7. *num.*36.

3. Non deſinam tamen hic apponere verba Iacobi Gordoni *in ſumma tom.*2. *lib.*8 *quaſt.*7. *cap.*3. *num.*7. vbi ſic ait. Collegit Suarez hoc peccatum tam eſſe in ſuo genere graue & mortale, vt non poſſint eſſe veniale ex leuitate materiæ, ſiue pretium, ſiue rem ſacram intelligas per materiam. Ratio ſit, quia minima materia magnam habet indignitatem, & iniuriam annexam, ſi vendatur, v. g. guttula aquæ benedictæ, contractus porrò & pactio, quia habet ſufficientem libertatem, non ſit ex inconſideratione ſola, itaque eſt quædam ignoratio, quæ facere poteſt vt ſit veniale, ignorantiam intellige culpabilem, ſed venialem; hæc quidem probabiliter dicuntur loquendo de pretio, imò res ſpiritualis, quò minori datur pretio, eò vilior reputatur, & idem plures docent de moroſa delectatione, & de blaſphemia. Sed quidquid nunc ſit de aliis rebus, certè in hac materia Religionis, præſertim circa gratiam & Sacramenta, durum videri poteſt, minimam ſacram materiam trahere ſecum grauiſſimam Dei offenſionem, & tantopere à Patribus exaggeratam, cùm etiam intra latitudinem Religionis ſint multa alia peccata, quæ fiunt venialia ex leuitate materiæ. Huc vſque Gordonus. Et ideo in peccato Simoniæ dari paruitatem materiæ, docet etiam Reginaldus *tom.*2. *lib.*23. *cap.*15. *num.*219. Molina *tom.*1. *tract.*2. *diſputat.*92. *num.*5. Vnde puto vtramque ſententiam probabilem eſſe. Et Bonacina *de legib. diſput.*10. *quaſt.*2. *punct.*8. §. *inciden. num.*13. ſtando in hac ſententia ſecunda putat in Simonia materiam paruam excuſantem à mortali eſſe illam, quæ excuſaret in furto, ſed hoc remittendum eſſe arbitrio prudentis putat Merolla *tom.* 1. *diſput.* 2. *cap.*4. *dubit.*7. *num.*116.

4. Notandum eſt tamen, quòd ſtando in prima ſententia; quæritur an excommunicatio *Extrau.* 2. *de ſimonia*, *& Conſt. Pij V.* incurratur per Simoniam, quæ videtur eſſe parua ex parte pretij, & ea Nauarro *conſilio* 51. *de ſimonia*, reſpondet affirmatiuè Suarez *vbi ſuprà cap.* 56. *num.*8. quia illa ſimpliciter eſt peccatum mortale, & ideo eſt cauſa ſufficiens talis cenſuræ. Sed ſtando in ſecunda ſententia in tali caſu dicendum eſt excommunicationem non incurri.

RESOL. III.

An pœna contra ſimoniace ordinatos extendatur ad eos, qui prima Tonſura initiati ſunt?

Et an ſuſpenſio, qua puniuntur ſimoniace ordinati incurratur per ſuſceptionem cuiuſlibet Ordinis?

Et an ordinatus ſit irregularis? Ex part. 11, tract. 5. & Miſc. 5. Reſ. 17.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Layman *lib.*4. *tract.*10. *cap. vlt.* §. 7. *num.*11. vbi ſic aſſerit; Quod attinet ad ſimoniam realem & completam in ordine; per eam incurritur in primis excommunicatio Papæ reſeruata tam ab ordinante quam ordinato, vti habetur *in extrauag.*2. *de ſimon.* Idque intelligendum etiam videtur de prima tonſura; quia per eam vſitato modo loquendi, aliquis ordinari dicitur, id eſt in Ordine Clericorum conſtitui; ſicuti ex communi notauit Vgol. *tab.*4. *cap.*3. *num.*2. *& c.*4. *num.*1. Suarez *c.*56. *num.*5. contra Leſſium *dub.*24. *num.*133. Adde quod Nauarr. reſpondit *lib.*5. *conſil.*59. *de ſimon. edit.*1. Azula *part.*3. *de cenſuris diſputat.*5. *dub.*9. ſimoniam commiſſam in Reuerendis ſeu dimiſſoriis commiſſam cenſeri in ordine, quandoquidem Reuerendæ ſeu dimiſſoriæ litteræ ordinantur ad ordines, tanquam media ad finem. Hucuſque Layman.

2. Verùm contrariam ſententiam tenet Baunius in *prax. beneſic. diſp.*16. *quaſt.*62. *dub.*11. Nam cùm verba legis pœnalis propriè ac ſtrictè capi debeant, & tonſura non ſit ordo, ſed diſpoſitio ad illum, quæ pœnæ contra ordinatos ſimoniacè ſunt ſtatutæ, extendi ad conſitatos non debent. Quæ opinio eſt Leſſij *c.*35. *dub.*24. *num.*133. vbi aſſerit; Non eſſe probabile velle Eccleſiam vt incurratur excommunicatio, dando aliquid pro ſigillo, aut literis teſtimonialibus, cum hoc ſit mera redemptio vexationis.

3. Et hæc omnia docet etiam Palaus *tom.*3 *tract.*17. *diſp.*3. *punct.*24. *num.*1. ſic aſſerens; Qui ſimoniacè aliquem ordinat, aut ad ordinem ſic conferendam mediator, ſeu præſentator exiſtit, eo ipſo eſt excommunicatus excommunicatione Papæ reſeruata: habetur *in extrau.* 2. *cùm deteſtabile, de ſimon.* Hoc tamen ſecundùm probabilem ſententiam non extenditur ad collationem primæ tonſuræ; quia non eſt verus ordo, & pœnæ debent reſtringi. Neque etiam extendi debet ad Notarium, & Miniſtrum, qui pro literis dimiſſoriis, aut teſtimonialibus aliquid exigeret: neque etiam ad Epiſcopum: ſi poſt ordinem gratis collatum aliquid poſtea recipiat: nam eſtò, ij omnes peccent, & ſimoniaci ſint iuxta Trident. *ſeſſ.*21. *cap.*1. *de reformat.* non tamen incidunt in hanc excommunicationem, neque in aliquam pœnam ipſo facto: quia illa verba Concilij *Dantes, & accipientes, vltra diuinam vltionem pœnas à iure inflictas ipſo facto incurrant.* debent referri tantùm ad dantes, & accipientes ordines, non ad alias actiones illo *in cap. enumeratas*; quia ſolùm pro dantibus & recipientibus ordines ſimoniacè, aut illorum mediatoribus pœnæ ipſo iure latæ ſunt. Ita Palaus.

4. Sed hic quæri poteſt. An ſuſpenſio qua puniuntur ordinati ſimoniacè, incurratur per ſuſceptionem cuiuſlibet ordinis?

5. Et exiſtimant nonnulli eam non niſi per maiores malè collatos & receptos inuehi.

Cauſa eſt, quod cùm de pœna agitur, hæc non cadat niſi in id, cui propriè nomen rêſque conuenit ſignificata, ac vetita per canonem: At ex probabili quorumdam ſententia, non noſtra tamen, minores ordines Sacramenta non ſunt, ſed Sacramentalia: ergo eorum receptio extorta pretio non eſt ſuſpenſionis punienda pœna.

6. Confirmatur. In pœnis ſequenda eſt interpretatio mitior: at mitius eſt, eum qui minoribus eſt initiatus per ſimoniam, ſuſpenſum non eſſe ab eorum executione, & receptione ſuperiorum, quàm eſſe: ergo in eam partem inclinandum eſt in fauorem pœnitentium, quod eſt contra Suarez *cap.*56. *n.*5. *lib.*4. *de Simon.* quod probabile quoque eſſe aſſerit Regin. *tom.*2. *lib.*23. *cap.*12. *ſect.*1. *n.*124. & hæc omnia docet Baunius, *vbi ſuprà.*

7. Et quidem ordines Minores non eſſe Sacramenta, præſtantiſſimi docent Theologi, quos ego alibi adduxi.

Alibi in to. 3. tr. 1. Reſ. 65. §. 2. à lin. 10. Et pro contento in hoc §. Notandum, ſup. in tr. 5. Reſ. 39. §. Hinc. per tot. & melius in to. 4. tr. 3. Reſ. 217. §. 2. & vlt. & in tom. 7. tr. 1. ea lata do-

8. Notandum eſt hic obiter, veteres Theologos docuiſſe, ordinatum ſimoniacè eſſe irregularem: ita Alenſis *in* 2. *p. q.*167. *membr.*2. *Scoti in* 4. *diſt.*25. *q.*1. Richard. *in eand. diſt. art.*2. *q.*3. his verbis: *Reſpondeo quod ſimoniacus propter ordinis ſuſceptionem ſimoniacè ſuſcepti, ſiue propter beneficij conſecutionem, eſt irregularis.*

9. Sed contrariam ſententiam tenendam eſſe puto cum Leſſio *lib.*2. *capite* 25. *dub.*24. Suarez *de Religione tom.*1. *lib.*4. *capite* 56. *numero* 20. Baunio *vbi*

ctrina Reſ. § vlt. ad med. verſ. Notandum eſt.

ſuprà, & aliis. Ratio eſt ex iuris intetpretum axiomate, irregularit tem eatra caſus iute expreſſos non incurri: at non inuenitur in Saerorum Canonum voluminibus eum irtegularem eſſe, qui pecunia Sacrum ordinem, aut beneficium nundinatur: ergo, &c.

10. Deinde in Sixti V. Conſtitutione contra Clericos malè promotos, non habetur niſi ſola pœna ſuſpenſionis, qua ſola poteſt Romanus Pontifex eximere, hac adiecta admonitione, ſi poſt ſuſceptionem hi malè promoti in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare præſumpſerint, futuros irregulares: non ſunt ergo iure factoque tales ſed erunt, ſi excommunicati celebrauerint, aut ſuſpenſi.

RESOL. IV.

An Bulla Sixti V. contra malè promotos ad Ordines ſit vſu recepta, quoad abſolutionem cenſurarum, & inhabilitatum?

Et explanantur, quæ pœnæ ſint latæ in Ordinatos ſimoniacè?

Et an ſimoniaci occulti ſuſpenſio tollatur per pænitentiam; & manifeſti per Epiſcopum poſt pænitentiam? Ex p. 11. tr. 5. & Miſc. 5. Reſ. 19.

§. 1. NOta, Siatum V. edidiſſe Bullam quandam contra malè promotos, quæ incipit *Sanctum, & ſalutare*, quam Bullam, etſi Clemens VIII. ann. 1595. reuocauerit, & ad ius commune reduxerit, non tamen quoad pœnas ſimoniacorum; imò potius ibi dixit ſe velle in ſuo robore perſiſtere eas omnes, quæ ſunt latæ contra ſimoniacè ordinantes, & ordinatos.

2. Pœnæ verò latæ in ordinatos ſimoniacè ſunt, Prima, excommunicatio ipſo facto, habetur *in ſupradicta Extrauagante*. Seconda, ſuſpenſio ab executione ſuorum ordinum. ita *in ſupradicta extrauag.* & non ſolum eius quem ſic ſuſcepit, ſed etiam omnium quos habet: illa enim particula *ſuorum ordinum*, hoc indicare videtur; & ita tenet communis ſententia: Greg. Lop. *leg. 11. tit. 17. par. 1. verb. vedado por derecho.* Man. Rod. *ſecundo tomo, ſumma cap. 56. num. 6. verſ. el octauo* Leſſius *dub. 25. n. 155.* & Suar. *tit. 5. de cenſ. diſput. 31. ſect. 4. num. 33.* quamuis probabilitate non careat, vt tenent ſupradicti Doctores, ſolùm extendi ſuſpenſionem ad ordinem ſimoniacè ſuſceptum, non ad alios ritè ſuſceptos, quia licèt Pontifex loquatur in numero plurali, dicens, *Sint ab executione ſuorum ordinum ſuſpenſi*, illa locutio pluralis correſpondet plurali locutioni præcedenti; loquebatur enim de omnibus, qui ordinati ſunt ſimoniacè, & de illis ſtatuit, vt ſint à ſuorum ordinum executione ſuſpenſi, hoc eſt, quilibet à ſuo ordine ſimoniacè ſuſcepto, & omnes ſimul à ſuis ordinibus ſic ſimoniacè ſuſceptis.

Sup. doctrina contenta in hoc & ſeq. §. ſup. in tr. 3. lege Reſ. 44.

3. His ſuppoſitis, ad dubium propoſitum in titulo huius reſolutionis ſic reſpondet Caſtrus Palaus *tom. 5. tract. 17. diſp. 3. punct. 24. n. 4.* Tandem in ſupradicta Bulla Sixti V. abſolutio harum cenſurarum, & inhabilitatum Pontifici reſeruatur, ſimulque reuocantur conceſſiones, & facultates Religioſis conceſſæ, & etiam conceſſæ Epiſcopis *in Trident. ſeſſ. 24. cap. 6. de reform.* Exiſtimo tamen hac in parte non eſſe hanc Bullam receptam, imo Leſſius *dub. 24. num. 134. fin.* ait, hanc Bullam pleriſque locis ignorari, ac proinde non eſſe vſu receptam. Idem indicat Sà *verb. ſimon. num. 12.* quatenus ait; ſimoniaci occulti ſuſpenſio tollitur per pœnitentiam, & manifeſti per Epiſcopum poſt pœnitentiam.

4. Sed contrariam ſententiam tenet Pater Tancredus vir doctiſsimus, & amiciſsimus *de relig. tract. 2. lib. 4. diſp. 34. n. 6.* quia Leſſius dicit, Puto hanc conſtitutionem pleriſque locis ignorari, ac proinde non eſſe vſu receptam, quod verum eſt vbi ignoratur: at ex hoc non infertur alibi non eſſe vſu receptam, Bonacina ait *quæſt. 7. §. 6. num. 11.* ſe id in Italia ſaltem non admittere, & Suarius illam eſſe receptam ſupponit; & ſic eius doctrina procedit de omnibus cenſuris occultis, exceptis iis in ordine, ita Sanchez *conſil. moral. lib. 2. cap. 3. dub. 104. num. 45. & dub. 120. num. 1.* & Filliuc. *cap. 13. num. 38.* Hucvſque Tancredus, cui adhæreo.

RESOL. V.

Notabilia quædam circa pœnas contra ſimoniacos inflictas.

Et docetur pœnas contra ſimoniam confidentialem multas eſſe, & pro praxi in textu huius Reſolutionis adſcribuntur ſeptem.

Et aduertitur de pœnis ipſo iure latis nullam eſſe impoſitam committentibus ſimoniam, niſi ſimonia fuerit commiſſa in ingreſſu Religionis, in ordine, & beneficio.

Sed difficultas eſt, an dicta pœna incurrantur ante ſententiam præter excommunicationem? Ex p. 11. tr. 5. & Miſc. 5. Reſ. 20.

Sup. doctrina ſeq. vſque ad §. Dico tertio huius Reſ. in Reſ. ſeq. & inf. ex Reſ. 7. § Nota etiam. & Reſ. 8. & vide alias Reſ. earũ annot.

§. 1. DIco primò, quod renunciare beneficia cum pacto de re aliqua facienda, aut omittenda, quæ iure non ineſt, eſt ſimonia; Eſt tamen eiuſmodi pactio quamuis ſimoniaca à pœnis ſimoniacorum libera. Sed probatur; nam vt Sylueſt. *verb. Simonia quæſt. 19.* nulla ſimonia pœnas iuris ipſo facto inducit, niſi in ordine, & beneficiis: quia Eccleſia prædictis pœnis non punit alios, quam qui propriè ſunt Simoniaci, traditione pretij pro re ſpirituali. At hoc non accidit, cùm ſimonia eſt talis tantùm iure Eccleſiaſtico: vera eſt ergo pars hæc aſſertionis, in qua dicitur, conuentiones reciprocas circa ſpiritualia, ſimoniacas quidem eſſe, à pœnis tamen, quæ ſimoniam concomitantur, liberas. Et ita hanc ſententiam tenet Baunius *in praxi benefic. diſputatione 16. quæſt. 46.*

2. Dico ſecundò, ad eos qui officia Eccleſiaſtica ſibi pretio comparant, non pertinere has pœnas, quia non ſunt beneficia, & in pœnalibus verba ſumenda ſunt in notione ſua propria. Item ab his quoque pœnis eſſe liberos, qui beneficia ſua auctoritate propria permutant.

Sup. hoc latè inf. in Reſ. 33. & in aliis eius primæ annot.

3. Ratio eſt, quod hic non interueniat propriè dicta ſimonia, cùm non dent temporale pro ſpirituali: ergo cùm pœnæ reſtringi debeant, excommunicatio, quæ eſt vna de pœnis quibus iure Eccleſiæ plectuntur propriè dicti ſimoniaci ad compermutantes beneficia ſua auctoritate propria, non ſe extendet, cùm non ſunt hi niſi iure Eccleſiæ tales, proindéque impropriè, decreto tamen Innocentij III. beneficiis ſunt priuandi, in quibus facta eſt permutatio, ſic enim ille, *cap. cum olim 7. de rerum permutat.* conſequenter poſt ſententiam, quæ non eſt neceſſaria, vbi reperitur propria ſimonia, vt patet in Extrauag. citata.

Sup. cõtentis in hoc §. in Reſ. ſeq. §. 1.

4. Item, etiam aſſero, ſimoniacam, Eccleſiaſticam cenſuram, aut quamuis aliam pœnam iuris non inducere in ordine, beneficio, & Religionis ingreſſu. Et ratio eſt eadem, nempe quod pœnæ iuris eos dumtaxat afficiant, qui propriè ſunt tales, quales punire Principi placet. At ſimoniaci ſimonia iuris poſitiui,

&

& Eccleſiaſtici, non ſunt niſi impropriè tales, cùm ſpirituale, nec vendant, nec emant; vnde ſi quis in conferendis aliis Sacramentis, conſecrationibus, diſpenſationibus, penſione vendenda, aut redimenda, conferenda Vicaria temporali, peccauerit, non contrahet pœnam excommunicationis, ſuſpenſionis, aut inhabilitatis. Tanner. *in* 2. 2. *diſputat*. 5. *quæſt*. 8. *dub*. 4. *numero* 95. ſicut nec qui ius patronatus pretio diſtrahit, Sanchez *tomo* 1. *opuſcul. lib*. 2. *cap*. 3. *dub*. 107. *num*. 3. quia non eſt beneficium. Vide etiam Leſſium *lib*. 2. *cap*. 35. *dub*. 23. *num*. 30. & Baunium *vbi ſuprà*, *quæſt*. 53.

5. Dico tertiò, pœnas contra ſimoniam confidentialem multas eſſe. Prima eſt, excommunicatio reſeruata Papæ.

6. Secunda, inhabilitas ad beneficium, in quo eſt commiſſa ſimonia.

7. Tertia, eius priuatio à die commiſſæ confidentiæ.

8. Quarta, omnium etiam beneficiorum, penſionum, & aliarum rerum Eccleſiaſticarum priuatio, quas confidentiarius iuſtè ante poſſidebat.

9. Quinta, inhabilitas ad illas, ita Pius V. Bulla cui initium *Intolerabilis*, quam Nauarrus explicat *in manual. cap*. 23. *n*. 110.

10. Sexta, quod beneficium quod eſt receptum cum confidentia, ſit deuolutum ad Papam, eique reſeruatum.

11. Vltima, quod præſumentes beneficia recipere cum confidentia, Cardinales & Epiſcopi ſint ab Eccleſiæ ingreſſu interdicti: qui autem ſunt his inferiores minores Clerici, excommunicati, vt dictum eſt antea.

Sup. hoc inf. in Reſ. 18.

12. Sed difficultas eſt, an dictæ pœnæ incurrantur ante ſententiam, præter excommunicationem, nullam ex dictis pœnis incurri docet Leſſius *lib*. 2. *de iuſt. capite* 45. *dub*. 26. Reginald. *l*. 23. *num*. 183. Azorij *tom*. 3. *lib*. 12. *cap*. 10. *quæſt*. 4. *& cap*. 21. *quæſt*. 12. Suar. *lib*. 4. *de leg. cap*. 43. Layman *tract*. 10. *cap. vlt*. §. 7. maximéque id locum habere in priuatione beneficiorum, quæ poſſidebantur ante ſimoniam confidentialem admiſſam.

13. Cauſa eſt, quod Pius vocem in ſua conſtitutione nullam adhibeat, vnde conſtare queat, pœnam hanc locum habere in foro conſcientiæ ante ſententiam, ſaltem declaratoriam criminis; fructibus quidem, penſionibus, & beneficiis ſimoniacos priuat: ſed an iis hoc ipſo, & ſine ſententia excidant, non indicat. *Fructibus*, inquit, *penſionibus, & aliis rebus Eccleſiaſticis, ac etiam Romana Curia, & aliis officiis temporalibus præſentium auctoritate priuamus, & ad futura inhabiles decernimus*. His autem, ideſt penſionibus, & beneficiis ante confidentiam obtentis, illos vltrò, ac ſponte abire oportere, ac non coactos à iudice, quàm eſt improbabile? Sanè Tannerus *in* 2. 2. *diſput*. 5. *q*. 8. *dub*. 4. Simoniam confidentialem, pœnam aliam negat inducere ipſo facto, quàm excommunicationem, inhabilitatem autem ad alia beneficia, & priuationem acquiſiti per ſimoniam in foro conſcientiæ nequaquam, ſed exteriori tantùm. Sed contrariam ſententiam tenet Flaminius *de ſimonia confidentiali quæſt*. 58. *numero* 15. Flauius Cherubinus, *Bull. conſtitut*. 85. *Pij V. Scholio* 2. & alij. Et his aſſentiendum putat Baunius *vbi ſuprà q*. 56. quoad beneficij priuationem acquiſiti per confidentiam; nam retinere nemo poteſt quod non eſt ſuum: at beneficia per confidentiam acquiſita non ſunt acquirentis, cum collationes de iis factas Pius Quintus velit eſſe *nullius momenti, ipſaque vacare, ac diſpoſitioni S. Sedis reſeruata eſſe*. Idem dici de fructibus debet, quos Cameræ Apoſtolicæ malè perceptos applicat. Certum eſt tamen Cardinales, & Epiſcopos ſecundum Theſaurum 2. *par. praxis verb. Simon. cap*. 5. non incurrere excommunicationem ex confidentia; quia in Bulla Pij IV. quam Pius Quintus, confirmat, eius nulla fit mentio.

14. Dico quartò, quòd confidentia, illicita quidem eſt, ſed non Simoniaca, cùm reſignans, aut qui ei reſignandi eſt cauſa, confidit, ac ſperat eum cui confert, aut conferri, vel reſignari facit beneficium, ſibi illud idem reſignaturum, aut cui voluerit, ſine pacto tamen, aut cum confidit partem fructuum ſibi, aut alteri daturum iri.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Non deſinã. poſt med. verſ. Sexto. & inf. in Reſ. 7. §. vlt. ad med. verſ. excipe. & in Reſ 8. § Verſ ad med. verſ. cæteras. & inf. latè in Reſ. 30. & 31. & lege etiam Reſ. [illegible] in annot. huius vlt. Reſ.

15. Pars prima probatur, quia à cupiditate indebita ſpes talis oritur; eſt ergo in ſua cauſa principioque illicita, non eſt tamen ſimoniæ vitio infecta, quia ibi nulla interuenit pactio, nulla eſt venditio, quæ res tamen ſunt ad ſimoniam neceſſariæ.

16. Sed ſi pactum de re ſupradictarum aliqua, intercedit reſignantem inter & reſignatarium, conferentem, & collatarium, aut eum cuius opera beneficium poſſideri incipit, erit confidentialis ſimoniæ, quia pactio omnis legalis adiuncta ſpiritualibus, quibus natura, aut conſuetudine non cohæret, labem habet ſimoniæ *cap. quæſitum* 5. *de rerum permutatione, cap. de pactis final*. ergo, & confidentialis, ſi talis tranſactio fluat, aut oriatur à confidentia recipiendi alicuius commodi ex reſignatione, collatione, aut procuratione facta, aut facienda alicui de beneficio.

17. Dixi *legalem*, quia pactio quæ tantùm debitum honeſtatis, fidelitatis, & gratitudinis efficit, quo nempe vnum beneficium alio compenſatur, non eſt iure naturali abſque vlla obligatione ciuili, ſimoniaca, ſed ſola legalis, quæ tantæ eſt efficaciæ, vt debitum vi eius coram iudice repeti poſſit.

18. Et hoc vltimum eſt valdè notandum quod ex Nauarro docet Baunius *diſputat*. 16. *quæſt*. 57. *aſſert*. 2.

Sup. hoc inf. in §. vlt. huius Reſ poſt med. à verſ. Dico ſecundo. & in Reſ. ſeq. §. Non deſinam. ante med. verſ. Tertio. & inf. in Reſ. 7. à princ. & ex Reſ. 17. lege eius latam doctr.

19. Dico quintò, conuentionalem ſimoniam maximè mixtam, pœnas iuris inducere, ac ſi realis foret. Ita Caietanus *in ſumma verb. ſimonia, & in* 2. 2. *quæſtione* 100. *artic*. 7. *& tract. de ſimonia, qui eſt* 9. *in* 2. *tom. opuſc. quæſt*. 1. Maior *in* 4. *diſt*. 25. *q*. 7. Comitol. *reſp. lib* 4. *q*. 6. Ratio eſt; in contractu venditionis ſit res tradita, aut pretium conuentum, etiamſi non ſit hoc perſolutum, ergo, & in contractu ſimoniacæ emptionis.

20. Sed mihi placet opinio contraria. Ita Caſtrus Palaus *vbi ſupra punct*. 22. *num*. 2. Leſſius *lib*. 2. *cap*. 36. *dub*. 26. *n*. 149. Nauarrus *c*. 21. *n*. 104. Baunius *q*. 70. & alij.

21. Probatur eo, quod Eccleſia, non alia opera ſuis legibus puniat, quàm, quæ ſunt in ſuo genere completa, ac perfecta. At ſimonia in conuentione mera poſita, excepta ea quæ confidentia dicitur, non eſt in ſuo genere completa, ex Nauar. *c*. 23. *n*. 104. Leſſ. *l*. 2. *cap*. 35. *dub*. 27. *n*. 149. ergo non punienda pœnis ſimoniæ.

22. Confirmatur. *In extrauag. cum deteſtabile* pœnæ non ſtatuuntur niſi in eos, qui conuentione facta, quomodolibet dando, vel accipiendo ſimoniam commiſerunt, ergo cum neutrum pura conuentionalis ſimonia habeat, pœnis non tenetur ſimoniacorum propriis.

23. Ex his infertur ex conuentionali, in qua res ſpiritualis data eſt ante pretium, pœnas Eccleſiaſticas nullas incurri. Ita Leſſius *vbi ſupra capite* 39. *numero* 143. Henriquez *leg*. 13. *capite* 137. *numero* 3. & alij quos citat & ſequitur Baunius, *vbi ſupra*, eo quod pœnæ Eccleſiaſticæ excommunicationis, & ſuſpenſionis non incurruntur, niſi actio prohibita ſit completa, vt fatentur Caietanus *verb. excommunicatio in princip*. Syluest. *verb. pœna quæſt*. 5.

actio

actio autem ſimoniæ noo completur, niſi ea ſit realis.

Sup. hoc cũ DD. inf. in Reſ. 7. §. 1. poſt med. à verſ. Imò addo.

24. Hinc colligitur, ſimoniam conuentionalem non fieri realem per chirographum datum ab altera parte contrahentium, de ſoluendo pretio promiſſo: quia exhibitio chirographi non eſt pecunia, ſine qua tamen non poteſt conſiſtere emptio: ergo cùm non ſit ſimonia, vbi deeſt emptio, ſequitur per chirographum contrahentium noo compleri ſimoniæ vitium.

25. Et tandem contra Suarez de ſimonia *l.4. c 42. n.3.* exiſtimat Baunius ſuprà, ſine periculo culpæ teneri poteſt, eum pœnis Eccleſiæ minimè ſubiacere, qui pro aureis centum, qoos colltori pollicitus eſt, pro beneficio recepto calculos numerat.

26. Ratio eſt, quod ſimonia voluntatem emendi poſtulet, quam iſte non habet, ſed fallendi.

27. Secundò, deeſt vera ratio pretij, ac valoris: ergo & ſimonia.

Sup. hoc lege doctr. Reſ. ſeq. & Reſ. 1. not. ſeq. & aliarum eius primæ not.

28. Dico ſextò, de pœnis ipſo iure latis, affirmandum eſt nullam eſſe impoſitam committentibus ſimoniam, niſi ſimonia fuerit commiſſa in ingreſſu Religionis, & in Ordine, & in beneficio, docet Sylu. *verb. ſimonia, q.19.* Nauarr. *c.23. n.111.* Vgolin. *tab.1. c.12. & tab.4. c.3.* Leſſius *l.2. c.35. dub.23.* Suar. *l.4. c.55. n.5.* & alij ab eiſdem relati. Ratio huius concluſionis eſt, quia neque in decreto, neque in decretalibus inuenitur textus imponens ipſo iure cenſuram, vel pœnam aliquam ſimoniacis, vt rectè expendit Suarez *ſupra.* Vide Caſtrum Palaum *tom.3. de ſimon. diſp.3. punct.25. n.2. & 3.*

29. Et tandem dico ſeptimò, Ioſephum Rocaful. in praxi *Theol. mor. tom.2. lib.3. de 7. præcepto Decal. ſect. vlt. n.1105.* hæc aſſerere: Non per qoamcumque ſimooiam incurri pœoas iuris, nec eſſe impoſitas cuicumque ſimoniæ, ſed ſolùm iuxta probabiliorem ſententiam ſimoniæ reali, non verò conuentionali, vel materiali; neque cuicumque ſimoniæ reali latæ ſunt pœnæ à iure, ſed ſolùm ſimoniæ in beneficio, in ordine, & ingreſſu religionis; ſed & Sanchez *in opuſcul. tom.2. l.5. c.3. dub.108. n.3.* cenſet contra Nauarrum pœnas nõ iocurri in ſimonia iure tantùm humano prohibita; præfatio enim extrauagantis ſecundæ, loquitur de ſimonia iure diuino & humano prohibita; & ſic pœnæ ibi ſtatutæ, ſunt de iſta ſimonia intelligendæ: præfatio quippe dat intellectum toti legi, & haoc opinionem cenſet probabilem Diana *4. p. tract.4. reſ.555.* ex qua deducit *5. p. tract.14. reſ.1.* eum qui habet ius ad rem, & non in re, dedit pecuniam electori, ne ſibi præferret indignum, quantumuis ſit ſimoniacus, noo incurrere pœnas iuris; quia, vt ipſe Sanchez *dub.7. n.6.* contra Raphaëlem de la Torre, probabile tenet, hæc ſimonia de iure humano tantùm eſt. Hucvſque Rocaful. qui poſtea *n.1110.* ſic ait; Dico ſecundò; Si ſimonia ſit conuentiooalis, ſecundùm noſtram ſententiam; cùm non incurrat pœnas iuris, ſufficit quod qui accipit pecunias reſtituat, qui autem accipiat beneficium non reſignet, nec debet reſignare. Ita ille & *num.1120.* ait: Quod ſi quis accipit beneficium per ſimoniam conuentionalem, iuxta eos, qui dicunt ſimoniacum conuentionalem incurrere pœnas iuris, tenetur dimittere beneficium: iuxta nos verò qui tenemus noo incurrere pœnas iuris, non tenetur dimittere; tamen per ſententiam iudicis eſt priuandus beneficio. Hæc Rocaful.

Reſ. 1. citata in hoc textu hic eſt inf. Reſ. 8. Secũda vero eſt Reſ. 41. & in aliis earum annotat onũ.

Sup. hoc ſup. in § Dico quinto. & ſeqq. huius Reſ.

RESOL. VI.

An tantum ſimoniaci in ordine, & beneficio, & ingreſſu Religionis ſubdantur pœnis?

Et de aliis pluribus caſibus benignioribus circa materiam ſimoniæ agitur.

Et tandem notatur non eſſe obligationem reſtituendi pretium acceptum pro collatione Sacramentorum.

Et ſupponitur ſimoniam non obligare ad reſtitutionem iure naturali, ſed iure poſitiuo. Ex par.4. tract.4. & Miſc. Reſ.157.

Sup. contẽta in hoc §. in Reſ. præterita §. hẽ citã. & lege etiam §. Dico ſexto. & ſeq. & à princ. iſtiꝰ Reſ. Et pro penſione vẽdenda, vel emenda cõtenta in hoc textu latè inf. in Reſ. 28. & pro Vicaria in Reſ 9. & pro permutantibus beneficia latè in Reſ. 33.

§.1. RESpondeo affirmatiuè, vnde aliæ ſimoniæ etiam reales & completæ noo ſubduntur pœnis ſimoniæ, & ita docet Adamus Tannerus *in 2.2. D.Thom. diſp.5. quæſt.8. dub.4. num.95.* vbi ſic ait: Nulla ſimonia inducit pœnas iuris ipſo facto, niſi in Ordine, beneficiis & Religionis ingreſſu. Vnde ſi quis in aliis Sacramentis conferendis, vel accipiendis in conſecrationibus, benedictionibus, diſpenſationibus, in penſione vendenda & emenda, vel redimenda, in Vicaria temporali conferenda, ſimoniam committat, grauiter quidem peccabit, non tamen contrahet pœnam excommunicationis, ſuſpenſionis, aut inhabilitatis, quod proinde idem dicendum videtur de permutantibus, ſine debita authoritate beneficia. Ita ille, & ante illum Leſſius *lib.2. cap.35. dub.23. n.130.* & nouiſſimè Gordonus *in Theolog. moral. tom.2. lib.8. q.9. cap.3. §.1. num.8.* & Sanchez *in opuſc. tom.2. lib.2. cap.3. dub.107. num.3.* quia noo datur alius textus puniens ſimoniacos, niſi *Extrauag.1. & 2. de ſimonia,* in quibus ſupradicti ſimoniaci tantùm puniuntur, hinc præter ſuperiùs dicta infert Sanchez, quòd vendens ius patronatus, licèt ſit ſimoniacus, ac noo eſt excommunicatus, nec incurrit pœnas ſimoniaci, quia non eſt beneficium. Similiter ſi Canonici Sede vacante conuenirent, vt qui ex ipſis eligeretur Vicarius Capituli, diuideret cum reliquis ſalarium & emolumenta ex officio prouenientia, omnes eſſent ſimoniaci, non autem excommunicati, quia licet Vicarius ſit quid ſpirituale, non tamen eſt beneficium.

2. Ex his infertur oon eſſe audiendum Sotum *de iuſt. lib.9. quæſt.8. art.1. prope finem,* aſſerentem omnem ſimoniacum incurrere excommunicationem, per *Extrauag.2. de ſimonia,* ibi, *qui quomodolibet dando, vel recipiendo, ſimoniam committit,* & *infrà, in beneficiis & officiis Eccleſiaſticis*: ergo comprehendit omnem ſimoniam.

3. Non reſpondeo cum Sanchez quod illa verba, *quomodolibet dando, vel recipiendo,* intelliguntur pro Ordine & beneficio, nam de hac tantùm ſimonia ibi Pontifex loquitur, & ſub nomine officiorum Eccleſiaſticorum intelliguntur beneficia, vt docent communiter Doctores, quos penes Sanchez habebis.

4. Non deſinam tamen hic obiter apponere quæ poſt diſcuſſam materiam de pœnis ſimoniæ collegit Adamus Tannerus *vbi ſuprà in 2.2. D.Thom. diſput.5. quæſt.8. dub.4. num.99.* vbi ſic aſſerit: Ex his quæ de ſimoniæ pœnis diximus, colliguntur hæc pronunciata ad praxim notabiliora. Primò nullam ſimoniam inducere pœnas iuris (in quibus eſt etiam pœnalis reſtitutio accepti) niſi in Ordine, beneficiis & Religionis ingreſſu, ex probabili ſententia. Secundò ſimoniam mentalem nec io his quidem ipſis, aut vllis aliis caſibus vllam pœnam iuris incurrere, ex communi. Tertiò ex probabili, neque ſimoniam conuentionalem, excepta confidentiali inducere ipſo facto illas pœnas iuris poſitiui. Quartò ex probabili, neque ſimoniam realem obligare ad reſtituendum ſpirituale ſimoniacè acceptum, præterquam beneficium. Quintò tandem ſimoniam (præter excommunicationem in Ordine & beneficiis, & ſuſpenſionem in Ordine) in ſupradictis caſibus obligare quidem ad reſtituendum tem

Sup. hoc primo in Reſ. præterita §. Dico ſexto, &c. Pro hoc ſecundo inf. in Reſ. 25. §. 2. ad fin. 5. &c. Et pro tertio in Reſ. præterita §. Dico quinto. & ſeqq. &c. Et pro quarto latè inf. in Reſ. 8. &c. Et pro quinto

Ibid. & inf. in Reſ. 9. §. 2. a im. 3.

temporale ſimoniacè acceptum etiam ante ſententiam, ſed ex probabili opinione ante ſententiam ſatis eſſe reſtituere ei à quo acceptum eſt. Sextò ſimoniam confidentialem ipſo quidem facto inducere excommunicationem, attamen iuxta probabilem ſententiam nec inhabilitatem ad beneficia (nec priuationem beneficij, niſi eadem ſimonia ſimul etiam realis ſit) in foro conſcientiæ ipſo facto inducere, ſed ſolùm in foro exteriori, adeoque poſt ſententiam declaratoriam criminis. Septimò hoc idem verum habere in ſimonia, quæ committitur ſiue in electione Papæ ſiue in examine ad parœcias. Octauò & denique ex probabili ſententia etiam electionem Papæ, etſi per ſimoniam factam, ſi alioqui à duabus tertiis partibus Cardinalium legitimè facta ſit, non eſſe ipſo facto irritam. Ex quibus licèt quædam minus probabilia, & meo etiam iudicio, falſa ſint, propter authoritatem tamen Doctorum probabilia & in praxi tuta cenſeri poſſunt. Hæc Tannerus *loco cit.* Sed ſi aliqua ex ſupradictis falſa ſunt, vt ipſemet Tannerus fatetur, neſcio quomodo in praxi tuta eſſe poſſint.

Pro hoc ſexto in Reſ. præterita §. Dico quarto. & in Reſ. ſeq. §. vlt. ad med. verſ. Excipe. & in Reſ. 1. poſt ſequentem §. Verum, ad med. verſ. Cæteras, & inf. in Reſ. 30. & 31. & in to. 5. tr. 3. Reſ. 115.

5. Et tandem pro coronide huius reſolutionis ponam hîc ea, quæ Turrianus nouiſſimè *in diſput. ſelect. cent. 4. cenſ. Theolog. dub. 59.* notauit. Sic enim ait: Vaſquez aliique viri docti huius ætatis, ſenſerunt non eſſe obligationem reſtituendi pretium acceptum pro collatione Sacramentorum, ſupponunt etiam ſimoniam non obligare ad reſtitutionem ex iure naturali, ſed ex iure poſitiuo. Secundò docent ius poſitiuum non loqui de hac ſimonia quantum ad reſtitutionem, ſed de ſimonia in beneficiis, & multi viri de hoc interrogati in Hiſpania ſenſerunt eſſe probabile, quibus ego ſubſcribo. Ita ille.

RESOL. VII.

An vt ſimoniacus incurrat in pœnas iuris, opus ſit ſimoniam eſſe ex parte vtrinſque completam?

Et pro praxi huius quæſtionis adducuntur aliqui diuerſi caſus in textu huius Reſolutionis.

Et inter prædictos caſus duo præcipuè proponuntur, vt ſimoniacus in illis tutus in conſcientia maneat.

Et interim poterit Confeſſarius virtute Bullæ Cruciatæ abſoluere ab excommunicatione, & ſuſpenſione, &c.

Sed ſi ſimoniacus eſt in mora petendi diſpenſationem, non eſt abſoluendus donec diſpenſationem obtineat.

Etiamque notatur pœnas latas in ſimoniacos non comprehendere illos, qui tantum ſimoniam committerent iure Eccleſiaſtico, & humano prohibitam. Pro quo etiam aliqui caſus in exemplum adducuntur in §. vltim. huius Reſolutionis. Ex p. 11. tract. 6. & Miſc. 6. Reſ. 30.

Sup. hoc latè inf. in Reſ. 27. & ſup. in Reſ. 5. §. Dico quinto. & in alio verſ. eius annot.

§. 1. Negatiuæ ſententiæ adhærent Doctores, quos citat & ſequitur Garziaa de beneficiis, *tom. 1. p. 8. cap. 1.* & Caſtrus Palaus *tom. 3. tract. 17. punct. 27. num. 5.* Sed licet hæc ſententia ſit probabilis, non minus probabilem affirmatiuam eſſe exiſtimo, vt fatetur ipſemet Caſtrus Palaus, & illam tuentur Doctores, quos larga manu adducit Garzias *vbi ſuprà n. 19.* & Palaus *num.* 4. quibus ego addo Rocaful. *in Praxi Theol. mor. tom. 2. lib. 3. de ſeptimo præcepto Decalogi, ſect. vlt. n. 111.* & omninò videndum Petrum Binsfeldium *in Rubrica de ſimonia, notab. 15. §. tertium fol. 62.* & Remigium *in Pract. Confeſſ. tract. 5. cap. 7. §. 7. n. 4.* vbi ſic ait: La ſimonia real, ea quando almodo de pacto ſe llega tambien la integridad de la coſa eſpiritual, y temporal de vna, y otra parte: y mientras eſta no interuienne, no queda el contracto perficionado en orden à incurrir las penas, conforme la extrauagante, que trata de las penas de los ſimoniacos, que habla de datione, ac receptione pretij, & beneficij: Que es dezir, que ha de ſer completa de entrambas partes. Ita ille. Sed non deſeram hîc apponere verba Patris Tancredi *de Religione, tract. 2. l. 4. de ſimonia, diſput. 38. q. 5. n. 18.* ſic aſſerentis: Dico tertio, etiamſi beneficium, aut ordo ſit collatus, ſi pretium non eſt ſolutum, ſed tantum præceſſit promiſſio, adhuc non incurruntur dictæ cenſuræ, quia ſic vſu Romano receptum eſt, vt ſola ſimonia realis vtrimque completa puniatur excommunicatione, & ſuſpenſione, licet ex vi verborum iurium, quæ ſolent allegari, videatur ſufficere ad incurrendam ſuſpenſionem collatio beneficij, aut ordinis cum ſola pretij promiſſione. Imò addo, non eſſe ſimoniam completam, etiamſi inſtrumentum pecuniæ, factum ſit, & traditum alteri, qui dedit beneficium: nam vt ait Sanchez *lib. 2. cap. 3. dub. 106. n. 4.* ſcriptura non eſt pars pretij in rigore. Ita Tancredus. Aduerte hîc pro praxi, quod qui commiſit ſimoniam realem, id eſt ex vtraque parte completam, tunc primum remedium eſt ſubire pœnas iuris, renunciando beneficio, non percipiendo fructus eius, & petendo abſolutionem ab excommunicatione, & ſuſpenſione. Secundum remedium eſt, quod petat diſpenſationem à Papa, vel eius nuncio, ſi ad id facultatem habet, & petat collationem beneficij, & paciſcatur ſuper fructibus malè perceptis, & ſi diſpenſatio fuerat facta vera relatione manebit tutus in conſcientia; interim verò dum expectatur diſpenſatio, poterit confeſſor virtute Bullæ Cruciatæ abſoluere ab excommunicatione, & ſuſpenſione, & ſic abortus, ſi fuerit Sacerdos, poterit celebrare miſſam ſecretò. Quod ſi ſimoniacus differat petere diſpenſationem, & ſit in mora petendi, non eſt abſoluendus, donec diſpenſationem obtineat.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 5. recitantes in §. Hinc.

2. Nota etiam hic obiter, pœnas latas in ſimoniacos, non comprehendere illos, qui tantùm ſimoniam committerent, iure Eccleſiaſtico, & humano prohibitam. Ita probabiliter plures Doctores, quos alibi, adduxi, quibus nunc addo Giragum *de Regimine Regularium, p. 1. dub. 8. n. 8.* vbi ſic ait; Nota multum mihi placere opinionem aſſerentium ſimoniam realem, & completam, ſolo tantùm iure Eccleſiaſtico prohibitam, non ſubiacere reſtitutioni, & pœnis ſimoniæ: vnde in permutatione beneficiorum inter duos beneficiatos facta propria authoritate, & in reſeruatione penſionis ſine licentia ſuperioris, in promiſſione, ſeu donatione pecuniæ mediatori pro interceſſione beneficij, & in conuentione, addit Diana *4. p. tract. 4. Miſcell. reſ. 155.* inter electores, elige me in Prouincialem, & ego eligam te in Guardianum, affirmant relati Doctores ſic facientes peccare quidem mortaliter, non tamen incidere in excommunicationem, nec priuari beneficiis ſic receptis ipſo iure nec teneri fructus reſtituere, eo quod iſta ſunt prohibita iure Eccleſiaſtico: fundantur in hoc, quia hæc non eſt ſimonia propriè dicta, cùm non detur temporale pro ſpirituali, ſed generali modo ſimonia vocatur: ergo quando iura loquuntur de ſimoniacis, non debent extendi ad hanc ſimoniam, ſed ad aliam, quæ propriè & ſtrictè eſt ſimonia, pœnæ enim ſunt reſtringendæ: adducunt etiam quod ex procœmio *Extrauag. 2. de ſimonia*, id clarè deducitur, ſic enim incipit: Cùm ſcelus ſimoniacæ prauitatis tam diuinorum, quam Sacrorum Canonum authoritas abhorreat: vnde habetur iura tantùm loqui de ſimonia diuino ſimul, & iure Canonico reprobata, nam præfatio legis, dat intellectum toti legi & ex ipſa regulatur, & cauſam finalem accipit vt tradit ex multis Molina *de primog. l. 1. c. 5. n. 5.* & alij communiter. Excipe ab hac doctrina cum Sanch. 1. *opuſc. lib. 2. c. 3. dub. 108. n. 4.* ſimoniam confidentialem, quæ ſubdita eſt pœnis,

Alibi in Reſ. 2. not. ſeq. & in aliis eius annot.

Quæ nunc hanc ſequetur, & ſignãter pro doctrin. ſequẽti in hoc textu inf. in Reſ. 12. & in alio §. & verſ. eius primæ annot.

Sup. hoc pro-

licèt pè fin. huius

ſ. verſ. Excipe. & latè ſup. in Reſ. 5. § Dico quarto. & in Reſ. 6. §. vlt. ad med. verſ. Sexto. & inf. in Reſ. ſeq. § Verum. ad med. verſ. Cæteras. & latè inf. in Reſ. 30. & 32. & in tom. 3. n. 3. Reſ. 15.

licèt aliquando ſit tantùm iure humano prohibita, vt quando quis renunciat beneficium pacto inito, vt ſibi vel alijs poſtea reddatur, vel cum reſeruatione penſionis, non ſibi, quia hæc non eſt confidentialis, vt probat Sanch. *vbi ſupra, dub.* 34. ſed alijs ſoluenda; excipe etiam, quando datur aliquid Notarijs, vel officialibus Epiſcopi, licet ſit iure humano ſimonia, nam in tali caſu incurruntur pœnæ Tridentini, *ſeſſ.* 21. *cap.* 1. *de reform.* Hucuſque Giragus; cui adde Patrem Tancredi *vbi ſuprà diſp.* 37. *q.* 3. *n.* 8. poſtquam ſententiam Suarij & aliorum in contrarium adduxerit, in fine ſic concludit: Sanè quamuis Suario hæc ſententia non videatur probanda mihi tamen tuta apparet, quod etiam docet nouiſſimè Diana Clericus Regularis vir pietate & eruditione inſignis *reſol.* 155. *tract. Miſcell. part.* 4. qui optimè concludit, quando aliquis obtinuit beneficium data pecunia mediatori, vel ſi electores pacti ſunt vt vnus alteri ſuffragetur, non incurrere priuationem beneficiorum, ex Sanch qui putat eſſe ſimoniam iure humano tantum *lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 26. *num.* 9. & Villalob. *ſum. tract.* 27. *tom.* 2. *diffic.* 24. *num.* 1. loquente in ſecundo caſu. Immò nec caret probabilitate quod docet Nauarrus, de eo qui penſionem ſibi reſeruat, *ſine* (hæc vox ex incuria Typographi non fuit impreſſa) Papæ auctoritate. Ita Tancredi. Quod vltimum etiam ſuſtinet nouiſſime doctus Pater Ioannes de Soria in Epitome Summarum, *par.* 2. *tract.* 1. *ſect.* 4. *diſ.* 5. ſic aſſerens: Propter ſimoniam, quæ tantum eſt iuris humani, non incurritur pœna ſimoniæ, vt in permutatione beneficiorum facta propria auctoritate, & reſeruata penſione, ac propterea valida eſt talis permutatio. Excipe tantùm ſimoniam fiducialem, v. g. cùm quis renunciat beneficium cum pacto, vt ſibi, vel alteri poſtea reddatur, vel cum reſeruatione penſionis, non ſibi, ſed alijs ſoluendæ. Hæc Soria. Eteandem hanc ſententiam tenet etiam doctiſſimus & amiciſſimus Pater Eſcobar de Mendoza *in Theol. mor. tract.* 5. *Exam.* 2. *c.* 6. *n.* 25. & Ioſeph Rocafull. *in praxi Theol. tom.* 2. *lib* 3. *de ſeptimo Præcepto Decalogi. cap. vlt. ſect. vlt. n.* 1105.

Sup. hoc ſup. ante med. huius §. à verſ. Excipe. & in alijs eius annot.

RESOL. VIII.

An ſimonia realis, & completa, ſolo tamen iure Eccleſiaſtico prohibita ſubiaceat reſtitutioni, & pœnis ſimoniæ?

Et in corpore huius Reſolutionis excipiuntur aliqui caſus, in quibus non incurritur pœna ſimoniæ. Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 155.

Ad elucidandã doctrinã huius Reſ. lege ſup. ex Reſ. 5. à princ. vſque ad §. Dico tertio. & ex Reſ. 7. §. Nota. à lin. 6. & ſi legis eas per totas, & alias Reſ. & §§. earũ annotationum doctr. & diſtinctione repleneris pro caſibus concurrentibus circa hanc quæſt.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Malderus *in* 2. 2. *D. Thom. tract.* 9. *cap.* 3. *dub.* 18. §. *tertio loco dicendum eſt.* Villalobos *in ſumma tom.* 2. *tractat.* 37. *diffic.* 39. *num.* 1. & ideo Nauarrus *in c. ſi quando, de reſcript. except.* 4. *in fine*, aſſerit incurrere excommunicationem, & collationem eſſe nullam, ſi aliquis diceret. Renuncio meum beneficinm, vt tu renuncies tuum; & tamen hæc ſimonia eſt tantùm de iure poſitiuo. Idem hoc etiam aſſerit quando quis renunciat reſeruata penſione, quæ etiam eſt ſimonia de iure humano. Facit etiam Felinus *in cap. ad audientiam, el* 2. *de reſcript.* & Panorm. *in cap. ex parte, el* 1. *de offic. delegat.* vbi docent eſſe ſimoniam de iure bumano, ſi quis renunciat, vt detur beneficium certæ perſonæ, & tamen aſſerunt non valere collationem, nec renunciationem factam alteri, & ita hanc ſententiam præter DD. citatos docet Valent. *tom.* 3. *quæſt.* 16. *punct.* 6. Bonacina *de ſimonia diſp.* 1. *quæſt.* 7. §. 2. *num.* 10. & Filliucius *tom.* 3. *tract.* 15. *cap.* 13. *q.* 3. *num.* 7. aſſerentes quoad pœnas non eſſe diſcrimen inter ſimoniam iuris naturalis, & poſitiui, quod patet *in Extrauag.* 2. *de ſimonia.*

2. Verùm his non obſtantibus cum Leſſio *libro* 2. *c.* 35. *dub.* 25. *n.* 141. & Reginaldo *tom.* 2. *lib.* 23. *cap.* 12. *n.* 184. probabilem puto contrariam ſententiam, quam nouiſſimè tuetur Sanchez *in opuſc. tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 108. *n.* 3. & ante illum Aragon. *in* 2. 2. *D. Thom. q.* 110. *art.* 6. & Petrus Nauarra *de reſtit. lib.* 2. *cap.* 2. *à n.* 436. cum alijs aſſerentibus pœnas ſimoniæ non incurri in caſu quo adeſt tantùm ſimonia iuris poſitiui & humani, vt in permutatione beneficiorum inter duos beneficiarios facta propria auctoritate Papæ, promiſſione beneficij pro ſuffragio in electione ad Epiſcopatum, promiſſione, ſeu donatione pecuniæ mediatori pro interceſſione beneficij, &c. Igitur in his caſibus ſecundùm opinionem probabilem ſupradictorum auctorum ſic facientes peccant quidem, non tamen ſunt excommunicati, nec priuantur beneficiis ſic receptis ipſo iure, nec tenentur fructus reſtituere, quæ omnia probat Sanchez *ex d. Extrauag.* 2. ſic enim incipit, *Cum ſcelus ſimoniacæ prauitatis tam diuinorum, quàm ſacrorum Canonum authoritas abhorreat.* Ergo loquitur de ſimonia diuino ſimul & canonico iure reprobata. nam præfatio legis dat intellectum toti legi, & ex ipſa regulatur, & cauſam finalem accipit, vt tradit ex multis Molina *de primog. lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 3. & alij communiter. Cæteras rationes videbis apud Sanchez *loco cit.* qui meritò excipit ab hac doctrina ſimoniam confidẽtialem: quæ ſubdita eſt pœnis licèt aliquando ſit tantùm iure humano prohibita; vt quando quis renunciat beneficio, pacto inito, vt ſibi, vel alij poſtea reddatur; vel cum reſeruatione penſionis, non ſibi tamen, ſed alijs ſoluenda. Excipe etiam quando datur aliquid Notarijs, vel Officialibus Epiſcopi, licèt etiam ſit ſimonia iure humano, nam in tali caſu incurruntur pœnæ Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 1. *de reform.* & circa præſentem quæſtionem ne prætermittas videre Adamum Tannerum *in* 2. 2. *D. Thom. diſp.* 5. *quæſt.* 8. *dub.* 4. *num.* 95. Vnde ex ſupradictis ſaltem poſt factum babebunt Confeſſarij probabilia principia ad ſedandos ſcrupulos, & pacandas conſcientias, maximè, vt *ſuprà* dictum eſt, quando aliquis obtinuit beneficium propter pecuniam datam mediatori, qui caſus ſæpiùs ſolet accidere de quo Saochez *vbi ſuprà in opuſc. tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 26. *n.* 10. & quando electores conueniunt vt alter in vna electione ſuffragetur vni, & alter ſuffragetur in altera, de quo caſu vide Villalobos *in ſumm. tom.* 2. *tract.* 27. *diffic.* 24. *n.* 1.

Sup. hoc inf. in Reſ. 30. §. Nota vero. in fin. & latè in alia Reſ. & §§. eius ann. & pro parte lege præcitatũ §. à princ. & pro vtroq. latè in Reſ. 13. per tot. & in alijs eius notationum pro his quæſt.

Sup. hoc inf. in Reſ. 30. §. 1. & 2. & ſignãter 3. & in alijs eius not. & pro cõſidẽtia inf. in Reſ. 31. & in alijs eius annot.

Sup. hoc inf. in Reſ. 22. §. 1. propè fin. &c.

Sup. hoc inf. in Reſ. 18. & lege etiam alias eius not.

RESOL. IX.

An emens Vicariatum Epiſcopi teneatur reſignare, & Epiſcopus pretium reſtituere, velut ſimoniacè receptum?

Et in textu huius Reſolutionis docetur, cui reſtituendum eſt pretium pro ſimonia, in Ordine, beneficio, & ingreſſu Religionis.

Et an non tantum pretium pro ſimonia in Ordine, beneficio, & ingreſſu Religionis ſit neceſſario reſtituendum, ſed etiam pro aliis diuerſis caſibus? Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 167.

§. 1. QVoad primum affirmatiuè reſpondet Lopez *in inſtruct. part.* 1. *cap.* 307. Nauarrus *in manuali cap.* 23. *num.* 111. *ver. ad* 13. ſed contrariam ſententiam, cui tanquam probabiliori adhæreo, tenet Sanchez *in opuſc. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 113. *num.* 6. & ratio eſt, quia vacariatus Epiſcopi non eſt beneficium.

Sup. contẽtis in hac Reſ. lege ſupr. doctr. Reſ. 6. ad lin. 9. & Reſ. 8. & ſi placet, vide alias Reſ. earũ primarũ annotation

2. Quoad

Sup. hoc in Reſ. 1. not. præternæ, §. penult. verſ. Quinto. & in Reſol. 2. à princ. & in alus eius not.

2. Quoad ſecundum verò dubium, an Epiſcopus teneatur reſtituere pretium, eius reſolutio pendet ex illa quæſtione, an non tantùm pretium receptum pro ſimonia in ordine, beneficio, & ingreſſu Religionis ſit neceſſariò reſtituendum? & affirmatiuam ſententiam docet Nauarra *de reſtit. lib. 2. cap. 2. n. 205. & lib. 4. cap. 2. n. 134.* Aragon *in 2. 2. D. Thom. q. 100. art. 6.* D. Anton. *part. 3. tit. 1. cap. 5. §. 7.* Syluester *ver. ſimonia, quæſt. 20. dicto 2. in fin.* Caietan. *in ſum. ver. Reſtitutio, c. 4.* Couarr. *in reg. peccatum, part. 2. §. 2. num. 7.* Lopez *vbi ſuprà*, & alij.

3. Sed licèt hæc ſententia ſit probabilis, non minus probabilem contrariam eſſe cenſeo, quam in terminis docet Thomas Sanchez *vbi ſuprà, num. 2.* qui reſpondet ad omnes canones, qui videntur facere pro affirmatiua ſententia, & ideo abſolutè docet nullo modo teneri reſtituere ante iudicis ſententiam pretium recipientem ſimoniacè extra ſimoniam in beneficio, ordine, & ingreſſu religionis, quia iure diuino ad id non tenetur, vt probat *dub. 111.* & ius Eccleſiaſticum nullum eſt quod obliget ante iudicis ſententiam reſtituere, exceptis illis tribus caſibus; ergo, &c. Vnde hanc ſententiam quòd iure Eccleſiaſtico non impediatur tranſlatio dominij, niſi in ſimonia, in ordine, beneficio & ingreſſu Religionis, tenet ex Thomiſtis Sotus *de iuſt. lib. 9. quæſt. 8. art. 1. ad 6. ver. Porrò verò.* Vide etiam Henriquez *libro 7. de indulg. capite 35. numero 4. in gloſſa lit. S.* Et hanc opinionem probabilem eſſe concedunt ipſi aduerſarij, vt Lopez *loc. cit. parte 1. capite 307.* & tenent quidam docti recentiores, vt obſeruat Sanchez, qui hoc intelligit, & optimè, quando tradita eſt res ſpiritualis, ſi enim non ſit tradita, pretium eſt reſtituendum, & ponit alios duos caſus, in quibus pretium reſtitutioni obnoxium eſt. Verùm ex dictis oritur etiam pro praxi ſequens quæſtio, videlicet cui eſt reſtituendum pretium receptum pro ſimonia in ordine, beneficio & ingreſſu Religionis? & tale pretium eſſe reſtituendum Eccleſiæ in cuius iniuriam ſimonia commiſſa eſt, vel pauperibus, tradit D. Thom. *in 2. 2. quæſt. 100. articulo 6. ad 4. & quæſt. 32. art. 7. ad 2. & quæſt. 62. art. 5. ad 2.* Tabien. *ver. ſimonia, quæſt. 76. & 77.* D. Antoninus *part. 2. tit. 1. cap. 5. §. 7.* Aragon *in 2. 2. quæſt. 32. art. 7.* Caietanus *ver. reſtitutio, cap. 4.* & alij. Probatur hæc opinio ex *cap. de hoc, & cap. Audiuimus, de ſimonia*, & tenet præter DD. citatos Leſſius *libro 2. cap. 41. dub. 31. num. 171.*

4. Verùm licèt hæc opinio ſit valdè probabilis, vt ait Bañez *in 2. 2. quæſt. 32. art. 7. dub. 2.* tamen ego teneo in tali caſu, pretium ante iudicis ſententiam eſſe reſtituendum danti; & ita docet Bañez *loc. cit.* Molin. *de iuſt. tom. 1. tract. 2. diſput. 92.* Medina *in ſumm. lib. 1. cap. 14. §. 21.* Sotus *de iuſt. lib. 9. quæſt. 8. art. 5.* & alij, quos citat & ſequitur Thom. Sanchez *in opuſc. tom. 1. libro primo, capite tertio, dub. 114. numero 11.* quibus ego addo Villalobos *in ſumm. tom. 2. tract. 37. diffic. 4. num. 2.* & Gordonum *in Theol. moral. tom. 2. libro 8. quæſt. 9. cap. 2. §. 4. num. 7.* quia dans non aliter abdicat à ſe dominium, niſi vt in recipientem transferat. Ergo ſi recipiens eſt incapax, dominium remanet apud dantem, de quo non debet ſpoliari, niſi per legem aliquam, quæ tamen non extat. nam textus citati pro contraria ſententia *vbi ſuprà*, applicantes Eccleſiæ iniuriam paſſæ pretium, ſunt in pœnam talis iniuriæ; ſed pœna non obligat ante iudicis ſententiam. ergo, &c.

5. Notandum eſt tamen quòd cùm omnes ſupradictæ ſententiæ ſint probabiles, poteſt quis tuta conſcientia dictum pretium vel danti, vel Eccleſiæ, vel pauperibus reſtituere; & ideò ſi is qui recepit pecunias in pretium beneficij & Ordinis, ſit pauper, poteſt retinere ſibi dictum pretium. Ita Sanchez *vbi ſuprà num. 12. & 13.* qui etiam optimè excipit à dicta concluſione datum ſimoniacè pro gratia & iuſtitia, & datum pro ingreſſu Religionis. nam in primo caſu pretium ex Bulla Gregor. XIII. reſtituendum eſt pauperibus, in ſecundo verò ex *cap. veniens, de ſimonia*, reſtituendum eſt danti.

RESOL. X.

An Generalatus, Prouincialatus, Correctoratus, Prioratus, & c. includantur ſub nomine beneficij ad incurrendas pœnas ſimoniæ?

Et an mediatores ſimoniacæ electionis ad Prælaturam aliquam Religionis incurrant excommunicationem? Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 156.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet per *Extrauag. 2. de ſimonia.* Filliucius *tom. 3. tract. 15. cap. 4. quæſ. 7. num. 87.* Suarez *tom. 5. diſp. 22. ſect. 5. num. 42. & diſp. 31. ſect. 4. num. 45.* Nauarrus *in manuali cap. 27. num. 116.* Raynerius *in catal. cenſ. pap. 9. excommun. 12.* Caietanus *ver. excommunicatio, cap. 75.* & hanc opinionem de noſtris Conſultoribus, Definitoribus, Præpoſitis, &c. docet etiam Peregrin. *in conſtit. part. 3. cap. 1. lit. I. §. 2. ver. ſeptimo.* vbi aſſerit ſupradicta eſſe beneficia regularia, & qui illa ſimoniacè obtineret, in pœnas latas contra obtinentes beneficia cum ſimonia incurreret, & nouiſſimè idem docet Reginaldus *in praxi tom. 2. lib. 23. cap. 12. num. 182.* & mutans ſententiam Leſſius *in nouiſſ. editione Lugdunenſi 1622. lib. 2. cap. 35. dub. 25. num. 137.* & tandem Sanchez *in opuſc. tom. 2. lib. 2. cap. 3. dub. 104. num. 5. & 11. & dub. 107. num. 3.*

2. Sed aliqui contrariam ſententiam probabilem etiam eſſe putant, & illam tuetur Barboſa *in collect. tom. 3. lib. 5. Extrau. 2. num. 9.* Peirinus *de Relig. ſubdito, tom. 1. quæſt. 1. cap. 31. §. 9. dict. 21.* Azor *part. 3. lib. 12. cap. 21. quæſt. 6. ver. quæres*, & Bonac. *tom. 1. de ſimonia, diſp. 1. quæſt. 7. §. 2. num. 4.* Ex iiſdem verbis *tom. 3. diſp. 2. quæſt. 3. punct. 24. num. 4.* & alij penes ipſos, aſſerentes ſub nomine beneficij intelligi ea ſolùm, quæ propriè beneficia vocantur, & ſi *in d. Extrau. 2. de ſimon.* Papa voluiſſet quælibet officia ſpiritualis regiminis complecti, clariùs locutus in illa fuiſſet, & ideo cùm in materia pœnali verſemur, verba non ſunt interpretatione amplianda, ſed potiùs reſtringenda. Vnde in materia pœnali non valet argumentum à pari, vel à minori ad maius, ſed proprietati verborum ſtandum eſt. & *in d. Extrau.* nomine officiorum Eccleſiaſticorum non intelliguntur quælibet officia Eccleſiaſtica, ſed beneficia, vt patet ex verbis antecedentibus & conſequentibus. nam vt Summus Pontifex omnia beneficia generaliter comprehenderet, vſus eſt dictis verbis, quia fieri poteſt vt aliquod beneficium aliquibus in locis *Officium* vocetur.

3. Verùm his non obſtantibus ne diſcedas à prima opinione affirmatiua quam præter Doctores citatos tenet Portel *in dub. Regular. tom. 1. ver. ſimonia, num. 5.* Hieronymus Rodriquez *in compen qq. Regul. reſol. 129. num. 5.* Tamburinus *de iure Abbatum tom. 2. diſput. 10. quæſt. 5. num. 3. & 4.* Gordonus *in ſumm. tom. 2. lib 7. quæſt. 13. cap. 4. num. 70.* & Sebaſtianus à Bononia *in tract. de elect. part. 2. cap. 1. dub. 58. num. 18.* cum quo in vno caſu libenter negatiuæ ſententiæ adhærerem, quando officium Eccleſiaſticum obtentum ſimoniacè penderet ex arbitrio delegantis, vt ſunt Vicariatus domus in noſtra Religione, qui dependent ad libitum ex voluntate Præpoſiti.

4. Ex his reſoluitur illa quæſtio, an mediatores ſimo-

niacæ electionis ad Prælaturam aliquam Religionis, incurrant ſententiam excommunicationem? Doctores qui aſſerunt has Prælaturas non includi ſub nomine beneficij negatiuè reſpondebunt, & ita Peyrinus *vbi ſupra d.24.* ſic ait: Qui fuit mediator ad conſequendam aliquam dignitatem in Religionibus mendicantibus, non incurrit excommunicationem *Extrauag.2. de ſimonia* Ita ille. Sed Doctores ſentientes has Prælaturas eſſe beneficia ad caſum propoſitum, affirmatiuæ ſententiæ adhærebunt.

RESOL. XI.

An Regulares conuenientes inter ſe, vt alter in vna electione ſuffragetur vni, & alter alteri in alia, committant ſimoniam?

Et quid, ſi pactum non interuenit, ſed tantum futura obligatio ſpei; vt ſi dicatur, da hoc ſuffragium, & prouidebitur tibi de alia re, vel quid ſimile. Ex p.3. tract.2. Reſ.525.

Sup. hoc lege doct. Reſ. ſeq. & ſup. ſignanter in fin. Reſ. 8. & in Reſ. 7. §. Nota etiam. paulò poſt init. verſ. Addit Diana.

§.1. RESpondeo affirmatiuè, vt inquit *c. tam pridem, 1. fin de pactis.* Secus aſſerunt aliqui, ſi pactum non interuenit, ſed tantùm futuræ oblatio ſpei, vt ſi dicatur, Da hoc ſuffragium, & prouidebitur tibi de alia re, vel quid ſimile, & ideo Villalobos *in ſumma, tom.1. tractat.27. diffic.24. n.1.* ſic ait. [Aduierte Emanuel Rodriquez cum Nauarro, que vna coſa es, ofrecer eſperança, y otra coſa, el hazer pacto y concierto, porque ſi el Superior dixeſſe al ſubdito, por amor de mi que dexeis eſte oficio, que yo procurare dar os otra coſa, como ſe ſuele hazer muchas vezes, ſin animo de obligarſe, no ſera ſimonia, aunque parece cierta manera de ſoborno, y por eſte camino ſe eſcuſan muchos que dizen à ſus amigos, ayudadme en eſta ocaſion con vueſtro voto, que yo os ayudare en otra, que eſto no es hazer pacto, ſi no ofrecer eſperança; mas lo cierto es que eſto ſe llega mucho à ſimonia. [Ita ille, & poſt illum Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.129. num.3.* Sed cùm hæ oblationes ſubornationis ſpeciem præſeferant, ideo debent à Religioſis eſſe maximè alienæ, vide etiam Suarez *de relig. tom.1. lib.4. c.44. num.3. & ſeq.*

RESOL. XII.

An ſit ſimonia permutare res ſpirituales, dummodo non ſint beneficia, vt v. g. ſi Monachus dicat alteri: Elige me in Prouincialem, & ego eligam te in Priorem; vel fac pro me Sacrum, & ego faciam pro te; audiam tuam confeſſionem, ſi tu audias meam, &c. Ex p.4. tr.4. & Miſc. Reſ.150.

Sup. hoc inf. in Reſ.16. §. Hinc. paulò poſt initium, curſim in verſ. Et hanc ſent. ení. & ſup. in Reſ.7. §. Nota etiã. paulò poſt init. verſ. Addit Diana. & lege doctrinã præcedẽtis Reſ.

§.1. VT, v. g. ſi Monachus dicat alteri, Elige me in Prouincialem, & ego eligam te in Priorem: vel ſi aliquis dicat, Faciam, pro te Sacrum, & tu fac pro me; audiam tuam confeſſionem, ſi tu audis meam, &c. & affirmatiuè reſpondet Richardus *in 4. diſt.25. art.3. quæſt.1. ad. 1.* Syluester *ver. ſimonia, quæſt.16. in fine.* Tabiena *eodem ver. quæſt.45. num.46.* Armilla *num.42.* & Petrus Nauarra *de reſtitut. lib.2. cap.2. num.386.* niſi prædicta commutatio, ait Lopez *in inſtruct. part.1. cap.299.* fieret ex beneuolentia & gratitudine abſque aliqua obligatione.

2. Verùm contraria ſententia docet in his caſibus nullam adeſſe ſimoniam, quia iura prohibent commutationem beneficiorum; ergo cùm ſint pœnalia, non debent extendi, & ſic intelligendus eſt textus *in cap. quæſitum, de rerum permut.* Confirmatur, quia ſimonia eſt commutatio rei ſpiritualis pro temporali; ſed in dictis caſibus, vel ſimilibus, nil eſt temporale. ergo non poteſt eſſe ſimonia. Ita Aragon *in 2.2. quæſt. 100. art.1.* Sotus *lib.9. de iuſt. quæſt.5. art.2. ad 3.* Victoria *in relect. de ſimonia num.17* & hæc omnia docet nouiſſimè Sanchez *in opuſc. tom.2. lib.2. cap.3. dub.44. num.3.* vbi aſſerit ita ſentire doctos recentiores.

3. Vnde ex mente ſupradictorum Doctorum infertur corruere ea, quæ tanquam certa aſſerit Peregrinus *ad noſtras conſtit. part.3. cap.1. lit. I. §.2. ver. ſexto & ſeptimo*, quia in caſibus quos ipſe *ibi* ponit, non commutatur ſpirituale pro temporali, ſed ſpirituale pro ſpirituali, & illa officia licèt ſint ſpiritualia, non ſunt tamen beneficia, vt ſupponit Peregrinus, nam multi, vt *infrà* videbimus, contrarium docent; & ita contra Lopez docet Sanchez *loco cit. num.4.* vbi ſic ait. Hinc excuſantur à ſimonia Monachi conuenientes inter ſe, Elige me in Prouincialem, & ego te eligam in Priorem; quia licet hæc officia ſint ſpiritualia, at non ſunt beneficia; ſic docti iuniores. Hæc Sanchez.

4. Sed licèt hæc opinio ſit probabilis, ego tamen contrariam teneo, per ea quæ dixi *in 3. p. tract.2. reſolut.125.* & licèt hoc efficere non eſſet ſimoniacum, eſſet tamen damnabile, ex aliis rationibus. Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & lege etiam aliam Reſ. & §. eius not.

RESOL. XIII.

An incurratur labes ſimoniaca, ſi petatur à Monialibus dos, quando Monaſterium eſt diues? Ex p.8. tr.7. & Miſc. Reſ.29.

§.1. NOuiſſimè Renatus à Valle edidit eruditiſſimam diſceptationem de Religioſo negotiatore, & *in §.9. num.140.* agens de propoſita quæſtione, ad illam affirmatiuè reſpondet, ſic enim ait. Attendendæ tamen, & exactè ſeruandæ ſunt conditiones quas proponebam. Nempe vt Monaſterium ſit egenum, nec plus accipiatur, quàm præcisè ferat ſuſtentatio vnius puellæ, alioqui acceptio erit ſimoniaca, ſin minus nudo iure diuino, & naturali, at ſaltem ſuppoſito iure Eccleſiaſtico, ex *cap. quoniam, de ſimonia.* Scio Sotum *l.9. de inſtit. quæſt.6. art.2.* & Philiarcum *2. p. lib.6. c.7. ſub finem*, contrarium ſentire, exiſtimantes Monaſterium locuples poſſe accipere quod neceſſarium eſt ad puellæ ſuſtentationem. Sicut Sacerdos aliunde copioſus, poteſt ex Altaris miniſterio accipere ſuſtentationem ſuam, abſque ſimonia. Sed quod dixi multis confirmatur à Suar. *tit.5. 3. part. diſput.22. ſeſſ.5. à num.10. & lib. de ſimon. cap.17. num.9.* Et ratio eſt, quia Eccleſia intuitu Religionis, & ne conſortium ſpirituale, ac ſtatus perfectionis acquirendæ videretur ſubiici pretio, edixit, vt bona Monaſterij gratis conferrentur in ſuſtentationem perſonæ, quæ in illud cooptatur. Si igitur collocatio talium bonorum vendatur; (vt ſanè fit, ſi perſona non admittatur ad fruendum bonis illis abſque pecunia) non modò admittetur iniuſtitia, (quod vnum concedit Reginald. *l.23. num.193.* eſtque ex natura rei perſpicuum;) ſed etiam admittetur ſimonia, ſaltem ſuppoſita Eccleſiæ prohibitione, quæ ius ademit Monaſterio percipiendi quicquam ob admiſſionem ad participationem bonorum communium, ſiue ad ſuſtentationem ex eis habendam. Igitur ſi Monaſterium locuples, dicatur pro admiſſione aliquid accipere titulo ſuſtentationis, titulus eſt vanus atque confictus: reuera autem titulus accipiendi non poteſt eſſe, niſi admiſſio ad ſuſtentationem ex bonis Monaſterij accipiendam, quæ eſt aperta ſimonia, qualis eſſet eius qui diceret ſe gratis conferre beneficium, ſed accipere pretium pro fructibus. Affine exemplum eſt eius, qui diceret ſe à mutuatario accipere vltra ſortem titulo ſuſtentationis, non titulo mutui, quod nemo negauerit continere veram

vſu-

vſuram. Vt igitur pro puellæ cooptatione in Monaſterium, ſiue in ingreſſu primo, ſiue in profeſſionis emiſſione, aliquid accipi poſſit; neceſſe eſt, vt Monaſterium aucto numero puellarum iam admiſſarum, vel quas admittere conſilium eſt, non poſſit præ egeſtate iſtam, de qua agitur, ſuſtentare abſque hoc ſubſidio, quam conditionem dicebam obſeruandam.

2. Non poſſe autem plus accipi, quàm exigatur ad commodam vnius puellæ in tali ſtatu ſuſtentationem, quæ erat conditio altera, rectè aſſeritur à Nauarro *ſuprà*, & à Suarez *cap. illo* 17. *num.* 14. *& diſp. illa* 22. *numero* 12. necnon à Roderico *tom.* 2. *qq. Reg. quæſt.* 49. *art.* 1. Ea ratio eſt, quia ea ſuſtentatio eſt ſolus titulus iuſtè paciſcendi, aut accipiendi occaſione ingreſſus, vel profeſſionis, (quod in hoc negotio eodem recidit.) Si ergo plus aliquid accipiatur, non accipietur titulo ſuſtentationis, ſed ob admiſſionem in Religionem, quæ eſſet vera ſimonia. Vnde ſimoniacum eſt plus petere pro aliqua puella, quia eſt obſcuris natalibus, vt Rodericus *ſupra* rectè notauit. Item quia ædificatio noui Monaſterij non comprehenditur ambitu ſuſtentationis puellarum primi Monaſterij, ſimoniacum eſt, à puella admittenda in illud primum Monaſterium aliquid exigere vt ſuppetant ſumptus ad nouum Monaſterium in eadem vrbe, aut in alia ædificandum, etiamſi ipſa non ſit in illud nouum Monaſterium cooptanda. Ad hæc, quia corollarium illud dotis, de quo *ſuprà*, v.g. munus pro ſacriſtia, ægrè poteſt reuocari ad ſuſtentationem, periculum eſt ne pactio de eo munere ſit ſimoniaca. Suarez ſanè *lib. de ſimon. cap.* 17. *num.* 16. exiſtimat talia dotis ſuperpondia, *Extrauag.* 1. *de ſimon.* percelli excommunicatione ipſo facto incurrenda, & Summo Pontifici reſeruata. Nam *ibi* Vrbanus IV. præter cætera vetat intuitu ingreſſus puellæ, quoſcumque paſtus, ſeu prandia, pecunias, (nempe ad modum diſtributionum) iocalia, aut res alias, etiam ad vſum Eccleſiaſticum, ſeu quemuis pium vſum deputata, ſeu deputanda. Quibus verbis eiuſmodi videntur munera, veriùs extorſiones pro ſacriſtia, aut valetudinario, ſupra dotem exacta ex pacto. Quod tamen ad prandia attinet, non excluditur moderata collatio pro ſolemnitate iuxta conſuetudinem, talis enim collatio facilè poteſt ad ſuſtentationem reuocari, nec ſublata eſt à Tridentina Synodo *ſeſſ.* 25. *cap.* 16. *de reformat.* cùm ſub anathemate vetuit dari quicquam Monaſterio præter Nouitiæ victum. Quod ergo Vrbano diſplicuit, fuit ſordidus modus extorquendi ea prandia, qui valdè improbatur, *cap. audiuimus, & cap. tua nos, & cap. quoniam, de ſimon.* Facilè ſanè eſt, vt ex his dotis ſuperpondiis, cùm non dantur ea puta, & plena beneuolentia, putor aliqui ſimoniacus inhaletur.

3. Hic conueniri velim conſcientias Præfectarum Monaſteriis, & eorum qui Præfectas, & Monaſteria dirigunt, verè ne ob egeſtatem Monaſterij, ad vnius puellæ candidatæ ſuſtentationem impotentis, petantur, (veriùs extorqueantur) præter pinguem dotem, varia præmia, etiamſi numerus Monialium, iuxta conſtitutiones, aut habitationis commodæ qualitatem expletus ſit, nec de pluribus excipiendis, vel amplificando Monaſterio fortè iam ſatis dilatato cogitent; an verò ad ingluuiem nonquam exſatiandam referenda ſit iſta petacitas. Quid enim dicemus de quibuſdam Monaſteriis Regia munificentia ante multa ſæcula opulentiſſimè fundatis, nec modico cenſu potientibus, in quæ tamen hodiéque nulla admittitur puella, quin dotem afferat propè ſufficientem ad eius collocationem in matrimonio natalibus congruente? An Deus maledicit bonis per cupiditatem nulla vnquam mole explendam comparatis; ita vt quod Aggæus de fructibus contempto numine comportatis denunciabat, comedentes non eſſent ex eis ſatiandi? Non videtur dubium, quin ſi decreta Eccleſiaſtica de manibus hac in parte ſeruandis planè puris, executioni mandarentur, benignè faceret Deus in bona voluntate ſua Cœnobiis, prouideréque Antiſtitas, & alias cenſus Cœnobij adminiſtras adeò induſtrias, vt abſque his fœdis negotiationibus fieret pax in virtute Domini, & abundantia in turribus eius. Conſiderent, quorum intereſt. Hucuſque Renatus.

4. Sed his non obſtantibus negatiuæ ſententiæ adhæreo, quam præter alios tuetur Villalubos *in ſumma tom.* 2. *tract.* 37. *diffic.* 13. *num.* 5. vbi ita aſſerit. *Aunque el Monaſterio ſea rico, no ſe incurre ſimonia recibiendo algo por el ſuſtento de la Religion, como ſe dixo arriba del Sacerdote rico, que no incurre ſimonia por recebir algo por el ſuſtento, pues no es coſa eſpiritual ſino corporal, como dizen Sylue, Aragon, y Ledeſma, Y aun Suarez, que es eſpiritual derecho que tiene el Religioſo, para ſuſtentarſe de los bienes del Conuentos, y aſſi que ſe ha de iuſtificar eſto con titulo de neceſſidad; y que ſe puede hazer, ſupueſto que en los Conuentos ricos ſon muchos los gaſtos, y todos han meneſter el dia de oy. Mas dize Sylueſtro, que quando vn Monaſterio es rico, y recibe algo por ſuſtentar la Religioſa, ay preſumpcion de ſimonia, y reprehende à las Monjas que enſoberuiciendoſe con la riqueza, quanto el Monaſterio es mas rico piden mayor dote, y juzgan del eſtado de la Religion, como del caſamiento del mundo. Y es notable para eſto vn texto, que dize aſſi.* Quoniam ſimoniaca labes adeò pleraſque Moniales infecit, vt vix aliquas ſine pretio accipiēt in ſorores paupertatis, &c. *Tal fin dize; Præcipimus, vt diœceſani Epiſcopi ſingulis annis hoc faciant, per ſuas diœceſes publicari. Mas eſte no eſta en vſo, y aſſi me parece que aun en el fuero exterior, es licito, pues todas lo hazen aſſi con eſcrituras publicas. Y puedenſe eſcuſar en parte la Monjas ricas, porque en aquellos Monaſterios ſe hazen mayores gaſtos.* Sic ille. Vide etiam Hieron. Rodriq. *in compend. qq. Regul. reſ.* 54. *n.* 3. vbi docet opulentiam Monaſterij non facere vt quod in paupere non ſit ſimonia, in diuite Conuentu cenſeatur, niſi pecunia extra victum pro aliis cauſis recipiatur, puta quia puella recipienda eſt vilis conditionis, vel ſi ad magnitudinem & magnificentiam clariorem Monaſterij, arctius & ſuperabundans pretium dotis pro ingreſſu exigatur.

5. Nec deſeras etiam Doctores quos citat, & ſequitur Layman *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vlt.* §. 4. *n.* 39. excuſantes ratione conſuetudinis Moniales poſcentes dotem, etiam ſi ſint in Monaſteriis diuitibus.

RESOL. XIV.

An ſi Miniſter Sacramenti petat, vt detur pecunia in pretium illius, & faciat iurare dantem, vt omnino tali pacto det, poſsit ſine ſimonia dari?

Et an in tali caſu iurans poſsit vti æquiuocatione, & reſtrictione tantum in mente retenta?

Et quid, ſi Miniſter petat me iurare coram aliis.

Et an neceſsitas recipiendi viaticum homini iam confeſſo, vel non habenti peccatum mortale ſit cauſa ſufficiens ad hoc, vt pro illo recipiendo det pecuniam Miniſtro nolenti aliter miniſtrare?

De Confirmatione, & Extrema-vnctione in dicto caſu non videtur eſſe eadem ratio.

Et an ſit ſimoniacus, ſi adultus in extrema neceſsitate Baptiſmi conſtitutus, ſibique perſuadeat, quod difficulter ſufficientem contritionem habebit, pecuniam offerat Miniſtro, ad redimendam ſuam vexationem. Ex p. 11. tr. 6. & Miſc. 6. Reſ. 32.

§. 1. HAnc quæſtionem pertractat Ioannes Vvigers *de Iuſt. tract.* 7. *c.* 4. *dub.* 6. *n.* 28. & ait ex Sua-

riæ, quod quando talis non amplius vrgeret ſed ſimpliciter peteret vt ſibi detur pretium Sacramenti, non per hoc cogi alterum, qui pecuniam dat, dare iuxta intentionem petentis, ſed poſſe dare in ſuſtentationē, vel ad tollendum impedimentum baptiſmi. Quod ſi autem iniquus ille velit, vt dans profiteatur & iuret ſe dare pecuniam illam in pretium Sacramenti, tunc quidem ſi ille id faciat in contemptū Sacramenti, & Religionis Catholicæ, prout hoc natum eſt intelligi, cùm vix occurrat ratio alia, qua id aliàs ſic peteret, tunc inquā, ex communi omnium Doctorum ſententia nullo modo obſequendum eſt eius petitioni, ne extrinſecus quidē, ſed potius permittendum, quod infans ſine Baptiſmo moriatur, quia tunc à datione pecuniæ eſt inſeparabilis iniuria Religionis, quæ eſt intrinſecè mala, vnde nec committi poteſt pro ſpirituali ſalute proximi. Si verò ponamus, aut fingamus, quod non petat iſtam declarationem, & iuramentum fieri in contemptum Religionis, ſed ob aliquam cauſam priuatam, aut extrinſecam, in tali caſu vult *lib. 9. de iuſt. q. 6. art. 1.* licitum eſſe dare pecuniam in pretium, & affirmare cum iuramento hac intentione dari. Fundamentum eius eſt, quod exiſtimet emere Sacramentum, non proinde eſſe intrinſecè malum, ſicuti ipſum vendere, vnde putat extremam infantis neceſſitatem poſſe emptionem eius facere.

2. Sed hæc opinio tanquam omninò improbabilis à Suarez *tom. 1. de Relig. lib. 4. c. 12. n. 16.* & aliis reiicitur, quia in primis iſta profeſſio eiuſmodi dationis, eſt valdè iniurioſa rebus diuinis, & Sacramentis, neque eſt talis iniuria ſeparabilis, etiamſi ab iniquo exactore non formaliter intendatur. Deinde fundamentum etiam omninò falſum eſt, quod ſcilicet emptio Sacramenti non ſit intrinſecè mala, quod, vel ex eo colligitur, quod clarè D. Thomas *q. 100. art. 2. ad 1.* dicat, quod nullo modo deberet quis pretium pro Baptiſmo dare, ſed potius abſque Baptiſmo decedere, quod ſaltem formaliter intellectum debet cenſeri verè à D. Thoma dictum quod ſcilicet nullo modo liceat per modum emptionis dare pecunias pro Baptiſmo tanquam pretium eius: vnde etiam Doctores paſſim omnes ſupponunt ante omnia, remouendam ſemper eſſe intentionem emendi Sacramentum, vel dandi pretium pro Sacramento: quod ſi non poſſit haberi intentio illa, non poterit quoque exterius dicere, aut iurare, quod illam habeat, nam ſi iuret, committet periurium: ſi abſque iuramento profiteatur ſe dare tanquam pretium Sacramenti; erit mendacium pernicioſum, & ſacrilegium contra reuerentiam debitam Sacramento, inquit Suarex: & ita in ſpecie ſic vrgendo caſum hūc docuit Ioannes Maior *4. diſt. 5. ad 3.* & ex modernis Vgolinos, *tab. 1. cap. 6. n. 5. & 8.* neque ſatis video, quomodo eiuſmodi declaratio in talibus terminis facta, vel iuramentum ipſum iuſtificari poſſit per amphibologias, aut reſtrictiones mentales, prout videtur Bonac. *tract. de ſimonia, diſp. 1. q. 4. §. 1. n. 4.* innuere. In illo itaque caſu, addit Suarez, omittendum erit ipſum Sacramentum. Hucuſque Vvigers; Ex quibus vltimis verbis negatiuè ad caſum propoſitum reſpondendum videtur.

Sup. hoc in Reſolutionibus not. ſeq.

3. Sed affirmatiuam ſententiam docet Tancredi *de Relig. tract. 2. lib. 4. diſp. 7. q. 4.* aſſerit enim probabiliſſimum eſſe in caſu præſentis dubij, iurare cum æquiuocatione tantum in mente retenta, verbi gratia iuro me non dare tibi hanc pecuniam ad redimendam vexationem, ſed in pretium Sacramenti, & intra ſe intelligendo, vt tu dicis peruerſè vel quid ſimile. Mouetur, quia in hac aſſertione iuxta loquentis intentionem, non eſt mendacium: ergo neque periurium, nec ſacrilegium, vt volebat Suarius, conſequentia poſito antecedente clara eſt, & notat Layman agens de mendacio *tract. 2.* Leſſius *lib. 2. cap. 4. dub. 9.* & paſſim alij. Antecedens probatur fusè, & optimè à Sanchez *lib. 3. ſum. cap. 6. n. 15.* & à nobis *tract. 4.* Probat etiam Nauar. *in cap. humanæ aures 22. q. 5. in q. 2.* vbi oſtendunt non eſſe mendacium vti verbis ex ſe non ambiguis, ſed facientibus verum ſenſum, quamuis ex ſola additione retenta in mente id hat: ſi ergo non eſt periurium, nec mendacium illo modo vti certè licebit iuramentum ex tam iuſta, & vrgenti cauſa, vt docet Sanchez *loc. cit. n. 29.* cum Nauarr. *ſuprà,* vbi ait licere quoties neceſſarium eſt, aut vtile ad ſalutem corporis, vel ad honorem familiæ, vel ad quemlibet alium virtutis actum: ergo multò magis ad ſalutem animæ in tanto periculo procurandam. Quod tamen intelligendum, dummodo id non cedat in iniuriam, & irriſionem Sacramenti, vt ſi miniſter petat me iurare coram aliis, & ego non poſſem illis manifeſtare meam bonam intentionem. Et hæc omnia docet Tancredi *vbi ſuprà,* qui citat Valentiam *tom. 3. diſp. 6. q. 16. pun. 3.*

4. Et quidem licet nouiſſimè nominatim contra me Thom. Hurtadus *var. tom. 2. tract. 7. reſol. 3. cum ſeqq.* quærat, vtrum ſecundùm ſe ea oratio, quæ falſa erat ſine reſtrictione mentali, poſſit eſſe vera appoſita tali reſtrictione mentali pura, ita vt externo ſigno neque implicitè, neque explicitè talis reſtrictio denotetur, & ſic à mendacio, & cordis duplicitate ſit libera: prorſus negatiuè reſpondeat cum pluribus Doctoribus, quos adducit; tamen non deſunt alij præſtantiſſimi Theologi, qui noſtræ affirmatiuè ſententiæ adhærent, quos ego alibi citaui, quibus adde Caſtrum Palaum *tom. 3. tract. 14. diſputat. 1. punct. 7. numero 5. in fine,* vbi ſic ait: Quotieſcumque aliqua cauſa honeſta ſe offert tegendi veritatem, poteris abſque peccato vti amphibologico iuramento, vt ex allatis exemplis conſtat, & ea ratione ſæpè dicta; quia tale iuramentum veritatem, & iuſtitiam habet, & cum vt ſit illud præſtare, non deficit iudicium. Ex nullo ergo capite vitiari poteſt. Quapropter, vt bene dicunt Sanchez *lib. 3. capite 6. numero 45.* Bonacina *diſputat. 4. de iurament. quæſt. 1. punct. 12. verſ. 7.* & alij apud ipſus, etiamſi rogans omnem æquiuocationem vellet excludere, & vltra iuramentum de re facta petat iuramentum de calumnia; exigatque iuramentum dicendi veritatem ſincerè, & abſque vlla æquiuocatione, adhuc poteris iurare amphibologico iuramento, & reſtrictione facta; Quia ſubintelligere potes, te iuramentum abſque æquiuocatione iniuſta; nulla enim propoſitio, ita amplè ſumi poteſt; quin aliquam reſtrictionem habere poſſit in mente. Quod manifeſtè conuincitur in confeſſore rogato de delictis in confeſſione auditis, qui ea tacere tenetur quomodocumque iuramentum exigatur. Dari ergo poteſt aliqua via occultandi veritatem abſque mendacio. Ita Palaus. Vnde remanet ſatis probabilis opinio ſuperius allata docti, & amiciſsimi Patris Tancredi; qui etiam *num. 10.* quærit, an neceſsitas recipiendi Viaticum homini iam confeſſo, vel non habenti peccatum mortale, ſit cauſa ſufficiens ad hoc vt pro illo recipiendo det pecuniam miniſtro nolenti aliter miniſtrare iuxta ſupradicta. Et affirmatiuè reſpondet; quod etiam intelligit etiamſi iterum ſumendum eſſet Viaticum in eadem infirmitate, quia non debet ſe priuare tanto bono, quantum affert Sacramentum illud in fine vitæ, quamuis non ſumeretur per modum Viatici cum cæremoniis ſolicitis, ſed reuera infirmus eſt in mortis periculo, quia militat eadem ratio neceſsitatis. De aliis verò Sacramentis, nempè Confirmatione, & Extrema vnctione, non videtur eſſe eadem ratio, quando conſtaret infirmo moraliter ſe eſſe in peccato, & iam recepit Euchariſtiam: Contra verò ſi illam non poſſet recipere ob infirmitatem; ferè eadem ratio militat; quia hoc Sacramentum magnam affert vtilitatem. Hæc Tancredus, cui ego libenter adhæreo.

Alibi in to. 8. tr. 4 Reſ. 63. & 64.

Sup. hoc in Reſ. 2. not. præcentæ, §. Sexto. & in tom. 1. tr. 8. Reſ. 66.

Sup. hoc & ſeqq. in hac §. latè in to. 7. tr. 5. Reſ. 4. ſignanter in §. vlt.

3. Sed

Sup. hoc in tom. 1. tr. 1. ex doctrina Reſ. 27. ſingulâter propè fin. à verſ. Vnde. & lege aliã Reſ. eius primæ not. per tot.

4. Sed ſi aliquis hic quærat, an ſit ſimoniacum, ſi adultus in extrema neceſſitate Baptiſmi ſit conſtitutus, ſibique perſuadeat quod difficulter ſufficientem contritionem habebit, pecuniam offerat ad redimendam ſuam vexationem. Et quidem communiter affirmatiuè reſpondent Doctores; ſed ego negatiuæ ſententiæ adhæreo, quam tuetur Valentia, Henriquez, Richardus, Maior, & alij, quos affert, & ſequitur doctus Pater Binsfeldius *in cap. 9. de ſimonia, quæſtione 3. concl. 3.* Et ratio eſt, quoniam etiam adultus in neceſſitate Baptiſmi grauiſſimam habet cauſam negligendi tunc peccatum alterius, atque procurandi per vexationis redemptionem Baptiſmum; quamuis qui ſic pecuniam recipit ſimoniam committat. Etenim quis certus eſſe poteſt, an veram, & ſufficientem contritionem habeat, quæ ſine Sacramento ad ſalutem ſufficiat, cùm nemò ſciat, an amore, an odio dignus ſit, & quiſquis meritò timere debeat de ſua diſpoſitione. Atque etiam in hoc caſu oblatio pecuniæ in adulto eſt vera redemptio vexationis, pro tuendo optimo neceſſarioque iure, quod Chriſtus conceſſit omnibus ad Sacramentum ſaluti neceſſarium, imò efficax, tutiſſimumque remedium.

RESOL. XV.

An Muſici, qui in Eccleſiis diuina Officia canunt, aliquid temporale accipere poſſint ſine labe ſimoniæ?

Et quid de concionatoribus?

Et an ſit ſimonia aliquod tanquam pretium accipere pro labore interno functionis ſpiritualis?

Et quid pro labore externo, v. g. iter agere vnius leucæ ad dicendum Sacrum; expectare quotidie per horam, vel aliud tempus ad celebrandum, &c.

Et an ad ſimoniam pertineat, ſi quis iudicem Eccleſiaſticum inducat pecunia vt iuſtitiam in cauſa ſpirituali adminiſtret?

Et quid in cauſa alias ſæculari? Ex part. 11. tract. 6. & Miſc. 6. Reſ. 34.

§. 1. IN hoc caſu nimis ſcrupuloſè loquitur Ioannes Vvigers *de iuſt. tract. 7. cap. 4. dub. 8. num. 42.* vbi ſic ait: Difficultas eſt de cantu Eccleſiaſtici officij, vtrum pro eo poſſit aliquid temporale accipi. Quidam affirmant, idque ratione ſcilicet laboris quem ipſi æſtimant quaſi extrinſecum officio diuino, quia nimirum poſſet officium legi ſine cantu, aut quia ille cantus videtur reponendus inter ſpiritualia illa mixta, in quibus temporale prædominetur ſiue quæ plus habent de temporali, in quibus licet ſimpliciter vendere quod temporale eſt, modò non habeatur ratio ſpiritualitatis. Indicat hoc de cantu Toletus *lib. 5. cap. 86.* Suarez, *tom. 1. de Relig. lib. 4. cap. 21. num. 15.* Verùm quandoquidem cantus ille ex munere clericali aut ordine, ſiue ex officio ſpirituali adhibeatur in Dei cultum, omninò dicendum videtur nihil pretij pro eo poſſe dari aut accipi, idque non tantùm ſi Clerici aut Sacerdotes, ſiue ex officio ſuo per ſe canant, ſed etiam quando Vicarij nomine, & vice iſtorum canunt; quia actus planè ſpiritualis eſt, & ex ſua ratione poſtulans quod virtute Religionis informetur, vt legitimè fiat. Neque refert quod officium legi poſſit ſine cantu, quia vt vendibilis non ſit, ſatis eſt, quod ipſe talis cantus per ſe exigat, vt religioſè exerceatur, & quod ex ſpirituali in principio procedat aut pendeat. Neque conuenienter dici videtur quod in cantu Eccleſiaſtici officij prædominetur temporale, ſicuti dici ſolet de Calice conſecrato, cùm principaliter ipſe cantus adhibeatur, & æſtimetur idcirco, quia in eo laudatur Deus, non propter aliud temporale: quare dicetur melius quod Vicarij non pro cantu officij Diuini, ſed pro ſua ſuſtentatione accipiant ſtipendium; ipſa tamen ſpecialis ars cantandi, & ſingularis vocis ſuauitas forſitan poſſint pretio temporali æſtimari; quamuis contrarium appareat probabilius, quia nec grata elocutio Concionatoris, neque ars eius benè dicendi, imo nec prærequiſitum ſtudium poſſunt pretio temporali æſtimari & vendi, vt de ſtudio expreſsè docet Suarez *loc. cit.* Sed non ſatis placet quod ſignificat ibidem, nimirum quod Cantores muſici conducti, & qui inſtrumentis muſicis ludunt, tantùm adhibeantur ad ornandum Diuinum officium ſuis vocibus aut inſtrumentis, reuera per ſe non exerceant actionem ſpiritualem, neque officium Diuinum recitent, aut peragant; quia in primis actus illi & inſtrumenta ſunt idonea, & conuenientia ad laudandum Deum, & diuinas laudes celebrandas; vt ex ſcriptura conſtat, quæ ſæpius nos hortatur, vt laudemus Deum in hymnis & canticis, in ſono tubæ, in organis, & cymbalis benè ſonantibus; quidni igitur quando in Eccleſiis, & Oratoriis, ad quæ populus religionis cauſa conuocatur & conuenit, dicenda erunt adhiberi, vt in illis Religioſum officium exerceatur. Sanè ſi tantum adhibeantur ad demulcendas curioſorum aures, non id ſine vanitate & culpa fieri poſſe in tali loco, & in tali conuentu exiſtimarem. Accedit quod totum officium, vt Laudes, Veſperæ, & aliæ Preces decantari poſſint per tales conductos muſicos, & muſicalia inſtrumenta; vnde ſi illi non exerceant actionem ſpiritualem, nec officium diuinum peragent, conſequens videtur quod populus potius cenſebitur vocari ad comœdos audiendos quam ad audiendum, & intereſſendum Diuinis officiis: quare non monendi ſunt eiuſmodi cantores vt accipiant temporale titulo ſuſtentationis, aut gratis religionis cauſa faciant, vel abſtineant. Huculque Vvigers.

2. Ego paucis me expediam, & contra Profeſſorem Louanienſem alium Profeſſorem adducam, & is eſt Ioannes Malderus *in 2. 2. de Iuſt. & Iur. tract. 9. cap. 2. dub. 6. ad argum. 3.* Dico igitur ſi cantus ex munere Clericali, aut ordine, aut dono ſpirituali adhibeatur, non licere eius pretium, ſed tantum perſonæ paciſci ſuſtentationem. Secus ſi aliundè ad populi deuotionem excitandam adhibeatur; tunc enim non minus licet eius pretium paciſci, quam pulſus campanarum, quo homines ad orationem vocantur, & incitantur. Ita ferè Adrianus *quodlibeto 9. qu. 1 ad 3. principale*; quamuis ex opinione ſua addat, etiam priori modo poſſe locari operam. Toletus tamen *lib. 5. c. 86.* cantum Eccleſiaſticum ponit cum illis ſpiritualibus mixtis, in quibus prædominetur temporale, aut quæ plus habeant de temporali, vbi liceat ſimpliciter vendere quod temporale eſt, modò non habeatur ratio ſpiritualis.

3. Sed ſi quæras hîc obiter, an ſit ſimonia aliquid tanquam pretium accipere pro labore interno functionis ſpiritualis. Videtur negatiuè reſpondendum, quia labor ille, aut moleſtia non eſt in ſe ſpiritualis, aut ordinis gratiæ; quamuis enim fatigationem habeat ſpiritus, vt ſummum tantum indè dici poterit ſpiritualis à ſpiritu humano, quod diximus ad ſimoniam non ſufficere. Deindè habet fatigationem corporis, quam æſtimari poſſe nemo negauerit. Nec obeſt coniunctio interna cum re ſpirituali; neque enim ea maior eſt, quam ſit auri cum conſecratione in Calice, quod tamen vendi poteſt. Deinde Matth. 10 & Lucæ 10. affirmatur miniſtrantem in iis rebus ſpiritualibus dignum eſſe mercede: non eſt autem dignus mercede ratione bonorum ſpiritualium, quæ aliis confert, neque ratione actionis, quam confert; ſi enim hæc omnia poſſet ſine vllo labore, & temporis diuturnitate conferre, nullam mercedem, pretiumue exigere poſſet. Ergo eſt

dignus mercede pro labore, & tempore, quod inſumit in Sacris faciendis & quatenus illæ actiones Sacræ ſunt ſibi moleſtæ, & aliarum actionum ſibi vtilium impeditiuæ. Qua ratione maiori ſtipendio, & ſuſtentatione dignus eſt, qui toto die audit confeſſiones, quàm qui vna hora; & qui Miſſam cantit, quàm qui illam recitat. Aliàs deterioris conditionis eſſent Miniſtri Eccleſiæ, quam actores, & negutiatores temporalium rerum, qui ob defatigationem, & laboram impenſum, & tempus quod inſumunt, poſſunt aliquid ferre. Cur ergo priuari debent miniſtri, qui in negotiis ſalutis æternæ incumbunt? Et ita hanc ſententiam docet D. Bonauentura *in 4. diſt. 25. art. 1. q* 4 Ricardus *eadem diſt. art. 3. q. 2. ad* 8. Adrianus *vbi ſupr.* & Gloſſa *in c. ſignificatum, de* *Præben.* Sed verior ſententia videtur affirmatiua; nam quamuis labor iſte interius æſtimationem aliquam habeat, nullam tamen habet per ſe niſi propter valorem ſubſtantialem actus ſpiritualis, qui pretio temporali inæſtimabilis eſt, & quidem ſi venialis eſſet huiuſmodi internus labor, non opus eſſet (quod tamen Patres paſſim faciunt, D. Thomas, & grauiores Scholaſtici) ita inculcare, quidquid Sacerdotes accipiunt temporalis emolumenti, pro ſola ſuſtentatione accipere: imò nihil vlterius pro ſuſtentatione deberemr, ſicut operario non debetur alia ſuſtentatio, ſemel ad æqualitatem ſoluta mercede. Neque ſolet in emptione, & venditione, & ſimilibus commutationibus vrgere ſuſtentatio. Itaque dicendum eſt pretium recipi nō poſſe pro hoc labore intrinſeco, & neceſſario coniuncto operibus ſpiritualibus: poſſe tamen recipi ſtipendium ſuſtentationis, ſi aliàs actio ſpiritualis debita non ſit. Et ita hanc ſententiam tenet Syluester *verb. ſimonia, quaeſt. 9. num. 3.* Sotus *lib. 9. de iuſt. qu. 6. artic.* 1. Valentis, *tom. 3. diſp. 6. qu. 16. punct.* 2. Suarez *in 3. part. tom. 3. diſputat.* 86. *ſect.* 1. & alij communiter.

4. Nota verò alios labores eſſe accidentales, & quaſi extrinſecos actionibus Sacris, quippè (moraliter loquendo) neceſſarij non ſunt ad actiones Sacras efficiendas, v. g. agere iter vnius leucæ ad dicendum Sacrum, quando id non adnectitur officio, vel beneficio, expectare quotidie per horam vel aliud tempus ad celebrandum, dicere Miſſam ſtatutis horis, vel in certis locis, & ad hoc obligari, promittere extraordinarium ſtudium ad concionandum, &c. Pro iis igitur & aliis ſimilibus pretium exigi poteſt, & pro obligatione ad hæc omnia efficienda; quia ſunt temporalia onera, & priuant laborantem aliis commodis temporalibus. An verò ad ſimoniam pertineat, ſi quis Iudicem Eccleſiaſticum inducat vt iuſtitiam in cauſa ſpirituali adminiſtret. Reſpondet Syluester *hoc verbo qu. 9. numer. 9.* pertinere. Sed maioris dubitationis eſt, ſi Iudex quidem ex poteſtate Eccleſiaſtica iudicet, ſed in cauſa alias ſæculari. Quidam putant, etiam tunc eſſe ſimoniam. Fauet *cap. Vendentes* 1. *qu. 3.* Gloſſa tamen ibidem indicat contrarium, & videtur probabile. Neque enim ſufficit quouis modo à poteſtate ſpirituali actum proficiſci, vt ſimoniaca ſit eius emptio, vel venditio; aliàs qui pretio induceret Clericum ad ſibi locandum fructus ſui Beneficij, etiam eſſet ſimoniacus. Alteri tamen ſententiæ fauet D. Thomas *diſt. 25. q. 3. art.* 2. vbi abſolutè dicit, Iudicem ſimoniam committere vendendo iuſtitiam ſi ſit ſpiritualis Iudex. Idem ſequitur Turrecremata *in dict. cap. Vendentes*; & videtur verius; licet enim ſit temporale? eſt tamen reuera vſus poteſtatis ſpiritualis. Aliud eſt quando elocat Clericus fructus ſui beneficij, vtitur enim quaſi temporali dominio quod habet in illos, aut in æſtimatam ſpem eorum. Et ita ego olim interrogatus reſpondi commiſiſſe ſimoniam quemdam iudicem Eccleſiaſticum, qui pretio iudicauit, licèt in caſu ſæculari.

RESOL. XVI.

An liceat alicui ludere preces cum alio pro præmio temporali?

Et an in hoc ſit ſimoniæ periculum?

Et notatur, quod ſi Dominus nihil prorſus mancipio præbeat, quod inſumat inhoneſtam recreationem, neque quidquam ſeruus ipſe aliunde habeat, tunc poterit aliquid inſumere ex bonis Domini in moderata recreatione, aut ludo, quia ſeruus ius habet ſumendi moderatam recreationem.

Et alij diuerſi caſus pro ludis adducuntur in corpore huius Reſolutionis, qui omnes hic ſunt appoſiti in indice vltimo rerum notabilium huius tomi. Ex p. 1 t. tr. 6. & Miſc. 6. Reſ. 9.

§. 1. EMinentiſſimus Dominus meus Cardinalis de Lugo putat hoc eſſe illicitum; quia in hoc eſſet ſimoniæ periculum, quatenus ſpirituale opponitur temporali in contractu oneroſo, in quo æqualitas exigitur inter ea, quæ ab vtroque contrahente ſunt ſoluenda. Sed Ioannes Pontius nominatim aduerſus illum putat id licere, *in curſ. Theol. d. 56. quaeſt. 3. concl. 3. num. 9.* ſicut enim abſque ſimonia poteſt quis obligare ſe ad dicendum ſacrum pro alterius intentione cum conditione quod ipſe ſoluat ipſi decem aſſas, & alter poteſt ipſi ſoluere illos propterea; ita prorſus poteſt aliquis obligare ſe ad dicendum Sacrum pro eius cum quo ludit, intentione, ea conditione, vt ſi ipſe vincat, alter ſoluat ipſi decem aſſes; non quidem pro ſacro, nec pro applicatione intentionis, ſed pro labore quem ſumit in ſacro dicendo, vel pro ſubſtentatione, eſt enim prorſus eadem ratio. Confirmatur, quia obligans ſe ad dicendum ſacrum ſi perdat, pro altero obligatio ad dandum ipſi decem aſſes ſi vincatur, non exponit niſi decem aſſes, quos ipſemet poſſas habere, ſi diceret ſacrum pro alterius intentione; ſic autem obſeruatur tanta æqualitas, ac proportio, etiam in re expoſita ludo inſtar vtrimque: ergo nihil impedit quò minus id fieri poſſit. Per quod patet ad rationem Cardinalis, quia non eſt ipſum ſacrum quod exponitur, ſed quod correſponderet ſacro tanquam pretium laboris, in eo dicendo inſumpti; aut tanquam pars ſuſtentationis, quæ deberetur ei, qui vellet dicere ſacrum, quod eſt totum temporale. Deindè etiamſi eſſet malum ipſaſmet orationes exponere, tanquam æqualis valoris vlli rei temporali, tamen non propterea committerent ſimoniam id faciendo, cùm non vendantur pro pretio. Rurſus, qui vellet ludere orationes pro aliquo præmio temporali, lucrando per ludum, non neceſſario deberet propterea exiſtimari æquiparare orationes illi præmio: nec enim talis æqualitas requiritur ſemper in re vtrimque expoſita ludo; quia poteſt quis, ſi voluerit, iuſtè exponere viginti nummos pro vno, cùm ſit Dominus argenti, &, ſicut poſſet nummos abſolutè donare, cur non poſſet eos periculo exponere pro vno nummo, ſi velit?

Sup. hoc in tom. 6. tr. 4. Reſ. 4. & in to 9. tr. 3. ex Reſ. 61. §. Aſſerui. circa ante med. verſ. Licere. & pro obligatione dicendi Sacri contenta in hoc textu, in ſupra citato §. Aſſerui. ad med. verſ. Sæpè Sacerdotes.

2. Notandum eſt hîc obiter id quod docet Dicaſtillus, *de Iuſt. lib. 2. tr. 18. diſp. 5. dub. 7. num.* 48. quod ſi Dominus nihil prorſus mancipio præbeat, quod inſumat in honeſtam recreationem, neque quidquam ſeruus ipſe aliundè habeat, tunc poterit aliquid inſumere ex bonis Domini in moderata recreatione, aut ludo, quia ſeruus ius habet ſumendi moderatam aliquam recreationem. Et teſtatur ita ſenſiſſe in communibus caſuum conſcientiæ conferentiis graues & doctos viros Societatis.

Quoad hoc in to. 7. tr. 8. lege doct. Reſ. 29. ſignanter §. 1.

3. Nota hîc etiam, quod Malderus *de Iuſt. t. 1. c. 12. dub.* 1. exiſtimat, quando quis nulla fraude alterum

Sup. hoc in tom. 6. tr. 4. Reſ. 72. in ad princ.

ad ſponſionem pellexit, etiamſi de victoria fuerit certus, non teneri eum ad reſtitutionem. Sed oppoſitum puto verius: niſi alteri prius declarauerit, ſe certò cognoſcere, & perſtiterit nihilominus alter & voluerit certare, tunc enim locum habebit, quod ſcienti & volenti non fit iniuria. Et ita ex multis docet Ioannes Vvigers, *de Iuſt. tract. 5. cap. 4. dub. 1. num. 3.* qui etiam optimè obſeruat *dub. 5. num. 13.* quod qui ludit ludo prohibito, ſi habeat animum non ſoluendi, vel ſolutum repetendi, non poteſt lucrari ſic, vt lucrum iuſtè detineat. Ratio eſt, quia colluſorem decipit, dum ſe gerit tanquam paratus eſſet pari ſorte concurrere cum altero, vt ſoluat, ſi vincatur, & lucrum recipiat, ſi vincat: cùm tamen intendat ſolum ab altero lucrum captare, & ſi perdat nihil ipſi concedere; quod facit contractum inæqualem & iniquum. Qui tamen ſincerè luſit, non habens animum non ſoluendi, aut recuperandi in iudicio, poterit ludo peracto mutare animum & non ſoluere. Ita quoque Bonacina *de Reſt. in particul. disp. 2. q. 3. punct. 3. num. 9.* quia ius commune vtrique hoc concedit, & in eo pares ſunt.

Sup. hoc in tom. 6. tr. 4. Reſ. 35.

Sup. hoc in tom. 6. tr. 4. lege doctr. Reſ. 28. & 33 & aliarum earum annotationum.

4. Nota, hæc procedere in ludo vetito, quia qui ludo licito ludit, etſi cogitet non ſoluere, poterit tamen lucrari; quia quamuis ſoluere non intendat, poterit tamen ad ſoluendum compelli, atque ita victor cenſetur hic paris eſſe conditionis ad lucrum faciendum, non obſtante contraria voluntate colludentis.

5. Et tandem nota, quod cogentes ad ludendum debent reſtituere quod lucrantur; ſecus autem qui ab ipſo lucratur. At Pontius *vbi ſup. diſput. 58. quæſt. 3. concluſ. 6. num. 13.* contrarium videtur docere contra Cardinalem Lugum, & alios; quia ex iniuria facta vni, debet conſtitui indemnis; alter verò non item, cùm ipſi non ſit facta iniuria. Ego conuenio cum primis, quia ex iniuria per metum facta non ſequitur aliud, quam quod debeat ſeruari indemnis: ergo non debet ex illa reportare lucrum; reportaret autem ſi deberet lucrari, & non poſſet perdere. Quam reſolutionem teneo ex natura rei; ſed valdè opportunè prouideretur per leges poſitiuas, vt qui hoc modo induceret ad ludendum, in pœnam illius iniuſtitiæ perderet quod alter lucraretur. Ita Pontius. Sed ego puto non eſſe diſcedendum à ſententia Cardinalis Lugo, quæ eſt communis.

Sup. contecto in hoc §. in tom. 6. tr. 4. Reſ. 42. §. Sed. in fin. & §. vlt. etiam in fin. in Reſ. 42. 43. & 44.

RESOL. XVII.

An ſimonia ad alia beneficia obtinenda inhabilem reddat ſimoniacum?

Et an Epiſcopus poſſit virtute Concilij Tridentini ſeſſ. 24. cap. 6. diſpenſare in inhabilitate ſimoniæ ad alia beneficia? Ex p. 11. tr. 5. & Miſc. 5. Reſ. 18.

§. 1. RESpondeo probabilius eſſe iuxta Conſtitutionem Pij V. te ipſo iure inhabilem reddi, inquit enim Pontifex, Illis ſcilicet beneficiis per ſimoniam acquiſitis ſit ipſo iure priuatus, & perpetuò ſit inhabilis ad ea, & quæcunque alia Eccleſiaſtica beneficia obtinenda; & ita tradit Suarez *lib. 4. cap. 58. num. 21.* Verùm Nauarr. *conſ. 82. de ſimon.* exiſtimat, inhabilitatem ad beneficia obtinenda ipſo iure non incurri: quia in hac parte illa conſtitutio non eſt recepta; & conſentit Suarez, ſupra, & Leſſius *cap. 35. dub. 26.* cùm etiam reſpectu ſimoniæ confidentialis requirat ſententiam declaratoriam criminis ad inhabilitatem contrahendam reſpectu aliorum beneficiorum. Vide etiam Palaum *tom. 3. tr. 17. diſp. 3. punct. 25. num. 7.*

2. Sed hîc non deſeram apponere id quod docet Baunius *in praxi benefic. diſputat. 16. quæſt. 62. dub. 18.* vbi ſic ait; Rehabilitare ſimoniacum ad beneficia, ad quæ eſt per ſimoniam inhabilis iure ſuo quis poſſit?

3. Non alius quàm Pontifex, opinione Theſauri, & Bonacinæ *de Simon. quæſt. 7. punct. 2.* eſt tamen meo ſenſu, eorum non improbabile iudicium, qui aſſerunt Epiſcopum virtute Trident. Concilij *ſeſſ. 24. c. 6.* diſpenſare poſſe in inhabilitate occultè ſimoniæ ad alia beneficia. Ita Baunius: cui adde Sanchez *in opuſc. tr. 1. lib. 2. dub. 120. num. 40.* & Henriquez *lib. 13. de excommunic. cap. 37. littera F, & 56. num. 1. litt. E*; Sed opinio Theſauri, & Bonacinæ in hac Curia videtur recepta.

4. Sed poſt hæc ſcripta, inueni doctiſſimum, & amiciſſimum Patrem Vincentium Tancredi *de Religione tract. 2. l. 4. diſp. 44. quæſt. 2. numero* 10. putare, ſententiam Baunij quam ſupra adduximus, eſſe tutam & probabilem; itaque ſic aſſerit: Dico tertiò; inhabilitas ad alia beneficia, quæ contrahitur ipſo iure in ſimonia confidentiali (nam in aliis diximus non contrahi, niſi poſt ſententiam ex Nauarro) non poteſt niſi à Papa tolli, & verius eſt, nec per aliquem in caſu occulto, quia non eſt irregularitas, ſed quædam pœna; eſt communis ſententia teſte Caſtro Palao *punct. vlt. num. 3.* & extant pro ea Cardinalium Declarationes. Ita Suar. *cap. 61. num. 11. ſeq.* Filliuc. *cap. 13. num. 38.* vbi ait, ita eſſe ex vſu ſacræ Pœnitentiariæ.

5. Sed contrarium putat tutum, & probabile Caſtro Palao *loc. cit.* cum Leſſio, & Henriquez apud ipſum, & Sanch. *ſupr. num. 40.* Et verè probabilis eſt ſententia, quia hæc inhabilitas eſt quædam irregularitas, nec declarationes, & Rotæ deciſiones cogunt, vt benè cum Vaſquez *1. 2. & d. 177. c. vet. num. 75.* docet idem Caſtro Palao, & ego aliàs fusè. Hucvſque Tancredus.

6. Sed ego non recederem à contraria ſententia, ſtante declaratione Cardinalium, & praxi pœnitentiariæ.

RESOL. XVIII.

Si quis obtinuit beneficium ſimoniacè, quæritur, an ipſo iure priuetur beneficio antea, vel poſtea obtentis?

Et docetur, quod ob ſimoniam realem in beneficio Eccleſiaſtico, incurritur primo excommunicatio Papalis.

Secundo, quod irrita eſt electio, præſentatio, confirmatio, & inſtitutio; vnde talis non facit fructus ſuos; idque etiam ſi à tertia perſona taliter prouiſus id ignorauit, niſi tamen contradixerit; vel ſi à tertio data fuerit pecunia per fraudem, vt fieret inhabilis; vel niſi bona fide poſſideret beneficium per triennium.

Et an quando crimen ſimoniæ in beneficio eſt occultum, ſolique ſuo authori notum ſuſpēſionem ei inferat. Ex p. 11. tr. 5. & Miſc. 5. Reſ. 7.

§. 1. RESpondeo negatiuè, quia nullibi eſt expreſſa talis pœna, ſcilicet priuatio ipſo iure beneficiorum ritè obtentorum cum eo rigore: nam licet *in cap. inquiſitionis de accuſat.* dicatur, obtinentem beneficium ſimoniacè eſſe impeditum à retentione beneficij, etiam poſt peractam pœnitentiam, intelligendum eſt à retentione eiuſdem beneficij, vel intelligi debet à retentione cuiuſcumque beneficij ſecuta ſententia

Sup. hoc Inf. in §. vlt. huius Reſ. à lin. 6. verſ. Deinde. & melius ſup. in Reſ. 1. §. Sed difficultas. & ſeqq.

condemnatoria; ſiquidem ibi æquiparatur ſimoniacus homicidæ, qui beneficiis non priuatur ipſo iure ante ſententiam, ſed venit priuandus, vt colligitur *ex cap. Clericus, ne clerici, vel Monachi, ibi, honore priuetur*, & Hermanus Buſembaum *in Medull. Theol. moral. l. 3. tract. 1. cap. 2. dub. 3. art. 2. ad 3.* ſic ait: Ob ſimoniam realem in beneficio Eccleſiaſtico, incurritur primò excommunicatio Papalis. Secundò, irrita eſt electio, præſentatio, confirmatio, & inſtitutio. Vnde talis non facit fructus ſuos; idque etiam, licet à tertia perſona taliter promiſſus id ignorauerit: niſi tamen contradixerit, vel niſi à tertio data fuerit pecunia per fraudem, vt redderetur inhabilis, vel niſi bona fide poſſederit beneficium per triennium. Leſſius *lib. 2. cap. 35. d. 31.* Laym. *lib. 4. tract. 10. cap. vltimo.* Bonacio. *diſt. 1. q. 7. part. 2. num. 20.* ex Gomez, Garzia, &c. Tertiò, efficitur inhabilis ad idem beneficium, etiam per diſpenſationem Epiſcopi obtinendam: aliis tamen beneficiis ipſo iure non priuatur, nec ad alia obtinenda ſit inhabilis ante ſententiam iudicis. Ita ille; cui adde Baunium vbi infra. Sed quid dicendum vtrumnè ſimoniæ crimen in beneficio contractum, quando eſt occultum, ſolique ſuo Auctori notum, ſuſpenſionem ei inferat.

Sup. hoc inf. late in Ref. 32. & lege etiam §. eius primę annot.

2. Inferre multis Auctorum teſtimoniis probare conatus eſt Comitol. *in reſponſionibus.* Verùm nobis eſſe debet eorum opinio potior, qui inferre, verbis non obſcuris negat, eius aſſerendæ tuendæque Princeps Nauarrus extitit *in Manual. c. 23. num. 111. dict. 3. & in 5. l. conſiliorum conſ. 31. de ſimon.* cuius in ſententiam pedibus conceſſere, Sanch. *tom. 1. conſ. lib. 2. dub. 194. num. 9.* Henriq. *lib. 4. de irregul. cap. 6. num. 7.* Tanner. *in 2. 2. D. Thom. diſp. 5. qu. 8. dub. 4. num. 99.*

3. Cauſa eſt, quod in pœnis ea eligenda ſit opinio, quæ eſt mitior, maximè cum de voluntate imponentis certò non conſtat. At eſt pœna non leuis beneficiarium à ſui adminiſtratione beneficij impediri, ac reiici, nec vllus eſt canon quo probari queat, ſimoniacum ab eius eſſe vſu, regendique poteſtate ſuſpenſum quæ cauſa Couarruuiæ extitit *in Clem. ſi furioſus p. 2. num. 7.* aſſerendi; quæ de ſuſpenſione incurrenda à beneficiario ob ſimoniam in beneficio commiſſam affirmantur, dubia eſſe ſuſpectaque non certa, cùm ſit ergo humanius, ſuæ rei vſum poſſeſſori relinquere liberum, quam eidem illum adimere, dici debet, ſimoniacum in beneficio, maximè occultum, ab eius adminiſtratione ſuſpenſum non eſſe.

4. Obiicies, haberi in Pij V. Conſtitutione edita anno 1566. quæ incipit. *Cùm primum*, quod qui per ſimoniam beneficium eſt adeptus, ipſo iure ſit eo priuatus. Sed dici debet inde non concludi eſſe irregularem, cùm multi ſuis ſacerdotiis ſæpè excidant, ſine obligatione incurrendæ talis pœnæ. Deinde etiamſi ſimoniacus non poſſit retinere beneficium in quo eſt admiſſa ſimonia, non tamen tenetur alia ante illam commiſſam habita dimittere, niſi poſt ſententiam condemnatoriam: Ita Theſaur. *2. part. prax. Eccleſ. verb. ſimon. 2.* Nauarr. *lib. 5. conſ. de ſimon. 54.* vel vt habent libri alij 92. Leſſius *lib. 2. cap. 35. dub. 26.* Emman. Sà *verb. ſimonia 9.* qui omnes aiunt, quoad hanc pœnam, Bullam Pij V. receptam non eſſe, vel ſi eſt, de ſimoniaco dumtaxat conuicto loqui, qui eſt hoc ipſo infamis, & conſequenter irregularis, & beneficiorum incapax, non verò occultus. Et hæc omnia docet Baunios *in prax. benef. diſp. 6. q. 62 dub. 3.*

RESOL. XIX.

An mutuare aliquid cum pacto, vt ille, qui recipit mutuum, conferat officium, vel Eccleſiaſticum beneficium non ſolum ſit vſura, ſed ſimonia?

Et an vtraque deformitas vſura ſcilicet, & ſimonia in confeſſione explicanda ſit?

Et quid eſt dicendum, quando aliquis, v. g. confert ſtatim, quantum in ſe eſt, beneficium, de quo interpellauit mutuator, ſed ſolemnitate aliqua hoc ipſum poſtea debet perficere? Ea p. 1. tr. 8. Reſ. 61.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Aragonius *in 2. 2. q. 78. art. 2. dub. 2.* Medina *in ſum. lib. 1. c. 14. §. 23.* Lopez *in inſtruct. p. 2. cap. 56. §. adde.* Medina Compluteoſis *q. 4. de vſuris, §. inde ſequitur.* Regin. *tom. 2. lib. 25. c. 11. n. 202.* Et ratio eſt: quia illa obligatio tollit libertatem præſentandi collatori, ac proinde eſt pretio æſtimabilis Ergo habere tale officium, vel beneficium, eſt vſura: & non ſolùm vſura, ſed ſimonia. Vnde ait Regin. *tom. 2. lib. 25. cap. 11. num. 190.* & Rebellius *part. 2. lib. 8. quæſt. 4. num. 13.* quòd vtraque deformitas, vſuræ, ſcilicet, & ſimoniæ, in Confeſsione neceſſariò explicanda erit: nam, quatenus in pretium mutui intendit rem ſpiritualem, quæ de iure pro temporali dari nequit, ſimoniam committit: vſuram verò, vt dictum eſt quatenus ex mutuo intendit rem, quæ, etſi de iure comparari nequeat; pretio tamen æſtimabilis eſt.

Sup. hoc inf. in Reſ. 49. §. vlt. ante med. verſ. Et ad maiorem. & in to 6. tr. 3. Reſ. 54 §. Nota etiam, in princ. & lege etiam §. pen. & vlt.

2. Sed, licet hæc omnia vera ſint, aduertit tamen Petrus à Nauarra *de reſt. lib. 3. cap. 2. part. 2. dub. 6.* quòd dedocere in pactum collationem, vel præſentationem beneficij ſtatim faciendam, non eſſet vſura: quia, vt dictum eſt *ſuprà*, obligatio ad ſtatim, cùm modico tempore duret, non eſt pretio æſtimabilis: ergo mutuare cum pacto, vt ſtatim mutuatarius conferat beneficium, non eſt vſura. Idem obſeruauit Malderus *in 2. 2. tract. 5. cap. 3. dub. 6.* vbi ait, quod ſi mutuum daret, non vt pretium beneficij Eccleſiaſtici; ſed vt hac ratione prouocet amicitiam collatoris, aut vt gratiam præſtet, quam non vult præſtare, niſi alter ſtatim gratificetur conferendo beneficium, probabile eſt, nec vſuram, nec ſimoniam fore. Et tandem Leſſ. *lib. 2. c. 20. dub. 9. n. 64.* aſſerit: [Si mutuas alteri cum pacto, vt conferat beneficium Eccleſiaſticum; partim eſt vſura, partim ſimonia: modo illud pactum ſit iuſtitiæ, ſecùs ſi amicitiæ. Ex his poſſunt Confeſſarij in foro conſcientiæ animaduertere, quando mutuans cum pacto, vt recipiat beneficium, committat vſuram, nécne.

3. Dices, quid ſit dicendum, quando aliquis, v. g. confert ſtatim, quantùm in ſe eſt, beneficium, de quo interpellauit mutuator; ſed ſolemnitate aliqua hoc ipſum poſteà debet perficere: Reſpondeo cum Maldero *vbi ſuprà*, quòd ſi poſt inchoatam collationem beneficij à mutuatario, eius, quod ſupereſt, obligatio non habeatur pro ciuili, ſed pro dotali, & ex gratitudine; probabiliſſimum eſt non eſſe vſuram. Vide Nauarr. *lib. 3. c. 2. n. 272.*

RESOL. XX.

An ſit ſimonia, ſi Titius promittat Caio ſe daturum eleemoſynam pauperi, vel loco pio, ſi Caius impetret Titio beneficium Eccleſiaſticum, vel habitum Religionis Militaris? Ex part. 5. tract. 14. & Miſc. 2. Reſol. 75.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Turrianus *in ſelectis diſput. part. 2. diſp. 16. dub. 3.* quia qui offert impetrationem beneficij, nihil accipit temporale pro beneficio, aut interceſſione; ſed Titius mouet illum ad bene operandum per obligationem pecuniæ ad actum honeſtum; ſicut quando pater, v. g. offert pecuniam,

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. 1.

vel

vel quid ſimile filio, vel filiæ, vt moueat illos ad bene operandum, v. g. ad audiendam Miſſam, vel confitenda peccata, & ideo poteſt fieri ſine ſimonia promiſſio de dando aliquid infideli, vt conuertatur ad fidem, vel fideli, vt ingrediatur Religionem ſemper enim dicendum eſt fieri ſine ſimonia, ſi non detur per modum pretij rei ſpiritualis, ſed ſolùm ad mouendum hominem ad bene operandum. In præſenti dubio non offert Titius pecuniam Caio, ſed promittat ſe facturum actum honeſtum, & gratum Caio, vt moueat illum ad impetrandum beneficium, ſicut ſi filius promitteret patri ſe facturum aliqua opera virtutum grata patri, vt pater illa filio conferret, non vt pretium rei ſpiritualis, ſed motus ex gratitudine, in quo non eſſet ſimonia, ſicut neque è contrario eſt ſimonia, quando pater offert filio aliquid pretio æſtimabile, vt moueat illum ad opera virtutum facienda; & eodem modo collocator beneficij poſſet illud beneficium promittere alicui, vt moueret illum ad faciendam eleemoſynam, non vt pretium beneficij, ſed vt actum honeſtum, & Deo gratum. Eadem iudicium eſt ſi offerretur eleemoſyna alicui loco pio, vt aliquis moueretur ad impetrandum, vel conferendum habitum Religionis militaris, & tandem aduertendum eſt, quòd licèt pro Curia Romana ſi bulla in qua prohibetur dari aliquid pretio æſtimabile pro impetratione beneficij Eccleſiaſtici, tamen per illam Bullam non prohibetur caſus præſentis dubij, quia hic reuera non datur aliquid pro interceſſione, ſed, vt diximus, offertur pecunia ad actum honeſtum, vt alius moueatur ad impetrandum, vel offerendum beneficium, & hæc omnia ad verbum aſſerit Turtianus *loco citato*.

RESOL. XXI.

Plura dubia in materia ſimoniæ obſeruantur; & multi, & diuerſi caſus in corpore huius Reſolutionis proponuntur pro praxi. Ex p. 11. tract. 6. & Miſc. 6. Reſ 31.

Sup. hoc in Reſ. præterita.

§. 1. QVæro primò, an ſit ſimonia ſi aliquis promittat alicui magnam pecuniarum ſummam, quam erogabit pro eleemoſina alicuius monaſterij, ſi ei impetret beneficium. Negatiue reſpondet Ioannes de Soria *in Epitome ſummarum, par. 2. tit. 1. ſect. 4. diſp. 5.* docet enim non eſſe ſimoniam ſi quis promittat alteri ſe daturum eleemoſynam loco pio, ſi ipſius opere beneficium impetret, & ideò inter alios titulos excuſantes à labe ſimoniæ apponitur eleemoſina; vnde Ioſeph Rocafull. agens de modis, quibus pecunia dari poteſt & accipi in beneficiis abſque ſimonia, ita aſſerit, *in Praxi Theolog. mor. tom. 2. lib. 3. de ſeptimo præcept. Decalogi ſect. 4. cap. 2. num.* 1087. Primo ratione conſuetudinis; quando enim conſuetudo recepta eſt, vt dato, vel accepto ſpirituali, detur, vel accipiatur aliquod temporale, non eſt ſimonia illud dare, vel accipere, quia probabiliter cenſetur huiuſmodi vſum eſſe benè introductum. Vide Azorium *lib.* 12. *c.* 12. Secundò in ſuſtentationem vitæ: Tertiò in ſtipendium laboris extrinſeci coniuncti cum re ſpirituali: Quartò tanquam gratis oblatum: Quintò, vt eleemoſyna: Sextò in pœnam; ſic imponi ſolet multa pecuniaria, cum quis abſoluitur à cenſura: Septimo tanquam id, in quo aliud permutatur, vt cùm votum, vel iuramentum pecunia redimitur: Octauò, quando pecuniam, vel paciſcimur, vel largimur non directè ad rem ſpiritualem obtinendam; ſed quaſi per accidens ad remouenda impedimenta, quæ per vexationem, & litem occurrere ſolent. Ita Rocaful. Sed circa titulum gratitudinis.

Sup. hoc inf. in Reſ. 24. 25. & 26. & ſi placet, lege etiam doctr. Reſ. 49.

2. Quæro ſecundò, an ſi quis gratis promittat aliquid pro beneficiu obtinendo poſſit de hoc paciſci. Suppono quod latè probat ex communi DD. ſententia licet quondam noſter doctus, & amiciſſimus Quintanadueña *tract. 6. ſingul. 15. num. 7.* titulum gratitudinis à ſimonia excuſare, ideò qui tradit aliquid temporale, intendens vt ſibi aliquid ſpirituale conferatur titulo gratitudinis, ſimoniam non committit, cum liceat ab alio petere quod ex naturali obligatione præſtare tenetur. Et ideo Sanctorius *de pœnis part. 2. cap. 15.* ſic ait. Non eſt ſimonia donare aliquid temporale, vel ante vel poſt, ei, qui exhibet aliquod ſpirituale etiam cum intentione, quòd donatarius moueatur ad dandum ſpirituale ex gratitudine, & è contra, dare ſpirituale cum intentione, quod recipiens ex virtute gratitudinis donet poſtea temporale. Et ratio eſt, quia donum opponitur pretio, & elicitur *ex cap. ſicut Epiſcopum 1. quæſt. 2. cap. Et ſi quæſtiones cap. Dilectus 2. fine cap. Tua, de ſimonia* docet Sotus *lib. 9. de iuſt. q. 7. art. 3.* Suarez *tom. 1. de Relig. lib. 4. cap 45. num. 4.* contra Innocentium *in cap. Tuam, de ætat. & qualit.* Duo tamen hic adnotauerim, alterum qui hoc faceret in foro exteriori, præſumeretur ſimoniacus, alterum quod difficile eſſet in his formalitatibus ſub præciſa doni ratione conſiſtere; impoſſibile tamen non eſt. Ita Sanctorius. Vnde ex his aſſerit Paſqualigus *in qq. Canon. Centur. 4. quæſt. 378. num. 6.* eſſe ferè eandem rationem de ſimonia, ac vſura: Vnde ſicut vſura excluditur reducendo contractum ad aliquem iuſtum titulum percipiendi lucrum, ita etiam excluditur ſimonia reducendo exhibitionem pecuniæ ad aliquem honeſtũ titulum, pro quo exhiberi poſſit, & qui ſit ſufficiens, vt intentio dantis remoueatur à ſpirituali, ita vt faciat, quod pecunia non exhibeatur pro ſpirituali, aut ipſi annexo. Quando enim intentio dantis non reſpicit ad ſpirituale, non venit in contractum ſpirituale, atque adeò non committitur ſimonia. Et ex his poterunt in facti contingentia reſolui plures caſus. *Et q. 379. n. 5.* ſubdit Paſqualigus, quod ſi quis dediſſet pecuniam in ordine ad obtinendum aliquid ſpirituale abſque eo tamen, quod habuiſſet effectum, & intentionem illam tradendi pro ſpirituali, non eſſet in foro conſcientiæ damnatus de ſimonia, ſi poſſet conſiderari aliquod quod fuerit compenſatum per illam pecuniam. Cùm enim deſit intentio dandi pro ſpirituali, ceſſat radix, vnde prouenit ſimonia, nempè ſtudioſa voluntas emendi pretio rem ſpiritualem quæ eſt eſſentialis ſimoniæ; proinde deficit etiam ipſa ſimonia, aut ſaltem redditur incerta: præſertim, quia actus non operatur vltra intentionem agentis: *leg. non omnis ff. Si cert. pet. & leg. In agris ff. de acquir. domin.* Vnde cum defuerit intentio reſpiciens ad dandum pretium pro ſpirituali, non debet cenſeri datum pro ipſo; & proinde eſt excludenda ſimonia. Itaque in hoc ſimoniæ formalitas conſiſtit, vt temporali detur tanquam pretium, & accipiatur tanquam pretium, ſecus autem ob liberalitatem, gratitudinem, amicitiam, laboris mercedem, &c.

3. His igitur ſuppoſitis, difficultas eſt an quibus titulis licet aliquid dare, vel recipere, liceat paciſci in omni re ſpirituali. Et affirmatiuè reſpondet Ioannes de Soria *vbi ſupra fol. 457.* vbi ſic ait: Non eſt ſimonia ſi quis det Paulo pretium: vt intercedat apud Petrum, vt ipſe Petrus intercedat apud Ioannem collatorem beneficij: quod probabile eſſe docent Vaſquez, & Sanch. Idem ſi aliquid detur pro labore ſuſcepto eundo, & redeundo ad beneficij collationem, vel in compenſationem alicuius damni, quod inde patitur, aut alicuius lucri, quod amittit. Imò probabile eſt eo modo quo licet temporale accipere pro ſpirituali ſine ſimonia licere etiam de hoc ipſo paciſci. Ita ille, cui adde Mercam Vidal *in Arca Theol. mor. titul. de ſimonia, Inquiſit. 2. num. 45.*

Sup. hoc in Reſ. ſeq & in aliis verſ. eius not. 1.

Sup. his inf. in Reſ 24. 6. vlt. & in aliis eius annot.

*num.*45. ita aſſerentem : Colligitur quintò, eo modo quo licet ſine labe ſimoniæ dare temporale pro ſpirituali etiam licet de hoc ipſo conuentionem facere; nempè tanquam dando, vel ex gratitudine, vel ex beneuolentia, vel ex iuſtitia non quidem pro re ſpirituali, vt ſpiritualis eſt, neque tanquam pretium, ſed ob aliquam aliam rationem licitam, & à iure conceſſam. Hæc Vidal, & plures alij à me alibi adducti. Et quidem, qui poteſt intendere finem, poteſt media adhibere, vt ſibi conferatur beneficium ob gratitudinem alicuius obſequij temporalis: ergo poteſt ad ipſum in pactum deducere tanquam medium ad ſuam intentionem obtinendam. Adde quod in tali caſu pactum, & conuentio non cadit ſupra ſpiritualia aut aliquid ipſis annexum, ſed ſuper aliquid conſequens ad collationem ſpiritualium, quod contingenter ſe habet, ita vt poſſit conſequi, & non conſequi. Sola autem ſpiritualia; & ipſis annexa prohibentur deduci in pactum, quia ſola prohibentur ſubijci venditioni. Sed his non obſtantibus ego alibi hanc doctrinam pro praxi non approbaui; & nouiſſimè me citato, non approbat Rocafull. *vbi ſuprà*, *num.* 1082. & ego iterum idem ſentio.

Alibi in Reſolutionibus poſitis ſupra in not. §. Quæro ſecundo. huius Reſ.

Alibi ibidem.

4. Quæro tertio, an ſit ſimonia ſi quis det pecuniam Titio, vt ipſius merita apud collatorem beneficij exponat. Affirmatiuè reſpondet Carthagena *in diſp. an liceat dare munera interceſſori pro beneficio, cap.*6. *difficul.*1. Sed negatiuam ſententiam docet nouiſſimè Paſqualigus *vbi ſupra, q.*380. *num.*3. tenet enim quod nulla interueniat ſimonia, ſi quis det pecuniam alicui vt propria ſua merita notificet collatori, vt inde moueatur ad ipſum ei conferendum, iuxta doctrinam quam tradunt Adrianus *quodlib.* 9. Angelus *verb. ſimonia*, *num.*15. Syluester *q.*6. Azorius 3. *p.lib.*12. *cap.*5. *q.*4. Suarez *tom.*1. *de Relig. lib.*4. *de ſimonia, c.*53. *num.*17. Filliucius, *tract.*55. *cap.*12. *queſtio* 7. *num.*12. *in fine.* Bonacina *diſp.*1. *de ſimonia, q.*1. §.1. *n.*16. Ratio autem eſt, quia ad inducendam ſimoniam requiritur quod detur temporale pro ſpirituali, aut è contra; in hoc autem caſu non datur temporale pro ſpirituali, quia datur temporale pro illo munere exponendi merita, & finis proximus eſt acquiſitio bonæ opinionis apud collatorem beneficij, non autem ipſum beneficium. Inſuper vt interueniat ſimonia neceſſe eſt, quod quando datur pecunia, finis immediatus ſit requiſitio alicuius ſpiritualis mediante illa pecunia, non autem ſufficit, quod ſit quid conſequens ex alio immediato fine, iuxta doctrinam quam tradunt D. Thomas 2.2. *quaſt.*100. *art.*5. *ad.*3. Nauarr *in Manuali, cap.*23. *num.*101. Suarez *tom.*1. *de Relig. cap.*3. *num.*7. Garzias *de benefic. p.*11. *cap.*3. *num.*170. Molfeſius *par.*1. *Sum. tract.*6. *c.*15. *num.*16. vbi alios citat. In præſenti autem caſu quod intenditur mediante pecunia, non eſt beneficium, ſed expoſitio meritorum ad bonam opinionem acquirendam, & acquiſitio beneficij ſolum reſpicitur vt quid conſequens. Dicendum eſt itaque ex Suarez, & Adriano, mediatorem aſſumentem coram præcisè informandi Prælatum meritis talis perſonæ, poſſe pro hoc munere pretium recipere; quia in hac parte ſolum gerit officium Aduocati repræſentādo merita perſonæ, pro quo officio dicemus poſſe pretium recipi: eſt tamen hoc periculoſum, quia ſæpè mediator excedit officium informantis, & aſſumit officium exhortatoris, & inducentis plus quam merita perſonæ ſimpliciter repræſentata poſſent inclinare. Et ita docet Caſtrus Palaus *to.*2. *tr.*13. *diſp.*2. *punct.*11. *num.*5.

5. Quæro quartò, an iuſta vexatio poſſit redimi pecunia ab eo qui non habet obligationem opponendi, & affirmatiuè reſpondet Paſqualigus *deciſ.* 137. qui conatur aliquibus argumentis hanc ſuam ſententiam ſtabilire: Sed ego adhæreo ſententiæ negatiuæ, quam nominatim contra Paſqualigum firmant nouiſſimè doctus, & amiciſſimus Pater Tancredi *de Religione, tr.*2. *lib.*4. *diſp.*34. *q.*4. *num.*33. cùm iuſta vexatio, & & communis ſententia indiſtinctè loquatur, non poſſe pecunia redimi iuſtam vexationem teſte ipſomet Paſqualigo *deciſ.* 236. quod debet dici factum fuiſſe ex inconſideratione Doctorum, vt innuit Paſqualigus *n.* 2. *d.* 236. ſed quia voluerunt dare regulam vniuerſalem, ex ſacris Canonibus deductam; quia media pecunia pararetur via ad beneficium; nam cùm ea detur, non ad tollendam vexationem, cum ea non ſit, vt diximus; nec ad tollendum malum animum opponentis & ad faciendum hoc opus bonum, nam ſupponimus ipſum moueri ſancto zelo, & manifeſtationem eſſe bonam, & opus virtutis, remanet vt tantum detur ad facilitandam viam ad beneficium media pecunia quo nullo modo licitum eſt per Sacros Canones. Verùm ſtando in hac ſententia, contra Paſqualigum dictam ſimoniam eſſe de iure humano videtur docere Tancredi *loco citato* atque ideò non inducere ſtatim vt ſupra ſtatuatum eſt, pœnas contra ſimoniacos à ſacris Canonibus latas, quod eſt valdè notandum.

6. Et tandem notandum eſt hîc obiter, quod Pater Paſqualigus quærit an proceſſione iuris ſpiritualis, poſſit dari pecunia ad redimendam illam vexationem nolentis cædere. Et affirmatiuè reſpondet *in deciſ.*241. Item quærit, an ſi electus vexetur per viam iuris circa poſſeſſionem iam habitam poſſit pretio redimere vexationem. Et affirmatiuè reſpondet *vbi ſupra*, *num.*2. Item quærit an dare pecuniam alicui, ne mihi in electione exceptionem opponas, quam iure poteſt opponere; vel concurrenti, vt à concurſu deſiſtat, ſit ſimonia, & ad vtramque partem negatiuè reſpondet *in Deciſ.*245. & 248. Item quærit, an ſit ſimonia paciſci cum aliquo ne concurrat in hac electione, & tu non concurres cum illo in ſubſequente. Et negatiuè reſpondet *in deciſ.*249. Item quærit, an quando ius ad poſſeſſionem eſt dubium, liceat pretio redimere vexationem contra poſſeſſionem illatam, & circa præſentem quæſtionem quandam diſtinctionem adhibet. Item quærit, an ſi quis det alicui pecuniam vt metum competitori incutiat adhoc vt deſiſtat à concurſu circa electionem ad beneficium, ſit ſimonia. Et negatiuè reſpondet *in deciſ.* 250. Sed ego ſupradictis opinionibus P. Paſqualigi non audeo, nec poſſum adhærere, cùm ſint opiniones ſingulares, & ferè omnes cōtra communem ſententiam Doctorum, vt ipſemet fatetur: Vndè meritò contra dictas opiniones inſurgit nouiſſimè Pater Tancredi *de Religione, tract.*2. *lib.*4. *diſput.*34. *à n.*38. *vſque ad n.*60. qui reſpondet ad argumenta Paſqualigi. Et hæc remiſſiuè dicta ſufficiant circa ſupradicta eius opiniones.

*Sup. hoc inf. lege doctrinam §. 1. Reſ.*38.

*Sup. his & contento in verſ. ſeq. huius textus inf. ex Reſ.*56. *& contra doctrinam §. Probatur tertio. etiā curſim, & cum eodem Paſqualigo hic citato in verſ. Confirmatur.*

RESOL. XXII.

An ſit ſimonia dare pretium cuidam tertio vt intercedat apud alterum, & ipſe intercedat apud collatorem beneficij, vt beneficium illi conferat?

Et quid, ſi daretur aliquid famulo Archiepiſcopi Granatenſis, vt precibus ab ipſo Archiepiſcopo obtineret, vt me præſentaret Regi ad beneficium illius Regni?

Et quamuis in textu huius Reſolutionis aduertantur alij caſus circa ſimoniam, pro coronide eſt pulchrum dubium in §. Et tandem.

Et vltimo quæritur, an ſeruire Epiſcopo incedendo, vt conferret beneficium, non tanquam pretium ſeruitij, ſed ex gratia, & beneuolentia cauſata ex ſeruitio, ſit ſimonia? Ex p.4. tract.4. & Miſc. Reſ.152.

§.1. Ad

Digitized by Google

Sup. hoc inf. in Reſ. 26. §. Hinc. ante med. ad med. & poſt med. in diuerſis eius verſ. & ſup. in Reſ. præterita §. His ad fin. 4.

§. 1. AD hunc caſum ita reſpondet Sanchez *in opuſc. tom. 1. libro 2. cap. 3. dub. 26. num. 7.* Si daretur pretium cuidam tertio, vt intercedat apud alterum cui non incumbit conferre, nec eligere, nec præſentare, vel iſte tertius obſecret vt detur illi beneficium, hoc non eſt illicitum, & nullo modo eſt ſimonia; quia datur pro re merè temporali, nec paratur via immediatè & proximè ad beneficium; ſic Gabriel Vaſquez diſputato caſu Matriti, & alij iuniores dicunt hoc eſſe probabile, licèt ſentiant oppoſitum eſſe probabilius, & conſequenter ad hanc ſententiam dicunt non eſſe ſimoniam, nec peccatum dare aliquid famulo Auditoris, vt obſecret ſuum herum vt me proponat Regi ad beneficium, quia Auditores non præſentant ad beneficia, ſed Rex, & eorum ſuffragium eſt tantùm conſultiuum, & ſic non paratur via immediatè ad beneficium; ſecus ſi daretur aliquid famulo Archiepiſcopi Granatenſis, vt precibus ab ipſo Archiepiſcopo obtineret, vt me præſentaret Regi ad beneficium illius Regni. Sic docti recentiores. At licèt hoc probabile ſit, probabilius tamen eſt oppoſitum. Ita Sanchez. Igitur ſecundùm hanc ſupradictorum D D. ſententiam non eſt ſimonia dare pretium Paulo vt intercedat apud Petrum, vt ipſe Petrus intercedat pro me apud Ioannem collatorem beneficij, vt mihi tale beneficium conferat. Sed affirmatiua ſententia videtur mihi ſequenda, & an contraria ſit probabilis, vt aſſerunt Vaſquez, Sanchez & alij iuniores, remitto iudicio aliorum. Non deſinam tamen hic apponere verba Turriani *in ſelectis diſp. cent. 2. cenſur. Theol. dub. 75.* vbi ſic ait; An ſit probabile aſſerere, quòd pro interceſſione beneficij ſpiritualis comparandi poteſt dari pretium. Aliqui referuntur ita ſentire, mihi tamen hæc doctrina diſplicet, neque audeo dicere eſſe probabile placitum. Ita ille. qui poteſt intelligi quando datur pretium mediato interceſſori cum ipſo collatore beneficij; ideo totum relinquo iudicandum doctioribus, vt ſuperiùs dixi.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 8. §. Verù. paulò pòſt inic. & propè fin. & inf. in Reſ. 26. §. Hinc. ante med. verſ. Dico ſecundo. & ſup. in tr. 5. Reſ. 138. §. Dico tertio.

2. Notandum eſt etiam hìc, quòd ſecundùm aliquos probabile eſt eſſe tantùm ſimoniam de iure humano dare pecunias mediatori pro interceſſione ad beneficium, quia reuera hic non emit beneficium, ſed illam interceſſionem, quæ videtur quid temporale, vnde ſequitur, quòd cùm quis pretio dato pro interceſſione mediante tali interceſſione obtinuit beneficium, non incurreret omnes pœnas ſimoniæ, & ſic valere collationem beneficij, nec alterum teneri reſtituere pretium, quia ſatis eſt probabile per ſimoniam de iure humano, qualis eſt hæc, non incurri has pœnas. Nec obſtat Extrauagans 2. de ſimonia, vbi excommunicatur mediator in ſimonia, quia hic interceſſor non eſt mediator, non enim offert alicui pretium vt conferat beneficium, ſed ipſemet eſt, qui ſimoniam contrahit, vendendo ſuas preces ad beneficium; & hæc omnia docet Sanchez *loco citato, numero* 10. quæ iudicanda etiam doctioribus relinquo.

Sup. hoc in Reſ. 1. nu. præteritæ, & in alijs eius primæ annot.

3. Et tandem pro coronide huius reſolutionis ponam pro curioſis pulchrum dubium. Petrus prætendebat quoddam beneficium curatum, & fecit cum Paulo, vt vulgò dicitur, *vna ſcommeſſa*, quòd ſi obtineret, illud beneficium, dabit Paulo vncias ducentas; ſi verò illud non obtineret, Paulus illas dabit ei; ſed hoc facto, poſtea Paulus interceſſit pro Petro, & obtinuit beneficium; quæritur, an in hoc caſu interceſſerit ſimonia? Reſponſio huius dubij clarè colligitur ex his quæ adducit Sanchez *vbi ſuprà num.* 12. adi illum, & non pigebit.

4. Et idem Sanchez *dub. 28. num. 7. & 8.* docet quòd ſeruire Epiſcopo intendendo vt conferat beneficium non tanquam pretium ſeruitij, ſed ex gratia & beneuolentia cauſata ex ſeruitio, non eſt ſimonia, & licèt aliqui limitent, modò non intendat, ſeruire principaliter ob beneficium: at verius eſt etiam in hoc caſu non eſſe ſimoniam, ſi non vt pretium intendatur. Imò licèt valde ſcrupuloſum ſit, & ſuſpicione ſimoniæ non careat, ſi quis ſeruiat Epiſcopo gratis, eo quòd ſperet ab ipſo beneficium; at ſi non ſperat vt mercedem ſeruitij, ſed gratis & ex beneuolentia, licèt principaliter ſperet beneficium non eſt ſimonia. Et licet aliqui dicant eſſe ſimoniam ſi detur beneficium ad exonerandum ſe ab obligatione antidotali, ſeu quæ oritur tantùm ex virtute gratitudinis; vt ſi Prælatus det alicui beneficium, hoc expreſſo, quòd ea collatio ſit in remunerationem, & ad tollendam obligationem, qua ad antidorale debitum tenebatur; at verius eſt non eſſe ſimoniam, ſed licitum, quia debitum antidoralé non eſt propriè debitum, nec pecunia æſtimabile. Ita Sanchez. Verùm penes ipſum Butrius, Panormitanus & alij in hoc vltimo contrarium ſentiunt.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & lege §. eius ſecundæ annot.

RESOL. XXIII.

An qui ſeruiuit Epiſcopo cum intentione recipiendi beneficium, vt pretium ſeruitutis, teneatur illud reſignare?

Et an ſimonia mentalis inducat pœnas ſimoniæ, quæ ad reſtitutionem obligent. Ex part. 4. tract. 4. & Miſc. Reſ. 168.

Pro contextu in hac Reſ. præterita §. vlt. & lege ſup. doctrin. Reſ. 6. & 8.

§. 1. REſolutio huius caſus pendet ex illa quæſtione, an ſimonia mentalis inducat pœnas ſimoniæ? & affirmatiuam ſententiam docet Sotus *de iuſt. lib. 9. quæſt. 8. art. 1. ad 2.* Maior *in 4. diſt. 25. quæſt. 1. art. 7.* Medina *in ſumm. lib. 2. cap. 14. §. 21.* Medina Complutenſis *Cod. de reſtit. cap. de vſurar. reſt. §. iam ad rationes.* Henricus *quodlib. 6. quæſt. 26.* Adrianus *quodlib. 9.* & alij. Ratio eſt, quia vſurarius mentalis tenetur etiam ad reſtitutionem; cæteras rationes videbis apud citatos Doctores.

2. Sed ego contrariam ſententiam puto probabiliorem, & ita docet D. Thom. *in 2. 2. quæſt. 100. art. 6. ad 6.* Gutierez *can. qq. lib. 2. cap. 23. num. 35.* & alij, quos citat & ſequitur Villalob. *in ſum. tom. 2. tract. 37. diff. 36. num. 4.* vbi ſic ait: [No ay derecho que obligue al ſimoniaco mental a que reſtituya, y es neceſſario guardarſe eſto en practica, porque fauoreçe a las animas, que es muy difficultoſo de hazer la reſtitucion, y dexar el beneficio, y de otra manera muchos de los criados de los Obiſpos eſtarian obligados à reſignar los beneficios, que les dan, porque ſiruen por eſſo principalmente que no hazen diſtincion de intençion primaria ni ſecundaria, ni aun la ſaben hazer.] Sic ille, & ideo hanc ſententiam docet etiam Sanchez *in opuſc. libro ſecundo, capite tertio, dub. 105. numero quinto,* vbi ita aſſerit: Hinc inferunt aliqui quòd ſi quis ſeruiuit Epiſcopo animo interno recipiendi beneficium, vt pretium ſeruitij, & Epiſcopus ei contulit beneficium animo etiam interno ſoluendi illi ſeruitium: at externè nullum etiam implicitè interfuit pactum, ſed vterque finxit gratis facere, recipiens beneficium non tenetur illud reſignare, nec Epiſcopus ſoluere ſeruitium, quia ſolùm fuit ſimonia mentalis; quæ ad reſtitutionem non obligat. Hæc Sanchez, qui citat Caietanum, Angles, & alios. Ad argumentum contrarium de vſura mentali reſpondet Villalobos *vbi ſuprà.*

Sup. hoc lege §. not. præteritæ, & ex Reſ. 2. dictæ annot. §. pen. paulò pòſt init. verſ. Secundo. & in tom. 9. tr. 5. ex Reſ. 26. §. Obſeruandū.

RESOL.

RESOL. XXIV.

An in obtinendis beneficiis liceat paciſci de aliquo temporali, retribuendo tanquam motiuo, ſeu pro recompenſatione gratuita?

Et notatur eiuſmodi pacta continere ſemper labem ſimoniæ.

Et an ſit ſimonia, ſi aliquid detur pro labore ſuſcepto eundo, & redeundo ad beneficij collatorem, &c. Ex part. 2. tr. 16. & Miſc. 2. Reſ. 37. aliàs 39.

Sup. hoc in duabus Reſ. ſeqq. & ſup. in Reſ 21 §. Quæro ſecũdo & ſeq & ſi Vacas otio lege inf. doctrinam Reſ. 49.

§. 1. Videtur reſpondendum negatiuè ex *cap. finali, extra de pactis*, vbi hæc verba habentur. In ſpiritualibus omnis pactio, omniſque conuentio ceſſare debet; & *in cap. quaſitum, extra de rerum permutatione*, adnotatur eiuſmodi pacta continere ſemper labem ſimoniæ; vide etiam *cap. sua nos; de ſimonia, & cap. quàm pio 1. q. 2.*

2. Non reticeam tamen contrarium docere Valent. *tom. 3. diſp. 6. quaſt. 16. punct. 3.* vbi ſic aſſerit: Duobus modis poteſt fieri tale pactum, de quo loquimur; vno modo ita, vt promiſſio temporalis petatur aliquo modo in iure probibito: aut quaſi temporale debeatur ratione rei ſpiritualis, tanquam eius pretium, vt ſpiritualis eſt. Et ſic certum eſt, id eſſe ſimoniam prohibitam, vel iure naturæ, vel iure poſitiuo. At eiuſmodi pacta damnantur in capitulis citatis pro contraria ſententia. Altero modo poteſt pactum fieri ita, vt petatur promiſſio temporalis eo modo, & eodem prorſus titulo conferendi, quo licitum eſt, ipſum temporale actu recipere, & dare pro ſpirituali, videlicet tanquam ſtipendium, vel remunerationem quandam cuiuſdam operis, vel officij, quod ſecundùm communem quidem rationem officij conſideratum meretur, etiam ex iuſtitia, recompenſationem: & conſideratum etiam vt officium ſpirituale, meretur remunerationem gratuitam, & ſic de temporali, pro ſpirituali paciſci, in foro conſcientiæ licitum eſt. Ita Valentia, qui citat Gabrielem, Caietanum, Sotum, & alios. Et ita etiam nouiſſimè poſt Valentiam, docet hanc ſententiam ex eiuſdem Societate Ieſu, Adamus Tannerus *in 2. 2. diſp. 5. q. 8. dub. 3. n. 76.*

3. Igitur dicendum eſt probabiliter, quòd eo modo, quo ſine ſimonia, licet temporale pro ſpirituali dare, vel recipere, etiam licet de hoc ipſo paciſci, nempè tanquam dando, vel ex gratitudine, vel etiam ex iuſtitia, non quidem pro re ſpirituali, vt ſpiritualis eſt, ſed ſpectata ſecundùm communem rationem laboris prout ex obligatione onerosa ſuſcipitur.

Sup cõtento in hoc §. in Reſ. 1. not. præteritæ. §. vlt. curſim ad med. & in Reſ. 2. §. Hinc ante med. & poſt med & ſup. in Reſ 21 §. His. ad lin 8. & inf in Reſ. 34 § Sed his. ad med. & in Reſ. 55. curſim in §. vlt.

4. Vnde ex hoc capite, nempe pro ſuſcepto labore, Suarez *de Relig. tom. 1. lib. 4. diſp. 53. n. 17.* ex Nauarro adnotauit, non eſſe ſimoniam ſi aliquid detur pro labore ſuſcepto eundo, & redeundo ad beneficij collatorem, vel in recompenſationem alicuius damni, quod ea de cauſa patitur, aut alterius lucri, quod amittit. Sed cauendum eſt, ne ſub hoc colore aliquid accipiatur, vltra æſtimationem talis laboris, vel damni, ſecundùm ſe ſpectati, alias ſimonia non euitabitur. Ita Suarez, ſed quoad hoc vltimum, impugnatur nominatim à Rodriq. *in ſum. tom. 4. cap. 133. n. 19.* quia, [El dicho trabajo (hæc ſunt eius verba) y la recompenſa del daño, y de la ganancia, que ſe pierde, ſon coſas meramente temporales, las quales con dineros ſe pueden vender Empero ſera pecado de iniuſticia, mortal, o venial ſegun el exceſſo del dinero, que ſe da.] Hæc ille. Igitur ſecundùm Rodriquez, ſi detur aliquid notabile vltra æſtimationem laboris, non erit peccatum ſimoniæ, ſed iniuſtitiæ, quia emitur ille labor vltra iuſtum pretium, quod meretur. Sed hoc peccatum iniuſtitiæ, exiſtimo ego quod euitari etiam poteſt; ſi illud plus quod labor ille non meretur, detur liberaliter, & gratis; ita vt in tali caſu adſit contractus iuſtæ emptionis, & liberæ donationis. Notentur hæc, quia ſedabunt multos ſcrupulos.

RESOL. XXV.

An ſi quis promiſit aliquam ſummam pecuniæ pro beneficio obtinendo, proteſtans ſe illam daturum gratitudinis cauſa, & non ex debito iuſtitiæ, incurrat in crimen ſimoniæ?

Et notatur, quod ſi reſignans beneficium ea intentione, & ſpe, vt alterum tibi à Superiore conferatur, aliàs non reſignaturus, non eris ſimoniacus.

Et quid, ſi prædictam ſpem verbis, aut ſcripto quis hoc exprimat Superiori? Ex part. 6. tract. 7. & Miſc. 2. Reſol. 42.

Sup. hoc in Reſ. præcenta, & ſeq. & ſup. in Reſ. 21. §. Quæro ſecundo. & ſeq. & ſi placet, lege inf. doct. Reſ. 49.

§. 1. Affirmatiuam ſententiam tenet nouiſſimè Franciſcus Syluius *in reſolutionibus variis, verb. ſimonia 2. concluſ. 2.* vbi ſic ait: Talis promiſſio eſt pactio quædam, & contractus non gratuitus, faciam ſi feceris. Et quamuis Titius dixerit, loco gratitudinis, non beneficij cauſa, illa eius propoſitio ſeipſam deſtruebat: indicabat enim ſe gratis daturum, & tamen inibat contractum non gratuitum, hoc ipſo quo promittebat 100. florenos poſt obtentum beneficium dandos, ſi nimirum eius conſilio, ſeu interuentu obtineret. Nam hæc promiſſio non erat de re ſola gratitudine danda. Si namque illo, qui collatori multum gratioſus erat, totum id præſtante, quod Titius ab eo petebat, Titius non obtinuiſſet illud beneficium, Titius non ſenſiſſet ſe obligatum dare illi 100. florenos: quia ſolùm promiſerat dare poſt obtentum beneficium: & tamen gratitudinem debuiſſet ipſi mediatori propter operam præſtitam, Ita Syluius, cui adde Bonacinam *tom. 1. diſput. 1. de ſimonia, q. 6. punct. 1. n. 7.* & Filliucium *tom. 3. tract. 45. cap. 10. n. 24.* vbi ita aſſerit. Nec obſtat, quòd talis promiſſio illicita ſit, quando tanquam ex iuſtitia debita exigatur; at ſi poſtuletur ſolùm ex beneuolentia, non apparet aliquid mali: vt enim gratis promiſſio fieri poteſt, ita etiam poſtulari tanquam gratis ex beneuolentia conferenda. Reſpondeo enim ſi poſtuletur poſt factum gratis beneficium, non eſſe illicitum ſecluſa palliatione iniquæ intentionis, etſi ordinariè ad id non obliget gratitudo: at ſi poſtuletur ante præſtitum obſequium, & vt conditio neceſſaria, ſine qua beneficium non dabitur, etiamſi liberaliter poſtuletur, eſt aperta ſimonia, eſt enim pactio & contractus, faciã ſi feceris; & licet addatur, niſi facias liberaliter, tamen eſt falſa propoſitio, & ſeipſam deſtruit: hoc enim pacto aperiretur via ſimoniis omnibus & vſuris. Hæc omnia Filliucius. Vide etiam Raphaelem de la Torre *in 2. 2. D. Th. q. 100. n. 6. diſp. 3.*

2. Sed contrariam ſententiam tenet nouiſsimè Cœleſtinus *in compend. Theol. mor. tract. 7. cap. 4. n. 3.* vbi ſic ait: Difficultas, vtrùm id quod eſt dandum ex gratitudine, in pactum deduci poſſit abſque labe ſimoniæ. Reſpondeo primò non poſſe, ſi pactum fiat de reddenda gratitudine tanquam debita ex iuſtitia, ratione rei ſpiritualis, & tanquam pretium illius, vt ſpiritualis eſt. Reſpondeo ſecundò, poſse gratitudinem deduci in pactum, ſi ſolùm petatur, vt debita iure naturæ ratione beneficij collati: quia ſi finis eſt licitus, etiam media ad finem ſunt licita; ſed intendi poteſt ſpe gratitudinis aliquod beneficium pro obſequio temporali, vel è contrario: ergo pactum, quo mediante impetratur finis, non poteſt eſse licitum, nec ſimoniacum. Ita Cœleſtinus. Cui adde Ghilinum *in pract. reſolut. caſ. conſcient. verb. beneficium, n. 7.* ita aſserentem. In obtinendis beneficiis licet paciſci de aliquo temporali retri

tribuendo, tanquam motiuo, ſeu pro recompenſatione gratuita; & in hoc non committitur ſimonia: quia in hoc caſu datur vel ex gratitudine, vel etiam ex iuſtitia, non quidem pro re ſpirituali, vt ſpiritualis eſt; ſed ſpectato ſecundùm communem rationem labore, prout ex obligatione onerosa ſuſcipitur: & etiamſi detur aliquid notabile vltra æſtimationem laboris, non erit peccatum ſimoniæ, nec iniuſtitiæ dando illud plus, quod labor ille non meretur, liberaliter & gratis. Hæc Ghilinus, qui citat Valentiam, & Tannerum, quos antea citaui *in par. 2. tract. 2. miſcell. reſol. 39.* vbi licèt hanc ſententiam ſpeculatiuè probabilem exiſtimaui, tamen in praxi puto non eſſe amplectendam. Notant etiam aliqui quod ſi reſignes beneficium ex intentione & ſpe, vt alterum tibi à Superiore conferatur aliàs non reſignaturus, non erit ſimoniacus, ſi non intendas obligare Superiorem obligatione alia præter antidoralem: ita expreſsè Valentia *tom. 1. diſp. 6. quæſt. 16. par. 3. verſ. ſunt tamen*, cum Soto *q. 7. art* 2. & colligit ex *cap. vnico, de rerum permutatione, in 6.* & conſentit Man. Rodrig. *tom. 2. ſum. cap. 56. n. 8. in fine.* Farinacius aliis relatis *lib. 1. conſil. 75. n. 3. 44. & 48. & 53. poſt medium, & 62. & n. 82. in fine.* Et addit Valentia hoc etiã eſſe verum, etſi prædictam ſpem verbis, aut ſcripto exprimat Superiori: quia quod licet optare, licet etiam verbis exprimere: & in iure nullibi reperitur prohibitum, ne talis ſpes exprimatur. Quod etiam docet Caſtrus Palaus *tom. 3. tract. 13. diſp. 4. num. 2.* Sed hæc opinio aliquibus non placet, quia in illa videtur adeſſe pactum implicitum.

Sup. hoc in Reſ not. ſeq. §. vlt. & in aliis §§. annot. prædict. §.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in aliis eius primæ annot.

RESOL. XXVI.

An ſi quis pro beneficio obtinendo iniret pactum non rigoroſum, ſed ex gratitudine, committeret ſimoniam?

Et alij diuerſi caſus circa ſimoniam curſim adducuntur in textu huius Reſolutionis, ſed iam omnes magis latè in ſuis ſpecialibus Reſolutionibus pertractati & appoſiti ſunt in hoc ipſomet tractatu.

Et docetur, quod ſi pro interceſſione detur plus, quam valet labor; aut pro beneficio collato, aut præſentato plus detur Patrono, quam ratio gratitudinis patitur, neque committi peccatum ſimoniæ, vt eſt, neque iniuſtitia, modo illud plus detur liberaliter, & gratis. Ex p. 10. tr. 15. & Miſc. 5. Reſ. 5.

Pluries alibi in dubus præcedentibus Reſ. & in aliis earũ primarũ annotationum, & in tribus Reſ. poſitis in fine textus huius Reſ.

§. 1. Hanc quæſtionem ego pluries alibi pertractaui, & quia eſt difficilis, & quotidiana, iterum nunc de illa erit ſermo. Itaque ad quæſitum negatiuè reſpondet Rocaful. *in Praxi Theol. mor. tom. 2. l. 3. de 7. precept. Decal. cap. 6. n. 980.* vbi ſic ait: Sed quæres an liceat volenti obtinere beneficium dicere vel patrono, vel collatori ſe futurum gratum, vel habiturum gratiam? Reſpondeo ſi per hæc verba non inducatur obligatio, ſed ſolùm ſint verba vrbanitatis, quæ vt vulgo dicuntur, non obligant, licitè dici. Ita cum Nauarro & Villalobos, *tract. cum detur 37. diſtinct. 17.* Cui addo ſi ſolum iis verbis declaretur quod licitè ſperare poteſt collator, vel patronus nullum apparere inconueniens, cur non poſſit declarari, & per ea verba ſpem ingenerari, quod enim ſperari poteſt licitè verbis declarari etiam licitè poteſt, imò poſſet alicui videri, neque iis verbis vllam incurri ſimoniæ labem, quamuis quis intendat per ea ſe obligare non obligatione ciuili, neque pacto rigoroſo, ſed tantùm ex pacto latè ſumpto, ſeu ex gratitudine, vel ex pura fidelitate, ſeu ex decentia, quæ reſultat ex eo, quod dixerit ſe gratum futurum. Ita tenet expreſsè Gaſpar Hurtadus *de Iuſtitia, & iure diſputat. 3. de vſura, difficul. 7.* & certe grati animi ſignificatio, & exhibitio iure naturæ debetur benefactoribus, non eſt autem credibile voluiſſe Papam prohibere hæc, quæ ſic debentur, ſed ſolum, vt his vlterius ex vi pacti rigoroſi non addatur obligatio, ſed & illud non parum iuuat. Quid quod expreſſio eius quod tacitè ineſt, & tantùm modo quo ineſt non facit rem illicitam rem alioquin licitam, cap. *Significaſti de elect. & leg. 3. ff. de lege*, at hoc hic contigit, ergo, &c. Neque obſtat quod in collatore non ſit materia gratitudinis, quia ex officio tenetur id facere, quia ſæpè multi concurrunt, & poteſt vel iſti, vel illi conferre, & quod huic potius conferat quàm illi beneficium eſt reſpectu eius, cui confert, vnde debet iſte in hoc caſu gratias agere, ſed ſi libenter, & celeriter facit quis quod debet, non tamen occaſionem præbet, vt quis ei gratificetur, certè perfectè gradus hoc non omittet ſicut perfectè obediens non ſolùm præceptis, ſed & ſignis, & nutibus voluntati domini paret. Ita Rocaful.

2. Hinc Machadus *de perfecto Confeſſario, tom. 1. l. 3. part. 3. tract. 5. docum. 2. num. 4.* ſic aſſerit. [Queda pues dudoſo, y controuerſo ſi caſu que ſe deduxeſſe à pacto, y promeſſa obligacion antidoral de auerſe da remunerar el agradecimiento, ſeria ſimonia. Santo Thomas, y los Autores ſienten que ſi; y principalmente en los beneficios Eccleſiaſticos, en los quales (como hemos dicho) tan riguroſamente prohibe el Derecho qualquiera pacto, y conuencion. Si bien algunos ſienten lo contrario, fundandos en que conforme al miſmo Derecho no ſe comete ſimonia quando en el pacto, que en ella ſe pone no ſe contiene, ni declara mas de aquello, che de iure ineſt. Y en el pacto de que el que recibe el beneficio, ſea agradecido, no parace que ſe pone coſa alguna mas, que lo que en ſi naturalmente contiene, que es la obligacion de agradecimiento.] Et hanc ſententiam docet ex Societate Ieſu Pater Eſcobar, & Mendoza *in Theolog. Moral. tract. 5. de exam 2. capite 6 numero 25.* ita aſſerens. Eſt ne ſimonia. Elige me in Prouincialem, eligam te in Priorem? Non eſſe affirmant Sanchez quia eſt permutatio rerum ſpiritualium inter ſe. Dare Petro pretium, vt intercedat apud Ioannem vt ipſe Ioannes apud Antonium intercedat beneficij collatorem vt illud conferat: eſt ne ſimonia? Vaſquez exiſtimat probabile ſimoniam non eſſe. Eſt ne ſimonia aliquid dare pro labore ſuſcepto eundo, & redeundo ad beneficij collationem, vel in compenſationem alicuius damni, quod inde patitur, aut alicuius lucri, quod amittit. Non eſſe, Suarez aſſerit, Num liceat de huiuſmodi pretio paciſci. Exiſtimo cum Valentia eodem modo, quo licet temporale accipere pro ſpirituali ſine ſimonia, licere etiam, de hoc ipſo paciſci. Hæc Pater Eſcobar, & nota quod ad ſecundum dubium ab ipſo appoſitum cum Vaſquez idem docet Rocaful. *vbi ſupra numero 983.* Quæres ait: An ſi pecuniam det quis non patrono, ſed interceſſori apud patronum pro labore interceſſionis committat ſimoniam, Reſpondeo, & dico Primò, ſi daret pro labore in eundo, & redeundo ad patronum, aut pro damno emergente, aut lucro ceſſante, non committit ſimoniam. Ita Villalobos citatus *tractatu* 17. Dico ſecundò, ſi daret pro interceſſione immediata, committere ſimoniam; ſi pro interceſſione mediata, nempe pro interceſſione apud interceſſorem immediatum, non committere, quia hæc interceſſio mediata, & remota eſt merè temporalis, neque vllo iure humano prohibitum eſt pro illa dare aliquid, ſicut aſſentior probabile dare pro immediata. Nota verò, quòd ſi pro interceſſione detur plus quam valet labor, aut pro beneficio collato aut præſentato plus detur patrono, quàm ratio gratitudinis patia-

Sup. hoc ſup. in Reſ. 12. &c.

Sup. hoc inf. ad fin. 13. ſeq. & in Reſ. eius not.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 14. §. vlt. &c.

Sup. hoc notato ſup. ante fin. 13. verſ. Dare Petro. & ſup. in Reſ. 12.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 12. §. 1. propè fin. à verſ. An ſic. &c. & pro parte, in princ. dictæ Reſ. &c.

Sup. hoc notatum ſup. in Reſ. 14. §. vlt. & in aliis eius annot.

patiatur, neque committi peccatum ſimoniæ vt eſt, neque iniuſtitiæ, vt volebat Rodriquez, modo illud plus detur liberaliter, & gratis. Ita Rocaful. Et tandem non deſeram hic apponere verba Fraguſi *in Republica, tom.2.lib.5.diſput.13.§.11.num.5.* hic aſſerentis: Non eſt intrinſecè malum per ſe loquendo petere animum gratum in recipiente donum, vel obſequium, quando aliquid gratis donatur ante receptum donum ſpirituale, probatur ex D.Thoma 2.2.*quæſt.*78. *art.*2. *ad* 3. ibi, ſi munus, inquit, ab obſequio, vel à lingua non quaſi ex obligatione rei exhibetur, ſed ex beneuolentia, quæ ſub æſtimatione pecuniæ non cadit, licèt hoc accipere, & exigere, & expetere, quo in loco agit de vſura. Sicut ergo licet hoc debitum exigere quod perſoluitur ex gratitudine, & ex beneuolentia, ita in materia ſimoniæ hoc licebit petiſine aliquo vitio, cùm teneatur ex naturali obligatione facere quod petitur, hoc eſt recognoſcere naturalem obligationem gratitudinis. Non licebit tamen deducere in pactum antidoralem obligationem, nouamque addere promiſſionem ad illam implendam. Felinus *in cap. ad audientiam, 2. de reſcriptis, num.*10. his verbis: Deducere in pactum obligatorium obligationem antidoralem eſt ſimonia, ſecus vbi ſola obligatio naturalis deducitur in pactum eo modo quo debitor eſt obligatus, quia non videtur illicitum. Ita Felinus quia hoc ſecundum pactum non eſt aliud quam pactum oſtendendi ſe gratum, quod licet, neque eſt pactum nouum, ſed memoria, ſeu recordatio beneficij accepti, quæ ineſt accipienti beneficium. Primum autem pactum cum ſpeciali promiſsione adimplendi antidoralem obligationem ideò reprobatur, quod nouam obligationem inducat præter naturalem, & hæc pactio in ſpiritualibus non eſt licita, & cùm ſit pretio æſtimabilis, & non inſit antidorali obligationi, eſt illicita, & ſimoniaca. Ita ille. At aliqua ex ſupradictis mihi non placent per ea, quæ alibi diximus, & per ea, quæ nouiſsimè docet Petrus Marchant. *in Tribun. Sacrament. tom.3.part.1. tract.10. tit.6.quæſt.9.concl.1.* omnino videndus cum Patre Vidali *in Arca Theolog. Moral. tit. de ſimonia, inquiſit.1. num.34. cum ſeqq.* & circa ſuperius vide alios Doctores penes me ipſum *part.2. tract.16. reſolut.37. part.4. tract.4. reſolut.153. part.6. tract.7. reſol.42. par.7. tract.4. reſol.2. & part.9. tract.9. reſ.33.*

Reſolutiones iſtæ citatæ in hoc textu per eundem ordinem in hoc tract. ſunt Reſ. 8. 29. 25. 35 & 49.

RESOL. XXVII.

Quis obtinuit beneficium cum promiſsione dandi magnam pecuniarum quantitatem, quæſiuit à me, an incurrerit pœnas latas à iure contra ſimoniacos, cum poſtea pretium non fuerit ſolutum?

Et quid eſt dicendum in prædicto caſu, ſi poſtea poſt multum temporis, ſoluat illam ſummam pecuniarum, quæ vocatur retrotractio, an talis incidat in pœnas ſimoniacorum? Ex p.10. tr.16.& Miſc.6.Reſ.13.

Sup hoc ſup. ex Reſ 5. lege doctr. 6. Dico quinto. & ſeq. & alterius verſ. eius not. & ibi etiã § vlt. dictæ Reſ. poſt med. à verſ. Dico ſecundo.& in Reſ. 7. à princ.

§.1. PRima ſententia affirmat docens, collationem prouiſionem, ſeu aliam diſpoſitionem beneficij per ſimoniam conuentionalem factam, eſſe nullam, etiam ſi promiſsio temporalis, ſeu conuentio, & pacta non ſint executa. Itaque ad effectum nullitatis ſimili, ſeu prouiſionis non eſt neceſſarium implementum ex parte promittentis temporale. Quæ ſententia expreſsè probatur per text. *in d. cap. ea quæ, 1.q.3.* vbi Vrban. II. in Concil. Placen. ſic ait: Ea quæ à ſanctis patribus de ſimoniacis ſtatuta ſunt, nos quoque, & iudicio S. Spiritus, & Apoſtolica authoritate firmamus. Quidquid ergo vel in Sàcris Ordinibus, vel in Eccleſiaſticis rebus, vel data, vel promiſſa pecunia, acquiſitum eſt, nos irritum eſſe, & nullas vnquam vires habere cenſemus. Vide etiam cap. *cum Clericis de pactis* & cap. *nobis. De ſimonia*, & conſtitutionem Pij V. incipientem. *Cum primum.* Ex quibus omnibus apparet ad effectum priuationis ipſo iure beneficij, & nullitatem prouiſionis beneficium ſimoniacè fuiſſe acquiſitum, quod ſatis verificatur, etiamſi promiſsio rei temporalis, ſeu conuentio, non ſit executa, & completa, vt patet, quia non datur gratis, & liberè. Et ſimonia inducitur, & cauſatur ex ſola promiſsione, Abbas *in d. cap. nobis, num.3. & ibi* Felinus *num.2.* Lambertus, *de iure patronatus 1. parte 2. lib. quæſt.9. artic.11. & 2. part.2. lib. quæſt.9. articul.3. num.8.* & Flamin. Pariſ. *d. lib.14. quæſt.7. à numero 31.* Adde quia emptio & venditio videtur perfecta, ſi res tradatur etiam ſi pretium nondum ſit ſolutum. Et ita hanc ſententiam tenent plures Auctores, quos citat, & ſequitur Garcias *de beneficiis, tom.2. parte 8. cap.26. num.28.* Sed idem Garcias *ibidem numero 19.* pro negatiua ſententia adducit 28. Doctores magni nominis, inter quos adſunt Nauarrus, Couarruuias, Gutierrez, Leſsius, Auila, Pontius, Suar. Ledeſma, & alij, aſſerentes, quod nulla ſimonia conuentionalis, excepta ea, quæ confidentialis dicitur, inducat ipſo facto vllas pœnas iuris poſitiui. Probatur hæc opinio, quia etſi fortè ex rigore iuris videantur hæ pœnæ contrahi per ſimoniam conuentionalem, etiam neutra ex parte completam; (eo quod ad ſubſtantiam contractus emptionis, & venditionis, ſufficiat conuentio, ſeu pactum; quia conſenſu perficitur) tamen iuxta ſtylum Curiæ Romanæ non cenſentur incurſæ, niſi per ſimoniam realem vtrimque completam, vt teſtatur Nauarrus, non obſtante Bulla Pij V. hac de re edita, quæ non videtur fuiſſe recepta. Cuius ratio eſſe videtur, quod pœnæ (præſertim graues, & quæ ipſo facto incurruntur) quantum fieri poteſt, ſunt reſtringendæ, ac proinde pœnæ conſtitutæ iis, qui ſpiritualia emunt, aut vendunt, reſtringendæ ſunt ad emptionem, & venditionem completam, niſi expreſsè contrarium ſignificetur, lex enim puniens aliquem actum, cenſenda eſt punire actum completum. Confirmatur Extrauag. *Cùm deteſtabile, de ſimonia,* vbi hæ pœnæ non ſtatuuntur, niſi in eos, qui conuentione facta quomodolibet dando, vel accipiendo, ſimoniam commiſerunt.

2. Quid ego ſentiam dicam breuiùs. Opinio affirmatiua videtur mihi probabilior, & illi ego adhæreo; negatiuam tamen exiſtimo probabilem, & tutam in praxi, vt illam æſtimat Caſtrus Palaus *tom.3. tract.17. diſp.3. punct.22. num.6.* & illam præter Doctores citatos tenet etiam Villalobos, *in Summa tom.1. tract.37. diffic.37. num.3.* vide etiam Machad. *tom.1. lib.3. part.3. tract.3. diffic.5. num.8.* Petrum Nauarra, *de Reſt. lib.2. cap.2. num.428.* Sed his poſitis, difficultas eſt, an conſequens beneficium, ſub promiſsione pecuniæ, & illam poſt multum temporis ſoluens incidat taliter in pœnas ſimoniacorum, vt ipſæ pœnæ cenſeantur incurſæ quoad omnes ſuos effectus, ac ſi à principio pactionis fuiſſent incurſæ, quæ vocatur retrotractio? Affirmat Leſsius *cap.35. d.27. num.151.* vbi ſic ait: Si ſimoniaca pactio vtrimque in totum, vel in partem completa fuerit, incurruntur pœnæ, & retrotrahuntur ad tempus pactionis, v.g. collator conuenit cum Petro 100. aureis de dando illi beneficio, & ſtatim illud contulit; ſed Petrus nondum ſoluit pecuniam promiſſam: nondum incurrerunt pœnas iuris, nec collatio eſt irrita. Si tamen poſtea, etiam poſt menſes, vel annos Petrus ſoluerit, iam incurſa cenſebitur excommunicatio ab vtroque, & inhabilitas à Petro ab initio contractus, & contractus cenſebitur ab

initio

initio nullus,& collatio inualida. Ita ille,qui & Nauar. teſtatur de ſtylo Curiæ. Sed hoc non obſtante in foro conſcientiæ hanc ſententiam non habere locum putat idem Leſſius *numero* 155. ſic aſſerens: Aduerte,videri quibuſdam hanc retrotractionem non habere locum in foro conſcientiæ, quia Canones id non ſtatuerunt, ſed ſolùm in foro externo: nemo enim verè, & coram Deo eſt excommunicatus ante contumaciam;verè autē non eſt contumax, niſi cùm fecerit illud, quod ſub pœna excommunicationis ei erat prohibitum. Deinde contumacia non retrotrahitur, ergo nec excommunicatio, nec pœnæ illam ſequentes. Denique hæc retrotractio ſolùm fit per quamdam fictionem iuris, vt ſi magis puniatur is, qui deliquit, & ſolum per ſtylum Curiæ Romanæ in quibuſdam cauſis eſt introducta, quod eſt ſignum pertinere dumtaxat ad forum externum. Vnde in foro conſcientiæ pœnæ ſimoniæ non cenſebuntur incurſæ niſi à tempore completæ ſimoniæ, nec retrorſum trahentur; quare non tenebitur talis beneficiarius ad reſtitutionem fructuum interim perceptorum, nec cenſebitur fuiſſe inhabilis ad alia beneficia. Hæc Leſſius, & poſt illum Caſtrus Palaus, *vbi ſuprà, numero* 7. Dicendum eſt igitur in foro conſcientiæ nullam pœnam, neque cenſuram contrahi, quæ retrotrahatur ad tempus pactionis. Et primò de excommunicatione eſt euidens, cum excommunicatio non incurratur, niſi ob contumaciam, quæ (hac opinione ſuppoſita) non committitur quouſque ſoluas pretium, illo verò ſoluto retrotrahi non poteſt, ſicut irregularitas ex homicidio tunc conſummatur, quando mors conſummatur, neque poteſt retrotrahi ad tempus inflicti vulneris, quia pro toto illo tempore neque fuit excommunicatus, neque irregularis. Ergo per nullam potentiam fieri poteſt, vt fuerit excommunicatus, aut irregularis, vt benè probat Suarez *lib.*4. *de ſimonia capite* 56. *numero* 37. *&* 38. Idem probat de ſuſpenſione in ordine, & in *capite* 57. *numero* 53. probat, collationem beneficij recepti validam eſſe, & non teneri dimittere beneficium, niſi pretium ſolueris, *& in num.*56. inclinat in foro conſcientiæ, te non teneri fructus perceptos illo medio tempore reſtituere, neque obligatum te eſſe dimittere beneficia acquiſita illo intermedio tempore, quo non ſoluiſti pretium, quia hæc omnia iam ſuum effectum ſortita ſunt. Quocirca ſolum in foro exteriori, & poſt condemnationem ſentit fructus illo intermedio tempore perceptos debere reſtitui. Et ideò hanc ſententiam puto ſatis probabilem eſſe.

RESOL. XXVIII.

An liceat vendere, & redimere penſiones?

Et an hoc ſit ſimonia? Ex part.4. tract.4. & Miſcell. Reſ.153.

Sup. hoc ſuperius in tr.1. Reſ. 180. §. Dico tertio. & in tom. 3. tr. 6 Reſ. 218. §. Sed quia & hic ſup. in Reſ. 6. curſim ad ſum. 8.

§. 1. NEgat Aragon *in* 2.2. *quaſt.*100. *art.*4. Henriquez *libro* 13. *capite* 13. *num.* 2. Nauarrus, Beia, Rebuffus, Salzedo, Lopez, Rodriquez, Corduba, & alij, quos citat Sanchez *vbi infra*, pro hac ſententia plures adducens rationes: hæc ſententia eſt probabilis.

2. Sed non minus probabilem contrariam eſſe puto. Dico igitur quod omnes penſiones poſſunt pecunia redimi, dempta ea, quæ datur in titulum beneficij ob aliquod miniſterium ſpirituale futurum, coadiutori Epiſcopi, vel Parochi ſenis. Ita Sanch. *in opuſc. tom.*2. *lib.* 2. *cap.* 3. *dub.*46. *n.*19. Ex his,

3. Infertur primò penſionem, quæ ſolet aſſignari ſeni renuncianti beneficium ob labores præteritos exhibitos poſſe redimi, quia non datur ad exercendum aliquod miniſterium ſpirituale, ſed tanquam alimentum illius Clerici, & ſic eſt temporalis.

4. Infertur ſecundo penſionem quæ datur Clerico pauperi etiam poſſe redimi, quia eſt merè temporalis, non enim datur pro miniſterio ſpirituali, ſed tantùm in alimentum, vnde Clericatus & Ordo ſacer tantùm ſe habent concomitanter.

5. Infertur tertiò penſionem quæ conceditur in renunciatione & commutatione beneficiorum, cùm ſcilicet quis commutat beneficium pinguius, reſeruata penſione, aliqui tenent eſſe ſimoniam, eam redimere? ſed ſatis eſt probabile poſſe redimi, quia hæ penſiones ſunt merè temporales, nam iam ſunt extractæ à titulo & officio ſpirituali. Idem dicendum eſt de penſionibus quæ conceduntur ad componendam litem dubiam ſuper beneficio de illis quæ dantur perſonis omnino ſæcularibus, vt Principibus, militibus, &c. vel filio Comitis, etiam Clerico, ob obſequia quæ pater Eccleſiæ præſtitit, nam poſſunt omnes abſque ſimonia redimi: & hæc omnia docet Sanchez *vbi ſuprà*, quæ breuiter notare volui, cùm in dies occurrant.

RESOL. XXIX.

An poſſit reſignari beneficium cum pacto de penſione redimenda?

Et an dicendum ſit eſſe ſimoniacum tale pactum, & contractum?

Et an penſio ſic conſtituta poſſit non ſolui, & beneficium tanquam vacans propter ſimoniam impetrari?

Et notatur ſimoniam committere, reſignantem beneficium, & petentem reſignatario ſolutionem expenſarum, quas in eius acquiſitione fecit. Ex p.10. tr.14. & Miſc.4. Reſ.1.

§. 1. REſpondeo negatiuè. Et ita docet Toletus *libro* 5. *capite* 92. Leſſius *libro* 2. *capite* 35. *dub.*22. *numero* 114. Garcias *de beneficiis, tomo* 2. *part.*11. *capite* 3. *numero* 273. Gigas *de Penſione, quaſtione* 87. *ad finem.* Ioannes Vvigers *de iur. & iuſtit. tractatu* 7. *capite* 4. *dub.*15. *numero* 97. vbi teſtatur de communi. Et ideò non deſeram hîc apponere verba Caſtri Palai *tom.*3. *diſputatione* 3. *de ſimonia, punct.* 17. *numero* 14. vbi ſic aſſerit: Infero, reſponſionem illius quæſtionis, an ſine manifeſtatione Superioris (qualis eſt ſolus Pontifex) poſſit reſignans cum reſeruatione penſionis obligare reſignatarium ad aliqua onera admittenda verbi gratia, vt fideiuſſorem ſæcularem, vel aliquam hypothecam aſſignet; vel illi anticipate ſoluat, timet enim Reſignatarium futurum tardum in ſoluendo. Et dicendum eſt eſſe ſimoniacum contractum; quia obligat Reſignatarium ad id quod de iure non ineſt, eique ex vi reſignationis onus pretio æſtimabile imponit; ita Leſſius, *lib.*2. *cap.*35. *dub.*15. *numero* 93. Suarez, *lib.*4. *cap.*35. *numero* 23. *in fine.* Quæ reſolutio ita vera eſt, vt etiamſi ordinarius commiſſionem haberet imponendi penſionem adhuc huiuſmodi contractum approbare non poſſet: ita Suarez *ſuprà.* Vnde penſio ſic conſtituta poſſet non ſolui, & beneficium tanquam vacans propter ſimoniam impetrari, vt benè dicit Leſſius *illo numero* 93. Verùm ſi poſt conſtitutam penſionem obligaretur Reſignatarius ad hæc onera, dicendum eſt ſimoniam non committi, neque in foro exteriori debere præſumi, ſed potius præſumi debet liberè ſe obligaſſe. Ita tradit Flaminius *cum communi ſententia, lib.*14. *quaſt.*7. *à num.*53. Hæc Palaus;

quæ omnia menti tenenda ſunt, cùm circa illa video hic Romæ multos naufragare, & idem Caſtrus Palaus *vbi ſupra, puncto 13. numero 11.* firmat, reſignantem beneficium cum onere penſionis non poſſe facere pactum; vt conſtituta penſio redimatur, eſt enim illud onus pretio æſtimabile.

Sup. hoc inf. lege doct. §. vlt. Reſ. 38.

2. Nota etiam, Simoniam committere reſignantem beneficium, & petentem à reſignatario ſolutionem expenſarum, quas in eius acquiſitione fecit: colligitur ex *cap. Super hoc de Renunciat. & cap. Cum pridem, de Pactis*, & tenet Leſſius *ſuprà, num. 94.* & Suarez, *n. 26.* & Flaminius, *lib. 14. de reſignat. quæſt. 7. num. 1.* cum aliis. Ratio eſt, quia petit aliquod onus, quod de iure non ineſt reſignationi; non enim reſignatio ſecum affert illas expenſas, ſed expenſæ factæ ſunt ante reſignationem in acquiſitione beneficij. Ergo beneficium nequit dari cum aliquo ſpeciali onere, quod non daretur, ſi beneficium illis expenſis acquiſitum non eſſet; non enim ob hanc rationem pluris debet æſtimari, ſicut poſſeſſionem domus multis expenſis obtinentes, non ob id cariùs vendere poſſes, quam ſi nullis tibi expenſis ſtetiſſet.

RESOL. XXX.

An ſi quis reſignet beneficium cum conditione vt ſibi penſio ſoluatur, ſit ſimonia confidentialis?

Et an ſi quis reſignaret beneficium reſeruans ſibi penſionem ſine licentia Papæ, ſubiaceat reſtitutioni, & pœnis ſimoniæ?

Et notatur, quod in Conſtitutionibus Pij IV. & Pij V. penſio, & quodlibet aliud ſub nomine beneficij propriè non comprehenſum, etiam ſi reſignetur cum acceſſu, vel regreſſu, vel alio quouis modo ſimoniaco non prohibetur, nec punitur in his Conſtitutionibus. Ex p. 9. tract. 9. & Miſc. 4. Reſ. 17.

Sup. hoc in Reſ. 1. not. ſeq. euſdem in eodem §. & verſ. Cæteras. & ſup. ex Reſ. 5. lege doct. §. Dico quarto. & ſeqq. & Reſ. & §§. eius annot.

§. 1. NOn ſolum in tali caſu adeſſe ſimoniam, ſed ſimoniam confidentialem docet Suarez, & Garcias, quos citat, & ſequitur Caſtrus Palaus *tom. 3. diſp. 3. punct. 18. n. 6.* quibus ego addo Ioannem Vvigera *de iuſt. tr. 9. cap. 4. dub. 17. n. 96.* Quia confidentia ſimoniaca eſt reſignatio beneficij ſub conditione, vt prouiſus fructus illius, vel partem ad vtilitatem, vel libitum conferẽtis, aut cedentis, aut alterius relinquat, & remittat. Ergo idem dicendum eſt de reſignatione ſub reſeruatione pẽſionis; quia penſio pro parte fructuum debet computari. Secundò, quia vna ex coniecturis, quæ ibi adducitur ad probandum crimen confidentiæ, eſt ſi reſignans poſt reſignationem fructus percipiat: quæ præſumptio ceſſaret, ſi non eſſet confidentia reſignare cum pacto, vt dentur aliqui fructus reſignanti. Tertiò, quia in Bulla Pij IV. ad cuius confirmationem Pius V. ſuam expediuit, vt conſtat ex proœmio, damnatur vt ſimonia confidentialis ea reſignatio, quæ fit cum onere ſoluendi penſionem, vel fructus beneficij eidem reſignanti, vt omnes fatentur; ob cuius cauſam dicit Leſſius, *cap. 35. n. 97.* ſe credere hac in parte illam bullam non eſſe receptam.

2. Sed probabilem etiam negatiuam exiſtimo, quam præter Vgolinum, Nauarrum, Menochium, & Leſſium docet etiam Pater Sanchez *in opuſc. tom. 1. lib. 2. cap. 3. dub. 34. num. 11.* Probatur, quia motus prius Pij V. explicans, quando cenſeatur ſimonia confidentialis, dicit hæc. Si quis ex reſignatione, vel ceſſione beneficij ſimpliciter, aut cum circuitu retroceſſionis receperit beneficium, vt eidem dimittenti, vel alteri conferatur poſtea: aut eius fructus, vel eorum pars alij, vel aliis concedantur, vel penſiones ſoluantur ex eiſdem ſimonia confidentialis cenſeatur. Ecce quomodo quando reſignatur beneficium cum pacto, vt poſtea reſtituatur, dicit motus proprius, eidem dimittenti, vel alij; at quando loquitur de pacto reſtituendi fructus, non dicit, eidem, vel alij, ſed alij, vel aliis. Item quia ſtatim immediatè tractans motus proprius, quando habens poteſtatem conferendi, vel præſentandi, confert, vel præſentat cum pacto reſtituendi fructus; dicit: Ad vtilitatem conferentis, vel cedentis, vel alterius, vel penſionem illi, vel illis, vel alij, quem patronus, collator, vel cedens ſignauerit, perſoluat. Ecce quomodo dicit eſſe ſimoniam confidẽtialem, quando collator, vel patronus paciſcitur, vt ſibi, vel reſignanti, vel alij detur aliquid ex fructibus; at quando reſignans apponit pactum, tantùm dicitur, vt reſtituantur fructus alij, vel aliis. Ergo, ſi reſignans apponit pactum, vt ſibi reſtituantur fructus, non erit ſimonia confidentialis ibi damnata. Nec obſtat, quod ſi dare fructuum beneficij alij, vel aliis arguit confidentiam, à fortiori arguit confidentiam dare fructuum eidem. Tum quia ſatis eſt, quod ille motus proprius non indicat hoc eſſe confidentiam; & non eſt ampliandus, vt pœnalis, & odioſus. Tum etiam, quia dare, vel promittere eidem fructus ſimoniam arguit, ſed non confidentiam: ſicut dare, vel promittere alij, vel aliis, quia hoc arguit, quod reſignans confidit Reſignatario, & conuenit cum eo, vt daret illis. Non obſtant etiam verba poſita in proœmio, quia nunquam dicit argui confidentiam ex ſola reſeruatione fructuum, ſed ſimul dicit, beneficia apud alios deponunt, vel ineunt pactum, vt de illis poſſint poſtea diſponere, quod manifeſta eſt ſimonia confidentialis, vt nos etiam diximus. Et in fine vbi ponit proprius motus coniecturas, non dicit eſſe ſimoniam confidentialem, eo quòd reſignans percipiat poſtea fructus, ſed eſſe coniecturam: inde enim coniecturari poteſt non purè datum eſſe beneficium, ſed in depoſitum, & confidentiam. Ex his patet vtramque ſententiam eſſe probabilem, ſed affirmatiuam puto probabiliorem; & ideò Machadus *tom. 1. lib. 5. par. 5. tract. 3. docum. 18. n. 4.* ſic ait: Dudan los Dotores, ſi el que reſigna el beneficio con condicion, de que el Reſignatario le pague alguna penſion, cometa ſimonia confidencial, è incurra en las penas de las conſtituciones referidas. Muy probable opinion es de Nauarro, y otros, que afirman, que no ſe comete ſimonia confidencial por las dichas conſtituciones, ſino eſt quando la reſignacion ſe haze en fauor, y con obligacion de pagar à otro, ò à otros; pero no el miſmo reſignante. Pero mas probable lo contrario: conuiene à ſaber, que la reſignacion del beneficio, hecha con obligacion de que al Reſignante le pague al Reſignatario alguna penſion, ò frutos del, no ſolo es ſimoniaca, ſino tambien ſimoniaca confidencial, y comprehendida en la penas de las dichas Conſtituciones. Ita ille, & ego.

Sup. contrà in hoc §. ſup. in Reſ. 8. §. Vnū, à lin. 8. & ſeqq. & ad med. prædicti §. verſ. Cæteras. & in Reſ. 7. §. Nota etiam euſdem ad lineam. & inf. latè in Reſ. 33.

3. Nota verò Lector, quod ſi aliquis vellet ſtare in hac opinione negatiua Sanch. & aliorũ, ſi quis reſignaret beneficium reſeruans ſibi penſionem ſine licentia Papæ, quia non committeret ſimoniam confidẽtialem, ſed tãtum ſimoniam prohibitam de iure Eccleſiaſtico, non ſubiaceret reſtitutioni, nec pœnis ſimoniæ; ideò in tali caſu quis non eſſet excommunicatus, nec priuatus beneficio ſic recepto ipſo iure, nec teneretur fructus reſtituere. Probatur, quia Canones loquuntur de ſimonia diuino ſimul, ac Canonico iure reprobata: nam præfatio legis dat intellectum toti legi, & ex ipſa regulatur, & cauſam finalem accipit; vt optimè multos allegans docet Mol. *lib. 1. de primogen. capit. 5. num. 3.* Gutierrez *l. 3. pract. quæſt. 17. num. 89. & quæſt. 1. num. 36. & l. 1. q. 89. num. 5. 6.* Secundò probatur, quia verba in dubio capi debent in potiori ſignificato, vt docet Ludouicus Gomez *Reg. de trienn. q. 12. §. Sed*

quod

quod regula. Sicut diximus de excommunicatione quod in dubio capitur pro maiori, *cap. penult. de ſent. excommun.* & in materia pœnali, & odioſa, qualis eſt iſta ſimoniæ, nomine ſimoniæ tantum comprehenditur illa quæ propriiſſimè eſt ſimonia, vt docent idem Gomez *d. quaſt.* 12. *verſicul. Cum igitur.* At potius nomine ſimoniæ ſignificatur ſimonia iure diuino prohibita, & ea tantùm eſt propriè, & ſtrictè ſimonia, vt conſtat ex ſimoniæ definitione, quæ eſt, emptio, & venditio rei ſpiritualis: ergo. Vnde cùm *in Extrauag.* 2. dicitur, quomodolibet dando, &c. ſolùm prohibetur modus, non obiectum, non enim dixit, quodcumque dando, ſed quomodocumque, ſiue enim ſpirituale pro temporali per munus à manu, obſequio, &c. incurruntur pœnæ. Tertiò, quia *cap. Cum olim, de rerum permutat.* quod loquitur de permutantibus beneficia, tantum habet pœnam priuationis ferendam tamen, Excommunicationem verò non habet, & hanc ſententiam tenet Sanchez *in opuſcul. tom.* 1. *lib.* 2. *capite* 3. *dub.* 108. *numero* 2. & 3. *iuncto num.* 4. indiuidualiter pro caſu noſtro.

Sup. hoc in Reſ. 1. not. prætereræ § Verù. à lin 8. & latè in Reſ. 3. à princ. & in aliis eius not.

4. Notandum eſt verò cum Caſtro Palao *vbi ſup. n.* 1. quod in Conſtitutionibus Pij IV. & Pij V. penſio, & quodlibet aliud ſub nomine beneficij propriè non comprehenſum, etiamſi reſignetur cum acceſſu, vel regreſſu, vel alio quouis modo ſimoniaco non prohibetur, nec punitur in his Conſtitutionibus, quod etiam docet Suarez *de Relig. tom.* 2. *lib.* 4. *de ſimonia, cap.* 43. *num.* 4.

RESOL. XXXI.

An ſi quis reſignet beneficium cum intentione, vt reſignatarius iterum conferat, & reſignet v. g. ſuo nepoti, committat ſimoniam prohibitam in Bullis Piorum?

Sed difficultas eſt, an ſola reſignatio beneficij cum acceſſu, receſſu, & ingreſſu, vel an etiam permutatio in ſupradictis Bullis prohibeantur?

Et breuiter declarantur prædicta verba acceſsus, regreſsus, & ingreſsus. Ex par. 9. tract. 9. & Miſc. 3. Reſ. 18.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 5. §. Dico quarto. & ſeqq. & in Reſ. 6 §. vlt. curſim poſt med. verſ. Sexto. & in Reſ. 7. § vlt. ad med. verſ. Excipe. & in Reſ 8 §. Verum. ad med. verſ. Cæteras. & in to 3. tr. 3. lege doctr. Reſ. 553.

§. 1. AD hanc quæſtionem ſic reſpondet Machad. *tom.* 1. *lib.* 3. *p.* 3. *tract.* 3. *docum.* 18. *n.* 3. [Es tambien dudoſo, y controuerſo entre los Dotores, ſi la reſignacion del beneficio hecha con intencion, que el reſignatario buelua à hazer reſignacion en algun Pariente del Reſignante, ò que pague frutos del, ſea ſimoniaca, y prohibida por Conſtituciones referidas. Suarez, Nauarro, y otros defienden, que no baſta que la reſignacion ſe haga con intencion manifeſta de obligar al Reſignatario, que buelua à hazer la reſignacion en ſu fauor, ò le pague frutos; ſino que tambien es neceſſario que ioteruenga tacito, ò expreſſo pacto deſta obligacion; porque ſin eſte pacto iuzgan, que no ſe comete ſimònia conuencional, y por conſiguiente ni punible por las dichaa Conſtituciones. Otros defienden lo contrario, y que baſta la intencion como ſe le manifieſte à la perſona, que huuiere de recibir el beneficio, para que ſea ſimonia confidencial, y expueſta à las penaa de laa Conſtitucionea referidas; y aun algunos quieren, que lo ſea, aunque no ſe aya manifeſtado à la otra parte.]

2. Itaque ſecundum priorem ſententiam à Machado poſitam, dicendum eſt non ſufficere reſignationem fieri cum intentione manifeſta arctandi, & obligandi reſignatarium, vt in fauorem reſignantis beneficium iterum reſignet, aut fructus ſoluat, ſed requiri etiam tacitum, vel expreſſum pactum huius obligationis. Quia ſine huiuſmodi pacto non committitur ſimonia conuentionalis, & conſequenter neque punibilis per ſupradictas Conſtitutiones. Ad verba tamen Pij V. affirmantis cenſeri confidentiam ſimoniacam commiſiſſe, qui receperit beneficium ea intentione, vt poſtea dimittenti eſſet regreſſus. Reſpondet Nauarrus *cap.* 23. *n.* 100. §. 6. illa verba ſolùm intelligi de præſumptione, hoc eſt ſi in exteriori foro probetur dimittentem habuiſſe intentionem arctandi, & obligandi reſignatarium ad ſic reſignandum beneficium, eo ipſo præſumatur reſignatarius commiſiſſe ſimoniam hanc confidentialem.

3. Verùm, licet hæc ſententia ſit ſatis probabilis, mihi magis placet opinio contraria, quam docent Auctorea, quos citat, & ſequitur Caſtrus Palaus *tom.* 3. *diſp.* 3. *de ſimonia, punct.* 18. *n.* 4. exiſtimat enim reſignantem beneficium ea intentione, vt reſignatarius maneat obligatus iterum in ſui fauorem beneficium reſignare, vel fructus ſoluere, committere ſimoniam, modo tamen intentio illa recipienti beneficium manifeſtetur, quia abſque hac manifeſtatione ſolùm eſt mentalis ſimonia, quæ pœnis Eccleſiaſticis non ſubiacet; vt conſtat ex cap. fin. de ſimonia,

4. Sed quia in dictis Conſtitutionibua Pij IV. & Pij V. prohibetur reſignationes beneficiorum cum acceſſu regreſſu, vel ingreſſu ad beneficium, breuiter, & clarè declarabo dicta verba. Acceſſus itaque vocatur, ſi mihi impedito ob ætatem, vel alia de cauſa, Prælatus conferat tua, vt quam primum capax ſim, ingrediar beneficium, quod Petro interim confertur. Regreſſus dicitur, ſi beneficium à me poſſeſſum cedam alteri ſeruato iure regrediendi ad illud; ſi fortè ille penſionem non ſoluerit, aut Religionem ingrediatur, aut Epiſcopus fiat, aut præmoriatur. Ingreſſus verò dicitur, ſi beneficium mihi collatum ante captam eius poſſeſſionem alteri reſignē, reſeruato mihi iure ingrediendi poſſeſſionem illius, ſi ille præmoriatur, aut fiat Epiſcopus; vide Leſſium *lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 16. *n.* 98. & Ioannem Vvigers *de inſt. tr.* 7. *cap.* 4. *dub.* 17. *n.* 97.

5. Sed eſt difficultas, an ſola reſignatio beneficij cũ acceſſu, regreſſu, & ingreſſu; an etiam permutatio in ſupradictis Bullis prohibeantur: Suarez *lib.* 4. *de ſimonia cap.* 43. *n.* 11. & Machadus *vbi ſuprà, n.* 2. putant probabilius ſic permutantes non committere ſimoniã confidentialem, quia Pontifex ſolùm de beneficiis acceptis ex reſignatione, aut ceſſione loquitur. Permutatiõ autem non propriè dicitur ceſſio, & reſignatio; ea de cauſa eſto ſic permutantes committerent ſimoniam, non tamen committunt ſimoniam confidentialem, & his Canonibus puniuntur. Sed optimè Caſtrus Palaus *loco cit. num.* 2. putat ſecùs affirmandum eſſe de Epiſcopo, & quodlibet alio collatore beneficij, etiam ex cauſa permutationis, ſi ſub iis confidentiis conferat. Quia verba Pij V. quoad collatorea ſunt valdè vniuerſalia: ait enim ſi ordinarius, aut collator contulerit ante hac, aut conferat in futurum beneficium Eccleſiaſticum quouis modo vacans, &c. vacat autem ex cauſa permutationis beneficium, vt eſt recepta omnium ſententia relata à Garcia 11. *p. de beneficiis cap.* 4. *à num.* 1. taliter quod non poteſt renuncians beneficium ex cauſa permutationis redire ad beneficium renunciatum ſine noua collatione, etiamſi permutatio non ſequatur, ſeu non teneat, aut habeat effectum niſi renunciatio eſſet in manibus Pontificis, vt multis allegatis probat Garcia *loco citato.*

RESOL. XXXII.

Si quis poſt poſſeſsionem beneficij nouit à patre, vel amico per pecuniam, ipſo ignorante, illud obtentum

fuiſſe, quæritur, an in foro conſcientiæ teneatur reſignare?

Et quid de fructibus in prædicto caſu

Et notatur Epiſcopum iure ſuo diſpenſare poſſe cum promoto ſimoniacè in minoribus ordinibus, & prima Tonſura.

Item, vt in maiori ordine ritè ſuſcepto miniſtret, non autem in eo, quem per ſimoniam recipit, neque vt alios ordines poſſit aſcendere, quod de eo debet tantum intelligi, qui ſciens, & volens viam fecit ſibi ad ordines per ſimoniam, ſed ab eo, qui ignorauit datum fuiſſe pro ſe Ordinatori pretium, ſuſpenſio nulla incurritur. Ex p. 11. tract. 5. & Miſc. 5. Reſ. 56.

Sup hoc ſup. in Reſ. 18. §. 1. curſim ad med. verſ. Vnde talis, & ſup. in tr. 1. Reſ. 55. lege doctr. §. Sed an. & ſeqq.

§. 1. Affirmatiuè reſpoodendum eſt ex D. Thomæ in 2. 2. *qu.....art. 6. ad 3.* Nauarro *conſil. 95. & 97. de ſimonia.* Suarez *lib. 4. cap. 57. num. 35.* vbi ſic ait: Dico ergo, collationem factam ſic ignoranti ipſo facto eſſe nullam, & conſequenter habere hoc ex iure poſitiuo. Ita ſentiunt, mea ſententia, reliqui Theologi cum D. Thoma, & ſumitur etiam ex Canoniſtis ſuper iura citata, quæ nunc amplius ponderabimus; præſertim ex Abb. *in cap. penult. de elect.* Caſſador. & Ludouic. Gomez apud Nauarr. *ſupra.* Probatur ergo aſſertio ex tribus effectibus ab omnibus receptis. Primus eſt, quia iſte ignorans, cùm primum ſciuerit vitium ſuæ collationis, tenetur in conſcientia ſtatim relinquere beneficium, nulla expectata condemnatione, vel ſententia, ſeu ad ſuperiorem legitimum recurrere, vt de remedio prouideat. Hoc docet D. Thom. clarè, ſequuntur Caietan. Sotus, & alij; & Couar. non audet negare, nec Nauarr. qui expreſsè docet *conſ. 97. de ſimon. in princ.* & idem ſenſit in *conſ. 95.* fatetur etiam Vgolin. *d. capit. 7. §. 1.* & colligitur clarè *ex capit. ex inſinuatione de ſimon.* vbi id notat Gloſſa *verb. reſignaſti*, Abb. & alij. Et expreſſius *ex d. capit. ſicut tuis*, ſic dicente. *Quamuis ſecundum Sacrorum Canonum inſtituta etiam paruuli, qui cupiditate parentum Eccleſias per pecuniam ſunt adepti, eas dimittere teneantur.* Et habetur *in capit. Quicumque* 1. *q. 5.* ibi: *Poſtquam illas omninò dimiſerint.* Tenentur ergo eas dimittere in conſcientia, etiamſi non cogantur exterius.

2. Secundus effectus, ex quo id euidentius oſtenditur, eſt, quia tenetur ille talis reſtituere fructus omnes, non ſolùm à die vitij, cogniti; ſed etiam à principio obtentionis beneficij, cum hac differentia; quod fructus prioris temporis tenetur reſtituere tanquam bonæ fidei poſſeſſor, & ideo non tenetur reſtituere quos bona fide conſumpſit, nec quos recipit tanquam condignum ſtipendium ſui operis, ac miniſterij, etiamſi mediante titulo beneficia obtineantur, vt ſunt diſtributiones quotidianæ, aut perſonales, quia bona fides totum hoc indubiè operatur, eſtque maximè conſentaneum rationi, & iuſtitiæ; tenetur tamen reſtituere fructus alios exſtantes, vt D. Thom. dixit. At verò fructus poſterioris temporis, ſeu perceptos à ſcientia vitioſi ingreſſus, & à mora culpabili in dimittendo beneficio, tenetur reſtituere, tanquam malæ fidei poſſeſſor, vel ſicut diximus de illo, qui ſcienter acquiſiuit ſimoniacè beneficium, in qua doctrina omnes etiam cum D. Thom. conueniunt, Couar. *vbi ſuprà.* Nauarr. *d. conſ. 90. 95. & 97.* Caſſador. *d. deciſ. 6.* Vgolinus *dict. capit. 7. §. 2.* Hæc autem obligatio reſtituendi antiquiores fructus non poteſt fundari, niſi in hoc, quod: licèt poſſidens naturaliter beneficium, illos receperit bona fide, tamen tenens recepit ex re non ſua, & ideò non fecit illos ſuos, ac ſubinde nec retinere illos poteſt, ergo ſignum clarum eſt, collationem à principio non fuiſſe validam. Nam ſi fuit valida, ergo recipiens verè poſſidebat beneficium ſuum, ergo faciebat ſuos omnes fructus eius, quo ergo iure obligatur poſtea partem eorum extantem reſtituere, vel potius à ſe abdicare (cùm ſit ſua) nullo cogente.

3. Tertius effectus eſt, quia non obſtante ignorantia recipiens beneficium ſimoniacè, manet inhabilis ad illud idem beneficium obtinendum, indiget enim diſpenſatione, vel Papali in dignitatibus, & curatis beneficiis, vel ſaltem Epiſcopali in ſimplicibus, vt dicitur in *capit. penult. de elect. in* 6. ergo ſignum manifeſtum eſt, relictum fuiſſe impedimentum ad tale beneficium obtinendum, etiam de nouo: aliàs cur diſpenſatio, & cum tanto rigore, ac diſtinctione poſtularetur? Ergo multò magis erat inhabilis talis perſona ad obtinendum validè à principio tale beneficium tali modo, ſcilicet per ſimoniacum ingreſſum, etiam à ſe ignoratum. Probatur conſequentia, quia longè minus videtur iterum recipere beneficium liberè dimiſſum ſtatim poſt cognitum defectum ab eo, qui alias poteſt illud conferre gratis, & ſine vllo nouo vitio, quàm obtinere illud validè per vitioſum ingreſſum etiam ignoratum: ſed ille ingreſſus (non obſtante bona fide) reliquit impedimentum ad ſubſequentem collationem validè obtinendam, quantumuis aliàs honeſtam, & legitimam, ergo multò magis impediuit, ne prior valida extiterit.

4. Verùm his non obſtantibus (attendas quæſo amice Lector) negatiuam ſententiam ſuſtinet Adrianus *quodlib. 9. artic. 3. litera C.* & ex neotericis Millardus *tract. de pœnitentia capit. 65. inſtruct. 9.* & nouiſſimè ex Societate Ieſu Stephanus Baunius *in praxi beneficiorum diſputat. 16. quæſt. 55.* vbi docet Primùm, talem collationem in foro conſcientiæ validam eſſe, nec ita prouiſum teneri ad reſtitutionem fructuum quos percipit ante ſimoniam cognitam. Alterum, vbi ea nota fuerit, non obligari illum illicò in conſcientia renunciare beneficio, nec ſi illud retinuit poſt eam notitiam, teneri ad reſtitutionem fructuum, ante ſententiam iudicis, eiuſdémque executionem. Ratio eſt, quod collatio facta ignoranti ſimoniam, cauſa ſua admiſſam eſſe, ſit valida, nec enim eſt iure naturali irrita, aut diuino, vt probat Suar. *capit. 57. numero* 15. nec Eccleſiaſtico, cum nullus Canon proferri queat, quo expreſsè irritetur: ergo cum collatio beneficij, quæ eſt rata, det ius ad illud, & ad eius fructus, eo ſpoliari beneficiarius non poterit, niſi ſit expreſſus Canon, in quo dicatur, eum, cui ignoranti ſimoniam cauſa ſua commiſſam, beneficio eſt collatum, illud ante omnem ſententiam, ipſo facto amittere, vbi primum de tali vitio docebitur, ſed nullus eſt talis: retinere ergo illud poterit, eiuſque fructus omnes, donec per ſententiam iis priuetur.

5. Confirmatur hoc ipſo, quod collatio eſt valida, verum ius beneficiario in beneficium acquiritur, & in fructus eius omnes, quo ſpoliari iuſtitia illæſa non poteſt, niſi per Canonem quo hæc ei pœna, ipſo facto dicatur impoſita, & ante omnem ſententiam. At non eſt in iure Canon vllus, quo ſuam ſuper hac re ſacri Pontifices mentem expreſſam voluerint; ſicque beneficio à ſe, aut aliis donatum, ipſo priuarior; ergo, &c.

6. Scio à Patre Suarez nonnullos tam ex decreto, quam decretalibus depromptos proferri, quibus oſtenditur, hunc, de quo agimus, cum ſimonia ad Sacerdotium ab Epiſcopo admotum, id amicis ac propinquis mala arte pretioque, eo ignorante molientibus, poſt habitam eius rei notitiam, illud ſeruare non poſſe, vt ſunt *Canon primus cauſa 1. quæſt. 5. & 33. de ſimon.* ex quibus concludit hic auctor, collationem talem fuiſſe inualidam, cum ſacerdotia dimitti ne-

ceſſario non debeant, quæ ſunt acquiſita, collataque legitimè.

7. Sed dicendum eſt in primo illo Canone, agi dumtaxat de foro exteriori, & de diſpenſatione in illo obtinenda, cum enim hæc haberi nequeat, niſi beneficium dimittatur, & fiat noua collatio, mirum eſſe nullè debet, ſi id Pontifex fieri imperet.

8. Ex ſecundo, argumentum peti nullum efficax poteſt, ad eius rei fidem, quam auctor propoſitam habet, quia etſi in odium ſimoniæ, Papa beneficium illico dimitti velit, & hanc in eo admiſſam eſſe conſtat, contendo tamen nullam in eo Can. pœnam addi, quæ voluntatem in Pontifice indicet obligandi ſub mortali, ad petendam nouam collationem beneficij ſimoniacè collati ignoranti, vbi id factum eſſe cauſa ſua per amicos intelliget, quare peccabit, ſi Pontifici morem non geſſerit, imperanti beneficium, ita acquiſitum, relinqui, non tamen mortaliter, niſi fortè ratione ſcandali, quando eius ſimonia eſt omnibus nota, aut ex contemptu, Eccleſiæ parere renuit, neutrum ſi erit, eaque dimiſſio ob cauſam legitimam omittatur, nullum erit peccatum, talis eſt futura, ſi ſimonia erit occulta, & non expediat eam ſciri, ne ipſe ſibi aliiſque ereet infamiam.

9. At enim (inquies) qui eſt ſimoniacè, ignoranter tamen, de beneficio prouiſus, fructus ſuos non fecit, quos proinde reſtitui omnes eſt neceſſe, quod non accideret, ſi fuiſſet eius collatio valida.

10. Maior eſt falſa, cùm talis pœna non legatur in vllo Canone, tam ante, quàm poſt ſimoniæ admiſſæ notitiam, inflicta. Verùm negari nequit (inquies) quin ei diſpenſatio ſit neceſſaria. Omnino, ſed in foro dumtaxat exteriori, ne puniatur, & beneficio priuetur. Dices tertiò, collationes beneficiorum omnes, in quibus interuenit ſimonia, ita decernente Paulo II. nullà eſſe. Reſpondendum loqui in ſua Extrauag. Pontificem, de his dumtaxat, qui ſcienter, & ex induſtria ſimoniam contrahunt, de ignorantibus ſermonem ei nullum eſſe, ſit pro argumento, quod Pontifex ſimoniacos ipſo facto excommunicatione percuſſos eſſe velit, qualis in ignorantes, vtpotè innocentes non cadit. Hucuſque Baunius, qui etiam obſeruat hanc ſuam ſententiam Leſſium *de iuſtit. lib. 2. cap. 35. dub. 25. numero* 44. tanquam probabilem admittere: at ego non recedo à ſententia, quam docui, nam illam in praxi amplexam video in hac Romana Curia, in qua ſcribo. Nec deſeram hic etiam obſeruare doctrinam Patiſij *de confidentia quæſtione* 14. *numero* 34. loquentis: Et hic non omittam, quod forum conſcientiæ ligat, & validat actum, in quo eſt prætermiſſa forma tradita, vel non ſeruata, dummodo dolus interuenerit: Innocent. *in cap. quia propter, de electiōn.* Ioann. Andr. & Abb. *in cap. is qui de ſponſal.* Abb. *in cap.* 1. *de conſtit.* vbi Felinus, & Decius *numero* 28. 29. Gemin. *in cap.* 1. *per illum textum de ſponſal. in* 6. Ancharan. *in cap. beneficium quæſtione* 7. *de regul. iur.* Iaſon *in l. ſi non ſortem numero* 4. *ff. de condit. indeb.* Gig. *de penſ. quæſtione* 34. *numero* 8. Quod nota pro eo qui non publicauit reſignationem iuxta Gregorianam, non emiſit profeſſionem fidei, non fuit approbatus ab examinatoribus electis in Synodo Diœceſana, habuit beneficium per electionem non ſeruata forma tradita à iure, vel præſentationem patroni elapſo tempore, aut per collationem non habentis facultatis, vel habentis, & non valentis conferre propter excommunicationem, ſuſpenſionem, aut alienam cauſam. Nam illi omnes videntur tuti in foro conſcientiæ, Abb. *in cap.* 1. *de in integrum reſtitutione, ad finem.* Anchar. *Reg.* 1. *de reg. iur. q.* 7. *col.* 34. Tiraquell. *in tract. de leg. connn. gloſſ.* 2. *n.* 20. Boër. *deciſ.* 1. *n.* 15. cum aliis allegatis per Couar. *in cap. cum eſſet, n.* 5. *de teſtam. & in reg. peccatum,*

Docuit in Reſolutionibus not. præteritæ.

§. 3. *num.* 9. Dominicus Soto *lib.* 4. *de iuſt. & iur. q.* 8. *art.* 3. & plura exempla huius notabilis concluſionis affert Niconit. *in cap. quoniam contra par.* 1. *num.* 682. *de probat.* Hæc omnia Flaminius vbi ſupra. Sed hanc ſententiam Georgius Brandeo *ſuper concordatis inter Sanctam Sedem, & Nationem Germanicam, q.* 5. *n.* 13. putat non eſſe extendendam, ſed omninò reſtringendam ad forum conſcientiæ purum, hoc eſt, quando defectus formæ, vel tituli eſt ita occultus, quod probabiliter nemo alius cogitationem de eo defectu habebit, & ex petitione nouæ prouiſionis, vel dimiſſione beneficij, prouiſus pateretur magnum damnum ſtatus, vel famæ. His duobus concurrentibus, titulum aliàs de iure nullum in foro conſcientiæ ſuſtineri, rectè ex mente allegatorum DD. aſſerimus.

11. Notandum eſt etiam hic obiter, quod docet Comitolus *lib. reſponſionum moral. q.* 41. Epiſcopum iure ſuo diſpenſare poſſe cum promoto ſimoniacè in minoribus ordinibus, & prima tonſura, item vt in maiori ritè ſuſcepto miniſtret, non autem in eo, quem per ſimoniam recepit, neque vt ad alios ordines poſſit aſcendere.

12. Quod de eo tantùm debet intelligi, qui ſciens, & volens viam ſibi ad ordines facit per ſimoniam, ab eo enim, qui ignorauit datum fuiſſe pro ſe ordinatori pretium, ſuſpenſio nulla incurritur; Nauarrus *cap.* 15. *numero* 68. Henriquez *libro* 3. *capite* 37. *numero* 4.

Sup. hac ignorantia ſup. in tr. 3. Reſ. 55. & in aliis eius primæ not.

13. Ratio eſt, quod culpa caruit in ſuſceptione ordinis hoc modo, poteſt ergo, quia ſimoniacus non eſt, remanere in ſuo ordine, *in c. de ſimoniacis, tit. de ſimon.* Vide Baunium *loco cit.*

RESOL. XXXIII.

An permutantes beneficia ſine Superioris permiſſu, incidant in cenſuras, & alias pœnas, vt ſimoniaci?

Idem eſt de reſeruantibus ſibi penſionem ſine Papa authoritate.

Et an Superior ſufficiens ad permutationem ſit Epiſcopus vel alius Prælatus inferior, ad quos collatio beneficij, aut inſtitutio ſpectat, & non in aliis?

Et an inter ſe beneficiati poſſint tractare de permutatione, accedente authoritate Superioris futura?

Et an ſit neceſſaria aliqua cauſa in permutatione beneficiorum?

Et in textu huius Reſolutionis explicantur aliqua cauſa pro praxi huius vltima difficultatis. Ex p. 10. tr. 16. & Miſc. 6. Reſ. 17. aliàs 16.

§. 1. NEgatiuam ſententiam tenet Petrus Nauarra *lib.* 2. *de reſtit. cap.* 2. *n.* 436. vbi ſic ait: Tandem colligo, an prædicta de excommunicatione, & reſtitutione, tam beneficij, quam fructuum accipienda ſint de ſimoniaco, contra ius poſitiuum, ita vt ſi duo permutent beneficia traditione ſequuta, ſine licentia ſuperioris, ſint excommunicati & vtroque beneficio ipſo facto, priuari, fructúſque perceptos, & conſumptos reſtituere teneantur? Et ſanè videri poſſet alicui quod dictæ pœnæ talibus ſimoniacis incurrantur. Primum, quia in cap. *cùm olim de rerum permutatione*, prohibetur pactum inter beneficia ſub priuatione beneficiorum. Secundò, quia in *Extrau.* 1. fulminantur illæ pœnæ contra ſimoniacos. Conſtat autem in iure, eſſe verè ſimoniacos, qui ſine licentia ſuperioris dant vnum ſpirituale pro alio, vt ſupra latè probaui. Vnde *in cap. quæſitum de rerum permutatione* dicitur labem continere ſimoniæ. Si igitur in iure tales ſimoniaci dicuntur, ſequitur ſub illa Conſtitutione Pauli II. comprehendi, maximè quia ibi dicitur

Sup. hoc ſup. in Reſ. 6. §. 1. curſim ad med. à verſ. quod proinde. & in Reſ. 7. § Nota etiā breuiter ad lin. 10 & in Reſ. 8. §. Verum à lin. 8. & in Reſ. 30. § Nota vero in fin & in Reſ. 5. §. 2. in fin.

quomodolibet dando, vel recipiendo, quaſi dicat, etiam ſi non detur ſpirituale pro temporali, ſed vnum ſpirituale pro altero, ex pacto, ſecuta traditione. Atque hæc quidem videtur communis ſententia. Ergo, ſi audiendus ſum, numquam credidi, ſic agentes eſſe excommunicatos, aut priuatos beneficiis ipſo iure:

Sup. hoc in Reſolutionibus, & §§. not. præteritæ.

atque idem eſt de reſeruantibus ſibi penſionem, ſine Papæ auctoritate. Moueor ea ratione, quia nullum eſt ius, quod de hoc genere ſimoniæ loquatur, ſcilicet de beneficiorum permutatione vel vnius rei ſpiritualis pro alia, quod habet aliquam pœnam ipſo facto annexam. Nam in cap. *cùm olim de rerum permutatione*, quod loquitur de permutantibus beneficia, ſolum habet pœnam priuationis beneficiorum ferendam tamen, excommunicationem vero nullam; cap. *autem, cum pridem de pactis & cap. Inſinuatum, de ſimonia*, omnia loquuntur de pœna ferenda neque in vllo eorum de excommunicatione aliquid. Imò ſi rectè conſideret: Nec ad hanc pœnam ferendam agunt ad propoſitum: cùm ibi ſit ſermo de ſimonia proprie & ſtrictè, quando accipitur temporale pro ſpirituali. Vnde ſolum poteſt probari contraria ſententia per d. Extrauag. x. *de ſimonia*, & Concil. Conſtant quod in ea relatum eſt. At ne ex hoc probatur prædicta opinio: cùm enim prædicta Conſtitutio nihil aliud dicat, quam quod ſimoniaci illas pœnas ipſo facto incurrant, non debet extendi ad eos: qui permutant beneficia: eſt enim materia pœnarum, & earum grauium, atque adeò reſtringi debet vocabulum, & in propria accipi ſignificatione: conſtat autem propriam ſignificationem, & ſtrictam verbi, ſimonia, eſſe emptionem, & venditionem rei ſpiritualis pro temporali, quod eſt iure naturali, & diuino prohibitum. Licet enim verum eſt, vt ſupra diximus, iura vocari ſimoniam dationem vnius ſpiritualis pro alio non gratuito, ſeu ex pacto, tamen reuera hoc eſt in lata ſignificatione, & extenſa vocabuli, non in propria, & ſtricta, in qua mea ſententia comperio Couarruuiam *lib.1. Varia. reſol. cap.5. num.3. in fine, & num.5. verſ. item, quod vidimus non diſplicet*, imò Nauarr. clariùs loquentem, *cap.23. num.105. in fine*. Per hæc patet, ad rationes à me pro hac ratione factas, cap. enim *olim* priuationem habet beneficiorum, ferendam tamen, vt patet legenti. Ad ſecundum etiam ſolutio patet: licet etiam tales permutantes, vel penſionem reſeruantes, aut quouis alio modo conuentionem exequentes in rebus ſpiritualibus, in iure verè ſimoniaci appellantur, tamen in materia pœnarum, non oportet eos intelligi cùm non ſtricte, ſed extenſione quadam vocabuli, dicti ſint ſimoniaci. Ad illud, quod Extrauag. dicit: *Quomodolibet dando, vel recipiendo*. Reſpond. ſolum prohiberi modum non obiectum. Non enim dixit, quodcumque dando, vel recipiendo: nam eo ipſo quod datur ſpirituale pro temporali quomodolibet fiat ſine pecunia, ſiue ſeruitio, ſiue munere à manu, vel lingua, incurruntur prædictæ pœnæ ipſo facto in beneficiis. Huc uſque Nau. cui etiam adde Petrum Aragon. *in 2. x. quæſt.100.* & ita hanc ſententiam de rigore iuris diſputatiuè poſſe defendi putant Bioſfeldius *de ſimonia in rubrica fol.67.*

2. Sed ego prorſus, exiſtimo contrariam ſententiam tenendam eſſe tam practicè, quàm ſpeculatiuè. Dico itaque, quod permutatio beneficiorum, & cuiuſuis iuris ſpiritualis beneficia concernentis, ſi fiat auctoritate priuata eſt illicita, & ſimoniaca contra prohibitionem Eccleſiæ; habetur cap. *cum olim* cap. *quæſitum de rerum permutatione*. cap. *maioribus de Præbendis*. cap. *vlt. de pactis*: Ita eſt communis Doctorum ſententia, vt videre eſt in Rebuff. *in punct.3. p. tit. de permut. num.52.* Vgolin. *tab.1. cap.27.* Redoano *tit. de ſimonia part. 3. cap.3. & 23.* Suar. *lib.4. cap.31. num.8.* Valen. *diſp.6. quæſt. 16. part.3. verſ. ac videtur capit. 1659.* eſto contra teneat gloſſa & Innocent. *in cap. quæſitum. de rerum permutatione*, dicentes præbendas eiuſdem Eccleſiæ, & eiuſdem rationis poſſe permutari priuatim, ſed Hoſtienſ. Panormit. & alij ibi, & Doctores ſuprà relati non admittunt exceptionem, & meritò, quia ius non admittit, cum prohibitio ſit generalis, Quod à fortiori procedit in caſu, quo permutatio fieret in manibus Superioris, & permutantes inter ſe conuenirent de danda penſione ei, qui pinguius beneficium in alium reſignauit, aut permutauit vt bene dicit. Valen. *quæſt.16. part. 3. verſic. tertio modo, pag.1659.* & Man. Rodriquez *2. tit. Summ. capit.65. numero 6.* cum Aragon. *quæſt.100. art.4. verſ. eſt aliud dubium in 3. concluſ. part.1121.*

Quod hic lege inf. ca Reſ.36. dictiũ § Secundo aſſerunt.

Ex hac concluſione infero cum Leſſio *lib.2. cap.35. dub.17. numer.110.* & multis alijs, quos refert, & ſequitur Nicolaus Garcia *de benefic. 11. part. capit.4. num.6* permutantes propria authoritate beneficia aut eius ad illa effeciſſe actum irritum, & nullum; ac proinde non poſſe propria authoritate beneficium tenere. Superiorem tamen poſſe in pœnam commiſſi criminis eos per ſententiam beneficiis priuare, vt patet ex cap. *olim 7. de rerum permutat.* non tamen amittere ea ipſo facto, imò neque incurrere cenſuras ſecundum probabilem ſententiam. Et hæc omnia docet Caſtrus Palaus *tom.3. tract.17. diſp.3. punct.15. num.3.* Cui adde Ioanngio Vvigers *de Iuſt. tract.7. cap.4. d.14. n.583.* qui etiam obſeruat quod Angelus *verb. permutatio. n.5.* & Syluest. *eodem 2. q.2.* exiſtimant ſuperiorem ſufficientem ad permutationem non eſſe Epiſcopum ſolùm, vel qui Epiſcopalem iuriſdictionem habet, ſed quando ad illos non ſpectat talium beneficiorum collatio, tunc ſufficere poſſe etiam Prælatum inferiorem, ad quem collatio, aut inſtitutio ſpectat, quod & D. Soto *lib.9. q.5. art.x. & quæſt.7. art.x.* videtur ſupponere, vbi ſub diſiunctione loquitur de Epiſcopo, vel eo, ad quem collatio ſpectat quamuis ex profeſſo hoc non diſputet: & videtur poſſe colligi ex cap. *vnico de rerum permutatione num.6.* in quo dicitur, illos tamen, qui ſecundum formam iuris ſua beneficia in eadem Diœceſi ad tuam collationem ſpectantia permutare volentes, &c. vbi vrgeri poteſt illud, ad tuam collationem ſpectantia, quia videtur indicare permutationem beneficiorum, quæ non ſpectant ad collationem Epiſcopi, ad eum non pertinere. Eſt quidem iſta opinio contra communem: vbi tamen eſt in longa praxi, & quaſi præſcripta poterit ſeruari, quamuis non foret ſatis tutum vbi non eſt in vſu, eam introducere. Sed licet hæc omnia optimè à Vvigers dicta ſint, tamen ſententia Angeli, & aliorum eſt ſatis probabilis, & vt talem defendit Suarez *de ſimonia lib.4. cap.32. num.18.* & videtur probari ex cap. *vnico de rerum permut. in 6.* vbi approbatio, & conſenſus Epiſcopi requiritur in permutatione beneficiorum, quæ ipſe conferre poteſt, non in aliis, dicitur enim ibi, qui ſecundum formam iuris ſua beneficia in eadem Diœceſi ad tuam collationem ſpectantia permutare volentes, libere, & ſine fraude in manibus tuis ipſa reſignent. Ergo quæ ad collationem Epiſcopi, non pertinent, non tenentur in manibus Epiſcopi reſignare. Ratio verò eſt, quia conſenſus Epiſcopi in permutationibus ideò ſpectatur, quia ſine illo nec renunciatio beneficij, nec alterius obtentio fieri poteſt; cum ergo poſſit abſolutè beneficium reſignari, aliudque de nouo obtineri ſine Epiſcopi conſenſu, quando ad illum collatio, ſeu inſtitutio non ſpectat, non eſt cur dicamus, eſſe neceſſarium eius conſenſum: & tandem quia ille Prælatus, ad quem collatio beneficiorum ſpectat, habet

Sup. hoc in § not. præteritæ, ante med. verſ. & Clemẽs III.

in

Digitized by Google

in hac parte iuriſdictionem Epiſcopalem; ſi quidem beneficiorum collatio propria eſt Epiſcopi, cap. *omnes Baſilica* 19. *quaſt*.7. Ergo quoad tales actus rectè comprehendi poteſt ſub nomine Epiſcopi. Et ita ex his rationibus Palaus *vbi ſuprà num*.5. hanc ſententiam tanquam probabilem tuetur.

3. Sed hic quæro primo, an inter ſe beneficiati poſſent tractare de permutatione, accedente auctoritate ſuperioris futura. Alioqui negant; ita enim ſentit Hoſtienſ. *in d. cap. quaſitum*, quem ſequitur Ioannes Andreas, vt citat Panormitanus, fauet illud ipſum cap. & cap. *Cum olim*. ſupra citatum; vbi videtur damnari omnis pactio, & conſenſus partium in permutationem præueniens prolationem Superioris. Fauet etiam cap. *cum vniuerſorum*, & ibi *gloſſa eodem*; vbi damnari videtur factum eorum, qui incipiunt tractare in ſe de permutatione ſuarum Præbendarum, antequam Superiorem conſulant. Sed omninò dicendum eſt licere partibus interſe tractare de futura permutatione, ſi ſuperior conſentiat: eſt communis, Syluestri *ſuprà*, Panormitani *in d. cap. quaſitum*, qui citat Innocentium; Rebuff. *de permutat. num*.52. Gloſſæ *in Clementinam vnicam, eodem*. & aliorum, Confirmatur ex praxi totius orbis Chriſtiani, & quia huiuſmodi contractus planè reſoluuntur in conditionem, adeóque in conſenſum Superioris. Neque debet hæc conditio haberi pro impoſſibili, vt iura ſolent habere conditionem illam, quæ pendet à ſola Principis voluntate vt patet leg. *continuus*, §. *cùm quis ff. de verb. oblig*. hic enim conſenſus non fertur in præſens, ſed in futurum, & non expectatur diſpenſatio Superioris, ſed ordinaria quædam validatio, & auctoritatis impertitio.

4. Quæro ſecundò, An ſit neceſſaria aliqua cauſa in permutatione beneficiorum. Reſpondeo, cap. *quaſitum*, De rerum permutatione. indicari debere in permutatione interuenire neceſſariam aliquam cauſam. Quod non ita accipiendum, quaſi pro Eccleſiæ, vel beneficij; vel communi vtilitate citra aliam neceſſitatem non liceat permutatio. Si enim qui vtilis eſt Eccleſiæ in hoc ſuo beneficio, vtilior ſit futurus in alio, iam ſatis iuſta eſt cauſa permutandi, vt docet in illud cap. Panormitanus, & hoc ipſum indicat Pontifex *in fine cap*. iuſtum finem perſonæ exercere. Erit etiam iuſta cauſa, ſi permutans vno loco commodiùs propriæ ſaluti ſit conſulturus. Indicat D. Thomas *in* 4. *diſtinct*. 25. *quaſt*.3. *art*.3. *ad* 8. Si verò fiat permutatio ſolum pro aliquo commodo temporali alterios, vel vtriuſque partis, eſt ſimoniaca ſecundum eundem D. Thomam. Non tamen damnandus erit ſimoniæ, qui in hoc beneficio non inueniens congruam ſuſtentationem cum alio, qui tanta ſuſtentatione non indiget, ſine fraude conſcientiæ permutat, quia beneficium eius pinguius eſt, & ad neceſſariam ſuſtentationem ſibi vtilius: hoc ipſum enim etiam ad decorem Domus Dei cedit, quòd in ea non indigeant miniſtri: ſecundum illud Malachiæ 3. *ſit cibus in domo mea, & probate me ſuper hoc*, &c. Similis ratio erit, ſi Clericus permutet, quia in loco ſui beneficij perpetuas, & aſſiduas habet inimicitias vel incommodum patitur propter aëris intemperiem. Vide Mald. de Simon. *tractatu* 9. *capite* 3. *dubio*. 10. & alios *vbi ſuprà*.

RESOL. XXXIV.

An ſit peccatum ſimoniæ dare aliquid Titio, vt Caium abſcribere faciat inter Equites D. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, &c.

Et explanatur, quòd dans vel accipiens aliquid pro ingreſſu Religionis ligatur excommunicatione, Summo Pontifici reſeruata, in Extrauag. 1. de ſimonia.

Sed notatur ad faciliùs impetrandam ſuam receptionem in aliqua Religione poſſe quem gratiò, & ſponte præbere munera Superioribus vel alijs; imo in tali caſu pactum adhibere poſſe.

Et an quis probabiliter ſuſtinere poſſit ſupradictos ordines D. Iacobi, &c. non eſſe vere Religiones?

Et an ſit ſimonia, ſi Rex vendat las Encomiendas *ſupradictorum Ordinum, vel ſaltem ſit peccatum mortale?* Ex p. 3. tract.2. Reſ.64.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Azor. *to*.3. *lib*.12. *c*.16. *q*.5. quia per preces Titij via ad ingreſſum in Religionem paratur Caio, & ſicut Caius pecuniam dare non poteſt, vt in Religionem admittatur, ſic etiam non poteſt dare, vt ſibi viam paret ad ingreſſum in Religionem. Ita ille, & dans, vel accipiens aliquid pro ingreſſu in Religionem, ligatur excommunicatione Summo Pontifici reſeruata in Extrauag. 1. *de ſimonia*, vt notat Reginaldus *tom*. 2. *lib*. 23. *cap*. 12. *num*. 173. & alij.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & in Reſ. 1. poſt ſeqq. §. penult. in fine.

Quoad hoc in § ſeq. lege à lin. 7. ante fin. verſ. aſſerentes ad facilius.

2. Sed his non obſtantibus ego exiſtimo ſupradictam opinionem Azorij procedere, quando Titius daret Caio illam pecuniam, tanquam pretium emendi habitum illorum Ordinum, quod licitè fieri non poteſt *ex cap. quoniam, & cap. non ſatis, de ſimonia*. ſecus autem ſi illam pecuniam præberet Caio gratis, & liberaliter, vel in remunerationem laborum, licet excederet eorum menſuram; nam in iſto caſu poſſunt adeſſe duo contractus, vt ego ipſe notaui *in part*. 2. *mearum Reſol. moral. tract*. 2. *Miſcel. reſol*. 39. Vnus ſcilicet remunerationis laboris: & alter liberæ donationis, & ita hanc ſententiam expreſsè collegi ex D. Thom. *in* 2. 2. *quaſt*. 100. *art*. 3. *ad* 4. & illam tenet nouiſſimè Bartolomæus de Vecchis *in praxi nouit. diſput*. 1. *dub*. 3. *n*. 1. & alij communiter, aſſerentes ad faciliùs impetrandam ſuam receptionem in aliqua Religione, poſſe quem gratis & ſponte præbere munera Superioribus vel alijs. Imo ego puto in tali caſu licitè pactum adhiberi poſſe eo tamen, quo explicaui cum Valentia *tom* 3. *diſp*.6. *quaſt*. 16. *punct*. 3. & Adamo Tannero *in* 2. 2. *D. Thom. diſp*. 5. *quaſt*. 8 *dub*. 3. *num*. 76. in dicta reſolutione loco citato.

Quæ hic eſt ſup. Reſ 24. & in aliis eius primæ, & ſecundæ annot.

3. Deinde notandum eſt, quod habere habitum dictorum Ordinum ſecundum communem hominum exiſtimationem eſt quid honorificentiſſimum; ergo quando quis præbet pecuniam pro eius ſuſceptione, non intendit mere, vt ita dicam, Religionem, ſed honorem illum pretio æſtimabilem, quem confert habitus dictorum Ordinum, & ſic Villalobos *in ſumm. tom*. 2. *tract*. 37. *diffic*. 14. *num*. 5. ſic aſſerit [El que compra el habito, no quiere comprar la Religion, que antes le peſa con los votos, que eſtan per accidens coniunctos al habito, y el no queria ſino la honra, y renta, que es à qui lo principal, y lo demas acceſſorio.] Igitur nullo pacto committitur in tali caſu ſimonia.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

4. Adde etiam, quod quis probabiliter ſuſtinere poteſt ſupradictos ordines non eſſe verè Religiones vnde ceſsat ratio adducta ab Azorio *vbi ſuprà*, & ita tenent Doctores, quos citat Sanchius *in ſelectis di p*. 49. *num*. 12. Garzias *de benefic. tom*. 1. *part*. 1. *cap*. 4. *num*. 16. Barboſa *de poteſt. Epiſcop. part*. 2. *alleg*. 12. *num*. 46. & quos ego ipſe citaui *in* 1. *part. tract. de immunit. Eccleſ. reſolut*. 49. quibus nunc addo Ioannem Franciſcum Suarez *in Enchiridio caſuum conſc. lib*. 3. *ver. Religio*. Bonacinam *in Bull. Cœn. diſput*. 1. *quaſt*. 16. *ſect*. 1. *punct*. 3. *num*. 16. Alterium *de cenſ. tom*. 1. *lib*. 5. *diſp*. 16. *cap*. 1. Zanardum *in direct. Theol. part*. 2. *prac*. 4. *cap*. 31. Narbonum

Quæ nunc eſt in tom. 9. tr. 2. Reſol. 262. & ibi in Reſ. 167. & 169. & hic inf. in Reſ. 12

Digitized by Google

poſt ſeq. §. Nec valet, inter med. & fin. verſ. Reſpondeo, & in aliis multis poſitis in annot. prædicti verſ. Reſpondeo.

Narbonum *in recopil. tom.1. tit.5. leg.8. gloſſa vnica, num.14.* & Viuianum *in praxi nouiſſ. Iuriſpatronatus, part.2. lib.6. cap.2. num.17.* vbi teſtatur ſic fuiſſe deciſum in Rota Romana coram Seraphino die 4. Iunij 1586. & ita declaraſſe Sacram Cardinalium Congregationem die 10. Nouembr.1609.

5. Nec valet dicere cum Suarez *de Relig. tom.1. lib.4. cap.27. num.6.* quod dato hos Ordines non eſſe verè Religiones, tamen eo modo, quo ſunt Religiones, habent aliquid ſpirituale & inuendibile, nam reſpondeo cum Aragonio *in 2. 2. quaſt.100. art.4.* & aliis; quod quamuis ordinentur huiuſmodi Religiones, vltimatè ad diuinum cultum, proprius tamen earum finis eſt quid temporale, ſcilicet in militia: ſed cum non vltimi, ſed proximi finis ſit habenda ratio, non erit ſimonia, dare aliquid, vt quis in his Ordinibus adſcribatur; & ideo Raphaël de la Torre *tom.2. in 2.2. D. Thom. quaſt.100. art.4. diſp.3.* Villalobos, Suarez, Aragonius & alij penes ipſos docent, non eſſe ſimoniam, ſi Rex vendat *las Encomiendas* ſupradictorum Ordinum.

Et pro contento in hoc vit §.in Reſ. ſeq. §. propè fin. verſ. debent. & in §§. ſeqq. & latè in Reſ.1. poſt ſeq.

6. Sed inſtabis dicendo ſupradictos Doctores aſſerere quidem, non eſſe ſimoniam vendere dictas Encomiendas, tamen omnes aſſerunt, ſi Rex faceret, eſſe peccatum mortale. Ergo hoc etiam dicendum eſt in caſu noſtro. Reſpondeo negando conſequentiam; nam in caſu, de quo loquimur, Rex ad preces tantùm alicuius priuati ſine vllo pretio, & pecunia confert habitum Equiti habenti, vt ſuppono, omnia requiſita neceſſaria; Eques verò eſt ille, qui pro labore, ab interceſſore ſuſcepto dat ei in pretium aliquam pecuniarum ſummam, quod ſi excedat laboris menſuram, dum dictus Eques, vt omnes facere poſſunt, illud plus, quod labor ille non meretur, gratis, & liberaliter remittat, neſcio quo pacto in tali negotiatione culpa interuenire poſſit. Saluo ſemper meliori iudicio; & præſertim præſtantiſſimorum Hiſpaniæ Doctorum, quibus hæc corrigenda humiliter, & ex corde ſubmitto.

RESOL. XXXV.

An emere ſchedulam Habitus D.Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, &c. ab aliquo miniſtro Regis ſit ſimonia?

Et docetur, quod ſi non pro ſchedula, ſed pro laboribus aſſumptis pecunia præbeatur tertio impetranti, & ſi ex pacto hoc fiat, nullomodo illicitum eſt.

Et an Habitus prædictorum Ordinum, non ſit Habitus Religionis vera, ſed ſecundum quid? Ex p.9. tract.9. & Miſc.4. Reſ.35.

Sup. hoc in Reſ. præterita in princ. & ſign. me & melius in §. Deinde.

§.1. QVidam Auctor modernus, me ſæpè parùm modeſtè impugnans de opinionibus ſatis probabilibus, quem ego ex conſilio Doctorum virorum ſilentio mulctaui, ad propoſitam difficultatem affirmatiue reſpondet: ſed nominatim contra illum inſurgit doctus Ioſeph Ianuarius *in Reſolut. moral. part.1. reſolut.6* per totum, in qua me citato negatiuam ſententiam firmat, quam etiam me citato tenet ex Societate IESV Stephanus Fagundez *de Contract. lib.5. cap.20. num.9.* vbi ſic ait: Quæſtio eſt, vtrùm licitum ſit pretium cuidam tertio dare, vt Caium admittere faciat, & adſcribere inter Milites, & Equites D.Iacobi, Chriſti, Alcantaræ, & Calatrauæ, illorumque Habitu, & Commenda inſigniri? Et ſupponimus, illum eſſe idoneum ad talem Habitum, & Commendam, & Benemeritum illius. Supponimus etiam eum, cui pretium porrigitur, plurimùm valere apud Regem vel apud miniſtros Regios, qui tàm Habitum, quam Commendam conferre poſſunt; tandem ſupponimus cum communi Doctorum, eam gratiam, quam habet erga Regem pretio eſſe æſtimabilem, meréque temporalem, & illam, & laborem, quem poſiturus eſt in eo negotio aſſequendo, plus, minuſve tantum in æſtimatione hominum valere, quantum æſtimatur, valetque pretium, quod ex pacto accipit, & ſiquid plus valet, libentiſſimè, & liberaliſſimè illud plus donare; ſimiliterque ſi pretium excedit æſtimationem, laboris & gratiæ, dantem illud plus libentiſſimè, & liberaliſſimè illud remittere, & condonare accipienti? Et in his terminis negat Azotius *tom.3. libr.13. capit.16.* vbi ait; Id eſſe illicitum, quia eſt Simonia, & venditio Habitus Religioſi Ordinis, & Commendæ, & conſequenter dicit, ligari excommunicatione ſummo Pontifici reſeruata, contenta Extrauaganti 1. de ſimonia, vt notat Reginaldus, *tom.2.lib.23.cap.12.num.175.* & hanc opinionem Azotij debent tenere omnes illi Auctores, qui aſſerunt, prædictos Equites eſſe verè Religioſos, & illorum habitum ſacrum & Religioſum eſſe: quos ſupra citauimus §. de Equitibus verò. Dicendum tamen eſt, in præfatis terminis loquendo, non ſolùm id non eſſe ſimoniam, ſed etiam rem eſſe licitam, abſque vllo peccato fieri poſſe, & de illa cum accipiente paciſci, & in iiſdem terminis id tenet expreſſè Diana *tract.2.de dubiis regularib.reſ.64.initio, iuncto §. inſtabis.* Debent tenere id omnes, qui dicunt, non eſſe ſimoniam vendere Commendas; quos ſtatim citabimus in §. *Attamen,* & illi etiam, qui tenent, huiuſmodi milites non eſſe vere Religioſos, nec Habitum illorum Religioſum eſſe, ſed inſigne tantùm notabilitatis. Ita Fagundez; qui poſtea validis rationibus hanc ſententiam confirmat.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Nec valet, inter med. & fin. & in aliis multis eius not.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens. & latè in Reſ. ſeq.

2. Idem etiam me citato, tenet Machadus *de perfecto Confeſſ. tomo 2. libro 5. parte 4. tractatu 2. docum.1.num.4.* ſic aſſerens: [No es menos controuerſo entre los Dotores, ſi el vender los Habitos de las Ordenes militares ſea materia de ſimonia. Graues Autores ſienten que ſi fundados en que no ſolo las Encomiendas que tiene la Ordẽ de San Iuan ſun beneficios Eccleſiaſticos, ſino tambien las de Santiago, Alcantara, i Calatraua, &c. Pero la mas probable i recibida opinion es, que en la venta de los Habitos de las dichas Ordenes Militares non ſe comete ſimonia, por no ſer beneficos Eccleſiaſticos las Encomiendas, ſino coſa temporal, i precio æſtimabile que ſe da à los Caualleros militares con titulo laical para ayuda de coſta, i eſtipendio por los ſeruicios que han decho, ò ſe eſpera haran en guerra contra los enemigos, de la Santa Igleſia.] Hæc ille. Vide etiam Ludouicum à San Iuan *difficul.2.dub.1.*

3. Probatur hæc opinio primò, quia iuxta meliorem opinionem, Habitus prædictorum Ordinum, non eſt habitus Religionis veræ, ſed ſecundum quid; non ergo erit ſimonia, illum pretio, modo præfato, procurare, ſed nec erit etiam illicitum. Secundò, quia ille habitus hodie poſt diſpenſationem in votis caſtitatis perpetuæ, paupertatis, & carentiæ propriæ, & rigoroſæ obedientiæ à Summo Pontifice obtenta, manſit ille habitus, inſigne honoris honorificentiſſimum, non inſigne Religionis perſonarum, quæ Deo per vota Religionis ſubſtantialia conſecrantur, & ideò quando quis cum alio paciſcitur, vt habitum ſibi pretio obtineat, aut illum emit, non emit illum tanquam inſigne Religionis, ſed tanquam inſigne quoddam honoris ſæcularis, pretio æſtimabile; quare ſi aliunde eſt idoneus ad illum, & non datur exceſſus conſiderabilis pretij & laboris ex vtraque parte, aut ſi datur libenter, & gratioſè, ad inuicem remittitur, non video cur hoc illicitum ſit. Alias rationes videbis apud Iannarium loco citato, qui reſpondet ad argumenta, quæ contra me dictus Auctor modernus adduxerat.

4. Nota

4. Nota quod Ianuarius, me citato, vbi ſupra docet, quod ſi non pro cedula, ſed pro laboribus aſſumptis, pecunia præbeatur tertio impetranti, & ſi ex pacto hoc fiet, nullo modo illicitum eſt. Immò ſi pretium æquetur labores aſſumptos, & qui emit intelligit donare gratis tali tertio, magis hoc licitum eſt, & nullo modo eſt ſimonia. Sed de hoc ego alibi.

Alibi in Reſ. 1. not. præſentis §. Sed his. ad med. &c.

RESOL. XXXVI.

Excuſatur quadam conuentio Equitum Ieroſolymitanorum à labe ſimoniaca.

Et inter alia, quæ in textu huius Reſolutionis inferuntur, & docentur, maxime deducitur in criminalibus eſſe amplectendam opinionem, quæ fauet reo, relicta probabiliore, & aliquid de conſuetudinibus agitur.

Et quæritur, an ſi vnus ex concurrentibus det alteri pecuniam, vt à concurſu deſiſtat, ob impedimentum tollendum, committat ſimoniam?

Et an pactum cum aliquo, quod non concurrat in ordine ad hanc electionem, & ego non concurram ſecum ad ſequentem, licitum ſit?

Et tandem quæritur an Commenda Equitum D. Iacobi, Alcantara, Calatraua, &c. ſint beneficia Eccleſiaſtica, & materia ſimoniæ?

Et an prædicti Equites ſint vere Religioſi?

Et in textu huius Reſolutionis alias curioſas difficultates inuenies ſignanter à §. Probatur ſecundo. vſque in finem. §. Probatur tertio. & in fine. §. Notandum eſt. Sed aliqua earum iam iterum adſcripta ſunt in hoc ipſomet tractatu. Ex p.6. tract.8. & Miſc.3. Reſ.17.

§.1. SVppoſita veritate facti, ſatis in diſcurſu, & ſummario enarrata, aſſero ex multis rationibus Dominum de N. immunem eſſe à labe ſimoniæ. Primò, quia commendæ Religionis Melitanæ ferè ſemper non ſunt materia ſimoniæ; non enim debent inter beneficia Eccleſiaſtica annumerari, quia conferunt titulo Laico, nam dantur in ſtipendium pro temporalibus ſeruitiis: ergo ſunt aliquid ſpirituale, ſed tantùm temporalia quædam ſubſidia, & alimenta militaria, & ideo hanc ſententiam tenent communiter Theologi, & præcipuè inter illos Suarez, Rodriquez, Ledeſma, & Vega, quos citat, & ſequitur Caſtrus Palaus *tom.3. tract. vltim. diſput.3. punct.13. num.13* quibus ego addo Filliucium *tom.3. tract.45. c.6. n.4.* Aragonium *in 2. 2. D. Thomæ, quæſt. 100. art.4.* Cæleſtinum *in Compend. Theolog. Moral. tract.7. cap.5. quæſt.9.* Villalobos *in Summa tom.2. tract.37. difficult.14. num.2. iuncto n.3. in fine.* Lezzanam *in ſum. Quæſt. Reg. tom.1. c.5. num.26.* Bonacinam *tom.1. diſp.1. de Simonia q.4. num.25.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 34. §. Deinde. & §. Sed inſtabis. & in Reſ. 35. §. 1. propè fin. & ſeqq. & lege præſentis doctr. ſequentè inſ. §. pen. & vlt. huius Reſ.

2. Nec valet dicere, quod ſacra Rota olim contrariam ſententiam tenuit coram Puteo *lib. 1. deciſ.282.* & coram Maranta *deciſ.68.* & ex illa poſtea Pariſius *de confiden. quæſt.17.* Garſias *de benefic. tom.1. part.1. cap.4. num.1.* Molfeſius *in ſumm. tom.1. tract.6. cap.2. num.29.* Sanchez *in opuſc. tom.1. lib.2. cap.2. dub.24. num.8.* & alij penes ipſos. Non vnquam valet hoc dicere; nam licet penes me authoritas Sacræ Rotæ ſit maxima, tamen ratio per quam ſtatuit dictas Commendas eſſe beneficia, mihi non placet, aſſerit enim dictos milites eſſe Religioſos, & dictæ Commendæ non dantur niſi Religioſis profeſſis & ideo videntur annexæ ſtatui Religioſo, quem conſtat eſſe ſpiritualem. Sed reſpondeo cum Villalobos, & Aragonio, huiuſmodi Religiones ad diuinum cultum vltimatè ordinentur, proprius tamen finis eorum inſtituti, eſt quid temporale, ſcilicet militia: & non vltimi, ſed proximi finis eſt habenda ratio. Ergo: &c. vel reſpondeo cum Suarez, & aliis Theologis vbi ſuprà huiuſmodi Commendas non tradi Religioſis ob percuſſionem, tanquam ob titulum, ſed tantùm ob conditionem ſine qua non, conferuntur. Pontifex enim non vult illas Commendas conferri, niſi Profeſſis; conſequenter in recepturo huiuſmodi Commendas requiritur profeſſio, vt ſit habilis ad eas recipendas: non tamen hinc ſequitur huiuſmodi Commendas eſſe aliquid ſpirituale; ſicut ſi Pontifex præciperet bona aliqua temporalia diſtribui inter Religioſos, non ob id illa bona eſſent ſpiritualia, ſeu annexa titulo ſpirituali, & ideo penſiones non efficiuntur ſpirituales eò quòd ſupponant primam tonſuram, ſi nullum ſecum afferant ſpiritualem obligationem; nec talis exiſtimanda eſt obligatio quam habent dicti milites recitandi aliquas preces: hic autem eſt titulus ſpiritualis: ergo huiuſmodi Commendæ conferuntur titulo ſpirituali Nam reſpondeo illam precum obligationem non oriri ex Commenda, ſed ex Profeſſione, & Regula: ſicut Laici aliquarum Religionum obligantur ad priuatas quaſdam preces; vnde fructus Commendæ non ſunt reuera ſtipendia pro tali diuino officio, ſed pro temporali miniſterio Militiæ, quam quidem Militiam eſſe opus temporale pretio æſtimabile dicendum eſt, quod æſtimationem ſuam non amittit, etiam ſi fiat ex voto, & referatur ad cultum Dei, vt ſuſius explicat Suar. *n.8.* & alij *vbi ſuprà*, qui etiam addunt non obſtare, quod dicti Commendatarij aliquando habeant ius præſentandi in Eccleſiis ſuis aliquem Clericum ſui ordinis, vt beneficium in tali Eccleſia obtineat, quod totum ſpirituale eſſe videtur: nam reſpondent illud ſe habere per modum iuriſpatronatus, quod antecedenter eſt annexum beneficio Eccleſiæ, & quaſi ineſt Commendæ temporali tanquam fundamento, & tranſit cum ipſa Commenda: ſi verò inſtabis, Suarez, & alios citatos Doctores loqui de Commendis Equitum Diui Iacobi, &c. & non commendis Equitum Diui Ioannis, inter quos, vt tenet Molfeſius *loco citato*, & nouiſſimè Fagundez *de Iuſtit. lib.5. cap.20. num.11.* eſt magna differentia: nam iſti ſunt verè Religioſi, illi autem non. Reſpondeo Equites Diui Iacobi ex communiori ſententia eſſe verè Religioſos, vt ego ſatis firmaui *in part.2. tract.2. reſolut.49. & 72. tract.6. reſolut.23. & part.3. tract.2. reſolut.30.* & me citato docent nouiſſimè Amaia *in Codicem, lib.10. titul.39. numer.15.* Machin. *in reſol. pro iure ordin milit. art.2. numer.7.* & Sperellus *deciſ.2. num.58.* vbi plena manu, & ad ſatietatem adducunt Doctores hanc ſententiam tenentes, & dato & non conceſſo, quod dicti Equites non ſint verè Religioſi, tamen in ordine ad committendam ſimoniam hoc nihil obſtaret: nam vt rectè obſeruat Suarez *loco cit. num.6.* ſatis eſſet, quod eo modo, quo ſunt Religioſi, ſpirituale aliquid habeant, & inuendibile, cui videntur annexæ eorum Commendæ, & tamen hoc non obſtante, vt probatum eſt, ſupra citati Doctores conſtanter aſſerunt Commendas dictorum Equitum non eſſe materiam ſimoniæ; ergo, & idem dicendum eſt de Commendis Equitum D. Ioannis, cum in vtriſque eadem militet ratio, & ideo hanc opinionem firmauit Summus Pontifex Iulius II. in Bolla dat. Romæ apud S. Petrum anno 1505. Kalend. Iulij Pontificatus ſui anno 2. vbi clarè aſſerit Prioratus, Præceptorias, &c. Religionis Melitanæ non eſſe Beneficia; & Pius II. in alia Bulla, anno 1460. Kalend. Martij idem etiam aſſerit. Vnde bona venia Canoniſtarum, quos ego ſæpè libenter ſequor, circa hanc quæſtionem, potius Theologis adhærendum eſſe puto; licèt ex illis contrarium aſſerat Aprius *tom.1. lib.13. cap.6. quæſt.2.* ego ad firmandam noſtram ſententiam adducam ex Canoniſtis Ioannem Quintum *in Repetit. ad cap. de multa, de Prabend. numer.8. & à numer.163. ad numer.15.* vbi in ſpecie docet Præceptores vel Commendatarios Diui Ioannis non eſſe Beneficiarios, nec beneficium habere, ſed adminiſtrationem, & officium, quod

Duæ primæ Reſ. citatæ in hoc textu hic ſunt in to. 9. tract. 2. Reſ. 161. & 169. Tertia vero nūc inuenitur in to. 7. tr. 3. Reſol. 54. Quarta reperitur ibi in tr. 1. Reſ. 99. & ſup. hoc ibi in Reſ. 100. curſim, & in Reſol. 149. §. Quæro ſecundo. & hic ſup. in Reſ. 34. §. Adde. & in Reſ. 35. §. 1. curſim propè fin. & in to. 5. tr. 1. Reſ. 79. cum multis DD. in §. 2. & in to. 4. tr. 5. Reſ. 98. à lin. 1. & verſ. Ex doct. & in Reſ. 99. à lin. 2. & in to. 5. tr. 2. Reſ. 11. §. 1. & ſeqq. & ibi in tr. 4. Reſ. 28. à lin. 2. & in to 9. tr. 2. ex doct. Reſ. 167.

quod etiam ex Iuriſconſulto firmat Martinus de Vilas, *de Patronatu Calatagud.part.4. diſt.1. numer.10.* & Cabedo *de Patron. Region. Coronæ Luſſit. cap.15. à numer.15.* docentes Commendas, & Prætorias Ordinum Militarium non eſſe beneficia: ergo non eſſe materiam ſimoniæ, dicendum eſt. Itaque circa præſentem quæſtionem cum duæ adſint opiniones, neſcio quare non ſit amplectenda illa quæ fauet reo, cum omnia iura clament in dubiis pro reo. Et ita in terminis tenet Coratius *in tract. de Comm. opin. lib.2. tit.9. caſ.22. num.168.* Garonus *de Priuileg. Fiſci, lib.4. titul.7. cap.4. num.11. & 12.* Imo Doctores aſſerunt in criminalibus eſſe amplectendam opinionem probabilem, quæ fauet reo, relicta probabiliori. Ita Villalobos *in ſumma tom.1. tract.1. difficult. 15. n.3. & 4.* Emanuel de Monte *opuſc.1. de Enſal. & Incan. ſent.1. cap.1. num.25.* Metella *tom.1. diſp.3. cap.4. num.181.* Salas *in part.2. D. Thom. tract.8. diſp... ſent.12. n.115.* Palaus *tom.1. diſp... punct.11. num.4.* & alij.

Sup. hoc in Reſ. 2. not. ſeq. in eodem §. & in 2. in fine.

Sup. hoc in tom. 8. tr. 1. Reſ. 21 §. Sed hic. & inf. in tr. 10. Reſ. 58. recitàtet in fine.

3. Probatur ſecundò noſtra ſententia, dato & non conceſſo Commendas Militares eſſe materiam ſimoniæ: tamen in noſtro caſu ſimoniam non adeſſe dicendum eſt. Nam vt obſeruat Pater Suarez *de Relig. tom.1. lib.1. c.48. n.3* aliquando ratione conſuetudinis exactiones temporalium pro ſpiritualibus non ſunt tanquam ſimoniacæ damnandæ, quod confirmat ex Concilio Trident. *ſeſſ.23. cap.14. de reformat.* vbi ſupponitur aliquas conſuetudines huiuſmodi eſſe prauas, & alias pias, & ideo præcipit examinari, & diſcerni, vt piæ retineantur, & aliæ auferantur: ergo infert Pater Suarez, ſunt aliquæ conſuetudines, quæ poſſunt hanc exactionem honeſtare. Et ideò Ioannes Vviggers. *de iuſt. & iur. tract.7. cap.4. dub.8. num.45. dub.6. num.47. dub.10. num.45.* Layman *lib.4. tract.10. cap. vltim. numer.46.* Leſſius *lib.2. cap.35. dub.9. numer.58. dub.10. numer.62. dub.12. num.70.* & alij non improbant aliquas conſuetudines particulares exigendi pecuniam in materia ſpirituali, & apertè docet D. Thomas *in 2. 2. quæſt.100. art.2. ad 4.* Hoc igitur ſuppoſito ſic argumentor; aliquæ ſunt conſuetudines, vt probatum eſt, quæ in materia accipiendi aliquid pro ſpiritualibus ex iuſta cauſa poſſunt cohoneſtari: ſed talis videtur conſuetudo, de qua loquimur, ergo non eſt improbanda. Probo minorem: nam talis conſuetudo faciendi ſimiles concordias, vt habetur in diſcurſo, fuit in Religione Hieroſolymitana introducta pro æqualitate inter dignitates inducenda, & ob bonum pacis, ad euitandas rixas, & contentiones cum periculo vitæ, quæ oriri poterant inter Equites, cùm vnuſquiſque antecellere meritis, & ſeruitiis, alios exiſtimaret; ergo non videtur improbanda: maximè quod dictæ concordiæ vt plurimum (& factum eſt in caſu noſtro) efficiuntur cum licentia magni Magiſtri, qui non ſolum iuriſdictionem ordinariam habet in tota Religione, ſed etiam facultatem ſuper dictas Commendas penſiones imponendi, reſeruandi, eaſque cum Commendis ipſis permutandi, vt ſupponitur in Diſcurſu, & ex Bullis Pij. IV. & Sixti V. determinauit ſacra Rota in Mileuitana penſionis die 29. Maij 1637. coram Ghiſlerio. Ergo conuentionem, de qua loquimur, vt pote ortam ex iuſta cauſa, & authoriſatam à facultate habita à magno Magiſtro, ſimoniacam minimè, eſſe dicendum videtur ex his, quæ aſſerunt Doctores: & primò quia licèt Epiſcopus nequeat penſionem reſeruare, ex cauſa tamen iuſta, maximè pro bono pacis poteſt illam imponere, vt latè probat Abb. *in c. conquerente num.5. de Cleric. non reſident.* Felinus *conſil.4. n.2. de Simonia.* Gigas *de penſionibus, quæſt.6. num.2.* Caccialupus *de penſionibus, q.4. n.4.*

Sup. hoc latiſſimè in to. 3. tr. 3. Reſ. 116.

4. Secundò aſſerunt aliqui Doctores non eſſe ſimoniam interueniente auctoritate Prælati, quando beneficia ſunt inæqualia in fructibus temporalibus, per pecuniam inæqualitatem reſarcire, nullo tamen modo intendendo dare pretium pro ſpirituali titulo, nam per intentionem iſtam, fieri poteſt vt pecunia detur pro temporali, & non pro ſpirituali: & ita tenet Caietanus *in 2. 2. quæſt.100. art.4.* Leſſius *lib.12. cap.35. dub.17. n.101.* Sotus *de iuſt. lib.9. quæſt.7. art.2.* Syluester *verb. permutatio 2. quæſt.6.* Angelus *eodem verbo, num.6.* Tabiena *verb. beneficium 3. num.25.* & alij. Quod probatur *ex cap. ad quæſtiones de rer. permutat.* & Clemens III. reſpondit Eccleſias Parochiales permutari poſſe auctoritate Epiſcopi, vt ſi poſſeſſiones vnius abundantiores ſint, exceſſus pecunia compenſentur. Confirmantur ſupradicta ex opinione aliorum Doctorum aſſerentium, quod ex conſenſu Ordinarij poſſit inæqualitas fructuum ſpiritualium per impoſitionem penſionis compenſari vt verbi gratia, eſt permutatio facienda de beneficio tenui cum pingui, licitum eſt ex ordinarij conſenſu imponi beneficio pinguiori aliquam penſionem, & ſic permutationem concludi. Ita Nauarrus *conſil.43. de Simonia, num.4.* quem ſequitur Nicolaus Delfinas *de Iu. epatronat. lib.2. quæſt.28. num.161.* & Gonzales *in Regul.8. Cancellariæ, Gloſſ.5. D.5. num.27. & ſeq.* cum aliis penes ipſum. Cùm igitur adſit conſuetudo ex iuſta cauſa introducta faciendi ſimiles concordias in Religione Hieroſolymitana: & interueniente etiam facultate, authoritate, & conſenſu magni Magiſtri, relinquo conſiderandum ex ſupradictis an ſit concordia de N. tanquam ſimoniaca damnanda, & improbanda.

Quoad hoc leg. ſup. ex Reſ. 11. doctr. §. Sed ego.

paulò poſt init. à Reſ. Quod à ſimon.

Sup. hoc in §. not. præcit. ad med. & paulò poſt.

5. Probatur tertiò, concordiam ſupradictam non eſſe ſimoniacam; quia etiam ante ius quæſitum licitum eſt vexationem redimere ab iis, qui obeſſe poſſunt ad conſequendum beneficium non autem prodeſſe, vt ex communi Theologorum ſententia docent Leſſius *l.2. c.35. dub.18. n.108.* Malderus *de iuſt. tr.9. cap.3. dub.17.* Syluius *in reſol. variis, ver. Simonia 2. concl.1.* Filliuc. *tom.3. tr.45. c.11. n.6. & 7.* Baſſæus *in Flor. Theol. Pract. ver. Simonia 5. n.5.* & Suarez *de Relig. tom.1. lib.4. c.50. num.23.* quia hoc non eſt emere rem ſpiritualem, ſed remouere iniuſta impedimenta. Quod ita verũ eſt vt aliqui exiſtiment in tali caſu non ſolùm ad redimendam vexationem pecuniam dari poſſe iis, qui tantum obeſſe; ſed etiam iis, qui prodeſſe poſſunt, videlicet Electoribus. Et ideo, ſi aliquis inter dignos ſit dignior & Elector iniuſtè neget beneficium, poterit pecuniam offerre ſub onere, vt eligatur, quia non in pretium electionis pecunia offertur; ſed in remotionem maioris peccati, quod intendit Elector committere eligẽdo dignum, prætermiſſo digniori. Item quia talis habet ius quæſitum, ne in tali concurſu alius præferatur ergo pecunia non acquirit ius, ſed defendit habitum. Et ita hanc ſententiam mordicus ſuſtinet Sapientiſſimus P. Hurtado de Mendoza *de fide vol.1. diſput.173. ſect.17. §.234.* & Caſtrus Palaus *tom.3. tr. vlt. diſp.3. punct.20. n.4.* Sed quidquid ſit de hac doctrina in noſtro caſu Dominus de N. *ex ſtat.5. de elect.* habebat ius acquiſitum ad obtinendas omnes dignitates ſuæ Religionis, & ad illas ius certum habere à peritis, conſultus fuerat; ergo licitè ad redimendam vexationem potuit pecuniam offerre non iis qui prodeſſe poterant, ſed obeſſe: ergo nullam in tali concordia labem ſimoniacæ prauitatis adeſſe manifeſtè dicendum erit. Confirmantur ſupradicta à fortiori ex quibuſdam opinionibus P. Paſqualigi, qui *in deciſ.248.* quærit an ſi vnus ex concurrentibus det alteri pecuniam, vt à concurſu deſiſtat, ob impedimentum tollendum, committat ſimoniam. Et negatiuè reſpondet. Item *in deciſ.249.* quærit an pactum cum alio quod non concurrat in ordine ad hanc electionem, & ego non concurram ſecum ad ſubſequentem, licitum ſit. Et in affirmatiuam partem inclinat; quæ quidem omnia mirificè faciunt ad excuſandum Dominum de N. vt in

Sup. hoc obeſſe, int. in Reſ. 43. ſignanter §. vlt. & pro prodeſſe, in Reſ. non. ſeq. & pro obeſſe in §. not. primæ poſt ſeq.

Sup. hoc latè inf. in Reſ. 40. 41. 42. & 43. §. Sed in fine, &c.

Sup. hoc & pacto ſequenti & conſimili hoc term. ſup. in Reſ. 11. §. vlt. ante med. verſ. ſi quærit, an ſit ſimonia. & paulò ante dictum verſ.

conuen

connentione de qua loquimur non incurrerit in labem ſimoniacam.

6. Sed tandem quidquid ſit de dictis opinionibus P. Paſqualigi ad defenſionem Domini de N. non deteram hic per extenſum appone e verba Franciſci Zypæi in ſuis eruditis Conſultationibus Canonicis noniſſime impreſſis *lib. 3. titul. de Iurepatronatus, conſultat. 4. num. 6.* vbi ſic aſſerit. Sed & illud quod A. & B. iuramentom offerunt intentionem ſuam procul abfuiſſe à ſimoniæ labe: quodque vterque vitæ hactenus inculpatę fuerint nobiles, Sacerdotes: quod in tota aliorquin actione palam proceſſerint vſi conſilio Secretarij, Nuncij Apoſtolici, & Notarij in huiuſmodi praxi admodum periti, aliorumque: atque licèt etiam is inficiatur, qui non intelligit ſe illicitum quid admittere *cap. per tuas 37. 10. de Simon.* tamen traditum eſt auctoritatem viri alicuius docti excuſare à culpa, & pœna; Nauarr. *conſil. 29. num. 3. leg. cum pater. §. Titio de leg. 2. Gloſſ. finalis in fine. cap. ad audientiam, de his, qui vi, aut met.* Vvames *conſil. 561. numer. 5.* vbi ex Petro de Palud. docet, ſi quid ad ſimoniam deeſt, quippe ſtudioſa, ac deprauata voluntas; actúſque agentium non operantur, vltra eorum intentionem. Hæc omnia Zypæus *vbi ſuprà*. quæ quidem mirificè faciunt pro caſu noſtro, in quo dominus de N. in iis concordiis initis palam proceſſit, & non ſolùm cum conſilio peritorum: ſed etiam licentia magni Magiſtri.

7. Vnde ex his, & aliis rationibus ſuperius ſuppoſitis ſequitur Dominum de N. ab incurſu ſimoniacæ labis omnino liberandum, eiuſque electionem validam declarandam eſſe. Et quidem ſi in dubio nemo cēſendus eſt ſimoniacus, cum in materia ſimoniæ probationes debeant eſſe claræ, & concludentes, vt determinauit ſacra Rota in vna Vaſieoſ. Prioratus die 27. Maij, anno 1600. coram Seraphino *tom. 2. deciſ. 1359. num. 3.* & in Ciuitat. Plebis prætenſæ ſimoniæ die 12. Ianuarij 1620. coram Buratto *tom. 2. deciſ. 445. n. 6.* & ibi amiciſſimus Ferentillius, vt diligenter ſolet, plures alias Sact. Rotæ deciſiones adducit quibus adde adductas à Farinacio *poſt. conſil. 75. dub. 1.* Ideo miror quomodo poſſint Aduerſarij prætendere electionem dicti Domini de N. ſimoniacam declarandam eſſe, cum, vt diximus, ex tot rationibus, & Doctoribus ſuperùs adductis ab omni prauitate ſimoniaca liberam eſſe manifeſtè appareat, & ita ego ſentio.

Sup. hoc in Reſolutionibus not. 1. huius Reſ.

8. Notandum eſt tamen quòd poſt hæc ſcripta inueni amiciſſimum Alexandrom Sperellum *deciſ. 2. num. 101.* docere Commendas Equitum D. Iacobi Alcantaræ & Calatrauæ eſſe beneficia Eccleſiaſtica, & materia ſimoniæ, ſed contra ipſum vide non ſolum Doctores citatos in principio huius Reſolutionis, ſed etiam nouiſſimè Stephanum Fagundez *de inſtit. & contract. lib. 5. cap. 20. numero 10.* qui etiam *numer. 9.* me citato tenet licitum eſſe abſque vllo peccato pretium dare alicui, vt te faciat adſcribere inter milites horum Ordinum, vltimum eſt valdè notandum, quia in praxi quotidianum.

Sup. hoc latè ſup. in Reſ. 34. & lege etiā Reſ. 35.

9. Et tandem confirmationem ſupradictorum non deſinam hic adnotare, quòd poſt hæc ſcripta, & Romæ cum multis communicata, peruenit ad manus meas Votum R. P. Franciſci Bardi ex inclyta Societate IESV præſtantiſſimi Theologi, in quo latè, & doctè firmat vt plurimum Commendas Equitum Melitenſium non eſſe beneficia Eccleſiaſtica, & per conſequens materiam ſimoniæ, & ſupradictum Votum fuit etiam ſubſcriptum à Patribus Alexandrino Neuola, Cæſare del Boſco, Franciſco del Bone, Ioſepho de Auguſtino, Martino Prates, & aliis viris doctis eiuſdem Societatis.

RESOL. XXXVII.

An ſit ſimonia vendere locum honoratiorem pro ſepultura?

Et quid de vaſis ſacris, & capellis? Ex p. 2. tract. 15. & Miſc. 1. Reſ. 57.

Sup. hoc in tom. 6 tr. 1. Reſ. 117 curſim in §. Ad confirmationem & ibi in n. 7. Reſ. 65. §. Et ideo ad med. verſ. quia tunc. & in to. 1. tr. 4. Reſ. 49.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Suarez *de relig. tom. 1. lib. 4. de ſimonia, c. 14. n. 22.* Reginal. *in praxi tom. 2. lib. 23. cap. 16. num. 226.* Filliuc. *tom 3. tr. 45. c. 3. n. 26.* Raphaël de la Torre *in 2. 2. te. 2. q. 100. art. 4. diſp. 7.* & Malderus *in 2. 2. tract. 9. c. 3. dub. 9.*

2. Sed contrariam ſententiam amplectendam eſſe maxime de hoc ſtante conſuetudine vniuerſali; & ita in ſpecie contra Suarez docet Garſias *de benef. tom. 1. part. 5. c. 9. n. 117. in additionibus*, vbi citat Sotum, Spin. Gratianum, Lara, Salaza & Humadam, quibus ego addo doctiſſimos Theolog. Ioann. de la Cruz *in direct. conſ. p. 1. prac. 7. q. 4. dub. 9. concl. 2.* Rodriq. *in qq. regul. te. 3. q. 58. art. 2.* Arag. *in. 2. 2. q. 100. art. 4.* Philiarch. *de offic. Sacerd. tom. 2. p. 2. lib. 6. c. 9.* ex Societate Ieſu Emmanuelem Sa *ver. ſimonia, n. 2.* ex noſtra Religione Naldum *in ſum. ver. ſepult. n. 8.* & tandem nouiſſimè Barb. *in ſuis collect. to. 2. lib. 3. tit. 28. c. 13. n. 2.* Ragucium *de Eccl. diſcip. q. 86. n. 3.* Genuenſem *in praxi Archiep. c. 32. n. 19.* cum aliis. Dico igitur, quod aut pretium petitur pro ſepultura ſimpliciter aut pro aptiori loco ſepulturæ. Primo caſu pretium peti non poteſt abſque labe ſimoniæ, quod ceſſat ſecundo caſu, quando locus honorabilior petitur pro ſepultura; nam cum talis locus non ſit neceſſarius ad ſepulturam, non venditur ſepultura nec ſacrum contra Suar. & Eccleſia cœmeteria habet vbi gratis ſepeliri homines poſſunt. Situs igitur, & locus dignior non videtur concernere ſpiritualia, vnde tanquam non neceſſarius, vendi poteſt; & ideo ſi aliquis eligat honorabilem locum in Eccleſia, propter talem præeminentiam, poteſt ille honor pretio æſtimari, & vendi, cum hoc caſu non vendatur ſepultura, quæ gratis præſtanda eſt, ſed ille locus aptior, & honorabilior. Et ita fuiſſe deciſum in Rota, in cauſa Terraconenſis ſepulturæ 17. Maij. 1572. coram Lancellotto, teſtatur ex Gratiano, Garſias *vbi ſup.* Nec ſacri Canones aliud prohibent quàm quod Clerici nolit mortuum in loco ſacro ſepeliri, niſi aliquid detur pro terra: ſed non ſi quis nolit ſepeliri, in loco communi aliorum, ſed petit locum honoratiorem; nam in hoc caſu non erit ſimonia aliquid exigere, ſicut & vaſa ſacra, & capellæ, venduntur ratione materiæ. Et ita ergo ſentio, in fauorem conſulentis.

RESOL. XXXVIII.

An habens ius litigioſum in beneficio poſſit dare aliquid alteri prætendenti, vt non proſequatur ius ſuum?

Et an hæc pactio ſit ſimonia?

Et an idem dicendum ſit de eo, qui habens poſſeſſionem beneficij vellet relinquere alteri prætendenti ob aliquod pretium ab eo receptum?

Et an, ſi quis fecerit expenſas in beneficio litigioſo, poſſit illas exigere ab illo, cui vel in cuius fauorem reſignat. Ex p. 11. tract. 6. & Miſc. 6. Reſ. 7.

Sup. hoc ſup. ex Reſ. 21. lege quatuor primas lin. eius § Et tandem.

§. 1. AD hoc dubium quod in praxi poteſt accidere, ſic reſpondet Ioannes Pont. *in cur. Theol. diſp. 58. q. 2. concl. 10. n. 37.* Difficultas eſt, an qui haberet ius in beneficio, ſed litigioſum, poſſet recipere ab alio prætendente ius in eodem beneficio aliquid, vt renunciaret iuri ſuo; vel dare aliquid, vt renunciaret alter. Sententia communior videtur, quod non poſſit

poſſit hoc fieri abſque ſimonia. Sed ſaluo meliori iudicio, exiſtimarem non eſſe ſimoniam, ſi daretur aliquid non pro beneficio, quod dans putaret eſſe ſuum; ſed vt vitaret expenſas, quas deberet facere, vt defenderet ius ſuum: nam procurare per decem nummos, ne quis exponeretur periculo perdendi centum nummos, quos in lite deberet expendere, nihil prorſus habet malitiæ; neque enim quod dat, eſt ſpirituale; neque etiam illud pro quo dat. Dare quidem aliquid vt alter renunciaret iuri poſitiuè, videtur eſſe ſimoniacum; quia ius illud eſt ſpirituale; dare verò aliquid vt non moueat litem ad proſequendum ius ſuum, & conſequenter ad renunciandum iuri ſuo negatiuè, hoc eſt non proſequendo ipſum, non apparet ſimoniacum, quia illa negatio proſecutionis iuris non eſt ſpirituale. Idem dicendum ſi reciperet ab altero aliquid, vt ipſemet non proſequatur ius ſuum.

2. Sed quia, an idem dicendum de eo, qui habens poſſeſſionem beneficij vellet illud relinquere alteri prætendenti ob aliquod pretium ab illo receptum? Reſolutio huius caſus videtur mihi difficilior, quàm prioris, quia hîc dando poſſeſſionem beneficij, videretur dare rem ſpiritualem pro illo pretio. Reſpondeo tamen mihi videri, quod poſſit hoc facere abſque ſimonia, quia cùm non ſit certum quod beneficium ſit ſuum, ſed propter probabilitatem tamen quam habet, quod ſit ſuum, vellet in litigando expenſas facere, nullo modo apparet eſſe ſimoniacum, vt vitet illas expenſas aliquid recipere, quia neque quod accipit eſt ſpirituale, neque illud pro quo accipit, hoc eſt, expenſæ, quas faceret in litigio. Itaque ſi qui dat, non emit ius alterius, vt non debet, quia poteſt eſſe contentus iure ſuo, neque poſſeſſionem, quod etiam non eſt neceſſarium vt faciat, quia ſufficit quod alter permittat, vt ipſemet eam viro ſuo accipiat, aut ab eo, qui poteſt poſſeſſionem dare, ſed ſolum det alteri aliquid ratione expenſarum, quas faceret, vt probaret ius alterius non eſſe bonum, non apparet eſſe vlla ſimonia ex parte ipſius; ſimiliter, ſi recipiens neque dat ius ſuum, quod alteri non eſt neceſſarium, cùm habeat proprium; neque poſſeſsionem poſitiuè, ſed negatiuè tantum, permittendo, vt alter recipiat illam, ſed ſolum recipiat aliquid ne faciat expenſas defendendo poſſeſsionem ſuam, non committit vllam ſimoniam. Hucvſque Pontius, quæ ex eius mente dicta eſſe volo.

Sup hoc ſup. ex Reſ. 29. lege doctr. §. vlt.

3. Quærit idem ibidem *concl.6.num.33.* ſi quis fecerit expenſas in beneficio litigioſo, an poſſit eas exigere ab illo, cui, aut in cuius fauorem reſignat? Et reſpondet negatiuè cum communi, loquendo de exactione tanquam pretij, aut debiti; quia quod alter ſolueret pro expenſis, eſſet aliquod pretium pro beneficio; poſſet tamen æquiualens recipere gratuitè, de quo non eſt dubium. Ita ille.

RESOL. XXXIX.

An ſi quis poſt collationem beneficij impediatur iniuſtè accipere poſſeſsionem, poſsit quis pecunia redimere hanc vexationem?

Et an hoc ſit ſimonia? Ex part.5. tract.14. & Miſc.2. Reſ.3.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. vlt.

§.1. ALiqui probabiliter negatiuè reſpondent. Ita gloſſa *in c. decimas, 2.17. quæſt.7.* Abbas *in c. ad aures, de ſimon. num.6.* & *ibi* Innocentius, Felinus *in c. dilectus, num.3.* cum aliis. quia poſſeſſio beneficij quid ſpirituale eſt. Sed meritò affirmatiuam ſententiam docet Sanchez *in opuſc. tom.1. lib.2. cap.3. dub.30. num.15.* quia tota ſpiritualitas poſſeſſionis beneficij eſt ratione tituli, in quo talis habet ius ad rem acquiſitam per collationem. Et hanc ſententiam docet etiam Moſcoſus *in ſumma, tract.15. cap.15. num.5.* vbi ſic aſſerit. [Si deſpues que vt Beneficiado tiene colacion juridica de ſu beneficio, no le quiſieſſen dar ſu poſſeſſion, haziendole grauio contra juſticia y razon, no es ſimonia redimir eſta vexacion, y alcançar la poſſeſſion de ſu beneficio con diceros.] Ita ille. Vide omnino Raphaelem de la Torre *in 2. 2. tom.2. quæſt. 100. art. 4. diſp.9.* validiſſimis rationibus affirmatiuam hanc ſententiam confirmat. Vnde de hoc non eſt dubitandum.

RESOL. XL.

An ſi elector inclinet ad eligendum indignum, vel minus dignum, poſsit dignior redimere hanc vexationem?

Et an redimere ſupradictam vexationem ſit ſimonia?

Et an in hoc caſu ſimonia non ſit de iure diuino, ſed humano?

Et an facta collatione beneficij, ſi quis iniuſtè impediatur accipere poſſeſsionem, poſsit pecunia redimere hanc vexationem? Ex p.4. tr.4. & Miſc. Reſ.152.

§.1. REſpondeo negatiuè, quia eſt ſimonia redimere pecunia vexationem, dum quis habet tantùm ius ad rem, vt ſi quis iniuſtè vexetur, ne detur ſibi collatio beneficij, nam cùm adhuc beneficium non ſit ſuum, paratur pecuniâ via ad obtinendum beneficium; ſed totum hoc accidit in caſu noſtro. ergo, &c. Sup. hoc in duabus Reſ. ſeqq. & in tertia §. Sed, in fin & ſup. in Reſ.36. §. Probatur tertio. & in 2io verſ. eam notationem.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare ſecundùm opinionem Sanchez *in opuſc. tom.1. lib.2. cap.3. dub.30. num.7.* eſſe ſatis probabile ſimoniam in hoc caſu non eſſe de iure diuino, ſed humano, vnde per ea quæ dictus Sanchez dixerat antea *in dub.16. n.9. & 10.* valeret collatio dicti beneficij, nec alter teneretur reſtituere. Hæc, vt dixi, procedunt in opinione Sanchez, qui tamen fortaſſe loquitur de pretio dando alicui tertio, cui infert vexationem. Sup. hoc in Reſ. 1. not. præterita, ad med. & in alia Reſ. & §§. eius not.

3. Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd licèt aliqui probabiliter aſſerant quòd facta collatione beneficij, ſi quis iniuſtè impediatur accipere poſſeſſionem, non poteſt pecunia hanc redimere vexationem, quia poſſeſſio beneficij quid ſpirituale eſt: at probabilius eſt licere, quia tota ſpiritualitas poſſeſsionis eſt ratione tituli, in quo habet ius in re acquiſitum per collationem. Ergo, &c. Ita Sanchez *vbi ſup. dub.30. numero 11.* Sup. hoc in Reſ. præterita.

RESOL. XLI.

An qui ad redimendam vexationem Electori dedit pretium, ne minus dignus eligatur ad beneficium, ſit ſimoniacus, & incidat in pœnas latas contra ſimoniacos?

Et an in hoc caſu ſimonia non ſit de iure diuino, ſed humano? Ex p.5.tr.14. & Miſc.2. Reſ.1.

§.1. QVoad primum, affirmatiuè reſpondendum eſt, & ita docet Moſcoſus *in ſumm. tract.15. cap.15. num 6.* & Villalob. *in ſum. tom.2. tract.37. diff.23. num. 3.* & alij. Sed difficultas eſt quoad ſecundum punctum; nam Sanchez *in opuſc. tom.1. libro 2. cap.3. dub.30. num.6.* circa præſens dubium ſic ait: Duobus petentibus vnum beneficium, & electore inclinante ſuam voluntatem ad indignum, vel ad minus dignum, eſſet ſimonia pretio redimere hanc vexationem, quia tantùm habet ius ad rem. Eſt tamen ſatis probabile ſimoniam in hoc caſu non eſſe de iure diuino, ſed humano, Sup. hoc in Reſ. præterita. & ſeq. & in Reſ 2. poſt ſeq. § Sed. in fin. & ſup. in Reſ. 36. §. Probatur tertio. & in Reſ 5 § vlt. ad med. verſ. eum qui habet.

humano, & poteſt probari ex his, quæ diximus *ſuprà dub.16. num.9.* Ita Sanchez. qui cùm aſſerat ſatis probabile eſſe hanc ſimoniam eſſe de iure humano, quod etiam docet Layman *in Theolog. mor. lib.5. tract.10. capu. vlt. §. 2. num. 22.* ſequitur ex alia ſententia probabili, quam ego ipſe docui *in 4. part. tract. 4. reſ.155.* cum eodem Sanchez, & aliis, dictum ſimoniacum non ſubiacere pœnis ſimoniæ, (vnde talis non eſt excommunicatus, nec ipſo iure beneficio priuatus,) nec teneri fructus reſtituere. Etenim, vt dictum eſt, ſimonia realis & completa, ſolo tamen iure Eccleſiaſtico vetita, non ſubiacet reſtitutioni, & pœnis ſimoniæ, quicquid in contrarium teneat cum aliis à me *vbi ſuprà* citatis, Paulus Layman *in Theolog. moral. lib.5. tract.10. cap.vlt. §.6. num.66.* Lopez *in inſtr. Conſ. part.1.cap.299. concl.5.* & Sotus *de Iuſt. lib.9. quæſt.5. art.2. ante reſponſ. ad argumentum.* Sed ſimonia, de qua loquimur, ſecundùm Sanchez, & Layman non eſt de iure diuino ſed humano. Ergo, &c. Non reticeam tamen Raphaëlem de la Torre *in 2.2. tom.2. quæſt.100. art.4. diſp.9.* docere hanc ſimoniam eſſe de iure diuino; ſed ſententia Sanchez eſt probabilis.

Quæ hic eſt ſup. Reſ. 8. & in aliis cuius primæ not. & ſignanter in Reſ. præcedenti, §. 2. & ſup. in Reſ. 5. §. vlt. ad med. verſ. cum qui habet.

RESOL. XLII.

An ſit licita redemptio vexationis, ſi quis offerat pecuniam Electori qui vult eligere indignum, vel minus dignum, niſi pecuniam à digniori accipiat?

Et an hæc ſit aperta ſimonia?

Et aliqua alia explanantur ſæpius contingentia in praxi in redimendis vexationibus ad beneficia, ad cathedras, &c.

Sed difficultas eſt in ſupradicto caſu, an ſi meus aduerſarius, v. g. obtulit iudici, vel Electori pecuniam, quam ille accepit, vtrum ego poſſim illum pecuniis allicere, vt mihi opituletur? Ex p.5. tract.7. Reſ. 17.

Alibi in duabus præcedentibus Reſ. & in Reſ. ſeq. §. Sed in fin. & ſup. in Reſ. 56. §. Probatur tertio. & in Reſ. 5. §. vlt. ad med. verſ. cũ qui habet.

§. 1. NEgatiuam ſententiam alibi docui cum Moſcoſo & Villalob. quibus nunc addo Leſſium *lib.2. c.35. n.106.* Suar. *de Relig. lib.4. de ſimon. c.50. n.28.* & alios, quia, vt patet ex D. Thom. *in 2.2. quæſt.100. art.2. ad 5.* hac ratione per pecuniam munitur via ad acquirendum aliquid ſpirituale, quod eſt apertè ſimonia, hoc etiam probant ex *cap. de hoc, cap. ſicut tuis, cap. Matthæus, de ſimonia.*

2. Sed contrariam ſententiam reſpondens ad iſtos Canones docet nouiſſimè Hurtado de Mendoza *in 2. 2. diſp.173. ſect.17. §.234. vſque ad §.237.* & ad rationem ex D. Thom. adductam reſpondet, in hoc caſu non muniri viam directè ad ſpirituale acquirendum, ſed præcisè ad conſtituendum iudicem in animi æqualitate debita ſingulis, nempe vt velit illum eligere, quem iudicat non poſſe ſine peccato præterire. Itaque cum oblatione pecuniæ remouetur effectus ille iniuſtus conferendi beneficium indigno, vel minùs digno. Me autem eſſe illum, qui ſine peccato præteriri non poteſt, nihil obeſt, quia directè non intenditur, niſi vt amoueatur effectus iniuſtus, quo remoto manet elector, vt oportet, ad eligendum iuſtè.

3. Deinde quoties concurrunt duo mala licitum eſt conſulere minus, vel ſignificare eius materiam iuxta opiniones propoſitas: ſed in offerenda pecunia pro collatione iuſta conſulitur minus malum, aut ſignificatur eius materia. Ergo licitum eſt eam offerre. Tunc conſuli minus malum probo, quia minus malum eſt eligere dignum accepta pecunia, quàm eligere indignum ea non accepta; qua electio indigni eſt contra multas virtutes. Primùm contra iuſtitiam diſtributiuam, imò & commutatiuam. Item manet elector obnoxius ad reſtituenda omnia damna honoris & fructuum, quod quidem frequenter eſt contra charitatem propriam, quia propter ingentem difficultatem reſtituendi ſe conijciunt in periculum euidens numquam reſtituendi cum aperto diſcrimine ſalutis æternæ. Tertiò peccatur contra charitatem Eccleſiæ, cui pernicioſiſſima eſt indignorum electio, & quamuis peccaretur contra ſolam iuſtitiam adhuc eſſet grauius peccatum non quòd iuſtitia ſit melior, quam Religio ſed quia magis obligat. Ex quibus apertè deduces licitam eſſe hanc redemptionem vexationis iniuſtæ. Quòd ſine vlla ratione poteſt redimi illa vexatio, niſi inclinando electorem, vt eligat Petrum, poteſt inclinari licitè oblata pecunia, quia tunc non emitur ius, ſed remouetur prauus effectus eligendi indignum: ſi autem plures ſint eligibiles, ſine peccato non poſſumus pecunia inclinare electorem ad Petrum, quia Petrus nullam patitur vexationem iniuſtam. Et hæc omnia & multa alia docet Hurtado pro ſua firmanda ſententia. Vide etiam Baſil. Pontium *de matrim. lib.5. cap.18. §.6. num.39.* qui etiam *n.44.* loquendo de electionibus ad cathedras, aſſerit quod ſi vnus ex candidatis dignus eſt, & cæteri indigni, offerri pecunia poteſt, non tantùm ne eligantur alij, & ne ſcholaſtici ſuffragium pro illis ferant, ſed etiam directè offerri poteſt pecunia, vt eligatur ipſe, qui dignus iudicatur à viris prudentibus, & literatis, qui in iudicando non ducuntur amore, aut odio, ſed ratione. Quòd ſi alius dignus etiam ſit, non licet pecuniam ſcholaſticis offerre. Idem dico ſi vnus ex eis dignior ſit reliquis, qui non digniores, digni tamen ſunt, poſſe offerre pecuniam, vt dignior eligatur omiſſo digno. Cuius doctrinæ ratio deſumitur ex dictis, eſt enim grauius peccatum eligere indignum prætermiſſo digno, vel eligere dignum omiſſo digniore, quàm furtum committere, quod perpetratur in ea acceptione pecuniæ, vt conſtat. Vnde licet offerre materiam minoris peccati, hoc tamen intelligendum ſi ſcholaſticus paratus ſit maius peccatum committere, ſcilicet eligere indignum omiſſo digno, vel dignum omiſſo digniore. Quòd ſi duo reperiantur æquè digni, quia vel reipſa ſunt, vel difficile de eorum exceſſu iudicari poteſt, non licet tunc offerre pecuniam ſcholaſticis, cùm non offeratur materia minoris peccati, ſiquidem illi in cuiuſque ex illis electione, iuſtè agunt, ſolùm excipe caſum, ſi ſcholaſticus priùs non incitatus, ſed ſua ſponte pecuniam poſtulauerit, aut indicauerit, licet enim dare in eo euentu. Ita Pontius *vbi ſuprà.*

4. Sed difficultas eſt in dicto caſu, an ſi meus, v.g. aduerſarius obtulit iudici, aut electori pecuniam, quam ille accepit, vtrùm ego poſſim illum pecuniis allicere, vt mihi opituletur? Quæſtio eſt difficilis, noua, & in praxi maximè neceſſaria, & ad illam reſpondet Hurtado *loco citato §.243.* Dico igitur primò, eſſe opus vt mihi conſtet ſatis apertè electorem, aut iudicem accepiſſe pecuniam, alioquin non poſſum ego eam offerre licitè. Secundò dico, non videri improbabile eam pecuniam offerre, quia quod ego peto, poteſt fieri benè & malè; quod ſit malè fit, eſt illius culpa, quam ego vitare non teneor cum graui damno; eſt autem graue damnum vt iudex, aut elector ſit pecuniis à competitore deuinctus. Neque tunc ego ſum occaſio peccati, quia iam ille eſt formaliter in peccato. Abſolutè tamen cenſeo non licere offerre pecuniam, quia ego non vexor iniuſtè, iudex enim & elector poſſunt antecedenter eſſe determinati ad ferendam ſententiam pro competitore ſine vlla iniuſtitia. Quid autem intereſt illos eſſe determinatos pecuniis potius, quam alia de cauſa? Potero tamen ego indicare meum animum, & oſtendere me eſſe paratum ad dandas pecunias, ſi iudex, aut elector eas voluerit, hæc enim non eſt prouocatio, neque conſilium. At verò mihi non licèt eas dare aut amittere. Ita Hurtado.

RESOL. XLIII.

An quando aliquis non vi, vel fraude illata, ſed ſolum per ſubornationem, preces, & munera quæ Electoribus, confert, impedit, ne quis eligatur ad beneficium, &c. poſſit ille pretio redimere hanc vexationem, etiam dando pecuniam non ſolum tertiæ perſonæ, ſed etiam vni ex Electoribus, ne ſubornet alios, &c.

Et an ſit ſimonia redimere pretio talem vexationem? Ex p.5. tract. 14. & Miſc. 2. Reſ. 2.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 36. §. Probatur tertio.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docet Sotus *de Iuſt. lib. 9. q. 6. art. 1. ad 5.* quem ſequitur Moſcoſua *in ſum. tract. 15. c. 15. num. 4.* vbi ſic ait. [Si eſtos impedimentos no ſe ponen con violencia, ni engaño, ſino con ruegos, y ſubornos, aunque algunos autores dizen, que tanbien ſe puede redemir eſta vexacion con dineros; Soto dize que no, y contenta ſu opnion, porque eſta daño no es contra iuſticia, ſino contra caridad, y à ſemejantes ruegos acudir, ſe deue con otros, y no con dineros.] Sic ille.

2. Sed affirmatiuam ſententiam probabiliorem eſſe exiſtimo, quam ex Aragonio tuetur Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 37. diffic. 10. num. 3.* vbi ſic aſſerit. [Quando vno impide à otro que conſiga el beneficio, que iuſtamente pide, no por fuerça y engaño, ſino ſubornando por precio y ruegos, ſeria licito redimir aquella vexacion, dandole dineros para que deſiſta del ſuborno, porque como aquel ambicioſo puede dañar, y no aprouechar, el darle dineros no es comprar el beneficio, ſino redimir la vexacion, y aſſi es licito.] Hæc ille. Et ita hanc ſententiam nouiſſimè docet Sanchez *in opuſc. to. 1. lib. 2. c. 3. dub. 30. num. 5.* vbi ita ait. Licèt aliqui dicant licere redimere vexationem, quando aliquis vi illata impediret; ſecus quando impediret meam electionem per ſubornationem, & munera, quæ electoribus conferret, ne me eligerent, tunc enim non liceret pretio redimere vexationem. Alij verò hoc admittunt, quando impediens poteſt obeſſe, non tamen prodeſſe ſecundum ius: ſi verò poſſit etiam prodeſſe, dicunt eſſe ſimoniam. At ſatis probabile eſt, non eſſe ſimoniam pretio redimere talem vexationem, licèt impediens per ſubornationem poſſit etiam prodeſſe. Ita Sanchez quod eſt valde notandum.
Sup. hoc in tribus præcedentibus Reſ. & in alijs §§. carũ primarũ annotationũ. Nam ex hoc ſequitur me ad redimendam vexationem poſſe dare pecuniam non ſolùm tertiæ perſonæ, ſed etiam vni ex electoribus, ne ſubornet alios, dummodo non dem, vt pro me ſuffragetur; licèt hoc vltimum de electore qui poteſt prodeſſe neget, Syluius *in 2. 2. quæſt. 100. art. 2. concl. 2.* Leſſius *lib. 2. caput. 25. c. 35. dub. 17.* Malderus in 2. *2. tract. 9. cap. 3. dub. 17.* & alij ſed ſententia Sanch. eſt etiam probabilis.

Sup. hoc in Reſ. not. 1. huius Reſ & in eodem §. in princ. & in fine.

3. Non deſinam tamen hîc pro curioſis adnotare Gregorium de Valentia, inſignem Theologum Societ. IESV, *in 2. 2. D. Thom. diſp. 6. q. 16. punct. 3.* reijcere illam diſtinctionem, quam afferunt Doctores de vexatione ante ius acquiſitum, vel poſt ius acquiſitum, & exiſtimat vtroque modo licere redimere vexationem in beneficiis, & alijs ſpiritualibus. Vnde docet, quod in foro conſcientiæ nihil obſtat, quominus poſſit vexatio redimi licitè, etiam ante ius acquiſitum. Verùm hæc opinio refellitur à Raphaele de la Torre *in 2. 2. tom. 2. quæſt. 100. art. 4. diſput. 9.*

RESOL. XLIV.

An ſi Reſponſor caſus conſcientiæ, recipiat pecuniam propter conſilium requiſitum à petente ad pacandam conſcientiam, & in illius foro, ſit ſimoniacus? Ex p.5. tract. 14. & Miſc. 2. Reſ. 4.

§. 1. HIc caſus poteſt frequenter accidere, & affirmatiuam ſententiam docet Moſcoſus *in ſum. tr. 15. c. 1. n. 2.* vbi ſic aſſerit. [La Theologia perficiona el entendimiento con verdades ſobrenaturales, ſacadas de las entrañas de la diuina Eſcritura, importantiſſimas para ganar las almas al Cielo. Y aſſi quando vn Theologo es conſultado de algun caſo de conciencia por algun hombre afligido, que no ſabe que hazerſe para aſſegurar ſu alma, y conciencia, como cada paſſo acontece, attento que eſte conſejo eſpiritual guiado al bien ſobrenatural, no es precio eſtimable, es clara ſimonia lleuar, dineros por el.] Ita ille, & ante illum Villalobos *in ſumm. tom. 2. tract. 57. diffic. 8. num. 2.* vbi ſic ait. [Todas las vezes que vno pide al Theologo la reſolucion de alguna duda para ſaberla, o para ſeguir ſu juſticia en el fuero exterior, puede recebir precio por la tal reſolucion ſin pecado de ſimonia. Mas no ſi la pide para quietar ſu conciencia, y comunmente à los Theologos ſe les preguntan eſtas reſoluciones en orden al fuero de la conciencia, por la qual non pueden lleual precio.] Hæc Villalobos. Et hanc ſententiam ex Thomiſtis docet Ledeſma *in ſum. part. 2. tract. 12. difficult. 2. poſt tertiam concluſionem*, & fusè Raphaël de la Torre *in 2. 2. D. Thomæ, tom. 2. quæſt. 100. art. 2. 3. & 5. diſp. 5.* & ex Theologis Societatis IESV hoc etiam tenet Sanchez *in opuſcul. tom. 1. lib. 2. cap. 5. dub. 5. 7. & 8.* Vide etiam Turrianum *in ſum. part. 1. cap. 204. dub. 5. num. 4.* & Malderum *in 2. 2. Diui Thomæ, tract. 9. cap. 3. dub. 8.*

2. Sed his non obſtantibus docet Suarez *de Religione, tom. 1. lib. 4. cap. 18. num. 19.* tale conſilium, ſi ſiſtat in pura inſtructione intellectus, non eſſe materiam ſimoniæ, etiamſi ab interrogante petatur ad pacandam conſcientiam ſuam, vel ad dirigendam illam; ſecùs verò ſi fiat per modum exhortationis, ita vt æquiualeat veluti priuatæ concioni. Nam tunc eadem ratio eſt publicæ, vel priuatæ concionis; ſicuti eadem ratio eſt de concione, quam tres audiunt, vel quæ coram copioſo populo fit. Ita Suarez. Sed reſponſores caſuum conſcientiæ ferè ſemper, vt patet, præbent conſilium pro inſtructione intellectus, & non ita vt illa inſtructio æquiualeat priuatæ concioni. Ergo, &c. Rationes verò, quas pro hac firmanda ſententia adducit Suarez, videbis penes illum. Vnde puto hanc ſententiam eſſe probabilem quam præter Suarez tenet etiam Paulus Layman *in Theolog. moral. lib. 5. tract. 10. cap. vlt. §. 4. num. 32. in fine*, vbi ſic ait. Pro reſponſo ſeu conſilio morali merces accipi poteſt, quia per ſe, ac directè doctoralis aliqua inſtructio eſt, licèt per accidens, & conſequenter inſeruiat ad pacandam conſcientiam. Ita ille. Et tandem hanc etiam opinionem docet Filliucius *tom. 5. tract. 45. cap. 4. num. 31.* quibus ego libenter adhæreo.

RESOL. XLV.

An Cancellarius Epiſcopi poſſit ratione laboris ſumere aliquid pro licentia audiendi confeſſiones & concionandi, &c. Ex p.5. tract. 13. & Miſc. 1. Reſ. 70.

§. 1. REſpondeo negatiuè, quod alicubi non rectè obſeruatur, & ita docuiſſe ſacram Congregationem Cardinalium die 16. Iulij 1591. teſtatur Gauantus *in euch. Epiſc. ver. licentia num. 3.* vbi ſic ait: Licentiæ ſedendi, audiendi confeſſiones, concionandi, & miniſtrandi Sacramenta, dentur gratis. Sic ille, quod etiam ex alia declaratione in vna Aprutina, teſte Aldano, docet Barboſa *in Collectan. Doct. ad Concil. Trident. ſeſſ. 23. c. 15. n. 57.* vbi aſſerit Cancellario Epiſcopi nullo pacto licere etiam in vim taxæ aonquæ pro approbatione ad confeſſiones audiendas, quam hoc decretum gratia dari mãdauit, quicquam exigere. Et tandem pro hoc caſu

&

& ſimilibus non deſinam hic apponere etiam aliam Sacræ Congregationis declarationem, quam doctus Barboſa *vbi ſuprà in Conc. Trid. ſeſſ. 21. cap. 1. num. 16.* affert. vbi ſic ait: Notario, vel Cancellario nihil licere accipere, neque ratione Scripturæ, neque ſigilli, neque laboris, aut alio titulo, ſed gratis his, quorum intereſt, debere præſtare omnia infra ponenda, tenet Sell. *d. c. 1 n. n. 21.* atteſtans ſic fuiſſe deciſum in vna Vicen. 8. Martij 102. videlicet.

Approbationem ad audiendas confeſſiones.

Licentiam adminiſtrandi Sacramenta.

Licentiam deſeruiendi beneficiis.

Licentiam ſepeliendi defunctorum corpora in Eccleſia.

Licentiam celebrandi Miſſas.

Licentiam colligendi eleemoſynas.

Mandata publicandi in Eccleſia in eos, qui primam Tonſuram, vel minores Ordines ac ſacros ſuſcipere voluerint.

2. Quoad alia verò quæ ſequuntur, poterit aliquid percipere, ſi nullum ſibi ſalarium, vel ſtipendium conſtitutum fuerit, túncque congruam tantùm ſui laboris mercedem, quæ quoad litteras collationis, vel inſtitutionis curatarum Eccleſiarum, vel deputationis Vicariorum in illis vnum aureum, & quoad litteras dimiſſorias, & teſtimoniales decimam vnius aurei partem nunquam excedat.

Pro litteris collationum, inſtitutionum, ſeu prouiſionum beneficiorum vacantium per obiectum, vel per reſignationem etiam ex cauſa permutationis, vel alia.

Pro litteris dimiſſorialibus, ſeu teſtimonialibus, quæ conceduntur Presbyteris, ſeu Clericis ad alias diœceſes tranſituris.

Pro litteris recipiendi Ordines ab alienis Epiſcopis.

Pro licentia ordinandi ſe ad titulum patrimonij, ſeu pro approbationibus huiuſmodi titulorum.

Pro licentia abſentandi ſe ab Eccleſia, ſeu beneficiis.

Pro licentia erigendi Cappellas.

Pro litteris approbationis concurrentium ad Parochialium vacationes in menſibus reſeruatis quæ ad Sedem Apoſtolicam tranſmittuntur.

Pro approbatione iuriſpatronatus ex fundatione, vel donatione.

Pro creationibus Vicariorum in Parochialibus.

Pro deputationibus Oeconomorum dum beneficia vacant.

Pro executionibus litterarum Apoſtolicarum gratiam, ſeu iuſtitiam concernentium.

Hucvſque ſacra Congregatio. Vnde videant Epiſcopi in omnibus caſibus ſupradictis, quid efficiatur in eorum Curiis.

3. Notandum eſt tamen hic obiter in dictis verbis Concilij *ſeſſ. 23. cap. 15.* contineri præceptum quo præcipitur Epiſcopis, vt approbationem ad confeſſiones gratis impendant, ſed non continetur conditio neceſſaria, qua non ſeruata, non valet approbatio. Et ita docet Suarez *tom. 4. diſp. 28. ſect. 5. n. 10.* Fagundez *pract. lib. 7. cap. 2. n. 66.* ſecus autem in indulgentiis, v.g. ſequenti reſolutione dicendum eſt.

RESOL. XLVI.

An pro diſpenſationibus matrimonialibus poſſit delegatus ſumere aliquid ratione laboris, & quid pro executoriis, & licentiis publicandi Indulgentias, & ſignandi Indulgentias Bullæ Cruciatæ: Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 1. Reſ. 71.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 2. Reſ. 165. 166. & 167 §. vlt.

§. 1. Difficultas oritur ex clauſula, quæ apponi ſolet in dictis litteris diſpenſationum tenoris ſequentis. Volumus autem quòd ſi ſpreta monitione noſtra eiuſmodi aliquid muneris, aut præmij occaſione dictæ diſpenſationis exigere, aut ablatum recipere temerè præſumpſeris, excommunicationis latæ ſententiæ pœnam incurris. Hoc ſuppoſito ad quæſtionem propoſitam affirmatiuè Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 8. diſp. 35. num. 10.* ex aliis viris doctis, à ſe conſultis, cùm prohibitio huius clauſulæ loquatur de munere, aut præmio, atque ita de muneribus, quæ in gratitudinis præmium ſponte offeruntur. At quod eſt laboris impenſi ſtipendium non eſt remunerationis præmium, nec muneris rationem habet. Deinde quod mens Pontificis in hac prohibitione ſit ne muneribus corruptus, & excæcatus ordinarius, minus benè munus ſuum obeat. At ſtipendium laboris iure, vel conſuetudine debitum non corrumpit iudicem, nec ipſum à recto deſiſtere obligat. Ita Sanchez, qui etiam addit conſuetudinem obtinuiſſe, vel ſaltem declaraſſe hoc ſtipendium recipi poſſe.

propè fin. verſ. Cæteræ. & in to. 4. tr. 1. Reſ. 40 ſignanter ad med. §. Neque. verſ. Similiter.

2. His tamen non obſtantibus contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, & ita declaraſſe Sacram Congregationem Cardinalium ex Armendariz teſtatur Barboſa *in Collectan. Concilij Trid. ſeſſ. 21. cap. 1. n. 15.* vbi ſic ait: Pro diſpenſationibus matrimonialibus non licere Epiſcopo, vel eius Vicario quicquam accipere, nec ratione taxæ etiam ex immemoriali conſuetudine, nec ratione ſigilli, vel alicuius alterius rei aſſerit, reſolutum Armendar. *d. tit. 18. de Epiſcopis, n. 10. in reſponſ. ad 6.* aduertens propterea decretum illud, quod ſolet poni in litteris diſpenſationum matrimonialium, vt nihil muneris, aut præmij ſponte accipi poſſit pro illarum executione, ita intelligendum eſſe, vt neque ordinarius ipſe, neque Vicarius eius quicquam pro mercede laboris quem ea in re ſuſciperent, capere poſſent: addit deinde Notarium pro examine teſtium quartam aurei, ſeu ducati partem licitè accipere poſſe. Hæc Barboſa, & ante illum Nauarrus. Vnde non deſinam pro iſto caſu & aliis ſimilibus apponere hîc per extenſum declarationem Sacræ Congregationis, quam affert Garſias *de beneficiis, tom. 2. p. 8. cap. 1. n. 77.* tenoris ſequentis. Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi Domini Canonici & Capitulum Eccleſiæ Gerunden. animaduertentes quod Reuerend. D. Iacob. Caſſad. modernus Epiſcopus Gerunden. quotidie contra ſtylum antiquum dictæ Eccleſiæ multa indebitè extorquet, & multa grauamina infert, & quod non curat ſe ab illis abſtinere, ſed de die in diem in illis continuando cauſam querelandi & murmurandi aliis præbet cum maximo damno & ſcandalo populorum, ideo vt ex dicta eorum Eccleſia extorſiones & grauamina huiuſmodi de medio tollantur, & ne abuſus huiuſmodi in prauam conſuetudinem tranſeat, aliique ſucceſſores in dicto Epiſcopatu malum exemplũ huiuſmodi imitari poſſint, deliberarunt nonnulla Capitula extorſionum & grauaminum huiuſmodi veſtris Illuſtriſſimis & Reuer. DD. deferre ad hoc vt ex ſola benignitate in his, in quibus eis videbitur, prouidere dignentur.

3. In primis Reuer. Dominus Epiſcopus à prouiſis de beneficiis à Sede Apoſtolica in forma *Dignum* extorquet pro collatione in vim mandati Apoſtolici facienda Iulios duos pro quolibet ſcuto valoris dicti beneficij. Secundò item pro collationibus beneficiorum, quas ipſo iure ordinario facit, extorquet pro qualibet prouiſione aliquando ſcuta ſex, & aliquando ſeptem. Et hoc idem vult extorquere à prouiſis ab inferioribus, ad quos collatio ſpectat. Si vero collationes fiant ab Abbatibus, vel aliis inferioribus à ſua iuriſdictione exemptis, ipſe dominus Epiſcopus vult quod collationes ab ipſo, vel eius Vicario approbentur, ac ratæ & gratæ ſint, & tantumdem perſoluant, alioquin non vult quòd poſſint gaudere dictis beneficiis. Tertiò item pro litteris dimiſſoriis, ſeu teſtimonialibus, aut commendatitiis, Dom. Epiſcopus exigit vndecim groſſos

& vnum nummum, contra formam Concilij Tridentini *cap.1. ſeſſ.21. de reform.* Quartò item facit ſoluere Clericos volentes ſe ordinare ad aliquem Ordinem ſacrum, pro literis publicatoriis duos groſſos & quatuor denarios, & id repetit in quolibet Ordine ſuſcipiendo. Quintò item pro licentiis exercendi curam animarum, & confeſſiones audiendi ſine coadiutoriis, exiguntur tredecim groſſi pro quolibet, quæ quolibet anno ſine alio examine renouari debent, & iterum perſolui contra formam *cap.15. ſeſſ.23.* vbi expreſſè cauetur quòd gratis concedantur. Sextò item diſpenſationibus matrimonialibus, quæ in vim literarum Apoſtolicarum conceduntur, exigit vnum marcum argenti, quod eſt valoris trium ducatorum, & vltrà, contra formam ipſarum literarum Apoſtolicarum, in quibus ſua Sanctitas mandat, quòd nihil percipiant à ſponte offerentibus. Septimò item pro examine in concurſu fiendo pro obtinendo Parochiales quocumque menſe vacantes, facit ſolui ab examinatis & approbatis cuilibet examinatori Iulios quatuor, contra formam *cap.18. ſeſſ.24.* Octauò item, quia de conſuetudine dictæ Eccleſiæ Epiſcopi in eorum ingreſſu ſolent exigere à perſonis Eccleſiaſticis quoddam donatiuũ, dictus modernus Epiſcopus ampliando hanc conſuetudinem vult exigere & exigit etiam dictum donatiuum ab illis, qui poſtea beneficia obtinuerunt, & ſucceſſiuis temporibus obtinent, nec permittit ipſos capere poſſeſſionem beneficiorum, nec Bullas, nec litteras prouiſionis expedire vult, niſi priùs ſoluant dictum donatiuum. Nonò item infligit quotidie pœnas & cenſuras Eccleſiaſticas in cauſis ciuilibus, & parui momenti etiam pro debito duorum Iuliorum, non aliter, ſeruata forma Concilij *cap.3. ſeſſ.25.* ſed contra illius formam, quo fit vt cenſuræ huiuſmodi paruipendantur. Decimò item confert Ordines generales vt plurimum in quadam Capella ſui palatij, & ſi quando illos in Cathedrali confert, id in Capella remota & obſcura, nulla præcedente intimatione, nec vocatis aliquibus Canonicis, facit contra formam *cap.18. incip. Ordines, ſeſſ.23. de reformatione.* Hæc & multa alia dictus Dom. Epiſcopus extorquet, & in multis aliis grauat ſubditos, ideo ſupplicatur humiliter veſtris Illuſtriſſimis & Reuerendiſſimis Dominis, vt pro ſolita benignitate dignentur conſulere benignitati ſubditorum, ac ſimul cupiditati dicti Prælati.

4. Reſponſio. Reuerendiſſime Domine, vti frater, Canonici & Capitulum iſtius Eccleſiæ libellum, qui erit cum his literis, ſacræ Congregationi Cardinalium Concil. Tridentini interpretum obtulerunt in eo, quòd de amplitudine tua conquerantur, ipſa perſpiciet, ſimúlque videbit, quid ad vnumquodque ipſius libelli caput ſacra Congregatio reſponderit. Nempè ad primum & ſecundum pro collatione, aut inſtitutione Eccleſiarum, & præſertim curatarum, Cancellarium poſſe in ſingulis accipere mercedem ſuo labori conuenientem, quod tamen ſcriptura, ſigillo & cæteris omnibus computatis vnum aureum non excedat, vt dummodo ipſi Cancellario ſalarium nullum pro ſuo officio exercendo conſtitutum ſit, & ex pecunia quam accipiet, nihil prorſus emolumenti collatores, aut inſtitutores vlln modo directè, vel indirectè percipiant. Ad tertium nihil exigendum pro dimiſſoriis commendatitiis, aut teſtimonialibus literis, iuxta *cap. ſeſſ.21. Concilij eiuſdem.* Ad quartum de literis publicatoriis id prohiberi eodem *cap.1. ſeſſ.21. verſ. nec. alia quacumque de cauſa.* Ad quintum gratis oportere concedi huiuſmodi licentias, iuxta *cap.15. ſeſſ.23.* Ad ſextum pro diſpenſationibus matrimonialibus non licere Epiſcopo, vel eius Vicario quidquam accipere, nec ratione taxæ, etiam ex immemorali conſuetudine, nec ratione ſigilli, vel alicuius alterius rei; quapropter decretum illud quod ſolet poni in litteris diſpenſationum matrimonialium, vt nihil muneris, aut præmij ſponte accipi poſſit pro illarum executione, ita intelligendum eſt, vt neque Ordinarius ipſe, nec Vicarius eius quidquam pro mercede laboris, quem ea in re ſuſciperent, capere poſſent. Notarios verò pro examine teſtium quartam partem aurei, ſeu ducati licitè accipere poſſe. Ad ſeptimum non debere examinatores occaſione examinis ad parochiales Eccleſias quicquam accipere, alioquin puniendos arbitrio Ordinarij. Ad octauum de donatiuo in ingreſſu, reſpondet iſtam conſuetudinem eſſe ſublatam per Concilium *cap.14. ſeſſ.24.* Ad nonum non debere cenſuras infligi niſi ſeruata forma *cap.3. ſeſſ.25.* Ad decimũ ſacrorum Ordinum collationes in cathedrali Eccleſia vocatis, præſentibus ad id Eccleſiæ Canonicis publicè celebrari debere, iuxta *cap.8. ſeſſ.23.* Quæ illi ſigillatim præſcribere voluimus, vt cùm videat ea minimè licere, ab illis Amplitudo tua abſtineat, quod facere debebit, nec cuiquam relinquere offenſionis, aut querelæ locum; interea eam benè in Domino valere, gratiæque ſuæ donis cumulari optamus. Romæ die 12. Auguſti 1588.

Amplitudinis tuæ Reuerend. vti frater
A. CARAFA Cardinalis.

5. Vnde ex ſupradicta declaratione *in reſponſione ad 6.* apparet ſententiam Sanchez non eſſe tenendam, hinc etiam infertur ſtantibus verbis impoſitis in Bulla Latina, Commiſſarios Bullæ Cruciatæ non poſſe recipere aliquid pro reualidatione, publicatione, &c. Indulgentiarum, neque pro iure laboris, & ideo in quodam conſeſſu doctorum hominum ex ordine Eminentiſſimi Domini mei Cardinalis ab Auria, me etiam (Sup. hoc in tom. 4. tr. 1. Ref. 40. §. 1. ad hn. 4. & magis latè in §. Tandem.) interueniente & conſulente, fuit determinatum, neque Magiſtrum Notarium Cruciatæ pro iure laboris potuiſſe accipere aliquid pro licentia publicandi Indulgentias, quia in omnibus Curiis Epiſcopalibus ſaltem Italiæ, dictæ licentiæ publicandi Indulgentias, licèt præbeantur in ſcriptis, præbentur tamen gratis; quod expreſſè Cardinalis Paleotus ordinauit in ſuo Archiepiſcopatu Bononien. *part.4. concil.2. fol. mihi* 232. Tum, quia in Bullis Sanctiſſimi Domini noſtri Vrbani VIII. dictarum Indulgentiarum annullantur Indulgentiæ, ſi pro earum publicatione aliquid etiam à ſponte dantibus ſumatur, & pro expeditione dictarum conceſſionum, etiam pro iure laboris, Pontifex non vult vt aliquid accipiatur; & ideo in fine apponuntur hæc verba, *Gratis pro Deo etiam ſcriptura.* Et in Concilio Tridentino *ſeſſ.21. capit.9.* Canonicis, qui eleemoſynam quærunt pro certis Indulgentiis, negatur aliquid dari pro iure loboris. Et ita hanc ſententiam in terminis, vt dixi, ſolet, terminantibus, docet nouiſſimè ex inſigni Muſeo Sorbonico doctus Andreas Duvallius *in part.2. D. Thomæ tract. de Indulgent. quæſt. vnica, art.8. in fine.* quem omnino videbis.

6. Nec valet dicere quòd mandatum, ne aliquid ſumatur, eſt directum Commiſſario Cruciatæ, non autem Magiſtro Notario, qui aliquid recipit iure tantùm laboris. nam reſpondeo quòd Bullæ Vrbani VIII. in quibus conceduntur Indulgentiæ, prohibent abſolutè aliquid recipere, neque perſonis particularibus diriguntur. ergo, &c. Deinde licèt Concilium Tridentinum *ſeſſ.23. capit.15.* cum Epiſcopis tantùm loquatur, vt approbationes confeſſionum gratis concedant. tamen, vt viſum eſt in ſuperiori reſolutione, ſacra Congregatio in dictis verbis Concilij, declarauit incluſos eſſe etiam Cancellarios accipientes aliquid pro iure laboris: vnde in caſu *cap.1. ſeſſ.21. eiuſdem Concilij*, Notarios nominatim excludit. ergo, &c. Ita tunc ego, præter alia iura, & rationes, quæ pro hac firmanda ſententia alij Theologi conſulti adduxerunt.

7. Vnde

7. Vnde à fortiori dicendum eſt, quòd pro executoriis dictarum Indulgentiarum in hoc Regno ab Officialibus laicis, ne quid minimum accipi poteſt, etiam ſub colore præſtiti laboris, quod etiam abſolute præcepit Sereniſſimus Rex Philippus II. in quadam epiſtola data Matriti die 28. Decembr. 1571 & directa ad excellentiſſimum Ducem de Terra-Noua, in qua ponit querelas ſibi factas à Cardinali Alexandrino ſuper aliquos abuſus, qui tunc in hoc Regno extabant, & cap.5. dictæ epiſtolæ ſic Rex aſſerit: [Tambien nos ha hecho entender, que quando ſe dan letras executorias, no ſe conſede ſi no ſe paga primero cierta ſuma de dineros, y porque eſto no parece coſa conueniente, proueereys que de aqui adelante no ſe lleuen dinero por eſta cauſa, ſino que ſe eſpida gratis. Et tunc omnes ex ſacro Concilio ſubſcripti ad dictam epiſtolam ſic reſponderunt. Per lo paſſato s'hanno perceputo per li Officiali Regij alcune raggione per conſideratione delli loro trauagli, però poi che ſua Maeſta comanda che queſti negotij ſi ſpediſcano gratis coſi, ſi facci eſſeguire, ch'oltro che ſa Maeſtà lo comanda pare coſa da ſe molto conueniente.] Ita ibi, quod ſi in omnibus Papalibus reſcriptis obſeruandum eſt, maximè procedit in expeditione Indulgentiarum, quæ ſunt res ſpirituales, & quæ annullantur à Pontifice, ſi pro publicatione ipſarum aliquid recipiatur.

DE DATIS, ET PROMISSIS Super Bullam Gregor. XIII.

RESOL. XLVII.

An Bulla Greg. XIII. de Datis, & Promiſſis in Romana Curia ſub nomine gratiarum includantur abſolutiones, indulgentiæ, diſpenſationes, beneficia, & aliæ gratiæ, quæ ſolo verbo perficiuntur? Ex p.6. tr.7. & Miſc. 2. Reſ. 14.

§. 1. RESpondet affirmatiuè ex Nauarro Bonacina *tom.3. de cenſur. diſp. 2. q.3. punct.31. num.2,* Molin. *de iuſt. tom.1. tract.21. diſp.42.* & Azorius *p.3. lib.12. cap.24. q.6.* vbi ſic ait: Pontificia conſtitutio intelligit nomine gratiæ & iuſtitiæ, quicquid per litteras Apoſtolicas, Diplomata, ſiue Bullas, & Breuia Pontificia gratioſè conceditur: quæ itidem per ſolam ſignaturam in ſolo verbo, vel viuæ vocis oraculo concedi ſolent; cuiuſmodi ſunt multæ abſolutiones, diſpenſationes, indulgentiæ, facultates & priuilegia: nam in conſtitutione dicitur, *Per litteras Apoſtolicas, & quibuſcunque aliis modis*. Ita ille.

2. Non deſinam tamen hic adnotare Gabrielem Lotherium doctiſſimum Iuriſconſultum Romanæ Curiæ *de re beneficiaria lib.3. quæſt.32. num.26. & ſequentib.* docere ſub nomine gratiæ in dicta Bulla Gregoriana non contineri gratias extra materias contentioſa, vt diſpenſationes, abſolutiones, beneficia, penſiones & ſimilia: & probat reſtrictionem illam ad cauſas appoſitam in Bulla, & ſic ad materias contentioſas non diffundi per verba ſequentia, *ſeu aliàs per litteras Apoſtolicas*: quaſi cauſæ & iudicia, non etiam per litteras Apoſtolicas expediri conſueuerint, imò plurimæ ſic deciduntur, & expediuntur: quæ omnia probat ipſe Lotherius *vbi ſuprà*. Cuius ſententia ſi eſſet probabilis, multi in pœnas dictæ Conſtitutionis non incurrerent: recognoſce illum, & non pigebit. Sed prima ſententia Nauarri eſt communis, quam approbat ſtylus Pœnitentiariæ, & Romanæ Curiæ, & ideò ab illa non eſt recedendum.

RESOL. XLVIII.

An in aliquo caſu abſque incurſione pœnarum Bullæ Greg. XIII. de Datis, & Promiſſis poſſint in Curia Romana excuſari dantes munera?

Et an iudex, qui in Romana Curia reciperet ab vtraque parte ante latam ſententiam, vel ante gratiam obtentam maiores, quas vocant propinas, ſeu ſportulas, quam ſibi eſſent debitæ, quamuis peccet contra iuſtitiam, & teneatur reſtituere, non tamen incurreret prædictas pœnas, neque etiam qui eas propinas ſoluit?

Et notatur, quod huius Bullæ pœnæ non habent locum, ſi daretur aliquid ſimpliciter, nullo pacto præcedente, & ad effectum ſpecificè obtinendi aliquam gratiam, vel iuſtitiam, & aliqua alia circa hoc explanantur. Ex p.7. tr.4. Reſ.1.

§. 1. MAteria hæc eſt ſatis periculoſa, & faxit Deus quod circa illam multi non naufragentur, vt patet ex Commentariis Nauarri, Boccacij, Farinacij, Azorij, Bonacinæ, Molinæ, & aliorum editis in explicationem dictæ Bullæ. Non eſt tamen negandum poſſe, non obſtante dicta Bulla aliquod munus præbere ſine peccato, & incurſione pœnarum, modo quo infra dicendum eſt, ex mente tamen aliquorum Doctorum. Aſſerunt igitur, Primò, quòd in quocumque tempore, ſiue poſt, ſiue ante, quando munera dantur non pro gratia, vel iuſtitia obtinenda, ſed ob alium titulum, & finem Bulla Gregoriana non obligat. Nam leges non ſunt extendendæ vltra propriam verborum ſignificationem, & legiſlatorum voluntatem. Sed in caſu noſtro Pontifex non voluit ſubiacere pœnis, niſi dantes pro gratia, & iuſtitia: Ergo non includuntur in dicta Bulla ex alio titulo dantes, nempe ob meram liberalitatem, & gratitudinem; Igitur primus titulus excuſans ab incurſione pœnarum dictæ Bullæ, eſt quando quis aliquid donat non pro gratia & iuſtitia obtinenda, ſed ob liberalitatem, & gratitudinem.

2. Secundus titulus poteſt eſſe ratione laboris, & hoc procedit etiam ſi detur maius ſtipendium, quàm ſit debitum, modò id non referatur ad obtinendã gratiam, vel iuſtitiam; etiamſi detur ante collatam gratiam, vel iuſtitiam: ac proinde in Romana Curia iudex, qui reciperet ab vtraque parte ante latam ſententiam, vel ante gratiam obtentam, maiores, quas vocant, propinas, ſeu ſportulas, quàm ſibi eſſent debitæ, peccaret quidem contra iuſtitiam, teneretúrque reſtituere; non tamen incurreret prædictas pœnas, neque etiam, qui eas propinas ſoluit; cùm non pro gratia, & iuſtitia obtinenda, ſed tanquam pretium exceſſiuum datæ ſint, & acceptæ.

3. Tertius titulus erit ratione damni compenſandi, vt qui dant, vel accipiunt ad compenſandum damnum, quod reſultat intercedenti, modò exceſſus notabilis non ſit. Hac ratione dicunt prædicti poſſe excuſari cubicularios, ſecretarios, alióſque familiares Principum, qui non recipiunt aliquid ob gratiam, vel iuſtitiam à Principe impetrandam; ſed ad compenſandum damnum inde illis reſultans. Sæpè enim ob gratiam ſemel impetratam non audent, vel certè non ita facilè frequenter, & confidenter aliquid aliud petere; imò exponunt ſe periculo non obtinendi alia, & quod habeantur nimis petaces, & importuni, minuatúrque gratia, qua apud Dominos valent. Imò etiam aliquid poteſt dari, & accipi pro maiori exhibenda induſtria quam alioqui in negotiis exhibere teneantur prædicti cubicularij. Licet enim teneantur cubicularij, aut familiares Principum, vel Iudicum mediocri diligen-

tia aditum ſupplicaturis permittere, vel ſupplices libellos, reſponſaque referre, libellos decreto munitos reddere, & huius generis alia, ratione quorum nihil poſſunt accipere; quia gratis præſtare tenentur, & ſtipendium aliunde accipiunt; ſi tamen maiorem præſtent operam, quàm ea officio teneantur, poteſt aliquid hoc titulo dari, & accipi. Id enim non accipiunt pro gratia, vel iuſtitia obtinenda: ſed pro maiori illa opera, & induſtria à ſe exhabita, dummodo neque in hoc excedatur; imò etiamſi excedatur peccabitur contra iuſtitiam: ſed non contra Bullam, vt dicebamus cum Molina in ſimili de ſtipendio Iudicis & aliorum miniſtrorum. Et hæc omnia docet nouiſſimè doctus P. Ioan. Dicaſtillus *de iuſt. & iure lib. 2. tr. 1. diſp. 5 dub. 7. à n. 208. vſque ad* 22. cui adde Bonacinam *tom. 3. diſp. 2. q. 3. punct.* 31. *num.* 14. & P. Leonem *de cenſ. recol. 4. littera verb. Dantes.*

4. Nota etiam quod Io. Ant. Nouatius *in ſum. Bullar. p. 2. tit. de dato, & promiſſ. pro. Iuſt.* &c. *num. 7.* docet vt huius Bullæ pœnæ non habeant locum ſi daretur aliquid ſimpliciter nullo pacto præcedente, & ad effectum ſpecificè obtinendi aliquam gratiam vel iuſtitiam: Ita ille, qui ait ſic fuiſſe deciſum in Rota *deciſ.* 136. *poſt. conſ. Farinacij tom.* 1. & hæc omnia ſuperiùs dicta videantur penes Doctores citatos: nam in hac quæſtione de meo nihil aſſerere volo.

RESOL. XLIX.

An dicta Bulla ſint prohibitæ omnes promiſſiones maximè cum verbis generalibus? Ex p. 7. tractat. 4. Reſ. 2.

Quamuis nō pené ſup. hoc, ſed ad fulciendam doctr. huius Reſ. lege ſup ſi placet, ex Reſ. 21. § Quæro ſecū do. & ſeqq & Reſ. 24. 25. & 26. & in tom. 4. tr. 1. Reſ. 40. per tot. & ſignā ter in fin. § Tandem.

§. 1. DOctores agunt de hac quæſtione ſeparatim à quæſtione in ſuperiori Reſol. poſita, & ideo hoc etiam ego facio. Aliqui docent ex quibus eſt Azorius *par. 3. lib. 12. cap. 23.* Molina, & alij incurri pœnas ſi promiſſio talis ſit, vt moueat ad iuſtitiam, vel gratiam conferendam, quia Pontifex in ſua Bulla prohibet pacta, vel promiſſiones occultas, vel manifeſtas verbis generalibus vel expreſſis conceptas, tales ſunt hæ ergo prohibentur. Bonacina verò *tom. 3. diſp. 2. quæſt. 3. punct.* 31. *num.* 10. diſtinguit, & ait: Vel verba ſolùm proferuntur vrbanitatis gratia, abſque animo illius obligationis ſibi imponendæ, vel proferuntur animo re ipſa promittendi, ſeu ſe obligandi. Si proferuntur ſolùm vrbanitatis gratia, cenſeo proferentem non incurrere pœnas à præfatis à Pontificibus conſtitutas. Si verò proferantur animo promittendi, & hoc pacto inflectendi iudicem, aut gratiæ collatorem, ad gratiam vel iuſtitiam concedendam, arbitror promittentem ligari his pœnis. Ratio eſt, tum quia prohibita ſunt quælibet pacta, & promiſſiones etiam generales, & occultæ; tum quia adminiſtratoribus iuſtitiæ, & collatoribus huiuſmodi gratiarum nihil ſimpliciter debetur ex gratitudine; cum aliunde habeant ſtipendium, & ſuſtentationem, nihilque de ſuo conferant, & obligatio ex gratitudine potiùs oriatur ex eo, quòd quis ex mera liberalitate confert, quàm quod facit, id quod ex officio, & munere ſuo præſtare debet, tum quia huiuſmodi promiſſiones nihil aliud ſunt, quàm munera in ſe oblata; veritum eſt autem aliquid tradere cum tacita promiſſione pro gratia, vel iuſtitia obtinenda. Hinc patet.

2. Primò iudicem, aliumvè gratiæ collatorem, qui intuitu huiuſmodi promiſſionis aliquid facit, ſubiacere pœnis iſtius conſtitutionis: nam dicitur acceptare promiſſionem, vel donationem pro iuſtitia, vel gratia; & hoc præſertim valet in iudice, aut gratiæ collatore, qui nouit promittentem conſueuiſſe verba ſeu promiſſionem opere implere.

3. Secundò patet his conſtitutionibus prohiberi ea verba, quæ continent generalem promiſſionem: vt ſi quis dicat: Recognoſcam labores tuos, vel non ero tibi ingratus vel honeſtum eſt, vt laborans pro alio recognoſcatur. Hoc tamen intellige, modò hæc verba non adhibeantur ſolùm cauſa vrbanitatis, aut modò non adſit intentio conferendi ſtipendium labori debitum. Ita Bonacin, qui citat Farinacium & Boccacium.

4. Sed Dicaſtillus de *Iuſt. lib. 1. tract. 1. diſp. 5. dub. 7. n.* 189. docet eſſe nimis ſcrupuloſum id quod aſſeritur à Bonacina, quòd illa verba generalia proferãtur ſolùm vrbanitatis gratia, abſque animo vllius obligationis. Nam ſi illud abſque animo vllius obligationis, ita ſtrictè accipiatur, vt nullam cuiuſcumque generis, vel minimam obligationem admittat, certè difficile apparet. Nam, cùm illa verba ſonent aliquid in futurum ortum ex animi gratitudine (de qua poſtea dicemus) non eſt vera & propria ſignificatio animi grati ille loquendi modus futilis, & vanus, qui adhiberi ſolet à pleriſque. Illud enim genus gratitudinis, ab æquis rerum, prudentibúſque æſtimatoribus nihil fit, cùm meræ nugæ ſint, aut inania verba: ergo ſi qua actio rationalis, & virtus gratitudinis exerceri debet in eo caſu, debent eſſe verba, quæ veræ ſint, & ſignificent verum animum gratum, qualis non aliter ſignificatur, quàm verbis ex animo dictis. Vnde, ſi ea exprimat quis in ea occaſione, qua debet habere animum gratum; aliquam habet obligationem dicendi ea verba; non tanquam vana, & nugatoria: ſed in vno aliquo ſenſu nempe cum animo faciendi ea vera, licèt non habet animum obligandi ſe ex virtute Iuſtitiæ. Vnde erit obligatio, quaſi fidelitatis, vel certè illa obligatio decentiæ, quæ reſultat ex eo, quod quis alteri ſignificauerit animum gratum, & aliqualem voluntatem oſtendendi operibus, ipſis gratitudinem. Cùm autem ſit aliquale debitum, id, quod ex gratitudine debitum eſt, non eſt credibile voluiſſe Papam prohibere illam animi oſtenſionem, etiamſi inde affulgeat aliqua ſpes ei, ad quem ea verba diriguntur, & ſub ea ſpe fortaſſe moueatur, aut impellatur ad gratiam, vel iuſtitiam, aut abſolutè conferendam, aut faciliùs ſaltem & alacriùs. Neque obſtat, quòd prohibita ſint pacta, & promiſſiones, etiam generales & occultæ. Nam hæ, quæ non ſunt propriæ, & ſtrictæ promiſſiones, & aliàs ex gratitudine quodammodo debitæ, aut de materia, quæ quodammodo erit debita ex gratitudine (vt paulò poſt oſtendam) non debent intelligi prohibitæ.

5. Porrò eſſe poſſe in his rebus materiam gratitudinis, neque eſſe verum, nihil ex gratitudine aliquo modo deberi collatoribus gratiæ, & iuſtitiæ; quin potiùs ſæpè dignos eſſe, vt erga illos ea virtus exerceatur; probari facilè poteſt.

6. Atque in primis in Collatoribus gratiarum apertiſſimè probatur. Licèt enim ſi habeant iam ſuum ſtipendium aſſignatum pro munere ſuo exercendo, ita, vt ſæpe teneantur eam gratiam ex officio conferre, & licèt nihil de ſuo conferant, id eſt, de bonis ſuis, quibus priuentur, vt alteri dent; negari tamen non poteſt, quòd ſæpe gratiam aut beneficium, quod liberè vni aut alteri poterat conferri, conferre huic potius, quàm illi, ſit beneficium comparatione eius, cui confertur, quem potuiſſet conferens prætermittere, & alteri conferre. Ergo par eſt in eo caſu gratias ei agere. Ergo non deeſt ibi materia gratitudinis. In aliis verò, quæ ad Iuſtitiam pertinent, quamuis non diffitear minus poſſe inueniri materiam actionis gratiarum, ſæpe tamen vel in modo, vel in alacritate, aut celeritate ſolent apparere ſignæ voluntatis, & animi ex parte conferentis, quæ aliqualem præbent materiam oſtendendi gratitudinem, quamuis res collata non ſit propriè materia gratitudinis. Imo vel aliqualis ſimilitudo,

aut

aut ſpecies beneficij poteſt eſſe materia, & occaſio ſufficiens antidoraliter reſpondendi lato aliquo modo gratitudinis, quamuis non ſit ita propriè. Cuius rei oppoſitum habemus exemplum in virtute obedientiæ. Quamuis enim propria materia eius virtutis ſit præceptum: ad illius tamen perfectionem ſpectat parere, non tantùm præceptis, ſed ſignis & nutibus voluntati Superioris citra expreſſum præceptum, vt omnes viri ſancti, & religioſi fatentur. Eadem ergo ratione ad gratitudinis perfectionem poterit pertinere ſe extendere, etiam ad minùs propria beneficia: maximè cùm præcipua ratio beneficij, & merita gratitudinis conſiſtant in animo & voluntate conferentis. Et hæc omnia docet Dicaſtillus, *vbi ſuprà*.

7. Verùm abſolutè, & ſine vlla diſtinctione Nauarrus, quem ſequitur Filliucius *tom. 2. tract. 15. capite 6. numero 129.* aſſerit promiſſionem factam verbis generalibus ex gratitudine non prohiberi in hac Bulla, niſi inducat ſuper ſe ciuilem obligationem. Hæc enim grati animi ſignificatio, & exhibitio iure naturæ debetur benefactoribus. Accedit, quòd S. Pontifex non cenſetur velle hæc prohibere, quæ ſic debentur. Deinde, quia expreſſio eius, quod tacitè ineſt, & tantùm modo, quo ineſt, non facit illicitam rem, alioquin licitam, *c. ſignificaſti, de elect. & l. 3. ff. de leg.* quod contingit in hoc caſu, cum iure naturæ recipiens beneficium, videatur teneri ex gratitudine, ad antidora, & ad agendas gratias debito loco, & tempore.

8. Confirmatur ſupradicta opinio ex doctrina celebri P. Gaſp. Hurtado *de Iuſt. & iure diſp. 1. de iudic. forenſi, difficult. 21.* vbi ſic aſſerit: Additum à Gregorio XIII. in Bulla ab ipſo edita anno 1574. menſe Nouembri, ſpecialiter ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, & Romano Pontifici reſeruatæ, & ſub aliis pœnis prohiberi dationem, & acceptionem munerum, & eorum pactionem, & promiſſionem: & acceptationem illius pro impetranda gratia, vel iuſtitia ſiue pro ſe, ſiue pro alio facta apud Sedem Apoſtolicam in Curia Pontificia, & etiam collationem auxilij, vel conſilij, vel fauoris ad aliquam actionem prohibitam ex dictis. Et quia ea particula, *pro*, quando dicitur pro gratia, vel iuſtitia, denotat datum munus tanquam pretium, non cenſetur prohibita datio muneris liberaliter facta, nec acceptio illius. Ita Hurtadus, ex cuius doctrina ſequitur promiſſiones in Bulla Gregoriana prohibitas, eſſe illas quæ inducunt ſupra promittentem obligationem iuſtitiæ, non autem promiſſiones ſine ciuili obligatione ex gratitudine & liberalitate. Et ad maiorem confirmationem eiuſdem ſententiæ adducant etiam hic alium locum dicti P. Gaſparis Hurtado *vbi ſuprà de iuſt. & iure diſputat. 3. de vſura difficult. 7.* vbi ſic ait: Ex dictis conſtat quod qui ratione mutui ex pacto rigoroſo obligauit, vel quaſi obligauit ex iuſtitia mutuatarium, vt conferat ipſi mutuanti aliquod officium, vſuram commiſit, & ſi accepit, tenetur illud reſignare, ſeu relinquere, quamuis ſit Eccleſiaſticum, & rigoroſum beneficium, quia illud inualidè accepit, & retinet, vt de omnibus rebus vſuratis, dicemus *difficult. 19.* quia ſine titulo accepit, & retinet, quia nec titulo liberalis donationis, nec alio, imò ſi officium ſit beneficium Eccleſiaſticum, non ſolùm commiſit vſuram, ſed fuit etiam ſimonia ab vtroque commiſſa, quia tunc beneficium datum fuit, & acceptum tanquam pretium mutui, vel tanquam merx illius, in quo ſimonia conſiſtit. Qui verò ratione mutui, non quaſi obligat ex pacto rigoroſo, ſeu ex iuſtitia, ſed tantùm ex pacto latè ſumpto, ſeu ex gratitudine, vel ex pura fidelitate ad officium nullam committit vſuram, & quamuis ſit beneficium, nullam committit ſimoniam, nec qui ſic illud accepit, tenetur ad illius reſignationem. Ita Hurtadus, vnde ex ſuis principiis promiſſiones & pacta prohibita, tunc cenſentur prohibita, quando inducunt ciuilem obligationem, ſecus autem antidoralem; prohibentur igitur quando efficiuntur ex iuſtitia, non autem ex gratitudine & liberalitate. Et hæc ſunt placita Doctorum circa præſentem Quæſtionem, & aliam in ſuperiori reſolutione appoſitam. Ego autem tanquam Pigmeus nolo inter Gigantes etiam in proſcenium aſcendere, & meam proferre ſententiam, ideò hæc omnia viris doctis maturanda relinquo.

Sup. hoc & doctr. ſeq. in hoc §. ſup. in Reſ. 19. & in tom. 6. tr. 3. Reſ. 54. §. Notariiſ. in princ. & ſignanter lege doctr. § pen. & vlt. præcitatæ Reſ.

RESOL. L.

An quis incurrat pœnas dicta Bulla Gregor. XIII. de Datis, & Promiſſis, ſi aliquid promittat, & donet Vrbis Gubernatori, vel Burgi, aut iudicibus Capitolij, vel eorum delegatis?

Et in textu huius Reſolutionis proponuntur aliqua alia, pro quibus, ſi aliquid quis promittat, vel donet, in illis eſt dubium, an incurrat, necne in pœnas huius Bulla? Ex p. 7. tr. 4. Reſ. 3.

§. 1. AD hoc dubium ita Reſpondet Scortia *in Bullis Pontificus Epitem. 123. Theorem. 334* Porrò Conſtitutio ſolùm agit de iis, quæ contingunt apud Sedem Apoſtolicam, quo nomine Nauarr. *d. comm. n. 29.* intelligit Romanum Pontificem, prout habet iuriſdictionem ſpiritualem ad excludendas actiones factas apud eum vt Regem temporalem. Vnde ſecundum eum hæc conſtitutio non comprehenderet eos, qui impetrant gratiam, vel iuſtitiam à Gubernatore Vrbis, Burgi, Iudicibus Capitolij, eorum delegatis, & ſimilibus miniſtris: ſed comprehenderet ſolùm qui impetrant v. g. à Summo Pœnitentiario, Camerario, Vicario Vrbis, Cubiculariis, Secretariis, & ſimilibus. At Ioan. Azor. *loco citato quæſt. 7*, rectiùs exponit Romanum Pontificem, quatenus ſpiritualem, vel temporalem iuriſdictionem habet, ideo hanc prohibitionem comprehendere quoſcunque miniſtros, etiam habentes in Romana Curia iuriſdictionem temporalem, quod Pontificis ſit mens & intentio, non tantùm à Romana Curia ſimoniam repellere, ſed etiam ambitionem, & auaritiam. Hucvſque Scortia, cuius ſententiam ſequitur etiam Bonacina *vbi infrà*, cum Dicaſtillo, & Azorio.

2. Sed negatiuam ſententiam Nauarri tenet etiam Molina *tom. 1. tract. 2. diſp. 92.* & probabilem eſſe docent ipſimet aduerſarij: vnde apponam hic verba Bonacinæ *tom. 3. diſp. 2. quæſt. 3. punct. 31. n. 3.* vbi ſic ait, Colligitur ex noſtra ſententia impetrantem gratiam, vel iuſtitiam temporalem, prauia promiſſione, vel donatione apud Gubernatorem Vrbis, vel Burgi, vel apud Iudices Capitolij, vel ipſorum Delegatos, apud Senatorem, Cardinalem, Camerarium, Clericos Cameræ, vel apud Summ. Pontif. quatenus eſt Rex, id eſt, quatenus habet temporale dominium, cum Sede Apoſtolica, ſeu cum iuriſdictione ſpirituali per accidens coniunctum incurrere pœna huius Extrauagantis: nam in noſtra ſententia dicitur obtinere gratiam, vel iuſtitiam in Curia Romana, ſeu apud Sedem Apoſtolicam. Quanquam oppoſita ſententia probabilis eſt; ſicut etiam probabiliſſimum eſt, eum non incurrere pœnas Extrauagantis huius, qui aliquid tradit maiori domus Præfecto, ſeu magiſtro domus S. Pontificis, vt in famulatum, & obſequium temporale inſtar aliorum famulorum, qui aliis Principibus inſeruiunt, admittatur; hoc enim propriè loquendo non videtur venire nomine gratiæ, vel iuſtitiæ. Secus ſi intendat obtinere munus, & officium adnexam habens exercendæ iuriſdictionis obligationem: nam

con

Digitized by Google

conſecutio huiuſmodi officij ad gratiæ nomen reuocatur. Ita Bonac. cui adde Filliuc. *tom. 1. tract. 15. cap. 6. n. 139.* & Dicaſtillum *de iuſt. & iure lib. 2. tract. 2. diſp. 5. dub. 7. n. 159.* aſſerentes etiam ſententiam Nauarri, & Molinæ eſſe probabilem. Et licèt Filliucius aſſerat obſtare praxim ſacræ Pœnitentiariæ, quis reſpondere poſſet ſacram Pœnitentiariam, ſequi opinionem affirmatiuam probabilem, non tamen ex hoc ſequi opinionem negatiuam Nauarri non eſſe probabilem, & ſequendã, ſi quis velit. Et hæc dicta eſſe volo ſecundum mentem ſupradictorum Auctorum, nam de meo nihil dicere intendo. Et ne deſeras etiam videre nouiſſimè noſtrum P. Leonem *de Cenſ. Recol. 4. lit. B, verb. Damus*, vbi docet à Clem. VIII. dictam excommunicationem fuiſſe ampliatam pro quocunque Tribunali in vrbe vel extra, & pro gratiis quæ obtinentur à Papa vt eſt Dominus temporalis.

RESOL. LI.

An Gubernatores, & alij Officiales ſtatus Eccleſiaſtici, ſi accipiant munera, incidant in cenſuram Papæ reſeruatam?

Et difficultas eſt, an pœna dupli ſit reſtituenda ante iudicis ſententiam, & cuinam facienda ſit reſtitutio?

Et an, ſi aliquis ex ſupradictis reciperet munus, & poſtea finito officio reſtitueret illud non pauperibus, ſed donanti, ſi poſtea iſte donans munus iterum reſtituenti voluntariè, & ſpontè, vellet donare, an inquam in tali caſu obſtaret prohibitio, & cenſura, de qua loquimur? Ex p. 9. tr. 8. & Miſc. 3. Reſ. 42.

§. 1. RESpondeo affirmatiuè, vt patet in Extrauag. Pauli II. & eſt 3. eiuſdem, cuius initium eſt: Munera. Quam Conſtitutionem Sixtus IV. in Bulla 55. quæ incipit: Etſi confirmauit. Vbi Paulus II. prohibet, ne Rectores, & Gubernatores, aliique Officiales Romanæ Eccleſiæ, vel etiam Legati à latere ad regimen, & gubernationem Prouinciarum, Ciuitatum, ac Terrarum Romanæ Eccleſiæ deputati, vel deputandi, à Prouinciis, Ciuitatibus, vel Terris, quibus præſunt, vel officia exercent, aut à ſingularibus ſuæ legationis regimini, vel gubernationi ſuppoſitis, aliquod genus muneris, aurum, argentum, veſtem, aut equum, vel alterius cuiuſlibet ſpeciei accipiant, præter eſculenta, & poculenta, quæ intra biduum conſumi poſſunt: alioquin tam dantes, quàm recipientes, etiamſi Pontificali
Quamuis nõ plenè ſup. hac Extrauagante lege tamen inf. doctr. Reſ. 55. præfulgeant dignitate (dummodò non ſint Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, qui in Sacro Collegio coram Pontifice ſponte ſua obtulerunt, & promiſerunt non recepturos huiuſmodi munera) ipſo facto ſententiam excommunicationis incurrunt, à qua abſolui non poſſunt niſi à Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo conſtituti.

2. Sed pro explicatione dictæ Excommunicationis nota Primò, quod pro officialibus habentibus, &c. intelliguntur de habentibus Iuriſdictionem temporalem in dicto ſtatu, hoc enim ſignificant verba Bullæ, ibi: Rectorem, Gubernatorem, ſuorumque Officialium, vel Legatorum à latere ad regimen, & gubernationem Prouinciarum, Ciuitatum ac Terrarum Romanæ Eccleſiæ, &c. quorum appellatione veniunt Conſultores, & Aſſeſſores.

6. Nota ſecundò, quod vt in illam officiales ſupradicti incidant, recipere munera debent ab iis, qui ipſis ſubditi ſunt, vel apud quos ſua officia exercent. Et ideo, ſi v. g. Gubernator Peruſiæ reciperet munera à Magno Duce Hetruriæ, vel ab alia priuata perſona extera, non incideret in hanc Cenſuram, quia lata eſt contra recipientes munera à ſubditis.

4. Sed difficultas eſt, an pœna dupli ſit reſtituenda ante iudicis ſententiam? Et affirmatiuè reſpondet Pater Theſaurus *in praxi, p. 2. ver. Munera, cap. 8.* vbi ſic ait: Nota, quòd hæc pœna dupli obligat in conſcientia, etiam ante declaratoriam, propter particulam illam, reddere teneantur: vt de eadem particula dicunt communiter Doctores *in cap. 2. de Cenſ. in 6.* & Leſſius *cap. 16. n. 37. lib. 2.* Emmanuël Sà, *verbo Suſpenſio ipſo Iure, n. 13.* & in terminis huius Bullæ, Bonacina *de Cenſur. partic. diſp. 2. q. 7. punct. 8. n. 8.* & facit pro hac ſententia, quia ratione iuramenti præſtiti Officiales obligati ſunt obſeruare hanc conſtitutionem, vt ſupra dictum eſt, ex eadem Bulla. Ita Theſaurus. Verùm Pater Caſtrus Palaus *tom. 6. diſp. 3. punct. 18. n. 10.* contrarium docet; ſic enim aſſerit: Præter excommunicationem obligantur recipientes reddere omne id, quod acceperunt, & aliud tantundem. Quo ad eam partem, qua tantumdem reddere tenentur, certum exiſtimo ſententiam ſaltem declaratoriam criminis requiri, ne ſuæ propriæ pœnæ executores, ſe priuando dominio acquiſito. At quo ad partem, qua acceptum obligantur, reddere, reputo probabilius ſecluſa ſententia obligari, vtpotè rei, cuius dominium non eſt illis acquiſitum. Ita ille: vnde vtramque opinionem probabilem puto.

5. Videndum modo ſupereſt, cuinam facienda ſit reſtitutio. Alij aſſerunt pauperibus; alij partem pauperibus, partem danti. Sed illos conatur concordare noſter Pater Leo *de Cenſ. Recoll. 4. lit. M, ver. Munera.* vbi ſic ait: Bonacina ſubdit, dictam reſtitutionem integri dupli faciendam eſſe pauperibus contra Filliuciũ docentem partem receptam eſſe reſtituendam danti, aliam partem verò pauperibus. Quas opiniones concordarem hoc modo, ſcilicet, quòd opinio Bonacinæ ſit vera, quando dans munera, dedit in caſibus, in quibus erat illi prohibitum, nempè illicitè; opinio verò Filliucij ſit vera, quando dicta munera dantur licitè, ſcilicet ad redimendam iniuſtam vexationem, &c. Ita Leo. Mihi verò magis placet opinio Filliucij, quam etiam tuetur Caſtrus Palaus *vbi ſuprà tom. 6. diſputat. 3. punct. 29. n. 10.* aſſerens rem receptam reſtitui poſſe donanti ante ſententiam condemnatoriam, aliud verò tantumdem, quod pœnali Conſtitutione reſtitui præcipitur, ſolis pauperibus reſtituendum eſſe. De hac ſecunda parte nemini eſt dubium, cum obligatio reſtituẽdi illam quantitatem ſolùm ex lege pœnali proueniat, & poſita ſententia condemnatoria, quæ nunquam donanti, ſed pauperibus, aliiſque operibus piis reſtitutionem applicabit. Priorem partem probo, quia cum rei acceptæ dominium non ſit tranſlatum in accipientem, eo quòd tranſlatio lege impediatur, videtur penes donantem remanere; quia, vt illo donans non priuetur, ſententia declaratoria criminis requiſita eſt. Sicuti requiritur ad obligationem reſtituendi illius tantundem, quod acceptum eſt.

3. Sed hic oritur dubium, de quo conſultus fui, & in praxi accidit, an ſi aliquis ex ſupradictis reciperet munus, & poſteà, finito officio, ſecundùm noſtram ſententiam reſtitueret illud non pauperibus, ſed donanti, ſi poſteà iſte donans illud munus iterum reſtituenti voluntariè, & ſpontè vellet donare: an inquam in tali caſu obſtaret prohibitio, & Cenſura, de qua loquimur? Et reſpondi negatiuè: nam in iſto caſu, neque Recipiens eſt Gubernator, Iudex, vel Officialis, vt ſuppono; neque dans eſt ei amplius ſubditus: ergo non habet locum prohibitio, & Cenſura Pauli II. quia loquitur de Officialibus recipientibus munera. Igitur cum vnuſquiſque poſſit de re ſua ad libitum diſponere; non eſt dubium quòd reſtituens in tali caſu poſſet illud munus à donante recipere.

RESO

RESOL. LII.

An fictè promittens incurrat pœnas Gregorij XIII. de Datis, & Promiſsis?

Et quid in hoc caſu de acceptante promiſsionem, an ſubiaceat prædictis pœnis?

Et quid eſt dicendum in vtroque, ſi promittens obtenta gratia, vel iuſtitia, aliquid mutata voluntate, non tradat intuitu præcedentis promiſsionis? Ex p.7. tract.4. Reſ.4.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet Bonacina *tom.3. diſp.2. q.3. punct.31. n.8.* vbi ſic aſſerit: Arbitror fictè promittentem non ſubiacere his pœnis. Ratio eſt, tum quia ficta promiſſio non eſt promiſſio, niſi ore tenus, vt patet ex dictis, de contractibus; tum quia verſamur in materia pœnali, conſequenter odioſa, & conſequenter non extendenda. Ita in ſimili docet ſumma Corona *par.3. de ſimonia, n.14. fol. mihi 72.* Leſſius *lib.2. cap.35. num.11. dub.1.* Sotus *lib.9. de Iuſtitia q.8. art.1.* Tolet. *lib.5. cap.9. ad finem.* Hic tamen in foro externo præſumetur excommunicationem, & alias pœnas contraxiſſe, quia forum externum iudicat de externis.

2. Ad primam rationem in contrarium reſpondeo, hoc eſſe ſpecialiter conſtitutum in præfatis Extrauagantibus de eo, qui ſe fingit talium operam, atque induſtriam pretio quæſiuiſſe, in pœnis autem non eſt argumentandum à minori ad maius, ſed ſtandum eſt verbis legis.

3. Ad ſecundam reſpondeo huiuſmodi promittentem grauiter peccar., quia inducit ad peccata; non verò ſubiacere pœnis huius Extrauagantis.

4. Ad tertiam reſponderi poteſt primò, acceptantem huiuſmodi promiſſionem ſubiacere pœnis: tum quia quantum eſt ex parte ſua acceptat promiſſionem, & gratiam, vel iuſtitiam concedit intuitu promiſſionis; tum quia non implicat recipientem aliquid his pœnis ſubiacere, quamuis non ſubiaceat tradens, vt ſi recipiens acceptet pro gratia, tradens verò tradat alio titulo.

5. Reſponderi poteſt ſecundò, nec ipſum acceptantem ſubiacere pœnis, tum quia non dicitur acceptare promiſſionem (cùm ficta promiſſio non ſit promiſſio) tum quia cùm hic ſit veluti contractus onerosus, & non ſolet claudicare (quamuis reipſa non ſit verus contractus, cùm huiuſmodi promiſſio, etiamſi fiat animo adimplendi, inualida ſit, vtpotè de re, quæ ſine peccato adimpleri nequit) acceptans non cenſetur acceptare, niſi alter velit promittere; propterea licèt acceptans peccet ob conſcientiam erroneam, & ob affectum ad peccatum, tamen excuſandus videtur à pœnis, quia promiſſionem non acceptat, nec recipit quidquam.

6. Hoc tamen limita, modò promittens, obtenta gratia, vel iuſtitia, aliquid mutata voluntate non tradat intuitu præcedentis promiſſionis, alioquin vtrumque ligari dicendum eſſet, vt patet ex verbis Extrauagantis. Hucvſque Bonacina.

7. Non deſeram tamen adnotare alios contrariam ſententiam docere, vt illam nouiſſimè tenet Dicaſtillus *de iuſt. lib.2. tract.1. diſp.5. dub.7. num.*179. Quia ait ipſe in Bulla comprehenduntur, qui auxilium, conſilium, ſeu fauorem dant, vt ea fiant, quæ ibi prohibentur, ſed ficta promiſſio, quamuis in ratione promiſſionis non ſit propriè promiſſio (quod ſuam habet quæſtionem) tamen reuera mouet, & iuuat alium, vt rem efficiat, aut intentet, & includit virtuale conſilium, & exhortationem: ſed quando quis ex ſua parte dat conſilium, auxilium, ſeu fauorem, exercet actionem prohibitam in Bulla illis verbis: Dantéſque illis, & aliis ſupradictis conſilium, auxilium, vel fauorem: ergo licèt in ratione promiſſionis non comprehendatur ficta, comprehendetur in ratione auxilij, conſilij, vel fauoris.

8. Reſpondebis fortaſſe, talem promittentem fictè ſaltem, quando non admittitur promiſſio ficta non incurrere; quia tunc nullus eſt fauor, auxilium, vel conſilium ad actionem quæ non eſt. Hæc tamen reſponſio facilè refellitur: nam iuxta ſupradicta eo ipſo, quod actio per ſe prohibeatur, etiam ſi ex ea non ſequatur effectus, incurritur pœna. Et hæc omnia docet Dicaſtillus *loco cit.* aduerſus ea quæ docuerat Bonacina, ideò tu cogita.

RESOL. LIII.

An ex promiſſione non acceptata incurratur in pœnas Bullæ Gregorianæ de Datis, & Promiſſis?

Et quid eſt dicendum de his, qui aliquid dant alteri, vt fiat pactio, vel receptio pro gratia, vel iuſtitia obtinenda? Ex p.7. tr.4. Reſ.5.

§.1. NEgatinè reſpondet Bonacina *tom.3. diſp.2. q.3. punct.31. n.9.* vbi ſic ait: Dicendum videtur promittentem non incurrere pœnas iſtius Extrauagantis, altero, cui fit promiſſio, non acceptante promiſſionem, niſi aliquos pollicitationibus ambiat, quos gratia præſtare arbitretur. Ratio eſt, quia de ratione promiſſionis eſt acceptatio, cùm promiſſio ſit datio fidei, & fides non dicatur data, niſi ſit acceptata; per hoc enim promiſſio differt à pollicitatione, quod pollicitatio eſt ſolius offerentis promiſſio, vt patet ex dictis, de contractibus, *quæſt.* 11. *pun.* 1. & cùm in materia odioſa verſemur, non eſt facienda extenſio promiſſionis ad pollicitationem.

2. Neque obſtat ratio allata ad probandam Molinæ, & aliorum opinionem: nam licèt promiſſio ſit actio principaliter prohibita, tamen non dicitur propriè promiſſio: niſi acceptata ſit, & illa formula disiunctiua adhibetur, non ad excludendam promiſſionem propriè acceptam, ſed ad indicandum, promiſſione acceptata, non ſolùm promittentem, verùm etiam acceptantem his pœnis ſubiacere. Secus dicendum eſt de iis qui aliquid dant alteri, vt fiat pactio, vel receptio pro gratia, vel iuſtitia obtinenda; iſti enim ligantur pœnis huius Extrauagantis, quia dando, vel recipiendo efficiunt actionem principaliter in hac Extrauaganti prohibitam. Ita Bonacina qui citat Azorium.

3. Sed affirmatiuam ſententiam docet Molina, Farinacius, Boccacius, quos citat & ſequitur Dicaſtillus *de iuſt. & iur. lib.2. tr.1. diſp.5. dub.7. n.*182. Quia eſt promiſſio vna ex actionibus principaliter prohibitis, nec copulatiuè, ſeu diſiunctiuè prohibetur.

4. Alij verò negant; quia ea promiſſio non eſt propriè promiſſio, niſi acceptetur; de ratione enim promiſſionis eſt, quòd acceptetur, in Bulla verò promiſſiones prohibentur, quæ debent intelligi propriè. Tamen hæc ſententia ex nuper dictis reiicitur. Nam licèt promiſsio non acceptata, ſit tantùm pollicitatio, quæ eſt inchoata promiſsio, vt dicemus in Tractatu de promiſsione, dub.6. tamen non ſolùm quatenus promiſsio in Bulla prohibetur, ſed etiam quatenus conſilium, auxilium, vel fauorem continens, vt probatum eſt.

5. Sed, quod caput eſt in hac re, expreſsè etiam in Bulla meminit eorum, qui pollicitationibus ambiunt, cúmque promiſsio non acceptata, pollicitatio ſit, iam comprehenditur ſaltè, aliquando, eos, quos gratia præſtare arbitrantur (vt ait Pontifex) donis, pollicitationibúſque

biſque ambiunt. Hæc Dicaſtillus. Vide etiam Sanch. *in opuſc. tom. 1. lib. 2. cap. 3. d. 106. n. 5.* vbi tenet, quòd licet non ſit completa promiſſio, inciditur in pœnas noſtræ Bullæ Gregorianæ, ſi aliquid promittatur pro iuſtitia, vel gratia.

RESOL. LIV.

An ad incurrendas pœnas dictæ Bullæ Gregorianæ ſufficiat, vt donum attingat quantitatem ſufficientem ad conſtituendum peccatum mortale furti. Ex p.7. tr.4. Reſol.6.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Bonacina *tom. 3. diſp. 2. q. 3. punct. 31. n. 13.* Tum quia Summus Pontifex abſolutè, & ſine diſtinctione has pœnas iniungit dantibus, vel accipientibus, promittentibus, vel acceptantibus aliquid paruum, vel magnum; vbi autem ius non diſtinguit, neque nos diſtinguere debemus, niſi adſit ſufficiens ratio diſtinguendi, tum quia ad has pœnas incurrendas, eam rem ſufficere cenſendum eſt, quæ in materia furti, vel ſacrilegij, aut in aliis materiis notabilis iudicatur, nec inconueniens eſt dicere id, quod eſt notabile & magnum, in materia aliarum virtutum cenſeri magnum, aut ſaltem paruum in hac materia, iuxta mentem Summi Pontificis, prohibentis etiam promiſſionem rei paruæ; tum quia ferè nunquam conſtaret aliquem his pœnis interitum eſſe, ſi certa rei quantitas ad has pœnas incurrendas aliqua ratione aſſignari non poſſet; tum quia idcirco aliquid notabile cenſetur in materia furti, quia eſt contra domini voluntatem (furtum enim eſt rei alienæ inuito domino) illique notabile incommodum affert ſpectatis regulis à nobis aſſignatis, in tractatu de reſtitutione. Ergo illud idem cenſebitur notabile, vt ſaltem paruum, ſecundum huius Extrauagantis tenorem, quod eſt iuxta recipientis voluntatem, illique notabile commodum afferre poteſt. Cæteras rationes videbis apud ipſum Bonacinam.

2. Sed his non obſtantibus mihi placet opinio aſſerentium materiam conſtituentem peccatum mortale in terminis Bullæ citatæ eſſe relinquendam prudentis arbitrio; ſpectata, tum qualitate, dantis, & accipientis, tum grauitate gratiæ, aut iuſtitiæ de qua agitur, & aliis circumſtantiis. Ita Molina ſuprà Azor. Nauarr. citati, Menochius de arbitrariis, *lib. 2. cent. 2. caſu 145. num. 4* Boccacius *1. par. de pactis, n. 31.* Ideò iuxta hanc ſententiam non eſt admittenda quantitas, quæ aliàs ſufficeret ad mortale furti, ſed an res eius momenti ſit, quæ allicere poſsit, & peruertere accipientem. Si enim talis non ſit, non cenſendum erit dantes, aut accipientes pœnas incurrere. Addit Nauarrus conſequenter poſſe contingere inter perſonas tales tali loco, & tempore, vt dare equum, non videatur ſufficiens ad mouendum, ſeu flectendum animum recipientis ſpectatis prædictis circumſtantiis. Cauſa autem finalis huius Extrauagantis condendæ fuit, ne gratia, vel iuſtitia muneribus obtineretur; & hic, & nunc fieri poteſt, vt vim non habeat largitio vnius equi.

3. Nec obſtant contraria argumenta Bonacinæ: nam ad illa copioſè, & doctè reſpondet Dicaſtillus *de iuſt. lib. 2. tract. 1. diſputat. 5. dub. 7. num. 203. & ſequent.* Adi illum, & non pigebit. Vide etiam noſtrum P. Leonem *de cenſ. reſolut. 4. lit. B, ver. dantes,* vbi Bonacinam impugnat, & docet ſecundum Sanctarellum non incurri cenſuras propter largitionem duorum, vel trium aureorum.

RESOL. LV.

An Cardinales includantur in pœnis dictæ Bullæ Gregor. XIII. Ex p.7. tr.4. Reſ.7.

§.1. REſpondeo probabiliter ſuſtineri poſſe Cardinales nulla in parte ligari hac conſtitutione; cùm ſit pœnalis hæc conſtitutio, & odioſa, & in odioſis Cardinales non veniant nomine Clericorum, nec ligentur legibus pœnalibus, niſi exprimantur, quamuis ligentur legibus diuinis & naturalibus. Ita Bonacina *tom. 3. diſp. 2 q. 3. pun. 31. n. 16.* Dicaſtil. *de Iuſt. lib. 2. tr. 1. diſp. 5. dub. 7. n. 236.* Licèt aſſerant & meritò affirmatiuam ſententiam eſſe tutiorem & probabiliorem, omnibus omnino pœnis illius Conſtitutionis ligari Cardinales, quia Cardinales comprehenduntur in Bullis, quando id quod prohibent eſt per ſe malum, aut erat, alioquin iure communi interdictum: ſed in noſtro caſu prohibetur id quod erat vetitum de iure communi apud Extrauagantem Bonifacij VIII. Ergo Cardinales in illa & noſtra conſtitutione comprehenduntur: non audeo tamen contrariam ſententiam tanquam improbabilem damnare, & ego illam teneo cum Molina, & Nauarro quoad pœnam beneficiorum, & officiorum obtentorum. Item à pœna infamiæ, & inhabilitatis ad beneficia, & officia, quia non eſt veriſimile Papam viros tam qualificatos tam graui pœna punire.

Quomodo plenè ſup. hac Bulla, ſed ſup. alia Pauli II. ſup. prope fin. §. 1.

RESOL. LVI.

An incidat in pœnas dictæ Bullæ promittens vel dans aliquid pro iuſtitia auferenda, vel differenda? Ex p.7. tr.4. Reſ.8.

§.1. NEgatiuè reſpondet Farinacius *p. 3. q. 111. numer. 351.* vbi ſic ait: Quando pecunia daretur, & reciperetur non pro iuſtitia obtinenda, ſed pro ea differenda, aut auferenda, ſecundum Ioan. Imol. *Monac. in d. Extrauag. 1. de ſent. excom. in verbo ſub generalibus, poſt med. verſ. vnde dato.* Duplici motus ratione. Primò. quia lex loquens in vno caſu non trahitur ad alium, *l. commodiſſimè, ff. de liber. & poſthum. cap. ſuſceptum, de reſcript. in 6.* Secundò, quia pœnalis conſtitutio extendenda non eſt, *cap. pœna, diſt. 1.*

2. Sed contrarium docet Scortia in Bullis Pontificiis *Epitom. 125. Theorem. 333.* Filliucius *tom. 1. tract. 15. cap. 6. numero 133.* Boccacius *de pactis part. 3. numero 77.* & alij: quia qui dat aliquid pro iuſtitia auferenda vel differenda, obtinet gratiam. Ergo ligatur pœnis Bullæ.

RESOL. LVII.

An qui dat, vel promittit iudici, vt cauſam expediat, incidat in pœnas dictæ Bullæ? Ex part. 7. tract. 4. Reſ.9.

§.1. NEgatiuam ſententiam tenet Farinacius *par. 3. q. 111. n. 350.* quando quis cum Iudice paciſceretur aliquidve ipſi daret, aut promitteret, vt citiùs cauſam expediret, quàm aliàs faceret, ſine tamen alicuius præiudicio, & cum vera animi ſinceritate, vt non ad alium effectum, nec ad iudicem corrumpendum ſic dederit, aut promiſerit. Tunc enim pactionem hanc iure naturæ non eſſe prohibitam, nec in foro fori, nec in foro poli probat Nauar. *in Conſtit. Greg. XIII. in 9. notabili num. 16. verſ. Pactio verò facta ob cauſam*

ſecun

ſecundam. vbi propterea infert iſto caſu non ſuccedere pœnas dicto conſtitutionis, niſi agatur de cauſa ſpirituali.

2. Verùm affirmatiuæ ſententiæ adhæret Bonacina *tom.3.diſp.2.q.3.pun.31.n.14.* & Scotia *in Bull. Pontif. Epitom.125. Theorem.333.* ſed licèt hæc ſententia ſit probabilior, opinionem tamen Farinacij puto probabilem, & tanquam probabilem etiam admittit Dicaſtillus *de iuſt. lib.2.tr.1. diſp.5.dub.7.n.220.*

RESOL. LVIII.

An ſi quis poſt impetratam gratiam, & iuſtitiam donet aliquid, etiam ſi non moderatum, ſed exceſſiuum, incidat in pœnas dicta Bullæ?

Et an habeat locum pœna huius Conſtitutionis extra Curiam Romanam, vnde ſi aliquid daretur Neapoli pro obtinenda gratia à Sede Apoſtolica, euitaretur hæc pœna?

Et an pœna lata in Bulla Greg. XIII. non ſpectent etiam ad iudices legatos citra Montanos? Ex par.7. tract.4. Reſ.10.

§.1. NEgatiuè reſpondet Boccatius *tract. de pactis, p.3. n.78.* vbi ſic ait: Sed nunquid ſine parabola præcedente poteſt dari aliquid promotori negotio completo, quæret Ioan. Monach. in dicta quarta gloſſa arguit primò, quod ſic allegat *l. Actilius Regulus, ff. de donat. & lib.1.§. ſi verò, ff. de variis, & extr. cognit. & cap. dilectus in 2. de ſimonia, in fine*; ibi illud tameo gratanter recipi poterit, quod fuerit ſine taxatione gratis oblatum, & *in c.8. in fi. diſt.18.* & *c.4.q.1. alleg.2.* Ioan. Monach. *c.fin.1.q.1. & quæ dicta ſunt ſup. n.prox.77.* ſed ea non loquuntur de datione facta poſt finitum negotium, ſed in calumniando, & differendo negotium non finitum, & ſequitur Nauar. Ioan. Monach. *ſup. conſtit. Greg. n.31.* vbi multa allegat contra: quibus reſpõdet, & confirmat dicta per Ioan. Monach. *verſ.* de his non obſtantibus, dummodo quæ dantur ſint moderata. Ita Bocca. cui adde Farin. *tom.3.q.111.n.348.* & Ioan. Ant. *in Sum. Bullar. p.2. tit. De Dato, & Promiſſo, &c. n.14.* aſſerentes Bullam non comprehendere dantes, vel recipientes poſt gratiam, vel iuſtitiam obtentam, quando donatio eſſet moderata.

2. Sed hanc limitationem non apponunt Scottia *in Bull. Pontif. Epitome* 125. *Theorem.333.* Azorius *par.3. lib.12. cap.23. quæſt.4.* & alij. Et reuera Bulla imponit pœnas danti, vel promittenti ad obtinendam iuſtitiam & gratiam; ergo dictæ pœnæ non ſunt extendendæ contra dantes & accipientes poſt gratiam, ſiue moderatæ ſint, ſiue non: nam obtenta gratia prohibitiones Bullæ non inficiunt, ſi nihil ante promiſſum vel pacto firmatum ſit pro gratia vel iuſtitia obtinenda. Et hanc ſententiam tenet Baonius *in Theol. Mor. par.2. diſp.5. tract.2. quæſt.12.* vbi mordicus probat poſt finitam litem non obſtante Bulla Gregoriana licitam eſſe præbere munera Iudicibus.

3. Notandum eſt hic obiter cum Ioanne Antonio Nouario *in Bull. Pontif. part.1. tit. de dato & promiſſo, num.12.* Vt non habeat locum pœna huius conſtitutionis extra Curiam Romanam, vnde ſi aliquid daretur Neapol. pro obtinenda gratia à ſancta Sede Apoſtolica, euitaretur hæc pœna, in terminis fuiſſe iudicatum per Rotam Romanam, vt teſtatur Seraphin. *deciſ.825.* Vnde ego olim reſpondi, quod ſi quis daret aliquid alicui extra Romam, pro Cardinalitia obtinenda dignitate, non incurreret in pœnas Bullæ Gregorij XIII. de qua loquimur; licet ſi hoc faceret Romæ pœnas non euaderet, ſi Summus Pontifex hoc neſciret, nam ipſo ſciente, ceſſant pœnæ huius Bullæ, Ita Nouarius *part.2. eodem tit. n.6.*

4. Notandum eſt etiam hic, ſecundum opinionem Stephani Baunij *in Theolog. Moral. part.2. diſputat.3. tract.2. quæſt.12.* pœnas latas in Bulla Gregorij XIII. ad Iudices delegatos citramontanos non ſpectare. Ita ille.

RESOL. LIX.

An qui non denunciant delinquentes contra præfatam Bullam incidant in excommunicationem?

Et an in hac vltima pœna ſolum ligentur exiſtentes in Curia Romana?

Et an qui aliquid ex prohibitis in hac Bulla faceret cum Summo Pontifice, vel cum eius Miniſtris aut familiaribus de illius conſenſu expreſſo, vel tacito, in pœnas dicta Bulla non incidat?

Neque in his actionibus, quæ alioquin non eſſent prohibita iure diuino, ſed humano poſitiuo, eſſet ſimoniacus? Ex p.7. tr.4. Reſ.11.

§.1. AD hoc Dubium ita reſpondet Dicaſtillus *de Iuſt. lib.2. tract.1. diſp.6. dub.9. n.350.* Qui nouerit delictum contra hanc Conſtitutionem, niſi intra triduum deferat Summo Pontifici, aut alteri, qui eidem Papæ fideliter denunciat, ipſo facto incurrat excommunicationem.

2. In hac vltima pœna docet Molina *verſu, Cum omnes.* Azorius *ſuprà quæſt.8. ad finem.* Nauarrus *notabilê 22. num.37. poſt* Sylueſtrum *verbo excommunicatio. caſu* 33. ſolùm ligari ea excommunicatione exiſtentes in Curia Romana. Eſſet enim irrationabile, velle pauperes longè diſtantes à Curia Romana, vel à Sede Apoſtolica teneri illam adire ad denunciandos huiuſmodi delinquentes. Quæ ſententia omnino probabilis eſt. Sed adhuc probabilius videtur teneri, non quidem intra triduum cùm id ferè ſemper ſic diſtantibus impoſſibile ſit, teneri tamen cùm primùm poſſint. Neque enim exiſtimo illam obligationem ita circumſcribi triduo, vt ſi intra triduum non potuerit denunciari, ceſſet iam obligatio denunciandi; ſed eſt obligatio, quæ ſemper vrget ad eum modum, quo de præcepto annuæ Confeſſionis, & ſimilibus docent Authores, & nos dicemus etiam elapſo termino conſtituto perſeuerare obligationem non vlterius differendi; neque eſſe inſtar præcepti audiendi Miſſam in feſto, quo elapſo ceſſet iam obligatio, quia tunc impleta non fuit.

3. Accedit quod qui longè diſtant videntur obligari, vel ad denunciandum per litteras directas, vel ad Sum. Pontificem, vel ad alium fidelem Internuntium, qui illi denunciet; vel ſi adſit propè monere poteſt verbo, vel ſcripto aliquem alium, quem ſpectet prudenter, fore, vt ad Pontificem, aliumve miniſtrum, qui tandem Pontifici deferat, rem totam ſcribat maximè, ſi non longè diſtet Nuntius Apoſtolicus, Collector generalis, & alij ſimiles. Ita Dicaſtillus.

4. Non deſeram tamen adnotare quod Bonacina *tom.2. diſp.2. q.3. punct.31. n.18. & 19.* obſeruat, viros grauiſſimos ſibi aſſeruiſſe Bullam quoad hoc vſu receptam non eſſe: quod etiam nouiſſimè docet P. Leo *de Cenſ. Recoll.4. lit. D, ver. dantes.* Notandum eſt etiam hîc obiter, quod qui aliquid ex prohibitis in hac Bulla faceret cum Sum. Pontifice, vel cum eius miniſtris, aut familiaribus de illius conſenſu expreſſo, vel tacito in pœnas Bullæ non incideret, nec in his actionibus, quæ alioqui non eſſent prohibitæ iure diuino, ſed tantùm humano poſitiuo eſſet ſimoniacus. Ita Dicaſtillus *vbi ſuprà n.235.* & Bonacina.

Quoad hoc. & ſeq. in hoc §. lege tamen ſup. ex Reſ.1. doctr §.1. & in fin. §.1. & vide alium §. eius not. primæ.

RESOL. LX.

An ſi quis ſciat aliquem violaſſe dictam Bullam, antequam ipſum denunciet, teneatur adhibere correctionem fraternam? Ex p.7. tr.4. Reſ.12.

§.1. NEgatiuè reſpondet Boccatius *tract. de pactis, p.1.n.52.* vbi poſt multa ſic aſſerit. Hic circa paciſcentes, promittentes, dantes, & recipientes ſumus in peccato, & delicto commiſſo contra legem Pontif. prolatam pro bono publico, vnde non eſt opus denuntione Euang. vel correct. fraterna, ſed eſt locus delationi ad Pontif. vt faciat quidquid ſibi videbitur, maximè quia huiuſmodi delinquentes excommunicati non poſſunt ab aliquo abſolui, niſi à Sum. Pontif. quæ eſt ei reſeruata in d. Conſtit. Abbas *in c. fin. col.3. verſ. aut habemus, de temp. ordin.* Nam iſtud delictum inducit priuationem beneficiorum ipſo iure vltra infamiæ notam Abb. *in d. c. fin. col.4. verſ. cauſa autem quare, & dictũ D. Th.* Alphonſus *in pract. crim. canon. in tit. de denunciatione Euang. concl.3.* ſequitur, & allegat alios tenentes eandem opin. Præterea non ſumus in denunciatione Euang. & ſic circa ea quæ proueniunt ex præcepto Domini, ſed circa ea, quæ proueniunt ex iure poſitiuo Pontifici, & iſta non vocatur denunciatio Euangel. ſed iudicialis, Alfonſ. *in d. pract. crim. de denunciat. iudiciali, cap.1.* quare videtur, quod dicta per Nauarrum non applicentur. Hucvſque Boccatius.

2. Sed ſententiam affirmatiuam Nauarri tenet Bonacina *tom.5. diſp.2. q.3. pun.31. n.20.* vbi ita ait: Suboritur difficultas vtrùm qui nouit aliquod delictum commiſſum contra hanc conſtitutionem, teneatur delinquentem fraterna correctione admonere, antequam denunciet.

3. Reſpondeo affirmatiuè, modò ex correctione fructuum ſperet. Ratio eſt, quia Prælato non eſt obediendum contra Domini præceptum: nam Deo magis, quàm hominibus obedire oportet, *Act.7.* præceptum autem Domini eſt vt frater delinquens prius priuatim corrigatur, quàm denuncietur: corripe eum inter te, & ipſum ſolum, inquit Chriſtus in Euang. ſic Bonac. cui adde P. Dicaſti. *de Iuſt. lib.1. tr.1. diſp.6. dub.9. n.254.* ita aſſerentem. Dubitari verò poteſt, an qui nouit aliquod delictum commiſſum contra hanc conſtitutionem, teneatur delinquentem fraterna correctione admonere, antequam denunciet?

4. Huius dubij ſolutio dependet ex regula generali de correctione fraterna ſuo loco explicanda. Ex qua nunc deduco debere præmitti prædictam correctionem, ſi ex ipſa fructus ſperetur. Ita generaliter docet Vaſquez ex Nauar. *in opuſc. de Reſtit. c.9. §... n.4.* vbi loquens de delinquente manifeſtando ſub excommunicationis ſententia, ſic ait: Si verò perſona manifeſtanda eſt, tunc non ſtatim, ſed præmiſſo ordine Euangelicæ correctionis, vt inter te & ipſum ſolum admoneas; ſi te non audierit, adducito tres teſtes, &c. Hæc Vaſq. Eandem doctrinam docent Petr. Nauarr. *lib.2. cap.24. n.247.* Reginal. *lib.24. n.60.* Clauis Regia *lib.12. c.14. n.27.* Nauarrus *in ſum. c.25. n.40.* Enriq. *lib.13. cap.18.* Lazar. *in monit. ſect.2. q.7.* Praxis Neap. *c.2. n.2* Syluest. *ver. Denunciatio, q.4.* Sotus *5. de Iuſt. q.5. art.1.* Auila *de cenſ. 2. p. diſp.5. c.5. dub.4. concl.1.* Suar. *de cenſur. diſp.20. ſect.3. n.2.* Filliuc. *tr.14. tom.2. q.1.* & alij multi. Ratio eſt, quia Prælato non eſt obediendum cõtra Domini præceptum, qui eum ordinem ſeruari præcipit. Et huic doctrinæ libenter adhæreo, exceptis tamen delictis pertinentibus ad noſtrum ſacrum Tribunal Inquiſitionis, vt alibi ſatis firmauimus.

Sup. hac iatè in 10. t. tr.4. Reſ. 38. §. vlt. & in Reſ. 39 §. Igitur. in princ. & in Reſ. 40. à princ. & in Reſ 51. §. Ex dictis. & in alio §. earum annotationũ, & inf. in tr.9. Reſ.3. §. Sed. ad lin. 9. & hæc vlt. Reſ. deſeruiet pro alibi cõtẽto in lin. vlt. huius Reſ. & ibi in aliis.

RESOL. LXI.

Quid dicendum de conſulentibus, & auxiliantibus, an & quando incidant, in pœnas dicta Bulla Greg. XIII. Ex p.7. tr.4. Reſ.13.

§.1. CIrca præſentem quæſt. apponam verba Dicaſtilli, quia Codex non ita facilè inuenitur, ſic enim aſſerit, *de iuſt. lib.2. tract.1. diſp.6. dub.7. n.258.* improbabiliter aſſerunt aliqui non ligari pœnis dantes auxilium, conſilium, vel fauorem effectu non ſecuto; quia ſcilicèt iſtæ tres actiones tantummodò acceſſoriè videtur prohiberi. Quoties autẽ aliqua actio acceſſoriè ſolùm prohibetur ſub cenſura, non videtur cenſura incurri effectu nondum ſecuto. Ita Molin. *ſuprà, verſ. ad tres alias.* Nauar. *ſup. notab.30. n.43.* Azor. *q.8.* Farin. *ſup. n.309.* Imò Azor. putat dantem auxilium, fauorem, vel conſilium non affici his pœnis, niſi gratia obtenta ſit; cùm tamen Molin. & Nauarr. citati (vt notauimus *ſup. q.4. n.168.* in fine) doceat ſufficere vt actio ad quam datum eſt conſilium, auxilium, vel fauor ſecuta fuerit, etiamſi non ſequatur effectus obtinendi gratiam, vel iuſtitiam. Hoc tamen ego non video quo fundamento dicatur, neque enim ex littera textus apparet verbum, ex quo colligi poſſit eas actiones ſecundariò prohiberi, itavt potius illæ requirant vt aliquis effectus ſequatur. Verba enim textus ſunt: Conſtitutionem prædictam cum ſuis cenſuris, & pœnis omnibus innouamus, eaſdémque omnes extendimus ad audentes qualecumque horum facinorum quæ adſcripſimus, dantéſque illis ſupradictis, auxilium, conſilium, vel fauorem. Sed eodem tenore verborum prohibetur dare auxilium, conſilium, vel fauorem; atque promittere, acceptare: ergo ex hoc capite æquè primò, & principaliter prohibentur hæ actiones, atque illæ. Ergo niſi ex alio capite excuſentur, etiam incurrent pœnas effectu non ſecuto. Legantur quæ dicemus de Cenſuris *diſp.1. dub.19.* & locis ibi notatis.

2. Nihilominus licèt ſint hæ actiones principaliter prohibitæ adhuc non incurretur pœna, niſi ſequatur actio, ad quam tale conſilium, auxilium, vel fauor ordinabatur. Ratio eſt, non quia ſunt prohibitæ per ſe, & principaliter: ſed quia niſi ille alius, cui datur tale conſilium, &c. non datur alicui ex prædictis in Bulla. Supradicti enim erant dantes, accipientes, promittentes, acceptantes, &c. qualis non eſt qui conſilium audiens, non acquieſcit conſilio, nec oblatum auxilium, vel fauorem admittit. Hucvſque Dicaſtill. vide etiam Bonacinam, *tom.3. diſputat.2. quæſt.3. punct.31. num.22.*

RESOL. LXII.

An ſi quis ignorantia vincibili neſciret pœnas huius Conſtitutionis, in illas incurreret?

Et infertur committentem inceſtum homicidium voluntarium, raptum Virginis, ſacrilegium cum Moniali, ſodomiam, & ſimilia peccata, quibus annexa eſt reſeruatio, affici reſeruatione, etiam ſi hæc ignoretur.

Et quid de reſeruatione abſolutionis eorum, qui malè promouentur ad Ordines, & ſimilia? Ex par.7. tract.4. Reſ.14.

§.1. AD hoc dubium ſic reſpondet Mazuchellus *tract. de caſ. reſer. diſp.2. q.2. diffic.5. n.16.* vbi ſic ait: Aduertendum duplicis generis eſſe poſſe reſeruationem. Altera eſt quæ ſimpliciter fit, & ad bonam Eccleſiæ gubernationem refertur, vt videlicet grauiora quædam,

Sup. hoc ſup. in tr. 1. Reſ. 31. & ſi pla- ceg lege etiã alias Reſ. eiuſ not. & ex Reſ. 61.

vide doctr. §. Probatur per tot & in to 7. tr. 1. ex doctr. Reſ. 132. § 2. & in aliis eius locis, & hic inf. in §. vlt. huius Reſ.

quædam, & atrociora delicta, ſi fieri poſſit, per reſeruationem corrigantur, vt opportuniora remedia illis adhibeantur: quòd à quocumque Confeſſario fieri non poteſt, ſed tantùm à peritioribus, vt habet Sotus *in 4. diſt. 28. qu. 2. art. 5. verſ. ſecundum argumentum.* Vel denique vt ob difficultatem veniæ impetrandæ neſarij, ac ſceleſti homines reddantur minus procliues ad committenda peccata: ab huiuſmodi ſceleribus arceantur, & à recidiuis præſeruentur; hæ enim ſunt rationes, ob quas fuerunt inductæ reſeruationes in Eccleſia.

2. Altera eſt, quæ in lege præcipitur, & à ſuperiore imponitur, ad inducendam obſeruationem eiuſmodi legis.

Sup. hoc in to. 6. tr. 1. ex hac doctr. Reſ. 38. in § Sed aliquis. & in to. 1. tr. 5 in Reſ. 18. 39 & 45. §. vlt.

3. Reſpondeo ergo primò, ſi reſeruatio ſit primi generis, eam incurri, etiamſi delinquens ignoret tale peccatum eſſe reſeruatum. Et ratio eſt, quia talis reſeruatio propriè non eſt pœna pœnitentis, ſed eſt ablatio iuriſdictionis: ad hanc autem tollendam non opus eſt, vt pœnitens ſciat reſeruationem, nihilque intereſt, quòd illam ignoret, nec ne: & ſicut, ſi quis bona fide confiteretur ſimplici Sacerdoti, ignorantia illa nihil prodeſſet ad validitatem confeſſionis, neque efficeret vt abſolutio eſſet valida; ita neque ignorantia reſeruationis prodeſſe poteſt ad abſolutionem, cum ipſa reſeruatio nihil aliud ſit, quàm ablatio iuriſdictionis. Ita Vgol. *tract. de officio, & poteſt. Epiſcopi, cap. 39. n. 1. verſ. 3.* Homobon. *num.* 14. Sanchez *lib. 9. de matr. diſp. 32. num.* 18.

4. Vnde inferas, committentem inceſtum, homicidium voluntarium, raptum virginis, ſacrilegium cum Moniali, ſodomiam, & ſimilia peccata, quibus adnexa eſt reſeruatio, affici reſeruatione, etiamſi hæc ignoret. Et ratio eſt allata, quia huius generis reſeruationes, quæ abſolute & ſimpliciter fiunt, & ad bonam Eccleſiæ gubernationem referuntur, nihil aliud ſunt, quam ablatio iuriſdictionis: vt ignorantia nil proſit.

Sup. hoc ſup. in tr. 1. ge ex Reſ. 35. quatuor eius primos §§ & ex Reſ. 1. not. præter tim §. Reſpõdetur.

5. Reſpon. ſecundò, ſi reſeruatio ſit ſecundi generis, ignorantiam excuſare ab illa incurrenda. Huius generis eſt reſeruatio qua Sixtus V. ſibi reſeruauit abſolutionem eorum, qui malè promouentur ad Ordines. Vnde ſi quis ignoraret hanc Conſtit. ſuſtinerem cum Sanch. *loc. cit.* hunc eſſe immunem à reſeruat. etſi is, qui malè promouerentur ad Ord. ſciret ſe peccare. Ratio eſt, quia reſeruatio hæc propriè eſt pœna ſtatuta in odium delinquentis, vt proinde ab ea incurrenda excuſet ignorantia.

Sup. conſeſſo in hoc §. vlt. lege doctr. Reſ. & 58. not. 1. huius Reſ.

6. Sic Greg. XIII. tulit excommunicationē in eos, qui aliquid dederint, promiſerint, acceperint, aut acceptauerint promiſſione pro iuſtitia, aut gratia à ſede Apoſt. obtinenda, vt patet ex Extrauag. edita an. 1574. & addidit, vt nullus poſſit abſolui ante realem reſtit. eorum, quæ pro tali gratia fuerint accepta. Molina tamen *tom. 1. de Iuſt. tr. 2. diſp. 92. col. 541. verſ. pœna,* putat ignarum talis Conſtit. immunem ab hac reſeruatione, quòd credat reſeruationem hanc eſſe pœnam ſtatutam in odium delinquentis. Ratio eſt, quia huius generis reſeruatio pœna eſt impoſita contra tranſgreſſores conſtitutionis, aut legis; ergo ea ſequetur naturam principalis, id eſt, legis; cùm autem ignorantia legis excuſet à tranſgreſſione, excuſabit etiam à pœna. Hucvſque Mazuchellus.

TRACTATVS OCTAVVS
DE HÆRESI,
ET EIVS ABSOLVTIONE,
Atque de aliquibus aliis Delictis pertinentibus ad Tribunal Sanctæ Inquiſitionis.

RESOL. PRIMA.

An dubius in Fide ſit Hæreticus? Ex p. 2. tract. 16. & Miſc. 2. Reſ. 51. aliàs 53.

Sup. hoc lege doctr. Reſ. ſeq.

§. 1. AFFIRMATIVÈ reſpondent ſexdecim Doctores, apud Sanchez *vbi infrà,* quibus ego addo Villalobos *in ſumm. tom. 2. tr. 1. dub. 10. num. 3.* Syluium *in 2. 2. D. Thom. quæſt. 11. art. 1.* Fabrum *de ſacram. Ordinis, diſtinctione 25. quæſtione quinta, diſputatione tertia, capite quarto, numero* 112. Homobon. *de exam. Eccleſ. parte 2. tractatu 12. capite quarto, quæſt. 16.* Molfeſ. *in ſumm. tomo primo, tractatu octauo, articulo octauo, numero* 44. Lorca *in 2. 2. quæſt. 11. art. 3. diſp. 42. num. 5.* & Conineh *de actib. ſupernat. diſp. 18. dub. 7. num.* 102.

2. Sed contrariam ſententiam non minus probabilem eſſe exiſtimo, quam tuentur Cano *de locis libro 12. capite nono,* & Emanuel Sà *verb. Hæreſis, numero primo,* quos citat, & ſequitur Sanchez *in ſumma, tomo primo, libro ſecundo, capite ſeptimo, numero duodecimo,* quibus ego addo Tanner. *in ſecunda ſecunda, diſputatione prima, quæſtione octaua, dubitatione ſexta, numero* 109. Portel. *in addit. ad dubia regularia, ver. Hæreſis, numero quarto,* & Putean. *in ſecunda ſecunda, D. Thom. quæſtione 11. art. 2. dubitatione ſecunda.* Et ratio eſt, quia de ratione hæreſis eſt electio erroris contra fidem, ſed dubitans nondum aliquid eligit, ſed manet in dubio, & in ancipiti. Ergo non eſt hæreticus. Deinde, hæreſis eſt error fidei contrarius, ſeu aſſenſus contra fidem, at dubitans nullum fert aſſenſum pro, nec contra, hoc eſt enim dubitare, id eſt, neque aſſentire, neque diſſentire. Ergo ſi nullum habet aſſenſum, nullum errorem habet contra fidem, nec proinde hæreticus eſt.

3. Ad authoritatem verò Stephani Papæ *in c.1. de hæret.* vbi aſſerit dubium in fide eſſe infidelem. Reſpondetur, hoc eſſe verum priuatiuè, quia ſcilicet priuatur certitudine aſſenſus neceſſaria ad habitum fidei retinendum; non autem eſſe verum contrariè, quaſi habeat actum fidei contrarium, cum reuera non habeat. Secundò reſpondetur, quòd dubius in fide dicitur infidelis, quoad forum externũ. Et tandẽ dico dubium in fide eſse infidelẽ, ex mente dicti Pontificis, quotieſcunque hæret, & præterea reflectit ſe ſupra ſuam cogitationem dubiam, & elicit iudicium erroneum circa res fidei, ita vt de facto putet illas eſſet tantùm probabiles. Hic ergo, qui hac ratione dubitat, eſt vere infidelis. Opinio igitur noſtra eſt ſatis probabilis, & tuta in praxi, vnde Porcel *vbi ſuprà*, aſſerit ex conſilio etiam cuiuſdam inſignis Theologi, excuſaſſe quemdam, qui dubitabat, an Chriſtus Dominus verè eſſet in Euchariſtia, quia intellectus talis dubitantis dubius, & pendulus fuit, & nullum iudicium formauit. Hæc doctrina eſt valde notanda à Confeſſariis.

RESOL. II.

An qui aſſerit de rebus Fidei ſe dubitaſſe, puniendus ſit tanquam Hæreticus? Ex part. 11. tract. 8. & Miſc. 8. Reſ. 47.

Sup hoc lege doctr. præcedentis Reſ.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Sanchez *in ſumma tom. 1. lib. 6. cap. 8. num. 13.* Sic enim aſſerit: Sexto dedocitur, hæreticum eò quod res fidei eſſe dubias credat fore externum, ſi dicat de rebus fidei ſe dubitare, quamuis non dicat eſſe dubias. Quamuis enim ſolum dubium abſque eo iudicio non conſtituat hominem hæreticum (vt diximus *cap. præcedenti num. 12.*) & hîc ſolam ſuam dobitationem explicet. At cum moraliter (vt eo *num. 12.* fine diximus) cum ea dubitatione ſit coniunctum id iudicium reddens hominem hæreticum, ea verba vehementem hæreſis præſumptionem inducunt: ac ſufficientem, vt Eccleſia poſſit id iudicium præſumere, ac procedere contra illum, ac hæreticom. Ita Sanchez.

2. Sed circa hanc Sanchezij opinionem valdè dubitat, nec admittit Dicaſtillus *de Sacrament. tomo 2. tractat. 8. diſputat. 10. dubitat. 5. numero 57.* Quamuis enim multi dicant dubitantem de rebus fidei eſſe hæreticum, ſi cum pertinacia dubitet, ac proinde omnibus hæreticorum pœnis obnoxium, vt videre eſt apud eundem Sanchez *citat. capit. 7. numero 11.* vbi quam plurimos refert; alij tamen negant illum eſſe verè hæreticum, ac proinde non ſubiacere pœnis hæreticorum, dubitare enim propriè eſt non habere aſſenſum in alterutram partem: Hæreſis autem eſt error fidei contrarius, vt ipſe Sanchez ibidem docet *numero 1.* item fides, & hæreſis ſunt duo extrema, ſicuti aſſenſus, & diſſenſus circa eandem rem fidei, dubium verò & quaſi medium inter vtrumque; nec obſtat, quod *cap. 1. de hæreticis*, qui dubius eſt in fide, dicatur infidelis, nam vt reſpondet Canus *lib. 12. de locis Theologicis. capit. 9.* dicitur infidelis non contrariè, ſed priuatiuè, quia caret aſſenſu fidei, & etiam dici poteſt talis, quoad præſumptionem, ſed non re vera: præſumit enim ius cum tali dubio coniungi vitium contrarium. Nec etiam obſtat quod ille, qui dubitat, eo ipſo perdat fidem vt potè carens aſſenſu certo, in quo fidei ſubſtantia conſiſtit; nam vt rectè etiam reſpondet Canus, fides non ſolum amittitur per hæreſim, ſed per dubium, quod inter hæreſim, & fidem eſt medium; ſicut color albus non ſolum per nigrum expellitur; ſed etiam per colores medios. Ne tandem obſtat quod error in fide cum pertinacia in baptizato ſit hæreſis: hic autem errat in fide, vt potè habens, quæ ſunt certa pro incertis, eo ipſo quod dubitat; hoc (inquam) etiam non obſtat, quia ille reuera (vt dicemus) non habet iudicium erroneum, ſed eſt merè pendulus. Ita Præter Canum, ſentit Sà *in ſumm. verbo hæreſis num. 1.* & idem Sanchez *cit. num. 12. cap. illo 7.* ſed de his alibi.

3. Ex quo fondamento conſtat probabile eſſe, quod quamuis reuera habeat interius iudicium contrarium, quo ille hæreticus iudicet res fidei eſſe dubias adhuc ſi tantùm dicat, ſe dubitare de rebus fidei, non ſit externus hæreticus; illa enim verba ſolum ſignificant animum pendolum non verò animum habentem iudicium contra fidem. Quod autem Eccleſia poſſit præſumere contra illum, non eo ipſo cenſetur ille ſufficienter hæreticus externus, nec video cur debeat puniri pœnis quibus puniuntur veri hæretici. Vnde contra delinquentes, quorum delictum ſolum manet in præſumptione, non ſolet in foro exteriori tam acris ferri ſententia, ſicut contra delinquentes plenè conuictos, aut confeſſos. Verba autem ipſa etiamſi præbeant occaſionem ſuſpicandi illum habere animum hæreticum nullo tamen modo hæreticum animum ſignificant; neque id, quod non poſſit eſſe ſine hæretico animo; neque enim neceſſe eſt, vt eo ipſo, quod quis dubitat de aliqua re ſibi credenda propoſita, quaſi reflectatur ſupra ſuum actum dubitandi, cùm poſſit id non facere; ſiue quia non cogitat de tali actu eliciendo; ſiue, quia cùm ſubiit cogitatio illius, diuertit ad alia obiecta. Itaque ſolum, quod ita moraliter ſæpius contingit non videtur ſufficere ad illam plenam ſignificationem internæ hæreſis quam verba illa non ſignificant. Et hæc omnia docet Dicaſtill. *vbi ſupra*, vnde in facti contingentia à Dominis inquiſitoribus, & eorum Conſultoribus, attenuè, & maturè cauſam talis rei perdendam eſſe puto.

RESOL. III.

An qui dixit hæreſim externam, ſed poſtea dubitatur, an dum illam protulit, ita mente ſenſerit, vel illam affirmauit cauſa ioci, quæritur, an talis hæreſis ſit reſeruata?

Et an, ſi propter dubium illud inferior abſoluit ab hæreſi, v. g. vel ab alio peccato reſeruato, & poſtea pœnitens re melius examinata, deponat dubium, & recordetur certò peccati commiſſi, quod erat reſeruatum, cenſeatur iam legitimè abſolutus, an vero debeat recurrere ad Superiorem pro abſolutione?

Et an Hæreticus externus ſit ille, qui in ſomnis, aut ebrietate pronunciauit hæreſim externam?

Et alius curioſus caſus proponitur circa hæreſim in principio §. penult. huius Reſolutionis. Ex p. 11. tr. 7. & Miſc. 7. Reſ. 19.

§. 1. AFfirmat Sanchez *in ſumma tom. 1. libro 1. capit. 10. numero 74.* quia quando eſt præſumptio fori externi pro veritate peccati admiſſi, illud peccatum eſſe reſeruatum, quia dum non conſtat de veritate, forum internum ſequitur præſumptionem fori externi. Ergo in caſu propoſito præſumptio eſt pro hæreſi, proinde illam hæreſim externam eſſe reſeruatam, quia cùm verba ſint naturaliter ſigna internæ conceptionis, & intentionis niſi conſtet de oppoſito, non præſumitur proferentem aliud ſenſiſſe interius, & aliud ſeu alio modo exterius loquutum fuiſſe, vt colligitur ex *l. labeo, verb. ad tubero ff. de ſuppell. leg.* & confirmant quia in foro externo talis homo cenſeretur hæreticus, ergo idem eſt dicendum in foro interno.

Sup. confeſſ. in hoc & ſeq. §. lege in tr. 1. tr. 5. Reſ. 42. per tot. & ſignanter §. Verù. & vide alias Reſ. eius primæ not. & ſi placet etiam ſecundæ.

2. Verùm contrariam ſententiam docet Eminentiſſimus

tiſſimus

Digitized by Google

Sup. hoc dubio in tom. 1. tract. 5. Reſ. 42. à principio, & Reſ. 43. per totam, & ſignanter paulo poſt initium, à verſ. & conſtat. & in Reſ. 39. §. Nota etiã à principio, & in Reſ. 41. in principio. & hic ſupra in tract. 2. Reſ. 5. §. vlt. ad medium, verſ. vnde.

tiſſimus Lugo *de ſacr. pœnit. diſp. 30. ſect. 2. numero* 18. vbi abſolutè & abſque diſtinctione ex pluribus Doctoribus me etiam citato firmat, in dubio non cenſeri caſum reſeruatum, nec admittit ad argumentum Sanchez deſumptũ à foro externo in quo reputaretur, & puniretur vt hæreticus propter præſumptionem fundatam in verbis: eſt enim clara differentia: nam in foro externo verba externa probant hæreſim internam: & hæc probatio non infirmatur ſufficienter, cùm nihil afferatur quòd in foro externo probet contrarium: atque ideo reputaretur hæreticus ſimpliciter & abſolutè. At vero in foro externo contra præſumptionem fundatam verbis affertur aliquid eius vim infirmans, nempè conſcientia, & teſtimonium pœnitentis, dicentis ſe dubitare de conſenſu interno: quod quidem licet in foro externo non crederetur; creditur tamen in foro conſcientiæ, in quo ſtari debet dicto pœnitentis: quare creditur, quod verè dubiter de conſenſu ad hæreſim requiſito. Et hanc ſententiam Cardinalis Lugo ſequitur etiam nouiſſimè Pater Bardi *in ſelectis libr. 6. quæſtione* 4. *numero* 9.

Sup. hoc cum eodem Lugo in tom. 1. tr. 5. ex doctrina Reſ. 40. §. Ad ſecundum, & in aliis eius vna not.

3. Sed ponamus ſubdit Cardinalis Lugo *num.* 20. ſi propter dubium illud inferior abſoluit ab hæreſi v. g. vel alio peccato reſeruato & poſtea pœnitens re melius examinata deponat dubium, & recordetur certò peccati commiſſi; quod erat reſeruatum, an cenſeatur iam legitimè abſolutus, an vero debeat recurrere ad ſuperiorem pro abſolutione? Videtur dicendum ablatam eſſe iam reſeruationem, ſi iuxta id quod diximus ſupra *diſputat.* 16. *ſect.* 1. probabile eſſet quòd qui confeſſus eſt peccatum dubium, licet poſtea recordetur fuiſſe certum, non teneatur illud iterum vt certum confiteri, quia iam fuit ab illo directè abſolutus ſub conditione ſi fuerat commiſſum: ſimiliter enim in caſu præſenti remanet directè abſolutus, quia ille, qui in dubio abſoluit ab hæreſis peccato ad hoc maximè abſoluit vt ſi verè fuit peccatum, remittatur, ergo ſi poſtea conſtat fuiſſe verè peccatum: conſtat etiam fuiſſe abſolutum directè; ergo non remanet obligatio illud iterum ſuperiori confitendi. Hæc Lugo.

Alibi in Reſ. & §. not præcitatæ, & in aliis annot. 2. præcitati §.

4. Verùm ego alibi non auſus ſum diſcedere à communi ſententia aſſerente peccata dubia certò poſtea cognita debere iterum clauibus Eccleſiæ in confeſſione ſubiici.

5. Sed pro curioſis non deſeram hîc apponere alios duos caſus, quos affert Baldi *loco citato quæſt.* 7. *num.* 4. vbi ſic ait; Colligo quòd ſi aliquis hæreticus internus diſcredat plura myſteria fidei, v. g. Trinitatem diuinarum perſonam, Euchariſtiam, Incarnationem, &c. & volens deliberata intentione proferre exterius vnum ex prædictis erroribus, &c. Deum non eſſe Incarnatum, & tamen caſu præter ſuam intentionem proferat, corpus Chriſti poſt conſecrationem non eſſe in Euchariſtia) colligo inquam ex principiis ſupra poſitis talem ita loquentem non eſſe hæreticum externum, ita vt incidat in excommunicationem, & per conſequens prolationem illam externam non eſſe caſum reſeruatum: ratio eſt, quia licet ille voluerit deliberata voluntate externus manifeſtare ſuum errorem, tamen illa manifeſtatio prout eſt manifeſtatio erroris interni circa Euchariſtiam, non eſt libera, & cùm neque fuerit manifeſtatio alterius erroris, ſequitur non eſſe reſeruatam & quamuis caſum hunc apud neminem viderim excogitatum, tamen cenſeo euidenter inferri poſſe ex principiis ſupra poſitis: ſimilis huic eſt ille de quo loquitur Sanchez *libr.* 2. *Decal. capite octauo, numero* 25. dum ait hæreticum externum non eſſe eum, qui in ſomnis aut ebrietate pronunciauit hæreſim internam; & ratio quam adducit, eſt, quia tunc hæreſis externa excommunicationi ſubiicitur, quando procedit ab interna, quod debet intelligi liberè, & modo humano: at hæreſis in ſomnis pronunciata, quamuis aliquomodo procedat ab interna, nihilominus non procedit ab illa modo humano. Sic ego dicam, licet manifeſtatio illius erroris quo quis credit Chriſtum non eſſe in Sacramento Euchariſtiæ procedat ab errore interno, tamen non procedit ab illo liberè, & modo humano, ideoque non erit caſus reſeruatus.

Quoad hoc infra Reſ. 5. ad lin. 12. lege doctrinam verſ. Secundus caſus. & vide etiam alium §. eius not.

6. Et hæc omnia dicta eſſe volo ſecundùm mentem docti, & amiciſſimi viri. Et quidem communiter aſſerunt Doctores, Titium v.g. volentem percutere Caium Clericum ſi caſu, vel per ignorantiam percutiat Sempronium Clericum, hoc non obſtante incurrere in excommunicationem.

Sup. hoc magis late ſuperius in tr. 2. Reſ. 35. & in aliis verſ. primæ not.

RESOL. IV.

An Hæreticus externus per accidens occultiſſimus incidat in excommunicationem Bullæ Cœnæ? Ex part. 6. tractat. 6. & Miſc. 1. Reſolut. 51. Sed hic tantum primum dubium huius Reſolut. tranſcribitur.

§. 1. QVoad primum: Negatiuam ſententiam probabilem eſſe docet Crouſers *in Regulam S. Franciſci, cap. 7. lect. 4. fol.* 518. vbi ſic aſſerit. Hactenus dictum eſt Hæreticum internum eſſe excommunicatum. An verò omnis externus, etiam occultiſſimus, ſit excommunicatus; cuius ſcilicet hæreſis externa nullo modo probari poteſt, in foro externo dubitari poſſet. Sanchez confundens hæc duo externum & manifeſtum, accipit pro eodem externum & manifeſtum: vultque omne externum cenſeri manifeſtum, ſaltem per ſe, & ſuapte natura: ſicut è contrario confundens internum & occultum, vult ſola interna eſſe occulta. Verùm non videtur mihi in tanta amplitudine accipi debere manifeſtum; aut ſub tanta reſtrictione occultum, quod hæc acceptatio ſit contra communem vſum. Cùm enim dicitur, quod Eccleſia non iudicat de occultis, & quòd propterea electio criminoſi omnino occulti ſit valida, non eſt ſermo de peccatis mentalibus. Vnde etiam probabilem cenſerem, hæreticum externum, qui ſaltem denuntiari non poteſt, non eſſe excommunicatum; neque in re morali de occulto cenſendum metaphyſicè, ſed moraliter. Ita Crouſers.

Sup. hoc in Reſ. ſeqq §. 2. ad medium. verſ. Quartus licet. & infra lege doctrinam Reſ. 7. & ſupe. in tract. 1. Reſ. 15.

2. Sed hanc ſententiam refellendam eſſe puto: & ideo illam reiicit Fagundez *de Præcept. Eccleſ. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 7. *& ſeq.* Hurtadus de Mendoza *de fide, vol.* 1. *diſput.* 83. *ſect.* 4. §. 36. Suarez *diſput.* 21. *ſect.* 2. *num.* 6. Azorius *tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 6. & alij communiter. Et ratio eſt, quia Eccleſia habet iuriſdictionem ad puniendos ſuos ob crimina occulta pœnis, quibus poſſint frænari ab eis admittendis; ſed id hac in parte eam feciſse conſtat, quia excommunicatio lata eſt in omnes hæreticos, excepto nullo, qui ſit in iuriſdictione fori externi; ergo, &c. Maior probatur; quia illa delicta ſunt verè ſenſibilia, & externa; contingeréque potuit, vt aliquis adeſſet. Secundò quia alias nec occultus percuſſor Clerici ignotus ipſi Clerico, vel etiam notus, excommunicatione teneretur: immò & occultus homicida non eſſet irregularis; aliáque id genus ſequuntur abſurda.

3. Dices primò hæreſim mentalem eſſe tam per accidens occultam, quàm externam, & tamen quia eſt occulta, non meretur excommunicationem: ergo nec occulta per accidens. Probo maiorem: quia hæreſis mentalis eſt per ſe cognoſcibilis à iudice, quia per ſe poteſt hæreticus eam aſſerere: & potuit adeſſe teſtis hæreſis externæ. Nego maiorem. Ad probationem reſpondeo, hæreſim mentalem per ſe nec poſſe percipi

à iudice: nec hæreticus poteſt eam per ſe oſtendere, ſed per ſignum exterius, quod per ſe eſt obiectum ſenſus, ex cuius ſenſione mens percipit hæreſim: à nullo autem ſignum eſſe perceptum, eſt, non ob defectum ſigni, ſed audientium: mentalem verè hæreſim non percipi, non eſt ob teſtium abſentiam, ſed ex defectu ipſius hæreſis, quæ non eſt obiectum ſenſus, eſt ergo diſcrimen apertum.

4. Dices ſecundò hæreſim occultam eſſe phyſicè cognoſcibilem, non tamen ciuiliter & more forenſi: in foro enim, quæ teſtibus carent, perinde ſunt, ac ſi non eſſent externa. Quid enim intereſt eorum exterioritas, niſi poſſint in iudicio aut probari, aut ſaltem iudicari? Reſpondeo, eo argumento probari non poſſe in foro pœnam nullam infligi ob teſtium defectum: omnis enim iudex pœnam infligit in iudicio per ſententiam, quæ ferri debet ſecundùm allegata & probata. At verò excommunicatio lata à iure vel homine ob delictum futurum, non ſeruat omnes leges fori, nec eſt more iudiciario: ſed præcauet ius, ne peccata patrentur. At propterea mitiùs agitur cum hæretico occulto, quàm cum manifeſto. Medicina autem illa æquè curat vtrumque. Non eſt igitur ſententia affirmatiua, vt voluit Crouſers probabilis: immò falſa, & nullo modo in praxi ſecura.

5. Dicendum eſt igitur, quòd Eccleſia per leges imponit cenſuras, & alias pœnas ipſo facto pro omni peccato hæreſis ſub ſua iuriſdictione comprehenſo: ſiquidem loquitur in talibus legibus generaliter & ſine vlla limitatione: atqui omne peccatum hæreſis externum etiam per accidens occultum eſt ſob iuriſdictione Eccleſiæ: ergo omne etiam per accidens occultum punitur ab Eccleſia. Quod autem Eccleſia poſſit punire hæreſim externam quantumcumque occultiſſimam probatur: quia hæreſis, eo ipſo quòd externa & ſenſibilis eſt, cadit ſub iuriſdictionem Eccleſiæ, neque enim iuriſdictio, ſiue poteſtas puniendi pendet à cognitione, quamuis aliquando pendeat effectus, ſiue actus puniendi: ergo benè poterit Eccleſia punire talem hæreſim externam per ſententiam generalem, & per legem, quia hic modus puniendi non requirit cognitionem publicam actualem in iudice, vel legiſlatore, ſed ſatis eſt, quòd ſit notum ipſi hæretico, quòd pœna inflicta hoc modo infligitur quaſi ſub conditione, ſi hoc feceris, ac proinde nullum periculum eſt, quòd poſſit iniuſtè infligi, ſi aliundè iuſta ſit ex defectu cognitionis: quod periculum vnica ratio eſt, cur cognitio ad ſententiam particularem requiratur, cùm hoc non inferat pœnam quaſi ſub conditione, ſed abſolutè, vt mos eſt: Ergo, &c.

RESOL. V.

An in aliquo caſu quis non incidat in excommunicationem, etiam ſi proferat exterius hereſim externam?

Et an hereticus purè mentalis incurrat in excommunicationem?

Et an hereticus purè externus, qui mente non negat fidem, non incurrat in cenſuram, ita vt poſſit à quolibet Confeſſario abſolui in foro conſcientia? Ex p. 4. tract. 4. & Miſc. Reſ. 240.

§. 1. AD hanc quæſtionem ita reſpondet Iacobus Granado *in 2. 2. D. Thomæ contr. 1. tract. 15. diſp. 13. num. 14.* Dubitari ſolet, an contingere poſſit, vt quis exteriùs proferat hæreſim internam, quin ſubiaceat cenſuris Eccleſiæ, præſertim excommunicationi. Reſpondetur affirmanter. Et quidem primus caſus eſt, quando illam manifeſtaret ſolùm ad petendum conſilium, vel ad illam aperiendam Confeſſario. Ita Aragon §. *ſed dubium eſt.* Similiter, qui illam ſcriberet inter ſua peccata, vt manifeſtaret Confeſſario: etenim totum hoc non eſt formaliter ſe manifeſtare hæreticum, ſed quærere medicinam criminis omnino mentalis. Secundus caſus eſt, quando quis omnino indeliberatè, & abſque vlla aduertentia exteriùs diceret hæreſim; hic enim actus non eſt humanus, ac proinde nulla illius ratio habenda eſt ad incurrendam vllam pœnam. Imò Henriquez ſtatim referendus ait, non reſeruari, aut ſubiici excommunicationi peccatum, niſi quod ſecundùm quantitatem operis externi, & non ſola relatione ad conſenſum internum, certò conſtet eſſe mortale, dicitque eſſe multorum recentiorum. Addont etiam alij, & benè, non incurrere pœnas hæreticorum illum, qui exteriùs manifeſtaret hæreſim cum deliberatione, quæ tantum ſufficeret ad peccatum veniale. Tertius, ſi quis iocosè tantùm, & non aſſertiuè eam proferret, & alioqui eſset homo, de quo hæreſis præſumi non poſset. Ita Victoria, quem refert, & videtur ſequi Simancas *de Catholicis inſtitutionibus tit. 42. num. 10.* Quartus, licèt alij contrà ſentiant, videtur valdè probabile, non incurri pœnas ab hæretico mentali, qui efficeret aliquod ſignum exterius, ex quo nullus alios, ſi eſſet præſens, poſſet probabiliter colligere, illum eſſe hæreticum, quamuis, qui illud profert, haberet animum exteriùs illam profitendi. Ita Henriq. *lib. 6. ſum. c. 14. n. 6. lit. I.* Colligitur planè ex Caſtro *2. de iuſtæ hæreticorum puniſione, cap. 18.* vbi ait, ſolos illos hæreticos excommunicationi ſubiacere, qui hæreſim mente conceptam manifeſtant, vt ſi quis eſſet tunc præſens, poſſet cognoſcere, illum lapſum eſſe in talem hæreſim; & Bannez *ſuprà* ait, non incurri excommunicationem ab eo, qui exteriùs ſignum efficeret, quod ſecundum ſe, aot ex circumſtantiis non eſſet ſufficiens ad explicandum errorem. Probatur, quia propterea Eccleſia non punit hæreſim penè mentalem, quia non poteſt ab vllo cognoſci, præter quam ab habente illam; ſed idem eſt, quando ſignum ne probabiliter quidem poteſt alteri manifeſtare hæreſim: ergo perinde reputandus eſt, ac ſi foret hæreticus mentalis. Vnde ſi quis hæreticus exteriùs moueret caput, quando nullus poſſet vllo modo colligere, id fieri ad profitendam hæreſim, non incurreret pœnas; ſecùs verò, ſi ille dixiſset, ſe vti illo ſigno ad hæreſim ſuam profitendam, quia iam ſatis ſe declarauit. Denique alij dicunt, non incurri excommunicationem ab hæretico mentali, qui ſolum recitatiuè profers hæreſim ſuam, dicendo; Ego habui in mente mea iſtum actom hæreſis. Quod quidem probabile valdè videtur, ſi nullatenus inde colligi poſset, adhuc eum in errore permanere, & iuxta hoc intellige, quod tenet Azor. *lib. 8. cap. 10. quaſ. 6.* & hæc omnia docet Granado *vbi ſuprà.*

Quoad hoc ſup. ex Reſ. 3. §. Sed pro. ad lin. 8. lege doctr. verſ. & tamen caſu. & ſignanter in to. 6. tr. 1. ex Reſ. 18 §. Sed quid. verſ. oblitus eſt.

Sup. hoc magis latè inf. in Ref. 1. & in alio §. eius not.

Sup. hoc in Reſ. prætereta, & inf. in Reſ. 7. & ſuperius in tr. 1. lege Reſ. 15.

2. Notandum eſt tamen hîc obiter primò contra Panormitanum, Ioannem Andream, Ananiam, Felinum, & cæteros Canoniſtas *in cap. vlt. de hæreſi,* Adrianum *in 4. quæſt. 2. de confeſſione. §. Alij probant.* Albertum Pighium *lib. 6. de Eccleſ. Hierar. cap. 16.* Albertinum *de agnoſcen. aſſer. quæſt. 33.* Rojas *de hæret. part. 1. num. 246.* Menochium *de arbitrariis caſ. 360. num. 6.* Azeuedum *in recopil. lib. 8. tit. 3. leg. 1. num. 152.* Spino *in ſpeculo teſtam. gloſ. 7. principali num. 3. cum ſeq.* & alios, hæreticum purè mentalem non incurrere in excommunicationem, quia Eccleſia non habet iuriſdictionem in actus, qui nullo modo poſsunt eſse exteriùs cogniti, regimen enim illius eſt viſibile; ergo debet verſari circa obiecta viſibilia. Ita DD. communiter.

Sup. hoc notando late in tom. 6. tr. 3. Reſ. 2. ferè poſt tres col. à princ. verſ. Sed vt magis cognoſcat & hic ſup. in tr. 1. Reſ. 14. & inf. in Reſ. 29. §. Et tandem. & ſeq. & in multis aliis eius not.

3. Nota ſecundò contra Caietanum *in 2. 2. quæſt. 94. art. 1.* hæreticum purè externom. qui mente non negat fidem, non incorrere in cenſuram; optimè, vt obſeruat cum communi Mercerus *de Sacram. in 3. part. D. Thomæ q. 66. art. 9. num. 4.* Quare poterit à quolibet Confeſſario

Sup. hoc & aliis ſimilibus caſibus inf. in Reſ. 25. & in Reſ. 29 §. 1. & 2. & in alio §.

Digitized by Google

: verſ. toti annotationi.

feſſario abſolui in foro conſcientiæ, vt rectè notat Granado *vbi ſuprà in 2. 2. contrà, tract. 15. diſp. 13. num. 11.* licèt Eccleſia præſumat, illum eſſe hæreticum, & excommunicatum, niſi aliunde conſtiterit oppoſitum.

RESOL. VI.

Sup. hac diffic. in tom 6. tr. 1. Reſ. 38. & præter eius latam doctrin. à princ. ſignanter in § Vnde curſim ad lin. 5.

An Hæreticus ignorans excommunicationem in illam incidat? Ex part. 5. tract. 13. & Miſc. 1. Reſ. 18.

§. 1. VIdetur negatiuè reſpondendum ex Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib. 2. capite* 8. *n. 5.* vbi indicat hæreticum ignorantem cenſuram, in illam non incurrere; quod de omni excommunicatione ob quoduis delictum dixerat *tom. 3. de matrim. lib. 9. diſput. 32. num. 13.* & hæc contra Suarez *in 3. part. tom. 5. diſp. 4. ſect. 19. n. 10.* Ego ipſe alibi cum Sanchez *loco citato n. 31.* putaui ſatis probabile eſſe, etiamſi delinquens ignoraret cenſuram ignorantia culpata, & vincibili, non autem craſſa, neque ſupina.

Alibi ſignanter ſuperius in tr. 1. Reſ. 33. 34. & 35. §. vlt. & §. Et tandem. ad lin. 8. & in Reſ. 6. §. Et primo. ad lin. 6. & ſup. in tr. 2. Reſ. 25. à §. 2. & in Reſ. not. præterita à princ. & in tom. 7. tr. 1. Reſ. 19. §. 1. & ſignanter §. vlt. & in Reſ. 232. §. ad med.

2. Sed hæc doctrina non procedit in Regnis, vbi tanquam eorum fulcrum, & fundamentum ſacroſanctum Noſtrum Inquiſitionis Hiſpanicæ Tribunal inſtitutum eſt. & ideo Hurtadus de Mendoza *in 2. 2. diſp. 89. ſect. 2. §. 9.* ſic aſſerit. Obſerua in Hiſpania moraliter eſſe impoſſibilem ignorantiam legis Eccleſiaſticæ excommunicantis hæreticos, quia Quæſitorius Pharus totum Regnum illuſtrat, nec angulus non torretur eius igne. Tota item Prouincia eſt plena Quæſitorum miniſtris, quorum edicta de concione frequenter perſonant. Quapropter nullus poteſt ad abſolutionem ignorantiam prætexere, niſi craſſiſſimam. Inconſideratio actualis faciliùs contingeret, ſi hæreticus ſit ſolus, poteſt enim raptus in contemplationem erroris, legum Eccleſiaſticarum oblitus cenſere falli vniuerſam Eccleſiam, idque voce proferre; ſæpe enim ardor ſtudij mentem auocat ab aliarum rerum conſideratione, nec ſinit præuerti ratione actus externos. Hac in re arbitror apud noſtrates id eſſe moraliter impoſſibile, eſt enim tanta mutatio de Catholico in hæreticum, vt non crediderim eam fieri, quin rectè expendantur quæſitoriæ leges. Si verò teſtis adſit, magis impoſſibilis eſt moraliter ea hæreſis externa cum inconſideratione, tantus enim eſt metus, ne ad Quæſitores deferatur eius nomen, vt ſit attentiſſimus actionibus externis; prudentiores enim nos reddit metus iniectus, quàm obliuioſos ſtudium. Idem dixerim de Prouinciis, in quibus more Hiſpanenſi Quæſitores vigent, niſi fortè apud barbaros Indos, & parum cultos nonnullos eiuſmodi inuenies diſtantes à miniſtris Quæſitoriis. quod item eſt impoſſibile, propter diligentiam Magiſtrorum. Quapropter exiſtimo apud nos non poſſe probabiliter aliquem excuſari à cenſura, nec reſeruatione. Hæc omnia Hurtadus, cui ego libenter adhæreo.

RESOL. VII.

An ſit hæreticus externus, qui ſimulat dormire, & profert aliquam hæreſim, quam verè tenet, ſi audientes ſibi perſuadeant, verè eum dormire? Ex p. 5. tract. 13. & Miſc. 1. Reſ. 17.

Sup. hoc ſup. lege doctr. Reſ. 4. & ex Reſ. 5. §. 1. ad med. verſ. Quartus ſi cert. & ſup. in tr. 1. Reſ. 15.

§. 1. CAſus eſt curioſus. Vnde in tui gratiam viſum eſt mihi, amice Lector, ea, quæ circa ipſum Philoſophatur Hurtadus de Mendoza, hic apponere, is enim qui ſemper de theſauro ſuo noua profert, ſic ait *in 2. 2. diſp. 83. ſect. 3. §. 19.* Demus hominem non dormire, ſed ſimulare ſomnum, ita vt omnes ſibi perſuadeant eum dormire, & cùm hac ſimulatione loquantur hæreſim, quam tunc verè conceptam habet, pono fictionem illam ſomni eſſe occultam per ſe, & purè mentalem, non explicatam ſigno vllo eam indicante probabiliter. Rogas vtrùm hic ſit hæreticus externus? Quæſtionem hanc numquam audiui, videtur autem dirimi poſſe ex principiis adductis in partem negatiuam, quia tunc nullus abſque peccato temeritatis poteſt loquentis mentem hæreticam interpretari, perſuaſi enim illum dormire, non habent fundamentum ad eum damnandum hæreſis, quod confirmo primò. Si quis ſimulet amentiam tam aptè, vt eam omnibus perſuadeat, ſi verè ſit hæreticus, & hæreſim loquatur, à nullo cenſeri poteſt hæreticus, vt à nullo cenſetur iniurioſus, aut blaſphemus, aut latro, tametſi multa efficiat, quæ in homine ſano eſſent euidenti argumento illorum vitiorum. Secundò confirmatur. Si comœdus ſit hæreticus purè mentalis, agens autem fabulam ſuſcipiat perſonam, hæretici, hæreſeſque proferat, illas quidem ſentiens animo hæretico, hic non eſt hæreticus externus in hoc ſenſu, quamuis committat peccatum externum contra fidei confeſſionem; licèt enim ab ipſis Quæſitoribus & Papa audiatur, nullam parit hæreſis ſuſpicionem, quia ex circumſtantiis comœdiæ, debent illa verba adſcribi, non hæreſi, ſed tragico muneri, eſt ergo illa hæreſis purè mentalis, quod attinet ad eius coniecturam faciendam ex eo ſigno, ex quo non poteſt fieri magis, quam ſi non eſſet quo differt ab hæretico externo, qui eſt occultus per accidens, qui ſi non cognoſcitur ab aliis, eſt ex defectu audientium, non ex defectu ſui. At comœdus ſi non cognoſcitur eſſe hæreticus, non ex defectu audientium, auditur enim ab ipſo Papa, ſed ex defectu ſui, quia loquitur in circumſtantiis, in quibus non manifeſtatur hæreſis eius, ſed illius, cuius ſuſcepit perſonam. Ratio eſt, quia vt ſigna imperfecta ſolent ex circumſtantiis perfectè ſignificare hæreſim, & animum occultum, ſic perfecta ſigna poſſunt ob circumſtantias illam occulere. A poſteriori autem eſt argumentum quòd nullus, quamuis ardenti ſtudio fidei flagret, hæreſim ſuſpicatur in loquente, quem dormire credit, ſed verba accipit cum riſu, vt in amente, atque comœdo in theatro. Eſt ergo opus vt ex ſigno poſſimus prudenter credere rem ſignificatam: ſi autem non per accidens, ſed per ſe non poſſimus mentem loquentis hæreticam interpretari, hæreſis eſt per ſe occulta & interna. Si verò humanitus poſſet quis prudenter credere illos homines nec dormire, nec eſſe in amentia, ſed eam ſimulari, tunc abſque controuerſia eſſent hæretici externi, quia tunc hæreſis eſſet occolta per accidens, & non per ſe; in foro autem conſcientiæ illæ actiones ſunt peccata externa, & explicanda in confeſſione. Ita Hurtad. qui tamen, his non obſtantibus, non audet abſolutè aſſerere hos non eſſe hæreticos externos, quia hæretici ſunt, qui exprimunt verbis ſuam hæreſim, quam occultant per accidens, & non per ſe. Vnde Villalobos *in ſumma tom. 21. tract. 1. diffic. 11. num. 4.* ſic ait: [Baſta que la heregia ſe manifieſte exteriormente por palabra, obra, y ſeñal, aunque ſea oculta, porque en tal caſo la heregia verdaderamente es exterior, aunque accidentalmente es oculta.] Et vt verum fatear hos eſſe hæreticos, videtur apparere, quia eorum locutio licèt in ſomno ſimulato coniungitur hæreſi, & manifeſtatur, quod non accidit in vero dormiente.

RESOL. VIII.

An in hæreſi detur paruitas materiæ? Ex p. 5. tract. 5. Reſ. 28.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam videtur docere Sayrus *in Claui Regia, lib. 12. cap. 2. num. 19.* vbi ſic

Sup. hoc ſup. in Reſ. 5. §. 1. ante med. curſim in

Addunt, & in to 2. tr 6. ex doctrina Reſ 81. §. Dicendum, per totum.

vbi ſic ait: In materia fidei poteſt eſſe peccatum veniale, poteſt enim eſſe tam leuiſſimum verbum, vt eſſet hæreſis tantùm venialis. Ita ille.

2. Sed contrariam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto, quam tuetur Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 2. diſp. 2. punct. 7. n. 2.* Merolla *tom. 1. diſp. 2. cap. 4. dub. 7. n. 112.* Alphonſus de Leone *vbi infra.* Baldellus *tom. 1. lib. 3. diſp. 14. n. 12.* Sanchez *in ſumma tom. 1. lib. 1. cap. 4. n. 1.* Molfeſius *in ſumma, tom. 1. tract. 8. cap. 8. n. 66.* & alij aſſerentes, quòd in aliquibus peccatis in quacumque materia minima reperitur integra ratio malitiæ ſufficiens ad mortale, vt eſt peccatum infidelitatis, odium Dei, contemptus ipſius, &c. & ideo Baldellus *in diſp. Theol. tom. 1. lib. 3. diſp. 14. num. 13.* ſic ait: Quin ratio obiecti per ſe prima in actu infidelitatis eſt vt fides negetur ipſi Deo aliquid reuelanti, & ex hac ſola præcisè, cõſiderata fundatur oppoſitio grauis ad virtutem fidei, & malitia grauis non dicitur, quod in actu infidelitatis poſſit dari materiæ paruitas, & culpæ leuitas, ſed omnis materia in ordine ad illam ſit notabilis, & omnis culpa ſit grauis, etiamſi alioqui in ſe ipſa ſit res minima.

3. Nota tamen quòd Alphonſus de Leone *de officio Confeſſor. par. 1. recoll. 7. num. 45.* non negat eſſe verum exemplum poſitum à Sayro de leuiſſimo verbo ſapiente hæreſim, nam ipſe concedit eſſe poſſe peccatum veniale.

RESOL. IX.

An in Sortilegiis, & Magia detur paruitas materiæ?

Et an poſſit fieri, vt aliqui actus magici excuſentur à peccato mortali ratione ignorantiæ? Ex p. 5. tract. 5. Reſ. 29.

§. 1. Reſpondeo negatiuè cum Leſſio *lib. 2. cap. 44. dub. 4. n. 26.* vbi ſic ait: Peccatum magiæ ex genere ſuo eſt mortale, quia continet tacitam, vel expreſſam dæmonis inuocationem, ac proinde ſocietatem & beneuolentiam erga illum; fieri tamen poteſt vt aliqui actus magici excuſentur à peccato mortali, ratione ignorantiæ, vt ſi quis ignoret, vel non aduertat tacitam illam inuocationem, cùm hæc ſit ſæpè valdè occulta. Plerumque tamen ingeritur homini aliqua ſuſpicio latentis mali, ratione cuius tenetur abſtinere, donec pleniùs de re cognouerit, quod ſi non faciat, peccat ſaltem venialiter. Ratione leuitatis materiæ præcisè non videtur vnquam eſſe veniale, quia quòd in re parua, vel ludicra dæmon inuocetur, per ſe non minus crimen eſt, quàm ſi id fieret in magna. Similiter tacita, vel remota inuocatio, ſi plena conſideratio adſit, eſt eiuſdem rationis, ac expreſſa, ſæpè tamen contingit, vt quando res eſt modica, non apprehendatur mali magnitudo, & ſic poteſt eſſe veniale defectu animaduerſionis. Ita ille, cui adde Caſtrum Palaum *tom. 1. tract. 1. diſp. 2. punct. 7. num. 2.* Alphonſum de Leone *de offic. Confeſſ. part. 1. recollect. 7. n. 42.* Valentiam *tom. 3. diſp. 6. quæſt. 12. punct. 4.* Delrium *in diſqu. mag. lib. 4. cap. 2. q. 4.* Sanchez *in ſum. tom. 1. lib. 2. cap. 38. n. 18.* & alios.

RESOL. X.

An laicus doctus poſſit diſputare cum hæretico?

Et explanatur, quid in cap. Inhibemus, *ſignificent illa verba,* Inhibemus, ne cuique laicæ perſonæ, &c.

Et an Religioſi laici, ſeu Conuerſi, Donati, & Sanctimoniales comprehendantur ſub dictis verbis? Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 1. Reſ. 22.

§. 1. Negatiuè reſpondet Villalobos *in ſum. tract. 1. diffic. 7. §. 4.* Suar. *de fide, diſp. 20. ſect. 1. n. 11.* Azorius *tom. 1. lib. 8. c. 26. q. 1.* Sanchez *in ſum. tom. 1. lib. 2. c. 6. n. 5.* & alij, & ex *c. inhibemus, de hæret. in 6.* vbi prohibetur expreſsè laicus ſub excommunicatione diſputare de fide Catholica, licèt laicus ſit doctus, tamen adhuc obligatur, & includitur ſub dicta prohibitione, quia ceſſante priuatiuè in ſingulari fine legis, non ceſſat in ſingulari eius vis.

Sup. hoc in tom. 6. tr. 1. Reſ. 71. 10 ſine, & hic inf. in tr. 10 Reſ. 77 §. Notandum eſt. & ſi legis doctrinam Reſ. not. ſeqq. & aliarum eius not. 1. doctrina caput repleuens, pro ſolutione huius quæſt.

2. His tamen non obſtantibus ego puto contrariam ſententiam eſſe probabilem, quam tuentur Caietanus & Bannez *in 2. 2. q. 10. art. 7.* Ledeſma *in ſumma, tom. 2. tract. 1. cap. 5. concl. 13.* & Hurtadus de Mendoza *in 2. 2. diſp. 74. ſect. 3. §. 24.* quia talis prohibitio facta eſt à lege, ne periculum creetur diſputanti, aut audienti, & nullum alium finem, nec proximum, nec remotum, propoſuit ſibi ea lex. Sed ceſſante fine legis in particulari, ceſſat eius obligatio, vt alibi ſatis probatum eſt: ergo, &c. Et ita hanc ſententiam probabilem eſſe docent ipſi aduerſarij, vt Sanchez, & Villalobos *vbi ſupra.*

Alibi in tom. 6. tr. 1. Reſ. 70. & in multis aliis eius not.

3. Sed obiter hic explicandum eſt, quid in dicto cap. *inhibemus*, ſignificent illa verba, *Inhibemus, ne cuique laica perſona*, &c. Sanchez *vbi ſuprà, numero 3.* & Lorca *in 2. 2. quæſt. 10. art. 7.* putant ſub illis verbis comprehendi omnes, qui nec Clerici ſunt, nec Religioſi. Hurtadus autem docet ſignificari omnes, qui carent tonſura & habitu clericali, etiam Religioſos, & præſertim qui in Religione vocantur laici, ſeu conuerſi donati, &c. Sed quid dicendum de Sanctimonialibus, comprehenduntúrne ſub dictis verbis? Negat Lorca illas hoc canone præſtringi, ſed mordicus affirmat Hurtadus.

RESOL. XI.

An ſi quis dicat Polta Di, Di, Renego Di Di, Alcoſpeto Di Di, *omiſſa littera* O, *ſit cenſendus blaſphemus hæreticalis?*

Et an iurans per membra honeſta Chriſti non ſit blaſphemus, & ſecus ſi per inhoneſta?

Et an, qui eodem impetu & actu plures blaſphemias contra vnum Sanctum profert committat tot peccata, quot ſunt blaſphemiæ?

Et quid, ſi blaſphemiæ diuerſi generis ſint, & non ſint vna, & eadem ſæpius repetita? Ex p. 6. tr. 8. & Miſc. 3. Reſ. 38.

§. 1. Affirmatiuam ſententiam docet Auctor Caſuum Conſcientiæ Bononiæ diſcuſſorum anno 1634. menſe Martio *deciſ. 3.* vbi ſic habetur. Sempronius, ex ira ſolet impiè dicere *Putana de Dio*, ſed paulò poſt ſubdit *Bacco*, vel *Al diſpetto de Di*, omiſſa littera *O*, quæritur an ſit blaſphemus hæreticalis. Reſpondetur Semtonium ſi cum aduertentia ſufficienti verba protulit, fuiſſe blaſphemum hæreticalem, in primo enim dicto tribuit Deo per contumeliam aliquid ei omnino repugnans, & in ſecundo abſtulit quod Deus habet. Quamuis enim in primo dicto addiderit paulò poſt verbum *Bacco* (ſi tamen ad fugiendam blaſphemiam non erat ſolitus illud addere) & in ſecundo omiſerit litteram *O*. In vtroque tamen caſu eſt completa blaſphemia hæreticalis, cum ſit completus verborum ſenſus blaſphemiam continentium. Ita ille, qui citat Lazarium, & Bonacinam.

Quamuis nõ plenè ſup. contento in hoc & ſeq. lege tamen inf. in tr. 15. & Reſ. 8. doctrinã §. Sed ponã & duorum ſeqq.

2. Sed contrariam ſententiam docet nouiſſimè Ricciullus *tract. de Perſonis quæ in ſtatu reprobo verſantur,* *lib. 1.*

*lib.1. cap.4. num.*18. quia talia verba non ſunt perfecta. Nec valet dicere quod affectus cum principio facti æquiparatur facto, ex *l. Si quis ſeruo alieno, ff. de furt.* At proferens dicta verba ſatis oſtendit affectum, & principium facti blaſphemandi. Ergo. Nam reſpondeo in hoc argumento aſſumi illud de quo eſt quæſtio; non enim eſt verum quod conſtet de affectu, cum ille colligi nequeat, niſi ex ſermone, qui cum in verbis prædictis non ſit perfectus, inciuile eſt illa iudicare, ex *l. inciuile, ff. de legibus.* Et huic ſententiæ Ricciulli ego adhæreo.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 7. Reſ. 19. §. vlt. & in aliis eius not.

3. Non aſſentior tamen eidem Ricciullo aſſerenti *in cap.*11. *num.*7. qui eodem impetu, & actu plures blaſphemias contra vnum Sanctum profert, committere tot peccata quot ſunt blaſphemiæ, non inquam aſſentior huic opinioni: ſed contrariæ, quia moraliter cenſetur vnus numero actus, & omnes blaſphemiæ ſunt partes vnius continuati ſermonis, & ita ſi quis alterum ſemel & iterum pugno percuteret abſque temporis interuallo vnum numero tantùm peccatum patraret. Et hoc intelligendum eſt etiamſi blaſphemiæ diuerſi generis ſint, & non ſint vna & eadem ſæpiùs repetita; nam etiamſi diuerſi generis ſint, tamen ratione temporis & vnius impetus quo dicuntur, vniuntur & vnà cenſentur. Et ita docet Fagundez *in Decalogum, tom.*1. *lib.*2. *cap.*3. *n.*24. & alij penes ipſum, quibus adde me citato Trullench etiam *in Decalog. tom.*1. *lib.*1. *cap.*11. *dub.*2. *n.*5.

Sup. hoc in Reſ. not. præteritæ §.1. ad med. Et pro blaſphemis contentis, in hoc textu. in to.1. tr.7. ex doctr. Reſ. 30. recitanter in princ.

4. Item non aſſentior eidem Ricciullo qui *in cap.*6. *num.*11. docet iurantem per membra honeſta Chriſti eſſe blaſphemum, nam hoc eſſet verum ſi iuraret per membra inhoneſta, ſecus per alia membra; quia ſic ex his nil attribuitur Chriſto quod verè non habeat, & ei conueniat, & ſi talia iuramenta ita reuerenter fiant, non eſſe culpam venialem docet Fagundez *loco citato, numer.*14. vnde nec frequens conſuetudo facit vt talia iuramenta blaſphemiæ cenſeantur, aut peccatum mortale.

RESOL. XII.

An in blaſphemiis contra Deum, & Sanctos, detur paruitas materiæ?

Et notatur, quod conuitium in Sanctos, non vt Sancti ſunt, ſed ex alio capite poteſt eſſe peccatum veniale ex paruitate materiæ, vt ſi quis per iocum diceret Sanctum Criſpinum & Criſpinianum fuiſſe ſutores, & Sanctum Ioannem, & Paulum fuiſſe Eunuchos.

Et quid, ſi per hyperbolem fœminam vocat Deam? Ex p.5. tr.5. Reſ.3.

§.1. RESpondeo negatiuè, quia omnis blaſphemia notabiliter aduerſatur virtuti Religionis, & charitatis erga Deum. ergo omnis blaſphemia erit peccatum mortale. Secundò blaſphemia grauem infert Deo iniuriam, eiúſque honorem & cultum valde diminuit, namſi grauis & atrox iniuria dicitur eſſe illa, quæ infertur à vili perſona Magiſtratui, vel Senatori in illos maledicta proferendo, §. *atrox. Inſtit. de iniur. & l. prætor, §. atrocem, ff. eodem.* quanto magis erit grauis illa iniuria, quæ infertur Deo per blaſphemiam? ergo ratione materiæ non poteſt eſſe niſi peccatum mortale. Deinde blaſphemia eſt peccatum, quia profertur verbum contumelioſum in Deum cum animo dehonorandi Deum, vel directè, vel indirectè, ſeu interpretatiuè, ſeu virtute, at Deus dehonoratur non ſolùm cùm blaſphemus Deo falſo tribuit res magnas, ſed etiam minimas: ergo blaſphemia non poterit ratione materiæ vnquam eſſe peccatum veniale. Et ita docet Siluius *in* 2.2. *quæſt.*13. *art.*2. & *ibidem* Aragon. & Bannez. Hurtado de Mendoza *de fide vol.*1. *diſput.*91. *ſect.*11. §.48. Valentia *tom.*3. *diſp.*1. *quæſt.*13. *punct.*1. Caietanus *in ſum. ver. blaſphemia.* Suarez *de Relig. tom.*1. *tract.*3. *lib.*1. *cap.*6. *num.*2. Sayrus *vbi infra*, cum Iacobo Gordono *in ſumm. tom.*2. *lib.*6. *quæſt.*8. *cap.*2. *num.*4. & aliis.

2. Verùm his non obſtantibus affirmatiuam ſententiam docet Villalobos *in ſumma tom.*2. *tract.*1. *diffic.*15. *num.*5. vbi ſic ait. [Dico que la blasfemia es pecado mortal de ſu naturaleza, porque es contra la honra de Dios, verdad es, que por auer llena deliberacion o por inaduertencia podria ſer pecado venial, como dize S. Thomas, Caietano, y Syluestro; mas la duda es, ſi ay aqui pecado venial por paruidad de materia. Bañez y otros dizen, que no por ſer coſa grauiſſima la honra; mas à mi pareceme lo contrario, que aſſi como todos los pecados ſon offenſa de Dios, y no obſtante eſſo ay pecados veniales, porque ſon leues offenſas, aſſi aqui, y tal me parece, quando algunas vezes ſe traen palabras de la ſagrada Eſcritura à propoſito de burlas con poca reuerencia; y lo miſmo quando vn organiſta que ſabe muy poco en vna aldea tañe en logar de Kyrie, vnas vacas, ò vn ſonezito (porque no ſe le alcança mas) al, Ite Miſſa eſt de la Paſcua.] Ita ille.

3. Et nota quòd ſtando etiam in prima ſententia conuitium in Sanctos, non vt Sancti ſunt, ſed ex alio reſpectu, poteſt eſſe peccatum veniale ex paruitate materiæ, vt ſi quis per iocum diceret, Sanctos Criſpinum & Criſpinianum fuiſſe ſutores, & Sanctos Ioannem & Paulum fuiſſe Eunuchos. Et ita docet Duuallius *in* 2. 2. *D. Th. tract. de fide q.*9. *art.*2. Sanctarellus *tract. de blaſphemia cap.*4. *dub.*2. *n.*8. Sayrus *in Claui Regia lib.*6. *cap.*13. *n.*5. Syluius *in* 2.2. *quæſt.*13. *art.*2. & *ibi* Bañez, Aragon. Sanchez *in ſumma tom.*1. *lib.*2. *cap.*32. *num.*42. & alij. Sed hanc opinionem non admittit Lorca *in* 2.2. *q.*13. *art.*2. *n* 9. vbi ſic ait: Eſt blaſphemia ita graue peccatum, vt non poſſit fieri veniale, niſi ſolùm ex defectu deliberationis. Nam quod aliqui dicunt poſſe fieri veniale, ſi non ſeriò, ſed ioco proferatur, non approbo, quoniam illicitus eſt iocus, in quo iniuria Dei inuoluitur, nec propter iocum deficit ratio iniuriæ, imò iocari rebus tanti momenti, ſpecialis blaſphemia eſt, niſi quis vocet iocum, quod non ex animo ſignificandi, quod verba ſonant, profertur, ſcilicet ſi per hyperbolem, vt qui fœminam vocat Deum, id enim veniale erit. Vnde puto ſaltem quoad hoc vltimum vtramque ſententiam probabilem eſſe.

Quoad hoc inf. in tr.12. ex Reſ. 8. lege doctr. §. vlt.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

RESOL. XIII.

An qui vocat Amaſiam Deam, vel Idolum ſuum, ſit blaſphemus? Ex part.5. tractatu 13. & Miſcell.1. Reſ.20.

§.1. QVidam Confeſſarius ſcrupuloſus, & parum ſciens, affirmatiuam ſententiam olim docuit. Sed talem non eſſe blaſphemiam dicendum eſt. Et ratio erit, quia verba hæc nec proferuntur, nec accipiuntur in ſignificatione propria, ſed in hyperbolica. Et ita docet Lorca *in* 2.2. *q.*13. *art.*3. *n.*9. & Hurtadus de Mendoza *in* 2.2. *diſp.*91. *ſect.*4. §.16.

Sup. hoc cum eodē Lorca, curſim in fin. Reſ. præteritæ.

DE ABSOLVTIONE AB HÆreſi, & aliis delictis pertinentibus ad S. Inquiſitionem.

RESOL. XIV.

An Epiſcopus poſſit committere abſolutionem ab hæreſi ſaltem

ſaltem in caſu particulari, & ſpeciali? Ex p. 3. tr. 6. & Miſc. 2. Reſ. 92.

§. 1. SVppoſito quòd ſit opinio probabilis, licèt contrariam ſententiam ego teneam in Bulla Cœnæ non reuocari Epiſcopis facultatem abſoluendi ab hæreſi conceſſam in Concilio Tridentino; quæritur an hæc facultas ſit ab Epiſcopis delegabilis, ita vt per alium ab ipſis deputatum poſſint hæreticum occultum abſoluere. Negatiuè reſpondet Lorca *in 2. 2. diſp. 45. num. 11.* Gutierrez *in qq. canon. lib. 1. cap. 13. num. 29.* Garſias *de beneficiis, part. 11. cap. 10. num. 113.* Molina *de inſt. tract. 5. diſp. 18. num. 2.* Suarez *de fide, diſp. 30. ſect. 2. n. 9. & 15.* & alij.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. pen. & in Reſ. 1. poſt ſeq. §. Nota tertio. & melius & magis latè in to. 3. tr. 5. Reſ. 15. à lin. 1. & lege ibi doct. Reſ. 16.

2. Verùm alij probabiliter affirmatiuam ſententiam, tenent, vt Azorius *tom. 1. lib. 8. cap. 10. quæſ. 11.* Henriquez *lib. 6. cap. 14. num. 7.* Emanuel Sà *ver. Epiſcopus, num. 37.* Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 23.* & alij penes ipſos, quia Concilium ſolum excluſit Vicarium ad id ſpecialiter deputatum, quod intelligendum eſt de vicario ſpecialiter deputato ad caſus omnes hæreſis contingentes, non autem de Vicario ſpecialiter deputato ad vnicum caſum hic, & nunc oblatum. Igitur dicendum eſt, quòd per verba Concilij, Vicarius generalis excluditur, non autem ſpecialis, vt eſt in caſu de quo loquimur. Et hæc doctrina eſt multum notanda, quia ſi Epiſcopus hanc facultatem in caſu particulari ſpecialiter delegare non poſſet, difficulter in praxi talis poteſtas deſeruiret; nam non ita facilè, & ſine ſcandalo pœnitentes, & præſertim fœminæ, pro abſolutione hæreſis occulta ad Epiſcopos irent.

RESOL. XV.

An Epiſcopi poſſint abſoluere ab hæreſi occulta vigore Concilij Trid.

Et an ſi hæreſis nota ſit quinque, vel ſex, vel ſi Hæreticus quinque, vel ſex complices habeat, adhuc dicatur occulta; & in magna Ciuitate non ſit publica, ſi nota fuerit ſeptem, vel octo perſonis?

Et an dictam abſolutionem poſſit Epiſcopus impertiri extra Sacramentum Confeſſionis, & in abſentem; & hoc etiam ſi talis ſubditus, & Epiſcopus ſint extra Diœceſim?

Et an Epiſcopus poſſit committere hanc abſolutionem alicui Confeſſario, ſpecialiter ad eum hæreſis caſum deputato? Ex p. 1. tr. 5. Reſ. 2.

Sup. hoc inf. in Reſ. 16. & 18. in fin. & in Reſ. 30 §. vlt. ante med. & in Reſ. 31. §. 1. ante med & in to. 9. 117. Reſ. 117. §. Nec obſtat dicere, quod Bulla Cœnæ. ante med. verſ. Vide me ipſum.

§. 1. REſpondeo, aliquos aſſerere, Epiſcopos vigore Concil. Trident. *ſeſſ. 24. cap. 6.* poſſe abſoluere Hæreticos occultos, nec per ſubſequentes Bullas Cœnæ fuiſſe illis hanc poteſtatem ſublatam. Ita docet nouiſſimè Puteanus *in 2. 2. q. 11. art. 4. dub. 2.* Fagundez *de Precept. Eccleſ. tract. 2. lib. 8. cap. 8. num. 32. & 33.* Portell. *in addit. ad dubia regul. verb. Epiſcopus, num. 1.* Souſa *in Bulla Cœnæ, cap. 23. diſp. 100. concl. 3. num. 7.* & anteà docuerat Lorca *in 2. 2. quæſt. 11. art. 4. diſp. 45. num. 10.* Nugnus *tom. 2. in addit. ad 3. part. quæſt. 8. art. 5. dub. 10. in fine.* Ledeſma *in ſumma, tom. 2. tract. 1. cap. 6. concl. 20. diff. 7.* Emmanuel Sà *verb. Epiſc. n. 37.* Henriquez *lib. 6. cap. 14. num. 4. & in Gloſſa lit. M, & lib. 13. cap. 27. num. 5. litt. Q,* cum multis aliis citatis à Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 27.* Ricciullo *tract. de iure perſon. lib. 5. cap. 14. num. 9.* & Barboſa *de poteſt. Epiſc. p. 2. alleg. 40. num. 21.* & hanc ſententiam probabilem vocat nouiſſimè Sanc. *in ſelect. diſp. 50. n. 32.*

2. Sed, his non obſtantibus, Sanchez, Ricciullus, & Barboſa, cum multis aliis penes ipſos, contrariam ſententiam docent, quibus ego addo Riccium *par. 3. deciſ. 280. num. 1.* Villalobos *in ſumma, p. 1. tract. 9. dub. 61. n. 2. & 5.* Gratianum *in diſcept. tom. 3. cap. 414. n. 20.* Bellocchium *de caſ. reſeruat. p. 2. q. 1. n. 275.* Sanctarellum, qui poſt hæc ſcripta prodiit in lucem, *tract. de hæreſi, c. 5. dub. 5. n. 21.* Raguccium *in lucerna Parochorum, q. 125. n. 5.* Scottiam *in Conſtit. Pont. epit. 166. theor. 431.* Nouarinum *in ſingul. concl. 3. num. 5.* Syluium *in 2. 2. q. 11. art. 3. quæritur 2. in fin.* Fabrum *de Sacram. Ordin. diſt. 25. quæſt. 1. diſp. 3. cap. 4. num. 126.* Homobonum *de exam. Eccleſ. part. 2. tract. 12. cap. 4. q. 16. & de ſtat. part. 1. cap. 8.* Antonucium *in Catech. Diœceſ. Neapol. lib. 1. cap. 25. n. 9.* Megalam *in part. 1. lib. 1. cap. 13. num. 10. & 15.* Floronum *de caſ. reſeru. part. 1. c. 4. §. 22. num. 2. & 4.* Torreblancam *de magia, lib. 3. cap. 10. num. 17.* Valerum *in differ. vtriuſque fori, verb. hæreſis, diff. 5. num. 1.* Hi omnes putant, Bullam Cœnæ derogare, & adimere ſupradictam poteſtatem Epiſcopis; & adducunt multos alios DD.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. 1. inter med. & fin. verſ. Sed ego ibi. & in Reſ. 1. poſt ſeq. & inf. in Reſ. 36. §. Tertiò. & in tom. 3. tr. 5. Reſ. 15. §. vlt. à lin. 3. & in tom. 9. tr. 7. Reſ. 117. §. Nec obſtat dicere quod Bulla Cœnæ.

3. Verùm, qui ſuſtinent primam ſententiam, in fauorem Epiſcoporum, ſic illam firmant: quia in Bulla Cœnæ non fit expreſſa mentio Concil. Trident. quod quidem eſt neceſſarium, vt cenſeatur illi derogatum: quia Conſtitutioni, ſeu decreto Concilij propter eius grauitatem non intelligitur derogatum, niſi de eo fiat mentio ſpecialis. *cap. ex parte de Capell. Monach.* ibique Gloſſa *in verb. nulla mentio, cap. nonnulli. de reſcript.* vbi etiam Gloſſa *in verb. fecerunt mentionem.* & ibi Felinus *n. 7.* cum multis aliis.

4. Nec valet dicere, Pium V. & Gregor. XIII. cum Clemente VIII. contrarium declaraſſe: nam, vt benè reſpondent Fagundez, *vbi ſuprà,* & Souſa, de illis pontificiis declarationibus non conſtat authenticè: & cùm res ſit adeò grauis, & iam ſcientibus Pontificibus controuerſa, id profectò deberent expreſſiùs, aliquo ſpeciali decreto, declarare. Vnde ſubdit Fagundez, ſtando in hac opinione, quòd ſi hæreſis ſit nota quinque, vel ſex, etſi Hæriticus quinque vel ſex complices habeat, adhuc diceretur occulta, & ab illa Epiſcopi poterunt abſoluere. Putat etiam, in magna ciuitate non eſſe publicam, ſi nota fuerit ſeptem, vel octo perſonis. Vide Portel. *in addit. ad dubia regular. verb. diſpenſare, num. 5.*

Sup. his in Reſ. ſeq. §. 1. in fin. & pro cõplice ibid. paulò ante fin. & in fin. &c.

5. Notandum eſt etiam, ſecundùm ſupradictos DD. in tali caſu Epiſcopum poſſe committere abſolutionem alicui Confeſſario ſpecialiter ad eum hæreſis caſum deputato, vt aduerſus Suarez *tom. 4. diſp. 30. ſect. 2. num. 9. & 15.* & alios, probat Henriquez *lib. 6. cap. 14. n. 7. & in Gloſſa, littera O,* cum multis aliis apud Sanchez *tom. 1. lib. 2. c. 11. n. 23.* & probabile vocat Lorca *2. 2. q. 11. artic. 4. diſp. 35. num. 11.*

Sup. contra in hoc §. in Reſ. præcepta. & in Reſ. ſeq. §. Nota tertio. &c.

6. Notandum eſt etiam, dictam abſolutionem poſſe Epiſcopus impertiri extra Sacramentum Confeſſionis: nam per illam particulam, *in foro conſcientiæ,* non intelligitur forum ſacramentale, audita ſacramentali Confeſſione; ſed tantum denotatur, vt abſolutio in foro externo non proſit, ſi contingat hæreſim in iudicium deduci. Ita Homobonus *de exam. Eccleſ. part. 1. tract. 5. c. 5. q. 31.* Claudius Soleri *de poteſtate Confeſſ. cap. 30. §. 1. ex verbis, n. 6.* præter illos, quos citat, & ſequitur Sanchez *cap. 11. n. 13.* qui etiam *n. 17.* & rectè, ait, poſſe Epiſcopum in tali caſu abſoluere ſubditum ab hæreſi in abſentia: & hoc, etiamſi talis ſubditus ſit extra Diœceſim, quidquid in contrarium aſſerat Suarez *in 3. part. tom. 5. diſp. 41. ſect. 2. num. 10. & 11.* & etiamſi ipſe Epiſcopus cum ſubdito extra Diœceſim inueniretur, poſſet tunc vtique illum ab hæreſis excommunicatione abſoluere. Et hæc omnia aſſerunt Doctores pro firmanda opinione in fauorem Epiſcoporum: ſed ego contrariam exiſtimo probabiliorem, & ideò illam ſequor.

Sup. contra in hoc §. in tom. 1. tr. 5. Reſ. 16. §. vlt. per tot. & in aliis multis eius not. & ſignanter in tom. 3. tr. 3. Reſ. 12. &c.

Sup. hæc abſentia inf. in Reſ. 18. & in aliis eius primæ not.

RESOL. XVI.

An Epiſcopi hodie poſſint abſoluere ab hæreſi occulta?

Et an quando ſcitur à decem perſonis dicatur delictum occultum?

Et

Et an Epiſcopi nullo modo poſſint in tali caſu hanc abſolutionem ab hæreſi committere alteri perſonæ?

Et notatur poteſtatem diſpenſandi in irregularitate ab hæreſi occulta prouenienti ademptam eſſe ab Epiſcopis per Bullam Cœnæ. Ex part. 3. tractat. 4. & Miſc. Reſ. 239.

Sup. hoc in Reſ. præterita & inf. in Reſ. 18. in in fin. & Reſ. 30. §. vlt. ad med. & in Reſ. 31. § 1. ante med. verſ. Tertio, quia. & in tom. 9. tr. 7. Reſ. 117. § Nec obſtat dicere quod Bulla Cœnæ.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet nouiſſimè Iacobus Granado *in 2. 2. D. Toma, contr. 1. tract. 15. diſp. 14. ſect. 2. num. 8. & ſeq.* vbi ſic aſſerit: Supereſt potiſſima difficultas, an ſcilicet iſta facultas Epiſcopo conceſſa à Tridentino, reuocata ſit à Summo Pontifice. Partem affirmantem ſequuntur Nauarrus *in ſumma cap. 27. num. 275.* Molina *ſuprà* relatus Suarez *in illa ſect. 4. num. 12. & 13.* vbi refert, ſe ipſum *in 4. tom. 3. part...* idem aſſerentem, Garſia *de benef. part. 11. cap. 10. num. 115.* dicens, id eſſe indubitatum. Sanchez *in illo cap. 14. num. vlt.* concludens, hoc omnino eſſe tenendum, & multi alij, quos iſti Doctores referunt. Probatur primò, quia in Bulla Cœnæ etiam nouiſſimè edita à Gregorio XV. perſpicuis diſertiſque verbis negatur facultas abſoluendi à caſibus illius, ac proinde ab hæreſi etiam virtute clauſulæ Concilij Generalis, licèt in illa in genere, vel in ſepecie oppoſitum conceſſum fuerit; ergo licèt Tridentinum conceſſerit Epiſcopis hanc facultatem, fuit & eſt modò reuocata. Secundò probatur, quia grauiſſimi Doctores teſtantur à Summis Pontificibus eſſe reuocatam; Nauarrus enim ait, ſic declaraſſe Pium V. & Gregorium XIII. Azorius *lib. 8. inſtit. moral. cap. 10. quæſ. 10.* teſtatur, ſe audiuiſſe à viro Religioſo, docto, & fide digno ſic declaraſſe Clementem VIII. Tertiò probatur, quia in Generalis Inquiſitionis Prætorio Romano ſæpè pronuntiatum eſt, non poſſe Epiſcopos iam abſoluere ab hæreſi occulta. Quartò tandem, quia duo ſunt reſponſa Congregationis Cardinalium, quarum meminit Suarez *ſuprà*, in quibus declaratur, facultatem Tridentini Epiſcopi ablatam fuiſſe. Nihilominus valdè probabile eſt, adhuc perſeuerare poteſtatem à Tridentino conceſſam Epiſcopis. Sic ſentiunt Nauarrus *lib. 1. conſil. tit. de conſtit. conſil. 1. quæſt. vlt.* Simancas *de Cathol. inſtit. tit. 3. num. 6.* Henriquez *lib. 6. de pœnit. c. 14. num. 7.* Bañez *ad art. 4. quæſt. 11. dub. 2. poſt. 2. concluſ.* Sà *verbo Epiſcopus, num. 37.* Lorca *diſput. 45.* Gutierrez *lib. 1. quæſt. can. cap. 13. ad fin. in poſteriori editione,* & multi alij; Sanchézque tandem fatetur, rationes pro hac ſententia vrgere, & authoritate Doctorum reddi videri probabiliſſimam. Probatur hæc ſententia, quia, vt *ſuprà* argumentabamur, vitanda eſt correctio iuris, quoad ſine incommodo fieri poterit, & id præſertim locum habet comparatione Concilij Tridentini, cuius decreta tanti æſtimarunt Summi Pontifices, qui poſt illud Eccleſiam gubernarunt, & quod in viridi obſeruantia ſemper eſſe tantopere cupiunt. Cùm ergo tam diſcertè Concil. Trident. faciat Epiſcopis poteſtatem abſoluendi ab hæreſi occulta, & cæteris caſibus Bullæ Cœnæ, non eſt credendum, eam facultatem fuiſſe reuocatam virtute Bullæ Cœnæ poſtea promulgatæ, ſi cum iſta conciliari poſſit; quòd autem rectè conciliari poſſit, facilè oſtenditur. Primò, quia ſic ſentiunt tot graues Doctores, quorum in explicando iure magna authoritas eſt. Secundò, quia rectè dici poteſt, Bullam Cœnæ ſolum prohibere abſolutionem hæreſis, & aliorum criminum, quando publica ſunt, & ideò non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus ſermo eſt. Ex quo patet reſponſio ad primum contrariæ ſententiæ. Ad ſecundũ reſpondetur, nullibi afferri à prædictis Authoribus teſtimonium authenticum talis reuocationis, aut declarationis, & cùm aliunde tam perſpicuè conſtet de facultate Tridentini, non cogimur credere, eam eſſe reuocatam. Ad tertium reſpondetur, id pronuntiatum eſſe in hoc grauiſſimo, & ſanctiſſimo Tribunali ſecundum oppoſitam ſententiam, quæ probabiliſſima eſt; ſed quoniam nondum nobis præcepit eam amplecti licitum eſt contrariam reputare etiam valde probabilem, ſicut & multi alij reputarunt. Ad quartum ſimiliter dicendum eſt, reſponſa Cardinalium eſſe magnæ authoritatis, ſed non ſufficere ad tollendam contrariæ ſententiæ probabilitatem; & hæc omnia ad verbum docet Granado *vbi ſuprà.* vide etiam Fernandez *in exam. Rell. mor. par. 1. 4. cap. 7. §. 1. num. 5.* Gutierrez *can. qq. lib. 1. cap. 13. ad fin.* Gomez *in Bulla Cruciat. clauſ. 10. num. 44. in fine.* Bañez *in 2. 2. quæſt. 11. art. 4. dub. 2. poſt 2. concl.. argum. 3. verſ. Et ſi quis obiciat.* Rodriquez *in qq. Regul. tom. 1. q. 20. art. 10.* Vegam *in ſumma tom. 2. cap. 125. caſ. 11.* Aragon. *in 2. 2. quæſt. 11. art. 3.* Llamas *in ſumma part. 3. cap. 1. §. vlt. in fine.* Zerolam *in praxi Epiſc. pa. 2. verbo Abſolutio § 8. & 18. & verſ. hæreticum, §* 4. & alios, quos ego ipſe citaui *in part. 1. tract. 5. reſol. 2.* Sed ego *ibi* contrariæ ſententiæ adhæſi, aſſerenti dictam facultatem Epiſcopi eſſe per Bullam Cœnæ ſublatam, & ita ſentiunt plures Doctores, quos *ibi* citaui; quibus nunc addo Hurtadum *de excomm. diſput. 13. difficul. 3. num. 11.* Fabrum *de ſacram. Ordin. diſt. 25. quæſt. 1. diſp. 3. cap. 4. num. 126.* Duardum *in Bulla Cœnæ lib. 3. §. 2. quæſt. 11. num. 47* Coriolanum *de caſ. reſer. part. 1. ſect. 3. art. 23. num. 6.* Bonacinam *in Bulla Cœnæ diſput. 1. quæſt. 2. punct. 2. num. 7. in fine.* Acoſtam *in expoſit. Bull. Cruc. quæſt. 58.* Gratianum *in diſcept. foren. tom. 3. cap. 414. num. 12.* Armandariz *in addit. ad recopil. legum Nauarræ lib. 2. tit. 21. lege vnica, de familiaribus Inquiſitorum num. 3. & 4.* Alzedum *in praxi Epiſc. part. 2. cap. 6. num. 15.* Campanili *in diuerſ. iur. can. rubr. 11. cap. 26. num. 55.* Farinacium *de hæreſi quæſt. 192. §. 4. num. 53.* Bledam *in defenſione fidei in cauſa Moriſcorum, part. 1. cap. 13* & alios penes ipſos, teſtantes de ſupradicta declaratione Gregorij, de qua etiam teſtatus eſt mihi Dominus meus Clemens Merlinus ſacræ Rotæ Auditor, vir non ſolum legalis, ſed etiam politioris litteraturæ conſultiſſimus, & morum ſuauitate ornatiſſimus. Notandum eſt tamen hic obiter, quòd etiamſi ſtandum eſſet in prima ſententia, Emanuelem Rodriquez *in addit. ad Bullam Cruc. §. 9. num. 69.* docere, facultatem datam Epiſcopis abſoluendi ab hæreſi, intelligendam tantùm, quando ipſe hæreticus ſolus abſque eo, quod ab alio audierit, committit occultè crimen hæreſis, manifeſtando illam aliquo actu exteriori, quamuis nemo eam audiat; deinde ſubdit illam facultatem non extendi ad hæreſim occultam, quando adeſt complex, nam aliàs, inquit, eſſet deſtruere machinam ſancti Officij, & denique reſoluit, Concilium *in præſenti* dictã dare facultatem abſoluendi ab obligatione denunciandi complicem, quam habet, aliàs eſt excommunicatus edicto ſancti Officij; ſed Granado *vbi ſuprà num. 6.* putat, Epiſcopum vigore dicti Concilij Tridentini poſſe abſoluere hæreticum, etiamſi coram aliquo hæreſim protulerit, dummodo delictum ſit occultum, quod eſt, quando non ſcietur à maiori parte, communitatis, quæ ſaltem conſtet decem perſonis, & ad id, quod docet Rodriquez *de denunciandis complicibus.* vide me ipſum *in part. 1. tract. 4. reſol. 9.*

Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

Ibi in § Sed hic & in Reſ. ſeq & in in Reſ. 36. §. Tertium, & in to. 3 tr. 5. Reſ. 21. § vlt. ad lin. 3. & in tom 9. tr. 7. Reſ. 117. §. Nec obſtat dicere, quod Bulla Cœnæ. & ſi perlegis eam per tot. & ibi à lin. 5. Reſ. 118. doctrina repleueris, & facilius hanc difficultatem terminare poteris.

Sup. hoc cõplice in Reſ. præterita, §. Nec valet. in fine.

Sup. hoc in Reſ. citata in lin. vlt. huius §.

Sup. hoc in Reſ. præterita in fin. §. Nec valet & in to. 3. tr. 1. Reſ. 19. &c.

quæ hic eſt inf. in tr. 9. Reſ. 16. & in alijs eius primæ, & etiam ſecundæ annot.

2. Nota ſecundò, ex ſententia Granadi *num. 5.* Epiſcopum abſolutionem ab hæreſi impendere poſſe iis, qui quomodolibet pertinent ad ſuam diœceſim, ſiue quia ibi inueniuntur, tanquam Peregrini, ſiue quia ipſe exiſtens extra diœceſim, vult alicui ſibi ſubdito, & in hæreſim lapſo, abſolutionis beneficium impendere.

3. Nota tertiò, cùm prædictam abſolutionem ab hæreſi non permittat Concilium Vicariis Epiſcoporum, Molina *de inſt. tract. 5. diſp. 18. num. 1.* Garſias *de*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 14. & in Reſ. 15. § penult. &

in to. 5. tr. 3. Reſ. 15. à lin. 2. & lege doctr. Reſ. 16.

de beneficiis tom. 2. part. 11. cap. 10. num. 113. & alij exiſtimant, nullo modo poſſe ab Epiſcopo hanc abſolutionem ab hæreſi committi alteri perſonæ; ſed Iacobus Granado *loco citato num. 7.* cum Sanchez *in ſumma tom. 1. lib. 2. cap. 15. num. 23.* & aliis tenent, quòd licèt Epiſcopus non poſſit hanc abſolutionem committere alteri, qui generaliter habeat facultatem abſoluendi ab hæreſi, poteſt tamen committere caſum particularem, cùm occurrerit, ita vt tunc ſpecialiter, & non generaliter tribuat vices ſuas. Verùm omnia ſupradicta non procedunt in noſtra ſententia aſſerente, hanc poteſtatem abſoluendi ab hæreſi eſſe per Bullam Cœnę Epiſcopis ſublatam.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 1. Reſ. 32. & in aliis eius annot. ſecundæ.

4. Nota quartò, etiam poteſtatem diſpenſandi in irregularitate, & occulta hæreſi proueniente ademptam eſſe Epiſcopis per Bullam Cœnæ Domini docere Riciullum *lib. 5. cap. 16. num. 5.* & alios, licèt contrarium doceat Vgolinus *tract. de irregular. cap. 36. num. 5.* Sanchez *in ſumma tom. 1. lib. 2. cap. 25. num. 17.* quos alibi citaui; imò Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tr. 5. de irregular. diſp. 9. dub. vnico, quæſt. 4.* & probabiliter docet, ob peccatum hæreſis ſecundùm ſe ſecluſa infamia non incurri irregularitatem, ſed vide *ſuprà, in tract. de irregul.*

Sup. hoc. quod hic docetur, in Reſ. not. præteritæ, cum eodē Cornejo hic citato, & in aliis eius not.

RESOL. XVII.

An ſaltem per Bullam Cœnæ ſit Epiſcopis reuocata facultas abſoluendi ab hæreſi, & aliis caſibus in ea contentis?

Et an Epiſcopus ſequens ſententiam, & opinionem nolens abſoluere Hæreticum occultum, quid eſt faciendum? Ex p. 7. tract. 2. Reſ. 23.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 15. §. Sed his. in fin & in Reſ. 16. §. 1. inter med. & fin. à verſ. Sed eg. ibi. & inf. in Reſ. 36. §. Tertiò. & in tom. 3. tr. 5. Reſ. 22. §. vlt. ad fin. 3. & in 10. 9. tr. 7. Reſ. 117. Nec obſtat d. cer. quod Bulla Cœnę. & ſi legis eā per tot. & ibi à lin. 5. Reſ. 118. facilius hanc quæſt. diſſolues.

§. 1. NEgatiuè reſpondent Doctores, quos citat, & ſequitur Boſſius *de Iubileo ſect. 1. caſ. 10. § 2. n. 10. & ſeq.* Probatur hæc opinio, quia correctio iuris vitanda eſt, quoad fieri poſſit, ſed abſque correctione iuris Trident. ſtare poteſt clauſula Bullæ reuocans facultates, quibus abſolutio impendi poterat. Ergo affirmandum eſt clauſulam Bullæ ſupradictam Trident. facultatem non reuocare. Minorem probo. Primò, quia Bulla ſolùm dicit, vt nullus poſſit abſolui prætextu quorumcunque priuilegiorum, quæ Epiſcopis, Conuentibus, & aliis conceſſa ſint per ſedem Apoſtolicam: at qui ab Epiſcopis abſolui intendit, non intendit abſolui prætextu alicuius priuilegij à Sede Apoſtolica conceſſi, vt dicit Bannez, ſed prætextu authoritatis à Chriſto Domino datæ. Ergo. Secundò, quia Bulla optimè poteſt intelligi de peccatis publicis, & de abſolutione, quæ non ſolùm pro foro conſcientiæ, ſed etiam externo proſit; ſiquidem nihil in Bulla habetur, quod cogat nos de peccatis occultis, & de foro conſcientiæ reuocationem intelligere. Senſus ergo Bullæ eſt, vt nullus poſſit abſolui; abſolutione proficiente in ſoro externo, vel à peccatis publicis prætextu priuilegiorum, &c. Quòd ſi hoc modo intelligatur, manet integrum Trident. Decretum. Nam Trid. concedit ſolùm abſolutionem caſus occulti, & pro foro conſcientiæ. Ergo ſi Bulla reuocat caſus publicos, & abſolutionem proficientem in foro externo; non immutat, nec corrigit Decretum Trid. Ergo hæc explicatio ſuſtinenda eſt, vt Iuris correctio vitetur. Tertiò, lex generalis præcipuè correctoria, etiamſi poſterior ſit, limitanda eſt ex ſpeciali antecedenti. Ergo hæc lex correctoria Bullæ, quæ generalis eſt, limitari, & coarctari debet per ſpecialem Trident. Quartò, non obſtante clauſula reuocatoria Bullæ Cœnæ manet integrum priuilegium in Cruciata conceſſum pœnitentibus, vt ſemel in vita poſſint abſolui à quolibet Confeſſario approbato, à quibuſvis peccatis, & cenſuris, &c. Ergo etiam poterit integrum manere priuilegium Epiſcopis conceſſum Trid. non obſtante reuocatoria clauſula. Quintum fundamentum eſt, quia non eſt euidens Bullam Cœnæ ſupradictam facultatem reuocare, vt ex ſupradictis conſtat; ſed abſque reuocationis euidentia nemo tenetur de iure proprio ſpoliare. Ergo non debent Epiſcopi ſe reputare ſpoliatos hac facultate abſoluendi abſque clariori notitia. Quod ſi dicas conſtare euidenter eſſe reuocatam hanc facultatem Epiſcopis, non ex verbis Bullæ præcisè, ſed ex illis iuncta Pontificum declaratione. Reſpondere poſſumus de declaratione nobis authenticè non conſtare. Nam ſi plures Doctores eam firment, ex fama, & opinione loquuntur. Item indigebat talis declaratio ſpeciali promulgatione, vt vim legis reuocantis haberet, aliàs nos arctare non poteſt.

2. Et ideo Boſſius *vbi ſuprà num. 19.* ſic ait: Ex quibus manifeſtè apparet non eſſe audaces, neque temerarios modernos hanc ſententiam tenentes, cùm ſit æquè probabilis, ac prior, ſiue attendas authoritatem, & numerum Doctorum; ſiue inſpicias multiplicitatem & firmitatem rationum. Ita Boſſius.

3. Sed ego mordicus contrariam ſententiam ſæpiùs docui, & nunc iterum doceo quam me citato tenent Trullench *in Decalogum tom. 1. lib. 1. cap. 3. dub. 4. n. 11.* Marchinus *de Sacram. Ordin. tract. 1. part. 9. difficult. 9. per totam.* Idem docet Caſpenſis *in Curſu Theolog. tom. 2. tract. 15. diſp. 5. ſect. 6. num. 38.* & alij à me alibi ad ſatietatem adducti; Et ratio eſt clara, quia in Bulla Cœnæ adeſt clauſula derogatoria. Non obſtantibus &c. quæ licèt ſit generalis, ſufficit tamen ad derogandum Concilium, quæ doctrina indubitata eſt, vbi derogatio noua Pontificia nequit verificari, niſi tali Concilio derogato: tunc enim derogatio illa generalis cenſetur ſpecifica, & indiuidua, *l. 2. ff. de liberis, & poſthumis.* Secùs illa derogatio eſſet futilis, & ſuperflua. Quemadmodum videre eſt in caſu noſtro, in quo ſi Pontifex illis verbis: Ac per cuiuſuis Concilij decreta non derogauit Tridentino, rogo, cui alteri Concilio fuit per iſta verba derogatum? Certè non prouincialibus, vt aliqui neoterici minùs rectè interpretantur: tum, quia nomine cuiuſuis Concilij non veniunt ſola prouincialia, cùm præter iſta ſunt generalia: tum, quia nullum eſt aſſignabile prouinciale Concilium, quod Epiſcopis tribueret facultatem abſoluendi ab hæreſi occulta, vel ab aliis Bullæ Cœnæ caſibus: tum, quia Pontifex Decreta Trident. Concil. gerit in pectore; nec eſt veriſimile, ipſum ignorare hoc decretum, quod ſingulis Prælatis eſt notiſſimum: tum quia derogatio pendet à voluntate Pontificis, qualitercunque de ea conſtet: ergo derogando Decretis cuiuſuis Concilij, neceſſariò fatendum eſt, ſatis conſtare de mente Pontificis reuocantis hanc facultatem abſoluendi ab ab Hæreſi occulta, & præſertim accedentibus tot viuæ vocis oraculis, & Sacræ Congregationis reſponſis, à me, & ab omnibus Doctoribus relatis.

Alibi in Reſolutionibus annot. præteritæ.

4. Neque his obſtant allegati text. *in cap. Ex parte, cap. Nonnulli. & cap. cum te, de Capellis Monach.* Nam reſpondemus, allegatos textus procedere, vbi nulla mentio Conciliorum neque in genere, neque in ſpecie, neque per verba æquipollentia facta fuit. At in caſu noſtro fieri expreſſam mentionem derogationis cuiuſuis Concilij, quæ nequit verificari, niſi ipſo Tridentino derogato.

5. Notandum eſt hìc obiter, ſi Epiſcopus ſequens noſtram ſententiam, & nolens abſoluere hæreticum occultum, quid faciendum? reſpondent aliqui, quòd ſi periculum ſit infamiæ, vel ſcandali, ſi Sacerdos ſit niſi celebret; vel Laicus, niſi communicet; poteſt indirectè abſolui ab hæreſi, & directè ab aliis peccatis à quocunque confeſſario: & idem dicendum, ſi ob paupertatem, vel aliud impedimentum, non poſſit Romam adire,

Sup. hoc inf. in Reſ. 11. & in aliis eius annot.

Sup. hoc ibidem in § vlt.

adire, vel litteras mittere ad Summos Pœnitentiarios, ſi eſt contritus, poteſt ſumere Euchariſtiam, vel celebrare, ſi ſit Sacerdos, etiamſi non adſit periculum infamiæ, vel ſcandali: nam iſte apud Deum excoſatur; quia fecit, quantum potuit. Et ita me citato docet Marchinus *de Sacram. Ordinis tract.1. part.9. capite 2. diffic.10. num.6.* & etiam me citato Trullench *in Decalogum tom.1. lib.1. cap.3. dub.4. n.13.* Sed recognoſce me ipſum *in par.1. tract.5. reſol.4. & in par.4. tract.4. reſol.242.*

Quæ hic ſũt int. Reſ. 21. & 22.

RESOL. XVIII.

An Hæreticus occultus poſſit abſolui in abſentia ab Epiſcopo, ſi ipſum adiri non poſſit? Ex p.5. tr.13. & Miſc.1. Reſ.43.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 15 §. vlt. curſim poſt med. & in to. 3. tr.3. Reſ.10. ſeci tatiuè in §. vlt. & in Reſ. 12. §. Sed. ante med. verſ. Ratio eſt.

§.1. CAſus eſt practicabilis, & ad illom affirmatinè reſpondet Ioan. Henriq. *in comp. caſ. mor. c.20. num.64.* vbi ſic ait: [De aqui nace vna duda, y es. ſi vn hombre impoſſibilitado de poder yr al Obiſpo, incurrieſſe en el crimen de la heregia oculta, para lo qual no puede el Obiſpo dar ſus veces à otra perſona, como eſtà declarado en el miſmo Concilio, en el cap.6. alegado, que es lo que ſe deue hazer en eſte caſo? A lo qual reſpondo, que el Obiſpo puede abſoluerlo de la deſcomonion en auſencia; y quitada la deſcomunion, queda el pecado ſin reſeruacion alguna, y qualquier Confeſſor lo puede abſoluer del pecado. Porque es coſa muy cierta, que todos los deſcomulgados pueden ſer abſueltos de la deſcomunion en auſencia, y contra ſu voluntad, pues la abſolucion de la deſcomunion no es ſacramental.] Sic ille. Sed hæc ſententia procedit in opinione illorum aſſerentium facultatem Epiſcopis conceſſam in Concil. Trident. abſoluendi hæreticos occultos non eſſe ſublatam; quod nouiſſimè docet Hurtad. de Mendoza *volum.1. in 2.2. diſputat.84. ſect.2.* & Lòpez de Texeda *in controuerſ. Theolog. moral. lib.2. tract.1. controu.18. num.14.* Duuallius *in 2.2. D.Thom. tract. de fide, q.7. art. vlt. concluſ.1.* & alij, quos ego ipſe citaui *in 4.p. tract.4. reſ.239.* Verùm ego ibi, & meritò, contrariam ſententiam docui.

Sup. hoc ſup. in tr. 1. Reſ. 189. & pro validitate in alijs eius not.

Quæ hic eſt ſup. Reſ. 16. & in alijs eius not. 1.

RESOL. XIX.

An Inquiſitores habeant facultatem abſoluendi ab hæreſi, non ſolum in foro externo, ſed in foro conſcientiæ?

Et an hæc facultas abſoluendi ab hæreſi competat cuilibet Inquiſitori, & non toti conſiſtorio?

Et an quilibet Inquiſitor poſſit eamdem facultatem cuilibet Confeſſario delegare?

Et an in Inquiſitore ad hanc in foro conſcientiæ abſolutionem, & delegationem impertiendam non requiratur Ordo?

Et quid eſt faciendum, ſi Inquiſitores in caſu facultatem, vt ab ipſo Confeſſario quis abſoluatur, nollent impertiri, neque Epiſcopus? Ex part.1. tract.5. Reſol.3.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & inf. in Reſ. 37. §. vlt.

§.1. REſpondeo, Dominos Inquiſitores habere facultatem abſoluendi ab hæreſi, non ſolùm in foro externo; ſed in foro conſcientiæ; & præcipuè Inquiſitores Hiſpaniæ. Ita docent Campegius, Rodriquez, Toletus, Guttiertez, Paramus, Bannez, Henriquez, & Graffios apud Ricciom, & Sanchez, *vbi infrà*, quibus ego addo Homobonum *de exam. Eccleſ. part.2. tract.11. cap.6. quæſt.11.* Puteanum 2.2. *D.Thoma, q.11. art.4. dub.1.* Lorichium *in theſ. verb. Hæreticus, §.12.* Villalobos *in ſumma, tom 2. tract.1. diffic.12. num.6.* Freitam *in additione ad tract. de Confeſ. ſollicit. Epiſcopi Roderici Acugna, quæſt.21. num.18.* & Garſiam *de benef. tom.2. part.11. cap.10. num.122.* qui tres vltimi loquuntur de Inquiſitoribus Hiſpaniæ, & per conſequens noſtræ Siciliæ, quidquid in contrarium ſentiat Sanctarellus *tract. de hæreſi, cap.3. dub.7. n.31.* Farinacius *de hæreſi, quæſt.192. n.52. & 54.* Zecchius *in ſumma, par.1. tit. de fide, rubr. de hæreſi, cap.11. n.18.* Nouarius *in ſingul. concl.4. num.2.* Ricciullus *tract. de iure perſon. lib.5. cap.15. num.3.* Ioan. Valerus *in differ. vtriuſque fori, verb. Hæreſis, different.3. num.3.* Riccius *par.2. deciſ.579. n.5.* Sanchez *in ſumma, tom.1. libro 2. cap.11. n.3. & ſeq.* & Suarez *tract. de fide, diſp.21. ſect.4. n.15.* & inclinat Barboſa *de poteſtate Epiſcopi, part.2. alleg.40. n.28. in fin.*

2. Notandum eſt verò, quòd, ſtando in noſtra opinione, hæc facultas abſoluendi ab hæreſi competit cuilibet Inquiſitori, & non toti Conſiſtorio, vt aduerſùs Henriquez, & alios notant, Villalobos *in ſumma, tom.2. tract.1. diffic.12. num.7.* Freitas, *vbi ſuprà, n.15.* & alij: & ideò quilibet Inquiſitor poteſt eandem facultatem cuilibet Confeſſario delegare, vt aduersùs Campegium *in addit. ad Zanchin. cap.34.* & alios, rectè notant Sanchez *vbi ſup. n.5.* & Freitas *num.16.* & Villalobos, & Homobonus, *vbi ſuprà, tract.12. cap.2. q.4.* qui etiam docuit, in Inquiſitore, ad hanc in foro conſcientiæ abſolutionem, & delegationem impertiendam, non requiri ordinem ſacerdotalem: quia talis facultas non conceditur Inquiſitori, in ordine ad Confeſſionem ſacramentalem, nec tanquam quid annexum Ordini; ſed officio, vt *ſuprà* diximus de Epiſcopo. Sed, cùm Confeſſarius non poſſit cogere, vt hæreticus occultus prodat ſe Inquiſitoribus, vt alibi fusè probabitur, ſi Inquiſitores in tali caſu facultatem, vt ab ipſo Confeſſario abſoluatur, nollent impertiri, neque Epiſcopus, putantes ſe non habere talem facultatem, vel propter aliam rationem, quæritur, quid faciendum? Hanc quæſtionem nemo tractat niſi Freitas, *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſollicit. Epiſcopi Acugna.*

Supr. in Reſ. quæ hic eſt 15 ſignanter in §. pen.

Sup. hoc inf. in Reſ. 21. & me ius in alijs eius not.

RESOL. XX.

An Inquiſitores poſſint abſoluere Hæreticum occultum in foro conſcientiæ? Ex p.4. tr.8. Reſ.35.

§.1. NOuiſſimè Ferdinandus de Caſtro *in op. mor. tom.1. tract.4. diſp.4. punct.3. §.3. n.3.* & Alphonſus de Leone *de offic. & poteſt. Confeſ. tom.2. recollect.6. num.127.* docent, nulli Inquiſitori neque Tribunali, datam eſſe facultatem abſoluendi ab hæreſi, & excommunicationibus reſeruatis in foro conſcientiæ, quam ſententiam tuentur etiam DD. quos ego ipſe citaui *in 1. p. tract. de abſol. ab hæreſi, reſ.3.*

2. Sed ego *ibi* contrarium docui, & nunc iterum doceo cum DD. quos *ibi* adduxi, quibus nunc addo Philippum de la Cruz *in Theſauro Eccleſiæ tract.1. §.16. n.1. in fine.* & Martinum Bonacinam *in Bull. Cœn. tomo 3. diſp.1. q.22. punct.2. n.5.* Dico igitur Inquiſitores Hiſpanos poteſtatem habere etiam in foro conſcientiæ ad abſoluendum hæreticum occultum, & hanc ſententiam in Hiſpania eſſe vſu receptam, teſtatur ex Rodriquez dictus Bonacina, & ipſemet Caſtrus, & Doctores contrarij fatentur hanc ſententiam eſſe probabilem, vnde illam, vt mihi conſtat, in praxi dedocere non dubitant Illuſtriſſimi Inquiſitores. Vide nouiſſimè Farinacium *in addit. eius opera poſt lib.3. conſil. ad q.4. n.5. fol. mihi 4. col.1.*

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & inf. in Reſ.37. §. vlt.

RESOL. XXI.

Quid facere debeat hæreticus occultus, qui abſolutionem ab Epiſcopo, vel ab Inquiſitore obtinere non potuit? Ex p.1. tr.6. Reſ.4.

Sup. hoc ſup in Reſ. 17. §. vlt. & in Reſ. 19. eodem in fin. & melius in to. 9. tr. 7. Reſ. 123 ante medium, à verſ. & à fortiori, & in tom. 4. tr. 5. Reſ. 45. paulò poſt initium, à verſ. Quod patet.

§. 1. RESPONDEO: Hæreticus occultus, qui non potuit per Confeſſarium obtinere facultatem ab Epıcopo, ſeu Inquiſitore, vt ab hæreſi abſoluatur, mittat Romam, ad maiorem Pœnitentiarium: & interim: dum talis expectatur facultas, obſeruet ea, quæ de occulto excommunicato, non data de præſenti Confeſſoris copia, tradunt, Nauarr. *in Manuali, c. 27. n. 239.* & Henriquez *lib. 6. cap. 15. n. 7.* Et ita docet Freitas *in addit. ad tract. de Confeſſor. ſollicit. Epiſcop. Acugna, quæſt. 21. n. 18.* vbi aſſerit, nullum Authorem hunc caſum tetigiſſe.

2. Poteſt igitur, in tali caſu, hæreticus occultus, ratione infamiæ, vel ſcandali, ſi timeantur, dum Sacerdos eſt celebrare; ſi autem laïcus, Euchariſtiam ſumere, eliciendo priùs actum contritionis: & ſi non exiſtimat ſe contritionem perfectam habere, confiteatur, & à Confeſſario abſoluatur, ex doctrina probabili, quam docet Reginald. *in praxi tom. 5. lib. 8. cap. 7. n. 87.* & alij, quos citat Sancius *in Selectis, diſp. 32. num. 15.* quidquid alij contradicant, cum Sancio *loco cit.*

Sup. his in §. 1. not. præter. ante medium.

3. Sed aliqui plus addunt, (attendat Lector,) etiam ſecluſo ſcandalo, & periculo grauis infamiæ, ſupradictum hæreticum occultum, procurantem pro viribus abſolutionem; ſed propter paupertatem, aliudve legitimum impedimentum non valentem Romam adire, vel mittere, neque ab Epiſcopo, vel Inquiſitore abſolutionem obtinere, ſi verè pœniteat, & contritus ſit, poſſe interim Miſſam celebrare, & Euchariſtiam ſumere, ſi laïcus eſt; ſi, vt diximus, ſcandali, & infamiæ timor adeſſet; & ita docet nouiſſimè Fagundez *de Præcept. Eccl, tract. 1. lib. 3. cap. 12. n. 12.* cum ſapientiſſimo ſene Martino Nauarro, aduersùs Franciſcum Suarez *in 3. p. tom. 5. diſp. 9. ſect. 3. num. 7.* quod eſt valdè notandum: & rationes adducit Fagundez. An verò hæc opinio ſit probabilis, iudicent viri docti: mihi enim non placet.

RESOL. XXII.

An legitimè impeditus adire Pontificem poſſit ab hæreſi occulta abſolui ab inferiori Sacerdote? Ex p.4. tr.4. & Miſc. Reſ. 242.

Sup. hoc lege doctrinam Reſ. ſeq. & allatum Reſ. & §§. eius annot.

§. 1. AD hoc dubium reſpondet Iacobus Granado *in 2.2. D. Thomæ contra 1. tract. 15. diſput. 16. ſect. 4.* vbi *num. 18.* ſic aſſerit: Vix, aut ne vix quidem caſus iſte in praxi occurrere poteſt; nam ſi impedimentum ſit articulus, vel periculum mortis, diximus, quemlibet Sacerdotem poſſe abſoluere ab hæreſi, extra hunc verò articulum, aut periculum, cùm Epiſcopus iuxta valdè probabilem ſententiam poſſit abſoluere, & idem probabiliter dici poſſit de Inquiſitoribus, non deerit (moraliter loquendo) qui remedium habeat, eſto non poſsit adire Papam; ſed ſi daremus, facultatem Epiſcoporum eſſe reuocatam, & Quæſitores fidei non poſse in foro conſcientiæ hanc abſolutionem impendere, vera nihilominus ſententia eſt, etiam quando adeſt legitimum impedimentum adeundi Papam, non poſse hæreticum occultum ab vllo alio abſolui. Ita Granado, qui citat Sanchez, & Suarez: ſed circa præſentem quæſtionem vide me ipſum *in part. 1. tract. 5. reſol. 4.*

Quæ hic eſt Reſ. antec.

RESOL. XXIII.

An qui laborat impedimento perpetuo, ita vt non poſſit adire Pontificem, poſsit abſolui ab hæreſi, vel in dicto caſu extra articulum mortis, an ad Inquiſitores, vel ad Pontificem per Procuratorem, tacito nomine recurrendum ſit? Ex part. 8. tract. 7. & Miſc. Reſol. 15.

§. 1. SVPPONO ſub articulo, vel periculo mortis comprehendi quodlibet aliud impedimentum perpetuum ægritudinis, paupertatis, ſeruitutis, &c. ita vt Confeſſarius poſſit abſoluere pœnitentem, cùm ex dictis impedimentis non poteſt adire Summum Pontificem. Sed difficultas eſt, an hæc doctrina procedat etiam in caſu hæreſis; & negatiuè reſpondet Sanchez *in ſumma tom. 1. lib. 2. cap. 13. n. 37.* & Suarez *de fide, diſp. 25. ſect. 4. n. 26. in fine.*

Sup. hoc in Reſ. præcedenti & in Reſ. ſeq. & in to. 9. tr. 7. Reſ. 117. Sed hic ... & ... Reſ. 118. § Aſſero ſecundo. Sed ſi ... gis has du... vlt. Reſ. p... totas. & al... & §§. earum annotation... facilius ha... quæſt. tein... nare potet... & quàmui... pro Epiſco... po in hoc ... ſu in tom ... tract. 5. V... doctrinam ... Verum. E... 16. & al... eius not.

2. Non deſinam tamen adnotare, affirmatiuæ ſententiæ adhærere Caſtrum Palaum *tom. 1. tract. 4. diſp. 4. punct. 3. §. 5. numero 5. & 6.* vbi ſic aſſerit, ſolùm in crimine hæreſis non audent plures Doctores hanc extenſionem concedere ob eius ſingularem grauitatem, & rigoroſam reſeruationem. Addúntque ſic impedito nullam ſuppetere viam ſe ab excommunicatione hæreticali liberandi, niſi acceſſus ad Inquiſitores, vel Pontificem per litteras, vel procuratorem tacito nomine, ſiquidem Epiſcopo per Bullam reuocata eſt facultas in Trid. conceſſa.

3. Fateor ſola authoritate horum Doctorum hanc ſententiam probabilem reputari. Nam ſi licet proferre, quod ſentio, exiſtimarem ſanè æquè de hæreſi, ac de aliis criminibus poſſe ſic impeditum abſolui à quolibet Confeſſario; quia poteſtas vtendi hoc priuilegio fundatur in neceſſitate pertinentis: at licèt ſit delictum graue, grauiorem tamen neceſſitatem pœnitens habet. Ergo non ob grauitatem hæreſis limitandum eſt. Adde, quia, vt ipſemet Sanch. *num. 14.* affirmat, & ſtatim, dicemus, nullus tenetur in periculo mortis conſtitutus medio procuratore, aut litteris miſſis, abſolutionis beneficium impetrare, quia nemo tenetur medium aſſumere, quo eius delictum manifeſtari poſſit. Ergo neque etiam tenetur adſtrictus illo perpetuo impedimento, quod mortis periculo æquiualet, aſſumere procuratorem, vel litteris facultatem procurare. Aliàs ſi propter grauitatem hæreſis, & illius ſpecialem reſeruationem deberet pœnitens impeditus confugere ad Inquiſitores, vel ad Pontificem per procuratorem, etiam in articulo mortis conſtitutus, deberet eam diligentiam adhibere. Neque videtur eſſe ſpecialior ratio in vno, quàm in alio. Hucvſque Palaus.

4. At ſententiam negatiuam cum Sanchez, & Suarez, docet amiciſſimus, & doctus P. M. Candidus *tom. 1. diſpu. 3. art. 8. dub. 5. numero 5.* vbi ſic ait: Poteſtas abſoluendi ab hæreſi in articulo mortis, non eſt extendenda, vt poſſit quis abſolui alia ratione impeditus, puta paupertate, inimicitiis, ſenectute, aut ſimilibus impedimentis. Vnde in tali caſu extra articulum mortis ad Inquiſitores, vel ad Pontificem per procuratorem, aut litteras tacito nomine recurrendum eſt. Quia cùm non exprimatur *in capit. ea noſcitur, de ſententia excommun.* & in aliis, caſus hæreſis non cenſetur in illo comprehendi, propter ſtrictiſſimam eius reſeruationem. Ita Candidus.

RESO

Digitized by Google

RESOL. XXIV.

An qui non poſſit adire Papam ex perpetuo impedimento, poſſit ab hæreſi abſolui, etiam ſi nondum ſit in articulo mortis? Ex part. 11. tractatu 8. & Miſcell. 8. Reſ. 2.

§. 1. AD hunc caſum ſic reſpondet Dicaſtil. *de Sacram.tom.2.tract.*8. *diſp.*11.*dub.*16.*num.*267. Quæri poteſt, an qui laborat perpetuo impedimento adeundi Papam, etiamſi nondum ſit in articulo mortis, poſſit prædicto modo abſolui, non ſolum ab aliis reſeruatis, ſed etiam ab hæreſi itaut ſub nomine articuli mortis comprebendatur perpetuum impedimentum, & impotentia adeundi illum, & ſicut quando eſt in articulo mortis poteſt abſolui ab hæreſi, poſſit etiam in tali impedimento?

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & lege doctr. aliarũ Reſ. & §§. eius notationis.

2. Negant multi, inter alios Sanchez *in ſumma lib.*2.*cap.*13.*n.*37. Suarius *de fide diſp.*21.*ſect.*4.*n.*26. *in fine*, qui alios referunt. Refert etiam Diana 8.*p. tract.*7.*reſol.*15. Candidum, ipſe tamen Diana nihil decidit. Monentur ad id negandum ob eius delicti ſingularem grauitatem ob quam cenſeri debet magis rigoroſa reſeruatio. Oppoſitum tamen exiſtimat (ſi ratione agatur) probabilius Caſtro Palao *loc. citato numero* 5. cuius rationes mihi valdè placent. Probatur ergo eandem eſſe rationem de hæreſi. Quia ea facultas conceditur ob neceſſitatem pœnitentis, hæc autem non minor, ſed eo maior eſt, quo grauius eſt delictum, & magis cauendum periculum, ne quis ſub tanto malo moriatur, ergo grauitas non obſtat, ſed potius iuuare debet, vt præcaueat periculum, nec ſuperior cenſetur velle, vt tandiù maneat expoſitus tali periculo. Accedit, quod iuxta receptam ſententiam (de quo alibi diximus, & Sanchez admittit *numero* 14.) nemo in periculo mortis conſtitutus tenetur mittere procuratorem, aut litteras pro obtinenda abſolutionis facultate, & beneficio, neque enim tenetur medium adhibere, in quo ſe exponat periculo manifeſtandi ſuum delictum aliis. Atque ille qui in tali impedimento eſt conſtitutus eodem modo ſe exponeret eidem periculo, ergo eodem modo non tenetur illi ſe exponere. Alioquin ſi ob grauitatem hæreſis deberet tunc mittere per procuratorem, aut litteras ad Inquiſitores, vel Papam, id ipſum teneretur in ipſo mortis articulo, ſi poſſet, quod aduerſarij non concedunt. Hucuſque Dicaſtillus, ſed ſicut ego, vt ipſe ſupra notauit, olim nolui in hac quæſtione iudicium ferre; idem iterum, & nunc facio.

Sup. hoc inf. ex Reſ. 26. lege doctr. §. 1. & 2. & Reſ. 28. & in tom. 1. tr. 5. Reſ. 4. §. 2. per tot. & Reſ. 31. & hic ſuperius in tr. 1. Reſ. 206. §. Aduerte. quamuis in his doctrina illarum ſit pro articulo mortis.

3. Notandum eſt hic propter ſuperius dicta quod quoties quis non poteſt per ſemetipſum adire ſuperiorem, etiamſi poſſit illum vocare, cenſetur conſtitutus in articulo neceſſitatis, idque colligitur *cap. Quamuis, de ſentent. excommunic.* vbi ad obtinendam abſolutionem ſolùm requiritur, vt quolibet canonico impedimento, retrahatur quo minus Romanum Pontificem poſſit adire; ita Corduba *in ſumma queſt.*18. *part.*2. Valentia *tom.* 4. *diſputat.*7. *queſtion.* 10. *punct.* 2. Azor. *tom.* 1. *lib.* 8. *capit.* 19. *queſt.* 5. Henriquez *de pœnit. lib.*6. *cap.*9. Sanchez *lib.*2. *ſumma cap.* 13. *numero* 14. qui omnes teſte eodem Sanchez, & alij plures, quos refert, docent cenſeri legitimè impeditum eum, qui perſonaliter ſuperiorem adire nequit, etiamſi procuratorem mittere valeat. Atque vt idem Sanchez aduertit, ius non obligat pœnitentem vt ſe per tertiam perſonam præſentet, ſed per ſeipſum. Vlterius in hac materia onus adeundi ſuperiorem, vt obtineat abſolutionem, non eſt onus confeſſarij, ſed grauamen pœnitentis, quaſi in pœnam ſui delicti. Quando ergo non poteſt ipſe adire ſuperiorem, vel eum accerſere, cenſetur verè impeditus, & carere copia ſuperioris. Multò minus per litteras tenetur, quia exponeret ſe periculo detegendi peccatum, ſi vel litteræ amitterentur, vel ab alio reperirentur, aut poſtquam in manum ſuperioris venerunt ab aliquo alio legantur, vt ſæpè poteſt fieri; eſt etiam difficile tale medium exequi ſine nota. Quid ſi ſuperior non annuat? Denique multa ſunt quæ ab his mediis deterere poſſunt. Hanc ipſam ſententiam relatis auctoribus prædictis ſequitur Caſtro Palao, & rectè probat diſcurrendo per ſingula alia media recurrendo ad ſuperiorem, & oſtendendo pericula, quæ in his poſſunt timeri. Legatur illa, citata *diſput.*4. *punct.*5. *numero* 7. vbi cum eodem Sanchez rectè docet non teneri pœnitentem accipere Bullam Cruciatæ, aut aliud ſimile priuilegium, ſed poſſe vti ordinario beneficio iuris.

4. Et hæc omnia docet Dicaſtillus *loco citato numero* 270. qui poſtea *num.* 271. probat impedimentum perpetuum adeundi ſuperiorem pro abſolutione, æquiualere articulo mortis. Ratio eſt, quia impeditus moraliter certus eſt ſe non poſſe ante mortem abſolui à ſuperiore, atque adeo eſt iam ad eam neceſſitatem redactus, vt ab alio debeat abſolui & non à ſuperiore, quem per ſeipſum adire, (vt ſupponimus) non poteſt, per alios verò, aut per ſcripturam non tenetur, vt probatum eſt cum tot auctoribus; quid ergo proderit quoad hic maneat toto tempore vitæ non abſolutus à peccato, nec à cenſura, ſi illa habeatur? Cumque omnis reſeruatio ſit in ædificationem, non in deſtructionem (vt ſæpe dixi) nec debeat ſuperior cenſeri voluiſſe reſeruare pro caſu, quo non ſolùm non prodeſt, ſed nocet reſeruatio, meritò in caſibus locum habere debet doctrina, quo impedimentum perpetuum reputari debeat pro vero articulo, ſeu periculo mortis in ordine ad obtinendam abſolutionem peccati, ſeu cenſuræ. Cùm ergo in proprio articulo, aut periculo mortis (poſito ſaltem quod non poſſit haberi ſuperior) poſſit abſolui, poterit etiam in tali caſu æquiualenti. Et ſuperius dictis conſentit Palaus & alij quantum ad caſus Pontificios, & Hurtad. *de Pænit. diſput.* 11. *difficul.*13. hoc etiam extendit ad caſus aliorum Prælatorum, ſed negat Cardinalis Lugo, verùm aduerſus illum inſurgit Dicaſtill. *vbi ſuprà*, adi illum, & non pigeat.

Sup. hoc latè in to. 1. tr. 5. Reſ. 12. & in aliis eius primæ not.

RESOL. XXV.

An qui vi, & metu, vel fraude, & dolo, aut alio quocumque caſu inter Infideles exterius fidem negans, corde tamen illam retinens poſſit poſtea inter Chriſtianos rediens abſolui à quocumque Confeſſario approbato; & quid blaſphemantibus hæreticaliter inter Chriſtianos?

Et quid eſt dicendum de illuſoribus Imaginum Sanctorum, & comedentibus carnes tempore prohibito &c.

Et an, quando blaſphemia eſt hæreticalis, abſolutio Inquiſitori reſeruetur? Ex part. 3. tract. 4. Reſolut. 142. aliàs 143.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 5. §. vlt. & inf. in Reſ. 29. §. 1. & 2. & in to. 2. tr. 6. Reſ. 169. § Mihi, ad med. verſ. Ille etiam.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Stephanus Fagundez *præc. 2. lib* 8. *c.*8.*n.*39. vbi ſic aſſerit: Animaduerto illum, qui vi, & metu, vel dolo, & fraudulenter ſe inter infideles exteriùs infidelem fingit, Maurum videlicet, Iudæum, Idololatram aut Hæreticum, & exteriùs fidem negauit, corde tamen illam retinens, peccare quidem grauiſſimè contra externam fidei profeſſionem, non tamen eſſe hæreticũ comprehenſum in Bulla Cœnæ, nec incurrere excommunicationem ipſius, & poſſe abſolui à quocunq; Confeſſario ordinario approbato. Ita Fagundez, & ante illum ex eadem Societate Ieſu do-

Digitized by Google

docet hanc ſententiam Toletus *lib.4. cap.4. num.6.* & poſtea Suarez *tom.5. in 3. part. diſp.4. ſect.2. num. 22. & diſp.21. ſect.2. n.3.* & tandem Sanchez *in ſumma tom.1. lib.2. c.7. n.8. in fine*, & poſt omnes Filliucius *tom.2. tract.22. c.6. n.164.* Et ratio eſt, quia talis non eſt verè infidelis, vel hæreticus quia non habet errorem in intellectu. Ergo, &c. Deinde hæreſis ratione ſolius excommunicationis reſeruatur. At hæreſis externa abſque errore interno ſubiacet excommunicationi. Ergo, &c. Nec refert, (ait Fagundez) quòd ab Inquiſitoribus huiuſmodi homines puniri poſſint in foro externo, tanquam hæretici, nam præſumunt Domini Inquiſitores illos habuiſſe diſſenſum à fide in intellectu, ſiquidem hunc diſſenſum exterius finxerunt, & manifeſtarunt. Ita ille.

2. Et poſt hæc ſcripta inueni eam ſententiam ſupradictorum Auctorum docere etiam Franciſcum Syluium in ſuis eruditiſſimis Commentariis *ad 2. 2. D. Thomæ q.11. art.3. concl.2.* vbi ſic aſſerit: Hæreticus ſolo actu externo quamuis grauiter peccet, non eſt excommunicatus neque incurrit alias pœnas Eccleſiaſticas in hæreticos latas, & per conſequens poteſt à quolibet Confeſſario abſolui, quamuis pro hæretico in foro externo reputetur, imò & pro excommunicato geri debet apud eos, qui nouerunt peccatum externum, & neſciunt animum ſemper manſiſſe Catholicum. Ex his ſequitur, quòd qui propoſitiones hæreticas effuderunt qui Sanctorum imaginibus illuſerunt, qui comederunt, carnes tempore prohibito, qui Mahumeto cultum, & reuerentiam exhibuerunt, ſi ea fecerint, aut metu compulſi, aut ſpe lucri adducti, aut ira, vel alia quacunque paſſione commoti, nullum in animo errorem, at priſtinam fidem tectam tenentes, neque hæretici ſunt, neque excommunicatione in hæreticos lata innodati. Ita Syluius *vbi ſuprà.*

Sup. hoc inf. in §§. ſeqq. huius Reſ. & ſignanter § Et tandem.

3. Item hanc ſententiam docet Homobonus de Bonis *in exam. Eccleſ. part.1. tract.7. c.1. q.4.* vbi ita ait. Quid ſentiendum de eo, qui ſolùm exteriùs rem fidei negat, aut ab ea omnino per apoſtaſiam recedens, abſque tamen errore intellectus ad aliam ſectam tranſit? Reſpondeo, cùm cenſuræ, & reliquæ pœnæ delictum aliquod afficientes, non niſi ob delictum verum & conſummatum contrahantur, ſequitur, quemlibet Confeſſarium ab hoc (licèt graui peccato) abſoluere poſſe. Secus autem in externo foro iudiciali, in quo præſumptionibus ſtatur, proinde qui huiuſmodi delicta committunt, per Eccleſiaſticos iudices reconciliari, & à cenſuris abſolui ſolent. Idémque de his dicendum eſt, qui aliqua hæreticalia verba protulerunt, & poſtea ſe ea ioco dixiſſe aſſerunt; nam eorum excuſationes in foro interiori, non autem in exteriori iudice admittuntur. Sic Homobonus.

4. Item hanc opinionem tenet Ioannes Valerus *in differentiis vtriuſque fori, verſ. Hæreſis differ.2. n.1.* vbi ſic aſſerit: Fidem negans, exterius, interius tamen ſeruans, non eſt in foro animæ excommunicatus, & ideò in tali foro non indiget abſolutione, & poteſt à ſuo Parocho à prædicto peccato abſolui, vbi Epiſcopi non habent prædictum peccatum reſeruatum, in foro tamen exteriori, iudicabitur excommunicatus, & tenemur eum denuntiare Dominis Inquiſitoribus.

5. Item tenet Bartholomæus Giptius *in tract. de caſ. reſeru. c.6. caſ.4. n.83. & 84.* ſic aſſerens. Et hæc ſint breuiter dicta ad cognoſcendum quæ ſapiunt hæreſim manifeſtam, eaque procedunt in foro fori. At verò aliter proceditur in foro conſcientiæ, in quo cùm procedatur ſecundùm intima cordis, nam ſi quis aliquod hæreſim manifeſtam ſapiens proferat, non ſequitur: ergo eſt hæreticus. Prudens igitur Confeſſarius conſiderabit, ſitne reuera hæreticus, nam ſi quodcumque manifeſtam hæreſim ſapiens fecerit, ſi reuera non ſit hæreticus, abſoluat ab hoc caſu, ſi non eſt Epiſcopo reſeruatus, quidquid ſit futurum coram Inquiſitore, ſi res aliquo futuro tempore detegatur. Sic Giptius.

6. Et tandem hanc ſententiam ex Dominicanorum familia tenet Michael Zanard. *in directorio Theologorum, p.2. præcept.1. cap.11.* vbi ſic ait; Quando blaſphemia eſt hæreticalis, abſolutio Inquiſitori reſeruatur. Si verò Confeſſor comperrerit blaſphemum bene ſentire de fide, eum abſoluat. Ita Zanardus, quo nihil, clarius, nam apertè docet tunc blaſphemiam hæreticalem eſſe Inquiſitoribus reſeruatam, quando blaſphemus habet errorem intellectus; nam ſi bene ſentiat de fide, docet a Confeſſario abſoluendum. Vide etiam Torreblancum *de magia, lib.4. cap.5. n.8.* Bannez *in 2.2. D.Tho. q.11. art.4. § quæritur ſecundò, concl.3. arg.2. fol. mihi 658.*

7. Vidiſti amice lector, quot patronos numero & ſcientia inſignes habeat hæc opinio. Ex qua ſequitur quòd ſi aliquis, vt dictum eſt, tantum externè fidem negauit, vel alia ſapientia manifeſtè hæreſim commiſit, poteſt à quocumque Confeſſario abſolui ſine auctoritate Dominorum Inquiſitorum, & ſine priuilegio Bullæ Cruciatæ, dummodo tale peccatum non ſit Epiſcopo reſeruatum. Verùm hæc opinio diſplicet multis, & præſertim viro doctiſſimo Domino Don Franciſco de la Riba Vicario Eminentiſſimi Cardinalis ab Auria, nam putant, hoc minimè Confeſſarium efficere poſſe ſine dominorum Inquiſitorum auctoritate, vel ſine Bulla Cruciatæ, cùm tale peccatum ſit Dominis Inquiſitoribus per eorum edicta reſeruatum.

RESOL. XXVI.

An quilibet Sacerdos etiam Parocho præſente, poſſit in articulo mortis Hæreticum abſoluere?

Et quid, ſi in dicto caſu Epiſcopus, vel inquiſitor præſens ſit?

Et an ſupradictus Hæreticus occultus abſolutus in articulo mortis, ſi ab eo euadat, debeat ſe præſentare Summo Pontifici ſub pœna reincidentiæ in eandem cenſuram, vel ſufficiat, vt ab Epiſcopo, vel inquiſitore denuo abſoluatur? Ex p.1. tract.5. Reſ.5.

§.1. RESpondeo poſſe quemlibet Confeſſarium, in articulo, mortis abſoluere Hæreticum: & hoc omnes concedunt. Difficultas, eſt quando Inquiſitor, vel Epiſcopus adeſſet in tali caſu putat Zambranus *in deciſ. caſ. conſc. tempore mortis, c.5. & dub.6. n.4.* & Bonac. *de cenſ. diſp.1. q.3. punct.3. n.5.* ægrum debere illos adire per confeſſarium, vel per alium; ſeu per literas facultatem, vt abſoluatur, petere.

Sup. hoc in tom. 2. tr. 1. Reſ. 4. §. 2. per tot. & in Reſ. 13. & in omnibus aliis earũ notationum. & not. ſeq.

2. Hanc ſententiam, & meritò, damnat Sanchez *in ſumma tom.1. lib.2. cap.13. n.14.* Et ratio eſt; quia non adeſt obligatio pœnitenti, vt ſe per tertiam perſonam Superiori abſoluturo præſentet; & Confeſſarius non tenetur hoc grauamen ſuſcipere.

3. Adde, quod ego puto probabiliter, in tali caſu ceſſare omnem reſeruationem caſuum, & cenſurarum & ideo poſſe ſimplicem Sacerdotem, etiam præſente confeſſario approbato, & Confeſſarium approbatum, etiam præſente alio Superiore: cui caſus illi, & cenſuræ reſeruantur, vel per priuilegium conceduntur; poſſe, inquam, in tali caſu abſoluere ægrum ab omnibus caſibus, & cenſuris, & per conſequens ab hæreſi: & ita docent Nauarrus, Rodriquez, Henriquez, Vega, citati à Sanchez, *vbi ſupra, n.6.* quibus ego addo Villalobos *in ſumma, tom.1. tract.27. clauſ.1. §.2. num.7.* Barboſam *de poteſt. Epiſcopi part.2. alleg. 25. num.51.* Coriolanum *tract. de caſ. reſeru. part.1. ſect.2. art.16. n.7. & 8.* Conradum *in Reſponſ. caſ. conſcient. par.1. q.12.* Ludouicum de S. Iuan *in ſumm. part.1. tract. de pænit. q.6. art.6. dub.4.* Iuan. Valerum *in different. vtriuſque fori, ver. Excomm. diff.25. n.1.* Angles *in 4. tom.2. q. de Confeſſione, art.*

Sup. contr. in hoc §. latè in to. 2. tr.4. Reſ.43. & 44. & ibi in tr. 5. Reſ.7. § Notandũ eſt. & ſeqq. & in to. 3. tr. 2. Reſ. 41. § Verum quoad. & ſeqq. ſed lege eam à princ. vel ſaltem à §. Sed ſupradicta. & vide ibi Reſ. 42. & hic ſuperius in tr. 2. Reſ 105. §. 2. ad med.

à verſ. Hoc autem. & in Reſ.206.§.1. à lin. 2. & in tom. 8. tr. 1. Reſ.4.§.3.ſi ignoranter poſt med. & melius in Reſ.7. Sed vt melius poſſis diſſoluere hāc quæſt. & occurrere eius obiectionibus, ne deſeras prius videre in to. 1.tr.5. doctr. Reſ. 4. & aliarum eius ſecundæ not. & Reſ. 2. & omniū aliarū eius annotat. ex quibus caput doctr. repleueris, ſi prius legēdo caput nō doles. Vbi etiā pro præſente proprio Parocho, in hoc textu contento.

art. de miniſt. diffic. in articulo mortis. Epiſcopum Zerolam *in praxi de Pœnitentia cap.* 15.*num.*4. Finellium *de caſ. reſeru.cap.*7.*in fin.*& ex Societate Ieſu Pau um Comitolum *in Reſp.moral.lib.*1.*quæſt.*22.*num.*2. vbi ſic aſſerit: [Mihi tamen in verba Concilij Tridentini intuenti, *ſeſſ.*14. *cap.*7. perquam videtur probabile, vnicuique in mortis articulo conſtituto ius eſſe, cui collibitum fuerit, confitendi quamuis proprius adſit Sacerdos: facit enim ille articulus, vt omnis ceſſet reſeruatio; cur non item ceſſet reſeruator?] Etenim his verbis decernit Concilium: [Veruntamen piè admodum, ne ipſa occaſione aliquis pereat in eadem Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit, vt nulla ſit reſeruatio in articulo mortis; atque ideò omnes Sacerdotes quoſlibet pœnitentes à peccatis, & cenſuris abſoluere poſſunt.] In quibus verbis Concilium abſolutè, & indiſtinctè dicit omnes Sacerdotes ea poteſtate gaudere in eo articulo. Ergo videtur omnibus illis parem iuriſdictionem, pro eo articulo, concedere & cum lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. Vnde Petrus de Ledeſma Dominicanus, tenens hanc ſententiam *in ſum. to.*1.*tract. de Sacram. Pænit. cap.*14.*diffi.*2.*fol. mibi* 301. ſic ait: [El derecho Eccleſiaſtico (nempe, Concilium Tridentinum, *vbi ſuprà*) no pone exceptiun ninguna; ſino tan ſolamente dice, que qualquiere Sacerdote puede abſoluer à qualquer penitente, de qualeſquier pecados, y cenſuras, luego en el articulo de la muerte qualquier Sacerdote puede confeſſar, aunque eſte preſente el proprio Parocho, ò otro que tenga iuriſdicion ſubdelegada.] Hæc ille, ſatis, vt *ſuprà* dixi probabiliter: quidquid in contrarium, probabiliter etiam, aſſerant Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *vbi ſup.n.*7. quibus ego addo Sanctorium *de caſ. Pap. & Epiſcop. n.*146. Bonac. *de Sacram.diſput.*5.*q.*7.*punct.*1.*n.*10.*& de cenſ.diſp.*9.*q.*3.*punct.*5.*n.*3. Benzonium *tr. de fuga, lib.* 1. *diſp.*1. *q.*6. Sanctarellum *tract. de hæreſi,c.*6.*dub.*1. *n.*2. Putaneum *in* 3.*p.D.Thomæ,p.*2.*q.*3.*concl.* 1. Conirch *de Sacram.diſp.*8.*dub.*2.*num.*16. Reginaldum *in praxi,to.*1. *lib.*1. *cap.*7. *n.* 61. Auilam *de cenſuris,part.*2.*cap.*6.*diſp.*3. *dub.*1.*concluſ.*4. Vaſquez *in* 3. *p.tom.*4. *quæſt.*93. *art.*1. *dub.*4.*num.*18. & Nugnum etiam *in addit.ad* 3.*p.tom.*2. *q.*8.*art.*6. *dub.*3.*fol.mibi* 300.

Sup. contento in hoc §. in tom. 1. tr 4. Reſ.44 § vlt. pauló pòſt init. à verſ. Soli aduerte. & ibi in tr.5. Reſ. 13. ad med. à verſ. Notandū. & in Reſ. 19.§. pen. & vlt.& hic ſup. in tr. 1.Reſ.196.§. 1. ad med. & in Reſ. 101. & 102. & in tom 9. tr 7. Reſ. 127.

4. Notandum eſt verò, ſupradictum Hæreticum occultum abſolutum, vt *ſuprà*, in articulo mortis, debere ſe præſentare Summo Pontifici, nam cum hoc onere abſolutus cenſetur, ſi ſuperuiuat, ſub pœna reincidentiæ in eādem cenſuram; non vt iterum abſoluatur, quia iam abſolutus eſt: ſed, vt obediat eius mandatis. Ita Suarez *tom.*3. *diſp.*30. *ſect.*3. *n.*6. Henriquez *lib.*13. *cap.*29.*n.*4. Barboſa *in collectan.tom.*2. *lib.*5.*tit.*39. *c.*11. *n.*5. & alij communiter: licet contrarium aſſerat Nauarrus *cap.*26.*n.*27. Auila *de cenſuris,part.*2.*cap.*7.*diſp.*3. *dub.*4.*concl.*1.§.2. & Gambarupta *tract.de caſ.reſeruat. cap.*2.*n.*65. quando cenſura non habet onus ſatisfaciendi cauſæ, propter quam incurritur, vt eſt in caſu noſtro: & probabilem putat hanc opinionem Fillincius *tom.*1.*tract.*13.*cap.*7.*num.* 141.

5. Sed, ſi aliam ſententiam vis amplecti, etiam dico, non eſſe neceſſarium, vt talis Hæreticus ad Summum Pontificem recurrat; ſed ſufficere, vt ab Epiſcopo, vel Inquiſitore denuò abſoluatur: nam prior abſolutio non obſtat, quin pœnitens poſſit nouam abſolutionem abſolutam obtinere: & ita docet Henriq. *lib.*6. *c.*10.*n.*3.*in Gloſ.lit.G.* Bonac. *de cenſ.diſp.*1.*q.*3.*punct.*3. *n.*15. & alij.

RESOL. XXVII.

An Hæretico negatiuo iam deſtinato ad comburendum ſit abſolutio impertienda, & ſacra Euchariſtia conferenda?

Et an in ſupradicto caſu, ſi nullus eſſet Sacerdos præter ipſum iudicem Eccleſiaſticum, teneatur excipere confeſſionem ſacramentalem negatiui, & illum abſoluere, ſi prudenter ſenſerit illum ritè eſſe confeſſum, nec licitè poſſit id prohibere Sacerdotibus? Ex part. 5. tract. 3. Reſ. 78.

Quæ hic eſt inf. Reſ. 33. in eius §. vlt.

§. 1. PRo parte negatiua *in part.*1. *tract.*5. *reſolut.*8. adduxi Sanchez; pro affirmatiua verò Portel; ſed pro curioſis non deſinam modò hic apponere ſententiam Hurtadi de Mendoza *de fide vol.*1. *diſp.*86. *ſect.*2. §.29. vbi ſic ait: Dubium occurrit quid agendum ſit cum hæretico negatiuo? an ei poſſint ſacramenta Pœnitentiæ & Euchariſtiæ conferri, an ei ſint neganda? Ergo diſtinguo duas rationes ei Sacramenta conferendi. Prima eſt ex authoritate iudicis accerſentis Sacerdotem vt ei miniſtret confeſſionem, eúmque abſoluat, & det Chriſti corpus. Secunda eſt ſine iudicis authoritate, vt ſi Sacerdos à iudice abhibitus velit iudice inconſulto audire peccata negatiui; ex cuius ſacramentali confeſſione colligit prudenter eum eſſe innocentem, & ne falſum quid dicat, eſſe paratum ad ſupplicium. Pater Suarez *diſp.*23.*ſect.*2.*n.*5. ſupponit eum non eſſe donandum Sacramentis, in quo eſt deterioris conditionis hæretico confeſſo. Ego hanc ſententiam interpretor de prima ratione conferendi Sacramenta, idque probat ratio Patris Suarez, eum non debere in Eccleſia tolerari, quia non eſt illi reconciliatus, quæ clara ſunt in reconciliatione & toleratione iuridica, ſiue forenſi, quia leges fori ſunt illi aduerſæ. At non video cur Sacerdos priuatim non poſſit illum abſoluere, imò videtur ad id teneri, quia priuatim leges fori non præiudicant legibus conſcientiæ: poteſt enim quis innocens in conſcientia eſſe reus in foro. Demus Sacerdoti conſtare euidenter de innocentia negatiui, vel quia teſtes confeſſi ſunt crimen falſi teſtimonij, vel quia decepti ſunt in perſona accuſata, vel aliam ob cauſam. Hic tenetur negatiuum abſoluere, quia omnia argumenta videt veræ pœnitentiæ, & alioquin exponeretur periculo damnationis. Idem dico etiamſi Sacerdos non ſit certus de falſo crimine, quia in foro ſacramentali ſtandum eſt confeſſioni ipſius pœnitentis, dum non conuincitur mendacij à miniſtro Sacramenti; tunc autem non conuincitur: ergo tenetur ſtare illius confeſſioni. Igitur dum prudenter credit negatiuum eſſe verè pœnitentem, tenetur illi dare ſacramentum Pœnitentiæ, priuatim tamen & occultè, iudice vt iudice inconſulto, quia vt iudex id tenetur prohibere. Confirmatur, quia collatio Sacramenti nulli periculo tunc exponitur, negatio autem Sacramenti eſt expoſita periculo damnationis æternæ negatiui: ergo eſt adminiſtrandum id Sacramentum, quod cenſeo de ipſo iudice Eccleſiaſtico; ſi enim præter illum nullus adeſſet Sacerdos, tenetur excipere confeſſionem ſacramentalē negatiui, & illum abſoluere, ſi prudenter ſenſerit illum eſſe ritè confeſſum, nec licitè poteſt id prohibere Sacerdotibus, quamuis in foro agant cum negatiuo more in pertinaces ſeruato. Huc vſque Hurtadus.

2. Notandum eſt etiam hic obiter id, quod docet Maſinus *in pract. Inquiſ.part.*10. *num.*57. vbi ſic ait. [L'heretico, il quale in articulo mortis viene aſſoluto deue, s'haura con la ſua falſa dottrina ingannato alcuni promettere di ſatisfare, cioè ſcuoprir loro la frode. La qual coſa non s'intende hauer luogo qualcunque volta eligi habbia di gia ſodisfatto, o non poſſa in verum modo ſatisfare, o perche gli ingannati ſiano aſſenti, o perche eligi poco ſtante debba eſſer condotto alla morte, ceſſa altresì la neceſſità di tal cautela, quando per altra via ſia ſtato à gli ingannati ſcoperto l'inganno.] Sic ille.

Tom. V. Hh 3 RESOL.

RESOL. XXVIII.

An ſit petenda facultas ab Inquiſitoribus abſoluendi illum, qui damnatus eſt ad mortem, & iam eſt, vt vulgo dicitur, in Capella penes Dominos Societatis Alborum, & inuenitur Hæreticus?

Et quid in hoc caſu, ſi eſſet Prælatus, & ſubditus in eadem domo, & hic autem habet crimina reſeruata; an non teneatur ille, nec Confeſſarius Prælatum adire, quamuis poſſit? Ex p.5.tr.13.& Miſc.1. Reſ.12.

§.1. SVppono poſſe hoc fieri ſine Rei manifeſtatione. Et hoc non obſtante negatiuam ſententiam teneo, quam tuetur Hurtadus de Mendoz *in 2.2.diſp.84.ſect.7.§.125.* vbi ſic ait. Carcerati afficiendi vltimo ſupplicio ſunt in mortis articulo. Lata igitur ſententia, & inſtante exequutione, ſunt in mortis articulo, in quo nulla eſt reſeruatio. Nec tenentur mittere Confeſſarium, vt petat à Superiore facultatem, quia rectè monet Sanchez illud futurum oneri Confeſſario ipſi potius, quàm pœnitenti, qui quidem adire non poteſt. Addo eum non teneri Superiorem adire, quamuis poſſet, e. g. ſint ſimul in eadem domo Prælatus & ſubiectus, hic autem habeat crimina reſeruata Prælato, non tenetur illum adire magis, quàm ſi eſſet ex morbo moribundus. Ad hoc autem eum non teneri, oſtendam inferiùs. Ratio eſt, quia ex ſententia iuſta, aut iniuſta violentia hic eſt in mortis articulo, non ſecus, ac qui ex morbo. Hæc autem immunitas à reſeruatis non oritur ex hac, aut illa occaſione periculi, ſed ex ipſo mortis articulo, vt in eo homo ſine vlla difficultate ſit expeditus ad ſe reconciliandum Deo, & cùm iam ſit exceſſurus è viuis, non eget eo reſeruationis fræno, nec cum illo agitur more cæterorum. Ita Hurtadus, & ego.

Sup. hoc quamuis pro naturali mortis articulo lege ſup. ex Reſ. 16. doctr. §.1. & ſignanter §. 2. & ex Reſ. 14. §. Notandũ. & ſuperius in tr. 1. ex Reſ. 106. §. Aduerte. & in tom. 1. tr. 5. Reſ. 4. à lin. 3. à verſ. Difficultas. & ſeq. & ad pedem literæ vt in hac Reſ. in alia eius not.

RESOL. XXIX.

An Confeſſarius virtute alicuius Iubilæi poſſit abſoluere ab hæreſi occulta?

Et ſupponitur, quod in ordine ad incurrendam excommunicationem in foro conſcientiæ, opus eſt, vt Hæreticus habeat errorem in intellectu cum pertinacia, & eius incredulitas humano ſenſui ſubiaceat; ideo ſi aliquis exterius ſolum negat Fidem, non erit Hæreticus; nec ſi tranſiret ad aliam ſectam; vel ſi Idolis externum cultum exhibeat; vel ſi Dæmonem inuocaret verbo, cultu, vel alio aliquo opere; vel ſi magnetem, vel caput aſini baptizaret; & incantationes, & maleficia efficeret; & ſimilia horrenda perpetraret; ſi errorem in intellectu non habet, minimè Hæreticus in foro conſcientiæ cenſendus erit.

Et tandem docetur, quod Hæreticus purè mentalis non incurrit in excommunicationem niſi verbo, vel aliquo ſigno, aut facto hæreſim explicet? Ex part.1. tract.5. Reſ.1.

§.1. SVppono, quòd in ordine ad incurrendam excommunicationem in foro conſcientiæ, opus eſt, vt Hæreticus habeat errorem in intellectu cum pertinacia, & eius incredulitas humano ſenſui ſubiaceat. Diximus, *vt habeat errorem in intellectu*: nam ſi aliquis ſolùm exteriùs neget fidem, non erit Hæreticus in foro interiori: & ideò qui tranſiret ad aliam ſectam, vel idolis externum cultum exhiberet; qui Dæmonem inuocaret verbo, cultu, vel aliquo alio opere, qui magnetem, vel caput aſini baptizaret, incantationes, & maleficia efficeret, vel ſimilia horrenda perpetraret, ſi errorem in intellectu non haberet, minimè Hæreticos in foro conſcientiæ cenſendos erit. Hæc omnia tamen non impediunt, quominùs Illuſtriſſimi Inquiſitores poſſint talem punire tanquàm Hæreticum: quia ex ſignis externis prudenter poſſunt, & debent præſumere internum peccatum hæreſis.

Sup. conſecto in hoc, & ſeq. §. ſup. in Reſ. 5. §. vlt. & in Reſ. 15. & in tom. 1. tr. 6. Reſ. 169. § Miſſ. ad med.

2. Secundò diximus, *cum pertinacia*: quia, vt ſit aliquis Hæreticus, opus eſt, vt ſciens, & prudens teneat aliquid contra Eccleſiam; vel, vt alij loquuntur, vt quis cognoſcat; & animaduertat ſuam opinionem eſſe contrariam ſenſui Eccleſiæ; & tamen, neglecta auctoritate ipſius Eccleſiæ, in ſua opinione perſiſtat: & in hac pertinacia, temporis mora, & in errore perſeuerantia non requiritur; quia in quouis temporis momento, & vno ſolo actu, & aſſenſu inſtantaneo poteſt hæreſis culpa perpetrari.

Sup hac pertinacia lege inf. in tr. 12. latiſſimam doctr. Reſ. 36.

3. Et tandem diximus: *Et eius incredulitas humano ſenſui ſubiaceat.* quia Hæreticus purè mentalis non incurrit in excommunicationem, niſi verbo, aliquo ſigno, vel facto hæreſim interiùs latitantem explicet.

4. Et ita hæc omnia ſupradicta docent DD. quos citat, & ſequitur Sanch. *in ſumma, tom.1. lib. 2.c.7.n.8.* quibus ſubſequentes ego addo: Pinellum *de caſ. reſeru. caſ.2.num.*10. Lorcam *in 2.2.quæſt.11.art.2.diſp.47.n.7.* Becanum *in ſumma Theol. part.3.cap.*. *quæſt.*2. Megalam *in 3.p.lib.3.cap.1.quæſt.1.nu.*4. Molfeſium *in ſum. tom.1. tract.11. cap.7.n.39.* Fiorenum *de caſ. reſeru.p.2.caſ.1. §.4. verſ. dummodo, num.* 2. Turrianum *in 2.2. tom.1. diſp.55. dub.1.* Coninch. *de actibus ſupernatur. diſp.18. dub.7. n.75.* Malderum *in 2.2. quæſt.11.art.1.membr.2. 3.& 4.* Duardum *in Bull. Can. lib.2. can.1.quæſt.20. & ſeq.* Piaſecium *in praxi Epiſc. p.2. cap.4. art.6.n.3.* Giptium *de caſ. reſeru. c.6. n.84.cap.9.n.45.& cap.14.n.7.* Souſam *in Bulla Can.cap.2.diſp.5. & ſeq.* Lazarium *tr. de Blaſphem.q.5.n.74.* Fernandez *in exam. Theol. mor. p.3.c.9.§.16.n.2.* Gambaruptam *de caſ. reſeru.c.4.n.13.& ſeq.* Barboſam *de poteſt. Epiſc.p.2.alleg.40.n.5.* Campanili *in diuerſ.iur.can.rubr.11.c.26.n.28.* Homobonum *de caſ. reſeru.p.1.c.8.* Zanardum *in direct. Confeſ. p.2. præcept.1.c.8.* Peregrinum *de immun. Eccl. cap.8.n.2.* Torreblancam *de magia, lib.3. c.10.n.20* Cherub. *in comp. Bull. tom.3. Conſtit.24. Pauli V. ſchol.2.* Valerum *in differ. vtriuſque fori, verb. hæreſis, diff.2. n.1. & 2.* Filliucium *tom.2.tract.22.c.6. n.152.* & Reginaldum *tom.1. lib.9. cap.14.n.224.* cum aliis. His itaque ſuppoſitis.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 5. §. Notandũ. & ſuperius in tr.1. Reſ. 14. & inferius in tr. 10 Reſ. 93. curſim, ſed addito Bo... in fin. verſ. Nã Hæreticus. & in tom. 2. tr. 6. Reſ. 171. §. Verũ à lin. 3. & in to. 3. tr. 1. Reſ. 32. pro... & ſignãter §. 1. ad med. verſ. Tũ quia Eccleſia & in to. 6. tr. 3. Reſ. 2. ferè poſt tres col. à princ. verſ. Sed vt cognoſcat. &c.

5. Reſpondent aliqui, Confeſſarium electum virtute alicuius Iubilæi, in quo conceditur facultas abſoluendi ab omnibus caſibus, etiam in Bulla Cœnæ, poſſe abſoluere pœnitentem à crimine hæreſis: & ita fuiſſe declaratũ Romæ anno 1607. in Sacra Pœnitentiaria, & ſeruari in praxi teſtatur Filliuc. *tom.1. tract.8.c.10. n.265.* & Antonucius *in Catecheſ. Neap. lib.4.cap.19.* aſſerit, ita fuiſſe deciſum Placentiæ ab Epiſcopo, & Inquiſitore illius Ciuitatis, qui quidem Epiſcopus erat tunc noſter Card. Arezzus, Vir ſanctiſſimus, & doctiſſimus. Et hãc ſententiam practicari à Patribus Societatis IESV, teſtatur Epiſcopus Zerola *tract. de Iubilæo, lib.2, cap.58.q.3.* & ex eadem met Societate illam docet Regin. *tr.1.lib.8. cap.5.ſect.1.n.53. in fin.* & nouiſſimè Fagund. *de Præc. Eccl. tract.2. lib.8. cap.8.n.38.* ex noſtra Religione docet etiam hanc ſententiam Molfeſ. *in ſum. to.1. tract.7.c.21. n.62.* Alfonſus de Leone *tract. de Iubilæo, p.2.q.51.n.43.* Idem etiam docet Peirinus *de priuil. Minimorum, tom.1. Conſtit.4. Sixti IV. §.5.n.20.* & ante illos Lorca *in 2.2. q.11. art.4.diſp.45. n.9.* Farinacius *de hæreſi, q.192.n.63.* qui citat Pegnam: & tandem Polanchus *tract. de Iubilæo, nuper impreſſo, ſect.42.n.65.* & multi viri docti à me de hac re conſulti.

Sup. conſecto in hoc & duobus §§. ſeqq. inf. in Reſ. 38. §. Sed ſi ad lin. 6. & verſ. Ratio eſt. & inferius in tr. 10. Reſ. 81. & quamuis nõ plenè ſup. hoc lege tamen in to. 4. tr. 4. ex Reſ. 13. §. vlt. & ſignanter in to. 7. tr. 1. Reſ. 287. §. Confirmatur. in princ. & melius in to. 3. tr. 2. Reſ. 64. §. 2. propè fin. à verſ. & ideo in conceſſione. & latè in §. Ad argumentũ. & ſeqq. & in tom. 9. tr. 7. Reſ. 152. §. 2. propè fin. à verſ. quod etiam proba-

6. Et ratio eſt: quia vt doctè obſeruat Lorca, ex quo Pontificibus conſtitit controuerſia hæc inter Doctores, vt ſedarent quæſtionem, expreſſe aliquando exceperũt crimen hæreſis: quòd ſi poſtmodum generaliter in aliquo Iubilæo dent abſoluendi poteſtatem, nulla exceptione

tur.ſed abſoluti & à Pōtificibus deſinitū Decretū lege illud ibi in Reſ 118 à in 5. §. 1.

tione facta, videntur planè ex induſtria eam abſtuliſſe, & voluiſſe indiſcriminatim omnia largiri. Secundò, quia ita videtur expedire ad finem recipiendi theſaurum Indulgentiarum: nam aliàs multi illas conſequi minimè poſſent.

7. Sed, his non obſtantibus, non deſunt DD. contrarium ſentientes, quos citat, & ſequitur Suarez *tract. de fide, diſp. 21. ſect. 4. n. 21.* quibus ego addo Hotonum *de caſ. reſeru. p. 1. c. 4. §. 22. n. 4.* Raguccium *in lucerna Parochorum, q. 125. n. 5.* Syluium *in 2. 2. q. 11. art. 3.* Nouarium *in ſingul. concl. 3. n. 8.* Anilam *de cenſ. p. 2. cap 7. diſp. 1. dub. 7. concl. 1.* Victorell. *in notis ad Man. Nauarri, c. 7. n. 74.* Pottel. *in addit. ad dub. regul. verb. hæreſis, n. 26.* Homobonum *de exam. Eccl. p. 2. tract. 5. cap. 6. q. 35.* Torreblancam *de magia, lib. 4. cap. 6. n. 3.* Ricciullum *tract. de iure perſon. lib. 5. cap. 14. n. 7.* & alij aſſerentes, quòd ita habet ſtylus Curiæ Romanæ, & ita fuiſſe declaratum à Gregorio XIII.

8. Sed hæc parum vrgent apud DD. primæ ſententię: nam reſpondet Fagund. *vbi ſup.* quòd ſtylus Curiæ Romanæ fundatur in probabilitate iſtius opinionis, non tamen tollit probabilitatem alterius. Adde, quòd ſtylus Curiæ varius eſt pro varietate Pontificum. Ad declarationem autem Greg. XIII. reſpondetur, quòd de illa non conſtat authenticè. Tuentur igitur vtramque ſententiam Viri doctiſſimi: ſed mihi probabilior ſecunda videtur, quam ego ſequor.

RESOL. XXX.

An quando in Iubilæo conceditur facultas abſoluendi à caſibus Bullæ Cœnæ, excepta hæreſi, adhuc ſit abſoluendus hæreticus occultus pœnitens, & emendatus?

Et an hodie Epiſcopi poſſint abſoluere ab hæreſi occulta?

Et an Confeſſarius per Bullam Cruciatæ, licet non poſſit abſoluere ab hæreſi occulta, poſſit tamen abſoluere receptatores, fautores, & defenſores Hæreticorum; & legentes, tenentes, & imprimentes eorum libros, & Schiſmaticos, Nigromanticos, &c. Ex part. 5. tractat. 12. Reſ. 35.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

§. 1. Affirmatiua ſententia ſuaderi poteſt. Primò, quia id neceſſe eſt ad finem lucrandi pleniſſimam Indulgentiam à Summo Pōtifice omnibus Chriſti fidelibus conceſſam, alioquin multi deſtituti eſſent neceſſaria facultate ad ſe diſponendum pro eius receptione, ac proindè rectè dici poſſe videtur quòd intentio Papæ ſit per illam exceptionem velle excludere à beneficio abſolutionis ſolùm hæreticos notorios, ſeu declaratos, & nominatim denunciatos quorum crimen cum non contingat niſi publico ſcandalo aliorum fidelium, meritò etiam in Iubilæis reſeruatur ipſi Papę, nec indiſtinctè committitur omnibus Confeſſariis approbatis, quia ad ſui curam indiget peritioribus. Secundò, quia hoc pacto intellecta prædicta exceptio aliquid operatur vltra illam. Non tamen hæreticos declaratos, &c. nam excludit omnes hæreticos notorios & publicos, licèt non ſpeciatim declaratos & denunciatos. Denium, quia hæreſis occulta eſt vnum ex delictis in iure reſeruatis Epiſcopo, à quo per *c. 6.* Conc. Trid. *ſeſſ. 14. de refor.* quilibet Epiſcopus poteſt abſoluere, ſi pœnitēs velit reſipiſcere: ergo quando in Iubilæo conceditur facultas abſoluendi ab omnibus caſibus Papæ reſeruatis etiam in Bulla Cœnæ contentis, hæreſi excepta, cenſetur etiam conceſſa facultas abſoluendi ab hæreſi occulta, quia non videtur eſſe intentio Papæ velle in Iubilęo vniuerſaliſſimo & pleniſſimo excludere crimen, quod ipſis locorum Ordinariis in iure permittitur, præſertim cum illa generali facultate abſoluendi à reſeruatis Papæ etiam à caſibus Bullæ, comprehendantur etiam caſus à iure, ſiue ab homine Epiſcopis reſeruati. Et hæc omnia docet pro affirmatiua ſententia firmanda Ang. Boſſius *t. alt. de Iubilæo, ſect. 1. caſ. 9. n. 3.* licet in caſu contingenti dicat, vt Confeſſarius conſulat peritiores, vel adeat ſacram Congregationem.

2. Verùm hæc opinio mihi prorſus non videtur admittenda, nam ſi ſtylus & praxis Romanæ Curiæ hodie non admittit abſolutionem ab hæreſi occulta, etiam quando illa non excepta conceduntur in Iubilæis caſus Bullæ Cœnæ, quanto magis non poterit Confeſſarius ab hæreſi occulta abſoluere, ſi in Iubilæo crimen hæreſis exciperetur. Sed hodie an Epiſcopi poſſint abſoluere ab hæreſi occulta, vide Doctores, quos ego citaui *in 1. p. tr. 5. reſ. 1.* quibus nunc addo Trullench *in Bulla Cruc. lib. 1. §. 7. c. 2. dub 7.* & Ludouicum à Cruz etiam *in Bulla Cruc. diſp. 1. c. 3. dub. 7.* qui docent per Bullam Cruciatæ, licet Confeſſarius non poſſit abſoluere ab hæreſi occulta, poſſe tamen abſoluere receptatores, fautores, defenſores hæreticorum, legentes, tenentes, & imprimentes eorum libros, Schiſmaticos, Nigromanticos, &c. quia hi non ſunt formaliter hæretici, quod etiam docet Boſſius *vbi ſup. caſ. 8. n. 4.* ſed de hoc vide etiam me ipſum *loco cit. reſol. 7.*

Quæ hic eſt ſup. Reſ. 15. & in aliis eius primæ not.

Sup. hac abſolutione in Reſ. not. ſeq. &c.

Quæ hic eſt inf. Reſ. 32. & in aliis eius primæ, & ſecundæ annot.

RESOL. XXXI.

An ſi in Iubilæo concedatur facultas abſoluendi à contentis in Bulla Cœnæ excepta hæreſi, poſſit adhuc Confeſſarius hæreticum occultum abſoluere?

Et ex doctrina huius quæſtionis infertur, an Confeſſarius vi Bullæ Cruciatæ pluries poſſit abſoluere pœnitentem à caſibus Papæ reſeruatis, & occultis?

Et an hodie Epiſcopus poſſit abſoluere ab hæreſi occulta vigore Concilij Tridentini ſeſ. 24. cap. 6. Ex p. 8. tr. 7. & Miſc. Reſ. 67.

Sup. hoc in Reſ. pręced.

§. 1. Aliqui affirmatiuè, vt alibi adnotaui, reſpondent, & hanc ſententiam probabilem eſſe putat nouiſſime Oliuerius Mazuchellus *tract. de caſ. reſeru. diſput. 1. quæſt. 4. diffic. 6. num. 13. Primò*, quia odia ſunt reſtringenda; cùm ergo exceptio hæc ſit odioſa, ea videtur reſtringenda ad hæreticos publicos, vel denunciatos; ſic enim exceptio hæc aliquid operatur, quod non operatur prior, in qua excipiuntur ſoli hæretici declarati, & nominatim denuntiati; per hanc verò hæretici omnes publici, licèt non ſpeciatim declarati, & denuntiati. *Secundò*, quia reſtrictio hæc videtur eſſe neceſſaria ad finem lucrandi pleniſſimam indulgentiam à Summo Pontifice conceſſam, alioqui multi eſſent deſtituti neceſſaria facultate ad ſe diſponendum pro eius receptione, cùm præſertim optimè ſaluari poſſit mens Pontificis, ſi intelligatur per illam clauſulam velle excludere tantùm publicos hæreticos, & declaratos, quorum crimen meritò reſeruetur ob publicum ſcandalum aliorum fidelium. *Tertiò*, quia in probabili ſententia, quam ſuſtinent Vela *de pæn. delictor. cap. 14. verſ. iure verò Canonico.* Cord. *in ſumma, quæſt. 8. punct. 1.* Angles *de flor. part. 1. vbi de conf. quæſt. 4. artic. 3. diffic. 6.* Catan. *in ſumm. verb. Epiſcop. §. Epiſcopi quos Spirit. ſanct. caſ. 10.* Nauarr. *in ſumm. cap. 27. num. 260.* Gutier. *quæſt. can. lib. 1. cap. 13. ad finem.* Henriquez *lib. 6. de pænitent. cap. 14. num. 7.* eandemque probabilem eſſe fatentur Suar. *5. tom. in 3. part. diſput. 25. ſect. 3. num. 5.* Sanch. *in ſum. lib. 2. cap. 11. num. 27.* poteſt Epiſcopus abſoluere ab hæreſi occulta virtute Concil. Trident. *cap. 6. ſeſſ. 24. de reformat.* concedentis cuilibet Epiſcopo, vt poſſit abſoluere à caſibus occultis Papæ reſeruatis, quam ſententiam ſuſtinent citati DD. nō obſtāte vltima Bullæ Cœnæ clauſula, in qua habetur, vt à caſibus ibi expreſſis nulla perſona etiam Epiſcopali dignitate prædita, poſſit

Sup. hoc tertio ſup. in Reſ. 15. 16. & in fine Reſ. 18. & in Reſ. 30. §. vlt. ante med. & in tom. 9. tr. 7. Reſ. 117. §. Nec obſtat dicere, quod Bulla Cœnę.

abſoluere prætextu cuiuſcumque facultatis, etiam per cuiuſuis Concilij decreta in genere, vel in ſpecie conceſſa, eo quòd clauſulam hanc intelligant derogare tantùm facultatibus, quæ concedunt abſolutionem caſuum Bullæ quando publici ſunt; cum ergo hæreſis occulta ſit vnum ex peccatis à quibus Epiſcopus poteſt abſoluere, porrò optimè intelligere poſſumus, quando Summus Pontifex in Iubilæo concedit facultatem abſoluendi ab omnibus caſibus Papæ reſeruatis, etiam in Bulla Cœnæ contentis (hæreſi excepta) exceptionem hanc eſſe tantùm de eo peccato hæreſis, à quo ſolus Papa poteſt abſoluere quale eſt peccatum hæreſis publicæ, cùm enim reſtrictio hæc ſit odioſa, ea eſt limitanda, verba talem limitationem patiantur. Atqui reſtrictio hæc optimè poteſt alligari ſoli abſolutioni hæreſis publicæ. Ergo ſolùm reſpectu huius negabitur in Iubilæo facultas abſoluendi.

Sup. hoc latè in to.3. tr.3. Reſ. 38. 39. & 40. & in aliis earum notationũ. & in to.9. tr.7. ex lata doctr. Reſ. 121. §. Arguitur tertio, &c.

2. Et ad hoc videtur facere quod habet Sanchez *in ſumm. tom.1. lib.4. cap.54. num.27.* quo loco intendit probare, Confeſſorem poſſe vi Bullæ Cruciatæ pluries abſoluere pœnitentem à caſibus Papæ reſeruatis, ſed occultis, quia videlicet Bulla excipit quidem caſus Pontifici reſeruatos, ita vt non liceat ab illis abſoluere toties, quoties, ſed tantùm ſemel in vita, & ſemel in mortis articulo: ſed quando hi caſus ſunt occulti, iam non ſunt caſus, reſeruati Summo Pontifici, ſed iure ordinario, non verò ſpeciali competunt Epiſcopis, & annexi ſunt dignitati Epiſcopali; cùm autem Bulla Cruciatæ concedat abſolutionem à reſeruatis Epiſcopo toties, quoties, dicendum etiam eſt eam concedere abſolutionem à caſibus Papalibus occultis toties, quoties, ex eo quòd per Concil. Trident. caſus Papales occulti non ſint Papales, ſed Epiſcopales: quia licèt caſus Papalis non deſinat eſſe talis, eò quòd Pontifex illos concedat aliquoties Epiſcopo: imò licet illos ſemper concedat Epiſcopo ſpeciali, at deſinunt eſſe Papales per generalem conſtitutionem concedentem eos in perpetuum cuilibet Epiſcopo.

3. Idémque habet Ægidius Trullench *in Bulla Cruciata, lib.1. §.7. cap.2. dub.6. num.3.* vbi ſic ait: Bulla enim ſolos caſus Pontifici reſeruatos excipit, ne liceat ab illis abſoluere toties, quoties. At caſus occulti non ſunt caſus Papæ reſeruati, ſed competunt Epiſcopis, non ex aliqua delegatione ſpeciali, vt exiſtimat Henriquez, ſed iure ordinario ſunt perpetuò adnexi dignitati Epiſcopali, neque exigitur induſtria perſonæ Epiſcopi, aliter enim ita eſsent perſonales, vt eos delegare non poſset, quod eſt falſum. Ergo eis talis facultas competit iure ordinariu, & eo iure caſus Papales, ſi occulti ſint, cenſentur caſus Epiſcopis reſeruati. Quam ſententiam ita confirmat ex Sanchez, ſuperiùs citat. quia licèt caſus Epiſcopales non deſinant eſse tales per conceſſionem peculiarem factam ab Epiſcopo: at deſinerent eſse ſi conſtitutione ſynodali Parochis omnibus concederent, & ſolis illis reſeruati eſsent; ergo ſimiliter licèt, caſus Papales non deſinant eſse tales, eò quòd illos ſemel, aut iterum Pontifex concedat Epiſcopo; imò licèt ſemper illos concedat Epiſcopu ſpeciali: at deſinunt eſse tales per generalem conſtitutionem concedentem eos in perpetuum cuicumque Epiſcopo, vt factum fuit in Tridentino reſpectu caſuum Papalium occultorum.

4. Ex quibus videtur poſse inferri, cùm hæreſis occulta ſit caſus Epiſcopalis, ex eo quòd illius abſolutio iure ordinariu competat Epiſcopis: quoties Papa in Iubilæo concedit abſolutam facultatem abſoluendi ab omnibus caſibus Epiſcopalibus, & à caſibus Papalibus excipit hæreſim, exceptionem intelligendam eſſe de hæreſi, quæ eſt caſus Papalis, id eſt, de hæreſi publica. Et hæc omnia docet Mazuchellos *vbi ſuprà,* licèt poſtea aſserat in praxi contrariam ſententiam conſulendam eſse; ſed ego prorſus puto affirmatiuam ſententiam improbabilem eſſe, & Confeſſarium, illam & in praxi deducendo, eſſe in noſtro S. Tribunali Inquiſitionis puniendum. *Primò*, quia Epiſcopi vigore Tridentini non poſſunt ampliùs ab hæreſi occulta abſoluere. *Secundò*, quia cùm Pontifices in Iubilæis abſolutè excipiant hæreſim, tollunt Confeſſariis omnem facultatem circa hæreticos, ſiue publici ſint, ſiue occulti, & contrarium aſſerere, eſt in luce meridiana velle cæcutire.

RESOL. XXXII.

An Confeſſarius virtute Bullæ Cruciatæ poſſit abſoluere à caſibus contentis in Edicto Dominorum Inquiſitorum, hæreſi tamen excepta?

Et an Confeſſarius poſsit per Cruciatam abſoluere tantum ſemel in vita, & ſemel in morte ab omnibus caſibus contentis in primo Canone Bullæ Cœnæ?

Et an vero malefici, ſortilegi, ſolicitantes in confeſsione, blaſphemantes hæreticaliter, & ſimiles alij poſsint abſolui toties, quoties?

Et quid de Epiſcopis in ſupradictis caſibus?

Et an virtute Bullæ Cruciatæ poſsit Confeſſarius abſoluere fœminam ſolicitatam, quæ non denunciauit, ſi poſtea denunciet? Ex p.1. tr.5. Reſ.7.

§.1. RESpondent aliqui, omnia ſupradicta intelligenda eſſe de crimine hæreſis formaliter, non autem de aliis criminibus ſpectantibus ad Tribunal Sanctæ Inquiſitionis vt ſunt ſortilegium, maleficium, ſuperſtitio, magia adoratio Dæmonum, ſolicitatio in Confeſſione, blaſphemia hæreticalis, lectio librorum hæreticorum, defenſio eorum, & ſimilia: nam in huiuſmodi delictis, & ſimilibus, ſi aliquis non habeat errorem in intellectu, & credat omnia ab Eccleſia determinata; ſed crimina illa committat tantùm exteriùs ob iracundiam, vel ob ſenſualitatem, vel ex aliquo alio motiuo, is vtique (aſſerunt) poterit à quocumque Confeſsariu, virtute Bullæ Cruciatæ abſolui. Et probatur: nam ſupradicta Bulla concedit omnes caſus excepta hæreſi: ſed dicta crimina non ſunt formaliter hæreſis: ergo poterunt à tali Confeſsario abſolui.

Sup. aliquibus caſibus ex cõtẽtis in hoc & ſeq. §. ſup. in fin. Reſ. 30. & inf. in tr. 9. Reſ. 21. §. vlt. & in tom. 4. tract. 3. lege doctr. Reſ. 41. per tot. & ex Reſ. 42. §. 2. & 3.

2. Et ita ſecundùm Henriquez *lib.6. cap.16. num.2.* Portell. *in addit. ad dubia regul. verb. libri prohibiti, numero* 14. Sanchez *in ſumma, tom.1. lib.2. cap.12. n.12.* Duardum *in Bulla Cœnæ, lib.3. §.2. quæſt.8. & quæſt.11. num.47.* Farinacium *de hæreſi, quæſt.*180. *num.*8. Acoſta *in Bulla Cruciatæ, quæſt.*63. *concluſ.*4. Suarez *tractat. de fide, diſput.*24. *ſect.*1. *num.*11. & alios, Confeſsarius virtute Cruciatæ poteſt abſoluere ab omnibus caſibus contentis in primo Canone Bullæ Cœnæ, excepta hæreſi.

3. Notant etiam, quòd à ſupradictis caſibus, contentis in primo Canone Bullæ Cœnæ, Confeſsor poteſt tantùm per Cruciatum abſoluere ſemel in vita, & ſemel in morte, vt notauit Sanchez *vbi ſuprà, & c.30. num.*17. cum aliis. At malefici, ſortilegi, ſolicitantes in Confeſſione, blaſphemantes hæreticaliter, & ſimiles alij poſsunt abſolui virtute Cruciatæ toties, quoties: quia talia, & ſimilia delicta non includuntur in primo Can. Bullæ Cœnæ, dummodo, vt diximus, non habeant ſupradicti errorem in intellectu, quia ſic, eſſent Hæretici formaliter: & ita notauit Fillincius *to.1. tract.16. cap.3. num.*49. Altherius *de cenſ. vbi ſupra,* & Suarez *in 3. part. tom.5. diſp.2. ſect.2. num.*14. vbi ſic aſserit: [Nec propter pactum cum Dæmone, nec propter alia peccata ad Tribunal Inquiſitionis ſpectantia, propter ſuſpicionem hæreſis, vel ſuperſtitionem Religionis, hæc cenſura Bullæ Cœnæ incurritur: quia

Sup. his, & contentis in hoc §. ex Reſ. 1. not. præteritæ, in eius fin. lege à verſ. qui docent. & ex Reſ. 4. dictæ annot. vide §. Sed de libris.

hæ

hæreſis non ſunt. Regulariter enim in his, vt notant etiam Filiucius, *vbi ſuprà*, non interuenit error in fide, ſed potiùs ex aliqua paſsione efficiuntur. Vide etiam Freitas *in addit. ad tract. de Confeſ. ſollic. quæſt.* 21. *n.*31. Ortiz *in ſumma, cap.*24. *n.*11. qui aſſerunt, poſſe Confeſſarium abſoluere fœminam ſollicitatam, quæ non denunciauit, ſi poſtea denunciet; & hoc virtute Bullæ Cruciatæ. Delrius etiam *in diſq. mag. p.* 3. *lib.* 5. *ſect.*17. aſſerit, virtute eiuſdem Bullæ, quæ concedit caſus Bullæ Cœnæ, poſſe Confeſſarium abſoluere legentes libros magicos: quod etiam docet Raphael de la Torre *in* 2. 2. *tom.* 2. *q.* 96. *art.* 4. *diſp.* 5. *in fin.* Giptius de veneficiis, & ſortilegiis, & ſimilibus, abſolute loquendo *in tract. de caſ. reſeru. c.*6 *n* 84. ita ait: Prudens Confeſſor, habens facultatem abſoluendi ab his caſibus, conſiderabit, ſit nécne, pœnitens verè hæreticus: nam ſi quodcumque prædictorum, quantumcumque manifeſtam hæreſim ſapientium, fecerit, ſi reuera non ſit hæreticus, abſoluat illum; quidquid ſit futurum coram Inquiſitore, ſi res aliquo ſuturo tempore detegeretur: nam talis abſolutio non patrocinatur in foro exteriori.] Ita ille.

Sup. hoc inf. ſupra. in fin. Reſ. 18. & in Reſ. 23.

Sup. his libris Magicis ſup. in fin. Reſ. iſt lege à verſ. qui docent.

4. Vnde ex opinione dictorum DD. apparet, quòd ſtando etiam in opinione illorum, aſſerentium, fuiſſe Epiſcopis ablatam poteſtatem abſoluendi ab hæreſi, dicendum eſt tamen, poſſe Epiſcopos, hoc non obſtante, abſoluere a ſortilegiis, maleficiis, blaſphemiis hæreticalibus, & aliis delictis ſapientibus hæreſim; dummodo non adſit error in intellectu talia perpetrantium: nam, licet hæc omnia ſapiant hæreſim, non ſunt tamen hæreſis formaliter. Et ita in terminis obſeruat Homobonus *de exam. Eccleſ. p.*1. *tract.*5. *cap.*6. *q.*31. *in fine*, & ante illum Franciſcus Leo *in theſ. fori Eccl. p.*3. *cap.*37. *n.*47.

5. His tamen non obſtantibus, non deſunt DD. contrarium aſſerentes; nempe, ſub nomine hæreſis includi alia delicta contenta in Edictis Inquiſitorum. Et ita docet Fernandez *in exam. Theol. mor. part.*3. *cap.*9. §.16. *ſect.*1. *num.*1. Turrian. *tom.*1. *in* 2.2. *diſp.*56. *dub.*2. Altherius *de cenſ. tom.*1. *lib.*5. *diſputat.*2. *cap* 9. *in fine.* Azorius *tom.* 2. *lib.*8. *cap.*19. *quæſt.*9. Ledeſma *in ſumma, tom.*2. *tract.*1. *cap.*6. *in fin.* & alij. Sed reſtat videre, an in ſupradictis delictis Regulares vigore ſuorum priuilegiorum, habeant poteſtatem abſoluendi.

RESOL. XXXIII.

An Regulares virtute ſuorum priuilegiorum poſſint abſoluere ſæculares à caſibus contentis in Edicto Dominorum Inquiſitorum, dummodo excommunicationes non proueniant ex hæreſi formali, vel ex aliis criminibus contentis in Bulla Cœnæ?

Et an ſit abſoluendus Hæreticus, qui ducitur ad comburendum, & moritur negatiuus, ſi antea publicè non fatetur? Ex p.4. tr.5. Reſ.8.

§.1. RESpondent aliqui, quòd Regulares, virtute ſuorum priuilegiorum, poſſunt abſoluere ſæculares ab omnibus excommunicationibus contentis in Edicto Dominorum Inquiſitorum, dummodo tales excommunicationes non proueniant ex hæreſi formali, vel ex aliis criminibus contentis in Bulla Cœnæ.

2. Probatur hæc ſententia, primò ex priuilegiis: & ideò *in noſtro Comp. tit. Abſolutio, quoad ſæculares*, §.1. ſic habetur. [Omnes Confeſſarij noſtræ Congregationis, approbati iuxta formam Concilij Tridentini, habent facultatem abſoluendi quoſcumque Chriſti fideles, vndecumque venientes à quibuſlibet peccatis, etiam Apoſtolicæ Sedi reſeruatis, & à quibuſcumque cenſuris, ſententiis, & pœnis Eccleſiaſticis ex illis reſultantibus; præterquam ab his, quæ continentur in Bulla Cœnæ Domini.] Hæc ſunt verba priuilegij: vbi pondera illam coniunctiuam dictionem, *etiam*, quæ demonſtrat, non ſolùm Regulares poſſe abſoluere à reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, ſed etiam à reſeruatis cuicumque inferiori Papæ.

Sup. hoc in tom. 7. tr. 1. Reſ. 198. §. Sed contrariam propè fin. à verſ. Per quod Papa. & in aliis eius annot.

3. Secundò, probatur ex illo communi axiomate, quod habetur *in regula iuris, in* 6. Cui licet, quod eſt plus; licet vtique quod eſt minus: ſed plus eſt abſoluere à reſeruatis Papæ, quam à reſeruatis Inquiſitoribus: ergo, &c.

4. Tertiò, probatur ex illa communi doctrina, in materia de cenſuris, nempe, excommunicationem, ab homine abſoluendam eſſe ab illo, qui eam tulit, vel ab illius Superiore, vel ab illo, qui fuit ad id legitimè delegatus: ſed Regulares, vt *ſuprà* probatum eſt, habent poteſtatem abſoluendi ab omnibus cenſuris, à quibus Pontifex poteſt abſoluere; & Pontifex poteſt abſoluere à cenſuris latis per Dominos Inquiſitores: ergo ab illis poterunt etiam abſoluere Regulares, qui habent iuriſdictionem delegatam à Summo Pontifice illis generaliter conceſſam, exceptis cenſuris in Bulla Cœnæ contentis. Et ita in terminis hanc ſententiam docet doctiſſimus Portel. *in addit. ad dub. regul. ver. ſollicitare fœminas, n.*24. & Freitas *in addit. ad tract. de Confeſ. ſollic. Epiſc. Roder. Acugna, q.*21. *n.*31. Sed ego in hac quæſtione de meo nihil dico, & nihil pono: ſolùm refero, quid alij dixerunt.

Sup. hoc ſup. in fin. v. r. § 1. huius Reſ. & magis latè inf. in Reſ. 39. &c.

5. Pro coronide verò huius diſputationis ponam hic pulchrum dubium, & eſt; An ſit abſoluendus hæreticus, qui ducitur ad comburendum, & moritur negatiuus, ſi antea non fateatur veritatem publicè? Sanchez *in ſumma, tom.*1. *lib.*3. *cap.*7. *num.* 11. putat, non eſſe abſoluendum; & hoc ſcandalum ceſſet. Non reticebo tamen Portel. *vbi ſuprà, in addit. ad dub. regul. ver. Reus, numero* 3. aduerſus Sanchez contrarium docere: & quia Codex rarus eſt, ponam eius verba, quibus aſſerit: [Iſta doctrina dura mihi videtur; neque illam reperi apud aliquem Doctorem: neque Sanchez vllum citat; neque video, quare non militent pro iſto reo hæretico, ad illum ſic non obligandum, rationes pro excuſandis aliis reis non hæreticis, maximè cùm in reo hæretico violentius ſit, & magis infame veritatem publicè fateri. Quod verò attinet ad ſcandalum quod putat Sanchez dari ab hæretico negatiuo, dici poteſt non inde ſuſcipi ſcandalum, cum omnes ſciant ſolere eos negare, & ſimul ſciant illum poſſe verè confiteri ſacramentaliter in articulo mortis. Et idem ſcandalum ſuo modo ſuſcipi poteſt de aliis reis negatiuis ductis ad patibulum. Adde, quòd hoc non videmus fieri à Confeſſoribus doctis comitantibus reos hæreticos ad combuſtionem.] Ita Portel. Et hæc dicta ſufficiant pro præſenti quæſtione, quæ omnia ex probatiſſimis Authoribus deſumpta ſunt maximè ex Theologis Hiſpanis, quorum libri approbati fuerunt communi calculo Sancti Officij, & ab Illuſtriſſimis Inquiſitoribus, quibus hæc ſcripta, & alia in poſterum à me ſcribenda, humiliter & ex corde ſubmitto.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 27.

RESOL. XXXIV.

An Prælati Regulares poſſint abſoluere ſuos ſubditos ab hæreſi occulta?

Et an Prouinciales ſubdelegare hanc facultatem in caſibus particularibus poſſint?

Et quid, circa ſupra dictam primam difficultatem Sacra

Cardi

Cardinalium Congregatio ſub die 17. Nouembris 1628. declarauerit? Ex p. 1. tr. 5. Reſ. 6.

Sup. hoc in tribus Reſ. ſeq. & in quarta, in fin.

§. 1. RESpondent aliqui, poſſe Prælatos regulares abſoluere ſubditos ſuos ab hæreſi occulta. Probatur ex priuilegio Pij V. apud Bullarium Rodriquez *fol. 920.* de quo facit mentionem Portel. *in dub. regul. verb. Abbas, num. 6.* Sanchez *de matrimon. tom. 2. lib. 8. diſp. 2. n. 3.* Suarez *in 3. p. tom. 4. diſp. 30. ſect. 2. n. 7.* vbi tribuitur Prioribus Dominicanis, ac proinde aliis regularium Communitatum Superioribus erga ſuos ſubditos, in foro conſcientiæ tantùm, & per ſe ipſos tamen, omnis facultas abſoluendi, & diſpenſandi, quam habent Epiſcopi vigore Concilij Trid. *ſeſſ. 23. cap. 6.* erga ſuos ſubditos: ſed Epiſcopi, vt *ſupra* viſum eſt, ſecundùm mentem aliquorum Doctorum, poſſunt etiam modò abſoluere ab hæreſi occulta: ergo poterunt etiam Superiores regulares.

2. Et ideò Suarez *de Relig. tom. 4. tract. 9. lib. 2. capite 20. num. 11.* & Coriolanus *de caſ. reſeru. p. 1. ſect. 1. art. 23. num. 6.* aſſeruit, quòd ſi authoritas Epiſcoporum reuocata non eſt per Bullam Cœnæ, poſſunt ſine dubio Superiores Regulares ex dicto priuilegio Pij V. hæreſim occultam abſoluere: quia extenſio Pij V. generalis eſt quoad omnes facultates: ſed *ſupra* probabiliter ab aliquibus Doctoribus ſatis ex multis rationibus fundatum eſt, authoritatem Epiſcoporum per Bullam Cœnæ non fuiſſe ſublatam: ergo in vigore remanet priuilegium Pij V. & per conſequens virtute illius poteſt quilibet Superior regularis, ſicut Epiſcopi, abſolutionem ab excommunicatione hæreſis occultæ ſubditis ſuis impertiri. Non tamen approbo opinionem Megalæ *in 1. p. lib. 1. cap. 13. n. 10.* vbi videtur docere, poſſe Regulares vti dicto priuilegio Pij V. non obſtante, quod facultas tributa Epiſcopis fuerit ex vi dictæ Bullæ Cœnæ ſublata: non inquam, approbo hanc ſententiam: quia Pius V. in illo priuilegio non vult, vt Regulares in hac parte habeant maiorem iuriſdictionem, quàm Epiſcopi; ſed tantum, vt non ſint peioris conditionis: ergo, ſi eſſet ſublata authoritas Epiſcoporum, eſſet per conſequens Regularium facultas ſuſpenſa. Et ita docet Suarez *vbi ſupr. de Relig. tom. 4. lib. 2. cap. 21. n. 10.*

Supra in Reſ. quæ hic eſt. 51. & in aliis eius not. & ſignantes ſecundæ.

3. Sed dices primò, dato, & non conceſſo, quòd Epiſcopi nunc poſſint abſoluere ab hæreſi occulta, negatur, poſſe Regulares ex dicto motu Pij V. nam per Bullam Cœnæ omnia priuilegia derogantur: & ita, hoc priuilegium fuiſſe in Bulla Cœnæ derogatum, cenſet Suarez *vbi ſuprà,* cum Portel. *in dubiis regul. verb. Abbas, num. 11.*

4. Sed ego contrariam ſententiam probabilem eſſe exiſtimo, quæ aſſerit, Bullam Cœnæ non derogare Regularium priuilegiis. Primò, quia fruſtra innouarentur, vt ab vnoquoque Pontifice fieri ſolet, ſi in die Cœnæ ab ipſiſmet Pontificibus forent reuocanda. Secundò, quia in clauſula Bullæ Cœnæ non prohibetur abſoluere ratione priuilegiorum, ſed eorum prætextu: prætextu autem non excludit illud, quod fit legitima facultate interueniente: ſed illud, quod ſub aliquo velamine exercetur. Et ſecundùm hanc expoſitionem intelligenda ſunt illa verba eiuſdem Bullæ Pij V. *concedendorum, & innouandorum.* Et ita docet in terminis Souſa *in Bulla Cænæ, c. 23. diſp. 100. concl. 7. n. 3.* & Peirinus *de priuil. Minimorum, tom. 1. Conſtit. 4. Sixti IV. §. 5. n. 6. & ſeq.* & Villalobos *in ſumma, p. 1. tract. 9. diſp. 41. n. 5.* cum aliis, quidquid in contrarium aſſerant aliqui.

Sup. hoc inf. in Reſ. 36. §. At reuocantur. in princ.

Sup. hoc prætextu ibid. & in eodem §. poſt med. à verſ. Quarto. & in aliis eius not.

5. Adde etiam, quòd Gregor. XIII. anno 1564. die 18. Martij, indulſit Patribus Societatis IESV, vt conceſſiones illis factæ non cenſeantur per Bullam Cœnæ reuocatæ, vt habetur *in Compend. eiuſdem Societatis, verb. Bulla Cænæ, §. 2.* Et notauit Suarez *de Relig. tom. 4. tract. 10. lib. 9. cap. 20. n. 18.* & Portell, *in dub. regul. ver. Bulla Cænæ, n. 2.* Sed, cùm noſtra Religio, & communiter omnes aliæ, per communicationem gaudeant ſupradicto priuilegio: ergo, non obſtante derogatione Bullæ Cœnæ, poſſunt vti eorum priuilegiis, quaſi ſemper à Summis Pontificibus innouatis; & denuò conceſſis: quia ex priuilegio Greg. XIII. per Bullam Cœnæ non reuocantur.

Sup. hoc inf. in Reſ. 36. §. At reuocantur. ad med. & in Reſ. 17. §. Quid. ſed lege cõtrariũ in §. vlt. huius Reſ. & in §§ eius annot.

6. Inſtabis rurſus, non poſſe Regulares per dictum priuilegium Pij V. abſoluere ab hæreſi; quia in dicta conceſſione non fit ſpecialis mentio de hæreſi; & in nulla generali conceſſione cenſetur hæreſis abſolutio comprehendi, niſi ſpecialiter exprimatur, ſicut virtute Iubilæi non abſoluitur hæreſis: & ita Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 7.* Sanctarellus *tract. de hæreſi, cap. 5. dub. 1. num. 9.* docent, in dicto priuilegio Pij V. hæreſim non eſſe comprehenſam, & Regulares, virtute talis priuilegij, illam abſoluere minimè poſſe.

7. Sed reſpondeo cum Suarez, *vbi ſupra, tom. 4. de Relig. lib. 1. cap. 20. num. 10. & 11.* Portell. *in dubiis regul. verb. Abbas, n. 6.* & aliis hæreſim in illo priuilegio comprehendi. Et ratio eſt: quia quando Pontifices volunt a generali aliqua conceſſione hæreſim excipere, illam nominatim excipiunt, vt paret in conceſſione facta à Greg. XIII. Fratribus Sancti Bernardi, in Hiſpania apud Portell. *vbi ſuprà,* & in aliis Bullis. Ergo, dum non excipiunt, videntur illam concedere. Deinde in Bulla Pij V. expreſsè conceduntur caſus conceſſi Epiſcopis *in cap. 6. Trid.* vbi ſpecialis mentio fit de hæreſi: adde quòd, vt etiam probabiliter diximus, in Iubilæo non exprimitur hæreſis: & tamen per generalem conceſſionem caſus Bullæ Cœnæ Doctores probatiſſimi aſſerunt, poſſe Confeſſarium virtute illius, hæreticos occultos abſoluere.

8. Plus addam. Etiam ſecluſo priuilegio Pij V. Patres Societatis IESV aſſerunt, ex priuilegio Greg. XIII. poſſe eorum Generales, & Prouinciales abſoluere ſuos ab hæreſi occulta. Ita habetur *in Compend. Societ. §. 7. & 8.* & hoc etiam docent Ortiz *in ſumma cap. 5. n. 29.* & Peirinus *de priuileg. Minimorum, tom. 1. Conſtitut. 4. Sixti IV. §. 5. numero 20.* Suarez *de Relig. tom. 4. tractat. 10. lib. 9. cap. 2. num. 17.* docet poſſe Prouinciales ſubdelegare hanc facultatem in caſibus particularibus, non autem generaliter concedere alicui, niſi habuerint à Generali ampliorem facultatem, quam ipſe poterit concedere extra Hiſpaniam, vbi iudicauerit expedire. Et hanc etiam poteſtatem habere Generalem noſtræ Religionis, notauit vir doctiſſimus & amiciſſimus, P. Peregrinus *in Compend. priuileg. p. 2. tit. abſolutio. §. 2.*

Sup. contenta in hoc §. inf. in Reſ. 36 §. Nominatim. ante med. & in Reſ. 37. §. Quæ famæ.

Sup. hac delegatione in §§. not. prætextæ, & proſequẽti extra & intra Hiſpaniam lege §. 1. & partẽ 2. Reſ. not. ſeq. & inf. ex Reſ. 38. §. Et licet.

9. Notandum eſt etiam, quòd *in Societatis Compendio, ver. Bulla Cænæ. §. 8.* & apud Portel. *in dub. regul. ver. hæreſis, numero 2.* conceſſit Minoritis Alexander XI. facultatem abſoluendi ſuos ſubditos ab hæreſi occulta: & verba dicti priuilegij inuenies penes Villalobos *ſumma tom. 1. tract. 9. dub. 61. num. 8. in fin.* quibus quidem omnibus priuilegiis noſtra Religio, & ferè omnes, per communicationem gaudebunt.

10. Sed, his minimè ſuffragantibus, contrariam ſententiam ſequendam eſſe exiſtimo. Dico igitur cum Megala *conſ. 21. num. 6.* & Nouatio *in ſingul. conc. 3. num. 10.* Prælatos regulares, non poſſe abſoluere ſubditos ſuos ab hæreſi occulta. Et de hac opinione ampliùs non eſt dubitandum, cum nouiſſimè ita declaratum ſit per Sacram Cardinalium Congregationem, ſub die 17. Nouembris, 1628. Sed, quid faciendum, ſi caſus acciderit; Reſpondeo, poſſe talem Regularem hæreticum occultum, non ſolùm ab Inquiſitore abſolutionem obtinere; ſed ex licentia Superioris ſe ſubiicere Epiſcopo, & ab illo, ſecundum opinionem

Sup. hoc in fin. Reſ. ſeq. & in Reſ. 36. § vlt. & in Reſ. 37. §. pen. & in Reſ. 38. §. vlt. ad fin. 9. & in Reſ. 39. quamuis recitantes in §. Tertium.

DD.

DD. *vbi ſuprà in reſol.2.* abſolutionem ab excommunicatione occultæ hæreſis impetrare, vt docet Sanchez *in ſumma tom.1.lib.2.cap.11.num.10. & lib.4.cap.39. num.32. & 33.* cum Finellio *tract. de caſ. reſeru. cap 7. num.6.* Et hoc procederet etiam, quando talis Prælatus iniuſtè denegaret licentiam petitam: nam per epicheiam debemus credere voluntatem Papæ, & Religionis eſſe, vt Epiſcopus in eo euentu talem Religioſum exemptum abſoluat. Ita Pontius *de matrim.lib.8. cap.5. numero 14.* Molina *de iuſt. tom.4. tract. 3.diſp 61. num.5.* & alij. Vide etiam Sanchez *in ſumma, tom.1. lib.4.cap.39. num.36.* & Suarez *in 3. part. tom.4. diſput.30. ſect.2. num.3.* quidquid in contrarium aduerſus illum aſſerat noſter Megala *in 1. part. lib.1.cap.13. num.10.*

RESOL. XXXV.

An Prælati Regulares poſſint abſoluere ſubditos ab hæreſi occulta? Ex p.3. tr.2. Reſ.122.

§.1. PEregrinus *in compendio noſtrorum priuilegiorum part.2. tit. Abſolutio quoad fratres, § 2.* affirmatiuè reſpondet ex priuilegio, Gregorij conceſſo Societati Ieſu die 18. Martij 1584. & hoc procedere etiam in Hiſpania teſtatur.

Sup contento in hoc §. ſup. in Reſ. 35 initio. & etiã in Reſ. 18. in §. pen. & in Reſ. 37. §. Sed iam doctrinam.

2. Verùm de hac facultate, præſertim in Hiſpania, per conſequens in Regno Siciliæ valdè dubitat Hieronymus Rodriquez *in compend.qq. Regul. reſol.2. n.5.* & abſolutè non poſſe Superiores regulares abſoluere ſuos ſubditos ab hæreſi occulta docet Tamburinus *de iure Abbatum, tom.2. diſp.14. quæſt.17. num.3.* Megala *conſ.21. num.6.* Nouar. *in ſing.iur.* Pont.*concl.3. n.10.* Auila *de cenſur. part.7. diſp.10. dub.6. not.3.* Vega *in ſumma tom.2.cap.125. caſ.12.* Sanchez *in ſumma tom.1. lib.2. cap.17. num.7.* & hoc hodie non eſt dubitandum, vt ego obſeruaui *in tract. de abſolutione ab hæreſi reſ.6.* per decretum Vrbani VIII. datum Romæ die 17. Nouembris 1628. in quo reuocantur in ampla forma omnia priuilegia Regularium abſoluendi à caſibus contentis in Bulla Cœnæ, vt eſt hæreſis, &c. Vnde corruunt omnia argumenta, quæ ego in dicta reſolutione pro opinione affirmatiua adducebam. Adde quod priuilegium Gregorij XIII. habet etiam difficultatem, per aliud priuilegium eius Gregorij, vt aduerſus Peregrinum obſeruat Alphonſus de Leone *de offic. & poteſt. Confeſ. tom.2. recoll.11. n.209.*

RESOL. XXXVI.

An Superiores Regularium poſſint illos abſoluere ab hæreſi occulta?

Et an Epiſcopi poſſint etiam ab hæreſi occulta abſoluere? Ex p.6. tr.7.& Miſc.2. Reſ.63.

Sup. hoc in Reſ.ſeq.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam nouiſſimè nominatim contra me docet Stephanus Bauny *in Theol. mor.p.1. tract.4. q.32.* ex tribus fundamentis. Primum. Quod æquitati naturali alienum videtur, vt Regulares remedio ad ſalutem neceſſario careant, carerent autem ſi lapſi reſurgere, ligati ſolui, excluſi per hæreſim ab Eccleſia ad eam reuocari, ac admitti per Superiores ſuos non poſſent: oportuit ergo ad eos authoritate præſtare, ne quid eis ad commiſſæ ſibi plebis regimen deeſſet, quo eos priuatos eſſe iure quæratur,

Sup hoc ſup. in Reſ 34. initio. & ibi §.ideo. in princ. & ſeq. verſ.

2. Secundum. Quod à Pio V. conceſſum ſit Prouincialibus, Præpoſitis, & Prioribus Ordinis S. Dominici, vt quod Epiſcopi, conceſſione Concilij, in cauſa ſubditorum faciunt, hoc illis cum fructu & laude ad ſuorum vtilitatem ac commodum, aggredi fas eſſet in foro conſcientiæ, Rodriquez & Candidus *ſuprà*: ergo vt Epiſcopi à ſuſpenſione, excommunicatione, & irregularitatibus occultis, ac non deductis ad forum contentioſum, abſoluere ſuos ſubditos poſſunt vigore Concilij: ita & hi Regulares ſuos, vi conceſſi ſibi priuilegij, quod eſt generale quoad omnes facultates ſecundum Suarez *de Relig. tom.4. tract.9. lib.2. cap.20.* & commune cum Religionibus mendicantium, & aliis quibus Papæ indulgentia, ac beneficio fas eſt in communionem gratiarum admitti, quæ ab eo vni cuipiam earum, ſingulari amoris erga illam argumento conceduntur.

3. Nominatim autem eſt indultum Abbatibus Prioribus, Præſidentibus, & aliis Prælatis Congregationis S.Benedicti Valliſoletani, vt annis ſingulis prima die Lunæ Quadrageſimæ omnes & ſingulas perſonas Religioſas, ac Donatos, & Eremitas præfatæ Congregationis ſub eorum cura exiſtentes poſsint abſoluere ab omnibus peccatis & cenſuris, & pœnis pro tempore incurſis, etiam in caſibus, &c. Rodriquez *in Bullar. fol.816.* Huiuſcemodi autem priuilegij concedendi Regularibus hæc cauſa fuit, quòd alioquin malè illis prouiſum foret, vt potè quibus euagandi daretur occaſio, quod non oportuit. Sanè nouiſsimis hiſce temporibus hoc ſuæ charitatis monumentum erga ſocietatem noſtram extare Gregorius XIII. voluit, vt eius Superiores, hoc eſt Generalis & Prouincialis abſoluere ab hæreſi occulta, ac eius relapſu ſubditos ſuos valeant. Compend. Societ. *verb. Abſolutio, §.3. 7. & 8.* Ortiz *in ſumm. cap.5. num.29.* Peirinis *de priuileg. Minim. tom.1. Conſtit.4. Sixti IV. §.5. num.10.* docetque Suarez *de Relig. tom.4. tract.10. lib.9. cap.2. num.17.* poſſe Prouinciales ex cauſa vices ſuas alteri committere, in caſibus particularibus, non omnibus, niſi ad id facultatem à generali habeant. Sed pace eius ſit dictum, non videtur hæc neceſſaria: nam qui neſcit, Ordinariis communi iure fas eſſe ſubrogare, ſibi idoneos homines, per quos quæ ſunt officij ſui, prouinciæque obeant: at ab Ordinariorum numero Prouinciales Præpoſiti remoueri nec poſſunt, nec debent: ergo in eorum eſt iure (niſi fortè cohibitum ſit, ac reſtrictum à Generali) eius voluntate, ac licentia non quæſita deſignare hominem, qui eius vice fungatur per totam Prouinciam in abſoluendis ſubditis ab occulta hæreſi.

Sup. hoc ſup. in Reſ.34. §. Plus addam. & inf. in Reſ. 37.§. Quæ famæ. verſ. Societatis.

Sup. hoc ſup. in Reſ 34. §. Plus addam. verſ. Docet poſſe.

4. Tertium fundamentum. Quæ per Concilium Epiſcopis facultas datur remittendi ſubditorum occultam hæreſim, huic per Bullam Cœnæ Domini non eſt derogatum; cuius ſententiæ approbatores ſunt, ac Authores Nugnus *tom.2. addit. ad 3. par. q.8. art.5. dub.10.* Ricciullus *tract. de iur. perſon. lib.5.cap.14.n.9.* Barboſa *de poteſt. Epiſcop. par.2. alleg.40. num.21.* Sed Regularibus à Pio V. in perſona Prouincialium, ac Priorum Ordinis S.Dominici eſt conceſſum, benignè ac perhumaniter vt agant cum ſuis ſubditis, impertiendo eis abſolutionem ab hæreſi, quæ non eſt nota, eaque demum facere legitimè vt valeant quæ Epiſcopis eſſe permiſſa in diſpenſationum materia Concilium voluit *ſeſſ.24.cap.6.* ergo vt his ab excommunicationis & hæreſis vinculo, Diœceſanos abſoluere eſt licitum; ita & illis liberare ſubditos ſuos ab eadem cenſura, & culpa hæreſis, eſt per priuilegia ſua permiſſum.

Sup. hac remiſſione inf. in Reſ.70. paſſim.

5. At reuocantur, inquies, quotannis à Pontifice hæc priuilegia in promulgatione Bullæ Cœnæ. Non probatur hæc oratio Portellio *in dub. regul. ver. Abbas, num.10.* Primò quia beneficium Principis, quale eſt priuilegium, decet eſſe manſurum & perpetuum: *de regul. in 6. reg.16.* Secundò, quia non eſt credibile Pontificem Regularibus illudere velle: quod tamen faceret, ſi quæ priuilegia, cùm ad Eccleſiæ gubernacula vocatur, vult ad poſtulata Regularium rata,

Sup. hoc ſup. in Reſ.34.§. ego. & etiam ibi à §. Adde & §§. eius. annot. & inf. in Reſ.37 §. Quid.

his

his vim omnẽ ac authoritatem oblatam eſſe illicò, cuperet per promulgationem Bullæ Cœnæ Domini. Tertiò, quia vt notauit Portellus *in dub. regul. verb. Bulla Cœnæ, num.* 2. Patribus Societatis Ieſu conceſſum à Gregor. XIII. anno 1584. vt per Bullam Cœnæ conceſſiones illis factæ minimè reuocatæ eſſe cenſeantur. Compend. Societ. *in verb. Bulla Cœn.* §. 2. Suarez *de Religion. tom.* 4. *tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 20. *num.* 18. Quartò, quia in Bulla prohibetur abſolutio caſuum, quos continet, non abſolutè ratione priuilegiorum ſed eorum prætextu duntaxat: at prætextus color eſt quæſitus, Budæo interprete *in l. illicitas, ff. de offic. Præſid. & l. ea ſub prætextu. Cod. de tranſact.* & nemo dicitur rebus illis colorem dare, quas legitimè efficit, & cum auctoritate eorum, quibus incumbit eas abrogare aut probare. Ergo cùm Regulares approbante Pontifice abſoluant inferiores ſuos ab hæreſi, quæ non eſt cognita, non id agunt prætextu priuilegij, ſed cum poteſtate, & vt res eſt legitimè.

Sup hoc ſup. in Reſ. 34. §. Adde. & in aliis eius annot.

Sup. hoc prętextu in Reſ. ſeq. § Secundo. & in alio verſ. eius not. & melius in tom. 7. tr. 1. Reſ. 251. §. 2. & in aliis eius not.

6. Sed hæc ſententia prorſus eſt refellenda ſtante Decreto Sacræ Congregationis facto cum Sanctiſſimo die 17. Nouembris 1628. Et Superiores Regulares hanc opinionem ſequentes eſſent ſeuere puniendi ab Inquiſitoribus in noſtro Sacro Tribunali. Recognoſce me ipſum non ſolùm in loco citato à Bauny, ſed *in 3. part. tract. 2. reſol.* 122. Vnde caueant Regulares à ſententia Stephani Bauny, licèt alioquin viri doctiſſimi.

Quæ hic eſt Reſ. antecedẽs, & in aliis poſitis in annot. vlt. dictæ Reſ.

RESOL. XXXVII.

An Prælati Regulares poſſint ſubditos ſuos ab hæreſi occulta abſoluere?

Et notatur Epiſcopos & Inquiſitores non poſſe ab hæreſi occulta abſoluere? Ex part. 8. tract. 7. & Miſc. Reſol. 50.

Sup. hoc in tribus præcedẽtibus Reſ. & in fin. Reſ. ſeq.

§ 1. SÆpiùs hanc quæſtionem tractaui, ſed quia illam ſæpius P. Baunius pertractat, ad illam ego iterum redeo, & faxit Deus quòd ad hunc ſcopulum aliqui ſuperiores Regulares non naufragentur, quos puto vt alibi obſeruaui in noſtro ſacro Tribunali eſſe ſeuerè puniendos; itaque Baunius nouiſſimè *in part. 2. ſua Theologiæ Moralis de Cenſuris, diſputat. 3. tract. 2. quæſt* 26. me citato contra ſententiam negatiuam, quam ego mordicus ſæpiùs docui, ipſe inſurgit, eamque improbat, *Primò* quòd authoritati Prælatorum Regularium noceat. *Secundò* quòd eorum ſubditos priuet neceſſario ad ſalutem remedio, abſolutione ſcilicet criminis, in quo ex iis labi poſſunt plurimi. Nam quod de Epiſcopis, aut Inquiſitoribus ſanctæ fidei dicitur, ad quos ire, & ab iis impetrare ſolutionem nexus ſui, Regulares poſſunt, etſi aſſeratur veriſſimè, quantis eſt, id tamen periculum moleſtiis, quantis, & quàm certis expoſitum animæ, ſalutiſque periculis? quæ ſubire, conſultò ac ſcienter, cùm Dei nobis gratiam eripiunt culpa eſt, eaque contra ius naturæ, lethifera. Sed hoc diſcrimen ſponte ij eligunt, qui egreſſi clauſtro, Epiſcopum de abſolutione ſuorum criminum ſollicitatum adeunt, vel enim id ſciente faciunt Prælato, approbante, vel inuito, ac ignorante: ſi ſecundum, peccant, cum eo renitente domo egredi, aut ignorante committere ſe itineri, inobedientiæ ſit ſcelus. Si primum, etſi contra regulam, aut obedientiam non deliquant, culpa tamen non ſunt omnino vacui, quòd religioni tali facto ſcandalum ingenerent, bonum eius nomen, famámque violent. Nam quid facilius, quàm plebi natura ſua ſuſpicaci, eam tum opinionem imprimi, eſſe ab eo graue quidpiam admiſſum, de quo eum ab Epiſcopo abſolui ſit neceſſe?

2. Quæ fama nominiſque dedecora, vt vitentur, Regulares præpoſitos oportuit ea poteſtate prædictos eſſe, quæ ſubditis ſibi gentibus reconciliandis cum Deo & Eccleſia, eſt neceſſaria. Societatis ſanè noſtræ Prouinciales ac generalem, ſuos de hæreſi abſoluere poſſe, ſcribit Ortizius *in ſumma cap.* 5. *numer.* 29. Peirinus *de priuileg. Minimor. tom.* 1. *ad conſtitut.* 4. *Sixti IV.* §. 5. *numer.* 20. quod eis ſpeciali priuilegio conceſſum voluit Gregor. eius nominis XIII. vt eſt in eiuſdem Societ. Compendio §. 7. & 8. facultate iiſdem Generali & Prouincialibus relicta, ſubroganti ſibi in caſibus particularibus, non vniuerſim, tamen ac generaliter; niſi res ſecus exigeret (de quo ſunt ipſi iudices, ac arbitri) qui ſuo nomine de eo crimine abſoluant.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 34. §. Pius. & in Reſ. 36. §. Nominatim. ad med.

Sup. hac ſubrogatione, in §§. not. prætéritæ.

3. Priuilegia verò ſupradicta non eſſe reuocata, patet.

Primò, quia ea quotannis reuocantur ac voce tenus confirmantur à Pontifice, ad inſtantiam Procuratorum cuiuſque ordinis, teſtimonio Portelij *in dubiis Regularibus verb. Abbas, num. vlt.*

4. *Secundò* per Bullam Cœnæ, quælibet non prohibetur abſolutio caſuum quos continet, ſed ea duntaxat, quæ priuilegiorum prætextu datur; ergo cùm prætextus ſit color quæſitus, vt expoſuit Budæus *in leg. illicitas, Dig. de officio præſid. l. ſub prætextu, Cod. de tranſact.* vel, vt loquuntur alij, id quod ſub ſpecie veri exerceretur, non peccabunt Regulares in Bullam, ſi, cùm abſoluunt de hæreſi, aut caſibus aliis Bullæ occultis, id legitima auctoritate faciunt, & non colore quæſito, aut ſub aliquo velamine: at verum eſt conſequens, nam per priuilegia ſibi conceſſa à Pontifice, eiuſdem benignitate tantundem hi poſſunt, quantum ipſe, cùm ſunt eius ſubdelegati.

Sup. hoc ſecũdo in Reſ. prætenta §. pen. propè fin. verſ. Quarto. & ſup. in Reſ. 34. §. Sed ego. paulò poſt init. & magis latè in tom. 7. tr. 1. Reſ. 251. §. 2. &c.

5. Quid? quòd Societatis Ieſu Patribus indulſiſſe dicatur Gregor. eius nominis XIII. anno reparatæ ſalutis 1584. vt per Bullam non cenſeantur eorum abrogata priuilegia? vt eſt in Compendio eiuſdem Societat. *in verb. Bulla Cœnæ,* §. 2. quod notauit Suar. *de Religione, tom.* 4. *tract.* 18. *lib.* 9. *cap.* 20. *num.* 18. Portel *in dubiis, verb. Bulla Cœnæ*: data ergo à Gregorio XIII. Religioſis huius Ordinis, à Pio autem V. Patrum Dominicanorum ſuperioribus, poteſtas abſoluendi ab occulta hæreſi, in iiſdem perſeuerat hoc tempore. Hucvſque Baunius.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 34. §. Adde. & in Reſ. 16. § At. ad med. ſed lege contrariũ in §. ſeq. huius Reſ. & in aliis eius not.

6. Sed hanc doctrinam prorſus refellendam eſſe puto, nec in praxi admittendam, vt pote de directo pugnantem contra declarationem & mentem Pontificis, vt patet ex infraſcripto Decreto, quod per extenſum apponere decreui: Sacra Congregatio S. R. E. Cardinalium negotiis & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita cenſuit per confirmationes priuilegiorum, quas regulares à Sede Apoſtolica poſt ſacrum Concilium Tridentinum obtinuerunt, nequaquam reuixiſſe priuilegia priùs ab eodem Concilio, ac deinde etiam ipſius Congregationis decretis ſublata atque extincta, ſi quæ habeant, abſoluendi à caſibus Ordinario loci reſeruatis. Quemadmodum neque indulta abſoluendi à caſibus contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini legi conſueuit, vt pote ſublata per annuam ipſius Bullæ publicationem, vires, aut robur acquiſiuiſſe, ex ſubſequentibus priuilegiorum confirmationibus, ac proinde Regulares cuiuſvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & Inſtituti etiam neceſſariò exprimendi, nec intra, nec extra Italiam in vim priuilegiorum, aut confirmationem eiuſmodi, quas vel hactenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt, poſſe quemquam abſoluere ab eiſdem caſibus in Bulla Cœnæ Domini, aut Ordinario loci reſeruatis. At ſi ſecus egerint, abſolutiones nullas atque irritas fuiſſe, ac fore; ab aliis verò caſibus, & cenſuris Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, ſiquidem Regulares

Sup. hoc ſup. in Reſ. 34. §. vlt. & in Reſ. 35. propè fin. & in Reſ. 36. §. vlt. & inf. in Reſ. ſeq. §. vlt. ant. med. à verſ. Veſis. & in Reſ. 39. recitantes in §. Tertium.

habeant

habeant à Sede Apoſtolica abſoluendi facultatem, illam extra Italiam minimè ſublatam fuiſſe iiſdem S. Congregationis decretis hac de re editis iuſſu ſanctæ memoriæ Clementis VIII. quam ſacræ Congregationis ſententiam ſanctitas ſua ad ſe relatam approbauit, mandauitque ab omnibus ad quos pertinet, inuiolabiliter obſeruari. Romæ 17. Nouembris 1628. & licèt nouiſſimè Pater Sautorus aſſerat priuilegia Regularium adhuc durare in ordine ad abſolutionem Bullæ Cœnæ; tamen fatetur ſuperiores Regulares nullo pacto poſſe abſoluere ab hæreſi occulta; ita ille *in comment. ad conſtitut. Minor. cap. 2. ſtat. 14. §. 1. & §. 5. quæſt. 5.* cui adde Nouarium *in Lucerna Regularium, ver. Hæreſis, num. 6.*

7. Ad id verò, quod aſſerit Baunius, Epiſcopos & Inquiſitores poſſe abſoluere ab hæreſi occulta, omninò negandum eſt, & licèt ego *in part. 1. tract. 5. reſol. 3.* dixerim poſſe Inquiſitores ab hæreſi abſoluere, intellexi, ſecundùm Freitam à me adductum, de Inquiſitoribus Hiſpaniæ, ſecus autem de aliis, & ita me intelligit nouiſſimè Carena *in praxi S. Officij, part. 2. tit. 2. numero 61.*

Quæ hic eſt ſup. Reſ. 19. & in alia Reſ. eius primæ not.

RESOL. XXXVIII.

An Regulares poſſint abſoluere ſæculares ab hæreſi occulta?

Et infertur Prælatos Regulares non poſſe ab hæreſi ſuos ſubditos abſoluere. Ex part. 6. tract. 6. & Miſc. 1. Reſol. 54.

Sup. contētio in hoc, & duobus §§. ſeqq. inf. in Reſ. ſeq. Sed & deſectus videre alium verſ. & §§. eius primæ not.

§. 1. Affirmatiuam ſententiam docet Crouſers *in Regulam S. Franciſci, c. 7. lect. 28. fol. 771.* vbi ita aſſerit: Dico ſecundò eoſdem Confeſſarios poſſe etiam abſoluere ſæculares à caſibus Bullæ Cœnæ, & etiam ab hæreſi: probatur ex conceſſione Vrbani IV. ſuprà poſita in qua concedit dictos Regulares poſſe abſoluere ſæculares ab omnibus, niſi talia eſſent, propter quæ Sedes Apoſtolica eſſet meritò conſulenda: ſed pro hæreſi, niſi illius ſit, qui in hæreſim coram iudice competenti abiuratam relapſus eſt, non eſt meritò conſulenda Sedes Apoſtolica, vt ſuperiùs oſtenſum eſt: ergo ab hæreſi poſſunt præfati abſoluere. Probatur ſecundò ex conceſſione Sixti IV. ſuperiùs allegata, per quam dicti Confeſſarij poſſunt abſoluere ab omnibus caſibus excommunicationis, Ordinario tam à iure, quàm ab homine reſeruatis, toties quoties opus fuerit, ſicut poteſt Diœceſanus. Sed hæreſis ſaltem occulta, ſeu in iudicium nondum deducta, tam iure antiquo quàm nouo Tridentini reſeruatur Ordinariis; ergo ſicut hi poſſunt ab illa abſoluere, ita & Confeſſarij ſupradicti, & conſequenter à reliquis Bullæ Cœnæ caſibus.

2. Rodericus nullius momenti exiſtimat eſſe hanc rationem, dicendo, hos caſus occultos non eſſe propriè reſeruatos Epiſcopis, ſed eiſdem potius conceſſos iure communi ſpeciali: & propter hanc rationem negat mendicantes id poſſe, confirmátque ſententiam ſuam, quòd in dicta conceſſione per Tridentinum Epiſcopis facta, exiſtimet induſtriam perſonæ Epiſcopi ad abſoluendum ab huiuſmodi caſibus electam: ex quo infert, non oportere mendicantibus tribuere ſimilem facultatem, eo titulo, quòd à reſeruatis Epiſcopo poſſint abſoluere. Sed fallitur: nam verum non eſt Epiſcopis conceſſus caſus occultos, de quibus in Trident. *ſeſſ. 24. c. 6.* Sed potiùs relictos iuri ſuo antiquo, vel eidem reſtitutos, ſecundùm quod cùm dicti caſus fuerint propriè reſeruati Epiſcopis, meritò aſſerimus, mendicantes eiuſmodi facultatem habere: neque in conceſſione per Tridentinum facta poteſt dici perſonæ induſtria electa. Cum enim Patribus Concilij Tridentini incogniti fuerint Epiſcopi, & per illud hæc facultas annexa ſit officio, induſtria perſonæ non poteſt cenſeri electa. Si dicas, ratione dignitatis conceſſam eſſe Epiſcopis dictam facultatem, fateor: non tamen, quia mendicantibus deeſt talis dignitas, neceſſe eſt deeſſe etiam facultatem, cum ex priuilegio Apoſtolico illam poſſint habere, & de facto habeant, vt clarum eſt ex priuilegiis ſuprà poſitis.

3. Quæ certè non poſſunt cenſeri derogata; neque per Bullam Cœnæ, quoad caſus in ea contentos: quia ſi per dictam Bullam caſus non efficiuntur tales, quòd pro eis meritò conſulenda ſit Sedes Apoſtolica, & quòd ab eis non poſſit abſoluere Diœceſanus, ſemper manent abſolubiles virtute priuilegij Vrbani IV. & Sixti IV. & hæc quidem ſecundùm antiquiora Regularium priuilegia: nam ſecundum recentiora, luce clarius eſt, quòd poſſunt dicti Confeſſarij abſoluere ſæculares ab hæreſi, & reliquis Papæ reſeruatis, & conſequenter ab Epiſcopalibus. Hucuſque Crouſers.

4. Sed ſi aliquis hanc ſententiam in praxi deduceret, puto in noſtro Sacro Tribunali ſeuerè puniendum eſſe; nam non ſolùm virtute priuilegiorum Religioſi non poſſunt abſoluere ab hæreſi occulta ſæculares, ſed nec ipſos Regulares. Et ratio eſt, quia in nullo priuilegio, ſeu conceſſione cenſetur data poteſtas abſoluendi ab hæreſi, niſi de illa ſpecialis efficiatur mentio, vt obſeruat Sanch. *in ſum. tom. 1. lib. 2. c. 11. n. 7.* Sanctarell. *tract. de hæreſi, cap. 5. dub. 1. num. 8.* Auila *de cenſ. part. 7. diſp. 10. dub. 6.* Rodriq. *in Quæſtionib. Regular. tom. 1. q. 40. art. 10.* & alij; vnde patet reſponſio ad priuilegium adductum Sixti IV.

Sup. hoc inf. in tr. 10 Reſ. 81. ſignanter ad ſin. 4. & hic ſup. in Reſ. 29. §. Reſpondent. &c.

5. Et licèt Hurtadus de Mendoza *de fide, volum. 1. diſp. 84. ſect. 1. §. 45.* putet extra Hiſpanienſis Inquiſitionis ditionem poſſe Præpoſitum Generalem Societatis IESV per ſe, vel per alium abſoluere quoſcumque ab hæreſi in foro conſcientiæ vigore cuiuſdam priuilegij à Sede Romana obtenti: ſed hoc non procedit in Hiſpania, in qua, vt teſtatur ipſemet Hurtadus, nulla religio eo priuilegio gaudet. Verùm hodie omnia ſupradicta corruunt ex decreto Sacræ Congregationis Epiſcoporum & Regularium propoſitæ de mandato Sanctiſſimi Vrbani VIII. vbi habetur abſoluere quempiam è caſibus in Bulla Cœnæ, aut ordinario loci reſeruatis non poſſe Regulares cuiuſvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & inſtituti, etiam neceſſariò exprimendi tam citra, quàm extra Italiam in vim priuilegiorum, aut confirmationem huiuſmodi, quæ vel hactenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt. Et ſi ſecùs egerint, abſolutiones nullæ ac irritæ erunt. Ita in ſupradicto Decreto. Vnde non eſt admittendum id, quod conatur probare Crouſers *c. 7. lect. 12. fol. 598.* videlicet Prælatos Regulares poſſe abſoluere ab hæreſi ſuos ſubditos; quod nouiſſimè docet Stephanus Bauny *in Theolog. Moral. tract. 4. q. 32.* aduerſùs quos vide Doctores penes me ipſum *in 3. part. tract. 2. reſol. 122.* nec aliter ſentiendum.

Sup. hoc ſup. lege ex Reſ. 34. §. Plus in ſin. & ex Reſ. 35. §. 1. & partim 2.

Sup. hoc Decreto in Reſ. not ſeq. & in aliis eius ſecundæ not.

Quæ hic eſt ſup. Reſ. 15. & in aliis eius primæ not.

RESOL. XXXIX.

An Regulares poſſint abſoluere à caſibus Bullæ Cœnæ, ſi ſint occulti, etiam quoad hæreſim?

Et quid, ſi prædictæ cenſuræ deductæ ſint ad forum contentioſum, & licet publicæ ſint?

Et in textu huius Reſ. aſſignantur alij ſex caſus, in quibus Regulares virtute ſuorum priuilegiorum minimè poſſunt ſæculares abſoluere, niſi in articulo mortis. Ex p. 11. tr. 12. Reſ. 18.

§. 1. Affirmatiuè reſpondet Brunus Chaſſaing *de Priuileg. Regular. part. 1. tract. 5. c. 3. propoſ. 3.* vbi ſic ait: Sacerdos Regularis poteſt abſoluere in foro

Sup. hoc in Reſ. præterita. & ſup ex doctr. Reſ. 33. §. 1. cur-

ſim in lin. vlt. & propè fin. § Tertio probatur. à verſ. exceptis cenſuris, & ſuperius in tr. 2. Reſ 74 §. 1 & in to 9 tr. 7. ex Reſ. tr. 1. lege doctr. § Arguitur tertio, & ſeq.

foro conſcientiæ, à cenſuris, & caſibus à quibus iure communi, & ex conceſſione Tridentini abſoluere poſſunt Ordinarij: ac etiam probabiliter in foro externo: imò vbi non eſt recepta Bulla Cœnæ, ab omnibus cenſuris, etiam hæreſis, in eadem contentis in vtroque foro abſoluere poteſt, & denique ab illis in foro interiori vbi recepta eſt Bulla, dummodo ſint occulta.

2. Probat hoc vltimum excommunicatione *cap. Liceat, ſeſſione* 24. *Trident, reformat.* quoniam facultas ibi conceſſa ab illis abſoluendi, eſt in perpetuum annexa dignitati Epiſcopali, ac conſequenter iure ordinario competit Epiſcopis, ac proinde Regulari Confeſſario, cùm per ſua priuilegia communicet in priuilegiis Epiſcoporum quoad facultatem abſoluendi. Accedit quod per talem conceſſionem hi caſus deſinunt eſſe Papales, fiuntque Epiſcopales, ad quos abſoluendos Epiſcopi committere poſſunt. Vnde cùm in caſibus Epiſcopalibus abſoluendis poſſit idem quod poſſunt Epiſcopi; poteſt ab illis abſoluere, & conſequenter ab hæreſi: cum ſit primus ex illis.

3. Hic tamen notabis, teneri Regularem abſoluentem hæreticum, hæc quæ ſequuntur obſeruare. Primùm extorquere ab Hæretico anathema aduerſus hæreſim, quam profeſſus fuerat. Secundùm iurare, quod in poſterum manebit in fide Catholica, ille autem qui abſoluit hæreticum non præmiſſa abiuratione, peccat, valet tamen abſolutio. Ita Brunus; qui poſteà addit, quod poteſt Sacerdos Regularis virtute ſuorum priuilegiorum abſoluere in foro conſcientiæ quemcumque ab omnibus antedictis cenſuris irretitum, licet cenſuræ illæ deductæ ſint ad forum contentioſum; & licet publicæ ſint: imò etiam ab illis, à quibus aliquis eſt nominatim denunciatus.

4. Sed quicquid ſit de his, certum eſt quòd Confeſſarij Regulares virtute ſuorum Priuilegiorum non poſſunt abſoluere à Caſibus Bullæ Cœnæ, præſertim quoad Hæreſim, & in noſtro Sacro Tribunali punitetur Confeſſarius Regularis, qui hanc doctrinam ad praxim deduceret. Et idem dicendum eſt, quoad caſus Epiſcopales, nam corruunt quæ dicit Pater Bruno; etenim poſt priuilegia in fauorem Regularium ab ipſo adducta, tria decreta fuerunt emanata prohibentia abſolutionem caſuum reſeruatorum.

Sup. cõtentis in hoc & ſeq. §. in to. 7. tr. 1. Reſ. 271. & lege eam à princ. & Reſolutiones, & §§. eius primæ not. & ſignãtes in Reſolutionibus & §§. poſitis in annot § Sed poſtea præcitatæ Reſ.

5. Primum fuit Clementis VIII. editum die 9. Ianuarij anni 1601. cum eiuſdem Pontificis moderatione facta die 26. Nouembris 1602. quo fuit limitata ſupradicta facultas in ſex aliis caſibus (ſed per totam Italiam, extra Vrbem niſi in articulo mortis) nempè Primò, Violationis Immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitutionis Gregorij XIV. quæ incipit, *Cùm alias nonnulli.* Secundò Violationis Clauſuræ Monialium ad malum finem. Tertiò, Prouocantium, & pugnantium in Duello iuxta Decretum Sacri Concilij Tridentini, & Conſtitutionem Gregorij XIII. incipientem, *Ad tollendam, &c.* Quartò, Inicientem violentas manus in Clericos, iuxta Canonem, *Si quis ſuadente* 17. *quæſtione quarta*, ac iuris diſpoſitionem. Quintò, Simoniæ realis ſcienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis. Sextò & vltimò, in omnibus caſibus, quos Ordinarij locorum ſibi reſeruarunt, & in poſterum reſeruabunt.

6. Secundum fuit, Pauli V. editum die 7. Ianuarij 1617. quo confirmatur, & innouatur Decretum ſupradictum Clementis VIII. cum ſua moderatione, non obſtantibus priuilegiis, &c. Non autem tolluntur per dictum decretum omnia priuilegia Regularibus conceſſa abſoluendi à caſibus, & cenſuris reſeruatis, vt aliqui putauerunt, vt manifeſtè demonſtrat noſter Duardus *in Bulla Cœnæ lib. 3. §. 2. q. 1. à n. 29. vſque ad 33. incluſiuè.*

Sup. contẽto in hoc §. latè ſup. in Reſ. 15. §. vlt. & in aliis eius annot.

7. Tertium fuit Vrbani VIII. editum die 17. Nouembris 1628. quo prohibetur Regularibus facultas abſoluendi à caſibus reſeruatis in Bulla Cœnæ, & caſibus reſeruatis Ordinariis locorum, ita vt nec intra, nec extra Italiam, nec virtute priuilegiorum, aut confirmationum, quas hactenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt, poſſint ab illis abſoluere.

8. Ex quibus euaneſcunt à Patre Bruno pronunciata, vt rectè obſeruat Marcellinus de Sancto Benedicto *in Compend. Priuileg. Fulienſium verb. Abſolutio quoad ſæculares*, §. 1. *in Scholio.* P. Peregrin. *in Compend Priuileg. Clericorum Regularium eodem verb. & §. cum aliis communiter.*

TRACTATVS NONVS
DE
DENVNCIATIONIBVS
FACIENDIS EX EDICTO
DD. Inquiſitorum, & in particulari ex ſollicitatione facta in Confeſſione.

RESOLVTIO PRIMA.

An ſi quis ſciat aliquem commiſiſſe delictum in Edicto contentum, ſed hoc non poſſet probare, teneatur in tali caſu denunciare?

Et quid, ſi caſus eſſet de hæreſi formali? Ex p. 1. tract. 4. Reſ. 1.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & in tom. 7. tr. 4.

§. 1. NEgariuè reſpondet nouiſſimè ex Societ. Iesv Fagund. *de præc. Eccl. tr. 2. lib. 4. c. 3. n. 31.* excepto caſu hæreſis formalis. Et hanc ſententiam abſolutè docuerat ex doctrina

Reſ. 65 curſim in fin.

docuerat ante ex eadem Soc. Regin. *in prax. to. 2. lib. 14. c. 3. ſect. 6. n. 50 & 57. verſ. Aduerte 3. & verſ. Aduerte 5.* ex noſtra Religione Megala *in 1. p. lib. 1. c. 5. n. 21.* Idem docet Ioan. Andreas *in cap. nouiter extrà, de iudiciis,* Gundiſaluus *in tom. 11. p. 2. tract. de hæreticis, q. 10. n. 7.* Repertorium Inquiſitorum *ver. Denunciatio, §. generale tamen.* Decian. *tract. crim. tom. 1. lib. 5. c. 30. n. 4.* qui citat Specolatorem, & Gloſſam. Palatius *in repet. c. not. 3. §. 26 n. 9.* Angelus vero, Felinus, & Nauarrus citantur a Triuiſano & Farinacio, *vbi infra.*

Sup. hoc latè in 10. 8. tr. 1. Reſ. 24. & in tom. 3. tr. 6. Reſ. 88. § Videtur. in fin. & in 10. 7. tr. 1. Reſ. 249. §. 2. ad med. à verſ. Sed cum authoritas. & melius in to. 9. tr. 2. Reſ. 340 §. 11. & ſeqq. & in to. 3. tr. 4. Reſ. 3 paulò poſt init. verſ. Reſpondeo.

2. Et poteſt hæc opinio probari: quia, vt obſeruat Leſsius *lib. 2. cap. 29. dub. 13. n. 111.* & alij, quando crimen non poteſt probari, apertè contra iuſtitiam peccatur, ſi reuelerur: exponitur enim reus manifeſto periculo infamiæ. Deinde, ſi authoritas vnius Doctoris claſsici reddit opinionem probabilem, vt ex multis probat Valentia *tom. 2. diſp. 2. q. 12. punct. 4.* & Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib. 1. c. 9. n. 7.* hæc opinio, non alterum, ſed multos, tam recentiores, quàm veteres habet patronos. Ergo, vt probabilis amplectenda videtur. Et ita hanc ſententiam probabilitate non carere docet etiã Thomas à Ieſu *lib. de viſit. Regul. tract. 1. c. 16. n. 3. in fin.* Neque obſtat praxis Sanctiſ. Inquiſitionis, quam aliqui adducunt: nam, vt in ſimili caſo docuit Fagundez *tr. 2. lib. 8. c. 8. n. 18.* & Granado *in pract. 2. contr. 7. tr. 3. p. 1. diſp. 11. ſect. 2. n. 15.* ſupradicta praxis fundatur in probabilitate contrariæ opinionis: non tamen tollit probabilitatem alterius. Ergo, &c.

3. At his minimè obſtantibus, contrarium teneo: quia in caſibus pertinentibus ad Tribunal S. Officij, denunciatio eſt facienda, etiamſi delator delictum probare non poſ- ſit. Et ita tenet Barboſa *de poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 96. n. 51.* Peirinus *in priuil. Minim. to. 2. Conſtit. 9. Pauli V. §. 1. n. 25.* Homobonus *de exam. Eccleſ. p. 1. tr. 7. c. 2. q. 14. & p. 2. tract. 11. c. 4 q. 4. reſol. 4.* Zanardus *in direct. Conſeſ. p. 3. c. 31.* Naldus *in ſum. verb. Hæreſis, n. 6.* Zecchius *de caſ. reſeru. cuſ. 2. verſ. Ampliatur.* Sanctarellus *de hæreſi, c. 9. dub. vnic. n. 3. & 4.* Genuenſis *in praxi, c. 23. n. 5.* Lazarius *de monit. ſect. 2. q. 11. n. 22.* Bonacina *de cenſ. diſp. 2. q. 6. punct. 1. n 9.* Suarez *tr. de fide, diſp. 20. ſect. 4. n. 7.* Galletti *in margar. caſ. conſcient. verb. Hæreticus, §. 5.* Thomas à Ieſu *vbi ſup. lib. de viſit. Regul. tr. 11. c. 16. n. 4. & 10.* Portel. *in addit. ad dubia regul. verb. ſollicitare fœminas, n. 19.* Cenedo *p. 2. collect. 101. n. 4.* Scaccia *de iudic. cauſarum ciuil. crim. lib. 1. c. 56. n. 4.* Farinacius *tract. de hæreſi, q. 97. §. 2. n. 36.* Bartazolus *in addit. ad Bertazolum patrem, conſ. 107. n. 12. vol. 1.* Triuiſanus *lib. 2. deciſ. 51. n. 5.* & nouiſsime Ioſeph. de ſancta Maria *in Tribunali Religioſ. tract. 12. cap. 3. §. 5.* & alij penes ipſos.

4. Et ratio eſt; quia, licèt denonciator de iure probare ſuam denonciationem teneatur *ex l. Diuus, & ex l. ab accuſatore, ff. de Senatuſconſult. Turpil.* hodie tamen de conſuetudine contrarium ſeruatur, vt ex Salyceto, & Mariano Socino probat Emiticius *in direct. Inquiſit. p. 3. rubr. de ſecundo modo procedendi in cauſa fidei per denunciationem, n. 68.* quem ſequitur nouiſsimè Farinacius *vbi ſuprà, tract. de hæreſi, q. 181. §. 5. n. 71.* & Scacc. *loco citato, c. 72. n. 4.* & ita deciſum pluries fuiſſe, teſtatur Triuiſan. *vbi ſup.* & ita ſeruari in Supremo totius Chriſtianæ Inquiſitionis Tribunali aſſerit Farinacius. Et cùm ſimplex denunciatio ſufficiat ad inquirendum, vt notat Vmbertus *de indic. Inquiſ. ver. denunciatio, n. 3.* & Farinac. *q. 185. §. 4. n. 64.* licèt denunciator probare non poſsit delictum; per illam tamen denunciationem, diligentia, & inquiſitione Dominorum Inquiſitorum, & forſan ex aliis teuelis, & denunciationibus probabitur. Vnde patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ.

RESOL. II.

An peccata pertinentia ad Tribunal S. Officij ſint denunciandà, etiam ſi probari non poſſint?

Et quid ſi peccatum ſit de hæreſi? Ex p. 7. tr. 12. & Miſc. 3. Reſ. 21. alias 19.

§. 1. NEgatiuè nouiſsimè reſpondit Stephan. Baunius *in Theol. Mor. p. 2. diſp. 4. tract. 3. q. 18.* vbi ſic ait: Solent iudices Eccleſiaſtici, ac Inquiſitores fidei propoſita Excommunicationis pœna edicere iis, qui hæreticum aliquem norunt, vt apud ſe, nomen eius edant ac proferant, hic quæritur an is denunciari debeat, ſi non eſt crimen eius cognitum, nec defectu teſtium probandum.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in 10. 7. tr. 4 ex doctr. Reſ. 65. curſim in fine.

2. Denunciandum dixere hi authores Barboſa *de poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 96.* D. Thom. *2. 2. quæſt. 33. art. 7.* Sotus *5. de inſt. q. 5. art. 1. & de tegendo ſecreto membr. 1. quæſt. 5.* Sanctarellus *de hæreſi cap. 9. dub. vnico, mem. 3. & 4.* opinionis huius præcipua ſunt hæc firmamenta.

3. Primum, quod proximi ſalus, bono communi addita, anteferenda ſit priuato vnius cuiuſpiam commodo, ſed eſt hæreſis publicæ rei, priuatæque eius quem inficit, inimica in primis, ſerpit enim, & vt in mala contage, ad incautos incogitantis vulgi animos penetrat, vt qui communicat ſuperbo, induit ſuperbiam, *Eccl. 13.* ita & qui hæretico aſſueſcit diu ſecurus non erit, nihil contagioſius corruptis eius moribus, hi addiſcuntur, & adhæreſcunt facilè, nec enim ſibi tantùm erat hæreticos, ſed & aliis erroris cauſa eſt, qui ab eo in hos transfunditur. In ſumma, vt quædam in contractos vitia corporis tranſiliunt, ita & hæreticus mala ſua proximis tradit, publicæ ergo ſaluti nocet, nocet & ſibi, eius autem crimen, verum quidem, ſed occultum Epiſcopo, aut Inquiſitori, qui defert, ſoli ſibi infamiam creat, cùm ſit periculum ne probationum inopia, calumniator audiat, quod incommodum quanquam magnum, ac prudenti cuique, iure metuendum, non eſt tamen eiuſmodi, quod communi multorum exitio conferri debeat, ſuas ego rationes in eius delatione criminis, poſteriores habere quiſque debet communibus, ac publicis.

4. Secundum, etſi probari hæreſis nequeat, non eſt tamen eius delatio inutilis, vtpotè quæ iudici cauſam eſt datura inquirendi ſtudioſius, ecquid in delato adhæreſcat hæc labes, emaculanda ſua cura.

5. Mihi tamen ſecus ſentienti hæc in contrariam partem ſuppeditabant argumenta.

6. Primum, quod Chriſti imperio, quæ ſunt ſecreta ſecreto argui oporteat, non publicè, coram iudice, aut in multorum oculis, Matth. 18. *Si peccauerit in te frater tuus* (hoc eſt coram te vt ibi explicat Auguſt.) *corripe eum inter te, & ipſum ſolùm.*

7. Secundum argumentum, denunciandi hæreticum caſu poſito, nulla eſt obligatio, ſi eſt hæc criminis quo notatur, denunciatio facta iudici, futura huic ad remedium inutilis, accuſato, autem noxia, at eſt vtrumque non ſine cauſa, eaque probabili, deferenti metuendum; cum enim nemo vnius dumtaxat teſtimonio poterat, de hæreſi accuſatus ab vno quopiam (hoc tantùm) & non conuictus, pœnam ſoli mutatione, aut capite non luet, eius ergo ad iudicem delatio, ad vindictam, aut medicinam prodeſſe nihil poteſt, & delata obeſt, quia famæ eius infertur iniuria, cum ſit authore Leſſ. *lib. 2. de iuſt. cap.... dub....* contra iuſtitiam admiſſum crimen ignotum tamen detegere cuipiam. Ob hoc argumentum Inquiſitori, ac iudici de hæreſi, occulta, quæque in iudicio probari nequit ab eius conſcio, doceri ſe tamen, ac moneri iubentibus,

parcndnm eſſe negant hi Authores, Reginald. *lib.*24. *c.*3. *ſect.*6.*n.*50. Megala *in* 5.*p.lib.*1.*cap.*5. Decian.*tract. crimin. tom.*1. *lib.*5.*c.*50.*n.*4. Palatius *in rep. cap. not.*3. §.26. Fagund. *lib.*1.*c.*26.

8. Argumentis autem partis oppoſitæ reſpondere eſt facilè.

Primò quidem, negando in iure eſſe Reip. exigere, vt famæ meæ certo detrimento, mala quæ metuit, auertam, maximè cum eſt incertum, vtrum id ſim iactura rei tantæ facturus, an non.

9. Ad ſecundum dicendum contra denunciatum vi denunciationis ſibi factæ, nihil poſſe fieri à iudice, nec de hæretico eum quæſtionem inſtituere, aut de crimine cuius eſt ſuſpectus, inquirere vi eius poſſe. Hucvſque Baunius.

10. Sed hæc opinio deſtruit Tribunal S.Officij, & eſt contra eius generaliſſimam, & communiſſimam praxim, & ideò in hoc cautè legendus eſt Baunius alias vir quidem doctus, & mihi cariſſimus per ea quæ ego adduxi *in par.*1. *tract.*4. *reſol.....* Et ideò me citato nouiſſime Trullench *in Decal.tom.*1.*lib.*1.*c.*2.*dub.*18.*n.*20. Sic ait: Exiſtimo in caſibus pertinentibus ad Tribunal S. Officij, denunciationem eſſe faciendam, etiamſi delator, delictum probare non poſſit, ita multi quos citat, & ſequitur Diana. Ratio eſt, quia licèt denunciator de iure probare ſuam denunciationem tenebatur, ex *l.dinus*, & ex *l.ab accuſatore,ff. ad Senatus Conſul. Turpil.* Hodie tamen de conſuetudine contrarium ſeruatur, vt probat Eymericus, *in director. Inquiſit.p.*3. *Rub.de ſecundo modo procedendi in cauſa fidei per denunciationem,n.*68. quem inter alios, ſequitur Farinac. *tr.de hæreſi, quæſt.*185.§.5. *num.*71. vbi aſſerit ita ſeruari in ſupremo totius Chriſtianæ Inquiſitionis Tribunali: nam cùm ſimplex denunciatio ſufficiat ad inquirendum, licet denunciator probare non poſſit delictum, per illam tamen denunciationem, diligentia, & Inquiſitione Dominorum Inquiſitorum, & forſan ex aliis reuelationibus, & denunciationibus probabitur, & de remedio prouidebitur. Ex quo patet ſolutio oppoſitæ ſententiæ. Ita Trullench, cui adde me etiam citato, Sapientiſſ. Cardinalem de Lugo *de Inſt.tomo* 2. *diſp.*38. *n.*24.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & curſim in alia eius primæ not.

11. Cùm igitur, vt obſeruat Carena *in Praxi S.Officij,par.*3. *tit.*1.§.3. *n.*20. ex generaliſsima conſuetudine S. Inquſitionis, denunciator in noſtro ſacro Tribunali habetur pro teſte, ſequitur ex hoc neceſſariò, quod teneatur denunciare etiamſi alios non poſſet adducere teſtes ad probandum delictum, nam ideo ipſe pro teſte deſeruit.

12. Quod etiam manifeſtè probatur, & ſine nota temeritatis negari non poteſt, ſtantibus Bullis Pontificiis Pij IV. & Greg. XV. in quibus præcipitur Confeſſarios ſollicitantes eſſe denunciandos, & tamen pœnitentes non poſſunt tale delictum probare. Ergo in criminibus pertinentibus ad Tribunal S.Officij manifeſtè apparet, quod præceptum manifeſtandi non fertur ſolùm in eos qui probare poſſunt.

13. Vnde ad maiorem ſupradictorum intelligentiã, ſciendum eſt diſcrimen inter denunciatorem, & teſtẽ; denunciator enim regulariter, tantùm denunciare tenetur, quæ probare valet, vt docet Valentia *to.*3. *diſp.*3. *q.*14.*pun.*1. Filliuc. *to.*2.*tr.*40.*c.*6.*n.*185. Saytus *in Claui Reg.lib.*12.*c.*20.*n.*9. & alij. Teſtis verò non tenetur probare, ſi vt teſtis teſtimonium ferat. Ratio diſcriminis eſt, quia cùm proprium denunciatoris munus ſit crimẽ à ſe reuelatum inſtar actoris, ſeu accuſatoris probare, *l. Dinus* 2. *iuncta gloſ.verb.exequi,ff.de cuſtodia reorum*, *l. ab accuſatione*, §. *nunciatores*, *qui per notoria indicia produnt,notoriis ſuis aſſiſtere iubentur,ff.ad Turpil.* vbi gloſſa *verb. nunciatores*, ibi, *debent tamen probare.* propterea denuncians tale crimen occultum à detractionis vitio excuſari nequit, quod peccatum mortale genere ſuo conſtat eſſe, *cap. in ſum.*6. *q.*1. ibi, *Summa iniquitas eſt fratres detrahere, & accuſare* cum aliis deductis per Nauarr.*cap.inter verba,concl.*6.*n.*777.*aliàs n.*379. & vti talis pœna arbitraria puniri debet, *d.l. Dinus* vbi Bart.*n.*9. *d.*§.*nunciatores*, vbi Bart.*cap.*2.*de calum.* Clar. *in praxi*, §. *vlt. q.*7. *n.*12. nam ſi deficiat in probatione, calumniari præſumitur gloſ. 2. *in d. cap.* 2. communiter recepta per Felinum, *ibi n.*6. pluribus citatis à Iulio Clar. *d.*§. *vlt. q.*62. *num.*6. & propterea in expenſis condemnari ſolet, vt ex multis, & recepta conſuetudine tradit Clar. *d. num.*12.

14. Per contrarium verò ſubditus tenetur, ſi tanquã teſtis aduocetur occulta etiam improbabilia reuelare. Filliuc. *vbi ſupra n.*187. Botus *de Inſt.lib* 5.*q.*7.*art.*1. *in fine.* Henriquex *lib.*13.*cap.*18.*n.*5. & alij. Ratio eſt, quia cùm teſtes non ad promouendum iudicium inſtar accuſatorum, ſed potius ad detegendam veritatem, atque adeò ad faciendam iudici fidem aduocentur, *l.*3. §.1.*ff. de teſtic. Leos, iuncta gloſ.vlt. C.eod.cap. teſtes*, 3. *q.*9. & propterea eorum officium non in inquirendis aliis teſtibus, quibus ſua teſtimonia confirment, ſed potius in iiſdem teſtimoniis purè, & ſincerè ſecundum veritatem proferendis conſiſtit, *cap. nihilominus, cap. pura* 3. *q.*9. rectè fit nequaquam illos ab eo munere excuſari quantumcumque occulta, ſuper quibus interrogantur, ſint improbabilia.

15. Sed in noſtro Tribunali S.Inquiſitionis, vt ex praxi patet, ſubditi habentur loco teſtium, & vt teſtes ad iudicium vocantur, & reuera teſtes ſunt. Ergo tenentur denunciare licèt non poſsint probare. Adde, quod in caſibus pertinentibus ad Tribunal S. Officij, licèt ex denunciatione ſequi poſsit, vel ſequatur infamia, aut læſio aliqua denunciati, præponderat tamen publica vtilitas principaliter prætenſa, & præfertur priuatæ: & recta ratio ſuadet hanc illi cedere; ne aliter, dum vnius fama conſeruatur, omnes, vel plerique detrimentum ſentiant, vel in diſcrimen adducantur, contra *cap.ſed illud,verſ. quæ eſt iſta*, 45. *diſt.* ibi, *Quæ eſt iſta bonitas: quæ iſta miſericordia, vni parcere, & omnes in diſcrimen adducere?* Vide Doctores quos ego citaui *in p.*1.*tract.*4.*reſ.*1. & quos, me tamen non citato adducit nouiſsimè Dominus meus Tranſmuera *de Denunciat.q.*4 *c.*3. vbi *in fine*, rectè obſeruat contrariam opinionem omni probabilitate carere.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

16. Vnde optarem vt in poſterũ Auctores non poſſint docere doctrinam hanc, quod videlicet quis non teneatur denunciare delicta pertinentia ad S. Officium, ſi non poteſt probare, nam talem doctrinam eſſe puto deſtructiuam Reipublicæ, & Tribunali S.Inquiſitionis. Ideo Sacra Congregatio Sanctæ Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis, & in Regnis Hiſpaniarum noſter ſummus fidei Quæſitor cogitent quid faciendum & opportunum adhibeant remedium.

RESOL. III.

An dicta denunciatio facienda ſit ſine præuia correctione fraterna?

Et quid, ſi peccatum ſit de crimine hæreſis, vel de muliere ſollicitata in confeſſione, vel contra communitatem.

Et an ſi dubium ſit, vtrum in tali caſu correctio profutura ſit, necne, ſic etiam præmittenda correctio, vel potius facienda ſit denunciatio? Ex p.1.tr.4.Reſ.2.

§.1. PRima opinio, quam ego ſequor, affirmat. Ita Sanctarellus *in tract. de hæreſi,cap.*9. *n.*5. Sancius *in ſelectis diſp.*11.*n.*56. Bonacina *in tr, var. diſp.*6. *pun.*3.*n.*9. Syluius *in* 2. 2.*q.*33.*art.*7.*concl.*2. Villalobos *in ſumm.p.*2. *tract.*4.*diffic.*11. *n.*3. Suarex *tract.de fide, diſp,*20.*ſect.*4.*n.*11.*&* 12. Azorius *par.*1. *lib.*8.*c.*19.*q.*9. Turrianus *in* 2.2. *tom.*1. *diſp.*58.*dub.*3. Henriq. *lib.*2. *cap.*24.*n.*10. *in gloſſa, lit.C.* Simanchas *in Cathol.inſtit.*

Sup. hoc inf. in Reſ. 5. §. Nota quod. & in §. Tertio. ſed lege eã à princ. & ex Reſ. 68. §.Ad id. & in tom. 6. tr. 5.

titu

ex Reſ. 99. §. 1. ante med. Y los complices.

tit. 19.*n.*11.cum alijs. Quia duplex eſt denunciatio,alia iudicialis, alia Euangelica. Ante Euangelicam, quæ intendit emendationem fratris conceditur,præmittendam eſſe correctionem: non autem ante iudicialem, quæ punitionem intendit. Sed talis eſt denunciatio,quæ in Tribunali Inquiſitionis efficitur. Ergo ante ipſam non eſt neceſſe,vt correctio præmittatur. Vide etiam Lorcam *in* 2.2.*ſect.* 3.*diſp*.47.*n*.23.Coninch. *de fide,ſpe,& charitate,diſp.*28.*dub.*8.*n.*151.Bañez *in* 2.2.*q.*13.*art.*28. *ad* 7. *vg.*& alios.

2. Secunda opinio negat: & ita docet D.Thom.2.2. *q.*35.*art.*7. quem poſteà ſequuti ſunt omnes diſcipuli huius Scholæ Sotus *de iuſt. lib.*5.*q.*5.*art.*1.Canus *de locis Theol.lib.*12.*cap.*9.Syluester *verb.correctio,q.*5.Lopez *in inſtruct. p.*4. *cap.*54.Ledeſma *in ſumma tom.*2. *tract.*4.*cap.*4.*concl.*24. *diff.*2. *fol. mihi* 138. Ioann.de la Cruz *vbi infrà*.Zanard.*in direct.Confeſſ.p.*2.*precept.*1. *c.*13.*q.*13.& alij. Idem docuerunt Caſtrus *de hæret.punit. lib.*2.*cap.*25.Toletus *lib.*5.*c*5.7.*n.*2. Lazarios *tract. de blaſphemia, q.*12.*n.*31.Homobon *tract.de caſ.reſerv. p.*2.*cap.*1.*& de exam. Eccleſ.p.*2.*tract.*9.*cap.*13.*q.*39. Angelus *verb. denunciatio*,*q.*3. Roſella *verb. inquiſitio, num.*1.

3. Sed audiamus aliquos in generali loquentes. Portel. *in dubiis regul. verb. correctio fraterna, n.*1. ſic aſſerit: [Conſtat ex Euangelio, ante denunciationem in Inquiſitione, præmittendam eſſe correctionem fraternam, quæ adeò neceſſaria eſt, vt ſi ſit ſpes, quòd illa proficiet, & ſufficiet, non eſt crimen denunciandum Prælato, etiamſi crimen ipſum ſit contra communitatem, etiamſi ſit hæreſis.] Ita Portel.Reginald.*in praxi, tom.*1.*lib.*24.*c.*3.*ſect.*6.*n.*52.Superior non poteſt præcipere, vt prætermiſſà correctione fraterna reus occultus denuncietur, neque ei tale quid præcipienti obediendum eſt. Non ideò tamen damnandum eſt, quòd ab Inquiſitoribus fidei datur præceptum, ſtatim nulla præmiſſa correctione denunciandi eum, quem conſtat Hæreticum eſſe:nam in crimine hæreſis ordinariè nulla eſt ſpes emendationis. Non eſt verò negandum, quòd ſi firmiter exiſtimetur quis hæreticus per ſecretam admonitionem connettendus,ac impediturus omnia mala, quæ ab eo timeri poſſunt, ipſe debeat vti præmonitione.] Ita Reginaldus, cui addatur Repertorium Inquiſ. *verb. denunciator*. Gundiſaluus *de Hæret. q.*10.*n.*6. Decianus *tom.*1.*lib.*5.*cap.*30.*n.*1.*& ſeq.*Ioan. de la Cruz Dominicanus *in direct. conſcient. p.*1.*prac.*5. *q.*2.*dub.*5. *concl.*2. ita aſſerens: [Mulier ſollicitata in Confeſſione, non abſoluatur, dum non denunciat Inquiſitoribus ſollicitantem: niſi eſſet ſpes,quòd iſte ſecretè correctus emendabitur: quæ ſpes poteſt colligi ex qualitate corrigentis, & ex conditione corrigendi. Vnde, ſi mulier ſollicitata ſcit alicuius idoneitatem ad illam correctionem,poſſet cum eo hoc intendere.] Ita Ioan. de la Croz.

Sup. hoc in duabus Reſ. ſeqq.& inf.in Reſ. 68. §. vlt.& in alijs §§. earum notationum.

Sup. hoc in Reſ. 1. not. præteritæ. §. Sed ego. à lin.3.& ſeqq. & in Reſ. 2. §. vlt.

Sup. hoc ibidem.

4. Idem docuit Fagundez *de precept. Eccl. tract.*2. *lib.*4.*cap.*3.*n.*31. vbi ſic ait: [Antequam fiat denunciatio à muliere ſollicitata in Confeſſione, præmittenda eſt fraterna correctio, ſi detur ſpes emendæ: quia præceptum correctionis eſt de iure naturali,& diuino: præceptum verò huius denunciationis eſt humanum: vnde non poteſt præualere aduersùs præceptum iuris naturalis. Vt autem correctio fraterna iudicetur non profutura, non ſatis eſt ſemel fieri, & non prodeſſe: ſed oportet iterum atque iterum adhiberi quandiu iudicio prudentis ſperetur emenda.] Ita Fagondez,& nouiſſimè Peirinus *in priuileg. Minim. tom.*2.*Conſtitut.*4. *Greg. XV.*§.9. *num.*26.*& Conſtit.*9. *Paul V.* §.8.*n.*26. *&* 27.

Sup. hoc ibidem.

5. Tertia opinio diſtinguit, & ponit differentiam inter hæreſim formalem, & alia crimina ſapientia tantùm hæreſim. In primo caſu negat eſſe præmittendam correctionem fraternam: in ſecundo illam admittit.

Sup. contra hoc §. pro primo caſu & in Reſ. 5. & pro ſecundo in Reſolutionibus & §§ not. 1. huius Reſ. & pro Confeſſario ſollicitante, in Reſ. 1. huius not. à §. eius 5. & lege etiam doctr. Reſ. ſeq. & Reſolutiones & §. eius not. 1. 2. & 3. & pro criminibus ſapientibus hæreſim in tom. 7. tr. 4. Vid. Reſ. 74.

Ita Fagundez docet,loquens de hæretico formali *tr.*2. *lib.*6.*cap.*4. *num.*11. qui tamen, vt paulò *ſupra* vidimus, putauit, Confeſſarium ſollicitantem in Confeſſione eſſe corrigendum. Idem docet Molfeſius *in ſumma, tom.*1.*tract.*7. *cap.*24.*num.*25.Ortiz *in ſum.cap.*21. *n.*17.Homobonos *de exam. Eccleſ. par.*1.*tract.*7.*c.*6. *q.*29. & multi ex DD. citatis in ſecunda opinione. Sed circa præſentem quæſtionem, præter citatos Doctores, vide etiam Adriete *de Relig. diſcipl. tuenda, lib.*1. *cap.*5. §.4.*num.*28.Nauarra *lib.*2. *cap.*4.*n.*193.Valentiam *tom.*4.*diſp.*3.*q.*10. *punct.*5.§.1. Filliucium *tom.*2. *tract.*28.*cap.*8.*n.*151.& Onuphrium *Opuſc. de ſigillo ſect.*2.*q.*2.*dub.*4.

6. Notandum eſt etiam, quòd in opinione ſupradictorum DD. aſſerentium eſſe præmittendam correctionem, poſſet quis petere, an ſi dubium ſit, vtrùm correctio profutura ſit, necne, in tali caſu ſit etiam præmittenda, vel potiùs facienda ſit denunciatio. Aliqui apud Delrium *in diſq. mag. tom.*3. *lib.*5.*ſect.*4.*n.*6. putant eſſe præmittendam correctionem;& hanc ſententiam valdè æquam exiſtimat Delrius, licèt ipſe,& meritò, contrarium ſentiat.

RESOL. IV.

An ſi ſperetur correctio, pœnitens debeat denunciare Confeſſarium ſollicitantem in confeſſione?

Et quid de hæretico formali? Ex part. 4. tract. 5. Reſ. 24.

§.1. NEgatiuè reſpondet Fagundez *in precep. Eccl. pr.*2.*lib.*4.*cap.*3. *num.*51. Souſa *de Confeſ.ſollic. tract.*2. *cap.*6. *n.*9. Lezana *in ſumma qq. Regul.c.*10. *n.*34.Portel. *in addit. ad dub. regul. ver. ſollicitare fœminas, n.*18.Caſtrus Palaus *tract.*4.*diſp.*9.*punct.*10.*n.*2. Hieronymus Rodriquez *in compend. qq. reg. reſol.*131. *num.*14. Peirinus *in priuil. Minim. conſt.*3. *Greg. XV.* §.9. *n.*26. Ioan. de la Cruz *in direct. conſcien. p.*1.*pr.*5. *q.*2. *dub.*5. *concl.*2.Ledeſma *in ſumm. tom.*2. *tr.*4. *c.*4. *concl.*24. *dub.*2. Acugna *de Confeſ. ſollic. q.*18.*n.*14. & iterum Souſa *in Aphor. lib.*1.*cap.*34.*num.*57.& à fortiori DD. quos ego ipſe citaui *in* 1.*part. tract.*4.*reſ.*2. aſſerentes etiam hæreticos, quando adeſt ſpes certa emendationis, eſſe corrigendos. Ratio eſt, quia præceptum de correctione fraterna obligat ex iure naturali, quando ſperatur emendatio, quæ in caſu noſtro poteſt colligi ex qualitate corrigentis, & ex conditione corrigendi, vnde ſi mulier ſollicitata ſcit alicuius idoneitatem ad illam correctionem, poſſet cum eo hoc intendere.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. Sed. & ſeq. & in Reſ ſeq. & inf. in Reſ. 68. §. vlt. & in 10. 7. tr. 1. Reſ. 140 §. vlt. ad lin. 4. & in 10. 9. tr. 7. Reſ. 81. §. vlt. propè fin. &c.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

2. Sed ego *loco citato* contrarium docui, & idem in ſpecie docet de Confeſſariis ſollicitantibus Ioan. Sanc. *in ſelectis diſp.*11.*num.*56. vbi ſic ait: Etiamſi firmiter credatur emendatio in Confeſſario ſollicitante per fraternam correctionem, non excuſabitur fœmina à denunciatione, nam licèt in crimine hæreſis, vel illam olentibus (quale eſt de quo agimus) ſtando in ſolo iure naturæ à denunciatione poterit quis ceſſare, ſi firmiter credat per ſecretam monitionem fore hæreticum emendationem nacturum, quia tamen Inquiſitorum edictum publicatur de hæretico, ſiue ſollicitante Confeſſario deferendo,nulla præmiſſa monitione,quãtumuis firmiter credatur emendationem conſequuturus, parendum erit præcepto,vt benè docet Areualo *de correct. fraterna,fol.*118. cùm bonum publicum magis ſit procurandum, quàm particulare, & iudicium de ſpe emendationis hæretici, aut Confeſſarij ſollicitantis nolunt Inquiſitores committere fœminis denunciaturis, ſed ſemetipſis, qui tamquam litterati, & in iſtis rebus experti ſaniùs rem meditabuntur. Hæc omnia Sancius,cuius ſententiam tenet Soar. *tr.de fide,diſp.*20.

Sup. hoc & ſeqq. in Reſ. not. præteritæ. §.Sed. ad med. verſ. Nõ eſt vero. & in Reſ.ſeq. § Dicendum. & §.vlt. & in tom. 9. tr. 7. Reſ. 81. §. vlt. propè fin.

*ſect.4.num.*11. vbi loquens de hæretico qui cùm retuliſſet opinionem eorum, qui dicebant præmittendam eſſe correctionem, ſi adſit firma ſpes, quòd hæreticus ſtatim eſſet emendandus, & conſequenter quòd in tali euentu denuntiandi præceptum ceſſaret. Reſpondet huiuſmodi opinionem veram eſſe ſtando in ſolo iure naturæ: at ex ſuppoſitione alicuius iuris Eccleſiaſtici præcipientis immediatè procedendum eſſe ad denuntiationem, ſuſtinere non debere talem opinionem. Addit tamen præceptum poſitiuum denuntiandi hæreticum prætermiſſa correctione nec in iure Canonico, nec in Bullis Pontificiis inueniri, ſed immediatè oriri ex præcepto impoſito per edicta Inquiſitorum, quod non minorem habet vim, quàm lex Canonica, cùm illius Tribunalis poteſtas Apoſtolica authoritate feratur, & quamuis videatur præceptum ab homine, tamen quia Tribunal à quo procedit, perpetuum eſt, ideo per modum legis perpetuò durat. Et ita hanc ſententiam præter Sancium, & Suarez, tenet etiam nouiſſimè Iacobus Gordonus *in Theol. mor.tom.*2. *lib.*6. *q.*12. *cap.*25. §. 2. *num.*68.

3. Aduertit tamen idem Sancius quòd quando dicitur edictum Inquiſitorum obligare vt denunciato fiat nulla, præmiſſa correctione fraterna, non in eo ſenſu eſt intelligendum, quòd edictum prohiberi intendat correctionem abſolutè, ſed ſolùm obligat vt denuntiatio non omittatur titulo correctionis factæ, vel, faciendæ. Hoc ſi perpendatur, difficultatem omnem aufert, qua quidam ſunt ſuperati non capientes quomodo edictum Sanctiſſimi Tribunalis inquiſitionis præcipuè poſſit, quod correctio nulla fiat ante denunciationem, cùm id iuri naturæ conforme ſit, & Chriſti Euangelio *Matth.*18. Vt enim iam diximus, non præcipitur per edictum correctionem non fieri, ſed quod quamuis ſit facta, non ob id denunciatio omittatur, quia ſic expedit bono Religionis, & commoni. Hæc Sancius, quæ hîc tranſcribere volui, quia codex rarus eſt. Verùm quia, vt aduertit Freitas *in tract.de Confeſſ. ſolicit. quæſt.* 18. *num.*31. Doctores communiter tenent Inquiſitorum edicta reiicere correctionem ideo aſſero cum Suarez *loco citato de fide*, *diſp.* 20. *ſect.*3. *num.*12. rationabiliter id præcipere. Primo, quia ob periculum omnis detrimenti, quod eſt in peccato hæreſis, rariſſimè poteſt conueniens remedium adhiberi per ſolam monitionem priuatam, & magna prudentia neceſſaria eſt ad cognoſcendum, an hæreticus verè corrigatur, vt fingat & decipiat; ergo meritò potuit Eccleſia quaſi reſeruare ſibi, vel ſuis Prælatis, & iudicibus ſuis hoc negotium, & illud non relinquere arbitrio & diſcretioni alicuius hominis priuati. Secundò, quia finis adæquatus & præcipuus huius denunciationis iudicialis non eſt ſola emenda fratris, ſed etiam publica correctio, & ſecuritas aliorum fidelium, ad hunc autem finem ſecreta monitio numquam eſt ſufficiens medium, & ideo *in cap. qualiter quando, de accuſ.* dicitur quamuis ante denunciationem vtique Euangelicam præcedere debet ſecreta monitio, non eſſe tamen neceſſariam quando via accuſationis proceditur; ſed eadem ratio eſt de denunciatione iudiciali, nam quoad finem & effectum in tantum eiuſdem rationis eſt. Ergo, &c. Et ideo gloſſa, quod eſt valde notandum, *in cap.*2. *de accuſat.ver.charitatiuè*, notat, quòd in denunciationis modo, cùm agitur ad pœnitentiam, tunc neceſſaria eſt admonitio ſecundùm veritatem Euangelicam.

Sup. conteſto in hoc §. latè in Reſ.ſeq §. Ludouicus. & in Reſ. prætenta §. Tertia. ad med.

4. Notandum eſt tamen quòd etiam ſtando in prima opinione ipſimet auctores illam tenentes exiſtimant rarò emendationem in Confeſſario ſollicitante correctione ſecreta ſperari poſſe, ac perinde rarò ceſſare obligationem illum denunciandi, & ita obſeruat Caſtrus Palaus *tract.*4. *diſp.*9. *punct.*10. *num.*2. Vnde Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.*1. *cap.*34. *n.*56. ſic aſſerit: Regulariter loquendo crimen ſolicitationis quantumcumque occultum, ſtatim denuntiandum eſt; prætermiſſa ſecreta admonitione. Sic ille. Et Henriquez *lib.*6. *cap.*17. *num.*4. *in gloſſ. lit.L.* ita ait. Caſus ſolicitantis reſeruatur cenſoribus fidei, quia ſerpit contra bonum commune, & honorem Chriſti, & vix (nota Lector hæc verba) vafer confeſſarius emendari ſolet correctione. Sic Henriquez. Et tandem non deſinam hic apponere verba Iacobi de Granado *in* 2. 2. *D. Thomæ, controu.*3. *tract.*12. *diſp.*5. *ſect.*4. *num.*33. vbi loquens de correctione facienda in criminibus vergentibus in damnum communitatis, vt ſollicitatio in confeſſione, ſic aſſerit: Itaque non ſufficit probabilitas, quòd delinquens iſte emendabitur correctione priuata, quia cum hac veriſimilitudine ſtare poteſt prudens timor; quod delictum perſeuerabit, & communitas grauiter lædetur; neceſſaria ergo eſt certitudo quam in re tanti momenti non facile ſibi quiſque perſuadeat, niſi ſi non ſit vir magnæ authoritatis, & efficacitatis, non poterit, practicè loquendo, certus omnino eſſe, quòd ſua priuata monitio omnino impediat malum imminens communitati. Ita doctus Granado, vnde aduertant Confeſſarij in caſibus contingentibus quid faciant, ne cæcus cæcum ducat, & ambo in foueam cadant.

RESOL. V.

An Hæretici ſint denunciandi Inquiſitoribus ante præuiam correctionem?

Et ſolicitantes in confeſſione, vel prætextu confeſſionis, an ſint denunciandi?

Et quid de aliis criminibus contentis in Edicto DD. Inquiſitorum? Ex p.7. tract.3. Reſ.63.

§. 1. DE hac quæſt. ego egi *par.*1. *tract.*4. *reſol.*2. & præter Doctores ibi citatos ad eam nouiſſimè reſpondet Duual *in* 2.2. *tract.de Correct.q.*9. *art.*5. vbi ſic ait. Etiam ſi ſcirem aliquem eſſe hæreticum, non tamen tenerer illum Inquiſitori, in locis, in quibus Officium Inquiſitionis viget, vel Epiſcopo in aliis, denunciare; ſi mihi penè moraliter certum eſſet ipſum priuata admonitione iri emendatum, & interim nihil mali acturum.

Quæ hic eſt ſup. Reſ 3. §. Tertia. & pro doctr. cōtētā in hoc & ſeqq §§. ibid. à §. Sed. vſq; ad §. Tertia. & in Reſol. præterita. & inf. in Reſ. 68. à §. Ad id. & pro parte ibid. in §. vlt. & in to. 9. tr. 7. Reſ. 81. §. vlt. propè fin. & in to. 6. tr. 1. Reſ. 99. § 2. à lin. 6. & verſ Vide. & in to. 7. tr. 1. Reſ. 240. §. vlt. ad lin. 4.

2. Dices, legem ſtatutam eſſe, qua quilibet ſciens lapſum aliquem in hæreſim, tenetur cum ſuperiori denunciare, ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, quod in Ital. & Hiſpan. cum rigore obſeruatur: ergo ſaltem in peccato occulto hæreſeos omittenda eſt correptio priuata, & ad ſuperiorem immediatè illud eſt deferendum. Reſpondeo, legem illam in tali caſu non obligare, ſiquidem cauſa, ob quam lata eſt; nempe aliorum periculum, omnino ceſſat; præterea cùm ſpes ſit penè moraliter certa, eum mea priuata monitione iri emendatum, lex charitatis, contra quam nulla alia lex pugnare poteſt, poſtulat vt publicè, ſeu ſuperiori non denuncietur: nullus enim eſt qui in tali caſu vellet ſe ad ſuperiorem denunciari: ideóque cùm alteri non ſit faciendum quod nobis fieri nolimus, non eſt etiam in locis, in quibus lea illa vſu recepta eſt, publicè denunciandus.

3. Inſtabis, cur ergo lex vniuerſaliter lata eſt, non facta illa exceptione, quam facit D.Th. Reſpondeo leges omnes reſpicere ad ea, quæ communiter, & ordinariè contingunt, non autem ad ea, quæ rarò: & quia ordinariè loquendo, vix vnquam habetur moralis certitudo, hæreticum alios non deprauaturum: ideo lex de hæreticis ſtatim denunciandis, ſub pœna anathematis generaliter lata eſt: hoc tamen non obſtat, quin quando adeſt moralis certitudo, hæreticum nullos alios eſſe deprauaturum, regula illa generalis fallat.

4. Inſtabia

4. Inſtabis rurſus, puniri illos, qui deprehenduntur, hæreticum non denunciaſſe. Reſp. leges ex præſumptione procedere, ſicut magiſtratus ciuiles cum ergo præſumat lex non adfuiſſe certitudinem moralem, quòd hæreticus non eſſet aliquos peruerſurus; cùm hæc certitudo ſit de rariſsimè contingentibus, inre in eos, qui non denunciarunt, animaduertit. Ita Duual. & alij quos ego *ſup.* citaui; quibus addo Mald. *in* 2.2. *quæſt.* 33. *ar.* 7. & Ioſep. de Auguſt. *in ſua breui Notitia &c. ad* 4. *Præc. Decal. num.* 12. Sed ego puto ſemper hæreticos, vel alios reos in dictis edictis contentos, eſſe ſine præuia correctione ſacro tribunali denunciandos. Ita tenent Doctores quos ſuprà citaui cum Suar. Sancio, & aliis *in par.* 4. *tr.* 5. *reſol.* 24. quibus alios nunc addam, eorum ipſiſſima verba per extenſum apponendo.

5. Lu Iou. Caſpenſ. *in Curſu Theol. to.* 2. *tr.* 17. *di.* 6. *ſect.* 4. *num.* 36. Difficultas eſt, an in delictis omnino ſecretis, qualia ſunt, quæ ab vno præter committentem ſciuntur, ſint iudicialiter denuncianda, ſi in damnum tertij, vel communitatis vergant. Dicendum eſt in his peccatis, præcipuè quando ſunt contra bonum commune, vt proditio, & hæreſis, quæ eſt contra bonum fidei, & ſollicitatio ad Venerem in confeſſione, quæ eſt contra bonum ſacramenti, & idem de alii, quæ in edictis Inquiſitorum apponuntur vt ſuſpecta de hæreſi, poſſe & debere delinquentem Prælato, vt Iudici denunciare ſine vlla admonitione fraterna, niſi certò quis credat, quòd per talem correctionem delinquens emendabitur. Regulariter verò loquendo, nunquam quempiam tam certum eſſe poſſe de emendatione, vt non ſit dubium contrarij euentus; ac proinde tutiorem partem eligendam, quæ præcipit denunciari, & ſtatim denunciandum eſſe, vt bono communi prouideatur, ſtante præcepto denunciandi lato à iure, & Inquiſitoribus, qui nolunt cuilibet particulari committere iudicium ferre, an per ſecretam correctionem delinquens poſſit emandari, vel ſit emendatus; ſed ipſi iudices eſſe volunt, quorum præcepto omnino parendum eſt, tam in peccato hæreſis, quam in aliis ſuſpicionem hæreſis habentibus.

Sup. hac ſollicitatione in Reſ. præterita lege §. v't. & verſ. eius not.

6. Caſtr. Palaus *to.* 2. *tr.* 6. *diſp.* 3. *pun.* 53. *num.* 5. In peccatis autem, quæ ſunt contra bonum commune, & hæreſis, & proditio, raro, vel nunquam præſumi poteſt correctio delinquentis ex ſecreta monitione: ideóq; denunciandus ſtatim eſt delinquens, vt bono communi prouideatur, & maximè ſtante præcepto denunciandi lato à iure, & Inquiſitoribus. Inquiſitores enim nolunt cuilibet particulari committere iudicium ferre, an per ſecretam correctionem delinquens hæreticus poſſit emendari, ſed ipſi Iudices eſſe volunt, ac proinde etſi in aliquo caſu crederes emendandum per tuam ſecretam correctionem, adhuc non teneris corrigere, ſed debes ſtatim denunciare. Hanc doctrinam extendit Sancius ad peccata ſuſpicionem hæreſis habentia, qualia ſunt, quæ in edictis Inquiſitorum apponuntur.

7. Stepb. Fagundez *in Decal. to.* 5. *lib.* 1. *cap.* 26. *n.* 14. *&* 15. Quamuis hæc diſtinctio poſſit habere locum ſpectata ſola lege, & præcepto charitatis, tamen adiuncto Eccleſiaſtico præcepto determinante medium denunciationis omiſſa fraterna correctione, iam non eſt locus tali electioni, etſi in aliquo caſu particulari aliud medium vtilius appareat, quia ceſſante fine legis in particulari non ceſſat eius obligatio, & communi bono expedit, vt illud priuatum arbitrium omnino prohibeatur, quia in illo poteſt dari periculum peruerſionis multorum, in denunciatione autem iudiciali non poteſt, vt patet. Quare prima opinio omnino tenenda eſt.

8. Franc. del Caſtil. *in* 3. *ſent. to.* 2. *diſp.* 6. *de Correct. frat. q.* 8. *num.* 5. Apparet rectè tribunal S. Inquiſitionis in ſuis edictis præcepiſſe, quòd ad ipſum deferantur abſque præuia correctione fraterna, non ſolùm crimina hæreſis, ſed etiam ſollicitationis in confeſſione, vel prætextu confeſſionis; quia hæc crimina maximè cedunt in detrimentum Eccleſiæ, ſiue ex natura rei, ſiue ex communi acceptione. Vnde non acquieſco Ledeſmæ *tr.* 4. *de miſeric. concl.* 24. *diffic.* 2. aſſerenti in hoc crimine ſollicitationis habere locum correctionem fraternam, quia poterit eſſe ſpes emendæ; ſed contra, quia hoc præceptum cedit in detrimentum maximum Eccleſiæ, quod anteponi debet priuato, & aliàs ſpes emendæ nequit eſſe moraliter certa ex ſola admonitione priuata, qualiter erit ex monitione paterna, vel iudiciali.

9. Gaſp. Hurtad. me citato, *tr. de iudic. forenſ. diſp.* 2. *diff.* 7. A peccatis occultis excipimus peccata hæreſis, & ſollicitationis in confeſſione factæ à Sacerdote, & alia peccata ad tribunal S. Inquiſitionis pertinentia, quæ quando edictis Inquiſitorum præcipiuntur deferri, deferenda ſunt, quamuis occulta, quia quoad ea conceſſa eſt Inquiſitoribus iuriſdictio abſque limitatione, Iudex autem ex vi ſui officij habet iuriſdictionem in crimina etiam occulta, & quamuis nulli nociua. Quod verum exiſtimamus contra Sotum, & alios, etſi dicta peccata ſint emendata, vt aduertunt Azor. Suar. Bonacin. Diana, & Ioan. Sancius, quia delatio non tantum intenditur ab Inquiſitoribus ob emendationem eorum, ſed etiam ob punitionem in terrorem.

10. Pet. Hurtad. de Mendoza *de fide, ſpe, & charit. vol.* 2. *diſp.* 163. *ſect.* 3. §. 26. Omnis hæreticus quacumque ratione ſit talis, ſiue ex prauitate, ſiue ex paſſiua deceptione, eſt deferendus cum primùm à quocumque criminis eius conſcio, quacumque id nouerit extra ſacramentalem confeſſionem in his prouinciis, quæ adminiſtrantur iure Quæſitorio Hiſpanienſi, aut aliquo æquè ſeuero. Dixi de hæretico: quia poteſt quis eſſe in hæreſi materialiter, ignorans ſe ab Eccleſiæ Rom. ſenſu deficere: hunc iam dixi non eſſe hæreticum: quem monere tenemur erroris, vt dixit P. Salmero adductus §. 25. quòd ſi eum viderimus aſſentientem omnibus, quæ cognouerit ab Eccleſia Rom. teneri. eſt inſtruendus, non deferendus. Quòd ſi ſatis iam doctus perſeueret in errore, eſt deferendus ad Quæſitores, quorum opera curetur, ne fortè negans propoſitionem eſſe ab Eccleſia definitam, ſit animo hæreticus, ore tamen dumtaxat Catholicus. Conſule Tolet. *lib.* 4. *cap.* 5. Hanc ſecundam concluſionem, docent omnes Catholici Doctor. agentes vniuerſim de hæretic. excipe tamen nonnullos opinatos poſſe non denunciari hæreticum, de cuius conuerſione per occulta monita eſt ſpes certa; de quibus à §. 35. item §. 38. ab hac regula aliquem excipiam extra Prouincias Hiſpanienſes.

55. Probatur hæc concluſio, quia correctionis fraternæ modus ideò eſt tenendus, quia incolumis eſt ſeruanda hominis bona fama; quandiu ſperamus eum ad Deum iri conuerſum ſine famæ iactura, vt dixi *ſectione* 2. at verò ſi non adſit ſpes de meliori hominis frugge, vel prudenter timeatur graue aliorum damnum, ille modus non eſt tenendus: ſed in hac occaſione nulla eſt prudens ſpes de hominis conuerſione, & eſt prudens opinio de graui aliorum malo: ergo hac in occaſione modus ille non eſt tenendus. Minor probatur, quia quem non terrent vniuerſæ Eccleſiæ fulmina excommunicationis, aliarúmq; pœnarum, quibus iuſtiſſimè Eccleſia ſæuire videtur in hæreticos eos interdicens aqua, & igne, aliiſque ſuppliciis, quæ horrorem iniicient feris ipſis, & quos non coërcet tam mira, & vix credibilis Eccleſiæ ſollicitudo in hæreticis ſcrutan-

dis, perqnirendis, & ex ipſis ſubrerraneis cuniculis eruendis. Quid exiſtimanda eſt profurura priuati hominis occulta admonitio? illam irridebit, qui totam contemnit Eccleſiam, & ne viuus amburatur, ſe facile finget conuerſum ad fidem.

12. Accedit Quæſitoria toties repetita lex nullum hæreticum exceptum eſſe patiens; ſed omnes è veſtigio deferendos; cui parendum dubio procul: quippe cui honeſtiſſimæ, & ſtatui Reipubl. Chriſtianæ ſaluberrimæ: cùm cum Quæſitores longo deprehenderint experimento, quàm ſit moraliter impoſſibile, vt hæretici à priuatis conuertantur ad fidem, & eſſe moraliter impoſſibile illos non moliri aliorum ſubuerſionem, & Reipubl. ruinam, iure optimo tam ſeueris legibus in eos agendum curarunt. Philip. 2. inter Reges poſt Salomonem prudentiſſimus prudenter iactabat ſe 30. Clericorum opera regno potiri Catholico, & pacato.

13. Poſtea idem Petr. Hurtad. §. 36. licèt exiſtimet data hac hypotheſi hic hæreticus occultus conuertetur priuata mea correptione, de quo ſum firmiter certus, nec timeo eius corrigibilitatem; data hac hypotheſi, licèt inquam, exiſtimet abſtinendum à denunciatione, tamen poſtea ſic addit. Exiſtimo in Hiſpania, & vbi more Hiſpanienſi viget Quæſitorium ius, vel Eccleſiaſtici Prælati ſimili ſollicitudine vigilias agunt in hæreticos, illam hypotheſim eſſe moraliter impoſſibilem. Quia hæretici reuocantur ad fidem ægerrimè diſputatione priuata, quia contumaces in vniuerſam Eccleſ. obdureſcunt, quoties diſputant cum priuatis. Præter hunc inueteratum hæreticorum morem eſt in Hiſpania alia ratio: quia nullus prudenter poteſt eſſe certus de haretici conuerſiene: quia vbi ipſe compererit ſe ab alio hæreſi notari; ſimul comperit alium Hiſpanienſi iure teneri ad ipſum denunciandum: alioqui illi imminet excommunicatio, & aliæ pœnæ, grauiſſimæ, quas nullus pro alio ſuſtinendas volet, ob quod prudenter exiſtimat ſe eſſe denunciandum, niſi dederit hæreſis depoſitæ ſigna; quæ dabit callida ſimulatione. Ecquis iure aſſerat certum eſſe, hæreticum conuerſum ad fidem ex animo, & ob recognitam veritatem potiùs, qnam ſimulatè ad declinandum denunciationis periculum? Ob quod puto nullum hæreticum eſſe in eiuſmodi prouinciis priuatè corripiendum, ſed ſtatim denunciandum ad hæreticorum Iudices. Quare meritò dicit Bannes ab iis iri punitum eum, qui hæreticum corripuerit denunciatione ad ipſos prætermiſſa: quia legem ipſorum violare videretur, & imprudentem eſse in ſperanda emendatione, & erit ſuſpectus de hæreticis occultis. Idem dico de hæretico emendato; ſi enim ipſe reſipuit neſciens ſe ab alio cognitum: poteſt eredi verè conuerſus: ſi verò eſt conuerſus ſciens ſe ab aliis tunc viuentibus cognitum, eius conuerſio debet eſse ſuſpecta ad declinanda ſupplicia potiùs quam ſyncerè; ob quod eſt denunciandus.

Sup. hoc in Ref. ſeq. §. Limitat. & inf. in Ref. 7. § Sed ego. & in R. ſ. 8 à lin. 2. & inf. in Reſ. 68. §. Ad id. paulò pòſt init. & in to. 6. tr. 1. Reſ. 99. §. 2. à lin. 6. & verſ. Vide.

14. Petr. Lorca *in* 2. 2. *D. Thom. q.* 33. *art.* 8. *ſect.* 3. *diſp.* 47. *n.* 24. Duæ ſunt rationes propter quas in crimine hæreſis procedendum ſit ad denunciationem omiſſa correptione, potius quàm in aliis criminibus. Prima, quia periculum detrimenti communis eſt maius: tum quia nocet in re valde neceſſaria, ſcilicet in fide, quæ eſt primum fundamentum vitæ ſpiritualis: tum quia peccatum hoc facilè propagatur, quia vt dicitur ad Tim. 2. *Serpit vt cancer.* Secunda, Quia in peccato minor adeſt ſpes emendationis per admonitionem, habet enim intrinſecam contumaciam; & qui deliberatè & ex animo Eccleſiam contemnit (quod ad hæreſim requiritur) minùs audiet priuatam perſonam. Et ob has cauſas ſcriptura præcipit, vt hoc crimen ſi occultum ſit, reueletur: nam Deut. 15. dicitur de eo, qui perſuadet receſſum à fide, & à cultu Dei *Non parcat ei oculus tuus, nec miſerearis, vt occultes eum.* Et B. Leo ſerm. 4. de collectis, & ſermone 5. de ieiunio menſis ſeptimi, præcipit, & hortatur, *vt nullus occultet hæreticum.*

15. Ex qun infero, iuſta eſſe edicta, quæ præcipiunt denunciationem ſine monitione, & vniuerſim cis parendum eſſe; quia vt lex ſit iuſta, ſatis eſt, vt præcipiat; quod regulariter expedit fieri. Et licèt in aliquo caſu non vrgeat ratio legis, nihilominus obediendum eſt ſemper, vt oſtendi 1. 2. *ſectione* 5. *diſputatione* 26.

16. Ægidius Trullench, me citato, *in Decal. tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 2. *dub.* 5. *n.* 6. Dico tertiò, hæreticum ſcienter, & prudenter in fide errantem, etiamſi hæreſiarcha non ſit, & ab vno tantùm ſciatur, tenetur ſciens illum denunciare, ante omnem correctionem, vt continetur *in edicto S. Inquiſitionis*. Probatur primò, quia ita habetur in edicto, quod fidei Inquiſitores ſingulis annis promulgant, quod maximum eſt in hac re argumentum. Proceditur enim in hoc ſanctiſſimò Tribunali, cum maxima prudentia, ſcientia, & conſultatione. Quod quidem edictum, & præceptum Inquiſitorum, habet vim legis Canonicæ.

17. Cæſar Carena me citato, *in tract. de Offic. S. Inquiſ. p.* 2. *tit.* 9. §. 4. *n.* 18. ſtantibus edictis Inquiſitorum etiam ſuſpecti de hæreſi denunciandi ſunt omiſſa correct. frat. Probatur quia edicta Inquiſitorum fundantur, quòd correctio fraterna in delictis tendentib. particulariter contra bonum commune debet omitti, Molfeſ. *in Sum. tract.* 1. *cap.* 17. *num.* 14. Roder. *d. quæſt.* 18. *n.* 12. qui alios allegant. Ad delicta ex quibus oritur hæreſis ſuſpicio particulariter contra bonum commune tendunt.

18. Secundò, quia non debet audiens aliquem blaſph. iudicare ipſe, quod cum illa blaſphemia non ſit coniuncta hæreſis, quia poteſt eſſe quòd talis blaſphemans ſit de aliis blaſph. denunciatus, ac de aliis etiam criminibus ex quibus vehemens, vel violenta hæreſis oriatur præſumptio, vnde iudicium hoc relinquendum Inquiſitoribus, & taliter audiens debet denunciare.

19. Tertiò, quia duplex eſt denunciatio, alia Euangelica alia Iudicialis; ante Euangelicam, quæ ſit ad fratris emandationem, præmittenda eſt correctio, non autem ante iudicialem, quæ tendit ad punitionem, & exemplum aliorum: denunciatio autem in edictis præcepta eſt iudicialis: ita arguit & bene P. Diana, *Reſol. moral. par.* 1. *tract.* 4. *Reſol.* 2.

Quæ hic eſt ſup. Reſ. 3.

20. Ex quibus patet non eſſe curandum de opinione Fagundez Io. de la Cruz, Reginaldi, & Peirini, quos refert Diana, *d. Reſol.* 2. qui voluerunt ante denunciationem Confeſſarij ſollicitantis poſſe præmitti correctionem fraternam: Nam verè horum DD. opinio penitus omnia edicta Inquiſitorum deſtrueret. Hucvſque Catena, & alij Doctores citati.

Ibidem.

21. Dicendum eſt igitur quòd ſententia Doctorum aſſerentium eſſe præmittendam correctionem fraternam cum certa, & firma ſpe emendationis in delicto hæreſis, vel hæreſim ſapiente ſi eſt probabilis, erit probabilis ſtando in iure naturæ & communi; ſecus autem ſtantibus edictis & præcepto DD. Inquiſitorum, nam ampliùs non videtur admittenda, ſed ſtatim omnia delicta in dictis edictis contenta, ſunt ſine præuia correctione ad Iudices fidei deferenda, & maximè delictum hæreſis, Confeſſariorum ſollicitantium, & ſagarum. Recognoſce meipſum *in part.* 4. *tract.* 5. *reſol.* 24. vbi ex P. Suarez, & aliis probaui rectè potuiſſe Dominos Inquiſitores hoc præceptum ſtatuere.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & lege § vlt. huius Reſ. & §§. eius annot.

22. Nota quòd etiam ſtando in iure naturæ, & ſeclusis edictis DD. Inquiſitor. aliqui putant, & rectè

reos

reos noſtri ſacri Tribunalis eſſe ante præuiam correctionem denunciandos; Et hos DD. ego plena manu adduxi *in p.1.tr.4. reſol.2.* quia denunciatio noſtri ſacri Tribunalis non intendit tantùm emendationem fratris, quantum punitionem delicti. Et ideò hanc ſententiam tenet poſt hæc ſcripta viſus amiciſſimus, & doctiſſimus, dominus meus Tranſmeira *in tr. de Correct. frat. poſt ſuum ſtimul. fidei, ſeu de oblig. reuelandi Hæreticos.* in quo Tractatu, me citato, fusè, & ſolidè probat delicta in Edictis Dominorum Inquiſitorum contenta eſſe ſine præuia correctione fraterna Inquiſitoribus reuelanda, adi illum, & non pigebit.

> Quæ hic eſt ſup. Reſ. 3. §. 1. & in aliis §§. eius annot. 1.

23. Hinc in omnium ſententia refellenda venit opinio amiciſſimi, & docti viri Patris Lezana *in ſumma qq. Reg. cap.10. num.34.* aſſerentis, Confeſſarium ſollicitantem de quo probabiliter ſperatur emendatio, non denunciandum eſſe ante præuiam correctionem; refellenda inquam, venit hæc opinio: nam in his caſibus, vt obſeruat Granadus *in 2.2. D. Thom. contr.3. tract.12. diſp.5. ſect.4. num.33.* non ſufficit probabilitas, quia cum hac ſtare poteſt prudens timor, quòd delictum perſeuerabit, & communitas grauiter lædetur: Opus eſt igitur certiſſima, & firma exiſtimatio, vt loquitur D. Thom. *in 2.2.q.33. art.7.* ita vt certò moraliter correctio ſperetur: ſed ego quæro, iſta firma, & certa exiſtimatio, quando in his caſibus ſperari poteſt: ita vt quis non ſit dubius futuri euentus? certè ferè nunquam; igitur omnia crimina in Edictis Dominorum Inquiſitorum contenta ad illos referenda erunt, ſine vlla præuia correctione fraterna: capiendæ ſunt enim iſtæ vulpeculæ, ne demoliantur vineam; vnde non approbo doctrinam nouiſſimè editam apud Portel. *in Reſponſ. Mor. par.2. caſ.43. num.7.* Et hæc dicta ſufficiant circa præſentem Tractatum de Correctione fraterna.

> Sup. hoc ſup. in Reſ. 3. §. Sed, ad med. verſ. Non eſt vero. & in Reſ. 4. ad lin. 3. § 1. & lege ſup. §. Dicendum. huius Reſ. & ſuperius in tr. 7. et Reſ. 60 §. vlt. & in aliis eius not.

RESOL. VI.

An crimino ſi iam emendati ſint vigore Edicti denunciandi?

Sed difficultas eſt de Hæretico formali, quia ſemper dubitari poteſt, an re vera ſit emendatus?

Et quid de Confeſſario ſollicitante in confeſſione in prædicto caſu? Ex p.1.tr.4. Reſ.3.

> Pro concêto in hac Reſ. inf. in Reſ. ſeq. & in to. 6. tr. 1. Reſ. 99. § vlt. à lin. 6.

§.1. AFfirmatiuè reſpondeo cum Sanctarello *in tr. de hæreſi, cap.9. n.11.* Sancio *in ſelectis, diſp. 2. num.52.* Bonacina *in tract. var. diſp.6. punct.3. num.9. & punct.2. n.3.* Azorio *part.1. lib.8. c.19. quæſt.9.* Suarez *tract. de Fide, diſp.40. ſect.4. n.13.* Salonio *2.2.q.68. art.1. de Edictis Superiorum, regul.3.* Rojas *ſingul.3. num.33.* Paramo *de orig. Inquiſ. lib.3. quæſt.8. num.90.* & aliis, ex ratione *ſuprà* allata: quia videlicet, denunciatio iſtorum tendit ad punitionem, & non ad correctionem.

> Sup. in Reſ. quæ hic eſt. 3.

2. Sed contrariam ſententiam docet Sotus *l.3. q.5. art.5.* Molfeſius *in ſumma, tom.1. tract.7. cap.24. num.21.* Genuenſis *in praxi, cap.18. n.6.* Naldus *in ſumma, verb. Accuſare, n.1.* Victorellus *in Notis ad Manuale Nauar. cap.25. n.33.* Finellius *tract. de caſ. reſeruat. caſu 2. n.8. in fine.* Zanardus *in director. Confeſſor. part.3. c.31.* Rodericus Acugna *in tract. de Confeſſ. ſollic. quæſt.3. num.15.* & ibi Freitas *n.34.* Megala *in 1. part. lib.1. cap.5. num.26.* Portel. *in addition. ad dubia regular. verb. ſollicitare fœminas, n.18.* vbi ſic ait: [Si fœmina ſollicitata certò ſciat, Confeſſorem eſſe pœnitentem, & moraliter intelligat, pœnitentiam illius de præterito eſſe veram; non tenebitur denunciare: quia finis denunciationis eſt emendatio proximi; cùm verò fœmina intelligat, moraliter Confeſſorem eſſe emendatum, ceſſabit obligatio denunciationis; quia ceſſauit finis illius, qui erat emendatio proximi.] Ita Portel. Idem docet Peirinus *in priuil. ordin. Minimor. tom.2. Conſtit.4. Gregor: XV. §.6. n.31.* ita aſſerens: [Si mulieri ſollicitatæ conſtet de emendatione ſollicitantis, non tenetur denunciare: quia, cùm probauerimus, hoc peccatum fraternam correctionem admittere, ſi hæc profuit, vel ſine hac peccatum eſt emendatum, non eſt, cur ad denunciandum procedatur.] Ita ille.

> Sup. hoc in Reſolutionibus not. 1. huius Reſ.

3. Sed in hac ſententia difficultas eſt cognoſcere, quando quis cenſeatur emendatus, vt quis non teneatur ſecundùm opinionem ſupradictorum DD. ex præcepto Edicti denunciare. Felinus *in cap. teſtimonium. de teſtib.* Confeſſionem ſacramentalem aſſerit, probare aliquem eſſe emendatum. Genuenſis *in prax. cap.18. n.6.* putat, quòd poſſit præſumi emendatio, ſi talis conſequutus fuiſſet Iubilæum. Homobonus *de exam. Eccleſ. part.1. tract.7. cap.7. quæſt.33.* Freitas *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſollic. quæſt.8. n.32.* Ricc. *p.2. deciſ.159. num.14.* & alij aſſerunt, quòd qui per triennium benè vixerit, emendatus præſumitur. Aliqui verò putent, id arbitrio boni viri remittendum eſſe, qui, conſiderata qualitate perſonarum, totum iudicabit cum prudentia, & maturitate: quia difficile eſt cognoſcere correctionem huiuſmodi perſonarum. Et ita loquens etiam de Hæreticis notauit Freitas *vbi ſuprà, q.18. n.39. in fine.*

> Sup. hoc ibidem.

4. Limitat tamen hanc ſententiam Fagundez *tr.2. lib.6. cap.4. num.17.* & alij quoad Hæreticum formalem: quia ſemper dubitare poſſumus, an reuerà ſit emendatus: ſunt enim Hæretici valdè ſubdoli, & conceptam hæreſim retinere non valent, quin alios doceant. Et hoc notauit ſpecialiter locum habere in caſu hæreſis formalis: nam in aliis caſibus crimino ſi emendati non ſunt denunciandi, ſicut *ſuprà* corrigendos eſſe affirmauit.

> Sup. hoc ibidem §. Sed ego. Reſ. ſeq. & in Reſ. præterita §. Poſtea in fin. & inf in Reſ. 8. curſim à lin. 2. & in Reſ. 68. § Ad id. pau ò poſt in. c. & in to. 6. tr. 1. Reſ. 99 §. 2. à lin. 6. & verſ. Vide.

5. Sed Genuenſis *in praxi, cap.18. num.6.* qui citat Locatum, & Megalam *in 1. p. lib.1. cap.5. num.26.* admittit ſupradictam limitationem, quoad Hæreticum, qui dogmatizando nocuiſſet Reipublicæ: nam in tali caſu putant eſſe denunciandum, vt illi ſatisfaciat: & ſic etiam ſentit Molfeſius *in ſumma, tom.1. tract.7. cap.24. num.21.*

RESOL. VII.

An Confeſſarius emendatus ſit à pænitente denunciandus?

Et an Hæreticus emendatus ſit denunciandus? Ex p.4. tr.5. Reſ.23.

> Sup. concêto in hac Reſ. præterita per tot. & in to. 6. tr. 1. Reſ. 99. §. vlt. à lin. 6. & verſ. Vide.

§.1. NEgatiuè reſpondet Souſa *de Confeſſ. ſollicit. tract.2. cap.6. concl.4. num.16.* Lezana *in ſum. qq. Regular. cap.19. num.34.* Acugna *quæſt.3. num.15.* Peyrinus *tract. de priuileg. Minim. tom.2. conſt.4. Gregor. XV. §.9. num.31.* Caſtrus Palaus *tract.4. diſp.9. punct.10. num.1.* & ideo Io. Sancius *in ſelectis diſp.11. num.15.* aſſerit: Si multi ſint anni elapſi poſt factam ſollicitationem, & credatur veriſimiliter emendatum iam eſſe Confeſſarium, non erit denuntiandus, hoc enim pia conditio humana pati videtur, vt poſt longum tempus admiſſi criminis non deferatur ad punitionis Tribunal delinquens, ſed præſumatur emendationem iam conſequutam eſſe; tres verò annos exigit communis DD. ad emendationem præſumendam in crimino ſo. Hæc Sancius; & hanc ſententiam à fortiori docebunt DD. aſſerentes hæreticum emendatum non eſſe denunciandum, quorum nomina inuenies *in par.1. tract.4. reſol.3.* ratio eſt, quia obligatio edictorum videtur ceſſare, poſita emendatione Confeſſarij, ſicut ceſſante cauſa ceſſat effectus, cauſa enim obligationis denunciandi hæc videtur eſſe, vt Confeſſarius emendetur,

> Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

detur, & non ampliùs Confeſſionis ſacramento abutatur. ergo,&c.

Ibi in §. Limitat. & ſup. in Ref. 5. §. Poſtea. in fin. & inf in Ref. ſeq. curſim à lin. 8. & in Ref 68. § Ad id. paulò pòſt init. & in to. 6. tr. 1. Ref. 99. §. 1. à lin. 6. & verſ. Vide.

2. Sed ego *ibi* quoad hæreticum contrariam ſententiam tenui, & illam etiam quoad Confeſsarios ſolicitantes tenet Martinus Bonacina *in tract. var. diſput.6. punct.3. num.9.* tum quia ſummi Pontifices abſolutè in ſuis Bullis præceperunt denuntiari Confeſſario, tentantes ſolicitare pœnitentes ad turpes actus, tum quia denuntiatio & Inquiſitio contra huiuſmodi delinquentes iudicialiter fieri debet, nec ſolùm inſtituitur ad emendationem delinquentis, ſed etiam ad pœnam, vt tam ipſe, quàm cæteri metu pœnæ in tali crimine in futurum retrehantur, ex quibus patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ. Ita Bonacina.

3. Nota verò quòd ſi aliquis ſtaret in prima ſententia, nunc dicendum eſt Confeſsarium eſse emendatum, ſi eadem ſolicitata mulier ter, vel quater ad ipſum accedens non iterum in eo libidinoſum animum, & libidinis ſigna reperiat. Ita Souſa *vbi ſuprà*.

RESOL. VIII.

An dubius de emendatione alicuius rei in Edicto Inquiſitorum poſiti, & præſertim Hæretici, teneatur illum denunciare?

Et quid, ſi moraliter conſtet eſſe emendatum: Ex p.4. tr.3. Reſol. 61.

Sup. hoc ſup. in Ref. 5. §. Poſtea in fin. & in Ref. 6. § Limitat. & in Ref 7. §. Sed ego. & inf. in Ref. 68. §. Ad id. & in to. 6. tr 1. Ref. 99. §. 2. à lin. 6. & verſ. Vide.

§. 1. NOn ſolùm in tali caſu, ſed etiam ſi moraliter conſtet eſſe emendatum, puto denuntiandum eſſe, & præter Doctores quos alibi citaui, nouiſſimè tenet hàc opinionem Emanuel Moura *opuſc. 1. de incant. & enſalm. ſect. 2. cap. 16. num. 13.* vbi ſic aſſerit: Quamuis mihi priuato moraliter conſtet hæreticum occultum eſſe emendatum, vrgeàtque alioqui præceptum diuinum de non infamando proximum abſque neceſſitate, etiam coram Eccleſiæ miniſtris, teneor eum deferre ad ſacrum Tribunal, & iuxta omnes in dubio de eius emendatione, quia decernere an ſit, vel non ſit emendatus, iudicium exigit altius, quàm priuat. Ita ille.

RESOL. IX.

An filius teneatur denunciare patrem hæreticum?

Idem eſt dicendum de vxore, marito, fratre. Ex p.1. tr.4. Reſol. 4.

Sup. hoc in tom 8. tr. 5. Ref. 41. §. Sed. curſim propè fin. & in Ref. 2. not. ſeq.

§. 1. PRima opinio negat. Ita Alexander de Ales *p.3. quæſt.23. memb.4. art.2. dub. vlt.* Rojas *ſing.12. num.2.* & ita intellige eundem *ſing.5. num.29.* Idem docuit nouiſſimè Ricc. *part.3. deciſ.278. num.8.* & vir doctus Ioan. Valer. *in differ. vtriuſque fori, verb. hæreſis, differ.1. num.4.* vbi ſic aſſerit: [Septimò, fallit in filio contra patrem, maximè ſi pater non inducebat filium ad hæreſim. Idem videtur dicendum de vxore, marito, & fratre: ſed contrarium in his tenet Rojas, quod verius credo, quoad fratrem.] Ita ille.

Sup. his in Ref. ſeq. & ſuperius in tr. 1. Ref. 162. §. 1. ante med. verſ. Niſi in caſu hæreſis.

2. Secunda opinio, quam ego ſequor, affirmat, & docet, filium teneri ad denunciandum patrem hæreticum: & ita, præter Doctores, quos citat, & ſequitur Farinac. *de hæreſi, q.197. §.2. n.40.* tenet hanc ſententiam Suarez *tract. de fide, diſp. 20. ſect.4. n.21.* Azor. *p.2. lib.2. cap.1. q.13.* Comitol. *in reſp. moral. lib.4. q.8. n.3.* Sanctarell. *in tract. de hæreſi, c.9. nu.15.* Bonac. *in tr. var. diſp.6. punct.2. n.4.* Portel. *in dubiis regular. tom.1. verb. correctio fratrum, n.11.* Bonac. *de cenſ. diſp.2. qu.6. punct.5. num.1.* Lopez *in inſtruct. p.1. c.54.*

3. Tertia opinio eſt media inter ſupradictas, vt docet Simancha *lib. de Cathol. inſtit. tit.29. n.4.* & Genuenſis *in praxi, cap.18. num.9.* & ideò putat, tunc filium debere denunciare patrem Hæreticum, quando hæreſis patris tendit in perniciem publicam, vt ſi pater dogmatizaret, & filium, aliòſque doceret; vel, quando filius interrogaretur à Iudice, tanquam teſtis. At in hoc ſecundo caſu putat Genuenſis, non eſſe filios cogendos, ſi alij teſtes haberi poſſunt: cum enim ſint perſonæ priuilegiatæ, in ſubſidium tantùm cogendos eſſe conſtat. Et ita in Curia Archiepiſc. Neapolitana practicatum eſſe teſtatur: non enim coëgerunt quendam filium aduerſùs patrem Hæreticum: & ita etiam docet Filliuc. *tom.2. tract.40. c.8. n.233.*

RESOL. X.

An vxor, & frater teneatur denunciare maritum, & fratrem hæreticum? Ex part.1. tr.4. Reſ.5.

§. 1. DE vxore affirmatiuè reſpondeo cum Pegna *in direct. Inquiſ. p.3. n.111. comment.160.* & Freytas *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſollic. quæſt.19. num. 16.*

Sup. hoc in Ref. præterita curſim in fin. § n. & ſup. in tr. 1. Ref. 162. § 1. ante med. verſ. Niſi in caſu hæreſis.

2. Sed contrarium videtur docere Didacus Cantera *in quæſt. crim. ſubr. de Hæreticis, verſ. ex qua quidem gloſſa,* & poſt illum Ricc. *part.3. deciſ.279. n.8.* & Ioan. Valer. *in different. vtriuſque fori, verb. hæreſis, n.4.* hi enim, cùm adducerent Rojas aſſerentem, vxorem, maritum, & fratrem teneri ad denunciandum, ſequuntur illum quoad fratrem tantùm.

Sup. hoc fratre ibidem.

3. Verùm eſt etiam, quòd hanc opinionem de obligatione fratris, ad denunciandum fratrem, vocant ipſi tantùm veriorem: ergo, ſecundùm illos, contraria ſententia videtur probabilis. Sed hoc ego non audeo dicere: & contrarium doceo cum Sanctarel. *in tr. de hæreſi, c.9. nu.15.* & aliis. Et hæc dicta ſint in ordine ad denunciationem in caſu hæreſis formalis: videamus modò in caſu criminum, quæ ſapiunt tantum hæreſim.

RESOL. XI.

An vxor, filius, & frater teneantur denunciare maritum, patrem, & fratrem perpetrantem crimina extra hæreſim formalem? Ex p.1. tr.4. Reſ.6.

Sup. hoc ſuperius in tr. 1. Ref. 161. curſim in fin. & ex doct. Ref. 162. etiam breuiter in fin.

§. 1. DIcam, quid ſentiunt alij. Lazar. *tract. de blaſphemia, q.12. n.67.* ſic aſſerit: [Vxor non tenetur denunciare maritum in blaſphemias hæreticales prorumpere ſolitum, vel etiam hæreticalia committentem, vbi is ſit homo furibundus, & facilè poſſet eam malè tractare. Quinimò, etiam ſublato dicto timore, ſi non reuelat, videtur excuſanda ob arctiſſimam coniunctionem, quæ eſt inter eam, & virum.] Sic ille.

2. Sed magis amplè loquitur Homobon. *tr. de caſ. reſeru. p.2. c.1. fol. mihi 241.* [Aliqui aſſerunt, (ait ille,) filium teneri deferre patrem hæreticales blaſphemias proferentem; fratrem pariter teneri denunciare alterum fratrem, & vxorem virum, cùm hoc crimen meliùs per domeſticos, quàm per alios probari poſſit. Hanc tamen ſententiam in praxi non facilè ſequendam arbitror; tum, quia cognati, excepto hæreſis crimine, ad hoc à iure non coguntur, tum etiam, quia pater, & filius, maritus, & vxor, & fratres inter ſe cenſentur vna, & eadem perſona, & iuri naturali repugnat ſe ipſum prodere.] Sic Homobonus: quod etiam docuit *in exam. Eccl. p.1. tract.7. c.7. q.32.* At his non obſtantibus, attenta praxi, contrarium dicendum videtur.

RESOL.

RESOL. XII.

An quis teneatur denunciare, ſi ex denunciatione timeat damnum notabile cum probabili periculo mortis, infamiæ, aut grauis alicuius damni proprij, vel patris, aut mariti, matris, vxoris, fratrum, aut aliorum coniunctiſſimorum?

Et an ſi aliqua mulier ſollicitata à Confeſſario, vel Monialis, aut alia non potens adire Inquiſitores abſque infamia, ſatisfaciat per epiſtolam miſſam ad Inquiſitorem denunciare, &c.

Et an excuſetur vxor non denuncians maritum hæreticum, timens ab eo malè tractari, aut interire?

Et quid faciendum eſt, ſi hæreticus abiurans apud Inquiſitores, ſi iterum delatus, quod nonnullos complices in ſuo examine ſubtacuiſſet, ſi reſpondeat hoc feciſſe, quia valdè timuit ab ipſis complicibus, quia ditiores, & potentiores erant, &c. Ex part. 1. tract. 4. Reſol. 7.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. 1. NEgatiuè teſpondet Sanctarellus *in tract. de hæreſi, cap.9. num.16.* qui citat Pegnam, & Scacc. quibus ego addo Homobonum *tract. de caſ. reſeru. p.2. c.1.* Peirinum *ſuper priuilegia Minimorum, tomo 2. Conſtit.4. Greg. XV. §.9. num.28.* & Fagundez *de Præcep. Eccleſ. tract.2. lib.4. cap.3. num.31.* vbi aſſerit, denunciatorem non teneri huiuſmodi denunciationes facere Inquiſitoribus, cum probabili periculo mortis, infamiæ, aut grauis alicuius damni proprij, vel patris, aut matris, mariti, vxoris, fratrum, aut aliorum coniunctiſſimorum. Sed limitat hanc ſententiam Genuenſis *in praxi cap.18. num.8.* niſi hæreticus dogmatizaret in magnum Reipublicæ damnum, animas ſeducendo, & corpora offendendo; vt, ſi occidat pueros, & ſimilia faceret: tunc enim, aſſerit ille, ſuccedit id quòd quilibet pro patria tenetur ponere vitam.

2. Ideò ex hac opinione infert Portel. *in addit. ad dubia regul. verb. ſollicitare fæminas, num.21.* quòd ſi aliqua mulier fuit ſollicitata à Confeſſario, vel Monialis, vel alia non potens adire Inquiſitores, abſque infamia ſatisfaciet denunciando per epiſtolam miſſam ad Inquiſitorem, tradendo epiſtolam familiari alicui S.Officij; vel ſtet conſilio Confeſſarij: nam ita faciens facit, quantum in ſe eſt, Lazarius verò, cùm *in tract. de blaſph. q.12. num.64.* hanc ſententiam rationibus, & authoritatibus comprobaret, poſt multa ſic aſſerit: [Dicebam olim, virginem quandam ex honeſtis parentibus, cuiuſdam domicellæ ancillam, quæ ſeruum eiuſdem domus frequenter blaſphemias, etiam hæreticales, proferentem audierat, non debere accedere ad Sanctæ Inquiſitionis Officium, ad illum denunciandum: graue enim damnum poſſet ſibi probabiliter timere in fama, & honore euenturum; quandoquidem eam videntes, ad dictum Tribunal accedere, facilè ſuſpicati poſſent, eam de aliquo delicto inquiſitam fore. Igitur in tali caſu poteſt, imò, tenetur, (quod facere poſſunt Moniales) aut ſuo chirographo, ſi ſcribendi eſſet perita, denunciare, & atteſtari de tali blaſphematore per certum hominem ad Inquiſitorem miſſum, vel Confeſſario blaſphematorem indicare.] Ita Lazarius. Et hanc ſententiam probat Epiſcopus Acugna, qui fuit priùs Inquiſitor *tract. de Confeſ. ſoll c. q.19. per tot.* & Molfeſius *in ſumma, tom.1. tract.7. c.24. n.24.* cum Homobono *de exam. Eccleſ. p.1. tract.7. c.7. quæſt.32.*

3. Hinc Pegna *in direct. Inquiſ. p.2. q.53. comment. 78.* cum Sigiſmundo Scaccia *de iudic. cauſ. ciu. crim. & hær. cap.56. n.24. in fine,* & Farinacio *de hæreſi, q.197. n.53.* excuſant vxorem non denunciantem maritum hæreticum, timentem ab eo malè tractari, aut interire. Et ſic hæreticus abiurans apud Inquiſitores, ſi iterum delatus, quòd nonnullos complices in ſuo examine ſubticuerit, reſpondeat, ſe hoc feciſſe, quia ab ipſis complicibus, qui ditiores, & potentiores erant, ſibi valdè timuit, non eſt indiſtinctè puniendus, & Curiæ ſæculari tradendus, tanquam diminutus; ſed mitiùs damnandus, vt obſeruauit Freit. *in addit. ad tract. de Confeſ. ſollic. q.19. n.15.*

4. Sed his non obſtantibus, docet Bonacina *diſp.6. punct.2. n.6.* quòd hæc doctrina non probatur ab omnibus: ait Freitas *in addit. ad tract. de Confeſ. ſollic. q.19. n.15. fin.* quòd, attenta practica, contraria ſententia amplectenda eſſe videtur, maximè in caſu hæreſis formalis. Vide etiam Rojas *ſing. 3. n.22. ſeu 30. verſ.7. ampliatur.*

RESOL. XIII.

An pœnitens ſollicitata teneatur denunciare Confeſſarium, ſi ex illa denunciatione timeat damnum notabile, v.g. ſi ei ſequatur mors, membri abſciſſio, vulnera, notabilis famæ & honoris iactura, amiſſio maioris, vel magnæ partis bonorum, vel alia ſimilia; aut hæc conſanguineis, vel affinibus vſque ad quartum gradum probabiliter euentura timeantur? Ex part. 4. tractat. 5. Reſ. 19.

§. 1. PArtem affirmatiuam regulariter ſequendam eſſe docet Bonacina *in tract. var. diſp.6. punct.1. §.3. num.6. in fine, & punct.3. n.11.* quia ferè nunquam huiuſmodi periculum damni imminet, tum quia incommoda, quæ ſequuntur ex abuſu Sacramenti Pœnitentiæ, in hac materia præualent incommodis priuatarum perſonarum. Sup. hoc in Reſ. præterita.

2. Sed his non obſtantibus negatiuam ſententiam tenet Lezana *in ſumma quæſt. Regul. cap.19. n.34.* Acugna *de Confeſſ. ſollic. quæſt.19. n.6.* Peirinus *de priuil. Minim. tom.2. conſtit.4. Greg. XV. §.9. num.28.* Fagundez *pr.2. lib.4. cap.3. num.31.* Sancius *in ſelectis diſp.11. num.55.* & Souſa *in aphoriſm. Inquiſ. lib.1. cap.34. n.58.* vbi ſic ait: Regulariter excuſatur fœmina ſollicitata à denunciando, ſi ex denunciatione ei ſequatur mors, membri abſciſſio, vulnera, notabilis famæ, vel honoris iactura, amiſſio maioris, vel magnæ partis bonorum, aut hæc conſanguineis & affinibus vſque ad quartum gradum probabiliter euentura timeantur; & vt quis dicatur ſufficienter timere prædicta mala taliter quòd à denunciando deobligetur, ſufficit quòd probabiliter proximè euentura credantur, facilèque eis occurri non poſſit, & qui illa minatur, poſſit, ac ſolitus ſit illa, aut ſimilia exequi. Verùm ſi ex omiſſione denunciationis bonum fidei periclitetur, non poteſt omitti denunciatio, licèt inde denuncianti aliquod ex prædictis malis, vel periculis eueniat. Ita Acugna & in hoc vltimo caſu admittenda eſt opinio Bonacinæ.

3. Sed licèt ſupradicta ſint vera, aduertant tamen Confeſſarij, quod in hoc cauendum eſt, ne trepidetur à timore, vbi timor non eſt, & ideo, vt vult Peirinus *loco citato,* ſuadeant mulieri non eſſe inhoneſtum comparere coram Inquiſitoribus pro Catholicæ fidei defenſione ad denunciandum taliter delinquentes. Vnde Sancius *in ſelectis diſp.11. n.45.* Acugna *q.22. n.14.* & *ibi* Freitas *n.14.* & alij aſſerunt fœminas egregias & nobiles teneri teſtificationis cauſa in ſollicitatione adire Inquiſitores, id enim nimis durum non eſt ob bonum Religionis, niſi clauſura, infirmitas, aut alia iuſta excuſet; vide etiam *infrà reſol.56.* mouendæ tamen ſunt mulieres ſollicitatæ ceſſantibus periculis ad hanc Quæ nunc ſequetur. denunciandum teneri.

RESO

RESOL. XIV.

An fœmina excuſetur à denunciatione, ſi timeat graue dammum in bonis temporalibus amici maximi?

Et quid, ſi in ſe ipſa metuat graue dammum in fama, vita, aut bonis temporalibus propriis, vel mariti, filiorum, aut fratris? Ex p.4. tr.5. Reſ.36.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Sancius *in ſelect. diſp.*11. *n.*55. aſſerens deobligari fœminam à denunciatione, ſi graue damnum metuat in fama, vita, aut bonis temporalibus propriis, vel mariti, filiorum, fratris, aut amici maximi. Ita ille.

2. Sed in editione nouiſſima contrarium aſſerit Freitas *de Confeſ. folic.* q.12. *n.*19. dubitat enim, & meritò, de exemplo amici poſito à Sancio, ſi in bonis temporalibus damnum timeatur; licèt namque in alia materia id locum habere poſſit, ex traditis per Sanchez *lib.*4. *diſp.*4. *n.*9. attamen in hæreſeos crimine maior amicus eſt Deus, & dici ſolet amicus vſque ad aras, nam ſententia Sancij admiſsâ tarò quis teneretur hæreticum deferre, ſi eſſet conſanguineus, aut amicus, cum propter hæreſim omnia bona amittat, ex *cap. cùm ſecundùm, de heret. in* 6. Ita Freitas. Non deſinam hic adnotare celebrem doctrinam eiuſdem Freitas *ibidem num.*21. Tunc ex amiſſione bonorum temporalium quis excuſatur à denunciatione, quando ſtatum mutare ex illa cogatur: vnde ait ipſe *num.*24. cùm in caſus contingentia conſultus, vtrùm creditor magnæ quantitatis debitorem, ſed hæreticum, ad Inquiſitores deferre teneretur, à delatione excuſari putabat, propter difficultatem & dilationes petendi debitum à fiſco. Reſpondi non obſtante ea difficultate ad denunciandum teneri, tum quia per eam dilationem nec ſtatum delator mutabat cùm eſſet diues, nec timor ille iuſtus erat ad excuſationem, nam metus qui excuſat, debet eſſe iniuſtè illatus & inſtans. Hæc ille, quæ quidem ſunt multum notanda, & iuxta hæc intelligenda ſunt ea quæ ſuperius dixi *in reſol.*19. Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

RESOL. XV.

Vtrum quis teneatur denunciare ſeipſum?

Et an criminoſi, & complices delicti teneantur prodere ſeipſos propter hæreticum dogmatizantem, & eos docentem hæreſim?

Et an in cæteris caſibus criminoſi ex Edicto Inquiſitorum, teneantur prodere ſe ipſos, vel poſſint abſolui per Cruciatam, vel per priuilegium Regularium? Ex p.1. tr.4. Reſ.8.

Sup. hoc inf. Reſ.14. in §. penult princ. §.1. NEgatiuè reſpondent Doctores *infrà* citandi: quia nemo tenetur prodere ſe, vt habetur *in cap. aliquando de pœn. diſt.*1. & ita docet Sanctarel. *tract. de hæreſi, c.*11. *dub. vn. n.*19. qui citat Pegnam, Simancham, & Suarez, quibus ego addo Fernandez *in exam. Theol. mor. p.*1. *c.*19. *§.*5. *n.*5. *& p.*4. *c.*6. *n.*3. §.1. Ricciun *part.*5. *deciſ.*278. *num.*1. Homobonum *in exam. Eccleſ. p.*2. *tract.*11. *cap.*4. *q.*4. Ioan. Valerum *in different. vtriuſque fori, verb. hæreſis, diff.*1. *n.*4. Rodericum Acugna *in tract. de Confeſ. folic. q.*10. *num.*4. *& q.*21. *num.*2. & ibi Freitas *in addit. n.*13. *&* 21. Lorich. *in theſ. Theol. tom.*1. *verb. denunciatio, num.*5. Portell. *in addit. ad dubia regul. verb. ſolicitare fœminas, num.*15? Zanatdum *in direct. Confeſ. par.*3. *in fin.* Molfeſium *in ſumma tom.*1. *tract.*7. *cap.*14. *n.*24. Megalam *in* 1. *par. lib.*1. *cap.*5. *num.*30. & Zerolam *in praxi Epiſc. par.*1. *verb. hæreſis q.*35.

2. Aliqui tamen ex ſupradictis DD. limitant hanc ſententiam in caſu, quo pro bono communi quis teneretur vitam propriam ponere: & ideò annis elapſis in quadam noſtræ Italiæ nobiliſsima ciuitate, doctiſſimi Theologi obligauerunt denunciare quendam hæreticum dogmatizantem, & docentem alios hæreſim, quamuis ipſi denunciantes fuerint diſcipuli eiuſdem hæretici, & ſic complices delicti. In cæteris caſibus criminoſi ex Edicto Inquiſitorum ſecundùm mentem horum Doctorum, non tenentur prodere ſeipſos: ſed aſſerunt aliqui, quod debent abſolui à Confeſſario per Cruciatam, vel per Regularium priuilegia. Sed nos de hoc alibi. Ex iſta quæſtione ſequitur alia, ſcilicet. Alibi in Reſ. quæ hic eſt inf. 23. & in aliis eius not.

RESOL. XVI.

An ſaltem dicti criminoſi teneantur denunciare complices?

Et quid in cauſa hæreſis?

Et an fœmina conſentiens in ſolicitatione facta in confeſſione teneatur Confeſſarium ſolicitantem denunciare? Ex p.1. tr.4. Reſ.9.

§.1. REſpondent aliqui negatiuè: quia, ſicut aliquis non tenetur denunciare ſeipſum; ita neque complices: nam, moraliter loquendo, non poteſt quis manifeſtare ſocios, quin manifeſtet ſeipſum: nam, ſi v.g. Petrus denunciet Paulum complicem; poſteà Paulus interrogatus, vt rens tenebitur denunciare Petrum. Ergo Petrus denuncians Paulum virtualiter denunciat ſeipſum. Et ita docet Suarez *tract. de fide, diſput.*10. *ſect.*4 *n.*18. qui citat Pegnam, & Simancham. Idem docet Megala *in* 1. *p. lib.*1. *c.*5. *n.*30. & nouiſsimè doctus Portel. *in addit. ad dub. regul. verb. denunciatio, n.*10. [Complicem delicti nunquam tenetur quis denunciare, ex vi Edicti, in quacunque materia fuerit cōplex: Vnde poteſt colligi, quòd ſi fœmina fuit ſolicitata ab aliquo Confeſſore in Sacramento Confeſſionis, & ipſa ibi conſentit cum illo in actibus turpibus, talis fœmina non tenetur denunciare de illo Confeſſore.] Ita ille. Et *verb. ſolicitare fœminas, n.*35. ſic etiam aſſerit; [Si fœmina intra Confeſsionem ſolicitata conſenſit, non tenetur denunciare de Confeſſore. Probatur ex dicto communi Doctorum, quòd ſocius criminis, vel complex, non tenetur denunciare de ſocio delinquente cum periculo ſuæ infamiæ: non enim tenetur prodere ſe. At iſta fœmina, denuncians de tali Confeſſore, exponit periculo ſuam famam: poterit enim Confeſſarius in Tribunali fateri, ſe actus inhoneſtos cum illa habuiſſe, illa non repugnante: quod foret fœminam prodere ſe. Ergo, &c. Limitant verò hanc ſententiam in caſu hæreſis; eo modo tamen, vt *ſuperiori quæſtione* dictum eſt. Sup hoc ſup. in tr. 8. Reſ. 16. §.1. curſim à lin. 9. ante fin. & in eius lin. pen. & vlt. & in Reſ. not. ſeq. & in tom. 6. tr. 1. Reſ 99. §.1. ant. med. verſ. Y tambien.

2. Notandum eſt tamen, his non obſtantibus, aliquos Doctores aſſerere, fœminam conſentientem ſolicitationi factæ in Confeſſione, teneri Confeſſarium ſolicitantem denunciare, etiamſi illa ſit delicti complex. Ita Acugna *in tract. de Confeſ. folic. q.*10. *n.*10. Bonacina *in tract. var. diſp.*6. *punct.*3. *n.*10. Peirinus *in priuil. Minim. tom.*2. *Conſtit.*4. *Greg. XV.* §.3. *n.*11. Sanctarellus *tract. de hæreſi, cap.*44. *dub. vnic. n.*12. & alij. Non tamen tenetur proprium conſenſum manifeſtare: nec poteſt ſuper hoc ab Epiſcopo, vel Inquiſitore interrogari. Et in caſu, quo pœnitens, qui conſentit, vellet conſenſum manifeſtare, non debet ſcribi in Actis, tanquam res non ſpectans ad Tribunal Inquiſitionis. Ita Peirinus, & alij, *vbi ſupra.* Quæ hic eſt Reſ. antecedens. & in Reſ. vlt. not. præteritæ. Et pro cōrēſu in princ. huius §. vlt. inf. in Reſ. 39. & 54. & in alio § earū notationum.

RESOL. XVII.

An quando edictum fundatur in præſumptione, & ego ſcio præ

præſumptionem in tali caſu deficere, teneat ad denunciandum: Ex p.1. tr.4. Reſ. 10.

§.1. NEgatiuè reſpondet Riccius *p.3. dec.278. n.6.* & ante illum Ioan. Valerus *in differ. vtriuſque fori, verb. hæreſis, differ. 1. n.4.* vbi agens de denunciationibus faciendis, vel non faciendis ex Edicto Dominorum Inquiſitorum ſic aſſerit: [Quandò fallit in his in quibus Edictum ſe fundat in præſumptione, vt in Chiromanticis, Necromanticis, & aliis, qui ex inſpectione rimularum, vel linearum manuum aliqua prædicunt: ſi enim aliàs ego certè ſcio, non habere tales pactum vllum cum Dæmone, non teneor denunciare: nam motus Sixti V. circa hoc editus fundat ſe in præſumptione. in dubio autem tenetur quis denunciare.] Ita Valerus. Quòd autem lex fundata in præſumptione non obliget, ſi præſumptio ceſſat, probant ex multis Homobon. *in exam. Eccl. p.1. tract.5. c.8. q.53.* & probabilem hanc ſententiam vocat Becanus *in ſumma Theol. p.2. tract.3. c.6. concl.4. n.5.* & alij.

Sup. hoc cũ eidẽ & alius DD. in 10 6. tr.1. Reſ.69. & in aliis quæ primæ not.

2. At his minimè ſuffragantibus, contrariam ſententiam docet Freit. *in addit. ad tract. Epiſc. Acugna, de Confeſ. ſolic. q.21. n.26.* vbi aſſerit, iudicium illud diſcernendi circa ſuſpicionem de fide, quæ reſultat ſuppoſita Pontificis, vel alicuius Edicti præſumptione, non competere Confeſſariis, vel aliis, ſed Inquiſitoribus. Vnde, licèt Bulla Greg. XV. fundetur in præſumptione, vt patet in illis verbis: *Nos in animum inducere nequeuntes*, ſequitur, iudiciũ diſcernendi circa ſuſpicionem de fide Confeſſarij ſolicitantis, non competere, niſi Inquiſitoribus. Et hæc (Deus ſcit, cum quanto labore collecta) ſatis ſufficiant, circa obligationem denunciandi ex vi Edicti Dominorum Inquiſitorum, ex quibus Confeſſarij infinitos caſus in praxi quotidie extricare poterunt. Nunc verò deueniendum eſt ad aliquas dubitationes elucidãdas circa denũciationes faciendas, ex ſollicitatione facta in confeſſione, ex vigore Bullarum Clem. VIII. Pauli V. & nouiſſimè Greg. XV. ideò quæritur:

RESOL. XVIII.

An fœmina Edicti ignara teneatur denunciare ſolicitantem ſtatim, vel intra eoſdem dies, quos Edictum ſignauerat?

Et an fœmina conſcia Edicti, & non denuncians intra terminum, excommunicationem incurrat à qua abſolui non poſſit per Bullam Cruciatæ, niſi facta ſit denunciatio? Ex p.4. tr.5. Reſ.26.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. 6. Nota vero. & inf. in Reſ. 24. §. Secũdo notandũ. & pro parte impedimentorũ in §.1. Reſ.1. huius annot.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Acugna *tract. Confeſ. ſolic. q.21. n.4.* vbi ſic ait: Prætermitto, excommunicationis conſumpto termino non conſumptam denunciandi obligationem, imò teneri quemuis Edicto ſemper obedire, cùm dierum illud ſpatium non detur, vt extinguatur, ſed ne differatur obligatio. Propterea ſi Edicti quis ignarus, aut iuſta aliqua armatus excuſatione, non intra præfixum terminum compareat, mandati tandem iam gnarus, & impedimentis illis iuſtis iam expeditus comparere tenetur, atque non teneri ſtatim ac ſciat, probabile eſt, ſufficiens erit iudici ſe ſiſtere teſtimonium dictutum intra æqualem terminum, qui per Edictum conceditur, quia non debet peioris eſſe conditionis. Ita Acugna.

2. Sed Ioanni Sancio *in ſelectis diſp.11. n.59.* verius videtur obligare Edictum ante alios dies ab illis, quos antea ſignauerat, & teneri fœminam denunciare cum primum commodè poſſit; ſicuti teneretur denunciare ex præcepto naturali opportunitate adueniente, nec ob id eſt peioris conditionis fœmina quæ ignorauit Edicti publicationem, cùm tam ipſi quàm aliis terminus ad denunciandum æqualis ſit deſignatus, imò eſt melioris conditionis per accidens, cum ob ignorantiam Edicti excuſetur ab obligatione denunciandi per amplius tempus, quam fœminæ Edicti gnaræ. Hæc Sancius qui tamen concedit opinionem affirmatiuam eſſe ſatis probabilem, quam tuentur etiam Filliuc. *tom.1. tract.14. c.2. n.42.* & Suarez *de cenſ. diſp.20. ſect.1. n.14.* loquentes in communi de illo, qui tenetur reuelare aliquid ſub pœna excommunicationis.

3. Notandum eſt tamen, quòd ſi excuſata fuiſſet fœmina denunciare ob aliquod impedimentum intra terminum Edicti, dum eſſet illius conſcia, non oportebit illi nouum terminum concedere, quia habuit ſcientiam vt poſſet toto illo tempore deliberare quid & quomodo agere oporteat, & conſulere. Ita Suarez, & Sancius *vbi ſuprà*, licèt in hoc diſſentiat Freitas *in nouiſ. addit. de Confeſ. ſolicit. q.21. num.41.* vt *infrà* patebit. Nota etiam hic, quòd fœmina conſcia Edicti, & non denuncians intra terminum, excommunicationem incurrit, à qua abſolui non poteſt per Bullam Cruciatæ, niſi facta ſit denunciatio, aut per fœminam non ſtet, quin fiat, cùm læſa pars non ſit adepta ſatisfactionem, videlicet Inquiſitores, quorum iuſtum mandatum non eſt impletum.

Sup hoc ſup. in tr. 8. Reſ. 32. § Notãt. ad med verſ. quia aſſerũt. & inf. in Reſ. 23.

RESOL. XIX.

An qui per impotentiam, vel ignorantiam Edicti non denunciauit intra terminum, teneatur poſtea denunciare?

Et an in tali caſu non ſit obligatio denunciandi ſtatim, ſed intra eoſdem dies, quos Edictum ſignauerit?

Et an qui non denunciat intra terminum præfixum in Edicto incurrat nouam excommunicationem, vel tantum maneat in eadem?

Et an ſi in talibus Edictis iubeatur denunciare intra ſex primos dies, ex praxi conſtet inter eos non numerari diem primum? Ex p. 3. tr.5. & Miſc.1. Reſ.96. aliàs 95.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Filliuc. *tom.1. tract.14. c.2. n.42.* qui citat Suarez, idem et ã docet Sancius *in ſelectis diſp.11. n.59.* qui citat Acugnam, & Freitam, vide etiam Antonium Ragucium *in var. diſcipl. Eccl. tit. de monit. q.97. n.2.* Et ratio eſt, quia terminus non eſt in Edicto poſitus ad finiendam, ſed ad differendam obligationem. Ex his infertur, quòd excuſatur ob ignorantiam, ad non reuelandum intra præfixũ terminum, ſi poſtea illi conſtet de Edicto, tenetur ad reuelandum; quia obligatio adhuc durat.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & pro cumento in hoc §. in Reſ. præterita, ex doct. §.1. & inf. in Reſ. 24. § Secundo notã. ubi eſt etiam Sanctum.

2. Non reticeam tamen contrariam ſententiam docere Vgol. *de poteſt. Epiſc. cap.45. §.5. n.1.* Philiarc. *de off. Sacer. tom.1. p.1. lib.3. cap.34.* Armillam *ver. excomm. n.34.* & Tabienam *ver. excomm.4. n.5.* vbi ſic aſſerit. Ex his ſequitur quæſtio iſta, ſcilicet eſt facta monitio per Epiſcopum, vt qui habet inſtrumenta Titij, reuelet infra ſex dies, Petrus habet vnum, & eſt abſens, & ignorans, poſt ſex dies fit excommunicatio, deinde venit Petrus, nunquid incurrit? Dicitur quòd non, quia vltra terminũ ſtatuentis, nullum habet vigorem. Ita ille, & hanc ſententiam nouiſſimè docet noſter Nald. *in ſum. ver. reuelare, c.2.* vbi ita ait: Reuelare iubens Edictum ſuperioris delictum aliquod occultum ſub pœna excommunicationis intra certum tẽporis ſpatium, non comprehendit ſubditos, qui tempore Edicti degũt extra territorium excommunicantis, & ſimiliter qui promulgationis Edicti tempore erat impotẽs, vel ignarus Edicti, vel alias legitimè excuſatus, ceſſante eiuſmodi excuſatione poſt elapſum terminum, non incidunt in illã excommunicationem, quæ vires ſuſcipit tempore ſuæ publicationis, & ideo noua ſententia opus eſſet ad eos excuſatos eiuſmodi cenſura afficiendos. Sic Naldus, ſed tu à communi ſententia ne recedas.

Sup. hoc in fin. Reſ. ſeq. ſup. in tr. 1. Reſ. 105 §. Sed inſurgit Quamuis nõ plenè dicant ſuper hac diffic.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & inf. in Reſ. 24. § Secundo notandum.

3. Nota verò contra Sancium *vbi ſuprà*, quòd in tali caſu non eſt obligatio denunciandi ſtatim, ſed intra eoſdem dies, quos Edictum ſignauerat; non enim debet eſſe peioris conditionis, qui ignorauit Edictum, quàm cæteri qui notitiam habuerunt, & ita docent Filliucius *loco citato*, & Villalobos *in ſumma tom. 1. tract. 17. diffic. 18. n. 4.*

4. Notandum eſt etiam hìc obiter, cum Lazario *de monitoriis, ſect. 2. q. 4. n. 8.* qui citat Conradum, Graffium, & Nauarrum, quòd qui non denunciat intra terminum præfixum in Edicto, non incurrit in nouam excommunicationem, ſed tantùm manet in eadem. Contrariam ſententiam docet Bonacina *in tract. variis diſp. 6. pun. 1. §. 9. num. 2.* putans toties incurrere excommunicationem non denunciando, quoties poteſt commodè denunciare: ſed opinio Lazarij, & aliorum, eſt ſatis probabilis.

Sup. hoc inf. in Reſ. 24 §. Non deſinâ.

5. Notandum eſt etiam, quòd in talibus Edictis iubentur ſcientes denunciare intra ſex primos dies, & ex praxi conſtat inter eos non numerari diem primum publicationis, ac ſubinde dum Edictum publicatur in Dominica, cum ſex diebus datis pro tribus terminis, finitur publicatio ſequenti Dominica in eadem hora, & qui neſciunt ſtatim primo die fuiſſe latam excommunicationem in Edicto contra ſcientes, poſſunt à die notitiæ numerare prædictos ſex dies. Et hæc omnia docet Henriquez *lib. 13. cap. 18. n. 6. & in gloſſa lit. O.*

RESOL. XX.

An fœmina in decimo menſe v.g. anni poſt Edictum publicatum teneatur denunciare Confeſſarium ſolicitantem?

Et an Edicta Epiſcoporum non durent per totum annum, ſed per duos, vel tres menſes, vnde ſi poſt hoc tempus tranſactum nouit quis aliquem eſſe concubinarium, non teneatur illum denunciare? Ex part. 4. tract. 5. Reſ. 27.

Sup. hoc in Reſ. præterita & lege etiã §§. eius primæ annot.

§. 1. NEgatiuè videtur reſpondendum per ea, quæ docet Henriquez *lib. 13. cap. 18. num. 4. in gloſ. lit. L*, vbi ita aſſerit: Dum Inquiſitor viſitat pro cauſa fauorabili fidei, vt habet maius territorium, ita obligatio denunciandi longiori tempore durat, ſed nouo præcepto Edicti non intendit obligare pro toto anno, & prudens perpendet quanto tempore duret noua obligatio, dum promulgatur Edictum per præcipuas Parochias. Pegna & recentiores negant obligare pro toto anno. Ita Henriquez, ex quibus ſequeretur, quòd quis v. g. poſt decimum menſem à die publicationis Edicti non teneretur denunciare.

2. Sed hæc opinio eſt prorſus reiicienda. Nam, vt optimè obſeruat Soarez *de fide, diſp. 20. ſect. 4. num. 12.* obligatio hæc denunciandi oritur immediatè ex præcepto impoſito per Edicta DD. Inquiſitorum, quæ non minorem vim habent, quàm leges Canonicæ, nam Apoſtolica authoritate feruntur, & quamuis videantur præcepta ab homine, tamen quia Tribunal, à quo procedunt, perpetuum eſt, ideo per modum legis perpetuò durant, ſicut de Bulla Cœnæ DD. communiter aſſerunt. Vnde in terminis noſtram ſententiam docet Fagundez *de præcept. Eccleſ. pr. 2. lib. 4. cap. 3. numero 31.* Auila *de cenſ. part. 2. cap. 5. diſput. 5. dub. 5. concluſ. 3.* vbi ſic ait: Edicta Inquiſitorum durant per totum annum, donec iterum publicentur; itaque in quocumque tempore anni ſciam aliquem eſſe hæreticum, teneor denunciare. Probatur, nam hæc videtur intentio Inquiſitorum, cùm hæc delicta ſint contra bonum commune, & ita practicatur, quòd fideles in quocumque tempore anni denunciant huiuſmodi delicta. Ita Auila, qui tamen notat, quod Edicta Epiſcoporum non durant per totum annum, ſed per duos, vel tres menſes, vnde ſi poſt hoc tempus tranſactum nouit aliquem eſſe concubinarium, nõ tenetur denunciare, nam cùm hæc delicta non vergant in damnum publicum, non videntur ita ſtrictè interpretanda, neque accipiuntur à fidelibus cum tanto rigore, ſicuti accipiuntur Edicta Inquiſitorum.

Sup. hoc in Reſ præterita. §. Nõ tenceam à ſio. §. & in alio §. eius not. quamuis in aliquo diſtet ab iſta quæſt.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in aliis §§. eius primæ not.

RESOL. XXI.

An fœmina in aliquo caſu teneatur denunciare ante completum terminum publicationis, Edicti Inquiſitorum?

Et ex doctrina huius quæſtionis infertur, an quis teneatur præuenire tempus confeſſionis, Eucharistiæ, & auditionis Miſſæ, ſi timeat, quod quando obliget confeſſio, communio, vel Sacrum, non eſſet copia Confeſſarij, &c.

Et an ſupradicta fœmina, quæ iam cenſuram incurrit, ſi denunciationis præceptum adimpleat, poſſit virtute Bullæ Cruciatæ à quocumque Confeſſario abſolui à cenſura, vel à Regularibus virtute priuilegiorum: Ex p. 4. tract. 5. Reſ. 29.

§. 1. AD hoc dubium curioſum quidam ita reſpondet Io. Sancius *in ſelect. diſp. 11. r. 60.* Si fœmina conſcia Edicti iter ageret ante terminum publicationis impletum ad oppidum, vbi non eſſet opportunitas denunciandi, aut quia Inquiſitionis Tribunal ibi nunquam eſt ſitum, aut alia cauſa, probabile erit non conſtringi fœminam præuenire denunciationem ante impletionem termini deſignati per Edictum Inquiſitorum, ſi tantùm loquamur ex iuris poſitiui obligatione, quia lex non obligat denunciare, niſi intra illum terminum, nec conſtringit præuenire denunciationem ante in aliquo caſu eo modo, quo nec teneri quem præuenire tempus annuæ confeſſionis, & communionis, aut recitandum Officium diuinum ante terminum deſignatum per leges, quamuis ſciat ille, qui non præuenit reddendum impotentem ad non implendas leges, probabile iudicent aliqui, qua admiſſa probabilitate, præſens caſus probabilis erit, nec tenebitur, fœmina ab iter agendo ceſſare ſibi non neceſſarium, nec expectare dies Edicti, ſi nolit ante illos denunciare; ſicut non tenetur non iter agere, quod eſt ſibi non neceſſarium, qui ſciret ſe reddi impotentem ex eo ad ieiunandum. Diximus non teneri præuenire denunciationem ex vi præcepti poſitiui, nam ex vi naturali ſi maximè timeretur damnum Reipublicæ, aut metueretur fuga Confeſſarij, qui alibi quoque nociturus eſſet, præuenire teneretur. Hæc omnia Sancius.

2. Sed ego contrariam ſententiam teneo, quia quis tenetur præuenire tempus confeſſionis ſi timeat, quòd quando obligabit confeſſio, non erit copia Confeſſarij, & ita docet Suarez *tom. 4. diſp. 36. ſect. 5. num. 5.* Fagundez *vbi infrà*, Layman *in Theolog. mor. lib. 5. tract. 6. c. 3. num. 9.* & alij. Et idem aſſerunt de præcepto communionis, nam qui præuidet impedimentum futurum, vt in tempore Paſchatis Euchariſtiam recipere nõ poſſit, tenetur præuenire tempus, & illam facere, vt docet Syluius *in 3. part. quæſt. 80. art. 11. diffic. 2.* Fagundez *pr. 3. lib. 1. cap. 6. num. 3.* & alij, & ſic etiamſi quis in die feſto præuidet ſe non poſſe audire Sacrum hora nona, tenetur anticipare tempus, & audire hora tertia, ſi in nona non poteſt. Vnde meritò idem Sancius *vbi ſuprà*, aſſeruit probabilius eſſe in caſu noſtro etiam ex vi iuris poſitiui tenere fœminam illam præuenire denunciationem ante terminum deſignatum per Edictum Inquiſitorum, & denunciare Confeſſarium ſolicitantem.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 5. Reſ. 65. & in alia eius primæ annot.

Sup. hoc in fin. Reſ. not. præteritæ, & in to. 1. tr. 2. Reſ. 8. &c.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 5. Reſ. 65. §. 1. ad med. & in alia Reſ. & verſ. eius annot.

3. No

Sup. contẽto in hoc § ſup. in tr. 8. lege doctr. Reſ. 31. & 33. & aliarum catũ primarũ annotationum.

3. Notandum eſt tamen hic cum eodem Sancin *vbi ſuprà, num.64.* quòd ſi fœmina, quæ iam cen'uram incurrit, denunciationis præceptum adimpleat, poterit virtute Bullæ Cruciatæ à quocumque Confeſſatio abſolui à cenſura, nam ſatisfacta parte abſolnendi priuilegium ab omnibus cenſuris traditur in Bulla, vel à Regularibus virtute priuilegiorum, nec indigebit fœmina fateri Inquiſitotibus in Sacramento Pœnitentiæ, nec extra ſe negligentem fuiſſe in denunciatione, quod eſt valde obſeruandum, quia quotidianum, & hoc procedit in omnibus aliis caſibus contentis in edicto.

RESOL. XXII.

An ſupradicta denunciationes facienda ſint ante confeſſionem, ita vt non poſſit Confeſſarius aliquem abſoluere, niſi prius denunciet, vel ſufficiat, vt promittat denunciare? Ex p.1. tr.4. Reſ.27.

Quoad hoc lege doctr. Reſ. ſeq. & aliarum eius not. quamuis ibi vigore Bullæ Cruciatæ.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docuit Auila *de cenſ. par.2. cap.7. dub.7. in fin.* vbi ſic aſſerit: [In rebus grauibus, præcipuè ſi pœnitens ſit homo ordinarius, curandum eſt, vt priùs denunciet. Et hoc, licèt nondum incurriſſet excommunicationem: quia, ſi priùs obtinuerit abſolutionem, facilè ſolet id omittere: in caſibus autem Inquiſitionis remittendus eſt pœnitens, vt priùs denunciet, vt præcipitur Edicto Inquiſitorum.] Ita Auila.

2. Sed hoc limitat Zanardus *in direct. Theol. part.2. precep.2. cap.11. in fin. fol. mihi* 148. niſi neceſſitas communionis vrgeret, & perſona ſit timoratæ conſcientiæ, & promittat; quàm citiùs denunciare. Idem etiam docet Emmanuel Rodriq. *in ſumma, tom.2. cap.34. n.6.* vbi ſic ait: [Deuen notar los Confeſſores, que quandn algun penitente les dixere, que ſabe fulano, hauer dicho vna hetegia, le han de obligar à yr luego à los Señores Inquiſidores à denunciar del, y no le pueden abſoluer, ſin que primero ſe haga la dicha denunciacion, pudiendoſe luego comodamente hazer, porque no ſe pudiendo poner en eſecucion, baſta que lo prometa:] Et Peitinus, qui nouiſſimè ſcripſit *in priuil. Minim. to.1. Conſtit.5. Greg. XV. § 9. n.24.* aſſerit, eſſe abſoluendam illam pœnitentem, quæ firmiter promittit denunciaturum Confeſſarium: ſi adſit cauſa, propter quam prudenti Confeſſario videatur, denunciationem eſſe differendam. Et Sanctatel. *tract. de hereſi, cap.9. dub. vn. n.16. in fin.* ex Nauarro, teſtante de praxi Sacræ Pœnitentiariæ, aſſerit, ſufficere ſaltem propoſitum firmum denunciandi: & loquitur de denunciando hæretico. Vide etiam Sancium *in Selectis. diſp.11. n.62.* & Portel. *in addit. dub. regul. verb. ſolicitare fœminas, n.24.* vbi aliqua verba, ex incuria Typographi, deſiderantur: & Ortiz *in ſumma, cap.24. n.11.* cum aliis.

RESOL. XXIII.

An fœmina poſt incurſam excommunicationem, quia non denunciauit confeſſarium ſolicitantem ſit abſoluenda virtute Cruciata, ſi promittat illico denunciare?

Et notatur non eſſe abſoluendum, qui excommunicatur, donec eiiciat concubinam, niſi prius ſit expulſa, nec ſufficit, quod promittat expellere. Ex par.4. tract.5. Reſ.35.

Sup. hoc ſup. recitatiuè in fin. Reſ.15. & curſim in fin. Reſ. 18. & ſuperius in tr.8. Reſ.32. § Notant. ad med. à verſ. quia aſſerũt. & quãuis nõ pro Cruciata lege tamen hic ſupr. doctr. præcedentis Reſ.

§.1. VIdetur affirmatiuè reſpondendum ex Lucio *in ſumma cap.24. n.11.* qui, vt refert Freitas *in tract. de Confeſſ. ſolic. q.21. n.25.* aſſerit fœminam ſolicitatam abſolui poſſe virtute Bullæ ab excommunicatione quam contraxit ob omiſſam denunciationẽ, dum tamen cogatur à Confeſſario denunciare Inquiſitoribus, & in hanc ſententiam videtur inclinare Freitas *vbi ſuprà n.31.* cum Rodriquez, ſicut retinens rem alienam poteſt abſolui bis, & ter cum propoſito reſtituendi, & confirmari poteſt, quia contumax eo quòd non vult ad iudicium venire, poteſt abſolui ſi cautionem de ſtando iudicio præſtiterit; ergo ſimiliter qui promiſit denunciare.

2. At his non obſtantibus contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quam docet Sancius *in ſelectis diſp.11. n.62.* Auila *de cenſ. par.2. cap.7. dub.7. in fine,* & nouiſſimè Ægidius Trullench. *in Bull. Cruc. lib.1. §.7. cap.2. dub.9. n.11.* quia, ait ille, in re tam graui non eſt facilè adhibenda fides promittenti denunciare, & contraria ſententia licèt ſtando in iure communi ſuſtineri poſſet, & attenta ſolùm natura præcepti: at ſuppoſita excommunicatione tenenda non eſt, nam cùm à peccatis nemo abſolui valeat, niſi à cenſura antea immunis ſit, & à cenſura illa abſolui nequeat per Bullam, niſi priùs ſatisfacta parte, videlicet Inquiſitoribus, fit ne ſemel quidem fœminam fore abſoluendam, & ideo ſi fœmina confiteatur poſt habitam notitiam delicti, & poſt terminum lapſum negligentem ſe fuiſſe in delatione criminis, nc quidem ſemel abſolui poterit (iuſta tamen cauſa non intercedente, de qua diximus *in loco citato*) quamuis fidem det ſe illico denunciaturum: ſicut non eſt abſoluendus, qui excommunicatur, donec eiiciat concubinam, niſi priùs expulſa, nec ſufficit quod proponat expellere, vt docet Suarez *de cenſ. diſp.7. ſect.5. num.45.* Guttierrex *in qq. Canon. lib.1. cap.5. num.30. & 31.* Sotus *in 4. diſt.22. quæſt.2. art.3.* & alij. Vide Sancium & Trullench *locis citatis.*

RESOL. XXIV.

An ſi Edictum non publicetur, teneatur adhuc fœmina Confeſſarium ſolicitantem denunciare ſub pœna excommunicationis?

Et an præceptum Inquiſitorum circa denunciationem in Confeſſarios ſolicitantes ſit perpetuum, & per conſequens etiam excommunicatio perpetua, & alij quatuor caſus adnotantur circa ſupradictum Edictum contingentes. Ex p.4. tr.4. Reſ.41.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. ad med. verſ. Vade.

§.1. SVppono Edictum Inquiſitorum annuale eſſe, nec finire per terminum in illo appoſitum, ſed durare per integrum annum, cùm ſingulis annis publicetur. Sed difficultas eſt, quid dicendum ſi Inquiſitores particulares ex negligentia, ſeu alio capite Edictum non publicarent, an fœmina teneretur denunciare? Reſpondeo affirmatiuè non ſub pœna cenſurarum, quia obligatio denunciandi hæreticum, vel de hæreſi ſuſpectum, eſt perpetua, licet Edicta non publicentur infligentia cenſuras, & alias pœnas, & ita docet Freitas *in nouiſ. editione ad tract. de Confeſ. ſolic. q.21. n.44. & 58.* aſſerens hoc eſſe verum quoad obligationem denunciandi, non autem quoad incurſionem cenſurarum, cùm in Edicto non ſint contrauenientibus inflicta, & in Bullis Pontificis non imponitur pœna excommunicationis in fœminam non denunciantem Confeſſarios ſolicitantes.

2. Sed ego puto in tali caſu non denunciantes non ſolùm peccare mortaliter ex natura rei, ſed in cenſuras incurrere, quia Confeſſarij ſolicitantes ſunt de hæreſi vehementer, vel ſaltem leuiter ſuſpecti, vt docet Aloyſius Bariola *in tract. de Confeſ. ſolic.* poſt Flores Inquiſ. Genuenſis *in praxi Archiep. cap.66. numero 2.* Modins *de ſacris Ordin. cap.27. numero 6.* Seſſe *tom.4. deciſ.449. num.3.* Acugna *de Confeſ. ſolic. quæſtione 2. numero 20.* Caſtrus Palaus *tract.4. diſputat.9.*

punct.6. num.1. & alij. Sed adeſt præceptum ſub die 3. *Ianuar.* 1623. ſacræ vniuerſ. Inquiſ. Romanæ de hæret. ſeo hæreſi ſuſpectis iudicialiter propalandis ſob pœna excommunicationis latæ ſententiæ: ergo, &c. Tenor autem ſupradicti præcepti hic eſt. Vniuerſis & ſingulis Chriſti fidelibus, tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus vtriuſque ſexus cuiuſuis ſtatus, Ordinis, gradus, conditionis, & præeminentiæ exiſtentibus, & quacumque dignitate & auctoritate, etiam maxima fulgentibus, harum ſerie ac tenore auctoritate noſtra, & huiuſmodi noſtri officij qua fungimur in hac parte, præcipimus, & mandamus quatenus infrà duodecim dies proximè computandos, quorum primos quatuor pro primo, & reliquos quatuor primis quatuor immediatos pro ſecundo, & vltimos quatuor pro tertio termino, & peremptorio ac trina monitione canonica aſsignamus omnes & ſingulos hæreticos, ſeu de hæreſi quomodolibet ſoſpectos, de quibus notitiam habuerint, debeant nobis, vel Reuerendo Commiſſario noſtro quoad habitantes in Vrbe; quo verò ad alios extra Vrbem & vbinis locorum degentes, Inquiſitoribus, vel locorum Ordinariis, vel eorum Vicariis generalibus, ſub excommunicationis maioris latæ ſententiæ, pœna, quam in contrarium facientes ipſo facto incurrant, iudicialiter propalare, cuius excommunicationis maioris abſolutionem S.D.N. Papæ, & nobis reſeruamus. Certificantes huiuſmodi conſcientiæ ſuæ immemores, ac dictam excommunicationis pœnam contemnentes, quòd contra ipſos, tanquam contra hæreticorum fautores aliàs prout melius viſum & iuris fuerit procedetur, ideo, &c. Datum in noſtra & Officij S.Roman. vniuerſ. Inquiſit. Congregat. die 3. Ianuar. 1623. Octau. Epiſcop. Præneſtin. Cardin. Bandinus. C. Card. Madrutius. Ioan. Garſia Card. Mellinus. Fr. Card. Verallus. G. Card. Borgia. Fr. Fœlix Card. Aſculanus. S. Cardin. S. Suſanæ. Fr. D. Card. de Cremona. L. Card. Ludouiſius. L. Cardin. de Lavalette, Andreas de Pettinis S.Rom. & vniuerſ. Inquiſ. Notar.

3. Et licèt aliqui opinati ſint ſupradictum præceptum ſacræ Congregationis non fuiſſe perpetuum, quia proponitur ſub nomine præcepti, & non decreti, attamen falluntur, quia ſi diceret decretum, nullus dubitaret quin eſſet perpetuum: at præceptum & decretum ſæpiùs confunduntur in iure, vt notat Tuſchus *verb. Præceptum, concl.* 480. *num.* 4. & 11. & clarius apparet ex Conſt t. Sixti V. circa agitationes taurorum, quàm refert Guttierrez *lib.1. canon. qq. cap.7. num.36.* vbi poſtquam retuliſſet Pontifex conſtitutionem quamdam Pij V. & Greg. XIII. ait, *Nos vt Romanorum Pontificum præcepta prout decet inuiolabiliter obſeruentur.* vbi conſtitutiones Pontificum vocat *præcepta.* Deinde ex dicto præcepto nullum apparet ſignum, quare non debeat eſſe perpetuum. Illud enim, *Præcipimus vt infra duodecim dies proximè computandos*, &c. intelligo à die notitiæ delicti, non à die datæ dicti præcepti, & colligitur ex eo, quia obligat vbique locorum, & pœna indefinitè poſtea perpetua eſt: proponitur autem ſub nomine præcepti fortè, quia id eſt familiarius illi ſancto Tribunali. Et hæc omnia obſeruat, & docet Laurentius de Peyrinis *de priuil. Minim. tom. 2. conſtit. 9. Pauli V. §. 2. num. 27.* Igitur non denunciantes hæreticos, vel de hæreſi ſuſpectos, vt eſt in caſu noſtro, ex decreto perpetuo Sacræ Congregat. incurrunt in excommunicationem latæ ſententiæ.

Sup. hoc in Reſ. nor. ſeq. & in alia Reſ. & 66 eius primæ not.

4. Notandum eſt etiam Saucium *in ſelectis, diſp. 11. num 62.* docere, Præceptum Inquiſitorum circa denunciationem in Confeſſarios ſolicitantes eſſe perpetuum, & per conſequens excommunicationem quoque perpetuam: ſed hoc impugnat Freitas *loc. cit. numero 58.*

5. Non deſinam tamen hic adnotare circa materiam Edictorum pro praxi id, quod docet idem Freitas *vbi ſuprà num. 41. & ſeq.* quòd quando per Edictum iubentur ſcientes denunciare intra ſex primos dies, inter eos non numeratur dies primus publicationis. Vnde cùm dies naturalis 24. horarum ſpatio circumſcribatur, incipit terminus à ſequenti die & hora, qua Edictum in præcedenti promulgatum fuit: ac ſubinde dum Edictum publicatur in Dominica, finitur publicatio ſequenti Dominica in eadem hora.

Sup hoc ſup. in Reſ. 19. §. vlt.

6. Secundò notandum tempus Edicti computandum de momento ad momentum, ita vt nec ignoranti, nec impedito curat; putat enim Freitas *vbi ſuprà*, nullam conſtituendam eſſe differentiam in hoc caſu inter ignorantem & impeditum, nam iura ignorantibus, & impeditis æqualiter fauent, licet Suarez, vt *ſuprà* obſeruatum eſt, *de cenſ. diſputat. 20. ſect. 3. numero 14.* & alij teneant, quòd obligatio denunciandi intra certum terminum data ignorantia publicationis, incipit eo tranſacto cum æquali termino; ſi verò non ignorantia, ſed impedimentum aliquod occurrat, eo ceſſante, ſtatim ligabit, & de hoc *ſuprà* dictum eſt.

Sup hoc ſup. in Reſ. 18. & 19. §. Nota vero, & lege etiã ibi §. 1.

Sup. in Reſ. quæ nunc eſt 18.

7. Notandum eſt etiam cum eodem Freitas *n. 70. & 71.* Edictum Inquiſitorum non comprehendere hæreticos, & eorum complices, quia hæreticus non tenetur ſe prodere, neque complices, quia illos denunciando ſe ipſos proderent, nec per id impeditur Officium S. Inquiſitionis, quod procedit in foro exteriori; fallit hoc tamen in fœmina ſolicitata conſentiente, vt *ſuprà* ex epiſt. Card. Millini probatum eſt, & docet nouiſſimè Hieron. Rodriq. *in compen. qq. regul. reſol. 131. n. 11. & 12.* nam tenetur denunciare Confeſſarium eo modo, quo *ſuprà* declaratum eſt, cùm ex tali denunciatione nulla ſui nominis, ſeu honoris iactura oboenire poteſt.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 15.

Supr. in Reſ. quæ hic eſt inf. 54 & in aliis eius anot.

8. Notandum eſt etiam hic obiter, quòd licet ſupradictum ſit verum, quòd non incurrit in cenſuras poſitas in Edicto, ſi quis non denunciat alios ex metu grauis damni, videlicet vitæ, bonorum, &c. tamen aduerte, eos, qui ad Edicti obſeruantiam non tenentur, propter metum amiſſionis vitæ, vel bonorum eorum, qui denunciantur excuſari propter metum iniuſtum ex aliorum malitia illatum, non propter iuſtum per leges impoſitum, qui non excuſat. Vnde non ſunt intelligendi Doctores de pœnis contra hæreticos impoſitis, quæ iuſtiſſimæ ſunt, & ita docet Freitas *vbi ſuprà, q. 19. n. 20.*

RESOL. XXV.

An fœmina ſolicitata teneatur ſub mortali denunciare Confeſſarium?

Et an quamuis per Inquiſitores Edictum denunciandi non publicetur, teneatur pœnitens ſolicitata denunciare poſt habitam ſufficientem notitiam Decreti Greg. XV. Ex p. 4. tr. 5. Reſ. 3.

§. 1. RESpondent affirmatiuè Acugna *de Confeſ. ſolicit. q. 21. num. 6. & ſeq.* Henriquez *lib. 6. cap. 2. num. 6. in fine.* Sanctarellus *de hæreſi c. 46. dub. vn. n. 10.* Rodriquez *in quæſt. Regul. tom. 1. q. 27. art. 1.* & alij communiter, & hoc magis clarum eſt poſt Bullam Gregor. XV. in illis verbis mandantes omnibus Confeſſariis in ſuos pœnitentes, quos nouerint fuiſſe, vt *ſuprà*, ab aliis ſolicitatos, moneant de obligatione denunciandi ſolicitantes. Vnde quamuis per Inquiſitores Edictum denunciandi non publicetur, tenebitur pœnitens ſolicitata denunciare poſt habitam ſufficientem notitiam dicti Decreti Gregor. XV. vt optimè notat

Sup. hoc in Reſ. præterita, à lin. 4.

Sancius

Sancius *in ſelectis diſp.*11. *num.*20. Adde quòd licèt in tenore aliarum Bullarum nullum intimabatur præceptum fœminis ſolicitatis denunciandi Confeſſarios ſolicitantes, ſed tantùm tribuebatur iuriſdictio Inquiſitoribus huiuſmodi delicta puniendi, tamen ſupradictæ Bullæ aliorum Pontificum ante Gregor. XV. fuerunt vſu receptæ cum obligatione denunciandi dictos Confeſſarios ſub onere peccati mortalis; ſed conſuetudo eſt optima legis interpres, *cap. cùm dilectus, de conſuetud.* ergo, &c.

RESOL. XXVI.

An fœmina teneatur denunciare ſolicitationem commiſſam ante promulgationem Bullæ Greg. XV. & aliorum Pontificum? Ex p.4. tr.5. Reſ.40.

Quæ hic eſt inf. Reſ. 80.

§.1. PRo affirmatiua ſententia *in part.*1. *tr.*4. *reſ.*25. adduxi aliquos DD. quibus nunc addo Freitam *in editione nouiſſima de Confeſſ. ſolicit. quæſt.*3. *num.*15. & Hieronymum Rodriquez *in compen. qq. regular. reſol.*131. *num.*1. Sed ego *ibi* negatiuam ſententiam docui cum Portel, & Fagundez, quibus nunc addo Antonium Souſam *de Confeſſar ſolicit. tract.*1. *cap.*20. *n.*6. *& ſeq.* loquentem de conſtitutione Pauli V. Vnde exiſtimo vtramque opinionem probabilem eſſe. Et poſt hæc ſcripta inueni recenter opinionem negatiuam docere etiam in terminis Bullæ Gregorij XV. Fagundez *vbi ſuprà, de præcept. Eccleſ. in editione nouiſſima, præc.*2. *lib.*4. *cap.*3. *num.*47. & Souſa *in annotat. ad Bullam Gregorij XV. num.*3. vbi ſic ait. Aduertendum eſt hanc conſtitutionem, ſiue in aliis, quæ ex certa ſcientia confirmat, ſiue in aliis, quæ de nouo ſtatuit & obſeruari vult, non extendi ad prætetitos lapſus, ad eos ſcilicet, qui eius ſufficientem promulgationem præceſſerunt, nullum enim verbum in ea inuenio quod oppoſitum ſuadeat; vnde omnes lapſus ante ſufficientem promulgationem puniendi ſunt, iuxta tenorem conſtitutionis antiquæ Pauli V. Ita ille, & tandem hanc ſententiam negatiuam, me citato, docet etiam Antonius Nouarius *in ſumma Bullarum tit. de ſolicit. in confeſſ. num.*16.

RESOL. XXVII.

Vtrum Confeſſarius contraueniens huic Conſtit. Greg. XV. & aliorum Pontificum ex paruitate materiæ, ſit excuſandus, vel denunciandus?

Et docetur Confeſſarium faciem pœnitentis laudando de pulchritudine ad illiciendum eam, omiſſis verbis expreſſioribus incidere in pœnas Bullæ, & denunciandum eſſe. Ex p.1. tr.4. Reſ.21.

Sup. hoc in tribus Reſ. ſeqq. & in to. 1. tr. 3. Reſ. 21. §. Dico primo. & melius in §. vlt.

§.1. NOn eſſe denunciandum putauit Portell. *in addit. ad dubia regul. verb. ſolicitare fœminas, num.*4. vbi ſic aſſerit: [Habebit hîc locum ad excuſandum paruitas materiæ. Vnde, ſi confeſſor dicat fœminę verba leuia, vel aliud ſignum, vel opus leue faciat, indicatiuum amoris laſciui; quæ verba ad iudicium prudentis viri, nec ſint peccatum mortale, nec ſufficientia ad perſuadendum; credo, quòd talis Confeſſor non ſit accuſandus. Eſt enim communis opinio, materiam leuem, & paruam excuſare in omnibus delictis, ſaltem à pœna Eccleſiaſtica, vt *ſuprà* diximus in ſimili, circa percuſſionem Clerici interiùs malam mortaliter, & exteriùs tantùm venialem, ob paruitatem operis.] Ita ille.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 52. & in alio §. eius not.

2. Sed contrarium docet Acugna *tract. de Confeſſor. ſolic. q.*7. *per tot.* vbi aſſerit Confeſſarium faciem pœnitentis laudando à pulchritudine, ad illiciendum eam, omiſſis verbis expreſſioribus, incidere in pœnas Bullæ, & denunciandum eſſe. Et hæc opinio videtur mihi probabilior, & ſequenda.

RESOL. XXVIII.

An Confeſſarius in ſolicitando propter paruitatem materiæ non ſit denunciandus?

Et infertur in peccato luxuriæ non dari paruitatem materiæ. Ex p.4. tr.5. Reſ.5.

§.1. PRo ſententia negatiua *in part.*1. *tract.*4. *reſolut.*21. adduxi Portel, cui nunc addo Caſtrum Palaum *to.*1. *tract.*4. *diſp.*9. *punct.*3. *num.*2. *&* 3. & Souſam *in aphoriſm. Inquiſit. lib.*1. *cap.*33. *num.*4. ſic aſſerentem, vt ſolicitans puniatur iuxta hæc decreta, neceſſe eſt vt actus ſolicitationis ſit peccatum mortale, quod ſi detur, ſufficit quicunque actus inhoneſtus. Sic ille, *& de Confeſſar. ſolicit. tract.*1. *cap.*1. *num.*7. vbi probat in tali caſu non adeſſe obligationem denunciandi, quia excommunicatio maior poſita in edicto, non poteſt ferri niſi pro mortali culpa, nec lata pro veniali obligat. ergo, &c. Ita Souſa ex inclito Ordine Prædicatorum, vir quidem doctiſſimus.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in duabus ſeqq. & in to. 8. tr. 3. Reſ. 21. §. Dico primo. & melius in §. vlt.

2. Sed hæc opinio diſplicet, & ideo contrariam docet Ioannes Sancius *in ſelectis diſput.*11. *num.*22. vbi ſic ait. Quamuis manum, brachium, vel pedem fœminæ premere, vellicare, digitos intorquere, mammillas tangere, & ſimilia peccata, venialia ſint intra genus luxuriæ, dummodo abſit finis mortalis, vel pollutionis periculum, vt docent Nauarrus *cap.*14. *num.*31. Sanchez *de matrim. lib.*9. *diſp.*46. *num.*16. Salas *in* 1.2. *quæſt.*74. *tract.*13. *diſp.*6. *ſect.*10. *num.*146. *& ſect.*11. *num.*149. Freitas *in addit. ad tract. de Confeſſar. ſolicit. quæſt.*7. *num.*28. hæc tamen ſi fiant tempore Sacramenti miniſtrandi, vel immediatè ante vel pòſt, erunt mortalia & damnata ob grauem iniuriam illatam Sacramento, vt tenet Freitas *quæſt.*7. *num.*33. quamuis enim intra genus caſtitatis leuia illa ſint, intra Religionis tamen genus grauia reputantur, ſicut licèt intra genus temperantiæ ieiunij die modicum cibi ſumere leue peccatum ſit, nihilominus intra Religionis genus graue crimen eſt illo ſumpto cibo Euchariſtiam ſumere. Ita Sancius ad cuius argumenta licèt Caſtrus Palaus conetur reſpondere, tamen eius opinio non eſt admittenda, nam daretur occaſio labendi malis Confeſſariis, & prophanandi Sacramentum, nam ſi ad tales tactus mulieres conſentirent, Confeſſarius haberet intentum, ſi fœminæ nihil agerent, & non conſentirent, Confeſſarius impunè ſine periculo denunciationis ſolicitationem adhibuiſſet, aſſerendo illos tactus eſſe tantùm venialiter culpabiles, & non inducere obligationem denunciandi. Adde quòd ego puto, Confeſſarium, qui ſupradictos tactus, licèt leues, in confeſſione cum pœnitentibus adhiberet, moraliter poſſe præſumi animum habere vlteriùs progrediendi, vnde pœnitens in tali caſu debet moraliter præſumere illos tactus cum malitia mortali à Confeſſario adhibitos fuiſſe, & ideo denunciationis nexu ligari, quod etiam probo ex doctrina Souſæ *loco citato, num.*54. vbi docet, quòd mulier cui Confeſſarius verba dubia profert, aut factum, vel ſignum dubium oſtendit, tenetur de illo Inquiſitoribus deferre; ſed hoc accidit in caſu noſtro. ergo, &c. & ideo omnes confeſſarij in caſu de quo loquimur, obligent pœnitentes ad denunciandum, vnde opinio Caſtri Palai, Souſæ & aliorum in praxi minimè conſulendam eſſe puto; & poſt hæc ſcripta inuenio illam meritò reprobare Fagundez *de præcept. Eccleſ. in editione nouiſſima, pr.*2. *lib* 4. *cap.*3. *num.*52. vbi

Sup. hoc magis latè inf. in Reſ. 34.

Alibi in 10. 8. tr. 3. Reſ. 17. 18. 19. & 20. & in aliis earũ annotationũ, & ſignanter ibi in Reſ. 21.

etiam rectè contra Freiram & alios Doctores citatos negat in peccato luxuriæ dari paruitatem materiæ, vt ego etiam alibi docui, & nouiſſimè docet Homobonus *in conſult. caſ. conſcient. vol. 2. part. 5. reſponſ.* 139. Et ita tales Confeſsarios, vt dictum eſt, eſse denunciandos, docet etiam me citato Antonius Nouarius *in ſumma Bullarum, tit. de ſolicitat. in confeſs. n.* 4.

RESOL. XXIX.

An in ſolicitatione facta in confeſſione, & prohibita in Bullis Pontificiis detur paruitas materiæ? Ex p. 5. tr. 5. Reſol. 9.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in aliis eius primæ not.

§ 1. NEgatiuam ſententiam contra Caſtrum Palaum, Portel, & Souſam docui cum multis Doctoribus *in 4. part. tract. 5. reſolut.* 5. quibus nunc addo Boſſiuum *de Iubilæo in appen. de Confeſs. ſolic. dub.* 18. *num.* 55. & amiciſſimum Trimarxi *in eodem tract. diſput.* 2. *ſect.* 7. *num.* 44. Primò, quia nulla danda eſt paruitas materiæ in peccato luxuriæ. Secundò, quia dato, & non conceſso, quòd aliqua ſolicitatio in genere luxuriæ eſset leuis, tamen grauitatem, & atrocitatem recipit ex loco, tempore, cauſa, perſona, & qualitate, & ideo culpa, quæ in pagano, ſeu ruſtico erit nulla, aut leuis, in milite erit grauis, & ex Theologis aſserentibus verba iniurioſa continentia paruam iniuriam, vel leuem contemptum, quæ prolata in alium eſsent tantùm culpa venialis, prolata in patrem carnalem, vel ſpiritualem, ſeu Superiorem Prælatum, eſse mortale peccatum ratione perſonæ. Sic ergo Confeſsarius, qui tali loco, ſcilicet in Confeſſionario, & tali tempore, nempe dum adminiſtrat Pœnitentiæ ſacramentum, miſcet tactus, geſtus, ſermones illos impudicos, aliàs leues, peccat mortaliter ratione ſanctitatis Sacramenti, cui detrahitur per prædictos actus impudicos. Sacramenta enim ſancta ſanctè adminiſtranda ſunt, ex Tridentino *ſeſs. 24 cap. 1. de reform.* non verò iniurioſè & ſcurriliter, & cum ſcandalo, vel auerſione fidelium, ab eiuſdem Sacramenti vſu, & conſequenter comprehenditur in dictis conſtitutionibus; præſertim, quia in foro externo ad incurrendam pœnam, damnandámque perſonam tanquam laſciuam prædicti actus, geſtus & ſermones impudici præſumuntur peccata mortalia. ergo, &c.

RESOL. XXX.

An Confeſſarius ſit denunciandus, ſi ſolicitauit ad actum tantum venialiter peccaminoſum? Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. Reſ. 46. aliàs 44.

Alibi in tribus præcedẽtibus Reſ. & in 10. 8. tr. 3. Reſ. 21. § Dico primò, & melius in §. vlt.

§ 1. PRima opinio negat; & ita præter Portel. alibi à me adductum, tenet nouiſſimè Ignatius Lupus *de Edicto S. Inquiſ. part. 1. libr. 5. diſt. 2. articul. 1. difficul.* 3. Gaſpar Hurtadus, *de Iuſt. tract. de Iudicio Forenſi, diſp. 2. diffic.* 7. Antonius Souſa, *in Aphoriſ. lib. 1. cap.* 33. *num.* 4. *& Opuſc. de Solicit. tractat. 1. cap. 1. num.* 7. Tum quia pœna ſolicitantibus impoſita grauis eſt, nec pro leui delicto imponenda. *c. Non cogantur* 41. *diſtinct. gloſsa. 4. in l. 25. tit. 4. part.* 1. Valençuela, *conſ.* 91. *num.* 55. Tum, quia ſuſpicio hæreſis ex peccato veniali præſumi non poteſt, ſicut nec graue quid ex leui deduci; Tum etiam, quia nec Sacrilegium oritur ex veniali actu, vt cum communi probat Thomas Sanchez, *de matrim. lib. 9. diſp. 15. num.* 21. Suarez *tom. 1. de Religione, lib. 3. cap. 7. num.* 11. Bonacina *de matrim. quæſt. 4. punct. vltim. num.* 8. Tum denique, quia etſi excommunicationis pœna imponatur à iure incerto actu, intelligi debet de eo, qui lethale conſtituit peccatum; nec aliter ad denunciandum obligat. Et nouiſſimè hanc ſententiam docet Ioſeph de Ianuario, *de caſ. reſer. reſol.* 56. per totam.

2. Secunda opinio diſtinguit, quam nouiſſimè docet me citato Inquiſitor Eſcobar à Corro, *de Confeſsor. Solicit. part. 1. quæſt. 3. §. 2. num.* 10. vbi ſic ait: Ego conſtituo diſcrimen per accidens inter ius externum, & internum; quia cum in Foro animæ nihil plus inquiratur, ni veritas actualis, nec præſumptione nitatur, vbi verum agnoſcitur ex mente ipſius peccatoris, quod deficit in externo Foro, quo delicta impunita manerent, ſi aſsertio delinquentis fidem efficeret. Couarruuias *de Sponſalibus 1. part. cap. 4. §. 1. num.* 4. Pater Thomas Sanchez *in Decal. lib. 4. cap. 15. num.* 37. Parladorus *in Seſquicenturia, differ. 12. num.* 1. Martinus Bonacina *1. tom. de legibus, diſp. 1. quæſt. 1. punct. 7. §. 3. num. 10. & de reſtitut. diſp. 3. quæſt. fin. punct. vltim. num.* 3. Si certò mens Confeſſarij aliena fuerit à fine mortali, dum miſcuit tactus, aut verba venerea, non aderit quoad forum animæ lethale peccatum, ſed veniale tantùm, & tunc fateor non eſſe denunciandum ſimilem Confeſſarium (loquor in fortioribus terminis laxioris opinionis, quæ tenet tactus, & oſcula veniale tantùm efficere peccatum, quam inferius reiicimus.) in exteriori quidem Foro, quia præſumptione nititur, & ex tactibus, & verbis venereis finem præſumit mortalem copulam nempe, aliud dicendum eſt, & ſi tactuum, & obſcœnorum verborum ſufficiẽs ſit probatio, puniendum eſſe aſſero tanquam verum ſolicitatorem; vt ex relatis ſupra apertè conſtat, & conſiderat Salas, *1. 2 quæſt. 74. tractatu 13. diſputatione 6. ſectione* 20. *num.* 144. ad hoc adductus à Freitas ad Acugnam, *in dict. quæſt. 7. num.* 31. atque ita euenire poteſt, quod ſolicitatio locum habeat in peccato veniali, quia iure externo adeſt prædicta præſumptio peccati mortalis, quæ in interiori deficit, & bene procedit diſtinctio Caſtri Palai *Opuſc. Moral. tract. 4. diſp. 9. punct. 3. num.* 3. aientis, quod ſi conſtet Confeſſarium noluiſſe ad vlteriora procedere, nempè ad perficiendam copulam, non eſſe denunciandum; aliud enim eſſe, ſi diuerſum conſtet, aut re mere dubia maneat, quia tunc ſequenda eſt iuris præſumptio, tam ad denunciandum, quàm ad puniendum ſimilem Confeſſarium. Hucuſque Eſcobar.

3. Sed ego puto prorſus non eſſe recedendum à ſententia affirmatiua, quam olim docui, & quàm poſtea me citato docuerunt Nouarius *in Summa Bull. tom. 1. tit. de Solicit. in Confeſſ. num.* 4. & me citato Trullench *in Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 3. dub. 18. num. 41. & 42.* & me citato Leandrus *de Sacrament. tom. 1. tract. 5. diſp. 13. quæſt.* 12. & me citato Alphonſus de Leone *de cenſur. recollect. 4. verb. Solicitantes, folio* 394. & ratio eſt, quia longe multo probabilius, præfatos actus licèt in ſe leues, exercitos tamen tempore miniſtrandi Sacramenti eſſe mortales, & damnandos ob grauem iniuriam illatam Sacramento. Hinc quamuis iuxta opinionem Nauarri *in Summa, cap. 14. num.* 31. & Sancij *lib. 9. de Matrimonio, diſput. 46. num.* 16. & Salas *1. 2. quæſtione 74. tractatu 13. diſputatione 6. ſect. 20. num. 146. & ſect. 21. numero* 189. & Freitas *in Additionibus ad Acugnam, quæſt. 7. num.* 28. peccatum veniale ſit mamillas fœminas tangere, brachium, vel pedem premere, aut digitos intorquere ob paruitatem materiæ, dummodo abſit finis mortalis, & periculum pollutionis; (quamuis hæc doctrina horum Doctorum omninò improbabilis ſit, & reiicienda,) tamen, ſi hæc fiant tempore confeſſionis, vel immediate ante, vel poſt, mortalia erunt ob grauem iniuriam illatam Sacramento, vt optimè animaduertunt Freitas *quæſtione 8. numero* 33. & Ioannes Sanchez *di-*

ſputatione

ſputatione 11. numero 22. quia quamuis intra genus caſtitatis, iuxta illorum opinionem leuia illa ſint; tamen intra Religionis genus, graue peccatum lethale eſt: ſic in die Ieiunij parum ſibi ſumere, leue peccatum, ac veniale tantùm eſt: nihilominus intra Religionis genus illo ſumpto ad Sacramentum Euchariſtiæ accedere graue peccatum eſt. Et hæc omnia docet etiam Fagundez *præcep. 1. Eccl. lib. 4. cap. 3. n. 52.*

RESOL. XXXI.

An fœmina ſolicitata, ſi non denunciauit, & tamen Confeſſarius ex aliarum delatione confeſſus, vel conuictus punitus fuit, teneatur adhuc denunciare? Ex p. 3. tr. 5. Reſ. 49.

§. 1. PRobabiliter cum multis negatiuam ſententiam docui *in part. 1. tract. de denunciat. reſ. 26.* Sed nota quòd hæc ſententia defendi poteſt, quando Confeſſarius fuit confeſſus, aut plenè conuictus: & in primo caſu ego illam tenui, vt patet ex titulo dictæ reſolut. Secus autem dicendum eſt, ſi Confeſſarius ſit abſolutus, aut non plenè punitus ex defectu probationis, nam in tali caſu adeſt obligatio denunciandi, quia promotor fiſcalis S. Officij habet iam ius acquiſitum ad procedendum contra Confeſſarium, quod non ceſſat per illam ſententiam, ſed noua adueniente probatione denuo reperitur cauſa, cùm ſit de re pertinente ad fidem, non enim in rem iudicatam tranſeunt huiuſmodi ſententiæ: cùm ergo hoc ita ſit, non videtur ceſſare obligatio denunciandi, cùm adhuc extet cenſura Inquiſitorum, quæ in fauorem cauſarum fidei poſita eſt: vnde quia non ſemper conſtat reum eſſe ſufficienter punitum, regulariter denunciandus eſt. Et hæc omnia docet Souſa *opuſcul. de Confeſſ. ſolicit. tract. 2. capite 20. numero 12.*

Quæ hic eſt inf. Reſ. 89. & lege aliam Reſ. eius prius not.

2. Verùm his non obſtantibus Seraphinus Freitas *in addit. nouiſ. ad tract. de Confeſſ. ſolic. quæſt. 3. n. 54.* aduerſùs Souſam negatiuam ſententiam tenet, etiamſi Confeſſarius fuerit abſolutus, aut non plenè conuictus; vnde in tali caſu non obligat pœnitentem ad denunciandum, quia etiam præſumitur emendatus; ergo, ait ille, non erit denunciandus.

3. Non deſinam tamen hìc adnotare Bonacinam *in tract. var. diſp. 6. punct. 3. num. 15.* diſtinguere circa præſentem quæſtionem, ſic enim ait. Vel Confeſſarius confeſſus, ſeu conuictus fuit de ſolicitatione illius pœnitentis, qui nondum denunciauit; vel confeſſus, ſeu conuictus fuit tantummodo de ſolicitatione alterius: ſi confeſſus, vel conuictus fuit de ſolicitatione illius pœnitentis, probabile eſt pœnitentem non teneri ad denunciandum Confeſſarium, qui iam abiurauit illud delictum, quia iudicium bis exerceri non ſolet in idipſum, & res ſemel iudicata & punita, regulariter loquendo, in iudicium reuocari non ſolet, vt iterum puniatur. Si verò Confeſſarius confeſſus, vel conuictus tantummodo fuit de prouocatione alterius pœnitentis, cenſeo pœnitentem adhuc teneri ad denunciandum, etiamſi Confeſſarius ſemel abiurauit. Ratio eſt, tum quia ſic non cenſetur ſufficienter punitus, cùm grauiores pœnas pro pluribus delictis, quàm pro vno rependere debeat, tum quia abſolutus, vel condemnatus in cauſa hæreſis accedente noua probatione iterum puniri, aut condemnari debet, ergo etiam in caſu noſtro accedente noua denunciatione puniri debet, conſequenter pœnitens tenetur præfatum Confeſſarium denunciare. Ita Bonacina. Sed Freitas ſtando in ſuo principio ſemper dicit, quòd pro qualibet abiuratione, Confeſſarius cenſetur corrigatus; ergo non erit denunciandus. Et hæc aſſerunt Doctores circa præſentem quæſtionem. Sed ſententiam Bonacinæ ego ſequor.

RESOL. XXXII.

An ſint denunciandi Confeſſarij ſolicitantes, qui de tali delicto non ſint infamati?

Et an in crimine hæreſis poſſit fieri inquiſitio, licet contra reum nulla præcedat infamatio? Ex part. 4. tract. 5. Reſ. 1.

§. 1. CIrca materiam huius tractatus de Confeſſariis ſolicitantibus, multas quæſtiones explanaui *in par. 1. tract. 4. à reſol. 15.* ſed quia enixè à multis rogatus fui, etiam per litteras, vt alia, ſi haberem, in lucem emitterem, vt eorum precibus ſatisfacerem, ſequentia ſimul collegi; & ideo ad dubium præſentis reſolutionis videtur negatiuè reſpondendum ex verbis appoſitis in Bullis Pontificiis, ibi, *quomodolibet diffamatos*, quibus apparet non poſſe Inquiſitores ſe intromittere in hoc crimine, ſi non adſit infamia, cùm conſtitutio pœnalis non ſit extendenda vltra verborum latitudinem, ex *reg. odia, de reg. iuris in 6.* & ex *l. cùm quidam, ff. de liberis & poſthumis*, & ideo Stephanus Fagundez *de præcep. Eccl. pr. 2. lib. 4. cap. 3. n. 31.* & Marcellus Megala *in 1. editione lib. 1. cap. 5. num. 14.* docuerunt non eſſe denunciandos Inquiſitoribus Confeſſarios ſolicitantes ad Venerem ſi aliquo modo de tali delicto non fuerint diffamati.

Quæ omnes Reſ. ad hunc tract. ſunt conductæ.

2. Sed hæc opinio deſtruit conſtitutiones Pontificias, & tollit praxim, ideo contrariam ſententiam prorſus ſuſtinendam eſſe puto. Vnde meritò Megala *in 2. editione, in apoſtilla marginali* mutauit ſententiam, & aduerſùs Fagundez ex eadem Societate nouiſſimè inſurgit Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 4. diſp. 9. punct. 10. num. 5.* cui ego addo Emanuelem de Moora *opuſc. 1. de Enſal. & incant. ſect. 3. cap. 3. num. 11.* Acugnam *tract. de confeſ. ſolic. q. 4. num. 4.* Souſa *de Confeſ. ſolicit. tract. 3. cap. 21. n. 2. & ſeq.* Portel. *in addit. ad dub. Regul. ver. ſolicitare, num. 11. & 20.* Peirinus *in priuileg. Minim. tom. 2. Conſtit. 4. Greg. XV. §. 3. num. 3.* & Sanctarellum *tract. de hæreſi cap. 44. dub. vn. num. 8.* quia ſicuti in crimine hæreſis poteſt fieri inquiſitio, licèt contra reum nulla præcedat diffamatio, vt docet Simancha *in Cathol. inſtit. tit. 43. num. 7. & ſeq.* Rolandus à Valle *lib. 3. conſ. 8. num. 6.* Pegna *in Direct. Inquiſ. par. 3. commen. 16.* Scaccia *de iudiciis, in cauſa, &c. lib. 3. cap. 59. num. 10.* Campegius *in addit. ad Zanchinum tract. de hæret. cap. 9. num. 9.* Rojas *ſingul. 3. n. 22.* & alij. Ita igitur in hoc crimine ſolicitationis in confeſſione poteſt fieri inquiſitio, quamuis non præcedat infamia, quod clarè apparet ex verbis conſtitutionis Pontificiæ, ibi, *diligenter inquiras, & iuxta facultatem tibi contra hæreticos, &c. procedas.*

Sup. hoc inius 10 Reſ. 29 & 30.

3. Ad illa verò verba, *quomodolibet diffamatos*, quæ aduerſarij adducunt, reſpondeo non obſtare, quia, vt obſeruat Acugna & Moura, illa particula *quomodolibet*, ſignificat non neceſſariò requiri vt procedat vera infamia, ſed ſufficere qualemcumque infamiam, vt conſtat ex *cap. ſtatutum, §. in nulla, de reſcript. in 6.* & ex *cap. indemnitatibus, §. ſanè de elect.* etiam *in 6.* Igitur ſupradicta verba non exigunt infamiam ſimpliciter, ſed eam, quæ quocumque modo talis dici queat, dicit enim *quomodolibet*; dicetur autem diffamatus aliquo modo, qui iam non habet integram & illæſam famam, ſed laceratam per notitiam, præſertim fœminarum, in qua eſt in proximo publicitatis periculo; vide etiam Freitam *in nouiſ. addit. de Confeſ. ſolic. q. 4. n. 62.* & DD. citatos.

 4. Nota

4. Nota verò quòd poſt hæc ſcripta inueni Fagundez *in editione nouiſſima, vbi ſuprà n.83.* ſuum iudicium circa præcedentem quæſtionem ptaxi Sancti Tribunalis ſubiicere.

RESOL. XXXIII.

An ſi Confeſſarius poſt ſolicitationem ſtatim pæniteat ſe ſolicitaſſe, ſit denunciandus? Ex part. 4. tract. 5. Reſ. 22.

§. 1. Affirmatiuè reſpondet Antonius Sanctarellus *tract. de hæreſi, cap. 44. dub. vnic. num.* 18. vbi ſic ait: Incurret has pœnas Confeſſarius ſi in actu confeſſionis ſolicitet fœminam, licèt ſtatim pœniteat ſe ſolicitaſſe, nam quod factum eſt, nequit non fieri, *l. in bello, §. facta, ff. de capt. & poſtlim. reuer.* quod eſt verum, etiamſi ex magna animi perturbatione & vehementi paſſione fuerit motus ad huiuſmodi ſollicitationem. Ita ille, & poſt illum Martinus Bonacina *in tract. var. diſp. 6. punct. 3. num. 4.* vbi ita aſſerit. Addo extare obligationem denunciandi Confeſſarium ſolicitantem etiamſi Confeſſarius ſtatim pœniteat ſolicicitaſſe pœnitentem, & ratio huius opinionis fundatur in alia opinione aſſerente Confeſſarium emendatum eſſe denunciandum. Sed dato, & non conceſſo, quòd Confeſſarius emendatus non ſit denunciandus, tamen adhuc in caſu, de quo loquimur, magna prudentia opus eſt, nam quilibet Confeſſarius ſolicitans ad effugiendam denunciationem poteſt dicere ſe pœnituiſſe de ſolicitatione facta. Vnde regulariter puto eſſe ſupradictos Confeſſarios denunciandos.

RESOL. XXXIV.

An quando Confeſſarius cum verbis, vel ſignis dubiis, obſcuris, ambiguis, nutibus, vel tactibus ſolicitauit, teneatur pænitens illum denunciare? Ex p. 4. tract. 5. Reſ. 25.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 28. cũ eodẽ Souſa in §. vlt. inter med. & fin. curſim in verſ. Vbi docet. ſed lege eã per tot. & ſignãter pro parte ex cõſentis in hac Reſ. inf. in Reſ. 49. §. 2. breuiter in fin. & in Reſ. 92. §. Obſeruans. & inferius in tr. 12. Reſ. 7. § 1. ſed vide eam per tot.

§. 1. Affirmatiuam ſententiam docet Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib. 1. cap. 34. num. 54.* vbi ſic aſſerit. Mulier, cui Confeſſarius verba dubia profert, aut factum, vel ſignum dubium oſtendit, tenetur de illo Inquiſitoribus deferre, & ſtante dicto dubio poſſunt Inquiſitores vocare Confeſſarium, & illum interrogare de intentione, qua verba illa, vel ſigna ambigua protulit. Ita ille, quod etiam antea docuerat *in opuſc. de Confeſſ. ſolicit. tract. 2. cap. 4. num. 16.* & ratio eſt, quia Inquiſitores poſſunt circa factum, aut verbum dubium Confeſſarium interrogare, ergo prædicta verba, vel facta Inquiſitoribus denuntianda ſunt, vt ipſi cognoſcant, & examinent an ſolicitationes ſint. Probatur antecedens, quia cùm Inquiſitores poſſint procedere in hoc crimen, & vt conſtet, an commiſſum ſit, neceſſariò ſit exploranda mens ipſius Confeſſarij, quod niſi ipſemet explicet, fieri non poteſt; ſequitur neceſſariò quòd poſſint ipſum vocare, & interrogare, aliàs enim fruſtrà daretur in hoc crimen eis iuriſdictio; ſed quando hoc fieri expediat, diligenter aduertant Inquiſitores. Et ita hanc ſententiam præter Souſam *locis citatis* docet etiam Peyrinus *in priuileg. Minimor. tom. 2. conſt. 4. Gregor. XV. §. 6. num. 21.* vbi ſic ait: Mulieres ſi non ſolùm verbis claris, ſed etiam tacitis, ſeu obſcuris, & ambiguis, ſeu etiam nutibus vel tactibus fuerint à Confeſſariis ſolicitatæ, debent eos Inquiſitoribus denunciare. Ita ille.

RESOL. XXXV.

An Confeſſarius, qui in Confeſſionario, vel in alio loco ſub prætextu confeſſionis, non tamen confeſſionis ſequutæ, ſolicitauit fœminam, ſit denunciandus?

Et explanatur, quod lex pænalis non eſt extendenda de caſu ad caſum, & quod in caſibus reſeruatis vtpotè pænalibus ſtrictam eſſe faciendam interpretationem, ideo concubitum in fæmina in vaſe præpoſtero non eſſe peccatum, & caſum reſeruatum peccati nefandi, quia non eſt propriè ſodomia: & Clericum cognoſcentem fæminam in vaſe non debito non incurrere pænas Extrau. Pij V. Ex p. 1. tr. 4. Reſ. 13.

§. 1. Negatiuè reſpondet Portell. *in addit. ad dubia regul. verb. ſolicitare fæminas, num.* 12. quia non ſolicitauit in Sacramento, ſiue intra Sacramentum; & lex pœnalis, vt *ſuprà* diximus, non eſt extendenda ad caſum non expreſſum, vt multi aſſerunt apud Sanchez *tom. 3. lib. 10. diſp. 4. num. 23.* & Rodriquez *qq. regul. tom. 1. q. 47. art. 1.* & ideò in caſibus reſeruatis, vtpote pœnalibus, ſtrictam eſſe faciendam interpretationem, in praxi ſemper docui, cum Homobono de Bonis *de caſ. reſeru. par. 1. cap. 2.* Chapeauilla *de caſ. reſeru. cap. 6. q. 1.* Coriolano *de caſ. reſeru. p. 1. ſect. 1. art. 5. num. 4.* Naldo *in ſumma, verb. caſus, num. 3.* Bonacina *de matrim. diſp. 4. punct. 11. num. 5. & de Sacram. diſp. 5. quæſt. 7. punct. 5. §. 3. num. 1.* Reginaldo *in praxi tom. 1. cap. 11. lib. 1. ſect. 1. num. 127.* vnde aſſerit Fforonus *de caſ. reſeru. par. 2. caſ. 7. num. 6.* Summa Corona *par. 2. cap. 1. num. 16.* Bonacina *vbi ſup. de matrim.* & alij probabiliter, concubitum cum fœmina in vaſe præpoſtero non eſſe caſum reſeruatum nefandi: quia non eſt propriè ſodomia; & cum ſimus in pœnalibus, lex non eſt extendenda: & ideò notauit Azorius *p. 3. lib. 3. cap. 19. q. 3.* non incurrere in pœnas Extrauag. Pij V. Clericum cognoſcentem fœminam in vaſe non debito.

Sup. hoc inf. in Reſ. 38. &c.

Sup. hoc in Reſ. vlt. annot. ſeq &c.

Docuit in Reſolutionibus, quæ hic ſunt in to. 2. tr. 5. à Reſ. 57. vſque ad Reſ. 64. & in aliis earũ notationũ, & in tom. 6. tr. 8. Reſ. 79. &c.

Et pro cõcubitu cum fæmina. &c. cõtemo in hoc sexto in to. 1. tr. 5. Reſ. 38. §. 2. &c.

Et pro pœnis Extrauag. contentis in tribus lin. vlt. §. 1. huius Reſ. ibid. in princ. dictæ Reſ. & in alia eius prima non.

2. Sed his minimè ſuffragantibus, hodie hæc opinio non eſt tenenda: quia, vt notat Scortia *in Bull. Pont. epit. 77. theor. 197.* Venerus *in exam. Epiſc. lib. 5. c. 17. num. 9.* & Bellochius *de caſ. reſeru. p. 2. quæſt. 9. n. 51.* Gregor. XV. in ſua Bulla declarauit, dictum Sacerdotem eſſe dennnciandum in illis verbis: *Qui prætextu Confeſſionis fæminam ſolicitauerint*: & ita habent Edicta Dominorum Inquiſitorum. Et hoc etiam ante dictam Bullam docuerat Rodericus Acugna *in tract. de Confeſ. ſollic. q. 15. per tot.*

RESOL. XXXVI.

An ſit denunciandus Confeſſarius, qui ſedens in confeſſionario, & loquens cum pænitente ſtante, vel ſedente ante Confeſſionarium illam ſolicitat?

Et an hoc procedat, ſi Confeſſor in ſubſelliis Eccleſiæ, in quibus etiam ſæculares ſedere ſolent, non in confeſſionario ſolicitet; tametſi aliquando in eiſdem ſubſelliis, & ſcamnis confeſſiones ſuſcipiat? Ex p. 4. tract. 5. Reſ. 38.

§. 1. Hic caſus frequenter poteſt accidere, & affirmatiuè videtur reſpondendum, ex decreto Pauli V. quod affert Coriolanus *de caſ. reſeru. part. 1. ſect. 2. art. 21. num. 4.* & Peyrinus *de priuileg. Minimor. tom. 2. conſtitut. 4. Greg. XV. §. 5. num. 15.* cuius tenor eſt hic. Feria 5. die 10. Iulij 1614. in Generali Congregatione Sanct. Rom. & vniuer. Inquiſitionis, habita in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis, coram SS. D.N.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. &c.

Digitized by Google

D.N.D. Paulo diuina prouidentia Papa V. ac Illuſtriſſim. & Reuerendiſſimis DD. Petro titulo S. Mariæ in via Bellarminio, Ferdinando Taberna titulo S. Euſtachij, & Ioanne Garzia titulo SS. quatuor Coronatorum Mellino, nuncupatis Presbyteris S.R.E. Cardinalibus aduersùs hæreticam prauitatem in tota Republica Chriſtiana Generalibus Inquiſitoribus a ſacra ſede Apoſtolica ſpecialiter deputatis facta relatione quòd multi Confeſſarij tractant cum mulieribus in confeſſionali extra occaſionem confeſſionis de rebus inhoneſtis, Sanctiſſimus decreuit vt contra huiuſmodi Confeſſarios procedatur in S. Officio. Sic ibi. In quibus verbis nulla efficitur mentio de ſimulatione confeſſionis: vnde intelligendum videtur, licet Confeſſarius non ſimulet confeſſionem, dummodo ſolicitet fœminam in confeſſionario, & in hoc caſu differentia erit inter ſolicitationem in confeſſionario, & inter eam, quæ fit in ſubſelliis, & aliis locis, qui licèt deputentur aliquando ad confeſſiones excipiendas, non ſunt, neque dicuntur Confeſſionaria; videtur enim Summ. Pontifex reſpexiſſe ad locum illum, qui ex inſtituto ad Sacramentum exercendum deputandus eſt in Eccleſia, & is caſus in hoc differt a Gregoriana Conſtitutione.

2. His tamen non obſtantibus talem Confeſſarium non eſſe denuntiandum ſentit Freitas *in nouiſſima editione de Confeſſar. ſolic. quæſt.* 15. *num.* 52. & *quæſt.* 13. *num.* 30. vbi ait: Sed ego puto Gregorium reſtrinxiſſe decretum Pauli V. ad ſimulationis terminos, ſeu potiùs declarauit ad quod reducendus eſt. & ita docet Souza *de Confeſſ. ſolicit. tract.* 1. *cap.* 15. *& in annotat. num.* 13. & inclinat Freitas *vbi ſuprà quæſt.* 15. *num.* 51. & ideo Sancius *in ſelectis diſput.* 11. *num.* 66. docuit Paulum V. in illo decreto; & Gregorium XV. in ſua conſtitutione idem decreuiſſe. Vnde ex ſententia dictorum auctorum dicendum eſt ad dubium propoſitum, talem Confeſſarium non eſſe denuntiandum, quia in tali ſolicitatione nulla adfuit ſimulatio audiendi confeſſiones, & ideo Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 9. *punct.* 8. *num.* 4. ſic aſſerit. Aduertendum eſt autem optimè poſſe Sacerdotem cum fœmina de rebus inhoneſtis in confeſſionario tractare, quin ſimulatio vlla ſit confeſſionis audiendæ, & tunc denunciandus non eſt, quia non quælibet ſolicitatio in confeſſionario facta cauetur illo decreto Greg. ſed ſolicitatio quæ ſimulatione confeſſionis trahat, vt conſtat ex illis verbis, *ſimulantes ibidem confeſſiones audire.* Ita ille. & nouiſſimè Freitas *loc. cit. num* 49. vbi ſic ait: Stando in terminis Bullæ Gregor. XV. ſi Confeſsor in confeſſionario ſolicitet extra confeſſionis occaſionem, non ſimulando audire confeſſionem, ſed alloquendo fœminam ſtantem, vel ſedentem, qui compoſitionis modus à communiter accidentibus confeſſionis actum, & ſpeciem excludit, non incurrit pœnas, quod à fortiori procedet ſi Confeſsor in ſubſelliis Eccleſiæ, in quibus etiam ſæculares ſedere ſolent, non in confeſſionario ſolicitet, tametſi aliquando in eiſdem ſubſelliis & ſcamnis confeſſiones excipiat. Hæc Freitas; & hanc ſententiam nouiſſimè docet etiam Lezana *in ſumma qq. Regular. cap.* 19. *num.* 34. Sed contra Doctores iſtos habeamus apertam declarationem S.E.R. & vniuerſalis Inquiſitionis, ab ea non eſt recedendum.

3. Notandum eſt tamen hìc obiter, Freitam *vbi ſuprà quæſt.* 9. *num.* 21. *& quæſt.* 15. *num.* 24. docere verba illa conſtitutionis Gregor. *ſimulantes confeſſionem audire*, intelligenda eſſe de ſimulatione ad circumſtantium illuſionem, quæ ceſſat inter illam correctorum. Sed contrarium docet Sancius *in ſelectis diſp.* 11. *n.* 40. quem ego ſequor.

RESOL. XXXVII.

An Confeſſarius ſedens in confeſſionario, ſi ſolicitat mulierem ſtantem, vel ſedentem ante confeſſionarium non ſimulando audire confeſſionem, ſit denunciandus? Ex p.9.tr.9. & Miſc. 4. Reſ. 33.

§.1. NEgatiuè nominatim contra me reſpondet amiciſſimus Pater Boſsius *in diſcept. moral. diſcep.* 5. *n.* 3. vbi ſic ait: An verò Confeſſarius, qui ſedens in confeſſionario, & extra occaſionem confeſſionis, loquens cum fœmina ſtante, vel ſedente ante confeſſionarium, non ſimulando audire confeſſionem, illam ſolicitaret ad actus inhoneſtos, comprehenderetur dicto Decreto, eſſetque denunciandus? affirmat Diana *part.* 4. *tract.* 5. *reſol.* 38. *circa fin.* Verùm Decretum illud videtur intelligendum, quando adeſt ſimulatio confeſſionis prout etiam decernitur in Bulla Gregorij, cuius pœnas iſte Confeſſarius ſic ſolicitans abſque ſimulatione confeſſionis non incurrit. Ita ille, cui adde etiam nominatim contra me Leandr. *de Sacram. tom.* 1. *tract.* 5. *diſp.* 13. *q.* 30.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & ne prætermittas videre Reſ. hanc ſeq. & alium §. eius not.

2. Sed quidquid dicant Leandrus, & Boſſius ego non diſcedo à ſententia, quam docui, & quam me citato, tenet nouiſſimè Pater Bordonus *in Sacro Tribun. cap.* 23. *n.* 46. & ante illum, etiam me citato, Eſcobar à Corro *Tractat. de Confeſſ. ſolicitant. par.* 1. *q.* 4. §. 1. *n.* 35. vbi ſic ait: Indubitata mihi eſt hæc opinio, & contraria improbabilis, attenta proprietate verborum, & mente ipſius Decreti. Et procedit, quamuis fœmina non genuflectat, ſed ſtet, aut ſedeat, quia adhuc verius cenſeo, debere Confeſſarium denunciari, ſi ſolicitet, aut turpia loquatur, ex dicta declaratione Cardinalium à qua non eſſe recedendum benè ait Diana. Ita ille. Et ideò, me etiam citato Trullench *in Decalogum, tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 3. *dub.* 18. *num.* 73. ita aſſerit: Aduertit Caſtr. Palaus, poſſe quidem Sacerdotem cum fœmina de rebus inhoneſtis in confeſſionario tractare, quin ſimulatio vlla ſit confeſſionis audiendæ, & tunc denunciandus non eſt; vt ſi in confeſſionario ſolicitet extra confeſſionis occaſionem, non ſimulando audire confeſſionem, ſed alloquendo fœminam ſtantem, aut ſedentem, quia non quælibet ſolicitatio in confeſsionario facta, cauetur illo Decreto, ſed ſolicitatio, quæ ſimulationem confeſsionis trahat; conſtat ex illis verbis: Simulantes ibi confeſsiones audire. Hanc autem doctrinam non approbat Diana *4. tr. 5. reſol.* 38. vbi ait: Oppoſitum eſse Decretum à Congregatione Cardinalium pro tota Republica Chriſtiana Generalium Inquiſitorum ſub SS. D. N. D. Paulo V. die 10. Iulij 1654. quo Decreto ſtante ab hac ſententia non eſt recedendum. Hæc Trullench, & iterum Ego.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

RESOL. XXXVIII.

An ſi fœmina ſine vllo ordine ad confeſſionem loquatur cum Confeſſario de negotiis in confeſſionario, & interim ab ipſo ſolicitetur, an ſit dictus Confeſſarius denunciandus? Ex p.1. tr.4. Reſ.18.

§.1. NEgatiuè reſpondet Giptius *de caſ. reſer. c.* 14. *num.* 7. & Epiſcopus Acugna *in tr. de Confeſſ. ſolicit. q.* 14. *n.* 11. vbi ſic ait: [Quando, non Confeſsionis, ſed cuiuſuis rei prætextu venit mulier ad Confeſsarium, publicè in Eccleſia aliarum fœminarum peccata audientem, licèt tunc venientem ſolicitet, non idcircò pœnas incurrit: quia, etſi prouocet in confeſsionarij loco; non tamen pœnitentem prouocat, ſed aliam longè

Sup. hoc in Reſ. ſeq §. vlt. & ſup. in Reſ. 35. in princ. & ne deſeras videre doctr. Reſ. 36. & 37.

longè diuerſam.] Hæc ille, qui loquitur in terminis Bullæ pauli V.

2. Nunc verò per Conſtitutionem Gregorij aliter dicendum eſt, & dictum Confeſſarium denunciandum, vt apparet in illis verbis Bullæ: *Siue extra occaſionem Confeſſionis.* in quibus clarè Summus Pontifex determinat, Confeſſarium eſſe denunciandum, etiamſi extra Confeſſionem in confeſsionario fœminam ſolicitet.

RESOL. XXXIX.

An ſi Confeſſarius, & pœnitens conueniant in ſimulatione confeſſionis, vt ibi inhoneſtos ſermones habeant, ſint denunciandi, & incidant in pœnas Bullarum?

Et quid, ſi bono animo pœnitens accedat, alia negocia in confeſſione tractatura, Sacerdos vero, occaſione arrepta, ad Venerem inducat? Ex p.4. tr.5. Reſ.10.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 16 §. vlt. & inf. in Reſ. 54 & in alio §. earum annotationū.

§.1. NEgatiuè reſpondet Caſtr. Palaus *tr.4. diſp.9. punct.8. num.* 2. vbi ſic ait. Si vterque in ſimulatione confeſſionis conuenerunt vt liberiùs de rebus inhoneſtis tractarent, nemini incumbit obligatio denunciandi, non Sacerdoti, vt de ſe conſtat, neque pœnitenti, aliàs eſſet obligatus denunciare ſe ipſum. Neque hæc ſolicitatio eſt propria Sacerdotis potius, quàm pœnitentis, ſed eſt mutua ſolicitatio ac proinde in ſolicitationem ſibi factam vterque conſentit. Hæc ſententia eſt probabilis in terminis Bullæ Pij IV. Pauli V. & Clem. VIII.

2. Verum ſtante noua Conſtitutione Greg. XV. non eſt tenenda, & ideo Ioan. Sancius *in ſelectis diſput.15. num.3.* ſic ait. Quamuis aliquibus piis & doctiſſimis viris viſum ſit non ſolùm mortale crimen committendum iri in huiuſmodi fictione, verùm contra illum caſum procedere rationem & mentem Breuis contra ſolicitantes Confeſſarios editi, vtpote peccantis ſub confeſſionis ſcuto, & in illius opprobrium, vt refert Acugna *de ſolicit. Confeſſ. quæſt.15. num.* 2. qui tamen non comprehendi ſub Breui caſum illum cenſet. Verùm, quamuis ſub dicto Breui non comprehendatur caſus ille, comprehenditur tamen ex vi decreti Gregor. XV. vt conſtat ex illius tenore. Ita ille.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & vide Reſ. eius not.

3. Nota tamen quòd ſi pœnitens bono animo accedat, alia negotia in confeſſione tractatura, Sacerdos verò occaſione arrepta ad Venerem inducat, tunc etiam ſecundùm ipſummet Caſtrum Palaum eſt obligatio in pœnitente denuntiandi Sacerdotem, ex dicta Conſtitutione Gregor. & ideo Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.9. cap.34. num.42.* ita aſſerit. Solicitatio in loco ad audiendas confeſſiones deputato, non tamen in actu Confeſſionis, non comprehenditur in dictis Conſtitutionibus ſecundùm antiqua iura. Secus in iure nouo Bullæ Gregor. XV. quod comprehendit omnem ſolicitationem tam in confeſſionario, quàm in loco ad audiendas confeſſiones deputato, ſeu vbi confeſſiones audiuntur, dummodo ſimuletur confeſſio. Hæc ille.

RESOL. XL.

An Confeſſarius, qui ante, vel poſt confeſſionem fœminam ſolicitauit, ſit denunciandus?

Et quid, ſi poſt longum tempus eam ſolicitauit?

Et an ſit denunciandus Confeſſarius, qui pœnitentem literis amatoriis, lenonibus, & internuntiis ſolicitat; vel qui accedit poſt auditam confeſſionem ad domum mulieris, & ibi illam ſolicitauerit? Ex part. 1. tract. 4. Reſol. 14.

Sup. hoc pro parte lege doct. Reſ. 1. not. vlt. huius Reſ.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet, ex Societate IESV, Fagundez *de precep. Eccle. tract. 2. lib. 4. cap. 3. num. 31.* & ante illum Portell. *in addit. ad dubia regal. ver. ſolicitare fœminas, num. 6.* quia in Bullis pontificiis Clem. VIII. & Pauli V. erant illa verba: *in actu audiendi Confeſſiones, & dum eorum audiunt Confeſſiones.* Ergo pœna impoſita crimini facto in Sacramento, non eſt extendenda ad crimen factum propè, vel paulò poſt Sacramentum: quia lex pœnalis, vt *ſupr.* diximus, non eſt extendenda.

Sup. in Reſolutionibus. quæ hic ſunt 15. & 78. §. Et ratio & in aliis eius not.

2. Hæc opinio erat probabilis, licèt contrarium doceat Bariola *in Flor. Inquiſ. fol. 226.* Scott. *in Bull. Pont. epit. 77. theor. 197.* Ortiz *in ſumma, c. 24. n. 11.* Llamas *in ſumma, par. 1. 3. cap. 8. §. 15.* Giptius *tract. de caſ. reſerv. cap. 14. num. 3.* Coriolanus *de caſ. reſerv. p. 2. caſ 9. in fin.* Megala *in 1. p. lib. 1. cap. 5. num. 32.* Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 9. dub. 36. num. 20.* Bonacina *de matrim. q. 4. punct. 16. propoſ. 5. num. 7.* Riccius Cherubinus *in praxi, par. 2. reſol. 240. num. 2.* Paramus *de orig. Inquiſ. lib. 3. qu. 10. num. 44.* Rodriquez *in qq. regul. tom. 2. Conſtit. 31. Pij IV. ſchol. 1.* Genuenſis *in praxi, cap. 76. num. 2.* Henriq. *in ſumma lib. 6. cap. 17. num. 4. in Gloſſa. littera L.* Molfeſius *in ſumma, tom. 1. tr. 7. caſ. 24. n. 31.* Homobonus *de exam. Eccleſ. par. 1. tr. 7. c. 24. num. 29.* & alij: quia paria ſunt, aliquid fieri in actu Confeſsionis, vel paulò antè, ſeu pòſt, vt habetur in Gloſsa *l. Pomponius, §. rarò. ff. de officio Proconſ.* & per ea, quæ adducit Tiraquellus *de retract. commen. p. 2. §. 1. gloſſ. 4. & 5. n. 25.*

3. Sed hodie per Bullam Gregorij XV. ceſsauit hæc quæſtio: nam ibi clarè ſtatuit, eſse tales Confeſsarios denunciandos, in illis verbis Bullæ: *in actu ſacramentalis Confeſſionis, ſiue ante, vel pòſt immediatè.* His tamen non obſtantibus, eſt reiicienda, tanquam falſa, opinio illa Nauarri quam adducit Paramus, *vbi ſuprà*, dicentis, poſse Inquiſitores animaduertere aduersùs confeſsarium, poſt longum tempus, extra Confeſsionem feminam ſolicitantem. Vnde rectè notauit Rodericus Acugna *tract. de Confeſſ. ſolic. q. 5. a. 15.* Confaſsarium non eſse denunciandum, qui pœnitentem literis amatoriis, lenonibus, & internunciis ſolicitat, neque, vt notat Molfeſius *in ſumma, tom. 1. tract. 7. cap. 24. n. 32.* ſi accederet poſt auditam Confeſsionem, ad domum mulieris, & ibi illam ſollicitaret: quod etiam docet Scortia *in Bull. Pont. epit. 77. theor. 197.*

Sup. his ſeqq. in hoc §. inf. in Reſ. 46. & 47.

RESOL. XLI.

An ſit denunciandus Confeſſarius prætextu confeſſionis agendæ vocatus, ſi poſtea in domo ſolicitet? Ex p. 4. tr. 5. Reſ. 37.

§.1. AFfirmatiuè videtur reſpondendum ex Sancio *in ſelect. diſput. 11. num. 68. in fine*, vbi ſic ait: Siue in domo fœminæ ſimulatio illa interueniat, dum videlicet prætextu confeſſionis agendæ vocaretur Confeſſarius, vtrique tamen intentione venereorum agendorum ad ſimulandum ducerentur. Ita ille.

2. Sed negatiuam ſententiam, & meritò, docet Freitas *de Confeſſ. ſolicit. in nouiſſima editione quæſt. 15. num. 44.* vbi ſic ait: Si Confeſſor domum vocetur ſub prætextu confeſſionis, veluti vt Prælatum Confeſſor decipiat, cùm tamen ex præcedente tractatu tam Confeſſor, quàm fœmina intentionem habeant venereorum agendorum, puto Breui non eſſe locum, eo maximè, quia in caſu Sancij non proponitur ſolicitatio ex parte Confeſſoris in ſacramento Pœnitentiæ, vel proximè, ſed tractatus remotus ex vtrinſque placito, qui tractatus præcedens nihil ad rem facit, ſiue ſimuletur, ſiue non, confeſſio. Opinio ergo Sancij defendi tantùm poteſt, quando in ipſa domo & loco ad confeſſionem

feſſionem deputato, & ſub confeſſionis figura, vt ita dicam, ſimulet Confeſſor ad inſpectantes illudendos confeſſionem audire, etſi ab ipſo non incipiat ſolicitatio, nec præcedat inter eos tractatus, ſimulatio namque ipſa per ſe ſufficiat. Ita Freytas. Igitur prætextus confeſſionis, de quo agit Conſtitutio Gregoriana, debet eſſe proximus, non autem remotus à loco & ſtatu confeſſionis, de quo videndus eſt Souſa *de Confeſſ. ſolicit. in addit. n.* 10.

RESOL. XLII.

An ſit denunciandus Confeſſarius, qui dicente fœmina ſe velle in craſtinum confiteri, illam ſolicitat, & confeſſionem diſſuadet? Ex p.4. tr.5. Reſ.6.

§.1. NOn eſſe denunciandum tenet Sancius *in ſelectis diſp.* 11. *num.*49. vbi ſic ait: Si fœmina ſe velle craſtino confiteri diceret, & tunc diſſuaderet Confeſſarius, & venerea ageret, propriè non dicitur ſolicitata proximè ante confeſſionem, cùm tunc quando fit ſolicitatio, nolit fœmina confiteri, vnde ſolicitatio tunc non eſt proxima confeſſioni faciendæ, ſed proxima conuentioni de illa agenda. Ita ille. Cuius ſententiam nouiſſimè inuenio docere etiam Caſtrum Palaum *tom.*1. *tract.*4. *diſp.*9. *punct.*8. *n.*4.

2. Sed in terminis Bullæ Gregor. XV. contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quia hæc ſolicitatio efficitur in confeſſionario, & Confeſſarius dum pœnitentem ſolicitat, ſimulat eius confeſſionem audire; ergò includitur in dicta Bulla, & ideo eſt denuntiandus. Et ita hanc ſententiam tenet Fagundez *de præcept. Eccleſ. in editione nouiſſima, pr.* 2. *lib.*4. *cap.*3. *num.* 49.

RESOL. XLIII.

An Confeſſarius ſolicitans fœminam ad confeſſionem accedentem, quia eam ipſe præuenit, faciendo differre confeſſionem in aliud tempus, ſit denunciandus?

Et quid eſt dicendum, ſi mulier abſque Confeſſarij ſuaſu, in ipſa iam confeſſione incepta à confitendi propoſito deſiſtat, dicatque Confeſſario amplius nolit confiteri, ſed confabulari, & poſtea longa confabulatione interiecta, ſolicitatio ſequatur? Ex p.4. tr.5. Reſ.46.

Sup. conſecto in hac Reſ. in Reſ. ſeq. & cum eodem Freita hic inf. citato in Reſ. 1. poſt ſeq. & in verſ. annot. ſeq.

§.1. NEgatiuè reſpondet Antonius Souſa *opuſc. de Confeſſ. ſolicit. tract.* 1. *cap.* 18. *num.*7. vbi ſic ait. In hoc decreto Pauli V. exiſtimo non comprehendi caſum illum, nimirum ſi accedens fœmina confeſſionis cauſa à Confeſſario præueniatur, vt confeſſio in aliud tempus differatur, mutatóque confitendi animo à Confeſſario ſolicitetur, nam ſolicitatio tunc non eſt immediata ad confeſſionem, cùm ante omnem ſolicitationem mutatum ſit propoſitum confitendi; ſicut ſi fœmina ipſa, quæ aliàs vt confiteretur acceſſit, dicat Confeſſori ſe iam confiteri nolle, & Confeſſarium ſolicitet, cui ſolicitationi ille conſenſum præbeat, imò & in actum venereum illic deueniat, pro eodem enim reputo mulierem propoſitum confitendi mutaſſe iam ad pedes Confeſſoris, ac ſi domi, aut in itinere antequam ad Confeſſarium accederet, illud mutaſſet, dummodo id fuerit ante ſolicitationem. Idem etiam puto ſi mulier abſque Confeſſarij ſuaſu in ipſa iam confeſſione incepta à confitendi propoſito deſiſtat, dicátque Confeſſario amplius nolle confiteri, ſed confabulari, & poſtea longa confabulatione interiecta, ſolicitatio ſequatur. Hæc omnia Souſa.

Sup. hoc inf. in Reſ. 81. poſt med. à verſ. qui etiã.

2. Quæ quidem an ſint probabilia in terminis decreti Pauli V. remitto me iudicio aliorum. nam Freitas *in addit. ad tract. de Confeſſar. ſolicitant. quæſt.*14. *num.* 16. docet in caſu primo, quem ponit Souſa, Confeſſarium eſſe Inquiſitoribus denuntiandum. Sed quicquid ſit de hoc, certum eſt hodie ſtante Bulla Gregor. XV. hos Confeſſarios eſſe denunciandos, quia hæc ſolicitatio efficitur in confeſſionario, & Confeſſarius dum pœnitentem ſolicitat, ſimulat eius confeſſionem audire; ergo includitur in dicta Bulla, vt in caſu ſimili ex Fagundez *ſuprà* dictum eſt.

Supr. in Reſ. quæ hic eſt antecedens.

RESOL. XLIV.

An ſit denunciandus Confeſſarius, qui fœminam ad confeſſionem accedentem ante ſignum Crucis ſolicitat illam, dilata in aliud tempus confeſſione?

Et quid eſt ſentiendum, ſi Confeſſarius ſciens pœnitentem velle confiteri, illam ſolicitet, quamuis confeſſio non ſequatur? Ex p.4. tr.5. Reſ.39.

§.1. ESſe talem Confeſſarium denuntiandum in terminis Bullæ Greg. XV. non eſt dubitandum. Difficultas eſt in terminis aliarum Bullarum Pauli V. Clem. VIII. &c. Negatiuè reſpondet Souſa *de Confeſſ. ſolicit. tract.* 1. *cap.*18. *num.*7. Sed aduerſus illum, & meritò, inſurgit Freitas *in editione nouiſſima de Confeſſar. ſolicit. quæſt.*14. *num.* 28. quia praxis S. Officij eſt in contrarium, cùm tales Confeſſarij in Tribunali Sacræ Inquiſitionis plectantur, vt accidiſſe Pinciæ teſtatur ipſe Freitas. Deinde certum eſt ſecundùm communem opinionem Doctorum, & tenet Moura *opuſc.* 1. *de incant. ſect.*3. *cap.*3. *num.* 18. in terminis dictarum Bullarum Confeſſarios ſolicitantes paulo poſt, vel ante confeſſionem, eſſe denuntiandos; ſed hoc accidit in caſu noſtro: ergo, &c. Deinde non ſatis percipitur diſcrimen inter hunc caſum, & illum, quem probat ipſe Souſa *in num.*6. vbi ſic ait: Idem exiſtimo, ſi Confeſſarius ſciens pœnitentem velle confiteri, ipſam ſolicitet, quamuis confeſſio non ſequatur, ſiue quia ſolicitata confiteri poſtea noluit, ſiue quia Confeſſarius audire recuſauit, aut ad alium Confeſſorem remiſit. Ita ille. ergo omnino dicendum in dubio propoſito talem Confeſſarium eſſe Inquiſitoribus denuntiandum.

Sup. conſecto in hac Reſ. in Reſ. præterita & in Reſ. ſeq. cũ eodẽ Freita in fin. & inf. in Reſ. 81. poſt med. à verſ. qui etiam.

RESOL. XLV.

An ſit denunciandus Confeſſarius, qui non abſoluit fœminam ex aliqua iuſta cauſa, ſi tamen illam ſolicitet?

Et quid, ſi fœmina ſub Crucis ſigno velit peccata detegere, & à Confeſſario interrumpatur ad turpia ſolicitante?

Et quid eſt dicendum, ſi filiam ſpiritualem, hoc eſt ex præcedentibus confeſſionibus notam, ad genua procumbentem ante ſignum Crucis illam præoccupat Confeſſarius ſolicitans? Ex p.4. tr.5. Reſ.30.

§.1. REſpondet affirmatiuè Sancius *in ſelectis diſput.* 11. *num.*41. vbi ſic ait: Si Confeſſarius deprehendens fœminam verum propoſitum emendationis non adducere, & ob id abſoluendam non iri, adhuc ſolicitet, pœnas Breuis non vitabit, quia licèt Sacramentum non conficiatur, accuſatio tamen in foro conſcientiæ fit; quæ ſufficit ad obligationem ſigilli; & liquet quoque ex decreto Greg. XV. in illis verbis, *Qui occaſione confeſſionis etiam ipſa confeſſione non ſequuta ſolicitare*, &c. Ita Sancius, cui addendus eſt Acugna *tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt.*14. *num.*10. vbi eius additionator Freitas *num.* 16. alios duos caſus ſolicitationis

Sup. hoc inf. in Reſ. 87. §. Verum. propè fin.

Quoad hos duos caſus lege doctr. præcedentis Reſ. & ſup. Reſ 43 & inf. Reſ. 81. poſt med. à verſ. qui etiã.

nis ponit, etiam in terminis aliarum Bullarum ante conſtitutionem Gregorianam. Primò, ſi fœmina ſub Crucis ſigno velit peccata detegere, & à Confeſſariu interrumpatur ad turpia ſolicitante. Secundò, ſi filiam ſpiritualem, hoc eſt, ex præcedentibus confeſſionibus notam ad genua procumbentem ante Crucis ſignum præoccupet Confeſſarius ſolicitans.

RESOL. XLVI.

An Confeſſarius audiens in confeſſione mulierem incidiſſe in aliqua peccata ſenſualia, inſequens illam deſcendentem paulò pòſt ab Eccleſia, & in itinere illam ſolicitat, incidat in pœnas, & ſit denunciandus?

Et quid, ſi ante diſceſſum ab Eccleſia talis Confeſſor fœminam ſolicitauerit? Ex p.4. tr.5. Reſ.7.

Sup. hoc ſup. cuſſioi in fin. Reſ. 40. ſed lege eam per tot.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Laurentius de Peyrinis *in priuileg. Minim. tom. 2. conſtit. 4. Gregor. XV. ſchol. 2. num.2.* vbi ſic ait: Occaſione confeſſionis diceretur ſolicitare Confeſſor, qui audiens mulierem in confeſſione, eámque leuem ibi cognoſcens, lenonem paulo pòſt ad dictæ mulieris veſtigia inſequenda mitteret, eámque domum intrantem ſolicitaret, ſeu etiam in itinere. Ita ille, qui pro hac ſententia citat Iacobum de Graffis; & ita hanc ſententiam nouiſſimè docet etiam Lezana *in ſumm. quaſt. regular. cap.19. num.34.* vir quidem doctus, & amiciſſimus.

2. Sed tu cogita, nam ſecundùm aliquos ſi Confeſſarius diuertit ad alius actus, in dictu caſu ſolicitatio neque moraliter, neque phyſicè incepit in locis prohibitis à Pontificibus. ergo, &c. & licèt Confeſſarius vtatur ſcientia confeſſionis, non tamen, vt dictum eſt ſolicitat pœnitentem in locis prohibitis ſolicitare. ergo non incidit in pœnas Bullæ, neque denunciandus erit. Imò putant neque Pontificias Bullas contrauenire, ſi ante diſceſſum ab Eccleſia talis Confeſſor fœminam ſolicitaret, dummodo id efficeret extra tempora & loca in Bulla Gregor. XV. contenta. Et ita ſentiunt docti recentiores à me conſulti, & præſertim aliqui Magiſtri Illuſtriſſimæ Societatis IESV, quia prætextus confeſſionis, de quo agitur in Bulla, debet eſſe proximus, non autem remotus à loco & ſtatu confeſſionis, vt docet Suuſa *opuſc. de Confeſſar. ſolicit. in addition. num.10.* & de occaſione idem dicendum putant. Sed ego in hac quæſtione de meo nihil aſſerere volo.

RESOL. XLVII.

An ſit denunciandus Confeſſarius, qui tribuit pœnitenti chartam in confeſſione; poſtea tamen legendam, in qua ad venerem ſolicitabat? Ex p.4. tr.5. Reſ.2.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 40. eurſ m propè fin verſ. Cõfeſſarium.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Ioan. Sancius *in ſelectis diſp.11. num.31.* vbi ſic ait. Confeſſarius pœnas Breuis non effugiet ſi chartam continentem ſolicitationem tradat fœminæ pœnitenti, quamuis non ſtatim legendam conferat. nam cùm traditur charta, incipit ſolicitatio, & iniuria fit Sacramento, quo monendum erat pœnitenti vitam in melius mutare, inſtrumentum conferatur, quo ſaucietur. Ita ille.

2. Sed contrariam ſententiam indicat probabilem nouiſſimè Caſtr. Palaus *tom.1. tract.4. diſp.9. punct.4. num.2.* ſi charta non immediatè poſt ſuſceptum Sacramentum legatur, ſed tranſacto iam tempore, quia talis chartæ traditio eſt ſolùm cauſa ſolicitationis, non verò ſolicitatio, non enim tunc quando traditur charta, mouetur pœnitens ad malum, vt ſupponitur; ergo tunc non ſolicitatur, ſolicitatio namque eſt motio voluntatis alienæ, cùm autem non moueatur pœnitentis voluntas in confeſſione, ſed extrà, quando ſcilicet legit chartam, efficitur in confeſſione non fuiſſe factam ſolicitationem, ac proinde non fore ex obligatione denunciandum. Cæteras rationes videbis apud Caſtrum Palaum.

3. Et ad argumentum non tactum à Caſtro Palao quòd ex negatiua ſententia daretur anſa, & occaſio Confeſſariis ſolicitandi pœnitentes fraudando legem, & eludendo cum hac inuentione pœnas inflictas aduerſùs eos in Bullis Pontificiis, forte quis poſſet reſpondere ex doctrina doctiſſ. Emanuelis de Moura *in opuſc.1. de enſal. & incant. ſect.3. cap. 3. num.18.* quòd Confeſſarius in committendo delicto ſi ſibi caueat à circumſtantiis quæ illũ ſubmittunt Inquiſitoribus, faciúntque delictum enormius, hoc non eſt facere fraudem legi, ſed facere opus prudentiæ humanæ & cautelæ, quo magis fidem profiteatur.

4. Verùm hic non obſtantibus tu ne recedas à ſententia affirmatina Sancij, quia talis ſolicitatio moraliter incepta fuit in confeſſionario, quando Confeſſarius tradidit chartam poſtea legendam fœminæ. Et ideo aduerſùs ſententiam negatiuam, quam prorſus ego improbo, meritò nouiſſimè inſurgit Fagundez *de præcept. Eccleſ. in editione nouiſſima, pr.2. lib.4. cap.3. num.62.*

RESOL. XLVIII.

An pœnitens, quæ ignoranter accuſauit ſe in confeſſione habuiſſe animum peccandi cum ipſo Confeſſario, vnde ex hoc illam ſolicitauit, teneatur dictum Confeſſarium denunciare? Ex p.4. tr.5. Reſ.20.

§.1. REſpondeo affirmatiuè cum Bonacina *in tract. var. diſp.6. punct.3. num.17.* vbi ſic ait. Fœmina non obligatur ex vi conſtitutionum Apoſtolicarum ad denuntiandum Confeſſarium, cui expreſsè, vel tacitè ſuum libidinoſum animum erga ipſum ſignificauit, vt ipſum ad peccatum induceret, & Confeſſarius occaſionem inde arripit turpem aliquem actum cum ea exercendi. Hoc tamen intelligitur, modò fœmina turpem ſuum amorem Confeſſario ſignificet animo ipſum prouocandi, tunc enim ipſa dicitur ſolicitare Confeſſarium, non autem ab ipſo ſolicitari; ſecus ſi hoc aperiat Confeſſario animo confiteodi, ſeu accuſandi ſe de graui illo affectu, & Confeſſarius anſam inde aſſumat exequendæ libidinis, tunc enim Confeſſarius dicitur ſolicitare pœnitentem. Ita Bonacina.

RESOL. XLIX.

An Confeſſarius, ſi in actu confeſſionis dicat pœnitenti, Scio foſſe ſecolare, vi prendere por moglie, *ſit denunciandus tanquam ſolicitator?*

Et an interpres confeſſionis, ſi ſolicitet pœnitentem, ſit denunciandus?

Et alia curioſa dubia notantur circa crimen ſolicitationis, & adducuntur diuerſi caſus in textu huius Reſolutionis, ſed iam ferè omnes magis latè in ſuis ſpecialibus Reſolutionibus nunc ſunt tranſcripti, & aſsignati in hoc ipſomet tractatu. Ex part.9. tract.9. & Miſc. Reſ.32.

§.1. NEgatiuè reſpondet Bordonus *in ſacro Tribun. c.23. qu.3. n.54.* quia dicat verba nullum dicunt

cunt peccatum ad minus mortale, & quia ſolùm explicant pud cum affectum erga mulierem.

2. Sed tu cogita, quia dicta verba ſine aliqua occaſione in confeſſione dicta videotut maximè excitatiua ad venetem; & cùm ſint impertinentia ad confeſſionem, ſapiunt ſolicitationem; callidus enim, & perfidus Confeſſarius paulatim vult illam incipere, & mulierem allicere, ſicut ſi laudaret illam ex pulchritudine, non ſunt mala, nec explicant impudicum affectum: verùm ſi ſine aliqua occaſione proferuntur à Confeſſario, eſſet denunciandus, vt vult ipſemet Bordonus, vbi ſuprà, *quæſt.*8. *num.*59. ergo, &c. Ideò, vt dixi tu cogita, & recognoſce Eſcobar *de Solicit. part.* 1. *quæſt.*3. *numero.* 38. vbi docet, me citato, quod dum non ita certum ſolicitationis ſenſum verba continent, vt trahi aliquo modo poſſint in bonam partem, poſſe Inquiſitores vocare Confeſſarium, & eum circa intentionem interrogare.

Sup. hoc magis late inf. in Reſ. 21. & in alio §. eius not.

Sup hoc ſup. in Reſ. 14. & inf. in Reſ. 91. §. Obſeruant. &c.

3. Nota etiam hic, quod dictus Pater Bordonus, loco citato, *quæſt.*16. *numero.*74. docet, Confeſſarium, qui conſentit ſolicitationi à muliere ſibi factæ, non eſſe denunciandum etiam in terminis Bullæ Gregorij XV. quia verba Bullæ comprehendunt colloquia de rebus turpibus ſine ordine ad prouocationem, aut de lenocinio peregendo à pœnitente. Præterea illa verba referuntur ad Confeſſarios authores inhoneſtorum ſermonum, vt colligitur ex verbo, habuerint, quod ſine dubio refertur tantùm ad Confeſſarios. Ita ille contra Trimarchum; cui adde Baldellum *tom.*2. *l.*2. *diſ.*63. *num.*34. & Truilench *in decal. tom.*1. *lib.*1. *cap.*3. *dub.*18. *num.*53.

Sup. hoc inf. in Reſ. 56. 57. & 58.

4. Sed ego puto, ſententiam noſtri Siculi Patris Trimarchi viri docti, & amiciſſimi eſſe tenendam, quam ante illum ex Souſa docui, & nouiſſimè, me citato, tenet Illuſtriſſimus Inquiſitor Eſcobar à Corro *in tract. de Confeſſ. ſolicitan. part.*1. *quæſt.*3. *num.*44. & noſter conciuis doctiſſimus Pater Ioſeph Auguſtinus *in breui notitia, &c. Titulo de Confeſſ. ſolicit. num.*4. vbi ſic ait: Tenentur pœnitentes reuelare Confeſſarios ſolicitantes, etiam ſi ipſi pœnitentes fuerint primi in miſcendis ſermonibus inhoneſtis, aut Confeſſarios ſolicitauerint, dummodò Confeſſarij conſenſerint, & habuerint inhoneſtos ſermones: nam in Bulla prædicta conſtat ſufficere ad hanc denunciationem, ſi Confeſſarius habuerit cum pœnitente illicitos, & inhoneſtos ſermones, aut tractatus, nec excipitur caſus, in quo ipſi non fuerint primi, ſed ſatis eſt ſi inhoneſtos ſermones habuerint. Ita ille; cui adde à fortiori meipſum *in part.*4. *tractat.*5. *reſolut.*4. Et ita ego teſtor, quòd ſententia contra Bordonum, & alios obſeruatur in praxi in noſtra inquiſitione Hiſpanica, & quod etiam obſeruatur in hoc Tribunali Sanctæ Inquiſitionis teſtatus eſt mihi nunquam ſatis laudatus Dominus meus Illuſtriſſimus Franciſcus de Albiciis Sancti Officij Aſſeſſor, & Reuerendiſſimus Confeſſarius Pater Ioan. Baptiſta à Martinengo, ambo viri docti, & amiciſſimi. Puto tamen ſupradictum Confeſſarium eſſe mitiùs puniendum.

Quæ hic eſt inf. Reſ. 57.

5. Sed quid dicendum de interprete confeſſionis, an ſi ſolicitet pænitentem ſit denunciandus? Negatiuè reſpondet Bordonus *quæſt.*14. *num.*69. contra Trimarchum. Sed pro Trimarcho ſtat nouiſſimè Eſcobar à Corro vbi ſuprà, *par.*1. *quæſt.*2. *num.*31. quia Interpres accedit ad Sacramentum in caſu neceſſitatis, vt Sacer Medicus per intelligentiam verborum perueniat in cognitionem morborum, & antidotum opportunum, adhibeat quod in mortiferum venenum reddit interpres ſolicitans cum tanti Sacramenti notoria iniuria. Tùm quia eſt medium inter Sacerdotem, & pœnitentem in ipſo Sacramento, & debet velut principalis iudicarij ratione dependentiæ, ſaltem quoad hunc effectum, *argum. text. in l. tunc inutile* 12. *de peculio legato*, Menochius *de retinend. remedio* 1. *n.*149. Valenzuela *conſil.* 18. *num.*71. *& ſeq.* Tum quia negari non poteſt, niſi quod prætextu confeſſionis ſacramentalis, & veræ, ſolicitet; quod ſufficit ex nouo decreto. Tum quia concurrit ad confeſſionem, & cognoſcit peccans per ordinem ad eam; & ita afficitur effectibus confeſſionis, vt ſententia eſt communis omnium loquentium de ſigillo, *cap. Omnis de pœni. & remiſſionib.* & patet ex pluribus, quos allegat Martin. Bonacina, *de Pœnitentia, diſp.*5. *q.*6. *ſect.*5. *punct.*3. *n.*5. *pag.* 172. quibus adde alios perplures apud Dianam, 5. *par. tract.*11. *de ſigillo Confeſ. fol.*48. Tum denique quia eo ipſo quod permittitur accedere ad Sacramentum habetur pro Confeſſario interpretatiuè ſaltem; quod ſufficit præcipuè, quia adeſt identitas rationis in comprehenſione, ita Freitas ad Acugnam, *q.*13. *n.*27. *&* 28. quæ mihi videtur probabilior, maximè attenta noua Gregorij XV. Conſtitutione, ex qua dubitari de hac opinione meo iudicio non poteſt. Hucvſque Eſcobar.

Sup. hoc inf. in Reſ. 83. & in alio verſ. eius primæ annor.

Quæ nūc eſt in to. 1. tr. 8. Reſ. 39. & in Reſ. not præteritæ §. 1. in fin. & ibi in Reſ. 33 §. vlt. curſim in verſ. Tertio. & iterum ibi in tr. 1 Reſ. 78. §. vlt. ad med. verſ. interpres.

6. Nota verò quod licèt me citato aſſerat Leandrus, *de Sacram. tom.* 1. *tract.*5. *diſp.*13. *q.*40. non eſſe denunciandum confeſſionis Interpretem ex vi conſtitutionum Pij IV. Clementis VIII. Pauli V. & Greg. XV. tamen aliunde dictum Interpretem verè ſubiici iudicio Dominorum Inquiſitorum, eò quod & iniuriam faciat Sacramento, & ſuſpectus videatur in fide. Et hoc etiam docet Fagundez *in Decalogum lib.*6. *cap.*12. *num.*23.

7. Obſeruat etiam Bordonum loco citato, *n.*66. contra Trimarchum aſſerere Sacerdotem iuriſdictione carentem, ſi ſoliciter in confeſſione non eſſe denunciandum, quia Conſtitutiones Pontificiæ loquuntur de Sacerdotibus deputatis, & habentibus curam animarum, ergo in dictis Conſtitutionibus non includuntur Sacerdotes ſimplices. Verùm pro Trimarcho à fortiori facit Eſcob. vbi ſup. *n.* 27. aſſerens, Laïcum ſimulantē ſe eſſe Confeſſarium, ſi ſolicitet fœminam in confeſſione, eſſe denunciandum vigore Bullæ Greg. XV. cùm talis ſolicitatio fiat prætextu, ac ſimulatione confeſſionis: ergo comprehenſa manet in Bulla Gregoriana. Verùm licèt Leandrus vbi ſuprà, *q.* 37. 38. *&* 39. aſſerat, laïcos, Subdiaconos, & Diaconos, vel Sacerdotes carentes iuriſdictione ſolicitantes in confeſſione, non eſſe ex vi prædictorum Conſtitutionum denunciandos, poſſe tamen ab Inquiſitoribus puniri, tanquam ſuſpectos de fide. Vide Boſſium *in Diſcept. Mor. diſcep.* 5. *num.*4. qui citat omnes meas Reſolutiones circa præſentem difficultatem.

Sup. hoc inf. in Reſ. 86. & 87. & in alio verſ. earum annotationum pro iſta quæſt.

Sup. hoc inf. in Reſ. 84. & curſim in alia eius primæ annot.

RESOL. L.

An ſi Confeſſarius det aliquod donum mulieri in confeſſione, dicatur illam ſolicitaſſe, ita vt ſit denunciandus? Ex p. 9. tr. 6. & Miſc. 4. Reſ. 34.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Trimarchus, *tract. de Confeſ. ſolic. diſp.*2. *ſect.*4. Primo quia ex Ledeſma, & Paramo, ſolicitatio fit per donatorum largitionem. Secunda, quia dona magis quàm verba alliciunt. Tertiò mulier non eſt pauper, neque annulum perdidit: ergo nihil aliud cogitare poteſt, niſi Confeſſarium habere effectum libidinoſum erga ſe: ergo tunc tentatur ad libidinem.

2. His tamen non obſtantibus, nouiſſimè doctus Pater Bordonus in Sacro Tribunali, *cap.*23. *q.*10. *n.*61. negatiuæ ſententiæ adhæret: tum quia donum ex ſua natura non ordinatur ad venerea; ergo de ſe non eſt ſignum: aut factum ſufficiens ad arguendum ſolicitationem ex quo tollitur primum argumentum Trimarchi; eſtò enim dono fieri poſſit ſolicitatio, ea tamen

non præſumitur, neque aſſerenda eſt niſi dono adiungantur verba præſeferentia ſolicitationem, in quo caſu ſolicitatio conſiſteret in illis verbis, non in dono. Tum quia, donum mouere poteſt etiam ad beneuolentiam honeſtam, ad gratitudinem, ad aliud donum pinguius, quare cùm ſit indifferens, inde colligi non poteſt aſſertiuè, donum traditum fuiſſe ex affectu turpitudinis, imò id ſuſpicari temerarium eſt, cùm donum in bonam partem accipiendum ſit, & ſic ſoluitur ſecundum argumentum & tertium: nam mulier malum cogitans de Cõfeſſario, peccat, & imprudens eſt illius cogitatio, cùm in bonum ſenſum trahere poſſit finem, quem habuit Confeſſarius in donatione annuli, putando donationem ſibi factam fuiſſe, vel in ſignum gratitudinis, ſi Pœnitens illi fuit alias liberalis largitione eleemoſynarum, vel ex affectu paternitatis ſpiritualis, &c. Tùm quia, non eſt ſolicitatio ex eodem Trimarcho *num.* 19. quando pecunia tribuitur Pœnitenti pauperi, quia præſumptio ſtat pro Confeſſario ex titulo paupertatis: ergo neque donare diuiti, quia præſumptio boni finis, qui ineſſe poteſt huic donationi, facere poteſt fauore Confeſſarij, pro qua in dubio præſumendum eſt. Demum huiuſmodi ſolicitatio, ſi qua adeſt; ſolùm dubia, & præſumpta eſt, ac proinde non eſt conformis Bullæ Gregorianæ, quæ punit certam ſolicitationem non præſumptam, conſequenter nulla eſt obligatio denunciandi Confeſſarium donantem.

3. Sed ego in hoc caſu diſtinguendum eſſe puto: nam ſi quis v.g. daret Pœnitenti ramuſculum, ſeu florem, vel donum minimi valoris, tunc adhærerem opinioni Patris Bordoni, & ita docet Eſcobar *tract. de Confeſ. ſolic. p.* 1. *q.* 3. §. 2. *n.* 14. Secùs autem ſi donum eſſet magni valoris, conſideratis circunſtantiis perſonarum, & in hoc caſu non mihi diſplicet opinio Trimarchij; nam extra occaſionem, & impertinenter ad confeſſionem dare donum conſiderabile mulieri, quæ confitetur, eſt maxima præſumptio contra Confeſſarium: tùm quia, vt ait Eſcobar loco citato *n.* 16. non ſolùm prohibetur aperta ſolicitatio, ſed etiam palliata tacitè, vel amphibologicè demonſtrata, qualis videtur donatio muneris, de qua loquimur: tùm quia muneribus fœminæ facilè allici, & prouocari ſolent: tum quia in hoc venenoſo crimine nec ſubterfugium, nec velamen relinquendum eſt, quo ſimile flagitium laſciui Confeſſarij cooperiri [illegible]alent.

RESOL. LI.

An mulier teneatur denunciare Confeſſarium illam ſolicitantem, ſi ante ſolicitationem ei præbuiſſet multa munera intuitu eleemoſynæ abſque malo fine?

Et quid, ſi contingat ante impenſa beneficia Confeſſarium ſolicitaſſe, & per tempus ſolicitationi incumbendo maxima dona, & beneficia impertiri fœminæ ſolicitatæ, an ſit denunciandus talis Confeſſarius?

Et quid, ſi ipſi fœminæ nulla fuerit Confeſſarius ſolicitans impertitus beneficia, ſed fœminæ filiis, marito, parentibus, vel fratribus? Ex p. 10. tract. 13. & Miſc. 3. Reſ. 46.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Sancius *in ſelect. diſp.* 11. *num* 55. vbi ſic ait: Nec denunciandi aderit obligatio, ſi fœmina ſolicitetur à ſuo maximè Benefactore, aut amico. Poteſt namque contingere Petrum Confeſſarium beneficia plurima fœminæ impendiſſe, ipſamque gratitudinis vinculo conſtringi non tantùm damnum Confeſſario exoriendum impedire, verùm bonis ipſum afficere. Inhumanum ergo eſſet fœminam obligare ſui Benefactoris authorem damni eſſe. Imò ſi contingat ante impenſa beneficia, Confeſſarium ſolicitaſſe, & per tempus ſolicitationi incumbendo, maxima beneficia impertiri fœminæ ſolicitatæ, non denunciandus erit. Quia licèt dum aggreſſa eſt ſolicitatio, non aderat excuſatio ex gratitudine ad denunciationem omittendam; poſteà tamen dum munera elargitur etiam ob implendam libidinem, Benefactoris naturam non ſubterfugit; cui damnum parare inhumanum eſſet. Præſertim quod ſe priuare fœminam beneficiis in futurum ſuſcipiendis, eſſet idem ac in propriis bonis iacturam ſentire: diximus autem ſuprà fœminam conſtringi denunciare, cum bonorum ſuorum iactura. Deducitur etiam, non conſtringi fœminam ſolicitatam denunciare Confeſſarium, qui etſi ipſi fœminæ nulla fuerit impertitus beneficia, benè tamen fœminæ, filiis, marito, parentibus, vel fratribus. Quia gratitudinis natura non ſolùm ad gratias agendas obligat pro beneficiis in propria perſona ſuſceptis, verùm in perſona mariti, filiorum, parentum, & fratrum. Cùm horum bona vel mala, vt ſuprà dictum eſt, propria reputentur. Hucvſque Sancius.

2. Sed hæc omnia ſunt deſtructiua noſtri ſacri Tribunalis; vnde meritò illa refellit, & damnat Carolus de Baucio *in Miſcellan. caſ. Conſcient. tom.* 2. *opuſc.* 2. *quæſt.* 230. vbi ſic ait: Hæc opinio non eſt mihi probabilis, & iudico eſſe temerariam, & ſcandaloſam contra bonum publicum totius Chriſtianitatis. Et ratio mihi eſt, licèt obligatio ex gratitudine oriatur ex lege naturali, tamen obligatio reuelationis Confeſſarij, qui ſolicitauit Pœnitentem in actu Confeſſionis, non ſolùm oritur ex lege poſitiua humana, ſed magis etiam oritur ex lege naturali ſuperioris ordinis, quam ex gratitudine; nam reuelatio Confeſſarij ſolicitantis ad Tribunal Sancti Officij tendit primariò ab abolitionem peccati præteriti, & futuri, & ad conſeruandum bonum totius Reipublicæ Chriſtianæ, & vt deterreant alij Confeſſores, ne incidant in tale peccatum. Confirmatur; magis Creatura tenetur ſeruire Deo ex infinitis titulis, & præcipuè ex gratitudine beneficij creationis, conſeruationis, Redemptionis, &c. quam Benefactori maximo, aut magno amico: reuelatio autem Confeſſarij, cùm tendat ad deſtructionem peccati, eſt in honorem Dei, non reuelare, & eſt in fauorem Creaturæ, ſed inter Creatorem, & Creaturam nulla datur comparatio: ergo. Ita Baucius. Quæ quidem ab ipſo dicta, ſunt adeò vera vt meritò Sacra Congregatio Indicis nouiſſimè inter alias opiniones huius Auctoris, hanc deleuit ex ſuis Operibus, vt teſtatus eſt Mihi Reuerendiſſimus Pater Marinus tunc illius Congregationis Secretarius, nunc verò Ordinis Prædicatorum Generalis digniſſimus.

RESOL. LII.

An Confeſſarius, ſi laudet pœnitentem ex pulchritudine, venuſtate, &c. dicatur illam ſolicitare, & ideo ex hoc ſit denunciandus? Ex p. 4. tr. 5. Reſ. 18.

§. 1. NEgatiuam ſententiam probabilem eſſe putat Antonius Souſa *in aphor. Inquiſ. libro* 1. *cap.* 34. *n.* 5. vbi ſic ait: Confeſſarius, qui pulchritudinem pœnitentis, & venuſtatem laudat, licèt in terminis antiquarum conſtitutionum contra illas non faciat, probabilius eſt violare nouam conſtitutionem Gregorij. Ita ille. Vnde in verbo illo *probabilius*, docet negatiuam ſententiam etiam in terminis Bullæ Gregorianæ eſſe probabilem; ſed, vt dixi, ſecluſa conſtitutione Gregoriana, Confeſſarium putat in tali caſu non eſſe denunciandum, quod etiam docuit *opuſc. Confeſ. ſolic. tract.* 1. *cap.* 1. *n.* 10. vbi ſic ait: Ex his colligo primò, pœnæ huius decreti nõ manere ſubiectũ

Sup. hoc ſup. in Reſ. 17. §. vlt. & in Reſ. 49. ante medium. §. 2.

Con

Confeſſarium, qui in ipſo etiam confeſſionis actu mulieris pulchritudinem, atque venuſtatem laudat, aliaſque eius dotes commendat, tum quia de ſe hoc non eſt peccatum mortale, tum etiam, quia ille actus non eſt inhoneſtus, neque de ſe ad honeſtum actum ordinatus. Sic Souſa.

2. Sed in terminis omnium conſtitutionum puto, dictam ſententiam non eſſe tenendam, & ideo Peyrinus *de priuil. Minim. tom.2. conſtu.7. Greg. XV. §.6. num.21.* ſic ait: Inquiſitores poſſunt, & debent procedere contra Confeſſarios qui non verbis expreſſis, ſed ſolùm tacitis,& occultis alliciunt pœnitentes ad actus inhoneſtos, vt ſi illos pulchritudine venuſtate, &c. laudent. Ita ille, quod ante docuerat Acugna *de Confeſ. ſolic. q.7. num.13.* Sanctarellus *de hæreſi cap.44.dub. vn. num.9.*& nouiſſimè Barboſa *de officio Parochi c.19. n.49.* & Bonacina *in tract. var. diſp.6.punct.3. num.3.* qui rectè addunt hoc verum eſſe, modò non conſtet, aut rationabiliter non præſumatur Confeſſarium,qui fœminam laudauit à venuſtate, protuliſſe hæc verba alio fine, quàm intentione alliciendi ad actus inhoneſtos: vt ſi, v.g. ait Bonacina, fœminæ pœnitenti dicat, ſuæ pulchritudini & venuſtati iniuriam facere proſtituendo ſe ipſam aliis; ſed de his verbis etiam in hoc caſu abſtineant Confeſſarij; nam equidem aliam rationem efficaciorem poſſunt inuenire,vt pœnitens minimè turpem copiam ſui aliis faciat, quàm laudando venuſtatem & pulchritudinem eius. Verùm poſt hæc ſcripta inueni Freitam *in editione nouiſſima de Confeſſ. ſolicit.quæſt.7. num.44. & 45.* circa præſens dubium etiam in terminis Bullæ Gregorianæ negatiuam ſententiam docere; ſed tu ne diſcedas ab affirmatiua, maximè poſt Bullam Gregorij XV.

RESOL. LIII.

An ſit denunciandus Confeſſarius, qui actus turpes cum pœnitente exercet, ſi graui ſomno, aut morbo inter confitendum oppreſſa fuerit?

Et quid, ſi Confeſſarius aliqua arte, vel medicina induxit fœminam?

Et quid eſt dicendum ſi ſomnus, aut morbus eſſet leuis, & non bene ligauerit ſenſus fœminæ, nec in totum impedierit illorum operationes, & ideo pœnitens aliqualiter aduerteret actus Confeſſarij, &c. Ex p.10. tr.14. & Miſc.4.Reſ.45. alias 43.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Pater Leandrus *in Sacram. tom.1. tract.5.diſp.13.quæſt.33.* vbi ſic ait: An ſit denunciandus Confeſſarius, qui proximè ad Confeſſionem aliqua arte in ſomnum inducit fœminam, & tunc ſopitam cognouit. Affirmant Sancius *diſput.11.num.31. & 32.* & Trullench *lib.1. in Decalog. cap.3.dub.18. num.54.* Addunt tamen, contrarium eſſe dicendum, in caſu quo fœmina non arte aut maleficio Confeſſarij, ſed paroxiſmo,aut morbo aliquo, fuiſſet ſomno ſopita, & tunc à Confeſſario cognoſcatur; quia in hoc caſu, Confeſſarius, non ſolicitator, ſed fornicator cenſetur: ergo non venit denunciandus; quia Decreta Pontificum non decernunt pœnas Confeſſariis fornicantibus proximè ad Confeſſionem; ſed ſolicitantibus. Sed ex vi Decreti Gregorij, tàm in ſecundo, quàm in primo caſu, eſſe talem Confeſſarium denunciandum certò Reſpondeo. In primo patet; quia ibi Confeſſarius verè ſolicitauit fœminam in Confeſſione, aut proximè ad illam, licet non verbis, opere. In ſecundo etiam conſtat; quia in illo Confeſſarius, etſi propriè non ſolicitauit fœminam, habuit tamen cum illa tractatus inhoneſtos ſaltem opere, quod quidem eodem tenore eſt prohibitum per Conſtitutionem Gregorij XV. ergo. Ita Leandrus. Et hanc ſententiam docet etiam Eſcobar à Corro *de Confeſ. ſolic. part.4. quæſt.4. §.2. num.29.* Tùm quia amplectens occaſionem adimplendæ libidinis in ipſo actu Sacramentali ſe coinquinat, & Sacramento iniuriam affert eodem coinquinamento, quod extat per Conſtitutionem prohibitum: Tum quia ſolicitatio ad inhoneſta principaliter prohibetur propter turpitudinem ad quam dirigitur, & qua polluitur Sacramentum, nempè propter commixtionem carnalem, ad quam dirigitur. Igitur multo magis prohibita debet cenſeri ipſa commixtio, & carnalis copula, vt docuit Philoſophus *lib.1. Poſteriorum*, *textus in leg. quia parentis 16.* iuxta gloſſam, *Soluto matrim.* Auth. *Multo magis, Cod. de Sacroſanct. Eccleſ.* Baldus *in leg. Petens numer.33. Cod. de pactis*. Tum quia ſi actus inhoneſti extra copulam prohibentur in Conſtitutione, ideò eſt, non tantùm quia per ſe turpes ſunt, ſed quia diriguntur ad turpitudinem copulæ, velut ad finem, ex quo ipſi turpes fiunt. Quam veram opinionem amplia, non tantum dùm Confeſſarius in Confeſſione copulam habet cum fœmina ſomno, morbo, aut paroxiſmo correpta, ſed dùm tantùm habet actus libidinoſos, vt erunt tactus in pudendis, & ſimiles, quia ſunt eiuſdem malitiæ cum copula, & verè hoc eſt ad inhoneſta tentare, & habemus comprehenſum in noſtra Gregorij Conſtitutione, & ita velle videtur Martinus Bonacina *tract. var. diſp.6. de onere, & obligat. denunciandi, punct.3. num.3.* Hucvſque Eſcobar.

2. Sed contrariam ſententiam, præter Sancium, & Trullench. tuetur nouiſſimè Lupus *de Edicto S. Inquiſit. part.2. lib.5. art.2. difficult.1.* & Pater Baldellus *in Theolog. Mor. tom.2. lib.1. diſput.63. numer.26.* ita aſſerens: Si Sacerdos actu audiens Confeſſionem alicuius Pœnitentis, interius conſentiat in actum aliquem turpem cum illo perpetrandum, & ſecretò ſe polluat, nec Pœnitenti aliquid aperiat in ipſa Confeſſione, vel immediatè poſt, aut in Confeſſario, vel in loco alio ad confeſſionem electo, non eſt, quod denuncietur, etiamſi poſteà extrà Confeſſionale rem totam aperiat; quia reuerà non ſolicitat in Confeſſione, aut Confeſſionali: Et idem eſſet, ſi Pœnitens inter confitendum graui ſomno, aut morbo corriperetur, & eſſet extra ſenſus: & hoc videns Confeſſarius turpiter illum oſcularetur, aut attrectaret ad explendam tantummodò ſuam libidinem; non autem ad illum tentandum, aut prouocandum, quem videret pro illo tempore expertem ſenſus: ſimiliter enim non poteſt dici illum tentare, aut prouocare: ſiquidem eſt omnino incapax prouocationis, & tentationis, oppoſitum tenet Bonacina. Sed non video quo probabilitate id poſſit dici, cùm talis pœnitens, quamdiu eſt extra ſenſus, non magis ſit, capax prouocationis, aut ſolicitationis, quàm ſi eſſet mortuus: aut planè ligneus, vel marmoreus: ſecùs verò, ſi ſomnus, aut morbus eſſet leuis, & non bene ligaret ſenſus, neque in totum impediret illorum operationes, & ideò Pœnitens aliqualiter aduerteret actus Confeſſarij, iique poſſunt vel tunc, vel poſteà eſſe illi tentatio, & prouocatio, quia tunc verè tentaret, & procuraret ſolicitare. Et quod dicitur in vtraque Bulla etiam illum eſſe denunciandum qui tentat, & procurat ſolicitare, procurare, aut allicere, non ſignificat, quod ſit denunciandus, ſi hæc faciat quando alter ex quocunque accidenti non poteſt ſolicitari, prouocari, & allici; ſed ſolùm ſi hæc faciat fruſtrà, & ſine effectu; quia alter non admittit ſolicitationem, neque ſinit perſuaderi turpia, aut induci ad illa: ſed reſiſtit ſolicitanti, & prouocanti. Hucvſque Baldellus: cui adde Seraphinum Freitam ad Acugnam, *quæſt. 9. num.11.* Vnde ego

vtramque ſententiam probabilem eſſe puto, licet affirmatiuam probabiliorem eſſe exiſtimem: ſed primam tanquam certam amplector, ſi Confeſſarius in confeſſione, vel actu proximo attrahit fœminam in ſomnum, vel paroxyſmum aliqua arte, vel medicina mediante, vt rem cum ea habeat; nam ſolicitator dicitur, & puniri debet per Inquiſitores. Vide Doctores citatos.

RESOL. LIV.

An fœmina, ſi conſentiat ſolicitationi, teneatur Confeſſarium denunciare?

Et notatur, quod ex mandato Vrbani VIII. præcipitur Ordinariis, vt omnibus Sacerdotibus tam Regularibus, quam ſæcularibus approbandis ad confeſſiones audiendas in actu ipſo approbationis legatur, & intimetur Conſtitutio Gregor. XV. &c. Ex part. 4. tract. 5. Reſ. 31.

Quæ hic eſt ſup. Reſ. 16. in eius §. vlt. & in Reſ. 24. §. pen. ad med. & in Reſ. 39.

§. 1. IN *part. 1. tract. 4. reſol. 9.* adduxi Acugnam, Sanctarellum, Peyrinum & alios, affirmatiuam ſententiam docentes, ex quadam Epiſtola Cardinalis Mellini directa ad Federicum Cardinalem Borromæum Archiepiſc. Mediolan. cuius tenorem hîc per extenſum modò apponere viſum eſt. Sic enim habet, [Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo, Signor mio Oſſeruatiſſimo Doppo eſſerſi hauuta longa e matura conſideratione ſopra il dubio ſignificato da diuerſe bande, ſe y penitenti ſiano obligati à denuntiare Confeſſori, da quelli ſono ſtati ſollecitati nel luego, o atto della Confeſſione quando hanno conſentito alla ſollecitatione. N.S. e queſti miei Signori Illuſtriſſimi in Congregatione tenuta auanti S.Santità à 25. di luglio paſſato, doppo hauer ancho inteſo il parere d'vna particolare Congregatione deputata per queſto effetto hanno riſoluto che qualſiuoglia penitente è tenuto à denunciare il Confeſſore, dal qualle ſarà ſtato ſollecitato del luego o atto della Confeſſione, ancor che gli habbia conſentito & non è tenuto à propalare il proprio conſenſo, ne ſopra ciò s'interroghi dal Veſcouo, ò dall' Inquiſitori, ò loro Vicarij auanti qualli deporrà, ne meno il Confeſſore denunciato, procedendo ſi poi contra di lui, ne i conſtitenti che ſe gli faranno non s'interroghi ſopra dito conſenſo, & in caſo ch' egli voleſſe dirlo da ſe non ſi ſcriua il ſuo detto, come coſa in ordine alla perſone ſollecitata nõ ſpettante all'Offitio della ſanta Inquiſitione, le parti dunque di V. S. Illuſtriſſima ſono di ſignificare a i Confeſſori detta riſolutione, & incaricargliene ſtrettamente l'oſſeruanza acciò ne i caſi che occorrono alla giornata conforme al tenore della conſtitutione publicata da Greg. XV. S.M. contra i confeſſori ſollicitanti ſignifichino à i penitenti l'obligo che hanno di denunciare i Confeſſori, da quali ſaranno ſtati ſollecitati, & hauendogli conſentito, & facendo difficultà in ſcoprire il proprio con ſer ſo conforme alla riſolutione che ſi e fatta gli dichino apertamente che non ſono tenuti à propalare il detto conſenſo, è che tanto i penitenti, quanto i Confeſſori ſollecitanti procedendoſi contra di loro non ſaranno diciò interrogati e dicendolo da ſe non ſi ſcriuerà ne riceuerà il loro detto, e quando il penitente tuttauia perſiſteſſe nella medeſima renitenza N.S. ſi contenta che dal Veſcouo ò dall' Inquiſitore ſi dia autorità al Confeſſore di riceuere per ſcrittura è con giuramento la denuntia per portarla ſubito à chi gli hauerà data autorità di pigliarla, e ſe oltre le coſe ſudette occorrerà altro caſo graue, per il quale non ſi poſſa il penitente indure à denunciare vuole S.Santità che ſi ſcriua qui, è s'aſpetti la riſpoſta & in tanto ſi ſopraſeda nell' aſſolutione, e tanto ſi contentera V. S. Illuſtriſſima di far' oſſeruare nella ſua Dioceſe facendo regiſtrare la preſente negli atti di coteſta corte per informacion ſua e de ſuoi ſucceſſori, quali hauranno mira che la preſente riſolutione riguarda ſolo quei penitenti che per hauere conſentito fanno difficoltà in denunciare, ma à quei che non hanno conſentito è hauendo conſentito non ſono in cio renitenti, non deue il Confeſſore porre difficoltà alcuna ma laſciare che indifferentemente e liberamente ſodis facciano all' obligo che hanno di denunciare conforme alla conſtitutione. Si complacere anco V. S. Illuſtriſsima di mandare copie della preſente à i Veſcoui ſuoi ſuffraganei accio da eſsi ancora ſia fatta la preſente riſolutione & à V. S. Illuſtriſsima per fine humiliſsimamente bacio le mani. di Roma, li 27. di Settembre 1624. di V. S. Illuſtriſsima & Reuerendiſsima humiliſsimo & obligatiſsimo ſeruitore. il Cardinal Mellino A tergo. All' Illuſtriſsimo & Reuerendiſsimo Signor mio Oſſeruantiſsimo il Signor Cardinal Borromeo.]

2. Vnde ex hac epiſtola apparet, non eſſe admittendam opinionem Souſa *de Confeſſar. ſolicitant. tract. 2. capito 7. numero 4.* aſſerentis fœminam ſi conſentiat ſolicitationi, & veniat in actum peccati, præſertim in confeſsione, non teneri denunciare Confeſſarium. Secundò apparet non eſſe admittendam opinionem Freitas *in editione nouiſsima de Confeſſar. ſolicitant. quæſt. 10. numero 40.* aſſerentis fœminam in tali caſu non ſolùm teneri ad denunciandum, quod eſt verum; ſed etiam teneri aperire copulam, & ſi hoc non faciat, Inquiſitores poſſunt illam interrogare de omnibus circumſtantiis ſolicitationis, tam tactuum, quàm etiam copulæ, quæ omnia, pace viri doctiſsimi, ſunt contra ſupradictam Epiſtolam, & expellunt fœminas à denunciatione, vt omnibus patet, vnde non ſunt admittenda, neque in ſacro Tribunali practicantur.

3. Non deſinam hîc adnotare id, quod obſeruat Laurentius Peyrinus *in priuil. Minim. tom. 2. conſtit. 4. Gregor. XV. §. 9. num. 34.* nempe datas eſſe literas omnibus Archiepiſcopis & Vicariis Generalibus *die 3. Octobris* 1626. ſubſcriptas, Cardinalis Mellini, quibus præcipitur dictis Ordinariis de mandato SS.D.N. Vrbani VIII. vt omnibus Sacerdotibus tam regularibus, quàm ſæcularibus approbandis ad confeſsiones audiendas in actu ipſo approbationis legatur, & intimetur conſtit. Greg. XV. præſertim §. 9. qui incipit, *Mandantes*, vt eodem tempore ſciant Confeſſarij pœnas propoſitas ſolicitantibus, & quòd non hortantes, vt debent, pœnitentes ſolicitatos ad denunciandum, vel docentes eos non teneri denunciari, punientur ab Inquiſitoribus.

RESOL. LV.

An mulier ſolicitans Confeſſarium ſit ab ipſo, vel ab aliis, qui hoc ſciunt, denuncianda?

Et docetur, quod hæ Conſtitutiones, cum ſint pœnales, non ſint extendendæ ad alium caſum.

Et ex doctrina ſupradictæ quæſtionis etiam infertur, quod excommunicatio lata contra ingredientes Monaſteria Monialium ſub prætextu licentiarum, non extenditur contra ingredientes ſine tali prætextu. Ex p. 1. tract. 4. Reſ. 23.

§. 1. VIdetur prima facie affirmatiuè reſpondendũ: & ita in terminis Bullæ Greg. XV. docet Bellochius *de caſ. reſeru. p. 2. q. 9. n. 51.* quia talis mulier nõ minùs Sacramentum lædit, cùm ſolicitat, quàm Confeſſarius, ſi ſolicitaret: ſed Confeſſarius ſolicitans eſt denunciandus; ergo & ſolicitatrix debet denunciari. Et ita docet Paramus *de origin. Inquiſ. lib. 3. q. 10. in fine.*

2. At

2. At contrarium omninò eſt affirmandum eum Riccio *in praxi, p.3. reſol.67. n.1.* Sancio *in ſelect. diſp. 11. n.24.* Bonac. *in tract. var. diſp.6. punct. 2. n.20.* & alijs: quia Conſtitutiones Pontificum in Confeſſarios, diriguntur ad illorum audaciam, & iniquitatem comprimendam, cúmque hoc ſcelus fœminis raro contingere conſtet, lex de illis diſponit: quia leges humanæ ea, quæ frequentiùs accidere ſolent, conſiderant.

Sæpius in Reſ.1. not. §.1. & vlt. & in to.6. tr.1 Reſ.79. & in omnibus alijs eius notationum.

3. Adde illud, quod ſæpiùs repetitum eſt, cùm hæ Conſtitutoines ſint pœnales, non ſunt extendendæ ad alium caſum, *ex cap. ſtatutum de elect. & ex leg. cùm quidam, ff. de liberis & poſthum.* Barb. *de poteſt. Epiſc. p.3. alleg.102. n.82.* Caſtr. Pal. *de leg. pæn. lib.1. c.7. docum. 3.* Sanchez *de matr. tom.3. lib.10. diſp.4. n.3.* & alij communiter. Vnde edicta pœnalia reiiciunt argumentum à pari, à ſimili, & à contrario ſenſu. Et ideò pœna *l. vnica. C. de raptu. virg.* non habet locum, quando virgo rapit virum, vel vir virum, vt rectè obſeruat Caſtrenſis *in l. raptores. C. de rapt. virg.* Triuiſanus *p.2. deciſ.21.* Decianus *lib.8. tit.7. n.28. & 29.* cum Emmanuele Barboſa *ad ordin. Portug. lib.5. tit.18. §.3. num.1.* & Sanchez *de matrim. tom.2. lib.7. diſp.12. n.25.* Et ego cenſeo, quòd excommunicatio lata contra ingredientes Monaſteria Monialium ſub prætextu licentiarum, non extenditur contra ingredientes ſine tali prætextu, vt rectè docet Sanchez *in ſumma, tom.1. lib.6. cap.16. n.78.* qui citat Suarez, Philiarchum, Zerolam, Sayrum, & Rodriquez; quibus ego addo Mirandam *in Man. Pral. tract. de Monialibus; q.2. art.10. concl.1.* Megalam *in 3. par. lib.4. cap.3. q.2. n.11.* Campanili *in diuer. iur. can. rub 12. cap.16. n.24.* Barboſam *de poteſt Epiſc. p.3. alleg.102. n.37.* cum alijs. Vnde patet reſponſio ad argumentum contrarium.

Sup. hoc ſuperius in tr.1. Reſ.90. & in to.1 tr.4 Reſ. 61. §. Septimo.

RESOL. LVI.

An Confeſſarius à fœmina ſolicitatus, ſi conſentiat ſolicitationi, & ad actus turpes, & ſermones inhoneſtos, ſit ab alijs, qui hoc ſciunt, denunciandus? Ex p.1. tract.5. Reſ.11.

Sup. hoc ſup. in duabus ſup. in Reſ. ſeq. & Reſ.49. §. Nota etiam. & ſeq.

§.1. Affirmatiuam ſententiam docere Graf. *tom.1. lib.5. conſ.7. n.8. de pæn.* notauit Freit. *in addit. ad tract. de Confeſ. ſolic. q.9. n.8.* Sed Graffius in illo loco nihil de hoc. Ideò negatiuè reſpondet Epiſcopus Roderic. Acugna *in dict. tract. de Confeſ. ſolic. q.13. per totam,* & ibi Freitas *n.24.* Hanc etiam ſententiã docuit Portel, *in addit. ad dubia regul. verb. ſolicitare fœminas, n.10.* Et ita reſpondiſſe Suarez, teſtatur Acugna, *vbi ſuprà.* Et ratio eſt: quia ſolicitatio ſupponit preces, & poſtulationes prærequiſitas: & ideo Pontifices vtuntur his verbis, *allicere,* vel *prouocare.* Sed Confeſſor prius ſolicitatus non rogat, non allicit, non prouocat. Ergo non eſt denunciandus.

2. Sed hæc opinio erat probabilis, imò vera, ante Conſtitutionem Greg. XV. nunc autem difficultatem habet; nam in dicta Bulla Summus Pontifex aſſerit, [eſſe denunciandos illos Confeſſarios, qui (hæc ſunt verba Bullæ) pœnitentes ſolicitare, vel prouocare tentauerint, aut cum eis illicitos, & inhoneſtos ſermones, ſiue tractatus habuerint.] Vbi vides, quòd Summus Pontifex, non ſolùm ſimpliciter, vt fecerant antea Clem. VIII. & Paulus V. vtitur verbo ſolicitandi, & prouocandi; ſed addit illa verba: *Aut cum eis,* &c. Sed Confeſſarius in noſtro caſu, licèt prius à fœmina fuerit ſolicitatus; tamen illicitos, & inhoneſtos ſermones cum illa in Confeſſione habet. Ergo, vigore dictæ Conſtitutionis, eſt denunciandus.

3. Non reticebo tamen, Sanctarellum, virum doctũ, *in tract. de hæreſi, c.46. n.6.* docere, etiam poſt Bullam Greg. XV. non eſſe denunciandum Confeſſarium, qui à muliere ſolicitatus, eius libidini conſenſit. Idem etiã docet Sancius *in ſelectis, diſp.11. n.25. & 26* Peirin. *vbi infrà, §.3. n.10.* Homobonus *de exam. Eccl. tom.2. tr.11. c.12. q.26.* & Bonacina *in tract. var. diſp.6. pun.3. n.17.* Vnde hæc opinio probabilis, & tuta etiam mihi videtur. Et verba Bullæ Greg. XV. *ſuperius* adducta, poſſet aliquis intelligere, non de Confeſſario conſentiente ſolicitationi pœnitentis; ſed de Confeſſario de rebus turpibus in confeſſionario cum aliqua muliere confabulante, abſque ſolicitatione ad aliquid inhoneſtum perpetrandum. Et ita docet Peirinus *in priml. Minim. tom.2. conſtit.4. Greg. XV. §.2. n.2.*

RESOL. LVII.

An Confeſſarius conſentiens ſolicitationi, ſed ſtatim deſiſtens de turpi illa materia loqui, differendo illius complementum ad aliud tempus, & non præbendo pœnitenti abſolutionem, incidat in Bullam Greg. XV. & ſit denunciandus? Ex p.4. tr.5. Reſ.4.

Sup. hoc in Reſ. præterit. & ſeq & ſup. in Reſ.49 §. Nota etiam. & ſeq.

§.1. Ad hoc dubium negatiuè reſpondet Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib.1. cap.34. n.10.* vbi ſic ait: Si Confeſſarius ſolicitationem amplectens de materia illius loqui deſiſtat, ac libidinis complementum in aliud tempus & locum differat, neque fœminæ ſolicitatrici abſolutionem impendat, probabilius eſt decreta hæc minimè violaſſe. Ita ille, quod etiam antea docuerat *opuſc. de Confeſ. ſolic. tract.1. cap.6. n.8.* & ratio eſt, quia Confeſſarius in hoc caſu ſolummodo videtur infidelis miniſter, qui mulierem ab impudico propoſito noluit diſſuadere, cùm hoc ad Confeſſarij munus propriè attineat: non verò vocandus eſt ſolicitator, neque volens iniuriam inferre Sacramento, vt colligi poteſt ex eo quòd noluerit abſolutionem tanquam indiſpoſitæ impendere. Neque poteſt dici abutens Sacramento poſitiuè quod ad tranſgreſſionem decreti neceſſario exigitur, vt teſtantur illa verba, *Allicere,* & *Prouocare,* quæ abuſum Sacramenti actiuum denotant; ſolum igitur dicendum eſt, non bene vtens Sacramentum miniſtrans. Ita Souſa & alij, quos adduxi *in 1. p. tract.4. reſol.11.*

Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

2. Verùm contrariam ſententiam ego ſequor, nam vt Confeſſarius dicatur verè ſolicitator, non eſt opus, vt abſolutionem ſacramentalem impendat, nec vt de rebus venereis longiùs cum pænitente loquatur, ſed ſufficit ſolicitationi fœminæ acquieſcere, nam talis conſenſus ad illam ſolicitationem non efficitur mentaliter, ſed verbis; ergo eo ipſo quod ita ſolicitationi conſentit, dicitur habere inhoneſtos ſermones cum pænitente, quod prohibet Greg. XV. *in ſua Bulla,* nec enim magis, aut minus mutat ſubſtantiam, aut differunt ſpecie, vt patet *in l. fin. de fundo inſtruct. l. ſi is cui ff. quemadmodum ſeruit. amittat.* & docet Surdus *conſil.305. n.66. & conſil.368. n.13.* Marius Antonius *var. reſolut. lib.3. reſol.39. n.4.* Ferrerus *in conſtit. Cathalon. gloſſa 8. n.155.* & alij. Ergo, &c. Sed de hac quæſtione inferiùs etiam redibit ſermo.

Inferius in Reſ. quæ nunc hanc ſequetur.

RESOL. LVIII.

An ſi Confeſſarius conſentiat ſolicitationi, ſit denunciandus vigore Bullæ Greg. XV. Ex p.4. tr.5. Reſ.42.

Sup. hoc in duabus præcedentibus Reſ. & ſup. in Reſ.49. §. Nota etiam. & ſeq.

§.1. Affirmatiuè reſpondet Fagnndez *de præcept. Eccl. in 2. edit. præc.2. lib.4. cap.3. n.56. & 57.* quia Summus Pontifex in dicta Bulla omnes illicitos & inhoneſtos ſermones, quos Confeſſarij cum pœnitentibus habuerint, prohibet, & dictos Confeſſarios denun

dennuciandos eſse ſtatuit; ſed Confeſsarius conſentiens ſolicitarioni, commiſcet cum pænitente illicitos, & inhoneſtos ſermones; ergo denunciandus erit. Ita Fagundez, & ante illum ego ipſe *in 1. part. tra-*
Qua hic eſt ſup. Reſ.56. *ctatu 4. reſolut.*11. ſed *ibi* obſeruaui multos Doctores etiam interminis Bullæ Gregorianæ circa præſentem quæſtionem negatiuam ſententiam docere.

RESOL. LIX.

An ſi Confeſsarius conſentiat in ſolicitatione metus cauſa, ſit denunciandus, & ab Inquiſitoribus puniendus? Ex p.4.tr.5. Reſ.15.

Pro contra in hac Reſ. in Reſ. ſeq §. 1. AD hoc dubium ita reſpondet Ioan. Sancius *in ſelectis diſp.*11.*num.*30. Si vocatus Confeſsarius ad ægrotantis fœminæ confeſſionem ab ipſa ſolicitaretur, minas ſuperaddente ſe exclamaturam vim ſibi ab illo inferri, niſi conſentiat, ſicque ipſe ob vitandam infamiam actui impudico conſentiat, non erit locus conſtitutioni Pontificiæ. Ita ille, qui citat Acugnam & Graffium, quibus ego addo Peytinum *de priuileg. Minim. tom.*2. *conſtit.*4. *Gregor. XV.* §.3. *num.*9.

2. Verùm ſi talis Confeſsarius denunciaretur, Antonius Souſa *in aphoriſm. Inquiſ. lib.*1. *cap.*34. *num.*28. *& in opuſc. de Confeſ. ſolicit. tract.*1. *cap* 17. *num.*8. *& ſeq.* putat puniendum eſse ab Inquiſitoribus arbitraria & extraordinaria pæna, ſine tamen abiuratione; ſed nouiſſimè Freitas *tract. de Confeſ. ſolic. quæſt.*11. *numero* 36. docet dictum Confeſsarium non eſse denunciandum, neque poſse illum Inquiſitores pæna arbitraria punire.

RESOL. LX.

An metus, & vis excuſent Confeſsarium à pænis contra ſolicitantes?

Et an talis Confeſsarius, qui metu deliquit, debeat abiurare?

Et deducitur, quod qui metu peccat, pænam extraordinariam non effugit. Ex p.10. tr.14. & Miſc.4. Reſ.42. aliàs 40.

Pro contra in hac Reſ. in Reſ. prætegita. §. 1. POnit caſum Carena *par.*2. *tit.*6.§.19.*n.*94. de Confeſſario, qui vocatus à fœmina pro eius Confeſſionibus audiendis ab ea ſolicitatur ad turpia, quæ etiam minas ſuperaddit, ſe exclamaturam vim ſibi inferri, niſi conſentiat, ob quæ, poſtulanti fœminæ conſentit. Et dictus Carena putat in tali caſu Confeſſarium incurrere pœnas Bullarum, & eſſe Inquiſitoribus denunciandum; quia, ait ipſe, inhoneſta perficit cum fœmina occaſione Confeſſionis, & in Bulla noſtra Gregoriana comprehenditur habens tractatus, & ſermones inhoneſtos cum fœminis in Confeſſione Sacramentali, vel occaſione eiuſdem. Nec ex capite metus poteſt ſe tueri iſte Confeſſarius, quia iſte metus eſt leuis, vti etiam dixit Peyrinus *de priuileg. Minimor. tom.*2. *ad Conſtitutionem Gregorij XV. verſ. quartum*, §.3. *num.*9. Et iſte leui iſto timore correptus, & vt in conſtantem virum cadere metus dicatur, debet probabiliter timeri, vt notant Doctores *in leg. metum, l.* 2. *ff. quod metus cauſa*, vnà cum aliis allegatis per Sanchez *de Matrim. lib.*4. *diſput.*1. *numero* 15. Hucvſque Carena.

2. Sed audiamus Eſcobar à Corro *de Confeſsar. ſolic. part.*1. *tit.*... *quæſt.*2. §. 2. *num.* 33. vbi ſic ait: Amplia octauo, dum Confeſſarius vi, aut metu commotus fœminam minantem turpiter violet in Sacramentali actu, aut cum ea habeat inhoneſtos actus; nam debet puniri; & coram Inquiſitoribus denunciari ex nouo Gregorij Decreto, quamuis mitiori pæna, quam minuere debet vis, & metus, ſicut & culpam per Text. *in cap. Sacris.*5. ibi. Licèt metus attenuet culpam, quia tamen eam non prorſus excludit. Dixi in Sacramentali actu; quia ſi ab initio fœmina aperiat animum non confitendi, & ita prouocet Confeſſarium, vt dicat, quod ſi non conſentiat, vociferaturam vim ſibi à Confeſſario illatam, & Confeſſarius ſuæ infamiæ vitandæ cauſa conſentiat, puniri non debet per Inquiſitores, nec extraordinaria pæna, quia deficit Sacramentum, & eius iniuria nec ex parte Confeſſarij ſimulatur, nec adeſt ratio, qua pænis ſubiiciatur. Ita ille.

3. Verùm nouiſſimè abſolutè docet Ioſeph de Ianuario, *de Caſ. reſeru. reſol.*58. per totam, ſupradictum Confeſſarium non eſſe denunciandum, neque incurrere in pænas conſtitutionis Gregorianæ. Nec obſtat, ait, quod in contrarium adducit Carena, quod hic Confeſſarius inhoneſta perficit cum fœmina occaſione Confeſſionis, & in Bulla noſtra Gregoriana comprehenditur habens tractatus, & ſermones inhoneſtos cum fœminis in Confeſſione Sacramentali, vel occaſione eiuſdem. Reſpondeo, quod occaſio Confeſſionis eſt arrepta à fœmina ad perficienda inhoneſta cum Confeſſario, & Confeſſarius in ordine ad hanc arreptionem, ſe habet merè paſſiuè, cùm ipſe acceſſerit animo audiendi peccata illius fœminæ tantùm. Et ſic non Confeſſarius occaſione Confeſſionis, tractatus, vel ſermones inhoneſtos habuit, ſed fœmina: cùm ergo Bulla Gregoriana loquatur de Confeſſariis habentibus tractatus inhoneſtos occaſione Confeſſionis, non verò de fœminis, conſequenter nec hæ, nec illi ſunt denunciandi, &c. Tantò magis, quia ratione metus Conſtitutio Gregoriana non obligat.

4. Dices Secundò ex eodem Carena *loc. cit. num.*96. *&* 97. Quod talis metus eſt leuis, quia non debet in eo caſu damnum aliquod probabile timere Confeſſarius ex acclamatione illius fœminæ, ſed Deum præ oculis, & peccatum non committere: ſed poſito quod peccet, non eſt denunciandus, vt dixi. Dices Tertiò, etiamſi Confeſſarius ſit ſolicitans à Pœnitente, & conſentit, eſt denunciandus: ergo etiam in caſu noſtro. Reſpondeo, tranſeat Antecedens, cùm probabile ſit quod non ſit denunciandus, vt probant Doctores in reſponſione huius reſolutionis citati; & negatur Conſequentia, quia metus facit ceſſare obligationem legis poſitiuæ vt dixi. Et cùm in caſu noſtro metus ſit, non verò in ſimpliciter conſentiente, ideò in caſu noſtro non eſt denunciandus Confeſſarius ſolicitans: eſt tamen denunciandus ſimpliciter conſentiens. Dicam tamen vnum; nàm durum nimis mihi videtur dicere, quod Pœnitens, quæ ſimpliciter eſt auctrix, & inuentrix huius mali, ipſa deinde teneatur accuſare Confeſſarium ab ipſa vi inductum ad tantum ſcelus; & deindè Confeſſarius coactus ad malum ſit puniendus, & inducens ſit impunita, accuſatrix, teſtis præcipua. Qua Iuſtitia hoc poſſit procedere ignoro. Et hæc omnia docet Ianuarius, *vbi ſuprà*; cui adde Patrem Leandrum, *de Sacram. tract.*5. *diſp.*13. *quæ.*23. *in fine*, ex pia intentione DD. Inquiſitorum.

5. Vndè ego in hac difficultate media via incedo, nempè vt talis Confeſſarius puniatur ab inquiſitoribus arbitraria & extraordinaria pœna; quia qui metu peccat, pœnam extraordinariam non effugit. Probat Text. *in cap. Sacris, de iis quæ vi* in illis verbis: *Licet metus attenuet culpam, non tamen eam prorſus excuſat. & in leg. Seruos. Cod ad leg. Iuliam, de vi publ.* Baldo, & Salicet. *ibidem poſt numer.*3. Tiraquellus *de pœnis temp. cauſ.*36. *num.*1. *& ſeqq.* Couarruuias *in* 4. *Decret. part.*2. *capit.*3. §. 4. *numer.*7. Clar. *in pract.* §. *final.*

Digitized by Google

nal. quæſtione 60. verſ. Solet dubitari. Iacob. de Graff. *in ſuis deciſ. lib.2. cap.64. num.11. verſ. Sed an excuſetur à pœna homicidij.* Farinacius *de pænit. temp. quæſt.97. caſu 1. num.23.* ſed Confeſſarius in hoc caſu metu delinquit, vt ſupponitur: ergo &c. Vnde puto talem Confeſſarium non debere abiurare. Et hæc omnia mecum docet Antonius Souſa, *Opuſ. de Confeſſ. ſolicit. tract.1.cap.17. num.9. & 10.* Quare, nec ſequor ſententiam Carenæ, nec Ianuarij, ſed mediam; quam olim docui in loco citato à Ianuario. & Leandro.

RESOL. LXI.

An ſi pœnitens ſolicitet ad fornicandum, & Confeſſarius renuet, contentus tamen oſculis, vel tactibus, ſit denunciandus?

Et quid de aliis ſimilibus, v.g. ſi fœmina prouocat Confeſſarium ad ſodomiam, ipſe vero ad naturalem congreſſum incitaret, vel ſi fœmina ſolicitaret ad fornicandum, ipſe autem ad mollitiem, vel è contrà?

Et an ſi fœmina Confeſſarium ſolicitaſſet, poſtea verò dolore tacta pœniteat, vt abſolutionem petat, Confeſſarius tamen ſolicitet illam, an in tali caſu Confeſſarius ſit denunciandus? Ex p.4. tr.5. Reſ.13.

§.1. NEgatiuè reſpondet doctus Caſtrus Palaus *tract.4. diſp.9. punct.5. num.4.* quia quando Confeſſarius renuit congreſſum volens ſe tactibus tantùm delectari, non cenſetur ſolicitare ad malum, ſed ſolicitationi factæ à fœmina conſentire, fœmina enim inducens ad congreſſum, tacitè & in virtute inducit ad oſcula, & tactus, vtpote præuia ad illum, eâque de cauſa manifeſtato congreſſu in confeſſione nulla eſt obligatio confitendi tactus & oſcula: ergo Confeſſarius ſuadens ſolùm tactus, renuens vlteriùs proſequi, non perſuadet fœminam ad congreſſum ſolicitantem aliquod malum, ad quod ipſa non induxerit, imò ſi benè perpendatur, ſolùm perſuadet fœminam vt contenta ſit ſolicitatione ad tactus & oſcula, neque vltrà velit procedere. Hæc omnia Caſtrus.

2. Sed contrariam ſententiam docuit Ioan. Sancius *in ſelectis diſp.11. num.28.* vbi ſic aſſerit: Si fœmina ad actum naturalem Veneris inſtiget, Confeſſarius tamen illum renuat, intendens ſolùm tactibus ſe obiectare, & ad eos ſolos prouocet, tunc denunciandus erit Confeſſarius, cùm tam à copula, quàm ab oſculis, & tactibus auertere poſſet fœminam. Sic ille, qui multas rationes adducit pro hac firmanda opinione. Certum eſt etiam in vtraque ſententia, quòd ſi fœmina prouocaret, v.g. Confeſſarium ad ſodomiam, ipſe verò ad naturalem congreſſum incitaret; vel ſi fœmina ſolicitaret ad fornicationem, ipſe autem ad mollitiem, vel è contra, certum quidem eſt Confeſſarium in tali caſu fore denunciandum, quia ſolicitauit fœminam ad malum, ad quod non fuit ab illa inductum.

3. Notandum eſt etiam hic obiter quòd ſi fœmina Confeſſarium ſolicitaſſet, poſtea verò dolore tacta pœniteat, vt abſolutionem petat, Confeſſarius tamen ſolicitet, erit vtique in tali caſu Confeſſarius denunciandus, quia poſtquam fœmina ceſſauit à ſolicitatione, in illo ſtatu eſt conſtituta ac ſi numquam ſolicitaſſet: ergo tunc ſolicitatio facta à Confeſſario non poteſt dici continuatio fœmineæ ſolicitationis, ſed noua ſolicitatio ex parte ipſius Confeſſarij.

RESOL. LXII.

An quando Confeſſarius, & fœmina ad inuicem ſe ſolicitant, ſit in tali caſu Confeſſarius denunciandus? Ex p.4. tr.5. Reſ.14.

§.1. REſpondet Sancius *in ſelectis diſp.11. num.26.* Acugna *de Confeſ. ſolic. quæſt.11. num.1.* Caſtrus Palaus *tract.4. diſp.9. punct.5. num.4.* Peyrinus *in priuileg. Minim. tom.2. conſtitut.4. Gregor. XV. §.3. numero 10.* & alij; quòd ſi ad inuicem fiat ſolicitatio, à fœmina primò, à Confeſſario deinde, ita vt mutuò ſe pelliceant, non fore denunciandum Confeſſarium, quia illa non eſt prouocatio ex parte Confeſſarij, ſed in prouocationem factam conſentire, & illam continuare.

2. Sed hodie hoc non procedit ſtante Bulla Gregor. XV. & in terminis aliarum conſtitutionum, quando Confeſſarius, & pœnitens ſimul ad inuicem ſe ſolicitarent, nam in tali caſu dicendum eſt Confeſſorem contra Bullas delinquere, & ita docet Souſa *in aphoriſm. Inquiſ. lib.1. cap.34. num.11.* & Freitas *in editione nouiſſima de Confeſ. ſolicit. quæſt.11. num.35.* qui citat Souſam in alio loco, nempe *in opuſc. de Confeſ. ſolicit. tract.1. cap.6. num.9.* vbi ſic ait: Si Confeſſarius, & pœnitens ſimul & ad inuicem ſeſe prouocent, dicendum eſt Confeſſorem in decretum delinquere; & ratio eſt, quia Confeſſarius in ſimili euentu fuit verè ſolicitator, animúmque impudicum actu exteriori patefecit, nec vt faceret prouocatus fuit ab incontinente fœmina, cùm non ideo ſolicitauit, quia ſolicitatus fuerit, atque adeò ſolicitatio fœminæ per accidens ſe habuit ad ſolicitationem Confeſſarij, ex quo ſequitur nullo modo excuſari poſſe Confeſſarium, qui poſtquam fœminam prouocauit, nouit ſe ab illa ſolicitandum fore, quia hoc etiam per accidens eſt. Ita Souſa, & ego.

RESOL. LXIII.

An Confeſſarius incidat in Bullas Pontificias, ſi ſolicitat fœminam in aliis Sacramentis Baptiſmi, Matrimonij, &c. Ex p.4. tr.5. Reſ.16.

§.1. REſpondeo negatiuè cum Lezana *in ſumma quæſt. Regular. cap.19. num.34.* Sancio *in ſelectis diſp.11. num.42.* Acugna *quæſt.16. num.6.* & *ibi* Freitas *num.10.* Caſtro Palao *tract.4. diſp.9. punct.1. num.4.* Sanctarello *de hæret. diſp.46. dub. vnic. num.5.* Peregrino *in conſtitut. Cleric. Regular. part.1. cap.5. lit. M,* Martino Bonacina *in pract. var. diſp.6. punct.3. num.7.* Laurentio de Peyrinis *in priuil. Minim. tom.2. conſt.4. Gregor. XV. §.5. num.17.* & aliis, nam in omnibus conſtitutionibus Pontificum fit mentio tantùm de Sacramento Pœnitentiæ. Deinde rariſſimè occurrit, vt in aliis Sacramentis Confeſſarius ſolicitet fœminas, quod faciliùs accidit in Sacramento Pœnitentiæ, & ideo Pontifices in ſuis Bullis intenderunt obuiare abuſibus, qui in dicto Sacramento Pœnitentiæ frequentiùs, & commodiùs fieri poſſunt, cùm in illo fœminæ ſua peccata carnalia manifeſtant, & inclinationem ad ea, vnde facilè poteſt Confeſſarius ſumere occaſionem ſolicitandi pœnitentes ad turpia, quod, vt dictum eſt, non accidit in adminiſtratione aliorum Sacramentorum. & ita hanc ſententiam docet iterum Freitas *vbi ſuprà in editione nouiſſima num.11. & ſeq.* reprobans Mouram *opuſcul.1. de incantat. ſect.3. cap.3. num.17.*

RESOL. LXIV.

An hoc crimen ſufficienter probetur per teſtimonia duarum fœminarum?

Et an ex vi vnius fœminæ quantumuis honeſtæ delatione non ſit Confeſſarius in carcerem detrudendus? Ex p. 1. tr. 4. Reſ. 28.

Sup. hoc in §. vlt. Reſ. ſeq.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Paramus *de origine Inquiſit. lib. 3. quæſt. 10. n. 158. & 165.*

2. Sed contrariam ſententiam, & meritò, docet Sanctarellus *tract. de hæreſi, c. 44. dub. vnico, n. 6.* Peirinus *de priuileg. Minimorum, tom. 2. Conſtit. 4. Greg. X V. §. 8. num. 23.* Bonac. *tract. variar. diſp. 6. punct. 3. num. 26.* Ioannes Sancius *in Selectis, diſp. 11. num. 46.* & alij. Ortiz verò *in ſumma, cap. 24. num. 11.* tres fœminas ait ſufficere: quatuor tamen expoſcit Acugna *de Confeſſ. ſolicit. quæſt. 23. num. 11.* qui etiam *num. 27.* docet, ex vnius fœminæ, quantumuis honeſtæ, delatione, non eſſe Confeſſarium in carcerem detrudendum. Vide etiam Barboſam *in Confeſſ. ſolicit. poſt. Flor. Inquiſ. fol. 231.*

Sup. hoc ibidem § 1 ad med. verſ. ex vnius fœminæ. & in alio verſ. eius annot.

3. At ego puto, hæc omnia remittenda eſſe iudicio, & prudentiæ Dominorum Inquiſitorum, qui conſiderare debent circunſtantias, & qualitates, tam fœminarum denunciantium quàm Sacerdotum, qui accuſantur. Sed circa præſentem quæſtionem vide Conſtitut. Gregor. X V. *in §. 7.* & plura apud noſtrum Molfeſium *in ſumma, tom. 1. tract. 7. c. 24. n. 36. & ſeq.*

RESOL. LXV.

An teſtimonium duarum fœminarum ſufficiat ad carcerationem Confeſſarij ſolicitantis?

Et an ſufficiat ad condemnationem huius criminis duarum fœminarum teſtimonium? Ex part. 4. tract. 3. Reſ. 55.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docet Acugna *de Confeſſar. ſolicitant. quæſt. 23. num. 9.* ſi complices fuerint; & Souſa *opuſc. de Confeſſar. ſolicitant. tract. 2. cap. 21. concluſ. 4. num. 8.* docet, quòd niſi fœminæ ſint probatæ vitæ, & famæ, non ſufficiunt duæ deponentes de diuerſis actibus ad incarcerandum Confeſſarium, ſed ad minus tres requiruntur, vnde Aloyſius Bariola *de Confeſſar. ſolicit. quæſt. 15.* ſic ait: Vt Inquiſitores procedant contra Confeſsarios, priùs conſtare debet de delicto per duos teſtes ſaltem fide dignos, quod etiam docuit Molfeſius *vbi infrà.* Sed ego puto cum Ioanne Sancio *in ſelect. diſp. 11. num. 47.* hoc remittendum eſse iudicio Inquiſitorum, qui qualitates & mores denunciati, & denuntiantium prudenter debent inſpicere; exiſtimo tamen abſolutè contra Canteram *in qq. crim. cap. 1. de probat. per teſtes, quæſt. 1. num. 47.* ex vnius fœminæ quantumuis honeſtæ delatione non eſse Confeſsarium in carcerem detrudendum, & ita tenet Freitas *in addit. de Confeſſar. ſolicitant. quæſt. 4. num. 27.* & Souſa *vbi ſupra*, dum aſserit, quòd talis Confeſsarius iuſtè poſſit incarcerari ſi duæ fœminæ probatæ vitæ aduersùs illum denuntiauerint; ergo ſecundùm Souſam vna non ſufficeret, quod etiam apertè docet *cap. 21. num. 6.* prædicta tamen delatio erit ſufficiens ad inquirendum, quòd ſi per Inquiſitionem apparuerit, vt rectè obſeruat Freitas *loco cit. num. 28.* Confeſſarium leuem, ſeu potiùs malæ vitæ eſſe, poterit & tunc capi; & ideo Molfeſius *in ſumma tom. 1. tract. 7. cap. 25. num. 39.* ſic ait. Dum eſt ſola denuntiatio, vel depoſitio mulieris ſolicitatæ ad turpia, quæ ſit bonæ famæ, Domini Inquiſitores verbotenus ſe informent de qualitatibus Confeſſarij, ſi aliàs inquiſitus ſit de ſimilibus, nam in pari qualitate præualet Confeſſarius, vt ab iiſdem Dominis audiui, & ita ſeruatur in praxi. Sic ille.

ſup. hoc in Reſ. præterita §. Sed. in fine, & infra in 11 11. Reſ. 11. §. Sed hæc. à lin. 5. verſ. Nam ſi.

2. Ex quibus infertur eſſe reprobandam opinionem Parami *lib. 3. de orig. Inquiſit. quæſt. 10. num. 158. & 165.* aſſerentis, ſufficere ad condemnationem huius criminis duarum fœminarum teſtimonium: ſed aduersùs hanc ſententiam, & meritò, inſurgit Acugna *de Confeſſ. ſolicitant. quæſt. 23. à num. 4.* Peyrinus *de priuileg. Minim. tom. 2. conſtit. 4. Gregorij XV. §. 8. num. 23.* Souſa *loco citato, num. 12.* qui docet quatuor teſtes non probare ſufficienter & plenè hoc delictum; ſed aduersùs Souſam tenet Acugna *quæſt. 23. num. 11.* imò Ortiz *in ſumma cap. 24. num. 11.* ait dictum trium fœminarum ſufficere; ſed ego puto hoc remittendum eſſe iudicio Inquiſitorum, vt alibi docui, & ipſemet doctus Souſa concedit, qui quidem omnia maturè conſiderabunt, quia cùm in hoc crimine proceditur, vt in crimine hæreſis, vbi teſtes non publicantur, atque ideo plenus defenſionis ordo non conceditur, ſemper timeri poteſt ne innocens damnetur, quamuis quilibet teſtis ſingularis ſit probatiſſimus, ignotum tamen eſt iudici, quid illi à reo obiici poteſt. Ita Souſa *num. 7.* vnde diligenter omnia perpendant ſacræ fidei Quæſitores in caſibus contingentibus.

Sup. hoc in Reſ. præcedent. in principio.

RESOL. LXVI.

An ſi aliquis ſub ſigillo naturali ſciat ab aliquo mulierem fuiſſe ſolicitatam à tali Confeſſario, teneatur illum denunciare?

Et quid in caſu hæreſis formalis? Ex part. 1. tract. 4. Reſ. 24.

§. 1. NEgatiuè reſpondet, ex Societate I e s v, Fagundez *de præcept. Eccleſ. tract. 2. lib. 4. cap. 3. num. 31.* vbi ſic ait: [Si huiuſmodi ſolicitatio ſub ſecreto naturali ſciatur, denunciatio fieri non debet: nam, cùm huiuſmodi ſecretum non vergat in detrimentum proximi, & obſeruatio illius aliunde ſit de iure naturali; denunciatio autem tantùm de iure poſitiuo; fortius vinculum iuris naturalis præualere debet minùs forti.] Hæc ille.

Sup. hoc in duabus Reſ. ſeq.

2. An iſta ſententia ſit probabilis, videant viri docti: nam, ſi talis Confeſſarius non ſit emendatus, vel non adſit ſpes emendationis per ſecretam correctionem, facilè poterit alias fœminas ſolicitare; & ita tale ſecretum vergeret in damnum tertij, & Reipublicæ. Et ſic notauit Freitas *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſolic. q. 21. num. 16.* quòd quidam Confeſſarius per decem annos perditè, & effrænatè ſolicitationibus, & turpibus actibus in ipſo Confeſſionis loco operam dederat, per quod tempus à nulla ſolicitata delatus eſt. Ideò puto in tali caſu, ſi ipſa mulier hoc non fecerit, talem Sacerdotem eſſe ab altero, qui hoc ſcit, etiam ſub ſecreto naturali, denunciandum. Et de hoc, in caſu hæreſis formalis, non eſt dubitandum, & contrarium aſſerere eſſet falſum: idcircò, ſi aliquis ſciat, aliquem eſſe Hæreticum, vel ab ipſo, vel ab alio, etiamſi dederit fidem, & iuramentum adhibuerit, de non manifeſtando ſecreto, tamen tenebitur reuelare.

RESOL. LXVII.

An quis excuſetur à denunciatione Confeſſarij, ſi hoc ſciat ſub ſigillo ſecreti? Ex part. 4. tract. 5. Reſ. 32.

§. 1. Affir

Quæ hic eſt Rel. antecedens, & in Rel. ſeq.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Fagundez *de præcept. Eccleſ. pr.2.lib.4.cap.3.num.31.* cuius ſententia mihi non placuit, *in part.1. tract.4. reſol.24.* & nouiſſimè ex eadem Societate illam impugnat Caſtrus Palaus *tom.1. tract.4. diſp 9. punct.* 10. *num.*5. Ratio eſt manifeſta, quia, vt probat Leſſius *lib.2.cap.30. dub.6. num.*48. & DD. communiter, certum eſt, ſi denuntiatio eſt neceſſaria ad damnum aliquod publicum, vel priuatum, aduertendum promiſſionem ſecreti etiam iuramento confirmatam non obligare, nullum enim iuramentom promiſſorium cadens in damnum tertij, & Reipublicæ obligat, ac proinde talis tenetur illud apetire, non ſecus ac ſi non promiſiſſet.

2. Sed hæc omnia accidunt in caſu noſtro, vt non cœcutienti patet, nam expedit bono Reipublicæ Chriſtianæ tales Confeſſarios puniri, & ideo Gregorius XV. aſſeruit in ſua Bulla in hoc caſu procedendum eſse, ſicut proceditur in cauſis fidei ergo, &c.

RESOL. LXVIII.

An quando quis ſub ſecreto naturali ſcit ſolicitationem in confeſſione, teneatur illam denunciare?

Et quid, ſi ſecretum fuiſſet promiſſum ſub iuramento?

Et infertur, quod hæreſis & ſolicitatio in confeſſione eſt denuncianda abſque præuia correctione fraterna, & ſi tales emendati fuerint. Ex part.9. tract.8. & Miſc. 3. Reſ.46.

Olim in duabus præcedentibus Reſ.

§.1. PRoui ſunt aliqui ex Doctoribus Luſitanis ad tuendam ſententiam negatiuam circa præſentem difficultatem; & ideò Ego olim Fagondez impugnaoi, & nunc impugno Fragoſum, qui *in Republic. Chriſt. tom.2. part.2. lib.5. diſput.14.* §.1. *num.*11. ſic ait: Qnòd ſi crimen ſolicitandi ſciatur ſub ſecreto commiſſo, non eſt denunciandum; quia ſicot Iudex non poteſt obligare, vt illi denuncietur reus, de quo nulla eſt infamia, nec indicia ſufficientia, quòd cummiſerit tale, vel tale delictum; quoniam hoc eſſet infamare illum contra legem diuinam cum onere reſtituendi: ſic etiam, cùm delictum ſcitur ſub ſecreto, nec ab alio, quàm ab vno ſcitur, non poteſt manifeſtari Iudici inquirenti generaliter, nec ſpecialiter, cùm ſecreta non ſubſint punitioni Iudicis, ſed diuinæ vindictæ. D. Thomas 2.2. *quæſt.70. artic.* 10. Nauar. *in Manuali, cap.18. in fine;* & alia via illi delicto obuiari poteſt, D. Thomas ſupra *quæſt.69. artic.*2. Nauar. cit. *num.60. & 61.* niſi criminoſus is eſſet huiuſmodi ſolicitationibus aſſuetus, & ad eadam crimina iterenda præparatus: tunc præmiſſa correctione fraterna, ſi poſt illam non ſperetur emenda, denuncietur. D. Thomas *dict. quæſt.70. artic.*1. & Sotus *lib.5. de Iuſt. qu.7. artic.*1. & Nauarr. ibi proximè, *num.*60. vbi quando alia via excuſari non poteſt, id ſolum detegatur, quod remedio eſt neceſſarium: & loquitur de delicto vergente in perniciem tertij, cui alia via obuiari non poteſt. Ergo nullo modo ſolicitantes ſunt detegendi, ſi ſub ſecreto commiſſo crimen ſeiatur, & poſſit huic malo alia via occurri, maximè per correctionem Euangelicam, aut per alia remedia, quæ charitas, & zelus animarum docere ſolet. Ita Fagundez.

Sup. his in tom. 6. tr. 1. Reſ.94.95. & nouiſſimè in §. vlt. Reſ. 96.

2. Sed eius ſententiam prorſus reiiciendam eſſe puto, & nouiſſimè illam refellit Eſcob. à Corro, *de Confeſſ. ſolicit. par.2. quæſt.3.* §.4. *num.45. & 46.* etiam ſi ſecretum fuerit promiſſum cum Iuramento, quia tunc eſſet vinculum iniquitatis. Quod etiam, me citato, tenet Carena *in Praxi S. Officij par.2. tit.9.* §.5. *num.*22. *& tit.6.* §.22. *num.*123. Boſſius *poſt tract. de Iubil. in Appen. dub.26. num.87. & ſeqq.* Sanctarellus *tract. de Hær. cap.9. num.*10. Suarez *de Fide, diſput.*20. *ſect.*4. *num.*17. & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia ſolicitatio in Confeſſione eſt delictum, quod vergit contra bonum publicum, & cummune, ſcilicet contra Sacramentum Pœnitentiæ, & ad illud Sacramentum accedentes; igitur, nullo obſtante ſecreto, etiam iurato (excepto Sacramentali) talis ſolicitatiu eſt denunciaoda.

Sup. hoc in Reſolutionibus not. 1. huius Reſ.

3. Addi verò, quòd aſſerit Fragoſus, vbi ſupra, de correctione fraterna, eſt maior difficultas. Ego tamen puto, quod ſtante edicto noſtri Sacri Tribunalis, hæreſim, & ſolicitationem in Confeſſione eſſe denunciandam abſque præuia correctione fraterna; & præter Doctores alibi a me citatos, hanc ſententiam nouiſſimè tenet Ouiedo *in Republ. Regular. part.1. tract.1. cap. vnico, q.2. n.48. cum ſeq.* Itaque licet, ſtando in iure naturæ, hæreticus iam emendatus non debeat denuntiari: ſed cum hodie ſtringamur poſitiuo iure, Eccleſiaſtico præcepto, Inquiſitorum edicto, tenemur hæreticum quantumuis occultum, & emendatum, denuntiare iuridicè Inquiſitoribus: tùm quia hæc poſitiua lex includit naturalem de præponendo famæ, & bono hominis particularis (qood quidem ex lege naturæ conſeruandum aliàs foret, exiſtente hæreſi occulta, & emendata) bonum commune, & Eccleſiæ, quod periclitaretur, ſi tam contagioſum flagitium ſemel commiſſum non extingueretur. Tum quia ſemper debet timeri, quod verè, (id eſt pertinaciter) hæreticus, qui cum plena deliberatione Matri Eccleſiæ contradixit, fictè ſe emendatum oſtendat; vt dicit Simancas *de Inſt. tit.9. nu.*12. & alias rationes tradunt alij. Quare nec teneamur fraternè corrigere, nec de emendatis, & correctis omittere denunciationem. Hæc ratio ſpecialis eſt, quia ex emendatione vnius delinquentis, (nempè hæretici, qui fortè fieret ex correctione fraterna) non ſatisfit bonum commune: deinde quia fortè ex illa hæreſi aliqui infecti ſunt. Nec alia eſt mens Dominorum Inqoiſitorum in illis verbis: [Sin comunicarlo con perſona alguna, porque aſſi conuiene vengais a manifeſtarlo.] Quia ſi conſultatio omnis prohibetur, & hæreticus fugiat; à fortiori intelligitur prohiberi præmitti admonitionem reſpectu perſonæ denunciandæ. Deinde, quia in dictis verbis intelligitur, nolle Dominos Inquiſitores, qui ob ſuam ſpecialem notitiam, & experientiam in delictis huiuſmodi indagandis, & aperiendis, committere aliis iudicium de emendatione damni facti, ſpe emendationis hæretici, vel ſolicitantis ad venerea in Confeſſione, ſed hoc ſibi reſeruare. Et tandem, quia cùm ex talibus criminibus tam graue damnum Reipublicæ prudenter debeat credi prouenire, quamuis criminoſus fortè poſſideat bonum famæ, (quia eſt ſecretum delictum) hoc bonum priuatum poſtponendum eſt incolumitati, & bono communi; quia bonum gentis eſt diuinius ex Philoſopho; & præſumptio de incerta emendatione eſt certa contra in hoc crimen hæreſeos lapſos, propter rationem dictam.

Alibi ſup. in Reſ.3 & 5. & pro Hæretico emẽdato, &c. hic etiã ſup. in Reſ.6. 7.§.Sed ego. & in Reſ. 8. à lin. 2. & in Reſ.5. §.Poſtea. in fin. & pro parte in tom. 6. tr.1. Reſ. 99. §.2. à lin. 6. verſ. Vide & pro parte in to.9. tr 7 ex doct. Reſ.81.§.vlt. propè fin.

4. Alij verò aſſerunt non concurrere in præſenti caſu ius poſitiuum cum naturali: ſed ius naturale nudum de conſulendo bono, & famæ proximi, monendo ante denunciationem; cum iure naturali potiori (vtique) de conſulendo bono communi, denunciando, & cum ſecuritate vitando fugam, prouidendo communi bono; quod non eſt dubium eſse de lege, & iure naturali præcipuo, & non qoidem nudo, ſed ſimul cum iure poſitiuo, legis, & præcepti Inquiſitorum, de ſtatim denuntiando hæretico: vnde, qui hæreticum ante monitionem denuntiat, præceptum iuris communis obſeruat propter rationem dictam: & ſimul ius, & præceptum poſitiuum, & Inquiſitorum. Nec ex hoc excuſatur ab obligatione correctionis fraternæ, ſi ſit poſſibilis, & iudicetur ad bonum ſpirituale profutura.

Nec

Nec id impedire intendunt Domini Inquiſitores, imò & illis id placet maximè, cùm non minus, ſed ardentius emendationem hæretici cupiant, quam alij; & quòd ad meliorem mentem reducatur per correctionem, & emendationem imò & ad ſupplicium fructuoſius pc.ſerendum. Et ideò hanc ſententiam, præter Ouiedum vbi ſupra, docet etiam Ioſeph Rocafull *in praxi Theol. mor. par. 3. lib. 3. cap. 6. num. 96. & 97.* probans hoc, vt ſupra viſum eſt, ex edicto Inquiſitorum, quod ſingulis annis promulgatur, quod habet vim legis Canonicæ, cùm Inquiſitores Apoſtolica auctoritate ferant illud, & Tribunal iſtud procedat cum maxima ſcientia, prudentia, & conſultatione. Probat ſecùdò, quia hoc crimen eſt grauiſſimum, contagioſum, & nociuum bono publico, cui rariſſimè poteſt remedium adhiberi per ſolam admonitionem priuatam; & licet hæreticus videatur emendatus poteſt hoc fingere, vt ſæpè fingunt; neque res tanta priuato iudicio committenda eſt. Probat tertiò, quia finis adæquatus huius denunciationis non eſt ſola correctio, & emenda fratris; ſed publica correctio, & ſecuritas aliorum fidelium, ad quem finem ſecreta admonitio nunquam eſt ſufficiens medium. Et ſententia contraria, addit Rocafull, habet locum ſecluſo edicto Inquiſitorum, quod non contradicit diuino iuri poſitiuo *Matthæi* 18. non enim prohibet, quin Euangelica correctio adhibeatur; ſed iubet, vt ea ſiue adhibita, ſiue non adhibita, denuncietur hæreticus. Poſſumus etiam dicere, ſemper præcedere monitionem: monetur namque ſemper Chriſtianus, ne aliquid contra fidem teneat: quæ monitio ſufficit vt cenſeatur quilibet Chriſtianus aliquo modo correctus: ſicut ad excommunicationem iuris ſufficit ipſa iuris monitio.

Sup hoc ſup. in Reſ. 3. §. Sed. & in Reſ. 4. & 5. & in to. 6. tr. 1. Reſ. 99. § vlt. à lin. 6. & ſignāter in lin. pen. & in to. 7. tr. 1. Reſ. 240. §. vlt. à lin. 4. & in to. 9. tr. 7. ex doctr. Reſ. 81. §. vlt. propè fin.

5. Ec tandem ſupra dictis Auctoribus addam Eſcobar à Corro *tract. de Confeſſ. ſolicit. par. 2. quæſt. 4. §. 1. num. 56.* vbi ſic aſſerit. Limita noſtram regulam in crimine ſolicitationis, quod deferendum Inquiſitoribus eſt abſque præuia correctione. Amplia Primò dictam limitationem, vt procedat, quamuis veriſimilis ſit ſpes emendæ; quia etſi iure naturali attento, de quo loquuntur, plures loci Sacræ Scripturæ, qui huic opponi videntur, obligatio denunciandi tunc eſſet, tamen inſpecto Inquiſitorum denunciandi præcepto, aliud dicendum eſt. Et verè ferendus non eſt Souſa *de Confeſſariis ſolicit. tract. 2. c. 6. num. 9. & 13. & in Aphoriſ. lib. 1. cap. 34. num. 57.* vbi abſolutè ait, quòd ſi crimen ſolicitationis ſit occultum, habeaturque moralis certitudo, quod ſeruato fraternæ correctionis ordine, Confeſſarius emendabitur, non licet eum denunciare, & aſſentiri videntur Io. de la Cruz. 1. *Directorij conſcientiæ, præc. 5. quæſt. 2. dub. 5. concluſ. 2.* Fagundex *ad 2. Eccleſiæ præceptum, lib. 4. cap. 2. num. 32.* Peirinis *in priuileg. Minimor. tom. 2. conſtitut. 4. Gregorij XV. §. 9. num. 26. & in addit. ad eandem Conſtit. cap. 11. num. 26. & 27.* quæ aſſertio deſtruit omnino obligationem denunciandi ſolicitantes, tum quia omnis actus ſolicitandi ad turpia ſua ex natura ſemper occultè fit: nunquam enim vidiſti, quod publicè fiat non ſolùm in Sacramento Pœnitentiæ, verùm nec extra. Et ſi pœnitens ſolicitata ad corrigendum accederet, Confeſſarius emendam ſimularet cauſa vitandæ denunciationis; & ſic raró ſimilia atrociſſima delicta debitam haberent coërcitionem cum Sacramenti iniuria, & animarum pernicie; quod nec ferendum, non conſulendum, eſt. Tum, quia ex hac opinione non adimpleretur finis magis principalis denunciationis, qui punitionis eſt quo nititur Inquiſitorum Edictum; & intendit ſolicitatores punire, vt tam ipſi, quàm cæteri, à tam horrendo crimine metu pœnæ ſaltem arceantur. Tum etiam, quia ex hac opinione plura gignerentur damna, & pericula in populo Chriſtiano, & nihil metus denunciationis proficeret; ſed potius tolleretur ſpe correctionis præbendæ; vt de facto accidiſſe noui à quodam Confeſſario ſatis docto, & probo, & Sanctæ Inquiſitionis Qualificatore, qui ſolicitatus fuit à quadam fœmina, & reſiſtendo, & conſulendo ei veluti Pater, & Paſtor, dixit impudica fœmina nihil eſſe timori; nam licet ipſe Confeſſarius eam ſolicitaſſet in Confeſſione, muniri correctione poterat ad non denunciandum. Itaque prædicta opinio ad peccandum anſam præbet, & ad polluendum ſactum fontem, ad coinquinandum animas fidelium, & ſpernendum Summorum Pontificum Decreta, & Inquiſitorum præcepta: quòd quidem ferendum non eſt. At ſi ſit ſpes emendæ, & non timor fugæ, poterit correctio fieri, non animo omittendi denunciationem; ſed vt emendatio quæ intenditur, citiùs conſequatur: & ſi punitio neceſſaria fuerit, poſteà adhibeatur per denunciationem, quæ omitti non debet. Tum quia ita adimpletur præceptum naturale corrigendi, & poſitiuum denunciandi. Tum, quia præceptum Inquiſitorum non omninò reiicit correctionem; ſed tantùm iubet, quod eius cauſa denunciatio non omittatur. Et hæc omnia docet Eſcobar loco citato. Itaque ex his patet, quòd noſtra ſententia non aduerſatur doctrinæ D. Thomæ: Vnde non eſt audiendus nouiſſimè Texeda *in Theol. mor. tom. 2. lib. 3. tract. 1. num. 103.*

RESOL. LXIX.

An quis teneatur denunciare Confeſſarium ſolicitantem, ſi hoc ſciat, & audiuit non ſolum à fide dignis, ſed etiam à leuibus perſonis? Ex p. 4. tr. 5. Reſ. 28.

§. 1. ET incipiendo quoad fide dignos certum eſt adeſſe obligationem, per ea, quæ adducit Villalobos *in ſum. tom. 2. tract. 17. diffic. 1. num. 15.* Nauarr. *de hæret. conſ. 3. num. 1.* Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. art. 1. pr. 8. art. 4. dub. 13. concl. 3.* Pitigianus *in pract. crim. regul. cap. 3. fol. mihi 167.* Leſſius *lib. 2. cap. 30. dub. 7. numero 49.* Reginaldus *tom. 2. libro 24. cap. 3. ſect. 6. numero 50.* Genuenſ. *in pract. cap. 2. numero 9.* Nauarra *de reſtit. lib. 2. cap. 4. num. 228.* & alij communiter.

2. Difficultas eſt, an quis teneatur denunciare ſi audiuit, v. g. Confeſſarium ſolicitaſſe à leuibus perſonis: & negatiuè videtur reſpondendum, per ea, quæ docet Rodriquez *in qq. Reg. tom. 2. q. 6. art. 7.* vbi firmat neminem obligatum eſſe denunciare, quod à gente parui nominis & æſtimationis audiuit, ita vt ſi illis fidem dederit, de facilitate in credendo poſſit à prudentibus notari, quod adeò eſt verum, vt procedat etiamſi à Superiore ſub pæna excommunicationis & in virtute Spiritus ſancti imperetur. Ita ille, & ita in terminis docet hanc ſententiam Fagundez *de precept. Eccleſ. pr. 2. lib. 4. cap. 3. num. 31.* vbi ſic ait. Si fœmina dicat coram multis ſe fuiſſe ſolicitatam à tali Confeſſario in confeſſione ſacramentali, & ea ſit fide digna, iam talis Confeſſor manet infamatus, & qui audiunt, tenentur ſub excommunicatione denunciare; ſecùs ſi ſit leuiuſcula, aut non ita fide digna, & ita hanc ſententiam docet etiam Portel, *in addit. ad dub. regul. ver. ſolicitare fœminas, num. 22.*

3. Sed ego contrariam ſententiam teneo in noſtro caſu, & in aliis pertinentibus ad ſanctum Officium, cùm talia delicta communi bono noceant, & ideo Thom. à Ieſu *in lib. de viſitat. tract. 1, cap. 15. num. 11.* ſic aſſeruit. Nemo tenetur peccatum, de quo eſt dubium, an fuerit commiſſum, vel quod à leuibus perſonis, vel minimè fide dignis referentibus audiuit denunciare; ſecùs verò ſi communi bono noceret, tunc

enim

enim ſimul cum dubio & leuitate referentium referri debet. Ita ille, & Octanian. Spatharius *in praxi de modo corrigendi Regulares, tract.5. cap.11. num.4.* ſic ait. Nullus tenetur denuntiare quod auditu tantum percepit, excipio tamen caſus in quibus vel ob grauitatem delicti, vel ob alium dignum reſpectum Prælati præcipiunt denuntiari ab omnibus etiam qui audierint, etſi aliter non ſciuerint. In quibus caſibus contra Rodriquez dico, ſubditos teneri ad denuntiandum, quæ audierint à quibuſcumque, nec ad illos pertinet diſcernere, an à viris bonæ famæ audierint, necne. Sed Prælati illud eſto iudicium & onus, qui ſic præcipit. Ita Spatharius, quæ omnia à fortiori procedunt in caſibus pertinentibus ad ſanctum Officium, in cuius edicto abſolutè & ſine vlla diſtinctione præcipitur ſub excommunicatione, vt ſi quis ſciuerit, vel audiuerit delicta in illo edicto contenta, Inquiſitoribus denuntiet. Igitur ſi quis audiuerit Confeſſarium aliquem fœminam ſolicitaſſe, tenetur illum denuntiare, nec ad illum ſpectat diſcernere, ſi ille, à quo hoc audiuit, ſit bonæ famæ, vel leuis conditionis. Adde, & hoc eſt maximum argumentum, quod, vt patet ex *c. in fidei fauorem, de hæret. in 6.* in S. Officio contra reos admittuntur teſtes aliàs inhabiles, vt excommunicati, criminoſi, infames, periuri, &c. & hoc quia crimen hæreſis, vel illam olens, eſt ita graue, & pernicioſum Reipublicæ, vt meritò in eius deteſtationem tales teſtes admittantur, vt ſic faciliùs delictum puniri poſſit, & extirpari, ex quo argumento neceſſariò concluditur delicta in edicto contenta eſſe Inquiſitoribus denuntianda, licèt illa fuiſſent audita ex ore hominum infimæ conditionis & famæ. Vnde ex his apparet eſſe reprobandum Homobonum de Bonis *in conſult. mor. tom. 1. part 4. reſponſ. 51.* non ſolum quia aſſerit, non teneri quem denuntiare Confeſſarium ſolicitantem, ſi audiuit à non fide dignis, ſed multo magis eſt reprehendendus, quia aſſerit, ad denuntiationem faciendam non teneri niſi fœminam ſolicitatam. Sed tu contrarium tene cum Fagundez *loc. cit.* & ita obſeruat praxis S. Officij: tenetur igitur non ſolùm fœmina ſolicitata denuntiare Confeſſarium, ſed etiam alij qui hoc audierunt ſaltem à fide dignis.

RESOL. LXX.

An Confeſſarius ſit denunciandus, qui concubinam in confeſſione de zelotypia arguit? Ex part. 4. tract. 5. Reſol. 43.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Io. Sancius *in ſelectis diſput. 11. num. 32.* vbi ſic ait: Sub pœnis Breuis comprehendi arbitror Confeſſarium laſciuè obiurgantem ſuam concubinam, Hiſpanè *ſi la pidiaſſe Zelos laſciuos.* nam talis actio maximè prouocatiua eſt ad laſciuiam, vel ad minus eſt ſignum oſtendens laſciuum amorem, zeloſum enim aliquem ſe oſtendere, non eſt aliud, quàm pœnitentis ſigna oſtendere, quòd alius, & non ipſe ſolus particeps ſit laſciui amoris fœminæ, & idem eſt ac ſi tunc diceret Confeſſarius: Pœnitet me quòd causā diſcontinuandi noſtrum affectum & amorem afferas; quod magis verum eſt iam ex decreto Gregorij XV. prohibentis in confeſſione illicitos tractatus, ſiue ſermones haberi. Ita ille.

2. Sed aduersùs illum nouiſſimè acriter inſurgit Seraphinus Freitas *in nouis addit. de Confeſſ. ſolicit. quæſt. 9. num. 21.* quia codex rarus eſt, ponam eius verba per extenſum, ſic itaque aſſerit. Caſus à Sancio propoſitus fictitius mihi eſt, nam aut concubina ad Sacramenti fontem pro erratorum expiatione pœnitens accedit, aut animo à peccatis non diſcedendi concurrente Confeſſoris mala fide. in ſecundo caſu non eſt Sacramentum, & Confeſſor in ea ſpecie ſolicitans non incidit, vt ipſe Sancius fatetur *d. diſp. 11. num. 39.* & nos cum Illuſtriſſimo *infra quæſt. 14.* quod ego intelligo etiam ſtante Gregoriana Bulla contra eumdem Sancium *d. diſp. 11. num. 40.* quia tunc ex Gregoriano edicto Confeſſor incurrit, quando interuenit ſimulatio ad circumſtantium illuſionem, quæ in noſtra ſpecie inter ipſos excogitari non poteſt, niſi adſint arbitri. In primo verò caſu falſa propoſitio mihi videtur, ſupponimus enim fœminam peccata luxuriæ cum vxo ato & aliis confeſſam (alias enim ſi ea occultat eum Confeſſoris ſcientia, locum habet præcedens caſus) reprehendit & obiurgat vehementer fœminæ laſciuiam & peccata audire Confeſſor, in hac hypotheſi, ſi Confeſſor zelotypia ducatur, pendet ab animo hæc intentio, quam ſi penetret concubina, vt ſupponit Sancius illis verbis, *ſignum eſt*, &c. iam directè & principaliter non agitur de ſolicitatione verbis non expreſſa, ſed mente retenta, & tunc auctore Sancio ſiſtitur fœmina apud Inquiſitores denuntians Confeſſorem tanquam hæreticum, aut de hæreſi ſuſpectum, quia eam de peccatis carnis cum aliis reprehendit in confeſſione. Itaque abſurdum & hæreticum mihi videtur firmare, quod idem eſt ſolicitare ad peccatum carnis, & reprehendere in genere (& præciſe ſtando in terminis tantùm reprehenſionis peccati in genere) peccatum luxuriæ cum aliis, ſi Confeſſor eam de ſimilibus obiurget: quia *ſignum eſt*, ait Sancius, ac ſi dicat Confeſſor, Pœnitet me quòd cauſam diſſenſionis noſtri amoris offeras, quoniam cum aliis diſtraheris in ſimilibus laſciuiis; hæc igitur cautè legenda, & ſeriò cauenda puto. Tunc autem forſan opinio Sancij locum habere poteſt, ſi obiurgatio progrediatur vltra peccati reprehenſionem, minetur Confeſſor concubinæ ſi deinceps cum riuali nominato confabuletur, illius domum intret, vel interueniat aliud ex iis, quæ ſubintelligit & exponit Sancius, nam ſtando in terminis reprehenſi tantùm peccati, tametſi Confeſſarij intentio in zelotypiam dirigatur, non ſubiacebit Breuis edicto, præcipuè, quia obiurgatio laſciua ex zelotypiæ vitio ſupponit fœminam incorreptam & impœnitentem, qui caſus vix conſiderari poteſt in hypotheſi à Sancio propoſita & Sacramenti adminiſtratione; quid enim opus eſt reprehendi laſciuè concubinam in confeſſione qua cum conſuetudine perpetua vtitur Confeſſarius, vt ſupponit Sancius. Et hæc omnia docet Freitas *vbi ſup.* at his non obſtantibus ſententiam Sancij ſequitur nouiſſimè Fagund. *in 2. editione de præcep. Eccleſ. pr. 2. lib. 4. c. 3. n. 63.*

RESOL. LXXI.

An Confeſſarius ſolicitans fœminam non ad turpia, ſed ad alia peccata ſit denunciandus, v. g. ſortilegium? &c.

Et quid, ſi Confeſſarius tanquam leno vrgeret fœminam in confeſſione, vt cum aliquo peccaret, vel proſtitueret ſibi filiam, &c. Ex p. 1. tr. 4. Reſ. 20.

§. 1. VIdetur prima facie reſpondendum affirmatiuè: nam Gregor. XV. prohibet Confeſſariis, vt non habeant cum pœnitentibus in Confeſſione, non ſolùm ſermones inhoneſtos, ſed etiam illicitos: ſed Confeſſarius ſollicitans pœnitentem ad aliquod peccatum, licet non carnale, habet cum illa ſermones illicitos: ergo erit denunciandus. Et ante hanc Conſtitu-

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & inf in Reſ. 77. §. 1 curſim in fin.

tionem,

tionem, hoc etiam docuerat eruditiſſimus Pegna *in direct. Inquiſ.p.2. comm.81, verſ.Ille quoque.* vbi ſic ait: [Ille quoque grauiter peccat, nec leuem contrahit malæ credentiæ ſuſpicionem, qui in Sacramento Confeſſionis, vel ad quæque flagitia, ſeu peccata, prouocat confitentem: & propterea iure optimo, iudicio Inquiſitorum ſubiectus eſt.] Ita ille. Freitas verò *in addit. ad tract. de Confeſſor. ſolicit. quæſt.8. num.17.* putat, hanc ſententiam ſequendam eſſe, quando Confeſſor ſolicitat pœnitentem ad eadem peccata, quæ confitetur: veluti, ſi ſortilegium fateatur, & Confeſſarius petat ab illo, vt ſe doceat illud facere: quia in tali caſu acciperet Confeſſarius occaſionem à peccato confeſſo; & ita procedit ſuſpicio de fide.

2. At, his non obſtantibus, ſub cenſura tamen, cenſeo, dictum Confeſſarium non eſſe vigore Bullæ Gregor. XV. denunciandum: quia verba Pontificis diriguntur ad ſolicitationem carnalem, quæ communiter accidere ſolet; & in delictis non fit extenſio, *ex cap. in pœnis, de reg. iur. in 6. & ex l. interpretat. ff. de pœn.* Et ita in terminis Bullæ Clementis VIII. & Pauli V. docuetat anteà Paramus *de orig. Inquiſ. lib.3. q.10. n.121.* Aloyſius Bariola *in flor. Inquiſ. fol.225.* Scortia *in Bull. Pont. epit.77. theor.197.* Molfeſ. *in ſumma, tom.1. tract. 7.c.24.n.31.* Roder. Acugna *tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt.8.* & alij.

3. Reſtat modò reſpondere ad argumentum *ſuprà, in principio* poſitum. Dico igitur, Gregorium voluiſſe cum illa voce, *illicitos*, amplexari omnes actus illicitos, in eadem tamen materia carnali, quos fortaſſe per alterum verbum, *inhoneſtos*, non ita clarè comprehenderet, vt quando, v. g. Confeſſarius, tanquam leno, vrgeret fœminam in Confeſſione, vt cum aliquo peccaret, vel proſtitueret ſibi filiam, &c. Et ita in ſimili caſu interpretatus eſt Epiſcopus Acugna *ſup.* dicta verba *in tract. citatos de Confeſ. ſollic. quæſt.17. numero 10.* Et ita hanc ſententiam poſt Bullam Gregor. XV. docet Sanctarellus *in tract. de hæreſi, cap.44. n.19.* Venerus *de exam. Epiſc. lib.5. cap.17. n.18.* Sancius *in ſelect. diſp.11. n.23.* Peirinus *ſuper priuil. Minimorum,* & alij.

Sup. hoc inf. in Ref. 73. & 74.

RESOL. LXXII.

An incidat in prædictas Bullas, qui ſolicitauit pœnitentem ad actus illicitos extra venerem? Ex p.4. tract.5. Reſ. 17.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam præter Pegnam *in direct. Inquiſ. part.2. comment.81.* docet Lælius Zecchius *in ſumm. tom.1, tract. de fide, cap.11. num.5. §. Tertia ſuſpicio,* & nouiſſimè hanc ſententiam tenet etiam doctus Emanuel Moura *opuſc.1. de enſal. & incant. ſect.3. cap.3. num.17.* vbi ſic aſſerit: Acugna conſiderat non fruſtrà duplicari in Bulla ad actus inhoneſtos & illicitos, quaſi illiciti addant ſupra inhoneſtos, quamuis conetur vtroſque ſumendos tantùm intra materiam Veneris; ergo rationabiliter puto illicitos ampliare ad illicitos in omni materia. Sic ille. Vnde Caſtrus Palaus *tom.1. tract.5. diſp.9. punct.6. n.2.* putat probabiliter dici poſſe ob facultatem generalem Inquiſitoribus datam cognoſcendi de hæreſis ſuſpectis, poſſe cognoſcere de aliis ſolicitationibus extra Venerem ſi deferantur.

2. Sed hæc ſententia mihi non placet, vt patet ex praxi DD. Inquiſitorum, & illam reprobaui cum multis DD. *in part.1. tract.4. reſol.20.* quibus nunc addo Bonacinam *in tract. var. diſp.6. punct.3. num.7.* & Freitam *in nouiſſima editione de Confeſ. ſolicit. cap.17. numero 21. & quæſtione 8. numero 18.* Souſam *de Confeſ. ſolicit. tract.1. cap.13. numero 4. & ſeqq.* & nouiſſimè Homobonum *in conſult. caſ. conſcient. volum.2. part.5. reſponſ.130.*

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in alio § eius primo not.

RESOL. LXXIII.

An Confeſſarius, qui in confeſſione vrgeret pœnitentem de proſtituenda ſibi, vel aliis filia, conſanguinea, amica, &c. ſit denunciandus? Ex p.1. tr.4. Reſ.19.

§.1. ALiqui negatiuè olim reſpondebant: quia iſta ſola ſolicitatio ex decreto Pauli V. videtur prohibita, quæ efficitur pœnitenti à Confeſſario ad turpitudinem inter vtrumque exercendam. Sed Confeſſarius in noſtro caſu non ſolicitat pœnitentem; ſed lenonem, & turpem interceſſorem. Ergo talis ſolicitatio non prohibetur in Bulla. Et hanc opinionem probabilem putauit Acugna *tract. de Confeſ. ſolicit. quæſt.17. numero 9.* vbi contrariam ſententiam, quam ipſe meritò amplectitur, vocat tantùm probabiliorem.

Sup. hoc ſup. in Reſ.71. §. vlt. ad med. & inf. in Reſ. ſeq.

2. Sed hodie, vigore Bullæ Gregorij XV. omninò talis Confeſſarius eſt denunciandus, quod patet ex illis verbis: *Ad inhoneſta, ſiue inter ſe, ſiue cum aliis perpetranda.* Et ita in terminis Bullæ Gregorij XV. determinauit nouiſſimè Naldus *in addit. ad ſumm. verb. Confeſſio, num.31.* Bonacina *in tract. diſput.6. punct.3. num.19.* Sancius *in ſelect. diſput.11. numero 43. & 44.* & Sanctarellus *de hæreſi, cap.44. dub. vnico, num.19.* Et hanc ſententiam, etiam ante dictam Conſtitutionem Gregorianam, tenendam eſſe reſpondit, de hoc interrogatus, P. Suarez, vt teſtatur Acugna *vbi ſup. num.12.*

Sup. hoc ſignanter in Reſ. ſeq.

RESOL. LXXIV.

An Confeſſarius ſit denunciandus, ſi ſolicitet pœnitentem ad lenocinium? Ex p.4. tr.5. Reſ.12.

§.1. ETiam in terminis Bullæ Pij IV. Pauli V. & Clem. VIII. ſupradictum Confeſſarium eſſe denunciandum, docuit Acugna *quæſt.17. num.8.* & *ibi* eius Additionator Freitas *num.14.* Sed alij tenent quòd ſecluſa noua Conſtitutione Gregor. XV. dictus Confeſſarius non erat denunciandus, & ita tenet Io. Sancius *in ſelect. diſp.11. num.44.* vbi ſic ait: Quando Confeſſarius fœminam ſolicitat, non quidem ſibi, vel aliis copulandam, ſed quòd mediet, & intercedat vt alia fœmina in fornicationem conſentiat, pœnas breui euitabit, cùm talis ſolicitatio non ſit directa ad exequendum carnis flagitium cum pœnitente fœmina. Iam verò reor ex decreto Greg. XV. denunciandum fore huiuſmodi Confeſſarium, ex illis verbis, *aut cum pœnitentibus illicitos & inhoneſtos ſermones, ſiue tractatus habuerint;* inhoneſti ſanè ſermones ſunt pœnitentem inducere, quòd mediet vt alia fœmina in fornicationem conſentiat. Hæc Sancius, & nouiſſimè hoc etiam docet Antonius Souſa *in aphor. lib.1. cap.34. n.21.* ſic aſſerens: Confeſſarius fœminam pœnitentem ad lenocinium ſolicitans, non comprehenditur in terminis antiquarum conſtitutionum; ſecus verò iuxta Conſtit. Gregorij.

Sup. hoc in Reſ. præteric. & lege etiam alium §. eius primo annot.

2. Sed ego non ſolùm ſtante conſtitutione Gregor. hanc ſententiam tenendam eſſe puto, vt docui *part.1. tract.4. reſol.19.* ſed etiam in terminis Bullarum aliorum Pontificum, & ita hanc ſententiam tenet etiam in editione nouiſſima iterum Freitas *n.19.* & Caſtrus Palaus *tract.4. diſp.9. punct.5. n.2.* nam ex ſupradictis Bullis, & ea Edicto Inquiſitorum, mandantur

Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

tur denunciari Sacerdotes, qui muneres pœnitentes ad actus inhoneſtos prouocant, ſeu alliciunt: qui autem prouocat pœnitentem, vt mediet, abſolute prouocat ad actos inhoneſtos, illa enim mediatio actus inhoneſtus eſt, & eiuldem ſpeciei cum crimine perpetrando. Item ratio tota prohibendi ſolicitationem pœnitenti factam procedit in præſenti, cum venenum propinet ei Confeſſarius, cui debebat antidotum ſalutis propinare, & loco reconciliationis grauem peccati molem imponat, fontique limpidiſſimo lutum admiſceat; ergo cùm illa decreta ſint inſtituta in fauorem ſacramenti Pœnitentiæ, non limitanda ſunt, ſed potiùs extendenda. Ita Caſtrus, & ego ſatis quidem probabiliter. Vide etiam Bonacinam *in tract. var. diſp. 6. punct. 3. n. 19.* & poſt Bullam Greg. de hoc non eſt dubitandum, vt obſeruat Peirinus *in priuil. Minim. tom. 2. conſtitut. 4.* Greg. XV. §. 5. *n. 16.* Et ita hanc ſententiam, me citato, docet Nouarius *in ſumma Bullarum, tit. de ſolic. in confeſſione, n. 10.*

3. Non deſinam tamen hic adnotare quod Antonius Souſa *opuſc. de Confeſ. ſolicit. in annot. ad Bullam Greg. XV. num. 7.* videtur negatiuam ſententiam, nempe Confeſſarium ſolicitantem pœnitentem ad lenocinium, non eſſe denunciandum, tanquam probabilem admittere, etiam in terminis Bullæ Greg. XV. quia affirmatiuam ſententiam vocat tantùm tutiorem, & probabiliorem; ſed ego puto omnino negatiuam ſententiam eſſe damnatam in ſupradicta Bulla, vbi Pontifex vtitur his verbis: Ad inhoneſta ſiue inter ſe, ſiue cum aliis quomodolibet perpetranda; vbi illa verba, *cum aliis, & quomodolibet,* omne lenocinium, tam ex parte pœnitentis, quàm ex parte Confeſſarij manifeſtè includunt, & ita hanc ſententiam nouiſſimè docet etiã Lezana *in ſumma quaſt. Regular. cap. 19. num. 34.*

RESOL. LXXV.

An Confeſſarius, ſi in confeſſione petat à pœnitente domum ſuam, vt ibi adducat concubinam, ſit denunciandus?

Et an Conſtitutio Greg. XV. intelligatur de actu quo Confeſſarius fœminæ ſuadet, vt ſibi det pecuniam ad largiendum meretrici? Ex p. 4. tr. 5. Reſ. 45.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docet Antonius Souſa *in opuſc. de Confeſ. ſolicit. tract. 1. cap. 14. n. 8.* vbi ſic aſſerit: Conſtitutio non intelligitur de actu quo Confeſſarius fœminæ ſuadet vt ſibi det pecuniam ad largiendum meretrici, quia licèt huiuſmodi actos inhoneſtatem aliquam contineat, illam per ſe primo obiecto non continet; idémque dicendum eſt ſi Confeſſarius ſuadeat fœminæ vt in domo ipſiuſmet ad ipſius Confeſſarij notam concubinam pateat acceſſus. Ita ille.

2. Sed in terminis Bullæ Greg. XV. hæc opinio mihi non placet, nam ibi Pontifex hæc verba apponit, *Ad inhoneſta ſiue inter ſe, ſiue cum aliis quomodolibet perpetranda,* vbi illa verba, *cum aliis,* & *quomodolibet,* videntur caſum de quo loquimur includere.

RESOL. LXXVI.

An mandans Confeſſario, vt ſolicitet pro ſe pœnitentem, ſit denunciandus?

Et ex doctrina huius quaſtionis infertur, quod non incurrit excommunicationem latam contra aliquid facientem, ſi quis mandauit facere; ideo ſi excommunicatio feratur in eum, qui occidit, vel furatur, non ligat mandantem furari, & occidere. Ex p. 1. tr. 4. Reſ. 22.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Riccius *in praxi, p. 3. reſol. 65. n. 2.* & in terminis Bullæ Greg. XV. Homobonus *de exam. Eccl. p. 2. tract. 11. c. 12. q. 26. reſol. 4.* nam, vt habetur *in cap. qui per alium, de regul. iur. in 6.* qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur, *in leg. manumiſſiones. ff. de iuſt. & iure. & leg. ſi amicis, ff. de adult.* dicitur facere, qui iubet aliquid facere. Sed contrariam ſententiam prorſus amplectendam eſſe cenſeor quia, vt *ſupra* ſatis probatum eſt, verba legis pœnalis ſunt formaliter, & propriè accipienda, & non ſunt extendenda. Et ideò non incurrit in excommunicationem latam contra aliquid facientem, ſi quis mandauit facere, vt tradunt communiter DD. in materia cenſurarum: Tabiena *verb. excomm. 5. caſu 49. §. 5.* Nauarrus *in man. cap. 27. n. 1.* Suarez *de cen. diſp. 4. ſect. 3. n. 5.* Angel. *verb. excomm. 8. n. 1.* & alij. Vnde, ſi excommunicatio feratur in eum, qui occidit, vel furatur, non ligat mandantem furari, & occidere, vt notauit Reginaldus *in praxi, to. 1. lib. 9. cap. 12. n. 214.* Adde, quòd, quando lex vult punire non ſolùm facientem, ſed mandantem id explicat. Et ita *in cap. mulieres, de ſent. excomm.* extenditur ad mandantem excommunicatio, quæ *in c. ſi quis ſuadente Diabolo,* erat tantùm lata contra percutientem Clericum.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

Sup. hoc in Reſ. §. & verſ. not. ſeq.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. § 1. ad med. & ſuperius in tr. 1. Reſ. 75. & ſi placet, lege §. & Reſ. eius primæ not.

2. Reſtat modo reſpondere ad argumenta Riccij. Dico igitur cum Auila *de cenſ. p. 2. cap. 5. diſp. 3. dub. 2. in fin.* quod per alios facimus, per nos facimus, quantùm ad culpam, non quantum ad pœnam; & non realiter, ſed fictione iuris, vt loquitur Bonacina *de legib. diſp. 3. q. 7. punct. 4. n. 12.* & Megala *in 3. p. lib. 4. cap. 2. q. 1. num. 12.* Et alia iura, quæ aſſerunt, quòd videtur facere, qui aliquid iubet facere, loquuntur metaphoricè: nam, vt optimè obſeruat Bartolus *in leg. ſed ſi vnius, §. 1. ff. de iniuriis,* is, qui per alium facit, non verè, ſed fictè facit. Cùm igitur verba Bullæ ſint directa contra Confeſſarios ſolicitantes, non ſunt extendenda ad mandantes Confeſſariis ſolicitare: ſicut in caſu ſimili dicemus *in ſequenti Reſolut.*

RESOL. LXXVII.

An ſit denunciandus mandans Confeſſario, vt in confeſſione ſolicitet pœnitentem?

Et alij quinque caſus curſim circa ſolicitationem adducuntur, ſed iam omnes magis latè in ſuis ſpecialibus Reſolutionibus in hoc tractatu appoſiti ſunt.

Etiamque quæritur, an ſit denunciandus, qui tactibus, nutibus, vel ſignis fœminam prouocat, dum illa alteri confitetur?

Et quid, ſi Confeſſarius ſolicitet pœnitentem ad alia peccata non inhoneſta, vt ad furtum, homicidium, &c.

Et infertur, quod mandans, aut conſulens non incurrit excommunicationem latam contra facientes. Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. Reſ. 44. aliàs 42.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam nominatim contra me firmiter tenet Carena *de Officio S. Inquiſitionis, part. 2. tit. 6. §... per totum,* quem nouiſſimè ſequitur Pater Ioſeph Ianuarius, *de Caſ. reſer. reſ. 55. n. 15.* Verùm ego non recedo à ſententia, quam docui, & quam me citato docet Trullench *in Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 3. dub. 18. num. 48.* & nouiſſimè me citato Pater Leandrus *de Sacram. tom. 1. tract. 51. diſputat. 13. q. 36.* & me citato Inquiſitor Eſcobar à Corro, *de Confeſſ. ſolicit. part. 1. quaſt. 2. num. 36.* vbi ſic ait: Limita Quarto; in illo, qui mandat Confeſſario, quod ſolicitet Pœnitentem in confeſſione Sacramentali; vt ſecum carnaliter miſceatur. Tum quia, vt pluries dixi, Conſtitutiones omnes loquentes de ſolicitatione ad Confeſſarios tantùm diriguntur; non ad alios; nec mandantes quoad pœnas comprehendunt,

Sup. hoc in Reſ. præteritam.

cum de his non loquantur. Tum quia de Confeſſariis loquuntur non ſimpliciter, ſed per ordinem ad Sacramentum Pœnitentiæ, ità vt nec eoſmet comprehendant extra illud venerandum Sacramentum, aut dum ſunt extra Confeſſionarium non ſimulantes confeſſionem audire, quia nulla tunc fit Sacramento iniuria; Mandans autem Confeſſario, quod ſolicitet Pœnitentem in confeſſione facienda, confeſſionem non lædit, nec iniuriá facit, cùm nulla tunc ad ſit Confeſſio. Tùm etiam, quia ſicut fœmina ſolicitans in ipſo Pœnitentiæ actu comprehenditur in Decretis, quia de ea non loquuntur; ita nec comprehendent mandantem, qui mandando non tantam infert iniuriam Sacramento, ſicut fœminam Confeſſarius ſolicitando. Tum denique, quia nec mandans incurrit Excommunicationem latam contra facientes, ex Angelo, *verb. Excommunicatio* 8. *num.* 1. Tabiena *verb. eodem* 5. *caſu* 49. §. 5. Nauarrus *in Manuali, cap.* 27. *num.* 51. Suarez *de Cenſuris, diſput.* 4. *ſect.* 3. *num.* 5. *ad fin.* Reginaldo *lib.* 9. *capite* 12. *num.* 214. Martino Bonacina *de Cenſur. in communi, diſput.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 6. *num.* 1. vbi in fine ait, quod quando oritur dubium, an mandans, vel conſulens comprehendatur ſub cenſura lata contra facientes, iudicandum eſt non comprehendi, niſi aliter expreſsè decidatur, ex Nauarro *conſil.* 55. *de ſentent. excommunicat. lib.* 6. Anila *de Cenſur.* 2. *part. capite* 1. *diſp.* 3. *dub.* 2. *&* 6. Hucvſque Eſcobar; qui etiam in fauorem noſtræ ſententiæ, quam probabilem etiam ipſimet aduerſarij fatentur; vt Iannarius, *vbi ſuprà, reſol.* 56. *num.* 6. vbi ſic ait: Non omnes abutentes Sacramento Pænitentiæ denunciandos eſſe; ſed Confeſſarios tantùm ſolicitantes, vel illicita, & inhoneſta verba tractantes, &c. & ideò ſi quis Pænitentiæ Sacramento abutatur, & Confeſſarius non ſit, non eſt denunciandus. Sic mulier ſolicitans Confeſſarium dùm confitetur, non eſt denuncianda. Nec interpres confeſſionis, etiam ſi ſit Sacerdos; tunc enim non vt Sacerdos ſolicitat, cùm tunc ſe teneat ex parte pœnitentis. Nec tertius, qui mulierem, vel alium ſolicitat per Confeſſarium in confeſſione; quia leges latæ contra efficientes, non ligant mandantes, etſi Confeſſarius tanquam leno ſit denunciandus. Neque eſt denunciandus Confeſſarius Pœnitentem ſolicitans ad alia peccata mortalia non inhoneſta, vt ad furtum, ad homicidium, etſi hoc faciat cum abuſu Sacramenti Pœnitentiæ; quia Bullæ loquuntur de Confeſſariis ſolicitantibus ad turpia, &c. Ita ille.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. 1. ant med. à verſ. Et ideo. & ſup. in 1t. t. Reſ. 75. & ſi placet lege §. & Reſ. eius primæ not.

Sup. hoc inf. in Reſ. 84. & 86. &c.

Sup. hoc in interprete inf. in Reſ. 83. &c.

Sup hoc ſup. in Reſ. 71. & 72.

2. Vnde ex ſuperiùs dictis idem Eſcobar *poſteà in q.* 4. §. 1. *num.* 71. aſſerit non eſſe denunciandum, qui tactibus, nutibus, vel ſignis fœminam prouocat, dùm illa alteri confitetur; nam ſub Decreto non comprehenditur. Tum quia Bulla tantùm loquitur de Confeſſario, cui fœmina actualiter confitetur; nec habet locum in altero. Tum etiam quia licèt ex ſimili ſolicitatione iniuria inferatur Sacramento Pœnitentiæ, non tamen infertur à Confeſſario velut eius miniſter, ſed velut extraneus, ſicut quilibet poſſet Laicus, qui nec eſt Sacramenti Miniſter, nec eſſe Miniſter poteſt; in quo adeſt diuerſiſſima ratio. Ita ille, qui etiam citat Souſam.

Sup. hoc inf. in Reſ 84. & in alio §. eius primæ not.

RESOL. LXXVIII.

An Confeſſarius, qui ſolicitauit adoleſcentem in confeſſione, ſit denunciandus?

Et docetur, quod lex pænalis non eſt extendenda, etiam ſi militet in alio caſu eadem ratio, v.g. excommunicantur omnes, qui cogunt mulieres ad ingrediendum Monaſterium; ergo ſub nomine mulierum, non includuntur viri, qui coguntur Religionem ingredi, &c. Ex p. 1. tract. 4. Reſ. 12.

§. 1. OLim negatiuam ſententiam ſuſtinebam cum Aloyſio Bariola *in Florib. Inquiſ. fol.* 227. Portel. *in addit. ad dub. reg. ſolicitare fœminas*, quam etiam nouiſſimè docuit Fagundez, Societatis IESV, *tract.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *n.* 31. licet contrarium aſſerat Giptius *tract. de caſ. reſer. cap.* 14. *n.* 4. Coriolanus *tract. de caſ. reſeru. p.* 1. *ſect.* 2. *art.* 22. *n.* 3. Riccius *in praxi, p.* 3. *reſol.* 66. *n.* 3. Rodericus Acugna *in tract. de Confeſ. ſolic. q.* 5. *per tot.* Rodriquez *qq. reg. tom.* 2. *q.* 27. *cap.* 3. Cherubin. *in Compen. Bullar. par.* 1. *Conſtit.* 31. *Pij IV. ſchol.* 2. Molfeſius *in ſumma, tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 24. *n.* 34. Megala *in* 1. *par. lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 32. Quaranta *in ſumma Bullar. verb. Confeſſ.* Scortia *in Bulla Pontif. epit.* 77. *theor.* 197. & alij.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & inf. in Reſ. 84. propè fin. & in tom. 1. tr. 7. Reſ 48. § vlt. & ex doctr. Reſ. ſeq. in eius §. vlt. in princ.

2. Et ratio erat: quia lex pœnalis non eſt extendenda, etiamſi militet in alio caſu eadem ratio: ſed Pontifices loquebantur aduerſùs Confeſſarios ſolicitantes fœminas: ergo Bulla non erit extendenda ad ſolicitantes pueros; Et adducebam ad confirmationem huius ſententiæ *Clementinam vnicam, de conſang. & affin.* vbi excommunicantur Moniales profeſsæ, cuicunque nubentes, & accipientes illas in vxores; & excommunicantur etiam profeſſi ineuntes matrimonium: & tamẽ, ſi aliqua fœmina ſæcularis iniret matrimonium cum profeſso, non incurreret in excommunicationem, ſicut incideret, vir ineundo matrimonium cum Moniali, vt notauit Card. Ancharanus & Bonifacius hic D. Antoninus *p.* 3. *tit.* 24. *cap.* 34. Caietanus *in ſumma, verb. excommunicatio, cap.* 4. cum Sanch. *de matrim. tom.* 2. *lib.* 7. *diſp.* 48. *n.* 2. Sed, quia textus loquitur de maſculis, non extenditur ad fœminas: ita & in caſu noſtro, cùm textus loquatur de fœminis, non eſt extendendus ad maſculos. Sic etiam in Concilio Trid. *ſeſſ.* 25. *de regul. c.* 8. excommunicantur omnes, qui cogunt mulieres ad ingrediendum Monaſterium: & tamen Sanchez *in ſumma, tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 4. *n.* 3. cum Suarez, & Bannez, ſub nomine mulierum non includit viros. Ergo & in noſtra Conſtitutione, ſub nomine fœminarum non includuntur maſculi.

Sup. hoc in tom. 6. tr. 1. Reſ 79. & in multis aliis, eius notationum.

Sup. hoc ex doctr. Reſ. præteritæ not. & aliarũ eius notationum.

3. Ideò, vt dixi, probabiliter hanc ſententiam olim ſuſtinebam, ad quam etiam inclinabat Paramus *de orig. Inquiſ. lib.* 3. *q.* 10. *n.* 96. ſed hodie ex Conſtit. Greg. XV. ceſſat omnis dubitatio: quia ibi Pontifex decernit, etiam ſolicitantes viros eſſe denunciandos, in illis verbis: *Qui perſonas, quæcunque illæ ſint*, & ita in terminis dictæ Conſtitutionis docet nouiſſimè noſter Naldus *in addit. ad ſummam, verb. Confeſſio, n.* 31. Peirin. *in priuil. Minim. tom.* 2. *Conſt.* 4. *Greg. XV.* §. 5. *n.* 14. Venerus *in exam. Epiſc. lib.* 5. *c.* 17. *n.* 19. & Bellocchius *de caſ. reſer. p.* 2. *q.* 7. *n.* 28. *&* *q.* 10. *n.* 51.

RESOL. LXXIX.

An etiam ſeclnſa Bulla Gregor. XV. Confeſſarij ſolicitantes maſculos ſint denunciandi? Ex p. 4. tract. 5. Reſ. 33.

§. 1. DVbius in hac quæſtione remanſit Lopez, & abſolutè negatiuam ſententiam docuit Bariola, Fagund. & Portel. & de hac re conſulendam eſſe Sedem Apoſtolicam deſiderauit Paramus. Sed vt ego aſſerui *in* 1. *par. tract.* 4. *reſol.* 12. affirmatiuam ſententiam docebant communiter Doctores, verùm quia negatiua habebat pro ſe viros doctos, nec in contrarium aderat determinatio clara Pontificis, vt ego tunc putabam, cenſui eſſe probabilem, quod modo non cenſeo, quia inuenio ante Conſtitutionem Gregorij Paulum V. *die* 6. *Februarij anno* 1619. decreuiſſe expreſsè Confeſſarios ſolicitantes pueros incluſos eſſe in Bullis, & per conſequens denunciandos, & ita teſtatur Ioan. Baptiſta Scortia *in Bulla Pontif. epitom.* 77. *theorem.* 197. & idem decreuerat *die* 29. *Nouembris* 1612.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in aliis eius primæ not.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. ad lin. 3.

Digitized by Google

vt teſtatur Hieronymus Rodriquez *in compend. queſt. Regul. reſol.* 131. *num.* 3. & Antonius Soŭa *opuſc. de Confeſ. ſolic. tract.* 1. *cap.* 12. *num.* 12. & meritò quidem, quia reſpectu confeſſionis ſacramenti eſt eadem vtrobique irreuerentia & iniuria. Adde quod, vt notat gloſſa *in cap.* 1. *de tempor. ordin. in* 6. *verb. Italia*, quam celebrat Panormitanus *in cap. nihil, de elect.* & Baldus *in l. ſi quis furto C. de furtis, & in l. illud C. de ſacroſ. Eccleſ.* tunc non efficitur extenſio & ampliatio caſus ad caſum in pœnalibus, ſed declaratio ſolum, cùm vtrobique per omnia ſit eadem ratio, vt fit *in cap. poſtquam, de elect. & in l. quadam, §. nummularios, ff. de edendo.* Sed extenſio tunc efficitur, quando caſus non eſt omnino ſimilis. Verùm in noſtro caſu non ſolùm eadem omnino, ſed etiam maior ratio eſt de ſolicitante maſculum, quàm fœminam: ergo meritò Doctores antea aſſerunt hunc caſum fuiſſe incluſum in Bullis, quod poſtea Paulus V. vt diximus, apertè ad tollendas Doctorum opiniones declarauit, & nouiſſimè fecit Greg. XV.

2. Notandum eſt tamen hic obiter, non bene Notarium *in ſumma Bullar. tit. de ſolic. in confeſſ.* citare meam *reſol.* 12. *de denunciationibus, & reſol.* 26. *de legib.* nam in dictis locis, vt legenti patebit, ego aſſero in terminis Bullæ Greg. XV. ſolicitantes maſculos eſſe denunciandos; ſolùm ibi dico in terminis aliarum Bullarum, opinionem negatiuam fuiſſe probabilem, cum Doctoribus quos *ibi* citaui, quam ſententiam nunc, vt dictum eſt, neque etiam teneo, non bene igitur Notarius me adduxit.

Reſ. 1. hic citata hic eſt antecedens. Secũda verò inuenietur in tom. 6. tr. 1. Reſ. 79. & in multis aliis eius not.

RESOL. LXXX.

An Confeſſarius, qui ſolicitauit puerum ante Conſtitutionem Gregor. XV. vel fœminam extra confeſſionem in Confeſsionario, aut in loco quocumque, vbi confeſsiones ſacramentales audiuntur, &c. ſit denunciandus? Ex p. 1. tract. 4. Reſ. 25.

Pro hac doctr. lege ſup. Reſ. 26.

§. 1. HÆc quæſtio difficilis eſt: quia quærit, an dicta Conſtitutio ad facta præterita extendi poſſit. Affirmatiuam ſententiam, loquens de Bulla Pauli V. docuit Roderic. Acugna *tract. de Confeſ. ſolic. q.* 3. *n.* 10. & ita reſpondiſſe Suar. & Delmadã, viros doctiſſimos, teſtatur: & in terminis Bullæ Greg. XV. idem docet Sanctarellus *tract. de hæreſi, cap.* 44. *n.* 11. & Bonacina *in var. tract. de hæreſi, diſp.* 6. *punct.* 3. *n.* 7.

2. Sed negatiuam ſententiam docuit doctus Portell. *addit. ad dubia regular. verb. ſolicitare fœminas, n.* 7. loquens etiam in terminis dictæ Bullæ Pauli V. & Fagundez *vbi infrà* cum Chriſtophoro Anguiano, viro doctiſſimo, *tract. de legib. lib.* 5. *contr.* 1. *n.* 13. *& ſeq.* Vide etiam Mirandam *in Man. Prœl. tom.* 2. *q.* 25. *art.* 20. Et ratio eſt: quia nulla lex ciuilis, & Eccleſiaſtica extenditur ad punienda delicta facta de præterito; ſed ad facienda de futuro: niſi fortè lex ipſa claris verbis exprimat, ſe etiam punire præterita, vt fecit Sixtus V. cum illegitimis, & receptione Religioſorum; & Concilium Tridentinum cum ordinatis in minoribus. Et hoc habetur expreſsè *in cap. cognoſcentes, de conſt.* ibi, in illis verbis: [Quoties quid nouum ſtatuitur; ita ſolet futuris formam imponere, vt diſpendiis præterita non commendet.] Idem expreſſiùs habetur *eod. tit. cap. vlt.* vbi Gregorius IX. explicans quandam Conſtitutionem à ſe paulò antè editam, ſic aſſerit: [Declaramus, non ad præterita, ſed ad futura tantùm extendi, cùm leges, & Conſtitutiones futuris certum ſit dare formam negotiis, non ad præterita facta trahi, niſi nominatim in eis de præteritis caueatur.] Ita ibi, quo nihil clarius dici poteſt.

Sup. hoc in Reſ. præcedenti paulò pòſt init. verſ. Paulus V.

3. His ita ſuppoſitis, reſpondeo ad quæſitum, quòd ſtando in illa opinione, nempe, Bullas Clem. VIII. & Pauli V. contra Confeſſarios ſolicitantes fœminas, non includere Confeſſarios ſolicitantes viros, & quòd in pœnas dictarum incidebant tantùm Confeſſarij, qui in Sacramento confeſſionis, vel ad plurimum, qui paulò ante, vel poſt ſolicitabant pœnitentes; non autem illi, qui extra occaſionem confeſſionis in loco confeſſionarij, aut in loco quocunque, vbi confeſſiones ſacramentales audiuntur, ſeu ad confeſſionem audiendam electo, ſimulantes ibi confeſſiones audire: his, inquam, ita ſtantibus, aſſero probabiliter, non eſſe modò ſupradictos Confeſſarios denunciandos, ſi talia crimina effecerint ante promulgationem Edicti, & Bullæ Greg. XV. vbi determinat eſſe ſupradictos denunciandos: quia, vt *ſuprà* diximus, dicta Conſtitutio non extenditur ad priora, quod ſatis probatum eſt, & docet Sylueſt. *verb. lex*, *q.* 23. Malderus *in par.* 2. *queſt.* 96. *art.* 3. *dub.* 4. & alij. Vnde puto, denunciationes faciendas ex vigore Conſtitutionis Greg. XV. aduersùs Confeſſarios ſolicitantes, faciendas eſſe à die 10. Martij, 1624. tunc enim Panorm. dicta Bulla ab Illoſtriſſimis Inquiſitoribus fuit promulgata. Vnde à tempore antecedente non tenetur quis denunciare. Et ita de Bulla Clementis VIII. in hac materia docuit, ex Societate IESV, Fagundez *tract.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *n.* 31. & de Bulla Pauli V. etiam, vt *ſuprà* diximus, docet Pottel. *in addit. ad dubia regul. verb. ſolicitare fœminas, n.* 7.

RESOL. LXXXI.

An Confeſſarius ſtatim poſt confeſsionem ducens ad cellam puerum, vt chirographum confeſsionis tradat, & illum ſolicitet, ſit denunciandus?

Et quid, ſi Confeſſarius fœminæ ſibi confeſſæ pœnitentiam imponat, vt ab ipſomet Confeſſario nuda verberetur, vel ſi Confeſſarius ſuadet fœminæ, vt ipſi eo in loco verenda oſtendat, &c.

Et notatur, quod actus immediatus ad confeſsionem comprehendi debet in obligatione ad denunciandum Confeſſarium, quamuis confeſsio non ſequatur, &c. Ex p. 4. tract. 5. Reſ. 11.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 1. *cap.* 34. *n.* 39. ita aſſerens. Si Confeſſarius ſolicitet puerum à ſe confeſſum & abſolutum, dum eum ſtatim poſt confeſſionem in domum, ſeu cubiculum ſuum ducit, vt confeſſionis chirographum tradat, eſt denunciandus, quia iſte caſus ratione dependentiæ includit confeſſionem, ſicuti ſi Confeſſarius fœminæ ſibi confeſſæ pœnitentiam imponat, vt ab ipſomet Confeſſario nuda verberetur, & cùm ad hoc perueniſſet, manu propria, aut ſcutica vapulat ab ipſo, vel ſi Confeſſarius ſuadet fœminæ vt ipſi eo loco verenda oſtendat, quæ ipſi in eadem confeſſione morbo affecta habere dixit. Hæc ille, qui etiam *n.* 31. optimè notat, quòd actus immediatus ad confeſſionem cenſeri debet, ſi Confeſſarius ſciens mulierem velle confiteri, illam ſolicitet, quamuis confeſſio non ſequatur, vel quia ipſa noluit confiteri, vel quia Confeſſarius noluit eam audire, & hoc etiam antea docuerat Acugna *q.* 14. *n.* 8. & nouiſſimè Caſtrus Palaus *tract.* 4. *diſp.* 9. *punct.* 7. *n.* 3. quod tamen intelligendum putat cum Sancio *diſp.* 11. *n.* 49. quando fœmina vellet ſtatim confiteri, vt *infrà* videbitur.

Sup. his ſeqq. cum eodem Souſa, ſed in alio num. & cap. in Reſ. ſeq.

Sup. hoc & ſeq in hoc §. ſup. in Reſ. 43. ſignanter fin. §. 1. & in Reſ. 44. & 45. poſt med. Inf. in Reſolutionibus not. præteritæ.

RESOL. LXXXII.

An Confeſſarius dans pœnitentiam fœminæ, vt nuda à ſe verberaretur, vt poſtea accidit, ſit Inquiſitoribus denunciandus?

Et quid videlicet, quando Confeſſarius ſuadet fœminæ ſibi

actu confitenti, vt ipſi eo in loco vas naturale oſtendat, quod ipſe in eadem confeſſione morbo affectum habere dixerat? Ex p.4. tr.5. Reſ.47.

Sup. contenta in hac Reſ in Reſ.prætérita ante med. à verſ. Sicuti ſi Cōfeſſarius.

§.1. AFfirmatiuè & rectè reſpondet Souſa *opuſc. de Confeſ. ſolic. tract.1. cap.18. n.14.* vbi ſic ait: Duo Confeſſarij fœminis ſibi cōfeſſis hanc impoſuerunt pœnitentiam, vt ab ipſiſmet Confeſſariis nudæ verberarentur, & cùm ad hoc perueniſſent, altera manu propria Confeſſarij, altera verò ſcutica, quam Confeſſarius tenebat manu, vapulat ab ipſo. Dubitatum fuit an huiuſmodi actu ſolicitationes in confeſſione factæ dicendæ, forent? & reſoluta eſt pars affirmatiua, ac meritò quidem, cùm ſint actus inhoneſti, qui ſolicitantes, ſeu potiùs ſolicitationes tentationis dici debent. Quòd ſint ſolicitationes in confeſſione, videtur etiam manifeſtum, cùm pœnitentia confeſsionis ſit annexa per ſe. Ita ille, qui & optimè alium caſum ſolicitationis ponit, quando videlicet Confeſſarius ſuadet fœminæ ſibi actu confitenti, vt ipſi in eo loco vas naturale oſtendat, quòd ipſa in eadem confeſsione morbo affectum habere dixerat, eſt enim hæc ſuaſio, cùm non fiat ad medicinam præſtandam, nihil aliud quàm ſolicitare tentare.

RESOL. LXXXIII.

An interpres, ſi ſolicitet in confeſſione, ſit denunciandus? Et quid, ſi interpres ſit etiam Sacerdos? Ex p.4. tract.5. Reſ.9.

Sup. hoc ſup. in Reſ.49 § Sed quid. & ſeq. & in Reſ. 77 § 1. propè fin. curſim in verſ. Nec interpres.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Seraph. Freitas Additionator Roderici Acugna *tract. de Confeſ. ſolic. q.15. n.27.* vbi ſic aſſerit. Ex prædictis noua quæſtio excitari poteſt, vtrùm laicus confeſsionis interpres, ſi in eodem actu ſolicitet, quod facilè fieri poteſt, ignorante linguam Confeſſario. Pontificiis pœnis ſubiaceat; non incurrere ſuadet, quia is nec eſt Sacerdos, nec huius Sacramenti Miniſter. Contrarium tamen dicendum mihi videtur, tum quia in hoc caſu eademmet datur ratio, quæ in Confeſſore hoc eſt abuſus Sacramenti, ſacrilegium, antidoti remedium in venenum, ſumitúrque Sacramentum vt medium ad peccandum; tum etiam, quia interpres, licèt laicus participat aliquid de actu clauis, vt ait D. Th. *in addit. ad 3. par. q.11. art.3. in corp.* & Suar. *tom.4. diſp.33. ſect.5. n.3.* Sub nomine igitur Sacerdotis comprehenditur ſiue extenſiuè, ſiue per participationem. Accedit quod dictus laicus in tali caſu ſecundùm opinionem communiorem tenetur ad ſigillum æquè ac Confeſſarius, quia ſicut de actu clauis participat, vt diximus cum D. Thom. participat etiam ſigillationem, ex eodem D. Thom. *in 4. diſt.21. quæſt.3. art.4. ad tertium.* Ita Freitas *vbi ſuprà.*

Sup. hoc ſup. in Reſ.49. § Sed quid. propè fin. & in aliis ibi not.

2. Sed his non obſtantibus, ego puto interpretem non ſolum laicum, ſed etiam Sacerdotem non incurrere pœnas ſolicitantium, quia abſolutè non eſt Confeſſarius, ſed potiùs ex parte pœnitentis ſe teneat, & ita docent Ioan. Sancius *in ſelectis diſp.11. n.10. & 37.* Caſtrus Palaus *tract.4. diſp.9. punct.9. n.6.* & Ant. Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.1. c.34. n.14.* vbi ſic ait. Siue laicus, ſiue Sacerdos interpres mulieris confitentis, qui ipſam confitentem ſolicitat, non comprehenditur in Summ. Pontificum decretis. Ita ille, & ego quamuis Freitas *in editione nouiſsima num.37. & ſeq.* ſuam iterum conetur defendere opinionem. Sed nolis contemnere noſtram ſententiam, quam poſt hæc ſcripta inueni etiam docere Fagundez *de præcept. Eccleſ. in editione nouiſsima pr.2. lib.4. cap.3. n.78.* & iterum Souſa *de Confeſ. ſolic. tract.1. cap.10. n.3.*

Sup. hoc ſup. in Reſ.77. §. 1. propè fin. curſim in verſ. Nec interpres. & in alio §. not. 1. huius Reſ.

RESOL. LXXXIV.

An ſi laicus, vel Clericus occultè ponat ſe in loco confeſſionibus deputato, & inter confeſſionem fœmina, illam ibi ſolicitet, ſit denunciandus? Ex p.1. tr.4. Reſ.15.

§.1. NEgatiuè reſpondet Portel. *vbi ſup. in addit. ad dub. reg. ver. ſolicitare fœminas, n.14.* quia Clem. VIII. & Paulus V. loquentes de audienda Confeſſione ſacramentali, loqui videntur iuxta communem acceptionem de Confeſſione vera, valida, & ordinaria. — Sup. hoc ſup. in Reſ.49. §. vlt. ad med. & in Reſ.77. curſim in fin. & in § 1. propè fin. à verſ. Non omnes.

2. Sed per Conſtitutionem Greg. XV. Confeſſarij incidunt in pœnas Bullæ, non ſolum ſolicitantes in Confeſſione, ſed prætextu Confeſſionis. Ergo non eſt opus, vt adſit vera, & ordinaria Confeſſio ſacramentalis; ſed ſufficit ſolus prætextus. Sed his non obſtantibus, ſub cenſura tamen, puto, ſupradictos non eſſe denunciandos, ex vigore Bullæ: quia omnes Pontifices, Clem. VIII. Paulus V. & etiam Greg. XV. imponunt pœnas contra Sacerdotes ſolicitantes: ergo non videntur comprehendere laïcum, & Clericum: quia, vt diximus *ſup.* verba pœnalia non ſunt extendenda ad ſimiles caſus. Et ita Doctores, quos *ſuprà* vidimus, probabiliter excuſabant à denunciatione, ſi Confeſſarius ſolicitaret puerum: quia Pontifices loquebantur de Sacerdotibus ſolicitantibus fœminas. Et ita etiam docuit ante me Sanctarellus *de hæreſi, cap.46. dub.vn. n.8.* Acugna *tract. de Confeſ. ſolic. q.13. n.9.* quicquid in contrarium aſſerat Giptius *de caſ. reſeru. cap.14. n.6.* Sed, an ſupradicti ſint ex alio capite Inquiſitoribus denunciandi, dicam *in ſequenti Reſolutione.*

Supr. in Reſ. quæ hic eſt 78. & in alio eius pœnæ annot.

RESOL. LXXXV.

An dictus laicus, vel Clericus ſaltem, quia ſimulauit ſe Sacerdotem, ſi ſolicitauerit fœminam in confeſsione, non tamen illam abſoluendo, ſit Inquiſitoribus denunciandus? Ex p.1. tr.4. Reſ.16.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet Rodriquez *in qq. regul. tom.2. q.28. art.2.* & nouiſſimè *in ſum. tom.2. cap.83. num.3.* vbi ſic aſſerit: [El que no ſiendo Presbytero confieſſa, los Inquiſidores le pueden caſtigar, ſi abſoluiere al penitente, porque ſi ſolamente le oye de Confeſſion, y no le abſolue, no puede ſer caſtigado dellos, ſi no del Ordinario, attento que quando Greg. XIII. comete eſta authoridad à los Inquiſidores, dize las ſiguientes palabras: *Quæ procedunt contra eos, qui non ſunt Presbyteri, ſi Confeſſiones audiant, & abſolutionem impertiantur.* Y la razon lo dicta; porque ſolamente oyen de Confeſſion, y no quieren abſoluer, y a tienen reſpetto al Sacramento, pues nolo quieren adminiſtrar, y aſſi no ſe preſume contra ellos, que ſientien mal de la fe, por la qual preſumpcion la Sede Apoſtolica comete eſte caſo à los Inquiſidores.] Ita Rodriq. & poſt hæc ſcripta inueni etiam hanc ſententiam docere Ioan. Sancium *in ſelect. diſp.11. n.36.*

Sup. hoc inf. in tr.12. Reſ. 11. §. vlt.

RESOL. LXXXVI.

An ſit denunciandus Sacerdos, qui non habens facultatem audiendi confeſſiones ab Ordinario ſolicitat fœminam in confeſſione, fingens ſe habere talem poteſtatem?
Et quid, ſi mala fides Confeſſarij, & pœnitentis interueniat? Ex p.1. tr.4. Reſ.17.

§.1. NEgatiuam ſententiam docuit Portel. *in addit. ad dub. regularia, verb. ſolicitare fœminas n.13.* quia

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & ſup. in Reſ.

49. §. vlt. in princ. & in Reſ. 77. §. 1. prope fin. à verſ. Non omnes.

quia in tali caſu non adeſt Confeſſio vera, & ſacramentalis & pœna impoſita alicui actui non incurritur ab illo, qui fecit illum actum, ſi actus fuit nullus.

a. Sed contrariam ſentencitiam docet Acugna *tract. de Confeſſ. ſolic. q. 14. n. 4.* quam hodie, ſtante Bulla Gregorij X V. amplectendam eſſe puto: nam, vt ſæpiùs *ſuprà* diximus, in dicta Conſtitutione non ſolùm Pontifex vult eſſe denunciandos Confeſſarios ſolicitantes in Confeſſione; ſed prætextu Confeſſionis, ſiue extra occaſionem Confeſſionis in Confeſſario. Et ita docet poſt Bullam Gregor. X V. Ioannes Sancius *in Selectis, diſp. 11. n. 39* etiamſi mala fides Confeſſarij, & pœnitentis interueniat: quia vterque cognoſcit, Confeſſionem inualidam eſſe, & ob id intendere nequeunt Sacramentum conficere: nam in tali caſu Sacerdos ille denunciandus eſſet.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Verum.

RESOL. LXXXVII.

An Sacerdos non habens poteſtatem abſoluendi, ſi in excipiendo aliorum confeſſiones illos ſolicitet, incurrat pœnas ſolicitantium, & ſit denunciandus?

Et quid, ſi mala fides Confeſſarij, & pœnitentis interueniat, quia vnuſquiſque cognoſcit confeſſionem inualidam iri ex defectu iuriſdictionis, &c.

Et an hoc non procedat, ſi Confeſſarius deprehendens fœminam verum propoſitum emendationis non habere, & ob id illam non abſoluat, ſed illam, hoc non obſtante, ſolicitet?

Et an Confeſſarius, qui ad libidinem mulierem prouocat, quæ ei confitetur, vt excommunicationem Eccleſiæ pro defectu annuæ Confeſſionis fugiat, comprehendatur in ſupradictis Pontificum Decretis? Ex part. 4. tract. 5. Reſ. 8.

§. 1. NEgatiuam ſententiam docet Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 1. cap. 34. num. 16.* vbi ſic ait: Sacerdos qui ſciens ſe iuriſdictionem audiendi confeſſiones minimè habere, mulierem, quæ bona fide confitetur, ad inboneſtos actus inducit, in dictis decretis non comprehenditur, & ſi mulier confiteatur Sacerdoti, quem nouit non fungi iuriſdictione, ea tamen intentione, vt ipſe à Superiori poteſtatem illam abſoluendi petat, probabile eſt huius decreti reum, probabilius tamen oppoſitum. Ita ille, & pro hac ſententia *in part. 1. tract. 4. reſolut. 17.* adduxi etiam Portel. Et hanc ſententiam recenter mordicus tenet Fagundez *de præcept. Eccleſ. in editione nouiſſima pr. 2. lib. 4. cap. 3. num. 79.* etiam in terminis Bullæ Gregorij X V. & ratio eſt, quia Sacerdos in tali caſu probè nouit non dari verum Sacramentum. ergo ſolicitatio & prouocatio ab eo facta, vt eſt ab eo, non coniungitur cum Sacramento. ergo non eſt iniurioſa Sacramento, prout de iniuria Sacramenti loquuntur Pontifices in conſtitutionibus, ſed ſuſpicio hæreſis in hoc caſu non datur ab iniuria Sacramenti ſeparata. ergo cùm hæc non detur, nec ſuſpicio danda eſt, ac proinde huiuſmodi Sacerdos in Pontificiis decretis non peccat, neque includitur, & in terminis etiam Bullæ Gregorij X V. tenet hanc ſententiam ſuprà citatus Souſa *opuſc. de Confeſſar. ſolicit. in annotat. ad dictam Bullam num. 4.*

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in aliis eius primæ not.

a. Sed ego *vbi ſuprà*, & meritò, contrariam ſententiam tenui, & nunc iterum teneo, non ſolùm in terminis Bullæ Gregor. X V. ſed etiam aliorum Pontificum, & ideo præter Acugnam & Sancium, quos *ibi* citaui, docet hanc opinionem nouiſſimè Caſtrus Palaus *tract. 4. diſp. 9. punct. 9. num. 1.* vbi ſic aſſerit: Certum eſſe debet Sacerdotem iuriſdictione carentem ad audiendas confeſſiones, ſi exponatur illas audire, & pœnitentem ſolicitet, fore denunciandum, quia abſolutè cenſetur Confeſſarius, cùm Ordinis poteſtatem habeat, & a peccatis venialibus & mortalibus confeſſis poſſit abſoluere, & ab omnibus in articulo mortis, alias poſſet quilibet Sacerdos ſolicitans affirmare autum fuiſſe ſolicitare pœnitentem, eo quòd iuriſdictionem non haberet ad abſoluendum à peccatis, quæ ſibi erant confeſſa, quod eſſet eludere decreta Inquiſitionis, & conſtitutiones Pontificum, & quidem iuxta conſtitut. Gregor. nemini poteſt eſſe dubium talem Sacerdotem comprehendi, cùm hic Sacerdos ſimulet ſe audire confeſſiones, & ſic ſimulans ad Venerem incitet pœnitentem. Hæc Palaus *loco citato.*

3. Verùm, vt aduertit Sancius *in ſelectis diſput. 11. num. 39.* Henriquez *lib. 6. cap. 21. num. 4.* & alij, ſi mala fides Confeſſarij & pœnitentis interueniat, quia vnuſquiſque cognoſcit confeſſionem inualidam iri ex defectu iuriſdictionis, & ob id intendere nequeant conficere Sacramentum, in tali caſu talis Sacerdos non eſſet denunciandus. Verùm ego contrarium puto, per ea quæ adducit Freitas *in editione nouiſſ. de Confeſſ. ſolicit. quæſt. 13. num. 22.* Sed quicquid ſit in terminis Bullæ Pauli V. & Clem. VIII. hodie ſtante conſtitut. Greg. X V. ſupradictus Confeſſarius erit denunciandus, vt rectè obſeruat Sancius *loc. cit.* qui addit etiam hoc procedere à fortiori, ſi Confeſſarius deprehendens fœminam verum propoſitum emendationis non habere, & ob id illam non abſ. luit, ſed illam hoc non obſtante ſolicitet, nam in tali caſu Confeſſarius erit denunciandus non ſolùm in terminis dictæ Bullæ Gregorianæ, ſed etiam aliarum Bullarum, quia licèt in hoc Sacramentum non conficiatur, accuſatio tamen in foro pœnitentiæ fit, quæ ſufficit ad obligationem ſigilli.

Sup. hoc in fin. præcedentis Reſ.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 43.

4. Ex quibus etiam ſequitur quòd Confeſſarius, qui ad libidinem mulierem prouocat, quæ ei confitetur, vt excommunicationem Eccleſiæ pro defectu annuæ confeſſionis fugiat, comprehendatur in ſupradictis Pontificum decretis. Ita Souſa *loc. cit. num. 18.*

RESOL. LXXXVIII.

An Confeſſarij ſolicitantes in confeſſione ſint ſuſpecti de hæreſi vehementer, & quo pacto debeant abiurare? Ex p. 4. tr. 5. Reſ. 51.

§. 1. ESſe ſupradictos ſuſpectos vehementer de hæreſi, docuit Pegna *in director. part. 2. comm. 81.* & poſt illum Modius *de ſacris Ordinibus, cap. 27. num. 6.* & M. Anton. Genuenſis *in praxi Archiepiſc. cap. 66. num. 2.* vbi ſic aſſerit: Non eſt omittendum quòd tentans mulieres in actu confeſſionis eſt ſuſpectus de fide vehementer, quomodo ſentit de ſacramento Pœnitentiæ, etiamſi prope actum confeſſionis ante, vel poſt ipſam tentauerit; vt fertur declaraſſe Clemens Papa VIII. Ita ille. Vnde ſtante hac ſententia debent abiurare de vehementi, & ideo Auguſtinus Bariola Conſultor S. Officij in Inquiſitione Mediolanenſi *in tract. de Confeſſ. ſolic. poſt flores Inquiſ.* ſic ait: Debent Confeſſarij ſolicitantes regulariter abiurare de vehementi.

Sup. hoc inf. in tr. 11. Reſ. 7. § Difficultas.

2. Verùm contrariam ſententiam tuentur Paramus *de orig. Inquiſ. lib. 3. quæſt. 10. num. 115.* Ioſeph Seſſe *in deciſ. Regni Aragon. tom. 4. deciſ. 449. num. 3.* Acugna *in tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt. 2. num. 20.* Antonius Souſa *opuſc. de Confeſſ. ſolicit. tract. 1. cap. 5. num. 6.* & alij, aſſerentes ſuſpicionem Confeſſariorum ſolicitantium eſſe tantùm leuem, quod probatur à Souſa, quoniam hæc ſuſpicio non eſt vehemens, neque violenta; ergo erit leuis. Antecedens ex eo apparet verum, quia ex hoc facto non colligitur, neque ferè ſemper,

neque vtplurimum, vt illud facientes ſint hæretici. Deinde factum hoc ſecundum ab hæreſi longiſſimè diſtat, præſertim cùm ad peccatum luxuriæ, quod ibi intenditur, homines maximè procumbant; ergo ſolicitatio non poteſt maiorem ingerere ſuſpicionem, & ita intelligenda ſunt verba Pontificis, *nos in animum inducere nequeuntes*, &c. Nam Summus Pontifex ſolùm vult indicare, non deeſſe in tali facto ſuſpicionem, & hoc tanquam certum, manifeſtúmque tradit; an verò dicta ſuſpenſio ſit vehemens, vel leuis reputanda, non declarat, vnde ſtante hac opinione abiuratio imponenda Confeſſariis in confeſſione ſolicitantibus, erit tantùm de leui, & ita docet præter Souſam *vbi ſupra*, Ioſeph Seſſe *loco cit. deciſ.45 3.n.5.* & alij, & de hac quæſtione infrà redibit ſermo *in tract. de pœnis.* Sed in hac quæſtione vbi caſus contigerit vnuſquiſque ſequatur ſtylum & praxim Inquiſitionis ſuæ.

In Reſ. & §. not. præcent.

RESOL. LXXXIX.

An quis teneatur denunciare Confeſſarium, qui propter ſolicitationem alterius confeſſus abiurauit? Ex par.1. tract.4. Reſ.26.

Sup. hoc ſup. in Reſ.91. & inf. lege doctrinam Reſ. ſeq.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam tenet Martinus Bonacina *in tract. var. diſput.6. punct... propoſ.2. num.15.*

2. Sed contrarium docet Sancius *in ſelectis, diſp.11. num.52.* Peirinus *de priuil. Minim. tom.2. Conſtitut.4. Gregor. XV. §.9. numero 32.* & ante illos Freitas Additionator Roderici Acugna *in tract. de Confeſ. ſolicitaut. quæſt.3. numero 34.* Et ratio huius ſententiæ erit, ſecundùm mentem aliquorum Doctorum: quia, vt *ſuprà* viſum eſt, multi aſſerunt, quòd quis non tenetur denunciare hæreticum emendatum: ſed talis Confeſſarius: propter abiurationem, cenſetur ſufficienter emendatus: ergo minimè denunciandus erit.

Sup. in Reſ. quæ hic eſt 6.

RESOL. XC.

An Confeſſarius, qui abiurauit propter ſolicitationes, ſi perſeueret ſolicitando, ſit denunciandus ob præteritam ſolicitationem? Ex p.4. tr.5. Reſ.21.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens & lege aliam eius primæ annot.

§.1. DIximus *in part.1. tract.4. reſol.26.* non eſſe denunciandum Confeſſarium, qui propter ſolicitationem alterius fuit punitus, & abiurauit; ſed difficultas eſt ſi perſeueret in ſolicitationis vitio, vtrùm ſit deferendus ob præteritam ſolicitationem? & affirmatiuam ſententiam docet Seraph. Freitas, *in tract. de Confeſ. ſolicit. quæſt.3. num.34.* Verùm contrarium tenet Ioan. Sancius *in ſelectis diſp.11. num.53.* Nam obligatio ad denunciandum ob præteritam ſolicitationem extincta fuit eo ipſo, quòd ſolicitans Confeſſarius ab Inquiſitoribus punitus fuit, nec renaſcitur denunciandi obligatio, quia iterum in ſolicitationis crimen incidit Confeſſarius, nec quicquam prodeſſe poteſt illa denunciatio ad ſecundam punitionem infligendam, cùm crimen illud ante primam punitionem fuiſſet commiſſum, & ad ſecundam punitionem ſolùm ſint attendenda delicta commiſſa poſt primam, nam deterior non indicabitur Confeſſarius, quia modò reuelentur aliqua ſolicitationis delicta ante primam punitionem patrata, ſed ex eo quod poſt vnam punitionem in alia noua crimina ſolicitationis fuerit lapſus, primam monitionem, ſeu punitionem ſpernens. Ita Sancius. Verùm ego puto non eſſe recedendum ab opinione affirmatiua quam docet Freitas *loco citato.*

2. Adde quòd non eſt verum id, quod aſſerit Sancius, nempè nihil prodeſſe iſtam denunciationem ad ſecundam punitionem infligendam, nam Inquiſitores grauiores pœnas pro pluribus ſolicitationibus, quàm pro vna rependere ſolent, & in cauſa hæreſis accedente noua probatione reus iterum punitur, & condemnatur: ergo, &c.

RESOL. XCI.

An Confeſſarij ſolicitantes in Confeſſionario, ſine vlla tamen occaſione confeſſionis debeant abiurare?
Et an vero idem dicendum ſit de Confeſſario ſolicitante paulo poſt, vel paulo ante confeſſionem?
Et quid quoad alios caſus, quando ſolicitatio fit in Confeſſionario? Ex p.4. tr.5. Reſ.50.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet Antonius Souſa *poſt opuſc. de Confeſ. ſolic. in annot. ad Bullam Greg. XV. num.16. & 17.* vbi docet ſolicitantes in confeſſionario non eſſe de fide ſuſpectos, quia tunc ex aliquo facto colligitur hæreſis ſuſpicio, quando vel factum illud eſt coniunctum cum hæreſi, vel quando qui illum exequitur, inuenitur hæreticus; ſed neutrum iſtorum in propoſito reperitur, ergo nulla ex eo colligi debet hæreſis ſuſpicio. Minor quoad primam partem oſtenditur, quoniam ea hæreſis poſſet dici coniuncta cum tali ſolicitatione, quæ noſtris temporibus negat auricularem confeſſionem: ab hac autem longiſſimè abeſt ſolicitatio illa, cùm nulla ibi inueniatur confeſſio etiam inchoata. Secunda pars non aliter probari poteſt, quàm experientia, quæ nullum adhuc ſolicitantem hæreticum inuenit. Ita Souſa. Sup. hoc in Reſ. ſeq.

2. Deinde confirmatur hæc opinio, quia Confeſſarij ſolicitantes ideo ſunt ſuſpecti, vnde abiurant de leui, quia per actum ſolicitationis iniuriam inferunt Sacramento in ipſius Sacramenti ſubſtantia, qualis eſt quæ materiam, ſeu formam Sacramenti, aut ad illud ex parte pœnitentis neceſſariam diſpoſitionem tollit, & ideo Summi Pontifices Paulus IV. Paulus V. & Gregor. XV. in ſuis conſtitutionibus ſic aſſerunt. Nos in animum inducere nequeuntes, quòd qui de fide Catholica rectè ſenſerint, Sacramentis à Chriſto Domino noſtro inſtitutis abutantur, aut illis iniuriam faciant. Sed in noſtro caſu Confeſſarius ſolicitans non abutitur Sacramento, neque illi iniuriam facit, vt patet, quia non ſolicitat in confeſſione, neque ex vlla occaſione, aut prætextu confeſſionis; ergo non poteſt dici ſuſpectus de fide, atque ideo nulla abiuratio illi imponenda erit, ſed aliis pœnis punietur Inquiſitorum arbitrio.

3. An verò idem dicendum ſit de Confeſſario ſolicitante paulò poſt, vel paulò ante confeſſionem, dubium eſſe poteſt, nam talis non videtur eſſe de fide ſuſpectus, vt probat idem Souſa *opuſc. de Confeſſ. ſolic. tract.1. cap.18. num.13.* Seclusis aliquibus caſibus: nam qui cùm poſſit ſolicitare in actu confeſſionis, in quo fortè ſolicitandi occaſio erit opportunior (tunc enim fœmina conſcientiam ſuam manifeſtante, peccata carnis confitente, Confeſſori facilè occurret occaſio in aggrauandis, vel facilitandis peccatis propalandi animum impudicum) & id in tam opportuna occaſione facere non vult, ſed ſolicitationem differt, vel anticipat, manifeſte oſtendit, nolle ſe integritatem & perfectionem Sacramenti commaculare; ergo, vt dictum eſt, talis Confeſſarius non eſt de fide ſuſpectus: ergo non debet abiurare.

4. Sed ego puto quoad hunc vltimum caſum de

Con

Confeſſario ſolicitante paulo ante, vel poſt confeſſionem, omnino abiorationem ei indicendam eſſe, quia qui paulo ante, vel poſt confeſſionem ſolicitat pœnitentem, dicitur ſolicitare in ipſamet confeſſione, vt tradunt Doctores communiter, & ego probaui *in 3. par. tract. 4. reſol. 14.*

Quæ hic eſt ſup. Reſ. 40.

5. Quoad alios verò caſus qnando ſolicitatio fit in confeſſionario, &c. Souſa, vt dictum eſt, *vbi ſuprà, & in aphoriſm. Inquiſ. lib. 1. cap. 34. num. 68.* docet Confeſſarium ſolicitantem non debere abiurare; ſed tu cogita, quia ſupradicti caſus enomerati à Souſa includuntur à Pontifice ſimul cum aliis caſibus, in quibus ſolicitantes abiurant de leui, & Pontifex, vt loqoitur de iſtis caſibus inducentibus ſecundùm Souſam ſoſpicionem, loquitur etiam modo de illis, quos negat Souſa ſuſpicionem inducere, vnde poſtquam abſolutè, & ſine vlla diſtinctione enumeraſset Pontifex omnes ſupradictos caſus, poſtea ſubiungit vt Inquiſitores & Ordinarij ſuper his provt in cauſis fidei inquirant & procedant: ergo, &c. Vnde reuera debent abiurare, provt in Rom. & vniuerſali Inquiſitione obſeruatur.

RESOL. XCII.

An Confeſſarius in Confeſſionario tantum ſolicitans extra actum confeſſionis debeat abiurare?

Et obſeruatur, quod poteſt Tribunal S. Officij recognoſcere Confeſſarios ſolicitantes, etiamſi non iudicentur ſuſpecti de hæreſi, & poteſt tales punire.

Et an Inquiſitores poſſint imponere Confeſſariis Regularibus ſolicitantibus, quod teneant vltimum locum inter Regulares ſui Monaſterij in Choro, & Refectorio, & in aliis locis; & aliquando mandare, vt ſententia contra Confeſſarium Regularem lata publicè legatur in proximo Capitulo Generali ſuæ Religionis? Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. Reſ. 43. aliàs 41.

Sup. hoc in Reſ. præcedenti.

§. 1. NEgatiuam ſententiam nominatim contra me docet Carena *par. 2. tit. 6. §. 16. num. 81.* & ad meum argumentum reſpondet, quod verba Bullæ, *Sicut in cauſis fidei*, poſſint commodè intelligi, quoad ordinem procedendi, eo vtique modo intelligenda ſunt, maximè id ſuadentibus verbis ipſius Conſtitutionis, ibi, *Inquirant, & procedant.* Si enim Pontifex voluiſſet, quod etiam cauſæ terminarentur, illud vtique dixiſſe, & cum de terminatione cauſarum Papa ibi mentionem non fecerit, intelligitur eam voluiſse reſeruare diſpoſitioni iuris; ſecundùm quam Confeſsarij ſolicitantes in Confeſſione, & propè eam, quia abutuntur Sacramento, expediuntur vt ſuſpecti de hæreſi; ſolicitantes verò in Confeſſione tantummodo, vti non abutentes Sacramento, & per conſequens non ſuſpecti, non poſsunt expediri vt ſuſpecti. Secundò reſpondetur, quod regula illa iuris de vna determinatione reſpiciente plura determinalia ceſsat, vbi eadem ratio non militat in omnibus determinabilibus Surdos *conſ. 66. n. 19. vol. 1.* Hic autem militat ſine dubio diuerſa ratio, quam ſuprà proximè conſiderauimus. Ita Carena.

2. Sed aduerſus illum in mei defenſionem inſurgit nouiſſimè Pater Ioſeph Ianuarius *de Caſibus reſer. reſol. 55. num. 9.* vbi ſic ait: Sunt ſoſpecti de hæreſi, non ſolùm Confeſsarij ſolicitantes in confeſſione, ſed etiam ſolicitantes in Confeſſionario, vel in hoc loquentes obſcæna, & turpia, nulla habita, neque ſimulata Confeſſione. Sicut qui non in Confeſſionario, ſed alio in loco confeſſionem ſimulant; & ideò hi debent abiurare ſaltem de leui: quicquid contrà dicat *Carena.* Ratio affertur à Fagundez; quia licèt Gregorius XV. in criminalibus addictis, ac declaratis in hac ſua conſtitutione non dicat tales de crimine hæreſis eſse ſuſpectos, id ſuppoſuit ex verbis Conſtitutionis Pij IV. ibi inſertæ, & à ſe approbatæ, & confirmatæ; & ſic verba vtriuſque Conſtitutionis ſunt veluti in vno contextu, & vnica terminatione terminata, *leg. iam hoc iur. ff. de vulg. l. Quamuis Cod. de Imp.* Cùm ergo in Conſtitutione Pij IV. hi deperditi homines ſint declarati de crimine hæreſis ſuſpecti, conſequenter, & etiam additi à Gregorio XV. Addo quòd niſi eſsent de crimine hæreſis ſuſpecti non poſset aſſignari ratio, cur eſsent denunciandi ad Tribunal Sancti Officij, ad quod ſpectat cognoſcere de cauſis Fidei, vel habentibus connexionem cum fide. Nec obſtat dictum Carenæ, quod etiam Inquiſitores Hiſpaniæ habent facultatem procedendi contrà Sodomitas, & tamen hi non abiurant, neque de leui. Quia contrà Sodomitas procedunt Inquiſitores ex ſpeciali delegatione Gregorij XIII. ſub die 13. Auguſti 1574 non verò tanquam contrà ſuſpectos de hæreſi, & ideò cæteri Inquiſitores aliorum Regnorum non procedunt contra tales. At in caſu noſtro proceditur contrà Confeſſarios in Confeſſionario ſolicitantes tanquam contrà ſuſpectos de hæreſi, &c. Vt Summi Pontifices ſe explicant, ideò enim volunt vt contrà eos procedant Inquiſitores. Hucuſque Ianuarius. Et ità noſtram ſententiam contrà *Carenam* tenet etiam Fagundez *præcept. 2. Eccleſ. lib. 4. cap. 3. num. 80.* & Eſcobar *de Confeſſ. ſolicit. part. 1. quæſt. 1. num. 16.*

3. Obſeruent tamen hîc DD. Inqoiſitores, id quod ego in eorum fauorem olim docui; quod poteſt Tribunal S. Officij recognoſcere Confeſſarios ſolicitantes etiamſi non iudicentur ſuſpecti de hæreſi & poteſt tales punire; quia cognitio horum ſine reſtrictione eſt conceſſa Inquiſitoribus in Bullis Summorum Pontificum. Et ità me citato tenet Eſcobar, *vbi ſuprà* quod vocat ſingulare; & etiam me citato Ianuarius.

Docuit in Reſ. quæ hic eſt ſup. 34. ad medium, & in Reſ. 49. §. 2. in fin. & inf. in tr. 12. Reſ. 7. §. 1. Sed lege eam per totam.

4. Nota quod Carena, *part. 2. tit. 6. §. 17. n. 89.* putat, poſſe Inquiſitores imponere Confeſſariis Regularibus quod teneant vltimum locum inter Regulares ſui monaſterij in Choro, Refectorio, & aliis locis. Et aliquando debent Inquiſitores mandare, vt ſententia contrà Confeſſarium Regularem lata, publicè legatur in proximo Capitulo ſuæ Religionis generali, & hoc ad aliorum terrorem, & exemplum. Sed hæc omnia non approbat Pater Bordonus *in Sacro Tribunali, cap. 23. quæſt 38. numer. 114.* vbi ſic ait: Inquiſitorem mandare poſſe lectionem ſententiæ Regularis condemnari in Capitulo Generali ad terrorem & exemplum aliorum; quod non probo, quia id eſt aliquale ius in Capitulo, quod nullibi inuenio conceſſum Inquiſitoribus. Sufficienter autem publicantur priuatis literis huiuſmodi delicta apud Regulares. Diſplicet etiam quod adiongit, Inquiſitorem poſſe infligere pœnam vltimi loci inter ſuos Comprofeſſos; quia in Bulla Gregoriana ſufficienter exprimuntur pœnæ huiuſmodi ſolicitatoribus imponendæ. Ita Bordonus. Sed ſententia Catenæ obſeruatur in Tribunali noſtræ Inquiſitionis Hiſpaniæ, & illam ego practicaui: Et ideò non eſt audiendus Bordonus & noſtram ſententiam contrà illum, præter Carenam tenet Caſtrus Palaus, *tom. 1. tract. 4. diſputat. 9. numero 2.* & nouiſſimè Ianuarius *vbi ſuprà, reſol. 55. num. 23.*

Et ſup. doctrina contenta in hoc §. vlt. Nota quod. inf. in tr. 12. Reſ. 7. in diuerſis §§. & verſ. eius ſignanter in §. Difficultas. propè finem. à verſ. A los Religioſos. & in §. Vnde in principio, & in fine.

RESOL. XCIII.

An Confeſſarius Regularis ex abiuratione præter ſolici-

licitationem remaneat inhabilis ad Officia Religionis?

Et an ſupradictus non poſſit rehabilitari niſi per Pontificem, vel Illuſtriſſimos Inquiſitores Sacræ Congregationis? Ex p.4. tr.5. Reſ.48.

Sup. hoc inf. in tr. 10 Reſ. 83. § Sed an. & inferius in tr. 12. ex lata doctr. Reſ.7. ſignãtes in §. Difficultas. in fin & in §. Vnde etiam in fin.

§. 1. HAnc quæſtionem pertractarunt duo Luſitani viri doctiſsimi, Rodericus Acugna, & Anton. Souſa, hic *in opuſc. de Confeſ. ſolic. tract. 2. cap. 16. n. 6.* ille *in tract. etiam Confeſ. ſolicit. q. 24. n. 22.* & *ibi* additionator eius Freitas *num. 70.* & aſſe. unt Confeſſarium propter ſolicitationem, de qua fuit conuictus, vel quam eſt confeſſus, ipſo iure inhabilis ad gradus, & dignitates Eccleſiaſticas non manere, quia nullus eſt textus, nec gloſſa, nec Doctor. qui per abiurationem de leui inhabilitatem ad dignitates, & officia inducat; & hoc etiam docuerat Henriquez, *lib. 13. cap. 56. §. 1. in gloſſa lit. K,* & Garſias *de benef. tom. 2. par. 11. cap. 10. n. 87.* cum aliis penes ipſos.

2. Sed hodie contrarium dicendum eſt, ſtante decreto Vrbani VIII. edito *anno* 1626. in quo Regulares puniti per S. Officium (pœnitentiis ſalutaribus exceptis) eo ipſo fiunt inhabiles ad gradus & officia Religionis, nec poſſunt rehabilitari, niſi per Sanctiſſimum, vel per illuſtriſſimos Inquiſitores ſacræ Congregationis, vt obſeruat Aloyſius Batiola *in aphor. lit. R, ver. Regulares.* Barboſa *de iure Eccleſiaſtico lib. 1. cap. 19. n. 128.* Peyrinus *in priuil. Minim. tom. 2. conſtit. 9. Pauli V. §. 2. num. 29.* & Tamburinus *de iure Abbat. tom. 1. diſp. 5. q. 21. n. 17.* qui per extenſum verba ſupradicti decreti adducunt.

RESOL. XCIV.

An Eccleſiaſtici, qui interſunt ſententia contra Confeſſarios ſolicitantes, teneantur ſub peccato mortali non manifeſtare delinquentem? Ex p.4. tr.5. Reſ.44.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Souſa *de Confeſ. ſolic. tract. 2. cap. 16. n. 8.* vbi ſic ait: Illud notandum exiſtimo, non eſſe vocandos tot numero, vt crimen ſecretò ſeruari non poſſit; dici non debere tot perſonas numero intereſſe vt crimen ſecretò ſeruari non poſſit, quia, vt exiſtimo, omnes, qui interſunt huiuſmodi ſententiis & abiurationibus, tenentur ſub peccato mortali ſecretum ſeruare, perſonámque delinquentem, aut crimen aliis non manifeſtare. Ratio eſt, quia infamia talis criminis Tribunalis Sancti Officij Inquiſitionis limites non excedit, vt patet ex eo quòd ſententia illa propter bonum commune occultè profertur, nec iudices fidei infamare intendunt eos, quos ſic puniunt, ſed quando crimen aliquos limites non excedit, non poteſt ſine peccato mortali manifeſtari; ergo quotquot interſunt, ſecretum ſeruare tenentur. Ita Souſa.

2. Sed, vt verum fatear, hæc ſententia nimis rigida mihi videtur, & Seraphinus Freitas *in addit. ad tract. de Confeſ. ſolicit. quæſt. 24. num. 49.* propter ſcandala putauit à DD. Inquiſitoribus in tali caſu pœnam excommunicationis & iuramentum adhibendum eſſe, ne interuenientes hoc crimen propalarent aliis. Ergo dum non adhibetur, non adeſt obligatio peccati mortalis, maximè ſi tales Eccleſiaſtici crimen manifeſtarent inter alios Eccleſiaſticos & Regulares: nam ita nullum ſcandalum oriretur, imò cum dictis viris propalatio effectum bonum faceret, incuteret enim eis timorem: ſecus autem eſſet cum ſæcularibus, & de propalatione cum ſæcularibus, loquitur Freitas *vbi ſuprà.*

RESOL. XCV.

An Epiſcopi poſſint cognoſcere de hoc crimine, ita vt aliqui penes ipſos poſſint Confeſſarios ſolicitantes denunciare? Ex p.1. tr.4. Reſ.29.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiã omnino amplectendã eſſe iudico. Dico igitur, quòd, licet Ordinarij ante Bullam Greg. XV. non poterant cognoſcere de crimine Confeſſariorum ſolicitantium mulieres in confeſſione ex rationibus allatis per DD. *vbi infrà*; ſed pertinebat ad Inquiſitores: hodie tamen, poſt dictã Bullam, Epiſcopi etiam poſſunt cognoſcere de hoc crimine. Et hoc clarè apparet ex verbis Pontificis in ipſa Bulla manifeſtè hoc declarantis. Et hanc ſententiam docet nouiſſimè Sanctarellus *tract. de hæreſi, cap. 44. n. 11. & 13.* Acugna *de Confeſ. ſolic. q. 2. per tot.* Peirinus *ſuper priuil. Minim. tom. 2. conſtit. 4. Greg. XV. §. 6. n. 20.* & Bonacina *in var. tract. diſp. 6. punct. 3. n. 23.* & alij. Sup. hoc in Reſ. ſeq.

RESOL. XCVI.

An Epiſcopi poſſint cognoſcere de crimine ſolicitationis?

Et an hoc etiam ſeparatim ab Inquiſitoribus, vbi adeſt Inquiſitio Hiſpania?

Et quid eſt dicendum in aliis Regnis, & Inquiſitionibus?

Et in Regnis, vbi non eſt Inquiſitio Hiſpanica, ſi Confeſſarius ſolicitans, & fœmina ſolicitata eodem tempore ab Epiſcopo, & Inquiſitore citentur, an coram Inquiſitore comparere debeant, non autem coram Epiſcopo?

Et quid, ſi Confeſſarius ſolicitans ſit Regularis exemptus?

Et docetur, quod Epiſcopi poſſunt ſeparatim ab Inquiſitoribus procedere in cauſis fidei, contra ſuſpectos, imo contra Hæreticos, ideo iuriſdictionem Inquiſitorum non præiudicare iuriſdictioni Epiſcoporum, cum cenſeatur conceſſa cumulatiuè, non autem priuatiuè. Ex p.4. tr.5. Reſ.52.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docui *in p. tract. 4. de denunciat. reſol. 29.* Sed difficultas eſt an ſeparatim ab Inquiſitoribus poſſint hoc crimen cognoſcere Epiſcopi in Regnis, vbi adeſt Inquiſitio Hiſpaniæ? & videtur etiam affirmatiuè reſpondendum ex verbis Bullæ Greg. XV. ibi, *& præterea omnes Inquiſitores, & locorum Ordinarij ſuper his contra prædictos ſimul, vel ſeparatim in omnibus,* &c. Vnde in his verbis æquè facultatem inquirendi contra Confeſſarios ſolicitantes conceſſam eſſe Inquiſitoribus ac Epiſcopis, docet Caſtrus Palaus *in opere mor. tom. 1. tract. 1. diſp. 9. punct. 1. n. 9. & punct. 10. n. 4.* ergo, &c. Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

2. Verùm de hoc non dubito; ſed difficultas eſt, vt dixi, an ſtantibus dictis verbis Epiſcopi, vbi adeſt Inquiſitio Hiſpanica, poſſint ſeparatim ab Inquiſitoribus contra Confeſſarios ſolicitantes inquirere ex virtute dictæ conſtitutionis? & certè qui fauent parti Epiſcoporum, affirmatiuè reſpondent, cùm ſupradicta verba citatæ conſtitutionis loquantur, vt patet ex contextu literæ abſolutè de Epiſcopis omnium Regnorum, vt poſſint ſimul, vel ſeparatim ac Inquiſitoribus de dicto crimine cognoſcere: ergo, &c.

3. Probatur ſecundò, quia Epiſcopi poſſunt ſeparatim ab Inquiſitoribus procedere in cauſis fidei contra ſuſpectos, imò & contra hæreticos, vt patet ex *cap. per hoc, de hæret. in 6.* & ideo iuriſdictionem Inquiſitorum non præiudicare iuriſdictioni Epiſcoporum, cùm Pro contr. o in hoc & ſeq. §. inf. in tr. 10. Reſ. 3. §. 1. & 2.

cen

by Google

cenſeatur conceſſa cumulatiuè, non autem priuatiuè, docet Syluester *ver. hæreticus. §. 2. num. 10.* Rojas *ſingul. 28. num. 2.* Gundiſaluus *de hæret. quæſt. 7. num. 9.* Simanca *de Cathol. inſtit. tit. 25. num. 4.* Gloſſa & Panormitanus *in cap. ad abolendam, de hæret.* Sigiſmundus Scaccia *de iudiciis tom. 1. lib. 1. cap. 67. num. 9.* Carrera *de hæret. num. 67.* Decianus *tom. 2. lib. 5. cap. 21. num. 10.* & alij. ergo ſequitur neceſſariò, quòd Epiſcopi poſſint ſeparatim ab Inquiſitoribus contra Confeſſarios ſolicitantes, tanquam ſuſpectos de fide procedere, quia, vt dictum eſt, Epiſcopi de iure communi procedunt contra hæreticos, vel ſuſpectos, docetque Simanca *tit. 6. num. 3.* & habetur *in cap. præſinentes, cap. ſtatuimus, cap. vt Inquiſitionis, de hæret. in 6. cap. ad abolendam, cap. excommunicamus, de hæret. Clem. 1. eodem titulo, & Extrau. 1. eodem tit.* Vnde dati ſunt Epiſcopis Inquiſitores tanquam adiutores.

4. Sed his non obſtantibus, contrariam ſententiam tenendam eſſe puto; pro cuius confirmatione, ſuppono tanquam certum in regnis Hiſpaniarum, in quibus Hiſpanica Inquiſitio adeſt ex conſuetudine, & priuilegio Pontificio, non poſſe Epiſcopos ſeparatim ab Inquiſitoribus cauſas de rebus fidei cognoſcere, & denunciationes ſibi factas teneri ad ipſos Inquiſitores remittere, neque reum poſſe incarcerare, niſi timeatur de fuga, ſed certiorare Inquiſitores, vt illum capiant & ita de dicta conſuetudine, & priuilegio reſtatur Sanctarellus *tract. de hæreſi*, Romæ impreſſus, *cap. 40. dub. 2. num. 15.* Molina *de iuſt. tom. 5. tract. 5. diſput. 28. num. 12. & 13.* Acugna *de Confeſ. ſolicit. quæſt. 2. num. 1.* Ioann. Valerus *in differentiis vtriuſque fori.* Pegna *in directl. par. 3. quæſt. 52. commen. 101.* & nouiſſimè Barboſa *in collectan. tom. 3. lib. 5. tit. 2. cap. 17. num. 3.* & alij.

5. Hoc igitur ſuppoſito ſic argumentor in fauorem DD. Inquiſitorum. Conſtitutio Gregorij XV. vt patet ex contextu literæ, præbet authoritatem Epiſcopis, vt poſſint ſeparatim in noſtro caſu inquirere, prout in cauſis fidei iuxta ſacrorum Canonum formam, &c. Sed in omnibus cauſis fidei ex priuilegio & conſuetudine Inquiſitionis Hiſpanicæ, vt *ſupra* probatum eſt, Epiſcopi non poſſunt ſeparatim ſine Inquiſitoribus inquirere; ergo neque poſſe ſeparatim in caſu ſolicitationis ſine Inquiſitoribus inquirere dicendum erit: quia in dicta conſtitutione, vt patet, non reuocantur conſuetudines & priuilegia Sedis Apoſtolicæ in contrarium, ſi alibi adeſſent, vt adſunt in Inquiſitione Hiſpanica, & ideo ſicut Fagundez *in 2. editione de præcept. Eccleſ. pr. 2. lib. 4. cap. 3. num. 97.* & Antonius Souſa *in annotat. ad Bullam Gregorij XV. num. 21.* aſſerunt, quòd per dictam Bullam non reuocatur priuilegium conceſſum Generali Inquiſitori Luſitaniæ aduocandi ad ſe omnem cauſam hæreſis, etiam ſi coram Ordinariis tractentur: vnde non obſtante Bulla Gregor. XV. docent hodie poſſe Inquiſitores Generales Luſitaniæ ad ſe aduocare omnes proceſſus & integras cauſas Confeſſariorum ſolicitantium inceptas coram Epiſcopis. Sic etiam dicendum eſt, per dictam Bullam non reuocari priuilegium conceſſum Inquiſitioni Hiſpanicæ, vt Epiſcopi non poſſint ſeparatim ab Inquiſitoribus cauſas fidei, vt eſt iſta, de qua loquimur, pertractare.

6. Secus autem dicendum eſt de aliis Regnis & inquiſitionibus vbi talis conſuetudo & priuilegium Papæ non adeſt. nam ibi ex hac conſtitutione Pontificia poſſe Epiſcopos contra Confeſſarios ſolicitantes ſeparatim ab Inquiſitoribus inquirere, concedo.

7. Ex quibus patet reſponſio ad argumentum primum ſuperiùs adductum; dico enim intelligendum eſſe de omnibus Regnis, in quibus Inquiſitores non habent priuilegium, vt Epiſcopi non poſſint ſeparatim ab illis procedere. Ad ſecundum verò reſpondeo illam doctrinam eſſe veram, loquendo in terminis iuris communis, ſecus autem ex conſuetudine & priuilegio Apoſtolico, vt adeſt in Inquiſitione Hiſpanica, ex rationibus quas optimè obſeruat Ludouicus Molina *de iuſt. tract. 5. diſput. 28. n. 13.* ex quibus apparet, quàm vtiliter & rationabiliter ſupradicta conſuetudo fuerit introducta, & priuilegium conceſſum.

8. Notandum eſt tamen hîc obiter quòd etiam in Reguis vbi non adeſt Inquiſitio Hiſpanica, ſi Confeſſarius ſolicitans & fœmina ſolicitata eodem tempore ab Epiſcopo & Inquiſitore citentur, coram Inquiſitore comparere debet, non autem coram Epiſcopo. Et ita contra Rojas *ſingul. 44. num. 3. & ſeq.* docet Souſa *opuſc. de Confeſ. ſolic. tract. 2. cap. 2. n. 7.* & alij penes ipſum, quia iuriſdictio Inquiſitorum cùm ſit delegata à Summo Pontifice ſuperior eſt, & maior iuriſdictione ordinaria; ſi autem Confeſſarius eſſet Regularis exemptus, poſſet in tali caſu coram Epiſcopo comparere, quia Epiſcopus contra illum procedit ex iuriſdictione delegatâ. Sed in Regnis noſtris Hiſpaniarum etiam hoc vltimum non procedit, quia, vt dictum eſt, ex conſuetudine, & priuilegio cauſæ fidei ab Inquiſitoribus tantùm tractantur, cum quibus aſſiſtunt Epiſcopi per procuratores.

Sup. hoc inf. in tr. 10. Reſ. 54.

Sup. hoc ibidem.

RESOL. XCVII.

An Epiſcopi, vbi non adeſt Inquiſitio Hiſpaniæ, poſſint ſeparatim ab Inquiſitoribus proferre ſententiam contra Confeſſarios ſolicitantes, & è contra, etiam, ſi ſola abiuratio eis adiungatur?

Sed quid dicendum eſt de ſententia abſolutoria, an poſſit dari ab Epiſcopo ſine Inquiſitoribus? Ex p. 4. tract. 5. Reſ. 53.

§. 1. ADuertit Souſa poſt *opuſc. de Confeſ. ſolic. in annot. ad Bullam Greg. XV. num. 20.* quòd licèt ex dicta conſtitutione Inquiſitores & Epiſcopi poſſint procedere, non tamen per illam conceditur, vt ſententiam ſeparatim proferant, etiamſi ſola abiuratio eis iniungatur; ſed quoad hoc iura, & conſtitutiones Pontificiæ ſeruandæ ſunt. Nec etiam per dictam Bullam tollitur communicatio proceſſuum ſecundum ius Canonicum. Ita Souſa. Igitur dicendum eſt, quòd nec ſoli Epiſcopi, nec ſoli Inquiſitores poſſunt ſententiam condemnatoriam proferre aduersùs Confeſſarios ſolicitantes, vt patet ex *cap. per hoc, de hæret. in 6.* & ita tenet Pegna *in direct. par. 3. commen. 97.* Lucerna Inquiſitor. *ver. abſoluere, num. 2.* Antonius Souſa *opuſ. de Confeſ. ſolic. tract. 2. cap. 1. n. 15.* & Fagundez *de præcept. Eccleſ. in 2. editione pr. 2. lib. 4. cap. 3. n. 96.* Azorius *par. 1. lib. 8. cap. 18. quæſt. 16.* Paramus *de origine Inquiſitionis lib. 3. quæſt. 4. n. 2.* Molina *de iuſt. tract. 5. diſp. 28. n. 16.* & alij penes ipſos. Ratio eſt, quia per abiurationem abiurans pronunciatur hæreticus, vel de hæreſi ſuſpectus: ergo per hoc verè & propriè condemnatur; ſi tamen ſententiam abiurationis Epiſcopi abſque Inquiſitoribus contra Confeſſarios ſolicitantes ferant, aſſerunt citati Doctores factum tenere, & ideo, ait Pegna, hæc eſſe de genere eorum, quæ licèt fieri prohibeantur, facta tamen tenent; licèt Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 4. diſp. 8. punct. 13. num. 18.* contrarium doceat, ex *Clement. 1. de hæret.* vbi poſtquam Pontifex dixerat non poſſe Inquiſitorem abſque Ordinario, vel è contra, ad ſententiam contra reos procedere, concludit, non valebit, & ſi ſecus præſumptum fuerit, irritum ſit & inane.

Sup. hoc inf. in tr. 10. Reſ. 100. & hic inf. hæc doctr. Reſ. ſeq.

2. Sed quid dicendum de ſententia abſolutoria, an poſſit dari ab Epiſcopis ſine Inquiſitoribus? Affirmatiuè reſpondet Fagundez *loco citato, num. 93.* & Souſa *num. 12.* Molina *num. 15.* & alij penes ipſos; quia in

Sup. hoc inf. in tr. 10. Reſ. 59.

iure

iure ſolùm prohibetnt ſupradictis proferre ſententiam contra reos, vt patet ex *dicta Clem.*1. ergo poterunt proferre pro reis.

3. Verum negatiuam ſententiam docet Pegna *in directo. inquiſ. part.*3. *comment.*97. Rojas *ſingul.*27. *num* 7. Simanca *in inſtit. cathol. tit.*3. *num.*8. Azorius, Carerius, Zanchinus, & alij, quos citat Barboſa *in dicta Clem.*1. *num.*18. quibus addo ex neotericis Caſtrum Palaum *vbi ſuprà num.*20. & ratio eſt, quia licèt textus illius Clementinæ de ſola ſententia condemnatorià expreſse loquatur, indirectè tamen loquitur de qualibet ſententia ob communicationem proceſsuum præreqniſitam. Deinde confirmatur hæc opinio; quia eo ipſo quòd *in Clement.*1. ſit reſtrictum ius antiquum quoad condemnationem, ita vt Inquiſitores & Epiſcopi non poſſint ſeparatim condemnare, ſequitur quòd ſimiliter non poſſint abſoluere. Probatur conſequentia, quia condemnare & abſoluere eiuſdem ſunt poteſtatis, vtpote contraria & aduerſa ex *l. qui condemnare, ff. de re iudicata*. ergo, &c.

RESOL. XCVIII.

An Inquiſitores poſſint animaduertere in ſolicitationem præteritam, ſi iam præiudicata fuerit ab Epiſcopo?

Et an Confeſſarius ſolicitans, qui non iudicatur ſuſpectus, non ideo ad ſuum Ordinarium ſit remittendus, ſed ab Inquiſitoribus ratione culpæ puniri debeat? Ex p.4. tr.5. Reſ.54.

Sup. hoc inf. in tr. 11. Reſ. 7. §. pen. & hic lege doctrin. præcedentis Reſ.

§.1. NEgatiuè reſpondet Acugna *tract. de Confeſſar. ſolicitant. quæſt.* 3. *num.*11. vbi ſic ait. Tunc non extenditur ad præterita noſtra concluſio, cùm talia crimina ab ordinario iudice præiudicata fuerint; nam manent tunc extincta in foro Eccleſiæ vel enim reus iudicialiter abſolutus eſt, ob id ſiſtet accuſatio, non vltrà progrediens, ex *cap. de his, accuſ.* Vel damnatus idem reus per diffinitiuam ſententiam eſt, atque ſimiliter in ipſum accuſatio progredi non poteſt. Ita ille.

2. Sed aduersùs illum inſurgit Emanuel Moura *opuſc.*1. *de enſ. & incant. ſect.*3. *cap.*3. *num.*16. vbi ita aſſerit. Non loquitur Acugna conſequenter, quatenus dicit in ſolicitationem præteritam non poſse ire Inquiſitores, cùm præiudicata fuerit ab Epiſcopo, ſiue abſolutus, ſiue finaliter condemnatus fuerit ſolicitans, quamuis non fuerit ſufficienter punitus. Non, inquam, loquitur conſequenter, quia ſi hoc crimen inducit ſuſpicionem de hæreſi, & conſtitutio Pontificis eſt ſolùm excitatiua iuriſdictionis Inquiſitorum, conſequens neceſsarium eſt, vt ipſi poſſint illud reaſsumere, ſaltem vt reum cogant ad abiurationem. Hæc ille.

3. Verùm ſententiam Illuſtriſſimi, & Doctiſſimi Roderici Acugna, meritò nunc Archiepiſopi Bracharenſis, acriter defendit Freytas *in additionibus nouiſſimis ad dictam quæſt.* 3. *num.*37. *& ſeq.* vbi reſpondet ad tationes Emanuelis de Moura, vide illum & non pigebit.

Sup. hoc in Reſ. 1. not. præteritæ in eius §. vlt.

4. Non deſinam etiã hìc obiter adnotare Confeſſariũ ſolicitantem, qui non iudicatur ſuſpectus non eſse ad ſuum Ordinarium remittendum, ſed ab Inquiſitoribus ratione culpæ puniri debet; nec valet dicere, quòd ceſſante ſuſpicione contra fidem, videtur ſuſpendi Inquiſitorum iuriſdictio; nam reſpondeo, quòd licèt ratio commiſſionis ſit ſuſpicio, commiſſio tamen Pontificis eſt abſoluta, & Summ. Pontifex ex illo facto præſumit, & ſuper præſumpto ſtatuit, & ita docet Souſa *opuſc. de Confeſſ. ſolic. tr.*2. *c.*1. *n.*7. & ideò Molfeſ. *in ſum. to.*1. *tr.*7. *c.*24. *n.*45. ſic ait: Si Confeſſarij ſolicitantes non ſint ſuſpecti de hæreſi, imponitur eis pœnitentia ſalutaris ſine abiuratione ſecundùm qualitatem exceſſus. Ita ille.

RESOL. XCIX.

An qui legeret, & retineret Adonem Marini, eſſet S. Officio denunciandus?

Et an abſque facultate retinens, & legens librum hæreticum poſſit illum comburere, & minimè Inquiſitori tradere? Ex p. 10. tr. 12. & Miſc. 2. Reſ. 49. aliàs 48.

§.1. NEgatiuè videtur reſpondendum, per ea quæ docet Carena *in Praxi ſancti Officij, par.*2. *tit.*10. §.10. *n.*60. vbi ſic ait: An retinentes huiuſmodi libros prohibitos ob res laſciuas, ſint denunciandi S. Officio, in quo (ſalua ſemper declaratione S. Matris Eccleſiæ & ſacræ Congregationis Eminen. Cardinal. ſup. Inquiſitorum) dicerem quod non, niſi huiuſmodi retentores aliàs eſsent de hæreſi ſuſpecti; verba enim Edicti Eminentiſſimi Domini Cardinalis Epiſcopi noſtri, & Reuerendiſſimi Patris Inquiſitoris, nullo modo comprehendunt huiuſmodi libros, & aliàs ex diſpoſitione iuris communis nulla apparet obligatio huiuſce denunciationis. Ita Carena, quæ ſecundum eius mentem dicta eſſe volo.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 3. Reſ. 84. §. Sed hic obiter, & ſeqq.

2. Sed ſi aliquis hìc incidenter quærat, num quis abſque facultate retinens, & legens librum Hæreticum, poſsit illum comburere, & minimè Inquiſitori tradere. Ad hoc dubium ſic reſpondet Puetonus *in Comment. ad Bullam Cœnæ, cap.*1. *n.*108. Dicendum exiſtimo, excuſari eum, non ſolùm qui bona fide à ſeipſo combnret, ſed etiam metu pœnæ; aut quia ipſe librum compoſuerit; aut quia ſine facultate legerit, vel retinuerit, à ſeipſo combureret. Nam aliàs, & finis legis habetur, quod ſcilicet liber ſupprimitur; & ad ſimplicem actum obedientiæ, non videtur cum tanto ſuo diſcrimine iſte obligandus. Et hæ Conſtitutiones Pontificum non obſunt cùm loquantur de illis, qui ex licentiis quas reuocant, libros habebant, aut legebant, vt eſt animaduertere: Exinde aſſerendum nullam Cenſuram reuera contrahi ex eo, quod quis quacumque ex cauſa à ſeipſo incendat; & quidem quoad Cenſuram Bullæ præſentis expreſſe tenent Suarez *de fide, diſputatione* 20. *ſect.*2. *num.*29. Sanchez *ad præcep. Decal. lib.*2. *c.*10. *n.*56. Souſa *Relect. Bull. Cœnæ diſp.*15. *concl.*3. Duardus *lib.*2. *Comment. in Bulla Cœnæ, cap.*1. *quæſt.*52. *n.*34. Bonacina *tom.* 3. *diſp.*1. *q.*1. *punct.*4. *n.*18. Scortia *Theorem.*106. *col.*13. *in initio*, eo quia, cùm ſatis ſit iuxta tenorem illius non retinere, nec aliud requiratur, abiiciens à ſe combuſtione, non retinet. Sed nec obſtant Iulij, aut Pauli Conſtitutiones: nam pœnæ in contrafacientes ex Bulla Iulij, non ſunt referendæ niſi ad illos, qui poſt reuocationem licentiæ retinuerint; ſeu in eos, qui recuſant deferre Inquiſitoribus, ita tamen vt ſibi retineant; hi enim cenſentur contraire intentioni legis, quæ eſt ne prætextu licentiarum libri legantur; & eorum exterminationi obuietur. Quo verò ad Conſtitutionem Pauli IV. abſolutio vetatur impendi ei, qui habens librum ad Inquiſitores non defert; porrò ſi non habeat quacumque ex cauſa, non poteſt deferri, & per conſequens diſpoſitio Conſtitutionis tunc locum non habet. Hucuſque Puetonus. Sed ego non video quare legens hæreticum librum abſque facultate, poſſit illum comburere, & non potius Confeſſario præbere, vt illum deferat Inquiſitoribus & ſic obſeruabit Conſtitutiones Pontificum abſque periculo, & diſcrimine.

Sup. hoc inf. in tr. 10. Reſ. 138. §. vlt. & in Reſ. 139.

TRACTATVS DECIMVS
DE
OFFICIO ET POTESTATE INQVISITORVM.

RESOLVTIO PRIMA.

An iuriſdictio DD. Inquiſitorum ſit delegata, vel ordinaria?

Et an iuriſdictio Inquiſitorum, etiam ſi fuerit conceſſa cum clauſula vſque ad beneplacitum, *non expiret, nec ceſſet morte concedentis?* Ex part. 4. tractatu 8. Reſol. 1.

§.1. ESSE delegatam putant Doctores, quos citat Narbona *in 3. part. recopilat. lib. 4. tit. 1. leg. 20. gloſ. 22. num. 79.* quibus ego addo Zanardum *in direct. Theol. part. 2. prac. 1. cap. 6.* Moſcouium *de maieſt. milit. Eccleſ. lib. 1. part. 1. cap. 11.* Butrium *in cap. Legatos, de off. legati, in 6.* & Homobonum *de ſtatibus part. 1. cap. 8.* Alij verò putant eſſe ordinariam, & ſic docet Paramus *de orig. Inquiſit. lib. 3. quaſt. 2. & in defenſ. cap. 1. num. 11.* & hanc opinionem nouiſſimè mordicus tenet & ſolidiſſimis rationibus probat Ioannes Dionyſius Portocarrero *in alleg. ſobre la competencia de iuriſdicion entre la Inquiſicion y miniſtros reales, num. 48.* & ante illum Didacus Cantera *in qq. crimin. cap. 2. de probat. per teſtes, quaſt. 1. num. 65. fol. mihi* 157. vbi aſſerit Inquiſitores habere iuriſdictionem ordinariam, vnde non mihi placet opinio Barboſæ *in l. Prator. §. 1. num. 65. ff. de iudic.* qui ponit differentiam inter Inquiſitorem generalem, & alios Inquiſitores, dicens illum habere iuriſdictionem ordinariam, hos autem delegatam, quia cæteri Inquiſitores ſunt remouibiles ad nutum Inquiſitoris generalis, non, inquam, mihi placet hæc opinio, quia etiam Inquiſitor generalis eſt ad nutum Summi Pontificis amouibilis; non eſt ergo verum dicere, quidquid aſſerant Simanca & alij, cæteros Inquiſitores eſſe delegatos eiuſdem Inquiſitoris generalis, & ab eo iuriſdictionem accipere, nam omnes immediatè à Summo Pontifice iuriſdictionem accipiunt, mediante ſola nominatione perſonarum facta ex commiſſione Pontificis ſibi indulta, & hæc omnia rectè contra Barboſam docet alter Barboſa *in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. cap. 17. n. 11. & 12.* Torreblanca *de magia lib. 3. cap. 5. num. 2. 11. & 12.* cum Molina *de iuſtit. tom. 5. tract. 5. diſp. 29. num. 7.* Souſa poſt hæc ſcripta *in aphor. Inquiſ. lib. 1. cap. 2. num. 4.* & ideo Portocarrero *vbi ſuprà,* aſſerit loquens de aliis Inquiſitoribus. [en ninguna de las dichas calidades ſe diferançian del Señor Inquiſidor general, cuya juriſdiçion es ſin duda ordinaria.] & hæc opinio eſt probabiliſſima; ſed ego vtramque ſequor. Ideo aſſero iuriſdictionem Inquiſitorum in ſe quidem & à principio delegatam eſſe, & habere omnes excellentias delegatæ iuriſdictionis, ad ordinariam tamen valde accedere, & cum illa ferè in omnibus conuenire, ita vt careat imperfectionibus delegatæ, & ita eleganter probat & docet Auguſtinus Barboſa *vbi ſuprà,* citans Molinam, quem etiam ſequitur nouiſſimè Emanuel de Valle de Moura *opuſc. 1. de enſal. & incantat. ſect. 3. cap. 1. num. 6.* & Sanctarellus *tract. de hareſi cap. 40. dub. 1. num. 5.* vbi aſſerit eſſe veriorem, & communiorem ſententiam, iuriſdictionem Inquiſitorum valde accedere ad ordinariam, & ita ego ſentio. Vnde rectè Emanuel *vbi ſuprà,* aſſerit iuriſdictionem Inquiſitorum eſſe ordinariam quoad vtilitates ordinariæ, & eſſe delegatam quoad vtilitates delegatæ.

Sup. hoc magis latè inf. in Reſ. 6.

2. Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd iuriſdictio Inquiſitorum etiamſi fuerit conceſſa cum clauſula, *vſque ad beneplacitum,* non expirat, nec ceſſat morte concedentis, & hoc in fauorem fidei. Ita Souſa *in Aphoriſm. Inquiſit. lib. 1. cap. 2. num. 5.* Farinacius *de hareſi, q. 186. §. 2. num. 23.* & Pegna *in director. par. 3. comment. 56. & 57.* & alij *vbi infr.* citandi, peculiari reſolutione de hac quæſtione facienda.

Inf. in Reſ. quæ nunc hanc ſequetur, ſignanter in fine.

RESOL. II.

An iuriſdictio Inquiſitorum expiret per mortem delegantis, ſi etiam vnam cauſam non inceperint, ante illius mortem?

Et quid de iuriſdictione Vicarij, ſeu Commiſſarij, aut alterius delegati per mortem Inquiſitoris? Ex p. 4. tract. 8. Reſ. 19.

§.1. RESPONDEO negatiuè, ex *cap. ne aliqui,* & *ibi* Gloſſa *in ver. non capta, de haret, in 6.* & ita docet Eymericus *in direct. Inquiſ. part. 3. quaſt. 7.* & *ibi* Pegna & Iaſon *in l. maiorum, n. 10. ff. de iuriſd. omn. iud.* Imò non ſolùm non expirat iuriſdictio Inquiſitoris, ſed nec minus expirat iuriſdictio Vicarij, ſeu Commiſſarij, aut alterius Delegati per mortem Inquiſitoris. Vide Thom. Treuiſanum *lib. 1. deciſ. 66. n. 7. 9. & 10.* Decian. *tract. crim. lib. 5. cap. 20. n. 8. & cap. 22. n. 5. & 29.* Seacciam *de iudic. lib. 1. cap. 67. n. 8.* Simancam *in Cathol. inſtit. tit. 34. n. 14.* Rojas *ſingul. 114. n. 3.* Pegna *in direct. Inquiſ. par. 1. comm. 56. & 57.* Azotium *to. 1. lib. 8. cap. 18. quaſ. 7.* Sanchez *de matrim. lib. 8. diſp. 28. n. 34.* & alij penes ipſos. Dicendum eſt igitur, quòd officium Inquiſitoris non expirat morte concedentis, vt v. g. Papæ, Inquiſitoris maioris, &c. nec quoad negotia quæ nondum erant orta, vel cœpta, & hoc etiam procedit, vt dictum eſt *in reſol. 1.* etiam ſi talis iuriſdictio fuerit conceſſa cum clauſula, *vſque ad beneplacitum,* & hoc in fauorem fidei.

Ad roborandã doctrinã huius Reſ. in tom. 1. et 3. lege Reſ. 8. &c. & leg. hic ſup. §. vlt. Reſ. præteritæ.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, in eius §. vlt.

RESOL.

RESOL. III.

An iuriſdictio Inquiſitorum conceſſa ſit cumulatiuè, aut priuatiuè?

Et notatur ex conſuetudine in Hiſpania de hæreſi ſolos Inquiſitores cognoſcere, & vt Epiſcopi per ſe, vel per Vicarium Inquiſitoribus aſſiſtant; & vt non poſſint Epiſcopi ſeparatim ab Inquiſitoribus de cauſis hæreticalibus cognoſcere, & aliqua alia circa hoc explanantur.

Etiamque notatur iuriſdictionem Inquiſitorum Hiſpaniæ in ordine ad eorum Miniſtros eſſe etiam priuatiuam. Ex p. 4. tr.8. Reſ.2.

Sup. contēto in hoc & ſeq. §. ſup. in tr. 9. Reſ. 96. §. Probatur. & ſeq. §. 1. IVriſdictionem Inquiſitorum non præiudicare iuriſdictioni Epiſcoporum, cùm cenſeatur conceſſa cumulatiuè, non autem priuatiuè, docet Syluester *ver. hæreticus*, §.2. *num.* 10. Rojas *ſingul.* 28. *num.* 2. Gundiſſalous *de hæret. quæſt.* 7. *num.* 9. Simanca *de cathol. inſtit. tit.* 25. *num.* 4. & alij penes Farinacium *tract. de hæreſi quæſt.* 186. *n.* 58.

Quoad hoc lege inf. dict. Reſ. 23. & §. not. prætereà. 2. Sed conſuetudine in Inquiſitione Hiſpanica introductum eſſe notat Sanctarellus *tract. de hæreſi c.* 40. *dub.* 2. *num.* 15. vt de hæreſi ſoli Inquiſitores cognoſcant, & vt Epiſcopi per ſe, vel per Vicarios Inquiſitoribus aſſiſtant, & vt non poſſint Epiſcopi ſeparatim ab Inquiſitoribus de cauſis hæreticalibus cognoſcere, & vt denunciationes ſibi factas teneantur ad ipſos Inquiſitores remittere; & eſt vſu receptum vt ſoli Inquiſitores proceſſum forment, atque ipſi ſoli procedant, & vt rei Inquiſitorum iuſſu comprehendantur, in ſolóque Inquiſitorum carcere cuſtodiantur, & addit literas Apoſtolicas eſſe in Hiſpaniis, quibus præcipitur vt hæc Epiſcopi, & alij Ordinarij Inquiſitoribus relinquant, neque in eis ſe intromittant. Si verò Ordinarij reperiant, efficere debent illis de rebus ſummariam informationem, eámque ad Inquiſitores debent tranſmittere. Item expedit delinquentem comprehendere ne fugiat, comprehendere autem poſſunt illum Ordinarij, & tranſmittere ad Inquiſitores, aut illos certiores facere, vt illum ad ſuum carcerem adducant. Ita Sanctarellus, & ante illum Molina *de inſtit. tract.* 5. *diſput.* 28. *num.* 12. & 13. Acugna *tract. de Confeſſar. ſolicitant. quæſt.* 2. *num.* 1. Ioann. Valerus *in different. utr. fori. ver. hæreſis, diff.* 3. *num.* 1. & nouiſſimè Barboſa *in collect. tom.* 3. *lib.* 5. *tit.* 2. *cap.* 17. *numero* 3. Souſa *in Aphoriſm. Inquiſit. libro* 1. *capite* 2. *num.* 11. Pegna *in director. part.* 3. *quæſt.* 52. *comment.* 101. & alij penes ipſos. Vide etiam Ricciu m *part.* 3. *deciſ.* 279. *numero* 1. & Bobadillam *in politic. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 17. *numero* 72.

Sup. hoc inf. in Reſ. 21. & 22. 3. Notandum eſt etiam hîc obiter, iuriſdictionem noſtrorum Inquiſitorum Hiſpaniæ in ordine ad eorum miniſtros eſſe etiam priuatiuam, & ita tenet Portocarrero *in allegat. de iuriſdict. Inquiſit. num.* 49. vbi ſic ait: [La Iuriſdiçion que los Inquiſidores tienen en ſus miniſtros es priuatiua, no obſtante que ſea concedida à cierto officio, porque à eſta conceſſion procedio la exempcion Apoſtolica que eſta aprobada y mandada guardar por las cartas de ſus Mageſtades, y obſeruada inuiolablemente, y no puede darſe acumulacion donde ay exempcion loqual no ſolamente eſcluye la preuencion de los Ordinarios ſeglares, ſi no tambien de los Eccleſiaſticos y con mayor razon ſiendo como es la exempcion generalmente Apoſtolica, que reſpeto de los Eccleſiaſticos no recibe duda, ni diſpuda.] Hæc ille, quæ ſunt valde notanda, quia liber iſte non eſt paſſim obuius.

RESOL. IV.

An Inquiſitores Hiſpaniarum poſſint exercere aliqua, non ſolum quia ipſis competit ex iure, ſed etiam propter conſuetudinem? Ex p.4. tr.8. Reſ.3.

§. 1. EX deciſione huius quæſtionis remanebit ſatis ampla aduerſùs aduerſarios iuriſdictio DD. Inquiſitorum, & ideo affirmatiuam ſententiam teneo, quam in primis docet Molina *de inſtit. tom.* 5. *tractat.* 5. *diſp.* 28. *num.* 14. vbi ſic ait. Neque iam nunc Ordinarij audirentur ſi aliud vellent, *conſuetudine in his Regnis tribuente iuriſdictionem Tribunali Inquiſitionis circa hæc & circa alia rationaliſſima vſu, conſuetudineque recepta.* Sic ille, & poſt illum Dionyſius Portocarrero, *in allegat. pro iuriſd. Inquiſit. num.* 24. *& ſeq.* qui fusè & ſolidè hanc ſententiam probat & tenet, & rationem adducit, quia ſicut iuriſdictio priuilegio quæri poteſt, ita & conſuetudine, conſuetudo enim, dat iuriſdictionem, & præter Doctores quos ipſe citat, docet hoc etiam Pariſius *conſ.* 25. *n.* 36. *lib.* 1. Decianus *lib.* 4. *cap.* 26. *num.* 6. Ambroſinus *de immun. cap.* 14. *num.* 1. Natta *conſil.* 98. *num.* 4. Menochius *conſil.* 112. *num.* 65. *vol.* 2. Surdus *conſil.* 465. *n.* 4. Gratianus *diſcept. for. cap.* 174. *num.* 25. Sayrus *de cenſ. lib.* 1. *cap.* 6. *n.* 31. Schrad. *de feud. part.* 10. *ſect.* 5. *n.* 5. & alij penes ipſos.

2. Notandum eſt etiam quòd hanc ſententiam confirmant ipſi Reges, & ita Philippus II. in quadam Epiſtola apud dictum Portocarrero *n.* 13. ſic aſſerit. [A D. Felippe Ceruellon Virrey de Mallorca. Ya ſabeis lo mucho, que Dios es ſeruido y nueſtra ſanta fee Catholica enſalçada por el ſanto Oficio de la Inquiſicion, y aſſi es nueſtra voluntad, que à ſus Oficiales y Miniſtros de la ſanta Inquiſicion deſſe Reyno deis ſiempre y hagais dar todo el fauor que fuere meneſter paraque libremente y ſin impedimento alguno puedan vſar, de ſus cargos y oficios y de las libertades gracias, preeminencias, exempciones, immunidades a ellos, aſſi por derecho, como por coſtumbre pertenecientes, &c. Dada en Valladolid, à 10. dias del mes de Marzo 1542.] & Philippus III. in quadam Epiſtola directa ad omnes Proreges *anno* 1603. ſic ait. [Os encargo mucho, que aſſi a los venerables Inquiſidores, como à todos los otros oficiales, familiares, y Miniſtros del dicho ſanto Oficio los honreis, y fauoreçeis dandoles de neſtra parte todo el fauor y ayuda que ſe os pidiere y fuere neceſſario guardandoles, y haziendoles guardar todos los Priuilegios, exempçiones, y libertades, que les eſtan concedido por derecho, concordia, cedulas Reales, como de vſo y coſtumbre, y en otra qualquier manera, &c.] Quæ quidem verba vltima, videlicet, *y en otra qualquier manera*, comprehendunt quidquid vſu receptum fuerit, licèt vim conſuetudinis nondum aſſumpſerit. Ita Portocarreto *vbi ſuprà*, *n.* 19. & 43. qui *in num.* 20. explanat ſupradicta verba, [Quæ aunque en terminos de derecho comun no eſta eſpecificado, quatenus pateat, ni en que caſos, ni coſas eſta exempcion de los miniſtros de la Inquiſicion, ni que diferençia haya entre ellos. Però por concordias, cedulas Reales y por coſtumbre eſta determinado, y aſſi vnas palabras añaden à otras.] & *num.* 24. obſeruat ſupradictos Reges per dicta verba approbaſſe & confirmaſſe omnes conſuetudines S. Officij, quorum approbationem & confirmationem ex multis Doctoribus habere vim legis demonſtrat. Igitur poſſunt DD. Inquiſitores exercere omnia, quæ ſibi competunt de iure communi, vel ex conſuetudine, vel quidquid vſu receptum fuerit. Vnde ex his apparet quòd ſi aliqui huic ſententiæ contradicunt, non ſolùm contra rationem, ſed

etiam

etiam aduersùs voluntatem Regis inſurgunt, vt patet ex dictis. Domini enim Inquiſitores numquam ſe extendunt ad aliquid faciendum, niſi id ſibi competat de iure, ſeu de conſuetudine, vel ſaltem exemplis non conſtet, hoc aliàs factum fuiſſe, quod comprehenditur, & conceditur à Regibus in illis verbis, [y en otra qualquier manera,] & in illis, [aſſi por derecho como coſtumbre, quæ omnia ſi aliqui ſcirent & conſiderarent non equidem contra DD. Inquiſitores obmurmurarent, dicentes illos multa exercere, quod de iure facere non poſſunt, nam multa etiam licitè faciunt, ſtante vſu, & conſuetudine, & ita hanc ſententiam poſt hæc ſcripta tenet etiam Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib. 4. cap. 3. num. 5.* vbi ex quadam Bulla Pauli III. docet *quòd conceditur Inquiſitoribus vti conſuetudinibus & aliis quibus quomodolibet vtuntur.*

RESOL. V.

An Inquiſitores ſubſint Legatis Summi Pontificis? Ex p. 4. tract. 8. Reſ. 27.

§. 1. AD hoc dubium ita reſpondet Antonius Sanctarellus *de hæreſi cap. 40. dub. 5. n. 31.* vbi ſic aſſerit: Nota olim Legatum Sum. Pontificis habuiſſe iuriſdictionem in Inquiſitores, vt patet ex conſtit. Vrbani IV. quam refert Locatus *in iudiciali Inquiſitorum, ver. Legatus, n. 2.* hodie verò ſine ſpeciali facultate Pontificis, vel ſupremæ Inquiſitionis Rom. in rebus pertinentibus ad Officium S. Inquiſitionis non ſolent Legati Pontificis ſe ingerere. Ita Sanctarellus.

RESOL. VI.

An Inquiſitor Generalis poſſit ad libitum remouere alios Inquiſitores ab officio, vel de loco ad locum transferre? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 34.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 1. ante med. curſim in verſ. quia ceteri Inquiſitores.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam videtur docere Ludou. Molina *de iuſt. tom. 5. tract. 5. diſp. 28. n. 7.* Verùm ego contrarium ſentio, ex rationibus quas adducit Ferdinandus de Caſtro *in op. mor. tom. 1. tract. 4. diſput. 8. punct. 12. §. 2. n. 10.* niſi interueniat aliqua iuſta cauſa, quæ in ordine ad illos abſoluendum erit ab officio. Prima, ſi non haberent debitas conditiones. Secunda ſuperueniente infirmitate inhabiles ad officium exercendum, prout opus eſt, efficerentur. Tertia, ſi in exercendo officio doloſè delinquerent. Cauſa verò iuſta ad Inquiſitores de loco ad locum transferendi erit. Prima quando Inquiſitor eſt multum ad negotia aptus, & locus in quo manet, non requirit perſonam ita ſolertem, ſicut indiget locus alter. Secunda, quando contra eum ſuſcitatæ ſint rixæ, & odia capitalia, quia proceſſerunt contra nobiles, & inſignes perſonas, vnde trepidandum eſt de ſcandalo. Tertia quando non benè ſe habet cum Principibus, in quibus tamen duobus caſibus poſterioribus, ſi hæc contra Inquiſitorem ſint ſuſcitata ob iniuſtam cauſam, erit de meliori inquiſitione prouidendus ne puniatur vbi meretur. Et hæc omnia docet Michaël Zanardus *in direct. Theol. par. 2. c. 6. q. 9. & 19.* Vide etiam circa præſentem quæſtionem Zecchium *in ſumm. tom. 1. tit. de fide cap. 11. n. 13.* Azor. *tom. 1. lib. 8. cap. 18. q. 9.* & Pegnam *in direct. Inquiſ. p. 3. q. 10. comm. 59.*

RESOL. VII.

An Inquiſitores debeant eſſe magis Theologi, quam iuriſperiti? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 52.

§. 1. THeologos eſſe debere docet Michaël Zanard. *in direct. Theol. par. 2. cap. 6. quæſt. 12.* quia, ait, ipſe, ad eos ſpectat de propoſitionibus ac factis hæreticalibus iudicare; proceſſum verò formare, teſtes examinare, & de cauſa iudicare ſimul cum perito Notario fiſcali & ſuis Conſultoribus poſſunt explere. Ita ille, & ante illum Pegna *in direct. Inquiſit. part. 3. comment. 50.*

2. Verùm mihi contraria ſententia magis placet, quia Inquiſitores in cauſis fidei plura vt iuriſperiti, quàm vt Theologi efficere debent, vt per experientiam patet. ergo, &c. Vnde Iacobus Simanca *in inſtit. Cathol. tit. 41. num. 3.* teſtatur experientia iam olim in Hiſpania fuiſſe compertum, longè vtilius & commodius eſſe vt Inquiſitores eligantur Iuriſperiti, quàm Theologi, quidquid Theologaſter ille deliret Ocham. Ita Simanca & poſt illum Sigiſmundus Scaccia *de iudiciis, lib. 1. cap. 87. num. 10.* vbi ex multis rationibus probat, Inquiſitores magis Iuriſperitos, quàm Theologos eligendos eſſe.

RESOL. VIII.

An Inquiſitores eligendi debeant habere ætatem quadraginta annorum?

Et quid eſt dicendum de Inquiſitoribus Hiſpaniæ, an ſufficiat, vt attingant annum trigeſimum?

Et notatur Commiſſarios Inquiſitorum ſufficere annum trigeſimum attingere? Ex part. 4. tract. 8. Reſol. 54.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondendum eſt ſtando in iure communi. nam ita decernitur *in Clem. nolentes de hæret.* Vnde ſi eligerentur in alia minori ætate, electio eſſet nulla, vt obſeruat gloſſa *in d. Clem. ver. committi,* & *ibi* Ancharanus *n. 2.* & Zabarella *n. 3.* & ita hanc ſententiam tenet Moſconius *de maieſt. milit. Eccl. lib. 1. part. 1. cap. 11.* Homobonus de Bonis *in tract. de ſtatibus, p. 1. c. 8.* & alij communiter.

2. Verùm his non obſtantibus, vt optime obſeruat Antonius Sanctarellus *tract. de hæreſi, cap. 40. dub. 1. n. 5.* & Zanardus *in direct. Theol. par. 2. cap. 6. q. 12.* cùm hoc tempore Inquiſitores creentur ab Eminentiſſimis Cardinalibus Sanctæ Inquiſitionis Romanæ, non videtur valde curandum, an quadrageſimum ætatis annum attigerint, quia eliguntur de ſcientia Summi Pontificis, à quo ſi in quacumque ætate eligantur Inquiſitores, valet eorum electio, etiam ignorante Pontifice ætatem, vt obſeruat Farin. *de hæreſi q. 186. n. 51.* Sed quid dicendum de Inquiſitoribus Hiſpaniæ? Dico igitur quòd Inquiſitores qui creantur à Generali Inquiſitore Hiſpaniarum ex priuilegio Summi Pontificis, ſufficit vt attingant annum trigeſimum, vt obſeruat Zanardus *vbi ſup.* & ante illum docuerat Iacob. Simanca *in cathol. inſtit. tit. 34. n. 12.* Rojas *ſingul. 106. n. 7.* & alij.

3. Notandum eſt tamen hic obiter commiſſarios Inquiſitorum ſufficere annum trigeſimum attingere, & ita docet Molina *tom. 5. tract. 5. diſp. 28. n. 23.* Azorius *tom. 1. lib. 8. cap. 18. q. 4.* Pegna *in direct. Inquiſ. part. 3. comm. 61. & 65.* quidquid in contrarium aſſerat gloſſa, & Io. Andreas *in d. Clem. 2. de hæret.*

RESOL. IX.

An Inquiſitores poſſint procedere contra Papam in hæreſi deprehenſum?

Vel an hæc cognitio ſpectet ad Generale Concilium? Ex p. 4. tract. 8. Reſ. 58.

§. 1. HOc dubium mouet Michaël Zanardus *in direct. Theol. p. 2. cap. 6. q. 10.* & ad illud nega-

tiuè reſpondet, quia Inquiſitores ſunt Papæ delegati, & inferiores, ſed inferior ſuum Superiorem iudicare non poteſt: ergo,&c. Igitur in tali caſu ait Zanardus, hæc cognitio ſpectabit ad Generale Concilium quod poteſt illum citare, examinare,& ſi in hæreſi obduratus remaneat, eum à ſuo gradu eiicere poteſt. nam in hoc caſu ipſo facto immediatè à Chriſto deponitur, vt docent Caietanus *de auctorit. Papa cap.*18. *&* 19. Corduba *lib.*4. *quaſt.*11. Sotus *in* 4. *diſt.*22. *quaſt.*2. *art.*2. Canus *de locis lib.*4. *cap. vlt. ad argument.*12. & alij.

2. Verùm ego puto Papam etiam vt perſonam priuatam non poſſe hæreticum contumacem, licèt poſſit errare ex ignorantia,& ita tenet Suarez *de fide diſp.*10. *ſect.*6. *num.*11. Simanca *in cathol. inſtit. tit.*12. *num.*14. Bonacina *in Bulla Cœna diſput.*1. *quaſt.*2. *punct.*1. *numero* 12. Bellarminus *lib.*4. *de Summo Pontifice cap.*8. *&* 11. & ante illos Pighius *lib.*4. *hierarchia Eccleſiaſt. cap.*8. licèt contrarium ſentiat Sotus *vbi ſuprà*, Caſtrus *de iuſta hæret. punit. lib.*1. *cap.*6. *& lib.*2. *cap.*22. Canus *de locis lib.*6. *cap.*12. Turrecremata *lib.*2. *cap.*10. & Turrianus *tom.*1. *in* 2.2. *diſp.*16. *dub.*1.

RESOL. X.

An Inquiſitores poſſint procedere contra Nuntios, & Officiales Sedis Apoſtolicæ? Ex part. 4. tract. 8. Reſ.24.

§.1. RESpondeo negatiuè ex *Extrauag. cùm Matthæus, de hæret.* & ita obſeruant Zanardus *in direct. Theol. par.*2. *cap.*6. *quaſ.*21. Homobonus *de ſtatibus par.*1. *cap.*8. Suarez *de fide diſp.*20. *ſect.*4. *num.*26. Molina *tract.*5. *de iuſt. diſp.*28. *n.*20. Sancius *in ſelect. diſp.*13. *num.*33. Decianus *tom.*1. *lib.*5. *cap.*23. *num.*10. Rodericus Acugna *de Confeſ. ſolic. quaſt.*12. *n.*8. Pegna *in direct. Inquiſit. par.*3. *comment.*36. Simanca *in cathol. inſtit. tit.*34. *num.*36. & alij. Sed qui ſint Officiales Sedis Apoſtolicæ, vide Cenedum *part.*3. *collect.*14. *n.*1. *&* 2. Molinam *vbi ſuprà*, aſſerentes eſſe illos, qui nomine Sedis Apoſtolicæ ad negotium Sedi Apoſtolicæ pertinens tractandum mittuntur, non autem illi, qui ad cauſas particulares inter alios iudicandas, ac dirimendas quotidie à Sede Apoſtolica mittuntur.

RESOL. XI.

An Inquiſitores poſſint procedere contra Epiſcopos?
Et quid, ſi Epiſcopus eſt titularis, vel electus, & confirmatus, licet nondum conſecratus? Ex p.4. tract.8. Reſ.21.

Sup. hoc ſup. in tr. 1. Reſ. 95. & in to. 9. tr. 2. Reſ. 332. §. v. poſt med.

§.1. REſpondeo negatiuè, ex *cap. Inquiſitores, de hæret. in* 6. niſi Epiſcopus eſſet ſuſpectus de fuga, vel aliquid in manifeſtum fidei, & fidelium detrimentum moliretur, quia tunc poteſt capi, & cuſtodiri donec Summ. Pontifex certior redderetur. Et ita tenet Michaël Zanardus *in direct. Theol. par.*2. *c.*6. *quaſ.*22. cui adde Molinam *de iuſt. tract.*5. *diſp.*28. *n.*19. Barboſam *de poteſt. Epiſc. p.*3. *alleg.*112. *n.*14. Acugnam *vbi infrà*, & alios.

2. Notandum eſt etiam quòd reſponſio negatiua de non procedendo Inquiſitores contra Epiſcopum procedit, etiamſi Epiſcopus ſit titularis. Ita Acugna *de Confeſ. ſolic. q.*12. *n.*7. *& n.*11. docet pariter hoc procedere in Epiſcopis electis, & confirmatis, licèt nondum conſecratis. Vide etiam Molinam *vbi ſuprà*, & Sanchez *lib.*8. *diſp.*2. *n.*11.

3. Verùm licèt ſupradicta ſint vera, tamen ego puto contra gloſſam *in d. cap. Inquiſitores, ver. Apoſtolica, & ibi Monach. & Archidiac.* poſſe Inquiſitores de hæreſi Epiſcopi cognoſcere ad dicta teſtium aduersùs eum recipiendo, vt ſic negotium inſtructum ad Pontificem mittant, cum cautelis de quibus Pegna *infrà*, & ita tenet Suarez *de fide diſp.*10. *ſect.*4. *n.*25. Simanca *in cathol. inſtit. tit.*25. *n.*8. Pegna *in direct. Inquiſ. part.*3. *commen.*76. Zecchius *in ſumm. tom.*1. *tit. de hæret. c.*11. *n.*13. & alij.

RESOL. XII.

An Inquiſitores debeant procedere cum Generalibus, Religionum, in cauſa hæreſis, ſicut procedunt cum Epiſcopis?
Et an hodie interdictum ſit Prælatis Regularibus cognoſcere de cauſis hæreticalibus ſuorum ſubditorum, eoſque punire? Ex p.4. tr.8. Reſ.23.

§.1. DIximus *ſuprà* ex *cap. Inquiſitores, de hæret. in* 6. delictum hæreſis Epiſcoporum eſſe reſeruatum Summo Pontifici,& contra illos in tali caſu non poſſe procedere Inquiſitores; quæritur modo an idem dicendum ſit de Generalibus Religionum. Sup. in Reſ. quæ hic eſt antecedens.

2. Affirmatiuè reſpondet Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.*73. *num.*1. Emanuel Rodriq. *in qq. Regul. tom.*2. *q.*81. *art.*1. Pegna *in direct. Inquiſ. p.*3. *comm.*73. & Nauarrus *cap.*1. *de foro competen. n.*5. Verùm contra prædictam ſententiam & meritò, inſurgit Freitas *in addit. ad tract. Roderici Acugna de Confeſ. ſolic. q.*12. *n.*20. & ratio eſt, quia exceptio *cap. Inquiſitores, vbi ſup.* excipit Epiſcopos tantùm, ergo ad Generales Religionum extendi non debet, ex regula *in l. ſiquidem*, §. *fin. ff. de penu legat.* & reſoluit in ſpecie Albericus *in cap.*1. *q.*7. *de hæret. in* 6.

3. Verùm his non obſtantibus contra Generales Religionum non debent Inquiſitores procedere, ſed certiorem faciant ſummum Senatum Inquiſitionis, vt benè obſeruat Zanardus *in direct. Theol. p.*2. *cap.*6. *q.*23. Peirinus *in priuil. Minim. tom.*2. *conſtit.*9. *Pauli V.* §.1. *n.*2. & alij. non ſequitur tamen ex hoc quòd Generales cum priuilegio Epiſcoporum in hoc commune aliquid habeant, quicquid inuoluat vterque Rodriquez & Pegna *vbi ſuprà*.

4. Notandum eſt hic obiter quòd licèt Pius V. ſanciuerit *in conſtit. Paſtoris æterni*, vt Inquiſitores poſſint inquirere in omnes Religioſos hæreticos, vel de hæreſi ſuſpectos, dummodo à ſuis Superioribus præueniti non fuerint; hodie tamen extat conſtitutio Pauli V. in qua interdicitur Prælatis Regularibus cognoſcere de cauſis hæreticalibus ſuorum ſubditorum, eóſque punire. Et notat Sanctarellus *de hæreſi c.*40. *dub.*3. *n.*21. Zanardus *in direct. Theol. p.*2. *cap.*6. *q.*23.

RESOL. XIII.

An Inquiſitor poſſit procedere contra alium Inquiſitorem de hæreſi ſuſpectum?
Et difficultas eſt, an Epiſcopus poſſit inquirere contra Inquiſitorem de hæreſi ſuſpectum? Ex part.4. tract.8. Reſ.25.

§.1. REſpondeo negatiuè, quia par in parem iuriſdictionem non habet, & ita notat Zechius *in ſum. tom.*1. *tit. de hæreſ. cap.*11. *n.*13. Suarez *de fide diſp.*20. *ſect.*4. *n.*26. Pegna & Eymericus *vbi infra*, & alij communiter. Sed difficultas eſt, an Epiſcopus poſſit inquirere contra Inquiſitorem de hæreſi ſuſpectum.

2. Affirmatiuam ſententiam tenet Zanchinus *de hæret. cap.*8. *n.*9. Gundiſſaluus *de hæret. quaſt.*7. *n.*17.

Decia

Decianus *in tract. crim. lib.1. cap.21. n.6.* & inclinat Caldermus *tract. de heret. cap.8. n.9.* Verum mihi negatiua ſententia placet, quam tenet Azorius *tom.1. lib.8. cap.18. q.14.* Eymericus *in direct. Inquiſit. part.5. q.30.* & *ibi* Peña *comm.79.* Mandoſius *in Addit. ad repert. Inquiſ. ver. Epiſcopus lit. B, & ver. Inquiſitor. lit. D,* cum aliis, poterit tamen Epiſcopus ſecretò recipere teſtes contra Inquiſitorem de hæreſi ſuſpectum, & informationes mittere ad Romanum Pontificem. Attamen in duobus caſibus poteſt, his non obſtantibus, Epiſcopus procedere contra Inquiſitorem. Primò quando crimen eſt notorium, ſed in his cautè procedant Epiſcopi, ne potiùs ratione ſcandali damnum inferant, quàm vtilitatem. Secundò quando dimiſit Officium Inquiſitoris, & ita docet Rojas *ſingul.109.* & Geminianus *in cap. Inquiſitores, de heret. in 6.* & *ibi* Franchus *num.1.*

RESOL. XIV.

An Inquiſitores poſſint punire illos, qui factis, aut verbis, ipſis iniuriam fecerint? Ex part.4. tract.8. Reſ.91.

Quoad hoc inf. ex Reſ. 10. lege doct. § vlt. & latè in aliis eius not.

§.1. RESpondeo affirmatiuè cum Bobadilla *in polit. tom.1. lib.2. cap.17. n.114.* vbi ſic ait: [Podran los Inquiſidores proceder contra los que los iniurian, porque no ſolamente ſon ellos los offendidos, ſino tambien el officio de la Inquiſiçion y la Yglesia, y la fe.] Sic ille, qui in gloſſa *lit. D,* citat Zanchinum & Decianum, quibus ego addo Simancam *in Cathol. inſtit. tit.24. n.28.* vbi ita aſſerit: Poterunt quoque Inquiſitores punire illos, qui factis, aut verbis auſi fuerint ipſiſmet Inquiſitoribus iniuriam facere, ac tanto quidem id magis, quanto ſanctius & venerabilius eſſe debet eorum officium, quàm aliorum omnium iudicum. Hæc Simanca.

RESOL. XV.

An Inquiſitores poſſint procedere contra Magiſtratus, eorum mandatis non obedientes? Ex part.4. tract.8. Reſ.65.

§.1. RESpondeo affirmatiuè, quia Magiſtratus qui non obtemperat Inquiſitorum mandatis, & præſtare auxilium recuſat, eſt ſuſpectus de hæreſi, ideo poteſt apprehendi, & iuriſdictione ſua priuari, per ea quæ adducit Rebuffus *tom.2. ad leg. Galliæ, tit. de litteris Inquiſitoriis, in principio n.20.* Menochius *de præſumpt. lib.1. præſumpt.6. n.31.* & alij. Vnde tenetur literas & mandata DD. Inquiſitorum ſine mora exequi, & illorum officium nullatenus impedire, vt docent Mendez de Caſtro *in praxi Luſit. lib.2. cap.1. n.16.* Bobad. *in polit. tom.1. lib.2. cap.17. n.81.* Azeued. *in recopil. lib.4. tit.1. leg.15. n.7.* Simanca *in cathol. inſtit. tit.23. n.9.* & Lucerna Inquiſit. *ver. impedientes, n.1.* vide *cap. ne aliqui § compeſcit, de heret. in 6.*

RESOL. XVI.

An Inquiſitores poſſint cogere Dominos, & Magiſtratus, qui fecerunt aliqua Statuta, & Decreta impedientia eorum iuriſdictionem, vt illa reuocent?

Et an Inquiſitores poſſint inuocare auxilium brachij ſæcularis pro capiendis hæreticis, & eorum credentibus, fautoribus, &c. ac omnibus aliis de hæreſi damnatis, aut ſuſpectis; & ideo ſi Magiſtratus negligentes, aut contumaces fuerint in hoc auxilio præſtando, poſſint Inquiſitores eos excommunicare, honore priuare, ac aliis pœnis pro qualitate delicti coërceri?

Et an incarceratus pro quibuſcumque delictis etiam atrociſſimis apud iudicem ſæcularem ſtatim remittendus ſit ad Tribunal S. Officij, quandocumque petatur, ob negotium fidei à Dominis Inquiſitoribus? Ex part.4. tract.8. Reſ.104.

§.1. RESpondeo affirmatiuè, ex *cap. ſtatutum, de haret. in 6.* & ex Bullis Alexand. IV. Innoc. IV. & Vrbani IV. & ideo omnia huiuſmodi ſtatuta, ſeu leges directè, vel indirectè, officium Inquiſitionis impedientia, ſunt ipſo iure nulla, neque ſubditi dictis legibus tenentur obedire, vt contra Eccleſiæ Catholicæ leges promulgatis. Vnde Inquiſitores in tali caſu poſſunt ſub pœna excommunicationis & aliis pœnis contra fautores hæreticorum decretis aduerſus tales ſtatuentes procedere, & ita docet Zanardus *in director. Theol. par.1. prac....c.6. q.28.* Barboſa *in collect. tom.5. lib.5. tit.2. cap.10.* Zanchinus *de heret. c.31. n.6.* Eymericus *in direct. p.3. q.34.* & *ibi* Peña *comm.83.* Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver. Domini temporales, n.5. & in ver. ordinatio, n.1.* & alij. Item Inquiſitores poſſunt inuocare auxilium brachij ſæcularis pro capiendis hæreticis, & eorum credentibus, fautoribus, &c. ac omnibus aliis de hæreſi damnatis, vel ſuſpectis. Ideo ſi Magiſtratus negligentes, aut contumaces fuerint in hoc auxilio præſtando, poterunt Inquiſitores eos excommunicare, honore priuare, ac aliis pœnis pro qualitate delicti coërceri, ex *cap. vt officium, §. denique, de heret. in 6. & cap. ad abolendam, §. penult. & cap. excommunicamus, § moneantur, de heret.* — Sup. & hoc ſequenti in hoc §. inf. in Reſ 36. curſim ad lin. 7. & 8.

2. Notandum eſt etiam hic obiter incarceratum pro quibuſcunque delictis etiam atrociſſimis apud iudicem ſæcularem ſtatim remittendum eſſe ad Tribunal S. Officij, quandocunque petatur ob negotium fidei à DD. Inquiſitoribus, ſtante Conſtit. Pij V. cuius meminere Simanca *in fine tract. de cathol. inſtit.* & Peña *in addit. ad tract. de ſtrigis.* Vide etiam Ioſeph. Seſſe *de inhibit. c.30. n.52. & ſeq.* Verùm ſi aliquis damnatus ad mortem dicit aliquid hæreticum, vt eo prætextu mors differatur, ſi talis antea de hæreſi non erat ſuſpectus, remittendus non eſt ad Inquiſitores, quia tali dolus, vel fraus patrocinari non debet. Ita Rojas *ſingul.107. n.5.* & alij.

RESOL. XVII.

An Inquiſitores procedere poſſint contra iudices laicos, ſi remiſſius agant cum hæreticis ſibi relictis, & pœnam mortis per ignem non imponant?

Et aduertitur in tali caſu tam Inquiſitores, quam quoſcumque alios Miniſtros, & Conſultores ab omni irregularitate immunes eſſe ex motu proprio Pauli IV. & Pij V. Ex p.1. tr.2. Reſ.135. aliàs 134.

§.1. CHriſtophorus Anguianus ex neotericis Iuriſconſultis Hiſpanis, vir doctus, & Lector primarius Iuris Pontificij in Academia Complutenſi, *tract. de legib. lib.3. contr.31. à n.37. vſque ad 44.* negatiuam ſententiam ſuſtinet, & mordicus docet, in tali caſu Dominos Inquiſitores non poſſe contra iudices laïcos procedere. — Sup. hoc in Reſ. ſeq. & inf. in Reſ. 68. & lege doctr. in Reſ. primæ poſt ſeq.

2. Sed etiam contrariam ſententiam omnino amplectendam eſſe exiſtimo: quia iudices laïci in iſto caſu ſunt meri executores, & tenentur, iuxta leges, ſtatim hæreticum ad mortem dãnare, vt tradunt communiter DD. quos citat Ceuedus *ad decret. collect.55. n.2.* quibus ego addo Suarez de Paz *in pract. tom.2. prel.2. n.30.* Io. de Heuia *in Curia Philip. part.3. §.3. num.19.* Mendez

in praxi Luſitana, lib.2. c.1. n.16. & Miranda *in ordine iudiciario, tom.1. q.1. a.5. conc.6.* Et ideò aliter facientes, tanquàm fautores Hæreticorum habentur. Vnde apparet, non benè Anguianum *n.39.* aſſerere, quòd nullo iure probatur, Inquiſitores ſe poſſe ingerere ad puniendos ſupradictos Iudices: nam iura præbent iuriſdictionem Inquiſitoribus, puniendi fautores Hæreticorum. Sed dicti Iudices, non punientes pœna mortis Hæreticos, tanquàm fautores illorum habentur. Ergo poſſunt per dicta iura, contra illos, Domini Inquiſitores procedere. Et ita mecum ſentit Pegna *in Direct. Inquiſ. part.3. commen.85.* vbi ponit verba Innoc. VIII. quæ hanc ſententiam firmant. Vide etiam Farinacium *tract. de hæreſi, q.185. n.162.* & Sanctarellum etiam *tract. de hæreſi, c.60. dub.4. n.23.*

3. Notandum eſt, etiam non benè aſſerere Anguianum *n.42.* quòd ſi Inquiſitores procedere poſſent aduersùs tales Iudices, ſequeretur abſurdum, nempe, quòd incurrerent in irregularitatem: nam reſpondeo cum Cenedo *in pract. qq.15. n.5.* Henriquez *lib.14. c.12. n.5. in Gloſſa, lit. D.* Auila *de cenſ. part.7. diſp.5. ſect.1. dub.2.* Medina *in ſumma, lib.1. c.11. §.10. reg.4.* Sanctarello *de Hæreſi, c.26. dub.1. n.8.* & aliis, in tali caſu Dominos Inquiſitores, inſtando, vt exequatur ſententia, non incurrere irregularitatem, vt *infrà* etiam patebit.

4. Manet igitur exploſa ſententia Anguiani. Sed aduersùs Iuriſtam Complutenſem, Theologus Complutenſis videatur: is eſt Petrus Lorca *in 2.2. D. Thomæ, q.11. art.4. diſp.49. n.9.* vbi aſſerit, Iudicibus ſæcularibus omne arbitrium circa exequutionem ſententiæ Hæreticorum ſublatum eſſe, non obſtante illa obſecratione, quam Inquiſitores præmittere ſolent, quando reum brachio ſæculari tradunt, petentes, vt cum eo miſericorditer ſe gerant: nam obſecratio illa inuenta eſt, vt Iudices Eccleſiaſtici euaderent irregularitatis periculum, per quam tamen nihil committitur arbitrio Iudicis ſæcularis, ſed ſolùm proteſtatur Eccleſia affectum ſuum, quo, quantum eſt in ſe, auerſatur pœnam ſanguinis, & nollet, ſi fieri poſſet, eam inferre. Sed, quia talis proteſtatio non tam efficax poterat apparere ad irritandam irregularitatem; ideò Paulus IV. & Pius V. motu proprio decreuerunt, tam Inquiſitores, quam quoſcunque miniſtros, & Conſultores, ab omni irregularitate immunes eſſe, quomodocunque ad condemnationem Hæretici concurrant. Ita Lorca, *vbi ſuprà.* Dicendum eſt igitur contra Anguianum, in ſupradicto caſu Dominos Inquiſitores poſſe contra Iudices laïcos per cenſuras procedere. Sed ad aliam quæſtionem, circa iuriſdictionem Inquiſitorum, deueniamus.

Sup. hac doctrina lege doctrinam duarum reſ. hanc ſequentiam, & infra Ref. 68. per totam.

RESOL. XVIII.

An Inquiſitores poſſint compellere iudices laicos negligentes exequi ſententiam ab eis latam contra Hæreticum? Ex p.4. tr.8. Reſ.26.

Alibi in Reſ. quæ hic eſt antecedens, & lege doctrinam Reſ. ſeq. & infra ex reſ. 68. §. Huic.

§.1. DE hac quæſtione alibi egimus, ideo nunc dico breuiter quòd ſi iudex laicus non vult exequi ſententiam latam ab Inquiſitoribus contra aliquem hæreticum, poſſunt illum compellere per cenſuras, & ex hoc inquirere contra illum, tanquam fautorem hæreticorum, etiamſi differat ſententiæ executionem ſub prætextu quòd ſit iniuſta, quia nullo pacto poteſt ſe intromittere in cognitione cauſarum hæreticalium. Et hæc omnia docent Pegna *in director. Inquiſ. p.3. q.36. comm.85.* Campegius *in addit. ad Zanchin. c.8.* Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver. Iudex, n.57. & 66.* Mandoſ. *in repert. Inquiſ. ver. executio lit. B.* Iacobus Simanca *in cathol. inſtit. tit.66. n.3.*

RESOL. XIX.

An Iudex laicus à ſuo legitimo Superiore, & non ab Inquiſitoribus compellendus ſit, vt Hæreticum morti tradat? Ex p.4. tr.1. Reſ.59.

§.1. A Suo Superiore, & non ab Inquiſitoribus compellendum eſſe docet Seraphinus Freitas *in nouis addit. de Confeſſar. ſolicit. q.2. n.78.* vbi ſic ait. Hinc fit non videri veram ſententiam Felini *in cap. ad abolendam, de hæret.* dum reſoluit Inquiſitores procedere poſſe contra iudices ſæculares, ſi hæreticos ſibi relictos non puniant ignis ſupplicio, hoc enim attento iure falſum eſſe conſtat, quia Inquiſitores non condemnant ad mortem, nec ad illam ordinant ſententiam ſed relinquunt hæreticos, & à ſuo foro dimittunt: vnde licèt iudex ſæcularis non poſſit immutare pœnam iure, aut conſuetudine præſcriptam, ad eam tamen imponendam compelli debet, non ab Eccleſiaſtico, ſed à ſuo legitimo Superiore. Ita ille.

2. Sed hanc ſententiam ego ſatis reprobaui *in p.1. tract.2. reſol.134.* vbi ex multis DD. docui Inquiſitores in tali caſu poſſe per cenſuras procedere contra iudices ſæculares, vt hæreticos igni tradant ſine metu irregularitatis, & punire dictos iudices tanquam fautores hæreticorum, & hæc opinio patet ex Bullis Vrbani IV. Clement. IV. & Innoc. IV. quas adducit Camillus Campegius *in addit. ad Zanchinum de hæret. cap.8. lit. A.* vbi latè docet hanc ſententiam, & poſt illum Pegna *in direct. Inquiſ. part.3. quæſt.36. comment.85.* vbi ex rationibus, Doctorum auctoritate, & ex Bullis Pontificiis ſolidè firmat, poſſe Inquiſitores compellere per cenſuras iudices laicos vt mandent executioni ſententiam à ſe latam, & hæc eſt communis ſententia Doctorum, fundata in ſupradictis Bullis Pontificiis. Vnde maximè doleo Freitam alioquin virum doctum, & de ſacro Tribunali bene merentem, contrariam ſententiam docuiſſe.

Quæ hic eſt ſupra reſ.17. & lege doctrinam reſ. 18. & infra. Vide reſ. 68. per totam, etiam pro irregularitate contenta in hoc textu.

RESOL. XX.

An Inquiſitores poſſint habere familiam armatam? Et an Domini temporales impedientes ſupradictos, & familiam armatam Inquiſitorum pro delatione armorum poſſint ab ipſis puniri, tanquam turbatores Officij Sacræ Inquiſitionis? Ex part. 4. tract. 8. Reſol. 31.

§.1. REſpondeo affirmatiuè cum Zanardo *in direct. Theolog. part.2. cap.6. q.15.* & patet *in Clement. nolentes, §. porrò, de hæret.* & per DD. quos ego adduxi *in tract.2. de immunit. Eccleſ. reſol. vlt.* Vide etiam Simancam *in Cathol. inſtit. tit.34. num.23. & tit.41.* Campegium *in addit. ad Zanchinum tr. de hæret. cap. 31. lit. A.* Rojas *ſingul. 21. num.8.* & Pegnam *in director. Inquiſit. part.3. quæſt.36. comment.103.* vbi docet hanc armorum licentiam non ſolùm Inquiſitores poſſe dare Officialibus deſtinatis ad denunciandos hæreticos, ad comitandos Inquiſitores, vel ad capiendos hæreticos, ſed etiam cæteris miniſtris, qui quauis alia ratione S. Officio inſeruiunt, veluti Aduocatis, Notariis, Conſultoribus, cuſtodibus, &c. Et ita hanc ſententiam docet etiam Duardus *in Bull. Cæn. lib.2. can.1. quæſt.33. num.24.*

Quæ nunc hanc ſequitur in eius §. 2. & in tom. 9 tr. 8. reſ.5. §.1. inter medium & fine. verſ. probatur tertio.

2. Vnde ex his ſequitur quòd Domini temporales impedientes ſupradictos & familiam armatam Inquiſitorum pro delatione armorum, poſſunt ab ipſis puniri tanquam turbatores Officij Inquiſitionis, vt notat Card. Zabarella *in Clem. 2. §. porrò, num.9.* & Pegna *vbi ſuprà,*

Sup. hoc latè inf. in tr. 12. reſ. 23. ſed lege hic ſup. doctrinam Reſ.14. &c.

ſuprà, qui citat gloſſam notabilem *in cap. ſtatutum, ver. indirectè, de heret. in 6.*

RESOL. XXI.

An Inquiſitorum iuriſdictio in familiares ſuos in criminibus alijs diuerſis ab hereſi ſit ſecularis, vel Eccleſiaſtica?

Et an Domini Inquiſitores poſſint tenere familiam armatam, ſub cuius nomine comprehendantur Notarij, Aduocati, Conſultores, Fiſcales, Birrnarij, & familiares omnes? Ex p. 1. tr. 2. Reſ. 136. aliàs 135.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & ſup. in Reſ. 5. §. vlt. §. 1. BAſilius Pontius *de matr. lib. 5. c. 12. n. 15. & ſeq.* probat, ſupradictam iuriſdictionem eſſe in ſua origine ſæcularem & quòd ſæcularis etiam conſeruatur, vt patet ex diuerſis concordatis pro Regno Valentiæ, Siciliæ, Aragonum & Caſtellæ, quorum nonnulla refert Simancas *tit. 41. num. 16.* in quibus Rex limitat, prout ſibi æquum videtur, eiuſmodi Inquiſitorum iuriſdictionem: quod quidem fieri à Rege non poſſet, niſi illa iuriſdictio, & ſæcularis eſſet in ſua origine, & ſæcularis etiam conſeruaretur: ſi enim Eccleſiaſtica fieret, non eſſet illius dominus, vt eam limitare, aut ſuſpendere poſſet. Vnde quoties inter Conſiliarios Regios, & Inquiſitores aliqua controuerſia oritur de iuriſdictione, ad Regem recurritur, &, quod illi placet, exequutioni mandatur. Quæ omnia euidenter demonſtrant, hanc iuriſdictionem eſſe ſæcularem, ita vt eam extendere, limitare, & ſuſpendere poſſit Rex, qui eam à principio conceſſit. Hæc, & alia plura Pontius, *vbi ſuprà.*

2. Sed contrariam ſententiam amplectendam eſſe exiſtimo, quam nouiſſimè ex multis, & ſolidis rationibus docet Hiſpanus Iuriſconſultus Alphonſus à Narbona, vir eminentis literaturæ, *tom. 2. in 3. p. Recopil. lib. 4. tit. 1. l. 20. Gloſſa 22. per tot.* Et ratio eſt: quia ex priuilegio Summi Pontificis Ioannis XXII. vt notat Barboſa *de poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 107. n. 6.* Maceratenſis *lib. 3. reſol. 14. n. 1.* Graſſus *de effect. cleric. effect. 1. n. 130.* Zanardus *in direct. Confeſ. par. 2. praecep. 1. c. 6. q. 31.* Farinacius *tract. de hereſi, q. 128. n. 90.* & alij; Domini Inquiſitores poſſunt tenere familiam armatam, ſub cuius nomine comprehenduntur, vt docet Zanardus, Notarij, Aduocati, Conſultores, Fiſcales, Birruarij, & familiares omnes: Ergo iuriſdictio in ſupradictos eſt Eccleſiaſtica, & non ſæcularis: ſicut iuriſdictio Epiſcoporum in laicos ſuos familiares, qui gaudent priuilegio fori. Deinde temporalis iuriſdictio ſpirituali, & Eccleſiaſticæ coniuncta, Eccleſiaſtica eſt cenſenda: Ergo, Vnitum enim annexam naturam ſequitur illius, cui annexio fit. Dicendum eſt igitur, quòd DD. Inquiſitores in examinandis familiarium, & cæterorum Officialium cauſis, ex vi, & poteſtate Eccleſiaſticæ iuriſdictionis cognitionem habent, vel ſaltem ex regia iuriſdictione per incorporationem, vel vnionem in Inquiſitores tranſlata; & ideò excommunicandi poteſtatem habent. Cæteras rationes, nam ego breuitati ſtudeo, videbis apud Narbonam, *vbi ſupra,* qui ad ſatietatem ſolidè, & perdoctè hanc quæſtionem examinat aduersùs allegationes Ioſephi Mur, hodie latentes, iuſſu ſupremi Inquiſitionis Senatus.

(Sup. hoc in Reſ. præterita, & in to. 9. tr. 8. Reſ. 5. §. 1. inter med. & fin. verſ. Probatur tertio.)

3. Reſtat modò reſpondere ad argumentum de concordatis, quod adducebat Pontius, *vbi ſuprà.* Dico igitur cum Narbona, *loco cit. num. 25.* quòd tantùm abeſt, quòd Inquiſitores regiam iuriſdictionem, ad tractandas familiarium cauſas, ex concordatis iſtis tantummodo obtineant; vt imò concordata hæc facta fuerint, contradicente ſupremo Inquiſitionis Senatu, ad reſtringendam potiùs, & limitandam generalem illam iuriſdictionem cognoſcendi de omnibus, & quibuſcunque delictis à familiaribus commiſſis, quam Inquiſitores ex poteſtate Eccleſiaſtica noſcebantur habere; quam ad aliquam iuriſdictionem illis nouiter elargiendam. Quare in concordatis huius Regni Siciliæ adimitur Inquiſitoribus facultas cognoſcendi de quinque caſibus ibidem expreſſis: in cæteris verò, iure ſuo, ac poteſtate eiſdem Inquiſitoribus relicta, & reſeruata procedendi per excommunicationem, & cenſuras Eccleſiaſticas; quod ſignum euidentiſſimum eſt, Inquiſitores habere alioquin iuriſdictionem Eccleſiaſticam in prædictos familiares: nam, ſi ſolùm regiam, & ſæcularem haberent, Rex ipſe non poſset permittere, aut tribuere poteſtatem cognoſcendi per cenſuras in cæteris caſibus, præter expreſsos, vt permittitur in ſupradicta concordia Siciliæ. Ita Narbona, *vbi ſuprà*: lege illum, & non pigebit.

RESOL. XXII.

An Inquiſitores Hiſpaniæ habeant iuriſdictionem in cauſis criminalium, & Ciuilium ſuorum familiarium?

Et an non ſolum familiares S. Officij gaudeant priuilegio fori, ſed etiam eorum vxores non ſolum viuente marito, ſed etiam mortuo, donec in viduitate permanſerint? Ex p. 4. tract. 8. Reſ. 55.

§. 1. PRimò quoad cauſas criminales, reſpondeo affirmatiuè, exceptis certis criminibus, de quibus Ioannes de Heuia *in Curia Philippica part. 3. §. 21. num. 19.* & Narbona *in recopil. lib. 4. tit. 1. leg. 20. gloſ. 1. & ſeq.* & alij. (Sup. hoc in Reſ. præterita, & ſup. in Reſ. 3. §. vlt.)

2. Sed difficultas eſt quoad cauſas ciuiles, nam Ferdinandus de Caſtro *in oper. mor. tom. 1. tract. 4. diſput. 8. punct. 12. §. 2. n. 9.* ſic aſſerit: in cauſis ciuilibus ſolùm credo Inquiſitores habere iuriſdictionem reſpectu officialium, qui ſunt à ſecretis, ij enim ſolum conueniri, & conuenire debitores poſſunt coram Inquiſitoribus, non autem alij officiales externi. Ita Caſtrus.

3. Sed hæc ſententia ita abſolutè prolata mihi non placet ſaltem quoad Regnum Valentiæ: & ideo Rojas *de heret. p. 2. n. 422.* ſic ait: Inquiſitores habent familiam armatam, vulgò *familiares*, & eorum cauſæ tam ciuiles, quam criminales in hac Inquiſitione Valentina ad Inquiſitorum cognitionem pertinent, iuxta concordiam nouam & antiquam inter Regiam Maieſtatẽ & Inquiſitorum initam, quod etiam obſeruatur in hoc Regno, Siciliæ. Vnde Paramus *de orig. Inquiſ. lib. 3. q. 6. n. 27.* ita aſſerit: Inquiſitio formata per iudices ſæculares contra familiares S. Officij, Regni Siciliæ nulla eſt & inualida, illi enim coram iudice laico neque ciuiliter, neque criminaliter conueniri poſſunt cùm foro S. Officij, id eſt, Eccleſiaſtico gaudeant, tum ex iure municipali illius Regni, tum ex iuris Pontificij deciſionibus, priuilegiis, conſuetudini immemoriali, & concordatis initis inter Regem & Inquiſitores *anno* 1580. Hæc Paramus, quæ omnia ſeruari in Catalónia, & in Regno Aragoniæ & Maioricarum teſtatur Narbona *vbi ſup. n. 14. & gloſſa 6. n. 2.*

4. Notandum eſt tamen hic obiter quòd Narbona *loco priùs citato num. 75.* ex Paramo obſeruat quòd in hoc Regno Siciliæ non ſolùm familiares gaudent priuilegio fori, ſed etiam eorum vxores non ſolùm viuente mariro, ſed eo etiam mortuo, donec in viduitate permanſerint.

RESOL. XXIII.

An in Regnis Hiſpaniarum ſolum Inquiſitores poſſint publicare Edicta fidei, & non Epiſcopi? Ex part. 4. tract. 8. Reſ. 526.

Sup. hoc in Reſ.not. ſeq. ſignãter §. 2. §. 1. QVidquid ſit de aliis locis quoad Regna Hiſpaniarum, reſpondeo id ſolùm ad Dominos Inquiſitores ſpectare, & ita docet Mulina *de iuſtitia, tract. 5. diſput.* 28. *num.* 13. & quia verba ſunt notabilia in fauorem iuriſdictionis Inquiſitorum, illa per extenſum hic apponam. Sic itaque ait: Cùm experientia compertum ſit, multa ac grauia incommoda ex eo ſequi quòd Epiſcopi proceſſus contra reos circa fidei negotium forment, præſertim ob ſecretum, quod maximè refert haberi ac ſeruari, vſu eſt receptum, vt ſoli Inquiſitores proceſſum forment, atque contra delinquentes ipſi ſoli procedant, & vt rei Inquiſitorum iuſſu comprehendantur, in ſolóque Inquiſitorum carcere detineantur. Quòd ſi Ordinarij aliud circa hoc efficere aggrediantur, nec deſiſtant, certior ſit Inquiſitor Generalis, ad eoſque ſcribit vt deſiſtant, & vt deinceps ſimile quid non efficiant, quoniam fidei negotio id non expedit, quòd ſi non parerent (quod inauditum hactenus eſt) Inquiſitur Generalis Pontificem certiorem efficiat, quin audiu, neque ordinariis permitti, vt edicta proferant, quæ ad fidei negotium pertinent, quoniam expedit eiuſmodi denunciationes fieri ſolis Inquiſitoribus, & Commiſſariis ab ipſis deputatis, propter eamdem rationem. Poſtquam verò hæc ita ſcripſi, à fide dignis accepi literas Apoſtolicas eſſe in Hiſpaniis, quibus præcipitur, vt hæc Epiſcopi, & alij Ordinarij Inquiſituribus relinquant, neque in eis ſe intromittant. Si quæ verò Ordinarij reperiant, efficere debent illis de rebus ſummariam informationem, eámque ad Inquiſitores debent tranſmittere. Si item expediat delinquentem circa cauſas fidei comprehendere ne fugiat, comprehendere illum poſſunt Ordinarij, & tranſmittere ad Inquiſitores, aut illos certiores facere, vt ad ſuum carcerem adducant. Hæc omnia Molina, vide *ſupra in re-*
Quæ hic eſt ſup. Reſ. 3. *ſolut. ſecunda.*

RESOL. XXIV.

An Inquiſitores ſub pæna excommunicationis poſſint præcipere, vt Clerus, & populus eorum concionibus aſſiſtant?

Et an præceptum Inquiſitorum ſub excommunicatione, vt omnes confluant in Templum ad audiendum Edictum fidei, obliget ſub mortali? Ex part. 4. tractatu 8. Reſol. 89.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Angelus *in ſum. tom. 1. ver. Inquiſitor. n. 9.* vbi ſic ait: Aduerte quòd Inquiſitores non poſſunt præcipere ſub obedientia, & minus ſub excommunicatione Clero & populo, vt adeant ad eorum precationes, quod ſæpiùs faciunt dicti Inquiſitores, & non valet. Ita ille.

2. Sed malè. Vnde meritò contrariam ſententiam tenet Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 34. *n.* 24. Ioan. Rojas *de hæret. par.* 2. *n.* 425. vbi aſſerit: Inquiſitores ſub pœna excommunicationis poſſunt præcipere, vt populus & Clerus ſint in eorum ſermonibus, quod etiam habetur *in cap. vt commiſſi, de hæret. in* 6. ibi, *conuocandi etiam Clerum & populum.* & ita ſeruari de conſuetudine Tribunalis teſtatur Repertor. Inquiſitor. *ver. Prædicare, n.* 2. & nouiſſimè hanc ſententiam tenet Alphonſus Narbona *in recopil. lib. 4. tit. 2. leg.* 20, *gloſ.* 22. *n.* 65. Vnde à fortiori rectè concludit Auila *de cenſ. p. 2. cap. 5. diſp. 2. dub.* 5. quod præceptum Inquiſitorum ſub excommunicatiune, vt omnes confluant in templum ad audiendum Edictum fidei, obligat ſub mortali, quia eſt ad exaltationem fidei, & vt ſciant homines quæ ſint denuncianda inquiſitoribus.

RESOL. XXV.

An Inquiſitores circa declarationem propoſitionum debeant vocare Qualificatores?

Et quid, ſi Inquiſitores ſint Theologi? Ex p. 4. tract. 8. Reſul. 84.

§. 1. CIrca hoc ita ſtatuitur *in Inſtruct. Toletana anno* 1561. *num.* 1. [Quando los Inquiſidores ſe juntaren à ver las teſtificaciones que reſultan de alguna viſita u de otra manera, o que por otra qualquier cauſa ſe huuiere reçebido hallandoſe algunas perſonas ſuficientemente teſtificadas de alguna coſa, cuyo conoçimiento pertenezca al S. Oficiu de la Inquiſicion ſiendo tal, que requiera calificacion, deueſe conſultar con Theologos de letras, y conçiençia en quien concurran las calidades, que para eſto ſe requieren, los quales den ſu pareçer y lo firmen de ſu nombre.] Sic ibi.

2. Et ideu Ioan. Rojas *de hæret. part.* 1. *num.* 584. ita ait: In exponendis verbis dubiis, agnoſcendiſque factis, vel Catholicis dictis, aut ſuſpectis, vel hæreticis, periti ſacræ Theologiæ ſunt vocandi, qui vulgò *Qualificadores* nuncupantur, quorum aſſertionibus omnimodam Inquiſitores adhibeant fidem, & *n.* 204. ſic aſſerit: Vſu & conſuetudine iam diu recepta, indiſtinctè, & abſolutè cuiuſuis propoſitionis declaratio ad Theologos ſpectat & attinet, & ab eorum aſſertionibus in cauſis fidei iudicandis minimè eſt recedendum, vt per prudentiſſimos Conſiliarios ſupremi Conſilij generalis Inquiſitiunis plenius decretum eſt. Hæc Rojas.

3. Sed difficultas eſt, an ſi Inquiſitores ſint Theologi, poſſint cognoſcere vtrùm factum, vel dictum ſapiat hæreſim, vel non? vel hoc tantùm ſpectet ad Qualificatores, negatiuè reſpondet Delrius *in diſquiſ. mag. lib. 5. ſect. 15. axiom.* 1. vbi ſic ait: Quando autem dubium eſt ſintne hæreſim ſapientia, non pertinet ad Inquiſitorem iudicare, aut cognuſcere, ſintne talia, vel non. Verùm hoc pertinet ad Theologos Qualificatores, ſed poſtquam conſtat ea ſapere hæreſim, dubitatur tantùm an ſapiant manifeſtam, poſſunt Inquiſitores de illa qualitate cognoſcere, & pronunciare ſe iudices eſſe. Ita Delrius. Verùm Seraphinus Freitas *in addit. ad tract. de Confeſ. ſolic. q. 5. n.* 42. contrarium docet, putat enim quòd ad Tribunal Inquiſitionis competit cognitiu, vtrùm factum, vel dictum ſapiat hæreſim, vel non, & ſi iidemmet Inquiſitores ſint etiam Theologi, de eodem dubio poſſunt cognoſcere, ſi verò ſint Iuriſperiti, ad Qualificatores vtpotè Theologos, docet eam prouinciam damnandam eſſe ex ipſiuſmet Senatus commiſſione, cùm vtrique eiuſdem Tribunalis ſint miniſtri. Sic Freitas. Sed ſemper in praxi vocantur Qualificatores, & obſeruatur Inſtructio Toletana.

RESOL. XXVI.

An Inquiſitores poſſint punire tanquam hæreticum, qui negat propoſitionem Theologicam, quæ euidenter infertur ex propoſitione de fide? Ex part. 4. tract. 8. Reſol. 79.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Valentia *tom. 3. diſp. 1. quæſt. 11. punct. 1. difficult.* 3. Canus *de locis Theolog. lib.* 12. *cap.* 9. & ſi attentè legatur Bonacina *de cenſur. diſput.* 2. *quæſt.* 5. *punct.* 5. & ratio eſt, quia ſupradictus reus ſaltem mediatè diuinæ relaxationi opponitur.

2. At

2. At ego puto, dictum reum non eſſe hæreticum, ſed præſumi, & ideo Villalobos *in ſumma tom 2. tract. 1. diffic. 10. num. 6.* ſic ait. [La duda es del que niega vna propoſiçion Theologica que ſe infie a d'vna premiſſa de fe y otra euidente con lumbre natural, la qual no es immediatamente de fe como es eſta. Chriſtus eſt riſibilis, que ſe infiere deſtas dos premiſſas. Omnis homo eſt riſibilis. Chriſtus eſt homo que vna es principio natural y la otra de fe, a lo qual reſpondo con el P. Corduba que en el fuero eſterior ſe preſumiria por herege porque no ſe preſume que ha de errar en el principio natural.] Ita Villalobos, & ante illum Aragon. *in 2. 2. quæſt. 11. art. 2.* Suarez *de fide diſput. 19. ſect. vlt. num. 3. & ſeq.* cum Sanchea *in ſumma tom. 1. lib. 2. cap. 7. num. 33.* qui *cap. 8. nu. 12.* rectè docet quòd ſi talis reus in illa negatione perſtiterit tanquam hæreticus negans principium reuelatum, erit ab Inquiſitoribus puniendus.

RESOL. XXVII.

An Inquiſitores debeant verba dubia interpretari in ſenſu Catholicò?

Et an hoc non ſolum procedat in dubio rei, ſed etiam in dubio teſtium? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 83.

§. 1. RESpondeo affirmatiuè, niſi contrarium confiteatur reus, & ideo eius intentio & conſenſus circa hoc diligenter ab Inquiſitoribus perquirendus eſt. & ita docet Albertin. *de agnoſcend. quæſt. 34. num. 48. & ſequen.* Decianus *in tract. crimin. lib. 5. cap. 37. num. 6. & 47. 10.* Rojas *de hæret. part. 1. n. 200. & part. 2. num. 164. & ſeq.* Menochius *lib. 2. conſil. 82. num. 10.* Riminaldus *lib. 4. conſil. 686. num. 6.* Pegna *in direct. part. 3. comment. 111.* qui docet hoc etiam procedere in dubia teſtium depoſitione.

2. Ex his Rojas *vbi ſuprà part. 1. num. 366.* aſſerit quòd ſi quis dixerit, Deus non fecit mala, intelligendus eſt de malo culpæ, quæ eſt propoſitio Catholica, & non de malo pœnæ, quæ eſt propoſitio hæretica. Item *num. 376.* non damnauit quemdam de hæreſi eſſe ſuſpectum, qui volens Sacram Miſſam in quadam Eccleſia audire, cùm ad eam acceſſiſſet, & Miſſam non inueniſſet, quia ſerò acceſſit, dixit hæc verba, Sola fides ſufficit, quia non cenſetur dixiſſe ſolam fidem ſine operibus ſufficere, quòd eſſet hæreticum.

3. Verùm licèt hæc omnia ſint vera, non tamen procedunt quando contra reum, qui dixit aliqua verba dubia & ambigua, militaret aliqua ſiniſtra ſuſpicio & præſumptio, præſertim ratione qualitatis perſonæ, vt, v. g. ſi eſſet de genere Iudæorum, Maurorum, vel ex aliqua prouincia infecta. Ita Rojas *loc. cit. num. 205.* qui etiam *num. 375.* adnotat ſupradicta procedere quoad plenam probationem delicti; ſecus autem quoad præſumptionem vt torqueatur, præſertim ſi eſt perſona ſuſpecta, nam in dubio præſumendum eſt pro hæreſi, atque ſi nimis vrgent indicia, talis reus torquendus erit, cùm de eius animæ ſalute agatur, vt in tortura confiteatur & reconcilietur. Ita Rojas, quod eſt valde notandum. Verùm circa præſentem quæſtionem in caſu contingenti legatur omnino Nauar. *lib. 5. conſil. 6. num. 6. & ſeq. de hæret.* & Simanca *in Cathol. inſtit. tit. 54. n. 21. & 22.*

RESOL. XXVIII.

An Inquiſitores poſſint cognoſcere non ſolum de cauſa hæreſis, ſed etiam de omnibus connexis, & incidentibus?

Et quid de emergentibus, & dependentibus, quæ immediatè hæreſim non tangerent? Ex part. 4. tract. 8. Reſol. 70.

§. 1. RESpondeo affirmatiuè, per ea quæ adducit Aretinus *conſ. 83.* quem ſequitur Decian. *in tract. crim. lib. 5. cap. 22. num. 12.* hanc etiam ſententiam docet Eymericus *in direct. Inquiſ. part. 3.* & *ibi* Pegna *comment. 10.* vbi tradit quæ in hac materia ſint emergentia, dependentia & connexa, & ratio huius ſententiæ deſumitur ex *l. nulli, C. de indiciis.* Nam vbi conceditur cauſa principalis, conceduntur conſequenter connexa emergentia & incidentia ex illa. Vide Menochium *de arbitrar. lib. 1. quæſt. 45. n. 9.* & alios penes ipſum.

2. Aduertit tamen Decianus *vbi ſupr. lib. 5. cap. 23. num. 13.* quòd cùm Inquiſitores habeant limitatam iuriſdictionem, non poſſunt cognoſcere de emergentibus, & dependentibus, quæ immediatè hæreſim non tangerent. Ita ille, qui citat Decium *conſil. 167. n. 5. 6. & 15.*

RESOL. XXIX.

An Inquiſitores in cauſa hæreſis ex leui ſuſpicione poſſint formare Inquiſitionem, non præcedente diffamatione? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 4.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondeo quoad Inquiſitionem Generalem ex *cap. accuſatus, de hæret. in 6.* non autem ex *excommunicamus. §. adiicimus, de hæret.* vt bene aduertit Angelus *tract. de maleſic. in ver. hæc eſt, num. 51.* contra Farinacium *quæſt. 9. num. 14.* Vide Rolandum à Valle *conſil. 8. num. 6. lib. 1.* Simancam *in cathol. inſtit. tit. 44. num. 9.* Arelatanum *de hæret. notab. 26.* & alios communiter. Sup. hoc ſup. in tr. 9. Reſ. 12. § Sed. pôſt med. & ſignantes in Reſ. not. ſeq.

2. Verùm Iulius Clarus *lib. 5. §. finali, quæſt. 6. n. 7.* licèt teneat quòd in crimine hæreſis poteſt procedi abſque eo quòd præcedat diffamatio, vt dictum eſt, putat tamen quòd vltra ipſam ſuſpicionem adhuc requiratur querela, vel denunciatio, prout in aliis criminibus aliàs darentur nimis latæ habenæ Inquiſitoribus. Ita ille.

3. Sed aduersùs hanc ſententiam, & meritò, inſurgit Sigiſmundus Scaccia *de iudiciis, lib. 1. cap. 59. num. 11.* nam ſi eſſet vera, ſequeretur, quòd ſi quis committeret aliquod factum hæreticale, vtpote quia combureret crucem, vel aliam imaginem alicuius Sancti, vel quid ſimile faceret, ob quod redderetur ſuſpectus, & Inquiſitor inquirendo generaliter eum inueniret ſine denunciatione, & ſine accuſatione, non poſſet contra eum procedere, quod dicere eſt valde abſurdum. ergo, &c. Nec obſtat quòd Inquiſitoribus concedantur latæ habenæ, quia non eliguntur niſi viri graues.

4. Notandum eſt tamen, his non obſtantibus, quòd licet in crimine hæreſis poſſit procedi contra aliquem ex leui ſuſpicione, non ſolùm per viam accuſationis, ſeu denunciationis, ſed etiam per viam Inquiſitionis, non præcedente clamore & infamia, vt in aliis delictis, attamen leuis ſuſpicio in tali caſu dicitur per comparationem ad vehementem, ſed in ſe notabilis eſſe debet iudicis arbitrio, vt habetur *in gloſſ. 1. cap. excommunicamus 1. §. qui autem, de hæret.* iuxta quod explicandi ſunt Doctores aſſerentes in caſu hæreſis procedi poſſe contra quoſcumque ex leui ſuſpicione, vt Scaccia *vbi ſuprà* Arelatanus *de hæret. notab. 27.* Roias *de hæret. part. 2. num. 20. & 180.* cum aliis. Et hæc omnia notat & aduertit optimè Freytas *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt. 5. num. 37.* Si autem ſcire

vis, qui dicantur leuiter, vel vehementer de hæreſi ſuſpecti, vide Albertin. *de agnoſcend. quæſt.34. à num.* 4. Simancam *in cathol. inſtit. tit.50. à num.24.* & aliis. Sed de hac quæſtione iterum *infrà* redibit ſermo.

Inf. in Ref. quæ nũc hãc ſequetur, in §. vlt.

RESOL. XXX.

An ſuſpicio leuis de hæreſi ſufficiat, vt Inquiſitores poſſint ſpecialiter contra aliquem inquirere, & interrogare?

Et docetur ob leuem ſuſpicionem non eſſe aliquem denunciandum, ſed ob vehementem.

Et an vt abiuratio, & condemnatio leuiter ſuſpectis inferatur, debeat neceſſario delictum, ſeu indicium eſſe plenè probatum?

Et quinam vero dicantur ſuſpecti leuiter, vehementer, vel violenter de hæreſi? Ex p.4.tr.8. Reſ.39.

Sup. hoc in Reſ. præcenta, & in alio §. eius not.

§.1. PRima opinio negat, & ita docet Simanca *in cathol. inſtit. tit.50.num.28.* Vnde Homobonus de Bonis *in tr. de caſ. reſern. part.2. caſ.1. fol. mihi 229.* docet ob leuem ſuſpicionem non eſſe aliquem denunciandum, ſed ob vehementem. Et hanc ſententiam tenet etiam Lazarius *de blaſph. quæſt.12.num.32.* Genuenſ. *in praxi Archiep. cap.18.num.10.* Alphonſus de Caſtro *lib.2.de hæret. punit.cap.25.* Iul. Clarus *in pract. crim.§. fin.quæſt.6.num.6.* & à fortiori Greg. de Valentia *tom.2. diſp.6. quæſt.13.punct.4.§.1. verſ. Sed vt hæc inquiſitio.* vbi loquens in ſortilegio, ſeu maleficio, conſtituit concluſionem quoad hoc vt quis poſſit interrogari de ſe ipſo, neceſſe eſt vt ſit ſuſpectus, vel propter publicam infamiam, vel propter grauia indicia. Vide etiam Leſſium *lib.2.de iuſt.c.29. dub.3.n.15.*

2. Secunda opinio affirmat, & ita docet Sigiſmundus Scaccia *de indicijs lib.1. cap.59. à num.12.* Decianus *in tract. crim. lib.5. cap.20. num.21. & cap.35. num. 20.* Maſcardus *de probat. vol.2. concl.861. num.3.* Rolandus à Valle *lib.3. conſil.8.num.6.* Pariſius *lib.4.conſil. 2. num.100.* & Ioan. Rojas *de hæret. part.2. num.20.* vbi ſic aſſerit. Certum eſt & indubitatum, Inquiſitores poſſe contra aliquem in crimine hæreſis ex leui & modica ſuſpicione procedere, vt ſuſpectus interrogetur quid ſentiat de fide. Ita ille.

3. Tertia opinio diſtinguit, vel ſuſpicio hæreſis leuis oritur ex opinione DD. vel ex lege, ſeu conſuetudine. Si primum, vera eſt prima opinio, ſi ſecundum, ſecunda; & ideo retinentes libros prohibitos, illoſque legentes, & Sacramenta ſine poteſtate miniſtrantes, binas nuptias contrahentes, ſolicitantes in confeſſione, in excommunicatione per annum exſordeſcentes ſunt ab Inquiſitoribus interrogandi & examinandi, quia hæc ſuſpicio oritur ex delicto; cui à iure & conſuetudine talis ſuſpicio annexa eſt; ſecus autem, vt dictum eſt, ſi ſuſpicio oriatur ex aliis delictis quibus ſolùm in opinione DD. poſitum eſt ingerere ſuſpicionem, & hanc ſententiam tenet nouiſſimè Ferdinandus de Caſtro *in oper. mor. tract.4. diſp.7. punct.1. num.7.* qui citat Suarez *de fide diſp.24. ſect.2. num.4.*

4. Quid ego ſentiam dicam breuiter. Omnes ſupradictæ opiniones ſunt probabiles, mihi verò ſecunda magis placet, cum hac tamen limitatione, vt procedat in homine vili, improbo, abiecto: ſecus autem in viro honeſto, nobili, & Religioſo, & ita mecum tenet Pegna *in direct. Inquiſit. part.2. commen.12. ver. Cæterùm, & comment.80. verſ. atque ita crederem.* cum Io. Rojas *vbi ſuprà, de hæret. part.2.num.21.* & aliis, & de hac quæſtione *ſuprà* etiam aliquid dictum eſt.

Sup. in Reſ. quæ hæc eſt a[illegible] & [illegible]

5. Notandum eſt hic obiter quòd vt abiuratio & condemnatio leuiter ſuſpectis inferatur, debet neceſſariò delictum, ſeu indicium eſſe plenè probatum, quod eſt valde notandum à DD. Inquiſitoribus, aliàs non eſſet vera ſuſpicio, nec digna pœna, quæ vltra abiurationem de leui ſolet eſſe, vel exilium, vel ad triremes condemnatio, vel alia pœna pecuniaria, penſatis qualitatibus perſonarum & delictorum. Ita Caſtr. Pal. *vbi ſuprà, num.8. & 9.* cui ego addo Menochium *lib.1. conſ.82. num.155.* & Arelatanum *de hæret. notab.27.*

et am [illegible] Reſ. eius primæ not.

6. Quinam verò dicantur ſuſpecti leuiter, vehementer, vel violenter de hæreſi, explicant DD. citati, quibus adde Antonium Sanctarellum *tra. de hæreſi, cap.41. dub.3. num.5.* Lælium Zecchium *in ſumm. tom.1. tit. de fide, cap.11. num.5.* Genuenſem *in praxi Archiepiſc. cap.18. num.11.* & Aluyſium Riccium *in praxi tom.2. reſolut.423. per totam.* & de leui, vehementi, & violenta ſuſpicione hæreſis, vide Farinacium *de hæreſi quæſt.187. à n.23. vſque ad n.53.*

Sup. hoc in fin. præcedentis Reſ.

RESOL. XXXI.

An Inquiſitores in cauſis Fidei poſſint procedere ſimpliciter, & de plano ſine ſtrepitu, & figura iudicij?

Et an in crimine hæreſis tollantur ſolemnitates iuris Gentium, vel Diuini, &c. Ex p.4. tr.8. Reſ.48.

§.1. AFfirmatiuè reſpondeo ex *cap. ſtatuta, de hæret. in 6.* ſic docet Sigiſmund. Scaccia *de indicijs lib.1. cap.52. num.2.* Simanca *in cathol. inſtit. tit.44. num.30.* Eymericus *in direct. Inquiſ. part.3. quæſt.54.* & *ibi* Pegna *comm.103.* Zanchinus *de hæret. cap.5. num.1.* Carrerius *de hæret. num.93.103. & 108.* Paramus *de orig. Inquiſ. lib.3. quæſt.9. num.45.* & alij; quidquid in contrarium aſſerat Decianus *in tract.crim. lib.5. cap.34. num.9.* vbi tenet hoc priuilegium Inquiſitorum intelligendum eſſe quoad leuia, non autem in præiudicialibus. Sed hæc opinio expreſsè eſt contra textum, vnde prorſus eſt refellenda.

2. Notandum eſt tamen, clauſulam prædictam, *ſimpliciter & de plano*, &c. in crimine hæreſis non tollere ſolemnitates iuris Gentium, vel Diuini, nec per illam ſublata eſſe neceſſaria ac ſubſtantialia cauſæ, illa ſcilicet, ſine quibus nec iuſtè & rectè, nec commodè negotium tractari poteſt; & ideo in cauſis hæreticalibus requiritur etiam legitimatio perſonarum, aliàs proceſſus redderetur nullus. Ita DD. citati. Sed de hac clauſula, *ſimpliciter & de plano*, &c. vide Auguſtin. Barboſam *tract. de clauſulis, clauſ.176.* ſecundùm Lugdunenſem impreſſionem, Mattam *de clauſul. part.1. clauſ.180. num.5.* in vltima impreſſione, & alios penes ipſos.

RESOL. XXXII.

An Inquiſitores in aliquo caſu non incurrant in excommunicationem latam in Clem.1. §. Verum, de hæreticis, *ſi non procedant contra hæreticos?*

Et an quando Inquiſitores incidunt in ſupra dictam excommunicationem, non poſſint abſolui, excepto à Romano Pontifice, præterquam in articulo mortis? Ex p.4. tract.8. Reſ.37.

§.1. REſpondeo affirmatiuè, & ideo ſi Inquiſitores omiſerint procedere contra hæreticum, non odij, rancoris, vel lucri cauſa, ſed propter timorem, vel propter euitanda ſcandala, non incurrent in pœnam prædictam excommunicationis, & ita docet gloſſa *in Clem.1. ver. obtenta, de hæreticis.* & *ibi* Ancharanus *in §. ſanè, num.11.* Imola *num.17.* Bonifacius de

de Vitalinis *num.* 162. Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. Inquiſitor. num.* 19. & hanc ſententiam docet etiam Sanctatellus *tract. de hereſi, cap.* 60. *dub.* 3. *num.* 21.

2. Notandum eſt tamen hic obiter quòd quando Inquiſitores incidunt in ſupradictam excommunicationem, non poſſunt abſolui, excepto à Romano Pontifice, præterquam in articulo mortis. Vide Simanc. *in cathol. inſtit. tit.* 34. *n.* 40. & Peñam *in direct. Inquiſit. par.* 3. *comment.* 73.

RESOL. XXXIII.

An Inquiſitores poſſint ſubdelegare cauſas hereſis?
Et an delegatus Inquiſitoris poſſit ſubdelegare? Ex p.4. tract.8. Reſ.18.

§.5. RESpondeo affirmatiuè, quia delegatus Principis poteſt ſubdelegare, vt patet *in cap. ſuper queſtionum, de offic. deleg.* & notat Eymericus *in direct. Inquiſit. par.* 3. *queſt.* 15. §. *Reſpondemus*, & ob quas cauſas poſſit ſubdelegare. Vide Peñam *eadem part.* 3. *comm.* 61. §. *ſed iam.* Imò poteſt etiam ſibi Vicarium, ſeu Commiſſarium ſubſtituere, vt docet Thom. Treuiſanus *lib.* 1. *decíſ.* 66. *num.* 4. *& ſeq.* Sed an delegatus Inquiſitoris poſſit ſubdelegare, anceps eſt quæſtio, de qua vide ea quæ adducit dictus Peña *par.* 3. *comm.* 64. §. *Hæc tamen ratio.* Vide etiam Molinam *de inſt. tract.* 5. *diſp.* 28. *n.* 8. Azorium *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 8. *queſt.* 10. & Scaccia *de iudic. tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 9. *queſ.* 2. *n.* 641. *& ſeq.* vbi ſatis firmat iuriſdictionem DD. Inquiſitorum circa delegandi teſtium poteſtatem, & Commiſſarios ſubſtituendi.

RESOL. XXXIV.

An Inquiſitores citando reum ſimul eodem tempore cum Epiſcopo, ſint Epiſcopo preferendi? Ex p.4. tract.8. Reſ.47.

Sup. hoc ſup. in tr. 9. Reſ. 95. §. vlt.

§.1. CItatum ab Inquiſitore & ab Epiſcopo eodem tempore poſſe adire quem maluerit, docet Molina *de inſtit. tract.* 5. *diſp.* 20. *n.* 17. qui conatur validiſſimis rationibus hanc ſententiam firmare. Imò Io. Rojas *ſingul.* 44. *num.* 7. putat Ordinario parendum eſſe.

2. Sed in tali caſu debere citatum coram Inquiſitore comparere ſi Epiſcopus procedat aduersùs reum iure proprio, non autem ex delegatione, tenet Peña *in direct. Inquiſit. par.* 3. *queſt.* 5. *comment.* 54. Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 43. *num.* 13. Paramus *de orig. Inquiſit. lib.* 3. *queſt.* 4. Azorius *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 18. *q.* 8. *n.* 69. & alij, quia iuriſdictio Inquiſitoris tanquam delegata eſt maior ordinaria Epiſcopi; ergo, &c. Vnde Michael Zanardus *in direct. Theolog. part.* 2. *cap.* 6. *q.* 13. ſic ait: Si Epiſcopus & Inquiſitor compatibilia ad inuicem præcipiant, v.g. vt reus vno die, vel hora coram ſe compareat, & Inquiſitor altero die, vel hora, reus tenetur vtrique obedire. Et ſi Epiſcopus primo die citans reum illum in cuſtodiam poneret, nec altero die ad Inquiſitorem iret, Inquiſitor poſſet illum repetere & obtinere ab Epiſcopo, quamuis priùs fuerit ab eo citatus. Si verò præcipiant incompatibilia, vt v.g. quòd reus eadem hora coram vtroque compareat, vel quòd familia vnum capiat altero iubente ne capiatur, & in ſimilibus, erit Inquiſitori vt delegato, & maiori in hoc Epiſcopo parendum. Ita Zanardus. Nihilominus audio in praxi obſeruari vt ſit præuentioni locus, iuxta *Clementinam* 5. *de heret.*

Sup. hac delegatione ibidem.

3. Verùm hæc quæſtio in noſtra Hiſpania non habet locum, nam ibi, vt *ſupra* dictum eſt, ſoli Inquiſitores proceſſus formant aduersùs reos in rebus fidei, ac proinde ipſi ſoli ſunt, qui eos citant, non verò Epiſcopi, quòd ſi Epiſcopis edicta contra hæreticos in Hiſpaniis promulgare non permittitur, multominus permittetur illos citare vt coram ipſis compareant, & ita obſeruat Molina *vbi ſuprà, de inſtit. tom.* 5. *tract.* 5. *diſputat.* 29. *num.* 17. Et ita nouiſſimè poſt hæc ſcripta docet etiam Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 55. vbi teſtatur de praxi Regni Luſitaniæ, ſic enim ait: Si Epiſcopus procedat authoritate delegata, & pro tempore incompoſſibili citet ſimul cum Inquiſitore, poteſt citatus eligere coram quo comparere velit ſecundùm iuris communis rigorem. In hoc tamen Luſitaniæ Regno probabilius eſt debere ſe Inquiſitori præſentare. Ita ille, & ego.

Supr. in Reſ. quæ hic eſt 1.

Sup. hoc in Reſ. & §. not. 1. huius Reſ.

RESOL. XXXV.

An Inquiſitores debeant citare abſentem trina citatione? Ex p.4. tr.8. Reſ.80.

§.1. AD hanc quæſtionem reſpondet Ferdinandus de Caſtro *in oper. moral. tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 8. *punct.* 4. *num.* 3. vbi ſic ait: Hæc citatio, ſi rigorem ſpectemus, vnica ſufficit, quæ tribus æquiualet ſignato termino competenti & peremptorio ad comparendum quia nullibi habetur expreſsè in hoc caſu trinam expoſtulari, præcipuè cùm in hoc crimine non arctetur index ſolemnitatibus à iure aliàs requiſitis. At ex conſuetudine aduersùs abſentem contumacem trina citatio expedire ſolet, ſignato in quodlibet illarum termino competente, vt ſic proceſſus & ſententia magis iuſtificetur. Ita ille, qui citat Rojas, Paramum, Farinacium & Simancam.

2. Verùm ego non deſinam hic apponere verba Inſtructionis Hiſpalenſ. *anno* 1484. *n.* 19. vbi ſic ſtatuitur. [Si a los Inquiſidores pareçiere que el delicto contra algun auſente ſe puede cumplidamente prouar lo citen por edicto, para que venga à alegar y à monſtrar ſu innocencia dentro de treynta dias que vayan por tres terminos de diez en diez dias o les den otro mas largo tiempo ſi vieren que cumple ſegun la diſtancia de los lugares, adonde ſe preſume o deue preſumir que eſtan los tales citados, y citar los han para todos los autos del dicho proceſſo haſta la ſentencia definitiua incluſiuè.] Hæc ibi, quæ verba fundantur in iure, nam non ſolùm ad conteſtandam litem & firmandum proceſſum citatio eſt neceſſaria, ſed multo magis ad ſententiam pronunciandam, & ideo dicitur in dicta Inſtructione, [Citarlos han para todos los autos, &c.] Vide Peñam *in direct. par.* 3. *comm.* 40. Decian. *in tract. crim. lib.* 5. *cap.* 38. Paramum *de orig. Inquiſ. lib.* 3. *q.* 4. & alios penes ipſos.

RESOL. XXXVI.

An Inquiſitores poſſint citare, & capere reum in alieno territorio ſine litteris ſubſidialibus Dominorum?
Et an idem dicendum ſit quoad Dominos ſpirituales ſaltem in Hiſpanica Inquiſitione, quales ſunt Epiſcopi, & Inquiſitores? Ex p.4. tr.8. Reſ.7.

§.1. REſpondeo affirmatiuè, & quoad Dominos temporales, res eſt clara, quia hæreſis eſt crimen meri fori Eccleſiaſtici, quod priuatiuè quoad laicos ſpectat ad Inquiſitores, quibus ſunt ſubditi, non ſolùm iudices præfatorum dominorum, ſed ipſimet domi

domini. Vnde eorum aſſenſus neque de iure, neque de vrbanitate requirendus eſt, ſed ſolùm in auxilium, ad quod præſtandum tenentur ſub pœna excommunicationis. Et idem dicendum eſt quoad dominos ſpirituales, ſaltem in Hiſpanica Inquiſitione, quales ſunt Epiſcopi & Inquiſitores, quia iudex poteſt citare per proprium Nuncium, quando loca ſunt ſub eodem Præſide: ſed omnes Epiſcopi & Inquiſitores ſunt iudices delegati Pontificis, qua ratione eiuſdem, & non alterius imperio ſubſunt. ergo, &c. Verùm attenta practica Inquiſitores Inquiſitoribus & Epiſcopis in caſibus occurrentibus litteras requiſitorias mittere ſolent. Et hæc omnia docet Scaccia *de iudic. lib. 5. cap. 23. num 4. & 5.* & ante illum Simanca *in cathol. Inſtit. tit. 2. num. 13. num. 14.* Poſſunt igitur Inquiſitores non ſolùm verbaliter, ſed etiam realiter citare, & mandare vt ad ſe transmittantur libri, & alia ſimilia neceſſaria ad cauſam.

Sup. hoc auxilio, & excommunicatione ſup. in Reſ. 16. §. 1. poſt med. à verſ. Item.

RESOL. XXXVII.

An ſi plures Inquiſitores in vna Prouincia eligantur, poſſint independenter quilibet ab altero procedere?
Et quid, ſi vni ſit cauſa à Sede Apoſtolica delegata & deputata? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 66.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Michaël Zanardus *in direct. Theolog. part. 2. cap. 6. quæſt. 52.* Sigiſmundus Scaccia *de iudicijs lib. 1. cap. 67. num. 9.* Io. Rojas *ſingul. 27. à num. 3.* Simanca *de cathol. inſtit. tit. 34. num. 26.* Eymericus *in direct. Inquiſ. part. 3. q. 46.* & *ibi* Pegna *comment. 93.* Decian. *in tract. crimin. lib. 5. cap. 22. n. 7.* Molina *de iuſtit. tom. 5. tract. 5. diſp. 28. n. 9.* & habetur *in cap. ne aliqui, de hæret. in 6.* Dico igitur quòd ſi in vna prouincia deputati fuerint plures Inquiſitores, poſſunt ex ſpeciali fauore fidei omnes ſimul, vel ſinguli ſeparatim prout eis magis expedire videbitur, contra hæreticos, vel de hæreſi ſuſpectos procedere, dummodo cauſa non ſit vni à Sede Apoſtolica deputata. nam tunc per hanc ſpecialem delegationem alij Inquiſitores non poſſunt in illa cauſa ſe intromittere, ſed debent ad eum tranſmittere depoſitiones quas fortè contra delinquentem habent & examina teſtium, & indicia. Ita Doctores citati, & præſertim Zanardus, qui etiam addit, quòd ſi vnus Inquiſitor ſeorſim procedat, ſi indiget auxilio alterius ad examinandum aliquem teſtem, vel ad faciendam aliquam perquiſitionem in cauſa, tunc debet is per literas ſuas hoc ei committere, & ipſe ratione officij tenetur illud facere, & examen ad illum tranſmittere.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

2. Verùm omnia ſupradicta non procedunt in Hiſpania, vbi, vt obſeruat Rojas *ſingul. 27. num. 6.* Inquiſitores non poſſunt quando ſunt præſentes, vnus ſine altero procedere ad capturam delinquentium, neque ad purgationem indicendam, neque ad publicationem teſtium, & à fortiori ad fulminandam ſententiam & hoc ſtante Inſtructione Toletana, quam citat Rojas, vnde in alia Inſtruct. *hecha en Seuilla 27. Iunij anno* 1500. *num. 1.* ſic habetur. [Los Inquiſidores de cada vna Inquiſiçion ſalgan, y vayan à todos los lugares y villas de ſus Dioceſis donde nunca fueron perſonalmente, y en cada vna de dichas villas, y lugares hagan, y reçiban los teſtigos, y para que eſto puedã mejor hazer, y mas breuemente ſe expida, ſe aparten los Inquiſidores, y vaya cada vno por ſu parte con vn Notario del ſecreto para reçebir la dicha peſquiſa general ſe tornen à juntar en la dicha ciudad, o lugar donde tuuieren ſu aſſiento, porque alli viſta por ambos la teſtificaçion que cada vno ha tomado puedan mandar prender a los que ſe hallaren culpados, y teſtificados ſuficientemente para ſe poder prender ſegun ſe contiene en el Capitulo de las Inſtruciones hechas en Toledo.] Sic ibi.

3. Sed magis clarè hoc habetur, [En vna carta de los Inquiſidores Generales hecha en Granada à 4. de Septiembre *anno* 1499. a los Inquiſidores de Barcelona,] vbi *numero* 1. ita determinatum eſt. [En cada Inquiſiçion aya dos Inquiſidores, vn Iuriſta, y vn Theologo, o dos Iuriſtas los quales juntamente, y no el vno ſin el otro proçedan à captura y tormento con purgaçion canonica, y ſentençia definitiua, porque ſon coſas graues en todas las otras pueden proceder el vno ſin el otro, por mas breue expedicion de las coſas por la neceſſidad que ſe occurre de ſe apartar el vno del otro para yr y andar por los lugares de los obiſpados a entender en las coſas del S. Oficio.] & ita de hac praxi ſanctæ Inquiſitionis Hiſpaniæ teſtatur etiam nouiſſimè Ferdinandus de Caſtro *in oper. mor. tom. 1. tr. 4. diſp. 8. punct. 52. §. 2. num. 54.*

RESOL. XXXVIII.

An alter Inquiſitor ſine altero poſſit procedere ad capturam reorum, vel purgationem inducendam; aut ad publicationem teſtimoniorum, vel ad copiam actorum reo dandam? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 90.

§. 1. REſpondeo negatiuè, & in Inſtruct. Toletana *anno* 1561. *num. 3.* ſic ſtatuitur. [Los Inquiſidores viſta la informaçion juntamente y no el otro ſi eſtuuieren ambos preſentes, acuerden la priſion y pareçe ſeria mas juſtificada ſe communicaſſe con los conſultores de aquel'a Inquiſicion ſi buenamente ſe pudiera hazer, y pareçiere à los Inquiſidores conueniente y neceſſario.] Sic ibi.

Sup. hoc in Reſ. preterita §. Verum. ſed lege eam per totam.

2. Vnde ad ornatum ſupradictæ Inſtructionis vide Simancam *in cathol. inſtitut. tit. 34. num. 37.* vbi ita aſſerit: Neque poteſt alter Inquiſitor ſine altero procedere ad capturam reorũ, neque ad purgationem inducendam, neque ad publicationem teſtimoniorum, neque ad copiam actorum reo dandam. Alia verò leuiora ab altero tantùm Inquiſitore peragi poſſunt. Hoc tamen ſeruandum eſt cùm ambo Inquiſitores præſentes ſunt, nam altero abſente, alter ſolus ea omnia facere poteſt, conuocatis peritis, vbi opus fuerit. Hæc Simanca.

Pro conſilio Conſultorũ in Reſ. ſeq. §. 1. propè fin. à verſ. Securius tamen & inf. in tr. 12. Reſ. 38. §. An vero.

RESOL. XXXIX.

Quando, & quomodo Inquiſitores debeant procedere ad carcerationem reorum?
Et an vnius teſtimonium omni exceptione maioris ſufficiat ad carcerandum reum?
Et quid eſt faciendum, ſi accuſatus eſſet Nobilis, ac bonæ opinionis, & famæ?
Et an etiam in cauſa hæreſis Sacerdos non ſit carcerandus ex vnius teſtis delatione? Ex part. 4. tractatu 8. Reſol. 55.

§. 1. AD hoc quæſitum ita reſpondet Didac. Cantera *in qq. crim. cap. 5. de probat. per teſtes, quæſt. 5. num. 60.* vbi ſic ait: In crimine hæreſis nunquam proceditur ad capturam, niſi ſint ſufficientia indicia ad torturam, & ſic ſeruatur in Inquiſitoribus Hiſpaniæ. Ita ille, quod etiam ſeruari in Inquiſitionibus Italiæ teſtatur M. Antonius Genueuſ. *in praxi Archiep. cap. 68. num. 1.* vbi ſic aſſerit: Cùm carceratio in cauſis ſanctæ fidei irroget ſæpè facti infamiam, nunquam Curia procedit ad capturam, niſi ſaltem adſint indicia

ad

ad torturam,& nonnunquam quando perſona denunciata eſt grauis,antequam carceret,ſolet iniungere vni ex Conſultoribus, vt ſecreto modo ſe informet à Parocho denunciati, vel aliis perſonis fide dignis, quomodo ipſe denunciatus ambulet in vita & moribus; raiò autem procedit ad citationem verbalem,& quando citat, non inſerit in citatione cauſam delicti, vt in aliis citationibus fieri debet, ſed in genere citat ad ſubiiciendum ſe examini ſuper nonnullis mouentibus meotem ipſius Curiæ tangentibus ſanctam fidem. Ita ille,& ideo Pegna *in direct. Inquiſ. part. 3. commen.* 17. aſſerit, quòd ad reorum capturam plena delicti probatio, vel maxima indicia, aut vehementes ſuſpiciones præcedere debent, nam ex leuibus ſuſpicionibus non eſt ad eam veniendum, vbi rei fuga non timeatur,& licèt ſoli Inquiſitores poſſint capturam decernere, ſecuriùs tamen eſt maturo Conſultorum conſilio rem tantam aggredi, & ob delictum omnium grauiſſimum, & ob famam, quæ ob ſolam capturam non modicè læditur, & ideo *in Inſtruct. Tolet. an.* 1561. *num.* 3. ſic habetur. [Los Inquiſidores viſta la informaçion juntamente, y no el vno, ſin el otro, ſi eſtuuieren ambos preſentes acuerden la priſion, y parete ſeria mas iuſticada ſe communicaſſe con los conſultores de aquella Inquiſicion ſi buenamente ſe pudiera hazer, y pareciere à los inquiſidores conueniente y neceſſario, y aſſientcſe por auto lo que ſe acordare.] Sic ibi.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. 1. & infr. in tr. 12. reſ. 38 §. An rei.

2. De hac autem re vide Zanardum *in direct. Theol. part. 3. cap.* 83. Scacciam *de indic. lib.* 1. *cap.* 44. *num.* 4. & 5. Boerium *deciſ.* 215. *num.* 34. Simancam *in enchir. tit.* 25. *num.* 2. & Rojas *de hæret. part. 2. aſſert. 1. num.* 22. vbi docet vnius teſtimonium omni exceptione maioris ſufficere ad carcerandum; ſecus ſi accuſatus eſſet nobilis ac bonæ opinionis,& famæ, nam in tali caſu requirit, vt plures adſint teſtes, vel indicia. Vnde aliqui docent, etiam in cauſa hæreſis Sacerdotem non eſſe incarcerandum ex vnius teſtis delatione. Vide Acugnam *tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt.* 4. *num.* 27. & Sigiſmundum Scacciam *lib. 1. cap.* 44. *n.* 4. & 5. Sed in caſu occurrenti DD. Inquiſitores conſiderabunt circumſtantias, & qualitates teſtis,& rei.

Sup. hoc & ſequenti in hoc §. lege infra ex reſ. 67. doctrinā §. Notandum eſt, per totū, & alterius iti. eius por.

RESOL. XL.

An Inquiſitores in aliquo caſu poſſint delegare examen teſtium? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 29.

§. 1. RESpondeo quòd licèt Inquiſitores debeant ipſimet reos & teſtes examinare, tamen ſi teſtes eſſent legitimè impediti, poſſunt eorum examen delegare alteri, ſecundùm Scacciam *de iudiciis lib.* 1. *cap.* 87. *num.* 15. & Simancam *in cathol. inſtit. tit.* 64. *num.* 11. vbi *num.* 13. ſic aſſerit. Illuſtres viri & aliæ honeſtiores fœminæ non ſunt facilè ab Inquiſitoribus in iudicium trahendi, ſed vel ad has perſonas iudices ire, vel certè alios mittere debent, quod quidem ex dignitate, authoritate, & boneſtate aliiſque teſtium qualitatibus conſtituendum erit, Ita ille. Vide etiam Rojas *ſingul.* 204. *num.* 7. vbi ſic ait. Teſtium examinationem Inquiſitores alteri non committant, niſi in duobus caſibus, videlicet quando teſtes legitimè ſunt impediti, & quando non decet vt Inquiſitor ad eos accedar, & ideo in inſtructione Hiſpal. edita ab Alphonſo Manriquez Cardinali *n.* 17. ſic inuenio determinatum. [Los Inquiſidores por ſi miſmos reçiban y examinen los teſtigos y que no cometan la examinaçion dellos al notario ni à otra perſona, ſaluo ſi el teſtigo eſtuuiere enfermo de tal enfermedad, que no puede pareçer ante el Inquiſidor, y al Inquiſidor no fuera honeſto, yr à reçebir ſu dicho, o fuere impedido que en tal caſo puede el Inquiſidor cometer la examinaçion del teſtigo al Iuez ordinario Eccleſiaſtico del lugar, y a otra perſona prouida, y honeſta que lo ſepa bien examinar con vn notario.] Sic ibi.

2. Vnde doctus Didacus Cantera *in quæſt. crim. cap. 2. de vera confeſſione, num.* 8. *fol.* 77. ſic ait. In cauſis hæreſis ſecundum iuris diſpoſitionem eſt prouiſum per Inſtructionem Hiſpalenſem, quòd Inquiſitores per ſe ipſos examinent teſtes, & ſi ex iuſta cauſa contigerit committi alicui, ille qui examinat, faciat relationem Inquiſitoribus de forma & modo quo talis teſtis depoſuit. Hæc ille, ex quibus apparet Inquiſitores alteri vices committere, ſi mulierem honeſtam non deceat domo exire ad teſtificandum, & ita etiam docet Caſtrus Palaus *tom. 1. tr. 4. diſp. 8. punct.* 15. §. 3. *n.* 1.

RESOL. XLI.

Quos teſtes adhibere poſſunt Inquiſitores in cauſa hæreſis, & quæ fides ab ipſis habenda ſit teſtibus inhabilibus, vel ſingularibus?

Et pro praxi ſupradictæ quæſtionis 12. *caſus explanantur, & apponuntur in textu huius Reſolutionis.* Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 57.

Sup. his teſtibus inf. in tr. 11. reſ. 11. in principio, & in § Notandū eſt. in principio, & in §. Nota tertio, & §. penult. & vlt.

§. 1. DIco primò in cauſis fidei omnes præter inimicos capitales in teſtes admitti poſſe, vt excommunicati, criminoſi, infames, ſocij criminum, vt patet *in c. in fidei fauorem, de hæret. in* 6. Vnde etiam admittitur periurus, Iudæus aduerſùs Chriſtianum apoſtatantem, item hæreticus, domeſtici, familiares, conſanguinei, mulieres, minor 14. annorum: vnde excluditur tantùm, vt dictum eſt, inimicus capitalis. Vide Gundiſſaluum *de hæret. q.* 11. *n.* 10. & 12. Pegnam *in direct. Inquiſit. p. 3. comment.* 114. & *comment.* 119. *p.* 2. *comment.* 13. Zecchium *in ſum. tom. 1. tit. de fide c.* 11. *n.* 14. Simancam *in cathol. inſtit. tit.* 64. Rojas *ſingul.* 197. Maſcardum *lib. 2. concl.* 762. *n.* 22. & alios penes ipſos.

Sup. hoc pro teſte excommunicato, ſupra in tr. 1. ex lata doctrina reſ. 112. curſiſſime in eius lin. alt. & in tom. 2. tr. 6. ex doctrina reſ. 92. § 1. in fine, verſ. Excipitur.

2. Dico ſecundò quòd ſupradicti teſtes inhabiles admittuntur ſine tortura, & licèt aliæ adſint probationes, vide Rojas *ſingul.* 188. *n.* 6. & *de hæret. p.* 2. *n.* 153. & alios relatos à Maſcardo *lib. 2. concluſ.* 857. *n.* 31. cum Simanca *vbi ſuprà, n.* 37. & Deciano *in tr. crimin. lib.* 5. *c.* 35. *n.* 1. Et hoc verum eſt non ſolùm ſi procedatur per viam Inquiſitionis, ſed etiam per viam accuſationis, quidquid in contrarium aſſerat Barboſa *in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. c.* 5. *n.* 8.

Sup. hoc inf. in tr. 11. reſ. 11. à lin. 6.

Sup. hoc in reſ. not. præterita § Nota ſecundo.

3. Dico tertiò hos teſtes non eſſe admittendos in hæretici defenſionem, ſi ab ipſo inducantur, quidquid aſſerat Gomez *tom. 3. var. c.* 12. *n.* 23. & alij. Sed noſtram ſententiam tenet Rojas *ſingul.* 188. *n.* 9. & 10. & *de hæret. p.* 2. *n.* 177. Farinacius *de hæreſi q.* 188. *n.* 81. & ego ipſe *ſuprà.*

4. Limitatur tamen hæc opinio circa familiares, domeſticos, & conſanguineos, qui admitti poſſunt in fauorem hæretici, non tanquam integri teſtes, ſed tanquam teſtes diminuti, maximè ſi ſint probatæ vitæ, & ita tenet Pegna *in director. Inquiſ. p. 3. comment.* 119. Zecchius *vbi ſuprà,* & alij. Verùm negatiuam ſententiam tenent plures, quos refert Maſcardus *de probat. lib. 2. concl.* 857. *n.* 24. Crottus *de teſtibus, n.* 104. Farinac. *de hæreſi q.* 188. *n.* 149. & alij.

Sup. ibidem § Notandum eſt Et pro familiaribus, domeſticis, & cōſanguineis contentis in hoc § limitatur. ibidem §. verum. ad medium, à verſ. Hinc à ortiori.

5. Dico quartò ſupradictos teſtes inhabiles, criminoſos, &c. non integrè delictum probare, ex quo fit duplice teſte conteſte, ſociis criminis, aut aliàs inhabilibus non poſſe reum ad pœnam ordinariam condemnari, etiamſi indicia, & circumſtantiæ concurrant, quibus præſumi poteſt veritatem deponere. Et ideò depoſitio vnius teſtis inhabilis rarò ad torturam ſufficit, niſi aliis adminiculis & præſumptionibus grauibus adiuuetur.

Sup. contentis in hoc §. inf. ta in tr. 11.

Depoſitio

Ref. 11. §. Nota quarto. ſignanter ad med. & in aliis eius annot.

Depoſitio verò duorum ſufficiet ad torturam, vel ad pœnam extraordinariã; trium, vel quatuor depoſitio ad condemnationem ordinariam ſufficiet, quia ex multitudine deponentium fulcitur eorum inhabilitas. Vide Pegnam *in direct. part. 3. q. 64. comment.* 113. Farinac. *de hæreſi, q.* 188. *n.* 83. Maſcard. *de probat. lib. 2. concl.* 857. *n.* 38. Delrium *in diſquiſit. magic. lib. 5. in append. 2. q.* 12. 13. 14. *&* 15.

Sup. hoc inf. in Ref. 71. a princ.

6. Dico quintò, non probari delictum plenè & perfectè, eſto cum teſte aliàs inhabili concurrat teſtis omninò integer, & valdè dignus, niſi concurrerent aliæ circumſtantiæ & indicia. Vide Sanctarellum *de hæreſi, cap. 38. dub. vnic. num.* 7. Pegnam *in direct. Inquiſ. part. 3. comment.* 113. Farinacium *q.* 188. *num.* 69. & alios.

7. Verùm libet hìc adnotare breuiter aliqua circa teſtes ſingulares, vnde præmitto triplicem eſſe ſingularitatem teſtium, obſtatiuam, adminiculatiuam, & diuerſificatiuam. Obſtatiua ſingularitas eſt, cuius dictum alterius dicto repugnat. Adminiculatiua eſt, cuius dictum alterius dicto fauet & patrocinatur, vt, v.g. ſi vnus deponat vidiſſe delinquentem, alter audiuiſſe. Diuerſificatiua eſt cùm ex teſtium depoſitionibus diuerſus actus in ſpecie, & in ſubſtantia colligitur, vt ſi quis dicat, Petrum hæreſim commiſiſſe tali die & tempore, alius verò deponat alio loco & tempore. Ita Paramus, Rojas *de hæret. part. 2. n.* 122. Pegna *in direct. Inquiſ. part. 3. comm.* 121. & alij communiter. Hoc igitur ſuppoſito,

8. Dico ſextò, teſtes ſingulares ſingularitate obſtatiua nihil probare, teſtes verò ſingulares ſingularitate adminiculata, ſeu cumulata, vel diuerſificatiua, licèt delictum plenè non probent, quoad pœnam ordinariam, probant tamen quoad torturam, & quoad pœnam extraordinariam, quia delictum per dictos teſtes pluſquam ſemiplenè probatur. Ita Pegna *vbi ſuprà.* Pariſius *libro 4. conſilio 2. numero* 93. Maſcardus *de probat. lib. 2. concl.* 856. *num.* 12. *& ſeq.* cum aliis.

Sup. hoc inf. in §. Dico vndecimo. huius Ref. & in aliis eius annot.

9. Dico ſeptimò, aliquos aſſerere duos teſtes omni exceptione maiores ſufficere ad conuincendum aliquem de hæreſi, etiam ſi vnuſquiſque de ſuo actu hæreticali diuerſo teſtificet, vt ſi, v.g. vnus teſtis dicat te ex obſeruantia legis antiquæ Sabbatum cuſtodiſſe, alius ieiunaſſe, vel te circumcidi permiſiſſe. Ita Simanca *in Cathol. inſtit. tit. 37. num.* 11. Menochius *lib. 1. conſil.* 82. *num.* 138. & alij, licèt magis probabiliter contrarium aſſerant Rojas *de hæret. part. 2. num.* 142. *& ſeq.* Pegna *in direct. part. 3. comm.* 121. & alij, quos ego *ſuprà* in hoc tractatu citaui. Dico igitur ſupradictos teſtes non eſſe ſufficientes ad condemnandum aliquem pœna ordinaria, ſed tantùm ad pœnam extraordinariam.

Sup. hoc inf. in tr. 12. Ref. 31. §. 2. inter princip. & med. à verſ. Secum hæc omnia.

10. Dico octauò, Teſtes deponentes de quodam actu hæreticali, variantes tamen in loco & tempore, ſunt teſtes ſingulares, nec ſufficiunt ad conuincendum aliquem de hæreſi. Ita Pegna *vbi ſuprà.* Maſcardus *de probat. lib. 2. concluſ.* 856. *num.* 15. & alij, licèt aliqui probabiliter contrariam aſſerant, vt Conradus Brunus *lib. 4. de hæret. cap.* 9. Albertinus, Simanca, & alij, quos ego *ſuprà* in hoc tractatu citaui.

11. Dico nonò, quòd ſi vnus teſtis deponat de hæreſi tali loco & tempore prolata, & alius de illa deponat, non deſignato tempore, nec loco, teſtes conteſtes debent reputari, ſed non integrè, & ideo ex illis delictum plenè non probatur, vnde reus non poteſt condemnari ad pœnam ordinariam. Vide Farinacium *quæſt. 64. n.* 74. *& num.* 107.

12. Dico decimò, teſtes deponentes de eadem hæreſi commiſſa eodem loco & tempore, ſi in verbis diſcordant, faciunt plenam probationem, vt v. g. ſi aliquis teſtis deponat Petrum in tali loco & tempore dixiſſe, imagines non eſſe venerandas, alius verò teſtis deponat illum dixiſſe inutilem & abolendum eſſe vſum ſacrarum imaginum. Et ita tenet Pegna *vbi ſuprà, part. 3. comment.* 121. Rojas *de hæret. part. 2. num.* 152. Maſcardus *de probat. lib. 2. concluſ.* 856. *n.* 18. & alij, quidquid in contrarium ſentiat Albertinus *in cap. 1. q. 16. n. 24. de hæret. & quæſt. 34. n. 47. de agnoſcend.*

13. Dico vndecimò, ex multitudine teſtium ſingularium neminem vt hæreticum in pœnam ordinariam condemnari poſſe. Itaque ſi quatuor, vel plures teſtes omni exceptione maiores deponant, quilibet de ſua propoſitione, vel actu hæreticali, non ſufficiunt ad condemnandum aliquem pro hæretico ad pœnam ordinariam. Ita docet Pegna *vbi ſuprà.* Beroius *in cap. licèt cauſam, num. 43. de probat.* Crottus *de teſtibus part. 7. num.* 326. Rojas *de hæret. part. 2. num.* 146. *& ſeq.* quicquid in contrarium aſſerat Cæpolla *conſil.* 3. Marſilius *conſil. 1. num.* 71. & alij, quos *ſuprà* citaui, & citat Farinacius *quæſt. 64. num.* 305. & quia in hac reſolutione ſermo incidit de teſtibus, aliqua præter ſuperiùs dicta etiam hìc adiungam. Igitur,

Supr. in §. Dico ſeptimo. huius Ref. vel inf. in tr. 12. Ref. 31. & hic inf. in Ref. 75. §. vlt.

14. Dico duodecimò teſtes in crimine hæreſis poſſe interrogari, etiam lite non conteſtata, & parte non citata, quia Inquiſitores procedunt in ſuis cauſis ſimpliciter & de plano. & ita docet Simanca *in cathol. inſtitut. tit. 64. num.* 15. *& in enchirid. tit.* 35. *num.* 8. Pegna *in direct. part. 2. comment.* 19. Rojas *ſingul.* 125. & alij. Sed difficultas eſt, an ſic examinati probent? Quæro igitur.

RESOL. XLII.

An Inquiſitores præter Secretarium, quando recipiunt teſtes, teneantur adhibere duas Religioſas perſonas?

Et an ſub nomine Religioſorum intelligantur etiam Clerici?

Et an etiam data copia Regularium, & Clericorum, ſufficiant laici graues, & prudentes?

Et an Epiſcopi in recipiendis teſtibus contra Hæreticos teneantur adhibere dictas duas perſonas Religioſas?

Ex p. 4. tr. 8. Ref. 12.

§. 1. RESpondeo affirmatiuè, ex *cap. vt officium, §. verum, de hæret. in* 6. ſed ſub nomine Religioſorum intelligi etiam Clericos, docet Simanca *in inſtit. cathol. tit. 64. num.* 9. imò laicos graues & prudentes tenet Pegna *in direct. Inquiſ. part. 3. quæſt.* 63. Sed hanc Pegnæ opinionem Piaſecius *in praxi part. 2. cap. 4. art. 6. num.* 4. & M. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiep. cap. 68. num.* 1. limitant quando Clerici inueniri non poſſunt, tunc enim laici graues & prudentes adhibendi ſunt.

2. Sed ego abſolutè puto etiam data copia Regularium & Clericorum ſufficere laicos graues & prudentes, & ideo Zecchius *in ſumm. tom. 1. de hæret. cap.* 11. *num.* 15. Scaccia *de iudiciis lib. 1. cap. 87. num.* 16. & Sanctarellus *tract. de hæreſi c. 38. dub. vnic. num.* 5. aſſerunt, quòd in Tribunali S. Inquiſitionis abſque præſentia perſonarum religioſarum fiunt proceſſus, & tales proceſſus approbat Generalis Inquiſitio Romana, & notant eſſe magis conſilium, quàm præceptum quòd debeant intereſſe duæ perſonæ religioſæ. Verùm in Tribunali S. Inquiſitionis Hiſpaniæ in recipiendis teſtibus adſunt ſemper quinque perſonæ, Iudex, teſtis, ſcriba, ſeu Notarius, & duæ religioſæ perſonæ, & religioſas perſonas voco non regulares, vt *ſuprà* dixi, ſed quæ animi candore & Religionis zelo commendentur. Ita noſter Paramus *de orig. Inquiſ. lib. 3. q. 4. n.* 50. Vide etiam Menochium *vol. 2. conſil.* 149.

Sed

Sed an Epiſcopi in recipiendis teſtibus contra hæreticos teneantur adhibere dictas duas perſonas religioſas, negat Repertorium Inquiſ. *in ver. examinatio teſtium.* ſed affirmat, & optimè, Pegna *in direct. part.3. q.63. comment.112.*

RESOL. XLIII.

An Inquiſitores poſſint recipere teſtes ad perpetuam rei memoriam ad inſtantiam fiſcalem, vt poſtea faciant fidem contra reum? Ex p.4. tr.8. Reſ.115.

§.1. Videtur negatiuè reſpondendum, ex *gloſ.3. in cap. quoniam frequenter, vt lite non conteſtata,* vbi declarat textum, ſcilicet quòd *ibi* dicitur quòd poſſunt recipi teſtes ad perpetuam rei memoriam, etiam lite non conteſtata, vt intelligatur in cauſis ciuilibus, non autem in criminalibus. Vnde infertur quòd teſtes recepti in ſummario iudicio non faciunt fidem in plenario iudicio, etiam in criminibus exceptis, cùm ſint recepti ante litem conteſtatam. Ita Bartol. *in l. fin. ff. de quæſt.* Felinus *in cap.2. de teſtibus,* & alij.

2. Verùm his non obſtantibus in fauorem fidei affirmatiuam ſententiam tenendam eſſe puto, vnde hic apponam verba doctiſſimi Didac. Canteræ *in quæſt. crim. cap.2. de probationibus per teſtes, quæſt.1. num.46.* vbi ſic aſſerit. Sed an habeat locum in cauſa hæreſis, cùm ſit cauſa criminalis, ſcilicet quòd teſtis examinatus ad perpetuam rei memoriam ad inſtantiam fiſcalis faciat fidem poſtea contra illum, contra quem depoſuit, v.g. Aliquis teſtis qui dixit contra alium, condemnatur & relaxatur ad iudicem ſæcularem, vel mittitur ad triremes, vel ſe abſentat, poſtea capitur reus, an in plenario iudicio contra reum ſi non inuenitur, faciat fidem contra talem reum, contra quem fuit examinatus ad perpetuam rei memoriam, ad inſtantiam & petitionem fiſcalis. Et in hoc caſu credo quòd faciat fidem ſaltem in crimine hæreſis. Et licèt certè talis teſtis non diceretur teſtis omni exceptione maior, & ſic durum mihi videretur quòd per talem teſtem poneretur quis ad torturam, tamen in hoc iudicio Inquiſitionis ſeruatur quòd per talem teſtem quis poneretur ad torturam, ſi aliàs teſtis deponeret veriſimilia, & daret rationem ſui dicti; præcipuè quando alia, licèt minima, præſumptio eſſet contra reum. Hoc fuit ſic determinatum in Conſilio ſupremo Inquiſitionis, & vidi quamdam epiſtolam, per quam ipſi mandant quòd talis teſtis faciat plenam fidem, & per talem teſtem procedatur, ſi aliàs teſtis diceret veriſimilia, & redderet rationem ſui dicti. Et certè hoc videtur prouiſum in fauorem fidei, per text. *in cap. in fidei fauorem, de hæret. in 6.* licèt mihi ſemper viſum eſt durum vt teſtis examinatus ad perpetuam rei memoriam faciat plenam fidem ſi non examinatur in plenario. Tamen, vt dico, ego vidi practicari in Inquiſitione Regni Galiciæ, vbi quidam Monachus depoſuit contra propriam matrem, & ex eo quòd habebat mandatum à Superiore, vt ſe conferret in Italiam, ex hoc fuit examinatus, & ratificatus ad perpetuam rei memoriam, & valuit eius dictum, ex quo fuit capta mater, & proceſſum fuit contra eam. Hæc omnia Cantera, quæ ſunt valdè notanda à DD.ⁱˢ Inquiſitoribus.

RESOL. XLIV.

An Inquiſitores poſſint examinare teſtes nominatos in denunciatione facta ſine nomine denunciatoris; quia certum eſt, quod abſentes admittuntur in crimine hæreſis, ſi proprio nomine, & iuramento denunciationem firment? Ex p.4. tr.8. Reſ.41.

§.1. Certum eſt quòd etiam abſentes admittuntur in crimine hæreſis ſi proprio nomine, & iuramento denunciationem firment, vt probat Simanca *in cathol. inſtit. tit.43. n.10. & in enchir. tit.22. num.8.* Zecchius *in ſum. tom.1. tit. de fide cap.11. num.12.* & alij. Sed difficultas eſt, an Inquiſitores poſſint procedere ad examinandum teſtes nominatos in denunciatione facta in ſcriptis ſine nomine denunciatoris? Affirmatiuè reſpondet Paramus *de orig. Inquiſit. lib.3. quæſt.6. num.93.* Sed aduerſus illum, & meritò, inſurgit Ferdinandus à Caſtro *tom.1. tract.4. diſp.8. punct.4. num.4.* & Farinacius *de hæreſi quæſt.85. num.68.* vbi ait quòd etiamſi in ſchedula ſine nomine tranſmiſſa ſint teſtes nominati, non debent procedere Inquiſitores ad eorum examen, & ita teſtatur ſeruari Romæ in Tribunali Generalis & S. Inquiſitionis. Ratio eſt, quia talis nominatio teſtium debet reiici tanquam ſuſpecta, cùm procedat à perſona incognita. Sed aduerſus Caſtrum & Farinacium opinio Parami olim mihi non diſplicebat, nam quæ maior perſona ſuſpecta, quàm inimicus capitalis & tamen Caſtr. & Farinacius admittunt teſtes quos inimicus capitalis defert: ergo quanto magis admittendi ſunt teſtes quos denunciator occultus præſtet. Verùm quia praxis eſt in contrarium, à contraria opinione non eſt recedendum.

RESOL. XLV.

An Inquiſitores poſſint admittere inimicos in teſtes? Et an vero ſuſpecti de inimicitia, vt amici ſubditi, aut conſanguinei capitalis inimici admittantur in teſtes? Ex p.4. tr.8. Reſ.16.

§.1. Reſpondeo negatiuè cum Simanca *in inſtit. cathol. tit.64. num.80.* Gundiſſaluo *de hæret. quæſt.13. num.13.* Zanchinus *cap.13. num.3.* Repertorium Inquiſitorum *part.3. quæſt.67.* & *ibi* Pegna *comment.116.* & Ioan. Rojas *de hæret. part.2. num.231.* vbi aſſerit, quòd teſti inimico non ſit credendum, etiam in articulo mortis, & etiam quòd deponat in tortura, & etiamſi ſit reconciliatus; dummodo reconciliatio fuerit recens, ſecus ſi antiqua. Vnde ex officio Inquiſitores debent diligenter inquirere de inimicitia teſtium tam ipſos teſtes, quàm inquiſitos.

2. Sed hæc omnia intelligenda ſunt de inimico capitali, ſecus de inimico non capitali, nam inimicitia ſi non fuerit capitalis, non impedit, vt aliquis non poſſit eſſe teſtis, licèt fidem aliquantulum diminuat. Et ita docet Pariſius *lib.4. conſil.2. n.46.* Zecch. *in ſum. part.1. tit. de fide, rubr. de hæreſi cap.11. num.14.* & alij. An verò ſuſpecti de inimicitia, vt amici ſubditi, aut conſanguinei capitalis inimici, admittantur in teſtes? Negat Hieronymus Gabr. *conſil.178. numero 8. & 24. lib.1.* Sed affirmant Calderinus & Zanchinus, quos refert Farinacius *tract. de hæreſi quæſt.158. §.6. numero 107.* Verùm hi DD. vt benè obſeruat Sanctarellus *tract. de hæreſi cap.38. dub. vnic. numero 14.* ſunt intelligendi, quando adſunt probabiles coniecturæ quòd non adducantur ex odio ad teſtificandum, ſed ex zelo fidei, quod prudens Inquiſitor obſeruare debet, ideo dictis teſtibus non creditur, niſi in quantum legitimo adminiculo adiuuentur, vt cum DD. citatis docet Souſa *in aphor. Inquiſit. lib.2. cap.10. num.8.*

3. Verùm his non obſtantibus Caſtrus Pal. *tom.1. tract.4. diſput.8. punct.15. §.1. num.10.* tenet amicum

ſtrictum, vel conſanguineum inimici capitalis rei repellendum eſſe à teſtificando in crimine hæreſis, & citat Gabrielem *vbi ſup.* Sed ego non recedo ab opinione Souſæ & aliorum; in caſu verò occurrenti quænam ſint inimicitiæ capitales, DD. Inquiſitores & eorum Conſultores videant Almontem Ciazzium *in diſcept. crim. diſcept.34. cap.1, n.1. & ſeq.* cum aliis DD. *vbi ſuprà.*

RESOL. XLVI.

An Inquiſitores poſſint, & debeant interrogare teſtes, an ſint Iudæi, Sarraceni, &c. Ex p.4. tr.8. Reſ.114.

§.1. Videtur prima facie reſpondendum negatiuè, quia nemo tenetur detegere turpitudinem ſuam, & ita loquens de teſtibus notauit Abbas & Bartolus *in l.1. de offic. Aſſeſ.* & hanc dicit communem opinionem Felinus *in cap. cùm cauſam, de teſtibus num.44.*

2. Verùm his non obſtantibus affirmatiuè reſpondendum eſt, quia, vt obſeruat Didacus Cantera *in quæſt. crim. cap.2. de vera de confeſſione, num.41. fol. mihi 95.* in crimine hæreſis ſolet interrogari teſtis, an ſit ex genere Iudæorum, vel Sarracenorum? & ſic obſeruatur & practicatur, quod durum videtur, tamen ſuſtinetur ratione fidei, & fundatur in quadam Inſtructione Inquiſitionis in nouis, & de iure poſſet bene ſuſtentari, quia eſt maxima præſumptio contra deſcendentem ex Iudæis, vel Sarracenis, quando tractatur de fide, & cùm ſit ex genere Sarracenorum, vel Iudæorum, præſumitur quòd non dicit veritatem contra eos, qui ſunt eiuſdem generis, vt experientia docet, ideo bene poteſt interrogari teſtis de genere Sarracenorum, vel Iudæorum, vel non. nam cum ſit teſtificatus de hæreſi, ſaltem ſemiplenè, anteqoam capiatur, & hac de cauſa poteſt interrogari de delicto principali, cùm ſit teſtificatus, nimirum ſi poſſet interrogari de genere, cùm ſit multum annexum cauſæ principali, & hoc poteſt probari ex textu *in cap. quia veriſimile*, & quæ *ibi* tradunt DD. *de præſumpt.* Hæc omnia Cantera.

RESOL. XLVII.

An ſi reus nihil teſtibus oppoſuerit, teneantur adhuc Inquiſitores inquirere qualitates, & vitam teſtium? Ex p.4. tr.8. Reſ.124.

§.1. Videtur, quòd non, quia fiſcus qui producit teſtes, habet præſumptionem iuris pro ſe, cùm omnes teſtes præſumantur idonei, & omni exceptione maiores, vt dicit gloſſa *in cap. de teſtibus*, & ſtandum eſſe dicto teſtium, ſi nihil in perſona eorum opponatur, aut obiectum fuerit, vt patet ex *cap. præſentium, de teſtibus.* Vnde in ſacro Inquiſitionis Tribunali, licèt ad condemnandum reos neceſſe ſit vt teſtes ſint omni exceptione maiores; attamen fiſcus hoc non articulat, neque probat teſtes ad ſui inſtantiam productos eſſe tales, quidquid aſſerant Doctores, quos citat & ſequitur Almon Ciazzius *in diſceptationibus criminalibus, diſceptat.22. num.27.* vbi ex Decio, Pariſio & aliis docet quòd vbi requiritur teſtis omni exceptione maior, de neceſſitate fiſcus articulare & probare debet ipſum eſſe talem, aliàs probatio non releuat.

2. Verùm licèt, vt dixi, hoc in Tribunalibus Inquiſitionis non ſeruetur, tamen negandum non eſt debere Inquiſitores etiamſi teſtibus à reo nihil opponatur, inquirere vitam eorum, conditiones & qualitates. Vnde doctiſſimus Inquiſitor Albertin. *in cap.1. de hæret. in 6. q.16. n.28. & ſeq.* poſtquam probauerat, quòd ſtandũ eſt dicto teſtium, ſi nihil in perſonas eorum ſit obiectum a reo nihilominus ait: *in n.32.* iudex debet etiam, reo non petente, nec opponente, animum ſuum informare de cõditione teſtis, præſertim in cauſis fidei, quoniã nomina teſtiũ non reuelantur, vt poſſit ipſe iudex adhibere vel nõ adhibere fidem teſtibus, viſa illorum cõditione. Sic Albert. & ita olim in vna conſultatione reus inquiſitus de quadam hæreſi formali, cùm nihil oppoſuerat contra teſtem, fiſcus inſtabat torquendum eſſe. nam vt teſtis, vt dictum eſt *ſuprà*, cenſetur idoneus, & omni exceptione maior, ſi reus aduerſùs illum nihil opponat: vnde tunc ego petendo nomen ſupradicti teſtis, inueni illum hominem criminoſum, vnde reus pro illa hæreſi ad torturam minimè poſitus fuit. Vndè DD. Inquiſitores videant Campegium *in annot. ad Zanchinum, c.13. lit. B, ver. de aliis verò inimicitiis*, vbi doctè, vt ſemper ſolet, de hac obligatione Inquiſitorum pertractat.

3. Non deſinam tamen hic obiter adnotare cum docto Simanca *in enchirid. tit.35. n.23.* quòd contra teſtes in cauſa hæreſis non excipiuntur exceptiones, niſi tales ſint illæ, quæ illos penitus refellant, videlicet inimicitiæ capitales, coniurationes, ſubornationes, & alia eiuſdem generis, nam cæteræ fidem teſtium eleuant, ſed eam prorſus non tollunt. Ita ille.

RESOL. XLVIII.

An Inquiſitores debeant confrontare teſtes cum reo? Ex p.4. tr.8. Reſ.63.

§.1. Reſpondeo quòd in aliis delictis hoc facere expedit, ex *l. ſi poſtulauerit, §. quæſtioni, ff. ad legem Iuliam de adult.* tamen in cauſa hæreſis à DD. Inquiſitoribus hoc minimè efficiendum eſt. Vnde *in inſtruct. Tolet. ann.1561. n.72.* ſic habetur. [Aunque en los otros Iuyçios ſuelen los Iuezes para verificaçion de los delitos carear los teſtigos con los delinquentes, en el Iuyçio de la Inquiſicion no ſe deue, ni ſe acoſtumbra hazer, y por eſperiencia ſe hala que ſi alguna vez ſe hecho, no ha reſultado buen efeto antes ſe han ſeguido dello inconuenientes.] Ita ibi. & ratio eſt, quia ſi teſtes cum reo eſſent confrontandi, abſtinerent à delicto denunciando. Et ita docet Sanctarellus *de hæreſi cap.39. dub.4. n.22.* Pegna *in direct. Inquiſit. p.3. comment.23. n.101. & comm.48. n.209.* limitat tamen ſupradictam ſententiam Genuenſis *in praxi Archiepiſc. c.68. n.6.* ex Pegna *loc. cit.* in duobus caſibus. Primò quando teſtes ſunt ſocij criminis. Secundò, quando recto iudicis arbitrio omne teſtium periculum ceſſauerit, nempè ſi reus eſt perſona viliſſima, qui parum curat habere bonam, vel malam famam, vt meretrix, & ſimiles infames.

2. Verùm non deſinam hìc apponere verba Sigiſmundi Scaccia *de iudic. lib.1. cap.87. n.19.* vbi ſic ait: Quamuis Inquiſitori videatur ceſſare periculum confrontandi teſtes: tamen ſolus non debet ad apertam recognitionem & confrontationem deuenire ſine conſenſu Epiſcopi, & peritorum, qui ſi ſecum non conueniant, conſulet maiores Inquiſitores, quia etiam in ſupremo Senatu generalis Inquiſitionis nunquam fiunt recognitiones, ſeu confrontationes, niſi recognita & decreto interpoſito per Cardinales, Inquiſitores, generales. Vnde tu ſume argumentum quàm cautè in re tam periculoſa debeas procedere. Ita Scaccia *vbi ſup.* qui etiam apponit formam & practicam, quomodo & quando eſt neceſſaria confrontatio, & fieri debeat ipſi reo non vidente teſtem. Et ideo in caſu contingenti videant DD. Inquiſitores ſupradictum Scacciam.

RESO

RESOL. XLIX.

An in ratificatione teſtium debeant Inquiſitores ei præbere, ſi petat, primam atteſtationem?

Et an in ratificatione teſtium Procurator fiſcalis non poſſit eſſe præſens? Ex p.4. tr.8. Reſ.17.

§.1. CErtiſſimum eſt quòd teſtes in ſummario iudicio recepti, & examinati in plenario, medio præſtito iuramento, debent iterum examinari & reproduci, ſeu, quod vulgò dicitur, ratificari, & quòd aliter nec fidem faciunt in iudicio. Hoc ſuppoſito ad dubium propoſitum ſic reſpondet Simanca *in inſtit. cathol. tit.64. num.24. & 25.* Cùm autem obiecta crimina negat reus, tunc accuſatione à Procuratore fiſcali poſt admonitiones edita, teſtes iterum ab Inquiſitoribus vocandi & rurſus interrogandi ſunt, quod fieri ſolet non oſtenſo illis priori teſtimonio, vt rectiùs intelligi queat, verùm vera, vel falſa dicant, mendacem enim memorem eſſe oportet, quamuis in aliis cauſis aliud fieri debeat, ne teſtis anceps periurium ſubire cogatur. Præterea cùm in hac poſteriori teſtium examinatione, omne ferè teſtimoniorum pondus perſiſtat, quamuis reus dicat ſe habere velle teſtes, vt vulgò dicunt, pro ratificatis, nihilominus iudices eoſdem iterum examinare & interrogare debent, ne fortè defenſio reorum pereat, cui ne nominatim quidem renunciare queunt. Ita Simanca.

2. Sed hanc ſententiam quoad primum dictum, ſi longum tempus ſit elapſum, inhumanam vocat Ioan. Rojas *ſingul. 206. num.1.* vbi ſic ait: In crimine hæreſis teſtes debent iterum ſuum dicere teſtimonium, non extenſo, vel exhibito priori dicto, ſecundùm aliquos, quod ſatis inhumanum, meo iudicio, eſſe arbitror, nam ſi longum tempus eſſet elapſum, iam primæ atteſtationis teſtis eſſet penitus oblitus, cùm labilis ſit hominum memoria, ideo cautus teſtis dicat, quòd ſi apparuerit aliter dixiſſe in alia examinatione quàm hìc, quod ex nunc corrigit dictum ſuum, & illud reducit ad primum dictum, cùm illo tempore melius huius rei erat memor. Hæc Rojas.

3. Nota etiam quòd M.Anton. Genuenſis *in praxi Archiep. cap.68. num.4.* quoad ſecundum dictum Simancæ ſic aſſerit. Si Inquiſitus vellet habere teſtes fiſci pro repetitis, Curia procedit ad vlteriora, niſi aliud faciendum videretur, quia vt reus defendatur, ſolet Curia repetere ex officio teſtes, licèt reus habeat ipſos pro repetitis. Ita ille, qui ſibi videtur contradicere. Vnde his omnibus minimè obſtantibus, & praxi Sacræ Inquiſitionis Hiſpaniæ, non recedit ab opinione Simancæ, quam etiam approbat nouiſſimè Bobadilla *in polit. lib.2. cap.21. num.53.* Suarez de Paz *in praxi tom.1. part.5. cap.3.§.9. num.6.* Ludouicus Miranda *de ordine iudiciario tom.1. quæſt.18. art.7. in fin.* & Genuenſis *vbi ſuprà num.3.* vbi ait, non eſſe legendam teſtibus primam depoſitionem, & Suarez de Paz *in praxi tom.1. part.5. quæſt.4. §.9. num.3.* aſſerit, quòd non ſufficit, quòd rei habeant teſtes pro repetitis. Vide etiam Simancam *tit.24. num.24.* vbi ponit praxim, quando teſtis in ratificatione ſibi contradixit, ſic enim ait. Si poſteriora teſtimonia cum prioribus congruentia non fuerint, tunc teſtibus legi debent priora teſtimonia & interrogandi ſunt, cur illa tam variè dixerint, & modeſtè monendi ſunt, vt in veritate perſiſtant, poſtremò quidquid reſponderint, ſcribendum eſt, & teſtes varij ac vacillantes in cuſtodiam mittendi ſunt, & ſi id cauſa depoſcit, torquendi & puniendi ſunt. Ita Simanca.

4. Verùm non deſinam hìc apponere in gratiam lectorum ea quæ circa præſentem quæſtionem determinat Inſtructio Tolet. *an.1561.* edita Matriti *anno* 1574. vbi *num.30.* ſic ait. [Los teſtigo ſe ratificaran en la forma del derecho ante perſonas honeſtas, que ſeran dos Eccleſiaſticos, que tengan las qualidades que ſe requieren, Chriſtianos viejos y que hayan jurado el ſecreto, y de que ſe tengan buena relaçion de ſu vida y coſtumbres, ante los quales ſe les diga como el fiſcal los preſenta por teſtigos. Pregunteſe les ſi ſe acuerdan hauerdicho alguna coſa ante algun Iuez in coſas tocantes a la fe y ſi dixere que ſi diga la ſuſtançia de ſu dicho, y ſi no ſe acordare haganlele las preguntas generales por donde ſe pueda acordar de lo que dixo, y ſi pidiere que ſe lea, hazer ſe ha aſſi. Ita ibi.

5. Nota etiam quòd in ratificatione teſtium Procurator fiſcalis non poteſt eſſe præſens, & ſic habetur in eius Inſtruct. *num.4.* edita Matriti 1576. vbi ſic ait. [Los fiſcales de las Inquiſiciones al tiempo que preſentaren ſus teſtigos para los ratificar deſpues que en ſu preſençia por los Inquiſidores les ſea recebido juramento no eſten preſente ni los Inquiſidores ſe lo permitan.]

RESOL. L.

An Inquiſitores poſſint admittere ad accuſandum inimicum capitalem?

Et an in accuſatione hæreſis non ſint neceſſaria ſolemnitates legis libellorum?

Et an in accuſatione porrecta contra hæreticum per Procuratorem fiſcalem non debeatur apponi locus loci, & tempus præciſum commiſſi criminis, ſed tantum menſis, & annus; & oppidum, ſeu Ciuitas? Ex part.4. tract.8. Reſ.40.

§.1. REſpondet Negatiuè Eymericus *in direct. Inquiſit. par.3. quæſt.67.* & *ibi* Pegna *comm.116.* Carterius *tract. de hæret. n.107.* & alij, quia inimicus capitalis, & omnes concedunt, repellitur à teſtificatione in crimine hæreſis: ergo repellendus eſt ab accuſatione. Probo conſequentiam, quia, vt patet ex *cap. teſtes 2. q.7.* & probat fuſius Decianus *in tract. crim. lib.3. cap.25.* repulſus à teſtimonio, repellitur ab accuſatione: ergo, &c.

2. At his non obſtantibus, ego puto inimicum capitalem in cauſa hæreſis admitti poſſe ad accuſandum, cautè tamen & vt ſuſpectus. Et ita hanc ſententiam tenet Ferdinand. de Caſt. *in op. mor. tom.1. tract.4. diſp.8. punct.2. num.7.* & alij penes ipſum, quibus ego addo Nicolaum Arelatanum *notab.10.* vbi ſic ait: Non ignotas inimicum capitalem repelli ab accuſatione: ſed hoc verum non eſt in crimine hæreſis, in quo inimicus inimicum accuſare poteſt. Ratio eſt, nam tunc inimicus dicitur accuſare vt perſequatur ſuam & ſuorum iniuriam, quo caſu apertiſſimi iuris eſt inimicum admitti ad accuſandum; quod autem dicatur ſuam, vel ſuorum iniuriam perſequi, probatur, nam quæ committuntur in Religionem diuinam, omnium iniuriam reſpiciunt, ex *l. Manichæos C. de hæret.* Ita Arelatanus. Adde quòd in tali caſu accuſator non probat, ſed probationem præbet, & ſi ad hæreſim accuſandam inimicus non admitteretur, difficilè alius accuſaret.

3. Notandum eſt hic obiter quòd in accuſatione hæreſis non ſunt neceſſariæ ſolemnitates legis libellorum, *ff. de accuſat.* vt aduertit Scaccia *de iudiciis lib.1. cap.52. num.3.* & Decianus *in tract. crim. lib.5. cap.28. numero 10.* Vnde Paramus *de orig. Inquiſit. lib.3. quæſt.9. num.93. & ſeqq.* dixit in accuſatione porrecta contra hæreticum per Procuratorem fiſcalem non debere apponi locum loci & tempus præciſum commiſſi criminis, ſed tantùm menſem & annum,

oppidum, ſeu ciuitatem. Sed de hac quæſtione vide Simancam *in cathol. inſtit. tit.4. n.9. & 10. tit.43. n.21.* Carerium *de hæret. n.109.* & Gundiſſaluum *de hæret. q.12. n.2.*

RESOL. LI.

Quomodo examinandi ſint rei ab Inquiſitoribus? Ex p.4. tract.8. Reſ.88.

§.1. IN cauſis ſpectantibus ad fidem cautiſſimè incedendũ eſt in examine hæretici verſuti & callidi. Ideo primò reus in cauſa violatæ Religionis examinandus eſt de genere ſuo, de parentibus, de natione & patria, de educatione & diſciplina, de bonitate & prauitate, de ſocietate & amicitia, de moribus & verbis, an ſciat propter quam cauſam ſit captus, an aliquos habeat ſuſpectos, quos & qua de cauſa, & inſiſtat Inquiſitor in omnibus quæ ad negotium fidei faciunt, ſuperflua & aliena omnino omittendo. Secundò intra primos dies capturæ benigne erunt hi de fide ſuſpecti admonendi ad dicendam veritatem, & dum Inquiſitores eos examinabunt, poterit eis humile ſedile concedere ad hoc vt magis quietum animum habeant. Tertiò ad habenda indicia eorum ſtatus ſciſcitentur ab eis conſueta Catholicæ Religionis, quas deuotiones habeant, quando & à confeſſi ſint, ſi communicauerint, ſi Eccleſias frequentauerint, & quas preces ſoleat Eccleſia in præcipuis diebus fundere, & ſimilia perquirent ab eis, quæ vt notiſſima apud omnes Chriſtianos ſciuntur, & hæc omnia docet Michaël Zanardus *in direct. Theolog. par.3. cap.87.* quæ adnotare volui, nam deſeruiunt ad ornatum noſtræ Inſtructionis Toletanæ *anno 1561. à num.13. vſque ad num.16.* vbi omnia ſupradicta & multa alia optimè pro examinandis reis præcipiuntur.

RESOL. LII.

An Inquiſitores teneantur, antequam interrogent reos, manifeſtare infamiam, indicia, vel ſemiplenam probationem eſſe contra ipſos, vt intelligant legitime interrogari?

Et ſupponitur reum non teneri reſpondere, & veritatem dicere antequam aliqualiter ſibi conſtet proceſſus, acta, & iudicem iuſte, & legitimè interrogare. Ex p.4. tr.8. Reſ.130.

§.1. SVppono ex probabiliori ſententia, reum non teneri reſpondere & veritatem dicere antequam aliqualiter ſibi conſtet proceſſus, acta, & iudicem iuſtè & legitimè interrogare. & ita docet Caietanus *in 2.2. quæſt.69. art.2.* Sotus *de iuſt. lib.5. qu.6. art.2.* Nauarrus *in manuali cap.25. num.33.* Bernardus Diaz *in praxi crim. cap.116.* & *ibi* Salzedus Aragon. *in 2.2. quæſt.69. art.2.* Aualos *in direct. part.2. cap.14. numero.30.* Miranda *in ordine iudic. quæſt.18. art.7. concl.1.* & ego alibi cum multis aliis. Vnde ſequitur, quòd vt reus teneatur veritatem dicere, debet iudex ei ſtatum proceſſus, & quòd ipſe procedit iuridice notificare. Vide Suarez, de Paz *in praxi tom.5. par.5. cap.3. num.14.*

Alibi in to. 6. tr.1. Reſ. 98. & ne deſeras ibi legere doctr. Reſ. 96. & alterius §. eius primæ nor. poſitæ contra titulum.

2. Verùm cùm hæc omnia vera ſint, tamen non procedit hæc ſententia in cauſa hæreſis, & ſic Inquiſitores non tenentur ad ſupradicta: vnde doctus Ludouic, Pegoera *in praxi crim. cap.12. §.5. num.13.* ſic aſſerit. In criminibus exceptis, vt ſunt hæreſis, crimen læſæ Maieſtatis, & proditio ciuitatis, non eſt neceſſum, vt reis à iudicibus ius ſuum, quod habent ipſos interrogandi, reueletur. Non enim tanta infamia, aut tanta ſolemnitas in his criminibus, quanta in priuatis ad reos, vel teſtes interrogandos requiritur. Nam in horum criminum inquiſitione procedi poteſt ſimpliciter, & de plano, & abſque ſtrepitu & figura iudicij, vt habetur *in cap. fin. de hæret. in 6.* Hæc Pegoera *vbi ſuprà.*

RESOL. LIII.

An Inquiſitores teneantur dare reo non ſolum Aduocatum, ſed etiam Procuratorem?

Et an Inquiſitores poſſint cenſuris compellere Aduocatos, vt alicuius rei cauſa patrocinium ſuſcipiant? Ex p.4. tract.8. Reſ.9.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Inſtructio Hiſpal. *ann. 1484. n.16.* vbi ſic habetur. [Si el reo acuſado pidiere que le den abogado y procurador que le ayude deuenlo dar los Inquiſitores recibiendo el Iuramento en forma quæ ayudaran fielmente al tal acuſado, alegando ſus legitimas defenciones ſin procurar, ni poner cauilaçiones, ni dilaciones malicioſas, y que en qualquier parte del pleyto, que ſupiere y conoſciere, que ſu parte no tiene Iuſticia no lo ayudarà mas, y lo dirà à los Inquiſidores, y al acuſado le deuen dar de ſus bienes, ſi los tiene para pagar el ſalario del letrado y procurador.] Ita ibi. Sed hæc Inſtructio quoad Procuratorem reuocata fuit per aliam Inſtructionem Toletanam *an.1561.* vbi *num.35.* ſic habetur. [Aunque la Inſtruçion diſpone que ſe de à los reos procurador no ſe le deue dar, porque la experiençia ha moſtrado muchos inconuenientes que dello ſuelen reſultar, y por la poca vtilidad que de darſe ſe conſeguia à las partes, no eſta en eſtilo de darſe, aunque algunas vezes hauiendo mucha neceſſidad ſe ſuele dar poder al abogado que lo defiende.] Et ſic hodie non datur hæretico reo Procurator, ſed tantùm Aduocatus, vt tradunt Simanca *in Cathol. inſtit. tit.1. n.2. & 3.* Paramus *de orig. Inquiſ. lib.3. quæſt.4. n.48.* Rojas *ſingul.53.* Pegna *in direct. Inquiſ. part.3. comment.28.* & alij.

2. Non deſinam etiam hîc apponere ad aliorum Inquiſitorum inſtructionem, ea quæ dicta inſtructio Toletana *num.36.* determinat obſeruanda ab Inquiſitoribus Hiſpaniæ circa præſentem materiam rei & Aduocati, ſic enim habet. [Si el Reo pidiere papel para eſcriuir lo que à ſu defenſa tocare deuenſele, dar los pliegos contados y rubriçados del Notario, y aſſienteſe en el proceſſo los pliegos, que lleua, y quando los boluiere ſe cuenten por manera que al preſo no le quede papel, y ſe aſſiente aſi miſmo como los buelue, y darſele ha recaudo con que pueda eſcriuir, y quando pidiere que venga ſu letrado vendra y comunicara lo que le conuenga, y le entregara los papeles, que tuuiere eſcritos tocantes à ſus defenças que el letrado huuiere ordenado antes de preſentarlas darſele ha lugar, y aduiertan los Inquiſidores, que el letrado ni otra perſona, no trate con lo preſos coſa ninguna, mas de lo que toca à la defenſa y los abogados no ſe queden con ningun traſlado de acuſaçion, publicacion, ni de las tachas de los teſtigos, ſi no que todo le bueluan ante los Inquiſidores.] Hæc ibi, quæ multum deſeruient pro Aduocatis, qui vocantur *de los preſos.* Vide Simancam *vbi ſupra*, qui etiam notat *num.8.* quòd ea quæ Aduocatis allegant reo præſente, perinde habenda ſunt, ac ſi ab eodem reo proferantur, niſi fortè Aduocatus errauerit, & reus intra triduum contradixerit. Sed in cauſa hæreſis, etiamſi

poſt

poſt tridoom de errore, aut imprudentia Aduocatorum conſtiterit, reo nocere non debet, quia ſimpliciter & ſomma æquitate in hoc iudicio agitur, reiecto iuris rigore. Ita ille.

3. Notandum eſt etiam hic obiter, quòd Inquiſitores poſſunt cenſuris compellere ſæculares Aduocatos, vt alicuius rei cauſæ patrocinium ſuſcipiant. Ita Alphonſus Narbona *in recopilat. lib.4. tit.1. leg.20. gloſſ.22. num.63.* vbi citat Bobadillam, & Decianum.

RESOL. LIV.

An Inquiſitores poſſint recuſari, vt ſuſpecti? Ex par.4. tr.8. Reſ.5.

§.1. DE hac qoæſtione agit Sigiſmundus Scaccia *de iudiciis lib.1. cap.67. num.7. iuncto cap.66. num.13. & 16.* vbi reſpondet cum multis diſtinctionibus affirmatiuè. Idem docet Bernardus Gomenſis *Inquiſitoris, num.1.* Tabiena *ver. Inquiſitio 4. num.5.* Paramus *de orig. Inquiſit. lib.3. quæſt.4. num.54.* quidqoid in contrarium aſſerat Rojas *ſingul.100. & de heret. par.2. num.435.* com Menochio *lib.1. conſ.94. num.12.*

2. Sed Instructio Toletana *anno* 1561. ſic *in n.52.* circa hoc dubium determinat. [Si alguno de los Inquiſidores fuere recuſado, por algun preſo, ſi tuuiere colega, y eſtuuiere preſente, deue ſe abſtener del conocimiento de aquella cauſa, y auiſar al Conſejo, y en tanto no proceda en el negocio aſta que viſtas las cauſas de ſoſpecha, el Conſejo prouea lo que conuenga, y lo miſmo ſe harà quando todos los Inquiſidores fueren recuſados.] Vide etiam Pegna *in direct. Inquiſit. part.3. comment.30. §. Poſtremò videndum eſt.* Vbi aſſerit in tali caſu recoſationis non eſſe arbitros eligendos, ſed ad ſopremum Senatum cauſa recuſationis remittatur, vt ibi ſommatim recoguita poſtea determinetur, ſi Inquiſitor recuſatus ſit ſoſpectus.

RESOL. LV.

An ſi Rei petant Confeſſarium, debeant Inquiſitores eis illum concedere?

Et an Confeſſarius poſsit reum hereticum priuſquam ab excommunicatione fuerit abſolutus, & reconciliatus, abſoluere?

Et an in cauſa pendente non ſit admittendus hereticus ad audiendam Miſſam; neque illi debeatur concedi Confeſſarius niſi in periculo mortis, ſi fuerit conuerſus? Ex p.4. tr.8. Reſ.6.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Zanardos *in directori Theol. par.3. cap.86.* vbi ſic ait: Si carcerati in S. Officio Confeſſarium petant, liberè eis dabitur, cùm hoc multum eorum ſaluti expediat, vt Deo reconcilientur, quæ reconciliatio erit mediom ad reconciliationem cum Eccleſia.

2. At Inſtructio Toletana *anno* 1561. edita Matriti *anno* 1574. ſic *in num.71.* aſſerit: [Si el preſo tuuiere ſaludi, y pidiere Confeſſor, mas ſeguro es no ſe lo dar ſaluò ſi huuiere confeſſado iudicialmente, y huuiere ſatisſecho à la teſtificacion, en tal cauſo pareçe cauſa, conueniente dar le Confeſſor para qoe lo conſuele, y le esfuerçe.] Et in caſo quo Confeſſarius erit reo concedendus; dicta inſtructio ibidem ſic ordinat. [Tomen iuramento que tendra ſecreto, y que ſi el penitente le dixere eo confeſſion alguna coſa que do por auiſo fuera de las carçeles que no accepte el tal ſecreto, ni de ſemejantes auiſos. Y ſi fuera de confeſſion ſe lo houiere dicho lo reuelerà à los Inquiſidores, y lo auiſaran, y inſtruyran de la forma como ſe ha de hauer con el penitente, ſigoificandole que pues eſtà preſo por herege, ſi no manifeſta ſu heregia iudicialmente ſiendo colpado no puede ſer abſuelto.]

3. Verùm, non obſtante dicta Inſtructione Toletana, inoenio Pegnam *in direct. Inquiſit. par.2. comm.25. §. diximus hucuſque de ægrotantibus*, docere, benignius videri vt reis hæreticis etiam ſanis Confeſſarius concedatur, etiamſi confeſſi non fuerint in iudicio. Nam hinc multa commoda oriri poſſunt, & in hoc caſo partes Confeſſoris erunt, reum cohortari ad deferendos errores ſuos, & dicendam integram veritatem tam de ſe; quàm de aliis: addat tamen ne tædio carceris, vel ſpe celerioris liberationis, aut metu tormentorum ſibi, aot aliis falſum crimen imponat; non tamen Confeſſarius poterit abſoluere dictum reom priuſquam ab excommunicatione fuerit abſolutus, & Eccleſiæ reconciliatus.

4. Sed vt plurimum praxis demonſtrat ſecurius eſſe, vt notat dicta Inſtructio Toletana, non dari reis Confeſſarium, niſi poſt confeſſionem iudicialem, & ideo poſt hæc ſcripta inueni Piaſecium *in praxi par.2. cap.4. art.6. num.7.* ſic aſſerentem: Cauſa pendente non eſt admittendus hæreticus ad audiendam Miſſam, neque illi concedi debet Confeſſarius, niſi in periculo mortis, ſi fuerit conuerſus, qood eſt valdè notandum in fauorem inſtructionis Toletanæ.

RESOL. LVI.

Quam celeriter debeant Inquiſitores expedire cauſas reorum. Ex p.4. tr.8. Reſ.72.

§.1. POnam hìc verba doctiſſimi Iacobi Simancæ *in inſtit. cathol. tit.44. n.32. & 33.* vbi ſic ait: In cauſis fidei, quanta fieri poteſt breuitate procedatur, nec differantur, aut ſuſpendantur ſpe futurarum probationum, quia forte nomquam superuenient, & interim rei opprimuntur, & eorum bona diſſipantur ac dilabuntur. Et vitandom quod Inqoiſitores quidam facere ſolent, qui vt reos quamplures ſimul puniant, multorom caoſas iam dodum concluſas diotiùs differunt, atqoe ſuſpendunt. Ita ille.

2. Vnde in quadam epiſtola Inquiſitoris Generalis 4. *Septembris* 1499. directa ad Inquiſitores Barcinon. *n.3.* ſic habetur: [Los Inquiſidores tengan tiento en el prender, y no prender ningono ſin tener ſoficiente prouacion, para ello, y deſpues de aſſi preſo dentro de diez dia ſe le ponga la acuſaçion y en eſte termino ſe le haga las amoneſtaçiones, qoe en tal caſo ſe requieren, y proceden en las cauſas, y proceſſo con toda diligençia; y breuidad ſin eſperar che ſubreuenga mas prouança, y no den logar à dilaçiones porque dello ſe ſiguan incouuenientes aſſi à las perſonas, como à las haziendas.] Sic ibi.

3. Et io inſtroct. Valliſolet. *an.* 1488. *n.* 30. ita habetur. [Item acordaron que los que fueran preſos por eſte delito que no ſean fatigado en las carçeles en la dilaçion del tiempo, que luego ſe haga el proceſſo con ellos, porque no haya lugar de quexarſe, y no ſe detẽgao à cauſa de no hauer entera prouança pues qoe es caoſa, que quando ſobreuiene prouança ſe puede de nueuo agitar, no obſtante la ſentençia que fuere dada.] Sed ad alia procedamus.

RESOL. LVII.

De modis, quibus poſſunt Inquiſitores terminare proceſſum. Ex p.4. tract.8. Reſ.77.

§. 1. QVando reus non eſt plenè conuictus, ſed tantùm indiciatus, ita quòd iure abſolui non poſſit, habent Inquiſitores tria remedia terminandi proceſſum, vnum ſcilicet per purgationem, aliud per abiurationem, & tertium per torturam, & hoc extremum videtur accommodatius cæteris ad eruendam veritatem, cùm purgatio & abiuratio inuenta potius ad ſuſpicionem & infamiam hæreſis excludendam, quàm ad veritatem indagandam, & ita docet & obſeruat Pegna *in direct. Inquiſ. part.3. comment.39.* Vnde non eſt audiendus Eymericus *in d. director. vbi ſuprà n.151.* docens quòd ad torturam deueniendum non ſit quando adſunt indicia ſufficientia ad abiurationem indicendam: ſed noſtra ſententia clarè determinatur *in inſtruct. Toletana anno* 1561. vbi *n.*46.47.*&* 48. ſic habetur:

2. [Quando eſta ſemiplenamente prouado el delicto o ay tales indicios contra el reo que no puede ſer abſuelto de la inſtançia en eſte caſo ay diferentes remedios en derecho, quæ es abjuraçion de vehementi o de leui, el qual parece remedio mas para poner temor al reo para adelante que para caſtigo de los paſſado. Y por eſto a los que abjuran ſe les imponen penitençias pecuniarias, a los quales ſe deue aduertir en el peligro que incurren de la ficta relapſia ſi parecieſſen otra vez culpados en el delito de la heregia y por eſto deuen los que abjuran de vehementi firmar ſus nombres en las abjuraçiones, aunque haſta a qui no ha ſido muy vſado, y ſe haga con la diligençia que eſta dicho en los reconciliados.

3. Otro ſegundo remedio es la compurgaçion laqual ſe deue hazer ſegun la forma de la inſtrucion con el numero de perſonas que à los Inquiſidores ordinario, y Conſultores pareciere a cuyo aluedrio ſe remite. En lo qual ſolo ſe deue aduertir que por la malicia de los hombres en eſtos tiempos el peligroſo remedio y no eſta mucho en vſo, y que ſe deue vſar del con mucho tiento.

4. El tercero remedio es el tormento, el qual por la diuerſidad de las fuerças corporales, y animor de los hombres los derechos lo reputan por fragil y peligroſo, y en que no ſe pueda dar regla cierta mas de que ſe deue remitir à la conſciençia, y arbitrio de los Iuezes regulados ſegun derecho, razon, y buena conſciençia.] Ita ibi.

5. Sed ad ornatum ſupradictæ Inſtructionis circa ſubſcriptionem abiurantium, vide Pegnam *in direct. Inquiſ. par.3. comm.*40. vbi relatis Doctoribus, quorum aliqui in abiuratione ſubſcriptionem neceſſariam affirmabant, aliqui verò ſecus, concludit ſubſcriptionem requiri, quando reus pœnitens ſcit ſcribere; ſi verò neſciat, tunc ait debere Inquiſitores & Notarium ſe ſubſcribere, idque tutiſſimum dicit Decianus *in tract. crim. lib.5. cap.47. n.6. &* 9. Vide etiam Ioan. Rojas *ſingul.1. n.7.* Delrium *in diſquiſ. magic. lib.5. ſect.*12. Simancam *in cathol. inſtit. tit.1. num.9. &* 10. Campegium *in addit. ad Zanchinum cap.*20. *lit.B,* & Gundiſſaluum *de hæret. q.20. n.7.*

6. Quod autem dicitur in ſupradicta Inſtructione quòd remedium purgationis eſt periculoſum, vide Pegnam *in direct. Inquiſ. par. 2. comm.*14. & Farinacium *de hæreſi q.194. num.*64. vbi ſic ait: Purgationis remedium eſt periculoſiſſimum, fragile, fallax, & incertum, cùm ab aliorum opinione & voluntate pendeat, & propterea illo non vtendum, niſi rarò & cum magna cautela, vtiliúſque & ſalubrius. eſt alias pœnas arbitrarias imponere, ad aliaque remedia confugere, & propterea in ſupremo Vrbis totiúſque Chriſtianæ Reipublicæ Sanctæ Inquiſitionis Tribunali purgatio ab aula ferè receſſit, & non niſi rarò induci ſolet. Ita Farinacius.

7. Et tandem ad intelligentiam ſupradictæ Inſtructionis dum dicit quòd quando ſit danda tortura; remittitur arbitrio Inquiſitorum. Vide Campegium *in addit. ad Zanchinum tract. de hæret. cap.9. lit. E, ver. nunquid.* Decian. *in tract. crim. lib.5. cap.55. n.20.* Pegnam *in direct. part.3. comment.39. &* 110. & Petrum Binsfeldium *de confeſ. maleſ. membr.2. poſt 5. concluſ. §. exempli gratia, verſ. licèt quiſpiam.* vbi declarat quale in iſto caſu debeat eſſe Inquiſitorum arbitrium. Vide etiam Farinacium *tit. de indiciis & tortura, q.37. num.*192. *& ſeq.*

RESOL. LVIII.

Quomodo Inquiſitores ſe gerere debeant in ſententiis ferendis.

Et an in determinando qualitatem culpæ contra fidem, anteponenda ſit opinio Theologorum, opinioni Canoniſtarum, & in proceſſando cauſam, & imponendo pœnam Canoniſtarum opinio præferatur?

Et an in ferenda ſententia, ſi ex parte iuris ſint diuerſæ opiniones, Inquiſitores teneantur ſequi opinionem probabiliorem, & quando ſunt æquè probabiles, illam ſequi debent, quæ magis fauet reo; & ſi datur æquale dubium, tunc abſoluendus ſit reus? Ex p.4. tract.8. Reſ.106.

§. 1. DEbent illas ferre in die, & non in nocte niſi multitudo negotiorum aliter fieri non permittat, & in publico, & in ſcriptis, aliter non valet, non tamen tenentur hæc efficere pro Tribunali ſedendo, & dictas ſententias modo quo *ſuprà* poſſunt per alios proferre, & in ſententiis condemnatoriis exprimendus eſt ſpecialis error, de quo fuit reus notatus, ac criminis inueſtigatio, vt citationes, admonitiones, confeſſiones, probationes, legitimæ induciæ ad pœnitendum competentes, obduratus animus rei in erroribus, & reliqua quæ ad iuſtum proceſſum conficiendum requiruntur, & hæc omnia docet Pegna *in direct. Inquiſ. par.3. comm.*40. & alij.

2. Nota *hic* obiter quòd in determinando qualitatem culpæ contra fidem anteponenda eſt opinio Theologorum opinioni Canoniſtarum in proceſſando cauſam, & imponendo pœnam Canoniſtarum opinio præferatur. Ita Azor. *tom.1. lib.2. cap.17. quæſt.3.* Iudicia verò præparatoria tractari ab Inquiſitoribus debent ſecundùm cuiuſcumque Inquiſitionis ſtilum, & in ferenda ſententia; ſi ex parte iuris ſunt diuerſæ opiniones, probabilius eſt teneri Inquiſitores ſequi opinionem probabiliorem, quando autem duæ opiniones ex parte iuris ſunt æquè probabiles, illam ſequi debent, quæ magis fauet reo, cùm in dubio ipſi fauendum ſit, etſi in parte facti ſecundùm quod probatur, detur æquale dubium, etiam tunc abſoluendus eſt reus.

Quoad hoc in to.8. tr.1. lege ex Reſ. 21 doctrinā §. Sed hic. & ſeq. & §. Non deſinam. & alterius §. eorum annotationum.

RESOL. LIX.

An Inquiſitores poſſint ſine Epiſcopo proferre ſententiam abſolutoriam rei?

Et an ſit vſu receptum indicere abiurationem ſine Epiſcopo? Ex p.4. tr.8. Reſ.50.

§. 1. Prima

Sup. hoc ſup in tr. 9. Reſ. 97. §. Sed quid.

§. 1. PRima opinio negat. Ita Simanca *in cathol. inſtit. tit. 3. num. 9. & in enchirid. tit. 51. num. 2.* Rojas *ſingul. 27. num. 7.* Zecchius *in ſumm. tract. 1. tit. de fide. cap. 11. num. 14.* Azorius *tom. 1. lib. 8. cap. 18. q. 16.* & alij.

2. Secunda opinio affirmat, & ita docet Molina *de iuſt. tom. 5. tract. 5. diſp. 28. num. 15* Iulius Clarus *in praxi crimin. §. hæreſis, num. 5.* qui citat gloſſam *in Clem. 1. de hæreticis, in ver. Contra eos*, & Carrerium *in praxi*.

3. Tertia opinio diſtinguit. Vnde Michaël Zanardus *in direct. Theolog. part. 2. cap. 6. quæſt. 15.* ſic ait: Quoad ſententiam abſolutoriam multi tenent Inquiſitorem & Epiſcopum vnum poſſe ſine altero inquiſitum de hæreſi abſoluere, vt Io. Andreas, Paulus Cardin. & Abbas; alij verò, vt Ancharanus, Aretinus, & Socinus oppoſitum ſentiunt. Videtur autem mihi dicendum quòd abſoluere inquiſitum de hæreſi ſtat dupliciter. Primò, quandò ex proceſſu non reſultat eum eſſe nec conuictum, nec confeſſum, nec indiciis ſufficientibus ad torturam indiciatum de hæreſi. Secundò, quãdo eſt conuictus, vel confeſſus, vel grauiter indiciatur, ita vt torquendus veniat. Si primum, vterque poteſt ſeorſim reũ abſoluere, quia non eſt inuentus reus, nec aliud contra eum manet agendum. Si ſecundum, vnus non poterit ſine alio eum relinquere & abſoluere. Primò, quia torquendus eſt, & tortura non poteſt infligi ab vno ſine alio. Secundò, quia ſumus in negotio, graui, in quo poſtulanda eſt congregatio, & ad vlteriora eſt procedendum. Hæc Zanardus.

4. Mihi verò placeret prima opinio quæ fundatur *in Clement. 1. de hæret.* ſed in aliquibus prouinciis eſt conſuetudo vt Inquiſitores ſine Epiſcopo proferant ſententiam abſolutoriam, & ideo Antonius Sanctarell. *de hæreſi cap. 40. dub. 2. num. 13.* ſic aſſerit. Alij ſentiunt non poſſe Epiſcopum & Inquiſitorem ſeorſim ſententiam abſolutionis proferre; quæ ſententia eſt ſequenda, niſi alicubi eſſet conſuetudo in contrarium legitimè præſcripta. Ita ille, & ego.

5. Sed an dicta conſuetudo in ſacro Tribunali Inquiſitionis Hiſpaniæ vigeat, Molina *de iuſt. tom. 1. tract. 5. diſp. 28. num. 15. in fine*, affirmat. Sed Simanca *in cathol. inſtit. tit. 3. num 9.* negat.

Sup. in Reſ. quæ hic eſt inf. in tr. 12. Reſ. 3. §. Quarto ſecundo, in fin. & hic infra lege Reſ. 110. ſignanter in fine.

6. Nota etiam, vt *ſuprà* adnotauimus, quod Souſa *in aphoriſ. Inquiſ. lib. 1. cap. 3. num. 5.* docet, eſſe vſu receptum Inquiſitores indicere abiurationem, & purgationem ſine Epiſcopo, vnde vbi adeſt talis conſuetudo legitimè præſcripta, ego illam, vt *ſuprà* dixi non damnarem.

RESOL. LX.

An Inquiſitores poſſint procedere ad deciſionem cauſarum ſine Vicario Capituli Sedis vacantis?

Et an Capitulum Sede vacante ſit iudex in cauſa hæreſis?

Et quid in ordine ad exemptos? Ex part. 4. tract. 8. Reſ. 33.

Sup. contento in hac Reſ. in to. 3. tr. 5. Reſ. 21.

§. 1. REſpondeo negatiuè, nam, vt *ſuprà* dictum eſt de Epiſcopo, dicendum eſt etiam de Capitulo Sede vacante, quod eſt iudex ordinarius in cauſa hæreſis, non exercendo hanc iuriſdictionem per ſe ipſum, ſed per Vicarium ad id ſpecialiter deputatum, vt patet *in cap. ad abolen. de hæret.* ibi, *vel Clerici ipſi Sede vacante*, &c. & colligitur ex *Clem. 1. §. propter, de hæret.* Et ita hanc ſententiam tenet Simanca *in cathol. inſtit. tit. 25. num. 6.* Gundiſſaluus *de hæret. quæſt. 7. n. 8.* Decianus *in tr. crim. lib. 5. cap. 21. num. 13.* Carrera *tr. de hæret. num. 66. & 70.* Bonifacius de Vitalinis *in Clemen. 1. num. 48. & 50. de hæreticis*, & alij. & hæc omnia procedunt non ſolùm quando ſedes vacat abſolutè, ſed etiam quando Epiſcopus eſſet captiuus, vel ſi non miniſtraret propter non expeditas literas, vt notant Decianus, Carrerus, & Bonifacius de Vitalinis *locis citatis*.

2. Sed an Capitulum Sede vacante ſit iudex in cauſa hæreſis modo quo *ſuprà* etiam in ordine ad exemptos, affirmat Socinus *in cap. ad abolendam, num 44.* & Card. Zabarella *in Clem. 1. de hæret §. duro. num. 60. in 8. quæſt.* At ego contrariam ſententiam tenendam eſſe exiſtimo, quia Capitulum ſuccedit Epiſcopo in his quæ Epiſcopo competunt de iure ordinario, non autem ex delegatione. Sed Epiſcopus, vt *ſuprà* notatum eſt, non eſt iudex ordinarius exemptorum in cauſa hæreſis, ſed delegatus., ergo &c. & ideo noſtram ſententiam tenet Decianus *vbi ſuprà, num. 14.* & Carrera *n. 66.* cum Io. Andrea *in d. cap. ad abolen. num. 15.* Ancharano *num. 10.* & aliis. Sup. hoc ibidem, & in ordine ad exemptos ibi in § vlt. & latè in alia Reſ. eius annot. Sup. in Reſ. quæ hic eſt infra 62. §. Quando ante medium,

RESOL. LXI.

An detur appellatio à ſententia Inquiſitorum lata contra hæreticos, eorum credentes, fautores, defenſores, & receptatores?

Et an hæredes hæretici poſſint appellare à ſententia lata contra hæreticum?

Et an detur appellatio à ſententia interlocutoria grauaminis illati ante definitionem, & pariter in appellatione à Decreto torturæ? Ex part. 4. tract. 8. Reſ. 20.

§. 1. REſpondeo quòd à ſententia contra hæreticos, eorúmque credentes, fautores, defenſores, & receptatores lata non datur appellatio, vt patet ex *c. vt Inquiſitionis, de hæret. in 6.* & tradunt DD. vt Simanca *de Cathol. inſtit. tit. 6. num. 2.* Rojas *ſingul. 19. num. 1. & ſeq.* Paramn. *de Inquiſit. orig. lib. 3. quæſt. 4. num. 58.* Decianus *in tract. crim. lib. 5. cap. 20. num. 26. & cap. 38. num. 1.* & Farinacius *de hæreſi quæſt. 185 §. 15 num. 227.* vbi *num. 230.* notat, quòd ſicut hæreticus à ſententia contra ſe lata appellare non poteſt, ita nec etiam appellare poſſunt illius hæredes. Sup. contento in hoc § in Reſ. ſeq § 2.

2. Notandum eſt tamen quòd limitatur ſupradicta ſententia à Farinacio *num. 232. & 235.* Calderino *tract. de hæret. cap. 29. num. 2.* cum aliis in appellatione à ſententia interlocutoria grauaminis illati ante definitiuam, & pariter in appellatione à decreto torturæ. Sup. hoc ibidem § Verum.

3. Non grauabor tamen hic apponere verba Inſt uct. Tolet. *anno 1565. num. 50.* vbi ſic ait. [Deuen los Inquiſidores mirar mucho que la ſentencia del tormento ſea juſtificada, y precediendo legitimos indicios, y en caſo que deſto tengan eſcrupulo o duda por ſer el prejuizio irreparable pues en las cauſas de heregia ha lugar apelaçion de las interlocutorias otorgarã la apelaçion a la parte que apelare. Pero en caſo que eſten ſatisfechos de los legitimos indicios, que del proceſo reſultan eſta iuſtificada la ſentençia del tormento, pues la apelacion en tal caſo ſe reputa friuo'a, deuen los Inquiſidores proceder à la execucion del tormento ſin dilacion alguna. Y aduiertan que en duda han de otorgar la apelacion, y por eſto no procedan à ſentencia de tormento ny execucion della haſta deſpues de concluſa la cauſa, y hauendoſene recebido las defenſas del reo.] Sic ibi. Sed de hac quæſtione *infrà* etiam redibit ſermo. Sup. hoc ibidem §. Notandum eſt, latè in alia Reſ. eius not. Inf. in Reſ. quæ nunc hinc ſequetur.

RESOL. LXII.

An Inquiſitores poſſint reſpuere appellationem, quam affert reus?

Et quid de heredibus hæreticorum?

Et an hæreticus non per viam appellationis, ſed per viam querelæ, & ſupplicationis poſſit adire ſuperiorem, vt ſententiam, quam iniuſtam eſſe prætendit, reuocet, & annullat?

Et an hæreticus poſſit appellare à grauamine illato ante diffinitiuam ſententiam, & ſic ab interlocutoria, & Decreto torturæ?

Et an ſi grauamen ſit illatum ab Epiſcopo, poſſint laici appellare ad Metropolitanum, non autem exempti? Ex p.4. tr.8. Reſ.32.

Sup. contento in hoc §. in Reſ. præterita §.1.

§.1. RESpondeo affirmatiuè, ſi reus appellet à ſententia definitiua contra eum lata. nam, vt habetur *in cap. vt Inquiſitionis, de hæret. in 6.* prohibetur iudicibus admittere appellationes hæreticorum, & ita docent Rojas *ſingul.19. num.1. & ſeq.* Simanca *in cathol. inſtit. tit.6. num.2.* Pegna *in direct. Inquiſit. part.3. comm.31.* Paramus *de orig. Inquiſit. lib.3. q.4. n.58.* Zanchinus *de hæret. cap.20. num.1.* Decianus *in tract. crim. lib.5. cap.20. num.26.* Carrera *de hæret. num.129.* & iterum Rojas *ſingul.179. n.2.* vbi ex hoc aſſerit, quòd ſententia ab Inquiſitoribus contra hæreticum lata poteſt executioni demandari, etiam pendente termino decem dierum à iure communi ad appellandum dato. Et hæc omnia intelliguntur etiam quoad hæredes hæreticorum, qui non poſſunt appellare à ſententia contra hæreticos lata, & ita docet cum aliquibus limitationibus Simanca *in Cathol. inſtit. tit.6. n.6. & ſeq.* & Barboſa *in collect. tom.3. lib.5. tit.1. cap.18. num.6.*

Sup. hoc ibidem §. Notandum eſt.

2. Verùm licèt hæreticus, vt dictum eſt, non poſſit appellare à ſententia diffinitiua, poteſt tamen appellare à grauamine illato ante diffinitiuam ſententiam, & ſic ab interlocutoria. Ita Pegna, Rojas, Barboſa, & Paramus *loc. cit. n.60. & ſeq.* vbi plura docet de forma huius appellationis ab interlocutorio grauamine, & de requiſitis ad eam.

Alibi in Reſ. quæ hic eſt antecedens in §. vlt. & lata infra in ea. it Reſ.20.

3. Notandum eſt etiam hîc obiter quòd licèt, vt alibi diximus, in cauſa hæreſis poſſet reus appellare à decreto torturæ, ex gloſſ. *in Clem. 1. ver. ipſo iure, de hæret.* & Simanca *in cathol. inſtit. tit.52. n.11. & tit.65. n.2.* Attamen ſi appellatio ſit calumnioſa, & Inquiſitores videant in proceſſu legitima extare indicia ad torquendum, poſſunt non obſtante appellatione ad torturam deuenire, quod eſt valdè notandum. Et ita tenet Pegna *in direct. Inquiſ. par.3. comm.31.* vbi pro hac firmanda ſententia affert inſtructionem Madrilianam.

4. Quando verò hæreticis licitum eſt appellare, appellatio defertur ad Papam; ſecus in ſacro Tribunali S. Inquiſitionis Hiſpan. vbi ex priuilegio Apoſtolico, vt alibi probatom eſt, appellatio defertur ad ſupremum Inquiſitorem, & ſi grauamen ſit illatum ab Epiſcopo, poſſunt laici appellare ad Metropolitanum, non autem exempti. Nam in cauſis exemptorum quoad hæreſes Epiſcopus procedit non tamquam iudex ordinarius, ſed delegatus, & ideo appellatio deferenda eſt Summo Pontifici. Vide text. *in cap. ad abolendam, §. ſi qui verò, de hæret. in 6.* Simancam *in cathol. inſtit. tit.25. n.6.* Zanchinum *de hæret. cap.8. n.3.* Gundiſſaluum *de hær. q.7. n.34.* Carreram *de hæret. n.65.* Decian. *in tract. crim. lib.5. cap.21. num.4.* aſſerentes Epiſcopum in cauſa hæreſis exemptorum procedere tanquam delegatum, & non ordinarium, quidquid aſſerat Hoſtienſis *in d. c. ad abolendam, n.13.* Anania *n.24.* & alij.

Sup. hoc ſup. ex doctrina Reſ.60. §. vlt. poſt medium verſ. Sed Epiſcop.

5. Sed pro coronide hoius reſolutionis ponam hîc pulchrum dubium, an hæreticus nō per viam appellationis, ſed per viam querelæ & ſupplicationis poſſit adire Superiorem, vt ſententia data, quam iniuſtam eſſe prætendit, reuocet, & annullet: Affirmatiuam ſententiam tenet Rojas *ſingul.13. n.5.* & Felinus *in cap. ad abolendam, n.3. de hæret. in 6.* At mihi placet opinio negatiua, quam tuetur Carrera *tract. de hæret. n.130.* doctus Simanca *in cathol. inſtit. tit.6. n.2.* quia ratio, per quam textus *in cap. Inquiſitionis*, denegauit hæreticis appellationem à ſententiis contra eos latis modo quo *ſuprà* dictum eſt, militat etiamſi eis licitum eſſet Soperiotes adire per viam querelæ. Vnde licèt in aliquibus caſibus, in quibus non admittitur appellatio, non impeditur querela, ſeu recurſus, vt docet gloſſa *in cap. ex litteris, de integr. reſtit. ver. ſupplicauit.* Decius *conſil.533. n.2.* Pariſius *lib.4. conſ.164. n.18.* Hippolytus, Marſilius *ſingul.88.* & alij, hoc tamen in caſu hæreſis non eſt admittendum.

RESOL. LXIII.

An Inquiſitores in cauſa appellationis debeant admittere oppoſitiones teſtium? Ex part.4. tract.8. Reſ.117.

§.1. NEgatiuè aliquis reſpondit ex authoritate Andreæ Iſerniæ, & Guidonis Papæ *in deciſ.500.* aſſerentium quòd de iure in cauſa appellationis non admittuntur oppoſitiones.

2. Sed quidquid ſit in aliis cauſis, in cauſa hæreſis, in qua proceditur de plano, & ſine ſtrepitu iudicij, Didacus Cantera *in qq. crim. cap. de probat. per teſtes, §. de plena probatione, n.58.* credit quòd reus admitti debet ad opponendas & probandas oppoſitiones contra teſtes primæ inſtantiæ, etiam in cauſa appellationis, vbi habuerit locum appellatio, etiam in quacumque parte, quamuis fuerit poſt appellationem vſque ad ſententiam, cùm non aſſignetur terminus ad opponendum contra teſtes. Eſt verùm quòd ſi eſſet poſt cōcluſionem in cauſa ex rigore iuris, non admitteretur, ſed ex clementia & miſericordia iudex ex officio poſſet admittere, quia iudices in hoc iudicio debent inquirere defenſiones reorum, & hoc eſt quod dicit Inſtructio in nouiſſimis. Ita Cantera.

3. Inſtructio verò quam ipſe citat, eſt Inſtructio Madriliana *an.1561.* vbi *n.38.* ſic ait: [Luego los Inquiſidores con diligençia ſe ocuparan en tomar las defenſas que el reo tiene pedidas y que le pueden releuar reçibiendo y examinando los teſtigos de ſus abonos, y los que preſentare para prouar las tachas de los teſtigos, que contra el reo depuſieren y haran con muy gran dillgençia todas las coſas que conuengan a la liquidaçion de ſu Inocençia con ygual cuydado que huuieren echo lo que tocha a la aueriguaçion de la culpa, teniendo gran conſideracion a que el reo por ſu priſion no puede hazer todo lo que hauia meneſter y haria ſi eſtuuieſſe en ſu libertad para ſeguir ſu cauſa:] Sic ibi.

RESOL. LXIV.

An Inquiſitores debeant facere actum publicum in die feſto? Ex p.4. tract.8. Reſ.98.

§.1. REſpondeo affirmatiuè. Vnde *in inſtruct. Toletana anno 1561.* ſic habetur: [Eſtandos los proceſſos de los preſos votados, y las ſentençias ordenadas, los Inquiſidores acordaran el dia feriado, que

ſe

ſe deue hazer el auto de la ſe, el qoal ſe notifique a los Cabildos de la Igleſia y Ciudad, y adonde ſe halla audiencia Preſidente y Oydores los quales ſean comb.dados para qoe acompañen ſegun la coſtumbre de cada parte.] Ita ibi.

2. Sed ad ornatom dictorum verborum vide Salzedum *in pract. criminal. Diaz cap.*114. *lib.*1. vbi ita ait: Fuit aliquando controuerſnm, an in die feſto traditio Curiæ ſæculari facienda eſt? & omni prætermiſſa diſputatione ſemper mihi earum Inquiſitionnm titus placuit, in quibus huiuſmodi ſententiæ diebos feſtiois ſolent prononciati. Nam, vt ſcribit Io. Andreas *in cap. vt commiſſi, de hæret. in 6.* expedit multitudinem popnli congregati ad videndum reorum cruciatus & pœnas,& inde diſcant timere bomines,& à malo committendo longè repellantur. Vnde valde conueniens videtur, vt hoc publicè & diebus feſtiuis fiat, & fortè propter hoc Hiſpania noſtra publico fidei actu diebus feſtiuis ſolet celebrari, quæ actio tanta aothoritate & maieſtate celebratur, vt videatur horrendum ac tremendum ſpectaculum, & ſic veluti imago futuri iudicij, quo nibil eſſe poteſt ad terrorem incutiendum aptius. ex quo plures vtilitates oriuntur. Ita Salzedus, & reoera ita eſt. Vide Paramom *de origin. Inquiſit. lib.*3. *queſt.*4. *num.*36.

RESOL. LXV.

An Inquiſitores poſſint permittere, vt iudices laici aſſiſtant tantum in cauſis fidei? Ex part.4. tract.8. Reſ.105.

§.1. SCias amice Lector qoòd Venetiis, vt patet apud Thuanum *lib.*4. *hiſtor. anno* 1548. & Michaëlem Rouſel *in hiſt. Pontif. iuriſd. lib.*6. *cap.*4. *n.*19. & in roto eorum dominio cum Inquiſitore aſſiſtit vnus ex Senatoribus, & firmiter credo hoc ibi fieri ex priuilegio, ſeu permiſſione Pontificis, oam aliter factom non approbo, quia Inqoiſitores non poſſunt hoc iudicibus laicis permittere, & ideo Michaël Zanardus *in direct. Theol. p.*1. *prac.*1. *cap.*6. *quaſt.*29. ſic aſſerit. Iudices laici non poſſunt vllo modo de cauſis hæreticorum cognoſcere, intellige iudicando, & aſſiſtendo, ex permiſſione fieri poteſt, oon vt votum deciſiuom in ſententiis contra hæreticos latis habeant, ſed tantùm aſſiſtentiam, vt ſint certi, quòd ioſtè contra hæreticos proceditur, quòd nec etiam permittendum eſt, niſi vbi Pontifex *hic* permittit. Ita Zanardus.

RESOL. LXVI.

An per illa verba textus in cap. accuſatus, non ſe intromittant, ſed relinquant ſuis iudicibus puniendos, *poſſint Inquiſitores relinquere reum ſimpliciter, & non remittere iudicibus, vt illum puniant?* Ex p.4. tr.8. Reſ.111.

§.1. REſpondeo affirmatiuè, & ita docet Emanuel de Valle de Moura *in opuſcul. de incantat. ſect.*3. *cap.*6. *num.*10. vbi ſic ait: Verba illa textus, *non ſe intromittant, ſed relinquant ſuis iudicibus puniendos*, videntur intelligi ita, vt ſi prima facie non appareat in ſortilegio manifeſtus ſapor, non poſſunt Inquiſitores cognoſcere, ſed teneantur relinquere rem intactam aliis iudicibus. Si verò ea qualitas apparuit, & cognouerunt, præuióque examine innenerunt, non ſubeſſe talem ſaporem, ſeu ſoſpicionem, tenentur reum dimittere impunitum, quantumuis eis conſtet de delicto, ſicot cùm ob blaſphemiam quæ videbatur hæreticalis, res examinatur, vel reus capitur, & præuio examine reperitur quidem blaſphemaſſe, ſed non hæreticaliter, tenentur reum dimittere, non quidem remittendo illum ad alios iudices, vt eum puniant pro tali delicto, ſed eum ſimpliciter relinqoendo, iuxta prædictum verbum, *relinquant* id eſt, dimittant, & non impediant. Iudex autem ad quem punitio ſpectauerit, poterit & tenebitur cognitionem rei aſſumere, & conſtito ſibi quòd ſacrum Tribunal eum propterea tantùm dimiſit, quia delictum noo qualificabatur hæreſis ſoſpicione, poterit procedere. Ita ille. Sed quia vix ſortilegus non miſcet, vel credit aliqoid ſapiens hæreſim manifeſtè regulariter eius punitio pertinet de iure ad Inquiſitores. Sed, vt *ſupra* dictom eſt, de iure nouo per Conſtitutionem Sixti V. Inquiſitorum iuriſdictio magis in hoc ampliatur. Sup.in Reſolutionibus, quæ hic ſunt inf.105.106. 102. & lege etiam Reſ. 103.& 104.

RESOL. LXVII.

An Inquiſitores poſſint relaxare aliquem brachio ſæculari inconſulto Supremo Senatu Inquiſitionis?

Et an in Hiſpania ſancitum ſit, quod Inquiſitores particulares nullum Religioſum, nullumve Nobilem, aut aliqua ratione inſignem comprehendant, quin prius certiorem faciant Inquiſitorem Generalem, & eius Supremum Senatum? Ex p.4. tr.8. Reſ.121.

§.1. REſpondeo negatiuè, per verba Inſtructionis Toletanæ *anno* 1561. *num.*66. vbi ſic ait: [Offreciendoſe caſos muy graues no ſe deoen executar los votos de los Inquiſidores Ordinarios y Conſultores aunque ſean conformes ſin conſultarlo con el Conſejo como ſe acoſtumbre hazer y eſta proueydo.] Sic ibi. Ex quibus verbis Molina *de inſtit. tract.*5. *diſput.*28. *num.*14. ſic ait: Nullus relaxatur brachio ſæculari Senato ſupremo inconſulto, etiamſi vota Inquiſitorum, Ordinarij ac conſultorum omnino conſentiant, quoniam id inter cauſas grauiſſimas computator. Ita ille, qui citat Pegnam *in direct. part.*3. *comment.*96.

2. Notandum eſt etiam quod Caſtrus Palaus *in opere morali tom.*1. *tract.*4. *diſp.*8. *punct.*13. §.2. *num.*5. aſſerit: In Hiſpania ſancitum eſſe vt Inqoiſitores particulares nullum Religioſum, nullumve Nobilem, aut aliqua ratione inſignem comprehendant, quin priùs certiorem faciant Inquiſitorem generalem, & eius ſupremum Senatum, miſſis ad eos indiciis & probationibus habitis contra talem reum, & ex eorum præſcripto procedator, & non aliter, à qoa regula ſolùm eſt excipiendus caſus pericoli, fugæ, vel alterius grauis mali. Sic ille, qui citat Molinam & Pegnam *vbi ſuprà*, eum Simanca *in cathol. inſtit. tit.*34. *num.*33. & vſus ſopradictus in Hiſpania circa capturam ſupradictarum perſonarum procedit ex verbis ſuptadictæ Inſtructionis Toletanæ *num.*5. vbi ſic habetur. [Si los Inqoiſidores fueren conformes en la priſion manden la hazer como lo tuoieron acordado y en caſo que el negocio ſea calificado por tocar à perſonas de calidad o por otros reſpectos conſulteo al Conſejo.] Ita ibi. Sed nos de hoc etiam alibi *ſupra* aliqua adnotauimus. Sup.hoc ſup. in Reſ.19. §. vlt. per tot. & inf. in 11. 11. ex doctrina Reſ. 21.curſim in fine. Sup.in Reſolutionibus & locis not. præteritæ.

RESOL. LXVIII.

Quomodo ſe gerere debeant Inquiſitores, ne irregularitatem incurrant, tradendo hæreticos Curiæ ſæculari?

Fi

Et notatur, quod Paulus IV. & Pius V. ſtatuerunt, vt Inquiſitores, Conſultores, & alij Inquiſitionis Miniſtri eſſent immunes ab irregularitate quacumque, & quomodocumque ad hæreticorum condemnationem incurrant.

Et an ſi aliquis Inquiſitor incurrat irregularitatem, poſſit alter ex priuilegio Vrbani III. abſque alia diſpenſatione eum abſoluere? Ex p.4. tr.8. Reſ.51.

§.1. FErdinandus de Caſtro *in oper. mor. tom.1. tr.4, diſp.8. pun.14. n.10* ex Pegna *in direct. Inquiſ. p.3. comm.85.* putat in tali caſu non debere Inquiſitorem expreſsè præcipere iudici laico, vt pœnam mortis in illos exequatur, ſed solùm vt ſententiam à ſe latam exequatur, vel meliùs, vt ſeruet conſtitutiones & leges aduersùs hæreticos editas, nam in hoc modo compulſionis, cùm mors directè petita non ſit, nulla eſt occaſio irregularitatis contrahendæ. Ita Caſtrus.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 17. §. vlt. & in Reſ. 19. curſim etiã in §. vlt.

2. Sed ad tollendos omnes ſcrupulos, notandum eſt quòd ne, ob periculum incurrendæ irregularitatis miniſtri ſacræ Inquiſitionis ab officio retardentur, noſter Paul. IV. *die 19. April.* 1557. & Pius V. ſtatuerunt, vt Inquiſitores, Conſultores, & alij Inquiſitionis miniſtri eſſent immunes ab irregularitate quantumcumque & quomodocumque ad hæreticorum condemnationem incurrant. Et ita docet Scortia *in Bullis Pontif. epit.10. theor.34.* Sayrus *de cenſ. lib.6. cap.18. n.15.* Maiolus *de irregul. lib.2. cap.9.* & alij.

Sup. hoc in duabus Reſ. not. præcitiſ. & in prima in eius princ. & in ſecunda in § vlt. & ſup. in Reſ. 18.

3. Hinc contra Couarr. *in Clem.1. p.2. §.5. n.6.* & alios dicendum eſt quòd ſi iudex ſæcularis differret exequotionem, poſſunt Inquiſitores inſtare vt exequatur ſententiam, nec propterea vllam contrahunt irregularitatem, vt rectè notauit Barboſa *in collectan. tom.2. lib.5. tit.7. cap.13. n.5.* Henriq. *lib.14. c.12. n.5. in gloſ. lit. D,* Auila *de cenſ. p.7. diſp.5. sect.2. dub.2.* Medina *in ſum. lib.1. cap.11. §.10. regul.4.* Tabiena *ver. Irregularitas, n.15.* &c. & ideo Inquiſitores quando tradunt hæreticos Curiæ ſæculari, non tenentur præmittere proteſtationem *cap. nouimus, de ver. ſignif.* vt rectè notat Cened. *in qq. Can. q.15. n.5.* & Simanca *in cathol. inſtit. tit.34. n.47.* & Auila *vbi ſuprà,* etiam notat fiſcalem Secretarium, denunciatores, & alios officiales in Tribunali Inquiſitionis non incurrere irregularitatem, licet omittat dictam proteſtationem.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

4. Notandum eſt tamen hic obiter quod ſi aliquis Inquiſitorum incurrat irregularitatem, alter eum poterit abſque alia diſpenſatione abſoluere, ex priuilegio Vrbani III. & ita notat Rojas *de hæret. part.2. numero 423.*

RESOL. LXIX.

An Inquiſitores poſſint ſe ad inuicem ſuper irregularitatibus diſpenſare?

Et an hoc priuilegium Commiſſarijs Inquiſitorum competat? Ex p.4. tr.2. Reſ.102.

Sup. hoc in Reſ. præcedenti §. vlt.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Rojas *de hæret. par.2. num.423.* vbi ſic ait: Si aliquis Inquiſitorum incurrat in irregularitatem, alter eum poterit abſque alia diſpenſatione abſoluere, vt in Extrau. Vrbani III. quæ incipit, *Dilectis filiis,* quam refert Repertor. Inquiſitor. *in ver. Inquiſitores, & in ver. irregularis.* Ita Rojas, & poſt illum Pegna *in direct. Inquiſ. p.3. comm. 72.* & Campegius *in addit. ad Zanchinum tract. de hæret. cap.31, lit. A,*

2. Sed an hoc priuilegium Commiſſariis Inquiſitorum competat, dubitari poteſt, & verius eſt ſecundùm Pegnam *vbi ſup.* competere, & hoc fauore fidei, quòd eſt valde notandum.

RESOL. LXX.

An DD. Inquiſitores poſsint remittere familiares iudici laico, quando non gaudent priuilegio fori abſque metu irregularitatis?

Et ea doctrina huius Reſ. eſt valdè notanda etiam pro Epiſcopis, & aliis Miniſtris Eccleſiaſticis?

Et obſeruatur, quod ad incurrendam irregularitatem ob defectum lenitatis opus eſt, vt cauſa ſit proxima, nempe dictum, vel factum ex natura tendens ad mortem.

Et explanatur, quod qui detegit malefactorem, vt comprehendatur, incurrit irregularitatem, ſi mors eius ſequatur? Ex p.4. tr.2. Reſ.101.

§.1. PArs affirmatiua ſuaderi poteſt, quia, vt obſeruat Ioan. de Vanshel *in cap. ſi iudex laicus, de ſent. excomm. in 6. lit. B,* captus à iudice laico in habitu clericali debet remitti ad Eccleſiaſticum, donec conſtet an ſit Clericus, aut non, & ſi non conſtet quòd non ſit Clericus, adhuc poſtea debet remitti ad ſæcularem; ergo dicendum eſt in caſu noſtro idem faciendum eſſe à DD. Inquiſitoribus: nam, vt obſeruat Narbona *in recop. lib.4. tit.1. leg.20. gloſſa vlt. n.1.* praxis Inquiſitionis in tali caſu conuenit praxi vſitatæ, cùm inter Eccleſiaſticum & ſæcularem iudicem, cui eorum alicuius Clerici punitio ſpectat, controuertitur. Sed, vt dictum eſt, quando caſus occurrit, Epiſcopus remittit iudici laico Clericum foro priuilegij non gaudentem; ita & DD. Inquiſitores debent in tali caſu etiã iudicibus ſæcularibus ſuos familiares remittere, vnde in concordia quam *vbi ſup.* exponit Narbona *fol.358. n.8,* ſic habetur: [Y que en tanto que ſe vee, y haze la dicha remiſſion el familiar delinquente eſtè preſo en la carcelaria que le huuiere pueſto el que en la captura a huuiere preuenido, ſin que ſe proceda haſta la dicha remiſſion, la qual luego que ſe hiziere y præſentare al Inquiſidor, o Iuez ſeglar contra cuia iuriſdicion ſe huuiera declarado, remita en tal proceſſo, y cauſa, y lo dexe a aquel en cuio fauor ſe huuiere fecho la dicha remiſſion, para que proceda en el conocimiento y determinacion de la cauſa.] Sic ibi. Nec valet dicere quòd in dictis verbis non præcipitur Inquiſitoribus remittere reum, ſed cauſam & proceſſum; nam reſpõdeo quòd ſi talis remiſſio eſſet facienda ſine reo, etiam iudex laicus cauſam & proceſsũ ſine reo Inquiſitoribus remittere poſſet; nam concordia iiſdem verbis loquitur de remiſſione facienda ab Inquiſitoribus, ac de facienda à iudice laico. Sed hoc dicere eſt abſurdum, ergo, &c.

2. Confirmantur inſuper ſupradicta ex ratione. nam, vt rectè obſeruat ex Societate IESV Turrianus *de cenſ. lib.9. diſp.66. dub.3.* & ex noſtra Religione Megalius *in 3. par. inſtit.* Peregrinus *lib.7. cap.5. quæſt.5. n.39.* Bizozerus *in ſumma cap.5. de cenſ. num.1. §. dixi ſeptimò.* Vega *en eſpejo de curas, tom.2. cap.12. §.26. numero 261.* & alij, ad incurrendam irregularitatem ex defectu lenitatis opus eſt vt cauſa ſit proxima, nempè dictum, vel factum ex natura ſua tendens ad mortem, vt notat Homobonus *in exam. Eccleſ. par.2. tract.12. cap.1. quæſ.2.* Beia *in reſponſ. caſ.37. part.1.* & alij. Sed in noſtro caſu remiſſio rei per ſe, & ex natura ſua non tendit ad mortem: ergo. Probatur minor à fortiori, quia, vt rectè obſeruat Villalobos *in ſum. tom.1. tract.21. difficult.25. num.8.* Inquiſitores qui tradunt hæreticum brachio ſæculari, etiam ſecluſis Bullis Pontificiis, non incurrunt irregularitatem, quia ait ille, in tali remiſſione & traditione [el Inquiſidor ni da ſentencia, ni comete la juriſdicion, ſino ſolamente remite la cauſa al Iuez ſeglar, que por otro camino

Sup hoc ſup. in n. 5. Reſ. 84. à lin.6. & in aliis not. 2. præcitatæ Reſ.

Sup. hoc in §. not. ſeq.

tenia

tenia juriſdiciu cuntra aquel;] Nota quòd his verbis vtitur Concurdia *vbi ſuprà.* quam rationem priùs docuerat Suarez *de cenſ. diſp.47. ſect.1. num.10.& ſeq.* Filliucius *tom.1. tract.19. cap.9. num.244.* & Layman *lib.3. ſect.5. tract.3. part.3. cap.7. num.3.* Et idem dicendum eſt de Epiſcopis qui tradunt iudicibus laicis Clericus degradatos, vt patet ex *cap. nouimus, de verbor. ſignificat.* vnde ex dictis Gaſpar Hurtadu *de irregular. diſp.2. difficult.11. num.42.* ſic aſſerit: Iudices Eccleſiaſtic., & Inquiſitores, eorúmque miniſtri, oon fiunt irregulares ſi aliquem degradatum, aut hæreſeos cundemnatum tradant brachiu ſæculari, qoia non cooperantur ad murtem. Ita ille, & ante illum Emanuel Sà *ver. irregularitas. §. ex deformatione licita, num.4.* vbi ita ait: Oportet verò dediſſe ad id cauſam propinquam & directam ex natura ſua ad deſurmationem; tale autem eſt adiudicare morti, accu ſare, teſtificari; at tale nun videtur eſſe tradi hæreticum ab Inquiſitore brachio ſæculari. Hæc ille; & nouiſſimè hanc ſententiam docet Mereerus *in 3. part. quæſt.24. de irregularit. dub.6.* Bonacina *de cenſuris diſp.7. quæſt.4. punct.1. num.27.* Igitur ſi Epiſcopi & Inquiſitores tradentes ſupradictos brachiu ſæculari, minimè irregularitatem incurrunt, quia non ſunt cauſa proxima, nec cooperantur ad eurum murtem; quanto magis dicendum eſt in noſtru caſu neque irregularitatem incurrere, ſi tradant reum iudicibus laicis.

Sup. hoc ſup. in tr.5. Reſ. 19. §. Notandum, ad med. verſ. Nec fiunt.

3. Nec ſupradictis ubſtat primò quòd Gregorius XIV. in Bulla *de immunitate Eccleſ.* vt docet Farinacius *in append. cap.22. num.343.* liberat ab irregularitate iudices, qui in caſibus exceptuatis in dicta cunſtitutiune, tradunt reos iudicibus ſæcularis. Ergo non eſt verum, quod ſuprà conati ſumus firmare, nempe dictam remiſſionem & traditionem nun eſſe cauſam pruximam, neque per eam irregularitatem incurri; non, inquam, hæc ubſtant, quia puto Pontificem in dicta Bulla non diſpenſare in irregolaritate, ſed declarare non incurri, vt apparet, ſi attentè verba Bullæ conſiderentur. Adde quòd ad tullendos ſcrupulus, & pacandas conſcientias, Pontifices ſolent diſpenſare, & concedere multa priuilegia, quæ in rigure neceſſaria nun forent.

4. Nun obſtat ſecundò quòd in caſu *cap. ſi iudex laicus*, & in caſu *cap. nouimus, ſuprà* citatis, Inquiſitures & Epiſcopi ſunt immunes ab irregularitate ex vi præcepti Apoſtolici, quia, vt obſeruat Gambacurta *de immunit. Eccleſ. lib.1. §.7. ver. Abſque irregularitatis nota*; cùm Pontifices in aliquibus caſibus iubeant Eccleſiaſticis, vt tradant reos iudici ſæculari, eo ipſo intelliguntur irregularitatem auferre, ne ex obdientia, & ubſeruatione Canonum, videantur damnum incurrere; quod quidem non accidit in caſu noſtro, nam præceptum tradendi familiares iudicibus laicis, non emanat à Pontifice, qui ab incurſu irregularitatis liberare poteſt, ſed à ſupremo Conſilio Inquiſitionis, quod hac poteſtate caret. Fateor hoc argumentum apud me validiſſimum eſſe; ſed poſſet quis reſpondere Hurtadum, Sà, Villalobos, Suarez & alios *vbi ſuprà*, excuſare Eccleſiaſticos in ſupradictis caſibus ab irregularitate, non ex vi præcepti Apoſtolici, ſed quia in remiſſione & traditione reorum Curiæ ſæculari, minimè ſunt cauſa pruxima, neque cooperantur ad mortem, vnde non incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis.

Sup. contento in hoc §. ſup. in tr. 5. Reſ 78. §. vlt.

5. Et tandem non obſtat tertiò quòd qui detegit malefactorem, vt comprehendatur, incurrit irregularitatem, vt colligitur ex *cap. tua nos, de homicidio,* & inter multos docet Adamus Tannerus *in 3. part. D. Thom. diſp.6. quæſt.10. dub.13. num.306.* Sed in noſtro caſu non ſolùm detegitur malefactor, ſed curiæ ſæculari traditur. ergu, &c. Nam reſpondeo ſupradictum manifeſtantem tunc irregularitatem incurrere, quando eſſet accuſator, vel teſtis neceſſarius ad cognitionem cauſæ, vel hoc faceret vt miniſter iuſtitiæ. Et ita tenet Turrianus *de cenſ. lib.9. diſp.67. dub.4.* qui reſpondet ad *cap. tua nos.*

Sup. hoc in §. not. prætelitæ, ad med.

6. Verùm his minimè ſuffragantibus, quia caſus eſt magni momenti; putaui de illo interrugatus à DD. Inquiſitoribus huius Regni conſulendum eſſe ſummum fidei Quæſitorem, ſupremum S. Inquiſitionis Conſilium. Saluu ſemper, &c.

RESOL. LXXI.

An Inquiſitores poſſint licitè promittere impunitatem reo, ſi verum fateatur? Ex p.4. tr.8. Reſ.22.

§.1. RESpondet affirmatiuè Flaminius Cartharius *in practica interrogandi reos, lib.2. cap.1. n.27.* quoniam, ait ipſe, Inquiſitores in remittendis pœnis & temperandis ampliorem, quàm cæteri iudices, habent puteſtatem, vt patet ex *cap. vt commiſſi, de hæret. in 6.* & prubat Barboſa *in collect. tom.3. lib.5. tit.2. c.1 a num.9.* cum alis penes ipſum.

2. Sed negatiuam ſententiam mordicus tenet Sigiſmundus Scaccia *de indicijs lib.1. cap.87. num.15.* vbi ex multis rationibus probat, quòd Inquiſitor non debeat promittere reo impunitatẽ, ſeu gratiam ſe facturum, ſed quòd ſecum aget benigniori, quo puterit, modu, vel dummodo relapſus non ſit, quòd Eccleſia ſecum miſericurditer aget. Ita ille. Vide Simancam *in cathol. inſtit. tit.13. num.12.* Sed circa præſentem quæſtionem vide Pegnam *in direct. Inquiſ. part.3. comm.23. num.206. per totum,* vbi doctè, vt ſemper ſulet, diſputat, an fides data reo de impunitate præſtanda ſeruari debeat, & in quibus pœnis poſſint Inquiſitores gratiam facere, & circa hoc quomodu debeant ſe habere cum reis. Verùm his non obſtantibus, non deſinam hic apponere upinionem Didaci Cantera *in qq. crim. cap.1. de vera confeſſ. num.9.* vbi ſic ait: Secundò intelligu non habere lucum noſtram fallentiam in crimine hæreſis, vt tenet Simanca, ſed certè in hoc crimine hæreſis contrarium vidi determinari per Conſilium inquiſitiunis in quadam cauſa cuiuſdam relapſi. Nam ex eo quòd Inquiſitor promiſit miſericurdiam, nun fuit relaxatus. Ita Cantera. vnde videant DD. Inquiſitores quàm cautè loquendum ſit cum reis.

Sup. hoc in tom 6. tr.1. Reſ.109. lege eius latã doctrinam.

RESOL. LXXII.

An Inquiſitores per præſumptiones poſſint condemnare aliquem pro hæretico? Ex part.4. tract.8. Reſ.36.

§.1. LIcèt in cauſis ciuilibus ex aliquibus præſumptionibus & indiciis fiat vna integra, & perfecta prubatio, ex gloſſa *in lib. 2. ff. de excuſat. tutor.* in cauſis tamen criminalibus ex pluribus indiciis & præſumptionibus non fit perfecta probatio, ex gluſſa *ver. illorum, in cap. veniens 1. de teſtibus.*

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & ne deſeeas legere doctrinam Reſ. & §§. not. ſeq.

2. Verùm in fauorem fidei aliqui putant quòd indicia & præſumptiones ſufficiunt ad condemnationẽ, quando dicta indicia & præſumptiunes plenè probantur, & adducunt *lib. 2. in fine, C. de hæret.* & Innocentium *in c. ſicut, de ſimonia.* Vide etiam Vmbertum Locatum *in praxi Inquiſitor. ver. hæreticus, num.22.* & Repertorium Inquiſ. *ver. probationes.*

3. At his non obſtantibus ego contrariam ſententiam teneo, nam in crimine hæreſis non ſolùm probationes ſufficiunt, ſed prubationes debent eſſe luce meridiana clariores, quia in hoc crimine de maiori periculum agitur. Et ita hanc ſententiam tenet Simanca

Sup. hoc in tom.9. tr.1. lege latam

manca

doct. Ref. 122. & ex Ref. 123. §. vlt. & ex Ref. 124. §. Notandū. & ex Ref. 125. §. Circa ſecūdū. quāuis ibi pro gaudenda Immunitate Eccleſiæ.

manca *in cathol. inſtit. tit. 50. num. 21. tit. 51. num. 2. & in enchirid. tit. 34. num. 1.* Zanchinus *de hæret. cap. 13. num. 4.* Menochius *vol. 2. conſil. 82. num. 16.* Riminaldus *lib. 6. conſil. 686. num. 46.* vide etiam Paramum *de orig. Inquiſit. lib. 3. quæſt. 6.* & Pariſium *lib. 4. conſil. 2. num. 101. & ſeq.* & Decian. *in tract. crimin. lib. 5. c. 35. num 20.* & videtur expreſsè deciſum *in cap. literas, de præſumptionibus.*

4. Notandum eſt tamen quòd ſupradicta ſententia procedit quoad condemnandum hæreticum in pœna ordinaria hæreſis, ſecus autem in pœna extraordinaria, & ita intelligendus eſt Rojas *ſingul. 564. num. 6. & de hæret. part. 2. num. 155.* qui videtur ſibi varius & contrarius, vt legenti diligenter patebit; & hanc etiam ſententiam tenet Simanca *in cathol. inſtit. tit. 50. n. 21. & tit. 51. num. 12.* Gundiſſaluus *de hæret. quæſt. 13. num. 21. & 22.* Albertin. *de agnoſcen. quæſt. 34. num. 56. & ſeq.* Pegna *in director. part. 2. comment. 80.* & alij. Poteſt igitur hæreticus per præſumptiones & indicia plenè probata condemnari in pœna extraordinaria triremium fuſtigationis, exilij, carceris, &c. quicquid aſſerat Menochius *conſil. 82. num. 144.* vbi putat ex præſumptionibus non poſſe quem condemnari in pœnam corporalem, ſed in pecuniariam. Sed tu tene noſtram ſententiam cum DD. citatis.

RESOL. LXXIII.

An Inquiſitores ex indiciis, & præſumptionibus indubitatis poſsint punire reum pœna ordinaria? Ex part. 4. tr. 8. Reſ. 116.

Sup. hoc lege præcedentē Reſ. & ne prætermittas videre doct. Reſ. & §§. eius ſecundæ annot.

§. 1. Negatiuè prima facie videtur reſpondendum ex doctrina Innocentij *in cap. quia veriſimile, de præſumpt.* vbi tenet quòd quando quis condemnatur ex præſumptionibus in criminalibus non datur pœna ordinaria delicti. Vide etiam Angelum *in lib. 2. de furtis,* & Ananiam *conſil. 59. col. 2.*

2. Sed his non obſtantibus in caſu hæreſis contrarium dicendum eſt. Vnde Didacus Cantera *in qq. crim. cap. 2. de probat. per teſtes, quæſt. 1. num. 60.* ſic aſſerunt. In crimine hæreſis probato facto ex quo reſultat indubitatum indicium, bene datur pœna ordinaria delicti. v.g. aliquis facit aliquam cæremoniam Iudæorum, cùm ſit ex eorum genere, & idem ſi faceret aliquam cæremoniam Mahometanam, cùm ſit de genere Maurorum, certè ex iſto facto cùm ille ſit ex illo genere, reſultat præſumptio indubitata, vel indicium indubitatum, quod fuit propter obſeruationem illius legis, vel ſectæ, & ſic ſi eſt negatiuus, pertinax, datur pœna ordinaria hæreſis, per textum *in cap. ad abolendam, de hæret.* Ita Cantera, & in his terminis loquitur Simanca *in cathol. inſtit. cap. 49. num. 3.* vnde hæc menti teneant DD. Inquiſitores, quia quotidiana erunt, vt obſeruat Cantera *loc. cit.* qui etiam videndus eſt *in quæſt. 6. vbi ſuprà, num. 2.*

RESOL. LXXIV.

An Inquiſitores per tres, vel quatuor teſtes minus idoneos poſſint punire reum pœna ordinaria, ſi ſimul adſint aliæ coniectura, circumſtantia, vel adminicula?

Et notatur, quod numerus teſtium ſupplet eorum defectus, etiam ad effectum quod cenſeantur omni exceptione maiores.

Et an depoſitio vnius teſtis inhabilis ſufficiat ad torturam?

Et quid ſi ſint duo? Ex part. 4. tractatu 8. Reſol. 123.

§. 1. Negatiuè reſpondet Almon Ciazzius *in ſuis diſceptationibus criminalibus, diſcept. 17. n. 46. vſque ad num. 50.* quia teſtis inhabilis non poteſt ſuppleri per alios teſtes inhabiles, quoniam quod nihil eſt, ſupplementum non recipit. *l. ſed ſi manente, ff. de precar.* & teſtium inhabilitas vt ſuppleatur ex dicto alterius, requiritur vt teſtis ſupplens non ſit inhabilis, vt tenet Aymon *conſ. 99. num. 10.* Corn. *lib. 2. con. 172. num. 20.* & ex pluribus imperfectis non poteſt oriri perfectum, Bec. *conſ. 85. n. 20.* & alij.

2. His tamen non obſtantibus contrariam ſententiam eſſe veram praxis & Doctorum auctoritas docet. Vnde Antonius Souſa *in aphoriſm. Inquiſ. lib. 2. cap. 13. num. 13.* ſic ait: Teſtes inhabiles licèt regulariter non ſufficiant, niſi ad inquirendum ad torturam, & ad pœnam extraordinariam; ſi tamen magnus ſit eorum numerus, & adſint coniecturæ ſufficientes, ſuppletur eorum defectus, & poteſt imponi pœna ordinaria. Ita ille, & Caſtrus Palaus *in opere morali tom. 1. tract. 4. diſp. 8. punct. 15. §. 4. num. 1.* ſic aſſerit: Depoſitio vnius teſtis inhabilis rarò ad torturam ſufficit, niſi aliis adminiculis & præſumptionibus grauibus adiuuetur. Depoſitio duorum ſufficiet ad torturam, vel ad condemnandum reum in pœna extraordinaria; trium, vel quatuor depoſitio ad condemnationem ordinariam ſufficiet, quia multitudine deponentium inhabilitas illorum reparatur. Hæc Caſtrus *vbi ſuprà,* & ante illum Rojas *ſingul. 188. num. 11.* Lælius Zecchius *in ſumm. tom. 1. cap. 11. de hæreſi, num. 14. ver. admittuntur.* Pegna *in director. part. 3. comment. 113.* & alij, & hæc opinio deſumitur ex *capite in fidei fauorem, de hæretic. in 6.* Vnde Rojas *ſingul. 200. num. 3.* ex verbis dicti capituli infert, & docet quòd in crimine hæreſis quamquam cauſa ſit criminalis & ardua, numerus teſtium in fauorem fidei defectum eorum & qualitatem ſupplet. Vide etiam Binsfeldium *de confeſſ. malef. membr. 2. concluſ. 7.* & Delrium *in append. 2. ad diſquiſ. magic. lib. 5. quæſt. 12. in fine.*

Sup. hoc & ſeqq. in hoc §§. in tr. 11. Reſ. 6. § vlt. & in Reſ. 11. §. Nota quarto. & hic ſup. in Reſ. 41 §. Dico quarto. & verſ. Et ideo.

3. Notandum eſt etiam hìc à DD. Inquiſitoribus quòd numerus teſtium ſupplet eorum defectus, etiam ad effectum, quòd cenſeantur omni exceptione maiores. Ita Gregorius XV. *in deciſ. 351. num. 4. & 5.* quod procedit, etiamſi omnes patiantur exceptiones. Ita Cæſar. de Graſſis *deciſ. 175. n. 9.* licèt quoad hoc vltimum contradicat Cacheranus *conſ. 64. num. 3.* & Burſatus *lib. 3. conſ. 321. num. 31.*

RESOL. LXXV.

An Inquiſitores poſsint punire reum pœna ordinaria, ſi cum teſte inhabili occurrat alius teſtis valdè dignus?

Et an ſi teſtes ſingulares ſint valde digni viri, Nobiles, & egregiæ perſonæ, coniungantur, & faciant plenam probationem contra reum? Ex part. 4. tract. 8. Reſ. 129.

Sup. hoc in Reſ. 1. not. ſeq. §. Dico quinto.

§. 1. Affirmatiuè videtur reſpondendum ex authoritate Franciſci Pitigiani *in pract. crimin. canon. part. 2. cap. 5. fol. mihi 145.* vbi ſic ait: Si alter teſtis ſit valde dignus, poteſt ſupplere defectum, qui eſt in altero minus idoneo, ita vt ſimul efficiant plenam probationem, vt tenet Baldus *in l. ſi quis ex argentariis, §. 1. ff. de eden.* & alij Doctores *ibidem.* Sic Pitigianus. Vide etiam Ghiſlerium *de iudice Regulari c. 17. num. 46.*

2. Sed ego puto DD. Inquiſitores non debere diſcedere à contraria ſententia quam docet Portel *in dub. Regul. ver. Teſtis num. 10.* & Pegna *in director. par. 3. commen. 113.* & alij, quia ex dignitate vnius, non reparatur alterius defectus, niſi cum vtriuſque depoſi-

tione

tione aliæ circumſtantiæ & indicia concurrerent, & hanc opinionem tenet etiam Souſa *in aphor. Inquiſit. lib. 2. cap. 19. n. 2.*

Sup hoc ſup. in Reſ. 41. §. Dico ſeptimo. & Dico vndecimo. & inf. in tr. 11. Reſ. 31.

3. Notandum eſt etiam hic obiter quod Hippolytus de Marſilis *in pract. crim. §. diligenter, num. 17.* & alij, docent quòd ſi teſtes ſingulares ſint valdè digni viri, nobiles, & egregiæ perſonæ coniunguntur, faciunt plenam probationem contra reum. Sed ego contrariam ſententiam teneo cum docto Cantera *in qq. crim. cap. 2. de probat. per teſtes, quæſt. 5. num. 3.* quem omnino vide. Vide etiam Campegium *in addit. ad Zanchinum capite 13. lit. C.*

RESOL. LXXVI.

An Inquiſitores poſſint condemnare abſolutum, iterum de eodem crimine ſuperueniente probatione pleniori? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 10.

Sup. hoc inf. in tr. 12. Reſ. 85. §. 1.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam videtur docere Inſtructio Hiſpal. *ann. 1484. n. 3.* ſic habetur, [Item acordaron y ordenaron que los que fueren preſos por eſte delicto que no ſean fatigados en las carceles, en la dilaçion del tiempo, que luego ſe haga el proçeſſo con ellos, porque no aya lugar de quexarſe y no ſe detengan a cauſa de no haner entera prouança, pues que es cauſa quando ſobreuiene probança ſe puede de nueuo agitar no obſtante la ſentençia que fuere dada.]

2. Sed iſtam conſtitutionem aliqui intelligunt de reo qui fuit abſolutus ab inſtantia iudicis; ſecus autem ſi fuit in totum abſolutus, ne repugnet iuri communi & legi *ſi cui §. 1. ff. de accuſationibus, & cap. de his, de accuſat.* & ex authoritate & argumento *l. libellorum, & cap. cum P. de accuſation.* Vide Brunum *de haret. lib. 4. c. 8.* & Decium *conſ. 137.*

3. Verùm his non obſtantibus Ioan. Rojas *de hæret. p. 2. aſſert. 49. n. 385.* docet, quòd abſolutus, ſiue ab inſtantia iudicis, ſiue definitiuè, iterum de eodem crimine pleniori ſuperueniente probatione poterit condemnari, & *infrà num. 386.* etiam docet condemnatum pœna arbitraria, quia delictum non fuit plenè probatum poſſe ordinaria pœna puniri ſuperueniente de eodem crimine legitima probatione, & ita obſeruatur in praxi in Sacro Tribunali S. Inquiſitionis Hiſpaniæ, Vnde poſt hæc ſcripta hanc ſententiam tenet etiam Souſa *in aphor. Inquiſit. lib. 2. c. 37. n. 31.* & ideò à fortiori obſeruandum eſt id, quod determinat Inſtructio Toletana *ann. 1561. num. 69.* vbi ſic ait: [Quando huuiere proceſſo contra alguna perſona determinado, o ſin determinarſe, y eſtuuiere ſobreſeido aunque no ſea de heregia formal, ſino que por otra razon pertenezca al S. Officio ſobreuiendo nueua probança de nueuos delitos deueſe acumular el proceſſo viejo con el proceſſo nueuo para agrauar la culpa y el Fiſcal haga mençion del en ſu acuſaçion.] Sic ibi.

Sup. hoc ibidem in §. 2.

RESOL. LXXVII.

An Inquiſitores poſſint procedere, & punire diſputantes de fide in caſu de iure prohibito?

Et an in dicta prohibitione cap. 2. de hæreticis in 6. *non includatur Clericus quamuis indoctus, & quamuis peccet contra legem naturalem exponendo ſe periculo errandi: ſed non autem incidet in excommunicationem latam in dicto capite?*

Quæ quidem excommunicatio etiam à laicis non incurritur ipſo facto ſed per iudicem laicum eſt infligenda? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 56.

Tom. V.

§. 1. REſpondeo affirmatiuè; & ita docet Michaël Zanardus *in direct. Theol. par. 2. cap. 6. q. 32.* Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. diſputare, num. 2.* & ex neotericis Farinacius *de hæreſi quæſt. 78. num. 117.*

2. Notandum eſt tamen quòd *in cap. quicumque, §. inhibemus de hæret. in 6.* prohibetur laicis de fide diſputare, etiam quòd ſint perſonæ doctæ & litteratæ, vt obſeruat Albertinus *de agnoſcend. q. 23. n. 12.* Valentia *tom. 3. diſp. 1. q. 10. punct. 4. poſt 2. concluſ.* Pegna *in direct. Inquiſ. p. 1. q. 10. comment. 25.* Azorius *tom. 1. lib. 8. cap. 26. q. 1.* Aragon. *in 2. 2. q. 10. art. 7. notab. 2.* & alij, *vbi infra,* niſi in caſu magnæ neceſſitatis, vel vtilitatis, vt ſi in aliquo loco adeſſet aliquis hæreticus, qui fideles peruerteret, nec ibi adeſſent Eccleſiaſtici docti, qui aduersùs illum partes fidei ſuſciperent, tunc enim laico docto non ſolùm prohibetur, ſed etiam tenetur cum illo hæretico, de fide diſputare; & ita docet Becanus *tom. 3. tract. de fide cap. 15. q. 7. n. 6.* Suarez etiam *tract. de fide diſp. 20. ſect. 1. n. 11.* Turrianus *in 2. 2. D. Th. tract. de fide, q. 10. art. 7. diſp. 50.* Sanctarellus *de hæreſi cap. 8. dub. 2. n. 7.* & alij.

Sup. hoc ſup. in tr. 8. Reſ. 10. & in to. 6. tr. 1. Reſ. 71. in fin. & ſi legis aliam Reſ. eius not. & alias annot. prædict. Reſ. doctrinà repleueris ſup. hoc.

3. Nota etiam, quòd in dicta prohibitione *cap. 2. de hæret. in 6.* non includitur Clericus, quamuis indoctus, quia textus loquitur de laicis; peccabit tamen contra legem naturalem, exponendo ſe periculo errandi. Ita Sanctarellus *loc. cit. n. 8.* Becanus *n. 7.* Azorius & Sanchez *in ſum. tom. 1. lib. 2. cap. 6. num. 8.* & alij, non autem incidet in excommunicationem latam *in d. cap.* quæ quidem excommunicatio etiam à laicis non incurritur ipſo facto, ſed per iudicem Eccleſiaſticum eſt infligenda, vt notant DD. citati.

RESOL. LXXVIII.

An Inquiſitores poſſint procedere contra blaſphemantes hæreticaliter ex iracundia?

Et an Inquiſitores poſſint punire blaſphemantes ſub conditione, v. g. non credo in Deum, niſi te occidam? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 87.

§. 1. PRima facie videtur quòd non, ex verbis Inſtructionis Hiſpal. *anno 1550. n. 4.* vbi ſic habetur: [Porquanto los Inquiſidores algunas vezes prenden por cauſas liuianas no concluyentes heregia derechamente por palabras que mas ſon blaſphemias que heregia dicha con enojo o ira que de aqui adelante no ſe prenda ninguno deſta calidad ſi duda huuiere que lo conſulten con los Inquiſidores Generales.] Sic ibi.

Sup. hoc inf. in tr. 12. Reſ. 8.

2. Sed ſupradicta verba, *en blaſphemias dichas con enojo,* &c. intelligenda ſunt de blaſphemiis non hæreticalibus, vt optimè notauit Ioan. Rojas *de hæret. p. 2. num. 172.* & apparet ex aliis verbis, ibi, *No concluyentes heregias derechamente,* quæ verba etiam clarè demonſtrant Inquiſitores de blaſphemiis hæreticalibus ſolùm inquirere, quod etiam apparet per illa verba Inſtructionis Toletanæ *anno 1561. numero 65:* vbi ſic habetur: [Los Inquiſidores proceden contra algunos culpados por coſas que lo hazen ſoſpechoſos en la fe, y por la calidad del delicto y de la perſona no lo juzgan por herege como ſon los que contrahen los matrimonios o por blaſphemias calificadas:] vbi per *blaſphemias calificadas* intelliguntur blaſphemiæ hæreticales, & ita tenet Caſtrus *de iuſt. hæretic. punit. lib. 1. cap. 12.* Eymericus *in director. Inquiſit. part. 2. quæſt. 41.* & ibi Pegna *comment. 66.* Bañez *in 2. 2. quæſt. 18. art. 1.* & alij, quos citat & ſequitur Antonius Sanctarellus *de hæreſi cap. 8. lib. 2. num. 1.* qui tamen adducit Conſtitutionem Iulij III.

qoæ incipit, *In multis*, &c. vbi ſoper blaſphemias etiam non hæreticales conſtituuntur iudices Inquiſitores. Sed hoc in praxi non obſeruatur. Nam in Tribunali S. Inquiſitionis hodie tantùm contra blaſphemantes hæreticaliter inquiritur, etiamſi ex calore iracundiæ dictas blaſphemias fecerint, vt tenet Rojas *loc. citat.* & Albertin. *de agnoſcen. quæſt.* 27. *num.* 18. cum aliis, licèt tales puniendi ſint mitiori pœna. Vide etiam Riccium *in praxi tom.* 1. *reſolut.* 423. vbi aſſerit blaſphemantes calore iracundiæ & in ludo, debere abiurare. Sed de hoc *infrà*. Vide etiam Emanuelem de Valle de Moura *opuſc. de enſal. ſect.* 3. *cap.* 3. *num.* 7. vbi inuehitur in quemdam Theologum, qui liberauit à iuriſdictione Inquiſitorum blaſphemantem ex magna iracundia & vehementi paſſione.

Inf. in Ref. quæ hic eſt inf. in tr. 12. Ref. 8. §. 2. ad med.

4. Notandum eſt etiam hic obiter quòd Inquiſitores poſſunt punire blaſphemantes ſub conditione, vt v.g. Non credo in Deum, niſi te occidam, quia hæc blaſphemia conditionalis habet in ſe puram, implicitantem affirmatiuam, videlicet quòd ſi ad occidendum illum opus fuerit in Deum non credere, paratus eſt libenter facere. Ita Rojas *vbi ſuprà*, *num.* 173. & 174. & poſt illum Lazarius *tract. de blaſphemia*, *quæſt.* 6. *num.* 11.

RESOL. LXXIX.

An Inquiſitores poſſint punire tanquam hæreticum Confeſſarium aſſerentem pænitenti, vt ſibi reuelet complicem, alias eum non poſſe, nec velle abſoluere?

Et an in tali caſu pænitens teneatur denunciare talem Confeſſarium tanquam hæreticum in Tribunali S. Inquiſitionis? Ex p. 4. tr. 8 Ref. 97.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Medina *in ſumma lib.* 2. *cap.* 4. §. 1. quem ſequitur Lopez *in inſtruct. Confeſſ. part.* 1. *cap.* 27. §. *Commendamus quoque.* Vnde putant talem Confeſſarium eſſe denunciandum, qoia hæreſis eſt affirmare, qoòd teneatur pœnitens eam circunſtantiam confiteri, nam ſequeretur licitum eſſe infamare proximum.

2. Sed contrariam opinionem tuetur Villalobos *in ſumma*, *tomo primo*, *tractatu nono*, *difficult.* 38. *numero nono*, vbi ſic ait: [Añade Medina, que ſi el Confeſſor dice al peniteote no es he de abſoluer, ni puedo bazerlo ſi no me reuelais el complice que el penitente en tal caſo tiene obligaçion à denunciarlo como berege en el S. Officio, porqne es herege dezir, que eſta circunſtançia es neceſſaria declararla en la confeſſion, y por el conſiguiente dizè, que ſi el penitente viene à confeſſarſe con otro, y le dize lo qoe le paſſo con el primero que no le ha de abſoluer haſta que denunçie al S. Offiçio como de Heregia y trayga recaudo como lo ha hecho aſſi. Pareçeme que el P. Maeſtro Medina eſtaua muy colerico que el ſentido de aqoellas palabras no es tan rigoroſo como el le baze, que el dezir, no pnedo, muchas vezes es el meſmo que no quiero.] Ita ille; & ita etiam hanc ſententiam tenet Coriolanus *tract. de caſ. reſeru. part.* 1. *ſect.* 3. *art.* 9. *num.* 3. vbi citat Petrum Nauarra. Et ratio eſt. Nam licèt ſit hæreſis dicere, non eſſe illicitum infamare proximum, tamen controuertitur inter DD. an reuelatio complicis in confeſſione ſacramentali facta, ſit infamare proximum, de qua qoæſtione vide me ipſum *in* 1. *part. tract.* 7. *de circumſtan. reſol.* 49.

Quæ nunc eſt in tom. 1. tr. 7. ref. 50. &c.

RESOL. LXXX.

An Inquiſitores poſſint punire Confeſſarios frangentes ſigillum Confeſſionis?

Et notatur Sacerdoti, qui ſigillum confeſſionis frangit, nullam à iure impoui pœnam, quam de facto incurrat. Ex p. 4. tr. 8. Ref. 95.

§. 1. REſpondeo negatiuè, niſi, vt docet Molfeſius *in ſumma tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 23. *num.* 68. adeſſet error in intellectu reuelantis, defendendo licitam eſſe reuelationem huius ſigilli, vel aliter malè ſentiret de Sacramentis Eccleſiæ, quia in tali caſo cognitio eius criminis ſpectaret ad Tribunal S. Inquiſitionis, vbi non recipiuntur denunciationes in aliis caſibus; ſed remittuntur ad iodicem Eccleſiaſticum ordinarium, & ita intelligendus eſt Alphonſus de Leone *de officio Confeſſarij tom.* 1. *recollect.* 22. *n.* 12. *caſ.* 3. quatenus dicit Confeſſarios frangentes ſigillom confeſſionis eſſe Inquiſitoribus denunciandos.

2. Notandum eſt tamen hic obiter Sacerdoti, qui ſigillum confeſſionis fregit, nullam à iure imponi pœnam, quam de facto incurrat. Sed *in cap. omnis vtriuſque ſexus, de pœnit.* dicitor debere deponi à ſacerdotali officio, & ad agendam pœnitentiam in arctum Monaſterium detrudi. Sed hæc requirunt ſententiam iudicis. Ita Coninch. *de Sacram. diſp* 9. *dub.* 4. *n.* 70. Sed Doctores qui referunt pœnas infligendas Sacerdotibus ſigillum reoelantibus, plena mano congerit Auguſtinus Barboſa, vir qoidem doctus, *in collect. tom.* 2. *lib.* 5. *tit.* 38. *cap.* 12. *num.* 15. & Menochius *de arbitr. lib.* 2. *centur.* 5. *caſu* 414.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 8. ref. 39.

RESOL. LXXXI.

An Inquiſitores poſſint punire Confeſſarios, qui tempore Iubilæi abſoluunt Hæreticos in foro conſcientiæ?

Et docetur non eſſe puniendum Confeſſarium abſoluentem aliquem cum opinione probabili? Ex part. 4. tract. 8. Ref. 109.

§. 1. EX Conarruuia P. Vaſquez *in* 3. *part. tom.* 4. *tract. de excommun. dub.* 19. *num.* 15. & 16. obſeruat, Inquiſitores ſolitos eſſe punire huiuſmodi Confeſſarios qui virtute Iubilæi, in qua non concluditur in ſpecie crimen hæreſis, audent abſoluere hæreticos occultos, & ita etiam docet Homobonus *in conſult. mor. vol.* 1. *p.* 4. *reſp.* 19.

Sup. hoc ſignanter in ver. not. ſeq.

2. Sed hoc factum diſpliceret Ioanni Sancio, qui *in ſelectis diſp.* 44. *num.* 23. & *diſp.* 48. *num.* 52. docet non eſſe puniendum Confeſſarium abſoluentem aliquem cum opinione probabili, quia res quæ culpa carent, in damnum vocari non debent, *cap.* 2. *de conſtit.* nec ſine culpa quiſpiam puniendus eſt, cùm nullus ſit dignus pœna, niſi ob culpam, ex *l. ſi putatur, ff. ad legem Aquiliam, c. ſatis peruerſum, diſt.* 56. *c. inuentum* 16. *q.* 7. Sed Confeſſarius abſoluens virtute Iubilæi hæreticum occultum, non committit culpam, quia vtitur opinione probabili, vt videre eſt apud me ipſum *in tr. de abſolutione ab hæreſi*, *reſol.* 1. licèt ego teneam opinionem negatiuam, ergo non eſt dignus aliqua pœna. Vnde Molfeſius *in ſumm. tom.* 1. *tr.* 7. *c.* 21. *n.* 63. ſic ait: Quòd autem dicunt vt Domini Inquiſitores punire ſoleant Confeſſarios, non conſtat, & de iure non procedit. Ita ille. Sed ego reſolutionem huius dubij remitto prudentiæ DD. Inquiſitorum.

Quæ hic eſt ſupra in tr. 8. ref. 19. à §. Reſpondeo. Sed ne deſeras videre alias ref. 55. & verſicius not.

RESO

RESOL. LXXXII.

An Inquiſitores poſſint punire dicentes conf.ſſos Religioſis ab Epiſcopo approbatis, iterum eadem peccata teneri confiteri Parocho?

Et an ſic dicentes ſuſpecti ſint de hæreſi, & ſint denunciandi S. Officio? Ex p.4.tr.8.Reſ.102.

Sup. hoc lege doctrinam reſ.8. §. not. ſeq.

§.1. AFfirmatiuè reſpondeo, quia ſic dicentes ſunt ſuſpecti de hæreſi, & ſunt denunciandi S. Officio, & ita tenet Zanard. *in direct. Theol. p.1. de ſacrament. Pœnit. cap.24.* Alphonſ. de Leone *in tr. de offic. & poteſt. Confeſſ. tom.2. recollect.* tu. *n.*101. Peregrin. *in compend. noſtr. priuileg. tom.1. ver. communicare*, §.11. & Naldus *in ſum. ver. Confeſſarius, n.29.* & Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.2. c.6. dub.1. concl.3.* Vnde explodenda apparet opinio Henrici de Gandauo, Hoſtienſis, Archidiaconi, Ioannis Monachi & aliorum, quos refert Adrianus *in 4. q.5. de Confeſſione*, aſſerentium, quòd qui ex priuilegio confitentur Religioſis, tenentur poſtea debito tempore ſuis Parochis confiteri eadem peccata, quæ ſemel confeſſi ſunt, vt adimpleant præcepta Innocentij III. *in cap. omnis vtriuſque ſexus*, & ideo obſeruat Miranda *in Manuali Prælat. tom.1. q.45. art.3.* quòd Ioannes de Poliaco, qui pertinaciùs ſupradictam opinionem tenebat, per Ioann. XXII. *anno Domini* 1322. vocatus Romam compulſus eſt palinodiam recantare, ſuúmque errorem reuocare, vt conſtat ex quadam Extrauag. quæ incipit, *Vas electionis.* Meritò igitur, vt aduertit Ioan. de la Cruz *loco citato*, Sixtus IV. commiſit Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis hoc delictum punire.

Sup. contentto ab hoc verſ. Vnde. in tom.3. tr.1. lege latam doctrinam reſ.40. & alterius §. eius primæ ann.

RESOL. LXXXIII.

An Inquiſitores poſſint committere ad confeſſiones audiendas eos, qui abiurauerunt de vehementi, vel de leui?

Et an Regulares abiurantes de leui reddantur inhabiles ad gradus, & dignitates Religionis?

Et notatur, quod ex abiuratione etiam de vehementi non incurritur irregularitas. Ex p.4.tr.8.Reſ.64.

§.1. REſpondeo negatiuè quoad primum, ex declaratione ſacræ Congregationis S. Officij, per quam ordinatur ne is qui abiurauit de vehementi, admittatur ampliùs ad audiendas confeſſiones, quam declarationem affert Vmbertus Locatus *in fine praxis Inquiſit. Genuenſis*, & de Leone *vbi infrà*, & docet Riccius *p.2. deciſ.218. per totam*, quam omnino vide.

Quoad hoc lege doctrinā §. vlt. huius reſ. & §. eius annot. & ex illis infetes quid circa hoc.

2. Difficultas eſt de reo abiurante de leui, & affirmatiuè reſpondet M. Antonius Genuenſis *in praxi Archiep. c.45. n.2.* vbi ſic ait. Fuit dubitatum in Curia Archiepiſ. an quidam Sacerdos qui abiurauerat hæreſim de leui, eſſet admittendus ad audiendas confeſſiones fidelium, vt re delata ad ſacram Congregationem generalis Inquiſitionis S. Officij in Vrbe fuit reſcriptum *die 6. Martij* 1596. dictum Sacerdotem non eſſe impeditum exercere omnes Ordines, & Sacramenta miniſtrare, ac fidelium etiam ſæcularium confeſſiones audire, quamuis abiuraſſet de leui. Ita Genuenſis, qui etiam ibi notat, vt *ſuprà* diximus quòd in dicta Curia Archiepiſcop. Neapolit. abiurantes de vehementi nunquam admittuntur ad confeſſiones audiendas.

Sup. hoc ſup. in tr.9. Reſ. 91. & infra in tr.12 ex doct. reſ. 7 §. Difficultas. in fine. & in §. Vnde. etiam in fine.

3. Sed an Regulares abiurantes de leui reddantur inhabiles ad gradus & dignitates Religionis? negatiuè reſpondet Seraphinus Freyta *in addit. ad tract. de Confeſſ. folic. q.24. num.70.* etiamſi abiuraſſet de vehementi. Vide Rodriquez *in qq. Regular. tom.2. q.82. art.2.* hodie tamen, vt obſeruat Alphonſus de Leone *tract. de officio & poteſtate Confeſſarij part.2. recollect.1. n.211.* extat decretum ſacræ Congregationis ſancti Officij annuente Vrbano VIII. Pontifice, vbi Regulares redduntur inhabiles ad officia & dignitates propter quamcumque pœnitentiam, niſi ſit ſalutaris.

4. Notandum eſt hìc obiter quòd ex abiuratione etiam de vehementi non incurritur irregularitas, & ideò Villalobos *in ſum. tom.1. tract.21. diffic.15. num.2.* ſic ait: [No ſe incurre irregularidad por hauer abjurado la heregia de leui, o de vehementi, de ſuerte que ſi de hecho de verdad no era herege, ſi no que ſe lo probaron con teſtigos falſos, o el confeſſo por temor del tormento no queda irregular como dize Nauarro, el qual dize de vn Prelado que abjuro de vehementi, y el dia ſiguiente ſin diſpenſaçion ſe fue à dezir Miſſa loqual approbo y luego el Papa y toda la Curia, la razon deſto es clara, porque en el derecho no ſe pone eſta pena al que abjuro ſino al herege.] Ita ille, & Sanch. *in ſumm. tom.1. lib.1. c.25. n.12.* quem ſequitur Alphonſus de Leone *vbi ſup. de offic. & poteſt. Confeſſ. tom.2. recollect.1. n.211. in fin.*

Sup. contento in hoc §. inf. in Reſ. 136. §. vlt. & ſup. in tr. 5. Reſ. 51. & in to.3. tr.3. Reſ 32.

RESOL. LXXXIV.

An Inquiſitores poſſint punire ſumentes in communione maiores, vel plures Hoſtias, ſeu particulas?

Et an Euchariſtia cauſet gratiam toto tempore, quo eſt in ſtomacho? Ex p.4. tr.8. Reſ.96.

§.1. REſpondeo affirmatiuè cum Fernandez de Heredia *in diſp. Theol. de Sacram. tit. de Euchariſt. diſt.2. part.9. dub. vnic. num.1.* & Ioan. de la Cruz *in direct. conſcien. par.2. de Sacram. Euchariſt. q.4. concl.2.* vbi ſic ait: Ex dictis patet contra Caietanum, & Canum, Euchariſtiam non cauſare gratiam toto tempore, quo eſt in ſtomacho, ſicut nec toto tempore manducationis, aliàs eſſet maioris conditionis communicando ſub multis hoſtiis, quod falſum eſt, & puniuntur vt ſuſpicioſi per Inquiſitores, qui ſunt multum ſoliciti communicare ſub multis hoſtiis, vt diutiùs duret corpus Chriſti in ſtomacho. Ita Ioann.[es] de la Cruz.

Quoad hoc ex Reſ.1 not. ſeq. lege doctr. §. Probatur. in fin. & ex Reſ. 2. §. vlt. & ſignantes §. pen. ad med.

Pro contento à verſ. Ex dictis. huius textus. in to. 2. tr. 1. Reſ. 150. à lin 2. vſque ad §. Et hæc & ibi in tr. 2. Reſ. 33. §. 2. poſt med à verſ. Vnde. & ſeq.

RESOL. LXXXV.

An Inquiſitores poſſint punire reum, qui fuit baptizatus inualide ex defectu formæ, materiæ, vel intentionis? Ex p.4. tr.8. Reſ.78.

§.1. SVppono Baptiſmum neceſſarium eſſe, vt hæreſis, Iudaiſmus & Paganiſmus punibilia ſint ab Eccleſia, ſecluſis aliquibus caſibus, vt patet ex Concil. Trid. *ſeſſ.14. cap.2.* & obſeruant communiter Doctores. Hoc ſuppoſito, negatiuè reſpondet ad quæſitum Sanch. *in ſum. tom.1. lib.2. c.7. n.34.* Suar. *de fide diſp.19. ſect.5. n.8.* & Sanctarell. *de hæreſi cap.1. dub.2. n.6.* & alij, quia talis per Baptiſmum inualidum non fuit conſtitutum membrum Eccleſiæ viſibilis, aliàs dictus Baptiſmus non eſſet repetendus: ergo Eccleſia non poteſt aduersùs illum iuriſdictionem exercere.

2. Sed non deſunt DD. affirmatiuam ſententiam tenentes, quam tuetur Azorius *tom.1. lib.8. cap.9. q.3. ver. ſi quæras.* Caſtr. *de iuſt. hæretic. punit. lib.1. cap.8.* Simanca *in Cathol. inſtit. tit.31. num.5.* vbi ſic aſſerit: Quæritur an is, qui probabili errore ductus putat ſe baptizatum eſſe, cùm verè baptizatus non ſit, propriè cenſeatur hæreticus, ſi poſtea hæreſi aliqua infectus fuerit: & verius eſt vt hæreticus iudicetur & pœnis

hæreticorum ſubiaceat, quia iſte baptizatus eſt Baptiſmu flaminis, & quia in hac re plus operatur opinio, quàm veritas, vnde quidam ita definiunt: Hæreticus eſt qui verè baptizatus, vel pro baptizato ſe gerens pertinaciter errat, vel dubitat contra Catholicam veritatem. Hæc Simanca. Cuius opinionem tenet etiam Henriquez *lib.* 2. *cap.* 25. *num.* 6. & Sayrus *de cenſ. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 11. in caſu quo reus habuerit intentionem ſuſcipiendi Baptiſmum.

3. Vel quando communiter reputatur baptizatus, vt ſemper accidit; & ideo obſeruat Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tr.* 4. *diſp.* 8. *punct.* 16. §. 6. *num.* 3. quòd Cæſarauguſtæ *anno* 1619. quidam Maurus, qui aduersùs noſtram fidem deliquit, reconciliatus eſt, etiamſi allegauerit baptizatum non eſſe, in cuius confirmationem in libro ſuæ parochiæ non fuit inuentus ſcriptus. Vide etiam Antonium Ricciullum *tract. de iure perſonarum*, &c. *lib.* 3. *cap.* 6. varios caſus diſtinguentem.

RESOL. LXXXVI.

An Inquiſitores poſſint punire reum, quando dubitatur, an ſit baptizatus? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 113.

§. 1. AD hunc dubium reſpondet Didaeus Cantera, Murciæ Inquiſitor *in qq. crim. cap.* 1. *de hæreticis, num.* 5. vbi ſic ait: Sed eſt dubium, quando dubitatur an aliquis ſit baptizatus, poſſit contra eum procedi? & in hoc diſtingue, ſcilicet, aut eſt ille conuerſatus, & natus inter Chriſtianos, & præſumitur in dubio baptizatus, & per conſequens poterit procedi contra eum, ſi commiſit aliquam hæreſim: aut eſt natus & conuerſatus inter infideles, & non præſumitur baptizatus, & per conſequens non poterit puniri: aut eſt natus inter Chriſtianos, conuerſatus autem inter infideles, & tunc etiam diſtinguerem, ſcilicet quòd aut ſtatim quòd natus eſt ante annos diſcretionis, eſt captus ab infidelibus, & tunc licèt præſumeretur is baptizatus, tamen etiamſi fecerit aliquem actum hæreticum inter infideles, non punitetur, nec procederetur tamquam contra hæreticum, quia non fuit inſtructus in fide Catholica: aut captus fuit poſt annos diſcretionis, & ſciebat fidem Catholicam, & tunc eſſet hæreticus, & puniretur tamquam talis. Iſtam diſtinctionem colliges ex textu, & quæ *ibi* notant DD. *in cap.* 1. *de Baptiſmo*, & ex textu, quæ *ibi* notant DD. *in cap. veniens.* §. *fin. de Presbyt. non baptizato.* Ita Cantera.

RESOL. LXXXVII.

An Inquiſitores poſſint procedere contra comedentes carnes in diebus prohibitis, vel non recipientes Euchariſtiæ Sacramentum, & Pœnitentiæ ſemel in anno? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 38.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam olim docui, quia ſupradicti ſunt vehementer de hæreſi ſuſpecti. Sed quia hæc opinio aliquibus nimis rigida viſa fuit, ponam hìc per extenſum verba Doctorum. Antonius Sanctatellus *tract. de hæreſi cap.* 41. *dub.* 3. *num.* 5. Sunt de hæreſi ſuſpecti qui ſingulis annis ſua peccata non confitentur, nec communicant; ſicut etiam ſunt ſuſpecti de hæreſi, qui diebus vetitis carnes edunt. Io. Rojas *ſingul.* 98. *num.* 6. Inquiſitores poſſunt procedere contra eum, qui non recipit ſacram communionem quolibet anno. Franciſcus Pegna *in direct. Inquiſ. part.* 2. *q.* 55. *comment.* 46. Vehemens ſuſpicio, ſeu ſuſpicio alia ſumitur ex ſignis exterioribus operum, aut verborum, ex quibus capitur argumentum concludens frequenter, & vt in pluribus quòd qui talia dicit, vel facit eſt hæreticus, vt ſi quis diebus prohibitis abſque neceſſitate & Superioris facultate carnibus veſceretur. M. Antonius Genuenſ. *in praxi Archiepiſcop. cap.* 18. *n.* 11. Comedentes carnes diebus prohibitis ab Eccleſia ſine neceſſitate dicuntur vehementer de hæreſi ſuſpecti. Et tandem hanc ſententiã non ſolùm quoad comedentes carnes diebus prohibitis, ſed etiam quoad non ſumentes ſacramentum Euchariſtiæ & pœnitentiæ ſingulis annis, docet etiam Lælius Zecchius *in ſumm. tom.* 1. *tit. de fide cap.* 11. *num.* 5. Verùm poſſe omnia ſupradicta effici ſine mentis errore, non eſt dubitandum, non tamen ex hoc ſequitur quòd Inquiſitores non poſſunt procedere contra talia facientes. Ideo eorum arbitrio ſtandum erit penſatis circumſtantiis, & qualitatibus facti, temporis, & perſonarum. Sed communiter contra eos, qui non communicant in praxi, ſolent procedere Epiſcopi.

2. Vide etiam præter DD. citatos Duardum *in Bull. Cœn. lib.* 2. *can.* 1. *q.* 33. *num.* 7. Alphonſum de Leone *de offic. & poteſt. Confeſſor. tom.* 1. *recollect.* 22. *num.* 12. *caſ.* 15. & Emanuelem de Valle de Moura *opuſc. de inſal. & incant. ſect.* 3. *cap.* 3. *n.* 20.

RESOL. LXXXVIII.

An Inquiſitores ſint iudices competentes ſuper reconciliatos, qui Hiſpano ſermone Sambenitados, *vocantur?* Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 69.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docent Doctores, quos citat Io. Rojas *ſingul.* 98. *num.* 1. Sed ipſe *num.* 3. & meritò, contrariam ſententiam tenet, cui ego addo Doctores quos citat & ſequitur Cenedus *in decretum Gratiani collect.* 34. & Barboſam *in collectan. tom.* 2. *lib.* 5. *tit.* 7. *cap.* 9. *num.* 17. nec contra hanc opinionem negatiuam facit textus *in cap. aliud* 11. *q.* 1. vt rectè obſeruat Pegna *in direct. Inquiſ. part.* 3. *quæſt.* 97. *comment.* 146. & alij, quia varias habet expoſitiones, quas videre potes apud citatos Doctores; nam ego breuitati ſtudeo.

2. Verùm his non obſtantibus, non eſt dubitandum ſi inter ſe dicti pœnitentes rixati fuerint, dum ſunt in perpetuis, vel temporalibus carceribus, vel propter habitum pœnitentiæ vnus in alterum conuitia dixerit, poſſe Dominos Inquiſitores illos punire. quidquid in contrarium ſentiat Farinacius *de hæreſi q.* 186. *num.* 37. *in fine.* Sed tu noſtram ſententiam tene, quam tuetur Rojas & Pegna *vbi ſuprà.* Vide etiam circa præſentem quæſtionem Simancam *in cathol. inſtit. tit.* 47. *num.* 18. Decianum *in tract. crim. lib.* 5. *cap.* 23. *num.* 3. Couarruuiam *pract. quæſt. cap.* 34. *num.* 3. & alios penes ipſos.

RESOL. LXXXIX.

An Inquiſitores poſſint punire aliquem, qui dederit conſilium reo incarcerato etiam iuſtum, illis inſciis? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 67.

§. 1. REſpondeo affirmatiuè, per ea quæ adducit Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. caſ.* 10. *Placentiæ*, vbi agit de quodam Religioſo Theologo, qui conſultus de dubio Theologico ab Inquiſito, iuſtum & Catholicum conſilium ei præbuit, inconſulto tamen Inquiſitore, & reſoluit ſupradictum non eſſe puniendum, & fautorem hæreticorum, ſed arbitraria pœna deputanda ab Inquiſitoribus, & nouiſſimè hanc ſententiam tenet etiam Seraph. Freyt. *in addit. ad tract. de confeſſ. ſolicit.* Roderici Acugna *q.* 22. *n.* 28.

RESOL. XC.

An Inquiſitores poſſint animaduertere in frangentes cedulones, in quibus declarantur excommunicati; & de alijs caſibus ad S.Officium pertinentibus, qui ſunt valde notandi? Ex p.4. tr.8. Reſ.103.

§.1. Reſpondeo quòd Gedulones excommunicationum, in quibus declarantur aliqui excommunicati deturpantes, ſunt ſuſpecti de hæreſi, & ita in facto fuit deciſum Romæ in caſu contingenti in Curia Archiepiſcopali Salernitana, & contra tales poſſunt procedere Inquiſitores, vt obſeruat inter alios Homobonus *in conſult. moral. part.4. reſp.16. vol.*1. Item facientes Breuia cum characteribus, ſeu literis ignotis, vel dicentes, ſeu recitantes quaſdam orationes pro ſanandis infirmis, fabricantes imagines cereas, & puncturis eas cruciando ad amorem, vel infirmitates inducendo, vel maleficia faciendo, qui capillos, ferramenta, clauos, lapides, &c. quæ poſtea euomentur ab ore maleficiatorum. item aſpicientes ſpeculum, aut phialam cum candela & aqua benedicta, & dicentes aliqua verba pro inueniendis furtis, vel ad ſcienda ſecreta. hi omnes ſubduntur iudicio DD. Inquiſitorum. Sicuti etiam ſpretores campanarum, vt quidam olim fuit, qui nocte Sabbathi ſancti abſtulit malleolum à quibuſdam campanis, illum appouendo in arbore nucis, deſpectio enim & contemptus campanarum eſt vnus de erroribus Turcarum, & hæc omnia docet Epiſcopus Viciaquenſis, Aloyſius Riccius *in praxi tom.1. reſol.*423. & alij penes ipſum.

RESOL. XCI.

An Inquiſitores poſſint animaduertere in Concionatorem prædicantem animas non detineri in Purgatorio vltra decem, aut viginti annos?

Sed difficultas eſt, an opinio Soti, & aliorum circa hoc ſit erronea, vel digna aliqua cenſura? Ex part.4. tract.8. Reſ. 101.

§.1. Animas vltra dictum tempus non detineri in Purgatorio, docet Sotus *in 4. diſt.19. quæſt.3. art.2.* Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. p.2. de Sacrament. Pœnit. quæſt. de Indulgen. dub.2. concl.3.* Conrad. *in reſponſ. caſ. conſcient. tom.1. q.*118. & Martin. Viuald. *in candelabro aureo, iuſſu Superiorum emendato*, vbi *in tit. 10. de purgat. n.16.* ſic aſſerit: Verum eſt quòd, vt Sotus piiſſimus & Catholicus author ait, vix animam vllam eſſe viginti, imò nec decem annis in grauiſſima pœna Purgatorij, quod etiam credo, etiamſi nulla eſſet indulgentia, propter immenſam Dei miſericordiam, & propter tormentorum acerbitatem. Ita Viualdus.

2. Sed prorſus contrariam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto, quam tuetur Bellarm. *de purgat. lib.2. c.9.* Lorich. *in Theſ. ver. Purgatorium, n.8.* Coninch. *de Sacram. diſp.11. dub.4. n.38.* Molfeſ. *in ſum. tom.1. tract.1. cap.26. n.112.* & alij. Sed difficultas eſt, an opinio Soti & aliorum ſit erronea, vel digna aliqua cenſura? Suar. *in 3. p. tom.4. diſp.46. ſect.4. n.6.* negat, & aſſerit eſſe tantùm incertam, & voluntariam. Verùm Naldus *in ſum. ver. animæ, n.2.* vocat illam periculoſam erroneam, & Inquiſitores in Hiſpania coëgerunt quemdam Concionatorem hanc ſententiam docentem ſe retractare, vt patet apud Henriq. *lib.7. c.16. n.4.* vbi ſic ait: Quidam prædicant nullam animam detineri in Purgatorio vltra decẽ, aut viginti annos, cùm pœnæ ſint multò grauiores, quàm huius vitæ, & ſemper intenſæ circa animam iuſtam: at hi non ſine temeritate quadam ex leuibus rationibus loquuntur contra morem Eccleſiæ, quæ pro defunctis & pro certa anima celebrat Anniuerſaria, Miſſas, & Officia vltra 20. annos, nec rigor Dei eſt iniuſtus, ſi ab anima, quæ propriè non ſatisfacit, ſed ſatis patitur, exigat longas pœnas, vt pro vno mortali exigit æternitas. Quare illam ſententiam quidam inſignis Prædicator Minorita à S. Inquiſitionis Senatu compulſus eſt retractare, eo quòd retrahat fideles ab operibus ſatisfactoriis, & Miſſis offerendis pro ſuis defunctis. Ita Henriquez, qui in gloſſa *lit. l*, ex Surio notat, quòd quidam Innocentius Papa eſt in Purgatorio detinendus vſque ad diem iudicij.

RESOL. XCII.

An Inquiſitores non ſolùm in propoſitiones hæreticas, ſed etiam in alias inferioris notæ animaduertant?

Et doctrina huius Reſolutionis eſt valdè notanda, & menti tenenda.

Et aduertitur Epiſcopos ex Concilio contra pronunciantes propoſitiones erroneas, temerarias, &c. procedere debere. Ex p.4. tr.8. Reſ.94.

§.1. Reſpondeo affirmatiuè, & ideo Petrus Lorca *in 2.2. D. Th. q.11. art.2. diſp.40. n.1.* ſic ait: In praxi & vſu Patrum S. Inquiſitionis receptum eſt, non ſolùm propoſitiones hæreticas, ſed etiam alias inferioris notæ cohibere, & in eos qui proferunt animaduertere pro qualitate & quantitate notæ. Habemus autem huius conſuetudinis initium ex Concilio Conſtant. *ſeſſ.8.* (quamuis dubitari non poſſit antiquiorem eſſe) in qua damnantur errores VViclephi ſub hac forma verborum:

2. Præfatos articulos ſancta Synodus examinari fecit, & ſępiùs reſarciri, quibus examinatis fuit repertum, aliquos & plures ex ipſis fuiſſe, & eſſe notoriè hæreticos, & à ſanctis Patribus reprobatos, alios non Catholicos, ſed erroneos, & ſcandaloſos, alios & blaſphemos, alios piarum aurium offenſiuos, nonnullos eorum temerarios, & ſeditioſos. Eodem tenore ſententiæ poſtea vſi ſunt Pius V. Greg. XIII. damnantes aſſertiones Michaëlis Bay. Hæc Lorca. Igitur in multis propoſitionibus DD. Inquiſitores animaduertunt, vt in hæreticis erroneis hæreſim ſapientibus malè ſonantibus, & piarum aurium offenſiuis, temerariis, ſcandaloſis, &c. de quibus authores non vno modo loquuntur, quinimò valdè diſſentiunt, vnde in gratiam DD. Inquiſitorum, & Qualificatorũ S. Officij colligam hic Doctores, qui de dictis propoſitionibus ſcripſerunt, inter quos præcipuè ſunt iſti, Auguſtinus Bariola, Conſultor S. Officij, poſt flores commentariorum Pegnæ *fol.*220. Zanardus *in direct. Theol. par.1. prac.1. cap.3. §.26.* Canus *lib.12. de locis, cap.11.* Albertin. *de agnoſc. q.61.* Simanca *in cathol. inſtit. tit.*54. Corduba *in quæſt. lib.1. q.17.* Aragon. & Bannez *in 2.2. q.11. art.2.* Peyrinus *in priuil. Minim. tom.2. conſtit.9. Paul. V. §.2. n.19.* Antonius Ricciullus *tract. de iure perſonarum, &c. lib.5. cap.8.* Paramus *de orig. S. Inquiſit. lib.3. q.3. n.105. & ſeq.* Suarez *tract. de fide diſp.19. ſect.2. n.6. & ſeq.* Caſtrus *lib.1. de iuſt. hæret. punit. cap.3.* Turrianus *tom.1. in 2.2. diſp.55. dub.3.* Coninch *de actib. ſupernaturalib. diſp.18. dub.8. n.136. & ſeq.* Malderus *in 2.2. q.11. art.2. membr.5.* Tannerus *tom.3. diſp.1. q.8. dub.5. n.97.* Valentia *to.3. diſp.1. q.11. pun.1.* Molfeſ. *in ſum. tom.1. tr.11. c.2. n.55. & ſeq.* Turrecrem. *lib.4. p.2. cap.11.* Caſtrus Pal. *in op. mor. to.1. tr.4. diſp.1. punct.1. n.3. & ſeq.* & alij penes ipſos.

3. Non deſinam tamen hìc apponere verba Io. de la Cruz *in direct. conſcient. par.1. prac.3. art.1. concl.3.* vbi ſic ait: Inter propoſitiones contra fidem, vt patet ex Concil. Conſtant. *ſeſſ.8.* alia eſt hæretica, vtpotè quæ clarè conſtat contrariari fidei, vt iſta, Chriſtus non eſt

Deus. Alia eſt erronea, quæ eſt contraria veritati fidei, ſed non ita clarè ex defectu euidentis teſtimonij quo illud probetur, & in hoc ſunt gradus. In primo gradu ſunt propoſitiones contrariæ concluſioni Theologicæ illatæ per euidétem conſequentiá ex fidei principiis, vt iſta: Chriſtus non eſt riſibilis: imò iſtæ ſunt proximæ hæreſi. In ſecundo gradu ſunt propoſitiones contrariæ doctrinæ Catholicæ vniuerſaliter edoctæ in Eccleſia, vt iſtæ: Monachi ſuo labore tenentur victum comparare, orationes applicatæ per Prælatos, & Religioſos pro aliquo ſpecialiter, non plus illi proſunt, quàm ſi in communi pro eo offerrentur. In tertio gradu ſunt propoſitiones contrariæ doctrinæ, de qua ſapientes vehementer cenſent quòd ſit veritas fidei. In quarto gradu ſunt propoſitiones, quæ iuxta ſententiam probabilem, & quaſi neceſſariam iudicantur contrariari alicui veritati fidei, vt iſta, Pueris in Baptiſmo non datur gratia, quæ videtur contrariari iſti veritati de fide, pueri mundantur in Baptiſmo à peccato originali. Alia eſt propoſitio ſapiens hæreſim, quæ licèt poſſit habere bonum ſenſum, tamen ex circumſtantiis temporum & perſonarum habet ſaporem hæreſis: vt iſta propoſitio, Fides iuſtificat in D. Paulo, eſt catholica, & prolata à Lutherano, tenente ſolam fidem ſine charitate iuſtificare, ſapit hæreſim. Alia eſt propoſitio malè ſonans, & piarum aurium offenſiua, de quo non datur certa regula, ſed arbitrio ſapientum relinquitur: vt iſtæ: Imperatores errarunt dotando Eccleſias bonis ſuis: Magiſteria ſunt vana gentilitate introducta. Alia eſt propoſitio temeraria, vt pote aſſerens aliquid contra communem Eccleſiæ opinionem ſine magna authoritate: vt quòd Beatiſſima Virgo non ſit in Cœlum cum corpore aſſumpta. Alia eſt propoſitio ſcandaloſa, quæ licèt poſſit habere bonum ſenſum, tamen generat ſcandalum in audientibus. Hæc ille.

4. Verùm pro coronide huius reſolutionis aduerte cum Michaële Zanardo *in director. Theolog. tom. 2. præc. 1. cap. 6. quæſt. 44.* quòd quamuis Concil. Trident. ſæpe dicat Epiſcopos contra pronunciantes ſupradictas propoſitiones, videlicet erroneas, temerarias. &c. procedere debere. per hoc non adimit delegatam poteſtatem inquirendi contra ipſos ab Inquiſitoribus, quia Delegatus eſt maior Ordinario, & Concilium reſpexit duo. Primò quòd vbique ſunt Epiſcopi, in multis autem ciuitatibus non ſunt Inquiſitores, & ideo voluit hoc Epiſcopis proponere, vt ipſi ſciant, quòd vbi non ſunt Inquiſitores, ad eos pertinet contra tales procedere. Secundò, quia Epiſcopi vt Ordinarij contra tales inquirunt, & Inquiſitores vt delegati, & cauſæ fidei ab vtroque communiter definiuntur, & ideo cùm tales cauſæ faciant ad fidem, quoniam ex inordinatis propoſitionibus incurritur hæreſis, ideo loquendo de Epiſcopo intelligitur quoque eſſe loquutum de Inquiſitore. Hæc Zanardus, quæ ſunt valde notanda pro caſu ſimili.

RESOL. XCIII.

Quando Inquiſitores debeant facere abiurare reos publicè, vel ſecretò?

Et pro praxi huius quæſtionis adducuntur diuerſi caſus in textu huius Reſolutionis.

Et tandem explanatur, quod Hæreticus mentalis non indiget Inquiſitorum abſolutione. Ex part. 4. tract. 8. Reſol. 81.

Sup. hoc inf. In tr. 12. Reſ. 33. §. Nota etiam.

§. 1. Circa præſens dubium in Inſtructione Hiſpalenſi *anno* 1484. *num.* 5. ſic habetur. [Item determinaron que los dichos Inquiſidores a las perſonas, que vinieren confeſſando ſus errores ſegun dichos es y deuieren ſer reconciliados a la vnion de la ſancta Madre Ygleſia les hagan abiurar ſus errores publicamente quando los huuieren de reconciliar y les deuen injungir penitençia publicas ſegun ſu aluedrio y pareçet vſando con ellos de miſericordia y benignidad, quando con buena conçiençia ſe podrà hazer. y no deuen reçebir à ninguno à abjuraçion y pena ſecreta ſaluo ſi el pecado fuere tan oculto que no lo ſupo otra alguna perſona; ni lo pudo ſaber ſaluo aquel que lo confieſſa, porque en tal caſo podra qualquier de los Inquiſidores reconciliar y abſoluer ſecretamente a la tal perſona, cuyo error y delicto fue, y es oculto, y no es reuelado, ni por otra perſona ſe les podria reuelar porque aſſi es de derecho.]

2. Verùm ad ornatum & intelligentiam ſupradictorum verborum ibi, [Les hagan abjurar ſus errores publicamente,] nota quòd ex text. *in cap. ad abolendam. §. præterea, de hæret.* abiuratio debet fieri publicè, & ita etiam tenet Barboſa *in collect. tom. 2. lib. 5. tit. 7. cap. 9. num. 11.* Sanctarellus *de hæreſi cap. 41. dub. 2. n. 4.* Simanca *in cathol. inſtit. tit. 47. num. 8. & 74. & in enchirid. tit. 53. num. 12.* Squillacenſis *tract. de fide Catholic. cap. 29. num. 2.* Eymericius *in director. part. 3. rubric. de quarto modo terminandi, &c. num. 126, 167. & 175.* ponens formam abiurationis publicæ, quando abiurans eſt ſuſpectus de leui, de vehementi, & violenter. & *ibi* Pegna *comment. 42.* vbi reddit rationem quare abiurationes huiuſmodi publicè efficiuntur. Vide etiam Decianum *in tract. crim. lib. 5. cap. 27. n. 5.* vbi declarat quando & quomodo abiuratio dicatur publicè facta. Riminaldum *lib. 6. conſil. 686. num. 150. & ſeq.* aſſerentem abiurationem factam ſecretò non valere. & Rojas *ſingul. 1. num. 16. & 17.* cum Delrio *in diſquiſ. magic. lib. 5. ſect. 12. ver. & hæc abiuratio.*

3. Sed licèt omnia ſupradicta ſint vera, non eſt negandum quòd ex cauſa bene viſa Inquiſitoribus abiuratio poteſt fieri ſecretò, & ita tenet Zecchius *in ſum. tom. 1. tit. de fide, cap. 11. num. 17.* Decianus *in tract. crim. lib. 5. cap. 47. num. 7. & cap. 38. num. 6.* Rolandus à Valle *lib. 3. conſil. 63. num. 7. & ſeq.* cum aliis, & quòd leuiter ſuſpectus de hæreſi non debeat publicè abiurare, ſed priuatim in auditorio Inquiſitorum, tenet Simanca *in cathol. inſtit. tit. 1. num. 24.* Rojas *ſingul. 1. n. 26.* & Pegna *in director. part. 3. comment.* 40. Scaccia *de iudiciis lib. 1. cap. 59. num. 10.* Sanctarellus *de hæreſi cap. 41. dub. 2. n. 4.* Verùm hoc in aliquibus criminibus non obſeruatur, & ſic contrahentes binas nuptias ſunt leuiter ſuſpecti de hæreſi, & ideo in noſtro Tribunali abiurant de leui, attamen dicta abiuratio efficitur publicè.

Sup. hoc in Reſ. not. præteriæ, §. 1. & 2.

4. Item ad dilucidationem illorum verborum ſupradictæ Inſtructionis ibi, [Saluo ſi el pecado fuere tan oculto, &c.] Vide Simancam *in cathol. inſtit. tit. 1. num. 24.* qui abſolutè docet, quòd publicè non debent abiurare qui occultas hæreſes ſponte confeſſi ſunt. Vide etiam Barboſam & Sanctarellum *vbi ſuprà.* Non deſinam tamen hic adnotare quòd Ioan. Rojas *de hæret. part. 2. num. 274.* verba ſupradictæ Inſtructionis intelligit de hæreſi omninò ſua natura occulta, quæ nullo modo naturaliter ſciri potuit, niſi per illam confeſſionem ſpontaneam, quod aliter eſt, quando hæreſis eſſet occulta per accidens, quando non ſolùm corde, ſed voce & corde exteriùs procedit, videlicet propter defectum probationis ignoratur. Ita Rojas, cuius ſententia mihi non placet. nam præſupponit hæreticum mentalem indigere abiuratione & reconciliatione, quod eſt falſum, nam hæreticus mentalis non indiget Inquiſitorum abſolutione, vt ex multis probat Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 2. cap. 8. num. 5.* Bonacina *in Bulla Cœnæ tom. 3. diſp. 1. quæſt. 2. punct. 2. num. 2. & 3.* & alij penes ipſos.

Sup. hoc latè ſup. in tr. 8. Reſ. 29. §. Et ita. & ſeq. & in cæteris aliis eius annot.

RESOL.

RESOL. XCIV.

An Inquiſitores poſſint indicere purgationem, vel abiurationem propter infamiam?

Et an ſola infamia ſufficiat ad inquirendum, & procedendum in crimine hæreſis?

Et an diffamia ad indicendum purgationem in crimine hæreſis probetur per teſtes inhabiles?

Et an verò in cauſa hæreſis infamia afficiat, quando ortum habuit ab æmulis, & vilibus hominibus? Ex p.4. tract.8. Reſ.82.

§.1. RESpondeo quòd ex *cap. inter ſolicitudines, de purgat. canon.* poteſt indici purgatio propter ſolam infamiam, vt docet Roſella *ver. hæreticus, n.2.* Delrius *in diſquiſ. lib.5. ſect.13. ver. ſed de infamia.* Syluester *ver. hæret.2. n.1.* & alij. Imò tenet Paramus *de orig. Inquiſ. lib.3.q.4.n.26.* & Pegna *in direct.p.2.comment.82.* ſolam infamiam, ſeu diffamationem cunctis adminiculis ſufficere non ſolùm ad purgationem, ſed etiam ad abiurationem.

2. Nota tamen quòd non quælibet infamia ad purgationem indicendam ſufficit, ſed illa tantùm, quæ publica ſit & grauis, & vehemens, vt ex dicto capite inter ſolicitudines docet Gabriel *lib.1. conſ.160. n.4.* Pegna *in direct.p.3. comm.38.* Decianus *in tract.crim lib.5. cap.48. n.8.*

3. Vnde ex his à fortiori contra aliquos apparet, dicendum eſſe ſolam infamiam ſufficere ad inquirendum & procedendum in crimine hæreſis, & ita docet Zanchinus *de hæret. cap.11. n.3.* Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. accuſatio, §. ponamus,* & *ibi* Mandoſius *in addit. lit.O,* vbi aſſerit generaliter quòd fama ſuccedit loco accuſatoris, & ſufficit ad inquirendum.

4. Difficultas eſt an infamia ad indicendam purgationem in crimine hæreſis probetur per teſtes inhabiles: Ego contra Vmbertum Locatum *in praxi ver. diffamati, ſub n.3.* & Eymeric. *in direct. par.2. q.57. n.2.* puto non probari per teſtes inhabiles, & ita docet Peña *in direct. vbi ſup. comm.82.* niſi eſſent plures quàm duo, & deponerent veriſimilia. Vide eundem Pegnam *in direct. par.3. comm.19.*

5. An verò in cauſa hæreſis infamia afficiat quando ortum habuit ab æmulis & vilibus, hominibus, vide Pegnam *vbi ſup. comm.82.* Simancam *in cathol. inſtit. tit.56. n.7. & in enchirid. tit.54. n.4.* Oldradum *conſ.210. n.9.* Gabrielem *lib.1. conſil.160. n.5.* & alios penes ipſos negatiuam ſententiam docentes.

RESOL. XCV.

An detur caſus in quo Inquiſitores poſſint torquere reum, & non imponere abiurationem de vehementi?

Et an liceat reus fuerit tortus, poſſit ei imponi abiuratio tantum de leui? Ex p.4. tr.8. Reſ.110.

Quoad hoc inf. in ſe.11. ex Reſ.1. lege doctr. §. Vnde & ſeq. & Reſ.18.

§.1. VIdetur negatiuè prima facie reſpondendum, per ea quæ habentur in Inſtructione Madriliana *anno 1561. cap.46.47. & 48.* vbi dicitur contra reos, qui per indicia non poſſunt abſolui ſimpliciter ab inſtantia, ſeu accuſatione, procedendum eſſe vel per purgationem, vel per abiurationem, vel per torturam. Ergo quoties Inquiſitores poſſunt torquere reum, ſi nolunt, poſſunt ei imponere abiurationem.

2. Sed his non obſtantibus contrarium dicendum eſt cum Pegna *in direct. Inquiſit. par.3. comm.39.* vbi ſic ait: Non diffiteor euenire ſæpè poſſe vt alia indicia concurrant contra reum, ex quibus non poſſit tutò imponi abiuratio de vehementi, cùm ea ſit grauiſſima pœna ob periculum relabendi; ea tamen indicia ſufficientia indicabuntur ad torturam infligendam, quæ non eſt adeò periculoſa, vt per eam indagetur veritas, & ab ore ipſiuſmet delinquentis, ſi fieri poteſt, habeatur, vt tunc ſeuerius poſſit procedi ad iniungendam abiurationem, & alias pœnitentias. Ita ille. Non eſt igitur abſolutè verum, eo ipſo quòd reus poteſt torqueri quòd poſſit ei indici abiuratio de vehementi, vt malè olim dicebat quidam vir doctus. nam, vt viſum eſt, aliquando dantur indicia ſufficientia ad torturam, & non ad abiurationem de vehementi.

3. Ad inſtructionem verò Madrilianam reſpondeo quòd loquitur de eo quod communiter accidere ſolet.

4. Notandum eſt etiam contra quemdam virum doctum, quòd licèt reus fuerit tortus, poteſt ei imponi abiuratio tantùm de leui, vt patet clarè apud Canteram *in qq. crim. cap.1. de hæret. n.95.* & Genuenſem *in praxi cap.18. n.13. & cap.68. n.12.*

RESOL. XCVI.

An Inquiſitores poſſint indicere abiurationem de vehementi, & punire tanquam credentes hæreticorum illos, qui ſemel, vel bis aſſiſtunt concionibus, vel conuenticulis hæreticorum? Ex p.4. tr.8. Reſ.93.

§.1. AFfirmatiuè videtur reſpondendum, quia ex actu geminato crimen videtur ad conſuetudinem trahi, ex quo fundamento aſſerunt Archidiaconus, Geminianus, Io. Andreas, & alij *in cap. quicunque, §. hæretici, ver. credentes, de hæret. in 6.* Zanchinus *de hæret. cap.3. n.6.* Repertor. Inquiſitor. *ver. credentes, §. ponamus.* qui bis audiunt hæreticorum conciones, cenſendos eſſe eorum credentes. Vide etiam Calderinum *tract. de hæret. cap.3. n.4.* aſſerentem quòd ſi quis iuerit pluſquam ſemel ad audiendum hæreticos, dicitur eorum credens.

2. Verùm ego contrariam ſententiam teneo cum Souſa *in Bull. Cœna, cap.2. diſp.8. n.10.* Suarez *de fide diſp.24. ſect.3. n.5.* & alijs cum hac tamen limitatione, vt non procedat in terris Catholicorum, nam in his, ſi aliquis intelligat occulta conuenticula ab hæreticis celebrari, & illuc vadat, etiamſi ſemel, & hoc Inquiſitoribus non denunciet, ſuſpicione hæreſis non carebit. Et ita docet Pegna *in direct. Inquiſ. p.2. q.50. ver. ſi & plurimum.* Azorius *tom.1. lib.8. cap.15. q.1.* & alij. Igitur ex dictis puto aſſiſtentem concionibus hæreticorum per duas vices, incurrere tantùm in ſuſpicionem leuem de hæreſi, non autem vehementem, vt in ſpecie notat Souſa *loco cit.* ergo non poteſt ei indici abiuratio de vehementi. Si autem, vt dictum eſt, hoc efficiat in terris Catholicorum, puto ſupradictum incurrere ſuſpicionẽ vehementem, & de vehementi abiurare debere, niſi ignorantia, vel alia circumſtantia facti, & qualitas perſonæ in contrarium concurreret.

3. Non deſinam etiam hic adnotare, quod etiam Antonius Sanctarellus *in tract. de hæreſi cap.11. dub.3. n.31.* docet, eum, qui tantùm ſemel interfuit hæreticorum concionibus, quamuis non reputetur, credens hæreticorum eſſe, tamen de hæreſi ſuſpectum, quod etiam docuit Campegius *in annot. ad Zanchinum cap.3. n.6.* quem omnino vide.

RESOL. XCVII.

An Inquiſitores poſſint compellere, vt abiurantes de leui abiurent generaliter omnem hæreſim? Ex p.4. tract.8. Reſ.68.

§.1. NEgatiuè videtur reſpondendum, per ea, quæ adducit gloſſa *in cap. accuſatus, §.cum verò, in ver. ſimpliciter, de hæret. in 6.* Calderinus *de hæret. par. 2. c. 20. n. 1. in fine.* Vmbertus Locatus *in Inquiſitionis formula. ſub tit. forma abiurationis leuiter ſuſpecti.* Eymerie. *in direct. Inquiſ. ſub tit. forma abiurandi hæreſim quando delatus eſt ſuſpectus leuiter, à n. 163.*

2. Sed prorſus affirmatiuam ſententiam tenendam eſſe puto, vt ſuperiùs etiam adnotaui, & ita obſeruari Romæ in ſacro Tribunali ſanctæ Inquiſit. teſtatur Pegna *in direct. Inquiſ. p. 3. comm. 4.* & ita etiam obſeruatur in ſacro Tribunali S. Inquiſitionis Hiſpaniæ, teſte Roderico Acugna *de Confeſ. ſolicit. q. 24. n. 22.* & hanc ſententiam tenent etiam Doctores; vt Simanca *in cathol. inſtit. tom. 1. n. 12. & tit. 57. n. 7.* Decianus *in tract. crim. lib. 5. cap. 47. num. 10.* Zecchius *in ſum. tom. 1. tit. de fide cap. 11. num. 5.* & alij.

RESOL. XCVIII.

An Inquiſitores poſſint punire tanquam relapſos, qui de vehementi abiurarunt, non autem fuerunt conuicti per plenas probationes, ſi poſtea in ſecundo relapſu plenè conuicti ſunt?

Et aliqua alia circa hoc aduertuntur. Ex p. 4. tract. 8. Reſ. 30.

§.1. SEntentia affirmatiua eſt clara, per text. *in cap. accuſatus, de hæret. in 6.* & illam docent DD. quos citat Barboſa *in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. cap. 8. n. 2.* Vnde infertur non eſſe relapſum illum, qui primò de leui abiurauit, quamuis poſt huiuſmodi abiurationem de hæreſi fuerit conuictus, quod etiam habetur *in d. cap. accuſatus.*

2. Nota verò cum Squillacenſi *de fide cathol. cap. 31. n. 2.* quem citat & ſequitur Sanctarellus *de hæreſi c. 42. dub. vn. n. 6. in fine,* quòd ſi aliquis poſtquam fuerit in hæreſim relapſus, cùm ante relapſum & abiurationem eſſet de crimine hæreſis leuiter ſuſpectus, poſt abiurationem plenè probetur quòd verè illud crimen antea commiſerit, hunc eſſe dicendum verè relapſum, & afficiendum pœna relapſis impoſita.

3. Notandum eſt etiam hìc obiter primò cum Menochio *lib. 1. conſil. 82. n. 150.* & aliis, non eſſe relapſum qui poſt abiurationem de vehementi iterum abiurat, quia de nouo redditur ſuſpectus de hæreſi, & ita declarauit Pius V. *anno* 1567. vt notat Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. verſ. vehemens ſuſpicio, n. 1.* Vnde ex hoc ſequitur non eſſe relapſum qui hæreſim abiurauit tamquam fautor hæreticorum ſi poſt abiurationem iterum illis fauet, vt docet Decianus *in tract. crimin. lib. 5. cap. 56. n. 16.* & alij. Vide Zanardum *in direct. Theol. par. 2. cap. 7.*

4. Notandum ſecundò non eſſe relapſum qui poſt purgationem relabitur in hæreſim, ſi purgatio fuerit impoſita propter leuem ſuſpicionem de hæreſi, ſecus autem ſi fuerit impoſita propter vehementem ſuſpicionem. Ita Pegna *in direct. p. 3. comm. 35.* & Decian. *in tract. crim. lib. 5. cap. 48. n. 51.* Imò non dicitur relapſus qui poſt purgationem incidit in aliam hæreſim, ſed ſolùm ille, qui incidit in eam hæreſim, quam purgauit, quod notat Pegna *vbi ſuprà,* & Paramus *de orig. Inquiſit. lib. 3. q. 4. rubr. de expedit. proceſ. n. 1.* niſi generaliter omnem hæreſim abiuraſſet, prout fieri ſolet, & ratio eſt, quia qui ſe purgat, ſolùm de illis hæreſibus ſe purgat, de quibus fuit diffamatus; ergo ſi in alias hæreſes reincidat, non eſt relapſus.

RESOL. XCIX.

An Confeſſarius fingens ſe infidelem, & petens iterum baptizari propter eleemoſynam, debeat abiurare? Ex p. 6. tr. 8. & Miſc. 3. Reſ. 9.

§.1. NEgatiuam ſententiam nominatim contra me docet P. Paſqualig. *dec. 475.* quia cùm abiuratio ſit deteſtatio hæreſis, aliquis in tantum abiurare debet, in quantum eſt, vel hæreticus, vel ſuſpectus de hæreſi, in caſu noſtro nulla eſt ſuſpicio de hæreſi, quia talis non petiit Baptiſmum credens poſſe reiterari, ſed vt medium ad obtinendas pecunias. Ergo. Et cum finis declaret intentionem, euacuata remanet in tali caſu omnis ſuſpicio.

Sup. hoc cum eodem Paſqualigo hic cit. in to. 9. tr. 1. Reſ. 107. curſim, & recitantur in §. vlt.

2. Sed hæc opinio certè in noſtro Sacro Tribunali non erit admittenda; nam ex facto ipſo, videlicet ex reiteratione Baptiſmi clarum eſt, quod talis remanet ſuſpectus de hæreſi; quod verò talis reiteratio non fuerit facta ex mala credentia, vt loquuntur noſtri DD. ſed ex cupiditate commodi temporalis hoc non poteſt cōſtare niſi per confeſſionem extra iudicialem Rei, vel iudicialem: per confeſſionem extraiudicialem, quia ipſe vel ante vel poſt Baptiſmum hoc aliis communicauit, vel per cōfeſſionem iudicialem, quia ab Inquiſitoribus interrogatus reſpondit ſe reiteraſſe Baptiſmum cauſa commodi temporalis, & non quia crederet poſſe Baptiſmum reiterari. Sed neutro caſu talis confeſſio ei prodeſt, cum crimen hæreſis ſit occultum & in mente lateat, & ideo docent omnes Doctores, & eſt praxis noſtri Sacri Tribunalis, quod quando factum per ſe eſt hæreticum, vel inducens ſuſpicionem hæreſis, nō purgatur talis ſuſpicio, quia reus dixit ſe velle facere, vel feciſſe tale factum non eſt mala credentia, ſed ex alio fine, ſed torquetur ſuper intentione, & ſi neget ſe habuiſſe malam credulitatem, adhuc in foro externo, quia remanet ſuſpectus ex ipſo facto indicitur ei abiuratio; Et ideo in caſu ſimili de abuſu Sacramentorum, ſupradicta practicantur quotidie in inquiſitione Hiſpanica, & Romana cum polygamis, & ſolicitatoribus mulierum, qui cum regulariter non habeant errorem in intellectu; & hoc ipſi fateantur, tamen quia ex facto ipſo nempè abuſu Sacramenti remanent ſuſpecti, ideo abiurare coguntur; vnde neſcio in caſu noſtro quomodo P. Paſqualigus potuit dicere certò conſtare de intentione Rei, cùm intentio ſit occulta; dices conſtare ex dicto Rei, & ex præſumptionibus. Reſpondeo quòd ideo non abiurat de formali, ſed quia ex facto ipſo remanet adhuc ſuſpectus, alia abiuratio ei indici debet.

RESOL. C.

An ſi Inquiſitor cogeret reum ſine Epiſcopo ad abiurationem, talis ſic abiurans maneret ſubiectus ad pœnam relapſi?

Et quid è contra?

Et an liceat Inquiſitoribus ſuſpectum de hæreſi vehementer cogere ad abiurationem ſine Epiſcopo? Ex part. 4. tract. 8. Reſ. 49.

§.1. NEgatiuam ſententiam tenet Ferdinand. de Caſtro *in op. mor. tom. 1. tract. 4. diſp. 8. punct. 13. n. 18.* qui hanc ſententiam conatur probare ex *Clem. de hæret. §. duro.*

2. Verùm contrariam ſententiam præter Pegnam *in direct. Inquiſit. par. 3. comm. 97.* tenet Michael Zanardus *in direct. Theol. part. 2. cap. 6. queſ. 15.* vbi ſic ait: Doctores ſunt diuiſi, ita vt aliqui affirment poſſe Inquiſitores ſine Epiſcopo indicere abiurationem, & è contra tamen oppoſitum mihi cum aliis

Sup. hoc ſup. in tr. 9. Reſ. 97.

tenen

tenendum videtur, quia abiuratio quædam pœna eſt & condemnatio: ad condemnandum autem vterque requiritur, & ita credo eſſe, vſu receptum apud Inquiſitores & Epiſcopos. Si tamen coram vno illorum tantùm facta eſſet, teneret, nec eſſet repetenda, quia expreſſe non eſt aliud ſancitum. Ita Zanardus.

Sup. hoc ſignanter in Reſ. not. præſentæ.

Quoad hoc ſup. lege ex Reſ. 49. dict. §. vlt. & alterius §. eius annot.

3. Itaque contra Caſtrum, ſi de facto contingeret Inquiſitorem ſine Epiſcopo, & è contra reum ad abiurationem cogere, talis reus ſic abiurans maneret ſubiectus ſtante dicta abiuratione ad pœnam relapſi, & ita hanc ſententiam tenet etiam Farin. *de hæreſi q.*186. *n.* 79. concedo tamen non licere Inquiſitoribus ſuſpectũ de hæreſi vehementer cogere ad abiurandum ſine Epiſcopo, & ita tradit Azorius *tom.*1. *lib.*8. *cap.*18. *q.*16. Molina *de iuſt. tom.* 5. *tract.* 5. *diſp.* 28. *n.* 16. & alij; quidquid in contrarium ſentiat Campeg. *in addit. ad Zanchinum de heret. cap.* 8. *lit. E.*

RESOL. CI.

An Bulla Sixti V. contra Aſtrologiam iudiciariam obliget non ſolum in foro exteriori, ſed in foro conſcientiæ?
Et an contra ſupradictos poſſint Inquiſitores procedere? Ex p. 2. tr. 15. & Miſc. 1. Reſ. 58.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docent Doctores, quos citat & ſequitur Sanch. *in ſum. tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 38. *n.* 34. quibus ego addo Homobon. *de exam. Eccl. p.* 1. *tract.* 6. *cap.* 5. *q.* 22. Flauium Cherubinum *in compen. Bul. tom.* 2. *conſt.* 17. *Sixti V. ſchol.* 1. Peirinum *in priuil. Minim. tom.* 2. *conſtit.* 9. *Pauli V.* §. 2. *n.* 24. & Farin. *de hæreſ. q.* 181. §. 1. *n.* 59.

2. Sed contrariam ſententiam non minus probabilem docet Suarez, Valentia, & Rodriquez apud Sanch. *vbi ſup.* quibus ego addo Molfeſium *in ſum. p.* 1. *tract.* 11. *cap.* 7. *n.* 120. Nald. *in ſum. ver. Aſtrologus, n.* 4. & Raphaël de la Torre *in* 2. 2. *q.* 95. *art.* 5. *diſp.* 2. *fol. mihi* 271. Et ideò Homobonus, Peirinus, & Sanchez *loc. cit.* vocant tantùm tutiorem, & veriorem ſententiam affirmatiuã, quam ipſi tenent. Itaque ſecundùm mentem horum Doctorum, Bulla Sixti V. lata eſt pro foro externó, vnde quicquid licitum erat de iure antiquo prædicere ante dictam Bullam, & nunc etiam in foro conſciẽtiæ, ſecluſo ſcandalo, erit licitum; quæ autem verò futura cõtingentia, & quomodo erant licita prædicere ante dictam Bullam, vide Caiet. *in* 2. 2. *q.* 95. *art.* 5. Valent. *to.* 3. *diſp.* 6. *q.* 12. *punct.* 3. Delrium *diſqu. mag. lib.* 4. *c.* 3. *q.* 1. *concl.* 2. Tolet. *in ſum. lib.* 4. *c.* 15. *n.* 6. & alios. Ego autem non damnarem illum qui hæc prædiceret, ſola illa tenuiſſima coniectura, & certitudine, quia ſciri poſſunt per aſtra; verum eſt quòd his non obſtantibus, contra ſupradictos poſſunt in foro externo DD. Inquiſitores procedere. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Fillinc. *tom.* 2. *tract.* 24. *cap.* 4. *n.* 84.

Sup. hoc latè inf. in tr. 12. Reſ. 17.

RESOL. CII.

Notabilia quædam circa Bullam Sixti V. contra ſortilegos in fauorem DD. Inquiſitorũ: Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 107.

Sup. hoc inf. in tr. 12. Reſ. 10. & in to. 9. tr. 1. Reſ. 19. in fin.

§. 7. NOta primò non eſſe probandum quòd aliqui machinati ſunt prædictam Bullam non tribuere Inquiſitoribus iuriſdictionem ſuper alias ſuperſtitiones, quàm ſuper diuinationes, ſicque accipiunt Sanch. *in ſum. tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 38. *n.* 92. eſt namque contra expreſſa Bullæ verba, quæ poſſunt intelligi quod committant eam iuriſdictionem Inquiſitoribus & Ordinariis cumulatiuè, ſimultaneè tamen more aliorum delictorum, de quibus Inquiſitores cognoſcunt, ſiquidem verba tam & quàm eum ſenſum patiuntur.

2. Nota ſecundò ſpectato iure dictæ conſtitotionis Inquiſitores poſſunt & tenentur ſe intromittere in ſuperſtitionibus ſaltem ſapientibus hæreſim, etiam non manifeſtè, vt patet ex verbis Bullæ, in quibus eis ſubmittuntur omnes incantationes, & ſimiles ſuperſtitiones quæ verba ſaltem accipienda ſunt de ſuperſtitionibus ſapientibus hæreſim, etiam non manifeſtè. nam Pontifex addit, *etiamſi in pleriſque his caſibus procedere non valebant,* &c. valebant autem in omnibus ſapientibus hæreſim manifeſtè: ergo, &c.

3. Nota tertiò quòd non ſpectat ad Inquiſitores in prædictæ Bullæ terminis ſortilegiorum, &c. cognitio priuatiuè ad Ordinarios, tum quia ſemper eſt in dubio euitanda iuris correctio, tum quia dicta conſtitutio eſt odioſa Ordinariis, ergo iuriſdictio per eam Inquiſitoribus conceſſa reſtringenda eſt ad cumulatiuam, & omnia ſupradicta docet Emanuel de Valle de Moura *opuſc. de enſal. & incant. ſect.* 3. *c.* 1. *n.* 47. & vbi etiã notat quòd Suarez *de Relig. tom.* 1. *lib.* 2. *c. vlt. n.* 11. aſſerit, ſuperſtitiones puras, in quibus non eſt expreſſa ſuſpicio hæreſis, non pertinere ad Inquiſitores, etiam per Bullam Sixti V. Sed hoc, ait Emanuel, cum diſtinctione accipiendum eſt. Si enim intelligat de illis quæ aliquo modo ſpecificè, licèt non manifeſtè ſapiunt hæreſim, diſplicet ob verba Bullæ. Si autem intelligat de nullo modo ſpecificè ſapientibus, placet, licet hæ rariſſimæ ſint. Ita Emanuel *vbi ſuprà.*

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

RESOL. CIII.

An Inquiſitores per Bullam Sixti V. contra ſortilegos cognoſcant de ſortilegiis omnibus priuatiuè quoad Epiſcopos? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 119.

§. 1. DIximus *ſuprà* per Bullam Sixti V. Inquiſitores hodie cognoſcere de ſortilegiis etiam non ſapientibus hæreſim. Quæritur modò, an hæc cogitatio ſit illis tributa priuatiuè quoad Epiſcopos? & reſpondeo negatiuè cum Ioanne Franciſco Leone Epiſcopo Theleſino *in lib. de ſortilegiis cap.* 8. vbi ſic aſſerit: Ex conſtitutione Sixti V. poſſunt Inquiſitores cognoſcere de ſortilegiis, non tamen priuatiuè quoad Epiſcopos, imò cauſas ſuperſtitionum, incantationum, veneficiorum, & blaſphemiarum Epiſcopi cognoſcere, & niſi ſapiant manifeſtè hæreſim, abſque Inquiſitorum interuentu illas poſſunt decidere, definire, & terminare, per textum *in cap. accuſatus, de hæret. in* 6. Et ita cenſuit ſacra Generalis Congregatio Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis *ſub die* 21. *Decemb. ann.* 1602. Quamuis enim per dictam conſtitut. Sixti V. fuerit Inquiſitoribus attributa iuriſdictio cognoſcendi de cauſis ſortilegiorum, ſuperſtitionum, veneficiorum & incantationum, etiam quòd aliàs de præmiſſis non cognoſcerent. Non tamen fuit Ordinariis reſtricta facultas quin liberè in cauſis huiuſmodi, vt priùs, dummodo non hæreſim manifeſtè redoleant, procedere poſſint cùm id ex iuris communis diſpoſitione illis ſit attributum. Ita ille, & alij.

Sup. in Reſ. quæ hic eſt antecedens. §. Nota tertio. & lege etiam alias Reſ. eius primæ not.

RESOL. CIV.

An in dubio ſapiat ne ſortilegium hæreſim, manifeſtè poſſint Inquiſitores ſe intromittere? Ex part. 4. tract. 8. Reſ. 112.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondendum eſt ex iure nouo conſtitutionis Sixti V. Difficultas eſt de iure antiquo, per *cap. accuſatus, in* §. *ſanè.* & negatiuam ſententiam docet gloſſa *ibi*, & alij relati ab Auguſt. Barboſ. *in collect. to.* 3. *lib.* 5. *tit.* 2. *c.* 8. *n.* 24. Et ratio eſt. Verbũ

Sup. hoc inf. in tr. 12. Reſ. 10. §. 1. ante med. verſ. Si non apparet, & propè fin. verſ. Sed an.

poſſ

poſitum manifeſtè in clauſula reſtrictiua contenta in dicto §. *ſanè*, quæ, obſeruante Syluestro *ver. Hæreſis, num.*4. non poteſt intelligi de dubio, an factum ſit pertractatum, nec ne, ſed in dubio an talia ſapiant hæreſim.

2. Sed contrariam ſententiam iure, ratione, & vſu comprobatam eſſe teſtatur Simanca *in cathol. inſtit. tit.*30. *num.*2. & alij penes ipſum, quibus ego addo doctiſſimum & numquam ſatis laudatum Archiepiſcopum Bracharenſem Rodericum Acugna *in tract. de Confeſ. ſolicit. q.*5. *n.*13. & ratio eſt, quia iudex etiam delegatus cognoſcit, an ſua ſit iuriſdictio. Deinde ſi contraria opinio eſſet ſequenda, ſequeretur quòd Inquiſitorum cognitio facilè ſubuerti poſſet, aſſerente quolibet ſortilegia, vel diuinationes non ſapere manifeſtam hæreſim. Dicendum eſt igitur quòd in dubio an ſortilegia ſapiant hæreſim manifeſtè, Inquiſitores poſſunt ſe intromittere ad cognoſcendum an ſapiant manifeſtè.

RESOL. CV.

An Inquiſitores poſſint inquirere, & punire eum, qui in ſortilegiis immiſcuit Sacramenta? Ex part.4. tract.8. Reſ.13.

Sup. hoc inf. in tr.12. Reſ. 10. §. Ideo. & lege etiã ibi §. Quæro. & ſeqq. & non pigebit.

§. 1. AD quæſtionem reſpondendo Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver. Sacerdos, num.*4. docet, quòd ſortilegium in quo ſacrum oleum miſcetur, non ſapit hæreſim, niſi imploretur auxilium dæmonis ad ea, quæ de ſui natura facere non poteſt. Et hanc ſententiam tenet etiam Campegius *in addit. ad Zanchinum cap.*22. *lit.C. in ver. Inquiſitor. verſ. pro hic intelligendis, in fine.*

2. Verùm cum communi DD. ſententia hoc ſortilegium ſapere hæreſim manifeſtam dicendum eſt, & ita docet Riccius *in praxi tom.*1. *reſolut.*224. *num.*11. Delrius *in diſquiſ. mag. lib.*5. *ſect.*15. §. *Dico tertiò.* Torreblanca *de magia lib.*3. *cap.*7. *num.*14. Pegna *in direct. Inquiſ. part.*2. *quæſt.*42. *comment.*67. Genuenſ. *in praxi Archiep. cap.*18. *num.*11. Zanardus *in direct. Theol. p.*3. *cap.*64. Raphaël de la Torre *in* 2.2. *D. Thom. tom.*1. *quæſt.*96. *art.*4. *diſput.*2. & Lucerna Inquiſ. *ver. ſacramentis abuti*, vbi ſic ait: Sacramentis abuti ſapit hæreſim, & Inquiſitor poteſt punire tales abutentes, quando vtuntur Sacramento Altaris ad faciendas incantationes, vel ſortilegia, aut rebaptizando aliquem, vt dicitur in gloſſa *ver. ſaperent.* §. *ſanè, cap. accuſatus.* Idem etiam eſſet quando fierent iſta cum ſacramento Chriſmatis, aut aliquo aliorum Sacramentorum, quia faciendo mentionem de corpore & ſanguine Chriſti & de Baptiſmo, conſequens eſt, quòd etiam intelligatur de aliis Sacramentis, quia de ſimilibus ſimile eſt iudicium. Ita Bernardus Comenſis author dictæ Lucernæ, cuius ſententiam *ibi in annot.* approbat Pegna, & vt dixi, omnes communiter.

RESOL. CVI.

An Inquiſitores poſſint punire reum, qui in ſortilegiis miſcuit Sacramentalia?

Et quid, ſi admiſcerentur verba ſacra, vt Euangelium, Symbolum fidei, Pater noſter, Aue Maria, Pſalmus aliquis Dauidicus, ſeu alia verba ſacræ Scripturæ, vel ſi miſcerentur Reliquiæ Sanctorum, aut diſſoluerentur ad maleficia, &c. Ex p.4. tr.8. Reſ.14.

Sup. contento in hac Reſ. inf. in tr. 12. Reſ. 10. §. Ideo.

§. 1. NEgatiuè videtur reſpondendum ex ſententia Torreblanca, qui *in lib.*3. *de magia cap.*8. *n.*15. putat ſortilegium cum mixtione ſacramentalium non eſſe hæreticale, & citat Ghirlandum *de ſortileg. q.*10. *n.*15. *& ſeq.*

2. Sed hæc ſententia, pace viri docti, mihi diſplicet, & ideo illum impugnant communiter DD. vt Seſſe *tom.*4. *deciſ.*463. *num.*9. *&* 464. *num.*12. Bellocchius *in praxi Theol. mor. part.*2. *quæſt.*1. *num.*55. Floronus *de caſ. reſeru. part.*2. *caſ.*1. *num.*49. Zanardus *in director. Theol. p.*3. *cap.*64. Genuenſ. *in praxi Archiep. cap.*18. *n.*11. Delrius *in diſquiſ. mag. lib.*5. *ſect.*15. §. *Dico tertiò.* Pegna *in director. Inquiſ. part.*2. *quæſt.*42. *commem.*67. Scaccia *de iudic. lib.*1. *cap.*12. *n.*34 Raphaël de la Torre *in* 2.2. *D. Thomæ quæſt.*96. *art.*4. *diſp.*2. & alij communiter, aſſerentes non ſolùm eſſe ſortilegium ſapiens hæreſim manifeſtam, quando in illo adhiberentur ſacramentalia, ſed etiam quando admiſcerentur verba ſacra: vt Euangelium, Symbolum fidei, Pater noſter, Aue Maria, Pſalmus aliquis Dauidicus, aut alia verba ſacræ Scripturæ, ſeu aliæ ſanctæ Orationes, vel vti imaginibus cereis, quas vocamus Agnus Dei, vel aliis rebus ſacratis, vt veſtibus ſacerdotalibus & ſimilibus. Et ratio horum omnium eſt, quia tales ſortilegi admittentes ſupradictas res in ſuis ſortilegiis, ſignificant ſe credere huiuſmodi adhibita habere vim ad maleficiorum operationem. Vnde ex his videtur explodenda alia opinio Torreblancæ *vbi ſuprà, n.*16. aſſerentis non eſſe ſortilegium hæreticale miſcere reliquias Sanctorum, aut eas diſſoluere ad maleficia, & ideo contrariam ſententiam, & meritò, tenet Raphaël de la Torre, Zanardus & alij *vbi ſuprà*, docentes mixtionem Reliquiarum efficere ſortilegium hæreticale.

RESOL. CVII.

An Inquiſitores poſſint punire ſortilegos eos, qui præſentia, vel præterita occulta reuelant, vt furta, &c. Ex p.4. tract.8. Reſ.15.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet Simanca *in cathol. inſtit. tit.*21. *num.*15. vbi ſic ait: Illi præterea puniendi ſunt qui præſentia, vel præterita occulta reuelant, quæ ab eis tunc naturaliter ſciri non potuerunt; ea enim dæmone ſuggerente nouerunt. Hi ferè ſunt, qui diuinant, vbi ſit res aliqua furto ſubtracta, & qui eodem die, quo aliquid geſtum eſt in longè diſtantibus locis, id ipſi enunciant, ac ſi præſentes fuiſſent, qui quidem interrogandi ſunt ab Inquiſitoribus, vnde talia nouerint & confeſſi, vel conuicti coërcendi ſunt, vt ſocij dæmoniorum. Ita Simanca.

Sup. hoc inf. in tr.12. Reſ. 10. §. Sed oritur. per tot & ſeq. & in §. 1. ad med. curſim in verſ. adhuc tamen.

2. Sed aduerſùs illum inſurgit nouiſſimè Acugna *de Confeſ. ſolic. quæſt.*5. *num.*34. vbi ſic aſſerit: Diuinationes & ſortilegia per ſe ſumpta, etiamſi pactum expreſſum, vel tacitum cum dæmone interueniat ſuper his, quæ ab ipſis effici poſſunt, cuiuſmodi eſt reuelatio eorum, quæ nobis ſunt occulta non pertinent ad Inquiſitorum iuriſdictionem, ſi nulla detur aliunde admixtio hæreſis, veluti dæmonis adoratio, aut manifeſtus ſapor illius inducatur, veluti ſi conſulatur ad ea, quæ ipſe per naturam ſuam ſcire nequit. Ita ille, qui citat plures DD. quos etiam ſequitur Farinacius *de hæreſi quæſt.*181. *num.*54. quibus ego addo Sigiſmundum Scaccia *de iudic. lib.*1. *capite* 12. *num.*40.

3. Verùm, his non obſtantibus, ego adhæreo opinioni Simancæ, quia nobis omne cum dæmonibus commercium interdictum eſt, & hanc ſententiam docet etiam Bartholomæus de Spina, inſignis Theologus Dominicanus, & Magiſter ſacri Palatij, *in Apolog.*4. *contra Ponzinibium*, vbi probat, quòd abſolutè & ſine diſtinctione dicendum eſt omnem inuocatio-

Sup. hoc in §. 1. not. præterità.

nem

nem dæmonis ſapere hæreſim manifeſtam. Sed aliqui concordant ſupradictas duas opiniones pugnantes, & dicunt quòd opinio Simancæ procedit, quando dæmon inuocatur per verba deprecatiua, opinio verò contraria, quando dæmon inuocatur imperatiuè. Vide Seſſe *tom.4. deciſ.468.n.18.* & alios; ſed hæc diſtinctio mihi diſplicet, vt *ſuprà* patebit.

Sup. in Reſ. not. præteritæ, § Sed omnu: & ſeq.

RESOL. CVIII.

An pertineat ad Inquiſitores cognitio enſalmorum, & poſſint punire enſalmatores?

Et deducitur delictum enſalmorum non eſſe mixti fori reſpectu Magiſtratus ſæcularium? Ex part.4. tract.8. Reſ.122.

§. 1. ANno circiter 1613. orto dubio inter Olyſipponenſem Archiepiſcopum & Tribunal Inquiſitionis, cuinam potius vtriuſlibet incumberet cognitio & punitio enſalmatorum? Conſultus Paulus V. reſpondit in hæc verba. Seruetur ius commune. Hinc doctus Emanoel de Valle de Moura *opuſc. de incant. & enſal. ſect.3. cap.1. per totum*, probat enſalmorum cognitionem pertinere ad Inquiſitores ſaltem cumulatiuè, etiam quando non ſapiunt hæreſim manifeſtam, ſtante Conſtitutione Sixti V. Vide Hieronymum Llamas *in 3. part. methodi, cap. tit. Incantatores §. ad ſecundum*, vbi expreſsè dicit Inquiſitores eſſe iudices enſalmorum; ſed quando occurrit talis caſus, legant Inquiſitores ſupradictum authorem *loc. cit. cap.5.* qui latè tractat hanc materiam, & docet quinam enſalmi ſapiant hæreſim manifeſtè, hodiéque de iure practicato ſubdantur Inquiſitoribus.

2. Hinc deducitur contra Malleum maleficiorum *part.3. quæſt.1.* & Valentiam *tom.3. diſp.6. quæſt.13.* delictum enſalmorum non eſſe mixti fori reſpectu Magiſtratus ſæcularium, etiam quando ſaperent hæreſim manifeſtè, ſed vt diximus, pertinere ad Inquiſitores, priuatiuè ad iudicem ſæcularem, ex *cap. accuſatus, de hæret. in 6.* quod non intelligitur de ſolis formaliter hæreticis, ſed de quibuſuis etiam ſuſpectis de hæreſi, & in ſpecie quòd dictus textus comprehendat etiam dicta, vel facta hæreſim ſapientia, notat Emanuel *vbi ſuprà num.33.* vbi optimè aſſerit quòd opus, vel dictum ſuſpectum de hæreſi manifeſtè, ſauenſque operantem, vel dicentem ſuſpectum de vehementi, indubitanter reponit rem in cauſa & iudicio hæreſis.

RESOL. CIX.

An ſit licitum in abſentia infirmi vulnerati applicare eius ſanguini medicamentum, vt aſſerunt, ſympaticum?

Et an ſupradicti ſint denunciandi S. Officio?

Et an Epiſcopi, & Inquiſitores debeant videre, & attendere ad ſupra dicta medicamenta, & è ſuis Diæceſibus eliminare? Ex part.11. tract.4. & Miſc.1. Reſ.42.

Quoad hoc in to 8. tr. 2. lege doctr. Reſ. 6. per tot. & ſignāter §. vlt. in fine.

§. 1. AFfirmatiuè reſpondet nouiſſimè Ioannes Petrus de Creſcentiis *in Præſidio Romano lib.1. num.113.* vbi ſic ait: [Vn Religioſo per carità medicò certo douer'huomo ferito in teſta, applicando l'vnguento ſimpatico, o l. vitriolo Romano al ſangue vſcito dalla ferita, e curando quel tale in lontana diſtanza. Fù dubitato ſegli peccò. Il medicare in queſto modo e approuato da Medeci Eſaia Menelſnero, Gio: Erneſto Burgyrauo, Oſualdo Grollio, Deniello Becbero, Rodolfo Goclen: Vvirichio, Cardano, Schenchio, Vuechero, Baſilio Valentino Monaco, è da tutti i ſeguaci di Paracelſo, per l'inuentione di cui l'Imperatore Maſſimiliano così faceua medicare i feriti, come ſcriue Gio Battiſta Porta. *lib.8. ſua Mag. cap.14. ad fin.* & l'eruditiſſimo Loredano loda queſta inuentione nella ſua Dianea.]

2. Et paulò infra reddit rationem, probat enim; [Che le virtù occulte ſono grandi, accompagnate dalla virtù ſimpatica c'hà il vitriolo col ſangue, & il ſangue con la ferita, che ſe per eſſempio la calamita non tirà il ferro ſe non vicino; queſto, è perche forſe non hà virtu maggiore in quantità, ma quella di doppia ſimpatia nel noſtro caſo può eſſere più vigoroſa, è traſmetterſi per corpi fortiſſimi, è velociſſimi dal ſangue medicato alla ferita sì che la calamita douunque ſia, ſempre ſi volta à tramontana, ò ſia queſto, perche i monti di calamita, che ſono in quelle parti, per ſi lontano ſpatio le communichino queſta virtù ſimpatica, ò ciò venga dall'aſtro, che è altretano mille volte più lontano, e pure à ſe la volge, traſmettendole quella virtù, che la muoue. Vediamo per vna parte, che con queſta maniera di medicare ſi guariſce, dall'altra non ci è demonſtratione à conuincere che tal'effetto ſia ſopranaturale: dunque naturale haſſi à dire. mi piace la riſpoſta, che a cota l'eſperienza dà il dotiſſimo Gio: Battiſta Sitoni Fiſico Milaneſe, Scrittore inſigne di varia eruditione, il quale trattando filoſoficamente caſo *par.2. tract.8.* doppò di hauer prouato, che la ſimpatia in diſtanza ſi grande non può operare, conchiude che non già per alcuna ſopranaturalità ſuperſtitioſa ſi guariſcono cotali ferite; ma ſolo perche ſendo ferite ſemplici, y nella ſuperficie, ſono atte à guarire de ſe medeſime, quando vi s'habbia cura, che non faccian putredine, & à guarire anco più preſto, moſtra co' Medici, e Filioſofi aſſai giouare l'imaginatiua diſpoſta à muouere gli ſpiriti, mentre che l'huomo aſſicurasi douer guarire con quel ſimpatico remedio di cui tante ſperienze ogni giorno ſi veggono. E certo, che egli ſi fa ſenſa ſegni, ſenſa parole, od altra ſuperſtitioſa oſſeruatione, e perciò molti credono, che à farlo non ſia peccato, mentre in buona fede ſi fà: nè ſi preſume dolo, ò culpa in coſa che publicamente ſi fà, e ſi puol fare, *Farina. de pæn. temp. quæſt.89. num.62.* In quanto à me non coſtando di ſopranaturalità, crederei, che non foſſe peccato à farlo; poiche in dubio ſempre deueſi riputare l'effetto naturale.] Vnde ex his nouiſſimè Ludouicus Bertrandus Loth Dominicanus *in Reſol. Theolog. tract. 14. quæſt.1. art.3.* docuit probabiliter poſſe tuta conſcientia, vti his medicamentis, renunciando tamen prius omni pacto explicito & implicito cum dæmone, Quia vel eſt probabile vel ſaltem dubium an puluis ille, habeat talem virtutem, ſed quoties eſt dubium, an effectus aliquis proueniat à cauſa naturali, eo quod non conſtat, an vires cauſæ naturalis, excedat necne; cenſendum eſt potius à cauſa naturali prouenire. Ergo licet vti tali remedio ſine vllo vitio ſuperſtitionis. Ita ille, qui tamen ſubdit, ſaluo meliori iudicio.

3. Sed ego prorſus puto eſſe abſtinendum ab his medicamentis, tanquam ſuperſtitioſis, & ita docet Bonacina *tom.2. diſp.3. de leg. q.5. punct.4. n.15.* & alij penes ipſum.

4. Probatur nam interrupta ſphæra actiuitatis, non poteſt agens naturale producere ſuum effectum, vt ſi inter magnetem & ferrum interponatur paries, non poteſt amplius magnes attrahere ferrum, vel ſi inter ſolem & hæc inferiora ponantur aliqua corpora denſa, ſol non amplius poterit eoſdem effectus producere, quos modo producit, ergo etiam in noſtro caſu, ſi daremus ſphæram actiuitatis huius remedij applicati panno lineo, ſe protendere vſque ad infirmum

diſtan

diſtantem, nihilominus fatendum eſt huiuſmodi, ſphæram, & contactum virtualem interrumpi per multa obiecta interpoſita, vt per multos parietes, in quibus clauſi detinentur panni linei, quibus remedium applicatur; conſequenter dicendum eſt huiuſmodi effectum viribus naturæ fieri non poſſe.

5. Deinde omnis effectus vel eſt à cauſis naturalibus, vel à Deo, vel à malo ſpiritu, ſed hic effectus ſanitatis non eſt à cauſa naturali, vt probatum eſt cùm nulla virtus naturalis agat in diſtans, ſed per contactum: neque poſſe dici eſſe à Deo, quia quando non conſtat ex ſcriptura, vel ex Eccleſiæ traditione aliquem effectum eſſe à Deo, non debemus illum Deo tribuere: ergo erit à malo ſpiritu.

6. Item probatur, quia ſi hoc remedium applicatum panno lineo, vel enſi, vel ligno intincto ſanguine naturaliter prodeſſet ad ſananda vulnera in tanta diſtantia, ſequeretur etiam venenum, vel quid ſimile noxiũ, & lethiferum applicatum eidem panno lineo nocere vulneri, cum par videatur vtriuſque ratio; ſed conſequens eſt falſum: ergo & antecedens.

7. Et tandem, quia ſi huiuſmodi effectus naturaliter producitur ab hoc remedio, maximè quia eſt aliqua ſimpathia, & conformitas inter remedium, & effectum; ſed hoc dici non poteſt, quia effectus ſanitatis data quauis ſimpathia eſt effectus realis: ergo neceſſario fieri debet per aliquam actionem; actio autem non poteſt dari naturaliter in tanta diſtantia, cum non intercedat contactus, & impediatur ſphæra actiuitatis.

8. Vnde patet reſponſio ad ea, quæ adduxit Creſcentius *vbi ſuprà* ad auctoritatem Maximiliani Imperatoris, qui ſimili remedio vtebatur ad ſanandos vulneratos etiam abſentes, vt refert Ioannes Bapriſta Porta *in ſua magia l.8. cap.14. ad fin. fol.*162. quod remedium appellabatur vnguentum armarium, eò quod applicaretur enſi, quo infirmus ſauciatus, & vulneratus fuerat; ergo videtur remedium naturale, & permittendum.

9. Reſpondeo primo cum Bonacina *vbi ſuprà*, Maximilianum Imperatorem fortaſſe non vſum fuiſſe illo remedio in ea diſtantia, in qua adhibetur id de quo nos quærimus.

10. Reſpondeo ſecundò, illud exemplum pati eaſdem difficultates, quas patitur caſus à nobis propoſitus, præſertim cùm actor illius vnguenti armarij fuerit Paracelſus, qui fuit auctor damnatus; afferre autem inconueniens, non eſt ſoluere difficultatem.

11. Addo, illud remedium non approbari à Porta, ſicut ab ipſo cætera conſueuerunt approbari, quod indicium eſt alienus ſuperſtitionis.

12. Dicendum eſt igitur ad actionem quamlibet prærequiri neceſſario contactum, vt ex pluribus probat Paulus Areſius noſtræ Religionis ornamentum *de generat. lib.1. diſp.5. q.41. ſect.7. qui ad 16. argum.* ex allata doctrina damnat tanquam procedentem ex arte Dæmonum, curationem illam circa abſentem cum panno eius ſanguine intincto. Et ideo Hermanus Buſembaum *in medulla Theol. mor. lib.3. tract.1. dub.4.* damnat tanquam ſuperſtitioſum, ſi vnguento armario quo gladius mungitur, abſens curetur. Immò aliqui putant, ſupradictus eſſe denunciandos in Sancto Officio: Vide Bonacinam, *vbi ſuprà numero* 19. diſtinguentem.

13. Nec obſtat ſuperius dictis, quod in caſu dubij, non eſt aliquis damnandus ſuperſtitionis, vt docet D. Thomas 2.2. *quæſt* 60. *art.4.* & in re præſenti de ſuperſtitione Suar. *lib.2. de ſuperſtit. cap.15. num.*24. Leſſius *lib.2. cap.43. n.*61. Sayrus *lib.4. clau. reg. cap.6. num.4.* Bonacina *in primum præceptum Decalogi diſp.3. quæſt.5. punct.4. num.9. §. Verum quando dubitatur*; & alij apud ipſos: quia reuera plurima ſunt, quæ contingunt ex virtute naturali, & tamen à viris etiam doctis, non ſatis intelliguntur quomodo contingant, vt videre eſt apud S. Auguſtinum. *libro* 14. *de ciuit. cap.*24. *& libro* 21. *capit.*5. *& 7. tomo* 5. & apud Ariſtotelem *libro de admirandis auditionibus*, & apud Plinium *libro* 7. ferè per totum, & apud Franciſcum Victoriam, *de Magia quæſt.3. numero* 8. qui multa huiuſmodi recenſent, ac proinde neque ex eo, quod non ſatis conſtet, quomodo hoc, aut illud poſſit contingere naturaliter, eſt abſolutè iudicandum, non poſſe contingere.

14. Reſpondeo enim, nos non verſari in caſu dubio, ſed certo & veriſſimo, agens enim non poteſt agere in diſtans; ita vt contrarium aſſerere eſſet contra fidem ſecundùm Molinam *in 1. part.* quod probat ex ſacra Scriptura, & ideò dixit Dauid, Deum eſſe vbique ex eius operatione, inquit enim, *Si aſcendero in Cœlum, tu illic es, &c.* & rationem ſubdit, *Etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.* Ex S. Paul Act. 7. eodem modo argumentatur ita loquens, *quamuis non longè ſit ab vnoquoque noſtrum, in ipſo enim viuimus, mouemur, & ſumus.*

15. Sed hanc cenſuram Molinæ impugnat Areſius *vbi ſup. ſect.*2. qui tamen, vt diximus firmat pro communi, & vera ſententia, quod ad quamlibet operationem requiritur contactus, *& ſect.*7. reſpondet ad argumenta, quæ ex quibuſdam experientiis videntur contrariæ ſententiæ fauere.

16. Ideò Epiſcopi, & Inquiſitores videant ſupradicta medicamenta, vt vocant ſimpatica, è ſuis Diœceſibus eliminare: ex his mihi non placet modum ſanandi iteritiam, vulgò Zafaram, mingendo in herbam, vel cum lotio menſurando infirmi corporis ſtaturam, illudque diuidendo, &c. hoc enim pacto dabitur actio in diſtans, niſi fortè dicas herbam illam, Macrobium vocant, excitatam lotione, emittere aliquam virtutem in corpus infirmi per aërem diffuſam: quod non eſt incredibile. Ita Tancred. *vbi infra num.*21.

17. Nota etiam obiter pro curioſis, quod Delrio *lib.1. diſquiſ. cap.3. q.4.* & Baldel. *tom.2. diſp.15. n.*24. non putat eſſe ſuperſtitionem illam, quam putantur habere in Flandria quotquot ſunt nati in die paraſceues, vt ſuo contactu ſanent à febribus, & quotquot ſunt nati ſeptimi maſculi ex legitimo matrimonio, nullo fœmineo fœtu intercedente & Reges Francorum, vt ſanent ſtrumoſos: Nam illis ait concedi virtutem in honorem diei, & propter ſanctitatem myſterij quod tunc recolitur, & aliis in honorem matrimonij, & Regibus Francis omnino competere ex virtute diuina; Vide etiam doctiſſimum, & amiciſſimum Patrem Tancred. *de Relig. tract.2. lib.2. diſp.7. quæſt.6. num.*23.

RESOL. CX.

An ſoli Inquiſitores poſſint in cauſis lamiarum procedere?

Et an Inquiſitores ſimul cum Epiſcopo in cauſis hæreticorum contra lamias, & ſtriges debeant procedere? Ex p.4. tr.8. Reſ.120.

§.1. AD hoc dubium reſpondet Franciſcus Pegna *in Paralipomena, ad tract. de ſtrigibus Bernardi Comenſis*, vbi ſic ait: Si quæras an ſoli Inquiſitores in cauſis lamiarum procedere poſſint, ſecus ac fiat in cauſis hæreticorum, vt *in cap. per hoc, de hæret. in 6. Extrauag. ex eo, de hæret. Clem. 1. de hæret.* reſpondebo tutius quidem eſſe ac decentius vt Inquiſitores perinde in cauſis lamiarum ac in cauſis hæreticorũ procedant,

&

& proceſſus conficiant requiſitis Diæceſanis ſecundùm iuris diſpoſitionem *in locis proximè cit.* nihilominus tamen ſi ſoli velint procedere, id quidem facere poſſunt, & quod ſoli procedentes fecerint ac decreuerint ſiue condemnando, ſiue abſoluendo, id validum erit, ſicut conſtat ex Conſtit. Alexandri VI. directa ad Angelum de Verona Inquiſitorem, cuius tenorem ponit per extenſum Pegna *loco citato*.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare quod praxis S. Inquiſitionis Hiſpaniæ obſeruat vt Inquiſitores ſimul cum Epiſcopo in cauſis hæreticorum contra lamias & ſtriges procedant.

RESOL. CXI.

An Inquiſitores propter cædes infantium debeant tradere ſtriges, & lamias iudicibus ſæcularibus?

Et an ſi lamiæ, & ſtriges, vulgo dictæ Bruxas, *ſe ſpontè detulerint, etiam ſi à noſtra fide aberraſſent, & ex animo apoſtataſſent, admittantur ad reconciliationem, etiam bis, & ter; neque earum bona confiſcentur, neque habitus pœnitentialis eis imponatur?* Ex part. 4. tract. 8. Reſ. 118.

§. 1. Videtur affirmatiuè reſpondendum, ex authoritate Ambroſij de Vignate *quæſt. de ſtrigibus, art. 2. §. ſi verò dicunt*, &c.

2. Sed contrariam ſententiam, & meritò, tenet doctus Pegna *in ſuis notis ad ſupradictum Ambroſium de Vignate loc. cit.* vbi adducit verba Pet. Duſini Generalis Inquiſitionis Aſſeſſoris, & S. Pœnitentiariæ Datarij, ſic aſſerentis: Quamuis Autor Mallei maleficarum, & Syluest. teneãt, lamias ob infanticidia etiam in primo lapſu tradi poſſe curiæ ſæculari, & ita aliquando obſeruatum ſit in certis Inquiſitionibus particularibus, & præſertim Pedemontanis, vbi multum inualuit hæc peſtis: non conſueuit tamen hoc S. Officium illas tradere, nec aliter punire, quàm ſacri canones puniri mandent Apoſtatas à fide Chriſt. Si tamen iudex ſæcularis illas priùs Officio Inquiſitionis conſignaſſet, ſuſpenſa aliorum criminum cognitione, expedita hæreſis cauſa S. Officium debet ac ſolet eidem iudici illas reſtituere, de quo extat etiam particularis Conſtitutio Pij V.

3. Obſeruatum eſt etiam aliquando quòd propter frequentiam homicidiorum, & aliquas circumſtantias aggrauantes, lamiæ facta abiuratione, conſignantur de mandato Sanctiſſimi iudici ſæculari, qui proceſſum format de nouo ſuper eiſdem homicidiis, vt quas repererit culpabiles, puniat ſecundùm leges. Ita Duſinus, Pegna & ego.

Vide etiam eumdem Pegnam *in Paralipomen. ad tract. de ſtrigibus Bernardi Comenſis.*

4. Notandum eſt etiam hîc obiter quòd ſi lamiæ & ſtriges vulgò dictæ *Bruxas*, ſe ſpontè detulerint, etiãſi à noſtra fide aberraſsẽt, & ex animo apoſtataſſent, admittuntur ad reconciliationem, neque eorum bona confiſcantur, neque habitus pœnitentialis eis imponitur, & ſi hæ poſt abiurationem relabantur in Inquiſitione Hiſpaniæ, admittuntur ad reconciliationem bis, & ter, teſte Caſtro Palao *tom. 1. tract. 4. diſp. 8. punct. 16. §. 5. n. 3.* qui citat Inſtructionem Madrilian. *an. 1613. n. 14.*

RESOL. CXII.

An Inquiſitores poſſint punire Ægyptianas, vulgo dictas Zingaræ, *quæ bonam, aut malam fortunam, vt ipſi aſſerunt, diuinant?* Ex part. 4. tr. 8. Reſ. 128.

§. 1. De hac viliſſima gente eruditè, vt ſemper ſolet, pertractat Franciſcus Ferdin. de Corduba *in didaſcal. cap. 50. per tot.* vbi notat Carolum V. in Germania, & Ferdinandum Regem in Hiſpania iuſſiſſe hanc gentem ab iſtis Regnis abire, & ſupradictas fœminas, vel viros poſſe Inquiſitores punire, docet Villadiego *in polit. cap. 5. §. 20. n. 30.* vbi ſic ait: [Los Inquiſidores caſtigan à las Gitanas que dizen la buena ventura.] Ita ille, & ego.

RESOL. CXIII.

An Inquiſitores habeant poteſtatem erga exemptos quo ad corpora, imagines, tabellas, &c. quæ in locis publicis, ſeu priuatis apponuntur?

Et ſi Religioſi tranſgreſſores fuerint, an priuentur voce actiua, & paſſiua, &c. Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 127.

§. 1. Reſpondeo affirmatiuè ex Conſtit. Vrban. VIII. *die 2. Octobris 1625.* vbi in fine ſic habetur. Vt autẽm præmiſſa diligentius obſeruentur, tam Ordinariis, quàm hæreticæ prauitatis Inquiſitoribus diſtrictè præcipimus, vt in ſua quiſque diœceſi, vel prouincia ſedulò peruigilet, ne ſine approbationibus prædictis imagines cum memoratis ſignis exponantur, aut miracula, reuelationes, ac beneficia prædicta publicentur, aliaue contra ſuperiùs diſpoſita fiant. Tranſgreſſores verò ſi Regulares fuerint, priuationis vocis actiuæ & paſſiuæ, &c. Hanc conſtitutionem inuenies apud Tamburinum *de iure Abbatum tom. 1. diſp. 15. q. 7. n. 53.* vbi, ponit dicti Vrbani VIII. declarationem ſupradictæ conſtitutionis.

RESOL. CXIV.

An Inquiſitores poſſint examinare reuelationes mulierculularum, & aliorum? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 125.

§. 1. Reſpondeo affirmatiuè: vnde Emanuel de Valle de Moura *in opuſc. 2. de incant & enſal. ſect. 2. c. 3. n. 19.* ſic ait: De reuelationibus mulierculularum ſuſpectiſſimè loquuntur authores, tanquam multis mirandiſque hypocriſis, & fictionis earum exemplis èdocti, & Ricard. de S. Victore eas ſubiicit Inquiſitionis officio. Ita ille, & ante illum Simanca *in cathol. inſtit. tit. 21. n. 25. & 29.* quando verò dictæ reuelationes examinandæ erunt per DD. Inquiſitores, videant Raphaël. de la Torre *in 2. 2. D. Th. tom. 2. q. 95. art. 2. diſp. 3. per tot.* vbi latiſſimè & doctè, vt ſemper ſolet, hanc materiam pertractat, & dat regulas ad cognoſcendum, quando reuelationes ſunt à Deo, vel à dæmone.

RESOL. CXV.

An Inquiſitores poſſint prohibere, ne filij hæreticorum exerceant officia publica?

Et an filij hæreticorum inhabiles ſint ad beneficia Eccleſiaſtica recipienda, ita vt hæc inhabilitas ipſo iure incurratur, & collatio beneficij illis facta irrita ſit?

Idem dicendum eſt quoad penſiones. Ex part. 4. tract. 8. Reſ. 73.

§. 1. Reſpondeo ex *cap. quicumque, & c. ſtatut. de hæret. in 6.* quòd filij hæreticorum efficiuntur inhabiles ad officia publica, qualia ſunt Magiſtratus, prætoriatus, notoriatus, &c. ita docet Suarez *de fide diſput. 24. ſect. vlt. n. 6.* & alij. Vnde in inſtruct. Valliſolit. *an. 1488. n. 11.* ſic habetur. [Los Inquiſidores en ſus partidos, y lugares tengan mucha diligencia, manden, y pongan grandes penas, y cenſuras que los hijos y nietos de los hereges condenados no tengan ni vſen oficios

ficios publicos, ni ſean Iuezes, alcaydes, regidores, Iurados, Mayordomos, Maeſtreſalas, peſadores, publicos Mercaderes, ni Notarios, eſcriuanos publicos, Abogados, Procuradores, Secretarios, Contadores, Cancelleros, Theſoreros, Medicos, Cirujanos, Sangradores, Boticarios, ni corredores, cambiadores, fieles cogedores, ni arrendadores de rentas algunas, ni otros ſemejantes oficios que publicos ſean o dezir ſe puedan ni vſen de los dichos oficios por ſi, ni por otra perſona, ni ſo otro color alguno, ny traygan ſobre ſi, ni en ſus, atauios veſtiduras, y coſas que ſean inſignias de alguna dignidad, o milicia Eccleſiaſtica, o ſeglar.] Sic ibi.

2. Et aduerte, quòd quoties dubitatur quod nomine publici officij intelligatur, à quo hæretici, & eorum deſcendentes excluduntur ad Inquiſitores, vel ad eos vna cum Epiſcopo id pertinebit declarare, vt docet Pegna *in direct. par. 3. comm.* 8. & Narbona *in recop. lib. 4. tit. 1. leg.* 10. *gloſ.* 20. *num.* 108.

3. Notandum eſt etiam hic à fortiori, ſupradictos filios hæreticorum inhabiles eſſe ad beneficia Eccleſiaſtica recipienda, ita vt hæc inhabilitas ipſo iure incurratur, & collatio beneficij illis facta irrita ſit, vt habetur expreſsè *in cap.* 2. *de hæret. in* 6. Vide Ricciullum *de iure perſonar. &c. lib.* 5. *cap.* 29. *num.* 2. Sanctarellum *de hæreſi cap.* 35. *dub.* 22. *n.* 21. Pegnam *in direct. Inquiſit. par.* 3. *comm.* 63. Rojas *de hæret. p.* 2. *n.* 336. *& ſeq.* Simancam *in cathol. inſtit. tit.* 9. *&* 29. & alios penes ipſos, & hæc inhabilitas procedit non ſolùm, vt dictum eſt, in ordine ad beneficia obtinenda, ſed etiam quoad penſiones, vt notat Garſias *de benef. tom.* 2. *p.* 11. *cap.* 10. §. 1. *n.* 74. Sanchez *in ſumma tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 28. *n.* 35. *&* 36. & alij *locis cit.* præcipuè Ricciullus. Sed ex his oritur magna quæſtio; ideo quæro,

RESOL. CXVI.

An Inquiſitores poſſint punire ſupradictis pœnis filios natos ante hæreſim parentum? Ex part. 4. tract. 8. Reſ. 74.

§. 1. NEgatiuè reſpondent Doctores, quos citat & ſequitur Sanchez *in ſum. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 27. *n.* 14. quibus addo Torreblancam *de magia lib.* 3. *c.* 12. *n.* 48. & Sanctarellum *de hæreſi cap.* 34. *dub.* 2. *num.* 11. *in fine.*

2. Mihi verò magis placet affirmatiua ſententia, quam tuentur Doctores, quos citat & ſequitur Barboſa *in collect. tom.* 3. *lib.* 5. *tit.* 2. *cap.* 15. *n.* 3. & Ricciull. *tract. de iure perſonar. &c. lib.* 5. *cap.* 30. *n.* 27. vbi ita teſtantur determinaſſe ſacram Rotam Romanam *in vna Conchena penſionis 6. Martij* 1598. coram Peregrino. Vide etiam Suarez *de fide diſp.* 43. *ſect.* 3. *n.* 2. Azorium *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 13. *poſt q.* 8. *& tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 4. *q.* 5. Toletum *lib.* 1. *cap.* 69. *num.* 4. Rojas *de hæret. p.* 2. *n.* 336. *& ſingul.* 68. *n.* 3. Pegnam *in direct. p.* 3. *comm.* 163. & alios penes ipſos. Ratio eſt, quia pœna Infamiæ, priuationis officiorum & beneficiorum, &c. in caſu noſtro imponitur filiis in ſupplicium parentum, vt ſic puniri à peccato auertantur, ex gloſſ. *in Extrau. vnica Ioannis XXII. de pœnis* §. *filij eius, ver. quomodolibet.* Sed hæc ratio militat etiam in filiis natis ante delictū: ergo, &c. Igitur in noſtro caſu filij puniuntur odio parentis, *l. quiſquis, C. ad leg. Iuliam maieſtatis, cap.* 2. §. *credentes de hæret. in* 6. cùm in filiorum perſona acrius pater torqueatur, quàm in propria, *l. iſti, quidem, ff. de eo quod met. cauſ.* Ergo multò magis debent dictæ pœnæ habere locum in filiis hæreticorum natis ante delictum, quàm in aliis, cùm maior ſit afflictio videri filium adultum, ſæpè etiam bonis ditatum, & in dignitate conſtitutum, gradu deiici, quàm filios infantes. Adde quòd contingere poſſit vt poſt delictum hæreticus filios non ſuſcipiat. Hæc Ricciullus *vbi ſuprà.*

RESOL. CXVII.

An Inquiſitores poſſint punire ſupradictis pœnis filios hæreticorum, qui licet traditi fuerint Curiæ ſæculari, eos pœnituit, & mortui ſunt Catholici?

Et an filij, reuelantes ſpontè hæreſim parentum non contrahant pœnas ſtatutas contra filios hæreticorum, etiamſi eſſent geniti poſt delictum patris?

Et quid eſt dicendum, quando illorum parentes non fuerunt condemnati tanquam hæretici, ſed ſolùm tanquam ſuſpecti de hæreſi? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 75.

§. 1. NEgatiuè videtur reſpondendum, quia ſupradicti filij hæreticorum non incurrunt in pœnas impoſitas filiis hæreticorum *in cap. ſtatut. de hæret. in* 6. vt tradunt Surdus *conſ.* 346. *n.* 24. Toletus *lib.* 1. *cap.* 69. *n.* 3. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 5. *n.* 4. Repertor. Inquiſit. *ver. filij,* §. *nunc,* & alij, & ita teſte Cantera, fuiſſe deciſum in Inquiſitione Conchenſi teſtatur Ricciullus *vbi infrà.*

2. Sed his non obſtantibus ego puto affirmatiuam ſententiam tenendam eſſe, quam tuetur Ricciullus *de iure perſonarum, &c. lib.* 5. *cap.* 30. *n.* 32. *& ſeq.* Sanctarellus *de hæreſi, cap.* 34. *dub.* 2. *num.* 17. Pegna *in direct. par.* 3. *quæſt.* 15. Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 29. *num.* 17. Decianus *in tract. crim. lib.* 5. *cap.* 45. *num.* 3. Paramus *de orig. Inquiſit. lib.* 3. *quæſt.* 9. *num.* 209. Azorius *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 13. *quæſt.* 8. *& tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 4. *quæſ.* 3. Burſatus *lib.* 3. *conſil.* 289. *num.* 16. *& ſeq.* Aula *de cenſ. part.* 7. *diſp.* 4. *dub.* 3. Suarez *in* 3. *part. tom.* 5. *diſp.* 45. *ſect.* 3. *num.* 4. & alij penes ipſos. Ratio eſt, quia *in dicto cap. ſtatutum,* ne filij incurrant in pœnas parentum hæreticorum duo requiruntur, nempe quòd pater fuerit emendatus, & reincorporatus Eccleſiæ vnitati, ac relapſus ſupradictus non poteſt dici reincorporatus, quia Eccleſia denegat illi audientiam, *cap. ſuper eo, eodem tit.* ergo, &c. Igitur tunc dicuntur hæretici reincorporati Eccleſiæ, cùm per abſolutionem ſolemnem & iuridicam Eccleſiæ reincorporantur, & admittuntur ad pœnitentiam iuridicè implendam, & non traduntur brachio ſæculari, vt docet Geminianus *in cap. ſtatutum, de hæret. in* 6. *n.* 5. & Archidiaconus *in cap. accuſatus, eodem tit. n.* 7. & quamuis tales relapſi ſint abſoluti in ſacramento Confeſſionis, talis abſolutio valet tantùm quoad forum interius, & vt poſſint recipere Euchariſtiam, vt notat gloſſa *in cap. ſuper eo, de hæret. in* 6. *ver. deneganda.* Azor. *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 14. *q.* 7. Paramus *vbi ſuprà,* & Decianus *lib.* 5. *cap.* 56. *num.* 7.

3. Notandum eſt tamen hîc obiter quòd filij ſpontè reuelantes hæreſim parentum, non contrahunt pœnas ſtatutas contra filios hæreticorum, etiamſi eſſent geniti poſt delictum patris, vt patet ex *cap. vt Inquiſitionis, de hæret. in* 6. & tradunt Pegna *in direct. par.* 2. *comm.* 15. Rojas *ſingul.* 12. *n.* 5. Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 29. *num.* 46. *& ſeq.* Tabiena *ver. hæretic. num.* 6. Armilla *ver. hæreſis, num.* 5. Caſtrus *de hæretic. punie. lib.* 2. *cap.* 26. & alij, & hoc è fortiori dicendum eſt, quando illorum parentes non fuerunt condemnati tanquam hæretici, ſed ſolùm tanquam ſuſpecti de hæreſi, vt obſeruat Decianus *in tract. crim. lib.* 5. *c.* 45. *num.* 5. Zanchinus *de hæret. cap.* 28. *numero* 3. Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. filij, numero* 4. & alij.

RESOL. CXVIII.

An Inquiſitores poſſint punire filios hæreticorum beneficiis obtentis ante illorum hæreſim?

Et an pœna ſupradicta in ſuperioribus Reſolutionibus habeant locum etiam in filiis illegitimis, ſpuriis, vel adoptiuis: Ex p.4. tr.8. Reſ.76.

§.1. AFfirmatiuè reſpondet Tabiena *ver. hæret. n.6.* Guttierrez *in qq. canon. lib.2. cap. vlt. n.38.* & Caſtaldus *tract. de Imper. q.118. n.13.* Graſſius *in deciſ. lib.2. cap.11. num.11.* Geminianus *in cap. vt commiſſi, §. prouidendi, de hæret. in 6. n.4.* & *ibi* Domin. *n.4.* Io. Monachus ante *n.1.* Francus *in cap. felicis, n.6. de pœnis in 6.* Flamin. *de reſignat. benef. lib.3. q.1. n.34* Peregrin. *de iure fiſci lib.3. tit.10. n.2.* Garzias *de benef. tom.1. part.11. cap.10. n.72. & ſeq.* Decianus *in tract. crim. lib.5. c.20. n.5. & cap.45. n.6.* Gundiſſaluus *de hæret. q.23. n.2.* & alij penes ipſos. Vnde Inquiſitores proferunt ſententiam condemnantem hæreticos, & eorum filios, & efficientem eos inhabiles ad habendum, tenendum, & poſſidendum dignitates, beneficia, & officia, tam Eccleſiaſtica quàm ſæcularia, quæ verba, vt patet, aptè quidem comprehendunt tam beneficia obtinenda, quam obtenta.

2. Verùm contraria ſententia eſt communis nempè Clericos priuari ob hæreſim parentum ipſo iure beneficiis obtentis, poſtquam eorum parentes in hæreſim inciderunt, non autem beneficiis acquiſitis ante illorum hæreſim, & ita tenet Zecchius *in ſum. tom.1. tit. de fide, cap.11. n.16.* Paramus *de orig. Inquiſ. lib.3. q.8. n.203. & ſeq.* Toletus *lib.1. cap.63. num.4.* Ledeſma *in ſumma tom.2. tract.1. cap.6. concl.17. diffic.2.* Azor. *to.1. lib.8. cap.13. q.8.* Suarez *de fide diſp.24. ſect.3. num.5.* Clarus *lib.5. §. hæreſis, n.6.* Otolora *de nobil. p.4. cap.9. n.9.* Hojeda *de incompatib. benef. cap.15. n.100.* Simanca *in cathol. inſtit. tit.29. n.20. & in enchir. tit.63. n.9.* Surdus *conſ.385. n.5.* & ita determinaſſe Clem. VIII. conſultis Cardinalibus S. Officij teſtatur Anton. Ricciull. *de iure perſonarum. & lib.5. c.19. in fine.* Et ratio eſt, quia nullo iure habetur eos priuari beneficiis obtentis ante parentum hæreſim: ergo hæc pœna ſine textu expreſſo non eſt imponenda.

3. Ad ſententiam verò, quam ferunt Inquiſitores, reſpondeo illos in condemnandis hæreticis vti ea formula ordinaria, in qua nihil certi de hoc eſt ſtatutum, nec voluerunt definire. Vnde remanet diſcutienda diſputatio à Theologis & Iuriſperitis.

4. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Io. Rojas *ſingul.24. & ſingul.66. n.3.* Rebuffum *in praxi de modis mittendis beneficiis, n.25.* Repertor. Inquiſit. *ver. filij. verſ. nunc quæritur.* Maiolum *de irregul. lib.5. c.47. n.6.* Azeuedum *in recopil. lib.8. tit.3. leg.1. n.204.* Couarr. *lib.2. var. cap.8. n.4.* Pegnam *in direct. par.4. comment.163.*

5. Notandum eſt etiam hic obiter quòd non exigitur ſententia condemnans parentes hæreticos, vt filij ac nepotes incurrant pœnas irregularitatis & inhabilitatis ad beneficia, ſed ſatis eſt, ſi vel per euidentiam facti, vel per propriam confeſſionem parentum in iudicio conſtet parentes fuiſſe hæreticos, vel fautores, defenſores, aut receptores hæreticorum. Et ita docet Sanctarell. *de hæreſ. cap.34. dub.2. n.13.* Suarez *de cenſ. diſp.43. ſect.3. num.2.* Sayros *de cenſ. lib.6. cap.10. numer.40.* Sanchez *in ſumma tom.1. lib.2. cap.27. n.28.* & alij.

6. Nota etiam quòd pœnæ ſupradictæ in ſuperioribus reſolutionibus habent locum etiam in filiis illegitimis & ſpuriis, vt docet Surdus *conſ.386. n.6.* Io. Andreas *in cap. ſtatutum, de hæret. in 6. n.4.* Ancharan. *n.2.* Francus *n.4.* Geminianus *n.4.* Suar. *loco cit. n.11.* Menochius *de præſumpt. lib.5. præſump.33. n.11.* Graſſius *in deciſ. lib.2. cap.11. n.19.* & Ricciullus *de iure perſonar. &c. lib.5. cap.30.* vbi diſputat quid dicendum de filiis adoptiuis.

RESOL. CXIX.

An Inquiſitores teneantur dare filiis hæreticorum ex bonis confiſcatis dotes, vel alia alimenta? Ex part.4. tract.8. Reſ.45.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam tenet Torreblan. *de magia lib.3. c.11. n.46. & 47.* Surd. *conſ.386. n.8.* Plotus inter conſilia criminalia, Ziletti *lib.1. conſ.130. n.83.* Socinus *lib.1. conſ.30. n.3.* & alij. Sup. hoc in tom. 2. tr.6. ex lata doct. Reſ. 48. curſim in §. Licet filiabus Hæretici.

2. Verùm negatiuam opinionem docet Gabriel Quemada *in qq. fiſcalib. q.24. n.12.* & Sanchez *in ſum. lib.2. cap.16. n.26.* vbi ſic ait: Quando ob hæreſim publicantur bona alicuius, non tenetur fiſcus filios alere, ſed omnia protſus parentum bona publicantur, nullis alimentis reſeruatis, quod quidem ob huius criminis atrocitatem iuſtiſſimè fit. Nam etſi parentes adſtringātur iure naturali ad filios alendos, non ob id impeditur quin illis integrum ſit bona omnia hypothecæ alicui ſubiicere per contractū, ac ſæpè à creditoribus omnia vſurpantur, non deductis filiorum alimentis: ergo à fortiori id poterunt per delictum, prior enim obligatio ex propria parentum voluntate oritur, poſterior verò ex legis præſcripto, ob bonum commune, vt tam atrocis ſupplicij timore arceantur parentes ab hoc delicto patrando. Ita Sanchez, & ante illum Doctores, quos ad ſatietatem adducit Antonius Ricciullus *tract. de iure perſonar. lib.5. cap.40. n.1.* qui optimè hanc quæſtionem pertractat, adi illum & non pigebit.

3. Non reticeam tamen hic adnotare, quod in noſtra Hiſpania circa hoc obſeruatur id, quod præcipitur in Inſtruct. Hiſpal. quam affert Gabriel Quemada *in qq. fiſcalib. q.24. n.11.* vbi ſic habetur. [Si de los hereges quedaren algunos hijos o hijas de menor edad, que no ſean caſados los Inquiſidores prouean y den orden que los dichos huerfanos ſean encomendados à perſonas honeſtas, y Chriſtianos viejos Catholicos, ò à perſonas Religioſas que los crien y ſoſtengan.] Sic ibi. Vnde Pegna *in direct. Inquiſ. part.2. comment.9.* ita aſſerit: Inquiſitores pueris, & puellis hæreticorum damnatorum prouidebunt ex miſericordia, ita vt rationem habeant ſexus, & ætatis, nam maſculos iam corpore validos alicui arti mechanicæ iubebunt addici; fœminas ab quibus honeſtis matronis aſſignabunt, vt eis famulentur, & ab eis in fide inſtruantur, cæteris quibus per ætatem, aut incommodam valetudinem laborare non licet. tenuia alimenta ex paternis bonis ex ſola miſericordia ſubminiſtrabunt. Ita Pegna. & ante illum Simanca *in Cathol. inſtit. tit.29. num.12.*

RESOL. CXX.

An per fiſcum, & Inquiſitores poſſint publicari bona Maioratus, & fideicommiſſi hæreticorum?

Et an durante vita poſſeſſoris, commoditates fructuum pertineant ad fiſcum, vel ad ſequentes vocatos?

Et an veniat in confiſcatione Maioratus, quando illius Inſtitutor deliquit? Ex p.4. tr.8. Reſ.60.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Azor. *tom.1. lib.8. cap.12. queſt.13.* & Simanca *in cathol. inſtit. tit.13. à num.252. vſque ad num.273.* Verùm aduerſùs illos contrariam opinionem nouiſſimè docet

Ferdinandus à Caſtro *in oper. moral. tom.1. tract.4.q.5. punct.6.num.8.* Cui ego addo Antonium Sanctarellum *de hæreſi cap.18. dub.2. num.8.* Antonium Ricciullum *tract. de iure perſonarum lib.5. cap.32. num.65. & ſeq.* & Suarez *de fide diſp.22. ſect.5. num.12.*

2. Dico igitur primò quòd in crimine hæreſis non confiſcatur Maioratus, quando inſtitutus eſt non ſolùm ex propriis bonis, ſed etiam ex bonis à Rege donatis, dummodo in facultate Regia, qua fuit Maioratus inſtitutus, non caueatur, vt tranſeat ad fiſcum.

3. Dico ſecundò quòd bona fideicommiſſo ſubiecta, vel alienari prohibita, non cadunt ſub confiſcatione caſu quo teſtator prohibuerit alienationem in fauorem alterius à delinquente, & quando alienatio perpetua eſt, non pro vita tantùm delinquentis, niſi teſtator alienationem etiam pro vita delinquentis prohibuerit. Verùm licèt hæc omnia ſint vera, notandum eſt tamen quòd hæretiens delinquens poteſt fideicommiſſum retinere quouſque per ſententiam declaretur. Ita Vaſquez *in 1.2. diſput. 169. cap.4.* & Sanchez *in ſumm. tom.1. lib.1. cap.18. num.30.* Sed circa præſentem quæſtionem præter Doctores citatos vide Molinam Iuriſconſultum & Theologum, hunc *de iuſt. tom. 3. diſput.657. num.3.* illum *de primogen. lib.4. cap. vlt. num.31.* Mieres *de Maiorat. part.4. quæſt.23. n... & ſeq.*

4. Non deſinam etiam hîc adnotare quod aliqui aſſerunt, durante vita poſſeſſoris commoditates fructuum pertineread fiſcum, etiam quando eſt expreſſa prohibitio alienandi; & ita docet Molina *de iuſt. tom.2. diſp.470.* alter Molina *de primogen. lib.1. cap.20. num.9.* Saytus *in Claui Regia lib.9. cap.7. num.7.* & alij.

5. Verùm mihi placet contraria ſententia, videlicet dictos fructus pertinere ad ſequentes vocatos; & ratio eſt, quia commoditas illorum fructuum, quæ ex talibus bonis percipitur, eſt annexa dominio bonorum illorum; ergo ſicut dominium ob delictum poſſeſſoris non tranſit ad fiſcum, ſed ad vocatos hæredes, ita nec etiam ad fiſcum, ſed ad vocatos fructus pertinebunt. Et ita tenet Decius *vol.3. conſil.442. num.27. & 28.* Ruinus *vol.2. conſil.193. num.4.* Alciatus *vol.3. conſil.67. num.1.* Pancirola *vol.1. conſil.181.* Natta *conſil.258. num.19.* & patet ex *l. Imperator, ff. de fideicommiſſ. libert.* Sed hæc opinio omnino eſt ſequenda, quando teſtator, vel inſtitutor vtitur his, vel ſimilibus verbis, vt eo ipſo delinquens amittat bona cum omnibus ſuis commoditatibus. Nam tunc non ad fiſcum, vt diximus, ſed ad hæredes vocatos pertinebunt, vt optimè obſeruant Rolandus à Valle *vol.1. conſil.96. num.11.* Menochius *vol.1. conſil.91. num.6.* Tobias Nonius *vol.1. conſil.97. num.2.* Sfortius Oddo *vol.1. conſil.53. num.7.* Hieronymus Gabriel *vol.1. conſil.123. n.12.* & alij.

6. Et tandem ſi aliquis quærat, an veniat in confiſcatione maioratus, quando illius Inſtitutor deliquit, remitto illum ad Molinam Iuriſtam *de primogen. lib.4. c. vlt.* & ad Molinam Theologum *de iuſt. tom.3. diſp. 659.* Sanchez *lib.2. cap.18.* & alios penes ipſos.

RESOL. CXXI.

An poſſint à fiſco, vel Inquiſitoribus ob delictum hæreſis publicari bona Caſtrenſia filiorum, & quid de aliis bonis?

Idem dicendum eſt de bonis profectitiis?

Et notatur, quod ſi poſt hæreſim filius acquirat bona aduentitia, vſusfructus illorum non pertinebit ad Patrem, ſed ad fiſcum, ſicut pertinebat proprietas. Ex part.4. tr.8. Reſ.61.

§.1. Affirmatiuè reſpondet Ferdinandus de Caſtro *in opere mor. tom.1. tract.4. diſp.5. punct.10. n.23.* Vaſquez *in 1.2. diſp.169. cap.1. n.9.* Azorius *tom. 1. lib.5. c.7. q.8.* Suarez *de fide diſp.22. ſect.5. n.9.* Simanca *in cathol. inſtit. tit.9. n.13.* & alij penes ipſos, quia filius familias habet liberam poteſtatem ſuper bona Caſtrenſia. ergo tranſibunt per delictum hæreſis ad fiſcum, hæc opinio eſt probabilis.

2. Sed contrariam non minus probabilem eſſe exiſtimo, quam tuentur DD. quos citat & ſequitur Sanchez *in ſum. tom.1. lib.2. cap.15. n.4.* quibus ego addo Anton. Sanctarellum *de hæreſi cap.18. dub.1. num.1.* & patet ex *l. ſi filius, C. de bonis damn.* Dico igitur quòd quando publicantur bona filij ob crimen hæreſis, non publicatur peculium caſtrenſe, nec quaſi caſtrenſe, ſed tribuitur patri, & ad argumentum contrariæ ſententiæ reſponderi poteſt negando conſequentiam, vt optimè probat Sanctarellus *vbi ſuprà*, quem tu omnino videbis.

3. Vnde à fortiori idem dicendum eſt de bonis profectitiis, vt docet Couarruuias *l.2. var. c.8. n.7.* Gomez *lib.2. var. c.25. n.16.* & alij non enim veniunt in confiſcationem ob filiifamilias delictum, ſunt enim bona patris, tam quoad proprietatem, quàm quoad vſumfructum, vt patet ex *l. ſi plures §. & in arrogato, ff. de vulgar. & pupillar.*

4. Verùm circa bona aduentitia aliqui aſſerunt, publicari ob delictum hæreſis, reſeruato tamen patri vſufructu, licèt aliqui aſſerant quòd in tali caſu non ſolùm proprietas bonorum aduentitiorum publicetur, ſed etiam publicetur vſusfructus patri debitus, & ita tenet Simanca *in cathol. inſtit. tit.9. n.18.* Azor. *tom.1. lib.6. c. 7. q.8. & lib.8. cap.12. q.15.* & alij, quia filius ob crimen hæreſis non eſt amplius ſub patria poteſtate, ſed vſusfructus in bonis aduentitiis filiorum pertinet ad patres, ob poteſtatem, quam in illos habent, vt patet *in l. ſi ex cauſa. §. Papinianus, ff. de minorib.* ergo confiſcata proprietate, confiſcabitur vſusfructus, conſolidabitúrque cum illa. At hanc ſententiam impugnat Anton. Sanctarellus *de hæreſi cap.18. dub.1. n.5.* Saytus *in claui Regia lib.9. cap.7. n.7.* Ferdinandus de Caſtro *vbi ſup. in opere mor. tom.1. tract.4. diſp.5. punct.10. n.28.* quia factum filij præiudicare non poteſt iuri patris acquiſito. Vide etiam Molinam *diſp.140. & 229.* Azeuedum *in recopil. lib.8. tit.3. leg.1. num.1212.* Octauianum Cacherinum *deciſ. Pedemont.94. n.9.* Sanchez *in ſumma tom.1. lib.2. cap.15. n.11.* & alios. Notat tamen & optimè Sanctarellus *vbi ſuprà*, quòd ſi poſt hæreſim filius acquirat bona aduentitia, vſusfructus illorum non pertinebit ad patrem, ſed ad fiſcum, ſicut pertinebit proprietas; & ratio eſt, quia illa bona acquiruntur filio conſtituto extra poteſtatem patris. ergo, &c.

RESOL. CXXII.

An fiſcus, vel Inquiſitores poſſint publicare etiam bona paraphernalia, vxoris, ſi ſcienter contraxit cum hæretico?

Et quid eſt dicendum de aliis bonis extra dotem?

Et an vir Catholicus contrahens ſcienter matrimonium cum fœmina hæretica, amittat ſua bona?

Et ex doctrina huius quæſtionis curſim infertur fœminas rapientes viros non incurrere pœnas quas incurrunt viri rapientes fœminas, & fœminas occidentes viros ſuos non incurrere pœnas eas quas incurrunt viri occidentes vxores ſuas. Ex p.4. tr.8. Reſ.62.

§.1. Certum eſt quòd ſi fœmina contrahat matrimonium cum hæretico, ſciens illum eſſe hæreticum, tunc in pœnam delicti eius dos confiſcatur, vt patet *in cap. decreuis, de hæret. in 6.* Difficultas eſt, quid dicendum de aliis bonis extra dotem? Affirmatiuè reſpondet Ferdinandus de Caſtro *in oper. mor. tom.1. tract.4. diſp. 169.*

diſp. 169. *cap.* 1. *num.* 13. Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 9. *num.* 74. & alij.

2. Verùm mihi contraria ſententia magis placet, quam præter Sanchez *in ſumma tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 22. tenet nouiſſimè Antonius Sanctarellus *de hæreſi cap.* 19. *dub.* 3. *n.* 14. & Auguſtinus Barboſa *in collect. tom.* 5. *lib.* 5. *tit.* 2. *cap.* 14. *n.* 3. cum aliis, & patet ex *d. cap. decreuit*, vbi tantùm agitur de bonis dotalibus & pœnæ non ſunt extendendæ, & ſi voluiſſet Pontifex, vt ob contractum matrimonium ſcienter cum hæretico vxor amitteret omnia bona ſua, id expreſſiſſet, & non reſtrinxiſſet ad dotem, faciendo ſolùm de ea mentionem. Ex his ego infero quòd vir Catholicus contrahens ſcienter matrimonium cum fœmina hæretica, non amittit ſua bona, quia *in d. c. decreuit*, ſolùm fit mentio de fœminis. Vnde non eſt extendendum ad viros, qui dotem non afferunt, pœnæ enim, vt diximus, non ſunt ampliandæ, & ideo ego probabiliter puto contra Henriquez *lib.* 12. *cap.* 14. *n.* 4. & alios, fœminas rapientes viros, non incurrere in pœnas in quas incurrunt viri rapientes fœminas, quia *in l. vnic. C. de raptu virginum*, fit ſolùm mentio de viro rapiente fœminam, & ita tenet Salicetus *n.* 7. Decianus *in tract. crimin. l.* 8. *c.* 7. *n.* 27. Clarus *lib.* 5. *§ raptus, n.* 6. Menochius *de arbitrar. lib.* 2. *centur.* 3. *caſ.* 291. & alij. Item contra dictum Henriquez *lib.* 12. *cap.* 2. *n.* 1. Sotum *in* 4. *diſt.* 37. *quæſt. vnic. art.* 1. Nauarrum *in manual. cap.* 22. *n.* 74. & D. Antoninum *part.* 3. *tit.* 1. *cap.* 16. *§.* 4. ego puto etiam probabiliter fœminas occidentes viros ſuos non incurrere eas pœnas, quas incurrunt viri occidentes vxores ſuas, quia *in cap. interfectores* 37. *q.* 2. fit tantùm mentio de viris occidentibus vxores, & ita docet Tolet. *lib.* 7. *c.* 15. *n.* 3. Syluest. *ver. matrimonium*, 7. *q.* 6. *dicto* 1. Armil. *ver. matrimonium, n.* 58. Ledeſma *part.* 2. *q.* 62. *art.* 2. & alij. Cùm igitur *in d. c. decreuit, de hæret. in* 6. agatur tantùm de fœminis ſcienter cum hæreticis matrimonium contrahentibus, pœnæ ibi latæ non videntur extendendæ ad viros cum fœminis hæreticis nubentibus, & ita hanc ſententiam tenet Sanchez, Sanctarellus & Barboſa *locis cit.* quibus circa præſentem quæſtionem adde Zecch. *in ſum. tom.* 1. *tit. de fide, c.* 11. *n.* 16. Pegnam *in direct. Inquiſ. part.* 3. *comment.* 160. Azor. *tom.* 1. *lib.* 5. *c.* 7. Suar. *de fide, diſp.* 22. *ſect.* 5. & alios penes ipſos.

Sup. hoc in tom. 6. tr. 1. lege doctr. Reſ. 79. & omniũ Reſ. & §§. eius annotationũ.

Sup. hoc ex doctr. & cõſequẽtia Reſ. not. pręteritæ, &c.

RESOL. CXXIII.

An Inquiſitores, ſeu Fiſcus teneantur ſatisfacere creditoribus hæreticorum?

Et an fiſcus teneatur ſoluere vltra vires bonorum publicatorum, ſi non confecerit inuentarium?

Et an in foro conſcientiæ, ſi fiſcus non ſoluat debita ab hæreticis contracta, ipſi non teneantur ea ſoluere, quamuis ad pinguiorem fortunam poſtea deuenerint? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 59.

§. 1. Reſpondeo breuiter, ſi debita contracta fuerũt ab hæretico ante delictum hæreſis teneri fiſcus, ſeu Inquiſitores ſoluere, & ita docet Torreblanca *de magia lib.* 3. *c.* 11. *n.* 45. Simanca *in cathol inſtit. tit.* 9. *n.* 35. Lælius Zecchius *in ſumm. tom.* 1. *tit. de fide, c.* 11. *n.* 16. & alij, vt patet ex *l. non poſſunt, ff. de iure fiſci*, & quando debita hæreticorum non omnia publicantur, ſed ſolùm aliqua pars, tunc pro rata illius partis erit facienda ſatisfactio, vt colligitur ex *l. final. C. de debitor. ciuit.* Si verò dicta debita ſint in dubio, an fuerint contracta ante, vel poſt commiſſum delictum, ad fiſcum pertinebit probare, & non ad creditores, ea fuiſſe contracta poſt delictum. Non tamen tenetur fiſcus ſoluere vltra vires bonorum publicatorum, ſi non confecerit inuentarium. Ita Iul. Clarus *lib.* 5. *q.* 78. *n.* 30 Ceuallos *in com. opin. tom.* 3. *q.* 822. *num.* 13. & alij. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Fachinæum *lib.* 6. *controuerſ. cap.* 21.

2. Notandum eſt hìc obiter quòd etiam in foro conſcientiæ ſi fiſcus non ſoluit debita ab hæreticis contracta, ipſi non tenentur ea ſoluere, quamuis ad pinguiorem fortunam poſtea deuenerint, quia tota obligatio fuit tranſlata in fiſcum, & ita docet Vaſquez *in* 1. 2. *diſput.* 169. *cap.* 2. *num.* 20. Simanca *vbi ſuprà*. Caſſanæus *in conſuetudin. Burgund. rubric.* 2. *§.* 1. *num.* 33. Surdus *de alimentis tit.* 8. *priuileg.* 59. *n.* 10. & alij.

RESOL. CXXIV.

An Inquiſitores ſi poſt annum contumaces appareant, debeant illos audire etiam quoad bona confiſcata?

Et quot vicibus citari debeant abſens & contumax in crimine hæreſis antequam condemnetur?

Et notatur, quod citatio facienda contra contumacem abſentem in crimine hæreſis continere debet cauſam. Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 42.

§. 1. Affirmatiuè reſpondet Sigiſmundus Scaccia *de indic. lib.* 1. *cap.* 98. *n.* 34. & Farinacius *de hæreſi q.* 85. *n.* 109. vbi teſtatur Romæ in Tribunali Generalis & S. Inquiſitionis ſeruari quòd quandocumque contumaces ſponte compareant, ſemper audiuntur & quo ad perſonam, & quoad bona.

Sup. contẽta in hoc & ſeq. §. inf. in tr. 12. Reſ. 27. §. Sed hic.

2. Verùm contrariam ſententiam tenet Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 2. *n.* 21. vbi ſic ait. Is qui intra annum præſentiam ſui fecerit, audiri quoque debet, vt ne bona ſua publicentur; poſt annum verò etſi audiatur, nihilominus bona eius confiſcantur, excepto ſi de innocentia illius planè conſtiterit. Ita ille. Et hanc ſententiam tenet Pegna *in director. Inquiſ. part.* 3. *comment.* 49. Io. Rojas *ſingul.* 145. *nu.* 5. Paramus *de orig. Inquiſ. lib.* 3. *q.* 4. *n.* 47. & Sanch. *in ſum. tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 20. *n.* 27. vbi probat quòd quando bona ob contumaciam hæretici abſentis publicantur, ita elapſo anno tranſeunt in rem iudicatam, vt comparens poſtea non ſit audiendus circa illa, nec ea recuperet, niſi, vt dictum eſt, comparens innocentiam ſuam planè oſtenderit.

3. Notandum eſt hìc obiter quòd citatio facienda contra contumacem abſentem in crimine hæreſis, continere debet cauſam, vt ſcilicet compareat ex cauſa fidei, & ita tenet Angelus *ver hæreticus, num.* 1. Decianus *in tract. crimin. lib.* 5. *cap.* 32. *num.* 8. & alij. Verùm ſufficere in tali caſu vt reus citetur ad comparendum coram Inquiſitoribus volentibus ab eo quædam ſcire, tradunt Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 43. *num.* 12. & Pegna *in direct. Inquiſit. part.* 3. *comment.* 33. Vide etiam Paramum *de orig. Inquiſit. lib.* 3. *quæſt.* 4. *num.* 34. Si tamen Inquiſitores poſt citationem ſic generaliter factam intendant contra reum non comparentem procedere ad condemnandum tamquam contumacem, tunc requiritur alia citatio, in qua expreſsè citetur ad comparendum & reſpondendum quid ſentiat de fide; & ita tenet Sigiſmundus Scaccia *de indic. lib.* 1. *cap.* 43. *num.* 9.

4. Sed quot vicibus citari debeat abſens & contumax in crimine hæreſis antequam condemnetur, variant Doctores. Ego verò puto cum Ioanne Rojas *ſingul.* 29. *num.* 2. Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 14. *num.* 6. *& in enchirid. num.* 3. *&* 4. & Paramo *de orig. Inquiſit. lib.* 3. *quæſt.* 4. *num.* 65. tres requiri citationes, licèt ad minus duas eſſe neceſſarias tradat Carerius *de hæret. num.* 128. Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver. ſententia, num.* 25. & Decianus *in tract. crimin. lib.* 5. *cap.* 39. *num.* 9. vbi declarat, & *num.* 27. Sed ad alia procedamus.

RESOL. CXXV.

An quando Inquiſitores reuocant bona alienata per hæreticum, teneantur ad pretium?

Et notatur primò Inquiſitores, & eorum fiſcum non poſſe reuocare ea, quæ alienauerunt hæretici pro rebus neceſſariis.

Notaturque ſecundò quod Inquiſitores tenentur ad reſtituendum meliorationes factas ab emptore, quando reuocant rem alienatam ab hæretico.

Et quid, quando emptor ſciebat venditorem eſſe hæreticum? Ex part. 4. tr. 8. Reſ. 92.

§. 1. RESpondeo negatiuè cum Scaccia *de indic. lib. 1. cap. 98. num. 15.* Simanca *in cathol. inſtit. tit. 9. num. 27. & ſequen.* Zanchino *de hæret. cap. 27. num. 6.* Azorio *tom. 1. lib. 5. cap. 7. quæſ. 8.* Suarez *de fide diſput. 22. ſect. 4. num. 9.* Aragonio *in 2. 2. quæſt. 11. art. 3.* Vaſquez *in 1. 2. diſput. 162. cap. 9. num. 7. & 8.* & aliis quos citant & ſequuntur viri docti, Ricciullus & Sanctarellus, hic *tract. de hæreſi. cap. 24. dub. 3. num. 5.* ille *in tract. de iure perſonarum, &c. lib. 5. cap. 38. num. 1. & ſequen.* quibus adde Ioan. Rojas *in ſingul. 18. num. 3. & 4.* vbi ſic ait. Inquiſitores quando reuocant alienata per hæreticos, non tenentur emptoribus ad pretium, ſed ſi pretium, vel aliquid loco pretij inter bona hæreticorum inueniatur, vel in vtilitatem hæreticorum pretium fuit conuerſum, in his caſibus ab Inquiſitoribus pretium reſtituendum eſt, aliàs non. Ita Rojas, & hæc opinio procedit, etiamſi per mille manus bona hæretici alienata tranſierint, vt rectè aduertit Scaccia *vbi ſup. n. 15.* & Surdus *deciſ. 247. n. 1.* Et ratio horum omnium eſt clara, quia ſi quis emat bona fide rem alienam, vel alteri obligatam, talis emptio nullo damno afficit verum dominum, vel alterum habentem hypothecam ad illam rem. Ergo cùm Inquiſitores & fiſcus à die commiſſi criminis habeant dominium bonorum hæreticorum, vel ſaltem habeant omnia bona illorum obligata, vt poſt ſententiam declaratoriam criminis poſſint ſibi vindicare illa bona, venditio poſtea illorum bonorum facta à delinquente non poterit in vlla re præiudicare Inquiſitoribus & eius fiſco, nec erunt adſtricti pretium reſtituere, alioqui venditio facta illis præiudicaret.

2. Notandum eſt tamen hîc primò Inquiſitores, & eorum fiſcum non poſſe reuocare ea, quæ alienarunt hæretici pro rebus neceſſariis. Ita Gratianus *in diſceptat. forenſ. cap. 54. num. 15.* Quemada *in qq. fiſcalibus, quæſt. 7. num. 6.* Bannez *in 2. 2. 12. art. 2. coroll. 1.* Couarruuias *in 4. Decretal. part. 2. cap. 6. §. 8. num. 9.* Sotus *de iuſt. lib. 1. quæſt. 6. art. 6. concluſ. 4.* quidquid aſſerat Alciatus *in l. poſt contractum, ff. de donat. num. 19.* Vide etiam Burſatum *conſ. 14. num. 29.* Becium *conſ. 8. n. 7. & 8.* & alios penes ipſos.

3. Nota ſecundò, Inquiſitores teneri ad reſtituendum meliorationes factas ab emptore, quando reuocãt rem alienatam ab hæretico: vnde ſi quis emat domum, viridarium, &c. ab hæretico, neſciens illum eſſe hæreticum, & facit meliorationes in re empta, Inquiſitores, & eorum fiſcus tenentur illas ſoluere. Ita Garſias *tract. de meliorat. cap. 6. num. 20.* & patet ex *l. in fundo, ff. de rei vindic.* & ex *l. diuortio, §. impendia, ff. ſolut. matrim.* Si verò emptor ſciebat venditorem eſſe hæreticum, tunc Inquiſitores & fiſcus tenentur ſoluere tantùm melioramenta neceſſaria. Ita Bartolus *in d. l. fundo, num. 11.* Menochius *de recuper. remed. 15. num. 515.* & conſtat ex *l. domum. C. de rei vendicat.* quænam verò ſint melioramenta neceſſaria, Vide Ruinum *lib. 1. conſ. 157. num. 21.* Rolandum à Valle *lib. 1. conſ. 28. num. 12.* & Surdum *deciſ. 300. n. 4.*

RESOL. CXXVI.

An Inquiſitoribus liceat bona confiſcata relinquere hæreticis pœnitentibus?

Et an ad id teneantur Inquiſitores? Ex part. 4. tract. 8. Reſ. 44.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Pariſius *lib. 4. conſil. 2. num. 184.* Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. Inquiſitor. num. 33.* Ghirlan. *tract. de hæret. quæſt. 6. num. 1. 2. & 3.* Decianus *in tract. crimin. lib. 5. cap. 44. num. 2.* Rolandus à Valle *lib. 3. conſil. 92. n. 24.* Zanchinus *de hæret. cap. 25. num. 3.* Zaſius *lib. 1. conſil. 23. num. 11.* Et ita ſeruari in vniuerſa Italia teſtatur Pegna *in direct. Inquiſ. part. 2. comment. 9.* Imò Burſatus *lib. 1. con. 14. num. 31. & ſeq.* docet Inquiſitores ad hoc teneri. Vide etiam Surdum *conſil. 86.* & alios, quos citat & ſequitur doctus Antonius Ricciullus *in tract. de iure perſonarum lib. 5. cap. 41. n. 2.*

2. Verùm contrariam ſententiam docent Didacus Cantera *in quæſt. crimin. cap. 1. de hæret. num. 18.* Io. Rojas *ſingul. 26. num. 4.* Conradus Brunus *de hæret. lib. 5. cap. 6. num. 10.* & hæc opinio, quidquid ſit de conſuetudine aliorum locorum, ſeruatur in noſtra Hiſpania. Vnde non grauabor hîc apponere verba doctiſſimi Simancæ *in cathol. inſtit. tit. 47. num. 15.* vbi ſic ait. Non ſolùm publicam pœnitentiam agunt hæretici qui ad Eccleſiam redeunt, ſed etiam bona eorum publicantur, nec ea recuperare poſſunt, etſi Eccleſiæ gremio recipiantur. Qua in re Paulus Pariſius & Petrus Rebuffus inſigniter errare mihi viſi ſunt, donec comperi eos, & alios quamplures Iuriſperitos Italiæ conſuetudinem ſequi, quæ cùm ſit vetuſtiſſima, & à Summis Pontificibus approbata, pro lege ab eis ſeruanda eſt. In Hiſpania verò iura ipſa Pontificia & leges Regias ſequimur, nec enim Inquiſitoribus licere putamus, bona ipſo iure confiſcata relinquere pœnitentibus in damnum fiſci, cui videtur iam ius eſſe quæſitum. Ita Simanca. Igitur in ſacro Tribunali S. Inquiſitionis Hiſpaniæ, nemini hæreticorum efficitur bonorum remiſſio, niſi tantùm illi, qui ſponte fatetur errores ſuos, quod tunc accidit, quando nullo metu probationis & teſtificationis ductus ad Inquiſitores accedit, & miſericordiam poſtulat, hæreſim ſuam integrè manifeſtando. Et ideo non grauabor hîc apponere verba Inſtructionis Toletanæ *anno. 1561.* vbi *n. 41.* ſic habetur. [Si el reo eſtuuiere bien confitente, y ſu confeſſion fuera con las calidades que de derecho ſe requieren, los Inquiſidores ordinario, y Conſultores lo reçebiran à reconciliaçion con confiſcaçion de bienes.] Sic ibi.

RESOL. CXXVII.

Sequeſtratio bonorum quando, & quomodo debeat fieri ab Inquiſitoribus?

Et an ſequeſtratio bonorum hæreticorum abſentium ſit facienda, vel contra hæreticum defunctum? Ex part. 4. tr. 8. Reſ. 86.

§. 1. HOc ſtatuitur in inſtruct. Toletana *anno 1561. num. 6.* vbi ſic habetur. [El ſecreto de bienes ſe deue hazer quando la priſion es por heregia formal, y no en otros caſos que los Inquiſidores pueden prender, en el qual ſecreſto ſolamente ſe pornan los bienes, que ſe hallaren en poder de la perſona que ſe manda prender y no los que eſtuuieren en poder de terçero poſſedor.] Sic ibi. Et ad ornatum

ſupra

ſupradictorum verborum vide Ioannes Rojas *de hæretic. part. 2. num. 46.* vbi ſic ait: Quando reus comprehenditur, & carceribus Sancti Officij mancipatur, ſtatim fieri debet ſequeſtratio bonorum illius, ne bona ſurripiantur, vel abſcondantur, & penes aliquam perſonam idoneam coram Tabellione & executore ponantur, quæ perſona eorum cuſtodiam & curam habeat, & illa bona quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, Inquiſitorum mandato per cuſtodem vendantur. Igitur in crimine hæreſis debet procedere bonorum deſcriptio quæ eſt ad confiſcationem præparatoria. Ita ille.

2. Rectè etiam in ſupradictis verbis dicitur: [El ſecreſto de bienes ſe deue hazer, &c.] quæ ſequeſtratio bonorum efficitur, vt dictum eſt, in ordine ad confiſcationem; ſed confiſcatio bonorum non habet locum niſi in hæretico confeſſo, vel legitimè conuicto; ergo non debet fieri niſi pro hæreſi formali, non autem in aliis caſibus ſapientibus hæreſim, & ita docet Tabiena *verb. hæreticus, num. 5.* Repertorium Inquiſitorum *verb. confiſcatio, verſ. Item ſciendum.* Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. verſ. bona hæreticorum, num. 1.* Zanchinus *tract. de hæret. cap. 25. num. 1. & cap. 18. num. 5.* Cantera *in qq. crim. rubric. de hæret. cap. 1. num. 54.* & alij. Vnde ex his rectè Rojas *vbi ſuprà num. 50.* notauit bonorum ſequeſtrationem, ſeu deſcriptionem non eſſe faciendam, quoties Inquiſitores contra blaſphemos, ſeu ſortilegos procedunt, ſeu contra ſecundò nubentes, &c. quia prædicti & alij ſimiles propriè & verè non ſunt hæretici. Igitur bonorum deſcriptio, ſicut & confiſcatio, non debet fieri, vt optimè dicta Inſtructio determinat, niſi pro hæreſi formali.

3. Notandum eſt etiam hîc quod ſequeſtratio bonorum non efficitur contra hæreticum defunctum, propter rationem quam adducit Inſtructio Toletana *ſuprà dicta num. 61.* vbi ita ſtatuitur: [Aunque la probança contra el defuncto ſea baſtante no ſe ha de hazer ſecreſto de bienes porque eſtan en poder de terçeros poſſeedores los quales no han de ſer deſpoſados haſta ſer el defuncto declarado por herege y ellos vençidos en juizio.] Sic ibi.

4. Sed an ſequeſtratio bonorum hæreticorum abſentium ſit facienda, ita reſpondet Ferdinandus de Caſtro *in op. mor. tom. 1. tract. 4. diſp. 8. punct. 16. §. 3. n. 3.* Bona abſentium in tertium poſſeſſorem tranſlata, licèt de rigore iuris ſequeſtrari non debeant, ſi tamen paulo ante citationem fuga præceſſit, probarique facilè poſſunt quæ bona ſint, ſequeſtrari debent. Sic reſponſum fuit à ſupremo Senatu Inquiſitionis Inquiſitoribus Galleciæ *anno 1610.* At ſi fugit reus tempore quo captura exequenda erat, ſequeſtrantur bona pro derelicto habita, vel quæ in poteſtate vxoris & filiorum reperiuntur, quòd ſi hæc diſcerni non poſſunt, ſequeſtrantur omnia quæ in eius domo reperiuntur, quia omnia illa eſſe fugitiui præſumuntur. Hæc Caſtrus, quæ ſunt valdè notanda.

RESOL. CXXVIII.

An bona hæreticorum confiſcata applicentur Inquiſitoribus?

Et an bona Clericorum ſiue mobilia, ſiue immobilia, quæ ob ipſorum hæreſim publicantur applicari debeant fiſco Regio, vel fiſco Eccleſiæ? Ex part. 4. tract. 8. Reſ. 43.

Sup. hoc inf. lege latam doctrin. Reſ. §. 1. RElicta conſuetudine aliorum locorum, aſſero quòd in Hiſpania omnia bona hæreticorum applicantur fiſco Regio, quia Rex noſter columna fidei Inquiſitoribus, & eorum miniſtris abundè ſuppeditat quidquid neceſſarium eſt ad conſeruationem S. Inquiſitionis, & ex ſuo patrimonio quando opus eſt erogat, & ita ex Ignatio Lopez teſtatur Antonius Sanctarellus *de hæreſi cap. 23. dub. 1. num. 3.* Torreblanca *de magia lib. 3. cap. 11. num. 41.* Lorca *vbi infrà.* Simança *in athol. inſtit. tit. 9. num. 132.* & alij. Vnde in inſtruct. Thomæ de Torquemada *anno 1484. n. 10.* ſic habetur: [Los hereges y apoſtatas pierden todos ſus bienes deſde el dia que cometen tal delito, y los dichos ſus bienes y la propriedad dellos ſon confiſcados, y aplicados a la camara y fiſco de ſus Altezas.] Sic ibi, quæ conſuetudo procedit non ſolum quoad laicos, ſed etiam quoad clericos. Vnde licèt attento iure Canonico bona Clericorum publicata, ſint deferenda fiſco Eccleſiæ, vt probat Couarruuias *lib. 2. var. cap. 9. num. 12.* Attamen in Hiſpania bona Clericorum, ſiue mobilia, ſiue immobilia, quæ ob ipſorum hæreſim publicantur, applicantur fiſco Regio, quam praxim teſtatur & approbat Couarrunias *vbi ſuprà.* Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 2. cap. 20. n. 26.* & Hieronymus Rodriquez *in compend. qq. Regul. reſol. 73. n. 14.* quibus ego addo Cenedum, Azeuedum, Salzedum, quos citat & ſequitur Barboſa *in collect. tom. 2. lib. 5. tit. 7. cap. 13. n. 8.* & Lorca *in 2. 2. q. 11. art. 4. diſp. 46. memb. 1. num. 6.* 147. ſignanter, § Suppono tertio.

RESOL. CXXIX.

An ſi Inquiſitores non ferant ſententiam in hæreticum, teneantur reſtituere aliquid Principi ſæculari, ad quem pertinebant bona confiſcata dicti hæretici?

Et ex doctrina huius quæſtionis infertur, an reus legitimè interrogatus, negans veritatem, falſiſque teſtibus ſe defendens, non tenetur pœnam reſtituere, qua damnandus erat? Ex part. 4. tract. 8. Reſol. 108.

§. 1. HIc caſus ponitur & reſoluitur à docto Emanuele de Valle de Moura *opuſc. de enſal. & incant. ſect. 3. c. 1. n. 35.* vbi ſic ait: Si obiter quæras, an ſi Inquiſitor extra tempus gratiæ & à fortiori in illo, vel Epiſcopus data opera hæreticum pœnitentem recipiat ad Eccleſiæ gremium, ſiue conuictum alioqui, ſiue media tantùm illius confeſſione, nullam interim ſententiam directè ferendo, ſed admiſſa confeſſione & abiuratione in forma eum è carceribus remittendo, an inquam, teneantur reſtituere Principi ſæculari quantum ſibi intererat ſententia, qua non lata bona confiſcata ad ſe nequeunt peruenire, & quam iudices Eccleſiaſtici ferrè tenentur: Reſpondetur negatiuè, quia ius quod fiſcus Principis ad hæreticorum bona acquirit, eſt remotum, & quaſi per accidens, ſeu quaſi ex hypotheſi, ſi nempe delinquentes in effectu per iudicem competentem ſententia prolata condemnentur: ergo Princeps nec habet ius commutatiuum, vt ea ſententia proferatur, nec eum contra iuſtitiam lædit, qui illam illicitè contra quamcumque virtutem impedit. Ita Emanuel, & ego. Vnde puto quòd reus legitimè interrogatus negans veritatem, falſiſque teſtibus ſe defendens, non tenetur pœnam reſtituere, qua damnandus erat, quia actor non habet directè ius ad pœnam, ſed indirectè & per accidens, media iudicis ſententia. Et ita contra Sotum *de iuſt. lib. 1. q. 6. art. 9.* Caſtr. *de leg. pæn. lib. 2. c. 12.* Molinam *de iuſt. to. 1. tr. 2. diſp. 95.* tenet Aragon, Bannez & Salonius *in 2. 2. D. Th. q. 62. art. 3.* & Doctores quos citat & ſequitur Sanchez *de matrim. tom. 3. lib. 10. diſp. 8. n. 14.*

Sup. hoc in tom. 6. tr. 1. Reſ. 106. §. vlt. & in Reſ. 107. §. tertio. & in tom 8. tr 7. Reſ. 35. §. Et not. & in Reſ. 34. §. 2.

Sup. hoc leg. doctrin. duarum primarũ Reſ. annot. præterit. per tota, & ſignanter ex Reſ. 2. § 1. & §. Ex quibus.

RESOL. CXXX.

An Inquiſitores pœnas pecuniarias imponere poſſint, ſed non ſibi applicare explicatur?

Et obſeruatur, quod Inquiſitores Italiæ ex ſpeciali Decreto Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum Card. Supremorum Inquiſitorum non poſſunt huiuſmodi pœnis pecuniariis condemnare, niſi conſulta eadem Congregatione, in vno caſu particulari, quæ præcipere ſolet Inquiſitoribus, quid poſtea dato caſu, agere debeant de illis pecuniis.

Et notatur, quod vbi Inquiſitores Italiæ condemnationes pecuniarias faciunt, de his reddere rationem tenentur Supremo Romanæ vrbis Tribunali? Ex p. 10. tract. 8. Reſ. 6.

§. 1. NOta tamen hîc obiter etiam Dominos Inquiſitores poſſe Reis imponere pœnam pecuniariam, ſed non ſibi applicare, vt notant Doctores, quos citat, & ſequitur Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 3. c. 28. num. 2.* & Farinacius *de hæreſi, quæſt. 193. §. 6. num. 120.* nam in hoc, pari paſſu procedunt cum Epiſcopis, vt obſeruat Zanchinus *de hæreticis, cap. 16. num. 3.* & *ibi* Camillus Campegius *in Addit. lit. A.* In vno tamen inuenio inter illos diſcrepare; nam Epiſcopi, vt viſum eſt, non poſſunt, neque Eccleſiæ, neque Sacriſtiæ, neque Miniſtris pœnas pecuniarias applicare; Inquiſitores verò poſſunt illas pro neceſſitatibus Officij Inquiſitionis impendere. Immò licèt Carerius *tract. de hæreticis, num. 79.* ſcripſerit non aliàs eſſe pœnas pecuniarias Sacro Inquiſitionis Officio applicandas, quàm ſi neceſſitas id fieri exigat; non tamen eſt putandum extremam neceſſitatem eſſe expectandam, ſed quæcunque præſens vel etiam futura ſufficit: nam opportunum eſt, & fidei Catholicæ valdè expedit, Inquiſitionis Officium pecuniis abundare, vt quoties oportuerit, abſque incommodo Cruceſignatorum ſeu Familiarium hæreticorum fiat inquiſitio, captura, deductio, & punitio. Et ita docet Pegna *in direct. part. 3. comm. 152.* Burſatus *conſ. 90. num. 18.* Farinacius *vbi ſuprà,* & Salzedus *in Pract. crim. Ignatij Lopez. cap. 142. lit. A,* vbi ſic ait: Pœnæ verò applicandæ ſunt vſibus piis, & ſanctæ Inquiſitionis Officio, quia nulla cauſa magis pia, & fauorabilis eſſe poteſt, quam cauſa Inquiſitionis, cuius maximo, & ſingulari beneficio hæreſes extirpantur, & illa ſumma ratio eſt, quæ pro Religione facit *leg. ſunt perſonæ ff. de Relig. & ſumpt. funer.* Nec amplectenda eſt Ludou. Carerij opinio aſſeuerantis, non aliàs pœnas pecuniarias Sancto Officio applicandas eſſe, quam ſi neceſſitas vrgeat, quia ſecluſa neceſſitate id fieri poteſt, quia vtiliſſimum eſt (ne dicam neceſſarium) Sanctum Inquiſitionis Officium pecuniis abundare, vt quoties oportuerit ſine Familiarium, & Miniſtrorum incommodo fiat hæreticorum Inquiſitio, captura, & alia multa, quæ fieri contingunt. Ita Salzedus. Sed hæc vera ſunt, & procedunt de iure: nam, vt obſeruat Catena, *tract. de Officio S. Inquiſit. p. 3. tit. 13. §. 8. num. 81.* nunc Inquiſitores Italiæ ex ſpeciali decreto Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum Dominorum Cardinalium Supremorum Inquiſitorum non poſſunt huiuſmodi pœnis pecuniariis Reos damnare, niſi conſulta eadem Sacra Congregatione in vnoquoque caſu particulari, quæ præcipere ſolet Inquiſitoribus quid poſteà agere debeant de illis pecuniis. Et idem Catena *in Adnotationib. ad Guidonem Falconium, q. 3. num. 7.* notat etiam, quod vbi Inquiſitores Italiæ condemnationes pecuniarias faciunt, de eis reddere rationem tenentur Supremo Romanæ Vrbis Tribunali. Sed nos in Inquiſitione Hiſpanica obſeruamus id quod licitum eſt per Priuilegia Apoſtolica, & per aliquas Chartas acordadas, vt vocant in noſtro Sacro, & ſupremo Conſilio Inquiſitionis Caſtellæ.

Viſũ eſt per tot. tract. 4. tom. 3. lege ibi illum; Sed iſta Reſ. ex illo. hic eſt appoſita vt in propriori ſuo loco.

RESOL. CXXXI.

An reum à fidei quæſitoribus publicè damnatum liceat vbique locorum manifeſtare?

Et notatur, quod hoc non eſt peccatum neque contra iuſtitiam, neque contra charitatem, neque contra miſericordiam, ſecluſa praua intentione.

Et docetur omnia crimina cuiuſlibet perſonæ, ſi ſint publica ſiue ex iudicis ſententia, ſiue ex notorietate facti poſſe abſque vllo peccato euulgari in quibuſcumque locis. Ex parte 10. tractatu 12. & Miſc. 2. Reſ. 5.

§. 1. NEgatiuè poſſet aliquis reſpondere & adducere Doctores, quos egò citaui *in p. 3. tract. 5. reſolut. 17.* aſſerentes, illicitum eſſe euulgare crimina publica in loco diſtantiſſimo, in quo eorum notitia occulta remaneret. Quia licet ius amiſerit quis ad bonam famam, & parum illam curauerit in iſto loco, in quo crimen commiſit: tamen non amiſit illud in alio: imò, quamuis tam in iſto, quam in alio ius amiſerit ad bonam famam, adhuc non amiſit poſſeſſionem illius: poſſidet enim bonam famam in alio loco ſine iniuria alicuius: ac proinde eſt iuſtus poſſeſſor, & ſic ſaltem erit peccatum mortale illum alibi contra ius poſſeſſione ſua priuare. Itaque in caſu noſtro proximus fuit læſus in re magni momenti, quod meritò ægerrimè ferrem mihi fieri. Nec refert, quod ille ius ad famam non habuerit: quia ſine cuiuſquam iniuria, & abſque fraude eam poſſidebat, eaque adhuc diu fuiſſet fruitus: ergo contra Charitatem eſt, illum ſpoliare bono nomine. Vnde Villalobos *in ſumma, tom. 2. tract. 11. diffic. 36. num. 13.* ſic aſſerit [Quando vno eſtà infamado en vn lugar por ſentençia publica, el que en otro lugar (aunque ſea apartado) declara à quel delicto, è infamia, no peca contra iuſticia, y por el conſiguiente no eſtà obligado à reſtituyr. Dixe en ſa concluſion, que no peca contra iuſticia, porque como dize Soto, es pecado contra caridad, mayormente ſi eſtuuieſſe emendado, y tuuieſſe ya buen nombre, porque la buena fama es muy gran ayuda, para que los hombres viuan bien; que ſin ella ſe deſaniman:] Ita ille. Imò plus addit Philippus Fabrus *de reſtit. in 4. ſent. diſp. 15. q. 3. diſp. 53. n. 130. cum ſeqq.* nempe in tali caſu, non ſolum adeſſe peccatum contra Charitatem, ſed etiam contra iuſtitiam.

Quæ nũc eſt in 10. 8. tr. 7. Reſ. 67. & ibi lege etiam Reſ. 68.

2. Verùm his non obſtantibus, ego puto affirmatiuam ſententiam tenendam eſſe & in tali caſu non adeſſe peccatum, neque contra iuſtitiam, neque contra Charitatem. Et ratio eſt, quia nunquam ſatis laudatus Eminentiſſimus Dominus meus Cardinalis de Lugo, *tom. 1. de Iuſt. diſp. 14. ſect. 6. n. 72.* & alij rectè obſeruant, quod ſententia publica exequtioni mandata, hoc ius videtur tribuere omnibus, vt poſſint eã vbilibet publicare. Nam Iudex ipſe, qui ſententiam protulit, poſſet vtique eam licitè non ſolum in eo loco, ſed in quolibet alio publicare: potuiſſet enim eam ad maiorem, & faciliorem publicationem typis impreſſam promulgare, & in locis publicis affigere, ac ad alia omnia loca tranſmittere, vt omnibus conſtaret: imo hoc videtur in eiuſmodi ſententiæ prolatione intendere, vt quantum fieri poteſt: publicetur & ad hunc finem eligi ſolent dies, & loca, in quibus maior, & ſolemnior hominum concurſus eſſe ſolet, vt magis ac magis publicetur; hanc autem poteſtatem, quam ipſe habet,

Digitized by Google

habet, videtur omnibus communicare, vt omnes, qua velint, & poſſint, cooperentur ad ſententiæ publicationem; vnde ſi aliquis priuatus vellet ſententiam illam typis cudere ſui expenſis, & ad alia loca transmittere; nullo modo à Iudice impediretur, ſed laudaretur. Habent ergo ſaltem ex voluntate Iudicis omnes & ſinguli facultatem publicandi delictum, & pœnam illam: nam ſicut Iudex poſſet per ſe ipſum id facere, ſic poteſt hanc ſuam facultatem aliis communicare; ſicut poteſt committere facultatem auferendi bona, vel vitam reo legitimè in iis damnato. Omnes ergo vtuntur iure ſuo, & facultate ſibi data à potente eam dare, ad lædendam famam proximi, & publicandum eius delictum.

3. Itaque optimè docuit Bañez *in 2.2. Diui Thomæ, quæſt.73. artic.2. concluſ.3.* quod qui condemnatus eſt propter aliquod delictum, eſt priuatus iure famæ: ergo non fit ei iniuria tollendo ab illo famam, confirmatur: præcipua pars pœnæ illius hominis eſt, quod ſit priuatus fama: ergo non fit illi iniuria. Confirmatur ſecundò: licet Iudici expectare diem ſolemnem quando eſt concurſus populorum ad puniendum hominem: ergo præcipua pars pœnæ illius hominis eſt infamia. Deinde dupliciter aliquis poteſt hominem infamare, vel narrando crimen falſum, vel reuelando crimen verum, ſed occultum: ſed in tali caſu non narratur crimen falſum, ita enim ſupponimus, nec occultum reuelatur, cùm ſit infamia in vno loco: ergo. Vnde ex his infero pro caſu noſtro, hanc doctrinam locum habere etiamſi infamia iuris ex publica ſententia redundet conſequenter in alios ab ipſo reo. Nam ſicut Iudex ipſe, non obſtante detrimento illo, quod in aliorum famam redundat, poteſt ſententiam ſuam publicare, & euulgare; ſic poteſt alijs dare hanc facultatem, & de facto videtur illam poteſtatem concedere, quando ſententiam publicè promulgat: atque ideo alij iure ſuo, & facultate legitimè conceſſa vtuntur, quando eidem publicationi cooperantur, licet cognati delinquentis conſequenter aliquam læſionem in propria exiſtimatione, & fama patiantur. Infertur etiam, quod ſicut licitum eſt ob prædictam rationem ſententiam illam in aliis locis referre, in quibus non erat eius notitia; ſit etiam licitum videri id facere in alio tempore, in quo propter diſtantiam, vel obliuionem, ſententiæ memoria iam non erat. Quia facultas legitimè ex ſententia publica adhuc irreuocata perſeuerat.

4. Nec ſolum ex ſupradictis apparet manifeſtationem delicti, de qua agimus, non fuiſſe peccatum contra iuſtitiam, neque etiam contra Charitatem: nam, vt benè firmat Pater Gaſpar Hurtadus, *de Iuſt. diſp.12. diffic.7.* ſi eſſet peccatum contra Charitatem, eſſet peccatum commiſſionis, & non omiſſionis, vt patet; commiſſionis autem eſſe nequit, quia contra charitatem nequit eſſe peccatum commiſſionis, niſi ſit actus odij, dicta autem manifeſtatio non eſt odium contra Deum, vt patet; nec contra defectuoſum, quia eius defectus poteſt manifeſtari abſque diſplicentia erga illum, in qua ſola odium conſiſtit. Itaque in noſtro caſu, neque præcepto affirmatiuo Charitatis tenetur quis bonum nomen talis illic curare, quandoquidem poteſtas publica per ſententiam vult contrarium, neque talem illic infamare erit verum odium contra negatiuum præceptum charitatis de non afferendo malum proximo. Nam licitè quis ſe conformabit voluntati Iudicum, qui propter commune bonum ex punitione redundare ſolitum, abſque odio pugnante cum charitate, voluerunt per publicam ſententiam, talem hominem incurrere malum infamiæ. Et ita præter Hurtadum etiam docet Magiſter Serra vbi infra. Quæ omnia ſunt adeo vera, vt ego exiſtimem cum Gaſpare Hurtado, *vbi ſuprà*, manifeſtationem, ſeu commemorationem defectus in alio tempore publici, cuius iam nulla extat memoria, non eſſe peccatum contra iuſtitiam, quamuis defectus emendatione, aut aliter fuerit abolitus; quia in tempore illo fuit defectuoſus publicus, non habens nunc ius, vt nunc non exiſtimetur fuiſſe defectuoſus in illo tempore; quia ex vna parte ius illud amiſit, & ex altera illud non recuperauit, etiamſi emendatione criminis, vel abolitione alterius defectus habeat ius, vt non exiſtimetur eſſe defectuoſus tempore emendæ, aut abolitionis. Imo addimus, eam manifeſtationem, ſeu commemorationem non eſſe peccatum contra charitatem ob rationem ſupra adductam, quia ſcilicet illa non eſt odium Dei, nec illius, cuius defectus, antiqui fit commemoratio, nec proinde video eſſe contra miſericordiam.

5. Neque aduerſus ſuperius dicta obſtat aſſerere cum Valentia *tom.3. diſp.5. q.17. punct.2* Turriano *in 2.2. tom.2. diſp.53. dub.10. num.6.* & aliis procedere non abſolutè de quibuſcumque locis ſimpliciter, ſed de illis tantum, ad quæ moraliter, attentis omnibus circumſtantiis negocij, perſonarum, &c. poteſt perferri rumor criminis alterius ex vi ſententiæ latæ: In illis enim dumtaxat locis intelligendum eſt, publicam poteſtatem velle reum priuare fama, in aliis autem non item; quia tantum vel publica poteſtas illud, quod moraliter ſolet fieri, (aliud namque vellet fruſtrà) & idcirco tantum in illis locis priuat moraliter fama. Imo plus addunt aliqui, quod ſententia v. g. lata in Caſtella, pœnam infamiæ ſolum propriè generat in Regno Caſtellæ non in Aragonia, aut Luſitania; quamuis enim ſententia lata ſit ab eo Iudice, qui non ſolum Rex eſt Caſtellæ, ſed Aragoniæ & Luſitaniæ (quod per accidens contingit) tamen conſtitutus non eſt à Rege, vt Rege Aragoniæ, vel Luſitaniæ; ſed vt Rege Caſtellæ; Quæ iuriſdictio vltrà Caſtellam non egreditur. Ergo in caſu noſtro videtur Doctorem Velaſcum per ſententiam Iudicis non amiſiſſe ius ad famam per totum mundum, ſed tantùm per illas Regiones, ad quas, moraliter loquendo, fama ſuæ condemnationis peruenire poterat. Reſpondeò quicquid ſit de veritate huius opinionis, puto nihil officere pro caſu noſtro, in quo fama delicti Doctoris Velaſci per totum Orbem extenditur, cùm fuerit damnatus per ſententiam Dominorum Inquiſitorum; Et ideò non deſinam hic apponere verba Sapientiſſimi, & amiciſſimi Patris Dicaſtillo, *de Iuſt. lib.2. tract.2. diſp.12. par.3. dub.19. num.314. & 316.* vbi ſic aſſerit: Quando quis per ſententiam Iudicis eſt ſpoliatus fama ſua publicè, non eſt peccatum mortale contra charitatem, neque contra Iuſtitiam eius delictum reuelare, ſaltem in omnibus iis locis, ad quæ leges, & iura eius Prouinciæ, in qua eſt locus, in quo lata eſt ſententia, ſe extendunt, & hac ratione vt minimum intelligendos puto Auctores, qui dicunt, ſpoliatum fama per ſententiam alibi infamare, non eſſe peccatum contra iuſtitiam, imò in hoc caſu, puto neque charitatem, ſecluſa praua intentione. Vnde ex hac doctrina. Ego colligerem, damnatos ad infamiam propter peccatum hæreſis, cum damnentur à Quæſitoribus fidei authoritate immediatè, vel mediatè deriuata à Pontifice, qui totius Orbis, id eſt Eccleſiæ per illum diffuſæ caput eſt, eam infamiam ad totum Orbem ſe extendere. Ita Dicaſtillus, qui mirificè facit pro caſu noſtro, & authoritate Dominorum Inquiſitorum. Vide etiam Dominicum Bañez *in 2.2. D. Thomæ, quæſt.73. art.2. dub. vlt. concluſion.2.* ita aientem? Inſignia quædam crimina, & illuſtria, ita pœnas illis impoſitas licet narrare vbique locorum, etiamſi veroſimiliter credatur, quòd eorum notitia ad illa loca non perueniet; ſiue qui delinquunt,

Digitized by Google

iure priuati ſunt fama, ſine non. Exempla ſunt acta, quæ fiunt ab Inquiſitoribus: Hæc enim licet diuulgare vſque ad Indos. Item omnia illa, quæ meritò in Hiſtoricis ſcripturis referuntur. Probatur hæc concluſio Primò: Narrare in alio loco huiuſmodi peccata ideò eſt malum, quia ex hac narratione nullum ſequitur emolumentum, vel Reipublicæ, vel particulari Perſonæ: ſed ex narratione horum criminum, de quibus loquitur concluſio, ſequitur magnum emolumentum Reipublicæ, & particularibus perſonis: ergo. Probatur Minor: Nam Reſpublica, quando audit talia crimina, & pœnas illis impoſitas, ſibi conſulit, & ſimilibus pœnis ſimilia peccata punit. Item Ciues particulares timore pœnæ deterrentur ab huiuſmodi vitiis: ergo. Hæc omnia Bañez; & poſt illum ibidem Magiſter Serra: Et ne deſeras recognoſcere etiam Molinam Theologum, *de Iuſt. tractat.4. diſput.33. concluſ.3.*

Quæ nūc eſt in to.8. tr.7. Ref.67. & ibi lege doctr. Ref. 68.

6. Sed ego cum Fagundez Luſitano, & aliis Doctoribus, olim, *vbi ſupr. in 3. par. tract.1. Miſcell. reſol.* 17. abſolutè docui, omnia crimina in quibuſcumque locis, ſi ſint publica, ſiue ex Iudicis ſententia, ſiue ex notorietate facti, poſſe abſque vllo peccato euulgari. Et hanc ſententiam poſteà, me citato, amplexus eſt doctus Magiſter Serra *in 2. 2. D. Thomæ, tom.2. q.73. art.2.* & me etiam citato, Machad. *de Perfecto Confeſſ. tom.1. lib.2. part.3. tract.23. docum.2. num.12.* cuius verba hæc ſunt: [Fagundez, y otros Autores enſeñan abſolutamente, que no es pecado mortal, ni contra caridad, ni contra iuſticia deſcubrir el crimen del Proximo, come ſea notorio de hecho, ò de Derecho: eſto es por los rumores, ò fama publica, ò por ſentencia del juez; ò bien aquella fama en breue huuieſſe de llegar, ò no alguar, y entre las perſonas que ſe ignoraua; porque en tal caſo el que cometio el delicto notorio en la forma dicha, es viſto auer renunciado el derecho, que à ſu fama tenia; y aſſi no puede ſer damnificado en ella.] Ita ille, & iterum. Ego; quia eo ipſo, quòd quis eſt publicè damnatus, & punitus de aliquo crimine; videtur in pœnam eius criminis conceſſum diffundere eam notitiam abſque exceptione aliqua: vt rectè notat etiam Molina, *vbi ſuprà.* Ergo, &c.

7. Reſtat modò reſpondere ad authoritatem Doctorum, vbi ſuprà aſſerentium, non eſſe licitum propalare delictum in loco, vbi eius fama non erat de facili peruentura. Et ad fundamentum huius ſententiæ ſuperiùs adductum reſpondeo, Reum non eſſe iuſtum poſſeſſorem illius bonæ famæ in alio loco; quia poſſidet illam ſine iure; ſi enim amiſit ius per publicitatem rumoris, cui ipſe cauſam dedit, committendo crimen; quomodò iure illud poſſidebit? Deinde, quamuis poſſideat bonam famam ſine iniuria, & incommodo aliorum in alio loco; tamen illa poteſt priuari ſine vllo peccato: fama enim eſt bona. Multorum opinio, abſolutè loquendo, non in iſto, neque in alio loco, nam abſtrahit à loco: & ſic amiſſa bona fama, & opinione, vbicumque illa amiſſa ſit iam abſolutè non habet famam, nec illam poſſidet iuſtè, ac proinde abſolutè publicari poteſt malus. Reſpondeo Secundò, etiam ſtando in opinione horum Doctorum, illam non obſtare in caſu noſtro. Primò, quia limitatur in criminibus Reipublicæ multum noxiis; iſta enim etiam emendata, poſſunt euulgari; & ita docet Malderus *de iuſt. tract.7. cap.1. dub.6. in fine.* Leſſius *lib.2. cap.11. dub.13. num.80.* Trullench *in Decalog. tom.2. lib.7. cap.10. dub.12. num.16.* & Alij. Secundò limitatur hæc opinio, niſi ex aliqua iuſta cauſa illa crimina manifeſtarentur; ita Leſſius *vbi ſuprà, num.79. in fine.* Bannez *loco cit.* Ioannes Vvigers *de Iuſt. & Iure, tract.4. cap.1. dub.5. n.22.* cum aliis.

RESOL. CXXXII.

An Inquiſitores ſi ſint Regulares, & delinquant non in eis, quæ ſunt Officij Inquiſitionis, poſſint puniri à ſuis Prælatis?

Et quid, ſi delinquant in his, quæ ſunt Officij Inquiſitionis? Ex p.4. tr.8. Reſ.53.

§.1. SI delinquant in his quæ ſunt officij Inquiſitionis, certum eſt non eſſe puniendos à ſuis Prælatis, vt docet Peirinus *in priuil. Minim. tom.1. conſtit.4. Sixti IV. §.11. num.49.* Pegna *in direct. Inquiſ. part.3. quæſt.21. comment.61.* Sed a Cardinalibus vniuerſalis Inquiſitionis, & in Hiſpania à Generali Inquiſitore. Ratio eſt, quia Inquiſitores in his quæ ad Inquiſitionis officium pertinent, ſunt exempti à ſuis Prælatis Regularibus, vt probat Rojas *de hæret. part.2. num.418.* Decian. *in tract. crim. lib.5. cap.12. num.35.* Moſcouius *de maieſt. militan. Eccleſ. lib.1. part.1. cap.11. & conſtit. Alexandri IV.*

2. Sed difficultas eſt, an poſſint coërceri & puniri ſi extra ſuum officium delinquant? & affirmatiuam ſententiam docent, vt Sanctarellus *de hæreſi, cap.40. dub.1. num.7.* Zanardus *in direct. Theol. part.2. c.6. q.45.* & alij communiter. Verùm licèt Inquiſitores teneantur parere ſuis ſuperioribus Regularibus in his, quæ regulæ obſeruantiam & alia, per quæ directè, vel indirectè ſanctum Officium non impeditur, & propterea in delictis extra Officium per eoſdem Superiores moneri & reprehendi poſſunt. Non tamen concedendum eſt quòd dicti Superiores poſſint eos punire, & conſequenter ab eorum officio per indirectum retrahere, ſed benè poterunt aſſumere informationes, illáſque ad ſupremum Cardinalium Tribunal tranſmittere, expectantes quod ſibi ab eodem Tribunali ſupremo mandetur, aliàs eſſet inuenta aperta via impediendi Officium Inquiſitionis per indirectum. Et ita hanc ſententiam tenet & docet Farinacius *de hæreſi, quæſt.186. num.128.* Igitur dicendum eſt non ſolùm Inquiſitores Regulares delinquentes in proprio Officio, ſed nec delinquentes extra poſſe à ſuis Superioribus puniri, pœna, inquam, quæ aliquo modo retardare poſſit proprij Officij exercitium, & ſic cum Farinacio nouiſſimè tenet Ferdinandus de Caſtro *in oper. mor. tom.1. tract.4. diſp.8. punct.12. §.2. n.23.*

RESOL. CXXXIII.

An Inquiſitores incurrant excommunicationem, ſi extorqueant pecuniam prætextu Officij Inquiſitoris? Ex p.4. tr.8. Reſ.28.

§.1. AFfirmatiuè reſpondent ex *Clement.2. de hæret.* Suarez *de cenſ. diſp.23. ſect.5. n.24.* & DD. quos citat & ſequitur Sanctarell. *tract. de hæreſ. cap.40. dub.5. num.26.* qui tamen obſeruat alios contrariam ſententiam docere, & multas pro eorum firmanda ſententia adducit rationes probantes *in d. Clement.1.* non comprehendi Inquiſitores.

2. Verùm ſtando in ſententia affirmatiua, puto cum Bonacina *tom.3. diſp.2. quæſt.10. punct.10.* Primò non affici excommunicatione iſtius Clemen. Inquiſitorem, qui pecuniam à ſponte dante accipit, etiamſi videat ſibi dari prætextu Officij Inquiſitionis, hic enim ſic accipiens pecuniam non dicitur illam extorquere, vt vult textus. Secundò Inquiſitor qui pecuniam prætextu pecuniæ mutuò datæ, vel alterius crediti, vel alio titulo etiam iniuſto ſibi tradi curat, non incidit in

iſtam

iſtam excommunicationem, quia non extorquet pecuniam prætextu officij Inquiſitionis. Tertiò Inquiſitor, qui cogit aliquem, etiam prætextu officij Inquiſitionis ad tradendam ſibi mutuò pecuniam, in iſtam excommunicationem non incidit.

RESOL. CXXXIV.

An Inquiſitores poſſint accipere xenia, hoc eſt, eſculenta & poculenta, quæ intra paucos conſummantur dies, & ſponte ſibi ſunt oblata?

Et an contra facientes incurrant excommunicationem, priuentur Officio, & teneantur reddere duplum?

Et quid, ſi ſupra dicta acciperent ab alijs Miniſtris S. Officij?

Et an Miniſter, cum ſciuerit alium Miniſtrum donum accepiſſe, teneatur ſub eiſdem pœnis illum Inquiſitori reuelare: Ex p.4. tr.8. Reſ.8.

§.1. AD hoc dubium ſic reſpondet Scaccia *de iudic. lib.1. cap.87. num.12.* Dico quòd in Hiſpania nec Inquiſitores, nec alij S. Officij Miniſtri poſſunt accipere non ſolùm munera, ſed nec etiam eſculenta, & poculenta, & contrà facientes incurrerent excommunicationem, priuarentur officio, tenerentur reddere duplum, & alia pœna mulctarentur, & hoc procedit etiamſi acciperentur ab eiſdem Officialibus S. Inquiſitionis. Quin imò miniſter cùm ſciuerit alium miniſtrum donum accepiſſe, tenetur ſub eiſdem pœnis illum Inquiſitori reuelare. Alibi tamen vbi huiuſmodi prohibitiuæ conſtitutiones non extant, vidi ab Inquiſitoribus eſculenta & poculenta accepta fuiſſe. Ita ille, & ante illum Pegna *in direct. Inquiſit. part.3. commen.* 153. Simanca *in cathol. Inſtit. tit.34. num.45.* quibus adde Moſcouium *de maieſt. milit. Eccleſ. lib.1. part.2. cap.12.*

RESOL. CXXXV.

An Inquiſitores excuſentur à reſidentia Parochiali, & an gaudeant fructibus Prabendarum, & diſtributionibus? Ex p.4. tr.8. Reſ.71.

§.1. QVoad primum, affirmatiuam ſententiam tenet Cened. *in quaſt. Canon. q.1. n.28.* & Spino *in ſpeculo teſtam. gloſſ.3. princ. n.78.* Sed contrariam ſententiam, & meritò, docet Sanctarell. *variar. diſp. part.1. q.11. n.4.* & ita teſtatur Gonzal. *in reg.8. Cancell. gloſſ.6. n.265. & gloſſ.13. n.164.*

2. Quoad ſecundum verò dicendum eſt, Inquiſitores habentur in ſuis præbendis & dignitatibus pro præſentibus, & reſidentibus, & percipiunt integros fructus ſuarum præbendarum ſimul cum diſtributionibus quotidianis ex priuilegio ſpeciali fauore fidei à Paulo III. & Pio V. illis conceſſo, vt docent Armendariz *in recopil. legum Nauarr. lib.2. tit.23. leg.2. §.2. num.7.* Rojas *ſingul.96. & de haret. part.2. num.420.* Cenedus *loc. cit.* Ceuallos *in pract. comm. opin. quaſt.585. num.12.* Villar del Patronado de Calatayud *4. part. in princ. n.8.* & ita declaraſſe ſacram Cardinalium Congregationem teſtatur Garſias *de benef. tom.1. p.3. cap.2. n.356.*

RESOL. CXXXVI.

An Inquiſitores poſſint diſpenſare ſuper irregularitate contracta ab hareticis?

Et an licet Haretici contrahant irregularitatem, attamen ſuſpecti de hareſi, poſtquam illam abiurauerint, non ſint irregulares?

Et an prohibitum ſit Inquiſitoribus diſpenſare cum hareticis Sacerdotibus pœnitentibus, vt Miſſam celebrent? Ex.p.4. tr.8. Reſ.85.

§.1. VIdetur reſpondendum affirmatiuè ex Bulla Clem. VII. quæ incipit, *Cum ſicut, §. verum etiam*, vbi hæc authoritas apertè Inquiſitoribus & eorum Commiſſariis conceditur. Vnde Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver. irreg. n.2.* ſic ait: Irregularitatem leuare, & ſuper illa diſpenſare poſſunt Inquiſitores, ſi contracta ſit in hæreſi cum redeuntibus ad gremium Matris Eccleſiæ, vt patet per priuilegium Clemen. Papæ. Ita ille. Vide etiam *in addit. ad Zanchinum tract. de haret. c.27. ver. adde vlteriùs.* Zecchium *in ſum. tom. 1. tit. de fide, cap.11. num.16.* Henriquez *lib.14. cap.18. num.2.* & alij.

2. Sed hoc priuilegium vel fuit perſonale, vel non fuit vſu receptum, vel per alias Bullas poſteriores Pontificum eſt reuocatum, & ideo Pius V. *anno* 1567. prohibuit cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus Sup. hoc ſup.
diſpenſare vt Miſſam celebrarent, teſte Sanctarello in tr. 5. Reſ.
de hareſi cap.25. dub.1. num.6. ex Pegna *in director. In-* 50. in fin.
*quiſit. part.3. comment.*175. vbi abſolutè hanc ſententiam tenet, quam etiam tuetur Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib.2. c.25. num.19.* Suarez *de cenſ. diſput.43. ſect.1. n.5.* & alij.

3. Notandum eſt tamen hîc obiter quòd licèt hæretici contrahant irregularitatem, vt notat Megala *in 3. part. lib.7. cap.2. quaſ.6. num.16.* & alij communiter, attamen ſuſpecti de hæreſi poſtquam illam abiurauerint Sup. hoc ſupra
non ſunt irregulares, & ita contra Azorium *tom.1.* in Reſ. 83. §.
lib.6. cap.21. quaſ.8. tenet Emanuel Sà *ver. hareſis, num.* vlt. per tot.
5. Henriquez *libr.13. cap.56. num.1.* Pariſius *de reſig-* & ſuperius
nat. benef. lib.4. quaſt.3. num.17. Sanchez *vbi ſuprà,* in tr. 5. Reſ.
num.12. Sanctatellus *num.9.* Garzias *de beneficijs tom.* 51. per tot. &
*2. part.11. cap.10. num.*88. vbi aſſerit ita fuiſſe deciſum in alio §. catū
in Sacra Rota Romana. notationu.n.

RESOL. CXXXVII.

An Inquiſitores poſſint legere libros Hareticorum?

Et an in Regno Hiſpaniarum ſolus Inquiſitor Generalis habeat poteſtatem legendi libros hareticos, & cui ipſe commiſerit, & non alij Inquiſitores?

Et an Epiſcopi poſſint dictos libros legere?

Et an Vrbanus VIII. derogauerit omnes licentias legendi libros hareticos, & omnes alios prohibitos, & hodie hanc poteſtatem det ſolum Sacra Congregatio? Ex p.4. tr.8. Reſ. 46.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet Antonius Ricciull. *in tract. de iure perſon. lib.5. cap.25. n.4.* vbi ſic ait: Inquiſitores non poſſunt legere libros damnatos, niſi eis ab Apoſtolica Sede, ſeu per ſacram Congregationem Inquiſitionis fiat facultas, ſtante conſtit. Iulij III. Ita ille. Et hanc ſententiam tenet etiam Barboſa *de poteſt. Epiſc. part.2. alleg.90. n.8.* Suar. *de fide diſp.20. ſect.2. n.28.* Sanch. *in ſum. tom.1. lib.2. cap.10. n.46.* & alij.

2. Verùm contrariam ſententiam ex Azorin, Graſſio, Delrio, & alijs tenet Farinacius *de hareſi quaſtione 180. num.43.* quibus ego addo nouiſſimè Bonacinam *in Bulla Can. tom.3. diſp.1. quaſt.2. punct.4. num.10.* Imò Zanardus *in direct. Theol. part.2. cap.7. num.16.* Duardus *in Bull. Can. lib.2. Canon.1. quaſt. 34. n.6.* Torreblanca *de magia lib.3. cap.15. num.27.* Naldus *in ſum. ver. Bulla Cœna num.11.* Anton. Souſa *in Bulla Can. diſp.15. n.5.* poſt Pegnam *in direct. Inquiſ. part.2. commen.3.* & alios putant ſubſtitutos Inquiſitorum, ſeu Commiſſarios ab Inquiſitoribus deputatos

poſſe

poſſe libros hæreticorum legere, quia huioſmodi Commiſſarij cenlentur à Sede Apoſtolica inſtituti, licèt hoc non admittat Bonacina *loco cit.* & Merolla *in diſp. Theol. tom. 1. diſp. 1. cap. 2. diffic. 11. num. 415.* com Sanchez *vbi ſuprà*, quia facultas legendi libros hæreticorum conceditur; Inquiſitor autem non eſt Sedes Apoſtolica. ergo, &c.

3. Notandum eſt tamen quòd ſtando io hac ſecunda opinione in Regnis Hiſpaniarum ſolus Inquiſitor generalis habet poteſtatem legendi libros hæreticorum, & cui ipſe commiſerit, & non alij Ioquiſitores, vt patet ex Bulla Pauli V. appoſita in principio indicis

Sup. hoc in lin. 4. ante fin. huius §.

expurgatorij. Vnde neque Epiſcopi poſſunt dictos libros legere. Et ideo hìc in gratiam ſtudioſorum ponam pulchrum locum Didaci Canteræ *in qq. crimin. cap. 1. de haret. num. 64.* vbi ſic ait: Si aliquis haberet libros hæreticorum, per Inquiſitores anathematizaretor, vt fuit factum per Inquiſitionem Conquenſem contra Epiſcopum Conqoenſem, qui dicebat eos tenere ex particulari prioilegio. Ita Cantera, quod eſt valde notandum. Sed ego in tali caſu conſulerem D. Inqoiſitoribus, vt Summum Pontificem de hoc certiorarent, & in Regnis Hiſpaniarum Inqoiſitorem generalem; quòd autem Epiſcopi non poſſint legere libros prohibitos, firmat nouiſſimè Mauricius Alzedus *in praxi Epiſcop. part. 2. capite 6. numero 75.* qui citat Nauarrum, Azorium, Sanchez, Delrium, Barboſam, & Pegnam.

Quoad hoc lege doct. Ref. not. ſeq.

Sup. doctrina contenta in hoc §. cum eodē Homobono, hic citato & aliis latè in to. 3. tr. 3. Ref. 84.

4. Sed pro coronide hoius reſolutionis apponam hìc verba Homoboni de Bonis *in exam. Eccleſ. part. 2. tract. 12. cap. 7. quæſt. 15.* vbi ſic ait: Aduertendum eſt etiam à doctis integræqoe fidei viris ex vrbe referre libros, qui non ſont hæreticorum, nec de hæreſi tractant, oeque contra fidem falſa, vel ſoſpecta dogmata continent, aliáque tamen alia ex caoſa prohibitos poſſe viris dignis ab Inquiſitoribus permitti, qui quidem gratis ex ſcripto mano ſua ſobſignato tribuunt, & de triennio in triennium facultatem renouabunt: at in foro conſcientiæ illam licentiam oretenus habere ſufficere videtur. Ita Homobonus. Verùm poſt hæc ſcripta Vrbanus VIII. p. m. derogaoit omnes licentias legendi libros hæreticorum, & omnes alios prohibitos, & hodie hanc poteſtatem dat ſolùm ſacra Congregatio.

RESOL. CXXXVIII.

An Inquiſitores poſſint præbere licentiam legendi libros hæreticorum?

Et quid de Generalibus Religionum in Regnis Hiſpaniarum; vel an ſolus Pontifex talem licentiam poſſit præbere? Vnde neque Collegium Cardinalium Sede Apoſtolica vacante prædictam licentiam concedere poſſit?

Et an Vrbanus VIII. nouiſſimè annullauerit omnes licentias legendi libros prohibitos?

Et an nemini liceat libros hæreticos ad ſuas manus deuenientes propria authoritate comburere, ſed eos ad Inquiſitores deferre teneantur? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 99.

§. 1. RESpondeo negatiuè cum Sanchez *in ſumma tom. 1. lib. 2. cap. 10. num. 43.* & Souſa *in aphoriſm. Inquiſ. lib. 1. cap. 21. num. 62.* ſolus enim Pontifex poteſt talem licentiam præbere. Vnde neqoe Collegiom Cardinalium Sede Apoſtolica vacante prædictam licentiam poſſe concedere, ait Merolla *in diſp. Theol. tom. 1. diſp. 1. c. 2. diff. 12. n. 419.* & alij, quicquid aſſerat in contrariom Vgolinus.

Sup. doctrina contenta in hoc §. lege in

2. Nota etiam quòd priuilegium Gregor. XIII. factum Generali Societatis IESV ad legendom, vel purgandum libros hæreticorum, vel aliis prohibitos, ſeu etiam ad facultatem dandam pro his, & ſimiles conceſſiones reuocatæ ſunt, tum per priuilegia ampliſſima ſanctæ Inquiſitionis in his Regnis Hiſpaniarum, tum qoia Societas ceſſit priuilegio in Congregatione ſancta, & ita obſeruat Emanuel Rodriquez & Hieronymus, ille *in quæſtionum Regularium tom. 2. quæſt. 82. art. 3.* iſte *in compend. quæſtionum Regular. reſolut. 92. num. 1.* quibos adde Portel *in dubijs Regular. verſic. librorum prohibitio, num. 3.* Vrbanus verò VIII. nouiſſimè annullauit omnes licentias legendi libros prohibitos.

tom. 7. tr. 1. Ref. 226.

3. Notandum eſt etiam hìc obiter quòd Hieronymus Rodriquez *vbi ſuprà num. 3.* docet, nemini licere libros hæreticos ad ſuas manus deuenientes propria authoritate comburere, ſed eos ad Inquiſitores deferre tenetur, iuxta conſtit. Iulij III. id præcipientis; aliàs poteſt procedi contra ipſum ac ſi eſſet hæreticus, quod intelliguot aliqoi, niſi ea tali manifeſtatione, ſeu traditione reſultet manifeſtanti, ſeu tradenti aliqood graue periculum ſuſpicionis de hæreſi, tunc enim poſſe tales libros per ſeipſos comburere affirmant. Id tamen minimè admittendum eſt propter damnom quod ex eo eoenire poteſt Catholicæ fidei ac Religioni, nam deferendo huiuſmodi libros ad Inquiſitores, vt inqoirere poſſint an vltra traditos alij ſimiles ſuperſint, & an ipſis malè vſi ſint, & à quibus eos acceperint. Ita ille. Sed de hac quæſtione ego alibi fuſiùs legi.

Sup. hoc in Ref. ſeq. & ſup. in tr. 9. Ref. 99. §. Sed ſi.

Alibi in Ref. 1. not. præteritæ.

RESOL. CXXXIX.

An intelligens aliquem librum eſſe hæreticum, comburendo illum, & non Inquiſitoribus tradendo; incurrat excommunicationem huius Canonis?

Et quid de peccato? Ea p. 1. tr. 11. Reſ. 37.

§. 1. RESpondeo, qoòd communiter Doctores docent, quem non poſſe propria authoritate libros tales comburere; ſed teneri illos deferre ad Inquiſitores. Ita Suarez *tract. de fide, diſp. 20. ſect. 2. n. 23.* Azorius *tom. 1. lib. 8. c. 16. q. 11.* Delrius *diſquiſ. magic. tom. 3. lib. 5. ſect. 17.* Farinacius *de hæreſi, quæſt. 180. n. 40.* Barboſa *de poteſt. Epiſc. p. 3. allog. 90. num. 5.* Souſa *in Bull. Cœn. cap. 2. diſp. 15. concl. 3. num. 4.* Homobonus *de exam. Eccl. p. 1. tract. 7. cap. 2. quæſt. 12. & p. 2. tract. 21. cap. 7. quæſt. 15. reſol. 1.* Duardos *in Bull. Cœn. lib. 2. can. 1. q. 52. n. 1.* Cherubinus *in compend. Bull. tom. 2. conſt. 76. Pij V. ſchol. 2.* Riccius *p. 4. deciſ. 255. n. 4. & deciſ. 260. num. 7.* Alterius *de conſ. tom. 1. diſp. 2. lib. 5. c. 7.* & alij. Et fundantur in quadam Conſtitutione Iulij III. qoi hoc videtur præcipere.

Sup. hoc in Ref. præterita §. vlt. & in alio §. cum not.

2. Sed non reticebo, contrarium ſententiam docere Zanchinum *in tract. de Hæreticis, cap. 7. num. 7. & Repertor. Inquiſitorum, verb. libri.* Filliuciom *tom. 2. tract. 22. cap. 7. num. 208.* vbi excuſat comburentes propria authoritate, aut tradentes illis, qui dictos libros legere poſſunt: qood anteà etiam docuerat *in tom. 1. tract. 16. cap. 3. num. 45.* & hanc opinionem referens Bonacina *de cenſ. diſp. 2. quæſt. 5. punct. 4. num. 20.* in nooa editione non improbat, & ideò videtur illam admittere: & molti ex Authoribus citatis, vt Alterius, & Riccius, & Antonios Riccinll. *in tr. de iur. perſonarum, lib. 5. cap. 24. n. 2.* & Campegius *in addit. ad Zanchinum, de Hæret. cap. 7. n. 7.* contrariam ſententiam, quam ipſi teneut, vocant tantum veriorem, & tutiorem. Ergo ſecundùm dictos Authores ſententia Filliucij eſt probabilis.

3 Sed, quidqoid ſit de peccato, vt benè notat Portell. *in add. ad dubia regul. verb. libri prohibiti, num. 13.* certum eſt, illos, qui libros hæreticos comburunt propria auctoritate non incurrere in excommonicationem Bullæ Cœnæ, quia tales libros conburendo, illos

non retinent. Et ita etiam docet Sanchez *in ſum.to.1. lib.2. c.10.n.56.* & Suarez *vbi ſup. tract. de fide diſp.20. ſect.2.n.23.* & alij.

RESOL. CXL.

An in retentione librorum hæreticorum detur paruitas materiæ; ita vt qui per vnum, vel duos dies retineret librum prohibitum, non incurrat in excommunicationem Bullæ Cœnæ, vel Indicis? Ex part. 5. tract. 5. Reſ.43.

§.1. AD hoc dubium Suarez *tract. de fide, diſp.20. ſect.2.num.22.* reſpondet diſtinguendo, quia vel retentio procedit ex voluntate abſolutè retinendi librum, & tunc dico quamcumque retentionem eſſe peccatum mortale, etiamſi mutata volũtate breuiſſimo tempore duret. Hoc probat ratio facta, quia voluntas illa, peccatum mortale eſt, & ab illa procedit exterior retentio. Alio verò modo contingere poteſt, vt aliquis habens propoſitum tradendi librum, in executione ſit negligens per aliquam breuem horam, & tunc facilè poterit excuſari à culpa mortali, tum quia in voluntate non habet propoſitum contrarium præcepto, & negligentia poteſt eſſe leuis, & ipſa mora eſt quaſi materia illius omiſſionis, & ideo ex breuitate poteſt eſſe leuis, ac denique illa non eſt tam retentio, quàm dilatio, quæ interdum poteſt excuſari ab omni culpa, ſi ex rationabili cauſa fiat. Ita Suarez, cui adde Hurtadum de Mandoça *volum.1.diſput.76.ſect.1.§.12.* vbi ſic ait: Peccant contra hanc legem, qui libros retinent, ſiue enim liber ſit proprius, ſiue alienus, ſiue eum calleat, ſiue ignoret omnino, labitur in hanc pœnam, niſi exiguo tempore id faciat: ſi enim decernat poſt breue tempus librum tradere, non eſt peccatum mortale, ſecus ſi vno inſtanti habeat actum retinendi librum longo tempore. Sic ille.

Quæ nũc eſt in to.4. tr.3. Reſ.42. §. vlt.

2. Sed contraria ſententia mihi magis placet, pro qua *in 1.p.tract.11.reſ.30.* adduxi Sanch. & Duardum, quibus nunc addo Reginald. *in praxi tom.1. lib.9.c.14. n.256.* & Caſtrum Pal. *tom.2.tract.4. diſp.2. punct.10. §.2.n.11.* quia grauitas retentionis non deſumitur ſolùm ex libro, qui retinendus eſt, quod inde conſtat, nam ſi haberes voluntatem retinendi vna hora librum, & ſtatim illum tradendi, non video qua ratione quis dicere poſſit, te grauem culpã commiſiſſe. Requiritur ergo ad retentionem grauem mora temporis: ergo ſi tempus, quo de facto retines librum, breue eſt, etiamſi voluntatem haberes longo tempore retinendi, retentio illa exterior leuis cenſeri debet, ad effectum incurrendi cenſuram, quia non incurritur cenſura ex voluntate retinendi, ſed ex voluntate executioni mandata, quæ cùm non ſit integra, & in materia graui exercita, ſed in materia leui, non ſufficit ad incurrendam cenſuram: ergo, &c. Et ita hanc ſententiam docet etiam præter Doctores citatos Iacobus Gordonus *in ſum. tom.2. lib.2. quæſt.13. cap.8. §.3. num.81.* Si qui igitur per vnum, vel duos dies retineret librum prohibitum, non incurreret excommunicationem Bullæ Cœnæ, vel Indicis.

RESOL. CXLI.

An priuilegiatus ab Inquiſitoribus huius Regni Siciliæ ad legendos libros ab ipſis prohibitos, poſſit vti hoc priuilegio in alio territorio, v.g. in Regno Caſtellæ? Ex p.4. tract.8. Reſ.100.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet Suarez *de legib. lib.8. cap.26. n.8.* quem ſequitur Laurentius

Portel. *in dubiis Regular. ver. libri prohibiti, num.4.* vbi ſic ait: Luſitanus habens licentiam legendi libros ſpecialiter prohibitos in ſola Luſitania, poteſt eoſdem legere vbique exiſtens. Si illi in Caſtella, v.g. non ſunt ſpecialiter prohibiti, non poterit ibi illos legere abſque licentia Tribunalis Caſtellæ, pro S.Officio, & ſic è contra de Caſtellano exiſtẽte in Portugallia, quia ſunt territoria diuerſa. Vnde priuilegiatus vt portet arma vetita in Portugallia, non eſt priuilegiatus vt portet illa in Caſtella eadem ipſa. Et priuilegium vnius Epiſcopi non poteſt derogare priuilegio alterius Epiſcopi. Ita Portel, ſatis quidem probabiliter.

2. Sed his non obſtantibus affirmatiuam ſententiam tenet Hieronymus Rodriq. *in compend.q. Regul. reſ.92. n.2.* & ante illum Emanuel Rodriq. *in ſum. to.3. c.250. n.4.* cum Nauarro *tom.2. tit. de priuil. conſil.6.* & ratio eſt, quia hæc facultas nihil aliud continet, quàm gratiam? gratia autem quæ perſonæ confertur perſonam ſequitur, & cum perſona extinguitur, *cap. ſanè, de priuil.* Deinde hæc ſententia ſuaderi ex eo poteſt, quòd facultas ab eo data qui iuriſdictione fungitur, non tantam vim habet in ſuo territorio, quam in alieno, cùm in hac parte iuriſdictio quæ exercetur in facultate data, non ad contentioſam, ſed ad voluntariã iuriſdictionem pertineat. Sed iuriſdictio voluntaria etiam extra proprium territorium, poteſt exerceri, veluti excommunicare, abſoluere, beneficia conferre, litteras dimiſſorias concedere & ſimilia: ergo, &c. Sed vt verum fatear, prima ſententia mihi magis placet, non tamen damnarem hanc ſententiam ſecundam ſequentem.

RESOL. CXLII.

An libri Catholicorum cum explanatione hæreticorum, & commentariis ſint prohibiti? Ex p.5. tr.13. & Miſc.1. Reſ.16.

§.1. PRima opinio eſt Patris Suarez *de fide diſp.20. ſect.2. num.13.* aſſerentis hos libros eſſe prohibitos ſi ſcholia hæreticorum ſint magna, ſecus ſi eſſent exigua.

Quoad hoc in to.4. tr.3. l ge doct. Reſ. 48.

2. Secunda eſt opinio Sanchez *in ſumma, tom.1. lib.2. cap.20. num.25.* aientis tales libros non eſſe prohibitos, licèt in ſe contineant ſcholia hæreticorum magna, quia ſemper talis liber dicitur Auctoris Catholici.

3. Tertia opinio eſt Hurtadi de Mendoza *in 2.2. diſput.56. ſect.8. §.303.* vbi exiſtimat vtramque ſententiam in parte eſſe veram, bifariam enim ſcribitur in alicuius authoris librum. Primum, vt nihil ſcribatur, niſi faciens explanationi textus, à quo non poſſit niſi incommodè Commentarius abiungi, vt Commentaria Caietani non poſſunt abiungi à textu Thomiſtico, quia tota ſunt ad explanandam argumentorum vim, oppugnanda aduerſariorum dicta, & methodum explicandam. Hi libri non ſunt prohibiti, quia abſolute ſunt & dicuntur S. Thom. & non Caietani, ſiue Commentaria ſint prolixa, ſiue minuta: parum enim intereſt moles. Quòd ſi conſiderandum eſt præcipuè quid contineant, quod intereſt magnitudo, aut paruitas, cùm in paruo libello poſſint plures hæreſes doceri, quàm in alio magno volumine. Si autem præter explanationem alia diſputet hæreticus non facientia textui explanando, ſed quæ abiungi commodè poſſunt, liber eſt interdictus, quamuis ſit exiguus, quia verè eſt ab hæretico authore. Sic ipſius Patris Suar. Commentaria ab ipſo, non à S.Thoma denominantur, complura enim diſputat, quæ iam non ſpectant ad explicationem. Itaque ſcripta illa à quibus non pendent authoris Catholici explicatus, ſunt prohibita, & liber ob illa. Alioquin occaſione explanandi textum, poſſent

hæretici omnia ſua dogmata diſputare vt ſcholaſtici Doctores ſua diſputant, enm Magiſtrum, aut S. Thomam explicant. Hucvſque Hurtadus *loc. cit.*

RESOL. CXLIII.

An quis poſſit legere libros prohibitos ſecurus, quod nocumentum non accipiet ex eorum lectura.

Et an non ſolum libri hæreticorum damnentur, qui continent falſam doctrinam contra fidem, ſed etiam minimè de Religione tractantes, vt ſunt Dialectici, Rhetorici, Grammatici, &c. Ex p.6.tr.6. & Miſc.1. Reſ.49.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

§. 1. OLim Romæ à quibuſdam, & Panormi à Viro ingenuo & docto de hoc caſu interrogatus fui, & cùm negatiuè reſponderem, inſtabant tunc vehementer aſſerendo ex doctrina, quam ego adduxi *in p. 1. tract.* 1n. *reſol.* 18. probabiliter poſſe affirmatiuam ſententiam defendi: nam ignobiles Auctores tenent: vt ibi patet, legem non obligare eius fine deficiente: quod etiam inuenio docere Andream de Area *in tit. de conſtitut. cap. 1. num.* 301. Sed in noſtro caſu finis legis deficiebat, nam ipſos legentes tales libros certum erat ex eorum falſa & damnata doctrina nullum poſſe nocumentum accipere; erant enim viri docti & piiſſimi. Ergo, &c.

2. Sed his non obſtantibus reſpondi ſupradictam doctrinam non valere in caſu noſtro: nam procedit, quando lex vnum ſolum finem habet, ea quo Legiſlator mouetur ad prohibendum aliquid: ſecùs verò ſi lex habet plures fines; nam deficiente vno, obligatio legis non deficit, ſed talis eſt lex libros damnatos prohibens: ergo, &c. Vnde ſciendum eſt Eccleſiam in prohibitione librorum damnatorum plures fines habere: nam prohibet illos, vt hoc modo quaſi medicina quadam præſeruet fideles ab hæreticorum contagio, & ne damnatorum librorum lectione, veluti veneno quodam peſtifero Catholici inficiantur: & ideò ob hanc cauſam olim in primitiua Eccleſia prohibebatur fidelibus ne Gentilium libros legerent, teſte Clemente *lib. 1. conſtit. Apoſt. cap. 6.* & ideò ea Concilio Carthaginenſi IV. *cap. 16.* Eccleſia præcipit, ne fideles communicent verbis cum hæreticis: ergo multò magis potuit & debuit præcipere, ne cum ipſis communicent libris & ſcriptis cùm hæc communicatio magis ſoleat nocere, quam quæ fit ſolis verbis; libri enim ſcribuntur maiori cum conſideratione, eloquentia & eruditione, ac propterea magis permouere ſolent Lectores ad illorum falſam doctrinam amplectendam.

3. Verùm Eccleſia in prohibitione dictorum librorũ non habuit hunc ſolum finem, nempe ne Catholici falſa doctrina ex dictis libris inficiantur; ſed etiam legem illam ſtatuit in pœnam Authorum damnatorum: non enim leuis eſt pœna in eorum libros nigrum præfigere Theta, & ſub cenſura prohiberi ne legantur, ad obſcurandum & abolendum eorum nomen, & ne hoc afficiantur honore, vt inter manus Doctorum hominum voluantur. Igitur lex prohibens ſub cenſura lectionem librorum damnatorum ſemper obligabit: nam licet deficiat in aliquo caſu particulari finis dictæ prohibitionis, nempè periculum & nocumentum, quod ex lectura dictorum librorum prohibitorum contingere poteſt: adhuc tamen ſemper remanet alius finis prohibitionis, nempè pœna aucturibus damnatis impoſita ad eorum dedecus, ne eorum libri legantur.

4. Vnde ea hoc apparet, quod non ſolùm libri hæreticorum damnantur, qui continent falſam doctrinam contra fidem, ſed etiam minimè de Religione tractantes, vt ſunt Dialectici, Rhetorici, Grammatici, &c. In quibus libris nullum eſt periculum, vt lectores eorum lectione ad hæreſim pertrahantur. Et ideo Sanctarellus *tract. de hæreſi cap. 14. dub. vnico num.* 4. meritò aſſeruit omnes libros hæreticorum, prohiberi in pœnam illorum Auctorum, quamuis hæreſim non contineant, vt etiam habetur *in reg. 2. Indicis.* Et Souſa *in Bul. Cœn. c. 2. diſp. 13. n. 11.* rectè obſeruat lectionem librorum prohibitorum in odium Auctoris interdici. Igitur de hoc non eſt dubitandum, & aliter ſentientes in noſtro Sacræ Inquiſitionis Tribunali ſeuerè puniendos eſſe exiſtimo. Adde quod aliqui viri docti aſſerunt lectionem librorum hæreticorum eſſe de ſe inductiuam ad inficiendos animos legentium. Ergo ſemper eorum prohibitio obligabit.

RESOL. CXLIV.

An quis poſſit legere libros prohibitos, ſi ſciat certo nullum illos nocumentum eſſe illaturos?

Et curſim docetur peccare, & in cenſuram incurrere legentes libros ab Inquiſitoribus prohibitos, etiam ſi hæreſim non contineant, & non eſſe abſoluendos à Confeſſariis retinentes, libros hæreticorum.

Sed infertur, quod ceſſante fine legis in particulari caſu, pro ipſo lex non obligat. Ex p.11. tr.1. & Miſc.1. Reſ.1.

§. 1. REuerendiſſimus Abbas Ioannes Caramuel, propter ſcientiam, ingenij acumen, & eruditionem ſatis quidem notus, nuuiſſimè edidit ſuam Theologiam fundamentalem, in qua aliquando noſtras impugnat opiniones; & ideo circa præſentem difficultatem nominatim contra me affirmatiuam ſententiam tenet *fundament. 17. q. 2. n umero* 434. vbi ſic ait: Probabile eſt, ceſſante fine legis in aliquo particulari, ceſſare etiam legis vim, & obligationem in illo particulari: At finis legis interdicentis lectionem librorum hæreticorum ceſſat reſpectu illius, quo ita doctus, & pius, vt præuaricari non poſsit: Ergo reſpectu eiuſdem ceſſabit etiam ipſa lex. Sup. hoc in Reſ. præterit.

2. At Diana addit eoſdem libros interdici ad ignominiam Authorum; & dicam hoc non videri verum nec ad rem.

3. Non verum, quia eoſdem libros ſi ſint correctionis capaces, expurgatores corrigunt, & correctos permittunt. Sub annum 1632. euulgabatur in Hiſpania expurgatorius liber, qui non omninò indoctus, ſed quia fuerat à P. Pineda concinnatus reiiciebatur à Societatis æmulis, quaſi correctores in ipſos non ratione, ſed affectibus dirigerentur, & in ipſo legiſſe me memini, eum librum non eſſe prohibitorium, ſed conceſſorium, vtpotè, qui libros aliàs, interdictos ratione errorum, erroribus expunctis concedebat. Ergo opinione ipſius inquiſitionis librum expurgatorium euulgantis, libri interdicuntur ratione periculi: Nam etiamſi corrigantur errores, adhuc Authores manent hæretici, & pertinaces, vt antea nec debent aliter amari, quàm antea.

4. Nec contra hoc militat hæreticorum libros Grammaticos, Rhetoricos, Dialecticos, & Philoſophicos interdici, nam hos Diana exiſtimat nullam continere hæreſim, ſed hoc ideò exiſtimat, quod maioribus occupatus eiuſmodi libros non legat fortè nec habet, rari enim hinc mittuntur Grammatici in Italiam, ſed fallitur doctiſsimus vir, nulli enim ſunt, qui plures errores, & hæreſes habeant; Libri Theologorum hæretici, vt plurimum vnam, aut alteram promouere conantur, at liberales libri plurimas.

5. Non aliter poteſt Grammatica, Rhetorica, & Dialectica, quam exemplis tradi, & talia heterodoxi hæreſim aut exponant, vbique ſtatui Eccleſiaſtico

inſul

inſultant, vbique Papa eſt Antichriſtus, vbique nos Idololatræ. Habeo ob oculos plurimos, quos poſſem allegare, ſi vellem, ſed nec lectorem meum onerarem eorum ineptiis, ſi ſufficiat aſſerere vix vllum eſſe librum liberalem, qui hæreſibus multis non ſcateat? Vnde concludo etiam ipſos ob doctrinam ab Eccleſia interdici.

6. Sed demus illos interdici in odium, & pœnam Authorum, & rogabo, quis maiori ignominia, & dedecore afficiatur, illéne qui occiditur, & igni mandatur in carcere. An ille, qui conducitur per plateas Ciuitatis præcone eius infamiam inclamante? Ille, qui ſuſpenſus à patibulo eadem die ſepelitur, an qui iubetur in cruce remanere toto anno? Hinc tranſi ad libros, putarem ſeueriore ſententia condemnari librum (dicam Hiſpane, à quien ſe le pone vn San Benito) librum, qui nigrum theta præfigitur; cui inſcribitur eſſe authoris damnati, illum, qui legitur, vt authoris infamis, quam qui omnino non legitur: & tamen ſtando Dianæ fundamentis deberemus dicere furem, qui condemnaretur exilio, & iuberetur non comparere in toto regno, condemnari ſeuerius, illo, qui iuberetur manere, & ſignum publicum, & externum ignominiæ portare, vt ab omnibus eſſe infamis, & ſceleratus, noſceretur.

7. Venio ad vltimam rationem Dianæ, quam eſſe virorum Doctorum affirmat (Illi libri ait, tametſi non ſint inducentes in hæreſim, ſunt inductiui. Atqui finis Eccleſiæ eſt, vt non dentur libri, qui poſſint inducere in hæreſim: Ergo non ceſſat legis finis) & ego dico primò maiorem debere ab illis Viris doctis probari. Dico ſecundo, condonata maiori adhuc falſam eſſe, quia illi libri non ſunt reſpectu illorum hominum inductiui, nam ignis tametſi calefactiuus ſit, non eſt calefactiuus ligni amoti, niſi prius ponatur approximatio: quæ ex parte ſubiecti requiritur: & conſequenter illi libri tametſi ſecundum ſe inductiui dicantur, non erunt inductiui reſpectu hominis qui in quæſtione proponitur quouſque detur in eodem periculum, & tunc tollitur caſus. Dico tertiò, non omnes libros eſſe etiam ſecundum ſe inductiuos nam falſitas vt nocere poſſit debet eſſe ſimilis veritati, quámobrem. Cum aliquis nimis inſolenter mentitur nullum decipit, quæ notata eſſe volo, vt Martini Lutheri opera à libris aliorum diſtinguam, quis enim turbari, aut ſeduci poterit à viro tot ineptias, blaſphemias, & iniurias vomente? Quis à Doctore, qui ſe à Diabolo didiciſſe fatetur, quæ ſuos diſcipulos edocet: ille vnicus, qui non legerit hos libros Martini Lutheri: nam ego Spiræ, vt quemdam amicum virum doctum ad noſtram Religionem reducerem, perſuaſi, vt aliquos Lutheri libellos euolueret; qui cæpit non eſſe illos ſui Lutheri, ſed à noſtris confictos, occlamare prius à typo, anno, & ſuorum Miniſtrorum confeſſione conuictus, dare manus poſtetius, malleque eſſe Tridentini diſcipulum, quam Lutheri, ſe à Diabolo didiciſſe affirmantis. Huc vſque Caramuel vbi ſuprà.

Docuit in Reſ. præterita.

8. Verùm his non obſtantibus: Ego non recedo à ſententia, quam olim docui, & docent communiter Doctores; Vnde aduerſus Caramuelem adducam hic verba doctiſſimi Patris Franciſci de Ouiedo *de fide, ſpe, & charitate, vbi controu.* 12. *punct.* 3. *num.* 42. ſic ait: Dubitari ſolet an prædicta cenſura comprehendantur illi, qui hæreticorum libros legunt, aut retinent ex intentione confutandi errores in illis contentos, & certè nullum in illis eſſe peruerſionis periculum. Non comprehendi indicant nonnulli iuriſperiti, quos refert Palao *punct.* 10. *citato* §. 2. *num.* 8. pro quorum ſententia poſſet adduci opinio, quam cum aliis Theologis defendit Granados 1. 2. *controu.* 7. *de legibus tract.* 3. *part.* 2. *diſputat.* 15. *ſect.* 2. quæ affirmant ceſſante fine legis in particulari caſu, pro ipſo legem non obligare. Oppoſitum videlicet adhuc in eo caſu excommunicationem incurrere eum, qui prædictos libros legeret, aut retineret, meritò docent Suarius *diſputat.* 20. *ſect.* 2. *ſæpè citata num.* 2. Sanctius *cap.* 10. *iam citato num.* 24. *Azor. tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 16. *quæſt.* 6. Coninch *diſput.* 18. *dub.* 11. *num.* 180. Puente Hurtad. *diſput.* 76. §. 307. Toletus *lib.* 5. *ſummæ cap.* 19. *num.* 9. Palao §. 2. *citato num.* 9. *& apud illum* Vgolinus, & Farinacius, motus eſt Cardinalis de Lugo *à num.* 63. vt hanc ſententiam ſtabiliat effugio illo præcluſo quod tentari poſſet ex ſententia affirmante, ceſſante fine legis in particulari caſu pro eo legem non obligare; Quidquid autem ſit de hac opinione, cuius oppoſita longè communior eſt; exiſtimo ad hanc materiam ab homine cordato applicari non poſſe, ſtultum enim, & ſuperbum eſſet, hominem ſuo iudicio in hac re fidere; & præſumere ab omni periculo ipſum eſſe alienum in materia ex ſe grauiſſima, & ingenti periculo expoſita, eſt enim hæreſis peſſima, & contagioſiſſima lues, quæ facillimè ſerpit, & maximè timenda eſt in his, qui ſe ſecuros fingunt, & ſecuritatis præſumptione ea aggrediuntur pericula, quæ Eccleſia ſubire prohibuit etiam Epiſcopis, & Cardinalibus, quos ratione dignitatis, & meritorum, quæ ad illas ſupponuntur remotiores ab hoc periculo, quam quicumque alij priuati homines præſumi debent. Quapropter mihi certiſſimum eſt, neminem, prætextu ſecuritatis poſſe prædictos libros legere, aut retinere etiam cauſa confutandi errores. Ita Ouiedo, & Eg.

Vnde ex his Petrus Marchan. *in Tribun. Sacram. tom.* 2. *tract.* 2. *tit.* 2. *ſect.* 4. *q.* 2. *concluſ.* 1. *fol.* 90. rectè ſic aſſeruit.

9. Quia verò quilibet de fortitudine ſua præſumente, ſibique periculosè abblandiri potuiſſet, generaliter Eccleſia lectionem huiuſmodi librorum ſub peccato mortali quibuſuis quantumuis doctis probiſque prohibuit, adhibitis pœnis, quæ non niſi pro peccato mortali imponuntur, niſi de illius, ſeu S. Sedis licentia, & authoritate legantur, prudenter attendens, quod quamuis in indiuiduo, & ſingulari reſpectu alicuius perſonæ doctrina, probitate, & conſtantia præſtantis, nullum ſit periculum; tamen quia illo prætextu aduertit plurimos ſeduci poſſe, & grauiſſimos abuſus ac pericula Populo Dei imminere vniuerſaliter doctis pariter, & indoctis, lectionem librorum hæreticorum inhibuit, niſi perſonarum delectu facto ab iis, quibus S. Sedes eorum lectionem, & iudicium concrederet. Ratio igitur periculi non ſumitur ab eo, quod certò accideret perſonæ in indiuiduo legenti, ſed ab eo quod Eccleſiæ, vel perſonis indefinitè contingere poſſet: quod ſingulariter notandū eſt ab iis, qui de ſe præſumentes quælibet audent, generalibus quibuſdam axiomatibus deluſi: Non attendentes, quod Deus de ſua virtute præſumentes frequentius humiliat caſibus miſerandis, & hæc fuit prohibitio communis in Eccleſia Dei à temporibus Apoſtolorum, quorum etiam Decreto libri hæreticorum, & impiorum igni adiudicati ſunt.

10. Ita Marchant. cui etiam adde Petrum à Sancto Ioſeph *in Idea Morali lib.* 3. *c.* 6. *reſol.* 6. & Catenam *in tract. de officio Inquiſ. part.* 2. *tit.* 10. §. 5. *n.* 32. *cum ſeqq.* Ignatium Lupum *in edictum Sanctæ Inquiſitionis part.* 4. *lib.* 23. *diſt.* 3. *artic.* 2. *difficul.* 2. *fol.* 466. vbi quærit. An, libri Hæreticorum à doctis legi poſſint vt eorum errores melius cognoſcant, ac conſultius eis reſpondeant.

11. Et reſpondet omnibus illicitum eſſe legere libros prohibitos hæreticorum, ſed aliter doctis, aliter indoctis, doctis, qui ſine periculo illos legere poſſunt, præciſè vi præcepti illicitum eſt, niſi licentia Sedis Apoſtolicæ accedat. Cuius etiam eſt ante licentiam cognoſcere, & iudicare, An ſine periculo, & cum fructu licentiam petens legere poſſit. Nemo enim Iudex in propria cauſa eſſe poteſt. Simplicibus verò, & ignaris duplici ex capite illicitum eſt, ſcilicet nedum ex vi prohibitionis, ſed etiam ob imminens, & euidens periculum.

12. Ita Lupus, quibus omnibus adde Naldum *ſumma ver. Bulla Cœn. n.* 12. Puteonum *in Bulla Cœna c.* 1. *§. ac eorundem libros n.* 186. *fol.* 136. & nouiſſimè Hermanum Buſembaum *in Theol. mor. l.* 2. *tract.* 1. *cap.* 4. *dub.* 3. *n.* 6. cum Angelo Poſſentio *in Recollect. qq. Mor. in fine tit. var. cap.* 16. *n.* 9. *&* 10. vbi ait, neque dicere quicquam valet legis ceſſante fine, & lex ceſſare debet; nam vtique id procedit ſi lex in præſumptione fundetur, facti criminis, non verò ſi ſe fundet in delicti facturi præſumptione; vt eſt in caſu noſtro. Ergo, &c. adde cum Cæſare Carena *part.* 2. *tit.* 5. *§.* 5. *n.* 34. in nullo caſu particulari, ceſſare periculi præſumptionem, nimirum perverſionis, quando in fide, quod quis perſeueret, donum Dei eſt. Vide aduerſus Caramuelem doctiſſimum Patrem Tamburinum *in Decal. tom.* 1. *l.* 2. *cap.* 1. *§.* 7. *num.* 41. & Bertrandum Conſt. *in reſolut. Theolog.* cum Vrbano ab aſcenſione *in Theolog. Mor. tract.* 21. *cap.* 7. *Regula* 12. *fol.* 366. vbi docet temerarium fore, qui hoc de ſe ipſo iudicium ferre tentaret in re tanti momenti, nolletque Eccleſiæ præceptis ſe ſubiicere. Ita ille.

13. Reſtat modo reſpondere ad confirmationem Caramuelis? Dico igitur, quod noſtra inquiſitio Hiſpanica non corrigit libros primæ Claſſis, & qui tractant ex profeſſo de Religione; Sed cum videt aliquos hæreticorum libros, multum proficere pro litteraria Republica ab erroribus expurgat, & præbet licentiam impunè legendi, anteponendo publicum bonum pœnæ priuatæ, quam illis Authoribus impoſuerat, licèt non ſit parua pœna pro Authore, quod liber ſuus legatur iniuſtus, & cauteriatus, ac in frontiſpicio cum illis verbis, expurgatus ſecundùm Indicem Hiſpanum, &c.

14. Ergo non valet argumentum Caramuelis, nec ex illo ſequitur, quòd legi poſſunt ab aliis libris ab Inquiſitione non expurgatis, & quod in ipſis non remaneat prohibitio propter periculum infectionis, & propter pœnam, & dedecorem Authoris impoſitum; Nam inquiſitio vult, vt ſibi placet & libet, hac æquitate cum aliquibus hæreticis, & libris prohibitis vti, quam cæteris negat; Nihil itaque nobis officit inſtantia à Caramuele adducta.

15. Et ideo noſtra ſententia expreſsè aſſeritur in Bulla Pij IV. quæ incipit Dominici Gregis, regiſtrata in principio Indicis 161. qui autem libros alia de cauſa prohibitos legerit, habueritve, præter peccati mortalis reatum, Epiſcoporum arbitrio ſeuerè ſe nouit puniendum. Quouis igitur modo illos prohibitos, ſiue propter hæreſim, ſiue propter illius ſuſpicionem, ſiue propter obſcænitates legerit, ſiue retinuerit quiſpiam non excuſatur à mortali, & hanc ſententiam præter Authores citatos tenet etiam Pater Bordonus in Sacro Tribunali, *capite* 14. *quæſt.* 25. *num.* 54.

16. Quod euidenter probatur & confirmatur, nam certum eſt, quod Author libri hæretici à Sancta Sede vel ab Inquiſitoribus prohibiti non timet ex eius lectura erroribus infici: quia iam ſcit, & memoriter tenet omnia, quæ in ſuo libro prohibito impreſſit, & tamen hoc non obſtante Doctores aſſerunt eſſe interdictum etiam Authori legere ſuum librum prohibitum, & aliter faciendo excommunicationem incurrere, & ita docet Trullench *in Decal. tom.* 1. *cap.* 3. *dub.* 9. *§.* 5. *num.* 20. Puteonus *in Bulla Cœna cap.* 1. *num.* 205. *folio* 136. Fagundez *in Decal. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 14. *n.* 17. Sanchez *in ſumma tom.* 5. *lib.* 2. *cap.* 10. *n.* 37. Vgolinus *de caſibus Papæ reſeru. p.* 2. *cap.* 1. *ver. ac eorundem librorum §.* 1. *num.* 1.

17. Videat ergo ex hoc amiciſſimus Caramuel libros prohibitos ſuſpendi non ſolùm ratione periculi, ſed etiam in pœnam, vt ego docui, & praxis noſtri Sacri Tribunalis demonſtrat.

18. Vnde doctè dixit Suarez *de fide diſp.* 10. *ſect.* 2. *n.* 21. quod finis legis prohibitionis librorum hæreticorum fuit, ne tales libri conſeruentur, ſed deſtruantur; Sed in caſu quo vir doctus, vt vult Caramuel, licèt ſecurus de infectione illos legat, dicti libri conſeruantur, & non deſtruuntur contra finem legis, vt vult Suarez: Ergo peccabit mortaliter, & in cenſuras incidet; & ſic ego ſentio, nec aliter ſentiendum eſſe puto. Et ita poſt hæc ſcripta inueni Eminentiſſimum Lugo *de fide diſp.* 21. *ſect.* 2. *à n.* 62. *vſque ad num.* 68. noſtram ſententiam firmiter docere, & ad argumenta Caramuelis reſpondere, quæ neceſſario à lectoribus legenda eſſe exiſtimo: Vnde ex his rectè docuit Thomas Hurtadus *var. tom.* 2. *tract.* 1. *cap.* 5. *reſolut.* 7. *num.* 63. indiſtinctè, & ſine vlla limitatione non eſſe abſoluendos à confeſſariis retinentes libros hæreticorum. Et *tom.* 1. *tract.* 5. *cap.* 6. *reſol.* 62. *§.* 2. *n.* 146. docet peccare, & in cenſuram incidere legentes libros ab Inquiſitoribus prohibitos, etiamſi hæreſim non contineant, & contrarium aſſerere eſſe erroneum tradit Turrianus *cent.* 4. *dub.* 17.

19. Sed alias rationes meliores excogitabit ipſe Caramuel, ſicut etiam circa ſequentes reſolutiones; Nam ego vellem à Sapientiſſimo Viro (vt ora æmulorum clauderet, quod etiam placuit Eminentiſsimo Domino meo Cardinali Cibiſio viro incompatabili, litteratorum patrono) ſicut Theologiam hanc fundamentalem, interrogatoriam, tamen, vt ipſe vocat, typis mandauit; Ita etiam quamprimum aliam Theologiam fundamentalem, reſponſoriam, in qua ipſe ad ſemetipſum reſpondeat præſertim, quando contra communes ſententias diſputauit. Vnde magis ſic acumen ingenij ſui demonſtraret. Nam ſi mare pacificum, vt Americi loquuntur totius Theologiæ moralis turbaſſe videtur, poſtea tanquam alter ſacer Neptunus in priſtinam tranquillitatem adduceret, & vt Achillis haſta ſi in dicta Theologia interrogatoria vulnerauit, poſtea in Theologia reſponſoria ſanaret; Ita vt de Caramuele feliciter poſtea omnes dicere poſsint, ipſe percutit, & medetur.

RESOL. CXLV.

An qui legit librum Hæretici de Religione tractantem, hæreſim tamen non continentem, incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ?

Et quæritur etiam, quanta pars libri hæretici requiratur, ad incurrendam cenſuram Bullæ Cœnæ, ſi quis eam legat?

Et an ſi libri hæreticorum vnum, aut alium contineant errorem, & ille deleatur omnino, poſſint ſine incurſione excommunicationis legi?

Et quid; ſi diuerſi ſint tomi eiuſdem authoris hæretici, & vnus tantum hæreſim contineat, reliqui verò non contineant hæreſim, an ſolum ille, qui hæreſim continet ſit prohibitus ſub cenſura Bullæ Cœnæ? Ex p. 6. tt. 6. & Miſc. 1. Reſ. 55.

§. 1. NEgatiuè reſpondet Crouſers *in Regulam S. Franciſci; cap.* 7. *ſect.* 5. *fol.* 522. vbi ſic ait:

Vtrum

Verum libri, hæreticorum de Religione tractantes, ſi nullam hæreſim contineant; ſint hoc loco prohibiti; aliqui affirmant, quòd videantur abſolutè, & ſine conditione prohibiti: mihi verò ſententia negans magis placet: tum quia prohibitio hæc fertur in hæreſim primariò, & ratione hæreſis, & hæreticorum, vt ſic, extenditur ad eorum omnes libros hæreſim continentes; tum quia hæc conditio ſatis expreſsè habetur paulò ante; ita quòd non fuerit neceſſe illam repetere; ſed facilè ſubintelligi poſſe, non de quacumque Religione, ſed hæretica, tractantes libros prohiberi. Ita Crouſers.

2. Sed hæc opinio eſt contra textum Bullæ Cœnæ, vt optimè obſeruat Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib. 2. cap. 1. n. 33.* Suarez *de fide, diſp. 20. ſect. 2. n. 10.* Sanctarellus *tract. de hæreſi, cap. 13. dub. vn. n. 10.* & Fagundez *in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 1. cap. 14. n. 13.* vbi ita aſſerit: Secunda conditio eſt, vt libri contineãt hæreſim, vel de Religione tractent: itaque non ſufficit, quod libri ſint hominis hæretici: ſed opus eſt ad incurrendam hanc cenſuram, quòd etiam contineant hæreſim, vel de religione tractent: quare ſi nec hæreſim contineant, nec de religione tractent, quamuis legantur, retineantur, imprimantur, vel defendantur, non propterea legens, retinens, imprimens, vel defendens excommunicationem incurret Bullæ Cœnæ: ſufficit tamen, quòd alterum horum contineant, vel hæreſim, vel de religione ex inſtituto tractent, quia Bulla Cœnæ apertè loquitur diſiunctiuè, & alterutrum tantùm petit. Ita ille. Vnde non ſunt audiendi Sayrus *de cenſ. lib. 3. cap. 5. num. 12.* & Graffius *Deciſ. Aur. lib. 4. cap. 18. n. 40. & 42.* qui pro ſententia Crouſers faciunt.

Sup. hoc latè in Reſ. ſeq. & ſuperius in tr. 1. Reſ. 142. §. 1. & 2. & in to. 4. tr. 3. Reſ. 42.

3. Notandum eſt etiam hic, quòd idem Crouſers *vbi ſup. fol. 524.* petens, Quanta pars libri hæretici requiratur ad incurrendam cenſuram Bullæ Cœnæ, ita reſpondet. Arbitrater tantam partem libri legi oportere, quæ per ſe ſumpta verè poſſit libri nomine cenſeri; quia ſicut Epiſtola hæretica deficit à ratione libri ad effectum incurrendæ huius cenſuræ; ita etiam ſimilis quantitas libri lecti, vel retenti, ſi fortè liber eſſet mutilus, deficit à ratione quantitatis ſufficientis ad eamdem cenſuram. Sic ille.

4. Sed hæc opinio tanquam nimis laxa prorſus non eſt admittenda: & ad plurimum, vt à nobis obſeruatum eſt, & docet nouiſſimè Fagundez *in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 1. cap. 14. num. 4.* vnam ſolam paginam ex magnis voluminibus dicendum eſt eſſe paruitatem materiæ.

Sup. hoc ſup. in tr. 1. Reſ. 142. §. vlt. in princ.

5. Cauendum eſt etiam ab alia opinione Crouſers *vbi ſup. fol. 522.* aſſerentis: ſi libri hæreticorum vnũ, atque alterum contineant errorem: illeq; omnino deleatur, poſſe ſine incurſione excommunicationis legi: ſed hoc, vt dixi, non eſt admittendum, niſi illa deletio efficeretur auctoritate publica, vt patet ex Regula 8. Indicis. Et ideo Fagundez *loco cit.* ſic ait: Animaduertendum eſt, quod vbi liber hæreſim continet, totus eſt prohibitus; & ideo ſi quis legat partem non continentem hæreſim, innodabitur hac cenſura, quia reuera legit librũ hæretici hæreſim continentem, quod ſolum requirit Bulla: voluit enim Summus Pontifex aditũ his libris legendis occludere, vt docent Suarez; & Sanchez allegati, & Vgol. etiam *de cenſ. Papæ reſeruatis 1. p. cap. 1. verb. ac eorumdem libros, initio, n. 1. verſ. 7.* Imò idem quoque dicendum eſt, etſi illa hæreſis in libro deleatur iuxta Sanch. & Suarez allegatos; quia militat eadẽ ratio. Intelligendum id tamen eſt, niſi ea deletio fiat auctoritate publica, quæ relinquat totum reliquum librum liberum ad legendum, retinendum, & imprimendum.

Sup. hoc in §. not. præteritæ, ante med. à verſ. Vnde.

6. Si tamen ſint diuerſi tomi eiuſdem auctoris hæretici tractantes eamdem materiam non prohibitam, & vnius tantùm hæreſim contineat, reliqui verò non contineant, nec de religione tractent ex inſtituto, ſolùm ille, qui hæreſim continet, erit prohibitus ſub cenſura Bullæ Cœnæ, ſi nimiæ molis vitandæ gratia diuidatur; at reliqui ſeparati non erunt prohibiti, ſecùs ſi omnes tomi in vnum coëant librum, aut vnus liber ex diuerſis tomis, ac voluminibus componatur, vt plerumque fit: quia tunc vnuſquiſque tomus pars eſt totius libri prohibiti. Hucuſque Fagundez: cui omninò adhærendum eſſe puto.

RESOL. CXLVI.

An in lectione librorum hæreticorum detur paruitas materiæ?

Et an poſſit Confeſſarius abſoluere eum, qui vnam paginam libri hæretici legerit?

Et quid v. g. ſi legantur duæ, vel tres, lineæ, in quibus legens certò nouit contineri hæreſim. Ex p. 5. tr. 5. Reſ. 42.

Sup. hoc in Reſ. præterita § Notãdũ eſt. & ſuperius in tr. 1. Reſ. 141. §. 1. & 2. & in to. 4. tr. 3. Reſ. 42.

§. 1. NEgatiuam ſententiam tenet Tolet. *lib. 1. c. 19. n. 9.* & Hugolin. *in explic. 1. Can. Bull. Cœn. ver. ad eorumdem libros §. 1.* vbi docet, in hac re non dari paruitatem materiæ, quamuis vnam, vel alteram lineam quis legat, quia idem periculum eſt, ne ſcilicet legens imbibat hæreſim, quæ fortè in eâ linea contineretur.

2. Sed contrariam ſententiam tenendam eſſe puto cum Souſa *in Bul. Cœn. c. 3. diſp. 13. n. 8.* & ideo Azor. *tom. 1. lib. 8. c. 16. q. 3.* dicit materiæ paruitatem eſſe pauca verba legere. Hurtad. de Mendoza *vol. 1. de fide diſp. 76. ſect. 1. §. 11.* vnam, vel alteram lineã. Suarez *de fide diſp. 20. ſect. 2. n. 20.* quando non eſt multarum linearũ lectio, alij verò concedunt tres, aut quatuor lineas. Ita Merolla *vbi infrà.* Peſant. *in 2. 2. q. 56. art. 2. diſp. 6.* Graff. *tom. 1. lib. 4. c. 18. n. 45.* alij decem. Ita Sayr. *de cenſ. lib. 3. tom. 5. n. 22.* Caſtrus Pal. *vbi inf.* & de hoc dubitat Merolla, ſed plus addit Sanch. Duard. & alij, quos ego citaui *in 1. p. tract. 11. reſol. 30.* nam extendunt hanc paruitatem materiæ ad vnam integram paginam libri in folio impreſſi. Verùm hæc opinio nimis laxa videtur aliquibus, quos ibi citaui, neque illam admittunt Iacob. Gordonus *in ſum. tom. 2. lib. 7. q. 13. c. 8. §. 3. n. 81.* Caſtrus Pal. *tom. 1. tract. 4. diſp. 2. punct. 10. §. 2. n. 6.* Megal. *in 3. p. lib. 3. c. 1. q. 3. n. 49.* Homobonus *in conſult. tom. 1. par. 2. reſp. primo,* & alij. Vnde ex ſupradictis Scortia *in Bulla Pontif. epit. 166. theor. 410.* monet Confeſſarios, cautum eſſe in decreto factò de mandato Clem. VIII. à Congr. Illuſtr. Card. in negotiis Epiſcoporum & Regularium *die 9. Ianuarij, an. 1601.* ne in Italia extra vrbem poſſet quis abſoluere ab vllo ex caſibus Bullæ Cœnæ claris, vel dubiis. Vnde in propoſito noſtro adeò parua debebit eſſe materia, vt omnem dubitationem excludat, ad hoc vt Confeſſarius poſſit abſoluere eum, qui legerit. Igitur propter dictum decretum Clementis tam parua debet eſſe materia, quæ legitur vt omnem dubitationẽ excludat, vt Confeſſarius abſoluere poſſit eum, qui illam legerit. Ex quo fit non eſſe audiendum Paulum Layman *lib. 2. Theol. mor. tract. 1. cap. 15. num. 5.* dum ait poſſe Confeſſarium abſoluere eum, qui vnam paginam libri hæretici legerit, quia præſumere poteſt eum non incurriſſe excommunicationem Bullæ, iuxta opinionem Sanchez ſuprà relatam. Sed manifeſtè fallitur; quia opinio Sanchez parum probabilitatis habet, tum quia magis communiter reiicitur, tum etiam, quia Vinaldus & Emanuel Sà, qui eam aſſerebant, expurgati fuerunt, & per conſequens ſaltem eſt valdè dubium, an legẽs vnam paginam libri ſit excommunicatus, & hoc ſufficit, vt abſolui non poſſit, propter rationem dictam, & ita docet Merolla *tom. 1. diſp. 1. c. 2. coroll. 7. diffic. 31 n. 344.* quod magis probatur, dum videmus hanc opinionem in Vinaldo & Sà emendatis à Reuerendiſſimo Magiſtro ſacri Palatij, amplius non inueniri.

Quæ habes etiam in to. 4. tr. 3. Reſ. 42.

3. Sed quid dicendum ſi, v.g. legantur, duæ, vel tres lineæ, in quibus legens certò nouit contineri hæreſim. Diardus *in Bulla Cœnæ, lib.1. can.1.q.46.n.4.* & Reginaldus *tom.1.lib 9.cap.14.ſect.9.n.*254.putat non obſtante paruitate materiæ linearum, incurrere in excommunicationem, quia facit contra finem legis, cùm ſe exponat periculo imbibendi hæreſim,& ſcienter legat partem libri, propter quamlibet ipſe prohibetur.

4. Sed hæc ſententia aliquibus non placet,quia non dicitur quis exponere ſe periculo imbibendi hæreſim ſtatim ac ſcienter legit aliquam propoſitionem hæreticam, niſi ſimul legat etiam rationes, quibus hæretici eam probare contendunt. Quis enim dicat hominem Catholicum legentem in aliquo libro hæretici hanc ſolam propoſitionem, Chriſtus non eſt Deus, vel duo tantum ſunt Sacramenta, ſtatim cenſeri expoſitum periculo illas hæreſes imbibendi? & confirmatur, nam qui certò ſcit in aliquo loco libri non contineri hæreſim adhuc incurrit excommunicationem legendo, vt omnes concedunt, & tamen non facit contra finem legis: ergo è contrario, quamuis faceret contra finem legis, legendo, v.g. vnam lineam libri, in qua continetur hæreſis, non ſtatim cenſetur excommunicationem incurrere, quia finis præcepti non cadit ſub præcepto. Adde quòd neque hoc caſu dicitur facere contra finem legis, quia verè non ſe exponit periculo imbibendi hæreſim moraliter. Et hæc omnia docet Merolla *vbi ſuprà.*

RESOL. CXLVII.

De poteſtate Principum circa bona hæreticorum confiſcata, & iura Tribunalis Sancti Officij defenduntur?

Et pro intelligentia ſupradictarum quæſtionum aliqua primo in textu huius Reſolutionis ſupponuntur? Ex p.1a. tt. 3.& Miſc. Reſ.a.

§.1. SVpponamus inter Principem laicum, & quoſdam ſuos vaſſallos mercatores fuiſſe initum contractum cum hoc pacto; *Vt bona illorum, qui carcerati, vel damnati in poſterum eſſent ab Inquiſitoribus dicti Regni propter hæreſis, Apoſtaſiæ, ſeu Iudaiſmi crimen nullo modo confiſcata, nec etiam inuentariata eſſe poſſent.* Ex altera verò parte præfatorum hominum pro recompenſatione dictorum bonorum confiſcandorum adeſſet obligatio mittendi, & ſuſtentandi in mare ſuis expenſis, v.g. aliquas naues magna benè munitas, ac prouiſas de militibus, & aliis neceſſariis ad bellandum, ſi opus eſſet, & ad alia pro vtilitate, & cuſtodia Regni dicti Principis. Quæritur an dictum Diploma, ſeu contractus fuerit licitus; & validus, poſſetque in poſterum proſequi, & ſuſtineri. Et nouiſſimè affirmatiua ſententia docet quidam Iuriſconſultus Pedemontanus vocatus Iacobus à Caſtro bono (ſi nomen non eſt fictitium) inconſulto impreſſo de hac re, & pro Achille ſuæ ſententiæ dictus Iuriſconſultus hanc rationem adducit; quia ſi bona hæreticorum, poſt latam ab Inquiſitoribus ſententiam, ita illius Principis ſunt propria, vt poſſit de illis liberè diſponere, eaque donare cuicumque voluerit, etiam ipſiſmet hæreticis quibus fuerunt confiſcata,vt eſt in confeſſo apud omnes Doctores: ergo poterit iſta donare, ſeu remittere pro illo tempore, quoad ſuum dominium,& ærarium pertinere debent, quod maximè procederet; ſi ex hoc ſequeretur aliquod magnum bonum Reipublicæ, ac Regno.

2. Sed hanc ſententiam prorſus eſſe refellendam exiſtimo: & ideo pro negatiua ſententia. Suppono primo, applicationem bonorum hæreticorum penes Pontificem eſſe: cum enim crimen hæreſis Eccleſiaſticum ſit, *cap. vt Inquiſitionis, §. prohibemus de hæreticis in 6.* Pontifici conuenit committentes illud punire, ſiue Eccleſiaſticos, ſiue laicos, *cap. licet de foro compet. & ibi gloſſa.* At vna ex pœnis, quæ aduerſus hæreticos fertur eſt confiſcatio bonorum: ergo in illa imponenda Conſtitutiones Pontificiæ ſeruandæ ſunt, & præferendæ aliis Regiis Conſtitutionibus, ſi fortè contradicant. Confirmatur; Cognitio huius criminis Pontifici eiuſque Miniſtris conuenit, & nullo modo poteſtatibus ſæcularibus, vt habetur in ſupradicto *cap. vt Inquiſitionis*: Ergo etiam applicatio bonorum hæreticorum, ſolum Pontifici, & quibus ipſe facultatem dederit, pertinebit, quia hæc acceſſoria eſt primæ cognitioni, vel potius condemnationi: Acceſſorium autem iuxta naturam principalis iudicandum eſt, *capite, Acceſſorium de regul. iuris in 6.* Ergo.

3. Suppono ſecundò, circa applicationem dictorum bonorum, Pontificem *in cap. Vergentis de hæretic. in 6.* ſic ſtatuiſſe: *In terris verò temporali noſtra iuriſdictioni ſubiectis bona hæreticorum ſtatuimus publicari. In aliis idem præcipimus fieri per poteſtates, & Principes ſæculares, quos ad id exequendum, ſi fortè negligentes extiterint, per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione remota, compelli volumus, & mandamus.* Et ita docet Gloſſa ibi verb. *Præcipimus.* Et eſt communis ſententia. Hoc tamen non obſtante poſtea ſtatutum eſt, vt declaratoria ſententia ſuper confiſcatione bonorum vbique feratur per iudicem Eccleſiaſticum, Epiſcopum videlicet, aut Inquiſitores, vbi Tribunal Sanctæ Inquiſitionis fuerit admiſſum, aut ad ſæcularem, de eorum tamen commiſſione, ſpectat, & Iudex ſæcularis nihil ſe poteſt intromittere in hac re, niſi quatenus per iudicem Eccleſiaſticum fuerit requiſitus. Patet *in cap. vt Inquiſitionis, §. prohibemus vt ex cap. cum ſecundum leges, §. final. de hæreticis in 6. ibi. Confiſcationis tamen huiuſmodi exequutio, vel bonorum ſuorum occupatio fieri non debet per Principes, aut alios Dominos temporales, antequam per Epiſcopum loci, vel aliam perſonam Eccleſiaſticam, quæ ſuper hoc habeat poteſtatem, ſententia ſuper eodem crimine fuerit promulgata.* Itaque labentibus annis fuit viſum ſtatuere, & reuocare decretum *capite Vergentis*, ad vitanda aliqua incommoda, quæ paſſim in hoc negotio inter vtrumque iudicem oriebantur: & qua de iure ad eoſdem iudices pœnarum exequutiones ſpectant, ad quos cognitio criminum ſpectat. Vnde pro exequutione dictorum Canonum in noſtro Sacro Tribunali hæreticorum bona ante latam ſententiam ſequeſtrantur, vt præſcribitur in inſtructione Toletana Ferdinandi de Valdes *anno* 1571. *num.*8. vbi ſic habetur: [El Eſcriuano de Secreſtos aſiente por menudo, y con las mas particularidades, que pueda todas las coſas del dicho Secreſto, para que quando ſe entrares en los bienes por el Receptor, ò ſe Secreſto, ſe pueda tomar cuenta dellos cierta, y verdadera, poniendo en la cabeça el dia, mes, ano: y el Secreſtador, ò Secreſtadores lo firmen al pie del Secreſto iuntamente con el Alguazil, poniendo teſtigos: y oziendo el Secreſtador obligaçion baſtante.]

4. Suppono tertiò, ex conſuetudine, vel priuilegio Apoſtolico poſſe aliquos Reges fiſco ſuo applicare bona hæreticorum confiſcata, & ſic teſtatur obſeruari in Gallia Gulielmus de Benedictis *in repet. cap. Raynutius, verſicul. & vxorem, numero* 242. *de teſtament.* Et Ioan. Imbertus in inſtit: Galliæ *lib. 3. c.6. lit.B, fol. mihi* 66a. & in Hiſpania idem teſtatur Couarru. *lib.2. var. cap.9. num.*a. & Salzedus *in Practic.* Bernard. Diaz *cap.*114. *littera F. fol. mihi* 458. quibus adde Sanctarellum *tract. de hæreſ. cap.*33. *dub.*1. *num.*3. & alij quos plena manu adducit Farinacius de hæreſi *quæſt.*190. §.12. *num.*188. Et ideo in ſententiis noſtri

Sup. hoc ſup. lege doctr. Reſ. 128.

Tribu

Tribunalis, vt patet apud ordinem procedendi Pauli de Garzia *fol.* 54. apponuntur hæc verba: [Y declaramos ſus bienes muebles, y raizes, y ſe mouientes ſer confiſcados, y pertenecer a la Camara, y Fiſco de ſu Mageſtad: y por eſtà nueſtra ſententia ſe los aplicamos, y a ſu Receptor en ſu nombre *el fol.* 67. *col.* 2. y declaramos todos ſus bienes ſer confiſcados à la Camara, y Fiſco de ſu Mageſtad, y ſi es neceſſario ſe los aplicamos, y a ſu Receptor en ſu nombre deſde el dia, y tiempo que cometio los dichos delitos, cuya declaracion en nos reſeruamos.]

5. His ſuppoſitis, ad quæſitum negatiuè reſpondeo. Probatur noſtra ſententia, quia confiſcatio bonorum eſt pœna præſcripta à Sacris Canonibus, vt imponatur neceſſariò crimini hæreſis. Ergo Principes Laici circa dictam pœnam nihil poſſunt ſancire & contractus inire ex defectu iuriſdictionis: nam ſtatuerent contra Sacros Canones, & contra delictum prorſus ſpirituale, quod ad ipſos nullo modo poteſt pertinere. Quæ omnia patent ex ſuppoſito primo, & ſecundo vbi ſupra.

6. Dices hanc confiſcationem bonorum, vt in ſuppoſito tertio probauimus, pertinere ad ipſos Principes.

7. Reſpondeo, ad ipſos pertinere finito iudicio, & poſt latam ſententiam ex benignitate Sedis Apoſtolicæ, vel ad recompenſandum expenſas pro manutentione Sacri Tribunalis: ergo ante latam ſententiam, ipſi nihil poſſunt de dictis bonis confiſcatis ſtatuere: nam vt dictum eſt, ſtatuerunt contrarium, quod præſcribunt Canones in medicinam, & præuentionem hæreſis, & ad hæreticos deterrendos; & vt frænum eis imponant, ne in hæreſim timore confiſcationis bonorum incidant, iuxta illud; *Oderunt peccare mali formidine pœnæ.* & ex *l.* 1. *C. ad leg. Iul. & c. Irrefragabili §. Cæterum.* vbi Gloſſa verb. *pœna de offic. Ordinarij.* Et ideo Innocent. IV. *in c. excommunicamus, §. damnati de Hæreticis,* & in aliis iuribus Alexander IV. Clemens IV. & Eugenius IV. in eorum Conſtitutionibus ad diuerſas Inquiſitiones directis ſtatuunt, vt bona hæreticorum ſtatim remaneant confiſcata penes Inquiſitores. Et tamen in caſu noſtro ſi Princeps laicus efficeret contractum, quod nullo pacto confiſcata, nec etiam inuentariata eſſe poſſint, vtique ſic tolleretur iuriſdictio largita, & præſcripta Inquiſitoribus à Sacris Canonibus, & Summis Pontificibus, adhuc per tot annos poſſeſſa, & practicata à Tribunalibus Sancti Officij. Quid tibi videtur Amice Lector? Canones, Pontifices, & praxis Sancti Officij circa delictum hæreſis vnum determinarent, & Princeps laicus aliud in contrarium ſtatueret.

8. Itaque dicendum eſt, quod Principibus bona hæreticorum per confiſcationem poſt latam ſententiam quæſita ſunt, vt ex communi ſententia obſeruat Ricciullus *de iure perſonarum lib.* 5. *cap.* 14. *num.* 3. ergo nihil poſſunt ſtatuere, ordinare, vel diſponere circa dicta bona ante latam ſententiam declaratoriam confiſcationis, quia hoc eſſet diſponere de re ſpirituali, & contra id, quod determinatum eſt à ſacris Canonibus; & tot Summis Pontificibus. Et conſuetudo, vel conceſſio Apoſtolica præbet quidem Principibus ius percipiendi bona confiſcata hæreticorum poſt latam ſententiam, ſed non præbet illis ius, vt poſſint ante latam ſententiam cum ſuis Diplomatibus peruertere ordinationes Sacrorum Canonum, & ſtylum Sancti Officij circa modum procedendi, & condemnandi hæreticos, vt à Summis Pontificibus præſcriptum, & confirmatum eſt. Quæ omnia confirmantur ex his quæ adducit Farinac. *de hæreſ. q.* 90. §. 12. *n.* 173. & alij penes ipſum.

9. Vnde ex his omnibus Calderinus *de hæreticis cap.* 18. *num.* 4. dixit: *Quod iudex ſecularis ſe non intromittit ante ſententiam Eccleſiaſtici Iudicis ſuper bonorum confiſcatione.* Et Souſa, *vbi infra num.* .. *Bona ait quorumcumque hæreticorum, quæ Fiſco ſæculari applicantur, non pertinent ad illum, & ad diſpoſitionem Principum ſæcularium, niſi poſt latam ſententiam, & antequam ſententia proferatur, non valet ſecularis poteſtas de illis diſponere, nec circa illam quidquam ordinare. Et optimè firmat Carena in Annotationibus ad Guidum Falcodium,* q. 15. num. 12. *Principem ſæcularem non poſſe ſe ingerere in bonis Hæreticorum, niſi poſt ſententiam Inquiſitorum.*

10. Meritò itaque ex ſuperius dictis, in terminis, vt dici ſolet, terminantibus, contra Conſilium citati Iuriſconſulti Caſtro-boni pro reſolutione noſtri quæſiti ſic doctè, & ſolidè effatur Anton. Souſa Dominican. & natione Luſitanus, Tribun. S. Inquiſitionis Conſiliarius *in Aphor. lib.* 3. *cap.* 20. *num.* 10. *Ante latam contra hæreticos ſententiam, maximè ante eorum apprehenſionem, non licet Principibus ſecularibus remittere alicui ſtatus, & qualitatis perſonarum bona confiſcanda propter hæreſim, etiam pro eo tempore quo adiudicanda ſunt Fiſco; Quia confiſcatio eſt ordinata ab Eccleſia, & in pœnam delicti, & in medicinam & præuentionem.* Peñ. ad 3. part. direct. q. 95. comm. 144. *verſ.* huiuſmodi autem. *Nam hæreſis plerumque à diuitiarum cupiditate procedit; Apoſtolus* 1. ad Timoth. 6. *Caſtro* lib. 2. de Iuſta hæreticorum punitione cap. 5. *Et quia hæretici maximè ſunt affecti diuitiis, ſicut diximus ſuprà, per earum ablationem magis deterrentur. Sunt etiam hæretici cæteris ſceleratis peiores, & ſic per diuitiarum poſſeſſione plurimum nocet;* Simanch. Cathol. tit. 9. num. 1. & 2. *Si igitur ſint certi per liberalem Principum conceſſionem aut ex vi alicuius pacti, quod quamuis in hæreſim prolabantur, non amittent bona ſua, audaciores efficientur, facilius hæreſim amplectentur, & in ea quam habent perſiſtent impudenter. Quod proculdubio eſt hæreticis fauorem præſtare.* Huc vſque Souſa. Rectè itaque ex his omnibus concludendum eſt, quod Principes ſæculares ſi forſitan in eorum Statutis & Contractibus diſponerent ſuper confiſcatione bonorum hæreticorum & ſuper illorum applicatione in præiudicium Eccleſiæ, & Sancti Officij, eorum vtique ſtatuta, & Conuentiones non ſolum non valerent; ſed etiam puniri poſſent, tanquam impedientes Sanctum Inquiſitionis Officium; ex text. *in cap. Statutum el.* 1. *de hæreticis in* 6. & ibi Gloſſa, & communiter Doctores, & ſpeciatim ex Peña, & Pariſio docet Farinacius *quæſt.* 90. §. 12. *num.* 174.

11. Reſtat modo reſpondere ad argumentum Caſtel-boni ſuperius adducti, quod hæc bona pertinent ad Regem. ergo poteſt de illis diſponere, vt vult, maximè quando efficeretur pro bono publico Regni. Reſpondeo ex dictis, Reges poſt latam ſententiam poſſe de dictis bonis diſponere; quia tunc Pontifices, & ius Canonicum præbet eis talem facultatem, quod tamen antea non permittit, imo negat, vt patet ex ſuperius dictis. Non obſtat bonum publicum: nam vtilitas publica minimè poteſt conferre iuriſdictionem non habenti: & in caſu de quo loquimur debet publicum bonũ temporale cedere bono publico ſpirituali, ex conſideratione adducta à Souſa, in verbis citatis. Vnde ab hac ſententia prorſus non eſſe recedendum, nec de illa amplius dubitandum patet ex Breui Sanctiſſimi Domini noſtri Innocentij X. edito anno. 1651.

12 Inſtat adhuc Caſtro-bonus, & aſſerit, quod relaxatio bonorum confiſcatorum licita eſt, & efficitur in Italia, vt patet. Ergo, &c.

13. Reſpondeo in Italia bona confiſcata condonari poſt latam ſententiam ab Inquiſitoribus, & à Pontifice habentibus iuriſdictionem. & ex eorum benigni-

Digitized by Google

tate, & mera Indulgentia. In Contractu vero de quo loquimur efficitur a laicis iuriſdictione carentibus & ante ſententiam, & hoc ex iuſta ratione Contractus onerosi initi inter Principem Laicum, & illos homines vt fatetur ipſemet Caſtrobonus: ergo vnus caſus diſtat ab altero quantum diſtat ortus ab Occidente: nam in vno caſu obſeruantur ea, quæ Canones ſtatuerunt circa hæreticos, & quod obſeruat Praxis Sanctæ Inquiſitionis; In alio caſu contrarium efficitur. Deinde in Italia remittuntur hæreticis bona confiſcata tantùm in quibuſdam caſibus, vt patet etiam in noſtra inſtructione compilatâ à Priore Sanctæ Crucis Hiſpali *anno* 1484. §. 4. & apud Zanchinum *de hereſi cap.* 25. Pariſium *conſ.* 2. *num.* 184. *lib.* 4. Rolandum à Valle *conſ.* 92. *num.* 24. *lib.* 3. & alios quos adducit Farinacius, *q.* 190. §. 12. *num.* 133. & 135. & Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 5. *punct.* 24. *num.* 2. & 3. Sed in Contractu de quo eſt quæſtio, vt ſuppono, abſolutè diſponitur: *vt bona illorum, qui carcerati, vel damnati in poſterum eſſent ab Inquiſitoribus propter hæreſis, Apoſtaſiæ, ſeu Iudaiſmi crimen nullo modo confiſcata, etiam inuentariata eſſe poſſint.* Adde quod ſi ex aliqua cauſa facienda eſſet relaxatio, ſeu tranſactio circa bona Hæreticorum confiſcata, adhuc ſpectatet, & eſſet facienda ab Inquiſitoribus, & non à laicis, vt perperam in caſu de quo loquimur, efficitur.

14 Vnde quid quæſo diceret Conradus, Brunus qui *lib.* 5. *de hereticis capit.* 6. *num.* 9. negauit non poſſe ea benignitate, & miſericordia remitti bona confiſcata Hæreticis *ex capit. Cum ſecundum leges de hereticis in* 6. in quo pœna confiſcationis delicto annexa eſt: Ergo ſemel commiſſo delicto, pœna hæc excuſari non poteſt. Quid inquam diceret Brunus de Diplomate Luſitano? in quo non Iudex Eccleſiaſticus, ſed laicus, abſolutè, & vniuerſaliter remittit bona confiſcata hæreticis, & hoc ante latam ſententiam, non obſtantibus Sacris Canonibus, & Conſtitutionibus Pontificijs in contrarium, & praxi Sancti Officij.

15. Et tandem Caſtro-bonus vbi ſupra *quæſt.* 3. aſſerit. Pontificem non habere poteſtatem directam in temporalibus, ſed tantùm indirectam in ordine ad bonum ſpirituale: Ergo non poſſet de poteſtate abſoluta annullare, inualidare contractum de quo agimus; quia non ſolum non eſt contrarius bono ſpirituali animarum, nec in damnum, aut præiudicium Eccleſiæ, ſed potius in maximum commodum, ac euidentem Religionis Catholicæ vtilitatem; quippe quod ipſo occurrebatur inuaſionibus, & hoſtilitatibus hæreticorum, ac, quantum humanitus poſſibile erat, ipſorum damna contra Catholicos impediebantur. Reſpondeo, quod ad idem iterum reuertimur, eadem crambe ſæpius recocta, & repetita. Itaque iam ſupra ſatis oſtenſum eſt talem contractum non poſſe iuſtificari ex bonó publico, vt aſſeratur ex ipſo prouenire: nam etiam hoc ſuppoſito, laici non poſſunt aliquid determinare circa ea quæ Sacri Canones ſtatuerunt quoad pœnam, & ordinem procedendi contra hæreticos. Non eſt igitur bona conſequentia: Bonum, & neceſſitas publica hoc poſtulat: ergo licitè efficitur, per ea quæ ex multis probaui *in part.* 6. *tract.* 3. *reſolut.* 8. Et quia Caſtrobonus pro iuſtificatione dicti ſtatuti, ſeu Contractus, vt diximus, ſemper recurrit ad rationem, quod initus fuit propter bonum publicum, & publicam neceſſitatem. Non deſeram hic adducere exemplum ſatis ap-

Quæ nūc eſt in 10. 9. tr. 3. Reſ. 16 & in alus §§. eius annot.

poſitum pro caſu noſtro, & adductum à Viro doctiſſimo. Ferdinando del Caſtillo Ordinis Prædicatorum in Hiſtor. D. Dominici *par.* 1. *lib.* 3. *cap.* 41. vbi ſic ait, nam codicem Hiſpanum non habeo. [Procedeuano i negotij della Inquiſitione molto viuamente: e l'eſſequutione della Giuſtitia ſi faceua, come conueniua à quel Tribunale, ſenza accettatione di perſone, e ſenza riſpetto alcuno, imperò non mancando mai tra gli huomini certe compaſſioni indiſcrete, alcuni fecero impreſa di ottener da quei Rè vna certa ſorte di perdono, ò gratia à fauore di certi heretici iudaizanti. Et hauendo preſo per occaſione la neceſſità grande, che occorreua di far denari nella Caſa Regale, ſeruendoſene offerſero vna gran ſomma di pecunia per le ſpeſe della guerra. E doueua il negotio eſſer già molto inanzi, quando venne à notitia del Priore di Santa Croce, il qual le preſo vn Crocifiſſo, e portandolo ſeco ſotto la cappa, ſe n'andò à Palazzo, e trouando il Rè, e la Regina, che ſtauano inſieme di compagnia, cacciò fuora quella ſanta Imagine, e diſſe; Signori io porto qui meco Gieſù Chriſto, che da Giuda fugià venduto per trenta denari, e per danari lo dette in mano de' ſuoi nemici. Hora ſe pare alle Voſtre Altezze di venderlo à maggior prezzo, e di nuouo conſegnarlo in preda à i medeſimi, io me ne ſgrauo ſopra di loro, ſi che ne habbiano render conto quei proprij, che faranno tal vendita. Hora ad vn petto tale e così Chriſtiano non biſognaua altro rincontro, che quello di quei Rè inuittiſſimi, i quali ſenza altro deliberarono che non ſe ne parlaſſe mai più; mà che il Sancto Officio procedeſſo come haueua cominciato, ſeza ammetter già mai nè preghi, ne compoſitione d'alcuna ſorte.] Huc vſque del Caſtillo, ex cuius verbis patet quam magna fuerit pietas, & Religio noſtrorum Regum Ferdinandi, & Iſabellæ, & reuerentia erga Tribunal Sanctæ Inquiſitionis, & eius ſupremum Miniſtrum, nam illico ab ipſo edocti deſtiterunt. Itaque omnes relaxationes, compoſitiones, & gratiæ Principum ſæcularium circa delictum hæreſis ſunt reprobandæ ex quocumque fine boni publici factæ fuerint. Et ideo dicendum eſt abſolutè in caſu noſtro, poſſe Summum Pontificem annullare, & inualidare dictum Diploma, ſeu contractum, vtpote initum contra Canones, Conſtitutiones Pontificias, & ſtylum Inquiſitionis; ex quo ſtatim bona hæreticorum ſub Inuentario reducenda ſunt, & tamen contractus de quo loquimur hoc vetat, & ſic peruertit ordinem, & modum iudiciarium, vſque adhuc in Sancto Officio inuiolabiliter obſeruatum, & fundatum in Sacris Canonibus, & Conſtitutionibus Pontificiis; nam qui vult finé, vult etiam media ad ipſum finem: Ergo ſi Canones volunt bona hæreticorum in pœnam confiſcanda eſſe, neceſſariò illa ſequeſtrari, & inuentariari velle dicendum erit. Nec de ſuperius dictis dubitari amplius poteſt ſtante Diplomate felicis memoriæ Innocentij X. ſuperius adducto. Et hæc dicta ſufficiant circa præſentem quæſtionem, quam ſcripſi, vt minimus miniſter S. Tribunalis, ſupremo eius moderatore in Regnis Hiſpaniarum Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo D. D. Didaco Arce Reynoſa viro incomparabili, nobilitate conſpicuo, pietate eximio, prudentia admirando, ac omnigena literatura celeberrimo Domino meo amantiſſimo.

TRACTA

Google

TRACTATVS VNDECIMVS DE TORTVRA IN SANCTO OFFICIO SVSPECTIS VEHEMENTER de hæreſi inferenda.

PROLOGVS.

MATERIAM ſatis amplam explanare aggredior, quam fusè pertractarunt doct. Iuriſconſulti: egn autem, mure meo, reſoiutoriè breuiter & clarè tantùm quæſtiones attingam, quæ ad praxim maximè ſpectant, illas determinandu, nun ſulùm ex mente ſupradictorum, ſed, quod apud me plus ponderis eſt, ex doctrina Pegnæ, Simancæ, Rojas, Albertini, Canteræ, aliorùmque Doctorum noſtri ſacri Tribunalis, & ideò in primis quæro.

RESOLVTIO PRIMA.

An Inquiſitores debeant eſſe promiores ad torquendos reos?

Et an non ſit deueniendum ad purgationem Canonicam, ſi adſint indicia ad torturam, ſed reus ſit torquendus?

Et an quando delictum alia via probari poſſit, nullo modo adhibenda ſit tortura? Ex part. 4. tract. 6. Reſ. etiam 1.

§. 1. NEgatiuè videtur reſpondendum, per ea, quæ adducit Torreblanca *de Magia lib. 3. cap. 19. num. 3. & ſeqq.*

2. Sed, pace viri docti, & de noſtro Tribunali bene merentis, contrariam ſententiam tenendam eſſe putu, quia crimen hæreſis eſt occultum, & difficilis probatiunis; ergu ad torturam index debet eſſe prumptior, & ita hanc ſententiam docet Seraphinus Freitas *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt. 4. num. 29.* Delrius *in diſquiſ. magic. append. 2. lib. 5. quæſt. 22.* & iſtarum materiarum Magiſter Io. Rojas *de hæreticis, part. 2. num. 295. & 296.* vbi ſic ait. Quamuis Vlpianus egregiè affirmet *in l. 1. §. quæſtioni, ff. de quæſtionibus*, hoc verborum tenore, *Quæſtioni fides non ſemper habenda eſt, res enim fragilis & periculoſa eſt, & veritatem plerumque fallit.* ſunt enim aliqui timidi, qui potius mentiti, quàm tormenta pati velint, & falſa pro veris proferre. In crimine tamen hæreſeos indices ad torturam proniores eſſe uportet, & faciliùs ad quæſtionem veniendum eſt, quia eſt crimen ſuapte natura occultum, & facultas probationis deeſſe ſolet. Ita ille. & ante illum doctiſſimus Simanca *in enchirid. cap. 52. num. 16. & in cathol. inſtit. tit. 65. num. 51.* qui aliam addit ratiunem, quia confeſſio rei in nuſtro caſu nun ſolùm Reipublicæ, ſed ipſimet hæretico plurimum eſt profutura.

3. Vnde ex his infertur quòd cùm D D. Inquiſitores, vt determinatur *in inſtruct. Toletana anno 1561 n. 46. 47. 48.* habeant tria remedia terminandi proceſſum, quandu reus nun eſt plenè conuictus, ſed tantùm indiciatus, vnum ſcilicet per purgationem, aliud per abiuratiunem, & tertium per torturam; hoc extremum videtur accommodatius cæteris ad eruendam veritatem, cùm purgatio & abiuratio inuentæ potiùs ſint ad ſuſpicionem & infamiam hæreſis excludendam, quàm ad veritatem indagandam, vt docet & obſeruat numquam ſatis laudatus Franciſcus Pegna *in director. Inquiſ. part. 3. comment. 39.* Ex quo non eſt audiendus Eymericus *in d. direct. vbi ſuprà num. 51.* docens, quòd ad torturam deueniendum non ſit, quando adſunt indicia ſufficientia ad abiurationem; ſed noſtra ſententia clarè determinatur *in ſupradicta inſtruct. Tolet. loc. cit.* ergo, &c.

Quoad hoc ſup in tr. 10. lege doctr. Reſ. 95.

4. Nota etiam ex his quòd licèt ſecundum dictam inſtructionem, & Barboſam *in collect. tom. 2. lib. 5. tit. 34. cap. 10. num. 5.* purgatio canonica poſſit indici ab Inquiſituribus etiamſi adſint indicia ad torturam; tamen rectiùs & meliùs aſſerit Genuenſis *in praxi Archiepiſc. cap. 32.* non eſſe deueniendum ad purgatinnem canonicam, ſi adſont indicia ad torturam, ſed reum eſſe torquendum, & cùm hic caſus accidiſſet in curia Archiepiſcopali Neapolitana, teſtatur Genuenſis quòd maior pars Dooturum Congregationis dictæ Curiæ inclinauit, quòd ſi adeſſent indicia ſufficientia ad torturam, non indiceretur purgatio.

Sup hoc lege doctr. Reſ. annot. prætecitæ, & inf. Reſ. 18.

5. Notandum eſt tamen hìc, quòd quando delictum probari poteſt alia via, nullo modo eſt adhibenda tortura, nam hæc iuxta communem ſententiam eſt vltimum remedium in defectum teſtium. Ita Eymericus à Rosbach *in pract. crim. tit. 5. cap. 17. num. 1.* Purtel *in dub. Regal. ver. tortura, n. 4.* & alij communiter; tortura enim eſt remedium quoddam ſubſidiarium, ergo non eſt deueniendum ad eam, niſi deficientibus aliis probandi modis, vt rectè obſeruat Petrus Binsfeldius *in commen. de malef. leg. 7. quæſt. 2. concl. 3.* Michaël Zanardus *in director. Theol. part. 3. cap. 88.*

Ambro

Digitized by Google

Ambroſinus *de proceſſu informatiuo*, *lib.4 cap.1.num.8.* Guazzinus *tom.2. lib.1. defenſ.30. cap.2. num.3.* & alij communiter.

RESOL. II.

Cum quibus indiciis debeant Inquiſitores reos, torquere?

Et infertur quod ſi reus torqueretur ſine legitimis indiciis præcedentibus, & crimen confitentur, confeſſio talis non eſt efficax ad condemnationem, nec confitenti præiudicat?

Et ſi poſt confeſſionem in tortura extortam ſine legitimis indiciis, ſuperuenit nouum indicium confeſſionis extraiudicialis, per quam apparent reum eſſe hæreticum, an in tali caſu valida ſit confeſſio facta in tormento non præcedentibus indiciis?

Et an non præcedentibus indiciis legitimis, ſi Inquiſitores habeant vehementem opinionem, contra reum, quamuis extra proceſſum, poſſint eum verbaliter terrere, minando torturam, ſpoliando eum in loco torturæ, vel funi alligando, vel in ſaltum eleuando?

Et an ſi adſint pro fiſco ſufficientia indicia ad torturam, reus tamen torqueri non poſſit, ſi dicta indicia fuerint eliſa per indicia inquiſiti? Ex part.4. tract.6. Reſ. etiam 2.

§. 1. MArtinus Antonius Delrius *in diſquiſ. mag. appen.2.lib.5. quæſt.22.* docet, quòd in cauſis fidei leuiora indicia ſufficiunt ad torturam; verùm leuiora indicia vocat non ſecundum ſe & abſolutè loquendo, ſed quæ comparatiuè, ſeu relatiuè reſpectu eorum, quæ in criminibus non exceptis requiruntur, leuia videantur, & idcirco comparatione iſtorum ſunt leuiora, quàm in his requiſita, non verò quæ ſunt leuiora, ſeu minus ſufficientia quamuis aut natura criminis requirat: quæ autem indicia leuiora ſufficiant, reſpondet eſſe legitima & ſufficientia iuxta criminis naturam, & in genere indiciorum ad torturam; ſed quæ ſint iſta indicia ſufficientia reſpondet, quòd nihil certum in his dici poteſt, ideò totum hoc negotium remittitur arbitrio DD. Inquiſitorum. Itaque ſecundùm Delrium in crimine hæreſis ad torquendum, leuiora quàm in aliis criminibus ſufficiunt indicia, quod videtur etiam docere Inquiſitor Camillus Campegius *in addit. ad Zanchinum, tract. de haret. capite 9. littera E, in princ. ver. Rurſus obſerua*, & Ludouicus Carrerius *in tractatu de hæreticis numero 116. in fine, & numero 126.* & alij.

2. Verùm Sanctarellus *de hæreſi cap.41. dub.1. numero 1.* & Simanca *in enchirid. tit.52. num.5.* aſſerunt indicia pro tortura in crimine hæreſis debere eſſe magna, & vehementer vrgentia, ita vt ſola confeſſiò rei videatur deeſſe, vt patet ex *l.1. in princ. ff. de quæſt.* ibi, *ita vt ſola ſeruorum confeſſio deeſſe videatur*, & ex *l. milites, §. oportet, & l. cum cognitionaliter, C. eodem tit.* vt docet etiam Souſa *in aphor. Inquiſit. libro 2. cap.39. num.9.* Vide etiam Pegnam *in director. Inquiſit. part.3. comment.110.* quænam verò ſint talia indicia, docet Antonius Blancus *tract. de indiciis numero 10.* & Guazzinus *tom.2. lib.1. defenſ.30. cap.4. num.3.* Sed ego putò quòd in materia torturæ non poteſt dari certa Regula ad cognoſceuda indicia ſufficientia ad illam inferendam, ſed totum hoc negotium remittendum eſt arbitrio DD. Inquiſitorum, qui habita ratione qualitatis perſonæ, delicti, ſuſpicionum, aliarúmque circunſtantiarum, indicabunt ea ſufficientia, vel non, & ita docent communiter Doctores, quod ad ſatietatem adducit Petrus Caballus *in reſol. crim. cent.3. caſ.251. num.14.* quibus ex noſtris adde Rojas *de hæret. part 2. num.291.* Sanchez *in opuſc. tom.2. lib.6. cap.3. dub.15. num.6.* Mirandam *in ordine indic. tom.2. quæſt.261. art.4. concl.6.* Souſam *in aphor. Inquiſ. lib.2. cap.39. num.6.* Pegnam *in direct. part.3. comment.110.* Guazzinum *tom.2. lib.1. defenſ.30. cap.4. num.10.* Simaucam *in Cathol. inſtitut. titul.65. num.22.*

3. Nota tamen quòd ſupradictum arbitrium, quod DD. Inquiſitoribus concedo, non debet eſſe abſolutum, ſed limitatum, & ſecundùm iuris diſpoſitionem, vt ex communi docet Ambroſinus *de proceſſ. inform. lib.4. cap.1. num.15.* Guazzinus *tom.2. lib.1. defenſ.30. cap.4. num.4.* Baiardus *in addit. ad Iulium Clarum, quæſt.64. num.56.* Ludouicus Peguera *in praxi cap.12. §.9. n.5.* & Zanardus *in director. Theol. part.3. cap.88.*

4. Vnde ex his infertur, quòd ſi reus torqueretur ſine legitimis indiciis præcedentibus, & crimen confiteatur, confeſſio talis non eſt efficax ad condemnationem, nec confitenti præiudicat, & etiam ſi poſtea legitima indicia ſuperuenirent, non tamen confeſſio ea tortura antecedenti indicia indebitè extorta, valida redderetur, & legitimaretur, quia quod ab initio non valuit, ex poſt facto connaleſcere nequit, & ita docent Doctores, quos citat & ſequitur Petrus Binsfeldius *in comment. de maleficiis & math. leg.7. quæſt.2. concl.2. fol. mihi 551.* Miranda *in md. indic. tom.2. quæſt.26. art.17. concl.1.* & probatur ex *l.1. §. D. Seuerus, ff. de quæſt.* Sed difficultas eſt, an ſi poſt confeſſionem in tortura extortam ſine indiciis legitimis ſuperueniat nouum indicium confeſſionis extraiudicialis, per quam apparet reum hæreticum eſſe, an, inquam, in tali caſu valida erit confeſſio facta in tormento, non præcedentibus indiciis? & affirmatinam ſententiam tenet Marſilius *in l. quæſtionis, n. 63. de quæſt.* & Baiardus *in addit. ad Iulium Clarum quæſt.55. num.40.* Verùm contrarium docet Antonius Queuedo *de indiciis & tortura, part.2. cap.4. num.11.* qui citat Farinacium *quæſt.83. cap.1. num.5.* quibus ego libenter adhæreò ex ratione paulo ſuperiùs aſſignata.

5. Notandum eſt hic, quòd etiam non præcedentibus indiciis legitimis, ſi Inquiſitores habeant vehementem opinionem contra reum, quamuis extra proceſſum, poſſunt eum verbaliter terrere, minando torturam, cùm hoc non ſit torquere, niſi reus ſit perſona timida. Et ita docet Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. libro 2. capite 39. numero 4.* & Guazzinus *tom.2. lib.1. defenſ.30. cap.5. num.3.* vbi etiam aſſerit, quòd quando adſunt indicia ad terrendum, vel leuiter torquendum, poſſe iudicem ſpoliare reum in loco torturæ, vel funi alligare, vel in ſaltum eleuare. & Franciſcus Perſonalis *tract. de indic. num.78.* hoc exemplificat, quando iudex haberet vnicum teſtem non integrum, contra reum, vel duos ſingulares teſtes deponentes de indiciis remotis, tunc poſſet quidem iudex reum ad locum torturæ conducere, ſpoliare, & à terra aliquantulùm eleuare, cúmque eleuatum, ſuſpenſúmque interrogare, & per aliquod notabile temporis ſpatium in tortura retinere: & hæc omnia præter Perſonalem, & Guazzinum docet etiam Tuſchus *lit.T. concl.325. num.9.* Clarus *quæſt.64. num.33.* & alij. Vnde Peregrinus *conſ.2. num.104.* docuit vnum indicium remotum ſufficere ad torturam leuem inferendam; ſed tu cogita, nam hæc doctrina in noſtro Tribunali non eſt in vſu.

6. Et tandem nota, quòd licèt adſint pro fiſco ſufficientia indicia ad torturam, reus tamen torqueri non poteſt, ſi dicta indicia fuerunt eliſa per indicia inquiſiti.

Ita

Ita Guazzinus *tom.2. lib.1. defenſ.30.cap.4. num.25.* & communis Doctorum opinio. Imo ſecundùm Grãmaticum *vol.3. num.20.* Rolandum *lib.1. conſ.7. num.38.* Riminaldum iuniorem *lib.6. conſ.740. num.37.* & Hondedeum *lib.2. conſ.93. num.83.* vnum indicium pro reo tollit indicia fiſci, vt non poſſit torqueri; ſed tu cogita, nam hæc doctrina ita abſolutè prolata mihi non placet, ſicut etiam mihi non placet alia doctrina Baiardi *in addit. ad Iu. Clar. quæſt.64. num.98.* & Io. Antonij de Nigris ſuper *cap. Regni, cap. frequens, n.34.* aſſerentium, eſſe in arbitrio iudicis, ſuper quale indicium reus debet torqueri. Sed dicendum eſt reum non poſſe ſuper quolibet indicio torqueri, ſed cumulatis omnibus indiciis torturæ ſubijciendus erit. Caualcanus *de brachio Regio, part.3. num.134.* Grammaticus *conſ.45. num.34.* Guzzinus *in defenſ. reor. tom.2. lib.1. defenſ.36. cap.25. n.1.* Bertazzolus *volum.1. conſil. 144. num.10.*

RESOL. III.

An dicta indicia debeant ſaltem per duos teſtes eſſe probata, vt poſſint Inquiſitores reos torquere?

Et quid, ſi dicti duo teſtes non ſint idonei, vt familiares infames, &c. dummodo ſint conteſtes? Ex part.4. tract.8. Reſ. etiam 3.

§.1. Affirmatiuè reſpondeo cum Pegna *in director. part.3. comm.110. num.289.* Rojas *de hæret. part.2. n 289.* Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.2. appen.25. n.34.* Eymerico à Roſbach *in pract. crim. tit.5. cap.17. n.7.* Cantera *in qq. crim. cap.2. de probat. per teſtes, q.1. n.24.* Delrio *in diſquiſ. mag. lib.5. ſect.3.* Locato *in praxi Inquiſit. quæſt.33.* Simanca *in enchir. cap.52. num.6.* Suarez de Paz *in praxi tom.1. part.5. cap.3. §.12. n.41.* Miranda *in ordin. iudiciario, tom.2. quæſt.26. art.4. concluſ.3.* Bernard. *in addit. ad Ambroſinum de proceſſ. inform. lib.4. cap.1. n.16.* Cabello *in reſol. crimin. cent.2. caſ.193. n.1.* Bruno *tract. de indic. par.1. q.1. n.7.* Guazzino *tom.2. lib.1. defenſ.30. cap.31. n.1.* Farinacio *q.37. n.14.* vbi *num.16.* probat, quòd hæc opinio eſt ita vera, vt vnus teſtis non probet indicium remotũ, etiã quòd ſit omni exceptione maior, quod etiam confirmat Maſcardus *de probat. lib.1. concl.462. num.18. & 19.* Vide etiam Iulium Clarum *in praxi lib.5. §. final. q.22. n.2.* vbi concordat duas gloſſas, nempe gloſſam *in l. fin. ver. vel indiciis, C. fam. heriſc.* aſſerentem indicia ad torturam per duos teſtes probanda eſſe, & gloſſam *in l. ſi quis, ver. conuictus, C. ad leg. Iul. maieſt.* vbi videtur velle, quòd per vnum teſtem reus dicatur conuictus, ſaltem ſemiplenè, concordat, inquam, Clarus has gloſſas hoc modo, quòd aut adeſt vnus teſtis de veritate deponens de ipſomet delicto, putat quia audiuit, Semproniũ blaſphemantem, & tunc talis teſtis facit indicium ad torturam, vt *infrà* videbimus, & ita procedit gloſſa *in d. l. ſi quis,* aut verò teſtis deponit non de viſu ipſius maleficij, ſed de aliquo actu vel remoto, vel proximo ipſi maleficio, & tunc talis teſtis non facit indicium ad torturam, ſed requiruntur duo teſtes ad ipſum indicium probandum, & ita procedit gloſſa *in l. finali.* Ita Clarus, & ego, & hanc diſtinctionem eſſe Canonizatam in iudiciis, & in ſcholis, tradit Alciatus *conſ.445. n.1.*

2. Nota tamen quòd ſupradicta doctrina, nempè quòd indicia ad torturam debent eſſe probata per duos teſtes, procedit, etiamſi teſtes non ſint idonei, vt familiares, infames, &c. dummodo ſint conteſtes. Ita Rojas *de hæret. vbi ſuprà par.2. n.289.* Rolandus à Valle *lib.1. conſ.24. num.25.* Bertazolus *vol.2. conſ.341. numero 10.* Brunus *tract. de indic. & tortura, par.1. q.2. num.7.* & DD. adducti per Hondedeum *conſ.87. numero 137. vol.1.* & Hippolytus de Marſiliis *in pract. crim. §. diligenter, num.8.* vbi ſic ait: Quando requiruntur teſtes ad probandum indicium remotum à maleficio, non requiritur quòd ſint omni exceptione maiores, & in tali caſu admittuntur etiam infames. Ita ille, licet Menochius *de præſ. lib.1. q.91. n.5.* Suarez de Paz *in praxi tom.1. part.5. cap.3. §.12. n.41.* Gomez *tom.3. var. cap.13. n.18.* Farinacius *quæſt.37. num.28.* Miranda *in ordine iud. tom.2. quæſt.26. art.4. concluſ.3.* Michaël Zanardus *in direct. Theolog. part.3. cap.88. fol. mihi 487.* Maſcardus *vol.1. concluſ.895. num.3.* Gratus *vol.2. conſil.59. num.34.* contrarium mordicus teneant; ſed noſtram ſententiam præter Doctores citatos tenet etiam ex Regnicolis Antonius de Ballis *in tract. var. lib.1. q.5. n.15. & 16.* qui citat Socinum, Baldum, Crauettam, & reſpondet ad argumenta Farinacij, nec aliter ſentiendum eſſe puto, quia ex teſtificatione ipſius delicti poteſt dari tortura; non eſt ergo mirum ſi teſtis vnicus, qui de illo deponit, neceſſe eſt vt ſit omni exceptione maior: at ex indiciis remotis quis non poteſt torqueri ex vno tantùm indicio, ſed ſaltem ex duobus, vnde erunt quatuor teſtes; non eſt ergo, mirum, ſi non requiruntur omni exceptione maiores, & ideo quærendum eſt in ſequenti reſolutione.

RESOL. IV.

An ſi adſit tantum vnicum indicium probatum tamen per duos teſtes, poſſint Inquiſitores torquere reum? Ex p.4. tract.6. Reſ. etiam 4.

§.1. Iulius Clarus *in pract. lib.5. quæſt.64. n.14.* aſſerit quòd Doctores indiſtinctè dicunt, quòd de conſuetudine in practica ſeruatur, quòd per vnum indicium proceditur ad torturam, & adducit plures auctores, quibus etiam videtur adhærere Petrus Caballus *in reſol. crim. cent.2. caſ.193. num.5.* & Doctores, quos citat Guazzinus *tom.2. lib.1. defenſ.30. cap.30. num.7.*

2. Verùm contrariam ſententiam tuentur Doctores, quos citat & ſequitur Farinacius *quæſt 37. n.43.* quibus ego addo ex Doctoribus, qui materias S. Inquiſitionis tractarunt Seraphinum Freitas *in addit. ad tract. de Confeſ. ſolic. q.4. n.25.* vbi ex Bartolo, Menochio, & aliis, docet vnicum indicium non ſufficere ad torquendum, & ita etiam docet Ludouic. Peguera *in praxi cap.12. §.9. n 8.* Vnde Miranda *de ordine iudic. tom.2. quæſt.26. art.4. concl.4.* & Guazzinus *to.2. lib.1. defenſ.30. cap.4. num.12.* Iacobus Boſſius *in tit. de indiciis num.71.* aſſerunt quòd ad torturam inferendam ſaltem duo indicia probata debent eſſe, & Bertazolus *vol.1. conſil.213. n.8.* Sanchez *in opuſc. tom.2. lib.6. cap.3. dub.15. n.11.* Syluester *ver. indicium, q.2.* Tabiena *n.1.* Baiardus *in addit. ad Iul. Clar. quæſt.64. n.60.* putant duo indicia etiam leuia ſufficere ad torturam, quod Delrius *in appen.1. lib.5. q.2.* concedit, etiamſi in iure non ſint expreſſa, dummodo ſint per duos teſtes probata, & ſint veriſimilia; quod eſt valdè notandum à Dominis Inquiſitoribus. Certum eſt igitur, vt dictum eſt, quòd ex vnico indicio remoto, non poſſunt reos torquere: ſecus autem ſi ſit proximum, & delictum maximè inferens, vt patet ex Carterio *in pract. crim. leg. obſeruare curabis, n.109.* Pegna *in direct. p.3. comm.110.* & Marſilio *in pract. §. diligenter, n.177.* Miranda *in ordine iudic. tom.2. q.26. art.6. concl.2.* & Peguera *in praxi cap.12. §.9. n.8.*

RESOL.

RESOL. V.

An ſi adſint plura indicia probata tamen per teſtes ſingulares, poſsint Inquiſitores torturam adhibere? Ex p. 4, tr. 6. Rel. etiam 5.

§. 1. NEgatiuè videtur reſpondendum, per ea quæ adducit Rojas *de hæretic. part. 2. num.* 286. Simanca *in cathol. inſtitut. tit. 65. num.* 14. & Pegna *in director. part. 3. comment.* 110. aſſerentes quòd indicia, ex quibus reus torqueri poteſt, probata eſſe debent, & ex neotericis tenet, licèt cùm formidine, hanc ſententiam Menochius *de probat. lib. 1. quæſt. 91. num. 6.* & illam abſolutè teneat Antonius Gomez *tom. 3. var. cap. 13. num.* 18. & Franciſcus Perſonalis de Mirandula *in tract. de indiciis & tortura num. 63. ver. nec obſtat,* cum Socino & Grammatico penes ipſum.

Sup. hoc in Reſ. quæ hic eſt antecedens.

2. Sed his non obſtantibus ego puto, quòd licèt quodlibet indicium duobus teſtibus debeat probari, vt ſit ſufficiens ad torturam, vt *ſuprà* dictum eſt, attamen vbi plura eſſent indicia, licèt probarentur teſtibus ſingularibus, ſufficerent ad torturam, & ita ex Fulgoſio, Socino & Bruno docet Vmbertus Locatus poſt *praxim Inquiſ. quæſt.* 35. quibus etiam ex noſtris ego addo Antonium Souſam *in aphor. Inquiſ. lib. 2. cap. 39. num.* 19. Seraphinum Freytam *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt. 22. num.* 20. & Albertinum *de agnoſcen. aſſer. cathol. quæſt. 25. num.* 20. vbi ſic ait. Licèt indicium ad torturam debeat per duos teſtes probari, tamen negari nequit, quin vnus teſtis faciat aliquam præſumptionem, & ideo ſi plures teſtes ſint ſingulariter de ſingulis indiciis deponentes, dicentur plures facere præſumptiones, qnæ faciunt vnum indicium ad torturam. Ita ille, & Layman *in Theol. moral. lib. 3. ſect. 5. tract. 6. cap. 4. num.* 7. Franciſcus Brnnus *tract. de indic. & tort. part. 1. quæſt. 2. num.* 5. Antonius de Ballis *var. tract. lib. 1. quæſt. 5. num. 1. & vlt.* & ego hanc ſententiam mordicus teneo, quando teſtes ſingulariter de indiciis obſeruant Doctores, quos citat & ſequitur Giurba *conſil. 87. num.* 30. cui adde Guazzin. *tom. 2. lib. 1. defenſ. 30. c. 4. n.* 13. Souſam *loco citato* loquentem de indiciis proximis, & Queuedo *lib. de indic. & tort. cap. 7. num. 1. &* 2. licèt doctus Criminaliſta Petrus Caballus cum multis Doctoribus probabiliter ſentiat *in reſolut. crimin. cent. 2. caſ. 193. num.* 6. etiam indicia remota eſſe ſufficientia ad torturam, ſi probentur teſtibus ſingularibus minus idoneis, & repulſatis, dummodo ſint plures numero duorum, quod etiam docet Bertazolius pater *vol. 1. conſil. 214. num.* 8. & eius filius *in addit. lit. C.* Et tandem pro coronide huius reſolutionis apponam verba Antonij Souſæ *in aphor. loc. citat. num.* 20. vbi ſic ait. Indicia remota requirunt, vt probent ad torturam conteſtationem duorum teſtium, aut plures ſingulares, qui deponunt de illis, quæ tendunt in eumdem finem. Ita ille. Vide etiam circa præſentem quæſtionem quando caſus occurrerit, M. Ant. Delrium *in diſquiſ. Mag. appen. 2. lib. 5. quæſt. 10. per totam,* & Guazzinum *tom. 2. lib. 1. deſenſ. 30 cap.* 32.

RESOL. VI.

An ex dicto vnius teſtis immediatè deponentis de delicto poſſint Inquiſitores reum torquere?

Et quid maximè, ſi vnicus teſtis ſit omni exceptione maior?

Et quid eſt faciendum, ſi reus ſit bonæ famæ, vitæque integræ?

Et an ſi reus ſit malæ famæ, poſſit ex vnico teſte de viſu deuenire ad torturam, etiam ſi dictus teſtis non ſit omni exceptione maior? Ex part. 4. tractatu 6. Reſol. etiam 6.

§. 1. REſpondeo affirmatiuè ſi teſtis vnicus ſit omni exceptione maior. Ita Villadiego *in polit. cap. 3. num.* 36. 7. Bernardinus *in addit. ad Ambroſinum de proceſſ. inform. lib. 4. cap. 1. num.* 16. Rojas *de hæret. part. 2. in direct. part. 3. quæſt.* 61. & *ibi* Pegna *comment.* 110. Zanchinus *de hæret. cap.* 9. & *ibi* Campegius *in addit. lit. E.* Cantera *in quæſt. crimin. cap. 2. de probat.* per teſtes *quæſt. 1. num.* 5. Ludouicus Peguera *in praxi cap. 12. §. 9. num.* 7. Suarez de Paz *in praxi tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 12. num.* 39. Filliucius *tom. 2. tract. 40. cap. 7. num.* 126. Miranda *in ordine iudic. tom. 2. quæſt. 26. art. 6. concl.* 1. Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib. 2. cap. 39. num.* 17. & quis dicatur teſtis omni exceptione maior, gloſſa *ver. maiores, cap. 1. de affin. & conſanguin.* dicit, quòd ille dicitur teſtis omni exceptione maior, qui repelli non poteſt aliqua exceptione, id eſt, ſine vlla prorſus macula, & inuulnerabilis. Vnde Rolandus à Valle *vol. 3. conſil. 2. num.* 58. & Burſatus *lib. 1. conſil.* 37. aſſerunt, quòd omnis macula & minimus defectus impedit teſtem ne probet indicium, quod etiam docet ex multis Maceratenſis *var. reſolut. lib. 3. reſol. 44. caſ.* 4.

Sup. hoc in in Reſ. 21 §. Nota quarto. ad med. verſ. quo circa. & ſup. in tr. 10. Reſ. 41. §. Dico quarto, ad fin. 6. & verſ. Et ideo. & in tom. 8. tr. 1. Reſ. 10. §. Ex his. curſim cum Sãcio tamẽ ad fin. 1.

2. Sed quid ſi reus ſit bonæ famæ? Reſpondeo quòd tunc ad reum torquendum non ſufficit vnicus teſtis, etiamſi ſit omni exceptione maior. Ita Sanctarellus *de hæreſi, cap. 41. dub. 1. num.* 1. Decianus *tom. 1. lib. 5. c. 36. n.* 6. Sanchez *in opuſc. tom. 2. lib. 6. c. 3. dub. 15. num.* 3. Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib. 2. c. 39. n.* 17. Pegna *in direct. Inquiſ. part. 3. comment.* 110. Michaël Zanardus *in director. Theol. part. 3. cap. 95. fol.* 513. Ioſeph de Sancta Maria *in Tribunal. Relig. tract. 5. cap. 2. §.* 5. & Simanca *in Enchir. tit. 52. num.* 13. vbi ſic ait: Neceſſaria eſt ſaltem dimidiata, ſiue ſemiplena probatio ad torquendum hominem; reus ergo infamatus torqueri poterit vnius hominis fide digni teſtimonio de crimine ipſo teſtificante, quòd ſi reus ſit bonæ famæ, alia præterea indicia neceſſaria ſunt. Ita ille. & ideo S. Ludouicus Rex Galliæ, teſte Boëtio *deciſ. 103. num.* 2. & Aldrete *de diſcipl. iuuen. lib. 1. cap. 17. num.* 11. ſtatuit nullum virum honeſtum, vel integræ famæ, quamuis pauper exiſteret, ad vnius teſtis depoſitionem poſſe torqueri, vide Grammaticum *conſil. 47. n.* 18. Non deſinam tamen hîc adnotare, contrarium docere Petrum Caballum *in reſol. crimin. cent. 1. caſ. 84. num.* 15. vbi docet bonæ famæ probationem tollere indicium ad torturam prouenientem ex fama, ſecus ſi ex aliis indiciis, aliàs vix poſſet vnquam torqueri ex quibuſuis vrgentibus indiciis, cùm nullus ſit tam deprauatæ vitæ, qui non facilè hodiernis temporibus reperire poſſet teſtes eius bonam famam probantes. Sed DD. Inquiſitores facilè ſcire poſſunt, ſi reuera reus ſit bonæ famæ, vitæque integræ.

3. Vnde è contra dicendum eſt, vt ego ſæpius in ſacro Tribunali vocatus ſum, ſi reus ſit malæ vitæ, poſſe ex vnico teſte de viſu deuenire ad torturam, etiam quòd dictus teſtis non ſit omni exceptione maior. Ita Bajardus *in addit. ad Iul. Clar. q. 21. n.* 15. & Carerius *in praxi crimin. leg. obſeruare curabis, num.* 110. quibus adde Menochium *de præſumpt. lib. 1. q. 89. n.* 6. & Farinacium *q. 37. n.* 65. qui hanc opinionem ſequitur, dummodo teſtis non ſit ipſo iure inhabilis, vel non patiarur plures defectus, & dummodo inquiſitus ſit malæ vitæ, quia puta aliàs criminoſus, & malæ famæ, non qui ſimpliciter vilis, vel pauper ſit. Ita ille, & ego.

Sup. contẽto in hoc § ſup. in tr. 10. Reſ. 74. §. 2. curſim ad med. verſ. Depoſitio. & in aliis eius annot. & in §§. not. prætermæ huius Reſ.

RESOL. VII.

An ex ſolo dicto ſocij criminis poſſit reus ab Inquiſitoribus torqueri?

Et difficultas eſt, quænam ſint adminicula, vt cum dicto ſocij criminis fiant contra nominatum indicium ad torturam?

Et an depoſitio duorum ſociorum criminis ſufficiat ad torturam?

Et difficultas eſt, an duo ſocij criminis non conteſtes, ſed ſingulares faciant indicium ad torturam?

Et an dictum ſocij criminis tunc faciat indicium contra nominatum, quando fuit interrogatus à iudice, ſed non quando declarationem illam voluntariè fecit?

Et aliæ res quæſtiones circa dictum ſocij criminis notantur. Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 7.

§. 1. AFfirmatiuè videtur reſpondendum, tam de conſuetudine, teſte Petro Caballo cent. 1. caſ. 84. num. 7. quàm per ea, quæ adducit Antonius Gomez var. reſol. tom. 3. cap. 12. num. 18. & Blanchus in tract. de indiciis ad l. fin. de quæſt. nu. 378. & 379. Scotus conſ. 10. num. 28. & 31. lib. 2. Plaça de delictis, cap. 13. num. 28. Guido de Suſaria tract. de indiciis, num. 24. Butrius, Imola, Abbas in cap. 1. de confeſſ. & Leſſius lib. 2. cap. 30. dub. 5. num. 29. vbi ſic ait: In criminibus exceptis admittitur ſocius criminis, vt teſtis idoneus, vt in hæreſi, atque huiuſmodi depoſitio non ſolùm erit ſufficiens indicium ad torturam, ſed etiam erit ſemiplena probatio, & accedente ſocio, qui idem deponat, erit plena probatio & poterit reus condemnari. Ita ille; & poſt illum Pitigianus in pract. crimin. part. 2. cap. 3. §. ſeptimò ſocius criminis, fol. mihi 138.

2. Sed fallitur, & ideo vera reſponſio eſt negatiua. Dico igitur quod ſi cum dicto ſocij criminis non concurrit alia præſumptio, vel adminiculum, aut indicium, non facit indicium ad torturam; & ratio eſt clara, quia quis non poteſt torqueri, ſi non adſit ſaltem ſemiplena probatio, quam efficit dictum vnius teſtis omni exceptione maioris; ſed ſocius criminis, vt patet, non eſt teſtis omni exceptione maior. ergo, &c. & ita hanc ſententiam docet Didacus Cantera in quæſt. crim. c. 2. de probat. per teſtes, q. 1. n. 57. Ioſeph Aldrete de diſcipl. tuenda lib. 1. cap. 8. num. 27. Becanus in ſum. tom. 3. part. 2. de iuſt. & iure quæſt. 67. D. Thom. de iniuſtitia iudicis q. 10. concl. 2. num. 10. Sanchez in opuſc. tom. 2. lib. 6. cap. 3. dub. 15. num. 7. Sylueſter ver. indicium, n. 5. Armilla num. 6. Angelus num. 5. Tabiena num. 4. Layman in Theol. moral. lib. 3. ſect. 5. tract. 6. cap. 5. num. 7. Souſa in Aphor. Inquiſ. lib. 2. cap. 39. num. 51. Delrius in diſquiſ. magic. append. 2. lib. 5. quæſt. 1. Queuedo de indic. & tort. part. 2. cap. 5. num. 16. Narbona in recopil. part. 2. leg. 2. gloſſa 4. num. 5. Ioſeph de ſancta Maria in tribun. Relig. tract. 5. cap. 2. §. 5. Boſſius tit. de indic. ante torturam, num. 160. Marſilius conſil. 28. num. 27.

3. Sed difficultas eſt, quænam ſint adminicula requiſita, vt cum dicto ſocij criminis faciat contra nominatum indicium ad torturam. Menochius de arbitr. lib. 2. caſ. 474. num. 47. Peguera deciſ. crim. 5. num. 35. & alij putant, ex quo non inueniatur in lege determinatum, qualia eſſe debeant ſupradicta indicia, arbitrio Inquiſitorum remittenda eſſe; ſed quia in facti contingentia adeſt ſcrupulus ad arbitranda hæc adminicula, ponam hic caſus aliquos, quos affert Antonius Queuedo lib. de indic. & tort. part. 2. cap. 5. n. 5. & doctiſſ. Souſa in aphor. Inquiſ. lib. 2. cap. 25. num. 24. in quibus cum ſocij criminis teſtimonio datur tortura. Primus, quando ſimul concurrunt teſtes de auditu. Secundus, quando concurrit fama. Tertius, quando concurrit fuga. Quartus ſpecialis & ſtricta amicitia nominati cum tali ſocio. Quintus, ſi concurrit ſecreta allocutio, & conuerſatio inter nominatum & ſocium. Ita Souſa, qui citat Menochium & Farinacium. Vnde ego olim in ſacro Tribunali conſului dictum vnius ſocij criminis cum adminiculo conuerſationis ſtrictæ cum nominato, eſſe ſufficiens indicium ad torturam, & præter Souſam & Farinacium vbi ſuprà, adduxi Grammaticum vol. 6. num. 3. & Antonium de Ballis var. tr. lib. 1. quæſt. 26. num. 9. per ea, quæ obſeruat Binsfeldius in comment. de maleſ. & math. leg. 9. de indic. §. 5.

4. Notandum eſt tamen hic, quod depoſitio duorum ſociorum criminis ſufficit ad torturam. Ita Caſtrus Palaus tom. 1. tract. 4. diſp. 8. punct. 15. §. 4. num. 1. cui ego addo Martinum Becanum in 2. 2. de iuſtit. quæſt. 57. de iniuſt. iud. quæſt. 10. num. 10. licet Michaël Zanardus in direct. Theolog. part. 3. cap. 94. fol. mihi 516. aſſerat duos ſocios criminis facere indicium ad torturam, dummodo cum aliquibus indiciis deponant; ſed abſolutè dicendum eſt, depoſitionem duorum ſociorum criminis ſufficere, & ita etiam docet Pegna in director. Inquiſit. part. 3. comment. 110. in append. Menochius de præſump. lib. 1. quæſt. 91. num. 5. Clarus in pract. crimin. §. fin. quæſt. 21. Ioſeph. Aldrete de diſcipl. tuenda lib. 2. cap. 8. num. 27. Filliucius tom. 2. tract. 40. cap. 7. num. 37. Becanus vbi ſuprà, & Queuedo de indic. c. 2. num. 20.

5. Sed difficultas eſt, an duo ſocij criminis non conteſtes, ſed ſingulares faciant indicium ad torturam? & affirmatiuam ſententiam docet Souſa in aphor. Inquiſ. lib. 2. cap. 39. num. 55. vbi ſic ait. Duo ſocij criminis, etiamſi ſint ſingulares, indicium faciunt ad torturam. Ita ille, qui citat Farinacium quæſt. 43. n. 37. & 38. & Iul. Clarum in praxi §. fin. quæſt. 21.

6. Notandum eſt tamen hic obiter primò, quòd Maſcardus vir quidem doctus de probat. concl. 1318. num. 43. docet quòd dictum ſocij criminis tunc facit indicium contra nominatum, quando fuit interrogatus à iudice, ſed non quando declarationem illam voluntariè fecit. Sed ex Farinacio Antonius Queuedo de indiciis part. 2. cap. 5. num. 17. aſſerit: [Eſta opinion no es verdadera porque haze mas indicio, y tiene menos preſunçion de ſugeſtion, quando ſe haze voluntariamente que quando ſe haze por la pregunta, del Iuez.] Ita ille. Verùm quicquid ſit de hoc, etiam ſtando in in opinione Maſcardi, dictum ſocij in noſtro ſacro Tribunali ſemper habetur ex interrogatorio iudicis, & quando reus non vocatus ſe declarat, ex obligatione edicti, & ex metu cenſurarum, hoc efficere dicendum eſt. ergo doctrina Maſcardi non militat in caſu noſtro. Sup. contẽr. in hoc §. inf. in R. 1. 9. §. vlt.

7. Notandum ſecundò, quòd ſi quis tortus fuerit, & negatiuus ex dicto ſocij criminis adminiculo, ſi poſtea alij duo ſocij criminis contra illum deponant de tali delicto, poteſt reus iterum torqueri. Ita Marius Giurba in conſiliis criminalibus, conſ. 50. num. 42. cum Muſcatello tenens hanc ſententiam, ſiue reus ſit malæ, vel bonæ famæ, & vitæ, licèt alij in nomine bonæ famæ & vitæ id procedere oegent.

8. Notandum tertiò, quod tunc dictum ſocij criminis faciat indicium ad torturam, quando, vt dicitur in cap. in fidei fauorem, de hæret. in 6. ex veriſimilibus coniecturis, & numero teſtium, vel ex qualitate deponentium præſumitur falſum non dicere: & ita etiam obſeruat Delrius in diſquiſ. mag. in append. 2. lib. 5. q. 1. concluſ. vlt. Hippolytus de Marſiliis conſ. 74. num. 13. & alij communiter vbi infrà citandi.

9. Et tandem nota quartò, quod licèt ſine vlla difficultate quis poſſit torqueri ex dicto trium ſociorum criminis, tamen hoc limitandum eſt, quando fit tanta vis bonæ famæ propter magnam perſonarum inæqualitatem, vt, v. g. ait Delrius in diſquiſ. mag. in appen. 2. lib. 5. quæſt. 6. ſi Princeps denunciaretur à

ſuis ſubditis, tunc enim tot denunciationes requirerentur, quot poſſint præponderare, & idem ego ſentio de aliquo qui in ciuitate publicè apud ſæculares haberetur pro Religioſo eximiæ ſanctitatis, plurimi enim facienda vitæ præcedentis merita, vt patet ex *l.3. §. ſed ſi ex improuiſo, & l. non omnes. §. à barbaris, ff. de re milit.*

RESOL. VIII.

An depoſitio ſocij criminis adminiculata, ſufficiat ad torquendum, ſi Inquiſitores videant ipſum pati alios defectus, vt qui eſt infamis, criminoſus, periurus, vilis, abiectus aut alias inhabilis?

Et notatur ſocium criminis in caſu hæreſis admittendum etiam ſi alios defectus pateretur?

Ex quo alius caſus infertur circa depoſitionem ſocij criminis, & poſitus in calce huius Reſolutionis? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 8.

§.1. NEgatiuè reſpondendum eſt, igitur ſocius criminis, qui paritur plures defectus, vt qui eſt infamis, criminoſus, periurus, aut aliàs inhabilis, non facit indicium ad torturam. Ita Souſa *in aphor. Inquiſit. lib.2. cap.39. n.53. & cap.25. n.25.* Gigas *de crim. læſæ Maieſt. lib.2. q.7. n.7.* Menoch. *de arbitr. lib.2. caſ.474. n.54.* Anton. de Ballis *tract. var. lib.1. q.26. num.25.* Narbona *in recopil. p.2. leg.2. gloſſa 4. num.10. & 11.* Burſatus *vol.1. conſ.275. num.19.* Maſcardus *de probat. tom.3. concl.1311. n.13. & 42.* Farinacius *q.62. n.381. & ſeq.* Boërius *deciſ.319. n.3.* & ante omnes Io. Rojas *ſingul.188. n.5.* vbi ſic ait: Licèt in crimine hæreſis ſocius criminis in teſtem admittatur, id locum habet in ſocio criminis, alias non infamato ex aliis delictis. Ita ille. & ideo Delrius *in diſquiſ. mag. lib.5. sect.3. fol. mihi 711.* ſic ait: Socius criminis vt faciat indicium ad torturam, requiritur vt non patiatur niſi hunc vnũ defectum, nam ſi plures habeat, etiamſi tantùm duos, v. g. quòd non tantùm ſit infamis, & criminoſus, ſed etiam ſit vilis, abiectus, vel aliàs inhabilis, tunc ne in exceptis quidem faceret indicium ad Inquiſitionem ſpecialem, nedum ad torturã, etiamſi in tortura ſuam nominatinnem confirmaſſet. Hæc Delrius. Vnde Ioſeph. Seſſe Conſultor S. Officij *to.4. deciſ. Regni Arag. 477. n.32.* ſic ait: Licèt in crimine hæreſis admittatur ſocius, hoc procedit, quando talis ſocius non ſit ex alio delicto infamatus, & ſic non datur contra eum duplex exceptio, & defectus. nam ſicut plura adminicula probant probationem, ſic plures defectus eam deſtruunt. Ita ille, & nouiſſimè Anton. Quenedo *de indiciis & tortura p.2. cap.5. n.18.* vbi ita aſſerit: [En los caſos en que el dicho del ſocio haze indicio para tormento ha de ſer quando ſolamente padeçe excepcion de complice en aquel delicto, però no quando padeçe tachas y obieciones por otro camino que por eſte.] Hæc ille, & etiam ante illum Auendañus *reſponſ. 71. n.7.* vnde ex hoc principio ego olim reum à tortura liberaui, quod valdè tenendum eſt menti à DD. Inquiſitoribus, quia ſocij criminis in noſtro ſacro Tribunali ferè ſemper patiuntur alias exceptiones.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare, Delrium ſibi contrarium *in appen. 2. queſt.17. dicti lib.5. fol.877.* docere, ſocium criminis in caſu hæreſis admittendum eſſe, etiamſi alius defectus pateretur, quia lex criminoſos, & infames ad teſtimonium in criminibus exceptis ferendum admittens inter eos, qui vno, vel pluribus criminibus inuolutus, aut ratione criminum ſæpiùs infamis notatus, non diſtinguit; ergo nec nos diſtinguere debemus. Deinde, v.g. malefici plurimis iiſque horrendis criminibus vtplurimum ſunt innodati, quòd ſi aliis criminibus maleficos teſtes carere eſſet neceſſe, nullus vnquam eſſet teſtis idoneos. Et ita hanc ſententiam putat Delrius tenendam eſſe, quia vtilior Reipublicæ, & iuſtitiæ, & pro illa citat Baiardum, Boſſium, & Ludouicum; ſed non eſt deſerenda communis opinio, ex qua infert Farinacius *q.43. n.86.* vnum notabile, quòd ſi reus primò examinatus negauerit delictum, ac etiam complices, vel confeſſus de ſe delictum interrogatus de complicibus illos reticuerit, ſi poſtea iterum de hoc interrogatus, vel tortus ſpontè, aut per torturam variando à prima depoſitione ſocios nominauerit, non vtique tunc faciet talis nominatio, indicium ad torturam contra nominatos, ex defectu periurij, niſi forſan cum dicto ſocij criminis perioro concurrerent non ſolùm adminicula, ſed illa quidem etiam grauia.

RESOL. IX.

An dictum ſocij criminis adminiculatum ſufficiat, vt Inquiſitores poſſint torquere reum, ſi ſit bonæ conditionis, & famæ?

Et an faciat indicium ad torturam, ſi ſocius criminis, nulla præcedente interrogatione, alios ſocios nominat? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 9.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet Grammaticus *conſil.70. num.7.* vbi loquitur etiam in dicto duorum ſociorum criminis, idem docet Pariſius *lib.4. conſil.151. n.13.* Rolandus à Valle *vol.1. conſil.16. n.24. & ſeq.* Bertazolius *lib.1. conſil.61. n.19.* Pegnera *deciſion. crim.5. n.31.* Monticellus *in praxi crim. reg.4. n.46.* vbi ſic ait: Requiritur, quòd inculpatus ſit malæ famæ, conditionis, malæque vitæ & conuerſationis, aliàs nominatio in ſocium criminis nihil ei præiudicabit; quoniam bona fama talem effectum operatur, vt per ipſam eliſum intelligatur illud indicium, quod ex dictu ſocij criminis reſultabit. Ita ille, qui citat Canteram, & Alexandrum.

2. Sed hoc (attendant DD. Inquiſitores) ego puto remittendum eſſe eorum prudenti arbitrio, nam ſi cum dicto ſocij concurrerent tot adminicula, & præſumptiones, vt ſuperarent bonam famam, eſſet omnino nominatus ſubiiciendus torturæ, & ita tenet Farinacius *quaeſt.37. n.188.*

3. Notandum eſt tamen hic obiter, quod non eſt à DD. Inquiſitoribus admittenda opinio aliquorum Doctorum aſſerentium, quod non facit indicium ad torturam ſi ſocius criminis nulla præcedente interrogatione, alios ſocios nominet, & ita contra hanc opinionem inſurgit Farinacius *loco cit. n.189.* Iul. Clarus *in pract. lib.5. q.21.* & alij, nec valet dicere quòd teſtis vltrò ſe offerens examini ſuſpectus à iure reputatur; ergo pariter reputari debet ſuſpecta nominatio ſocij criminis ſpontè facta, nam reſpondetur eſſe diſparem rationẽ inter vtrumque caſum, quia ſocius criminis in noſtro caſu nõ ſpontè ſe ſubiicit examini, ſed coactus, vt patet, nec ſpontè dicitur deponere, quia cùm à iudice ad dicendam veritatem ſuper facto dato iuramentũ, implicitè interrogatur de ſociis, ſi ſocij interuenerunt: ergo, &c. Sed de hoc *ſuprà* etiam dictum eſt.

Sup. con. eo in hoc §. ſup. in Reſ. 7. §. Notandum eſt tamen hic obiter.

Supr. in §. not. præcitæ.

RESOL. X.

An ſocij criminis, vt fidem faciant contra nominatos, ſufficiat iurare, vel opus ſit, vt ab Inquiſitoribus torqueantur ad deponendum? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 10.

§.1. SVfficere iuramentum & torturæ ſupradictos non eſſe ſubiiciendos, docet Io. Rojas *de hæret. p.2. aſſer.7. n.155.* Simanc. *in cathol. inſtit. tit.53. n.38.* & Auend. *reſp.31. n.8.* & alij.

2. Ve

2. Verùm M.Anton. Gennenſis *in praxi Archiep. cap.68.n.11.* ſic aſſerit. Licèt ſecundùm Simancam teſti ſocio criminis ſit adhibenda fides, etiam ſine tormentis, praxis tamen ſe habet in contrarium, quòd torquetur aliquantulum ad validandam eius depoſitionem contra ſocium. Ita ille, & M.Anton. Delrius *in diſquiſ.mag.lib.5.ſect.3.* contra Simancam probat etiã, quòd vt fidem faciat ſocius criminis contra ſocium nominatum, debeat torqueri. Vide etiam Campegium in Zanchinum *de hæret.cap.9. lit.C*, Riccium *part.3. deciſ.298.*& Turrianum *lib.2.deciſ.39. num.7.* Marſilium *conſil.22.n.22. conſil.78.num.1.* & quod maius eſt, Michaelem Zanardum Conſultorem S.Officij in Italia *in directl. Theol.par.3.cap.94.fol. mihi* 516. ſic aſſerentem. Duo ſocij criminis faciunt indicium ad torturam, dummodo cum aliquibus indiciis deponant, & dictum ſuum in tormentis ſuſtineant. Ita ille, & nouiſſimè Anton. Queuedo *de indiciis & tort.par.2.cap.5. num.10.* ſic ait: [Es de aduertir que eſtos complices no deben ſer creidos ſin tormentos, ſino que por eſte efeto deben ſer preguntados con ellos, y eſto ſe debe aſſi praticar, y ſi no ſe haze no es, porque no ſe deba hazer, ſi no por la ignorancia, y floredad de los Iueçes.] Sic ille Alphonſus Narbona *in recopil.p.2. lib.8. tit.12. leg.2. gloſ.5. num.36. & 40.* acriter hanc ſententiam defendit, quam etiam tenet Catharinus *de interrog.reor. lib.4. cap.2. num.13.* & Caballus *cent.1. caſ.30.*

3. Sed his non obſtantibus opinio Simancæ mihi placet, quæ ſeruatur in Tribunalibus noſtræ Inquiſitionis Hiſpanicæ, & illam tenet etiam Pegna *in direct. Inquiſ.par.3.comm.*113. Dico igitur ſocium criminis abſque tortura indicium facere modo, quo *ſuprà* explicatum eſt, & hanc ſententiam ſolidè confirmat Seraph. Freitas *in addit. nouiſſ. ad tract. de Confeſ. ſolicit. q.4.n.41. & ſeq.* & ita teſte Anton. de Ballis *tract. var. lib.1.q.26.n.6.* hodie ſeruatur in magna Regia Curia huius Regni, vbi recipitur dictum ſocij criminis abſque tortura, & Petrus Caballus licèt *vbi ſupra, & caſ. 84.n.11.& ſeq.* teneat non valere dictum ſocij ſine tortura, tamen aſſerit multis in locis hoc non obſeruari de conſuetudine.

Sed quia hæc difficultas oritur etiam circa depoſitiones aliorum teſtium inhabilium, ideo quærendum eſt abſolutè vt in ſequenti reſolutione.

RESOL. XI.

An teſtes inhabiles, vt fidem faciant, ſint ab Inquiſitoribus torquendi?

Et an quamuis teſtes inhabiles admittantur ad probandum aliquem eſſe hæreticum, è contra vero non admittantur in fauorem illius?

Et an huiuſmodi teſtes non ſufficiant ad plenam probationem, ſed ad pœnam extraordinariam, vel ad torturam?

Et aliqua alia diſcutiuntur in texta huius Reſolutionis circa ſupradictos teſtes inhabiles. Ex p.4. tt.6. Reſ. etiam 11.

Sup. prima doctr. huius Reſ. melius in §. 1. Reſ. not. ſeq.

§.1. HIc caſus in ſacro Tribunali quotidie accidit, quia quamuis regulariter inhabiles, vt excõmunicati, infames, &c. à teſtimonio repellantur, at in cauſis fidei propter Religionis fauorem, ne tam graue hæreſis crimen impunitum remaneat, admittuntur, ex *cap. in fidei fauorem, de hæret.in 6.* Sed difficultas eſt, an vt fidem faciant, debeant torqueri? & affirmatiuam ſententiam docet Sanctarell. *de hæreſi c.38.dub.vn.n.1.* & illam mordicus tenet, & defendit Anton. Delrius *in diſquiſ. mag. lib.5.ſect.3.* & Inquiſitor Campegius *in*

Sup.hoc ſup. in tt.10.Reſ. 41. §. Dico ſecundo. in princ.

addit. ad Zanchinum tract. de hæret.cap.9.lit.C, in ver. Inquiſitor. ver. adſunt inſuper.

2. Verùm hæc ſentẽtia dura nimis & aſpera videtur, & ideo crederem hos teſtes inhabiles indicium facere ſiue maius, ſiue minus, ſpectatis perſonarũ qualitatibus aliiſque circumſtantiis, etiamſi ſponte & ſine tormẽto teſtimonium dederint, & certè ſi teſtes inhabiles non admitterentur in noſtro ſacro Tribunali ad teſtimoniũ dicendum, ſine tortura, facilè auerterentur à ferendo teſtimonio in cauſa fidei; non tamen nego, quandoque poſſe, & debere torqueri, quod quãdo fieri debeat, DD. Inquiſitorum arbitrio relinquo, ſpectata teſtium infamium malitia improbitate & varietate, & hæc omnia docet Pegna *in direct. Inquiſ. p.3.q.46.comm.*113.& Simanca *tit.64.n.37.* Rojas *de hæret.p.2.n.153.* Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.2.cap.13.n.15.* cum Antonio Gomez *var. reſol. lib.3. cap.12.num.16.*& Sigiſmundo Scaccia *tom.1. lib.1.cap.81.n.2.*& ita in praxi obſeruatur in noſtro Tribunali Inquiſ.Hiſpan. vbi dicti teſtes ordinariè non torquentur, & ita ſeruari in Curia Archiepiſcopali Neapolitana teſtatur doctus Aloyſius Riccius *par.2. deciſ.268.* vbi admittuntur teſtes inhabiles ad probandum ſine tortura.

3. Notandũ eſt tamen hic obiter primò quòd teſtes inhabiles admittuntur ad probandum aliquem eſſe hæreticum; è contra verò non admittuntur in fauoré illius, ſecundùm Ioſeph Seſſe *tom.4.deciſ.477.n.35.* Malleum Maleficatum *tom.1.p.3.q.4.* Gundiſſal. *de hæret.q.13. n.14.* Repert.Inquiſ.*ver.an illi teſtes inhabiles.* Zecchinum *in ſum.tom.1.tit.de hæret.c.11.n.14.*& Io. Rojas *ſingul. 188.n.10.* vbi ſic ait: Ad defenſionem hæreticorum teſtes inhabiles, & minus idonei non admittuntur, & id annuere videtur textus *in cap.in fauorem fidei*, de qua concluſione eſt caſus expreſſus *in c. filij, vel hæredes, in fine, de hæret.in 6.* ibi, *non tamen per vxores, filios, familiares, vel de ſuis aliquos, ſed per teſt s, alios fide dignos*, & expreſsè habetur *in direct.p.3.cap.70.*& hunc intellectum ad prædicta iura tenuit B ſſius *in pract.crim.tit. hæret.n.3.* Hæc omnia Rojas *loco cit.*

Sup.hoc in Reſ. not. præteritæ in eius §.1.& §. Dico tertio.

Sup.hoc ibidem in §. Dico tertio.

4. Verùm contraria ſententia hodie ſeruatur in praxi, & ita docet Souſa *in aphor.Inquiſ.lib.2.cap.13.n.8.* vbi ſic ait: Teſtes inhabiles admittuntur ad defenſionem rei in crimine hæreſis, dummodo inde non ſequatur pœna parti accuſanti, & admiſſi etiam non plenè probant. Ita ille, qui citat Farinacium *q.62.limit.5.* licèt ſibi ſit contrarius, nam *q.188.n.82.* docet hos teſtes minimè admittendos eſſe, hinc à fortiori dicendum eſt admittendos eſſe familiares conſanguineos & domeſticos, ſi pro reo adducantur, non tamen tanquam integros teſtes, ſed vt teſtes diminutæ veritatis, licèt hoc non procedat ſecundùm Simanc. *in Enchir.tit.35. n.24.* quando conſanguinei admittuntur ad probandas exceptiones contra teſtes promotoris fiſcalis, tunc enim conſanguineos intra quartum gradum aſſerit non eſſe admittendos, nec ad probandas defenſiones obliquas, ſiue indirectas. Ita ille.

Sup.hoc ibidem §.Limitatur.

5. Nota ſecundò quòd Repertorium Inquiſit. *ver. teſtes, ver. nota diſtinctionem*,& gloſſa *in cap.in fidei fauorem, ver. Inquiſ.* Io.Andreas *ibi n.3.* Geminianus *n.7.* Francus *n.3.* Farinacius *de hæreſi q.188. n.78.* & alij aſſerunt teſtes inhabiles per *dict.cap.* in fidei fauorem admittendo eſſe, quando per viam Inquiſitionis proceditur; ſed ego puto in crimine hæreſis teſtes inhabiles admittendos eſſe etiam quando proceditur per viam accuſationis. Ita Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.2.cap.13.n.6.* Rojas *ſingul.188.n.6. & ſingul. 191. n.3.* Gundiſſaluus *de hæret.q.13.n.17.* Carrera *tract.de hæret.n.120.*& ratio eſt, quia in vtroque caſu eſt eadem ratio in fidei fauorem, & idem tenet Farinacius ſibi contrarius *quæſt.62. num.86.*

Sup. contẽto in hoc § ibidem §. Dico ſecundo poſt med. à verſ. Et hoc verum eſt.

6. Nota tertiò quòd licèt teſtes inhabiles admittantur modo, quo ſuprà in fauorem fidei, hoc intelligendũ

Sup.doctrina contenta in hoc §. lege

ſex primas lin. huius Reſ. & §. penult. & vlt. etiam huius Reſ. & alium §. poſitum in annot. vlt. huius Reſ.

eſt ad ſolam probationem delicti, non autem ad illius circumſtantias non ſubſtantiales; & ideo aſſerit Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 2. cap. 13. num. 7.* teſtes inhabiles non probant adminicula, adminicula, inquam, non ſubſtantialia. Ita ille. Vnde infertur hos teſtes admitti ad probandam, v. g. familiaritatem cum hæreticis, conuenticula ſecreta, & alia huiuſmodi, quia hæc demonſtrant delictum, & ſunt de illius intrinſeca ſubſtantia, non autem, v. g. ad probandum Baptiſmum inquiſiti &c. licèt Boſſius *tit. de crimine læſæ maieſt. num. 114.* & Gigas *eodem tit. quæſt. 5. per totam,* cum aliis doceant teſtes admiſſos ad probandum aliquod delictum, admitti debere ad probandum ea omnia ſine quibus delictum eſſe non poteſt; verùm noſtram ſententiam tenet Farinacius *quæſt. 56. de teſtibus à num. 78.* illámque confirmat doctus Narbona *in recopilat. par. 2. leg. 2. gloſſ. 7. num. 6. & ſeqq.* adi illum, & non pigebit.

Sup. hoc ſup. in tr. 10. Reſ. 41. §. Dico quarto. à lin. 6. & verſ. Et ideo. & in Reſ. 74. §. 1. ad med. verſ. Depoſitio. & hic ſup. lege Reſ. 6. per tot. & §. eius primæ not.

7. Nota quartò quòd licèt huiuſmodi teſtes non ſufficiant ad plenam probationem, ſed ad pœnam extraordinariam, vel ad torturam, vt docet Rojas *ſingul. 191. num. 3.* & alij penes ipſum. Non eſt tamen negandum quòd ſi magnus ſit eorum numerus, & adſint coniecturæ ſufficiens, ſuppletur eorum defectus, & poteſt imponi pœna ordinaria. Ita Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 2. cap. 13. num. 15.* Pegna *in direct. part. 3. comment. 115.* Ioſeph Seſſe *tom. 4. deciſ. Regn. Aragon. 477. num. 28.* & alij. Vnde non grauabor hîc apponere verba Caſtri Palai *in opere morali tom. 1. tractat. 4. diſp. 8. punct. 15. §. 4. num. 1.* vbi ſic ait: De teſtibus inhabilibus vt ſunt excommunicati, crimino ſi, ſocij criminis, Iudæi, & hæretici, communis & recepta ſententia eſt non integrè delictum probare, quia licèt fauore fidei ad teſtificandum admittantur, admittuntur tamen vt periculo falſitatis dicendæ ſubiecti, neque enim hoc periculum, quod eſt intrinſecum, purgari poteſt admiſſione, exquo fit duplici teſte conteſte ſociis criminis, aut aliàs inhabilibus non poſſe reum ad pœnam ordinariam condemnari, etiamſi indicia & circumſtantiæ concurrant, quibus præſumi poteſt veritatem deponere, quia huiuſmodi indicia & circumſtantiæ expoſtulantur, vt eorum dictum admitti poſſit, non autem expoſtulantur vt integrè probent, vt legenti textum *in cap. in fidei fauorem, de hæret. in 6.*

Sup. hoc & ſeqq. in hoc §. ſignãter in duobus §§. primis not. præteritæ, & pro parte lege etiam aliã Reſ. dictæ not. &c.

patebit quodcirca depoſitio vnius teſtis inhabilis rarò ad torturam ſufficit, niſi aliis adminiculis, & præſumptionibus grauibus adiuuetur; depoſitio duorum ſufficiet ad torturam, vel ad condemnandum reum pœna extraordinaria; trium, vel quatuor depoſitio ad condemnationem ordinariam ſufficiet, quia multitudine deponentium inhabilitas illorum reparatur. Ita Palaus. Sed ego pace viri docti numquam condemnarem hæreticum pœna ordinaria ex teſtimonio trium teſtium inhabilium, quia hodie vt plurimum non damnatur hæreticus ad pœnam ordinariam, niſi aduersùs illum adſint tres teſtes conteſtes omni exceptione maiores; quomodo igitur damnandus erit ex teſtimonio trium teſtium inhabilium? imò neque cùm quatuor, plures itaque requiruntur; & tali in caſu numerus teſtium, vt obſeruat Rojas *ſingul. 188. num. 3.* ſupplet eorum defectus etiam ad effectum, vt dicantur omni exceptione maiores, & etiam ſi omnes patiantur aliquas exceptiones. Ita Gregor. XV. *in deciſ. 351. num. 4. & 5.* & Cæſar de Graſſis *deciſ. 175. num. 9.* licèt, vt verum fatear, quoad hoc vltimum diſſentiat Cacheranus *conſil. 64. num. 30.* & Burſatus *lib. 3. conſil. 321. num. 31.*

Sup. hoc lege ſex primas lin. huius Reſ. & §. Nota tertio. & ſup. in tr. 10. ex Reſ. 41.

8. Nota quintò, hos teſtes inhabiles, crimino ſos, infames, &c. admittendos eſſe non ſolum in defectum aliarum probationum, ſed etiam in caſu, quo aliter veritas haberi poſſit, & ita contra Delrium *in diſquiſit. mag. lib. 5. ſect. 5. §. poſſunt in hac cauſa, fol mihi 728.* & Eymericum *in direct. part. 3. quæſt. 69.* docent Simanca *in cathol. inſtit. tit. 35. num. 17.* Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. excommunicati, num. 4.* Repertorium Inquiſ. *ver. teſtes, verſ. eſt tamen.* Scaccia *de indic.* &c. *tom. 1. lib. 1. cap. 82. num. 2.* Farinacius *de hæreſi quæſt. 188. §. 5. num. 74.* & alij, & patet ex textu *in cap. in fidei fauorem de hæret. in 6.* ibi, *præſertim in defectum aliarum probationum*, dictio enim illa, *præſertim*, eſt ampliatiua, & demonſtrat in omni caſu admittendos eſſe, maxime in illo, hinc aſſerunt DD. quos ad ſatietatem adducit amicus noſter doctus Auguſtinus Barboſa *in tract. de dictionibus vſu frequentibus, dict. 277. num. 4.* quòd hæc dictio, *præſertim*, exprimit caſum minus dubitabilem & implicat, & ſupponit magis indubitabilem.

vide §. 1. & pro parte lege etiã ſ ius Reſ. cum annot.

9. Et tandem nota ſextò quòd ſupradicti teſtes admittuntur contra reos, quando, vt habetur *in d. cap.* in fidei fauorem ex veriſimilibus coniecturis, & ex numero teſtium, aut perſonarum, tam deponentium, quàm eorum contra quos deponitur, qualitate, ac aliis circumſtantiis ſic teſtificantur, vt falſa dicere non præſumantur; & ita etiam obſeruat Delrius *in diſquiſ. Mag. append. 2. lib. 5. quæſt. 1.* Hippolitus de Marſiliis *conſ. 47. n. 13.* Menochius *de arbitr. lib. 2. caſ. 474. n. 58.* Maſcardus *de probat. lib. 1. conclu. 158. num. 3.* & alij, qui loquuntur de depoſitione ſocij criminis.

RESOL. XII.

An confeſſio extra iudicialis ſufficiat, vt Inquiſitores poſſint torquere reum?

Et an ſi reus reuocauit confeſſionem extra iudicialem ſit, torquendus.

Et an confeſſio extra iudicialis ita valeat ad torturam, vt ſi reus in tortura idem confiteatur, poſſit condemnari, etiam ſi poſtea non ratificet confeſſionem?

Et an confeſſio extra iudicialis non probetur per teſtes ſingulares?

Et quid in crimine hæreſis? Ex part. 4. tract. 6. Reſ. etiam 12.

§. 1. RESpondeo affirmatiuè cum Pegna *in director. part. 3. comment. 110. lit. M:* Simanca *in enchir. tit. 56. num. 14.* Ioſeph Aldrete *in diſcipl. ſuenda lib. 2. cap. 8. num. 3.* Sanchez *in opuſc. tom. 2. lib. 6. cap. 3. dub. 15. num. 8.* Sylueſtro *ver. Indicium quæſt. 2.* Angelo *n. 2.* Tabiena *num. 1.* Gomez *tom. 3. variar. cap. 13. num. 8.* Petro Binsfeldio *in comment. de malef. & math. leg. 9. de indiciis, §. 9.* Miranda *in ordine indic. tom. 2. quæſt. 26. art. 7. concluſ. 1.* Michaële Zanardo *in direct. Theol. part. 3. cap. 95. fol. 515.* Souſa *in aphoriſm. Inquiſ. lib. 2. cap. 39. num. 91.* Ioſeph de S. Maria *in Tribun. Relig. tract. 5. cap. 2. §. 8.* Iulio Claro *quæſt. 21. num. 31.* Farinacio *quæſt. 37. num. 47.* Carerio *in pract. leg. obſeruare, num. 121.* Hippolyto de Marſiliis *in pract. §. diligenter, num. 76.* Rodriquez *in ſumm. tom. 2. cap. 162. num. 2.* & aliis penes ipſos, quia non eſt credendum aliquem ſibi falsò crimen imponere.

2. Sed notandum eſt quod Follerius *in pract. in 2. parte, num. 204.* adducit decem & ſeptem requiſita, vt confeſſio extraiudicialis ſit indicium ad torturam; verùm, vt obſeruat Baiardus *in addit. ad Iur. Clar. q. 21. num. 112.* & Menochius *de præſumption. lib. 1 quæſt. 89. num. 16. & ſeqq.* quatuor tantum ſunt neceſſaria. Primum qoòd confeſſio iſta debet eſſe veriſimilis, atque ita debet habere cauſam præexiſtentem, nam ſi nulla ſubeſſet cauſa, qua ita factum dici poſſet indicium, ſumi non poſſet. Secundum, quòd hæc confeſſio facta fuerit ſeriò, non autem iocose, item facta eſſe non debeat calore iracundiæ. Tertium quòd ſit confeſſio ſpecialis, non autem generalis, & quo loco, & quo tempore fuerit facta. Quartum quòd hæc confeſſio

ſit

ſit probata teſtimonio duorum, & licèt hoc requiſitum ſit commune cum aliis indiciis remotis, habet tamen neſcio quid plus, cùm maiori quadam diligentia ij teſtificari debeant. Hæc omnia Menochius ex Folerio; & hoc vltimum docet etiam Villadiego *in poli. cap.3.n.311.* aſſerens duos teſtes de confeſſione extraiudiciali ſufficere ad torturam, cum Ioſeph de Sancta Maria *in Tribun. Relig. tract.5. cap.2.§.8.* Giurba *conſil.87. num.20.*

3. Aduerte id, quod aſſerit Menochius, confeſſionem extraiudicialem debere eſſe cum loco & tempore, vt faciat indicium ad torturam, docere etiam Brunum *de indiciis quaſt.3. num.16.* Carrerium *in praxi leg. obſeruare n.121.* Farinacium *quaſt.82. n.29.* Antonium Quevedo *lib. de indic. & tort. cap.7.n.3.* & Maſcardum *lib.1. concl.350. n.1.* Sed aduersùs illos inſurgit Antonius de Ballis *in tract. var. lib.1. q.13. n. 3.* quia non videtur ei poſſibile, nec veriſimile extra iudicium quemquam velle narrare integrum factum cum circumſtantiis, quod etiam aduertit Boſſius *in tit. de Confeſ. n.45.* ſed de hoc *infrà* etiam redibit ſermo in fine huius reſolutionis.

4. Notandum eſt tamen hîc primò quòd Menoch. *loco cit. num.25.* Carrerius *in praxi leg. obſeruare, n.121.* Marſilius *ſingul.310.* Cacheranus *in deciſ. Pedem.79. num.25.* Bertazolus *lib.2. conſil.166. num.22.* & alij aſſerunt, quòd ſi reus reuocauit confeſſionem extraiudicialem, non eſt torquendus, cùm ſit confeſſio nudi facti; verum aduersùs hanc ſententiam inſurgit, & meritò Iul. Clar. *vbi ſuprà*, & nouiſſimè doctus Petrus Caballus *reſol. crim. cent.1. caſ.81. num.4.* vbi cum multis aliis probat, quòd ſi error non probetur: ſemper talis confeſsio facit indicium ad torturam, & ita teſtatur de praxi. Atque hanc ſententiam docet etiam Farinacius *quaſt.82. num.28.* Boſſius *tit. de Confeſſ. num.58.* Binsfeldius *in comment. de malef. leg.9. de indiciis, §.9.* Miranda *in ordine iudic. tom.2. q.26. artic.7. concl.1.* Vnde cautè legendus eſt à noſtris DD. Inquiſitoribus in hac quæſtione Albertinus *de agnoſc. q.25. num.22.* & Sanchez *in opuſc. tom.2. lib.6. cap.3. dub.15. num.8.*

5. Nota ſecundò quod licèt aliqui Doctores magni nominis, quos citat & ſequitur Alphonſus Villagut *in praxi lib.7. cap.14. concl.3.* Maſcard. *de probat. lib.1. concl.353. n.24.* doceant confeſſionem extraiudicialem ita valere ad torturam, vt ſi reus in tortura idem confiteatur, poſſit condemnari, etiamſi poſtea non ratificet confeſſionem; tamen hoc non eſt tenendum, ſi de condemnatione ad pœnam ordinariam criminis intelligatur, quia confeſſio in tormentis, præcedentibus indiciis, facta ſemper requirit perſeuerantiam & ratificationem, alioqui eſt nullius momenti, cùm vi tormentorum cenſeatur expreſſa. Ita Martinus Becanus *in 2.2. D.Th. de iuſt. q.67. de iniuſt. iudicis, quaſt.10. concl.2. num.9.* Pegna *in direct. part.3. commen.110.* & Petrus Caballus *vbi ſuprà num.6.* & alij penes ipſum, quibus adde Suarez de Paz *in praxi tom.1. part.5. capite 3. §.12. num.26.* Gomez *tom.3. var. cap.13. num.8.* Cartharium *de interrogat. reor. lib.4. cap.1. n.153.* Baiardum *in addit. ad Iul. Clar. quaſt.64. n.136.* Guazzinum *tom.2. lib.1. defenſ.30. dub.35. n.6.* & ex noſtris Simancam *in Cathol. inſt. tit.65. n.70.* & Mirandam *in ordine judic. tom.2. quaſt.26. art.7. concl.1.* qui *concl.2.* cum multis DD. probat confeſſionem emanatam coram iudice incompetente ſemiplenè probare, & indicium facere ad torturam, modo ſit ſpontanea & libera, vide Pegnam *in direct. Inquiſit. p.3. comment.118. in appen.* & Genuenſem *in praxi Archiepiſcop. cap.8. num.3.*

6. Et tandem nota tertiò quòd licèt Farinac. *q.82. num.45. & quaſt.64. n.145.* cum aliis aſſerat; quòd confeſſio extraiudicialis non probetur per teſtes ſingulares, tamen noſter Souſa *in aphor. Inquiſit. lib.2. cap.21. num.10.* in crimine hæreſis contrarium docet, ſic enim ait: Confeſſio extraiudicialis ſufficienter probatur teſtibus ſingularibus, quorum ſingularitas eſt adminiculatiua, præſertim in crimine hæreſis. Ita ille, vbi citat Maſcardum; & hanc ſententiam etiam docet Albertinus *de agnoſcen. quaſt.25. num.20.* vbi ita aſſerit: Si darentur plures extraiudiciales confeſſiones rei, & vnus teſtis deponeret de vna confeſſione, & alter de altera, & ſic quòd teſtes eſſent ſingulares, licèt vnuſquiſque per ſe non faceret indicium, tamen hæ atteſtationes ſimul iunctæ indicium facerent ad torturam. Ita ille, qui reſpondet ad contraria & hanc ſententiam probant ea, quæ *ſuprà* dicta ſunt *in reſol.7.* & tandem, illam etiam tenet Caſtrus Palaus *in opere morali tract.4. diſputat.8. punct.9. num.3. & 4.* quicquid in contrarium aſſerat Farinacius, Menochius & alij. Quæ hic eſt ſup. etiam Reſ. 7.

RESOL. XIII.

An fama prabeat indicium, vt Inquiſitores reum tortura ſubiicere poſſint? Ex p.4. tract.6. Reſ. etiam 13.

§.1. QVicquid aliqui aſſerant, ſola fama de ſe non eſt ſufficiens indicium ad torturam; igitur ſecundum Simancam *tit.65. n.37.* vt propter famam quiſpiam torqueri queat, hæc omnia ſimul requiruntur, quòd reus vilis & infamatus ſit, quòd fama ſit orta non à maleuolis, aut leuibus hominibus, ſed ab honeſtis, & fide dignis, & poſtremò quòd per teſtes idoneos probata ſit, nec ſat eſt, quòd teſtes dicant hanc eſſe publicam famam, niſi etiam rationem addant, qua id neceſſariò concludant. Ita ille, & poſt illum Sanchez *in opuſc. tom.2. lib.6. cap.3. dub.15. n.19.* Sylueſter etiam *ver. Indicium, q.4.* Angelus *n.4.* Armilla *n.5.* Tabiena *n.3.* Miranda *de ordine iudic. tom.2. q.26. art.5. concl.1. & 2.* Pegna *in direct. Inquiſ. p.3. comm.110.* & Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.2. c.39. n.59.* Quevedo *lib. de indiciis, & tortura cap.6. n.3.* Menochius *de praſumpt. lib.1. q.89. num.51.* qui *num.52.* declarat hanc ſententiam locum non habere, quando fama eſſet vehemens, nam tunc ipſa ſola ſine aliis adminiculis eſſet ſufficiens ad torturam; quæ autem dicatur fama vehemens, hoc relinquit arbitrio iudicis. Sed Petrus Binsfeldius *in commen. de Malef. & Math. leg.9. de indiciis, §.6.* Petrus Caballus *in reſol. crim. cent.1. caſ.84. n.14.* putant famam vehementem de ſe ſola non ſufficere ad torturam; verùm communis ſententia Doctorum eſt in contrarium quos affert Farinacius *quaſt.47. n.28.* ſentiens famam vehementem ſufficere, quod etiam docet Miranda *de ordine indic. tom.2. quaſt.26. art.5. concl.1.* Menochius *conſil.788. num.27.* Pegnera *deciſ.17. num.16.* Aldoninus *conſil.26. num.2.* & ex noſtris Pegna *in director. part.3. comm.110.* Sed vt ſit vehemens, aduertit Farinacius quòd iudex aliquas regulas debet animaduertere, id eſt, quòd fama non dicitur vehemens, quando illa ortum habuit à perſonis inhoneſtis, & non fide dignis, & numerus teſtium minimè ſupplet illorum inhabilitatem in probatione famæ. Deinde attendenda eſt cauſa originis ipſius famæ, non autem numerus perſonarum, & ideo ſi fama ortum habuerit à mille perſonis, & nulla appareat cauſa, vnde talis fama orta ſit, non eſt habenda in conſideratione, & ideo non facit indicium ad torturam. Sed ſtantibus prædictis conſiderationibus tantum eſt dicere famam vehementem facere indicium ad torturam, quantum dicere famam adminiculatam facere indicium ad torturam; ergo cùm non poſſit fama vehemens dici, niſi ſit adminiculata, ſequitur has ſententias inter ſe non pugnare. Concludendum igitur eſt dictam famam

famam cum aliis indiciis & coniecturis modo, quo *ſuprà* explicat Simanca, eſſe ſufficiens indicium ad torturam, & in caſu contingenti DD. Inquiſitores ne deſerant videre Inquiſitorem, Canteram *in qq. crim. cap. 2. de probat. per teſtes, q. 1. num. 1.* & Pegnam *vbi ſuprà*, & Bertazolium *vol. 1. conſil. 213. num. 3.* cum Pitigiano *in pract. crim. part. 3. cap. 7. in addit. lit. B*, & Michaële Zanardo *in direct. Inquiſ. part. 3. capite 95. fol. 514.*

2. Notandum eſt tamen hîc primò, quòd multi aſſerunt famam habentem ortum ab aliqua veriſimili cauſa & coniectura ſufficere, etiamſi teſtes non ſint ita honeſti, & fide digni, ſed hanc ſententiam meritò reprobat Farinacius *q. 47. n. 159.* Vnde dicendum eſt teſtes deponentes de fama, ad minus duos eſſe debere, & hos ſpectatæ vitæ, & omni exceptione maiores, vt ex multis probat Miranda *de ordin. iudic. tom. 2. q. 26. art. 5. concl. 2.*

3. Nota ſecundò quòd aliqui aſſerunt ſufficere in noſtro caſu, ſi teſtis dicat ſe ita publicè dici audiuiſſe, vel ita eſſe publicam vocem & famam. Ita Peguera *deciſ. 17. n. 25.* Paulus Granatus *theor. 22. num. 6.* Burſatus *lib. 1. concl. 90. n. 6.* & alij, quos adducit Maſcardus *de probat. lib. 1. concl. 496. n. 19. & lib. 2. concl. 749. n. 4. & 5.* Sed ego contrariam ſententiam tenendam eſſe puto cum Bartolo *in l. de minore. §. plurium, n. 12.* & *ibi* etiam Marſilius *n. 54. in fine, ff. de quaeſt.* Nauarrus *in tract. de fama & infamia, cap. non ſunt audiendi 2. q. 3. n. 13. & 14.* & alij innumeri; & ad ſummum prima opinio tunc admittenda eſt, quando teſtes adducerent cauſas & coniecturas veriſimiles, ex quibus orta fuit fama, nam aliter famam non probarent, etiamſi dicerent ſe ita publicè dici audiuiſſe, vel ſic eſſe publicam vocem, & famam, & ideo dixit Simanca *vbi ſuprà*, non ſatis eſſe, quòd teſtes dicant ita eſſe publicam famam, niſi etiam rationem reddant, qua id neceſſariò concludant; igitur requiritur vt teſtes deponentes ſuper famam reddant rationem eorum dicti, etiam non interrogati, & ſic debent exprimere cauſas, indicia, & coniecturas, quibus orta eſt fama, aliter non probant, & ita inter alios docet Miranda *de ordine indic. tom. 2. q. 26. art. 5. concl. 2.* Maſcardus *de probat. lib. 2. concl. 149. num. 11. 12. & 13. & lib. 3. concl. 1369. n. 8.* Alia verò requiſita ad probationem famæ ne omittas vide apud Farinacium *quaeſt. 37. vſque ad num. 277.*

RESOL. XIV.

An fuga ſit indicium ſufficiens, vt Inquiſitores poſſint torquere reum? Ex p. 4. tract. 6. Reſ. etiam 14.

§. 1. AD hoc dubium ita reſpondet Simanca *in Cathol. inſtitut. tit. 65. num. 28.* Is, qui poſt commiſſum crimen fugit, antequam accuſetur, poterit ob eam cauſam torqueri, quia, vt pleriqne putant, fuga illa ſemiplenam probationem facit. Aliud eſſe, aiunt, cùm reus accuſatur fugit, tunc enim fuga non probat ſemiplenè. Ita ille, & poſt illum Eymericus à Roſbach *in tract. crim. titul. 5. cap. 9. num. 2. & 5.* Ioſeph de S. Maria *in Tribun. Relig. tract. 5. cap. 2. §. 9.* & Ludouicus Miranda *in ord. indic. tom. 2. quaeſt. 26. artic. 8.* qui poſtquam docuiſſet fugam adminiculatam facere indicium ad torturam, ſic ſubdit. Intelligenda eſt hæc concluſio de eo, qui poſt commiſſum delictum aufugit, antequam accuſetur, nam non ab re contra ipſum præſumitur, quòd illud commiſerit, éſtque vehemens, & vrgentiſſimum indicium ad torturam proinde ſufficiens; ſecus eſt de illo, qui accuſatus fugit, nam eiuſmodi fuga non eſt vehemens, & ſufficiens indicium ad torturam, nec vim habet ſemiplenæ probationis, cùm ex alia cauſa poſſit procedere. Ita ille. Sed in caſu occurrenti ne prætermittas videre Farinacium *quaeſt. 48. num. 1. & ſeq.* Gomez *tom. 3. var. cap. 13. n. 10.* Iul. Clarum *in pract. §. fin. q. 21. num. 18.* Maſcardum *de probat. lib. 2. concl. 819. n. 4. & concl. 831. n. 9.* & alios penes ipſos.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare, aliquos docere ex fuga è carcere etiam attentata, oriri contra fugientem indicium de delicto, pro quo detinebatur, ſufficiénſque ad torturam, dummodo animo reuertendi non effugerit. Et ita docet ex noſtris Antonius Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. cap. 26. num. 34.* & ante illum Farinacius *quaeſt. 50. n. 85.* cum aliis penes ipſum.

RESOL. XV.

An variatio, mendacium, & vacillatio rei præbeant Inquiſitoribus indicium ad torturam?

Et an ſola titubatio, vultuſque mutatio rei faciat contra illum indicium ad torturam? Ex p. 4. tract. 6. Reſ. etiam 15.

§. 1. REſpondeo ex ſe ſola negatiuè. Dico igitur quòd vt variatio rei faciat contra ipſum indicium ad torturam, dèbet eſſe adminiculata aliqua alia coniectura, indicio, ſeu præſumptione: ſecus autem, vt dixi, ſi ſit ſola nuda, & non adminiculata; & ita hanc ſententiam tenet Zanardus *in director. Theolog. part. 3. cap. 93. fol. 512.* Leſſius *lib. 2. cap. 29. dub. 17. num. 164.* Becanus *in 2. 2. D. Thom. de iuſt. quaeſt. 67. de iniuſtitia iudicis, quaeſt. 10. num. 13.* Ciarzius *in defenſ. reorum diſcept. 35. num. 8.* Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 2. cap. 39. num. 80.* Ludouicus Carerius *in pract. crim. leg. obſeruare, num. 119.* Iul. Clarus *in pract. §. fin. quaeſt. 21.* Cacheran. *deciſ. Pedemon. 79. num. 17.* & alij quos citat, & ſequitur Petrus Caballus *reſol. crim. cent. 2. caſ. 200. num. 136.* vbi ſic ait. Variatio circa circumſtantias, & qualitates delicti nullo modo facit indicium ad torturam, nec etiam ſi ſit circa ipſum delictum, niſi iunctis aliis indiciis, ſecundùm communem opinionem Doctorum. Ita ille. Et idem dicendum eſt de mendacio, vt ex multis Doctoribus obſeruat Miranda *in ordin. indic. tom. 2. quaeſt. 26. art. 12. concl. 1.* & de vacillatione, nam ſine alio indicio, coniectura, aut præſumptione non faciunt indicium ad torturam. Vnde etiam non deſinam hîc apponere verba doctiſſimi Inquiſitoris Didaci Cantera *in qq. crimin. cap. 2. de probat. per teſtes, quaeſt. 1. num. 20.* vbi ſic aſſerit: Iudices non benè faciunt qui captum aliquem propter delictum ſine aliquo indicio propter vacillationem ſolùm, vel trepidationem, ponunt ad torturam, & ex hoc vidi quemdam iudicem puniri, & condemnari in Cancellaria Granatenſi. In cauſa autem hæreſis ex ſola vacillatione nunquam reus poneretur ad torturam, niſi eſſent alia indicia de delicto. Ita Cantera.

2. His tamen non obſtantibus non deſinam hîc adnotare, multos Doctores aſſerere, mendacium ſuper facto principali per ſe ſolum indicium eſſe ad torturam, & ita tenent Doctores quos ad ſatietatem adducit Giurba *in conſiliis criminal. conſil. 87. n. 37.* qui etiam cum multis aliis *in n. 26.* docuerat, quòd quando plura adſunt mendacia, vnum ab alio adminiculatur ad torturam.

3. Notandum eſt etiam hîc obiter cum Menochio *de præſumpt. lib. 1. quaeſt. 89. num. 71.* quòd ſola titubatio, vultúſque mutatio rei non facit contra illum indicium ad torturam: niſi cum ea titubatione, & trepidatione concurrant aliqua adminicula, quod priùs docuerant Marſilius *in pract. crim. §. diligenter, n. 74.*

&

Digitized by Google

& Careſius etiam *in praxi crimin. leg. obſeruare, numero* 120. & nouiſſimè Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib.* 2. *cap.* 39. *num.* 81.

RESOL. XVI.

An reus tortus, & negatiuus, ſi ſuperueniant noua indicia, poſſit iterum ab Inquiſitoribus torqueri?

Et quænam indicia eſſe debeant, an eſſe debeant, & differre à primis ſpecie & ſubſtantia?

Et an in ſupradicto caſu, quando tortura repetenda eſt, tunc danda ſit reo copia indiciorum, & audiendus quemadmodum ante primam torturam factum eſt? Ex p. 4. tr. 6. Reſ. etiam 16.

§. 1. POſſe reum torqueri, ſi noua ſuperueniant indicia, docet Simanca *in Cathol. inſtit. tit.* 65. *num.* 75. Villadiego *in polit. cap.* 3. *num.* 321. Bertazolius *vol.* 2. *conſil.* 274. *num.* 21. & alij communiter. Sed difficultas eſt, an iſta indicia debeant differre à primis ſpecie, & ſubſtantia? & aliqui affirmatiuam ſententiam tenent, aduerſus quos nouiſſimè inſurgit Queuedo *lib. de indic. & tort. part.* 2. *cap.* 7. *num.* 6. vbi ſic ait. [Se pueden repetir los tormentos, quando deſpues que el reo nego en el primero tormento ſobreuenieron nueuos indicios, o por la boca del reo, o por teſtigos, que no ſon aquellos, que ſe cauſaron en el primero juizio, ſino de diuerſos genero, y mas euidentes, y que difieren de los primeros en la eſpecie, y en la ſuſtancia, como ſi los primeros indicios fueſſen de mala fama o de enemiſtad, y los ſegundos fueſen de viſta vn teſtigo &c. porque aunque aya teſtigos de los primeros indicios, no ſe dira que ay mas indicios ſino mas probanca dellos, ſegun Farinacio. Yo no tengo por cierta eſta dottrina, porque ſi lo fuera, della ſe pudiera inferir, que ſupueſto que los indicios ſobreuinientes han de diferir de los primeros no ſolo en la ſuſtancia, ſino en la eſpecie, que ſi los primeros fueron remotos, no baſteran otros remotos, ſi propinquos no baſtetan otros propinquos, y lo miſmo de los proximos e indubitables, eſto no es cierto y fuera abſurdo el entenderlo aſſi, antes digo que baſtarán indicios de la miſma eſpecie, con que difieran en la identidad, como ſi el reo fueſe atormentado por enemiſtad, podra ſerlo por la fama, o por otro indicio, aunque conuengan en la eſpecie con ſer remotos en los caſos que baſtan para tormento, lo miſmo de los propinquos y de los demas, como difieran en la identidad, aunque ſe conformen en la eſpecie porque no hallo razon para lo contrario, ni Farinacio lada, y aſſi digo, que en eſtos caſos ſe podra repetir a los reos el tormento.] Ita ille, qui pro hac ſententia adducit Antonium Gomez *tom.* 3. *var. cap.* 13. *n.* 7. & 8.

2. Verùm his non obſtantibus ſententiam affirmatiuam tuentur Doctores noſtri ſacri Tribunalis, & inter illos doctiſſimus Pegna *in direct. Inquiſ. part.* 3. *commen.* 39. *num.* 156. vbi ſic aſſerit. Obſeruanda eſt doctrina de non iterandis tormentis, niſi noua indicia ſuperueniant: noua autem indicia voco, quæ à primis differunt ſpecie, & ſubſtantia. Ita ille, qui citat Alexandrum & Caſonum, quibus addo Vmbertum Locatum Inquiſitorem *in ſua praxi, ver. tortura.* 5. *& nota ſecundum Felinum*; vbi ita ait: Si reo legitimè torto, ſed non confeſſo, noua ſuperueniant indicia (noua voco, ſcilicet à primis differentia ſpecie, & ſubſtantia, non tamen ſi eadem coadiuuarentur teſtibus) iterum poterit torqueri. Hæc ille, & ex criminaliſtis Boſſius *tit. de tortura, n.* 42. & alij.

3. Sed ego puto, quòd ſenſus ſupradictorum DD. in illis verbis quòd indicia noua debeant differre ſpecie, & ſubſtantia, ſit, quòd indicia noua non ſint eadem, licet coadiuuentur aliis teſtibus, vt, v. g. & eſt exemplum Iul. Clari *in pract.* §. *final. quæſt.* 64. *num.* 46. aliquis tortus ſit ex indicio famæ, & deinde ſuperueniſſent alij teſtes probantes famam, vtique in tali caſu non debet reus torqueri, quod vtique faciendum erit, ſi alia noua indicia remota ſuperuenirent præter famam, & hunc eſſe ſenſum ſupradictorum verborum, patet ex verbis Mocati *ſuprà* adductis, & ita intelligendi ſunt Caſonus *de indicijs tit. de tortura cap.* 14. *num.* 8. Ludouicus Bologninus *in addit. ad tract. de indic. & tort. num.* 61. Brunus *in tract. de indic. & tort. part.* 2. *quæſt.* 5. *num.* 63. Damhanderus *in praxi c.* 38. *n.* 5. Petrus Caballus *in reſol. crimin. cent.* 2. *caſ.* 93. *num.* 43. aſſerentes reum poſſe iterum torqueri ex nouis indiciis ſuperuenientibus, ſi tamen à prioribus differant ſpecie, vel ſubſtantia. Aduertit tamen Vincentius de Franchis *par.* 4. *deciſ.* 577. & Guazzinus *tom.* 2. *lib.* 1. *differ.* 30. *cap.* 23. *num.* 3. & 4. indicia ſuperuenientia, vt reus torqueatur, debere eſſe talia per ſe, vt ſufficiant ad torturam. Item debere eſſe indicia propinqua, & non remota, quod etiam docet Natta *vol.* 2. *conſil.* 407. *n.* 12. & alij penes ipſum Guazzinum, ſed ex indiciis remotis pluribus poſſe torturam leuiter tantùm repeti, tenet Caballus *cent.* 2. *caſ.* 193. *num.* 5. Verùm Queuedo *vbi ſuprà*, & alij abſolutè docent ex indiciis remotis ſufficientibus repetendam eſſe torturam.

4. Notandum eſt etiam hîc obiter quòd in ſupradicto caſu quando tortura repetenda eſt ex nouis indiciis, tunc danda erit reo copia indiciorum, & audiendus quemadmodum ante primam torturam factum eſt, nam in vtroque caſu militat eadem ratio, & ita docet Pegna *in direct. Inquiſ. part.* 3. *comment.* 54. & poſt illum Cartharius *de interrog. reorum lib.* 4. *cap.* 1. *n.* 198. & 199. Et hæc vt magis occurrentia & practicabilia, ſatis dicta ſint circa materiam indiciorum in ordine ad torturam; nunc vero deueniendum eſt ad alias quæſtiones, & ideo quæro,

RESOL. XVII.

An Inquiſitores poſſint inferre torturam ſine Epiſcopo, & alios ad hoc ſubdelegare?

Et an ad pronunciandam tormenti ſententiam interuenire debeant Epiſcopus, & Inquiſitores?

Et an nemo autem alius præſens debeat eſſe quæſtioni præter iudices, tabelliones, atque tortores? Ex p. 4. tr. 6. Reſ. etiam 17.

§. 1. REſpondeo negatiuè, ex *Clem.* 1. §. *propter, de hæret.* Vnde ſi Inquiſitores ſine Epiſcopo hæreticum torquerent, omnia eſſent ipſo iure nulla, & ideo ſi reus ita tortus confeſſus fuerit, dicta confeſſio reo confitenti minimè nocebit, etiamſi fuerit ratificata, & hæc omnia latè probant DD. quos citat, & ſequitur Farinac. *de hæret. q.* 186. *n.* 67. *& ſeq.* quibus ego addo Michaëlem Zanard. *in direct. Theol. part.* 2. *cap.* 6. *q.* 41. & Vmbertum Locatum *in praxi Inquiſ. ver. tortura,* 7. 8. & 9.

2. Vnde in ſacro Tribunali Inquiſitionis Hiſpanicæ ita ſupradicta obſeruantur, vt non ſolùm Inquiſitores cum Epiſcopo ſimul ſententiam torturæ proferant, ſed quando reus actu torquetur, adſunt præſentes ſimul cum Epiſcopo, vel eius procuratore, & raró aliis, vt torturæ aſſiſtant, committunt, & ideo *in inſtruct. Hiſpal. ann.* 1484. ſic habetur: [En la queſtion de tormento, quando ſe huuiere de dar, deben eſtar preſentes los Inquiſidores, y Ordinario, o alguno dellos, y ſi bien viſto le fuere come-

ter el dicho articulo à otra perſona, porque ellos quiſá no lo ſabran bien hazer, ò ſeran impedidos, deben mirar que la tal perſona, à quien lo ſuſo dicho ſe cometiere ſea bombre entetidido y fiel, y de buena fama y conſciencia.] Sic ibi. & ad ornatum ſupradictorum verborum vide Pegnam *in director. Inquiſ. part.3. commen.39.num.151. lit.B.* vbi ſic habet. Non modò ad pronuntiandam tormenti ſententiam interuenire debent Epiſcopus, & Inquiſitores, verum etiam ad executionem eius, niſi per infirmitatem, aut aliam iuſtam cauſam alter excuſaretur, quòd vbique videtur obſeruandum. Ita ille.

3. Et ideo quòd *ſuprà* determinatum eſt in ſupradicta inſtructione Hiſpalenſi, poſtea etiam determinatum fuit in inſtructione Toletana *anno 1561. n.48.* vbi ſtatuitur: [Al pronunciar de la ſentencia de tormento, ſe hallen preſentes todos los Inquiſidores, y Ordinario, y aſſi miſmo à la execucion del, por los caſos, que pueden ſuceder en ella, en que puede ſer meneſter el parecer, y voto de todos ſin embargo, que en las inſtruciones de Senilla del anno 1484. ſe permita, que la execucion del tormento ſe pueda ſubdelegar, porque eſto que aqui ſe ordena parece coſa conneniente, quando alguno de los dichos Iueçes no ſe excuſaſſe por enfermedad baſtante.] Sic ibi. Quod autem dicitur de infirmitate, dicendum eſt etiam de alia iuſta cauſa, vt tenet Pegna *loco cit.* Et tandem hìc non deſinam adnotare ea, quæ dixit circa præſentem quæſtionem Simanca *in enchir. cap.52. n.28.* vbi ita ait: Inquiſitor ipſe adeſſe debet quæſtioni, quia plurimum in excutienda veritate etiam vox ipſa affert, nam ex ſermone, & ex eo, qua quis conſtantia, qua trepidatione quid diceret, quædam ad illuminandā veritatem in lucem emergunt; nemo autem præſens debet eſſe quæſtioni præter iudices, tabelliones, atque tortores. Sic Simanca. Et hoc vltimum determinatur etiam *in d.inſtruct. Toletana, num.55.* vbi ſic habetur. [Al tormento no ſe deue hallar preſente perſona alguna mas de los iueçes y el Notario, y miniſtros del tormento.] Sic ibi. Quod etiam ex multis probat Suarez de Paz. *in praxi tom.1.cap.3. part.5.§.12. num.84.* & Villadiego *in polit.c.3.n.325.*

RESOL. XVIII.

An ſit in arbitrio DD. Inquiſitorum, quando delictum eſt vehementer indiciatum, procedere ad pœnam extraordinariam, vel ad torturam? Ex part.4. tract.6. Reſ. etiam 18.

Sup.hoc ſup. ex Reſ.1. lege doctr. §. Nota etiam, & alterius Reſ. eius nor.

§.1. ALiqui viri docti ex collegis in hoc ſacro Tribunali ſæpiùs affirmatiuam ſententiam docuere; ego verò negatiuæ ſemper adhæſi, & modò adhæreo, ex ſententia Baldi, quem referunt & ſequuntur duo præſtantiſſimi Doctores Hiſpani, Greg. Lopez & Anton. Gomez, hic *tom.3. var. cap.12. num.26.* ille verò *in part.7. tit.1. l.26. ver. duda,* quorum ſententiam amplectendam eſſe docet noniſſimè Thom. Sanchez *in opuſc. tom.1. lib.3. cap. vnic. dub.12. num.4.* vbi ſic ait: Quando iudex habet indicia vrgentia contra aliquem in criminalibus, & ipſe reus neget delictum, non eſt in arbitrio iudicis procedere ad torturam, vel ad pœnam aliquam extraordinariam; ſed ſi reus eſt perſona, quæ poteſt torqueri, de iure tenetur iudex procedere ad torturam, vt comperta veritate poſſit iudex pœna ordinaria damnare reum, vel abſoluere, quia hoc medium iure ſtatutum eſt ad extorquendam veritatem, *l. edictum, ff. de quæſt.* & intelligitur concluſio, ſeruatis omnibus requiſitis ad torturam. Ita ille, & ego. quæ quidem opinio magis amplectenda videtur in noſtro ſacro Tribunali in quo non ſolùm intenditur pœna reorum; ſed etiam emendatio, & veritatis ad eorum ſalutem indagatio, quæ ſola tortura haberi poteſt: ergo ad eruendam veritatem, neceſſariò danda erit, ita vt rei confitendo errores, conuertantur, & viuant, vt bene docet Simanca *in enchirid. cap.25. num.4.*

2. Non deſinam tamen hìc adnotare, Menochium, virum quidem doctiſſimum, *de præſumpt. lib.1. q.92. num.3.* exiſtimare hoc totum iudicis arbitrio relinqui, vt pro ipſorum indiciorum, & præſumptionum qualitate, ac pro conditione perſonæ arbitretur, an damnari, aut torturæ ſubiici debeat reus. vide etiam Canteram *in qq. crim. c.2. de probat. per teſtes, quæſt.1. n.31. in fine.*

RESOL. XIX.

Quomodo Inquiſitores debeant interrogare reos in tortura? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 19.

§.1. AD hunc caſum ita reſpondet Io. Rojas *de heret. part.2. num.295.* Inquiſitores fidei cautè in tortura reos interrogent, ne occaſio mentiendi contra ſe, & alios detur, ideo generaliter, & non particulariter, vel nominatim ſunt interrogandi, videlicet vt veritatem dicant de omnibus, de quibus ſunt accuſati, & fuerunt, & nullo pacto falſum contra ſe, vel alios proferant. nam ſi particulariter interrogantur de re aliqua, vel perſona, eſſet potius ad falſum incitare, & ſuggerere, quàm inquirere. Ita ille, cui adde Suarez de Paz *in praxi tom.1. part.5. cap.3. §.12. num.92.* Mirandam *in ordine iudic. tom.2. quæſt.26. art.15. concl.7.* Simancam *in Cathol. inſtit. tit.65. n.17. & ſeq.* & ideo ſapienter in noſtra inſtruct. Toletana *an.1561. num.49.* ſic ſtatuitur. [Al tiempo que la ſentencia de tormento ſe pronunciare, el reo ſea aduertido particularmente de las coſas, ſobre que es pueſto à queſtion de tormento, pero deſpues de pronunciada la ſentencia no ſe le deue particularitar coſa alguna, ni nombrarſele perſona de los que parecieren culpados, o indiciados por ſu proceſſo, y en eſpecial, porque la eſperiencia enſeña, que los reos en aquella agonia dizen qualquier coſa, que les apunten, de que ſe ſigue per juiçio de terçeros, y ocaſion para que reboquen ſus confeſſiones, y otros inconuenientes.] Ita ibi ſapienter, vt dixi, & ſanctè.

RESOL. XX.

An Inquiſitores debeant admittere appellationem rei à ſententia torturæ?

Et aliqua alia circa appellationes rei notantur? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 20.

§.1. REſpondeo affirmatiuè ex *l.2. Cod. de appellat. recipien. & l. penult. C. quorum appellat. non recipiuntur,* niſi appellatio eſſet friuola & calumnioſa, nam in tali caſu poſſunt illam reiicere, & ea non obſtante ad vlteriora procedere abſque attentatorum vitio, vt in facti contingentia, me conſulente cum DD. Collegis in ſacro Tribunali, anno præterito factum fuit, reiiciendo appellationem cuiuſdam rei tanquam friuolam; quando verò dicatur appellatio friuola, remittitur arbitrio Inquiſitorum, per ea, quæ adducit Souſa in *Aphoriſm. lib.2. cap.35. num.6.* Simanca *in Enchir. tit.52. num.11. & in inſtitut. Cathol. tit.65. num.2.* Suarez de Paz *in praxi tom.1. part.5. c.3. §.12. num.81.* Sanchez *in opuſc. tom.2. lib.6. cap.3. dub.15.*

Sup.hoc ſup. in tr.10. Reſ. 61. §. vlt. & in Reſ. 62. §. Notandum eſt.

Digitized by Google

dub. 15. *num.* 4. Miranda *in ordine iudic. tom.* 2. *q.* 26. *art.* 15. *concl.* 2. Quevedo *lib. de indiciis & tort. cap.* 13. *num.* 6. Villadiego *in polit. cap.* 4. *num.* 324. Sebaſtian. Guazzinus *in defenſ. reorum tom.* 2. *lib.* 1. *defenſ.* 30. *capite* 2. *num.* 11. Menochius *de arbitr. lib.* 2. *caſ.* 197. *numero* 2. & Farinacius *quæſt.* 38. *num.* 27. qui optimè *num.* 28. aduertit, quod tunc appellationem friuolam, & calumnioſam iudex arbitrabitur, quando videbit in proceſſu apparere legitima ad torquendum indicia, & ea non fuiſſe purgata in termino conceſſo ad defendendum; quæ tamen omnia procedunt, quando conſtat clarè de calumnia appellationis: ſecus autem quando ſumus in dubio tam iuris, quam facti, nam tunc Domini Inquiſitores debent ſuperſedere in tortura, & expectare quid ſuper appellatione pronunciet iudex ad quem, vt optimè obſeruat Carauita *in ritu mag. Cur.* 259. *num.* 10. cum Farinacio *loco citato*, quibus adde Guazzinum *loco citato*. Scacciam *de iudic. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 97. *num* 85. vbi explicat, quando appellatio à ſententia torturæ dicatur friuola; & ita omnia ſupradicta determinantur *in noſtra inſtruct. Tolet. anno* 1561. *n.* 50. vbi ſic habetur. [Deben los Inquiſidores mirar mucho la ſentençia del tormento ſea iuſtificada, y procedendo legitimos indicios, y en caſo que deſto tengan eſcrupulo o duda por ſer el perjuycio irreparable, pues en las cauſas de heregia ha lugar apelacion de las interlocutorias otargan la apelacion a la parte que apelare. Pero en caſo, que eſten ſatisfechos de los legitimos indicios que del proceſſo reſultan eſta juſtificada la ſentençia del tormento, pues la apelacion en tal caſo ſe reputa friuola deben los Inquiſidores proceder à la execucion del tormento ſin dilacion alguna, y aduertir que en duda han de otorgar la apellacion.] Sic ibi, quæ vbique, ait Pegna *in direct. Inquiſ. part.* 3. *comment.* 31. *num.* 121. obſeruari vellem, quoniam tutiſſima ſunt, & æquiſſima.

2. Nota tamen hic cum dicto Pegna, quod appellatio ab interloquutoria; ſiue a grauamine, quo reus ſe grauari dicit, duo præcipue continere debet, primum eſt grauamen, à quo appellatur, ex *cap. cùm ſit Romana, extra de appellat.* alterum eſt cauſa grauaminis, & non ſufficeret illa in genere, ſed ſpecificè erit explicanda, aliter appellatio non valeret.

3. Nota ſecundò, quòd ſi poſt appellationem aliud crimen deferatur, ipſa appellatione non obſtante poſſunt Inquiſitores circa illud contra appellantem procedere, ſi tamen cauſa grauiſſima non ſit, tutius eſt non procedere, & Superioris reſponſum expectare. Ita Souſa *vbi ſuprà num.* 11. qui citat Pegnam, quibus ego addo Caſtrum Palaum *in opere morali, tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 8. *punct.* 7. *num.* 7. vbi rectè excipit, niſi cauſa appellationis fuerit ſuſpicio iudicis, tunc enim quia æqualiter in omnibus cauſis procedit, non poterit iudex reum ad reſpondendum compellere, niſi fortè fuerit delictum adeo graue, & manifeſtum, vt ipſamet grauitate, & manifeſtatione reus condemnatus exiſtat.

4. Et tandem nota tertiò, quòd in caſu, quo Inquiſitores admittunt appellationem, tranſmittendus eſt reus cum proceſſu, & idoneis cuſtodibus ne fugiat, vel potiùs mittenda eſt ſummaria informatio ad Summum Pontificem. Ita Paramus *de orig. Inquiſ. lib.* 3. *quæſt.* 4. *num.* 110. & Souſa *vbi ſupra num.* 9. Verùm in noſtra Inquiſitione Hiſpanica in tali caſu obſeruatur id, quod ſtatuitur in inſtructione Toletana, *cit. n.* 51. vbi ſic habetur: [Si en alguno caſo pareciesse a los Inquiſidores, que deben otorgar la apelacion en las cauſas criminales de los reos, que eſtan preſos, deben embiar los proceſos al Conſejo ſin dar noticia dello a las partes, y ſin que perſona de fuera de la carçel lo entienda porque ſi al Conſejo pareciere otra coſa en alguna coſa particular lo podran mandar, y proueer.] Sic ibi.

RESOL. XXI.

An Inquiſitores poſſint torquere Confeſſarium ſolicitantem ex delatione vnius fœminæ bonæ famæ?

Et an Confeſſarius minimè detrudendus ſit in carcerem ex vnius fœminæ quantumuis honeſtæ delatione?

Et an ſi Religioſus ſit, non debeat incarcerari ſine conſilio Supremi Senatus? Ex part. 4. tract. 6. Reſol. etiam 21.

§. 1. AFfirmatiuè ad hunc caſum reſpondet Michaël Zanardus *in direct. Theol. p.* 3. *cap.* 88. *fol. mihi* 490. vbi ſic ait: Item ſi mulier ſit bonæ famæ & opinionis, ſi à Confeſſario in actu confeſſionis compulſa contra aliquem aliàs ſuum Confeſſarium depoſuerit, quòd eam in confeſſione ſacramentali ſolicitauerit (niſi mulier ſit de mendacio ſuſpecta ex exceptionibus, & talis Confeſſor ſit cognitus probatæ vitæ) poterit torqueri ſuper dicto vnius optimæ mulieris, non patientis tamen aliquam exceptionem ex voluntariis, cùm ſimus in crimine occulto, & nullus præſumatur ſuæ ſalutis immemor, vnde coacta a Confeſſario, vt Confeſſarium ſolicitantem reuelet, & inter hos nulla ſit inimicitia, vt teſtis probans de proprio auditu (qui in tali delicto æquiualet ei, qui aliquid deponit de proprio viſu) vt teſtis integer habebitur. Hæc Zanardus.

2. Sed hæc quæſtio non deſeruiet pro Inquiſitione Hiſpanica, in qua numquam Confeſſarij ſolicitantes torquentur, verùm loquendo ſtante praxi Inquiſitionis Romanæ, vbi ſupradicti torquentur, adhuc puto ſententiam Zanardi non eſſe admittendam. nam ſi, vt optimè obſeruat contra Canteram Anton. Souſa *de Confeſ. ſolic. tract.* 2. *cap.* 21. *num.* 6. Confeſſarium minimè detrudendum eſſe in carcerem ex vnius fœminæ, quantumuis honeſtæ, delatione, quanto magis dicendum eſt, ex tali delatione, minimè torquendum eſſe, nam mulier numquam eſt teſtis omni exceptione maior; ſed vnicus teſtis non ſufficit ad torquendum, niſi ſit omni exceptione maior: ergo, &c. Dicendum eſt igitur, quòd numerus teſtium in tali caſu ſufficiens ad reum torquendum remittitur arbitrio Inquiſitorum, qui inſpectis circumſtantiis, qualitate reorum & teſtium, hoc negotium prudenter determinabunt. In noſtro verò Tribunali Inquiſitionis Hiſpanicæ reus in tali caſu, neque recluditur in carcerem quouſque duobus teſtibus, vel tribus fuerit teſtificatus, vt obſeruat Anton. Souſa *vbi ſuprà num.* 7. & Caſtrus Palaus *in opere morali tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 9. *punct.* 11. *num.* 1. & alij, & ſi eſt Religioſus, in carcerem ſecretum non detruditur ſine conſilio Supremi Senatus.

Sup. hoc ſup. in tr. 9. Reſ. 64. §. Sed in fin. & in Reſ. 65. §. 1. ad med. verſ. ex vnius fœminæ.

Sup. hoc magis latè ſup. in tr. 10 Reſ. 39 §. vlt. poſt med. & in Reſ. 67. §. vlt. per tot.

RESOL. XXII.

Quomodo, & quo tempore Inquiſitores debeant facere, vt reus ratificet confeſſionem in tormentis factam?

Et aliqua alia circa hoc notantur, & deciduntur? Ex p. 4. tr. 6. Reſ. etiam 22.

§. 1. POſt inflictum tormentum, & confeſſionem in eo extortam, vt virtute eius reus poſſit condemnari, neceſſarium eſt, vt eam ratificet extra locum torturæ, vt patet per gloſſam *in l. ver.* 2. *aliquid, C.*

quarum

quarum appellat. non recip. & per gloſſam *in l. ſeruos, C. ad leg. de vi public.* & docet Simanca *in Cathol. inſtit. tit.65. num.67.* Suarez de Paz *in praxi tom.1. p.5. cap.3.§.12. num.23. & 24.* & alij; quantum autem tempus tranſire debeat in hac cauſa, nullo communi iure præfinitum eſt. Bartol. & alij *in l.1.§. Dinus Seuerus ff. de quæſt.* in arbitrio iudicis hoc eſſe poſitum, videtur ſentire. Cæterùm Anton. Gomez *tom.3. var. cap. 13. num.24.* rectè admonet id ſpatium eſſe debere vnius diei naturalis, & hæc omnia obſeruat Pegna *in direct. part.3. comment.39. num.158.* qui addit, benignius eſſe, vt hæc ratihabitio fiat poſt duos, vel tres dies, poſtquam inflicta fuit tortura, ne adhoc tormentorum dolor, & vehemens animi perturbatio durare videatur, quod etiam aſſerit Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.2. cap.39. num.43.*

2. Sed praxis noſtræ Inquiſitionis Hiſpanicæ ſequitur opinionem communem Antonij Gomez, & aliorum, & ideo dicta ratificatio recipitur poſt tranſactas 24. horas. Vnde in inſtruct. Tolet. *anno 1561. num.53.* ſic ſtatuitur [Paſſadas 24. horas deſpues del tormento ſe ha de ratificar el reo en ſus confeſſiones, y en caſo, que las reuoque vſar ſe has de los remedios del derecho. Y al tiempo que el tormento ſe da, el notario debe aſſentar la hora, y aſſi meſmo a la ratificacion, porque ſi ſe hiziere en el dia ſiguiente no venga en duda ſi es deſpues de las veynte y quatro horas, o antes, y ratificandoſe el reo en ſus confeſsiones, y ſatisfechos los Inquiſidores de ſu buena confeſſion podranle admitir à reconciliacion ſin embargo de que aya confeſſado en el tormento.] Sic *ibi.* licèt Simanca *in Cathol. inſtit. tit.65. n.71.* & Miranda *in ordine iudiciario tom.2. q.26. art.17. concl.3.* aſſerant, quòd Inquiſitores ſolent in tertium diem rei ratificationem differre, quod illis etiam permittit inſtructio Hiſpal. *anno 1484. n.15.* Verùm hodie ex dicta inſtructione Toletana, vt obſeruat Didacus Cantera *vbi infrà,* poſt tranſactas 24. horas à reo ratificationem regulariter expoſcunt.

3. Modum verò habendi hanc ratificationem ponit Farin. *de hæreſi q.185.§.8. n.150.* vbi ait: Cautius eſt, prout hodie ſeruatur, quòd ad effugiendam ſuggeſtionem non lecta ſibi confeſſione moneatur ad repetendum in ſubſtantia, quid in ſua confeſſione in tormentis emanata pro veritate dixerit, & ſic per ipſum repetita dicta confeſſione in ſubſtantia poſtea legatur confeſſio per extenſum, & perquiratur ab eo, an ea quæ ſibi lecta fuerint, ſint illa eadem, quæ confeſſus fuerit poſt torturam, & an tanquam vera confirmare, & ratificare intendat. Ita Farinacius; & licèt alij ponant aliam formam habendæ dictæ ratificationis, non eſt recedendum à ſupradicta tanquam magis perfecta, & recepta in praxi, vt teſtatur Farinacius.

4. Notandum eſt tamen id, quod obſeruat Inquiſitor Cantera *in q. crim. cap.2. de probat. per teſtes, q.2. n.67.* vbi ſic ait: Vnum tene menti, quòd ſi aliquis tortus confeſſus fuit in tortura, & poſtea ad bancum iudicis reuocauerit, & poſt reuocationem ſpontè fuit iterum confeſſus, dicendo, quòd illud, quod dixit in tortura, verùm erat, certè tunc valebit confeſſio facta in tortura, cùm ſit corroborata cum confeſſione ſpontanea poſtea facta. Iſtum caſum habui in praxi, & ſic fuit determinatum per Conſilium ſupremum Inquiſitionis. Ita Cantera.

5. Notandum eſt tamen hic obiter quòd licèt, vt dictum eſt, confeſſio facta, in tormentis non nocet, niſi poſtea ratificetur, quòd idem dicendum eſt, ſi confiteatur ex realis tormenti terminatione propinqua, tamen verbalis terrefactin remota ratificatione non indiget; & ita docet Pegna *in direct. p.3. comm.39. n.150.* & poſt illum Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.2. c.39. n.42.*

6. Notandum eſt etiam, quòd dicta ratificatio confeſsionis in tormentis factæ, ſi reus eſt minor, facienda eſt coram curatore, vt obſeruat Villadiego *in polit. cap.3. n.330.* & ideo Paulus Garſias *in ordine proceſſ. in S. Offic. fol.30. pag.2.* ſic ait: [Si el reo fuere menor de veynte y cinco año, ſe ha de ratificar con aſsiſtencia de ſu Curador, y firmar ambos.] Ita ille.

7. Et tandem nota quòd confeſsio in tortura facta, & poſtea extra tormentum ex interuallo legitimè ratificata, his tamen non obſtantibus ex erroris allegatione & eius probationis oblatione reuocari poteſt, & ita tenet Caballus *in reſol. crim. cent.2. caſ.186. n.4.* qui citat Boſsium & Clarum, licèt aliqui aſſerant hoc non procedere, quando vrgentia indicia torturam præceſſerunt, vt confeſsio extraiudicialis, &c. ſed contrarium errore probato dicendum eſt, & ſi error non probetur, non eſt deueniendum ad torturam, ſed ad condemnationem definitiuam.

RESOL. XXIII.

An Inquiſitores debeant torquere reum, qui poſtquam in tormentis confeſſus eſt, ſequenti die confeſſionem factam negat? Ex p.4. tract.6. Reſ. etiam 23.

§.1. VIdetur quòd non, ex verbis *inſtruct. Hiſpal. anno 1484. n.15.* vbi ſic habetur. [Si el delicto pareciendo ſemiplenamente probado los dichos Inquiſidores con el ordinario juntamente deliberaren de poner al acuſado à queſtion de tormento confeſſare el dicho delicto, y deſpues de quitado el dicho tormento ex interuallo conuiene à ſaber el dia ſiguiente, o a tercero dia reuocare la dicha confeſsion y ſe deſdeziere (como quier que el delicto no quede ni ſea complidamente probado) deben los Inquiſidores mandar por razon de la infamia y præſoncion que del proceſſo reſulta contra el dicho acuſado, que abjore publicamente el dicho error y denle alguna penitencia arbitraria.] Sic ibi.

2. Sed his non obſtantibus, vt obſeruat Didacus Cantera *in quæſt. crim. cap.2. de probat. per teſtes, q.1. num.67.* id non ſeruatur in praxi in ſacro Tribunali, quod etiam teſtatur Simanca *in inſtit. cathol. tit.65. numero* 80. qui etiam notat dictam inſtructionem contrarium non prohibere. Dicendum eſt igitur cum Simanca *in cathol. inſtit. cap.63. n.43* Peguera *in praxi c.12. §.12. num.9.* Boſſio *tit. de tortura, n.34.* Suarez de Paz *in praxi tom.1. part.5. cap.3. §.12. num.17.* Villagut. *in pract. lib.7. cap.7. concl.3.* Aldrete *de diſcipl. tuend. libro 1. cap.17. n.26.* Binsfeldio *in comment. de malefic. & math. leg.7. quæſt.1. concl.14.* Mirand *in ord. iudic. tom.2. quæſt.26. art.18. concl.1.* Michaële Zanardo *in director. Theol. par.3. cap.88.* Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.2. cap.39. num.39.* Queuedo *lib. de indiciis & tort. part.2. cap.7. num.2.* Villadiego *in polit. cap.3. num.331.* Ambroſino *de proceſſ. inform. lib.4. cap.5. n.12.* Guazzino *tom.2. lib.1. defenſ.30. cap.36. n.4.* Inquiſitores poſſe in tali caſu torquere reos; & ratio eſt clara, quia ex illa reuocatione videtur reſultare nouum indicium propter variationem torti, vacillauit enim, & propria confeſſione roborauit præcedentem probationem, & nouum indicium ore ſuo addidit, & ita ex Theologis docet Leſſius *lib.2. cap.29. dub.17. n.168.* & Becanus *in 2.2. D. Thom. de iuſtit. quæſt.67. de iniuſtitia iudicis, q.10. num.18.*

RESOL. XXIV.

An ſi reus bis tortus, bis confeſſus eſt, & reuocat confeſſionem, ſit tertio ab Inquiſitoribus torquendus? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 24.

§.1. PVgnantes acriter circa præſentem quæſtionem ſententias inuenio, & ideo affirmatiuam docent Doctores, quos citat, & ſequitur Petrus Binsfeldius *in comment. de maleſic. & math. leg 7. quæſt.1. concluſ.14.* quibus ego addo Caſtrum Palaum *in opere morali tom.1. tract.4. diſp.8. punct.9. num.17.* Ludouicum Peguetam *in practic. crimin. cap.12. §.12. num.9.* Clarum *in praxi §. fin. quæſt. 21. num.36.* Ciſuentes *in leg.79. Tauri, ver. item quibus vicibus.* Antonium Queuedo *lib. de indic. & tortur. part.2. cap.7. num.3.* Gomez *tom.3. var. cap.13. num.8.* Ambroſin. *de proceſſu inform. lib.4. cap.5. num.14.* Suarez de Paz *in praxi crim. tom.1. part.5. cap.5. §.12. n.19.* & Mirand. *in ordine indic. tom.2. q.26. art.18. concl.1.*

2. Sed negatiuam ſententiam tenent ex noſtris Doctoribus Didacus Cantera *in quæſt. crim. cap.2. de probat. per teſtes, quæſt.1. num.67.* Pegna *in direct. Inquiſ. part.3. comment.39.* Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver. tortura, §. ſed pone, reus poſitus ad torturam.* Simanca *in cathol. inſtit. tit.65. num.81.* Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.2. cap.39. num.39.* Sanchez *in opuſc. tom.2. lib.6. cap.3. dub.15. num.14.* quibus adde ex Criminaliſtis Farinacium *quæſt.38. num.106.* & Cartharium *de interrogatione reorum lib.4. cap.1. num.132. & 161.* & Damhauderum *in praxi crimin. cap.38. num.12.* Ratio eſt, quia indicia prioris confeſſionis per pœnam ſecundæ torturæ ſatis purgata ſunt; & licet Io. Baptiſta Baiardus *in addit. ad Iul. Clar. quæſt.21. num.140.* aſſerat hoc reliquendum eſſe arbitrio iudicis, qui conſiderabit grauitatem delicti, qualitatem rei, & qualia præceſſerint indicia, quæ poſſint adeò eſſe vrgentia, vt iudex rectè poſſit arbitrari reum etiam tertiò eſſe torquendum. Verùm ego abſolutè negatiuam ſententiam noſtrorum Doctorum tenendam eſſe puto, quam piam ſatis eſſe fatentur ipſimet aduerſarij, vt Miranda *loco citato,* & in vno tantùm caſu conſulerem DD. Inquiſitores reum tertiò torquendum eſſe, quando, vt rectè obſeruant Simanca, Souſa, & Pegna *vbi ſuprà,* bis leuiſſimè fuerit tortus, & in poſteriori illa confeſſione alia noua ſigna priori confeſſioni addiderit. Vide etiam Guazzinum *tom.2. lib.1. defenſ.30. capite 14. num.6.*

RESOL. XXV.

An Inquiſitores poſſint torquere ex dicto vnius teſtis minoris 20. annis?

Et quid, ſi adſit teſtimonium duorum? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 25.

§.1. DE hoc caſu olim interrogatus fui ab Illuſtriſſimo Inquiſitore Llames, qui pro parte affirmatiua adducebat Bartolum *in l. de minoribus, de quæſt. in princ.*

2. Verùm ego tunc negatiuè reſpondi. nam vnus teſtis tunc facit indicium ad torturam, quando eſt integer, & omni exceptione maior; ſed minor 20. annis non eſt integer teſtis, cùm non habeat ætatem requiſitam *in l. in teſtimonium,* iuncta ſua gloſſa, *ff. de teſtibus.* ergo, &c. & ita hanc ſententiam docet Didacus Cantera *in qq. crimin. cap.2. de probat. per teſtes, quæſt.1. num.31.* vbi etiam adducit practicam notabilem à DD. Inquiſitoribus menti tenendam, & ideo hîc eius verba apponam, ſic enim aſſerit. Vnum vidi practicari in Conſilio ſupremæ Inquiſitionis, quòd etiam ex dicto vnius teſtis minoris viginti annis, imò nec habebat decem & octo annos, ex dicto illius fuerunt capti duo homines pro hæreſi, quod certè durum mihi viſum fuit: præcipuè quia vltra hoc quòd ille teſtis non habebat ætatem, erat mulier, licèt verum ſit, quòd illi delinquentes erant ex genere Maurorum, & cæremoniæ ex quibus teſtificabatur, erant Mahometanæ, & ſic contra eos erat præſumptio, cùm eſſent ex illo genere, nam ex malis parentibus præſumitur contra filios, vt habetur *in cap. quia veriſimile, de præſumpt.* Ita Cantera.

3. Notandum eſt tamen, quòd licèt, vt dictum eſt, vnus teſtis minorennis non ſufficiat ad torturam, ſufficerent tamen ſi eſſent duo, & ita docet M. Anton. Delrius *in diſquiſ. mag. appen.2. lib.5. quæſt.15. lit.F.* quia teſtimonium vnius ſi accedat aliud indicium, valet ad torturam. Sed accedens ſecundi minorennis teſtimonium, nouum eſt indicium. ergo, &c.

RESOL. XXVI.

Quis prior ex complicibus debeat ab Inquiſitoribus torqueri? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 26.

§.1. HIc caſus frequenter ſolet accidere, quia in ſortilegiis, maleficiis, fuga ad terras infidelium, &c. ſæpe adſunt plures complices; igitur ad propoſitam quæſtionem reſpondet Simanca *in Cathol. Inſtit. tit.65. num.66.* vbi ſic aſſerit. Si plures eiuſdem criminis ſocij, & participes torquendi ſunt, iudex à ſuſpectiſſimo deber procedere, & à quo facillimè poſſe ſcire verum, veriſimilius fuerit, id eſt, ab eo, qui timidior, debilior, deterior ſit. Ita ille. & hoc etiam docet Pegueta *in praxi crimin. c.12. §.11. num.5.* Suarez de Paz *in praxi tom.1. part.5. cap.3. §.12. n.85.* Villagut *in praxi lib.7. cap.9. concl. vnica.* Petrus Binsfeldius *in comment. de malef. & math. lib.7. quæſt.1. concl.9.* Paulinus Berti *in praxi crim. tit.22. cap.1. n.1.* Michaël Zanardus *in direct. Theol. part.3. cap.91.* Damhauderus *in praxi cap.37. num.14.* Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver. tortura, §. & nota etiam.* Villadiego *in polit. cap.3. num.326.* vbi ſic ait. [Si el tormento ha ſe de dar à muchos ſobre el miſmo delito, ha de començar por el mas viejo, o mas delicado, o menor de edad, y ſi ay padre, y hijo ha de començar por el hijo, o por muger ſi la hay, no hauiendo nada deſtos por el mas indiciado.] Sic ille, quod etiam docet Ambroſin. *de proceſſ. inform. lib.4. cap.7. num.1.* Cartharius *de interr. reorum, lib.4. cap.1. num.208.* Iul. Clar. *in pract. lib.5. §. final. quæſt.64. num.29.* Madius *in tract. de ſacris Ordin. cap.36. num.12.* & alij penes ipſos, quorum opinio procedit, quando etiam torquendi ſunt teſtes, vt obſeruat Marſilius *in pract. crim. §. expedita, num.49.*

2. Non deſinam tamen hîc adnotare Baiardum *in addit. ad Iul. Clarum vbi ſuprà, quæſt.64. num.93.* ex Afflicto concludere, quòd à quibus complicibus tortura ſit incipienda, remittitur arbitrio iudicis; verùm hoc arbitrium debet eſſe regulatum à recta ratione. Hæc Baiardi opinio coincidit cum opinione Simancæ, aliorúmque, modo, quo ſuprà dictum eſt. Sed omnia ſupradicta aduertit Guazzinus *tom.2. lib.1. defenſ.30. cap.19. num.4.* procedere quando inter plures torquendos vigerent æqualia indicia; ſecus ſi contra vnum vigerent maiora, & plura indicia, quia ab illo tortura erit inchoanda; verùm hæc opinio apud me non caret difficultate.

RESOL.

RESOL. XXVII.

An Inquiſitores poſſint torquere reum confeſſum ad extorquendum complices?

Et notatur non eſſe torquendos Hæreticos pro complicibus, niſi cum ſemiplena probatione, quod ſocios criminis habeant.

Et an depoſitio ſocij criminis facta in tortura, ratificanda ſit extra illam?

Et an tortura in caput alienum debeat eſſe moderata pro ratione cauſæ, & indiciorum: Ex p.4. tract.6. Reſ. etiam 27.

§.1. NEgatiuam ſententiam videtur docere Inſtructio Toletana *anno* 1561. *num* 45. vbi ſic ait: [Si el reo eſtuu ere negatiuo dado caſo que aya de ſer relaxado, podia ſer pueſto à queſtion de tormen] in caput alienum, ex quibus verbis, vt obſeruat Didacus Cantera *cap.2. de probat. per teſtes. q.1. num.* 52. videtur colligi à contrario ſenſu, quòd ſi reus eſt confeſſus, & non negatiuus, non poſſit poni ad torturam in caput alienum. & ita hanc ſententiam docuit Rojas *de hæret. part.2. num.*245, vbi ex dicta inſtructione firmat, quòd qui de ſe confeſſus eſt, in caput alienum non torquetur.

2. Sed his non obſtantibus meritò hanc ſententiam temperat Seraph. Freitas *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſolic. quæſt.*22. *num.*28. vbi determinat, quod arbitrio DD. Inquiſitorum remittendum eſt, quando hæreticus de ſe confeſſus ſit, ex circumſtantiis torturæ ſubiiciendus pro complicibus extorquendis, & abſolutè ſententiam, quam docet Rojas, reprobat Cantera *loco citato*; vbi poſtquam verba dictæ inſtructionis adduxiſſet, ſic aſſerit. Gloſſa cum textu *in l. non ideo minus, C. de accuſat.* probat, quòd confeſſus de ſe crimen poteſt compelli ad dicendum de alio, ſi ſint indicia ſufficientia, nec video differentiam inter mandatorem & ſocium, vel alium delinquentem, de quo ſcit ipſe tortus, & hoc vidi practicari in crimine hæreſis, de quo loquitur ipſa inſtructio in ſupremo Conſilio Inquiſitionis, & bene. Ita Cantera. qui cùm teſtetur de praxi ſupremi Conſilij, non eſt curandum de opinione Rojas; aduersùs quem etiam inſurgit Farinacius *de hæreſi quæſt.*185. *num.*135. vbi ſic ait. Verius dicendum eſt, quòd quando adſunt indicia contra hæreticum, quòd habeat ſocios, tunc vt illos reuelet, torqueri poteſt, ſiue de ſe ipſo neget, ſiue confiteatur, cùm multi reperiantur, qui magis curant complices tegere, quàm ſe ipſos, vt patet ex his, quæ dixi *q.*196. *num.*17. *& ſequent.* Ita Farinacius. Vnde pro hac ſententia habetur decretum Pij V. *die* 28. *Iulij anno* 1569. vbi ſic ſtatuitur. Pontifex inhærendo decretis factis per felicem recordationem Pauli Papæ IV. Sanctiſſ. Dominus noſter Pius V. decreuit omnes, & quoſcumque reos conuictos, & confeſſos de hæreſi pro vlteriori veritate habenda, & ſuper complicibus fore torquendos arbitrio iudicum. Sic *ibi*.

3. Notandum eſt tamen, quòd Doctores aſſerunt non eſſe torquendos hæreticos pro complicibus, niſi cum ſemiplena probatione, quòd ſocios criminis habeant. & ita docet Leſſius *vbi infrà* Ludouicus Peguera *in praxi cap.*12. §.5. *num.*19. iuncto *num.*25. Villagut *in practic. lib.7. cap.7. concl.*4. Pitigianus *in pract. part.3. cap.3. §. alter eſt, fol.*275. Binsfeldius *in comment. de maleſic. leg.7. quæſt.1. concluſ.*13. Simanca *in Cathol. inſtit. tit.*65. *num.*60. *& in Enchirid. tit.*52. *num.*31. Cantera *loco citato*, & alij, quos citat, & ſequitur Farinac. *de hæreſi, quæſt.*185. *num.*183. & innuit Inſtructio Tolet. *anno* 1561. *num.*45. ibi: [Y eſta teſtificado de ſi, y de otros complices, &c.] Sed quia ſupradictum decretum Pij V. loquitur ſine præfata limitatione, ideo in praxi Romanæ & vniuerſalis Inquiſitionis etiam ſine vllo indicio complicum infertur tortura ſuper complicibus, quia, vt obſeruat Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſitorum, ver. hæreticus, §. hæreticus conuictus*, hæreſis eſt delictum tale quod communiter ſine ſociis & complicibus committi non conſueuit.

4. Nota etiam quòd Farinacius *quæſt.*43. *num.*138. docet, depoſitionem ſocij criminis factam in tortura ratificandam eſſe extra illam, non ſecus ac factam in tortura ſuper delicto contra ſe ipſum, & hanc opinionem ſequendam eſſe, & obſeruandam, ſaltem ad cautelam, tenet etiam Sigiſmundus Scaccia *de indiciis, &c. lib.1. cap.*81. *num.9. ver. quantò dubitatur.* Sed contrariam ſententiam mordicus ſuſtinet Petrus Caballus *in reſol. crimin. centur.1. caſ.*32. *num.3. & 7.* aſſerens ſupradictam Farinacij opinionem non eſſe veram, neque obſeruari.

5. Notandum eſt tamen hîc, quòd tortura in caput alienum debet eſſe moderata pro ratione cauſæ & indiciorum, & ita ex Iulio Claro docet Leſſius *lib.2. c.29. dub.16. num.*152. & Becanus *in 2.2. part.2. tom.3. de iuſt. & iure, quæſt.67. de iniuſtitia iudicis q.*10. *num.*5. Vnde Maurus Burgius *tract. de modo procedendi ex abrupto, cont.1. quæſt.*42. *num.*19. aſſerit quòd ſi tortura ſuper complicibus non ſit moderata, ſed exceſſiua, dicitur purgare indicia negotij principalis. Vide etiam Mirandam *in ordine indic. tom.2. quæſt.27. art.20. in fine.* & ideo Suoſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.2. cap.16. num.*5. ſic ait. Tortura in caput alienum data, moderata eſſe debet, maior tamen, vel minor pro qualitate indiciorum. Ita ille. Et omnia ſupradicta docet etiam Sebaſtianus Guazzinus *tom.2. lib.1. defenſ.30. cap.9. num.3. & 6*, qui cum Franciſco Perſonali *tract. de iudic. num.*9.10.101. docet, quòd in tali caſu tutius erit minus torqueri, quàm plus, quod etiam tenet Tuſchus *lit.T. concluſ.*234. *num.*2. licèt, vt ipſe Guazzinus obſeruat, tortura per mediam horam illata in tali caſu diceretur moderatè illata. Vide etiam circa hoc Farinacium *quæſt.*40. *num.*27. & Iulium Clarum *quæſt.* 64.

RESOL. XXVIII.

An Inquiſitores poſſint torquere reos ſine data eis copia indiciorum, & nominibus teſtium: Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 28.

§.1. QVoad primum reſpondeo, quòd ita torquebat reos quidam Inquiſitor, vt teſtatur Nauarrus *tom.2. lib.5. conſil. tit. de accuſ. conſil.*8. ſed malè, per ea, quæ ego fusè adduxi *in addit. quinta editionis Lugdunenſis meorum operum, reſolut.*29. & docet in ſpecie Miranda *in ordine indic. tom.2. q.26. art.14. concl.1.* & Iul. Clar. *in praxi §. fin. q.*49. & Delrius *in diſquiſit. magic. append.2. lib.5. q.*37. & Villadiego *in politic. cap.3. num.* 312.

2. Vnde ait Simanca *in Enchirid. tit.*52. *num.*8. Copia indiciorum reo danda eſt cum dilatione ad ea diluenda, & M. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſcop. cap.68. num.*5. idem aſſerit, quod etiam docet ex noſtris Souſa *in Aphor. Inquiſit. lib.2. cap.39. num.*22. & ideo in noſtra Inquiſitione Hiſpanica, vt patet ex *inſtr. Toletana anno* 1561. *num.*32. & obſeruat Paramus *de origin. Inquiſit. lib.3. quæſt.4. num.*53. Inquiſitores ipſi propria manu teſtium publicationes ſcribunt, ac reo tradunt; nominा verò teſtium non dantur, & licèt *in cap. Qualiter, & quando, extra de accuſat.* ſtatuatur

quòd

Digitized by Google

quod non ſolùm dicta, ſed etiam nomina teſtium reo publicanda ſint, tamen in cauſa hæreſis hoc non procedit, vt obſeruat ex Simanca Iul. Clar. *in praxi q. 49.* & habetur *in cap. fin. de hæret. in 6.* & Miranda *in ord. iud. tom. 2. q. 26. art. 14. concl. 1.*

3. Verùm circa præſentem quæſtionem magnam difficultatem infert ſupradictus textus, nam ibi circumſcripta potentia rei inquiſiti, ac ceſſante periculo teſtium examinatorum contrarium videtur iure cautum, nam verba textus ſic habent. Iubemus tamen quòd ſi accuſatoribus, vel teſtibus in cauſa hæreſis interuenientibus, ſeu deponentibus, propter potentiam perſonarum, contra quas inquiritur, videant Epiſcopi, vél Inquiſitores graue periculum imminere, ſi contingat fieri publicatio nominum eorum, ipſorum nomina non publicè, ſed ſecretò, omiſſis alijs, exprimantur, ſicque non obſtante, quod illis, contra quos huiuſmodi depoſuerunt, nomina ipſorum non fuerint publicata, adhibeator ad cognitionem iudicis inſtruendam plena fides depoſitionibus teſtium eorumdem. Ita textus *ibi.*

4. Ex quo Franc. Perſonal. *in tract. de indicijs & tortur. poſt num. 19.* nititur probare contra Simancam non valere conſuetudinem celandi nomina teſtium in omnibus caſibus, cuius ſententia magis videtur comprobari ex Bulla Pauli III. vbi poſtquam mandauit in copiis indiciorum reis ante torturam tradendis, nomina teſtium fore exprimenda, ſubdit poſtea hæc verba, *præterquam in crimine hæreſis*, iuxta iuris diſpoſitionem, ſed circumſcripta potentia Inquiſiti, & periculo ipſorum teſtium eius mandat, vt patet *d. cap. fin.* etiam in crimine hæreſis publicari nomina teſtium; ergo ceſſante periculo, publicanda erunt.

5. His tamen minimè ſuffragantibus, non eſt recedendum à communi & accepta praxi, per quam abſolutè omnibus reis in ſacro Tribunali non dantur nomina teſtium, & ita determinauit Congregatio Cardinalium *die 14. Maij 1566.* per hæc verba: Illuſtriſſimi Cardinal. Inquiſitores Generales in Congregatione ordinaria decreuerunt dari nuda teſtium dicta prout eouſque obſeruatum fuit abſque nominum publicatione, aliarúmque circumſtantiarum, propter quas poſſet deueniri ad ipſorum teſtium notitiam, & quoad reſponſiones teſtium ſuper rei interrogatoriis pariter decreuerunt non eſſe dandas, ſi ex illarum publicatione deueniretur in notitiam, quinam fuerint teſtes ipſi. Sic *ibi.* & ideo *in inſtruct. Tolet. anno 1761. n. 39.* ſic habetur. [Si pidiere el preſo tranſlado, y publicaçion de las defenſas no ſe le ha de dar, porque por el podria venir en conocimiento de los teſtigos que contra el depuſieron.] & ita hanc ſententiam Moſconius *de maieſtate militantis Eccleſiæ lib. 1. par. 2. cap. 11.* Homobonus *de ſtatibus part. 1. cap. 6.* Scaccia *de indiciis lib. 1. cap. 87. num. 18.* Delrius *in diſquiſit. magic. lib. 5. ſect. 15.* Zecchius *in ſumma tom. 1. tit. de fide cap. 11. n. 14.* Rojas *ſingul. 207.* Simanca *in cathol. inſtit. tit. 64. n. 26.* Gundiſſaluus *de hæret. q. 10. num. 4.* Zanchinus *de hæret. cap. 9. num. 6.* Decianus *lib. 5. cap. 35. num. 16.* & latiſſimè Barboſa *in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. cap. 20. num. 6. & ſequent.* & Queuedo *lib. de indiciis & tort. cap. 10. num. 15.*

6. Quod verò de non publicandis teſtium, ſeu accuſantium nominibus dictum eſt, idem locum habet in quibuſdam aliis circumſtantiis, ex quibus poſſet reus deuenire in cognitionem teſtium, vel accuſatorum, & ita obſeruar Pegna *in annotat. ad Lucernam Inquiſit. ver. nomina accuſatorum.* Genuenſis *in praxi cap. 68. num. 5.* & alij. vnde *in inſtruct. Hiſpal. an. 1484. n. 16.* ſic ſtatuitur. [Quando la probança fuera hecha, y los teſtigos repreguntados deben hazer publicaçion de los dichos, y depoſiçiones callando los nombres y circunſtançias por las quales el reo acuſado podria venir en conocimiento de las perſonas de los teſtigos.] & *in inſtruct. Tolet. an. 1561. n. 31.* [Ratificado los teſtigos, ſa que ſe en la publicaçion a la letra todo lo que tocare al delitto, como los teſtigos deponen quitando dello ſolamente lo que le podria traer en conocimiento de los teſtigos.] Ex quibus verbis, vt optimè obſeruat Pegna *in direct. Inquiſit. p. 3. comm. 124.* videtur arbitrio Inquiſitorum relinqui, quales circumſtantiæ publicari poſſunt, quales vero taceri. nam ex quo dicta inſtructio eas non præſcripſit, iudicio Inquiſitorum reliquiſſe videtur.

RESOL. XXIX.

An minores 14. annorum ſint ab Inquiſitoribus torquendi?

Et quid de prægnantibus, ſenibus, laborantibus quartana, morbo Gallico, &c.

Et an Nobiles ſint in S. Officio leniùs torquendi? Ex p. 4. tract. 6. Reſ. etiam 29.

§. 1. AFfirmatiuam ſententiam docet Ioſeph Seſſe Conſultor S. Officij, vir quidem doctus, *in deciſ. Regni Aragon. tom. 4. dec. 476. n. 20.* vbi ſic ait: Minor 14. annorum, licèt de iure non torqueatur, fallit in læſa maieſtate diuina, & humana, nec pœna in eo minoratur in his criminibus. Ita ille, & nouiſſimè Caſtrus Palaus *in opere morali tom. 1. tract. 4. diſp. 8. pun. 9. num. 14.* & Villadiego *in polit. cap. 3. num. 321. & 323.* vbi ſic ait: [No ſe puede dar tormento a las perſonas priuilegiadas como ſon el menor de 14. años y el viejo de 60. &c. ſi no es en delito de heregia, que en tal caſo no ay perſona priuilegiada, que no pueda ſer atormentada.] Ita ille, & pro hac ſententia faciunt Doctores, quos citat & ſequitur Guazzinus *tom. 2. lib. 1. defenſ. 30. cap. 9.* aſſerentes minores 14. annis in crimine læſæ maieſtatis torqueri, quod etiam docet Eymericos à Roſbach *in tract. crim. tit. 5. cap. 21. num. 10.*

2. Sed contrariam ſententiam tenet Marc. Anton. Delrius *in diſquiſ. magicis lib. 5. ſect. 9. §. quoad perſonas.* vbi ſic aſſerit: Quoad eos qui ſunt excepti ratione ætatis, puto ſi ſint minores ætate annorum 14. tantùm eſſe terrendos etiam terrore reali, vt nudando, ligando, & ad aculeum adducendo, non tamen imponendo: ſi minores tamen 25. annis ingreſſu ſaltem 14. torquendi, ſed mitiùs, quàm maiores. Hæc Delrius, & ante illum Simanca *in cathol. inſtit. tit. 65. numero 45.* & Pegna *in direct. Inquiſit. part. 3. comm. 110. §. minores verò 20. annis*, non bene pro ſua ſententia citati à Caſtro Palao, cùm apertè aſſerant minores 14. annorum torqueri non poſſe, ſed terreri, vt cum Simanca obſeruat etiam Miranda *in ordine iudiciar. tomo 2. q. 26. art. 13. concl. 7.* His tamen non obſtantibus aliqui non diſcedunt à prima ſententia, quando ſine periculo & moderatè dicti minores 14. annorum torquerentor, & ita tenent DD. quos citat Farinacius *q. 41. n. 102. & 133.* & Guazzinus *tom. 2. lib. 1. defen. 30. cap. 18. num. 4.*

3. Illud verò, quod aſſerit Seſſe *vbi ſuprà*, quod pœna ratione ætatis in minoribus non minoratur, mihi non placet, & ideo Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 3. c. 32. n. 18.* ſic ait: Minores 27. annis regulariter puniuntur mitiùs, etiam facti maiores, quia non tempus punitionis, ſed delicti attenditur, & *n. 21.* ait: In crimine hæreſis ſi minor rectè pœniteat, mitiùs punitur; & citat Simancam, Decianum, & alios.

4. Dicendum eſt igitur cum Suarez de Paz *in praxi tom. 1. par. 5. cap. 3. §. 12. n. 50.* Sanchez *in opuſc. tom. 2. lib. 6. cap. 3. dub. 15. num. 12.* Miranda *in ordine indic.*

tom.2.q.26. art.13. concl.6. Narbona *in recopil. part.1. leg.61. gloſſa 1. nu.14.* Rojas *ſingul.208. num.5.* Guazzino *vbi ſuprà.* Cantera *in qq. crimin. cap.2. de probat. per teſtes, q.1. n.71.* & Doctoribus citatis in Tribunali S. Inquiſitionis, omnes perſonas priuilegiatas poſſe torqueri, exceptis minoribus annis 14. ſenibus, & prægnantibus, imò prægnantes neque terreri poſſunt, vt obſeruat Pegna *part.3. comment.39.* Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.2. c.39. n.32.* Binsfeldius *in commen. de malef. leg.7. quæſt.2. concl.7.* quicquid in contrarium doceat Michael Zanardus *in director. Theolog. part.3. cap.88. fol.499.* vbi tenet prægnantes poſſe terreri, ſed malè. Poſſunt tamen ſenes decrepiti & minores 14. annis terreri, vt docet Miranda *loco citato*, & alij, non tamen poſſunt etiam leniter torqueri; quicquid in contrarium dicat Queuedo *lib. de indic. & tort. cap.12. num.9.*

5. Notandum eſt etiam pro praxi mulierem poſt partum non poſſe torqueri niſi poſt 40. dies. Ita Cantera *in quæſt. crim. q.10. de reo num.1.* Queuedo *loco citato.* Paulus Ghirlandus *de quæſtion. lib.4. quæſt.6. num.7.* Brunus *de indiciis part.2. quæſt.4. num.2.* Tuſchus *lit.T. concl.328. num.21.* & alij, ita vt ſi infra 40. dies torqueretur & fateretur delictum, confeſſio eſſet nulla, vt ex multis obſeruat Eymericus à Rosbach. *in praxi crim. tit.5. cap.21. num.6.* & Baiardus *in addit. ad Iul. Clar. quæſt.64. num.67.* licèt Anton. Gomez *tom.3. var. cap.13. num.3. in fine*, dicat eſſe reliquendum arbitrio iudicis quando mulier poſt editum partum poſſit torqueri.

6. Nota etiam Anton. Queuedo *de indic. & tort. part.2. cap.12. num.11.* docere ſenem, quem *ſuprà* diximus non eſſe torquendum, eſſe ſenem 70. annorum, & etiam 60. ſi ſit infirmæ ſalutis, debiliſque complexionis. Imò Viliagut *in pract. crim. lib.7. c.4. concl.4.* abſolutè docet ſenem ſexagenarium non eſſe torquendum. Sed ego puto in caſu contingenti, quando ſenectus excuſet à tortura, remittendum eſſe arbitrio DD. Inquiſitorum attenta valetudine, robore, & qualitate delinquentis, & delicti & ita tenent Doctores, quos citat, & ſequitur Eymericus à Rosbach *in pract. crim. tit.5. cap.21. num.12.* & Sebaſtianus Guazzinus *tom.2. lib.1. defenſ.30. cap.12. num.2.* Verùm difficultas eſt, an ſupradicti ſenes, quando non poſsunt torqueri poſſint terreri, dicendo eos ſub equuleo tantùm abſque ligatura; & affirmatiuè reſpondet Caualcanus *de brachio Regio part.3. n.126. ver. eſt tamen*, & à fortiori hoc etiam concedere Gomez *tom.3. var. cap.13. n.3. & ſeqq.* Franciſcus Perſonalis *tract. de incidiis ſub num.15.* Paulus Ghirlandus *de quæſt. & torm. cap.6. num.8. & ſequen.* dictámque ſententiam Caualcani, licet cum verbo *forſan*, admittit etiam Guazzinus *tom.2. lib.1. defenſ.30. cap.12. num.3.*

7. Et tandem pro coronide huius reſolutionis nota quòd Franciſcus Marcus *deciſ.790.* Baiardus *in addit. ad Iul. Clar. quæſt.64. num.73.* Caualcanus *de brachio Regio part.3. num.117.* docet laborantem febre quartana leniter torqueri poſse ſine ſquaſsata, ſeu ſtrappata, & non in die febris, & ita etiam docet Anton. Queuedo *lib. de incidiis part.2. cap.12. num.23.* vbi ſic ait, [Tampoco podra ſer atormentado el que eſta enfermo de quartana ſi no es leuemente el dia que le dexa.] Ita ille. Sed in caſu contingenti ego conſulo DD. Inquiſitores adhibere Medicorum iudicium. Non tamen erunt torquendi laborantes morbo Gallico, brachio debilitato, patientes crudationem venæ, vel difficultatem anhelitus, de quibus omnibus loquitur Ladetchins *conſil.184.* Grammaticus *conſil.40.* Decianus *reſponſ.93.* & Guazzinus *tom.2. lib.1. defenſ.30. cap.16. num.1.*

8. Aduertant hìc obiter DD. Inquiſitores, Delrium *in appen.2. lib.5. quæſt.23.* docere nobiles eſse in S. Officio leniùs torquendos; ſed Farinacius *de hæreſ. quæſt.185. num.125.* aſserit hanc opinionem apud ſe difficultate non carere; verum apud me nullam habet difficultatem, vnde Simanca *in cathol. inſtit. tit.65. num.62.* & Pegna *in direct. part.3. comment.110.* docent in tribunali S. Officij torquendos eſse tam nobiles, quam ignobiles, hi tamen duriùs, illi clementiùs, & ideo Cartharius *de interrogat. reorum, lib.4. cap.1. num.112.* admonet iudices vt minus torqueant nobiles, quàm plebeios.

RESOL. XXX.

An Inquiſitores in crimine ſagarum ex ſola denunciatione complicum abſque vllis aliis indiciis poſſint torquere perſonas denunciatas bonæ alioquin famæ? Ex p.4. tract.6. Reſ. etiam 30.

§.1. Hic caſus ſolet torquere DD. Inquiſitores, eorúmque Conſultores, nam M. An. Delrius *in diſquiſ. mag. lib.5. ſect.3. & in append.2. eiuſdem libri, q.1.* fuſe affirmatiuam ſententiam docet, idem etiam docet Valentia *tom.3. diſp.6. q.13. punct.4. §.2. & 3.* Idem à fortiori ſentiunt illi, qui etiam vnius complicis denuntiationem in exceptis criminibus ad torturam ſufficere aſserunt, quales penes Delrium citantur Cynus, Imola, Abbas, Gomez & alij.

2. Sed mihi contraria ſententia longè probabilior videtur quam nouiſſime aduersùs Delrium ex eadem Societate tenet Adamus Tannerus *in Theol. ſchol. tom.3. diſputat.4. quæſt.5. dub.2. per totum*, vbi probat, nunquam ob plurium ſagarum, ſiue ſtrigum velut complicum denuntiationes ſine indiciis aliiſque adminiculis contra perſonam alioquin bonæ famæ eſse procedendum ad torturam; & ideo Farinacius *de hæreſi quæſt.185. §.8. num.151. in fine*, ſic ait: Aduerte tamen quòd vera non eſt, nec in ſancto & generali vrbis, vniuerſalique Reipubl. Chriſtianæ Inquiſitionis Tribunali ſeruatur propoſitio Delrij; dum concludit indicium ad torturam duarum ſagarum, ſeu lamiarum dicentium vidiſse inquiſitam, vel vel inquiſitum in conuentu, & congregatione aliarum ſagarum, cùm enim multoties non corporaliter, ſed per illuſionem dæmonis in hoc conuentu ſe eſse opinentur, & ſic eorum aſſertio de viſu poſſit eſſe falſa, abſurdum eſt dicere, quòd lamiæ prædictæ indicium faciant ad torturam, cùm, vt ſuo loco dixi, indicia ad torturam eſſe debeant non dubia, ſed certa. Ita ille. Vnde in facti contingentia antequam in ſimili caſu ad conſultationem, an ſupradicti debeant torqueri, deueniant DD. Inquiſitores, videant omnino Adamum Tannerum *loco citato*; nam licèt *ſuprà* dictum ſit quòd duo ſocij criminis in cauſis fidei faciunt indicium ad torturam, vt docet Pegna *in director. part.3. comment.110. in append.* tamen in nominationibus ſagarum adeſt particularis difficultas, & ideo, vt dixi, conſule quando caſus occurrerit, citatum Tannerum & Paulum Layman *in Theolog. moral. lib.3. ſectio.5. tractat.6. cap.15. numer.8. in fine.* Vide etiam circa præſentem quæſtionem Binsfeldium *de confeſſione ſagarum, membr.2. concluſ.6. fol. mihi 246.*

3. Nec deſinam etiam hìc apponere verba Antonij de Queuedo *lib. de indiciis & tort. part.2. cap.5. num.91.* ſic aſſerentis. [Aunque es verdad, que en fauor de la fe eſta introducido, que el ſocio en el delito haga baſtante indicio para atormentar al que nombrare por conſocio con la calidad, que diremos mas abaxo, pero en el delito de Brujas no aprouecha ſolo ſu declaracion para eſte efeto, porque como lo Brujos por iluſion del demonio andan de ordinario engañados,

engañados. penſando que es verdadero lo que les repreſenta es muy poſible ſean acuſados hombres ſantos, y iuſtos, en cuyo cuerpos ſe pudo transformar.] Ita ille. Vnde, vt dixi, in caſu contingenti videant DD. Inquiſitores quid faciant, & vt dixi, citatum Tannerum conſulant, & ideo meritò Inquiſitor ſan Vincente *in ſuis manuſcriptis cap.13. §.1.& 7.* & doctus Caſtrus Palaus *in opere morali tom.1. tract.4. diſp.8. punct. 16. §.5. n.2.* obſeruant in noſtro Tribunali Hiſpanico ex depoſitione præciſa complicum in hoc delicto reum minimè capi, ſed actus exteriores comprobatos requiri.

RESOL. XXXI.

An Inquiſitores poſſint torquere reum minorem, non dato ei Curatore, & ſi debeat eſſe præſens in tortura?

Et an in tali caſu Curator poſſit eſſe ex Officialibus Inquiſitionis?

Et notatur, quod Pater non ſit conſtituendus Curator filio ſuo à DD. Inquiſitoribus. Ex p.4. tract.6. Reſol. etiam 31.

§.1. RESpondeo quoad primum negatiuè, & ita docet Monticellu *in praxi crim. regul.10. n.17.* vbi ſic ait. Si reus minor ſit, iudex debet ei dare curatorem, alias proceſſus nullus eſt, & ſi minor confiteretur, etiam ſponte, ſine curatore, talis confeſſio ei non nocerct. Imò plus ſi diceret ſine curatore iudici, Non me torqueatis, quia omnia confiteor, & iuro non venire contra, talis confeſſio hoc modo facta etiam cum tali iuramento non præiudicabit ipſi minori. Ita ille, & alij penes ipſum, quibus ego addo Rojas *de hæret. p.2. n.318.* Pegnam *in direct. p.3. comm.28.* & Vmbertum Locatum *in praxi Inquiſ. ver. curator.* Guazzinum *tom.2. lib.1. defenſ.30. cap.4. n.21.* Plaçam *in epit. delict. lib.1. cap.32. n.12.* Licèt in aliquibus locis conſuetudo ſit in contrarium, quam non improbat Eymericus a Rosbach *in pract. crim. tit.5. cap.21. n.3.* Sed quicquid ſit de iuſtitia talis conſuetudinis, certum eſt non adeſſe in Tribunali Inquiſitionis Hiſpanicæ, vnde *in inſt. ult. Tolet. anno* 1561. *n.25.* ſic habetur. [Si el reo fuere menor de 25. años proueerſe ha de curador en forma antes, que reſponda a la acuſacion, y con ſu autoridad ſe ratificara en las confeſſiones, que huuiere hecho, y ſe hara todo el proceſſo, y el curador ne ſea oficial del ſanto Oficio, y puede ſer el abogado, ò otra perſona de qualidad, confiança y buena conciencia.] Sic ibi. ex quibus verbis apparet, non bene dixiſſe Didacum Canteram *in qq. crimin. q.6. de reo, n.3.* quòd in iudicio S. Inquiſitionis poteſt iudex compellere minorem, vt nominet curatorem de officialibus Inquiſitoris, nam, vt apertè apparet in verbis *ſuprà* citatæ inſtruct. curator in tali caſu non poteſt eſſe ex officialibus Inquiſitionis; non eſt igitur admittenda contraria praxis, de qua teſtatur Cantera *vbi ſuprà*, quia, vt dictum eſt, de directo eſt contra determinationem inſtructionis Toletanæ.

2. Notandum eſt tamen hîc cum Paulo Garſia *in ordine proceſſandi S. Officij, fol. mihi* 29. [Que ſi el Reo fuere menor de edad ha de eſtar preſente el Curador a la pronunciacion de la ſentencia, para que pueda apelar ſi quiſiere, pero no ſe ha de hallar a la diligencia del tormento.] Sic ille. Sed hæc vltima verba non carent difficultate, quia ex *l. clarum, C. de author. præſt.* & ex Rolando *lib.1. conſil.3. num.8.* & aliis, tortura minorum debet eſſe cum præſentia curatoris, & ſi aliter efficiatur, aſſerunt, minorem poſſe petere reſtitutioné in integrum, & tentare nullitatem; ſed conſuetudo in noſtro ſacro Tribunali eſt in contrarium, quia in tortura non eſt neceſſaria authoritas curatoris, cùm adſit præſentia iudicis, ad quem pertinet officium torquendi; ideirco id, quod *ſuprà* dixit Paulus Garſia, & obſeruatur in noſtro Tribunali, docuerat antea Anton. Gomez, quem citat & ſequitur Anton. de Ballis *in tract. var. lib.2. quæſt.13. num.17.* probans, quòd nullatenus in tortura requiritur, curator, ſed tantùm in deciſione articuli, ſi debet torqueri ſiue, vel ne; & ideo Villadiego *in polit. cap.3. num.325.* ſic ait: [El Iuez ſe encierra en la camera del tormento con el eſcriuano, y delinquente, ſin que aya otra perſona; ni el Curador ſi es menor.] Vnde patet, quòd rectè hæc opinio obſeruatur in praxi in noſtro ſacro Tribunali, quam etiam tuetur Caſtharius *de interrog. reorum, lib.4. capite 1. num.49.*

3. Nota etiam hic obiter primò contra Anton. Gomez *lib.3. var. cap.1. n.64.* patrem non eſſe conſtituendum à DD. Inquiſitoribus in curatorem filiorum, & ita obſeruatur; bene tamen obſeruat dictus Gomez, curatorem non eſſe conueniens præſentem eſſe, quando reus interrogatus de delicto reſpondet, quia ex propria ſcientia, & non ab aliis ſubminiſtrata debet reus reſpondere.

RESOL. XXXII.

Quando reus eſt conuictus, & datur tortura ſuper intentione, & complicibus, an danda ſit ab Inquiſitoribus cum clauſula circa præiudicium probatorum? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 32.

§.1. RESpondeo affirmatiuè, & aliter ſi tortus perſiſtat in negatiua, imò etiãſi cum dicta clauſula reus interrogetur ſuper delicto principali, per torturam purgabit omnes probationes, nàm tunc proteſtatio nihil operatur, ſecus autem ſi Inquiſitores in ſententia torturæ apponant clauſulam, vt debet apponi *citra præiudicium probatorum*, & in tortura nihil de probato delicto interrogent, tunc enim reum tortura etiã, quòd negando præſtiterit, eſſe damnandum ad ordinariam pœnam, communiter docent Doctores, quia per illam proteſtationem redditur fiſco ius ſuum ſaluum, vt expreſsè inter alios docet Boërius *deciſ.163. n.13.* Villagut *in pract. lib.7. cap.2. concl.4.* Boſſius *tit. de indic. ante torturam, n.130.* Burſatus *conſil.346. n.20.* Decianus *conſil.93. n.20. vol.2.* Pitigianus *in pract. crim. p.3. cap.6. in add. lit. B, fol.280.* Petrus Binsfeld. *in comm. de malef. & math. leg.7. q.1. concl.3. fol. mihi* 553. Michael Zanardus *in direct. Theol. p.3. cap.89.* Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.2. cap.39. n.44. & 45.* Queuedo *lib. de indic. & tort. cap.1. n.8.* Chartar. *de interrog. reor. lib.4. c.1. n.96.* & Delrius *in diſqu. mag. lib.5. ſect.9. §. caterùm, ſi reus, fol. mihi* 738. vbi obſeruat eſſe caſus aliquos: quibus tortura reum conuictum non eriperet punitioni ordinariæ. Primus, ſi non detur ſuper delicto, de quo quis fuit confeſſus, vel conuictus, ſed ad notitiam aliorum delictorum. Secundus, quando datur tantùm pro habenda vlteriori veritate qualitate aggrauantium. Tertius, quando irrogatur ad habendos complices, fautores, receptatores, alióſque participes; & Quartus, vt eſt in caſu noſtro, ſi iudex decernit eam cum proteſtatione id ſe facere ſine præiudicio probatorum, & reuera hæc proteſtatio non appareat contraria facto, vt appareret ſi reus interrogaretur ſuper principali delicto, etiam ore tenus, & non ſcribente Notario.

2. Et ideo non obſtante tortura, quia data fuit cum proteſtatione, M. Ant. Genuenſis *in praxi Archiepiſcop. cap.68. num.8.* docuit, quòd ſuſpectus de hæreſi vehementer torquetur ſuper intentione, & complicibus, & ſi neget, adhuc compellitur abiurare de vehementi, & pro facto hæreticali ſolent condemnari ad triremes,

quod etiam docet Pegna *in direct. Inquiſ. part.3. commen.67.* Zanard. *in direct. Inquiſ. part.3. cap.64.* Delrius *in diſquiſ. mag. lib.5. ſect. 5. §. dico tertiò.* Sed difficultas eſt, an quando reus torquetur non ſolùm ſuper intentione, & complicibus, ſed etiam ſuper facto, an ſi negatiuus perſiſtat in tortura, ſit adhuc aliqua pœna extraordinaria puniendus? ſed ad hoc reſpondemus in ſeq. reſolutione.

3. Non deſinam tamen hîc adnotare quòd ſecundùm Gomez *tom.3. var. cap.13. n.20.* Couarr. *pract. qq. cap.23. n.5.* Suarez de Paz *in praxi tom.1. part.5. cap.3. §.12. n.10.* & alios, ſi reus torqueretur ſtantibus legitimis probationibus, negétque delictum, & iudex prius proteſtationem non fecerit, adhuc probationes legitimæ non eliduntur; ſed communis opinio, vt diximus, eſt in contrarium, & ideo ſemper in tali caſu apponitur clauſula, *citra præiudicium probatorum.*

RESOL. XXXIII.

An tortus, & negatiuus poſſit puniri ab Inquiſitoribus pœna extraordinaria?

Et in dicto caſu, ſi poſt torturam fuit iterum interrogatus extra tormentum, de delicto, & inuentus eſt varius, an ex illa variatione poterit iterum torqueri? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 33.

§.1. HIc caſus frequenter accidit, & affirmatiuè videtur reſpondere doctus Inquiſitor Didacus Cantera *in qq. crim. cap.2. de probat. per teſtes, quæſt.1. num.65.* vbi ſic ait: Aut per torturam fuerunt purgata indicia, quia ſecundùm qualitatem delicti, & indiciorum fuit tortus, & tunc credo, quòd debeat abſolui, aut tortura non fuit ſufficiens ad purganda omnia indicia ſecundùm qualitatem delicti, & indiciorum ipſius perſonæ tortæ, & tunc non purgabit in totum, ſed aliqua pœna arbitraria puniendus ſecundùm arbitrium iudicis, & ita ſeruatur propter qualitatem criminis in crimine hæreſis, nam qui ſemel eſt infamatus de delicto, & eſt aliqua probatio de eo, nunquam ſatis purgatur ad torturam, & ſic imponitur aliqua pœnitentia arbitraria. Hæc Cantera; ſed infrà illum explicabimus.

2. Verùm circa præſens difficillimum dubium adeſt determinatio noſtræ Inſtruct. Toletanæ *an.1561.* vbi *numero* 54. ſic habetur, [Si el Reo venciere el tormento deuen los Inquiſidores arbitrar la calidad de los indicios, y la calidad, y forma del tormento, y la edad y diſpoſiçion del atormentado, y quando todo conſiderado pareciere, que ha purgado ſuficientemente los indicios abſoluerle han de la inſtançia aunque quando por alguna razon les pareſca no fue el tormento en el deuido rigor, conſideradas las dichas calidades podranle imponer abjuraçion de leui, & de vehementi, o alguna pena pecuniaria, aunque eſto no ſe deue hazer ſino con grande conſideracion, y quando los indicios no ſe tengan por ſuficientemente purgados.] Sic *ibi.* Et ideo quando indicia fuerunt grauia, & valde vrgentia, non purgantur per torturam quoad pœnam extraordinariam, vt probat Aloyſius Riccius *part.1. deciſ.73. num.8.* Petrus Binsfeldius *de maleſic. leg.7. quæſt.1. concluſ.16.* Boſſius *tit. de Inquiſit. numero* 30. & Iul. Clar. *quæſt.64. num.38.* vbi ſic ait: Apud nos autem quandoque etiam poſt grauem torturam, & perſeuerantiam rei in negatione, vbi indicia ſunt valde vrgentia, ſolet Senatus reos condemnare, non quidem ad pœnam ordinariam, ſed extraordinariam, puta triremium ad tempus. Ita ille; quorum doctrina maximè procedere debet in crimine hæreſis, propter eius enormitatem.

3. Sed ego, quicquid ſit in aliis criminibus, quando adſum in ſacro Tribunali, in aliquo caſu occurrenti, ſi reus fuit tortus cum pluſquam ſemiplena probatione, ſemper ſum huius voti, vt non abſoluatur ſimpliciter ab inſtantia, ſed aliqua pœna arbitraria puniatur, niſi actis tortura cenſeretur euacuaſſe etiam omnia indicia; & in hoc caſu amplector opinionem Canteræ, nec ipſe *in loco ſuprà allegato*, aliter docere voluit, vt patet penes ipſum *in q.22. de reo, num.12.* vbi aſſerit, quòd quando reus torquetur cum ſemiplena probatione tantùm, tunc ſi ſit negatiuus, abſoluendus eſt; ſi verò fuit tortus cum pluſquam ſemiplena probatione, tunc ſi tortus vincit torturam, purgantur indicia vſque ad ſemiplenam probationem; pro reliquo verò poteſt imponi aliqua pœna extraordinaria, & teſtatur *ibi* ipſe Cantera hanc opinionem communiter obſeruari in officio S. Inquiſit. Hiſpan. & ita intelligenda eſſe putat verba ſupracitatæ inſtructionis Toletanæ, quod eſt valde notandum à DD. Inquiſitoribus, penes quos plus authoritatis debet habere vnus Cantera, quàm decem alij Doctores Criminaliſtæ, maximè cùm teſtetur de praxi Tribunalis.

4. Ex his omnino refellendus eſt Paramus *de orig. Inquiſit. lib.3. quæſt.4. num.6.* vbi abſolutè docet, quòd ſi delatus exponitur tormentis, & ſuſtinens illa nihil confitetur, abſoluendus eſt ab inſtantia, non, inquam, hæc opinio eſt admittenda ſimpliciter & abſolutè, nam eſt contra dictam inſtructionem Toletanam, & in tali caſu obſeruanda ſunt ea, quæ prudenter dicta inſtructio conſiderat. Vnde Menochius, quem citat & ſequitur Baiardus *in addit. ad Iul. Clar. quæſt.64. n.115.* aſſerit, quòd quando indicia purgantur per torturam, remittitur arbitrio iudicis; non benè igitur dixit Paramus abſolutè, quòd tortus negatiuus purgat indicia. Scio Simancam *in Cathol. inſtit. tit.65. num.74.* docere, quòd ſi reus in quæſtionibus pernegauerit, purgat omnia præcedentia indicia, ſed interpretandus eſt ſano modo, nempe ſi indicia arbitrio Inquiſitorum erant talia, vt per torturam cenſeantur purgata, aliter eius opinio eſſet contra Inſtructionem Toletanam. Vnde Suarez de Paz *in praxi tom.1. part.5. cap.3. §.12. n.22.* ex Barthol. Ciſuentes, & Gomezio concedit poſſe iudicem ratione indiciorum, vel præſumptionum damnare reum tortum & negatiuum aliqua pœna arbitraria.

5. Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd Marſilius *in pract. crim. §. quoniam, num.26.* aſſerit, quòd quando tortus fuit negatiuus, & euacuauit indicia, ſi poſt torturam fuit iterum interrogatus extra tormentum de delicto, & inuentus varius, quòd ex illa variatione poterit iterum torqueri; ſed hæc opinio non eſt tenenda, quia indicia ſuperuenientia debent eſſe maiora & validiora, & illa ſola variatio non eſt talis, & alia indicia, quæ præcedebant, fuerunt purgata per torturam, deinde purgatis indiciis ampliùs reus non eſt interrogandus. ergo, &c. & ita docet Anton. de Ballis *in tract. var. lib.2. q.17. n.12. & ſeq.*

RESOL. XXXIV.

An Inquiſitores poſſint torquere reum, qui non vult reſpondere interrogationibus? Ex part.4. tract.6. Reſ. etiam 34.

§.1. AFfirmatiuè reſpondeo, vnde in tali caſu de rigore iuris Inquiſitores poſſunt ponere illum ad torturam, & cogere vt reſpondeat affirmatiuè, vel negatiuè, & ita tenet Bald. *in l. accuſationem, poſt num.11. C. qui accuſare non poſſ.* &, vt dicit *ibi* Baldus, talis tortura non datur reo ad eruendam veritatem, quia ad hoc neceſſe eſſet, vt præcederent indicia ad

tortu

torturam ſufficientia, ſed datur ad extorquendam reſponſionem; quam Baldi opinionem in contingentia facti approbauit Concilium Neapolit. vt teſtatur Capycius *deciſ.* 145. & hæc omnia docet Brunus *tract. de indic. q.* 5. *num.* 4. Carauita *ritu* 259. *num.* 14 Miranda *in ordine indic. tom.* 2. *q.* 26. *art.* 4. *concluſ.* 5. Gomez *tom.* 3. *variar. cap.* 12. *num.* 5. Clarus *lib.* 5. §. *final. quæſt.* 45. *num.* 6. Maſcardus *de probat. lib.* 3. *concluſ.* 1385. *num.* 15. & Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.* 2. *cap.* 39. *num.* 48. Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. Tortura.* §. *& ſcias etiam* Cartharius *de interrog. reor. lib.* 3. *cap.* 2. *nu.* 3. Ludouicus Peguera *in praxi cap.* 12. §. 5. *num.* 26. licèt ipſe aſſerat ſe non vidiſſe in praxi hanc opinionem à iudicibus admitti, ſi tamen in aliquo loco adſit, putat eſſe optimam & laudabilem; vnde in hoc caſu Inquiſitor ſequatur praxim ſuæ Inquiſitionis.

RESOL. XXXV.

Quemmodum torquendi debeant Inquiſitores adhibere cum reis, & quomodo; & de tormento ignis ad pedes adhibito? Ex p. 4. tract. 6. Reſ. etiam 35.

§. 1. NOn debent recedere, ſaltem in hoc Regno Siciliæ, à tormento funis, videtur enim approbatum conſuetudine & iure communi, vt *in l. nullus*, ibi, *fidicularum tormenta*, & *ibi* gloſſa & Salicetus, *C. ad Iul. maieſt.* Sed quomodo tale tormentum dandum ſit, docet Simanca *in Cathol. inſtit. tit.* 65. *n.* 62. ſic enim ait: Conſiderare iudices debent qualitatem perſonarum, criminum, & indiciorum, aliter enim torquendi ſunt ſerui quàm liberi, fortes quàm timidi, iuuenes quam ſenes, robuſti, quàm debiles, humiles quàm honeſti, nobiles, quàm ignobiles, hi enim clementiùs, illi duriùs torqueri debent. Sic ille. & poſt illum Suarez de Paz *in praxi tom.* 1. *part.* 5. *cap.* 3. §. 12. *num.* 65. & Villagut *in pract. can. lib.* 7. *cap.* 3. *concluſ.* 1. *&* 2. & nouiſſimè Sanchez *in opuſc. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 3. *dub.* 15. *num.* 2. vide etiam Gomez *tom.* 3. *var. cap.* 13. *n.* 5. & Mirandam *in ordin. indic. tom.* 2. *quæſt.* 26. *art.* 15. *concluſ.* 3. Souſam *in aphoriſm. Inquiſit. lib.* 2. *cap.* 39. *num.* 30. *iuncto num.* 25. vbi ſic ait non ſunt omnes rei æqualiter torquendi, ſed magis, vel minus, ſecundum qualitatem perſonarum delicti, & indiciorum, nec in modo torquendi, & in tempore immoderatè debet reum torquere, niſi per horam ad ſummum, nec regulariter fiant plures quaſſationes, ſeu ictus, quàm tres, ita Souſa. Vide etiam Delrium *in diſquiſ. magic. append.* 2. *lib.* 5. *quæſt.* 24. & Guazzinum *tom.* 2. *lib.* 1. *defenſ.* 30. *c.* 20. *per tot.* Sed in praxi viſum eſt quòd ex multis reis ita tortis nemo confitebatur, ideo in tali caſu regulariter ampliùs hoc tormentum in magna Regia curia non adhibetur. Hinc etiam factum eſt multis abhinc annis, vt in ſacro Tribunali huius Regni etiam DD. Inquiſitores ampliùs hoc tormento non vtantur, ſed quando rei ex aliquo impedimento non poſſunt torqueri, illos puniunt pœna extraordinaria, cum abiuratione, prout delicti qualitas & probationes expoſcunt.

RESOL. XXXVI.

An Inquiſitores debeant torturam adhibere Clericis non infamatis, ſed tantum indiciatis?

Et in caſu occurrenti, an mitius torquendi ſint clerici, quam laici?

Et an, quando datur tortura Eccleſiaſticis, non laici, ſed Clerici debeant illos torquere?

Et an Clericus debeat admitti ad Canonicam purgationem, quando eſt grauatus indiciis ad torturam, vel debeat torqueri? Ex p. 4. tract. 6. Reſ. etiam 36.

§. 1. NEgatiua ſententia ſuadetur per ea, quæ adducit Didacus Cantera *in quæſt. crim. quæſt.* 11. *de reo. num.* 1. Bernardus Diaz *in pract. crimin. cap.* 125. Damhauderus *in pract. crimin. cap.* 37. *num.* 25. Maceratenſis *var. reſol. lib.* 3. *reſol.* 44. *caſ.* 4. *n.* 4. Guazzin. *to.* 2. *lib.* 1. *defenſ.* 30. *cap.* 1. *num.* 7. Eugenius *conſil.* 76. *n.* 103. Decianus *vol.* 4. *reſponſ.* 124. *num.* 38. Marſilius *in pract. crimin.* §. *nunc videndum, num.* 51. *& in* §. *ex prædicta, num.* 40. *& ſingul.* 55. Boſſius *tit. de indiciis, num.* 15. Ioan. Gratianus *in regulis & fallentiis, reg.* 226. *num.* 91. Caſſaneus *in conſuet. Burgun. rubr.* 1. §. 5. *num.* 6. & alij aſſerentes, quòd ſi etiam mille eſſent indicia contra Clericum, ſed non eſſet de crimine diffamatus, non poſſet torqueri; & quidem hæc opinio eſt probabilis, & ſatis pia, & multum fauens ſtatui clericali, quam nouiſſimè docet etiam Eymericus à Rosbach *in pract. crimin. tit.* 5. *cap.* 22. *num.* 2.

2. Sed his non obſtantibus affirmatiuam ſententiam tenendam eſſe puto in caſu hæreſis maximè, & illam tuetur ex noſtris Pegna *in direct. Inquiſit. part.* 3. *comment.* 110. *tit. F.* Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 65. *num.* 48. & Ludouicus Miranda *in ordine iudiciario to.* 2. *quæſt.* 26. *art.* 2. *concluſ.* 2. Ignatius Salzedus *in practic. crimin. Bernardi Diaz, vbi ſuprà lit. A.* Petrus Caballus *centur.* 2. *caſ.* 84. *num.* 20. & Michaël Zanardus *in direct. Inquiſit. part.* 3. *cap.* 95. *fol.* 513. vbi ſic ait: Et ſi Clericus non poſſit torqueri niſi ſit de crimine diffamatus, vt *ſupra.* diximus tamen in hoc crimine hæreſis ad eum torquendum ſufficient legitima indicia, quia crimen eſt exceptum, & ſumus in maiori periculo in Clerico & Doctore, qui magis poſſunt alios lædere, labéque hæreticali inficere, quàm laici, qui prauitatem hanc propter eorum ignorantiam ita de facili non poſſunt aliis damnum inferre. Ita ille. quod etiam confirmatur, nam dato, quòd infamia ad Clericum torquendum ſit neceſſaria, hæc ſanè ſufficiens oritur ex ſemiplena probatione aliiſque indiciis, quæ eum ſuſpectum, & infamatum reddunt. ergo, &c.

3. Verùm licèt hæc opinio vera ſit, aduertant tamen Dom. Inquiſitores; quòd in caſu occurrenti mitius torquendi ſunt Clerici, quàm laici, & ita tenet Pegna, Maceratenſis, Miranda, Salzedus *locis citatis*, quod intelligendum eſt, cæteris paribus, ſtante eadem qualitate delicti, & indiciorum, vt rectè obſeruat Michaël Zanardus *in direct. Theol. part.* 3. *cap.* 94. *fol.* 510. & ideo dixit Souſa *in aphor. Inquiſit. lib.* 2. *cap.* 39. *n.* 32. quòd Eccleſiaſtici, niſi delicti enormitas id poſtulauerit mitiùs, torquerentur, non deſunt tamen, vt obſeruat Caballus *centur.* 1. *caſ.* 85. *num.* 18. Doctores contrarium tenentes, & ita tenet nouiſſimè Ant. Queuedo *lib. de indic. part.* 1. *cap.* 12. *n.* 17. ſed tu ne diſcedas à prima opinione.

4. Nota etiam quòd ſecundum aliquos Doctores, quando datur tortura Eccleſiaſticis, non laici, ſed Clerici debent illos torquere; ſed hoc non obſeruatur in noſtro Tribunali, & ideo Didacus Cantera *in q. criminal. q.* 11. *de reo, n.* 1. *in fine*, ſic ait. Vnum ſolet ſeruari, quòd quando datur tortura Clerico, non ſolet dari per laicum, ſed per alium Clericum; ego tamen contrarium vidi practari tam in iudicio S. Inquiſitionis, quam in iudiciis aliis Eccleſiaſticis. Ita ille.

5. Et tandem nota quòd Clericus non debet admitti ad canonicam purgationem, quando eſt grauatus indiciis ad torturam, ſed debet torqueri. Ita Guazzinus *tom.* 2. *lib.* 1. *defenſ.* 30. *cap.* 10. *num.* 6. & alij; eſt tamen verum, quòd indicia ad torquendum Clericum non debent eſſe indicia ordinaria, quæ ſufficiunt contra laicum, ſed requiruntur grauiora, & vrgentiora, propter

illam præſumptionem bonitatis, quam habent Religioſi & Clerici; & ita obſeruat Guazzinus *loco citato num.3.* Farinacius *quæſt.41.num.9.* & alij penes ipſos: quibus ego addo Mirandam *in ordine iudic. tom.2. q.26. art.13. concl.2.*

RESOL. XXXVII.

Quid facere debeant Inquiſitores cum reis, ſi timent veritatem in tortura non fateri ex incantationibus, & maleficiis? Ex p.4. tract.6. Reſ.etiam 37.

§.1. FRanc.Pegna *in directi.Inquiſit. part.3. comm.39. lit.F.* ſic aſſerit: Aduerſus has fraudes, & incantamenta, quæ remedia opem ferant, nondum ſum expertus, iuuabit fortaſſe cunctas veſtes detrahere cùm quæſtionibus admonentur huiuſmodi homines, quibus ſæpe figuras ſcriptas occultant. Sic ille. Verùm in tali caſu non ſolum veſtes detrahendas, ſed etiam omnes pilos abradendos eſſe, rectè docuit Petrus Binsfeldius *in comment. malef. & math. leg.7. quæſt.5. concluſ.55.* vbi ſic ait. Quando ſuſpicio oritur maleficam penes ſe habere aliquid maleficij ad inducendam taciturnitatem; ſolent curare iudices, vt propriis veſtibus exuatur, ne aliquod maleficium inſutum habeat, eamdem ob cauſam pilos vndique iubent abradi. Ita ille. Sed quàm circumſpecti in tali caſu eſſe debeant DD. Inquiſitores, patebit ex quodam facto memorabili adducto à Iodoco Damhaudero *in ſua practic. crimin. cap.37. num.11.* ſic aſſerente. Ipſe vidi cùm in ciuitate Burgenſi eſſem à conſiliis in muliercula admodum anu, quæ tum habitu, tum victu, tum inceſſu, tum moribus, & fucata ſanctimoniæ ſpecie ab omnibus venerabatur, veluti vera Chriſti Apoſtola, quòd multarum matronarum filias ac filios quaſi miraculosè curaret. gibbos liberaret, crura, tibiáſque confractas illico reſtitueret, idque non arte, aut externo medicamine aliquo adhibito, verùm, vt olim Apoſtoli pietatis aliquo exercitamento, nempe vt vno, duobus vel tribus diebus ieiunarent in pane & aqua: vel vt ter legerent orationem Dominicam, aut inuiſerent aliquas Eccleſias, vel vt Sacrum vnum aut alterum religiosè audirent, aut aliquas preculas perſoluerent ægri. His rebus iniunctis rite expletis, illico, aut certè intra pauculos dies a morbis liberabantur, & firmæ valetudini reſtituebantur, cùm iſtius mulierculæ ea facta in vulgus latiùs ſpargerentur, à Senatoribus intempeſta nocte iuſſa fuit ex lecto comprehendi, & carcere mancipari. Poſtridie cùm ab iiſdem Senatoribus perquireretur quomodo, quibus mediis, quo fœdere, quáque fiducia freta ſuas curas perageret, interpidè ſemper reſpondit, ſe piè cuncta exercuiſſe, & bonis piiſque rationibus, atque ideo ſe ſe non debuiſſe tam ignominiosè comprehendi. His non obſtantibus ex certis indiciis per Senatum adiudicabatur torturæ, ad quam cum veniſſet, & verbis perſuaſoriis examinaretur, conſtanti vultu & animo ſemper perdurauit in ea ſententia, ſe nihil eorum quæ fecerat, dæmonis ope peregiſſe, ſed omnia pio, & licito modo. Interim ob conſtantem negationem torturæ tradita eſt, illa autem non lamentationes, aut clamores edidit, ſed horum loco ſubridere cœpit, & quamuis ligata, digitorum tamen comploſionibus iudicibus ipſis inſultabat, & poſita ſuper ſcamno aut riſit, aut dormiuit, hinc factum vt è ſcamno & tortura relaxaretur, & iterum in carcerem reciperetur, poſtea noua indicia habita torturæ iterum tertiò adiudicatur. Verùm priuſquam ſcamno imponeretur, totius corporis pilos, & crines abradi curauimus, poſtea ſcamno imponitur, acerrimè torquetur, nihil tamen fateri voluit. Tandem quibuſdam adſtantibus ſuccurrit, eam non eſſe tonſam in pudendis, tam retro, & ante & ſub axillis, vbi per ſtrontrices illa quoque crines abraſi fuerunt, & inter radendum repeita fuit pergamena in pudendis retro & antè inſerta, cui inſcripta fuerunt aliquot peregrina vocabula dæmonum crucibus aliquot inter ſe diſtincta; hæc pergamena ſenatoribus exhibita occaſionem præbuit, vt rurſus ſcamno traderetur torquenda, vbi facta plenè paſſibilis, omnia nudè fatebatur quæcumque prioribus informationibus fuerunt propoſita; cùm autem rogaretur cur priùs fateri noluit, niſi à me inquit, omnes crines, atque etiam hanc ſchedulam abſtuliſſetis, nunquam à me perquirere quicquam potuiſſetis, vt quæ per illa facta eram impaſſibilis, quod haud dubium veriſſimum erat. Hæc omnia Damhauderus *vbi ſuprà*, & factum ſimile accediſſe in vrbe Neapolitana teſtatur Ambroſinus *de proceſſ. informatiuo lib.4. cap.7. num.53.* vbi vult in tali caſu, os, foramina narium, & aurium, anum, vel vuluam, & ſi qua plaga, vel cauterium, aut inciſio in corpore adſit, diligenter inquirenda eſſe, & plura alia, quæ in tali caſu facienda eſſe adducit etiam Cartharius *de interrogatione reorum, lib.4. cap.5. n.220. & ſequent.* cum Marſilio *in practic. crimin. §. nunc videndum, num.52.* Ex quibus, vt dixi, apparet in ſimilibus caſibus ſummam diligentiam adhibendam eſſe à DD. Inquiſitoribus, qui etiam quando caſus occurrerit, poſſunt hæc etiam remedia Eccleſiaſtica adhibere, quæ ponit Delrius *in diſquiſ. magic. append.2. lib.5. quæſt.25.* vbi ſic ait: Præmittenda eſt exorcizatio Syluestri *in lib. de ſtrigimag. admir.* non quod poſſeſſas à dæmone ſagas ſentiat, ſed quia præſertim eius obſirmatæ ſunt, vtile quoque ſi torquendi collo appendantur ſacræ reliquiæ, vel agni cerei effigies conſecrata, item ſi aqua benedicta in os effundatur, & ea corpus aſpergatur, & cùm vtuntur tormento in ſomnis, cerei benedicti inſtillatio inopinata. Ita ille; qui etiam *quæſt.29.* docet loquens de ſagis, poſſe in tali caſu iudicem deſiſtere à tortura, & poſt alios dies repetere, quia dæmon non ſemper ſtrigibus aſſiſtit, ſed aliquando deſerit, vel ſponte ſua, vel Dei iuſſu. Et tandem poſt hæc ſcripta inueni Antonium Queuedo de hac materia diſſerentem *in lib. de indic. & tortura part.2. cap.6. per totum*, adi illum, & non pigebit; ſicuti etiam Malleum maleficarum *tom.1. part.3. quæſt.55. per totam*; & iterum M. Antonium Delrium *vbi ſuprà lib.5. ſect.9. §. quoad tertium dubium, fol. mihi 739. & ſequent.* vbi ponit vndecim remedia.

RESOL. XXXVIII.

An Inquiſitores, ſi torquerent reum ex opinione probabili, relicta probabiliori, debeant puniri à ſuis viſitatoribus? Ex p.4. tract.6. Reſ. etiam 38.

§.5. HIc caſus poteſt faciliter accidere, & ad illum negatiuè reſpondet Marc. Antonius Delrius, in terminis terminantibus, vt dici ſolet, *in diſquiſition. magicus append.2. lib.5. quæſt.5.* vbi in caſu de non danda tortura ex ſolo dicto ſocij ſine aliquo alio adminiculo ſic aſſerit. Hæc ſententia communis, cum ſit Iuri, & rationi magis conſentanea, meo iudicio, indici ſequenda eſt in vtroque foro. Si quis tamen illam contrariam Cyni, & aliorum Doctorum ſequutus eſſet, putarem eum ſyndicatui non ſubiacere, facit enim tot Doctorum, quos ſecutus eſt, vt dici nequeat ex capite ſuo, vel temere feciſſe, aut proceſſiſſe, qui granium Doctorum, & quorumdam iudicum praxim, doctrinámque amplexus fuit, licèt minus probabilem, vel

Sup. hoc in tom. 8. tr.1. Ref. 10. §. vlt. propè fin. à verſ. Et aduertant. & curſim in alio §. eius annot. & ſi placet, ne prætermittas legere eius doctrinam à princ. & aliarũ eius ann. quamuis non dicant plenè ſup. hoc.

vel tutam. Ita Delrius, & hanc opinionem docet etiam Ioannes Sancius *in ſelectis diſput.44. num.72. in fine,* vbi ſic ait: Animaduertant quoque Iuriſperiti, non ob id ſubiici ſyndicatui, quòd iuxta opinionem probabilem ſententiam ferant, relicta probabiliori, & communiori. Nam prudenter agit, qui iuxta opinionem probabilem operatur; ſyndicare autem iudicem eo quòd iuxta probabilem opinionem ſententiam tulerit, eſſet eum punire abſque culpa, quod hercle iniquum eſt, & oppoſitum rectæ rationi; quapropter Doctores oppoſitum ſentientes reiiciendi ſunt, velut punctum veritatis minimè attingentes, certè namque in principiis moralibus minus fidendum eſt de Iuriſperitis, quàm de Theologis. Hæc Sancius.

TRACTATVS DVODECIMVS DE POENIS DELICTORVM PERTINENTIVM AD TRIBVNAL SACRÆ INQVISITIONIS.

RESOLVTIO PRIMA.

Quædam præambula ad ea, quæ inferius tractanda ſunt?

Et in primis quæritur, an DD. Inquiſitores poſſint condemnare ad pœnam triremium, fuſtigationis, &c. reos, abiurantes tantum de leui?

Et an quando ex aliquo delicto oritur vehemens ſuſpicio, debeant Inquiſitores ſemper imponere abiurationem de vehementi?

Et quænam ſint pœnæ hæreticis à iure impoſitæ? Ex p.4. tract.7. Reſol. etiam 1.

§.1. ACTVRVS de pœnis criminum ad ſacrum Tribunal ſpectantium, aliqua præmittenda eſſe duxi; igitur

Quæro primò, an DD. Inquiſitores poſſint condemnare ad pœnam triremium, fuſtigationis, &c. reos abiurantes tantùm de leui? Reſpondet negatiuè Michaël Zanardus ex Illuſtri Dominicanorum familia, qui fuit Conſultor S. Officij in multis Inquiſitionibus Italiæ; ſic enim aſſerit *in direct. Theolog. part.3. cap.134. fol. mihi* 737. Qui de leui abiurant, grauibus pœnis non affliguntur; ſed pœnis pecuniariis, vel carceris per aliquot menſes, vel alterius publicæ pœnitentiæ non multum grauis; ſed qui de vehementi abiurant, fuſtigari poſſunt, trium ictuum funis pœna puniri, per annos ad carcerem & ad triremes, iuxta qualitatem perſonæ ac delicti, damnari. Ita ille, & hanc ſententiam etiam docet Genuenſis *in praxi Archiepiſc. cap.68. num.*8. aſſerit. Leuiter ſuſpectis imponi poteſt pœnitentia ſalutaris, & vehementer ſuſpectis pœna triremium. Verùm praxis noſtræ Inquiſitionis Hiſpan. eſt in contrarium, & ſic inferiùs dicemus quòd ducentes duas vxores abiurant de leui, & tamen fuſtigantur, & damnantur ad triremes; & ſolicitantes in confeſſione abiurant de leui, & tamen aliquando damnantur ad triremes; ſic etiam blaſphemi, &c. Vnde Caſtrus Palaus *in ſum. tom.1. tract.4. diſp.7. punct.1. num.9.* ſic aſſerit. Infertur pro crimine inducente leuem ſuſpicionem, condemnari reum poſſe ad aliquam pœnitentiam, vel pecuniariam, vel reclusionis pro aliquo tempore, vel fuſtigationis, vel triremis arbitrio Inquiſitorum, penſata qualitate perſonæ, & grauitate delicti & malitiæ. Ita ille; quibus etiam pœnis, ſed acriùs in noſtro Tribunali Hiſpanico puniuntur etiam vehementer ſuſpecti de hæreſi, vt tradit ipſemet Palaus *diſp.6. punct.2. num.1.* & Rojas *de hæret. part.2. n.301.*

2. Quæritur ſecundò, an quando ex aliquo delicto oritur vehemens ſuſpicio, debeant Inquiſitores ſemper imponere abiurationem de vehementi? Videtur affirmatiuè reſpondendum, ex doctrina quam adducit Ricciullus *tract. de iure perſonar. &c. lib.5. cap.11. num.30.* Torreblanca *de Magia lib.3. cap.20. num.1.* Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver. ſuſpicio, §. ſuſpectus.* Similiter & alij communiter, adducentes regulam generalem, videlicet quòd quando quis committit delictum, quod inducit vehementem ſuſpicionem, debet de vehementi abiurare: ſi autem inducit leuem ſuſpicionem, de leui emittat abiurationem. Sed in caſibus particularibus, & in praxi contingentibus, circa hoc DD. Inquiſitores eorumque Conſultores aduertant id quod prudenter, & ſolidè obſeruat Pegna *in director. Inquiſ. part.2. comment.85. in fine,* vbi ſic ait: Vnum præ cæteris habeant Inquiſitores ante oculos, ne facilè credant hunc, vel illum eſſe vehementer ſuſpectum, quia in hoc, vel illo authore reperiant ex tali, vel tali cauſa oriri vehementem ſuſpicionem, nam plurimum ſemper ſunt & perſonarum & cauſarum circumſtantiæ conſiderandæ, ex quibus interdum vehemens ſuſpicio, interdum leuis, interdum verò nulla oritur. Sic ille. Vnde Michaël Zanardus *in direct. Theolog. part.2. pr.1. cap.1. §.25.* docet, quòd ex conſideratione perſonarum, & circumſtantiarum, quandoque vehementes ſuſpiciones conuertuntur in leues, ſicutè contra ſuſpiciones leues conuertuntur in vehementes.

3. Obſerua etiam hîc obiter id quod docet Souſa *in aphoriſm. Inquiſ. lib.2. cap.40. num.15.* proceſſum minorum in cauſa fidei, quando de hæreſi formali non conſtat, non terminari regulariter per maiorem abiurationem, quàm de leui, cùm prælmatura ætas in dicta cauſa fidei delicto plurimum detrahat. Ita ille, qui citat Pegnam, quod eſt valde notandum.

4. Quæro tertiò, quænam ſint pœnæ hæreticis à

iure impoſitæ? Reſpondeo pœnæ contra hæreticos à iure ſtatutæ hæ ſunt. Prima eſt ſententia excommunicationis maioris, quæ ſpiritualis eſt, quæ decernitur *in cap. ad abolendam, & cap. excommunicamus 1. & 2. tit. de hæret. in decretal. & in 6.* & tandem arctiori vinculo *in Bull. Cœn.*

5. Secunda pœna partim ſpiritualis, & partim temporalis, eſt priuatio omnis Eccleſiaſticæ dignitatis, officij, & beneficij, & inhabilitas ad ipſa, & habetur *in cap. didicimus, cap. pudenda 24. quæſt. 1. c. prater, 32. diſt. cap. quo iure, diſt. 6. cap. ad abolendam, cap. excommunicamus 1. de hæret. cap. vt commiſſi, eodem tit. in 6.*

6. Tertia pœna temporalis eſt, videlicet publicatio bonorum omnium quibus priuantur hæretici à die commiſſi criminis, & habetur *in l. Manichæos, l. Arriani, C. de hæret. in Authen. Gazaros, & Authen. idem eſt, C. eodem tit. in cap. Iudæi, 1. q. 4. cap. vergentis, de hæret. cap. cùm ſecundum leges, eodem tit. in 6.* Huic pœnæ annectitur alia ſimilis, quæ eſt priuatio omnis dominij temporalis, iuriſdictionis & omnis debiti quod ex fidelitate quocunque titulo illis debebatur, *in cap. vlt. de hæret.* Pœna priuationis bonorum extenditur etiam ad filios hæreticorum, ſic enim bona ab eis auferuntur, vt filij & hæredes maneant perpetuò ſpoliati, quod antiquo iure non fiebat, ſed bona parentum hæreticorum filiis Catholicis tradebantur, vt patet ex *l. Manichæos, l. cognouimus, C. de hæret. Authent. idem eſt, eodem Cod. cap. Iudæi 1. q. 4.* Sed iure nouo fiſco applicantur, vt patet ex *Auth. Gazaros, & l. vlt. C. de bonis proſcriptorum, & cap. vergentis, de hæret. & cap. ſecundùm leges, eod. tit. in 6.*

7. Quarta pœna etiam temporalis eſt. Quinta, perpetua infamia, *in Authen. Gazaros, C. de hæret. cap. infamis, 6. q. 1. cap. alieni, 2. q. 7. c. infamibus, de reg. iuris. cap. excommunicamus 1. de hæret. & c. 2. §. hæretici, eodem tit. in 6.* huic pœnæ annexa eſt inhabilitas ad omnem honorum dignitatem, officium & actionem ciuilem, vt hæreticus, nec iudex, nec teſtis, nec actor, nec tabellio, neque aliud ſimile eſſe poſſit, quoniam hæc omnia infamibus prohibita ſunt, vt habetur *in cap. infamibus, de reg. iuris, in 6. & in l. 2. C. de dignitatibus,* & nominatim etiam hæc hæreticis interdicuntur *in l. quoniam, Cod. de hæret. l. ſi pupilli, §. videamus, de negot. geſt. cap. excommunicamus, 1. de hæret. cap. quicumque, cap. cùm ſecundùm leges, eodem tit. in 6.* quæ quidem pœna infamiæ extenditur ad filios & nepotes vſque ad ſecundam generationem, ex *l. quiſquis, C. ad leg. Iuliam maieſtatis,* & ex *cap. Quicumque, & cap. ſtatutum, de hæret. in 6.* quo pacto verò & quouſque hæc pæna eos comprehendat, explicat Simanca *tit. 29.* & Couarr. *var. lib. 2. cap. 8.*

8. Et vltima tandem pœna eſt ſupplicium mortis, qua tandem plectuntur impœnitentes & incorrigibiles, quæ conſtituta eſt legibus ciu. *in l. Manichæos, l. Arriani, l. quicumque, Cod. de hæret.* & iure Cann. *in cap. ad abolendam, cap. ſicut ait, cap. excommunicamus 1. de hæret. & in cap. ſuper eo, & cap. vt commiſſi, eodem tit. in 6.*

9. His igitur ſuppoſitis deueniendum eſt ad abiurationes & pœnas extraordinarias cuilibet particulari delicto in hoc ſacro Tribunali imponendas, quas ego, ſcit Deus cum quanta diligentia, collegi ex probatiſſimis authoribus ad ſubleuandum laborem DD. Inquiſitorum, quibus hæc omnia & à me ſcripta & ſcribenda humiliter & ex corde ſubmitto.

RESOL. II.

De Iudæis, Mauris, & aliis infidelibus aliqua crimina perpetrantibus, & quibus pœnis ſupradictis plectendi ſunt.

Et an vltra pœnas ſit in aliquibus caſibus illis aliqua abiuratio indicenda?

Et an Iudæi tranſeuntes ad Saracenos, ſeu ad alios infideles poſſint puniri ab Inquiſitoribus? Ex p. 4. tract. 7. Reſ. etiam 2.

§. 1. NOnnulli ſunt caſus, in quibus Inquiſitores poſſunt procedere contra Iudæos & infideles non baptizatos, contenti in Bulla Greg. XIII. edita *ann.* 1581. in qua Summ. Pontifex decernit *in §. 2.* vt puniantur ab Inquiſitoribus Iudæi & infideles negantes quæ habent communia circa fidem cum Chriſtianis, vt Deum vnum, æternum, omnipotentem, creatorem omnium eſſe, aut id alicui etiam priuatim inſinuantes; vel §. 3. dæmones inuocantes, conſulentes, eis immolantes, vel thus & fumigationem offerentes, aut §. 4. verbo, facto, exemplo alióve modo nefaria huiuſmodi docentes Chriſtianos, vel ad ea perducere tentantes; vel §. 5. Chriſtum purum hominem, aut peccatorem Deíve matrem non Virginem, ſimiléſve blaſphemias hæreticales proferentes; vel §. 6. auxilio, conſilio, opere, fauore Chriſtianum à fide ad impias ſectas, ſuperſtitiones, aut hæreſim ſolicitantes; vel §. 7. aliquem à fidei, vel Baptiſmi poſt eius declaratam nutu, verbo, facto, aut alio quocumque modo voluntatem retrahentes, dehortantes, impedientes quouis modo: aut §. 8. Hæreticos Apoſtatáſve ſcienter receptantes, alentes, commeatu iuuantes, aſſociantes, deducentes, vel deducendos & aſſociandos curantes, defendentes, & quomodolibet auxilium, conſilium, fauorem deferentes, vel facientes ne ab eis perpetrata inueſtigari queant; vel §. 9. prohibitos libros deferentes, retinentes, aut diuulgantes, vel ad eam rem operam ſuam conferentes; vel §. 10. deriſioni habentes Chriſtianos, ſacram hoſtiam, Crucem, Chriſtum Dominum conſpuentes, vel facientes quid ſimile, ouem, agnum, aut aliud quid Cruci affigentes, aut appendentes; vel §. 11. Chriſtianas nutrices tenentes, vel cogentes quando communicant vno, aut pluribus diebus effundere lac in cloacas, aut latrinas. In omnibus his caſibus, vt diximus, Pontifex præbet authoritatem Inquiſitoribus procedendi aduersùs Iudæos, & alios quoſcumque infideles, vt obſeruat etiam Ricciullus *tract. de iure perſon. &c. lib. 1. cap. 52. num. 7.* Souſa *in Aphor. Inquiſit. lib. 1. cap. 37. à num. 18. vſque ad 27.* Scortiam *in Bull. Pontif. theor.* 347. & alij penes ipſos. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Azorium *tom. 1, lib. 8. c. 22. q. 12.* Campegium *in addit. ad Zanchinum cap. 36. lit. B.* Simanc. *tit. 35. per tot.* Canteram *in qq. crim. cap. 1. de hæret. n. 72.*

2. Sed deueniendo ad noſtrum inſtitutum, quibus pœnis plectendi ſint ſupradicti Iudæi, & infideles talia delicta perpetrantes, tradit Pegna *in direct. Inquiſ. p. 2. comment. 69.* vbi quatuor pœnas numerat, priuationem communionis cum Chriſtianis, pecuníariam, carcerem & verbera, neque ab his putat recedendum. Addit verò quòd ſi atrox ſit ſcelus à Iudæo, vel alio infideli contra fidem patratum, acrior pœna eis imponi poterit, ac etiam relinqui poterunt Curiæ ſæculari. nam quoties pœna relinquitur arbitrio iudicantis, ſi crimen ſit ingens, iudex arbitrium poteſt extendere vſque ad mortem. Ita Pegna, & poſt illum Caſtrus Palaus *in ſum. tom. 1. tract. 4. diſp. 8. punct. 16. §. 6. num. 1.* & Farinacius *de hæreſi, quæſt. 178. num. 146.* & ante

illos

illos Calderinus *tract.de hæret. cap.36. num.4.* Repertor. Inquiſ. *ver. Iudæus*, §. *Sed circa prædicta.* Zanchinus *de hæret.c.36.num.4.* & *ibi* Campegius.

3. Sed audiamus Souſam *in aphoriſm. Inquiſit.lib.1. cap.37.num.29.* ſic aſſerentem, Pœna quæ prædictis infidelibus imponi debet, eſt arbitraria, maior, vel minor, pro qualitate delicti videlicet pœna priuationis, communicationis cum Chriſtianis, pecuniaria, carceris verberum remigandi etiam in perpetuum; tradi præterea poſſunt Curiæ ſæculari, vltimo ſupplicio puniendi, ex conſtit. Greg. XIII. Hæc Souſa. Vnde ego olim *anno 1633. die 29. Auguſti* conſului quemdam Maurum ad triremes per triennium damnandum eſſe, ex quo pertinaciter in Tribunali S. Officij falſum depoſuit ad excuſandum alium Maurum iam Chriſtianum factum, qui à dicto Mauro adiutus fugam arripuerat in Africam animo apoſtatandi, licèt ex pietate DD. Inquiſitorum non ad triremes, ſed ad verbera fuerit condemnatus. Quòd autem Inquiſitores poſſint ſpecialiter contra Turcas procedere, quando adiuuant: vel conſulunt Chriſtianos ad apoſtandum, docet Eymericus *in director. Inquiſ. part.2. quæſt.45. n.3.* & Zechius *in ſumma tom.1. c.11. de hæret. num.13.* & apertè patet ex Bulla Gregorij XI. quam per extenſum ponit Eymericus *loco citato*, & commentariis illuſtrat Scortia *in Bull. Pontif. epitom.27. theor.73.74 75.*

4. Igitur cùm Iudæi delinquunt in iis, quæ ſunt noſtræ & ſuæ fidei communia, certum eſt Inquiſitores poſſe illos punire. Difficultas eſt, an vltra pœnas, de quibus *ſuprà* dictum eſt, ſit in hoc caſu illis aliqua abiuratio indicenda? Affirmatiuè reſpondeo cum Pegna *in director. part.2. comment.* in hac forma.

5. Ego N. ſacro ſancta Dei lege poſita coram me, & meis manibus tacta, iure me credere corde & ore profiteor, illam veritatem ac fidem, quam lex Dei ſacro ſancta docet, ac in primis Deum eſſe inuocandum, ſolúmque adorandum, & per conſequens deteſtor eum errorem qui dicit, dæmones eſſe aduocandos, eíſque diuinos honores tribuendos, aut ſimilia, iuxta qualitatem errorum quos aduersùs fidem admiſit, non enim in tali caſu iurat ſuper Euangelia, quibus non credit, nec abiurat hæreſim quæ in ipſum non cadit.

6. Et ita in facti contingentia accidit Barcinone *anno 1371.* vbi Epiſcopus & Inquiſitor in die Circumciſionis Dominicæ fecerunt publice abiurare, & ſententialiter perpetuo carceri mancipartunt quemdam Iudæum conuictum & confeſſum, quòd dæmones inuocauerat & ſacrificauerat: vt obſeruat Vmbertus Locatus *in praxi inquiſ. ver. Inuocare, §. vlt.* & ante illum Eymericus *in director. Inquiſ. part.2. quæſt.46. num.16.* qui tunc erat in Aragonia Inquiſitor, & dictum Iudæum, prout *ſuprà*, ipſemet condemnauit.

7. Sed ex dictis oritur pulchra quæſtio, an Iudæi tranſeuntes ad Saracenos, ſeu ad alios infideles, poſſint puniri ab Inquiſitoribus? Negatiuè reſpondet Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.1. c.37. num.27.* Farinacius *de hæreſi q.178. num.132.* Decianus *lib.5. c.10. num.34.* & alij Sed ego contrariam ſententiam tenendam eſſe exiſtiſtimo, quam tuetur doctus Inquiſitor Camillus Campegius *in addit. ad Zanchin. de hæret. c.36. lit.B. in fine.* vbi ſic aſſerit: Tandem circa hanc tractationem de Iudæorum delictis per Eccleſiam puniendis, vide adducta per Romanom *in ſingul. 687.* vbi quærit, an Iudæus conuertens ſe ad ritum Saracenorum, veniat aliqua pœna puniendus? & probat quòd non ſit puniendus. Tu verò tene doctrinam directorij *part.2. q.46.* quæ ſecurior eſſe videtur. Conſtat autem quòd quam plurima in lege Saracenorum continentur quæ veritati Scripturæ aduerſantur, quæ & Iudæis & nobis communia exiſtunt. Ideo ex hoc potiſſimum puniri poſſunt, quia non licet ab eis diſcedere; ſicut enim puniri debent Iudæi colentes idola, vel ſacrificia illis offerentes, aut dæmones inuocantes, ita credo eos puniendos eſſe, ſi ad aliam ſectam tranſeant, in cuius ritu continentur contraria his, quæ ipſi Iudæi nobiſcum tenent, vt iam dictum eſt. Ita Campegius: vnde contrariam ſententiam non poſſe ſuſtineri poſt conſtitutionem citatam Gregor. XIII. manifeſtum eſt. Nam in §. 2. tribuitur Inquiſitoribus poteſtas contra Iudæos negantes, quæ habent communia circa fidem cum Chriſtianis. Sed Iudæi tranſeuntes ad ſectam Saracenorum, neceſſe eſt vt negent multa, quæ habent communia circa fidem cum Chriſtianis, ergo, &c. Ex quo valde miror Souſam alioqnin virum doctiſſimum, & de noſtro ſacro Tribunali, bene merentem, negatiuam ſententiam docuiſſe. De Farinacio vero non miror, quia non ita diligenter omnia dubia diſcutit. Decianus eſt venia dignus, quia ante conſtitutionem Gregor. ſcripſit.

8. Nota etiam Souſam pro ſua ſententia citare Pegnam *in director. part.2. comment.69.* ſed *ibi* Pegna refert tantùm Oldradum, & aſſerit eius dicta ob breuitatem non velle expendere, in quibus verbis minimè demonſtrat talem ſententiam ipſum tenere.

RESOL. III

De Apoſtatis, & aliis qui vulgo dicuntur Renegati, *an contra ſupradictos poſſint Inquiſitores procedere?*

Et de pœnis, & abiurationibus, quas illis in aliquibus caſibus imponere debent, agitur.

Et an Inquiſitores ſine Epiſcopo poſſint reconciliare eos, qui vulgo dicuntur Renegati *ſi ſponte ad eos venerint & pœnitentiam poſtulent?*

Et an iudex laicus poſſit cognoſcere de Apoſtaſia, quando agitur de quæſtione facti, quod idem dicendum eſt de hæreſi? Ex part.4. tract.7. Reſ. etiam 3.

§.1. POſſe contra ſupradictos procedere Inquiſitores, tradit Fillincius *tom.2. tract.12. c.5. n.145.* vbi ſic ait. Inquiſitores habent ius inquirendi in eos, qui è Chriſtianis tranſeunt ad Saracenos, ex *c. contra Chriſtianos, de hæret. in 6.* eſt enim eadem ratio, quæ de trãſeuntibus ad Iudæos. Ita ille, & ante illum noſter Rojas *de hæret. part.1. n.124.* vbi ita ait. Quamuis *in c. contra Chriſtianos de hæret. in 6.* ſolummodo dicatur de tranſeunte ad ritus Iudæorum; idem dicendum eſt de tranſeunte ad ritus Saracenorum, quia ex identitate rationis etiam in pœnalibus fauore fidei fit extenſio. & ita etiam docent Sanctarellus *de hæreſi c.2. dub. vnic. n.1.* ait enim, Apoſtatæ à fide dicuntur ij, qui à tota fide Chriſtiana recedentes ad alias Religiones, ſeu ſectas ſe transferunt, vt ad ſectas Turcarum, Paganorum, vel Iudæorum; vide etiam Riccium *in praxi tom.1. reſ.423. ver. Renegati*, Zecbium *in ſum. tom.1. tit. de hæret. c.11. n.13.* Peytinum *in priuil. Minim. tom.2. conſtit.9. Pauli V. §.2. n.15.* Carrerium *de hæret. n.87.* Vallenſ. *in partit. ad Decretal. lib.5. tit.9. num.2.*

2. Ad pœnas igitur deueniendo quoad abiurationem ſic aſſerit Genuenſis *in praxi Archiep. c.68. n.12.* qui abnegarunt fidem Catholicam apud infideles, ſi ſponte reuerſi petunt reconciliationem Eccleſiæ; tanquam Apoſtatæ formales abiurant, ſi fateantur ſe verè abnegaſſe fidem; ſi verò aſſerunt non habuiſſe intentionem abnegandi fidem, ſi pueri ſunt, ſolent abiurare de leui, ſi maiores, de vehementi, & hoc procedit, vt dictum eſt, ſi ſpontè veniant ad Tribunal S. Inquiſit. Ita Genuenſ. & poſt illum Aloyſius Bariola *in aphor. lit. P, ver. pueri. §. 2.* Sed magis amplè loquitur Pegna *in direct. Inquiſ. part.2. com.59.* vbi ſic ait. In his recipiendis & reconciliandis vſu ſacri & ſupremi Tribunalis hæc praxis recepta ſũmo iudicio eſſe videtur, ſi committentes

Digitized by Google

committentes talia facta ſpontè compareant, & dicant ſe non credidiſſe ita faciendum eſſe, ſed fidem in corde retinuiſſe, tunc abiurant vt vehementer ſuſpecti, & aliæ pœnitentiæ ſalutares ipſis imponuntur; quòd ſi dicant & feciſſe & ita faciendum credidiſſe, abiurant tunc vt formales hæretici, vel Apoſtatæ, & grauiùs puniuntur, maximè ſi ſpontè, aut nullo inducto metu, aut leui metu incuſſo hæreticalia, vel apoſtatica facta commiſerunt, quòd ſi non compareant ſpontè, & confitentur facta hæreticalia, vel apoſtatica, prauam autem intentionem negant, tunc ſuper intentione torquentur, vt intelligatur an reuera ita crediderint, necne, & ſi poſt torturam legitimè adhibitam in negatiua perſiſtunt, dicentes ſe non habuiſſe prauam intentionem, tunc ſimiliter abiurant vt vehementer ſuſpecti, & veriſimile eſt eos non habuiſſe prauam intentionem qui per grauem metum talia commiſerunt. Si verò intentionem prauam confitentur, tunc tanquam formales hæretici, vel Apoſtatæ abiurare compelluntur, & graues item pœnitentiæ imponuntur. Cæterùm vt grauiùs, vel mitiùs puniantur, conſideranda eſt qualitas metus illati, & perſonæ delinquentis, an iuuenis, vel vir, an doctus, vel imperitus, an laicus, vel Clericus & Religioſus & ſimiles circumſtantiæ, quæ delicta ſolent minuere & augere. Sanè illi qui cum non ſpontè venerint confeſſi fuerint prauam intentionem & mentis errorem, ſi reuerti voluerint poſtquam hæreſim, vel apoſtaſiam abiurauerint, de iure ad perpetuum carcerem ſunt damnandi, *cap. excommunicamus il* 2. §. *ſi qui autem, de haret. in* 6. Ita Pegna *loc. cit.* & poſt illum Ioſeph Seſſe *in deciſ. Aragon. tom.*4. *deciſ.* 444. *num.* 9. Extra verò abiurationem puniuntur ſupradicti aliis pœnis arbitrariis DD. Inquiſitoribus, videlicet pecuniæ, triremum, fuſtigationum, &c. vt optimè obſeruat Caſtrus Palaus *in ſum. tom.* 1. *tract.*4. *diſp.*7. *punct.* 1. *numero* 10. quæ omnia, ait ipſe, obſeruata vidi in publicis actibus fidei, in quibus vehementer ſuſpecti ob aliquos ritus Iudaicos publicè errores abiurarunt, & pœna pecuniaria S. Officij ſumptibus applicanda condemnati ſunt, alij verò ad exilium. Neque illis fuit impoſitus ſaccus pœnitentialis crucibus integrè ſignatis, ſed ſolùm dimidiatis, qui tamen ſaccus facta abiuratione illis ſublatus fuit. Ita Caſtrus, quod vltimum eſt valdè notandum.

3. Non deſinam tamen hîc adnotare ea, quæ docet Rojas *de haret. part.* 1. *num.*108. vbi ita ait: Si captus à Sarracenis (vt quotidie vidimus) metu mortis, vel tormentorum fidem Chriſtianam compellitur abnegare, & ad eorum ritus tranſire, ſed corde & animo fidem Catholicam tenet, is neque eſt hæreticus, neque reconciliandus, ſed in loco religioſo per aliquod tempus reponendus, & in fide orthodoxa inſtruendus; præſertim ſi illo tempore minor ætate erat, quando captus à Sarracenis fuit. Nam maiores, vt mihi relatum fuit ab ipſis Sarracenis, ad id non compelluntur. Hæc Rojas.

4. Sed quia, vt ex dictis appatet, poteſt ſæpiùs contingere ſupradictos reos adducere ſe apoſtataſſe propter metum, vltra ſuperiùs dicta afferam hic ea, quæ optimè aduertit Ricciullus *in tract. de iure perſon. &c. lib.*6. *cap.*5. *num.*7. *& ſeq.* ſic enim ait: Quoniam animus intus latet, & Eccleſia non iudicat de occultis, meritò in foro exteriori aſſerens ſe Chriſtum negaſſe per vim, ſiue metum, redditur ſuſpectus de vehementi, vel leui, perpenſis coniecturis perſonarum & negotiorum. Erit quidem de vehementi ſuſpecto, ſi vi, vel metu ceſſante, nihilominus in negatione fidei perſeuerauit, quia diuturna continuatio demonſtrat actum ex corde proceſſiſſe. Item ſi perſona ſit grauis, veluti Prælatus, Monachus, Theologus, aut alius vir grauis & prudens, & vis, vel metus non fuerit mortis, vel tormentorum, ſed famæ, vel exilij, fuſtigationis, carceris, famis, vel alterius generis non cadentis in conſtantem virum; in his caſibus ſuſpicio eſt ita vehemens, vt meritò indici eis poſsit abiuratio, & ſimiliter ſi metus fuerit reuerentialis. De leui verò erit ſuſpectus, ſi negatio fuerit facta à perſonis non bene fidei cauſam callentibus, & qui veriſimiliter ſcire non poterant, quàm graue delictum ſit negare fidem, cuiuſmodi ſunt pueri, fœminæ, ruſtici & alij, quos minor motus auertit. Diluet autem omnem ſuſpicionem apoſtaſiæ, ſi ſtatim, vi vel metu ceſſante doluerit, & pœnitentiam egerit. Ita Ricciullus, & ante illum Pegna *in direct. Inquiſ. p.* 1. *comm.*24.

5. Neque aduersùs ſupradicta facit Eymericus *in direct. p.* 2. *q.*41. vbi docet, quòd metus mortis non excuſat ab apoſtaſia in foro exteriori; nam, vt optimè obſeruat Pegna *ibi comm.*66. *lit.* C, hæc Eymericij ſententia videtur vera de iuris, vt aiunt, rigore, nonnullis concurrentibus, videlicet vt qui fidem metu mortis abnegat, probè cauſam fidei intelligat, & peritus ſit, vt Theologus, Monachus, vel Epiſcopus ſimileſque perſonæ conſpicuæ, quibus eam prædicare quaſi ex officio incumbat. Rurſus vt eam abnegent, vbi facilè periculum euadere poterant, aut vbi maximè eam profiteri tenebantur, diutiúſque in tali apoſtaſia perdurant, nec ſtatim nacta opportunitate reuertuntur, & Eccleſiæ reconciliari depoſcunt; ſiue quando non ipſi ſe ipſos prodiderunt, ſed aliorum teſtimonio legitimè conuincuntur, nec metum probant, nec alia, quæ ad ſui excuſationem adducunt. Sic Pegna. Ex quibus apparet, quod licèt in aliquibus caſibus metus excuſet, tamen vt hoc efficiat eſt in iudicio ad probandum, & ideo ego olim conſului quemdam Græcum apoſtatam, qui delatus ab aliis ad S. Officium, negabat ex animo apoſtataſſe, ſed metu mortis cauſa, quod cùm plenè non probaret, conſului inquam, torquendum eſſe, & ſi negaret intentionem, abiurare debere de vehementi, & ad triremes damnari, vt poſtea factum fuit.

6. Et tandem ponam praxim quæ in ſacro Tribunali huius Regni practicatur regulariter cum Mauris factis Chriſtianis, qui poſtea cum aliis Mauris ad terras Turcarum fugam arripiunt, nam ſi in itinere capiuntur, cùm ex dicta fuga & aliis circumſtantiis, quæ quaſi ſemper concurrunt in dicto caſu, habent contra ſe violentam præſumptionem apoſtaſiæ; ideo torquentur ſuper intentione, & ſi poſtea negent, abiurant adhuc de vehementi, & ad triremes per triennium damnantur.

7. Nota tandem quòd ſi veri apoſtatæ abiurant de formali, confiſcantur eorum bona, & damnantur ad carcerem perpetuum, & ſubiacent iiſdem pœnis, quibus ſubduntur hæretici, de quibus *infrà*, vt docet Innoc. *in cap.* 1. *de apoſtaſ. n.*2. & *ibi* Hoſtienſis *n.*2. Ioan. Andr. *n.*4. Butrius *n.*7. Vnde Lorca *in* 2, 2. *D. Thomæ q.* 12. *art.* 1. *diſp.* 50. *n.* 3. aſſerit apoſtatam quoad pœnas & omnem proceſſum iudicialem, tractandum eſſe vt hæreticum, & idem tenet Sanctarellus *de hareſi c.*2. *dub.vn. n.*6.

Sed in fine huius reſolutionis diſcutiam breuiter duas quæſtiunculas.

8. Quæro igitur primò, an apoſtatæ à Religione ſint puniendi à DD. Inquiſitoribus? Negatiuè reſpondet Duardus *in Bull. Cœnæ, lib.*2. *can.*1. *q.*17. *n* 32. & Pegna *in direct. Inquiſ. part.*2. *comm.*4. vbi obſeruat ſacrum Tribunal Inquiſitionis Romanæ non ſolere contra hos inquirere, & ita etiam obſeruatur in Inquiſitione Hiſpanica, & ideo Aloyſius Bariola *in aphoriſm. lit. A, ver. Apoſtata.* §.3. ſic ait Apoſtatæ à Religione non puniuntur ab Inquiſitoribus ex ſola apoſtaſia,

niſi habeant aliquid adiunctum, & ita eſt praxis Sacr. Inquiſitionis de Vrbe. Sic ille. Verùm Michael Zanardus *in direct. Theol. p. 2. prec. 1. cap. 5. §. 19.* ait hos eſſe de vehementi ſuſpectos de fide in tribus caſibus. Primò, ſi à Religione tranſeant ad partes hæreticorum cum eis communicantes, eorum conciones audientes, vel aliquo modo eorum impietates authorizantes. Secundò, ſi habitum lacerent, pedibúſque conculcent, & blaſphemias contra Religiones euomant, nam ſimilia facere & effutire mali animi indicium eſt. Tertiò, ſi aliquid faciunt contra determinationes Eccleſiæ, vt ſi vxores ducant, vel celebrent, quando nominaliter excommunicati ſunt, vel ſimilia alia fecerint quæ magni contemptus ſigna ſunt. Ita Zanardus.

9. Sed in multis ex ſupradictis caſibus non vt Apoſtatas à Religione, ſed ex aliis capitibus aduerſùs illos procedunt Inquiſitores: ſicut procedunt aduerſùs ſæculares cum hæreticis communicantes, eorum conciones audientes, binas nuptias contrahentes, &c.

10. Vnde etiam non deſunt DD. aſſerentes poſſe Inquiſitores procedere contra Apoſtatas à Religione, ſi per annum in excommunicatione perſtiterint negligentes ad Religionem redire, & ita docet Antonius Sanctarellus *de hereſi cap. 41. dub. 3.* & Laurentius de Peyrinis *in priuil. Minim. tom. 2. conſtit. 2. Pauli V. §. 1. num. 13.*

11. Quæro ſecundò, an Inquiſitores ſine Epiſcopo poſſint reconciliare eos, qui vulgò dicuntur *Renegati*, ſi ſponte ad ipſos venerint, & pœnitentiam poſtulent? Affirmatiuè videtur reſpondendum ex Molina *de iuſt. tom. 5. tract. 5. diſp. 28. n. 16.* vbi ſic ait: Vidi ego in Luſitania cum Chriſtianus quidam captus à Sarracenis fuiſſet, atque vt ſeruitutem fugeret ſectam Mahometanam fuiſſet inter illos profeſſus, ad noſtram propria ſponte aufugiſſet, reconciliatum fuiſſe ſecretò in Tribunali Inquiſitionis, ibique abiuraſſe ſolis Inquiſitoribus, & aliis miniſtris eius Tribunalis, ac me, qui illum fui comitatus, præſentibus, neque Ordinarium, aut alium loco interfuiſſe, fortè in ſimili euentu, in quo nullum dubium interuenire poteſt, neceſſaria non erit præſentia Epiſcopi. Ita Molina aduerſùs quem inſurgit nouiſſimè Caſtrus Palaus *tract. 4. diſput. 8. punct. 13. num. 17.* Verùm non ſolum in caſu ſupradicto, ſed etiam abſolutè docet Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 1. cap. 3. n. 5.* eſſe vſu receptum, Inquiſitores iudicare abiurationem & purgationem, ſine Epiſcopo. Vnde ego, vbi adeſt talis conſuetudo legitimè præſcripta, illam non damnarem; & hæc opinio erit quidem multum plauſibilis DD. Inquiſitoribus.

Sup. hoc ſup. in tr. 10. Reſ. 19. §. vlt. & lege etiam aliam Reſ. eius annot.

12. Et tandem pro coronide huius reſolutionis nota, quòd licèt *in l. hi qui ſanctam, C. de apoſt.* denegatum ſit illis reconciliari, tamen ille textus fuit poſtea correctus à iure Canonico *in d. cap. contra Chriſtianos, & cap. plerique, de conſecrat. diſt. 4. & cap. quidam, de apoſt.* quicquid aſſerat Arelatanus *de haret. notab. 44.* & Matthæus de Afflictis apud Rojas *de haret. part. 1. n. 291.* & ideo Lorca *in 2. 2. D. Th. quaſt. 12. art. 2.* Canus *lib. 2. cap. 9.* Caſtrus *lib. 2. cap. 23.* & Pegna *in annot. ad Lucern. Inquiſit. ver. Apoſtata*, & Simanca *tit. 7. num. 3.* Barboſa *in l. Titia 35. ff. ſoluto matrim. num. 55. tom. 2.* Freytas *in nouis addit. de Confeſ. ſollic. q. 5. n. 90.* aſſerunt apoſtatam pœnitentem recipiendum eſſe, quod etiam tradit nouiſſimè Gabriel Pereira *part. 2. de manu Regia, cap. 74. num. 1.* qui tamen, licet alioqui vir doctus, cautè legendus eſt, nam in dicto libro multa aſſerit contra immunitatem Eccleſiaſticam, & præcipuè *in cap. cit.* docet, iudicem laicum poſse cognoſcere de apoſtaſia, quando agitur de quæſtione facti, quod antea *in par. 1. in concord. Ioannis 1. art. 1. n. 175.* dixerat etiam de hæreſi. Sed hæc omnia ſunt falſa, & contra communem ſententiam Doctorum, ita explicantium textum *in cap. vt Inquiſitionis, §. prohibemus, de haret. in 6.*

Sup. his in tom. 9. tr. 2.

Reſ. 194. & in aliis eius not. & in Reſ. 195.

RESOL. IV.

De contrahentibus binas nuptias.

Et an hoc delictum Inquiſitores cognoſcere poſſint, vel hoc crimen ſit miſti fori?

Et an ſupradicti ſint de vehementi, vel tantum leuiter ſuſpecti de fide, & quibus pœnis debeant plecti?

Et alia notabilia circa hoc, & circa conſulentes binas nuptias in textu huius Reſolutionis diſcutiuntur?

Et tandem quæritur, an qui ſine vxoris licentia in ſæculo degentis ſuſcipiunt Ordines ſacros, ſint ſupradictis mulctandi pœnis, & habenda ſit ratio, cuius nationis ſint? Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 4.

§. 1. HOc delictum Inquiſitores cognoſcere priuatiuè quoad iudices laicos, probat Sigiſmundus Scaccia *de iudic. cauſar. &c. lib. 1. cap. 12. n. 55* Vnde Antonius Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 1. cap. 35. n. 18.* ſic ait: Stando in iure communi, culpa contrahentium binas nuptias ad vtrumque iudicem, Eccleſiaſticum ſcilicet, & ſæcularem ſpectabat, nunc autem ad ſolos Inquiſitores, & extat declaratio ad Sum. Pontif. ad Inquiſitorem Luſitaniæ, Ita ille.

2. Verùm M. Anton. Genuenſis *in praxi Archiep. cap. 68. num. 13.* ſic aſſerit: Si bigamus eſt præuentus à Curia ſæculari, debet remitti ad Curiam Eccleſiaſticam (Inquiſitorem videlicet) vt rectè notat Farinacius *vbi infra*, quæ torquet ipſum ſuper intentione, & abiurare facit, deinde tenetur illum remittere ad Curiam ſæcularem, quæ ipſum punit pro bigamia; quando verò eſt præuentus à Curia Eccleſiaſtica, in totum punitur ab ipſa, & non poteſt ampliùs Curia ſæcularis ſe intromittere, vt habetur ex litteris Congregation. S. Officij, quæ conſeruantur in Curia. Hæc Genuenſis. Ex quibus apparet cautè legendum eſse Simancam *tit. 40. num. 3. & 4.* vbi putat Inquiſitores tunc poſse procedere aduerſùs tales bigamos, quando ſunt ex genere Mahometano, & quando palàm duas duxerint vxores. Sed aduerſùs illum, & meritò, inſurgit Seraphinus Freytas *in addit. ad Acugnam, cap. 2. num. 32.* & Farinacius *de hereſi, quaſt. 178. n. 71.* vide etiam Homobonum *in exam. Eccleſ. p. 2. tract. 11. cap. 7. q. 18.* Rojas *ſingul. 98. n. 4.* Guttierrez *in qq. Canon. lib. 2. cap. 8. n. 1.* Henriquez *lib. 11. cap. 2. num. 3.* & alios, quos citant & ſequuntur Bobadilla *in polit. lib. 2. cap. 17. num. 152. in gloſ. lit. A.* & Barboſa *de poteſtate Epiſc. p. 2. alleg. 40. n. 44.* vnde non eſt audiendus Simanca.

3. Igitur cùm Inquiſitores abſolutè & indiſtinctè procedant aduerſùs binas nuptias contrahentes, difficultas eſt an dicti ſint de vehementi, vel tantùm leuiter ſuſpecti de fide? Eſse de fide vehementer ſuſpectos, tradit Piaſecius *in praxi part. 2. cap. 4. art. 6. n. 9.* & Genuenſis *cap. 18. num. 11.* & alij. Verùm aſserunt hos eſse tantùm de fide leuiter ſuſpectos, Simanca *tit. 40. num. 6.* & alij. Vnde ex diuerſitate harum opinionum orta eſt differentia inter ſtylum Inquiſitionis Romanæ & Hiſpanicæ; nam in Romana Inquiſitione ſupradicti rei tanquam ſuſpecti vehementer de hæreſi torquentur, & abiurant de vehementi, vt teſtatur Naldus *in ſumm. ver. vxor, num. 2.* Riccius *in addit. ad Inſtit. Canon. lib. 4. tit. 2.* Farinacius *quaſt. 178. num. 68.* Ricciullus *de iure perſon. &c. lib. 1. cap. 11. numero 19.*

iuncto

iunƈto n.30. Genuen. *in praxi cap.68.n.13.* Pegna *in directo p.2. comm.81.*

4. Hinc Aloyſius Bariola *in aphor. lit.V. ver. vxor. §.2.* ſic aſſeruit: Si quis aliquam ducat vxorem priore viuente, hoc ſpectat ad S. Officium, & ex decreto Vrbis confeſſi, vel conuicti præmiſſa tortura in forma abiurant de vehementi coram Congregatione, & ad remum transmittuntur per quinquennium, vel per ſeptennium pœnitentiis ſalutaribus iniunctis Inquiſitorum arbitrio. Ita ille.

5. In noſtra verò Inquiſitione Hiſpanica hi abiurant tantùm de leui, vt obſeruat Suarez *de fide diſp.24. ſect.2. num.4.* Emanuel Moura *de incant. opuſc.1. ſect.3. cap.3.n.8.* Souſa *in aphor. Inquiſit. lib.1.cap.35. n.20.* & non torquentur vt obſeruat idem Souſa *de Confeſ. ſolic. tract.2.cap.15. concl.3.n.11.* Et ratio eſt, quia tales vt plurimū præſumuntur contrahere binas nuptias ex luxuria, vel cupiditate lucranda dotis; ſecus autem ſi rei eſſent ex prouincia infecta hæreſis Caluinianæ & Lutheranæ; nam in tali caſu abiurarent de vehementi, & ego illos torquerem, nam ex natione infecta oritur contra illos vehemens ſuſpicio de hæreſi. Vide Emanuelem Moura *de enſal. ſect.3. cap.3. num.9.* In ſupradictis verò vnuſquiſque ſequatur praxim Inquiſitionis ſuæ.

6. Quibus verò aliis pœnis ſupradicti plectantur in noſtro Tribunali Hiſpanico, teſtatur Salzedo *in addit. ad pract. crim.* Diaz *cap.8. lit. B,* vbi ſic ait: Ab Inquiſitoribus hoc crimen perpetrantes fuſtibus cædi ſolent, cum relegatione ad tempus, vt teſtatur Simanca *in cathol. inſtit.* in Enchiridion tamen aſſerit quod plebeij flagellis cæſi ad triremes condemnantur; ſi verò nobiles fuerint, aliæ iuſtæ pœnæ imponuntur, & quod ad triremes facienda ſit condemnatio, decretum fuit à ſupremis ſacræ Inquiſit. Senatoribus. Ita Salzedo, & Homada *in leg.60. tit.6. p.1. ad text.n.3.* qui non aſſignant tempus triremium, neque pœnas imponendas nobilibus, & etiam mulieribus, ſed hoc facit Souſa *in aphor. Inquiſit. lib.1. cap.35. n.20.* ſic aſſerens: Regulariter perſonæ viles fuſtigantur, & ad triremes per quinquennium mittuntur. Honeſtiores verò & mulieres per idem tempus relegantur, aliis autem pœnitentiis ſpiritualibus impoſitis. Simanca etiam *tit.40.n.6.* docet plebeios per quinquennium damnandos eſſe ad triremes; & Caſtrus *vbi infrà*, hoc etiam docet, addens nobiles præter exilium pœna pecuniaria damnari poſſe.

7. Non deſinam tamen hîc adnotare quòd ſi adſit aliqua præſumptio in fauorem rei, nempe quia propter longam abſentiam vnius coniugis dicebant defunctam eſſe, loco fuſtigationis & triremium damnandus eſt ad exilium & pœnam pecuniariam.

8. Notandum eſt etiam hîc ſupradictas pœnas incurrere conſulentem aliquem, vt binas nuptias contrahat, & ita obſeruat Emanuel Moura *de incant. opuſc.1. ſect.3. cap.6.n.11.* ſe vidiſſe in praxi, eadem pœna damnatam matrem conſulentem filiam, vt ſecundò nuberet, ac ipſam filiam; quia non minor contra matrem ita concurrentem ſuſpicio non bene ſentiendi de matrimonio inſurgebat, quàm contra filiam. Ita ille, quod perpetuò tene menti.

9. Nota etiam ſupradictos non eſſe ita puniendos, ſi antequam teſtificati ſint, ſe ipſos Inquiſitoribus detulerint, ſed quibus pœnis in tali caſu ſint plectendi, docet Caſtrus Palaus *in ſumm. tom.1. tract.4. diſput.8. punct.16. §.8. n.2.* Putarem primò, ait, in carceribus ſecretis recludendos non eſſe, dum eius cauſa agitur, ſed in aliqua particulari domo, vt Compoſtellæ obſeruatum vidi. Secundò exiſtimarem, etiam ſi plebeius ſit, flagellis non debere cædi, ſed exilio, aliquave pœna pecuniaria condemnari, & idem dicendum de eo qui aliqua apparenti ratione ductus de morte prioris coniugis probat ſecundùm matrimonium contraxiſſe. Sic Caſtrus, & ego.

10. Sed hîc obiter inquirendum erit, an ſit denunciandus, & ſubiiciatur ſupradictis pœnis, ſi quis habens viuam vxorem, deueniat ad actum proximum contrahendi cum alia, v.g. faciendo contractum dotis, denunciationis in Eccleſia, &c. Et negatiuè videtur reſpondendum per ea, quæ, docet Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.1.c.35.n.6.* vbi tenet, contrahentem matrimonium cum prima, & ſponſalia cum ſecunda, non eſſe ſuſpectum de fide, nec poſſe puniri ab Inquiſitoribus, ſed ab Epiſcopo. Verum Romæ in Sac. Congregatione Sancti Officij ſupradicti, qui deuenerunt ad actum proximum contrahendi ſecundum matrimonium, abiurant de leui, & puniuntur exilio, vel carceribus, ſeu aliis pœnis arbitrariis, & priùs torquentur ſuper intentione.

11. Quod quidem in Inquiſitione Romana poteſt procedere, quia ibi polygami abiurant, vt viſum eſt; de vehementi, vnde pro attentantibus tantùm polygamiam remanet abiuratio de leui; in Inquiſitione autem Hiſpanica hoc haberet difficultatem, nam cùm ibi polygami abiurent de leui, ſi attentantes tantùm polygamiam de leui etiam abiurent, puniretur delictum attentatum, vt delictum conſummatum; & ideò in caſu occurrenti neſcio quid in praxi obſeruandum: vnde optimum eſſet, ſi noſtri Inquiſitores determinationem huius caſus à ſupremo Hiſpaniarum Inquiſitore expoſcerent.

12. Notandum eſt tamen hîc obiter cum Souſa *loco cit. n.5.* ſcienter contrahentem binas nuptias eſſe ſuſpectum de fide, quamuis nullam vxorem carnaliter cognoſcat; quod etiam docet Albertinus *de agnoſcen. quæſt. 23.num.49.55.& ſeq.num.* etiam 60.& 66. & Farinacius *de delictis carnis, q.140.p.1.n.24.&* 30. Secus autem ſi contraheret ſponſalia cum duabus, quamuis eas carnaliter cognoſcat, nam in tali caſu non erit de fide ſuſpectus, cùm non contrahat matrimonium.

13. Et tandem pro coronide huius reſolutionis.

Nota primò quòd antequam in hoc crimine procedatur ad capturam, præcedere debet plena probatio, vt conſtet, reum vno eodémque tempore duas vxores habere, & licèt reus ſeipſum detulerit, nihilominus per legitimos teſtes delictum probandum eſt, aut teſtimonium authenticum de libro Parochi, vbi adſcribi ſolet; teſtes autem ſatis eſt vt dicant, mulierem habitam fuiſſe pro vxore rei, illúmque eam tractaſſe, vt communiter ſolent aliæ vxores tractari; ſcilicet vidiſſe, illos euntes ad Eccleſiam, & inde venientes, in vna domo ſimul viuere vt coniuges, &c.

14. Nota ſecundò, quòd coniugati, qui ſine vxoris licentia in ſæculo degentis ſuſcipiunt Ordines ſacros, ſunt ſupradictis pœnis mulctandi, & habenda eſt ratio, qualis nationis ſit, nam ſi eſſet illius, apud quem hæreſis Lutheri viget, maxima præſumeretur malitia, & vehemens ſuſpicio, vnde ei imponenda eſſet abiuratio de vehementi, & etiam tortura adhibenda, vt detegeret intentionem. Vide Canteram *cap.1. de hæret. num.71.* & Farinacium *q. 183. numero 71. & cap.76.*

RESOL. V.

De Clericis ſacris Ordinibus initiatis, & de Religioſis matrimonium ineuntibus?

Et an tales non ſolum committant ſacrilegium, ſed ſint de hæreſi ſuſpecti, & qua pœna puniendi ſint.

Et

Et an contrahens matrimonium cum hæretica ſit ſuſpectus de fide, & contra illum Inquiſitores poſſint procedere?

Et notatur, quod ſicut profeſſi aliam Religionem, ſic illi, qui ex Societate Ieſu vota biennia emiſerunt, ſi matrimonium poſtea contraherent, præterquam quod matrimonium eſt irritum, ſubiiciuntur ſupradictis pœnis, & abiurant? Ex p.4. tr.7. Reſ. etiam 5.

§.1. TAles non ſolùm committere ſacrilegium, ſed eſſe de hæreſi ſuſpectos, tradit Emanuel de Moura *de incant. opuſc.1. ſect.3. cap.3. n.9.* Ioſeph Seſſe *tom.4. deciſ.449. n.3. & 9.* Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.1. cap.8. n.16.* Peyrinos *in privil. Minim. tom.2. conſtit.9. Pauli V. §.2. n.20.* Leone *de poteſt. Confeſ. p.1. recol.22. n.15. caſ.24.* Rodriq. *in qq. Regul. tom.3. q.1. art.1.* Directѕ. Inquiſit. *p.2. q.49.* & *ibi* Pegna *comm.74.* Paramus *de orig. Inquiſ. lib.3. q.10. n.75.* Hieronymus Rodriq. *in compen. qq. Regular. reſolut.93. num.1.* & alij penes ipſos.

2. Sed difficultas eſt, qua pœna puniendi ſint? Didacus Cantera Inquiſitor Murciæ, vir doctiſſimus, & nunquam ſatis laudatus, *in qq. crimin. cap.1. de hæret. num.71.* ſic ait: Certè propter ſuſpicionem credo, quòd fieret inſtantia, & poneretur ad torturam, & ſi vinceret remaneret probatio aliqua, abiuraret de leui, & deportaretur ad arbitrium iudicis, & ſi colligeretur maxima malitia & ſuſpicio in fide, abiuraret de vehementi, & ita practicarem. Hæc Cantera cuius doctrinam confirmat opinio Simancæ *in Enchirid. tit.12. num.1.* aſſerentis, Religioſum contrahentem binas nuptias eſſe vehementi ſuſpectum de hæreſi.

3. Verùm hodie ſtylus noſtræ Inquiſit. Hiſpanicæ communniter ſupradictos non torquet, ſed vt obſeruat Caſtrus Palaus *in ſum. tom.1. tract.4. diſp.8. pun.16. §.8. n.4.* illos punit eadem pœna, qua puniuntur contrahentes binas nuptias, & grauiori ob ſuſpicionem Lutheranæ hæreſis. Ordinariè igitur imponerem abiurationem de leui, & ad triremes ad minus per qoinquenoiom damnarem, niſi talis qualitas perſonæ & circumſtantiæ concurrerent, vt etiam neceſſe fuerit reum torquere, & abiurationem de vehementi imponere, & augere pœnam ad triremes; vt ſi, v.g. Clericus, ſeu Monachus eſſet de prouincia infecta Lutheranæ hæreſis, & in hoc caſu puto ſequendam eſſe opinionem Canteræ & Simancæ *vbi ſuprà*, nam perſona redditur ſuſpecta reſpectu ſuæ regionis, vt optimè obſeruat Seſſe *in deciſ. regni Arag. tom. 4. deciſ.452. n.4.* & alij.

4. Notandum eſt etiam hîc obiter contrahentem matrimonium cum hæretica eſſe ſuſpectum de fide, & contra illum Inquiſitores poſſe procedere. Ita Sanctarellus *tract. de hæreſi cap.41. dub.3. n.1.* & Cantera *in qq. crim. cap.1. de hæret. n.1.* & gloſſa *in cap. decreuit, de hæret. in 6.* & *ibi* Io. Andreas *n.1.* Geminianus *num.2.* & Francus *num.1.*

5. Notandum etiam, ſicut profeſſi alienam Religionem, ſic illi qui in Societate Ieſu vota biennij emiſerunt, ſi matrimooium poſtea contraherent, præterquã quòd matrimonium eſt irritum, ſubiiciuntur ſupradictis pœnis & abiurant.

RESOL. VI

De retinentibus, & legentibus libros Hæreticorum, Necromanticorum Pentacula, &c. an ſint puniendi tanquam hæretici?

Et an legentes, & tenentes libros Aſtrologiæ iudiciariæ, & libros prohibitos, etiam ſi non ſint libri hæreticorum, poſſint ab Inquiſitoribus puniri?

Et an Iudæi, & alij infideles commorantes in terris Chriſtianorum, qui retinere, habere, legere, vel exemplare, aduehere, damnare, communicare, vel alienare auſi fuerint Libros, & Codices Talmudicos, Cabaliſticos, & alios nefarios, &c. puniendi ſunt arbitrio Inquiſitorum?

Idem dicendum eſt de Typographis, & Bibliopolis, ſeu mercatoribus? Ex p. 4. tract.7. Reſ. etiam 6.

§.1. REtinentes hæreticorum libros, & legentes, puniendos eſſe tanquam hæreticos, docet Carrerus *tract. de hæret. n.125.* & alij Iuriſconſulti, quos refert, & rectè improbat Torreblanca *de Magia lib.3. cap.15. n.31.* Simanca *tit.38. num.23.* & Lorca *in 2.2. D. Thom. q.11. art.4. diſp.48. n.4.* cum aliis communiter. Dicendum eſt igitur, ſupradictos eſſe tantùm ſuſpectos de hæreſi leuiter, vel vehementer, ſeu violenter, iuxta perſonarum & facti qualitatem, vt rectè obſeruat Merolla *in diſp. Theol. tom.1. diſput.1. cap.2. diffic.6. n.373.* Souſa *in Bulla Cœn. cap.2. diſp.16. n.4.* Azorius *tom.1. lib.8. cap.16. q.10.* Zecchius *in ſumm. tom.1. tract. de hæreſi, cap.11. n.5.* Paramos *lib.3. q.9. n.147.* Zanchinus *de hæret. cap.7. num.7. & ſeq.* Burſatus *lib.1. conſ.90. n.10.* Delrius *in diſquiſ. mag. lib.5. ſect.17.* Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.1. cap.21. num.37.* & alij penes ipſos.

Quoad hoc in to.3. tr.6. ex Reſ. 49. lege doctr. § His tamen. inter princ. & med. à verſ. Vbi poſt.

2. Sed audiamus doctum Carreram *in qq. crim. c.1. de hæret. n.64.* ſic aſſerentem: An libri inuenti penes aliquem, probent illum eſſe hæreticum, & puniatur tanquam hæreticus? Diſtinguo, aut libri ſunt compoſiti ab illo, in cuius poteſtate inueniuntur, vel eſt obnoxios illis libris, quia tenet quòd illi tenent, & tunc videtur, quòd puniatur pœna hæreticorum, quia talis liber probat eos eſſe hæreticos. Sed in hoc etiã credo, quòd debeat conſtare, quòd tenet quod libri tenent, vel aliquam hæreſim illorum librorum; & ſic non ſolùm ex eo quòd talis liber inueniatur penes eum, eſt iudicandus hæreticus; aut libri non ſunt compoſiti ab illo, penes quem inueniuntur, nec conſtat illum eſſe obnoxium in illis libris, & tunc diſtingue quòd aut ille, penes quem inueniuntur, eſt homo bonæ famæ, & non punitur, quia non eſt ſuſpicio contra eum, aut eſt malæ opinionis, & ex qualitate ipſius perſonæ, & librorum procederetur acriùs, vel mitiùs, & poſſet etiam eſſe vehemens ſuſpicio contra eum, vel minor. Ita ille, & ante illum Albertin. *q.28. n.25. & 26.* & Simanca *tit. 20. n.24.* vbi licèt aſſerat probabilem eſſe opinionem illorum, qui aiunt ſuſpectos eſſe de fide illos, qui libros hæreticorum habent, tamen ipſe plurimum arbitrio iudicum tribuendum cenſet, nam ex perſonarum, & librorum qualitate, aliiſque circumſtantiis cauſa cognita, in vnaquaque ſpecie, meliùs ſtatuere poterunt.

3. Verùm deueniendo ad pœnas, non deſinam hîc apponere verba Pegnæ *in direct. Inquiſ. par.2. comm.3.* ſic aſſerentis: Falchodius & Archidiaconus purgationem talibus inducendam admonent, quam interdum ex cauſa imponi poſſe non ambigerem, hoc ſit certũ, pœnitentiam eſſe imponendam, nunc acriorem, aliàs verò leuiorem pro qualitate, & modo delicti, & delinquentium. Nos aliquando poſt abiurationem ieiunia, orationes, & peregrinationes imponi vidimus. Ita Pegna, qui non aſſerit quam abiurationem fuiſſe, ſed puto abiurationem de leui, & ita eſſe in vſu deductum, docet Suarez *tract. de fide diſp.24. ſect.2. n.4.* Videmus enim, ait, fieri abiurationem de leui, ſi quis legit librum hæreticum. Sic ille. Verùm Merolla *vbi ſuprà*, & Farinacius *de hæreſi q.180, num.9. in fine*, aſſerunt ſupradictos reos abiurare de vehementi, & pro ſola retentione hos de leui abiurare teſtatur Genuenſis *in praxi Archiep. cap.68. num.12.* vbi ſic ait: Seruatur in Curia, quod ſi apud aliquem reperiuntur libri Hæreticorum, Necromanticorum Pentacula, & ſimiles

ſcripturæ continentes hæreſim, vel apoſtaſiam, & tortus ſuper intentione & complicibus, neget intentionem & vſum, ſolet pro retentione tantùm abiurare de leui, & ei iniungi pœnitentia ſalutaris, & ſi ſint exteri, expelluntur ex diœceſi arbitrio Curiæ. Ita Genuenſ. *in cap.* 18. *n.* 14. idem docuerat, vt patet in his verbis. Anno 1599. fuit reſcriptum a ſacr. Generali Inquiſitione vrbis, quòd torqueretur ſuper intentione, ſiue credulitate, & vſu quidam Doctor bonæ famæ, qui ſcienter penes ſe retinuerat pentaculum, & cùm fuiſſet tortus, & non confeſſus, abiurauit de leui pro retentione. Sic ille.

4. Nota tamen, quòd in aliquo caſu raro & peculiari ex circumſtantiis delicti, & qualitate perſonæ poteſt oriri tam vehemens ſuſpicio de hæreſi in legentibus, & retinentibus libros hæreticorum, vt ſint damnandi ad abiurationem de vehementi, & grauioribus pœnis quàm ſupradicti plectendi. Sed vt dixi, regulariter hi abiurant de leui in Tribunali Hiſpanico.

5. Notandum eſt etiam, quòd Iudæi, & alij infideles commorantes in terris Chriſtianorum, qui retinere, habere, legere, ſcribere, vel exemplare, aduehere, donare, commutare, aut aliàs quomodolibet diſtrahere, vel alienare auſi fuerint libros & codices Talmudicos, Gabaliſticos, & alios nefarios, &c. puniendi ſunt arbitrio Inquiſitorum pœna amiſſionis librorum, publicationis omnium librorum, quæ fiſco applicanda ſunt, ac etiam aliis grauioribus & corporis afflictiuis. Ita ex conſtit. Clem. VIII. docet Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 1. *cap.* 21. *n.* 52. qui citat Farinacium, Pegnam, & Azorium, addens idem dicendum eſſe de Typographis & Bibliopolis, ſeu mercatoribus.

6. Non deſinam etiam hic adnotare, quòd legentes & tenentes libros Aſtrologiæ iudiciariæ, qui de futuris contingentibus fortuitiſve caſibus & liberis tractant, ab Inquiſitoribus puniuntur, & vide nouiſſimè conſtit. Vrbani VIII. ſub die 1. *Aprilis* 1631. Item legentes libros prohibitos ab Inquiſitoribus, etiamſi non ſint libri hæreticorum, poſſunt ab ipſis Inquiſitoribus puniri. Ita Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 1. *cap.* 51. *n.* 45. *&* 46. Seſſe *tom.* 4. *deciſ.* 464. *n.* 24.

RESOL. VII.

De Confeſſariis ſolicitantibus?

Et an Inquiſitores poſſint eos punire tanquam ſuſpectos de hæreſi vehementer, vel tantum leuiter?

Et in corpore huius Reſolutionis aliqua alia notabilia circa hoc, & circa pœnas, & pœnitentias ſupradictis imponendas explanantur.

Et tandem aduertitur, quod Confeſſarius, qui non declarat fœmina ſolicitata obligationem denunciandi, aut qui ei dicit ad talem denunciationem faciendam non teneri, ab Inquiſitoribus pro qualitate culpæ poteſt puniri?

Et an verò fœmina ſolicitata denunciationem omittens, vt fautrix ſit ab Inquiſitoribus punienda? Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 7.

Sup. hoc ſup. in tr. 9. Reſ. 92. § Obſeruent. & lege etiam doctr. aliarum Reſ. eius annor.

§. 1. POſſe Inquiſitores ſupradictos punire patet ex conſtitutionibus Pauli IV. *die* 16. *Aprilis* 1561. Pij IV. *die* 6. *April.* 1564. Clem. VIII. *die* 3. *Decembr.* 1592. & Greg. XV. *die* 30. *Augusti* 1622. Imò hanc facultatem competere Inquiſitoribus de iure communi, tenet Sanctarellus *tract. de hæreſi cap.* 44. *dub. vnic. n.* 2. *in fine*. Sed quicquid ſit de hoc, certum eſt, vt diximus, Inquiſitores ex dictis Bullis Pontificiis, poſſe in Confeſſarios ſolicitantes animaduertere, nam ita facientes ſunt ſuſpecti de fide, vt probat Peyrinus *in priuil. Minim. tom.* 2. *conſt.* 4. *Greg. XV.* §. 3. *n.* 6. & DD. communiter.

2. Difficultas verò eſt, an dicti Confeſſarij ſint ſuſpecti de hæreſi vehementer, vel tantum leuiter: eſſe ſuſpectos vehementer, tenet Pegna *in direct. Inquiſ. p.* 2. *comm.* 81. Piaſecius *in praxi p.* 2. *cap.* 4. *art.* 6. *n.* 10. Aloyſ. Bariola poſt Flores Inquiſ. *tract. de Confeſ. ſolic.* Genuenſis *in praxi Archiep. cap.* 66. *n.* 2. Madius *de ſacr. Ordin. cap.* 27. *n.* 6. & alij. Eſſe ſuſpectos tantùm leuiter, tenet Ioſeph Seſſe *tom.* 4. *deciſ.* 449. *n.* 3. *& deciſ.* 459. *n.* 9. *& deciſ.* 454. *n.* 6. Souſa *de Confeſſ. ſolic. tract.* 1. *cap.* 5. *n.* 6. Rodericus Acugna *tract. de Confeſ. ſolic. q.* 2. *n.* 20. Caſtrus Palaus *in ſum. tom.* 1. *tract.* 4. *diſput* 9. *punct.* 6. *n.* 1. & alij. Vnde ex hac varietate opinionum, vt *ſup.* dictum eſt de bigamis, orta eſt diuerſitas inter praxim Inquiſitionis Romanæ, & Hiſpanicæ, nam Inquiſitio Romana, quia putat Confeſſarios ſolicitantes eſſe vehementer ſuſpectos de hæreſi, illos torquet, vt patet apud Peyrinum *in priuil. Minim. tom.* 2. *conſtit.* 4. *Greg. XV.* §. 3. *num.* 5. Molfeſium *in ſumma tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 24. *num.* 40. *&* 42. Michaëlem Zanardum *in direct. Inquiſ. part.* 3. *cap.* 78. *fol. mihi* 490. Genuenſem *in praxi cap.* 66. *num.* 1. Madium *de ſacr. Ordin. cap.* 27. *n.* 6. & alios. Inquiſitio verò Hiſpanica, quia putat ſupradictos eſſe tantùm ſuſpectos leuiter, illos non torquet, vt obſeruat Souſa *de Confeſſ. ſolic. tract.* 2. *cap.* 13. *concl.* 3. *num.* 11. *& in aphor. Inquiſ. lib.* 1. *cap.* 39. *num.* 64. *&* 65. Caſtrus Palaus *in ſum. tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 9. *punct.* 11. *num.* 4. Acugna *tract. de Confeſ. ſolic. quæſt.* 13. *n.* 14. & alij. Deinde ex eadem ratione Inquiſitio Romana facit dictos reos, tanquam ſuſpectos de hæreſi vehementer, abiurare de vehementi, vt teſtatur Aloyſius Bariola poſt Flores Inquiſ. *tract. de Confeſſ. ſolic.* & *infr.* ponam eius verba. Sed in noſtra Inquiſitione Hiſpanica, tanquam leuiter ſuſpecti, abiurant tantùm de leui, vt *infrà* patebit, & docet Seſſe *tom.* 5. *deciſ.* 453. *n.* 5. & Souſa *de Confeſ. ſolicit. tract.* 1. *cap.* 5. *num.* 6. vnde vnuſquiſque ſequatur praxim Inquiſitionis ſuæ. Alias verò pœnas, quibus ſupradicti plectuntur, determinat nouiſſimè Greg. XV. & ſunt, ſuſpenſio ab executione Ordinis, priuatio beneficiorum & Officiorum quorumcumque, ac perpetua inhabilitas ad illa, priuatio vocis actiuæ & paſſiuæ: ſi ſolicitator religioſus ſit, exilium, damnatio ad triremes, carceratio etiam in perpetuum & aliæ pœnæ ſecundùm qualitatem delicti, etiam traditio Curiæ ſæculari. Ita Pontifex *in ſua conſtit.* & hanc vltimam pœnam relaxationis in hoc delicto adhibendam eſſe tradit etiam Michaël Rauſſel *in hiſtor. Pontif. iuriſd. lib.* 4. *cap.* 13. *n.* 14. Sed audiamus partem epiſtolæ ſupremi Senatus Inquiſit. Hiſpan. editæ 1. *Iulij ann.* 1580. & directæ Inquiſitoribus huius Regni Hædo, Pegnę, & Corrconero, ſic habentis. [Las penas que alos tales delinquentes ſe acoſtumbra imponer ſuelen ſer arbitrarias conforme a la qualidad de los delitos, grauedad y frequençia dellos, y otras circumſtançias que puedan mouer el vſar de rigor, ò moderaçion; aduertiendo que en qualquier euento los tales reos han de abiurar de leui, y ſer priuado perpetuamente de la adminiſtraçion del ſacramento de la Penitençia a lo menos a mugeres, y quanto à los demas Sacramentos, y predicar, ſerà arbitrario, y tambien el deſtierro o recluſion que ſe les deuiere imponer de los lugares donde cometieron los delitos con algunas leguas al deredor. A los Religioſos ſe les podran dar diſciplinas en los Capitulos de ſus Monaſterios tornandoles à leer en ellos ſus ſentençias por vn Notario del Secreto en preſençia del Conuento y tan graue podria ſer la culpa que ſe les dieſſe tambien diſciplina en la ſala del Tribunal, quando en ella ſe pronunçia la ſentençia en preſençia de los Religioſos, y Clerigos que alli aſſiſtieren, condenandolos en otras penitençias como ſon recluſion de donde delinquieron, y ſuſpenſion, o priuacion de ſus Ordenes, y de vox actiua y paſſiua, y que ſean vltimos en el coro y

Sup hoc ſup. in tr. 9. Reſ. 88.

Supr. in Reſ. 4. §. Ignot.

Sup. hoc ſup. in tr. 9. Reſ. 92. §. vlt. & inf. in §. ſeq. huius Reſ. in princ. & in fine.

Sup. his inf in fin. §. ſeq.

huius Reſ. & magis latè ſup. in te. 9. Reſ. 93. & in alio §. eius not.

Refettorio. A los Clerigos ſe podran ponet de mas de las penas generales atriba dichas de priuacion y deſtietto, otras de reclution, o priuacion, o ſuſpenſion de beneficio officio, o penas pecuniarias, o diſciplinas ſecretas, ayunos, y oraciónes.] Sic ibi.

Sup. contẽto in hoc verſ. vſque ad verſ. Et tandem huius §. lege §. 1. & vis not. ſeq.

3. Vnde ex his, vt obſeruat Seraphinus Freytas *in addit. ad Acugnam q. 24. n. 50* cum caſus ſolicitationis Pintiæ contingeret, Confeſſor qui per multos annos ſolicitarat, priuatus fuit audiendi confeſſiones facultate, in carcerem detruſus per decennium in Conuentu ſui Ordinis à Superiore Prouinciæ deſignando, dummodo non eſſet domus illa, in qua confeſſiones & ſolicitationes exercebat, & ante cárcerationem, vt fuſtibus ab omnibus Conuentu Religionis per coronam caſtigetur, præſente S. Inquiſitionis Notario cum aliquibus ieiuniis, & Euchariſtiæ abſtinentia, certis temporibus. Ita Freytas, & de his pœnis loquens Souſa *de Confeſ. ſolicit. tract. 2. cap. 15. n. 13.* ſic ait: Pœna quæ confeſſariis de ſolicitatione conuictis, vel confeſſis imponitur eſt, quod ab officio Confeſſarij ſimpliciter ſuſpendantur, & locum vbi delictum cummiſerunt, in perpetuum, vel ad tempus non ingrediantur. Imponitur etiam exilij pœna, carceris, recluſionis in aliquod monaſterium: priuantur item Inquiſitorum arbitrio adminiſtratione aliorum Sacramentorum, & Prædicatoris officio. Sic ille. Et tandem non grauabor etiam hîc apponere verba Caſtri Palai *in ſum. tom. 1. tract. 4. diſp. 9. punct. 11. num. 2.* vbi ſic ait: Cauſa concluſa vocantur conſultores Eccleſiaſtici, & ex eorum conſilio, Inquiſitor & Ordinarius proferunt ſententiam, illámque reo denunciant, quæ ſententia legitur ei poſtea in ſecreto Tribunali præſentibus duobus cuiuſuis Ordinis Religioſis Confeſſariis, ibique grauiter reprehenſus abiurat de leui, & de audiendis confeſſionibus & prædicatione verbi Dei perpetuò priuatur, ſi caſus grauis ſit, hoc eſt, ſi plures ſolicitauit, & ſolicitationis effectum eſt conſecutus. Si autem caſus ita grauis non eſt, aliquibus annis priuatur ab excipiendis virorum confeſſionibus, & in perpetuum mulierum, & vno, vel duobus annis in aliquod Monaſterium detruditur, quòd ſi Religioſus ſit, præcipitur vt in choro vel refectorio, aliiſque locis communibus vltimam ſedem habeat, voce actiua, & paſſiua interim priuatus; & aliquoties hæc ſententia iterum per Secretarium in ſuo Conuentu, præſentibus omnibus Religioſis, legitur, quòd ſi ſolicitatio ad plures perſonas ſe extendit, & cum illis turpitudines graues commiſit, ab omnibus Religioſis poſt lectam ſententiam flagellatur. Ita Caſtrus. Vide etiam Paramum *lib. 3. q. 10. n. 166.* Sed antequam finem huic reſolutioni imponam, duo dubia ſunt diſcutienda.

Sup. hoc & ſeqq. in hoc §. ſup in te. 9. Reſ. 92. §. vlt. & hic in §. præterito huius Reſ. propè fin. à verſ. A los Religioſos, & pro parte vocis actiuæ & paſſiuæ, ibi & paulò inferius, & magis latè ſup. in te. 9 Reſ. 93. & in alio §. eius not.

4. Primò, an ab Inquiſitoribus debeant ſolicitantes ad Venerem damnari ad triremes? Negatiuam ſententiam mordicus tenet Seraph. Freytas *in addit. ad Acugnam, quæſt. 24. n. 43. & 44.* quia ex hac damnatione & publicis pœnitentiis oritetur publicum ſcandalum, quod in hoc caſu maximè euitari debet. Adde quòd indecens eſt viros Deo dicatos triremibus inter peſſimorum ſentinam mancipare. Sed contrariam ſententiam omnino veram eſſe puto, maximè poſt Bullam Greg. XV. & ita tenet Cantera *in qq. crim. cap. 1. de heret. n. 65.* Ortiz *in ſum. cap. 24. n. 11.* & Caſtrus Pal. *vbi ſupra* teſtatur, ſe vidiſſe aliquos ob hoc crimen triremibus addictos, maximè cùm virorum ſolicitatio fuit, & in Regno Siciliæ hoc etiam ſeruatur in praxi, quando Confeſſarius plures perſonas ſolicitauit, & maximè ſi ſolicitatio habuit effectum. Vnde me conſulente, fuit quidam Religioſus ad triremes per ſeptennium damnatus, & hoc generaliter ſeruari in praxi Inquiſitionis Romanæ teſtatur Aloyſius Bariola *in tract. de Confeſ. ſolic.* poſt Flores Inquiſit. vbi ſic ait. Hodie tales Confeſſarij de ſtylo vrbis, ſunt ſuſpecti vehementer, hinc compelluntur ad abiurationem de vehementi, & tranſmittuntur ad remum per quinquennium, aut ſeptennium. Ita ille. Et ita hanc ſententiam poſt conſtitutionem Greg. XV. docet Freytas in editione nouiſſima *vbi ſuprà n. 115.* vbi teſtatur Pintiæ quemdam Confeſſarium ſolicitantem fuiſſe ad triremes damnatum.

5. Secundò quæritur, an Inquiſitores poſſint ad tempus tantùm priuare dictos Confeſſarios ad turpia ſolicitantes, ne audiant mulierum confeſſiones? Et affirmatiuè videtur reſpondendum, per ea, quæ adducit Riccius *p. 3. collect. 549.* vbi notat, Neapoli Parochum ſolicitantem ſuſpenſum fuiſſe per annum à cura animarum, & Homobonus de Bonis *in exam. Eccleſ. p. 1. tract. 5. cap. 16. q. 99.* aſſerit, ex Tribunali S. Inquiſitionis communi praxi ſupradictos Confeſſarios ad tempus arbitrio Inquiſitorum ab audiendis confeſſionibus ſuſpendi.

6. Sed in noſtro Tribunali S. Inquiſitionis Hiſpan. contrarium obſeruatur in praxi, & ita in quadam epiſtola ſupremi Senatus *anno* 1600. directa ad Inquiſitores ſic habetur: [Y ha parecido aduertir os, que ſiempre que algun ſolicitante en el acto de la Confeſſion fuere condenado en priuaçion de no confeſſar mugeres no lo ſea por tiempo limitado, ſino perpetuamente.] & ſic etiam habetur in alia epiſtola ſupremi Senatus ſuperiùs adducta; & docet Caſtrus, & Patainus *loco cit.* Imò Didacus Cantera *in quæſt. crim. cap. 1. de heret. n. 65.* aſſerit abſolutè Confeſſarium ſolicitantem ab omnium confeſſionibus priuandum eſſe in perpetuum; ſed hanc opinionem Caſtrus Palaus *in ſumm. vbi ſuprà tom. 1. tract. 4. diſp. 9. punct. 11. n. 2.* tunc admittit, quando caſus grauis eſſet, videlicet ſi plures ſolicitaſſet, tunc non ſolùm à confeſſionibus mulierum in perpetuum, ſed etiam virorum dictum Confeſſarium priuaret: ſecus autem ſi caſus grauis non ſit, quoad confeſſionem tamen virorum, & ita etiam videtur ſentire Paramus *lib. 3. q. 10. n. 166.* ibi, *Debent Confeſſarij ſic delinquentes priuari confeſſionibus ſaltem mulierum*, &c. Vide etiam Acugnam *tract. de Confeſ. ſolic. q. 24. n. 10.*

7. His tamen non obſtantibus, in hoc ſacro Tribunali Regni Siciliæ obſeruatur, in praxi, vt Confeſſarij ad turpia ſolicitantes in omni caſu priuentur in perpetuum, non ſolùm à confeſſionibus mulierum, ſed etiam virorum, & hanc opinionem hodie vbique ſeruandam eſſe puto, ſtante nouiſſima conſtitutione Greg. XV. extendentis pœnas illius Bullæ etiam ad Confeſſarios ſolicitantes pueros. Et ita etiam docet Antonius Souſa *de Confeſ. ſolic. tract. 2. cap. 15. n. 13.* vbi docet Confeſſarium ſolicitantem eſſe, ſuſpendendum ab officio Confeſſarij ſimpliciter.

8. Et tandem quæro hîc, an hodie in omnibus caſibus expreſſis in dicta Bulla Greg. XV. debeant Confeſſarij abiurare de leui. Negatiuam ſententiam docet Antonius Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 1. cap. 34. n. 68.* vbi ſic aſſerit: Abiurant Confeſſarij ſolicitantes in ſacramentali confeſſione, aut in actu proximo antecedente, vel conſequente, aut quandu prætextu confeſſionis, aut occaſione illius ſolicitant, non tamen abiurant, quando ſolicitatio fit ſolùm in confeſſionario, aut in loco vbi audiuntur confeſſiones, aut ad ipſas audiendas deputato. Ita ille.

9. Verùm an probabiliter, iudicent alij. nam ſupradicti caſus, in quibus Souſa aſſerit Confeſſarios non debere abiurare de leui, comprehenduntur & includuntur à Greg. XV. *in ſua conſtitut.* vt patet clare in illis verbis, *ſiue extra occaſionem confeſſionis in confeſſionario, aut in loco quocumque vbi confeſſiones ſacramentales audiuntur*, &c. Vnde aliqui putant in omnibus caſibus expreſſis à Gregor. XV. in ſua Bulla debere Confeſſarios abiurare ſecundùm vſum noſtræ Inquiſitionis

Hiſpanicæ de leui, & ſubiectos eſſe omnibus pœnis *ſuprà* expreſſis pro qualitate perſonarum, & circumſtantiarum delicti.

10. Nota etiam hic quòd Confeſſarius, qui non declarat fœminæ ſolicitatæ obligationem denunciandi aut qui eidem dicit ad talem denunciationem faciendam non teneri, ab Inquiſitoribus pro qualitate, culpæ poteſt puniri, vt habetur *in dicta conſtit. Greg. XV.* & notat Souſa *in aphor. Inquiſit. lib. 1. cap. 34. num. 73.* & Freytas *in nouis addit. ad tract. de Confeſ. ſolic. quæſt. 21. num. 77.*

Sup. hoc ſup. in tt. 9. Reſ. 98. §. 1 & 2. 11. Non deſinam tamen hîc adnotare, poſſe Inquiſitores animaduertere in ſolicitationem præteritam præiudicatam ab Epiſcopo, ita aduersùs Acugnam *q. 5. n. 11.* tenet Emanuel Moura *opuſc. 1. de incant. ſect. 3. cap. 3. n. 16.* ſed Freytas *vbi ſuprà quæſt. 3. n. 46.* tenet contrarium, & meritò.

Sup. hoc ibidem §. vlt. 12. Nota etiam quòd Confeſſarius ſolicitator qui non indicatur ſuſpectus, non eſt remittendus ad ſuum Ordinarium, ſed poteſt ab Inquiſitoribus puniri, vt alibi probatum eſt *in tract. de Confeſſ. ſolic. reſol. 56.* Qui verò teſtes ſufficiant in hoc crimine ad damnandum reum, duos putat Paramus *lib. 3. q. 10. n. 158.* tres verò Ortiz *in ſumma cap. 24. n. 11.* quatuor expoſcit Acugna *de Confeſſ. ſolic. q. 23. n. 11.* ego tamen puto hoc remittendum eſſe arbitrio DD. Inquiſitorum. An verò fœmina ſolicitata denunciationem omittens, vt fautrix ſit ab Inquiſitoribus punienda, diſputat Souſa *de Confeſ. ſolic. tract. 2. cap. 19.* & Freytas *vbi ſuprà q. 20. num. 28.*

RESOL. VIII.

De blaſphemantibus hæreticaliter, an debeant cognoſcere Inquiſitores cumulatiuè cum iudice Eccleſiaſtico, & laico, ita vt poſſit dari locus inter illos præuentioni, vel an ſoli Inquiſitores debeant animaduertere?

Et an ſupradicti ſint tantum ſuſpecti leuiter de hæreſi, & ideo de leui debeant abiurare?

Et aliqua alia circa ſupradicta annotantur.

Et etiam explanatur, quænam ſint blaſphemiæ hæreticales, & quæ verò non. Ex p. 4. tract. 7. Reſ. etiam 8.

Sup. hoc ſup. in tt. 10. Reſ. 78. §. 1. LIcèt Caſtrus *de iuſta hæret. punit. lib. 1. cap. 12.* & Corduba *lib. 1. qq. quæſt. 15. notab. 4. ver. in cuius examinatione*, aſſerant de blaſphemiis hæreticalibus cognoſcere Inquiſitores cumulatiuè cum iudice Eccleſiaſtico & laico, ita vt detur inter illos locus præuentioni; tamen cùm hoc falſum ſit, dico contra blaſphemos hæreticaliter, ſolùm Inquiſitores animaduertere, & ita docet Lorca *in 2. 2. D. Th. q. 13. art. 2. diſp. 51. n. 10.* Sanchez *in ſumma tom. 2. lib. 2. cap. 32. n. 36.* Villalobos *in ſumma tom. 1. tract. 2. diffic. 15. n. 7.* Zanardus *in direct. Theol. p. 1. præc. 1. cap. 11. §. 10.* Turrianus *to. 2. in 2. 2. D. Th. diſp. 58. dub. 3.* Direct. Inquiſ. *part. 2. q. 41.* & *ibi* Pegna *comm. 66.* Albertinus *q. 9. num. 24. & 25.* cum aliis *vbi infrà.* Imò Sanctarellus *tract. de blaſphemia cap. 8. dub. 1. n. 1.* ex quadam Bulla Iulij III. putat Inquiſitores eſſe iudices contra omnes blaſphemos.

2. Igitur quoad abiurationem ſupradictorum aliqui, & inter illos Ioſeph Seſſe *tom. 4. deciſ. 450. num. 9.* aſſerunt blaſphemum ſæpiùs reincidentem, eſſe ſolùm ſuſpectum leuiter de hæreſi, & ideo de leui debere abiurari, & pro hac opinione videtur Rojas *de hæretic. par. 2. n. 176.* & Salzedo *in addit. ad pract. crim. Diaz cap. 110.* vbi aſſerunt, ſine vlla diſtinctione, quod blaſphemus hæreticalis debet abiurare de leui. Sed hæc opinio ita abſolutè prolata aliquibus diſplicet. Vnde apponam hic ipſa verba Doctorum. Souſa *in Aphoriſ. Inquiſ. lib. 1. cap. 19. n. 18.* ſic ait: Blaſphemi qui inueniuntur frequenter, & quaſi per conſuetudinẽ in ludo, vel extra ludum ad leuem turbationis motum in hæreticales blaſphemias prorupiſſe abiurare debent vehementem hæreſis ſuſpicionem, attenta vita & conditione perſonæ, aliàs leuem tantùm abiurant ſuſpicionem. Sed audiamus Michaëlem Zanardum *in direct. Theol. p. 2. præc. 1. cap. 11. n. 10.* vbi ita aſſerit: Blaſphemi in ira ſemel, bis, & ter, ſi ira magna fuit, & ex cauſa iuſta non ſolent abiurare, conſuetudinarij verò in ira abiurant de leui, & conſuetudinarij in ira, & extra iram de vehementi. Sic ille. & ita etiam docet Lazarius *in tract. de blaſphemia, q. 6. n. 17.* & doctus Inquiſitor Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver. Blaſphemi, §. 5. & 6.* Eymericus *in direct. Inquiſ. p. 2. q. 41. n. 5. & 6.* Lælius Zecchius *in ſum. tom. 1. cap. 15. n. 3.* & Genuen. *in praxi cap. 68. n. 8.* Sup. hiſ ibidem propè fin. §. 2.

3. Nota tamen cum Souſa *in aphor. Inquiſit. lib. 1. cap. 19. n. 19.* quòd vt quis dicatur habere in conſuetudine blaſphemare, requiruntur plures reiterationes, quàm tres. His tamen non obſtantibus teſtatur Inquiſitor San Vincente *in manuſcriptis cap. 1. §. 3.* reincidentes ſæpiùs in blaſphemias abiurare tantùm de leui, vnde apparet in Inquiſitione Hiſpanica hos blaſphemos haberi leuiter ſuſpectos de hæreſi, vt tenet Seſse *vbi ſuprà*, & ideo abiurant tantùm de leui, vt volt Rojas, & Salzedo *locis cit.* In Inquiſitione autem Romana, quia hi habentur vehementer ſuſpecti de hæreſi, ideo imponitur eis abiuratio de vehementi, vt teſtantur Doctores citati; & ideo in caſibus contingentibus ſequendus eſt ſtylus Inquiſitionis, in qua quis inuenitur. Et ſic in Inquiſitione Regni Aragonum teſtatur Seſse *tom. 4. deciſ. 470. n. 24.* euomentem hanc blaſphemiam. [Riniego de Dios y de la Virgen,] abiuraſse de leui. Verùm hæc omnia intelligenda ſunt, regulariter loquendo, nam aliquando ex qualitate blaſphemantis & blaſphemiarum, etiam in Tribunalibus Hiſpaniæ, erit imponenda reo abiuratio de vehementi, & ſic in actu publico huius Regni hoc anno 1633. die 16. Octobris duo blaſphemi, me conſulente, de vehementi abiurarunt. Sup. hac cõſuetudine & reiterationibus in to. 1. tt. 5. ex Reſ. 52. lege doctr. §. Notandũ eſt. ſignãter propè fin. verſ. Alij deliſando & ex Reſ. 53. §. 1.

4. Verùm quoad alias pœnas, ſic aſſerit Salzedo *in addit. ad pract. crimin.* Bern. Diaz *cap. 110. lit. A.* Pœna autem quæ imponi ſolet à DD. Inquiſitoribus pro blaſphemiis, in quibus cognitionem habent, ea quidem eſt, quod ſi blaſphemus in fine conditionis fuerit, flagellis cæditur cum publica pœnitentia, in publicóque ſpectaculo, lingua ferro, vel ligno comprehenſa, ad triremes regia pro graui blaſphemia condemnatur. Si verò nobilis, pœna pecuniaria mulctatur, & ad tempus in monaſterium detruditur. In aliis autem blaſphemiis leuioribus Inquiſitores ſolent condemnare blaſphemum vt aliquo die feſto in Eccleſia, dum diuina celebrantur, ſtet nudo capite ſine chlamyde, nudis pedibus ſine teſte ſuccinctus, dextera proferens ardentem facem, & ſactis peractis legitur publicè ſententia contra ipſum lata, indicuntur etiam ieiunia, precationes, & pecuniaria mulcta ſolet imponi. Ita Salzedus, & ante illũ iiſdẽ hæreſis verbis Simanc. *tit. 8. n. 10. & 11.* vbi aſſerit quòd poſt flagella in exilium mittitur. Sed magis frequens eſt in noſtro ſacro Tribunali pœna triremium. Vide etiam Rojas *de hæret. p. 2. n. 176.* Pegnam *direct. Inquiſ. p. 2. comm. 66.* & Lazarium *de blaſphemia quæſt. 6. num. 20.*

5. Non deſinam tamen hîc adnotare, quòd ex Caſtro obſeruat & docet Comitolus *in reſponſ. mor. lib. 4. q. 9. cap. 3.* & Lazarius *vbi ſuprà num. 16.* nempe cum puniri non debere ab Inquiſitoribus, qui non ex credulitate hæretica, ſed ex vehementi perturbatione protulit blaſphemiam; ſed in foro externo turbatio, & commotio minuit delictum, ſed non excuſat penitus. Et ideo Genuenſis *in praxi Epiſc. cap. 68. n. 13.* ſic ait: Item illis, qui ſemel dicunt aliqua verba hæreticalia, vel

Digitized by Google

vel ſcandaloſa, ex ira ſolet imponi pœnitentia ſalutaris, & aliquando publica, vt, v.g. teneant candelam accenſam in Eccleſia tempore Miſſæ ſolemnis ſine aliqua abiuratione. Ita ille, & hoc à fortiori procedit ſi ſigna doloris poſt blaſphemias oſtenderit: vnde Zanardus *in direct. Theol. p. 3. cap. 134. fol. mihi 742.* ſic aſſerit, Qui in ira magna, vel in alia vehementi paſſione bis & ter blaſphemauerit, & ſedata paſſione, dolorem de ſuo crimine oſtenderit, pœnitentiis ſalutaribus punitus ſine abiuratione relinquetur. Vnde non aſſentior Comitolo aſſerenti blaſphemantem ex paſſione remittendum eſſe, nam puto in tali caſu plectendum ſalutaribus pœnitentiis, habita ratione blaſphemiæ, loci, & perſonæ, ſine tamen abiuratione, nam, vt aſſerit Albertinus *quæſt. 27. n. 6.* & Rojas *de hæret.* calor iracundiæ probatus non excuſat blaſphemum à tota pœna, nec aduerſùs hanc ſententiam faciunt verba Inſtructionis Hiſpalenſis *an. 1550. cap. 4.* ibi: [En blaſphemias dichas con enojo no ſe entrometan los Inquiſidores.] nam, vt optimè notat Rojas *vbi ſuprà*, iſta inſtructio loquitur de blaſphemiis non hæreticalibus. Sed *in tr. de officio & poteſtate Inquiſit.* ſupradicta verba fuſiùs explanata ſunt.

6. Notandum eſt hîc, quod aliquando blaſphemi abiurant ſecretò in domo S. Officij, & ſic Seſſe *in deciſ. Regni Aragonum tom. 4. deciſ. 470. n. 24.* ita aſſerit. Quidam blaſphemus vna & alia vice fuit condemnatus ad abiurandum de leui in audientia Tribunalis, & ad exilium 4. annorum.

7. Nota etiam quòd blaſphemus ſufficienter etiam punitus à iudice laico, poteſt iterum propter ſuſpicionem hæreſis ab Inquiſitoribus examinari; plenè verò à iudice Eccleſiaſtico examinatus, iterum examinari ab Inquiſitoribus non poteſt, cùm crimen ſit mixti fori. Ita Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 1. cap. 19. n. 24.* qui citat Albertinum.

8. Sed ponam hic obiter pulchram quæſtionem, an Inquiſitores poſſint punire euomentem hanc blaſphemiam, videlicet *al diſpetto de Dio.* de hoc caſu olim interrogatus fui ab Illuſtriſſimo Inquiſitore Llanes; & videtur negatiuè reſpondendum, nam hæc blaſphemia non eſt hæreticalis, vt docet P. Suarez *de Relig. tom. 1. lib. 1. cap. 5. n.* 8. quia per dicta verba non ſignificatur aliquid fieri poſſe contra efficacem Dei voluntatem, ſed vel ſignificatur voluntas faciendi aliquid, etiamſi Deo diſpliceat, eodem modo quo diſplicere poteſt per antecedentem voluntatem, aut ſigni vel certè profertur etiam per modum imprecationis, optando Deo diſplicentiam, vel tædium de tali re. Ita Suarez. Vnde Io. Rojas *de hæret. p. 2. n. 170.* ſic ait. Aliæ blaſphemiæ, videlicet *peſe à Dios. voto Dio, o deſpecho de Dios* non ſunt hæreticales, quia fidei confeſſioni non opponuntur, & harum punitio ad iudices Ordinarios pertinet. Hæc Rojas. Vide etiam Chapeauillam *de caſib. reſeru. cap. 19. q. 2.* & Sanchez *in ſum. tom. 1. lib. 2. cap. 32. n. 36.* hanc etiam ſententiam docentes. Vnde ſecundùm hanc opinionem, tales blaſphemantes non ſunt denunciandi Inquiſitoribus.

Quamuis nõ plenè ſup. hoc, lege tamen ſup. in tr. 8. ex Reſ. 11. §. 1. & 2.

9. Sed aduerſùs Suarez ſupradictam ſententiam tenentem inſurgit Floronus *de caſ. reſeru. p. 2. caſ. 3. n. 8.* Naldus *in ſum. ver. Blaſphemia, n. 1.* Igitur, vt notat etiam Sanctarellus *tract. de blaſph. cap. 2. dub. 1. n. 3.* Filliucius *de caſ. reſer. caſ. 3. n. 2.* ſenſus talis blaſphemiæ eſt quòd omnino debeat fieri quod blaſphemans profert, etiamſi Deus ſua omnipotentia id nolit, quo modo loquendi derogatur diuinæ potentiæ, Itaque ſecundùm hanc poſteriorem ſententiam, cui tanquam probabiliori adhæreo, dicendum eſt poſſe Inquiſitores cõtra blaſphemantes *al diſpetto di Dio*, inquirere, & illos punire, cùm talis blaſphemia ſit hæreticalis, & per conſequens ſic blaſphemantes ſunt Inquiſitoribus denunciandi, & ideo Lazarius *vbi ſup. n. 39.* ex inſtruct. S. Officij teſtatur hanc blaſphemiam eſſe hæreticalem; vnde ex his à fortiori apparet, quàm falſò dixerit Bald. *lib. 5. conſ. 476.* Angel. *in l. his verbis. ff. de hæred. inſtit.* Alexand. ad Bartol. *in l. apud Labeonem, §. ait. prætor, de iniur.* Felin. *in proœm. Decret. n. 11.* & alij, huiuſmodi verba, videlicet *al diſpetto di Dio*, non eſſe blaſphema, & talia verba proferentem non eſſe blaſphemum; aduerſus quos videndi ſunt Gyptius *tract. de caſ. reſer. c. 9. caſ. 3. n. 12.* Boerius *deciſ. 301. n. 1.* Gramm. *deciſ. 50.* Decian. *in tract. crim. tom. 2. lib. 6. cap. 2. n. 4.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. cent. 4. caſ. 275. n. 4.* Azorius *tom. 1. lib. 11. cap. 3. q. 2.* Maſcard. *de probat. lib. 1. concl. 194. num. 3. & ſeq.* & alij.

10. Notandum eſt etiam hic, quòd idem dicendum eſt de illis verbis, *Rinnego Dio.* nam contra talem blaſphemantem procedunt Inquiſitores, cùm dicta blaſphemia ſit hæreticalis, vt tradit Rojas & Suarez *loc. cit.* & alij communiter. Sed difficultas eſt, ſi aliquis dicat, *Rinnego Maria Vergine, ſan Pietro*, &c. & ad hoc dubiũ negatiuè reſpondet Sanchez *in ſum. tom. 1. lib. 2. cap. 32. n. 36.* vbi ſic ait: Quando autem de Sanctis renegatur, nil inueni apud DD. an ſint blaſphemiæ hæreticales huiuſmodi verba renegationis; ſed exiſtimo non eſſe, nec de illis cognoſcere Inquiſitores, vt ab ipſiſmet accepi. Ita Sanchez.

11. Sed quia ſæpiùs dictum eſt Inquiſitores ſolùm poſſe inquirere contra blaſphemos hæreticales, breuiter dicam, quænam ſint blaſphemiæ hæreticales, quæ non. Dico igitur quòd blaſphemia hæreticalis dicitur, quæ hæreſim, ſeu falſitatem contra fidem formaliter, ſeu virtualiter continet, & ſignificat. Huiuſmodi eſt omnis blaſphemia enunciatiua, ſiue affirmando, ſiue negando aliquid de Deo, quod fides docet, vel etiam tribuendo creaturæ id, quod ſecundùm fidem ſoli Deo conuenit, vel de his etiam dubitationem aliquam oſtẽdendo. Item ad blaſphemiam hæreticalem pertinent nomina quædam conuitij Deo attributa; vt ſi quis eum nominet iniuſtum, &c. nam licèt expreſſè id non affirmetur enunciando & componendo, ſed ſimpliciter ita nominando, nihilominus virtute ſatis affirmatur quod ita profertur.

12. Blaſphemia autem non hæreticalis dicitur omnis illa, quæ non formaliter, nec virtute continet falſitatem quaſi ſpeculatiuam contra fidei veritatem, vt ſunt omnes blaſphemiæ quæ proferuntur per modum optandi, imperandi, aut imprecandi. Item quæ fiunt nominando aliquid quod in Deo verè reperitur, tamen per modum contumeliæ & irriſionis, quæ omnia valdè notanda ſunt à DD. Inquiſitoribus & Qualificatoribus, vt in facti contingentia poſſint determinare quænam ſint blaſphemiæ hæreticales, quæ verò pertinentes, vel non pertinentes ad cognitionem & punitionem Tribunalis S. Officij.

13. Notandum eſt tamen hic obiter contra Decian. *in tract. crim. lib. 5. cap. 37. n. 8.* & alios, poſſe non ſolùm Ordinarios, ſed etiam Inquiſitores infligere extraordinariam pœnam, quando quis ioco, vel lubrico linguæ verba ſapientia hæreſim protulit, & ita docet Pegna *in direct. p. 3. comm. 17.* Farin. *de hæreſi q. 179. §. 1. n. 78.* & ad blaſphemos pertinet probare ſe ioci cauſa ea verba protuliſſe. Ita DD. citati & *ſuprà* hoc etiam ſatis probauimus. Vide etiam quando talis caſus occurrerit, Rojas *ſingul. 103.* Simancam *in cathol. inſtit. tit. 17. n. 23. & ſeq.* Arelatanum *tract. de hæret. notab. 28.* Gundiſſaluum *tract. de hæret. q. 1. n. 7. q. 8. n. 6.* Zanchinum *de hæret. c. 7. n. 6.* & alios penes ipſos.

Quoad hoc lege ſup. in tr. 8. ex Reſ. 12. §. vlt.

RESOL. IX.

De conſpuentibus, & percutientibus ſacras imagines? Et an hoc factum ſit hæreticale, & eius cognitio pertineat

ad Inquiſitores; & quomodo ſupradicti ſint puniendi quoad abiurationem, & alias pænas? Ex part.4. tr.7. Reſ. etiam 9.

Sup. conſeſſo in hoc §.1. in tom. 2. tr.5. Reſ.52.§.vlt.

§.1. HOc non eſſe factum hæreticale, & per conſequens non poſſe pertinere ad Inquiſitores, licèt grauiſſimum ſit peccatum, docet nouiſſimè Torreblanca *in epitome delictorum, ſiue de magia, lib.3.c.8. num.17.* & ante illum Ghirlandus *de ſortil. quæſt.10. num.12.* Sed ſummopere mihi diſplicet virum quidem doctum hæc dixiſſe, & ideo hanc ſententiam reprobat Farinacius *q.20.num.68.* Raphaël de la Torre *in 2.2. D. Thom.q.96. art.4. diſp.2.* vbi inter alia ſortilegia, ſapientia hæreſim manifeſtam ponit, hoc videlicet quando aliqui crucem ac imagines Sanctorum conculcant etiamſi conculcatio, direptio, aut inhonoratio fiat ex iracundia, ſapit enim hoc hæreſim Lutheranam de imaginibus explodendis. Ita etiam docet Bellochius *in praxi Theol. mor. part.2. quæſt.1. num.73.* Riccius *in praxi tom.1. reſol.* 423. Ioſeph Seſſe *tom.4. deciſ.448. n.19.* Zechius *in ſumm. tom.1. cap.11. num.5.* Caietus *tract. de hæret. n.49.* Delrius *in diſquiſ. magic. lib.5. ſect.16. §. Sacerdotes qui cauſa*, & alij *vbi infrà.* Et hoc factum ita eſſe hæreticum contra Torreblancam patet, vt eius cognitio pertineat tantùm ad Inquiſitores tenet Genuenſis *in praxi Archiep. cap. 18. n.12.* & Lazarius *tract. de blaſphemia quæſt.6. num.14.* teſtantes ita determinatum fuiſſe in ſupremo Regio Conſilio Hiſpaniarum.

2. Verùm quomodo ſupradicti puniendi ſint, quoad abiurationem, Michaël Zanardus *in direct. Theol. part.3. cap.64. fol. mihi 360.* ſic ait: Quamuis aliqui tenuerint hos non debere abiurare, quia Maieſtatem confitentur, & tantùm ex odio & malo animo offendunt, tamen quia ab indiciis malæ credulitatis non longè recedunt, cùm malè videantur de omnipotentia, iudicio, & iuſtitia Dei ſentire, & id faciunt, quod facere ſolent, hoſtes fidei noſtræ, ideo eis indicitur abiuratio de leui, vel de vehementi, ſed non de formali, ſi Catholici ſint. Ita ille.

3. Quoad alias pœnas apponam hìc verba Simancæ *tit.27. num.20. & 21.* ſic aſſerentis: Iudices Eccleſiaſtici punire iſtos debent interdum dura & vltrice ſententia, quemadmodum Greg. X. *in Concil. Lugdun.* conſtituit: ſæpe etiam pœnitentia publica, vel ieiuniis, eleemoſynis & orationibus, vel multa pecuniaria, vel ictibus fuſtium. Iiſdem quoque pœnis Inquiſitores vti poſſunt, ſed hoc amplius ad eorum Officium pertinet, vt ſcire laborent, ſi fortè intellectus errore pertinaci facinora iſta perpetrata ſint, quòd ſi repererint, aut ſuſpicati fuerint, non ſecus aduersùs iſtos procedent, atque aduersùs alios quoſlibet hæreticos, vel ſuſpectos. Poterunt igitur Inquiſitores tormentis, abiuratione, purgatione canonica & aliis arbitrariis pœnis, vti pertinaces, atque impœnitentes, curiæ ſæculari relinquere. Ita ille. & Genuenſis *in praxi cap. 18. n.12.* vbi ſic ait: Percutientes, abradentes, aut deturpantes imagines Sanctorum, per Inquiſitores puniendi ſunt, neque obſtat quòd pœna mortis non puniantur provt per iudices ſæculares punirentur, quia ſatis eſt quòd ſufficienter puniantur aliis pœnis, nempe fuſtigationis, triremium, carcerum, infamiæ exilij, & aliis, quas ius Canonicum admittit. Ita Genuenſ.

4. Sed nota, Souſam *in aphor. Inquiſ. lib.1. c.42. n.16.* docere quòd ſi factum ſit publicum, perpetrantem hoc horrendum delictum, ſiue hæreticalem animum fateatur, ſiue non tradendum eſſe Curiæ ſæculari vltimo ſupplicio plectendum, ob facti qualitatem: & ſi animum hæreticalem fateatur, & miſericordiam petat, poſt reconciliationem ad Eccleſiæ vnionem, hoc non obſtante, docet item Souſa Curiæ ſæculari tradendum eſſe; quoniam tantum ſcelus non poteſt manere impunitum, & ſemper poteſt timeri quòd conuerſio ſit ficta, addit etiam idem Souſa in tali caſu torquendum eſſe ſuper complicibus.

RESOL. X.

De Sortilegis, Diuinatoribus, Magis, &c. & de pœnis, quibus ſupra dicti. puniendi ſunt, & quoad abiurationem.

Et an Inquiſitores habeant iuriſdictionem contra omnes ſortilegos, & maleficos?

Et in textu huius Reſolutionis aliqua alia difficultates notabiles, & graues circa ſupra dictos quæruntur, & adnotantur. Ex p. 4. tract.7. Reſ. etiam 10.

§.1. LIcèt de iure antiquo Inquiſitores non habeant iuriſdictionem niſi ſuper ſortilegia, quæ ſaperent hæreſim manifeſtè; attamen hodie de iure nouo Bullæ Sixti V. cognoſcunt contra omnes ſortilegos & maleficos, vt notant Scortia *in Bull. Pontif. epitom. 58. theor. 158.* Ioſeph Seſſe *tom.4. deciſ.464. num.8. 18. & ſeq. & deciſ.466. num.4. & 17.* Azorius *tom.1. lib.9. c.26. q.4.* Sanchez *in ſumm. tom.1. lib.2. c.38. num.92.* Torreblanca *de magia lib.3. cap.9. poſt num.48* Raphaël de la Torre *in 2.2. D. Th. q.69. art.4.* Zanardus *in director. Theol. part.3. cap.64.* Naldus *in annot. pract. ſuper c. in tabulis de ſortileg.* Molfeſius *in ſumm. tom.1. tract.11. cap.7. n.145.* & iterum Ioſeph Seſſe *tom.4. deciſ.466. n.16. & 17.* vbi ſic ait: Si non apparet quòd illa quæ admiſcentur in ſortilegiis, ſapiant hæreſim manifeſtè ſed eſt dubium an talia ſapiant hæreſim, veluti ſi ad ortum ſe conuertant, vel proferant verba inuſitata & in intelligibilia & ſimilia, non ſe intromittet Inquiſitor de iure. Sed hodie per Motum proprium Sixti V. dicti ſortilegi ſubſunt Inquiſitoribus. Ita ille; & Seraphin Freitas *in addit. ad Acugnam q.5. num.35.* ſic aſſerit: Hodie Inquiſitores ex conſtitutionibus Pontificis cognoſcunt contra omnes ſortilegos & maleficos adhoc tamen puto quòd ſi ſortilegia, diuinationes, & maleficia hæreſim non ſapiant, locus erit præuentioni inter laicos Inquiſitores, iuriſdictióque Inquiſitorum accumulatiuè cenſeatur. Verum Sigiſmundus Scaccia *de iudiciis cauſarum, &c. lib.1. c.12. num.33.* docet quòd hodie cognitio ſortilegiorum priuatiuè ſpectat ad Inquiſitores quoad iudices laicos vnde non ſunt mixti fori, attenta dicta Sixti V. conſtitutione, ſuſpicatur tamen Emanuel Moura *de incant. opuſc.1. ſect.3. cap.1. num.9.* dictam conſtitutionem Sixti V. non eſſe vſu receptam ſaltem in Luſitania & Azorius *tom.1. lib.9. c.26. q.4.* dubitat quoque an ſit vbique vſu recepta; verum citati DD. loquuntur de dicta conſtitutione quaſi vbique ſit vſu recepta. Sed an Inquiſitores in dubio, ſapiátne ſortilegiũ hæreſim manifeſtè, poſſint ſe intromittere, ex iure nouo conſtit. Sixti V. clarum eſt poſſe. Difficultas eſt de iure antiquo per *c. accuſatus, §. ſanè,* quæ obſeruante Syluestro *ver. hæreſis, num.4.* non poteſt intelligi de dubio an factum ſit perpetratum, nécne, ſed in dubio an talia ſapiant hæreſim. Sed contrarium, iure, ratione, & vſo comprobatum eſt, vt teſtatur Simanca *tit.30. num.21.* Pegna *in direct. part.2. comment.63.* & doctus Acugna *de Confeſſ. ſolic. q.3. num.13.* quia iudex etiam delegatus cognoſcit an ſua ſit iuriſdictio; & ſi contraria opinio eſſet ſequenda, Inquiſitorum cognitio facilè ſuboerti poſſet, aſſerente quolibet ſortilegia, vel diuinationem ſapere hæreſim manifeſtè. His ſuppoſitis deueniamus ad pœnas ſupradictorum delictorum.

Sup. hoc ſup. in tr.10. Reſ. 102. & in alia eius annot.

Sup. hoc dubio ſup. in tr. 10. Reſ. 104. & in alia eius not. inf. propè fin. huius §.

Sup. his Diuinationibus ſup. in tr.10. Reſ. 107.

Sup. hoc in tom. 9. tr.1. Reſ. 193. in fin. & hic ſup. in tr.10. Reſ. 102. & 103.

Sup. hoc ſup. in tr.10. Reſ. 104.

2. Ideo dico quoad abiurationem, quòd ſi ſortilegia ſapiant hæreſim manifeſtè, quia tales ſignificant

ſe

Sup. contéto n hoc § ſup. n tr.10. Reſ. 105. & 106.

ſe credere illas tes ſacras adhibitas in ſuis ſortilegiis, vim habere ad maleficiorum operationem. Ideo de hac credulitate debent diligenter examinari, & ſi negent, debent torqueri, & ſi non fateantur, vt vehementer ſuſpecti, per conſequens debent abiurare de vehementi. Ita Raphaël de la Torre *in 2.2. D. Thom. quaſt.96.art.4. diſp.2.* Zanardus *in direct. Theol.part.3. cap.64.* Deltius *in diſquiſ.mag. lib.5. ſect.15. §. Dico tertio.* Scaccia *de indicijs lib.1.cap.12.num.34.* Ioſeph Seſſe *tom.4. deciſ.466. num.9.* & Emanuel Moura *opuſc.1. de incant. ſect.3. cap.5. num.32.* & ante omnes Pegna *in direct. Inquiſ. part.2. comm.67.* & nouiſſimè Genuenſis *in praxi Archiepiſc.cap.68.num.8.* vbi ſic ait: Si aliquis

Sup. hoc in Reſ.1.annot. præteritæ.

eſt ſuſpectus vehementer, vt quia admiſcuit ſacramentalia in ſortilegiis, tunc torquetur pro vlteriori veritate ſuper intentione, & ſi neget, adhuc compellitur abiurare de vehementi. Sic ille; & nouiſſimè Emanuel Moura *de incant.opuſc.1.ſect.3. cap.5.num.32.* ſic

Sup. hoc in duabus Reſ. not.1. huius §.

aſſerens: Miſcentes in ſortilegiis quælibet Sacramenta, ſacramentalia, res, orationes, vel verba ſacra, tanquam hæreticales ſubiiciuntur Inquiſitoribus puniendi pœna condigna, & ſi negent ſe credere prædicta Sacra habere vim ad cogendum arbitrium, aut ad alios turpes effectus, aut alium errorem, debent tamen abiurare de vehementi. Ita ille.

3. Verùm quoad alias pœnas ſupradictis reis imponendas, ita aſſerit Pegna *in direct. Inquiſ. part.2. comment.67.* coerceri poſſunt anathemate, dignitatum ſuſpenſione, verberibus, exilio, carcere, monaſteriis, aliiſque ſuppliciis, ſpectata perſonarum qualitate infami indutos mitra in publicum producuntur, aut ſcalis alligatos, cùm vituperatione propè Eccleſiæ fores conſtituuntur. Ita ille; & ante illum Simanca *tit.21. num.23.* & nouiſſimè Seſſe *tom.4. deciſ.466. num.13.* Sed hodie vtplurimùm laici ignobiles traduntur triremibus, vt docet ex ſtylo Inquiſit. Rom. Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. cap.68. num.8.* vide etiam Scortiam *in Bull. Pontif. epitome 58. theorem.158.* & in caſu occurrenti ne deſeras conſulere Delrium *in diſquiſ.mag. lib.5. ſect.16.* & Souſam *in Aphor. Inquiſit. lib.1.cap.58.à num.10. vſque ad* 17. vbi inter alios caſus obſeruat quòd Sacerdos, qui celebrat Miſſam ſuper rebus aptis ad ſortilegia peragenda, videlicet ſuper paſta, ſuper calamita (vt accidit his diebus) & his ſimilibus ſimplicibus, aut mixtis, aut qui vaſibus, aut veſtibus ſacris & his ſimilibus in ſortilegiis abutitur, aut qui in celebratione Sacrorum nefandas & turpes preces porrigit, deponitur, priuatur beneficiis, & in perpetuum carcerem detruditur; & nota etiam cum eodem quòd ſi Sacerdos Miſſas defunctorum celebrat pro viuentibus vt moriantur, à ſacerdotio priuatur, & perpetuo exilio relegatur vnà cum eo, qui hoc conſuluit, vel fieri mandauit.

4. Nota verò quòd ſi quicumque ſortilegus, etiam hæreticus, & Eccleſiaſticus, fateatur in ſortilegiis feciſſe homicidium (vt his diebus factum fuit) & pœniteat, paratúſque ſit corripi, non poſſe eum Inquiſitores tradere Curiæ ſæculari, ſed debere eum admittere ad reconciliationem, præter Souſam tradit Farinac. *q.20.num.105.& ſeq.* vide etiam Menoch. *lit.1. cent.4. caſ.388.*

5. Sed notandum eſt nouiſſimè Greg. XV. *in Bulla edita 20. Martij* 1623. mandaſſe vt conſtito quòd aliquis pactum cum diabolo fecerit, & à fide apoſtatando maleficiis, ſiue ſortilegiis vnam, ſeu plures perſonas ita læſerit, vt ex maleficio, vel ſortilegio mors ſequuta ſit, etiam pro primo lapſu Curiæ ſæculari tradatur debitis pœnis puniendus; qui verò similiter apoſtatando pactum cum diabolo, vt præfertur, fecerit, & maleficium, ſeu ſortilegium commiſerit, ex quo licèt mors ſequuta non ſit, infirmitas tamen, diuortia, impotentia generandi, ſiue animalibus, frugibus, vel aliis fructibus damnum notabile prouenerit, muro claudi, ſiue carceribus in S. Officio Inquiſitionis, vbi illud extitit, fabricandis mancipari debeat. Ita Pontifex *in d. Bulla.*

6. Sed oritur hîc pulchrum dubium, an ſit ſortilegium ſapiens hæreſim inuocare dæmonem ad tentandam mulierem? Negatiuam ſententiam docent Pegna *in director. Inquiſit.part.2. comment.68.* Scaccia *de indic. lib.1. cap.12. num.39.* Ghirlàndus *de ſortil. cap.10.* Ioſeph Seſſe *tom.4. deciſ.463. num.11.* Riccius *in praxi tom.1.reſol.424.num.11.* Bellochius *in praxi Theol. mor. part.2. quaſt.9. num.64.* Binsfeldius *de malef. leg.4. q.2. concl.3.* Oldrad. *conſ.210.* Afflict. *in conſtit.Regni, part.1. rubr.1.num.17.* Lucerna Inquiſit. *ver. dæmones inuocare, num.2.* Torreblanca *de Magia, lib.3. cap.7. num.13.* Genuenſis *in praxi Archiepiſc.cap.18.num.11.* Locatus *in praxi Inquiſ. ver. Apoſtata, num.13.* & DD. communiter. Vnde ſecundùm illos dicendum eſt ſimplicem inuocationem dæmonis ſine cultu, ſeu honore, aut mixtura rerum, vel verborum ſacrorum non eſſe ſortilegium hæreticale, maximè ſi efficiatur verbis imperatiuis, & non deprecatiuis, ad ſciendum & obtinendum ea, quæ dæmon viribus naturalibus poteſt ſcire & præbere; vt tentare pudicitiam mulieris, ad inueniendum theſaurum, ad ſciendum an partus futurus (& in vtero tamẽ formatus) ſit naſciturus maſculus, vel fœmina, ad ſciendum dictum, vel factum præteritum, ad impediendum ne ignis filum, vel aliam rem proiectam comburat, ad tranſportandum hominem, vel aliam rem de loco ad locum, ad ligandos ſponſos, ad inferendas ægritudines, ad faciendum apparere corpus mortuum viuum per aliquod tempus, ad illuminandum cæcum, non à natura, ſed ab impedimento, quod ipſe poſſit ſubtrahere, ad habendam ſcientiam per purgationem phantaſmatum, & facilitatem ſenſuum, ad inducendas nebulas, tempeſtates, ac ſimilia, quæ inuenies apud Torreblancam *de Magia, lib.3. cap.8. per totum.*

Sup. hoc ſup. in tr.10. Reſ. 107. ſignãter in §. Verum.

7. His tamen non obſtantibus (attendas quæſo, amice Lector, nec te terreat turba Doctorum) ego contrariam ſententiam teneo, & ratio eſt; quoniam ridicula eſt illa diſtinctio quam communiter aſſerunt aduerſarij, nempe per modum deprecationis inuocationem dæmonis eſſe ſortilegium hæreticale; ſecus autem ſi efficiatur per modum imperij; nam tu quis es, qui potes imperatiuè inuocare illum, de quo loquendo Spiritus ſanctus apud Iob aſſerit non eſſe poteſtatem in terra quæ comparetur ei; deinde cùm tibi ſit interdictum omne cum dæmone commercium, vt notat Delrius *in diſquiſ. mag. lib.5. ſect.15. §. Dico quinto,* quomodo igitur potes eum inuocare etiam imperatiuè? & ideo Raphaël de la Torre *in 2.2. D.Thom. quaſt.95. art.4. diſput.1. aſſer.4.* docet pertinere ad ſocietatem dæmoniacam exigere à dæmone ſponte occurrente conſilium, fauorem, aut quoduis officij genus, ſiue exactio fiat deprecando, ſiue imperando.

8. Clarè igitur apparet, noſtram ſententiam omnino tenendam eſſe, quæ ſicut rationibus fulcita, ita Doctorum authoritate non caret, & ideo eorum verba per extenſum apponam. Simanca *tit.30. num.17.* Beatus Auguſtinus erroneum, ineptum & ridiculum eſſe cenſet inuocare dæmones per modum imperij, aut eis comminando præcipere, non enim eſt poteſtas ſuper terram, ſicut Iob dicit, quæ comparetur ei. Cæterùm dæmones vt fatuos irrideant atque decipiant, fingunt ſe cogi atque timere, ſicuti multis Pariſienſium decretis declaratum eſt, & *tit.21.num.13.* ſic ait: Sunt qui dicunt non fore hæreticum eum, qui dæmonem inuocaret ad tentandam pudicitiam alienius mulieris, vel

ad aliud faciendum non alienum à poteſtate dæmonis, nam, vt aiunt, ſi ſe dæmoni non ſubiiciat, nec hæreſim miſceat, cùm non habeat errorem in intellectu, non erit hæreticus. Sed quamuis hæc ita ſint, tamen aduersùs illum inquiri poterit tamquam contra vehementer ſuſpectum, ea enim ad apoſtaſiam & infidelitatem pertinent. Hæc Simanca. Sed audiamus Homobonum de Bonis, virum quidem doctum, *in exam. Ecclеſ. part. 1. tract. 7. cap. 3. q. 16.* ſic aientem. Si amantes ſtimulis libidinis agitati dæmones inuocant vt illi flectant animum illius, quem amant in turpem amorem, licèt communis videatur circumferri opinio, talem inuocationem non ſapere hæreſim manifeſtam, præſertim ſi per modum imperij fiat; verius tamen dicendum videtur hoc ſcelus ad hæreſim magnopere præſumendam pertinere, cùm ridiculum ſit dicere quòd dæmones per modum imperij, inuocentur ex quo non eſt ſuper terram poteſtas, quæ comparetur ei. Sic ille & Farinacius *tract. de hæreſi q. 181. §. 3. num. 88.* retractans tacitè quæ dixerat *q. 20. num. 80.* ita ait: Ex his infertur non eſſe veram concluſionem, licèt à DD. communiter receptam, quòd hæreticale non ſit à dæmone per modum imperij petere, vt alienam tentet pudicitiam, cùm huiuſmodi inſtantia fieri non poſſit per modum imperij; prout DD. contrarij requirunt ad hoc vt eſſet hæreticalis qualitas. Et tandem ante omnes hanc ſententiam mordicus ſuſtinuit inſignis Theologus Bartholomæus Spina *Apolog. 4. contra Ponzinibium*, in qua ex multis aliis rationibus Theologicis probat acerrimè noſtram ſententiam. Quam etiam confirmat opinio Michaelis Zanardi, viri quidem docti & Conſultoris S. Officij *in direct. Th. part. 3. c. 64. fol. mihi 366.* aſſerentis, (nota Lector) contra ſortilegos non hæreticantes poſſe Inquiſitores procedere tanquam contra ſuſpectos de leui ex amicitia cum pactu implicito ſaltem cum dæmone, nam ſicut ſubditus contrahens amicitiam cum hoſte ſui Principis redditur de infidelitate ſuſpectus, ita & cui cum diabolo fœdus, pactum vel amicitiam contrahit, etiam quoad ea, quæ ſunt illi propria, vel ad quæ ſe poteſt extendere eius virtus.

9. Remanet ergo difficultas an hi ſaltem de leui abiurare debeant, vel non? Ex vna parte videtur quòd non, quia vbi non eſt error cum pertinacia, ibi nulla poteſt eſſe hæreſis; ſed in intellectu iſtorum non error, quia ſolùm credunt quod credere poſſunt, ſcilicet dæmonem poſſe facere quæ ei propria ſunt, & ad quæ facienda habet naturalem poteſtatem, ergo hi abiurare non debent, ſed tantùm ratione delicti, ſcilicet pacti, vel amicitiæ factæ cum dæmone, erunt aliqua pœna extraordinaria puniendi. Ex altera parte videtur quod ſint ſaltem de leui ſuſpecti, quia factum ipſum, ſcilicet amicitia & recurſus ad hoſtem humani generis ſaltem ſuſpicionem leuem inducit.

10. Huic difficultati (ſaluo ſemper Matris meæ S. R. E. iudicio, dicerem quòd quidem hi ex facto ſe reddunt aliqualiter de fide ſuſpectos: at hanc ſuſpicionem in tortura purgare poterunt, ita vt expurgata non ſint abiurandi. Hæc omnia Zanardus *loco cit.* Cuius quidem vltima verba procedunt ſecundùm ſtylum Inquiſitionis Romanæ, in qua ſuſpecti leuiter de fide torquentur & torti abiurant. In noſtra verò Inquiſitione Hiſpanica, quia non torquentur, dicendum eſt ſupradictos ſortilegos non hæreticantes debere ſaltem abiurare de leui, & eis ſalutarem pœnitentiam iniungi; ſed ad aliud non minus curioſum dubium deueniamus.

Quoad hoc ſup. in tr. 10. lege doct. Reſ. 105.

11. Quæro igitur an Inquiſitores poſſint punire ſortilegum, qui in ſortilegio miſcuit Hoſtiam non conſecratam, dummodo ſuper eam ſit celebrata Miſſa? Negatiuè reſpondet Ghirlandus *de ſortil. q. 10. num. 16. & 17.* Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ.* & ex recentioribus Torreblanca *de Magia, lib. 3. cap. 8. n. 18.* Farinacius *q. 20. num. 83.* Raphaël de la Torre *in 2. 2. D. Thom. tom. 2. q. 96. art. 4. diſp. 2. tit. de qualificatione ſuperſtitionum*, & adducunt rationem, quia tale ſortilegium non eſt hæreticale.

12. Verùm M. Antonius Delrius circa præſentem quæſtionem *in diſquiſ. mag. lib. 5. ſect. 13. §. dico quintò*, vtitur diſtinctione, & ait, quòd ſi talis bene ſentiat de præſentia Corporis Dominici, & tranſubſtantiatione, & non præbuit hanc Hoſtiam populo adorandam, ſed verè aliam, quam eleuauit, & conſecrauit, hanc verò acceſſoriè tantùm ſuper Altare ad magicos effectus poſuit, erit tantùm ſuſpectus de hæreſi; ſi verò illa alia credidit, tunc apertè foret hæreticus, ſi verò tenera non credidit, iſta vim aliquam habere ad effectum magicum, non erit ſuſpectus de hæreſi, ſed extra ordinem puniendus. Hæc ita, ſi de hac de eius intentione conſtet, nam quamdiu non conſtat, mihi quidem videtur, de hæreſi maximè ſuſpectus. Ita Delrius.

13. Sed ego puto abſolutè (& miror viros doctos aliter ſenſiſſe) dictum ſortilegium eſſe hæreticale, & ita hanc ſententiam docet Scaccia *de iudic. &c. lib. 1. cap. 12. num. 34.* & ratio eſt, ait ille, quia in dicto maleficio ſortilegus miſcuit rem ſacram, ſcilicet celebrationem Miſſæ ſuper Hoſtiam, licet non conſecratam; igitur erit hoc ſortilegium hæreticale, non propter hoſtiam minimè conſecratam, ſed propter Miſſam ſuper ea celebratam. Sed audiamus virum doctum Anton. Souſ. *in aphor. Inquiſ. lib. 1. c. 57. n. 11.* ſic aſſerentē: Cenſeo ſortilegium in quo ponitur, aut quod fit cum hoſtia conſecrata, aut cum aliqua re ſuper quam Sacerdos Miſſam celebrat, hæreſim ſapere manifeſtè, tum ex parte operis, tum quia ſacrificium Miſſæ ordinat ad ſacrilegium licèt mediatè, tum etiam præſumitur quòd hoc faciens credit illud vim habere ad maleficium operandum, & hoc ipſum in facto oſtenditur. Ergo, &c. & tandem ex Doctoribus noſtræ Inquiſitionis Hiſpanicæ præter Souſam docet hanc ſententiam Emanuel Moura *de Incant. opuſc. 1. ſect. 3. cap. 5. num. 29.* vbi refellens Farinacium *vbi ſuprà*, ſic ait: Eſt ſacrilegium ſapiens hæreſim manifeſtè, Sacerdotem celebrare Miſſam ſuper hoſtia non conſecrata ad effectum ſortilegum, qui dæmonis potentiam non excedat, quia abuſus ſacrificij Miſſæ continet, abuſum etiem Euchariſtiæ. Ex quibus apparet ſupradictum ſortilegum quicquid aſſerant Doctores contrarij, eſſe puniendum pœnis, de quibus ſuprà cum abiuratione de vehementi.

14. Et tandem pro fine huius reſolutionis nota quòd qui fuit vſus ſanctiſſ. ſacramento Euchariſtiæ in ſortilegiis, traditur curiæ ſæculari ex ordinatione S. Officij poſita in fine operis, iudicialis Inquiſitorum, & tradunt Genuenſis *in praxi Archiep. cap. 68. num. 10.* Emanuel Moura *de incant. opuſc. 1. ſect. 3. cap. 5. num. 29.* & alij. Quæ autem ſuperiùs dicta ſunt de ſortilegis, dicendum eſt de magis, nam ſi iſti inueniuntur habere errorem in intellectu, ſicut & ſortilegi puniuntur vt hæretici formales; ſecus autem abiurant de vehementi, & puniuntur ſeueriter ſupradictis pœnis pro qualitate perſonarum & circumſtantiis delictorum.

RESOL. XI.

De Laicis, ſeu Eccleſiaſticis non Sacerdotibus audientibus confeſſionem, & quomodo ſupradicti puniendi ſint, & quomodo debeant abiurare.

Et an Inquiſitores aduerſus prædictos poſſint procedere.

Et an ſimplex Sacerdos etiam approbatus, ſuſpenſus tamen ab audiendis confeſſionibus non comprehendatur in De-

cretis

cretis Pontificum , quamuis confeſſiones audiat & abſolutionem impendat?

Et an ſi laicus , vel Eccleſiaſticus non Sacerdos audiat confeſſiones , & non abſoluat , ſubdatur pœnis Pontificiis latis in Bullis Greg. X I I. & Vrbani V I I I. Ex p.4. tract.7. Reſ. etiam 11.

Vide inf. ex Reſ. 24. §. Notandum eſt.

§.1. POſſe aduerſus ſupradictos Inquiſitores procedere patet ex conſtitutionibus Pauli IV. Gregor. X I I I. Sixti V. & Clem. V I I I. quas aſſerit, & explanant Scortia *in Bulla Pontific. epit.162. theorem.* 403. Zipæus *in iure Pontificio lib.5. tit.de Clerico non ordinato celebrante.* Franciſc. Leo *in theſaur. fori Eccleſ. par.3. c.4. n.58.* Emanuel de Moura *de incant. opuſc.1. ſect.3. cap.3. num.9.* Sanctarellus *de hæreſi cap.42. dub. vnic. num.5.* Homobonus *in conſul. part.1. reſponſ.150. vol.1.* Aldrete *de relig. diſcipl. lib.2. c.20. n.14.* Barboſa *de poteſt. Epiſc. part.3. alleg.110. n.18.* & Souſa *opuſ. de ſolicit. tract.1. c.9. n.1.* & ita confeſſiones audientes non reconciliantur , etiamſi ſint verè pœnitentes , ſed traduntur curiæ ſæculari , vt patet ex dictis Bullis.

2. Verùm in Inquiſitione Hiſpanica hæc pœna non eſt hactenus in vſu , ſed , vt obſeruat idem Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.1. cap.33. iuncto cap.32. n.13.* ſi fictus Sacerdos fuerit laicus , & vilis perſona , fuſtibus cæditur, ad triremes mittitur , & aliquæ ſpirituales pœnæ ei adduntur; ſi verò fuerit perſona honeſta & religioſa damnatur ad triremes ; quòd ſi talis ſit qualitatis vt ad triremes mitti non debeat , in exilium mittatur , & ſi fuerit in aliquo Ordine , ab eo ſuſpendatur toto exilij tempore, quòd ſi delictum aliquas circumſtantias habuerit aggrauantes , adduntur aliæ pœnæ ſecundùm eam qualitatem. Ita Souſa, qui etiam addit, quòd rei huius criminis debent abiurare de leui , & ſupradicta quaſi omnia confirmat Caſtrus Palaus *in ſum. to.1. tract.4. diſp.8. punct.16. §.9. n.2.* Vbi poſtquam teſtatus fuit traditionem curiæ ſæculari non eſſe in Hiſpania vſu receptam, ſic aſſerit : Horum pœna arbitraria regulariter eſt in actu publico abiurare de leui, flagellis cædi , & triremibus addici , & ab ordinibus perpetuò priuari. Aliquando hæc pœna minuitur , & in exilium & pecuniam conuertitur, tum ſi delinquens nobilis ſit, neque in actu ſpecialis ſuis malitia, tum ſi ſit ita ruſticus , vt non tam ex malitia quam ex aliquali ignorantia proceſſiſſe videatur , & ita vidi quemdam adoleſcentem ſimplicem, qui annali recluſione & pœna pecuniaria damnatus fuit , eo quòd fingens ſe Sacerdotem alterius confeſſionem excepit , vt poſtea illum irrideret. Hæc Caſtrus *loc. citat.* quæ omnia deſumpſit à San Vincente *in manuſcriptis c.19. §.1. & ſeq.* At malitia verè huius criminis conſiſtit in abuſu Sacramenti, & qui hoc facit, eſt de fide ſuſpectus, quia facto approbat quod hæretici huius temporis falsò aſſeuerant, id eſt , miniſtros huius Sacramenti non eſſe ſolos Sacerdotes, vt definiuit Concil. Floren. *in literis vnionis.* & Trident. *ſeſſ.14. cap.6.* ſed etiam alios, & laicos, vt impiè ſenſit Vvicleſus , teſte Vvaldenſe *to.2. cap.135. & 145.* & Martinus Lutherus apud Roffenſem *art.13.* Vide Cherubinum *tom.2. conſtit.21. Greg. XIII. ſchol.1.* Vnde ex ſupradictis die 7. Octobris 1633. me conſulente Inquiſitores huius Regni Religioſum Subdiaconum, qui plures confeſſiones excepit, damnarunt ad triremes per ſeptennium cum abiuratione de leui, ſtante praxi Inquiſitionis Hiſpanicæ , in qua , vt dictum eſt, ſupradicti rei abiurant tantùm de leui. Nota tamen quòd his in vno caſu abiurationem de vehementi imponerem , & illos torquerem , quando, v. g. eſſent de prouincia infecta hæreſi Lutheri, qui aſſerebat omnes eſſe miniſtros ſacramenti Pœnitentiæ , perſona enim dicitur ſuſpecta etiam reſpectu regionis ſuæ, vt optimè obſeruat Seſſe *tom.4. deciſ.152. n.4.* nouiſſimè procedit Bulla Sanctiſſimi D.N. Vrbani V I I I. in qua etiam minores 25. annis ſtatuitur , ſi eiuſmodi delictum committant , tradi debere Curiæ ſæculari.

3. Notandum eſt tamen hic, quòd ſimplex Sacerdos, vel etiam approbatus , ſuſpenſus tamen ab audiendis confeſſionibus , non comprehenditur in ſupradictis decretis, quamuis confeſſionem audiat , & abſolutionem impendat. Ita Souſa *opuſc. de ſolicit. tract.1. cap.9. n.5. & in aphor. Inquiſ. lib.1. cap.33. n.6.* & Sanctarellus *de hæreſi c.42. dub. vnic. n.5. in fine*, cum Acugna *de confeſſ. ſolicit. quæſt.13. num.15.*

4. Sed difficultas oritur hic, an ſi laicus, vel Eccleſiaſticus non Sacerdos audiat confeſſiones, & non abſoluat ſubdatur pœnis Pontificiis latis in ſupradictis Bullis? Negatiuam ſententiam *in p.1. tract.4. reſ.16.* ego ipſe adnotaui docere Rodriquez & Sanctum , quibus nunc addo Sanctarellum *de hæreſi cap.42. dub. vn. n.5.* & Acugnam *in tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt.13. n.14.* Verùm non reticeam affirmatiuam ſententiam docere Freytas *in editione nouiſſima de Confeſſ. ſolicit. quæſt.13. num.36.* & Antonium Souſam *in aphor. Inquiſit. lib.1. cap.33. n.3. & in opuſc. de ſolicit. tract.1. cap.9. num.3.4. & 7.* vbi probat ad violationem dictorum decretorum ſufficere audire confeſſionem, quamuis abſolutio, ſiue ex indiſpoſitione pœnitentis , ſiue alia de cauſa non impendatur , & addit etiam non Sacerdotem, qui ſolùm confeſſionem generalem audit , non tamen ſpecialem peccatorum , ſubijci iudicio Inquiſitorum , licèt mitius puniri debeat, vult etiam quòd qui ſemel confeſſionem audiat, aut vnum tantùm peccatum, pœna ordinaria puniri debeat. Nota tamen quòd ſupradicti rei ſi ſint Religioſi, vel ſacris Ordinibus initiati, non fuſtigantur , quod generaliter dictum eſſe volo pro omnibus aliis delictis. Quæ hic eſt ſup. in tr. 9. Reſ. 85.

RESOL. XII.

De laicis, & Eccleſiaſticis non Sacerdotibus Miſſam celebrantibus.

Et an Inquiſitores poſſint animaduertere aduerſus tale immane facinus perpetrantes?

Et an ſupradicti abiurare debeant de leui & de aliis pœnis, quibus puniendi ſunt, agitur?

Et an ad violationem Bullarum Greg. X I I I. Clem. VIII. & Vrbani V I I I. ſufficiat ſemel vnam Miſſam celebrare?

Et an ſi Sacerdos non conſecret panem , aut vinum , eo quod ſit in peccato mortali, ideo habens ante ſe Hoſtiam conſecrandam, extrahit è Tabernaculo particulam conſecratam, & verba conſecrationis profert non ſuper hoſtiam, quam eleuando oſtendit populo, ſed ſuper eamdem particulam conſecratam, an, inquam, poſſit per Inquiſitores contra illum procedi? Ex p.4. tract.7. Reſ. etiam 12.

§.1. ADuerſus tale immane facinus perpetrantes poſſe Inquiſitores animaduertere tradunt Pontifices Greg. X I I I. Clem. VIII. *in Bullis de hac re editis* , hic *anno* 1601. ille verò *anno* 1574. Difficultas eſt quoad noſtrum inſtitutum de pœnis. Scortia *de ſacrificio Miſſæ lib.2. cap.6. n.10.* reſpondet cum Rodriq. *tom.2. quæſt.28. art.2.* in iure id non fuiſſe cautum , quòd veteres Patres non exiſtimauerint quemquam tantum facinus tentaturum ; ſed ex ſupradictis Bullis aſſerit Pontifices decreuiſſe quòd huiuſmodi criminis rei ab Inquiſitoribus, Ordinibus Eccleſiaſticis, ſi quos habens degradati tanquam Eccleſiæ miſericordia indigni Curiæ ſæculari tradantur : & ita etiam docet Peirinus *in priuileg. Minim. tom.2. concl.9. Pauli V. §.2. num.22.* Sanctarellus *de hæreſi cap.42. dub. vn. num.5.* Valenſ. *in pract. iur. canon. lib.5. tit.28. num.2.* Vide inf. ex Reſ 24. §. Notandum eſt.

3. Verum quoad traditionem Curiæ ſæculari dictas

Bullas

Bullas non eſſe in Inquiſitione Hiſpanica vſu receptas teſtatur Caſtrus Palaus *in ſumm. tom. 1. tractat. 4. diſputa. 8. punct. 16. num. 2.* & Emanuel de Moura *de incant. opuſc. 1. ſect. 4. cap. 3. num. 9.* & Souſa *in aphoriſm. Inquiſ. lib. 1. cap. 32. num. 12.* vbi obſeruat hanc pœnam traditionis Curiæ ſæculari imponendam ſupra dictis, præcepiſſe etiam D. N. Vrbanum VIII. per epiſtolam Eminentiſſ. Cardin. Mellini ad Inquiſit. Generalem Luſitaniæ *die 5. Martij, anno* 1622. addit tamen ipſe Souſa, poſt declarationem iſtam hoc practicari non vidi. Igitur in noſtra Inquiſitione Hiſp. huius criminis rei abiurãt de leui, & puniuntur iiſdem pœnis, quibus diximus puniendos eſſe in ſuperiori reſolutione laicos, vel Eccleſiaſticos non Sacerdotes audiendo confeſſiones. Ita Souſa, & Caſtrus Palaus *loc. cit.* Vnde Acugna *tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt. 13. n. 10.* ait. Conimbriæ in actu publico *anno* 1610. vidiſſe quemdam de leui abiuraſſe, qui ad Diaconatum tantùm promotus presbyteratum exercebat, & Seraphinus Freitas eius additionator *ibidem num.* 30. teſtatur quòd Pintiæ *anno* 1615. laicus qui Miſſas celebrare ſolebat, poſt per plateas fuſtigationem ad triremes condemnatus fuit & Emanuel Moura *opuſc. 1. de enſal. ſect. 3. cap. 3. num. 9.* docet ſupradictos reos mittendos eſſe ad triremes, vel perpetuos carceres, vel ſaltem per plurimos annos, ſi nempe circumſtantia aliqua interueniat, quæ delicti grauitatem, ſi non à toto, ſaltem à tanto, iuſtè alleuiet & excuſet. Sic ille. Nouiſſimè, vt in ſuperiori reſolutione dictum eſt, prodiit Bulla Vrbani VIII. in qua ſtatuitur dictos delinquentes tradendos eſſe Curiæ ſæculari.

3. Nota tamen quòd ad violationem prædictarum Bullarum ſufficit ſemel vnam Miſſam celebrare, non verò ſi ſacerdotalibus veſtibus quis induatur celebrare intendens, ſi poſtea tamen non celebret, quia de celebrantibus tantum mentionem faciunt. Igitur perfectè hoc crimen committit qui ſacerdotalibus veſtibus indutus Miſſam celebrare incipit, quamuis perficiat, nec verba conſecrationis proferat. Ita Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib. 1. cap. 32. num.*.. *& ſeqq.* vbi etiam notat hoc delictum non eſſe commiſſum Inquiſitoribus priuatiuè ad Epiſcopos, ſed cumulatiuè.

4. Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd ſi Sacerdos non conſecret panem, aut vinum, eo quòd ſit in peccato mortali, & ideo habens ante ſe hoſtiam conſecrandam extrahit è tabernaculo particulam conſecratam, & verba conſecrationis profert, non ſuper hoſtiam quam eleuando oſtendit populo, ſed ſuper eandem particulam conſecratam, poteſt per Inquiſitores contra illum procedi. Et ita determinauit Congregatio ſancti Officij Mediolanenſis 30. *Aprilis* 1627. vt teſtatur, & docet Aloyſius Bariola *in aphoriſm. litera S. ver. Sacerdos* §. 12. vide etiam Lucernam Inquiſitorum *verſ. Sacerdos*, & *ibi* Pegnam *in annotat.*

RESOL. XIII.

De impedientibus Officium S. Inquiſitionis.
Et an aduerſus tales Inquiſitores procedere poſſint?
Et quomodo, & quibus pœnis ſupradicti puniendi ſint, & an ſint ſuſpecti de Fide, & quo pacto debeant abiurare? Ex p. 4. tract. 7. Reſ. etiam 13.

> Sup. hoc ſup. in tr. 10. Reſ. 20. §. vlt. & lege aliam Reſ. eius not. & in tom. 9. tr. 2. ex Reſ.

§. 1. Aduerſùs tales procedere Inquiſitores, patet ex multis Bullis Pontificiis Clem. & Vrbani IV. & ex *cap. ſtatutum de heret. in 6.* & tradit Pegna *in direct. Inquiſ. part. 2. comm. 79. & part. 3. comm. 83. & 85.* & Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 1. cap. 5. num. 7.* & circa hoc maximam præbet Inquiſitoribus authoritatem Pius V. *in Bulla, Si de protegendis, edita anno* 1569. in qua Pontifex §. 2. 3. & 4. quoſcumque & cuiuſcumque ſint ſæcularis dignitatis & gradus, qui aliquem ex Inquiſitoribus, Aduocatis, Procuratoribus Notariis, teſtibus, accuſatoribus, denunciatoribus, aliiſve miniſtris S. Inquiſitonis Officij offenderint, vel offendere tentarint, tenuerint, deiecerint, perterrefecerint, eorúmque fautores & complices, aut Eccleſias, ædes, carceres, aliáſve res ſiue publicas, ſiue priuatas S. Officij, aut miniſtrorum inuaſerint, incenderint, expilauerint libros, literas, exempla, ſcripturas aliaque inſtrumenta diripuerint, aut alio quocumque modo exportauerint, ſuppreſſerint, vel etiam inermea fuerint cauſa vt hæc fierent, vel res, aut perſonas ſeruari, defendive prohibuerint, vinctum extraxerint, emiſerint, capi vetuerint, fugiendi facultatem dederint receptauerint, occultauerint, aut eadem cauſa cœtum concurſúmque fecerint, etiamſi effectus ſequutus non ſit, excommunicat ipſo facto, reſeruata Papæ abſolutione declarat reos læſæ maieſtatis, priuatos perpetuò dominiis, feudis, bonore, dignitate, tradendos ſæculari iudicio, puniendos bonis rebúſque omnibus fiſci, iuribúſque applicatis, vt de reis læſæ maieſtatis, & hæreticis conſtitutum eſt. Illud idem de omnibus Eccleſiaſticis decernit, & hanc conſtitutionem nouiſſimè Vrbanus VIII. renouauit.

> 46. lege doct. §. Sed his. ad med. à verſ. Et hanc poteſtatem.

2. Sed difficultas eſt, an ſupradictas pœnas Inquiſitores poſſint inferre in omnes perſonas? Farinacius *de hereſi quæſt. 182. num. 80.* pœnas dictæ Bullæ putat valere contra eos; qui contenta in Bulla admittunt in contemptum & odium S. Inquiſitionis Officij: ſecus ſi in alia cauſa, ex qua per claras probationes ſe feciſſe doceret, & hoc probat ex verbis ipſius Bullæ, ibi, *Nemo autem expurgationem habere*, &c. & etiam hanc ſententiam docet nouiſſimè Antonius Souſa *in Aphoriſm. Inquiſit. lib. 1. cap. 28. num. 9.*

3. Verùm contrariam ſententiam tenendam eſſe putat aduerſus Farinacium, Ioan. Baptiſta Scortia *in Bull. Pontif. epit. 106. theor.* 278. quia textus Bullæ ſic habet. Nemo autem expurgationem habere, aut cauſam vllam proponere, vel prætendere poſſit, qui tantum nefas in contemptum, & odium S. Inquiſitionis Officij admiſerit, niſi contrarium per claras probationes docuerit ſe feciſſe. In quibus verbis Pontifex non vult eximere ab iis pœnis qui tantum facinus ſua natura in maximum contemptum Inquiſitionis vergens docuerit ſe id alia cauſa, quàm contemptus & odij prædicti Tribunalis feciſſe, ſed ſolùm ſi doceret ſe contrarium præſtitiſſe; quare probata quidem actio contraria violationi Inquiſitionis eximit à pœnis, ſed non diuerſitas intentionis, vt pote ſi aliquis hæc commiſiſſet rogatus precibus conſanguinei, non formaliter in contemptum S. Officij Inquiſitionis. Ita Scortia *loco cit.* qui etiam notat quòd Inquiſitores ſunt iudices in iniuriis contentis *in dicta Bulla Pij.* V. factis contra ipſos, & eorum miniſtros, per ea, quæ adducit Simanca *tit. 34. num. 29.* Zanchinus *de heret. cap. 32. num. 1.* & alij. Et aduertant etiam DD. Inquiſitores quod dicta Bulla Pij V. condita fuit ob publicam vtilitatem, vnde latè eſt interpretanda & extendenda, vt benè docet, Aloyſius Riccius *in deciſ. Arch. tom. 1. deciſ. 74. num. 4.*

4. Non deſinam etiam hîc adnotare quòd in dicta cõſtitutione habetur quòd perterrefacientes miniſtros S. Inquiſitionis, denunciatores, teſtes, &c. ſubdantur etiam illis pœnis in ea taxatis, ſed hæc terrefactio, ſaluo ſemper meliori iudicio, ait Michaël Zanardus *in direct. Theol. part. 2. prac. 1. cap. 5. §. 23.* primò debet eſſe formalis, id eſt, in actu S. Officij, & circa ea, quæ ad ipſum ſpectant; & non ſi propter alias priuatas cauſas inducatur. Secundò, vt talis perterrefactio ſit de

te

re graui, poſſint inducere timorem etiam cadentem in conſtantem virum, nam de minimis non curat prætor. Tertiò debet eſſe ab homine valente, & parato verba & minas ad facta deducere. Nam multi minantur, etiam viles & infirmi; ſed horum minæ à familia armata Inquiſitorum paruipenduntur. Ita Zanardus, qui etiam notat ad infligendas pœnas poſitas in dicta Bulla, conſulendum eſſe Senatum Cardinalium ſuper negotiis fidei deputatorum. Et Caſtrus Palaus *in ſumma tom. 1. tract. 4. diſp. 8. punct. 19. §. 7. n. 3.* fatetur pœnam mortis latam in dicta Bulla numquam præcisè imponi, niſi in aliquo caſu raro & extraordinario, in quo ſimul cum defenſione hæretici occiſio, ſeu grauis alicuius miniſtri Inquiſitionis vulneratio coniungeretur, tunc enim ſic delinquens curiæ ſæculari relaxatur etſi ſe fateatur hæreticum eſſe, & pœnitentiam expoſtulet, & ad reconciliationem admittatur, & hæc dicta ſint in terminis Bullæ Pij V. *Si de protegendis.* Nunc in genere loquendo aſſero quòd impedientes Officium S. Inquiſitionis ſunt de fide ſuſpecti, vt probat Campegius *in addit. ad Zanchinum, de hæret. c. 20. lit. A. ver. ſuſpicio.* Locatus *in praxi Inquiſ. ver. ſuſpicio, num. 11.* Pegna *in direct. Inquiſ. part. 2. comment. 79.*

Quoad hoc lege doctè §. Notandum. Reſ. not. ſeq.

& alij communiter. Sed oritur difficultas, an ſint de fide ſuſpecti ſi impediunt Officium S. Inquiſitionis, non ex eius odio, ſed ex conſanguinitate cum hæreticis amicitia, pretio, &c. Negatiuam ſententiam tenet Sanctarellus *tract. de hæreſi cap. 45. dub. 3. num. 5. in fine,* vbi ſic ait: Sunt ſuſpecti de hæreſi, qui impediunt Officium S. Inquiſitionis, non tamen ſunt ſuſpecti, ſi id faciant amicitia, vel conſanguinitate, vel pretio; nam licèt tunc poſſet procedi contra eos non tamen tanquam ſuſpectos, ſed tanquam perturbantes iuriſdictionem Officij S. Inquiſitionis. Ita Sanctarellus qui citat Bonifacium de Vitalinis, & Zabarellam, quibus ego addo Duardum *in Bull. Cœn. lib. 2. con. 1. q. 33. num. 28.* & Bariolam *in aphor. litera I. ver. Impeditores ſancti Officij.*

5. Sed ego contrariæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam in terminis tuetur Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 1. cap. 28. num. 17.* vbi ſic ait: Impedientes Officium S. Inquiſit. non in odium fidei, ſed propter alias cauſas, probabile eſt non dici fautores hæreticorum; oppoſitum tamen probabilius eſt. Sic ille. Sed ſupradictos eſſe mitiùs puniendos puto, vt dicemus *infrà* de fautoribus hæreticorum.

Infr. in Reſ. 21. in eius §. Notandum eſt.

6. Verùm his omnibus ſuppoſitis, reſtat inquirere quo pacto impedientes Officium S. Inquiſit. debeant abiurare & quibus pœnis puniendi ſint? Quoad abiurationem eſt magna difficultas & ita magna vt Zanardus *in director. Theol. part. 2. pr. 1. cap. 5. §. 23.* nihil de hoc voluit definire; tamen ego puto ſupradictos debere abiurare in genere impedimentum & fautoriam, pro qualitate ſuſpicionis, vt notat Souſa *in aphor. lib. 1. cap. 28. num. 19.* eo tamen modo quo explicat Pegna *in direct. Inquiſ. part. 2. comment. 79. lit. C.* & Duardus *in Bull. Cœn. lib. 2. can. 1. quæſt. 33. n. 34.* Verum Caſtrus Palaus *tom. 5. tract. 4. diſp. 8. punct. 6. §. 7. num. 1.* putat hanc abiurationem eſſe debere tantùm de leui, aliàs verò pœnas putat eſſe debere ſecundùm arbitrium iudicis pro qualitate criminis ſcilicet pecuniæ, triremis, fuſtigationis, & ſimilium, à quibus pœnis liberat qui tale delictum commiſerunt, ex conſanguinitate, vel amicitia. Sed hoc ego non approbo; puto tamen ſupradictos eſſe mitius puniendos, & ideo *in l. 2. ff. de receptatorib.* receptans conſanguineum, non liberatur à pœnis, ſed mitiùs punitur.

RESOL. XIV.

De non implentibus pœnitentias.

Et an contra tales rectè procedere poſſint Inquiſitores?
Et an ex tali delicto oriatur non leuis ſuſpicio de hæreſi?
Et difficultas eſt quibus pœnis ſubiiciantur?
Et docetur, quid facere debeant Inquiſitores contra nolentes abiurare? Ex p. 4. tract. 7. Reſ. etiam 14.

§. 1. EX tali delicto oriri non leuem ſuſpicionem de hæreſi, quaſi conuerſio antecedens fuerit ficta, concedunt omnes, & ideo contra tales rectè procedere poſſunt Inquiſitores, vt inter alios notat Simanca *in enchir. tit. 61. num. 7.* Difficultas eſt, quibus pœnis ſubiiciantur? Zanchinus *de hæret. cap. 10. num. 4.* & *ibi* eius additionator Camillus Campegius *lit. C.* putant ſupradictos puniendos eſſe tanquam relapſus, & hoc etiam aſſeruit (quod nullus author, quem viderim, notauit) Io. Rojas *ſingul. 122. num. 3.* vbi ſic ait. Dicitur relapſus & pœna relapſorum puniendus qui non adimplet pœnitentiam ſibi iniunctam per Inquiſitores. Sic ille, qui citat Calderinum & Squillantem, quibus tu adde Doctores, quos inuenies apud Menochium *lib. 1. conſil. 82. num. 102.* Riminaldum *lib. 2. conſ. 159.* & vide etiam Burſatum *conſil. 7. n. 34. & 32.* cum Treuiſano *lib. 2. deciſ. 36.*

2. Sed non obſtantibus negatiuam ſententiam tenendam eſſe docet Simanca *tit. 47. num. 77. & tit. 48. num. 29.* Iulius Clarus *lib. 5. ver. Hæreſis, n. 10.* & eius additionator *lit. F.* vbi citat Riminaldum *loc. cit.* defendentem mulierem de pœna relapſi, cui Inquiſitores iniunxerant, ne de domo quam ſibi pro carcere præfixerant, exiret & exiuit ſine licentia; & hanc opinionem tenent etiam duo viri doctiſſimi, Pegna & Canterus, hic *in qq. crim. cap. 1. de hæret. num. 60.* ille *in direct. Inquiſ. part. 3. comment. 146.* & idem etiam docuit Rojas ſibi contrarius *de hæret. part. 2. nu. 235.* & nouiſſimè Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 2. cap. 26. num. 38.* & alij. & hoc verum etiam eſſe puto, ſi reus promiſerit cum iuramento iniunctam pœnitentiam ſeruari ſub pœna relapſi, vt docet Hippolytus Riminaldus *dicto conſil. 150. num. 6. 7. & 35.* & Menochius *loc. cit.* & alij.

3. Dicendum eſt igitur, quòd eum qui pœnitentiam non adimpleuit, non tanquam relapſum, ſed tanquam impœnitentem condemnandum eſſe pœna arbitraria, vt ieiunij, fuſtigationis, vel duplicitet pœna ordinaria, ait Cantera *loc. cit.* Hinc ait Souſa *in aphor. lib. 3. cap. 29. num. 5.* quòd ſi damnatus ad carcerem perpetuum fugiat etiamſi non ſpontè veniat, ſed comprehenſus, reconciliandus eſt, ſed maiori pœnitentia profuga afficiendus; quicquid in contrarium aſſerat Burſatus *lib. 1. conſ. 7. num. 4.* Arelatanus *notab. 6.* Rojas *ſingul. 23. n. 5.* Vide Pacianum *conſ. 19. num. 64.* Zecchium *tom. 5. tit. de hæret. cap. 11. n. 18.* & alios & ego ſupradictos regulariter damnarem ad triremes per tres, vel quatuor annos.

4. Notandum eſt tamen, quòd hanc poſteriorem ſententiam aliqui limitant, niſi pœnitentia impoſita de directo contra hæreſim deteſtatam tendat, vt contra ipſam prædicare, cum hæreticis non conuerſari, &c. Nam in tali caſu putant, condemnandum eſſe reum tanquam relapſum. Ita Riminaldus *lib. 2. conſ. 156. num. 13.* Menochius *lib. 1. conſ. 82. num. 107.* Treuiſanus *lib. 2. deciſ. 36. num. 2.* & alij. Verùm Iacobus Simanca *tit. 47. num. 77.* putat etiam in tali caſu quòd non adimplens pœnitentiam non habetur pro relapſo, ſed condemnandum arbitrio Inquiſitorum denuò ad maiorem aliam pœnitentiam. Sed ego teneo opinionem affirmatiuam cum Riminaldo, & aliis, quibus adde Canteram *vbi ſuprà,* & Souſam *in aphor. Inquiſ. lib. 3. cap. 29. num. 9.* Nam non facere ſupradictas pœnitentias, eſt ſignum vehemens à iure ſtatutum, approbationis erroris. Ergo contra Simancam, vt relapſus erit talis puniendus; & ita etiam hanc ſententiam

tenet

Digitized by Google

tenet doctus Inquiſitor Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. pœnitentia.*

5. Nota etiam hìc, quòd qui iniunctas pœnitentias non modò non adimplet, ſed animo obdurato adimplete recuſat, velut impœnitens eſt iudicandus; & ſi nolit reſipiſcere, tradendus eſt Curiæ ſæculati. Idem dicendum eſt ſi pœnitentiam impoſitam propter hæreſim probatam tecipere tenuit. Ita Pegna *part.3.commen.*146. Souſa *loc.cit.num.*7. & alij. Vnde hìc infertur deciſio illius dubij, nempe quid ſacere debeant Inquiſitores contra nolentes abiurare? Reſpondeo, quòd abiurare tecuſans habetur pro conuicto, & Curiæ ſæculati tradendus eſt, ex conſtit. Martini V. ſed tunc ſtatim Curiæ ſæculari ttadendus eſt, quando aut confeſſus, aut conuictus, ant in hærcſi maniſeſtè deprehenſus abiurare renuit; ſi autem non ſuerit confeſſus, vel conuictus, tunc non ſtatim Curiæ ſæculari tradatur, ſed antea excommunicabitur, & in excommunicatione ſi pet annum ſteterit, tamquam hæreticus condemnabitur & ita docet Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. ſuſpicio, num.*8. Hippolytus Riminaldus *lib.4.conſ.*395.*num.*64. Eymericus *in director. Inquiſ. part.2. quaeſt.*55. & *ibi* Pegna *comm.*80. Delrius *in diſquiſ. mag. lib.5. sect.*12. & ideo Souſa *in aphor. lib.2. cap.*40. *num.*16. ſic ait: Reſutans abiurare de leui, non ſtatim eſt Curiæ ſæculari tradendus, ſed priùs excommunicetur, & ſi per annum pertinaciter in excommunicatione perſiſtat, Curiæ ſæculati traditur. Sic ille.

RESOL. XV.

De frangentibus carceres, vel inde fugientibus, dum eorum cauſa agitur? Ex p.4. tr.7. Reſ. etiam 15.

§.1. CArceratum pro hæteſi ſi ſugiat, pro conuicto habendum, & tanquam hæreticum damnandum, tradidit Zanchinus *de haret. cap.*10. *num.*4. &, quod magis mirum eſt, *ibi* Additionator Campegius, vir quidem doctus, *in addit.lit.B.* vide etiam Maſcardum *de probat. tom. 2. concl.*820.

2. Sed meritò aduersùs Campegium ſurrexit Simanca *in annot.ad tr. Zanchini cap.*8.*& in Cathol. inſtit. tit.*16.*num.*23. Io. Rojas *de haret. part.2. aſſer.*15. Pegna *in direct. part.3. commen.*35. & nouiſſimè Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.2. cap.26. num.*37. & Ioſeph Aldrete *de diſciplina tuenda lib.2. cap.8.num.*25. Ratio eſt, quia in tali caſu præſumendum eſt reum ſugiſſe carceris tædio, aut metu falſorum teſtium, vel ob timorem tormentorum, & non quia baberet errorem in intellectu; non debet tamen ob dictam ſugam impunitus euadere, & ideo ait Souſa *in aphor. Inquiſ.lib.2.cap.*26. *num.*32. quòd arbitraria pœna debet puniri, ſed non deſcendit ad aliquod particulare, quod fecit Pegna *loc. cit.* vbi ſic aſſerit. Qui dum cuſtodiretur pro hæreſi, è carceribus effug t, conſuetudine potius, quàm lege aliqua teceptum eſt, præſertim in Hiſpania, vt ſi Nobiles, Doctor, Religiuſus, ant aliàs honotabilis ciuis, cuſtodiatur arctiùs, & duriùs puniatur; quod ſi vilis ſit, publicè verberibus flagellandus, & cauſa hæreſis in ſuo ſtatu permanens tractatur, quamquam & aliis pœnis arbitrariis puniri poſſunt. In quo mitiùs eſt cum illis agendum, qui cuſtodis negligentia euaſerunt. Ita Pegna, & poſt illum Paramus *lib.3. quaeſt.*4. *num.*72. *& ſeq.* & Seſſe *tom.4. deciſ.*471.*n.*6.

3. Notandum eſt tamen hìc cum Souſa *num.*37. Rojas *num.*185. Pegna, & aliis quòd licèt, vt dictum eſt, detentus in carcere pro crimine hæreſis, ſi auſugiat, neque pro confeſſo, neque pro conuicto habetur; tamen reſultat contra ipſum non ſolùm vt ait. Souſa, indicium ad torturam, ſed ſi non compareat ex tali indicio cum aliis adiuncto, poteſt citari ad comparendum, & ſi non compareat, poteſt condemnari. Vide etiam Seſſe *num.*8.

RESOL. XVI.

De falſis teſtibus.
Et an ſupradicti pœna talionis ſint condemnandi?
Et quid de filiis, & nepotibus teſtis falſi?
Et an Inquiſitores poſſint punire, & quibus pœnis, eum, qui prece, minis, aut pretio teſtem corrupit, vt falſo in Sacro Tribunali contra aliquem deponeret? Ex p.4.tr.7.Reſ. etiam 16..

§.1. ESſe ſupradictos pœna talionis condemnandos, tenent viri doctiſſimi, vt Ioan. Rojas *de hereſi part.2.num.*156. Antonius Gomez *in leg. Tauri.*83. *num.*8. Zecchius *in ſum. tom.1.& de hereſi cap.*11.*n.*14. & alij. & patet ex conſtit. Leonis X. qua decretum eſt, teſtem falſum qui innocentem opprimere, tanquam hæreticum voluit, Curiæ ſæculari tradendum eſſe, & quidem vrget maior ratio in hoc crimine, quàm in aliis, vt pœna talionis imponatur, nam in hoc crimine nomina teſtium non publicantur, vnde datur maior anſa ferendi falſum teſtimonium.

2. Verùm his non obſtantibus, regulariter contrarium ſeruatur in praxi, tam in Romana, quàm in Hiſpanica Inquiſitione. Vnde rectè Sanctarell. *de hereſi, cap.39.dub.3. num.*17. aſſeruit, quòd in Tribunali S. Inquiſitionis falſi teſtes non puniuntur pœna talionis, & citat Farinacium, Zanchinum, Campegium, & alios: dixi *regulariter*, quia primam ſententiam admittit Souſa *in Aphor.lib.2.cap.8. num.*29. Caſtrus Palaus *in ſumm.tom.1.tract.4.diſp.8.punct.15.§.6.n.6.* & Simanca *tit.64. num.* 90. *&* 91. quando ex falſa teſtificatione reus fuerit combuſtus; tunc enim putant falſum teſtem puniendum eſſe pœna talionis, & ſic practicatum fuiſſe in Inquiſitione Lagtonenſi teſtatur, quod factum approbo, quia certè teneo illos Inquiſitores, vt notis eſt, conſuluiſſe ſupremum Inquiſitorem Hiſpaniæ; nam illo inconſulto hoc facere minimè Inquiſitores debent, & ideo Salzedus *in addit. ad pract. crimin. Diaz, cap.*93. *lit:B.* ſic ait: In Romana Curia ſupremus & Generalis Inquiſitionis Senatus, minimè conſueuit teſtes falſos ſæculari Curiæ tradere, ſed aliis pœnis eos punit; ex quo quando talis caſus euenerit, inferiores Inquiſitores inconſulto ſupremo Inquiſitionis Senatu, non debent teſtes falſidicos, qui grauiter nocuerint, Curiæ ſæculari puniendos relinquere. Itaque ſi teſtes falſi de vera & formali hæreſi contra aliquem depoſuerunt, qui vt hæreticus negatiuus combuſtus fuit, & eius bona fuerunt publicata, ſi Inquiſitores pro tam graui crimine exiſtimauerint ad condignam punitionem teſtes ſæculari Curiæ tradendos, oportet vt conſulant generalem Senatum Inquiſitionis, quia tam grauis pœna abſque expreſſa lege Canonica, prætextu cuiuſlibet opinionis huius, vel illius Doctoris facilè imponenda non eſt; quia decretum illud Leonis X. non eſt vbique teceptum, nec voluit vt lex vniuerſalis obſeruetur; quòd ſi ipſi propria authoritate eos punire decreuerint, pœna perpetui carceris, aut condemnatio ad triremes erit imponenda productis priùs tanti criminis reis in publicum ſpectaculum. Ita Salzedo.

3. Sed audiamus Souſam *in aphor. Inquiſ.lib.2.c.*8. *num.*27. ſic aſſerentem: Teſtis falſus in crimine hæreſis grauius, quàm in aliis criminibus puniendus eſt; regulariter tamen Curiæ ſæculari non traditur, ſed producitur in publicum ſpectaculum ligatis manibus & pedibus, diſcooperto capite in camiſia, fuſtigatur, ad triremes mittitur, aliiſque pœnis plectitur, vt mitra infami,

Digitized by Google

infami, exilio, & carcere, etiam perpetuo. Hæc Souſa. Vnde Aloyſius Bariola *in aphor. lit. T, ver. Teſtes, §.8.* aſſeruit, quòd ex inueterata conſuetudine teſtes falſi in S.Officio damnantur ad remum. Vide etiam Pegnam *in direct. Inquiſ. part. 3. comm. 122.* & Simancam *tit. 64. n. 91.* de pœnis ſupradictorum differentes. Et nota, quòd in omnibus caſibus, ceu rei Curiæ ſæculari tradantur, ſiue aliis pœnis, vt *ſuprà*, plectantur, minimè abiurabunt, quia in his caſibus non cadit abiuratio. Sed quid ſi teſtis, pro defenſione inquiſiti falſum depoſuit coram Inquiſitoribus, negando hæreſim, quam ſibi conſtat commiſiſſe? Reſpondeo quòd in tali caſu teſtis falſus debet abiurare fautoriam pro qualitate ſuſpicionis, tanquam fautor hæreticorum, & vt plurimum puniendus eſt pœna extraordinaria fuſtigationis, v.g. & triremium, vel vtraque ſimul. Ita Caſtr. Palaus *in ſum. tom. 1. tract. 4. diſp. 8. punct. 15. §. 6. num. 9.* & *10.* & ante illum Simanca *tit. 64. n. 90.* vbi ſic ait: Inquiſitores teſtem qui falſum teſtimonium dixit in probatione obiectorum, aduersùs alios teſtes, punire non debent pœna talionis, ſed extraordinaria aliqua coërtione, quemadmodum quibuſdam Epiſtolis Senatus S. Inquiſitionis plenius continetur. Sic ille.

4. Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd filij & nepotes teſtis falſi in aliquo atrociori caſu forſitan combuſti, propter pœnam talionis non eiſdem pœnis afficiuntur, quibus filij & nepotes hæreticorum, vt ex pluribus docet Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 2. cap. 27. num. 25.* & Simanca *loco cit. num. 92.* Souſa *numero 31.* & alij.

5. Reſtat modò diſcutere, an Inquiſitores poſſint punire, & quibus pœnis eum, qui prece, minis, aut pretio teſtem corrupit, vt falſò in ſacro Tribunali contra aliquem deponeret? Reſpondeo quòd nemo, quem legerim, aduertit, Bertazolium virum doctiſſimum *vol. 1. conſil. 62. per totum*, docere Inquiſitores in hoc caſu non habere iuriſdictionem puniendi, mandantes & corrumpentes teſtes, vt falſo coram ipſis deponant, & contrarium aſſerere, ait ipſe, eſſe ab omni veritate alienum. Sed fallitur, vir doctus, nam affirmatiuam ſententiam determinat Leo X. in Bulla edita *die 14. Decembr. anno* 1518. ibi, *aut alium ad falſum deponendum*, &c. & hanc ſententiam etiam docet Souſa *in aphor. Inquiſit. lib. 2. cap. 8. num. 28.* Iacobus Simanca *tit. 64. n. 96.* Pegna *in direct. p. 3. comm. 122.* Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. in caſibus Placentiæ diſcuſſis, caſ. 5.* & alij communiter. Ratio eſt clara, quia plus delinquit is, qui teſti mandat, vel perſuadet vt falſum teſtimonium dicat, quàm teſtis ipſe, quia nocendi animum prior habet, & alium ad id facinus impellit. Quibus verò pœnis coërcendi ſint in tali caſu mandantes, & corrumpentes teſtes, vt falſo deponant, aſſero plectendos in iiſdem pœnis, quibus ipſimet falſi teſtes plectuntur, & ideo Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 2. cap. 8. num. 27.* poſtquam enumerauit pœnas imponendas falſis teſtibus, de quibus *ſuprà* dictum eſt, ſtatim *in num. 28.* ita ſubiungit. Eadem digni ſunt pœna, qui teſtes pretio, aut minis corrumpunt, & qui hoc fieri mandant. Ita ille. & Simanca *loc. cit.* & ideo in Concilio Bituricenſi *cap. 26.* ſic habetur. *Et ſi fortè deierauerint, aut induxerint alios ad deierandum partem in ſuperiori parte duarum Crucum (quas portare habent in pectore & inter ſpeculas) brachium tranſverſale vnius, vel circa.* Hæc ibi, in quibus verbis clarè apparet iiſdem pœnis plecti teſtes falſum deponentes, & inducentes eos ad falſum deponendum. Vnde in hoc ſacro Tribunali Regni Siciliæ damnauimus Regularem falſum teſtem, & qui alios ad teſtificandum falſum corruperat, damnauimus, inquam, ad triremes per decennium cum aliis pœnis, & reum innocentem, ſi vellet, diximus ducendum eſſe in publico ſpectaculo cum honore ferentem ramum palmæ in manu; vt factū eſt etiam olim, in Inquiſitione Conquenſi: complices verò ſupradicti rei, quia erāt fœminæ, damnauimus ad fuſtigationem & ad exilium per ſex annos vt in caſu ſimili factum fuit in Inquiſitione Galletiæ. [Sin Embargo, ait Inquiſitor San Vincente *in manuſcript. cap. 23. §. 5.* que en las primeras audiencias, confeſſaſſen quien les hauia, induzido.]

RESOL. XVII.

De Aſtrologis iudiciariis.
Et an contra ipſos poſſint Inquiſitores animaduertere?
Et quibus pœnis ſupradicti rei ſint plectendi? Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 17.

§. 1. POſſe contra Aſtrologos iudiciarios Inquiſitores animaduertere, patet ex conſtit. Sixti V. & docet Peyrinus *in priuileg. Minim. tom. 1. conſtit. 9. Pauli V. §. 2. n. 23.* Alphonſus de Leone *in tract. de offic. & poteſt. Confeſſ. p. 1. recollect. 22. num. 15. caſ. 30.* Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 1. cap. 48. num. 15.* & Scottia *in Bull. Pontif. epit. 140. theor. 361.* quia eorum modus pronunciandi futura eſt Reipublicæ valde periculoſus, & expoſitus multis ſuperſtitionibus, & præſumitur ex occulta ſocietate cum dæmone pendere, nec tales Aſtrologi excuſantur, licèt proteſtentur ſe id non affirmare certò, id enim videntur facere ad fraudes tegendas & ſtatutas pœnas virandas. Vnde non deſinam hîc apponere verba Leonardi Leſſij, viri doctiſſimi, *de iuſt. & iure lib. 2. cap. 43. dub. 6. num. 41.* ſic aſſerentis. Si aliquid particulare prædicunt abſolutè, v.g. hunc tali morte, hoc tempore, vel loco periturum, hunc futurum Epiſcopum, furem, & ſimilia, grauiter peccant, & ſunt puniendi, etiamſi poſtea dicant ſe non certò affirmare voluiſſe, quia alioquin omnes facilè ſe excuſarent & contra iudices defenderent. Secundò ſi prædicunt aliquid, maximè in particulari, cum circumſtantiis, quarum non poſſunt reddere rationem niſi ex regulis Aſtrologiæ iudiciariæ, v.g. quia hora Natiuitatis erat talis cœli cataſtaſis, nō ſunt excuſandi, etiamſi ſolùm dixerint eſſe probabile, aut veriſimile, quia cùm reuera nihil tale ex aſtris colligi poſſit, omnis talis prædicto referenda eſt ad diſciplinam malignorum ſpirituum, & occultam eorum ſocietatem, & ſanè pernicioſum eſt putare regulas illas eſſe probabiles, cùm eadem ferè incommoda ſequantur, & ipſi Aſtrologi, quos Eccleſia damnat, ſæpè non plus dicant, fatentur enim ſuas prædictiones non eſſe ſemper certas, & poſſe interdum aliter euenire, nihilominus meritò reiiciuntur tanquam impoſtores, & occulta commercia cum diabolo habentes. Si verò ſolùm in genere pronuncient, ita vt probabilis ratio reddi poſſit ex ætate, diſpoſitione corporis, temperamento, conſuetudine vitæ, aut aëris affectione, quæ ex ſiderum concurſu, vel aſpectu proueniat, non ſunt condemnandi. Hæc omnia Leſſius; & alij communiter. Sup. hoc ſup. in tr. 10. Reſ. 10ſ. ſignanter in fin.

2. Quibus verò pœnis ſupradicti rei ſint plectendi, Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib. 1. cap. 48. n. 15.* ſic ait: Aſtrologus iudiciarius de futuris contingentibus à libera hominum voluntate pendentibus aliquid euenturum affirmans, etiamſi id non certò affirmare aſſerat, ab Inquiſitoribus puniri poteſt Canonicis pœnis, ac etiam aliis ſecundùm eorum arbitrium, ex Conſtitut. Sixti V. Vnde in Inquiſitione Hiſpanica quidam Clericus qui prædixit tempus, genus & modum mortis Regis Francorum, vt poſtea euenit, abiurauit, de leui ſuſpenſus fuit ab Ordinibus, & beneficiis priuatus, & à tota Hiſpania exulatus; & alius Clericus etiam eodem tempore abiurauit,

Digitized by Google

de leui, & fuit recluſus per annum in quodam Monaſterio, inflicta ei etiam pœna pecuniaria. Igitur ſupradicti ſi frequenter iudiciariam exercent, & maximè cum damno aliorum, merentur in actum publicum exire, vbi abiurent de leui, & in exilium & pœnam pecuniariam condemnentur.

3. Non reticeam tamen hîc adnotare quod Michaël Zanardus *in director. Inquiſit. part. 1. prac. 1. cap. 5. q. 16.* aſſerit: Aſtrologus iudiciarius, ſi tantùm affirmet ſe credidiſſe, poſſe aſtra nos inclinare, ſed non cogere, quamuis ſubdatur iudicio Inquiſitorum quoad inueſtigationem credulitatis, quia ex facto ſe reddidit ſuſpectum, non tamen debet abiurare, quia rem indiſferentem geſſit. Ita ille. Sed in hoc DD. Inquiſitores accuratè animaduertant, nam cùm tales in Tribunali non torqueantur, interrogati ab Inquiſitoribus omnes equidem ad pœnas effugiendas reſponderent ſe non credere quòd aſtra cogere poſſint. Ideò in caſu contingenti remitto me arbitrio DD. Inquiſitorum. Nouiſſimè prodiit Bulla Vrbani VIII. quæ omnino videnda eſt.

RESOL. XVIII.

De inſordeſcentibus per annum in excommunicatione.

Et an tales ſint ſuſpecti de hæreſi, & quæ pœnitentia ſit eis imponenda?

Et an Inquiſitores poſſint procedere tantum contra inſordeſcentes in excommunicatione ex cauſa Fidei?

Idem dicendum eſt de fautoribus, defenſoribus, & receptatoribus Hæreticorum, ac quoquo modo Officium S. Inquiſitionis impedientibus, & recuſantibus ſe purgare. Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 18.

§. 1. POſſe cum ſupradictis Inquiſitores procedere clarum eſt, quia tales ſunt de hæreſi ſuſpecti, vt patet ex Concil. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 3.* & docet Rojas *ſingul. 60. num. 2.* Simanca *tit. 27. n. 4.* Fuſc. *de viſit. lib. 1. c. 29. num. 2.* Azeued. *lib. 8. tit. 5. leg. 1. num. 213.* Sayrus *de cenſ. lib. 2. cap. 10. num. 10.* Guttier. *in can. qq. lib. 1. cap. 12. num. 20.* & alij, quos citat & ſequitur Barboſ. *in collect. Doct. tom. 2. lib. 5. tit. 7. cap. 15. num. 12.* & Sanctarell. *de hæreſi, cap. 4. dub. 4. num. 4.* Vnde cùm ſupradicti cenſeantur malè ſeptire de fide, ex poteſtate Eccleſiæ interrogandi ſunt quid ſentiant. Et hanc ſententiam veram etiam exiſtimat Caſtr. Palaus *in ſumm. tom. 1. tract. 4. diſp. 4. punct. 2. nu. 5.* cum Farinacio & Menochio, etiam quando dicti inſordeſcentes in excommunicatione fuerint excommunicati ex cauſa ciuili, quia contumacia vniformis eſt, imò maior videtur in cauſa ciuili, vtpotè leuiori, & quæ regulariter minus retardare poſſit excommunicatum à comparendo.

2. Sed ego contra Caſtrum contrariam ſententiam teneo cum Barboſa *in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. cap. 6. num. 6.* vbi ſic ait: Contumax in excommunicatione per annum inſordeſcens ſuſpectus habetur de hæreſi, beneficiiſque priuatur, quando eſſet excommunicatus pro crimine, ſecus pro cauſa ciuili. Ita ille. Cui addo DD. quos affert Sanctarellus *tract. de hæreſi, cap. 4. dub. 4. num. 5.* & Sayrus *de cenſ. lib. 2. cap. 10. num. 4.* Vide etiam Gonzalez *in regul. 8. Cancell. gloſſ. 15. num. 106.* vbi aſſerit ita deciſum fuiſſe à Romana Rota *in vna Segobienſi inſordeſcentiæ 5. Iunij* 1598. coram Seraphino, vbi reiicitur Menochius & Salzedo, quos pro ſe Caſtrus citauit.

3. Verùm notandum eſt, quòd licèt poſſint, vt dictum eſt, tamen ex conſuetudine Inquiſitores non ſolent procedere contra excommunicatos pro aliis delictis extra hæreſim, etiamſi inſorduerint in excommunicatione, & ita obſeruat Michaël Zanardus *in director. Theol. part. 2. prac. 1. cap. 5. §. 18. in fin.* Graff. *in deciſ. part. 1. lib. 4. cap. 14. num. 4.* Sigiſmun. Scaccia *de iudiciis, &c. lib. 1. cap. 98. num. 36.* Zecchius *in ſumm. tom. 1. tit. de fide, cap. 11. num. 13.* Pegna *in direct. part. 2. comment. 72.* Acugna *de Confeſſ. ſolic. quæſt. 24. num. 65.* & Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib. 1. cap. 27. num. 6.* vbi ſic ait: Perſeuerans per annum in excommunicatione non ex cauſa fidei, non hæreticus reputatur, ſed ſolùm leuiter ſuſpectus, ex conſuetudine tamen Romana non procedunt Inquiſitores contra huiuſmodi excommunicatos. Ita ille. Non deſinam tamen hîc adnotare Genuenſem *in praxi Archiepiſc. cap. 68. num. 8.* aſſerere Inquiſitores contra inſordeſcentes per annum in excommunicatione, non in cauſis fidei procedere & imponere pœnitentiam ſalutarem, & abiurationem de leui; ſed quidquid ſit de hoc, certum eſt in Inquiſitione Hiſpanica Inquiſitores procedere tantùm contra inſordeſcẽtem in excommunicatione ex cauſa fidei, & ideo dico quòd talis ſic citatus ad reſpondendum de fide contumax erit, per annum in excommunicatione inſordeſcens, vt hæreticus non verus, ſed præſumptus condemnatur. Idem dicendum eſt de fautoribus, defenſoribus, & receptatoribus hæreticorum, ac quoquo modo Officium S. Inquiſit. impedientibus, & recuſantibus ſe purgare. Ita Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib. 1. cap. 27. n. 1. & 2.* Pegna *in director. Inquiſ. part. 3. comment. 172.* Vide textum clarum *in cap. cùm contumacia, de hær. in 6.* & ratio eſt, quia, vt ait Eymericus *in direct. part. 3. q. 47.* ſi quis ſuſpectus eſt leuiter de fide, & ob eam cauſam citatus vt reſpondeat, ſi intra terminum aſſignatum negligit reſpondere, illa leuis ſuſpicio tranſit in vehementem: ſi autem in illa negligentia per annum perſeuerat, ſuſpicio vehemens tranſit in violentam, ex *dicto cap. cùm contumacia*, ergo vt hæreticus erit condemnandus. Vide Scacciam *de iudic. &c. lib. 1. c. 98. n. 4.* Menoch. *de arbitrar. lib. 2. caſ. 374. num. 10.* Farinac. *de hæreſi, q. 192. n. 14.* & alij penes ipſos.

4. Nota tamen quòd prædictus excommunicatus vt tanquam hæreticus condemnetur, ſi facilè capi non poteſt, debet ſpecificè citari ad reſpondendum de fide, & ad ſe purgandum de ſuſpicione ex inſordeſcentia orta, & quamuis citatio vna fortè ſufficiat in dicto caſu, tutius eſt vt triplex præmittatur. Annus verò debet eſſe continuus, & toto illo tempore cum poteſtate comparendi, & incipit à die declarationis, vel ſententiæ, vel notorietatis. Si tamen ante lapſum moriatur, non condemnatur vt hæreticus, neque eius bona confiſcantur, niſi ex teſtibus eſſet plenè conuictus. Ita Pegna & Souſa *loc. cit.* quibus adde Simanc. *tit. 14. n. 4.* & alios penes ipſos.

RESOL. XIX.

De transferentibus arma, equos, &c. in terras Infidelium, & de pœnis, quibus puniuntur, ſi animo adiuuandi Infideles, & Hæreticos in bello ad impugnandum Chriſtianos hoc fecerint; ſecus ſi lucrandi, & negociandi cauſa hoc egerint.

Et an aduerſus ſupradictos Inquiſitores poſſint procedere? Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 19.

§. 1. ADuerſùs ſupradictos proceditur in noſtra Inquiſitione Hiſpanica. Vnde Cantera *in qq. crim. cap. 1. de hæret. num. 68. in fin.* ſic aſſerit, Inquiſitores poſſunt cognoſcere & procedere contra deportantes arma & cibaria prohibita Saracenis. Ita ille, & Bobadill. *in polit. tom. 1. lib. 2. c. 17. num. 69* teſtatur. [Que en los Reynos de Aragon procede el S. Officio de la Inquiſiçion contra los tales.] Quoad pœnas verò olim hæc facientes abiurabant de leui, modo tamen non eſt in vſu, ſed ſi vilis perſona eſt, fuſtibus cæditur, ſin minus, exilio & pecunia, in ea quãtitate, qua equi armaq; valebant,

valebant,

Digitized by Google

valebant, & inſuper omnia illa confiſcantur; quòd ſi iam fuerint tranſmiſſa, pœna pecuniaria duplicatur, & quidam Religioſus ob hoc crimen ex Conſilio ſupremi Senatus Hiſpanici condemnatus fuit in ſexcentis ſcotis, & in annua in ſoo Conuentu reclusione, & ſuſpenſione interim ab Officio. Hæc omnia Caſtrus *in ſumm.tom.1.tract.4.diſput.8.punct.16.§.10.* quæ tamen antea notauerat in ſuis manuſcriptis doctiſſimus Inquiſitor San Vincente.

2. Non deſinam tamen hîc obſeruare omnia ſupradicta ritè procedere, quia exiſtimantur tales delinquentes transferre arma & equos, &c. in terras infidelium & hæreticorum, lucrandi & negotiandi cauſa: ſecus autem ſi animo adiuuandi infideles & hæreticos in bello ad impugnandum Chriſtianos hoc facerent: nam in tali caſu ex circumſtantiis delicti & qualitate perſonarum tanquam fautores & defenſores hæreticorum,&c. poſſint aduersùs tales Inquiſitores procedere, & ſecundum gradum ſuſpicionis illos torquere & publicè abiurationem imponere, & in alias pœnas condemnare.

RESOL. XX.

De ſodomitis, & de pœna qua ſupradicti debent puniri?

Et notatur quòd non poſſunt Inquiſitores relaxare ſodomitas Curiæ ſæculari, niſi ſint incorrigibiles.

Et an Inquiſitores habeant cognitionem nefandi criminis ex Conſtitutione Pij V. Gregor. XIII. & Bulla Clem. VII.

Et aliqua alia circa ſupradictos ſodomitas. Ex. p.4. tr.7. Reſ. etiam 20.

§.1. IN Regno Portugalliæ ex priuilegio Regis, & ex conſtit. Pij IV. & Gregor. XIII. Inquiſitores habent cognitionem nefandi criminis, vt notat Emanuel Moura *de incant. opuſc.1.ſect.3.cap.1.num.16.* Barboſa *de poteſt. Epiſc.part.2.alleg.40.n.45.* & Souſa *in aphor. Inquiſ.lib.1. cap.59.num.10.* quod etiam ſeruatur in Regno Aragoniæ, Valentiæ, & Barcinone, ex Bull. Clem. VII. vt teſtatur Caſtrus Palaus *in ſumm. tom.1. tract.4. diſp.8. punct.12. num.11.* Henriquez *lib.13. cap.24. n.2. in gloſſa.lit.P.* Narbona *in recopil. lib.4.tit.1. leg.20.gloſſ.8. num.3.* Salzedos *in addit. ad pract. crim. Bernardi Diaz c.86.* & alij.

2. Notandum eſt verò, quoad pœnas; quòd in tali caſu rei non abiurant, neque de leui, vt docet & teſtatur Emanuel de Moura *de incant. opuſc.1. ſect.3. cap.1. num.16.* Sed ſi fuerint conuicti, vel delictum fateantur, Curiæ ſæculari in actu publico relaxantur. Ita Caſtrus Palaus *vbi ſuprà,* & alij. Si verò delictum fuerit attentatum, & non conſummatum, flagellis cæduntur, & ad triremes mittuntur. Nota tamen quòd ſi quis membrum poſuit intus anum, quamuis extrà ſemen effundat, probabile eſt eſſe puniendum pœna ordinaria ſodomiæ. Ita Ioſeph. Seſſe *in deciſ. Regni Aragon. deciſ.475. num.5. tom.4.* Sed hoc Souſa *in aphor. lib.1. cap.59. num.63.* non intelligit pro vno actu, ſed pro actibus huiuſmodi repetitis, quia quod deficit ad complementum actus ſodomitici, ſuppletur ex repetitione actuum in fraudem legis.

3. Non deſinam tamen hîc adnotare, Freytas *in nouis addit. tract. de Confeſſ. ſolicit. q.24. num.136.* docere contra Mouram, non poſſe Inquiſitores relaxare ſodomitas Curiæ ſæculari, niſi ſint incorrigibiles. Sed quia hoc delictum non pertinet generaliter ad omnes Inquiſitores, ſatis eſt hæc dixiſſe; neque enim lædendæ ſunt pudicæ aures.

RESOL. XXI.

De fautoribus, defenſoribus, & receptatoribus Hæreticorum, &c.

Et an contra tales, vt ſuſpecti de hæreſi poſſint Inquiſitores procedere?

Et quomodo, & quibus pœnis puniri debeant?

Et inter alia, quæ circa hoc docentur tandem quæritur, an non reuelantes Hæreticos puniendi ſint tanquam fautores?

Et an qui fauet, & recipit conſanguineos hæreticos incidat in pœnam excommunicationis latam in Bullam Cœnæ contra fautores, & receptatores Hæreticorum? Ex p.4. tract.7. Reſ. etiam 21.

§.1. COntra tales vt ſuſpectos de hæreſi procedere poſſe Inquiſitores, obſeruat Duardus *in Bull. Cœn.lib.2. can.2.q.33. n.4.* & DD. communiter; ea verò quæ dicuntur de fautoribus hæreticorum, vt rectè notat Souſa *in aphor. Inquiſ.lib.1.cap.25.num.16.* accommodanda ſunt defenſoribus & receptatoribus, ſicuti è contra.

2. Hoc ſuppoſito, quoad abiurationem ſupradictorum aſſero quòd cùm incurrant ſuſpicionem leuem, vel vehementem pro qualitate circumſtantiarum, & indiciorum, prudentes Inquiſitores illas perpendendo, faciant illos de vehementi, vel de leui abiurare, vt eis videbitur. Et ideo Pegna *in direct.part.2. comment.76. lit.C.* ſic aſſerit. Receptatores hæreticorum abiurationis pœnitentiam patiuntur ob ſuſpicionem hæreſis, quam contraxerunt: an autem hæc abiuratio de leui tantùm, vel vehementi fieri debeat, qualitas perſonarum, & genus receptationis demonſtrabunt. Ita ille, qui autem verè fautores hæreticorum inueniuntur, abiurabunt de vehementi, & antea torquendi ſunt. Quomodo verò in caſibus occurrentibus facienda ſit dicta abiuratio docet Michael Zanardus *in direct. Theol.part.3.cap.134.fol.mihi* 740. vbi ait. Abiuratio fautoriæ dupliciter fieri poteſt. Primò in genere abiurando omnes hæreſes, & hoc quando fautor indiſcriminatim omnibus fauorem tulit. Secundò in ſingulari, quando is Caluiniſtis, v. g. & non Lutheranis fauit. Sic ille. Sed audiamus Pegnam *in direct. Inquiſ.part.2. comment. 79.* vbi ſic aſſerit. In aliquo caſu ſuſtineri poteſt abiuratio generalis, non expreſſis particularibus erroribus & hæreſibus, nam qui generaliter alicui fauendo, aut etiam nulli fauendo Officium Inquiſitionis impendit, in nullam ſpecificam & particularem hæreſim videtur conſentire, & proptereà nullam in ſpecie poterit abiurare, ſed in genere dicet ſe deteſtari omnem hæreſim, cuius ſuſpicionem impediendo Inquiſitionis Officium contraxit. In hac tamen difficultate, quæ contemnenda non eſt, cùm frequenter accidere poſſit, hoc ampliùs cenſeo obſeruandum, vt inquiratur à reo qui impediuit Officium Inquiſitionis, vel alicui hæretico fauit, adhibitis etiam tormentis, ſi ita cauſa eius & conditio poſtulauerit, an cum eo habeat familiaritatem, & cur ei faueat; nam ſi auxilium exhibitum in fauorem perſonæ potius, quàm erroris tendere videatur, ſufficiet generalis abiuratio fautoriæ, vel impedimenti eo modo quo dictum eſt. Quòd ſi ſecus res habuerit, & aliqua alia concurrãt, ex quibus oriatur ſuſpicio eũ, qui exhibet fauorẽ, eoſdẽ illos errores profiteri, quos profitetur ille, cui fauet; tũc præter generalẽ impedimenti, & fautoriæ abiurationẽ cogendus videtur ad particulares errores abiurãdos. Hæc omnia Pegna doctè, vt ſemper ſolet, quem nouiſſimè ſequitur Duard. *in Bul. Cœn.lib.2.can.1.q.33.n.34.* Verùm quoad alias pœnas præter recenſitas à Pontifice *in c.excomm.§.credentes, de hær.* quas non incurrunt, niſi

per annum in excommunicatione notati inſorduerint, vt notat Palaus *vbi infrà, n.2.* & præter illas, quas enumerat Sanctarellus *tract. de hæreſi, cap.11. dub.1. n.20.* Farinacius *de hæreſi, quæſt.182.* & alij penes ipſos; dicti fautores receptatores, & defenſores poſſunt puniri arbitrio Inquiſitorũ pœnis pecuniariis, exilio, fuſtigatione, triremibus, aliiſque corporalibus pœnis pro qualitate delicti, & ſi opus fuerit, vſque ad confiſcationem bonorum. Ita Caſtrus Palaus *in ſumm. tom.1. tr.4. diſp.3. punct.6. n.4.* Sed hanc pœnam confiſcationis bonorum, contra fautores hæreticorum, non admittit Farinacius *de hæreſi q.82. n.55.* & Cantera *in qq. crim. cap.1. de hæret. n.55. in fine.* Verùm ego illam admitto, ſtante conſtitutione Pij V. *Si de protegendis.* in qua clarè contra ſupradictos infligitur talis pœna.

Quoad hoc ſup. ex Reſ. 13. lege doct. §. Non deſinam. poſt med. verſ. Sed oritur. & ſeq.

5. Notandum eſt tamen hîc, titulum conſanguinitatis, vel amicitiæ ſtrictiſſimè, non excuſare in totum fautores hæreticorum à ſupradictis pœnis, quæ latitudinem habent; ſed debent moderari pro maiori, vel minori ſanguinis coniunctione, & ita docent DD. quos citat Souſa *in Bull. Cœn. cap.2. diſp.10. n.4.* & ſequitur *n.6. in fine*, quibus adde Michaëlem Zanardum *in direct. Theol. part.2. prec.1. cap.5. q.22. in fine.* Vnde Graffius *in deciſ. par.1. lib.4. c.18. n.55.* ſic ait: Licèt mitiùs puniantur conſanguinei, vxores, amici, fratres, patres, filij, & ſimiles perſonæ receptantes hæreticos ſibi coniunctos, non tamen excuſantur à tota pœna, & per conſequens non ſunt penitus immunes à delicto. Ita ille, & hoc patet ex *l. 2. ff. de receptator.* vbi iuriſconſultus loquens de receptatoribus latronum, ſic ait: Eos apud quos affinis, vel cognatus latro conuerſatus eſt, neque abſoluendos, neque ſeuerè admodum puniendos, non enim par eſt eorum delictum & eorum qui nihil ad ſe pertinentes latrones recipiunt. Et licèt Repertor. Inquiſ. *in ver. receptatores, §. ſed tamen receptantes.* & Paulus Ghirlandus *tract. de ſortil. q.9. n.2.* aſſerant legem iſtam locum non habere in receptantibus conſanguineos hæreticos, propter criminis immanitatem, & in hanc ſententiam videtur inclinare Gundiſſ. Villadiego *tract. de hær. q.16. in fin.* tamen contrarium tenet communis ſententia DD. quos affert & ſequitur Duardus *in Bull. Cœn. lib.2. can.1. q.29. n.11.* & Pegna *in direct. Inquiſ. part.2. comm.81. lit. B.* vbi optimè obſeruat in caſibus occurrentibus conſanguineorum, ſeu coniunctorum rationem habendam eſſe; nam filius receptans patrem, vxor virum, frater fratrem; leuius puniendi ſunt, quàm ſi remotiores, ſiue alios, non vſque adeò coniunctos receptaſſent, aut defendiſſent. Vnde reiicitur opinio Simancæ *tit.15. n.20.* aſſerentis filium, vxorem & fratrem, receptantes patrem, maritum & fratrem hæreticum, non eſſe puniendos: nam, vt benè obſeruat Pegna & alij, ſunt equidem ſupradicti leuius puniendi, quàm alij coniuncti, non tamen ſunt immunes omnino à pœna; quæ omnia ſupradicta procedunt, etiam in caſu dubio, videlicet an fauens hæretico conſanguineo vel affini fauorem præſtiterit ob ſanguinis coniunctionem, vel ob crimen hæreſis; nam præſumptio facienda eſt excuſans à culpa Ita Caſtr. Palaus *to.1. tr.4. diſp.3. punct.5. n.13.* qui citat Simancam & Graff. *loc. cit.* Fautores igitur hæreticorum, non vt hæretici ſunt, ſed quia affines amici, &c. maximè ſi ſint bonæ vitæ, ad ſummum abiurant de leui & puniuntur leuiter exilio, vel multa pecuniaria.

Sup. hoc in tom.9. tr.14. ex doctrin. Reſ. 6 ſignãter in fin. §.1. & ex Reſ. 7. § vlt. per tot. ſignanter inter princ. & med.

Ex his infertur ſolutio illius quæſtionis, an qui fauet, recipit, conſanguineos, affines hæreticos, incidat in pœnam excommunicationis latam in Bull. Cœn. contra fautores & receptores hæreticorum? Affirmatiuè reſpondet Suarez *de fide diſp.24. ſect.1. n.9.* Souſa *in Bull. Cœn. cap.2. diſp.10. num.5.* Laym. *lib.2. tract.1. c.14. n.5.* Sanctarellus *de hæreſi cap.12. dub.vii. n.3.* & alij penes ipſos.

4. Verùm ego negatiuæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam tuetur Lorca *in 2.2. D. Thom. q.11. art.4. diſp.48. n.6.* Peyrinus *in priuil. Minim. to.2. conſtit.9. Pauli V. §.2. num.7.* Scortia *in Bull. Pontif. epit.9. theor.27.* Megala *in 5. p. lib.3. c.1. q.2. n.27.* Duardus in *Bull. Cœn. lib.2. can.1. q.29. & q.31. n.21.* Azorius *tom.1. lib.8. cap.15. q.4.* Sanchez *in ſumm. tom.1. lib.2. c.10. n.5.* & alij penes ipſos. Ratio eſt, quia ad incurrendam fautoriam, requiritur intentio formalis fauendi hæretico, quia hæreticus eſt, vt colligitur ex *c. accuſatus, §. Sacerdotes, de hæret. in 6.* ibi, *cum non ſit dubium eos ipſa facere in fauorem hæreticæ prauitatis.*

5. In fine huius reſolutionis reſtat inquirere, an fautores hæreticorum ſubiiciantur ſupradictis pœnis, licèt effectus fautoriæ ſequutus non fuerit. Vt ſi, v.g. hæreticum domi recepit vt illum ab Inquiſitoribus liberaret, at non potuit, quia delinquentem ibi inquiſitores inuenerunt. Item quis dedit pecuniam hæretico vt fugeret ne caperetur à miniſtris Inquiſitorum, & hoc non obſtante captus eſt. Quæritur, an in his & ſimilibus caſibus quis dicatur fautor hæreticorum, & in pœnas contra eos latas incurrat. Negatiuam ſententiam tenet Sanchez *in ſumm. tom.1. lib.2. c.10. n.9.* & nouiſſimè Bonacina *tom.3. in Bull. Cœn. diſp.1. q.2. punct.3. n.3.* qui malè, vt ſæpè facere ſolet, citat pro ſe Suarez & Filliucium. Ratio eſt, quia mandans percuti Clericum, non incurrit in excommunicationem, non ſequuta percuſſione. Ergo &c. Secundò, quia quando aliquis effectus prohibetur ſub excommunicatione, & minus principaliter prohibetur mandatum, vel conſilium, vel fauor, non incurritur excommunicatio ab eo, qui mandauit, vel conſuluit, &c. niſi ſequuto effectu. Tertiò fauor prohibetur hæreticis ne in hæreſi foueantur, ſed qui non obtinuit effectum fauoris, non fauet hæretico in ſua hæreſi, etiamſi intenderit fauere. Ergo non erit puniendus vt fautor.

6. At his non obſtantibus, affirmatiuam ſententiam tanquam probabiliorem teneo, quam tenet Suarez *de fide diſp.24. ſect.1. n.14.* Sayrus & Graffius, quos citat & ſequitur Caſtrus Palaus *tom.1. tract.4. diſp.3. punct.5. n.11.* quibus ego addo Megalam *in 3. part. lib.3. c.1. q.2. n.28.* & Duardum *in Bull. Cœn. lib.2. can.1. q.31. n.2.* Et probatur primò, quia opinio contraria applicata caſibus particularibus, videtur incredibilis, & cõtra praxim, vt obſeruat Suarez; nam qui non denunciat hæreticũ, cùm tenetur, excommunicationem Bullæ Cœnæ incurrit, etiamſi alter denunciet, & conſequenter prior non conſequitur effectum; & idem eſt de illo, qui per teſtimonium falſum hæreticum procurauit liberare, & non potuit, quia per alios teſtes conuictus eſt. Probatur ſecundò, quia fauor hæretico prohibetur non vt hæreſis committatur, ſed ne hæreſis commiſſa firmitatem habeat; ſed hic effectus ſemper obtinetur quoties auxilium in fauorem hæreſis præſtatur, ſaltem pro illo tempore, quo auxilium exhibetur, etiamſi auxilium poſtea impediatur ergo, &c.

7. Reſtat modò reſpondere ad argumenta Sanchez. Dico igitur ad primum cum Suarez quòd procedit, quando mandatum ordinatur ad executionem eiuſdem delicti, v.g. homicidij; in noſtro autem caſu non eſt ita, nam fauor per ſe non ordinatur vt alter committat hæreſim, imò illam ſupponit, ſed ad tuitionem hominis hæretici ordinatur, & ideo hoc delictum in ſuo genere eſt conſummatum, quamuis effectus non ſequatur. Ad ſecundum reſpondeo cum Duard. & Sayr. *de cenſ. lib.3. c.5. n.4.* quòd æque principaliter excommunicantur in Bulla Cœnæ & aliis iuribus hæretici, ac eorum receptatores & fautores in deteſtationem hæreſis. Vnde non rectè adducitur doctrina in argumento contraria adducta. Ad tertium iam patet reſponſio ex ſecunda ratione ſuperiùs adducta pro noſtra ſententia.

8. Et

8. Et tandem diſcutiendum eſt hic,an non reuelantes hæreticos puniendi ſint tanquam fautores? Affirmatiuè videtur reſpondendum ex Deciano *lib.5.c.55. n.25.* & Pegna *in direct. p.2. comm.78.* quia ſupradictos vt fautores hæreticorum, eſſe de hæreſi vehementer ſuſpectos,docet Alphonſ.de Caſtro *de iuſt.heret.punit. lib.2. c 23.* Verùm perſonas nobiles eſſe tantùm de hæreſi leuiter ſuſpectas,docet Michaël Zanardus *in direct. Theol.p.3.cap.134.fol. mihi 741.*

9. At his minimè ſuffragantibus, Antonius Sanctarellus *de hæreſi cap.9. dub.vn. num.19.* & Suarez *de fide diſp.20. ſect.4.n.28.* qui citat Simancam, docent ſupradictam ſententiam non eſſe veram,niſi aliæ adſint circumſtantiæ; vnde inferunt, ſupradictos non eſſe puniendos pœnis latis contra fautores hæreticorum, ſed aliis pœnis ad arbitrium DD. Inquiſitorum, tanquam inobedientes eorum mandatis, & ideo niſi adſint, vt dictum eſt, aliæ circumſtantiæ, puto ſupradictos, neque de hæreſi ſuſpectos eſſe,vt præter Sanctarellum & Suarez docet Io.Rojas *ſingul.3.n.18.* vbi ſic ait:Qui non denunciat,vel reuelat Inquiſitori hæreticum,reputatur ſuſpectus vehementer de hæreſi ſecundùm Alphonſum de Caſtro,quæ ſanè concluſio maximum rigorem in ſe continet. Sed in hoc caſu, meo iudicio, ſuſtineri poteſt,ſi vltra ſcientiam & taciturnitatem prædictam cum hæretico conuerſatur, & ei eſt nimis familiaris & amicus, & tunc contra non denunciantem violenta oritur præſumptio. Ita Rojas. Vnde ex his à fortiori apparet,vt optimè notat Sanctarellus, falſam eſſe opinionem Pegnæ *in direct.p.3.comm.160.* aſſerentis vxorem non denunciantem maritum hæreticum, eſſe de hæreſi ſuſpectam.

10. Verùm hæc opinio limitanda eſt in perſonis quæ ex officio, vel ex ſpeciali præcepto tenentur denunciare, vt familiares,fiſcus,teſtis non deponens contra hæreticum, cùm iuſte ab Inquiſitoribus interrogatur,&c. Vnde ſupradictæ perſonæ non denunciantes hæreticos,ſunt de hæreſi ſuſpectæ,& tanquam hæreticorum fautores puniendæ. Et ita docet Souſa *in Bull.Cœn.c.2. diſp.11.n.6.& ſeq.* Megala *in 3.p. lib.3. cap.1.q.2.n.31.* Suarez *de fide, diſp.24. ſect.1. n.6.* Sanchez *in ſumm. tom.1. lib.2.cap.10.n.15.* & alij penes ipſos. Vide etiam Seſſe *tom.4.deciſ.474.n.17.*

11. Nota tamen quòd Caſtrus Pal. *tom.1.tr.4.diſp.3. punct.5. n.7.* aduertit multos Doctores à fautoria hæreſis liberare, quando ſolùm ex ſpeciali præcepto, & non ratione officij, tenetur quis præſtare fauorem, eo quòd non videatur aduersùs iuſtitiam,ſed ſolùm aduersùs fidem peccare in omittendo talem fauorem, & ita non eſſe fautores hæreticorum ſingulares perſonas quibus ex officio non incumbit fauere,& hæreſim extirpare,docet Farinacius *de hæreſi, q.182.§.2. n.36.* Tamen hanc ſententiam contra Farinacium,& alios puto reiiciendam eſſe. Vnde Souſa *in aphor. Inquiſ.lib.1.c.25. n.6.7.& 8.* ſic ait: Perſonæ priuatæ ſi à miniſtris requirantur ad fauorem præſtandum contra hæreticos, & cùm poſſint auxilium præſtare amittunt, fautores hæreticorum ſunt. Et qui teſtimonium contra hæreticos ferre nolunt, aut veritatem celant, vel diminutè manifeſtant, cum ad veritatem dicendam ab Inquiſitoribus adſtringantur, fautores etiam dicuntur. Hæc Souſa *loc. cit.*

RESOL. XXII.

De reuocantibus confeſſiones?

Et quid de teſtibus reuocantibus ſuam teſtificationem?

Sed ſupereſt difficultas, an Inquiſitores ſtare debeant ſecundo dicto, etiam ſi teſtis neget hæreſim, in primo dicto confeſſam? Ex p.4.tr.7. Reſ. etiam 22.

Tom. V.

§.1. Miram rem docet inſignis Inquiſitor Didacus Cantera *in qq.crim.c.1.de hæret.n.70.* nempè, eum qui ex interuallo confeſſus eſt, non eſſe tradendũ Curiæ ſæculari, ſi confeſſionem ſuam reuocauit, licèt de errore non doceat; quia negari non poteſt, quãdo per hanc reuocationem aliquid diminuatur de fide confeſſionis, niſi ſaltem conſtaret ex coniecturis, quòd Confeſſio fuerit reuocata ex malitia. Vnde Iacobus Simanca *tit.13. n.14.* ſic ait. In iudicio S. Inquiſit. quocumque tempore, & modo reus Confeſſionem reuocet, quamuis nec afferat cauſam probabilem, nec ſatis idoneam; admittitur tamen eius reuocatio, & ſiue pro eo, ſiue contra eum, extremæ confeſſioni ſtatur; hæc enim eſt, quæ efficit vt reus pœnitens, ſiue impœnitens videatur,& hoc iure vtimur. Ita Simanca.

2. Sed ſi hæc opinio eſſet vera,& ſequenda, haberent hæretici ſecurum iter ad effugiendam pœnam debitam, reuocando ſic ſuam confeſſionem,& ideo Treuiſanus *lib.2. deciſ.31.* rectè vocauit impœnitentem illum, qui confeſſione iam facta illam reuocat, non docto de errore; vnde in tali caſu ſemper præſumitur dolus,& malitia in reo,& ſic euadit pœnas debitas. Igitur contra Canteram dicendum eſt, reum reuocantem ſuam confeſſionem, etiam ante reconciliationem, & non probantem errorem & cauſam, quare errauit, tradendum eſſe Curiæ ſæculari, & hanc ſententiam præter Io.Rojas *de hæret. p.2. aſſert.25. n.265.* tenet etiam Ioſeph Seſſe *tom.4. deciſ.472. n.7.* Antonius Souſa *in aphor. Inquiſit. lib.2.cap.48.n.22.* vbi ſic aſſerit. Impœnitens,& negatiuus cenſetur, qui hæreſim confeſſus, factam confeſſionem ante adimpletam pœnitentiam reuocat, non probans cauſam talis reuocationis, & niſi reſipiſcat, tradendus eſt Curiæ ſæculari. Ita ille. Vide etiam Farinacium *de hæreſi q.188.n.75.* Verùm non eſt negandum, quòd ſi confeſſio incontinenti in præſentia iudicis fuerit reuocata, non nocebit confitenti, etiam non probato errore, quia lapſu linguæ & propter errorem præſumitur facta, & incontinenti dicitur reuocatio facta, ſi reus eſſet adhuc in præſentia iudicis; vt notat gloſ. *in ver. incontinenti, cap. præterea, de teſtib.* Secus autem intra triduum, vt aliqui voluerunt. Vide DD. citatos.

3. His tamen non obſtantibus, in vno caſu opinionem Canteræ libenter admitterem, nempe quando reus reuocat aliqua non plenè contra illum probata ad excuſandos complices affines, amicos, &c. & etiamſi ſint plenè probata, dummodo confeſſus ſit & confiteatur aduersùs ſe hæreſim conſummatam, & alia de quibus non erat teſtificatus, in hoc enim caſu rarò relaxandus erit, quod eſt valdè notandum pro hæreticis diminutis, & ita docet Inquiſitor San Vincente *in manuſcr. cap.5. num.3. cap.2.§.6.* & ratio eſt, quia reus in his caſibus præſumitur illas res reuocare, vel celare ex metu, vel alia de cauſa, & non ex malitia; cùm iam aduersùs ſe teſtificatus ſit in re tam graui, vt eſt hæreſis formalis, &c.

4. Notandum eſt etiam hic obiter, quòd qui de hæreſi factam confeſſionem reuocat, poſt adimpletam pœnitentiam vt temerarius puniendus eſt Inquiſitoris arbitrio, & nonnunquam fuſtibus caſtigari debet, addita comminatione grauioris pœnæ, ſi deinceps in eandem temeritatem inciderit; intellige dummodo in reuocatione non perſiſtat, nam ſi perſiſtat, tradendus eſt vt impœnitens. Ita Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib.1. c.48. n.23.*

5. Sed quia dictum eſt de reis reuocantibus ſuam confeſſionem, non iniucundum erit, incidenter hic aliquid dicere de teſtibus reuocantibus ſuam teſtificationem. Dico igitur, quòd licèt in aliis cauſis magis ſtetur primo dicto teſtis, quàm ſecundo, vt inter alios docet Dec. *conſ.174.n.7.* at in cauſis fidei ſpeciale eſt, vt ſtetur poſteriori dicto teſtium, quando veriſimilius eſt

ex coniecturis poſteriora dicta eſſe veriora, & apparuerit teſt:s non animi leuitate, aut odij fomite, ſeu corruptione pecuniæ, ſed zelo fidei dicta ſua velle corrigere. & ita docet Couarr. *lib. 2. var. cap. 13. num. 9.* Panſ. *lib. 4. conſil. 2. num.* 78. Zanchinus *de hæret. cap. 14. num. 5.* Direct. Inquiſ. *part. 3. quæſt. 65.* & *ibi* Pegna *comment.* 114 Gundiſſaluus *de hæret. quæſt. num. 12.* & alij, quæ doctrina vera eſt, non ſolùm quando teſtes deponunt contra ſe, & contra complices ſuos, ſed etiam quando deponunt contra alios, & ideo Arelatanus *de hæret. notab.* 13. ſic aſſerit: Si teſtis dixerit vnum in iudicio, & poſtea ex interuallo dixerit aliud in eodem iudicio, ſtatur primo dicto, & non ſecundo. In crimine tamen hæreſis, ſpeciale eſt fidei fauore, vt ſtetur vltimo dicto, vnde quamvis teſtis primò dixerit aliquem eſſe innocentem, ſi poſtea dicat eum hæreticum, ſtatur vltimo dicto, quamuis vtrumque fuerit iudiciale. Ita ille.

6. Sed difficultas eſt, an Inquiſitores debeant ſtare ſecundo dicto, etiamſi teſtis neget hæreſim in primo dicto confeſſam; ego vt verum fatear, mihi non diſplicet opinio affirmatiua Simancæ *tit. 64. num. 59. & ſeq.* & M. Antonij Delrij *in diſquiſ. mag. lib. 5. ſect. 5.* quia in iudicio ſeruanda eſt æqualitas, neque in tam graui crimine fauorabilior eſſe debet detectio hæreſis, quàm liberatio innocentis, dummodo conſtet reuocationem primi dicti factam eſſe non leuitate, odio, aut pretio, ſed zelo Catholicæ fidei, adducta etiam probabili cauſa reuocationis, & correctionis.

7. Verùm his non obſtantibus, quia contraria ſententia eſt communis, ideo ab ea non recedo cum DD. citatis, quibus addo Sanctarellum *tract. de hæreſi, c. 38. dub. vnic. num. 12.* & Barboſam *in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. cap. 8. num. 17.* Dico igitur, quòd Inquiſitores ſtare debent ſecundo dicto, cùm in ſecundo dicto teſtis hæreſim, & delictum detegit, non verò ſi illud neget; tùm tamen in priori dicto hæreſim & delictum manifeſtauerit, nam in tali caſu priori, & non poſteriori dicto erit fides habenda, quæ omnia probantur *in cap. accuſatus. §. licèt,* ibi *contra ſe & alios complices deponendo iunctis verbis præcedentibus tam de ſe, quàm de alijs ſuper facto hæreſis,* &c. Vnde Treuiſanus *lib. 2. deciſ. 39. num. 13.* aſſeruit quòd in cauſis fidei ſancitum eſt inter duo dicta iurata ſtandum eſſe dicto, quod fidei fauorem e nccernit.

RESOL. XXIII.

De Dogmatiſtis, & Hæreſiarchis, & de pœnis, quibus ſupradicti ſunt puniendi.

Et an verò in pœnam ſupradictis ſit neganda Euchariſtia? Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 23.

§. 1. HOs non eſſe tradendos Curiæ ſæculari, ſi ſigna pœnitentiæ præbeant, tradit Cantera *in quæſt. crimin. cap. 1. de hæret. num. 70.* Pegna *in direct. Inquiſ. part. 2. comment. 64.* & alij, ex *cap. ad abolendam, de hæret.* & ex *cap. Berengarius, de conſecrat. diſt. 2.*

2. Verùm affirmatiuam ſententiam tuetur Rojas *de hæret. part. 2. num. 339.* Simanca *tit. 47. num. 50. & ſeq.* Suarez *de fide diſp. 23. ſect. 2. num. 10.* vbi hanc opinionem probat ex multis rationibus, & in hanc inclinat Lorca *in 2. 2. quæſt. 11. art. 4. diſp. 47. mem. 5. num. 7.* licèt *in fine*, aſſerat, quandoque conueniens eſſe ſupradictis pœnam mortis indulgere, & ideo hoc prudenti iudicio remittendum eſſe putat. Souſa tamen *in aphor. Inquiſ. lib. 1. cap. 9. num. 14.* diſtinguit, ſic enim ait: Si Dogmatiſta errorem ſuum poſtquam ab Inquiſitoribus apprehenditur defendat, quamuis poſtea conuertatur, non eſt recipiendus ad reconciliationem, Si tamen ſtatim conuertatur, & veræ conuerſionis ferè euidentia ſigna oſtenderit, recipi poteſt. Sic ille. Sint ergo DD. Inquiſitores multum cauti ad hanc reconciliationem concedendam, non eſt enim facilè credendum ex abyſſo impietatis quem repentè velle diſcedere. Vnde ſupradictis maiores pœnitentias iniungant, & præcipuè carceris irremiſſibilis, &c. & me conſulente numquam tales ad reconciliationem admittant, ſi ſigna pœnitentiæ oſtendant, quando iam iam Curiæ ſæculari tradendi ſunt; vel ſi de Regibus & de Principibus, ac eorum filiis perſuaſerunt errores, vel perſuadere conati ſunt. An verò in pœnam ſupradictis ſit deneganda Euchariſtia, affirmat Couarr. *lib. 2. variar. cap. 1. num. 11.* & Cantera *in qq. crimin. cap. 1. de hæret. num. 13.* & alicubi eſt *in praxi.* Verùm iſta praxis & talis opinio mihi diſplicet, vnde puto non eſſe denegandum ſacramentum Euchariſtiæ Dogmatizantibus, vel Hæreſiarchis, ſi verè pœnitentes ſint; & ita docet Barboſa *in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. cap. 5. n. 5.* Sanctarellus *tract. de hæreſi, cap. 42. dub. vn. num. 17.* Simanca *tit. 63. num. 7.* Suarez *de fide, diſp. 23. ſect. 2. num. 12.* & Souſa in *Aphoriſm. Inquiſit. lib. 1. cap. 10. num. 18.* & colligitur ex *cap. ſuper eo, de hæret. in 6.* nam licèt de relapſis in particulari loquatur, tamen ex identitate rationis ad omnes verè pœnitentes extenditur.

RESOL. XXIV.

De Hæreticis pœnitentibus, & de pœnis, quibus debent puniri.

Et an in aliquo caſu veri pœnitentes non ſint reconciliandi?

Et pro praxi adducuntur octo caſus in textu huius Reſolutionis ex Bulla Clem. VIII.

Et an hæretici, ſi pœniteant in ipſo tabulato tradendi ſint Curiæ ſæculari?

Et an, qui in tortura cum legitima ratihabitione confitetur delictum, ſit ab Inquiſitoribus reconciliandus? Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 24.

§. 1. ABiuratio horum eſt de formali, quoad alias verò pœnas audiamus dictum Io. Rojas *de hæret. part. 2. num. 197. & ſeq.* vbi ſic ait: Quamuis in omni iudicij parte hæreticorum conuerſio, & eorum confeſſio ſit admittenda; tamen qui in limine iudicij ante accuſationem confitetur, ad carcerem temporalem cum habitu pœnitentiali pro breui tempore eſt condemnandus; ſi verò poſt accuſationem, augenda erit pœna & pœnitentia; qui verò poſt publicationem teſtium hæreſes confitetur, ad perpetuum carcerem damnandus eſt, quia præſumitur, quòd metu probationum confitetur, & talis conuerſio non caret ſuſpicione, & in omnibus caſibus ſupradictis bona publicantur. Ita ille; & Inquiſitor San Vincente *in manuſc. cap. 2. §. 14.* ſic ait: [Si el Reo confeſſo antes de la publicaçion ſe le da dos años, o vno de carçel y aun menos ſi confieſſa en las primeras audiençias,] & loquitur de hæretico formali. Vide etiam Simancam *in Enchir. tit. 58. num. 7. & in Inſtit. Cathol. tit. 47. num. 29. & ſeq.* Pegnam *in direct. part. 3. comment. 142.* & alios penes ipſos, & *in cap. excommunicamus, el 2. de hæret.* ſic habetur. Si qui autem de prædictis poſtquam fuerint deprehenſi, redire voluerint ad agendam pœnitentiam, in perpetuo carcere damnentur, & *ibi* gloſſa cum Abbate, Butrio & aliis communiter, & hanc pœnam perpetui carceris obſeruatam fuiſſe Cremonæ cum quodam hæretico pœnitente, teſtatur Boſſius *tit. de hæret. num. 18.* & ſic etiam determinat inſtructio Toletana *anno 1561. cap. 41.* Non nego tamen hunc perpetuum carcerem Inquiſitores ex iuſta cauſa mitigare, & ſolùm ad tempus imponere poſſe, vt ex multis

DD.

DD. obſeruat Caſtr. Palaus *tom. 1. tract. 4. diſp.6. punct.1.num.2.* Imò ego obſeruo hanc pœnam perpetui carceris ex ſtylo Inquiſit. Rom. in pœnam remi triennalis tranſiiſſe, vt teſtatur ex Farinac. Aloyſius Bariola *in Aphor.lit.H.ver. haretici nec ſponte comparentes*, ſed decepti ſunt; verùm hoc obſeruari in Inquiſitione Hiſpanica teſtatur Io. Rojas Inquiſitor Valentinus *vbi ſup.part.2.de haret.num.*103. vbi ſic aſſerit: Hodie verò loco carceris perpetui hæretici ad triremes condemnantur, dummodo debiles, & ſenes non ſint, & hujuſmodi condemnatio fit non ad minus, quàm ad triennium. Ita ille. Sed ego inuenio apud Vmbertum Locatum *in caſib. Inquiſitionis deciſis Placentia, caſ.3.* quemdam hæreticum pœnitentem damnatum fuiſſe ad triremes per quinquennium, vnde puto hoc remittendum eſſe arbitrio Inquiſitorum. Cùm igitur DD. Inquiſitores hanc pœnam perpetui carceris ante latam ſententiam poſſint mitigare, & ad tempus imponere, aut in alias extraordinarias pœnas conuertere, vt patet *in instruct. Hiſpal. anno* 1484. §.15. *& in cap. vt commiſſi, de haret. in* 6. ibi, *O illorum qui veſtris mandatis*, &c. iuncta gloſſ. & *ibid.* Canoniſtæ cum Iulio Claro *lib.*1. §. *hareſis, num.*8. Ideo in noſtra Inquiſitione cum Nobilibus, vel aliis ſibi bene viſis perſonis, qui ad triremes damnari non poſſunt, nec debent; penſatis eorum qualitatibus, circumſtantiis delicti, &c. pœnam carceris cum exilio, deportatione, detruſione in aliquo Monaſterio, vel alia pœna ad tempus commutabunt. Vnde Decianus *lib.5.cap.*54. *numero* 45. agens de hæreticis pœnitentibus, ſic ait: Pœnitentiæ qualitas & quantitas arbitrio iudicis eſt relinquenda, cùm maiori pœna digni ſint prudentes, quàm ſimplices, & maiori clerici, quàm laici, & maiori Prælati, quàm ſubditi, quod ante docuerat Pegna *in direct.part.3. comm.*542. & Campegius *in addit. ad Zanchinum de haret. cap.*41. cum Bariola *vbi ſuprà.* Aduerte tamen cum Rojas *part.2.de haret.n.*358. puberes hæreticos pœnitentes reconciliandos eſſe, ſed in pœnis, de quibus dictum eſt, ætati inbueniendum eſſe. Dixi *ante latam ſententiam*, quia poſtquam reus eſt condemnatus in Inquiſitione Hiſpanica, ex priuilegio commutatio, ſeu relaxatio pœnæ ſpectat ad Summum Inquiſitorem. V. de Rojas *ſingul.*115. *num.*5. Pegna *part.3. comm.*108. & Simanca *titul.*16. *num.*20.

2. Notandum eſt tamen hic cum Sanctarello *de hareſi cap.42. dub.vn. num.5.* Scottia *in Bull. Pontif. epiſt.*10. *theor.*36. Genuenſe *in praxi Archiep.capite* 58. *num.*7. Zanardo *in direct. Theol.p.1. prac.5.cap.5. q.*15. Naldo *in ſum. ver. hareſis, num.*7. & aliis ex Bulla Clement. VIII. *die* 3. *Febr. an.*1605. quòd in aliquibus caſibus etiam veri pœnitentes non reconciliantur. Primus eſt, Miſſas celebrantes non Presbyteri. Secundus, non Presbyteri confeſſiones audientes. Tertius, negantes Trinitatem perſonarum in diuinis. Quartus, negantes diuinitatem Chriſti Domini. Quintus, negantes Chriſtum conceptum de Spiritu ſancto. Sextus, negantes Chriſti mortem, vt nos redimeret. Septimus, negantes S. Mariæ virginitatem. Octauus, Magiſtratus, ſeu Domini Eccleſiaſtici, vel temporales ſchiſmatici, aut hæretici, ſeu hæreſim, aut ſchiſma excitantes. Sed de primo & ſecundo caſu ſuperiùs diximus, & omnes non eſſe receptos in Inquiſitione Luſitana, teſtatur Souſa *in aphor. Inquiſit. lib.2.cap.*49. *num.*6.

Superius in Reſ.11.& 12. huius tract.

3. Sed reſtat hîc inquirere, an hæretici ſi pœniteant in ipſo tabulato, tradendi ſint Curiæ ſæculari? Ad hunc caſum ita reſpondet instructio Toletana *anno* 1561. *num.*64. [Muchas vezes los Inquiſidores ſacan al tablado reos, que por eſtar negatiuos ſe determinan relaxarlos, y porquè nel tablado antes de la ſentençia ſe conuierten, y dizen ſus culpas los reciben à reconciliaçion, y ſobreſeen la determinaçion de ſus cauſas, y pareçe coſa muy peligroſa, y que ſe deue ſoſpechar lo hagan mas por temor de la muerte que con verdadero arrepentimiento, pareçe que ſe deba hazer pocas vezes, y con muy particulares conſideraçiones.] & ad ornatum ſupradictorum verborum videndus eſt Rojas *de haret. part. 2. num.*593. *& ſeq.* cum Pegna *in direct.part.3. comm.*175. vbi ſic ait. Plurimum conſiderandum eſt, qualiter recipi debeant hi, qui in tabulato, aut in Eccleſia in publicam fidei actionem ſunt producti, conuertuntur, qui potius metu inſtantis mortis, quàm amore veræ pœnitentiæ conuerti videntur, quamobrem cum negatiuis hæc raro fieri debere, & non niſi cum exquiſitiſſimis conſiderationibus, nollem certè vnquam in hoc ſacro Tribunali miſericordiam excludere; veruntamen vbi malitiam perfidorum huiuſmodi contemplor, auderem dicere iuſtiſſimè fieri ſi locus miſericordiæ pateret reis donec à carceribus Inquiſitorum educerentur, & poſtea nullo modo audirentur, præſertim cùm tantùm, & tamdiu laboratum ſit in eorum conuerſione, quia tamen nondum damnationis ſententia eſt promulgata, ideo in hoc crimine vſque ad id tempus locus eſt pœnitentiæ, & propterea ſententia prior tutior eſt, ſed altera fortaſſe iuſtior, ſpectata perfidorum iniquitate, & ſera pœnitentia. Hæc omnia Pegna. Itaque ſi in aliquo caſu Inquiſitores viderint ſpecialiſſima conuerſionis ſigna, poterunt reum ad reconciliationem admittere, quia id videtur pietati & miſericordiæ Eccleſiæ conuenire. Vide Decianum *lib.5.cap.39.n.5.* Farinacium *quaſt.*193. *n.*60. Rojas *vbi ſuprà*, & alios penes ipſos.

4. Non deſinam etiam adnotare id quod obſeruat Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 2. *cap.*34. *n.*8. vbi ſic ait: Poſt latam ſententiam, & publicatam, an reconciliari hæreticus poſſit, Inquiſitorum determinationi relinquitur; rarò tamen reconciliari debet, maximè iam ſi traditus ſit Curiæ ſæculari. Ita ille, qui citat Pegnam, Decianum, & Farinacium, quod eſt valdè notandum. Verùm oritur etiam hîc aliud dubium, an qui in tortura cum legitima ratihabitione confitetur delictum, ſit à DD. Inquiſitoribus reconciliandus? negatiuè olim ſtatutum fuit in instruct. Hiſpal. *anno* 1484. *n.*55. vbi ſic habetur. [Si los Inquiſidores con el ordinario juntamente deliberaren de poner el acuſado a queſtion de tormento y en el dicho tormento confeſſare el delito, y deſpues de quitado del dicho tormento ex interuallo conuiene à ſaber el dia ſiguiente, o tercero dia ratificare lo diega ſu confeſſion en juizio, eſte tal ſea punido como conuinto.] Sic ibi, & ita etiam docuerat Syluanus *conſ.*89. Sed aduerſùs illum, & meritò, inſurgit Simanca *in enchirid. tit.*58. *num.*14. vbi ita aſſerit: Pluſculum dubitationis habet cùm confeſſio vi adhibita, id eſt, tormentis extorquetur, ſed reus eam ratam habet, ſpontè quidem id facit, atque adeò recipiendus eſt, quemadmodum omnium conſenſu receptum, & rectiſſimè vſitatum eſt contra Syluanum. Ita ille.

5. Vnde meritò id quod præcipiebatur *in ſupradicta instructione Hiſpal.* poſtea reuocatum fuit per instruct. Tolet. *an.*1565. vbi *num.*13. ſic habetur: [Paſſadas veynte y quatro horas deſpues del tormento ſe ha de ratificar el Reo en ſus Confeſſiones y en caſo que las reuoque vſar ſe has de los remedios del derecho y al tiempo, que el tormento ſe da el notario deue aſſentar la hora, y aſſi meſmo la ratificaçion porque ſi ſe hiziere en el dia ſiguiente no venga en duda ſi es deſpues de las veynte y quatro horas, o antes y ratificandoſe el Reo en ſus confeſſiones y ſatisfechos los Inquiſidores de ſu buena confeſſion, y conuerſion podranle admitir

à reconciliaçion ſin embargo que aya confeſſado en el tormento. Dado que en la inſtruçion de Seuilla del año 1484. en el capit. quinze ſe diſpone que el confitente en el tormento ſea hauido por conuençido cuya pœna es relaxaçion. Pero loque a qui ſe diſpone eſtas mas en eſtilo, toda via los Inquiſitores deuen mucho aduertir como reciben à los ſemeiantes y la calidad de heregias que huuieren confeſſado, y ſe las aprendieron de otros, o ſi las han enſeñade à otros algunos por el peligro que de lò ſemejante puede reſultar.] Sic ibi & ad confirmationem ſupradictorum vide Rojas *de heret. p. 2. num. 292.* vbi ex aliis iuribus & Doctoribus probat, quòd ſi reus in tortura hæreſim confiteatur cum legitima ratihabitione reconciliandus ſit; perinde huiuſmodi confeſſio eſt, ac ſi libera, & ſpontanea fuiſſet.

RESOL. XXV.

De Hæreticis impœnitentibus, & de pœnis, quibus ſupradicti merentur puniri.

Et explanatur, quid eſt faciendum de diminuto, qui confitetur de ſe, non tamen omnes errores? Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 25.

§. 1. Eſſe ſupradictos puniendos pœna mortis, patet ex *cap. ad abolendam, de hæret.* Sed pro tali caſu apponam hic verba inſtruct. Tolet. *anno* 1561. *n.* 43. ſic habetur. [Quando el Reo eſtuuiere negatiuo y le fuere prouado legitimamēte el delicto de heregia de que es acuſado o eſtuuiere herege porteruo y pertinaz coſa manifeſta es de derecho que no puede dexar de ſer relaxado a la Curia y braço ſeglar. Però en tal caſo deuen mucho mirar los Inquiſidores ſu conuerſiō para que a los menos muera con conoçimiento de Dios, en lo qual los Inquiſidores haran todo lo que Chriſtianamente pudieren.] & diligentias faciendas à DD. Inquiſitoribus in tali caſu optimè tradit Camillus Campegius *in Annot. ad Zanchinum de heret. c. 16. lit. A.* ſi tamen poſt adhibitas dictas diligentias hæretici pertinaces conuertantur, admittuntur ad reconciliationem ſicuti alij hæretici non relapſi, quia tamen talis conuerſio præſumi poteſt metu mortis facta, perpetuò ſunt immurandi; & ſi ſunt in aliquo Ordine, priùs degradetur, & hæc degradatio de iure debet eſſe realis, attamen ſecundùm introductam conſuetudinem verbalis ſufficit, & hæc omnia docet Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib. 2. cap. 46. num. 6.* Eadem pœna mortis etiam imponitur, vt patet in verbis dictæ inſtruct. Tolet. hæreticis fictione iuris impœnitentibus, vt ſunt ij qui legitimis teſtibus conuicti negant hæreſim commiſiſſe; quidquid in contrarium aſſerat Boërius *deciſ. 341. num. 4.* vbi nimis audacter loquitur contra Dominos Rotæ Romanæ, & Iul. Clarus *lib. 5. §. hæreſis, num. 10.* licèt ſe remittat determinationi Eccleſiæ.

2. Sed affirmatiuam ſententiam eſſe veram, communis praxis omnium Inquiſitorum demonſtrat, & illam docent Ioſeph Seſſe *tom. 4. deciſ. 445. num. 15.* Lorca *in 2. 2. D. Thom. diſp. 47. num. 20.* Albertinus *quæſt. 8. num. 7. & ſeqq.* cum aliis penes ipſos, non enim indulgenda eſt venia, ei qui non cognoſcit peccatum ſuum, & potiùs teſtibus quibus reus conuictus eſt, quàm ipſi reo in proprio facto fides adhibenda eſt, & ideo inſtroctio Hiſpal. *anno* 1484. *num.* 14. ſic habet. [Si alguno ſiendo inquirido del dicho delitto de heregia lo negare y perſiſtiere en ſu negatiua aſta la ſentençia, y el dicho delitto fuere complidamente prouado contra el, como quiera que el tal acuſado confeſſe la fe Catholica, y diga que ſiempre fue Chriſtiano, y lo es, lo deuen y pueden declarar y condenar por herege, pues Iuridicamente conſta del delitto, y el Reo no ſatisfaçe deuidamente a la Ygleſia, para que lo abſuelua y con el vſe de miſericordia pues no confieſſa ſu error. Pero en tal caſo los Inquiſidores deuen mucho catar y examinar los teſtigos, y procurar de ſaber que perſonas ſon, y ſi depuſieron con odio y mal querençia o por otra mala corrupçion y repreguntales con mucha diligençia y hauer informacion de otros teſtigos cerca de la conuerſaçion, y fama, y conſciençia de los teſtigos, que deponen contra el acuſado, loqual remitte à ſus conſciençias.] Sic ibi, quæ omnia in caſu occurrenti diligenter in hoc ſacro Tribunali à DD. Inquiſitoribus obſeruantur. Sed hæc opinio limitatur, quando reus in negatiua præſiſteret, & præſumeretur obliuio. Ita Albertin. *q. 34. num. 52.* Rojas *de hæret. part. 1. n. 84.* Sed difficultas eſt, quando obliuio præſumatur; Pegna *in direct. Inquiſ. part. 2. comment. 59.* putat non præſumi in factis arduis. Vide inſtruct. Hiſpal. *anno* 1484. §. 15. ibi, [eſpecialmente en coſas y actos graues y ſeñalados, &c.] & in atrocibus & horrendis etiam poſt longum tempus, & idem dicendum eſt de factis, aut dictis ſolitis & conſuetis, licet ardua non ſint, & in iis quæ ſemper delinquentes comitantur. In cæteris verò cauſis, quæ inſignes & arduæ non ſunt, nec ſolitæ & conſuetæ, neque delinquentem comitantur, decennio regulariter reputatur obliuio, niſi aliter Inquiſitoribus vſum fuerit, penſata delicti & perſonarum circumſtantiarúmque qualitate. Ex quibus infertur confitentem diminutum, & negatiuum eſſe Curiæ ſæculari tradendum, & ideo Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 2. c. 48. num. 11. & ſeq.* ſic ait: Diminutus qui confitetur de ſe, non tamen omnes ſuos errores, nec omnes complices reuelauit, tradendus eſt Curiæ ſæculari, dummodo circa illa non præſumatur obliuio, & diminutio plenè probetur. Si diminutio verò non plenè probetur, & conſiderabilis ſit ac non modica, danda eſt reo tortura iuxta probationis qualitatem. Diminutus ſimiliter cenſetur, qui non confitetur omnes qualitates, quæ reſpiciunt veram & formatam hæreſim; & item, qui non confitetur tempus errorum, quando obliuio nullo modo præſumitur, ſed malitia. Circa tempus à parte ante facilè ſaltem regulariter præſumi poteſt obliuio, complicum obliuiſci poſſe reum præſumendum eſt ſi remoti ſint, & cum quibus ſemel, vel rarò conuerſabatur, præſertim ſi confitetur de conſanguineis, & propinquis. Item ſi confiteatur præcipuos errores, aut circumſtantias & qualitates illorum, minores verò taceat, præſumi poteſt obliuio. Hæc omnia Souſa. Vide Seſſe *vbi infra, & deciſ. 445. num. 16. & deciſ. 446.* Verùm Io. Rojas *de hæret. part. 2. num. 242.* putat reum qui alios complices, vel omne delicti tempus non reuelat, non eſſe diminutum, quia non eſt veriſimile, quòd qui delictum ſuum ingenuè confitetur partem temporis, cum ſit res minoris momenti, occultet, vel alios hæreticos non manifeſtet. Ita Royas, & poſt illum Seſſe *tom. 4. deciſ. 453. num. 7.* & quoad manifeſtationem complicum obſeruat Caſtrus Palaus *tom. 1. tractat. 4. diſputat. 6. punct. 2. numer. 5.* de illo, qui omnes ſuos errores fateretur, recuſat tamen manifeſtare aliorum errores, quorum conuincitur habere notitiam, exiſtimare aliquos non eſſe vt impœnitentem hæreticum damnandum, quia ex hac occultatione ſolùm conuincitur fautor hæreticorum eſſe, non autem verus hæreticus. Ergo non debet vt verus hæreticus, & impœnitens cundemnari; & ita aſſerit Caſtrus ſe audiuiſſe in Inquiſitionibus Caſtellæ practicari, & propter hanc cauſam torqueri. Sed ipſe putat talem vt hæreticum

impœni

impœnitentem poſſe damnari. Vide Suarez *de fide, diſp.* 23. *ſect.* 2. *num.* 6. Paramum *lib.* 3. *quæſt.* 9. *n.* 193. *& ſeq.* Simancam *tit.* 48. *n.* 27. *&* 28. cum aliis penes ipſos, Et tandem nou deſinam hic apponere verba Didaci Canteræ *in qq. crim. cap.* 1. *de hæret. num.* 57. vbi ſic ait: Vt quis relaxetur ex diminutionibus, eſt valdè conſiderandum quòd ſint multum claræ, & conſtet quòd ex malitia hæreticus non vult dicere & declarare illud, in quo eſt diminutus, & ideo in Conſil. ſupr. Inquiſitionis, maxima cum maturitate fuit mandatum, quòd propter diminutionem nemo capiatur, (puto corrigendum eſſe *nemo damnetur*) ſine conſultatione ipſinſmet Conſilij. Ita Cantera, quem ſequitur Freytas *in editione nouiſſ. de Confeſ. ſolic. quæſt.* 22. *num.* 57. vbi *num.* 58. pro praxi circa præſentem materiam ſic ait: Aut diminutio eſt minima, quia diminutus non in totum ſatisfacit teſtificationi; & tunc admittendus eſt ad miſericordiam, nec torquendus. Aut eſt diminutio maxima, & legitimè probata, & tunc torqueri poteſt præmiſſa ſupremi Conſilij conſoltatione. Ita ille, qoi etiam *num.* 60. addit, quòd Doctores dum de diminutis agunt, comprehendunt, & explicant etiam in complicibus; dum verò agunt de relaxandis diminutis, exemplificant & reſtringunt ſe ad diminutos, circa errores & hæreſes de quibus conuincuntur, & ideò ſentiont hunc, vel ilum complicem omittere, niſi ſit Magiſter, pertinere ad minorem diminutionem, vnde cautè Inquiſitores in his ſe gerere debent. Hæc Freytas, quæ valdè ſunt notanda.

RESOL. XXVI.

De Hæreticis relapſis.

Et an Inquiſitores debeant illos admittere, ſi ſpontè redeant, & pœnam mortis relaxare?

Et an Inquiſitores poſſint damnare aliquem tanquam relapſum, qui poſt abiuratam hæreſim redditur de ſecundo lapſu vehementer ſuſpectus?

Et an ſupradictis relapſis danda ſit Euchariſtia?

Et notatur, quod datur caſus in quo relapſus ex miſericordia iterum reconciliatur? & quod non poſſunt Inquiſitores tradere Curiæ ſæculari relapſum; inconſulto Supremo Senatu? Ex part. 4. tract. 7. Reſol. etiam 26.

Quoad hoc int. lege §. vlt. Reſ. 33.

§. 1. SVppono ſi relapſi ſpontè redeant, Inquiſitores debere illos admittere, & pœnam mortis relaxare. Ita Menochius *lib.* 1. *conſ.* 82. *num.* 168. Pegna *in direct. Inquiſ. part.* 3. *comm.* 12. Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver. abiurare num.* 4. & alij, quidquid in contrarium afferat Rojas *de hæret. part.* 2. *num.* 32. Ille verò dicitur ſpontè comparere & redire, qui in iudicio non præuento comparet coram Inquiſitoribus, nam ſi hæreticus relapſus timet, ne ab aliquibus apud Inquiſitores accuſetur, vel facilè id præuidere poteſt, tunc non dicitur ſpontè redire ad Eccleſiam, ſed potiùs ex metu, & tunc relaxandus eſt Curiæ ſæculari. Ita Paramus *lib.* 3. *quæſt.* 4. *num.* 12. Barboſa *in collect. to.* 2. *lib.* 5. *tit.* 7. *cap.* 9. *num.* 21. Sanctarellus *tract. de hæreſi cap.* 42. *num.* 17. Decianus *lib.* 5. *cap.* 56. *num.* 12. & alij. Sed praxis obſeruat, vt ad relapſos pœnitentes mittantur duo, vel tres Eccleſiaſtici viri, qui eos in fidei veritate confirment, ad patientiam exhortentur in morte, quæ excuſari non poteſt, ex *cap. ad abolendam,* §. *illos quoque, de hæret.* tunc recipiant Sacramentum Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, vt dicemus, & poſt duos, vel tres dies Curiæ ſæculari tradantur. Cæteros verò caſus in quibus aliquis dicatur relapſus, non eſt noſtrum inquirere, illos per extenſum ponit Sanctarellus *tract. de hæreſi cap.* 42. *dub. vn. per tot.*

2. Solùm hic in gratiam curioſorum quæro, an Inquiſitores poſſint damnare tanquam relapſum, qui poſt abiuratam hæreſim redditur de ſecundo lapſu vehementer ſuſpectus? negatiuè reſpondet Rojas *de hæret. part.* 2. *num.* 333. Sanctarellus *tract. de hæreſi capito* 42. *dub. vnic. num.* 9. Treuiſanus *lib.* 2. *deciſ.* 37. *per totam*, Suarez *de fide diſp.* 24. *ſect.* 2. *num.* 7. & hanc opinionem ſeruari in Inquiſitione Luſitana, teſtatur Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 2. *cap.* 45. *num.* 3. quæ opinio procedit, quando vehemens ſuſpicio oritur ex actu plenè probato, ex quo talis reſultat præſumptio, non verò quando ſolùm ex defectu plenæ probationis. Non deſunt tamen DD. quos citat & ſequitur Caſtrus Palaus *tract.* 4. *diſp.* 6. *punct.* 2. *num.* 9. aſſerentes affirmatiuam ſententiam, & tenentes ſopradictum eſſe relapſum, & afficiendum pœnis latis contra relapſos. Et ideo ego obſeruo (nemine hoc aduertente) apud Didacum Canteram *in quæſt. crim. cap.* 1. *de hæret. n.* 58. quòd in Conſilio ſupr. Inquiſitionis fuit practicatus quidam caſus, ex quo apparet, quòd ſi quis ſit primò realiter hæreticus, & reconciliatus, licèt ſecundò ſit præſumptus hæreticus, & ſit lapſus præſumptus, debet iudicari relapſus. Verùm, quia caſus ille fuit particularis; ego aduersùs Caſtrum non recederem à prima ſententia negatiua, quam etiam Farinacius *q.* 195. §. 1. *n.* 18. aſſerit ſeruari per Inquiſitores Italiæ. Nota verò, quòd relapſi antequam relaxentur torquendi ſunt in caput alienum, ſi adſit ſemiplena probatio, quòd deliquerint cum complicibus, & ſi relapſus eſt in aliquo ordine conſtitutus, priùs eſt realiter degradandus ab Epiſcopo, & poſtea tradendus Curiæ ſæculari. Ita Souſa *in aphor. lib.* 2. *cap.* 45. *n.* 20. qui *n.* 18. docet etiam ſupradictis relapſis dandam eſſe Euchariſtiam, quidquid in praxi alibi obſeruetur. Et tandem.

3. Nota quòd datur caſus in quo relapſus ex miſericordia iterum reconciliatur, quem vide *ſuprà in cap.* 1. *quæſt.* 8. Non poſſe autem Inquiſitores tradere relapſos Curiæ ſæculari inconſulto Supremo Senatu, ſtatuitur *in inſtruct. Toletana anno* 1561. *num.* 66. & tradit Molina *de iuſt. tract.* 5. *diſp.* 8. *n.* 14. Sup. hoc in §. not. præteritæ.

RESOL. XXVII.

De hæreticis abſentibus, & de pœnis ſupradictis ferendis?

Et notatur, quod in crimine hæreſis pro abſente citato Procurator comparens admittitur, vt defenſor innocentiæ, dummodo res ſit dubia, & reus ſit tantum de hæreſi ſuſpectus?

Et an Inquiſitores, ſi poſt annum contumaces compareant, debeant illos audire, etiam quoad bona reorum confiſcata?

Et aliqua alia circa bona reorum, quæruntur, & notantur, Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 27.

§. 1. DEprehenſus in hæreſi confeſſione propria facti euidentia, vel teſtium legitima productione, ſi ſe abſentet, & legitimè citatus non compareat, tradendus eſt Curiæ ſæculari tanquam verus hæreticus contumax, & impœnitens; citandus eſt tamen in tali caſu peremptoriè ad omnia & ſingula iudicij acta vt infra triginta dies comparear, aliàs qoòd ſua cauſa vſque ad finalem ſententiam iudicabitur; in ſinguli autem edicti terminis fiſcalis libellum accuſatoris edat, & cùm terminus fuerit elapſus, ad ſententiam publicam proceditur, & eius ſtatua comburitur. Si verò non ſit de hæreſi conuictus, ſed ſolummodo inuenitur leniter de hæreſi ſuſpectus, citandus eſt ad modum explicatum, addita excommunicatione,

vt

vt compareat; ipſius autem non comparentis contumaciam accuſet fiſcalis, & petat literas, ſeu libellos aggrauatorios, quibus denuncietur eius contumacia, & tunc poſt annum non comparentem declarant illum Inquiſitores hæreticum. Hæc omnia Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 2. cap. 49. n. 2. 5. & 6.* Simanca *tit. 46.* Pegna *in direct. p. 3. comm. 49. & 91.* Farinacius *quæſt. 190. §. 12. num. 21.* & alij.

Sup. hoc ſup. in tr. 10. Reſ. 124. 2. Sed hic oritur pulchrum dubium, an Inquiſitores, ſi poſt annum abſentes contumaces compareant, debeant illos audire etiam quoad bona confiſcata: Affirmatiuè reſpondet Scaccia *de iudic. &c. lib. 1. cap. 94. num. 34.* & Farinacius *de hæreſi quæſt. 85. numero 109.* vbi teſtatur in Inquiſitione Romana ſeruari quod quandocumque contumaces ſpontè compareant, ſemper audiuntur, & quoad perſonam & quoad bona.

3. Verùm contrarium obſeruatur in Inquiſitione Hiſpanica quoad bona, niſi de eius innocentia, vel legitimo impedimento conſtiterit, & ita tenet Simanca *tit. 2. num. 21.* Paramus *lib. 3. quæſt. 4. num. 47.* Pegna *in direct. par. 3. comm. 49.* Io Rojas *ſingul. 145. numero 5.* Sanchez *in ſum. tom. 1. lib. 2. cap. 20. num. 27.* & Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 2. cap. 49. num. 7.* vbi ſic ait: Qui elapſo anno contumaciter in excommunicatione perſeuerauit, etiamſi coactus & poſt combuſtam eius ſtatuam comparuerit, audiendus eſt quantum ad excuſationem criminis, & probationem innocentiæ, non verò ad hoc vt bona recuperet, niſi vel de innocentia eius, vel de iuſto impedimento legitimè conciliatur, præmiſſa abiuratione prout iuris fuerit, niſi ſit relapſus. Ita ille. Et ratio quare tales non audiantur quoad bona, tradit Sanchez *vbi ſuprà*, quia quando bona ob contumaciam hæretici abſentis publicantur, elapſo iam anno tranſeunt in rem iudicatam, & ideo non eſt mirum ſi poſtea reus comparens circa illa non audiatur.

4. Notandum eſt tamen hîc obiter cum Simanca *tit. 52. num. 4.* Farinacio *q. 185. §. 7. n. 98. & 99.* Souſa *vbi ſuprà, num. 11.* quòd in crimine hæreſis pro abſente citato Procurator comparens admittitur, vt defenſor innocentiæ, dummodo res ſit dubia, & ſit tantùm de hæreſi ſuſpectus. Nam ſi verè ſit hæreticus, ac de eius hæreſi in proceſſu conſtet, tunc non admittitur vt defenſor, ſed tantùm ad excuſandam contumaciam, & allegandas abſentiæ cauſas, propter quas aliquando Inquiſitores ſolent prorogare terminum ad comparendum, & ita Caſtrus Palaus *tract. 4. diſp. 8. punct. 16. §. 3. numero 2.* teſtatur in Inquiſitione Compoſtellana *anno* 1619. ex decreto ſupremi Senatus fuiſſe prorogatum terminum cuidam reo per quatuor menſes.

5. Nota etiam quòd bona abſentium in tertium poſſeſſorem tranſlata, licèt de rigore iuris ſequeſtrari non debeant, ſi tamen paulo ante citationem fuga præceſſit, probarique facilè poſſunt, quæ bona ſint ſequeſtrari debent, & ita reſponſum fuit à ſupremo Inquiſitionis Senatu Inquiſitoribus Galletiæ *anno* 1620.

6. Sed etiam non eſt omittenda hic celebris illa quæſtio, an bona ſupradictorum reorum, propter contumaciam debeant ab Inquiſitoribus publicari à die quo teſtes deponunt illos in hæreſim incidiſſe, vel potiùs à die qua per ſententiam contumaces declarantur. Olim mordicus ſuſtinebam, talem confiſcationem bonorum debere fieri à die latæ ſententiæ in contumaciam delicti, ex rationibus quas adducit Gabriel Quemada *in quæſt. fiſcalibus, quæſt. 8. per totam.* Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 2. cap. 22. num. 35.* Vaſquez *in 1. 2. quæſt. 96. art. 5. diſp. 170. toto cap. 3.* Molina *de iuſtit. tom. 1. diſp. 95.* Henriquez *lib. 13. cap. 36. num. 2.* Auila *de cenſ. part. 1. dub. 7.* & Simanca *tit. 9. num. 26.* vbi ſic ait: Bona eius, qui defecit in purgatione, aut propter contumaciam damnatus eſt, non publicantur niſi ab eo die, quo hæreticus eſſe præſumitur, non autem à tempore, quo teſtes aiunt illum fuiſſe hæreticum, atque hæc opinio benigna interpretatione recepta eſt. Sic ille. Sed licèt, vt dixi, hanc ſententiam olim mordicus ſuſtinebam, attamen modo contrariam probabiliſſimam eſſe puto, quam nouiſſimè tuetur Farinacius, quem citat & ſequitur Caſtrus Palaus *tract. 4. diſp. 4. punct. 22. num. 2.* quibus ego addo Azorium *tom. 1. lib. 5. cap. 7. quæſt. 2. & lib. 8. cap. 12. q. 2.* Sayrum *in Claui Regia lib. 3. cap. 9. num. 30.* Menochium *conſil. 185. num. 8.* Peregrinum *de iure fiſci lib. 5. tit. 1. n. 176.* & Leſſium *lib. 2. cap. 29. dub. 8. num. 64.* & ita in praxi obſeruatum fuiſſe in Inquiſitione Galletiæ, hoc approbante ſupremo Inquiſitionis Conſilio, teſtatur Inquiſitor San Vincente *in manuſcript.* quod eſt valdè notandum pro caſibus occurrentibus.

RESOL. XXVIII.

De hæreticis defunctis, & quomodo contra ſupradictos debeant Inquiſitores procedere; & quomodo & quando, & in quibus caſibus, & circumſtantiis eorum bona fiſco ſint applicanda, & aliqua alia circa ſupra dicta notantur. Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 28.

§. 1. Licèt omnia crimina morte extinguantur, ex *l. defuncto, ff. de publicis iudiciis*; non tamen crimen hæreſis extinguitur, & ideo contra hæreticum poſt mortem poſſunt DD. Inquiſitores procedere, vt affirmant Doctores, quos citat & ſequitur Sanctarellus *de hæreſi cap. 27. dub. 1. num. 12.* Igitur formato proceſſu ſi hæreſis eſt plenè probata, hæreticus mortuus damnandus eſt, & eius bona fiſco ſunt applicanda, etiamſi deuenerint in manus tertij poſſeſſoris, & ſi eius oſſa à Catholicis poſſunt diſtingui, exhumanda ſunt, & eius ſtatua comburenda. Si tamen non probetur eius delictum, neque ſperetur breui probandum, tunc erit abſoluendus, nam ſuperuenientibus nouis probationibus quæ cùm prioribus iunctis hæreſim plenè probent, poterit ſic abſolutus condemnari, vt notat optimè Pegna *in direct. part. 3. comment. 92.* qui etiam optimè notat quòd dum cauſa hæretici mortui agitur, bona eius non ſunt ſequeſtranda à tertiis poſſeſſoribus, non enim debent in caſu dubij illorum vſu priuari; & ideo *in inſtruct. Tolet. anno* 1561. *num.* 81. habentur hæc verba. [Aunque la probança contra el difunto ſea baſtante y euidente no ſe ha de hazer ſeCreſto de bienes porque eſtan en poder de terçeros poſſeedores, &c.]

2. Notandum eſt tamen hîc quòd hæreticus defunctus condemnari non poteſt niſi priùs citatis filiis, vel hæredibus, ſiue præſentibus, ſiue abſentibus, ſiue certis, ſiue incertis, & illis danda eſt copia indiciorum & accuſationum; ſic ſtatuitur *in inſtruct. Tolet. anno* 1561. *num.* 61. ibi, [Notificar ſe ha la acuſacion del fiſcal à los hijos o herederos del difunto, &c.] & ita etiam docet Pegna *vbi ſuprà*, cui addendus eſt Decianus *in tract. crim. lib. 5. cap. 57. num. 8.* qui filij & hæredes non tenentur per ſe comparere, ſed ſufficit ſi per procuratorem compareant, vt notat Simanca *in cathol. inſtit. tit. 43. num. 3.* Imò ego puto contra Rojas *ſingul. 39.* quòd quilibet è populo volens defendere hæreticum defunctum, admittendus ſit, neque ob id dici poteſt hæreticorum defenſor, & ita docet Gundiſſaluus *de hæret. quæſt. 12. n. 9.* Simanca *in enchir. tit. 62. n. 8.* & alij *vbi ſuprà*.

3. Aduer

3. Aduertant etiam DD. Inquiſitores quòd procedere non debent contra memoriam defuncti priuſquam de illius hæreſi planè conſtiterit per legitimas probationes, quæ ad condemnationem ſufficiant, & ita intelligenda eſt inſtructio Toletana *anno.1561. num.61.* vbi dicitur, [Quando ſe huuiere de proceder contra la memoria de algun difunto hauiendo la probança baſtante, &c.] quæ verba vt aduertit Io. Rojas *de hæret. part.2. num.30.* diſponunt plenam probationem requiri, vt aduersùs defunctum hæreticum procedatur, videlicet ſi duo legitimi teſtes exiſtant, & ita tenet Simanca *in cathol. inſtit. tit.18. num.12.* Pegna *vbi ſuprà*, quicquid aſſerat Decianus *in tract. crim. l.5. cap.57. num.6. & 9.* cum aliis. Hinc infertur quòd ſi pendente proceſſu mortuus fuerit inquiſitus, eius memoria damnari non poterit, niſi aliunde eius hæreſis plenè & concludenter probata fuerit, & ita ex Simanca & Deciano notat Farinacius *de hæreſi quæſt.197. num.99.* Item de hæreſi ſuſpecti poſt mortem damnari non poſſunt, quia non ſunt hæretici, & ita habetur expreſsè *in c. accuſatus, §. ſi vere, de hæreticis in 6.* & docet Simanca *in cathol. inſtit. tit.4. n.5.*

4. Sed nota hìc duos caſus, in quibus quis damnari poteſt tanquàm hæreticus poſt mortem. Primò, ſi in carcere exiſtens ſe ipſum interemit, quia talis mors eſt quædam hæreſis confeſſio, nam præſupponitur ex conſcientia criminis ſe interfeciſſe, nec de illa pœnitere voluiſſe. Ita Gundiſſaluus *de hæret. quæſt.22. num.1.* Simanca *in cathol. inſtit. tit.18. num.31.* & alij. Secundò quando hæreſis eſt probata ſufficienter ex eo quòd probetur extitiſſe quis contumax per annum in excommunicationem ſaltem ob cauſam fidei. Ita Iul. Clar. *lib.1. §. hæreſis, num.19.* Decian. *in tract. crim. lib.5. cap.57. num.6.* & alij. Quando autem damnatur hæreticus defunctus, eius oſſa exhumanda ſunt, ſi fortè ab aliis poſſunt diſtingui, & cum eius ſtatua comburenda, vt obſeruat ex multis Farinac. *quæſt.197. num.92. & 94.* & forma ſententiæ deſumenda eſt ex Pegna *in direct. part.3. comment.93. circa finem.*

5. Sed reſtat diſcutere difficilem quæſtionem, quando videlicet Inquiſitores ex lapſu temporis non poſſunt procedere aduersùs hæreticum defunctum. De hac quæſtione agit Rojas *ſingul.50.* & alij penes ipſum, quibus adde Zanchinum *de hæret. cap.24. num.5.* & *ibi* Campegius *lit. B.* aliqui recentiores, vt Ferdinand. de Caſtro Palao *in opere mor. tom.1. tr.4. diſp.8. punct.16. §.7. num.16.* putant ſpatium 40. annorum ſufficere vt Inquiſitores aduersùs hæreticum defunctum non poſſint procedere, quia ex *cap. fin. de præſcript.* ius confiſcandi bona hæreticorum 40. annis præſcribitur.

6. Verùm mihi contraria ſententia placet, quam tuetur Pegna *in director. Inquiſ. part.3. comment.92.* Simanca *in cathol. inſtitut. tit.18. num.14.* Couarr. *in 4. Decret. part.2. cap.6. num.16.* Graffius *in deciſ. lib.2. cap.11. num.12.* & Sanchez *in ſum. tom.1. lib.2. cap.22. num.42.* vbi docent quòd nullo temporis ſpatio præſcribitur actio procedendi per DD. Inquiſitores contra hæreticum defunctum ad eius memoriam damnandam, & ſtatuam comburendam, & ad text. *cap. fin. de præſcript.* quem adducit Caſtrus, reſpondeo, quòd ibi tantùm agitur de præſcriptione, quoad ſola bona hæreticorum. ita noſtram ſententiam aduersùs Caſtrum & alios tenet nouiſſimè doctus Acugna Archiepiſc. Bracharenſis *in decretum Gratiani part.1. diſt.23. cap.14. num.6.* vbi tamen notat, quòd contra fautores & receptatores hæreticorum iam mortuos, non poteſt accuſatio refricari, ſicuti neque contra ſuſpectos de hæreſi, ſed tantùm contra hæreticum defunctum.

7. Notandum eſt tamen hìc obiter contra gloſſ. *in l. Manichæos. ver. ſubire, C. de hæret.* Bartolum *in l.1. C. de Apoſtat.* & alios, bona hæreticorum non præſcribi à poſſeſſoribus ſpatio quinque annorum, quod falſum eſt, etiamſi applicanda eſſent fiſco ſæculari, vt malè ſentit Couarruuias *vbi ſuprà*, Quemada *in qq. fiſcal. quæſt.16. concl.2. & 3.* Gomez *lib.3. var. cap. vlt. num.5.* & alij, nam vt *ſuprà* dictum eſt, ad præſcriptionem bonorum hæreticorum ex *cap. fin. de præſcript. in 6.* requiruntur 40. anni, & in præſcriptione circa bona hæreticorum, ſtandum eſt iuri Eccleſiaſtico, & & non ciuili. & ita docet Sanctarelius *de hæreſi cap.22. dub.2. num.8.* & Doctores ſuperiùs citati, qui etiam obſeruant conditiones neceſſarias ad dictam præſcriptionem. Vide etiam Azorium *tom.1. lib.5. cap.7. q.16.* Molinam *de iuſt. & iure, tom.1. diſp.73.* Gundiſſaluum *de hæret. quæſt.22.* Syluestrum *ver. hæreticus 1. num.14.* Tabienam *eodem ver. num.12.* gloſſ. *in d. cap. fin. de præſcr. ver. hæretici*, & *ibi* Domin. *in §. ſi poſt mortem, num.4. Abbat. in cap. cum nobis, eodem tit. num.8.* & *ibi* Felinum *n.15.* cum aliis penes ipſos.

RESOL. XXIX.

De Schiſmaticis, & de pœnis contra ſupradictos imponendis agitur.

Et quæritur, an ſit in iure irregularitas inflicta contra Schiſmaticos? Ex parte 4. tractatu 7. Reſolut. etiam 29.

§.1. TRibus ferè modis, vt obſeruat optimè Lorca *in 2.2. D. Thom. quæſt.40. art.1. ſect.3. diſp.48. num.5.* generatim poteſt ſchiſma committi: vno per ſeparationem à membris, & non à capite, vt ſi Hiſpani in ſpiritualibus & actibus Religionis Chriſtianæ nollent communicare cum Italis, qui modus ſchiſmatis rarus eſt. Altero, recedendo à ſolo capite, & non à membris, qui modus faciliùs contingere poteſt. Tertiò recedendo ſimul à capite & à membris, qui euenit dum is, qui ſe ſeparat ab obedientia Pontificis, ſe etiam ſeparat a communicatione eorum, qui eum vt verum Pontificem ſequuntur. Receſsus autem à Summo Pontifice poteſt contingere adhuc tripliciter. Primò negando obedientiam vero Pontifici. Secundò inſtituendo & ſequendo Pſeudo-Pontificem. Tertiò exercendo actus Pontificiæ poteſtatis ſine authoritate Pontificis. Ex his omnibus modis committitur peccatum ſchiſmatis, & ferè omnes in diuerſis Canonibus iuris tanquam ſchiſmata reprobantur. Nam in Bolla Cœnæ damnantur, vt ſchiſmatici qui ſe ſubtrahunt ab obedientia Rom. Pontificis, & *in c. licet, de elect.* damnatur Pontifex intruſus, & qui ei adhæret. & *in cap. nec licuit, diſt.17. & cap. de Liguribus 24. quæſt.1.* cenſentur ſchiſmatici qui Synodos congregant ſine Romani Pontificis authoritate. & *in cap. non furem 7. quæſt.1.* qui inuadit Epiſcopatum. De ſchiſmate autem quo aliquis ſe ſeparat à ſola vnitate membrorum, nulla fit mentio in iure, quia, vt dixi, hoc genus ſchiſmatis nunquam ſolet accidere.

2. Hoc ſuppoſito deueniendo ad pœnas ex doctrina Menochij *de præſumpt. lib.5. præſumpt.6. num.24* quem ſequitur Caſtrus Palaus *tom.1. tract.6. diſp.4. punct.6. n.19.* Schiſmatici ſunt de hæreſi vehementer ſuſpecti, & ideo ſi hæc doctrina eſſet ſequenda, illorum abiuratio deberet eſſe de vehementi. Verum hæc opinio Caſtri Palai ita generaliter prolata mihi non placet, ideo aſſero cum Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib.1. cap.20. num.13.* quòd ſchiſmatici non hæretici regulariter de hæreſi leniter tantùm ſunt ſuſpecti, pro temporis tamen diuturnitate, qua in ſchiſmate perſeuerarunt, vehementem ſuſpicionem incurrere poſſunt, quam abiurare tenentur. Ita ille, & ante illum Duardus *in Bull. Can. lib.2. can.1. quæſt.156. num.12.* & Pegna *in direct.*

part.2.

part.2.comment.73. Igitur ſupradicti ex conſideratione diuturnitatis temporis, circumſtantiarum & perſonarum aliquando vel leuiter, vel vt vehementer de hæreſi ſuſpecti abiurabunt & ſi errorem habuerint in intellectu, abiurabunt vt hæretici de formali.

3. Nota tamen quod ſupradicti non ſolùm ſuſpicionem hæreſis leuem, vel vehementem, vt dictum eſt, abiurare debent, ſed etiam ſchiſma. Forma verò ſchiſmaticorum abiurationis debet eſſe, vt obſeruat Sanctarellus *tract. de hæreſi cap.43. dub.1. n.16.* & alij penes ipſum, iuxta diſpoſitionem *c. quoties cordis, 1.q.7.* Sed quoad alias pœnas Caſtrus Palaus *tom.1. tract.6. diſp.4. punct.6.num.20.* aſſerit ſupradictos poſſe puniri pœna pecuniaria, exilio, carcere, triremibus, & ſi pertinaces extiterint, tradendos eſſe Curiæ ſæculari; & hæc omnia docet etiam Souſa *in aphor. Inquiſ.lib.3.c.27.n.7.* Item vt videre potes apud Sanchez *in ſumm. tom.1. lib.2.c.36. à num.10.* & alios penes ipſum, puniuntur ſupradicti. Primò pœna amiſſionis iuriſdictionis. Secundò excommunicationis latæ ſententiæ. Tertiò inhabilitatis ab beneficia Eccleſiaſtica acquirenda, etiam poſt ſchiſmaticis pœnitentiam. Quartò priuationis ipſo iure beneficiorum ante ſchiſma adeptorum. Vide etiam alias pœnas contentas in conſtitut. noſtri Pauli IV. edita *anno* 1559. quam commentariis illuſtrat Scortia *in Bull. Pontiſic. epit. 72. theor. 182. & ſeqq.* & Duardus *in Bull. Cæn. lib.2. can. 1. quæſt. 57. num.13.*

4. Notandum eſt tamen hic contra Pegnam *in direct. part.2. comment.73.* Duardum *in Bull. Cæn. lib.2. q.56. num.5.* & alios non eſſe in iure irregularitatem inflictam contra ſchiſmaticos, nam *in c. quia diligentia, de elect.* quod pro ſe adducit Pegna, nihil aſſeritur de irregularitate, ſed ſolùm de inhabilitate ad beneficia. Et ita noſtram ſententiam tenet Suarez *de cenſ.diſp.43. ſect.2.n.7.* & alij. In vno caſu tamen ſchiſmaticos eſſe irregulares dicendum eſt, quando nimirum ſchiſma eſſet publicum, ſed in tali caſu eſſent irregulares irregularitate generali, quæ ex quouis crimine notorio digno depoſitione oritur, quæ ceſſat ablata infamia per contrariam pœnitentiam, & ita obſeruat Sayrus *de cenſur. lib.7. cap.12. num.16. ver.3. iuncto ver. Primus eſt. de hæreſi,* & Bonacina *in Bull.Cæn.diſp.1.q.2.punct.5. num.13.*

Sup. hoc ſup. in tr. 5. Reſ. 46. §. vlt. curſum ad lin. 4.

5. Notandum eſt etiam hic cum Coninch *in 2.2. D. Thom.diſp.50. dub.5. num.48.* ex Caietano *in 2.2. quæſt.39. art.1. in fine, & in ſumm. ver. ſchiſma,* vt quis ſchiſmaticus, non ſufficere quòd in re aliqua particulari nolit obedire Pontifici, quia ipſi videtur nimis difficilis: aut contra ſuum honorem, temporalem commoditatem, aut quia putat Pontificem non poſſe ſibi ſimilia præcipere, aut ſimilem ob cauſam, modò agnoſcat eum eſſe Superiorem & caput Eccleſiæ. Nam ad ſchiſma requiritur inobedientia coniuncta cum quadam rebellione, qua quis vult ſe omnino ſubtrahere à ſubiectione eius quem nouit certo eſſe Pontificem, aut ſaltem nullam habet probabilem rationem dubitandi, an alter ſit verus Pontifex; ſi verò dubitet probabiliter, an ſit verè, aut validè à Cardinalibus electus, non eſſet ſchiſmaticus, ſi ei nollet ſubiici. Vide etiam Valentiam *tom.3. diſp.3. q.15. punct.1. prop.3.* & Bonacinam *in Bulla Cæn.diſp.1. q.2.punct.5. num.3.* Et hæc dicta ſufficiant circa pœnas delictorum in particulari; tamen pro complemento materiæ huius tractatus neceſſariam eſſe exiſtimo diſcuſſionem aliquorum dubiorum in praxi ſæpiùs occurrentium quæ infraſcripta erunt.

RESOL. XXX.

An Inquiſitores poſſint vnire duas ſemiplenas probationes ad damnandum reum pœna ordinaria? Ex p.4.tract.7. Reſ. etiam 30.

§.1. NEgatiuè reſpondet Antonius Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.2. cap.5. num.10.* Caſtrus Palaus *tom.1. tract.4. diſp.8. punct.10. num.7.* Anton. Queuedo *de indiciis & tortura part.1. cap.6. n.2.* Simanca *in cathol. inſtit. tit.51. n.5. & in enchir. tit.34. num.3.* Pegna, Farinacius & alij penes ipſos; & ratio eſt, quia cùm quælibet ſemiplena probatio in ſuo ordine diuerſa ſit, non poteſt cum alia coniungi. Sed his non obſtantibus, affirmatiuam ſententiam in fauorem fidei tenendam eſſe docent duo præſtantiſſimi Inquiſitores; Io. Rojas *ſing.88. num.16.* & Vmbertus Locatus *in praxi, ver. teſtis*, quia cùm vtraque ſemiplena probatio ad eumdem finem tendat in cauſis hæreticorum, poteſt cum alia coniungi; & hanc ſententiam nouiſſimè tenet Ioſeph Seſſe Conſultor S. Officij *in deciſ. regni Aragon. tom.4. deciſ.477. n.24.*

2. Verùm ego tunc huic ſententiæ libenter adhærerem, quando ſimul cum duabus ſemiplenis probationibus, eſſent alia indicia, & ita tenet Doctiſſ. Inquiſitor Didacus Cantera *in quæſt. crimin.cap.2.de prob. per teſtes.quæſt.5. num.2.* qui citat Ripam. Vnde concordantur ſupradictæ ſententiæ contrariæ, nam prima negatiua procedit quando tantùm adſunt duæ ſemiplenæ probationes; ſecunda verò affirmatiua procedit, quando cum ſemiplenis probationibus concurrunt alia indicia. Sed hodie regulariter praxis Inquiſitionis Hiſpanicæ abſolutè ſequitur opinionem negatiuam, & non damnat hæreticos ad pœnam ordinariam, ex duabus ſemiplenis probationibus, etiam ſi adſint alia indicia.

RESOL. XXXI.

An Inquiſitores poſſint condemnare reum hæreticum ad pœnam ordinariam, ſi adſunt tantum teſtes ſingulares? Et quid, ſi teſtes de eadem hæreſi ſint concordes, ſed eam quiſque audiuit in vario loco, & diuerſo tempore, an dicti teſtes ſufficiant ad condemnandum reum pœna ordinaria? Ex p.4.tr.7. Reſ. etiam 31.

§.1. AFfirmatiuam ſententiam docet Anton. Gomez *var.tom.3. c.12. num.12.* Zanchinus *in tract.de hæret.c.16.n.6.* cum aliis, quos citat Rojas *de hæret. part.2. aſſert.6. n.139.* & ratio eſt, quia omnes hæreſes connexæ ſunt & inuicem colligatæ, vt patet *in cap. excommunicamus 1. de hæret. cap. accuſatus, eodem tit. in 6.* & ſecundùm hanc ſententiam ad probandum, quòd Caius ſit hæreticus ſatis eſt, ſi teſtes ſingulares contra illum teſtificentur de diuerſis hæreſibus prolatis ab eo diuerſo in loco & tempore, vt ſi, v. g. aliquis teſtificet audiuiſſe Caium mẽſe Ianuario in tali loco negantem in Hoſtia conſecrata eſſe Corpus Chriſti, alius dicat in diuerſo loco & tempore Caium negantem Mariam matrem Dei eſſe Virginem, &c.

Sup hoc ſup. in tr. 10. Reſ. 41. §. Dico ſeptimo. & §. Dico vndecimo. & in Reſ. 75. §. vlt.

2. At his non obſtantibus, contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quam tuentur DD. quos citat Rojas *loc. cit. num.134.* quibus ego addo Didacum Cantera *in qq. crim. cap.2. de vera Confeſſ. num.17.* Zanardum *in direct. Confeſſ. part.3. c.111. n.11.* Azorium *tom.3. lib.13. cap.27. q.7.* Flores de Mena *var. qq. lib.3. q.22. n.45.* Aragon. *in 2.2. D. Thom. q.70. art.2.* Sanctarellum *tract. de hæret. c.59. dub.1. n.4.* Molam *in empor. iuris, part.1. tit.11. in prælud. n.51.* Sayrum *in Claui Reg. lib.12. c.21. n.16.* Mirandam *de ordin.iudic.q.23.art.4. concl.vnic. in fin.* Menochium *vol.2. conſil. 149. num.17. & 44.* Ignatium de Villar *in ſylua reſponſ.lib.1. reſp.15. num.38.* & ratio eſt, quia per teſtes ſingulares nulla ſpecies hæreſis eſt plenè probata,

probata, nam ex pluribus diuerſis numquam reſultat vnum in integrale, vt patet *in l. ſancimus, §. ſi quis autem C. de donat. & in leg. vſura, C. de vſuris.* & plura imperfecta non faciunt vnum perfectum, vt habetur *in l. vnic.* quæ ita ſummatur, *C. qui tutel. n. ſe excuſ.* Non eſt tamen negandum, vt optimè obſeruat Cantera *loc. cit.* quòd ex teſtibus ſingularibus poſſet fieri probatio, vt daretur aliqua pœna extraordinaria, vel aliqua tortura & ita etiam docet Scaccia *de iudiciis tom. 2. lib. 2. cap. 9. dub. 10. num. 527.* Sed cùm hæc om-
Sup. hoc in Reſ. 1. not. præcemæ. §. Dico octauo. nia vera ſint, difficultas eſt an ſi teſtes de eadem hæreſi ſint, concordes, ſed eam quiſque audiuit in vario loco & diuerſo tempore, an inquam dicti teſtes ſufficiant ad condemnandum hæreticum pæna ordinaria? Affirmatiuam ſententiam docet doctus Simancha *in enchir. tit. 37. n. 8. & in inſtit. cathol. tit. 64. n. 77.* contra quem inſurgit nouiſſimè Freytas *in addit ad tract. de Confeſſ. ſolicit.* Rodericus Acugna *q. 22. n. 25.* & alij penes ipſum, cum Flores de Mena *var. qq. lib. 3. quæſt. 22. n. 45.* Scaccia *loc. cit.* & Ioanne Rojas, qui *in tract. de hæreſi part. 2. n. 145.* periculoſam vocauit hanc ſententiam Simancæ, Verùm illam ſequuntur Salicetus *in l. teſtium, cap. de teſtibus, n. 26.* Conradus Brunus *lib. 4. de hæret. cap. 9.* & ex neotericis Hippolytus Riminald. *lib. 1. conſ. 7.* & Leonard. Leſſius *de iuſtit. & iure lib. 2. c. 30. dub. 4. num. 33.* vbi ſic aſſerit. Si duo de eadem hæreſi aſſerta deponunt, & ſolùm in tempore diſcrepent, plenè probant, quia in ſubſtantia delicti conueniunt, & quamuis non ſit idem numero actus, tamen quia eſt idem numero ſignificatum, habetur pro eodem actu; imò diſcrepantia temporis interdum facit ad maiorem fidem. Ita Leſſius. Vnde patet nimis rigide contra Simancam loquutum fuiſſe Rojas: nam licet eius opinio ſit probabilior, tamen opinionem Simancæ non periculoſam, ſed probabilem eſſe puto, & ideò nouiſſimè illam mordicus defendit Souſa *quæſt. vnic. de teſtibus ſingul. ſect. 2. n. 11. poſt aphor. Inquiſ.* & tanquam probabilem etiam admittunt Ioſeph. Aldrete *de relig. diſcipl. tuend. lib. 2. cap. 3. n. 29.* & Anton. Sanctarellus *tr. de hæreſi c. 39. dub. 1. n. 6. in fine.* & poſt hæc ſcripta inueni eamdem opinionem Simancæ docere etiam Miranda *de ordine iudic. tom. 1. q. 17. art. 8. concluſ. 5.* & Villalob. *in ſumm. to. 2. tr. 17. diff. 3. n. 6.* vbi ita ait: [Por teſtigos ſingulares no ſe puede prouar que vno es herege, mas, el maeſtro Arag. *in 2. 2. q. 70. art. 2.* Sacas dos caſos. El primero es, quando los teſtigos concuerdan en la heregia, y diſcuerdan en el tiempo, o lugar, porque en eſte caſo, ſeria como el ladron que moſtro lo coſa, que hauia hurtado à diferentes perſonas en diferentes tiempos y lugares. El ſegundo caſo es quando los teſtigos ſingulares caminan à vn fin y ſon muchos y fide dignos, que entonçes ſe le puede dar entero credito.] Ita ille: & hæc dicta ſufficiant pro defenſione Simancæ, licèt ego, vt dixi, contrariam ſententiá teneam, quam etiam nouiſſimè tenet Paulus Layman *in theolog. moral. lib. 3. ſect. 5. tract. 6. cap. 4. n. 5.* Dico igitur quod etiamſi reus pluribus teſtibus ſingularibus idoneus vrgeatur adhuc ordinaria pœna puniri non poterit; & ideo ſi in negatiua perſiſtat per aliquod temporis ſpatium & expectandum & inquirendum, an teſtes per omnia concordes haberi poſſint. Sed prius torquendus, qui ſi nihil confiteatur, abiuret de vehementi, tum ad triremes, vel carcerem perpetuum damnetur, nec Curiæ ſæculari tanquam negatiuus relaxari poterit; & hæc omnia docet etiam Pegna *in direct. Inquiſ. part. 3. comm. 121.* & Scaccia *de iudic. lib. 2. cap. 9. dub. 10. n. 527.* & Caſtrus Palaus *tract. 4. diſp. 8. punct. 15. §. 4. n. 16.*

3. Nota tamen, quod ex diuerſitate ſupradictarum opinionum orta eſt differentia inter ſtylum Inquiſitionis Hiſpan. & Inquiſitionis Luſitaniæ: nam in Inquiſitione Hiſpan. hæretici numquá damnantur ad pœná ordinariam, ex teſtibus ſingularibus; ſecus autem in Inquiſitione Luſitana, vt notat Souſa *in quæſt. vn. de teſtib. ſing. poſt aphor. Inquiſ.* & ideo Fernand. *in exam. Th. mor. part. 1. c. 19. §. 10. n. 19.* ſic ait crimen hæreſis Iudaiſmi, Lutheraniſmi, &c. ſufficiẽter probatur per plures actus ſingulares tendentes ad eumdem finẽ, atque ideo teſtes de his criminibus ſingulariter teſtificati verè habentur concordes, & probat vſus Inquiſitorum in noſtra Luſitania; quia aliter non ſatis prouideretur bono communi, poterit enim vnus hæreticus totam inficere vrbem, & Iudæus cum ſingulis iudaizare, neque tamen conuinci. Oppoſitá ſententiam ſequuntur Inquiſitores in Hiſpania. Ratio eorum eſt, quia nulla ſpecies perfectè probatur niſi in aliquo ſingulari indiuiduo. Ita Fernand. Verùm in Tribunali Inquiſitionis huius Regni Siciliæ obſeruatur huius Inquiſitorum Hiſpaniæ, & ita etiam obſeruat praxis Inquiſitionis Rom. vt notat Freyr. *in tr. de Conf. ſolic. q. 22. n. 24.* vt patet apud Farinacium *q. 64. n. 218. in fin.* & apud Maſc. *lib. 2. concl. 856. n. 25. & 26.* & iterum docet Freyt. *vbi ſupr. in editione nouiſſ. n. 64.* vbi probat circa præſentem quæſtionem omnes alias Inquiſitiones ſequi debere ſtylum Inquiſitionis Romanæ, & non damnare reum ad pœnam ordinariam ex teſtibus ſingularibus.

RESOL. XXXII.

An reus hæreticus malæ vitæ, & famæ poſſit puniri ab Inquiſitoribus ex duobus tantum teſtibus conteſtibus tamen, & idoneis? Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 32.

§. 1. Videtur prima facie reſpondendum negatiuè, quia, vt docet Acugna *de Conf. ſolic. q. 23 n. 7.* & alij penes ipſum, teſtes quorum nomina non publicantur reſpectu rei, non ſunt idonei, & omni exceptione maiores. Sed in Tribunali SS. Inquiſitionis nomina teſtium non manifeſtantur reo. Ergo, &c. Minor patet ex praxi, & maior probatur quia delatus non poteſt per ignorantiam teſtium, de quibus nomina neſcit, aduerſùs eos aliquid obiicere. Ergo non erunt teſtes omni exceptione maiores, & ita hanc ſententiam docet ex neotericis Octauus Spathar. *in praxi Reg. tr. 7. c. 14. n. 2.* Eymeric. *in dir. Inquiſ. p. 3. q. 71.* Alber. *de agnoſ. prop. hær. q. 34. n. 3.* & alij penes Farin. *tr. de hær. q. 88. §. 3. n. 56.* quibus adde Barb. *in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. c. 5. n. 5.*

2. Verùm ego contrariam ſententiam teneo, quam tuetur Didacus Cantera *in quæſt. crim. cap. 1. de hær. n. 61.* Io. Simanca *in enchir. tit. 34. n. 5. & in inſtit. tit. 51. n. 8. & tit. 64. n. 36.* Gundiſſaluus *tract. de hæret. q. 13. n. 6.* & alij, quos nouiſſimè citat & ſequitur Anton. Sanctarell. *tr. de hæret. cap. 39. dub. 2. n. 12.* quibus adde Torreblanca *de magia lib. 3. cap. 17. n. 70.* Leſſium *lib. 2. c. 30. dub. 4. n. 33.* & ratio eſt quia cùm in ore duorum, vel trium teſtium ſtet omne verbum, & nullo iure ab hac regula excipiuntur ij, qui de hæreſi debent damnari; ergo iuſtè per duos teſtes condemnabuntur, & hanc ſententiam velut communem ſequitur etiam Iul. Clar. *in pract. lib. 5. §. hæreſis, n. 20.* & eam vſu eſſe receptam in Tribunalibus Inquiſ. teſtatur Pegna *vbi infrà.* Nec contra ſententiam noſtram faciunt DD. pro opinione negatiui citati. Nam, vt obſeruat Farinacius *loc. cit. n. 18.* concordandi ſunt, vt videlicet loquantur, quando teſtes non ſunt omni exceptione maiores, & ſi teſtimonium duarum fœminarum non ſufficiet ad condemnandum hæreticum; vel dic meliùs, quòd DD. contrarij loquuntur in caſu quando delatus eſt vir alioqnin bonæ famæ, ſecus autem ſi eſſet malæ famæ, & ita Io. Rojas *de hæret. part. 2. num. 103.* ſic ait. Ego non auderem in tam graui crimine duobus tantùm legitimis teſtibus quempiam condemnare niſi delatus eſſet malæ opinionis & famæ, vel alia adminicula contra eum

concurrerent, quo caſu communis DD. opinio eſſet tenenda. Ita Rojas. & alij.

3. Reſtat modò reſpondere ad argumentum contrarium ſupradictum, ad qood reſpondeo cum Ioſeph. Aldrete *de relig. diſcipl. tuen. lib.1. cap.14. n.13.* & aliis, quòd in ſacro Inquiſitionis Tribunali diligentia DD. Inquiſitorum ſupplet abundanter id quod defenſionis. in teſtium nominibus ſupprimendis, adimitur.

4. Claudam igitur hoc quæſitum cum verbis doctiſ. Franciſci Pegna *in direct. Inquiſit. comm.*20. ſic aſſerentis. Non poſſumus diffiteri liberum eſſe iudicibus fidei, & ob communem ſententiam, & ob iura duos ſolùm teſtes idoneos in quauis cauſa poſtulantia, & ob communem vſum ſacri Tribunalis Inquiſitionis, ad voces duorum teſtiom idoneorum, reum huius criminis condemnare. Negatiua ſententia valdè benigna eſt & ſecura, quæ nunc potiſſimum non eſſet contemnenda, quando reus inſignis probitatis communiter habeterur, & integræ famæ & incorruptæ vitæ; tunc enim non eſſet incongruum, aut differre ſupplicium, donec fortè aliæ accederent coniecturæ & probationes; aut mitiùs punire, & hac etiam ratione videntur loquuti huius opinionis aſſertores. Ita Pegna. Vnde reus malæ vitæ & famæ poteſt puniri à DD. Inquiſitoribus tanquam hæreticus ex delatione duorum teſtium. dummodo ſint conteſtes, & omni exceptione maiores, & ita præter DD. citatos tenet etiam Malleus maleficarum *tom.1. p.3. q.2.* & hæc dicta ſint in rigore loquendo, nam hodie praxis noſtræ Inquiſitionis Hiſpanicæ, regulariter non damnat quoſcumque hæreticos ad pœnam ordinariam, niſi per tres teſtes conteſtes idoneos.

RESOL. XXXIII.

An Inquiſitores poſſint damnare reum, vt publicè abiuret de leui?

Et an abiuratio de vehementi, quamuis fieri debeat publicè, & in loco publico, poſſit tamen ex rationabili cauſa fieri non publicè, ſed ſecreto.

Et notatur, quod ætas neceſſaria ad abiurationem in maſculis eſt 14. *annus, & in fœminis* 12.

Et aduertitur, quod ſi ſupra dicti reconcilientur ex hæreſi formali propter eorum confeſſionem, & poſtea relabantur, ex miſericordia, conſulto Supremo Conſilio Inquiſitorum, videntur admittendi pro illa vice, non obſtante relapſu? Ex p.4. tr.7. Reſ. etiam 33.

Sup. hoc in Reſ. non. ſeq. ſignãter curſim in §. Sed licet. ad lin. 6. verſ. & quod leuiter.

§.1. NEgatiuam ſententiam docet Sanctarell. *tr. de hæreſi, c.41. dub.2. n.4.* Sigiſmund. Scaccia *de iudic. cauſ. &c. lib.1. c.59. n.10.* Pegna *in direct. Inquiſ. p.2. comm.*40. Barboſa *in collect. tom.2. lib.5. tit.7. c.9. n.12.* & Rojas *ſingul.... n.26.* vbi ſic ait? Secuoda differentia quæ eſt inter abiurationem de vehementi, & de leni eſt reſpectu loci; nam abioratio de vehementi fit ſolemniter in conſpectu totius populi, ſed de leui in domo Epiſcopi, vel coram Inquiſitoribus. Ita ille, & ante omnes Simanca *tit.1. n.24.*

2. Verùm hæc ſententia ita abſolutè prolata (pace tantorum virorum) mihi non placet, & hodie praxis S. Inquiſ. Hiſpan. in aliquibus caſibus, vt patet, eſt in contrarium: nam contrahentes binas nuptias abiurant de leui, & tamen publicè: idem etiam faciunt aliquando blaſphemi, legentes libros hæreticorum, Aſtrologi iudiciarij, &c. vt *infrà* ſuis locis patebit. Vnde libenter adhæreo ſentẽtiæ Eymerici, qui pro ſua ſententia malè citat Rojas, *in direct. Inquiſ. p.3. n.161.* vbi docet, quòd reus ſi eſt ſuſpectus publice, debet etiam publicè abiurare de leui; ſi autem non abiurabit in Audientia ſecreta Inquiſitorum. ſecundùm quod apud plures, vel pauciores ſuſpectus fuerit de hæreſi. Igitur in caſibus contingentibus, hoc remittendum puto arbitrio DD. Inquiſitorum; & ideo Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.2. c.40. n.5.* loquens, de adiuratione leui, ſic ait. Hæc abiuratio aliquando fit publicè, aliquando verò ſecretè, ſecundùm qoòd culpa publica, vel occulta fuerit, provt Inquiſitoribus videbitur. Ita ille.

3. Nota etiam quòd licèt abiuratio de vehementi, debet fieri publicè, & in loco publico, vt diximus, & docet Riminald. *lib.6. conſ.*186. Menoch. *de arbitr. lib.2. caſ.322. n.1.* & conſtat ex *cap. ad abolendam, §. præterea, de hæret.* & *ibi* Butrius *n.6.* Socin. *n.8.* & Ananias *n.12.* & ex Bulla Martini V. tamen aliquando, vt optimè notat Pegna *in direct. Inquiſ. p.3. comm.40. n.161.* rationabilis cauſa poteſt ſuadere, vt abiuratio de vehementi efficiatur etiam non publicè, ſed ſecretò. Ætas verò neceſſaria ad abiurandum in maſculis eſt 14. annus, in fœminis 12. vt patet ex Conſil. Tolet. *c.11.* & Bituricenſi *cap.31.* Non deſinam tamen hic apponere verba inſtr. Valliſolet. *anno* 1488. §.12. ſic aſſerentis. [Los menores de edad de diſcreçion aſſi hombres como mugeres no ſean obligado à abiurar publicamẽte ſaluos deſpues de los dichos años de diſcrecion, que ſon doze en embra, y catorçe en varon, y que aſſi ſe entienda el capitulo de las ordenaciones de Seuilla, que en eſto diſpone, y que ſendo mayores de los dichos años, abiuren de loque hizieren en menor edad, ſiendo doli capaces.] Quæ verba vt obſeruat Paramus *lib.3. q.4. n.17.* & ante illum Pegna *in direct. p.3. comm.40. n.162.* indicare videntur pueros ante ann. 14. & fœminas ante 12. poſſe abiurare, non tamen publicè, ſi doli capaces fuerint. Sed ego puto, hanc ſententiam raró à DD. Inquiſitoribus in praxi deducendam eſſe, & ideo Souſa *in aphor. lib.2. c.40. n.4.* ſic ait. Maſculi ante 14. annum, fœminæ verò ante 12. non abiurant, niſi raro, etiamſi ſint doli capaces. Ita ille, & Pegna *loc. cit.*

Sup. hoc ſup. in tr.10. Reſ. 93.

4. Aduertendum eſt tamen, quòd ſupradicti ſi reconcilientur ex hæreſi formali propter eorum confeſſioné, & poſtea relabatur, ex miſericordia conſulto ſupremo Inquiſ. Conſilio videntur admittendi pro illa vice, non obſtante relapſu, iterum ad reconciliationem, & ita tenet Inquiſitor San Vincente *in manuſcr. c.9. §.3.* vbi ſic ait: [Si el relapſo eſta conuencido de la relapſia por teſtigos, hauiendo ſido la primera vez ſolo conuencido por ſu confeſion, aunque en rigor deue ſer relaxado, ſe deue atender mucho a la edad y capacidad del Reo, al tiempo de la primera reconciliacion, pues par lo menos ſiendo de los que abjuraron los errores, que tuuieron menores las mugeres de doze y los hombres de quatorçe años, conforme a la inſtruçion de Valladolid, ibi doli capaces, pareçe que ſe deue vſar con ellos de miſericordia, admitiendolo ſegunda vez à reconciliaçion conſoltando ſiempre al Conſejo.] Sic ille. Cuius opinio deſeruiet *ſuprà proximè cap.26. de relapſis.*

Sup. comſto in hoc §. lege ſup. Reſ. 26. ſignanter §. vlt.

RESOL. XXXIV.

An Inquiſitores debeant punire tanquam hæreticum, facientem ritus hæreticales, ſeu proferentem verba hæreticalia, & negantem intentionem? Ex p.4. tr.7. Reſ. etiam 34.

§.1. EGo mote meo breuiter, & clarè colligã aliqua ex probatiſſimis Authoribus. Dico igitur, quod Io. Rojas *de hæret. p.1. n.276. & ſeq. & n.573. & ſeq.* Albertin. *de agnoſc. q.8. n.12. q.32. n.17. q.34. n.57.* & alij, aſſerunt quod ſi quis confeſſus, vel conuictus, dicat ſe ritus hæreticales fecisſe, ſed neget intentioné, vt hæreticus puniendus eſt, & ideo relaxandus Curiæ ſæculari, tanquam hæreticus negatiuus, Verùm his non obſtantibus, Didacus Cantera *in qq. crim. rubr. de hæret. cap.1. dub.6. n.69.* concludit, quòd licèt de rigore iuris

ſupra

ſupradicta ſententia ſuſtineri poſſit, eius tamen opinio eſt, quòd ſi reus, ſiue confeſſus tantùm, ſiue conuictus & confeſſus, de facto hæreticali intentionem neget, non relaxandus tanquam hæreticus, ſed ſuper intentione torquendus eſt. Et ita hanc ſententiam tenet etiam Peg. *in direct. Inquiſ. p. 2. comm. 59. §. quod ſi non compareant ſponte* Lazar. *tr. de blaſphem. q. 6. n. 13.* & Iacob. de Graſſis *in deciſ. p. 1. lib. 2. c. 5. n. 15.* Lapus & Card. penes Canteram *vbi ſuprà*, qui mordicus tenet negatiuam ſententiam, & reſpondet ad argumenta Rojas.

2. Sed quid dicendum, non agatur de factis hæreticalibus, ſed tantùm de verbis? Rojas *vbi ſuprà, de hæret. part. 1. n. 302. 303. & 306.* cum Albertino *de agnoſcend. q. 36. n. 18. q. 8. n. 12. & q. 34. n. 51. & 53.* & alij putant, quod ſi aliquis confitetur non facta, ſed verba hæreticalia protuliſſe & negat intentionem, is non tanquam hæreticus relaxandus eſt, ſed quia eſt de hæreſi ſuſpectus, poteſt ſuper intentione torqueri. Vide etiam Decianum *in tract. crim. lib. 5. c. 36. n. 19.* Pegnam *in direct. Inquiſ. part. 3. q. 61. comm.* 110. & alios. Igitur ſupradicti DD. diſtinguunt inter facta & verba hæreticalia, & ideo putant confitentem ſe feciſſe facta hæreticalia, & negantem intentionem, relaxandum eſſe tanquam hæreticum; confitentem verò ſe dixiſſe verba hæreticalia, & negantem intentionem, torquendum eſſe tanquam de hæreſi ſuſpectum; & ita in ſpecie ſentit iterum Albertinus *de agnoſcend. q. 36. n. 18.*

3. Aduertant tamen Lectores, quòd doctus Simanca varius ſibi videtur, & contrarius in hac quæſtione, nam *in cath. inſtit. tit. 65. n. 52.* aſſerit abſolutè & ſine vlla diſtinctione torquendum eſſe reum, qui confeſſus fuerit ſe dixiſſe, aut feciſſe aliquid hæreticum, ſi neget intentionem hæreticam, & antea *tit. 13. n. 16. & in enchir. tit. 29. n. 8.* contrarium docet, nempe quòd qui facto, aut verbis hæreſim committit, vt hæreticus puniendus eſt, quamuis recta intentione id feciſſe iurauerit.

4. Sed quid ego ſentio in hac quæſtione, dicam breuiter. Opinionem Canteræ & aliorum aſſerentium quòd in verbis & in factis, ſi reus neget intentionem, ſit tantùm torquendus, puto probabilem eſſe, quando reus ipſe confitetur delictum, & negat intentionem; ſecus autem ſi non ſolùm confiteatur delictum, ſed de illo ſit conuictus & ita hanc ſententiam tenet nouiſſimè Torreblanca *de magia lib. 3. c. 5. n. 49.* Farinac. quem citat & ſequitur Caſtrus Palaus *tract. 4. diſp. 4. punct. 3. n. 17.* Igitur negantem intentionem, & ritus hæreticales facientem, ſi teſtibus eſſet conuictus puto tanquam hæreticum negatiuum relaxandum eſſe; quia aliter aperiretur via omnibus hæreticis vitandi condemnationem, nam omnes ſe excuſarent, dicendo abſque intentione verba hæreticalia dixiſſe, & facta præſtitiſſe; & hæc opinio hodie regulariter ſeruatur ſaltem in noſtris Tribunalibus Inquiſitionis Hiſpanicæ, vt teſtatur Ioſeph Seſſe *in deciſ. Regni Arag. tom. 4. deciſ. 441. n. 3. in fine.*

RESOL. XXXV.

An Inquiſitores poſſint ſuperueniente probatione reum abſolutum iterum examinare, & condemnare?

Sed difficultas eſt, an reo in pœnam extraordinariam condemnato ob defectum probationis, ſi ſuperueniant nouæ probationes poſſint illum Inquiſitores in pœnam ordinariam condemnare?

Et an verò indicia ſuperuenientia ſint coniungenda cum indiciis, ex quibus reus prius fuerat tortus? Ex p. 4. tract. 8. Reſ. etiam 35.

Sup. hoc ſup. in tr. 10. Reſ. 76. §. 1. Licèt in aliis criminibus, poſt ſententiam abſolutoriam non liceat reũ abſolutum iterum de eodem crimine examinare, inquirere, & punire; attamen in fauorem fidei contrarium dicendum eſt in cauſa hæreſis in qua ſententia abſolutoria nunquam tranſit in rem iudicatã, vt latè probant Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 2. c. 37. n. 31.* Rojas *de hæret. part. 2. n. 384.* Simanca *in cathol. inſt. tit. 60. n. 13.* Pegna *in direct. Inquiſ. part. 3. comm. 37. & 92.* Scaccia *de iudic. lib. 1. c. 93. n. 2. & 3.* & ita determinauit Pius V. *in Bulla edita an. 1567.* & hæc opinio procedit contra Repertor. Inquiſ. *ver. abſolutio*, & *ibi* Mandoſium *in addit. lit. E*, etiam ſi reus fuiſſet abſolutus de eadem hæreſi tanquam innocens, vt optimè notat Scaccia *loc. cit.* & ideo *in inſtruct. Hiſpalen. anno 1484. n. 3.* ſic habetur. [Item acordaron y ordenaron, que los que fueren preſos por eſte delito que no ſean fatigados en las carceles, en la dilaçion del tiempo, que luego ſe haga el proceſſo con ellos, porque no haya lugar de quexarſe y no ſe detengan à cauſa de no hauer entera prouança, pues que es cauſa que quãdo ſobreuiene probança ſe puede de nueuo agitar no obſtante la ſentençia, que fuere dada.] Sic ibi. Hinc infertur cum Ferdinando de Caſtro *in oper. mor. tom. 1. tract. 4. diſp. 8. punct. 11. n. 10.* in cauſa hæreſis, probationes ſuperuenientes coniungi poſſe cum præcedentibus inſufficientibus, & ob quarum inſufficientiam abſolutus fuit reus ab inſtantia iudicij. Vide Pegnam *in director. part. 3. comm. 92.* & Simancam *in Cathol. inſtit. tit. 18. num. 12.*

2. Sed difficultas eſt, an reo in pœnam extraordinariam condemnato ob defectum probationis, ſi ſuperueniant nouæ probationes, poſſint illum Inquiſitores in pœnam ordinariam condemnare? Lucas de Peña & Iacobus Bellouiſo apud Rojas *vbi infrà*, affirmatiuam ſententiam tenent; alij verò aſſerunt, quòd ſi pœna extraordinaria non fuit executioni mandata, tunc reus pœna ordinaria puniri poteſt, ſuperueniente legitima probatione; ſecus ſi mandata ſit executioni; & ita docet & obſeruatum eſſe in Hiſpania in Sacr. Inquiſit. Tribunali teſtatur Ferdinandus de Caſtro *vbi ſuprà in oper. mor. tom. 1. tract. 4. diſp. 8. punct. 11. n. 11.* Igitur ſecundùm Caſtrum, ſi pœna ſit executioni mandata, in caſu tali cenſet nullo modo poſſe puniri reum pœna ordinaria, ſed à pœna ordinaria detrahendum, quantum arbitraria importat; nam alioquin reus puniretur grauius, quàm mereretur, & in hanc ſententiam inclinat Rojas *de hæret. part. 2. num. 392.* licèt loquatur cum verbo *forſitan*, & in hac quæſtione difficili & ambigua, diſcipuli potius quàm Magiſtri officio fungi velit. Verùm ego abſolutè & ſine vlla formidine exiſtimo tenendam eſſe opinionem Caſtri Palai, quam tenet etiam nouiſſimè Antonius Souſa *loco infrà citando, num. 8.* vbi ſic ait. Condemnatus propter hæreſim, aut ſuſpicionem illius in pœnam arbitrariam ex defectu probationis, ſi plena probatio ſuperuenerit, puniri debet pœna ordinaria, dummodo prima pœna adimpleta non fuerit; ſi autem adimpleta ſit, compenſetur in ſecunda. Ita ille, qui optimè tamẽ *num. 9.* limitat ſupradictam ſententiam in caſu quo pœna ordinaria delicti ſit capitalis, nam prima pœna etſi corporalis, non minuet ſecundam, nec ſecunda compenſabitur cum prima, ſed tota ordinaria imponi poteſt, cùm talis pœna diuiſibilis non ſit. Sup. hoc in Reſ. not. præteritæ §. 2. à lib. 5.

3. Et tandem non deſinam hîc adnotare ea quæ etiam obſeruauit apud eumdem Souſam *in aphoriſm. Inquiſit. lib. 2. cap. 37. num. 7.* vbi ita ait. Abiurata vehementi hæreſis ſuſpicione, ſi dentur nouæ probationes non plenè conuincentes nouorum lapſuum, poſt dictam abiurationem commiſſorum, de iuris rigore tales probationes coniungi poſſunt cum præcedentibus, ad vnam conſtituendam probationem, cùm ſententia non tranſeat in rem iudicatam, hactenus tamen hoc practicari non vidi. Ita Souſa, quod eſt valde notandum. An verò indicia ſuperuenientia ſint coniungenda cum indiciis ex quibus reus priùs fuerat tortus, videant Domini Inquiſit. omnino Proſperum Farinac.

*in addit. ad eius opera poſt lib.3. Conſilior. ad q.4.n.29. fol.mihi 6.col.*1.vbi ſic ait : Si quis fuit abſolutus ex eo quòd in tortura perſtiterit , & tunc ſine dubio indicia quæ per torturam fuerunt purgata , & ſublata,nullam vim habent , mortua ſunt , nec propterea coniungi poſſunt cum aliis ſuperuenientibus indiciis,aut probationibus;ſecus ſi tortura non illata reus fuit abſolutus, ex eo quod in iudicium contra ipſum deducta non ſufficiebant ad condemnandum. Tunc enim imperfecta probatio primæ inſtantiæ , coniungitur cum ſuperueniente probatione , ſecundùm veram , communem & vſu receptam ſententiam,de qua eſt Bart. Hoſt. Abb. Felin. Alex. & Alciat. *in locis per eum relatis*,teſtatur Simanca *Cathol. inſtit. tit.*18. *rubr.de defunctis,num.*20.Et hanc declarationem bene nota , quia (ni fallor) alibi eam non reperies in ſpecie poſitam , ſæpè habui in facto,& ſic,vt *ſuprà*, indicaui,& communiter iudicatum vidi. Ita Farinacius *loco citato*.

RESOL. XXXVI.

Quenam pertinacia ſufficiat ad conſtituendum hominem hereticum, non ſolum in foro interno , ſed etiam externo ?

Et ſupponitur nullam eſſe hereſim ſine pertinacia ?

Et an ignorantia craſſa , & ſupina excuſet ab hereſi , & quid de affectata ?

Et an ſit cenſendus hereticus pertinax vir ſimplex admonitus ab Inquiſitoribus , vel Epiſcopo , ſi adhuc in ſuo errore perſiſtat ? Ex p.4. tr.7.Reſ. etiam 36.

Sup. hoc, quod hic ſupponitur , ſup. in tr. 8. quamuis recitatiuè ex Reſ.29. lege §.1. & 2.

§.1. SVppono nullam eſſe hæreſim ſine pertinacia, ex D.Thom.2.2. *q.*11. *art.*2. *ad* 3. Auguſtino *epiſt.*162. quo clarè habetur *in cap. dixit Apoſtolus* 24. *q.*3. *cap. in Eccleſia, eadem quaſt. & cauſa* , & expreſsè *in Clem.vn. de ſumm. Trinit. & fide Cathol.* & colligitur ex aliis iuribus , vt ex *cap. damnamus, de ſumm. Trinit. & cap.cum contumacia,de heret.in* 6.*& cap.excommunicamus,de heret.*& patet ex definitione ipſius hæreſis,quæ error voluntarius contra aliquam fidei veritatem cum pertinacia aſſertus ab eo qui fidem recepit. Sed difficultas quæ multorum torſit ingenia,conſiſtit in declarando quænam ſit iſta pertinacia ſinè qua nullus eſt hæreticus.

2. Prima opinio eſt ferè omnium Theologorum aſſerentium ad pertinaciam ſufficere quòd ſciens quis aliquid eſſe de fide , deliberatè illud non credat , ſed vt quis animaduertat ſuam opinionem eſſe contrariam ſenſui Eccleſiæ Catholicæ , & tamen neglecta authoritate Eccleſiæ perſiſtat in ſua opinione. Ita Becanus *in* 2.2. *cap.*14. *quaſ.*2. *concl.*3. *num.*10. Scottia *in Bull. Pontif. epit.*4. *theor.*8. Turrianus *tom.*1. *in* 2.2. *diſp.*55. *dub.*2. Vazquez *in* 1.2.*quaſt.*76.*art.*7. *diſp.*126.*cap.*3. Valentia *tom.*3. *diſp.*1. *quaſt.*11. *punct.*1. Sanchez *in ſumm. tom.*1. *lib.*2. *cap.*7. *num.*4. Azorius *tom.*1. *lib.*8. *cap.*9. *quaſt.*1. Caſtrus Palaus *tom.*1 *tract.*4. *diſputat.*3. *punct.*2. *num.*1. Coninch *de fide diſp.*18.*dub.*7.*num.*78. Filliucius *tom.*2. *tract.*22. *cap.*6. *n.*153. Layman *lib.*2. *tract.*1.*cap.*13.*num.*2. Reginaldus *tom.*1. *lib.*9. *cap.*24. *n.*224. Peſantius,Malderus,Syluius,Bañez, Aragon,& Caietanus *in* 2. 2. *quaſt.*11. *art.*2. cum alij penes ipſos.

3. Secunda opinio eſt aliquorum Iuriſperitorum non peritè aſſerentium, minimè eſſe hæreticum pertinacem, ſi quis priùs non fuerit admonitus. Ita Alciat. *in l.*2. *C. de ſum.Trin.& fid.Cathol. n.*3. vbi ſic ait:Pertinacia eſt,quæ hominem hæreticum facit,quapropter ſi quiſquam in Trinitate non rectè ſentiat , niſi admonitus perſiſtat , hæreticus non eſt. Sic ille , & inter Neotericos hanc ſententiam docet Menoch.*vol.*1.*conſ.*149.*n.*49.vbi ſic ait:Vt quis dicatur hæreticus pertinax debet conſtare quòd fuit monitus,& inſtructus de veritate,& quòd ea inſtructione ſpreta perſiſtat in eadem opinione, & citat pro hac ſententia Lupum,& Turrecrematam,quibus addi poteſt Palatius Rub. *in alleg. in mat. hereſ.* §.3.*per tot.* Vnde D.Auguſt. *de Ciuit. Dei, lib.*8.*cap.*51. relatus *in cap. qui in Eccleſia* 24. *q.*3. ſic ait : Qui in Eccleſia Dei morbidum aliquid prauúmque ſapiunt,ſi correcti, vt ſanum rectúmque ſapiant, reſiſtunt contumaciter , ſua peſtifera dogmata emendare nolunt , ſed defendere perſiſtunt , hæretici ſunt. Et *in Clem.vn. de ſum. Trin.* Pontifex definit hæreticum cenſendum eſſe qui defendere pertinaciter præſumpſerit quòd anima rationalis non ſit forma corporis humani.

4. Tertia opinio fœdere diſtinctionis ſupradictas pugnantes opiniones conciliat, ait enim primam opinionem procedere in foro interiori , ſecundam verò in foro exteriori. Ita Petrus de Aragon. *in* 22. *q.*11.*art.*1. *concl.*2.& Sanctarellus *de heret.cap.*1. *dub.*4.*n.*18. *in fin.* & fauet Tannerus *in* 2.2.*D.Th. diſp.*1.*q.*8.*dub.*5.*n.*91. *&* 94. Verùm ſi hæc diſtinctio admittenda eſſet , paucos hæreticos puniret Tribunal S.Inquiſit. cum periculo reipubl. quia omnes hæretici ſe defenderent,dicendo quòd non fuerint admoniti,& ideo primam ſententiam non ſolùm in foro interiori,ſed etiam exteriori puto amplectendam eſſe. Vnde Lorca *in* 2.2.*D. Th. q.*11. *art.*2. *diſp.*41. *n.*8. ſic ait : Per ſe, & ex natura rei non eſt neceſſaria admonitio , vt homo hæreticus ſit pertinax,nam in his quæ manifeſta ſunt , qui errat ex electione & deliberatè , etiamſi à nullo ſpeciatim admonitus ſit , & priuſquam admonitus ſit pertinax , eſt etiam hæreticus.

5. Quare non rectè Alciatus, & quidam alij dicunt neminem cenſendum eſſe pertinacem, niſi eum , qui admonitus perſiſtit in errore , quia ſine ſpeciali admonitione poteſt eſſe electio erroris contra Eccleſiam, & ſi quæ admonitio neceſſaria eſt , ipſa notorietate doctrinæ fit , quemadmodum in excommunicationibus à iure lex ipſa ſufficienter admonet,vt ſubſit contumaciæ quæ ad excommunicationem requiritur.Nec ſolùm in foro animæ , ſed etiam in foro externo poteſt decerni pertinacia ſine aliqua monitione præuia. Hæc Lorca doctiſſimè , vt ſemper ſolet. Vnde Paramus *de orig. Inquiſ.lib.*1. *tit.*1. *cap.*4. *num.*5. ait : In vſu & more Eccleſiæ poſitum eſſe eum hæreticum decernere, qui errore imbutus fuerit à ſe damnato , quamuis nulla præierit commonentis eum vox,& ideo Paulus Garſia *in ordine proceſſandi in S. Officio* , *fol.*11. *à tergo* , ſic ait. [Cada y quando que el Reo confeſſare hauer tenido y creydo errores, ſe le ha de preguntar ſi ſabia y entendia que la Yglesia Catholica Romana tenia lo contrario de lo que el creia , de manera que baſtantemente ſatisfaga a lo que toca à la pertinacia que es lo que haze hereje conſumado.] Sic ibi. Sed audiamus Simancam *tit.*48. *num.*7.*&* 8. ſic aſſerentem. Adnotatu dignum eſt quòd quicumque credit aliquam propoſitionem veram eſſe , cuius contrariam ſciat eſſe catholicam , hoc ſolo conſummatus hæreticus pertinax eſt. Nec audiendi quidam , quorum numero eſt Alciatus , qui putant neminem hæreticum pertinacem eſſe , qui non habet animum obſtinatum, & admonitus non perſiſtit , nam pertinacia quæ conſummatum facit hæreticum , non eſt obſtinatio ſola, ſed quilibet etiam verus conſenſus contrarius cognitæ veritati Eccleſiæ Catholicæ. Accedit etiam ratio viua quidem & ſpirans , quia ſacra Scriptura , & Eccleſiaſtica definitio, quibus fides Catholica continetur,plus operatur , & poteſt , quàm ſexcentæ iudicis admonitiones , & quàm mille prohibitiones iuris humani. Sicut igitur is , qui contradicit legitimis hominum admonitionibus ,pertinax eſt , & qui facit contra prohibitionem legis humanæ , ipſo facto incidit in excom-

muni

municationem, quæ nonniſi præcedentibus admonitionibus ferri ſolet, & legis authoritas pertinacem haberi facit quemlibet legis tranſgreſſorem; ſic etiam qui contra Scripturam ſacram, aut Eccleſiæ Catholicæ definitionem ſciens errat, hoc ſolo ſine alia admonitione pertinax hæreticus eſt. Ita Simanca, & tandem hanc ſententiam docet nouiſſimè Merolla *in diſp. Theol. tom. 1. diſp. 1. cap. 2. dub. 12. num. 181.* ſic aſſerens. Infertur non requiri ad pertinaciam, vt quis de ſuo errore ſcienter admiſſo moneatur, & ipſe adhuc perſiſtere velit, ſed ſufficere ſi ſcienter erret contra id quod ab Eccleſia definitum eſſe cognoſcit. Sic ille. & hanc opinionem tenet etiam Suarez *de fide diſp. 19. ſect. 3. num. 8.* & Riceiullus *tract. de iure perſon. &c. lib. 5. c. 2. num. 10.* ex quibus firmata ſatis remanet noſtra ſententia aduerſus Sanctarellum, Alciatum, Menochium, & alios, niſi qui eos benignè intelligendos eſſe dicat, in caſu quo hæreticus eſſet rudis & ſimplex, vel etiam ſagax & doctus, quando relaxandus eſſet brachio ſæculari; in his enim caſibus concedimus, prætermittendam eſſe admonitionem. Sed quia, vt optimè aduertit Becanus *tom. 3. in 2. 2. cap. 14. quæſt. 2. num. 13.* ex doctrina ſuperius allata ſequitur, quòd nemo eſt hæreticus niſi ſit pertinax in ſuo errore, & nemo eſt pertinax, niſi qui aduertit ſe ſentire contra Eccleſiam. ergo qui hoc ignorat, nec pertinax, nec hæreticus eſt. Ideo videtur hic diſcutiendum neceſſariò quænam ignorantia excuſet ab hæreſi, & per conſequens à pertinacia.

6. Suppono igitur ignorantiam culpabilem, ſeu voluntariam eſſe duplicem, vna eſt affectata, quando quis ex induſtria vult aliquid ignorare, altera eſt craſſa & ſupina, quando quis non ex induſtria & propoſito, ſed ex quadam negligentia ignorans ea quæ poteſt & debet ſcire; prior eſt directè & formaliter voluntaria, poſterior indirectè & virtualiter, vtraque tamen vincibilis & culpabilis. hoc ſuppoſito.

7. Prima opinio aſſerit ignorantiam craſſam, & ſupinam, non excuſari ab hæreſi, & per conſequens à pertinacia, Ita Lorca *in 2. 2. D. Thom. quæſt. 11. art. 2. diſp. 41. num. 15.* Sotus *in 4. diſt. 22. quæſt. 2. art. 3. poſt. 3. concluſ. caſ. 1.* Sayrus *de cenſ. lib. 1. caſ. 14. num. 15.* Toletus *lib. 1. cap. 19. num. 2.* Felinus *in cap. 1. de hæret. n. 2.* Anchatanus *num. 5.* Boërius *num. 2.* Io. Andreas *num. 2.* & alij. Et ratio eſt, quia ignorantia culpabilis non excuſat ab aliis peccatis; ergo nec ab hæreſi. nam ſicut homicidium ſemper eſt peccatum, ſiue fiat ex ſcientia, ſiue ex ignorantia culpabili, ita error circa fidem ſemper erit peccatum hæreſis, ſiue ſcienter, ſiue ignoranter fiat modò ignorantia fuerit culpabilis.

8. Secunda opinio tenet nullum errorem contra fidem ex ignorantia vincibili etiam craſſa commiſſum, eſſe hæreſim. Ita Zumel *in 1. 2. quæſt. 76. art. 4. diſp. 1. paulò ante 1. concl.* Cano *de loc. Theol. lib. 12. cap. 9.* Caſtrus *de iuſta hæret. pun. lib. 1. cap. 9.* & alij, quos citat & ſequitur Merolla *in diſp. Theol. tom. 1. diſp. 1. cap. 2. dub. 12. num. 177.* quia de ratione hæreſis eſt, vt quis erret in fide, ſciens ſe credere, & opinari contra communem ſenſum Eccleſiæ. Sed qui habet craſſam ignorantiam, circa communem ſenſum Eccleſiæ, non errat, ſciens ſe credere, & opinari contra communem ſenſum Eccleſiæ. ergo non eſt hæreticus. Deinde quando quis ignorat ſe ſentire contra ſuum Magiſtrum, non cenſetur eſſe pertinax, aut derogare authoritati Magiſtri, ergo, &c.

9. Tertia opinio, cui tanquam probabiliori adhæreo, docet non ſolùm ignorantiam craſſam & ſupinam, ſed etiam affectatam excuſare ab hæreſi. Ita hanc ſententiam tenet Azorius, Aragon, Bañez, Suarez, Coninch, quos citat, & ſequitur Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 4. diſp. 3. punct. 2. num. 3.* quibus ego addo Peſantium *in 2. 2. quæſt. 11. art. 1. diſp. 1. concl. 1.* Becanum *tom. 3. in 2. 2. cap. 14. quæſt. 2. num. 16.* Sanctarellum *tract. de hæreſi. cap. 1. dub. 5. num. 23.* Riceiullum *tract. de iure perſon. &c. lib. 5. cap. 7. num. 13.* Ledeſmam *in ſumm. tom. 2. cap. 6. concl. 4. diffic. 2.* & Vazquez *in 1. 2. diſp. 126. cap. 2.* quicquid in contrarium aſſerant Valentia *tom. 3. diſp. 1. quæſt. 11. punct. 1. diffic. 4. ad 1. arg.* Zumel *in 1. 2. quæſt. 76. art. 4. diſp. 1.* Canus *de loc. Theol. lib. 11. cap. 9.* & alij.

10. Dico igitur primò, quòd ignorantia affectata poteſt duobus modis accidere, primò ex tædio addiſcendi tantùm, vt ſi quis vult aliquid ignorare, quia tædet illum diſcere, & hoc modo error in rebus fidei non eſt hæreſis, quia qui ſic errat, non offendit authoritatem Eccleſiæ tanquam pertinax, & incredulus, licèt offendat Deum tanquam culpabiliter ignorans. ergo ipſius peccatum non eſt hæreſis, aut pertinacia, ſed ignorantia. Secundò poteſt contingere affectata ignorantia ex falſa opinione contra Eccleſiam, quia quis putat parui momenti eſſe ea quæ in Eccleſia creduntur, & proponuntur, & hoc modo eſt hæreticus, quia ex illa falſa opinione affectaret ignorantiam.

11. Reſtat modò reſpondere ad argumentum primæ ſententiæ. Dico igitur eſſe diſparem rationem inter hæreſim, & alia peccata, quia de ratione hæreſis eſt pertinacia: at nemo in rebus fidei eſt pertinax, niſi ſciat, & aduertat ſe ſentire contra Eccleſiam; quare qui hoc ignorat, non eſt pertinax, & conſequenter non hæreticus; at verò pertinacia non eſt de ratione aliorum peccatorum, ac propterea cùm committuntur alia peccata, non requiritur in peccante, vt aduertant ſe delinquere contra legem Dei, ſed ſatis eſt ſi aduertat, vel poſſit ac debeat aduertere.

12. Notandum eſt tamen quòd omnia ſupradicta intelligenda ſunt in foro interiori. nam in foro externo & iudiciali errans in fide, ſi alleget ex ignorantia errraſſe, non creditur ſi error commiſſus ſit in his, quæ quis ex officio ſcire tenetur, vel quæ paſſim & communiter illius qualitatis ſunt. Vnde Sacerdotes & alij viri docti errantes in articulis fidei & præceptis Decalogi, ex malitia præſumuntur errare, & non ex ignorantia. Ita Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 1. cap. 12. n. 14.* & Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 4. punct. 2. num. 5.* qui citat Menochium, Farinacium, Decianum, & alios. ego tamen adducam pulchrum locum Albertini *q. 30. num. 37.* vbi ſic ait: Si ſumus in caſu quòd aliquis negaret articulum diuulgatum, vel contentum in Symbolo, quem tenetur explicitè & diſtinctè credere, tunc ex quo eſt præſumptio violenta contra eum quòd veritatem illius non ignorat, ſed quòd illum aſſerit, ſcienter & non ignoranter, ideo pertinax hæreticus eſt iudicandus, quamuis dicat ſeparatum corrigi.

13. Ex his conſideratur, an bene dixerit Io. Lupus *in alleg. hæreſ.* vbi tenet, negantem aſſertionem Catholicam apud Catholicos diuulgatam non eſſe hæreticum, ſi paratus eſt corrigi, quia, vt ſentio, non bene loquitur, quia illa diuulgatio inducit cõtra illum præſumptionem quam dixi, ex quo ille accuſatus de hæreſi cum Chriſtianis communiter conuerſabatur, Eccleſias intrabat, & de his pertinentibus ad fidem Catholicam ſæpè audiuit prædicantes. Ita ille. Sed audiamus Simancam *tit. 28. n. 13.* ſic aſſerentem. Nullus Chriſtianus excuſari poteſt prætextu ignorantiæ, ſi errauerit in articulis fidei, vel in præceptis Decalogi, vel in aliis veritatibus diuulgatis, & quas quilibet ſcire debet, ſed longè magis inexcuſabiles ſunt peritiores & acutiores. Non eſt tamen negandum cum Pegna *in direct. Inquiſ. p. 2. comm. 1.* Sanctarell. *de hæret. cap. 1. dub. 6. n. 29.* Io. Lopez *in alleg. §. 4. 5. & 7.* Palatio Rubeos *in alleg. in mat. hær. §. 4.* Deciano *lib. 5. cap. 39. n. 11.* Armilla *ver. hæreſis n. 1.* Syluestro *ver. hæreſis n. 1.* & aliis. Supradicta limitanda eſſe cum aliquibus cum

quibus probabiliter præſumitur, quòd non verè & perfectè ſciebant Catholicas veritates, vt v.g. quia ſimplices erant vt multi laici & ruſtici homines, aut quia dogma non erat de articulis fidei, qui in Eccleſia ſolent ſolemnizari, nam iſti arbitrio iudicis debent puniri, & non vt formaliter hæretici, ſed tanquam ſuſpecti de hæreſi, debent abiurare, & quamuis gloſſa *in cap. ſchiſma 24. q. 1. ver. magis, & ver. ignorantia.* Albertin. *in rubr. de hæret. in 6. q. 15. n. 13. & 24.* hanc limitationem non admittant, tamen intelligendi ſunt de illis viris idoneis & ſimplicibus qui non ſunt parati corrigi ab Eccleſia, vt notat Angelus *ver. fides, n. 6.* Tabiena *eodem ver. n. 7.* & Sanctarellus *loco cit.* Ex his Inquiſitoribus San Vincente *in manuſcript. cap. 2. §. 16.* ita rectè aſſeruit. [Algunas propoſiciones ay, que aunque ſean formalmente hæreticas dichas por perſonas ignorantes de poca capacidad puſilanimes llebadas de malenconia y falta de inſtrucion, que por eſtas y otras cauſas pareçe que no ſe puede reputar, ni preſumir vehemente que ſean hereges, ſi no erraticas, y anſi confeſſando hauerlas dicho, y que ſabian eran contra lo que tiene la Ygleſia, negando la pertinacia y dando algunas razon natural, que les mouio à dezir y creer dichas propoſiciones como vna muger de quinçe años que io conoçi que dixo, que no creya que nueſtra Señora pudieſſe quedar virgen deſpues de hauer parido, y otra que dixo que la Sanctiſſima Trinidad era vna buena vieja y que no pudia creer que nueſtro Señor eſtuuieſſe en la hoſtia, porque no podia caber en ella, y anſi ſuele darſeles algunas penitençias ligeras, o abſolnerles ad cautelam, o abiurar de leui, y algunas veces no ſiendo tanta la ignorançia podria hauer abiuracion de vehementi.]

4. Sed quia dictum eſt aliquando ad conſtituendum hominem hæreticum neceſſariam eſſe admonitionem, vt v.g. quando laicus, vel ruſticus ſimplex errat ex ignorantia, reſtat pro complemento huius diſputationis inquirere, an in tali caſu cenſendus ſit hæreticus pertinax, ſi talis vir ſimplex admonitus ab Inquiſitoribus, vel Epiſcopo adhuc in ſuo errore perſiſtat.

5. Prima opinio negat & aſſerit, non ſatis eſſe ad pertinaciam de qua loquimur, ſi quis admoneatur de ſuo errore admiſſo, non ſolum à viris grauiſſimis, ſed etiam ab Inquiſitoribus & Epiſcopo, nã ſi talis ſemper exiſtimet ſuam opinionem non eſſe aduerſus ſenſum Rom. Eccleſiæ, & ipſos Inquiſitores & Epiſcopum decipi, non eſt verus hæreticus pertinax. Ita Valentia *tom. 3. diſp. 1. quæſt. 11. punct. 1. diffic. 4.* Torres *de Trin. q. 32. art. 4. in part. comm.* Salas *in 1. 2. tract. 13. diſp. 7. ſect. 7. n. 53.* Sayrus *de cenſ. lib. 3. cap. 4. num. 17.* Sanchez *in ſum. tom. 1. lib. 2. cap. 7. num. 25.* Sanctarell. *de hæret. cap. 1. dub. 7. num. 28.* & alij penes ipſos; & ratio eſt, quia, vt ſæpiùs dictum eſt, niſi qui credat ſe opinari contra Eccleſiæ doctrinam, non eſt hæreticus pertinax.

6. Secunda opinio affirmat, ita Bartol. *in l. tutor. §. tutores, num. 1. ff. de ſuſpectis tutor.* Rebuffus *in Bull. Cœn. excomm. 1. art. 1. ver. hæreticos.* Vgolinus *in Bull. Cœn. part. 2. cap. 1. §. 1. num. 10.* Pegna *in direct. Inquiſit. part. 1. comment. 26.* Duardus *in Bull. Cœn. libro 2. can. 1. quæſt. 25. num. 4.* Farinacius *de hæret. quæſt. 169. num. 10.* Simanc. *tit. 48. à num. 18.* Albertinus *quæſt. 30.* & alij.

7. Tertia opinio diſtinguit, & aſſerit negatiuam ſententiam procedere in foro interiori; ſecundum verò affirmatiuam in foro exteriori, vt patet *in cap. ad abolendam, de hær.* ita Merolla *in diſp. Theol. tom. 1. diſp. 1. tract. 2. n. 183.* Suarez *de fide diſp. 19. ſect. 3. n. 21.* Vaſquez *in 1. 2. tom. 1. diſp. 126. cap. 3. n. 7.* & Lorca *in 2. 2. D. Th. q. 11. art. 2. diſp. 41. num. 20.* & ego huic tertiæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, licet Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 4. diſp. 3. p. 2. n. 6.* aſſerat opinionem affirmatiuam tenendam eſſe non ſolùm in foro exteriori, ſed etiam interiori. Sed contra Palaum non eſt recedendum à negatiua ſententia quoad forum internum; ſecus autem, vt dictum eſt, quoad externum, in quo errantes ab Inquiſitoribus Epiſcopo, vel ab alio viro docto ab illis ad hoc deputato admoniti & non reſipiſcentes cenſendi ſunt, & damnandi tanquam hæretici; & ratio eſt, vt optimè aduertit Lorca, quoniam ad iudicium cuiuſcumque cauſæ & cuiuſcumque hæretici non oportet Eccleſiam congregare, neque Sum. Pontificem adire, & oportuit eſſe peculiares iudices, quorum iudicio cauſa finiatur, præſertim cùm hi prudenti ſemper & maturo examine procedant, nec niſi in certis & manifeſtis ſententiam proferant. Ita ille, & ego, & hæc dicta ſufficiant circa præſentem quæſtionem, in qua omnia ſatis explicata videntur quæ conſtituunt hominem hæreticum pertinacem in foro fori & poli.

RESOL. XXXVII.

In imponendis pœnis quando diſcrepant Inquiſitores, & Ordinarius, quid faciendum.

Et notatur, quod eſt differentia inter Inquiſitionem Romanam, & Hiſpanam; nam in Inquiſitione Romana poſtquam concorditer Epiſcopus, & Inquiſitores impoſuerunt delinquenti aliquam pœnam poſſunt cumulatiue eam minuere; in Hiſpania vero ex priuilegio Summi Pontificis Supremus Inquiſitor habet poteſtatem minuendi, & relaxandi pœnas.

Et an hodie Inquiſitores in depoſitione Crucis ſignatæ, vulgo dictæ San Benito, *minime diſpenſare poſſint?* Ex p. 4. tract. 7. Reſ. etiam 37.

§. 1. AD hoc dubium ita reſpondet Sanctarellus *de hæreſi c. 40. dub. 2. num. 13.* Quando Inquiſitor & Epiſcopus diſſentiunt, tunc conſulendus eſt Romanus Pontifex, ex *cap. per hoc de hæret. in 6.* vbi dicitur. In qua ſententia ferenda ſi non conuenerint, per vtroſque negotium ſufficienter inſtructum ad Sedem Apoſtolicam remittatur. Ita textus *ibi*, & Sanctarellus, quod etiam nouiſſimè docuit Barboſa *in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. cap. 17. n. 15.* vbi ſic ait. Notandum quòd diſcordantibus Inquiſitore, & Epiſcopo in prolatione ſententiæ, ſeu in alio actu quem cuiuſque ſolus expedire non poteſt, debent Sedem Apoſtolicam conſulere. Ita ille, & ante omnes Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. Tortura. §. ſed pone quòd Epiſcopum.* Sed hoc procedit in Inquiſitione Romana; ſecus autem ſeruatur in Hiſpanica, in qua ex priuilegio Sedis Apoſtolicæ, quando Epiſcopi & Inquiſitores in aliquo diſcordant, non ad Summum Pontificem, ſed ad ſupremum Inquiſitionis Senatum cauſa inſtructa recurrendum eſt; vt notat Simanca *tit. 25. num. 5.* vbi ſic ait: Si Epiſcopus & Inquiſitores concordes non fuerint in pronunciando, tunc remittenda eſt cauſa inſtructa ad Apoſtolicam Sedem. Sed hoc in Hiſpania longè aliter fit, nam cùm Epiſcopi & Inquiſitores non ſunt concordes, remittitur cauſa inſtructa ad Senatum ſacræ Inquiſitionis. Ita ille & poſt illum Molina *de iuſt. tract. 5. diſp. 28. num. 14.* vbi *in fine* ita aſſerit. Poſtquam hæc ſcripſi, à fide dignis accepi, id quod de recurſu ad ſupr. Senatum Inquiſitorémque Generalem, quando Ordinarius & Inquiſitores diſcordant, authoritate literarum Apoſtolicarum fuiſſet in hoc Regno ſancitum. Neque ſanè aliter id ſibi Generales Inquiſitores vſurpaſſent, in Epiſcoporum præiudicium, quàm Apoſtolica authoritate. Hæc Molina, qui citat Rojas & Pegnam, quibus ego addo Freytam *in editione nouiſſima de Confeſſ. ſolicit. quæſt. 15. num. 20.* & ideo in

Instruct.

Inſtruct. Tolet. *ann.* 1561. *num.* 66. ſic ſtatuitur.] En todos los caſos que huuiere diſcrepancia de votos entre los Inquiſidores y Ordinario, o alguno dellos en la definicion de la cauſa, o en qualquier otro auto, o ſentēcia interlocutoria ſe deue remitir la cauſa al Conſejo.] Sic ibi, quod etiam obſeruatur in quibuſcumque appellationibus. Vnde Bariola *in floribus Inquiſit. part.* 2. *comment.* 31. §. 12. ſic aſſerit: Ab Inquiſitore & ab Epiſcopo, ad Rom. Inquiſitionem appellatur, vel ad Papam, in Hiſpania à priuatis Inquiſitoribus ad Generalem Regnorum Inquiſitorem, quod etiā notauit Martinus Real *in allegat. pro iur. ſancti Officij, concluſ.* 1. *num.* 108. vbi ſic ait.] Deſta Inquiſiçion de la Sicilia y de las demas de Eſpañā ſe va en grado de apelacion, o por via de recurſo, o agrauio al Inquiſidor General, y Conſejo de la General Inquiſiçion en virtud de Priuilegios Apoſtol. de las demas Inquiſiçiones de Italia, ſe recurre ala ſacra Congregaçion de la vniuerſal Inquiſiçion por diſpoſiçion de derecho.] Ita ille, & ante illum Pegna *in direct. Inquiſit. part.* 3. *comment.* 21. *num.* 116. & Paramus *de orig. Inquiſ. lib.* 3. *quaeſt.* 4. *num.* 101. & ideo *in dicta Inſtruct. Tol. ann.* 1561. *num.* 81. ita habetur. [Si en algun caſo pareciesſe a los Inquiſidores, que deuen otorgar la apelaçion en las cauſas criminales de los Reos que eſtan preſos, deuen embiar los proceſſos al Conſejo.] Sic ibi, & hæc praxis fundata eſt in priuil. Pontif. & in particulari Clem. VII. vt patet in eius Bulla data Romæ 16. *Iunij anno* 1625.

2. Verùm quia in hoc Regno Siciliæ adſunt tres Inquiſitores, & Epiſcopus cum illis, quid faciendum ſi inter eos in iudicando oriatur aliqua differentia? Ad hoc dubium reſpondet Simanca *tit.* 60. *cap.* 10. ſic enim ait: Cùm Inquiſitores diſſentiunt, & cauſa in ſenatu S. Inquiſitionis definitur, ſententiæ ſubſcribere omnes debent etiam ij qui contrariam, vel diuerſam opinionem tuebantur. Quòd ſi fortè in prouincia quapiam tres Inquiſitores ſint, & vnus eorum cum Epiſcopo, vel eius Vicario ſentiat, alij autem duo Inquiſitores ab eis diſſentiant, remittenda eſt cauſa ad Senatum. Si vero duo Inquiſitores cum ordinario conſentiant, ſententia protinus ferenda eſt, non expectato iudicio Senatus. Ita Simanca.

3. Notanda eſt etiam hic obiter alia differentia inter Inquiſitionem Romanam, & Hiſpanam. Nam in Inqniſitione Romana poſtquam concorditer Epiſcopus, & Inquiſitor impoſuerunt delinquenti aliquam pœnam poſſunt cumulariuè illam minorare, vt docet Bariola *in aphor. lit. P. ver. Pœna* §. 15. vbi ſic ait. Pœna delinquentibus in S. Officio minorari poteſt per Ordinarium, & Inquiſitores, ex *c. commiſſi. de hær. in* 6. Hodie ex decr. Vrbis de mandato Vrban. VIII. id fieri non poteſt, niſi cumulariuè, id eſt, conſentiente Epiſcopo, & Inquiſitore. Ita ille. Vnde non eſt ampliùs ampleſtenda opinio Zanchini *tract. de hæret. cap.* 21. *numero* 2. aſſerentis, Inquiſitores circa laicos poſſe mitigare & mutare pœnam petito conſilio Epiſcopi, licèt non obtento conſenſu; ſecus verò circa Clericos; nam debet requirere conſilium, & expectare conſenſum, non, inquam hæc opinio eſt amplectenda ampliùs, nam ex dicto decreto Vrb. VIII. Inquiſitoribus denegatur poteſtas minorandi pœnas ſine conſenſu Epiſcopi. Sed hæc omnia procedunt in Inquiſitione Romana non autem in Hiſpana, vbi ex ſpeciali priuilegio Sum. Pontif. ſolus ſupr. Inquiſitor habet poteſtatem minuendi, & relaxandi pœnas delinquentibus impoſitas, vt teſtatur Rojas *ſingul.* 155. *num.* 5. *& part.* 2. *de hæret n.* 210. *& num.* 382. vbi ſic ait. De iure comm. Inquiſitoribus vel vnà cum Prælatis permiſſum erat mutare, ſeu mitigare ſententias in hæreticos iam prolatas, ex *c. vt commiſſi.* §. *necnon, de hæret. in* 6. quod ſanè hodie aliter ſtatutum eſt per inſtruct. Hiſpalen. *cap.* 7. & Toletan. *cap.* 9. nam ad ſolum Gen. Inquiſitorem id diſpenſationis genus hodie pertinet. Ita ille, & hoc etiam obſeruat Simanca *tit.* 16. *num.* 20. Pegna *in direct. part.* 3. *comment.* 108. *&* 145. Farinacius *de hæret. quaeſt.* 186. *num.* 76. & alij. Vnde hodie Inquiſitores in depoſitione Crucis ſignatæ vulgò dictæ *ſan Benito*, minimè diſpenſare poſſunt, ſed hoc ad Supr. Inquiſitorem ſpectat, vt ex Simanca notauit Pegna *ibi ſuprà in comment.* 108.

RESOL. XXXVIII.

An Inquiſitores in imponendis pœnis teneantur ſequi vota Conſultorum?

Et aliqua alia quæruntur, & notantur contingentia inter conſultores, & Inquiſitores.

Et in calce huius Reſolutionis alium caſum deciſum inuenies pro Conſultoribus tantum. Ex p. 4. tract. 7. Reſ. etiam 38.

§. 1. QVod conſilium Conſultorum ſit petendum, patet ex textu *in cap. fin ad med. de hæret. in* 5. *& in cap. vt commiſſi*, §. *aduocandi eodem titulo. & lib.* Sed difficultas eſt, an in tali caſu vota Conſultorum ſint deciſiua, ita vt illa teneantur Inquiſitores ſequi. In Inquiſitione Luſitana vota Conſultorum eſſe deciſiua teſtatur Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 14. *& lib.* 2. *c.* 36 *num.* 9. & hanc opinionem affirmatiuam, abſolutè tenet Albertinus *quaeſt.* 26. *concluſ.* 15. Homobonus de Bonis *tract. de ſtatibus part.* 1. *cap.* 6. & Michaël Zanardus *in director. Theolog. part.* 2. *pr.* 1. *cap.* 6. *quaeſt.* 42. aſſerit eſſe periculoſum, & reprehenſione dignum, Inquiſitores in tribus caſibus à voto Conſultorum diſcordare. Primò, quando cum Conſultoribus conſentit Epiſcopus. Secundò quando omnes Conſultores ſunt in vno voto. Tertiò, quando maior pars conſentit in innocentiam Inquiſiti; & etiam abſolutè Decianus *lib.* 5. *cap.* 24. *num.* 10. tenet, quòd Inquiſitores tenentur ſequi peritorum conſilia.

2. His tamen non obſtantibus (ſententiam contra me ipſum proferendo puto vota noſtra in ſacro Tribunali non eſſe deciſiua, ſed tantùm conſultiua, & ita ſeruari in Inquiſitione Hiſpanica, patet ex Inſtruct. Tolet. *anno* 1561. *num.* 66. vbi ſic ſtatuitur. [En todos los caſos que huuiere diſcrepançia de votos entre los Inquiſidores, y Ordinario, o alguno dellos en la definicion de la cauſa, o en qualquier otro voto, o ſentençia interlocutoria, ſe deue remitir la cauſa al Conſejo; pero donde en los ſuſo dichos, eſtuuieren conformes, aunque los Conſultores diſcrepen, y ſean major numero, ſe execute los votos de los Inquiſidores, y ordinario.] Ita ibi in quibus verbis claré determinatur, vota peritorum eſſe tantùm conſultiua; & ita etiam tenet Aloyſius Bariola *in aphor. lit. V, ver. vota Conſultorum.* Barboſa *in Collect. tom.* 3. *lib.* 5. *tit.* 2. *cap.* 12. *num.* 8. Cenedo *Collect.* 27. *num.* 2. *in* 6. *Decretal.* Tabiena *ver. Inquiſitor. n.* 12. Lucerna Inquiſ. *ver. Aduocatus*, 4. & *ibi* Pegna *in annotat.* Zecchius *in ſum. tom.* 1. *tit. de hæret. c.* 11. *num.* 14. Rojas *de hæret.* 1. *n.* 409. *& part.* 2. *num.* 166. Simanca *tit.* 41. *num.* 14. Burſatus *lib.* 1. *conſil.* 90. *num.* 36. *&* 49. Treniſanus *lib.* 2. *deciſ.* 35. *num.* 1. Spina contra Ponzinibium *Apol.* 3. *cap. vlt.* Verùm ego puto, cum Pegna *in director. Inquiſit. part.* 3. *comment.* 127. non eſſe tutum ſi Inquiſitores ſunt Theologi, diſcedere à Conſultorum ſuffragiis, quod etiam aſſerit Bariola *vbi ſuprà.*

3. Sed maior difficultas eſt, an Inquiſitores licèt non teneantur ſequi vota Conſultorum, teneantur tamen aduocare illos, ita vt ſententia ſine eis prolata, ſit inualida? & affirmatiuè videtur reſpondendum,

qua in caſu noſtro petere conſilium peritornm, requiritur pro forma; ea verò deficiente, actus non ſubſiſtit, vt patet *in c. dilecta, de reſcript.* Vnde dixit gloſſ. celebris *in cap. non eſt, de conſuet. in 6.* quod ſi ſententia proferenda eſt cum alterius conſilio, ſi eo non expectato proferatur, non valet ſententia, neque opus eſt appellatione. & *in cap. cùm in veteri, de elect.* irritatur electio ob omiſſum conſilium & idem habetur *in cap. nouit, de his quæ fiunt à Prælato*; & hanc ſententiam tenet Morla *in empor. iuris, tit. 11. quæſt. 10. num. 2.* & in terminis hanc opinionem mordicus docet Caſtrus Palaus *tract. 4. diſp. 8. punct. 11. num. 4.* vbi probat ſententiam latam ab Inquiſitotibus non vocatis Conſultoribus eſſe inualidam.

4. Verùm contra Palaum poſſet aliquis dicere, quòd ſi aliunde habenti poteſtatem mandatur conſilium peti, ob illius omiſſionem non debet cenſeri actus nullus, vt tenet Syluester *ver. conſilium, quæſt. 1. & 3.* Panormitanus *in cap. ex parte, de conſtit. circa finem*, Salas *de legibus, diſp. 16. ſect. 10. num. 43.* & alij, quia in tali caſu præſumitur conſilium mandari, vt rectè actus præſtetur, non, vt validè; ſed hoc accidit in caſu noſtro: nam, vt patet *in dicto cap. fin.* Bonifacius VIII. præcepit Inquiſitoribus, vt in ſententiis adhiberent peritorum conſilia, qui tamen Inquiſitores antea ab aliis Pontificibus, & præſertim ab Vrbano IV. & Clem. IV. vt docet Moſconius *de maieſt. militan. Eccleſ. part. 1. cap. 11.* & Zanardus *in director. Theolog. part. 2. pr. 1. cap. 6. quæſt. 6.* poteſtatem ſententiandi contra hæreticos ſine voto Conſultorum habebant. Ergo, &c.

Sup. hoc ſup. in tr. 10. Reſ. 98. §. 1. propè fin. à verſ. Securus autem. & in Reſ. 39. §. 1.

5. An verò Inquiſitores teneantur adhibere conſilium peritorum in captura; reſpondet Souſa *in Aphoriſm. Inquiſ. lib. 2. cap. 26. num. 16.* vbi ſic ait. Quando adſunt ſufficientes probationes ad capturam, petat Fiſcalis ab Inquiſitoribus, vt reus comprehendatur, qui de peritorum conſilio quid opus ſit deliberent, quamuis ſine eorum conſilio id facere poſſint. Ita ille. & ante illum Pegna *in director. part. 3. comment. 17.* vnde *in Inſtruct. Tolet. anno 1561. num. 3.* ſic habetur. [Los Inquiſidores viſta la informaçion juntamente, y no el vno, ſin el otro, ſi eſtuuieren ambos preſentes acuerden la priſion, y parece ſeria mas juſtificada ſe comunicaſſe con los Conſultores de aquella Inquiſicion ſi buenamente ſe pudiere haxer y pereçiere à los Inquiſidores conueniente y neceſſario.] Sic ibi, & in hoc caſu loquutus eſt textus *in cap. vt commiſſi, de hæret. in 6.* vbi datur facultas Inquiſitoribus vocandi petiros, provt expedierit, quaſi tacitè inſinuans non eſſe vocandos, ſi iudicatum fuerit non expedire; quod eſt valde notandum, vt iſte textus concordetur cum alio textu *in cap. fin. §. iubemus, eodem titulo*, vbi in ſententia ferenda, vt *ſuprà* viſum eſt, iubetur Inquiſitoribus Conſultores omnino vocare.

6. Et tandem pro coronide huius reſolut. notandum eſt hic obiter in ordine ad praxim, quòd in aliquibus Inquiſitionibns conſuetudo obtinuit, vt nomina teſtium Conſultoribus non manifeſtentur; niſi in aliquo ſpeciali caſu, vt notat Aloyſius Bariola *in aphoriſm. lit. T. ver. Teſtis, §. 8.* Honoratus Figuerola *in notis marginalibus ad Zanchinum vbi infrà.* Michaël Zanardus *in director. Theolog. p. 2. cap. 6. quæſt. 42.* Pegna *in director. Inquiſit. part. 3. comment. 129.* & hanc opinionem tenet Campegius *in addit. ad Zanchinum. tract. de hæret. cap. 15. lit. A.* & nouiſſimè Caſtrus Palaus *vbi ſuprà num. 3.* & ſupradicta conſuetudo, vt opinor, introducta fuit in fauorem fidei, ad alliciendum teſtes, vt faciliùs, & ſecurius contra hæreticos deponerent, cùm ſcirent eorum nomina non ſolum reis, ſed etiam neque Conſultoribus manifeſtari.

7. Verùm praxis noſtræ Inquiſitionibus Hiſpanicæ contrarium obſeruat, & ideo Conſultoribus manifeſtantur nomina teſtium, quòd expreſsè habetur *in cap. ſtatuta, §. iubemus de hæret. in 6.* & *ibi* Ancharanus *num. 1. in fine*, & ita docet etiam Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib. 2. cap. 6. num. 76.* & Eymericus *in director. Inquiſit part. 3. quæſt. 80.*

8. Nota etiam, teſte Honorato Figuerola *in notis marginalibus ad Zanchinum de hæretic. cap. 15. in addit. lit. A.* quod aliquarum Inquiſitionum vſus comprobat, vt Conſultoribus ſumma tantùm proceſſus manifeſtur. Sed in noſtra Inquiſitione Hiſpanica, vt obſeruat Paramus *de origine Inquiſit. lib. 3. q. 4. n. 56.* per extenſum à Secretario S. Officij Conſultoribus totus proceſſus legitur, & ita ſtatuitur *in Inſtruct. Toletana anno 1561.* vbi *num. 40.* ſic habetur. [Pueſta la cauſa en eſte eſtado los Inquiſidores iuntaran con ſigo al Ordinario y conſultores del ſanto Oficio à los quales comunicaran todo el proceſſo, ſin que falte coſa ſuſtãçial del.] Ita ibi. quod etiam determinatur *in dicto cap. final. §. iubemus, de hæret. in 6.* Vide etiam Eymericum *in director. Inquiſit part. 3. quæſt. 79.* & *ibi* Pegna *comment. 128. cum Lucerna Inquiſitor. §. 21.* & Zanardo *vbi infrà.* & quia in hac reſolutione incidit ſermo de Conſultoribus, nõ deſinam hic adnotare cum Michaële Zanardo *in direct. Theol. part. 2. præcept. 1. c. 6. q. 42.* quòd dum Conſultores de cauſis fidei auditis inter ſe diſcurrunt non audientibus aliis, qui non ſunt Conſultores, quamuis de his diſcurrant extra Congregationem, non incurrunt pœnas violati ſecreti, imò poſtquam publicatus eſt proceſſus, & lecta ſententia, poſſunt dicere votum quod in dicta cauſa dederunt, quia agitur de re iam publicata; poteſt tamen hoc eſſe peccatum, quando alij deuenirent in cognitionem illorum, qui contra delinquentes votarunt, & ſic orirentur rixæ, odia, &c. licèt quo ad hoc vltimum opinio Zanardi non videatur amplectenda. Et hæc dicta ſufficiant circa præſentem tractatum, ſaluo ſemper meliori iudicio & cenſura Eminentiſſimorum Dominorum meorum Cardinalium Inquiſitorum Generalium in ſancta Vniuerſali Inquiſitione Romana, & ſupremi fidei Quæſitoris Sanctæ Inquiſitionis Hiſpanicæ.

TRACTA

TRACTATVS XIII.
IN QVO AD PEDEM LITERÆ CONTINENTVR,
DECRETA ET CONSTITVTIONES RECENTIORVM PONTIFICVM ad Tribunal Sancti Officij ſpectantes:

Vt habentur, in fine part. 4. Secundum Ordinem. R. P. Dianæ.

LECTORI BENEVOLO.

CVM Doctiſſimus Franciſcus Pegna in fine Directorij Inquiſitorum, literas Apoſtolicas ad ſanctum Officium pertinentes, poſuerit: viſum eſt & mihi, in tui commodum, Decreta, & Bullas poſteriores aliorum recentiorum Pontificum, ad eandem materiam ſpectantes, hîc ſimul in vnum collectas proponere, eas præſertim, quæ in his tractatibus à me ſunt aduocatæ.

DECRETVM S. D. N. PP. VRBANI VIII.

Feria 5. die 14. Aprilis 1633.

IN Generali Congregatione ſanctæ Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico montis Quirinalis coram ſanctiſſimo Domino noſtro D. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. ac Eminentiſſimis, & Reuerendiſſimis Dominis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ aduersùs hæreticam prauitatem Inquiſitoribus Generalibus à ſancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

SANCTISSIMVS Dominus noſter ſeduló incumbens, vt ea, quæ ſalubriter Apoſtolicis decretis, & conſtitutionibus ſtatuta, & ordinata ſunt, præſertim quæ ad ſanctum Officium Inquiſitionis contra hæreticam prauitatem pertinent, inuiolabiliter obſeruentur, &

& omnimodam ſortiantur executionem, diſtrictè mandat, & præcipit, vt omnes Superiores cuiusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, etiam de neceſſitate exprimendæ Regularis, aut cuiuſvis alterius inſtituti, etiam quantumuis exempti, & priuilegiati, teneantur ſub pœna priuationis Officij, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto incurrenda, aliiſque arbitrio Sanctitatis ſuæ infligendis in perpetuum ſemel ſaltem in anno, id eſt, feria ſexta poſt Octauam Aſſumptionis beatæ Mariæ Virginis in publica menſa, vel in Capitulo ad hoc ſpecialiter conuocatos & inſuper in quocumque Generali, ac Prouinciali Capitulo, Conuentu, Dieta, vel alio quouis nomine nuncupato Capitulari congreſſu, ſuos ſubditos, ac Religioſos commonere de iniuncta omnibus obſeruantia, & executione earumdem Apoſtolicarum conſtitutionum, & decretorum, ad S. Officium Inquiſitionis aduersùs hæreticam prauitatem continentium, ac præſertim.

Ivlii III. conſtit. 1. incipit, *Licet à diuerſis*, contra impedientes Inquiſitores hæreticæ prauitatis in eorum Officio, aut in cauſis Inquiſitionis ſe ingerentes, eorúmque complices, & fautores: & contra ipſos Inquiſitores admittentes laicos ad criminis hæreſis cognitionem. Et Pij V. conſtit. 82. incipit, *Si de protegendis*, contra occidentes, verberantes, deiicientes, aut perterrefacientes, quemuis ex miniſtris S. Officij Inquiſitionis, vel Epiſcoporum id munus in ſua diœceſi, vel prouincia, obeuntium, ſeu accuſatorem, denunciatorem, aut teſtem, in cauſa fidei quomodocumque productum, vel euocatum: necnon contra diripientes, expugnantes, inuadentes, incedentes, expilantes, alióve exportantes alicuius prædictorum bona, libros, litteras, auctoritates, exemplaria, regeſta, protocolla, exempla, ſcripturas, aliave inſtrumenta, ſiue publica, ſiue priuata, vbicumque poſita, eorúmque complices, & fautores; & contra effringentes carcerem, vel cuſtodiam publicam, vel priuatam, extrahentes, vel emittentes vinctum, prohibentes capiendum, capúrve eripientes, recipientes, occultantes, ſeu facultatem effugiendi dantes, ſeu id fieri iubentes, eorúmque complices, & fautores, etiam effectu non ſecuto, nullatenus excuſandos, niſi claras tantummodo probationes contrarium adducentes, & contra intercedentes pro præfatis delinquentibus: inflictis contra quemlibet prædictorum pœnis, quæ damnatis ex primo capite legis Iuliæ maieſtatis, eorúmque filiis, irrogantur: & oblata reuelantibus impunitate.

Pii IV. conſtit. 91. incipit, *Cùm ſicut nuper*, contra Sacerdotes, qui pœnitentes mulieres in actu ſacramentalis confeſſionis ad inhoneſtos actus prouocare, & allicere tentant, & ſolicitant. Et Gregor. XV. conſtit. 34. incipit, *Vniuerſi Dominici gregis*, ampliatiuæ circa huius criminis probationes, & extenſiuæ contra Confeſſarios, qui perſonas (quæcumque illæ ſint) ad inhoneſta, ſiue inter ſe, ſiue cum aliis, quomodolibet perpetranda in actu ſacramentalis confeſſionis, ſiue ante, ſiue poſt immediatè, ſeu occaſione, vel prætextu confeſſionis, vel extra occaſionem confeſſionis in confeſſionario, aut alio in loco, ad audiendam confeſſionem electo, ſolicitare, vel prouocare tentauerint, aut cum eis illicitos, & inhoneſtos ſermones, ſiue tractatus habuerint. Et contra Confeſſarios non monentes eos, quos ſciunt ab aliis Confeſſariis ſolicitatos eſſe, vt Inquiſitoribus, vel Ordinariis ſolicitantes denuncient, vel docentes eos ad ita denunciandum non teneri.

Gregorii XIII. conſtit. 22. incipit, *Officij noſtri partes*, de iuriſdictione Inquiſitorum hæreticæ prauitatis in eos, qui ad ordinem Presbyteratus non promoti, Miſſas celebrant, & ſacramentaliter confeſſiones audiunt. Clem. VIII. conſtit. 81. incipit, *Etſi alias*, declaratoriæ pœnæ contra eos infligendæ per iudices laicos, præuia eorum degradatione. Et Sanctitatis ſuæ conſtit. 79. incipit, *Apoſtolatus Officium*, extenſiuæ ad minores 25. annis, dummodo vigeſimum ætatis annum compleuerint.

Sixti V. conſtit. 17. incipit, *Cœli, & terræ creator*, contra exercentes artem Aſtrologiæ iudiciariæ, & alia quæcumque diuinationum genera, librúſve harum artium legentes, vel tenentes. Et Sanctitatis ſuæ conſtit. 113. incipit, *Inſcrutabilia iudiciorum Dei*, extenſiuæ ad alia, & cum grauioribus pœnis.

Clem. VIII. conſtit. 42. incipit, *Cùm ſicut*, contra Italos, ne extra Italiam proficiſcantur ad loca, in quibus liber, & publicus cultus, ſiue vſus Catholicæ Religionis non exiſtat, minúſque in eis locis habitent. Et Greg. XV. conſtit. 28. incipit, *Romani Pontificis*, contra hæreticos, ne in locis Italiæ, & inſularum adiacentium quouis prætextu commorentur, & contra eorum fautores, & receptatores.

Pavli V. conſtitut. 26. incipit, *Romanus Pontifex*, reuocatoriæ facultatum Superioribus quorumcumque Ordinum, & Religioſorum quoquo modo conceſſarum, cognoſcendi cauſas ſuorum ſubditorum ad Officium Sanctæ Inquiſitionis quomodolibet pertinentes.

Eiuſdem conſtitut. 97. incipit, *Regis pacifici*, innouatoriæ conſtitutionum à Sixto IV. & Pio V. de conceptione Beatæ Mariæ Virginis editarum: impoſitionis maiorum pœnarum in tranſgreſſores, à locorum Ordinariis, & hæreticæ prauitatis Inquiſitoribus puniendos. Et

Gregorio

Gregorio XV. conſtitut. 29. incipit, *Sanctiſſimus Dominus noſter audiuis*, ampliatiuæ, & declaratoriæ prohibitionis aſſerendi, Beatam Mariam Virginem conceptam eſſe in peccato originali.

GREGOR. XV. Conſtit. 27. incipit, *Romanus Pontifex in ſpecula*, reuocatoriæ quarumcumque conceſſionum viuæ vocis oracula factarum. Et Sanctitatis ſuæ Conſtit. extenſiuæ ad quoſcumque quantumuis priuilegiatos, & exemptos, incip. *Altàs fel. rec. Gregor. Papa X V. ſub dat. Romæ 20. Decembris 1631*.

Eiuſdem Conſtit. 40. incip. *Apoſtolatus officium*, & Sanctitatis ſuæ conſtit. 114. incip. *eo modo*, reuocatoriæ licentiarum quarumcumque legendi, & habendi libros prohibitos.

Sanctitatis ſuæ Conſtitut. 37. incipit, *Sanctiſſimus Dominus noſter ſolicitè animaduertens*, de imaginibus nondum à Sede Apoſtolica canonizatorum, vel beatificatorum cum radiis, ſplendoribus, aut laureolis, non proponendis: tabellis, aut luminaribus ad eorum ſepulchra non opponendis: eorùmve geſtis, miraculis, reuelationibus, beneficiorum impetrationibus, non publicandis, aut imponendis.

Pariter Sãctitatis ſuæ Conſt. 50. incip. *Sanctiſſimus Dominus noſter pro debito ſui Paſtoralis officij*, de libris vbicumque compoſitis, de quacumque materia tractantibus, ab his, qui leguntur in ſtatu Eccleſiaſtico, non tranſmittendis aliò, vt imprimantur, ſine Vicarij, & Magiſtri ſacri Palatij in Vrbe, vel extrà iam ſine Ordinarij, & Inquiſitoris, aut ab eis Deputatorum licentia.

Et eiuſdem Sanctitatis ſuæ Conſtit. ſub dat. Romæ die 5. Nouembris 1631. incipit, *Cùm ſicut accepimus*, quòd Conſtitutiones Apoſtolicæ in concernentibus fidem Catholicam, & ſanctæ Inquiſitionis Officium hactenus editæ, & impoſterum etiam ſuper quacumque alia re edendæ, omnes Regulares quomodolibet priuilegiatos comprehendant, niſi in edendis illi ſpecialiter excipiantur.

Et inſuper iidem Superiores teneantur curare, & efficere, vt huius decreti exempla aliquo in loco apud eos publico affigantur, & affixa conſeruentur, ita vt ab eiſdem ſubditis Religioſis omnibus videri, ac legi commodè queant. Déque huiuſmodi commonitione publico documento ſtatim certiorem facere Congregationem ſanctiſſimæ Inquiſitionis in Vrbe. Et ita mandat, & præcipit Sanctitas ſua.

Ioannes Antonius Thomaſius, ſanctæ Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis Not.

Anno milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo tertio, Indictione prima, Pontificatus S. D. N. D. Vrbani diuina prouidentia Papæ Octaui, die verò ſeptima menſis Iunij ſupradictæ literæ, ſiue decretum affixum, & publicatum fuit ad valuas Principis Apoſtolorum, ac in acie Campi Floræ, vt moris eſt, per me Alexandrum Labinium, Prælibati Sanctiſſimi D. N. Papæ Curſorem.

Sequuntur Conſtitutiones relatæ in ſupraſcripto Decreto.

Contra impedientes Inquiſitores hæreticæ prauitatis in eorum Officio, aut in cauſis Inquiſitionis ſe ingerentes. Et contra ipſos Inquiſitores, admittentes laicos ad criminis hæreſis cognitionem.

IVLIVS Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

Licèt à diuerſis Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris, etiam per ſpeciales Conſtitutiones in corpore iuris inſertas, fuerit ritè, & ſalubriter ſancitum, atque decretum, vt ſæculi Poteſtates, & Domini temporales, ac Prouinciarum, ciuitatum, terrarum, & locorum quorumcumque Rectores, quibuſcumque dignitatibus, vel officiis, aut nominibus cenſeantur, Diœceſanis Epiſcopis, & Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis in ipſo Inquiſitionis negotiu faueant, & aſſiſtant, nemóque ex prædictis Poteſtatibus, Dominis, & Rectoribus, eorúmque Officialibus de crimine hæreſis, cùm merè ſit Eccleſiaſticum, quoquomodo cognoſcat, vel iudicet, neque Diœceſano Epiſcopo, vel Inquiſitori ipſius Inquiſitionis negotio incumbenti ſe opponere, aut ipſum aliquatenus impedire, vel impedientibus auxilium, aut fauorem ſcienter dare audeat, perpetuæ damnationis ſententia in eos, qui contra prædicta fecerint, promulgata, quam ſi per annum animo ſuſtinuerint pertinaci, ex tunc velut hæretici condemnentur: vſque adeò tamen in omnibus ferè, non ſolùm Italiæ, verùm etiam aliis Prouinciis, ciuitatibus, terris, & locis, complurium laicorum, vt accepimus, mundanæ gloriæ proceſſit ambitio, vel ſacrorum Canonum inſcitia, vel Eccleſiaſticæ diſciplinæ contemptus, vt in animarum ſuarum perniciem, atque interitum, Diœceſa-

nos

§. 1. Cùm itaque huius generis impiorum vis quotidie magis inualeſcat, qui omnibus malis artibus prædictum officium ſubuertere, miniſtróſque functionibus diſturbare moliuntur, eò iam non detruſit neceſſitas, vt nefariam, & ſceleſtam illorum audaciam acerbiore caſtigationis verbere reprimamus.

§. 2. Hac igitur generali conſtitutione de Fratrum noſtrorum conſilio ſancimus, vt quicumque ſiue priuatus, ſiue cuncta ciuitas, ſiue populus, ſiue Dominus, Comes, Marchio, Dux, vel potiore titulo illuſtris, quemuis ex Inquiſitoribus, Aduocatis, Procuratoribus, Notariis, aliiſve miniſtris prædicti Officij, vel Epiſcoporum id munus in ſua Diœceſi, aut Prouincia obeuntium, ſeu accuſatorem, denunciatorem, aut teſtem in cauſa fidei quomodocumque productum, vel euocatum occiderit, verberauerit deiecerit, ſeu perterrefecerit.

§. 3. Quive Eccleſias, ædes, aliáſve res, ſiue publicas, ſiue priuatas officij, aut miniſtrorum, expugnerauit, inuaſerit, incenderit, expilauerit, aut libros, literas, auctoritates exemplaria, regeſta, protocolla, exempla, ſcripturas, aliave inſtrumenta, ſiue publica, ſiue priuata vbicumque poſita combuſſerit, diripuerit, ſeu interuerterit, ſeu ex incendio, aut direptione, aut alio quocumque modo, illa exportauerit, ſeu qui in conflagratione, expugnatione, aut direptione, etiam inermis, ſiue capiendi, ſiue comburendi, ſiue ſupprimendi cauſa fuerit, ſiue res, aut perſonas, ſeruari, defendive prohibuerit.

§. 4. Quive carcerem aut aliam cuſtodiam, ſeu publicam, ſeu priuatam effregerit, vinctúmque extraxerit, ſeu emiſerit, capiendum prohibuerit, raptúmque eripuerit, occultauerit, ſeu facultatem effugiendi dederit, ſeu iuſſerit id fieri, qui cœtum, concurſumvè fecerit, ſiue vt aliquid prædictorum fieret, omnes accommodauerit, ſiue aliàs auxilium, conſilium, aut fauorem, publicè, vel occultè, in quolibet, prædictorum ſcienter præſtiterit, licèt nemo occiſus, nemo verberatus, nemo extractus, emiſſus, vel ereptus, nihil expugnatum, nihil, effractum, ſuccenſum, direptúmve, nullum denique damnum re ipſa ſit ſecutum: nihilominus is ſit anathemate præſentis Canonis auctoritate ligatus, idem quoque læſæ Maieſtatis reus, dominio, dignitate, honore, feudo, ac quocumque alio beneficio temporali, & perpetuo eo ipſo priuatus, ſæcularis iudicis arbitrio relinquatur, qui de eo illas ipſas pœnas exigat, quæ damnatis primo capite dictæ legis per conſtitutiones legitimas irrogantur, bonis, rebúſque omnibus fiſci iuribus applicatis, vti etiam eſt de damnatis hæreticis, per ſanctiones canonicas conſtitutum, eius, filij paterna infamia ſubiecti, omnis, & cuiuſcumque hæreditatis, & ſucceſſionis, & donationis, & legati, ſiuè propinquorum, ſiue extraneorum omnino ſint expertes, eiſdem præterea portæ nunquam pateant dignitatum.

§. 5. Nemo autem expurgationem habere, aut cauſam vllam proponere, vel prætendere poſſit, qui tantum nefas in contemptum, & odium huius Officij admiſerit, niſi contrarium per claras probationes docuerit ſe feciſſe. Quod porrò de prædictis, eorúmque filiis ſtatuimus, illud idem de omnibus Clericis, & Præsbyteris ſæcularibus, & quorumuis Ordinum, etiam exemptorum Regularibus, & quacumque etiam Epiſcopali, & maiori dignitate præditis, ac etiam priuilegio quomodocumque ſuffultis, decernimus exequendum, ita vt ipſi beneficiis, & officijs omnibus Eccleſiaſticis præſentium auctoritate priuati, per iudicem Eccleſiaſticum, hæreticorum more degradentur, demum poteſtati ſæculari traditi, pœnis prædictis laicorum inſtar ſubiiciantur.

§. 6. Pontificum tamen cauſis nobis, & ſucceſſoribus noſtris reſeruatis, vt re quæſita, & nobis renunciata, contra eos ad depoſitionem, & alias pœnas prædictas procedamus, vti criminis atrocitas videbitur poſtulare.

§. 7. Quicumque autem pro talibus veniam petere, aut aliàs intercedere tentauerint, in eaſdem illas pœnas, quæ in hæreticorum fautores à ſacris conſtitutionibus inferuntur, ipſo facto ſe nouerint incidiſſe.

§. 8. Verùm ſi quis etiam huiuſmodi criminum conſcius, vel affinis, ſiue Religionis ſtudio ſiue pœnitentia ductus, rem adhuc incognitam retexerit ſupplicio liberetur.

§. 9. Cæterùm eam omnium, & quarumcumque abſolutionum à prædictis criminibus, nec non habitationum, & reſtitutionum, etiam ad famam; & honores, ita deinceps habendam optamus, vt ſucceſſores noſtri nullas, niſi ſaltem ſemeſtri poſt cuiuſque aſſumptionem ad huius dignitatis faſtigium excurſo, ac precibus apud ſupremum Officium Inquiſitionis hîc inſtitutum verificatis concedant. Decernentes omnes, & quaſcumque huiuſmodi abſolutiones, habilitationes, & reſtitutiones, quæ precibus ſic non verificatis de cætero fient, nemini prorſus prodeſſe, ſed nec præſentibus niſi toto ipſarum tenore ad verbum inſerto, & gratia ex certa Romani Pontificis ſcientia facta, & propria manu ſubſignata, vlla in parte derogari, nec derogatum cenſeri debere, & ſi illis ex quacumque cauſa aliter derogari contigerit, derogationes huiuſmodi nullius prorſus fore roboris, & momenti.

§. 10. Iubemus igitur, vniuerſos, & ſingulos Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcopos,

& cæteros Eccleſiarum Prælatos, per vniuerſum Orbem conſtitutos, vt per ſe, vel alium, ſeu alios, præſentes litteras, aut earum exempla in ſuis quibuſque Prouinciis, ciuitatibus, diœceſibus, & locis ſolemniter publicari, & quantum in ſe eſt, firmiter obſeruari procurent, contradictores quoſcumque, per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, appellatione poſtpoſita compeſcendo, ipſáſque cenſuras, & pœnas, etiam iteratis vicibus aggrauando, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis.

§. 11. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 12. Volumus autem, vt præſentium exempla, etiam impreſſa edantur, eaque Notarij publici manu, & cuiuſcumque Curiæ Eccleſiaſticæ, vel Prælati ſigillo obſignara, eandem illam prorſus fidem vbique locorum faciant, quam ipſæ præſentes facerent, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ.

§. 13. Cæterùm omnes Orbis terrarum Principes, quibus gladij ſæcularis poteſtas ad malorum vindictam eſt permiſſa, per eam, quam ſe rueri promiſerunt fidem, obteſtantur, ita ſuas quiſque partes, ſiue in præſtando miniſtris prædictis auxilio, ſiue in criminum poſt Eccleſiæ ſententiam animaduerſione; interponere, vt eorum quoque præſidiis miniſtri ipſi tanti officij munus pro Dei æterni gloria, & Religionis incremento feliciter exequantur, ampliſſimum à Domino præmium recepturi, quòd fidei prædictæ aſſertoribus in æternæ Beatitudinis conſortio præparauit.

§. 14. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ ſanctionis, legationis, ſtatuti, decreti, iuſſionis, obteſtationis, voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum, &c.

Dat. Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1569. Kal. Aprilis, Pontificatus noſtri anno quarto.

Ego Pivs V. Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Vtinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas.

F. Cardinalis Piſanus Epiſcopus Hoſtien.
Io. Card. Moronus Epiſcopus Portuen.
Chriſtophorus Madruuius Epiſcopus Præneſtin.
Otho Card. Truchſes Epiſcopus Albanen.
A. Card. Farneſius Vicecanc. Epiſcopus Tuſculan.
Io. Baptiſta Cicada Epiſcopus Sab. Card S. Clem.
Ego Ph. Card. à Burdiſera.
Ego Antonius. Card. Granuelanus.
Ego Franciſcus Card. Pacecus.
Ego Hieronymus Card. de Corrigio.
Ego Io. Franciſcus Card. de Gambara.
Ego Nicolaus Card. de Sermoneta.
Ego Ind. de Aualos Card. Aragona.
Ego M. Antonius Card. Columna.
Ego Ptolomeus Card. Comenſis.
Ego P. Card. de ſancta Cruce.
Ego Z. Card. Delphinus.
Ego Hu. Card. S. Sixti.
Ego Iulius Card. Vrbinus.
Ego Fuluius Card. Peruſinus.
Ego Io. Riccius Card. Politianus.
Ego Scipio Card. Piſarum.
Ego Iacobus Card. Sabellus.
Ego Aloyſius Card. Cornelius.
Ego Alexander Card. Cribellus.
Ego Guido Card. Vercellus.
Ego Gulielmus Card. Sirlerus.
Ego F. Michaël B. Card. Alex. Camer.
Ego Hieronymus Card. de Claraualle.
Ego Ludouicus Card. Madrutius.
Ego Innocentius Card. de Monte.
Ego Hieronymus Card. Simoncellus.

Ego.

Ego Ferd. Card. de Medicis.
F. Cardinalis Alciatus.
Io. Paulus Cardinalis ab Eccleſia.
A. Cardinalis Carafa.

Inquiſitorum hæreticæ prauitatis facultas, procedendi contra Sacerdotes, qui mulieres pœnitentes in actu Confeſſionis, ad actus inhoneſtos prouocare, & allicere tentant.

Pius Papa IV.

Ven. Fratri Archiepiſcopo Hiſpalenſi, in Regni Hiſpaniarum hæreticæ prauitatis Inquiſitori generali.

CVm ſicut nuper, non ſine animi noſtri moleſtia, accepimus, diuerſi Sacerdotes in Regnis Hiſpaniarum, atque etiam in eorum ciuitatibus, & diœceſibus curam animarum habentes, ſiue eam pro aliis exercentes, aut aliàs audiendis confeſſionibus pœnitentium deputati, in tantam prorupeript iniquitatem, vt Sacramento pœnitentiæ in actu audiendi confeſſiones abutantur, nec illi, & qui id inſtituit Domino Deo, & Saluatori noſtro Ieſu Chriſto iniuriam facere vereantur mulieres videlicet pœnitentes ad actus inhoneſtos, dum earum audiunt confeſſiones, alliciendo, & prouocando, ſeu allicere, & prouocare tentando, & procurando, ac loco earum per Sacramentum huiuſmodi Creatori noſtro reconciliationis, grauiori peccatorum mole eas onerando, & in omnibus Diabolo tradendo, in diuinæ maieſtatis offenſam, animarum perniciem, & Chriſti fidelium ſcandalum non modicum.

§.1. Non in animum inducere nequeuntes, quòd de fide Catholica rectè ſentiunt, Sacramentis in Eccleſia Dei inſtitutis abutantur, aut illis iniuriam faciant, fraternitati tuæ, de cuius eximia pietate, virtute, atque doctrina plurimum in Domino confidimus, per præſentes committimus, & mandamus, quatenus per te, vel per alium, ſeu alios à te deputandum, ſeu deputandos contra omnes, & ſingulos Sacerdotes dictorum Regnorum, ac illarum ciuitatum, diœceſum de præmiſſis quomodolibet diffamatos, tam ſæculares, quàm quorumuis etiam exemptorum ac Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectorum Ordinum Regulares, cuiuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ exiſtant, tam ſuper præmiſſis, quàm ſi de Catholica, & quid de ea ſentiant diligenter inquiras, & iuxta facultatum tibi contra hæreticos, aut de hæreſi quouis modo ſuſpectos à Sede Apoſtolica conceſſarum continentiam, & tenorem procedas, ac culpabiles repertos, iuxta exceſſuum ſuorum qualitatem, prout iuris fuerit puniàs, eos etiam, ſi & prout iuris fuerit faciendum, debita præcedente degradatione, ſecularis iudicis arbitrio puniendos tradendo.

§.2. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Eccleſiarum, & Monaſteriorum, necnon Ordinum quorumlibet, quorum ipſi Sacerdotes fuerint, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam motu proprio, aut aliàs quomodolibet conceſſis, etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis, quibus omnibus eorum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, & hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogemus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud S. Petrum, ſub annulo Piſcatoris, die 16. Aprilis 1561. Pontificatus noſtri anno 2.

Confirmatio, & ampliatio Conſtitutionis Pij IV. edita contra Sacerdotes in confeſſionibus ſacramentalibus pœnitentes ad turpia ſolicitantes.

Gregorius Papa XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

VNiuerſi Dominici gregis curam, quamquam immeriti, cœleſti diſpoſitione gerentes, ſedulò inuigilare tenemur, vt ab omnibus prauis contagiis conſeruetur immunis, multóque

maiori ſtudio prouidere vt omnis peſtis ab iis auertatur, quibus alios ſanandi officium eſt commiſſum, ne quòd Euangelica ſcripta nos admonent, ſale infatuato, non ſit in quo ſaliatur, & ad nihilum proſit vltrà, niſi vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus. Quoniam autem à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris quibuſdam in locis prouiſum fuit, vt impium, ac nefandum ſcelus, quod non ſolùm inter Chriſti fideles non eſſe, ſed nec etiam nominari, debet, procul ab iis arceátur, videlicet, vt aliquis Sacerdos ad ſacras audiendas confeſſiones deputatus, ſacroſancto Pœnitentiæ ſacramento, ſolicitando pœnitentes ad turpia, abutatur, ac pro medicina venenum, pro pane aſpidem porrigat, & ex cœleſti Medico infernalis veneficus, ex parte ſpirituali proditor execrabilis animarum reddatur: idcircò nos ea, quæ his perniciosiſſimis Diaboli inſidiis arcendis certis locis ſalubriter conſtituta ſunt, vt nullibi deſiderentur, quantum ex alto conceditur prouiden. duximus. Aliàs ſiquidem à fel. rec. Pio Papa IV. prædeceſſore noſtro emanarunt litteræ tenoris ſubſequentis, videlicet, PIVS Papa IV. Venerabili fratri Archiepiſcopo Hiſpalen. in Regnis Hiſpaniarum hæreticæ prauitatis Inquiſitori Generali. Cùm ſicut nuper, non ſine animi noſtri moleſtia, accepimus, diuerſi Sacerdotes in Regnis Hiſpaniarum, atque etiam in eorum ciuitatibus, & diœceſibus curam animarum habentes, ſiue eam pro aliis exercentes, aut aliàs audiendis confeſſionibus pœnitentium deputati in tantam proruperint iniquitatem, vt ſacramento Pœnitentiæ, in actu audiendi confeſſiones, abutantur nec illi, & qui id inſtituit, Domino Deo, & Saluatori noſtro Ieſu Chriſto iniuriam facere vereantur, mulieres videlicet, pœnitentes ad actus inhoneſtos, dum earum audiunt confeſſiones, alliciendo, & prouocando, ſeu allicere, & prouocare tentando, & procurando, ac loco earum per Sacramentum huiuſmodi Creatori noſtro reconciliationis, grauiori peccatorum mole eas onerando, & in manibus Diaboli tradendo, in diuinæ Maieſtatis offenſam, & animarum perniciem, Chriſti fidelium ſcandalum non modicum. Nos in animum inducere nequeuntes, quòd qui de fide Catholica rectè ſentiunt, Sacramentis in Eccleſia, Dei inſtitutis abutantur, aut illis iniuriam faciant, fraternitati tuæ, de cuius eximia pietate, virtute, atque doctrina plurimum in domino confidimus, per præſentes committimus, & mandamus, quatenus per te, vel per alium, ſeu alios à te deputandum, ſeu deputandos, contra omnes, & ſingulos Sacerdotes, dictorum Regnorum ac illarum ciuitatum, & diœceſum de præmiſſis quomodolibet diffamatos, tam ſeculares, quàm quorumuis etiam exemptorum, ac Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectorum Ordinum Regulares cuiuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ exiſtant tam ſuper præmiſſis, quàm ſuper fide Catholica, & quid de ea ſentiant, diligenter inquiras, & iuxta facultatem tibi contra hæreticos aut de hæreſi quouis modo ſuſpectos a Sede Apoſtolica conceſſarum continentiam, & tenorem procedas, ac culpabiles repertos iuxta exceſſuum ſuorum qualitates, prout iuris fuerit, punias, eos etiam, ſi, & prout de iure fuerit faciendum, debita præcedente degradatione, ſæcularis iudicis arbitrio puniendos tradendo. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Eccleſiarum, & Monaſteriorum, nec non Ordinum quorumlibet, quorum ipſi Sacerdotes fuerint, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis etiam Motu proprio, aut aliàs quomodolibet conceſſis, etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis. Quibus omnibus eorum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Dat. Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die 16. Aprilis 1561. Pontificatus noſtri anno ſecundo. Igitur, vt litteræ prædictæ perpetuis futuris temporibus, & vbique locorum inuiolabiliter obſeruentur, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtra, ac de conſilio, venerabilium fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium contra hæreticam prauitatem generalium Inquiſitorum, præinſertas litteras huiuſmodi, ac omnia ſingula, in eis contenta, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium approbamus, & confirmamus, illiſque omnibus, & ſingulis inuiolabilis, Apoſtolicæ firmitatis robur adiicimus, illáſque non ſolùm in prædictis Regnis Hiſpaniarum, ſed in quibuſuis Chriſtiani Orbis partibus firmiter, & inuiolabiliter obſeruari præcipimus, & mandamus. Ac prætetea, ne in futurum de pœna his delinquentibus imponenda, & de modo contra eoſdem procedendi ab aliquo dubitari poſſit, ſtatuimus, decernimus, & declaramus, quòd omnes, & ſingulos Sacerdotes tam ſæculares, quàm quorumuis, etiam quomodolibet exemptorum, ac Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectorum Ordinum, inſtitutorum, Societatum, & Congregationum Regulares cuiuſcumque dignitatis, & præeminentiæ, aut quouis priuilegio muniti exiſtant, qui perſonas, quæcumque illæ ſint, ad inhoneſtos, ſiue inter ſe, ſiue cum aliis quomodolibet perpetranda in actu ſacramentalis confeſſionis ſiue ante, vel pòſt immediatè, ſeu occaſione, vel prætextu confeſſionis huiuſmodi, etiam ipſa confeſſione non ſequuta, ſiue extra occaſionem confeſſionis in confeſsionario, aut in loco quocumque vbi confeſsiones ſacramentales audiantur,

ſeu

ſeu ad confeſſionem audiendam electo, ſimulantes ibidem confeſſiones audire, ſolicitare, vel prouocare tentauerint; aut cum eis illicitos, & inhoneſtos ſermones, ſiue tractatus habuerint, in Officio Sanctæ Inquiſitionis ſeueriſſimè, vt infrà puniantur. Et præterea omnes hæreticæ prauitatis Inquiſitores, & locorum ordinarios omnium Regnorum, Prouinciarum, ciuitatum, dominiorum, & locorum vniuerſi Orbis Chriſtiani, in ſuis quæque diœceſibus, & territoriis, per has noſtras litteras, etiam priuatiuè, quoad omnes alios, ſpecialiter, ac perpetuò iudices delegamus, vt ſuper his contra prædictos ſimul, vel ſeparatim in omnibus, prout in cauſis fidei iuxta ſacrorum Canonum formam, necnon Officij Inquiſitionis huiuſmodi conſtitutiones, priuilegia, conſuetudines, & decreta diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo ex huiuſmodi nefariis exceſſibus culpabiles repererint, in eos pro criminum qualitate, & circumſtantiis, ſuſpen. ab executione Ordinis, priuationis beneficiorum, dignitatum, & officiorum quorumcumque, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa; necnon vocis actiuæ, & paſſiuæ, ſi Regulares fuerint; exilij, damnationis ad triremes, & carceres, etiam in perpetuum abſque vlla ſpe gratiæ, aliáſque pœnas decernant: eos quoque ſi pro delicti enormitate grauiores pœnas meruerint, debita præcedente degradatione, Curiæ ſæculari puniendos tradant. Dantes etiam facultatem venerabilibus Fratribus noſtris S.R.E. Cardinalibus generalibus Inquiſitoribus, ne delictum tam enorme, & Eccleſiæ Dei tam pernicioſum remaneat, ob probationum defectum impunitum (cùm difficilis ſit probationis) teſtibus, etiam ſingularibus, concurrentibus præſumptionibus, indiciis, & aliis adminiculis, delictum probatum eſſe arbitrio ſuo iudicandi, & Curiæ ſæculari, vt præfertur, reum tradendum eſſe pronunciandi. Non obſtantibus omnibus, quæ dictus Prædeceſſor in ſuis litteris prædictis voluit non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Mandantes omnibus Confeſſariis, vt ſuos pœnitentes, quos nouerint fuiſſe ab aliis, vt ſuprà ſolicitatos, moneant de obligatione denunciandi ſolicitantes, ſeu, vt præfertur, tractantes, Inquiſitoribus, ſeu locorum Ordinariis prædictis, quòd ſi hoc officium prætermiſerint, vel pœnitentes docuerint, non teneri ad denunciandum Confeſſarios ſolicitantes, ſeu tractantes, vt ſuprà iidem locorum Ordinarij, & Inquiſitores illos pro modo culpæ punire non negligant. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in iudicio, & extra, vbique habeatur, quæ præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ, quódque eædem præſentes litteræ, ſeu illarum exempla ad valuas Baſilicarum S.Ioannis Lateran. ac Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ affixæ omnes ita arctent, & afficiant, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent.

Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem, ſub Annulo Piſcatoris, die 30 Auguſti 1622. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Iuriſdictio Inquiſitorum hæreticæ prauitatis in eos, qui ad Ordinem Presbyteratus minimè promoti, Miſſas celebrant, & Pænitentiæ Sacramentum miniſtrant.

GREGORIVS Papa XIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

OFficij noſtri partes ſedulò præſtare tenemur (vt dubia, quæ variis Doctorum opinionibus, hinc inde diuerſa ſentientibus agitantur, ad iuriſdictionem ſanctiſſimi Officij Inquiſitionis hæreticæ prauitatis pertinent; noſtræ declarationis oraculo (prout ratio ipſa ſuadere videtur) dilucidentur, vt nulla cuiquam dubitandi occaſio in poſterum relinquatur.

§.1. Ad aures noſtras ſiquidem nuper peruenit, multos eſſe, qui dubitent, an contra eos, qui in ſacro Presbyteratus ordine non conſtituti, Miſſas celebrare, confeſſiones audire, ac abſolutionem impartiri, ac ſi fuerint, per Officium Sanctiſſimæ Inquiſitionis hæreticæ prauitatis in Hiſpaniarum Regnis inſtitutum, & illius Inquiſitores procedendum, vel etiam animaduertendum ſit, ac hi, qui talia patrauerint, per Inquiſitores prædictos puniri debeant. Nam etſi multorum ſententia affirmetur, prædictum delictum ab Inquiſitoribus plectendum eſſe, hiſce præſertim temporibus, quibus hæretici temerè audent proferre, etiam ſæculares eorum Sacramentorum miniſtros eſſe poſſe, non deſunt tamen hi, qui contrariæ adhærent opinioni. Vnde plerumque per eorumdem Regnorum Inquiſitores, diuerſa feruntur in huiuſmodi cauſis ſuffragia.

§.2. Nos itaque, vt omnibus difficultas, dubitatióque tollatur, animaduertentes, eos,

qui Preſbyteratus ordine non ſunt inſigniti, & ſe in adminiſtrandis dictis Sacramentis ingerunt, facto Catholicam veritatem impugnate, quæ ſolos Preſbyteros miniſtros eorumdem Sacramentorum conſtituendo, illis dumtaxat, quibus eadem munera congruere exiſtimauit, committi voluit, eorum, qui in Preſbiteratus Ordine non conſtituti Miſſas celebrant, ac confeſſiones, audiunt, vt præfertur, cognitionem, & punitionem etiam ad Inquiſitionis officium, & Inquiſitores ante dictos pertinere, & quod huiuſmodi delicti ratione, aduersùs eos inquirere, procedere, ac culpabiles repertos punire, officium, & Inquiſitores prædicti valeant Apoſtolica auctoritate præſentium tenore, perpetuò declaramus, & diffinimus.

§.3. Et ita ab omnibus, & ſingulis Ordinariis, & delegatis iudicibus, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis alia iudicandi, & interpretandi facultate, iudicari, & diffiniri debere, irritum quoque, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus.

§.4. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon iuribus municipalibus, legibus Regnorum prædictorum, pragmaticiſque ſanctionibus, ac ſtatutis, & conſuetudinibus ciuitatum, & locorum quorumcumque dictorum Regnorum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis forſan per nos, ac quoſcumque alios Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, ſub quibuſvis verborum formis, & inſolitis clauſulis, irritantibuſque, & aliis Decretis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ſeu de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, vel ad ſupplicationem Regum, Ducum, & aliorum Principum conceſſis, & confirmatis, quibus omnibus illorum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus. Cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud S. Marcum ſub Annulo Piſcatoris, die 6. Auguſti anno à Natiuitate Domini 1174. Pontificatus autem noſtri anno 3.

Quòd Inquiſitores hæreticæ prauitatis, & locorum Ordinarij, eos, qui ad Preſbyteratus Ordinem non promoti, Miſſas celebrant, vel Sacramentum Pœnitentiæ miniſtrant, prauia degradatione, Curiæ ſæculari debitis ab ea plectendis pœnis tradant.

CLEMENS Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

ET ſi aliàs fel. rec. Paulus Papa IV. Prædeceſſor noſter ad nefariam, & ſacrilegam quorundam hominum temeritatem coërcendam, qui cùm ad ſacrum Preſbyteratus Ordinem minimè promoti ſunt, Sacerdotis tamen auctoritatem ſibi temerè aſſumentes, Miſſarum celebrationem vſurpare, & Sacramentum Pœnitentiæ miniſtrare præſumunt, decreuit, huiuſmodi delinquentes à Sanctæ Inquiſitionis iudicibus tradi debere Curiæ ſæculari, debita animaduerſione puniendos.

§.1. Etſi poſtea fel. rec. mem. Sixtus Papa IV. etiam Prædeceſſor noſter, prædictum Pauli IV. decretum innouari, ac feriò obſeruari mandauerit, eò tamen dictorum hominum prorupit audacia, vt prætextu ignorationis huiuſmodi decretorum, ac pœnarum contra ipſos, vt præfertur, inflictarum, & illis ſe minimè ſubiacere, & obnoxios eſſe putent, ac propterea ſe ab eiſdem liberari, & abſolui poſſe prætendant.

§.2. Nos igitur animaduertentes, huiuſmodi perditos, & nefarios homines ad ſacrum Preſbyteratus Ordinem non promotos, Miſſarum celebrationem vſurpare præſumentes, non ſolùm actus idololatriæ, ſaltem extrinſecè, ſeu per externa, & viſibilia Religionis, & pietatis ſigna exercere, ſed etiam quantum in ipſis eſt, efficere, vt Chriſti fideles, qui credunt, eos ordinatos eſſe, & ritè conficere Sacramentum Eochariſtiæ, idololatriæ crimen ignoranter incurrunt, purum videlicet panem, & vinum, tanquam verum Chriſti Domini noſtri corpus, & ſanguinem, eiſdem adorandum proponentes. Confeſſiones autem audientes, non ſolùm Sacramenti Pœnitentiæ dignitatem contemnere, verùm etiam Chriſti fideles decipere, dum ſcilicet iniquè ſibi aſſumunt gradum ſacerdotalem, & auctoritatem abſoluendi à peccatis, magno cum periculo, & ſcandalo plurimorum.

§.3. Propterea, vt grauiſſima hæc ſcelera committentes, poſthac debito ſupplicio puniantur. Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac matura deliberatione, déque Apoſtolicæ poteſtatis

teſtatis plenitudine, S. Inquiſitionis iudicium conſcientiæ conſulere, & ne in futurum de pœna hiſce delinquentibus imponenda dubitari poſſit, prouidere volentes, ſupradictorum prædeceſſorum noſtrorum veſtigiis inhærentes, hac perpetuò valitura Conſtitutione decernimus, atque ſtatuimus, vt quicumque non promotus ad ſacrum Presbyteratus Ordinem, repertus fuerit Miſſarum celebrationem vſurpaſſe, vel Sacramentalem confeſſionem audiuiſſe, à iudicibus Sanctæ Inquiſitionis, vel locorum ordinariis tanquam Eccleſiæ miſericordia indignus à foro Eccleſiaſtico abiiciatur, & ab Ordinibus Eccleſiaſticis, ſi quos habuerit, ritè degradatus, ſtatim Curiæ ſæculari tradatur, per iudices ſæculares debitis pœnis plectendus.

§.4. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac in Conciliis etiam generalibus editis, etiam in corpore iuris clauſis. Quibus omnibus, & ſingulis, illarum tenores pro ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§.5. Vt autem huiuſmodi conſtitutionis ignorantia de cætero allegari, aut prætendi nunquam poſſit, atque præſentes litteræ omnibus innoteſcant, Volumus, illas ad valuas S. Ioannis Lateranenſis, & Principis Apoſtolorum de vrbe Baſilicarum, & in acie Campi Floræ more ſolito publicari, & affigi, atque iis inde amotis earumdem exempla etiam impreſſa ibi affixa relinqui, factáque huiuſmodi publicatione, omnes, qui in Vrbe poſt menſem, qui verò extra eam, & citra montes, poſt quatuor menſes, qui demum vltra montes fuerint, poſt decem menſes à die publicationis præſentium computandos afficere, & arctare, ac ſi eorum cuilibet perſonaliter intimatæ fuiſſent.

§.6. Ac præterea mandamus earumdem præſentium litterarum exemplis etiam impreſsis, & manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo Officij ſanctæ Romanæ Inquiſitionis, vel alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eandem prorſus fidem haberi, quæ hiſce præſentibus haberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud S. Petrum, ſub Annulo Piſcatoris, die 1. Decembris 1601. Pontific. noſtri anno 10.

Ampliatio Conſtitutionis à Clemente VIII. contra non promotos ad ſacrum Presbyteratus Ordinem, ſacramentales confeſſiones audientes, aut Miſſam celebrantes, Curiæ ſæculari præuia degradatione tradendos edita, ad omnes etiam minores vigintiquinque annis, dummodo vigeſimum ætatis annum compleuerint.

VRBANVS Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

APoſtolatus officium, cui meritis, licèt imparibus, diſponente Deo præſidemus, à nobis poſtulat, vt quantum nobis ex alto conceditur, delinquendi fiduciam compeſcamus, in iis præſertim, quorum eò ſacrilega proceſſit audacia, vt ſub beneficio minoris ætatis, Apoſtolicis conſtitutionibus confoueantur in delictis, quorum ſtatutis pœnis ſe idcirco iactant, minimè ſubiacere. Aliàs ſi quidem à felicis recordationis Clemente Papa VIII. Prædeceſſore noſtro emanarunt literæ tenoris ſequentis, videlicet:

CLEMENS Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam. Et ſi aliàs felicis recordationis Paulus Papa IV. Prædeceſſor noſter ad nefariam, & ſacrilegam quorumdam hominum temeritatem coërcendam, qui cùm ad ſacrum Presbyteratus Ordinem minimè promoti ſint, Sacerdotis tamen auctoritatem ſibi temerè aſſumentes, Miſſarum celebrationem vſurpare, & Sacramentum pœnitentiæ miniſtrare præſumunt, decreuit, huiuſmodi delinquentes à Sanctæ Inquiſitionis iudicibus tradi debere Curiæ ſæculari, debita animaduerſione puniendos, & poſtea fel. record. Sixtus Papa V. etiam Prædeceſſor noſter prædictum Pauli Papæ IV. decretum innouari, ac ſeriò obſeruari mandauerit: eo tamen dictorum hominum prorupit audacia, vt prætextu ignorationis huiuſmodi decretorum, ac pœnarum contra ipſos, vt præferrur, inflictarum, illis ſe minimè ſubiacere, & obnoxios eſſe putent, ac propterea ſe ab eiſdem liberari, & abſolui poſſe prætendant. Nos igitur animaduertentes, huiuſmodi perditos, & nefarios homines ad ſacrum Presbyteratus Ordinem non promotos Miſſarum celebrationem vſurpare præſumentes, non ſolùm actus idololatriæ, ſaltem extrinſecè, ſeu per externa, & viſibilia Religionis, & pietatis ſigna exercere, ſed etiam (quantum in ipſis eſt) efficere, vt Chriſti fideles,

qui credunt, eos ordinatios eſſe, & ritè conficere ſacramentum Euchariſtiæ, idololatriæ crimen ignoranter incurrant, purum videlicet panem, & vinum, tanquam verum Chriſti Domini noſtri Corpus, & Sanguinem eiſdem adorandum proponentes Confeſſiones autem audientes, non ſolùm ſacramenti Pœnitentiæ dignitatem contemnere, verùm etiam Chriſti fideles decipere, dum ſcilicet iniquè ſibi aſſumunt gradum ſacerdotalem, & auctoritatem abſoluendi à peccatis magno eum periculo, & ſcandalo plurimorum. Propterea vt grauiſſima hæc ſcelera committentes, poſthac debito ſupplicio puniantur: Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, ac matura deliberatione, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, S. Inquiſitionis iudicum conſcientiæ conſulere, & ne in futurum de pœna hiſce delinquentibus imponenda dubitari poſſit, prouidere volentes ſupradictorum Prædeceſſorum noſtrorum veſtigiis inhærentes, ac perpetuò valitura conſtitutione decernimus, atque ſtatuimus, vt quicumque non promotus ad ſacrum Presbyteratus Ordinem repertus fuerit, Miſſarum celebrationem vſurpaſſe, vel ſacramentalem confeſſionem audiuiſſe, à iudicibus ſanctæ Inquiſitionis, vel locorum Ordinarijs, tanquam Eccleſiæ miſericordia indignus, à foro Eccleſiaſtico abiiciatur, ab Ordinibus Eccleſiaſticis, ſi quos habuerit, ritè degradatus, ſtatim Curiæ ſæculari tradatur, per iudices ſæculares debitis pœnis plectendus. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac in Concilio etiam generalibus editis etiam, in corpore iuris clauſis. Quibus omnibus, & ſingulis, illarum ten. pro ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, ſpecialiter, & expreſsè derogamus; cæteriſque contrariis quibuſcumque. Vt autem huiuſmodi conſtitutionis ignorantia de cætero allegari, aut prætendi numquam poſſit; atque vt præſentes literæ omnibus innoteſcant, volumus, illas ad valuas S. Ioannis Lateranen. & Principis Apoſtolorùm de vrbe Baſilicarum, & in acie Campi Floræ more ſolito publicari, & affigi, atque iis inde amotis, earumdem exempla, etiam impreſſa, ibi affixa relinqui factáque huiuſmodi publicatione, omnes, qui in vrbe poſt menſem, qui verò extra eam, & citra montes, poſt quatuor menſes, qui demùm vltra montes fuerint, poſt decem menſes à die publicationis præſentium computandos, afficere, & arctare, ac ſi eorum cuilibet intimatæ fuiſſent perſonaliter. Ac prætetea mandamus, earundem præſentium literarum exemplis, etiam impreſſis, & manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo Officij Sanctæ Romanæ Inquiſitionis, vel alicuius perſonæ indignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eamdem prorſus fidem haberi, quæ hiſce præſentibus haberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die prima Decembris 1601. Pontificatus noſtri anno decimo.

Cùm autem, ſicut accepimus, nonnulli priuilegio minoris ætatis nimis temerè confiſi, & legum indulgentia freti, pœnas à D. Clementis prædeceſſoris conſtitutione in huiuſmodi delinquentes ſtatutas paruipendere præſumant: Nos deteſtantes, & quantum in nobis eſt, cohibere volentes impiam, ac nefariam horum temeritatem, qui atrociſſimo hoc ſcelere Catholicam veritatem, quæ ſolos Presbyteros dictorum Sacramentorum miniſtros eſſe docuit, facto impugnat, negotio huiuſmodi in Congregatione venerabilium fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Generalium Inquiſitorum coram nobis habita maturè diſcuſſo, inhærentes conſtitutioni prædictæ, aliiſque decretis per fel. rec. Pauli IV. & Sixtum V. Romanos Prædeceſſores noſtros contra ſimilia perpetrantes editis, eaque etiam ad effectum prædictum matura deliberatione, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ampliantes, & extendentes hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione ſtatuimus, & decernimus, vt de cætero perpetuis futuris temporibus, qui impoſterum ad ſacrum Presbyteratus Ordinem promotus, Miſſam celebrare, aut ſacramentalem Confeſſionem audire præſumpſerit, ætate minori annis viginti quinque non excuſetur, quo minus eidem Clementi conſtitutioni ſubiiciatur, dummodo vigeſimum ſuæ ætatis annum compleuerit, ipſeque non promotus ſic delinquens, nulla habita conſideratione præfatæ minoris ætatis, ſiue laicus, ſiue Clericus ſæcularis, aut cuiuſuis Ordinis, Congregationis, Societatis, etiam de neceſſitate exprimendæ regularis, aut cuiuſuis alterius inſtituti, etiam quantumuis exempti & priuilegiati, nobiſque, & Apoſtolicæ Sedi immediatè ſubiecti, necnon militiarum quarumcumque, etiam ſancti Ioannis Hieroſolymitani fuerit, tradatur Curiæ ſæculari pœnis debitis plectendus, ſicque & non aliter per quoſcumque ſanctæ Inquiſitionis iudices, & Inquiſitores, etiam Generales Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, & locorum Ordinarios (ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate) iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam, quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Quocirca omnibus, & ſingulis, ad quos ſpectat, & pro tempore quomodolibet ſpectabit, in virtute ſanctæ obedientiæ, diſtrictè præcipiendo, mandamus, quatenus ſtatutum, decretum, & conſtitutionem hanc noſtram inuiolabiliter obſeruent, & obſeruari faciant. Non obſtantibus conſtitutionibus,

conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac in Conciliis etiam generalibus, editis, etiam in corpore iuris clauſis, necnon legibus, ſtatutis, decretis, conſuetudinibus, & priuilegiis ad fauorem minorum vigintiquinque annis, quomodulibet, & vbicumque locorum editis, ac alias in ipſorum fauorem facientibus, Apoſtolica etiam confirmatione, ac iuramento, ſeu quavis firmitate alia roboratis. Quibus omnibus, & ſingulis illorum ten. præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem harum litterarum publicationem, & affixionem fieri iuxta formam in prædicta Clementis conſtitutione præſcriptam, eaſque publicatas, & affixas omnes intra vrbem, & extrà, tam citra, quàm vltra montes, & mare, poſt tempus in ipſa Clementis conſtitutione præfixum, arctare, & afficere, ac ſi cuilibet perſonaliter intimatæ fuiſſent. Mandamus pariter, vt earumdem tranſumptis, etiam impreſſis, manúque Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo Officij Sanctæ Romanæ Inquiſitionis, vel alicuius perſonæ, in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem quæ præſentibus hiſce adhiberetur, fides adhibeatur.

Datum Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die 23. Martij 1628. Pontificatus noſtri anno 5.

M. A. Maraldus.

Contra exercentes artem Aſtrologiæ iudiciariæ, & alia quæcumque diuinationum genera, libróſque legentes, vel tenentes.

Sixtus Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

COeli, & terræ Creator Deus, quem vnum Omnipotentem corde credimus ad iuſtitiam, & ore confitemur ad ſalutem, etſi homini, quem imaginem, & ſimilitudinem ſuam creauit, mentem dederit, quæ non ſolùm diuino fidei lumine illuſtrata, myſteria illa cognoſceret, quæ humanam intelligentiam ſuperant, ſed etiam naturæ ſuæ vi, magno licèt cum labore, præclara multa inueſtigaret, atque intelligeret, tamen vt ſuperbum animal homo non altum ſaperet, ſed timeret, & immenſam conditoris ſui maieſtatem humi ſtratus veneraretur, ſibi ſoli eorum, quæ euentura ſunt, ſcientiam, & futurarum rerum cognitionem reſeruauit. Solus enim ipſe, cuius oculis omnia nuda, & aperta ſunt, & ad intimas hominum cogitationes penetrat, & conſequentes eorum actiones intuetur, ſolus ipſe, qui vocat ea, quæ non ſunt, tanquam ea, quæ ſunt: omnia præſentia, & ante oculos poſita habet, ſolus denique omnia, & ſingula quæcumque, totius temporis decurſu, & ſæculorum ætatibus futura ſunt, ab omni æternitate nouit, & admirabili prouidentia diſpoſuit, quæ non modo humanæ mentis imbecillitas ignorat, ſed nec dæmones ipſi præſentire poſſunt. Quare idolorum in futuris annunciandis falſitatem, & imbecillitatem, eorum, quis eis cultum adhibebant vanitatem irridet Spiritus ſanctus apud Iſaïam illis verbis: *Annunciate quæ ventura ſunt in futurum, & ſciemus, quia Dij eſtis vos*; & in nouo Teſtamento Chriſtus Dominus, Diſcipulorum ſuorum de futuris euentibus paulò cupidiùs inquirentium, interrogationem graui illa reſponſione retudit, qua etiam omnium fidelium ſuorum curioſitatem coercuit, *Non eſt veſtrum ſcire tempora, vel momenta, quæ Pater poſuit in ſua poteſtate.* Nec verò ad futuros euentus, & fortuitos caſus prænoſcendos (futuris euentibus ex naturalibus cauſis neceſſariò, vel frequenter prouenientibus, quæ ad diuinationem non pertinent, dumtaxat exceptis) vllæ ſunt veræ artes, aut diſciplinæ, ſed fallaces, & vanæ improborum hominum aſtutia, & dæmonum fraudibus introductæ, ex quorum operatione, conſilio, vel auxilio omnis diuinatio dimanat, ſiue quòd expreſsè ad futura manifeſtanda inuocentur, ſiue quòd ipſi prauitate ſua, & odio in genus humanum, occultè, etiam præter hominis intentionem ſe ingerant, & intrudant vanis Inquiſitionibus futurorum, vt mentes hominum pernicioſis vanitatibus, & fallaci contingentium prænunciatione implicentur, & omni impietatis genere deprauentur. Quæ quidem ipſis cognita ſunt, non diuinitate aliqua, nec vera futurarum rerum ſcientia, ſed naturæ ſubtilioris acumine, & aliis quibuſdam modis, quos hominum obtuſior intelligentia ignorat. Quamobrem dubitandum non eſt, in huiuſmodi futurorum contingentiũ, & fortuitorum euentuum Inquiſitione, & præcognitione, Diaboli operationem ſe fallaciter immiſcere, & ſua fraude, ac dolis, miſeros homines à via ſalutis auertat, & laqueo damnationis inuoluat. Quæ cùm ita ſint, nonnulli hæc fideliter, & religiosè, vt debent, nõ attẽdentes, ſed curioſa ſectantes, grauiter Deũ offendunt, errantes ipſi, & alios in errorẽ mittẽtes, tales in primis ſunt Aſtrologi, olim Mathematici, & Genethliaci, & Planetarij vocati, qui vanam, falſámq; ſyderum, & Aſtrorũ ſcientiã profitentes, diuinæq; diſpo-

diſpoſitionis ordinationem, ſub tempote reuelandam præuenire audaciſſimè ſatagentes, ho-
minum natiuitates, ſeu genituras, ex motu ſyderum, & Aſtrorum caſu metiuntur, ac iudicant
futura, ſiue etiam præſentia, & præterita occulta, atque ex puerorum ortu, & natali die, ſiuo
quavis alia temporum, & momentorum vaniſſima obſeruatione, & notatione, de vniuſcuiuſ-
que hominis ſtatu, conditione, vitæ curſu, honoribus, diuitiis, ſobole, ſalute, morte, itineri-
bus, certaminibus, inimicitiis, carceribus, cædibus, variis diſcriminibus, aliiſque proſperis,
& aduerſis caſibus, & euentibus præcognoſcere, iudicare, & affirmare temerè præſumunt,
non ſine magno periculo erroris, & infidelitatis; cùm Sanctus Auguſtinns præcipuum Eccleſiæ
lumen, eum qui hæc obſeruat, qui attendit, qui credit, qui in domum recipit, qui interrogat,
Chriſtianam fidem, & Baptiſmnm præuaricaſſe affirmet, vt illos meritò Apoſtolus arguat, atque
increpet Ilis verbis: Dies obſeruatis, & menſes, & tempora, & annos, timeo vos, ne fortè ſine
cauſa laborauerim in vobis. Hi igitur leuiſſimi, & temerarij homines in miſerandam animarum
ſuarum ruinam, graue fidelium ſcandalum, & Chriſtianæ fidei detrimentum, futuros rerum
euentus, & quæcumque proſperè, vel aduersè obuenturæ ſunt, ac actus humanos, ea deni-
que, quæ ex libera hominum voluntate proficiſcuntur, Aſtris, ſyderibúſque adſcribunt, eíſque
eam ſacultatem, vim, ſeu virtutem, & efficaciam tribuunt ſignificandi futura, & ad præco-
gnita ita inclinandi, vt ſic omnino, nec aliter euentura ſint, atque ob eam cauſam de iis rebus
omnibus iudicia facere, prognoſtica, prædictiones, & præcognitiones ſibi aſſumere, & palàm
vendicare non dubitant, quibus pauci rudes, & imperiti, aliique nimis creduli, & impruden-
tes tantam fidem præſtant, vt ex huiuſmodi iudiciorum & prædictionum præſcripto, aliquid
certò eſſe credant, aut ſperent, quorum ſanè, & mendacium Magiſtrorum temeritas, & in-
ſelicium diſcipulorum credulitas magnopere deploranda eſt, qui vel diuinis litteris admoniti
non intelligunt hominis præſtantiam, cui cœli, & ſtellæ, & clariſſima cœli ſydera, Sol, & Luna,
Deo ita diſponente, non imperant, ſed inſeruiunt; ſic enim Moyſes populum Dei, vt hunc
errorem caueret, præmonebat, Ne fortè eleuatis oculis ad cœlum, videas ſolem, & lunam, &
omnia aſtra cœli, & errore deceptus adores ea, & colas, quæ creauit Dominus Deus tuus in
miniſterium cunctis gentibus, quæ ſub cœlo ſunt, ſed quid ſydera mirandum eſt homini ſer-
uire? nonne nobiliſſima intelligentia Angeli ipſi omnes ſunt adminiſtratorij ſpiritus in miniſte-
rium miſſi, propter eos, qui hæreditatem capiunt ſalutis? nam rationales oues ita diligit Deus,
vt non ſolùm Epiſcopos, quemadmodum à S. Ambroſio ſcriptum eſt, ad tuendum gregem or-
dinauerit, ſed etiam Angelos deſtinauerit. Præclarè etiam S. Hieronymus: Magna dignitas ani-
marum, vt vnaquæque habeat ab actu natiuitatis in cuſtodiam ſui Angelum delegatum. Quòd ſi
Angeli homines cuſtodiunt, quid aduersùs Angelorum cuſtodiam, & tutelam aſtra moliri, aut
efficere poterunt, quæ cum ipſis Angelis nullo modo ſint comparanda; Nec ſanè hoc loco
prætereunda eſt eximij Eccleſiæ Doctoris, & Beatiſſimi Pontificis magni Gregorij ſententia, qui
Priſcillianiſtas hæreticos vnumquemque hominem ſub conſtitutionibus ſtellarum naſci putan-
tes magnos rerum & verborum pondere confutat. Abſit, inquit, à fidelium cordibus, vt aliquid
eſſe fatum dicant, vitam quippe hominum ſolus hanc conditor, qui creauit, adminiſtrat, ne-
que enim propter ſtellas homo, ſed ſtellæ propter homines factæ ſunt, & ſi ſtella fatum homi-
nis eſſe dicitur, ipſis ſuis miniſteriis ſubeſſe homo perhibetur. Vtinam inſani homines hæc ſa-
perent, & intelligerent, ac Dei monitis obtemperarent in Leuitico dicentis, Non de-
clinetis ad magnos, nec ab Ariolis aliquid ſciſcitemini, vt polluamini per eos. Ne-
que enim quæ Chriſtiana, & vera pietas repellit, ac damnat, tanto ſtudio inueſtigarent, iiſ-
dem miſerè ſe decipi, atque irretiri paterentur. Sunt etiam inanes quidam homines, & cu-
rioſi, vel impij, & irreligioſi, qui futurarum, & occultarum aliarum rerum notitiam adeò an-
xiè habere ſtudent, vt ab eadem prænoſcenda, & inueſtiganda in diuinæ legis offenſionem
multipliciter incurrant. Alij enim Geomantiæ, Hydromantiæ, Aeromantiæ, Pyromantiæ, Ono-
mantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ, aliiſque ſortilegiis, & ſuperſtitionibus, non ſine dæmo-
num ſaltem occulta ſocietate, aut tacita pactione, operam dare, ſeu illis, ac ſortibus illicitis
taxillorum, granorum, triticorum, vel ſabarum iactu vti non verentur. Alij verò aliquas pri-
ſtinæ, & antiquatæ, ac per Crucis victoriam proſtratæ idololatriæ reliquias retinentes: quibuſ-
dam auguriis, auſpiciis, ſimilibúſve ſignis, & vanis obſeruationibus ad futurorum diuinatio-
nem intendunt: alij autem ſunt, qui cum morte fœdus ineunt, & pactum faciunt cum infer-
no, qui ſimiliter ad occultorum diuinationem, ad inueniendos theſauros, vel ad alia facinora
perpetranda, etiam expreſſa cum Diabolo pactione facta, in manifeſtam ſuarum perniciem ani-
marum nefarias magicæ artis incantationes, inſtrumenta, & veneficia adhibent, circulos, &
diabolicos characteres deſcribunt, dæmones inuocant, aut conſulunt, ab eis reſponſa petunt,
aut accipiunt, eis preces, & thuris, aut aliarum rerum ſuffimenta, ſeu fumigationes, aliave
ſacrificia offerunt, candelas accendunt, aut rebus ſacris, vel Sacramentis, aut ſacramentalibus

ſacrilegè abutuntur, adorationis, genuflexionis, aut quæuis alia impietatis obſequia præſtant, cultum venerationémve tribuunt, aut annulum, vel ſpeculum, aut paruas phialas ſibi fabricant, aut fabricari curant ad dæmones in eis alligandos, ſeu includendos, vt putant, ad reſponſa ab ipſis inde petenda, aut habenda. Alij prætereà etiam in corporis obſeſſis, vel lymphaticis, & phanaticis mulieribus dæmones; de futuris, vel occultis rebus, aut factis exquirunt, vt meritò ab eis, quos Dominus in Euangelio tacere imperauit, vanas, mendacéſque referant reſponſiones. Alij quoque præſtigiatores, frequentiùs verò mulierculæ quædã ſuperſtitionibus deditæ, in phialis, ſeu vaſculis vitreis aqua plenis, vel in ſpeculo accenſis candelis, etiam benedictis ſub nomine Angeli ſancti, & alibi Diabolum omnium malorum fautores ſupplices, adorantes, vel in vnguibus, aut palma manus, quandoque etiam oleo perunctis eundem omnium fallaciarum Architectum orant, vt ſimiliter futura vel occulta quæuis ſpectra, & apparentes imagines, ſeu phantaſticas viſiones, ſibi oſtendat, aut ab eodem Patre mendacij Diabolo aliis incantationibus, aut varijs ſuperſtitioſis obſeruationibus futurorum occultorum huiuſmodi veritatem, quærunt, & hominum prædicere contendunt. Quorum omnium, quos ſuprà enumerauimus, conſimilis impietas parem exitum habet, nimirum, quòd Dæmonis præſtigiis, ac dolis, tum qui diuinant, tum qui diuinationem expetunt illuſi, ac deluſi miſerrimè reperiuntur. Itaque cùm futuros euentus in ſeipſis conſiderare antequam fiant, ſit Dei proprium, illud neceſſariò conſequitur, vt Aſtrologi, & alij prædicti, qui huiuſmodi futura prænuntiare, aut prænoſcere quocumque modo, niſi Deo reuelante, audent iniuſtè, atque impudenter, quod Dei eſt, ſibi aſſumant, & vſurpent; ſic fit, vt dum ab eis, quod ſolius eſt creatoris, perperam creaturis tribuitur diuina maieſtas grauiter lædatur, fidei integritas violetur, animabus pretio Chriſti Sanguine redemptis, peſtis, atque exitium importetur.

§. 2. Et licèt iam pridem regulis Indicis librorum prohibitorum ex decreto ſacri generalis Trid. Conc. confecti, illud inter cætera conſtitutum fuerit, vt Epiſcopi diligenter prouiderent, ne huiuſmodi Aſtrologiæ iudiciariæ libri, tractatus, indices; legerentur, vel haberentur, qui de futuris contingentibus, ſucceſſibus, fortuitiſve caſibus, aut iis actionibus, quæ ab humana voluntate pendent, certò aliquid euenturum affirmare audent, permiſſis tamen iudiciis, & naturalibus obſeruationibus, quæ nauigationis, agriculturæ, ſiue medicæ artis iuuandæ gratia conſcripta fuiſſent, libros verò omnes, & ſcripta Geomantiæ, Hydromantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ, ſiue in quibus continentur ſortilegia, veneficia, auguria, auſpicia, incantationes artis magicæ, prorſus reiici, & aboleri curarent: Non tamen errorum, corruptelarum, delictorum, & abuſuum prædictorum exstirpationis, vſque adeo prouiſum eſt, quin etiam adhuc in nonnullis locis, & apud plurimos curioſius vigeant, cùm valdè frequenter, detectis Diaboli inſidiis; diuinationum, ſortilegiorum, & variarum ſuperſtitionum omnia plena eſſe in dies detegantur.

§. 3. Nos igitur, qui pro noſtro Paſtoralis officij munere fidei integritatem inuiolatam conſeruare debemus, & animarum ſaluti proſpicere, quantum diuina gratia adiutrice poſſumus ex paternæ charitatis viſceribus optamus, damnantes, & reprobantes omne genus diuinationum, quæ Diabolo auctore, ad fidelium deceptionem à prædictis curioſis, vel perditis hominibus fieri ſolent. Cupientes prætereà ſanctam illam Chriſtianæ Religionis ſimplicitatem, præſertim vbi agitur de ſumma Creatoris Dei poteſtate, ſapientia, & prouidentia, ab omni erroris labe, integram atque incorruptam, vt par eſt, retineri. Volentes quoque prædictæ falſæ credulitati ac huiuſmodi illicitarum diuinationum, & ſuperſtitionum, deteſtabili ſtudio, & execrandis flagitiis atque impuritatibus occurrere; vt de Chriſtiano populo meritò dici poſſit, quod de antiquo, Dei populo ſcriptum eſt. Non eſt augurium in Iacob, neque diuinatio in Iſraël. Hac perpetuò valitura conſtitutione, Apoſt. auctoritate ſtatuimus, & mandamus, vt tam contra Aſtrologos, Mathematicos, & alios quoſcumque dictæ iudiciariæ Aſtrologiæ artem, præterquam circa agriculturam, nauigationem, & rem medicam impoſterum exercentes, aut facientes iudicia, & natiuitates hominum, quibus de futuris contingentibus, ſucceſſibus, fortuitiſque caſibus, aut actionibus ex humana voluntate pendentibus aliquid euenturum affirmare audent, etiamſi id ſe non certò affirmare aſſerant, aut proteſtentur, quàm contra alios vtriuſque ſexus, qui ſupradictas damnatas vanas, fallaces, & pernicioſas diuinandi artes, ſiue ſcientias exercent, profitentur, & docent aut diſcunt, quive huiuſmodi illicitas diuinationes, ſortilegia, ſuperſtitiones veneficia, incantationes, ac præmiſſa deteſtanda ſcelera, & delicta, vt præfertur, faciunt, aut in eis ſe quomodolibet intromittunt, cuiuſcumque dignitatis, gradus, & conditionis exiſtant, tam Epiſcopi, & Prælati, Superiores, ac alij Ordinarij locorum, quam Inquiſitores hæreticæ prauitatis, vbique gentium deputati, etiamſi in pleriſque ex his caſibus antea non procedebant, aut procedere non valebant, diligentiùs inquirant, & procedant, atque in eos ſeueriùs Canonicis pœnis, & aliis eorum arbitrio animaduertant.

§. 4. Prohibentes, omnes, & ſingulos libros, opera, & tractatus huiuſmodi iudiciariæ

Aſtrolo

Aſtrologiæ, Geomantiæ, Hydromantiæ, Pyromantiæ, Onomantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ, Artis magicæ, aut in quibus ſortilegia, veneficia, auguria, auſpicia, execrabiles incantationes, ac ſuperſtitiones continentur, ac vt ſuprà in memorato Indice interdictos ſub cenſuris, & pœnis in eo contentis à quibuſcumque Chriſti fidelibus legi, aut quomodolibet retineri, ſed illos Epiſcopis, & Ordinariis locorum, vel Inquiſitoribus prædictis præſentari, & conſignari debere. Et nihilominus eadem auctoritate ſtatuimus, & mandamus, vt contra ſcienter legentes, aut retinentes libros, & ſcripta huiuſmodi, ſeu in quibus talia continentur, ſimiliter iidem Inquiſitores liberè, & licitè procedant, ac procedere, & pœnis condignis punire, & coërcere poſſint.

§.5. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§.6. Vt autem præſentes noſtræ litteræ ad communem omnium notitiam faciliùs deducantur, iubemus, illas in valuis Baſilicarum S.Io. Lateran. & Principis Apoſtolorum de Vrbe, ac in acie Campi Floræ affigi, ſeu appendi, eiſque detractis, ipſarum exempla etiam impreſſa eiſdem in locis affixa relinqui.

§.7. Et inſuper vniuerſis, & ſingulis venerabilibus Fratribus noſtris Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, locorum Ordinariis, & Prælatis, necnon Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis vbilibet conſtitutis per hæc committimus, & virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè præcipiendo mandamus, vt per ſe, vel alium, ſeu alios eaſdem præſentes litteras, poſtquam eas receperint, ſeu earum notitiam habuerint, in ſuis, & ſingulis Parochialibus Eccleſiis, dum in eis populi multitudo ad Diuina conuenerit, deinde verò ſemel in anno, & quoties eis expedire videbitur, vulgari ſermone publicent, aut publicari faciant.

§.8. Quia verò difficile foret præſentes litteras ad ſingula quæque loca, in quibus de eis fides facienda erit, deferri, volumus vt earum tranſumptis etiam impreſſis, manu Notarij publici ſubſcriptis, ac paruo ſigillo S.Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis, aut alicuius Prælati, vel Curiæ Eccleſiaſticæ munitis, eadem prorſus fides in iudicio, & extra vbique locorum, adhibeatur, quæ eiſdem originalibus litteris adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo, &c.

Datum Romæ apud S.Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1585. Nonis Ianuarij, Pontific. noſtri anno 1.

Contra Aſtrologos iudiciarios, qui de ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, vel Sedis Apoſtolicæ, ſeu vita Romani Pontificis, aut eius conſanguineorum iudicia facere, necnon eos, qui illos deſuper conſulere præſumpſerint, cum innouatione ſimilis conſtitutionis Sixti Papæ V.

VRBANVS Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

INſcrutabilis iudiciorum Dei altitudo non patitur, vt humanus intellectus tenebroſo corporis carcere conſtrictus, ſuper aſtra ſe extollens, arcana in ſinu diuino recondita, & ipſis Beatiſſimis ſpiritibus ignota, nefaria curioſitate, non ſolùm explorare, ſed etiam tanquam explorata in Dei contemptum, Reipublicæ perturbationem, & Principum periculum arroganti, & pernicioſo exemplo vendicare præſumat.

§.1. Hinc eſt, vt quamvis ciuilibus, Canoniciſque ſanctionibus, ac nouiſſimè fel. record. Sixti Papæ V. Prædeceſſoris noſtri conſtitutione deſuper edita Aſtrologorum, Mathematicorum vaticinatorum, & aliorum, qui euentura diuinare, ſeu prædicare audent, quóſque vti homicidas, & maleficos antiquitas æſtimauit, illorum potiſſimum, qui de ſumma Reipublicæ, vel Principis ſalute iudicia ferre præſumerent, ars, profeſſio, ſiue exercitium grauibus pœnis inhibita eſſe noſcantur. Attamen, ſicut accepimus, nonnulli iniquitatis filij propriæ puſillitatis obliti, ac lenitate forſan, vel conniuentia, & audentiores facti vanámque fatidicorum æſtimationem aucupantes, in deplorandam animarum ſuarum perditionem, grauéque Chriſti fidelium ſcandalum, etiam de Reipublicæ, & Principum incolumitate, illis ſolicitudinem, hominibus verò inquietis rerum nouandarum occaſionem ea ratione inferre ſatagentes, prognoſtica, & prædictiones verbo, vel etiam ſcripto edere non erubeſcunt.

§.2. Nos itaque pernicioſis huiuſmodi auſibus quantum nobis ex alto conceditur obuiam ire, ac quos Dei reſpectus in officio non continet, pœnarum grauitate, & ſeuerioris diſciplinæ

fræno

fræno coërcere volentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, conſtitutionem per præfatum Sixtum Prædeceſſorem deſuper, vt præfertur, editam Apoſtolica auctoritate tenore præſentium perpetuò approbamus, confirmamus, & innouamus.

§.3. Et inſuper omnibus, & quibuſcumque laicis cuiuſcumque ſexus, conditionis, ſtatus, gradus, qualitatis, & dignitatis etiam Marchionalis, vel Ducalis exiſtentibus, qui de ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, vel Sedis Apoſtolicæ, ſiue de vita, aut morte Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, eiúſque vſque ad tertium gradum incluſiuè conſanguineorum Mathematicos, ariolos, aruſpices, vaticinatoréſve nuncupatos, vel alios Aſtrologiam iudiciariam exercentes, ſeu alias quomodolibet profitentes, de cætero conſuluerint, ſiue deſuper eorum iudicia, prognoſtica, prædictiones, ſeu præcognitiones, etiam ſibi oblatas receperint, illiſve quomodolibet vſi fuerint, vel illas penes ſe ſcienter retinuerint, aut alicui oſtenderint, necnon iiſdem Mathematicis, ariolis, aruſpicibus, vaticinatoribus, ſiue aliis Aſtrologiam iudiciariam, ſeu quamlibet artem diuinatoriam quomodolibet profiteri; qui indicia, prognoſtica, ſeu præcognitiones, & prædictiones ſuper præmiſſis, etiamſi id non certò ſe affirmare proteſtentur, fecerint, ſiue à ſe, vel ab aliis iam facta, ſeu factas in poſterum penes ſe ſimiliter retinuerint, vel alicui dederint, ſeu oſtenderint, aut de eis quouis modo etiam improbando ſcripto, vel verbis tractauerint, ne dum excommunicationis maioris latæ ſententiæ, ſed etiam vti læſæ Maieſtatis reis, vltimi ſupplicij, ac confiſcationis omnium bonorum etiam Romanæ Curiæ officiorum, ac deuolutionis quarumcumque ciuitatum, caſtrorum, & locorum iuriſdictionalium, & feudalium.

§.4. Clericis quoque, & Presbyteris, aliiſque perſonis Eccleſiaſticis, tam ſæcularibus, quàm cuiuſuis Ordinis, Congregationis, Societatis, ſeu inſtituti, vel militiarum quarumcumque, etiam Hoſpitalis ſancti Ioan. Hieroſolymitani, aliiſque quomodolibet exemptis, ac nobis, & Apoſtolicæ Sedi immediatè ſubiectis, Regularibus vtriuſque ſexus, vltra prædictas, etiam priuationis beneficiorum, & dignitatum, ac officiorum Eccleſiaſticorum, etiam Monaſteriorum, Prioratuum, Præceptoriarum, ac aliorum quorumcumque, & inhabilitatis perpetuæ ad illa impoſterum obtinenda, ità quod perſonæ Eccleſiaſticæ præuia illarum degradatione Curiæ ſæculari tradantur puniendæ; in Epiſcopali, verò, Archiepiſcopali, Metropolitana, Primatiali, Patriarchali, aut quacumque alia etiam Superiori Eccleſiaſtica vel mundana quantumuis ſublimi, excellente, & ſpeciali nota digna, etiam ſuprema conſtitutis dignitate, eaſdem excommunicationis, ac priuationis etiam regiminis, & adminiſtrationis Eccleſiarum, & aliorum quorumcumque beneficiorum, & dignitatum quantumuis ampliſſimarum, & Patriarchali maiorum, ac officiorum ſuorum, & inhabilitatis pœnas ipſo facto incurren. Apoſtolica auctoritate tenore præſentium infligimus, & imponimus.

§.5. Cognitionem autem cauſarum huiuſmodi quoad perſonas Eccleſiaſticas, tam ſæculares, quàm regulares, in vrbe noſtra, & illius diſtrictu ad dilectos filios noſtrum eis Vicarium in ſpiritualibus generalem, nec non eiuſdem vrbis Gubernatorem, ac cauſarum Curiæ Cameræ Apoſtolicæ Auditorem generalem, & eorum quemlibet inſolidum; extra verò vrbem, & diſtrictum prædictum in Prouinciis, nobis, & Apoſtolicæ Sedi ſubiectis ad S.R.E. Cardinales in eiſdem Prouinciis de latere Legatos, & Prolegatos, ac Præſides in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutos, pro tempore exiſtentes, in aliis verò omnibus, & ſingulis Prouinciis, Regnis, ciuitatibus, oppidis, caſtris, & locis, tam ſub noſtra, & dictæ Sedis, quàm cuiuſuis alterius Principis ditione comprehenſis, priuatiuè quoad omnes etiam Superiores Religioſorum, ipſiſque Superioribus penitus excluſis, ad Ordinarios locorum, vbilibet verò locorum etiam ad hæreticæ prauitatis Inquiſitores ſpectare volumus.

§.6. Mandantes dilectis filiis noſtris, & dictæ Sedis de latere Legatis, & eorum Vicelegatis, & Præſidibus prædictis nunc, & pro tempore exiſtentibus, necnon venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis ſingulis, videlicet in ſuis ciuitate, & diœceſi, & quoad loca intra fines alicuius diœceſis, non tamen de diœceſi exiſtentia ipſarum diœceſum, intra quarum fines eadem loca extiterint; quo verò ad ea, quæ extra fines alicuius diœceſis conſiſtunt, vicinioribus eorumdem locorum Ordinariis, ac etiam Inquiſitoribus prædictis quatenus ad inſtantiam cuiuſuis fiſci, vel denunciatoris, ac etiam ex eorum officio cauſarum huiuſmodi cognitiones ſuſcipientes, præuia etiam auocatione à quibuſuis aliis ſuprà non expreſſis, nec à nobis ſpecialiter delegatis in cauſis ipſis modo præmiſſo procedant, omnibus iuris, & facti remediis opportunis, inuocato etiam auxilio brachij ſæcularis.

§.7. Inhibentes inſuper Decanis, & Capitulis Eccleſiarum Cathedralium, Metropolitanarum, & Patriarchalium, necnon quorumuis Ordinum, & locorum Regularium, Societatum, & Inſtitutorum, ac etiam Hoſpitalis prædictorum Superioribus, Conuentibus, & Fratribus, quantumuis exemptis, ne ſub priuationis beneficiorum, & officiorum, quorumcumque per eos

reſpectiuè obtentorum, ac ſimiliter inhabilitatis ad alia in futurum obtinenda, vociſque actiuæ, & paſſiuæ, necnon excommunicationis latæ ſententiæ eo ipſo incurrendis pœnis, Ordinarios locorum, necnon Legatos, ſeu Vicelegatos, alióſque prædictos in cauſis huiuſmodi procedentes quoquomodo impedire, moleſtare, ſeu perturbare audeant, vel præſumant, ac etiam mandantes, vt quoties ad id fuerint requiſiti, Religioſos ipſos, etiamſi alicuius loci Regularis Superiores actu fuerint Ordinariis, Legatis, ſeu Vicelegatis, ac aliis prædictis, ſeu quibus iidem mandauerint, conſignent cum ſcripturis, & actis, ſi quæ facta fuiſſe reperiantur.

§. 8. Sicque, & non aliter in præmiſſis per quoſcumque iudices, Ordinarios, delegatos, & Commiſſarios, ac etiam Cameræ Apoſtolicæ Clericos, Præſidentes, necnon cauſarum Palatij Apoſtolici, & Curiæ eiuſdem Cameræ Generalem, Auditores, ac S. R. E. Camerarium, & alios Cardinales etiam de latere Legatos, necnon Vicecamerarium, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate vbique iudicari, & diffiniri debere, irritum quoque, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus.

§. 9. Non obſtantibus conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon noſtra in numero Septuageſima, & aliis Cancellariæ Apoſtolicæ Regulis, ac Prouinciarum, Regnorum, ciuitatum, terrarum, oppidorum, locorum, Eccleſiarum, Monaſteriorum, Militiarum, Hoſpitalium, etiam S. Ioannis prædictorum, aliorúmque Religioſorum, & piorum locorum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis eiſdem Prouinciis, Regnis, ciuitatibus, terris, oppidis, locis, Eccleſiis, Monaſteriis, Hoſpitalibus, & militiis prædictis, & aliis piis locis, ac illorum Vniuerſitatibus, Capitulis, Superioribus, & perſonis in contrarium, forſan quomodolibet conceſſis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi de illis, eorúmque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quæuis alia expreſſio, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, eorum omnium tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, præſentibus pro expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè harum ſerie derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 10. Volumus autem, quòd præſentes litteræ in valuis Eccleſiæ Lateranenſis, & Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, ac Cancellariæ Apoſtolicæ, necnon in acie Campi Floræ publicentur, & affigantur, quæ poſtquam ſic affixæ, & publicatæ fuerint, quoſcumque, tam in ſtatu noſtro temporali, quàm extrà eum, vbique locorum perinde arctent, & afficiant, ac ſi vnicuique nominatim, & perſonaliter intimatæ fuiſſent.

§. 11. Quódque earum exemplis, etiam impreſſis, manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus fides in iudicio, & extra, vbique adhibeatur, quæ præſentibus, adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

§. 12. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ approbationis, confirmationis, innouationis, inflictionis, impoſitionis, inhibitionis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ Kalend. Aprilis Pontific. noſtri anno octauo 1631.

Qui Itali extra Italiam non habitent in locis, vbi liber, & publicus cultus, ſiue vſus Catholicæ Religionis non exiſtat.

CLEMENS Papa VIII.

Ad futuram rei memoriam.

CVm, ſicut non ſine magno animi noſtri dolore accepimus, quamplures Chriſti fideles ex diuerſis Italiæ partibus, eorum Patriis, vbi vera, & Sancta Catholica, & Apoſtolica Religio viget, & publicè prædicatur, deſcendentes, abeant in longinqua loca, vbi non ſolùm hæreſes impunè graſſantur, ſed quod peius eſt, Catholicæ Religionis vſus publicè interdicitur, & prohibetur, quo fit, vt perſonæ ibi permanentes, etiam ſi Catholicæ ſunt, cogantur tamen contra

eorum

eorum pia deſideria, ſacroſanctæ Miſſæ ſacrificio, aliiſque diuinis Officiis, ac ſanctorum Sacramentorum perceptione in ſuarum animarum diſcrimen diutius carere.

§. 1. Quare nos, his, & aliis malis, & periculis inde prouenientibus, quantum cum Domino poſſumus obuiare cupientes, hac noſtra in perpetuum valitura conſtitutione ſtatuimus, & ordinamus, vt de cætero nullus Italus, ſiue mercator, ſiue cuiuſuis alterius conditionis, vel ſtatus exiſtat, quouis quæſito colore, prætextu, vel ingenio audeat habitare, vel domicilium tenere in ciuitate, oppido, ſeu loco, vbi aliqua Eccleſia cum Parocho, vel Paſtore, ſeu Sacerdote Catholico non exiſtat, in qua liberè, & ſine omni periculo palàm, publicè celebrari, & audiri poſſint ſacroſanctæ Miſſæ, & alia diuina Officia, & conciones, ac Sacramenta Eccleſiaſtica miniſtrari, mortuorum corpora ſepeliri, & cætera fieri, iuxta Ritum S. Romanæ Eccleſiæ.

§. 2. Vtque iidem Itali abſtineant à matrimoniis cum hæreticis mulieribus, & ab hæreticorum ſepulturis, filios ſuos de ſacro fonte leuari per hæreticos non permittant, nec ipſi viciſſim hæreticorum filios, niſi per Catholicum Sacerdotem Catholico more baptizentur, leuare præſumant, Medicorum quoque hæreticorum opera, neceſſitate ceſſante, & vbi adſit copia Catholici Medici idonei non vtantur.

§. 3. Cùm verò Itali prædicti ex Italia recedunt ad morandum, ſeu inhabitandum in partibus prædictis, id ſignificent ſuis Ordinariis, vel Inquiſitoribus locorum, à quibus ſeriò admoneantur, vt in eis perpetuò Catholicam, & Orthodoxam fidem conſtanter retinentes, & profitentes, piam, & Catholicam vitam ducant, Dominicos, & feſtos dies, abſtinentias, & ſacra ieiunia ab Eccleſia præcepta religiosè colant, atque omnem hæreſim, & errorem hæreticos, ſchiſmaticos, & ab Orthodoxa fide aberrantes fugiant, & euitent, ac vt ſaltem ſingulis annis de eorum ſacramentali peccatorum confeſſione, & ſanctiſſimæ Euchariſtiæ perceptione per eos facta, fidem, ſeu teſtimonium ipſis Ordinariis, vel Inquiſitoribus in Italiam tranſmittant, ad quod & nos dictos Italos tenore præſentium teneri, & obligatos eſſe decernimus, & mandamus.

§. 4. Quòd ſi quis propriæ ſalutis immemor, contra præmiſſa facere præſumpſerit, poſſit aduersùs eum per locorum Ordinarios, & Inquiſitores hæreticæ prauitatis, vti de hæreſi ſuſpectum procedi.

§. 5. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 6. Volumus autem, vt earumdem præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in iudicio, & extra adhibeatur, quæ ipſiſmet præſentibus haberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud S. Petrum, ſub Annulo Piſcatoris, die 26. Iulij 1596. Pontificatus noſtri anno 5.

Contra hæreticos in locis Italiæ, & Inſularum adiacentium quouis prætextu commorantes, eorúmque fautores.

GREGORIVS Papa XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

ROmani Pontificis B. Petri Apoſtolorum Principis ſucceſſoris munus exigit, vt pro incumbente Dominici gregis cura, & ſolicitudine Prædeceſſorum ſuorum conſtitutiones, eas præſertim, quæ ad ſacroſanctæ fidei Catholicæ conſeruationem pertinent, quo ſuum perpetuum ſortiantur effectum, & inuiolabiliter obſeruentur, innouet, & extendat, prout rerum, & temporum qualitatibus debitè compenſatis conſpicit in Domino ſalubriter expedire. Aliàs ſiquidem à fel. record. Clemente Papa VIII. Prædeceſſore noſtro emanarunt litteræ tenoris ſequentis, videlicet.

Clemens Papa VIII. Ad futuram rei memoriam. Cùm ſicut non ſine magno animi noſtri dolore accepimus, quamplures Chriſti fideles ex diuerſis Italiæ partibus, eorum Patriis, vbi vera, & ſancta, Catholica, Apoſtolica Religio viget, & publicè prædicatur, deſcendentes, abeant in longinqua loca, vbi non ſolùm hæreſes impunè graſſantur, ſed quod peius eſt, Catholicæ Religionis vſus publicè interdicitur, & prohibetur, quo fit, vt perſonæ ibi permanentes, etiam ſi Catholicæ ſint, cogantur tamen contra eorum pia deſideria ſacroſanctæ Miſſæ Sacrificio, aliiſque diuinis Officiis, ac ſanctorum Sacramentorum perceptione in ſuarum

animarum diſcrimen diutiùs carere. Quare nos his, & aliis malis, & periculis inde prouenientibus, quantum cum Domino poſſumus, obuiare cupientes aé noſtra in perpetuum valitura conſtitutione ſtatuimus, & ordinamus, vt de cætero nullus Italus, ſiue mercator, ſiue cuiuſuis alterius conditionis, vel exiſtat, quouis quæſito colore, prætextu, vel ingenio audeat habitare, vel domicilium tenere in ciuitate, oppido, ſeu loco, vbi aliqua Eccleſia cum Parocho, vel Paſtore, ſeu Sacerdote Catholico non exiſtat, in qua liberè, & ſine omni periculo palàm, & publicè celebrari, & audiri poſſint ſacroſanctæ Miſſæ, & alia diuina Officia, & conciones, ac Sacramenta Eccleſiaſtica miniſtrari, mortuorum corpora ſepeliri, & cætera fieri iuxta Ritum S. R. E. vtque iidem Itali abſtineant à matrimoniis cum hæreticis mulieribus, & ab hæreticorum ſepulturis, filios ſuos de ſacro fonte leuari per hæreticos non permittant, nec ipſi viciſſim hæreticorum filios, niſi per Catholicum Sacerdotem Catholico more baptizarentur, leuare præſumant. Medicorum quoque hæreticorum opera, neceſſitate ceſſante, & vbi adſit copia Catholica Medici idonei, non vtantur. Cùm verò Itali prædicti ex Italia recedunt ad. morandum, ſeu inhabitandum in partibus prædictis id ſignificent ſuis Ordinariis, vel Inquiſitoribus locorum à quibus feriò admoneantur, vt in eis perpetuò Catholicam, & Orthodoxam fidem conſtanter retinentes, & profitentes, piam, & Catholicam vitam ducant, Dominicos & feſtos dies, abſtinentia & ſacra ieiunia ab Eccleſia præcepta religioſè colant, atque omnem hæreſim, & errorem, Hæreticos, Schiſmaticos, & ab Orthodoxa fide aberrantes fugiant, & euitent, ac vt ſaltem ſingulis annis de eorum ſacramentali peccatorum confeſſione, & Sanctiſsimæ Euchariſtiæ perceptione per eos facta, fidem, ſeu teſtimonium ipſis Ordinariis, vel Inquiſitoribus in Italiam tranſmittant, ad quod & Nos dictos Italos tenore præſentium teneri, & obligatos eſſe decernimus, & mandamus. Quòd ſi quis propriæ ſalutis immemor contra præmiſſa facere præſumpſerit, poſsit aduersùs eum per locorum Ordinarios, & Inquiſitores hæreticæ prauitatis, vti de hæreſi ſuſpectum procedi. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinarionibus, Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus, autem, vt earumdem præſentium tranſumptis etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in iudicio, & extrà abhibeatur, quæ ipſiſmet præſentibus haberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud ſanctum Marcum ſub Annulo Piſcatoris die 26. Iulij. 1595. Pontificatus noſtri anno quinto.

Nos inuiolabili dictarum Clementis literarum, & in eis contentorum quorumcumque obſeruationi, quantum Nobis ex alto conceditur, per amplius prouidere volentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione eaſdem Clementis Prædeceſſoris literas, cum omnibus, & ſingulis in eis contentis, tenore præſentium approbamus, & confirmamus: illáſque innouamus, ac inuiolabiliter obſeruari mandamus. Inſuper, ne vllus hæreticus in locis Italiæ, & Inſularum adiacentium, neque etiam ſub commercij, & mercimonij aut alio quouis prætextu domicilium contrahere, ſeu domum apertam habere propriam, vel conductam, aut gratis conceſſam, ſeu habitare, aut morari poſſit, earumdem tenore præſentium prohibemus, ac reſpectiuè ſtatuimus, & ordinamus. Contra prohibitionis autem ac ſtatuto, & ordinatio noſtris huiuſmodi non parentes, ſeu contrauenientes, cuiuſuis ſtatus, gradus, Ordinis, dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm ſæcularis exiſtentes, iuxta formam iuris procedatur, & puniantur. Et ſimili modo eos, qui hæreticos prædictos receptauerint, eiſque modo contra præſentium literarum tenorem, fauorem, opem, ſeu auxilium præbuerint, vel fauorem, & receptatores hæreticorum puniri, ſicque per quoſcumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam S.R.E. Cardinales, & de latere Legatos (ſublata eis, & eorum quilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate) vbique iudicari, & diffiniri deberet ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, authoritate & tenore prædictis decernimus, & declaramus. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, quòd præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ muniris, eadem prorſus fides adhibeatur in iudicio, & extrà, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ: vel oſtenſæ: quódque eædem præſentes poſt duos menſes à die illarum publicationis computandos, omnes, & ſingulos, ad quos ſpectat, arctent; & afficiant, perinde ac ſi vnicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent.

Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem ſub Annulo Piſcatoris die 2. Iulij 1622. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

S. Card. S. Svsannæ.

Renocatio

Reuocatio facultatum Superioribus quorumcumque Ordinum, & Religioſorum quoquo modo conceſſarum, cognoſcendi cauſas ſuorum ſubditorum, ad Officium S. Inquiſitionis hæreticæ prauitatis, quomodolibet pertinentes.

PAVLVS Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei,

Ad futuram rei memoriam.

ROmanus Pontifex ea interdum, quæ Prædeceſſoribus ſuis temporum, & rerum qualitate id tunc expoſcente, proinde pro hæreſum extirpatione ſancita, ſunt nouis emergentibus rationibus reuocat, & immutat aliaque deſuper diſponit, & ordinat prout in Domino ſalubriter conſpicit expedire.

§. 1. Dum ſiquidem fel. rec. Pius Papa IV. Prædeceſſor noſter ſua perpetuo valitura conſtitutione ſtatuit, ordinauit & declarauit, quod ex tunc deinceps in omnibus Chriſtiani Orbis partibus Inquiſitores hæreticæ prauitatis, tã Generales, quàm in quibuſuis Prouinciis, ciuitatibus, oppidis, terris, & locis pro tempore deputati particulares, contra omnes quorumcumque Ordinum etiam exemptorum, etiam Mendicantium Profeſſores, & Religioſos, ac etiam alios quoſcumque quouis modo priuilegiatos, & exemptos, de hæreſis crimine quomodolibet ſuſpectos, aut culpabiles, dummodo ab eorundem Profeſſorum, & Religioſorum Superioribus, vel Prælatis in cauſis huiuſmodi præuenti non fuiſſent, iuxta facultates Officij Inquiſitionis ipſius prauitatis inquirere, & procedere, ac culpabiles, & delinquentes reperros, ſecundùm Canonicas ſanctiones caſtigare, atque punire poſſent, & valerent, ac aliàs prout in litteris ipſius Pij Prædeceſſoris, latiùs continetur.

§. 2. Cùm autem rerum vſu compertum ſit, occaſione præuentionum huiuſmodi nonnulla interdum impedimenta orta eſſe, quominus cauſæ huiuſmodi ea, qua decet diligentia, cognoſcantur. Nos de conſilio venerabilium Fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, contra prauitatem generalium Inquiſitorum illa de medio tollere volentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra ac matura deliberatione, hac noſtra etiam perpetuò valitura conſtitutione omnia, & quæcumque priuilegia indulta, facultates, & conceſſiones Generalibus, Superioribus, & Prælatis quorumcumque Ordinum, ſiue Mendicantium, ſiue Clericorum Regularium, cuiuſuis Ordinis, & inſtituti, etiam in dicta conſtitutione non expreſſorum, & quantumuis exemptorum, & quocumque nomine nuncupentur per dictum Pium, ac quoſcumque Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, & Sedem Apoſtolicam conceſſa, approbata, & innouata, quantumuis etiam longiſſimo tempore obſeruata, cauſas ad dictum Officium quouis modo ſpectantes cognoſcendi; & terminandi ſeu in illis quoquo modo ſe intromittendi, quorum omnium, & ſingulorum tenores, etiamſi de illis ſpecialis, & expreſſa mentio habenda eſſet, præſentibus pro planè, & ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, Apoſtolica authoritate tenore præſentium perpetuò caſſamus, reuocamus, & abolemus, ipſiſque Generalibus, Superioribus, & Prælatis, vt de cætero quouis quæſito colore, vel prætextu prætenſionis, vel conſuetudinis, & præſcriptionis immemorabilis, ſeu cognoſcendi, an delationes huiuſmodi calumnioſæ ſint, necne in eiſdem cauſis, tam motis, quàm mouendis, quoquo modo ſe intromittere, ſe immiſcere, denunciationes recipere, teſtes examinare, proceſſus conficere, cauſas ipſas cognoſcere, definire, vel terminare minimè audeant, ſeu præſumant, ſimili auctoritate diſtrictiùs inhibemus.

§. 3. Volentes, & expreſsè mandantes, vt ipſi Religioſi poſſint, & debeant omnes, etiam Ordinum huiuſmodi profeſſores de hæreſi ſuſpectos, Inquiſitoribus, vel Ordinariis locorum viciniotibus liberè denunciare, abſque eo, quòd Superiores prædicti perſonas denunciandas, & cauſas perquirere, vel quoquo modo id impedire, vel retardare audeant, ſeu præſumant.

§. 4. Inſuper omnes, & quaſcumque cauſas ad dictum Officium quomodolibet ſpectantes, & pertinentes, coram Generalibus, Superioribus, & Prælatis huiuſmodi in quibuſcumque locis exiſtentibus, ac contra quoſcumque Religioſos, vt perfertur, exemptos, motas, & pendentes, ad nos harum ſerie auocamus, eaſque omnes in ſtatu, & terminis, in quibus de præſenti reperiuntur, ipſius prauitatis Inquiſitoribus, vel Ordinariis locorum vicinioribus terminandas committimus.

§. 5. Præterea ipſis Generalibus, Superioribus, & Prælatis pari auctoritate præcipimus, atque mandamus, vt omnes proceſſus, & acta cauſarum huiuſmodi Inquiſitoribus, ſeu Ordinariis prædictis reſpectiuè remittant, & conſignent, necnon Profeſſores, Fratres, & Religioſos ſupra dictos, quos hæreſis labe infectos, vel ſuſpectos, etiam in viſitatione eſſe nouerint abſque alia conſultatione cum propriis Superioribus facienda, eiſdem Inquiſitoribus, vel Ordinariis locorum viciniorıbus reſpectiuè denuncient.

§. 6. Quòd ſi Generales, aliique prædicti præſentibus literis non paruerint, eos omnes priuationis quarumcumque dignitatum, ſeu Prælaturarum; vel officiorum ſuorum Ordinum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ, perpetuæque inhabilitatis ad eaſdem, necnon contra fautores hæreticorum, & impeditores officij ſtatutas, & inflictas pœnas, aliáſque cenſuras Eccleſiaſticas, etiam excommunicationis maioris latæ ſententiæ, à quo non niſi à nobis, vel à Romano Pontifice pro tempore exiſtente, præterquam in mortis articulo, abſolutionis beneficium valeant obtinere, eo ipſo incurriſſe.

§. 7. Necnon præſentes litteras, licèt Generales, Superiores, & Prælati prædicti, aut quicumque alij quauis auctoritate, dignitate, vel officio, ſeu honore fulgentes in præmiſſis quomodolibet intereſſe habentes, vel habere prætendentes ad hoc vocati non fuerint, ſemper, & perpetuò validas, & efficaces exiſtere, ſuóſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac de omnibus inuiolabiliter obſeruari, ſicque per quoſcumque iudices, & Commiſſarios, quauis auctoritate fungentes, etiam S. R. E. Cardinales, ſublata, eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & definiri debere, irritum quoque & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus, & declaramus.

§. 8. Non obſtantibus prædicta, quibuſuis aliis ac Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon Ordinum, & Inſtitutorum quorumcumque iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate aliqua roboratis, ſtatutis, conſuetudinibus, Priuilegiis quoque, indultis & litteris Apoſtolicis, etiam Mare magnum, vel aliàs quomodolibet nuncupatis, eiſdem Ordinibus, eorúmque Generalibus, Superioribus, & Prælatis, ac perſonas etiam per quoſcumque Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, ac Sedem prædictam, & per nos quouis modo conceſſis, confirmatis, & iteratis vicibus approbatis & innouatis, quibus, ac aliis omnibus, quæ præſentibus quomodolibet obſtare poſſent, etiamſi de illis, eorúmque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa, ac indiuidua, & de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret eorum tenores pro planè, & ſufficienter præſentibus expreſſis, & totaliter inſertis habentes, illis aliàs inſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat, & ſpecialiter, expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 9. Vt autem præſentes litteræ ad omnium notitiam deducantur, neve aliquis ignorantiam earum prætendere, aut contra eas ſe excuſare valeat illas in valuis ſancti Ioannis Lateranenſis, & Principis Apoſtolorum, Baſilicarum de vrbe, necnon Cancellariæ Apoſtolicæ, ac acie Campi Floræ de more affigi, & publicari, earúmque exempla inibi affixa dimitti, ac poſt publicationem huiuſmodi omnes, & ſingulos, quos concernunt, & concernent in futurum, perinde arctent & afficiant, ac ſi eorum cuilibet perſonaliter intimatæ fuiſſent.

§. 10. Quódque earum tranſumptis etiam impreſſis Notarij publici manu ſubſcriptis, & ſigillo alicuius Prælati, ſeu perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eandem prorſus fidem in iudicio, & extra, vbique gentium, & locorum adhiberi volumus, & mandamus, quæ eiſdem originalibus litteris adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ, & nihilominus, vt ad maiorem notitiam ſingulorum & quorumcumque, Religioſorum prædictorum præſentes deueniant etiam volumus & in virtute ſanctæ obedientiæ præcipimus, & mandamus Generalibus, Superioribus, & Prælatis prædictis, vt in primis proximis futuris Capitulis, ſeu Congregationibus Prouincialibus vel Generalibus cuiuſcumque Prouinciæ, tam in Italia, quam extra, præſentes noſtras litteras legi, & publicari faciant, & procurent.

§. 11. Nulli ergo, &c.

Dat. Romæ apud ſanctum Marcum, anno Incarnationis Dominicæ 1606. Kal. Septembris Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Innouatio

Innouatio conſtitutionum à Sixto IV. & Pio V. de Conceptione B. Mariæ Virginis, editarum, Impoſitióque maiorum pœnarum in tranſgreſſores, à locorum Ordinarijs, & hæreticæ prauitatis Inquiſitoribus puniendos.

PAVLVS Papa V.

Ad perpetuam rei memoriam.

REgis pacifici, quanquam nullo noſtro merito diuina diſpenſatione vices gerentes in terris, ex muneris noſtri debito, pacis, & concordiæ inter Christi fideles, præſertim Eccleſiaſticas perſonas, quæ aliis in viam pacis dirigendis, & in vnitate ſpiritus continendis ſunt præpoſitæ, conſeruationi ſedulò inuigilare cupientes, ea, quæ à Prædeceſſoribus noſtris Roman. Pontific. ad ſcandalorum ſemina tollenda ſalubriter conſtituta ſunt, cum hoſtis antiqui inſidiis, qui ab initio diſſidia ſerere cœpit, minimè obſeruari, aut variis modis eludi dignoſcuntur, vt inuiolata ſeruentur, opportunis remediis, quantum cum Domino poſſumus, prouidemus.

§. 1. Olim ſiquidem per felicis recordationis Sixtum Papam Quartum Prædeceſſorem noſtrum, accepto, quòd nonnulli diuerſorum Ordinum Prædicatores in ſuis ſermonibus ad Populum publicè per diuerſas ciuitates, & terras affirmare non erubuerant, & quotidie prædicare non ceſſabant, omnes illos, qui tenebant, aut aſſerebant, glorioſam, & immaculatam Dei genitricem abſque originalis peccati macula fuiſſe conceptam, mortaliter peccare, vel eſſe hæreticos, eiuſdémque immaculatæ Conceptionis officium celebrantes, audientéſque ſermones illorum, qui eam ſine huiuſmodi macula conceptam eſſe affirmabant, grauiter peccare; ſed & prædictis Prædicationibus non contenti, confectos ſuper eiſdem ſuis aſſertionibus libros in publicum ediderant, ex quorum aſſertionibus, & prædicationibus non leuia ſcandala in mentibus fidelium exorta erant, & maiora meritò exoriri formidabantur in dies, idem Sixtus Prædeceſſor huiuſmodi temerariis auſibus, & peruerſis aſſertionibus, & ſcandaloſis, quæ exinde in Dei Eccleſia exoriri poterant, obuiare volens, huiuſmodi aſſertiones prædictorum eorumdem, & aliorum quorumlibet, qui affirmare præſumerent, eos, qui crederent, aut tenerent eandem Dei Genitricem ab originalis peccati macula in ſua Conceptione præſeruatam fuiſſe, propterea alicuius hæreſis labe pollutos fore, vel mortaliter peccare, aut huiuſmodi officium Conceptionis celebrantes, ſeu huiuſmodi ſermones audientes alicuius peccati reatum incurrere, vtpotè falſas, & erroneas, & à veritate penitus alienas, editóſque deſuper libros prædictos id continentes, quoad hoc reprobauit, & damnauit, ac ſtatuit, & ordinauit, quòd Prædicatores verbi Dei, & quicumque alij, cuiuſcumque ſtatus, gradus, aut Ordinis, & conditionis eſſent, qui auſu temerario præſumerent in eorum ſermonibus ad Populum, ſeu aliàs quomodolibet affirmare, huiuſmodi ſic per eum improbatas, & damnatas aſſertiones veras eſſe, aut dictos libros pro veris legere, tenere, vel habere, excommunicationis ſententiam eo ipſo incurrent, à qua ab alio, quàm à Romano Pontifice, niſi in mortis articulo, nequirent abſolutionis beneficium obtinere. Similique pœnæ, & cenſuris ſubiecit eos, qui auſi eſſent aſſerere contrariam opinionem, tenentes videlicet, Glorioſam Virginem Mariam cum originali peccato fuiſſe conceptam, hæreſis crimen, vel peccatum incurrere mortale, cùm nondum id eſſet à Romana Eccleſia, & Apoſtolica Sede deciſum.

§. 2. Hanc verò Sixti Prædeceſſoris conſtitutionem Oecumenicam Tridentina Synodus poſtea innouauit.

§. 3. Ac deinde ſimilis recordationis Pius Papa V. etiam Prædeceſſor noſter, ſtatuit, ordinauit, & mandauit, quatenus nemo cuiuſcumque Ordinis, vel dignitatis exiſteret, in popularibus concionibus, vel vbicumque promiſcua virorum, & mulierum multitudo conuenire ſolet, de huius controuerſiæ alterutra parte diſputare rationibus, vel Doctorum auctoritate, aſſerendo propriam ſententiam, & contrariam refellendo, vel impugnando, aut de hac ipſa quæſtione cuiuſuis pietatis, aut neceſſitatis prætextu vulgari ſermone ſcribere, vel dictare præſumeret: qui contrafaceret, ſuſpenſionis pœnam à diuinis abſque noua declaratione ipſo facto incurreret: ſi modò eſſet in ſacris conſtitutus, & quocumque præterea gradu, ſiue dignitate, vel adminiſtratione fungeretur, illis omnibus foret ipſo iure priuatus, & ad eadem, vel ſimilia munera obtinenda, vel obeunda, perpetuæ inhabilitatis cenſuræ, ipſo etiam facto obnoxius foret, ſuper quibus niſi à Romano Pontifice, pro tempore exiſtente, diſpenſari, ſiue abſolui non poſſet,

& nihilominus aliis pœnis, ſi opus foret, à proprio Prælato pro delicti menſura infligendis ſubiectus eſſet, prout ſubiecit.

§ 4. Cæterum quamdiu per Apoſtolicam Sedem altera pars diffinita non eſſet, oppoſitáque ſententia condemnata, liceret viris doctis in publicæ Academiæ diſputationibus, ſiue Generalium, aut Prouincialium Capitulorum, vel vbi alias intereſſent, qui rem capere poſſent, nec ſcandali vlla ſubeſſet occaſio, de illa quæſtione diſſerere, & argumentis vtramlibet partem aſſerere, vel impugnare. Dumtamen neutra veluti erronea prædicaretur, ſeruarentúrque illa omnia, quæ à dicto Sixto Prædeceſſore ſtatuta ſunt, quorum ſingula etiam quantum ad alias pœnas duxit innouanda, & innouauit, prout in Sixti, & Pij Prædeceſſorum litteris deſuper confectis plenius continetur.

§.5. Verùm licèt hæc prouidè ſtatuta ſint, nihilominus, ſicut accepimus, nonnulli in diuerſis Chriſtiani Orbis partibus, interminatis quæſtionibus nimis intenti, diſſentionum huiuſmodi, iampridem Eccleſiæ diſciplinæ vigore recisa germina coaleſcere procurant, indéque contentiones, & rixæ non ſine Dei offenſa, & ſcandalo plurimorum exortæ ſunt, & grauiores in dies, ne exoriantur, periculum eſt niſi à nobis opportunè prouideatur.

§.6. Quamobrem Motu proprio, non ad alicuius nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, conſtitutionum Sixti, & Pij Prædeceſſorum huiuſmodi veriores tenores præſentibus pro expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, eaſdem conſtitutiones Apoſtolica auctoritate tenore præſentium approbamus, & confirmamus, & etiam quoad earum pœnas quaſcumque, etiam abſolutionis reſeruationem innouamus, & inuiolabiliter ab omnibus, etiam Regularibus cuiuſcumque tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus perſonis, cuiuſuis ſtatus, gradus, Ordinis, & conditionis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm ſæcularis, etiam ſi ſpecialis ſpecifica, & indiuidua earum eſſet neceſſario facienda mentio, & obſeruari præcipimus, & mandamus, donec à Romana Apoſtolica Sede huiuſmodi controuerſia fuerit diffinita.

§.7. Ac præterea, ſi quis quouis modo contrauenerit, præter ſupradictarum conſtitutionum pœnas reſpectiuè ipſo facto incurrendas, etiam concionandi, publicè legendi, ſeu docendi, & interpretandi facultate, ac voce actiua, & paſſiua in quibuſcumque electionibus eo ipſo abſque alia declaratione priuatus exiſtat. Necnon ad concionandi, & publicè legendi, docendi, & interpretandi perpetuæ inhabilitatis pœnas ſimiliter ipſo facto incurrat, abſque alia declaratione, à quibus non niſi à nobis ipſis, vel ſucceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus pariter abſolui, ſeu ſuper iis diſpenſari poſſit, & nihilominus aliis pœnis noſtro, & eorumdem Romanorum Pontificum ſucceſſorum noſtrorum arbitrio infligendis, ſubiiciatur, prout eum ſubiicimus per præſentes.

§.8. Et contra huiuſmodi tranſgreſſores, etiam Regulares cuiuſuis Ordinis, & inſtituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quaſcumque Eccleſiaſticas, & ſæculares perſonas cuiuſcumque ſtatus, gradus, Ordinis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm ſæcularis, vt præfertur, tam Epiſcopi, & Prælati, Superiores, aliique Ordinarij locorum, quàm hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquiſitores procedant, & inquirant, atque in eos ſeuerè animaduertant. Nos enim iis, & eorum cuilibet, contra eoſdem tranſgreſſores procedendi, & inquirendi, ac pœnis coërcendi, & puniendi liberam facultatem, & auctoritatem iiſdem auctoritate, & tenore tribuimus, & impartimur, eóſque, vt profertur, procedere, inquirere, & punire præcipimus, & mandamus.

§.9. Non obſtantibus omnibus iis, & ſingulis, quæ tam Sixtus, quàm Pius Prædeceſſores prædicti in ſuis litteris huiuſmodi voluerunt, non obſtare. Quibus omnibus, & ſingulis, eorum tenores præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§.10. Et ne præmiſſorum ignorantia à quoquam prætendi poſſit, volumus, & dicta auctoritate decernimus, quòd præſentes litteræ, ſeu illarum exempla, ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ affixa, omnes ita arctent, & afficiant, perinde, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent.

§.11. Quódque præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſticâ conſtitutæ munitis, eiſdem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud ſanctam Mariam Maiorem, ſub Annulo Piſcatoris, die 6. Iulij 1616. Pontificatus noſtri anno 12.

Innouatio

Ampliatio, & declaratio prohibitionis aſſerendi B. Mariam Virginem conceptam fuiſſe in peccato originali.

IN Generali Congregatione ſanctæ Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico in Monte Quirinali coram Sanctiſſimo Domino noſtro D. Gregor. Diuina prouidentia Papa XV. ac Illuſtriſſim. & Reuerendiſſim. DD. S. R. E. Cardinalibus aduersùs hæreticam prauitatem Inquiſitoribus Generalibus à ſancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

Feria 3. die 24. Maij anno à Natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti 1622.

SANCTISSIMVS D. N. auditis votis Illuſtr. & Reuerendiſſ. DD. Cardinalium contra hæreticam prauitatem Generalium Inquiſitorum Decretum alias editum à fel. rec. Paulo V. eius Prædeceſſore, tenoris ſequentis, videlicet:

Sanctiſſimus D. N. poſt longam, & maturam diſcuſſionem, auditis votis, Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Cardinalium contra hæreticam prauitatem Generalium Inquiſitorum, re accuratè, ac diligenter perpenſa prouidè conſiderans, quòd quamuis in conſtitutione fel. rec. Sixti IV. ſuper Conceptione B. V. Mariæ, pro ſubmouendis inter Chriſti fideles ſcandalis, rixis, & contentionibus edita, à ſancta Tridentina Synodo innouata, & deinde in alia conſtitut. ſan. mem. Pij V. ſuper eadem re, quas ſimiliter Sanctitas ſua innouauit cum quibuſdam prouiſionibus, & adiectionibus pœnarum pro efficaciori earum obſeruatione; relinquatur vnicuique libera facultas tenendi, & etiam aſſerendi vtramque partem, quod ſcil. fuerit, vel non fuerit concepta cum peccato originali, dum tamen neutra, veluti erronea, aut hæretica damnetur; nihilominus ex occaſione aſſertionis affirmatiuæ in publicis concionibus, lectionibus, concluſionibus, & actibus publicis, quod eadem B. Virgo fuerit cum peccato originali concepta, oriuntur in populo Chriſtiano cum magna Dei offenſa, ſcandala, iurgia, & diſſenſiones. Propterea volens huiuſmodi ſcandalis, ex debito ſui muneris prouidere, decreuit, & præcepit, ac præſentis decreti virtute mandat, & præcipit omnibus, & ſingulis cuiuſuis Ordinis, & inſtituti Regularibus, & aliis quibuſcumque, tam Eccleſiaſticis, quàm ſecularibus perſonis cuiuſuis conditionis, ſtatus, gradus, Ordinis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm ſecularis, etiam ſi ſpecialis, ſpecifica, & indiuidua earum eſſet neceſſariò mentio facienda, vt impoſterum, donec articulus huiuſmodi à ſancta Sede Apoſtolica fuerit diffinitus, vel per Sanctitatem ſuam, & Sedem Apoſtolicam fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis concionibus, lectionibus, concluſionibus, & aliis quibuſcumque actibus publicis aſſerere, quòd eadem B. Virgo fuerit concepta cum peccato originali, contrafacientes autem eadem Sanctitas ſua voluit, & declarauit ſubiacere debere, & ſubiecit cenſuris, & pœnis contentis in ſupradictis conſtitutionibus ſuorum Prædeceſſorum, & ſua, ipſo facto incurrendis. Per huiuſmodi tamen prouiſionem Sanctitas ſua non intendit reprobare alteram opinionem, nec ei vllum prorſus præiudicium inferre, eam relinquens in eiſdem ſtatu, & terminis, in quibus de præſenti reperitur, præterquam quoad ſuprà diſpoſita. Vlteriùs ſub eiſdem cenſuris, & pœnis mandans, quòd negatiuam opinionem, videlicet, quòd non fuerit concepta cum peccato originali, in prædictis publicis actibus aſſerentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, ſeu tractent. Inſuper voluit, & expreſsè mandauit, vt extra hos caſus expreſſos publicorum actuum, in reliquis omnibus ſupradictæ conſtitutionis firmæ, & illæſæ remaneant, & exactè obſeruentur, perinde ac ſi præſens decretum non emanaſſet. Et ita decreuit, & mandauit vbique inuiolabiliter obſeruari: non obſtantibus in hac parte ſupradictis conſtitutionibus, & aliis omnibus in contrarium facientibus, &c.

Hoc ſuo præſenti decreto ex eiſdem cauſis euitandi ſcandala, diſſenſiones, atque diſcordias in Populo Chriſtiano, quæ pari ratione oriri poſſunt, & vt accepit, in aliquibus Regionibus iam ortæ ſunt ex ſermonibus priuatis occaſione aſſertionis affirmatiuæ, extendit, & ampliauit etiam ad priuata colloquia, & ſcripta; mandans, & præcipiens omnibus, & ſingulis ſupradictis, ne de cætero (donec articulus huiuſmodi à Sede Apoſtolica diffinitus, vel per Sanctitatem ſuam, & Sedem Apoſtolicam fuerit aliter ordinatum) neque etiam in ſermonibus, & ſcriptis priuatis audeant aſſerere, quòd eadem B. Virgo fuerit concepta cum peccato originali, nec de hac opinione affirmatiùs aliquo modo agere, ſeu tractare, exceptis tamen, quibus à ſancta Sede Apoſtolica fuerit ſuper hoc ſpecialiter indultum. Per hoc tamen Sanctitas ſua non intendit reprobare hanc opinionem; nec ei vllum prorſus præiudicium inferre, eam relinquens in eiſdem ſtatu, & terminis, in quibus reperitur, præterquam quoad in ſupradicto fel. rec. Pauli V. & hoc ſuo Decreto diſpoſita; eadémque Sanctitas ſua voluit, & expreſsè mandauit, vt in

reliquis

teliquis omnibus, vbi huiuſmodi decretis non aduerſantur, conſtitutiones Sixti IV. Alex. VI. & Pij V. ac Pauli V. eius Prædeceſſotum ſuper Conceptione B. V. firmæ, & illibatæ remaneant, ac exactè obſcruentur, perinde ac ſi huiuſmodi decretum non emanaſſet. Et inſuper eadem Sanctitas ſua cum ſancta Romana Eccleſia de Beatiſſimæ Virginis Conceptione feſtum ſolemniter, & Officium, celebret, omnibus, & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis, tam ſæcularibus, quàm cuiuſuis Ordinis, & inſtituti Regularibus mandat, ac præcipit, vt in ſacroſancto Miſſæ ſacrificiu, ac diuino Officio celebraodis, tam publicè, quàm priuatim, non alio, quam Conceptioois noomine vti debeant. Contrauenieores autem Sanctitas ſua voluit, & declarauit ſubiacere debere, & ſubiecit cenſuris, & pœnis contentis in ſupradictis Conſt. ac præfato decreto ſuorum prædeceſſotum ipſo facto incurren. Et ita decreuit, & mandauit vbique inuiolabiliter obſetuari non obſtaotibus in hac parte Conſtitut. ſupradictis, decreto præfato Pauli V. Conſuetudinibus etiam immemorabilibus, necnoo omnibus, & ſingulis, quæ Prædeceſſores prædicti voluetuot non obſtare; ac aliis quibuſcumque in contrarium facientibus. Volens, & decernens pro obſeruatione, & executione præſentis Decreti, & omnium in eo contentorum, quòd contra huiuſmodi tranſgreſſores, etiam Regulares cuiuſuis Ordinis, & Inſtituti, etiam quomodulibet exemptos & alias quaſcumque Eccleſiaſticas perſunas cuiuſcumque ſtatus, conditionis, gradus, Ordinis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quam ſæcularis, tam Epiſcopi & Prælati Superiotes, aliique Ordinarij locorum, quàm hæreticæ prauitatis, vbique locorum deputari Inquiſitores procedant, & in eos ſeuerè animaduertant, tribuens eis, & eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eoſdem trangreſſotes procedendi, ac pœnis coërcendi, & puniendi. Voluit demum, ne præmiſſotum ignotantia à quoquam prætendi poſſit, quòd præſens decretum, ſeu illius exempla ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de vrbe, & in acie Campi Floræ affixa omnes ita arctent & afficiant, perinde, ac ſi vnicuique perſonaliter intimata fuiſſent, quódque præſentium tranſumptis etiam impreſſis, manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſunæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem protſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

ANDREAS DE PECTINIS, S. Rom. & vniuerſ. Inquiſitionis Notarius.

Reuocatio quarumcumque conceſſionum viuæ vocis oraculo factarum, exceptis oraculis factis S. R. Eccleſiæ Cardinalibus, & eorum manu firmatis.

GREGORIVS Papa XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

ROmanus Pontifex in ſpecula militantis Eccleſiæ diuina prouidentia conſtitutus, gratias, & indulta à ſe, & Prædeceſſoribus ſuis conceſſa iuſtis interdum ſuadentibus cauſis, iuxta creditum ſibi Paſtoralis officij debitum moderatur, aut reuocat, prout rerum, & temporum qualitatibus debitè penſatis conſpicit in Domino ſalubriter expedire. Itaque Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatiune noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine: omnia, & ſingula indulta, facultates, priuilegia, gratias, & conceſſiones quaſcumque ſpirituales, & Eccleſiaſticas tam ad forum interius quàm ad exterius ſpectan. ac tam ad ſupplicationem partium, quàm motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus à Sede Apoſtolica, quæ tamen viuæ vocis oraculo hactenus quandocumque, & qualitercumque ex quauis, etiam de neceſſitate exprimenda, cauſa quibuſvis Collegiis, Capitulis, Ordinibus, tam mendicantium, quàm non mendicantium, Societatibus, etiam Societati Ieſu, ac Congregationibus quibuſlibet, ſiue eorum & earum reſpectiuè Præpoſitis, Decanis, Magiſtris, Miniſtris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus, Generalibus, vel Prouincialibus, quocumque nomine nuncupatis; Superioribus etiam quomodolibet exemptis, à Sedi prædictæ immediatè ſubiectis, cuiuſcumque dignitatis, præeminentiæ, aut quouis priuilegio munitis, non tamen ad ſupplicationem Regum conceſſas, in iis videlicet quæ non ſunt ſortita effectum, tenore præſentium reuocamus, caſſamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, ac reuocata, caſſa, ſublata, abrogata, & annullata, viribúſque, & effectu vacua perpetuò fore, & eſſe, neque impoſterum cuiquam ſuffragari poſſe, vel debere, neque aliquem iis de cætero vti vllo modo poſſe, etiamſi expreſſa, & ſpecifica mentio, etiam de verbo ad verbum de iis facienda eſſet, decernimus, & declaramus firmis tamen, & in ſuo robore permanen. omnibus, indultis, & aliis conceſſionibus prædictis, viuæ vocis oraculo S.R.E. Cardinalibus ad ipſorum, vel aliorum quorumcumque fauorem

propria

propria S. R. E. Cardinalium manu firmatis, pro ipſis, vel aliis factis, & de quibus iidem S.R.E. Cardinales teſtimonium in ſcriptis præbuerunt. Decernentes præſentes literas, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quòd quicumque in præmiſſis intereſſe habentes, ſeu habere prætendentes, ad hoc vocati, & auditi non fuerint, de ſubreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis noſtræ, ſeu aliquo quouemque defectu notari, impugnari, redargui iure, vel in controuerſiam reuocari, ad terminos iuris reduci, aut aduerſus illas quodcumque iuris, gratiæ, vel facti remedium impetrari nullatenus poſſe, ſed illas ſemper validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuóſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere ſicque per quoſcumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales etiam de latere Legatos & Nuncios (ſublata eis, eorum cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate, & auctoritate) iudicari, & diffiniri, debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtan. præmiſſis, ac quibuſuis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, priuilegiis quoque indultis, & litteris Apoſtolicis, Ordinibus, Societatibus, & Congregationibus prædictis, eorúmque Præpoſitis Decanis, Magiſtris, Miniſtris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus, & aliis Superioribus prædictis, ſub quibuſcumque tenoribus & formis, ac cum quibuſuis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliíſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, ac irritan. & aliis decretis in genere, vel in ſpecie, ac aliàs in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi præſentibus pro plenè & ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes (illis aliàs in ſuo robore permanſuris) hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis, etiam impreſſis manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur in iudicio, & extra illud, quæ præſentibus adhiberetur ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ, quódque eædem præſentes litteræ, ſeu illarum exempla, ad valuas Baſilicarum S. Ioannis Lateranen. ac Principis Apoſtolorum de vrbe, & in acie Campi Floræ affixæ, omnes ita arctent, & afficiant, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent.

Dat. Romæ apud S. Mariam Maiorem ſub Annulo Piſcatoris die 2. Iul. 1622. Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

S. Card. S. Svsannæ.

Extenſio conſtitutionis rec. mem. Gregorij Papæ XV. reuocatoriæ conceſſionum viuæ vocis oraculo factarum.

Vrbanvs Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Aliàs felicis recordationis Gregorius Papa XV. Prædeceſſor noſter, vt ſubnaſcentibus iugiter variis difficultatibus, & abuſibus ex priuilegiis à Sede Apoſtolica viuæ vocis oraculo, ſæpenumero conceſſis obuiam iret, conſtitutionem edidit tenoris ſubſequen. videlicet.

Gregorivs Papa XV. Ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex in ſpecula Militantis Eccleſiæ diuina prouidentia conſtitutus, gratias, & indulta à ſe, & Prædeceſſoribus ſuis conceſſa iuſtis interdum ſuadentibus cauſis, iuxta creditum ſibi Paſtoralis Officij debitum moderatur, aut reuocat, prout rerum, & temporum qualitatibus debitè penſatis conſpicit in Domino ſalubriter expedire. Itaque Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnia, & ſingula indulta, facultates, priuilegia, gratias, & conceſſiones quaſcumque ſpirituales, & Eccleſiaſticas, tam ad forum interius quam ad exterius ſpectan. ac tam ad ſupplicationem partium, quàm motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus à Sede Apoſtol. quæ tamen viuæ vocis oraculo hactenus quandocumque, & qualitercumque ex quauis, etiam de neceſſitate exprimenda cauſa, quibuſuis Collegiis, Capitulis, Ordinibus tam mendicantium, quàm non mendicantium, Societatibus, etiam Societati Ieſu, ac Congregationibus quibuſlibet, ſiue eorum, & earum reſpectiuè Præpoſitis, Decanis Magiſtris, Miniſtris Prælatis, Prioribus, Rectoribus Generalibus, vel Prouincialibus, quocumque nomine nuncupatis; Superioribus etiam quomodolibet exemptis, ac Sedi prædictæ immediatè ſubiectis, cuiuſcumque dignitatis, præeminentiæ, aut quouis priuilegio munitis non tamen

ad

ad ſupplicationem Regum conceſſas, in iis videlicet, quæ non ſunt ſortita effectum, tenore præſentium reuocamus, caſſamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, ac reuocata, caſſa, ſublata, abrogata, & annullata, viribúſque, & effectu vacua perpetuò fore, & eſſe, neque impoſterum cuiquam ſuffragari poſſe, etiamſi expreſſa, & ſpecifica mentio, etiam de verbo ad verbum de iis facienda eſſet, decernimus, & declaramus, firmis tamen & in ſuo robore permanen. omnibus indultis, & aliis conceſſionibus prædictis, viuæ vocis oraculo S.R.E.Cardinalibus ad ipſorum, vel aliorum quorumcumque fauorem propria S.R.E.Cardinalium manu firmatis, pro ipſis, vel aliis factis, & de quibus iidem S.R.E. Cardinales teſtimonium in ſcriptis præbuerunt; decernentes, præſentes litteras, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quòd quicumque in præmiſſis intereſſe habentes, ſeu habere prætendentes, ad hoc vocati & auditi non fuerint, de ſubreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis noſtræ, ſeu aliquo quocumque defectu notari, impugnari, redargui iure, vel in controuerſiam reuocari, ad terminos iuris reduci, aut aduersùs illas quodcumque iuris, gratiæ, vel facti remedium impetrari nullatenus poſſe, ſed illas ſemper validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuóſque plenarios, & integros effectus, ſortiri, & obtinere; ſicque per quoſcumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S. R.E. Cardinales etiam de latere Legatos, & Nuncios (ſublata eis, eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate) iudicari & diffiniri debere ac irritum, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtant. præmiſſis, ac quibuſvis conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, priuilegiis quoque, Indultis, & litteris Apoſtolicis, Ordinibus, Societatibus, & Congregationibus prædictis, eorúmque Præpoſitis, Decanis, Magiſtris, Miniſtris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus, & aliis Superioribus prædictis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, ac irritan. & aliis Decretis in genere, vel in ſpecie, ac alias in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio ſeu, quæuis alia expreſsio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, tenores huiuſmodi præſentibus pro plenè & ſufficienter expreſsis, ad verbum inſertis habentes) illis aliàs in ſuo robore permanſuris) hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur in iudicio, & extra illud, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ, quódque eædem præſentes litteræ, ſeu illarum exempla, ad valuas Baſilicarum S. Ioannis Lateranenſis ac Principis Apoſtolorum de vrbe, & in acie Campi Floræ affixæ, omnes ita arctent, & afficiant, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent.

Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem ſub Annulo Piſcatoris die 2. Iulij 1622. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

S. Card. S. Susannæ.

Cùm autem experientia rerum magiſtra compertum ſit conceſsiones, & gratias viuæ vocis oraculo, etiam à S.R.E. Cardinalibus obtentas, & ipſorum manu firmatas ſæpè ab his, in quorum fauorem emanarunt, minus Canonica interpretatione extendi & perperam in diſciplinæ Eccleſiaſticæ detrimentum executioni demandari: idcircò quantum cum domino poſſumus his, & aliis malis occurrere volentes Motu proprio, ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, & de conſilio nonnullorum venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium, quibus negotium huiuſmodi maturò diſcutiendum commiſimus, omnia, & ſingula priuilegia, facultates, licentias, & gratias quaſcumque per Summos Pontifices Prædeceſſores noſtros, ac per nos viuæ vocis oraculo, & S.R.E. prædictæ Cardinalium quorumcumque manu firmata, quibuſcumque Generalibus, cæteriſque Superioribus, & perſonis cuiuſuis Ordinis, Congregationis, Inſtituti, & Societatis, ſiue ſæcularibus, ſiue Regularibus, vel etiam ipſis Ordinibus, Congregationibus, Inſtitutis; & Societatibus, etiam Societati Ieſu, aut eius Clericis, ſeu Præsbyteris, aliiſque prædictis, quacumque de cauſa, etiam de neceſſitate exprimenda, occaſione, prætextu, vel colore, etiam intuitu, contemplatione, ſeu ad inſtantiam Imperatoris, Regum, Principum quorumcumque, aut aliàs quomodolibet conceſſa, illorum tenores præſentibus, pro expreſſis habentes, tenore præſentium reuocamus, caſſamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, ac de cætero reuocata, caſſa, ſublata, abrogata, & annullata, viribúſque, & effectu vacua eſſe, fore, nulliſque prorſus deinceps ſuffragari poſſe, nec debere declaramus. Præterea, vt præſentes litteræ omnibus, & ſingulis, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, quantò citiùs innoteſcant, omnibus, & ſingulis Generalibus, & aliis quocumque nomine nuncupatis

nuncupatis Superioribus, quorumcumque Ordinum, Congregationum, Societatum, etiam Societatis Ieſu, & Inſtitutorum, ſub excommunicationis, ac priuationis Officiorum, & dignitatum, necnon vocis actiuæ, & paſſiuæ pœnis ipſo facto incurrendis, præcipimus, & mandamus, vt infra tres menſes proximos à die publicationis præſentium computandos, omnes, & ſingulos Prouinciales eorumdem ſuorũ Ordinũ, Congregationum, Societatũ, etiam Societatis Ieſu, & Inſtitutorum, de eiſdem præſentibus litteris certiores faciant, earundémque præſentium exemplaria illis tranſmittant, qui quidem Prouinciales ſub eiſdem pœnis teneantur ſingulis Superioribus Monaſteriorum, Conuentuum, Collegiorum, domorum, & locorum Regularium præcipere, vt eaſdem præſentes ſubditis ſuis, vt moris eſt, publicent. Decernentes præſentes litteras, etiam ex eo, quòd quicumque in præmiſſis intereſſe habentes, vel habere prætendentes ad hoc vocati, & auditi non fuerint, de ſubreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis noſtræ, ſeu alio quopiam defectu notari, impugnari, inualidari, redargui, in ius, vel controuerſiam vocari, aut ad viam, & terminos iuris reduci, ſiue aduersùs illas quodcumque iuris, gratiæ, vel facti remedium impetrari nullatenus poſſe, ſed illas ſemper validas, firmas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuóſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ſicque per quoſcumque Iudices, Ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſt. Audit. (ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate) iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane ſi quid ſecus ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus præinſertis litteris huiuſmodi, ac Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, & quatenus opus ſit, etiam regula noſtra de non tollendo iure quæſito, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis, eiſdem Card. ac Ordinibus, Congregat. inſtitutis, & Societatibus, eorúmque Superioribus quocumque nomine nuncupatis ſub quibuſcumque verborum formis, & ten. ac cum quibuſvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, ac irritantibus, & aliis decretis in genere, vel in ſpecie, ac aliàs in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret illorum omnium tenores præſentibus proplene, & ſufficienter expreſſis habentes, ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſq; contrariis quibuſcumque. Volumus autem, quòd præſentium tranſumptis etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus vbique fides adhibeatur, quæ præſentibus ipſis adhiberetur ſi forent, exhibitæ, vel oſtenſæ, quódque eædem præſentes litteræ, ſiue illarum exempla ad valuas Baſilicarum prædictarum, & in acie Campi Floræ huiuſmodi ſimiliter affixa, omnes, quos concernunt, perinde arctent, & afficiant, ac ſi vnicuique perſonaliter intimata fuiſſent.

Datum Romæ apud S. Petrum ſub Anuulo Piſcatoris die 20. Decembr. 1631. Pontific. noſtri anno nono.

M. A. Maraldvs.

Die, & anno ſupradicto affixa, & publicata fuit ad valuas Baſilicarum S. Ioannis Lateranen. & Principis Apoſtolorum, ac in acie Campi Floræ, aliiſque locis ſolitis, & conſuetis, vt moris eſt, per me Andream Scalamum, Sanctiſſ. D.N. Papæ Curſorem.

Romæ ex Typographia Reuerendæ Cameræ Apoſt.

Reuocatio licentiarum quarumcumque legendi, & habendi libros prohibitos.

Vrbanvs Papa VIII.

Ad futuram rei memoriam.

APoſtolatus Officium nobis, nullo licet meritorum ſuffragio, diuina prouidentia commiſſum poſtulat, vt ad vigilantiæ noſtræ parte propenſiùs intendamus, per quæ Religio Catholica, vbi diuina gratia illæſa viget, conſervetur, & vbi reſtitutione indiget, reparetur.

§. 1. Quapropter, cùm librorum prohibitorum lectio magno ſinceræ fidei cultoribus detrimento eſſe noſcatur, & ſicut accepimus, nimis exceſſiua ſit, huiuſmodi libros legendi, licentiarum copia, nos, vt huic malo maturè occurratur, & in poſterum quàm cautiſſimè licentiæ huiuſmodi concedantur, quantum cum Domino poſſumus, providere volentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes, & ſingulas licentias legendi, & habendi libros quoſcumque ob hæreſim, vel falſi dogmatis

ſuſpicionem, ſeu per conſtitutiones Apoſtolicas, etiam ratione Aſtrologiæ iudiciariæ, vel aliàs quomodolibet prohibitos, quibuſcumque perſonis laicis, & Eccleſiaſticis, tam ſæcularibus, quàm Regularibus cuiuſcumque Ordinis, Societatis, & inſtituti exiſtentibus, ac quacumque dignitate, etiam Eccleſiaſtica fulgentibus, cuiuſcumque ſtatus, gradus, conditionis, qualitatis, & præeminentiæ, etiam ſpeciali nota, & mentione dignis, ac per litteras Apoſtolicas ad tempus, ſeu ad vitam, & aliter quomodocumque, ex quacumque cauſa, tam in forma, quàm aliter quomodocumque à Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, ſeu à quibuſcumque aliis à nobis, vel ab eis facultatem, & auctoritatem habentibus, non tamen è nobiſmetipſis per litteras Apoſtolicas, etiam in forma Breuis, ſeu chirographum manu noſtra ſignatum, conceſſas earum tenores præſentibus pro expreſſis, & inſertis habentes, hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione, reuocamus, caſſamus, & annullamus, ac pro reuocatis, caſſis, & annullatis haberi, nolliqne ſuffragari.

§. 2. Quin immò libros, per licentias huiuſmodi permiſſos legentes, aut habentes, pœnas in ſacris Canonibus, Conſtitutionibus Apoſtolicis, & Indicibus librorum prohibitorum contentas incurrere volumus, & declaramus.

§. 3. Decernentes, vt præſentes litteræ poſtquam in valuis Baſilicarum ſancti Ioannis Lateranenſis, ac Principis Apoſtolorum de vrbe, & Cancellariæ Apoſtolicæ, necnon in acie Campi Floræ affixæ fuerint, infra duo citra Montes, vltra verò Montes, infra quatuor menſes ex tunc proximos, omnes, & ſingulos, ad quos ſpectat, arceant, & afficiant perinde, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent: quódque dictis duobus, & reſpectiuè quatuor menſibus durantibus ij, qui libros prohibitos huiuſmodi habuerint, eos ad Epiſcopum, ſeu Inquiſitorem, qui illos quanto citiùs comburere debeat, deferre; quique aliquos ſimiles libros prohibitos habere ſciuerint, eos denunciare teneantur, neque de cætero ſimiles licentiæ, niſi à Congregatione S. Officij, dum ſingulis hebdomadis coram nobis habetur, vel ab aliis per nos etiam in eadem Congregatione ſpecialiter deputandis concedantur.

§. 4. Ac quòd earundem præſentium tranſumptis, etiam impreſſis manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fidei in iudicio, & extra adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die 2. Aprilis 1631. Pontificatus noſtri anno octauo.

Diffinitio quoad Imagines nondum à Sede Apoſtolica Canonizatorum, vel Beatificatorum cum radiis, ſplendoribus. & laureolis proponendas, vel tabellas, & luminaria ad eorum ſepulchra apponenda. & cum atteſtationibus deſuper præponendis, recipienda, & aſſeruanda, ſiue eorum, miracula in imponendis libris enarranda.

Feria 5. die 13. Martij anno à Natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti 1625.

SAnctiſſimus D.N. ſolicitè animaduertens abuſus, qui irrepſerunt, & quotidie irrepere non ceſſant in colendis quibuſdam cum Sanctitatis, aut martyrij fama, vel opinione defunctis, qui etſi neque canonizationis, neque beatificationis honore inſigniti ſint ab Apoſt. Sede, eorum tamen imagines in Oratoriis, atque Eccleſiis, aliiſque locis publicis, ac etiam priuatis, cum laureolis, aut radiis, ſeu ſplendoribus proponuntur, miracula, & reuelationes, aliaque beneficia à Deo per eorum interceſſiones accepta, in libris rerum ab ipſis geſtarum enarrantur, & ad illorum ſepulchra, tabellæ, imagines, & res aliæ ad beneficia accepta teſtificanda, & lampades, & alia lumina apponuntur. Voléntque proinde huiuſmodi abuſibus pro debito Officij Paſtoralis occurrere (re etiam cum Illuſtr. & Reuerend. DD. Cardinalibus contra hæreticam prauitatem in vniuerſa Republica Chriſtiana Generalibus Inquiſitoribus communicata, & maturè conſiderata, ac diſcuſſa) declarauit, ſtatuit, & decreuit, ne quorumvis hominum, cum Sanctitatis, ſeu martyrij fama (quantacumque illa ſit) defunctorum imagines, aliaque prædicta, & quodcumque aliud venerationem, & cultum præſerens, & indicans, in Oratoriis, aut locis publicis, ſeu priuatis, vel Eccleſiis, tam ſæcularibus, quàm Regularibus, cuiuſcumque Religionis, Ordinis, Inſtituti, Congregationis, aut Societatis apponantur, antequam ab Apoſtolica Sede canonizentur, aut Beati declarentur, & (ſi quæ appoſitæ ſunt) amoueantur, prout eas ſtatim amoueri mandauit.

Ac pariter imprimi de cætero inhibuit libros eorundem hominũ, qui Sanctitatis, ſiue martyrij

fama,

fama, vel opinione (vt præfertur) celebres è vita migrauerint, geſta miracula, vel reuelationes, ſeu quæcumque beneficia tanquam eorum interceſſionibus à Deo accepta continentes, ſine recognitione, atq; approbatione Ordinarij, qui in iis recognoſcendis Theologos, aliósq; pios, ac doctos viros in conſilium adhibeat, & ne deinde fraus, aut error, aut aliquid nouum, ad inordinarum in re tam graui committatur, negotium inſtructum ad Sedem Apoſtol. tranſmittat, eiúſq; reſponſum expectet. Reuelationes verò, & miracula, aliaq; beneficia ſupradicta, quæ in libris horum hominum vitam, & geſta continentibus, hactenus ſine recognitione, atque approbatione huiuſmodi impreſſæ ſunt, nullo modo approbata cenſeri vult, mandátque ſua Sanctitas.

At horum hominum ſepulchra, vetuit etiam, ac inhibuit, tabellas, atq; imagines ex cera, aut argento, ſeu ex aliaquacumque materia, tam pictas, quàm fictas, atque exculptas, appendi, ſeu affigi, & lampades, ſiue alia quæcumque lumina accendi ſine recognitione ab Ordinario omninò (prout ſuprà) facienda, Sedique Apoſtolicæ referenda, ac probanda.

Declarans, quòd per ſupraſcripta præiudicare in aliquo non vult, neque intendit iis, qui aut per communem Eccleſiæ conſenſum, vel immemorabilem temporis curſum, aut per Patrum, virorúmque ſanctorum ſcripta, vel longiſſimi temporis ſcientia, ac tolerantia Sedis Apoſtolicæ, vel Ordinarij coluntur.

Vt autem præmiſſa diligentiùs obſeruentur, vniuerſis, & ſingulis, tam Ordinariis, quàm hæreticæ prauitatis Inquiſitoribus diſtrictè præcipit, vt in ſua quiſque diœceſi, vt Prouincia ſedulò peruigilet, ne ſine approbationibus prædictis, imagines cum memoratis ſignis exponantur, aut miracula, reuelationes, ac beneficia prædicta publicentur; aliave contra ſuperiùs diſpoſita, fiant: tranſgreſſores verò, ſi Regulares fuerint, priuationis ſuorum officiorum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ, necnon & ſuſpenſionis à diuinis; ſi verò Clerici ſæculares, priuationis pariter ſuorum officiorum, ſuſpenſionis à Diuinis, & ab adminiſtratione Sacramentorum, exequutioneque ſuorum Ordinum reſpectiuè, aliſque arbitrio prædictorum ordinationum, ſeu Inquiſitorum pro modo culpæ infligendis pœnis plectendo. Qui autem libros impreſſerint, aut imagines pinxerint, ſculpſerint, ſeu quoquo modo affinxerint, vel formauerint, cæteriq; artifices circa præmiſſa qualitercumque delinquentes, prædicta omnia amittant, & inſuper pecuniariis, aliiſque etiam corporalibus pœnis, iuxta criminis grauitatem, eorundem ordinationum, ſeu Inquiſitorum arbitrio afficiantur. Contrariis quibuſcumque non obſtantibus.

Et ne præmiſſorum ignorantia poſſit ab aliquo prætendi, voluit, vt Decretum huiuſmodi, ſeu illius exemplum ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum vrbis, ac in acie Campi Floræ affixum, omnes proinde arctet, atque afficiat, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatum fuiſſet: quódque præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu Notarij publici ſubſcriptis, ac ſigillo alicuius perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides habeatur, quæ præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Poſtmodum verò idem Sanctiſſ. D. N. à quibuſdam reuocari in dubium accepit, an tabellas, & imagines, quas in poſterum offerri contigerit, recipere, & antea oblatas conſeruare liceret: Sanctitas ſua, quæ tantummodo voluit, occurrendo abuſibus, qui irrepere videbantur, certiorem pataré viam ad eorum in terris gloriam, quorum ſanctimoniam diuinæ Clementiæ placuerit admirandis operibus illuſtrare; re priùs cum Illuſtr. & Reuerend. DD. Cardinalibus contra hæreticam prauitatem Generalibus Inquiſitoribus communicata, præſenti Decreto declarauit. Quòd ſicut nunquam prohibuit, nec ſuæ intentionis fuit prohibere oblationem, receptionémque tabellarum, & imaginum huiuſmodi, ita vt nulli deinceps hæſitationi locus relinquatur, ſtatuit in præſentiarum, & decernit, vt quoties ad aliquam Eccleſiam, aut Oratorium, locúmve alium publicum ſæcularem, ſeu Regularem tabellas, & imagines, aliúdve ſimile quiſpiam detulerit, ac interceſſione hominum inter Sanctos, vel Beatos non adſcriptorum, quamuis cum Martyrij, vel Sanctitatis fama demortuorum, optata ſe impetrauiſſe dixerit, liceat Eccleſiaſticis perſonis, Eccleſiarum, locorúmve prædictorum curæ Præpoſitis, tabellas, & imagines, ſiue pictas, ſiue ex quauis materia factas, atque alia quæcumque collocatæ gratiæ fidem facientia ſimul cum deferentis, aliorúmque, qui conſcij fuerint atteſtationibus recipere, atque approbantibus Ordinariis, ad quos referre ſtatim omnia teneantur, in ſecreto aliquo, ſeorſim ab Eccleſia loco cuſtodite, ibidémque iam amota collocare, & aſſeruare, vt ſi quando Dominus talium virorum merita beatificationis, ſeu canonizationis honore in terris decorare voluerit, extent huiuſmodi Sanctitatis qualeſcumque probationes, Apoſtolicæ Sedis iudicio tunc examinandæ, contrariis quibuſcumque non obſtantibus.

Prohibitio, ne degentes in ſtatu Eccleſiaſtico mediatè, vel immediatè Sedi Apoſtolicæ ſubiecto libros ab eis vbicumque compoſitos de quacumque

materia tractantes, abſque Cardinalis Vicarij, & Magiſtri ſacri Palatij in Vrbe, & extra eam abſque Ordinarij, & Inquiſitoris loci licentia deferant, aut imprimendos tranſmittant.

Feria 5. die 18. Septembris 1625.

IN Genetali Congregatione S.Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis coram Sanctiſſ. D.N.D. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. ac Illuſtr. & Reuerendiſſ. DD.S.R.E. Cardinalibus, aduersùs hæreticam prauitatem Inquiſitoribus Generalibus à Sancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

Sanctiſſimus D.N. pro debito ſui Paſtoralis Officij corrigere volens abuſus nonnullorum in ſtatu Sedi Apoſtolicæ mediatè, vel immediatè ſubiecto, exiſtentium, qui libros à ſe compoſitos extra præfatum ſtatum abſque vlla Ordinariorum, & Inquiſitorum loci, vbi degunt, approbatione imprimendos tranſmittunt: ſtatuit, & decreuit, vt in poſterum nemo in ſtatu prædicto degens, cuiuſuis conditionis, gradus, Ordinis, & dignitatis exiſtat, libros de quauis materia tractantes, & vbicumque compoſitos audeat aliò deferre, vel mittere imprimendos ſine expreſſa in ſcriptis approbatione Illuſtr. & Reuerendiſſ. D.Cardinalis S.D.N. Vicarij, & Magiſtri S.Palatij, ſi in vrbe, ſi verò extra vrbem exiſtat, ſine Ordinarij, & Inquiſitoris loci illius, ſiue ab iis deputatorum facultate, & licentia operi præfigenda: libros autem, quos contra præſentis decreti tenorem imprimi contigerit, præter alias pœnas arbitrio ſuæ Sanctitatis infligendas, abſque alia declaratione ex nunc prohibet, & pro expreſsè prohibitis haberi, vult, & mandat. Contrariis quibuſcumque non obſtantibus, &c.

Ioan. Ant. Tomaſius S.Rom. & vniuerſ. Inquiſitionis Not.

Sanctiſſimi D.N. Vrbani Papæ VIII. declaratio, quod Conſtitutiones Apoſtolicæ in concernentibus fidem Catholicam, & S.Inquiſitionis Officium hactenus editæ, & in poſterum etiam ſuper quacumque alia re edendæ, omnes Regulares quomodolibet priuilegiatos comprehendant, niſi illi in edendis ſpecialiter excipiantur.

VRBANVS Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

CVm ſicut accepimus, ſancti Benedicti, Ciſtercien. Præmonſtraten. S.Antonij de S.Antonio Viennen. Societatis Ieſu, ac aliorum forſan Ordinum, Congregationum, Societatum, & Inſtiturum Regularium Profeſſores vigore, ſeu prætextu priuilegiorum, & indultorum ſibi, dictiſque Ordinibus, Congregationibus, Societatibus, & inſtitutis, ab hac ſancta Sede Apoſtolica, tam per viam moræ conceſſionis, quàm communicationis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam conſiſtorialiter conceſſorum in conſtitutionibus generalibus à Nobis, & dicta Sede hactenus editis, & de cætero edendis ſe minimè comprehendi prætendant, niſi de eis ſpecialis, ſpecifica, indiuidua, & expreſſa mentio fiat.

§. 1. Nos, qui inter grauiſſimas, multiplicéſque Apoſtolatus noſtri curas in eam præcipuo, ac peculiari ſtudio iugiter incumbimus, vt extirpatis hæreticarum prauitatum erroribus, Catholica fides vbique gentium conſeruetur, & propagetur, ambiguitates, & dubia de medio tollere, & opportunæ diſpoſitionis miniſterio prouidere volentes, vt tot, tantæque conſtitutiones generales à Nobis, & hac ſancta Sede, & præſertim ad fauorem fidei Catholicæ, illiúſque propagationem, & Officij S.Inquiſitionis contra hæreticam prauitatem editæ, & de cætero edendæ, ſublati quibuſlibet exceptionibus, ſubterfugiis, & impedimentis ad maiorem Dei gloriam, ſanctæque Matris Eccleſiæ exaltationem debitum, vt par eſt, ſortiantur effectum, necnon quorumcumque priuilegiorum, gratiarum, & indultorum, dictis Ordinibus, Congregationibus, Societatibus, & Inſtitutis, cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam quantumlibet extraordinariis, & cautelis quomodolibet, & ex quacumque cauſa conceſſorum, etiamſi in corpore iuris clauſa ſint, tenores præſentibus, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in eis tradita obſeruata inſerti forent, eiſdem præſentibus pro expreſſis habentes Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine.

§. 2. Quod quæuis generales conſtitutiones, diſpoſitiones, & ordinationes Apoſtolicæ per Nos, & quoſcumque Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros in concernentibus fidem Catholicam,

tholicam, illiúſque propagationem, S. Inquiſitionis officium præfatum, præſertim quoad ea, quæ in Congregationibus S. Officij, & propaganda fide coram nobis tractari ſolent, hactenus editæ, omnes, & ſingulos, tam S. Benedicti, Ciſtercien. Præmonſtraten. S. Antonij de S. Antonio Viennen. & Societatis Ieſu præfatorum, quàm quorumcumque aliorum Ordinum, Congregationum, Societatum, & Inſtitutorum Profeſſores omninò comprehendant, perindè, ac ſi præfati, & alij, quantumlibet priuilegiati in eis nominatim expreſſi fuiſſent, edendæ verò in poſterum per nos, & Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros, tam in fauorem præfatæ fidei Catholicæ, illiúſque propagationis, & S. Officij Inquiſitionis præfati, quàm ſuper quacumque alia re, negotio, ſeu materia, conſtitutiones, diſpoſitiones, & ordinationes huiuſmodi ſimiliter omninò comprehendant præfatos eorundem Ordinum, Conſtitutionum, Societatum, & Inſtitutorum Profeſſores, niſi in edendis conſtitutionibus huiuſmodi ſpecialiter, & expreſsè excipiantur, etiam ſi ipſi priuilegiati forent magis ſpeciali nota & expreſſione digni, eiſque priuilegia, gratiæ, & indulta, à Sede Apoſtolica præfata, etiam ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, ac irritantibus, & aliis decretis, etiam Motu, ſcientia, ac de poteſtatis plenitudine ſimilibus, & conſiſtorialiter, etiam contemplatione, vel ad inſtantiam Imperatoris, Regum, & aliorum Principum, tam per viam meræ conceſſionis, quàm communicationis, & aliàs quomodolibet conceſſa reſpectiuè ſint, quorum, ſeu quarum vigore, vel prætextu ſint excepti, ſeu ſe minimè comprehendi prætendant, in conſtitutionibus generalibus, vel aliis non facientibus plenam, & expreſſam eorum mentionem.

§. 3. Præſentes verò litteras, omniáque, & ſingula in eis contenta, etiam ex eo, quòd Ordinum, Congregationum, Societatum, & Inſtitutorum huiuſmodi Profeſſores, vel alij quicumque in præmiſſis intereſſe habentes, ſeu quomodolibet habere prætendentes ad hoc vocati, & auditi, ac cauſæ propter quas eædem præſentes emanarunt, adductæ, verificatæ, ſeu aliàs iuſtificatæ non fuerint, vllo vnquam tempore de ſubreptionis, vel obreptionis, ſeu nullitatis vitio, aut intentionis noſtræ, vel alio quovis, etiam quantumvis ſubſtantiali defectu notari, impugnari, inualidari, retractari, in ius, vel controuerſiam reuocari, aut ad terminos iuris reduci, aut aliud quodcumque iuris, facti, gratiæ, vel iuſtitiæ remedium impetrari nullatenùs poſſe, neque ſub quibuſvis ſimilium, vel diſſimilium gratiarum reuocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, aut aliis contrariis diſpoſitionibus, pro tempore quomodolibet faciendi comprehendi.

§. 4. Sed ſemper ab illis exceptas, ſempérque validas, firmas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuóſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac ab omnibus, & ſingulis, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, inuiolabiliter obſeruari, ſicque per quoſcumque iudices Ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales; etiam de latere Legatos, dictæque Sedis Nuncios, ſublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam, quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus.

§. 5. Non obſtantibus regula noſtra de iure quæſito non tollendo, ac quibuſuis aliis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon tam S. Benedicti, Ciſtercien. Præmonſtraten. S. Antonij de S. Antonio Viennen. & Societatis Ieſu præfatorum, quàm quorumcumque aliorum Ordinum, Congregationum, Societatum, & Inſtitutorum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus, & priuilegiis, necnon præfatis, & quibuſuis aliis priuilegiis, indultis litteris Apoſtolicis, etiam Mare magnum, & aliàs quomodolibet nuncupatis eiſdem Ordinibus, Congregationibus, Societatibus, & Inſtitutis, eorúmque Superioribus, bonis, rebus, monaſteriis, locis regularibus, & perſonis, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, & aliis decretis in genere, vel in ſpecie, ac aliis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua exquiſita forma, ad hoc ſeruanda foret, illorum omnium & ſingulorum tenores præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 6. Volumus autem, quòd præſentium tranſumptis etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ adhiberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ, quódque eædem præſentes litteræ, ſeu illarum exempla ad valuas Baſilicarum S. Ioannis Lateranen. ac Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ affixa, omnes ita arctent, & afficiant,

ac ſi vnicuique perſonaliter intimata fuiſſent. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem ſub Annulo Piſcatoris die 5. Nouembris 1631. Pontificatus noſtri anno nono.

M. A. Maraldvs.

Sequuntur decreta, & aliæ Bullæ ad eandem materiam S. Inquiſitionis ſpectantes.

De Iudæorum flagitiis, in qua hæretica prauitatis Inquiſitores animaduertere poſſunt.

Gregorivs Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei,

Ad futuram rei memoriam.

ANtiqua Iudæorum improbitas, qua diuinæ bonitati ſemper reſtiterunt, tanto execratior conſiſtit in filiis, quanto ipſi ad cumulandam patrum ſuorum menſuram in Dei filio repudiando, eiuſque in mortem nefariè conſpirando, grauiùs deliquerunt, qui propterea ſuis effecti maioribus nequiores, propriis ſedibus expulſi, atque in omnes diſperſi orbis terrarum regiones, ſeruituti que perpetuæ mancipati, non maiorem in cuiuſquam ditione clementiam, quàm in Chriſtianorum Prouinciis, maximè verò in Apoſtolicæ pietatis gremio inuenerunt, quæ pro eorum conuerſione laborans, eos miſericorditer excepit, atque in cohabitatione vna cum filiis ſuis ſuſtinuit, ad veritatis lumen allicere pio ſemper ſtudio conata eſt, rebúſque ad vitam neceſſariis, iuuit, iniuriis, & contumeliis prohibuit, multis denique beneficentiæ ſuæ priuilegiis circummuniuit. Illi verò nullis beneficiis manſuefacti, nihilque de ſuo priſtino ſcelere remittentes, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum in cœlo triumphantem adhuc in Synagogis ſuis, & vbique perſequuntur. Chriſti quoque membris infenſiſſimi non deſinunt in Religionem Chriſtianam horrenda facinora quotidie magis audere.

§. 1. Quibus nos, ne pietatis noſtræ puritas polluatur, aut à fœdis mancipiis Chriſto, Chriſtianorúmve nomini impunè illudatur, obuiare volentes ſtatuimus, ac etiam declaramus, Inquiſitores hæreticæ prauitatis liberè procedere poſſe in omnibus cauſis, & caſibus, qui ſequuntur.

§. 2. Si quis Iudæus aut infidelis in iis, quæ circa fidem cum illis nobis ſunt communia, veluti Deum vnum, & æternum, omnipotentem, Creatorem omnium, viſibilium, & inuiſibilium, & ſimilia non eſſe aſſeruit, prædicauerit, vel priuatim alicui inſinuauerit.

§. 3. Si dæmones inuocauerit, conſulueritve, aut eorum reſponſa acceperit, ad illóſve Sacrificia, aut preces ob diuinationem, aliámve cauſam direxerit, aut quid eis immolauerit, vel thuris, alteriúſve rei fumigationes obtulerit, aut alia quæuis impietatis obſequia præſtiterit.

§. 4. Si Chriſtianos verbo, facto, vel exemplo, aut alio quouis modo nefaria huiuſmodi docuerit, vel ad ea perpetranda perduxerit, aut perducere attentauerit.

§. 5. Si Saluatorem, & Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum purum hominem, vel etiam peccatorem fuiſſe, Matrémve Dei non eſſe Virginem, & alias huiuſmodi blaſphemias, quæ per ſe hæreticæ dici ſolent, in Chriſtianæ fidei ignominiam, contemptum, aut corruptionem impiè protulerit.

§. 6. Si cuiuſuis eorum opera, auxilio, conſilio, vel fauore aliquis Chriſtianus à fide deſciuerit, quámque ſemel ſuſceperat abnegauerit, vel ad Iudæorum, ſeu aliorum infidelium ritus, cæremonias, ſuperſtitiones, vel impias ſectas tranſierit, vel redierit, ſeu in hæreſim aliquam inciderit, aut qui, vt Chriſti fidem abneget, ſeu in hæreſim incidat, opem, conſilium, auxilium, vel fauorem quomodocumque præſtiterit.

§. 7. Si quis Cathecumenum, vel quemcumque ex Iudæis, aut infidelibus Deo inſpirante ad fidem Chriſtianam venire volentem, poſt declaratam nutu, verbo, facto, aut quocumque alio modo eius voluntatem à fide, vel fidei inſtructione, aut à ſacri Baptiſmi ſuſceptione retrahere, auertere, vel dehortari, aut ne ad fidem veniat, néve regenerationis lauacro abluatur, quouis modo impediuerit.

§. 8. Si quis apoſtatas, hæreticóſve ſcienter domi ſuæ acceptauerit, aluerit, commeatu iuuerit, ſeu quouis modo eis cibaria vbicumque præbuerit, aut dona, vel munera dederit, vel miſerit, aut de loco ad locum deduxerit, ſeu aſſociauerit, vel deducendos, ſeu aſſociandos curauerit, aut ſumptus miniſtrauerit, duces, comitéſve illis adiunxerit, vel ne ab eis perpetrata deprehēdi, aut inueſtigari queant, fuerit, quiq; dictos apoſtatas, aut hæreticos ſciēter aliquo modo

receptaue

receptauerit, occultauerit, defenderit, aut eis opem, conſilium, auxilium, vel fauorem quomodolibet præſtiterit.

§. 9. Si libros hæreticos, vel Thalmudicos, aut alios Iudaicos quomodolibet damnatos, aut aliàs prohibitos tenuerit, cuſtodierit, vel diuulgauerit, vel in quæcumque loca detulerit, aut ad eam rem operam ſuam accommodauerit.

§. 10. Si Chriſtianos deriſerit, redemptioniſque noſtræ hoſtiam ſalutarem in ara Crucis immolatam, Chriſtum Dominum in ludibrio, & deſpectui habens, quandocumque, maximè verò in ſacro Paraſceues die agnum, ſiue ouem, aut quid aliud Cruci affixerit, aut appenderit, in eámve conſpuerit ſeu quodcumque contra ipſam fecerit.

§. 11. Si nutrices Chriſtianas contra ſacrorum Canonum ſtatuta, diuerſorumque Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum ſanctiones adhuc retinuerit, aut eas retinens, die qua ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, lac vno, vel pluribus diebus in latrinas, vel cloacas, vel alia loca effundere coëgerit.

§. 12. In quibus caſibus vniuerſis, & ſingulis omnes prædictæ prauitatis Inquiſitores omnium Regnorum, Prouinciarum, ciuitatum dominiorum, & locorum vniuerſi Orbis Chriſtiani Iudices in ſuis quique locis perpetuò delegamus; vt ſuper his contra Iudæos, atque infideles quoſcumque, ſimul, vel ſeparatim, prout in cauſis fidei iuxta ſacrorum Canonum formam, necnon Officij Inquiſitionis huiuſmodi conſtitutiones, diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo, vel aliquibus horum flagitiorum exceſſibus culpabiles reppererint, in eos pro culpæ modo ac etiam pro criminum numero, vel multiplicatione, aut conſuetudine delinquendi flagra, remigia, etiam perpetua, rerum quoque publicationes, exilia, aliaque atrociora decernant, & aliàs de eis exempla edant, quæ ſceleratos illos deterreant ab huiuſmodi flagitiis in poſterum admittendis.

§. 13. Nos enim venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus Inquiſitoribus generalibus, necnon Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis locorum Prælatis, ac etiam aliis prædictis Inquiſitoribus in virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè præcipimus, & mandamus, vt præſentes noſtras in ciuitatibus, & locis cuique ſubiectis publicare, & iuxta illarum tenorem procedere, illáſque debitæ executioni mandare procurent.

§. 14. Decernentes irritum, & inane quicquid ſecus per quoſcumque, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§. 15. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon exemptionibus, priuilegiis, immunitatibus, commeatibus, in fidem publicam receptionibus, & tolerantiis, prædictis Iudæis, & aliis infidelibus, maranis, & apoſtatis, tam in dominiis, terris, & locis noſtris, & Sedi Apoſtolicæ, mediatè, vel immediatè ſubiectis, quàm alibi vbicumque Regnorum, Prouinciarum, & dominiorum, gentium & locorum commorantibus, vel in ea, ex quibuſuis Regnis & partibus, tam fidelium, quam infidelium confluentibus, eorúmque iudicibus, Aduocatis, & defenſoribus quacumque auctoritate, poteſtate, & dignitate fungantur, etiam ad inſtantiam Imperatoris, Regnum, Ducum, & quorumuis aliorum principum, tam per fel. rec. Paulum tertium, decimo Kalend. Martij, & Iulium etiam tertium Non. Decembris, tertio anno ſui cuiuſque Pontificatus, quàm etiam quoſcumque alios anteriores, & poſteriores Romanos Pontifices, ac nos, & Sedem Apoſtolicam, eiúſque Legatos, ac etiam Cameram Apoſtolicam, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis ac cum quibuſuis clauſulis, & decretis, etiam Motu proprio, & aliàs quomodocumque hactenus conceſſis, confirmatis, & innouatis, atque in poſterum concedendis, confirmandis, & innouandis, quæ omnia, etiamſi de illis illorúmque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua mentio, aut aliqua alia forma ad hoc ſeruanda foret tenores huiuſmodi, ac ſi ad verbum infererentur præſentibus pro plenè expreſſis habentes, harum ſerie ſpecialiter, & expreſsè reuocamus, & omnino abolemus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 16. Volumus autem præſentes in locis vrbis conſuetis de more publicari, & eorum exemplis impreſſis, manu Notarij publici, & ſigillo ſanctæ Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis, vel perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eandem prorſus fidem vbique tam in iudicio, quàm extra illud adhiberi, quæ adhiberetur eiſdem præſentibus, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Nulli ergo omnino. &c.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1581. Kalend. Iunij, Pontificatus noſtri anno decimo.

Anno à Natiuitate Domini 1681. Indictione 9. die verò 10. menſis Iunij, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D. N. D. Gregorij diuina prouidentia Papæ XIII. anno decimo, retroſcripta

 cripta

ſcripta littera Apoſtolica affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Eccleſiæ ſancti Ioannis Lateranen. Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie Campi Floræ, ac etiam ad valuas ſepti Hebræorum, per nos Petrum Aloyſium Gaytam, & Nicolaum Taglietitum Apoſtolicos Curſores.

ANTONIVS LVDOVICVS Magiſter Curſorum.

Contra Hebræos tenentes, legentéſque libros Thalmudi, & alios hactenus damnatos, aut blaſphemias, & contumelias in Deum, & Sanctos continentes.

CLEMENS Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

CVm Hebræorum malitia nouas in dies excogitet fraudes, quibus perniciosa volumina, libróſque impios, ac planè deteſtabiles, tum antiquitus damnatos, tum recens conſcriptos in vulgus proferat.

§. 1. Nos & ipſis exitiale, & Chriſtiano populo periculoſum rati, hanc eorum nequitiam conniuentibus oculis tolerare, ac pro noſtro Paſtorali officio opportunum huic malo remedium adhibere volentes, adducti exemplo complurium Romanorum Pontific. Prædeceſſorum noſtrorum præſertim fel. rec. Gregor. IX. Innoc. IV. Clem. IV. Honorij IV. Ioan. XXII. Iulij III. & Greg. XIII. qui ſæpius impium illud Thalmudi nuncupatum, & alia ſimilia reprobata, & deteſtanda ſcripta, & volumina damnarunt, & retineri prohibuerunt, ſeu aliàs ex Chriſtiani Orbis Prouinciis & Regnis pio zelo exterminarunt, omnes, & ſingulas eorumdem Prædeceſſorum ſuper hoc editas litteras, quarum tenores præſentibus volumus pro expreſſis haberi harum ſerie approbantes, & innouantes.

§. 2. Atque illis hæc addentes, omnibus, & quibuſcumque vniuerſitatibus Hebræorum, eorúmque ſingulis tam in temporali S.R.E. ditione, quàm etiam extra eam vbiuis locorum, & in quibuſvis Chriſtiani Orbis partibus conſtitutis perpetuò prohibemus, ne quoſvis libros, & Codices impios Thalmudicos ſæpè dãnatos, vaniſſimos Cabaliſtos, atque alios nefarios à Prædeceſſoribus noſtris prohibitos, & condemnatos, necnon opera, commentaria, tractatus, volumina, & ſcripta quæcumque, tam lingua Hebraica, quàm quauis alia hactenus conſcripta, aut verſa, edita, & impreſſa, ac in poſterum conſcribenda, aut vertenda edenda, vel imprimenda, continentia, ſeu continentes, tacitè, vel expreſſè, hæreſes, vel errores contra ſacras veteris legis, & Teſtamenti ſcripturas, necnon contumelias, impietates, blaſphemias, contra Deum, ſanctiſſimam Trinitatem, & Saluatorem noſtrum Dominum Ieſum Chriſtum, eiúſque ſanctam Chriſtianam fidem, ac beatiſſimam ipſius Genitricem ſemper Virginem Mariam, & beatos Angelos, Patriarchas Prophetas, Apoſtolos, alióſque ſanctos Dei, ſacratiſſimam Crucem, Sacramenta nouæ legis, ſacras imagines, & ſanctam Catholicam Eccleſiam, & Sedem Apoſtolicam, ac contra Chriſti fideles præſertim Epiſcopos, Sacerdotes, & alias Eccleſiaſticas perſonas atq; etiam contra nuper ad eiuſdem Chriſti fidem conuerſos, ac Neophytos, & aliàs contra Religionem Catholicam, vel in quibus etiam impudicæ, & obſcœnæ narrationes memorãtur; etiam ſub prætextu, quòd expurgata fuerint, vel donec expurgentur, ſiue quòd de nouo typis excuſa fuerint, mutatis nominibus, vel etiã ſub obtentu, ſeu tolerantia, aut permiſſione, vt prætendunt, Secretarij, aut cuiuſuis perſonæ Sacr. Conc. Trid. aut Indicis librorũ prohibitorũ per rec. mem. Pium Pap. IV. Prædeceſſorẽ noſtrum editi, vel cuiuſuis Indulti Apoſtolici, aut licentiam per S.R.E. Card. etiam Legatos, aut Camerariũ, ſeu Camerã Apoſtolicã, vel Nuncios etiã cũ poteſtate Legati de latere, aut locorũ Ordinarios ſeu Inquiſit. hæreticæ prauitatis forsã quomodolibet cõceſſæ, aut quouis alio quæſito colore, legere, habere, vel, retinere, emere, vel vẽdere, aut euulgare nullo modo audeãt, vel præſumãt.

§. 3. Omnes verò, & quaſcumque facultates, literas, permiſſiones, indulta, tolerantias legendi, tenendi etiam ad tempus certum, vel incertum, vel ad effectus prædictos, & ſub ſimilibus, vel aliis prætextibus quæcumque, vt præfertur prohibita ſcripta, volumina, libros, & alia ſupradicta quibuſvis Iudæis, in genere, vel in ſpecie, à Prædeceſſoribus noſtris, & dicta Sede Apoſtolica, ſeu eius Legatis, etiam de latere, vel Nunciis, aut Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis, aut locorum Ordinariis, vel quibuſvis aliis quauis dignitate, & auctoritate fungentibus, etiam S.R.E. Card. eiuſque Camerario, ſeu Camera prædicta, ſub quibuſvis verborũ formis, & conceptionibus, & quibuſuis etiam derogatoriarum, derogatoriis clauſulis, ac vim contractus inducentibus, irritantibúſque & aliis decretis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſeu ad quorumcumque Principum etiam Regali, Ducali, vel alia quacumque præeminentia fulgentium inſtantiam, vel eorum intuitu conceſſas, auctoritate, & tenore præmiſſis

præmiſſis, reuocamus, irritamus, & annullamus, ac pro reuocatis, irritis, & penitus infectis in perpetuum habere volumus.

§. 4. Diſtrictiùs inhibentes, tam quibuſcumque ex prædictis, quauis auctoritate, & facultate ſuffultis, perſonis, ne huiuſmodi licentias, tolerantia indulta quoquomodo concedere, quàm Iudæis, ne illis ſic per præſentes reuocatis, aut poſt hac forſan de facto conceden. vti, aut earum prætextu, ſeu aliàs quomodolibet libros prædictos retinere, legere, deferre, emere, vendere, aut de nouo edere præſumant.

§. 5. Quinimo ſi quos ad præſens habent, eos ſtatim intra decem dies Romæ in Officio S. Romanæ vniuerſalis Inquiſitionis, extra Vrbem verò intra duos menſes à die publicationis præſentium numerandos locorum Ordinariis, ſeu Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis à quibus poſtmodum abſque alio mandato noſtro, nulla interpoſita mora comburantur, exhibere, tradere, & conſignare omnino teneantur, & debeant.

§. 6. Præcipientes tam ipſis Iudæis, quàm quibuſcumque Typographis, Bibliopolis, ſeu mercatoribus, & aliis quibuſcumque Chriſti fidelibus etiam cuiuſcumque ſtatus, gradus, Ordinis, vel conditionis exiſtentibus, ſub pœnis amiſſionis librorum & publicationis omnium bonorum, fiſco eius Principis in cuius ditione libri reperti fuerint applicandorum, ac aliis etiam grauioribus, & corporis afflictiuis arbitrio diœceſani, ac etiam Inquiſitoris, ſi inibi fuerit, ſtatuendis, ac moderandis, necnon quoad Chriſtianos, etiam excommunicationis maioris latæ ſententiæ vnumquemque contrafacientem eo ipſo incurrendæ, ne huiuſmodi libros, & alia ſcripta ſuperiùs prohibita, vt præfertur retinere, habere, legere, edere, typis excudere, ſeu imprimere, deſcribere, vel exemplare aduehere, emere, vendere donare, commutare, aut aliàs quomodolibet diſtrahere, vel alienare.

§. 7. Néve quiſquam, etiam ſub prædictis, & aliis pœnis contra fautores Apoſtatarum à fide & hæreticorum à ſacr. Canon. & Conſtitutionibus Apoſtolicis inflictis, ipſis Hebræis, pro habendis, ſcribendis ſeu imprimendis huiuſmodi libris, vel vndecumque afferendis, ſeu tranſuehendis; aut pro eorumdem legendorum licentia de cætero impetranda opem, conſilium, auxilium, vel fauorem præſtare, aut impendere quoquomodo audeat.

§. 8. Quocirca venerabilibus Fratribus noſtris tam S.R.E. Cardinalibus aduersùs hæreticam prauitatem in toto terrarum Orbe generalibus Inquiſitoribus, quàm etiam Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, cæteriſque locorum Ordinariis, & Inquiſitoribus quibuſcumque eiuſdem hæreticæ prauitatis, in quibuſuis Regnis, Prouinciis, & Ciuitatibus pro tempore exiſtentibus, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, & eorum ſinguli, in ciuitatibus, terris, & locis, vbi Iudæi commorantur, tam in eorum Synagogis, & locis publicis, quàm priuatis domibus, & Officinis, & alias vbique locorum, etiam apud Bibliopolas Chriſtianos prædictos ſic prohibitos libros, & ſcripta per ſe, vel alium, ſeu alios ab eis deputandos diligentiſſimè perquirant, & contra eos, qui ſuper retentionem huiuſmodi culpabiles reperti fuerint, ad prædictarum, & aliarum, etiam grauiorum eorum arbitrio pœnarum executionem procedant. Contradictores necnon inobedientes quoſcumque, eiſve auxilium, conſilium, vel fauorem præſtantes per opportuna iuris vel facti remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis.

§ 9. Non obſtantibus præmiſſis, necnon conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, priuilegiis quoque indultis, & litteris Apoſtolicis dictis Hebræis, eorúmve vniuerſitatibus ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, & cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, & decretis, in genere, vel in ſpecie quomodolibet conceſſis, etiam ſæpius approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi aliàs pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, & indiuidua mentio habenda, ſeu quæuis alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi, necnon formas, & decreta in illis appoſita, ac ſi de verbo ad verbum infererentur, præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, illis, quoad reliqua in ſuo robore permanſuris, ad effectum præmiſſorum ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1599. Prid. Kalend. Martij, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Anno à Natiuit. Domini 1593. Indict. 6. die vero Sabbati 3. menſis Aprilis, Pontif. Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D.N.D. Clementis diuina prouidentia Papa VIII. anno eius ſecundo, retroſcriptæ littera Apoſtolica affixa, & publicata fuerunt in valuis Baſilica Principis Apoſtolorum de Vrbe. in Acie Campi Flora, & in platea nuncupata Iudaorum, relictis in eis copiis affixis per nos Io. Baptiſtam Bagno, & Franciſcum Baron. S. D. N. Papa Curſor.

BAPT. PRESSIVS Mag. Curſ.

Innouatio conſtitutionis fel. rec. Pauli Papæ IV. contra negantes Trinitatem, aut Diuinitatem IESV CHRISTI, aut eius conceptionem de Spiritu ſancto, aut eius mortem, vt nos redimeret, aut virginitatem Beatiſſimæ ſemper Virginis DEI Genitricis Mariæ.

Adiecta forma in publicatione eiuſdem conſtitutionis ſeruanda, ne de cætero illius ignorantia à quoquam quouis prætextu poſſit allegari.

CLEMENS Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

DOminici gregis diuina prouidentia nobis, licèt meritis imparibus commiſſi, ſolicitudo poſtulat, vt Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum conſtitutiones, quæ præſertim ad fidei Catholicæ integritatem conſeruandam, & impios homines, ac prauarum hæreſum aſſertores debitis pœnis plectendos pertinent, innouemus; ne qui huiuſmodi errorum labe infecti ſunt earumdem conſtitutionum, & pœnarum in eis inflictarum ignorationem vllo modo prætendere, aut quauis ratione excuſare poſſe præſumant. Cùm itaque fel. rec. Paulus Papa IV. Prædeceſſor noſter, ad quorundam hominum iniquitatem coërcendam, qui non ſolùm diuerſas hæreſes profiteri, ſed etiam ipſius fidei fundamẽta negare præſumebant, ſuóque exemplo multos in interitum animæ trahebant quadam ſua perpetuò valitura conſtitutione, quæ incipit, *Cùm quorumdam hominum prauitas*; vt huiuſmodi homines à ſuis erroribus intra certum eis tunc præfixum tempus reſipiſcerent, paterna monitione, & requiſitione, necnon ipſorum reſipiſcentium à quibuſcumque cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, & temporalibus pleniſſima abſolutione ſanciuerit, vt quicumque tam eatenus lapſi fuiſſent, & intra tempus præfixum non reſipuiſſent quàm qui in poſterum prolaberentur in hos errores, aut eorum aliquem, qui nimirum aſſeruiſſent, dogmatizaſſent, vel credidiſſent Deum omnipotentẽ non eſſe trinum in perſonis, & incompoſita omninò, indiuiſáque vnitate ſubſtantiæ, & vnum vnamet ſimplici Diuinitatis eſſentia, aut Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum non eſſe verum Deum eiuſdem ſubſtantiæ per omnia cum Patre, & Spiritu Sancto, aut eundem ſecundùm carnem non eſſe conceptum in vtero Beatiſſimæ, ſempérque Virginis Mariæ de Spiritu ſancto ſicut cæteros homines ex ſemine Ioſeph, aut eundem dominum, & Deum noſtrum, Ieſum Chriſtum non ſubiiſſe acerbiſſimam Crucis mortem, vt nos à peccatis, & ab æterna morte redimeret, & Patri ad vitam æternam reconciliaret, aut eandem beatiſſimam Virginem Mariam non eſſe veram Dei Matrem, nec perſtitiſſe ſemper in virginitatis integritate, ante partum ſcilicet, in partu, & perpetuò poſt partum, pro ſubuerſis, & relapſis in hæreſim haberi, & vt relapſi Curiæ ſæculari tradi, & per ipſam Curiam debitis pœnis in relapſos ſtatutis puniri poſſent in omnibus, & per omnia, perinde ac ſi verè, & realiter, in hæreſim relapſi eſſent, & eos relapſos eſſe conſtaret, prout in prædicta conſtitutione ſub datum Romæ apud S. Marcum ſeptimo Idus Auguſti, Pontificatus ſui anno primo edita pleniùs continetur. Eò tamen huiuſmodi impiorum hominum prorumpit temeritas, vt prætextu ignorationis huiuſmodi conſtitutionis, ac pœnarum in eadem conſtitutione inflictarum, ſe illis minimè ſubiacere, nec obnoxios eſſe putent, ac propterea ſe ab eiſdem pœnis liberari, & abſolui poſſe prætendat. Nos igitur animaduertentes (vt idem quoque Paulus Prædeceſſor benè animaduertit) huiuſmodi errores tam graues, ac nefandos exiſtere, vt illi, qui in eos incidunt, nullam prorſus excuſationem habeant, ſed ſubuerti potius, & immanes, quàm hæretici meritò dici poſſint, propterea, vt illi debita animaduerſione omninò puniantur, nec à præfatis erroribus vlla executione de cætero ſe tueri valeant, Motu proprio, & ex certa ſcientia ac matura deliberatione noſtra, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione, edicti Pauli Prædeceſſoris veſtigiis inhærentes, ac eius conſtitutionem prædictam quoad pœnas in ea contentas innouantes, ac perpetuò confirmantes, & approbantes, ſupradictos omnes & ſingulos, qui hactenus in ſimiles errores, aut eorum aliquem lapſi ſunt, aut in poſterum prolabentur, attenta dictorum errorum grauitate, & enormitate, cuiuſcumque dignitatis, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtant, nulla illis etiam ignorantiæ ſupradictæ conſtitutionis executione ſuffragante pro ſubuerſis, & relapſis in hæreſim haberi, & tanquam relapſos Curiæ ſæculari tradi, ac per eandem Curiam debitis pœnis in relapſos ſtatutis puniri poſſe, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium perpetuò ſtatuimus. Non obſtantibus omnibus illis, quæ prædictus Paulus Prædeceſſor voluit non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Vt autem huiuſmodi conſtitutionis ignorantia de cætero allegari, aut prætendi nunquam poſſit, atque vt præſentes

omnibus

omnibus innoteſcant, volumus illas ad valuas Eccleſiæ Lateranenſis, & Baſilicæ Principis Apoſtolorum, & in acie Campi Floræ, more ſolito publicari, & affigi, atque iis inde amotis earundem exempla, etiam impreſſa, ibi affixa, relinqui, factáque publicatione huiuſmodi, omnes qui in Vrbe poſt menſem, qui vero extra eam, & citra montes, poſt quatuor menſes, & qui demum vltra montes fuerint, poſt decem menſes, à die publicationis huiuſmodi computandos, perinde afficere, & arctare, ac ſi eorum cuilibet perſonaliter intimatæ fuiſſent. Et nihilominus, vt ipſæ præſentes litteræ eò notiores fiant, & omnibus magis innoteſcant, necnon pro potiori cautela volumus, vt Inquiſitores contra hæreticam prauitatem, in iis ciuitatibus, terris, & locis, in quibus conſtituti ſunt; vbi verò huiuſmodi Inquiſitores non ſunt locorum Ordinarij, publicationem præſentium, vt infra dicitur, fieri curent, ac propterea vniuerſis, & ſingulis venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis locorū Ordinariis, necnon dilectis filiis Inquiſitoribus præfatis contra hæreticam prauitatem vbilibet conſtitutis, per eaſdem præſentes committimus, & in virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè præcipiendo mandamus, vt per ſe, vel alium, ſeu alios haſce noſtras litteras, poſtquam earum exemplum receperint, ſeu earum notitiam habuerint, ſemel aut pluries prout eis magis expedire viſum fuerit, ipſi quidem Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & alij locorum Ordinarij in eorum cathedralibus, & maioribus reſpectiuè Eccleſiis ciuitatum, oppidorum, & locorum quorumcumque, eorum diœceſum, vbi Inquiſitores fuerint, ipſimet Inquiſitores in eiſdem Eccleſiis, dum in eis maior populi multitudo ad Diuina conuenerit ſolemniter publicent, & publicari auctoritate noſtra mandent & faciant. Cæterùm, quia difficile foret eaſdem præſentes ad ſingula loca, vbi opus eſſet deferri, volumus, & ſimili auctoritate decernimus, vt earum tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius Inquiſitoris contra hæreticam prauitatem, vel cuiuſcumque perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem vbique in iudicio & extra fides habeatur quæ ipſiſmet litteris haberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Dat. Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſca. die 3. Febr. 1603. Pont. noſtri anno vndecimo.

M. Vestrivs Barbianvs.

In Nomine Domini amen. Anno à Natiuitate eiuſdem Domini noſtri Ieſu Chriſti, milleſimo ſexcenteſimo tertio, Indictione prima, die verò decima quarta menſis Februarij Pontificat. Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D.N. D. Clementis diuina prouidentia Papæ VIII. anno eius duodecimo retroſcriptæ litteræ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Eccleſiæ ſancti Ioannis Lateranenſis Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ, relictis ibidem copiis impreſſis affixis per nos Auguſtinum Braccherium, & Catherinum Menandi Apoſtolicos Curſores.

P. Aloysivs Peregrinvs Magiſter Curſorum.

Decretum Clementis Papæ VIII.

Quo confirmantur litteræ Pauli Papæ IV. & Pij IV. contra Confeſſarios ſolicitantes pœnitentes in Confeſſionibus.

IN nomine Domini, Amen. Per hoc præſens publicum decretum inſtrumentum cunctis pateat euidenter, & ſit notum, quod in generali Congregatione Officij S. Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis habita coram Sanctiſſimo D.N.D Clemente Papa VIII. ac Illuſtriſſimorum, ac Reuerendiſſ. DD. Iulio Antonio Sanctorio S. Bartholomæi in inſula S. Seuerinæ, Petro S. Hieronymi Illyricorum Deza, Dominico S. Chryſoſtomi, Pinello: Fratre Hieronymo Bernerio S. Mariæ ſupra Mineruam Aſculano: Fratre Conſtantio S. Petri, in Monte Aureo Seruano, & Paulo S. Cæciliæ Sfondrato nuncupatis, titulorum præsbyteris, S.R.E. Cardinalibus, in vniuerſa Republica Chriſtiana, aduerſùs hæreticam prauitatem Generalibus Inquiſitoribus. In negotio S. Inquiſitionis Hiſpaniarum ſuper litteris fel. rec. Pauli Papæ IV. & Pij Papæ IV. facultatis procedendi contra Presbyteros ſæculares, & Regulares in ſacramentis Pœnitentiæ, ſeu in actu confeſſionis ſacramentalis, ſolicitantes mulieres pœnitentes ad impudicitiam, ſeu peccata carnis, Inquiſitori Generali Hiſpaniarum, aliàs conceſſæ, an priuatè, vel cumulatiuè quoad Superiores Regularium dicta Inquiſitio, contra huiuſmodi delinquentes procedere poſſint. Sanctiſſ. D. N. re diligenter, ac maturè diſcuſſa auctoritate ſua Apoſtolica declarauit, & decreuit, declarat, & decernit circa huiuſmodi facultatem procedendi nihil eſſe attendendum, aut innouandum, ſed Inquiſitionem prædictam, in omnibus Regnis, & Prouinciis ſibi ſubiectis ea iudicialiter vti poſſe, & debere, ſicut in aliis cauſis ad Sanctiſſ. Inquiſit. Officium pertinentibus, vti hactenus fecit, etiam priuatiuè quoad Superiores Regularium cuiuſuis Ordinis, & Congregationis, etiamſi Mendicantium exiſtant, ipſóſque Regulares non eximi ab onere deferendi, ſeu denuntiandi huiuſmodi delinquentes eidem ſancto Officio, quemadmodum in aliis caſibus, & cauſis S. Inquiſitionis,

in

in quibus alij Chriſti fideles de iure tenentur, ſed ad ipſum, ſicur aliàs teneri, & obligatos eſſe. Et ita Sanctitas ſua declarauit, atque perpetuò ſeruandum eſſe ſtatuit omni meliori modo, & forma quibus potuit, potéſtque, & debet, latum, datum, & pronunciatum fuit ſupradictum Decretum ſupradictum Sanctiſſ. D.N.D. Clementem Papam VIII. pro Tribunali ſedentem in ſolio Maieſtatis ſuæ, in Generali Congregatione dicti S. Officij, habita Romæ in Palatio Apoſtolico apud S. Petrum, anno à Natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti 1592. die verò tertio menſis Decembris Feria 5. Pontificatus prælibati D. N. Clementis diuina prouidentia Papæ VIII. anno primo, ibidem præſentibus Reuerendiſſimo Patre Fratre Vincentio, Ordinis Fratrum Prædicatorum Epiſcopo Agnetino: & Reuerendiſſimo Patre D. Anſelmo Dandino Cæſanatenſi IV. D. vtriuſque Signaturæ eiuſdem S.D.N. Papæ Refendario, dictiſque S. Officij Prælatis, & Conſultoribus teſtibus, ad prædicta omnia, & ſingula, vocatis, habitis, ſpecialiter, atque rogatis.

Ex Ludouico Paramo de Origine ſancti Officij, quæſt. 10. de ſolicitantibus; propè finem, &c.

Conſtitutio aduersùs maleficia, ſeu ſortilegia committentes.

GREGORIVS Papa XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

OMnipotentis Dei Saluatoris noſtri, qui vt hominem à laqueis Diaboli liberaret, Crucem ſubire dignatus eſt, vices, quamquam immeriti, gerentes in terris, in id ſummo ſtudio, iuxta creditum Nobis deſuper Apoſtolicæ ſeruitutis officium, incumbimus, vt gregem Dominicum inæſtimabili pretio redemptum, aduerſus Sathanæ fraudes defendamus, eiuſdem officij partes deſuper interponendo, prout conſpicimus in Domino ſalubriter expedire. Sanè nonnulli ſuæ conditionis obliti, & ſolemnis ſponſionis ab iis factæ, cùm in Chriſti gregem per ſacrum regenerationis lauacrum adſciti fuerunt, Sathanæ, cui renunciantur, artibus, maleficiis, ſuperſtitionibus, ac nefariis inuentis operam dare non verentur, quinimò Magiſtrum imitantes, qui capitali odio, quo humanum genus proſequitur hominibus inſidiari nunquam ceſſat, proximum variis modis lædere animas verò ſuas perdere, non timent. Quapropter, vt tam exitioſa, ſcelera à Chriſti fidelibus arceantur, grauioribus pœnis vindicanda duximus. Motu itaque proprio, & ex certa ſcientia ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, tenore præſentium decernimus, præcipimus, & mandamus, vt conſtito, quòd aliquis pactum cum Diabolo fecerit, & à fide apoſtatando, maleficiis, ſiue ſortilegiis, vnam ſeu plures perſonas ita læſerit, vt ex maleficio, vel ſortilegio mors ſecuta ſit, etiam pro primo lapſu Curiæ ſæculari tradatur, debitis pœnis puniendus: qui verò, ſimiliter apoſtatando, pactum cum Diabolo, vt præfertur, fecerit, & maleficium, ſeu ſortilegium commiſerit, ex quo, licèt mors ſecuta non ſit, infirmitas tamen, diuortia impotentia generandi, ſiue animalibus, frugibus, vel aliis fructibus damnum notabile prouenerit. Muro claudi ſiue, perpetuis carceribus in ſancto Inquiſitionis officio, vbi illud exiſtit fabricandis, mancipari debeat: qui verò ſimilium delinquentium notitiam habuerint, eos Epiſcopo, ſiue Inquiſitori denunciare teneantur. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, quòd præſentium tranſumptis, etiam impreſſis; manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus fides vbique adhibeatur, quæ eiſdem præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ; quòdque eædem præſentes, poſtquam in valuis Baſilicarum S. Ioannis Lateranenſis, ac Principis Apoſtolum de Vrbe, & Cancellariæ Apoſtolicæ, necnon in acie Campi Floræ affixæ fuerint, omnes, & ſingulos, ad quos ſpectat, arctent, & afficiant, perinde ac ſi vnicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent.

Datum Romæ apud S.Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die 20. Martij 1623. Pontificatus noſtri anno tertio.

S. CARD. S. SVSANNÆ.

Anno à Natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti 1623. Indictione ſexta, die verò vigeſima tertia menſis Martij, Pontificatus Sanctiſſimi D.N. D. Gregorij Diuina prouidentia Papa X V. anno eius tertio, retroſcripta littera Apoſtolica affixa, & publicata fuerunt ad valuas Baſilicarum S. Ioannis Lateranen. Principis Apoſtolorum de Vrbe, Cancellaria Apoſtolica, & in acie Campi Floræ, per me Barnardinum Brandimartem Latinum Apoſtolicum Curſorem, &c.

Illuſtriſſimorum,

Illuſtriſſimorum, & Reuerendiſſimorum DD. Cardinalium Inquiſitorum Generalium præceptum,

De hæreticis, ſeu de hæreſi ſuſpectis ſancto Officio propalandis.

OCtauius Epiſcopus Præneſtinus Bandinus, Carolus tit. S. Cæſarei Madrutius, Ioan. Garſia tit. SS. Quatuor coronatorum Millinus, Fabricius tituli S. Auguſtini Verallus, Gaſpar tit. S. Crucis in Hieruſalem Borgia, Fr. Fœlix Centinus tit. S. Anaſtaſiæ Aſculanus, Scipio Cobellutius tit S. Suſannæ, Fr. Deſiderius Scaglia tit. S. Clementis de Cremona, Ludouicus tit. S. Laurentij in Damaſo, Ludouiſius Presbyteri, & Ludouicus S. Adriani Diaconus de Laualette nuncupati, miſeratione Diuina S. R. E. Cardinales in vniuerſa Republica Chriſtiana aduerſus hæreticam prauitatem Inquiſitores Generales ſancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputati.

Vniuerſis, & ſingulis Chriſti fidelibus, tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus vtriuſque ſexus, cuiuſvis ſtatus, gradus, Ordinis, conditionis, & præeminentiæ exiſtentibus, & quacumque dignitate, & auctoritate, etiam maxima fulgentibus, harum ſerie, ac tenore auctoritate noſtra, & huiuſmodi noſtri officij, qua fungimur in hac parte, præcipimus, & mandamus, quatenus infra duodecim dies proximè computandos, quorum primos quatuor immediatos pro ſecundo, & vltimos quatuor pro tertio termino, & peremptorio, ac trina monitione canonica aſſignamus, omnes, & ſingulos hæreticos, ſeu de hæreſi quomodolibet ſuſpectos, de quibus notitiam habuerint, debeant Nobis, vel Reu. Commiſſario noſtro, quoad habitantes in Vrbe, quo verò ad alios extra Vrbem, & vbiuis locorum degentes, Inquiſitoribus, vel locorum Ordinariis, vel eorum Vicariis generalibus, ſub excommunicationis maioris latæ ſententiæ pœna, quam in contrarium facientes ipſo facto incurrant, iudicialiter propalare, cuius excommunicationis maioris abſolutionem S.D. N. Papæ, & Nobis reſeruamus. Certificantes huiuſmodi conſcientiæ ſuæ immemores, ac dictam excommunicationis pœnam contemnentes, quod contra ipſos, tanquam contra hæreticorum fautores, aliàs, prout meliùs viſum, & iuris fuerit, procederetur. Ideò, &c. Dat. in noſtra, & Officij Sanctæ Romanæ vniuerſalis Inquiſitionis Congregatione, die 3. Ianuarij 1623.

Oct. Epiſc. Præneſtin, Card. Bandinus.
C. Card. Madrutius.
Ioan. Garſia Card. Millinus.
F. Card. Verallus.
G. Card. Borgia.
Fr. Fœlix Card. Aſculanus.
S. Card. S. Suſannæ.
Fr. D. Card. de Cremona.
L. Card. Ludouiſius.
L. Card. de Laualette.

Andreas de Pettinis, S. Romanæ,
& vniuerſalis Inquiſit. Not.

Decreta in diuerſis Congregationibus Sanctiſſimi Officij Romæ facta.

Quot Portugenſes, ſeu Luſitani Portugalliam, ſeu Luſitaniam habitantes, & inde in Italiam venientes, ſi reperiantur iudaizare, condemnentur tanquam apoſtatæ à fide, die vltima Aprilis 1566.

IN Congregatione coram S.D.N. & Reuerendiſſ. D. Card. Inquiſitoribus generalibus, S.D.N. Paulus Papa IV. mandauit, ſtatuit & ordinauit, quòd conſtito legitimè quoſcumque Portugenſes, ſeu Luſitanos in Portugallia, ſeu Luſitania permanſiſſe, & inde diſceſſiſſe, & in Italiam veniſſe, vbi reperiantur eſſe Iudæi, ſiue iudaizare, condemnentur tanquam apoſtatæ à fide, prout de iure ſimiles apoſtatæ condemnari, & puniri debent; non obſtante, quòd fuerint expoſiti torturæ, ſeu tormentis, quæ ſuſtinendo negauerint ſe fuiſſe baptizatos, vel Chriſtianè vixiſſe,

aut Christiana opera egiſſe,vel ſacramenta Eccleſiaſtica percepiſſe. Cùm iam pro liquido, & clarè à S.Sede compertum ſit, & habeatur à ſexaginta annis, vel circà, quòd nullus Hebræus toleratus fuerit habitare in Luſitania,ſeu Portugallia, niſi fuerint baptizati,& vixerint Chriſtianè, & ita ſeruari mandauit, ſtatuit, & ordinauit.

Quod hæreticorum beneficia vacent à die commiſſi criminis, die 18. Iulij 1556.

IN Congregatione facta coram præf. Sanctiſſ. Domino, & reuerendiſſimis Cardinalibus Inquiſitoribus Generalibus, idem Sanctiſſimus Dominus noſter, qui ſuprà, conſiderans, quòd hæreticorum beneficia à die commiſſi criminis hæreſeos vacent, & quòd multi hæretici id ſcientes,& in ſuis hæreſibus manentes, vt eos quos optant, ſucceſſores habeant,in fauorem aliorum reſignent, vt ſaltem per clauſulas generales, quæ in ipſis reſignationibus de ſtylo ponuntur ius aliquod in beneficiis huiuſmodi acquirant, iis prouidere volens, ſtatuit, & decreuit, quòd ex prædictis reſignationibus nullum ius etiam per dictas clauſulas ipſis reſignatariis acquiratur, immo beneficia huiuſmodi hæreticorum à die commiſſi criminis ſpecialiter diſpoſitioni ſuæ Sanctitatis reſeruauit, ita vt ſi non fiat mentio de huiuſmodi crimine per illum commiſſo, etiam diſpoſitiones per ipſum Sanctiſſimum Dominum factæ nullius ſint roboris, vel momenti. Quæ omnia extendi voluit etiam ad præteritas reſignationes quæ tempore commiſſi criminis, hæreſeos, vel citationis hæreticis factæ ſunt plenarium effectum ſortitæ non fuerint.

Contra inſtituentes nouas Religiones, die 16. Iulij 1655.

PRælibatus S.D.N. ratificauit capturam Io. Franciſci Raymondi Motinen. Congreg. S. Pauli & Barnabæ Ciu. Mediolani, & commiſit Reuerendiſſ. D.Cardinalibus Inquiſitoribus generalibus, ſiue R.D. Commiſſario facultatem procedendi, ſeu procedi, faciendi in futurum contra quaſcumque perſonas volentes inſtituere, ſeu inſtituentes nouam Religionem cuiuſcumque ſtatus, gradus, & conditionis exiſtant, & de contentis in titulo, ſeu titulis de Religioſis domibus,& de conſtituentibus nouam Religionem, Monaſteria, vel alia quæcumque loca pia, quòd poſſint dicti Reuerendiſſimi Cardinales, ſeu dictus Reuerendiſſimus Commiſſarius ea reuidere, & corrigere, ac omnia alia, & ſingula in præmiſsis facere, quæ eis reſpectiuè videbuntur iuri conſona.

Pro votantibus in ſancto Officio, die 29. Aprilis 1557.

A præfato Sanctiſsimo Domino decretum inuenimus,vt infrà.

CVm in Congregationibus, quæ in cauſa hæreſis, ita Domino diſponente,coram nobis fiunt interuenire pro maiori parte ſoleant nonnulli Clerici,tam ſæculares, quàm Regulares in Sacris, & Sacerdotio ac in Epiſcopali, & Archiepiſcopali, vel alia maiori dignitate forſan conſtituti, ac deinceps interuenire potuerunt, ac etiam nonnulli ex venerabilibus Fratribus noſtris S.R.E.Cardinales nobiſcum in iudicando aſsiſtant, & ſæpenumero contingit, vt per diſcurſum caſuum contingentia, etiam ad caſus non minus forſan enormes,ac etiam minus enormes,quàm hæreſim ſapientes in eiſdem Congregationibus tam præteritis, quàm futuris, iſdem Clerici, & in Sacris,& Sacerdotio,ac Epiſcopali, Archiepiſcopali,vel alia maiori dignitate conſtituti,ac ijdem venerabiles Fratres noſtri S.R.E.Card.votum,ſeu ſententiam eorũ ex qua mutilatio membri,ſeu ſanguinis effuſio etiam ad mortem naturalem ſecuta fuerit, ſeu in poſterum ſequetur, dixerint, ſeu etiam dicere parati exiſtunt. Nos ſæcularitati, ac tranquillitati eorum mentis,& conſcientiæ occurrere volentes, vt iidem Clerici, etiam in Sacris, & Sacerdotio, ac quacumque dignitate etiam Epiſcopali, Archiepiſcopali, vel quacumque maiori præditi, etiam venerabiles Fratres noſtri Cardinales, qui in iudicando nobis aſſiſtunt, non ſolùm in cauſis hæreſeos,ſed etiam in quacumque cauſa criminali, quæ in dictis Congregationibus coram nobis tractata fuerit, & tractabitur, votum, & ſententiam eorum, non ſolùm quoad quæſtiones, & torturam, ipſis reis pro delictis quibus pro tempore inquiſiti, accuſati, ſeu denunciati fuerint, ſed etiam ad condignam pœnam, & mulctam etiam vſque ad mutilationem,ſeu ſanguinis effuſionem,ac vſque ad mortem naturalem incluſiuè abſque alienius cenſuræ,vel irregularitatis incurſu,dicere,& eiſdem Congregationibus intereſſe, & immiſceri poſſint,licentiã,& facultatẽ concedimus,ac quoad

præterita

præterita, ſi aliquam forſan irregularitatem incurriſſent, eum omnibus prædictis diſpenſamus, non obſtantibus conſtitutionibus, &c.

Idem confirmauit S.D.N. Pius Papa V. extendique voluit ad omnes Inquiſitores, eorúmque Vicarios, Commiſſarios, & Conſultores.

Contra ſine Ordinibus celebrantes, die 20. Maij 1557.

PRælibatus S.D.N. ſtatuit, & decreuit, quòd quicumque non habens Sacerdotium, & Ordinem Presbyteratus, auſus fuerit Miſſam celebrare, abſque aliqua diſputatione, tradatur Curiæ ſæculari puniendus.

Ne Ordinarij conferant beneficia propter hæreſim vacantia, die 29. Septembris 1558.

SAnctiſſimus D.N. qui ſuprà in Congregatione S. Officij mandauit omnibus Ordinariis, & quibuſcumque aliis, ne ſe intromittant in conferendis beneficiis vacantibus, vel vacaturis propter hæreſim, ſed illorum collationem ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus reſeruauit. Ad idem facit quod ſequitur.

Sanctiſſimus D.N. Pius Papa V. conſiderans beneficia hæreticorum à die commiſſi criminis eo ipſo vacare, & multi hæretici id ſcientes, & in ſuis hæreſibus manentes, vt eos, quos optant ſucceſſores, habeant, in fauorem aliorum reſignant, vt ſaltem per clauſulas generales, quæ in ipſis reſignationibus de ſtylo ponuntur, ius aliquod in beneficiis huiuſmodi acquirant, iis prouidere volens, & ſtatuit, & decreuit, quòd ex prædictis reſignationibus nullum ius, etiam per dictas clauſulas ipſis reſignatariis acquiratur, imò beneficia huiuſmodi hæreticorum à die commiſſi criminis ſpecialiter diſpoſitioni ſuæ Sanctitatis, ſuorúmque Succeſſorum reſeruauit, ita vt ſi non fiat mentio de huiuſmodi crimine per illum commiſſo, etiam diſpoſitiones per ſuam Sanctitatem factæ, ſint nullius roboris, vel momenti. Quæ omnia extendi voluit etiam ad præteritas reſignationes, quæ tempore commiſſi criminis hæreſeos, vel citationis ipſis hæreticis factæ ſuum plenarium effectum ſortitæ non fuerint.

Contra abutentes Sacramentis, die 17. Februarij 1559.

SAnctiſſimus D. N. Paulus Papa IV. in Congregatione S.Officij commiſit, quòd omnes qui audiuerunt confeſſiones non exiſtentes in Sacris, & celebrantes Miſſas, non exiſtentes etiam in Sacris, & abuſi ſunt ſacratiſſimo Altaris Sacramento, tradi debeant brachio ſæculari.

Die 2. Septembris 1562.

ILluſtriſſimi Cardinales Inquiſitores generales decreuerunt, quod per quantumcumquè gratiam factam, vel fiendam quibuſvis, aliàs hæreticis, non intendant eos reſtituere, vt poſſint confeſſiones aliquorum ſæcularium audire.

Idem confirmatum fuiſſe, reperitur in actis S.Officij ſub die 15. Nouembris 1565. cum additione, ſeu declaratione, quòd illi, qui abiurarunt aliàs ſecretè, vel publicè, aut aliàs quomodocumque, non admittantur ad audientiam Confeſsionum ſæcularium.

Teſtium nomina publicari non debent, die 14. Maij 1566.

ILluſtriſſimi Cardinales Inquiſitores generales in Congregatione ordinaria decreuerunt dari debere nuda teſtium dicta, prout eo vſque obſeruatum fuit, abſque nominum publicatione, aliarúmque circumſtantiarum, propter quas poſſet deueniri ad ipſorum teſtium notitiam. Et quoad reſponſiones teſtium ſuper rei interrogatoriis pariter decreuerunt non eſſe dandas, ſi ex illarum publicatione deueniretur in notitiam, quinam fuerint teſtes ipſi.

Regulares recurrentes ad S. Officium, vt in eo teſtimonium perhibeant, non grauentur à ſuis Superioribus, die 17. Auguſti 1567.

SAnctiſſimus D.N. Pius Papa V. in generali Congregatione S. Officij, conſulens libertati ipſius S. Officij, & idemnitati recurrentium ad illud, vel in eo teſtimonium perhibentium ſtatuit, & decreuit, vt Regulares quorumuis, etiam Mendicantium Ordinum perſonæ, quæ pro tempore ad Officium S. Inquiſitionis pro quocumque negotio recurrerint, ſeu confugerint, vel in eo teſtimonium perhibuerint veritatis, aut aliàs quomodolibet depoſuerint, nequaquam à ſuis Superioribus per quinquennium continuum à die recurſus, ſeu depoſitionis huiuſmodi moleſtari, vel ex quacumque cauſa, vel exceſſibus prætenſis perſonarum illarum, & de debitis propterea pœnis; ſeu pœnitentiis eiſdem imponendis, niſi ipſi Illuſtriſſimi Cardinales Inquiſitores generales certiores facti fuerint, vel eis aliter clarè notificatum, & ab ipſis Cardinalibus deſuper reſponſum fuerit.

De torquendis reis pro finali veritate habenda, & ſuper complicibus, die 28. Iulij 1569.

INhærendo decretis aliàs per felic. recordat. Paulum Papam IV. Sanctiſſim. Dominus noſter Pius Papa V. decreuit omnes, & quoſcumque reos conuictos, & confeſſos de hæreſi pro vlteriori veritate habenda, & ſuper complicibus fore torquendos arbitrio Dominorum Iudicum.

Decretum Clementis VIII. quòd in cauſis ad S. Inquiſitionem hæreticæ prauitatis ſpectantibus Iudices, & Officiales gratis omnia expedire debent.

SAnctiſſimus D.N. volens, ac intendens prouidere, vt cauſæ, & negotia quouis modo ſpectantia ad S. Inquiſitionem cognoſcantur, & expediantur omni, qua decet, integritate, amotis quibuſuis ſordibus, ac pecuniariis ſolutionibus, ſtatuit, & decreuit, vt impoſterum omnes Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, ac quivis Eccleſiarum Prælati, ſeu Inferiores Ordinarij, eorúmque vicarij, & officiales, in cauſis, & negotiis S. Officij, pro examine teſtium principalium reorum, pro ſportulis ſententiarum, pro quouis Decreto, ſeu actu ſeu quacumque expeditione nihil omninò exigant, & recipiant etiam à ſponte dantibus, ſed gratis omnia expediant.

2. Ac eorum Secretarij, Cancellarij, & Notarij pro ſcripturis proceſſuum, informationum, ſeu repetitionis teſtium fiſei, quas mittunt ad ſanctam, & vniuerſalem Inquiſitionem Romanam, nihil penitus exigant, ſed gratis illas mittant.

3. Inſuper mandauit omnibus ſupradictis, eorúmque vicariis, & officialibus, vt cùm aliquid eis ſignificatur nomine ſupradictæ Inquiſitionis, quamprimum litteris reſcribant, & negotia iniuncta exequutioni demandent.

4. Et hoc Decretum, tam ipſi Prælati inuiolabiliter obſeruent, quàm ab aliis obſeruari curent, & eius exemplaria in eorum Cancellariis affixa retineri, vt omnibus innoteſcat, & in Archiuiis regiſtrari faciant, ſub pœna indignationis S.D.N. & aliis arbitrio Sanctitatis ſuæ infligendis.

5. In generali Congregatione S. Romanæ & vniuerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico, apud S. Petrum, coram S.D.N. ac Illuſtribus, & Reuerendiſſ. DD. S. R. E. Cardinalibus, aduerſus hæreticam prauitatem generalibus Inquiſitoribus. Nonis Ianuar. anno à Natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti, &c.

Quintilianus Adrianus Notarius.

Decretum de Regularibus pænitentiatis in S. Officio.

FEria quinta prima Octobris 1626. in generali Congregatione S R. & vniuerſalis Inquiſitionis, habita in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis coram S.D.N.D. Vrbano, diuina Prouidentia Papa VIII. ac Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. DD. S.R.E. Card in vniuerſa Republica Chriſtiana aduerſus hæreticam prauitatem Inquiſitoribus generalibus à S. Sede Apoſt. ſpecialiter deputatis.

Sanctiſſimus D.N. iuſtis de cauſis animum ſuum mouentibus, decreuit, & ſtatuit, vt impoſterum

rum Regulares omnes cuiuſuis Ordinis Religionis, Societatis, & inſtituti, quibus pro delictis ad S. Inquiſitionis officium ſpectantibus, pœnitentiæ genus aliquod impoſitum fuerit (ſalutaribus pœnitentiis exceptis) eo ipſo ad omnes Religionis ſuæ gradus, & officia inhabiles cenſeantur, & deinceps) etiamſi pœnitentiæ tempus expleuerint, vel gratiam receperint) ad illa tamen promoueri nullatenus poſſint, niſi priùs obtenta à S. D. N. vel ab hac ſacra Congregatione coram SS. habenda, ſpeciali, & expreſſa rehabilitationis gratia. Aliàs promotio quælibet nulla ſit, & promouentes ipſi priuationem ſuorum officiorum, ac præterea vocis actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto incurrant, ad quæ reſtitui, niſi ab eodem S. D. N. vel ab eadem S. Congregatione coram SS. habenda, non poſſint. Præſens autem Decretum omnibus Religioſorum Superioribus intimari mandauit idem S.D.N.

Thom. de Federicis S. Romanæ, ac vniuerſ. Inquiſitionis Notarius ſubſtitutus de mandato.

Locus ſigilli.

Decretum de non imprimendis libris.

Feria 5. die 18. Septembris 1625.

IN generali Congregatione S. Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis coram S.D.N. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. ac Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. DD. S.R.E. Card. aduerſus hæreticam prauitatem Inquiſitoribus generalibus, à S. Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

Sanctiſſimus D. N. pro debito ſui Paſtoralis Officij corrigere volens aduerſus nonnullorum in ſtatu Sedi Apoſtolicæ mediatè, vel immediatè, ſubiectos exiſtentium, qui libros, à ſe compoſitos extra præfatum ſtatum abſque vlla Ordinariorum, & Inquiſitorum loci, vbi degunt, approbatione imprimendos tranſmittunt, ſtatuit & decreuit, vt inpoſterum nemo in ſtatu prædicto degens, cuiuſuis conditionis, gradus ordinis, & dignitatis exiſtat, libros de quauis materia tractantes, & vbicumque compoſitos audeat aliò deferre, vel mittere imprimendos, ſine expreſſa in ſcriptis approbatione Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Cardinalis S.D.N. Vicarij, & Magiſtri S. Palatij, ſi in Vrbe, ſi verò extra Vrbem exiſtat, ſine Ordinarij, & Inquiſitoris loci illius, ſiue ab iiſdem deputatorum facultate, & licentia operi præfigenda; libros autem, quos contra præſentis Decreti tenorem imprimi contigerit, prætet alias pœnas arbitrio ſuæ Sanctitatis infligendas, abſque alia declaratione ex nunc prohibet, & pro expreſsè prohibitis haberi vult, & mandat. Contrariis quibuſcumque non obſtantibus, &c.

Ioan. Ant. Thomaſius S. Rom. & vniuerſ. Inquiſitionis Notarius.

Breue S. D. N. PAVLI Papæ V. conceſſionis Indulgentiarum, pro Cruce ſignatis, Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis, eorúmque Vicariis, Conſultoribus, Officialibus, cæteriſque ſancti Officij Miniſtris, & ſeruientibus, vbique locorum conſtitutis.

PAVLVS Papa V.

Ad perpetuam rei memoriam.

CVm inter cæteras, quæ in Eccleſia Dei hactenus inſtitutæ reperiuntur, Chriſti fidelium Confraternitates, illa ad Dei omnipotentis gloriam, & orthodoxæ fidei conſeruationem, & propagationem ſatis vberes fructus attuliſſe, & in dies afferre dignoſcatur, quæ licèt in varias partes diſperſa ſub Cruce ſignatorum vocabulo, ſeu S. Petri Martyris inuocatione ad aſſiſtendum hæreticæ prauitatis Inquiſitoribus, auxiliúmque quando, & quoties opus eſſet in Catholicæ fidei negotiis aduerſus hæreticos, etiam vita ipſa præſtandum, iam pridem inſtituta exiſtit. Nos paterna ſollicitudine, vt eadem Cruce ſignatorum Confraternitatem maiora ſuſcipiat incrementa, quo ſpecialibus priuilegiis decorata, & cœleſtis gratiæ donis adiuta fuerit, prouidere volentes, de omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi, omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus verè pœnitentibus, & confeſsis, qui eandem Confraternitatem pro tempore ingredientur, & in ea vbicumque locorum deſcribentur, ſeu recipientur, die primo eorum ingreſſus, & receptionis huiuſmodi, ſi Sanct. Euchar. Sacrament. ſumpſerint, necnõ tam ipſis, quàm ad præſens exiſtentib prædictæ Confraternitatis Cõfratribus

ſcriptæ litteræ Apoſtolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Eccleſiæ ſancti Ioannis Lateranen. Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie Campi Floræ, ac etiam ad valuas ſepti Hebræorum, per nos Petrum Aloyſium Gaytam, & Nicolaum Tagliettum Apoſtolicos Curſores.

ANTONIVS LVDOVICVS Magiſter Curſorum.

Contra Hebræos tenentes, legentéſque libros Thalmudi, & alios hactenus damnatos, aut blaſphemias, & contumelias in Deum, & Sanctos continentes.

CLEMENS Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

CVm Hebræorum malitia nouas in die excogitet fraudes, quibus pernicioſa volumina, libróſque impios, ac planè deteſtabiles, tum antiquitus damnatos, tum recens conſcriptos in vulgus Proferat.

§. 1. Nos & ipſis exitiale, & Chriſtiano populo periculoſum tati, hanc eorum nequitiam conniuentibus oculis tolerare, ac pro noſtro Paſtorali officio opportunum huic malo remedium adhibere volentes, adducti exemplo complurium Romanorum Pontific. Prædeceſſorum noſtrorum præſertim fel. rec. Gregor. IX. Innoc. IV. Clem. IV. Honorij IV. Ioan. XXII. Iulij III. & Greg. XIII. qui ſæpius impium illud Thalmudi nuncupatum, & alia ſimilia reprobata, & deteſtanda ſcripta, & volumina damnarunt, & retineri prohibuerunt, ſeu aliàs ex Chriſtiani Orbis Prouinciis, & Regnis pio zelo exterminarunt, omnes, & ſingulas eorumdem Prædeceſſorum ſuper hoc editas litteras, quarum tenores præſentibus volumus pro expreſſis haberi harum ſerie approbantes, & innouantes.

§. 2. Atque illis hæc addentes, omnibus, & quibuſcumque vniuerſitatibus Hebræorum, eorúmque ſingulis tam in temporali S.R.E. ditione, quàm etiam extra eam vbiuis locorum, & in quibuſvis Chriſtiani Orbis partibus conſtitutis perpetuò prohibemus, ne quoſvis libros, & Codices impios Thalmudieos ſæpè dãnatos, vaniſſimos Cabaliſtos, atque alios nefarios à Prædeceſſoribus noſtris prohibitos, & condemnatos, necnon opera, commentaria, tractatus, volumina, & ſcripta quæcumque, tam lingua Hebraica, quàm quauis alia hactenus conſcripta, aut verſa, edita, & impreſſa, ac in poſterum conſcribenda, aut vertenda edenda, vel imprimenda, continentia, ſeu continentes, tacitè, vel expreſſè, hæreſes, vel errores contra ſacras veteris legis, & Teſtamenti ſcripturas, necnon contumelias, impietates, blaſphemias, contra Deum, ſanctiſſimam Trinitatem, & Saluatorem noſtrum Dominum Ieſum Chriſtum, eiúſque ſanctam Chriſtianam fidem, ac beatiſſimam ipſius Genitricem ſemper Virginem Mariam, & beatos Angelos, Patriarchas Prophetas, Apoſtolos, alióſque ſanctos Dei, ſacratiſſimam Crucem, Sacramenta nouæ legis, ſacras imagines, & ſanctam Catholicam Eccleſiam, & Sedem Apoſtolicam, ac contra Chriſti fideles præſertim Epiſcopos, Sacerdotes, & alias Eccleſiaſticas perſonas atq; etiam contra nuper ad eiuſdem Chriſti fidem conuerſos, ac Neophytos, & aliàs contra Religionem Catholicam, vel in quibus etiam impudicæ, & obſcœnæ narrationes memorãtur; etiam ſub prætextu, quòd expurgata fuerint, vel donec expurgentur, ſiue quòd de nouo typis excuſa fuerint, mutatis nominibus, vel etiã ſub obtentu, ſeu tolerantia, aut permiſſione, vt prætendunt, Secretarij, aut cuiuſuis perſonæ Sacr. Conc. Trid. aut Indicis librorũ prohibitorũ per rec. mem. Pium Pap. IV. Prædeceſſorẽ noſtrum ediri, vel cuiuſuis Indulti Apoſtolici, aut licentiam per S.R.E. Card. etiam Legatos, aut Camerariũ, ſeu Camerã Apoſtolicã, vel Nuncios etiã cũ poteſtate Legati de latere, aut locorũ Ordinarios ſeu Inquiſit. hæreticæ prauitatis forſã quomodolibet cõceſſæ, aut quouis alio quęſito colore, legere, habere, vel, retinere, emere, vel vẽdere, aut euulgare nullo modo audeãt, vel præſumãt.

§. 3. Omnes verò, & quaſcumque facultates, literas, permiſſiones, indulta, tolerantias legendi, tenendi etiam ad tempus certum, vel incertum, vel ad effectus prædictos, & ſub ſimilibus, vel aliis prætextibus quæcumque, vt præfertur prohibita ſcripta, volumina, libros, & alia ſupradicta quibuſvis Iudæis, in genere, vel in ſpecie, à Prædeceſſoribus noſtris, & dicta Sede Apoſtolica, ſeu eius Legatis, etiam de latere, vel Nunciis, aut Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis, aut locorum Ordinariis, vel quibuſvis aliis quauis dignitate, & auctoritate fungentibus, etiam S.R.E. Card. eiuſque Camerario, ſeu Camera prædicta, ſub quibuſvis verborũ formis, & conceptionibus, & quibuſuis etiam derogatoriarum, derogatoriis clauſulis, ac vim contractus inducentibus, irritantibúſque & aliis decretis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſeu ad quorumcumque Principum etiam Regali, Ducali, vel alia quacumque præeminentia fulgentium inſtantiam, vel eorum intuitu conceſſas, auctoritate, & tenore

præmiſſis

præmiſſis, reuocamus, irritamus, & annullamus, ac pro reuocatis, irritis, & penitus infectis in perpetuum habere volumus.

§. 4. Diſtrictiùs inhibentes, tam quibuſcumque ex prædictis, quauis auctoritate, & facultate ſuffultis, perſonis, ne huiuſmodi licentias, tolerantia indulta quoquomodo concedere, quàm Iudæis, ne illis ſic per præſentes reuocatis, aut poſt hac forſan de facto conceden. vti, aut earum prætextu, ſeu aliàs quomodolibet libros prædictos retinere, legere, deferre, emere, vendere, aut de nouo edere præſumant.

§. 5. Quinimo ſi quos ad præſens habent, eos ſtatim intra decem dies Romæ in Officio S. Romanæ vniuerſalis Inquiſitionis, extra Vrbem verò intra duos menſes à die publicationis præſentium numerandos locorum Ordinariis, ſeu Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis à quibus poſtmodum abſque alio mandato noſtro, nulla interpoſita mora comburantur, exhibere, tradere, & conſignare omnino teneantur, & debeant.

§. 6. Præcipientes tam ipſis Iudæis, quàm quibuſcumque Typographis, Bibliopolis, ſeu mercatoribus, & aliis quibuſcumque Chriſti fidelibus etiam cuiuſcumque ſtatus, gradus, Ordinis, vel conditionis exiſtentibus, ſub pœnis amiſſionis librorum & publicationis omnium bonorum, fiſco eius Principis in cuius ditione libri reperti fuerint applicandorum, ac aliis etiam grauioribus, & corporis afflictiuis arbitrio diœceſani, ac etiam Inquiſitoris, ſi inibi fuerit, ſtatuendis, ac moderandis, necnon quoad Chriſtianos, etiam excommunicationis maioris latæ ſententiæ vnumquemque contrafacientem eo ipſo incurrendæ, ne huiuſmodi libros, & alia ſcripta ſuperiùs prohibita, vt præfertur retinere, habere, legere, edere, typis excudere, ſeu imprimere, deſcribere, vel exemplare aduehere, emere, vendere donare, commutare, aut aliàs quomodolibet diſtrahare, vel alienare.

§. 7. Néve quiſquam, etiam ſub prædictis, & aliis pœnis contra fauorem fautores Apoſtatarum à fide & hæreticorum à ſacr. Canon. & Conſtitutionibus Apoſtolicis inflictis, ipſis Hebræis, pro habendis, ſcribendis ſeu imprimendis huiuſmodi libris, vel vndecumque afferendis, ſeu tranſuehendis; aut pro eorumdem legendorum licentia de cætero impetranda opem, conſilium, auxilium, vel fauorem præſtare, aut impendere quoquomodo audeat.

§. 8. Quocirca venerabilibus Fratribus noſtris tam S.R.E. Cardinalibus aduerſùs hæreticam prauitatem in toto terrarum Orbe generalibus Inquiſitoribus, quàm etiam Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, cæteriſque locorum Ordinariis, & Inquiſitoribus quibuſcumque eiuſdem hæreticæ prauitatis, in quibuſuis Regnis, Prouinciis, & Ciuitatibus pro tempore exiſtentibus, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, & eorum ſinguli, in ciuitatibus, terris, & locis, vbi Iudæi commorantur, tam in eorum Synagogis, & locis publicis, quàm priuatis domibus, & Officinis, & aliàs vbique locorum, etiam apud Bibliopolas Chriſtianos prædictos ſic prohibitos libros, & ſcripta per ſe, vel alium, ſeu alios ab eis deputandos diligentiſſimè perquirant, & contra eos, qui ſuper retentionem huiuſmodi culpabiles reperti fuerint, ad prædictarum, & aliarum, etiam grauiorum eorum arbitrio pœnarum executionem procedant. Contradictores necnon inobedientes quoſcumque, eiſve auxilium, conſilium, vel fauorem præſtantes per opportuna iuris vel facti remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis.

§. 9. Non obſtantibus præmiſſis, necnon conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, priuilegiis quoque indultis, & litteris Apoſtolicis dictis Hebræis, eorúmve vniuerſitatibus ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, & cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, & decretis, in genere, vel in ſpecie quomodolibet conceſſis, etiam ſæpius approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi aliàs pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, & indiuidua mentio habenda, ſeu quæuis alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi, necnon formas, & decreta in illis appoſita, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, illis, quoad reliqua in ſuo robore permanſuris, ad effectum præmiſſorum ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1599. Prid. Kalend. Martij, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Anno à Natiuit. Domini 1593. Indict. 6. die vero Sabbati 3. menſis Aprilis, Pontif. Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D.N.D. Clementis diuina prouidentia Papa VIII. anno eius ſecundo, retroſcripta litteræ Apoſtolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt in valuis Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe. in Acie Campi Floræ, & in platea nuncupata Iudæorum, relictis in eis copiis affixis per nos Io. Baptiſtam Bagno, & Franciſcum Baron. S. D. N. Papæ Curſor.

Bapt. Preſſius Mag. Curſ.

Innouatio

Innouatio conſtitutionis fel. rec. Pauli Papæ IV. contra negantes Trinitatem, aut Diuinitatem IESV CHRISTI, aut eius conceptionem de Spiritu ſancto, aut eius mortem, vt nos redimeret, aut virginitatem Beatiſſimæ ſemper Virginis DEI Genitricis Mariæ.

Adiecta forma in publicatione eiuſdem conſtitutionis ſeruanda, ne de cætero illius ignorantia à quoquam quouis prætextu poſſit allegari.

Clemens Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

DOminici gregis diuina prouidentia nobis, licèt meritis imparibus commiſſi, ſolicitudo poſtulat, vt Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum conſtitutiones, quæ præſertim ad fidei Catholicæ integritatem conſeruandam, & impios homines, ac prauarum hæreſum aſſertores debitis pœnis plectendos pertinent, innouemus, ne qui huiuſmodi errorum labe infecti ſunt earumdem conſtitutionum, & pœnarum in eis inflictarum ignorationem vllo modo prætendere, aut quauis ratione excuſare poſſe præſumant. Cùm itaque fel. rec. Paulus Papa IV. Prædeceſſor noſter, ad quorundam hominum iniquitatem coërcendam, qui non ſolùm diuerſas hæreſes profiteri, ſed etiam ipſius fidei fundamẽta negare præſumebant, ſuóque exemplo multos in interitum animæ trahebant quadam ſua perpetuò valitura conſtitutione, quæ incipit, *Cùm quorumdam hominum prauitas*; vt huiuſmodi homines à ſuis erroribus intra certum eis tunc præfixum tempus reſipiſcerent, paterna monitione, & requiſitione, necnon ipſorum reſipiſcentium à quibuſcumque cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, & temporalibus pleniſſima abſolutione ſanciuerit, vt quicumque tam eatenus lapſi fuiſſent, & intra tempus præfixum non reſipuiſſent quàm qui in poſterum prolaberentur in hos errores, aut eorum aliquem, qui nimirum aſſeruiſſent, dogmatizaſſent, vel crediſſent Deum omnipotentẽ non eſſe trinum in perſonis, & incompoſita omninò, indiuiſaque vnitate ſubſtantiæ, & vnum vna met ſimplici Diuinitatis eſſentia, aut Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum non eſſe verum Deum eiuſdem ſubſtantiæ per omnia cum Patre, & Spiritu Sancto, aut eundem ſecundùm carnem non eſſe conceptum in vtero Beatiſſimæ, ſempérque Virginis Mariæ de Spiritu ſancto ſicut cæteros homines ex ſemine Ioſeph, aut eundem dominum, & Deum noſtrum, Ieſum Chriſtum non ſubiiſſe acerbiſſimam Crucis mortem, vt nos à peccatis, & ab æterna morte redimeret, & Patri ad vitam æternam reconciliaret, aut eandem beatiſſimam Virginem Mariam non eſſe veram Dei Matrem, nec perſtitiſſe ſemper in virginitatis integritate, ante partum ſcilicet, in partu, & perpetuò poſt partum, pro ſubuerſis, & relapſis in hæreſim haberi, & vt relapſi Curiæ ſæculari tradi, & per ipſam Curiam debitis pœnis in relapſos ſtatutis puniri poſſent in omnibus, & per omnia, perinde, ac ſi verè, & realiter, in hæreſim relapſi eſſent, & eos relapſos eſſe conſtaret, prout in prædicta conſtitutione ſub datum Romæ apud S. Marcum ſeptimo Idus Auguſti, Pontificatus ſui anno primo edita pleniùs continetur. Eò tamen huiuſmodi impiorum hominum prorumpit temeritas, vt prætextu ignorationis huiuſmodi conſtitutionis, ac pœnarum in eadem conſtitutione inflictarum, ſe illis minimè ſubiacere, nec obnoxios eſſe putent, ac propterea ſe ab eiſdem pœnis liberari, & abſolui poſſe prætendat. Nos igitur animaduertentes (vt idem quoque Paulus Prædeceſſor benè animaduertit) huiuſmodi errores tam graues, ac nefandos exiſtere, vt illi, qui in eos incidunt, nullam prorſus excuſationem habeant, ſed ſubuerti potius, & immanes, quàm hæretici meritò dici poſſint, propterea, vt illi debita animaduerſione omninò puniantur, nec à præfatis erroribus vlla excuſatione de cætero ſe tueri valeant, Motu proprio, & ex certa ſcientia ac matura deliberatione noſtra, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione, edicti Pauli Prædeceſſoris veſtigiis inhærentes, ac eius conſtitutionem prædictam quoad pœnas in ea contentas innouantes, ac perpetuò confirmantes, & approbantes, ſupradictos omnes & ſingulos, qui hactenus in ſimiles errores, aut eorum aliquem lapſi ſunt, aut in poſterum prolabentur, attenta dictorum errorum grauitate, & enormitate, cuiuſcumque dignitatis, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtant, nulla illis etiam ignorantiæ ſupradictæ conſtitutionis executione ſuffragante pro ſubuerſis, & relapſis in hæreſim haberi, & tanquam relapſos Curiæ ſæculari tradi, ac per eandem Curiam debitis pœnis in relapſos ſtatutis puniri poſſe, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium perpetuò ſtatuimus. Non obſtantibus omnibus illis, quæ prædictus Paulus Prædeceſſor voluit non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Vt autem huiuſmodi conſtitutionis ignorantia de cætero allegari, aut prætendi nunquam poſſit, atque vt præſentes

omnibus

omnibus innoreſcant, volumus illas ad valuas Eccleſiæ Lateranenſis, & Baſilicæ Principis Apoſtolorum, & in acie Campi Floræ, more ſolito publicari, & affigi, atque his inde amotis earundem exempla, etiam impreſſa, ibi affixa, relinqui, factáque publicatione huiuſmodi, omnes qui in Vrbe poſt menſem, qui vero extra eam, & citra montes, poſt quatuor menſes, & qui demum vltra montes fuerint, poſt decem menſes, à die publicationis huiuſmodi computandos, perinde afficere, & arctare, ac ſi eorum cuilibet perſonaliter intimatæ fuiſſent. Et nihilominus, vt ipſæ præſentes litteræ eò notiores fiant, & omnibus magis innoteſcant, necnon pro potiori cautela volumus, vt Inquiſitores contra hæreticam prauitatem, in iis ciuitatibus, terris, & locis, in quibus conſtituti ſunt: vbi verò huiuſmodi Inquiſitores non ſunt locorum Ordinarij, publicationem præſentium, vt infra dicitur, fieri curent, ac propterea vniuerſis, & ſingulis venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis locorũ Ordinariis, necnon dilectis filiis Inquiſitoribus præfatis contra hæreticam prauitatem vbilibet conſtitutis, per eaſdem præſentes committimus, & in virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè præcipiendo mandamus, vt per ſe, vel alium, ſeu alios haſce noſtras litteras, poſtquam earum exemplum receperint, ſeu earum notitiam habuerint, ſemel aut pluries prout eis magis expedire viſum fuerit, ipſi quidem Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & alij locorum Ordinarij in eorum cathedralibus, & maioribus reſpectiuè Eccleſiis ciuitatum, oppidorum, & locorum quorumcumque, eorum diœceſum, vbi Inquiſitores fuerint, ipſimet Inquiſitores in eiſdem Eccleſiis, dum in eis maior populi multitudo ad Diuina conuenerit ſolemniter publicent, & publicari auctoritate noſtra mandent & faciant. Cæterùm, quia difficile foret eaſdem præſentes ad ſingula loca, vbi opus eſſet deferri, volumus, & ſimili auctoritate decernimus, vt earum tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius Inquiſitoris contra hæreticam prauitatem, vel cuiuſcumque perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem vbique in iudicio & extra fides habeatur quæ ipſiſmet litteris haberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Dat. Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſca. die 3. Febr. 1603. Pont. noſtri anno vndecimo.

M. Vestrivs Barbianvs.

In Nomine Domini amen. Anno à Natiuitate eiuſdem Domini noſtri Ieſu Chriſti, milleſimo ſexceneſimo tertio, Indictione prima, die verò decima quarta menſis Februarij Pontificat. Sanctiſſimi in Chriſti Patris, & D. N. D. Clementis diuina prouidentia Papæ VIII. anno eius duodecimo retroſcriptæ litteræ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Eccleſiæ ſancti Ioannis Lateranenſis Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ, relictis ibidem copiis impreſſis affixis per nos Auguſtinum Braccherium, & Catherinum Menandi Apoſtolicos Curſores.

P. Aloysivs Peregrinvs Magiſter Curſorum.

Decretum Clementis Papæ VIII.

Quo confirmantur litteræ Pauli Papæ IV. & Pij IV. contra Confeſſarios ſolicitantes pœnitentes in Confeſſionibus.

IN nomine Domini, Amen. Per hoc præſens publicum decretum inſtrumentum cunctis pateat euidenter, & ſit notum, quod in generali Congregatione Officij S. Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis habita coram Sanctiſſimo D. N. D Clemente Papa VIII. ac Illuſtriſſimorum, ac Reuerendiſſ. DD. Iulio Antonio Sanctorio S. Bartholomæi in inſula S. Seuerinæ, Petro S. Hieronymi Illyricorum Deza, Dominico S. Chryſoſtomi, Pinello: Fratre Hieronymo Bernerio S. Mariæ ſupra Mineruam Aſculano: Fratre Conſtantio S. Petri, in Monte Aureo Seruano, & Paulo S. Cæciliæ Sfondrato nuncupatis, titulorum præsbyteris, S.R.E. Cardinalibus, in vniuerſa Republica Chriſtiana, aduersùs hæreticam prauitatem Generalibus Inquiſitoribus. In negotio S. Inquiſitionis Hiſpaniarum ſuper litteris fel. rec. Pauli Papæ IV. & Pij Papæ IV. facultatis procedendi contra Presbyteros ſæculares, & Regulares in ſacramentis Pœnitentiæ, ſeu in actu confeſſionis ſacramentalis, ſolicitantes mulieres pœnitentes ad impudicitiam, ſeu peccata carnis, Inquiſitori Generali Hiſpaniarum, aliàs conceſſæ, an priuatè, vel cumulatiuè quoad Superiores Regularium dicta Inquiſitio, contra huiuſmodi delinquentes procedere poſſint. Sanctiſſ. D. N. re diligenter, ac maturè diſcuſſa auctoritate ſua Apoſtolica declarauit, & decreuit, declarat, & decernit circa huiuſmodi facultatem procedendi nihil eſſe attendendum, aut innouandum, ſed Inquiſitionem prædictam, in omnibus Regnis, & Prouinciis ſibi ſubiectis ea iudicialiter vti poſſe, & debere, ſicut in aliis cauſis ad Sanctiſſ. Inquiſit. Officium pertinentibus, vti hactenus fecit, etiam priuatiuè quoad Superiores Regularium cuiuſuis Ordinis, & Congregationis, etiamſi Mendicantium exiſtant, ipſóſque Regulares non eximi ab onere deferendi, ſeu denuntiandi huiuſmodi delinquentes eidem ſancto Officio, quemadmodum in aliis caſibus, & cauſis S. Inquiſitionis,

in

Digitized by Google

in quibus alij Chriſti fideles de iure tenentur, ſed ad ipſum, ſicut aliàs teneri, & obligatos eſſe. Et ita Sanctitas ſua declarauit, atque perpetuò ſeruandum eſſe ſtatuit omni meliori modo, & forma quibus potuit, potéſtque, & debet, latum, datum, & pronunciatum fuit ſupradictum Decretum ſupradictum Sanctiſſ. D.N.D. Clementem Papam VIII. pro Tribunali ſedentem in ſolio Maieſtatis ſuæ, in Generali Congregatione dicti S. Officij, habita Romæ in Palatio Apoſtolico apud S. Petrum, anno à Natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti 1592. die verò tertio menſis Decembris Feria 5. Pontificatus prælibati D. N. Clementis diuina prouidentia Papæ VIII. anno primo, ibidem præſentibus Reuerendiſſimo Patre Fratre Vincentio, Ordinis Fratrum Prædicatorum Epiſcopo Agnetino: & Reuerendiſſimo Patre D. Anſelmo Dandino Cæſanatenſi IV. D. vtriuſque Signaturæ eiuſdem S.D.N. Papæ Reſendario, dictiſque S. Officij Prælatis, & Conſultoribus teſtibus, ad prædicta omnia, & ſingula, vocatis, habitis, ſpecialiter, atque rogatis.

Ex Ludouico Paramo de Origine ſancti Officij, quæſt. 10. de ſolicitantibus, propè finem, &c.

Conſtitutio aduerſus maleficia, ſeu ſortilegia committentes.

GREGORIVS Papa XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Omnipotentis Dei Saluatoris noſtri, qui vt hominem à laqueis Diaboli liberaret, Crucem ſubire dignatus eſt, vices, quamquam immeriti, gerentes in terris, in id ſummo ſtudio, iuxta creditum Nobis deſuper Apoſtolicæ ſeruitutis officium, incumbimus, vt gregem Dominicum inæſtimabili pretio redemptum, aduerſus Sathanæ fraudes defendamus, eiuſdem officij partes deſuper interponendo, prout conſpicimus in Domino ſalubriter expedire. Sanè nonnulli ſuæ conditionis obliti, & ſolemnis ſponſionis ab iis factæ, cùm in Chriſti gregem per ſacrum regenerationis lauacrum adſciti fuerunt, Sathanæ, cui renunciantur, artibus, maleficiis, ſuperſtitionibus, ac nefariis inuentis operam dare non verentur, quinimò Magiſtrum imitantes, qui capitali odio, quo humanum genus proſequitur hominibus inſidiari nunquam ceſſat, proximum variis modis lædere animas verò ſuas perdere, non timent. Quapropter, vt tam exitioſa, ſcelera à Chriſti fidelibus arceantur, grauioribus pœnis vindicanda duximus. Motu itaque proprio, & ex certa ſcientia ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, tenore præſentium decernimus, præcipimus, & mandamus, vt conſtito, quòd aliquis pactum cum Diabolo fecerit, & à fide apoſtatando, maleficiis, ſiue ſortilegiis, vnam ſeu plures perſonas ita læſerit, vt ex maleficio, vel ſortilegio mors ſecuta ſit, etiam pro primo lapſu, Curiæ ſæculari tradatur, debitis pœnis puniendus: qui verò, ſimiliter apoſtatando, pactum cum Diabolo, vt præfertur, fecerit, & maleficium, ſeu ſortilegium commiſerit, ex quo, licèt mors ſecuta non ſit, infirmitas tamen, diuortia impotentia generandi, ſiue animalibus, frugibus, vel aliis fructibus damnum notabile prouenerit. Muro claudi ſiue, perpetuis carceribus in ſancto Inquiſitionis officio, vbi illud extiſtit fabricandis, mancipari debeat: qui verò ſimilium delinquentium notitiam habuerint, eos Epiſcopo, ſiue Inquiſitori denunciare teneantur. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, quòd præſentium tranſumptis, etiam impreſſis manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus fides vbique adhibeatur, quæ eiſdem præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ; quódque eædem præſentes, poſtquam in valuis Baſilicarum S. Ioannis Lateranenſis, ac Principis Apoſtolum de Vrbe, & Cancellariæ Apoſtolicæ, necnon in acie Campi Floræ affixæ fuerint, omnes, & ſinngulos, ad quos ſpectat, arctent, & afficiant, perinde ac ſi vnicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent.

Datum Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die 20. Martij 1623. Pontificatus noſtri anno tertio.

S. CARD. S. SVSANNÆ.

Anno à Natiuitate Domini noſtri Ieſu Chriſti 1623. Indictione ſexta, die verò vigeſima tertia menſis Martij, Pontificatus Sanctiſſimi D.N. D. Gregorij Diuina prouidentia Papa XV. anno eius tertio, retroſcripta littera Apoſtolica affixa, & publicata fuerunt ad valuas Baſilicarum S. Ioannis Lateranen. Principis Apoſtolorum de Vrbe, Cancellaria Apoſtolica, & in acie Campi Flora, per me Barnardinum Brandimartem Lattuum Apoſtolicum Curſorem, &c.

Illuſtriſsimorum,

Illuſtriſſimorum, & Reuerendiſſimorum DD. Cardinalium Inquiſitorum Generalium præceptum,

De hæreticis, ſeu de hæreſi ſuſpectis ſancto Officio propalandis.

OCtauius Epiſcopus Præneſtinus Bandinus, Carolus tit. S. Cæſarei Madrutius, Ioan. Garſia tit. SS. Quatuor coronatorum Millinus, Fabricius tituli S. Auguſtini Verallus, Gaſpar tit. S. Crucis in Hieruſalem Borgia, Fr. Fœlix Centinus tit. S. Anaſtaſiæ Aſculanus, Scipio Cobellutius tit S. Suſannæ, Fr. Deſiderius Scaglia tit. S. Clementis de Cremona, Ludouicus tit. S. Laurentij in Damaſo, Ludouiſius Presbyteri, & Ludouicus S. Adriani Diaconus de Laualerte nuncupati, miſeratione Diuina S. R. E. Cardinales in uniuerſa Republica Chriſtiana aduerſus hæreticam prauitatem Inquiſitores Generales ſancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputati.

Vniuerſis, & ſingulis Chriſti fidelibus, tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus vtriuſque ſexus, cuiuſvis ſtatus, gradus, Ordinis, conditionis, & præeminentiæ exiſtentibus, & quacumque dignitate, & auctoritate, etiam maxima fulgentibus, harum ſerie, ac tenore auctoritate noſtra, & huiuſmodi noſtri officij, qua fungimur in hac parte, præcipimus, & mandamus, quatenus infra duodecim dies proximè computandos, quorum primos quatuor immediatos pro ſecundo, & vltimos quatuor pro tertio termino, & peremptorio, ac trina monitione canonica aſſignamus, omnes, & ſingulos hæreticos, ſeu de hæreſi quomodolibet ſuſpectos, de quibus notitiam habuerint, debeant Nobis, vel Reu. Commiſſario noſtro, quoad habitantes in Vrbe, quo verò ad alios extra Vrbem, & vbiuis locorum degentes, Inquiſitoribus, vel locorum Ordinariis, vel eorum Vicariis generalibus, ſub excommunicationis maioris latæ ſententiæ pœna, quam in contrarium facientes ipſo facto incurrant, iudicialiter propalare, cuius excommunicationis maioris abſolutionem S.D. N. Papæ, & Nobis reſeruamus. Certificantes huiuſmodi conſcientiæ ſuæ immemores, ac dictam excommunicationis pœnam contemnentes, quod contra ipſos, tanquam contra hæreticorum fautores, aliàs, prout meliùs viſum, & iuris fuerit, procedetur. Ideò, &c. Dat. in noſtra, & Officij Sanctæ Romanæ vniuerſalis Inquiſitionis Congregatione, die 3. Ianuarij 1623.

Oct. Epiſc. Præneſtin, Card. Bandinus.
C. Card. Madrutius.
Ioan. Garſia Card. Millinus.
F. Card. Verallos.
G. Card. Borgia.
Fr. Fœlix Card. Aſculanus.
S. Card. S. Suſannæ.
Fr. D. Card. de Cremona.
L. Card. Ludouiſius.
L. Card. de Laualerte.

Andreas de Pettinis, S. Romanæ,
& vniuerſalis Inquiſit. Not.

Decreta in diuerſis Congregationibus Sanctiſſimi Officij Romæ facta.

Quot Portugenſes, ſeu Luſitani Portugalliam, ſeu Luſitaniam habitantes, & inde in Italiam venientes, ſi reperiantur iudaizare, condemnentur tanquam apoſtatæ à fide, die vltima Aprilis 1566.

IN Congregatione coram S.D.N. & Reuerendiſſ. D. Card. Inquiſitoribus generalibus, S.D.N. Paulus Papa IV. mandauit, ſtatuit & ordinauit, quòd conſtito legitimè quoſcumque Portugenſes, ſeu Luſitanos in Portugallia, ſeu Luſitania permanſiſſe, & inde diſceſſiſſe, & in Italiam veniſſe, vbi reperiantur eſſe Iudæi, ſiue iudaizare, condemnentur tanquam apoſtatæ à fide, prout de iure ſimiles apoſtatæ condemnari, & puniri debent; non obſtante, quòd fuerint expoſiti torturæ, ſeu tormentis, quæ ſuſtinendo negauerint ſe fuiſſe baptizatos, vel Chriſtianè vixiſſe,

aut Chriſtiana opera egiſſe, vel ſacramenta Eccleſiaſtica percepiſſe. Cùm iam pro liquido, & clarè à S. Sede compertum ſit, & habeatur à ſexaginta annis, vel circà, quòd nullus Hebræus toleratus fuerit habitare in Luſitania, ſeu Portugallia, niſi fuerint baptizati, & vixerint Chriſtianè, & ita ſeruari mandauit, ſtatuit, & ordinauit.

Quod hæreticorum beneficia vacent à die commiſſi criminis, die 18. Iulij 1556.

IN Congregatione facta coram præf. Sanctiſſ. Domino, & reuerendiſſimis Cardinalibus Inquiſitoribus Generalibus, idem Sanctiſſimus Dominus noſter, qui ſuprà, conſiderans, quòd hæreticorum beneficia à die commiſſi criminis hæreſeos vacent, & quòd multi hæretici id ſcientes, & in ſuis hæreſibus manentes, vt eos quos optant, ſucceſſores habeant, in fauorem aliorum reſignent, vt ſaltem per clauſulas generales, quæ in ipſis reſignationibus de ſtylo ponuntur ius aliquod in beneficiis huiuſmodi acquirant, iis prouidere volens, ſtatuit, & decreuit, quòd ex prædictis reſignationibus nullum ius etiam per dictas clauſulas ipſis reſignatariis acquiratur, immo beneficia huiuſmodi hæreticorum à die commiſſi criminis ſpecialiter diſpoſitioni ſuæ Sanctitatis reſeruauit, ita vt ſi non fiat mentio de huiuſmodi crimine per illum commiſſo, etiam diſpoſitiones per ipſum Sanctiſſimum Dominum factæ nullius ſint roboris, vel momenti. Quæ omnia extendi voluit etiam ad prætetitas reſignationes quæ tempore commiſſi criminis, hæreſeos, vel citationis hæreticis factæ ſuum plenarium effectum ſortitæ non fuerint.

Contra inſtituentes nouas Religiones, die 16. Iulij 1655.

PRælibatus S.D.N. ratificauit capturam Io. Franciſci Raymondi Mutinen. Congreg. S. Pauli & Barnabæ Ciu. Mediolani, & commiſit Reuerendiſſ. D. Cardinalibus Inquiſitoribus generalibus, ſiue R.D. Commiſſario facultatem procedendi, ſeu procedi, faciendi in futurum contra quaſcumque perſonas volentes inſtituere, ſeu inſtituentes nouam Religionem cuiuſcumque ſtatus, gradus, & conditionis exiſtant, & de contentis in titulo, ſeu titulis de Religioſis domibus, & de conſtituentibus nouam Religionem, Monaſteria, vel alia quæcumque loca pia, quòd poſſint dicti Reuerendiſſimi Cardinales, ſeu dictus Reuerendiſſimus Commiſſarius ea reuidere, & corrigere, ac omnia alia, & ſingula in præmiſsis facere, quæ eis reſpectiuè videbuntur iuri conſona.

Pro votantibus in ſancto Officio, die 29. Aprilis 1557.

A præfato Sanctiſsimo Domino decretum inuenimus, vt infrà.

CVm in Congregationibus, quæ in cauſa hæreſis, ita Domino diſponente, coram nobis fiunt interuenire pro maiori parte ſoleant nonnulli Clerici, tam ſæculares, quàm Regulares in Sacris, & Sacerdotio ac in Epiſcopali, & Archiepiſcopali, vel alia maiori dignitate forſan conſtituti, ac deinceps interuenire potuerunt, ac etiam nonnulli ex venerabilibus Fratribus noſtris S.R.E. Cardinales nobiſcum in iudicando aſsiſtant, & ſæpenumero contingit, vt per diſcurſum caſuum contingentia, etiam ad caſus non minus forſan enormes, ac etiam minus enormes, quàm hæreſim ſapientes in eiſdem Congregationibus tam præteritis, quàm futuris, ijdem Clerici, & in Sacris, & Sacerdotio, ac Epiſcopali, Archiepiſcopali, vel alia maiori dignitate conſtituti, ac ijdem venerabiles Fratres noſtri S.R.E. Card. votum, ſeu ſententiam eorũ ex qua mutilatio membri, ſeu ſanguinis effuſio etiam ad mortem naturalem ſecuta fuerit, ſeu in poſterum ſequetur, dixerint, ſeu etiam dicere parati exiſtunt. Nos ſecularitati, ac tranquillitati eorum mentis, & conſcientiæ occurrere volentes, vt iidem Clerici, etiam in Sacris, & Sacerdotio, ac quacumque dignitate etiam Epiſcopali, Archiepiſcopali, vel quacumque maiori præditi, etiam venerabiles Fratres noſtri Cardinales, qui in iudicando nobis aſſiſtunt, non ſolùm in cauſis hæreſeos, ſed etiam in quacumque cauſa criminali, quæ in dictis Congregationibus coram nobis tractata fuerit, & tractabitur, votum, & ſententiam eorum, non ſolùm quoad quæſtiones, & torturam, ipſis reis pro delictis quibus pro tempore inquiſiti, accuſati, ſeu denunciati fuerint, ſed etiam ad condignam pœnam, & mulctam etiam vſque ad mutilationem, ſeu ſanguinis effuſionem, ac vſq; ad mortem naturalem incluſiuè abſque alicuius cenſuræ, vel irregularitatis incurſu, dicere, & eiſdem Congregationibus intereſſe, & immiſceri poſſint, licentiã, & facultatẽ concedimus, ac quoad

præterita

præterita, ſi aliquam forſan irregularitatem incurriſſent, cum omnibus prædictis diſpenſamus; non obſtantibus conſtitutionibus, &c.

Idem confirmauit S.D.N. Pius Papa V. extendique voluit ad omnes Inquiſitores, eorúmque Vicarios, Commiſſarios, & Conſultores.

Contra ſine Ordinibus celebrantes, die 20. Maij 1557.

PRælibatus S.D.N. ſtatuit, & decreuit, quòd quicumque non habens Sacerdotium, & Ordinem Presbyteratus, auſus fuerit Miſſam celebrare, abſque aliqua diſputatione, tradatur Curiæ ſæculari puniendus.

Ne Ordinarij conferant beneficia propter hæreſim vacantia, die 29. Septembris 1558.

SAnctiſſimus D.N. qui ſuprà in Congregatione S. Officij mandauit omnibus Ordinariis, & quibuſcumque aliis, ne ſe intromittant in conferendis beneficiis vacantibus, vel vacaturis propter hæreſim, ſed illorum collationem ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus reſeruauit. Ad idem facit quod ſequitur.

Sanctiſſimus D.N. Pius Papa V. conſiderans beneficia hæreticorum à die commiſſi criminis eo ipſo vacare, & multi hæretici id ſcientes, & in ſuis hæreſibus manentes, vt eos,quos optant ſucceſſores, habeant, in fauorem aliorum reſignant, vt ſaltem per clauſulas generales, quæ in ipſis reſignationibus de ſtylo ponuntur, ius aliquod in beneficiis huiuſmodi acquirant, iis prouidere volens, & ſtatuit, & decreuit, quòd ex prædictis reſignationibus nullum ius, etiam per dictas clauſulas ipſis reſignatariis acquiratur, imò beneficia huiuſmodi hæreticorum à die commiſſi criminis ſpecialiter diſpoſitioni ſuæ Sanctitatis, ſuorúmque Succeſſorum reſeruauit, ita vt ſi non fiat mentio de huiuſmodi crimine per illum commiſſo, etiam diſpoſitiones per ſuam Sanctitatem factæ, ſint nullius roboris, vel momenti. Quæ omnia extendi voluit etiam ad præteritas reſignationes, quæ tempore commiſſi criminis hæreſeos, vel citationis ipſis hæreticis factæ ſuum plenarium effectum ſortitæ non fuerint.

Contra abutentes Sacramentis, die 17. Februarij 1559.

SAnctiſſimus D. N. Paulus Papa IV. in Congregatione S.Officij commiſit, quòd omnes qui audiuerunt confeſſiones non exiſtentes in Sacris, & celebrantes Miſſas, non exiſtentes etiam in Sacris, & abuſi ſunt ſacratiſſimo Altaris Sacramento, tradi debeant brachio ſæculari.

Die 2. Septembris 1562.

ILluſtriſſimi Cardinales Inquiſitores generales decreuerunt, quod per quantumcumque gratiam factam, vel fiendam quibuſvis, aliàs hæreticis, non intendant eos reſtituere, vt poſſint confeſſiones aliquorum ſæcularium audire.

Idem confirmatum fuiſſe, reperitur in actis S.Officij ſub die 15. Nouembris 1565. cum additione, ſeu declaratione, quòd illi, qui abiurarunt aliàs ſecretè, vel publicè, aut aliàs quomodocumque, non admittantur ad audientiam Confeſsionum ſæcularium.

Teſtium nomina publicari non debent, die 14. Maij 1566.

ILluſtriſſimi Cardinales Inquiſitores generales in Congregatione ordinaria decreuerunt dari debere nuda teſtium dicta, provt eo vſque obſeruatum fuit, abſque nominum publicatione, aliarúmque circumſtantiarum, propter quas poſſet deueniri ad ipſorum teſtium notitiam. Et quoad reſponſiones teſtium ſuper rei interrogatoriis pariter decreuerunt non eſſe dandas, ſi ex illarum publicatione deueniretur in notitiam, quinam fuerint teſtes ipſi.

rum Regulares omnes cuiuſuis Ordinis Religionis, Societatis, & inſtituti, quibus pro delictis ad S. Inquiſitionis officium ſpectantibus, pœnitentiæ genus aliquod impoſitum fuerit (ſalutaribus pœnitentiis exceptis) eo ipſo ad omnes Religionis ſuæ gradus, & officia inhabiles cenſeantur, & deinceps) etiamſi pœnitentiæ tempus expleuerint, vel gratiam receperint) ad illa tamen promoueri nullatenus poſſint, niſi prius obtenta à S. D. N. vel ab hac ſacra Congregatione coram SS. habenda, ſpeciali, & expreſſa rehabilitationis gratia. Aliàs promotio quælibet nulla ſit, & promouentes ipſi priuationem ſuorum officiorum, ac præterea vocis actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto incurrant, ad quæ reſtitui, niſi ab eodem S. D. N. vel ab eadem S. Congregatione coram SS. habenda, non poſſint. Præſens autem Decretum omnibus Religioſorum Superioribus intimari mandauit idem S.D.N.

Thom. de Federicis S. Romanæ, ac vniuerſ. Inquiſitionis Notarius ſubſtitutus de mandato.

Locus ſigilli.

Decretum de non imprimendis libris.

Feria 5. die 18. Septembris 1625.

IN generali Congregatione S. Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis coram S.D.N. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. ac Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. DD. S.R.E. Card. aduerſus hæreticam prauitatem Inquiſitoribus generalibus, à S. Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

Sanctiſſimus D. N. pro debito ſui Paſtoralis Officij corrigere volens aduerſus nonnullorum in ſtatu Sedi Apoſtolicæ mediatè, vel immediatè, ſubiectos exiſtentium, qui libros, à ſe compoſitos extra præfatum ſtatum abſque vlla Ordinariorum, & Inquiſitorum loci, vbi degunt, approbatione imprimendos tranſmittunt, ſtatuit & decreuit, vt inpoſterum nemo in ſtatu prædicto degens, cuiuſuis conditionis, gradus ordinis, & dignitatis exiſtat, libros de quauis materia tractantes, & vbicumque compoſitos audeat aliò deferre, vel mittere imprimendos, ſine expreſſa in ſcriptis approbatione Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Cardinalis S.D.N. Vicarij, & Magiſtri S. Palatij, ſi in Vrbe, ſi verò extra Vrbem exiſtat, ſine Ordinarij, & Inquiſitoris loci illius, ſiue ab iiſdem deputatorum facultate, & licentia operi præfigenda; libros autem, quos contra præſentis Decreti tenorem imprimi contigerit, præter alias pœnas arbitrio ſuæ Sanctitatis infligendas, abſque alia declaratione ex nunc prohibet, & pro expreſsè prohibitis haberi vult, & mandat. Contrariis quibuſcumque non obſtantibus, &c.

Ioan Ant. Thomaſius S. Rom. & vniuerſ. Inquiſitionis Notarius.

Breue S. D. N. PAVLI Papæ V. conceſſionis Indulgentiarum, pro Cruce ſignatis, Inquiſitoribus hereticæ prauitatis, eorúmque Vicariis, Conſultoribus, Officialibus, cæteriſque ſancti Officij Miniſtris, & ſeruientibus, vbique locorum conſtitutis.

PAVLVS Papa V.

Ad perpetuam rei memoriam.

CVm inter cæteras, quæ in Eccleſia Dei hactenus inſtitutæ reperiuntur, Chriſti fidelium Confraternitates, illa ad Dei omnipotentis gloriam, & orthodoxæ fidei conſeruationem, & propagationem ſatis vberes fructus attuliſſe, & in dies afferre dignoſcatur, quæ licèt in varias partes diſperſa ſub Cruce ſignatorum vocabulo, ſeu S. Petri Martyris inuocatione ad aſſiſtendum hæreticæ prauitatis Inquiſitoribus, auxiliúmque quando, & quoties opus eſſet in Catholicæ fidei negotiis aduerſus hæreticos, etiam vita ipſa præſtandum, iam pridem inſtituta exiſtit. Nos paterna ſollicitudine, vt eadem Cruce ſignatorum Confraternitatem maiora ſuſcipiat incrementa, quo ſpecialibus priuilegiis decorata, & cœleſtis gratiæ donis adiuta fuerit, prouidere volentes, de omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi, omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus verè pœnitentibus, & confeſsis, qui eandem Confraternitatem pro tempore ingredientur, & in ea vbicumque locorum deſcribentur, ſeu recipientur, die primo eorum ingreſſus, & receptionis huiuſmodi, ſi Sanct. Euchar. Sacrament. ſumpſerint, necnõ tam ipſis, quàm ad præſens exiſtentib prædictæ Confraternitatis Cõfratribus

etiam verè pœnitentibus, & confeſsis, ac ſacra Communione, ſi id commodè fieri potuerit, refectis, vel ſaltem contritis in eorum articulo pium nomen Ieſu corde, ſi ore non potuerint, inuocantibus: inſuper dictis Confratribus ſimiliter pœnitentibus, & confeſsis qui aliquam ex Eccleſiis, vel Capellis, ſeu Oratoriis ipſius Confraternitatis, in exaltationis S Crucis ac S. Petri Martyris feſtis diebus, ſeu eorum aliquo à primis veſperis vſque ad occaſum Solis cuiuſlibet dierum huiuſmodi quolibet anno pro tempore deuotè viſitauerint, & ibi pias ad Deum preces pro S. R. E. ac fidei Catholicæ fœlici ſtatu, & exaltatione, hæreſúmque extirpatione, Romani Pontificis ſalute; & intra Chriſtianos Principes ſeruanda pace concordia, & vnione effuderint, quacumque feſtiuitate prædicta id pro tempore fecerint, ſi ſimiliter dictum ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum ſumpſerint, plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam, & remiſſionem Apoſtolica authoritate tenore præſentium concedimus, & elargimur. Præterea eiſdem confratribus pariter pœnitentibus, & confeſſis, ac ſacra Communione refectis qui aliquam ex Eccleſiis, vel Capellis ſeu Oratoriis prædictis in Inuentionis eiuſdem ſanctæ Crucis, & Natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti, ac Annunciationis, & Aſſumptionis B. Mariæ Virginis, necnon omnibus Sanctorum feſtiuitatibus, à primis ſimiliter veſperis vſque ad occaſum Solis dierum feſtiuitatum earumdem deuotè etiam viſitauerint, & vt ſuprà orauerint, quo dierum feſtiuitatum huiuſmodi id egerint, necnon etiam qui pro hæreticorum capturis, vel illis captis tutò deducendis aſſociando, ſeu aliàs operam præſtiterint, aut Proceſsionibus iuxta eorum ſtatuta, ſeu aliàs de locorum Ordinariorum licentia quandocumque faciendis, ſeu publicis, vel priuatis eorumdem hæreticorum abiurationibus quandocumque & vbicumque faciendis, ſeu eorum conuerſioni, & in fide Catholica inſtructioni incubuerint, vel ad conciones, ſeu prædicationes, quæ contra illos fiunt, audien. ac denique ad illos, eorúmque fautores, receptatores, & defenſores impugnandos acceſſerint, ſeu in præmiſſis Inquiſitoribus auxilium, conſilium, vel fauorem præſtiterint, quo die præmiſſa, vel aliquod præmiſſorum egerint, quadraginta annos de iniunctis eis, aut aliàs quomodolibet debitis pœnitentiis auctoritate, & tenore præmiſſis miſericorditer in Domino relaxamus in forma Eccleſiæ conſueta, quodque iidem Confratres ſingulis annis diebus quinque altaria, ſi totidem ibi fuerint, aut ſaltem vnum Eccleſiæ loci, in quo ipſos pro tempore morari contigerit, deuotè viſitando, ac genibus flexis Pſalmum vnum, vel quinquies Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam recitando, eaſdem Indulgentias, & peccatorum remiſſiones, quas conſequerentur, ſi eo die Eccleſias, vrbis, in quibus ſtationes habentur, viſitauerint, conſequantur, ſimiliter auctoritate, & tenore præmiſsis concedimus, & indulgemus, præſentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Decernentes noſtræ intentionis exiſtere, quòd præmiſſæ Indulgentiæ, & gratiæ tam ſingulis Inquiſitoribus, & eorum vicariis, quàm Conſultoribus, cæteriſque Officij Inquiſitionis hæreticæ prauitatis Officialibus, Miniſtris, & ſeruientibus, vbilibet commorantibus, & etiam in dicta Confraternitate minimè deſcriptis, muneri tamen ſuo, prout quemlibet reſpectiuè concernit, fungentibus, & aliàs præmiſſa peragentibus conceſſæ ſint, & cenſeantur. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac regula noſtra de non concedendis Indulgentiis inſtar, cæteriſque in contrarium quomodolibet faciendis.

Datum Romæ apud S. Marcum, ſub Annulo Piſcatoris, die 29. Iulij. 1611. Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

S. Cobellutius.

Confirmatio Conſtitut. Pij Papæ V. & Gregor. XIII. prohibentium quaſdam Theologorum ſententias, & opiniones. Necnon prohibitio libri, cui titulus, Auguſtin. Cornelij Ianſenij, olim, Ipreñ. Epiſcopi, excuſi Louanij, Typis Iacobi Zezeri, anno 1640. aliorúmque operum, ac libellorum, occaſione dicti libri, variis in locis, & variis idiomatibus impreſſorum.

Vrbanus Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

IN Eminenti Eccleſiæ militantis Sede, meritis licet imparibus, conſtituti, ſedulò meditamur, vt quæ, ad fidei Catholicæ conſeruationem, à prædeceſſoribus noſtri prouidè ſtatuta, & ordinata

nata ſunt, firmiter perpetuò obſeruentur; & cùm opus ſit, noſtræ auctoritatis munimine confirmentur. Dudum ſiquidem à fel. rec. Pio Papa V. prædeceſſore noſtro emanauit Conſtitutio tenoris ſubſequentis; videlicet. Pius Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Ex omnibus afflictionibus, quas, in hoc loco à Domino conſtituti, tam luctuoſo tempore ſuſtinemus, ille animum noſtrum præcipuè excruciat dolor, quòd Religio Chriſtiana tantis iam pridem turbinibus agitata, nouis quotidie propoſitis opinionibus conflictetur, Chriſtique populus antiqui hoſtis ſuggeſtione diſſectus, in alios, atque alios errores paſsim, & promiſcuè deferatur: Quantùm verò ad nos attinet, totis viribus conamur, vt illæ, ſimul atque proſiliunt, penitùs opprimantur: Magno enim mœrore afficimur, quòd plerique, ſpectatæ alioqui probitatis, & doctrinæ, in varias ſententias, offenſionis, & periculi plenas, tum verbo, tum ſcriptis prorumpunt; deque eis etiam in Scholis, inuicem controuerſantur; cuiuſmodi ſunt ſequentes. Nec Angeli, nec primi Hominis adhuc integri merita rectè vocantur gratia. Sicut opus malum ex natura ſua eſt mortis æternæ meritoriū, ſic bonum opus ex natura ſua eſt vitæ æternæ meritorium. Et bonis Angelis, & primo Homini, ſi in ſtatu illo perſeueraſſet vſque ad vltimum vitæ, felicitas eſſet merces, & non gratia. Vita æterna Homini integro, & Angelo promiſſa fuit intuitu bonorum operum, & bona opera ex lege naturæ ad illam conſequendam per ſe ſufficiunt. In promiſsione facta Angelo, & Homini continetur naturalis iuſtitiæ conſtitutio, qua pro bonis, operibus, ſine alio reſpectu, vita æterna iuſtis promittitur. Naturali lege conſtitutum fuit homini, vt ſi in obedientia perſeueraret, ad eam vitam pertranſiret, in qua mori non poſſet. Primi hominis integri merita fuerunt primæ creationis munera: ſed iuxta modum loquendi Scripturæ ſacræ non rectè vocantur gratia; quo fit, vt tantùm merita, non etiam gratia; debeant nuncupari. In redemptis per gratiam Chriſti, nullum inueniri poteſt bonum meritum, quod non ſit gratis indigno collatum. Dona conceſſa homini integro, & Angelo, forſitan, non improbanda ratione, poſſunt dici gratia; ſed quia ſecundùm vſum ſacræ ſcripturæ, nomine gratiæ, ea tantum munera intelliguntur; quæ per Ieſum Chriſtum malè merentibus, & indignis conferuntur, ideo neque merita, neque merces, quæ illis redditur, gratia dici debet. Solutio pœnæ temporalis, quæ peccato dimiſſo, ſæpè remanet, & corporis reſurrectio, propriè non niſi meritis Chriſti adſcribenda eſt. Quòd piè, & iuſtè in hac vita mortali, vſque in finem, conuerſati, vitam conſequimur æternam, id non propriè gratiæ Dei, ſed ordinationi naturali ſtatim initio creationis conſtitutæ, iuſto Dei iudicio, deputandum eſt; neque in hac retributione bonorum) ad Chriſti meritum reſpicitur, ſed tantùm ad primam inſtitutionem generis humani, in qua lege naturali, conſtitutum eſt, vt iuſto Dei iudicio obedientiæ mandatorum vita æterna reddatur. Pelagij ſententia eſt. Opus bonum, citra gratiam adoptionis factum non eſt Regni Cœleſtis meritorium. Opera bona à filiis adoptionis facta, non accipiunt rationem meriti ex eo, quòd fiunt per Spiritum adoptionis inhabitantem corda filiorum Dei, ſed tantùm ex eo, quòd ſunt conformia legi, quódque per ea præſtatur obedientia legi. Opera bona iuſtorum non accipiunt in die Iudicij extremi ampliorem mercedem, quàm iuſto Dei iudicio mereantur accipere. Ratio meriti non conſiſtit in eo, quòd qui benè operatur habeat gratiam, & inhabitantem Spiritum ſanctum; ſed in eo ſolùm, quòd obedit diuinæ legi. Non eſt vera legis obedientia, quæ fit ſine charitate. Sentiunt cum Pelagio, qui dicunt, eſſe neceſſarium ad rationem meriti, vt homo per gratiam adoptionis ſublimetur ad ſtatum Deificum, Opera Cathecumenorum, vt fides, & pœnitentia ante remiſſionem peccatorum facta, ſunt vitæ æternæ merita. quam vitam ipſi non conſequentur, niſi prius præcedentium delictorum impedimenta tollantur. Opera Iuſtitiæ, & temperantiæ, quæ Chriſtus fecit, ex dignitate perſonæ operantis non traxerunt maiorem valorem. Nullum eſt peccatum ex natura ſua veniale, ſed omne peccatum meretur pœnam æternam. Humanæ naturæ ſublimatio, & exaltatio in conſortium Diuinæ naturæ, debita fuit integritati primæ conditionis, & proinde naturalis dicenda eſt, & non ſupernaturalis. Cùm Pelagio ſentiunt, qui textum Apoſtoli, ad Romanos 2. Gentes, quæ legem non habent, naturaliter, quæ legis ſunt, faciunt, intelligunt de gentibus fidei gratiam non habentibus. Abſurda eſt eorum ſententia, qui dicunt, hominem ab Initio, dono quodam ſupernaturali, & gratuito, ſupra conditionem naturæ ſuæ fuiſſe exaltatum, vt Fide, Spe, & Charitate Deum ſupernaturaliter coleret. A vanis, & otioſis hominibus, ſecundum inſipientiam Philoſophorum, excogitata eſt ſententia, quæ ad Pelagianiſmum reiicienda eſt, hominem ab initio ſic conſtitutum, vt per dona naturæ ſuperaddita, fuerit largitate conditoris ſublimatus, & in Dei filium adoptatus. Omnia opera infidelium ſunt peccata, & Philoſophorum virtutes ſunt vitia. Integritas primæ creationis non fuit indebita humanæ naturæ exaltatio, ſed naturalis eius conditio. Liberum arbitrium ſine gratiæ Dei adiutorio, non niſi ad peccandum valet. Pelagianus eſt error, dicere, quòd liberum arbitrium valet ad vllum peccatum vitandum. Non ſoli fures ij ſunt, & latrones, qui Chriſtum, Viam, & Oſtium veritatis, & vitæ negant; ſed etiam

quicumque aliunde, quam per ipſum in viam Iuſtitiæ (hoc eſt ad aliquam iuſtitiam) conſcendi poſſe docent, aut tentationi vlli, ſine gratiæ ipſius adiutorio reſiſtere hominem poſſe, ſic vt in eam non inducatur, aut ab ea non ſuperetur. Charitas perfecta, & ſincera, quæ eſt ex corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta, tam in Cathecumenis, quam in pœnitentibus, poteſt eſſe ſine remiſſione peccatorum. Charitas illa, quæ eſt plenitudo legis, non eſt ſemper coniuncta cum remiſſione peccatorum. Cathecumenus iuſtè, rectè, & ſanctè viuit, & mandata Dei obſeruat, ac legem implet per charitatem, ante obtentam remiſſionem peccatorum, quæ in Baptiſmi lauacro demum percipitur. Diſtinctio illa duplicis amoris, naturalis videlicet, quo Deus amatur, vt auctor naturæ, & gratuiti, quo Deus amatur, vt beatificator, vana eſt, & commentitia, & ad illudendum ſacris litteris, & plurimis veterum teſtimoniis, excogitata. Omne quod agit peccator, vel ſeruus peccati, peccatum eſt. Amor naturalis, qui ex viribus naturæ exoritur, ex ſola Philoſophia, per elationem præſumptionis humanæ, cum iniuria Crucis Chriſti defenditur à nonnullis Doctoribus. Cùm Pelagio ſentit, qui boni aliquid naturalis, hoc eſt, quod ex naturæ ſolis viribus ortum ducit, agnoſcit. Omnis amor creaturæ rationalis, aut vitioſa eſt cupiditas, qua mundus diligitur, quæ à Ioanne prohibetur, aut laudabilis illa charitas, qua, per Spiritum ſanctum in corde diffuſa, Deus amatur. Quod voluntariè fit, etiamſi neceſſariò fiat, liberè tamen fit. In omnibus ſuis actibus peccator ſeruit dominanti cupiditati. Is libertatis modus, qui eſt à neceſſitate, ſub libertatis nomine non reperitur in ſcripturis, ſed ſolùm nomen libertatis à peccato. Iuſtitia, qua iuſtificatur per fidem impius, conſiſtit formaliter in obedientia mandatorum quæ eſt operum Iuſtitia, non autem in gratia aliqua animæ infuſa, qua adoptatur homo in filium Dei, & ſecundum interiorem hominem renouatur, ac Diuinæ naturæ conſors efficitur, vt ſic per Spiritum ſanctum renouatus, deinceps bene viuere, & Dei mandatis obedire poſſit. In hominibus pœnitentibus, ante Sacramentum abſolutionis, & in Cathecumenis ante Baptiſmum, eſt vera iuſtificatio, ſeparata tamen à remiſſione peccatorum. Operibus pleriſque, quæ à fidelibus fiunt, ſolùm vt Dei mandatis pareant, cuiuſmodi ſunt, obedire parentibus, depoſitum reddere, ab homicidio, à furto, à fornicatione abſtinere, iuſtificantur quidem homines, quia ſunt legis obedientia, & vera legis iuſtitia, non tamen iis obtinent incrementa virtutum. Sacrificium Miſſæ non alia ratione eſt Sacrificium, quàm generali illa, qua omne opus, quo fit, vt Sancta Societate, Deo homo inhæreat. Ad rationem, & diffinitionem peccati non pertinet voluntarium; nec diffinitionis quæſtio eſt, ſed cauſæ, & originis. Vtrum omne peccatum debeat eſſe voluntarium; vnde peccatum originis verè habet rationem peccati ſine vlla relatione, ac reſpectu ad voluntatem, à qua originem habuit. Peccatum originis eſt, habituali paruuli voluntate, voluntarium, & habitualiter dominatur paruulo, eò quòd non gerit contrarium voluntatis arbitrium; & ex habituali voluntate dominante fit, vt paruulus diſcedens ſine regenerationis Sacramento, quando vſum rationis conſecutus erit, actualiter Deum odio habeat, Deum blaſphemet, & Legi Dei repugnet. Praua deſideria, quibus ratio non conſentit, & quæ homo inuitus patitur, ſunt prohibita præcepto. Non concupiſces. Concupiſcentia, ſiue lex membrorum, & praua eius deſideria, quæ inuiti ſentiunt homines, ſunt vera legis inobedientia. Omne ſcelus eſt eius conditionis, vt ſuum authorem, & omnes poſteros eo modo inficere poſſit, quo infecit prima tranſgreſſio. Quantum eſt ex vi tranſgreſſionis, tantum meritorum malorum à generante contrahunt, qui cum minoribus naſcuntur vitiis, quàm qui cum maioribus. Diffinitiua hæc ſententia, Deum homini nihil impoſſibile præcipiſſe, falsò tribuitur Auguſtino, cum Pelagij ſit. Deus non potuiſſet ab initio talem creare hominem, qualis nunc naſcitur. In peccato duo ſunt; actus, & reatus; tranſeunte autem actu, nihil manet niſi reatus, ſiue obligatio ad pœnam; Vnde in Sacramento Baptiſmi, aut Sacerdotis abſolutione, propriè reatus peccati dumtaxat tollitur; & miniſterium Sacerdotum ſolùm liberat à reatu. Peccator pœnitens non viuificatur miniſterio Sacerdotis abſoluentis, ſed à ſolo Deo, qui pœnitentiam ſuggerens, & inſpirans, viuificat, eum & reſuſcitat, miniſterio autem Sacerdotis ſolùm reatus tollitur. Quando per eleemoſynas, aliaque pœnitentiæ opera Deo ſatisfacimus pro pœnis temporalibus, non dignum pretium Deo pro peccatis noſtris offerimus, ſicut quidam errantes autumant (nam alioqui eſſemus, ſaltem aliqua ex parte redemptores) ſed aliquid facimus, cuius intuitu Chriſti ſatisfactio nobis applicatur, & communicatur. Per paſſiones Sanctorum in Indulgentiis communicatas non propriè redimuntur noſtra delicta; ſed per communionem charitatis nobis eorum paſſiones impertiuntur, vt digni ſimus, qui pretio ſanguinis Chriſti à pœnis pro peccatis debitis, liberemur. Illa Doctorum diſtinctio, Diuinæ legis mandata bifariam impleri, altero modo quantum ad præceptorum operum ſubſtantiam tantùm; altero quantum ad certum quendam modum, videlicet ſecundùm quem valeant operantem perducere ad regnum æternum (hoc eſt ad modum meritorum) commentitia eſt, & exploranda. Illa quoque diſtinctio, qua opus dicitur bifariam bonum, vel quia ex obiecto, & omnibus circumſtantiis

rectum

ſectum eſt, & bonum (quo moraliter bonum appellare conſueuerunt) vel quia eſt meritorium Regni æterni, eò quod fit à viuo Chriſti membro per Spiritum charitatis, reiicienda eſt. Sed & illa diſtinctio duplicis iuſtitiæ, alterius, quæ fit per Spiritum charitatis inhabitantem, alterius, quæ fit ex inſpiratione quidem Spiritus Sancti cor ad pœnitentiam excitantis, ſed nondum cor inhabitantis, & in eo charitatis, & in eo charitatem diffundentis, qua Diuinæ Legis iuſtificatio impleatur, ſimiliter reiicitur. Item, & illa diſtinctio duplicis viuificationis, alterius, qua viuificatur peccator, dum ei pœnitentia, & vitæ nouæ propoſitum, & inchoatio per Dei gratiam inſpiratur; alterius, qua viuificatur; qui verè iuſtificatur, & palmes viuus in Vite Chriſto efficitur, pariter commentitia eſt, & ſcripturis minimè congruens. Nonniſi Pelagiano errore admitti poteſt vſus aliquis liberi arbitrij bonus, ſiue non malus, & gratiæ Chriſti iniuriam, facit, qui ita ſentit, & docet. Sola violentia repugnat libertati homini naturali. Homo peccat, etiam damnabiliter, in eo; quod neceſſario facit. Infidelitas purè negatiua in his, in quibus Chriſtus non eſt prædicatus, peccatum eſt. Iuſtificatio impij fit formaliter per obedientiam Legis, non autem per occultam communicationem, & inſpirationem gratiæ, quæ per eam iuſtificatos faciat implere legem. Homo exiſtens in peccato mortali ſiue in reatu æternæ damnationis, poteſt habere veram charitatem; & charitas, etiam perfecta poteſt conſiſtere cum reatu æternæ damnationis. Per contritionem; etiam cum charitate perfecta, & cum voto ſuſcipiendi Sacramentum coniunctam, non remittitur crimen, extra caſum neceſſitatis, aut martyrij, ſine actuali ſuſceptione Sacramenti. Omnes omnino iuſtorum afflictiones, ſunt vltiones peccatorum ipſorum; vnde, & Ioh, & Martyres, quæ paſſi ſunt, propter peccata ſua paſſi ſunt. Nemo, præter Chriſtum, eſt abſque peccato originali; hinc Beata Virgo mortua eſt propter peccatum ex Adam contractum, omneſque eius afflictiones in hac vita, ſicut, aliorum iuſtorum fuerint vltiones peccati actualis, vel originalis. Concupiſcentia in renatis relapſis in peccatum mortale, in quibus iam dominatur, peccatum eſt, ſicut, & alij habitus praui. Motus praui concupiſcentiæ, ſunt, pro ſtatu hominis vitiati, prohibiti præcepto, Non concupiſces; Vnde homo eos ſentiens, & non conſentiens, tranſgreditur præceptum, Non concupiſces; quamuis tranſgreſſio in peccatum non deputetur. Quandiu aliquid concupiſcentiæ carnalis in diligente eſt, non facit præceptum, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Satisfactiones laborioſæ Iuſtificatorum, non valent expiare de condigno pœnam temporalem reſtantem poſt culpam condonatam. Immortalitas primi hominis non erat gratiæ beneficium, ſed naturalis conditio. Falſa eſt Doctorum ſententia, primum hominem potuiſſe à Deo creari, & inſtitui ſine iuſtitia naturali. Quas quidem ſententias ſtricto coram nobis examine ponderatas, quanquam nonnullæ aliquo pacto ſuſtineri poſſent, in rigore, & proprio verborum ſenſu ab aſſertoribus intento, hæreticas, erroneas, ſuſpectas, temerarias, ſcandaloſas, & in pias aures offenſionem immittentes, reſpectiuè, ac quæcumque ſuper iis verbo, ſcriptoque emiſſa, præſentium auctoritate damnamus, circumſcribimus, & abolemus; deque eiſdem, & ſimilibus poſthac, quoquo pacto, loquendi, ſcribendi, & diſputandi, facultatem quibuſcumque interdicimus. Qui ſecus fecerint, ipſos omnibus dignitatibus, gradibus honoribus, beneficiis, & officiis perpetuò priuamus, ac etiam inhabiles ad quæcumque decernimus, vinculo quoque anathematis eo ipſo innodamus, à quo, nullus Romano Pontifice inferior, valeat ipſos, excepto mortis articulo, liberare. Cæterùm, vt iam commoti his de rebus tumultus, & contracta odia faciliùs comprimi poſſint, ſimulque animarum ſaluti plenius conſulatur, Dilecto filio noſtro Antonio tituli Sancti Bartholomæi, in Inſula Presbytero Cardinali Granuelano nuncupato, per Apoſtolica ſcripta mandamus, vt ipſe, quid ad perpetuam dictarum ſententiarum, & ſcripturarum abolitionem, quid ad arcenda huiuſmodi prologuia, & diſputationes, quid denique ad vnionem, & pacem cum communi omnium, & Eccleſiæ Catholicæ ſatisfactione componendam, facto opus ſit, in primis diligenter expendat; deinde in iis omnibus, quæ pro communi ſalute, tranquillitate, & honore optimum iudicauerit, ſalua ſemper Eccleſiæ prædictæ vnitate, etiam per alium, ſeu alios, fide, doctrina, & religione præſtantes, ocyus exequatur, faciatque, quidquid decreuerit, inuiolatè ab omnibus obſeruari, Contradictores quoſlibet per cenſuras, & pœnas prædictas, cæteraque iuris, & facti remedia opportuna, appellatione poſtpoſita, compeſcendo; Inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio Brachij ſæcularis: non obſtantibus, quod forſitan aliquibus ab Apoſtolica ſit Sede Indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas, non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de Indulto huiuſmodi mentionem; Et quibuſlibet aliis priuilegiis, exemptionibus, Indulgentiis, & litteris Apoſtolicis, ſpecialibus, vel generalibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta, effectus præſentium impediri valeat quomodolibet, vel differri; & de quibus, eorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ damnationis, circumſcriptionis, abolitionis, interdicti, decreti, & mandati, priuationis, & innodationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si

Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1567. Kalendis Octobris: Pontificatus noſtri anno 2.

Deindeque piæ mem. Gregorius Papa XIII. etiam prædeceſſor noſter, intellecto per eum, non ſine animi ſui dolore, non defuiſſe tunc temporis aliquos Theologos, tum ſtudioſos tum profeſſores, qui articulos in prædicta Conſtitutione damnatos aſſerere, & pertinaciter defendere pergerent; pro officij ſui munere eorundem temeritatem, atque audaciam ad totius Eccleſiæ periculum pertinentem, minimè contemnendam, & diſſimulandam cenſuit; ſed ad coërcenda huiuſmodi ingenia, per aliam ſuam Conſtitutionem ſub datum quarto Kalendas Februarij anno carnationis Dominicæ 1579. Pontificatus ſui anno 8. editam, Pij prædeceſſoris Conſtitutionem prædictam ſua quoque auctoritate confirmauit, Articuloſque ibidem comprehenſos iteratò damnauit; & ne quis, hac in re conſtantem Sedis Apoſtolicæ voluntatem, ac ſententiam ignorare poſſet, ſuam huiuſmodi confirmationis Conſtitutionem, altera Pij V. comprehenſa, publicauit, & promulgauit. Poſtea recol. mem. Paul. Pap. V. ſimiliter prædeceſſor noſter, ad tollēda ſcandala, & diſſenſiones, quæ in Eccleſia Catholica oriebantur occaſione editionis librorum, & operum de Auxiliis tractantium, in Generali Congregatione Sanctæ Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis, ſub die 1. Decembris Anni Domini 1611. coram ipſo habita, decreuit, vt ſcriberetur Nuntiis Apoſtolicis, quod notificarent, & ordinarent Superioribus Religionum, & Vniuerſitatibus ſtudiorum, & Ordinariis eorum Nuntiaturæ, ne ſinerent imprimi in materia de Auxiliis, etiam ſub prætextu commentandi S. Thomam, aut alio modo, & qui vellent de hac materia ſcribere, & imprimere, prius mitterent Tractatus, & Compoſitionem ad dictam Sanctam Vniuerſalem Inquiſitionem; & in executionem mentis dicti Pauli prædeceſſoris, eiuſdem Decreti tenor omnibus prædictis per Nuntios reſpectiuè fuit legitimè intimatus; Succeſſiuéque ne contra prædictum Decretum aliquid attentari contingeret, ſed ſcandala, & diſſenſiones omnino ceſſarent, Nos in alia Generali Congregatione dictæ Sanctæ Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis, Feria quinta die 22. Maij, Anno Domini 1625. per aliud Decretum noſtrum, ipſum Pauli prædeceſſoris Decretum confirmauimus, & innouauimus; ac omnibus, & ſingulis cuiuſuis Religionis, Ordinis, Congregationis, Inſtituti, & Societatis, etiam de neceſſitate exprimendæ, Regularibus, & aliis quibuſcumque tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus perſonis cuiuſcumque ſtatus, conditionis, gradus, ordinis, & dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm ſæcularis, ne impoſterum auderent imprimere, vel quoquo modo in lucem edere libros, tractatus, vel compoſitiones, ex profeſſo, vel incidentes, aut prætextu commentandi D. Th. vel quemlibet alium Doctorem, aut alia quauis occaſione, prætextu, vel modo, de materia Auxiliorum Diuinorum tractantes, ſine expreſſa, & ſpeciali licentia à nobis, in Congregatione S. Officij prædicta, obtinenda, donec aliud in hac materia à Sede Apoſtolica foret ordinatum, diſtrictè præcepimus, & mandauimus; & vt huiuſmodi noſtrum Decretum inuiolabiliter obſeruetur, voluimus, & declarauimus, contrauenientes, pœnas priuationis Dignitatum, & Officiorum ſuorum, vocis actiuæ, & paſſiuæ, facultatis concionandi, publicè legendi, docendi, & interpretandi, ipſo facto, abſque alia declaratione, incurrere, & nihilominus aliis etiam pœnis noſtro, & ſucceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum arbitrio infligendis, ſubiacere; libroſque, quos ex tunc deinceps, contra dicti noſtri Decreti tenorem edi contingeret, abſque alia declaratione, tanquam expreſsè prohibitos haberi; & Impreſſores, præter amiſſionem librorum, pecuniariis, aliiſque corporalibus pœnis iuxta criminis grauitatem teneri. Nouiſsimè tandem accepto per nos in Oppido (Ciuitate nuncupato) Louanienſi, quoſdam aſſertos Cornelij Ianſenij olim Epiſcopi Ipreníis, executores ex teſtamento in lucem edi curaſſe librum, cui titulus, Auguſtinus, ex profeſſo continentem, & tractantem materiam de Auxiliis, nulla penitùs petita, vel obtenta à dicta Congregatione licentia illum imprimendi; eiuſque operis occaſione Patres Societatis Ieſu, nonnullas in Ciuitate Antuerpien. de eadem materia tractantes Theſes, pariter abſque licentia eiuſdem Congregationis, imprimi curaſſe; opinioneſque Ianſenij in prædicto libro contentas oppugnaſſe; rurſúſque nonnullas alias, orationes, ſcripturas, Epiſtolas, Theſeſque in calce infraſcripti Decreti noſtri, tunc regiſtratas, tam pro dicti libri Ianſenij, quàm Theſium à Patribus Ieſuitis editarum defenſione impreſſas fuiſſe, non ſolùm contra prædictorum Decretorum prohibitionem, ſed etiam in graue ſcandalum, & offenſionem Eccleſiæ Catholicæ: Nos vt malis huiuſmodi imminentibus quanto citiùs occurreretur, & ne impoſterum vllus auderet dictis Decretis *contraire*, per aliud Decretum in alia plena, & generali Congregatione eiuſdem Sanctæ Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis coram Nobis die prima Auguſti proximè præteriti habita, inhærendo prioribus Decretis à Paulo prædeceſſore, & à nobis, vt ſupra editis, pro tunc dictum librum Ianſenij, cui titulus, Auguſtinus, Louanij impreſſum, necnon Theſes à Patribus Societatis Ieſu Antuerpiæ in lucem editas; aliaſque ſcripturas in calce poſterioris noſtri Decreti huiuſmodi

modi regiſtratas, iam vigore anteriorum ſupradictorum Decretorum prohibitas, de nouo prohibuimus, ac pro prohibitis omninò haberi voluimus; Mandauimuſque ſub pœna excommunicationis, ipſo facto incurrendæ, ne quis cuiuſcumque ſtatus, gradus, conditionis, & qualitatis, etiam ſpeciali, & ſpecialiſſima nota dignæ, librum, & Theſes prædictas, aliaſque ſcripturas, vt ſupra, abſque dictæ Sedis licentia in dicta Congregatione S.Officij obtinenda, retinere, & legere poſſet. Mandauimus inſuper omnibus, & ſingulis, cuiuſvis Religionis, Ordinis, & Dignitatis, Abbatiali, Epiſcopali, Archiepiſcopali, & Patriarchali dignitate ſuffultis, Collegiis, & vniuerſitatibus, ſub prædictis, vt ſupra, excommunicationis, ipſo facto incurrendæ, Interdicti Eccleſiaſtici, reſpectiuè, aliiſque, arbitrio noſtro, pœnis infligendis, etiam corporalibus, ne in poſterum auderent imprimere, nec quoquomodo in lucem edere libros, tractatus, compoſitiones, ex profeſſo, vel incidenter, etiam ſub prætextu commentandi Diuum Thomam, ſeu in Philoſophicis, agendi de concurſu cauſæ primæ cum ſecunda, & præſertim defendendi, aut impugnandi librum dicti Ianſenij, cui titulus, Auguſtinus, vel Theſes Patrum Societatis Ieſu, aliaſque ſcripturas in calce dicti poſterioris noſtri Decreti, vt præfertur, regiſtratas, & prohibitas, aut alia quauis occaſione, vel modo de materia Auxiliorum diuinorum, ſeu de gratia, & libero arbitrio tractantes, ſine expreſſa licentia à nobis in dicta Congregatione S.Officij obtinenda, donec aliud in hac materia à Sede Apoſtolica prædicta foret ordinatum. Abſolutionem verò à prædicta excommunicatione, necnon interdicti ſuſpenſionem, & relaxationem, Nobis, & dictæ Congregationi reſeruauimus; Non obſtantibus quibuſcumque priuilegiis, etiam Sanctæ Cruciatæ, Iubilæi (etiam generalis) & facultatibus Miſſionariorum, ac aliis à dicta Sede emanatis, ſeu emanandis, quibus omnibus in hac parte derogauimus: Voluimuſque ea omnia ſuum plenarium ſortiri effectum, omneſque contrafacientes, vt ſupra, ligare, nec quemquam excuſari poſſe, etiam ſub prætextu, quod anteriora Decreta Pauli prædeceſſoris, & noſtra, aliàs, vt præfertur edita, non forent in Prouinciis intimata, vel vſu recepta. Irritum quoque, & inane decreuimus quicquid ſecus ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contingeret attentari; Contrariis quibuſcumque non obſtantibus. Et ne præmiſſorum ignorantia poſſet ab aliquo prætendi, voluimus, vt poſterius noſtrum Decretum huiuſmodi, ſeu illius exemplum, ad valuas Baſilicarum S.Ioannis Lateran. & Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ, affixum, omnes ita arctaret, & afficeret, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatum foret. Nota vero librorum, & ſcripturarum prohibitarum, in calce poſterioris Decreti noſtri huiuſmodi regiſtratum, hæc eſt. Liber cui titulus, Auguſtinus, impreſſus Louanij Typis Iacobi Zezeri Anno 1640. & Pariſiis 1641. Theſes Theologicæ de Gratia, libero arbitrio, & Prædeſtinatione, Antuerpiæ apud Ioannem Meurſium anno 1641. Cornelij Ianſenij Iprenſis Epiſcopi, &c. Laudatio Funeralis dicta à R. Fratre Ioanne à Lapide &c. Louanij, Typis Bernardini Marij, &c. Epiſtola idiomate Hiſpano, All'Eminent. y Reuerend. Señor Cardinal de la Cueua de la Congregacion de la S.Inquiſicion, por el P.Pedro Biuero de la Compañia de Ieſus Predicador del Señor Cardenal Infante Dat. in Bruxellas 26. Henero 1641. Memoriale idiomate Hiſpano Cardinali Infanti Hiſpan. incip. Sereniſ. Señor, & finieñ, Como es V. Cathol. Real. A. Libellus, cui titulus, humilis, & ſupplex querimonia Iacobi Zegers Typogr. Louan. aduerſus Libellum R.P.S.I. Regiæ Capellæ Bruxell. Concionatoris & Theſes PP. Societatis, Louanij apud Iacobum Zegers, Anno 1641. primæ, ſecundæ, & tertiæ, editionis. Memoriale ad Eminentiſſimum Cardinalem de la Cueua, circa querimoniam friuolam Ianſenianam, &c. contra Theſes Theologicas, & libellum ſupplicem &c. eiuſdem de eodem tela ingeſta, & regeſta. Theſes Theologicæ, Apologeticæ, & Miſcellaneæ aduerſus doctrinā Cornelij, &c. ſub prætextu querimoniæ Typographi Louanienſis, editionis ſecundæ, &c. Antuerpiæ apud Ioannem Meurſium anno 1641. Libellus, cui titulus, Auguſtini Hipponenſis, & Auguſtini Iprenſis, de Deo omnes ſaluare volente, &c. Homologia, &c. Louanij apud Iacobum Zegers anno 1641. Epiſtola Liberti Fromundi, & Henrici Caleni Louanij 16. Iunij 1641. R.P. Societatis Ieſu Louan. incip. Theſes veſtras Epiſtola Profeſſorum S.Thom. Colleg. Societ. Ieſu Louan. Liberto Fromundo, & Henrico Caleno, incipien. Gratias agimus &c. Epiſtola, cui titulus, Petrus Biuerus Doctoribus Ianſenianis &c. Ad rem, Ad rem, &c. incipiens Ad rem, Amici, &c. Somnium Hipponenſe, ſiue de Controuerſiis, &c. Relatore Phyletimo S.T. Baccal. Formato, Pariſiis anno 1641. Inſuper omnes alij libri, Opuſcula, Epiſtolæ, Orationes, Theſes, &c. aliaque omnia tam edita hucuſque, quàm imprimenda; tam contra, quàm pro Cornelio Ianſenio, ac Patribus Ieſuitis. Cum autem ex diligenti, & matura, eiuſdem libri, cui titulus, Auguſtinus, lectione, poſtmodum compertum fuerit, in eodem libro multas ex propoſitionibus à prædeceſſoribus noſtris olim vt præfertur, damnatas, contineri, & magno cum Catholicorum ſcandalo, & auctoritatis dictæ Sedis contemptu, contra præfatas damnationes, & prohibitiones defendi, Nos huic malo, in ſcandalum totius Reipublicæ Chriſtianæ, & Fidei Catholicæ perniciem, vertenti, opportunum remedium adhibere volentes; Conſtitutionis Gregorij, ac Pauli prædeceſſorum prædictorum noſtrorum, necnon Decretorum huiuſmodi totos, & integros tenores, ac Datas etiam veriores

præſen

Google

præſentibus pro totaliter expreſſis, & inſertis habentes, motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac perpetuò valitura Conſtitutione eiuſdem Pij, & Gregorij prædeceſſorum, huiuſmodi Conſtitutiones prædictas, omniaque, & ſingula in eis contenta, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium, perpetuò confirmamus, & approbamus; librumque prædictum, cui titulus eſt, Auguſtinus, Articulos, opiniones, & ſententias in dictis Conſtitutionibus reprobatas, atque damnatas, vt à nobis compertum eſt, continentem, & renouantem aliaque omnia opera præſentibus noſtris litteris ſubinſerta, quæ aliis ſub poſteriori Decreto noſtro prædicto regiſtratis, per præſentes addimus, atque adiungimus, eadem auctoritate, per præſentes omnino prohibemus, ac pro vetitis, & prohibitis haberi volumus, & mandamus. Iubentes inſuper ſub omnibus pœnis, & cenſuris in prædicta Conſtitutione Pij prædeceſſoris, contentis (à quibus, nullus Romano Pontifice inferior, excepto mortis articulo, abſoluere contra facientes poſſit) ne quis cuiuſcumque conditionis, & qualitatis ſit, etiam ſpeciali; & ſpecialiſſima nota, & expreſſione dignus, de prædictis, vt ſupra, damnatis, & in prædicto libro contentis, aliiſque) vt infrà) ſubinſertis, Articulis, Opinionibus, ſententiis, libellis, orationibus, ſcripturis, Epiſtolis, Theſibus, quoquo pacto loqui, ſcribere, & diſputare audeat, librumque, & alia prædicta penes ſe tenere, vel legere præſumat; Remanente nihilominus, in reliquis in ſuo robore poſteriori Decreto à nobis in ſacra ſupremæ, & vniuerſalis Inquiſitionis Congregatione, vt præfertur, edito: Decernenteſque ſic, & non aliàs in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcumque Interpretes, Doctores, Academias, Vniuerſitates, & ſtudia generalia, aliaſque perſonas; Iudices Ordinarios, delegatos, mixtos, etiam Nuntios noſtros, & Sedis prædictæ, ſublata eis, & eorum cuilibet, qualibet, aliter iudicandi, & interpretandi, ac gloſſandi, & decidendi facultate, & auctoritate, vbique iudicari, & definiri debere; Irritumque & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel impoſterum contigerit attentari. Non obſtantibus, omnibus, quæ in dicto noſtro poſteriori decreto voluimus non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcumque Opera verò addita aliis, in calce poſterioris noſtri Decreti, vt præfertur, regiſtratis, & prohibitis) ſunt, ſequentia, videlicet, Liberti Fromundi ſacræ Theologiæ Doctoris &c. Breuis Anatomia hominis, Louanij apud Iacobum Zegers, &c. anno 1641. Conuentus Africanus, ſiue diſceptatio iudicialis apud Tribunal Præſulis Auguſtini &c. narratore Artemidoro Oneirocritico, A Roüen, chez Nicolas de Montagne anno 1641. Memorial au Roy incipiens Iean Ianſenius Chanoine, &c. & finiens, contra illa duo Decreta Summorum Pontificum, &c. Item atteſtatio notorialis, &c. incipiens, Ego infraſcriptus, & finiens, Petrus Mintaert Notarius. Approbatio ſub nomine nonnullorum Theologorum ex variis Religionibus, tam Ordinum Monachalium, quàm Mendicantium, necnon Archiepiſcopi Philippenſis aliorumve Theologorum Clericorum Sæcularium, Doctrinæ Cornelij Ianſenij in dicto libro Auguſtinus, contentæ, incipiens. Quid cenſendum ſit de doctrina in opere Reuerendiſſ. D. Cornelij Ianſenij Epiſcopi Iprenſis fel. mem. nuncup. Auguſtinus, contenta patebit ex ſubſequentibus atteſtationbus Doctiſſimorum virorum in Belgio, & alibi exiſtentium, &c. & finiens: Et me publico, & Apoſtolico, ac dictæ Vniuerſitatis Notario, & Scriba iurato, Quod atteſtor, Petrus Mintaërt Notarius. Vt autem præſentes noſtræ litteræ, omniaque, & ſingula in eiſdem litteris, vt ſupra contenta ad omnium notitiam deducantur, nec illarum ignorantia ab aliquo allegari poſſit, volumus eaſdem præſentes noſtras litteras, ſeu earum tranſumptum, etiam impreſſum (cui manu Notarij publici ſubſcripto, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munito, plenam vbique locorum, & tam in iudicio, quam extra illud fidem adhiberi decernimus (in Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe & Cancellariæ Apoſtolicæ Valuis, atque in acie campi Floræ per aliquos ex Curſoribus Palatij Apoſtolici publicari, & affigi, earumque copiam inibi affixam dimitti, publicationemque, affixionem, & copiæ affixæ, dimiſſionem huiuſmodi in omnibus, & quoad omnia ſufficere, & pro ſolemni, & legitima haberi, nec aliam publicationem in Regnis, Prouinciis; Ciuitatibus, Oppidis, & locis requiri, aut expectari debere, omneſque, & ſingulos perinde arctare, & afficere, ac ſi vnicuique nominatim, ac perſonaliter intimatæ, atque præſentatæ fuiſſent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis, approbationis, additionis, adiunctionis, prohibitionis, iuſſionis, Decreti, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſum.

Dat. Romæ apud S. Petr. Anno Incarn. Dom. 1640. t. Pridie 9. Mart. Pontif. noſtri anno 19.

E. DAT. Viſa de Curia P. Gentilis. F. Morolus.

Anno à Nativ. D.N.I.C. 1643. Indictione 11. die verò 19. Iunij, Pontific. SS. in Chriſto, Patris, & D.N.D. Vrbani Diuina Prouidentia Papæ VIII. Anno eius 20. ſupradicta Conſtitutio affixa, & publicata fuit ad valuas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apoſtolicæ, atque in acie Campi Floræ, vt moris eſt, per me Ioan. Baptiſtam Riccium eiuſdem SS.D.N. Papæ, ac S. Inquiſitionis Curſorem.

Romæ ex Typographia Cam. Apoſt. 1611.

INDEX

INDEX
RERVM NOTABILIVM,
huius Tomi Quinti.

Prima Litera indicat Tractatum, Secunda Reſolutionem, Tertia Paragraphum, Quarta Paginam.

A

Abbas.

ABBATEM Regularem ſi Religioſus percuteret, quis debet eum abſoluere ab excommunicatione, maximè ſi percuſsio ſit grauis, vel enormis? Tract.2. Reſ.77. §.1.& ſeqq. pag.167

Abbates conferentes Tonſuram, vel minores Ordines aliis, quam ſuis ſubditis Regularibus an incurrant ſuſpenſionem? t.3.r.27.§.1.p.180

Abbates conferentes Ordines minores Nouitiis non ſunt ſuſpenſi, quamuis peccent. ibid.

Abbates concedendo dimiſſorias Nouitiis an incidant in ſuſpenſionem? t.3.r.28.§.1. ibid.

Abbas in caſibus, in quibus tonſuram, & minores Ordines conferre poſſit, an valeat diſpenſare in interſtitiis? t.3.r.45.§.3.p.190

Vbi docetur, quod in receptione Ordinum minorum nulla requiruntur interſtitia.ibidem §.2

* Vide verb. *Examinare.*

Abbatiſſa.

Qui cum Abbatiſſa loquitur, an incidat in excommunicationem latam ab Epiſcopo contra colloquentes cum Monialibus? t.1.r.87.§.5.p.61

Abiurare, Abiuratio, &c.

Poſt abiurationem, & pœnitentiam an Clericus, qui lapſus eſt in hæreſim, poſſit exercere ſuſceptos Ordines, dummodo obtineat diſpenſationem ſaltem ab Epiſcopo. t.5.r.50.§.3. p.228

Qui abiurare de vehementi ab Inquiſitoribus cogitur pro ſuſpectione de hæreſi, an ſit irregularis. t.5.r.51.§.1. ibid.

Abiurare an debeat Confeſſarius, qui metu deliquit in ſollicitatione. t.9.r.60.§.2.& ſeq.p.402

Abiurare quo pacto debeant Confeſſarij ſollicitantes in confeſſione. t.9.r.88.§.1.p.413

Si abiurauit Confeſſarius confeſſus propter ſollicitationem alterius, ſi perſeuerat ſollicitando, an ſit denunciandus propter præteritam ſollicitationem. t.9.r.90. §.1.p.414

Abiurare de leui an debeat Confeſſarius ſollicitans in Confeſſionario ſine vlla tamen occaſione confeſſionis? t.9.r.91.§.2.ibid.

Et quid, ſi paulo ante, vel paulo poſt confeſſionem Confeſſarius ſollicitauit pœnitentem. ibid.§.3

Ex abiuratione propter ſollicitationem an Confeſſarius Regularis remaneat inhabilis ad officia Religionis. t.9.r.93.§.1.p.416

Et an dictus Regularis non poſſit rehabilitari niſi per Pontificem, vel Illuſtriſſimos Inquiſitores Sacræ Congregationis.ibid. §.2

Qui abiurauit de vehementi, vel de leui an poſſit admitti ab Inquiſitoribus ad audiendas confeſſiones. t.10.r.83. §.1.p.447

Abiurantes Regulares de leui, an reddantur inhabiles ad gradus, & Dignitates Religionis. ibid.§.3

Ex abiuratione de vehementi non incurritur irregularitas. ibid.§.4

Abiurare reos publicè, vel ſecreto, quando Inquiſitores debeant hoc facere. t.10.r.93.§.2.p.450

Vbi pro praxi aliqui caſus.

Abiurationem propter infamiam an Inquiſitores indicere poſſint. t.10.r.94.§.1.p.451

An detur caſus, in quo abiurationem de vehementi imponere non poſſint Inquiſitores, ſed poſſint torquere reum. t.10.r.95.§.1. ibid.

Abiuratio tantum de leui an poſſit imponi reo, licet fuerit tortus. ibid §.4

Abiurationem de vehementi an Inquiſitores poſſint indicere, & ponere tanquam credentes hæreticorum illos, qui ſemel, vel bis aſſiſtunt concionibus, vel conuenticulis hæreticorum. t.10.r.96.§.1.& ſeqq.ibid.

Vt abiurantes de leui, abiurent generaliter omnem hæreſim, an Inquiſitores compellere poſſint. t.10. r.97. §.1.p.452

Qui abiurauerunt de vehementi non autem fuerunt conuicti per plenas probationes, ſi poſtea in ſecundo relapſu plene conuicti ſunt, an ab Inquiſitoribus poſſint punire? Vbi aliqua alia circa hoc. t.10.r.98.§.1. ibid.

Abiurare an debeat Chriſtianus fingens ſe infidelem, & pœnitens iterum baptizari propter eleemoſynam acquirendam. t.10.r.99.§.1.& ſeq. ibid.

Si ad abiurationem cogerent Inquiſitores reum ſine Epiſcopo; an talis ſic abiurans remaneat ſubiectus pœna relapſi, & quid è contra. t.10.r.100.§.2.ibid.

Vbi, an liceat Inquiſitoribus ſuſpectum de hæreſi vehementer cogere ad abiurationem ſine Epiſcopo.§.3

Abiurantes reos tantum de leui condemnare ad pœnam triremium, fuſtigationis, &c. an Inquiſitores poſſint. t.12.r.1.§.1. & ſeqq. p.499

Abiurationem de vehementi an Inquiſitores ſemper imponere debeant, quando ex aliquo delicto oritur vehemens ſuſpicio. ibid.§.2

Abiuratio aliqua vltra alias pœnas indicenda eſt Iudæis, Mauris, & aliis, infidelibus aliqua crimina perpetrantibus. t.12.r.2. & ſeqq. p.500

Idem eſt de Apoſtatis,& Renegatis. t.12.r.3.§.11.p.503

Abiurare tantum de leui debent blaſphemantes hæreticaliter. t.12.r.8.§.1. & ſeqq. p.501

Abiuratio an ſit ab Inquiſitoribus imponenda conſpicientibus, & percutieotibus ſacras Imagines. t.12. r.9.§.3. p.510

Idem eſt de Sortilegis, Diuinatoribus, Magicis, &c. t.12. r.1.§.1. & ſeq. ibid.

Quomodo debeant abiurare laici, & Eccleſiaſtici non Sacerdotea audientes confeſſiones, & Miſſam celebrantes? Vbi lata circa ſupradictos. t.12.r.11.& 12. p.512

Abiurare qno pacto debeant impedientes Officium ſanctæ Inquiſitionis. t.12. r.13. §.6. p.515

Contra nolentes abiurare quid Inquiſitores facere debeant. t.12. r.14. §.5. p.516

Vt abiuret reus publicè de leui, an Inqniſitores poſſint damnare reum. t.12. r.33. §.1. & ſeqq. p.530

Abiuratio de vehementi quamuis fieri debeat publicè, & in loco publico, an poſſit ea rationabili cauſa fieri non publicè, ſed ſecreto? ibid.

Ad abiurationem ætas neceſſaria io maſculis eſt 14. annus, & in fœminis 12. ibid.

* Vide verb. *Epiſcopus. Irregularis. Relapſus.*

Abortus.

* Sup. hoc verb. *Abortus.* in indice primo poſito in principio huius tom.3. lege omnea quæſtiones tract.6. de Abortu, &c. Vbi plura, quæ contingere poſſunt circa eacommunicationes, Irregularitatea, Inhabilitates, & pœnas incurrendas propter *Abortum.*

* Vide etiam in hoc indice verb. *Adulter. Maritus.*

Abſcindere. Abſciſſio, &c.

Qui abſcindit alteri auriculam, vngens, dentes, digitum, teſticulos, barbam, capillos, labia, vel mammillam fœminæ, &c. an ſit irregularis? tr. 5. r. 64. §.3. p.230

Qui non abſcindit; ſed tantum debilitat membrum alterius & reddit illum invtilem, ao ſit irregularis? ibid.

Qui abſcidit ſibi ſponte membrum, vel partem membri, v. g. digitum, vel partem digiti ea indignatione, vel impatientia, an ſit irregularis, etiam ſi ex tali abſciſſiooe non oriatur notabilis deformitas, vel impedimentum ad celebrandum. t.5. r.65. §.3. p.230

Abſciſſio alicuius membri facta inuito an inducat ipſi patienti irregularitatem, etiamſi ob culpam id paſſus ſit? t.5. r.66. §.1. & ſeqq. ibid.

Qui abſcindi teſticulos voluntariè, vel cauſa vocis retinendæ fecerit, an ſit irregularis? t.5. r.67. §.1. & ſeq. p.237

Si abſciſſio integri membri ſit occolta, an poſſit ſuper eam Epiſcopus diſpenſare. ibid. §.3

Idem eſt, ſi abſciſsio caſu cootigerit, ex propria culpa, dummodo occulta ſit culpa, tameiſi abſciſsio ſit notoria. ibid. §.3

Abſens. Abſentia.

Io abſentia an poſſit hæreticus occultus abſolui ab Epiſcopo, ſi ipſum adire noo poſſit? t.8. r.18. §.1. & ſeq. p.361

Abſentes an Inquiſitores citare debeant trioa citatione? t.10. r.35. §.1. & ſeq. p.429

Abſens in crimine hæreſis quot vicibus citari debeat, antequam condemnetur. t.10. r.124. §.3. p.461

Contra abſentem contumacem in crimine hæreſis citatio, facienda debet continere cauſam. ibid. §.1

Abſentium hæreticorum ſequeſtratio bonorum an ſit facienda, vel contra hæreticum defunctum. t.10. r.127. §.1. p.462

De abſentibus hæreticis, & de pœnis, quibus punire eos debent Inquiſitores. t.12. r.27. §.1. & ſeq. p.525

Pro abſenti citato in crimine hæreſis Procurator comparens debet admitti, vt defenſor innocentiæ, dummodo res ſit dubia, & reus ſit tantum de hæreſi ſuſpectus? ibid.

Vbi, quod ſi contumaces poſt annum compareant, debent illos Inquiſitorea audire, etiam quoad bona confiſcata.

* Vide verb. *Epiſcopus. Medicamentum.*

Abſoluens. Abſoluere. Abſolutio. Abſolutus.

Quis poteſt abſoluere ab excommunicatione maiori, & minori? t.1. à reſ.181. §. 8. p.106. vſque ad reſ.214. Vbi late, & notabilia.

Quis poteſt abſoluere à cenſura incurſa propter abortum. t.6. à reſ.6. vſque ad 9. excluſiuè §.2. p.286

Quis poteſt abſoluere ab hæreſi? t. 8. à reſ.14. §. 8. p.358. vſque ad reſ.39. §.1. & ſeq. p.373. Vbi plura.

* Vide etiam in hoc indice verb. *Bulla Cruciata, Blaſphemus, Comedentes, Confeſſarius, Diſpenſare, Excommunicationis abſolutio, Facultas, Fides Catholica, Illuſores, Iubilaum, Laicus, Mens, Mentalis, Pralatus Eccleſiaſticus, & Regularis, Priuilegium, Regulares, Religioſus, Sacerdos, Sepelire, Suſpenſio.*

Accedentes.

Accedentes ſæcularea ad Moniales exemptas ad colloquendum an incidant io cenſuram ab Epiſcopo latam, t.1. r.85. §.1. p.58

Acceptare. Acceptatio.

Acceptare beneficium ſine noua collatione an poſſit excommunicatus poſt abſolutionem? t. 1. r. 170. §.1. p.99

Acceptatio beneficij ab eacommunicato an ſit valida, ſi tempore electionia, & collationis non erat excommunicatus? t.1. r.171. §.1. p.100

Vbi, an ſit valida electio, & præſentatio beneficij facta tempore excommunicationis, ſed acceptata poſt obtentam abſolutionem, modo tempore acceptationis Electores, & Præſentatores permanſerint in ſua prima voluntate.

Vbi etiam, quod ſi periculum eſt infamiæ, & ſcandali, eacommunicatus occultus in electione, & collatione non tenetur ſuam eacommunicationem prodere, ſed poteſt ſine ſcrupulo acceptare beneficium, & poſtea quam primum petere diſpenſationem.

* Vide verb. *Munus.*

Accipere. Accipientes.

Accipere ao poſſint Inquiſitores xenia, eſculenta, & poculenta, quæ intra paucos dies conſummantur, & ſint ſibi ſponte oblata? t.10. r.134. §.8. p.467

Et ao ita facientes incurrant excommunicatiooem; officio priuentur, & reddere duplum teneantur? Et quid, ſi ſupradicta acciperent ab aliis Miniſtris S. Officij? ibid.

* Vide verb. *Miniſter, Munus.*

Accuſare, Accuſatio, Accuſator, &c.

Si accuſent Clerici, & laici in cauſa criminali cum proteſtatione, quando agitur tantum non de damno illato illis, ſed eorum conſanguineis, an incurrant irregularitatem. t.5. r.82. §.2. p.244

Accuſator, an excuſetur ab irregularitate, quando accuſat ob læſiooem factam in propria perſona, aut in propriis bonis, vel ob læſionem factam eis, qui ſunt ipſis commiſsi, ſi ante ſententiam proteſtetur ſe non accuſare ad vindictam? ibid.

Idem eſt de accuſante eum, qui dedit damnum Eccleſiæ vel ſuis ſubditis. ibid.

Quando accuſator accuſat ad euitandum damnum graue innocentis, vel Reipublicæ, quando aliter impedire tale damnum non poſſet, an ſit neceſſaria, proteſtatio. ibid.

Si cum accuſatiooe ipſa non fiat proteſtatio, ſed poſtea coram iudice ante prolationem ſententiæ, & non ſolum quando accuſat, ſed etiam quando reum retinet, & iudici tradit, an incurrat irregularitatem. t.5. r.83. §.3. p.244

Ve

Vt accuſet in caſu permiſſo cum proteſtatione, ſi Clericus alteri conſulat an incurrat irregularitatem? §.4. p.245

Si accuſatoris mors ſequatur, an ferens teſtimonium in fauorem rei incurrat irregularitatem? t.5. r.84. §.1. p.245

Et quid, ſi teſtis ſit Clericus, an in fauorem rei poſſit teſtari de licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij? ibid.

Ad accuſandum an Inquiſitores poſſint admittere inimicum capitalem? t.10.r.50. §.2. p.435

In accuſatione hæreſi non ſunt neceſſariæ ſolemnitates legis libellorum, ibidem.§.3

* Vide verb. *Aduocatus.*

Acquirere.

Acquiri an poſſit poteſtas ferendi cenſuras conſuetudine, vel præſcriptione? t.1. r.1.§.2.p.1

Acquiri an poſſit hæc poteſtas circa vnam cenſuram, & non circa aliam? ibid.

Idem eſt de poteſtate abſoluendi ab excommunicatione per alium lata. ibid.§.1

Actio.

Si actione eadem, quæ fit tota ſimul. v.g. baculo quis percutiat duos Clericos, vel ſcopulo duos interficiat, an incurrat duas excommunicationes? t.2.r. 53. §.1. p.156

Idem eſt de eo qui, eadem actione duo vaſa rapuit diuerſorum Dominorum, ſi furtum erat prohibitum ſub cenſura. ibidem.

Idem de iudice, qui ſimul duabus manibus trahit duos homines vi de Templo contra Immunitatem. ibid.

Idem de eo, qui eodem tempore conuerſatur cum duobus excommunicatis. ibid.

* Vide verb. *Actus.*

Actor.

Actor in iudicio an poſſit eſſe excommunicatus? t.1. r.115.§.2.p.75

Vbi an ſit peccatum mortale ex obiecto, ſi excommunicatus ius ſuum petat in iudicio. §.2. p.75

* Vide verb. *Actum. Agens.*

Actus.

Actus irretractabilis, ſeu irreparabilis an ſit excommunicatio ad ornatum Concilij *Trid. ſeſſ.* 13. *c.*1. *de reformat.*? t.1.r.7.§.1. p.6

Actum conſummatum an cenſura requirat? vbi aliqui caſus pro praxi. t.1. r.9. §.1. p.7

Si actus non indicatur perfectus & conſummatus, vt lex requirit, pro defectu alicuius conditionis, nunquam incurritur excommunicatio nec cenſura. t.1. r.14. §.1. & ſeq.p.10

Actus, vel omiſſio externa per quam feratur cenſura, an debeat eſſe ſignum actus interni? t.1.r.15.§.5.& ſeq. p.11

Si ex actu facinoroſo quis decedat, ſi tamen in vltimo vitæ, ſeu puncto mortis oſtendit ſigna contritionis, non debet priuari Eccleſiaſtica ſepultura. t.1. r.66. §.2. p.44

Et pro ſupradictis offerri Miſſa poſſit? ibid.

Actum iuriſdictionis pro forointerno an poſſit Epiſcopus interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ exercere intra illam? t.4. r.15. §.1. & ſeq.p.202

Actui alicui ignorans impoſitam eſſe irregularitatem, excommunicationem, ſuſpenſionem, Interdictum, &c. an excuſetur ab illa, etiam ſi ignorantia ſit vincibilis, dummodo non ſit craſſa, vel ſupina? t.5. r.6. §.1. & ſeq.p.208

Docetur actum concelebrationis ab Ordinatis non exiſtimari Sacrificium primum. t.5. r.17. §.3. p.213

Actus minorum Ordinum ſolemniter exercens excommunicatus, ſuſpenſus, & interdictus non incurrit irregularitatem. ibid. §.5

Qui actu eodem, & impetu plures blaſphemias contra vnum Sanctum profert, an committat tot peccata, quot ſunt blaſphemiæ? t.8. r.11.§.3.p.637

Et quid, ſi blaſphemiæ ſint diuerſi generis? & non ſint vna, & eadem ſæpius repetita? ibid.

Si ad actus illicitos extra venerem Confeſſarius ſollicitat pœnitentem, an incurrat pœnas ſollicitationis? t.9.r.72 vſque ad 75. à p 407 ad 409.& in r.77.§.1.in fin.p.410

Actus immediatus ad Confeſſionem comprehendi debet in obligatione ad denunciandum Confeſſarium ſollicitantem, quamuis confeſſio non ſequatur t.9.r.81.§.1. p.411

* Vide verb. *Cenſura, Ignorantia, Magitus, Vir.*

Actum.

Acta in fauorem publicum an valeant facta ab excommunicato, denunciato, vel publico Clerici percuſſore, in vno loco, ſi ſe transferat in alium, vbi hæc ignorantur, ſi ibi eligitur in iudicem, &c. t.1. r.23.§.1.p.14

Acta iudicialia facta ab Aduocato, Procuratore, actore, teſte, & ſimilibus excommunicatis an valeant? t.1. r.24. §.1. ibid.

Acta tabellionis excommunicati an ſint valida? t.1.r.111. §.2.p.73

Vbi quid, quando tabellio eſt excommunicatus toleratus, & quid quando non eſt toleratus, ibid.

Acta ſuſpenſi an ſint valida? Et quid, ſi ſuſpenſus ſit occultus, & ab Eccleſia toleratus, & non ſit ſpecialiter denunciatus? t.3. r.13. §.1. p.202

Actum publicum an Inquiſitores debeant facere in die feſto? t.10.r.64.§.1. & ſeq.p.440

Adiuuantes.

Adiuuantes Patrem, filium, fratrem aut maritum ad percutiendum Clericum turpiter agentem cum filia, matre, ſorore, aut vxore, an incurrant cenſuram? t.2. r.18. §.3. p.134

Adminiculum.

Adminicula quænam ſint, vt cum dicto ſocij criminis faciant contra nominatum indicium ad torturam? t.11. r.7.§.2.p.481

* Vide verb. *Depoſitio. Dictum.*

Adminiſtratores.

Adminiſtratores rerum Eccleſiaſticarum, & rerum piarum, quamuis ſæcularium, vt ſunt perſonarum miſerabilium, &c. an ordinari poſſint? t.5.r.90.§ 2.p.251

Et quid ante debiti pecuniarij ſolutionem relicti ex officio & adminiſtratione? ibidem.§.3

Admittentes. Admittere.

Admittentes excommunicatos ad diuina Officia; an aliquam pœnam incurrant? t.1.r.135. §.1. p.82

Quamuis admittantur teſtes inhabiles ad probandum aliquem eſſe Hæreticum, è contra vero non admittuntur in fauorem illius. t.11.r.11.§.3. p.483

Admittere appellationem rei à ſententia torturæ an Inquiſitores debeant? t.11. r.20. §.1. p.488

Admittere relapſos, ſi ſponte redeant, an Inquiſitores poſſint, & pœnam mortis relaxare? tract.12.r.26.§.1. p.525

* Vide verb. *Abiurare. Clericus.*

Adoleſcens.

Si adoleſcentem Confeſſarius ſollicitauit in confeſſione, an ſit denunciandus? t.9.r.78.§.1. p.410

* Vide verb. *Maſculus. Puer.*

Aduena.

Aduena loquens cum Monialibus an incurrat cenſuram latam ab Epiſcopo contra colloquentes cum Monialibus? t. 1.r.87. §.1.& ſeq. p.60

* Vide verb. *Peregrinus.*

Adulter. Adulterium.

Per adulterium non incurritur irregularitas, ſed ſuſpenſio. t.5.r.54.§.1. & ſeqq. p.229

Adulter, qui dum immoderata copula cum muliere prægnante coit, illique abortum fœtus animati cauſat, an

an irregularis fiat non vero maritus, ſi abortum cauſat ? t.5.r.111.§.6.p.262

Adulter an irregularis fiat, ſi maritus cognito adulterio vxorem interficiat ? tract.5. r. 123. §. 1. & ſeqq. p. 268

Adulter an efficiatur irregolaris, ſi maritum aggreſſorem cauſa neceſſaria deſenſionis occidat ? t.5. r.124. §. 1. ibid.

Si adolterum inuentum cum vxore maritus interficiat, an irregularitatem incurrat ? t.5.r.125. §.1. & ſeq. p.269

Vbi, an ſit licitum marito adulterom cum vxore turpiter inuentum occidere ?

Et an peccent contra iuſtitiam, ſi Pater, & maritus adulterum propria authoritate occidant ? ibid.

Idem eſt, ſi iudex illis eos tradat occidendos ante latam ſententiam. ibidem.

Vbi quod ſecundum ius codicis non datur ſacultas occidendi adulterum, & vxorem, ſed vt adolterum occidat, & vxorem accuſet.ibidem.

Adulterum Clericum percutiens inuentum turpiter cum vxore non eſt compellendus ad Sedem Apoſtolicam pro abſolutione ire. ibid.

Si poſt adulterium violentum maritus cognoſcit vxorem, licet non ſit notorium, vel ignoratur ab eo, an incurrat irregularitatem bigamiæ ? t.5. r.150. §.1. p.283

* Vide verb. *Sacerdos.*

Aduocatus.

Aduocatus an poſſit eſſe, qui eſt excommunicatus ? t.1. r.113. §.1. p.74

Aduocatus, qui reum defendit an incurrat irregularitatem, ſi mors accuſatoris ſequatur ? t.5.r.86.§.1.p.245

Aduocatus in cauſa ſanguinis an incurrat irregularitatem, ſi præmittat poteſtatem eo modo quod facit accuſator ? t.5.r. 87.§.1. & ſeq.p.246

Aduocati an teneantur Inquiſitores dare reo. t.10. r.55. §.2. &ſeq. p.437

Aduocatos poſſunt compellere Inqoiſitores cenſoris, vt patrocinium alicuius rei ſuſcipiant.ibid.

* Vide verb. *Familia armata, Homicidium, Miniſter iuſtitia.*

Ægyptiana.

Ægyptianas, vulgo dictæ *Zingare*, quæ bonam, aut malam fortunam, vt ipſæ aſſerunt, annunciant, an Inqoiſitores punire poſſint ? tract. 10. r.112. §.1. p.457

Ætas.

Ante ætatem legitimam recipiens Ordines minores an incurrat ſuſpenſionem ? t.3. r.36. §.1. p.185

Et recipiendo Ordines ſacros ante ætatem incurrit ſuſpenſionem & celebrando irregularitatem. t.3.r.37. §.1. ibid.

Qui ante ætatem legitimam cum ignorantia non ſolom inuincibili ſed etiam vincibili, & craſſa, modo affectata non ſit ordinatur Ordine ſacro, an ſoſpenſionem incurrat, & celebrando irregolaritatem ? t.3. r.40.§.1. p.187

Qui ante ætatem legitimam ordinatur bona fide, an incurrat ſuſpenſionem, & celebrando irregularitatem ? t.3.r.41. §.2. p.188

Et quid adueniente mala fide ? ibid.

Ante ætatem legitimam recipiens ordinem mala fide, non ſolum manet ſuſpenſum ab executione Ordinum ſic mala fide ſuſceptorom, ſed etiam ab executione aliorum ante legitimè ſuſceptorum. t.3.r.42.§.1.& ſeq.ibid.

Suſpenſus ex ordinatione ante ætatem legitimam, an poſſit celebrare illa completa ſine alia diſpenſatione ? t.3.r.43.§.1.p.189

Et qoid, ſi mala fide, & omnino culpabiliter ante ætatem ſuſcepit ordinem ? ibidem.

Ante ætatem ordioatus an incurrat duas ſuſpenſiones, vnam ob delictum, alteram vero ob defectum ætatis, ac proinde abſolutus à prima non cenſeatur abſolutus ab alia, nec poteſt miniſtrare, donec attingat legitimam ætatem ? ibid.

In omnibus ſopradictis ſuſpenſionibus exordinatione ante legitimã ætatem, & irregularitatibus ex miniſtratione Ordinum in dictis ſuſpenſionibus diſpenſare poſſunt Epiſcopus, Superior Regularis, Confeſſarius vigore Bullæ Cruciatæ, & Regularis virtute ſuorum priuilegiorum.t.3.r.38.§.2.p.187. & reſ.44.§.1.& ſeq. p.189

Ætatem quadraginta annorum an debeant habere Inquiſitores ante eorum electionem ? t.10.r.8.§.1.& ſeq.p.421

Et quid de Inquiſitoribus Hiſpaniæ, an ſufficiat, vt attingant annum trigeſimum ? Idem eſt de commiſſariis Inqoiſitorum. ibid.

* Vide verb. *Abiuratio. Penſio. Puer.*

Æthiopes.

Æthiopes an ſint irregulares. t.6.r.56.§.1. p.131

Affinitas.

Ad affinitatem contrahendam non ſufficit ſeminatio viri ſed requiritor etiam ſeminatio ſœminæ. t.5. r.153. §.2.p.284

Agens.

Agens excommonicatus in iudicio regulariter loquendo non peccat mortaliter ratione paruitatis materiæ, & ſecus ſi ſæpius agat. t.1.r.147.§.2.p.88

* Vide verb. *Actor. Turpiter.*

Aggreſſus.

* Vide verb. *Clericus. Fuga. Laicus. Religioſus.*

Agnus Dei.

Agnos Dei vendere, & retinere illos, an ſit licitum ſine incurſione cenſurarum ? tract.1. r.76. §.2.& ſeq. p.50

Et an dicta excõmunicatio ſit Pontifici reſeruata ? ibid. §.4

Et an peccent laici, ſi abſque contemptu eos tangant ? ibid.§.3

Alienare. Alienatio.

Alienatio reliquiarum an includatur in prohibitione *Paulina*, de rebus Eccleſiæ non alienandis ? t.1. r.78. §.1. ibid.

Vbi explanatur particula *Præſumpſerit.* poſtea in dicta Extrauagante Pauli II. quæ denotat temeritatem, & non comprehendit eum, qui bona fide ignoranter, aut imprudenter, ſiue inadoertenter facit aliquid contra dictam Extrauagantem.ibid.§.2

Alienari abſque ſolemnitate an poſſint bona Eccleſiaſtica legata, vel donata, vt poſſint alienari abſque aſſenſo Apoſtolico, & in proprios vſos conuerti ? t.1. r.80. §.1. & ſeqq. p.53

* Vide verb. *Bona temporalia. Reuocare.*

Alimentum.

Alimenta ex bonis confiſcatis an Inquiſitores teneantur dare filiis Hæreticorum ? tract.10. r.119. §.1. & ſeq. p.459

* Vide verb. *Ignorantia. Titulus.*

Amaſia. Amaſius.

* Vide verb. *Caſus.*

Amaſius an teneatur impedire fœminam, ne aboriatur, & aliter an incurrat cenſuram, & irregularitatem ? t.6. r.30. §.1. p.296

Idem eſt de Clerico amaſio in dicto caſu.§.5.p.297.

Qui amaſiam vocat Deum, vel Idolum ſuum, an ſit blaſphemus ? t.8.r.13.§.1.p.357

Amens. Amentia.

Amentes an ſint irregulares, etiamſi amentia non ſit perpetua ? t.5.r.60.§1. & ſeqq. p.233

Et an in hac irregularitate poſſit Epiſcopus diſpenſare non ſolum ad vtendum Ordinibus ſuſceptis, ſed etiam ad alios ſuſcipiendos ? ibidem.

Amens ſi non licite, an tamen valide ordinatur, qoia ad

hoc

hoc non requiritur conſenſus aliquis de neceſſitate Sacramenti ? ibidem.

Amicus.

Amicum coniunctiſſimum an teneantur teſtes reuelare denunriare & detegere ex vi alicuius monitorij ? t.1. ſ.161.§.2.p.94

Et quid, ſi caſus pertineant ad Tribunal S. Officij ? ibid. §.2

Si amicus intimus bono animo aſſociauit aliquem, ne in rixa pericl:tetur, an fiat irregularis, ſi amicus amicum occidat ? t.5.r.116.§.1.p.265

Animaduertere.

Animaduertere an poſſint Inquiſitores infringentes Cedulones, in quibus declarantur excommunicati ? t.10. r.90. §.1.p.449

Vbi alij caſus proponuntur, in quibus inquiſitores poſſunt animaduertere.

Et an in concionatorem prædicantem animas non detineri in Purgatorio vltra decem, vel viginti annos ? t.10. r.91.§.2. ibid.

Et an non ſolum in propoſitiones hæreticas, ſed in alias inferioris notæ animaduertere poſſint inquiſitores ? t.10.r.92.§.1.ibid.

* Vide verb. *Blaſphemia.*

Annus.

* Vide verb. *Ætas.*

Apoſtaſia. Apoſtata à Fide.

Cum Apoſtata an licitum ſit communicare, in quem lata eſt ſententia eum Apoſtatam declarans, vel neceſſarium ſit vt publice ac nominatim atque expreſſe denuncietur Apoſtata ? t.1.r.143. & 144. p.86

De Apoſtatis. Et an contra prædictos poſſint Inquiſitores procedere ? Et de pœnis, & abiurationibus, quas illis in aliquibus caſibus imponere debent Inquiſitores. t.12.r.5.§.1.& ſeqq. p.501

De Apoſtaſia an iudex laicus cognoſcere poſſit, quando agitur de quæſtione facti, quod idem eſt de hæreſi ? ibid.

* Vide verb. *Lamia.*

Apoſtata à Religione.

Apoſtatam percutiens an incurrat cenſuram ? t.2. r.39. §.1.& ſeq.p.148

Et quid, ſi dimiſerit habitum ſuæ Religionis, & Eccleſiaſticum, & percutiens ſciat eſſe Apoſtatam ? ibidem.

Appellare, Appellatio.

Appellare an poſſit ſubditus à ſententia interloquutoria excommunicationis, ſuſpenſionis, interdicti, torturæ, Carcerationis, & aliorum huiuſmodi, quæ continent factum, & grauamen irreparabile ? t.1. t.7.§.2. p.6

Appellatio poſt ſententiam excommunicationis latam ſub conditione, ſi fiat ante completam conditionem, an ſuſpendat excommunicationem ? t.1. r.18. §.2. p.12

Appellatio hæc an poſſit fieri toto tempore quo conditio non eſt impleta, vel ſolum intra decem dies, vt fieri ſolet aliarum ſententiarum appellatio ? ibid.§.3

Et quid, ſi conditione pendente iudex moriatur, vel reus forum mutet ? ibid.§.4

Appellantes à Papa ad concilium Generale iam Congregatum, & actu exiſtens an incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ ? t.1.r.39.§.1.p.25

Et quid de conſulentibus, & præſtantibus, auxilium, aut fauorem appellandi ad præſens, vel futurum Concilium, an incidant in cenſuram Bullæ incipientis *Exsecrabilis*, & confirmata à Iulio II. ibid.§.6

Appellantes ab ordinationibus Pontificis quatenus Pontifex Princeps temporalis eſt an ſubiiciantur excommunicationi Bullæ Cœnæ ? ibidem §.3

Et ſupradicti ita appellantes an ſint ſacrilegi, & male ſentiant de Fide ? t.1.r.4.§.1.& ſeqq.p.26

Vbi, quod talis prohibitio appellandi comprehendit appellationem à licentia Papæ, in qua motus ira, aliqua alia animi perturbatione videatur committere iniuſtitiam. §.4

Si appellauit intra terminum declaratus per cedulones incurrit excommunicationem an poſſint libere cum omnibus communicare ? t.1. r.141.§.1. p.85

Idem eſt de recuſatione iudicis excommunicantis. ibidem

Appellatio legitima ideſt ex rationabili cauſa facta, antequam iudex abſolute proferat excommunicationem ipſo facto, ob peccatum factum impedit excommunicationis maioris incurſionem. ibid.§.2

Si appellatio interponatur poſt ſuſpenſionem latam, an ſuſpenſio ſit valida ? t.3.r.6.§.1.p.171

Per appellationem legitimam ſubſequentem, an ſuſpenſio à voce actiua, & paſſiua ſuſpendatur ? ibid. §.2

Sublata, v.g. ab Epiſcopo ſuſpenſione ad reincidentiam, ſi datur interim appellatio an ſuſpendat ſententiam, ne poſtea ſuſpenſio contrahatur; quod idem quæritor de interdicto ? t.3. r.7. §.1. p.172

Si quis appellet generaliter à ſententia ſuſpenſionis, excommunicationis, &c. an ſuſpendat cenſuram ? t.3. r.8. §.1. ibid.

Et quando appellans ad plures diuerſos iudices appellare poteſt, an valeat alternatiua appellatio. v.g. Appello ad Archepiſcopum, vel ad Papam ? ibid. §.2

Appellatio non debet recipi niſi ex iuſta, & rationabili cauſa in appellatione ſpecialiter expreſſa. ibidem.

Si appellationem omittere à iure conceſſam Confeſſarius conſulat reo, an incurrat irregularitatem ? t.5. t.29. §.1. p.220

Et quid, ſi conſulat, vt conſentiat ſententiæ mortis iuſtæ, quam differre non poteſt niſi per iniuſtam appellationem ? ibid.

Appellatio an detur à ſententia Inquiſitorum lata contra Hæreticos, eorum credentes, fautores, defenſores, & receptatores ? t.10.r.61.§.1.p.419

Appellare à ſententia lata contra Hæreticum an hæredes Hæretici poſſint ? ibid.

Appellatio an detur à ſententia interlocutoria grauaminis illati ante definitionem, & pariter in appellatione à Decreto torturæ? ibid.§.2

Appellationem reſpuere an poſſint Inquiſitores, quam affert reus ? t.10 t.62.§.1. p.440

Vbi, an Hæreticus non per viam appellationis, ſed per viam querelæ & ſupplicationis poſſit adire Superiorem, vt ſententiam, quam iuſtam eſſe prætendit, reuocet, & annolet. §.5

Appellare ad Metropolitanum an poſſint laici, non autem exempti, ſi grauamen eſt illatum ab Epiſcopo ? ibidem. §.4

In appellationis cauſa an Inquiſitores debeant admittere oppoſitiones teſtium ? t.10. r.63. §.1. & ſeqq. ibid.

Appellationem rei à ſententia torturæ an Inquiſitores admittere debeant ? t.11.r.20.§.1.p.488

Vbi aliqua circa appellationes rei. §.2. & ſeqq. p.489

* Vide verb. *Grauamen.*

Applicare.

Applicare an liceat communia ſuffragia Eccleſiæ ei, cuius excommunicatio eſt occulta, ſi mortuus eſt in gratia ? t.1.r.138.§.4. p.83

Applicare an liceat Sacrificium Miſſæ pro excommunicato iam per contritionem iuſtificato ante obtentam abſolutionem ? t.1.r.139.§.1.& ſeq.p.83.& 84

An applicentur Inquiſitoribus bona Hæreticorum confiſcata ? t.10.r.128. §.1.p.463

Applicari an debeant Fiſco Regio, vel Eccleſiæ bona Clericorum ſiue mobilia, ſiue immobilia, quæ ob ipſorum hæreſim publicantur ? ibidem.

Applicare ſibi non poſſunt Inquiſitores pœnas pecuniarias impoſitas reo. t.10.r.130.§.1. p.464

Index

* Vide verb. *Bona temporalia. Bulla Cruciatæ.*

Approbare.

Qui approbat abortum iam factum etiam ſuo nomine, ac incidat in pœnas latas à Sixto V. t.6. r.29. §.1. p.296

Aqua benedicta.

Aqua benedicta an poſſit vti excommunicatus ? t.1. r.132. §.1. p.81

Arbitrium.

In arbitrio Inquiſitorum an ſit, quando delictum eſt vehementer indicatum, procedere ad pœnam extraordinariam vel ad torturam ? t.11. r.18.§.1. & ſeq. p.488

* Vide verb. *Infidelis. Legere.*

Arma.

* Vide verb. *Bellum, Bulla Cœna, Commutantes, Deferentes, Deferre. Mutuantes. Occidere. Præbentes. Tradere. Transferre, Vendentes.*

Arreptites.

Arreptites an ſint irregulares ? Vbi aliqua alia circa hoc, t.5.r.60.§.1. p.233

Articulus mortis.

* Pro abſolutione excommunicationis danda & elargienda in articulo mortis in indice primo poſito in principio huiustomi quinti ex tract.1. *de excommunicatione* lege à reſ. 201. vſque ad reſ.214. incluſiue, vbi aliqua curioſa.

* Vide etiam in hoc indice verb. *Periculum mortis.*

Aſſaſſinus.

Si aſſaſſinus ſit Clericus, an excludatur à priuilegio Canonis ? t.2.r.42.§.4. p.150

Aſſiſtere.

Si aſſiſtat excommunicatus Miſſæ, aut Diuinis Officiis, an incurrat aliquam pænam?t.1.r.135. §.1. p.82

Qui aſſiſtunt homicidæ, ſi faciliorem faciant occiſionem, ſua præſentia, etiam ſi nihil aliud conferant, an ſint irregulares ? t.5.r.111. §.5. p.262

Vt aſſiſtant iudices laici tantum in cauſis Fidei, an inquiſitores poſſint permittere ? tract.10. reſ. 65. §.1. p.441

Qui aſſiſtunt ſemel, vel bis concionibus, vel Conuenticulis Hæreticorum, an poſſint ab Inquiſitoribus puniri ? t.6. r.96. §.1. & ſeqq.p.451

* Vide verb. *Clericus. Conſuetudo. Excommunicatus. Matrimonium; Populus.*

Aſſociantes.

Aſſociantes Patrem, filium, fratrem, vel maritum ad percutiendum Clericum turpiter agentem cum filia, matre, ſorore, aut vxore, an incurrant cenſuram ? t.2. r.18.§.3. p.134

* Vide verb. *Amicus.Comitari.*

Aſtrologia.

Contra Aſtrologiam iudiciariam Bulla Sixti V. obligat non ſolum in foro exteriori, ſed etiam in foro Conſcientiæ. t.10.r.101. §.1.p.453

Et an contra ſupradictos poſſint Inquiſitores procedere ibidem §.2

Aſtrologus.

De Aſtrologis iudiciariis, & quibus pœnis ſunt puniendi. t.12.r.17.§.1. & ſeqq. p.517

Audire.

* Vide verb. *Clericus. Comparere. Concio. Condemnare, Epiſcopus. Lex. Miſſam audire. Officium diuinum.*

Auus.

Auus correctionis cauſa an poſſit percutere filium Clericum in Sacris conſtitutum abſque metu cenſuræ, ſi talis filius Clericus ſit ſub eius poteſtate ? t.2. r.15. §.4. p.132

Et quid, ſi talis filius ſit tantum in minoribus ordinibus conſtitutus ? ibidem §.3

Auxiliantes. Auxilium.

Auxilium præſtantes, vt bona naufragantium ſubripiantur, vel bona ſubrepta cuſtodiant, an incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ ? t.1.r.44 §.3.p30

Auxilium præbentes ad percuſſionem Clerici an incidant in cenſuram.t.2.r.26.§.1.p.140

Auxiliantes ad abortum ope, fauore, potione, &c. an incidant in excommunicationem ? t.6.r.27. §.2.p.295

Et quid ſi effectus non ſequatur ibidem.

Auxiliantes dare, promittere, acceptare, vel accipere munera pro gratiis, & iuſtitiis obtinendis in Romana Curia, & ſtatu Eccleſiaſtico an incurrant pænas Bullæ Greg. XIII. de datis & promiſſis ? t.7. 61. §.1. & ſeq.p.350

Auxilium brachij ſæcularis pro capiendis Hæreticis, &c. an Inquiſitores poſſint inuocare, & ideo ſi Magiſtratus negligentes, aut contumaces fuerint in hoc auxilio præſtando, an poſſint Inquiſitores eos excommunicare, honore priuare, & aliis pœnis coercere ? t.10.r.16. §.1.p.423

* Vide verb. *Appellare.*

B.

Baptiſmus. Baptiſare, &c.

An Baptizetur illicite infans expoſitus cum ſchedula teſtificante illum eſſe baptizatum?t.5.r.19.§.2. p.214

Et quid ſi talis fuiſſet expoſitus inter Sarracenos, vel Iudæos, &c. ibidem §.1

Baptizandus an ſit poſtea ſub conditione infans ab Infidelibus captus ? Pro quo in praxi proponitur pulchrum dubium, & multa explanantur, quæ contingere poſſunt pro baptiſmo in dicto caſu, & aliis.t.5.r.21.§.1. & ſeqq. p.215

Baptizans ſolemniter laicus an incurrat irregularitatem t.5. r.22. §.2. p.216

Baptizandi an ſint expoſiti ? t.5.r.42.§.1. p.224

Baptizandus an ſit ſub conditione infans, ſi inueniatur ſine ſchedula Baptiſmi teſte, & puer ex colore & ætate videatur infans natus ante menſem ? ibid. §.3

Si non baptizatum quis baptizet ſub conditione, an peccet mortaliter ? ibid. §.4. p.225

In Baptiſmo non requiritur aliquis conſenſus de neceſſitate Sacramenti. t.5. r.60.§.8. p.233

Per Baptiſmum an tollatur irregularitas homicidij ? t.5. r.145. §.1.p.282

Per Baptiſmum an tollatur omnis irregularitas præterquam ea, quæ contracta eſt ex defectu Sacramenti, vt bigamia ? ibidem.

Si pro Baptiſmi Sacramento Miniſter petat adulto, vt detur pecunia in pretium illius, & faciat iurare dantem, vt omnino tali pactu det, an poſſit ſine ſymonia dari, maxime ſi adultus dubitet de ſua ſufficienti contritione ? Vbi aliqua alia circa hoc. t.7. reſ.14. §.1. p.315

Si in Baptiſmi Sacramentu Sacerdos fœminam ſollicitauit, an incurrat pœnas Pontificias de ſollicitatione?t.9.r.63. §.1. p.403

Si baptizatus fuit reus inualide ex defectu formæ, materiæ, vel intentionis, Miniſtri an Inquiſitores poſſint illum punire ? t.10.r.85.§.1.& ſeqq. p.447

Et quid quando dubitatur an reus ſit baptizatus ? t.10 r.86. §.1.p.448

* Vide verb. *Abiurare, Error. Laicus, Medicamentum, Parochus, Rebaptizantes.*

Bellum.

Qui ad bellum iuſtum vendit, tribuit, vel mutuat arma, an incurrat irregularitatem t.5.r.97. §.1. p.253

Et quid, ſi in ipſo belli conflictu aliquis, etiam ſi ſit Clericus in Sacris arma offenſiua præbet ? ibid. p.254

In bello iniuſto pugnans an incurrat irregularitatem, ſi occidat inſequentem ſe, & ipſe confodiatur defenſionis cauſa? t.5. t.98. §.1. & ſeqq. ibid

Vbi, quod ſi quis petor inuaditur, ab hoſte, nec valet aliter effugere, cum occidat, non ſit irregularis, quamuis pugna ſit iniuſta. §.2

Qui ad bellum iniuſtum ſe conferunt, non quidem ad pugnandum, nec ad inducendos milites, ſed ad adiuuandum eos in ſpiritualibus, non ſunt irregulares, etiam ſi ad propriæ vitæ defenſionem quempiam occidant. ibid. §.3

Omnes, qui in bello iniuſto militant, an ſint irregulares ſequuto aliquo homicidio. ibid. §.4

Qui in bello iniuſto cuſtodiunt ſarcinas militum, an ſint irregulares. ibid. § 6

Belli iniuſti Dux an incurrat tot irregularitates, quot in bello ſiunt homicidia. ibid. §. vlt.

An omnes, qui in bello iniuſto inueniuntur, & ex vtraque parte ſunt varia homicidia, an differentes irregularitates incurrant, vnam ex homicidio voluntario ortam ex delicto, aliam ex homicidio caſuali, &c. ibid. §. vlt. poſt medium.

In bello iuſto aggreſſiuo militantes non ſunt irregulares, modo ſuis manibus, ſanguinem non fundant, quamuis alij mutilent, vel occidant. tr.5. t.59. §.3. p.255

Si in bello iuſto milites occidant alios ad defendendam propriam vitam cum moderamine inculpatæ tutelæ, an incurrant irregularitatem? t. 5. t.100. §.1. ibid.

Et quid de mandantibus, cooperantibus, animantibus, ſubminiſtrantibus arma, &c. ſi bellum iniuſtum eſt aggreſſiuum? ibid. .3

Et quid, ſi bellum defenſiuum ſit iuſtum, & licitum, an milites, ſi occidant, non ſint irregulares? ibid.

In bello iuſto exhortantes milites, vt ſtrenuè ſe gerant, nec qui illis vendunt, vel donant arma, &c. irregularitatem non incurrunt ibid.

In bello iuſto, qui pugnant, ſi dubitant, an occiderint, vel mutilauerint, an debeant ſe iudicare irregulares? t.5. t.101. §.1. & ſeq. p.255. & 256

* Vide verb. *Clericus*, *Mutilare*, *Transferens*.

Benefactor.

Benefactorem planè inſignem an teſtes teneantur reuelare, detegere, & denunciare ex vi alicuius monitorij, & Edicti? Et quid, ſi caſus pertineat ad Tribunal S. Officij. t.1. t.161. §.1. p 94

Beneficiarius.

Beneficiarius non amittit priuilegium fori, etiam ſi ſe immiſceat in enormibus, & incedat in habitu laicali niſi prius ter moneatur, & præcedat declaratio iudicis Eccleſiaſtici. t.1. t.6. §.11. p.5

Beneficiarius, ſi incidat in excommunicationem, an ſit priuatus fructibus, redditibus, & diſtributionibus beneficij, & ſiue Beneficiarius ſit curator animarum, ſiue Canonicus, ſiue habeat beneficium ſimplex. t.1. t.174. §.1. & ſeqq. p.102

Et ſi talis excommunicatus ſit pauper, & fructibus indigeat, vt ſuſtentetur, an poſſit aliquid de fructibus percipere. t.1. t.173. §.3. p.101

Beneficiarius Clericus in minoribus an poſſit exercere Medicinam, & Chirurgiam abſcindendo, & adurando ſecundum artem? Pro quibus varij caſus proponuntur, ad incurrendam ex eis, vel non incurrendam irregularitatem, morte ſequuta. t.5. t.71. t.72. & 73. per totas à p.238. ad 240

Beneficiarius incurrens irregularitatem ex delicto an poſſit renunciare beneficium in fauorem tertij? t.5. t.142. §.1. p.279

Et ſupponitur, quod Beneficiarius incidens in irregularitatem ex delicto poteſt retinere beneficium, dum per ſententiam non priuatur, &c. ibid.

* Vide verb. *Abiurare*, *Beneficium*, *Chirurgia*, *Clericus*, *Excommunicatus*, *Fructus*.

Beneficium.

Beneficium conferentes excommunicato quam pœnam incurrant? t.1. t.167. §.1. p.98

Ad beneficium electio excommunicati excommunicationis minoris an ſit irritanda, ſi Electores illam ignorauerunt? t.1. t.168. §.1. ibid.

Vbi eligentes ad beneficium ſcienter excommunicatum excommunicatione minori, an ſint priuati voce. §.4

Beneficij collatio facta excommunicato tolerato an ſit valida? t.1. t.69. §.1. ibid.

Et quid, ſi ipſe ſuam excommunicationem ignorat, vel bona fide beneficium accipiat in excommunicatione. ibid.

Et poſtea recognita an teneatur beneficium relinquere, ſed poſſit retinere fructus interim perceptos, qui reſpondeant congruæ ipſius ſuſtentationi? ibidem §.3. p.99

Vbi, quod ſi prouiſus ad beneficium ignoret ſe eſſe excommunicatum ignorantia probabili, tunc electio, & collatio non erit irrita. §.4

Beneficij collatio facta ab excommunicato tolerato an ſit valida? ibid. §.5

Beneficij collatio facta excommunicato, an poſt abſolutionem excommunicationis, poſſit talis retinere, vel acceptare illam ſine noua collatione? t.1. t.170. §.1. ibid.

Si beneficium eſt collatum excommunicato, talis debet illud reſignare in manus collatoris purè, & ſimpliciter; ſed poterit tunc collator eidem ſecundo illud conferre. ibid.

Beneficij acceptatio ab excommunicato an ſit valida, ſi tempore collationis, & electionis non erat excommunicatus? t.1. t.171. §.1. p.100

Beneficium pinguius, & præbendam meliorem an validè Canonicus excommunicatus optare poſſit? ibidem §.3

Ad beneficium electio & præſentatio facta tempore excommunicationis, ſed acceptata poſt obtentam abſolutionem excommunicationis, an ſit valida, modo Electores, & præſentatores permanſerint in ſua prima voluntate? ibid. §.4

In beneficij electione, & præſentatione, ſi periculum imminet infamiæ, & ſcandali, excommunicatus occultus non tenetur ſuam excommunicationem prodere, ſed poterit ſine vllo ſcrupulo beneficium acceptare, & poſtea quamprimum petere diſpenſationem. ibid. §.6

Beneficium recipiens, & optans animo reſignandi, vel permutandi, an peccet mortaliter, & incurrat excommunicationem latam per Paulum IV. & reſeruatam, Papæ? t.1. t.175. §.1. & ſeqq. p.102

Beneficij reſignatio ab excommunicato facta in fauorem tertiæ perſonæ, an ſit valida, & an hoc locum habeat in excommunicato vitando? t.1. t.177. §.1. & ſeqq. p.103

Ad beneficium Curatum in concurſu poteſt opponi excommunicatus excommunicatione minori, cuius admiſſio ad examen, & oppoſitio valida erunt, ſicut & collatio, &c. t.1. t.180. §.2. p.104

Si beneficium non habet Clericus, neque requiſita Concilij Trid. an percutiens eum incurrat cenſuram? t.2, t.41. §.1. & ſeq. p.149

Beneficiorum capaces ſunt Clerici initiati prima tonſura. t.3. t.2. §.1. p 174

A beneficio an ſit ſuſpenſus, qui ſuſpenſus eſt ab Officio. t.3. t.5. §.1. p.175

A beneficio ſuſpenſus, an ſit ſuſpenſus ab Officio? t.5. r.16.§.1.p.176
A beneficio ſuſpenſus, ſi egeat, poteſt fructus percipere, quatenus neceſſarij ſint ad ſe, & ſuos alendos, vt etiam contingit in ſimili effectu excommunicationis maioris. ibid. §.2
A beneficio ſuſpenſus, ſi tamen præſtat Officium, an lucretur omnes fructus. ibid.
Qui à beneficio ſuſpenditur, an eo ipſo ita priuetur fructibus, vt ante nouam ſententiam eos non faciat ſuos. ibid.
Beneficium an illicitè conſeratur ſuſpenſo ab Officio. t.3. r.17. §.1. p.176
Beneficij collatio facta ſuſpenſo per triennium in ſuſpenſione perſeueranti, an ſit irrita? ibid. §.2
A beneficio ſuſpenſus, an validè accipiat aliud nouum beneficium? t.3. r.18.§.1.p.177
Qui à beneficio certo ſolum priuatur, non poteſt priuari à fructibus aliorum beneficiorum, etiamque poſſit alia beneficia recipere. ibid. §.2
Beneficij collatio facta ſuſpenſo, vel interdicto an ſit valida? t.3. r.19.§.5.& ſeqq. ibid.
A beneficio ſuſpenſus an ſuſpendatur à collationis iure beneficij collationis, electionis, &c. ſibi proueniente ratione beneficij, à quo ſuſpenſus eſt. t.3.r.20.§.1. ibid.
A Beneficio Epiſcopus ſuſpenſus poteſt beneficia conferre. ibid.§.2.p.178
A beneficio ſuſpenſus an priuetur fructibus penſionis collatæ titulo Clericali? t.3. r.21.§.1. ibid.
Beneficium quis impetrauit cum excommunicatione occulta tamen, qui antea recepit Ordines minores cum dimiſſoriis falſis, quæritur, quid iuris. t.3.r.35. §.1. p.183
Beneficij collatio facta excommunicato probabiliter ſuā excommunicationem ignoranti, an ſit valida? ibid.
Si beneficium collatum fuit alicui tempore excommunicationis, non facit ſuos fructus beneficij, ſed eos tenetur reſtituere; ſi tamen bona fide ſeruiuit beneficio poteſt recipere, aut retinere ſtipendium ſeruitio proportionatum, &c. ibid. §.13. p.184
Si ad beneficium eligaris tempore, quo habilis es, acceptes vero illud, cum excommunicatus exiſtis, an valida ſit tua acceptatio. ibid.
Ex quo, ſi iſte, qui acceptauit, moriatur excommunicatus ante abſolutionem, ad quem pertineat prouiſio talis beneficij? ibid.
Beneficium ignoranter ſimoniacè recipiens an incurrat ſuſpenſionem, ſi poſtea amico pecuniam ſoluat? t.3. r.55. §.1.& ſeqq. p.193.& 154
A beneficio an ſit ſuſpenſus, qui ſuſpenſus eſt ab Officio quia interfuit matrimonio clandeſtino. t.3. r.62. §.4. p.197
A beneficij collatione an ſit ſuſpenſus tanquam irregularis Parochus, qui rebaptizauit ſub conditione infantem expoſitum cum ſchedula teſtificante de collato Baptiſmo. t.5. r.19. §.1. p.214
In beneficio ſimonia, ſi occulta eſt, an inducat irregularitatem. t.5. r.39.§.3.p.223
Ad beneficium an ſint inhabiles filij & nepotes Hæreticorum, & qui hæreticis fauerunt, vel receperunt. t.5. r.46. §.1.p.226
Beneficium Titius obtinuit dando mediatori magnam pecuniarum ſummam, qui prius erat irregularis, & abſque diſpenſatione ſumpſit primam tonſuram, quæritur quid iuris? t.5.r.138.§.1.p.275
Et ſi Titius nolit reſtituere fructus malè perceptos, quod onus mediatori incumbit? Vbi alia curioſa circa ſupradicta. ibid. §.11. p.278
Beneficij collatio facta irregulari an ſit irrita, & inualida ipſo iure ante iudicis ſententiam? t.5. r.139. §.1.& ſeqq. ibid.
Ad beneficium obtinendum, & ad fructus percipiendos an irregularitas reddat aliquem inhabilem. t.5.r.140. §.1. ibid.
Beneficium non poteſt obtineri ſine noua collatione, ſeu reualidatione collationis prius factæ, obtenta diſpenſatione ab irregularitate. ibid.
Et aliqua alia docentur in medio §.vlt. dictæ Reſolutionis, quæ talis irregularis facere poteſt.
Circa beneficij collationem factam irregulari aliqua curioſa. t.5.r.141.§.1. & ſeqq. p.279
Beneficium renunciare in fauorem tertij an poſſit Beneficiarius incidens in irregularitatem? t.5.r.142. §.1. ibid.
Beneficia recipere ſinè alia diſpenſatione, an irregularis poſſit, qui iam diſpenſatus fuit, vt ſacros ſuſciperet Ordines? t.5.r.143.§.1. p.280
Si ad beneficium diſpenſat Pontifex cum illegitimo, non poteſt niſi vnum obtinere, & ſi vnum obtinuit, non poteſt ſecundum obtinere, etiam ſi relinquat primum. ibid.
Vbi etiam, quod diſpenſatus, vt beneficium ſimplex obtineat, non cenſetur diſpenſatus ad Canonicatum Eccleſiæ Cathedralis.§.3
Et quid, ſi diſpenſatus eſt ad beneficia curata. t.5. r.144. §.3. p.281
Quando beneficium eſt collatum, ſi pretium non eſt ſolutum, ſed tantum præceſſit promiſſio, non eſt ſimonia completa, ideo qui tale beneficium recepit, non incurrit cenſuras, & pœnas ſimoniæ. t.7. r.7.§.1.ad medium. p.311
Non eſt ſimonia completa, etiam ſi ſcriptura facta ſit, & tradita alteri, qui beneficium dedit. ibidem §.1. poſt medium.
Sub beneficij nomine ad incurrendas pœnas ſimoniæ an includantur Generalatus, Prouincialatus, Correctoriatus, Prioratus, &c. t.7. r.10.§.1.p.313
Ad beneficia alia obtinenda an ſimonia inhabilem reddat ſimoniacum? t.7.r.17.§.1.p.319
Vbi, an Epiſcopus poſſit hanc inhabilitatem diſpenſare ad alia beneficia, ſi inhabilitas eſt occulta. §.3
Qui beneficium obtinuit ſimoniacè, an ipſo iure priuetur beneficiis antea, vel poſtea obtentis? t.7.r.18.§.1.ibid.
Vbi aliquæ pœnæ explanantur, quæ incurruntur ob ſimoniam realem in beneficio. ibid.p.320
Quando in beneficio crimen ſimoniæ eſt occultum, ſolique ſuo authori notum, an ſuſpenſionem ei inferat. ibid.
Qui cum pacto, vt beneficium Eccleſiaſticum ei conferatur, aliquid mutuat, an hoc non ſolum ſit vſura, ſed etiam ſimonia? t.7. r.19.§.1. ibid.
Et quomodo hæc circunſtantia debeat explicari in confeſſione? ibid.
In obtinendis beneficiis, dubia plura, & notabilia circa ſimoniam. t.7.r.20.21.& 22.per tot.à p.320.ad 323
Qui cum intentione beneficium recipiendi non tanquam pretium ſeruitij, ſed ex gratia, & beneuolentia cauſata ex ſeruitio Epiſcopo ſeruit, an ſit ſimonia. t.7. r.22.§ 4. p.323
Qui cum intentione beneficium recipiendi vt pretium ſeruitutis Epiſcopo ſeruit, an teneatur reſignare beneficium? t.7. r.23.§.1. ibid.
In beneficiis obtinendis aliqua pacta, & notabilia, ad incurrendam, vel non incurrendam in illis ſimoniam. t.7. à r.24. vſque ad 27. à p.324.ad 326
Si beneficium reſignes ea intentione, & ſpe, vt alterum tibi à Superiore conferatur, alias non reſignaturus, non eris ſimoniacus. t.7. r.25.§.2.p.235
Et quid, ſi prædictam ſpem verbis, aut ſcripto quis Superiori exprimat. ibid.
Si pro beneficio collato, aut præſentatione, vel interceſſione ad illud plus detur Collatori, vel Patrono, &c. quam ratio gratitudinis patitur, non committitur

ſimo

ſimonia, neque iniuſtitia, modo illud plus detur liberaliter, & gratis. t.7. t.26. §.2. ad med p.325

Poſt beneficij collationem quis nouit à Patre, vel amico per pecuniam, ipſo ignorante, illud obtentum fuiſſe, quæritur an teneatur in conſcientia illud reſignare. t.7. t.32. §.1. p.330

Et quid de fructibus in dicto caſu. ibid. §.2

Beneficia permutantes ſine Superioris permiſſu, an incurrant cenſuras, & alias pœnas, vt Simoniaci? t.7. t.33. §.1. p.331

Idem eſt de reſeruantibus ſibi penſiones beneficij ſine authoritate Papæ. ibid. p.332

Ad beneficij permutationem Superior ſufficiens an ſit Epiſcopus, vel alius Prælatus inferior, ad quem collatio beneficij, aut inſtitutio ſpectat, & non alij? ibid. §.2

De beneficiorum permutatione an poſſint tractare inter ſe beneficiatij, accedente authoritate Superioris futura? ibidem §.3. p.335

In beneficiorum permutatione an ſit neceſſaria aliqua cauſa? Vbi proponuntur aliquæ cauſæ pro praxi huius quæſtionis. ibid. §.4

Beneficia Eccleſiaſtica, & materia ſimoniæ an ſint Commendæ Ordinum, & Equitum D. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, &c. t.7. t.36. §.2. ad medium. p.335

Vbi, quod, quamuis Epiſcopus nequeat penſionem reſeruare, ex cauſa tamen iuſta maximè pro bono pacis poteſt illam imponere ſup. beneficia. §. *Probatur ſecundo.* propè finem. p.336

Quando beneficia ſunt inæqualia in fructibus temporalibus, non eſt ſimonia, interueniente authoritate Prælati, per pecuniam inæqualitatem reſarcire. ibid. §. *Secundo aſſerunt.*

Vbi etiam, quod ante ius quæſitum, licitum eſt vexationem redimere ab iis, qui obeſſe poſſunt, ad conſequendum beneficium, non autem prodeſſe, & hoc non eſt ſimonia. §. *Probatur tertio.*

Ad beneficium habens ius litigioſum an poſſit dare aliquid alteri prætendenti tale ius, vt non proſequatur ius ſuum? t.7. t.38. §.1. p.337

Et an idem ſit de eo, qui beneficij poſſeſſionem habens vellet illud relinquere alteri prætendenti, ob aliquod pretium ab eo receptum? ibid. §.2 p.338

Si in beneficio litigioſo aliquis fecerit expenſas, an poſſit illas exigere ab illo cui, vel in cuius fauorem beneficium reſignat. ibid. §.3

Si poſt beneficij collationem quis impediatur iniuſtè accipere poſſeſſionem, an poſſit pecunia redimere hanc vexationem? t.7. t.39. §.1 p.338

Si beneficij Elector inclinet ad eligendum indignum, vel minus dignum; an poſſit dignior redimere pretio hanc vexationem? Et an hoc ſit Simonia? Et an hæc ſimonia non ſit de iure diuino, ſed humano? t.7. t.40. §.1. & ſeqq. ibid.

Et aliqua alia ſæpius contingentia in praxi pro redimendis vexationibus in oppoſitionibus ad beneficia. tr.7. t.42. §.3. pag. 339. & reſ.43. §.1. & ſeqq. p.340

Ad beneficia Eccleſiaſtica ſunt inhabiles filij hæreticorum, ita vt hæc inhabilitas ipſo iure incurritur, & collatio beneficij illis facta irrita eſt. t.10. t.115. §.3. p.458

Beneficiis priuare an poſſint Inquiſitores filios hæreticorum, obtentis ante parentum hæreſim? t.10. t.118. §.1. p.459

* Vide verb. *Beneficiarius, Bulla Pontificia, Electio, Excommunicatus, Fructus, Nomen, Patronus, Penſio, Permutare, Pœna, Reſignare, Reſignatio.*

Bibliopola.

Bibliopola, qui auſus fuerit retinere, habere, legere, ſcribere, vel exemplare, aut vehere, donare, communicare, vel alienare libros, & Codices Talmudicos, Cabaliſticos, & alios nefarios, an ſit puniendus arbitrio Inquiſitorum? tr.12. reſ.6. §.5. p.506

Bibliotheca.

In excommunicatione Papali contra extrahentes ex Bibliotheca communi libros an detur paruitas materiæ. t.1. t.123. §.1. p.78

Et quid, ſi extra Bibliothecam aliquis extraheret librum magni pretij & valoris per tres, vel quatuor paſſus, an excuſetur ab excommunicatione ratione paruitatis materiæ. ibid. §.2

Et quid, ſi intra dictum ſpatium permanendo illum librum per multum tempus legeret? ibid. §.3

Bigamia.

Circa bigamiæ irregularitatem quædam notabilia. t.5. t.146. §.1. p.282

Bigamiæ irregularitatem an incurrat ducens fœminam à ſe defloratam. ibid §.2

Bigamiæ irregularitatem an incurrat ſacris Ordinibus initiatus, ſi contrahat cum Virgine, vel an hæc bigamia ſimilitudinaria tantùm locum habeat, in Religioſo? t.5. t.148. §.2. p.285

Ad incurrendam bigamiæ irregularitatem an requiratur in copula ſeminis virilis emiſſio intra vas fœminæ, vel ſufficiat tantum copula abſque ſeminatione. t.5. t.152. §.1. p.284

Vbi an in dicto caſu quis poſſit promoueri ad Ordines ſacros, ſine aliqua diſpenſatione, ſi res ſit occulta? ibid.

Ad bigamiæ incurrendam irregularitatem an requiratur non ſolum effuſio ſeminis viri, ſed etiam fœminæ ſeminis commixtio? t.5. t.153. §.1. ibid.

* Vide verb. *Adulterium. Ignorantia, Priuilegium.*

Blaſphemia, Blaſphemus, &c.

Blaſphemus hæreticalis an ſit cenſendus, ſi quis dicat *Potta Di Di, Renego Di Di*, omiſſa littera O. t.8. t.11. §.1. p.356

Non eſt blaſphemus iurans per membra honeſta Chriſti, & ſecus ſi per inhoneſta. ibid. §.4. p.357

In blaſphemiis contra Deum, & Sanctos an detur paruitas materiæ. t.8. t.12. §.2. ibid.

Blaſphemantes hæreticaliter inter Chriſtianos an poſſint abſolui à quocumque Confeſſario, vel an hæc abſolutio reſeruata ſit Inquiſitoribus? tr.8. reſ. 25. §.6. p.364

Et quid virtute Cruciatæ, an toties quoties poſſit abſolui. t.8. t.32. §.3. p.368

Contra blaſphemantes hæreticaliter ex iracundia an poſſint Inquiſitores procedere. t.10. t.78. §.1. p.445

Blaſphemantes ſub conditione, v.g. non Credo in Deum, niſi te occidam, an Inquiſitores punire poſſint. ibid. §.4 p.446

De blaſphemantibus hæreticaliter an debeant cognoſcere Inquiſitores cumulatiuè cum iudice Eccleſiaſtico, & laico, ità vt dari poſſit locus præuentioni, vel an Inquiſitores debeant animaduertere? t. 12. t.8. §.1 p.508

Et an ſupradicti ſint tantum ſuſpecti leuiter de hæreſi, & ideo de leui debeant abiurare. ibid. §.3

Vbi aliqua alia circa ſupradictos. §.3, & ſeqq.

Blaſphemiæ hæreticales quænam ſint, & quæ vero non? ibid. t.11. p.509

* Vide verb. *Actus, Amaſia, Impetus.*

Bona temporalia.

Qui bona naufragantium ab alio accepta per donationem, aut furtum accipit, an incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ. t.1. t.44. §.1. p.29

Vbi qui auxilium, conſilium, mandatum, aut fauorem præſtant, vel ratum habent, vt bona naufragantium ſubripiantur, vel bona ſubrepta cuſtodiunt, an incidant in cenſuram dicti Canonis. §.3. p.30

Ee

Et ſi Chriſtiani Piratæ naufragium faciunt, an excommunicentur eorum bona ſubripientes? ibidem §.6

Qui bona Chriſtianorum, quæ ab Infidelibus in eorum nauibus aſſecurantur, ſubripiunt, an excommunicentur? Et quid è contra. ibid. §.7

Vbi aliqua alia contingentia in ſupradictis caſibus. §.8. & ſeqq p.31

Bona Eccleſiæ ſub hypotheca generali an Superiores poſſint in contractu licito abſque ſolemnitate obligare, non obſtante Paulina, & Decreto Vrbani VIII. t.1. r.79. §.1. p 51

Vbi, an obligando tantum fructus bonorum immobilium, & mobilia pretioſa Eccleſiæ poſſit Prælatus, & Capitulum Eccleſiæ, ſeu Monaſteriorum abſque ſolemnitate, quam iura ad alienationem bonorum Eccleſiaſticorum requirunt, pecuniam mutuo accipere. §. 4. p 52

Et hoc procedit, ſi mutuum ſit acceptum abſque vlla obligatione aliquid pro eo ſoluendi, alioquin non poteſt fieri etiam ſi tantum fructus, & mobilia obligentur. ibid. §.5. p 53

Quamuis bonorum Eccleſiaſticorum permutatio ſit iure prohibita maximè cum laicis, tamen permutatio cum Imperatore, & Principe Patriæ eſt permiſſa abſque ſolemnitate. t.1. r.80. §.4. ibid.

Idem eſt cum fundatore, ſed ſolemnitate præmiſſa. ibid.

Bona lamiarum, & ſtrigium non confiſcantur. t.10. r.122. §.4. p.457

Ex bonis confiſcatis an Inquiſitores teneantur dare filiis hæreticorum dotes, vel alia alimenta? t.10. r.119. §.1. & ſeqq. p.459

Bona Maioratus, & fideicommiſſi hæreticorum an Inquiſitores publicare poſſint? tt. 10. reſ. 120. §. 1. ibid.

Vbi aliqua alia contingentia in dicto caſu. §.2. & ſeqq. p.459. & 460

Bona Caſtrenſia filiorum an poſſint à fiſco vel Inquiſitoribus ob delictum hæreſis publicari? Et quid de aliis bonis? Et quid de bonis profectitiis. t.10. r.121. §.1. & ſeqq. p.460

Si bona aduentitia acquirat filius poſt hæreſim, vſus fructuum illorum non pertinet ad Patrem, ſed ad Fiſcum, ſicut pertinebat proprietas. ibid. §.4

Bona paraphernalia vxoris Filius, vel Inquiſitores publicare an poſſint, ſi ſcienter contraxit cum hæretico? t.10. r.122. §.1. ibid.

Et quid de aliis bonis extra dotem? ibid.

Bona ſua amittit Catholicus contrahens ſcienter cum fœmina hæretica. ibid. §.2. p.461

Vltra bonorum publicorum vires an Fiſcus teneatur ſoluere, ſi non fecit inuentarium? tt.10. r.123. §.1. ibid.

Quoad bona confiſcata an Inquiſitores debeant audire contumaces, ſi poſt annum compareant? t.10. r.124. §.1. p.462

Vbi alia circa hoc.

Quando bona alienata hæreticorum Inquiſitores reuocant, an teneantur ad pretium? t. 10. r.125. §. 1. p.462

Vbi aliqua alia contingentia in dicto caſu. §. 2. & ſeqq.

Bona confiſcata an Inquiſitoribus liceat relinquere hæreticis pœnitentibus; & an ad id teneantur? t.10. r.126. §.1. & ſeqq. ibid.

Bonorum ſequeſtratio, quando, & quomodo debeat fieri ab Inquiſitoribus. t.10. r.127. §.1. ibid.

Bonorum hæreticorum abſentium ſequeſtratio an ſit facienda, vel contra hæreticum defunctum. ibid. §.4. p.463

Si Inquiſitores non ferant ſententiam in hæreticum, an teneantur reſtituere aliquid Principi ſæculari, ad quem pertinebant bona confiſcata hæretici? t.10. r.129. §.1. ibid.

Circa bona hæreticorum confiſcata poteſtas Principum, pro quo aliqua primo ſupponuntur. t.10. r.147. §.1. p.474

Bona hæreticorum defunctorum quomodo, & quando, & in quibus caſibus, & circunſtantiis fiſco ſint applicanda. t 12. r.28. §.1. & ſeqq p.526

* Vide verb. *Applicare*, *Comparere*, *Deprædantes*, *Dominus*.

Brachium.

Brachio ſæculari an Inquiſitores poſſint aliquem relaxare in conſulto Supremo Senatu Inquiſitorum. t.10. r.67. §.2. p.441

* Vide verb. *Capere.*

Bufones.

Bufones Clerici an gaudeant priuilegio Canonis. t.1. r.37. §.3. p.147

Bulla Cœnæ.

In Bullæ Cœnæ cenſuram an incurrat, qui legit libros hæreticorum ignorantia affectata, quæ fertur contra ſcienter agentes. t.1. r.36. §. 2. p.24

In Bullæ Cœnæ cenſuram an incurrat, qui falſificat literas Apoſtolicas ſecundum mentem Pontificis. t.1. r.37. §.1. ibid.

Et quid, ſi integras literas fabricat? ibid. §.2

Et quid, ſi aliquis non habuit partem in falſificandis literis Apoſtolicis, ſed illis vtendi poſtquam falſificatæ fuerunt? ibid. §.5

Et quid de illo, qui falſas impetrat literas. ibid.

Et quid, de defenſoribus, & fautoribus falſificantium literas Apoſtolicas, vel per alios falſificantibus an incurrant cenſuram Bullæ Cœnæ, vel in cenſuram *Capite. Ad falſariorum*, quæ reſeruata non eſt? ibidem §.6

Sine incurſione cenſurarum Bullæ Cœnæ in caſu dubij an poſſint Principes impedire, ne victualia extrahantur ab eorum Regnis ad Romanam Curiam. t.1. r.42. §.1. p.28

Et quid, ſi hoc impediatur à perſona priuata? ibidem §.3

In Bulla Cœnæ cenſuram an incurrant Piratæ, ſeu Curſarij non ſolum diſcurrentes per mare Pontificium, ſed etiam per alia maria? t.1. r.43. §.1. p.28. & 29

Et quid, ſi nullam deprædationem actu exerceant. ibid. §.3. p.29

Et quid, ſi cum intentione deprædandi diſcurrant, ſi nullam deprædationem exerceant? ibid. §.4

Et quid tamen, ſi caſu ſemel nauigantem deprædantur. ibid. §.5

Et quid de deprædatoribus Infidelium naues à Chriſtianis aſſecuratas. ibid.

Et quid è contra. t.1. r.44. §.3. p.30

In Bullæ cenſuram an incurrat, qui per donationem, vel fratrum accepit bona naufragantium ab alio accepta? ibid. §.1. p.29

In Bullæ Cœnæ cenſuram an incurrant deferentes, permutantes, ementes, vendentes, commutantes merces, victualia, pecunias, mercimonia, arma, &c. Infidelibus, Turcis, & hæreticis? t.1. r.45.46.47. & 49. à p.31. ad 33

Et quid, ſi hæretici ſint publicè denunciati? t.1. r.47. §.2. p.32

In Bullæ Cœnæ cenſuram an incurrat deferens literas Infidelibus, ſciens continere reuelationem ſecreti Reipublicæ Chriſtianæ. t.1. r.45. §.4. p.31

Et quid, ſi quis reuelat ſecretum Reipublicæ Chriſtianæ alicui

alicui fideli, qui creditur reuelaturus Infidelibus. ibid. §.6.p.32

Et an etiam qui narrat Conſilia Regis Catholici alicui Turcarum proditori? t.1. r.48.§.1.ibid.

In Bullæ Cœnæ cenſuram an incurrat legens inſcriptionem, titulum, Indicem, præludia, operis intentionem, Epiſtolam ad Lectorem, & his ſimilia libri hæretici? Vbi alia latè circa hoc. t.1.r.142.§.1.p.85

Vel an in lectione ſupradictorum detur paruitas materiæ. ibid.§.2.p.86

Et quid de retinentibus, & imprimentibus Epiſtolam, concionem, aut aliam papyrum hæretici ſolutam, & non in Tractatibus, aut formam concionatam, an in ſupradictam cenſuram Bullæ Cœnæ incurrant? ibidem §.3

Vbi alia notabilia circa ſupradictam lectionem libri hæretici. §.5

A Bullæ Cœnæ caſibus an Regulares priuilegiati poſſint etiam hodie abſoluere, dummodo ſint occulti. t.2.r.74. §.2.p.166

In Bullæ Cœnæ cenſuram an incurrat hæreticus externus per accidens occultiſſimus? t.8. r.4. §.1. & ſeqq. p.353

Per Bullam Cœnæ an ſit adempta Epiſcopo poteſtas diſpenſandi in irregularitate ab hæreſi occulta proueniente. t.8. r.16. §.4. p.360

An ſaltem per Bullam Cœnæ ſit Epiſcopis reuocata facultas abſoluendi ab hæreſi, & aliis caſibus in ea contentis. t.8. r.17. §.1. ibid.

Ab omnibus caſibus in primo Bullæ Cœnæ Canone contentis an Confeſſarius per Bullam Cruciatæ poſſit abſoluere ſemel in vita, & ſemel in morte? t.8. r.32.§.2. & 3. p.368

A caſibus Bullæ Cœnæ ſi ſint occulti, etiam quoad hæreſim, an Regulares poſſint abſoluere virtute ſuorum priuilegiorum. t.8. r.39. §.1. p.373

Bullæ Cœnæ excommunicationem an incurrat intelligens aliquem librum eſſe hæreticum comburendo illum, & non tradendo Inquiſitoribus, & quid de peccato? t.10. r.139.§.1. & ſeqq. p.368

Bullæ Cœnæ cenſuram an incurrat, qui per vnum, vel duos dies retinet librum hæreticum, vel prohibitum? t.10.r.140.§.1.p.469

Bullæ Cœnæ cenſuram an incurrat, qui legit librum hæretici de Religione tractantem, hæreſim tamen non continentem? t.10.r.145.§.1.p.472

Ad Bullæ Cœnæ cenſuram incurrendam quanta pars libri hæretici requiratur, ſi aliquis eam legit. Vbi aliqua alia circa lectionem libri hæretici. ibid.§.3.p.47.& in reſ.146. per totam p.473.& 474

* Vide verb. *Appellantes*, *Bona temporalia*, *Cenſura*, *Conſanguineus*, *Cuſtodire*, *Deferre*, *Emere*, *Extrahere*, *Legere*.

Bulla Pontifitia.

In Bulla Sixti V. de Abortu quæ pœnæ impoſitæ ſint, & quomodo, & quando obligent? t.6. r.13.14.15.& in aliis einſdem tr.6. p.289.& ſeqq.

Bulla Sixti V. contra malè promotos ad Ordines an ſit vſu recepta quoad abſolutionem cenſurarum, & inhabilitatum? t.7.r.4.§.1.p.308

In Bullis Pij IV. & Pij V. ſimoniam prohibitam an incurrat beneficium reſignans cum intentione, vt reſignatarius iterum conferat, & reſignet, v.g. ſuo nepoti, &c. t.7.r.31.§.1.p.329

In dictis Bullis non ſolum reſignatio beneficij cum acceſſu, regreſſu, & ingreſſu, ſed etiam permutatio nia prohibeatur. ibid.§.4

* Pro Bulla Greg.XIII. de Datis, & Promiſſis. Vide varias quæſtiones in Indice primo ex tr.7. à reſ.47. vſque ad 62. incluſiuè, & à p.343. ad 350

Bulla Sixti V. contra Aſtrologiam iudiciariam an obliget non ſolum in foro exteriori, ſed etiam in foro conſcientiæ. t.10. r.101.§.1. p.453

Circa Bullam Sixti V. contra Sortilegos notabilia quædam in fauorem DD. Inquiſitorum. t.10. r.102. & 103. ibid.

Bulla Cruciata.

Per Bullam Cruciatæ an poſſit abſolui cum cautione excommunicatus eo, quod cum poſſit, non ſoluit decimas, ſi poſtea fiat impotens, non obſtante Concilio Tridentino *ſeſſ.25.cap.12. de reformat.* dicente talem non eſſe abſoluendum niſi plena reſtitutione ſubſequuta? t.1. r.187 §.2.p.108

Per Bullam Cruciatam an poſſit quis abſolui ab excommunicatione inuitus? t.1.r.189.§.2.p.109

Qui ex vi Cruciatæ fuit abſolutus à cenſuris reſeruatis Papæ, vel Epiſcopo in articulo mortis, non tenetur ſe præſentare Superiori, ſi conualeſcat? t.1.r.202.§.3. p.117

Bulla Cruciatæ an poſſit ſumi pro excommunicato, qui mortuus eſt ſine abſolutione, ſi Bullam mortuus antea non habebat. & an per eam poſſit abſolui ab excommunicatione, vt in Eccleſia ſepeliatur? t.1.r.209. §.2. p.120

Bullæ Cruciatæ Indulgentiam an poſſit laicus, quando Sacerdos non adeſt, moribundo applicare? t.2.t.212. §.1. p.121

Per Bullam Cruciatæ an poſſint abſolui percutientes Clericum etiam enormi percuſſione? t.2. t.80. §.1. p.169

Vigore Cruciatæ abſolutio à cenſuris à Iure latis valet etiam pro foro iudiciali, & exteriori. ibid.

Per Bullam Cruciatæ an Confeſſarius poſſit abſoluere à ſuſpenſione incurſa propter ſuſceptionem Ordinum ante legitimam ætatem, extra tempora, & ſine dimiſſoriis, vel cum falſis? tr.3. r.37. §.1. & ſeqq. p.185

Idem eſt de irregularitate, ſi ita Ordinatus miniſtrat in ſuſceptis Ordinibus ante obtentam licentiam ab Epiſcopo proprio. t.3. r.36.§.2. ibid.

Per Bullam Cruciatæ an poſſit tolli ſuſpenſio ab Ordinato per ſaltum. t.5. r.58.§.4. p.196

Vbi, quod quamuis promotus per ſaltum ſit impeditus ad ſuperiores Ordines ſuſcipiendos, an hoc impedimentum non ſit irregularitas, & ſi irregularitas ſit, an per Bullam Cruciatæ diſpenſari poſſit? §.3. p.195

Per Bullam Cruciatæ an tolli poſſit irregularitas contracta à ſolis Clericis, ſi non Sacerdotes confeſſiones audiant, vt ad ſuperiores Ordines aſcendant, & in ſuſceptis miniſtrent, ſi delictum eſt occultum? t.5. r.22.§.3. p.216

Per Bullam Cruciatæ an Confeſſarius in aliquo caſu abſoluere poſſit ab excommunicatione, & ſuſpenſione incurſis propter ſimoniam? t.7. r.7. §.1. ſub finem. p.311

Pro Bullæ Cruciatæ licentiis, & publicationibus Indulgentiarum an poſſit aliquid ſumi ratione laboris. t.7. r.46. §.1.& ſeqq. p.341

Per Bullam Cruciatæ licet Confeſſarius non poſſit abſoluere ab hæreſi occulta, an poſſit tamen abſoluere receptatores, fautores, & defenſores hæreticorum, & legentes, tenentes, & imprimentes eorum libros, & Schiſmaticos, Nigromanticos, &c. t.8. r.30. §.2. p.367

Ex vi Bullæ Cruciatæ, an Confeſſarius poſſit abſoluere, pluries pœnitentem à caſibus Papæ reſeruatis, ſi ſint occulti? t.8. r.31.§.2.p.368

Per Bullam Cruciatæ, an Confeſſarius poſſit abſoluere à caſibus contentis in Edicto DD. Inquiſitorum. t.8.r.52. §.1. ibid.

Per Bullam Cruciatæ an Confeſſarius poſſit abſoluere

tantum

tantum ſemel in vita, & ſemel in morte ab omnibus caſibus conteotis in primo Canone Bullæ Cœnæ. ibidem §. 3

An vero malefici, Sortilegi, ſollicitantes in confeſsione, blaſphemantes hæreticaliter, & ſimiles alij ao poſsint per Cruciatam abſolui toties quoties? ibid.

Per Bullam Cruciatam an poſsit Confeſſarius abſoluere fæminam ſolicitatam, quæ non denuntiauit, ſi poſtea denunciat? ibid. p. 369

Per Cruciatam an poſsint abſolui complices in cæteris caſibus præter hæreſim, & hæreticum dogmatizantem contentis in Edicto DD. Inquiſitorum, & non tenentur dicti criminoſi prodere ſe? t. 9. r. 15. §. 2. p. 384

Virtute Bullæ Cruciatæ an poſsit abſolui à quocomque Confeſſario fæmina, quæ iam cenſuram incurrit, ſi denunciationis præceptum adimpleat. t. 9. r. 21. §. 3. p. 387

Per Bullam Cruciatæ non eſt abſoluendus, qui excommunicatur, donec eiiciat concubinam, niſi prius ſit expulſa, nec ſufficit, quod promittat eam expellere. t. 9. r. 23. §. 2. ibid.

* Vide verb. *Diſpenſatio, Edictum.*

C

Cædes.

PRopter cædes infantium an Inquiſitores debeant tradere lamias, & ſtriges iudicibus ſæcularibus. t. 10. r. 111. §. 1. p. 457

Caremonia.

Cæremonias relinquere in abſolutione excommunicationis an ſit peccatum mortale? tr. 1. r. 184. §. 1. p. 107

Cambium.

Ad Cambium, vel mutuo pecuniæ acceptæ cum ſolutione lucri ceſſantis, vel damni emergentis an comprehendaotur ſub decreto Sacræ Congregationis, & Paulinæ *Ambitioſa*. t. 1. r. 79. §. 3. ad med. p. 52

* Vide verb. *Bona temporalia.*

Cancellarius.

Cancellarius Epiſcopi an poſsit ratione laboris ſumere aliquid pro licentia audiendi confeſsiones, concionandi, &c. t. 7. r. 45. §. 1. & ſeqq. p. 340, & 341

Canonicatus. Canonicus.

Canonicus Eccleſiæ Cathedralis loquens cum Monialibus an incidat in cenſuram latam ab Epiſcopo contra colloquentes cum Monialibus? tr. 1. r. 87. §. 7. p. 61

Canonicus excommunicatus an validè poſsit optare, & acceptare præbendam meliorem, & beneficium pinguius, licet collatio ſit ſuſpendenda donec abſoluatur. t. 1. r. 171. §. 3. p. 100

Ad Canonicatum Eccleſiæ Cathedralis non cenſetur diſpenſatus, cui diſpenſatum eſt, vt beneficium ſimplex obtineat? t. 5. r. 143. §. 3. p. 180

Et quid, ſi diſpenſatum eſt, vt beneficium Curatum obtineat? t. 5. r. 144. §. 3. ad medium. p. 281

Capella.

Capellam vendere pro ſepultura, &c. an ſit ſimonia. t. 7. r. 37. §. 1. p. 337

Càpere. Captura.

Capere an poſsint Prælati Regulares ſuos ſubditos in quocumq; territorio ſint, etiam non implorato brachio iudicis ſæcularis, vel Epiſcopi? t. 1. r. 98. §. 12. ſub fin. p. 67

Sed an hoc locum non habeat, vbi Prælati Regulares iuriſdictionem cum territorio habent? ibidem in fine.

Captura Clerici an poſsit fieri per laicum authoritate Superioris Eccleſiaſtici? t. 2. r. 11. §. 2. p. 129

Capere reum in alieno territorio an poſsint Inquiſitores ſine literis ſubſidialibus Dominorum? t. 10. r. 36. §. 1. p. 429

An idem ſit quoad Dominos ſpirituales ſaltem in Hiſpania, quales ſunt Epiſcopi, &c. ibid. p. 430

An capturam reorum an alter Inquiſitor ſine altero poſſit procedere? t. 10. r. 38. §. 1. p. 430

* Vide verb. *Auxilium, Comprehendere.*

Capitulum.

* Vide verb. *Bona temporalia.*

Capitulum Sede vacante.

Si cum Capituli Sedis vacantis dimiſſoriis quis ordinatur infra annum, an incurrat ſuſpenſionem? t. 3. r. 46. §. 1. p. 190

Vbi alij quatuor caſus pro Capitulo Sede vacante, & pro dimiſſoriis concedendis, & Ordinibus conferendis tempore Sedis vacantis. §. 1. & ſeqq.

Capitulum Sede vacante an ſit iudex in cauſa hæreſis. t. 10. r. 60. §. 1. p. 439

Et quid in Ordine ad exemptos? ibid. §. 2

Sine Capituli Sedis vacantis Vicario an Inquiſitores poſsint procedere ad deciſionem cauſarum, ibid. in initio.

Captiuus.

* Vide verb. *Redimere.*

Caput.

In caput alienum tortura debet eſſe moderata pro ratione cauſæ, & indiciorum. t. 15. r. 27. §. 5. p. 492

Carcer. Carceratio. Carceratus. &c.

Vt à carcere fugiat, ſi quis alium ſuadet, vel conſulat, à quo ſub pœna mortis effugere non poteſt, vel vt effringat carcerem, cui effractioni eſſet impoſita pœna mortis, ſi hæc ſequatur, an conſulens, vel ſuadens incurrat irregularitatem? t. 5. r. 110. §. 1. ſub finem p. 261

Ad carcerationem Confeſſarij ſollicitantes non ſufficit delatio vnius fœminæ quantumuis honeſtæ. t. 9. r. 64. §. 2. p. 404

Et quid, ſi delatio, & teſtimonium duarum fœminarum adſit? t. 9. r. 65. §. 1. ibid.

Carceratus pro quibuſcumque delictis etiam atrociſsimis apud iudicem ſæcularem, an ſtatim ſit remittendus ad Tribunal Sancti Officij, quandocumque petatur ob negotium Fidei à DD. Inquiſitoribus. t. 10. r. 16. §. 2. p. 423

Ad carcerationem reorum quando, & quomodo Inquiſitores procedere debeant? t. 10. r. 39. §. 1. p. 430

Ad carcerandum reum an vnius teſtimonium omni exceptione maioris ſufficiat? ibid. §. 2. p. 431

Et quid, ſi accuſatus ſit Nobilis, ac bonæ opinionis, & famæ? ibid.

Carcerandus non eſt Sacerdos in cauſa hæreſis ex vnius teſtis delatione. ibid.

Incarcerari ſine conſilio Supremi Senatus non debet Religioſus ſollicitans in confeſsione. t. 11. r. 21. §. 2. in fine. p. 489

De frangentibus carceres S. Inquiſitionis, vel inde fugientibus, dum eorum cauſa agitur. t. 14. r. 15. §. 1. & ſeqq. p. 516

* Vide verb. *Appellare. Conſilium.*

Cardinalis.

Cardinales an ſint incluſi in prohibitione, ingrediendi, Monaſteria Monialium Gregor. XIII. & Concilij Tridentini ſeſſ. 25, c. 5. de Regularibus. t. 1. r. 91. §. 3. p. 63

Cardinales ſe ipſos percutientes, aut vulnerantes an incurrant excommunicationem Canonis. Si *quis ſuadente*, &c. t. 2. r. 7. §. 2. p. 127

Cardinales an includantur in pœnis Bullæ Greg. XIII. de Datis, & Promiſsis. t. 7. r. 55. §. 1. p. 348

Carnes.

* Vide verb. *Comedentes.*

Caſtrare.

Qui alterum caſtrat, licet non ſit irregularis, tamen, qui ſe ipſum caſtrat, aut caſtrare permittit, ex quacumque cauſa, excepta cauſa neceſſitatis ob ægritudinem, vt Eunuchus cauſa retinendæ vocis, eſt irregularis. t.5. r.66. & 67. p.236. & 237

Et an ſuper hac irregularitate Epiſcopus diſpenſare poſſit. tr.5 r.68. §.1. p.237.

Caſus.

In caſum reſeruatum homicidij an incidat, morte ſequuta, qui propinato iam alteri veneno confitetur illud, antequam mors ſequatur. t.1. r.10. §.1. p.8

In caſum reſeruatum homicidij an incidat, qui dedit conſilium ad homicidium alicui parato homicidium facere, licet ex illo conſilio libentius, & citius homicidium commiſerit. t.1. r.107. §.6 in fine p.259

Caſus abortus non eſt amplius Papalis, ſed Epiſcopalis. t.6. r.6. §.2. p.286

In caſum Epiſcopalem reſeruatum an inciderit, qui procurauit abortum fœtus animati, ſi effectus non ſequatur. t.6. r.26. §.2. p.295

Et quid de illo, qui approbat abortum iam factum etiam ſuo nomine. t.6. r.29. §.1. p.296

In caſum reſeruatum an incidat mulier, cui inſciæ, & ignoranti amator medicamentum, & potionem tribuerit, vt abortus ſequeretur, etiam ſi poſt ſumptionem potionis rem illi amator aperiret, & ipſa facto gauderet, atque illud ratum habeat. ibid.

Idem eſt etiam, ſi poſtquam fuiſſet monita de procuratione abortus, illum nollet impedire, cum tamen poſſet. ibid. §.2

Caſus propinantis remedia ſterilitatis mulieri, vel viro, vt impotens fiat ad generandum, quomodo hodie damnetur. t.6. r.31. §.2. p.297

A caſu Epiſcopali abortus reſeruato an excuſetur, qui ne liberos ſuſcipiat, vel alia de cauſa, puta ex odio mulieri potionem præſtet, quo minus concipiat. t.6. r.33. §.2. p.298

A caſibus contentis in edicto DD. Inquiſitorum abſoluere an poſſint Regulares virtute ſuorum priuilegiorum, excepta hæreſi. t.8. r.33. §.1. p.369

Sex caſus demonſtrantur, in quibus Regulares virtute ſuorum priuilegiorum abſoluere ſæculares minime poſſunt, niſi in articulo mortis. t.8. r.39. §.4. p.374

In caſibus reſeruatis, vtpote pœnalibus ſtricta eſt facienda interpretatio; ideo concubitus cum fœmina in vaſe præpoſtero non eſt caſus reſeruatus peccati nefandi. t.9. r.35. §.1. p.392

In caſu de iure prohibito diſputantes de Fide, an Inquiſitores poſſint procedere, & punire. t.10. r.77. §.1. p.445

* Vide verb. *Bulla Cœnæ, Bulla Cruciata. Ceſſare, Reſeruatio.*

Cathedra.

Pro redimendis vexationibus ad Cathedras aliqua contingentia ſæpius in praxi. t.7. r.42. §.3. ad medium p.339

Cauſa.

In ſua cauſa an poſſit ferre cenſuram, qui poteſtatem ferendi cenſuram habet. t.1. r.2. §.1. p.1.

Abſque cauſa nimia frequentia Monaſterij Monialium an ſit peccatum. t.1. r.84. §.11. p.58

In cauſa matrimonij, & hæreſis an excommunicati poſſint eſſe teſtes. t.1. r.112. §.1. p.73

In cauſis tam criminalibus, quam ciuilibus an teſtes priuilegiati ex vi monitorij teneantur reuelare, detegere, & denunciare crimen ſui coniuncti, ſi non ſint alij teſtes. t.1. r.161. §.1. p.94

Et quid in cauſa hæreſis, & aliorum delictorum pertinentium ad Tribunal S. Inquiſitionis. ibid. in fine.

Ex cauſa rationabili poteſt Epiſcopus diſpenſare in interſtitiis ad ordines ſacros. t.3. r.45. §.2 p.190

Si cauſa recreationis, & raro venatio fiat à Clericis, non eſt peccatum mortale, & ſecus ſi frequens fiat. t.3. r.64. §.1. & ſeqq. p.157

Quando ex cauſa famoſa qui fuſtibus cæditur, infamatur, & non aliter. t.5. r.58. §. 5. p.132

Qui cauſam eiectionis fœtus animati dedit, eſt verus homicida, & tenetur omnibus pœnis iuris Canonici, & Ciuilis, quibus tenentur illi, qui hominem iam natum peremerunt, ac proinde fit irregularis. Si vero fœtus non eſt animatus, licet procurare abortum non ſit propter homicidium, eſt tamen graue peccatum. t.6. r.1. §.1. & ſeq. p.285

Si cauſa generationem impediendi vir, vel fœmina in actu carnali retrahunt ſe à ſeminis emiſſione, vel receptione in vaſe debito, an incurrant cenſuram latam contra procurantes abortum. t.6. r.33. §.1. p.298

Cauſa aliqua rationabili ſtante, an liceat aliquando ſterilitatem in vxoratis procurare, vel an hoc fieri prohibeatur in Bulla Sixti V. de Abortu. t.6. r.36. §.1. & ſeqq. p.299. & 300

Vbi notabile dubium proponitur pro praxi.

Cauſa recipiendi viaticum, confirmationem, & Extremam Vnctionem, an ſit ſufficiens, vt pro illis recipiendis quis det Miniſtro pecuniam nolenti aliter miniſtrare. t.7. r.14. per totam. p.314. & 315

Et quid pro recipiendo Baptiſmo ab adulto? Vbi aliquæ diſtinctiones, & circunſtantiæ circa ſupradicta proponuntur. ibid.

Vt in cauſa ſpirituali iudex Eccleſiaſticus miniſtret iuſtitiam, ſi quis illum pecunia inducat, an hoc ad ſymoniam pertineat, & quid in cauſa alias ſæculari. t.7. r.25. §.4. p.318

In cauſis Fidei an Inquiſitores poſſint procedere ſimpliciter, & de plano ſine ſtrepitu, & figura iudicij. t.10. r.31. §.1. p.428

Cauſas hæreſis an Inquiſitores poſsint ſubdelegare. t.10. r.33. §.1. p.429

An delegatus Inquiſitoris poſsit ſubdelegare. ibid.

Cauſa pendente non eſt admittendus Hæreticus ad audiendam Miſſam, neque ei debet concedi confeſſarius niſi in periculo mortis, ſi fuerit conuerſus. t.10. r.55. §.4. p.437

Cauſas reorum quam celeriter debeant Inquiſitores expedire. t.10. r.56. §.1. & ſeqq. ibid.

Ad cauſarum deciſionē an Inquiſitores poſſint procedere ſine Vicario Capituli Sedis vacantis. t.10. r.60. §.1. p.439

In cauſa hæreſis an infamia afficiat, quando ortum habuit ab æmulis, & vilibus hominibus. t.10. r.94. §. 5. p.451

In cauſis lamiarum an ſoli Inquiſitores poſsint procedere. t.10. r.110. §.1. p.456

In cauſis Hæreticorum contra lamias, & ſtriges an Inquiſitores ſimul cum Epiſcopo debeant procedere. ibid. §.2. p.457

* Vide verb. *Abſens, Appellatio, Aſſiſtere, Beneficium, Capitulum Sede Vacante, Caput, Caſtrare, Ceſſans, Comitari, Conſultores S. Officij.*

Cautio.

* Vide verb. *Iuramentum, Pignoratitia.*

Cedere.

Qui cedit bonis, an ſit irregularis? Et quid, ſi ceſsio eſt ignominioſa. t.5. r.58. §.1. p.232

Cedulones.

* Vide verb. *Animaduertere.*

Cenſura.

* Ad hoc verb. *Cenſura*, pertinēt omnes 214. Reſolutiones poſitas in indice primo huius tom. in tract. 1. vbi quamplurimas alias quæſtiones ſup. hoc verbo, inuenies; ideo ibi require quidquid occurrerit ſup. his verbis *Cenſura, & Excommunicatio*, & eius abſolutio.

* In indice primo huius tom. Tract. 2. *de Cenſura ob Percuſsionem Clerici*, ipſe titulus demonſtrat, quod omnes difficultates

difficultates dicti Tract.pertinent ad hoc verb.*Cenſura.*

Vbi etiam agitur de Abſolutione dictæ Cenſuræ incurſæ ob Clerici percuſſionem. Cenſura vna ligatus an ſit adhuc capax alterius non tamen diuerſæ rationis, ſed eiuſdem? t.2. c.54.§.5.p.157

Vbi quod cenſuræ plures incurruntur ab eo, qui fecit vnum actum habentem plures circunſtantias, pro quibus ſingulis lata eſt ſententia cenſuræ, ſi tamen dictæ circunſtantiæ mutant ſpeciem actus moralis, & ſecus autem ſi non mutant ſpeciem. §. 6

Cenſuræ tot incurruntur, quot ſunt Superiores prohibentes, quando habent diuerſam poteſtatem, & ſecus ſi eandem. ibid. §.7

Cenſura ligatus Epiſcopus tempore, quo Epiſcopatum recepit, an incurrat ſuſpenſionem? t.3. r.22.§.1. p.178

Cenſura irretitus, ſi recipiat Ordines, an incurrat ſuſpenſionem? t.3. r.33. §.1. p.181

Vbi, quod requiritur, vt Ordo recipiatur ſcienter in contemptu diſciplinæ Eccleſiaſticæ; vnde ignorans excommunicationem præbere hoc impedimentum Ordinem ſuſcipit, non incurrit cenſuram, quamuis ignorantia eſſet craſſa, vel etiam ſupina.

Cenſura tunc non obligat, quando dubitatur, an lex cenſuram imponens fuerit promulgata, aut vſu recepta? t.3. r.37.§.6. p.186

Et quid, quando non ſumus in dubiis, ſed quando adſunt opiniones probabiles hinc, & inde? ibid. §. 13

In cenſuram Papæ reſeruatam an incidant Gubernatores, & alij Officiales ſtatus Eccleſiaſtici, ſi accipiant munera pro gratiis, & iuſtitiis ferendis? t 7. r.51. §.1. p.346

Sine incurſione cenſuræ an poſſint legi libri Hæreticorum, ſi vnum, aut alterum contineant errorem, & ille omnino deleatur? t.10. r.145. §.5.p 473

Et quid, ſi diuerſi ſunt tomi eiuſdem authoris hæretici, & vnus tantum hæreſim contineat, an ſolum ille, qui hæreſim continet; ſit prohibitus ſub cenſura Bullæ Cœnæ? ibid. §. 6

* Vide verb. *Beneficium, Bulla Cœna, Bulla Cruciata, Charitas, Conſulendo, Falſificare, Perſona.*

Ceſſio.

* Vide verb. *Cedere.*

Charitas.

Qui ex charitate poſſunt impedire percuſſionem Clerici, & non impediunt, an incurrant cenſuram? t.2.r.23.§.1. p.138

Et quid, ſi doloſè, vel propter odium, & prauum affectum dictam percuſſionem Clerici non impediant? Ibid.§.3. in fine.

Charta.

Chartis excommunicati non tolerati an quis reſpondere poſſit? t.1. r.146. §.2. p.87

Chirurgia.

Chirurgiam exercere quando poſſunt Clerici in Minoribus, Beneficiarius, Subdiaconus, Diaconus, Sacerdos, Religioſus, & Monachus, & non incurrant irregularitatem, morte ſequuta, & quando vero illam incurrant. Pro quibus omnibus varij caſus proponuntur in praxi. t.5.r.71.72.73.& 74 vbi latè per totas. p.238.& ſeqq.

Chriſtianus.

* Vide verb. *Abiurare.*

Circunſtantia.

Circunſtantia vſuræ & ſimoniæ an ſit explicanda in confeſſione, quando aliquis mutuat aliquid cum pacto, vt ille, qui recipit mutuum conferat Officium, vel Eccleſiaſticum beneficium? t.7.r.19. §.1.p.320

* Vide verb. *Cenſura.*

Citare, Citatus, &c.

Citare ſubditum ſuum in aliena Diœceſi exiſtentem an Epiſcopus poſſit? Et quid, ſi adſit priuilegium, vel per conſuetudinem? t.1.r.98. §.1. & ſeqq. p 63

Si citatus aliquis, dum verſabatur in alieno Epiſcopatu, fuit coram illo Epiſcopo in aliqua cauſa, in qua contingit illum excommunicare, an rediens in patriam poſſit abſolui à proprio Epiſcopo? t.1. c.200.§.1.p.115

Citando reum Inquiſitores ſimul eodem tempore cum Epiſcopo, an ſint Epiſcopo præferendi? t.10. c.34. per tot. p.429

Citare abſentem an debeant Inquiſitores citra citationem? t.10. r.35. per tot. ibid.

Citare an poſſint Inquiſitores reum in alieno territorio ſine literis ſubſidialibus Dominorum? t.10.r.36.§.1.ibid.

Et an idem ſit quoad Dominos ſpirituales ſaltem in Hiſpania, quales ſunt Epiſcopi, &c. Ibid. ad med. p.430

* Vide verb. *Abſens, Conſuetudo, Declaratoria.*

Ciuile.

* In ciuilibus communicatio cum excommunicato tolerato, & non tolerato, quando ſit licita? Vide verb. *Communicatio ciuilis.*

Clamare.

Qui clamat adeſſe latronem, vt comprehendatur, vel detegit malefactorem, an ſit irregularis, vel tantum, quando qui manifeſtat, eſſet accuſator, vel teſtis neceſſarius ad cognitionem cauſæ, vel hoc faceret, vt miniſter iuſtitiæ? t.5.r.78. §. 4. p.243

Clauſura.

Circa clauſuram Monaſterij Monialium notabilia quædam? t.2.r.83. §.1. & ſeqq. p.55. & 56.

Clauſuram an frangat Monialis, quæ aſcendit ſupra tectum Monaſterij? ibid. §.2. p.56

In clauſuræ violatione an detur paruitas materiæ, tam reſpectu exitus, quam ingreſſus, vel reſpectu temporis? Ibid. §. 5

Et quæ quantitas ſit paruitas materiæ in ſupradictis caſibus? Ibid.

Clauſuram Monialium poteſt intrare Confeſſarius, quoties dixerit Monialis infirma indigere Sacramento Pœnitentiæ, & Prælatus in aliquo caſu electionis Abbatiſſæ, vel Prioriſſæ? t.1. r.91. §.4. p.63

* Vide verb. *Ingredi.*

Clericus.

Clerici non amittunt priuilegium fori, etiam ſi ſe immiſceant in enormibus, & incedant in habitu laicali, niſi prius ter moneantur, & præcedat declaratio iudicis Eccleſiaſtici? t.1. r.6. §.11. p.5

Clerico peregrinaturo non poteſt Epiſcopus præcipere ſub pœna ſuſpenſionis, ne ludat, ne arma prohibita ferat, ne dicat Sacrum, & ſimilia in alieno territorio, & extra propriam Diœceſim? t.1.r.99. §.4. p.67

Clericus quilibet ex delegatione an poſſit abſoluere ab excommunicatione minori? t.1. r.182. §. 4. p.107

Clerico poteſt Pontifex concedere facultatem, vt abſoluat ab excommunicatione in articulo mortis? t.1.r.214.§.9. paulò ante med. p.122

Ob Clerici percuſſionem quando incurratur cenſura, & quando vero non, & quis poteſt à prædicta cenſura abſoluere in indice primo huius tom. ex tract.2. *De cenſura ob percuſſionem Clerici*, lege omnes difficultates præcitati Tract. vbi plura, & notabilia.

Clericus Sodomita eſt priuatus priuilegiis Clericalibus per Bullam Pij V. ſed intellige poſt declarationem criminis? c.2. r.12. §.2. p.130

Et ſub Clericorum Sodomitarum nomine in dicta Bulla an intelligantur patientes crimen nefandum? ibid.

Clericus depoſitus verbaliter an gaudeat priuilegio Canonis? t.2.r.37. §.4.p.147

Clericum torquentes per laicum an incidant in cenſuram, etiam ſi hoc de licentia Epiſcopi faciant? Et an conſuetudo contraria excuſet à culpa? c.2.r.44.§.1.p.151

Clerico habenti tantum primam Tonſuram an ſit largienda à Confeſſario abſolutio à ſuſpenſione, quatenus indigeat? t.3. r.12.§.1. p.174

Vbi, quod Clerici prima Tonſura initiati gaudent priuilegio Canonis, & ſunt capaces beneficiorum, & ſi ordinantur ab Epiſcopo alieno ſuſpenduntur.

Clericus ſuſpenſus ab Officiis diuinis, ſi illa audiat, an peccet, ſed non incurrat irregularitatem. t.3. r.63. per totam p.197

Clericis Presbyteris an ſit licita venatio, vel an ſuſpenſionem incurrant. t.3.r.64. §.1. ibid.

Et ſi raro tamen fiat cauſa recreationis, non ſit peccatum mortale, & ſecus ſi frequenter fiat? ibid. §.2

Clericus vtens veſtibus prohibitis an ſuſpenſionem incurrat. t.3. r.65. per totam ibidem.

Clerici publici concubinarij an ſint ſuſpenſi. t.3. r.66. §.1. ibid.

Clerici, qui poſſunt in interdicto Diuinis officiis aſſiſtere, an poſſint etiam communicare abſque celebratione. t.4. r.9. per totam p.200

Clerici coniugati an poſſint intereſſe diuinis Officiis tempore interdicti. t.4. r.12. per totam p.202

Clerico interdicto, an Religioſi intelligantur interdicti. t.4. r.24. §.1. p.206

Clerici, qui non ſunt Sacerdotes confeſſiones audiendo incurrentes irregularitatem propter hoc, an in ea ſolus Papa diſpenſare poſſit, vt ad ſuperiores Ordines aſcendant, & in ſuſceptis vero vt miniſtrent, Epiſcopus proprius t.5.r.22.§.3. p.216

Et quid, ſi delictum eſt occultum, an tunc Epiſcopus cum dictis Clericis, diſpenſare poſsit ad vlteriores ordines? ibid. in fine & in reſ.26.§.3. p.219

Clericus excommunicatus an incurrat irregularitatem ſi faciat coram ſe celebrare. t.5.r.31.§.1. p.221

Clericus ſodomita occultus an ſit ſuſpenſus, & ſi celebret, incurrat irregularitatem t.5.r.37. per totam p.222

Et quid, ſi cum fœmina actum ſodomiticum talis Clericus etiam Sacerdos exerceat occulte tamen talem actum ſodomiticum. t.5.r.38.§.1. p.223

Clerici publici concubinarij ſuſpenſionem contrahunt, ſed hæc ſuſpenſio conſuetudine contraria ſublata eſt. t.5.r.39.§.4. in fine ibid.

Clericus, qui lapſus eſt in hæreſim, an poſsit poſt pœnitentiam, & abiurationem exercere ſuſceptos Ordines. t.5. r.50.§.3. p.228

Vbi, quod prohibitum eſt Inquiſitori Generali Hiſpaniarum, vt non poſsit cum Clericis hæreticis pœnitentibus diſpenſare, vt Miſſam celebrent.

Clerici, an poſsint exercere Medicinã? Et an illis interdictũ ſit exercitium Medicinæ, & Chirurgiæ. Et pro praxi varij caſus aſſignantur. t.5.r.71.72.73. & 74. à p.238 ad 241

Clericis in Sacris an ſit prohibita venæ ſectio, ita vt incurrant irregularitatẽ, morte ſequuta. t.5.r.73.§.1.p.240

Clerico perito Medico an liceat dare conſilium, vt fiat minutio ſanguinis, dummodo per ſeipſum non faciat dictam minutionem. ibid.

Clericis in Sacris, & Beneficiatij aſsiſtentes, quando reus in patibulo ſuſpenditur, an incurrant irregularitatem, & peccent mortaliter. t.5.r.76.§.1. p.241

Et aliqua alia contingentia in dicto caſu. t.5.r.77. §.1. & ſeqq. p.241. & 242

Si Clericus in bello iuſto incitet ad aliquem determinatum occidendum, an ſit irregularis. t.5.r.91. per totam p.251

Clerici exhortantes in bello iuſto, vt hoſtes occidantur, an incurrant irregularitatem. t.5.r.92. per totam ibid.

Clerici, qui in graui neceſsitate pugnant in bello, an incurrant irregularitatem. t.5. r.93.§1. p.252

Vbi, quod licet in caſibus, in quibus Clerici in bello iuſto pugnando lethaliter peccant, non ſunt irregulares, eſto in eo bello aliqui interficiantur, aut mutilentur. §.5

Si Clericus ex licentia Pontificis pugnat in bello, ſi aliquem occidat, an incurrat irregularitatẽ. t.5.r.94. per totam ib.

Clerici in caſibus, in quibus licite poſsint pugnare, occidẽdo hoſtes an irregularitatẽ incurrant. t.5.r.95.§.1.p.253

Vbi, quod ſi in bello iuſto ad cuius felicem exitum non eſt neceſſaria pugna Clerici, ſi tamen Clericus pugnat, peccat grauiter, ſed non eſt irregularis, niſi ipſe hominem occidat, aut mutilet, quamuis aliquem feriat, & alij ſocij hoſtem occidant. §.3

Clerici bello aſsiſtentes pro ſpirituali Militum auxilio, ſi illos in conflictu excitent ad præliandum, an irregularitatem incurrant. t.5.r.96. §.1. ibid.

Vt Clerici aſsiſtant in Exercitu abſque irregularitate, vtrum ſit neceſſaria licentia Prælati. ibid. §.2

Clericus in Sacris, ſi præbet arma offenſiua in ipſo conflictu belli, an irregularitatem incurrat. t.5. r.97.§.3. p.258

Clericus an ſit irregularis ex oppreſsione filiorum, ſi ipſis procurantibus, aut ſtudioſe negligentibus fuerunt oppreſsi. t.5.r.121.§.1.p.267

Clericum percutiens Pater, filius, frater, maritus, &c. turpiter inuentum cum filia, matre, ſorore, & vxore non eſt compellendus ad Sedem Apoſtolicam ire pro abſolutione percuſsionis grauis & enormis. t.5. r.125.§.2. p.270

Si Clericus aggreſſus inuaſorem occidit, præter peccatum mortale an incurrat irregularitatem, ſi fugere poſsit. t.5. r.126.§.1. ibid.

Et an in hoc caſu non peccet contra iuſtitiam, ſed contra charitatem. ibid.§.2. ante medium p.271

Et quid, ſi Clerico fuga ſit ignominioſa. t.5.r.127. §.3. ibid.

Clericus cognoſcens fœminam in vaſe non debito non incurrit pœnas Extrauag. Pij V. t.9.r.25.§.1. in fine p.392

Si Clericus occulte ponat ſe in loco confeſsionibus deputato, & inter confeſsionem fœminæ illam ſollicitet, an ſit denunciandus. t.9.r.84. per totam p.412

Et an in dicto caſu ſaltem quia talis Clericus ſimulat ſe Sacerdotem quamuis fœminam non abſoluat, ſit denunciandus. t.9.r.85. per totam ibid.

Vt Clericus concionibus Edicti Fidei aſsiſtat, an poſſint Inquiſitores ſub pœna excommunicationis hoc præcipere. t.10.r.24.§.1. p.426

Et an hoc præceptum obliget ſub mortali. ibid.§.2

Clericus quamuis indoctus diſputans de Fide non includitur in prohibitione *c. 2. de Hæreticis in 6.* quamuis peccet contra legem naturalem exponendo ſe periculo errandi, & non incidit in excommunicationem latam in dicto capite. t.10 r.77. §.3. p.445

Clericis non infamatis, ſed tantum indiciatis an Inquiſitores debeant torturam adhibere. t.15. r.36. §.1. p.497

Clerici an mitius torquendi ſint quam laici in caſu occurrenti. ibid. §.3

Vbi, quod quando datur tortura Eccleſiaſticis non laici, ſed Clerici debent illos torquere. §.4

Clericus non debet admitti ad Canonicam purgationem, quando eſt grauatus indiciis ad torturam, ſed debet torqueri, ibid. §.5

De Clericis Sacris Ordinibus initiatis matrimonium ineuntibus. t.12.r.5.§.1. p.505

Et an tales non ſolum committant ſacrilegium, ſed ſint de hæreſi ſuſpecti, & qua pœna puniendi ſint. ibid.

* Vide verb. *Accuſare, Applicare, Bufones, Chirurgia, Coniugatus, Conſuetudo, Correctio, Curia, Excommunicatus, Fugere, Golianda, Iaculatores, Incorrigibile. Mortuum, Patientes, Priuilegium, Proteſtatio.*

Cœmeterium.

In cœmeterio an poſsit interdictus ab Ingreſſu Eccleſiæ audire officia diuina, & ibi Miſſam celebrare. t.4.r.18. per totam p.104

Cogentes, Cogere.

Cogentes fœminas intrare in Monaſterium educationis cauſa, an incidant in excommunicationem latam in Concilio Trid. *ſeſſ.*25. c.18. t.1.r.81.§.1.p.54

Et quid de peccato in quacumque opinione circa hoc. ibid.§.2.& ſeqq.

Vbi quod non incurrit dictam cenſuram ille, qui reliqui filiam

filiam hæredem cum pacto, vt aliquod Monaſterium ingrediatur. c.6. ſub finem p.55
Si cogat Pater filiam impuberem intrare Monaſterium, an incurrat excommunicationem Concilij Trid. *ſeſſ.*35. c.18 t.1.r 82. §.1 ibid.
Et quid, ſi importunis precibus Pater cogat filiam intrare Monaſterium. t.1.reſ.81.§.6. ad medium. ibid.
Et quid, ſi educationis tantum cauſa. t.1.reſ.82. §.3. in fine ibid.
* Vide verb. *Abiuratio, Metus.*

Cognitio, Cognoſcere.

Cognitio Enſalmorum an pertineat ad Inquiſitores, & poſſint punire Enſalmatores. t.10.r.108.§.1.p 455
* Vide verb. *Conſultor S. Officij, Conſuetudo, Epiſcopus Papa.*

Collatio.

* Vide verb. *Beneficium, vbi plura, Penſio. Prælatura Regularis.*

Collegium.

Collegium an poſſit excommunicari. t.1.reſ.107.§.1.p.72
Et quid, ſi quilibet ſigillatim excommunicetur, etiam ſi omnes eius Collegij excommunicentur. ibidem in fine.

Collocutio, Colloquentes, &c.

Circa collocutionem cum Monialibus notabilia quædam. Vbi decem caſus pro praxi. t.1, r. 84.§. 1. & ſeqq. p.57
Contra colloquentes cum Monialibus an prohibitio, & excommunicatio afficiat, ſi Monialis ipſa non reſpondeat. t.1.r.87.§.1. p.60
Et quid è contra? Et quid, ſi quis loquitur cum Moniali per interpretem: Et quid, ſi de domo poſita prope Monaſterium cum Moniali loquitur? Et quid de colloquentibus cum Abbatiſſa? ibid. §.1. & ſeqq.
Et quid de ſcribentibus ad illas? ibidem. §.6. p.61
Et quid de aduenis, peregrinis, pueris & puellis ante 14. annos accedentes ad colloquendum cũ Monialibus. ib. §.8
Et quid de declarante Moniali aliquem caſum conſcientiæ. ibid. ante medium.
Et an Epiſcopi includantur in dicta excommunicatione lata ab Ordinario illius loci contra colloquentes cum Monialibus. ibid. §.7
Et an Canonici Eccleſiæ Cathedralis. ibid. in fine.
Colloquentes cum conuerſis Monialibus an cenſuram ſupradictam incurrant? Et ſi ſint Regulares in pœnas decreti Sixti V. & Sacræ Congregationis. t.1.r.88.§.1.p.61
Et an Colloquentes cum Monialibus ſignis, aut nutibus, vel per intermediam perſonam, aut per ſcriptum. ibid. §.3
Qui colloquendi cum Monialibus habet licentiam indefinitam, an poſſit ſæpius colloqui cum illis. t.1.r.89.§.1. p.62
Qui colloquendi cum Monialibus habet licentiam particularem, & Prælatus aliam generalem concedit, an poſſit cum illis bis loqui in die. ibid. §.3
Vt colloquentes cum Monialibus non incidant in excommunicationem quod tempus dicatur breue. t.1. r.154. §.1.p.78
* Vide verb. *Loquentes.*

Comburere.

* Vide verb. *Bulla Cœnæ.*

Comedentes.

Comedentes carnes in diebus prohibitis an poſſint abſolui à quocumq; confeſſario. t.8.r.25.§.2. poſt medium p.364
Contra comedentes carnes in diebus prohibitis an Inquiſitores poſſint procedere. t.10.r.87.§.1.p.448

Comitari.

Si comitantur Pater, filius, conſanguineus, vel intimus amicus bono animo alterum, ne quid periculi patiatur, an incurrant irregularitatem ex occaſione aduerſarij. t.5.r.111.§.5. p.262
Si comitatur quis alios, & nihil omnino per ſe faciat, id eſt cum his circunſtantiis celerius, acrius, animoſius, audacius, &c. alij aliquem occidant, an ſit irregularis. t.5.r.113 §. 3. p.265

Commenda.

* Vide verb. *Beneficium.*

Commercium.

Commercium cum Infidelibus, & permutatio intelligitur tempore neceſſitatis. t.1. r.49 §.3. p.33
Vbi, quando iure poſitiuo hoc ſit licitum, & quando vero prohibitum. §.6. in fine.

Commiſſarius Bullæ Cruciatæ.

Commiſſarius Cruciatæ an poſſit diſpenſare in irregularitate contracta à miniſtris iuſtitiæ ex defectu lenitatis. t.5. r.89.§. *Sed quis* p.248

Commiſſarius Inquiſitorum.

Commiſſarij Inquiſitoris iuriſdictio an expiret per mortem Inquiſitoris concedentis. t.10.r.2.§.1. in fine p.419
Commiſſarij Inquiſitorum an poſſint ex priuilegio ſe ad inuicem ſuper irregularitatibus diſpenſare. t.10. r.69. §.1. p.442
* Vide verb. *Ætas. Iuriſdictio.*

Commiſtio.

* Vide verb. *Bigamia.*

Committere.

Committere abſolutionem ab hæreſi, ſaltem in caſu particulari, & ſpeciali, an Epiſcopus poſſit. t.8. r.14. per totum p.358
* Vide verb. *Crimen. Delictum.*

Communicare, Communicatio ciuilis, &c.

Communicare an quis poſſit cum eo, quem dubitat eſſe excommunicatum. t.1. r.134. §.1. p.82
Communicare an quis poſſit libere cum omnibus declaratis per cedulones incurriſſe in excommunicationem, ſi intra terminum appellauit. t.1.r.141.§.1. p.85
Idem eſt de recuſatione iudicis excommunicantis. ibid. in fine.
Communicare an licitum ſit cum Hæretico, Schiſmatico, Apoſtata, Symoniaco, &c. in quos lata eſt ſententia eos tales declarans, vel neceſſarium ſit, vt publice, ac nominatim, ac expreſſe denuncientur excommunicati. t.1. r.143. & 144. p.86
In communicatione cum excommunicato non tolerato an detur paruitas materiæ. t.1.r.147.§.1. p.88
Et quid in Diuinis & Sacris. ibidem poſt medium.
Et quid, ſi communicet in crimine criminoſo, vel in aliis caſibus, in quibus fidelis communicando cum excommunicato incurrit excommunicationem maiorem. ibid. ad medium.
Communicare cum excommunicato tolerato, ac ſi non eſſet excommunicatus, an ſit licitum non ſolum in humanis, ſed etiam in Sacramentis, & in quibuſcumque aliis diuinis. t.1.r.148. per totam ibid.
Communicatio in humanis, & ciuilibus cum nominatim denunciato, vel excommunicato an ſit peccatum mortale, vel tantum veniale. t. r. reſ.149. §.1. p.88
Communicans cum prædicto excommunicato nominatim, præter peccatum veniale an incurrat excommunicationem minorem. ibid. poſt medium p.89
Et an dentur aliqui caſus, in quibus etiam incurrat excommunicationem maiorem. ibid. §.4
Et an extra cauſas in hoc verb. incluſas *Vtile, Lex, Humile, Ignorantia, Neceſſe,* ſi quis communicat cum excommunicato denunciato in ciuilibus, an peccet mortaliter. t.1. r.150.§.1. ibid.
Communicare cum excommunicato in diuerſa menſa an liceat. t.1.r.151.§.1.p.90
Idem eſt de lecto. Et quid in diuerſis menſis facto conuiuio in eadem domo, & eodem tempore per modum vnius? Et quid, ſi menſæ ſint in diuerſis cubiculis. ibid.
Communicare an poſſit ſponſus excommunicatus cum ſponſa?

ſponſa? Et diſtinguitur inter ſponſos de futuro, & de præſenti. t.1. r.152. per totam ibid.

Communicare cum viro excommunicato an liceat vxori? Et quid, quando excommunicatio lata eſt cauſæ matrimonij? Vbi aliqui caſus, in quibus non poteſt vxor vti communicatione viri excommunicati. t.1. reſ.153. §.1. p.90

Communicare an poſſit mulier cum viro, ſi ſcienter contraxit matrimonium cum viro excommunicato? Ibidem §.2

Communicare cum vxore excommunicata an poſſit maritus. t.1. r.154. §.1. p.91

Idem eſt, ſi contingat vtrumque eſſe excommunicatum. ibid. §.2

Et ſi maritus neglexerit corrigere vxorem à contumacia, ob quam excommunicata eſt, an peccet? Ibidem §. 3. ſub finem.

Et an nepotes, pronepotes, nurus, gener, ſocer, priuignus, priuigna, ſpurius, & pupillus comprehendantur ſub nomine filiorum, ita vt poſſint cum auis, abauis, Patre, tutore, &c. excommunicatis communicare, & è contra. t.1. r.155. §.1. p.91

Et conſequenter etiam an nomine Patris intelligantur auus, abauus, tutores, &c. ibid.

Communicare an poſſint filij etiam emancipati, naturales, & adoptiui cum Patre excommunicato. t.1. r.156. per totam p.92

Communicare an poſſit Pater cum filio excommunicato. t.1. r.157. §.1. ibid.

Communicantes Patres cum filia excommunicata, eo quod poſt profeſſionem matrimonium duxerat, incurrunt excommunicationem. Ibid. ad medium.

Et quid, ſi cenſura incurſa eſt à Patre, filio, &c. propter hæreſim, ſi inſtet periculum infectionis. ibidem poſt medium.

Vbi, quod ſi filius Parochus eſt, non licebit ei Sacra miniſtrare Patri excommunicato, nec coram eo diuina facere.

Communicare an poſſint ſerui cum Domino excommunicato. t.1. r.158. §.1. p.92

Et quid, quando ſeruitus non præcedit, ſed fuit poſterior excommunicatione, quod idem eſt dicendum de famulis, & etiam operariis. ibidem.

Et an etiam vxor, filius, ſeruus, & ſupradictæ perſonæ poſſint communicare cum marito, Patre, Domino, &c. excommunicatis etiam in Sacris. ib. §.3. ad medium. p.93

Communicare an poſſint ſerui eiuſdem Domini cum alio ex illis, qui excommunicatus eſt. t.1. r.159. §.1. ibid.

Idem eſt de filiis reſpectu alterius filij. Ibid.

Communicare an poſſit Dominus cum ſeruis excommunicatis. ibid. §.2

Communicare cum ſuſpenſo an quis poſſit, ſi talis communicatio fuerit quædam cooperatio cum illo in delicto, & malo vſu miniſterij; & quando vero dicatur cooperari peccato ſuſpenſi. t.3. r.14. §.1. p.175

* Vide verb. *Iniuſte, Iudæus, Miſſam audire. Reſalutare. Sacerdos. Vitare.*

Communicare, Communio ſacra, &c.

Si Communionis annuæ præceptum pueri non obſeruent, an incurrant in cenſuram latam ab Epiſcopo ſuper hoc. t.1. r.109. §.1. & ſeq. p.72

Communicare abſque celebratione an poſſint Sacerdotes, qui poſſunt in interdicto Miſſam celebrare, & Clerici, qui poſſunt Diuinis Officiis aſſiſtere. t.4. r.9. per totam p.200. & 201

Si communicet laicus infirmum in articulo mortis, abſente Sacerdote, an incurrat irregularitatem. t.5. r.23. §.1. p.216

In communione ſumentes maiores, vel plures Hoſtias, ſeu particulas, an poſſint Inquiſitores punire. t.10. r.84. §.1. p.447.

* Vide verb. *Euchariſtia, Iurare. Laicus.*

Communitas.

* Vide verb. *Collegium.*

Commutantes.

* Vide verb. *Bulla Cœnæ.*

Comparens, Comparere.

Si compareant contumaces poſt annum, an Inquiſitores debeant eos audire, etiam quoad bona eorum confiſcata? Vbi aliqua alia circa bona eorum. t.12. r.27. §.2. p.526

* Vide verb. *Abſens.*

Compellere.

* Vide verb. *Abiurare, Pater.*

Complex.

Complices an teneantur denunciare criminoſi. t.9. r.16. §.1. p.384

Fœmina conſcios ſollicitationi factæ in confeſſione an teneatur denunciare confeſſarium ſollicitantem. ib. §.2

Ex complicibus quis prior ab Inquiſitoribus debeat torqueri. t.11. r.16. per totam p.491

Ad extorquendum complices an Inquiſitores poſſint torquere reum confeſſum. t.11. r.27. §.1. p.492

Pro cõplicibus non eſt torquendus hæreticus niſi cum ſemiplena probatione, quos ſocios criminis habeat. ib. §. 3

Ex complicum ſola denunciatione in crimine ſagarum abſque vllis aliis indiciis an poſſint Inquiſitores torquere perſonas denunciatas bonæ alioquin famæ. t.11. r.30. per totam p.494

Quando ſuper complicibus datur tortura reo conuicto, an danda ſit ab Inquiſitoribus cum clauſula *Citra præiudicium probatorum*. t.11. r.32. per totam p.495

* Vide verb. *Confeſſarius.*

Comprehendere.

An comprehendat mandantes cenſura lata contra facientes. t.1. r.75. §.1. p.49

Vt non comprehendant Inquiſitores particulares nullum Religioſum, nullumve Nobilem, aut alia ratiõne Inſignem, quàm priua certiorem faciant Inquiſitorem Generalem, & eius Supremum Senatum, ſancitum eſt. t.10. reſ.67. §.2. p.441

* Vide verb. *Capere. Decretum, Irregularitas. Verbum.*

Concedere.

* Vide verb. *Confeſſarius Curia.*

Concilium.

Ad Concilium Generale, & non ad Inquiſitores ſpectat cognitio, quando Papa in hæreſim eſt deprehenſus. t.10. r.9. per totam p.422

* Vide verb. *Appellare.*

Concio, Concionator, &c.

Qui concionem audiuit ſimul cum Hæreticis nondum denunciatis, an peccet. t.1. r.72. §.3. ad medium p.48

Concionem in Eccleſia ſimul cum aliis an excommunicatus audire poſſit. t.1. r.133. §.1. paulò ante finem p.81

Et an interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ. t.4. r.16. §.1. p.103

Concionatores an poſſint pro concionibus aliquid temporale accipere ſine labe ſymoniæ. t.7. r.15. §.1. & ſeqq. p.317

Si concionem habuerit laicus in Eccleſia cum ſtola, & ſuperpelliceo tanquam Diaconus, an ſit irregularis. t.5. r.23. §.5. p.217

Ab officio concionandi ſuſpenſus an incurrat irregularitatem, ſi concionetur ſaltem cum ſolemnitate. t.5. r.34. §.1. p.222

Idem eſt de excommunicato. ibid.

* Vide verb. *Animaduertere. Excommunicatio. Hæreticus. Laicus. Populus.*

Concubina.

Si Concubinam confeſſarius in confeſſione de Zelotypia arguit, an ſit denunciandus. t.9. r.70. per totam p.407

Concubinarius.

Quia concubinario Epiſcopo notorio, aut fornicario ſuſcipit

Ordines, an remaneat ſuſpenſus ab Ordinis exequutione? c. 366. §. 1. ante finem p. 197

* Vide verb. *Clericus.*

Condemnare.

Condemnare aliquem pro Hæretico per præſumptiones, an Inquiſitores poſſint? t. 10. reſ. 72. per totam p. 443. & 444

Condemnare abſolutum an Inquiſitores poſſint iterum de eodem crimine pleniori ſuperueniente probatione? t. 10. reſ. 76. per totam p. 445

Condemnare reum Hæreticum ad pœnam ordinariam an Inquiſitores poſſint, ſi adſunt tantum teſtes ſingulares? t. 12. r. 31. §. 1. p 528

Et quid ſi teſtes de eadem hæreſi ſint concordes, ſed eam quiſque audiuit in vario loco, & diuerſo tempore, an dicti teſtes ſufficiant ad condemnandum reum pœna ordinaria? ibidem §. 2. ante medium p. 529

Condemnare iterum an poſſint Inquiſitores reum abſolutum, ſuperueniente probatione pleniori? t. 12. r. 35. §. 1. p 531

Condemnato reo in pœnam extraordinariam ob defectum probationis, ſi ſuperueniant nouæ probationes, an poſſint illum Inquiſitores in pœnam ordinariam condemnare? ibidem §. 2

Conditio.

Sub conditione an cenſura ferri poſſit? t. 1. r. 18. §. 1. p. 12

Et ſi conditio eſſet de futuro, & omnino impertinens, an cenſura eſſet valida? ibidem. §. 4. ad medium p. 13

Si conditionalis eſt excommunicatio, & dubium eſt, an conditio fuerit impleta, non ligat. t. 1. r. 125. §. 5 p. 79

Sub conditione in futurum data excommunicationis abſolutio, an ſit valida. tom. 1. reſ. 190. per totam p. 110

Sub conditione ſuſpenſio lata, v. g. donec quis ſatisfaciat, vel reſtituat, ſequuta ſatisfactione, an tollatur, ipſo facto, ſuſpenſio ſine aliqua abſolutione. t. 3. r. 10. §. 1. p. 173

Idem eſt de interdicto, & ſecus de excommunicatione ib. §. 2. per totum.

* Vide verb. *Actus. Appellatio. Conferre. Creditor. Penſio Reus.*

Conferre.

An conferatur valide abſolutio excommunicationis data ſub conditione in futurum. t. 1. c. 190. per totam p. 110

* Vide verb. *Beneficium, Conſuetudo.*

Confeſſarius.

Confeſſarius quilibet poteſt abſoluere à cenſura permanente per modum ſtatuti, & lata ab homine; ſicut poteſt abſoluere ab excommunicatione lata à iure nemini reſeruata. t. 1. c. 193. §. 1. & ſeqq. p. 111

Et an hoc etiam extra Sacramentalem confeſſionem. t. 1. r. 194. §. 2. ante finem p. 112

Confeſſarius poteſt abſoluere à reſeruatis Papæ, exiſtente impedimento adeundi illum, ſi impeditus nequeat etiam adire Epiſcopum, & Parochum cum onere tamen comparendi, &c. t. 1. r. 195. §. 5 p. 113

Confeſſarius an poſſit in articulo mortis abſoluere ab omni excommunicatione. t. 1. r. 206. §. 1. p. 118

Et quid, ſi moribundus per confeſſarium poſſit recurrere ad Superiorem? Ibidem §. 2

Et an ſit neceſſarium, vt poſſit à cenſura moribundus abſolui, vt præmittat aliquod ſignum contritionis. t. 1. c. 207. §. 1. p. 119

Confeſſarius approbatus an poſſit abſoluere à ſuſpenſionibus, etiam à iure communi non reſeruatis. t. 3. r. 9. §. 2. in fine p. 173

Confeſſarius an poſſit tollere interdictum perſonale particulari ſine reſeruatione latum poſt ſatisfactionem, vel ſatisfaciendi cautionem. t. 4. r. 23. per totam p. 105

Confeſſarius, qui obligat pœnitentem ad confitendum delictum dignum morte, ſi iuridice interrogaretur, an incurrat irregularitatem. tr. 5. r. 29. §. 1. p. 220

Idem eſt, ſi illi conſulat, vt conſentiat ſententiæ mortis iuſtæ, quam differre non poteſt niſi per iniuſtam appellationem. Ibidem.

Et quid ſi illi conſulat omittere appellationem à iure conceſſam? Ibidem.

Confeſſarius, qui tangit Sigillum confeſsionis, an ſit irregularis? t. 5. r. 30. §. 1. ibid.

Confeſſarius an ſit irregularis, ſi interrogatus à iudice an ſit obligatus ad occidendum reum reſpondeat eſſe obligatum. t. 5. r. 78 §. 1. p. 242

Confeſſarius ſæcularis an poſsit abſoluere pœnitentem, qui commiſit abortum fœtus animati. t. 6. r. 7. §. 6. p. 287

Confeſſarius ſpecialiter deputatus quiſnam dicatur, vt poſſit abſoluere ab excommunicatione propter abortum. ibidem §. 2. & in reſ. 6. §. 2. p 286

Pro confeſſariis aduertitur, quod ex mandato Vrbani VIII. præcipitur ordinariis, vt omnibus Sacerdotibus tam Regularibus, quam ſæcularibus approbandis ad confeſsiones audiendas in actu ipſius approbationis legatur, intimetur conſtitutio Greg. XV. de ſollicitatione, &c. t. 9. reſ. 54 §. 3. p. 400

Si Confeſſarium petant rei, an debeant Inquiſitores illis eum concedere. t. 10. r. 55 §. 1. p. 437

Confeſſarius non poteſt reum hæreticum abſoluere, prinſquam ab excommunicatione fuerit abſolutus. ibid. §. 3. in fine.

Confeſſarius non debet concedi Hæretico, cauſa pendente, niſi in periculo mortis, ſi fuerit conuerſus. Ibid. §. 4

Confeſſarium aſſerentem pœnitenti, vt ſibi reuelet complicem, alias eum non poſſe, nec velle abſoluere, an Inquiſitores poſsint punire. t. 10. r. 79. §. 1. p 446

Confeſſarium talem an pœnitens teneatur denunciare in tribunali S. Inquiſitionis? ibid. §. 2

Confeſſarios frangentes Sigillum confeſsionis an Inquiſitores punire poſsint. t. 10. r. 80. §. 1. ibid.

Confeſſarios, qui tempore Iubilæi abſoluunt Hæreticos in foro conſcientiæ, an Inquiſitores punire poſſint. t. 10. r. 81. §. 1. ibid.

Confeſſarius abſoluens aliquem cum opinione probabili non eſt puniendus. ibid. §. 2

Confeſſarium ſollicitantem torquere an Inquiſitores poſſint ex delatione vnius fœminæ bonæ famæ. t. 11. r. 21. §. 1. p 489

De confeſſariis ſollicitantibus, & an Inquiſitores poſsint eos punire? Vbi plura ſuper hoc. tr. 12. reſ. 7. §. 1. p. 506

Confeſſarius, qui non declarat fœminæ ſollicitatæ obligationem denunciandi, aut qui ei dicit ad talem denunciationem faciendam non teneri, an ab Inquiſitoribus pro qualitate culpæ poſsit puniri. ibid. §. 10. p 508

* In in die primo huius tom. 5. ex tr. 9. de *Confeſſariis ſollicitantibus* in confeſsione fere omnes eius quamplurimæ difficultates pertinent ad hoc verb. *Confeſſarius.*

* Vide etiam in hoc indice verb. *Abſolutio*, *Bulla Cruciata*, *Carcer. Clauſura. Confeſſio. Iubilæum. Mandans. Sacerdos.*

Confeſsio Sacramentalis, Confiteri.

Si Confeſsionis annuæ præceptum, pueri impuberes non obſeruent, an incidant in cenſuram latam ab Epiſcopo ſuper hoc. t. 1. r. 109. §. 1. p. 72

Quando confitetur negligens in procuranda abſolutione excommunicationis, an teneatur ſe accuſare, quod peccauerit toties contra præceptum audiendi Miſſam, confitendi, & communicandi. t. 1. r. 129. §. 3. in fine p. 80

Confeſsionis tempus an quis teneatur præuenire, ſi timeat, quod quando obligauit confeſsio, non erit copia confeſſarij. t. 9. r. 21. §. 2. p. 386

Confiteri iterum eadem peccata Parocho teneri dicentes

tes confeſſos Religioſis ab Epiſcopo approbatis an poſſint Inquiſitores punire? tr. 10. reſ. 82. §. 1. p. 447

Et an ſic dicentes ſuſpecti ſint de hæreſi, & ſint denunciandi in S. Officio? ibid.

Confeſſiones audientes laici, & Eccleſiaſtici non Sacerdotes quomodo ſint puniendi ab Inquiſitoribus. t. 12, r. 11. §. 1. p. 513

Et quid, ſi ſupradicti confeſſiones audiunt, ſed non abſoluunt. ibid. §. 4

Vbi etiam, an ſimplex Sacerdos, vel etiam approbatus ſed ſuſpenſus ab audiendis confeſſionibus non comprehenduntur in Decretis Pontificum quamuis confeſſiones audiant, & abſolutionem impendant. §. 3

Confeſſio iudicialis, & extraiudicialis, &c.

Si confitetur reus crimen, quando torquetur ſine legitimis indicijs præcedentibus, confeſſio talis non eſt efficax ad condemnandum, nec confitenti præiudicat. t. 11. r. 1. §. 4. p. 478

Et quid, ſi poſt confeſſionem in tortura extortam ſine indicijs legitimis ſuperueniat nouum indicium. ibid. ad medium.

Confeſſio extraiudicialis an ſufficiat vt Inquiſitores poſſint torquere reum. t. 11. r. 12. §. 1. p. 484

Et ſi confeſſionem extraiudicialem reuocauit reus, an ſit torquendus. ibid. §. 4. p. 485

Confeſſio extraiudicialis an ita valeat ad torturam, vt ſi reus in tortura idem confitetur, poſſit condemnari, ſi poſtea non ratificat confeſſionem. ibid. §. 5

Confeſſio extraiudicialis an non probetur per teſtes ſingulares? Et quid in crimine hæreſis. ibid. §. 6

Vt confeſſionem in tormentis factam reus ratificet, quomodo, & quo tempore Inquiſitores debeant hoc facere? t. 11. r. 22. §. 1. & ſeqq. p. 489. & 490

Vbi aliqua alia circa hoc.

Si poſtquam confeſſus eſt reus in tormentis, ſequenti die confeſſionem factam negat, an Inquiſitores debeant iterum torquere reum? t. 11. r. 23. per totam p. 490

Si reus bis tortus bis confeſſus eſt, & reuocat confeſſionem, an ſit tertio ab Inquiſitoribus torquendus. t. 11. r. 24. per totam p. 491

De reuocantibus confeſſiones. Vbi an Inquiſitores debeant ſtare ſecundo dicto, etiam ſi teſtes negent hæreſim in primo dicto commiſſam. t. 13. r. 22. §. 1. & ſeqq. p. 521

Qui confitetur delictum in tortura cum legitima ratihabitione, an ſit ab Inquiſitoribus reconciliandus. t. 12. r. 24. §. r. in fine. p. 524

Confitens diminutus de ſe non tamen omnes errores, quid cum eo Inquiſitores facere poſſunt. t. 12. r. 25. §. 2. per totum. p. 524. & 525

* Vide verb. *Delictum. Reuocare.*

Confirmationis Sacram.

Si Confirmationis Sacramenti Miniſter petat, vt detur ei pecunia in pretium illius, & faciat iurare dantem, vt omnino tali pacto det, an poſſit ſine ſimonia dari? Vbi aliqua alia circa hoc. t. 7. r. 14. §. 1. & ſeq. p. 315. & 316

Congregatio Sacra.

Congregatio Sacra hodie dat poteſtatem legendi libros hæreticos, & alios prohibitos, & nullus alius Inquiſitor. t. 10. r. 137. §. 4. p. 468

Coniugatus. Coniux.

Coniux ipſa an comprehendatur ſub nomine conſanguineorum, ita vt ſit teſtis priuilegiata ad effectum reuelandi aliquod delictum mariti, & eius conſanguineorum vſque ad quartum gradum ea vi alicuius monitorij? t. 1. r. 162. §. 2. p. 94

Coniugatum Clericum non ſeruientem Eccleſiæ percutiens an incurrat cenſuram. t. 2. r. 43. §. 1. p. 150

Et an talis Clericus perdat priuilegium fori. ibid.

Coniugati Clerici vxor, & filij an gaudeant priuilegio Canonis, & fori mariti, & Patris incedentis in habitu, & tonſura? ibid. §. 3. p. 151

Et quid, ſi manus iniectio fieret dictæ vxori, & alijs in odium mariti, vel Patris, an tunc iniiciens manus incurrat excommunicationem? ibidem ante finem.

Et an ad euitandam excommunicationem dictam ſufficiat, ſi tempore, quo percutitur talis Clericus coniugatus non ferat tonſuram, vel veſtes clericales. ibidem §. 4

Coniugatus Clericus non bigamus ſi dimittat habitum, & tonſuram, & poſtea illum reaſſumat, an gaudeat priuilegio Canonis. ibid.

Vnde Clericus bigamus bigamia vera, & interpretatiua omni priuilegio denudatur, ſecus de bigamia ſimilitudinaria, quando Clerici bigami in Sacris conſtituti ſunt. ibid. poſt medium.

Coniugati Clerici an poſſint intereſſe Diuinis Officiis tempore interdicti. t. 4. r. 12. per totam p. 202

* Vide verb. *Debitum. Maritus. Matrimonium. Officium. Vir. Vxor.*

Conſanguineus.

Conſanguineus vſque ad quartum gradum an teneatur teſtificari vigore edictorum, ſi non ſunt alij, qui denunciare valeant. t. 1. r. 162. §. 1. p. 94

Et an nomine conſanguineorum comprehendatur vxor ipſa. ibid. §. 2

Et an hoc intelligatur tam in cauſis criminalibus, quam in Ciuilibus? Et quid in cauſa hæreſis, & alijs delictis pertinentibus ad Tribunal S. Inquiſitionis? ibidem §. 5

Si in conſanguineum Clerici aliquis iniecerit manus in Odium Clerici, an incidat in cenſuram, ac ſi ipſum Clericum percuteret? tr. 2. reſ. 43. §. 3. ante finem. p. 151

Qui conſanguineis hæreticis fauet, & recipit, an incurrat excommunicationem latam in Bulla Cœnæ contra fautores, & receptatores hæreticorum? t. 12. r. 21. §. 3. & ſeqq. p. 520

* Vide verb. *Homicidium. Debitum coniugale.*

Conſcientia erronea.

An ex conſcientia erronea, & non ea ſe peccat mortaliter fœmina mingendo poſt coitum, vel digitis ſemen eiiciendo, quatenus putat hoc conducere ad non concipiendum. t. 6. r. 32. §. 1. p. 297

Conſenſus. Conſentiens.

Conſentientes percutere Clericum an cenſuram incurrant. r. 2. t. 26. §. r. p. 240

Conſenſus aliquis de neceſſitate Sacramenti an requiratur in Sacramento Baptiſmi, & Ordinis? t. 5. r. 60. §. 8. p. 233

Conſiliarius Regis.

Conſiliarius Regum, & Principum, vt v. g. Regentes, Præſidentes, Magiſtri, Rationales, &c. an ſint irregulares, ita vt ſine diſpenſatione ordinari non poſſint. t. 5. r. 90. §. 1. p. 251

Conſilium.

* Vide verb. *Conſulere.*

Conſpurcantes.

De conſpurcantibus ſacras Imagines. Et an hoc factum ſit hæreticale, & eius cognitio pertineat ad Inquiſitores. & quomodo ſupradicti ſint puniendi, quoad abiurationem, & alias pœnas? tr. 12. r. 9. per totam p. 510

Conſuetudo.

Per conſuetudinem an poſſit Epiſcopus in alieno territorio ſuos ſubditos citare, & in eos iuriſdictionem exercere? t. 1. r. 98. §. 2. p. 67

Conſuetudo torquendi, & corrigendi Clericos per laicos an excuſet Superiores à culpa? Et quid de cenſura. t. 2. r. 44. §. 1. & ſeqq. p. 151

De conſuetudine, qua gaudent priuilegio Canonis, & fueri Equites D. Ioannis, D. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, &c. Commendatarij, & Nouitij prædictorum Equitum, quid eſt ſentiendum. t.2.t.50. §.1. per totum. p.153. & 154

Vbi conſuetudo vigoerit ante Concilium poteſt Epiſcopus eodem die conferre Ordines minores ſimul cum Subdiaconatu. t.3.t.36.§.3.p.195

Aliquid de conſuetudinibus circa ſimoniam. t.7.r.36. §. *Probatur ſecundo*, & ſeqq. Vbi non approbantur aliquæ conſuetudines, particulares exigendi pecuniam in materia ſpirituali pro excuſanda ſimonia. p.336

Ex conſuetudine in Hiſpania de hæreſi ſolum Inquiſitores cognoſcunt, & vt Epiſcopus per ſe, vel per Vicarium Inquiſitoribus aſſiſteret, &c. t.10. r.3. §.2. p.420

Propter conſuetudinem Inquiſitores Hiſpaniarum an poſſint aliqua exercere etiam ſi illis non competat de iure. t.10.r.4. per totam ibid.

* Vide verb. *Acquirere.*

Conſulens. Conſulere. &c.

Si conſulens reuocat conſilium, an incurrat adhuc excomunicationem, ſi delictum adhuc committatur. t.1. r.74. §.1. p.48

Et quid ſit ſentiendum de irregularitate ex tali conſilio morte ſequuta? Et an teneatur reſtituere damna ex tali homicidio emerſa? ibid. §.2. per totum.

Conſulentes an comprehendat cenſura lata contra facientes: Vbi quod non ligatur excommunicatione, qui paratum occidere Clericum conſuluit tantum percutere. t.t.t.75. per totam p.49

Conſulere percuſſionem tantum, vel mutilationem an quis poſſit Patri, filio, fratri, marito, &c. volenti interficere Clericum in flagranti repertum cum filia, matre, ſorore, vel vxore, quando alia via non poſſit illum auertere abſque incurſione cenſuræ. r.2. r.27. §.5. p.135

Et ſi ſupradictis perſonis conſulat occiſionem Clerici in flagranti reperti, vel iniuſtè inuadentis, an ſequuto homicidio in perſonam ipſius Clerici talis conſulens incidat in cenſuram? t.2. t.21. §.3. ante medium. p.137

Conſulentes percutere Clericum an incurrant cenſuram? t.2.t.26.§.1. p.140

Qui conſuluit homicidium cuiuſdam Clerici, & poſtea ſerio conſilium reuocauit, an ex homicidio ſequuto incurrat irregularitatem, excommunicationem, & obligationem reſtituendi? tr.2. r.27. per totam. p.141

Conſilium reuocantes, ſi percuſſio Clerici ſequatur, an incidant in cenſuram. t.2.r.28. §.1. ibid.

Conſulentes percuſsionem Clerici, ſi ante percuſsionem eos pœnitear, & contentantur; an incidant in cenſuram? t.2.r.29.§.1. p.142

Et ſupponitur non poſſe reuocare Conſilium. ibid.

Vbi, an excommunicatio incurratur ab illo, qui poſtquam conſuluit percuſsionem Clerici, moritur, antequam Clericus percutiatur? §. *Confirmatur inſuper*, in fine. p.143

Qui conſuluit notoriè percuſsionem Clerici, an ſit vitandus, ſicut notorius percuſſor? tr.2. t. 57. §.2. p.158

Conſulens ad mutilandum aliquem an ſit irregularis. t.5. t.69.§.1. p.238

Qui conſilium dedit mutilationis, quem non potuit aliquem aliter ab homicidio auertere, non eſt irregularis. ibid. in fine.

Quidam conſulens omnia, quæ Aduocatis exercere ſolet, in quadam cauſa, in qua contingit reum condemnari ad mortem, ſed facta ſunt à conſulente extraiudicialiter, ſed ipſa direxit cauſam, conſuluit, reaptaoit, ſcripturam factam à fiſco, quæritur, an incurrerit irregularitatem, & ſi incurrit, an Epiſcopus, & Regulares priuilegiati eam abſoluere poſſint, vel an ad Sacram Pœnitentiam recurrere debeat. t.5.r.88.§.2. p.246

Dubius an conſilium ſuum influxerit ad homicidium factum, an debeat ſe reputare irregularem. t.5. r.105. §.1. p.258

Et in dicto caſu an ſtandum ſit dictis ipſius conſulti, ita vt ſi dicat ſe motum non fuiſſe per conſilium, conſulens maneat liber ab irregularitate. ibidem §.2. in fine.

Qui à conſilio prius dato fœminæ ad abortum faciendum illam diſſuadere non potuit, an cenſendus ſit irregularis. t.5. t.106.§.5. p.259

Qui conſilium dedit cuidam, qui iam determinatus erat Petrum occidere, ſed ex dicto conſilio citius occidit, an irregularitatem incurrerit? t.5. t.107. §.1. ibid.

Et in dicto caſu an inciderit in caſum reſeruatum homicidij? ibid. §.6. ſub finem.

Si conſulat Paulus, quod homicidium, quod Petrus vult hodie committere, cras committat, an ſit irregularis? t.5.t.109. §.1. p.260

Et ſequitur, quod in omnibus euentibus, quibus non pecco ſuadendo, neque teneor ad reſtitutionem. ibidem §.5

Si conſulas homicidium, vel mutilationem eris irregularis. Sed debet tamen conſilium influere, alias non eris illius cauſa. ibid. §.6

Quis conſilio Petri aufugit in quadam obſidione à Caſtris, qui captus & poſtea ſuſpenſus fuit, an Petrus incurrerit irregularitatem. t.5. t.110.§.1. p.261

Vbi alij caſus ad incurrendam, vel non incurrendam irregularitatem ex conſilio. v.g. Qui alteri conſuluit furtum, cui ſcit impendere ſupplicium mortis, ſi hæc ſequatur, an ſit irregularis? Idem eſt de conſulente alteri, vt effugiat è carcere, à quo ſub pœna mortis effugere non poteſt, vel effringat carcerem, cui fractioni eſſet poſita pœna mortis. Et idem eſt in aliis ſimilibus. ibid. per tot. ref.

Quis conſuluit Petro, vt ad duellum vocaret Paulum, ſi Paulus poſtea interfecit in duello Petrum, an conſulens incurrat irregularitatem? t.5.r.111.& 112.p.262. & 263

Idem eſt, ſi quis conſulat alteri, vt occidat inimicum, & is cui dedit conſilium occiſus, vel mutilatus eſt. t.5. t.112.§.1. p.263

Conſulens homicidium ad euitandam irregularitatem an non ſolum teneatur reuocare conſilium, ſed monere occidendo, vt caueat? t.5.r.114.§.1. p.264

Et quid, ſi bona fide conſulens putabat ſufficere tantum reuocationem ſolam conſilij, an erit irregularis, ſi homicidium ſequatur? ibid.

Qui conſilium præbet ad abortum faciendum, an incurrat excommunicationem, & irregularitatem. e.6.t.18.§.3. in fine. p.291

Conſilium dans ad abortum fœtus animati, ſi dubitat de effectu ſubſequuto, vel an mulier ſit mota ad abortum faciendum ea conſilio illi præſtito, vel à ſe ipſa, an cenſendus ſit irregularis? tr.6. r.23. §.1. p.293

Et in dicto caſu an conſulens poſſit ſtare dicto perſonæ fide dignæ, cui datum eſt conſilium, ſi dicat non fuiſſe ab eo motam. ibid.§.4. p.294

Idem eſt de illo, qui dedit conſilium, vel mandatum ad delictum, vt ad homicidium, vel Clerici percuſſionem. ibid. §.3

Qui conſilium dedit de abortu faciendo, ſi non potuit dimouere fœminam in conſilio dato, an incurrat cenſuram, & irregularitatem. t.6. r.24. per tot. ibid.

Con

Rerum Notabilium.

Conſulens abortum effectu non ſequuto non incidit in excommunicationem, nec irregularitatem. t.6. c.27. §.2. p.193

Si propter conſilium requiſitum à petente ad pacandam conſcientiam; & in illius foro Reſponſor caſus conſcientiæ recipiat pecuniam, an ſit ſimoniacus? t.7. c.44. per totam. p.340

Conſulens dare, promittere, acceptare, vel accipere munera pro gratiis, & iuſtitiis, obtinendis in Curia Romana, vel ſtatu Eccleſiæ, an incidat in pœnas Bullæ Greg. XIII. de Datis, & promiſſis? t.7. c.61. per totam. p.350

Conſulens non incurrit excommunicationem latam contra facientes. t.9. c.77. §.3. poſt med. p.410

Qui conſilium etiam iuſtum dederit reo incarcerato, inſciis Inquiſitoribus, an poſſit puniri ab Inquiſitoribus. t.10. c.89. per totam. p.448

De conſulentibus binas nuptias. t.12. c.4. §.8. p.504

* Vide verb. *Accuſare, Appellare, Bona temporalia, Bulla Cœna, Carnes, Clericus, Confeſſarius, Conſilium, Secretum.*

Conſultores. S.Inquiſitionis.

Conſultores S.Officij immunes ſunt ab omni irregularitate propter ſententiam latam contra hæreticos. t.10. c.17. §.4. paulò ante finem. p.424

Conſultorum vota an teneantur ſequi Inquiſitores in imponendis pœnis. t.12. c.38. §.1. p.533

Vbi aliqua alia contingentia inter Conſultores, & Inquiſitores.

Dum Conſultores de cauſis fidei auditis inter ſe diſcurrunt, non audientibus aliis, qui non ſunt conſultores, quamuis de his diſcurrant extra Congregationem, non incurrunt pœnas violati ſecreti. Imo poſtquam publicatus eſt proceſſus, & lata ſententia poſſunt dicere votum, quod in dicta cauſa dederunt, quia agitur de re iam publicata. Poteſt tamen eſſe peccatum, quando alij deuenerunt in cognitionem illorum, qui contra delinquentes vota emiſerunt. ibid. §. vlt. ad medium. p.536

* Vide verb. *Diſpenſare. Familia armata.*

Contractus.

Contractus facti à Tutore, vel Curatore excommunicatis an ſint validi? t.1. c.114. §.1. p.74

Contractus initus cum excommunicato vitando an ſit validus non ſolum in fauorem contrahentium, ſed etiam in fauorem ipſius excommunicati? t.1. c.119. §.13. p.76

Et hinc fit venditionem, emptionem, locationem, & donationem, tum ab excommunicato, tum ipſi excommunicato factam, validam eſſe. ibidem §.14. p.73

Et quid de ſupradictis contractibus factis à Prælato excommunicato. ibid. §.15

* Vide verb. *Bona temporalia.*

Contradicere.

Si ſciens non contradicat volentibus alium occidere in vindictam iniuriæ ei illatæ, an fiat irregularis? t.5. c.133. §.1. p.274

Contrahere matrimonium.

* Vide verb. *Bona temporalia. Femina. Maritus. Matrimonium. Nuptia. Vxor.*

Contritio.

Si contritionis ſigna excommunicatus oſtendit, aut ſi mortuus eſt in iis etiamſi ſit denunciatus, poteſt applicari Miſſa. t.1. c.66. §.4. in fine. p.44

Si contritionis nullum ſignum oſtendit obmuteſcens notoriè excommunicatus in articulo mortis, an poſſit à cenſuris abſolui. t.1. c.208. §.1. p.119

Et quid, ſi conſtaret euidenter ægrum priuatum vſu rationis omnino impœnitentem in talem ſtatum incidiſſe? ibid. §.2

Et an in tali caſu etiam laicus poſſit talem excommunicationem concedere? ibid. §.3

Vbi aliqua alia contingentia in ſupradictis caſibus.

Si contritionis ſigna dedit excommunicatus tempore mortis, ſed non fuit abſolutus, quid eſt faciendum. t.1. c.209. §.1. p.119

Et quid eſt faciendum, ſi non dedit ſigna contritionis? ibid. in fine. p.120

* Vide verb. *Actus.*

Contumacia.

Contumacia an requiratur ad valorem cenſuræ reſpectu Eccleſiæ comminantis ſub cenſura. t.1. c.8. §.1. p.7

Vbi ſupponitur cenſuram, ſuſpenſionem, & interdictum non poſſe valide fieri, ac proinde nec incurri niſi ob peccatum exterius inobedientiæ, & contumaciæ reſpectu Eccleſiæ. Et tripliciter contingit aliquem eſſe contumacem. §.1. & ſeqq.

Contumacia ablata an ceſſet ſuſpenſio, & interdictum ipſo iure ſine vlla abſolutione. t.3. c.11. §.1. p.173

Et quid de excommunicatione maiori, an ſemper ſit neceſſaria abſolutio? ibid. §.2. p.174

* Vide verb. *Auxilium. Corrigere. Iniuſtus.*

Contumax.

* Vide verb. *Abſens. Comparere.*

Conuentio.

Conuentio quædam Equitum Ieroſolymitanorum excuſatur à labe ſimoniæ. t.7. c.36. §.1. p.335

Conuerſa Moniales.

* Vide verb. *Colloquentes, Mulier.*

Conuerſari.

Qui conuerſatur eodem tempore cum duobus excommunicatis, an duas excommunicationes incurrat. t.2. c.53. §.1. poſt med. p.156

Conuerſus Religioſus.

Conuerſi Religioſi an comprehendantur, ſi cenſura interdicti feratur ſub nomine perſonarum Eccleſiaſticarum. t.4. c.24. §.2. p.106

* Vide verb. *Corrigere. Diſputare.*

Conuictus.

Quando conuictus eſt reus, & datur tortura ſuper intentione, & complicibus, an danda ſit ab Inquiſitoribus cum clauſula *Citra praiudicium probatorum.* t.11. c.32. per totam. p.493

Conuitium.

Conuitium in Sanctos, non vt ſancti ſunt, ſed ex alio capite, poteſt eſſe peccatum veniale ex paruitate materiæ, vt ſi quis per ipſum dicere SS. Criſpinum, & Criſpinianum fuiſſe ſutores, & SS. Ioannem, & Paulum fuiſſe Eunuchos, &c. t.8. c.12. §.3. p.337

Cooperantes. Cooperari.

Cooperari cum peccato ſuſpenſi quando dicatur. t.3. c.14. §.1. p.173

Cooperantes ad abortum ope, fauore, potione, vel alio cuiuſcumque generis medicamento, aut ſcribendo literas priuatas, vel apochas, aut alia ratione verbis, aut ſignis, an incidant in cenſuram, &c. t.6. c.27. §.2. p.293

Et quid, ſi effectus non ſequatur. Ibid. §.3. in fine.

Ad copiam actorum reo dandam an alter Inquiſitor ſine altero poſſit procedere. t.10. c.38. §.1. p.430

Sicut copia indiciorum data reis, & nominibus teſtium, an Inquiſitores poſſint torquere reum. t.11. c.28. per totam. p.492. & 493

* Vide verb. *Curia.*

Copula.

* Vide verb. *Bigamia. Maritus.*

Correctio. Corrigere. Corripere.

Si corripere neglexerit maritus vxorem de contumacia, ob quam excommunicata eſt, an peccet? t.1. c.134. §.3. ante finem. p.91

Correctionis titulo Prælati Regulares, & ſæculares percutientes

tientes Clericum per alios an incidant in cenſuram? Et hic alius, qui in Religione debet eſſe Monachus, an poſſit eſſe conuerſus? t.2. r.15. §.1. p.129

Correctionis titulo percutiens Monachum, vel Nouitium, an incidat in cenſuram, ſi in Religione adſit ſtatutum, ne Prælati cauſa correctionis percutiant Monachos. t.2. r.12. §.1. p.130

Et quid, ſi Submagiſter contra prohibitionem Magiſtri principalis? ibid.

Perſonæ, quæ ad correctionem Clerici tenentur, ſi excedant in modum percuſſionis relatæ ad correctionem, vel corrigunt ex odio, an incurrant cenſuram? Vbi quæ ſunt tales perſonæ? t.2. r.14. per totam. p.130. & 131

Correctionis cauſa an pater, aut mater poſſint percutere filium in Sacris conſtitutum, abſque metu cenſuræ. Et quid, ſi tantum ſit in minoribus Ordinibus conſtitutus filius? t.2. r.15. §.1. ibid.

Idem eſt de auo, ſi talis filius Clericus ſub eius poteſtate eſt. ibid. §.4

Correctionem fraternam an teneatur adhibere, qui ſcit aliquem violaſſe Bullam Greg. XIII. de Datis & Promiſſis, antequam denunciet illum? t.7. r.60. per totam p.350

Sine correctione præuia an denuncianda ſint delicta pertinentia ad Tribunal S. Inquiſitionis, ſi probari non poſſunt. t.9. r.3. §.1. p.376.

Et quid, ſi peccatum ſit de crimine hæreſis, aut muliere ſollicitata in confeſſione. ibid. r.3. in fine. p.377

Et quid, ſi dubium ſit, an correctio profutura ſit, necne? ibid. §.4

Si correctio ſperetur, an pœnitens debeat denunciare Confeſſarium ſollicitantem in confeſſione? t.9. r.4. §.1. ibid.

Et quid de hæretico formali. ibid §.2. p 378

Et quid de aliis criminibus contentis in Edicto DD. Inquiſitorum. t.9. r.5. §.23. p.381

Corrumpere.

Qui corrumpit teſtem prece, minis, aut pretio, vt falſum in Tribunali Sanctæ Inquiſitionis deponat, an debeat puniri ab Inquiſitoribus; & quibus pœnis. t.12. r.16. §.5. p.517

Creditor.

Si creditor, pendente conditione, ſub qua lata eſt excommunicatio, v.g. terminum ſolutionis à iudice latum proroget, & poſtea debitor non ſoluat, an incurrat talem cenſuram? t.1. r.19. §.1. p.13

Et ſupponitur poſſe creditorem terminum prorogare, difficultas eſt, ſi debitor non ſoluit in ſecundo termino dato à creditore, quid eſt faciendum? ibid.

Creditor excommunicatus vitandus an poſſit petere à ſuo debitore ſuum creditum, & is ad id teneatur. t.1. r.116. per tot. p.75

Creditoribus hæreticorum an teneantur Inquiſitores, vel Fiſcus ſatisfacere? t.10. r.123. §.1. p.461

Crimen. Criminale. Criminoſus.

Ex criminibus, quibus à iure infamia annexa eſt, an incurratur irregularitas, v.g. vt ſunt periurium in iudicio, ſimonia, vſura, ſacrilegium, Duellum, hæreſis, eiuſque fauor, crimen læſæ Maieſtatis, percuſſio hoſtilis Cardinalium, & ſimilia? t.5. r.38. §.1. p.223

Et quid, ſi crimen eſt occultum? t.5. r.39. §.1. ibid.

Crimina, pro quibus infamia iuris, & irregularitas incurritur. t.5. r.54. §.5. pag. 230. Sed lege eam per totam.

Crimen inducens irregularitatem, ſi ſit occultum, modo ſit externum, an inducat irregularitatem. t.5. r.137. §.1. p.275

Vbi, quod excipitur homicidium, & peccata, quibus cenſura eſt annexa, nam ſi in ea celebratur, irregularitas incurritur, & ſi hæc celebratio occulta, fiat ab excommunicato, vel ſuſpenſo. §.3

In criminalibus amplectenda eſt opinio, quæ fauet reo, relicta probabiliori. t.7. r.36. §.5. p.336

Crimina contenta in Edicto DD. Inquiſitorum an ſint denuncianda ante præuiam correctionem. t.9. r.5. §.2. ſub finem. p.356

Criminoſi iam emendati an ſint vigore Edicti Inquiſitorum denunciandi? t.9. r.6. §.1. p.381

Criminoſi, & complices delicti an teneantur prodere ſe ipſos præter hæreticum dogmatizantem, & eos hæreſim docentem. t.9. r.15. §.2. p.384

Criminoſi in cæteris caſibus ex Edicto Inquiſitorum non tenentur prodere ſe ipſos, ſed poſſunt abſolui per Cruciatam, vel per priuilegium Regularium. ibid.

Et an dicti criminoſi teneantur denunciare complices? t.9. r.16. §.1. p.384

De crimine hæreſis an poſſit fieri Inquiſitio, licet contra reum nulla præcedat infamia. t.9. r.32. §.2. in fine. p.391

Crimen ſollicitationis an ſufficienter probetur per teſtimonium duarum fœminarum? t.9. reſ. 64. §.1. p.404

In crimine hæreſis an tollantur ſolemnitates iuris Gentium, vel Diuini. t.10. r.31. §.2. p.428

In crimine hæreſis an ſola infamia ſufficiat ad inquirendum, & procedendum? t.10. r.94. §.3. p.451

In crimine hæreſis an infamia ad indicandum purgationem probetur per teſtes inhabiles? ibid. §.4

Crimina omnia cuiuſlibet perſonæ ſi ſint publica ſiue ex iudicis ſententia, ſiue ex notorietate facti, poſſunt abſque vllo peccato euulgari in quibuſcumque locis. t.10. r.131. §.6. p.466

Crimina aliqua Infideles, & Mauri perpetrantes, quibus pœnis puniri debent, & an abiurare? t.12. r.2. §.1. p.500

Crimen illorum, qui binas nuptias contrahunt, an ſit miſti fori, & an Inquiſitores hoc delictum cognoſcere poſsint. t.12. r.4. §.1. & ſeqq. p.503

* Vide verb. *Complex, Condemnare, Confeſſio extraiudicialis, Delictum, Epiſcopus, Euitare, Filius, Frater, Infamia, Patientes, Pœna, Saga, Socius.*

Crux Signata. Vulgo Sanbenito.

In crucis ſignatæ depoſitione, vulgo dicta *Sanbenito*, an hodie Inquiſitores minimè diſpenſare poſſint? t.12. r.37. §.3. in fine. p.535

Curator.

Curator an poſſit eſſe excommunicatus. Et verum validi ſint contractus, qui cum curatore excommunicato fiunt. t.1. r.114. per totam. p.74

Curatore non dato an poſſint Inquiſitores torquere minorem reum, & an curator debeat eſſe præſens in tortura. t.11. r.31. §.1. p.495

Curator in tali caſu an poſſit eſſe Officialibus Inquiſitionis. ibid. in fine.

Vbi quod in dicto caſu Pater non eſt conſtituendus in Curatorem filiorum.

Curia.

In curia Eccleſiaſtica Neapolitana reſolutum fuit poſſe concedi Curiæ ſæculari copiam ſententiæ depoſitionis, ſeu degradationis verbalis, & renunciationis, habitus clericalis alicuius Clerici inquiſiti de homicidio in curia ſæculari allegantis eſſe Clericum, & curia ſæcularis negabat eſſe Clericum ob prædictam depoſitionem, & renunciationem, ſine metu irregularitatis t.5. r.11. §.vlt. p.211

* Vide verb. *Dare, Incorrigibilis, Irregularitas, Iudex, Lamia, Striges, Relapſus.*

Curſarius.

* Vide verb. *Pirata.*

Cuſtodire.

Qui cuſtodit bona ſubrepta naufragantium, an incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ. t.1.r.44. §.4.p.30

D

Damnare.

* Vide verb. *Abiurare. Pœna.*

Dare. &c.

DAndo munera in Curia Romana pro gratiis, & iuſticiis obtinendis, quando quis incurrat, vel non incurrat in pœnas latas in Bulla Greg. XIII. de Datis, & Promiſſis. Vide aliquos caſus in praxi in tract.7. à reſ.47. vſque ad 58. incluſiuè. à pag.343. ad 349

Debitum.

Pro debito pecuniario an poſſit fieri interdictum perſonale generale. t.4. r.2. per tot. p.198

Si debita ab hæreticis contracta fiſcus non ſoluit, ipſi in foro conſcientiæ non tenentur ea ſoluere, quamuis poſtea ad pinguiorem fortunam peruenerint. t.10. r.123. §.2. p.461

Debitum coniugale.

Qui ſcienter acceſſit ad conſanguineam vxoris ſuæ ignorans tamen priuationem petendi debitum eſſe ab Eccleſia ob hoc peccatum impoſitam, non illam incurrit, nec eget diſpenſatione ad petendum debitum. t.5. r.7. §.3. p.209

Declarans. Declaratio.

Declarans aliquam caſum conſcientiæ Moniali an incurrat cenſuram latam ab Epiſcopo contra colloquentes cum Monialibus? tr.1. reſ.87. §.8. ante medium. p.61

* Vide verb. *Beneficiarius. Sententia.*

Declaratoria.

Declaratoria incurſionis in cenſuras latas contra N. an ſit valida ex defectu citationis? t.4. r.6.§.1.p.3.

Decretum.

Sub Decreto Vrbani VIII. & Sacræ Congregationis, & Paulinæ *Ambitioſæ*, comprehenduntur pecuniæ ad Cambium, vel mutuo acceptæ cum ſolutione lucri ceſſantis vel damni emergentis. t.1.r.79. §.5. ad med. p.52

* Vide verb. *Appellare. Statutum.*

Defectus.

Ex defectu lenitatis irregularitatem incurrunt miniſtri iuſtitiæ, & non alij? tr.5. r.79. per tot. p.243

Sed vide caſum ſpecialem, in reſol. 80. per totam. ibid.

* Vide verb. *Conſultus. Irregularitas.*

Defendere. Defenſio. Defenſor.

Defenſores hæreticorum an poſſint ſepeliri in Eccleſia abſque incurſione excommunicationis? t. 1. r.72. §.1. p.47

Defenſores hæreticorum an ſint irregulares. t.5.r.52.§.1. p.228

Qui ad defenſionem non vitæ, ſed alicuius membri alterum occidit cum moderamine inculpatæ tutelæ, an ſit irregularis. t.5. r.130. per tot.p.272

Qui in defenſione bonorum temporalium, honoris, pudicitiæ, &c. occidit inuaſorem, an ſit irregularis? t.5. r.131. §.1. p.273

Vbi, quod quatuor conditiones, in tali caſu ſunt neceſſariæ, vt defenſio ſit licita ſine metu peccati, & irregularitatis. §.3

Propter defenſionem licitam proximi maximè innocentis, & ſibi propinqui, an quis ſit irregularis, ſi occidat inuaſorem. t.5.r.132. per tot.ibid.

Defendere vitam filiorum non tenetur Pater lege iuſtitiæ, ſed pietatis, & Officij Paterni? tr. 5. r. 134. §. 2. p.274

Defenduntur iura Tribunalis S. Officij, vbi aliqua primo ſupponuntur. t. 10.r.147. §.1. p.474

Contra defenſores Hæreticorum, & recuſantes ſe purgare an Inquiſitores procedere poſſint? t. 12. reſ. 21. §.1. & ſeqq. pag. 519

* Vide verb. *Bulla Cruciata. Fugere. Moderamen. Pœna. Sepelire.*

Deferens. Deferre.

Deferens prohibita Infidelibus, quando aliter captiui redimi non poſſunt, an excuſentur à cenſura Bullæ Cœnæ? t.1. r.45. §.9. p.32

Deferre arma Infidelibus an ſit licitum, ſi pecunia reportata ſit vtilior Chriſtianis? t.1.r.46. per tot.ibid.

Deferre arma Hæreticis, & inſtrumenta bellica an ſit prohibitum in Bulla Cœnæ? t.1. r.47. §.1. ibid.

Et quid, ſi Hæretici ſint publicè denunciati? ibid. §.2

Quando deferre mercimonia Infidelibus iure poſitiuo ſit licitum, & quando prohibitum? t.1.r.49. §.6. in fine, pag. 33

* Vide verb. *Bulla Cœnæ. Diaconus.*

Defunctus.

De defunctis Hæreticis, & quomodo contra prædictos debent Inquiſitores procedere; & quomodo, & quando, in quibus caſibus, & circunſtantiis eorum bona Fiſco ſunt applicanda. Et aliqua alia circa ſupra dicta notantur? t.12. r.28 per tot. p.526. & 527

Degradatio. Degradatus.

Degradatus ad penſum Horarum Canonicarum an teneatur? t.2.r.36.§.1.in fine. p.147

Degradatum realiter Clericum percutiens an incidat in cenſuram? t.2.r.38.§.1.p.148

Degradatus, ſi de facto celebret, an conficeret verum Chriſti corpus? ibid. ante med.

Si degradatus reſtituatur, vel ſi degradatus moriatur, & reſurgeret, an deberet iterum ordinari? ibid. poſt medium.

* Vide verb. *Curia.*

Delatio.

* Vide verb. *Carcer. Confeſſarius.*

Delegare, Delegatio, Delegatus.

Delegatus an poſſit pro diſpenſationibus matrimonialibus ſumere aliquid ratione laboris? tr.7. reſ. 46. §. 1. pag. 341

Si delegatis Gubernatoris iudicum Capitolij, & officialium ſtatus Eccleſiaſtici quis promittat, vel donet munera pro gratiis, & iuſtitiis obtinendis, quando incidat in pœnas latas in Bulla Greg. XIII. de Datis, & Promiſſis. t.7. r.50. & 51. p.345. & 346

Ad delegatos iudices citramontanos non ſpectant pœnæ latæ in dicta Bulla Gregor. XIII. tr.7. reſ.58. §.4. pag. 349

Delegare facultatem abſoluendi ab hæreſi, an poſſit quilibet Inquiſitor alicui Confeſſario. t.8. r.19. §.2. p.361

Delegare examen teſtium in aliquo caſu an Inquiſitores poſſint? t.10. r.40. per totam. p.431

* Vide verb. *Committere, Diaconus, Iuriſdictio, Præſentare, Prouincialis, Subdelegare.*

Delicatum.

Delicatis magnæ potentiæ non eſt imponendum onus ſe præſentandi Sedi Apoſtolicæ, quando ab Epiſcopo abſoluuntur ab excommunicatione incurſa ob percuſſionem Clerici enormem? tr. 2. reſ. 66. §.2. p.161

Delictum. Delinquens. Delinquere.

Delinquentes extra territorium an poſſint ligari cenſuris annexis ſtatuto, præcepto, vel ſententiæ ſiue generali, ſiue ſpeciali proprij Epiſcopi. t.1. r.99. §.1. p.67

Et quid, ſi delictum ſubditi perpetratur intra Diœceſim, ſi extra Diœceſim ſubditus non moretur. ibid.§.5. p. 68

Pro delicto extra territorium commiſſo, ſi ad ſuam Diœceſim redeat ſubditus, an poſſit illum Epiſcopus punire? ibid. in fine.

Si delictum ſubditus committit in loco exempto intra proprium territorium Epiſcopi, an Epiſcopus poſſit eum cenſura ligare? t.1.c.102.§.5. circa med. p.70

Si delictum inchoatum ſit in proprio territorio, & conſummatum in alieno, an tunc ſubditus Epiſcopi incurrat cenſuram ſtatuti generalis ſui Epiſcopi, v.g. an quis contrahat cenſuram homicidio, & ſtupro impoſitam, ſi exiſtens in ſuo territorio occideret exiſtentem in alieno, vel ſi decipit Virginem in territorio, & extrahit eam à territorio, & in alieno illam violauit. t.1.c.103.§.1.ibid.

Delicti ratione an poſſit Epiſcopus excommunicare ſubditum alienum. t.1.c.104.§.1.ibid.

Sed quando cenſura lata eſt ab Epiſcopo per ſententiam generalem, non ligat niſi ſubditos ratione perſonæ, & domicilij, non autem eos, qui ſubditi non ſunt, etiam ſi extra eius Diœceſim exiſtant, & tale delictum committant. t.1.c.105.§.3. p.71

Vbi alius curioſus caſus circa hoc.

Ex delicto an irregularitas incurratur, ſi delinquens noſcat peccatum, ſed ignorat ius poſitiuum prohibens ſub dicta pœna irregularitatis? tr.5.c.4. per totam. p.207

Si pro delicto aliquo commiſſo dubium eſt, an à iure impoſita aliqua irregularitas ſit, &c. an tunc iudicandum ſit non eſſe irregularitatem &c. in eo caſu conſtitutam. t.5.c.8.§.2.p.20

Delicta pro quibus incurritur infamia iuris, & irregularitas. t.5.c.54.§.2.p.230. Sed lege eam per totam. à p.229. ad 231

Quando delictum ſcitur à decem perſonis, an dicatur delictum occultum? t.8.c.16.§.1. in fine. p.359

Delicta, & peccata pertinentia ad Tribunal S. Inquiſitionis an ſint denuntianda, etiam ſi probari non poſſint? Et quid, ſi delictum eſt de crimine hæreſis. t.9.c.2. per totam. p.375

Et an ſine præuia correctione denuncianda ſint? Et quid, ſi delictum ſit de crimine hæreſis, vel de muliere ſollicitata in confeſſione, aut contra communitatem. t.9.c.3.§.1.p.376

Delinquẽtem non manifeſtare ſub peccato mortali tenentur Eccleſiaſtici, qui interſunt ſententiæ contra Confeſſarios ſollicitantes in confeſſione? t.9.c.94. per tot. pag. 416

Delictum Enſalmorum non eſt miſti fori reſpectu Magiſtratuum ſæcularium? t.10.c.108.§.2.p.455

Delictum, ſi alia via probari poteſt, nullo modo adhibenda eſt tortura. t.11.c.1.§.5.p.477

Qui delictum confitetur in tortura cum legitima ratihabitione, an ſit reus ab Inquiſitoribus reconciliandus. t.12.c.24.§.5. in fine. p.524

* Vide verb. *Abiuratio*, *Arbitrium*, *Crimen*, *Denunciare*, *Edictum*, *Vitare*.

Dæmoniacus.

Dæmoniaci an ſint irregulares, ſi omnino à vexatione Dæmonis liberati ſunt? t.5.c.60.§.1.p.235

Dæmoniacus poſt Ordines ſuſceptos ab illis abſtinere debet, Vbi tamen curati fuerint, in iudicio Epiſcopi, & vnius anni ſpatio liberi poterunt ſua Officia repetere ibid.§.5

Denunciare, Denunciatio, &c.

Qui denunciare tenetur ex vi monitorij furtum, ſi non denunciat, non ſolum incurrit excommunicationem, ſed inſuper tenetur reſtituere damna inde ſequuta. t.1.c.163.§.1.p.95

Qui non denunciauit delinquentes contra Bullam Greg. XIII. de Datis, & Promiſſis, an incidat in excommunicationem. t.7.c.59.§.1.p.349

Et an in hac pœna ſolum ligentur exiſtentes in curia Romana. ibid.§.2

Et an antequam quis denunciet tales delinquentes teneatur adhibere correctionem? t.7.c.60. per totam. p.350

Si non denunciat fœmina ſollicitata, an poſſit abſolui per Cruciatam, ſi poſtea denunciet. t.8.c.52.§.*Notant*. poſt med. p.369

Denunciandus non eſt aliquis ob leuem ſuſpicionem de hæreſi, ſed ob vehementem. t.10.c.30.§.1.p.428

Denunciandi an ſint S. Officio, qui vtuntur medicamento vt dicunt ſympatico, quando in abſentia infirmi vulnerati applicatur eius ſanguini? t.10.c.109.§.1.& ſeqq. p.455

Denunciationem omittens fæmina ſollicitata, an vt fautrix ſit ab Inquiſitoribus punienda? t.12.c.7.§.12. p.508

* Sup. his verbis *Denunciare. Denunciatio. &c.* in indice primo huius tom.5. ex tract.9. de *Denunciationibus*. lege omnes quamplurimas eius difficultates.

* Vide etiam in hoc indice verb. *Confeſſarius. Confeſſio. Debitum. Detegere. Dubium. Filius. Hæreticus. Reuelare.*

Deponendum. Depoſitio.

Depoſitio vnius teſtis inhabilis an ſufficiat ad torturam? Et quid ſi ſint duo. t.10.c.74 §.1.p.444

Depoſitio duorum ſociorum criminis an ſufficiat ad torturam? t.11.c.7.§.4.p.481

Depoſitio ſocij criminis adminiculata an ſufficiat ad torturam, ſi Inquiſitores videant ipſum pati alios defectus? t.11.c.8.§.1.p.482

Et quid, ſi ſit bonæ famæ, & conditionis. t.11.c.9.§.1. ibid.

Depoſitio ſocij criminis facta in tortura an ratificanda ſit extra illam? t.11.c.27.§.4.p.492

* Vide verb. *Fidem facere, Filius, Socius, Teſtis, Crux ſignata, Curia.*

Depredantes. Depredatio.

* Vide verb. *Bulla Cœnæ. Subripere.*

Detegere.

Detegere Patrem ſpiritualem ex vi monitorij an teneatur filius ſpiritualis? Et quid, ſi caſus pertineat ad Tribunal Sanctæ Inquiſitionis? t.1.c.161. per totam p.94

* Vide verb. *Clamare. Denunciare. Reuelare.*

Diaconus.

Diaconus audiens Lectorem legum, & medicinæ in domo ſua an in id incidat excommunicationem? t.1.c.73.§.4. p.48

Et quid in Scholis publicis? ibid.§.3

Diaconus ex delegatione an poſſit abſoluere ab excommunicatione minori? t.1.c.182.§.4.p.107

Diaconis venatio eſt prohibita ſub pœna ſuſpenſionis *in cap. de Cler. venat.* t.3.c.64.§.1.p.197

Sed ſi raro cauſa recreationis fiat, non eſt peccatum mortale, & ſecus ſi frequens fiat. ibid.§.2

Diaconus ſuſpenſus ex ordinatione ante legitimam ætatem, ſi canat Euangelium in eadem Miſſa ſuæ Ordinationis an incurrat irregularitatem? t.5.c.18.§.1. p.213

Diaconus miniſtrans Euchariſtiam an incurrat irregularitatem, ſi in fiat ſine commiſſione Sacerdotis, & extra extremam vel grauem neceſſitatem? t.5.c.23.§.6. p.217

Diacono an ex officio competat Euchariſtiæ diſpenſatio? Et quid de diſpenſatione ſanguinis? ibidem §.8

Diaconus, nulla vigente neceſſitate, an iuſſu Sacerdotis poſſit Euchariſtiam miniſtrare. ibid.§.11

Diaconus in caſu neceſſitatis, an adhuc prohibente Sacerdote, vel Epiſcopo poſſit moribundo miniſtrare

Viati

Viaticum ? ibid. in fine.

Diacono an ſit licitum, deficieote Sacerdote vel abſente, in die Paraſceues in Altari Hoſtiam conſecratam conſumere, & reliquas cæremonias peragere ? ibidem §. 12

Diaconus an poſſit in die Paraſceues Hoſtiam ex Altari deferre ad ſepulchrum, ſicut poteſt idem Sacramentum ex vno Altari ad aliud transferre ? ibidem §. 13

Diaconus exercens Medicinam, & Chirurgiam, quando incurrat irregularitatem, morte ſequuta, & quando verò illam non incurrat? Pro quibus diuerſi caſus proponuntur in praxi. t.5. c.71. 72.73. & 74. per totas à p.238. ad 240

Dictum.

* Vide verb. *Crimen. Negare. Socius.*

Dies.

* Vide verb. *Actum.*

Digitus.

Qui digitos ſex in manu ſua habet coniunctos, vel diuiſos, ſi non adſit impedimentum in vſum membri, an ſit irregularis? c.5.r.62.§.1. p.235

Et an hoc arbitrio Epiſcopi relinquatur, ſi hæc deformitas inducat irregularitatem ? ibid. §.2

Qui digitum in rixa alteri præſcindit, an ſit irregularis ? t.5.r.63.§.1. ibid.

Qui digitum, vel partem digiti ex indignatione, vel impatientia abſcidit ſibi, an ſit irregularis. t.5. r.65.§.3. p.236

Dignitas.

Ad dignitates Eccleſiæ Cathedralis, & principales Eccleſiæ Collegiatæ non cenſetur diſpenſatus, qui ad beneficia curata diſpenſatus fuit. t.5.r.144.§.3.ad oicdium. p.281

* Vide verb. *Diſpenſare.*

Dilatare.

Si dilatare pars tempus abſolutionis excommunicationis ad reincidentiam à iudice factæ, an incurratur excommunicatio, elapſo tempore, vel neceſſe ſit aliam excommuoicationem ferre ? tr.1. reſ.192. per totam. p.111

Diligentia.

Si diligentia debita adhibita fuit, an incurratur irregularitas ob homicidium caſuale, ſi factum fuit dando operam rei illicitæ ? t.5. r.122. per tot. p.268

* Vide verb. *Negligentia. Venenum.*

Diminutus.

De diminuto reo quid eſt faciendum, qui confitetur de ſe non tamen omnes errores ? t.12. r.25.§.2. per tot. p.524

Dimiſſoria.

Qui ſine dimiſſoriis literis, vel cum falſis ſuſcipit Ordioes minores, an incurrat ſuſpeoſionem ? t.3. r.36. §.1. p.185

Et quid, ſi ſuſcipit Ordinem ſacrum ? t. 3. r. 38. §. 1. p.186

Difficultas, verò eſt, an incurrat irregularitatem ? ibidem.

Qui dimiſſorias impetrat titulo ficto, an incurrat ſuſpenſionem latam in eos, qui ſine literis dimiſſoriis ordinantur, v. g. qui ob fictum patrimooium initiantur. t.3.r.47.§.1. p.190

Vbi, quid de eo, qui patrimonio, aut donationi ſibi factæ renunciauit antequam literas dimiſſorias impetraret, an contrahat ſuſpenſionem. §.3

Et quid, ſi poſt ordines ſuſceptos donationem reſtituit donanti. t.3. r.50.per tot.p.192

* Vide verb. *Abbates. Capitulum Sede vacante. Diſpenſare. Epiſcopus. Examinare. Patrimonium.*

Diœceſis.

* Vide verb. *Delictum. Epiſcopus. Subditus. Territorium.*

Diſcrepare.

Quando diſcrepant Inquiſitores, & Ordinarij in imponendis pœnis, quid eſt faciendum ? t.12. r.37. §.1. p.534

Diſcurrere.

* Vide verb. *Conſultores S. Officij.*

Diſiunctiuum.

Diſiunctiua ſuſpenſio nempe ab Officio, vel beneficio an ſit valida ? Vbi aliqua contingentia in dicto caſu. t.3. r.5. per tot. p.171

* Vide verb. *Forma.*

Diſpenſare. Diſpenſatio. &c.

Diſpenſare an poſſit Epiſcopus, ſi æquum iudicauerit cum contritis, & confeſſis mortuis in duello, vt ſepeliant eos in loco ſacro. Vel an poſſint ſepelire eos abſque vlla diſpenſatione. t.1. r.67.§.1.p.44

Abſque diſpenſatione excommunicatus excommunicatione minori impetrauit penſionem, quam poſtea ſine licentia Papæ extinxit, quæritur quid iuris ? t.1.r.180. §.1. p.104

Vbi, quod abſque diſpenſatione penſio redimi non poteſt. Et probatur ſimoniam eſſe extinguere penſionem ſine aſſenſu Apoſtolico. §. 5. poſt medium. p.105

Diſpenſare an poſſit Epiſcopus ſuper ſuſpenſione à iure lata, & Pontifici reſeruata, ſi delictum eſt occultum ? t.3. r.9.§.2. paulo poſt initium. p.173

Diſpenſare an poſſit Epiſcopus Confeſſarius virtute Cruciatæ, & Regularis vigore priuilegiorum ſuorum ſuper ſuſpenſione incurſa ob receptionē Ordinum extra tempora extra legitimam ætatem, & ſine literis dimiſſoriis, vel cum falſis, & licita miniſtrant in ſuſceptis ordinibus ante obtentam licentiam, ac etiam ſuper hac irregularitate diſpenſare poſſint ? t.3. r.37.§.10.& ſeq. p.186.& reſ.38.§.2. in fine. p.187

Sine vlla diſpenſatione ſuſpenſus ex ordinatione ante legitimam ætatem, an poſſit celebrare illa completa, ſi bona fide, & inculpabiliter ſuſcepit Ordioem ? t.3. r.43.§.1. p.189

Et quid, ſi in dicto caſu mala fide, & omnino culpabiliter ſuſcepit Ordinem ? ibid.

Diſpenſare poteſt Epiſcopus ex rationabili cauſa in interſtitiis ad Ordinem. Idem eſt, quando Abbates remittunt ſuos ſubditos, vt ab Epiſcopo ordinentur. t.3. r.45.§.2.& 3. p.190

Diſpenſare an poſſit Epiſcopus, vt quis ordinetur ſine patrimonio v.g. vt ſi quis ſit doctus, & gradu inſignis. t.3.r.49. §.3.p.192

Sine diſpenſatione an poſſit aſcendere ad ſuperiores Ordines, v.g. ordinatus ad Subdiaconatum ſine titulo, & patrimonio ? ibid. in fine.

Diſpenſare an poſſit Epiſcopus cum promoto per ſaltum, vel prætermiſſum ordinem ſuſcipiat, & in Ordine malè ſuſcepto miniſtret, & ad Superiores aſcendat, vel an indigeat Apoſtolica diſpenſatione ? t.3. r.58. §.4. p.195

Diſpenſare an poſſit Epiſcopus etiam poſt adminiſtrationem in male ſuſcepto Ordine, ſi adminiſtratio fuit ex ignorantia ? ibid. ad med.

Et quid, ſi publice, & ſcienter ante diſpenſatiooem miniſtrauit in male ſuſcepto Ordine, an Epiſcopus diſpenſare poſſit, vt prætermiſſum ordinem ſuſcipiat, & in male ſuſcepto miniſtret, vel indigeat Apoſtolica diſpenſatione ? t.3. r.60. per tot.p.196

Et an hoc etiam procedat non ſolum in maioribus Ordinibus, ſed etiam in minoribus. ibid.§.1.in fine.

An diſpenſare Epiſcopus minimè poſſit in irregularitate contracta, quando Epiſcopi ferunt excommunicatio-

nem contra furtiuè, &c. ordioationi ſe ingerentes,&c. t.5.t.15.§.2.p.212

Diſpenſare ſolus Papa poteſt ,vt aſcendant ad ſuperiores Ordines Clerici , qui non Sacerdotes confeſſiones audierunt, in ſuſceptis verò vt miniſtrent Epiſcopus proprius diſpenſare poſſit. t.5.c.22 §.3.p.216.& in ref.26.§.1.p.219

Et quid , ſi delictum eſt occultum , an tunc diſpenſare Epiſcopus poſſit ad vlteriores Ordines ? c.5. t.22.§.3. p.216

Sine diſpenſatione poteſt celebrare Sacerdos publicus, concubinarius, vel adulter poſt peractam pœnitentiam.t.5.t.39.§.4.p.223

Diſpenſare quis poſſit in irregularitate , ſi eſt occulta contracta ab hæreticis , Schiſmaticis , & ſuſpectis de hæreſi , an ſolus Pontifex ? t.5. c.46. §. vltim. p.227

Sine diſpenſatione vlla , an poſſit hæreticus occultus poſt impetratam abſolutionem celebrare ? t.5. t.49. §.2. ibid.

Et quid , ſi hæreticus ſit publicus poſt pœnitentiam , & abiurationem ? t.5.t.50.§.3.p.228

Et quid de ſuſpectis de hæreſi poſt pœnitentiam,& abiurationem ? ibid.§.1

Diſpenſare eſt prohibitum Inqoiſitori generali Hiſpaniarum cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus, vt Miſſam celebrent. ibid.§.3. poſt med.

Diſpenſari quomodo poteſt infamia iuris, ob quam irregularitas incurritur. t.5.t.54.§.5.p.230

Diſpenſabilis an ſit per Epiſcopum irregularitas contracta ex defectu lenitatis ab aliis, quam à miniſtris iuſtitiæ ? t.5.c.79.§.1.p.243

Idem eſt de Confeſſario Regulari priuilegiato. t.5. t.88. §.3.p.247

Et ſi in dicto caſu Epiſcopus , & Confeſſarius Regularis nollent diſpenſare, an Aduocatus conſulens homicidiũ vel alius incurrens irregularitatem ex defectu lenitatis poſſint confugere ad Sacram Pœoitentiatiam pro diſpenſatione ? ibid.§.8

Quis diſpenſare poteſt in irregularitate ex defecto lenitatis , an Prælatus Regularis circa ſuos, & Epiſcopus, & Commiſſarius Cruciatæ circa alios. t.5. t.89. §. *Sed quis*, & ſeq. p.248

Diſpenſare an poſſit Epiſcopus in irregularitate mandantis aliquem occiderer , ſi mandatarius occiſus eſt. t.5. t.113.§.1.& ſeq. p.263.& 264

Non eſt moraliter indiſpenſabilis ab Epiſcopo irregularitas contracta ex homicidio facto in ſui defenſionem culpabilem , ſed comprehenditur in Concilio Trid. *ſeſſ.* 24.c.6. t.5.t.127.§.4.p.272

Abſque diſpenſatione Titius irregularis ſumpſit primam tonſuram,& poſtea obtinuit beneficium dando mediatori magnam pecuniarum ſummam, quæritur , quid toris ? Vbi aliqua alia curioſa circa hoc. t.5. t.138. per tot. p.275

Sine diſpenſatione an illegitimus poſſit obtinere penſionem, ſi ſaltem ſit prima Tonſura initiatus ? t.5.t.143. §.5. p.281

Diſpenſatus illegitimus à Papa , vt poſſit obtinere beneficium Curatum, ſi poſtea efficiatur Religioſus,an poſſit ſine noua diſpenſatione fieri Prælatus Regularis ? ibid. §.5

Qui diſpenſatus eſt , vt beneficium ſimplex obtineat, non cenſetur diſpenſatus , ad Canonicatum, & Dignitates Eccleſiæ Cathedralis, & Principales Eccleſiæ Collegiatæ. ibid. §.3. p.280

Et quid ſi talis diſpenſatus eſt ad beneficia Curata. t.5. c.144. §.3.p.281

In diſpenſatione ad Dignitates non cenſetur diſpenſatus ad Dignitatem maiorem Eccleſiæ Cathedralis,& principalem Eccleſiæ Collegiatæ. ibidem ante finem dicti §. p.282

Diſpenſatus illegitimus ad Ordioes, an intelligatur ſolum ad minores Ordines diſpenſatus ? ibid. in initio dicti §. p.281

Diſpenſare in irregularitate contracta ex abortu an Epiſcopus poſſit ? t.6.t.9.§.1.p.288

Vbi , quando in Sacra Pœnitentiaria in caſu occulto quis poſſit diſpenſationem ſuper irregularitate abortus,debet exprimere , ſi erat fœtus à ſe genitus , alias gratia eſt ſubreptitia.

Diſpenſare in irregularitate ſuorum ſubditorum contracta ex abortu animato an Prælati Regulares poſſint. t.6. t.10.§.1. ibid.

Et quid , ſi homicidium eſt occultum apud ſæculares , & manifeſtum apud Fratres ? ibid.§.2

Et an hoc extendatur ad quodcumque homicidium voluntarium ſubditorum. t.6.t.11.§.1.in fine.p.288

Et an hanc diſpenſationem poſſit Prælatus Regularis committere vni Confeſſario ſubdito ? ibidem. §.3. p.289

Et an hac diſpenſatione ſuper excommunicatione,& irregularitate indigeat Religioſus,ſi in viſitatione , aut Capitulo fuerit diſpenſatus in irregularitatibus, prout fieri ſolet in viſitatione à Prælatis , etiam ſi Religioſus crediderit ſe non indigere dicta Prælatorum diſpenſatione pro tunc. c.6.t.12. §.2. ibid.

Si expreſſe non diſpenſaret Papa cum illo , qui cum ipſo Pontifice ſciente committeret Symoniam , an in pœnas incidat. t.7.t.1.§.1. p.305

Diſpenſare videtur Principem cum illo , cui confert dignitatem, ſi Princeps ſciat talem eſſe ad eam inhabilem, ibid. §.2

Si diſpenſationem petendi Symoniacus eſt in mora , non eſt abſoluendus virtute Cruciatæ ,alioquin interim abſolui poſſit. c.7. t.7. §.1.in fine p.311

Diſpenſare an poſſit Epiſcopus in inhabilitate occulta Symoniæ ad alia beneficia. t.7.t.17 §.3 p.319

Diſpenſare poteſt Epiſcopus iure ſuo cum promoto Symoniace in minoribus ordinibus, & prima Tonſura t.7.t.32.§.11.p.331

Item, vt in maiori ordine miniſtret rite ſuſcepto, non autem in eo,quem per ſymoniam recipit,neque vt ad alios ordines poſſit aſcendere, ſi ſciens , & volens viam fecit ſibi ad ordines per ſymoniam. ibid. §.12

Diſpenſationes, quæ ſolo verbo perficiuntur ,an ſub nomine gratiarum includantur in Bulla Greg. XIII. de datis, & Promiſſis. t.7.c.47.per totam p.343

Diſpenſare Inquiſitores poſſunt ſe ad inuicem ſuper irregularitatibus. t.10.c.69. §.1. p.442

Et an hoc priuilegium Commiſſariis Inquiſitorum competat. ibid. §.2

Diſpenſare ſuper irregularitate contracta ab Hæreticis an Inquiſitores poſſint. t.10.t.136.§.1. p.467

* Vide verb. *Abſciſſio , Amens , Beneficium , Bulla Cœna, Bulla Cruciata. Caſtrare , Conſiliarius Regis , Crux ſignata, Delegatus. Extra tempora, Inuitus,Officium diuinum, Pœnitentiaria,Superior Regularis.*

Diſputantes. Diſputare.

Diſputare an poſſit laicus Doctus cum Hæretico ? Vbi explanatur quid *in cap. Inhibemus*, ſignificent illa verba , *Inhibemus,ne cuique laica perſona, &c.* t.8.t.10.§.3. p.356

Vbi , an comprehendantur ſub dictis verbis Religioſi laici , ſeu Conuerſi , Donati , & Sanctæ Moniales.

Diſputantes de Fide in caſu de iure prohibito an Inqoiſitores poſſint punire , & contra illos procedere. t.10. t.77. §.1. p.445

Et

Et in dicto caſu an includatur Clericus, quamuis indoctus, &c. ibid. §.3

Vbi, quod in dicto caſu excommunicatio non incurritur à laicis ipſo facto, ſed per iudicem Eccleſiaſticum eſt infligenda.

Diſtributiones.

Diſtributionibus Præbendarum, an gaudeant Inquiſitores, quamuis non reſideant? t.10. t.135. per totam. p.467

Diuinatores.

De Diuinatoribus, & de pœnis quibus ab Inquiſitoribus, debent puniri. t.12. t.10. §.1. p.510

Docto.

Doctorum communis opinio an poſſit introducere aliquam irregularitatem, vel ſuſpenſionem, etiam ſi clarè non ſit expreſſa in iure? t.5. t.9. per totam. p.210

Dogmatiſta.

De Dogmatiſtis, & pœnis quibus debent puniri. Et an vero in pœnam deneganda ſit illis Eucharistia? t.12. t.23. per totam. p.522

Doloſè.

Qui doloſè non impedit percuſſionem Clerici, cum impedire poſſit, an incurrat cenſuram? t.2. t.23.§. *Sed non.* ad med. p.138

Domicilium.

Qui domicilium mutat poſtquam ab Epiſcopo excommunicatus fuit, an poſſit abſolui ab Epiſcopo huius noui domicilij, vel abſoluendus ſit ab Epiſcopo, qui eum excommunicauit. t.1. t.199. per totam. p.115

Qui domicilia duo habet, vnum in loco interdicto, alterum in loco non interdicto, an cenſeatur ille interdictus. t.4. t.13. per tot. p.202

Dominus.

Domino abſente, vel ignorante, ſi Epiſcopus ſuum ſeruum ſcienter ordinet, an ſeruus liber fiat, & Epiſcopus duplicatum Domino pretium reddere teneatur? t.5. t.57. §.4. p.232

Domino, ſciente, vel non contradicente, ſi ſeruus recipiat Ordines, an fiat liber? ibid.

Si Dominus nihil prorſus mancipio præbeat, quod inſumat in iuſtam recreationem, an tunc poterit ſeruus ex bonis Domini inſumere aliquid ad moderatam recreationem, &c. t.7. t.16. §.2. p.318

Domini temporales impedientes familiam armatam S. Inquiſitionis pro delatione armorum, an poſſint ab Inquiſitoribus puniri tanquam turbatores S. Officij Inquiſitionis? t.10. t.20. §.2. p.424

* Vide verb. *Communicatio Ciuilis.*

Donatio. Donum.

Si donationem qui reſtituat donanti poſt ſuſceptos Ordines, aut præter peccatum mortale incurrat ſuſpenſionem? t.5. t.50. per tot. p.192

Si donum accepiſſe miniſtrum Inquiſitionis alius miniſter ſoluerit, an teneatur ſub pœna excommunicationis illum Inquiſitori reuelare? t.10. t.134. §.1. p.467

* Vide verb. *Bulla Cœnæ. Dimiſſoria.*

Dormire.

Qui dormire ſimulat, & profert aliquam hæreſim, quam verè tenet, an ſit hæreticus externus, ſi audientes ſibi perſuadent verè dormire? t.8. t.7. per totam. p.355

* Vide verb. *Somnus.*

Dos.

Si dos petatur à Moniali, quando Monaſterium eſt diues, an incurratur labes ſimoniæ. t.7. t.13. per totam. p.314

Dotes ex bonis confiſcatis an Inquiſitores teneantur dare filiis hæreticorum? t.10. t.119. per totam. p.459

Dubitans. Dubitare. Dubium. &c.

In dubio vtrum cenſura ſit lata vel ferenda, cenſenda ſit tantum ferenda. t.1. t.3. §.1. p.1

Dubium autem prudens denunciationis excommunicationis non ſufficit, vt teneamur vitare excommunicatum, ſed requiritur notitia moraliter certa dictæ denunciationis. ibid.

Dubius an excommunicationem contraxerit, quid facere debeat? Idem eſt de ſuſpenſione, & interdicto. t.1. t.125. §.1. p.79

Dubius de alterius excommunicatione, & denunciatione an debeat illum vitare? ibid. §.3

Dubius an irregularitatem incurrerit, quid facere debeat. t.1. t.126. §.1. ibid.

Qui dubitat ſe eſſe excommunicatum, an poſſit audire Miſſam. Et ſimili dubio exiſtente an liceat aliis cum eo communicare? t.1. t.134. per totam. p.82

Quando dubitatur, an cadauer ſepeliendum ſit in loco ſacro, tunc debet in loco ſacro ſepeliri, nam in partem fauorabilem, & meliorem eſt inclinandum, & non eſt deneganda ſepultura Eccleſiaſtica, niſi in caſu claro, & manifeſto? tt. 5. t. 214. §. 1. in fine. p.122

Si dubitatur, an percuſſio Clerici ſit leuis, vel grauis, an iudicandum ſit eſſe grauem? t.2. t.5. per totam. p.126

Dubius de percuſſione Clerici notoria, an teneatur vitare percuſſorem? t.2. t.59. §.1. p.158

In dubiis percuſſionibus an potius percuſſiones declarandæ ſint graues, & enormes, quam leues. t.2. t.60. §.2. in fine p.159

Quando dubitatur, an lex fuerit promulgata, & vſu recepta, tunc non obligat lex, & ſi cenſuram, ſuſpenſionem, & irregularitatem imponat. t.3. t.37 §.6. p.186

Quando dubium eſt, an de iure ſit pro aliquo delicto commiſſo impoſita aliqua irregularitas, iudicandum ſit non eſſe irregularitatem in dicto caſu conſtitutam. t.5. t.8. §.2. p.210

In dubio, ſi incurrerit quis excommunicationem, in miniſtrando Sacramenta efficiatur irregularis. t.5. t.33. per totam. p.221

Dubius, an quis ſit illegitimus, debet cenſeri irregularis? t.5. t.44. §.1. p.225

Qui dubitat, an occiderit, vel mutilauerit in bello iuſto, an ſit irregularis. t.5. t.101. per totam. p.255

An in dubio facti non ſolum homicidij, ſed in aliis caſibus dubiis quis cenſendus ſit irregularis. t.5. t.103. §.1. p.256

Dubius, ſi mandatum ſuum influxerit ad homicidium, an debeat irregularem ſe exiſtimare? t.5. t.106. §.1. p.258

Si dubium ſit inter multos, quis ex illis occiderit, an omnes remaneant irregulares? tr. 5. reſ. 118. §. 5. p.565

In dubio, an fœtus ſit animatus, qui fecit abortum, an ſit irregularis. t.6. t.21. §.1. p.292

Et quid quoad alias pœnas annexas irregularitati, qualis eſt priuatio Officij, beneficij, & inhabilitatis ad hæc duo. ibid. §.2. ante finem. p.193

Et quid, ſi dubitat de effectu ſubſequuto, qui procurauit abortum fœtus animati, vel an mulier ſit mota ad abortum faciendum ex conſilio ei præſtito, vel à ſe ipſa, an cenſendus ſit irregularis. t.6. t.23. §.1. ibid.

Cum dubium eſt, an medicamentum ſuum auxilium, aut mortem ſit illaturum, an poſſit adhiberi matri grauidæ infirmæ cum periculo electionis fœtus? Imo an Medicus in tali caſu medicamentum tale teneatur applicare, & adhibere. t.6. t.40. §.1. ad med. p.302

Cum dubio periculo mortis an ſit licitum detento, vel

innaſo è loco alto ſe præcipere, ſi mors certa immineat ab incendio excitato, vel fera inuadente? ibidem.

In dubio nemo cenſendus eſt ſimoniacus. t.7.r.36.§.*Vade ex his*. p.337

Dubius in fide an ſit hæreticus? t.8. r.1. per totam. p.351

Qui ſe dubitaſſe de rebus fidei aſſerit, an ſit puniendus tanquam hæreticus. t.8. r.2. per totam. p.352

Qui dixit hæreſim externam, ſed poſtea dubitat, an dum illam protulit, ita mente ſenſerit, vel illam affirmauit, cauſa loci, an talis hæreſis ſit reſeruata? t.8. r.3. §.1. p.352

Et ſi propter dubium illud inferior abſoluat ab hæreſi, ab alio peccato dubio reſeruato, & poſtea pœnitens re melius examinata deponat dubium, & recordetur certo peccati commiſſi, quod erat reſeruatum an cenſeatur iam verè abſolutus, vel teneatur recurrere ad Superiorem pro abſolutione. ibid. §.3. p.353

Dubius de emendatione alicuius delicti in Edicto Inquiſitorum poſiti, præſertim hæretici, an teneatur illum denunciare. t.9. r.8.§.1. p.382

Quando cum verbis dubiis; vel ſignis Confeſſarius ſollicitat, an teneatur pœnitens illum denunciare? t.9.r.34. per totam. p.392

Dubia verba an Inquiſitores debeant interpretari in ſenſu Catholico? Et an hoc non ſolum procedat in dubio rei, ſed etiam in dubia teſtium depoſitione? t.10.r.27. per totam. p.427

Si dubium æquale datur ex parte iuris, an tunc abſoluendus ſit reus? t.10.r.58.§.2. in fine. p.438

In dubio an ſortilegium ſapiat hæreſim manifeſtè an Inquiſitores poſſint ſe intromittere. t.10.r.104. per totam p.455

* Vide verb. *Baptiſmus. Bulla Cœnæ. Conditio. Conſilium. Correctio. Homicidium. Mutilare.*

Duellum.

* Circa materiam *Duelli* in indice primo poſito in principio huius tom.5. ex tract.1. de *Excommunicatione.* lege varias difficultates à reſ.56. vſque ad 68. incluſiuè.

Duplum.

Duplum reddere an teneantur Inquiſitores accipientes eſculenta & poculenta, quæ intra paucos dies conſumantur, & ſponte ſint ſibi oblata, &c. t.10. r.153.§.1. p.467

* Vide verb. *Dominus.*

Dux.

* Vide verb. *Bellum.*

E

Ebrietas. Ebrius.

In EBrietate qui pronnunciauit hæreſim externam, an ſit hæreticus externus? t.8.r.3.§.5. poſt med. p.353

* Vide verb. *Inebriare.*

Eccleſia.

Eccleſia non polluitur ſepeliendo excommunicatum, vel hæreticum niſi ſint denunciati, & vitandi. t.1.r.70.§.2. pag.46

Eccleſiam ingredi an poſſit excommunicatus? t.1. r.135. §.1. p.81

Et an poſſit ibi orare, etiam ſi alij fideles ibi orent, dummodo ſeparatim ibi orent? ibid.

Et an ibi poſſint concionem audire cum aliis. ibid.

Et quid, ſi Eccleſiam excommunicatus ingrediatur, quo tempore celebrantur ibidem Diuina Officia, non quidem, vt interſit illis, ſed vt tranſeat per Eccleſiam, ob commoditatem itineris, etiam ſi tranſeundo genu flectat, & priuata Oratione oret? ibid.§.2

Si Eccleſiam intrat denunciatus excommunicatus, dum celebratur, quid Sacerdos facere debeat. t.1.r.136.§.1. pag. 82

Et in dicto caſu an ſit omittenda Miſſa poſt inceptum Canonem, ſi conſecratio non ſit facta. ibid.§.2

Eccleſiæ ſuffragia an liceat offerre pro excommunicatis non toleratis, ſi per contritionem iuſtificetur, ante obtentam abſolutionem. t.1. r.138.§.1.p.83

Eccleſiæ communia ſuffragia an liceat applicare, cuius excommunicatio eſt occulta, ſi mortuus eſt in gratia. ibid. §.4. ad med.

* Sup. hoc verb. *Eccleſia.* in indice primo huius tom.5. ex tract.4. de Interdicto lege à reſol.15. vſque ad.21. & ſi placet, vide etiam alias omnes reſol. præcitati tract.

Eccleſiaſticus.

Eccleſiaſticus committens iudici laico in particulari cauſam alicuius rei dignam morte, ſi ſequatur, an incurrat irregularitatem. t.5. r.6.§.1.p.344

Et an hoc procedat, ſi in communi Eccleſiaſtici iuriſdictionem temporalem habentes dicant iudici, cui cauſas committunt, vt contra malefactores inuigilent? ibid. §.2

Eccleſiaſtici an ſint irregulares, ſi aliquem degradatum, aut ex hæreſi condemnatum tradunt Curiæ ſæculari, & quid de eorum officialibus? t.5. r.89.§.2. p.248

Inter Eccleſiaſticum iudicem, & ſæcularem an detur præuentio contra procurantes abortum? t.6. r.16.§.1. p.290

Et ſi Eccleſiaſticus ſit reus, an ſit tradendus Curiæ ſæculari? ibid.

De Eccleſiaſticis non Sacerdotibus Miſſam celebrantibus. t.12. r.12. vbi latè, & notabilia. p.513. & 514

* Vide verb. *Clericus. Confeſſio. Delinquens. Irregularis. Iudex. Patronus.*

Edictum.

Si in Edicto delictum contentum quis ſciat aliquem commiſiſſe, ſed hoc non poteſt probare, an teneatur in tali caſu denunciare? t.9. r.1. per totam p.574. & 375

Et quid, ſi delictum ſit contentum in Edicto DD. Inquiſitorum, & præſertim, ſi peccatum ſit de hæreſi. t.9.r.2. per totam p.575

Quando Edictum fundatur in præſumptione, & ego ſcio præſumptionem in tali caſu deficere, an teneat ad denunciandum? t.9. r.17. per totam. p.385

Edicti fæmina ignara, an teneatur denunciare ſollicitantem ſtatim, vel intra eoſdem dies, quos Edictum ſignauerat? t.9.r.18. §.1. ibid.

Edicti conſcia fœmina, & non denuncians intra terminum, an excommunicationem incurrat, à qua abſolui non poſſit per Cruciatam niſi facta ſit denunciatio? ibid.§.5

Qui propter Edicti ignorantiam, vel impotentiam non denunciauit intra terminum, an teneatur poſtea denunciare? t.9. r.19.§.1, ibid.

Et qui intra Edicti terminum non denunciauit, non incurrerit in nouam excommunicationem, ſed tantum manet in eadem. ibid. §.4. p.386

Et in Edictis talibus iubetur denunciare intra ſex primos dies, ex praxi conſtat inter eos non numerari diem primum. ibid.§.5

Poſt Edictum publicatum an fæmina in menſe decimo anni teneatur denunciare Confeſſarium ſollicitantem. t.9.r.20.§.1. ibid.

Edictum Epiſcoporum non durat per totum annum, ſed per duos, vel tres menſes, vnde ſi poſt hoc tempus tranſactum nouit quis aliquem eſſe concubinarium non teneturr

tenetur illum denunciare. ibid. §.2. ante finem.
Ante Edicti Inquiſitorum completum terminum publicationis an fœmina in aliquo caſu teneatur denunciare? t.9.r.21. §.1. p.386
Si Edictum non publicetur, an teneatur adhuc fœmina Confeſſarium ſollicitantem denunciare? t.9.r.24.§.1. p.387
Edictum Inquiſitorum an ſit perpetuum, & per conſequens etiam excommunicatio perpetua? ibidem §.4. p.388
Edictum fidei an ſolum Inquiſitores in Regnis Hiſpaniarum publicare poſſint, & non Epiſcopi. t.10. r.23. per totam. p.426
* Vide verb. *Bulla Cruciata. Monitorium. Populus.*

Effectus.

Effectus excommunicationis quoad priuationem vſus iuriſdictionis, an habeat locum in iudice ſæculari excommunicato non tolerato. t.1.r.25.§.2.p.15
De effectu excommunicationis minoris, & de eius abſolutione. t.1.r.182.§.1.p.106
Effectus ſuſpenſionis quinam ſint? t.3.r.1. per totam. p.170
* Vide verb. *Forma.*

Effringere.

* Vide verb. *Conſulere.*

Eiicere.

* Vide verb. *Fœmina. Semen.*

Electio. Electores. Eligere.

Electio paſſiua eius, qui eſt irretitus excommunicatione minori non eſt irrita, ſed irritanda. t.1. r.182. §.4. p.107
Ab eligendi iure an ſit ſuſpenſus, qui ſuſpenſus eſt ab ordine. t.3. r.30. per totam. p.180
Electionis ſimoniacæ mediatores ad Prælaturam aliquam Religionis an incurrant excommunicationem. t.5.r.10. §.4. p.313
Si in electione Regulares conueniunt inter ſe, vt alter in vna electione ſuffragetur vni, & alter alteri, in alia, an committant ſimoniam? tr.7. reſ. 11. §. 1. p.314
Et quid, ſi pactum non interueniat, ſed tantum futuræ ſpei obligatio; vt ſi dicatur, ad hoc ſuffragium, & prouidebitur tibi de alia re, vel quid ſimile? ibidem.
Si elector inclinat ad eligendum indignum, vel minus dignum, an poſſit dignior redimere hanc vexationem. Et an hoc ſit ſimonia. t.7.r.40.§.1.p.338
Et an in hoc caſu ſimonia non ſit de iure diuino, ſed humano. ibid. §.2
Si electori ad beneficium, ad Cathedram, &c. meus aduerſarius pecuniam, v.g. dat, quam ille accepit, verum ego poſſim illum pecuniis allicere, vt mihi opituletur. t.7. r.42. §.4. p.339
Qui ſolum electoribus ſubornationem, preces, & munera offert, & non vi, vel fraude illatâ impedit, ne quis eligatur, ad beneficium, Cathedram, &c. an poſſit ille pretio redimere hanc vexationem, etiam dando pretium, & pecuniam non ſolum tertiæ perſonæ, ſed etiam vni ex electoribus, ne ſubornet alios, &c. t.7. r.43. §.1. p.340
Et an ſit ſimonia redimere talem vexationem? ibidem. §. 2
* Vide verb. *Beneficium. Pœna.*

Emens. Emere, &c.

Emere à Turcis animalia, & cum illis alia victualia permutare tempore neceſſitatis, an hoc ſit licitum abſque metu excommunicationis Bullæ Cœnæ. t.1. r.49. §.1. p.33
Emere ab Infidelibus Reliquias SS. licitum eſt Chriſtianis abſque peccato ſimoniæ. t.1.r.77. §.3.p.50
Emens Vicariatum Epiſcopi an teneatur reſignare. t.7.r.9. §.1.p.312
Emens ſchedulam habitus D. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, &c. ab aliquo miniſtro Regis an ſit ſimonia. t.7. r.35. §.1. p.334
Vbi aliqua alia contingentia in dicto caſu.

Emiſſio ſeminis.

* Vide verb. *Semen.*

Encommenda.

Si *Encommendas* Equitum, & Ordinum D. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, &c. Rex vendat, an ſit ſimonia; vel ſaltem ſit peccatum mortale? t.7. r.34. §.5. p.334

Energumenus.

Energumeni an ſint irregulares? Vbi aliqua contingentia circa hoc. t.5. r.60. §.1. & ſeqq. p.233

Enorme.

Enormis percuſſio Clerici quando dicatur. t.2. r.4. per totam. p.125
* Super enormi percuſſione Clerici in indice primo huius tom.5. in tract.2. de *Cenſura ob percuſſionem Clerici, &c.* aliquas difficultates inuenies, & ſi quærendo quidquid deſideras ſuper hoc perlegis omnes eius quæſtiones, non pigebit. Et ſignanter pro abſolutione cenſuræ ob percuſſionem Clerici enormem vide ibi à reſ.60. vſque ad 73 & reſ.80

Enſalmatores. Enſalmus.

* Vide verb. *Cognitio. Delictum.*

Epiſcopus.

* Sup. hoc verbo *Epiſcopus* in hoc toto tom.5. ſunt quamplurimæ difficultates. Sed in indice primo huius tom. in tract.1. *de Excommunicatione, & eius abſolutione*, ſignanter in reſ.12.32.34.67.85.86 89. & à reſ.94. vſque ad 99. & in reſ.103.104.105.106.109.166. & à reſ.194. vſque ad reſ.200
Epiſcopus in quibus caſibus, & quas perſonas abſoluere poteſt ob Clerici percuſſionem in præcitato indice primo huius tom.5. vide à Reſ.64. vſque ad 73. & reſ.77. vbi plura.
* In ſupradicto indice primo ex tract.3. de Suſpenſione vide ſup. hoc verb. *Epiſcopus*. reſ.7.9. 20.22.23.24.25. 32.38.45.49.53.56.58.60.64.& 66
Contra Epiſcopos non reſidentes de pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ appoſitæ ab Vrbano VIII. in eius Bulla ſuper hoc. t.4. r.15. §.1. p.103
Vbi clare, & breuiter exponitur, quid dicta pœna importet.
Epiſcopus ita interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ, ſi celebret intra illam, an fiat irregularis. ibid.
Et quid, ſi tantum audiat Officia diuina? ibid.
Et an poſſit intra illam recipere Sacramenta? ibidem §.2
Et an exercere in Eccleſia actum iuriſdictionis pro foro interno? ibid. §.1
Et inter alia alij decem caſus proponuntur, in quibus Epiſcopis interdicitur ingreſſus Eccleſiæ. ibid. §.3
Epiſcopus an poſſit ſuſpendere interdictum. t.4.r.22.§.1. p.105
Epiſcopus an incurrat irregularitatem, quæ fertur aliquo iure generali. t.5.r.10. §.1. p.210
Epiſcopi an aliquo iure excipiantur ab incurrendo excommunicationem, quamuis excipiantur ab incurrendo ſuſpenſionem, & interdictum, quæ iure generali feruntur, quæ ſunt diſtincta ab irregularitate, & excommunicatione. ibid.
Epiſcopus an incurrat irregularitatem, ſi concedat licentiam iudici laico exhumandi corpus occiſi ab Eccleſia, ad finem capiendi infamationem de delicto in genere. t.5. r.11. §.1. ibid.
Qui ab Epiſcopo Schiſmatico ordinatur, an ſit irregularis. t.5. r.16. §.2. p.213

Et quid, ſi Latinus ordinetur ab Epiſcopo Græco, & è contra? ibid. in initio

Epiſcopus ſuſpenſus à Pontificalibus, an incurrat irregularitatem, ſi celebret Miſſam cum apparatu Epiſcopali? c.5. r.17. §.4. ibid.

Epiſcopus an poſſit ordinare, & dimiſſorias concedere filio alicuius ſatellitis, vel publicæ meretricis. t.5.r.54. §.1. p.229

Vbi latè de aliis multis perſonis infamis conditionis, & notæ, & de irregularitate à iure incurſa ex infamia, &c.

Epiſcoporum iudices, & officiales an ordinari poſſint? t.5.r.90.§.2.p.351

Epiſcopus an poſſit hodie diſpenſare in irregularitate contracta ex abortu. t.6. r.9. §.1.p.288

Per Epiſcopum poſt pœnitentiam tollitur ſuſpenſio ſimoniaci manifeſti. t.7. r.4. .3.in fine. p.308

Epiſcopus vendens Vicariatum an teneatur pretium reſtituere tanquam ſimoniacè venditum? t.7. r.9. §.1. p.312

Epiſcopus an poſſit abſoluere ab hæreſi, vel aliis delegare talem abſolutionem? tract. 8. à reſ.14. vſque ad 38. vbi plura, & notabilia à p.337.ad 373

Epiſcopus an poſsit abſoluere à caſibus contentis in Edicto DD. Inquiſitorum, & maleficos, ſortilegos ſollicitantes in confeſſione, blaſphemantes hæreticaliter, & ſimiles alios. t.8. r.32. per totam. p.368

Epiſcopi an poſſint cognoſcere de crimine ſollicitationis, ita vt quis penes ipſos poſſit Confeſſarios ſollicitantes denunciare? tr.9. reſ. 95. per totam. p.416

Pro quo apponuntur aliquæ diſtinctiones. Vbi adeſt Inquiſitio Hiſpanica, & vbi non adeſt. t.9. r.96.§.1. ibid.

Epiſcopus an poſſit ſeparatim ab Inquiſitoribus procedere in cauſis fidei contra ſuſpectos, imo contra hæreticos? ibid. §.3

Epiſcopi, vbi non eſt Inquiſitio Hiſpanica an poſſint ſeparatim ab Inquiſitoribus proferre ſententiam contra Confeſſarios ſollicitantes, & è contra, etiam ſi ſola abiuratio eis adiungatur? tr.9. reſ. 97. §. r. p 417

Et quid de ſententia abſolutoria? ibid.§.2

Contra Epiſcopos an Inquiſitores procedere poſſint? quid ſi Epiſcopus ſit Titularis, vel electus, & confirmatus, nondum tamen conſecratus? t.10. r.15. per totam. p.422

Epiſcopus an poſſit inquirere contra Inquiſitorem de hæreſi ſuſpectum. t.10. r.13. §.5. ibid.

Epiſcopi in recipiendis teſtibus contra hæreticos an adhibere debeant duas perſonas Religioſas? t.10. r.42. §.2. p.432

Sine Epiſcopo an Inquiſitores poſſint proferre ſententiam abſoluturiam rei? t.50. r.39.§.1.p.439

Vbi an ſit vſu receptum indicere abiurationem, & purgationem ſine Epiſcopo? §.6

Epiſcopus an poſſit remittere iudici laico reum, quando non gaudet priuilegio fori abſque metu irregularitatis. t.10. r.70. §.1.p.442

Epiſcopus, contra pronunciantes propoſitiones errantes, temerarias, &c. procedere debet. t.10. r.92. §.4. p.450

Quoad Epiſcopos priuatiuè an Inquiſitores poſſint cognoſcere de Sortilegiis omnibus per Bullam Sixti V. contra Sortilegos? t.10. r.103. per tot. p.453

Epiſcopi è ſuis Diœceſibus debent eliminare medicamentum vt aſſerunt, ſympaticum, quod in abſentia infirmi vulnerati applicatur eius ſanguini. t.10. r.109.§.1. p.453

Epiſcopi an poſſint libros hæreticos legere. t.10. r.137. §.1. & ſeq. p.467

Sine Epiſcopo an poſsint Inquiſitores inferre torturam, & alios ad hoc ſubdelegare? t.15. r.17. §.1. p.487

Epiſcopus, & Inquiſitores an interuenire debeant ad pronunciandam tormenti ſententiam? ibid. §. 2. pag.488

Sine Epiſcopo an Inquiſitores poſsint reconciliare eos, qui vulgo dicuntur Renegati, ſi ſponte ad eos venerint, & pœnitentiam poſtulent? t.12.r.3. §.2. & ſeqq. pag.501

* Vide verb. *Abiuratio*, *Abſciſſio*, *Amens*, *Appellare*, *Caſtrare*, *Curia*, *Diſpenſare*, *Dominus*, *Edictum*, & paſſim in aliis verbis.

Epiſtola.

Per Epiſtolam an teneatur impetrare abſolutionem impeditus adire Papam pro ea, vel poſsit ab Epiſcopo abſolui? t.1.r. 197. per tot.p.124

Equites.

Equites D. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, &c. percutientes an incidant in cenſuram Canonis? tr. 2. reſ.50.§. 2. pag. 153

Et quid de Nouitiis prædictorum Equitum? ibid.

Et an ſupradicti Equites gaudeant priuilegio fori? t.2.r.49. §. r. p.133

De Equitibus ſupradictis Commendatariis poteſt eſſe maior difficultas ad gaudendum priuilegio Canonis, & fori? t.2.r.50.§. r.p.134

Et quid de Equitibus S. Ioannis? ibid.

Et quid de conſuetudinibus circa ſupradicta? ibid.

Vt inter Equites D. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, &c. Caium ad ſcribere Titius faciat, an aliquid poſsit dari Titio ſine peccato ſimoniæ? tract. 7. reſol.34. §. r. pag. 333

Et an ſupradicti Equites non ſint verè Religioſi, neque tales Ordines vere Religiones? ibid. §.4

Et vendere *las Encomiendas* prædictorum Equitum an ſit ſimonia? ibid. §.3.p.334

Commendæ prædictorum Equitum an ſint beneficia Eccleſiaſtica, & materia ſimoniæ? t. 7. r. 36. §.8. p.337

Equitum Ieroſolymitanorum quædam conuentio excuſatur à labe ſimoniaca. ibid. in initio.

Eremita.

Eremitas percutientes, qui ſunt ſub obedientia Epiſcopi, vel alterius Prælati, an incidant in cenſuram. t.2.r.52. §.1.p.153

Eremitæ an comprehendantur, ſi cenſura interdicti feratur ſub nomine perſonarum Eccleſiaſticarum? t.4. r.24. §.24. p. 06

Error.

Vt errorem in intellectu cum pertinacia hæreticus habeat, opus eſt, vt formalis hæreticus dicatur, & eius incredulitas humano ſenſui ſubiaceat, vnde ſi aliquis ſolum exterius negat fidem, non erit hæreticus, nec ſi tranſiret ad aliam ſectam, vel ſi Idolis externum cultum exhibeat, vel ſi Dæmonem inuocares verbo, cultu, vel alio aliquo opere; vel ſi magnetem, vel caput aſini baptizaret; incantationes, & maleficia efficeret; & ſimilia horrenda perpetraret, ſi error in intellectu non habet, minimè hæreticus in foro conſcientiæ cenſendus erit? t.8. r.24. §.1. & ſeqq. p.366

Si in errore ſuo perſiſtit vir ſimplex admonitus ab Inquiſitoribus, vel Epiſcopo, an ſit cenſendus hæreticus pertinax? t.12. r.36.§.5.p.532

* Vide verb. *Hæreticus.*

Erroneum.

* Vide verb. *Conſcientia.*

Eſculenta.

* Vide verb. *Accipere.*

Euchariſtia.

Euchariſtiam etiam ſumere an poſſint laici, quibus tempore interdicti licitum eſt in aliquibus diebus Miſſam audire. t. 4. r. 10. §. 1. p. 201

Et ſi Euchariſtiam ſumendi præceptum occurrat tempore interdicti, vt in Paſchate Reſurrectionis, poterit dari ſæcularibus. ibid. §. 3

Si Euchariſtiam miniſtrat Subdiaconus extra extremam neceſſitatem, an incurrat irregularitatem. t. 5. reſol. 23. §. 6. p. 217

Ex ſola Euchariſtiæ adminiſtratione, quamuis non celebret Sacerdos excommunicatus, an incurrat irregularitatem. t. 5. r. 28. §. 1. p. 220

Euchariſtia Sacra an ſit conferenda Hæretico negatiuo iam ad comburendum deſtinato. t. 8. reſol. 27. §. 5. p. 365

Euchariſtiam præuenire an quis teneatur, ſi timet, quod quando obliget præceptum, non erit opportunitas. t. 9. r. 21. §. 2. p. 386

Euchariſtia an cauſet gratiam toto tempore, quod eſt in ſtomacho t. 10. r. 84. .r. p. 447

Contra Euchariſtiæ Sacramentum non recipientes ſemel in anno an Inquiſitores poſſint procedere. t. 10. r. 87. §. 1. p. 448

Euchariſtia an ſit deneganda in pœnam Dogmatiſtis, & Hæreſiarchis. t. 12. r. 23. §. 2. p. 522

Euchariſtia an danda ſit relapſis. t. 12. reſ. 26. §. 2. p. 525

* Vide verb. *Communio Sacra, Diaconus. Iurare. Laicus. Sacerdos.*

Euitandum, Euitare.

Ad euitandum excommunicatum an ſufficiat tantum, vt ſit per publicam ſententiam damnatus de aliquo crimine, cui certum eſt eſſe annexam excommunicationem, vt de Hæreticis, Schiſmaticis, Apoſtatis, Symoniacis, &c. vel ſit neceſſarium, vt ſpecialiter, & expreſſe denunciata ſit excommunicatio? t. 1. r. 143. per totam p. 86

* Vide verb. *Communicatio Ciuilis, Vitare.*

Eunuchus.

* Vide verb. *Caſtrare.*

Enulgare.

* Vide verb. *Crimen.*

Examen, Examinare, &c.

Examinandi non ſunt, non obſtante Concilio Trid. ſubditi Abbatum, quando cum dimiſſoriis remittuntur ea, vt ordinentur ab Epiſcopo. t. 3. r. 55. §. 3. p. 190

Examinandi quomodo ſint rei ab Inquiſitoribus. t. 10. r. 51. §. 1. p. 436

Examinare an poſſint Inquiſitores reuelationes mulierculatum, & aliorum. t. 10. r. 114. §. 1. p. 457

Examinare iterum an poſſint Inquiſitores, & condemnare reum abſolutum, ſuperueniente probatione. t. 12. r. 35. §. 1. p. 531

* Vide verb. *Delegare. Teſtis.*

Excæcare.

Qui excæcat alium priuando eum ſolo viſu, non autem illi oculum extrahendo, an ſit irregularis. t. 5. r. 64. §. 3. p. 236

Excluſio.

Ad excluſionem pœnæ temporalis, quando criminaliter agitur de abortu, an fœtus præſumi debeat potius inanimatus, quam animatus. t. 6. r. 16. §. 2. p. 290

Excommunicans, Excommunicare, Excommunicatio, &c.

* Super his verbis in indice primo huius tom. 5. ex tr. 1. *de Excommunicatione, & eius Abſolutione,* lege omnes eius 214. Reſ. Vbi quamplurimas quæſtiones reperies, & quidquid deſiderare potes ſuper ſupradictis votis.

* In præcitato indice primo huius tomi pro excommunicatione incurrenda ob Clerici percuſſionem, & eius abſolutione, lege ſimiliter omnes difficultates tract. 2. Vbi quamplura, & notabilia inuenies.

Excommunicatus Clericus denunciatus, & vitandus an gaudeat priuilegio fori. t. 2. r. 37. §. 4. p. 147

Excommunicatio maior non tollitur per ſolam reſipiſcentiam, abſque abſolutione. t. 3. r. 11. §. 2. p. 174

Excommunicatus Beneficiarius, ſi tamen præſtet officium an lucretur omnes fructus beneficij. t. 3. r. 16. §. 2. p. 176

Excommunicationis pœna ceſſauit contra Religioſos matrimonia ſolemnizantes, ſecundum declarationem Cardinalium. t. 3. r. 62. §. 3. p. 197

Excommunicatus, ſi ſumat Ordines minores, an efficiatur irregularis? Et quid, ſi ſuſcipiat Ordinem ſacrum. t. 5. r. 14. §. 1. p. 2

Ex quo, quod excommunicatus maiori excommunicatione recipiens primam Tonſuram non eſt irregularis. ibid. §. 2

Excommunicati an fiant irregulares, ſi exerceant ea, quæ pertinent ad iuriſdictionem fori exterioris. t. 5. r. 17. §. 5. p. 213

Si excommunicatus Parochus matrimonio aſſiſtat, an incurrat irregularitatem. ibid.

Excommunicatus Sacerdos, ſi excipiat confeſſiones, an incurrat irregularitatem. t. 5. r. 28. §. 1. p. 220

Et an hoc procedat quantumcumque excommunicatio, vel delictum ſit occultum, etiam ſi abſolutio fuiſſet inualida ob culpam pœnitentis. ibid.

Excommunicatus recitando Horas Canonicas, & dicendo *Dominus Vobiſcum*, an incurrat irregularitatem. t. 5. r. 35. §. 1. p. 222

Et ſi talis non peccet mortaliter, an ſaltem peccet venialiter dicendo *Dominus Vobiſcum.* ibid. §. 2

Excommunicatus etiam ſi occulte celebret, an ſit irregularis, quamuis lege Canonica peccatum occultum non pariat irregularitatem. t. 5. r. 137. §. 2. p. 275

* Pro excommunicatione abortus iuxta Bullas Sixti V. & Greg. XIV. lege varias difficultates in indice primo huius tom. 5. ex tract. 6. *de Abortu.* ſignanter in reſ. 18. 19. 25. 26. 27. 28. 30. 31. 33. 34. 35. 43. & 46

Si excommunicatio lata ſit ſtatuto Epiſcopi contra ludentes ad *Azardum*, an ludens cum Epiſcopo, qui ſtatutum edidit, ſit excommunicatus, etiam ſi Epiſcopus non incidat in pœnas ſtatuti. t. 3. r. 1. §. 1. p. 305

Excommunicatio Papalis incurritur ob Symoniam realem in beneficio Eccleſiaſtico. t. 7. r. 18. §. 1. p. 320

Excommunicatione ligatur reſeruata Papæ in Extrauag. 1. de Symonia dans, vel accipiens aliquid pro ingreſſu Religionis. t. 7. r. 34 §. 1. p. 333

Excommunicationem an in aliquo caſu quis non incurrat etiam ſi proferat exterius hæreſim externam. t. 8. r. 5. §. 1. p. 354

Excommunicationem non incurrit Hæreticus pure mentalis. ibid. §. 2

In excommunicationem non incurrit Hæreticus pure externus qui mente non negat Fidem, ita vt poſſit à quolibet confeſſario abſolui in foro conſcientiæ. Ibidem §. 3

Excommunicationem Hæreticus ignorans, an in illam incidat. t. 8. r. 6. per tot. p. 355

Excommunicatio lata contra ingredientes Monaſteria Monialium ſub prætextu licentiarum non extenditur contra ingredientes ſine tali prætextu. t. 9. reſ. 55. §. 3. p. 401

Excommunicationem latam contra facientes non incurrit mandans facere; vnde ſi excommunicatio feratur in eum, qui occidit, non ligat mandantem occidere, vel furari. t. 9. r. 76. §. 1. p. 409

Idem eſt de conſulentibus in dictis caſibus. t.9. r.77. §.1. p.410

Excommunicantur omnes, qui cogunt mulieres ad ingrediendum Monaſteria Monialium, ſed ſub nomine inlicitum non includentur viri, qui coguntur Religionem ingredi. t.9. r.78. §.2. p.310

Excommunicare an poſſint Inquiſitores Magiſtratus negligentes, vel contumaces in præſtando auxilio pro capiendis Hæreticis, &c. t.10. r.16 §.1. p.423

Sub excommunicationis pœna an Inquiſitores poſſint præcipere, vt Clerus, & populus eorum concionibus aſſiſtant. t.10. r.24. §.1. p.426

Et an hoc præceptum obliget ſub mortali. ibid. §.2

In excommunicationem latam in *Clementi. 1. §. Verum de Hereticis*, an in aliquo caſu Inquiſitores non incurrant, ſi non procedant contra Hæreticos. t. 10. reſ. 52. §.1. p.428

Excommunicationem an incurrant Inquiſitores extorquantes pecuniam prætextu Officij Inquiſitionis. t.10. r.133. per tot. p.466

In excommunicationem incurrunt legentes libros ab Inquiſitoribus prohibitos, etiam ſi hæreſim non contineant. t.10. r.144. paſſim p.471

In excommunicatione inſordeſcentes per annum an ſint ſuſpecti de Fide. t.12. r.18. ſ.r. & ſeqq. p.518

Vbi an contra prædictos Inquiſitores poſſint procedere, vel tantum ſi dicta excommunicatio ſit ex cauſa Fidei. ibid. §.3

Idem eſt de fautoribus, defenſoribus, & receptoribus Hæreticorum, ac quocumque modo impedientibus officium S. Inquiſitionis, & repugnantibus ſe purgare. Ibidem.

* Vide verb. *Accipere, Actus, Bulla Cœnæ, Bulla Cruciata, Clericus, Concio, Conſanguineus. Denunciare. Dubium, Edictum, Electio, Epiſcopus, Error, Euchariſtia.*

Excommunicationis Abſolutio.

* In indice primo huius tom.5. ex tract. 1. *de Excommunicatione, & eius Abſolutione*, lege à reſ. 181. vſque ad reſ. 214. incluſiue, præter ſequentes difficultates.

Poteſtas abſoluendi ab excommunicatione per aliam lata, an conſuetudine, vel præſcriptione acquiri poſſit. t.1. r.1. §.1. p.1

Excommunicationis abſolutio data per vim, & metum, an ſit nulla. t.1. r.20. §.1. p.13

Abſoluere ab excommunicationem lata contra ingredientes Monaſteria Monialium, an poſſint Regulares, qui habent priuilegium abſoluendi à caſibus Summo Pontifici reſeruatis. t.1. r.91. §.1. p.63

Negligens in procuranda excommunicationis abſolutione an peccet contra præceptum de audienda Miſſa, confeſſione, & communione. t.1. reſol.150. per totam p.80. & 81

Ab excommunicatione abſoluere aliquem an poſſit Pontifex ſolo actu interno? Vbi aliqua primo ſupponuntur, pro intelligentia dictæ quæſtionis. t.1. r.181. §.1. p.106

Vbi docetur, quod in foro conſcientiæ in Sacramento, vel extra non debet abſoluens verberare excommunicatum, & cum Pſalmis & precibus illum abſoluere, quia hæc intelliguntur de abſolutione ſolemni in foro exteriori iudicialiter facta. §.2. ad lineam quartam.

De excommunicationis minoris abſolutione. t.1. r.182. §.1. ibid.

Ab excommunicatione minori abſoluere an poſſit Sacerdos non approbatus ab ordinario, quamuis ſic excommunicatus habeat peccatum mortale. ibid. §.3

Et quid, quamuis dicta excommunicatio incurſa ſit ob peccatum mortale. ibid. in fine dicti §. p.107

Ab excommunicatione minori ex delegatione abſoluere an poſſit non ſolum ſimplex Sacerdos, ſed etiam Diaconus, & quilibet alius Clericus. ibid. §.4

Excommunicationis abſolutio an valeat, ſi quis dicat *Abſoluo te*, non addendo ab excommunicatione. t.1. r.185. §.1. p.107

Et quid, ſi excommunicationis abſolutio detur inuito, vel detur non petenti, vt fieri ſolet in confeſsione ante abſolutionem Sacramentalem à peccatis, etiam quando pœnitens nihil cogitat de abſolutione à cenſuris. ibid. poſt medium.

Vbi aliqua alia notabilia pro excommunicationis abſolutione, & eius forma §. vlt.

* Pro excommunicationis abſolutione ob percuſsionem Clerici in indice primo huius t.5. ex tract.2. *de Cenſura ob Clerici percuſſionem, & eius abſolutione* lege à r.62. vſque ad 80

Ab excommunicatione incurſa propter abortum quis poteſt abſoluere. t.6. r.6.7. & 8. p.286. & 287

Ab excommunicatione propter hæreſim, & alia delicta pertinentia ad S. Inquiſitionem quis poteſt abſoluere? t.8. à r.14. vſque ad 39. Vbi multa notabilia, & diuerſi caſus pro praxi à p.357 ad 373

Ab excommunicatione lata *in Clement. 1. §. Verum de Hæreticis*, & ab Inquiſitoribus incurſa non poſſunt abſolui excepto à Romano Pontifice præterquam in articulo mortis. t.10. r.52. §.2. p.429

Non ſunt abſoluendi à confeſſariis retinentes libros Hæreticorum. t.10. r.144. §.8. p.471

Abſoluere an poſsit confeſſarius eum, qui vnam paginam libri Hæretici legerit. t.10. r.146. §.2. p.473

Et quid vero, ſi legantur duæ, vel tres lineæ, in quibus legens certo nouit contineri hæreſim. ibid. §.3. p.474

* Vide verb. *Bulla Cœna, Bulla Cruciata, Epiſcopus, Fœmina, Fides Catholica, Fideiuſſoria, Frater, Hæres. Inquiſitores, Iubilæum, Prælatus Regularis.*

Excuſare.

An excuſentur Inquiſitores à reſidentia Parochi? Et an gaudeant fructibus Præbendarum, & diſtributionibus? t.10. r.135. per totam p.467

An excuſet ab hæreſi ignorantia craſſa, & ſupina, & quid de affectata. t.12. r.36. §.7. p.553

* Vide verb. *Ignorantia, Vis.*

Exemptus.

Erga exemptos an Inquiſitores habeant poteſtatem quoad corpora, Imagines, Tabellas, &c. quæ in locis publicis, ſeu priuatis apponuntur. t.10. r.115. §.1. p.457

Et ſi Religioſi tranſgreſsi fuerint, an priuentur voce actiua, & paſsiua. ibid.

* Vide verb. *Appellare, Capitulum Sede Vacante, Pœna.*

Exercere.

Ne exerceant filij Hæreticorum officia publica an Inquiſitores poſsint illos prohibere. t.10. r.115. §.1. p.457

Exigendum.

* Vide verb. *Conſuetudo.*

Expedire.

Expedire cauſas reorum quam celeriter debeant Inquiſitores. t.10. r.56. per totam p.437

Expenſa.

* Vide verb. *Beneficium.*

Expoſitus.

* Vide verb. *Baptizare. Infans.*

Externum.

Quando externum opus, cui annexa eſt excommunicatio, fuit ſolum veniale, ſed internum mortale, an incurratur excommunicatio. t.1. r.16. per totam p.11

* Vide verb. *Actus.*

Extinguere.

Extinxit quidam ſine licentia Papæ penſionem, quam impetrauit ſine diſpenſatione, dum eſſet excommunicatus excommunicatione minori, quæritur, quid iuris. t.1. r.180. §.1. p.104

Vbi probatur Symoniam eſſe extinguere penſionem ſine aſſenſu Apoſtolico. §.5. poſt medium. p.105

Exterquere.

* Vide verb. *Excommunicatio.*

Extrahens. Extrahere.

Extrahentes matrimonij cauſa in magna quantitate frumentum, Oleum, bleda, legumina, panem coctum, farinam, olea, & alia huiuſmodi ex ſtatu Eccleſiaſtico an incidant in cẽſuram Papæ reſeruatam. t.1.r.41.§.1.p.27

Et quænam ſit magna quantitas in dicto caſu. ibid.§.1.& ſeqq.

* Vide verb. *Bulla Cœnæ, Stuprum.*

Extra tempora.

Extra tempora recipiens ordines minores an incurrat ſuſpenſionem. t.3.r.36.§.1.p.185

Extra tempora recipiens ordines ſacros an incurrat ſuſpenſionem, & ſi celebrat, incurrat irregularitatem. t.3. r.39. §.1. p.187

Si extra tempora cum ignorantia non ſolum inuincibili, ſed etiam vincibili, & craſſa, ſi affectata non ſit, ordinatur an incurrat ſuſpenſionem. t.3 r.40. §.1.ibid.

Et quis poſſit diſpenſare ſuper vtraque cenſura. t. 3. r. 44. §.1.p.189

Extrema neceſsitas.

* Vide verb. *Diaconus. Euchariſtia, Laicus, Subdiaconus.*

F

Factum.

Factum ſolum famoſum turpe, quod ius notat, infamat, non vero aliud omne factum turpe. t.5. reſ. 58.§.5. p.232

Facultas.

Facultas teſtandi Epiſcopis conceſſa non eſt reſtringenda ad primam vicem. t.1. r.89. §.3. in fine p.62

Facultas abſoluendi à quacumque percuſſione Clerici an conceſſa ſit Mendicantibus Religioſis, etiam ſi percuſſor poſſit recurrere ad Pontificem, dummodo percuſſio ſit occulta. t.2.r.64. §.1. p.160

In facultate iubilæi abſoluendi à caſibus, & cenſuris reſeruatis an includatur abſolutio abortus. t.6.r.6.§.1. p.286

Et quid, quando Epiſcopus, ſeu ordinarius generaliter concedit alicui confeſſario facultatem abſoluendi à caſibus & cenſuris ſibi reſeruatis. ibid. §.2

Facultatem an habeant Inquiſitores abſoluendi ab hæreſi non ſolum in foro externo, ſed in foro conſcientiæ. t.8.r.29.§.1. p.361

Et an hæc facultas competat cuilibet Inquiſitori, & non conſiſtorio. ibid. §.2

Et an talem facultatem poſſit quilibet Inquiſitor delegare ibid.

Et an hanc facultatem abſoluendi in Inquiſitore non requiratur ordo. ibid.

Quando facultas abſoluendi à contentis in Bulla Cœnæ, excepta hæreſi, conceditur in Iubilæo, an ſit adhuc abſoluendus Hæreticus occultus, pœnitens, & emendatus. t.8.r.30.§.1.p.369

* Vide verb. *Adulter, Bulla Cœnæ. Fœmina. Laicus, Licentia. Poteſtas. Prouincialis.*

Fœmina

Fœminas cogentes intrare in Monaſterium Monialium educationis cauſa an incidant in cenſuram latam in Concilio Trid. *ſeſſ.*25.c.18.t.1.r.81.§.1. p.54

Fœminis poteſt Pontifex facultatem concedere, vt abſoluant excommunicatum in articulo mortis. t.1.r.214.§. 9.ad medium p.122

Fœmina, quæ poſt coitum mingit, vel digitis ſemen eiicit, an dicatur procurare abortum, ita vt incidat in pœnas. t.6. r.32.§.1. p.297

Fœmina vi oppreſſa an peccet, ſi poſt coitum ſtatim ſemen eiiciat. ibid.

Fœmina, quæ in actu carnali retrahit ſe à ſeminis receptione in vaſe debito, cauſa generationem impediendi, an incurrat cenſuram latam contra procurantes abortum. t.6.r.33.§.1. p.298

Qui fœminæ potionem præſtat, quominus concipiat, ne liberos ſuſcipiat, vel alia de cauſa, puta ex odio, &c. an incidat in caſum Epiſcopalem reſeruatum. ibid. §.2

Quando fœmina grauida parata eſt ſe occidere ad euitandam infamiam, an licitum ſit ſuadere ei abortum. t. 6. r.46. per totam p.304

Nota, quod in prædicto tract.6. *de Abortu*, fere in omnibus eius Reſolutionibus & quæſtionibus implicite incluſum eſt hoc verbum *Fœmina*. Fœminæ rapientes viros non incurrunt pœnas, in quas incurrunt viri rapientes fœminas. Et fœminæ occidentes viros non incurrunt pœnas, quas incurrunt viri occidentes fœminas. t. 10. r.122. §. 2. poſt medium p.461

S. fœminæ reconciliantur ex hæreſi formali propter earum confeſſionem, & poſtea relabuntur ex miſericordia conſulto Supremo conſilio Inquiſitorum, videntur admittendæ pro illa vice, non obſtante relapſu. t.12.r.33. §.4. p.530

* Vide verb. *Abiuratio. Conſcientia erronea, Denunciatio, Iubere, Matrimonium, Mulier, Pater. Pœnitentia Sacram. Puella. vxor.*

Falſificans, Falſificare. Falſum.

Falſificantes inſtrumentum aliquod an comprehendat cenſura, vel caſus reſeruatus lata contra conficientes falſum inſtrumentum. t.1.r.38. per totam p.23

* Vide verb. *Bulla Cœnæ, Teſtis.*

Fama.

Fama an præbeat indicium, vt Inquiſitores poſſint reum torturæ ſubiicere. t.11. r.13. per totam p.485

Familia armata.

Familiam armatam an poſſint habere Inquiſitores. t.10. r.20. §.1. p.424

Et an ſub familia armata comprehendantur Notarij, Aduocati, Conſultores, Fiſcales, Birruarij & Familiares omnes. t.10.r.21. §.2. p.425

Familiares.

Qui cum familiaribus Pontificis de illius conſenſu expreſſo, vel tacito faceret aliquid ex prohibitis in Bulla Greg.XIII. de Datis, & Promiſſis, an in pœnas dictæ Bullæ incidat. t.7.r.59.§.4 p.349

In familiares S. Officij Inquiſitorum iuriſdictio in criminibus aliis diuerſis ab hæreſi an ſit ſæcularis, vel Eccleſiaſtica. t.10.r.21.§.1. p.425

Familiares S.Officij an gaudeant priuilegio fori in cauſis criminalibus, & ciuilibus, ita vt in eos, & eorum vxoribus Inquiſitores Hiſpaniæ habeant iuriſdictionem. t.10. reſ.22. §.1. ibid.

Familiares remittere iudici laico Inquiſitores an poſſint abſque metu irregularitatis, quando non gaudent priuilegio fori. t.10 r.70. §.1. p.442

Idem eſt de Epiſcopis, & aliis miniſtris Eccleſiaſticis. ibid. §.2. per totum.

* Vide verb. *Familia armata.*

Famoſum.

* Vide verb. *Cauſa, Factum.*

Famulus.

* Vide verb. *Communicatio Ciuilis, Furtum.*

Fauere.

* Vide verb. *Beneficium. Conſanguineus, Officium.*

Fauor.

* Vide verb. *Appellare. Bona temporalia.*

Fautores.

Fautores Hæreticorum an poſſint ſepeliri in Eccleſia abſque incurſione excommunicationis t.1.r.72.§.3. p.47

Fautores Hæreticorum an incurrant irregularitatem. t 5. r.52. per totam p.228

Contra fautores Hæreticorum recuſantes ſe purgare, an Inquiſitores procedere poſſint. t.12.r. 18.§.3. p.518

Tanquam

Tanquam fautores an puniendi ſint ab Inquiſitoribus non reuelantes Hæreticos. t.12.r.31.§.8. p.521
* Vide verb. *Bulla Cruciata.*

Fautrix.

* Vide verb. *Denunciatio.*

Feſtum.

Per Feſta Paſchatum an intelligantur tantum primi dies, quando tempore interdicti celebrantur officia Diuina ea priuilegio. t.4.r.11.§.1. p.201
Et an Feſta Paſchatum accipienda ſint à primis veſperis iuxta morem quando Eccleſia ſolet Feſtiuitates inchoare. ibid. §.3
Adde Feſtum Paſchatis poſſe ſumi ſaltem à *Gloria in Excelſis* Sacri diei Sabbathi ibid.
Vbi aliqua circa ſupradicta, & circa celebrationem feſtiuam Corporis Chriſti, & eius octauas tempore interdicti.

Ficte, Fictum.

Ficte negans fidem ab ea apoſtatando ſiue ſponte, ſiue timore ductus an incurrat irregularitatem. t.5.r.48.§.1. p.227
Et ſi vero crimen notorium ſit, an incurrat irregularitatem ex infamia, non vero ſi ſit occultum. ibid. §.2
Si ficto animo proteſtatio efficiatur, & ſequatur mors, an illam talem efficiens incurrat irregularitatem. t.5.r.83. §.1. p.244
Ficte promittens an incurrat pœnas Bullæ Greg. XIII. de Datis, & promiſſis. t.7.r.52.§.1. p.347
Et quid de acceptante promiſſum in dicto caſu, an ſubiaceat dictis pœnis. ibid. §.4
Et quid in vtroque, ſi promittens, obtenta gratia, vel iuſtitia aliquid mutata voluntate tradat non intuitu præcedentis promiſſionis. ibid. §.6
* Vide verb. *Irregularitas, Patrimonium.*

Fides Catholica.

Fidem exterius negans inter Infideles vi, metu, fraude, vel dolo aut alio quocumque caſu, corde tamen illam retinens, an poſſit poſtea inter Chriſtianos rediens abſolui à quocumque confeſſario approbato t.8. r.25. §.1. p.363
In Fidei cauſis contra ſuſpectos an poſſint Epiſcopi procedere ſeparatim ab Inquiſitoribus. t.9. reſol.96. §.3. p.416
* Vide verb. *Conſultores, Dubitare, Error, Ficte, Suſpectus.*

Fides bona, & mala.

Fide bona ordinatus ante legitimam ætatem an incurrat ſuſpenſionem, & celebrando irregularitatem. t.3.r.41. §.1. p.188
Et quid adueniente mala fide. ibid. §.2
Vbi, quod ordinatus mala fide ante legitimam ætatem non ſolum remanet ſuſpenſus, ſed etiam ab executione aliorum ordinum ante legitime ſuſceptorum. §.5
* Vide verb. *Diſpenſatio. Irregularitas.*

Fideiuſſoria.

Fideiuſſoriam cautionem dare an ſufficiat, vt excommunicatus abſoluatur, ſi pignoratitiam dare non poteſt. t.1.r.187.§.1. p.108

Fidem facere.

Vt fidem faciant ſocij criminis contra nominatos, an ſufficiat iurare, vel opus ſit, vt ab Inquiſitoribus torqueantur ad deponendum. t.11.r.10. per totam p.482. & 483
Vt fidem faciant teſtes inhabiles, an ſint ab Inquiſitoribus torquendi. t.11.r.11.§.1. p.483

Filia, Filius.

Filius percutiens Clericum turpiter agentem cum matre an cenſuram incurrat. t.2.r.16.17. & 18. à p.132. ad 134
Vbi late pro aliis contingentibus circa hoc.
Filius natus ex Patre Catholico, qui poſtea in hæreſim incidit, vel in ea mortuus eſt, vel etiam ſi eum pœnituerit brachio ſæculari traditus eſt, an in his caſibus filius contrahat irregularitatem, ſaltem ex infamia. t.5.r.45. per totam p.226
Filij Hæreticorum, qui combuſti ſunt, ſed ſigna contritionis dederunt, an ſint, hoc non obſtante irregulares. t.5.r.46. §.1. ibid.
Et ſupponitur filios, & nepotes Hæreticorum irregulares eſſe, & inhabiles eſſe ad officia, & beneficia publica, ſi per viam virilem deſcendunt, ſi vero via fœminea filios, non nepotes. ibid.
Et an ſaltem incurrant aliam irregularitatem, nempe ex infamia. ibid. §.4. poſt medium.
Filij Sarracenorum, Paganorum, Iudæorum, &c. an ſint irregulares. t.5.r.47.§.1. p.227
Filius meretricis, ſatellitis, Carnificis, damnati ad triremes, flagellis cæſi, hiſtrionis, macellarij, & ſimilium, an ſint irregulares. t.5.r.54.§.1. & ſeqq. p.229
Filius an teneatur denunciare Patrem hæreticum. t.9.r.9. §.1. p.382
Et quid, ſi Pater perpetraret crimina extra hæreſim formalem. t.9. r.11. per totam. ibid.
Ne filij Hæreticorum officia publica exerceant, an Inquiſitores poſſint illos priuare. t.10.r.115.§.1. p.457
Filij Hæreticorum an ſint inhabiles ad penſiones. ibid. §.3. p.458
Filij Hæreticorum, qui licet traditi fuerint Curiæ ſæculari, eos pœnituit, & mortui ſunt Catholici, an inhabiles ſint ad Officia publica, & beneficia Eccleſiaſtica, & penſiones. t.10.r.117.§.1. ibid.
Filij reuelantes ſponte hæreſim Parentum non contrahunt pœnas ſtatutas contra filios Hæreticorum, etiam ſi eſſent geniti poſt delictum Patris. ibid. §.3
Et quid, quando illorum Parentes non fuerunt condemnati tanquam Hæretici, ſed ſolum tanquam ſuſpecti hæreſi ibid.
Et an pœnæ ſupradictæ in Reſolutionibus ſuperioribus habeant locum etiam in filiis illegitimis, ſpuriis, vel adoptatis Hæreticorum. t.10 r.118.§.6. p.459
Filij teſtis falſi in Tribunali S. Inquiſitionis deponentis, quibus pœnis ſint puniendi. t.12. r.16. §.4. p.517
* Vide verb. *Alimentum, Beneficium, Bona temporalia, Communicatio Ciuilis, Coniugatus, Correctio, Defendere, Detegere, Dos, Exercere, Furtum. Homicidium, Ingredi, Pater, Parentes, Puella, Puer, Turpiter.*

Fingens.

* Vide verb. *Abiurare.*

Finis.

Fine legis ceſſante in particulari caſu pro ipſo lex non obligat. t.10.r.144. §.8. ante medium. p.471

Fœtus.

Poſtquam fœtus natus eſt, an licitum ſit illum occidere, aut ſuffocare, ne reueletur peccatum. t.6.r.45.§.1. p.304
* In indice primo huius tomi ex tract. 6. de *Abortu* lege omnes eius quæſtiones ſup. hoc verb. *Fœtus*. Vbi plura, & notabilia.
* Vide etiam in hoc indice verb. *Adulter, Fornicator, Maritus.*

Forma.

Si ſub forma diſiunctiua lata ſit cenſura, v. g. præcipio ſub pœna excommunicationis, vel ſuſpenſionis, an habeat effectum. t.1.r.17.§.1. p.11
Sub tali forma reus an teneatur ad alterutrum. ibid. ad medium dicti §. p.12
Qui ſub hac forma cenſuram ferret, an grauiter peccaret. ibid. §.2
Pro forma abſolutionis excommunicationis aliqua valde notabilia. t.1.r.183. per totam p.107
Sub hac forma lata ſuſpenſio, *ſit ſuſpenſus*, an liget, & ad quid, an ab ordine, vel beneficio, aut officio. t.3.r.4. per totam p.170

Fornicari,

Fornicari. Fornicator.

Qui non fornicari vouit ſub pœna centum aureorum, ſi poſtea immemor voti fornicatur, an teneatur ſoluere pœnam? t.1.r.32 §.5.p.21

Idem eſt, ſi dum fornicatur memor ſit voti non autem pœnæ impoſitæ, etiam ſi eſſet pœna caſtitatis, Religionis, peregrinationis Ieroſolymitanæ, &c. ibid.

Fornicator dum immoderata copula cum muliere prægnante coit, illique fœtus animati abortum cauſat, an fiat irregularis. t.5.r.111.§.6.p.262

* Vide verb. *Epiſcopus.*

Forum.

* Vide verb. *Bulla Pontificia.*

Frangens. Frangere.

* Vide verb. *Animaduertere. Carcer. Sigillum.*

Frater.

Frater percutiens Clericum turpiter agentem cum ſorore, an cenſuram incurrat? t.2.r.16. 17. & 18. à p.132. ad 134

Vbi latè pro aliis contingentibus circa hoc.

Fratri non eſt licitum ſororem, & cum illa turpiter agentem, & commiſſum inuentum occidere. t.5.r.125.§.1. in fine. p.270

Et an in tali caſu peccet contra iuſtitiam illos propria authoritate occidendo. ibid.§.3

Frater percutiens Clericum turpiter inuentum cum ſorore, an teneatur ad Sedem Apoſtolicam ire pro abſolutione. ibid.§.2

Frater an teneatur denunciare fratrem hæreticum. t.9.r.9. §.1.p.382

Et quid, ſi frater perpetraret crimina extra hæreſim formalem. t.9.r.11.per totam. ibid.

Fratres tertij Ordinis.

Fratres tertij Ordinis D.Franciſci, & D.Dominici vitam in communitate gerentes, & habitum Religionis geſtantes an gaudeant priuilegio Canonis, & fori. t.2. r.52. §.1.p.155

Et quid, ſi in proprijs domibus commorantur, & ſe ſuaque bona Religioni obtulerunt? ibid.

Fructus.

Fructus reſtituere non tenetur, qui ex obliuione naturali omittit horas Canonicas. t.1. r.32. §.5. in fine. pag.21

A fructibus beneficij an ſit priuatus ſuſpenſus ab Officio. t.3. r.15.§.1.p.175

De quadam fructuum beneficij malè ſuſceptorum reſtitutione à quodam beneficiario, qui exiſtens irregularis ſuſcepit primam Tonſuram abſque diſpenſatione, & poſtea obtinuit beneficium dando mediatori magnam pecuniarum ſummam. t.5.r.138.§.1.p.275

Fructuum commoditates durante vita hæretici poſſeſſoris Maioratus an pertineant ad fiſcum, vel ad ſequentes vocatos? t.10.r.120. §.4.p.460

Fructibus Præbendarum an gaudeant Inquiſitores, quamuis non reſideant? t.10.r.135.per tot.p.467

* Vide verb. *Beneficiarius, Beneficium, Bona temporalia, Penſio.*

Fuga. Fugere. &c.

Si fugiendo Clericus, Religioſus, vel laicus potuit mortem euadere, & maluit inuaſorem occidere, an ſit irregularis. t.5. r.126.§ 1. p.270

Et an in hoc caſu non ſit diſtinguendum inter Clericum, & laicum æquali præmente neceſſitate. ibid.

Et an in dicto caſu non peccent contra iuſtitiam, ſed contra Charitatem? ibid. §.2.ante med. p.271

Si fugere poteſt aggreſſus, qui aggreſſori alapam dedit, aut iniurioſum verbum dixit, aut cum eius vxore inuentus eſt, an poſſit licitè ſe defendere, occidendo, & non incurrat irregularitatem? t.5.r.127.§.2.in fine. ibid.

Idem eſt in omnibus ſupradictis, & multo melius de viro Nobili, qui poterat fugiendo vitam ſeruare, & occidit aliquem cum moderamine inculpatæ tutelæ, de quo quæritur, an irregularitatem incurrerit? t.5.r.128. §.1. p.272

Fuga an ſit iudicium ſufficiens, vt Inquiſitores poſſint torquere reum. t.11.r.14.per tot. p 486

* Vide verb. *Carcer. Conſulere. Iudex. Suadere.*

Fundator.

Cum Fundatore eſt permiſſa permutatio honorum Eccleſiaſticorum, quamuis cum aliis laicis ſit iure prohibita, ſed ſolemnitate præmiſſa? t1. r.r.80. §.4. ante finem. pag. 54

Fur. Furans. Furtum, &c.

Si furtum prohibeat Epiſcopus, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, furans an incurrat excommunicationem, ſi inuincibiliter legem iſtam ignoret? t1. r.32. §.1.p.20

Et quid, ſi vincibiliter illam ignoret? t.1.r.34. §.1. p.21

Furantes Reliquias præter peccatum an aliquam excommunicationem incurrant? t.1.r.77.§.1.p.50

Vbi, quod Romæ extat excommunicatio, ne Reliquiæ ab Vrbe extrahantur? §. 2. in fin.

Subtrahi poſſunt Reliquiæ ab Infidelibus ſine vllo peccato: ibid.

Si contra furtum ſcientes, & non reuelantes, & manifeſtantes Epiſcopus Panormi ferat cenſuram, & Petrus, v.g. Ordinarius Diœceſis Montis Regalis perueniat ad Panormum, & ibi acquirat domicilium poſt terminum excommunicationis, & agnoſcat furem, & non manifeſtet, an incurrat dictam cenſuram? t.1. r.105. §.2. pag.71

Idem eſt, in dicto caſu de tranſeuntibus, aduenis, & peregrinis. t.1. r.106. §.2. ibid.

Si contra fures aliquos excommunicatio lata ſit, quorum vnuſquiſque tamen minimam quantitatem furati ſunt, an ſit valida. t.1.r.122.§.1. p.78

Et an vnuſquiſque teneatur reſtituere ſuam partem quamuis minimam? ibid.

Furtum domeſticum factum à filiofamilias an quis teneatur reuelare ex vi alicuius monitorij? t.1. r.164. §.1. pag.95

Et an famulos ſocios furti filiorum reuelare in dicto caſu quis teneatur? ibid.§.3

* Vide verb. *Bona temporalia, Bulla Cœnæ, Conſulere, Denunciare. Rapere. Subripere.*

Fuſtigatio.

* Vide verb. *Abiurare.*

Fuſtis.

Fuſtium ictus per ſe infamat, niſi quando ex cauſa famoſa quis fuſtibus cæditur. t.5.r.58.§.5.p.232

G

Generalis.

Cum Generalibus Religionum an debeant Inquiſitores procedere in cauſa hæreſis, ſicut procedunt cum Epiſcopis. t.10.r.12.§.1.p.422

Generalis Inquiſitor ſolus in Regnis Hiſpaniarum habet poteſtatem legendi libros hæreticos, & cui ipſa commiſerit. t.10. r.137.§.3.p.468

Generales Religionum in Regnis Hiſpaniarum an poſſint præbere licentiam ſubditis legendi libros hæreticos? t.10. r.138.§.2. ibid.

Generalis Inquiſitor in Hiſpania ex priuilegio Pontificis poteſtatem habet minuendi, & relaxandi pœnas impoſitas in S. Inquiſitione. t.12. r.37. §.3. ante medium. p.535

* Vide verb. *Diſpenſare.*

Goliarda.

Goliarda Clericus an gaudeat priuilegio Canonis? t.5. r.37.§.3.p.147

Græcus.

* Vide verb. *Epiſcopus.*

Gratia.

Sub gratiarum nomine in Bulla Greg.XIII. de Datis, & Promiſſis an includantur abſolutiones, Indulgentiæ, diſpenſationes, beneficia, & aliæ gratiæ, quæ ſolo verbo perficiuntur. t.7.r.47. per tot.p.343

Sed lege ibi à præcitata reſ.47. vſque ad 62. pro maiori intelligentur huius verbi *Gratia*. contenta in dicta Bulla. à p.343.ad 350

* Vide verb. *Eucharistia. Pœnitentiaria Sacra.*

Grauamen.

A grauamine illato ante definitiuam ſententiam, & ſie ab interlocutoria, & decreto torturæ an hæreticus appellare poſſit. t.10.r.62.§.2.p.440

* Vide verb. *Appellare.*

Graue.

Grauis percoſſio Clerici quando dicatur. t.2.r.4.per totam p.125. & 126

* Vide verb. *Dubium.*

Gubernatores.

Qui Gubernatori vrbis promittit aliquid, vel donat pro gratia, & iuſtitia obtinenda, an incurrat pœnas Bullæ Greg. XIII. de datis, & promiſſis. t.7. reſol. 50. §. 2. p.345

Gubernatores ſtatus Eccleſiaſtici, ſi accipiant munera, an incidant in cenſuram Papæ reſeruatam. t.7. r. 51. §. 1. p. 346

Vbi in dicto caſu, an pœna dupli ſit reſtituenda, & cui eſt reſtitutio facienda. §.4

Vbi etiam curioſus, & ſpecialis caſus proponitur circa hanc reſtitutionem. §.6

H

Habitus.

HAbitus ordinum, & Equitum D. Iacobi Alcantaræ, Calatrauæ, &c. an non ſit habitus Religionis veræ, ſed ſecundum quid. t.7. r.35. §.3. p.334

Habitus lanei, & ſtrigibus pœnitentibus non imponitur in S. Inquiſitione. t.10.r.111.§.1.p.457

* Vide verb. *Curia, Emere, Monachus, Nouitius. Priuilegium.*

Hæres.

Si hæredem quis inſtituat aliquem excommunicatum, an teſtamentum ſit validum. t.1. r. 118. §.1.p.75

Hæredes defuncti excommunicati abſoluti à laico ante mortem ab excommunicatione, an teneantur adire Papam, vel excommunicantem pro abſolutione, vel poſſunt ſepelire defunctum ita à laico abſolutum in loco ſacto, & pro eo facere Miſſas celebrare. t.1.r.121. §. 2.p.120

* Vide verb. *Appellare. Ingredi.*

Hæreſiarcha.

De Hæreſiarchis, & pœnis, quibus puniendi ſunt. Et an vero in pœnam deneganda ſit eis Sacra Euchariſtia. t.12.r.23. per totam p.522

Hæreſis, Hæreticus.

Hæreticus non denunciatus an poſſit abſque incurſione excommunicationis in Eccleſia ſepeliri. t.1. r.72. §. 5. p.47

Et an hoc extendatur ad Hæreticorum defenſores, & fautores ibid.

Qui cum Hæreticis quibuſcumque non denunciatis ſimul orant, vel concionem ſacram, aut Miſſam audiunt, an peccent. ibid. §.3. poſt medium p.48

In hæreſis cauſa an excommunicati poſſint eſſe teſtes. t. 1. r.112. §.3. p.74

Pro Hæreticorum legendis libris concionibus, Epiſtolis, papyris, &c. & retinentibus, & imprimentibus ſupradicta late. t.1.r.42.§.1.& ſeqq.p.85.& 86

Hæreticum manifeſte Clericum percutiens an incurrat cenſuram etiam, ſi non traditus ſit brachio ſæculari. t.2. r.39. §.3. p.148

Hæreticorum filij, & nepotes, & qui Hæreticos recipiunt, & fauent, ſunt irregulares, & inhabiles ad officia, & beneficia publica. Pro quibus apponuntur aliquæ diſtinctiones. t.5.r.45.46. & 47. p.226.& 227

Hæreticus ficte negans Fidem, an ſit irregularis. t.5.r.48. §.1. p.227

Hæreticus occultus an incurrat irregularitatem. t.5. r.49. §.1.ibid.

De hæreſi ſuſpecti an ſiat irregulares. t. 5. reſ. 50. §. 1. p. 228

Hæreticorum fautores, receptatores, & defenſores an incurrant irregularitatem. t.5.r. 52. per totam ibid.

Si ob hæreſis ſuſpicionem conſurgit infamia, irregularitas incurritur. t.5. r.53. §.3. p.229

Si Hæreticus aliquis internus diſcredat plura Myſteria Fidei v. g. Trinitatem perſonarum, Euchariſtiam, Incarnationem, &c. volens deliberata intentione proferre exterius vnum ex ſupr. dictis erroribus, v.g. Deum non eſſe incarnatum, & tamen caſu præter intentionem proferat corpus Chriſti poſt conſecrationem non eſſe in Euchariſtia, an talis ſit Hæreticus externus. t. 8. r.3. §. *Sed pro curioſis.* p.353

Hæretici an ſint denunciandi Inquiſitoribus? Et quid, ſi ſperatur correctio. t.9.reſol.1. 3. 4. & 5. à p.374. ad 378

Hæreticus emendatus an ſit denunciandus. t.9.reſ.6. §.5. p.381

Et quid, ſi dubium ſit de eius emendatione. t.9. r.8. §. 1. p.382

Hæreticum Patrem, fratrem, maritum, & vxorem an filius, frater, maritus, & vxor teneantur denunciare. t.9. r.9. per totam ibid.

Et quid, ſi perpetraſſent alia crimina extra hæreſim formalem? t.9. r.11.§.1.p.382

Si hæreticum aliquem eſſe quis ſciat ſub ſigillo naturali, an teneatur illum denunciare? t.9. r.66.§.1.,& ſeqq. p.404

De hæreſi an ſint ſuſpecti vehementer Confeſſarij ſollicitantes in confeſſione? t.9. reſ.88. per totam. p.413

* In indice primo huius tom.5. in tract.8. *de hæreſi & de hæreticis & eorum abſolutione*, & in tract.10. *de Poteſtate Inquiſitorum*, & in tr.11. *de Tortura inferenda ſuſpectis de hæreſi*, & in tract.12. de *Pœnis imponendis in S. Officio Inquiſitionis*, ſunt quamplurimæ difficultates pertinentes ad hæc verb. *Hæreſis, Hæreticus*, ideo ibi require quidquid ſup. his verbis occurrerit, & ſi quærendo quod deſideras omnes quæſtiones prædictorum Tractatuum perlegis non pigebit.

* Vide etiam in hoc indice verb. *Abiurare, Bulla Cœnæ, Clericus, Communicatio ciuilis. Crimen, Delictum, Diſpenſare, Ius, Mens.*

Heluetius.

Heluetij arcentes turbam, dum Pontifex, vel alius Princeps egreditur, ſi percutiant Clericum, an incidant in cenſuram? t.2. r.24.§.1.p.139

Et quid, ſi animo maligno ex propoſito, ſcilicet intendentes Clericum verberare ſine ſufficienti neceſſitate, hoc facere? ibid.

Et an ſupradicti poſſint abſolui ab Epiſcopo, quamuis percuſſio ſit grauis, modo non ſit enormis? t.2.r.66.§.1. p.160

Et an ſit eis imponendum onus ſe præſentandi poſtea Sedi Apoſtolicæ. ibid.§.2. p.161

Et in ſupradicto caſu cui incumbit onus probandi, an fortuitò, vel deliberatè Heluetij percuſſerint Clericum ad hoc, vt declaretur excommunicatio Epiſcopalis, aut Papalis. ibid.§.3

Her.

Hermafroditus.

Hermafroditus, in quo præualet ſexus virilis an poſsit Ordinari, inconſulto Summo Pontifice. t.5. r.61. §.1. p.234

Vbi quid ordinatus ſub præualente ſexu virili, ſi poſtea fœmineus præualeat, & de facto proferat verba Conſecrationis panis,& vini, ſupra debitam materiam, an validè conſecret? ibid.§.5

Homicida. Homicidium.

Si homicidium eſt reſeruatum, an incidat in reſeruationem morte ſequuta, qui propinato iam alteri veneno confitetur illud, antequam mors ſequatur? t.1. r.10. §.1. p.8

Homicidium mandans, aut conſulens, ſi reuocauit mandatum aut conſilium, an incurrat adhuc excommunicationem, irregularitatem, & obligationem reſtituendi, ſi delictum, hoc non obſtante, committatur. t.1. r.74.§.1.p.48.& in tr.2.r.27.& 28.p.140. & 141

Et quid, ſi reuocatio non innoteſcat mandatario. t.1.r.74. §.2. ante finem p.49

Si homicidium mandans mortuus fuerit, antequam mandatarius occiderit, non contrahit excommunicationem, quæ ſolum ligat viuentes, non autem mortuos, ibid.

Si homicidium eſt inchoatū in proprio territorio, & conſummatum in alieno, an ſubditus incurrat cenſuram ſtatuti generalis ſui Epiſcopi, v.g. ſi exiſtens in ſuo territorio occideret exiſtentem in alieno.t.1.r.103.§.1.p.70

Propter homicidij accelerationem ex delicto an detur paruitas materiæ excuſans ab incurſione irregularitatis. t.5.r.108.§.1. p.259

Qui fœminam ad ſe venire iubet per recta, aliave loca periculoſa, vnde imprudens ſibi mortem conſciuit, aut ſi prægnans erat, fœtum excuſſit, an ſit irregularis. t. 5. r.111. §.7. p.263

Homicidium mandans, aut conſulens ad euitandam irregularitatem, an non ſolum teneatur reuocare mandatum, vel conſilium, ſed monere, vt caueat. t.5. r.114. §.1. p.264

Et quid, ſi ſupradicti putabant ſufficere tantum reuocare mandatum, vel conſilium, an fiant irregulares, ſi homicidium ſequatur. ibid. §.4

Qui homicidium ſuo nomine factum poſtea ratum habet, an incurrat irregularitatem.t.5. reſ.115.per totam, ibid.

Ex homicidio dubio quando non incurratur irregularitas. t.5.r.119. per totam, p.266

Vt per homicidium caſuale efficiatur quis irregularis, quæ negligentia requiratur. t.5.r.121.§.1. p.267

Ob homicidium caſuale an incurratur irregularitas, quando factum fuit dando operam rei illicitæ, etiam ſi adhibita ſit debita diligentia. t.5. reſ.122. per totam p.268

Homicidium non impediens, quod tenetur quis de iuſtitia impedire, vt Iudex. Gubernator, & alij Miniſtri iuſtitiæ, an incurrat irregularitatem. t.5.reſol.133. §.1. p.273

Et quid de Aduocato, Procuratore, Teſte, Medico, & ſimilibus? ibid. p.274

Vtrum ſit irregularis, qui per vim, vel diſſuaſionem impedit, ne aliquis impediat hominis homicidium? §.3

Homicidium quamuis ſit occultum, inducit irregularitatem, quamuis lege Canonica crimen occultum communiter irregularitatem non pariat.t.5.r.137.§.1.p.275

Homicida verus eſt, qui cauſam eiectionis fœtus animati dedit, & tenetur omnibus pœnis iuris Canonici, & Ciuilis, quibus tenentur illi, qui hominem natum peremerunt. Si vero fœtus non eſt animatus non eſt proprie homicidium. tract.6. reſol.1. per totam, p.285

* Circa homicidium fœtus animati lege alias quæſtiones in indice primo huius tom.5. ex tract.6.*de Abortu.*

Ex homicidio quocumque ab irregularitate contracta an poſsit Prælatus Regularis ſuos ſubditos abſoluere. t.6. r.11.§.2. p.288

Homicidium conſulens, aut mandans, ſed dubitans de effectu ſequuto, vel an conſultus, vel mandatarius motus fuerit à ſe ipſo, & non à Conſilio vel mandato, an ſit irregularis.t.6.r.23. §.4. p.294

* Vide verb. *Aſsiſtere, Baptiſmus, Bellum, Clericus, Committere, Conſilium, Dubium, Fuga, Interficere, Miles, Occidere, Reſiſtere.*

Honor.

* Vide verb. *Auxilium.*

Hora Canonica.

* Vide verb. *Degradatus, Excommunicatus, Obliuio, Officium Diuinum, Recitare.*

Humanum.

* In humanis communicare cum excommunicato tolerato, vel non tolerato, Vide verb. *Communicatio Ciuilis.*

I

Iaculatores

IAculatores Clerici excluduntur à priuilegio Canonis. t.2.r.37. §.3. p.147

Ianitores.

Ianitores, vel oſtiarij Principum percutientes Clericos ſub prætextu officij, an poſſint abſolui ab Epiſcopo, quamuis percuſſio grauis ſit, dummodo non enormis.t.2.r.66. §.1. p.160

Et quid, ſi non fortuito, & incaute, ſed titulo iuriſdictionis Clericum percuterent ex odio, an ſemper ſit remittendus ad Papam pro abſolutione, exceptis caſibus legitimi impedimenti: ibid. ad medium p.161

Et in hoc caſu cui incumbit onus probandi, an fortuitò, vel deliberate ſupradicti Ianitores percuſſerint Clericum arcendo turbam ad hoc, vt declaretur excommunicatio Epiſcopalis, vel Papalis. ibid. §.3

Quando dicti Ianitores abſoluuntur à dicta cenſura, an ſit illis imponendum onus ſe præſentandi Sedi Apoſtolicæ? ibid. §.2

Ictus.

* Vide verb. *Fuſtis.*

Ieiunium.

Ieiunia de præcepto Epiſcopi non tenetur quis ſeruare in Monaſterijs Monialium, & Regularium, & in alijs locis exemptis intra Diœceſim ipſius Epiſcopi.t.1.r.86. §.3. in fine, p 59

Ignoranter. Ignorantia, &c.

Ignorantia excommunicationis per iuramentum probari poteſt, ſed ſi iurare quis recuſat, debet haberi pro excommunicato. t.1.r.6. §.5. p.5

Ignorantia inuincibilis, & etiam vincibilis, dummodo non ſit craſſa & affectata iuris, vel facti excommunicationis, ſuſpenſionis, irregularitatis, inhabilitatis, &c. etiam ſi dictæ leges, & pœnæ latæ ſint ab Epiſcopo, vel Summo Pontifice excuſat ab incurſione illarum, etiam ſi reſeruatæ ſint Summo Pontifici. t.1.r.32.33.34.& 35. per totas à p.20. ad 22

Et quænam dicatur ignorantia craſſa, & ſupina, lata, & vincibilis, vel ignorantia craſſa, & ſupina, & affectata. t.1.r.33. §.1. in fine, p.21

Et an ignorantia craſſa, & ſupina nunquam excuſet ab incurſione ſupradictarum cenſurarum, & pœnarum. t.1. r.34.§.1.p.22

Ignorantia vincibilis facti, vel iuris an impediat incurſionem cenſuræ latæ contra eos, qui ſcienter aliquid fecerunt, aut facere præſumpſerunt, aut contra eos, qui auſu temerario aliquid fecerunt, etiam quando eſt affectata, vel adeo craſſa, vt moraliter cenſeatur intenta, ſeu affectata. t.1.r.34.§.2. ibid. & in r.36. §.3. p.24

Ex quo, qui ex ignorantia affectata legit libros Hæreticorum non incurrit excommunicationem latam in Bulla

Cœnæ, quæ fertur contra ſcienter legentes.t.1.r.36.§.2.
ibid.

Qui ignoranter aliquid facit contra hanc particulam *præſumpſerit*, poſitã in aliquo Extrauagant.Decreto,&c.quæ denotat temeritatem,non comprehendit eum,nec talis incurrit in pœnas impoſitas. t.1.r.78.§.2. p.51

Ex ignorantia percurientes Clericum, an incurrant cenſuram.t.2.r.25.§.1. p.139

Et quid, ſi ignorantia ſit inuincibilis? Et quid, ſi ſit vincibilis? Et quid, ſi ſit craſſa, ſeu ſupina, & affectata licet ignorantia procedat ex dolo, & temeritate. ibidem §.2

Et quid, ſi ſit ignorantia concomitans, ſiue iuris, ſiue facti? vbi diuerſi caſus apponuntur in exemplum ſupradictarum quæſtionum. ibid. §.4

Qui ignoranter ſuſcipit ordines ab Epiſcopo excommunicato vitando, an incurrat ſuſpenſionem, ſed in ſi ea celebret non incurrat irregularitatem. t.3.r.32.§.1.p.181

Ignorans excommunicationem præbere impedimentum ſuſcipiendi ordines non incurrit ſuſpenſionem, quamuis ignorantia eſſet craſſa, vel etiam ſupina. t.3.r.33. §.1. ibid.

Qui cum ignorantia non ſolum inuincibili,ſed etiam moraliter vincibili, ſi affectata non ſit, ordinatur ante legitimam ætatem, extra tempora,&c.an incurrat ſuſpenſionem. t.3.r.40. §.3. p.187

Ignoranter promittens Epiſcopo ab eo alimenta non petiturus, ſi ordinatur abſque titulo, an incurrat ſuſpenſionem.t.3.r.53. §.1. p.139

Et quid de Epiſcopo in dicto caſu. ibid.

Qui ignoranter ordinatus eſt ſymoniace, an incurrat ſuſpenſionem, ſi poſtea ratum hoc habeat. t.3.r.54.per totam p.193

Et quid, ſi poſtea ſoluat amico pecuniam datam. t.3.r.55. §.1. ibid.

Et quid, ſi beneficium ſimili modo obtineat. ibidem §. 5. p.194

Si ex ignorantia quis miniſtrauit in ordine per ſaltum ſuſcepto, an Epiſcopus poſſit diſpenſare cum eo poſt adminiſtrationem. t.3.r.58. §.4. p.195

Qui ignoranter, durante matrimonio, ſuſcipit ordines, an incurrat ſuſpenſionem.t.3.r.61.§.1. p.196

Vbi aliqua alia circa præſentem quæſtionem, & ignorantiam pro durante matrimonio,& ſoluto. §.vlt.

Qui ignorat ius poſitiuum prohibens ſub pœna irregularitatis, quamuis delinquens noſcat peccatum an incurrat irregularitatem ca delicto. t. 5. reſ. 4. per totam, p.207

Et quid ſi ſit vincibilis, dummodo non ſit craſſa, aut ſupina. t.5.r.6. §.4. p.209

Vbi. quod irregularitas ex homicidio,vel mutilatione, licet videatur eſſe ex delicto,includit præcipue defectum lenitatis, & ideo incurritur, licet occidens ignoret homicidio illam impoſitam eſſe; quod eſt valde notandum. §.3

Ignorans priuationem petendi debitum eſſe ab Eccleſia impoſitam ob acceſſum ad conſanguineam vxoris ſuæ, an dictam priuationem incurrat. t.5.r.7.§.3. ibid.

Qui ignoranter cognouit vxorem poſt eius adulterium perpetratum, an incurrat irregularitatem bigamiæ. t. 5. r.151.§. 1. p.284

Si adſit ignorantia iuris vel facti, etiam ſi ſit craſſa, ſupina, & affectata, modo cum ingenti temeritate coniuncta non ſit, an excuſentur à cenſura procurantes, conſulentes cooperantes, mandantes, auxilianres, ope, fauore, potione, &c. ad abortum faciendum. tr.5.r. 28. per totam, p.296

Qui ignorantia vincibili neſciret pœnas Bullæ Greg.XIII. de Datis, & Promiſſis, an illas incurreret. t.7. r.61. §.1. p.350

Qui ignorat reſeruationem contra committentes inceſtum, homicidium voluntarium, raptum Virginis, ſacrilegium cum Moniali, Sodomiam, & ſimilia peccata, ad reſeruationem incurrant. ibid. §.4. p.351

Idem eſt de reſeruatione abſolutionis eorum, qui male promouentur ad ordines.& ſimilia. ibid. §.5

Ignorantiæ ratione an poſſit fieri, vt aliqui actus Magici à mortali excuſentur. t.8.r.9.§.1. p.356

Ignorantia craſſa,& ſupina an excuſet ab hæreſi? Et quid de affectata. t.12.r.36.§.6. p.533

* Vide verb. *Beneficium*, *Edictum*, *Inhabilitas*, *Mulier*, *Magicus*.

Illegitimus.

Illegitimus occultus an incurrat irregularitatem.t.5.r.144. §.1. p.281

Illegitimus, ſi auſus fuerit celebrare in ordinibus ſuſceptis, & ſi grauiſſime peccet, nullam tamen denuo incurrat irregularitatem, quia non ob violationem irregularitatis irregularitas contrahitur. ibid. § 3. ſub finem, p.282

* Vide verb. *Beneficium*, *Diſpenſare*, *Dubium*.

Illuſor.

Illuſores imaginum Sanctorum an poſſint abſolui à quocumque confeſſario. t.8.r.25.§.2.p.364

Imagines.

* Vide verb. *Abiurare*, *Illuſor*.

Immemor.

Immemor voti non fornicandi, ludendi, &c. quod habet ſub pœna centum aureorum, ſi poſtea fornicatur, luſerit, &c.an teneatur ſoluere pœnam.t. t.r.32.§.3.p.2t

Idem eſt, ſi dum fornicatur, luſerit, &c.memor ſit voti, & immemor pœnæ, etiam ſi eſſet pœna Caſtitatis, Religionis, peregrinationis Ieroſolymitanæ, &c. ibid.

* Vide verb. *Obliuio*.

Immiſcere.

Qui immiſcuit Sacramenta in ſortilegiis, an poſſit puniri ab Inquiſitoribus.t.10.r.105. per totam p.454

Et quid, ſi immiſcuit Sacramentalia. t. 10. reſ.106. §.1 ibid.

Et quid, ſi immiſcerent in ſortilegiis verba ſacra, vt Euangelium, Symbolum fidei, Pater noſter, Aue maria, Pſalmus aliquis Dauidicus, ſeu alia verba Sacræ Scripturæ, vel ſi immiſcerentur Reliquiæ Sanctorum, aut diſſoluerentur ad maleficia. ibid. §.2

Impedimentum. Impedire.&c.

Qui non impediuit percuſſionem Clerici, cum impedire poſſet, ex odio, & primo effectu, an incurrat cenſuram. t.2.r.23. §.3. p.138

Impedimenta declarantur, pro quibus iure communi quis poſſit abſolui ab Epiſcopo, & non tenetur recurrere, ad Papam pro abſolutione ob Clerici percuſſionem, etiam ſi percuſſio Clerici ſit enormis. t.2. r.72.§.3.p.164

Vbi etiam variæ diſtinctiones apponuntur, ſtantibus, vel ceſſantibus dictis impedimentis.

Si impedire non ſtudet Sacerdos ſciens mulierem à ſe prægnantem abortum procurare, an irregularis fiat.t.5. r.134. §.1. p.274

Si ſciens non impedit volentibus alium occidere in vindictam iniuriæ illatæ, an ſit irregularis. t 5. r.135.§.1. p.275

Qui impedimento perpetuo laborat, ita vt non poſsit adire Pontificem, an poſsit ab hæreſi abſolui ab inferiori Sacerdote, etiam ſi non ſit in articulo mortis, vel an teneatur recurrere ad Pontificem, vel Inquiſitores, Procuratorem, tacito nomine. t.8. r.23. per totam. p.362

De impedientibus officium S. Inquiſitionis. Et an aduerſus tales Inquiſitores procedere poſsint, & quomodo, & quibus pœnis puniendi ſint, & an ſint ſuſpecti de fide, & quo pacto debeant abiurare. t.12.r.13. per tot. p.534

* Vide

Rerum Notabilium.

* Vide verb. *Amaſius, Beneficium, Electores, Homicidium, Legatus à Latere, Mulier, Mutilatio, Nuncius.*

Imperator.

Cum Imperatore eſt permiſſa permutatio bonorum Eccleſiaſticorum, abſque ſolemnitate? tract.1.reſ.80.ſ.4. pag. 53

Impetus.

Qui impetu eodem, & actu plures blaſphemias contra vnum Sanctum profert, an committat tot peccata, quot ſunt blaſphemiæ? t.8.r.11.§.3. p.357

Et quid, ſi blaſphemiæ diuerſi generis ſint, & non ſint vna, & eadem ſæpius repetita? ibid.

Impetrare.

* Vide verb. *Diſpenſatio, Patrimonium.*

Implens.

De non implentibus pœnitentias à Tribunali S. Inquiſitionis impoſitas. Et an contra tales Inquiſitores procedere poſſint? Et an ex tali delicto oriatur non leuis ſuſpicio de hæreſi? Et quibus pœnis ſubijciantur? t. 12. r.14. ſ.1. & ſeqq. p.515

Impœnitentes.

De impœnitentibus Hæreticis. Et de pœnis, quibus merentur puniri? t.12.r.25. ſ.1. p.524

Imponendum, Imponere, &c.

* Vide verb. *Abiuratio, Beneficium, Conſultores S. Officij. Diſcrepare, Inhabilitas, Interdictum, Irregularitas, Onus, Suſpenſio,* & in multis alijs verbis miſtis huius indicis.

* Sed in indice primo huius tom.5. in tract.10. de Poteſtate Inquiſitorum aliquas alias difficultates inuenies pro his verbis *Imponendum, Imponere, &c.* & ſignanter in tract.12. *de Pœnis S. Officio imponendis,* per tot.

Importunum.

* Vide verb. *Cogere.*

Imprimentes.

* Vide verb. *Bulla Cœnæ. Bulla Cruciata.*

Improbare.

* Vide verb. *Conſuetudo.*

Impuberes.

* Vide verb. *Irregularitas. Monitorium. Occidens. Parentes. Præceptum. Puer.*

Impunitas.

Impunitatem reo promittere, an licitè Inquiſitores poſsint, ſi veritatem fateatur reus? tract. 10. reſ.71. per tot. pag. 443

Inæquale. Inæqualitas.

* Vide verb. *Beneficium.*

Incapax.

Incapax Officiorum ſæcularis iuriſdictionis an ſit excommunicatus? t.1. r.26. §. 1. p.15

Incapaces penſionis, & beneficij an ſint irregulares, excommunicati, &c. t.5. r.141. §.1. p.279

Incantationes.

Si ex Incantationibus Inquiſitores timent reos in tortura veritatem non fateri, quid debeant Inquiſitores facere cum eis? t.11. r.37. per tot. p.498

Incendiarius.

Contra incendiarios an lata ſit aliqua cenſura. t.1. r.98. §.1. p.64

Incendiarios an ſint ab Epiſcopo excommunicandi, & ſi poſtea denunciantur, an tunc talis excommunicatio ſit Papæ reſeruata? ibid. §.2

Contra incendiarios excommunicationem ferre, an Epiſcopus teneatur ſub aliqua pœna? ibid. §.3

Incidens. Incidere. &c.

Si incidere in cenſuram à ſe ipſo latam nemo poteſt tamen occaſione cenſuræ à ſe latæ incidere in aliam cenſuram, quam alius tulerit, communicando cum eo, quem ipſe excommunicauit. t.1. r.2. §.1. p.1

* Hæc verba *Incidens. Incidere. &c.* ſunt generalia ferè pro omnibus tractatibus huius tom. ſignanter pro primis octo tractatibus, vbi ſunt quamplurimæ innumerabiles quæſtiones.

Incitantes.

Incitantes precibus, & promiſſis percutere Clericum, an incidant in cenſuram. t.2. r.26. §.1. p.140

Incorrigibilis.

Incorrigibilem Clericum percutientes an incidant in cenſuram. t.2. r.37. §.1. p.147

Et an talis Clericus amittat priuilegium fori. ibid. ſ.2

Niſi incorrigibiles ſint ſodomiæ, non poſſunt Inquiſitores tradere illos Curiæ ſæculari. t.12. r.20. §.3. p.519

* Vide verb. *Trinitas.*

Incurrens. Incurrere. &c.

* In indice primo huius tom.5. à primo vſque ad tr.8. incluſiuè ferè in omnibus illorum quæſtionibus paſſim reperies hæc verba *Incurrens. Incurrere. &c.*

Index.

Indicis excommunicationem an incurrat, qui per vnum, vel duos dies retinet librum hæreticum, vel prohibitum. t.10. r.140. §.1. p.469

* Vide verb. *Bulla Cœnæ.*

Indicendum. Indicere.

Indicere purgationem, vel abiurationem propter infamiam, an Inquiſitores poſſint. t.10. r.94. §.1. p.451

Ad indicendum purgationem in crimine hæreſis an infamia probetur per teſtes inhabiles. ibid. §.4

* Vide verb. *Abiuratio.*

Indicium.

* In indice primo huius tom.5. in tr.11. de *Tortura*, ſunt plures quæſtiones ſup. hoc verb. *Indicium,* ſignanter in reſ.1.2.3.4 5.6.7.9.13.14.15.16.18.27.28.30.& 36

Indulgentia.

Per Indulgentias an compenſetur, vel tollatur obligatio implendi ſatisfactionem ſacramentalem, ita vt pœnitens eximatur à debito eam exequendi. t.1. r.201. §.4. in fine. p.116

Et quid, ſi pœnitentia imponatur non ſolum in ſatisfactionem, ſed etiam in medicinam, & remedium? ibid. §.5. ad medium.

* Vide verb. *Bulla Cruciata. Gratia.*

Inebriare.

Qui inebriat alium, non eſt irregularis, quamuis ille deinde ebrius alium occidat, aut mutilet, niſi præuideat illud periculum. t.5. r.108. §.6. p.260

Infamatum.

Non infamatis Clericis, ſed tantum indiciatis an Inquiſitores debeant torturam adhibere. tr.11. reſ.36. §.1. p.497

Infamia. Infamis.

Ex infamia facti non incurritur irregularitas. t.1. r.39. §.6. & ſeqq. p.26

Si infamia conſurgit ob ſuſpicionem hæreſis irregularitas incurritur. t.5. r.53. §.3. p.219

Infamis conditionis, & notæ officia, & perſona, quæ ſunt à iure? Vbi multa notabilia pro explanatione dictæ quæſtionis t.5. r.54. §.1. & ſeqq. ibid.

Infamia iuris incurritur dupliciter. ibid. §.5. p.230

Infamia an afficiat in crimine hæreſis, quando ortum habuit ab æmulis, & vilibus perſonis? t.10. r.94. §.5. p.451

* Vide verb. *Crimen. Diſpenſare. Factum. Filie. Fuſtis. Hæreticus. Indicere. Inquirere. Inquiſitio. Ius. Mulier.*

Infans.

Infantes nondum doli capaces an poſſint admitti in Monaſteria Monialium, vel ſint incluſi ſub prohibitione Greg. XIII. & Concilij Trid. t.1. r.91. §.6. p.63

Infantes expoſiti an irregulares ſint ad Ordines, & ſint baptizandi. t.9. r.42. §.1. p.224

* Vide verb. *Baptizare.*

Infidelis.

Qui ab Infidelibus in eorum nauibus bona Chriſtianorum

cum aſſecuratione illa reddendi certo in loco ſubripiunt, an excommunicentur? Et quid è contra? t. 1. r. 44. §. 7. pag. 30

De Infidelibus aliqua crimina perpetrantibus, & quibus pœnis puniri debent. t. 12. r. 2. §. 1. p. 500

Et an vltra pœnas in aliquibus caſibus ſit illis aliqua abiuratio imponenda. ibid. §. 4. p. 501

Infideles commorantes in terris Chriſtianorum, qui retinere, habere, legere, ſcribere, vel exemplari, aduehere, donare, communicare, vel alienare auſi fuerint libros, & codices Talmudicos, Cabaliſticos, & alios nefarios, an puniendi ſint arbitrio Inquiſitorum? t. 12, reſ. 6. §. 5. p. 506

* Vide verb. *Baptizare, Bulla Cœna. Commercium, Deferens, Emere.*

Infirmitas, Infirmus.

Infirmitate temporali impediti, nempe tertiana, quartana, aut podagra, & multo fortius ſi infirmitas eſt incurabilis, & diuturna, an poſſint abſolui ab Epiſcopo ea quacumque Clerici percuſſione. t. 2. r. 72. §. 2. p. 164

Infirmis etiam in vltimo vitæ conſtitutis ſeruire poſſunt Sacerdotes, & Religioſi, & eos voluere in lecto, cibum & reliqua exhibere cum prudentia, quamuis mors, & eius acceleratio ſequatur, abſque metu irregularitatis. t. 5. r. 75. per totam, p. 241

* Vide verb. *Medicamentum.*

Ingredi, Ingrediens, Ingreſſus, &c.

Si cum pacto, vt ingrediatur filia aliquod Monaſterium, illam Pater hæredem relinquat, an Pater incurrat excommunicationem Concilij Trid. *ſeſſ. 25. c. 18.* t. 1. r. 81. §. 6. in fine p. 55

Ingredientes ſæculares Monaſteria Monialium exemptarum, an incidant in cenſuram ab Epiſcopo per ſtatum latam contra ingredientes dicta Monaſteria. t. 1. r. 86. §. 1. poſt medium, p. 58

Qui ingrediendi clauſuram Monialium habet licentiam indefinitam, an poſſit ſæpius ingredi. t. 1. reſ. 89. §. 1. p. 62

Ingredientes Monaſteria Monialium non prætextu licentiarum, ſed abſque vlla prorſus licentia etiam ad malum finem, an incurrat excommunicationem Greg. XIII. t. 1. r. 90. §. 1. ibid.

Ingredientes Monaſteria Monialium, ſi finito negotio, & miniſterio ibi notabiliter commorentur ob malum finem, an incidant in excommunicationem Greg. XIII. t. 1. r. 91. §. 1. p. 63

Vbi, an in ſupradicto motu proprio Greg. XIII. & prohibitione Concilij Trid. *ſeſſ. 25. c. 5.* de Regular. comprehendantur Reges, Reginæ, Cardinales, & infantes nondum doli capaces, ingredientes Monaſteria Monialium ſine vlla licentia §. 3

Ingrediendi Monaſteria Monialium licentia an debeat eſſe in ſcriptis etiam quoad forum conſcientiæ. t. 1. r. 93 per totam, ibid.

Pro ingreſſu Religionis dans, vel accipiens aliquid ligatur excommunicatione Papæ reſeruata in Extrausg. 1. de Symonia. t. 7. r. 34. §. 1. p. 333

Vbi, quod ad facilius impetrandam ſuam receptionem in Religione poteſt quis dare gratis, & ſponte munera Superiori, vel aliis, imo pactum adhibere poteſt. §. 2

* Vide verb. *Clauſura, Eccleſia, Epiſcopus, Miſſam Celebrare, Officium Diuinum.*

Inhabilis, Inhabilitas.

Inhabilitatis ignorantia inuincibilis, & etiam vincibilis ad officia ratione ſymoniæ, & alias pœnas ſiue facti, ſiue iuris excuſat ab eius tranſgreſſione. t. 1. r. 35. §. 7. p. 23

Inhabilis an ſit excommunicatus ad recipiendas penſiones. t. 1. r. 178. §. 1. p. 103

Et an hoc locum habeat in penſionibus, quæ dantur titulo ſpirituali, non vero in his, quæ non ſunt beneficium, quia dantur titulo ſæculari. ibid. §. 2. p. 104

Inhabilitatem ad alios ordines ſuſcipiendos an incurrat, qui relictis minoribus Ordinibus, Subdiaconatum recipit. t. 3. r. 57. per totam, p. 195

Et quid, ſi ordines ſacros per ſaltum recipiat. t. 3. r. 58. §. 1. ibid.

Inhabilitatis pœna impoſita in Bulla Sixti V. contra procurantes abortum an obliget ante iudicis ſententiam. t. 6. r. 15. per totam, p. 290

* Vide verb. *Abiuratio, Beneficium, Diſpenſare, Dubium, Filius, Hæreticus, Incapax, Pœna, Teſtis.*

Inimicitia, Inimicus.

Inimicos in teſtes admittere an poſſint Inquiſitores contra reum. t. 10. r. 45. §. 1. p. 433

Vbi an de inimicitia ſuſpecti, vel amici, ſubditi aut conſanguinei capitalis inimici admittantur in teſtes. §. 2

Inimicum capitalem an Inquiſitores poſſint admittere ad accuſandum. t. 10. r. 50. §. 1. p. 435

Iniuſte.

Iniuſte excommunicatus, v. g. ex cauſa præſumpta ſecundum allegata, & probata an incurrat pœnas iuſtæ excommunicationis, & teneatur ſe abſtinere à communicatione fidelium, & ab aliis actibus illicitis. t. 1. r. 27. §. 1. p. 16

Et in dicto caſu quamuis ad id teneatur ratione ſcandali, imo ratione obedientiæ, non tamen ſit irregularis celebrando, non ſolum quando celebrat in occulto, ſed etiam in publico, & coram eis, quibus cenſura eſt nota, & innocentia ignota. ibid. §. 3

Et an etiam ſupradictus excommunicatus iniuſte excludatur ab orationibus generalibus Eccleſiæ, à quibus excluduntur excommunicati. tr. 1. reſol. 28. §. 1. ibid.

Et an communicans cum tali excommunicato incurrat pœnas iuris impoſitas. ibid. §. 6. p. 17

Inobedientia.

* Vide verb. *Contumacia, Præceptum.*

Inquirere. Inquiſitio, &c.

Inquirere qualitates, & vitam teſtium an Inquiſitores teneantur, ſi adhuc reus nihil teſtibus oppoſuerit. t. 10. r. 47. per totam, p. 434

Ad inquirendum an ſola infamia ſufficiat in crimine hæreſis. t. 10. r. 94. §. 3. p. 451

Inquiſitio an poſſit fieri in crimine ſolicitationis, & hæreſis licet contra reum nulla præcedat infamatio. t. 9. reſ. 32. per totam, p. 391

Inquiſitores.

Inquiſitores an poſſint excommunicare Epiſcopos, & è contra. t. 1. r. 95. per totam, p. 64

Inquiſitori an ſit reſeruata abſolutio blaſphemiæ hæreticalis. t. 8. r. 25. §. 6. p. 364

Si Inquiſitor præſens eſt, an quilibet Sacerdos poſsit in articulo mortis Hæreticum abſoluere. t. 8. r. 26. §. 1. ibid.

Inquiſitores an poſsint imponere Confeſſariis Regularibus ſollicitantibus, quod teneant vltimum locum inter Regulares ſui Monaſterij in Choro, & Refectorio, & in aliis locis; & aliquando mandare, vt ſententia contra Confeſſarium Regularem lata publice legatur in proximo Capitulo generali ſuæ Religionis. t. 9. r. 92. §. 4. p. 415

Aliquæ diſtinctiones proponuntur pro cognoſcendo de crimine ſollicitationis ab Epiſcopis, & Inquiſitoribus, vbi adeſt Inquiſitio Hiſpanica, & vbi non adeſt. t. 9. r. 96. §. 1. p. 416

Separatim ab Inquiſitoribus, vbi non adeſt Inquiſitio Hiſpanica, an poſsint Epiſcopi proferre ſententiam contra Confeſſarios ſollicitantes, & è contra? Et quid de ſententia abſolutoria. t. 9. reſol. 97. §. 1. p. 417

Inquiſitores an poſſint animaduertere in ſollicitationem præteritam, ſi iam præiudicata fuerit ab Epiſcopo. t.9.r.98.§.1. p.418

Ab Inquiſitoribus puniri debet confeſſarius ſollicitans ratione pœnæ, qui non iudicatur ſuſpectus, & non eſt remittendus ad ſuum ordinarium. ibid. §.4

* Vide verb. *Abiurare*, *Diſpenſare*, *Facultas*, *Impeditus.*

* In indice primo huius tom.5.tract.10.*de Poteſtate & priuilegiis DD. Inquiſitorum*, & Tract.11.*de Tortura inferenda ſuſpectis de Fide*, & Tract.12.*de Pœnis delictorum pertinentium ad Tribunal S. Inquiſitionis* & Tr.13. Vbi ſunt *Decreta*, *& Conſtitutiones recentiorum Pontificum ad Tribunal S.Inquiſitionis ſpectantes.* Quilibet titulus prædictorum tractatuum demonſtrat, quod omnes quamplurimæ eorum difficultates pertinent, & dicunt ſub hoc verbo *Inquiſitores.* Ideo ibi requirere quidquid ita miſtum occurrerit.

Inſidere.

Si quis inſideret ſupra murum Monaſterij Monialium, an incidat in cenſuram? Vbi plura circa clauſuram Monialium. t.1.r.83.§.1. p.55

Inſordeſcentes.

* Vide verb. *Excommunicatio.*

Intentio.

Quando ſuper intentione datur tortura reo conuicto, an danda ſit ab Inquiſitoribus cum clauſula *Citra præiudicium probatorum.* t.11.r.32.per totam p.495

Intentionem negantem reum facientem ritus hæreticales, ſeu proferentem verba hæreticalia, an Inquiſitores debeant punire tanquam Hæreticum. r.12.r.34 per totam p.530

* Vide verb. *Beneficium*, *Manifeſtare*, *Obliuio.*

Interceſsio.

* Sup. hoc verb. *Interceſsio ad beneficium* lege aliquas difficultates in tract. 7. *de Symonia*, ſignanter in r.20. 21. 22.24. & 26

Interdicere. Interdictum, &c.

Ad interdicti valorem an requiratur monitio. t.1.r.4. §.1. p.2

Si interdictum abſolute non proferatur, ſed ferendum ſit an obliget ad peccatum mortale. t.1. reſ.11.§.3. pag.9

In loco interdicto an poſſint ſepeliri pueri, ſi ante vſum rationis decedant. t.1.r.108.§.5.p.72

Dubius an interdictum incurrerit, quid facere debeat. t.1. r.126. §.1. p.79

Ab interdicto perſonali, an non ſolum Clericus, ſed etiam laicus in articulo mortis abſoluere poſſit. t.1.r.210.§.4. p.120

Interdictus Clericus an gaudeat priuilegio Canonis. t. 2. r.37. §.1. & ſeqq. p.147

Interdicto Clero an cenſeantur interdicti Religioſi. t. 2. r.51. §.2. p.154

Interdictus recipiens ordinem ſacrum an fiat irregularis. t.5.r.14. §.2. p.212

Interdictus exercens ſolemniter actum minorum Ordinum an incurrat irregularitatem. t.5. r.17. §.5. in fine p.213

* Vide verb. *Appellatio*, *Beneficium*, *Conditio*, *Contumacia*, *Ignorantia.*

* In indice primo huius tom.5. ex Tract. 4. *de Interdicto*, lege omnes eius quæſtiones ſup. his verb. *Interdicere*, *Interdictum*, *&c.*

Interficere.

* Vide verb. *Adulter*, *Bellum*, *Homicidium*, *Occidere.*

Intermedium.

* Vide verb. *Colloquentes.*

Internum.

Pro interno pure peccato an poſſit fieri excommunicatio. t.1. r.14.§.1. p.10

Quando internum opus, cui annexa eſt excommunicatio fuit mortale; externum vero veniale tantum; an incurratur excommunicatio. t. 1. reſol. 16. per totam p.11

Interpretes, Interpretari.

Interpres confeſſionis, ſi ſolicitet pœnitentem, an ſit denunciandus? Et quid, ſi interpres ſit etiam Sacerdos. t.9.r.83.per totam, p 412

* Vide verb. *Colloquentes*, *Dubium.*

Interrogare. Interrogatio.

Interrogare teſtes an ſint Iudæi, Sarraceni, &c. an debeant Inquiſitores. t.10.r.46.per totam p 434

Antequam interrogent Inquiſitores reos, an teneantur manifeſtare infamiam, indicia, vel ſemiplenam probationem eſſe contra ipſos, vt intelligant legitime interrogari. t.10.r.52.§.1.p.436

Et ſupponitur reos non teneri reſpondere, & veritatem dicere, quam aliqualiter ſibi conſtet proceſſus, & acta, & iudicem, & legitime interrogare. ibid.

Interrogare reos in tortura quomodo Inquiſitores debeant. t.11. r.19. per totam.p.488

Si interrogationibus reſpondere non vult reus, an poſſint Inquiſitores illum torquere. t.11. r. 34. per totam p.496

* Vide verb. *Pœna*, *Reſponſio caſus.*

Interſtitia.

Interſtitiis temporum non ſeruatis, qui ordinatur v. g. Diaconus elapſo anno ab ordine Subdiaconatus, an incurrat ſuſpenſionem. t.3. r.45. §.1. p.189

Et an ſuper hoc ex rationabili cauſa Epiſcopus diſpenſare poſſit. ibidem, §.2. poſt medium p.190

Idem eſt, quando Abbates remittunt ſuos ſubditos, vt ordinentur ab Epiſcopo. ibid.§.3

Interſtitia nulla requiruntur in receptione Tonſuræ, & omnium minorum ordinum, ſed poſſunt recipi eodem die, ſi videbitur Epiſcopo, & de Minoribus ad Subdiaconatum, remittitur ad vſum Prouinciæ. ibid. §. 2. in fine.

Intrare.

* Vide verb. *Cogere*, *Eccleſiam Ingredi*, *Metus*, *Puella.*

Inuaſor. Inuaſus.

* Vide verb. *Fuga*, *Occidere.*

Inuentarium.

Si inuentarium non fecit Fiſcus, an teneatur ſoluere vltra vires bonorum publicorum. t.10. reſ.123.§. 1. in fine p.461

Inuincibile. Inuincibiliter.

* Vide verb. *Ignorantia.*

Inuitus.

Quando inuito datur abſolutio excommunicationis, ſuſpenſionis, &c. aliqua notabilia pro forma dictæ abſolutionis. t.1.r.183. §.1. poſt medium, p.107

Inuitus an licite abſoluatur ab excommunicatione, licet non velit deſiſtere à contumacia & peccato, propter quod fuit excommunicatus. t.1. reſol. 185. §. 1. p.109

Et an hoc intelligatur tantum de abſolutione excommunicationis latæ ab homine, non autem à iure? ibid.

Inuitus non poteſt abſolui ab excommunicatione per Bullam Cruciatæ, vel per Iubilæum, aut aliud priuilegium conceſſum in fauorem pœnitentis, & ſecus ſi priuilegium ſit conceſſum in fauorem confeſſarij, vt ſi ſit Religioſus. ibid.§.2

Inuito facta abſciſſio alicuius membri, an inducat ipſi patienti irregularitatem etiam, ſi id ob culpam paſſus ſit? Et an ſuper hac irregularitate Epiſcopus diſpenſare poſſit. t.5.r.66.& 67. p.236.& 237

Iocus.

Per iocum percutiens Clericum, ſi aliquantulum excedat, an incurrat cenſuram. t.2.r.34. per totam, p.145

Irregularis, Irregularitas.

Irregularis an ſit Sacerdos celebrans in Eccleſia à ſe interdicta. t.5.r.2.§.2.in fine p.1

Irregularitas pœnalis, ſi abſolute non proferatur, ſed ferenda ſit, an obliget ad mortale? t. 1. reſol. 11. §.3. p. 9

Irregularitatem an incurrat puer impubes aliquem occidens.t.1.r.108. §.4.p.72

Irregularitatem an incurrat excommunicatus excommunicatione minori, ſi celebret, vel recipiat aliquod Sacramentum. t.1. r.182.§.4. p.107

Ab irregularitate, quæ contrahitur ex peccato an ſimplex Sacerdos poſſit abſoluere in articulo mortis? t.1. r.204. §.3. p.518

Irregularitatem an incurrat, qui propinato veneno Clericum occidit, tametſi diligentiam adhibuerit ad damnum impediendum. t.2.r.28.§.2.p.142

Irregularitatem ex homicidio voluntario an incurrat mandans occidere Petrum, ſi mandatarius occidat Ioannem. t.2.r.35. §.2. in fine p.146

Irregularis Clericus an gaudeat priuilegio Canonis. t. 2. r.37. §.1.& ſeqq. p.147

Irregularitatem an incurrat Epiſcopus ſuſpenſus, ſi celebret in Pontificalibus. t.3.r.23.§.2. p.178

Irregularitatem an incurrat ſuſpenſus ab ordine inferiori, ſi ſuperiorem ordinem exerceat. t. 3. reſol. 31. §.2. p.180

Irregularitatem incurrit, qui ordinatur in Sacris ante legitimam ætatem, extra tempora, ſine dimiſſoriis, aut cum falſis, ſi miniſtrans in ordinibus ſacris ſuſceptis ante obtentam licentiam à proprio Epiſcopo. t.3.r.36. §.2.p.185

Irregularitatem an incurrat, qui ordinem Subdiaconatus ſuſcipit cum dimiſſoriis falſis. t.3. reſol. 38. §. 2. p.187

In dictis duobus præcedentibus caſibus an diſpenſare poſſit Epiſcopus, confeſſarius virtute Cruciatæ, & Regulares vigore ſuorum priuilegiorum? ibid. in fine dicti §. & in r.44. §.1. p.189

Irregularitatem an incurrat ordinatus cum dolo, & mala fide ante legitimam ætatem, extra tempora, &c. ſi facta pœnitentia celebret, credens id ſibi licere. t.3. r.40. §.2. p.188

Irregularitatem an incurrat, ſi ordinatus mala fide ante legitimam ætatem, celebret poſt completam ætatem. t 3. r.41. §.4. ibid.

Irregularitatem an incurrat, qui celebrauit in ſuſpenſione contracta, quia ſuſcepit ordines cum patrimonio ficto. t.3.r.48. §.4. p.191

Irregularitatem an incurrat, qui relictis minoribus Ordinibus, Subdiaconatum ſuſcipit, ſi miniſtret in dicto ordine. t.3.r.57. per totam? p.195

Vel an hoc impedimentum non ſit irregularitas, & ſi irregularitas ſit, an confeſſarius per Bullam Cruciatæ diſpenſare eam poſſit. t.3. r.58. §.3. ibid.

Irregularitatem non incurrit ſuſpenſus ab officiis diuinis, ſi illa audiat, quamuis peccet. t. 3. r. 63. per totam p.197

Irregularis an fiat, ſi interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ intra illam Miſſam celebret? Et quid, ſi talis tantum ibi audiat officia diuina. t. 4. reſol. 15. §. 2. & ſeqq. p.203

Quando irregularitatem incurrat, vel non incurrat, qui cauſam dedit, vel procurauit Abortum fœtus animati, & quis poſſit ſupradictam irregularitatem diſpenſare in indice primo huius tom.5. in tract. 6. *de Abortu* multas difficultates inuenies ſignanter in r. 2. 9. 10. 11.12.18.19.20. 23.24.27.& 30

Irregularis an ſit ordinatus Symoniace. t.7.reſol.3. §. 8. p.307

Ab omni irregularitate immunes ſunt Inquiſitores conſultores, & alij miniſtri S. Inquiſitionis pro ſententi mortis lata contra Hæreticos, &c. ex motu proprio Pauli IX. & Pij V. t.10 r.17.§.4.p.424

Ne irregularitatem Inquiſitores incurrant tradendo Hæreticos Curiæ ſæculari, quomodo ſe gerere debeat t. t.10 r.68.§.1. p.442

Ad irregularitatem incurrendam ob defectum lenitatis opus eſt, vt cauſa ſit proxima, nempe dictum vel factum ex natura ſua intendens ad mortem. t.10.r.70.§.2. p.442

Irregularitatem incurrit, qui detegit malefactorem, vt comprehendatur, ſi mors eius ſequatur. ibidem. §. 5. p.443

Licet irregularitatem contrahant Hæretici, tamen ſuſpecti de hæreſi, poſtquam illam abiurauerunt, non ſunt irregulares. t.10.r.126.§ 3. p.467

Irregularitas aliqua an ſit in iure inflicta contra Schiſmaticos.t.12.r.29 §.4. p.528

* Vide verb. *Abiuratio, Ætas, Bellum, Bulla Cœna, Conſulere, dimiſſoria, Diſpenſare, Dubium, Familiares, Fugere, Homicidium, Ignorantia, Iniuſtè. Opinio probabilis, Præſumere, Venenum.*

In indice primo huius tom. 5. ex tract. 5. *de Irregularitate,* lege omnes eius quamplurimas difficultates ſuper his verbis *Irregularis, Irregularitas.*

Irreparabile.

* Vide verb. *Appellare.*

Irritandum, Irritatus, Irritum.

* Vide verb. *Beneficium, Electio.*

Iubere.

Qui iubet fœminam ad ſe venire per tecta, aliavè loca periculoſa, vnde imprudens mortem ſibi conſciuit, aut ſi prægnans erat fœtum excuſſit, an ſit irregularis. t.5. r.111. §.7. p.263

Iubilæum.

Qui ex vi Iubilæi fuit abſolutus à cenſuris reſeruatis Papæ, aut Epiſcopo, an teneatur ſe præſentare Superiori. t.1. r.202. § 3. p.117

Si Iubilæi tempore confeſſarius abſoluit Hæreticos in foro conſcientiæ, an Inquiſitores poſſint illum punire. t.10. r.81. r. p.446

* Vide verb. *Facultas. Iuuitus.*

Iudæus.

Cum Iudæo interdum lauari in balneo, nonnunquam excipi, vel excipere illum in conuiuio, & alia id genus rarius effecta an ſit tantum veniale ob materiæ paruitatem. t.1.r.147. §.3. p.88

De Iudæis aliqua delicta perpetrantibus, & de pœnis, quibus puniri debent. t.12. r.2.§.1 p.500

Iudæi tranſeuntes ad Sarracenos, vel ad alios Infideles an poſſint puniri ab Inquiſitoribus. ibidem. §. 7. p.501

* Vide verb. *Abiurare. Infidelis.*

Iudex.

Iudex excommunicatus toleratus, an valide alium excommunicet. t.1.r.21. §.1.p.14

Et quid, ſi iudex ſit ſuſpenſus, & nominatim denunciatus, vel notorius Clerici percuſſor. ibid.

Et quid, ſi talis ſit occultus. ibid.

Iudex excommunicatus toleratus an poſſit validè exercere iuriſdictionem. t.1. r.23.§.1. ibid.

In iudice ſæculari excommunicato non tolerato an locum habeat effectus excommunicationis quoad priuationem vſus iuriſdictionis. t.1.r.25. §.1. p.15

Si à iudice quis condemnetur reſtituere ſub excommunicatione, ſi non reſtituat ex opinione probabili, an illam incurrat. t.1.r.121. §.1.p 77

Et quid, quando opinio in fauorem rei excommunicati eſt probabilior. ibid. §.3

Si iudex excommunicatus vnum tantum teſtem recipiat, vel

recipiat, vel quid ſimile, an excuſetur à mortali ratione paruitatis materiæ? t.1. r.147. §.1. ad medium. pag.88

Si à iudice teſtis ſit vocatus ad teſtificandum,& intimato præcepto fugiat, an teneatur reſtituere damna inde ſequuta? t.1. r.163. §.1.p.45

Iudex trahens ſimul duos homines vi è templo contra immunitatem in duas incurrit excommunicationes.t.2. r.53. §.1. poſt med. p.156

Si iudici laico Princeps committat in particulari caſum alicuius rei dignum morte, ſi ſequatur, an Princeps incurrat irregularitatem? Et quid, ſi dicat Princeps iudici, vt contra malefactores inuigilet? t.5. r.81.per totam p.244

Iudex pronunciauit ſententiam condemnatoriam ad furcam, & poſtea reus ex gratia Principis fuit à morte liberatus an adhuc talis iudex ſit irregularis? t.5.r.89. §.1.p.147

Idem eſt, ſi quando reus duceretur ad patibulum, eſſet extractus è manibus ſatellitum, & ſic mortem euaderet. ibid. in fine dicti §. p.148

Et quid, ſi à carnifice ſuſpenſus fuiſſet, & caſu laqueus rumperetur, ſi propter hoc gratiam à principe recepiſſet? ibid.

Vbi an Clericus habens iuriſdictionem temporalem fiat irregularis ex eo, quod conſtituat iudicem pro cauſis criminalibus Capitalibus, ſiue in genere pro omnibus, ſiue pro aliquo in particulari? ibidem §. *Notandum eſt.*

Idem eſt, & multo verius de Principe laico. ibidem in dicto §.

Et dato, quod ſupradicti fiant irregulares, an Epiſcopus poſſit diſpenſare ſupradictam irregularitatem ex defectu lenitatis. ibid. §.4

Iudices Epiſcoporum an Ordinari poſſint? t.5. r.90. §.2. p.251

Inter iudicem Eccleſiaſticum, & laicum an detur præuentio contra procurantes abortum? tr.6. r.16. §.1. p.290

Et ſi reus eſt Eccleſiaſticus, an tradendus ſit Curiæ ſæculari. ibid.

Si iudicem Eccleſiaſticum quis inducat pecunia, vt iuſtitiam in cauſa, ſpirituali miniſtret, an hoc ad ſimoniam pertineat? Et quid in cauſa alias ſæculari. t.7.r.15.§.4. p.318

Quando iudices Romanæ Curiæ accipientes munera incidant, vel non incidant in pœnas latas in Bulla Gregor. XIII. de Datis,& Promiſſis aliqui caſus proponuntur in praxi. t.7. à reſ.48. vſque ad 58.incluſiuè à p.345. ad 349

Quando verò teneantur acceptum reſtituere. t.7.r.51.§.1. & ſeqq. p.346

Qui prædictis iudicibus aliquid dat, vel promittit,vt cauſam expediant,an incidat in pœnas dictę Bullæ.t.5.r.57. per totam p.348

Ad iudices delegatos citramontanos non ſpectant pœnæ dictæ Bullæ. t.7.r.58.§.4.p.349

Contra iudices laicos an Inquiſitores procedere poſſint,ſi remiſſius agant cum hæreticis ſibi relictis, & pœnam mortis per ignem non imponant? t. 10. r. 17. §. 1. p.423

Et quid eſt agendum, ſi iudices laici nollent exequi ſententiam ab Inquiſitoribus latam contra hæreticum? t.10. r.18. per totam p.424

Iudex laicus an à ſuo Superiore legitimo, & non ab Inquiſitoribus compellendus eſt, vt hæreticum morti tradat. t.10. r.19. per totam ibid.

Iudicibus non remittere, vt reum puniant, ſed remittere eum ſimpliciter, an Inquiſitores poſſint. t.10. r.66. per totam p.441

Per iudicem Eccleſiaſticum eſt infligenda excommunication contra laicos diſputantes de fide. t.10.r.77.§.3. p.445

Iudices competentes an ſint Inquiſitores ſuper reconciliatos, qui Hiſpano ſermone *Sambenitados*, vocantur. t.10. r.88. per totam p.448

Iudicibus ſæcularibus an Inquiſitores debeant tradere lamias, & ſtriges propter cædes infantium. t.10.r.111. §.1.p.457

* Vide verb. *Actum. Apoſtaſia. Appellatio. Aſſiſtere. Blaſphemantes. Carceratus. Capitulum Sede vacante. Declaratio. Eccleſiaſticus. Familiares. Reſponſor caſus. Sententia.*

Iudicare. Iudicium.

Si in iudicium vel extra teſtes excommunicati deponant, quodnam peccatum committant. t.1. r.112.§.2. in fine. p.74

In iudicio ſo excommunicatus poſsit reſpondere, vel cogatur reſpondere per Procuratorem. t.1. r.117. per totam p.75

* Vide verb. *Actor. Iuriſdictio. Ius.*

Iuramentum. Iurare. &c.

Iuramentum, quod exigitur ab excommunicato ante abſolutionem excommunicationis, quo ſenſu intelligatur. t.1.r.184.§ 2. in fine. p.74

Iuramentum de parendo &c. an præſtandum ſit ſemper in abſolutione excommunicationis maioris,& ſi omittatur quando debet præſtari, an abſolutio ſit nulla. t. 1. r.185. per totam p 108

Iuratoriam cautionem ſaltem præſtare Confeſſario an teneatur excommunicatus, ſi ſatisfacere de præſenti non poſsit. t.1. r.186. §.1. ibid.

Et an hoc intelligendum ſit pro foro exteriori, nam in foro pœnitentiali, deficiente poſsibilitate pœnitentis, propoſitum eius firmum tantum valet? ibidem §.2

Iuramentum, quando ab Epiſcopo non eſt exigendum, vt abſoluti à cenſura Canonica teneantur adire Pontificem. t.2. r.65. per totam p.160

Sed ſemper iuramentum exigendum eſt ab Epiſcopo ſe præſentandi Sedi Apoſtolicæ, qui ab illo abſoluitur à percuſsione enormi Clerici ob temporale impedimentum. t.2.r.72. §.6.p.165

Si iurare Miniſter Sacramenti aliquem faciat ſe tibi daturum pecuniam in pretium illius, & vt omnino tali pacto dat, an talis pecunia poſsit dari ſine ſimonia. t.7. r.14. §.1. p.515

Et in tali caſu iurans an poſsit vti æquiuocatione, & reſtrictione tantum in mente retenta? ibidem §. 3. p.516

Et quid, ſi Miniſter petat me iurare coram aliis? ibid.

Et an neceſsitas recipiendi viaticum homini iam confeſſo, vel non habenti peccatum mortale ſit cauſa ſufficiens ad hoc. ibid. §.4. poſt medium.

De Confirmatione, & Extrema-Vnctione non videtur eſſe eadem ratio. ibid. in fine.

Et quid de Baptiſmo, ſi adultus eſt in extrema neceſſitate illius, & dubitat, an ſufficientem contritionem habeat. ibid. §.4.p.317

Si ſub iuramento promiſſum ſit ſecretum ſollicitationis, an teneatur, qui talem ſollicitationem ſcit, illam denunciare. t.9. r.68.§.2. & ſeqq. p.405

Iurare an ſufficiat, vt ſocij criminis fidem faciant, contra nominatos, vel opus ſit, vt ab Inquiſitoribus torqueantur ad deponendum? t.11. r.10. per totam. p.481.& 483

* Vide verb. *Blaſphemus. Ignorantia.*

Iuriſdictio.

Iuriſdictionem an validè poſſit exercere excommunicatus toleratus? t. 1.r.23. §.1.p.14

Et dictus excommunicatus iudicium exercens an peccet mortaliter? t.1. r.24. .1. ibid.

Iuriſdictionem contentioſam exercere in ſubditum extra ſuam Diœceſim an poſſit Epiſcopus, quando cauſæ cognitio non vertitur, & effectus confertur in ſuam Diœceſim? t.1. r.98. §.2. p.66

Iuriſdictionem exercere an poſſint Prælati Regulares in ſuos ſubditos in quocumque territorio ſint? ibid. §.1a. pag. 67

Et an locum non habeant, quando Prælati Regulares Iuriſdictionem cum territorio habent? ibid. in fin. dicti §.

Si iuriſdictionem habens in cenſuris præſens ſit, an ſimplex Sacerdos poſſit ab illis moribundum abſoluere? t.1. r.205. §.1. p.118

Si quæ ad iuriſdictionem fori externi pertinent, excommunicatus, & ſuſpenſus exercent, an incurrant irregularitatem? t.5. r.17. §. 5. p.213

Iuriſdictio Inquiſitorum an ſit Ordinaria, vel delegata? t.10. r.1. §.1. p.419

Iuriſdictio Inquiſitorum, etiam ſi conceſſa fuerit cum clauſula vſque ad beneplacitum, non expirat, nec ceſſat morte concedentis? t.10. r.2. §.1. ibid.

Et quid, ſi vnam cauſam Inquiſitor non inceperit ante mortem concedentis? ibid.

Et quid de iuriſdictione Vicarij, Commiſſarij, aut alterius delegati per mortem Inquiſitoris concedentis? ibid.

Iuriſdictio Inquiſitorum an conceſſa ſit cumulatiuè, vel priuatiuè? t.10. r.3. §.1. p.420

Iuriſdictio Inquiſitorum Hiſpaniæ in Ordine ad eorum miniſtros eſt etiam priuatiua? ibid. §. 3

Si iuriſdictionem impendentia Inquiſitorum aliqua ſtatuta, vel Decretum Magiſtratus fecerint, an Inquiſitores poſſint cogere illos, vt illa reuocent? tr. 10. r. 16. §.1. p. 423

Iuriſdictionem in cauſis criminalium, & Ciuilium ſuorum familiarium an Inquiſitores Hiſpaniæ habeant? Et non ſolum in familiares ſuos, ſed etiam in vxores eorum viuentibus maritis, ſed etiam mortuis donec in viduitate permaneant? t.10. r.22. per tot. p.425

Iuriſdictionem an habeant Inquiſitores contra omnes ſortilegos, Diuinatores, Magos, & maleficos? t.12. r.10. §. 1. p. 510

* Vide verb. *Eccleſiaſticus. Epiſcopus. Familiares. Index.*

Ius.

Si ad ius proprium defendendum, & non per modum iudicij excommunicatio fertur à Prælato, an requiratur monitio? t.1. r.4. §.5. p.2

Si iure naturali, aut diuino leges Ciuiles non ſint prohibitæ, nunquam obligant ad pœnam ſpiritualem, quamuis contineant pœnam grauem corporalem? tr. 1. r. 12. §. 1. p.9

Si à iure lata ſit cenſura, an pueri ſtatim poſt vſum rationis illam incurrant? t. 1. r.108. §.1. p.72

Si ius ſuum excommunicatus petat in iudicio, an ſit peccatum mortale ex obiecto? t.1. r.115. §.2. p.75

Iure ipſo an pœnam incurrant, qui excommunicatis vitandis Sacramenta miniſtrant? tr. 1. reſ. 128. §.4. pag. 80

De iure quinam ſint teſtes priuilegiati? tt. 1. t. 161. §. 1. pag. 94

Omnes perſonæ, quæ in iure ſunt expreſſæ declarantur, quæ excuſantur adire Pontificem pro abſolutione ob enormem Clerici percuſſionem? tract. 2. reſ. 62. §. 5. pag. 159

A iure ſuſpenſio lata, quæ eſt cenſura, ſi reſeruata non ſit Pontifici an poſſit tolli ab Epiſcopo? Idem eſt de Parocho, & Confeſſario approbato? tract. 3. reſ. 9. §.1. pag. 172

Et ſi reſeruata ſit Pontifici, modo delictum ſit occultum, an Epiſcopus poſſit eam diſpenſare? ibid. §. 2. p.173

Quid iuris de puero, qui in anno quinto ſuæ ætatis fuit promotus ab Epiſcopo ad primam Tonſuram? vbi alia contingentia in dicto caſu? t.3. r.34. §.1. p.181

Iure ipſo ſuſpenſus manet, qui auſus fuerit matrimonialiter coniungere, aut benedicere alienos Parochianos, ſine licentia proprij Parochi? tract. 3. reſ.62. §.3. pag. 197

In aliquo caſu à iure non expreſſo an irregularitas incurratur? t 5. r.8. §.1. p.210

Si in iure non ſit clarè expreſſa irregularitas, an communis opinio Doctorum poſſit illam introducere? t. 5. r.9. §. 1. ibid.

Idem eſt de quibuſdam cenſuris, v.g. ſuſpenſionis propter ſuſceptionem Ordinis per ſaltum? ibid.

Si iure aliquo generali irregularitas fertur, an illam Epiſcopi incurrant. t.5. r.10. §. 1. ibid.

Ex iuris infamia an incurratur irregularitas? Vbi aliqui caſus pro praxi. t.5. r.38. §.1. & 2. p. 223

Et quid, ſi crimen eſt occultum? tr. 5. r. 38. §. 1. ibid.

Ex iure annexa eſt infamia multis criminibus, & perſonis, de quibus plura ad incurrendam irregularitatem ex illis? tr.5. r. 54. §. 1. & ſeqq. p. 229. & 230

Vbi quod iuris infamia dupliciter incurritur? §. 5. p.230

Et quomodo iuris infamia auferri, & diſpenſari poſſit? ibid. §.7

Ex iure Canonico, Ciuili, & ex iure nouo Sixti V. & Greg.XIV. de pœnis procurantium abortum. t.6. r.3.4. & 5. p.285. & 286

Iuris poſitiui crimen, & ſimoniæ pœnas an Pontifex incurrat. t.7. r.1. §.3. p. 306

Non iure naturali, ſed poſitiuo ſimonia obligat, ad reſtitutionem. t.7. r.6. §.5. p. 311

Vt iuris pœnas ſimoniacus incurrat, an opus ſit ſimoniam eſſe completam ex parte vtriuſque. t.7. r.7. §.1. ibid.

Qui iure Eccleſiaſtico, & humano ſimoniam prohibitam committunt, non incurrunt pœnas latas in ſimoniacos. ibid. §.2

Vbi aliqui caſus pro praxi. §. vlt.

Et an dicta ſimonia ſubiaceat reſtitutioni. Vbi aliqui caſus excipiuntur. t.7. r.8. per tot. p.312

De iure diuino non eſt ſimonia, ſed humano in redimendis vexationibus ad beneficium, &c. Pro quo aliqui caſus in praxi. t.7. à r.39. vſque ad 43. incluſiuè à p.338. ad 340

A iure nulla imponitur pœna Sacerdoti, qui ſigillum confeſsionis frangit, quam de facto incurrat. t.10. r.80. §.2. p.449

* Vide verb. *Adulter, Beneficium, Bulla Cœnæ, Crimen, Defendere, Dimiſſoria, Dominus, Eligere, Epiſcopus, Emere, Factum, Ignorare, Infidelis, Iniuſtè, Opinio probabilis, Permutare, Probabiliter.*

Iuſtitia.

Ex iuſtitia quinam teneantur obſtare percuſſioni Clerici? t.2. r.23. §.4. p.138

Ex iuſtitia an Paſtores Eccleſiarum teneantur cum periculo vitæ tempore peſtis conſulere vitæ ſpirituali ſubditorum fidelium, ne ſine Sacramento Pœnitentiæ moriantur. t.6. r.42. §.5. p. 303

Pro iuſtitia obtinenda, auferenda, vel differenda, vel poſt obtentam iuſtitiam dantes, promittentes, acceptantes, & accipientes munera in Curia Romana, vel ſtatu Eccleſiaſtico, an incurrant pœnas Bullæ Greg. XIII. de Datis, & Promiſſis. t.7. à reſ.47. vſque ad 58. incluſiuè, à p.343. ad 349

* Vide verb. *Homicidium. Mutilatio.*

L

Laborantes.

LAborantes quartana, morbo Gallico,& an ſint ab Inquiſitoribus torquendi ? t.11.r.29.§.7. p.494

Labor. Laborare.

Laborare poteſt quia in Monaſteriis Regularium, & Monialium exemptarum in diebus feſtis de præcepto Epiſcopi loci. t.t. t.86 §.3. in fine.p.59

Pro labore interno functionis ſpiritualis an poſſit quis aliquid accipere ſine labe ſimoniæ ? Et quid pro labore externo, v. g. iter agere, vnius leucæ ad dicendum Sacrum, expectare ad vnam, vel alteram horam ad celebrandum,&c. t.7. r.15.§.3.p.317

Laicus.

Laici, ſi abſque contemptu Agnos Dei tangant, an peccent. t.1. r.76. §.3.p.50

Laicus an poſſit abſoluere à cenſuris moribundum excommunicatum, qui ſigna aliqua contritionis non dedit.t.1.r.208 §.3. p.119

Et ſi talis moribundus ſigna contritionis dedit, an talis abſolutio à laico largita ſit valida ? tt.1. r.29. §.1. ibid.

Vbi, quid eſt faciendum in dicto caſu præter prædictam abſolutionem à laico datam.

Laicus an poſſit abſoluere moribundum ab interdicto perſonali ? tt.1. r.210. §. *Nota*, curſim ad lin. 4. p.120

Laico poteſt Pontifex concedere facultatem, vt abſoluat ab excommunicatione in articulo mortis. t.1. r.214. §.2. p.122

Laicus non interdictus ſi ſine vi, aut ſcandalo audiat Officia diuina, præſertim Miſſam in loco interdicti, an peccet mortaliter. r.4 r 3. §.2.p 198

Laicum ad ſeruiendum Miſſæ an Sacerdos poſſit accipere tempore interdicti, deficiente Clerico ? Et in dicto caſu an poſſit celebrare cum duobus laicis Miniſtris. t.4. r.8. per tot. p.200

Laicus celebrans Miſſam, aut ſolemniter baptizans, aut Sacramentaliter abſoluens an incurrat irregularitatem. t.5 r.22. §.1. p.216

Stando in opinione, quod laicus non poteſt in articulo mortis, abſente Sacerdote, infirmum communicare, an ſi hoc faciat, incurrat irregularitatem. t.5.r.23.§.1. ibid.

Laicum, qui cum ſtola, & ſuperpelliceo concionem habuit in Eccleſia tanquam Diaconus, an incurrat irregularitatem. ibid. §.5. p.217

Laicus, qui ſine neceſſitate confeſſionem Sacramentalem audiuit, an ſit irregularis, ſi illam reuelet. t.5.r.30. §.1. p.220

Si laicus occultè ponat ſe in loco confeſſionibus deputato, & inter confeſſionem fœminæ illam ſollicitet, ſit denunciandus ? r.9. r.84.per tot. p.412

An ſaltem quia dictus laicus ſimulat ſe Sacerdotem, quamuis fœminam non abſoluat, ſi illam ſollicitauit, ſit denunciandus. t.5. r.85. per tot.ibid.

De laicis audientibus confeſſiones. Et quomodo puniendi ſint. Et an Inquiſitores aduerſus eos procedere poſſint. t.12. r.11.§.1. p.513

Et ſi laicus audiat confeſſiones, ſed non abſoluit, an ſubdatur pœnis Pontificus latis in Bullis Greg.XIII.& Vrbani VIII. ibid. §.4

Idem eſt in omnibus de ſupradictis laicis Miſſam celebrantibus vbi latè, & notabilia. t. 12. r.12. §. 1. ibid.

* Vide verb. *Accuſator. Bulla Cruciata. Captura. Clericus. Conſuetudo. Correctio. Diſputare. Eucharistia. Fugere. Magiſter. Miſſam audire. Miſſam celebrare. Patronus. Proteſtatio. Verbum.*

Lamia.

In lamiarum cauſis an ſoli Inquiſitores procedere poſſint? vel an ſimul cum Epiſcopo, vt in cauſis hæreticorum, contra lamias debent Inquiſitores procedere ? t.10. r.110. per tot. p.456

Si lamiæ ſe ſponte detulerint, etiamſi à noſtra fide aberrauerint, & ex animo apoſtataſſent, an admittantur ad reconciliationem, etiam bis, & ter, neque earum bona confiſcantur, neque habitus pœnitentialis eis imponitur. r.10. r.111.§.4. p.457

* Vide verb. *Index.*

Laqueus.

Qui laqueo ſuſpenſus inuenitur, non eſt ſtatim priuandus ſepultura Eccleſiaſtica. t.1.r.72.§.5. p.48

Qui laqueo ſe ſuſpendit, & impeditus ab aliis non moritur, an maneat irregularis. t.5. t.59. per totam. p.232

* Vide verb. *Index.*

Latinus.

* Vide verb. *Epiſcopus.*

Latro.

* Vide verb. *Clamare.*

Lectio.

* Vide verb. *Legere.*

Lector.

* Vide verb. *Lex. Medicina.*

Lectus.

* Vide verb. *Communicatio Ciuilis.*

Legatus à latere.

Si Legatum adire poteſt impeditus adire Papam pro abſolutione reſeruata Papæ, an teneatur adire prædictum Legatum, vel poſſit abſolui ab Epiſcopo. t.1. t.196. § 12. p.114

Legatis Summi Pontificis, an Inquiſitores ſubſint. t.10.r.5. per totam. p.421

Legens. Legere. Lectio. &c.

Legens Adonem Marini an ſit denunciandus S.Officio.t.9. t.99.§.1.p.418

Legere libros hæreticorum an Inquiſitores poſſint. t.10. t.137.§.1 p.467

Vbi, quod Vrbanus VIII. derogauit omnes licentias legendi libros hæreticos,& omnes alios prohibitos, & hodie hanc poteſtatem ſolum Sacra Congregatio concedit. §.4. p.468

Legendi libros hæreticorum an Inquiſitores licentiam præbere poſſint t.10.t.138. §.1. ibid.

Vbi, quod ſolus Pontifex talem licentiam præbere poteſt, vnde neque Collegium Cardinalium Sede Apoſtolica vacante prædictam licentiam præbere poteſt.

Si ad legendos libros ab Inquiſitoribus prohibitos aliquis ſit priuilegiatus ab Inquiſitoribus in Regno Siciliæ, an poſſit vti hoc priuilegio in alio territorio, verbi gratia, in Regno Caſtellæ ? t. 10. t.141. per totam p.469

Legere libros prohibitos an quis poſſit ſecurus, quod nocumentum non accipiet ex eorum lectura ? tt.10. r.143. §.1. p.470

Legentes libros prohibitos ab Inquiſitoribus, etiam ſi hæreſim non contineant, peccant, & in cenſuram incurrunt. t.10.r.144.§.18. in fine p.472

Legi an poſſint ſine incurſione excommunicationis libri hæreticorum, ſi vnum, aut alterum contineant errorem, & ille omnino deleatur ? tt. 10. t.145. §.5. p.471

Et quid, ſi diuerſi ſint tomi eiuſdem authoris hæretici, & vnus tantum hæreſim contineat, reliqui vero non contineant hæreſim, an ſolum ille, qui hæreſim continet, ſit prohibitus ſub cenſura in Bulla Cœnæ Domini ? ibid. §.6

In lectione librorum hæreticorum an detur paruitas

mate

materiæ ad incurrendam cenſuram Bullæ Cœnæ. t.10. t.146. §.1. p.473
Si quis legerit vnam paginam libri hæretici, an poſſit illum Confeſſarius abſoluere? Et quid, ſi legantur duæ, vel tres lineæ, in quibus legens certo nouit contineri hæreſim? ibid. §.2
De legentibus, & retinentibus libros hæreticorum, Necromanticorum Pentacula, & libros Aſtrologiæ iudiciariæ, & alios libros prohibitos etiam ſi non ſint libri hæreticorum, an poſſint puniri ab Inquiſitoribus. t.12. t.6.§.6. p.505
Legentes, & retinentes libros, & Codices Talmudicos, Cabaliſticos, & alios nefarios, &c. an puniendi ſint arbitrio Inquiſitorum. ibid. §.5. p.506
* Vide verb. *Bulla Cœnæ. Bulla Cruciata. Epiſcopus. Generalis.*

Lenitas.

* Vide verb. *Defectus.*

Lenocinium.

Si ad lenocinium Confeſſarius ſollicitet in confeſſione pœnitentem, an ſit denunciandus. t.9.t.74. per totam. p.408

Leue.

* Vide verb. *Denunciare, Paruitas materiæ, Præceptum. Suſpicio.*

Lex.

Legum Ciuilium lectorem audientes Sacerdotes etiam Regulares in domibus ſuis an incidant in excommunicationem. t.1.t.73 §.1. p.48
Et quid, ſi in Scholis publicis leges ciuiles audiant, quatenus conducunt, vel conducere poſſint ad notitiam Canonum. ibid.§.3
Et an hoc intelligatur in foro interiori, nam in foro exteriori ſemper præſumantur excommunicati? ibidem §.4
Et an Diaconi, & Subdiaconi non comprehendantur ſub dicta prohibitione, niſi ſint perſonati. ibid.
Quoad leges omnes Epiſcopales Monaſteria Monialium, Regularium ſunt loca exempta non ſolum ratione perſonarum, ſed etiam loci per ſe, ideo poteſt quis in dictis Monaſteriis laborare in diebus feſtis, non ſeruare ieiunia, & præcepta eiuſdem Epiſcopi; & hoc idem eſt de omnibus aliis legibus Epiſcopalibus. t.1. t.86. §.3. poſt medium p.59
Legis mens magis eſt attendenda, quam verba. t.1. t.87. §.3. ad medium. p.60
Lex quantumcumque pœnalis non extenditur ex ratione identitatis ad alium ſimilem caſum. t. 1. t. 90. §. 2. pag.62
Et ſi communiter lege Canonica peccatum, & crimen occultum irregularitatem non pariat, ab ea tamen lege excipitur homicidium,& peccata, quibus annexa eſt cenſura. t.5. t.137.§.3. p.275
* Vide verb. *Dubium. Finis. Ignorantia. Ius. Opinio probabilis. Occultum.*

Liber.

Liber Catholicorum cum explanatione hæreticorum, & Commentariis, an ſint prohibiti. t.10.t.142. per totam p.469
Non ſolum libri hæreticorum damnantur, qui continent falſam doctrinam, ſed etiam minimè de Religione tractantes, vt ſunt Diabolici, Rethorici, & Grammatici,&c. t.10. t.143. §.4. p.470
Libros hæreticorum retinentes non ſunt abſoluendi à Confeſſariis. t.10. t.144. §.18. p.472
* Vide verb. *Bibliotheca. Bulla Cœnæ. Bulla Cruciata. Index. Legere.*

Licentia.

Licentia teſtandi conceſſa Epiſcopo non eſt reſtringenda ad primam vicem. t.1. t.90. §.3. in fine. p.62
Qui ſine licentia vxoris in ſæculo degentis ſuſceperint Ordines ſacros, quibus mulctandi ſint pœnis? Et an habenda ſit ratio cuius nationis ſint. t.12. t.4. §. 14. p.504
* Vide verb. *Bulla Cruciata. Cancellarius. Clericus. Colloquutio. Ingredi. Ius. Legere.*

Litera.

* Vide verb. *Bulla Cœnæ.*

Locus.

In loco delicti prohibitus celebrare, an poſſit celebrare, v. g. in Eccleſiis Patrum Capuccinorum, & Carmelitarum prope vrbem exiſtentibus. t.4. t.6. per totam. p.199
* Vide verb. *Abiuratio, Laicus, Lex, Miſſam audire.*

Loquentes. Loqui.

Loquentes ſæculares cum Monialibus Regularibus ſubiectis, an incidant in cenſuram ab Epiſcopo latam contra loquentes cum Monialibus, quia alloquutio fit in loco exempto? t.1. t.85. §.1. in fine. p.58
Et quid, ſi non fuiſſet verus acceſſus, vel additio, ad Moniales, ſed tantum loquutio. t.1. t.86. §.1. in fine. pag 59
* Vide verb. *Collocutio. Colloquentes.*

Ludens. Ludere.

Si contra ludentes ad azardum lata ſit cēſura ſtatuto Epiſcopi, an ludens cum Epiſcopo, qui ſtatutum edidit incurrat cenſuram, quamuis Epiſcopus in pœnas dicti ſtatuti non incidat. t.7. t.1. §.1. p.305
Ludere preces cum alio pro pretio temporali. an liceat alicui, & an adſit periculum ſimoniæ. t.7. t.16. §.1. p.318
Qui ludit ludo prohibito, ſi habet animum non ſoluendi, vel ſolutum repetendi, non poteſt lucrari, ſecus in ludo licito, quia & ſi cogitet non ſoluere, poteſt tamen lucrari, quia ad ſoluendum poteſt cogi. ibid. §. *Nota hic.*
Cogentes ad ludum debent reſtituere, quod lucrentur, ſecus autem qui ab ipſis lucrantur. ibid. §. *Et tandem.* p.319
* Vide verb. *Immemor.*

Luxuria.

In luxuriæ peccato an detur paruitas materiæ. t.9. t.128. §.2. in fine. p.390

M

Magia. Magicus.

In Magia an detur paruitas materiæ? t.8. t.9. §.1. p.356
Vbi, an poſſit fieri vt aliqui actus Magici excuſentur à mortali ratione ignorantiæ.

Magiſter.

Magiſter percutiens Clericum diſcipulum per laicum, an incidat in cenſuram? tr. 2. reſ. 23. per totam. pag.130
Et quid, ſi per ſe ipſum Magiſter percutiat dictum diſcipulum Clericum. t.2. t.15. §.2. p.131

Magiſtratus.

Contra Magiſtratus an Inquiſitores procedere poſſint, eorum mandatis non obedientes. t.10. t.15. per totam. p.423
* Vide verb. *Auxilium. Delictum. Iuriſdictio.*

Magus.

De Magis, & quibus pœnis puniendi ſint. t.12. t.10. §.1. p.510

Maieſtatus.

* Vide verb. *Bona temporalia.*

Malefactor.

* Vide verb. *Clamare.*

Maleficus.

De Maleficis, & quibus pœnis ab Inquiſitoribus puniendi ſint? t.12. c.10. §.1. p.510

* Vide verb. *Bulla Cruciatæ.*

Malitia.

Præter malitiam contra Religionem, an contineat malitiam impietatis percuſſio Clerici Superioris Eccleſiaſtici, vel Regularis? t.2.c.6. per tot. p.126

Mancipium.

* Vide verb. *Seruus.*

Mandans, Mandatum, &c.

Mandantes percutere Clericum turpiter agentem cum matre, filia, ſorore, vel vxore, an incurrat cenſuram? t.2.c.17. §.6. p.133

Mandantes percutere Clericum, an incurrant cenſuram? t.2.c.26. §.1. p.140

Et quid, ſi mandatum non ſit expreſſum, ſed tacitum? ibid. §.2

Mandans an incurrat cenſuram, ſi mandatarius excedit fines mandati, v.g. ſi mandaret, vt quis Clerico iniuriam verbalem inferret, & mandatarius exceſſerit faciendo illi iniuriam perſonalem? &c. ibid.

Mandantes percuſſionem Clerici, ſi ante percuſſionem eos pœniteat, an incidant in cenſuram? tr.2. c.29. §. 1. pag. 142

Et ſupponitur non poſſe reuocare mandatum? ibid. §. 8. pag. 143

Et ſi poſt mandatum moriatur mandans, antequam Clericus percutiatur, an incurrat cenſuram? ibid. §.7

Mandans aliquem verberare modo cauto, & prudenti, & cum miniſtro fideli, & ille eum occidat, an mandans incurrat irregularitatem? t.5. c.70. per tot. p.238

Mandans Confeſſario, vt ſollicitet per ſe pœnitentem, an ſit denunciandus? t.9.c.76.§.1.p.409

Si quis mandat facere aliquid, non incurrit cenſuram latam contra facientem, vnde ſi excommunicatio feratur in eum, qui occidit, vel furatur, non ligat mandantem occidere, aut furari; ibid. §.1. multo poſt medium p.410

* Vide verb. *Bona temporalia. Comprehendere. Dubius. Homicidium. Notoriè. Præceptum. Reſtituere. Reuocare.*

Manifeſtare.

Manifeſtare an liceat vbique locorum reum à Fidei Quæſitoribus publicè damnatum? t.10.c.131. §.1. p.464

Vbi, quod hoc non eſt peccatum neque contra iuſtitiam, neque contra charitatem, neque contra miſericordiam, ſecluſa praua intentione. §.2

* Vide verb. *Crimen. Reuelare.*

Manus.

* Vide verb. *Digitus.*

Maritus.

Maritus quando poſſit percutere Clericum turpiter inuentum cum vxore, & quando vero incidat in cenſuram, aliqui caſus? t.2.c.16.17.& 18. vbi latè. p.132.& ſeqq.

Maritus, qui dum immoderata copula cum vxore prægnante coit, illique fœtus animati abortum cauſat, non incurrit irregularitatem, & ſecus de adultero, vel fornicatore. t.5.c.121. §.6. p.262. & in tract. 6.c.34. §. 4. pag.298

Maritus, ſi vxorem verberaſſet, vnde illa furore percita abortum feciſſet, an incurrat pœnas abortus? t.6.c.34. §.3. ibid.

Maritus an teneatur denunciare vxorem hæreticam. t.6. t.9. §.1. p.382

Et quid, ſi vxor perpetraſſet alia crimina extra hæreſim? t.9.c.11. §.1.& ſeqq. ibid.

* Vide verb. *Adulter, Adulterium. Bigamia. Communicatio Ciuilis. Coniuges. Matrimonium. Vir. Vxor.*

Maſculus.

Maſculos Confeſſarius ſollicitans in confeſſione, an ſit denunciandus. t.9.c.79. per tot. p.410

Maſculus 14. annum habens, ſi reconciliatur ex hæreſi formali propter eius confeſſionem, & poſtea relabitur, ex miſericordia, conſulto Supremo conſilio Inquiſitorum, videtur admittendus pro illa vice, non obſtante relapſu. t.12. c.33. §. 4.p.530

* Vide verb. *Abiurare, Adoleſcens, Mulier, Puer.*

Mater.

Mater, quæ procurauit abortum, an incurrat excommunicationem Sixti V. t.6. c.35.§.1.p.298

* Vide verb. *Correctio. Coniux. Fœmina. Maritus. Matrimonium. Medicamentum. Vir. Vxor.*

Matrimonium.

In matrimonij cauſa an excommunicati poſſint eſſe teſtes. t.1. c.112.§.3. p 74

Matrimonium contractum per Procuratorem excommunicatum an ſit validum? tr.1. c.113. §.2. in fine. ibid.

Matrimonio clandeſtino Sacerdos aſſiſtens an incurrat poſt Concilium Trid. ſuſpenſionem triennalem, de qua *in cap. vlt. §. final. de Clandeſt. deſponſat.* t.3 c.62. §.1. p.196

Vbi, an ſuſpenſus ab officio, quia interfuit matrimonio clandeſtino, non ſit ſuſpenſus à beneficio. § 4. p 197

Vbi etiam, quid vigore Concilij Trid ſeſſ 24 c.1. de Matrim. Parochus, vel alius Sacerdos, etiam Regularis, qui auſus fuerit matrimonio liter coniũgere, aut benedicere alienos Parochianos, abſque licentia proprij Parochi, ipſo iure ſuſpenſus manet. §.3

Et an in hoc caſu ceſſet pœna excommunicationis contra Religioſos matrimonia ſolemnizantes ſecundum declarationem Cardinalium. ibid.

Si matrimonio durante etiam non conſummato quis præſumit ſacros ordines ſuſcipere, an incurrat irregularitatem. t.5. c.15.§.vlt. ad med. p.212

Si matrimonio Parochus excommunicatus aſſiſtat, an incurrat irregularitatem. t.5. c.17.§.5.p.215

Qui matrimonio aſſiſtit tanquam Parochus, cum Parochus non ſit, an incurrat irregularitatem. t.5. c.24. §.4. p.218

Poſt matrimonium ratum, ſi in copula viro ſeminante mulier non ſeminauerit, idque partibus conſtet, an poſſint Religionem ingredi, ſitque probabile, quod per profeſſionem matrimonium ſoluatur, atque adeo pars in ſæculo relicta poſſit aliud matrimonium inire. t.5. c.153. §. 2. p.284

Si in matrimonij Sacramento Sacerdos fœminam ſollicitat, an incurrat pœnas Pontificias de ſollicitatione? t.9.c.63. per tot. p.403

Si matrimonium contrahant Clerici ſacris Ordinibus initiati, & Religioſi etiam Societatis Ieſu poſtquam vota biennia emiſerunt, an non ſolum committant ſacrilegium, ſed ſint ſuſpecti de hæreſi, & quia pœna puniendi ſunt. t.12. c.5.§.1. p.505

Matrimonium contrahens cum hæretica an ſit ſuſpectus de hæreſi, & contra illum poſſint Inquiſitores procedere. ibid.§.4

* Vide verb. *Clericus, Communicatio Ciuilis. Ignorantia. Licentia. Maritus. Religioſus. Vir. Vxor.*

Maurus.

* Vide verb. *Abiuratio, Crimen.*

Mediator.

* Vide verb. *Beneficium. Electio*

Medicamentum.

Medicamentum, aut Pharmacum an liceat præbere directe intendens ad fœtus nondum animati eiectionem, etiam quando non poteſt aliter matri ſuccurri. t.6. c.36.§.4. in fine. p.300

Medicamentum an poſſit ſumere mulier experta periculum mortis in partu, vt ſterilis euadat, & non concipiat. t 6. t. 37. per tot. p. 300

Medicamentis vti inductis, ex quibus ſequendus ſit abortus fœtus inanimati an liceat mulieri grauidæ, quando pro eius ſalute nullum aliud ſuppetat remedium. t.6. t.38. § 1. ibid.

Et quid in dicto caſu, ſi fœtus eſt animatus. t.6.t 39.§.1. p.301

Et an idem ſit, quando medicamentum applicandum æqualiter tenderet, ad ſalutem matris, ac ad fœtus abortum. t.6. t.40.§.1. ibid.

Cum medicamentum prorſus dubium ſit, num auxilium ad mortem ſit illaturum, an adhuc poſſit adhiberi, ſi ſalus infirmæ omnino deſperata eſt? ibidem §.3. p.302

Et an in dicto caſu Maritus tale medicamentum adhibere, & applicare teneatur? ibidem §. 1. in fine. pag.301

Medicamenta dicta non adhibere an mater teneatur cum periculo, ipſius vitæ, vt fœtus baptizetur, ſi adſit ſpes, vt poſſit ita fœtus in lucem prodire? t.6. t.41. §.1. p.302

Et in tali caſu an Medicus peccet contra charitatem talia medicamenta applicando, & mulier aſſumendo. ibid.

Et tali medicamento non adhibito valdè probabile eſſet vtrumque moriturum; eo vero adhibito probabile eſſet matrem ſaltem poſſe conſeruari, an tali caſu poſſit adhiberi? ibid. §.2

Et quid, quando mater probabiliter timet eſſe in ſtatu peccati mortalis, an teneatur abſtinere à ſupradictis medicamentis, vt fœtus baptizetur, ſi ſperatur fœtum in lucem edendum. t.6. t.42.§.1. ibid.

Et quid, ſi mater eſſet moraliter certa de ſua vita ſpirituali. ibid. §.5. p.303

Medicamentum, vt aſſerunt ſympaticum, an licitum ſit in abſentia infirmi vulnerati apponere eius ſanguini, & an tali medicamento vtentes ſint denunciandi? Et an Inquiſitores, & Epiſcopi debeant illud à ſuis Diæceſibus eliminare? tract.10. reſ.109. per totam p.455

* Vide verb. *Mulier.*

Medicina.

Medicinam Sacerdotes etiam Regulares audientes in domibus ſuis an incidant in excommunicationem? t. t. t.73. §.1. p.48

Et quid de Diacono, & Subdiacono niſi ſint perſonati, vel in Scholis publicis medicinam audiant? ibidem §.4

Medicinam exercere quando poſſint Clerici in Minoribus, Beneficiatij, Subdiaconi, Diaconi, Sacerdotes, Religioſi, & Monachi, & non incurrant irregularitatem, morte ſequuta, & quando verò illam incurrant? Pro quibus varij caſus proponuntur in praxi, t.5. t.71. 72.73.& 74. vbi latè à p.238. ad 241

* Vide verb. *Indulgentia. Medicus.*

Medicus.

Medico Clerico perito an liceat dare conſilium, quod fiat minutio ſanguinis, dummodo ipſemet illam non faciat. t.5. t.73.§.1. p.240

Medicus effectus Clericus an poſſit ſine peccato mortali exercere artem medicinæ, vel an ſit eis interdictum tale exercitium. t.5. t.74. §.1. p.241

Medicus, qui non impedit mortem infirmi? cum poſſit, an ſit irregularis. t.5 .t.133.§.1. in fine. p.274

Si Medici incuria vulneratus vulnere, non lethali mortuus eſt, an incurrat irregularitatem? t.5. t.136. per totam. p.275

* Vide verb. *Medicamentum.*

Membrum.

* Vide verb. *Abſcindere. Mutilare.*

Mendacium.

Mendacium an præbeat indicium Inquiſitoribus ad torturam. t. 11. t.15. §.1. p.436

Mendicantes.

* Vide verb. *Facultas.*

Mens.

Si mente hæreticus externus non negat fidem, non incurrit cenſuram, ideo poteſt abſolui in foro conſcientiæ à quolibet Confeſſario? tr. 8. reſ. 5. §. 3. pag.354

* Vide verb. *Lex.*

Menſa.

* Vide verb. *Communicatio Ciuilis.*

Mentale.

Mentalis ſimonia an inducat pœnas ſimoniæ, quæ ad reſtitutionem obligent. t.7. t.23. §.1. p.323

Hæreticus purè mentalis excommunicationem non incurrit. t.8. t.5. §. 2. p.354

Mentalis hæreticus non indiget Inquiſitorum abſolutione t.10. t.93. §.4. in fine. p.450

Metropolitanus.

Metropolitanus an poſſit in caſibus ſibi permiſſis abſoluere ab excommunicatione, non obſtante, quod Epiſcopus illam reſeruat Summo Pontifici? Vbi aliqui caſus pro praxi. t.1. t.198. per tot. p.115

* Vide verb. *Appellare.*

Metus.

Per metum excommunicatio lata an ſit nulla? Idem eſt de abſolutione excommunicationis. t. t. t.20. per totam pag.13

Si metu reuerentiali Parentes ſuadent puellis intrare in Monaſterium Monialium an incurrant excommunicationem Concilij Trident. *ſeſſ.*25. c.18. t.1. t.82. §.6. pag.54

Qui per metum cadentem in virum conſtantem recipit Ordines ab Epiſcopo vitando, an incurrat ſuſpenſionem. t.3. t.32.§. 2. p.181

Si per metum cadentem in virum conſtantem mulier cogitur ſumere potionem, ex qua abortus ſequatur, an excuſetur ab excommunicatione? tr.6. reſ. 35. §.6. p.299

Metus an excuſet Confeſſarium à pœnis contra ſollicitantes? t.9. t.60.§.1. p.402

Quo metu peccat, pœnam extraordinariam non effugit. ibid. §.5

* Vide verb. *Abiurare.*

Miniſtrare. Miniſtratio Sacram. &c.

Licet miniſtret validè Sacramenta excommunicatus excommunicatione minori, an peccet tamen in eius adminiſtratione. t.1. t.182.§.2. p.106

Miniſtrans Sacerdos Extremam-Vnctionem, ſi non habet licentiam, an incurrat irregularitatem? Idem eſt, ſi excipit confeſſiones, ſi non habet licentiam confitendi. t.5. t.27. per tot. p.220

* Vide verb. *Communicatio Ciuilis, Diaconus, Diſpenſare. Iurare. Ius. Laicus. Sacramentum. Subdiaconus. Viaticum.*

Miniſter iuſtitiæ, & alij Miniſtri.

Qui cum miniſtris Summi Pontificis de illius conſenſu expreſſo, vel tacito faceret aliquid ex prohibitis in Bulla Greg. XIII. de Datis, & Promiſſis, an in pœnas dictæ Bullæ incidat. t.7. t.59.§.4. p.349

Miniſtri S. Inquiſitionis immunes ſunt ab irregularitate propter ſententiam mortis latam contra hæreticos. t.10. t.17.§.4. p.424

* Vide verb. *Accipere. Defectus. Donum. Homicidium. Iuriſdictio. Ius. Mutilatio.*

Minorare.

Minorare in Inquiſitione Romana poſſunt Inquiſitores, &

& Epiſcopus cumulatiuè pœnam, quam concorditer impoſuerunt delinquentes in Hiſpania verò ex priuilegio Pontificis Supremus Inquiſitor habet poteſtatem minuendi, & relaxandi pœnas? tr. 12. r. 37. §.3. pag.535

Minor.

Minor 14. annorum an ſit ab Inquiſitoribus torquendus. t.11.r.19.§.1. p.493

* Vide verb. *Abiuratio. Curator. Teſtis.*

Minutio ſanguinis.

* Vide verb. *Medicus. Venæ ſectio.*

Miſſam audire.

Miſſam non audiendo excommunicatus in diebus feſtiuis, ſi negligens ſit in obtinenda abſolutione excommunicationis, an peccet contra præceptum. t.1.r.119. §.1.p.80

Etſi dictus excommunicatus non audiat Miſſam per annum, ſi poſtea obtenta abſolutione excommunicationis confiteatur, an teneatur ſe accuſare, quod peccauerit toties contra præceptum. ibid. §.3

Ne Miſſam eandem quis audiat ſimul cum excommunicato, prohibetur, ſed præter excommunicationem poterit excuſari à mortali, ſi careat inductione, & cooperatione, & fiat abſque contemptu, & ſcandalo. t.1. r.136.§.2.p.82

Si Miſſam audiat laicus non interdictus in loco interdicto ſine vi, & ſcandalo, an peccet mortaliter. t.4. r.3. §.2. p.198

Miſſam audire Sacerdotis interdicti perſonaliter an licitum ſit alicui non interdicto? t.4. r.14. per totam p.202

Miſſæ auditionis tempus, an quis præuenire teneatur, ſi timet, quod quando obliget præceptum, opportunitas non erit. t.9. r.21.§.2. p.386

Ad Miſſam audiendam non eſt admittendus hæreticus, cauſa pendente. t.10. r.55.§.4. p.437

* Vide verb. *Aſſiſtere. Communicatio Ciuilis. Dubitare. Hæreticus.*

Miſſam celebrare.

Miſſam celebrans Sacerdos in Eccleſia à ſe interdicta an ſit irregularis. t.1.r.2.§.1. in fine. p.1

Miſſa offerri an poſſit pro illo, qui mortuus eſt in duello cum ſignis contritionis, ſepulto tamen extra Eccleſiam. t.1. r.66.§.4.p.44

Miſſa applicari an poſſit pro excommunicato non denunciato, ſi oſtendit ſigna contritionis, aut mortuus eſt in iis. ibid.

Miſſæ Sacrificia, an liceat offerre pro excommunicatis toleratis. t.10. r.137.§.1. p.82

Miſſæ Sacrificium an poſſit applicari pro excommunicato iam per contritionem iuſtificato, ante obtentam abſolutionem. t.1. r.139. per totam. p.83

In *Memento* Miſſæ an poſſit Sacerdos orare pro excommunicatis etiam denunciatis? tract. 1. reſ. 140. §.3. pag.84

Si Miſſam celebret excommunicatus excommunicatione minori, an ſit irregularis. t.1. r.182.§.4. p.107

Miſſæ an poſſint celebrari pro defuncto abſoluto ab excommunicatione ante mortem à laico. t.1. r.211. §.1. & ſeqq. p.120

Miſſam celebrare tempore interdicti, omiſſa vna circumſtantia ex requiſitis *in cap. Alma mater*, vt v.g. apertis ianuis, &c. an ſit peccatum mortale? t.4. r.5. per totam p.199

Miſſam celebrare an licitum ſit coram perſonis interdictis? t.4. r.7.§.1.p.200

Et ſi perſona interdicta expelli non poteſt, quid eſt faciendum? ibid. §.2

Si Miſſam celebret intra Eccleſiam interdictus ab eius ingreſſu an irregularitatem incurrat. t.4. r.15.§.1. in fine. p.103

Miſſam celebrare in cœmeterio an poſſit interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ? t.4. r.18. per tot. p.104

* Vide verb. *Clericus, Degradatus, Diaconus, Diſpenſatio, Eccleſia, Eccleſiaſticus, Epiſcopus, Hermafroditus, Laicus, Locus, Sacrificium.*

Moderamen. Moderatum.

Moderamen iuſtæ defenſionis, & inculpatæ tutelæ in quo conſiſtit, relinquitur arbitrio prudentis viri. t.2. r.22. §.3. poſt med. p.138

Moderatæ defenſionis exceſſus in quibus caſibus conſiſtat. ibid.

Modus.

Quem modum torquendi reos Inquiſitores debent habere cum reis, & quomodo de tormento ignis ad pedes adhibito. t.11. r.35. per tot. p.497

* Vide verb. *Correctio. Mandans. Proceſſus.*

Monachus.

Qui Monachum initiatum prima Tonſura percutit, an duas cenſuras incurrat. t.2. r.54. §.6. p.157

Monachi Benedictini an incurrant ſuſpenſionem, ſi non vtantur habitu præſcripto *in Clem.1. Si quis autem, de ſtat. Monach.* t.3. r.29. per tot. p.189

* Vide verb. *Correctio. Medicina.*

Monaſterium.

* Vide verb. *Accedere, Cambium, Clauſura, Cogere, Dos, Ingredi, Ingreſſus, Inſidere, Lex, Mutuum.*

Mouere.

* Vide verb. *Beneficiarius. Clericus.*

Monialis.

Moniales exemptas colloquentes cum ſubditis Epiſcopi non poteſt Epiſcopus punire. t.1. r.86.§.1. poſt medium pag.59

Monialis ſumens venenum, vt fœtus moriatur, an incurrat cenſuram? tract.2. reſ.32. §.1. & ſeqq. pag.144. & 145

Monialis, quæ ſumit potionem, venæ ſectionem, vel pugnis ſe cædit ad abortum faciendum, vt poſtea ſecutus eſt, an incidat, non ſolum in pœnas Bullæ Sixti V. ſed etiam in cenſuram *cap. Si quis ſuadente, &c.* t.2. r.48. §.1. p.153

Et quid de propinante Moniali potionem pro abortu faciendo ſequuto effectu? tract.2. reſ.47.§.1. in fine ibid.

Moniales non comprehenduntur, ſi cenſura feratur ſub nomine perſonarum Eccleſiaſticarum. t.4. r.24. §.2. pag.106

Monialis impotens adire Inquiſitores, an ſatisfaciat per Epiſtolam miſſam ad Inquiſitorem denunciando Confeſſarium ſollicitantem. t.9. r.12. §.2. p.383

* Vide verb. *Clauſura. Dos. Mulier. Nouitia. Puella.*

Monitio.

Monitio an requiratur neceſſario in cenſura ferenda. t.1. r.4. §.1. p.2

Monitio an requiratur ad valorem aliarum cenſurarum, vt ſuſpenſionis, interdicti, &c. ibid. §.4

Sine monitione trina cenſura non ſolum eſt illicita, ſed inualida. Vbi multa pro praxi dictæ quæſtionis. t.1. r.5. §.1. p.3

* Vide verb. *Ius.*

Monitorium.

Ex monitorij vi an pueri impuberes reuelare teneantur? t.1. r.110.§.2. p.73

Ex monitorij vi an teſtes priuilegiati teneantur reuelare crimen ſui coniuncti, etiam ſi non adſint alij teſtes. t.1. r.161. §.1. p.94

Et quid, ſi cauſa pertineat ad Tribunal S. Inquiſitionis? ibid. in fine dicti §.

Ex monitorij vi non reuelantes v. g. furtum, &c. an

teneantur reſtituere damna inde ſequuta. t. t.r.163.§.1. pag.95

Ex monitorij vi quando quis teneatur reuelare ſcripturas. t.1. r.165.§.1.p.96

Vbi explanantur aliquæ circunſtantiæ, quæ contingere poſſunt in prædicto caſu. .1.& ſ.qq.

* Vide verb. *Amicus, Benefactor, Detegere, Edictum, Furtum.*

Morbus.

* Vide verb. *Infirmus. Laborantes. Medicamentum.*

Mors.

* Vide verb. *Dubium.*

Mortuus.

Mortuum Clericum percutientes an incurrant cenſuram? t.2. r.35. per totam p.145

Mulier.

Mulier Nobilis, quæ fuſte, vel alapa percuſſit Clericum ad venerem illam incitantem; an incidat in cenſuram? t.2.r.15.§.1.p.134

Et quid, ſi tantum verbis Clericus eam tentaret, vel aggrederetur. ibid.

Mulieres cuiuſuis ſtatus ſint, & conditionis, & multo magis Moniales, Conuerſæ, & Nouitiæ poſſunt abſolui ab Epiſcopo ex quacumque percuſſione Clerici ſine onere præſentandi ſe Sedi Apoſtolicæ? t.2. r.69. §.1. p.162. & in reſ.73.§.2. p.165

Sed pro percuſſione enormi ſtatus perſonæ, & veritas negotij prius eſt intimanda Romano Pontifici antequam abſolutio cenſuræ impendatur ab Epiſcopo ſupradictis mulieribus. t.2. r.69.§.2. p.162

Mulier, quæ erumpente natura ipſa in maſculum tranſiuit an poſſit ſacris Ordinibus initiari, inconſulto Summo Pontifice? t.5. r.61.§.r.p.234

Mulier an incidat in excommunicationem, vel caſum reſeruatum per Epiſcopum, cui inſciæ, & ignoranti amator medicamentum, & potionem tribuit, vt abortus ſequeretur, etiam ſi poſt ſumptionem potionis rem illi amator aperiret, & ipſa facto gauderet, atque illud ratum haberet. t.6. r.29.§.1. p.296

Idem eſt, ſi poſtquam fuiſſet monita de procuratione abortus illum nollet impedire, cum tamen poſſet. ibidem §.2

Qui mulieri propinat remedia ſterilitatis, vt impotens fiat ad generandum, an incidat in cenſuram Bullæ Sixti V. de abortu? Et quomodo hic caſus hodie damnetur? t.6.r.31.§.1.p.297

Quando mulier grauida parata eſt ſe occidere ad infamiam vitandam, an licitum ſit ſuadere illi abortum. t.6.r.46. per totam p.304

* Vide verb. *Coniux, Femina, Hermafroditus, Maritus, Mater, Matrimonium, Medicamentum, Metus, Potio, Puella, Vir, Vxor, Vxoratus.*

Munus.

* Vide verb. *Dare, Officiales.*

Murus.

* Vide verb. *Inſidere.*

Muſicus.

Muſici, qui in Eccleſia Diuina Officia canunt, an aliquid temporale accipere poſſint ſine labe ſimoniæ? tr.7. r.15.§.1.p.317

Mutare, Mutatio.

Mutatio vultus rei an faciat contra illum indicium ad torturam? t.11.r.15.§.3. p.486

* Vide verb. *Homicidium. Reus.*

Mutilare. Mutilatio. &c.

Qui mutilauit alterius pollicem, an ſit irregularis? t.5. r.64.§.1.p.235

Qui mutilatus fuit culpa ſua ab alio, etiam ſi membrum ſit occultum, & non impediat vſum Ordinis, an ſit irregularis. t.5.r.65.§.r. p.236

Si alij mutilant in bello iuſto, an cæteri alij milites aſſiſtentes in bello irregularitatem incurrant? t.5.r.99.§.2. pag 255

Dubius an mutilauerit non eſt irregularis. t.5.r.103. §.2. pag.257

Qui mutilationem non impedit, quam ex iuſtitia teneretur impedire, vt miniſter iuſtitiæ. an fiat irregularis? t.5. r.133.§.1. p.274

* Vide verb. *Abſciſſio, Conſilium, Conſulere, Inebriare.*

Mutuare. Mutuum.

Mutuare aliquid cum pacto, vt ille, qui recipit mutuum, conferat Officium, aut Eccleſiaſticum beneficium, an non ſolum ſit vſura, ſed ſimonia? tr.7. reſ.19. §.1. pag 320

Et quid, quando aliquis v. g. quantum in ſe eſt, conferet beneficium, ſed ſolemnitate aliqua hoc ipſum poſtea debet perficere? ibid.§.3

* Vide verb. *Bellum. Bona temporalia.*

N

Narrare.

* Vide verb. *Bulla Cœnæ. Reuelare.*

Naufragantes.

* Vide verb. *Bona temporalia, Bulla Cœnæ, Subripientes.*

Negans. Negare.

Si NEget teſtis hæreſim in primo dicto confeſſam, an Inquiſitores debeant ſtare ſecundo dicto talis teſtis. t.12. r.22.§.6. p.522

* Vide verb. *Fides Catholica. Pœna.*

Negligens. Negligentia.

* Vide verb. *Diligentia. Excommunicationis abſolutio, Homicidium.*

Neophitus.

Neophitus aliquis quanto tempore iudicandus ſit talis, vt ratione irregularitatis non poſſit etiam minores Ordines recipere; an poſt decem annos à ſuo Baptiſmo non ſit amplius irregularis? tract.5. reſ.47.§.r. pag.227

Et in tali caſu non diſpenſatur in irregularitate, ſed declaratur irregularitatem ceſſaſſe. ibid.

Nepotes.

Nepotes teſtis falſi in Tribunali S. Inquiſitionis deponentis, quibus pœnis puniendi ſunt? tr.12. reſ.16. §.4. pag.517

* Vide verb. *Filius. Hæreticus.*

Nobiles.

Nobiles in S.Officio Inquiſitionis an ſint lenius torquendi? t.11. r.29.§.8.p.494

* Vide verb. *Carcer. Fugere. Mulier.*

Nomen.

Sub nomine Clerici in odioſis non veniunt Religioſi, ideo interdicto Clero, non cenſentur interdicti Religioſi? t.2. r.52. §.r. in fine, & §.ſeq.p.154

Sine nominibus teſtium datis reo, & copia indiciorum an Inquiſitores poſſint torquere reum? t.11. r.28. per totam p.492

* Vide verb. *Gratia. Perſona.*

Notitia.

* Vide verb. *Dubium.*

Noti

Notoriè. Notorietas. Notorium.

Ad notorietatem per euidentiam facti requiritur, vt ſciatur ſaltem euidenter à decem perſonis in oppido paruo, & à pluribus aliis in magna ciuitate. t.2. t.51. §.vlt. ante medium. p.155

Vt factum notorium dicatur, quot teſtes requirantur in percuſſione Clerici? ibid. §.vlt. ante med.

Notorius percuſſor Equitis Ieroſolymitani, D.Iacobi Alcantaræ, Calatrauæ, &c. vel Religioſi alterius Religionis Ordines non habentium, an ſit vitandus ante iudicis ſententiam? ibidem §. vltim. in principio.

Qui notoriè & publicè percuſſit Clericum, an ſit ſtatim vitandus ante iudicis ſententiam. t.2. t.56. per totam p.157

Et quid de notoriè mandante vel conſulente percuſſionem Clerici. t.2. t.57. §.vlt. p.158

Et quid de notoriè habente ratam percuſſionem Clerici? ibid.

Nouitia. Nouitius.

Nouitius, ſi maneat extra Conuentum cum habitu ſuæ Religionis, & licentia Superioris, an gaudeat priuilegio Canonis. t.2. t.39. §.1. p.148

Nouitium Equitum D.Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, &c. percutientes, an incidant in cenſuram Canonis. t.2. t.50. §.1. per tot. p.153

Nouitia Monialis an poſsit abſolui ab Epiſcopo ex quacumque percuſsione alteri Moniali, vel Conuerſæ, aut Clerico facta. t.2. t.73. §.2. p.165

Nouitium an poſsint Prælati Regulares abſoluere ab excommunicatione incurſa propter percuſsionem Clerici ante ingreſſum Religionis factam? t.2. t.79. §.1. p.168

Et quid, ſi prædictam cenſuram Canonis Nouitius incurrerit anno probationis, modo non ſit percuſsio enormis. ibid.

Et ſi talis Nouitius abſolutus ab iſta, vel quauis alia cenſura poſtea egrediatur à Religione, an in illas reincidat. ibid. §.2. p.169

Nouitij an comprehendantur, ſi cenſura interdicti feratur ſub nomine perſonarum Eccleſiaſticarum. t.4. t.24. §.1. p.206

* Vide verb. *Abbas. Correctio.*

Numerus.

Numerus teſtium ſupplet eorum defectus, etiam quoad effectum, quod cenſeantur omni exceptione maiores? t.10. t.74. §.3. p.444

Nuntius Apoſtolicus.

Si Nuntium adire poteſt impeditus adire Pontificem, pro abſolutione reſeruata, an teneatur Nuntium adire, vel poſsit abſolui ab Epiſcopo? t.1. t.196. §.12. & ſeq. p.114

Contra Nuntium Sedis Apoſtolicæ an Inquiſitores procedere poſsint; t.10. t.10. per tot. p.422

Nuptiæ.

De nuptiis binis contrahentibus. Et an hoc delictum Inquiſitores agnoſcere poſsint, vel ſit crimen miſti fori. Et an ſupradicti ſint de vehementi, vel tantum leuiter ſuſpecti de fide, & quibus pœnis puniri debeant. t.12. t.4. §.1. & ſeqq. p.503

Vbi aliqua alia notabilia circa ſupradictos, & circa conſulentes eis binas nuptias.

* Vide verb. *Licentia. Officium Diuinum.*

Nutus.

Qui nutibus loquitur cum Monialibus an incidat in cenſuram latam ab Epiſcopo contra colloquentes cum Monialibus. t.1. t.88. §.3. p.61

O

Obedire.

Obedire an teneatur ſubditus Superiori præcipienti iuxta opinionem probabilem? tr.1. reſ.31. §.14. pag.20

* Vide verb. *Obligatio.*

Obligare. Obligatio. &c.

An obligent ſemper ad mortale præcepta, & mandata Epiſcoporum ſub pœna excommunicationis, &c. t.1. t.12. §.1. p.9

Ab obligatione obediendi Superioribus excommunicatis an ſubditi abſoluantur? tract.1. reſ.25. §.2. in fine. pag.15

Obligatus ad ratiocinia an poſſit ordinari ante rationem redditam, etiam deſerto officio? tr.3. reſ.90. §.3. pag.251

Et quid ante ſolutionem debiti relicti ex Officio, vel adminiſtratione? Et quid, ſi fideiuſſorem reddat? ibid.

Obligatio non eſt reſtituendi pretium acceptum pro collatione Sacramentorum. t.7. t.6. §.5. p.311

Non obligat ſimonia ad reſtitutionem iure naturali, ſed poſitiuo. ibid.

Non obligat lex in caſu particulari, ceſſante pro illo fine legis. t.10. t.144. §.1 p.470

* Vide verb. *Bona temporalia. Bulla Pontificia. Confeſſarius. Indulgentia. Ius. Pœna. Suſpenſio.*

Oblitus. Obliuio. &c.

Qui ex obliuione naturali omittit recitare Horas Canonicas, non tenetur reſtituere fructus? t.1. t.32. §.5. pag.21

Obliuio naturalis impedit reſeruationem cenſuræ inuincibilis, quæ eſt annexa caſibus Pontificiis. t.1. t.35. §.1. pag.22

Oblitus pœnitens cenſuræ exigentis ſatisfactionem, an remaneat abſolutus per generalem abſolutionem collatam à Confeſſario habente poteſtatem, etiam ſi non habuiſſet intentionem ad illa abſoluendi. t.1. t.188. §.1. pag.109

* Vide verb. *Immemor.*

Occidens. occidere. occiſio. &c.

Occidens puer impuber aliquem, an contrahat irregularitatem? t.1. t.108. §.4. p.72

Occidere Petrum mandans, ſi mandatarius occidat Ioannem non incurrit mandans irregularitatem ortam ex homicidio voluntario? tract.2. reſ.35. §.2. in fine. pag.146

Quis occidere Petrum iam determinatus erat, ſed ex conſilio citius illum occidit, an talis conſulens irregularitatem incurrerit. t.5. t.107. §.1. p.259

Vt occideret Caium, quis mandauit Petro, ſed ſi Caius occidit Petrum, an mandans incurrerit irregularitatem. Et in dicto caſus an Epiſcopus poſſit diſpenſare cum mandante. t.5. t.113. §.3. p.264

Si occiſor ſciatur, & cognitus ſit, ſi plures non ex conſilio, ſed ex repentina rixa percuſſerunt aliquem, an omnes fiant irregulares, vel ſolus ille, qui vulnus lethale inflixit ex quo mortuus eſt. t.5. t.117. per totam p.265

Si occiditur aliquis cum armis traditis à Titio, an Titius ſit irregularis. t.5. t.120. per tot. p.267

Occidere filiam, matrem, ſororem, & vxorem, & adulterum cum eis commiſſum non licet Patri, filio, fratri, nec marito. t.5. t.125. §.1. p.269

Et ſi propria authoritate illum occidant, an peccent contra iuſtitiam? Idem eſt, ſi iudex illum eis tradat,

ad occideodum, ante latam ſententiam. ibid. §. 3. p.270

Qui occidit inuaſorem, ne grauiter vulneretur, an ſit irregularis. t.5. r.129.§.1.p.272

Vbi, qui verbis, vel factis iniuriando aliquem dedit occaſionem rixæ, ſi illum occidat cum moderamine inculpatæ tutelæ, an irregularitatem incurrat.§.2

Occidere fœtum, aut ſuffocare, poſtquam natus eſt, ao licitum ſit, ne reueletur peccatum? t.6. r.45. §.1. p.304

* Vide verb. *Adulter, Bellum, Clericus, Conſulere, Contradicere, Defenſio, Dubium, Famina, Fuga, Homicidium, Inebriare, Interficere, Mandans, Miles, Mulier, Officium, Reſponſor, Venenum.*

Occultum.

* Vide verb. *Crimen. Lex.*

Occultus.

* Vide verb. *Excacare.*

Odium.

* Vide verb. *Corrigere. Ianitores. Impedire.*

Odioſum.

* Vide verb. *Nomen.*

Offerre.

Offerre Sacrificia pro excommunicatis toleratis ao liceat. t.1. r.137.§.1.p.82

Si offerri ſuffragia communia pro ſe excommunicatus toleratus petat,an peccet. ibid.§.3.p.83

Offerre ſuffragia Eccleſiæ pro excommunicatis non toleratis an liceat,ſi per contritionem iuſtificentur ante obtentam abſolutionem. t.1.r.138.§.1. ibid.

Offerre priuatas Orationes,& bona opera pro excommunicatis an liceat? t.1.r.140.§.1. p.84

* Vide verb. *Miſſam celebrare. Suffragium.*

Officialis.

Officiales ſtatus Eccleſiæ, ſi accipiant munera pro gratiis, & iuſtitiis ferendis, an incidant in cenſuram Papæ reſeruatam? Et quando pœna dupli eſt reſtituenda,& cui reſtitutio ſit facienda. t.7. r.5 1.§.1.p.346

Contra Officiales Sedis Apoſtolicæ an Inquiſitores procedere poſſint.t.10.r.10.per tot. p.422

* Vide verb. *Eccleſiaſticus. Epiſcopus. Ianitores. Heluetius.*

Officium.

Officium carnificum, Macellariorum, Tabernariorum an excludatur à priuilegio Canonis modo tales Clerici coniugati ſint. t.2. r.37.§.3.p.147

Et ſi coniugati non ſunt, non amittunt priuilegium Canonis,& fori quoad perſonas, ſed tantum quoad bona. ibid.

Ad Officia habilitare pro foro exteroo an poſſint Prælati Regulares ſuos Religioſos, qui procurauerunt abortum. t.6. r.12.§.1. p.289

Sub officiorum prohibitione contra procurantes abortum quid intelligatur in Bulla Sixti V.Et quomodo obliget. t.6. r.13.& 14. ibid.

* Vide verb. *Abiuratio, Accipere. Beneficium, Filius, Hareticus, Ianitores, Impedientes, Incapax, Mutuare, Pœna.*

Officium Diuinum. & B.Mariæ.

Officium Diuinum,& Officium, B.Mariæ, &c.excommunicatus recitans cum alio priuatè an peccet. t.1. r.131. §.1. p.81

Idem eſt de recitante cum excommunicato.ibid.

Ad Officium Diuinum recitandum an teneatur profeſſus, cum quo diſpenſatum eſt ad nuptias? t.2. r.36. §.1. p.146

Idem eſt de Sacerdote ſæculari cum prædicta diſpenſatione. ibid. p.147

Si Officia Diuina tantum audiat intra Eccleſiam interdictut ab eius ingreſſu, an fiat irregularis. t.4. r.15.§.1 p.103

Et an ſaltem dum Officium Diuinum celebratur, talis interdictut poſſit ibi orare, loqui, diſputare, & concionem audire. t.4. r.16.§.1.ibid.

Officium diuinum an talis interdictut io cæmeterio poſſit audire. t.4. r.18. per tot. p.104

* Vide verb. *Admittere. Aſſiſtere. Clericus. Feſtum. Hora Canonica. Priuilegium.*

Omiſſio. Omittens.

Omiſſio externa per quam feratur cenſura, an debeat eſſe ſignum actus interni. t.1.r.15. per tot.p.11

* Vide verb. *Denunciatio. Obliuio.*

Onus.

Onus ſe præſentandi poſtea Sedi Apoſtolicæ ob Clerici percuſſionem etiam enormem non eſt imponendum mulieribus, pueris, impuberibus,puellis, delicatis magnæ potentiæ, puberibus, qui collegialiter viuunt, vel in Seminariis, & pueris,miniſtrantibus, in Eccleſia Cathedrali, vel alia Eccleſia, vel aliis pueris,qui communiter viuunt, ſub aliquo moderatore eorum, ſenibus, & pauperibus. Sed quid de Heluetiis, Ianitoribus, & Oſtiariis Principum? t.2. à reſ.66. vſque ad 73. incluſiuè. à p.160. ad 165

Et quid de ſenibus,& quis dicatur ſenex. t.2. r.70.per tot. p.161

Onus ſe præſentandi ob ſupradictam percuſſionem non eſt imponendum ſeruis, & aliis ſub poteſtate conſtitutis, nec viro, qui in ſrandem vxoris Clericum percutiet. Et quid, ſi ſupradicti defluxu temporis fiant ſui iuris, vel liberi. t.2. r.71. §.1.& ſeqq.p.163

Et quid eſt ſentiendum de infirmis, & aliis præpeditis à quacumque alia impotentia corporis, &c.Pro quibus variæ diſtinctiones apponuntur. t.2.r.72. §.1. & ſeqq. p.164

* Vide verb. *Pater, Puer.*

Operarius.

* Vide verb. *Communicatio Ciuilis.*

Opinio probabilis.

Quando opinio probabilis pro ſubdito in contrarium adſit, an excommunicatio liget? tract.1. reſ.31. §.1. pag.18

Quando opiniones probabiles ſunt hinc,& inde, an lex fuerit promulgata, & vſu recepta, an tunc lex obliget,& ſi cenſuram,ſuſpenſionem,& irregularitatem imponat. t.3.r.37.§.13.p.186

Si opiniones diuerſæ ſunt ex parte iuris inferenda eſt ſententia,an Inquiſitores teneantur ſequi opinionem probabiliorem, & quando ſunt æquè probabiles illam ſequi debent, quæ magis fauet reo? t.10. r.58. §.2. p.438

Si ex opinione probabili,relicta probabiliori Inquiſitores torqueant reum, an debeant puniri à ſuis viſitatoribus? t.11. r.38. per totam p.498

* Vide verb. *Confeſſarius. Criminale. Index. Ius. Obedire.*

Opinio.

Opinio Theologorum an anteponenda ſit opinioni Canoniſtarum in determinando qualitatem culpæ contra fidem; & in proceſſando cauſam, & imponendo pœnam, Canoniſtarum opinio præferatur. t.10. r.58. §.2. p.438

Opinio Soti, & aliorum dicentium animas non detineri in Purgatorio vltra decem, aut viginti annos, an ſit erronea, vel digna aliqua cenſura? t.10. r.91. §.2. p.449

Si opinionem vehementer Inquiſitores habeant contrarium, quamuis extra proceſſum, non præcedentibus indiciis legitimis, an poſſint verbaliter terrere reum, minnendo torturam, ſpoliando eum in loco torturæ, vel

Digitized by Google

vel furi alligando, vel in ſaltum eleuando. t.11.r.2. ſ.5. p.478

Opponere.

* Vide verb. *Beneficium, Inquirere.*

Oppoſitiones.

* Vide verb. *Appellatio.*

Oppreſsio.

* Vide verb. *Clericus.*

Optare.

* Vide verb. *Canonicus.*

Opus.

Qui opus præbet ad Abortum, an incurrat excommunicationem, & irregularitatem. t.6. reſol. 18. §. 3. p.291

* Vide verb. *Internum, Offerre.*

Orare, Oratio.

Orare publice pro excommunicatis an liceat. t.1.r.137. §.1.p 82

* Vide verb. *Eccleſia, Hæreticus, Iniuſtè, Miſſam celebrare, Offerre.*

Ordinaria pœna.

* Vide verb. *Pœna.*

Ordinans, Ordinis Sacram. &c.

Ordinatus Clericus per ſaltum, ante legitimam ætatem, vel per alienum Epiſcopum, abſque dimiſſorijs, vel per Epiſcopum excommunicatum, ſuſpenſum, vel depoſitum, an gaudeat priuilegio Canonis, & fori. t.2. r.42. ſ.vlt.p.150

Ordo an ſit tonſura prima. t.3. r.12. ſ.1. p.174

Ordinatus prima tonſura ab Epiſcopo alieno ſuſpenditur. ibid.

Ordo an ſit Epiſcopatus. t.3. r.22.§.2. p.178

Ordinis Epiſcopalis ſuſpenſio ad quid ſe extendat. t.3. r.23.ſ.1. ibid.

Tonſuram primam Epiſcopus conferens ſine proprij Epiſcopi licentia an incurrat ſuſpenſionem latam *in cap. eos, de tempor. Ordin. in* 6. tr.3. r.34. §.1. ibid.

Et in dicto caſu an incurrat ſuſpenſionem Ordinum, vel ſolum à collatione primæ tonſuræ? ibid. §.2. in fine. p.179

Tonſuram primam Epiſcopus conferens in aliena Diœceſi an incurrat ſuſpenſionem? t.3. r.25. §.1. ibid.

* Sup. his verbis *Ordo. Ordinare. Ordinans. Ordinatus.* in primo indice huius tom.5. ex tract.3. de *Suſpenſione.* lege plures & diuerſas difficultates à reſ. 25. vſque ad 61. incluſiuè.

* Eadem eſt ratio in prædicto indice primo ex tr.5. de *Irregularitate.* ſignanter vide à reſ.12. vſque ad 19. & in reſ.22.24.25.26.39.41.42.43.54.57.60. 61. & 90. vbi plura.

Contra ordinatos ſimoniacè pœna an extendatur ad eos, qui prima tonſura initiantur? tr.7. r.3. §.1. p.307

Vbi, an ſuſpenſio, quam ordinati ſimoniacè incurrunt, per ſuſceptionem cuiuſlibet Ordinis incurratur. §.4

Et ordinati ſimoniacè an ſint irregulares? ibidem §.8

Contra ordinatos ſimoniacè quæ pœnæ ſint latæ. t.7. r.4. §.2. p.308

Si Ordo ſit collatus, & pretium non ſit ſolutum, ſed tantum præceſſit promiſſio, non erit ſimonia completa, ideoque qui talem ordinem recipit non incurrit cenſuras, & pœnas ſimoniæ. t.7.r.7.§.1. ad med. p.311

De Clericis Ordinibus ſacris initiatis matrimonium ineuntibus. Et an tales non ſolum committant ſacrilegium, ſed ſint de hæreſi ſuſpecti, & qua pœna puniendi ſunt. t.12. r.5.§.1.p.505

* Vide verb. *Concubinarius. Degradatus. Licentia. Matrimonium. Patrimonium. Schiſmaticus.*

Oſtiarius.

* Vide verb. *Ianitores.*

P

Pactum.

* DE aliquibus pactis in obtinendis beneficiis in primo indice huius tom.5. ex tract.7. de *Simonia*, lege à reſ.19. vſque ad 27. & reſ.29.34.35. 36. & 38

Papa.

Papali excommunicatione ceſſante, an etiam ceſſet Epiſcopalis. t.1.r.94. per tot. p.64

Contra Papam in hæreſi deprehenſum an Inquiſitores poſſint procedere, vel an hæc cognitio ſpectet ad Concilium Generale. t.10.r.9. per totam p.421. & 422

* Vide verb. *Pontifex.* & paſſim in aliis verbis.

Parochus.

Parochus, ſeu alius Confeſſarius poteſt abſoluere ab excommunicatione lata ab homine generaliter, qui etiam poteſt abſoluere ab excommunicatione à iure lata, & nemini reſeruata. t.1.r.193. per totam. p.111

Et hæc abſolutio maioris excommunicationis poteſt impendi à Parocho extra ſacramentalem confeſſionem. t.1. r.194.§.2. ſub finem. p.112

Parochus poteſt abſoluere à reſeruatis Papæ, quando impeditus adire illum, eſt etiam impeditus adire Epiſcopum cum onere tamen, vt ceſſante impedimento, teneatur adire ſaltem per Procuratorem. t.1. r.195.§.1.& ſeqq ibid.

Parocho præſente, an poſſit ſimplex Sacerdos moribundum abſoluere ab excommunicatione. t.1.r.206. §.2. p 118

Parochus an poſſit abſoluere à ſuſpenſionibus etiam à iure communi non reſeruatis? t.5.r.9. §.2. in fine. p.173

Parochus, qui rebaptizauit ſub conditione infantem expoſitum cum ſchedula de Baptiſmo collato; an ſit tanquam irregularis repellendus à collatione eiuſdem beneficij. t.5.r.19.§.1.p.214

* Vide verb. *Communicatio Ciuilis, Matrimonium, Paſtores.*

Pars.

* Vide verb. *Bulla Cœnæ. Dilatare.*

Paruitas materiæ.

Paruitatis materiæ ratione an quis non incidat in excommunicationem. t.1. r.124.§.1.p.78

Idem eſt de caſibus reſeruatis, vt ſi v.g. modicitas rei ſubtractæ in Eccleſia excuſat à mortali, ita etiam in reſeruatione. ibid.§.2

Paruitas materiæ an detur in percuſſione Clerici, licet facta fuerit exterius ex prauo animo, & mortaliter peccaminoſo. t.2.r.2.§.1.p.124

Idem eſt de quouis alio opere, cui annexa eſt excommunicatio, ſi opus externum eſt tantum veniale, & leue, licet internum fuerit mortale? ibid.

Et quænam paruitas materiæ excuſet ab incurſione huius cenſuræ pro percuſſione Clerici. Vbi aliqui caſus pro praxi. t.2.r.3.§.1. ibid.

Vbi etiam, quod ſi aliquis pugno percuteret Clericum in Schola publica, iſta percuſſio leuis ratione loci efficitur grauis, & ideo talis percuſſor in hoc caſu non poſſet abſolui ab Epiſcopo, ſed accedere debet ad Sedem Apoſtolicam. §.6. p.125

Quænam percuſsin Clerici dicatur leuis ? t.2.t.4. per totam ibid.

Et ſi dubitatur, an ſit leuis aut grauis percuſſio Clerici, iudicandum ſit eſſe grauem. t.2.t.5. per totam. p.126

Calceis percutiens Clericum in platea, an dicatur percuſiſſe leuiter in Ordine ad abſolutionem. t.2. t.6 ?per tot. p.159

Paruitas materiæ an detur in violatione interdicti.t.4. t.4. per tot. p.199

Paruitas materiæ an detur excuſans ab incurſione cenſurarum propter accelerationem homicidij ex delicto. t.5.t.108. §.1. p.259

Paruitas materiæ an detur in ſimonia, ita vt hoc peccatum aliquando poſſit eſſe veniale ? Vbi aliqui caſus in exemplum dictæ difficultatis.t.7. t.2. §.1.& ſeqq. p.306

Paruitas materiæ an detur in ſortilegiis, hæreſi, & magia. t.8. t.8. & 9.p.355.& 356

Paruitas materiæ an detur in ſollicitatione facta in confeſſione, & prohibita in Bullis Pontificiis. t.9. t.28. §.1. p.389

* Vide verb. *Agens. Bibliotheca. Blaſphemia. Bulla Cœna. Clauſura. Conuiuium. Iudæus. Iudex. Lectio. Luxuria. Præceptum.*

Parentes. Pater.

A Parentibus filij impuberes in Monaſterio oblati educationis cauſa non poſſunt egredi ſua voluntate ante annos pubertatis. t.11.t.82.§.2.p.55

Pater percutiens Clericum turpiter agentem cum filia legitima, illegitima, & adoptata an in cenſuram incurrat ? tr.2. t.16. t7. & 18. pag.132. & ſeqq.

Vbi late pro aliis contingentibus circa hoc.

Pater percutiens Clericum turpiter inuentum cum filia non eſt compellendus ad Sedem Apoſtolicam ire pro abſolutione. t.5. t.125.§.2 p.270

Pater, cui mater dixit ſe velle procurare abortum, ſi ſolum taceat, an incurrat irregularitatem. t.6.t.30. §.5. in fine. p.297

Si Pater filiam prægnantem verberaſſet, vnde illa furore percita abortum fuiſſet paſſa, an incurrat pœnas abortus. t.6. t.34.§.3. p.298

* Vide verb. *Cogere. Communicatio Ciuilis. Correctio. Curator. Defendere. Detegere. Filia. Filius. Ingredi. Metus. Occidere.*

Paſtores.

* Vide verb. *Iuſtitia.*

Pater.

* Vide verb. *Parentes.*

Patientes.

Patientes crimen nefandum an intelligantur ſub nomine Clericorum Sodomitarum in Bulla Pij V.t.2. t.12. §.2. p.130

Patrimonium.

Qui cum patrimonio ficto recipit Ordines, an incurrat ſuſpenſionem, & celebrando irregularitatem. t.3. t.48. §.1. p.191

Patrimonium quis impetrauit à Conſanguineo, ad cuius titulum ordinatus fuit, & promittens cum iuramento, quod ante donationem retrodonauit, an incurrat ſuſpenſionem ? t.3. t.49. §.2. in fine. pag.192

Cum patrimonio ficto ordinatus, vtpotè donato, ſi poſt Ordines ſuſceptos reſtituat donanti, an præter peccatum mortale incurrat ſuſpenſionem, & teneatur poſtea reſtituere. t.3. t.50. per tot. ibid.

Qui patrimonium renunciauit poſt ſuſceptum Ordinem, an incurrat ſuſpenſionem ? t.3.t.51. per tot. p.193

* Vide verb. *Dimiſſoria. Diſpenſatio. Titulus.*

Patronus.

A Patrono laico excommunicato non tolerato præſentatio facta ad beneficium, an ſit valida ? t.1. t.166. §.1.p 97

Et quid, ſi talis Patronus ſit Eccleſiaſticus excommunicatus ibid.

Vbi, an præſentatio facta à ſupradicto Patrono laico excommunicato ita ſit valida, vt teneatur Epiſcopus eam admittere. §.3

Et quid, ſi talis Patronus ſit excommunicatus toleratus. ibid. p.98

Pauperes.

* Vide verb. *Onus.*

Peccatum.

* Vide verb. *Crimen. Delictum.* & paſſim in aliis verbis.

Pecunia.

* Vide verb. *Beneficium. Cambium. Conſuetudo. Deferens. Extorquere. Lucrari. Viaticum.*

Penſio.

Penſionis collatio facta excommunicato titulo Clericali, an ſit valida ? tr. t. t. 179. per totam. pag.104

A fructibus Penſionis collatæ titulo Clericali an priuetur ſuſpenſus à beneficio ? t.3. c.21. per totam. p.178

Ad penſionem obtinendam an ſufficiat ſeptennium? c.5.t.141.§.2.p.279

Penſiones vendere, & redimere an ſit licitum, & an hoc ſit ſimoniæ ? t.7. t.28. per tot.p 327

Cum pacto de penſione redimenda an poſſit reſignari beneficium ? Et an ſit ſimonia tale pactum, & contractus ? t.7.t.29.§.1. ibid.

Et an penſio ſic conſtituta poſſit non ſolui, & beneficium tanquam vacans propter ſimoniam impetrari. ibid.

Si cum conditione, vt ſibi penſio ſoluatur, aliquis reſignat beneficium, an ſit ſimonia confidentialis. t.7. t.30. §.1. p.328

Qui penſionem ſibi reſeruans ſine licentia Papæ reſignat beneficium, an ſubiaceat reſtitutioni, & pœnis ſimoniæ. ibid. §.3

Si penſio reſignetur cum acceſſu, vel regreſſu, vel alio quouis modo ſimoniaco non prohibetur, nec punitur in Conſtitutionibus Pij IV. & Pij V. ibid.§.4. p.329

Penſionem ſibi reſeruans ſine authoritate Papæ, an incurrat pœnas, & cenſuras ſimoniæ. t.7. c.33.§.1. p.331

* Vide verb. *Beneficium. Diſpenſatio. Incapax. Inhabiles. Reſeruare. Simonia.*

Percuſſio. Percutere. Percutiens. &c.

* In indice primo huius tom.5. lege ſuper his verbis omnes quam plurimas quæſtiones tract.2. *de Cenſura ob Clerici percuſſionem, & eius Abſolutione.* Vbi plura, & notabilia.

* Vide etiam in hoc indice verb. *Abiuratio. Conſilium. Occidere.*

Peregrinus.

Peregrinus, & aduenæ, & tranſeuntes an ligentur cenſuris locorum, generali ſententia, aut ſtatuto decretis. t.1. t.106.§.1. p.71

Vbi, quod cenſura lata contra eos, qui ſciunt aliquod furtum, ſeu delictum commiſſum eſſe, non ligat tranſeuntes, aduenas, & peregrinos. §.2

* Vide verb. *Colloquentes.*

Periculum.

Inter periculum, & articulum mortis nullum eſt ponendum diſcrimen quoad abſolutionem à cenſuris reſeruatis; ſed tantum excluditur periculum in ludo haſtarum, taurorum agitatione, & ſimilium. t.1. t.206.§.3. p.118

* Vide

* Vide verb. *Articulus mortis. Beneficium. Communicatio Ciuilis. Iuſtitia.*

Permutare. Permutatio, &c.

Permutare cum Infidelibus victualia, quando ſit licitum iure politico, & quando prohibitum. t.1.c.49. §.6. p.33

Permutare res ſpirituales an ſit ſimonia, dummodo non ſint beneficia, vt v.g. ſi Monachus dicat alteri, elige me in Prouincialem, & ego eligam te in Priorem, vel fac pro me Sacrum, & ego faciam pro te; audiam tuam confeſſionem, ſi tu meam audias, &c. t.7. c.12. per totam p.314

Permutatio beneficij an prohibeatur in Bullis Pij IV. & Pij V. t.7. c.31. §.5. p.329

* Vide verb. *Beneficium. Bona temporalia. Emere. Fundator. Imperator. Princeps. Reſignare.*

Perſona.

Perſonæ omnes, quæ in iure ſunt expreſſæ, declarantur, quæ excuſantur adire Pontificem pro abſolutione ob Clerici percuſſionem etiam enormem? t.2. c.62. §.1. p.159

Sed quando prædictæ perſonæ abſoluuntur ab Epiſcopo iniungenda eſt illis aliqua ſatisfactio pro recompenſatione laboris in itinere. t.2. c.72. §.6. p.165

Sub perſonarum Eccleſiaſticarum nomine ſi cenſura interdicti feratur, an comprehendantur Religioſi etiam Conuerſi, Moniales, Nouitij, & Eremitæ. t.4. c.24. §.2. p.206

Perſonæ multæ enumerantur, quibus annexa eſt infamia iuris, &c. pro qua irregularitas incurritur. t.5. c.54. §.1. & ſeqq. p.219

* Vide verb. *Miſſam celebrare. Onus.*

Perſonale.

Perſonale interdictum ſpeciale an poſſit fieri pro culpa veniali. t.4. c.1. per tot. p.198

Perſonale interdictum generale an poſſit fieri pro delicto pecuniario. t.4. c.2. per tot. ibid.

In perſonali interdicto generali an licita ſit Eccleſiaſtica ſepultura. t.4. c.20. per tot. p.104

Perſonale interdictum particulare ſine reſeruatione latum, an poſſit Confeſſarius tollere poſt ſatisfactionem, vel ſatisfaciendi cautionem. t.4. c.23. per totam. p.105

* Vide verb. *Interdictum.*

Pertinacia. Pertinax.

Quænam pertinacia ſufficiat ad conſtituendum hominem hæreticum non ſolum in foro interno, ſed etiam externo. t.12. c.36. §.1. p.532

Vbi ſupponitur nullam eſſe hæreſim ſine pertinacia.

* Vide verb. *Error.* Vbi notabilia.

Pharmacum.

* Vide verb. *Medicamentum. Mulier.*

Pignoratitia Cautio.

Si pignoratitiam cautionem excommunicatus dare non poteſt, vt abſoluatur, an ſufficiat dare fideiuſſoriam cautionem. t.1. c.187. §.1. p.108

Pirata, ſeu Curſarius.

* Vide verb. *Bona temporalia. Bulla Cœna.*

Plures.

* Vide verb. *Dubium. Occiſor.*

Poculenta.

* Vide verb. *Accipere.*

Pœna.

Pœnæ contra duellantes an ipſo facto incurrantur? t.1. c.50. §.1. p.33

Pœnis, & cenſuris an pueri ſtatim poſt vſum rationis teneantur. t.1. c.108. §.1. p.72

In pœnas Eattauag. Pij V. an incurrat Sacerdos exercens crimen Sodomiticum cum fœmina occultè tamen. t.5. c.38. §.1. p.223. & in tr.9. c.35. §.1. in fine. p.392

De pœnis procurantium abortum ex iure Ciuili, & Canonico, & ex iure nouo Sixti V. & Greg. XIV. t.6. c.3.4. & 5. p.285. & 286

* Sed in aliquibus aliis reſ. dicti tract. aliqua alia reperies pro incurrendis ſupradictis pœnis ſignanter in reſ. 14. 15. 16. 21. 22. 27. 29. 32. & 34. à pag. 289. ad 298

Pœna priuationis priuilegij Clericalis, & omnium dignitatum, & Officiorum, beneficiorum, & inhabilitatis ad ea, an obliget reum in conſcientia ante iudicis ſententiam, & declarationem. t.6. c.14. & 15. p.289. & 290

Quæ pœnæ latæ ſunt contra ordinatos ſimoniacè. t.7. c.4. §.2. p.308

Circa pœnas inflictas contra ſimoniacos quędam notabilia. t.7. c.5. §.1. ibid.

Pœnæ contra ſimoniam confidentialem multæ ſunt, & pro praxi hic adſcribuntur ſeptem. ibid. §.5. & ſeq. p.309

Pœna ipſo iure lata nulla eſt impoſita committentibus ſimoniam, niſi ſimonia fuerit commiſſa in ingreſſu Religionis, in Ordine, & Beneficio. ibid. §.28. p.310

Pœnæ dictæ an incurrantur ante iudicis ſententiam præter excommunicationem? ibid. §.29

Vt pœnas iuris ſymoniacus incurrat, an opus ſit ſymoniam eſſe completam ex parte vtriuſque: Vbi pro praxi aliqui caſus. t.7. c.7. §.1. p.311

Pœnæ latæ in Symoniacos non comprehendunt illos, qui tantum Symoniam committerent iure Eccleſiaſtico, & humano. Vbi aliqui caſus pro praxi. ibid. §.2.

Ad pœnas Symoniæ incurrendas an ſub nomine beneficij includantur Generalatus, Prouincialatus, Correctoratus, Prioratus, &c. t.7. c.10. §.1. p.313

Pœnas Symoniæ an inducat Symonia mentalis, quæ ad reſtitutionem obligent. tr.7. c.23. §.1. p.323

Pœnas latas contra Symoniacos an incurrat, qui obtinuit beneficium cum promiſſione dandi magnam pecuniarum quantitatem, cum poſtea pretium non fuerit ſolutum. t.7. c.27. §.1. p.326

Et quid, ſi poſtea poſt multum tempus pretium ſoluatur? ibid. §.2

In pœnas latas contra Symonlacos an incidat, qui ad redimendam vexationem Electori dedit pecuniam, ne minus dignus eligatur ad beneficium? Et in hoc caſu an Symonia non ſit de iure diuino, ſed humano? t.7. c.41. per totam p.338

Ad pœnas incurrendaa, vel non incurrendas latas in Bulla Greg. XIII. de Datis, & Promiſſis in primo indice huius tom.5. ex tract.7. lege à reſ.47. vſque ad 62. incluſiue à p.343. ad 358

In pœnis Bullæ Greg. XV. & aliorum Pontificum de ſollicitatione, an incidat Confeſſarius laudando faciem pœnitentis de pulchritudine, ad alliciendam eam, omiſſis aliis verbis expreſſioribus. t.9. c.27. per totam p.389

A pœnis contra ſollicitantes an metus, & vis excuſent Confeſſarium. t.9. c.60. §.1. p.402

Pœnam extraordinariam non effugiet qui metu peccat. ibid. §.5

In pœnas ſollicitantium an incurrat Sacerdos non habens poteſtatem abſoluendi, ſi audiat confeſſiones, & in illis ſollicitet pœnitentes? tr. 9. c.87. §.1. p.413

Et quid, ſi talis Sacerdos pœnitentem non abſoluit. Et quid, ſi mala fides Confeſſarij, & pœnitentis interueniat. ibid. §.3

* Nota, quod in dicto tract 9. ex aliis quæſtionibus eius plura alia deducere potes ſuper hoc verbo *Pœna* contra ſolicitatores in confeſſione.

Pœna Ordinaria an poſſint Inquiſitores punire reum, ex iudiciis, & præſumptionibus indubitatis. t.10. r.73. per tot. p.444

Pœna ordinaria an Inquiſitores poſſint punire reum per tres, vel quatuor teſtes minus idoneos, ſi ſimul adſint aliæ conіecturæ, circunſtantiæ, & adminicula. t.10. r.74. §.1. ibid.

Pœna ordinaria an Inquiſitores poſſint punire reum, ſi cum teſte inhabili occurrat alius teſtis valdè dignus. t.10. r.75. §.1. ibid.

Et quid, ſi teſtes ſingulares ſint valdè digni viri, Nobiles, egregiæ perſonæ? ibid. §.3. p.445

Quibus pœnis Inquiſitores poſſint punire filios hæreticorum? Vbi pro praxi aliqui caſus. t.10. à reſ.115. vſque ad reſ.119. incluſiuè. a pag.457. ad 459

Pœnam reſtituere, qua damnandus erat reus, an teneatur legitimè interrogatus, negans veritatem, falſiſque teſtibus ſe defendens. t.10. r.129. §.1. in fine. p.463

Pœnas pecuniarias an imponere poſſint Inquiſitores reis, ſed non ſibi applicare? tr.10. reſ.130. §.1. p.464

Vbi alia notabilia circa dictas pœnas pecuniarias ſpecialiter quoad Inquiſitores Italiæ, &c.

Ad pœnam extraordinariam ſufficiunt teſtes inhabiles, ſed non ad plenam probationem. t.11. r.11. §.7. p.484

Pœna aliqua extraordinaria an poſſit puniri ab Inquiſitoribus reus tortus, & negatiuus. t.11. r.33. §.1. p.496

De variis pœnis, quæ in Tribunali S. Inquiſitionis reis imponuntur in indice primo huius tom.5. lege omnes quæſtiones tract. 12. vbi plura, & notabilia.

* Vide etiam in hoc indice verb. *Abiuratio, Admittentes, Aſſiſtere, Arbitrium, Auxilium, Beneficium, Conſulere, Conſultores, Diſpenſatio, Epiſcopus, Femina, Ignorantia, Immemor, Iniuſtè, Ius, Metus, Ordinatus, Pontifex, Poteſtas, Probabiliter, Probatio. Sigillum, Peſtis, Vis.*

Pœnitens, Pœnitentia, Pœnitere.

De pœnitentibus hæreticis? tract.12. reſ.24. §.1. p.522

Si pœniteat hæreticos in ipſo tabulato, an ſint tradendi Curiæ ſæculari. ibid. §.3. p.523

Pœnitentes veri an in aliquibus caſibus non ſint reconciliandi? Vbi pro praxi octo caſus? ibidem §.2

De non implentibus in Tribunali S. Inquiſitionis impoſitas pœnitentias. Et an non leuis ex hoc ſuſpicio de hæreſi utiatur contra tales? t.12. r.14. §.1. & ſeq. p.515

Pœnitentia Sacramentalis.

Pœnitentiam Confeſſarius dans fœminæ, vt nuda à ſe verberaretur, vt poſtea accidit, an Inquiſitoribus ſit denunciandus. t.9. r.82. §.1. p.412

* Vide verb. *Indulgentia, Satisfactio Sacramentalis.*

Pœnitentiæ Sacramentum.

Contra pœnitentiæ Sacramentum non recipientes ſemel io anno an Inquiſitores poſſint procedere? t.10. r.87. .1. p.448

* Vide verb. *Iuſtitia.*

Pœnitentiaria Sacra.

In Pœnitentiaria Sacra ſupplicans in caſu occulto diſpenſationem ſuper irregularitate ex abortu, debet exprimere, ſi fœtus erat à ſe genitus, alias gratia erit ſubreptitia. t.6. r.9. §.1. p.288

Pollex.

* Vide verb. *Mutilare.*

Polluere.

* Vide verb. *Eccleſia.*

Pontifex.

Pontifex an poſſit aliquem abſoluere à cenſuris ſolo actu interiori? t.1. r.181. §.1. & ſeqq. p.106

Vbi aliqua primo ſupponuntur pro intelligentia dictæ quæſtionis.

Pontifex an poſſit imponere irregularitatem pure ob peccatum veniale? tr.5. reſ.1. §.2. poſt medium. pag.206

Pontifex an incurrat pœnas, & crimen ſimoniæ iuris poſitiui? t.7. r.1. §.3. p.306

Qui cum Pontifice, vel eius miniſtris, vel familiaribus de eius conſenſu expreſſo, vel tacito faceret aliqua ex prohibitis in Bulla Greg. XIII. de Datis, & Promiſſis, an in pœnas dictæ Bullæ incidat. t.7. r.59. §.4. p.349

Qui Pontificem adire non poteſt propter impedimentum perpetuum pro abſolutione ab hæreſi occulta extra articulum mortis, an poſſit abſolui à Sacerdote inferiori, vel teneatur recurrere ad Pontificem tacito nomine. t.8. r.23. §.4. p.362

* Vide verb. *Appellantes. Clericus. Diſpenſare. Femina. Ignorantia. Laicus. Legere.* & in multis aliis verbis huius Indicis.

Populus.

Vt populus, & Clerus concionibus, & publicationi Edicti fidei aſſiſtant, an Inquiſitores poſſint ſub pœna excommunicationis præcipere? Et an hoc præceptum obliget ſub mortali? t.10. t.24. per tot. p.426

Poteſtas.

Poteſtas ferendi cenſuras an poſsit conſuetudine, vel præſcriptione acquiri. Idem eſt de abſolutione excommunicationis per alium latæ. t1.1. r.1. §.1. pag.1

Et an hæc poteſtas poſsit acquiri circa vnam cenſuram, & non circa aliam. ibid. §.2

Qui poteſtatem habet ferendi cenſuram, an poſsit ea vti in ſua cauſa. t.1. r.2. §.1. ibid.

Qui ab habente poteſtatem ordinariam fuit abſolutus generaliter in confeſsione ab excommunicatione, an remaneat abſolutus à cenſuris, quas culpabiliter non expreſsit, etiam ſi Confeſſarius non habuiſſet expreſſam intentionem ab illis abſoluendi. t.1. r.188. §.3. p.109

Poteſtas abſoluendi à cenſura contracta ob Clerici percuſsionem an extendatur ad quoſlibet Prælatos iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes. t.2. r.62. §.1. p.159

De poteſtate Principum circa bona hæreticorum confiſcata. Vbi iura Tribunalis S. Inquiſitionis defenduntur circa hoc. Pro quibus primo aliqua ſupponuntur. t.10. r.147. per tot. p.474

* Vide verb. *Bulla Cœnæ. Facultas. Licentia. Oblitus. Pœna.*

Potio.

Qui potionem præſtat mulieri, quominus concipiat, ne liberos ſuſcipiat, vel ex odio, aut ex alia cauſa an excuſetur à caſu abortus Epiſcopalis reſeruato. t.6. r.33. §.2. p.298

* Vide verb. *Cooperantes. Femina. Monialis. Mulier. Præbere.*

Præbenda.

* Vide verb. *Canonicus. Diſtributiones. Fructus.*

Præbere.

Qui præbet opus, conſilium, potionem, vel aliud

Google

cuiuſuis generis medicamentorum; vel ſcribendo literas priuatas, vel alias apochas, &c. ad faciendum abortum, an incidat in excommunicationem, & irregularitatem. t.6.r.18.§.3. p.291. & in reſ.27.§.2. p.195
* Vide verb. *Bellum.*

Præceptum. Præcipere.

Si præceptum Superioris eſt de re leui, & indifferenti in ſe, & tamen ſit cauſa. & periculum inducat maioris mali; vt ſi Superior præcipit, ne quis tali hora ambulet tali loco ſub pœna excommunicationis abſolute, quia præuidet, vel dubitat, quod aliquod graue malum ſit euenturum, ſi quis tranſgrederetur hoc præceptum inobedientiæ, licet ſit de re leui in ſe, eſſet tamen peccatum mortale, & per conſequens ille eſſet excommunicatus excommunicatione maiori. t.1.r.13.§.3. p.10
Si præceptum annuæ confeſſionis & communionis pueri impuberes non obſeruant, an incurrant cenſuram latam ab Epiſcopo ſuper hoc. t.1. r.109. per totam p.72
Præceptum Inquiſitorum circa denunciationem in confeſſarios ſollicitantes an ſit perpetuum. t.9.r.24. §.4. p.388
* Vide verb. *Euchariſtia, Mandatum, Negligens, Populus.*

Præcipitare.

* Vide verb. *Dubium.*

Prædicare, Prædicator.

* Vide verb. *Concionari. Concionator.*

Prægnantes.

Prægnantes an ſint ab Inquiſitoribus torquendæ. t.11. r.29. §.4. p.494
* Vide verb. *Fœmina, Medicamentum, Mulier, Puella.*

Prælatus Eccleſiaſticus.

Prælatus an poſſit abſoluere mortuum, ſi non dedit ſigna contritionis, vt in Eccleſiis ſepeliatur, ſi non conſtat mortuum eſſe in peccato mortali. t.1.r.209. §.2. p.120
In Prælatis Clericorum ſæcularium habet locum reſtrictio, ne fiat percuſſio Clerici titulo correctionis per laicum. t.2.r.11.§.2. p.129
* Vide verb. *Captura, Clericus, Contractus, Ius, Poteſtas.*

Prælatura, Prælatus Regularis.

Prælatus Regularis, ſi nollet per ſe, vel per alium concedere abſolutionem Religioſo, qui alium Religioſum, percuſſit, an talis Religioſus poſſit abſolui ab Epiſcopo, etiam ſi percuſſio ſit grauis vel enormis. t.2.r.73. §.1. ad medium p.165
Si Prælatus Regularis percutiat aliquem ſubditum, quid eſt agendum quoad abſolutionem. t.2.r.77. §.1. p.167
Prælati Regulares, & eorũ Vicarij ex priuilegio an poſſint ſuos ſubditos abſoluere à percuſſione, etiam ſi percuſſio ſit enormis. ibid. in fine dicti §.
Prælatus Regularis an poſſit diſpenſare irregularitatem contractam à ſubditis ex defectu lenitatis. t.5.r.89.§.4. p.248
Prælaturæ Regularis collatio facta irregulari an valeat. t.5. r.140. §.1. p.278
Prælaturæ omnes Regulares an includantur ſub nomine beneficij ad incurrendas pœnas Symoniæ t.7. r.10.§.1. p.313
Prælati Regulares an poſſint abſoluere ſuos ſubditos ab hæreſi occulta? Et quid circa hoc Sacra Congregatio ſub die 17. Decembris 1628. declarauit. t.8. r.34.§.10. p.370
Prælatis Regularibus prohibitum eſt de cauſis hæreticalibus ſuorum ſubditorum cognoſcere, eoſque punire. t.10. r.12. §.4. p.422
A Prælatis Regularibus an poſſint puniri Religioſi, ſi ſunt Inquiſitores, & delinquant non eis, quæ ſunt officij Inquiſitoris? Et quid, ſi delinquant in his, quæ ſunt Officij Inquiſitoris? t.10. reſ. 132. per totam p.466
* Vide verb. *Captura, Clauſura, Contractus, Correctio, Diſpenſatus. Nouitius, Officium, Religioſus, Superior Regularis.*

Præſcriptio.

* Vide verb. *Poteſtas.*

Præſentare, Præſentatio.

Præſentare ſe Superiori an teneatur abſolutus ab excommunicatione reſeruata tempore mortis, elapſo morbo. t.1.r.202. §.2. p.117
Vel an in dicto caſu ſufficiat, vt abſens per Procuratorem ſe præſentet. ibid. §.3
Et quid, ſi in dicto caſu abſolutus fuit ex vi Bullæ Cruciatæ Iubilæi, aut priuilegij, vel à delegatis prædictorum ibid.
Præſentare ſe coram Superiore an teneatur, qui abſolutus fuit in articulo mortis à cenſura ob percuſſionem Clerici. t.1. r.203. §.2. ibid.
Et quid, ſi non præſentauit Superiori, elapſo morbo, & ideo reincidit in cenſuram antea contractam, an ſit adhuc vitandus, ex eo quod ante abſolutionem excommunicationis erat vitandus. ibidem. §.3
* Vide verb. *Beneficium, Patronus, Sacerdos.*

Præſumentes, Præſumere, Præſumptio.

* Vide verb. *Condemnare, Edictum, Ignorantia, Matrimonium, Pœna.*

Præuentio.

* Vide verb. *Index.*

Preces.

* Vide verb. *Puella.*

Presbyter.

* Vide verb. *Clericus, Sacerdos.*

Pretium.

Ad pretium an teneantur Inquiſitores, quando reuocant bona alienata ab Hæretico. t.10.r.125. §.1. p.462
* Vide verb. *Epiſcopus, Obligatio. Reſtitutio.*

Princeps.

Cum Principe Patriæ eſt permiſſa permutatio bonorum Eccleſiaſticorum abſque ſolemnitate. t.1.r.80. §.4. p.53
Princeps non fit irregularis ex eo, quod conſtituat iudicem pro cauſis, ſeu criminibus capitalibus, ſiue in genere pro omnibus, ſiue in particulari pro aliquo indiuiduo. t.5. reſol. 89. §. *Notandum eſt.* p.148
* Vide verb. *Bulla Cœnæ, Diſpenſare, Poteſtas.*

Priuare, Priuatio.

Priuatio priuilegij Clericalis, & omnium Dignitatum, & Officiorum, impoſita in Bulla Sixti V. contra procurantes abortum, quando & quomodo obliget, an ante iudicis ſententiam, & delicti declarationem. t.6.r.14. per totam p.289
* Vide verb. *Accipientes, Beneficium.*

Priuilegiatus.

* Vide verb. *Legere, Priuilegium.*

Priuilegium.

Priuilegium Regulares habentes abſoluendi à caſibus Pontifici reſeruatis, an poſſint abſoluere ab excommunicatione lata contra ingredientes Monaſteria Monialium. t.1. r.92. §.2. p.63
Si adſit priuilegium, an poſſit Epiſcopus ſuos ſubditos in alieno territorio citare, & in eos iuriſdictionem exercere? Et an Prælati Regulares tale priuilegium habeant pro ſuis ſubditis. t.1. r.98.§.12. p.67
Si quis priuilegium habet, vt ad eum poſſit adire, qui

tenetur

tenetur adire Pontificem pro abſolutione reſeruata, an impeditus adire Pontificem teneatur adire ſupradictum priuilegiatum, vel poſſit abſolui ab Epiſcopo. t. 1. t. 197. §. 1. & ſeqq. p. 114

Priuilegium fori non admittunt Clerici incorrigibiles, excommunicati, vitandi, ſuſpenſi, interdicti, irregulares, Depoſiti verbaliter, Iaculatores, Goliardæ, & Bufones. t. 2. r. 37. §. 1. p. 147

Priuilegio Canonis gaudent non ſolum conoerſi laici, oblati, ſeu donati, ſed etiam ij, qui ſe, ſuaque Monaſterio tradiderunt, in ipſo viuunt, habitu aliquaoculum mutato. c. 2. r. 39. §. 2. p. 148

A priuilegio Canonis an excludatur Clericus aſſaſſinus. c. 2. r. 42. §. 4. p. 150

Et quid de Clericis hæreticis, ſchiſmaticis, ordinatis per ſaltum, ante legitimam ætatem, vel per alienum Epiſcopum abſque dimiſſoriis, vel cum dimiſſoriis falſis, vel per Epiſcopum excommunicatum, ſuſpenſum, vel depoſitum. ibid. & ſeq.

Priuilegio Canonis, & fori an gaudeat Clericus coniugatus non deſeruiens alicui Eccleſiæ. t. 2. r. 43. §. 1. p. 150

Et quid de vxore Clerici coniugati, & filiis eius, an gaudeant priuilegio Canonis, & fori. ibid. §. 3. p. 151

Omni priuilegio denudatur Clerici bigami bigamia vera & interpretatiua, ſecus vero de ſimilitudinaria. ibid. §. 4

Priuilegium Canonis non amittit Clericus ex defectu habitus. t. 2. r. 46. §. 2. p. 152

Priuilegio Canonis an gaudeat, qui non Canonice ad ſtatum Clericalem perueniſſet, ita vt pro pœna ſit à gradu deiiciendus, veluti ſi ſeruus, &c. t. 2. r. 50. §. 2. p. 154

Priuilegio Canonis gaudent initiati prima tonſura. t. 3. r. 12. §. 1. p. 174

Qui priuilegium habent particulare tempore interdicti aſſiſtendi Officiis diuinis, vel intereſſentes in diebus Paſchatis, Pentecoſtes, &c. an poſſint ſepeliri in loco ſacro. t. 4. r. 21. per tot. p. 105

Virtute priuilegiorum an Religioſi poſſint abſoluere caſum abortus fœtus animati, ſi ad hoc per Prouinciales non ſunt deputati. t. 6. reſ. 7. §. 5. & ſeq. p. 187

Virtute priuilegiorum ſuorum an Regulares poſſint ſæculares abſoluere à caſibus contentis in Edicto DD. Inquiſitorum, excepta hæreſi? Et quid de aliis criminibus contentis in Bulla Cœnæ. t. 8. reſ. 33. §. 1. p. 369. & reſ. 39. §. 1. p. 373

Et aſſignantur ſex caſus, in quibus Regulares virtute ſuorum priuilegiorum minime abſoluere ſæculares poſſunt niſi in articulo mortis, ex Decretis Clem. VIII. & Vrbani VIII. t. 8. r. 39. §. 5. p. 374

Per priuilegia Regularium an poſſint abſolui complices in cæteris caſibus extra hæreſim contentis in Edicto DD. Inquiſitorum, & non tenentur dicti criminoſi prodere ſe. t. 9. r. 15. § 2. p. 384

Virtute priuilegiorum ſuorum an poſſint Regulares abſoluere fœminam ſollicitatam, quæ iam cenſuram incurrit, ſi præceptum denunciationis adimpleuerit. t. 9. r. 21. §. 3. p. 387

Priuilegio fori gaudent non ſolum Familiares S. Officij, ſed etiam eorum vxores, non ſolum viuente marito, ſed etiam mortuo, donec in viduitate permanſerit, ita vt ſolū Inquiſitores Hiſpaniæ habeant iuriſdictionem in eorum cauſis tam criminalibus, quam Ciuilibus. t. 10. r. 21. §. 3. p. 425

* Vide verb. *Beneficiarius*, *Citare*, *Clericus*, *Diſpenſare*, *Equites*, *Feſtum*, *Inuitus*, *Nouitius*, *Officium*, *Prælatus Regularis*, *Præſentare*, *Priuatio*, *Vicarius*.

Probabiliter.

Qui probabiliter iudicat ſententiam excommunicationis eſſe nullam, an teneatur abſtinere à communione fidelium, & incurrat pœnas iuris. t. 1. r. 30. §. 1. p. 18

Probare, Probatio. Probatum.

An probetur ſufficienter crimen ſollicitationis per teſtimonia duarum fœminarum. t. 9. r. 64

Ad probandum aliquem eſſe hæreticum, quamuis teſtes ſint inhabiles, admittuntur, è contra non admittuntur in fauorem illius. t. 11. reſol. 11. §. 3. p. 483

Ad probationem plenam non ſufficiunt huiuſmodi teſtes inhabiles, ſed ad pœnam extraordinariam, vel ad torturam. ibid. §. 7. p. 484

Probationes duas ſemiplenas an Inquiſitores poſſint vnire ad damnandum reum pœna ordinaria. t. 12. r. 30. per tot. p. 528

* Vide verb. *Complex*, *Condemnare*, *Confeſſio iudicialis*, *Delictum*.

Procedere.

* Super hoc verbo *Procedere*, in indice primo huius tom 5. multas quæſtiones inuenies in tr. 10. 11. & 12. quomodo Inquiſitores debeant procedere cum reis, & diuerſis perſonis, in delictis, & cauſis eorum, & in tortura, & pœnis imponendis, &c.

Proceſſus.

Proceſſus ille ſatisfactionis, & cautionis pignoratitiæ, & iuratoriæ ante abſolutionem excommunicationis intelligendus eſt pro foro externo, nam in foro pœnitentiali, deficiente poſſibilitate pœnitentis, propoſitum eius ſiſmum tantum valet. t. 1. reſ. 186. §. 2. p. 108

De variis modis, quibus proceſſum Inquiſitores terminare poſſint. t. 10. r. 57. per tot. p. 438

* Vide verb. *Conſultores*.

Procurare.

Qui procurauit abortum ante animationem fœtus, an incidat in excommunicationem, & irregularitatem. t. 6. r. 18. §. 1. p. 291

Qui procurauit abortum fœtus animati, ſi effectus non ſequatur, an incidat in excommunicationem. t. 6. r. 26. §. 1. p. 195

Et an ſaltem incurrat caſum Epiſcopalem reſeruatum ibid. §. 2

Et quid, ſi procurauit abortum per alios. t. 6. r. 27. §. 1. p. 295

* Vide verb. *Cauſa*, *Dubitare*, *Regulares*.

Procurator.

Procurator an poſſit eſſe excommunicatus. t. 1. r. 113 §. 1. p. 74

Per procuratorem an debeat in iudicio reſpondere excommunicatus, & non per ſe ipſum. t. 1. r. 117. per tot. p. 75

Per procuratorem an teneatur impetrare abſolutionem impeditus adire Papam pro ea, vel an poſſit ab Epiſcopo abſolui. t. 1. r. 197. §. 1. p. 114

Per procuratorem an ſufficiat ſe præſentare abſolutus ab excommunicatione reſeruata Papæ, aut Epiſcopo in articulo mortis? Et quid, ſi cenſura ſit ob Clerici percuſſionem. t. 1. reſol. 203. §. 1. & ſeq. p. 117

Procuratorem tenentur Inquiſitores dare reo. t. 10. r. 33. §. 1. p. 436

* Vide verb. *Abſens*, *Impedimentum*, *Matrimonium*, *Ratificatio*.

Prodeſſe.

* Vide verb. *Beneficium*.

Profeſſus in Religione.

* Vide verb. *Officium diuinum*, *Regularis*, Religioſus.

Prohibitio,

Google

Probibitio, Prohibitum.

* Sub prohibitione *Cap. Sacris, & Clement. s. de Sepult. ne excommunicati ſepeliantur in loco ſacro*, an includantur excommunicati tolerati. tr. 1. reſol. 70. §. 1. pag. 46

* Vide verb. *Alienatio, Cauſa, Colloquentes, Deferens Diſpenſare, Liber, Miſſam celebrare, Sacerdos.*

Promittere.

Si promittat Titius Caio ſe daturum eleemoſynam pauperi, vel loco pio, ſi Caius impetret Titio beneficium Eccleſiaſticum, vel habitum Religionis Militaris, an hoc ſit ſimonia. t. 7. r. 20. §. 1. p. 320. & ſeq.

Et ibi à ſupradicta reſ. 20. vſque ad 27. incluſiue lege aliquas alias difficultates circa promiſſiones ad obtinenda beneficia, vbi etiam diſcutitur an illis adſit ſimonia.

* Vide verb. *Impunitas. Munus.*

Propinare.

Propinare remedia ſterilitatis mulieri, vel viro, vt impotens fiat ad generandum, an incurrat cenſuram Bullæ Sixti V. de Abortu? Et quomodo hodie damnetur hic caſus. t. 6. r. 31. §. 1. p. 297

* Vide verb. *Venenum.*

Propoſitiones.

* Vide verb. *Animaduertere, Epiſcopus, Qualificatores.*

Proteſtatio.

* Vide verb. *Accuſare, Aduocatus, Fictum, Teſtis.*

Prouincialis.

Prouincialis Regularium, an poſſint ſubdelegare facultatem abſoluendi ab hæreſi in caſibus particularibus. t. 8. r. 34. §. 8. p. 370

* Vide verb. *Priuilegium.*

Prouiſio.

* Vide verb. *Beneficium.*

Publicare, Publicatio.

Ad publicationem teſtium contra reum an alter Inquiſitor ſine altero procedere poſſit. tr. 10. reſol. 38. §. 2. p. 430

* Vide verb. *Bona temporalia.*

Publice, Publicum.

* Vide verb. *Abiurare, Notorium.*

Puella.

Qui puellis ſuadent importunis precibus, vel metu reuerentiali intrare in Monaſterium Monialium, an incurrant excommunicationem Concilij Trid. *ſeſſ. 25. c. 18.* t. 1. r. 81. §. 6. p. 54

Ad puellæ prægnantis periculum vitandum vitæ, & infamiæ, an licitum ſit procurare abortum, ſi fœtus non eſt animatus? Et quid, ſi fœtus animatus ſit. t. 6. r. 43. §. 1. p. 303

Et an hoc procedat in fœminam cuiuſcumque conditionis, Monialis, Nobilis, & infimi ſtatus, & conditionis. t. 6. r. 45. §. 1. p. 304

* Vide verb. *Fœmina Onus.*

Puer.

Pueri an ſtatim poſt vſum rationis teneantur cenſuris, & pœnis? Et quid de cenſuris latis à iure. t. 1. r. 108. §. 1. & ſeq. p. 72

Et ſi pueri ante vſum rationis decedant, an poſſint ſepeliri in loco interdicti? ibid. §. 5

Si puerum turpiter infeſtet Clericus pro nefanda libidine, an puer poſſit illum percutere, ſine metu cenſuræ. t. 2. r. 16. §. 1. p. 132

Si puer impubes percutiat Clericum etiam enormiter, ſi non petat ab Epiſcopo abſolutionem excommunicationis ante pubertatem, non eſt illi imponendum onus comparendi coram Pontifice. t. 2. r. 68. §. 1. p. 165

Puer in anno quinto ſuæ ætatis fuit promotus ad primam Tonſuram, quæritur, quid iuris? Et an promoueri poſſit ad alios ordines? Et an incurrerit ſuſpenſionem. t. 3. r. 34. §. 1. p. 181

Sed concluditur puerum in dicto caſu diſpenſationem impetraſſe. ibid. §. 6. p. 182

A pueris ante pubertatis annum an irregularitas incurratur. t. 5. r. 40. §. 1. p. 223

Si puerum confeſſarius ſollicitauit in confeſſione ante conſtitutionem Greg. XV. an ſit denunciandus. t. 9. r. 80. per tot. p. 411

Puerum confeſſarius ducens ad cellam ſtatim poſt confeſſionem, vt Chirographum confeſſionis tradat, & illum ibi ſollicitet, an ſit denunciandus. t. 9. reſol. 81. §. 1. ibid.

* Vide verb. *Adoleſcens, Filius, Maſculus, Monitorium, Occidens, Onus, Parentes, Præceptum.*

Pugnare.

* Vide verb. *Bellum, Clericus.*

Punire.

* Sup. hoc verb. *Punire*, in indice primo huius tom. 5. require plura, & inuenies in tract. 10. 11. & 12.

Purgare, Purgatio.

Ad purgationem inducendam reorum an alter Inquiſitor ſine altero procedere poſſit. t. 10. reſol. 38. per tot. p. 430

Ad purgationem Canonicam non eſt deueniendum, ſi adſint indicia ad torturam, ſed reus eſt torquendus. t. 11. r. 1. §. 4. p. 477

Et quid, ſi reus ſit Clericus. t. 11. r. 36. §. 4. p. 497

* Vide verb. *Indicere, Receptatores.*

Puteus.

Qui in puteo mortuus reperitur, non ſtatim Eccleſiaſtica ſepultura eſt priuandus. tr. 1. reſol. 72. §. 5. pag. 48

Q

Qualificatores.

QValificatores S. Officij vocare an debeant Inquiſitores circa declarationem propoſitionum. t. 10. r. 25. §. 1. p. 426

Qualitas.

* Vide verb. *Inquirere, Opinio probabilis.*

Quantitas.

* Vide verb. *Bulla Cœnæ, Clauſura. Extrahentes.*

R

Rapere, Rapientes.

* Vide verb. *Actio, Fœmina.*

Ratificare, Ratificatio.

In RAtificatione teſtium an debeant Inquiſitores eis præbere, ſi petant, primam atteſtationem. t. 10. r. 49. §. 1. p. 435

In ratificatione teſtium an Procurator fiſcalis non poſſit eſſe præſens? ibid. §. 5

* Vide verb. *Confeſſio iudicialis, Depoſitio.*

Ratum habentes.

Ratam habentes percuſſionem Clerici an incidant in cenſuram, etiam ſi illam ratam habeant poſt factum. tr. 2. r. 26. in initio, & in §. vlt. p. 140. & ſeq.

* Vide verb. *Bona temporalia. Homicidium, Mulier, Notorio.*

Rebaptizantes.

Rebaptizantes ſolemniter ſub conditione an incurrant irregularitatem. t. 5. r. 20. per tot. p. 214

* Vide verb. *Parochus.*

Receptatores.

Receptatores Hæreticorum an incurrant irregularitatem. t. 5. r. 52. §. 1. p. 228

Contra

Contra receptatores Hæreticorum recuſantes ſe purgare an Inquiſitores procedere poſſint. tr. 12. reſ. 21. §. 1. p.519
* Vide verb. *Bulla Cruciata.*

Receptio ſeminis.

* Vide verb. *Semen.*

Recipere.

Contra non recipientes Sacramentum Euchariſtiæ, & Pœnitentiæ ſemel in anno an Inquiſitores procedere poſſint. t.10.r.87.§.1. p.448
* Vide verb. *Conſanguineus, Hæreticus, Sacramentum.*

Recitans, Recitare.

* Vide verb. *Hora Canonica, Officium Diuinum.*

Reconciliandum, Reconciliare.

Reconciliare Inquiſitores ſine Epiſcopo *Renegatos* an poſſint, ſi ſponte ad eos venerint, & pœnitentiam poſtulent. t.12.r.3. §.11. p.503
Reconciliandi non ſunt Hæretici in aliquibus caſibus. Et pro praxi; octo caſus proponuntur. t.12. r.24. §.2. & ſeqq. p.523
Reconciliandus an ſit ab Inquiſitoribus, qui in tortura cum legitima ratihabitione confitetur delictum? ibid. §. 4
Reconciliatur ex miſericordia Hæreticus, iterum relapſus, t.12. r.26.§.3. p.525
* Vide verb. *Fœmina, Maſculus, Relapſus.*

Recuſare.

Recuſari an poſſint Inquiſitores vt ſuſpecti. t.10. r. 54. per tot. p.437

Redditus.

* Vide verb. *Beneficiarius.*

Redire, Rediens.

Rediens in patriam an poſsit abſolui à proprio Epiſcopo, ſi dum verſabatur in alieno Epiſcopatu, fuit excommunicatus ab illo Epiſcopo. tr.1. r.200.§.1. p.115
Idem eſt, ſi dum verſabatur in alieno Epiſcopatu, fuit in aliqua cauſa citatus, in qua contigit illum excommunicatum fuiſſe. ibid.
* Vide verb. *Accipientes.*

Redimere.

Redimi penſio non poteſt abſque authoritate Papæ ſine culpa. Vbi alia circa hoc. t.1. r.180.§. 5. p.105
Et an hoc ſit ſimonia. t.7.r.28.§.5. p.327
* Vide verb. *Beneficium, Deferens, Electores. Eligere.*

Regina.

* Vide verb. *Ingredi.*

Regulares.

Regulares an poſſint abſoluere à percuſſione enormi Clericorum quando eſt occulta. t. 2. reſol.74. §. 1. p.165
Regulares priuilegiati an poſſint etiam hodie abſoluere ſæculares à caſibus Bullæ Cœnæ Domini, dummodo ſint occulti? ibid. §.2. p.166
Regulares an poſſint abſoluere ſæculares, qui percuſſerunt Clericum percuſſione leui. tr.2. reſol.75. per tot. p.166
Regularem, qui percuſſit alterius Religionis, qualis Prælatus debeat ab excommonicatione abſoluere? Vbi aliqua alia contingentia in dicto caſu. t. 2.r.78. §.1. p.168
Et quid, quando Regularis percuſſit alium Regularem eiuſdem ordinis, ſed alterius Monaſterij? ibidem. §. 2
Regularis excommonicatus propter percuſſionem Clerici, vel aliam cenſuram, ſi ſuſcipiat ordines, an incurrat ſuſpenſionem. t.3. r.33.§.1. p.181
Regulares an poſsint virtute ſuorum priuilegiorum abſoluere à ſuſpenſione incurſa propter receptionem ordinum extra tempora, ante legitimam ætatem, vel ſine dimiſſoriis, aut cum falſis. t. 3. r.37. §.1. & ſeqq. p.185

Idem eſt de Irregularitate, ſi ita ordinatus miniſtrat in ordinibus ſacris ſuſceptis ſine licentia proprij Epiſcopi. t. 3. r.36. §. 2. ibid.
Regularis, qui procurauit abortum fœtus animati, ſi effectus non ſequatur, an incurrat excommunicationem. t.6.r.26. §.1. p.295
Regularibus Confeſſariis ſollicitantibus an poſsint Inquiſitores imponere, quod teneant vltimum locum inter Regulares ſui Monaſterij in Choro, Refectorio, & in aliis locis, & aliquando mandare, vt ſententia contra confeſſarium Regularem lata publice legatur in proximo Capitulo ſuæ Religionis. t. 9. reſol. 92. §. 4. p.415
* Vide verb. *Abiurare, Bona temporalia, Cambium, Capitulum Sede vacante, Colloquentes, Electio, Exemptus, Facultas, Inquiſitores, Inuitus, Lex. Matrimonium, Medicina, Prælatus Regularis, Priuilegium, Religio, Religioſus.*

Rehabilitare.

* Vide verb. *Abiuratio.*

Reincidentia, Reincidere.

Ad reincidentiam abſolutus ab excommunicatione, an vt in eam reincidat, ſit neceſſaria noua culpa. t.1. r.191. §.1. p.110
Vbi, quod qui poteſt abſolute abſoluere, poteſt etiam ad reincidentiam. §.4. p.111
* Vide verb. *Dilatare.*

Relapſus.

De relapſis Hæreticis. ſEt an Inquiſitores debeant eos admittere, ſi ſponte redeant, & pœnam mortis relaxare. t.12.r.26. §.1. p.525
Tanquam relapſum an Inquiſitores poſsint damnare aliquem, qui poſt abiuratam hæreſim redditur de ſecundo relapſu vehementer ſuſpectus. ibid. §.2
Et an dictis relapſis danda ſit Euchariſtia. ibid.
Datur caſus, in quo relapſus ex miſericordia iterum reconciliatur. ibid. §.3
Relapſum non poſſunt Inquiſitores tradere Curiæ ſæculari, inconſulto ſupremo Senatu Inquiſitorum ibid.
Iterum datur caſus, in quo ex miſericordia reconciliatus, ſi poſtea relabitur, admittitur pro illa vice, non obſtante relapſu. t.12.r.33.§.4. p.530

Relaxare.

Relaxari à ſimplici Sacerdote non poteſt poſt mortem cenſura, ſi fuit reſeruata, & aliquis ab illa non fuit abſolutus in vita, ſed ſolum ab eo, cui reſeruatur, vel eius Delegato. t.1.r.210.§.5. p.120
Relaxare aliquem brachio ſæculari, inconſulto Supremo Senatu Inquiſitionis, an inquiſitores poſsint. t.10.r.67. §.1. p.441
Relaxare Curiæ ſæculari Sodomitas Inquiſitores non poſſunt, niſi ſint incorrigibiles. t.12. r.20. §.3. p.519
Relaxandi pœnas in S. Inquiſitione impoſitas in Hiſpania ex priuilegio Pontificis Inquiſitor Generalis poteſtatem habet. t.12. r.37. §.3. p.535

Religio.

* Vide verb. *Correctio, Equites, Habitus, Ingreſſus, Matrimonium.*

Religioſus.

Religioſi an poſsint ligari vbique terrarum à ſuis Superioribus cenſuris, ſiue annexis ſtatuto perpetuo, ſiue præcepto. t.1.r.97.§.1. p.65
Religioſus bigamus, etiam ſi habitum dimiſerit, gaudet priuilegio Canonis, quare illum percutiens erit excommunicatus. t.2. r.43. §.4. p.151
Religioſum inualide profeſſum percutiens an incidat in cenſuram. t.2. r.45. §.1. p.152
Et an hoc procedat etiam ſi propria culpa, & non tantum Religionis ſit nulliter profeſſus, imo & ſi contra iura receptus ſit? ibid.
Religioſum nullo ordine inſignitum, & expulſum à Religione

giune percutieotes ao incidaot in cenſuram. Et quid, ſi portet babitum, & Tonſuram Clericalem ? t.2, r.46. §.1. p.152

Religioſos, qui ſe inuicem percuſſerunt percuſſione graui, vel enormi, an Epiſcopus poſſit abſoluere; vel an ſit oeceſſaria licentia Prælati Regularis ? t.2.r.73. §.1. p 165

Et quid, ſi Prælatus Regularis nolit per ſe, vel per alium concedere talem abſolutiooem ? ibid.

Si Religioſus, & Superior tantum ſint in Monaſterio, & ſe iouicem percuſſerunt, an poſſint ſe inuicem abſoluere ? t.2. r.76.§.1.& ſeqq. p.166

Vbi quod in boc caſu ſe inuicem abſoluendo neque peccatum participando in Diuinis, neque irregularitatem incurrant. Sed aduertitur, quod prius abſoluens non abſoluat ſacramentaliter, hoc eſt, etiam à peccatis, ſed tantum extra Sacramentum, & ab excommunicatione tantum præcisè; deinde abſolutus primus poteſt ab vtriſque alium abſoluere. §.2. p.167

Si Religioſi ſe ad iouicem percuſſerunt extra Clauſtrum Monaſteriorum, quid eſt agendum quoad abſolutionem, quis debet eos abſoluere ? t.2. t.77.§.2.p.167

Et quid, ſi Religioſus percutiat Clericum ſuæ, vel alterius Religionis, an Epiſcopus debeat eum abſoluere, ſi percuſſio ſit talis à qua Epiſcopus eoſdem Clericos abſoluere poſſit ? ibid.

Et quid, ſi Religioſus percutiat ipſum Epiſcopum, vel Abbatem. ibid.§.2 p.168

Religioſi an intelligantur interdicti, ioterdicto Clero. t.4. r.24.§.1.& ſeq p.106

Et quid, ſi Religioſus habeat beneficium ſæculare, v.g. Paſtoratum, Canonicatum, &c. ita vt cenſeatur à ſuis ſegregatus ? ibid.§.2

Et quid, ſi cenſura feratur ſub nomine perſonarom Eccleſiaſticarum, an comprehendantur Religioſi etiam conuerſi, Moniales, Nouitij, & Eremitæ. ibid.

Religioſis an ſit prohibitum ſectio venæ, ita vt incurrant irregularitatem, ſi mors ſequatur ? t.5.r.73.§.1.p.240

Religioſi etiam in Sacris aſſiſteotes, quando reus in paribulo ſuſpenditur, an incurrant irregularitatem, & peccent mortaliter. t.5. t.79.§.1.p.241

Et aliqua alia contingentia in dicto caſu. t.5. r.77. §.2. & ſeqq. p.242

Religioſi laici, ſeu conuerſi, Donati, & Sanctæ Moniales, an comprehendantur ſub verbis *cap. Inhibemus, ne cuique laica perſona, &c.* t.8.t.10.§.3.p.356

De Religioſis matrimonium ineuntibus. Et an tales non ſolum committant ſacrilegium, ſed ſint ſuſpecti de hæreſi ? Et qua pœna puniendi ſunt ? tr.12. reſ.5. §.1. pag 505

Vbi, quod ſicut profeſſi aliam Religionem, ſic illi, qui ex Societate Ieſu vota biennij emiſerunt, ſi matrimonia poſtea contraherent, præterquam matrimonium eſt irritum ſubiiciuntur aliis pœnis. §.5

* Vide verb. *Carcerare, Chirurgia. Comprehendere, Diſputare, Equites, Infirmus, Medicina, Nomen, Nouitius, Prælatus Regularis, Priuilegium, Profeſſus, Regulares.*

Relinquere.

* Vide verb. *Bona temporalia, Ceremonia, Iudex.*

Reliquia.

* Vide verb. *Alienatio Furari, Inmiſcere, Infidelis.*

Remedium.

* Vide verb. *Propinare.*

Remittere.

Remittere an poſſint Epiſcopi, & alij miniſtri Eccleſiaſtici iudici laico familiares ſuos abſque metu irregularitatis; quando non gaudent priuilegio fori. t.10. r.70. §.1. p.442

* Vide verb. *Familiares. Iudex.*

Renegatus.

De Renegatis. Et an Inquiſitores poſſint contra eos procedere. Et quibus pœnis, & abiurationibus illos punire debeor. t.12. r.3.§.1. p.501

* Vide verb. *Reconciliare.*

Renunciare. &c.

* Vide verb. *Beneficiarius, Curia, Patrimonium.*

Reſalutare.

Reſalutare an quis poſſit excommunicatum non toleratum. t.1.r.146.per tot. p 87

Reſarcire.

* Vide verb. *Beneficium.*

Reſeruare.

Quamuis reſeruare non poſsit Epiſcopus penſionem, ex cauſa tamen iuſta maximè pro bono pacis poteſt illam imponere ſuper beneficio. t.8.r.36.§. *Probatur ſecundo*, propè finem. p.336

Reſeruatio excommunicationis, ſuſpenſionis, &c.

Reſeruatum.

Reſeruatio an incurratur ex abortu caſuali ? Vbi aliqui caſus, in quibus ex abortu non incurritur reſeruatio. t.6. r.17. §.1.& ſeqq.p.290

* Vide verb. *Agnus Dei, Appellare, Beneficium, Caſus, Diſpenſare, Extrahens, Ignorantia, Incendiarius, Paruitas materia, Præſentare, Relaxare.*

Reſidentia.

* Vide verb. *Excuſare.*

Reſignare. Reſignatio. &c.

Reſignans beneficium, & petens à reſignatario ſolutionem expenſarum, quis in eius acquiſitione fecit, ao ſimoniam committat. t.7. r.29.§.2.p.328

Qui reſignat beneficium cum intentione, vt reſignatarius iterum conferat, & reſignet ſuo oepoti, &c. an committat ſimoniam prohibitam in Bullis Pianis. t.7.r.31. §.1. p.329

Et an ſola reſignatio beneficij cum acceſſu, regreſſu, & ingreſſu, vel an etiam permutatio in ſupradictis Bullis prohibeatur ? ibid.§.5

Vbi breuiter declarantur ſupradicta verba acceſſus, regreſſus, & ingreſſus. §.4

* Vide verb. *Beneficium, Emens, Penſio.*

Reſpondere.

* Vide verb. *Charta, Interrogare, Iudicium.*

Reſponſor caſus conſcientiæ.

Reſponſor caſus conſcientiæ ao ſit irregularis, ſi interrogatus à iudice an ſit obligatus ad occidendum reum, reſpondeat eſſe obligatum ? t.5. r.78.§.1.p.242

* Vide verb. *Conſilium.*

Reſtituere. Reſtitutio. &c.

Reſtituere damna ſequuta an teneantur mandans, & conſulens homicidium, poſtea ſerio conſilium, & mandatum reuocantes, ſi hoc non obſtante homicidium ſequatur. t.2. t.27.per tot. p.141

Et quid de illo, qui propinato veneno Clericum occidit, tametſi diligentiam adhibuerit, ad damnum impediendum ? t.2. r.28.§.2. p.142

Reſtitutioni an ſubiaceat ſimonia realis, & completa ſolo tamen iure Eccleſiaſtico prohibita ? Vbi aliqui caſus excipiuntur. t.7.r.8.§.1.p.312

Cui reſtituendum eſt pretium pro ſimonia in Ordine, beneficio, & ingreſſu Religionis. t.7.r.9.§.2.p.313

Et an non ſolum reſtituendum ſit neceſſario pretium receptum pro ſimonia in Ordine, beneficio, & ingreſſu Religionis, ſed etiam in aliis caſibus ? ibidem §.3

Ad reſtituendum meliorationes factas ab emptore an teneantur Inquiſitores, quando reuocant rem alienatam ab hæretico ? t.10. r.125.§.3. p.462

Et quid, quando emptor ſciebat venditorem eſſe hæreticum. ibid.

Index

Reſtituere an teneantur Inquiſitores aliquid Principi ſæculari, ad quem pertinebant bona confiſcata hæretici, ſi non ferant ſententiam in dictum hæreticum? t.10. r.129.§.1.p.463

* Vide verb. *Beneficium. Conſilium. Epiſcopus. Furtum. Homicidium. Index. Mentale. Monitorium. Munus. Obligatio. Oblinio. Penſio. Pœna. Sponſio.*

Reſtrictio.

* Vide verb. *Prælatus. Eccleſiaſticus.*

Retentio. Retinens. Retinere.

Retinens Adonem Marini an ſit denunciandus S. Officio. t.9. r.99. §.1. p.418

* Vide verb. *Agnus Dei. Beneficium. Bulla Cœnæ. Bulla Cruciata. Infidelis. Legere.*

Reuelare. Reuelatio. &c.

Qui reuelant ex Sortilegiis præterita, vel futura occulta, vt furta, an poſſint ab Inquiſitoribus puniri. t.10.r.107. per tot. p.454

* Vide verb. *Bulla Cœnæ. Denunciare. Detegere. Examinare. Fautor. Furtum. Ius. Monitorium. Occidere. Suffocare.*

Reuocare. Reuocatio. &c.

Si reuocauit mandans mandatum, vel conſilium, an incurrat adhuc excommunicationem, ſi delictum adhuc committatur. Et quid, ſi renouatio non innoteſcat mandatario. t.1. r.74.§.1. p.48

Idem eſt de irregularitate, morte ſequuta, & de reſtitutione damni ex tali homicidio ſequuta. ibid.§.2

Idem eſt in omnibus ob percuſſionem Clerici. t.5. r.58. §.1. p.141

Reuocare non poſſunt Inquiſitores, & eorum Fiſcus ea, quæ alienauerunt hæretici pro rebus neceſſariis. t.10. r.125.§.2.p.462

De reuocantibus confeſſiones in Tribunali S. Inquiſitionis. Et quid de teſtibus reuocantibus ſuam teſtificationem. t.12.r.22.§.1.p.581.

* Vide verb. *Pretium. Reſtituere.*

Reus.

Si reus mutat forum, pendente conditione excommunicationis, an cenſura ſuſpendatur. t.1. r.58.§.1.p.13

* Vide verb. *Capere. Citare. Eccleſiaſticus. Forma. Sacerdos.*

* In indice primo huius tom.5. in tract.9.10.11.& 12. inuenies quamplurimas difficultates continentes hoc verbum *Reus.*

Rex.

* Vide verb. *Ingredi.*

Ritus.

* Vide verb. *Intentio.*

S

S. Benito.

* Vide verb. *Crux ſignata.*

Sacerdos.

Sacerdos ſimplex non approbatus ab Ordinario an poſſit abſoluere ab excommunicatione minori, quamuis ſic excommunicatus habeat peccatum mortale. t.1. r.182.§.3.p.106.& ſeqq.

Et quid, ſi excommunicatio ſit incurſa ob peccatum mortale. ibid. p.117

Sacerdos ſimplex quomodo abſoluat moribundum ab excommunicatione maiori. t.1. r.204. §.1.ibid.

Vbi, quod doctrina huius Reſolutionis eſt valdè notanda, & menti tenenda pro praxi dictæ quæſtionis.

Sacerdos ſimplex in articulo mortis an poſſit etiam abſoluere ab irregularitate contracta ex peccato. ibid.§.3. pag.118

Vbi aduertitur, quod poteſt ita vrgere neceſſitas in articulo mortis, vt ſufficiat vnico verbo dicere *Abſoluo te*, intendendo abſoluere prius à cenſuris, & poſtea à peccatis. §.2

Sacerdos ſimplex à quibus cenſuris abſoluere poteſt in articulo mortis? Et quid, ſi adſit Sacerdos, qui alias poſſet, & haberet iuriſdictionem in cenſuris. t.1.r.205. §.1.& ſeqq. p.118

Et quid, ſi præſens ſit Parochus, vel approbatus. t.1.r.206. §. 1. ibid.

Simplex Sacerdos an poſſit abſoluere moribundum à cenſuris reſeruatis, etiam ſi poſſet per Confeſſarium, vel per literas recurrere ad Superiorem? ibid.§.2

Vbi, quod nullum in præſenti ponendum eſt diſcrimen inter articulum, & periculum mortis quod attinet ad hanc abſolutionem, ſed tantum excluditur periculum in ludo haſtarum, taurorum agitatione, & ſimilium. §.3

Vt Sacerdos ſimplex poſſit abſoluere à ſola cenſura in articulo mortis, an neceſſarium ſit, quod pœnitens præmiſerit aliquod ſignum contritionis. t.1.r.207. §.1. p.119

Sacerdos ſuſpenſus ex ordinatione ante legitimam ætatem, an incurrat irregularitatem conſecrando ſimul cum ordinante. t.5. r.18.§.3. p.513

Sacerdos, qui non habet licentiam confitendi, ſi excipiat alicuius confeſſionem, an incurrat irregularitatem. t.5. r.27.§.1. p.520

Idem eſt, ſi talis Sacerdos adminiſtrat Extremam-Vnctionem. ibid.

Sacerdos excommunicatus, ſi excipiat Confeſſiones, an incurrat irregularitatem? t.5. r.28. §.1. ibid.

Et an hoc procedat quandocumque excommunicatio, vel delictum ſit occultum, etiam ſi abſolutio eſſet inualida ob culpam pœnitentis? ibid.

Sacerdos excommunicatus ex ſola adminiſtratione Euchariſtiæ, quamuis non celebret, an incurrat irregularitatem? ibidem.

Sacerdotibus an ſit prohibita venæ ſectio, ita vt fiant irregulares exinde morte ſequuta. t.5. r.73.§.1.p.240

Sacerdotes aſſiſtentes, quando reus in patibulo ſuſpenditur, an incurrant irregularitatem, & peccent mortaliter. t.5. r.76.§.1. p.241

Sacerdotes ducentes reum ad furcam, an incurrant irregularitatem, hortando illum, vt ſcalam aſcendat, vel accelerando executionem iuſtitiæ notabiliter. t.7. r.77. §.1.& ſeqq. p.542. & ſeq.

Vbi aliqua alia contingentia in hoc caſu explanantur, in quo non incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis niſi miniſtri iuſtitiæ, & non alij.

Sacerdos quilibet, etiam Parocho præſente, an poſſit in articulo mortis hæreticum abſoluere? t.8. r.26. §. 1. pag.364

Et quid in dicto caſu, ſi Epiſcopus, vel Inquiſitor ſit præſens? ibid.§.3

Et an ita abſolutus à ſimplici Sacerdote, ſi à periculo euadat, an teneatur ſe præſentare Pontifici? ibidem §.4. p.365

Sacerdos ſimplex non comprehenditur in Decretis Pontificiis, quamuis ſine approbatione confeſſiones audiat, & abſolutionem impendat. t.12. r.11.§.3.p.513

Idem eſt de Sacerdote approbato, ſed ſuſpenſo ab audiendis confeſſionibus. ibid.

* Vide verb. *Chirurgia. Clericus. Communio ſacra. Concubinarius. Confeſſarius. Impedire. Infirmus. Ius. Lex. Medicina. Miſſam celebrare. Matrimonium. Officium Diuinum. Pœna. Relaxare. Sigillum.*

Sacramentalia.

* Vide verb. *Immiſcere.*

Sacramentum.

Sacramenta recipere ſine peccato an aliquando poſſit excommunicatus. t.1. r.127.§.1.p.79

Vbi aliqui caſus pro praxi.

Et an extra caſus prædictos in Reſ. præterita, ſi non licitè, an ſaltem validè excommunicatus recipiat Sacramenta? t.1. r.128. §.1. p.79

Et

Et qnid ſaltem de Sacramento Pœnitentiæ. ibidem §. 2. p.80
Qui Sacramenta miniſtrat excommunicatis, an ipſo iure pœnamaliquam incurrat. ibid. §.4
Si Sacramentum aliquod recipiat excommunicatus excommunicatione minori, an incurrat irregularitatem. t.1. r.182. §.4. p.107
Sacramenta intra Eccleſiam recipere an poſſit interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ? tr.4. reſol. 17. per tot. p.104
Qui alia Sacramenta prȩterquam ſolemnem Baptiſmum, & Sacrificium Miſſæ adminiſtrat ſine ordine requiſito, an incurrat irregularitatem. t.5. r.24. §.2. p.218
A Sacramentorum ſuſceptione ſuſpenſus an incurrat irregularitatem ſuſcipiendo illa? tr. 5. reſol. 32. §.1. p.221
Sacramenta quis miniſtrando in dubio an incurrerit excommunicationem, an efficiatur irregularis. t.5. r.33. §.1. ibid.
Extra Sacramentum Pœnitentiæ an Epiſcopus, abſoluere poſſit ab hæreſi occulta. tr. 8. r.15. §.6. p.358
* Vide verb. *Communicatio Ciuilis, Conſenſus, Epiſcopus, Immiſcere, Iuſtitia, Recipientes.*

Sacrificium.
Sacrificium primum non exiſtimatur actus ille celebrationis tunc ab ordinatis. tr.5. r.17. §.3. p.213
* Vide verb. *Miſſam celebrare.*

Sacrilegium.
* Vide verb. *Appellare, Matrimonium.*

Sacrum.
* Vide verb. *Communicatio Ciuilis.*

Seculares.
* Vide verb. *Eucharistia.*

Saga.
In ſagarum crimine ex ſola denunciatione complicum abſque vllis aliis indiciis, an Inquiſitores poſſint torquere perſonas denunciatas, alioquin bonæ famæ. t.11. r. 30. per tot. p.494

Salus.
* Vide verb. *Medicamentum.*

Satisfactio, Satisfacere.
Si donec ſatisfaciat, ſuſpenſio lata ſit, an ſequuta ſatisfactione tollatur ipſo facto ſuſpenſio ſine aliqua abſolutione? idem eſt de interdicto, & ſecus de excommunicatione. t.3. r.10. §.1. & ſeq. p.173
* Vide verb. *Creditor, Iuramentum, Oblitus, Perſonale, Proceſſus.*

Satisfactio Sacramentalis.
* Vide verb. *Indulgentia. Pœnitentia Sacramentalis.*

Schedula.
* Vide verb. *Emere.*

Schiſmaticus.
Schiſmaticus Clericus an excludatur à priuilegio Canonis. t.2. r.41. §.4. p.150
A Schiſmatico Epiſcopo ordinatus an ſit irregularis. t.5. r.16. §.2. p.213
Schiſmatici an ſint irregulares. tr. 5. reſol. 46. §. 6. p.217
De Schiſmaticis. Et de pœnis contra ſupradictos imponendis. Et an contra Schiſmaticos ſit in iure irregularitas aliqua inflicta. t.12. r.29. §.1. & ſeqq. p.527
* Vide verb. *Communicatio Ciuilis.*

Schola.
* Vide verb. *Diaconus. Lex. Medicina. Paruitas materiæ, Subdiaconus.*

Scienter.
Si contra ſcienter aliquid facientes excommunicatio lata ſit ſine iuris, ſiue facti non afficit contrauenientes ex ignorantia vincibili, affectata, vel adeo craſſa, vt moraliter cenſeatur intentata. t.1. r. 36. §.1. & ſeq. p.23. & ſeq.
* Vide verb. *Diſpenſatio.*

Scribere, Scriptum, Scriptura.
* Vide verb. *Colloquentes, Equites, Ingredi, Monitorium.*

Secretum.
Qui ſub ſecreto naturali ſcit ſollicitationem in confeſſione, an teneatur illam denunciare. t. 9. reſol.68. §.1. p.405
Et quid, ſi ſecretum fuiſſet promiſſum ſub iuramento. ibid. §.2
* Vide verb. *Bulla Cœnæ, Conſultores S. Officij.*

Sectio Venæ.
Sectio venæ an ſit Clericis, & Religioſis in Sacris prohibita, ita vt incurrant irregularitatem, ſi ex tali ſectione ſequatur mors. t.5. r.73. §.1. p.240

Semen Virile, & Fœmineum.
* Vide verb. *Affinitas, Bigamia, Conſcientia erronea, Fœmina Matrimonium, Vir.*

Senes.
Senes an ſint torquendi ab Inquiſitoribus. t.11. r.29. §.6. p.494
* Vide verb. *Onus.*

Sententia.
In ſententiis ferendis quomodo Inquiſitores ſe gerere debeant. t.10. r.58. §.1. p.438
* Vide verb. *Appellare, Conſultores S. Officij, Curia, Epiſcopus, Munus, Opinio probabilis, Pœna, Reſtituere, Sepelire.*

Sepeliens, Sepelire, Sepultura, &c.
Pro ſepelientibus mortuum in duello, & ſepultura eius in loco ſacro, aliquæ diuerſæ difficultates, & notabilia dubia. t.1. à reſ.64. vſque ad 68. p.42. & ſeqq.
Sepultura Eccleſiaſtica an ſit priuandus excommunicatus toleratus, ſi publice notuerit fuiſſe excommunicatum. t.1. r.69. §.1. p.46
Vel an prædictus excommunicatus toleratus moriens excludatur ſub prohibitione *Cap. Sacris, & Clement. I. de Sepult.* t.1. r.70. §.1. ibid.
Sepeliendo excommunicatum, etiam Hæreticum, niſi ſit ille vitandus, non polluitur Eccleſia. ibidem §.2
Qui ſunt illi, qui ſepelientes excommunicatum in loco ſacro incurrunt excommunicationem. t.1. reſol.71. §.1. pag.46
Et quid, quamuis ſint excommunicati notorij, etiam Hæretici notorij, ſi non ſunt denunciati. ibidem §. 2. pag.47
Sepeliri in Eccleſia an poſſit Hæreticus non denunciatus abſque incurſione excommunicationis? Et quid de fautoribus, & defenſoribus Hæreticorum. t.1. r.72. §.1. pag.47
Sepeliens in Eccleſia excommunicatum abſolutum à cenſuris à laico in articulo mortis an peccet, & in pœnas & cenſuras incurrat. t.1. r.114. §.1. & ſeqq. p.122
Et ſupponitur ſepelientes excommunicatum in maiori excommunicatione, imo, & lauantes, & veſtientes, vel funus ducentes incurrere excommunicationem, ibidem §.1
Vbi, quod ſepultura deneganda eſt in caſu claro, & manifeſto, nam quando dubitatur, an cadauer ſepeliendum ſit necne, tunc debet in loco ſacro ſepeliri, nam in partem fauorabilem, & meliorem eſt inclinandum. §.6
Vt ſepeliri poſſit in loco ſacro, an abſolui poſſit interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ, ſi moriatur cum ſignis pœnitentiæ. t.4. r.19. per tot. p.104
Pro ſepultura vendere locum honoratiorem, an ſit ſimonia. t.7. r.37. §.1. p.337
* Vide verb. *Actus, Bulla Cruciata, Hæres, Laqueus, Priuilegium, Puer, Puteus.*

Sequeſtratio.
Sequeſtratio honorum, quando, & quomodo debeat fieri ab Inquiſitoribus. t.10. r.127. §.1. & ſeq. p.463
Sequeſtratio honorum Hæreticorum abſentium an ſit facienda, vel contra Hæreticum defunctum? ibid. §.4

Seruire, Seruitus.
* Vide verb. *Beneficium.*

Seruus.
Serui an ſint irregulares. t.5.r.57. §.1. p.231
* Vide verb. *Communicatio Ciuilis, Dominus, Onus.*

Sexus.
* Vide verb. *Hermafroditus.*

Sigillum Confeſsionis.
Sigillum confeſſionis Sacerdos frangens an incurrat irregularitatem. t.5. r.40. §.1. p.220
Sigillum confeſſionis Sacerdotes frangentes an Inquiſitores poſſint illos punire. tr.10. r.80. §.1. p.446
* Vide verb. *Ius, Laicus.*

Sigillum naturale.
Qui ſub ſigillo naturali ſcit ab aliquo mulierem fuiſſe ſollicitatam à tali confeſſario, an teneatur illum denunciare? Et quid in cauſa hæreſis formalis. t.9. r.66. per tot. p.404

Signum.
* Vide verb. *Colloquentes, Contritio, Laicus.*

Socius.
Ex ſolo dicto ſocij criminis an poſſit reus ab Inquiſitoribus torqueri. t.11. r.7. §.1. p.481
Vbi, quæ ſunt adminicula, vt cum dicto ſocij criminis faciant contra nominatum indicium ad torturam? §.3
Et an ſociorum duorum criminis depoſitio ſufficiat ad torturam. ibid § 4
Socij duo criminis non conteſtes, ſed ſingulares an faciant indicium ad torturam. ibid. §.5
Socij criminis dictum an tunc faciat indicium contra nominatum, quando fuit interrogatus in iudicio, ſed non quando declarationem illam voluntarie facit? Vbi alij tres caſus. ibid. à §.6
Socius criminis in caſu hæreſis admittendus eſt, ſi alios defectus pateretur. Vbi alij caſus. t.11. r.8. §. 2. p.482
Socij criminis, vt fidem faciant contra nominatos, an ſufficiat iurare, vel opus ſit, vt ab Inquiſitoribus torqueantur ad deponendum? t.11. r.10. per tot. p.482. & ſeq.
* Vide verb. *Depoſitio, Furtum.*

Sodomia, Sodomita.
De Sodomitis. Et de pœna, qua prædicti debent puniri. Et an Inquiſitores habeant cognitionem nefandi criminis, ex conſtitutione Pij V. Greg. XIII. & Bulla Clem. VIII. t.12. r.20. §.1. & ſeq. p.519
Vbi aliqua alia circa ſupradictos Sodomitas.
* Vide verb. *Clericus, Incorrigibilis, Pœna, Puer, Relaxare.*

Solemnitas.
* Vide verb. *Accuſatio. crimen.*

Solicitans, Solicitatio in Confeſsione.
* Sup. his verbis in indice primo huius tom. 5. in tr. 9. *de confeſſariis ſolicitantibus in confeſsione.* Vide quamplurimas difficultates.
* Vide etiam in hoc indice verb. *Bulla Cruciata.*

Soluere.
* Vide verb. *Dubium. Inuentarium.*

Somnus.
Qui in ſomnis profert hæreſim exterioam, an ſit Hæreticus. t.8. r.3. §.5. p.353
Et quid, ſi ſimulat dormire. t.8. r.7. §.1. p.355

Sortilegium, Sortilegus.
Ad Sortilegium confeſſarius in confeſſione ſolicitans pœnitentem an ſit denunciandus. t.9. r.71. §.1. p.407
Circa Sortilegos notabilia quædam circa Bullam Sixti V. in fauorem DD. Inquiſitorum. t.10. r.102. per tot. p.453
Contra Sortilegos an per Bullam Sixti V. Inquiſitores cognoſcant de Sortilegiis omnibus priuatiue quoad Epiſcopos. t.10. r.103. §.1. ibid.
De Sortilegis quædam notabilia. t.12. r.10. §.1 p.510
* Vide verb. *Abiurare. Bulla Cruciata, Dubium, Immiſcere, Paruitas materiæ, Reuelare.*

Spes.
* Vide verb. *Medicamentum.*

Sponſa, Sponſus.
* Vide verb. *Communicatio Ciuilis.*

Sponſio.
Quando ſponſionem quis nulla fraude alterum pellexit, etiam ſi de victoria fuerit certus, an teneatur ad reſtitutionem. t.7. r.16. §. Nota hic. p.318

Sponte.
* Vide verb. *Lamia, Relapſus, Striges.*

Statutum.
* Vide verb. *Iuriſdictio.*

Sterilis, Sterilitas.
* Vide verb. *Cauſa, Medicamentum. Propinare.*

Striges.
Contra Striges an Inquiſitores ſimul cum Epiſcopo debeant procedere. t.10. r.110. §.2. p.457
Striges an Inquiſitores debeāt tradere iudicibus ſecularibus propter cædes infantium. t.10. r.111. §.1. & ſeq. p.457
Si Striges ſponte ſe detulerint, etiam bis & ter, quid eſt faciendum etiam quoad bona, & habitum pœnitentialem? ibid. § 4

Stuprum.
Si Stuprum ſit inchoatum in proprio territorio, & conſummatum in alieno, an tunc ſubditus incurrat cenſuram ſtatuti generalis ſui Epiſcopi, v. g. ſi quis decipit Virginem in proprio territorio, & extrahit à territorio & in alieno illam violauit. t.1. r.103. §.1. p.70

Suadere.
Si ſuadet confeſſarius fœminæ ſibi actu confitenti, vt ipſa eo in loco vas naturale oſtendat, quod ipſa in eadem confeſſione morbo affectum habere dixerat, an ſit denunciandus. t.9. r.82. §.1. p.412
* Vide verb. *Mulier Puella.*
Qui alteri ſuadet furtum, cui ſcit impendere ſupplicium mortis, ſi hæc ſequatur, an ſit irregularis. t.5. r.110. §.1. p.261
Idem eſt de ſuadente alteri, vt fugiat è carcere, à quo ſub pœna mortis effugere non poteſt, vel effringat carcerem, cui effractioni eſſet impoſita pœna mortis. Idem eſt in ſimilibus aliis. ibid.

Subdelegare, Subdelegatus.
Subdelegare cauſas hæreſis an Inquiſitores poſſint? Et an delegatus Inquiſitoris ſubdelegare poſſit. t.10. r.33. §.1. p.429
Subdelegare alios an Inquiſitores poſſint ad inferendam reo torturam. t.11. r.17. §.1. p.487
* Vide verb. *Delegare, Prouincialis.*

Subdiaconus.
Subdiaconus ſuſpenſus ex ordinatione ante legitimā ætatem an incurrat irregularitatē, ſi canat Epiſtolam in eadem Miſſa ſuæ ordinationis t.5. r.18. §.1. p.213
* Vide verb. *Chirurgia, Euchariſtia, Lex, Medicina.*

Subditus.
Subditum ſuum exiſtentem in alieno territorio Epiſcopus excommunicare non poteſt, etiam pro delicto commiſſo in proprio territorio. t.1. r.98. §.6. p.66
Et quid, ſi adſit priuilegium vel conſuetudo? ibid.
Subditi an incurrant excommunicationem latam per ſtatutum in Diœceſi, ſi contra illud agat extra Diœceſim, vel intra Diœceſim in loco exempto exiſtentes. tr. 1. r.99. §.1. p.67
Et quid, quando cenſura eſt lata per ſententiam? Et quid, ſi ſubditi delictum perpetratum eſt intra Diœceſim, ſi extra illam commoretur. ibid. §.2
Subditus an poſſit abſolui ab hæreſi per Epiſcopum extra confeſſionem, & in abſentia, & extra Diœceſim. t. 8. r.15. §.6. p.358
* Vide verb. *Appellare, Citare, Clericus, Delictum, Iuriſdictio, Obedire, Obligatus, Opinio probabilis, Prælatus Regularis, Superior Regularis.*

Sub-Magiſter.
* Vide verb. *Corrigere.*

Subripiens. Subripere.
* Vide verb. *Bona temporalia.*

Subtrahere.

Subſtrahere.

* Vide verb. *Infidelis.*

Suffocare.

Suffocare fœtum poſtquam natus eſt, an ſit licitum, ne reueletur peccatum ? t.1. t.45.§.1.p.504

Suffragium.

Suffragia communia Eccleſiæ an poſſint offerri pro defuncto abſoluto ab excommunicatione ante mortem à laico. t.1.t.210. .3.p.120

* Vide verb. *Applicare. Offerre.*

Sumentes.

* Vide verb. *Communio Sacra.*

Superior Eccleſiaſticus.

* Vide verb. *Beneficium. Bona temporalia. Conſuetudo. Malitia. Obedire. Obligatio. Præceptum. Prælatus Eccleſiaſticus. Præſentare. Sacerdos.*

Superior Regularis.

Si Superior Regularis percutiat aliquem ſubditum, quid eſt agendum t.2. t.77.§.1. p.167

Superior Regularis poteſt diſpenſare cum ſuſpenſo, quia ſuſcepit Ordines ſacros extra tempora ante legitimam ætatem, vel ſine dimiſſorijs, &c. t.3. t.44.§.1. & ſeqq. pag 189

Idem eſt de irregularitate contracta ob malam adminiſtrationem Ordinum in dicta ſuſpenſione. ibid.§.5

* Vide verb. *Malitia. Obedire. Prælatus Regularis. Religioſus. Superior Eccleſiaſticus.*

Suſpectus. Suſpicio. &c.

Suſpecti leuiter, vehementer, vel violenter de hæreſi, quinam dicantur. t.10.t.30.§.6.p.428

Tanquam ſuſpecti de hæreſi an Inquiſitores poſſint procedere contra fautores, defenſores, & receptatores hæreticorum ? t.12.t.21.p.2.& ſeqq p.519

* Vide verb. *Abiurare, Blaſphemantes, Confiteri, Denunciare, Excommunicatio, Fides Catholica, Hæreſis, Impedientes, Inquiſitio, Matrimonium, Pœnitentia.*

Suſpendere. Suſpenſio. Suſpenſus.

Suſpenſio ſi abſolutè non profeſatur, ſed ferenda ſit, an obliget ſub mortali ? t.1.t.21.§.3.p.9

Suſpenſionis abſolutio an valida ſit, ſi quis dicat *Abſoluo te*, non addendo à ſuſpenſione ? t.1. t.183. §. 1. pag.107

Vbi late pro maiori intelligentia dictæ abſolutionis, & eius formæ.

A ſuſpenſionibus à iure latis, ſi reſeruatæ non ſint, an poſſit abſoluere Epiſcopus, Parochus, & Confeſſarius approbatus ? Et ſi reſeruatæ ſint, & occultæ, an Epiſcopus. t.3. t.9. per tot.p.175.& ſeqq.

Qui in ſuſpenſione recipit Ordinem ſacrum an fiat irregularis. t.5. t.14.§.1.p.212

Suſpenſus etiam occultè celebrans an fiat irregularis ? t.5. t.137.§.3.p.275

Suſpenſio, qua puniuntur ſimoniacè ordinati, an incurratur per ſuſceptionem cuiuſlibet Ordinis ? t.7. t.3.§.4. pag. 307

Suſpenſio ſimoniaci occulti ab tollatur poſt pœnitentiam, & manifeſti per Epiſcopum poſt pœnitentiam. t.7. t.4.§.8.p.308

Suſpenſionem non incurrit, qui ignoranter ſuſcepit Ordines per ſimoniam. t.7.t.32.§.12.p.331

* Vide verb. *Adulterium, Appellare, Beneficium, Bulla Cruciata, Capitulum Sede vacante, Clericus, Contumacia, Concio, Diaconus, Dubius, Epiſcopus. Ignorantia, Iuriſdictio, Ius, Monitio, Priuilegium, Sacerdos, Sacramentum, Subdiaconus, Vitare.*

Suſpenſus laqueo.

* Vide verb. *Index. Laqueus.*

Simonia. Simoniacus.

Simoniam eſſe extinguere penſionem ſine aſſenſu Apoſtolico probatur. t.1. t.181.§.1. p.105

Simonia in Ordine, & beneficio an incurrat irregularitatem, ſi ſit occulta. t.5.t.39.§.3.p.223

* In indice primo huius tom.5. ferè omnes quæſtiones tr.7. *de Simonia, & de Datis, & Promiſſis in Bulla Greg. XIII.* pertinent ad hæc verba *Simonia, Simoniacus*, & ſi non plura, tamen aliqua notabilia.

* Vide etiam in hoc indice verb. *Beneficium, Communicatio Ciuilis, Conſuetudo, Dubium, Exacre, Ignorantia, Ius. Veniale peccatum.*

Sympaticum medicamentum.

* Vide verb. *Medicamentum.*

T

Tabellio.

Tabellio an poſſit eſſe excommunicatus, & eius acta ſint valida. t.1.t.111.§.1.p.73

Et quid, ſi Tabellio ſit excommunicatus non toleratus, quantumcumque ab alijs requiratur, vel ſe rogerat ? ibid §.5

Tabellio verò toleratus non peccat, ſi requiritur ab aliis. ibid.

Tabulatum.

Si in tabulato ipſo hæreticum pœniteat, an tradendus ſit Curiæ ſæculari ? t.12.t.24.§.3.p.523

Talio.

* Vide verb. *Teſtis.*

Tangere.

* Vide verb. *Agnus Dei.*

Tectum.

* Vide verb.. *Clauſura.*

Tenentes.

* Vide verb. *Bulla Cruciata.*

Terminare.

* Vide verb. *Proceſſus,*

Territorium.

* Vide verb. *Capere, Citare, Delictum, Iuriſdictio, Subditus.*

Teſtamentum. Teſtari. &c.

Teſtari an poſſit validè excommunicatus vitandus ? t.1. t.118.§.2.p.75

Teſtamentum an ſit validum, ſi aliquis inſtituat hæredem aliquem excommunicatum ? Et an in dicto caſu omnes conuenientes ad teſtamentum peccent ? ibid.

Et ſupponitur excommunicatum vitandum hæredem inſtitui poſſe. ibid.§.2. p.76

* Vide verb. *Facultas.*

Teſticulus.

* Vide verb. *Abſcindere.*

Teſtificari.

* Vide verb. *Teſtis.*

Teſtimonium.

* Vide verb. *Accuſator. Carceratio. Crimen. Teſtis.*

Teſtis.

Teſtis an poſſit eſſe excommunicatus, & teſtimonium eius ſit validum ? Et quid in cauſa matrimonij, & hæreſis. t.1.t.112.§.1. p.73

Et quodnam peccatum committat, ſi excommunicatus ſit, teſtis in iudicio, vel extra. ibid.§.2.p.74

Teſtis præcepto iudicis obligatus, vel graui metu coactus, & in caſibus, quibus iure naturali teneatur teſtificari, an incurrat irregularitatem, ſi mors alterius ſequatur. t.5. t.85. per tot.p.545

Teſtis in cauſa ſanguinis an incurrat irregularitatem, ſi præmittat proteſtationem eo modo, quo facit accuſator ? t.5. t.87.per tot.p.546

Quos teſtes adhibere poſſunt Inquiſitores in cauſa hæreſis, & quæ fides habenda ſit à teſtibus inhabilibus, vel ſingularibus ? Vbi 12. caſus pro praxi ? t.10. t.41.§.1 & ſeq. p.431

Quando teſtes recipiunt Inquiſitores, an præter Secretarium teneantur adhibere duas Religioſas perſonas ? Et quomodo hoc intelligatur quoad dictas perſonas. t.10. t.42.§.1.& ſeqq.p.432

Et in teſtibus accipiendis contra hæreticos an Epiſcopi teneantur adhibere dictas duas perſonas Religioſas, ibidem §.2

Teſtes recipere an poſſint Inquiſitores ad perpetuam rei memoriam ad inſtantiam fiſcalis, vt poſtea faciant fidem contra reum? t.10.r.43.per tot.p.433

Teſtes nominatos in denunciatione facta ſine nomine denunciatoris an examinare Inquiſitores poſſint? t.10. r.44.§.1. ibid.

Teſtes confrontare cum reo an debeant Inquiſitores.t.10. r.48.per tot.p.434

Per teſtes duos indicia debent eſſe probata, vt Inquiſitores poſſint reos torquere. t.11.r.3.§.1.p.479

Et quid, ſi duo teſtes non ſint idonei, vt familiares, infames, &c. dummodo ſint conteſtes. ibid. §.2

Et quid, ſi adſit vnicum tantum indicium probatum tamen per duos teſtes, an poſſint Inquiſitores reum torquere. t.11.r.4.per tot. p.479

Et quid, ſi adſint plura indicia probata tamen per teſtes ſingulares? t.11.r.5.per tot.p 480

Ex vnius teſtis dicto immediatè deponentis de delicto, an poſſint Inquiſitores reum torquere.t.11. r.6.§. 1. ibid.

Et quid maximè, ſi teſtis vnicus ſit omni exceptione maior. Et quid eſt faciendum, ſi reus ſit bonæ famæ, vitæque integræ. Et quid, ſi reus ſit malæ famæ.ibid.§.2

Teſtes inhabiles, vt fidem faciant, an ſint ab Inquiſitoribus torquendi? t.11.r.11.§.1.p.483

Teſtes inhabiles quamuis admittantur ad probandum aliquem eſſe hæreticum, è contra vero non admittuntur in fauorem illius.ibid §.3

Teſtes huiuſmodi non ſufficiunt ad plenam probationem, ſed ad pœnam extraordinariam, vel ad torturam. ibid. §.7. p.484

Vbi aliqua alia circa ſupradictos teſtes inhabiles.§.8

Ex dicto teſtis vnius minoris 20.annis an Inquiſitores poſſint torquere reum. Et quid, ſi adſit teſtimonium duorum teſtium. t.11. r.25.per tot.p.491

Sine teſtium nominibus datis reis, & copia indiciorum, an Inquiſitores poſſint torquere reum? t.11.r.28. per tot. p.492

De teſtibus falſis. Et an prædicti pœna talionis ſint condemnandi? Et quid de filiis, & nepotibus teſtis falſi. Et an Inquiſitores poſſint punire, & quibus pœnis eum, qui prece, minis, aut pretio teſtem corrupit, vt falſo in Sacro Tribunali contra aliquem deponeret? t.12. r.16. per tot. p.516

De teſtibus reuocantibus ſuam teſtificationem. Et an Inquiſitores ſtare debeant ſecundo dicto, etiam ſi teſtis neget hæreſim in primo dicto confeſſam. t.12.r.22.§.5.p.521

Si teſtes adſint tantum ſingulares, an Inquiſitores poſsint condemnare reum hæreticum ad pœnam ordinariam. t.12.r.31.§.1. p.528

Et quid, ſi teſtes de eadem hæreſi ſint concordes, ſed eam quiſque audiuit in vario loco, & diuerſo tempore, an dicti teſtes ſufficiant ad condemnandum reum pœna ordinaria. ibid.§.2.p.529

Ex teſtibus duobus tantum, conteſtibus tamen, & idoneis, an reus hæreticus malæ vitæ, & famæ poſsit puniri ab Inquiſitoribus. t.12. r.32.per tot. ibid.

* Vide verb. *Accuſator, Amicus, Appellatio, Benefactor, Confeſſio Iudicialis, Conſanguineus, Delegare, Depoſitio, Indicere, Inimicus. Inquirere, Interrogare, Iudex, Notorium, Numerus, Pœna, Ratificatio.*

Titubatio.

Titubatio ſola rei an faciat contra illum indicium ad torturam. t.11, r.15.§.3.p.486

Titulus.

Sine titulo ordinatus cum ſola fideiuſsione alimentorum an ſit ſuſpenſus. t.3. r.51.§.1.p.193

* Vide verb. *Dimiſſoria, Diſpenſatio, Ignoranter, Patrimonium.*

Tollere.

* Vide verb. *Perſonale.*

Tonſura.

* Vide verb. *Ordinis Sacramentum.*

Torquentes. Torquere. Tortura.

* Super his verbis in indice primo huius tom. 5. lege omnes difficultates tr.11. de *Tortura, &c.*

* Vide etiam in hoc indice verb. *Abiuratio. Appellare. Clericus. Depoſitio. Reconciliare.*

Tradere.

Qui tradidit arma Titio, quibus Caium occidit, an ſit irregularis. t.5. r.120 per tot.p.167

* Vide verb. *Incorrigibilis, Lamia, Relapſus, Striges.*

Tranſeuntes.

* Vide verb. *Aduena. Peregrinus.*

Tranſferens.

De tranſferentibus arma equos, &c. in terras infidelium; de pœnis, quibus puniuntur, ſi animo adiuuandi Infideles, & hæreticos in bello ad impugnando Chriſtianos hoc fecerint, & ſecus ſi lucrandi, & negotiandi cauſa hoc effecerint. t.12. r.19.§.1.p.518

Et an aduerſus ſupradictos Inquiſitores procedere poſsint. ibid.§.2.p.519

Tribuere.

* Vide verb. *Bellum.*

Triremis.

Si ad triremes damnatus ſit Clericus, an illum percutiens incurrat cenſuram. Et quid, ſi Magiſter, & Comea percutiant dictum Clericum ſicut reliquos alios omnes remigantes? Et quid, ſi dictus Clericus ſit incorrigibilis. t.2. r.40. per tot.p.149

Ad triremes damnatus an efficiatur irregularis? Et quid de pœna infamiæ. t.5.r.55.per tot.p.231

Turca.

* Vide verb. *Infidelis.*

Turpiter.

Si turpiter agentem Clericum cum filia illegitima, adoptiua, legitima, cum matre, ſorore, vxore, ſponſa de præſenti, vel futuro, auia, aut nepte, aliquis percutiat, an incidat in cenſuram. t.1.r.16.17.& 18. per tot. p.132. & 133

Vbi quod non ſolum in actibus proximis vt oſculis, amplexibus, aliiſque tactibus, & ſimilibus ſed etiam in colloquio ſuſpecto & ſecreto, accedentibus aliis circunſtantiis, ſuſpicio namque mouentibus. Et quid, ſi in loco honeſto Clericum loquentem cum filia, matre, vxore, &c. quis inueniat; & percutiat.

Sed aduertitur, quod talis percuſsio incontinenti præſtanda ſit, & non per alios. t.2. r.17.§.4.p.133

Et quid de adiuuantibus, ſeu aſſociantibus dictum Patrem, filium, fratrem, maritum, &c. in ſupradicta percuſsione. Vbi aliqua alia contingentia in ſupradictis caſibus. t.2. r.18.§.3.p.134

* Vide verb. *Mulier. Puer.*

Tutor.

Tutor an poſſit eſſe excommunicatus, & an validi ſint contractus cum tutore excommunicato facti. t.1.r.114.per tot.p.74

Typographus.

* Vide verb. *Bibliopola.*

V

Vacillatio.

VAcillatio rei an præbeat indicium Inquiſitoribus ad torturam. t.11. r.15.§.1.p.486

Valere, Validè. Validum. Valor.

* Hæc verba ſunt validè generalia pro multis verbis huius indicis, ſignanter vide verb. *Actum. Appellare. Beneficiū. Canonicus. Conditio. Contractus. Contumacia. Declaratoria. Diſiunctiuum. Furtum. Hermafroditus. Matrimoniū. Monitio. Patronus. Prelatura Regularis. Sacramentum. Suſpenſio. Teſtamentum. Teſtis,* & paſſim in aliis verbis.

An validè poſsit fieri ſuſpenſio, & interdictum ob peccatum veniale. t.1. r.13.§.2.p.10

Variatio. Varius.

Variatio rei an præbeat indicium Inquiſitoribus ad torturam. t.11.r.15.§.1.p.486

Et

Digitized by Google

Et quid, ſi reus tortus & negatiuus, ſi poſt torturam iterum interrogatus extra tormentum de delicto, & inuentus eſt varius, an ex illa variatione poſſit iterum torqueri? t.11. t.33. per tot. p.496

Venatio.

Venatio an ſit Clericis licita, quia *in cap.1. de Cleric. venat.* Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis prohibitum eſt ſub pœna ſuſpenſionis. t.3. t.64. §.1. p.197

Et ſi tamen raro fiat cauſa recreationis non eſt peccatum mortale, & ſecus ſi frequentius fiat. ibid. §.2

Vendens. Vendere.

Vendentes arma Infidelibus in terris tamen Chriſtianorũ an incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et quid, ſi vendantur arma his, quos certo ſciunt ea ad Infideles eſſe miſſuros? t.2. t.45. §.7. p.32

Et quid, ſi aliter captiui redimi non poſſint. ibid. §.9

Et quid, ſi pecunia reportata ſit Chriſtianis vtilior? t.1. t.46. per tot. p.32

Et quid tempore neceſſitatis? t.1. t.49. §.3. p.33

Vendere locum honoratiorem pro ſepultura an ſit ſimonia? Et quid de Vaſis & veſtibus ſacris, aut Capellis? t.7. t.37. per tot. p.337

* Vide verb. *Agnus Dei. Bellum. Equites.*

Venenum.

Qui veneno propinato Clericum occidit, tametſi diligentiam adhibuerit ad damnum impediendum, an incidat in cenſuram, irregularitatem, & obligationem reſtituendi damna ſequuta. t.2. t.28. §.2. p.142

Venenum propinans Clerico in cenſuram non incurrit antequam venenum operari incipiat; vnde ſi talis iſto medio tempore conficeretur, vel eliceret actum contritionis non incurreret cenſuram, irregularitatem, &c. t.2. t.32. §.1. p.143

* Vide verb. *Monialis.*

Veniale peccatum.

Pro veniali peccato an poſſit fieri excommunicatio minor. t.1. t.13. §.5. p.10

Et an ſuſpenſio. t.3. t.2. per tot. p.170

Et an interdictum. t.4. t.1. per tot. p.198

Et an irregularitas. t.5. t.1. §.1. p.206

Veniale peccatum an aliquando poſſit eſſe in ſimonia. Vbi multi caſus in exemplum dictæ quæſtionis. t.1. t.2. §.1. p.306

* Vide verb. *Conuicium. Paruitas materia.*

Verbum.

Verba acceſſus, regreſſus, & ingreſſus ad beneficium, quid ſignificant, breuiter declaratur. t.7. t.31. §.4. p.329

Verba illa in *cap. Inhibemus, ne cuique laica perſona, &c.* quid ſignificant? Et an ſub dictis verbis comprehendantur Religioſi laici, ſeu Conuerſi, Donati, & Sanctæ Moniales? t.8. t.10. §.3. p.356

Et ſub dictis verbis an prohibeatur, ne laicus doctus poſſit diſputare cum hæretico? ibid. in initio.

* Vide verb. *Dubium. Immiſcere. Intentio.*

Verſari. Verſatus.

* Vide verb. *Clericus. Vendere.*

Vexatio.

* Vide verb. *Beneficium. Cathedra. Electores. Eligere.*

Viaticum.

Viaticum recipiendi neceſſitas, an ſit cauſa ſufficiens homini confeſſo, vel non habenti peccatum mortale, vt pro illo recipiendo, quis det pecuniam Miniſtro nolentaliter miniſtrare? t.7. t.14. §.1. p.316

* Vide verb. *Diaconus.*

Vicariatus. Vicarius.

Vicarius Regularis ex priuilegio poteſt abſoluere ſuos ſubditos à percuſſione Clerici etiam enormi. t.2. t.77. §.1. p.167

* Vide verb. *Capitulum Sede vacante. Emere.*

Vincibilis.

* Vide verb. *Ignorantia.*

Violare. Violatio.

Violare interdictum quale peccatum ſit. t.4. t.3. §.1. p.198

In Violatione interdicti an detur paruitas materiæ? t.4. t.4. §.1. p.199

Violentum.

Violentam manum inijcere in Clericum quinam dicantur? t.2. t.1. §.1. & ſeqq. p.123

Et ibi implicitè, vel explicitè ferè in omnibus aliis Reſolutionibus præcitati tractatus.

Vir.

Vir, qui in fraudem vxoris Clericum percuteret grauiter, vel enormiter, an poſsit abſolui ab Epiſcopo ſine onere comparendi coram Pontifice? t.2. t.71. §.1. p.163

Et ſi defluxu tẽporis fiat ſui iuris, à matrimonio liberatur, an teneatur adire Sedem Apoſtolicam? ibid.

Vir, qui in actu carnali retrahit ſe à feminis emiſsione in vaſe debito cauſa impediendi generationem, an incurrat in cenſuram latam contra procurantes abortum. t.6. t.33. §.1. p.298

* Vide verb. *Bona temporalia. Coniuges. Error. Maritus. Matrimonium. Vxor. Vxoratus.*

Vis.

Per vim excommunicatio lata an ſit nulla? Idem eſt de abſolutione excommunicationis t.1. t.20. §.1. p.13

Vis an excuſet Confeſſarium à pœnis contra ſollicitantes. t.9. t.60. §.1. & ſeqq. p.402

* Vide verb. *Monitorium. Fides Catholica.*

Viſitator.

* Vide verb. *Opinio probabilis.*

Vita.

* Vide verb. *Inquirere.*

Vitandum. Vitare.

Vitare an teneamur nominatim denunciatum, vel publicum Clerici percuſſorem in alio loco, vbi delictum eſt occultum? t.1. t.145. per tot. p.87

Vitare ſuſpẽſos in rebus, in quibus ſuſpenſi ſunt, an teneamur. Et quid, ſi talis communicatio fuerit ſcilicet quædam cooperatio cum illo in delicto, & malo vſu miniſterij; & quando vero quis dicatur cooperari peccato ſuſpenſi? t.3. t.14. per tot. p.175

* Vide verb. *Communicatio Ciuilis. Dubium. Euitare. Notoriò. Notorius. Præſentare.*

Vnctio Extrema.

* Vide verb. *Iurare. Sacerdos.*

Vnire.

Vnire duas ſemiplenas probationes an Inquiſitores poſsint ad damnandum reum pœna ordinaria. t.1a. t.30. per tot. p.528

Votum.

* Vide verb. *Immemor.*

Votum ideſt. Vox. Vel Suffragium.

* Vide verb. *Conſultores.*

Vox.

* Vide verb. *Appellatio.*

Vſura.

* Vide verb. *Mutuare.*

Vſus rationis.

* Vide verb. *Puer.*

Vtens. Vti.

* Vide verb. *Aqua benedicta. Clericus.*

Vultus.

* Vide verb. *Mutatio.*

Vxor.

* Vide verb. *Bona temporalia. Cauſa. Communicatio Ciuilis. Coniux. Fœmina. Familiares. Licentia. Maritus. Mater. Matrimonium. Mulier. Vir.*

Vxoratus.

* Vide verb. *Cauſa.*

X

Xenia.

* Vide verb. *Accipere.*

F I N I S.

Google

Digitized by Google

Digitized by Google